flacara

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
27 (1 672)
VINERI
3 iulie
1987

Istoria la timpul prezent
reporterii noștri transmit
din județele Dolj și Vaslui
paginile 4, 5, 6 și 7

În ceasul fierbinte al secerișului, președintele Nicolae Ceaușescu însuflețește, la fața locului, gîndul și fapta celor ce trudesc cu vrednicie la pîinea țării

Întîmpinînd cu multă căldură, cu dragoste și stimă pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii de pe ogoare și-au exprimat mulțumirile pentru vizită, profunda recunoștință pentru tot ceea ce secretarul general al partidului face spre binele și fericirea întregii națiuni

Comentariul în pag. 2–3

Ritmurile înalte ale campaniei

E vară plină și spicele par a se înclina în fața marilor călduri ce năpădesc cîmpiile. Oamenii satelor se află la început de campanie. Recoltarea orzului reprezintă prima urgență. Și aflăm că o serie de județe — în frunte cu Olt, Teleorman, Călărași, Tulcea, Galați și sectorul agricol Ilfov — au încheiat acest capitol. Dovedind astfel, prin modul de organizare a muncii (în flux continuu), prin concentrarea combinelor pe suprafețele ce puteau fi recoltate, prin folosirea zilei-lumină și printr-o atentă verificare prealabilă a tuturor utilajelor folosite (astfel încît să nu mai fie nevoie de reparații suplimentare), că cerințele formulate cu prilejul recentei Plenare lărgite a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor sînt întru totul realiste, secerișul orzului putînd fi efectuat, fără pierderi de recoltă, în 3—4 zile. Faptul că nu toate unitățile — chiar dacă au fost capabile să imprime un același ritm alert lucrărilor de început ale campaniei — au obținut aceleași rezultate pune în evidență, mai limpede ca orice afirmație a vreunui reporter, realitatea că elementul om este, și în asemenea ocazii, decisiv. Că soarta recoltei depinde în chip fundamental de contribuția pe care și-o aduc specialiștii, toți oamenii ogoarelor, de modul în care ei știu gîndi și acționa, astfel încît eventualele capricii ale vremii să se dovedească inofensive, să nu pericliteze o bună parte a recoltei.

Există — datele statistice o relevă cu limpezime — diferențe mari între județe aflate în aceeași zonă de vegetație în ceea ce privește ritmul și eficiența muncii de recoltare. Apar, pe alocuri, situații — cum ar fi, de pildă, lipsa sforii și a sirmei pentru balotat — care ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi luat din vreme măsuri de asigurare în această privință. Oricum, se poate spune, cu toată certitudinea, că în ultimele zile ritmul secerișului a fost intensificat, toate gîndurile cooperatorilor și ale celor din unitățile agricole de stat îndreptîndu-se acum spre cît mai grabnica însămînțare a celei de-a doua culturi, precum și pentru pregătirea, în cel mai scurt timp și în cele mai bune condiții a secerișului grîului. Examen cum nu se poate mai important, examen în vederea căruia campania de recoltare a orzului a reprezentat o necesară și plină de învățăminte repetiție generală.

Și mai au, aceste zile de intensă campanie, încă o importantă semnificație. Am intrat, iată, în cea de-a doua jumătate a anului. Cu alte cuvinte, se apropie toamna, nu atît ca anotimp, cît ca tradiționala vreme a numărătului bobocilor, ca moment în care să putem socoti cît și cum am realizat toate cele pe care ni le-am propus. De aceea, ritmul avîntat de pe ogoare este și o cerință de prim ordin a activității din toate domeniile, astfel încît anul acesta — anul Conferinței Naționale a Partidului — să reprezinte un moment de vîrf al actualului cincinal. Noile puneri în funcțiune, rezultatele deosebite obținute de o serie întreagă de unități economice în ceea ce privește onorarea contractelor pentru export, a creșterii calitative a producției și a intensificării ritmului în toate compartimentele sînt semnele bune ale unui mod nou, revoluționar, de a înțelege imperativele momentului.

Simbolic vorbind (și nu numai) culegerea roadelor acestui an a și început. Nu doar pe ogoare, deși marile bătălii acolo se dau în primul rînd. Acolo unde înalta distincție de Erou al Noii Revoluții Agrare potențează energii și inteligențe. Acolo unde se hotărăște, de fapt, soarta pîinii celei noi.

Toate gîndurile noastre optimiste se îndreaptă către clipele în care, făcînd bilanțul muncii de peste an, vom putea constata că recoltele sînt cele anticipate sau, mai mult, că fapta noastră s-a dovedit mai îndrăzneață decît visul.

DAN MUCENIC ■

Opinii

Inventivitate și calitate

Epoca în care trăim se caracterizează printr-o dezvoltare vertiginoasă a științei și a tehnicii. Mai mult decît oricînd, azi, știința promovează dezvoltarea tehnicii. La Congresul științei și învățămîntului, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că „omenirea se află într-o asemenea etapă a dezvoltării în care știința reprezintă cea mai puternică forță a progresului economic și social". Într-adevăr, știința a devenit astăzi un puternic stimulent al dezvoltării forțelor de producție, un important factor de dinamizare a organizării și optimizării întregii activități social-economice.

Se știe că multe elemente ale științei devin un bun al întregii omeniri, indiferent de țara care le-a produs. Se știe, de asemenea, că eficiența folosirii științei universale și a forțelor de producție proprii depinde de felul de pregătire al oamenilor muncii participanți la activitatea de cercetare, proiectare și producție.

Complexitatea mijloacelor de producție la un loc de muncă a crescut mereu, aspect caracterizat prin valoarea acestuia, care este astăzi destul de mare. Exploatarea rațională și întreținerea utilajelor pentru un astfel de loc de muncă cere, de asemenea, o pregătire temeinică a „muncitorului" pus să-l deservească, pregătire care trebuie să fie proporțională cu costul locului de muncă considerat.

O cerință de bază a industriei moderne este înnoirea produselor și a tehnologiilor de fabricație. Aceste cerințe impun fiecărui om al muncii să execute nu numai ceea ce i se cere direct prin sarcinile de producție, ci să contribuie la

(Continuare în pag. 16)

Prof. dr. ing. Ioan DRAGAN ■
rectorul Institutului politehnic Cluj-Napoca

686.440
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu

● *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat unități agricole din județele Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj, Călărași, Ialomița* ● *Secretarul general al partidului a analizat măsurile organizatorice și tehnice luate pentru efectuarea în condiții optime a tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă* ● *Evaluările făcute în cadrul analizei arată că la CAP Hotarele se va obține cea mai mare producție de orz de la crearea cooperativei* ● *La IAS Mihăilești, unitate distinsă cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare, soiul „Fundulea 29" își dovedește din plin calitățile: rezistență și productivitate*

În climatul de muncă intensă a tuturor lucrătorilor de pe ogoare pentru ridicarea întregii activități din agricultură la nivelul exigențelor noii revoluții agrare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut la sfîrșitul săptămînii trecute o vizită de lucru în unități agricole din județele Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj, Călărași și Ialomița.

Vizita a cuprins terenuri și ogoare aparținînd Cooperativei Agricole de Producție Hotarele, județul Giurgiu, Întreprinderii Agricole de Stat Mihăilești, județul Giurgiu, Cooperativei Agricole de Producție Purani și Cooperativei Agricole de Producție Furculești, din județul Teleorman, Fermei nr. 15 Vișina a I.A.S. Corabia și Fermei nr. 1 a C.A.P. Obirșia din cadrul Consiliului Agroindustrial Vișina, ambele din județul Olt, Cooperativei Agricole de Producție Drănic și Cooperativei Agricole de Producție Galiciuica, din județul Dolj; a fost vizitată, de asemenea, Baza-Siloz din Caracal a Întreprinderii Județene de Contractare, Achiziționare și Păstrare a Produselor Agricole.

Pe itinerarul celei de-a doua zile a vizitei s-au înscris Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea și Cooperativa Agricolă de Producție Gurbănești, din județul Călărași, Consiliul Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Grivița și Consiliul Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Sinești, Cooperativa Agricolă de Producție Movilița, toate din județul Ialomița.

Desfășurată la puțin timp după plenara Consiliului Național al Agriculturii și plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, vizita a avut loc în atmosfera de activitate rodnică, de puternică angajare a lucrătorilor de pe ogoarele țării pentru transpunerea în viață a indicațiilor și orientărilor cuprinse în cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul acestor largi forumuri ale democrației noastre socialiste privind ridicarea întregii activități la cote superioare de calitate și eficiență. În timpul vizitei, secretarul general al partidului a analizat măsurile organizatorice și tehnice luate pentru efectuarea în condiții optime a tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă, cu deosebire recoltarea cerealelor păioase, astfel încît să se asigure realizarea unor producții cît mai mari, așa cum se prevede în programele prioritare de dezvoltare și modernizare a agriculturii, în documentele Congresului al XIII-lea al partidului. Au fost examinate starea de vegetație a culturilor cerealiere, tehnice și legumicole, modul în care se desfășoară lucrările de întreținere a acestora, respectarea tehnologiilor prevăzute, folosirea cu randament maxim a mașinilor și utilajelor agricole din dotare în vederea obținerii unor recolte mari, sigure și stabile, înfăptuirii obiectivelor noii revoluții agrare. Totodată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat felul în care organele județene de partid, direcțiile agricole, unitățile de producție asigură mobilizarea populației de la sate pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole specifice acestei perioade.

În dialogul său de lucru cu țărani cooperatori, cu mecanizatori și cu alți lucrători ai ogoarelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se acorda o atenție deosebită asigurării densității optime de plante la toate culturile, prin reducerea distanței dintre rînduri, funcționării corespunzătoare a sistemelor de irigații în concordanță cu cerințele fiecărei culturi, introducerii în cultură a unor soiuri cît mai productive realizate de cercetătorii institutului de profil la Fundulea. Secretarul general al partidului s-a interesat de felul în care locuitorii satelor se mo-

în unități agricole din mai multe județe

● *Numai în acest an, la IAS Corabia au fost redate circuitului agricol 35 de hectare, care sînt deja însămînțate cu porumb* ● *Apreciind realizările obținute la Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu mai mult curaj pentru introducerea perenității la principalele culturi, prin aceasta urmărindu-se obținerea a două recolte pe an, pe baza regenerării plantelor după prima recoltare* ● *Secretarul general al partidului a indicat să se întreprindă lucrări de hibridare cu specia de triticale, care are un bun potențial productiv, o valoare nutritivă ridicată și valorifică superior terenurile acide sau cele din zonele colinare*

bilizează pentru executarea în scurt timp și în cele mai bune condiții a campaniei de recoltare a cerealelor.

Un loc important în cadrul acestui nou dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oameni ai muncii din agricultură l-a ocupat vizita la Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea, distins, pentru rezultatele sale deosebite, cu titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Întîlnirea conducătorului partidului și statului cu specialiștii de la Fundulea s-a constituit într-o dezbatere aprofundată a căilor și metodelor concrete prin care colectivul Institutului trebuie să-și îndeplinească în continuare, în mod exemplar, sarcinile importante care-i revin din planul pe acest an și pe întregul cincinal în crearea de noi soiuri și hibrizi de cereale, plante tehnice și furajere cu potențial productiv ridicat și cu însușiri biologice superioare, în perfecționarea tehnologiilor de cultură. Apreciind realizările Institutului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut cercetătorilor să urmărească ameliorarea în continuare a soiurilor de orz, pentru creșterea volumului spicelor și al boabelor, a greutății lor, în vederea obținerii unor producții și mai mari la această cultură. S-a indicat să se întreprindă lucrări de hibridare cu specia de triticale, care s-a dovedit o cultură cu un foarte bun potențial productiv și o valoare nutritivă ridicată, care valorifică superior terenurile acide sau pe cele din zonele colinare, unde la grîu și la orz nu se obțin recolte prea mari. S-a cerut ca specia triticale să fie extinsă în aceste zone, înlocuindu-se orzul, fapt ce va permite unităților agricole să realizeze producții mai mari.

În cadrul unei întîlniri de lucru cu membrii consiliului științific al Institutului, secretarul general al partidului a arătat că tuturor celor ce lucrează în cercetarea științifică agricolă le revin sarcini deosebite, care decurg direct din cerințele realizării unei agriculturi moderne, ale folosirii intensive a potențialului productiv al pămîntului, corespunzător obiectivelor noii revoluții agrare. Astfel, în ceea ce privește cerealele păioase este necesar să se acționeze pentru crearea de noi soiuri, de mare productivitate, atît la grîu, cît și la orz, caracterizate prin rezistența sporită a cerealelor la ger, secetă, la cădere și la boli. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut, de asemenea, cercetătorilor institutului ca, în colaborare cu ministerul de resort, să elaboreze norme tehnice obligatorii pentru toate culturile, care să fie însușite și aplicate întocmai în unitățile de producție. S-a indicat să se acționeze cu mai mult curaj pentru introducerea perenității la principalele culturi : grîu, orz, soia, mazăre, prin aceasta urmărindu-se obținerea a două recolte pe an pe baza regenerării plantelor după prima recoltare. Această acțiune, deși grea, poate fi înfăptuită prin efortul tuturor cercetătorilor din agricultură, ai celor de la Institutul de Biologie, folosindu-se metodele moderne ale ingineriei genetice, cu sprijinul specialiștilor de la Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, din institutele de învățămînt superior.

Însușindu-și indicațiile date de conducătorul partidului și statului, primii secretari ai comitetelor județene de partid au exprimat angajamentul ferm al tuturor oamenilor muncii din unitățile agricole vizitate, din județele respective de a-și spori eforturile lor pentru încheierea campaniei agricole în condiții optime, pentru buna desfășurare a lucrărilor în toate sectoarele de activitate, pentru a-și aduce din plin contribuția la înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare.

P. NICOARA ■

Începînd din acest număr

Istoria la timpul prezent

O carte de reportaj scrisă de reporterii noştri în anul Conferinţei Naţionale a partidului

Ce e nou în Dolj? Dar ce nu e nou!?

Echipa de reporteri : CORNEL NISTORESCU, ROXANA PAICU MANOLESCU, OPREA GEORGESCU şi ELENA GHERA

CRAIOVA, oraş frumos

Ca peste tot în ultimele două decenii, şi la Craiova s-a construit mult. La început, apartamentele, şcolile, magazinele de strictă necesitate s-au ridicat sub semnul imperioasei urgenţe. S-a construit cu febrilitate, ambiţie şi nerăbdare. An de an, noua industrie craioveană, Combinatul chimic de la Işalniţa, Întreprinderea de utilaj greu, Electroputere, Întreprinderea de confecţii şi mai de curînd OLTCIT, aduceau, din împrejurimi sau din toate colţurile ţării, în municipiul devenit neîncăpător zeci de mii de oameni, care vroiau să muncească şi să trăiască pe măsura muncii lor. Le trebuiau locuinţe confortabile, şcoli pentru copiii lor, magazine în care să-şi cumpere cele de trebuinţă. S-au construit pînă astăzi mai mult de 66 mii de apartamente. Numai ele ar fi putut fi un oraş nou. Craiova are o populaţie de peste 300 mii locuitori. Schiţa de sistematizare prevede că la sfîrşitul secolului ea va fi în jur de 400 mii. Tocmai de aceea, ritmul de construcţie este încă ridicat. În actualul cincinal se construiesc în jur de 3 200 apartamente pe an. Şi în acest domeniu se poate vorbi de o nouă etapă, de o nouă concepţie. S-a trecut de la o construcţie extensivă la una intensivă, la o nouă calitate, la desăvîrşirea într-un tot unitar şi armonios a ceea ce s-a realizat pînă acum. Pentru cetăţeanul obişnuit, ridicarea unui bloc de locuinţe cu spaţii comerciale la parter putea să însemne doar atît : un număr de apartamente şi utilităţile necesare lor, însă pentru edilii oraşului, obişnuiţi şi obligaţi să gîndească totul în perspectivă, el era o părticică din ceea ce urmează să devină municipiul în viitor.

— La început, ne spune Jeni Brandt, arhitecta şefă a municipiului, s-a construit mai mult în terenuri libere de la periferia oraşului, în cartiere mai izolate în teritoriu. Sîntem în etapa în care să unim aceste cartiere cu zona centrală şi să mobilăm principalele artere de circulaţie. Avem în vedere îmbinarea armonioasă a funcţionalităţii, a elementelor de arhitectură modernă cu cele specifice Olteniei şi Doljului, folosirea în proporţii adecvate a elementelor tradiţionale : şarpanta, ritmurile, proporţiile, efectele de umbră şi lumină ale faţadei caracteristice arhitecturii locale. La rezlovarea străzii Unirii am avut în vedere păstrarea proporţiei între deschiderea străzii şi înălţimea construcţiilor. Am marcat traseul vechii străzi printr-o rigolă. Clădirile frumoase şi rezistente, reprezentative pentru arhitectura secolelor trecute au fost încadrate în noul ansamblu arhitectural. Mă refer la Banca Craiovei, creaţia arhitectului Ion Mincu, actualul sediu al Consiliului Popular Municipal, Prefectura, realizată de arhitectul Ion Antonescu, actualul sediu al Consiliului Popular Judeţean, Palatul de justiţie, Casele Glogoveanu, unde se găsesc astăzi Universitatea şi respectiv Tribunalul judeţean. În ultimii zece ani s-a definitivat arhitectura zonei centrale în care se găsesc Hotelul Minerva, Filarmonica, Banca Naţională, Muzeul de Artă. Avem pe planşetă zona istorică a Băniei, unde se găsesc Casa Băniei şi ruinele Hanului Hurezu. În concepţia noastră a fost să păstrăm integral zonele cu case frumoase şi reprezentative pentru arhitectura secolelor XVII şi XVIII. În această perioadă lucrăm într-un ritm accelerat la sistematizarea zonei centrale : Strada Al. I. Cuza, Calea Bucureşti, Bulevardul Republicii, Piaţa Revoluţiei. În acest cincinal zona va prinde conturul definitiv.

— O preocupare principală a actualei etape, completează inginerul Costică Radovici, vicepreşedinte al Consiliului Popular Municipal, este definitivarea tramei stradale, îmbunătăţirea transportului în comun, a alimentării cu apă, capitole în care Craiova este încă deficitară. Anul acesta, în august, într-o primă etapă, va fi dat în folosinţă un traseu de 18,4 kilometri de linie de tramvai, care va traversa oraşul şi va face legătura între cele două platforme industriale de la estul şi vestul oraşului. În etapa a doua, 15 kilometri, linia de tramvai va face legătura între Gară — Parcul Poporului şi Gară — Platforma industrială de vest şi de est. De asemenea lucrăm la definitivarea zonei din jurul Casei Tehnicii pentru Tineret, o bijuterie a arhitecturii moderne a municipiului. Tot anul acesta se va termina extinderea Casei de cultură a studenţilor. Pe lîngă zona centrală, municipalitatea acordă o atenţie deosebită zonelor de periferie. Prin sistematizarea acestor zone şi mutarea la bloc a aproape 3 000 de familii se va realiza încadrarea în perimetrul construibil aprobat de schiţa de sistematizare şi se vor reda agriculturii în jur de 200 hectare. Tot în zonele de margine a oraşului, pe lîngă zonele de agrement existente, Parcul Poporului, Hanul Doctorului, Lunca Jiului şi Parcul Craioviţa este în curs de amenajare Parcul Cornitoiu, terminat în proporţie de 80 la sută şi care va face legătura între cartierul Craioviţa şi partea de sud-est a municipiului. Ca şi Parcul Craioviţa, definitivat în urmă cu 6—7 ani, noul parc va fi amenajat într-o zonă mlăştinoasă, improprie construcţiilor. Se amenajează pădurea de agrement de la Bucovăţ. Hanul Preajba, o casă veche în autodemolare, a fost restaurat. În jurul lui se construieşte un ştrand, restaurant şi tot ce este necesar pentru petrecerea unor după-amieze agreabile. În Craiova, spaţiile verzi, scuaruri, grădini publice, amenajările din incinta cvartalurilor, inclusiv locurile de agrement de care am amintit se întind pe o suprafaţă de 600 hectare. La întreţinerea şi amenajarea lor principalul aport l-au avut şi îl au cetăţenii. Pentru îmbunătăţirea alimentării cu apă a municipiului, primăria a întreprins acţiuni hotărîte. Sînt în curs de aprobare lucrările de dublare a conductei de apă de la Izvarna, care va asigura un plus de debit de apă de 700 litri pe secundă. Din fonduri proprii şi din investiţii, întreprinderi ca I.M.M.R., Întreprinderea de prefabricate din beton, Trustul de Antrepriză Generală Construcţii Montaj şi-au creat surse proprii de apă industrială ce vor disponibiliza cantităţi importante de apă potabilă. Primăria a luat iniţiativa de a revitaliza vechile cişmele ale oraşului alimentate de izvoare captate prin puţuri de mică adîncime. Funcţionează deja 30 de asemenea cişmele cu apă rece şi curată. O echipă specializată a Întreprinderii de gospodărie comunală continuă acţiunea. Se lucrează intens la amenajarea unor străzi cum ar fi Calea Bucureştiului, N. Titulescu, Caracal, Calea Severinului prin transformarea acestora în artere de circulaţie cu 6 benzi.

Aşa cum va arăta Craiova la traversarea hotarului dintre mileniul II şi II se poate vedea de pe acum, nu doar privind planşetele proiectanţilor, ci plimbîndu-te pe străzile lui şi admirîndu-le.

„Hrana sufletească“

Au trecut aproape doisprezece ani de cînd s-a bătut primul țăruș al Întreprinderii de utilaj greu din Craiova și atunci începea să se contureze o mare platformă industrială. Mulți își imaginau că apariția uneia în plus alături de Electroputere va transforma această parte a orașului într-un infern. Și iată că după doisprezece ani, întreprinderea de utilaj greu arată ca un institut de cercetări, ca o primărie sau ca o facultate. Nimic din aerul industrial, colorat de utilaje abandonate, de sîrme și roți, de bucăți de tablă și bălți. Doar alei, ronduri de flori, geamuri curate și o distincție îndărătul căreia nu bănui că s-ar pune la cale mari utilaje industriale, deși răstimpul care a trecut de la primele produse ar fi fost de ajuns să se afume mai ceva decît un depou de modă veche. Pentru că de la înființare, întreprinderea a realizat o serie de utilaje complexe pentru metalurgie: patru linii complexe de turnare continuă pentru Combinatul siderurgic Călărași, elemente pentru bateriile de cocs destinate C. S. Galați, echipamentul pentru forja Întreprinderii mecanice Drobeta-Turnu Severin, laminoare pentru extrudarea tevilor necesare unităților nucleare. Tot întreprinderea craioveană a utilat cu roboți industriali I.M. Piopeni, a livrat mașini pentru industria lemnului, în special prese mono și multietajate, a modernizat liniile de hîrtie la Palas Constanța și Letea Bacău și a dotat economia națională cu mașini unelte aschietoare de mari dimensiuni, construite pentru prima dată în țara noastră. La acest capitol, întreprinderea craioveană este autoarea unor veritabile recorduri: a produs strunguri care pot prelucra piese cu diametrul de 2 000 de mm și cu o lungime de zece metri pe care le-a livrat combinatelor de utilaj greu din Cluj-Napoca, Iași și Întreprinderii pentru utilaj minier Tîrgu-Jiu. La fel, cu aceeași marcă au plecat spre marile întreprinderi ale țării, mașinile de frezat longitudinale, capabile să prelucreze piese cu o lățime de trei metri, lungi de 20 de metri, mașinile de danturat roți dințate cu diametrul pînă la 3,5 metri, mașini de înaltă precizie, controlate după cele mai moderne metode cu laser. De menționat că această întreprindere a plecat la drum cu un import de utilaje care se apropie de 50%, ca acum, la completare să ajungă la zero, și, în ultimii ani, a avut un grad de înnoire a produselor care depășește 40%. Nu sînt mulți oameni care susțin acest început ferm al întreprinderii craiovene. Dar aici contează doar oamenii cu o pregătire profesională de vîrf. O mare parte din mașini este echipată cu comenzi numerice și nivelul tehnicii a plasat întreprinderea craioveană între firmele producătoare de tehnică de vîrf, cu îndreptățite pretenții la cîștigarea unui renume care să depășească granițele țării. Specialiștii de aici susțineau că mașina de danturat roți dințate pînă la diametru de 3600 de milimetri reprezintă o mare performanță tehnică și ea se încadrează între acele produse care depășesc nivelul mondial al momentului.

Electroputere are deja un nume celebru. Oltcit e pe cale să-și consolideze prestigiul. Întreprinderea de tractoare și mașini agricole și-a cîștigat un loc sigur între producătorii domeniului. Cea de material rulant, de asemenea. Iar Întreprinderea de utilaj greu completează cet, pe măsură ce se construia, s-au adunat și oamenii, contabilul șef, inginerii, economiștii și muncitorii. Mulți au lucrat umăr la umăr cu constructorul pentru montarea și terminarea fiecărui obiectiv. Și de la începutul sovăitor, întreprinderea s-a consolidat, a reușit o sumedenie de performanțe, ca acum să aibă orgoliul unicatelor, să se preocupe de noutățile zilei și

metri și o lungime de 6 metri. A omologat, de asemenea, o presă de forță de 3.250 de tone pentru combinatele de prelucrarea lemnului, pentru mărirea producției unei linii cu peste 30%. De asemenea, au fost asimilate o serie de componente pentru unitatea nucleară de la Cernavodă și se lucrează la extinderea gamei pentru laminoarele de extrudarea tevilor cu diametre de la 15 milimetri pînă la 90 de milimetri. Se lucrează la o mașină de prelucrat cilindri pentru liniile de hîrtie și la o serie de proiecte de anvergură, pe care nimeni nu le bănuia în momentul în care se puneau temelille întreprinderii. Trebuie spus că pentru toate acestea lucrează din greu un compartiment de proiectare alcătuit din trei sute de cadre medii și specialiști, oameni selectați de-a lungul anilor, din producție sau pe baza rezultatelor obținute în alte întreprinderi. Dacă la început întreprinderea a mai racolat specialiști, a făcut „curte“ unor oameni de nădejde, acum ea și-i formează singură. Ea are un liceu și școală profesională, iar Facultățile de electrotehnică și mecanică, aflate în imediata apropiere, colaborează strîns cu specialiștii întreprinderii. Studenții și cadrele didactice își iau spre cercetare teme din procesul de producție și le execută în laboratoarele și secțiile întreprinderii. La această oră, întreprinderea craioveană își asigură service-ul pentru utilajele de import numai cu forțe proprii și dă o mînă de ajutor și altor întreprinderi care îi solicită sprijinul.

Cam acestea ar fi noutățile tehnice într-una din cele mai moderne întreprinderi de pe marea platformă a Craiovei. Cînd vorbești despre nou, toată lumea se referă la ultimele performante tehnice, la cele mai îndrăznețe încercări, la utilajele de vîrf care se pun la cale. Dar oamenii? Ce e nou în viața lor? Această întrebare e de natură să surprindă. Ei sînt mîndri să participe la realizarea unor produse de vîrf pe plan mondial, spunea cineva. Competiția tehnică a devenit astfel principala lor hrană sufletească.

Raport asupra stării pămîntului

În 1948, Proclamația de la Izlaz prevedea crearea unei universități la Craiova. Cu un an înainte de împlinirea unui secol, în 1947, aici lua ființă Institutul agronomic, așezînd astfel temelia Universității ce va împlini visul pașoptiștilor în 1965.

Un institut agronomic. O școală superioară care să pregătească oameni pentru agricultura Olteniei. Pentru pămîntul Olteniei, pe care în secolul trecut se înființaseră cele dintîi școli de plugari din țară.

40 de ani de cînd, într-o toamnă însorită păsesau pe porțile institutului cei care aveau să fie prima promoție de ingineri agronomi ai Olteniei. Lă s-au adăugat horticultorii, specialiștii în mecanizarea agriculturii. Și dacă agricultura Olteniei este astăzi ceea ce este, la facerea acestei lumi noi au pus umărul și mintea 7000 de absolvenți ai actualei Facultăți de agronomie, 7000 de oameni crescuți în cultul pămîntului, 7000 de oameni pentru care pămîntul, mulți o știau de acasă, tot atîția au învățat-o de la profesorii lor, este cea mai de preț bogăție a unei națiuni.

„Dacă vrem să știm ce am făcut în 40 de ani, trebuie să ne uităm la agricultura Olteniei, la pămîntul său. În fond, prin ce se măsoară munca noastră, dacă nu prin starea pămîntului?“

Iar starea pămîntului e bună, pentru că de 40 de ani ea este obiectul dragostei și urii, noptilor de nesomn și zilelor toride de vară petrecute în arșița cîmpului pentru toți cei ce au fost și sînt dascăli și studenți aici la Craiova. Decanul facultății, prof. dr. Marius Popescu, îmi vorbește, ca și în urmă cu cîtiva ani, despre pămînt. „A trebuit să-l cunoaștem și să-l învățăm să ne răspundă. Pămîntul îți dă întotdeauna cît știi să-i ceri“.

Știința de a cere pămîntului. Sau, mai degrabă, știința de a da pămîntului. Zona colinară cu sol brun roșcat și zona nisipurilor — tipice pentru Oltenia — sînt obiectul unui studiu științific de 40 de ani, desfășurat în cele două centre ale Stațiunii didactice experimentale Timburești și Banu Mărăcine. De aici, din stațiunea didactică experimentală a facultății au pornit de-a lungul acestor ani către pămînturile Olteniei zeci de soiuri, linii și hibrizi noi, zeci de tehnologii originale, adaptate condițiilor specifice, aplicate în întreaga zonă.

Rapoartele privind activitatea de cercetare științifică a facultății devin inutile. Lanurile, grădinile, livezile Olteniei sînt mult mai convingătoare. Ogorul, acest imens laborator.

Afirmația poate părea o simplă metaforă, nici măcar reușită. Mult mai plastică, sintagma „te crezi pe cîmp“, amendînd un anume gen de comportare, ne este familiară și ni se pare mult mai aproape de adevărul unui cîmp. Numai că adevărul acela la care ne gîndim noi este o filă de istorie. Cel puțin la Banu Mărăcine. Aproape 1000 de hectare de pămînt sînt împărțite după o știință ce poate uimi chiar și un specialist, în sute de microzone perfect delimitate, riguros ordonate, asemenea unui laborator în care fiecare sticluță etichetată are spațiul său. Iată cîteva din „etichetele“ așezate la capătul fiecărei parcele către aleea de trecere: Tipuri noi de îngrășăminte cu fosfor. Agrofonduri și bacterizare. Verificarea rezistenței la secetă — soiuri, linii, hibrizi. Hibrizi de floarea soarelui în condiții de neirigare. Pînă și poziția tăbliților explicative este aceeași pentru toate parcelele. Privesc cîmpul didactic agrofitotehnic, cîmpurile experimentale de păr, măr, grîu, vie, cu soiurile sale ordonate după soare: văi și coline domoale în care sutele de nuanțe de verde se întretaie într-un joc fascinant prin rigoarea construcției. O construcție urmînd legile arhitecturii pămîntului și strălucirii soarelui. (Solul brun roșcat e un sol bun. Problema este succesiunea de văi și coline, care face imposibilă expunerea uniformă la soare a tuturor culturilor. Studiile ce se desfășoară aici s-au îndreptat prioritar asupra dispunerii optime a diverselor culturi).

Singură, zona ciresilor sparge verdele prin roșul pîrguit al fructelor pe care le culeg, îmbătați de bucurie, elevii Liceului agricol.

Să culegi un cireș! Copilăria m-a învățat să-l iubesc și să-i port amintirea nostalgică de-a lungul tuturor acestor ani, la fiecare sfîrșit de primăvară, printre tarabele încărcate de cireșe din piețele Bucureștiului. Și iată-mă, deodată, într-o livadă de ciresi. O adevărată livadă de ciresi.

Să cresti un cireș! „Culesul e numai actul final. Bucuria se construiește în ani“. Gheorghe Mladin, creatorul unui nou portaltoi pentru cultura intensivă a ciresului cunoaște prețul în muncă al fiecărei cireșe. Să cresti un măr! Un spic de grîu! Un butuc de vie! Să le cresti după regulile celei mai înalte științe agricole. Și de multe ori, tu să crezi noi reguli științifice. Numai anul trecut facultatea a oferit Olteniei 300 de tone de sămînță de elită. Numai anul trecut de aici, din stațiunea didactică experimentală au plecat către lume, purtînd însemnele facultății, 400 tone de fructe și 175 de vagoane de vin. Da, aflu de la lect. dr. Ion Oiteanu și lect. dr. Aurel Popa, vinul de la Banu Mărăcine este unul din puținele din lume ce au dreptul să poarte numele locului din care provin.

Părăsim Banu Mărăcine. Mașina o pornește acum spre sud, pe șoseaua construită pe locul unor foste dune de nisip. Pentru că, de la Fîntîna Obedenaru, din Craiova încă, începe nisipurile Olteniei.

În sudul Olteniei, pe nisipuri, oamenii învățaseră de generații să cultive cîteva plante, fasolită, tutun, viță de vie, secară și să se mulțumească cu recolte modeste. Azi, aici se întind sute de hectare de livezi de piersici, la care înainte de 1955 nimeni n-ar fi îndrăznit nici măcar să viseze. Și totuși, existau cîtiva oameni care cutezau să viseze realist. Erau profesorii institutului care își propuneau valorificarea superioară a terenurilor nisipoase. În 1953 lua naștere ferma Timburești, iar în 1955 se sădeau primii piersici. Pentru aceasta, nisipurile au fost ușor modelate după o tehnologie de cultivare absolut originală, care urmărește păstrarea cantității reduse de humus din sol; creșterea gradului de fertilitate a nisipului s-a asigurat prin îngrășăminte verzi, măzăriche Altona, lupin alb și alte leguminoase.

„Niciodată un fruct nu ni s-a părut mai frumos ca cele dintîi piersici culese de pe nisipuri“, aveau să-și amintească, peste ani, prof. dr. Marius Popescu și lect. dr. Elena Voica. Așa a început ceea ce avea să schimbe fața pămîntului Olteniei de Sud. Acum, pe o mare parte a celor aproape 1000 de hectare ale Timburestiului unduie asemenea unei ape moicome plantațiile de piersici de pe care se culeg în fiecare an 20—25 de tone/ha. Nu s-au oprit însă la piersici. Au urmat cîresul, prunul, mărul, caisul, migdalul. Numai la vița de vie au fost obținuți pînă în prezent 4000 de hibrizi. Dintre ei, conf. dr. Aurel Zăvoi are în curs de omologare, 7; lect. dr. Ion Godeanu a creat hibrizi de nuc ce rodesc la numai doi ani de la plantare. La porumb, recoltele medii au atins 20 de tone la hectar, la cartofi timpurii, 15—20 de tone. Profesorul Liviu Popa a cultivat, de-a lungul anilor, zeci, dintre cele mai renumite, soiuri de arahide, aceste plante atît de pretențioase. A sfîrșit prin a crea un soi nou, special pentru condițiile zonei nisipoase din sudul Olteniei, cu fructe mari, viguroase, foarte gustoase și deosebit de bogate în ulei. Arahidele românești pot concura fără emoții soiuri de veche tradiție în lume.

Oltenia de sud este astăzi o imensă grădină verde. În care spulberarea nisipurilor a rămas o poveste spusă de bătrîni și crezută numai pe jumătate de cei tineri. Și chiar dacă pe la sfîrșitul anilor '60 a apărut pe harta Olteniei de sud un nou centru de cercetare, Stațiunea centrală de cercetare și cultura plantelor pe nisipuri, nimeni nu uită că cei dintîi care au cutezat să viseze grădini și livezi pe rod au fost profesorii agronomi.

Şansa Vasluiului:

A gîndi repede, a gîndi bine!

Echipa de reporteri : NICOLAE GRIGORE MĂRĂŞANU, VICTOR NIŢĂ, AURELIAN TITU DUMITRESCU, PAUL AGARICI

Acum aproape 50 de ani, adică în anul 1938, considerat anul de vîrf al economiei din România interbelică, Vasluiul avea doar 54 de muncitori. Cît de mult vor fi contribuit ei la dezvoltarea tehnică a celor cîteva mori şi a unei topitorii de cînepă, nu ştim. Firește, oamenii vor mai fi îndreptat pe ici-pe colo cîte ceva pentru ca maşinile sau utilajele, dacă nu e prea pretenţios spus, să-şi fi îmbunătăţit parametrii, să-şi fi mărit productivitatea. Dar ce puteau face, la urma urmelor, 54 de muncitori ? ! Ne-am pus această întrebare după un prelungit periplu prin cîteva din întreprinderile acestui oraş devenit o veritabilă citadelă industrială. Şansa Vasluiului, ni s-a spus, a fost aceea că a devenit capitala judeţului. Acum, judeţul are două mari oraşe a căror viaţă şi activitate economică nu este cu nimic mai prejos decît cea a centrelor industriale cu o recunoscută tradiţie. Dar, după părerea noastră, un oraş se poate numi cu adevărat citadelă industrială abia în clipa în care poate etala, poate dovedi că posedă o gîndire tehnică vie, capabilă să dubleze, să tripleze valoarea produselor sale. O altă şansă a Vasluiului, a fost şi este, credem noi, tinereţea întreprinderilor sale, mai toate avînd o vîrstă cuprinsă între 10–15 ani. Şi nu este vorba, desigur, de tinereţea în sine a întreprinderilor, cît mai ales a oamenilor care muncesc în aceste întreprinderi, ei înşişi foarte tineri, abia veniţi de pe băncile facultăţilor, ale şcolilor de maiştri, sau ale liceelor industriale. Sînt oameni care, după ce au văzut că la locul lor de muncă mai sînt încă multe de făcut, n-au pregetat să întoarcă realitatea pe toate feţele, şi, tineri fiind, dornici de afirmare, dornici să arate întregii lumi ceea ce ştiu, muncitorii, maiştrii şi inginerii mai tuturor tinerelor întreprinderi vasluiene au dat măsura exactă a pregătirii lor profesionale. Adică au adăugat riguroaselor tehnologii de fabricaţie un plus economic, strict valoric, de cea mai înaltă competitivitate : gîndirea tehnică originală. O investiţie al cărei prim suport este tinereţea, apoi pasiunea şi, nu în ultimul rînd, conştiinţa muncitorească, acel ceva ce se naşte numai şi numai din tradiţie. Dar, la Vaslui, ca de altfel mai în toate noile întreprinderi ale judeţului, tradiţia nu se măsoară în ani, ci în numărul şi valoarea soluţiilor tehnice cu ajutorul cărora sînt depăşite acele momente dificile, atît de specifice începutului de drum. Articolele de mai jos sînt, din punctul nostru de vedere, ilustrarea cît mai exactă a acestei afirmaţii, întrutotul egală cu vechiul proverb potrivit căruia valoarea nu aşteaptă numărul anilor.

Motorul care nu se vede

Întreprinderea noastră, zice omul de lîngă mine, a luat fiinţă în 1978, cînd cei mai bătrîni eram noi, conducerea. Eu aveam 31 de ani, iar ceilalţi colegi, vorbesc tot de ingineri, nu se lăudau nici ei cu mai mult. Forţa cea mare o formau însă cei 700 de absolvenţi de liceu ! Ei erau muncitorii, cu ei am început fabrica !

Întreprinderea de aparate de măsură şi control Vaslui, unde ne aflăm, începuse să se manifeste, deci, pe un teren, cum s-ar spune, gol ! Asta dacă ne referim la o anume tradiţie muncitorească. Dar lipsa tradiţiei nu i-a împiedicat pe tinerii ingineri de atunci, pe absolvenţii de liceu care au format de la început nucleul de bază de muncitori, să se angajeze cu un curaj demn de invidiat de a forma o adevărată citadelă a gîndirii tehnice.

Noi facem, zice acelaşi inginer, Viorel Rotariu, două milioane de aparate pe an. Dacă la un astfel de aparat eliminăm numai un şurub, printr-o gîndire mai economică, firește, înseamnă că am economisit două milioane de şuruburi. Dacă gîndul meu e mai curajos, amplitudinea lui e mai mare, pot să fac atunci o maşină nouă, să îmbunătăţesc o tehnologie şi fructul gîndului meu e mult mai mare. Exemplul ăsta, banal poate la prima analiză, îl dau mai tuturor stagiarilor care vin la I.A.M.C. Ei rămîn oarecum contrariaţi, iar eu le spun că pe linie de creaţie tehnică la noi se pot face mult mai multe lucruri decît în altă parte, tocmai prin caracterul producţiei : de mare serie, cum şi datorită faptului că eficienţa unei invenţii, raţionalizări etc. se poate vedea imediat, fiindcă noul se poate aplica imediat.

Doina Leahu este o tînără inginer. A terminat facultatea de mecanică la Iaşi şi din 1978 lucrează aici. Ca şi alţi tineri ingineri a fost de la început bîntuită de idei frumoase, idei care să nu lase să îngheţe lucrurile, tehnologiile, ci să împingă acea stare de fapt a momentului mereu înainte. Împreună cu un alt tînăr inginer, Nicolae Enache şi cu muncitorul Ştefan Straciug au luat în analiză un **loc îngust** : cîteva strunguri, fiindcă acolo se cam strangula fluxul, se zăgăzuia, spus altfel, efortul întregului colectiv. Aici, la strungurile automate se prelucrau cîteva piese : ei, în limbajul lor tehnic, le spun antretoaze, pinioane, axe-sectoare şi, treaba lor cum vor să le mai numească. Înainte se fabricau două astfel de piese pe minut. Nu se putea ţine pasul cu alte locuri de producţie, unde oamenii produceau mai multe piese componente ale aceluiaşi produs. Au luat strungurile în primire, le-au „cercetat" pe toate feţele, le-au „gîndit" şi „regîndit". Au ajuns la concluzia că dacă ar folosi nişte came, pensete şi cuţite armate ar putea să determine maşinile să se **grăbească**. Le-au „redotat" cu dispozitivele gîndite de ei şi în loc de două piese pe minut au reuşit să prelucreze, atenţie, 10 (zece !). Cineva de lîngă mine zîmbeşte cu subtilitate. Ia un creion şi încearcă să facă o socoteală cu ajutorul unui calculator cît o foiţă de hîrtie. Ajunge la o cifră spectaculoasă, pe care eu renunţ s-o mai reţin. Mă gîndesc la cei trei tineri. la frumuseţea reuşitei lor şi merg mai departe.

— Activitatea de creaţie tehnică, se străduieşte inginerul Mircea Pricop să mă capaciteze mai departe în materie, se desfăşoară pe multiple planuri, dar cea mai importantă rămîne creaţia de la fiecare loc de muncă. La nivel uzinal fiecare om poate participa la această delicată competiţie de a redimensiona o stare de fapt : de a face, prin puterea gîndului şi nu numai a braţelor, ca o maşină să producă mai mult, mai bine, de a cuceri domenii tehnice necunoscute. Starea asta de gîndire, de creativitate devine, astfel, o forţă de nebănuit care asigură mersul înainte al întreprinderii.

Eu solicit iar exemple şi, de data aceasta reţin alte nume : Marian Bărbieru şi Danu Florin, ingineri, Dumitru Apetrei şi Vasile Topală, muncitori. Rodul gîndurilor lor, adică al multor zile, al multor nopţi nedormite, s-a numit în final : maşină de rolulit elemente elastice. Vă spune şi dumneavoastră, stimaţi cititori, ce ne spune şi nouă, adică mai nimic dacă n-am adăuga faptul că maşina acestor tineri, automată, prelucrează de două ori mai multe piese decît alte maşini asemănătoare fabricate mai în urmă, dar, iar să reţinem, cu o reducere de materie primă de 15 la sută la fiecare piesă, cu menţiunea, mai zic cei ce ne înconjoară, că materialul din care se fac aceste piese se importă. Maşina lor e de un an în funcţiune ; l-am văzut pe Sedon Pascaru lucrînd la ea, realizînd o productivitate a muncii de două ori mai mare. Iar cei ce gîndesc, nu cei ce gîndeşte singur, vorba poetului, se pregătesc acum să multiplice acest prototip şi pentru alte tipodimensiuni.

Nu mai avem nevoie de alte exemple. Sînt atît de multe, încît dacă am stărui în consemnarea lor am banaliza o idee valoroasă în conţinut. Şi, rămînînd la **idee**, e bine şi să **corectezi** idei, îmi spune inginerul Mircea Pricop, dar e mult mai bine să **concretizezi** idei. Paşii care te poartă înainte sînt, astfel, mai mari şi mai repezi. Această bogăţie de gînduri creatoare din faza uzinală, la care pot participa toţi membrii unei uzine, e atît de mare, de puternică, spune interlocutorul meu, încît n-o putem măsura, cuantifica permanent. Ea devine o stare de spirit şi forţa ei o simţim din spate asemenea unui motor care nu se vede.

Forţa propulsoare a motorului care nu se vede ?

Tradusă practic aici, la I.A.M.C. Vaslui, sună astfel : planul din 1982 al întreprinderii se realizează astăzi, în 1987, în jumătate de an, constant, se depăşeşte chiar. Oamenii sînt tineri, vîrsta medie nu sare peste 24 de ani, dar sînt maturi în gîndire ; ataşaţi de citadela lor, uzina, care e şi o citadelă de spirit, sînt aşezaţi în matcă, după propria lor expresie, şi au descoperit în ei două mari izvoare de forţă şi frumuseţe : puterea gîndului şi dragostea pentru tot ceea ce fac.

Sigur, mai avem multe de făcut, spuneau ei.

Sigur, aşa este, adăugăm noi, dar, motorul care nu se vede împinge frumos şi puternic corabia înainte !

A fi înseamnă a produce!

În luna septembrie a acestui an, **Combinatul de fire sintetice** din Vaslui va împlini vîrsta de 10 ani de la începerea lucrărilor de construcţie. De produs fire sintetice, a început să producă abia în 1977, pentru ca în 1981 să atingă parametrii proiectaţi. Cei ce ne oferă aceste prime amănunte este inginerul chimist **Dorin Banciu**, directorul tehnic al întreprinderii, un ardelean care se simte foarte bine la Vaslui, pentru că, după cum afirmă, pentru el este mai important locul în care munceşte decît oraşul în care trăieşte. Ceea ce-l miră este faptul că ne hotărîm totuşi să scriem despre C.F.S. „Mă mir, zice, pentru că, pînă în clipa de faţă, ne aflăm sub plan, adică n-am realizat decît 96 la sută. E mult, e puţin, ne întreabă interlocutorul nostru. Şi tot el răspunde : eu zic că e mult în condiţiile în care, din diverse motive, am primit doar 77 la sută din materia primă necesară fabricării firelor sintetice de poliester, specialitatea noastră".

În fond, problema chiar aceasta e : cum de-a fost realizat planul în proporţie de 96 la sută, cînd materia primă a reprezentat doar 77 la sută din necesar ? „Nu vreau să intru în amănunte tehnico-economice ca să explic cele două cifre, dar — precizează Dorin Banciu — aş spune că una din explicaţii stă în a adăuga produselor noastre o nouă valoare, cea rezultată din gîndirea tehnică a oamenilor noştri. Poate că în alte locuri ideea că fiecare inginer trebuie să propună în fiecare an o nouă soluţie tehnică este doar o lozincă. La noi, o spun cu toată certitudinea, este un fapt real. Firește, nu toate soluţiile sînt viabile, sau nu se pot aplica imediat, dar oamenii noştri gîndesc".

Şi, din acest moment, carnetul de note a început să se umple de zeci şi zeci de amănunte. Pentru valorificarea superioară a materiei prime, a granulelor poliesterice produse la C.F.S. Cimpulung-Muscel, au fost luate mai multe măsuri, între care cea numită vopsirea în masă a firelor este nu numai o tehnologie proprie colectivului vasluian, dar şi o realizare de proporţii. Dacă în primii ani firele erau, în totalitate, doar albe, astăzi după o cercetare care a durat trei ani şi la care au colaborat şi specialiştii de la Săvineşti, inclusiv inginerii atelierului de cercetare din C.F.S., Teodorina Ciobanu, Lucia Agapie, Nicolae Barbu şi interlocutorul nostru, inginerul Dorin Banciu, care ţine să adauge că, prin această tehnologie, firele, vopsite în zeci de nuanţe, îşi sporesc valoarea cu peste 30 la sută. O altă valorificare superioară a materiei prime poate fi considerată şi cea a diversificării sortimentelor, accentuîndu-se două elemente : gradul înalt de prelucrabilitate şi o cît mai mare fineţe pe filament. Firește, pentru atingerea acestor două urgenţe şi stringente deziderate, au fost mobilizaţi cam toţi tehnicienii şi inginerii din întreprindere. În clipa de faţă C.F.S.-Vaslui produce cam 20 de noi sortimente. Salturi spectaculoase, valoric vorbind, au fost realizate prin valorificarea subproduselor, a aşa-zişelor deşeuri. Un kilogram de aşa-zise deşeuri avea o valoare de numai 4,50 lei. Acelaşi kilogram a ajuns la 76 de lei. Cum ? Foarte simplu : au fost adaptate nişte maşini pentru fabricarea unui anume tip de sfoară foarte mult solicitată la legarea balaoţilor de furaje în cîmp, înlocuindu-se astfel sîrma cu care erau legaţi baloţii. Tot în acest domeniu, al recuperării subproduselor, a fost obţinută cu ajutorul unor războaie adaptate, un înlocuitor, al pînzei de tip hesian, acea pînză vegetală de tip iută, pentru saci. Foarte simplu, am spus, dar de-adevăratelea cît de simplu a fost, o pot spune doar inginerii Dumitru Vultur, Monica Dimitriu, Maria Cozma, Paul Chiriţescu, Nicolae Aghiţoaie, Marius Boicu, sau maiştrii Alexandru Iacob

Cîntec pentru orașul Huși...

O familie de țărani a venit la oraș... Niculina Bălmar, țărancă din Duda Epureni își spune numele strigînd ! S-a învățat așa poate de la cîmp cînd se împotrivea vîntului. Acum este PENSIONARĂ ! A fost șefa unei echipe la C.A.P. A venit la Huși, metropola lor, și umblă cu bărbatul ei, Culae, țăranul, pensionar ca și ea. Asfaltul orașului, torid, e moale, nu la fel ca pămîntul reavăn peste care au fost „stăpîni" cît o nuntă de argint...

Orașul e lung, orașul e înalt, vechiul oraș, e nou. S-ar fi putut simți stingheri, dar mîndria lor de muncitori, de cîmpeneni, îi face să-și ascundă sfiala.

O familie de țărani români, el și ea, au venit la oraș. Au cumpărat două becuri și o bandă de magnetofon. Care cîntec le-o plăcea mai mult să-l asculte seara, cînd citesc, la lumina becului, ziarul ?

Din cenușăreasă, crăiasă

În 1937, la 8 ani de la înființarea Întreprinderii de materiale izolatoare Vaslui, a apărut prima invenție brevetată, a lui Sorin Balanișcu, cu titulatura : „Arzător de combustibil lichid pentru camere de combustie la depozitul de polimerizare". A creat un înlocuitor a unei mașini din import, care nu mai funcționa pe combustibilul prescris. Din 1980 și pînă astăzi, inginerii, maiștrii și tehnicienii din întreprindere au realizat 18 invenții și inovații. Între 1980 — 1987, producția marfă a crescut de peste 4 ori și conducerea întreprinderii consideră că invențiile și inovațiile au influențat în procent de 25 la sută. Cea mai importantă invenție a fost brevetată în 1986 și este semnată de Nicolae Pascu (un inginer de 38 de ani, care împreună cu tovarășii săi de muncă și răspundere au dat o altă soartă întreprinderii). „Instalația de fibrilizare a topiturilor de silicați" se aplică aici și este în curs de aplicare și la Șimleul Silvaniei. Aduce peste 2 miloane de lei beneficiu postcalculat pe ore de funcționare, pe o linie de fabricație.

Între aceste două etape, s-a produs, fără nici o exagerare, un miracol. Am încercat să-l explic, să-l argumentez. Am realizat o masă rotundă la care au participat Gică Horhotă, instalator la secția mecano-energetică, Dorin Rădeanu, șef de echipă la automatiști, Aurel Daraban, subinginer la secția mecanică, Elena Loghin, inginer, toți oameni pînă în 35 de ani.

A doua sursă de informații, după vizitarea fabricii, ocazie cu care am aflat că întreprinderea este particularizată prin prezența în cadrul ei a unui laborator de cercetări înființat în 1984, a unui atelier de proiectări și tehnologii de utilaje, înființat în 1985, și a unui atelier de produse noi și prototipuri, înființat chiar în acest an, a fost dialogul pe care l-am avut cu Nicolae Pascu. Am aflat acest scurt istoric al întreprinderii : a fost înființată în 1970, fiind chiar prima întreprindere din acest județ. Ani de zile nu a devenit rentabilă. Fluctuația de personal a fost foarte mare (și din cauză că multe dintre lucrări, nefiind automatizate și mecanizate, necesitau un mare efort), întreprinderea devenise o problemă atît de mare pentru economia județului, încît se punea în discuție reprofilarea ei.

În 1980, Nicolae Pascu era inginer pe un șantier al Trustului de instalații și montaj Iași, pe aceeași platformă industrială, și nici nu își punea problema să lucreze în întreprindere sau să se stabilească în Vaslui. În foarte scurt timp, însă, s-a hotărît ca el să conducă întreprinderea, aceasta constituind ultima încercare de a se obține ceva din cenușăreasa industriei vasluiene. Specialitatea lui Nicolae Pascu, de automatist, era avantajoasă pentru că întreprinderea nu funcționa cu toate mașinile, nu era un om care să țină liniile tehnologice în mînă. Autoritatea inițiativei a fost prima invenție brevetată de el, în 1981. A păstrat oamenii, deși avea posibilitatea să facă mari mișcări de personal, care, după părerea unora chiar se impuneau, spunîndu-și că, dacă au rămas cei care au rămas, asta înseamnă că fiecare dintre ei are un caracter tenace și că nimeni dintre cei rămași nu dorește decît ceea ce își dorește și el : punerea pe picioare a întreprinderii. Curînd s-a ajuns ca întreprinderea să aibă un sector mecano-energetic bun. Inginerii și-au procurat de la diferite facultăți studii despre produsele complexe pe care trebuia să le obțină.

În luna aceasta va avea loc la Vaslui un simpozion național „Izolații termice, fonice și hidrofuge, prezent și perspectivă", care se va deschide cu două referate ale specialiștilor din întreprinderea care, acum, s-a format ca unitate industrială puternică, și-a creat un profil distinct și și-a schimbat mult structura forței de muncă: nu a schimbat numai anumiți muncitori, a policalificat pe cei mai mulți. A crescut astfel gradul de specializare pe tehnologii. Se pleacă de la convingerea că fiecare tehnologie trebuie perfectată, dar pornind de la cerințele produsului. Apare deci nevoia de a discuta cu foarte mulți specialiști din diverse domenii pentru ameliorarea calității produselor la nivelul celor din alte țări și pentru obținerea prin tehnologii create aici de performanțe comparabile cu oricare altele.

După ce numai, cu 9 ani în urmă, producea și cărămizi al căror preț de cost era mai mic decît transportul materiei prime, această întreprindere cu foc continuu a atins într-un timp record un nivel record de automatizare a proceselor de producție, cu 8 tehnologii diferite care au impus prezența multor specialități inginerești. Sînt ingineri de la toate facultățile politehnicii. Diversificarea este benefică pentru că astfel au posibilitatea de a face discuții interdisciplinare, de a găsi soluții în comun.

Dacă, înainte, serviciul personal al întreprinderii umbla pretutindeni după oameni, acum există o comisie care testează pe cei care își depun cererea de angajare, chiar dacă au categoria a VI-a în meseria lor. Nu sînt primiți în colectivul de oameni ai muncii de aici decît cei care primesc calificativele **bun** și **foarte bun**. Cu 8 ani în urmă erau muncitori care nu interveneau prompt la avarii, care improvizau reparațiile în ideea să funcționeze mașinile doar cît muncesc ei, în timpul unui schimb. Au fost chiar cazuri în care, dacă aveau o treabă de cîteva zile, defectau mașinile și, neavînd cine să le repare imediat, puteau să plece în perioada în care doreau să facă asta.

S-a pus accentul pe brevetarea și utilizarea invențiilor care sînt reclamate cu insistență de procesul de producție. Întreprinderea are 6 secții. La transportul unor materiale dintr-o secție în alta se folosea un ascensor care provoca foarte multe dificultăți, cele mai greu suportabile fiind cele legate de blocarea căilor de acces. S-a adoptat un sistem nou de transport, complet automatizat, cu comandă făcută de la distanță. Părțile componente ale sistemului au fost executate de Elena Loghin, pe atunci inginer stagiar, iar tehnologia, de subinginerul Constantin Iordăchioaia. Acesta este unul din numeroasele exemple de invenții reclamate de producție. Se derulează, anual, între 10—14 teme de tehnică de mare eficiență, unele dintre ele fiind aplicabile și altor unități. În 1986, au fost 14 teme care au înglobat 13 invenții și propuneri de invenții și 7 inovații.

Peste 70% din personal este constituit din absolvenți de liceu. Muncitori necalificați sînt numai unii dintre cei care lucrează la încărcări-descărcări.

Tablourile de automatizare necesare producției sînt realizate tot în întreprindere. Numai accidental poate fi găsit personal lîngă pupitrul de comandă, pentru că pupitrele sînt toate cu autoreglare.

Asimilările trec mai întîi printr-un plan tehnic, unde sînt analizate sub toate aspectele, etapă de etapă. La analiză iau parte cadrele tinere inginerești și muncitori cu multă experiență, care vor lucra cu instalațiile și utilajele respective. În fiecare săptămînă, în cadru organizat, sînt discutate fiecare temă și fiecare lucrare.

În 1970, întreprinderea a fost înființată spre a furniza pentru județ și pentru o parte din țară izolațiile necesare în construcție. Producția întreprinderii s-a diversificat continuu, numai pentru numirea produselor obținute fiind necesare pagini întregi. Ritmul este accelerat și s-a ajuns ca un produs auxiliar, făcut pentru prima dată la I.M.I. Vaslui, este uneori de o calitate superioară celor de același fel obținute în țară și chiar în străinătate. Gîndirea tehnică muncitorească urmărește eficiența totală a producției care, în conștiința oamenilor întreprinderii, este egală cu eficiența produsului pentru întreprinderea care îl lucrează plus eficiența beneficiarului.

Ceea ce mi s-a părut deja o mentalitate este afirmația pe care a făcut-o directorul întreprinderii, inginerul Nicolae Pascu, cînd mi-a vorbit despre primele măsuri luate la numirea sa în funcție : brevetarea inițiativelor ca fiind cea mai mare, cea mai rentabilă și trainică invenție.

În numărul viitor :

Dialog despre puterea locală

La apropiata încheiere a mandatului electoral, cinci deputați din Vaslui încearcă un bilanț al împlinirilor din circumscripțiile lor, al răspunderilor cu care au fost investiți, sintetizînd astfel experiența în conlucrarea permanentă dintre alegători și aleși, în realizarea platformei electorale a FDUS ca o caracteristică a democrației noastre socialiste.

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

Scrisoare necomentată

Sărut — mina!

Ultima zi de școală, ultimele ore, ultimele clipe împreună, aici, în clasa noastră, a IV-a A. Ne întoarcem cu gîndul, fără să vrem, la ziua aceea, cu patru ani în urmă, cînd timizi, curioși, niște pitici, am trecut, unii temători, alții, veseli, pragul școlii. Ghiozdanele, mai mari decît noi, duceau în ele doar jocurile copilăriei, parfumul parcurilor, soarele mării. Treptat, an de an, lună de lună, oră de oră, am strîns în el bastonașe, liniuțe, cifre, propoziții, socoteli, hărți, probleme, compuneri, exerciții și dragoste. Dragoste pentru ființa care se consumă toată viața ca o lumină, luminîndu-ne pe noi. Cuvintele sînt uneori prea puține pentru a cuprinde sentimente și gînduri, și acum, emoționați, ne este cu atît mai greu să vă spunem tot ce simțim.

Am fost și buni, am fost și răi, am fost și veseli și mai triști, am fost cuminți și... neascultători, am fost și sîntem noi, elevii dumneavoastră, cu greșelile noastre multe, dar cu inimile și mintea deschisă spre dumneavoastră. Ați strîns mii de gînduri de copil într-un suflet, 80 de mîini în două, 40 de inimi într-una. În primul an de școală, mi-ați spus: „Măi, ai să vezi tu ce om o să fac din tine". Și dacă astăzi, la capătul celor patru ani de școală, nimic nu mi se pare prea greu, este datorită dumneavoastră. Pentru tot, vă mulțumesc.

Pentru tot ce faceți pentru noi,
Răspunzînd la orice întrebare,
Vă dăm astăzi gîndul înapoi.
Sărut-mîna mamă-învățătoare!

elev Apostol A. Turbatu
Școala generală nr. 45
București

■ Combaterea fenomenului de condens în apartamentele construite din prefabricate de beton face obiectul unor febrile preocupări, de cîtiva ani încoace. Preocupări concretizate în diverse soluții și materiale termo și hidroizolante, printre care se numără și **modilitul** — produs realizat de specialiștii Întreprinderii județene de prestări servicii și producție Giurgiu. Așa cum ne relatează colegul nostru **Gheorghe Tăpîrdea**, redactor la ziarul „Steagul roșu" din Giurgiu, modilitul avea să dobîndească în scurtă vreme statut de „vedetă" între cele 270 de produse ale întreprinderii. Care sînt principalele lui caracteristici? Înlocuind nisipul în compoziția mortarului pentru tencuieli, noul material de construcție conferă stratului aplicat pe placa de beton proprietăți cu adevărat miraculoase, în sensul că încălzește betonul, face imposibilă apariția fenomenului de condens, a igrasiei ș.a.

Din start trebuiau depășite două obstacole: organizarea producției și caracterul deficitar al solventului, numit wite-spirt. Să reținem că echipa de specialiști compusă din Constantin Dogaru, Maria Ioanițescu, Aurica Coman și Silviu Zamfir, au reușit o performanță tehnologică salutară, înlocuind pierderile de solvent prin evaporare. Mai mult chiar, au găsit un înlocuitor al wite-spirt-lui: petrol lampant în amestec cu benzen și toluen. Să mai reținem că întreprinderea giurgiuveană produce (în prezent) mari cantități de modilit, asigurînd astfel solicitările unor beneficiari din toată țara.

■ Primim de la **Procuratura generală a R.S.R.**: Vă comunicăm că la memoriul lui Constantin Moșinoiu din Bacău (str. Narciselor, bl. 11, sc. B, ap. 52, județul Bacău), s-a declarat recurs împotriva sentinței civile nr. 4143/1986 a Judecătoriei Bacău și a sentinței civile nr. 809/1986 a Tribunalului județean Bacău. Recursul extraordinar, împreună cu dosarul cauzei (nr. 5 199/1986 al Judecătoriei Bacău, la care se află atașat dosarul nr. 1 578/1986 al Tribunalului județean Bacău), s-a trimis Tribunalului Suprem, spre judecare, cu adresa noastră nr. 74475/21893/1987.

■ Un grup de specialiști bucureșteni compus din cercetătoarea Tamara Păunescu, dr. Dumitru Dumitrescu, coordonator al Clinicii veterinare București, dr. Ruxandra Nicolescu, dr. Nicolae Vîlceanu, inspector șef, ne solicită să intervenim pe lîngă factorii de resort pentru aprobarea unui spațiu strict necesar înființării unei stații pilot, în vederea preparării unor medicamente apifitoterapice, la Clinica veterinară București. Produsele apifitoterapice — medicamente românești originale destinate sectorului animalier — sînt brevetate de către OSIM, ele fiind experimentate pe baza unei metodologii aprobate de M.A.I.A. și M.I.Ch. După o experimentare îndelungată, desfășurată pe parcursul a 8 (opt) ani, noile produse de uz veterinar și-au dovedit pe deplin eficacitatea.

Sprijinim cu justificat temei acest demers venit în sprijinul zootehniei, în general, și al scăderii morbidității animalelor, în special.

■ Primim un răspuns prompt de la conducerea **Școlii generale nr. 195 București**, la o sesizare apărută într-un număr trecut al revistei noastre: Vă informăm că în ședința din 19 iunie 1987, biroul executiv al consiliului de conducere al școlii, analizînd comportarea tovarășului Iulian Georoc și — ținînd seama de faptul că în cei 2 ani de cînd este om al muncii la unitatea noastră nu a avut abateri disciplinare — a hotărît sancționarea acestuia cu mustrare. Totodată, cazul înserat în coloanele revistei a fost dezbătut cu toți oamenii muncii de la unitatea noastră școlară și s-au luat măsurile corespunzătoare pentru a exclude posibilitatea repetării în viitor a unor situații de genul celei semnalate. Vă mulțumim pentru conlucrare!

■ Iată cîteva răspunsuri de ultimă oră pentru acela care s-au adresat redacției în vederea soluționării situației lor locative: analizînd situația Mariei Abraham de la I.J.T.L. Bacău, **Consiliul popular al județului Bacău** i-a repartizat petentei un apartament proprietate de stat; **Consiliul popular municipal Bistrița** venind în sprijinul lui Attila Csanyi care solicită un apartament cu două camere, i-a asigurat un asemenea apartament în strada Brînduței din municipiul bistrițean.

■ Mă numesc **Gheorghe Giubeca** și sînt om al muncii în cadrul URCMCT **Motru (județul Gorj)**. De ce vă scriu? De nenumărate ori, din retribuția lunară mi s-a reținut atît mie cît și colegilor mei suma de 10 lei pentru un „program sportiv". În fond, nu este vorba de insignifianta sumă de 10 lei, ci de faptul că procedeul nu este deloc corect!"

■ „Sînt **Nicolae Constantin din București** (str. Avîntului nr. 29, sectorul 1) și vă scriu în numele mai multor cetățeni, locuitori ai străzii amintite. De ce vă scriu? Pentru că ne-am adresat în mai multe rînduri forurilor în drept, capabile să rezolve problema noastră, dar ea a rămas totuși în suspensie. E vorba de rezolvarea problemei apei, a canalizării și a pavajului străzii „Avîntul". Toată munca pe care ar necesita-o aceste lucrări ar dura circa o lună, dar demersurile noastre durează de exact... 5 (cinci) ani!"

■ De la **Ministerul Turismului** primim răspuns la scrisoarea lui Mihăilă Damian din București: Dosarul dv. de pensionare se află la Circumscripția 4 Miliție din Capitală, pentru cercetarea legalității deciziei de pensionare în condițiile cazului respectiv și a semnăturii de pe formularul tipizat. În funcție de soluția ce se va da, Centrul de perfecționare a cadrelor își va reconsidera decizia de desfacere a contractului de muncă.

■ De la **Procuratura Municipiului București** primim răspuns pentru Mihai Petre din comuna Dărăști (Sectorul Agricol Ilfov): Sus-numitul a fost invitat la Procuratura locală a Sectorului Agricol Ilfov, unde i s-au dat îndrumările necesare privind modul de a acționa în rezolvarea conflictului pe care îl are cu vecinul său, Ion Petrescu.

La aceeași unitate de procuratură a fost chemat și Ion Petrescu, căruia i s-a pus în vedere să adopte o atitudine de bună vecinătate față de Mihai Petre.

■ Inginerul silvic **Ionel Pop, de la Inspectoratul silvic județean Satu Mare** ne relata că atît IELIF Satu Mare cît și OCOT Satu Mare au trecut la efectuarea unor însemnate lucrări de amenajare a ravenelor, băltirilor și sărăturilor, precum și altor categorii de terenuri degradate. De asemenea, că în unele comune din Țara Oașului, precum Tirșolț, Călinești-Oaș, Batarci, Cămărzana și altele din Țara Codrului — Cuța, Stina, Homoroade, Socond, Hodod, mai există circa 5 000 ha de teren puternic erodat, cu ripe și hîrtoape, ori prezentînd serioase alunecări de teren. Aceste categorii de teren urmează a fi reintegrate circuitului silvic. Ne dăm limpede seama că finalizarea acestor lucrări ar fi un bun cîștigat nu numai pentru județul ardelean, ci și pentru întreaga economie.

■ Lucrarea de plantat puieți forestieri se execută de regulă manual și necesită un volum mare de muncă fizică. Tehnica este destul de învechită și multă vreme s-a socotit că mecanizarea nu are aplicabilitate în domeniu. Aflăm însă că O.S.I.M. ar fi brevetat o MAȘINĂ DE REPICAT PUIEȚI SILVICI, aparținînd inginerului silvic **Ștefan Năstase din Babadag** (str. Dacia nr. 20, județul Tulcea). Din materialul documentar pe care acesta ni-l trimite la redacție (inclusiv fotografii) despre noua mașină de repicat puieți silvici, mașină testată în prezența unui grup de ingineri silvici, mecanici, electromecanici, tehnicieni și muncitori, care semnează de altfel procesul verbal de bună funcționare, rezultă cît se poate de clar cîteva calități care o apropie de mașinile similare din import: productivitate ridicată, consum redus de energie, calitatea lucrărilor executate este excelentă atît din punctul de vedere al adîncimii, cît și al dispunerii puieților pe rînduri. Să sperăm că după o testare la o unitate de profil, mașina de repicat puieți, aparținînd inginerului Ștefan Năstase din Babadag, să treacă cu brio examenele concrete!

■ **Consiliul popular al municipiului Tg. Jiu** răspunde, prin intermediul revistei, lui Alexandru Ioana: Pentru ca în viitor să se elimine neajunsurile semnalate, privind locul unde își desfășoară activitatea fiecare dintre casierii aparținînd Administrației piețelor din municipiul [illegible], s-a stabilit ca pe viitor [illegible] să se facă programarea judiciosă a acestora, iar în egală măsură să se facă un control periodic în teritoriul lor de activitate.

În legătură cu faptul că administratorul pieței, Ionici Lazăr, nu respectă programul de lucru, s-a constatat că există un program de lucru al său și al contabilului administrației, alternînd în funcție de necesități, cunoscîndu-se faptul că activitatea în piețe durează de regulă mai mult de 12 ore. Totodată — reținînd cele sesizate — s-a atras în mod serios atenția administratorului pieței ca la aplicarea sancțiunilor să se respecte cu strictețe prevederile legale.

■ La redacție au sosit cu poșta de ultimă oră cîteva soluționări favorabile ale unor probleme profesionale — încadrare și reîncadrare în muncă — pentru cetățenii care au solicitat sprijin revistei pe lîngă factorii de resort. Mulțumind pentru conlucrare, redăm în cele ce urmează o parte dintre aceste răspunsuri pozitive. **D.P.M.O.S. Satu Mare** ne înștiințează că Paul Florimond Dobreanu a fost repartizat și lucrează la Antrepriza construcții-montaj din municipiul de pe Someș; **Consiliul popular județean Mureș** ne răspunde că la 1 iunie a.c. Vasile Bălan a fost încadrat la Centrala termică a Institutului de medicină și farmacie Tg. Mureș; **Consiliul popular orășenesc Cîmpina** (județul Prahova) ne informează că Eugen Nicolae a fost reîncadrat — după desfacerea contractului de muncă — n.n. — la Antrepriza de construcții „Energopetrol" din Cîmpina; **Consiliul popular municipal Tg. Neamț** ne încunoștiințează că Radu Agache a fost încadrat în muncă la Cooperativa meșteșugărească „Avîntul" Roznov (județul Neamț); **D.P.M.O.S. București** ne înștiințează că tînărul Ion Dobre a fost repartizat la Întreprinderea comerț cu ridicata a produselor alimentare din Capitală.

■ Primim de la **Inspectoratul școlar al județului Timiș**: Avînd în vedere că sînt întrunite condițiile cerute de dispozițiile articolului 54, litera „b" din Regulamentul privind activitatea elevilor din învățămîntul primar, gimnazial, liceal, profesional și de maiștri, la care se referă familia Schneider din Lugoj, se propune aprobarea transferului elevei Elena Tania Schneider din clasa a XI-a profil mecanic de la Liceul industrial din Nădrag, la profilul industrie ușoară din cadrul Liceului „Textila" Lugoj (Timiș).

■ 31 de semnatari din strada „România Muncitoare" din municipiul Tg. Jiu (județul Gorj) ne solicită să intervenim pe lîngă factorii municipali pentru ca lucrările de amenajare a străzii amintite — o arteră gorjeană destul de circulată — începute în toamna anului '86 — să fie duse la bun sfîrșit.

Scrisoare comentată

Despre o anume atitudine

Din noianul de scrisori sosite la redacție, ne oprim astăzi la una ce se referă la o întîmplare tristă, la o faptă îngrozitoare săvîrșită de niște inși aflați sub influența alcoolului — iată că nu este faptă tragică sau revoltătoare care să nu se lege de prezența acestui complice lichid! — niște inși cărora le dăm numele spre a-și atrage, alături de pedeapsa justiției, și aspra sancțiune a oprobriului public. Ei sînt: Ioan Turău, Alexandru Szokacs, Vasile Uifăleanu și Marcel Beldean — recunoscuți pierde-vară — și oribila lor faptă este aceea de a fi atacat o femeie singură și neajutorată, de a o supune batjocurii lor animalice pînă la deznodămîntul tragic. Ne-am oprit cutremurați la această scrisoare nu pentru a deslușI în amănuntele întîmplării cota de vinovăție a unuia sau altuia din autori. Aceasta a făcut-o legea care, dreaptă și intransigentă, i-a condamnat pe cei patru huligani la ani grei și meritați de închisoare. Obiectul comentariului nostru sînt circumstanțele. Circumstanțele care nu se referă la inșii cu apucături bestiale, ci la cele care ne privesc pe noi, ceilalți, care ne putem număra mai mult sau mai puțin atenți, mai mult sau mai puțin implicați. Ei bine, rețineți ceea ce ne spune clar scrisoarea: respectiva întîmplare nu s-a petrecut nici într-o pădure, nici în cotloanele vreunei peșteri, ea s-a petrecut într-un oraș, într-un mare oraș; și nu într-un cartier de margine, în îndepărtata vreunei uliți întunecoase, ci pe o arteră centrală, pe un bulevard inundat de soare și oameni ca un ecran panoramic. Și nu doar atît, atacul n-a avut durata insesizabilă a unei clipite, care poate scăpa și vigilenței unui ochi anume destinat să o supravegheze; n-o să vină să credeți, dar această monstruoasă lezare morală și fizică a unei femei are o acuzatoare întindere în timp și în spațiu. Înainte de a-și duce victima la locuința unuia dintre ei, spre a profita de ea animalic, huliganii au imobilizat-o și au tîrît-o, înăbușindu-i strigătele disperate de ajutor, cale de vreo trei kilometri. Sub privirile a nenumărați bărbați și femei, a nenumărați trecători, care au rămas indiferenți, care n-au schițat nici un gest, cărora nu le-a tresărit în nici un fel acea fibră umană care, în astfel de situații, te îndeamnă, te obligă să sari în ajutorul semenului năpăstuit. Cu atît mai mult cu cît era vorba de o femeie. Cum e oare posibil? Să ne punem fiecare, pentru noi înșine, întrebarea. Și nu se poate să nu simțim cît de rușinoase sînt indiferența și lașitatea.

Revenim, publicînd în cadrul acestei casete săptămînale o listă a acelora care contrar obligațiilor înscrise în Legea nr. 1/1978 privind termenele de răspuns stabilite în legătură cu propunerile, sesizările și cererile cetățenilor continuă să ne rămînă datori cu răspunsul la scrisori adresate: **Consiliile populare județene Gorj, Botoșani și Covasna, Consiliul popular al Sectorului 6 al Capitalei, Consiliile populare ale orașelor Buftea și Cugir, Direcția de Telecomunicații a municipiului București.**

Pagină realizată de
DORIN SALAJAN ■

Poșta redacției

Zichil Niculae — București: Aveți obligația de a plăti o singură contribuție bănească conform Legii 1/1985, în localitatea unde aveți domiciliul stabil. • **Mușat Victoria** — satul Predești, com. Tinosu (Prahova): Am trimis scrisoarea dv. Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, dar părerea noastră este că dosarul vi s-a respins pentru că nu sînteți căsătorită legitim cu tatăl copiilor pe care îi îngrijiți împreună. • **Ojel Aurel, Neagoe Elisabeta** — Craiova: Potrivit prevederilor Decretului 86/1976, dosarele pentru stabilirea domiciliului în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari se află la unitățile unde persoanele sînt încadrate cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, care vor face propuneri nominale după ce li se vor repartiza locuri. • **Achim Maria** — Sibiu: Singura soluție este să vă rezolvați situația locativă în comuna Rășinari, unde aveți domiciliul stabil. • **Hangea Iustin** — București: Regionala de căi ferate Cluj va examina oportunitatea propunerii dv. în cadrul lucrărilor pentru următorul plan de mers, pentru că planul de mers 1987/88 era definitivat. • **Crișan Petre** — Hunedoara: Conducerea Combinatului siderurgic, analizînd activitatea dv. începînd cu anul 1975 (vi s-a desfăcut disciplinar contractul de muncă de 3 ori), nu vă aprobă reîncadrarea în colectivul combinatului. • **Chelsău Tudorița** — satul Unirea (Vrancea): Pentru că, deși primiți pensie de urmaș, ați muncit în C.A.P. pînă v-ați îmbolnăvit grav, pe baza certificatului medical prezentat, aveți dreptul în continuare la lot în folosință. • **Luță George** — com. Bucovăț (Dolj): Momentan s-a rezolvat problema încadrării în muncă, dar vă sfătuim să cereți recomandare pentru consult la o clinică de cardiologie. Dacă veniți în București, treceți și pe la redacție. • **Panaete V. Ilie** — com. Buda (Buzău): Scrisoarea dv. a fost examinată la Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Muncii și D.P.M.O.S. Buzău. Concluzia este că nu puteți fi înscris la pensie I.O.V.R. pentru că, potrivit prevederilor Legii nr. 794/1941 privind statutul invalizilor și accidentaților de război, constatarea invalidității celor care au contractat o infirmitate în timpul războiului s-a putut face în termen de cel mult 2 ani de la trecerea armatei pe picior de pace, deci cel mai tîrziu la 15 septembrie 1949.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Avancronică la o premieră

„Dacă vrei să pedepsești aspru pe cineva, pune-l să elaboreze un dicționar". Aceste cuvinte izbitoare aparțin unui cărturar din Rusia și au o vechime de cîteva secole. Cînd le-am citit m-am amuzat, dar mi s-au părut exagerate. După o bucată de timp, lucrînd la un modest dicționar de proverbe maghiare, mi-am adus aminte de ele și nu le mai consideram de loc exagerate.. Luînd cunoștință de dezvoltarea lexicografiei, unele aspecte istorice, rezultatele ei durabile, dar și eșecurile și multiplele întreprinderi rămase fără finalitate m-au convins de adevărul condensat, inclus în citatul de sus, determinat deopotrivă de condițiile social-economice și de capacitățile (motivațiile !) personale ale lexicografului de ieri și de azi.

De fapt, ce este lexicografia ?

Bunul nostru prieten și ajutor de nădejde, DEX-ul răspunde concis : **Disciplină a lingvisticii care stabilește principiile și metodele practice de întocmire a dicționarelor. Totalitatea dicționarelor (dintr-o țară, epocă, dintr-un domeniu etc.).**

Răspuns lapidar și limpede. Dar să-mi fie cu iertare, eu aș mai adăuga următoarele : lexicografia este lupta cu inerția, cu ignoranța, cu dogmele vechi și noi care frînează mersul societății și al omului, dezvoltarea lor armonioasă. Fiecare dicționar, enciclopedie, lexicon elaborate cu probitate profesională și puse la îndemîna solicitantului de azi și de mîine sînt izvor de cunoștințe, instrument de lucru, bază de referințe neapărat trebuincioase. Ele valorifică patrimoniul spiritual dinamizator, te îndeamnă la perfecționare și autodepășire permanentă... Sînt arme și paveze, chemări neliniștitoare și certitudini reconfortante.

Aceste atestări nu sînt speculații retorico-teoretice. Izvodesc din „universitățile mele" petrecute în împrejurări romantice și grele, cît și din munca mea de ziarist, redactor, translator traducător și scriitor desfășurată în decursul a trei decenii.

Edițiile lexicografice au un rol instructiv și formativ foarte vast și în viața de zi cu zi a generațiilor de mîine. Sînt ferm convins că visul cărturarului care dorea în biblioteca personală a fiecărui elev cît mai multe enciclopedii și lexicoane se va împlini, fiind o **necesitate** impusă și justificată de dezvoltarea impetuoasă a civilizației și culturii socialiste.

Nu e greu de ghicit că autorul acestor rînduri este un adept pasionat al lexicografiei, nutrind un sentiment de recunoștință față de autorii colectivi și individuali ai dicționarelor, lexicoanelor și enciclopediilor. Le onorează eforturile achiziționînd și consultînd operele lor, reușitele îl bucură și îl electrizează, lucrările mai puțin izbutite, întocmite în pripă, îl indispun.

Elaborarea lexicoanelor devine tot mai des o muncă de echipă, lucru firesc ținînd seama de diversificarea și acumularea rapidă a informației în epoca modernă. Dar dispunem și de exemple de autori solitari ce își etalează posibilitățile și capacitățile cu succes, de situații în care perseverența și tenacitatea individuală înfruntă toate obstacolele, „rezistența materiei" și finisul fericit se materializează într-o nouă lucrare de referință utilă. Acest splendid efort personal e cu atît mai prețios și de admirat, cînd se consumă pe un teren încă nedefrișat și, da-

(Continuare în pag. 14)

BALOGH JOZSEF ■

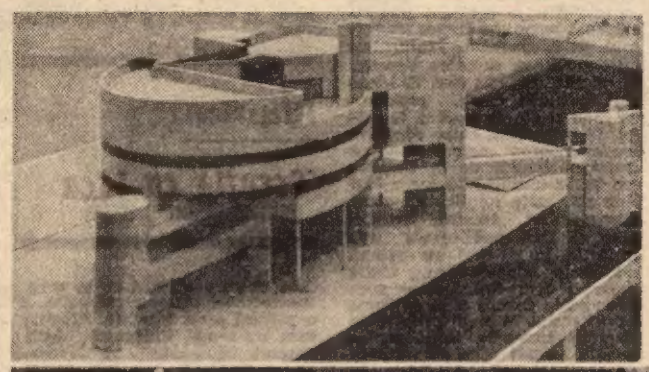

Expoziție de arhitectură

O expoziție de arhitectură este punctul de tangență dintre o lume posibilă și una reală, este un verb conjugat mereu la timpul viitor, rostind despre acesta un mesaj compus doar din linii geometrice și proporții aritmetice.

Gîndim la arhitecți și la munca lor mai ales cînd opera e împlinită și orice replică devine tardivă. Expoziția de la „Căminul artei" a anulat acest etern efect întîrziat, în raport cu publicul, al oricărei creații arhitecturale, obligîndu-ne să intrăm în dialog cu opera chiar pe parcursul realizării ei. Din acest punct de vedere, o asemenea expoziție (prima organizată la noi în perioada postbelică) este chiar un gest de democrație culturală. Grupul de arhitecți **Emil Barbu Popescu, Viorel Simion, Dorin Ștefan, Alexandru Andrieș** ne-a obligat, prin gestul acestei expoziții să intrăm în interiorul unui spațiu mai puțin obișnuit nouă, pietonilor de rînd, un spațiu în care, iată, au putut încăpea și am putut vedea „pe toate fețele" grandioase edificii arhitecturale ce sînt sau vor deveni realități ale urbanisticii noastre. Ne-am prins în acest „joc secund" al realității arhitecturale și am privit această variantă comprimată a ei ca niște

(Continuare în pag. 14)

Fotografii de FLORIN CONSTANTINESCU ■

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Artistul — conștiință a epocii sale

ALEXANDRU CĂPRARIU:

„Aș mai încerca să scriu cîteva cărți, cu speranța că n-ar fi inutile"

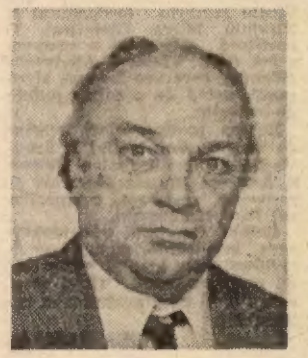

Alexandru Căprariu, s-a născut la 20 decembrie 1929 la Cluj. Studii liceale începute la Timișoara (Liceul militar „Mihai Viteazul" refugiat de la Tg. Mureș în vremea Diktatului) și încheiate la Cluj (Liceul „Gh. Barițiu"). A urmat Facultatea de filozofie din Cluj între anii 1948—1951, absolvind-o în anul 1952 la București, unde au fost concentrate atunci toate facultățile de profil din țară. În timp ce era student în ultimul an, a urmat și cursurile Școlii de literatură „Mihai Eminescu", Revenind la Cluj-Napoca, a lucrat la Întreprinderea de reparații-auto nr. 1, iar mai apoi, pentru un timp, devine secretar literar la Teatrul de păpuși din orașul natal. Din anul 1957 lucrează ca redactor, apoi secretar responsabil de redacție și redactor șef-adjunct al nou înființatei reviste clujene „Tribuna" — seria a V-a. În anul 1969 i se încredințează misiunea înființării primei edituri postbelice clujene — „Dacia", pe care a condus-o timp de 16 ani. În anul 1985 a revenit la revista „Tribuna", unde este și în prezent redactor șef-adjunct.

A publicat : 18 cărți de poezie, critică și istorie literară, note de călătorie, teatru. Dintre acestea, „Mica autobiografie" (Editura „Eminescu", 1975) a fost distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor din R.S.R., „Marea autobiografie (Editura „Dacia", 1979) cu Premiul Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca, „Ierbarul cu amintiri" (Editura „Dacia", 1984) cu Premiul Academiei Române și al Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca.

Unele din cărțile sale de versuri au fost traduse în limbile maghiară și macedoneană.

Un interviu cu un poet, scriitor și gazetar pasionat al interviurilor ? A primit cu amabilitate „provocarea", în fapt un mai vechi „proiect", mereu amînat, dîndu-mi întîlnire acasă, pe str. Brașov nr. 5, undeva în cel mai frumos cartier de vile al Clujului. Era o zi splendidă de mai, o duminică plină de căldură și lumină. M-a primit Voichița Căprariu, poeta care își așează cu discreție și farmec „versurile" pe pînze, l-am cunoscut și pe Căprariu-jr., cel care între poezie și pictură a ales calculatoarele electronice, iar pe poet l-am găsit în clipe de odihnă și meditație, pornit să susțină o adevărată dizertație despre o carte pe care o găsește formidabilă : sinceră, scrisă cu nerv, cu pasiune, cu suflet. O carte de interviuri ! „Interviuri întîmplătoare", scrisă de Viorel Sălăgean, pe care poetul a citit-o pe nerăsuflate.

Miroase și azi a tipografie în camera de lucru a lui Alexandru Căprariu, unde se-adună zilnic, „calde", cele mai bune și cele mai proaspete cărți ale țării. Dar ca să le așeze „etichete", le citește. Și zice că din toate are de-nvățat, explicîndu-mi că cea mai complicată lecție se-nvață chiar din cărțile slabe : cum nu trebuie să fie scrisă o carte ! Și m-am gîndit de fiecare dată la cele mai bine de 2 000 de cărți, cărora, într-un fel sau altul, le-a fost „naș" chiar el, Alexandru Căprariu. Dac-au fost printre ele și cărți slabe ? Da, au fost ! O, dar cîte insomnii n-au generat ele, cîte incendiare discuții la stabilirea noilor proiecte. Și asta, în vreme ce alte cărți și-au primit brevetul de eternă neuitare. „Brevete" ce-au contopit în generic editurii toată „arderea" și dragostea pentru cultura noastră.

Atunci, în duminica de mai, cea care anunța totuși venirea verii, dialogul nostru, încredințat benzii de magnetofon și reluat în acest sfîrșit de iunie, s-a „măsurat" în ore. Și nici nu-mi vine să cred că timpul s-a scurs atît de repede într-o atît de fermecătoare companie. Mai dificilă rămîne acum misiunea mea de a transpune dialogurile noastre în aceste pagini. Dar, încerc !

— Și chiar erați gata-gata să-l „bateți" pe Homer, stimate Alexandru Căprariu ?

— Mult nici nu mai era ! Atunci, prin anii '50 venise ciudata vreme a cronicilor rimate, a poemelor „lungi", după „modelul" celor „compuse" de un poet recomandat prin mai toate bibliografiile de epocă. În

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■
Cluj-Napoca, sfîrșit de iunie, 1987

(din volumul „Rememorări transilvane", în pregătire la Editura Militară)

Nuntirea grîului

N-a fost niciodată în veacuri sărac,
El, grîul, lumină tihnind peste vară,
nuntit de-o vecie cu floarea de mac,
prin vremi cununat cu steagul de țară.

El curge în fluvii unduind pe cîmpie
spre inima patriei, zi de zi, an de an
de pîrg mi-apropii buza ca de o apă vie
și-mi pare că sărut o mînă de țăran.

VIOREL VARGA ■

Din cuprins:

În acest număr, cronica literară, semnată de Romul Munteanu, comentează una dintre direcțiile poeziei noastre de azi

În pagina 15, poezii de Nicolae Dragoș

Vitrina artelor

Film

Gaițe și vieșpi

Densitatea caracterologică a personajelor din cunoscuta piesă a lui Kiriței, **Gaițele**, poate fi una din explicațiile succesului de care s-a bucurat pe scenele noastre de-a lungul timpului. Autorul, pe care G. Călinescu de pildă, nu-l prea socotea între dramaturgi, calificîndu-l numai ca memorialist, a dobîndit o nesperată posteritate prin acest text, eclectic și original în același timp, și care concentrează achizițiile portretului satiric și știința replicii caragialiene, umorul involt al lui Alecsandri, locvacitatea lui Take, Ianke și Cadir, toate atinse de melancolia nefastă, de inadecvarea la viață a unora din eroii camilpetrescieni. În spatele replicilor propriu-zise, în **Gaițele** trăiește un roman. Destul că panorama societății provinciale de la 1929, este scrutată în adîncime, cu milionarii ei încă neînvățați cu bogăția, cu gazetarii sastisiți de exercițiul cotidian al adevărului de doi bani, cu guvernantele străine deprinzînd nu numai românească, ci și obiceiurile locului.

Recentul film al regizorului Horea Popescu pornește, pe cît se pare, chiar de la această idee, încercînd să recompună panoul epic din care dramaturgul și-a decupat piesa de teatru. Așadar, **Cuibul de vieșpi** (cu titlul metaforă ales de regizor) e un scenariu (semnat tot de Horea Popescu) mai amplu decît piesa, înglobînd-o însă, cu excepții minore, în întregime. Extensiile se fac pe două căi : pe de o parte, scoaterea personajelor în afara interioarelor la care le condamnă, din motive lesne de înțeles, textul dramatic ; pe de altă parte, prin lărgirea unor situații pe care piesa le amintește sau doar le presupune în textura ei. De multe ori, o singură replică naște o suită întreagă de secvențe cinematografice (cum sînt cea de la Casa de mode, de pildă, cea de la cimitir, care se „revarsă" într-o alta : cheful din cavou apoi, călătoria tinerei familii Aldea la Karlsbad etc.) Ele dau concreteță nucleului dramatic, adaptîndu-l în chip inteligent la exigențele genului cinematografic.

Chiar dacă, apreciat global, filmul lui Horea Popescu este o reușită, nu putem ocoli observația că, totuși, unele din aceste dezvoltări rămîn parazitare și tautologice la sensurile destul de evidente ale scenariului. Cheful în cavou, valabil ca secvență de sine stătătoare, rămîne însă destul de puțin plauzibil, ducînd la absurd cinismul și totala lipsă de vocație afectivă a membrilor clanului Duduleanu.

Horea Popescu a invitat, în această distribuție, un mare număr de actori excepționali și care evoluează cu strălucire în generoasele partituri ale piesei lui Kiriței. Tamara Buciuceanu, în rolul Anetei Duduleanu, alături de celelalte două „vieșpi" Coca Andronescu (Zola) și Raluca Zamfirescu (Lena) alcătuiesc un triunghi savuros, în care se remarcă autoritatea colerică și mucalită a primeia, infantilismul veninos al celei de a doua, dar și dignitatea păguboasă a ultimei. În rolurile celor doi fii, Ianache și Georges Duduleanu, Marin Moraru și Gheorghe Dinică sînt bine conduși, cu mai evident profit artistic în primul caz. Ovidiu Iuliu Moldovan (Mircea Aldea) evoluează în planul al doilea, probabil prin intențiile regizorale, dat fiind că personajul său scutură aici mult din frămîntările de conștiință prevăzute de dramaturg. Nemaiavînd pretenția să contrabalanseze răutatea irresponsabilă a Dudulenilor prin experiența dramatică a unei „rătăciri" din amor, Mircea Aldea este, în **Cuibul de vieșpi**, un personaj liniar. Partenera sa, Maria Ploae (Margareta Aldea) susține cîteva scene de real dramatism. Un cuplu hazos și plin de culoare fac Vasile Murariu (ordonanța) și Virginia Mirea (Zamfira). O partitură deosebită a rezervat acest film Vivianei Alivizache (Wanda) care are farmec, siguranță, uzînd de o calmă putere de seducție.

Echipa realizatorilor cuprinde pe operatorul Vivi Drăgan-Vasile, arhitectii Traian Nițescu și Andreea Hasnas (decoruri și, respectiv, costume), compozitorul Paul Urmuzescu.

Cuibul de vieșpi e o ecranizare inteligentă, cu un bun echilibru între idee și mijloacele de realizare a ei, altfel spus, este filmul unui profesionist remarcabil.

TANIA RADU ■

Pictorul și profesorul **Traian Brădean** împlinește 60 de ani și, cu această ocazie, deschide la Galeriile de artă ale Municipiului o expoziție cu lucrări recente. Numărul artiștilor care marchează, prin expoziții, decenille deplinei maturități creatoare e însemnat. De regulă, comentariile la moment trec cu eleganță peste chestiunea aniversară. E o greșeală. Problemele intrării în al șaptelea deceniu al vieții la Traian Brădean sînt, în bună parte, probleme de fond și ale generației. O astfel de expoziție, chiar dacă nu are amploarea ceremonioasă a „retrospectivelor de la Dalles", are toate implicațiile lor. Mai bine zis, toate implicațiile unor introspective, fiindcă artistul vine să facă publice nu atît izbînzile lui cît mai cu seamă credințele sale estetice, ideile cheie ale drumului. Deși se vorbește puțin despre etica existenței artistului, în manifestările de răscruce treburile eticii profesionale au tot atîta importanță cît și acelea ale esteticii. În multe privințe, se confundă. De fapt, se confundă doar la cîțiva artiști. La artiștii pentru care pictura — dacă sînt pictori — n-a însemnat altceva decît o stăruitoare și, adeseori, patetică limpezire a sinelui.

De-a lungul anilor, criticii lui Traian Brădean au ținut să sublinieze consecvența inspirației. Că să ne lămurim de însemnătatea consecvenței într-un crez, e suficient să observăm cît de mare e numărul artiștilor, la care problema consecvenței nu se pune.

Se vorbește mult despre schimbare și despre rolul ei în biografia unui creator. E un paradox aici : schimbarea, la creatorii autentici, e întotdeauna un mod al așezării, al fundamentării permanente a intuiției. Ei ne apar primeniți, rămînînd în esență același. Traian Brădean e un asemenea artist.

Am referit puțin, în textele mele, la pictura lui Traian Brădean și nu pentru că nu as avea motive să-i cinstesc calitățile. E o pictură mult elogiată. Elogiile însă nu s-au îndreptat decît rareori către omul care o semnează. Cred că trebuie lăudat la Traian Brădean, în primul rînd, faptul că e foarte devotat lumii pe care o înfățișează în tablouri și desene, că, reținînd-o cu mijloace proprii picturii, nu se fălește cu priceperile sale de pictor. Originalitatea lui Traian Brădean e reală, dar niciodată vanitoasă.

În selecția de la Galeriile Municipiului apar multe portrete. Traian Brădean e un portretist excepțional. E o artă foarte grea arta portretului și cine se încumetă să mai producă astăzi portret trebuie înțeles și prețuit cu un plus de sperantă. Un portret nu e niciodată prilej de paradă a mijloacelor. Dacă nu am avut îndemnul să scriu pînă acum despre importanța gîndirii de pictor a lui Traian Brădean e pentru că, neputînd să mă detașez de opinia generală, simțeam că sînt pe cale să glorific niște slăbiciuni. Trebuie spus că slăbiciunile sînt, aproape toate, ale generației căreia îi aparține, nu ale artistului. Socotesc că abundența picturii de peisaj e o asemenea slăbiciune. Traian Brădean e un desenator emerit al figurii umane, un observator al viului cum avem puțini. El nu se repetă în nici un desen. De aceea nu e convențional în portretistică, fiindcă își contemplă modelele cu o acută dorință de adevăr sufletesc, cu dragoste. Respiră simpatie și portretele și compozițiile cu țărani. Maiestate și simpatie. Nu pot să susțin că pictorul nu are darul picturii peisagistice, deoarece Traian Brădean a impus în arta peisajului românesc un tip de imagine original și viguros. Vederile sale din natură sînt „marcate" într-un chip care le dă un statut inconfundabil. Ce vreau să spun e doar că, prin repetiție, și vigoarea începe să aibă un ce artificial.

În totul, expoziția lui Traian Brădean e un omagiu adus adevărului și creației cu ideal. Traian Brădean e unul din cei care mărturisesc un ideal, o nevoie constantă de armonie. „Ochii mei nevinovați — scrie pictorul într-o deslușire a programului său artistic — văzuseră idealul... ce-la vîrsta adolescenței mi-a deschis o dureroasă rană".

TUDOR OCTAVIAN ■

Plastică

Creația ca idea

O mapă, cuprinzînd trei discuri care înmănunchează cele **12 Concerte Grossi** opus 6 de Arcangelo Corelli, editată recent de Electrecord, atrage atenția atît prin conținutul său repertorial cît, mai ales, prin interpretarea stilistică, muzicală și plină de meticulozitate, pînă la amănunt, oferită de componenții Orchestrei de Cameră dirijată de **Nicolae Iliescu**. Să zăbovim puțin și să amintim cîteva fapte legate de activitatea acestei foarte tinere formații bucureștene.

Cîteva evenimente conjuncturale, privind necesitatea unei mai susținute difuzări a muzicii de cameră și a suplimentării numărului de concerte, au condus — în anul 1983 — la o discuție fructuoasă între maestrul Mihai Bredicenu, directorul Filarmonicii „George Enescu", dirijorul Mircea Basarab și concert maestrul orchestrei simfonice a instituției, Nicolae Iliescu. S-au găsit artiști entuziaști care, în afara normei obișnuite de repetiții, au acceptat formarea unui colectiv cameral, trecînd imediat la treabă, dăruindu-și o mare parte din timpul lor liber; iar rezultatele noii activități n-au întîrziat: un prim concert, dirijat chiar de maestrul Basarab, pentru ca apoi orchestra să fie preluată și condusă de primul său violonist. Înșiruirea cîtorva nume celebre din muzica universală, ale căror lucrări au fost programate în manifestările ce au avut loc la Ateneul Român, ori care au fost gravate pe discuri în doar cei patru ani de existență, este mai mult decît edificatoare: Antonio Vivaldi, Luigi Boccherini, Pietro Locatelli, Georg Philipp Teleman, Johann Sebastian Bach, George Friederich Händel Jean-Philippe Rameau, Jean Baptiste Lully, Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Antonin Dvorak etc., iată perioade lungi din istoria muzicii ce — prin sîrguința acestor instrumentiști — ne-au fost reamintite și redate într-un stil autentic, cu o tehnică adecvată și cu multă, multă profunzime, toate conducînd la o aleasă interpretare. De asemeni, muzica românească a avut doar de profitat de pe urma orchestrei; lucrări mai vechi sau mai noi, unele chiar în primă audiție, purtînd semnături care nu mai au nevoie de comentarii, ca George Enescu, Theodor Grigoriu, Doru Popovici, Remus Georgescu și atîția alții, s-au bucurat de atenția și respectul cuvenit din partea fiecărui component al formației în frunte cu dirijorul său.

Nicolae Iliescu a avut bursă republicană, dobîndind și bursa „George Enescu", în cadrul studiilor efectuate la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Capitală. Să mai notăm că el a făcut și cursuri de specializare la Conservatorul „P.I. Ceaikovski" din Moscova, iar apoi, în București, a întemeiat cunoscutul *trio* ce-i poartă numele și cu care a susținut numeroase concerte în țară și în străinătate, popularizînd — de fiecare dată — cîte o creație autohtonă, în fața unui public străin exigent și cunoscător, ce avea posibilitatea, astfel, să ia cunoștință și cu valorile școlii naționale românești de compoziție.

Tînăra orchestră de cameră

CLAUDIU NEGULESCU ■

Muzică

Satisfacția muncii

(Continuare în pag. 14)

Nu demult, sărbătorind inaugurarea localului excepțional refăcut al Teatrului de stat „Maria Filotti" din Brăila, aveam prilejul să constatăm și o relansare a ambițiilor repertoriale, a nivelului artistic al colectivului. Am văzut atunci Alexandr Ghelman, **Într-un parc, pe o bancă...**, — un spectacol de neuitat, mai ales prin simplitatea mijloacelor teatrale alese, o biografie dramatizată a scriitorului brăilean Panait Istrati, interesantă mai ales ca document și ca eseu regizoral (semnat de Constantin Codrescu) și altele.

Iată că, după cîteva stagiuni, repertoriul de la Brăila a rădicat și mai mult ștacheta. Nouăsprezece piese, de la clasici dramaturgiei române (**Vlaicu Vodă**, de Alexandru Davila) și universale (**A douăsprezecea noapte**, de W. Shakespeare, **Georges Dandin**, de Molière, **Evantaiul**, de Carlo Goldoni, **Constructorul Solness**, de H. Ibsen) pînă la dramaturgia contemporană (**Greutatea omului**, de Tudor Popescu, **Balconul**, de D.R. Popescu, **Un pahar cu sifon**, de Paul Everac, **Aventura unei arhive**, de Theodor Mănescu, **Familia**, de Dina Cocea, etc), inclusiv premiere absolute (**Plimbare cu telescaunul**, de Dinu Grigorescu), dramatizări (**Cei care plătesc cu viața**, dramatizare de Ion Bălan după romanul cu același titlu de Dinu Săraru, **Chira Chiralina**, dramatizare de Cătălina Buzoianu după opera lui Panait Istrati, **Arta conversației** de Ileana Vulpescu și George Bănică) s.a.m.d. Gîndit în spiritul unui just echilibru între valoare și răspuns la orizontul de așteptare al publicului, acoperind zone diverse ale expresivității dramaturgice (de la dramă la comedie și pînă la commedia dell'arte) noul program repertorial indică o direcție de dezvoltare al cărei punct esențial ni se pare a fi cîștigarea și educarea publicului spectator.

Anticipînd intructiva concluzia acestor însemnări, vom spune că teatrul din Brăila (aflat de cîtăva vreme sub o nouă conducere : director, Ion Bălan) trăiește un moment de binevenită expansiune a inițiativelor sale artistice. Semn al acestei deschideri poate fi socotită și colaborarea unui mare număr de regizori din toată țara cu Teatrul „Maria Filotti", de la cei mai tineri pînă la cei mai experimentați. Faptul are consecințe vizibile asupra trupei, care, în recentul turneu al teatrului în capitală, a etalat o excelentă formă.

Cu colaborarea regizorului Alexa Visarion, Teatrul „Maria Filotti" a realizat un spectacol de o remarcabilă tensiune dramatică și cu evidentă priză la public cu piesa Dinei Cocea **Familia**. Întîlnirea între regizor și dramaturg a avut loc, în acest caz, sub semnul unui principiu comun : „un timp ca al nostru solicită din plin adevărul umanului etern", după cum formulează Alexa Visarion într-un autograf în programul de sală. Într-adevăr, piesa Dinei Cocea explorează cu căldură amară, altfel zicînd neiertătoare și iubitoare în același timp, zonele cele mai familiare — și, de multe ori, tocmai din această pricină neglijate — ale relațiilor dintre oameni. „Oare pot fi femeile fericite ?" — sună, în varianta Dinei Cocea, principiul de care vorbeam mai sus restrîns la numitorul comun al scrierilor sale. O piesă despre posibilitatea fericirii în viața de toate zilele, despre lumea vastă, plină de neprevăzut, în sensul bun și în sensul mai puțin plăcut al cuvîntului, a relațiilor de familie. O femeie se privește deodată, în momentul dificil cînd maturitatea se apleacă înspre bătrînețe, în oglinzile multe, diferite, pe care viața le-a orînduit în jurul ei : copiii, bărbatul, rudele mai apropiate sau mai depărtate. Viața, judecată așa cum se vede în aceste oglinzi, e plină de învățăminte care... vin întotdeauna prea tîrziu. Regizorul Alexa Visarion a optat pentru exploatarea conflictului piesei, intuind exact capcanele locului comun. Așadar, în spectacolul său, adevărul vieții este păstrat, cu grijă însă ca să nu fie totul „ca-n viață". Astfel dirijată, distribuția spectacolului (în care remarcăm pe Marilena Negru, Bujor Macrin, Gheorghe Moldovan, Greta Manta, Anamaria Pîslaru, Sorin Dinculescu) alimentează necontenit tensiunea dramatică înspre punctul culminant (un fel de „moment al adevărului" în familia Sătmaru) realizat într-un admirabil „tutti".

Dacă textul piesei semnate de Dina Cocea deține adevărul vieții, spectacolul lui Alexa Visarion rezolvă foarte bine problema dificilă a adevărului artistic.

Contînd ca examen de diplomă pentru Dana Dima proaspătă absolventă a Institutului de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale" din București, secția regie teatru, spectacolul Molière — **Georges Dandin sau Soțul Păcălit** — a interesat mai ales prin inventivitate. Spumos, concentrat, cumpănind efectele bufe la sănătoasă distanță de vulgaritate, fără a rata însă picanteria în spiritul textului, **Georges Dandin** a dat posibilitatea actorilor de la Brăila să abordeze un registru de mai multă vreme neutilizat. Interpreții (evoluînd cu o egală adecvare la text) riscă (și, în general, reușesc) un joc în complicitate cu publicul, pe care îl cîștigă prin violciune, culoare, dezinvoltură. Momentele muzicale (a căror partitură este semnată de Nicu Alifantis) încearcă să aducă spectacolul cît mai aproape de atmosfera originară. Idei nu întotdeauna noi (cum este, de pildă, „coperta" de pantomimă a spectacolului), dar în general aplicate exact și cu bun gust viziunii spectacolului, fac din acest Georges Dandin o dublă promisiune : un regizor de viitor și o trupă care se afirmă din plin la timpul prezent.

T. RADU ■

Turnee

Teatrul din Brăila

Vitrina cărţilor

Iubirea de frumos

Mozart

Prin cărţile sale de pînă acum, mai ales cea referitoare la Shakespeare, Mihai Rădulescu s-a adeverit un cunoscător al sufletului omenesc care stăruie în proximitatea creatorilor ei fiind măsură fericită a umanităţii.

Recenta sa carte — **Mozart — şapte zile de nemurire** — apărută la Editura Muzicală, îi are în centrul ei pe genialul compozitor în cele şapte zile îngăduite omului să-şi desăvîrşească lucrarea în drum spre octogonul odihnei fără amurg.

Nu Mozart estivalul, nu copilul minune ci omul fiinţei, al caznei, cum îl înţelege şi George Enescu pe Creator ca om al sudorii, nouăzeci şi nouă la sută transpiraţie, expus mai mult decît alţii şi neajutorat, trestie cugetătoare dar şi dăruit cu acea puternicie a harului de-a învinge greutăţile toate la modul firesc în vederea împlinirii operei faţă de care este dator cu realizarea în ordinea fiinţei Logosului. Fascinaţia de bătrîneţe a lui Shakespeare faţă de mai multe lumi în lume, a sufletului omenesc învoalat în vămi şi văzduhuri de transparenţe şi neguri ce se dezvăluie privitorului după agerimea spiritului ce-l sălăşluie, după dominanta ce hotărniceşte viaţa fiecărui om definindu-l în capacităţile şi limitele sale îl preocupă pe Mihai Rădulescu şi în cazul acestei cărţi care este un triptic şantier de lucru : Mozart faţă-n faţă cu opera lui, Eckermanul lui, un director de teatru ambulant ce se apropie de persoana lui Mozart, Hermann Schultz şi Nucu Mişail, descoperitorul operei biografice a lui Schultz din Biblioteca baronului Bruckenthal de la Sibiu care încearcă o descifrare a operei lui Mozart prin biografia găsită în permanent dialog cu iubita lui Mela Didal.

O a doua pereche de acum în spaţiul acesta românesc caută să reabiliteze relaţia Mozart Constanze, accentuînd aportul soţiei sale la călăuzirea compozitorului spre muzica polifonică superioară.

Cartea de faţă este o minunată trimitere la izvoarele legate de biografia lui Mozart ca o stradă înţesată de antichităţi într-o limbă română ce se revendică de la Craii de Curte Veche.

IOAN ALEXANDRU ■

Desene pe asfalt

Gazetărie superioară

Se vorbeşte puţin despre meşteşugul gazetarului, despre acel cumul de înzestrări ce-l propun nu doar ca pe un purtător de cuvînt al opiniei publice ci şi ca pe un creator original de opinie. Şi adevăratul gazetar nu trebuie doar să caute (şi să-l găsească) acel cuvînt ce „exprimă adevărul", lui i se cere să rostească acest adevăr cu credibilitate, cu abilitate captatoare şi cu... talent.

O modestie uşor exagerată îl face pe mulţi împătimiţi ai plumbului să se dedice trudei lor fără larmă, fără a-şi etala virtuţile cu ostentaţie şi, mai ales, fără a-şi recunoaşte vreun har deosebit.

Iar unii au acest har. Rar, dar nu chiar atît de rar încît critica să-i ignore, unii îşi adună între coperţi de carte paginile pe care le cred a fi de un interes ce depăşeşte clipa (Camus vedea în gazetar un cronicar al clipei) şi rezultatul e adesea mirabil. Aşa am citit în urmă cu cîţiva ani o impecabilă cronică jurnalieră a evenimentelor din Orientul Mijlociu de Crăciun Ionescu, aşa mă delectez trecînd acum pe sub **Porţile chinezeşti** ale lui Victor Vintu şi mă cutremur parcurgînd cartea dedicată sfîrşitului lui Iorga scrisă de Nicolae Dragoş şi Mihai Stoian. Aceştia din urmă sînt, ce-i drept, în primul rînd scriitori: Dar numai în primul rînd ? Nu ştiu. Cînd scrie poezie, Bogza e în primul rînd poet. Cînd scrie reportaje e în primul rînd reporter. Cînd scrie **Cartea Oltului** mă încurc : e greu să definesc genul literar în care străluceşte marele meşter, fiind această gigantică frescă fluidă şi proză jurnalieră şi vers şi replică de text dramatic. De nu e şi muzică. Şi e. De pictură aici că mai cazul să pomenim.

Dar Stelian Ţurlea cu a cărei ultimă carte mi-am luminat o noapte nu e, nici vorbă, scriitor. E „doar" un excelent gazetar. Îl citesc şi îl preţuiesc de mult şi întîmplarea face să glosez cîteva rînduri ce s-ar putea să-l intereseze tocmai despre o lucrare pe care dînsul a scris-o (literalmente) dar n-o semnează (în fapt)! Ceea ce crede a fi numai operă de compilaţie e de fapt carte de opinii efectiv personale şi un înalt profesionalism legitimează nu numai pasiunea eruditului ci şi pe cea a naratorului de rasă. Cartea se cheamă **Dallas '63-un dosar deschis** (Editura politică 1987) şi n-am să am naivitatea s-o recomand cititorului ce n-a apucat s-o cumpere fiindcă acest lucru e acum imposibil. Cărţi de asemenea factură stau în librării ore, de nu minute şi sînt absorbite de urîaşa, proverbiala sete de nou a cititorului.

Nu e prima apariţie editorială în limba română ce are ca subiect „misterul Dallas". După ce am citit cele aproape o mie de pagini dedicate de William Manchester celor o mie de zile ale preşedinţiei lui Kennedy, pagini ce se vor la modul absolut lămuritoare şi nu cred că izbutesc să fie, ele fiind prea mult literaturizarea (de superioară ţinută) a celebrului şi el Raport al Comisiei Warren ; după cartea incitantă (şi atît) a avocatului Mark Lane ce polemizează timid cu acelaşi Raport, se poate spune că abia acum, graţie volumului scris-alcătuit de Ţurlea ne apropiem cumva de miezul problemei.

Montajul de texte întreprins de Ţurlea ţine de tipicul creaţiei. Familiarizat cu locul dramei, citind cam tot ce s-a scris esenţial despre moartea lui J.F.K. autorul nostru a preferat unei „poveşti" pe cont propriu un colaj de citate ce apropie cartea deopotrivă de literatura-document cît şi de... teatru. Numai că „indicaţiile de regie" sînt la ei înlocuite de texte proprii ce-i atestă egal, pricepere şi modestia. El n-are naivitatea de a se lansa în supoziţii nastruşnice, se mulţumeşte să le expună pe ale altora şi să le comenteze fin-maliţios (cu cele cu evidentă ţintind „scandalul" e chiar ceva mai dur) şi pare marcat nu atît de domontarea pe secunde a zilei asasinatului cît de dorinţa de a-şi explica momentul de emotie planetară sub aspect sociologic, politic.

Deci şi foarfeca intră între uneltele de scris ale gazetarului modern (şi nu numai cîte texte de gazetărie eminesciană nu îngroapă în ele „blestemateie" telegrame ale Agenţiei Havas ?). „Dallas" validează o vocaţie şi o metodă.

Îl aştept pe Stelian Ţurlea şi cu alte cărţi precum aceasta, ce farmecă, înfiorînd şi care trece lesnicios de pe tejgheaua literaturii aşa zise de consum, în rafturile respectabile ale bibliotecilor.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Cititorul obişnuit

Este curios faptul că unele cărţi sînt lăudate în reviste şi stau totuşi nevîndute în librării. Recenzenţii le comentează în fraze solemne, vorbind de un „univers inconfundabil", de o „metafizică a realului", de o „subtilă tehnică narativă" ş.a.m.d., dar peste universul inconfundabil, metafizica realului şi subtila tehnică narativă se aşterne un strat gros de praf. Autorii în cauză nu-şi fac complexe din cauza acestei stări de lucruri. Sau, mai exact spus, îşi fac totuşi un complex : de superioritate, declarînd că scrisul lor elevat nu poate să placă unor „cititori obişnuiţi". Ei consideră că au menirea să scrie pentru specialişti, nu pentru publicul larg.

În ceea ce mă priveşte, am cu totul altă opinie. Dacă aş constata că nu mi se cumpără cărţile, aş renunţa pur şi simplu la scris, pentru că nu mi-ar conveni să fac o muncă inutilă, tolerată de cei din jur. Pînă şi scrierea de epigrame sau de sfaturi pentru gospodine mi s-ar părea o îndeletnicire mai demnă decît compunerea unor texte pretenţioase şi moarte.

Să admitem însă că preferinţa mea ţine de temperament şi nu este cea mai judicioasă. În fond, pot exista şi valori mai discrete, pe care nu le sesizează de la început toată lumea şi care îşi fac loc mai greu în conştiinţa publică. Sînt de acord. Dar şi în acest caz, un anumit succes de public tot se înregistrează, pentru că, printre „cititorii obişnuiţi", sînt mulţi cu o serioasă educaţie estetică, apţi să guste o creaţie subtilă. Proza lui Vasile Andru, versurile lui Mircea Ivănescu, eseurile lui Eugen Negrici etc., fac o mică vîlvă atunci cînd apar în librării şi sînt repede achiziţionate de diverşi necunoscuţi, deşi au toate datele unei literaturi rafinate, destinate iniţiaţilor.

Cînd vorbesc de cărţi pe care nu le cumpără nimeni mă refer la cărţi pe care chiar că nu le cumpără nimeni, care încarcă inutil, cu anii, planurile editoriale, depozitele, anticariatele. Bine, mi se va spune, dar le citesc şi le comentează criticii. Cuvîntul lor nu contează ? Ei nu au mai mult credit decît „cititorii obişnuiţi ?"

Nu au. Bineînţeles că în principiu un critic literar este un cititor supercompetent şi un arbitru integru, numai că în realitate nu toţi semnatarii de note de lectură din reviste sînt cu adevărat critici literari. Mulţi dintre ei fac acest oficiu fără pasiune şi responsabilitate şi, în plus, se află la discreţia unor presiuni ale vieţii literare, care nu se exercită şi asupra publicului larg. Iată de ce, în multe cazuri, opţiunea unui „cititor obişnuit" este mai semnificativă şi mai demnă de luat în considerare decît aceea a unui pretins profesionist.

Ca să nu mai vorbesc despre faptul că un „cititor obişnuit" este de multe ori un (anonim) om de cultură. Ca ziarist, am străbătut ţara în lung şi în lat şi am avut prilejul să constat ce public de bună calitate, informat şi exigent, are literatura noastră. De la „cititori obişnuiţi" am auzit opinii despre creaţia literară de azi mai inteligente şi mai convingătoare decît multe dintre cele exprimate de diferiţi recenzenţi.

Iată de ce cred că a venit momentul să reabilităm noţiunea de „cititor obişnuit". Să-i păstrăm în vîrful ierarhiei pe adevăraţii critici literari, dar imediat după ei să-i aşezăm pe aceşti necunoscuţi. Cît priveşte mulţimea de eloginori interesaţi ai tuturor cărţilor, să-i facem să înţeleagă că ar mai trebui să înveţe mult şi să-şi înnobileze caracterul pentru a se ridica la nivelul minunatului şi adeseori desconsideratului „cititor obişnuit".

ALEX. ŞTEFANESCU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Cuvinte încrucişate

De multă vreme mi-am format convingerea că Şerban Foarţă face parte din rîndurile unor oameni de litere eruditi şi marcaţi de o profundă candoare pentru care pasiunea pentru poezie reprezintă o unică modalitate de acces spre fericirea personală. Jubilarea sa în faţa posibilităţilor de combinare a cuvintelor pe care J. Kristeva le considera infinite, pare să fie şi pentru el fără margini. Dicţionarul explodează, devenind un spectacol de sunete şi sensuri ce se fac şi se desfac. Lexicul iese din îngheţarea lui aparent eternă. Silabele sar din locurile loc bine statuate ce păreau şi ele eterne şi intră în mariaje neaşteptate. În interiorul limbajului observăm cum funcţionează anumite legi misterioase ale atracţiei universale, urmate de acte de despărţire pline de candoare. Un fel ciudat de erotism latent şi seducător împinge sunetele spre noi aliante euforice şi semantice încît limbajul prin cele mai ingenioase forme de transmitere şi coagulare, se configurează ca un spectacol permanent, capabil să ofere mereu alte surprize.

Poezia ca artă combinatorie cu efecte ludice are o tradiţie îndelungată. Ea este prin excelenţă un produs al intelectului, dar şi al imaginaţiei lexicale, bazată pe o imensă putere de asociere şi disociere, de vedere a cuvintelor şi a enunţurilor literare ca **tot** şi ca **părţi**, apte să intre într-un nou balet semantic. Evident că între **a auzi** anumite cuvinte şi a le **înţelege** nu se petrece întotdeauna un proces armonios bazat pe **homologii**. Şerban Foarţă este un iluzionist care preferă să-şi arate trucurile, să-şi demonteze misterele în faţa cititorilor ţinuţi astfel într-o permanentă stare de veghe. Enunţurile dinamice practicate de scriitorul timişorean sînt de natură să demonstreze un anumit **relativism semantic**, rezultat din raporturile multiple ce se pot crea între semnificant şi semnificat. În acest scop autorul îşi permite să decreteze cu de la sine putere că toate artificiile sînt folositoare. Cuvintele vechi sar din muzeul literaturii în sprijinul său (galbă, palie), neologismele latineşti (impovid), englezeşti (dulcimer), franţuzeşti (grimoar) se deschid spre noi jocuri semantice, iar fantazarea pe marginea unor versuri citate din mari poeţi reprezintă un alt joc subtil pe care autorul îl mărturiseşte cu aerul grav al comentatorului propriei sale opere. Saturat de informaţie şi cultură literară, scriitorul secretează cu generozitate „fantasme" de cuvinte străine rare, nume proprii, simboluri etc., cultivate cu grijă în marile sere ale culturii mondiale.

Lecţiile deprinse din poezia concretă, dar mai ales din poezia generativă, i-au fost scriitorului român de mare folos. Procedeele sînt evident analogice, fiindcă Şerban Foarţă şi-a creat enunţuri specifice din limba română. Modalitatea cea mai frecvent cultivată de autor este aceea a unui nucleu existent într-un vers, bazat pe cuvinte rezultate dintr-o îndelungată practică a artei combinatorii în limbajul cotidian. Un enunţ partial ca : **deochi sextupiu, — carne** devine **(de ochi) sec stop lucarne.** Într-un alt context, sintagma : / **cît nu ne dorm, — irositori / ce sunt de semne şi parfumuri** se amalgamează în alte combinaţii verbale, generatoare de noi sensuri : **Ce sunt desemne şi par fumuri, / cît nu ne dor, — mirositori.**

De obicei, Şerban Foarţă structurează într-o strofă două versuri organizate într-un anume fel. El alege cuvinte deschise, capabile să se lase desfăcute în alte unităţi semantice. Rămîn fixe doar cîteva elemente lexicale-pivot, după care autorul trece la explozia nucleelor verbale şi semantice fundamentale în scopul noilor acte de mariaj lingvistic. Se creează astfel un gen curios de imagologie lexicală comparată, cînd cuvintele şi semnificaţiile lor sînt aşezate pe un fel de oglinzi reflectante, aşezate faţă în faţă. **Holorimele** (Editura Litera, 1986), concepute de poetul timişorean sînt concepute aproape toate în aceeaşi manieră. Doar experimentul este mutat pe alte cuvinte şi sintagme. De aceea, orice exemplu ni se pare elocvent în acest sens. Strofa pare să emită prin această opoziţie între distihuri pe două voci paralele : / **reci totuşi, mări sălcii. / Deşi aur, ora : luminise...** /, reprezintă un enunţ care se aude aproape la fel ca şi prelungirea sa. De altfel **holorima** nu face decît să repete versurile anterioare, dar dincolo de eufonie s-au instalat alte sensuri : / din aurora lumii. — Nise / reci totuşi, în cămări sălcii /. Şerban Foarţă însuşi mărturiseşte că **are o practică îndelungată a tautofoniilor sau a holorimelor.**

Intertextul funcţionează la fel. Malaxorul lexical şi semantic utilizat de scriitor nu poate produce surprize pe mari spaţii literare. De aceea, în pofida spiritului său ludic, gata să transforme vorbirea într-o stare de haz, după o anumită vreme, monotonia se instalează definitiv în constînta cititorului. Versul bacovian intră şi el în baletul cuvintelor : / Decor de doliu, funerar ? / Sorgintea ride cristalină. / Atmosfera rămîne aceeaşi, doar cuvintele se coagulează parţial în alte semnificaţii : / Sorgintea ride. Criat alină / de cor de doliu, funerar. /

Ei bine, vom spune noi, ca şi alţii, dar pînă unde poate fi împins experimentul acestor **holorime** şi ce demonstrează ele în ultimă instanţă ? Răspunsurile sînt mai multe, dar nici unul nu justifică o operă de mare poet. De domeniul evidenţei rămîne inteligenţa combinatorie a unui cărturar care şi-a propus să demonstreze anumite virtuţi, ale limbii române. Gestul intelectualului, gratuit în sine, este frumos, dar spre surpriza noastră, sub bagheta acestui **mag al cuvintelor** poezia se risipeşte ca şi ceaţa. Abia apucă să se cristalizeze anumite nuclee lingvistice ce ar putea genera o poezie subţire şi fragilă, după care acestea sînt supuse unei explozii semantice ce deschide o altă stare posibilă de intrare în literatură şi „miracolul cuvintelor" se închide.

Cantonarea exclusivă a poeziei în limbaj poate fi considerată ca o aventură posibilă, dar Şerban Foarţă nu a legitimat prin aceasta **poezia ca stare de suflet,** ci doar ca o proiecţie sonoră iluzorie şi de scurtă durată.

Cînd începea aceste experimente de tip manierist nutream speranţa unei literaturi posibile. Astăzi totul mi se pare doar un **text,** un **obiect de cuvinte** de tip muzeal, dar fără suită şi rezonanţă mai adîncă în cultură.

Flacăra revine

TRICOTURI PENTRU SĂNĂTATEA INIMII

reportaj • Flacăra reportaj •

Dacă vă mai amintiți, stimați cititori, acum 3 ani, asistam — cu uimire —, în laboratoarele Institutului de cercetări textile din București, la gesturile cu care mîini iscusite de lucrătoare plasmuiau vene și artere pentru organismul uman, finisau suporturi pentru valve de inimi, tricotau meninge pentru creierul uman. Aventura ni se păruse fantastică, pînă la vis și irealitate, dar cercetătorul de lîngă noi, dr. ing. Aristide Dodu, ne adusese prompt cu picioarele pe pămînt, amintindu-ne de performanțele științei actuale în medicină — de cuceririle bionicii —, precum și ale medicinei în utilizarea de materiale și organe artificiale — endoproteze — cu durate de supraviețuire a beneficiarilor tot mai ridicate. În statisticile mondiale, chirurgia cardio-vasculară, de pildă, a înscris recordul a 16 ani de supraviețuire a unor oameni cărora li s-au grefat segmente de vase de sînge artificiale. Acestea sînt din tricoturi.

În fabuloasa cursă pentru viață și pentru sănătatea omului este înrolată precum bine se știe — nu o dată am consemnat reușitele ei ca și unele priorități de necontestat —, și cercetarea științifică românească din cele mai diverse domenii. În privința endoprotezelor din materiale textile, inginerul Aristide Dodu afirma, ca pe o profesiune de credință, că „merităm, ca țară europeană ou îndeiungi și bune tradiții în industria textilă și, totodată, cu o remarcabilă școală medicală să deținem asemenea tehnologii". Punctul de pornire, inițiativa acestui important travaliu științific care a deschis și dezvoltă un domeniu de vîrf al bionicii în țara noastră — la care sînt antrenați un număr însemnat de specialiști din mai multe institute de cercetare și întreprinderi industriale, ca și numeroși medici din mari clinici universitare și spitale — aparține reputatului chirurg, prof. dr. Ioan Pop D. Popa, șeful Clinicii de chirurgie cardiovasculară a Spitalului Fundeni. Valva sa biologică — MIVA-Pop D. Popa — brevetată și testată în centre medicale europene de renume, avea suportul adus din import și era firesc să doreacă realizarea ei integrală în țară. Inelul suportului, dintr-un polimer de înaltă puritate, este îmbrăcat într-un material textil tricotat, cu caracteristici speciale. Pentru a le obține, s-a adresat Institutului de cercetări textile și astfel s-au întîlnit doi oameni de știință — un chirurg și un inginer — demarînd împreună această nouă direcție în cercetarea de bionică românească. La ora actuală, în baza de cercetare și producție a institutului se realizează o gamă complexă cu 14 tipuri de endoprotezе textile, inclusiv inelul suportului, ajuta cele mai diverse organe ale corpului omenesc. Proteze vasculare — liniare și bifurcate —, suporturi pentru valvele biologice tip Pop D. Popa, inelul suportului de meninge, proteze craniene (pentru oasele craniului), pentru arcade, pereți de sinus frontal, columelă auditivă și de pavilion auricular, pereți de sinus frontal, petice de plastii și plase susținătoare de mușchi, ață chirurgicală în diferite tipodimensiuni și ace atraumatice iar în perspectivă tendoane pentru oase, proteze de esofag, de laringe etc. Îndrăzneala poate fi oricît de mare, date fiind rezultatele remarcabile obținute pînă acum, testate și verificate în prestigioase laboratoare chimice, medicale, farmacologice și în mari clinici universitare și spitale de prestigiu, de medici la fel de prestigioși — în Clinica de chirurgie cardio-vasculară de la Fundeni, de neurochirurgie a Spitalului „Dr. Gh. Marinescu", în Centrul de chirurgie plastică și funcțională ORL Panduri, la Spitalul Municipal, la cel de copii Berceni...

Ceea ce ne-a readus, de curînd, în Institutul de la capătul troleibuzului 84, a fost primul Simpozion național pe tema „Articole textile medicale implantabile în corpul uman", desfășurat sub egida Ministerului Industriei Ușoare, Academiei de Științe Medicale, Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor, a Clinicii de chirurgie cardio-vasculară Fundeni. În cadrul simpozionului, pe lîngă rezultate, s-au analizat și dezbătut noi și multiple aspecte, noi probleme puse în evidență de experimentările și utilizările în practica chirurgicală pe om. Un capitol de seamă l-au constituit, în acest sens, metode și tehnici de testări ale materialelor componente, de urmărire a comportamentului în timp al protezelor în organism, metode și tehnici de sterilizare și conservare, aspecte de legislație medicală și altele. Cînd cercetătoarea chimistă Pia Ciobanu prezenta comunicarea colectivului său, privind protezele craniene și a înlocuitorului de duramater (de meninge), afirmînd cîte probe și cîte analize s-au efectuat numai pentru a ajunge la puritatea necesară a materialelor, mărturisim că îi vedeam parcă pe Fleming cutreierînd laboratoarele ce se angajaseră în sintetizarea marii sale descoperiri — penicilina. Dacă pentru un chirurg ca dr. Leon Dănăilă de la Spitalul „Dr. Gh. Marinescu" poate părea cel mai obișnuit fapt să deschidă, în timp ce operează pe creier, cîteva cutii și, luînd din fiecare cîte ceva, să obțină un înlocuitor de os al craniului, pentru noi, cei lalți, din afara medicinei, nu ni se pare decît o aventură absolut fantastică. Iar cu acel „os", pacientul să poată trăi normal ani și ani de zile. Astfel să ne facă să aducem cel mai profund omagiu omului de știință.

Comunicarea grupului de cercetători de la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, dacă pornea de la premisa că „introducerea în chirurgie și în ortopedie a implanteior și endoprotezelor constituie un aport substanțial în efortul de prelungire a vieții și de ameliorare a stării de sănătate" în schimb, pe parcursul ei, amintea un spectru larg de efecte negative posibile ale polimerilor, ale tuturor maselor plastice utilizate azi în lume, în acest scop, tocmai pentru a orienta și mai exact cercetătorii în studiile lor viitoare. Totodată propunea metodele cele mai fine pentru verificări și testări, oricît de laborioase ar fi acestea, ca microscopia electronică, spectrometria, roentgenografia, radioizotopii etc. etc. Știința pune întrebări, caută și găsește răspunsuri ce aduc alte întrebări... Dr. ing. Marius Bogheceanu de la Centrul de chimie din Cluj-Napoca, stăpîn pe chimia răsinilor metacrilice „ideale pentru înlocuirea unor porțiuni de oase, datorită aspectului estetic, usurinței de manevrare, clarității optice, excelenței biocompatibilității și altor caracteristici" a obținut, prin concepte originală, asemenea produse pentru chirurgie și stomatologie. Vom reproduce cîteva extrase din comunicările prezentate, pentru a vă face o imagine de ansamblu asupra tuturor problemelor abordate.

Cînd l-am întîlnit prima oară, inginerul Aristide Dodu se afla într-un moment de răscruce al vieții sale, la pragul de vîrstă al retragerii din activitatea profesională. Se vedea că îl parcurge greu, o mare oboseală îl devasta chipul. De înțeles pentru cel ce alujase peste 30 de ani învățămîntul și cercetarea în domeniul tricotajelor, scriind manuale și tratate, peste 200 de articole și lucrări științifice, lucrări ce i-au impus numele în „Lexiconul tehnic românesc" și i-au adus notorietate internațională, fiind ales președintele Secției România a Federației internaționale a specialiștilor în tricotaje. Îl regăsesc, după 3 ani, în aceeași cameră de lucru, conducerea institutului rugîndu-l să rămînă, pentru a continua, ca specialist, opera începută. A întinerit, pare a avea 10 ani mai puțin, deși munceste poate chiar mai mult decît altădată, în numele acestui nobil scop și al unui vis ce se îngropase în sufletul său. Își dorea să nu apuce să lase la pensie pînă nu va pune la punct asemenea materiale textile medicale : știa că avem în țară toate posibilitățile în a le obține. Poate, doar cererea lipsea. La fel de modest, este, în schimb, mai puțin tăcut ca altădată, simte nevoia să ne împărtășească și să ne arate tot ce s-a înfăptuit în cei 3 ani trecuți de la primul nostru articol. „Fără profesorul Pop D. Popa și fără articolul din „Flacăra" eram azi un anonim pensionar", spune. Pe lîngă o întreagă echipă de specialiști ce s-a format în Institutul de cercetări textile pentru noul domeniu de activitate (din care fac parte și cei doi copii ai săi, ambii ingineri tricoteuri, Aristide A. Dodu fiind deja autor de brevete de invenții privind tehnologii de obținere a firelor (pentru proteze vasculare, de pildă) lasă, mai presus de toate, un spirit al tenacității în muncă, al ordinii și disciplinei de gîndire. „Vorbim întreîalat, cu frînturi și fragmente de fraze, tracasați de telefoane și vizite. Telefonează și vin medici din toată țara, dornici să vadă și dornici să lucreze cu noile materiale — fiind un prim ecou al simpozionului —, telefonează lucrători din întreprinderi de comerț exterior, întrucît firme de specialitate de pe piața externă — din Franța, Anglia, Cuba, Israel, Albania —, se arată interesate să cumpere proteze textile românești. Timpul îl este măsurat și pentru că mai are te, o proteză complexă compusă din artera abdominală bifurcată, de exemplu, la care se fixează prin coasere în timpul actului operator, ramuri suplimentare, reprezentînd căile de alimentare a plămînilor și rinichilor. Pînă acum, asemenea protăze se făceau din cîrpeli, cu coaseri laborioase ochi cu ochi, ce lungeau enorm timpul operator, obositor pentru echipa de chirurgi, stresant pentru organismul bolnavului. De asemenea, mai realizăm segmente de aortă ca și proteze vasculare implantabile în poziții extraanatomice, impuse de anumite afecțiuni. Sînt proteze cu lungimi foarte mari, cu 2 ramuri și au rolul de a iriga cu sînge zone ale corpului îndepărtate de inimă sau de un centru al fluxului sanguin. S-a pus la punct un procedeu original de realizare a protezelor cu extensibilitate mare, cu care depășim performanțele atinse pe plan mondial. Cele străine ce ne-au servit drept lot comparativ se extind cu 30 la sută, ale noastre ajung pînă la de 3 ori dimensiunea inițială. De asemenea, le-am îmbunătățit sub raportul rezistenței mecanice la deformare și al reducerii permeabilității, dînd organismului posibilitatea să le asimileze mai rapid, să formeze în jurul pereților artificiali din tricot țesutul biologic de protecție, printr-un proces de neovascularizare. În acest sens, în colaborare cu ing. Viorica Trandafir de la Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru pielărie și cauciuc, s-a pus la punct o tehnologie originală de impregnare cu colagen a protezelor vasculare tricotate, acest strat biologic avînd tocmai rolul de a le impermeabiliza și astfel, de a reduce la minimum pierderile de sînge pentru bolnav. Am îmbunătățit mult suportul pentru valva biologică de cord, atît în privința caracteristicilor funcționale ale tricotului, cît și ale maset plastice a inelului. Prin eforturile cercetătoarelor noastre chimiste Pia Ciobanu și Cristina Carp și cu aportul inginerului chimist Marius Bogheceanu de la Cluj-Napoca, s-a pus la punct înlocuitorul de meninge realizat dintr-o plasă fină impregnată cu un hidrogel, un polimer ce-și menține proprietățile în stare umedă, și avînd rol protector, de separare a creierului de cutia craniană, dar, în același timp permite circulația ionilor în zona respectivă, din exterior spre masa cerușie și nu este opac la raze Roentgen. Adică, să reproducă la modul ideal, apropiat de normal, funcțiile meningelui natural. Pentru înlocuitorul de porțiuni de craniu, studiile au dus la un ciment format din două componente cu un timp de polimerizare de 15 minute, putînd fi aplicat de chirurg întocmai ca pe un chit pe cutia craniană, luînd forma părții lipsă, ceea ce în traumatologie și în neurochirurgie este un mare avantaj. Polimerul respectiv are o puritate de 99,9 la sută, performanță ce nu poate să nu-i atragă pe medici.

Tot în acești ani am diversificat plasele chirurgicale destinate atît chirurgiei viscerale — am primit pentru ele chiar avizul prof. dr. Setlacek — ca susținătoare ale pereților abdominali, cît și pentru proteza rino-plastică, și pentru îmbrăcarea protezei de pavilion de ureche. Am colaborat și colaborăm cu dr. Romeo Cilărasu pentru protezele de sinus frontal, cu prof. dr. Aurel Denischi pentru realizarea de tendoane artificiale, cu dr. Alexandru Pesamosca pentru diversificarea sortimentului de ață chirurgicală destinată și domeniului său, chirurgia infantilă.

Prezența la simpozion a numeroși medici, rezultatele concrete înfățișate sînt tot atîtea argumente asupra faptului că s-au pus baze temeinice la București acestui vast domeniu biomedical. Acum 3 ani, în laboratoarele Institutului de cercetări textile erau vreo 5 lucrătoare, acum numărul lor este de cîteva ori mai mare. Atunci, precum notam, se străduiau să adapteze cîteva mașini de tricotat mai vechi la noile cerințe, acum s-au perfecționat utilaje specifice pentru tehnologii specifice. De pildă, sertizarea pentru acele atraumatice atît de scumpe pe plan mondial a devenit procedeu curent la Întreprinderea de ace din Capitală. Dar, cîte nu se mai întîmplă în acest sector cu ample perspective în medicina secolului nostru ?! Întreaga materie primă nevi se alinază, se adaugă celei vii, sporindu-i longevitatea, triumful, superioritatea. Astfel, bionica rămîne un curaj al vieții pentru viață.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Avize de competență

Realizarea materialelor textile pentru uz medical reprezintă în cîteva țări avansate o sursă importantă de venituri valutare, cu atît mai mult cu cît prețurile acestora sînt în continuă creștere.

Receptivitatea și competența profesională a specialiștilor din acest institut, unite cu eforturile specialiștilor din clinica noastră, au dus la concretizarea, într-un timp relativ scurt, a unui amplu program de cercetări, respectiv la realizarea în țară a valvelor biologice cardiace tip MIVA-Pop D. Popa, a unei game complexe de proteze vasculare, petice de plastii și plase ca material întăritor pentru bioproteze. Comportarea clinică pe animale și apoi la oameni a dat rezultate pozitive. În prezent, beneficiază de articole medicale tricotate, realizate la I.C.T., un număr de 162 pacienți, cărora li s-au implantat valve biologice tip MIVA-Pop D. Popa, circa 450 pacienți cu proteze vasculare, 15 cu bioproteze și 171 cu petice de plastii. Apreciez că sub aspect calitativ, înlocuitorii de organe umane obținute aici se află la nivelul celor mai bune produse similare.

Prof. univ. dr. doc. IOAN POP D. POPA ■
șeful Clinicii de chirurgie cardio-vasculară Fundeni, București

Articolul înlocuitor de meninge realizat de I.C.T.-I.C.C.F. — I.C.C.N. pe bază de polimer acrilic, armat cu tricot de poliester termofixat, sterilizat numai prin iradiere gama C 0,60, s-a dovedit a fi corespunzător din punct de vedere al parametrilor tehnico-funcționali (masă specifică, grosime, aspect, dimensiune, stabilitate în timp, biocompatibilitate și lipsă de toxicitate), fapt verificat de I.C.C.F. — U.C.C. 060 prin culturi microbiene STR, ERY pe mediu de AGAR, în cursul lunii aprilie 1986.

Pînă în prezent am utilizat acest înlocuitor la 11 bolnavi.

Urmărirea acestor pacienți între 18 și 4 luni ne-a demonstrat că produsul este foarte bine tolerat, nu a provocat nici un accident și nici o reacție de intoleranță sau de respingere.

Avînd în vedere cele de mai sus, putem afirma că înlocuitorul de meninge facilitează reparația cu țesut biologic de protecție, printr-un proces de neovascularizare. În acest sens, în colaborare cu ing. Viorica Trandafir de la Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru pielărie și cauciuc, s-a pus la punct o tehnologie originală de impregnare cu colagen a protezelor vasculare tricotate, acest strat biologic avînd tocmai rolul de a le impermeabiliza și astfel, de a reduce la minimum pierderile de sînge pentru bolnav. Am îmbunătățit mult suportul pentru valva biologică de cord, atît în privința caracteristicilor funcționale ale tricotului, cît și ale maselor plastice ale inelului. Prin eforturile cercetătoarelor noastre chimiste Pia Ciobanu și Cristina Carp și cu aportul inginerului chimist Marius Bogheceanu de la Cluj-Napoca, s-a pus la punct înlocuitorul de meninge realizat dintr-o plasă fină impregnată cu un hidrogel, un polimer ce-și menține proprietățile în stare umedă, și avînd rol protector, de separare a creierului de cutia craniană, dar, în același timp permite circulația ionilor în zona respectivă, din exterior spre masa cerușie și nu este opac la raze Roentgen. Adică, să reproducă la modul ideal, apropiat de normal, funcțiile meningelui natural. Pentru înlocuitorul de porțiuni de craniu, studiile au dus la un ciment format din două componente cu un timp de polimerizare de 15 minute, putînd fi aplicat de chirurg întocmai ca pe un chit pe cutia craniană, luînd forma părții lipsă, ceea ce în traumatologie și în neurochirurgie este un mare avantaj. Polimerul respectiv are o puritate de 99,9 la sută, performanță ce nu poate să nu-i atragă pe medici.

Tot în acești ani am diversificat plasele chirurgicale destinate atît chirurgiei viscerale — am primit pentru ele chiar avizul prof. dr. Setlacek — ca susținătoare ale pereților abdominali, cît și pentru proteza rino-plastică, și pentru îmbrăcarea protezei de pavilion de ureche. Am colaborat și colaborăm cu dr. Romeo Cilărasu pentru protezele de sinus frontal, cu prof. dr. Aurel Denischi pentru realizarea de tendoane artificiale, cu dr. Alexandru Pesamosca pentru diversificarea sortimentului de ață chirurgicală destinată și domeniului său, chirurgia infantilă.

Prezența la simpozion a numeroși medici, rezultatele concrete înfățișate sînt tot atîtea argumente asupra faptului că s-au pus baze temeinice la București acestui vast domeniu biomedical. Acum 3 ani, în laboratoarele Institutului de cercetări textile erau vreo 5 lucrătoare, acum numărul lor este de cîteva ori mai mare. Atunci, precum notam, se străduiau să adapteze cîteva mașini de tricotat mai vechi la noile cerințe, acum s-au perfecționat utilaje specifice pentru tehnologii specifice. De pildă, sertizarea pentru acele atraumatice atît de scumpe pe plan mondial a devenit procedeu curent la Întreprinderea de ace din Capitală. Dar, cîte nu se mai întîmplă în acest sector cu ample perspective în medicina secolului nostru ?! Întreaga materie primă nevi se alinază, se adaugă celei vii, sporindu-i longevitatea, triumful, superioritatea. Astfel, bionica rămîne un curaj al vieții pentru viață.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Străbunii

E-atîta prăbușire de slavă pe ruinuri
și-atîta măreție incrementă-n pietre
încît aud amurgul spărgîndu-se-n rubinuri
și timpul stînd de veghe la tîmpla vechii vetre,

Doar arborii suindu-și statura ca ostenii
fac zid de umbră veche tăcerii din cetate
în timp ce gîndul intră cu aripa-n milenii
spre urmele rămase întru eternitate.

Mă plec smerit și-mi reazăm genunchii
de-nceputuri
pe iespezile roase sub zările albastre
și simt în brațe răcoarea atîtor mii de scuturi
și simt pe frunte mirul miilenilor noastre.

NECULAI CHIRICA ■

Poveste la Podul înalt

Copiii urcau cele peste două sute de trepte în fugă.

Spre culme, acolo unde crește ca un stejar de marmură statuia voievodului, începură să cam obosească, își îndreptau cu oarecare greutate genunchii șubiri.

Continuau să suie scara de piatră.

Cînd ajunseră sus, pe puntea acelei corăbii de bazalt, pe care străbătuse navigă spre adîncul memoriei noastre, duseră minile streașină la ochi și rămaseră pentru o clipă uimiți.

Cu dulce naivitate, unul șpuse ce pentru sine : Mâi, ce cal gras !

Altul, mai ispitit de fantezie, răspunse : E din aur curat. Și are frîiele tot din aur !

O rază în ceruri auzi glasurile copiilor, se minună de închipuirile lor fără de hotare și coborî din înălțile veșnice, așezîndu-se ca o nestemată pe coroana domnitorului.

Capul voievodului, astfel încendiat de lumină, deveni un soare încoronat, spre care copiii priveau, vrăjiți de această frumusețe halucinantă.

Directoarea rămase în urmă, preocupată să dreagă sîndăluța unui șoim care, impiedicîndu-se, îi rupsese bareta ; din cînd în cînd, grunca privirea asupra grosului de pușlani care nu conteneau să zburde în jurul minunii de piatră, iluminați parcă de măreția istoriei locului ; cînd ajunse și dînsa în culmea dealului, îi adună cu o șingură strigare și urmă acest dialog :

— Copii, a cui e această statuie ?

— *A lui Ștefan cel Mareee !, răspunseră ei în cor.*

— *Cine a fost Ștefan cel Mare ?*

— *Domnul Moldovei !*

Domnul Moldovei, Domnul Moldovei, înghină ecoul, destrămat apoi prin văile și dealurile din jurul Vasluiului.

— *De ce i s-a ridicat statuie pe acest loc ?, reluă directoarea.*

— *Fiindcă aici a dus o mare bătălie cu turcii !*

— *Cine a învins în această bătălie ?*

— *Ștefan, cu moldovenii lui !*

Ștefan, Ștefan, Ștefan, înghină iar ecoul, parcă mai limpede și mai amplificat de această dată, iar raza din coroana voievodului ride și, ca un strengar care se joacă de la distanță cu o oglindă, trimite cîte-o scînteie de lumină în ochii copiilor, ziceindu-i.

— *Cum se cheamă locul pe care ne aflăm acum ?*

— *Podul Înalt !, răspunză mai departe șoimii de la Grădinița nr. 20 din Bîrlad, aduși aici de directoarea lor, Natalia Irimia, de educatoarele Florica Irincă și Tudora Cujițaru, la o plăcută lecție de istorie.*

Și dialogul continuă cu întrebări și răspunsuri din care rezultă că știu bine lecția asta de istorie, știu că moldovenii au luptat cu mare vitejie să păstreze Moldova liberă, și ce-ați dori să facem noi acum, mai întreabă directoarea, iar ei, șoimii, răspund la fel, în cor : Să cîntăm !

Și în jurul acelei statui care acum lumina ca soarele verii, începu să se înalțe un cîntec pur, ca o răcire de rouri, iar chipurile fragile erau pătrunse de o străluminare luminică, scormonitoare. Copiii aceia, care urcaseră (copii) treptele spre monumentul de la Podul Înalt, coborau acum cîntînd un cîntec eroic, și parcă nu mai erau copii, ci o oaste cu lănci și cu scuturi, purtată spre alte noi izbînzi, în scopul dăinuirii unei eroice istorii și a unui eroic neam.

Coborau cu un fel de neliniște adunată în coșul pieptului, știute pe care nu știau încă să o definească, dar care, ghem de mărgăritar, îi făcea mai buni, mai frumoși.

Iar noi nu mai eram acolo.

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

„Aș mai încerca să scriu cîteva cărți, cu speranța că n-ar fi inutile“

(Urmare din pag. 9)

„valul“ acela, am scris și eu un maxi-poem care „măsura“ cam 3—4 000 de versuri ! Un „poem uriaș“. Și cred că nu-mi trebuia prea mult să-l ajung din urmă, **numeric**, pe Homer...

— Și despre ce-ați scris în cele aproape patru mii de versuri ?

— Despre tractoriști, dacă vreți mai exact, despre cei din Bonțida. Era, de fapt, un reportaj rimat. Să dobindești o tehnică de rimare, nu-i mare lucru. Rămine doar să înțelegi „tehnologia“ și totul „merge“ ; cum se repară tractoarele, cum se conduc, cum sînt puse să are, cum se leagă și se dezleagă plugurile. Isprava asta era considerată și recomandată drept marea poezie românească, deși nu-mi amintesc să fi fost un singur poet român, între cele două războaie mondiale, atunci cînd existau totuși tractoare, să le fi „cîntat“ în astfel de poeme.

— ...Tematicile acestea erau „obiect“ de studiu la Școala de literatură, sau „fabrica de poeți“, cum era cunoscută în epocă ?

— Bineînțeles ! Și erau „predate“ cu mare perseverență de către profesori specializați.

— Dumneavoastră, cum ați ajuns la „Școală“ ?

— Eram student la Filozofie, la Cluj, cînd s-a luat o măsură, bizară pentru mine și azi : au fost mutate la București toate facultățile de filosofie din România. Asta a durat un an sau doi. Așa am ajuns să termin facultatea la București, după ce făcusem trei ani la Cluj, unde am avut profesori-creatori de cultură : D.D. Roșca, Al. Roșca, Șt. Pascu, G.M. Marica, Ovidiu Drimba, Gall Ernő, Dumitru Isac. Am avut și profesori pe care îi studiam așa cum se întîmplă cu virușii puși la microscop. Dar, în acest răstimp, datorită lui Geo Dumitrescu, am devenit elev al Școlii de literatură „Mihai Eminescu“. Aveam pe-atunci 21 de ani și eram cît de cît cunoscut. Debutasem în „Almanahul literar“ încă din primul an de studenție și trezisem un oarecare interes pentru Miron Radu Paraschivescu și Geo Dumitrescu, încît mi s-a părut firească insistența de a merge la „Școală“... „să-nvăț puțină politică, să mă dezmorțesc și să ies din tipul de gîndire mic-burgheză“, cum sunau cerințele acelor ani...

— ...Și cum a fost prima lecție ?

— Tristă ! Fiindcă era o lecție în care reînvățam istoria patriei altfel decît era ea : spurcată de idei ca acelea pe care le profera Roller și alții ca el, care n-au înțeles și nici n-au iubit vreodată spiritualitatea românească, încercînd, în schimb, să creeze o altă scară a valorilor. Alta decît cea reală. O „scară“ în frunte cu indivizi pentru care viața se limita la rimarea unor lozinci permise și de mult uitate de viață. O „lecție“ care încerca să strecoare în conștiința noastră venin pentru o viață întreagă : cum, de pildă că participarea noastră la primul război mondial, acela în care ființa noastră națională s-a întregit, a fost un act nejust !

— Dar anii s-au scurs și s-au împlinit, iar Dumneavoastră v-ați implicat în viața Cetății, ctitorind aici ca urmare a climatului nou instaurat de partid în viața țării și a răspunderilor ce vi s-au încredințat, prima editură postbelică. Îmi pare firesc să vă-ntreb ce-a dat „Dacia“, editura din inima Transilvaniei, care nici nu putea avea un nume mai potrivit !

— Evident, a „ecos“ cărți. Și, rețineți : în trei limbi ! Firesc, la „Dacia“ s-au publicat multe cărți care au abordat probleme fundamentale din istoria noastră, dintre care amintesc în spațiul acestui interviu doar cîteva : **„România și Conferința de pace de la Paris (1918—1920)“**, **„România și Conferința de pace de la Paris din 1946“**, **„Dictatul de la Viena“**, **„Românii din Transilvania împotriva dualismului austro-ungar“**, **„Voievodatul Transilvaniei“** (lucrare științifică de amploare, a cărei publicare a-nceput în anul 1972, ajungîndu-se în prezent la cel de-al III-lea volum), **„Rezistența antifascistă în partea de nord a Transilvaniei (septembrie 1940—octombrie 1941)“**, sau, **„Ce este Transilvania“**, o carte bilingvă — în română și germană. Spun destul și aceste titluri, transcrise la întîmplare. Cînd noi am dat gir acestor cărți, dar și celorlalte, încă foarte multe, pe care nu le-am amintit, împreună cu toți colaboratorii mei am plecat de la gîndul de-a „umple“ un gol imens, de a oferi, nu numai cercetătorilor noștri, dar și istoricilor de pretutindeni, instrumente de lucru riguros-științifice, emise chiar aici, în inima Transilvaniei.

— Cum s-a „născut“ prima carte la Editura „Dacia“ ?

— Uite, nici nu mai știu ! Asta înseamnă că n-a fost nimic senzațional. Poate mai greu de uitat e momentul înființării editurii, începînd cu găsirea sediului, apoi a colaboratorilor „interni“ și mai apoi a celor „externi“ : a scriitorilor, a medicilor, a oamenilor de știință. Eu veneam de la „Tribuna“. Sigur, experiența redacțională mă ajuta, dar ea nu semăna cu cea editorială, deși, în fiecare clipă, din fiecare acțiune a lui Ioanichie Olteanu, sau a altor corifei care dădeau strălucire Clujului literar de-atunci, între care A.E. Baconsky, Miron Radu Paraschivescu sau Geo Dumitrescu, aveai de-nvățat tot attea lecții de viață. Cum s-a „născut“, totuși, prima carte la „Dacia“ ? A fost, culmea, o carte de sport !

— De ce ziceți... „culmea“ ?

— Pentru că sportul a fost o mare pasiune a tinereții mele, dar și de mai tîrziu. Rețineți că am avut un profesor celebru : pe marele campion Ioan Moina ! Dar să revin la acea primă carte. Cum s-a întîmplat ? La înființare, editurilor noi li s-au redistribuit, pe criterii teritoriale, unele manuscrise aflate în editurile bucureștene. Evident, prea mari satisfacții nu ne-au adus acele prime cărți. În ele se regăseau mai puțin efortul și proiectele noastre. Bucuria și mîndria noastră a fost însă deplină atunci cînd am trecut la implinirea planurilor noastre.

— Cum s-a ajuns la emblema editurii ?

— Firesc. Altfel nici nu se putea : ea reprezintă stemele Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei, ale Daciei cu alte cuvinte. La cîteva zile după ce ne-am fixat la ea, a venit la mine cineva de la „România liberă“ să-mi ia un interviu. Știți și dumneavoastră cum obișnuiesc unii ziariști : în loc să discute cu cei ce lucrează, cei mai adesea, dacă nu exclusiv, se opresc la... directori, care sînt întrebați... despre cum se lucrează ! Ce s-a întîmplat de fapt atunci ? Am fost întrebat între altele și despre cum ne-am gîndit să realizăm emblema editurii. Nu știu pe cine a daranjat dungile noastre, că apoi am întîmpinat o serie de dificultăți foarte stranii, cărora le-a pus capăt, prin marea lui autoritate, marele istoric și profesor care a fost academicianul Constantin Daicoviciu, pe-atunci și vicepreședinte al Consiliului de Stat.

— Ce ați înțeles prin ideea generos precizată că Editura „Dacia“ e un „teritoriu liber“ ?

— Am plecat la drum cu gîndul curat că editura nu trebuie să aparțină nici unui grup sau grupuleț format în contextul disputelor literare organizate cu sau fără arme elegante. Crezul nostru a fost limpede : dacă e vorba de o carte bună, o publicăm !

— Mereu cu gîndul la editor, l-am uitat pe poet. Cînd și cum v-a „furat“ poezia ?

— Hazardul a făcut să mă nasc într-o familie unde m-am pomenit, din momentul cînd am reușit să deschid mai bine ochii către lume, c-am descoperit biblioteca. Cărțile acelea adunate de părinții mei de-a lungul anilor, au ișcat în mine, ca o necesitate, plăcerea lecturilor din cele mai variate domenii. Iar miraculoasa lume a cărților mi-a deschis drumul spre poezie.

— Cum găsiți „Cicatricele penumbrei“, volumul dumneavoastră de versuri recent apărut la „Cartea românească“ ?

— E o culegere pe care, în timp ce eram în spital, au făcut-o unii dintre prietenii mei. Eu mai puțin am izbutit să mă ocup, fizic, de realizarea acestei cărți. Le sînt nespus de îndatorat. Poetul, criticul și editorul Liviu Călin a făcut selecția din volumele anterioare, la care s-au adăugat și unele poeme inedite. Așa s-a născut cartea. Eu le mulțumesc tuturor. Și lui D.R. Popescu, și lui Nicolae Bălăiță, și Elenei Docsănescu, lui Vasile Igna, Paul Sima și celorlalți prieteni, oameni de cultură și editori...

— Și următoarea carte care va fi ?

— E în curs de apariție la „Dacia“ : o culegere de versuri în limba germană, pe care o face poetul Frantz Hodjack. Ea urmează să apară în acest an.

— Cu poezia în suflet, știu c-ați avut și marea șansă de-a cunoaște lumea. Sînt însă sigur că-n drumurile sale poetul a fost atunci învins de una dintre primele sale mari iubiri : gazetăria !

— E o boală fără leac, iar din lumea genurilor ei, interviul rămîne pentru mine, așa cum a fost de-a lungul anilor în presa noastră, o preocupare nobilă, cu o bogată tradiție. Autenticitatea, acesta este sensul major al interviului. Cu gîndul acesta am realizat și eu o serie întreagă de interviuri, începînd cu marii noștri scriitori și continuînd cu laureați ai Premiului Nobel... Cartea cu interviurile și întîlnirile pe care le-am avut, e una la care mă gîndesc pentru anul 1988. Și nădăjduiesc să am posibilitatea s-o scriu așa cum trebuie scrisă !

Poate chiar în toamna aceasta să fie gata, dacă mă restabilesc puțin cu sănătatea. Ar putea fi ușor realizată. Intenția mea este următoarea : să alcătuiesc o carte de proză, cam de 3—400 de pagini în care să-ncerc să povestesc cum am cunoscut o serie de oameni mari din cultura noastră, din diversele domenii de creație de la noi și din străinătate. Mi-ar face o mare plăcere să pot povesti în carte, cu tot firescul și cu toată sinceritatea despre Constantin Daicoviciu, Arghezi, Călinescu, Vianu, Ion Agîrbiceanu, Lucian Blaga, Romul Ladea, Ion Vlasiu sau despre Salvatore Quasimodo, Graham Green, Henry Moore și alții. I-am cunoscut pe acești mari oameni, am discutat împreună și-ar merita să pot realiza pînă la capăt o asemenea carte. Ea ar cuprinde opiniile lor despre morală, despre creație, despre cultură, despre om, despre ce trebuie să însemne viața fiecăruia dintre noi ca ea să fie într-adevăr demnă de trăit. Gîndiți-vă, ca să dau un singur exemplu, la titanul care a fost Mircea Eliade. Acum, din nefericire nu mai există, iar marea șansă dea-l fi cunoscut și eu mă îndeamnă să repovestesc despre el.

— Cum l-ați cunoscut ?

— „Întîlnirile noastre au început pe căi epistolare, prin 1968. Ultima noastră întîlnire s-a petrecut în septembrie 1981, la Roma, la hotelul „La Piazza“. Eu o gîndisem pentru o oră, dar ca și discuția pe care o purtăm noi azi, s-a prelungit la o după-amiază întreagă. Am discutat nu numai despre cultură sau literatură în general, ci și despre cea românească în special, față de care manifesta un interes cu totul deosebit. Faptul care m-a impresionat cel mai mult la Mircea Eliade, este acela că, pînă la moarte, tot ce a creat în literatura beletristică, a scris în limba țării lui. A făcut-o chiar cu riscul restrîngerii ariei de circulație a operei sale. Oricum, ideea interviului realizat atunci și publicat mai tîrziu în „Flacăra“ era mult mai veche.

— Care este calitatea ce-o apreciați cel mai mult la un om de cultură, sau mai precis la un om ?

— Integritatea de conștiință și rectitudinea de poziție. Ordinea morală în existența socială și în cea individuală, iar în această ordine, atitudinea de-a ține șira spinării drept. Omul trebuie să stea cu fruntea îndreptată spre stele. Da, orice om de creație trebuie să aibă această rectitudine morală. Am repudiat întotdeauna „navigatorii“ cu șira spinării strîmbă.

— Spațiul tipografic devine presant. Ce alte proiecte „urziți“ pentru anii ce vin ?

— Aș mai încerca să scriu cîteva cărți, cu ideea că n-ar fi inutile, c-ar putea fi de folos sufletește, c-ar fi necesare măcar unora dintre cititori. Mă gîndesc la cîteva cărți de versuri, poate la unele de eseistică și amintiri. Dar știți ? Chiar așa de mult nu mi-a mai rămas, ca să pot vorbi și numeric despre aceste proiecte, care, oricum, sînt deocamdată doar sentimentale. În orice caz, proiecte am multe, ca orice om, dar nu am nici o certitudine că voi putea realiza tot ce mi-am propus să fac. Lucrez acum, împreună cu poetul Ion Deaconescu, la o antologie a poeziei europene, care e posibil să apară în străinătate. Pentru anul viitor, în afara cărții despre care v-am spus, cea de interviuri, pregătesc încă un volum de versuri și am terminate, dar trebuie revăzute, trei piese de teatru. Am mai avut două piese de teatru jucate. M-aș reîntoarce și la experiența aceasta. Și, bineînțeles, aș scrie în fiecare săptămînă, încă o sută de ani, cronica sportivă....

(Urmare din pag. 9)

torită lui, în rafturile bibliotecilor publice și personale apar lucrări inedite.

Sîntem în măsură să informăm pe cititorii revistei noastre că Editura Științifică și Enciclopedică — un atelier de frunte al lexicografiei române contemporane — se află în posesia unui manuscris deosebit de valoros, demn de un larg interes public în sensul cel mai nobil al cuvîntului. Autorul : **Virgil Olteanu.** Titlul lucrării : **Istoria și arta cărții.** Acest **lexicon** reprezintă o premieră națională absolută, fiind prima lucrare de acest gen în România.

Avem cîteva lucrări valoroase consacrate istoriei pasionate a cărții, scrise de autori români și străini : Mircea Tomescu — Istoria cărții românești de la începuturi pînă la 1918 (1968) ; Dan Simonescu-Gheorghe Buluță — **Pagini din istoria cărții românești** (1981) ; Albert Flocon — **Universul cărților.** Studiu istoric de la origini pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea (1976). Acest : opere au fost întîmpinate cu un interes viu la apariție și sînt epuizate de mult. Hotărîrea Editurii Științifice și Enciclopedice de a publica o lucrare nouă dedicată cărții, tratînd lumea sa mirifică sub aspectul istoric și artistic, se impunea deci cu pregnanță.

Lexiconul lui Virgil Olteanu conține 3 000 de cuvinte-articole puse în ordine alfabetică. Bibliografie, conservare, cronologie, diplomatică, documentare, editare și redactare, grafică, legătorie, poligrafie, presă paleografie —iată cîteva domenii abordate și tratate, urmărindu-se prin ele multiple fenomene specifice legate direct sau indirect de istoria și arta cărții în toate fazele ei de evoluție. Conceptia lucrării, calitățile manuscrisului prezentat edițurii au întrunit sufragiile unanime ale unor bibliologi de seamă.

Se impun cîteva amănunte despre autor și performanța sa. Virgil Olteanu este profesor de limba engleză la Liceul Nicolae Bălcescu din Capitală, desfășurîndu-și munca pedagogică fără întrerupere de mai bine de două decenii la aceeași

Avancronică la o premieră

vestită școală. Pasiunea sa („Cartea mă atrage nu numai prin conținut dar și prin frumusețea ei“) s-a transformat în bibliofilie, colecționînd nu pur și simplu cărți frumoase și ediții rare, ci opere despre istoria și arta cărților, realizînd în decursul anilor un **cabinet particular de bibliologie** rar întîlnit, bogat în ediții autohtone și de peste hotare precum și în reviste specializate contemporane și de odinioară.

De la pasiune bibliofilă la studii și cercetări bibliologice, apoi la dorința nestrămutată de a fereca între două coperți informațiile dispersate și greu accesibile, deci de a oferi iubitorilor de carte un lexicon românesc inedit despre carte — iată pe scurt istoria pasiunii sale, fructificată în timpul său liber drămuit, cu o disciplină interioară pilduitoare de profesorul Virgil Olteanu.

Desigur elaborarea unei cărți nu este un lucru ieșit din comun. Multă lume scrie, multe cărți apar — pot remarca unii mai sceptici. Perfect, le dau dreptate. Dar aș veni cu cîteva detalii mai puțin cunoscute de evenualii sceptici, spicuite din modesta mea colecție de lexicoane și enciclopedii. Sub egida vestitului institut polonez de cultură „Ossolineum“ a fost editată în 1971 o enciclopedie bibliografică „Enckyklopedja wiedzy o ksiazce“ ; la elaborarea acestei lucrări capitale (sistem lexicon) au participat 400 de specialiști din Polonia și unii din alte țări (aportul românesc a fost asigurat de Corina Nicolescu și Amelia Pavel)... Primul lexicon sovietic de bibliologie, intitulat **„Knigovedenie, Ențiclopedicheski slovar,** a văzut lumina tiparului în 1982. Autorii lui, aproximativ tot 400 la număr, sînt somități în specialitate și activează la institutele Academiei de Științe ale U.R.S.S., la Universitățile din Moscova, Leningrad și Kiev, la bibliotecile „Lenin“ și „Saltîcov-Scedrin“... Cum să nu fii impresionat și entuziasmat de performanța autorului solitar din București ? O mică rectificare : în loc de „autorul solitar“ vă rog să citiți : „bibliologului solidar“. Da, Virgil Olteanu a devenit **bibliolog** și este **solidar** cu toți iubitorii de carte. Bibliotecarii (numărul lor depășește cifra de 20 000 !), librarii, profesorii de literatură și istorie, tipografii, artiștii ilustratori, redactorii, scriitorii ca și cititorii se vor convinge de acest lucru răsfoind Istoria și arta cărții.

Satisfacția muncii

(Urmare din pag. 10)

care — înainte de toate — duce o activitate susținută în propagarea acestui gen muzical, pretențios și plin de rafinament, harnicii instrumentiști avînd însă o imensă satisfacție morală pentru ceea ce fac și, mai ales, pentru finalizarea acestei munci. Ansamblul se distinge printr-o deosebită experiență concertistică deținută de toți membrii săi, fiecare avînd și certe posibilități solistice : omogenitatea sunetului, raportul între registre, culoarea partidelor, maleabilitatea el în abordarea oricărei epoci creatoare, sensibilitatea față de marile valori ale trecutului, dar și interesul pentru noile drumuri, contemporane, ale artei sunetelor, iată o sumedenie de calități care au condus, în afara înregistrărilor discografice, radio și TV, la invitarea colectivului în cadrul unor importante festivaluri cu caracter internațional, în frunte cu ediția jubiliară, a X-a, din 1985, a Festivalului „George Enescu“. Iar declarația consemnată în presă, la vremea respectivă, făcută de violonistul argentinian Alberto Lissy, care a colaborat în calitate de solist cu formația bucureșteană, cuvintele sale au fost mai mult decît edificatoare : „Orchestra de cameră? Excelentă !“.

Expoziție de arhitectură

(Urmare din pag. 9)

Guliveri în țara unor machete pe care le puteam strimba cu un singur deget ! Dar ceea ce nu puteam evita, dominîndu-ne cu autoritate, a fost mesajul acestor machete, fotografii, colaje și tente plate de tempera pe hîrtie, a fost, deci, mărturisirea de credință pe care aceste instrumente de lucru ale arhitecților au făcut-o public și fără echivoc. O mărturisire despre cum se nasc cîteva din cele mai reprezentative creații arhitecturale contemporane, fiecare fiind, desigur, cîte un unicat în echilibrul ei tehnic și estetic, dar toate reunite de-a lungul a două coordonate : de a fi pentru tineret și de a fi coloane ale arhitecturii viitorului plantate încă din prezent.

Chiar dacă expoziția nu mai există, ne-a rămas speranța că o vom regăsi în realitate, risipită, dar în scara unu pe unu. Abia atunci vom putea accede, ca oameni obișnuiți, la profunzimea invizibilă a acestor creații arhitecturale și vom putea descifra rosturile secrete ale desăvîrșirii lor ; adică vom putea ridica la înălțimea faptului concret ceea ce acum n-a fost pentru fiecare vizitator decît un incitant obiect de meditație.

Poezii de
Nicolae Dragoş

Portret în creion

Mai vine azi şi va veni mereu
Cu pas şoptit, cu ochii-n umbră prinş,
Cu trup de om, cu trup de zeu,
Atît de-alci şi-atît de necuprins.

Cînd taie-n ceţuri diafană cale
Şi cînd zideşte crini în mucegaiuri
Un fel de zbor cu veşnice petale
Un fel de tril în fără seamăn graiuri.

El e un Om, Marie şi Ioane,
Din stirpea celor mulţi cu ochi şi gură
Ce-a îndrăznit cuvîntul să-l răstoarne
Sămînţă veche-n nouă arătură.

Condeiul şi-a muiat în călimara
Pămîntului cu brazde-adînc tăiate
Şi-a desenat un drum pe care ţara
Să-şi poarte trupul spre eternitate.

Flori şi izvoare, fulgere, aripe
Şi cîte toate ale lumii fapte
El a ştiut din nou să le-nfiripe
Stăpîn pe ziuă şi stăpîn pe noapte.

El e un Om, Marie şi Ioane,
Trecut în flori, în pulberea zăpezii,
El a zidit cuvîntul şi icoane
Şi-un nume-n veşnicii, Arghezi.

Revelaţii lîngă cuvînt

Ieri am vrut să chem cuvîntul
Versul drumul să-i dezmierde
Şi să-l las să-şi ulte drumul
Prin imperiul scris cu verde.

Ieri am vrut să chem cuvîntul
Şi să-l fac stăpîn pe gînd
Să-l aud cum urcă-n stele
Printre valuri murmurînd.

Ieri am vrut să chem cuvîntul
Drum să-i fac prin vechi coline
Şi să-i aflu veşnic focul
Răcorit în zbor de-albine...

Ieri ori azi ? Cînd fu să fie
Trupul vorbelor să-l dau
Ca să aflu cu uimire
Cum că sînge-n ele n-au ?

Cînd

Cînd timpul îşi aşterne prin amintiri cenuşa
Cînd arborii îşi uită al păsărilor cînt
Cînd ştii că în silabă cuvîntul încă nu şi-a
Cuprins întreaga fiinţă ca să devină gînd,

Cînd apele nu lasă-n oglinzi să curgă cerul
Şi florile-s răpuse de fluturi trecători,
Destinul stă-n cătuşe, supus de temnicerul
Sortit să fie paznic la stele şi la nori.

Încă un poem pentru viaţă

Să lei păsării dreptul de-a trăi prin aripă,
Mantelui să-i răpeşti dreptul de-a vorbi
prin izvor
Ce tragică şi neomenească risipă
Ce coşmar ingrozitor !

Să decapitezi fluturelui destinul prin care
Îşi spune viaţa-n culoare
Florii să-i smulgi drumul spre petale
Vibrînd în aer uşor.
Ce neomenească şi de neînţeles renunţare,
Ce coşmar ingrozitor !

Să condamni cuvîntul pentru veşnicie să tacă
Şi cartea s-o îmbraci în linţoliul
unui uranic nor
Ce decizie neomenească, opacă,
Ce coşmar ingrozitor !

Sentinţe, sentinţe cumplite
Punînd la zid inefabilul dor...
Cine le-a inventat, cine spre trup le trimite ?
Să fim tot noi, cei care cu îndărătnicii
de termite
Am urcat îndelungi şi subtile Golgote
Şi-am crezut într-un luminos viitor ?

Destin nevisat, ce mesă să fii,
Să fii umbră în stafia unui uranic nor !
Destin desenat în fragile cuvinte,
Apocalipticul lumii „Amin !"

Ele nu-s pentru Om, luaţi aminte,
Cîtă vreme se ştie prin cuvinte dator
În numele încă neînvinsului dor,
Cîtă vreme aripile mai sînt vii
Şi visează la aer, la zbor...

Cîtă vreme pămîntul nu-i
Un străin şi rănit cap imens
Umblînd în cîrje prin Univers !...

Poezia

Cuvîntul face clipelor mătănii
Şi-n aplecarea-i lină parcă-i călugărit...
E împlinit din sunete dihănii
Ce nu le ştii de unde şi cînd au răsărit.

Cînd repede izvor, cînd apă-n nostalgie,
Te însoţeşti cu vorbe, tovarăş în veci
Eşti acvilă-n înalturi ori gîză pe cîmpie
Şi parcă n-ai fost încă de unde ştii că vii.

Iluzii fără seamăn se clatină-n silabe
De parcă-i mistuit în ele însuşi trupul,
Ostatec fără voie, neîncercînd să scape
Cînd roiuri de albine ascund sub aripi stupul.

Ca la primul gong

Printre cele mai bune spectacole de balet ale Operei Române din Bucureşti se numără **Carmen** (coregrafia Oleg Danovschi), **Peer Gynt** (coregrafia Mihaela Atanasiu), **Pasărea de foc** (coregrafia Alexa Mezincescu), **Nunta însingerată** (coregrafia Ioan Tugearu). Despre ele s-a scris la vremea premierelor, termenii relevîndu-le calitatea care, în privinţa baletului, „bate" în două direcţii : cea a viziunii coregrafic-regizorale, a surprinderii unei întregi complexităţi de simboluri în spatele derulării imediate a acţiunii şi cea a fanteziei în „redactarea" partiturii pentru solişti şi ansamblu, unde varietatea paşilor, prizelor, alcătuirilor spaţiale ale corpului de balerini tălmăcesc direct (în această artă unde cuvintele se estompează în faţa unei infinitezimale dozări expresive ale fiecărui gest, ale fiecărei nuanţe a atitudinii corporale), realitatea, moment cu moment, cursului acţiunii.

Am avut prilejul, la aproximativ doi ani de la premieră, să revăd spectacolul **Nunta însingerată**, motivul principal constituindu-l faptul că pe afiş erau anunţate două debuturi în cele mai importante roluri feminine ale baletului : „mama" şi „logodnica". Fără a reintra în atmosfera de entuziasm a premierei, fără a încerca o reconstituire a calităţilor regiei, ne propunem să scriem pe marginea debuturilor întrucît ele sînt deopotrivă semnificative pentru valoarea debutanţilor, în confruntarea cu roluri dintre cele mai dificile, şi pentru ceea ce se poate înţelege prin capitolul de „artă a actorului", capitol intrînd obligatoriu în zestrea de cunoştinţe profesionale a balerinilor zilelor noastre. În primul rol, Mălina Andrei, absolventă a secţiei coregrafie a Liceului „G. Enescu", promoţia 1986 (este cu totul lăudabilă această iniţiativă a teatrului bucureştean de a incredinţa roluri de răspundere unor tineri, atunci cînd există certitudinea că ei vor fi la înălţimea răspunderii) se pliază pe datele unei partituri de esenţă tragică, rolul presupune atît o atitudine impietrită de durere, de conjurare şi apoi de blestem al soartei colorînd singeriu nunta logodnicei, cît şi o participare discretă la acţiune, personajul apărînd efectiv în scenă şi implicîndu-se într-o acţiune posibil de înţeles ca un prelungit „flash-back" între clipele de durere mută, întretăiate de imprecaţii, de izbucniri de deznădejde. Mălina Andrei are calităţi permiţîndu-i această dedublare a chipului personajului ; dacă ar trebui totuşi să ne exprimăm preferinţele, am putea spune că punctul forte al creaţiei îl reprezintă momentele „dureroase" : balerina joacă efectiv, trăieşte intens un rol care este rodul unei viziuni încandescente asupra regiei. În celălalt debut, Roxana Colceag (nu-i putem omite pe ceilalţi din distribuţie : Ioan Tugearu, Viorel Berinde, Beatrice Bleont, de asemenea, la un înalt nivel de calitate) stăpîneşte datele unui rol care cere de asemenea o dedublare ; logodnica este sinceră atunci cînd acceptă să devină nevastă, sinceritate pe care o regretă însă cînd această nouă calitate îi va impune despărţirea definitivă de Leonardo. În această dozare a şovăielilor şi răspunsurilor afirmative, a privirilor spre trecut şi spre viitor, a momentelor de „da" şi „nu", Roxana Colceag arată din nou că datele actoriei, grefate pe potrivita înţelegere a personajului, nu îi sînt străine, întărindu-ne convingerea că spectacolul este departe de a se afla pe o pantă descendentă (aşa cum se întîmplă frecvent, din păcate), datele lui principale fiind continuate la înălţimea performanţelor de la premieră.

VIOREL CREŢU ■

Tînărul actor Eugen Cristea vă oferă un Autograf pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

CAP LIMPEDE

● **Adjectivul dac.** Harnicii arheologi români descoperă mereu vestigii ale **continuităţii** noastre daco-romane. Împreună cu eminenţi istorici, ei urmăresc popularizarea bine venită, a elocventelor dovezi, nu în ultimul rînd prin consultaţii date radioascultătorilor.

Am observat cu aceste prilejuri că unii din specialişti ezită uneori în ceea ce priveşte folosirea adjectivului **dac** sau **dacic**. Bănuind, probabil, că vocabula (un) **dac** se poate folosi numai pentru acest substantiv, evită s-o aplice şi la adjectivul (identic) **dac**. Urmarea e că aplică exclusiv forma adjectivală dacic, chiar şi cînd e greşit utilizată.

Se ştie că amîndouă formele sunt corecte — şi înscrise în [illegible]. Cînd va trebui atunci să folosim una sau alta — or[illegible] ?

O re[illegible] să nu există. În lipsa ei, cred că am putea să ne conducem după **spiritul** limbii.

Încerc să fac următoarea distincţie, după sens :

a) vom zice aşadar popor **dac** (nu dacic), limbă **dacă** (nicidecum dacică), port **dac**, unealtă **dacă**, faţă **dacă** (sau getă sau tracă : să ne amintim de un mare dascăl, cu „**Euridice, faţa tracă**") etc. ;

b) vom aplica în schimb cealaltă formă, permisă, în sintagme ca : războaie sau războaie **dacice**, adică purtate de Traian cu dacii, pumnal **dacic** (în cazul cînd e lucrat de un got sau alt barbar după **modelul** dac. incovoiat), decoraţie **dacică** (pe olăria făcută de barbari sau romanii provinciali. În manieră [illegible] dacilor) etc. (Un exemplu elocvent din altă ste[illegible] barbea?). Întregesc profilul „psihosocioprofesional" al [illegible]

● **Rubricile** (multe şi mă[illegible] sportivă pun, de asemenea, în lumina unei pagini întregi profilul tînărului poet Cristian Popescu, prezentat de Mircea Martin ca „unul dintre cei mai originali din cîţi există printre cei tineri". ● Constantin Barbu semnează în **Ramuri nr. 5** o pagină de versuri născute în prelungirea directă a preocupărilor autorului pentru profunzimea fiinţei şi care actualizează disponibilităţile poeziei noastre tinere pentru marile teme ale poemului [illegible] Barbu în cîmpul poeziei tinere, adăugîndu-i a[illegible] echilibru care-i lipsea. ● „De partea seriosului prin care Mihai Zamfir [illegible] complementaritatea neutralizantă a „risu-plinsului" ce vine de dincolo de noi. Făcînd o succintă trecere în revistă (tot **Ramuri nr. 5**) a „risului literar", de la Rabelais la Caragiale, („risul nu mai poate fi inocent"). Mihai Zamfir aduce în fond un surprinzător elogiu seriozităţii : „Scriitorii fundamentali, adică aceia care ne-au modificat percepţia asupra lumii sau aceia care au infiltrat în umanitate o nouă credinţă au fost de obicei oameni gravi, chiar austeri... Cînd ne referim la valorile de bază ale unei civilizaţii, cînd simţim instinctiv nevoia certitudinilor, ne retragem lîngă filosofi şi lîngă marile nume ale [illegible] observaţie de o profunzime ce ar putea fi foarte [illegible] mai fac poeţii tineri ai valului '80 ? „Schimbare de poziţii retorice" ? Revista **Vatra nr. 5** ne poate oferi o secţiune concludentă în acest sens. Aurel Pantea scrie despre Valeriu Bărgău, Dumitru Mureşan despre Lucian Vasiliu, iar prozatorul braşovean Ovidiu Moceanu rezumă într-o pagină remarcabilă de proză : „Să fii singur. Unic. Tu însuţi. Atît. Deocamdată". (**Ion Zubaşcu**).

● **A apărut numărul şase al revistei Cinema.** Cu o copertă care coboară din primăvară în vară odată cu chipurile destinse ale „unei noi generaţii de actori" — Mariana Buruiană, Manuela Hărăbor, Sobi Ceh — **Cinema**-ul îşi spune părerea despre ultimele premiere cinematografice româneşti, despre tinerii actori, despre Festivalul filmului de la Cannes despre filmele străine [illegible] pe ecrane etc., totul în zig-zagul plăcut, odihnitor al titlurilor, rubricilor, semnăturilor.

Aerul progresului: informația

Interviu cu ing. GHEORGHE ANGHEL, directorul Institutului Național de Informare și Documentare

— Credeți că ar mai fi nevoie să spunem că informația e necesară ? Să arătăm de ce este ea necesară ?

— Da. Încă este nevoie, îmi dau seama, să demonstrăm de ce informația e considerată astăzi ca materie primă prioritară, absolut obligatorie pentru oricine se înscrie în cursa dezvoltării economice.

— Altfel, aș fi propus să intrăm în subiect și să spunem cum ajungem la ea — nu în general, ci cum ajungem noi la informația care ne interesează — și cum o folosim.

— Vom vorbi și despre asta.

— Pentru a lămuri lucrurile de la început, să facem precizarea că ne vom referi doar la informația tehnică și științifică. E drept ?

— Așa este. Să pornim de la un exemplu, de la ceea ce ne spun statisticile oficiale. Ele ne spun că printre contemporanii noștri se află peste 90 la sută dintre oamenii de știință, dintre savanții și cercetătorii pe care i-a avut lumea în întreaga ei istorie. Iar numărul lor e în continuă creștere. Tot ce creează această armată de oameni a dus la o adevărată explozie informațională. Numai în domeniul tehnic și științific se apreciază că în lume apar, anual, peste 75 000 de titluri de reviste. În paginile acestora sînt publicate între 3,5 și 4 milioane de articole de specialitate. În fiecare an apar între 400 000 și 500 000 de cărți cu conținut tehnico-științific și sînt brevetate între 430 000 și 450 000 de invenții.

— S-ar zice că lumea a fost invadată de oameni deștepți, în timp ce Pămîntul e tot rotund !

— Există însă și alte tipuri de documente, de o categorie specială foarte importante și ele, cum ar fi standardele naționale sau internaționale. Numărul acestor documente purtătoare de informații privind tehnologiile sau parametrii unor produse noi este de multe zeci de mii pe an. Dacă ne-am referi în continuare la tezele de doctorat, la comunicările științifice prezentate în diverse reuniuni naționale sau internaționale, dacă ne-am referi și la literatura de firmă, cum o denumim noi, numărul acestor documente ar fi, iarăși, în fiecare an, de ordinul sutelor de mii.

— Din acest teritoriu parcă fără margini, pe specialist îl poate interesa doar o parte. Însă partea aceea conține și ea, oricum, o cantitate imensă de informații. Deci ce face el ? Că de speriat nu-i convine să se sperie, fiindcă n-ar fi, ca să zic așa, rentabil. Lăsînd la o parte că spectacolul derutei lui ar fi un pic și cam inestetic.

— Ce ne spune tot o statistică oficială : un chimist poliglot, de exemplu, neavînd așadar ceea ce se cheamă bariera de limbă, citind 24 de ore din 24 n-ar reuși să parcurgă astăzi decît 8 pînă la 10 la sută din ce apare în domeniul lui strict de specialitate. În general se apreciază că în timp ce un specialist parcurge un articol din domeniul lui, în lume apar alte 5. Acesta e ritmul. Aceasta este explozia informațională de care vorbeam.

— S-ar zice că am ajuns s-o vedem și pe asta, că nu mai poți ține pasul cu lumea decît alergînd. Dar cine știe, știe : asta nu înseamnă a gîfîi.

— Nu înseamnă chiar deloc. Pentru că în lume s-a născut o nouă știință, știința informării, care preluînd realizările de vîrf ale tehnicii și adaptîndu-le la specificul ei a rezolvat problema. Problema era că în această lume plină de atîtea informații, parcă nu te mai poți informa. Dar situația apare așa doar la prima vedere. Dincolo de această aparență se află realitatea că în ultimul timp s-a dezvoltat o adevărată industrie a informării, care proliferează în permanență. Proliferează și pentru că e foarte bănoasă, desigur. Trebuie să știți că la ora actuală există peste 1 500 de bănci și baze de date internaționale, echipate cu o tehnologie de ultimă oră, ce oferă posibilități de acces, practic, la orice fel de informație interesează. De pildă „Chemical Abstract", care e un gigant, pentru că are pretenția — și pretenția e îndreptățită — că deține și prelucrează aproximativ 85 la sută din sursele ce apar în domeniul chimiei în toată lumea, vehiculează anual un masiv informațional de circa 400 000 de semnalări de documente.

Deci nu de informații, aș vrea să fie clar, ci de surse de informații : cărți, reviste, ceea ce vorbeam mai înainte.

— Dar să zicem că interesează cît petrol mai scoate Venezuela, ori standardul compotului de vișine pe piața lumii. Se poate ? Cum procedăm ?

— Dintr-un birou, în baza unui contract sau abonament — sigur că totul e valută — poți avea legătura prin satelit cu o bancă de date ce posedă informații în domeniul care interesează. Cum ? Formulînd o ecuație de regăsire care e alcătuită dintr-o serie de cuvinte-cheie sau de descriptori ce caracterizează domeniul respectiv. Le pui pe claviatură — sigur că trebuie să știi să-ți exprimi cererea — și de la celălalt capăt îți răspund și încep să se deruleze, ca să le poți citi, toate documentele care conțin acele cuvinte-cheie.

— Nu pare a fi cine știe/cît de complicat. Adică, vreau să spun, în fața acestor noi tehnici nu există nici un motiv să albă cineva reacția calului speriat de fulger.

— Trebuie doar să te pricepi. Dacă te pricepi, nu-i nimic complicat. Dar se poate și pe o cale mai greoaie, adică să iei legătura cu baza respectivă prin telefon, telex, telegraf. Există la ora asta tot felul de programe în regim de dialog. Iar din mulțimea surselor cuprinzînd informații pentru domeniul lui, specialistul poate să se oprească, să zicem, la 15, după care să ceară amănunte.

— Aș spune — sînteți de acord ? — că informația e o chestiune de educație a muncii dar parcă și de educație în general.

— Absolut de acord, informarea s-ar cuveni să fie o necesitate spirituală a fiecăruia dintre noi. Nu-i vorbă că, pentru început, ar fi satisfăcător ca ea să reprezinte chiar și numai o sarcină de serviciu îndeplinită. Dar ce se întîmplă dacă primesc o temă de proiectare, să zic, și mă mulțumesc să pornesc la lucru trecînd peste această fază prealabilă de informare și documentare ? Nu voi reuși să transpun pe planșetă decît acele cunoștințe pe care le dețin. Și dacă ele sînt de acum 15 ani, de cînd am terminat facultatea, e clar ce se întîmplă. E clar ce proiect voi face dacă ignor — și unii specialiști par să ignore acest lucru — că rata medie de înnoire a cunoștințelor este astăzi apreciată la circa 8 ani, că ea are o tendință permanentă de comprimare și că există domenii în care această rată e mult mai dinamică, în microelectronică sau fizica laserilor, a plasmei, ea fiind de 1 an și, în anumite sectoare, chiar sub 1 an. Cu alte cuvinte, dacă un specialist nu-și face timp, în decursul unui an, să cunoască evoluția acestor domenii, valoarea lui se înjumătățește.

— De la un revelion pînă la altul, din nebăgare de seamă, din specialist poate ajunge o jumătate de specialist.

— Rămîne un specialist la nivelul anului trecut.

— Deprofesionalizarea e ceva ce se poate produce, în orice caz, foarte repede !

— Asta le spunem și noi celor cu care ne întîlnim. Mîine seară vom pleca la Botoșani, iar peste cîteva zile vom fi la Alexandria. Răspundem întotdeauna acestor invitații. Fiindcă am vrea ca pretutindeni să fie bine înțeles adevărul că informarea este o tehnică de muncă intelectuală indispensabilă oricărui specialist, fie el cu pregătire superioară sau medie. Și fiindcă astăzi noi constatăm că vin aici oameni cu pretenții și ei nu știu încă, din păcate, să se descurce într-un fișier de bibliotecă sau nu știu ce e o clasificare zecimală, care sînt lucruri absolut elementare.

— Atunci cum ar putea fi știute acestea la Sighetu Marmației ?

— Mai bine decît în alte locuri. Am fost acolo cu o brigadă „Magazin", am arătat cum putem să ne cunoaștem mai bine, iar directorul Casei de cultură a trecut pe aici. În urmă cu două zile, și a încheiat un contract cu noi. S-au hotărît să facă un curs, pe probleme de informare, cu specialiștii din unitățile lor economice. Nu-i așa că oamenii aceștia merită să fie lăudați ? Nu peste mult timp, cîțiva colegi ai mei vor merge acolo.

— Dumneavoastră mergeți spre ei. Dar ei sînt foarte mulți, iar la acest institut lucrează o mină de oameni. Poate că în primul rînd ei ar trebui să vină încoace.

— Știți ceva ? Și — și ! E bine să folosim drumul dintre ei și noi în ambele sensuri. Pentru că, atunci cînd discutăm cu ei, sînt încă foarte mulți aceia care par să afle pentru prima oară că există o asemenea activitate de informare organizată la nivel național. Ca să valorificăm mai mult acest considerabil potențial de care dispunem, n-ar fi însă necesar să vină aici chiar toți. Dar trebuie acționat asupra opticii că ne putem informa și documenta numai dacă avem în servietă sau pe masa noastră sursa primară. Aceasta, v-am spus, s-a scumpit și se scumpește mereu. Însă toată lumea își drămuiește banii și noi nu putem face altfel, așa încît e de înțeles că uneori nu putem aduce zeci sau sute de exemplare ale unei reviste sau cărți, ci doar un exemplar. De aceea spunem noi că trebuie cunoscute formele moderne de produse și servicii pe care le oferim și care asigură accesul — chiar și de la distanță — la acest singur exemplar ce se găsește aici, la I.N.I.D.

D. CONSTANTINESCU ■

(Va urma)

Inventivitate și calitate

(Urmare din pag. 1)

înnoire, la perfecționare, la îmbunătățire. Participantul la producție trebuie să fie deci nu numai un bun executant, ci un creator, un inovator.

Calitatea produselor industriale trebuie privită astăzi într-un mod complex. În primul rînd unui produs trebuie să i se asigure o calitate funcțională. Produsul trebuie să fie fiabil, să aibă siguranță și durabilitate în funcționare. Aceste calități se asigură pornind de la proiectarea produselor, execuția pieselor și asigurarea montajului potrivit. O altă calitate a produsului o constituie calitatea tehnologică, direct legată de realizarea economică a produsului respectiv. Ea impune alegerea optimă a formei și dimensiunilor pieselor, a materialelor folosite și a tehnologiei de fabricație astfel ca la o anumită calitate funcțională, costul produsului să fie cît mai redus. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că produsele industriale sînt alocate în folosință oamenilor, fie că ele sînt mijloace de producție, transport, aparate sau unelte de uz casnic. Produsele industriale participă astăzi în tot mai mare măsură la crearea ambianței în care oamenii muncesc și trăiesc. Cu cît această ambianță este mai plăcută, mai atrăgătoare, cu atît omul lucrează mai în liniște, mai satisfăcut și chiar cu o mai mare productivitate. Ambianța plăcută și satisfacția în muncă conferă produselor industriale, dacă acestea au, pe lîngă calități funcționale și tehnologice, și calitate estetică corespunzătoare. Corelarea armonioasă și eficientă a calității funcționale cu cea tehnologică și cu cea estetică a produselor industriale necesită o preocupare permanentă a specialiștilor chemați să proiecteze și să execute aceste bunuri în condițiile în care să fie satisfăcută fiecare calitate în parte.

Produsele industriale românești își găsesc astăzi desfacere în multe țări ale lumii. Schimbul de mărfuri cu alte țări este într-o continuă creștere. Cumpărătorul produselor industriale românești nu mai este numai cetățeanul român, ci mulți cetățeni, grupuri de cetățeni sau firme din multe țări ale lumii și nu ne poate fi indiferent la ce prețuri le vindem. Or, prețul de vinzare al produselor este impus, în primul rînd, de calitatea acestora. De aceea, calitatea produselor industriale românești trebuie ridicată și menținută la nivel mondial. Asigurarea unor astfel de calități cere, desigur, o foarte bună pregătire pentru toți cei ce participă la aceste procese tehnologice.

Majoritatea participanților la producția industrială sînt tineri.

Tineretul și-a adus și își aduce o contribuție de seamă la progresul științei și tehnicii, la progresul societății. Tineretului îi este caracteristică dorința de a crea ceva mai bun și mai frumos, de a participa cu o accelerație mărită la mersul înainte al societății. Spiritul său revoluționar, elanul tineresc, dorința de cunoaștere și afirmare, îmbinate cu patriotismul și umanismul de care dă dovadă, îl antrenează la realizări deosebite. Îmbinarea armonioasă a elanului tineresc cu experiența marilor maeștri pe care știința și industria noastră îi are, au asigurat realizarea multor produse industriale românești apreciate atît în țară cît și în străinătate.

Viteza schimbărilor în producția industrială este într-o continuă creștere. Tineretul este acela care se adaptează mai ușor la cerințele noi, la schimbări revoluționare. Tineretul trebuie antrenat și pregătit pentru această lume a inventicii, a viitorului ca astfel să se încadreze dinamic în marșul ce-l anunță economia mondială.

Pentru a i se da tineretului o astfel de pregătire sînt necesare actualizări și în învățămîntul de toate gradele. Școala trebuie să-i dea tînărului un anumit bagaj de cunoștințe din care acesta să-și constituie fundația pe care să clădească alte cunoștințe necesare în confruntarea cu viitorul. De asemenea, școala trebuie să-i dezvolte mai mult decît a făcut-o pînă acum imaginația, cutezanța, inițiativa, tehnica investigării și analizei proceselor. Deci, alături de preocupările instructive ale școlii, trebuie ridicate la nivelul cuvenit și preocupările educative.

Pregătirea în școală trebuie continuată prin educația permanentă. Numai în acest fel se poate asigura un izvor permanent de noi idei. Există însă surse de multe idei valoroase în toate domeniile de activitate. Ele trebuie cunoscute și transferate acolo unde randamentul lor este maxim. Pe fondul cunoștințelor de bază e necesar să apară idei, să existe dorința și curajul ca ele să fie aplicate. Și trebuie să existe și educația riscului. Riscînd, se pot obține adesea succese remarcabile.

Sînt doar cîteva gînduri din ceea ce viața cere omului zilelor noastre.

Un rodnic schimb de experiență

Al V-lea simpozion național de endoscopie digestivă

Timp de secole medicina a contat aproape în exclusivitate pe calitatea și cunoștințele factorului uman-medical. Noul mod de gîndire și interpretare a faptelor, care a transformat medicina din artă într-o știință în mare măsură exactă, nu ar fi fost posibil fără dezvoltarea tehnicii în domeniul aparaturii și a instrumentarului. „Medicina aparatelor" anonimă, impersonală — deci inumană — a cîștigat prin rezultatele ultimelor decenii tot mai mult teren. În întreaga lume s-a produs un salt spectaculos al tehnicilor de analiză și explorare funcțională, avîntul luat de tehnologia diagnosticului datorînd enorm descoperirilor din fizică și chimie, electronică și tehnică de calcul, informatică, cibernetică sau matematică. Observațiile clinice ale organelor interne au fost extinse prin folosirea tot mai intensivă a endoscopiei, dotată cu ultimele cuceriri ale opticii moderne. Tomografia computerizată — spre a lua un alt exemplu — include astăzi emisiuni de protoni, rezonanța magnetică nucleară, ultrasunetele. În mod firesc, posibilitățile medicului de a identifica și cuantifica exact natura și gradul de extindere a unui proces patologic s-au multiplicat, permițînd în același timp să se verifice obiectiv utilitatea și oportunitatea terapiilor. Indiscutabil, omul în halat alb se află astăzi cu mult mai aproape de locul și cauza bolii, chiar și pe tărîmul maladiilor cronice nelnvinse deocamdată.

Considerabilele progrese tehnice și organizatorice care au avut loc la noi în țară au determinat o restructurare a cunoștințelor, a concepțiilor și în gastroenterologie, contribuind la revizuirea în mare măsură a problemelor cancerului în general și a celui digestiv în special. Este, exprimată într-o formă foarte concisă, una dintre concluziile la care s-a ajuns cu prilejul desfășurării a două prestigioase manifestări medicale : „Al V-lea Simpozion național de endoscopie digestivă" și „A II-a Consfătuire de explorare imagistică în gastroenterologie".

Simpozionul, nu demult încheiat, a dezbătut o temă de larg interes pentru practica medicală : aportul endoscopiei în depistarea leziunilor precanceroase gastrice și colonice.

După cum afirma președintele simpozionului, conf. dr. Alexandru Oproiu, directorul Spitalului clinic Fundeni, practicarea pe scară tot mai largă a explorării endoscopice în țara noastră, a endobiopsiei și a citologiei dirijate, a făcut să crească posibilitățile depistării precoce a cancerului gastric și colonic — localizările cele mai frecvente ale tubului digestiv — permițînd elaborarea unei metodologii unitare de diagnostic și tratament, contribuind la ameliorarea considerabilă a duratei și calității vieții acestei categorii de bolnavi, deschizînd, în sfîrșit, o nouă perspectivă, optimistă, în acest domeniu. — Acumularea unei experiențe tot mai bogate în ceea ce privește endoscopia digestivă — ne-a declarat dr. Constantin Chira, medic primar gastroenterolog, doctor în științe medicale, secretarul Societății de gastroenterologie — a impus realizarea unor schimburi de opinii între medicii de diferite specialități. Așa s-a născut, de fapt, ideea unor reuniuni medicale permanente, cu abordarea unor problematici de larg interes în gastroenterologie, reuniuni ce au căpătat cu timpul caracterul unor adevărate platforme de schimburi de experiență puse în slujba bolnavului.

Prima manifestare de acest gen a avut loc în 1982, din inițiativa președintelui Societății de gastroenterologie din România, conf. dr. Alexandru Oproiu. Din anul 1985, expresie a tendinței de cooperare interdisciplinară, „endoscopiștilor" li s-au adăugat și „imagiștii", simbioză consolidată pe parcursul anilor, reprezentînd la ora actuală elementele „de primă linie" în diagnosticul gastroenterologic.

Cu siguranță, pentru cititorul neavizat, de interes ar fi răspunsul la o întrebare : Se poate face în prezent o profilaxie și o depistare a cancerului gastric și colonic în fază terapeutic utilă ? Din cele peste 80 de lucrări prezentate și din discuțiile purtate — toate bazate pe îndelungate cercetări și observații — răspunsul este afirmativ. Asistăm în prezent la o nouă etapă a strategiei de diagnostic, strategia de tip activ.

Prin creșterea adresabilității bolnavului la medic și prin accelerarea și obligativitatea investigațiilor obiective, prin aplicarea pe scară largă a „screening"-ului (filtru) în masă pentru populația asimptomatică, crește în mod considerabil eficiența luptei împotriva cancerului. Una dintre metodele de realizare a acestui deziderat este aceea de a monitoriza carcinologic anumite categorii de pacienți, a celor cu „risc crescut". Persoanele predispuse la această maladie se împart în cîteva grupe distincte, asupra cărora s-a insistat cu prilejul discuțiilor din cadrul simpozionului, subliniindu-se atitudinea pe care trebuie s-o adopte fiecare medic, precizîndu-se algoritmurile de supraveghere a acestor bolnavi, modalitățile prin care se pot preveni complicațiile evolutive ale bolii.

Astfel, pentru bolnavii cu gastrită atrofică și metaplazie intestinală, ca și pentru cei cu anemie Biermer, s-a concluzionat asupra necesității urmăririi periodice prin examinări endoscopice și endobioptice anuale. Față de persoanele cu polipi gastrici sau colonici se acceptă o singură atitudine medicală, polipectomia endoscopică sau chirurgicală, cu efectuarea examenului histologic al întregii formațiuni ectomizate, care poate confirma sau infirma caracterul de benignitate sau malignitate, acest gest terapeutic constituindu-se într-un act de prevenire a cancerului. O altă categorie de bolnavi supusă atenției specialiștilor este reprezentată de pacienții cu ulcer gastric sau duodenal, supuși intervenției chirurgicale, pentru care au fost precizate o serie de modalități de supraveghere clinico-endoscopică anuală, chiar dacă sînt asimptomatici, dar au un interval mai mare de 10 ani de la operație.

Participanții la simpozion au insistat asupra faptului că ulcerele gastrice, confirmate ca benigne din punct de vedere histologic, trebuie urmărite în mod obligatoriu minimum 3 ani, modalitate prin care se reușește prevenirea eventualei apariții a malignizării leziunii.

Nu putem omite „premiera" endoscopică ce a avut loc cu acest prilej — aceea a videoendoscopiei. Pentru prima dată se realizează acum, la noi în țară, transmiterea imaginilor endoscopice „pe viu" la distanță, actualitate de ultimă oră în domeniul tehnicii de endoscopie.

Cea de-a doua zi a reuniunii — ne informează secretarul Societății de gastroenterologie — a fost dedicată metodelor imagistice în diagnosticul afecțiunilor hepatice. Explorarea imagistică reprezentată de scintigrafie, ecografie și tomografia computerizată, prin posibilitățile de vizualizare a leziunilor în profunzime, a devenit un element important de diagnostic pentru clinician. Valorificînd experiența dobîndită în ultimii ani de toate laboratoarele de explorare imagistică, specialiștii subliniază extraordinara acuratețe diagnostică a ultrasonografiei care — lucru extrem de important — beneficiind de caracter „noninvaziv", a devenit o metodă operantă de diagnostic curent în afecțiunile hepatice, oferind și informații asupra naturii leziunii explorate.

Într-o perspectivă pe care cei avizați o văd foarte aproape, metodele imagistice, combinîndu-se și sprijinind investigațiile clinice, vor înlocui o parte din metodele clasice de diagnostic și tratament folosite în prezent — și asta, datorită gradului înalt de fiabilitate și lipsei de agresivitate. Scopul final al tuturor acestor acțiuni medicale este aplicarea unei metodologii unice de depistare, în fază utilă terapeutic, a unor afecțiuni împotriva cărora omenirea mai are încă de luptat.

Eforturile corpului medical nu trebuie să rămînă însă singulare. E absolut necesar ca lor să li se adauge permanenta grijă de creștere continuă a nivelului educativ-sanitar al întregii populații. Să nu uităm, dictonul „Este mai ușor să previi decît să vindeci" își păstrează mereu actualitatea.

LIANA MOLNAR ■

O prioritate în criobiologia românească

La Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor Tîrgu Mureș a fost obținut pentru prima oară în țara noastră un vițel, prin transfer de embrion conservat în prealabil prin congelare la —196°C în azot lichid.

Biotehnica transferului de embrioni și-a lărgit considerabil valențele prin utilizarea unor tehnici speciale de conservare a embrionilor concomitent cu extinderea lucrărilor de microchirurgie în același domeniu.

Vițelul GER, de rasă Bălțată românească, născut la 23 iunie 1987, avînd greutatea de 40 kg, se simte și se comportă normal lîngă mama sa receptoare-adoptivă DIANA, care l-a purtat și acum îl înconjoară plină de afecțiune. Mama adevărată a lui GER este însă vaca PERLA, iar tata este taurul SIR.

Vaca PERLA utilizată ca donatoare de embrioni a fost tratată hormonal și însămînțată artificial. La 7 zile de la data însămînțării, embrionii produși au fost recoltați pe cale nechirurgicală din uterul acesteia. Cultivați inițial timp de o oră în incubator, embrionii au fost apoi congelați printr-o tehnică și aparatură specială.

După o conservare de 112 zile în Banca de embrioni a stațiunii, un embrion — păstrînd vîrsta de 7 zile avută în momentul congelării — a fost decongelat și transferat chirurgical în uterul vacii receptoare — adoptive DIANA, care a preluat și dus gestația la termen fără complicații.

Colectivul care a realizat performanța din acest an este compus din : Dr. med. vet. Emil Silvaș ; Dr. Lucian Hărceagă ; chimist Sabina Stoica ; dr. Lucian Merlescu ; biolog Kallay Enikő ; tehnicieni : Ioan Boleriu ; Elena Șerban și Carol Benkő.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Chemarea apelor (III)

Multe alte fapte mai merită a fi amintite în aceeași ordine de idei. Astfel, la 23 noiembrie 1793, domnitorul muntean Alexandru Moruzi dă un hrisov **„pentru corăbiile țării ce sînt a umbla pe Dunăre", spre „înlesnirea negoțului".** S-au și construit atunci multe vase, mai ales la Giurgiu și la Căscioare. În afară de **flota comercială domnească,** mai exista însă și o **flotă comercială a județelor.** În aceeași perioadă, un document de N. Iorga relevă că domnitorul moldovean Alexandru Sutzu **„a construit, spre sfîrșitul domniei lui, zece bărci canoniere, mari și frumoase".** Numeroși călători străini care au vizitat țările române, asemenea lui Boscovich, Saint-Priest, Raicevich, Peyssonel, relatează despre construcțiile de vase de la noi. Astfel, consulul francez Peyssonel scrie, într-o lucrare a sa din 1760, despre portul Galați : **„Sînt chiar în acest oraș mai multe șantiere, unde se construiesc cu preț foarte ieftin bastimente comerciale de orice tonaj, pentru navigația pe Marea Neagră și pe Dunăre. Catargele moldovene sînt aproape tot așa de bune ca acelea pe care le procurăm din țările de la miazănoapte"** (din Scandinavia). Cît despre Boscovich, el își exprimă admirația față de **„un vas foarte mare",** de tip caravelă, aflat în preajma lansării, tot la Galați, avînd o lungime de 45 metri, destinat negoțului cu Alexandria.

O altă informație interesantă este oferită de călătorul austriac von Brognard. El se referă la o lucrare începută în 1794, după planurile unui arhitect moldovean, pentru degajarea de nisip a gîrlei Sulinei, care stînjenea navigația. **„Iată deci un român,** comentează istoricul Const. C. Giurescu, **precursor cu cîteva trei sferturi de veac al tehnicienilor Comisiei Europene a Dunării".** Și de la același istoric, care s-a ocupat sistematic de istoria tehnicii românești, ținînd și primul curs universitar pe această temă, să reținem și reținem și această concluzie cu caracter general : **„Construirea de vase fluviale și maritime n-a început în țările române abia în secolul al XIX-lea, așa cum au crezut și cred încă unii, ci ea este mult mai veche. Strămoșii daci sau geți erau meșteri în lucratul monoxilelor. Dacoromanii și apoi românii au construit vase și mai mari, atît fluviale, cît și maritime. Au existat șantiere navale la Giurgiu și Brăila — în raiale turcești, dar cu materiale și fonduri românești —, la Galați și Căscioare, șantiere care au lucrat nu numai vase comerciale, dar și de război, atît pentru țările noastre, cît și pentru imperiul otoman."**

Un important progres s-a realizat după Unirea Principatelor, în 1859. Pe baza unui ordin din octombrie 1860, flotila Țării Românești și flotila Moldovei s-au unit într-un singur corp, cu un comandament unic. **„Pentru prima dată în istoria poporului român avem o marină unită, cu numele de FLOTILA ROMÂNĂ și cu o navă ce va purta numele de ROMÂNIA, ca simbol al punerii bazelor unității de stat naționale a tuturor românilor"** (Nicolae Bărdeanu, Dan Nicolaescu). Reunea, la constituire, 127 marinari moldoveni și 116 munteni. În locul celor două steaguri, a fost adoptat în 1860, **pavilionul românesc,** cu tricolor, cu inscripția **„Honor et patria".** În 1864 marina a fost dotată și cu primul vas cu aburi, lansat la Giurgiu la 2 august 1864, în vremea lui Cuza Vodă. Dotarea a fost sporită și mai mult în anii următori, de asemenea s-au format cadre ofițerești bine pregătite. Curînd, în fruntea flotilei române se aflau patru nave bine înzestrate „Ștefan cel Mare", „România", „Rîndunica" și „Fulgerul".

În acest an, cînd am aniversat 110 ani de la dobîndirea neatîrnării, trebuie să amintim că în 1877 marina, marinarii și pontonierii noștri au fost la înălțime, contribuind din plin la istorica biruință.

La 27 aprilie, bateriile de artilerie marină, amplasate la Calafat, s-au numărat printre primele care au răspuns tunurilor turcești de la Vidin. **„Ferice de ofițerii și soldații care au tras primul foc, primul foc după sute de ani"** — scria, cuprins de înflăcărare, ziarul „Telegraful", în ziua următoare.

Actele de bravură nu s-au lăsat așteptate nici pe căile de apă, deși sînt mai puțin cunoscute decît bătăliile de pe uscat. Astfel, în noaptea de 12 spre 13 mai, flota româno-rusă a scufundat, prin torpilare, pe brațul Măcin, monitorul cuirasat turcesc **„Duba-Seiffi",** în cadrul unei acțiuni foarte îndrăznețe. În revista „Transilvania" — foaia ASTREI —, contribuția maiorului Ion Murgescu, hotărîtoare în această faptă de arme, era celebrată prin versurile :

Cînd îmi aduc aminte, mă trece un fior,
Șalupa românească a-nvins un monitor !
Precum odată David pe Goliat învinse
Și fapta lui în lume de-a purure nu se stinse.

Și ar mai trebui amintite spre pildă instalarea, în condiții foarte dificile, sub protecția întunericului, a barajului de torpile de la Nedeia (octombrie 1877), acțiune desfășurată în excelente condiții ; aceasta a fost prima operație de minare din istoria marinei române și ea a asigurat protecția podului de la Turnu Măgurele, într-o perioadă crucială a războiului, paralizînd practic atacurile puternicei marine fluviale otomane. La sfîrșitul lunii octombrie, tunarii bateriilor de coastă românești comandați de maiorul N. Dumitrescu Maican, au primit misiunea să distrugă monitorul cuirasat turcesc **„Podgoriceanu"** care acționa în zona Vidinului, dar le intercepta adesea vasele și efectua bombardamente piratești asupra țărmului românesc. Maiorul a deplasat de-a lungul mai multor nopți o baterie cu 3 mortiere de 150 mm, la circa 2 km de monitor, iar la data de 7 noiembrie a deschis focul. La a 77-a lovitură, puntea monitorului a fost străpunsă, iar magazia de pulbere a explodat ; vasul s-a scufundat, odată cu un remorcher otoman și două șlepuri mari.

Cu totul remarcabil, corespunzător tradiției pe care am amintit-o într-un articol anterior, au fost și pontonierii români. În numai 6 zile, între 14 și 19 august, ei au construit peste Dunăre, la Corabia, un solid pod de pontoane, peste care la 20 august au putut trece trupele Armatei Române. **„Pentru construcția podului s-au întrebuințat 98 pontoane. Lungimea totală a podului era de 1036 metri"** — relatează generalul Radu Rosetti. Și tot el arată că ostașii aveau o stare sufletească excelentă și **„Primiseră cu căldură ordinul de trecere a Dunării",** emoția fiind împărtășită de toți. Iar Ordinul de zi dat la Corabia la 20 august 1877 spunea soldaților că a sosit momentul **„să scăpăm țara de sălbăticiile năvălitorilor" ;** în aceste zile Europa întreagă stă cu ochii atințiți asupra Armatei Române. **„Înainte deci, cu inimă românească și lumea să ne judece după faptele noastre. Începem astăzi luptele glorioase ale strămoșilor".** (Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. V, București, pp. 544—545).

I.M. ȘTEFAN ■

O cămară închisă ermetic: conservele

Promisiuni ferme pentru un viitor apropiat

Ajunși la finele anchetei noastre privind calitatea conservelor, am propus organelor care coordonează această activitate, din cadrul Ministerului Industriei Alimentare și al Achiziționării Produselor Agricole, să formuleze împreună concluziile. Concluzii care să nu se rezume la simple explicații la cîteva răspunsuri, ci să se constituie în promisiuni ferme pentru un viitor apropiat. De altfel, pentru acest motiv am abordat subiectul acum, cînd se lucrează la producția anului viitor, sperînd că în perioada imediat următoare măcar o parte din neajunsurile semnalate să fie înlăturate, printr-un efort comun de colaborare, printr-o mai mare grijă a fabricilor față de produsele pe care le trimit cumpărătorilor. Interlocutorul nostru este tovarășa Emilia Tănăsescu, director al Direcției tehnice pentru perfecționarea tehnologiilor și introducerea progresului tehnic în industria alimentară din ministerul amintit.

— Tovarășă directoare, am înțeles că ați urmărit ancheta noastră și bănuiesc că opinia factorilor din comerț, opinie întemeiată pe fapte concrete, buletine de laborator, loturi refuzate etc., n-aveau nici un motiv să vă bucure.

— Într-adevăr, în ceea ce privește neglijența și lipsa de răspundere cu care s-au lucrat unele loturi în diverse fabrici de conserve sînt condamnabile. Neajunsurile sînt ale fabricilor și acolo trebuie să acționăm în primul rînd în vederea lichidării lor.

— O problemă importantă ridicată de conducerile unor fabrici de conserve este aceea a dotărilor. Care este situația în această privință, care sînt demersurile ministerului din care faceți parte și, desigur, care sînt rezultatele acestor demersuri?

— Vorbind despre dotări, ținem seama, pe de-o parte, de potențialul industriei noastre constructoare de mașini de a realiza utilaje și instalații tehnologice de mare complexitate, și, pe de alta, de posibilitățile de autodotare ale întreprinderilor subordonate Trustului de conserve. În programul de perfecționare a organizării și de modernizare a proceselor de producție ai Trustului sînt prevăzute 60 de acțiuni și măsuri în vederea modernizării fluxurilor tehnologice. Unele s-au realizat, altele sînt în curs de realizare, și ele se referă la construcții de noi instalații și linii tehnolgice de concepție proprie.

— Numiți cîteva dintre acestea.

— Instalații pentru concentrarea sucurilor de roșii cu triplu efect, linie tehnologică mecanizată pentru producerea roșiilor în bulion, modernizarea liniilor pentru fabricarea conservelor de fasole tăiată, mașini de dozat și închis etc. Și, ca să continui, amintesc și de modernizarea unor tehnologii existente, de exemplu, introducerea instalațiilor de tăiat în jumătăți și sferturi și eliminarea semințelor, mecanizarea unor operații din fluxurile tehnologice — cum ar fi mecanizarea dozării mazării, a fasolei verzi tăiate, mecanizarea depilării fructelor, creșterea gradului de mecanizare a liniilor pentru realizarea de castraveți în oțet. Prin autoutilare, în acest an, întreprinderile subordonate trustului pentru producerea conservelor și sucurilor vor realiza un număr de 142 de mașini și instalații tehnologice, precum și piese de schimb în valoare de aproximativ 43 milioane lei.

— Materiile prime, iată o altă sursă de nemulțumiri pentru fabrici și, implicit, pentru cumpărători.

— Vă răspund că pentru acest an, sub aspect cantitativ nu există nici un fel de probleme și vă dau cîteva cifre. Necesarul pentru 1987 la legume de cîmp este de 990.635 tone și fabricile pot asigura, din fermele proprii, de la întreprinderile de legume și fructe și de pe plan local 1 033 826 tone. La fructe, de asemenea, se va depăși necesarul. În ceea ce privește calitatea însă, se impun eforturi atît din partea producătorilor agricoli, cît și din partea fabricilor beneficiare. Avem în vedere, în cadrul colaborării cu furnizorii, ca legumele și fructele să fie recoltate în perioada în care acestea au ajuns la maturitate tehnologică, să fie transportate operativ la fabrici și prelucrate fără întîrziere. Pe acest drum se pierde foarte mult din calitate. Culese la timp și expediate rapid întreprinderilor de prelucrare, produsele acestea vor arăta foarte bine și în conserve. În plus, se reduc și pierderile de materii prime. Avem în vedere însă și alte aspecte legate de materiile prime. Acționăm, de pildă, pentru creșterea ponderii soiurilor timpurii. La mazăre va trebui să dublăm ponderea mazării timpurii față de soiurile tardive. De asemenea, vom acționa în vederea sporirii producției de roșii cu extract ridicat și culoare mai pronunțată iar la bame producția din acest an va depăși substanțial nivelul prevăzut, acela de 2 460 tone.

— Tovarășă directoare, eforturile trustului, ale ministerului sînt lăudabile, dar sînt convins că ele au existat și anul trecut, și acum doi ani ș.a.m.d. Cum se explică atunci această calitate slabă a unor produse pe care aceleași fabrici le lucrau bine?

— Calitatea conservelor nu este numai o reflectare a nivelului de dotare tehnică, ci și a respectării disciplinei tehnologice. Și industria de conserve acționează în permanență pentru eliminarea unor deficiențe. Cu toate acestea mai înregistrăm abateri privind nerespectarea întocmai a instrucțiunilor și rețetelor tehnologice, determinate de subestimarea răspunderii și exigenței în ceea ce privește controlul, de la recepția materiilor prime și pînă la livrarea produselor finite. Avînd în vedere că sîntem la începutul campaniei de prelucrare a legumelor și fructelor, preventiv s-au stabilit o serie de măsuri discutate și cu directorii întreprinderilor și responsabilii C.T.C., care cuprind toate activitățile de la recepționarea materiilor prime pînă la aceea a produselor destinate pieții.

— Cum stau lucrurile în privința gamei de sortimente?

— În acest an au fost lansate în fabricație peste 300 sortimente de conserve de legume și fructe.

— Care sînt noutățile?

— La legume, din 94 de sortimente, 21 sînt noi. Amintesc dintre ele: mazăre cu carote, legume pentru salate, sosuri de tomate aromatizate tip ketchup, aperitive de ardei capia, de dovlecei și de ardei grași etc. La fructe, din 80 de sortimente, cinci vor fi noi. Două exemple: dulceață de gogonele și coji de pepene. Pentru copii, vor fi trei sortimente noi: piure de mazăre cu cartofi, cremă de caise cu morcovi și piure de fasole verde cu carne de vită. Tot din totalul sortimentelor amintite mai fac parte și 5 sortimente de condimente cu plante și arome indigene, 8 sortimente de sucuri din legume, 7 sortimente nectar de fructe, 6 sortimente de supe concentrate. Pînă în trimestrul IV se vor omologa alte 19 sortimente, introducîndu-se integral în producție în anul 1988. Între acestea, conserve pentru copii, conserve de legume și fructe, sortimente mixte, sucuri răcoritoare și pistil de fructe.

— În sfîrșit, veșnica problemă a ambalajelor.

— Ambalarea, modul de prezentare nu pot fi separate de calitatea produselor. Așa cum ați constatat, avem destule refuzuri din cauza ambalajelor. Aceasta impune, și în acest sens a fost dat și un ordin al ministerului în anul 1986, revizuirea și reproiectarea etichetelor, astfel încît ele să fie mai atrăgătoare, mai sugestive. Acțiunea este în curs de desfășurare, dar va trebui să găsim mai multă înțelegere și la furnizori, pentru asigurarea de hîrtie și adezivi de bună calitate, precum și executarea unei grafici corespunzătoare. Întîmpinăm însă mari greutăți din cauza calității slabe a borcanelor de diverse capacități. În ciuda intervențiilor pe lîngă Centrala industriei sticlei și ceramicii fine, situația s-a înrăutățit în ultimii doi ani.

— Care sînt aceste defecte?

— Borcanele sînt de culoare verzuie, verde, maronie sau de alte nuanțe, în loc să aibă culoarea albă sau semialbă, fapt care conduce la denaturarea produsului. Apoi, borcanele prezintă neuniformitate în grosimea pereților, nu au planietate sau prezintă bavuri la gură și în acest caz nu se realizează o închidere corespunzătoare, în timp, produsul fiind compromis. Cumulul defectelor afectează uneori pînă la 50 la sută din borcanele livrate fabricilor de conserve. Trebuie să recunoașteți, procentul este foarte mare.

★

Ca la orice produs finit calitatea conservelor este o sumă a calității a tot ceea ce o compune. Desigur, sînt evidente succesele fabricilor, precum și dorința de mai bine a trustului, a ministerului de resort, dorință concretizată în măsuri din care o parte v-au fost înfățișate în dialogul de mai sus, dar calitatea conservei depinde și de calitatea materiei prime (și aici furnizoare într-un important procent este agricultura) sau a ambalajelor. În aceste condiții este limpede că o conservă de bună calitate nu poate fi decît rodul unei bune colaborări între mulții factori care-i asigură venirea pe lume.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Parcul „Universul copiilor"

Unde te jucai, bunicule?

Slobozia, tîrgul trezit la viață în ultimele două decenii, a cunoscut acele metamorfoze pe care nici cei mai optimiști vizionari nu i le-ar fi întrezărit, nimeni nu ar fi putut crede că orașul, urban doar pe hartă, va ajunge în 20 de ani o adevărată citadelă de otel, beton și sticlă. Așezarea din cîmpia Bărăganului ialomitean își trăiește de la Congresul al IX-lea al P.C.R. adevărata tinerețe, asemeni întregii țări, înscriindu-se în constelațiile cîtiorilor din Epoca Nicolae Ceaușescu. S-a construit și se construiește — Slobozia este în continuare un vast șantier — apartamente și magazine, case de cultură și cinematografe, spital și policlinică și, aici, unde se spunea că solul și clima Bărăganului nu pot suporta decît salcîmul și dudul, a fost transferată, prin munca și dăruirea oamenilor, prin pasiunea tuturor, o bună parte din flora din zona colinară. Slobozia este orașul parcurilor — el însuși un oraș-parc — cu zeci de mii de arbori în care foioasele și conifere dețin primul loc, cu sute de mii de trandafiri, cu arbuști ornamentali. Numărul apartamentelor construite în Slobozia în ultimii 20 de ani este de două ori mai mare decît populația vechii așezări în 1965. Mulți din cei care nu au mai venit la Slobozia de cînd ea a devenit reședință de județ nu o vor mai recunoaște. Pe vechea Crivaie, pe nisipuri, pe locurile unde se aflau circumile și potcovăriile trec astăzi bulevardele „Unirii" și „Cosminului", „Matei Basarab" și „Ștefan cel Mare" și „Chimiei". Slobozia are bulevarde. Slobozia unde vara praful se ridica pînă la cer, unde toamna căruțele intrau în noroi pînă la osie, unde casele aveau ferestrele de sărutau pămîntul și se spunea: „La Slobozia, în mai toate casele unde nu ajunge broasca să bată cu lăbuța în geam, ajunge rața cu ciocul". S-a construit și se construiește de oameni și pentru oameni. Și un lucru care o așază lîngă celelalte orașe tinere ale țării, deși este cîtorită în vremea lui Matei Basarab. Slobozia are ceva din cetățile noastre, cetăți ale socialismului în care țara și-a dat întîlnire aici pe malurile Ialomiței. La Combinatul de îngrășăminte chimice, la Întreprinderea de uleiuri și Filatura de bumbac, pe platforma industriei alimentare și în celelalte întreprinderi și instituții sînt oameni veniți în urmă cu două decenii de la Făgăraș și Ploiești, de la Iași și Galați, de la Brașov și Oradea, din Bîrlad și Bacău, din Craiova și Caransebeș. Fiecare zonă își are reprezentanții săi. Dezvoltarea economică a Sloboziei a atras această înflorire socială menită să contribuie la creșterea continuă a nivelului de trai al celor ce trăiesc aici. Marea majoritate a celor sosiți atunci, în 1968, erau foarte tineri. De altfel, media de vîrstă a colectivelor muncitorești de la Combinatul de îngrășăminte chimice și Filatura de bumbac nu depășea 24 de ani. Au trecut 20 de ani și mulți din cei care au venit, au și rămas. De altfel se spune că, cine bea apă din Dunăre — fiindcă apa la Slobozia este adusă din Dunăre — nu mai pleacă. Acum nu mai sînt tineri, sînt bărbați și femei în puterea vîrstei și, ce este mai important, dacă în urmă cu zece ani Slobozia era orașul fără bunici, acum ea are deopotrivă și bunici, și nepoți.

În acest an, la începutul verii, în Slobozia s-a amenajat un adevărat paradis al celor mici, care poartă nume sugestiv Parcul „Universul copiilor". Pe o suprafață de 10 000 m², situată în vecinătatea bulevardului „Matei Basarab", unde pînă nu de mult întîlneai o suprafață pe care erau aduse resturile căsuțelor din chirpici demolate și care creau un peisaj dezolant s-a născut din muncă și dăruirea tinerilor o adevărată lume și de basm și de contemporaneitate. Panourile pe care imagini din cele mai îndrăgite basme și povestiri ale copilăriei se află pe marginile aleilor, pistelor pentru trotinete, biciclete și karting, în vecinătatea leagănelor, toboganelor, balansoarelor, terenurilor de volei, baschet, handbal, minifotbal, tenis și porticurile de gimnastică, creînd un cadru prielnic, pentru petrecerea de către copii a orelor libere, plăcut, distractiv și educativ. Și, ce este foarte important, că acest univers al unei copilării în timp de pace a fost construit de către șantierul local al tineretului la care au muncit zi de zi mii de tineri de la Întreprinderea antrepriză de construcții-montaj, antrepriza pentru construcții industriale, Întreprinderea de uleiuri, Trustul de montaj utilaj chimic, Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, direcția județeană și secția drumuri naționale, Combinatul de îngrășăminte chimice, de la liceele de construcții, matematică-fizică și chimie. S-au dislocat aproape 100 000 de m³ de pămînt, s-au făcut compactări de terenuri, taluzări.

Într-una din zilele trecute, am poposit în acest parc privind la copiii ce se întreceau cu bicicletele și tricicletele, la fotbal și volei. La un moment dat, pe una din băncile alăturate, unde se afla un bărbat în jur de 52—53 de ani, a venit către el un pici îmbrăcat, după toate regulile regulamentului, în fotbalist. Avea și o mingе nouă. Era transpirat și bujorii din obraji se armonizau ca-n tablourile nenumăratelor cu ochiu lui ca două mure. A spus: „Bunicule, nu mai pot!"

— Dezbracă-ți tricoul, ai transpirat.

În timp ce îl ștergea de transpirație cu batista, bunicul se uita la el și

— Cu ce te jucai tu, bunicule, cînd erai ca mine?

În clipa aceea, atras de această discuție, am venit pe banca lor. Pe bunic îl cunoșteam. Eram conoșteni. El s-a uitat la mine, apoi la Dănuț (așa îl chema pe pici) și:

— Dănuț, du-te și plimbă-te, că nu e bine să stai locului cînd ești transpirat.

— De ce nu l-ai spus, Mircea, cu ce ne jucam noi cînd eram de vîrsta lor?

— Crezi că ne-ar crede? Ce să-i fi spus: că ne jucam în gropile de bombă? Cu cîte o grenadă, cu gloanțe și obuze neexplodate, că unii dintre noi au rămas fără mînă, fără lumina zilei și chiar fără viață... Că ne jucam de-a soldații, copii cu părinții în război și mame necăjite, că jucăriile noastre erau pietricelele și cine avea o bilă era bogat, că ne jucam cu capacele de bere care, în funcție de firmă, aveau valoarea lor, că cine reușea să facă rost de un ciorap pentru o mingе, aducea fericire întregului cartier, că pentru un ciorchine de strugure sau două mere te expuneai să tragă în tine cu pușca cu sare paznicii de la livada lui Predoloanu? Că atunci, în iunie 1944, cînd Ploieștiul a fost zi de zi bombardat, a fost arat de cel mai distrugător plug al lumii, războiul, mai mulți dintre noi, vrînd să vadă cum „se ouă" avioanele, n-au mai intrat în adăpost și n-au mai putut să povestească fiindcă aceste „ouă" au semănat moartea și 35 de copii între 7 și 12 ani abia au încăput în două lăzi de zahăr, zahăr pe care ei nu l-au mîncat, ci doar l-au visat. Să-i spun așa ceva lui Dănuț?

Acum mă întreb: are sau nu dreptate? Cred, totuși, că nepotii nostri ar trebui să știe unde și cu ce se jucau bunicii lor.

MIHAI VIȘOIU ■

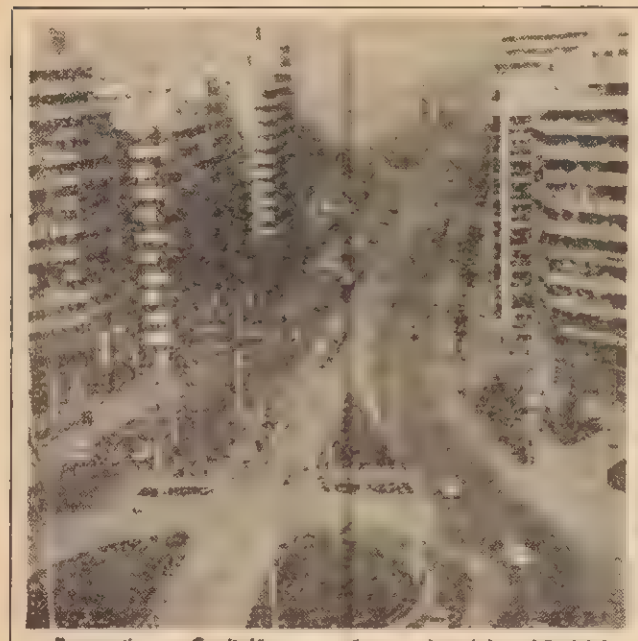

București — o Capitală pe măsura timpului, a hărniciei locuitorilor ei

Daciile pe Sălăjan

Atenția celor aflați prin preajmă a fost atrasă mai intîi de cîteva claxonări disperate și scrîșnete de frînă. Toată lumea a crezut că Dacia verde va intra în plin în cea roșie, dar, ca prin minune, au scăpat amîndouă tefere, urcînd doar cu roțile din față pe trotuar. A atras apoi atenția cearta șoferilor — aprinsă, totală, pe viață și pe moarte, asezonată din belșug cu toate sintagmele plastice caracteristice limbajului breslei, indiferent dacă-i vorba de profesioniști sau de amatori. Fiecare avea convingerea că celălalt este vinovat — din fericire, vinovat doar de panica stîrnită, nu și de accident — și o striga în gura mare. În realitate însă, de vină era lipsa de vizibilitate.

Întîmplarea avea loc cu cîteva zile în urmă, pe bulevardul Leontin Sălăjan. Această importantă arteră de circulație din Capitală — ca și altele din apropiere (Baba Novac, Șulea) — a fost făcută după moda de acum un sfert de veac, cînd între cele două sensuri de circulație se lăsa un spațiu verde, împrejmuit cu mai multe feluri de îngrădituri. Spațiul verde este întrerupt din loc în loc atît de treceri pentru pietoni, cît și de „porți" pentru automobilele care vor să întoarcă. Însă pe Sălăjan spațiile de trecere pentru automobile, grupate, în general, două cîte două, sînt mărginite, la dreapta și la stînga, ca și cele pentru pietoni, de garduri vii, formate din tufe cu frunza pururi verde. Automobiliștii care vor să întoarcă nu văd, fie vară, fie iarnă, nimic, nici într-o parte nici în alta. Pentru a se angaja, cînd fac o întoarcere, ei trebuie să intre cu jumătate din mașină în banda de circulație pe care urmează să se plaseze, creînd chiar și prin aceasta, o situație periculoasă. Dar dacă de bine de rău automobiliștii ajung să observe, într-o fracțiune de secundă și chinuit, vehiculele care vin din dreapta, nu același lucru se întîmplă cu manevrele altor șoferi, la trecerile perechi. Aceste manevre nu sînt văzute și de aici se pot isca — și se iscă practic — neînțelegeri și pericole, cum a fost în cazul relatat la început. Aceleași garduri vii îi ascund și pe pietoni, care nu pot fi observați de departe de șoferi. Iată de ce pe Sălăjan au avut loc mai multe accidente de circulație.

Nu știu dacă acest bulevard va fi reamenajat în stil modern, ca străzile vecine Soculei sau Rebreanu, de pildă, astfel ca automobiliștii să vadă ca-n palmă toată strada și să poată întoarce în orice loc. În ceea ce privește însă gardurile vii cu cetina veșnic verde, acestea, în chip hotărît, trebuie reduse la cel puțin jumătate din înălțimea pe care o au acum.

ION D. GOIA ■

O regulă care n-are nevoie de excepții

Gravitatea actului de justiție este și o condiție firească a acestuia. Excepțiile nu au virtutea de a întări regula. Ele singure te îndeamnă să nu le tratezi cu ușurință. Ne aflăm, în fond, într-un domeniu în care, pe bună dreptate, orice om normal consideră obligatorii maxima rigoare, inalterata competență a omului în robă.

Cu atît mai stridente apar excepțiile de la rigorile acestui domeniu. Nu demult, mă aflam la Judecătoria locală Craiova, împreună cu tovarășul judecător Constantin Popa de la Tribunalul județean Dolj, secretar al organizației județene a Asociației Juriștilor din R.S.R. Cotegii dînsului tocmai doreau să ne ilustreze faptul că multe din hotărîrile comisiilor de judecată contestate sînt menținute de instanță, datorită seriozității cu care lucrează comisiile. Și este drept să spunem că în ansamblu, în cele mai multe cazuri, afirmația este corectă. Numai că, din dosarele ce ne-au fost prezentate, reies și lucruri pe care interlocutorii noștri nu-și propuseseră să le demonstreze.

În dosarul nr. 15705, din 1986, de pildă, sentința civilă nr. 818, din 4 februarie 1987, consacră amenzi de 2000 și de 1000 de lei pentru insulte, în timp ce pentru lovire — cu cărămida în cap! — în dosarul nr. 910, din 1987, prin sentința civilă nr. 803, din ziua precedentă, adică 3 februarie, se menține o amendă de numai 200 de lei. E adevărat că în cele două dosare au decis judecători diferiți. Dar este oare acest lucru suficient pentru a exista la asemenea diferențe? Facem mențiunea că în cazul de lovire amenda era aplicată mamei pentru fapta fiului minor. Dar aceea mamă, citim în dosar, își îndemnase chiar ea fiul la comiterea infracțiunii. Îl instigase. În gura mare. În asemenea caz clemența este justificată? Circumstanțele sînt agravante. Atunci? Pentru că, dincolo de fapta judecată, sub ochii judecătorului a stat una mult mai gravă prin consecințele sale: creșterea unui copil în spiritul îndemnului „Foarte bine, dă-i în cap!" Or, cînd asemenea imperative vin chiar de la părinți se va fi îndoind oare acel judecător de nefericita lor eficacitate?

Recordul în materie de surprize, însă, ni l-a oferit dosarul nr. 14903, din 1986, în care sentința civilă nr. 947, din ședința publică prezidată de judecătorul Dan Spînu la 6 februarie 1987, menține hotărîrea comisiei de judecată. Toate bune și frumoase s-ar putea zice și așa am crezut și noi. Numai că, după lectura atentă a întregului dosar — fără mare efort, întrucît singurele probe pe care le cuprinde sînt două declarații de martor! — lucrurile au început să stîrnească uimire. În reclamația adresată comisiei de judecată de pe lîngă Consiliul popular al comunei Celaru, Petre Popa, paznic de cimp la C.A.P., relata că a fost bătut de Gheorghe Gird, zis Bijboc, după care a mers „la organul de miliție, plin de sînge, și a fost amendat". „Peste o oră-două, a venit cu întreaga familie la poarta mea, injurîndu-mă și amenințîndu-mă că mă omoară." Comisia de judecată a închis dosarul, cu motivarea că martorii ceruți de reclamant nu s-au prezentat și el nu și-a putut proba susținerile. În sentința mai sus-amintită citim: „La cererea sa (a lui Petre Popa, n.n.), au fost audiați martorii Gird Nicu și Gird Florea, care nu au confirmat că intimatul-făptuitor (Gheorghe Gird — Bijboc — n.n.) l-ar fi lovit. Dimpotrivă, martorii au relatat că petentul a fost acela care l-a lovit pe intimat, acesta din urmă fiind văzut cu urme de violență. În raport cu ceea ce rezultă din probele administrate, instanța constată că intimatul nu a săvîrșit fapta..." Ei bine, iată ce citim în declarațiile din dosar! Nicu Gird: „Intimatul l-a aplicat lui Petre Popa o lovitură în stomac și una în obraz, iar Petre Popa a căzut..." Florea Gird: „Sînt vecin cu ambele părți (...) l-am auzit de la mine din curte pe Petre Popa strigînd la soția lui. Am ieșit să văd ce se întîmplă și l-am văzut pe acesta plin de sînge la nas, fiind lovit de Gheorghe Gird. Pe Gheorghe Gird nu l-am văzut cu urme de lovituri..." Or aceste declarații repetă, cu detalii chiar, susțineri ale reclamantului. Totuși, judecătorul a vrut să înțeleagă — a scris și a semnat! — că ele infirmă ce spune petentul. Mai mult nici nu s-ar putea răstălmăci respectivele declarații, adică singurele probe din dosar. Secretarul organizației județene a Asociației Juriștilor este de părere că n-ar fi stricat de loc să se fi luat și o declarație a reclamantului, precum și un interogatoriu făptașului, lucruri care nu s-au făcut. Cît despre momentul prezentării celui lovit la postul de miliție, nimeni nu l-a mai acordat vreo importanță, deși era o cale pe care se putea aduce o rază de lumină asupra întunericului din care a izvorît incredibilul text al sentinței.

Ce să înțelegem de aici? Dacă a greșit comisia de judecată nu era normal ca sentința judecătorici să îndrepte lucrurile pe făgașul lor normal? Simbolul zeiței legate la ochi nu vrea să sugereze lucrul făcut la întîmplare, ci, între altele, refuzul omului legii de a judeca superficial, de a-și lăsa atenția sustrasă de la adevăr. Este, dincolo de toate acestea, și o modalitate concretă de a îndruma o comisie de judecată, de a spori competența celor ce o compun și, implicit, de a le întări autoritatea.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei:

Ce-i aia o volă?

Pentru un economist, ultimele zile ale lunii, trimestrului, semestrului, anului, sînt dificile. Grele, deoarece în aceste perioade se concentrează o mulțime de treburi. Într-o asemenea zi, Barbu, în drum spre serviciu, își schița în minte planul pentru ziua respectivă. Facea parte din categoria oamenilor foarte prinși în meseria lor, meticuloși, disciplinați, care nu lasă nimic din ce pot face azi, pentru a, doua zi. Economistul nu avea liniște pînă nu se convingea că toate calculele i-au ieșit la centimă. Dușman declarat al jumătăților de măsură, al socoteților dubioase, Barbu era și în viață la fel de ordonat. Nu se cunoștea vreun caz în care să fi întîrziat la serviciu ori să fi venit cu hainele necălcate, fără cravata sau neras. Fie vară, iarnă, vînt, arșiță sau ploaie, mașina economistului strălucea de curățenie. Nu pierdea ocazia să nu reamintească colegilor: „De regulă, automobilul arată la fel ca pilotul. Sleampăt el, sleampătă mașina". Acum, la ceasul începerii programului, colegii lui Barbu și o mulțime de trecători adunați întîmplător, privesc consternați la trupul acestuia strivit lîngă portiera mașinii. În mina dreaptă ține cheia cu care intenționa să deschidă portiera Daciei sale portocalii, iar în dreapta servieta sa ponosită, subiectul glumelor făcute de colegii de serviciu, ani de-a rîndul. „Cred că a fost găsită cu ocazia unor săpături arheologice. Eu ți-aș sugera s-o prezinți la un muzeu de obiecte de acest gen. Mai știi, poate prezintă interes. Cu banii încasați îți cumperi una nouă". îl luase în răspăr zilele trecute un coleg. Dispăruse în liniște și tăcere tot așa cum fusese și în viață, în colectivul lor. Vocea lui nu se auzea decît sub forma unei șoapte discrete. Nu ridicări de ton, nici măcar discuții, cum se zice, mai înfierbîntate. Parcă nici nu exista. Chiar dacă cineva îi cerea o lămurire, inoportunîndu-l în mod vădit în timp ce era aglomerat cu lucrări, el nu se supăra. Lăsa totul la o parte și cu același zîmbet enigmatic dădea imperturbabil explicațiile necesare. Și despre zîmbetul lui se făceau tot felul de glume. „E pentru orice vreme, soare, nori, furtună. Dacă Sfinxul ar zîmbi, în mod sigur ar fi identic cu al lui Barbu". Figura economistului era oricînd absolut identică. Dacă omul avusese vreun necaz, acasă, la serviciu sau, dimpotrivă, dacă cineva îl lăudase pentru vreo lucrare a lui care nu putea fi decît perfectă ori în familie avusese vreo bucurie, fața lui Barbu rămînea la fel, ca o mască de ceară, cu același zîmbet care nu spunea nimic. S-ar putea crede că era un om ascuns. Nimic mai fals. Avea un suflet de aur. Generos, tandru, bun coleg, săritor la nevoie. Lipsa de comunicativitate era poate singurul lui cusur. Accidentul căzuse ca o lovitură de trăsnet. Colegii rămăseseră stupefiați. „Cum adică, oameni buni, se adresa Șandu, contabilul șef, colegilor. Să cadă un coșcogeamitea stîlp de beton exact peste omul ăsta complet nevinovat? Fenomenal lucru, dom'le. Și culmea! Mașina n-a suferit măcar o zgîrietură. Nu se putea întîmpla invers? Mașina să se facă praf și omul să scape cu viața?" „Așa i-a fost lui, interveni Elena, economistă și ea. Să se sfîrșească exact la ora 7,45 cînd, conform obiceiului, precum un metronom, era la locul de parcare. Tocmai își incuia ușa la mașină. Dacă era Breazu cu ale lui fluctuații impresionante în ce privește ora de începerea programului (mă exprim și cu eufemistic, să nu le spun chiar întîrzieri), poate reușea să păcălească moartea".

„Echipa a clarificat lucrurile", anunța cu o voce tristă Micu, colegul de birou al economistului. „Care echipă și ce a lămurit? Fii mai explicit, omule", îl brusca tratat contabilul șef. Cam cu aceeași notă de tristețe în glas, tînărul dă amănunte. „E vorba de echipa de cercetare a circulației care a stabilit că unul cu o volă, plecat de nebun de la șantier, după ce a stat în sprituri toată noaptea, a pierdut stîlpul, l-a retezat de la rădăcină [illegible] și-a pierdut viața". „Două întrebări mai am", se aude din nou glasul durdulie economistei. „Prima, ce e aia o volă?, și a doua, l-au prins pe ticălos?" „Începi cu secunda, care e mai importantă, continuă tînărul cu răbdare. Tipul e cunoscut, dar nu e în a prins pe ticălos?" „Încep cu secunda stă, unde lucrează. Cei cu care a baut fac pe mieluseii". „Parcă noi știam că el e cu otilaju'? Credeam că l-a lăsat așa cum se cuvine, la șantier". Ca și cum mașina cu faimoasa cupă nu era parcată la doi pași de locul unde ei chefuiau ca niște inconștienți. Cu ocazia asta am răspuns și la prima întrebare. Ce se cheamă aia, o volă. Rețineți, e vorba de un enorm utilaj de șantier prevăzut cu cupă". Se așterne un moment de liniște. Toți se gîndesc la sfîrșitul atît de tragic al bietului Barbu. Cineva rupe tăcerea. Economista cea grăsuță. „Omul are nevastă, copii. O știți pe Gabriela. Contrar firii lui liniștite, puțin comunicative, ea e construită parcă din alt aluat. Veselă, vorbăreață. N-am văzut-o supărată niciodată. A împlinit săptămîna trecută 30 de ani. Și ce copii reușiți. Unul de cinci ani, băiat, care-i seamănă leit ei, și al doilea, o fetiță, care tocmai termină clasa I. Sfioasă, timidă, reținută, ce mai, copia fidelă a lui Barbu. Femeia trebuie anunțată. Oricum, nu prin telefon. Eu nu-mi pot asuma o asemenea sarcină". Și femeia izbucni în plîns. „Parcă-l văd aici, lîngă biroul meu. „Am o problemă cu dv., [illegible] Dl. Barbu, în stare de dezordine, spune", zic eu. Era așa de misterios și vorbea mai încet ca de obicei. S-a apropiat de mine, cu capul în jos, parcă rușinat. În timp ce [illegible] să începă, răsucea într-una, între degete, pixul. Fața lui nu exprima, ca întotdeauna, nimic. Simțeam însă că omul e frămîntat de ceva. Sincer vă spun, n-aș fi vrut ca omului ăsta, la care țineam atît de mult, să i se fi întîmplat ceva rău. În sfîrșit, a început să-mi vorbească pe șoptite, „Nu știu dacă cunoașteți. Dar mîine, pentru mine, e o zi mare. Gabi a mea (țineă la soție enorm), împlinește 30 de ani. Aniversarea fiind deosebită și cadoul meu trebuie să fie mai aparte. Nu știu ce să-i iau. Nu mă pricep. Poate mă ajutați dv. cu un sfat". Eu n-am de lucru și cum mă știți gură mare, „Auziți frățior ((cei din biroul ăsta își reamintesc scena), mîine e ziua Gabrielei și noi ca niște ignoranți nu știm nimic. Hai repede să facem un consiliu și să stabilim ce-i luăm". Mare gafă am făcut. Mi-am dat seama imediat. Omul s-a făcut roșu ca racul și a amuțit. Apoi a început să se bîlbîie și tot pe șoptite mi-a zis: „Dar eu, eu n-am nici o pretenție ca dv. să-i dăruiți ceva nevestei mele. Am vrut doar să mă consult cu colegii mei". „Foarte bine că ne-ai spus, Barbule. Să-ți trăiască, la mulți ani, să aveți parte numai de fericire, tu, soția, copiii". Vă amintiți ce bine s-au orînduit toate. Ce idee de cadou i-am dat și ce mult a bucurat-o pe Gabriela darul nostru, setul de opere al lui Eminescu, pe ea, o veritabilă bibliofilă. Apropo, femeia a telefonat ieri că vine pe la noi să ne mulțumească. Contabilul șef se uită pe fereastră. „Au ridicat tot, și pe el, săracu. S-au risipit și oamenii. Dar uite-o pe Gabriela, e la poarta pentru personal".

Veselă, rizînd, intră în birou Gabriela. „Bună frățiilor. Dar ce aveți? Ce-i cu mutrele astea de înmormîntare?"

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Ultimele colonii

Sistemul colonial, se ştie, s-a destrămat în perioada de după cel de-al doilea război mondial, perioadă de mari prefaceri sociale şi politice. Totuşi, sub diferite pretexte, s-au menţinut pînă în zilele noastre unele vestigii ale colonialismului. Ţările foste deţinătoare de imperii coloniale, precum şi RSA, dintr-un motiv sau altul, din care nu lipseşte factorul militar, „şi-au alcătuit sistemele lor administrative în aşa fel încît să includă în ele şi unele teritorii dependente", după cum se exprimă, eufemistic, agenţia Reuter. Care sînt aceste teritorii ?

Cel mai mare şi cel mai important dintre ele este, fără îndoială, Namibia. Acaparată ilegal de regimul de la Pretoria, Namibia este menţinută în stare de colonie cu sprijinul tacit al unor ţări occidentale, întrucît ea deţine o poziţie strategică în sudul continentului african şi posedă importante resurse naturale, îndeosebi uraniu şi diamante, exploatate de monopoluri şi societăţi multinaţionale.

Anglia, cîndva cel mai mare imperiu colonial din lume, îşi păstrează unele „responsabilităţi" în legătură cu mai multe teritorii, legate de Londra prin intermediul a diferite prevederi. În această situaţie sînt insulele Bermude, insulele Virginia engleze, Gibraltar, Montserrat, insula Pitcairn, insula Sfînta Elena, insulele Turks şi Caicos, insula Anguilla, insulele Cayman şi, de asemenea, teritoriile engleze din Oceanul Indian şi din Antarctica. Este cunoscut că unele teritorii deţinute de Anglia sînt revendicate de alte state — Falkland, de Argentina, şi Gibraltar, de Spania ; totodată, în urma tratativelor dintre R.P. Chineză şi Anglia, s-a ajuns la rezolvarea problemei Honkong-ului.

Spre deosebire de Anglia, Franţa consideră unele posesiuni din afara graniţelor sale drept parte integrantă a teritoriului francez. Departamentele ei de peste mări — Guyana Franceză, Guadelupa, Martinica şi insula Saint-Pierre în emisfera vestică, precum şi Réunion, în Oceanul Indian, au din punct de vedere politic aceeaşi situaţie ca şi departamentele din metropolă. Fiecare din aceste departamente are un prefect, numit de Ministerul Afacerilor Externe de la Paris, o adunare electivă şi trimite deputaţi în Adunarea Naţională şi în Senatul Franţei. În acelaşi timp, Franţa are „teritorii de peste mări" — Polinezia Franceză, Noua Caledonie, insulele Wallis şi Futuna, din Oceanul Pacific. Acestea sînt conduse de înalţi comisari numiţi de Paris în acord cu adunările elective locale.

Ca şi Franţa, Spania consideră posesiunile sale din nordul Africii, pe litoralul mediteranean — Ceuta şi Madilla — drept departamente de peste mări. Teritoriile acestea sînt însă disputate cu Marocul.

Fostă unul din cele mai mari imperii coloniale, atît în vechime, cît şi după cel de-al doilea război mondial, Portugalia are în prezent doar trei teritorii dependente : insulele Azore, insulele Madeira şi Macao.

În sfîrşit, Statele Unite „deţin controlul" — formularea aparţine tot agenţiei Reuter — asupra a numeroase teritorii, din care o parte fuseseră în trecut sub stăpînire japoneză. Aceste posesiuni cuprind insula Guam, din Oceanul Pacific, Samoa de Est, insulele Mariane de Nord, Porto Rico şi insulele Virginia americane. Totodată, „sub controlul" SUA sînt şi insulele din Pacific aflate sub tutelă — o vastă regiune a Oceanului, situată în partea de nord-est a Australiei. Regiunea a fost împărţită în trei complexe administrative : insulele Marshall, Statele Federative ale Microneziei (Carolinele de Est) şi Republica Palau (Carolinele de Vest). SUA au încheiat cu acestea, la începutul anilor '80, acorduri de „liberă asociere", rezervîndu-şi împuterniciri speciale în problemele securităţii şi apărării. Pe această bază, Statele Unite au obţinut dreptul de a amplasa obiective militare, de a efectua manevre ale forţelor lor armate, de a avea acces în porturi şi în spaţiul aerian pentru navele sau avioanele lor cu arme nucleare la bord.

Dintre toate aceste vestigii coloniale, Comitetul special al ONU pentru decolonizare are pe listă 20 de teritorii, în frunte, se-nţelege, cu Namibia. Pentru aceste teritorii, sînt de stringentă actualitate prevederile cuprinse în Declaraţia din 1960 a Adunării Generale a ONU cu privire la acordarea independenţei ţărilor şi popoarelor coloniale : „să fie întreprinse fără întîrziere demersuri în teritoriile sub tutelă, neautonome şi în toate celelalte teritorii (neindependente, nota I.D.G.), urmărindu-se transferarea puterii către populaţiile acestor teritorii, fără condiţii şi rezerve, conform voinţei lor, şi votului liber exprimat, independent de rasă, religie sau culoare a pielii, în scopul asigurării posibilităţii de a beneficia integral de independenţă şi libertate".

ION D. GOIA ■

Ochiul zburător

Alături de rapizii sateliţi ucigaşi, de puternicele lasere terestre care pot distruge inamicul în fracţiuni de secundă, în componenţa Scutului Stelar urmează să intre în curînd dirijabilele ! Mastodonticele trabuce zburătoare, uşor de depistat din cauza volumului uriaş, capabile să dezvolte o viteză de doar 180 km pe oră, „specie" zburătoare care, după dezastrul dirijabilului german Hindenburg din 1937 părea că recedează destinul dinozaurilor, „ei bine aceste aparate mai uşoare decît aerul revin în atenţie. Marina americană va decide în aceste zile cui să încredinţeze realizarea primelor 50 de aparate destinate patrulelor radar de-a lungul coastelor S.U.A. Cele două miliarde de dolari cît costă dirijabilele sînt vînate de consorţiul anglo-american Westinghouse-Airship şi de gigantul cauciucului american, Goodyear. Pare incredibil să opui rachetelor de croazieră sau celor balistice intercontinentale un burduf de pînză cauciucată şi totuşi, specialiştii apreciază că dirijabilele pot fi mai utile decît rapidele avioane de interceptare şi decît radarele zburătoare. Un dirijabil poate sta nemişcat în aer fără să vibreze şi într-o tăcere absolută se poate ascunde după un nor de unde va spiona nestingherit mişcarea navelor şi avioanelor adverse. Un trabuc zburînd la 3 000 de metri altitudine, dotat cu aparatură radar cu bătaie lungă poate depista o rachetă Cruise care circulă la rasul apei cu 200 km înainte ca aceasta să-şi atingă ţinta, pe cînd radarul unei nave n-o poate intercepta decît de la maximum 30—35 km distanţă. Comparaţia cu un avion Awacs purtător de radar egalează performanţele, cu deosebirea că în cazul dirijabilului costurile scad cu 75 la sută, fără a mai lua în calcul faptul că acesta din urmă poate rămîne în aer săptămîni întregi, ceea ce nu se poate spune despre avioane, oricît de perfecţionate ar fi.

În această competiţie au intrat şi tehnicienii englezi de la Airship Industries care au în catalog două modele de dirijabile pe care le oferă marinei britanice, foarte amatoare de asemenea echipamente graţie cărora speră să poată evita dezastre de tipul celui petrecut în războiul Malvinelor cînd rachetele Exocet au reuşit să străbată perdeaua radar a navelor şi să scufunde crucişătorul Sheffield. În afara dirijabilelor obişnuite — de 60 de metri lungime, care pot găzdui 12 oameni şi o sarcină utilă de 2,5 tone — compania americană Aereon a propus un model care poate zbura la 10 000 de metri. Aici, datorită atmosferei rarefiate şi stabilităţii perfecte a navei, armele laser cu care aceasta ar urma să fie echipată ar avea o precizie infinit mai mare decît sensibilele tunuri cu laser care echipează avioanele. Constructorii unor asemenea aparate s-au gîndit, de bună seamă, şi la riposta adversarilor care oricum, n-or să stea cu mîinile în sîn. Aşa că, spun ei, actualele modele de dirijabile sînt capabile să suporte 4 lovituri de rachetă care, cu toate distrugerile provocate nu pot împiedica o aterizare lină, fără nici un pericol pentru echipaj. Dacă echipajul rămîne teafăr după patru rachete, ceea ce, sincer să fim, e cam greu de crezut.

Şi, parcă pentru a mai drege puţin impresia că cercetarea tehnologică are o atracţie specială pentru sectoarele asasine, producătorii afirmă că aparatele pot fi foarte bine folosite la dirijarea traficului rutier, supravegherea zonelor de contrabandă, a pădurilor şi culturilor de plante nocive (mac şi cînepă indiană din care se produc droguri), în cercetări meteorologice şi multe alte domenii de interes paşnic. De dorit o asemenea optică, cu toate că plasează sectoarele de interes neraţional pentru periferia utilităţilor acestor baloane cu motor. Pînă una alta, războiul stelelor produce stele verzi, aceasta fiind culoarea bancnotelor pentru dobîndirea cărora s-au aruncat într-un veritabil iureş tehnico-financiar mai marii cauciucului gonflabil.

IOAN ROŞCA ■

Din lumea capitalului

Arta la licitaţie

„Pentru a obţine acest auriu, aceste tonuri florale, trebuie să ai tu însuţi destulă căldură, altfel nu se poate pentru că aceasta cere forţa şi atenţia unui om întreg", arăta renumitul pictor Vincent van Gogh, într-o scrisoare trimisă în ianuarie 1889 din Arles la Paris, fratelui său. El se referea la un tablou cu floarea soarelui, pe care tocmai îl terminase. Paul Gauguin, un alt maestru al picturii, care locuia şi lucra împreună cu prietenul său Vincent, îşi exprimase speranţa că această splendidă lucrare va fi rapid achiziţionată de vreun colecţionar, pentru ca ei să aibă ce mînca. Acelaşi gînd îl exprima şi Van Gogh în misiva citată : „Floarea soarelui a mea poate fi achiziţionată de vreun scoţian sau american cu cinci sute de franci".

Fragmentul din scrisoarea marelui artist olandez, care în viaţa lui nu a vîndut decît un singur tablou, constituie un fundal foarte potrivit pentru a evidenţia contrastul dintre situaţia respectivă şi o ştire recentă de la Londra, potrivit căreia la o licitaţie organizată de casa Christie, una dintre cele şapte flori ale soarelui pictate de Van Gogh a fost vîndută cu suma record de 22,5 milioane de lire sterline. Este preţul cel mai mare ce a fost plătit vreodată pentru un singur tablou şi chiar pentru un obiect de artă în general. Pentru a înţelege cît de mare este acest preţ este suficient să arătăm că el întrece cu 15 milioane recordul de pînă acum — 7,7 milioane de lire sterline, plătite în decembrie 1986 tot la Londra pentru tabloul „Rue Mosnier cu oameni ce pun pavajul" de Edouard Manet.

Asemenea ştiri sînt semnificative din mai multe puncte de vedere. În primul rînd pentru că numeroşi pictori, mai ales impresioniştii, atît de preţuiţi astăzi, au împărtăşit în timpul vieţii aceeaşi soartă cu Van Gogh : nimeni nu le cumpăra lucrările şi majoritatea lor au suferit de pe urma lipsurilor şi sărăciei. Pe de altă parte, piaţa artei din lumea capitalului a făcut de mai mulţi ani din capodoperele picturii şi graficii o investiţie sigură, cu preţuri în continuă creştere. Avînd în vedere inflaţia şi oscilaţiile cursurilor valutare, arta a devenit o valoare de capital profitabilă şi, în plus, pentru care nu se plătesc impozite. În ultimul deceniu, tablouri preţioase pictate de maeştri mai vechi sau mai noi circulă tot mai frecvent de pe masa licitatorului în trezoreriile băncilor şi de aici iar în sălile de licitaţie, după cum bate vîntul speculaţiilor financiare. Nu este de mirare că acţiunile marilor case de licitaţie a obiectelor de artă sînt notate foarte bine la bursă.

Sotheby şi Christie sînt cele mai renumite firme din acest domeniu. Şi nu numai din Marea Britanie. Sotheby a fost fondată în 1744 şi se ocupa iniţial cu vînzarea cărţilor şi a manuscriselor, iar Christie, înfiinţată în 1766 îşi axase activitatea pe desfacerea obiectelor de argint şi a mobilierului. Cu timpul, ambele firme şi-au lărgit mult sfera de activitate. Pe lîngă picturi şi sculpturi, ele scot acum la licitaţie covoare şi mobilă, bijuterii şi arme, vinuri şi băuturi vechi, palate întregi sau vagoane ale renumitului Orient Express ! Nu sînt lăsate deoparte din mărfurile istoriei tehnicii, cum ar fi maşini de scris sau gramofoane vechi. Sotheby, de pildă, organizează anual pînă la o mie de licitaţii, în cursul cărora se vînd circa 230 000 obiecte.

Foarte rar, licitatorii se mai înşală şi vînd ieftin ceea ce ar merita un preţ mai mare. De pildă, un bust de marmură a fost vîndut cu 85 de lire unui bar londonez. Ulterior, experţii au constatat că este vorba de o operă a celebrului sculptor Bernini, cotată la circa jumătate de milion de lire ! Să fi fost o greşeală ? Unii comentatori consideră că n-ar fi exclus să fie vorba de o stratagemă a caselor de licitaţie menită să creeze o psihoză a cumpărătorului, prin care mărfuri ieftine şi de origine îndoielnică să fie mai bine desfăcute în speranţa că sub praful unui obiect de cîteva lire se ascunde un alt Bernini.

ROMEO NADAŞAN ■

Anofelul... pocăit

Insolitul ideii din titlu — chiar formulată cu o anume reticenţă — surprinde, neîndoios. Cu atît mai întemeiat cu cît proaspete depeşe ale agenţiilor internaţionale de presă vorbesc despre o recrudescenţă a flagelului malariei chiar în zone ale globului de unde frigurile păreau fuseseră izgonite. Într-adevăr, nu mai departe decît la începutul acestei luni, un raport al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, dat publicităţii la Geneva, constată că numărul cazurilor de malarie pe Terra este în prezent de 4,8 milioane !

Larg răspîndit în Africa (78 milioane de îmbolnăviri anual!), paludismul face în acest răstimp 750 000 de victime, bîntuind, în ultima vreme, cu deosebită virulenţă în Nigeria şi în Kenya. Cel căruia prin înţepătură, femela ţînţarului anofel i-a transmis maladia caracterizată prin puternice accese de friguri sau frisoane, acea succesiune de tremurături convulsive şi ritmice, însoţită de o senzaţie puternică de frig, îşi leagă speranţele de arborele de chinină din a cărui scoarţă se extrage miraculosul praf. „Tableta" nu poate face însă minuni ; ea previne întrucîtva boala sau ameliorează criza dar, fireşte, nu poate elimina şi cauza răului.

Pe fondul acestui evident recul, iată că, zilele trecute, s-a ivit speranţa iniţiaturării nu numai a cumplitei boli, prin neutralizarea principalului ei agent transmiţător, dar chiar a transformării acestui redutabil adversar al omului care este ţînţarul anofel într-un... prieten, într-un aliat !

Această incredibilă, senzaţională veste bună ne-o trimit specialiştii chinezi în inginerie genetică din oraşul Chengdu. Ei şi-au propus să creeze o nouă specie de ţînţari care să nu mai folosească drept hrană sîngele uman, ci să se hrănească cu insecte dăunătoare, inclusiv cu larvele ţînţarilor transmiţători ai febrei palustre. Evident, această mutaţie necesită procedee biologice extrem de complicate, dar de pe acum au apărut unele semne care arată că cercetările se află pe drumul cel bun.

Succesul acestor investigaţii de extremă fineţe, intervenţia soldată prin modificarea materialului ereditar rămas aşa de la „facerea lumii", ar însemna o victorie de mare răsunet a ştiinţei, un mare serviciu adus omenirii.

Reuşita geneticienilor chinezi ar face din temutul anofel o insectă cu caracteristici noi, neagresivă, care a „uitat" să mai înţepe, care şi-a modificat modul de a se hrăni. Astfel, milioane de vieţi omeneşti vor fi salvate. Efectele benefice vor avea însă o arie mult mai largă. Terenurile în prezent infestate vor fi redate, prin asanare, agriculturii. Sumele economisite, cheltuite în prezent pe insecticide — cu rezultate mediocre — vor putea fi canalizate spre alte domenii ale ocrotirii sănătăţii locuitorilor planetei, spre tămăduirea altor boli.

MIHAI VASILIU ■

Unul dintre impunătoarele edificii din capitala Poloniei — Marele Teatru şi Opera — reconstruit în anii socialismului. În prim plan : monumentul închinat eroilor care şi-au dat viaţa pentru eliberarea Varşoviei, în timpul celui de al doilea război mondial

Lumea se amuză

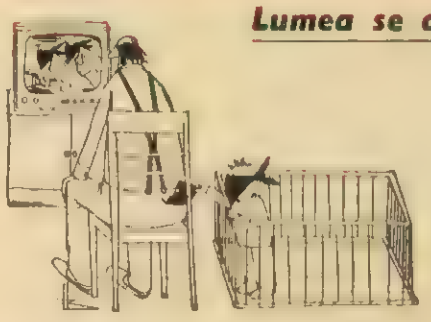

După EULENSPIEGEL – Berlin

Magnetismul foto

Treptat-treptat, filmul bate în retragere. Pare a fi un alt segment al spiralei care ne depărtează văzind cu ochii de momentele dulcei logodne dintre filmul-peliculă și hîrtia-poză. Avea să apară moda diapozitivelor, deși pentru mine, ca orice om tributar tradiției, una este să proiectez slide-ul pe perete oricît de mare și altceva să simți cartonul, oricît de mic, dar palpabil, generos în concretețea lui. Și acum, fotografia magnetică. Se fac de ceva vreme asemenea poze, avînd ca suport un disc. Cel pus la punct de Sony are 6 cm și permite stocarea a 50 de imagini color. Oamenii firmei îi folosesc pentru fotografii obișnuite sau înregistrarea de fotograme de la televizor în vederea reproducerii lor ulterioare — pe monitor, pe hîrtie, cu ajutorul unei imprimante, sau pentru teletransmisie prin telefon. Discul, observă specialiștii, e bun pentru o asemenea treabă. Dar scump. Ceea ce, deocamdată, nu prea convine. Dar nici nu oprește lucrurile din loc.

Firma Canon a perfectat și a scos pe piață un set de aparate destinate a sluji interesele lucrătorilor pe frontul realizării fotografiei în epoca ei cea mai sofisticată sub aspect tehnologic. Lîngă aparatul de fotografiat — cu obturator apt să funcționeze în viteze de la 1/8 la 1/2 000 se aliniază lectorul-înregistrator, care facilitează trecerea pe televizor a imaginilor de pe dischetă și înregistrarea video. O imprimantă face oficiul de a asigura transpunerea pe hîrtie a imaginilor color, prin jet de cerneală, în decursul a cîtorva minute. O peliculă specială contribuie la conservarea lucrării. În sfîrșit, receptorul-transmițător expediază fotografii la distanță prin linie telefonică, în timp de 3—6 minute.

Nu trebuie să ne tragă nimeni de mînecă pentru a bănui cît costă asemenea drăcovenii, gîndite, e drept, chiar pentru noi, oamenii de presă. Costurile și calitatea mai slabă ce se obține nu lasă, deocamdată, loc pentru accesul fotografiei artistice. Și nici lucrătorilor cu bucata, amatorilor. Se contează, sigur, pe ieftinirea sculelor, pe îmbunătățirea calității pozelor. Ceea ce nu înseamnă că drumul accesibilității s-ar fi curățat. De ce? Privește din umbră, cu nesațul concurenței, camescopul pe 8 mm. Vine din urmă Video-Copy, născut în cuptoarele de idei comune Polaroid-Toshiba. El face imagini fotografice pe film polaroid plecînd de la imagini video transmise la televizor, stocată în prealabil într-o memorie de 1,34 M bit. Cu ajutorul imprimantei se poate obține reproducerea a 128 tonalități de culori.

Întrebarea este de ce vom fi, totuși, tentați mai mult: de fotografia magnetică? de camescop? Deocamdată, doar de întrebări fără răspuns.

NEAGU UDROIU ■

Proceduri și lașitate

„Aș vrea să le spun judecătorului și juraților de la curtea din Lyon că am fost adus aici ilegal, că sînt victima unei răpiri și problema aceasta este examinată în prezent de Curtea Supremă din Bolivia. În ciuda respectului pe care îl am față de tribunal, vreau să vă spun că sînt cetățean bolivian și am fost expulzat ilegal. Nu intenționez să mă apăr în fața instanței și rog să fiu dus înapoi la închisoarea St. Joseph". Aceasta a fost declarația făcută de către Klaus Barbie, călăul din Lyon. Cuvintele lui au stîrnit un val de proteste în rîndul asistenței. „La 17 ani am fost torturat. Mi-ar plăcea să rămîneți să auziți adevărul și să priviți în ochii celor torturați, dar refuzați. M-ați dezamăgit. Sînteți un las!" — a strigat una dintre victime.

Barbie a rămas impasibil. Cerîndu-i-se să-și reconsidere poziția, el a replicat: „Este o problemă de procedură. Nu are nimic de-a face cu lașitatea. Procesul poate să continue, martorii să fie audiați, dar eu nu voi mai fi prezent".

Conform legislației franceze acuzatul nu este obligat să participe la proces. Judecătorul André Cerdini a hotărît că Barbie nu poate fi forțat să participe la dezbateri, dar și-a rezervat dreptul de a-l chema atunci cînd va considera că este nevoie.

Au trebuit să treacă 4 ani de la expulzarea lui Barbie din Bolivia pînă cînd să înceapă acest proces la care participă 40 de avocați care reprezintă interesele a 115 reclamanți. În sală s-au aflat 600 de ziariști din 27 de țări precum și televiziunea al cărei acces a fost permis chiar de acuzat.

Procedura a demarat prin alegerea unui juriu format din 4 femei și 5 bărbați. Judecătorul i-a cerut acuzatului să-și decline numele și ocupația. „Sînt Klaus Altman — a spus acesta uzitînd de numele sub care în 1951 a reușit să fugă din R.F.G. în America de Sud cu ajutorul serviciilor secrete americane. Sînt om de afaceri bolivian din La Paz", a continuat el notificînd că a fost naturalizat în Bolivia la 3 octombrie 1957 sub două nume: Klaus Altman și Klaus Barbie.

Pe parcursul a 5 ore a fost citită lista acuzațiilor de către 2 funcționari ai tribunalului.

Avocatul apărării, Jaques Vergés, a protestat arătînd că acuzatul a mai fost condamnat în 1952 și 1954 (pedepse prescrise) la moarte, dar procurorul a intervenit arătînd că faptele pentru care este judecat în prezent nu au făcut obiectul proceselor anterioare. De fapt Vergés declarase că intenționează să implice în proces colaborationismul francez și atrocitățile comise în timpul războiului din Algeria.

Cu privire la acuzațiile aduse, Barbie a declarat că: „Auzind acuzațiile simțeam că mă aflu la procesul de la Nürenberg. Aveam impresia că fug în jurul Lyonului cu arma în mînă „vinînd" evrei". Apoi a povestit despre activitatea în Hitlerjungend, în S.S., despre colaborarea cu serviciul secret al S.U.A. care i-a facilitat fuga în Bolivia. În legătură cu atrocitățile comise a pledat pe vechea placă a „executării ordinelor", după care a cerut permisiunea să citească declarația prezentată în primele rînduri. Ea a fost făcută în limba germană.

După atîtea tergiversări și poticneli mult așteptatul proces ce sa desfășura fără prezența „eroului" principal care, în vîrstă de 73 de ani, trage de timp nefund nici măcar pasibil de pedeapsa cu moartea. Atitudinea lui Barbie cea mai cruntă sfidare adus victimelor sale!

DAN DANUȚ DORU ■

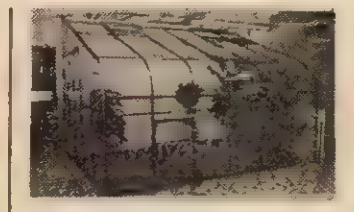

Fiți buni cu plantele!

Se bănuie de multă vreme că plantele au un fel de sistem nervos. Doctorul Barbara Pickard de la Universitatea din Washington a înregistrat, pentru prima oară, fluctuații de curent în lumea vegetală, fapt cu nimic miraculos, acest lucru fiind explicat prin repetate le transferuri de substanțe chimice între diferitele părți ale acesteia. Fluctuații brusce de curent au fost înregistrate în momentul udării, cînd se produce o creștere și o scădere în cazul unei atingeri. S-a mai avansat ideea că plantele recunosc ființele omenești. Pentru a se demonstra acest lucru, la „Backeter School" s-a făcut o experiență interesantă. Fiind adunați șase studenți, într-o cameră, în care se aflau două plante legate fiecare la un dispozitiv care să poată determina eventuale fluctuații de curent, unul din ei a rupt una din cele două plante, după care toți au părăsit camera. La scurt timp au reintrat în cameră pe rînd, unul cîte unul. Cînd cel care a distrus planta a pătruns în încăpere, la cea rămasă intactă s-a constatat o scădere bruscă de tensiune. Scăderea bruscă a fost interpretată ca o recunoaștere a celui ce efectuase „crima". Probabil că experiențele viitoare vor aduce mai multă lumină asupra sensibilității plantelor, atunci cînd acestea vin în contact cu ființe umane.

Maimuțele, ajutoare ale omului?

În literatura de specialitate se vorbește de un babuin care, la finele secolului trecut, servea de ajutor unui acar din America de Sud, ce avea amîndouă picioare amputate. Maimuța împingea fotoliul pe roți pînă la locul de lucru și aici sub supravegherea stăpînului, pe numele James Wildes, acționa diverse leviere în vederea schimbării acelor. Încurajat de rezultatele cercetărilor referitoare la inteligența primatelor J.M Willard psiholog la Centrul medical „Tufts", din Massachussetts — S.U.A., a ales pentru testele sale patru maimuțe „capucin". A fost aleasă această specie pentru comportamentul ereditar, care se caracterizează prin timiditate asociată cu o totală lipsă de

agresivitate, maimuțele dînd dovadă de docilitate și chiar de afecțiune. Deși sînt destul de greu de dresat, pînă în prezent s-a reușit ca maimuțica „Tish" să efectueze o serie de servicii, printre altele își hrănește stăpînul „infirm", poate încuia și descuia ușa sau aduce, la cerere, unele obiecte ca în imagine unde transportă un mic aparat de radio cu tranzistori. Experiențele ce continuă, probabil, vor demonstra și alte calități, care poate vor transforma aceste mici animale în adevărate ajutoare ale omului.

Breviar științific

„Moartea pîndea în urma coloanei"

Sentimentul de solidaritate, dorința adolescenților, a celor mai viguroși de a ajuta colectivitatea sortită pieirii, erau atît de puternice, încît unii după ce reușesc să evadeze se reîntorc în ghetouri. Este de-a dreptul spectaculoasă în acest sens odiseea tinerei Helena Victor din ghetoul din Dej. Internată aici din comuna Rugășești, evadează travestită în țărancă și trece granița în România, pe la Sărmaș. De acolo, prin Turda, ajunge la București. În capitală află ce soartă li se rezervă evreilor din Ungaria internați în ghetou: Auschwitz-ul și camerele de gazare. Consideră de datoria ei să se întoarcă cu orice preț în ghetoul din Dej, să-și avertizeze familia și pe ceilalți concetățeni, să-i convingă să evadeze, să se ascundă, să se refugieze, să facă orice, numai în ghetou să nu rămînă. Trece din nou granița Este prinsă; jandarmii unguri o duc la închisoarea din Bistrița. De-acolo la Nyregyháza unde este ținută în închisoare timp de trei săptămîni, după care este internată în ghetoul din Debrețin. A doua zi este inclusă într-un transport cu destinația Auschwitz. Dar Helena nu renunță, nu se lasă cuprinsă de disperare. Se gîndește mereu la cei închiși în ghetoul din Dej. Poate încă n-a fost în întregime evacuat. Sare din trenul ce alerga în noapte spre crematoriile Birkenau-ului și se întoarce la Dej. Spre marea ei durere și dezamăgire găsește ghetoul gol. Toți ai ei, toți cei de care se despărțise cu cîteva săptămîni în urmă, porniseră pe drumul fără de întoarcere al Auschwitz-ului. Pleacă la Zalău, unde primește bani de la un cunoscut, de acolo la Cluceva, apoi, prin Blaj, reușește din nou să fugă în România unde așteaptă sfîrșitul războiului. După eliberare, în octombrie, se întoarce la Dej.

Rabinul din Ileanda, József Paneth a evadat împreună cu soția și cei nouă copii. Paznicii horthyști au fost mituiți cu bani grei. Rabinul a fost ajutat în timpul evadării de țăranul român Simion Tîrnoveanu.

Familia rabinului a rătăcit două săptămîni prin păduri. Ocoleau localitățile și numai de la cîte un țăran român cumpărau lapte, brînză, caș și pîine. Ploile abundente din vara lui '44 îi udau pînă la piele. Neavînd unde să-și usuce hainele, noaptea îi pătrundea frigul. Slăbiți, disperați, au reușit cu greu, să treacă frontiera și să ajungă la Turda.

Fiul cel mai mare, Moise Paneth s-a întors în ghetou să-i convingă și pe alții să evadeze. A fost deportat împreună cu cei pentru care a riscat, la Auschwitz de unde nu s-a mai întors.

Samoilă Fülöp a evadat din ghetoul din Dej, noaptea, trecînd prin gardul de sîrmă ghimpată. Ajuns în România, l-au cuprins mustrările de conștiință. S-a gîndit că în ghetou ar fi mai util, ar putea ajuta femeile, bătrînii. S-a întors în nordul Ardealului și a intrat din nou în ghetou. De-acolo a fost deportat la Auschwitz. A supraviețuit pînă aproape de eliberare. La apropierea armatei sovietice a fost inclus într-o coloană pornită în-

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal înșirat

tr-un marș al morții. Cei ce nu rezistau eforturilor erau împușcați. O poticnire, rămînerea în urmă cu 2—3 metri atrăgeau implacabil glonțul ucigător. Samuilă Fulop sprijinea doi camarazi care abia se mai țineau pe picioare. Se tîrau cu eforturi supraomenești spre viață. În urma coloanei moartea stătea la pîndă, își aștepta victimele. Un SS-ist a observat neputința celor doi: le-a ordonat să iasă din rînd și să se așeze pe marginea drumului... să se odihnească un pic. Samuilă i-a ajutat să se întindă pe răzorul de peste drum și a rămas lîngă ei, pentru a-i sprijini să reintre în coloană. SS-istul i-a împușcat pe toți trei.

Numărul exact al celor care s-au salvat prin curajul lor și datorită generozității semenilor creștini, îndeosebi a românilor, nu se cunoaște. Se apreciază că cei ce s-au ascuns este de ordinul sutelor, iar în România au reușit să fugă cîteva mii. Oare nu se puteau salva mai mulți? Dar cum? Ce-ar fi trebuit să facem? Cine ne-ar fi putut ajuta?

Este incontestabil că numărul celor sustrași de la ghetoizare și deportare putea fi incomparabil mai mare dacă ar fi existat timp. Dacă toate împrejurările ar fi rămas aceleași, numai ritmul ar fi fost mai domol, nu ajungeam aproape toți în trenurile morții. Dacă s-ar fi deportat 3 000 de oameni pe zi — așa cum a propus inițial Berlinul, sau chiar 6 000 — cum a cerut ulterior — dar nu 12 000, cum s-a angajat cu frenezie Budapesta — situația ar fi fost cu totul alta. Cîștigam timp. Un timp care atunci însemna viață. Cîteva săptămîni în plus erau suficiente pentru a ne dumiri, pentru a ne da seama că sîntem condamnați la moarte, că nu mai putem sta să tot chibzuim, să șovăim, ci trebuie să acționăm. Acel timp — fie și numai de cîteva săptămîni — ar fi fost suficient ca să înțelegem că n-avem altă alternativă, decît fuga în România. În rest, nimic altceva decît

S-ar fi cîștigat însă nu săptămîni, ci multe luni de zile, dacă la fel ca și în alte țări, în care pătrunseseră hitleriștii, existat timp. Dacă toate împrejurările ar fi rămas aceleași, numai ritmul ar fi fost mai domol, nu ajungeam aproape toți în trenurile morții. Dacă s-ar fi deportat 3 000 de oameni pe zi — așa cum a propus inițial Berlinul, sau chiar 6 000 — cum a cerut ulterior — dar nu 12 000, cum s-a angajat cu frenezie Budapesta — situația ar fi fost cu totul alta. Cîștigam timp. Un timp care atunci însemna viață. Cîteva săptămîni în plus erau suficiente pentru a ne dumiri, pentru a ne da seama că sîntem condamnați la moarte, că nu mai putem sta să tot chibzuim, să șovăim, ci trebuie să acționăm. Acel timp — fie și numai de cîteva săptămîni — ar fi fost suficient ca să înțelegem că n-avem altă alternativă, decît fuga în România. În rest, nimic altceva decît

S-ar fi cîștigat însă nu săptămîni, ci multe luni de zile, dacă la fel ca și în alte țări, în care pătrunseseră hitleriștii, Gestapo-ul ar fi trebuit să-i depisteze, aresteze și deporteze pe evrei.

Gestapo-viștii au fost scutiți însă de asemenea dificultăți. Întreagă această activitate murdară de hăituire și prindere a prăzii au săvîrșit-o autoritățile ungare de ocupație.

Pe baza evidenței populației existente și ținute la zi de poliție la orașe și jandarmerie la sate, autoritățile horthyste — cu febrilitate nemaiîntîlnită, într-un ritm de-a dreptul infernal — au adunat om cu om, toți evreii — nu le-a scăpat nici un bătrîn, nici un nou născut — i-a introdus în ghetouri, i-a îmbarcat apoi în vagoane și i-a transportat pînă la granță unde i-a predat SS-ului.

Este incontestabil că guvernul de la Budapesta a fost întru totul de acord, a conceput și dus la îndeplinire nemijlocit și cu supra zel, toate acțiunile circumscrise de aplicarea „enigmaticei" soluții finale. După o călătorie la Budapesta (22.V.1944), în nota sa informativă, consilierul ministerial Thadden raportează ministerului de externe de la Berlin: „După cum am putut constata în scurta mea ședere la Budapesta, problema evreiască în Ungaria — datorită sprijinului activ al secretarilor de stat Endre László și Baky — se apropie, în ritm rapid, de rezolvarea definitivă. Datele, mai pe larg, sînt următoarele:

Guvernul maghiar a fost de acord să fie deportat în Răsărit fiecare cetățean maghiar care, conform legilor maghiare, este considerat evreu... Înainte de toate s-a declanșat o activitate de legiferare a unei cuprinzătoare legislații antievreiești, în vederea eliminării evreilor din viața politică și economică. Această activitate progresează cursiv. Concomitent, în întreaga țară — cu excepția Budapestei — a început ghetoizarea evreilor. În esență, aceste măsuri s-au și încheiat".

Inițial, Berlinul a cerut Budapestei ca evreii-cetățeni străini să nu fie deportați. În legătură cu aceasta, consilierul ministerial Thadden își informa ministerul de externe de la Berlin: „Separarea evreilor-cetățeni străini este asigurată de dispozițiile organelor centrale. Dar comandanții locali ai jandarmeriei locale dovedesc un zel atît de exagerat, încît fac o chestiune de onoare din a nu raporta nici un străin.

Și mai revelatoare este mărturia în fața tribunalului a lui Veesenmayer, cel mai îndreptățit — în calitatea sa de împuternicit al lui Hitler la Budapesta — să aprecieze contribuția și zelul horthyștilor: „Dacă ungurii ar fi refuzat vizitunea germană în problema evreiască, atunci nu s-ar fi putut ajunge la o asemenea rezolvare. 1944 era de-acum an „de criză" n-am fi avut putere și forțe pentru însemnarea, prinderea, comasarea și deportarea unui milion de oameni. Efectuarea în decursul a trei luni a unei acțiuni polițienești-jandarmerești de asemenea amploare a făcut-o posibilă numai entuziastul aparat al autorităților și forțelor publice ungare. Noi, din Reich, nu mai puteam furniza forțe corespunzătoare în acest scop. De altfel, o acțiune de asemenea mari dimensiuni numai așa poate fi desfășurată cu succes dacă ajută cei care cunosc bine țara, poporul și-i vorbesc limba. Să nu uităm că numai un număr restrîns de specialiști de-ai lui Eichmann au acționat în Ungaria. Desfășurarea acestei acțiuni atît de rapid și atît de fără fricțiuni a fost posibilă numai datorită ajutorului total al ungurilor (al guvernului ungar)".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Fotbal

Final de stagiune

A luat sfîrșit un obositor sezon fotbalistic, un sezon care a început simbătă și s-a încheiat lunea, parcă tocmai pentru a sugera densitatea evenimentelor și peripețiilor cunoscute de fotbalul nostru în acest răstimp. Dacă le-am cerne pe toate acestea printr-o sită improvizată, am rămîne cu destule constatări interesante despre primele șase luni fotbalistice ale anului. Într-o relativă ordine cronologică, a fost mai întîi egalul olimpicilor la Palermo, un rezultat în compania Italiei mai mult decît dătător de speranțe la ora aceea. A fost apoi momentul de apogeu al istoriei unei echipe și chiar al întregului nostru fotbal cînd Steaua București a cîștigat Supercupa Europei învingînd o formație în vogă, aureolată pe atunci de superlative demne de mai multă circumspecție cînd e vorba de fotbal. A urmat victoria răsunătoare asupra Spaniei, dar și ciudatul episod Aalborg. Totul pe fundalul unui campionat care se cristaliza tot mai mult de-a lungul a cinci tendințe mai importante : Steaua să termine neînvinsă, Victoria să se consacre ca o echipă de frunte a fotbalului nostru, Flacăra Moreni să se salveze, Cămătaru, pornit încă de la sfîrșitul turului cu șanse la o „gheată", să se și „încalțe" cu una din ele și, în sfîrșit, Sportul studențesc și Universitatea Craiova să revină în zona superioară a clasamentului. Pe aceste cinci linii ale unui portativ ce s-a impus de la sine avea să se scrie „opera" unui campionat în care, ca-n orice soecctacol, au existat soliști și figuranți, armonii perfecte și stridențe neașteptate, dirijori experimentați și concert-maiștri care nu știau partitura...

Una peste alta — un spectacol unicat, așa cum este, de fapt, orice întrecere fotbalistică de durată, din neprevăzutul și ineditul ei rezultînd chiar frumusețea și farmecul jocului de fotbal.

Între timp,pe scena secundă, Suceava învinge la Iași, înscrînd un nou oraș pe harta divizionarelor A, iar Bihorul strălucește în fața lui Poli, demonstrînd o dată în plus că nu totdeauna ordinea clasamentului dictează automat și ordinea valorilor. Iar celelalte competiții care întregesc sezonul, Cupa și campionatul republican de juniori, aveau să promoveze în finală aceleași protagoniste de anul trecut, ca dovadă a unui interes constant față de respectivele întreceri.

Floarea care face o primăvară

Această a 69-a ediție a campionatului nostru va rămîne în istoria fotbalului românesc (poate și european, și chiar mondial) prin performanța rarisimă a echipei Steaua București care a terminat neînvinsă maratonul celor 34 de etape. Forța și valoarea de joc ale acestei echipe sînt și mai bine sugerate dacă ne vom aminti că în răstimpul trecut de la acea memorabilă seară de la Sevilla, cînd Steaua cîștiga Cupa Campionilor Europeni, formația noastră campioană a pierdut numai cinci jocuri oficiale din cele 52 susținute, și anume : două în fața lui Dinamo (finala cupei și-n retur, anul trecut), una la „U" Craiova (într-un joc de vacanță în ultima etapă a campionatului precedent), una la Anderlecht (în C.C.E.) și cu echipa River Plata (în finala Cupei Intercontinentale). Asemenea palmares se mai poate găsi doar în sporturile individuale, la tenis ori box, și comparația nu cred că este întîmplătoare, dacă avem în vedere că echipa Steaua a evoluat și s-a comportat „ca un singur om", ca un tot unitar care i-a reunit într-o „invincibila armada" pe toți slujitorii acestei grupări sportive — conducători, antrenori, jucători, tehnicieni, toți mereu animați de același gînd al victoriei în fiecare joc, indiferent de adversar și de competiție, toți acționînd ca unul pentru realizarea a ceea ce și-au propus. În această cadențare perfectă a intențiilor și subordonării întregii activități unui singur scop rezidă explicația de fond a succeselor Stelei. Pornind de aici, s-a putut realiza o pregătire tehnico-tactică fără cusur, care să permită punerea în valoare a calităților unor jucători și ale unei echipe ce trecuseră prin mai multe filtre de selecție și așezare pînă la dobîndirea acelei formule care s-a dovedit optimă din toate punctele de vedere. La toate meritele incontestabile pe care le are gruparea actuală a acestei echipe se mai adaugă, deci unul nu mai puțin important, și anume acela de a fi pus în deplină valoare meritele pe care le-au avut în timp toți cei care au fundamentat, într-o măsură mai mică sau mai mare, performanțele de acum.

Desigur, pentru fotbalul nostru aceste performanțe obținute de Steaua pe plan intern sau internațional au rolul unui etalon mobilizator, echipa noastră dovedind că ne sînt accesibile rezultate de cel mai înalt prestigiu internațional. Dar, pentru a le obține, de la Steaua se cer „împrumutate" nu numai orgoliul de a ajunge cît mai sus în ierarhia europeană, ci și „rețeta" acestei ascensiuni, mijloacele și conținutul pregătirii acestor performanțe. Din acest punct de vedere, dacă palmaresul recent al Stelei va rămîne multă vreme de referință în arhive și statistici, ceea ce se impune să se păstreze viu și funcțional în activitatea curentă a echipelor noastre este stilul de muncă instaurat la echipa campioană. Pentru că adevărata semnificație a performanțelor Stelei rezidă într-un lucru la îndemîna oricui : la acest club se muncește foarte mult, pe un fond de disciplină și organizare ireproșabile, catalizate de o exemplară seriozitate.

Se reface un cvintet fruntaș

De la Steaua în jos, spectacolul campionatului a fost ca al unei curse de semifond în care învingătorul are cîteva ture în plus față de restul plutonului. Iar din acest pluton se detașează în primul rînd Flacăra Moreni, care a reușit să obțină în retur 23 de puncte, cu numai șase mai puține decît Steaua, dar peste cît au realizat Dinamo și „U" Craiova (cîte 20 p), Victoria (19) sau Sportul studențesc (18). În acest fel, Flacăra Moreni bate și un mic record, posibil, iată, tot în campionatul nostru, și anume de a se salva de la retrogradare pornind în retur doar cu 9 puncte adunate în primele 17 etape! Mai avem și-o „campioană" a meciurilor egale, Petrolul, care a obținut remize în aproape jumătate din jocurile disputate, adică un palmares de negăsit nici în campionatul italian, celebru prin meciurile lui „închise".

Cele două „rîuri care urcau muntele" campionatului, Oltul și Argeșul, au ratat la mal menținerea pozițiilor fruntașe pe care le aveau la sfîrșitul turului (locurile 3 și respectiv 4), în primul rînd datorită „loviturilor" primite pe teren propriu : Oltul 0—1 cu Sportul studențesc și Argeșul, 1—1 cu Petrolul. În numai cîte un meci, acestor două echipe li s-au năruit aspirațiile îndreptățite un campionat întreg, și anume de a intra într-o cupă europeană. În schimb, pe turnantă au revenit spectaculos două echipe despre care se credea că li s-au stins ambițiile, Sportul studențesc și Universitatea Craiova. Ne face plăcere să ne reamintim că, în interviurile cu Mircea Rădulescu și Constantin Oțet, publicate de revista noastră înaintea returului, legam șansa revenirii în prim-plan a acestor două echipe de rechemarea la cîrma lor, odată cu acest sezon, a acestor doi tehnicieni care și-au legat numele de multe din performanțele celor două cluburi. Rechemați mai degrabă la rău decît la bine, M. Rădulescu și C. Oțet au reușit să redreseze corăbiile studențești și să le reînscrie, iată, în Cupa U.E.F.A.

Revenirea Sportului studențesc și a Universității Craiova în ceea ce s-ar putea numi „cvintetul fruntaș" este dovada faptului că zeul fotbal nu este lipsit și de un anume spirit justițiar, compensînd cu acte echitabile de ultimă oră multe din nedreptățile care se mai fac sub obîrșia sa. Cu cele patru consacrate, cărora li s-a adăugat cu fermitate și Victoria București, parcă putem privi cu mai multă îngăduință spre ce a fost în acest campionat și cu mai mult optimism spre ce va urma în sezonul de toamnă.

O pasiune care se cere respectată mai mult

Orice referire la trecut este gratuită dacă nu deschide punți de dialog spre viitor. Campionatul de fotbal era menit să ne edifice în primul rînd asupra perspectivelor pe care fotbalul nostru le are în viitoarele confruntări internaționale. Jucăm în Cupa campionilor cu o echipă care sperăm să-și mențină aceeași turație ca din ultimele două sezoane. În Cupa cupelor — cu o formație pe cale de cristalizare la un nivel superior a întregului registru tactic. Iar în Cupa U.E.F.A. ne vor reprezenta trei echipe care au personalități distincte, dar pentru care această misiune de onoare sperăm că va constitui mobilul unei radicale îmbunătățiri și perfecționări a jocului. Ne referim îndeosebi la cele două echipe studențești, pentru care sfîrșitul campionatului n-a însemnat și sfîrșitul unor frămîntări interne care durează de mai multă vreme. Ne exprimăm convingerea că la adăpostul prezenței în cupele europene ele vor fi sprijinite, de către federație și celelalte organe de specialitate, pentru a scurta cît mai mult timpul căutărilor și a purcede cît mai grabnic la pregătirea în liniște a noii campanii europene. Este o învățătură ce o putem extrage chiar din recent încheiatul sezon, în care, să nu uităm, nici una din reprezentantele noastre europene n-a mai fost prezentă în primăvara cupelor europene. E un fapt care ne va costa la anul scăderea la două echipe în Cupa U. E. F. A. și care ne îndeamnă de pe acum să pregătim o eventuală revenire la trei echipe în ediția cealaltă, 1989/1990.

Alături de cupele europene, se impune pregătirea cu atenție a evoluților în sezonul din toamnă ale naționalei și echipei olimpice. În jurul primei reprezentative, există mai puține incertitudini, deși tot campionatul nostru este acela care furnizează o coincidență stranie : golgeterul țării și al Europei, posesorul mult rîvnitei „ghete de aur" nu s-a aflat în această primăvară și printre protagoniștii liniei ofensive a echipei naționale! E o realitate care cu greu va putea fi tălmăcită în comentariile de presă sau de specialitate ale fotbalului nostru (ca și cea a unor scoruri fluvii care au produs publicului mai degrabă decepție decît încîntare).

Cît despre olimpici, sînt elemente care îndeamnă ca munca de aici să fie reluată temeinic de la zero. Sperăm că apropiata plenară a federației de fotbal va lămuri și această problemă, ca și altele rămase în suspensie, cum este proiectul — pe care l-am publicat la vremea respectivă — a unui nou sistem competițional (capitol la care, de asemenea, trebuie umblat, pentru a nu se mai ajunge la situația recentă, cînd unele echipe au trebuit să susțină patru sau cinci jocuri în nouă zile, plus faptul unic al unei restanțe din tur jucată spre sfîrșitul returului !).

Ceea ce s-ar putea spune acum, „la cald", despre ambele loturi reprezentative este că ultima parte a campionatului a oferit prea puțin prilejul unor viitoare selecții bazate pe valoare reală. Rare au fost jocurile care să-i edifice pe selecționeri și observatori cu privire la valoarea reală a unui jucător sau altuia. Fără acest filtru pe care ar trebui să-l reprezinte jocurile din campionat, viitoarele loturi naționale riscă să fie alcătuite după criterii arbitrare, avînd, desigur, urmările de rigoare. Este un impas pe care numai cei care se află sau se vor afla în situația de a face un lot național îl pot înțelege la adevărata importanță.

Încheiem aici aceste scurte observații despre sezonul fotbalistic, exprimîndu-ne speranța că fotbalul nostru va găsi măcar resursele de a-i readuce pe stadioane pe acei spectatori care în această primăvară au fost tentați să pună capăt unei pasiuni ce se cere, totuși, mult mai mult respectată de toți cei care slujesc acest sport.

OCTAVIAN STIREANU ■

O sărbătoare a celui mai iubit dintre sporturi

Duminica trecută, stadionul „23 August" din Capitală a fost gazda ospitalieră a unei adevărate „sărbători a celui mai iubit dintre sporturi", fotbalul, marea vedetă a unui spectacol la a cărui reușită au contribuit și cîțiva atleți și un grup de cicliști. În cuplaj, două dintre competițiile ajunse în faza finalelor, „Cupa României" și Campionatul republican de juniori, și-au propus să argumenteze împreună marea popularitate și frumusețea fotbalului. Și, într-o bună măsură, intențiile s-au regăsit materializate în confruntările celor patru merituoase competitoare, hotărîrea fiecare-n parte să tranșeze în favoarea ei o dispută care era nu doar a valorii ci și a unor mai vechi orgolii.

În finala juniorilor s-au întîlnit, ca și anul trecut, cîștigătoarea de atunci, Sportul studențesc și Dinamo, o rivală dornică să se revanșeze pentru înfrîngerea suferită la precedenta ediție. Cu o echipă mai bine orientată tactic, avînd punctul forte în linia ei mediană, sprijinită de o apărare lucidă și un atac mai insistent, Dinamo a reușit să se impună în fața adversarei sale mai repede și mai clar decît ne-am fi gîndit. Golurile înscrise în prima repriză (Mitici — min. 3 și 24 și Bănică — min. 43 din penalty) au fost un handicap mult prea mare pentru a mai putea fi remontat de elevii antrenorului Dan Apolzan astfel încît așteptatele dueluri Răducioiu — Stănici, Lupescu — Bondoc, Prunea — Lucescu n-au mai avut decît o semnificație afectivă. Felicitîndu-i pe dinamoviști pentru ardoarea cu care au luptat să redevină campioni de juniori, pe antrenorul lor Constantin Frățilă, trebuie să spunem totodată că finala, prin jocul celor două echipe, a reușit să pună în valoare eforturile ce se fac la nivelul acestui eșalon, munca uneori nevăzută dar plină de pasiune prin care sînt descoperite și propulsate valorile de viitor ale fotbalului nostru. Să nu uităm să includem printre merituoșii artizani ai speranțelor de care se leagă fotbalul nostru de mîine pe aceia care și-au disputat finala mică a competiției de juniori, echipele cluburilor Petrolul Ploiești (ocupanta locului III) și F.C.M. Brașov.

Ultimul act din competiția k.o. a fotbalului nostru, „Cupa României" aflată sub egida „Daciadei", a fost momentul de vîrf al sezonului nu doar prin ceea ce reprezintă această întrecere în sine cît mai ales prin aceea că a reunit în acest an cele mai bune două echipe ale momentului. Simpla înșiruire a listelor de palmares și a numelor incluse în cele două loturi era suficientă pentru a garanta nivelul la care se ridica o astfel de întîlnire. Și dacă diferența de scor a arătat, statistic vorbind, un indice aproape de echilibru, regăsit pe alocuri în succesiunea momentelor de joc, o oarecare disproporție ne-a apărut în modul de gîndire al celor două echipe, decisiv în stabilirea cîștigătorului. Steaua, aureolată proaspăt și cu titlul de campioană, a acționat ca un tot a cărui omogenitate n-au știrbit-o nici absențele (Bumbescu și T. Stoica) nici personalitățile din teren, înțelegînd tot mai mult de la o vreme să se integreze sarcinilor de joc colectiv. Prin comparație, Dinamo, obișnuită să pună în valoare calitățile de pivot ale lui Cămătaru, s-a găsit, în condițiile în care acesta a fost bine păzit, dezorientată în atac, fără forță (în primul rînd morală) de a străpunge o apărare ca aceea a adversarei sale. Steaua a putut mai mult, în acest ultim meci al sezonului cu singura sa contracandidată, deoarece a vrut mai mult și prin eventul realizat (al 5-lea de la înființarea clubului), putem astfel vedea mai limpede relația pe care echipa campioană o impune astăzi fotbalului nostru : a face mai bine înseamnă în primul rînd a gîndi în perspectivă.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Civilizația sportului . Vox populi

Vasile Popșor, muncitor la Întreprinderea poligrafică Brașov : *„Cu dreptul la opinie pe care ni-l acordă o lege izvorîtă din firească noastră echitate socialistă, vă rog să binevoiți a publica următoarele rînduri. Sportul, fotbalul în special, reprezintă pasiunea vieții mele. Am urmărit cu interes și am fost alături de fotbalul nostru, dar trebuie să spun că nu am auzit de o evoluție mai penibilă a vreunei reprezentative românești decît cea de la Aalborg, a olimpicilor. Înțeleg că în sport, în fotbal, există unele „căderi", dar-vai ! — nici chiar așa. Acest rezultat (0—8 !), de-a dreptul incredibil, a provocat multă mîhnire în rîndul tuturor iubitorilor fotbalului din țara noastră. Mărturisesc că sînt indignat de faptul că federația noastră de specialitate i-a încredințat cu atîta ușurință destinele echipei olimpice unui antrenor mediocru, Gheorghe Staicu, cunoscut prin eșecurile sale la cîrma diferitelor echipe reprezentative de-a lungul anilor. S-a uitat atît de repede comportarea sub orice critică a echipei naționale de juniori la turneul final al campionatului european sub conducerea aceluiași antrenor ? Speram să fie ultimul «episod Staicu», dar...*

Sînt un om simplu, nu mi-a plăcut niciodată să mă amestec în treburile altora, dar nu pot rămîne indiferent la această pată adusă pe obrazul fotbalului nostru. Mă doare sufletul, asta e ! Fotbalul românesc a făcut atîtea progrese în ultima perioadă de timp, a obținut rezultate excelente — pe măsura condițiilor minunate asigurate de conducerea de partid și de stat — încît C.N.E.F.S. și F.R.F. au datoria să informeze opinia publică despre analiza făcută și măsurile luate. Sau «civilizația sportului» nu include și acest aspect ?"

Mariana Ene, șos. Giurgiului, 125, București : *„Sînt foarte supărată pe fotbal. Pentru ce nu putem afla și noi, iubitorii fotbalului românesc, ce s-a întîmplat în meciul cu Danemarca ? De ce atîta mister în jurul acestui meci ? De ce numai cînd sintem învingători, ziarele sînt pline de declarații ale jucătorilor și antrenorilor ? Oare în cazul înfrîngerilor nu trebuie să privim adevărul în față ? Unde este spiritul de răspundere ? Este adevărat că nu putem uita frumoasele succese de pînă acum ale fotbaliștilor noștri, dar de aici pînă la a primi un asemenea duș, nu rece, ci de gheață...".*

Stimați corespondenți, în pagina de sport a revistei Flacăra ați fost informați la timpul potrivit despre măsurile care au urmat meciului de la Aalborg. Din cîte am aflat, biroul federal intenționează ca în viitor să numească antrenorii echipelor reprezentative în funcție de rezultatele din „cartea de muncă", de capacitatea lor profesională dovedită și să nu-i mai schimbe în pauza meciurilor așa cum s-a întîmplat la întîlnirea echipelor de tineret România — Spania cînd în prima repriză jucătorii noștri au fost conduși de Constantin Ardeleanu iar în repriza a doua de Gheorghe Staicu !?! Astfel de „lecții de educație" nu mai trebuiesc date. Marea performanță sportivă nu se poate realiza decît într-un climat etic și moral. În acest sens, conducerea sportului românesc se pare că este hotărîtă să militeze pentru etică și morală în arena sportivă prin respingerea echivocului, a confuziei valorilor și prin instaurarea unui cod al judecății, care să nu mai fie schimbat la fiecare bătaie de vînt... federal.

Profesorul Ioan-Ernest Lea din Petroșani, str. Republicii, 71, ne-a trimis cîteva glume fotbalistice de vacanță din care am selecționat următoarele :

„Dacă cea mai bună apărare este atacul, atunci — logic — cel mai bun atac este... apărarea".

„Minunile lumii — după memorabila seară de la Sevilla — sînt doar trei : Adam, Notre-Dame și... Ducadam !"

„Tragedie, mare tragedie ! Observatorul federal e în tribună".

Mulțumim, prinde bine în vacanța fotbalistică puțin umor.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Diagonala ascendentă

ANIVERSARE. La 2 iulie decanul de vîrstă al șahului mondial, Ion Gudju, și-a aniversat cea de-a 90-a zi de naștere ! Născut în București, la sfîrșitul veacului trecut, a dus o viață zbuciumată, greu încercată de cele două războaie mondiale, o viață activă dedicată celor două mari pasiuni : șahul, mai întîi, apoi știința. Cel mai puternic jucător al țării din perioada 1920—1928 a devenit maestru emerit al sportului, arbitru internațional, vicepreședinte de onoare al Federației internaționale, al cărei membru fondator este. Deține recordul mondial absolut al duratei activității șahiste : opt decenii. Ion Gudju a fost primul șahist român care și-a sacrificat orele de liniște pentru a promova șahul în rîndul maselor prin lecții, conferințe și numeroase simultane. A înființat numeroase cercuri șahiste, prima revistă dedicată șahului și ceva mai tîrziu s-a numărat printre fondatorii Federației române de șah. Ca delegat la Congresele Federației internaționale a desfășurat o bogată activitate, cuvîntul său bucurîndu-se de un larg ecou. Deviza sa de o viață a fost și rămîne : „șah-școală-știință". Cariera sa profesională a fost încununată de titlul de profesor universitar emerit de chimie și fizică, de gradul de general-maior dr. inginer aeronautic. Nu numai pentru minunata sa carieră, dar și pentru pasiunea și optimismul cu care urmărește activ și astăzi viața șahistă, Ion Gudju rămîne un exemplu singular, o personalitate mult respectată. Amănunte puteți afla în paginile Almanahului „Flacăra" — 1988. Venerabilului profesor îi dorim multă sănătate și un sincer „La mulți ani !" COMPORTARE MERITORIE. Unul dintre puternicele turnee internaționale feminine ale anului, cel de la Piotrkow Tribunalsky (Polonia), s-a încheiat avînd printre laureatele întrecerii pe marea maestră internațională, Marina Pogorevici-Makropoulou. În competiție au luat parte 14 jucătoare reprezentînd șase țări dintre care trei mari maestre și șapte maestre internaționale. Jucătoarele române Cristina Rădulescu și Marina Pogorevici s-au lansat în lupta pentru primele locuri în turneu demarînd puternic. Marina cumulase 3,5 puncte din patru posibile, cînd a pierdut duelul cu fosta finalistă a meciurilor candidaților la titlul mondial, Lidia Semenova. În continuare și-a secondat rivala sovietică menținîndu-se printre fruntașele întrecerii alături de colega sa mai tînără. Cristina și-a impus din start un ritm sufocant, culminat de cele 4,5 puncte din șase posibile, care, se pare, îi dădeau șanse să spere în realizarea unui record personal ca punctaveraj, eventual o normă spre o categorie sportivă superioară. Dar, din păcate, finalul concursului a marcat o scădere evidentă a randamentului și pierderea unor locuri prețioase în clasamentul final. Excelent a evoluat cîștigătoarea turneului, L. Semenova, care a realizat 10 puncte din 13 posibile ! Confirmînd forma bună a ultimului sezon, Malgorzata Wiese (Polonia) s-a clasat a doua cu 9 puncte. Pe poziția a treia apare M. Pogorevici-Makropoulou cu 8 puncte. În continuarea clasamentului : Eva Kaczmarek (Polonia) și Zoia Lelciuk (U.R.S.S.) 7,5 p, Brigitte Hofmann-Burchardt și Anette Wagner (ambele R.D.G.) 7 p, Liu She Lan (China) 6,5 p etc. Prin rezultatul său în acest turneu de pregătire M. Pogorevici cucerește un plus de puncte la „bagajul Elo". ȘAH ACTIV. Campionatele deschise ale Cehoslovaciei au experimentat pentru șahul feminin propunerea FIDE de a se practica un șah rapid cu durata de o jumătate de oră de gîndire. Cele 58 șahiste din întrecere au avut surpriza de-a fi conduse după șase runde de fetița de 12 ani, Olga Cernaia, autoarea a 5 puncte din șase posibile. Experiența și-a spus cuvîntul în clasamentul final detașîndu-se : 1. M. Zolmanova 8 p., 2. 2—3 J. Haikova și M. Skațelikova 7,5 p. Puștoaica a pierdut ultimele trei dueluri... Un paradox al șahului rapid : jucătorii care în partidele normale sînt prea înceți obțin în șahul activ rezultatele cele mai bune. Ira Levitina, fostă finalistă a meciurilor candidaților la titlul mondial, este o problemă în concursuri fiind obișnuită cu crize de timp extraordinare. În campionatul televizat al U.R.S.S. pentru echipe în șah activ, leningrădeanca a realizat cel mai bun rezultat : 3,5 puncte din 4 posibile !

MARGARETA MUREȘAN ■

Racul

Dialoguri

— Unde pleci Sorinel ?
— La mamaia !
— Și nu te bucuri că o să mergi cu trenul ? !
— Nu, că mamaia stă tot în București.

☆

— Fiți amabil, ce număr are vagonul-restaurant ? !
— Treisprezece !
— Aoleu ! Număr cu ghinion!
— Păi d-asta nici nu l-am mai atașat la garnitură !

☆

— Alo ! Agenția de voiaj ? !
— Nu ! Casă particulară !
— Și-atunci, de ce ridicați receptorul ? !

☆

— Tovarășe profesor ați spus că un nume comun se scrie cu literă mică !
— Da ! Așa este !

FLORIAN CRIHANA ■

— Atunci, Popescu de ce se scrie cu literă mare ? !

☆

— Unii au plecat în concediu în iulie, alții în noiembrie ! Acuma rostim ! Alții pleacă în iulie și unii, în noiembrie !
— Și care sînt... alții ? !
— Păi... unii...

☆

— Popescule, cine ți-a scris cererea de concediu ? !
— Eu !
— Deci tu ai făcut greșeala ? !
— Ce greșeală, tovarășe șef? !
— Păi în loc de noiembrie, ai scris iulie !

☆

— Așa este tovarășe Popescu! Din verificările făcute, reiese că dumneata ai fost programat în concediu an de an, numai pentru luna februarie !
— Vedeți ? ! Nu m-ați crezut ? !
— Așa, anul acesta ți-am programat pentru luna noiembrie !

☆

— Poftim nota dumneavoastră de plată !
— Bine dar nu mi-ai adus nimic !
— Nu mai avem !
— Și-atunci ? !
— Ați fumat trei țigări în aerul nostru conditionat, ați stat pe scaun, cu coatele pe masă și prin vitrină v-au văzut o mulțime de oameni în restaurantul nostru de lux !

☆

— Doctore, copilul nostru dă semne clare de precocitate !

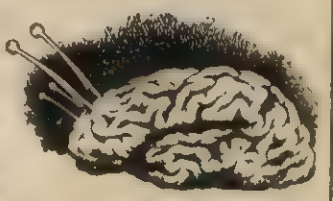

VIRGIL MILITARU ■

— Interesant ! Cum se manifestă ? !
— Plînge ! Dar numai la emisiunile umoristice !

☆

— Dănuț, privește globul pămîntesc ! De ce este turtit la poli ? !
— Nu știu tovarășa profesoară ! Eu, așa l-am adus din cancelarie !

☆

— Alo, Mimi ? ! Mîine vrem să venim pe la voi ! Plecați undeva ?
— Desigur ! Noroc că ai dat telefon ! Altfel n-am fi mers la teatru !

☆

— Coborîți la prima ? !
— Asta-i bună ! Ca să merg trei stații pe jos ? !

☆

— Mitică !
— Ce-i dragă ? !
— Ce-a zis șeful tău ? ! Vine mîine la noi, la masă ? !
— Nu poate ! Are musafiri !
— Da ? ! Pe cine, mă rog !
— Pe director !

☆

— Dumneavoastră aveți bilet de Constanța, iar trenul acesta merge la Pitești !
— Știu, dar cel de Constanța era prea aglomerat !

☆

— Sînteți de la salvamar ! Ce sfaturi dați înotătorilor începători ? !
— Să nu se înece !

☆

— Ospătar, de ce „greșești" fiecare notă de plată ? !
— Ca să-mi recuperez cheltuielile făcute pentru meditațiile la aritmetică !

☆

— Care este secretul acestui local, de aveți permanent clientelă ? !
— Știți, înainte de a pleca acasă, fiecare ospătar mai la cîteva comenzi !

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Rugby

Nevoia de eseu

În miercurea trecută, pe stadionul din Ghencea, s-a disputat finala „Cupei României" dintre **Rulmentul Bîrlad** și **Politehnica Iași**, echipe care au jucat cu mare energie și dorință de a-și însuși prestigiosul trofeu, fiind nevoie de prelungiri.

Evoluția încrîncenată a scorului și ardența jucătorilor prezenți în teren au prilejuit un suspans spectacular de calitate. Astfel, prima repriză a aparținut **Politehnicii Iași**, condusă de antrenorul **Valeriu Irimescu**. Ieșenii au reușit prin **Vasilache** 12 puncte, din lovituri de pedeapsă, față de numai 6, ale Rulmentului, obținute prin lovituri similare executate de **Tinu** și **Floricică**.

Repriza a doua, însă, marchează un puternic reviriment al bîrlădenilor, care echilibrează scorul prin **Floricică** (l.p. și drop) și **Zavate**, față de o singură lovitură de picior a lui **Vasilache**, scorul devenind 15—15. **Rulmentul** joacă, în prelungiri, mai insistent în terenul advers, ratînd de puțin cîteva dropuri ale lui **Floricică**, pentru ca, în sfîrșit, același boter să finalizeze pentru **Rulmentul Bîrlad**, echipă antrenată de **Petrică Florescu**, care cîștigă astfel „Cupa României" cu scorul de 18—15.

Este remarcabil faptul că și în anul precedent tot bîrlădenii și-au adjudecat prețiosul trofeu, ceea ce e semnificativ pentru nivelul rugbyst al regiunii respective.

Regretabil este numai că, în toată această prelungă finală (110 minute de joc), n-a fost înscris nici un eseu, echipele mulțumindu-se mai mult cu superioritatea pozițională în teren și cu tirul loviturilor de picior. Considerăm că acest rugby e încă primitiv și eforturile de perfecționare sînt duse numai pînă la jumătatea drumului.

Absența **eseurilor** este, de altfel, mai evidentă și în turneul final de rugby al Diviziei A, luînd spre exemplu jocul **Știința—CEMIN — Steaua : 7—9 (7—3)**, disputat la Baia Mare în duminica trecută. Jocul viguros al **Științei** s-a concretizat din prima repriză, printr-un singur **eseu** datorat lui **Ion Vasile**, același care a și marcat o lovitură de pedeapsă. În schimb, punctele **Stelei** au fost înscrise tot prin boteri și anume prin **Codoi** (2 l.p.) și **Alexandru** (1 drop).

Ineficiența treisferturilor și a jucătorilor din linia treia este nota negativă a fruntașelor rugbyului românesc, iar **Steaua**, care este, încă de pe acum, virtuala campioană, vădește în cel mai înalt grad această deficiență. Acest lucru ne face să mai salutăm, totuși, unele jocuri precum **Dinamo — R.C. Grivița Roșie : 23—16 (10—3)**, cu un raport eseistic de 3—2, ceea ce a caracterizat o frumoasă partidă.

Sperăm că jocurile din **ultima etapă a turneului final**, poate și prin absența mizei de virf, să ofere plăcute și fructuoase faze de joc între **Steaua — Dinamo** și **R.C. Grivița Roșie — Știința CEMIN**, reactualizîndu-se importanța **eseului.**

TUDOR GEORGE

O fotografie care comprimă timpul : trei generații de jucători ai Sportului studențesc reunite pentru prima dată pe gazonul stadionului din Regie. Această festivitate a fost prilejuită de împlinirea a patru decenii de la reluarea activității competiționale a celui mai vechi club de fotbal din țara noastră și s-a desfășurat simbătă trecută cu participarea multora din cei care au pus, la vremea respectivă, temeliile performanțelor de astăzi ale Sportului studențesc. Cinste celor care au adus glorie grupării sportive studențești și, deopotrivă, cinste celor care nu l-au uitat !

Toată lumea face sport

● În ultimul număr al buletinului Federației internaționale de canotaj academic (I.S.A.), vicepreședintele acestui organism, Claus Hess, se pronunță ferm împotriva măsurii Adunării Generale a Comitetului Internațional Olimpic din acest an, de la Istanbul, de a deschide larg porțile Jocurilor Olimpice sportivilor profesioniști (în special jucătorilor de tenis dar și hocheiștilor și fotbaliștilor), transformîndu-se „spiritul olimpic într-un show televizat". Această hotărîre, apreciază vicepreședintele F.I.S.A., este gravă, el amintind că J.O. antice, ajunse în perioada de decadență o simplă afacere comercială, au fost desființate, în anul 393 e.n., de Teodosiu, împărat la Constantinopole (actualul... Istanbul).

● O amară ironie, involuntară, avînd tangență cu poziția de mai sus, găsim în aceeași publicație : într-un scurt istoric al creării federației neo-zeelandeze de specialitate se povestește că un întreg echipaj, cu mulți ani în urmă, a fost descalificat pentru că membrii lui își cîștigau existența vînd, și deci încălcau statutul de amator : erau pescari !

● „Scînteia tineretului" ca și „Gazzetta dello sport", dau ca sigură informația că Hugo Maradona, fratele în vîrstă de 18 ani al celebrului Diego va evolua la Pescara, echipă promovată anul acesta în prima divizie. ● Anul acesta noutățile sud-americane în Italia sînt foarte puține : Careca la Napoli, Dunga, brazilian, la Fiorentina, și argentinianul Borghi la A.C. Milan fiind singurele achiziții, față de valul de jucători europeni angajați. ● Ploaia a reușit chiar mai mult decît presiunile companiilor de televiziune și ale jucătorilor : după o săptămînă cu dese întreruperi, care au făcut 140 de meciuri restante, organizatorii conservatori ai turneului de tenis de la Wimbledon au hotărît ca meciurile din primele tururi ale competiției masculine să se desfășoare în trei seturi maximum, în loc de 5, ca în cele 100 de ediții disputate pînă acum. Și încă o tradiție încălcată : partidele vor începe dimineața, de la ora 10,30.

● Actualul sezon de atletism în aer liber se anunță (chiar este, în multe probe), foarte puternic, apropierea campionatelor mondiale (august, la Roma) făcînd să crească rezultatele. O astfel de performanță deosebită o reprezintă recordul mondial la săritura cu prăjina al sovieticului Serghei Bubka (23 ani) — 6,03 m. Și aceasta în condiții grele de concurs — vînt potrivnic, ploaie și frig. Atlet complet, Bubka (aflat acum la al 7-lea record al lumii) are, pe lîngă o tehnică excelentă, calități fizice de excepție.

LUCIAN OPREA ■

Convorbiri

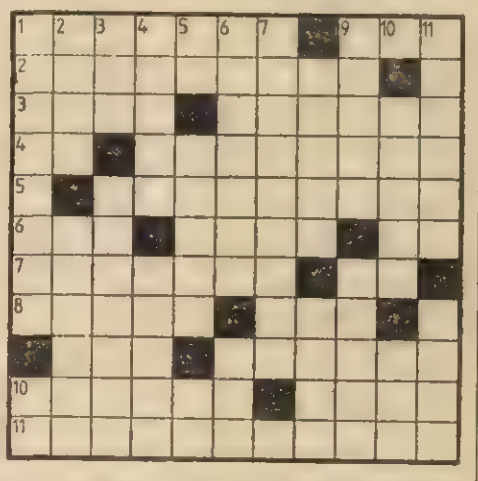

ORIZONTAL : 1) Convorbiri adiționale — Comandă de execuție. 2) Exemple grăitoare. 3) Spun yrute și nevrute (sig.) — A răspunde favorabil. 4) Debut literar — Pus în discuție. 5) Orice s-ar spune nu-i obiectivă deloc. 6) Filet interior ! — Iute la limbă (pl.) — Din gură în gură ! 7) Invitații oficiale — Început... firesc ! 8) A da pornirea la... o discuție înflăcărată — Solicit... undeva sus. 9) Ia te ultă — Cuvînt de deschidere (pl.). 10) Întîmplări verbale — Te contrazice oricum. 11) Interlocutor.

VERTICAL : 1) Arta conversației — Ipoteză inițială ! 2) A lăsa fără replică — Înscrisă la cuvînt. 3) Cuvînt... franțuzesc — Pune o vorbă bună. 4) Vorbe care au greutate (sig.) — Foarte ascultător. 5) Orator de profesie (abr) — Drege cuvîntul — Evoluție la bară ! (pl.). 6) Replici — Ținut din scurt. 7) Se țin de cuvînt (art.). 8) Capricii — Izvor antic de pilde și învățături. 9) Hotărît, își ține cuvîntul (pl.). — A impresiona, vădit. 10) A face un act caritabil — Are multe de învățat. 11) Gură de foc — Cu întrebări... fără răspuns.

Dicționar : ILE, AITE, ETE, MOT.

GEORGE MAGHERU ■

Dezlegarea careului din numărul trecut

SCORER ; CAVAL ; FELINARE ; APA ; ACOPERI ; OGOR ; T ; GARA ; ENORM ; UNI ; V ; AGENTA ; RU ; TANTOS ; U ; INVINS ; ITIRE ; TACT ; IS ; SIS ; CIRN ; HAMAC ; A ; R ; UITUC ; COIF ; EPITET ; RADIO ; PATINATORI ; D.

ULTIMA ORĂ

Cel mai popular dintre sporturi, fotbalul, şi-a împărţit laurii

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

STEAUA,

la capătul unei campanii triumfale: neînvinsă în campionat, a reuşit să cîştige şi Cupa!

DINAMO,

campioană naţională de juniori sau argumentul principal al construirii unei mari echipe

Corespondenţă din Cluj-Napoca :

Leii s-au întors la teatru!

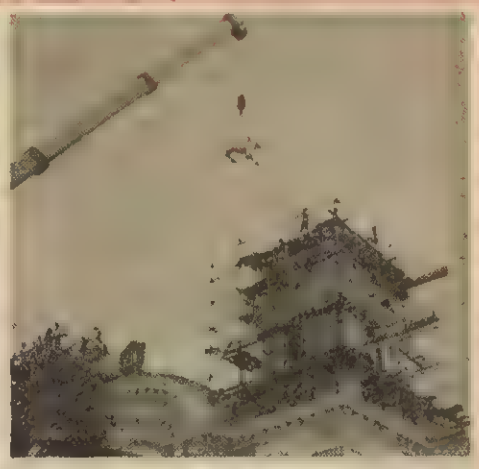

O fotografie cu un leu surprins de un amator în zona pietei Mărăşti din mersul troleibuzului 26 e taxată... trucaj, aşa cum a fost şi cea făcută în comuna Baciu de lîngă Cluj-Napoca cu aproape două decenii în urmă cînd un cetăţean susţinea sus şi tare că noapte de noapte vine în grădina lui un OZN care îsi ia zborul în zori.

„Flacăra" a publicat nu demult o pagină de reportaj („Unde sînt leii de pe Teatrul Naţional din Cluj-Napoca ?"), cu declaraţii autorizate. „Zvonurile" au început să bată în retragere. Leii şi zeităţile alături de care conviet̨uiesc de mai bine de 80 de ani nu dispăruseră fără urmă, ci erau pe mîini bune, în grija Laboratorului zonal de restaurare-conservare a patrimoniului cultural-naţional ! Aici au petrecut peste 400 de zile de „spitalizare", ca urmare a unui diagnostic ce consemna 120 de fisuri pe fiecare decimetru pătrat ! Îmbătrînire şi „oboseală" accentuată a zincului din care au fost turnaţi. Drept „consolidare", au fost utilizaţi chiar şi bustenii. Platforma lui Apollo cedase şi datorită unor vicii constructive. „Înclinarea" fată de verticală depăşea pe cea a turnului din Pisa. Iminent pericol de dărîmare.

Tratamentul a fost stabilit, de comun acord, de către restauratorii Laboratorului, sub conducerea lui Dorin Alicu, împreună cu specialişti din uzine, învăţămînt şi cercetare : Facultatea de fizică, Institutul de chimie, Institutul de arte plastice, secţia întreţinere clădiri din cadrul ICRAL-ului, IMMR „16 Februarie", SANEX, IRIS, Metalul roşu, BJATM, ACMER, toate din Cluj-Napoca. Dar numărul unităţilor care au pus „umărul" e mult mai mare.

Concluzii la ieşire : restabilire şi prelungirea vieţii.

Indicaţii la ieşire : pregătirea „mulajelor" şi stabilirea soluţiilor tehnice şi tehnologice de a realiza, din materiale adecvate, reproducerea grupurilor statuare în următorii ani.

Şi iată, clujenii au fost în aceste zile martori la reintoarcerea leilor spre turnurile de reşedinţă. i-au urmărit „defilînd" prin centrul Clujului, şi apoi în marele spectacol al ridicării la locul ştiut de peste opt decenii.

Joi, 25 iunie. În faţa „Naţionalului" din Cluj-Napoca, o apariţie insolită : o macara ce-şi întinde spre cer un braţ uriaş :

Vineri, 26 iunie. Pe str. Toplita nr. 2, o altă macara începe „încărcarea" pe platforma special construită a lui Apollo. Arată ca la începutul secolului. Zvelt, plin de mîndrie. În piaţa Libertăţii se-ntrerupe circulaţia. Alaiul creşte. Se declanşează sute de aparate de fotografiat. Cineamatori filmează fără întrerupere. Oameni cu feţe serioase alungă şi umbra zvonurilor care mai stăruiau deasupra oraşului.

În piaţa Victoriei, zarvă mare. Platforma opreşte în faţa Teatrului Naţional. Intervin oamenii de ordine, pentru ca operaţiile să se poată desfăşura în deplină securitate, iar cîteva clipe mai tîrziu, în liniste şi deplină siguranţă, şoferii-macaragii **Gheorghe Prundu** şi **Constantin Armanu**, mîndri şi ei că vor intra în povestea romantată a grupurilor statuare de pe „Naţional", coboară macaraua deasupra platformei de ridicare. După ce totul e gata, începe urcarea lui **Apollo**. Uriaşul de jos devine din ce în ce mai mic, pînă-n clipa cînd redevine stăpîn, ca odinioară, pe turnul de vest. Îşi aşteaptă însă leii, după care „platforma" a făcut un nou drum, apoi altele, ultimul transport, tot cu alaiul descris, a fost pentru **Thalia**. Seara tîrziu, totul era, în linii mari, încheiat. A fost prima noapte de „odihnă", la locul lor. Dar şi pentru cei ce au veghiat, timp de 400 zile, refacerea lor. Le transcriem aici numele : **Dorin Alicu, Janisek Andrei, Ovidiu Bianu, Augustin Petruş, Hentz Wilhelm**, cu gîndul că, înţelegîndu-le truda, tipograful care va culege aceste rînduri va găsi pentru numele lor cea mai frumoasă literă. Ca şi pentru numele lui **Vasile Marcu**, inginerul constructor care n-a avut linişte pînă n-a fost convins că turnurile sînt perfect pregătite, pentru a nu mai exista surprize ca acelea declanşate de „viciile" ascunse, moştenite de la constructorii începutului de secol. Da, esafodajul era putred, gata-gata să se prăvălească cu grupul statuar cu tot ! Iar tehnic, soluţia era una de o surprinzătoare subtilitate. Iar destule subrezenii de concepţie au mai găsit restauratorii în chiar modul de realizare a grupurilor.

Schelele încă nu s-au dat jos Mai e de lucru. Se mai fac consolidări. Mai trebuie puse braţele, apoi cununile, ca-ntreaga „toaletă" să fie gata atunci cînd schelele vor fi coborîte. Şi, ca orice bun gospodari, asa cum îmi spunea directorul economic al teatrului, **economistul Vasile Pintea**, turnurile vor fi şi zugrăvite. Şi nu e departe vremea cînd din nou vor fi prezenţi constructorii la Teatrul Naţional. . Sus, pe acoperiş. A venit şi vremea înlocuirii tablei. Vremuri de înnoire, ca şi-n alte pieţe ale Europei. La Roma, statuia ecvestră a lui Marc Aureliu din piaţa Capitoliu, „Caii" de pe Champs Elysée din Paris. Domul de la Koln au întinerit şi ele. Unele au fost înlocuite definitiv. Metropolele Europei, spunea sculptorul clujean **Vasile Rus-Batin**, au declanşat lupta şi sînt în prezent în plină campanie de apărare a valorilor moştenite.

Ce proiecte au restauratorii din cadrul Laboratorului din Cluj-Napoca ? Mai întîi, restaurarea materialului arheologic de Dacia romană de-acum două mii de ani descoperit foarte recent în piaţa Cipariu din Cluj-Napoca, cu prilejul construirii unor noi blocuri (în special podoabe, ceramică şi metal). Apoi, la Sarmizegetusa, unde trei clădiri descoperite anii trecuţi aşteaptă să reintre în circuitul de vizitare. Dar nu sînt singurele proiecte ! Să mai adăugăm eforturile tuturor forurilor judeţene şi municipale implicate în acest extraordinar act patriotic şi de cultură.

De-o săptămînă, leii „Naţionalului" clujean se odihnesc pe turnurile lor, spre liniştea şi bucuria Cetăţii...

CONSTANTIN MUSTAŢĂ

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publicişti-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Ştiinţă :** 21 28 ; **Cultură-învăţămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetăţeneşti :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audienţe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacţie :** 21 23 ; **Secretariat redactor şef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

Biblioteca judeţeană

La închiderea ediției:

Vizita prietenească de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în Republica Populară Polonă

Joi dimineața, cînd revista noastră intra în tipar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a plecat la Varșovia, conducătorul partidului și statului nostru urmînd a efectua, la invitația tovarășului Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone, o vizită prietenească de lucru în Republica Populară Polonă. Acest important eveniment care înscrie o nouă filă în cartea colaborării și prieteniei româno-polone va fi prezentat în numărul viitor al revistei noastre.

flacăra

anul XXXVI
28 (1 673)
VINERI
10 iulie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Istoria la timpul prezent

reporterii noștri transmit din județele Mehedinți și Vaslui

paginile 2, 3, 4 și 5

Bătălia pentru grîu

A început secerișul grîului și pîinea nouă, pîinea de grîu nou, e o sărbătoare a fiecărei case. Dar o sărbătoare înseamnă bucurie și tot omul știe acum că mulțumirea de-a vedea răsplătită această muncă grea, în care au încăput atîtea speranțe, se înfrățește în aceste zile fierbinți, de iulie, cu efortul de-a duce pînă la capăt strădania de a nu pierde nimic din belșugul de grîu al acestei veri. De aceea, acum, cînd avem de strîns, bob cu bob, pîinea de peste an, zilele parcă sînt prea scurte și parcă nu mai ajung pentru cîte avem de făcut. Poate de aceea ne și pare că munca, uneori, dobîndește modul de a se desfășura al unei lupte. O încordare anume și o tensiune vizibilă se resimt din strădania generală de a face cît mai

D. CONSTANTINESCU ■

(Continuare în pagina 3)

Opinii

Omul de știință

Omul de știință este unul dintre cei mai mari binefăcători ai omenirii. Dar nu orice om poate fi om de știință, chiar dacă ar dori acest lucru. El trebuie să posede anumite însușiri, dintre care vocația este cea mai importantă. Ea nu se moștenește în sens genetic, dar s-a observat că în unele familii există predispoziții, înclinații, spre cercetarea științifică sau spre alte domenii de activitate îndeosebi artistice. Vocația se formează prin educație în familie, școală, universitate, sau în societate prin exemplul oamenilor de nădejde. Ea reprezintă acea permanentă dorință și dragoste spre investigație, acel neastîmpăr de a pătrunde în necunoscut, de a dezlega diversele probleme nedescifrate încă. Omul de știință este plin de imaginație. Este un făuritor de ipoteze care de care mai îndrăznețe și mai curajoase. El simte nevoia de a ataca inaccesibilul chiar dacă acesta este foarte îndepărtat, deoarece este convins că ceea ce nu poate fi rezolvat astăzi va fi rezolvat mîine.

O însușire foarte importantă cu care trebuie înzestrat omul de știință este inteligența întrucît aceasta îl ajută să pătrundă în esența fenomenelor, în profunzimea lucrurilor. Numai o minte ascuțită, iscoditoare, îmbogățită cu un larg bagaj de cunoștințe, de informații științifice, nu numai în domeniul de specialitate ci și în domeniile înrudite, poate dezlega dificilele probleme care confruntă știința contemporană.

Omul de știință trebuie să muncească mult. Pentru el nu există răgaz nici ziua nici noaptea, deoarece creierul lui este în continuă căutare de noi soluții pentru descoperirea noului. Caracteristic este faptul că activitatea lui nu implică greutățile pe care trebuie să le suporte omul obișnuit, deoarece ea este alimentată de pasiunea pentru cercetare.

Perseverența, curajul, onestitatea, sinceritatea, probitatea,

Acad. prof. dr. NICHIFOR CEAPOIU ■

(Continuare în pagina 17)

Biblioteca Județeană

Închiderea şi deschiderea Dunării

Unul din obiectivele de seamă ale impetuoasei dezvoltări economice a României în Epoca Nicolae Ceauşescu o constituie complexul hidroenergetic de la Porţile de Fier II, ctitorie în care politica muncii trăită la cotele cele mai fierbinţi ale spiritului revoluţionar dă imaginea unei nepieritoare voinţe de a construi, de a dura. Pentru a pune în funcţiune această uzină de lumină în care opt agregate produc 216 MW, timp de zece ani, peste 15.000 de oameni au desfăşurat o muncă intensă, susţinută. Pentru aceasta au fost construite 125 de pavilioane de locuit, cu 1 500 de garsoniere, un club, o şcoală, un dispensar, o cantină şi o veritabilă reţea de magazine, colonia de la Ostrov având proporţiile unui oraş. În cei zece ani de muncă, au fost turnate 2,2 milioane metri cubi de betoane, au fost efectuate 2,5 milioane metri cubi de escavaţii sub apă, au fost efectuate cofraje ale căror suprafeţe însumate dau cifra de un milion de metri pătraţi, s-au introdus umpluturi de peste şase milioane metri cubi şi s-au efectuat în premieră pe ţară alte lucrări de mare complexitate tehnică. La Porţile de Fier II a fost construit un baraj care poate fi, în egală măsură, şi o statuie a eroismului.

Echipa de reporteri: CORNEL NISTORESCU, ROXANA PAICU MANOLESCU, OPREA GEORGESCU şi ELENA GHERA
relatează din judeţul Mehedinţi

O şcoală absolvită de două ori

Povestite, lucrurile par foarte simple. Lui Viorel Pârcălăbescu, inginerul şef al Antreprizei de Construcţii Hidroenergetice Porţile de Fier II chiar aşa i se par. În fugă, poate că oamenii s-au gîndit în orele de răgaz că, iată, de mii de ani Dunărea curgea nestingherită printre aceleaşi maluri şi au venit ei cu fel de fel de maşini şi utilaje şi i-au silit apele să treacă prin aşa numitele circuite hidraulice ale agregatelor, nişte goluri în infrastructura centralelor, un fel de pilnii cu diametrul variabil între 22 şi 14,50 metri, şi să producă energie electrică. Dar pînă la curentul electric au mai fost multe. Înşiruirea inginerului şef este mai de grabă modestă : crearea încintelor de lucru pentru barajul deversor românesc, practic închiderea unuia din cele două braţe ale Dunării, cel mic, construcţia unor batardouri etanşe în amonte şi aval, desecarea, punerea la uscat, escavaţii, lucrări de betoane, montaj. Apoi, desfiinţarea batardourilor, inundarea incintei şi punerea în funcţiune. Toate acestea s-au întîmplat între 3 decembrie 1977, data inaugurării lucrărilor şi 31 august 1984. Aproape în paralel, s-au desfăşurat lucrările din braţul mare al Dunării, unde sînt amplasate cele două centrale — românească şi iugoslavă şi barajul deversor iugoslav, similar cu cel românesc. Aici s-a construit un batardou lung de 1,6 kilometri, care a îngustat cu 90 la sută secţiunea de scurgere. Devierea s-a produs la 4 septembrie 1978. Cele două centrale şi barajul au fost inundate la 20 noiembrie 1984. Tot atunci s-a închis Dunărea dinspre malul iugoslav pentru crearea încintei de lucru faza II, unde se execută acum ecluza şi centrala suplimentară iugoslavă. Ecluza românească a început să funcţioneze în ziua de 6 decembrie 1984. Ulterior s-a impus ca o necesitate economică şi execuţia unor centrale suplimentare, atît pentru partea românească cît şi iugoslavă, la care se lucrează acum din plin.

— Lucrarea, explică inginerul Viorel Pârcălăbescu, este spectaculoasă. Lucrări grele au fost cele două închideri ale Dunării din etapa I şi, mai ales, închiderea Dunării din etapa II, care a necesitat o concentrare deosebită de utilaje, mijloace de transport şi forţe umane. În noaptea de 26 noiembrie 1984 cred că n-a dormit nimeni în toată colonia. Escavaţiile şi lucrările de betoane au fost de volume deosebit de mari. Pe lîngă dimensiunile mari, aici a fost nevoie în mod deosebit de realizarea unor lucrări de calitate superioară, îndeosebi la structurile de beton ale barajelor centralelor. S-au folosit tehnologii noi, cu caracter de unicat, cu randament şi eficacitate economică marite la circuitele hidraulice ale agregatelor. La cofrarea planseelor superioare ale acestora, la o înălţime de 22 metri, în zona variabilă a prizei, s-a adoptat soluţia cu cintre metalice şi panouri metalice variabile în ambele plane. S-au eliminat complet susţinerile de lemn, ceea ce a dus la o economie de 375 metri cubi material lemnos şi a redus necesarul de dulgheri cu 160. Durata de realizare a lucrării a fost redusă de 3 ori. Scheletul, susţinere şi cofraje, se recuperează integral şi va fi folosit la alte agregate, la centralele suplimentare şi la cele de pe Dunăre, în aval, care se vor construi în viitor. O altă soluţie aplicată pentru prima oară aici este folosirea cofrajelor metalice speciale pentru realizarea integrală a suprastructurii sălii maşinilor, cadre pe înălţimea de 21 metri pe care sînt montate căile de rulare a două poduri de 250 tone, cele mai mari din ţară. Cuplate, ridică generatorul care are o greutate de 450 tone. O altă lucrare importantă şi spectaculoasă a fost realizarea şi montarea grinzilor de rulare pentru macaralele necesare exploatării echipamentelor de închidere de la baraje şi de la priza şi aspiratorii centralelor : vane rapide acţionate cu servomotoare, batardouri la intrare şi ieşire. Piesele de închidere au în jur de 25 tone. Numai o grindă de rulare are 80 de tone şi a trebuit ridicată de la cota 17 la cota 46.

Lista lucrărilor deosebite ar putea fi mult mai mare. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că la această lucrare s-a venit cu o experienţă cîştigată la precedentele lucrări. Ea a fost îmbogăţită la Porţile de Fier II şi va fi folosită pentru toate lucrările de asemenea gabarite pe Dunăre sau pe riurile interioare.

Lucrarea, ceea ce s-a făcut pînă acum şi ceea ce se va mai face, a fost dusă pe umerii unor oameni cu mulţi ani de şantier: Constantin Viaşu, Dan Drăgutescu, Nicolae Ciortan, Gheorghe Croitoru, Gheorghe Cebuc, Nicolae Pietraru, Dumitru Neicu, comunişti de nădejde, cunoscuţi pe toate şantierele de construcţii hidroenergetice, precum şi de foarte mulţi tineri : muncitori, maiştri, ingineri stagiari care s-au maturizat la o şcoală cu stacheta înaltă, care s-au format pentru lucrările hidroenergetice ale viitorului, care lucrează acum la amenajarea Oltului superior, a Jiului, a Dîmboviţei, la lucrările de la Bistra-Poiana Mărului şi Riul Mare. Între 1981 şi 1985 la Centrala română a fiinţat un Şantier Naţional al Tineretului, doi ani fruntaş pe ţară. Mulţi din cei care au lucrat aici şi-au făcut o meserie : sudori, lăcătuşi, fierari, macaragii şi au rămas să lucreze în continuare pe şantier, şi-au întemeiat familii, au deja copii.

Nu totul a mers lin. Aproape nimic n-a fost uşor. În martie-aprilie, debitele Dunării au devenit catastrofale — 15 600 metri cubi pe secundă, frecvenţă aşteptată odată la o sută de ani. Ele depăşiseră pe cele de calcul ale batardoului. Se luase în discuţie chiar inundarea voită a incintei, ceea ce ar fi întîrziat lucrarea cu cel puţin un an şi jumătate. Oamenii au avut la dispoziţie două săptămîni pentru consolidarea şi suprainălţarea batardoului. Normal, cota superioară a acestuia trebuia să fie la 3—4 metri deasupra apei. Se lucra cu roata maşinii la apă. În amonte s-au executat epiuri de deviere a viiturii. În aval, apa depăşise pal-planşele. Batardoul era sub apă. Nu se mai vedeau decît oamenii şi maşinile, parcă plutind pe ape în întrecerea cu acestea.

În povestea inginerului şef toată această luptă este rezumată în cinci cuvinte : „Am trecut şi hopul ăsta".

Oamenii de la Porţile de Fier se vor răspîndi pe alte şantiere, vor începe lucrări şi apoi le vor termina. Ei au înţeles, că pentru edificarea socialismului în România fiecare trebuie nu numai să-şi facă datoria la locul de muncă ce i s-a încredinţat, ci să-i dea acesteia o perspectivă pe măsura noilor programe pe care partidul le-a propus poporului.

Oraşul pe drumuri

Bate un vînt de despărţire. Jumătate din oameni au şi plecat. Nu mai este aglomeraţia de acum cîţiva ani cînd nu aveai loc nici să te plimbi pe alee. Nu mai sînt mulţi nici în preajma cantinei. Jumătate din sala mare a rămas fără mese. Pavilioanele din scîndură au început să se coşcovească. Pereţii s-au umflat în dreptul bazinelor de apă prin băi şi uşile poartă semnul mai multor yale. Nu demult au şi fost dărîmate douăsprezece barăci. Vor urma altele. Nu vor rămîne decît clădirile din beton şi aleile cu plopi. Vreme de cîţiva ani, colonia se va măsura din ce în ce mai mult. Cîte unul, cu geamantanele, cu maşinile mici, cu rata sau cu basculantele vor pleca discret din acest oraş de carton şi prefabricate, aliniat şi dens, cîndva animat de o febră pe care n-o mai poţi vedea decît în filmele despre căutătorii de aur. Şi-n ele tentaţia naşte peste noapte oraşe, le ridică şi, peste ani, le coboară, de parcă ar vrea să-ţi arate că pot să dispară ca şi cum n-ar fi fost niciodată.

Biblioteca închisă. Loto-prono la care nu mai cumpără decît puţini. Barul gol. Poşta cu mai puţine scrisori primite şi expediate, clubul şahiştilor fără chibiţi, aleile calme, dominate de gopotitul frunzelor de plop. Doar cîte o nevastă de dulgher tricotează în faţa intrării şi aşteaptă o cunoscută care să-i dea ştiri. Vremea veştilor mari a trecut. S-au dus şi clipele de carnaval trăite după închiderea Dunării cînd toată lumea stătea pe alei, ciocnea un pahar, cînta, dansa într-o atmosferă de Rio. Naivi şi fericiţi se bucurau că au oprit Dunărea, cel mai mare fluviu al Europei şi asta îi făcea să se simtă mari, importanţi, fără necazuri. Toată lumea era a lor şi arcurile întinse din fiecare au cedat şi s-au destins din ce în ce mai mult. Nici primele turaţii ale

turbinelor nu au provocat atîta vîlvă, deși fiecare și-a dat seama că din acel moment, picur cu picur începe să curgă sfîrșitul orașului ridicat peste noapte pe un ostrov între brațele fluviului. La spălătoria pentru lenjerie nu mai lese ciuperca mare de abur, salvările stau nemișcate în fața stației din mijlocul coloniei. Doar cîte un copil se mai zgîrie sau își rupe o mînă și atunci pleacă cu mare hărmălaie spre Severin. Nici sosirea autobuzelor nu mai este un eveniment. Înainte, se duceau la fiecare cursă ca să vadă cine a mai apărut prin colonie și îl măsurau cu atenție pe fiecare venit, punînd pariuri: ăsta rezistă o zi, ăsta două, pe ăsta pariez că o șterge după o săptămînă. Doar drumurile la Gogoșu sînt ceva mai dese. Pleacă o mașină după pîine, un autobuz sau două cu navetiștii și cîte o basculantă care să-i ducă pe cîte unii să se însoare. Astea sînt cele mai importante evenimente de la sfîrșitul oricărui șantier. Cîte doi se hotărăsc să n-o mai ia de unul singur pe drumurile țării ci împreună. Am stat atîta, n-am văzut, ne cunoaștem, ne știm păcatele și virtuțile, ce să mai tot căutăm ? Iacă, ne căsătorim și ne vedem de treabă.

Între niște magazii a rămas un porumbar cocoțat pe stîlpi. Omul care l-a făcut a plecat. Și-a luat porumbeii cu el și a lăsat vagonul mic de scînduri, gol și trist ca un monument al unei iubiri. La poștă nu se mai înghesuie nimeni. Cu cîțiva ani în urmă stăteai la coadă. În zilele de leafă rîndul dădea pe afară. Toată lumea se înghesuia să trimită mandate poștale. Plecau mașini încărcate cu saci de bani. Erau săptămîni în care cărau și zece milioane. Trei factori poștali împărțeau telegramele și scrisorile acestui oraș așezat pe un kilometru pătrat și cu cea mai deasă populație din lume. Acum un singur factor poștal se plimbă resemnat. Parcă n-are ce face.

N-a fost decît provizoratul necesar pentru a construi ceea ce trebuie să dureze. La urma urmei, viața se prelungește pe alte făgașe. Nu vor rămîne decît cei de la exploatare în cele 30 de apartamente și cei care vor veni la reparația navelor. În ecluza de rezervă se va amenaja un doc uscat pentru întreținerea vapoarelor. Toată suflarea se va concentra în colonia definitivă unde, în blocurile din jurul școlii și dispensarului vor locui energeticienii. Ei au sosit printre ultimii, cu puțin înainte de producerea primelor picături de energie. Inginerul Ion Trimbițaș a fost chemat de la Porțile de Fier I unde a lucrat tot la beneficiar. A luat cu el o echipă de oameni în vîrstă, care în primii ani ai Porților de Fier I erau și ei între cei tineri, trecuți prin experiența unei hidrocentrale. Acolo și-au format o „firmă" și inginerul Trimbițaș i-a luat cu el să dea o mînă de ajutor la noua hidrocentrală. Așa au ajuns la Ostrovu Ion Dănciulescu și Ion Băcanu, Grigore Nicolae și Nicolae Cosmănescu. Lor li s-au adăugat doi ingineri stagiari, absolvenți de electronică, Adrian Miulescu și Bogdan Popescu, electroniștii care depanează toate penele, și un hidroenergetician extrem de priceput, Nicolae Cristea, un om pe care mulți îl văd ca pe un stîlp la uzinele electrice. De fapt dintre cei tineri se aleg oamenii care sar la orice oră din zi și din noapte pentru a repara cîte o avarie mărunță și peste cîțiva ani ei vor fi cei bătrîni. Nu va trece multă vreme și inginerul Trimbițaș cu oamenii lui se vor întoarce pe Dunăre în sus, la Hidrocentrala mare. Ea face parte integrantă din viața lor și acolo vor să rămînă. Iar la Ostrov, bătrînii de mîine sînt stagiarii și începătorii de acum. Fiecare își pregătește și își apără amintirile.

Adevăruri care se trăiesc

De la inginerul Mircea Ilie, directorul Antreprizei de Montaj Porțile de Fier II — Olt inferior, am înțeles cele cîteva reguli de fier ale unui șantier.

Unu — treaba bună nu se face cu „mercenari" detașați pe cîteva luni. Cine vrea să construiască o hidrocentrală trebuie să-și crească oamenii. „Legarea de pămînt", în acest caz, înseamnă dragostea de meserie, o meserie grea, practicată în condiții deosebite. „Așa e munca noastră. Deschidem un șantier, ridicăm o hidrocentrală, și cînd totul este gata, cînd greul a trecut, predăm cheile și plecăm către alte șantiere. Fiecare mare șantier e o școală pentru următoarele. Aici am venit de la Bicaz, de la Porțile de Fier I, de aici vom pleca către Jiu, Mureș, Bistrița, Argeș.

Doi — prima victorie (și prima mare grijă) e colectivitatea. De felul în care se structurează ea, depinde succesul final. Un om nou înseamnă o nouă problemă. În acest context, statutul șefului în șantier este infinit mai dificil decît în condițiile unei întreprinderi obișnuite (exemplul personal acționează aici fără derogări teoretice).

Pe Ostrovul mare, montorii au venit încă de la început, din 1978, odată cu constructorii. Multe din lucrările de montaj s-au atacat în paralel cu ridicarea hidrocentralei, iar mîndria lor, a montorilor, sînt tocmai acele lucrări care azi nu se mai văd. Să nu lucrezi pentru un an, sau doi, sau cinci, să lucrezi pentru toți anii cît această cetate va da lumină.

Porțile de Fier II — o hidrocentrală care s-a ridicat fără nici un eveniment deosebit. Totul a decurs normal, mi se spune. Nimic deosebit, aveam să aflu, aici înseamnă că nu a avut loc nici o avarie, nici la constructori, nici la montori. Dacă au existat momente grele ? Poate închiderea Dunării la Centrală, unde devierea s-a făcut cu reglaj de debit, așa încît totul a trebuit montat înainte (patru ani au așteptat montorii ca, odată pusă în funcțiune, hidrocentrala să confirme că au lucrat perfect). A mai fost punerea în funcțiune a primului agregat, ecluza, apoi toate celelalte agregate... Acum e liniște pe șantier. Etapa intîi s-a încheiat. Peste puțin timp, însă, montorii vor ataca ecluza din proiectul inițial și cele două centrale suplimentare, română și iugoslavă, pe care le vor preda la cheie. Iar inginerul Mircea Ilie este sigur că „la cheie" va însemna, și de data asta, lucru cu adevărat bine făcut, pentru că „îmi cunosc oamenii, știu cum s-au format".

Vorbind despre sine, inginerul Ilie spune „deformarea mea" a început din facultate de la cursurile profesorului Dorin Pavel. Pe atunci, hidrocentrala Porțile de Fier I era doar un proiect, dar el ne întreba la examen cum se va face montarea turbinei aici. La examenul ăsta am hotărît că trebuie să merg la Porțile de Fier.

De început, a început cu Bicazul, acum 28 de ani, în 10 august, și n-a mai părăsit niciodată șantierele hidro. La Porțile de Fier II a venit, bineînțeles, de la Porțile de Fier I. Cine a îndrăgit meseria asta, nu o mai poate trăda, îmi spune. Acum cîteva zile a ieșit la pensie un maistru după 30 de ani de montaj hidro : maistrul Mindrescu are și el 26 de ani de șantier...

Spectaculosul cotidian

Primul șantier al maistrului Mindrescu a fost pe Bistrița, la Stejaru. Au urmat apoi Porțile de Fier I, Baia Mare, Argeș amonte, Argeș aval, Mărășelu, lîngă Cluj, din nou Argeș, apoi Olt inferior și Porțile de Fier II. Aurelian s-a născut la Porțile de Fier I, în 1970. Manuela, în 1973, la Argeș, iar Cristian în 1979, pe Oltul inferior. Trei copii, trei din șantierele hidrotehnice unde a fost nevoie de Aurel Mindrescu, de știința sa de a monta turbine hidro, „pe care n-o să le părăsesc decît la pensie". Unii spun că ar fi mai spectaculoasă munca de constructor decît cea de montor. Așa o fi, că noi nu spectacolul îl căutăm. Uite, să luăm centrala asta în care ne aflăm acum. 208 metri lungime, 23 metri lățime, 15 metri înălțime. Pe dreapta, instalațiile electrice, pe stînga, cele mecanice. Nimic spectaculos pentru montori. Numai că adevărata centrală trăiește sub acest planșeu, unde la o adîncime de 8 metri sînt montate cele 8 grupuri hidroenergetice.

Vorbeam însă despre spectaculos îmi amintește maistrul Mindrescu. Mă întreb uneori cum ar arăta filmul celor trei zile și trei nopți despre care vă povesteam. Sau întregul montaj al turbinei. Aici, la Porțile de Fier II, s-au montat primele turbine BULB. Pînă atunci, am construit și am montat în țară numai turbine tip Kaplan, pe verticală, așa că prima turbină BULB a fost un eveniment. Și încă unul nu lipsit de spectaculos. Deci, întîi se preasamblează întreaga turbină pe verticală (ceea ce înseamnă, practic, o nouă tehnologie de montaj a întregului grup hidrogenerator), apoi se răstoarnă pe orizontală și se coboară pe rînd, în camera turbinei, cu cele două poduri rulante de cîte 250 tone fiecare, capul amonte, de 40 tone, blocul generator, de 470 tone, statorul turbinei, de 265 tone și camera rotorică, de 100 tone, fiecare mișcare a acestor monștri de metal fiind executată cu precizie de milimetri. El, îmi spune, dar trebuia să fi fost acolo, sau măcar să-i fi cunoscut pe Ion Plăcintă, pe Gheorghe Ababei, pe Florin Predescu, pe Emil Matei sau pe băieții de la Șantierul național al tineretului. Au venit pentru cîteva luni. Mulți s-au întors la vechile locuri de muncă. Unii, însă, care s-au legat de viața aspră a șantierului, au rămas. Sandu Paiș, de la Industria sîrmei din Buzău, s-a stabilit la noi împreună cu soția și copilul ; lucrează acum la reparațiile ce se desfășoară la Porțile de Fier I. Tomiță Isac poate fi întîlnit la Olt aval. La fel, maiștrii Petre Marinescu și Virgil Ciumpavu. Cine a apucat să trăiască 6—7 ani în șantier, nu-l mai părăsește, îmi spusese directorul Mircea Ilie. Iată însă că uneori și cîteva luni sînt suficiente. Cîte mari iubiri nu s-au născut fulgerător !

Bătălia pentru grîu

(Urmare din pag. 1)

eficient fiecare efort. Iar prețul cuvîntului sporește și el, de asemenea, fiindcă de-a lungul zilelor de lucru, pe fluxul acesta al culesului și transportului și depozitării recoltei, cuvintele parcă sînt mai pregnante și cîteodată se aseamănă, în laconismul lor, cu ordinele rostite în desfășurarea unei bătălii. Mai mult decît în alți ani, buna organizare a muncii în toate sectoarele de care depinde soarta recoltei se dovedește prin disciplina ce înseamnă, la urma urmei, că fiecare om știe bine ce are de făcut. Fără îndoială, secerișul griului pune în valoare și experiența pozitivă ce a fost cîștigată, în cele mai multe unități agricole, în cursul campaniei de recoltare a orzului. Această experiență a demonstrat că la seceriș se poate lucra în ritm accelerat și există argumente bine întemeiate că strînsul griului se poate face în 8—10 zile. Nu încape îndoială că remarcabila realizare a cooperatorilor din Scornicești, de a obține 9 865 kilograme orz la hectar pe teren neirigat, s-a datorat între altele și modului în care au știut să se organizeze astfel încît să poată strînge recolta la timp și fără pierderi. Într-o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, oamenii muncii de pe ogoarele Cooperativei agricole de producție Scornicești, județul Olt, au raportat cu legitimă mîndrie patriotică și satisfacție obținerea acestei recolte pe întreaga suprafață cultivată. În telegramă se subliniază că acest rezultat deosebit se datorește activității neobosite pe care comuniștii, membrii cooperatori au depus-o în vederea îndeplinirii obiectivelor formulate de secretarul general al partidului în ceea ce privește înfăptuirea noii revoluții agrare, a indicațiilor și orientărilor date la fața locului cu prilejul vizitelor de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, recolta obținută confirmînd încă o dată că atunci cînd sînt aplicate cele mai noi cuceriri ale științei agrotehnice, cînd este bine valorificată baza materială, asemenea producții sînt pe deplin posibile. S-a raportat, totodată, că și recolta de grîu va fi bogată, producția în acest an fiind pe măsura încrederii și înaltelor titluri acordate cooperativei.

Ne aflăm într-o perioadă a maximei concentrări a forțelor în agricultură. În momentul de față nu există în agricultură o sarcină mai importantă decît aceea de a strînge cît mai repede recolta de grîu, de a semăna integral cu cea de-a doua cultură suprafețele prevăzute, de a executa arăturile de vară, de a depozita cantități cît mai mari de furaje, de a strînge recolta de legume și fructe.

A început și se află în plină desfășurare secerișul griului. Iar pîinea nouă, pîinea de grîu nou, e o sărbătoare a fiecărei case. Bucuria acestei sărbători e bucuria unei izbînzi. Și ea se împlinește, de fapt, prin munca de a încununa această izbîndă, de a nu lăsa să se piardă nimic din pîinea țării. Din zori pînă-n seară, acolo unde între orizonturile largi ale cîmpiei lanurile de grîu unduie în lumina zilei de vară, oamenii care fac pîinea țării se află la datorie. Pretutindeni acolo unde lumina zilei de vară se aseamănă pînzei subțiri, de borangic, a unui șergar din care se ridică aburul pîinii noi.

Unul este muncitor, unul inginer, unul profesor, iar altul primar. Cu toții însă sînt deputați, sînt dintre acei oameni care constituie forma democratică a puterii locale : Consiliul popular. Ei decid asupra viitorului orașului lor, dar, mobilizînd masele de alegători, ei participă efectiv la realizarea programelor, la înfăptuirea politicii noastre în ansamblul ei, la dezvoltarea tuturor localităților în care ei trăiesc și muncesc.

Dintre cei de față, unul a mobilizat oamenii și împreună au oprit alunecarea unui deal ; altul, tot împreună cu alegătorii, a reparat strada principală a circumscripției, altul a săpat o fîntînă, a condus o mare acțiune de amenajare a unui stadion, de plantare a mii și zeci de mii de arbori și arbuști, iar altul, fiind și profesor, a împăcat o familie în discordie, a educat prin muncă și pentru muncă generații de-a rîndul.

Fiecare, în felul său, și toți împreună cu alegătorii au pus umărul la înălțarea localităților lor, a patriei, cu o frunte mai sus.

Ei sînt marii noștri anonimi care, situați totdeauna în fruntea maselor de alegători, conducînd cu pricepere acțiunile inițiate, au aplicat în practică deciziile organelor puterii locale..

Grupajul de față surprinde, acum la apropiata încheiere a mandatului electoral, cîteva din multiplele și frumoasele realizări ale cîtorva deputați din municipiul Vaslui, municipiu tînăr, în care omul bun, omul vrednic, omul care gîndește frumos la viitorul său și al țării își poate manifesta din plin nu numai gîndul frumos, ci mai ales fapta frumoasă.

Cei din grupajul de față încearcă, deci, un bilanț al împlinirilor din circumscripțiile lor, al răspunderilor cu care au fost investiți, sintetizînd astfel experiența în conlucrarea permanentă dintre alegători și aleși, în realizarea platformei electorale a FDUS ca o caracteristică a democrației noastre socialiste.

Echipa de reporteri : N. GRIGORE MĂRĂȘANU, VICTOR NIȚĂ, AURELIAN T. DUMITRESCU și PAUL AGARICI
relatează din județul Vaslui

Dialog despre puterea locală

Joi, 18 iunie, în sala de festivități a Întreprinderii mecanice din Vaslui, a avut loc, în fața unui numeros public venit din toate întreprinderile ce alcătuiesc tînăra platformă industrială a orașului, raportul primarului. Ce este, ce vrea să fie, deci, raportul primarului ? Așa, în linii mari, ar fi vorba despre o foarte amănunțită dare de seamă pe care primarul municipiului, tovarășul Grigore Munteanu, a prezentat-o în fața tuturor celor prezenți. O dare de seamă asupra calității vieții de pe întreg cuprinsul Vasluiului și, cu precădere, a celor ce muncesc în platforma industrială. Au fost trecute în revistă, firește, rezultatele activității economice propriu-zise, dar și modul în care locuitorii orașului au răspuns la solicitările primăriei. Cum s-ar spune, de-o parte primarul, secondat de cei mai apropiați colaboratori ai săi, iar de cealaltă parte oamenii muncii, locuitorii orașului. Adică un dialog viu, concret, profund democratic, menit să scoată în evidență lucrurile bune și, cu aceeași obiectivitate, să semnaleze micile sau marile neajunsuri ce încă se mai manifestă pe ici pe colo. Cu alte cuvinte, deși desfășurat, cum spuneam, într-o sală de festivități, raportul și, mai apoi, dialogul, n-a avut nicidecum un caracter festiv. Rodica Andrei, economistă, a ținut să precizeze că, dimpreună cu vecinii ei, cu tovarășii săi de muncă, a contribuit la amenajarea zonei de agrement a orașului, unde s-au plantat peste 5 000 de pomi, că s-a participat la lucrările de excavare de la bazinul de înot, că au dotat lacul din zonă cu un ponton și cu 12 hidrobiciclete realizate prin muncă patriotică, din subprodusele de metal recuperate în întreprindere, că au amenajat șoseaua și trotuarul ce fac legătura între platforma industrială și oraș, dar că se pune foarte serios problema iluminării acestui drum, mai ales că datorită serviciului defectuos al transportului, adeseori oamenii sînt puși în situația de-a merge pe jos pînă în oraș, la casele lor. „Apoi, a continuat economista Rodica Andrei, aș vrea să știu și eu ce facem cu apa adunată în subsolul unora dintre blocuri?" Un alt vorbitor, Crina Moraru, după ce s-a lăudat — și nu doar la figurat, ci la propriu — cu rezultatele obținute în muncă, inclusiv cu cele obținute pe tărîm edilitar-gospodăresc, a adus în discuție faptul că ar trebui să fie forate, în diverse puncte ale orașului, un cît mai mare număr de fîntîni, pentru a se asigura, deocamdată pe această cale, deficitul de apă potabilă a orașului. Apoi, în altă ordine de idei, vorbitoarea a considerat că ar fi necesară amenajarea unei cofetării pe Bulevardul Ana Ipătescu, o zonă în care, de obicei, părinții ies la plimbare cu copiii. „N-ar fi rău, a mai adăugat dînsa, dacă s-ar găsi ceva mai multă apă minerală în oraș, sau dacă sucurile ar fi ceva mai reci, nu chiar ca gheața, dar nici fierbinți ca un ceai". Constantin Hurdubaie, un alt vorbitor, este foarte nedumerit că urcarea în autobuzele din Vaslui se face numai pe o singură ușă, celelalte fiind blocate. „Din dispoziția cui, a întrebat el, s-a luat o astfel de măsură ? Eu cred că este un abuz din partea șoferilor de autobuz, șoferi care, trebuie să spunem, unii stau cam rău cu disciplina, cu bunul simț și, de ce nu, cu educația". Problema apei de la subsolul blocurilor este readusă în discuție de către Ferdinand Stingăceanu, care consideră că se fac unele lucrări de combatere a acestei ape, dar meșterii fac lucru de mîntuială. „Noi, cei din zona gării, afirmă Petru Ciobanu, cel mai nou și mai mare cartier din oraș, am dori tare mult să se înființeze o sifonărie. Și-am mai dori, a adăugat, ca la nici o unitate să nu se condiționeze cumpărarea unei mărfi de altă marfă, mai ales că prin astfel de practici își acoperă lipsa de grijă pentru cartier". Ștefan Popa, tot un locuitor al cartierului din zona gării, consideră că magazinele de aici nu sînt la fel de bine aprovizionate precum cele din centrul orașului. „Am dat doar cîteva exemple care ilustrează, credem noi, caracterul efectiv de lucru ce a patronat acest raport al primarului. Mai mult decît atît, la raport au participat, cum spuneam, și cei mai apropiați ai primarului, adică exact oamenii care au fost obligați să dea pe loc răspunsurile solicitate de cei ce au luat cuvîntul. Scuze, mai mult sau mai puțin obiective, s-au mai găsit, dar caietul de note al primarului s-a umplut de date concrete, reale, probleme ce se cer rezolvate cu maximum de urgență și, desigur, cu o responsabilă competență. Raportul primarului, deci, a fost un fructuos dialog asupra măsurilor ce se cer a fi luate pentru continua îmbunătățire a calității vieții pe întreg cuprinsul orașului. „Voi avea, după alte cîteva rapoarte de acest fel, rapoarte pe care am să le susțin în alte cartiere ale orașului, ne declara primarul Grigore Munteanu, o situație exactă a aceea ce am făcut, a ceea ce mai trebuie să facem. Am instaurat, după cum cred că ați văzut, un dialog curat, pe față, fără să cocolosim realitatea. Trebuie să știm ce merge, ce nu merge, unde greșim noi, unde greșesc oamenii. Raportul meu, al primarului, este un prilej de profundă meditație asupra realității. Noi, primăria, ieșim cîștigați din aceste dialoguri, dar trebuie să facem totul ca și oamenii să vadă că problemele aduse în discuție sînt luate în evidență, sînt dezbătute și, prin ei și pentru ei, încercăm să le rezolvăm". Raportul primarului, deci, ar fi, la Vaslui — și nu numai la Vaslui, desigur — un mod de a-ți însuși datele realității, un mod de a-ți exercita atribuțiile în fața oamenilor, de a chema la fapte deputații, alegătorii din circumscripțiile cărora se reclamă lipsurile. Adică foarte simplu spus, un fapt de viață, un fapt de autentică democrație.

Rubrică la Tribuna Democrației

RAPORTUL PRIMARULUI

Schiță de portret

După înfățișarea caselor, a grădinilor aferente, a străzilor — doar cîteva la număr, unele asfaltate, altele doar pietruite sau semipietruite — Moara Grecilor, una din suburbiile municipiului Vaslui, pare a fi un sat de oameni gospodari. Dar după numărul și importanța unităților economice dispuse cu precădere la marginea acestui fost sat, înțelegem imediat, că Moara Grecilor este, totuși, un cartier al Vasluiului, un fel de platformă agroindustrială a orașului. Iată, spre exemplificare, doar cîteva din unitățile ce alcătuiesc sus-numita platformă: Autobaza ITSAIA, Trustul I.A.S. și I.A.S.-Vaslui, Trustul S.M.A. și S.M.A.-Vaslui, I.J.P.I.P.S., Stațiunea de cercetări pentru cultura pajiștilor, două asociații economice intercooperatiste și de stat, una pentru prestări servicii în domeniul construcțiilor, o alta pentru viticultură, Ferma legumicolă a C.A.P.-Vaslui, o altă fermă, zootehnică, cu vaci de elită pentru lapte și, în fine, o stație pentru produse preparate din carne. Cu o astfel de putere economică Moara Grecilor a făcut ușor și rapid saltul de la condiția de sat spre cea de cartier al unui oraș el însuși aflat în plină devenire. Firește, amplasarea unităților mai sus amintite pe raza cartierului Moara Grecilor a fost și este, în continuare, o șansă pentru locuitorii fostului sat. Bănuim însă că în spatele șansei au apărut și unele responsabilități. Supoziția noastră este pe deplin confirmată de maistrul Ștefan Budeanu, șeful autobazei ITSAIA, deputatul cartierului. „Am devenit, zice dînsul, peste noapte orășeni. Oamenii noștri muncesc, alături de alți locuitori ai orașului Vaslui, în unitățile economice nou înființate. Muncesc bine, cu tragere de inimă, și, normal, cîștigă bani frumoși. Mulți dintre ei și-au ridicat case noi, adevărate vile, cu tot confortul posibil, așa cum nici măcar nu îndrăzneau să viseze înaintașii lor. În numai 10—15 ani satul, ca să-i zic tot așa, s-a reîntemeiat. Mai toate casele sînt noi, grădinile au altă înfățișare, sînt înțesate de solarii, ulițele s-au aliniat, devenind străzi în toată puterea cuvîntului. Am ridicat o școală nouă, iar în sediul celei vechi am făcut o grădiniță. Am reparat, de curînd strada principală, cea care face legătura cu șoseaua națională, iar acolo, la intersecție, am amenajat o stație, ca lumea, pentru autobuz. Am vrea să pietruim alte două străzi, mai ales că și acestea ies în șoseaua națională. Le vom pietrui, fără doar și poate, așa cum vom săpa și cîteva fîntîni, una între școală și grădiniță, iar alta pe strada principală. Ce-am mai făcut ? Am făcut o nouă platformă pentru gunoi, am plantat zeci și zeci de pomi, dar, din păcate, nu s-au prea prins și trebuie să reluăm acțiunea. Am început să pavăm trotuarele cu dale de beton, să amenajăm spațiile verzi de la intersecția străzilor". Acestea fiind zise, îl rog pe Ștefan Budeanu să batem la pas cele cîteva străzi din cartierul Moara Grecilor. Ne oprim în fața casei lui Radu Crețu, șofer la I.A.S. După părerea deputatului, aceasta este, pînă-n clipa de față, cea mai frumoasă casă din cartier. E-adevărat, dar nouă ni se pare că și casele lui Ion Fîntînaru sau Gheorghe Codreanu sînt la fel de frumoase. „Moara Grecilor, continuă Ștefan Budeanu, a început să fie, după părerea mea, un cartier în care viața de oraș se învecinează cu cea de sat. Este un amestec, zic eu, plăcut și plin de farmec. Iar dacă adaug că mulți dintre noi am fi putut să ne mutăm în Vaslui, dar nu am făcut-o tocmai pentru că ne simțim mult mai bine aici, unde am copilărit, punctez astfel ideea că Moara Grecilor este și va fi, pe zi ce trece, un cartier tot mai frumos". Notăm numele cîtorva dintre oamenii care au fost mereu în fruntea acțiunilor de înfrumusețare și bună gospodărire a cartierului : Ion Anton, șef de fermă la C.A.P., Elena Samoilă, șefă de echipă, Maria Panteliciuc, Ion Lupu, Constantin Vieru, Vasile Macovei. Sînt oameni pe care deputatul se poate bizui, sînt oameni al căror cuvînt atîrnă greu și este ascultat de toată suflarea, pentru că sînt oameni ai faptei. „Am încercat tot timpul mărturisește deputatul Ștefan Budeanu, să vorbim cît mai puțin și să facem cît mai mult. Avem nevoie și de vorbe, dar mai ales de fapte. Cînd un om a venit la mine, ca la deputatul său, și m-a rugat să-l ajut, într-o problemă, să-și încadreze fiul într-una din unitățile aflate aici, n-am pregetat și l-am ajutat. Cînd într-o familie au apărut vorbe și întîmplări urîte, iar n-am pregetat și, chiar dacă nu-mi prea place să mă amestec în viața altora, de data asta am făcut-o, pentru că eu nu sînt doar un om de aici, din Moara Grecilor, ci sînt și deputatul lor, cel care trebuie să știe tot ce se întîmplă în circumscripția sa, să dreagă treaba acolo unde e de dres, sau să stimuleze orice gînd bun". Și altceva ce ar mai fi de spus despre acest om care, deputat fiind, ales al celor dimpreună cu care a copilărit și-a trăit de-o viață, se face purtătorul de cuvînt și de acțiune al alegătorilor săi, al concetățenilor săi ? ! Multe altele, încă, desigur, dar deocamdată, ca o schiță de portret viu și-n exercițiu al democrației noastre, ar putea fi destul.

Profesorul – deputat și alegătorii săi

Omul din fața mea e profesor, pedagog, deci, iar pe deasupra e, de cîteva legislaturi, deputat. Zice că fiecare dintre noi are un mandat în viața asta, față de noi, de societate, dar mandatul deputației concretizează la alți parametri programul vieții unui om, el preluînd, spre a înfăptui, obiective ale propriei noastre dezvoltări. Sigur, nu de unul singur se ocupă el, deputatul Ioan Bălănescu, să oprească un deal, cînd dealul se rupe și o ia la vale, ci cu o forță mai mare decît a acelui fenomen de alunecare, forță care se află în imediata ta apropiere dacă nu ai neglijat-o pînă atunci : oamenii, adică, mai teoretic spus în cazul de față, alegătorii tăi. Și ca să vină oamenii, să oprească un deal, nu așezîndu-se cu pieptul în fața curgerii sale, ci prin lucrări adecvate, plantări de arbori și arbuști, regularizarea riului care-l forfotește de milenii, amenajarea de căi de acces și cîte altele, deci ca să vină oamenii, cînd deputatul îi mobilizează la astfel de acțiuni, trebuie să existe ceva între oameni : o comuniune de interese care e în stare să nască o forță apropae de neînvins.

— Cum se cheamă dealul ăla ?, întreb.

— Delia, zice : o luase la vale și l-am oprit. Dar de ce notați, e vorba doar de un amănunt ? Municipiul Vaslui, unde atîtea sînt de făcut, oferă cîmp larg de afirmare fiecărui locuitor al său.

— Cum se poate afirma, de pildă, deputatul circumscripției electorale nr. 7, din Vaslui ?

— Sporind, alături de oamenii care i-au ales, gradul de civilizație al orașului ; sprijinind acțiunile mari ale Consiliului popular, organ al puterii, din care face parte ; preocupîndu-se de educația civică a tineretului, de mai buna aprovizionare a cartierului, a unităților alimentare din zonă, de asistența medicală, fiindcă aici trăiesc, învață și muncesc, pe lîngă locuitorii cartierului, peste trei mii de elevi.

— Poate tocmai de aceea • deputat aici un profesor.

— Sînt directorul Liceului industrial nr. 1, liceu patronat de Întreprinderea **Mecanica**, al cărei director este inginerul Marcel Popescu, un om care nu uită niciodată că a fost și el elev și student.

— Cît, din ce a promis, a reușit să facă profesorul-deputat pentru elevii săi, pentru foștii lui elevi care azi, aflăm, sînt muncitori destoinici la multe întreprinderi vasluiene ?

— Politica noastră cum bine știți, nu e una a promisiunilor fără acoperire. Nu puteam să promit nici eu marea cu sarea, ci să mobilizez oamenii la multiplele obiective pe care le aveam de împlinit. Școala asta, unde din 1980 sînt director, figura, cînd era vorba de unele realizări, la „alte școli". Din 1983, după ce a devenit liceu, ne-am așezat să construim, fiindcă aveam de acum peste 2 500 de elevi. Am construit mai întîi două cămine, adică spații de cazare pentru o mie de elevi : am dublat capacitatea cantinei, am construit săli de clasă, laboratoare, cabinete pentru practică, sală de sport. O să mă întrebați : cum am putut realiza atîtea ? Cu elevii și profesorii noștri, beneficiind doar de asistența tehnică a unui inginer constructor ; cu materiale din demolări. După doar trei ani, iată ce mîndrețe de liceu a apărut. Și, parcă nu v-aș mai spune, dar poate e totuși bine să știți că aici era groapa de depozitare a reziduurilor orașului !...

— Se zice că ați visat mult la o astfel de școală !

— De la un timp am visat pentru alții, adică pentru cei de azi, de mîine. Eu am stat peste 20 de ani în internat, în dormitoare de 30—40 de paturi : nu se putea nici odihni, nici învăța, nici trăi cît de cît civilizat. Știți cîți elevi locuiesc la noi în internat, într-o cameră ?

— Am văzut : trei !

— Ați văzut, probabil, și dotările ?

— Internatul liceului dvs., mărturisesc, întrece în confort multe hoteluri de categorie. Se pare că v-ați răzbunat pe trecut !

— Am vrut să facem, am avut cu ce să facem, și, uite, nu ne-a zis nimeni : nu faceți ! Pentru cine am făcut ? Pentru cei care mișună prin curtea școlii în clipele astea, în unii care vor veni.

— Cum ați construit am văzut, dar cum v-ați dotat ?

— Patul de fier, la ora asta, parcă nu mai ține pasul cu civilizația, ne-am zis. Și ne-am construit, la atelierul liceului, paturi din lemn, confortabile și elegante. Am ajuns la saltele : unii ziceau să cumpărăm saltele din vată, că-s mai ieftine decît saltelele relaxa. Erau într-adevăr, mai ieftine cu o sută de lei, dar cele relaxa erau mai bune. Am cumpărat relaxa, să doarmă elevul bine.

— Elevii știu să păstreze ?

— Cînd totul e făcut de mîna ta, prin efortul tău, te înveți să și păstrezi. Cînd am pus draperii de pluș la ferestre, cineva zicea : tovarășe director, de ce pui dumneata draperiile astea de pluș ? Primul lucru pe care o să-l facă elevii e că o să le taie și își vor lustrui pantofii cu ele. N-o să le taie, tovarășe, i-am zis. Și uite, nu le-au tăiat !

— De ce credeți că nu le-au tăiat ?

— Le-am cumpărat cu bani din munca lor. Și dincolo de aspectele acestea cantitative ale muncii noastre cu elevii, se mai ascunde un aspect, unul de educație. Noi pregătim și educăm elevii prin muncă și pentru muncă. Pînă și hrana de la cantină și-o produc, să zic așa, tot singuri.

— Cum ?

— Avem o gospodărie anexă, în care creștem pînă la 350 de porci pe an : nu cumpărăm nici un gram de carne de pe piață ; avem cinci hectare de teren pe care le cultivăm cu sfeclă furajeră, porumb și lucernă și le asigurăm hrana. La 3—4 zile tăiem doi porci. Vara lucrăm pînă la 20 de hectare, la întreținerea culturilor, la I.A.S.-urile din jur, de unde, în loc de bani, luăm legume și zarzavaturi pentru iarnă. Producem carnea la 7—8 lei kilogramul, iar celelalte produse alimentare sînt, astfel, aproape fără preț.

— Cine îngrijește porcii ?

— Cine mănîncă fripturile .

— Într-o zi, o să vă întrebe un părinte : „Păi, bine tovarășe director, eu v-am adus băiatul să mi-l faceți mecanic și dvs. mi-l faceți porcar ?

— Nic un părinte n-o să spună asta, cînd o să vină și o să vadă cum sînt cazați și cum sînt hrăniți, nu numai copilul lui, ci toți ceilalți. Iar dacă s-ar ivi totuși unul, acela înseamnă că nu cunoaște prețul pîinii și, mai mult, ar însemna că nu cunoaște nici măcar **terenul**, pe care crește o astfel de pîine.

— Vorbiți în parabole ?

— Vorbesc faptele : noi avem 500 de unelte în școală — sape, hîrlețe etc. Cînd o unitate ne cere ajutorul, vara, plecăm în cîmp cu 300 de sape, ca o armată. Și știți unde se mai vede efectul acestei educații prin muncă ? În gradul pregătirii profesionale, în disciplină.

— Tot concret ?

— De trei ani figurăm printre fruntași. Noi zicem că e cea mai bună școală din județ, mulți părinți luptă să-și înscrie copiii la liceul nostru. La disciplină, la muncă. La autogospodărire, avem curajul să privim spre unul din locurile de frunte pe țară.

— . . ! ?

— Înțeleg, înțeleg, doriți exemple : avem 12 premii și mențiuni naționale, din care 5 sînt premii întîi — la fizică, istorie, limbi moderne. În jur de 35—40 de elevi intră, anual, la facultate. Dar marea majoritate, fiind copii de la sate, vor să muncească, să intre în uzină.

— În unitățile din Vaslui, sînt mulți muncitori pregătiți la liceul nr. 1 !

— Nu numai în Vaslui ; pregătim muncitori pentru industria constructoare de mașini, în peste 12 meserii. Am dat în industriei peste 3 000 de muncitori calificați în ultimii trei ani, oameni care lucrează în domenii de vîrf : nuclear, apă grea, hidrotehnică, șantierele navale, altele. A doua zi după bacalaureat, mulți vin la mine și-mi spun : tovarășe director, vreau să muncesc, vă rog să mă ajutați. Le oferim imediat de lucru, în meseria pentru care i-am pregătit.

— Ne-ați vorbit despre munca dvs., a colectivului de profesori, maiștri și ingineri din liceu, ca deputat, ce-ați mai făcut și pentru alții ?

— Gardurile școlii nu m-au separat de alegătorii mei. Sînt șapte cămine de nefamiliști în circumscripția mea, e o cantină de zonă, magazine, alte unități economice și sociale.

— Le vedeți ?

Rîde ; apoi adaugă :

— Astora de la **Mecanica**, le-am construit și paturi, la noi, la atelier, cu elevii. Aveau niște paturi rele, de lemn. Acum, reparăm un cămin, a fost locuit de muncitori de la mai multe întreprinderi. Era indisciplină, neregulă, lipsă de gospodărire. Ne-a rugat primarul să-i luăm noi în gospodărire. Îi luăm, tovarășe primar, i-am zis, dar cu o condiție : cei care vor fi cazați aici, în condiții la fel ca ale liceului, să treacă pe la mine.

— De ce să treacă pe la dvs. ?

— Să-i sensibilizez, să le vorbesc despre curățenie, despre viață, apoi să semnăm contractul în fața mea. Cînd unul va greși, cînd nu va ști să întrețină ceea ce i s-a dat spre păstrare și folosință, să vină, să roșească tot aici.

— Credeți că va roși ?

— Eu cred că dacă omul nu are ce păstra, nici nu păstrează. Din rău face mai rău. În căminele astea, însă, sînt foști absolvenți ai liceului. Dacă educația a fost bună în școală, va fi bună și dincolo, la nefamiliști. Că doar se mută din internatul școlii, în cel al întreprinderii.

— E greu ?

— Noi nu facem educația cu pogonul, ci cu fiecare om în parte. Chiar dacă sînt mii. Altfel, de ce am mai sta aici, de la șapte dimineața, la orele 21, noaptea, fiindcă mai avem elevi și la seral. Aici muncesc, aici mănînc, la fel ca și elevii, aici îmi petrec viața. Aici e circumscripția mea de... educație...

Într-o clipă în care el a fost mai puțin atent, eu m-am apropiat tiptil și am sărutat sufletul acestui dascăl-profesor-deputat. Nu puteam să plec cu atîta dragoste adunată în inimă !

„Beneficiarii sîntem noi"

De loc e din Dragomirești, județul Neamț. Are 40 de ani, e blond, potrivit de statură. Maistru electrician la Întreprinderea mecanică Vaslui. A venit în Vaslui în 1974, după ce a citit într-un ziar că la Vaslui se va înființa o întreprindere mecanică. A citit, s-a gîndit și a luat trenul. A venit, a dat un examen, l-a trecut și a fost trimis la școala de maiștri, în Craiova. A terminat cu bine școala de maiștri, s-a reîntors în Vaslui, unde fabrica abia se ridicase. S-a căsătorit cu o fată de prin părțile locului și a devenit vasluian. Are două fete și, în timp ce stăm de vorbă, îl văd că se întunecă. Una din fete a căzut cu genunchiul într-un ciob de sticlă și s-a tăiat destul de rău. „Nu-i nimic, zice, cred să-i treacă. Numai de n-ar fi ceva mai grav". Particip, după cît pot, cald și omenește, la îngrijorarea lui. Cam așta ar fi apropo tot despre maistrul Aurel Secară, un nemțean devenit nu numai vasluian, dar, ca o recunoaștere a meritelor sale, de gospodar înnăscut, ales pentru a doua oară deputat. Circumscripția sa cuprinde partea cea mai aspectuoasă a municipiului, adică se întinde din Bulevardul Ana Ipătescu, cuprinde o bună bucată din Bulevardul Ștefan cel Mare și se încheie la intretăierea acestuia cu strada Decebal. Este vorba, în bună parte, de acel perimetru în care s-a conturat, cu fantezie și mult bun gust, centrul unui oraș ce ulmește prin înfățișarea sa modernă, acrisită, funcțională. „Este, zice, cu adevărat, o mare plăcere să locuiești în acest spațiu, mai ales că toți care am primit sau ne-am cumpărat apartamente în această zonă sîntem încă foarte tineri". În ce măsură, îl întreb, se simte în continua înfrumusețare a zonei mîna deputatului și a alegătorilor săi. „Eforturile noastre, vreau să spun ale alegătorilor, s-au îndreptat în ultima vreme asupra zonei de agrement, a noului parc, inclusiv a stadionului aflat în zona noastră de acțiune. S-a muncit mult și cu folos, cu tragere de inimă chiar, întrucît primii beneficiari ai zonei sîntem chiar noi și copiii noștri. Alei, pomi, flori, bănci, scări, spații de joacă pentru copii, inclusiv curățenia. Să nu uităm, tot acest perimetru face parte din cartea de vizită a Vasluiului ! Dar nu ne-am oprit doar la aceste probleme. Anul trecut am dus-o cam greu cu căldura. Am luat măsuri și am făcut un nou coș de fum pentru centrala de încălzire. Apoi, desigur, am rezolvat și problema conductei de termoficare care vine de la centrală. Lăsată cam la voia întîmplării, conducta ne făcea mari necazuri. Pentru a o proteja, am făcut de-a lungul ei un gard viu. Apoi, pentru protejarea zonei de agrement, am amenajat albia veche a riului Birlad și, prin muncă patriotică, sau prin orele de muncă pe care trebuie să le facem prin lege, am participat la construirea podului de peste pîriul Delea. La orizontul imediat al preocupărilor noastre : reamenajarea unor fîntîni cu apă potabilă. Imediat ce se vor termina construcțiile din zona stadionului și cele de pe Bulevardul Ana Ipătescu, vom amplasa locul de foraj. Sînt foarte necesare, mai ales că orașul nu stă prea bine cu apa. În alte cartiere s-au săpat numeroase fîntîni care și-au dovedit din plin utilitatea. Sînt foarte frumoase, au acoperiș, sînt împrejmuite cu o suprafață betonată. Așa le vom face și noi și vom rezolva astfel o problemă dintre cele mai acute". Încerc să aflu care este locul preferat al interlocutorului meu. „Aș spune că mai frumos și mai frumos este spațiul din jurul fîntînii sculptorului Constantin Lucaci, mai ales că, alături de mulți alți oameni din întreprinderea noastră, am muncit și eu la ridicarea ei. Această fîntînă umple acel gol imens ce se deschide înspre Lunca Prutului. Are în ea ceva foarte modern, foarte avîntat. Dar, de-adevăratelea, mie — și cred că nu numai mie — îmi place zona de agrement, parcul. E mititel, dar e tare frumușel. Ieșim, deseori, după masa, spre seară, și ne plimbăm pe alei. Copiii se joacă, noi ne mai odihnim pe cîte o bancă. Ne mai întîlnim și cu alți vecini, se mai încinge cîte o discuție. Iar eu, uneori, mă gîndesc că, iată, oamenii se bucură de munca lor". Iar eu cred că maistrul Aurel Secară, nemțeanul devenit vasluian, trăiește din plin această bucurie a oamenilor care l-au ales pentru a doua oară deputat. Au simțit că este un gospodar înnăscut, iar el a transformat supoziția în realitate.

Circumscripție ca un oraș

Înainte de a fi ales într-o circumscripție electorală, Sandu Grigoraș, un economist în vîrstă de 42 de ani care a terminat facultatea la Iași, promoția '68, anul în care s-au înființat județele, s-a impus într-o „circumscripție profesională" : comerțul cu produse industriale. Fiindcă, dintr-un sondaj de opinie, am aflat că „a pus ordine în comerț" și fiindcă am considerat că este o performanță să fii cunoscut cu atîta prietenie într-un oraș care are peste 60 de mii de locuitori, am încercat să aflu ce înseamnă să pui ordine în comerțul Vasluiului. „Hîbele" erau aceleași, ca în locurile unde e dezordine : sistemul preferențial de livrare a mărfurilor de la furnizori (apărea condiționarea de podgoriile din apropiere), sistemul preferențial de livrare a mărfurilor : comerțul se făcea mai întîi între cunoscuți, apoi erau serviți necunoscuții. În afară de sancțiunile aplicate întocmai și la timp, el a impus disciplina, educînd omenia prin apreciere corectă și stimulare. În concepția sa, a deservi populația presupune să ai o calitate în plus față de cetățeanul obișnuit : să ai capacitatea de a fi omenos clipă de clipă. Cele mai multe magazine sînt în circumscripția nr. 3, al cărei deputat este, dar sînt destule și în alte cartiere, deci circumscripția sa profesională, cea care l-a impus și l-a adus în situația de a fi ales de trei ori ca deputat al unei circumscripții electorale, se întinde în tot orașul.

Sediul întreprinderii pe care o conduce Sandu Grigoraș se află în clădirea vechiului sediu al pompierilor, așezată altădată la margine de oraș. Acum, clădirea este în centru.

Circumscripția lui are patru străzi : „Dr. Scarlat", „M. Kogălniceanu", „Hagi Chiriac", „Nicolae Bălcescu". Străzile au rămas din orașul vechi, dar au dispărut casele bătrînești, ușor crăpate. Acum, pe aceste străzi, sînt blocuri de locuințe ale oamenilor muncii de la I.A.M.C., I.M.I., C.S.F., I.P.L., în care locuiesc o mie două sute de oameni. Cele patru străzi, cu familii așezate poate pentru totdeauna în blocuri construite de-a lungul celor trei deputății consecutive ale lui Sandu Grigoraș, constituie în acest moment un fel de oraș închis. Este invidiată zona nu numai pentru că este centrală dar și datorită faptului că, prin spațiile verzi, amenajate de cetățeni în frunte cu deputatul, locurile de joacă pentru copii, rectificarea străzilor, a ajuns la un înalt nivel de urbanitate. La consiliul popular, am aflat că în ultimii trei ani s-au mutat în blocurile din circumscripția nr. 3 numai două familii. S-a creat un fel de juriu de onoare, care să decidă cine anume merită să se mute aici.

Între cele două circumscripții de care răspunde, deputatul nu face prea multe deosebiri cînd e vorba de responsabilitate. Nu își pune problema dacă va fi reales sau nu (dar vrea să facă o mulțime de lucruri, pentru care are nu numai argumente, dar și mijloace), el se gîndește în primul rînd la cum va trebui să îl convingă și să-l ajute pe cel care va fi ales deputat să înfăptuiască aceste lucruri.

Embleme ale eroismului românesc

Mărăşeşti • Mărăşti • Oituz

PE AICI NU SE TRECE!

În vîltoarea primului război mondial

Cînd, la 28 iunie 1914, prinţul moştenitor al Austriei, Franz Ferdinand, cădea răpus, împreună cu soţia sa, de gloanţele unui tînăr naţionalist sîrb, puţini erau aceia care vedeau în insolitul gest semnalul cutremurătoarei drame la scară planetară care avea să urmeze.

Atentatul de la Sarajevo (Bosnia) a servit ca pretext monarhiei bicefale pentru a declara război Serbiei, act ce a declanşat prima mare conflagraţie mondială a secolului nostru. Cu o repeziciune neaşteptată sistemul alianţelor politico-militare existent la acea dată a devenit operaţional. Grupate în cele două mari tabere beligerante — pe de o parte Puterile Centrale (Germania şi Austro—Ungaria) cărora li se vor alătura Turcia şi Bulgaria, de cealaltă parte Antanta (Franţa, Anglia, Rusia) alături de care, pe parcursul războiului, se vor afla Italia şi S.U.A., — statele de pe vechiul continent intrau în conflict, expediind şi recepţînd declaraţii de război oficiale.

Războiul a atras în vîltoarea lui 34 de ţări, cu o populaţie de peste un miliard de locuitori, dintre care mai bine de 75 milioane au fost chemaţi sub arme. El a afectat în chip dureros condiţiile de viaţă ale popoarelor, a agravat la maximum contradicţiile sociale şi naţionale, a determinat o continuă intensificare a luptei de eliberare a naţiunilor subjugate.

Vreme de doi ani, România, stat independent şi suveran, a păstrat o atitudine de neutralitate, rezistînd presiunilor politice exercitate continuu de cele două tabere aflate în conflict de a o atrage de partea uneia sau alteia. Poziţia sa strategică, marile resurse materiale de care dispunea ca şi efectivele umane ce le putea ridica la luptă, o făceau un partener valoros, dorit de fiecare din protagonişti, întrucît putea înclina în mod substanţial balanţa victoriei în favoarea coaliţiei la care ea adera. Tratatul de alianţă şi Convenţia militară încheiate în 4/17 august 1916 cu guvernele Rusiei, Franţei, Angliei şi Italiei — care se angajau să sprijine înfăptuirea idealului naţional al eliberării şi unirii cu Ţara a teritoriilor româneşti Transilvania, Banatul, Crişana, Maramureşul şi Bucovina — au consacrat juridic legitimitatea aspiraţiei naţionale care a călăuzit decizia României de a adera la primul război mondial, ca şi dreptul istoric al naţiunii române asupra spaţiului său etnic firesc, leagănul de două ori milenar al plămădirii sale.

În august 1916, cînd raportul de forţe de pe marele eşichier al conflictului militar era departe de a indica de partea cui va fi victoria finală, România a intrat în războiul mondial alături de Antantă, dînd curs apelului cu caracter ultimativ ale acesteia „acum, ori niciodată! Aderînd la această coaliţie statul român făcea cunoscut opiniei publice internaţionale că intră într-un război în care îşi urmărea propriile ţeluri — eliberarea conaţionalilor aflaţi sub asupriri şi cuprinderea tuturor românilor în hotarele străvechii Dacii — disociindu-se astfel de planurile hegemoniste ale puternicilor ei parteneri.

„Treceţi batalioane române Carpaţii !"

Înaltele ideaburi ce i-au călăuzit drumul în istorie au făcut să vibreze sufletul poporului român în clipele de avînt, de bucurie sau de restrişte, cîntul însoţindu-i fapta şi exprimîndu-i gîndul. În anul puternicei afirmări a conştiinţei naţionale — 1848 — a răsunat răscolitorul „Deşteaptă-te române"; Unirea de la 1859 s-a veşnicit simbolul în neuitata imagine a unui popor care îşi dădea „mînă cu mînă", în „Hora Unirii"; în zorii zilei de 15/28 august 1916 de la un capăt la altul al ţării a răsunat din zecile de mii de piepturi ostăşeşti, ce se îndreptau spre nedreapta frontieră de atunci, marşul plin de hotărîre şi optimism „Treceţi batalioane române Carpaţii !", expresie concentrată a misiunii pe care patria o încredinţa armatei sale.

Proclamaţia către ţară, dată în acea zi de şeful statului, afirma crezul nobil pentru care România intra în război : eliberarea pămîntului strămoşesc aflat sub stăpînire străină şi unificarea naţională. „După vremuri îndelungate de nenorociri şi grele încercări, înaintaşii noştri au reuşit să întemeieze statul român prin Unirea Principatelor, prin războiul independenţei, prin munca lor neobosită pentru renaşterea naţională. Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor, închegind pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă : unirea românilor de pe cele două părţi ale Carpaţilor". Ferm convins că sosise momentul împlinirii marelui ideal naţional al unificării statelor depline, pentru care luptaseră fără preget generaţii de patrioţi, poporul român a îmbrăţişat de la început ideea războiului eliberator, asumîndu-şi în mod conştient riscurile şi privaţiunile ce decurgeau dintr-un asemenea act de mare responsabilitate naţională.

La rîndul său, oştirea română a răspuns cu vie însufleţire la chemarea ţării. „Ostaşi — se spunea în înaltul ordin de zi al comandantului suprem —, v-am chemat ca să purtaţi steagurile voastre peste hotarele unde fraţii noştri vă aşteaptă cu nerăbdare şi cu inima plină de nădejdea. Umbrele marilor voievozi Mihai Viteazul şi Ştefan cel Mare, ale căror rămăşiţe zac în pămînturile ce veţi dezrobi, vă îndeamnă la biruinţă, ca vrednici urmaşi ai oştaşilor care au învins la Războieni, la Călugăreni şi la Plevna (...). Arătaţi-vă deci demni de gloria străbună. De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvînta şi vă va slăvi.

Ofensiva eliberatoare a armatei române, executată cu impetuozitate şi nestăvilit avînt, a surprins forţele de acoperire ale inamicului, pe întreaga lungime a frontului de atunci, de la Vatra Dornei, de-a lungul arcului Carpaţilor, pînă la Orşova, silindu-le să se retragă în mare grabă. Aşteptat cu atîta înfrigurare şi speranţe de întreaga suflare românească, „ceasul eliberării" sosise, fiind salutat cu vie emoţie şi entuziasm. „Zidul inexpugnabil al Carpaţilor trufaşi — scria în acele zile Eugen Lovinescu — a început să trosnească. Şi printre crăpăturile lor au apărut baionetele înşiruite ale dorobanţilor noştri."

Trecuseră doar 24 de ore de cînd „tocsinul" sunase semnalul „Înainte !", dar ostaşii Regimentului 6 Mihai Viteazul se aflau deja la porţile Braşovului, fiind întîmpinaţi de autorităţile municipale cu un călduros „Bine aţi venit !", exprimat în numele tuturor locuitorilor — români, saşi şi maghiari. Ca şi aici, pretutindeni în localităţile eliberate, ostaşii noştri erau primiţi cu flori, cu drapele tricolore ce fîlfîiau mîndre peste străvechile pămînturi româneşti, iar lacrimile de bucurie ale urmaşilor lui Horea şi Avram Iancu — „morţi cu dorul unui vis neîmplinit" — erau un cald omagiu închinat fraţilor eliberatori. „Stăm şi astăzi uluiţi — scria „Gazeta Transilvaniei" —, nu găsim cuvinte să dăm glas bucuriei înăbuşite de

Imagini pentru o antologie a eroismului

Acum totul se poate demonstra

Un prozator cu mult exerciţiu în domeniul publicisticii spunea într-un interviu că numai cercetate cu atenţie viţiile oamenilor îşi dezvăluie dimensiunile reale, adică (paradoxal) acelea ce alcătuiesc structura de poveste a unei existenţe. Altfel, privită în fugă, trecerea prin timp a unui semen poate să pară lipsită de prea adînci semnificaţii. Ceea ce, în nici un caz, nu e adevărat. La aceste lucruri mă gîndeam ascultînd relatările a trei bărbaţi tineri avînd biografii care, din chiar spusele lor, nu conţineau nimic extraordinar. Sînt, cu toţii, specialişti ai Întreprinderii mecanice din Alba Iulia. Unul dintre ei, Vasile Sopa, şeful secţiei modelărie, se află aici de cînd s-a pus, în '72, primul ţăruş. A asistat apoi, în decembrie 1975, la darea primei şarje şi, în anul următor, la crearea primelor produse, piese turnate din fontă. De-a lungul unui deceniu, întreprinderea a ajuns să asimileze întreaga gamă de piese turnate pentru maşinile grele care se produc în ţară. Şi poate că nu e lipsit de interes să amintim (mai ales cînd obişnuinţele reportericeşti ne tot îndeamnă să căutăm senzaţionalul), că numai pentru un strung carusel din categoria celor mari, aici se execută un batiu de 180 de tone, un platan de aceeaşi greutate şi alte piese care mai cîntăresc şi ele vreo 40 de tone. Nu mai e nevoie, deci, să spunem că în cazul unor repere de asemenea dimensiuni sînt excluse, din pornire, orice eroare, orice rabat calitativ care ar conduce la o nepermisă risipă de materiale.

Dar toate cele de pînă acum — chiar dacă în stare să impresioneze pe cei pentru care producerea unor piese de astfel de gabarit şi de o asemenea precizie reprezintă o veritabilă aventură în care omul se confruntă cu focul şi metalele — nu sonau încă mare lucru despre destinele celor trei tineri pe care i-am cunoscut la Alba şi ale căror vieţi cîntăresc, sînt convins, acel sîmbure de fantastic şi acea împerechere de simbol care le apropie de poveste. O poveste care poate să înceapă şi aşa : pentru centrala atomoelectrică de la Cernavodă era nevoie, nevoie imperioasă, de cîteva piese de mari dimensiuni. Se vorbea insistent, la un moment dat, despre comandarea acestora undeva, în Occident, acolo unde există o firmă specializată în executarea lor. Pînă la urmă s-a zis că trebuie încercat mai întîi aici, în ţară. Şi întreprinderea din Alba Iulia a fost desemnată să le realizeze. Asta se întîmpla în primăvara anului trecut, adică atunci cînd se aniversau zece ani de la cele dintîi produse create aici. Cinste şi obligaţie deopotrivă. Cei de la Întreprinderea mecanică s-au angajat să livreze piesele respective în cel mai scurt timp posibil, fără a cere asistenţă tehnică din altă parte. Echipamentele solicitate (pentru turbina de 700 MW) reprezentau premiere naţionale. Era vorba de placa de stringere (de aproape zece tone, cu un diametru de 3240 milimetri) şi cu totul deosebite în privinţa rezistenţei la rupere şi la alungire, calităţi ce trebuiau obţinute direct din turnare. Primele probe au dovedit că fonta de Alba Iulia avea performanţe superioare celor pretinse. Moment de mare bucurie. Dar numai un început. Oricum, acest început demonstra ce înseamnă siguranţa în stăpînirea proceselor tehnologice, rezultat direct al unei tehnologări aprofundate, bazate pe studii atente, pe o disciplină de lucru extrem de severă, respectată cu stricteţe de metalurgiştii din Alba Iulia. În luna mai s-a realizat prima încercare, urmată de un control cu raze ultrasonice, prin intermediul cărora au fost relevate cîteva mici defecte ascunse. Întîmplarea n-a produs panică, de opt batiuri pentru standul de echilibrat rotorul turbinei. Fiecare dintre aceste piese are (acum, cînd ele sînt gata încă din toamna anului trecut, au fost livrate şi acceptate cu elogii pentru acurateţea execuţiei) istoria ei. Spun aceste istorii inginerii Andrei Sandu şi Gheorghe Bujor, cei doi tehnologi care au răspuns în mod direct de buna mers al lucrărilor.

Placa de stringere trebuia realizată dintr-un metal nou, cu care nu se mai lucrase pînă atunci, o fontă cu nişte calităţi aliată, avînd fiecare cîte 15 tone şi cîte şase metri lungime. Şi aceste piese (implicînd, datorită zvelteţii lor, riscul deformării la răcire) se realizau pentru prima dată în ţară. Şi de această dată — succes deplin. Succes care, spuneau cu modestie cei doi tehnologi, se datorează unor eforturi conjugate — ale specialiştilor şi muncitorilor de la modelărie şi de pe linia 3 din turnătorie. Oameni care şi-au înscris numele printre cele ale constructorilor marii centrale de la Cernavodă, aşezînd şi Alba Iulia printre localităţile dinspre care au pornit repere spre cititoria dobrogeană.

Desprinse de noianul datelor tehnice, ai performanţelor tehnologice, faptele de muncă de la Întreprinderea mecanică din Alba Iulia capătă mai pregnant acea aură de poveste, adică de real, cum spunea prozatorul. Ce trebuie să se fi petrecut în mintile şi-n sufletele atîtor oameni după primele probe, atunci cînd au constatat că mai există defecte de fabricaţie ? Cît de încordate vor fi fost discuţiile sau tăcerile lor ? Nu încerc deloc să dramatizez cu orice chip. Dar adevărul adevărat al marii izbînzi se află tocmai în răspunsul la aceste întrebări. Răspuns care nu poate fi oferit dintr-o suflare, tocmai pentru faptul că el încumbă un întreg adevăr de viaţă, un întreg sens al unor vieţi. Vieţi exponenţiale pentru un anumit timp şi pentru un anume mod de a privi şi rezolva marile probleme ale noastre, ale tuturor. Astfel văzute lucrurile, tinerii specialişti din Alba Iulia ne apar drept tipuri umane semnificative atît pentru vremea de azi, cît şi pentru configurarea viitorului industriei noastre. Ei nu au produs numai nişte piese de înaltă tehnicitate. Ei au dovedit că se poate. Şi iată-l pe unul dintre ei (cel mai tînăr, de numai cinci ani inginer şi care n-a aflat încă, pe parcursul lor, răgazul de a se opri cîteva ceasuri, în drumurile spre şi dinspre mare, la Cernavodă) spunînd, cu bucurie şi juvenilă mîndrie : totuşi, am fost şi eu la Cernavodă! Exclamaţie la auzul căreia toţi ceilalţi rid. Un rîs din acela plin şi eliberator, care spune aproape totul despre fericirea pe care o produce reuşita. Reuşită şi inteligenţei unor specialişti. A unor oameni adevăraţi, trăind cu adevărat.

DAN MUCENIC ■

suferințele seculare, ne ștergem din nou și iot din nou ochii plinși și impăienjeniți întrebîndu-ne : Se poate ? Da ! Se poate ! S-a putut ! Deșteaptă-te române !"

„Înfrățiți cu munții, apele și codrii"

Acțiunea militară demarase sub auspicii favorabile. În primele 18 zile ale campaniei, armata română reușise să elibereze aproape o treime din teritoriul intracarpatic, păstrînd în mîinile sale inițiativa operațiilor. Curînd însă cursul evenimentelor avea să înregistreze o dureroasă întorsătură, trupele române văzîndu-se nevoite să-și oprească avîntata ofensivă eliberatoare și să treacă la apărare. Hotăritoare s-a dovedit atunci acțiunea convergentă a unor factori externi, puțin sau deloc previzibili : aducerea pe frontul din Transilvania a unor importante forțe militare scoase de pe alte fronturi, ceea ce a determinat schimbarea bruscă a raportului de forțe în favoarea inamicului ; agresiunea nepreväzută a trupelor bulgare și germane în Dobrogea, fapt ce a silit înaltul comandament român să transfere în zona periclitată mai multe divizii, diminuînd astfel capacitatea combativă a forțelor care operau în Transilvania ; neonorarea de către aliați a angajamentelor asumate față de România, îndeosebi în domeniul livrărilor masive de material de război, ca și cele referitoare la executarea unor importante operații ofensive pe celelalte fronturi.

În aceste împrejurări, bizuindu-se, în principal, pe propriile sale forțe, pe legendara vitejie și adînca dragoste de țară a ostașilor ei, armata română a opus o dîrză rezistență puternicului adversar, apărîndu-se eroic pe crestele și prin trecătorile Carpaților, pe Dunăre și în spațiul dintre fluviu și mare. Fiecare palmă din pămîntul țării a fost aprig disputată și plătită de cotropitori cu însemnate pierderi în oameni și materiale.

Confruntați cu un inamic superior în număr și în înzestrare, cu o mai bogată experiență de război, ostași români și-au arătat bravura în crîncenele bătălii din toamna anului 1916 de la Sibiu, Oituz, Brașov și Predeal, de la Tîrgu Jiu sau de pe Olt, în luptele de pe Argeș—Neajlov (bătălia Bucureștiului), de la Cobadin și Topraisar. Reculînd spre est, forțele române s-au apărat pe aliniamente succesive, reușind la finele primei campanii să oprească la Porțile Moldovei înaintarea trupelor germane, austro—ungare, bulgare și otomane, al căror potențial combativ fusese în mare parte epuizat de numeroasele riposte ofensive ale românilor.

Eroica rezistență opusă de armata română a fost factorul decisiv în zădărnicirea planului politico-militar al Puterilor Centrale care, subestimînd capacitatea de efort a poporului nostru, își propusese înfrîngerea definitivă a României, ocuparea întregului ei teritoriu și scoaterea sa din război.

Pentru cauza noastră comună

Nu mai puțin eroică a fost comportarea maselor populare care de la intrarea țării în război și mai ales în acele momente de grea cumpănă, au înțeles să se alăture eforturilor făcute de armată pentru realizarea deziderateior naționale. În primele zile după declanșarea războiului, mii de tineri s-au adunat în fața cercurilor de recrutare solicitînd cu perseverență înrolarea sub drapel. Aici puteau fi întîlniți, alături de cetățeni din „vechiul regat", transilvăneni, bănățeni și bucovineni care trecuseră pe căi ascunse Carpații pentru a lupta în numele cauzei comune tuturor românilor.

Alături de tineri, numeroși oameni în vîrstă din contingentele nesupuse incorporării au cerut să fie înrolați și repartizați la regimentele de linie, „iar nu în spatele frontului". Patrioți neînfricați, foști luptători din războiul de independență de la 1877—1878, ajunși acum la o vîrstă înaintată, s-au declarat gata să-și pună din nou pieptul scut pentru apărarea intereselor naționale. Printre aceștia se numără și **Vasile Turcanu**, erou intrat în legendele neamului sub numele de **Peneș Curcanul**, precum și sergentul veteran **Constantin Doniei**, în vîrstă de 73 de ani, ucis de focul mitralierelor germane la 10/23 noiembrie 1916 în istorica șarjă de cavalerie de la Robănești.

Asemenea miilor de bărbați care și-au îndreptat pașii către porțile cazărmilor pentru a completa rîndurile celor ce apărau fruntariile încălcate, mii de femei s-au angajat voluntar în spitalele orășenești și în cele de campanie înrolîndu-se astfel în armata ostașilor în halate albe.

Unele izvoare apreciază că în luptele eroice din toamna anului 1916, în rîndurile armatei române au luptat aproximativ 30 000 de voluntari, mulți dintre ei jertfindu-se pentru apărarea pămîntului natal.

Printre cei care au luptat în armata franceză s-a aflat și tînăra **Natalia Miliția Georgmăneanu**, aflată la studii la Paris, intrată ca voluntară în Regimentul 110 artilerie grea „Cherbourg". Pentru faptele sale de vitejie arătate la Monastir (Iugoslavia) i s-a acordat gradul de sublocotenent adjutant în armata franceză și a fost decorată cu „Legiunea de onoare" în grad de cavaler.

Numărul celor căzuți la datorie dincolo de fruntariile patriei a rămas pînă astăzi necunoscut, dar faptele lor se înscriu la loc de cinste în cartea neamului.

Caracterul popular al războiului eliberării și întregirii naționale a fost pus în evidență și de sprijinul activ dat oștirii de populația civilă din satele și orașele aflate în apropierea zonelor de luptă. Ilustrativă în acest sens a fost lupta pentru apărarea podului de fier de la intrarea în orașul Tîrgu Jiu. Pînă la sosirea trupelor române care acționau într-un alt sector al frontului, un grup de tineri cercetași împreună cu vîrstnici din „miliții", răniți plecați din spital, femei și copii, au respins cu focul armelor o coloană inamică ce voia să pătrundă în oraș. Printre vitejii apărători de pe malul Jiului se afla tînăra **Ecaterina Teodoroiu** care avea să se distingă în luptele din anul următor.

Nu puțini au fost și cetățenii care s-au constituit în detașamente de partizani, ca cei din Mehedinți, de sub conducerea sublocotenentului **Victor Popescu**, care au acționat cu mult curaj în spatele liniilor inamice, creîndu-le o stare continuă de teamă și nesiguranță.

Profund patriotism și demnitate națională au arătat și muncitorii rămași în teritoriul ocupat. Spre a crea dificultăți cît mai mari cotropitorilor, ei s-au sustras sistematic de la muncă, au organizat sabotaje în fabrici, manifestații de protest și acțiuni de demascare a samavolniciilor comise de ocupanți.

Pe frontul nevăzut

Ajunul intrării țării noastre în război a găsit-o pe studenta română **Tereza Colben** la studii în Viena, alături de alți colegi veniți împreună din Transilvania. De peste doi ani, frumoasa capitală a imperiului hasburgilor îmbrăcase haina cenușiu-verzuie a tăbetelor militare, adăpostind numeroase trupe și materiale de război. Peste tot puteau fi întîlniți ofițeri, călare sau pe jos, conducînd grăbiți și zgomotos coloane de soldați către cazărmile de la periferie sau de aici către front.

Studenții români se mirau cînd, și după intrarea României în război, Tereza era văzută adesea în anturajul unor ofițeri austrieci. Niciunul nu-și putea închipui că sub aparența unor amiciții banale, tînăra studentă urmărea îndeplinirea unei grele și primejdioase misiuni. Nimeni, în afară de atașatul comercial român de la Berna, **Vasile Candiani**, nu știa atunci că Tereza desfășura chiar în inima imperiului o muncă plină de riscuri, că, sub privirile permanent bănuitoare ale agenților contraspionajului cezaro-crăiesc, strîngea cu mult tact informații deosebit de prețioase cu privire la armata austriacă, la structura și destinația unor unități militare din Viena, precum și alte date deosebit de utile cauzei naționale românești.

Timp de peste doi ani regulile dure ale conspirativității au fost respectate întocmai, obținîndu-se și transmițîndu-se în țară informații prețioase. A fost de ajuns însă o eroare, aparent minoră, a Terezei Colben, comisă cu puțin timp înainte de a vedea împlinit idealul pentru care luptase — eliberarea țării și revenirea Transilvaniei la patria-mamă — pentru ca agenții imperiali să poată curma nu numai activitatea, dar și viața tînără a neînfricatei patriote.

În aceeași perioadă plină de frămîntări și neliniști, la Timișoara acționa, slujind aceleași nobile interese, o persoană cunoscută sub denumirea conspirativă de **„Agentul B 9"** despre care un ziar postbelic avea să scrie că prin activitatea ei fructuoasă reușise să dejoace toate planurile serviciului de spionaj austro—ungar. Nimeni nu bănuia atunci că sub acest lapidar cognomen se ascundea o tînără și deosebit de frumoasă româncă — **Maria Bălan.** Ea a fost remarcată repede de ofițerii din comandamentele german și austro—ungar, dornici de aventuri galante, devenind o permanență a saloanelor din garnizoana de pe Bega. Cu răbdare și pricepere grațioasa Maria a „cucerit" inimile ofițerilor „ajutîndu-i" să-și desconspire secretele. Astfel informațiile categorisite „strict secret", zăvorîte cu multe și sofisticate încuietori în casele de fier ale comandamentelor Puterilor Centrale au luat calea spre birourile speciale ale Marelui Cartier General Român.

Deși organele de contraspionaj inamice i-au „simțit" prezența, ea și-a continuat activitatea neputînd fi identificată mult timp, fapt pentru care ziarul francez „Paris Soir", într-un articol publicat imediat după război, o compara pa Maria Bălan cu Mata-Hari, denumind-o „regina spionajului mondial".

După îndelungi investigații, Maria Bălan a fost descoperită și condamnată la moarte prin spînzurătoare.

În zorii zilei în care sentința trebuia executată, mare le-a fost stupefacția torționarilor cînd nu au mai găsit-o în temnița foarte bine păzită. Spre surprinderea lor, condamnata dispăruse, jucînd încă o festă dușmanului. Dispariția celei care a fost considerată de autoritățile austro—ungare drept unul dintre cei mai periculoși agenți informatori a dat naștere unor interminabile anchete, cercetări, supoziții și comentarii în presa vremii, care de care mai fanteziste. În realitate, luptătoarea noastră s-a bucurat de recunoștința statului român pentru a cărei reintregire își pusese în primejdie cei mai frumoși ani ai vieții. Printr-o acțiune curajoasă, un grup de patrioți au organizat magistral și la timp evadarea „eroinei din umbră".

Le fel ca pretutindeni în teritoriul aflat sub cotroprirea inamicului românii de la poalele munților Vrancei s-au angajat pe frontul nevăzut printr-o luptă acerbă cu opresorul. **Vasile Chilian** din satul Vidra, ajutat de soția sa **Clemansa**, a organizat o rețea activă de informatori în întregul dispozitiv inamic din zona Carpaților de Curbură. S-au cules cu multă asiduitate date despre unitățile dușmane, s-au întocmit schițe amănunțite cu dispozitivele lor de luptă, totul luînd calea Înaltului comandament român. Urmașii legendarei Vrîncioaia au împletit multă vreme activitatea de procurare de informații cu acea conscrată înțelesnirii trecerii liniei frontului de foștii prizonieri români evadați din lagărele din Austro—Ungaria. În perioada pregătirilor făcute pentru desfășurarea marilor bătălii de la Mărăști și Mărășești informațiile trimise de grupul de patrioți condus de Vasile Chilian au fost de mare folos comandamentelor române.

Descoperit și condamnat la pedeapsa capitală a fost executat împreună cu alți patru patrioți români, primind bătăește moartea în față. Ultimele sale cuvinte au fost : „Mor pentru patria mea."

(Va urma)

Dr. VASILE ALEXANDRESCU
GRIGORE ALEXANDRESCU

Mamă, mai spune-mi o poveste!

Își poate uita cineva copilăria ? Este oaza de puritate, de visuri și speranțe a fiecărei vieți. Este momentul spre care te întorci întotdeauna cu o boare de nostalgie și pe care, dacă ești îndemnat, îl istorisești celui dispus să te asculte. Am reținut trei fragmente ale unor biografii ce vor încerca să nu depășească granițele copilăriei. Sînt trei generații : Aurelia, născută la 28 decembrie 1921, Elena — 26 octombrie 1948 și Diana, a cărei dată de naștere este 21 mai 1975. Așadar, o bunică, o mamă și un copil al zilelor noastre. Povestea Aureliei Gheorghe din comuna Virteju, Sectorul Agricol Ilfov, spusă molcom, are un îz de „a fost o dată" :

— Copilăria mea a fost tare amărîtă. Tata a murit înainte de a mă naște eu, așa că, la 9 ani mama m-a adus la București și m-a dat la stăpîn. Era un restaurant, undeva prin Dudești și patronul, un fel de rudă de departe a mamei, promisese că o să aibă grijă de mine. Spălam vase pînă adormeam între ele. Eram așa de mică încît trebuia să mă urc pe un scaun ca să curăț soba pe care se gătea. Plîngeam cînd venea mama, să mă ia acasă, plîngea și ea, dar nu mă putea lua. Aveam și eu o bucurie pe atunci, cînd mă punea circiumăreasa să spun povești copilului lor. Ei, cîte povești puteam să știu eu, că nu apucasem să fac decît o clasă. Dar inventam. Erau singurele momente cînd mă puteam odihni, și mă gîndeam mereu, cînd mă mai chiamă la Valerică să spun povești ? Pe urmă, m-am dus la alt neam, tot slugă. Acolo era o bibliotecă mare, cu tot felul de cărți. Luam cîte una pe furiș și citeam noaptea, că alfabetul apucasem să-l învăț. Țin minte, cînd am citit „Război și pace", vedeam că s-a făcut ziuă numai cînd auzeam c-au început să umble slugile prin curte. Am mai fost și la un avocat, să am grijă de fata lui. Așa de rău s-a purtat cu mine c-am fugit pe geam și m-am dus acasă pe jos, că bani de tren n-aveam. La 15 ani m-am angajat muncitoare la fabrica „Stela" și la 16 ani m-am măritat. Gata a fost copilăria, dacă și asta mai e copilărie... Frumos a fost doar pînă la 9 ani, cînd mă duceam cu vitele la cîmp și îmi făcea mama păpuși dintr-un băț și-o bucată de cîrpă, cu păr din fire de mătase de porumb. Cît am putut, m-am zbătut să le dau copiilor mei ce n-am avut eu : un cămin și dragostea părinților. Urmarea poveștii, depănată într-o bătătură de casă țărănească, cu scovergi calde puse pe masă, a continuat într-un modern apartament de bloc bucureștean, în abur de cafea și miros tentant de fursecuri. Gazdă îmi era, de data aceasta, Elena Iașciurjinschi, fata mai mică a Aureliei.

— Am avut o copilărie frumoasă, deși am trăit, nu din greu, ci din foarte greu. Tata a fost concentrat doi ani, apoi a urmat războiul, a lăsat acasă un copil de 6 luni — pe sora mea — și l-a găsit cînd s-a întors, de 6 ani. După război, foametea și seceta i-a dus pe ai mei în Ardeal. Îmi aduc aminte c-am întrebat-o o dată pe mama de ce nu la tata și bani. Muncea doar pe mălai și lapte. Noi, copiii de atunci nu știam cum arată lămîile, portocalele sau măslinele. Ni le descrisese profesorul la școală și cînd s-au găsit prima dată ne-a cumpărat din banii lui măsline și ne-a dat la fiecare elev din clasă cîte una. Numai că eu, înțelesesem greșit, mă așteptam să aibă gustul portocalei și nu mi-a plăcut măslina. Vremurile s-au schimbat, țara începuse să se redreseze. Mama s-a ținut de capul tatii să venim iar la București, că noi voiam să facem facultate. Ne-am stabilit în comuna Virteju, nu departe de capitală, tata s-a angajat la fabrica de mobilă și au muncit să clădească o casă. Le era, todau fetei mele tot ceea ce n-am avut eu. Diana are, poate ca o compensație, păpușile cele mai mari și mai frumoase. Dar, Diana știe că totul e făcut cu muncă, știe că trebuie și ea să muncească.

Diana are, nu doar păpuși minunate. Are o cameră a ei, cu mobilier pe măsura și pentru necesitățile celor 12 ani pe care i-a împlinit. Pe biroul ei de școlăriță a fost instalat cel de-al doilea aparat telefonic al locuinței. Biblioteca Dianei este ticsită de cărțile copilăriei, ca și de cele care-și așteaptă rîndul pentru ca mica lor proprietară să ajungă a le pricepe. Se vede mîna discretă și ochiul atent al unei mame ce dirijează progresele copilului ei. Combină muzicală cu o mulțime de clape și butoane stă alături de clasorul cu timbre — sînt pasiunile Dianei. Cît despre ea, încearcă să fie o fetiță ordonată și reușește destul de des. Alături de telefon, un fost pahar de înghețată a căpătat destinația — specificată caligrafic pe o etichetă școlărească — de „Coș pentru birou".

De ziua ei, Diana a primit multe cadouri pe care mi le arată și mă tratează cu bomboane de ciocolată. Discuția deschisă de mamă despre nota de 8 care mai scapă printre cele de 9 și 10 o neliniștește, simt că trage cu ochiul să vadă dacă notez ceva. Nu vreau s-o necăjesc, mă fac că n-aud și mă adresez mamei : Ce v-ați dorit în copilărie și n-ați avut ?

— Nimic special. Aveam dragostea părinților și nu-mi păsa de lipsurile materiale. Nu-mi doream decît să învăț, ori această posibilitate, pe care mama n-a avut-o, mie mi s-a dat, ca și oricărui alt copil din generația mea. Iar acum, îmi doresc să nu greșesc cu Diana. N-am vrut să-i lipsească ceva, m-ar durea suferința ei, dar mă străduiesc să o fac să înțeleagă că în viață nu trebuie să te aștepți mereu la totul de-a gata.

La aceeași întrebare, bunica din Virteju îmi mărturisește :

— Mi-aș fi dorit să stau și eu cu mama, ca alți copii, să simt că mă iubește și pe mine cineva.

M-am gîndit mult dacă are rost să-i pun și Dianei această întrebare.

Copilului de astăzi nu pare să-i lipsească ceva. Și totuși, Diana are mai multe dorințe :

— Aș vrea să am un inel fermecat cu care să pot întineri oamenii. Inelul să aibă o piatră pe care s-o răsucesc și în momentul acela să se oprească războaiele. Am văzut la televizor cum mor oamenii cînd explodează bombe. E groaznic. Ne-a spus la școală tovarășul diriginte ce catastrofe se pot întîmpla, dar sînt puțini oameni care vor război. Vreau să se umple pămîntul de mulți, mulți oameni. Și, aș mai vrea să zbor, dar nu cu avionul. Am văzut un film, știu că era trucaj, dar mie mi-ar place să zbor așa, fără aripi. Mi-ar place să fac ceea ce nu există și nu se poate.

Pentru Aurelia, dragostea de mamă era fericirea supremă și de neatins. Elenei i se păreau condițiile normale de viață ale copiilor de astăzi, un lux de neimaginat. Sigur, visurile Dianei vor deveni și ele realitate.

LIANA MOLNAR

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Mă numesc **Stan Iorgu**, locuiesc în Focșani, strada Liniștii nr. 5, sînt veteran de război și ghid-însoțitor și organizator de excursii în cadrul O.J.T. Vrancea. Vă rog să inserați următoarele rînduri în coloanele acestei pagini : un grup de 47 turiști din municipiul Focșani, compus din pensionari, inclusiv veterani de război, împreună cu soțiile lor, au făcut o frumoasă excursie în ținutul Neamț. Cu această ocazie grupul nostru s-a întîlnit cu colectivul veteranilor de război din Piatra Neamț, prezentîndu-i felicitări pentru realizările obținute în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", pentru spectacolele vizionate în mai multe rînduri la televizor. Întîlnirea, de la care nu au lipsit florile și fotografiile color, a prilejuit emoționante cuvinte de dragoste atît din partea gazdelor cît și din cea a vizitatorilor. Ca de obicei, veteranii de război din municipiul Piatra Neamț au prezentat și un frumos program artistic care a cuprins coruri, muzică instrumentală și recitări, demonstrînd încă o dată excelenta lor pregătire. În continuarea excursiei, turiștii din municipiul Focșani au vizitat necropolele voievodale de la Bistrița, a lui Alexandru cel Bun, și de la Probota, a lui Petru Rareș, precum și palatul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, de la Ruginoasa".

■ „Vă scriu în numele mai multor oameni care lucrează în orașul Titu și în comuna Boteni din județul Dîmbovița și care fac naveta la Tîrgoviște și Pietrosița : pînă la data de 31.05 a.c., cînd s-a schimbat mersul trenurilor, circula trenul personal nr. 1103 la Pietrosița cu plecarea din București la orele 17,00 ; acest tren era foarte bun pentru toți navetiștii care ieșeau din schimbul I și satisfăcea toate doleanțele celorlalți călători care veneau din București spre Tîrgoviște. Acum, după noul mers, acest tren personal nu mai circulă de la București, ci se formează la Titu, avînd plecarea la ora 15,09. Ora este foarte nepotrivită deoarece toți cei care facem naveta spre Tîrgoviște ieșim de la serviciu la ora 15,15, fiind astfel obligați să mai așteptăm încă două ore în gară pînă vine următorul tren personal din București cu plecarea spre Tîrgoviște la ora 17,11 din Titu. Totodată trenul personal care pleacă din Titu la ora 15,09 este pur și simplu gol, iar cel care vine din București la ora 17,11 este arhiplin, mai ales că face și legătura trenului personal 1096 care vine de la Pitești. De aceea vă rugăm să înaintați spre studiu M.T.Tc. următoarele propuneri : trenul personal care se formează la Titu să plece din București în jurul orei 14,15 — 14,30 sau să aștepte în Titu și să fie legătura trenului personal 1005 care pleacă din București la ora 14,41" (**în numele unui GRUP, semnează Costel Coman** din Tîrgoviște, strada Cutezătorilor, blocul 26, scara A, apartamentul 16).

■ „Mă numesc **Pavel Răpan**, locuiesc în municipiul Bîrlad strada Ana Ipătescu nr. 1, blocul C. 1, scara B, apartamentul 28 — cartier Gară. În numele mai multor locatari din acest bloc, precum și al altora din această zonă, vă rog să interveniți pe lîngă organele în drept spre a fi repuse în funcțiune panourile solare instalate pe mai mult de zece blocuri din această zonă a Gării. Păcat de soarele atît de darnic în aceste zile... ! Interesîndu-ne, mereu s-a găsit cîte un pretext : ba că nu se găsește centralist care să pornească motopompa, ba că... a cerul înnourat și nu are rost să se folosească aceste instalații — care pur și simplu ruginesc. Dar cum atunci, la începutul funcționării acestor panouri, primeam zi și noapte apă caldă, iar acum aproape deloc ?!"

■ **Consiliul popular al județului Vîlcea — Inspectoratul școlar :** privind scrisoarea **Corneliei Constantinescu**, profesoară suplinitoare în comuna Alunu, numita, **absolventă a Facultății de biologie**, este încadrată în funcția de profesor suplinitor la școlile Alunu și Colțești. La data de 14 octombrie, prin cererea adresată Biroului Executiv al Consiliului popular al comunei Alunu, a solicitat încadrarea pe postul de secretar cu 1/2 normă, post devenit vacant la școala Alunu. Organul respectiv a avizat **favorabil** cererea, urmînd a se realiza încadrarea, dar ulterior a avizat și cererea de încadrare pe acest post a numitului Dobroiu Iulian, **absolvent de liceu.** Avîndu-se în vedere că în prezent postul a fost deblocat de către organele competente, încadrarea urmează să se facă, în condițiile legii, pe bază de concurs".

...Toate bune și frumoase, totuși rămîne inexplicabilă optica acelora care, trecînd peste o avizare favorabilă, între o absolventă de facultate care lucrează deja în școală, și un absolvent de liceu, optează pentru acesta din urmă... ?!

■ **Ing. Teodora Rusneac** din Petrila, cartierul 8 Martie, blocul 17/16 sesizează redacției noastre unele deficiențe ce se manifestă în ultima vreme în activitatea coordonatorilor cinematografelor „Paringul" și „7 Noiembrie" din Petroșani : schimbări inopinate de repertoriu (după ce biletele au fost vîndute pentru un anumit film) ; întîrzieri în deschiderea caselor de bilete, ba uneori chiar suspendarea unor spectacole la care biletele au fost vîndute anticipat ; săli neacerisite, murdare, în care respectarea poziției scaunelor devine practic imposibilă din cauza aglomerărilor de la intrare, etc. Sugerăm organelor locale să clarifice așa cum se cuvine situația acestor două cinematografe care își au menirea — la urma urmei — să fie lăcașe de cultură, și nu de producere a nervilor oamenilor muncii veniți să se destindă, uneori, de la cîțiva buni kilometri.

■ După ce laudă în cuvinte entuziaste stațiunea Băile Felix, amenajările din ultimii ani care au făcut-o „incomparabil mai frumoasă", după ce admiră serviciile medicale și publice existente aici, **Eugenia Buzoiu** din Brașov, bulevardul Gării 14, blocul A 19, sesizează lipsa ziarelor în această stațiune, mai exact greutățile în a le procura : după ce că vin și în număr redus, acestea se distribuie și la ore în care au loc tratamentele ; de multe ori, mai ales sîmbăta cînd ajung aici majoritatea săptămînalelor, numita a fost nevoită să renunțe la unele procedee terapeutice pentru a-și putea păstra, cum frumos spune dînsa, „legătura cu restul lumii". Socotim că nu e un lucru firesc... !

■ **Consiliul popular al județului Iași — D.P.M.O.S. :** „La scrisoarea prin care **Mărioara Catargiu** din Pașcani, strada Cuza Vodă nr. 11, solicită sprijin pentru încadrarea în muncă, vă comunicăm : la data de 1 iunie a.c., ea a fost repartizată ca muncitoare la Cooperativa „MUNCA COLECTIVĂ" Pașcani, conform dispoziției de repartizare nr. 1684884/1987".

■ Din nou, despre aspectul necivilizat și costisitor al vînzărilor condiționate : prof. **Vasile Boinavu** din Suceava, strada Gr. Antipa nr. 10, blocul 81, scara A, apartamentul 10, ne scrie : „...după luni de așteptare, acum poate cumpăra oricine, de la orice magazin foto din județ, un film color N.C. 21 ORWO ; numai că pe lîngă cei 65 lei cît costă filmul, trebuie să mai plătească... 80 lei, costul unui set de developat „Mascolor". După ce au stat în rafturi doi-trei ani de zile, ajungînd, prin reduceri succesive de preț la 54 lei, aceste revelatoare au fost urcate din nou la prețul inițial de 80 lei și date, obligatoriu, împreună cu fiecare film. Deși în rețetarul, scris în românește, se scrie clar că într-un set se pot developa 5 filme, adevărul este acela că, la ora actuală, nu se mai poate developa nici măcar unul singur, mulți fotografi amatori sau profesioniști constatînd pierderi ireparabile în distrugerea filmelor de developare, deși au respectat întru totul indicațiile. Probabil că acesta e și motivul pentru care ni se impune în mod obligatoriu, acest produs degradat în timp. Vînzătorii susțin zîmbind, că dispoziția de a vinde un astfel de set pentru un film color „vine de la București". Deși ne vine greu să credem, dar chiar și așa stînd lucrurile, procedeul ni se pare absolut necorespunzător unui comerț civilizat".

■ **Consiliul popular al sectorului 1 :** „Alăturat restituim scrisoarea adresată dvs. de către **Vasile Ceaușu**, om al muncii la întreprinderea „Automatica" din Capitală, prin care solicită atribuirea unei locuințe, informîndu-vă : în ședința Biroului permanent din 5 06 87, s-a atribuit, în cotă, unității de mai sus apartamentul 4 din blocul XII/K, situat în cartierul Aviației, sector 1. Din discuția avută cu conducerea unității a rezultat că locuința în cauză a fost atribuită susnumitului".

Scrisoare comentată

O propunere onorantă

Ne-a scris o fetiță de zece ani și jumătate, Mihaela Dumitrescu, care tocmai a absolvit, cu media peste 9, clasa a patra a unei școli din Capitală. Scrisoarea ne-a mîngîiat palmele ca o petală catifelată și parfumată desprinsă din floarea sufletului ei curat. Cuvintele se înșiruiesc rotund și drept, înțelesul lor e limpede ca ochii cu care fetița privește lumea ce o înconjoară. Știe de mai multă vreme pe de rost poemul **Luceafărul** care pentru ea este, desigur, încă o poveste în care Ileana Cosînzeana și Făt-Frumos se numesc altfel. Mai știe **Scrisoarea a III-a**, mai știe **Dește-ți-te române**, mai știe **Sara pe deal, Freamăt de codru, Revedere, Somnoroase păsărele**.. Într-o carte mai veche, a cărei ortografie o cam încurcă, a găsit o fotografie a pietrei care străjuiește mormîntul lui Mihai Eminescu și a deslușit cele scrise pe ea. Atunci a hotărît ca la 15 iunie să pună o floare pe această piatră ca o pecete ce înnobilează limba română. Îmbrăcată frumos și cu inima bătînd tare, a străbătut marele oraș, împreună cu o prietenă mai „vîrstnică", spre locul unde poetul veșnicește. Au pășit tăcute în acea oază de liniște și prietena mai mare a încercat să se orienteze, căutînd cu privirea pe zidul din dreapta porții aleile presărate cu nume ilustre ale unor oameni de cultură aparținînd poporului român. Piatra nu mai era la locul știut și nici în altă parte. Au ajuns, pe urmele unui grup de pionieri, condusi de o tînără profesoară, la teiul ce-și cernea floarea peste lespedea Poetului. După clipe lungi de emoție, în care a șoptit numai pentru ea frînturi de versuri ce-i sînt acum mai dragi decît un cîntec de leagăn, a privit în jur... Caragiale, Coșbuc, Călinescu, Nichita Stănescu, Marin Preda... Și-a tras prietena de mînă puțin mai departe și i-a șoptit : „Parcă sîntem într-un muzeu... Hai să mai mergem...". Au colindat îndelung aleile descoperind nume de scriitori, de actori, de cîntăreți, de pictori, de sculptori... Nume pe care le cunoșteau sau pe care le auzeau pentru prima oară. Înainte de plecare, au revenit la mormîntul lui Eminescu...

Peste cîteva zile, după ce și-a notat gîndurile din acea după-amiază în jurnalul căruia îi împărtășește de-o vreme micile sale secrete ne-a povestit și nouă. La sfîrșit, ne-a șugerat să transmitem rugămintea ei celor care ar putea să i-o îndeplinească. Și anume aceea de a se alcătui o nouă schemă, care să îndrume pașii celor ce ar dori, într-o zi a vieții lor, să omagieze o personalitate ilustră a neamului românesc.

Am spune că nu știm cui să transmitem rugămintea Mihaelei Dumitrescu. Dar credem că oricine i-o va îndeplini, va fi onorat.

REGHINA VÂRVICI ■

■ **Ministerul de Interne — I.G.M. :** „Referitor la scrisoarea cetățeanului **Ion Soacă** din orașul Novaci, strada Paringului 42, județul Gorj : din cercetările efectuate a rezultat că numitul a fost înștiințat de conducerea UFET Novaci că urmează a dubla paza unității în ziua de 03 01 1987, semnînd pentru aceasta. La controlul efectuat de organele de miliție s-a constatat că I.S., după ce s-a prezentat la orele 7.00 la unitate, a plecat acasă. Pentru neîndeplinirea atribuțiilor ce-i reveneau, cel în cauză a fost amendat contravențional cu suma de 500 lei conform art. 47, litera G din Decretul 477/1983, el achitînd în 24 ore jumătate din minimul amenzii. Avînd în vedere dispozițiile articolului 26, alineatul 3 din Legea 32/1968, considerînd că achitarea a jumătate din minimul amenzii în 24 de ore de la luarea la cunoștință este legală — s-a luat legătura cu Consiliul popular orășenesc Novaci, pentru a-l scuti de plata diferenței".

■ **Consiliul popular al sectorului 6 :** „La scrisoarea adresată de către **Jenică Blănaru**, prin care solicită repartizarea unei locuințe din fondul locativ de stat, vă comunicăm : cetățeanul J.B., avînd o familie formată din 3 persoane, domiciliat în Focșani și încadrat la întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și elemente hidraulice Focșani, a fost transferat și încadrat, la cererea acestuia, la întreprinderea „Turbomecanica" din Capitală. A primit prin noul loc de muncă un apartament de 2 camere în Șoseaua Pipera nr. 5, blocul E 1, apartamentul 25, pentru care i s-au întocmit formele necesare".

■ **Consiliul popular al municipiului Alexandria :** „Cu privire la modul de soluționare a scrisorii adresate de numitul **Simion Manea**, domiciliat în Alexandria, strada Libertății nr. 361 : din verificările efectuate la întreprinderea de prefabricate din beton, a reieșit că într-adevăr familia susnumitului a locuit împreună cu altă familie la adresa susmenționată, într-o locuință compusă din patru camere și că în ultima perioadă de timp, prin plecarea celeilalte familii, spațiul oferit de apartamentul respectiv devenise excedentar pentru familia lui S.M. Acest fapt l-a determinat pe S.M. să se adreseze cu cerere C.O.M. al unității în vederea repartizării unei locuințe corespunzătoare. Ca urmare, la data de 25.05.1987, C.O.M. al I.P.B. Alexandria a emis repartiția nr. 4201 pentru apartamentul 65 din blocul 12, cu primirea căruia numitul a fost de acord".

■ „În 1986, pe data de 10 iulie, am absolvit Școala profesională agricolă, cursă de 1 an, în meseria de agricultor-mecanizator. De atunci au trecut 10 luni de zile de cînd așteptăm, toți foștii cursanți, diploma de absolvire, dar așteptările noastre sînt zadarnice. Că nu ne vin diplomele n-ar fi un necaz prea mare, dar cel mai neplăcut este faptul că pentru acest motiv noi sîntem încadrați la I.A.S. Recaș ca muncitori necalificați iar fără respectivele diplome nu putem beneficia de măriri de retribuție. Menționăm că noi, acești cursanți, am urmat Școala generală Recaș și examenul l-am dat la Liceul agroindustrial din Buziaș, județul Timiș." (**Nicolae Cătălinoiu** din Recaș, județul Timiș).

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Mariac Ion — com. Plosca (Teleorman) : Cererile în vederea obținerii unui brevet de invenție se depun la Oficiul de stat pentru invenții și mărci, str. Ion Ghica nr. 5, sector 3, 79156 București. ● **Voicu Croitoru** — com. Brînceni (Teleorman) : Revista „Urzica", str. Ion Brezoianu nr. 23, sector 1, 79751 București. ● **Asociația locatarilor** — bl. 3 C, Aleea Fizicienilor nr. 3, sector 3, București : 1) Este legal. 2) Puteți scoate din calculul cheltuielilor de întreținere copiii care lipsesc de la domiciliu pe perioada vacanței, o lună calendaristică întreagă, la cererea depusă în prealabil de părinți. ● **Poienlungi Costel** — Tg. Secuiesc : Așa este cum vi s-a spus la biroul P.I.R. : cea de a doua meserie trebuie să vă folosească în cadrul întreprinderii unde munciți. ● **Simionescu Vasile** — Buzău : Soluția ar fi să vă abonați la publicația respectivă. ● **Iacob Virgiliu** — Constanța : În legătură cu solicitările din scrisorile dv., nu vă putem răspunde decît că nu ne ocupăm de procurarea cărților sau a medicamentelor. Pentru chioșcul de difuzare a presei, adresați-vă instituției competente. ● **Brăduleț Alexandru** — com. Solovăstrău (Mureș) : Nici dacă am fi medici, n-am putea să vă prescriem un tratament prin corespondență. Trebuie să vă luați inima în dinți — este doar o afecțiune ca oricare alta — și să mergeți împreună la un medic specialist. ● **Dumitru Ion** — com. Tătărani (Prahova) : Consiliul popular eliberează autorizații pentru astfel de activități. ● **Pavel Gheorghe** — Botoșani : Calea pe care ați ales-o este foarte complicată. Porniți de la condițiile existente și învățați pur și simplu foarte serios. ● **Bîrgăoanu Mihai** — Mungalia : Trimiteți cerere, care să cuprindă toată datele, Filialei județene Iași a Arhivelor statului. ● **Parlene Ana** — satul Gîrbești, com. Țibana (Iași) : În conformitate cu art. 4 lit. a din Statutul C.A.P., aprobat prin Decretul 93/1983, adunarea generală poate atribui anual lot în folosință fiecărui membru cooperator care a realizat în anul anterior, și se angajează să efectueze și în anul în curs, volumul de muncă hotărît de adunarea generală în perioadele de timp stabilite și potrivit cerințelor producției. Conform art. 14 din statut, C.A.P.-ul vă poate pretinde contravaloarea produselor de care a fost lipsită cooperativa prin deținerea nestatutară a lotului.

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poem pentru Patrie

Pămînt de Transilvania

Tu poți să fii și murmur de izvor,
colina care-n cer se rotunjește
sau clopotul ce sună-adînc în dor,
de la-nceputul lumii, românește.

Pămînt de Transilvania, sfințit
la poartă de imperii și amurguri,
cu singe de străbuni e limpezit
drumul roman de prin aceste burguri...

Cu Gelu și cu Horia și Mihai,
cu Avram Iancu coborînd din munte
veac după veac ni s-a-mplîntat în grai,
îndurerînd pădurile sub frunte...

Să-mprejmui cu privirea, să veghez,
pămîntul Transilvaniei, fierbinte,
în lutul dinspre deal să-ngenunchez
purificat de rugurile sfinte.

Pămînt de Transilvania să fiu
cu bulgări luminînd chiar din ființă
și ochii mei să adîncească-n fiu
această îndărătnică credință !

EUGENIU NISTOR ■

Detalii din tapiseriile Șerbanei Drăgoescu expuse la Muzeul de Artă al României. Lucrările Șerbanei Drăgoescu – o izbîndă artistică personală și, deopotrivă, una a generațiilor tinere. (pag. 10)

Artistul — conștiință a epocii sale

ION CARAMITRU:

„Ceea ce cunosc: teatru, poezie, limba română"

O casă ascunsă pe o străduță din preajma podului Basarab. Afară sînt 30 de grade. Înăuntru, probabil cu ceva mai mult. Peste covoarele **alese cu gust**, în livingul spațios și umbrit de jaluzele dese, pe **terasa** mică și plină de flori, circa douăzeci de persoane se agită într-o mișcare browniană neobosită, printre cabluri, reflectoare cocoțate pe suporturi înalte. O traversă de lin, cenușie, încearcă să apere podelele de năvala de la o vreme dezinhibată — a oaspeților. Figuri cunoscute : regizorul Nicolae Corjos, actorii Jana Gorea, Ion Caramitru, pictorul scenograf Ion Nedelcu, operatori, cameramani, fotografi de platou, regizorul secund etc. E simplu : se filmează. Se filmează interioare pentru un nou film cu tineri, din seria **Declarației de dragoste și a Liceenilor**. Impresia de haos imposibil de descîlcit e apăsătoare pentru cel venit din liniștea zbirnîind de căldură a străzii. După un timp, mișcarea în spațiu se arată a fi totuși foarte ordonată. Comenzile sînt reperate exact, peste umeri, peste capete, printre cireșe și conversații. **Pîine** (cel strigat e, desigur, Ion Caramitru) **te schimbi ! — Cu ce ? — Cîmașa** gri. **Puneți-i pantofii ! — Lasă-l dragă, așa, au intrat în cadru picioarele. Nu mai poate de cald. Lasă-l fără. — Pîine, te-ai schimbat ? — Acum. Gata. — Repetiție !.. Bine. Filmăm ? — Filmăm. — Motor !... Acțiune !** Dintr-o dată e liniște. Bîzîitul aparatului de filmat reverberează enorm. **Replicile** sînt spuse aproape în șoaptă. Actorii își crută forțele. Oricum, peste cîteva luni, va urma postsincronul.

Odată intrată în atmosferă, interviul cu Ion Caramitru mi se pare brusc imposibil de realizat. „Socrate" e obosit. E ora trei după-amiază, filmează de la opt și jumătate. În preajmă, numele i se strigă din cinci în cinci minute. Și totuși, într-o pauză ceva mai lungă, circa zece minute, cît se mută luminile dintr-o încăpere în alta, încercăm.

— Cum a început ziua de azi, Ion Caramitru ?

— Prost. N-aș vrea să spun mai mult. E oricum lipsit de orice haz.

— De cînd filmați ?

— E a treia zi. Alaltăieri m-am întors dintr-un turneu de 12 zile cu Teatrul Bulandra. În zonele Sibiu, Timișoara, Arad. M-au așteptat la aeroport și am filmat chiar în ziua sosirii.

— Așadar, un turneu . . . greu ?

— Da, s-au jucat **Hamlet, Dimineață pierdută, într-un parc, pe o bancă**, un recital de poezie și spectacolul rock al lui Pititș. Extrem de obositor, dar e o vreme foarte potrivită pentru deplasări în provincie. Teatrul are anotimpurile lui, legate mai ales de afluența publicului în sălile de spectacol, care nu e aceeași pe tot parcursul anului.

— Cît e de important un turneu pentru un spectacol care, acasă, se bucură de mare succes ?

— Un turneu e o probă pentru orice spectacol. Pentru spectacolele complicate, cu montări mai laborioase, cu atît mai mult. În cazul nostru, două spectacole cum sînt **Hamlet** și **Dimineață pierdută**, montate pentru scenă elisabethană (ca la Grădina Icoanei) s-au jucat, în turneu, firește, numai pe scenă italiană (ca în Schitu Măgureanu). Spațiul de joc s-a redus la jumătate, iluminarea a avut și ea de suferit și așa mai departe. Totul a trebuit compensat prin joc pur și simplu. Evident, ne-a ajutat foarte mult și bucuria publicului vizavi de spectacol. E foarte bine că niște spectacole ca acestea pe care le-am dus noi acum în turneu, pot fi văzute și în alte zone culturale. Mai ales că Sibiul, Timișoara, Aradul sînt centre de mare interes asupra cultivării limbii române. Turneul a avut deci o importanță dublă, și artistică, dar și politică. A fost apoi întîlnirea cu un public tînăr, foarte serios, de cea mai bună calitate.

— Cum se vede publicul de pe scenă ? A evoluat el în aceste decenii de cînd jucați teatru ?

— N-am simțit propriu-zis o evoluție. Ci poate o stratificare din ce în ce mai netă. L-aș putea împărți în funcție de zilele săptămînii. Există un public de luni pînă miercuri, serios, exigent, de cea mai bună calitate. De joi pînă duminică, avem de a face cu alt public, apt mai ales pentru comedie, dornic de divertisment, privind teatrul mai ales ca pe o destindere la sfîrșit de săptămînă. În „bucătăria" lor intimă, teatrele țin seama de aceste observații și își programează spectacolele în consecință.

Cele zece minute s-au încheiat.

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

Iubirea de frumos

Drum de sărbătoare

Am fost invitat la o întîlnire cu tineri ce scriu în orășelul stațiunii Slănic Prahova. Poetul Dan David a prefăcut biblioteca unde lucrează din această așezare o dată pe lună în tribună a poeziei românești, avînd ca invitați scriitori și critici cunoscuți.

Drumul, printre holdele gata de seceriș, de-a lungul unui riu curat ca lacrima, într-un spațiu saturat de verde, cu finețe și grădini sfîrșind în coline încărcate de viță vie.

Este spațiul circumscris în pînzele lui Grigorescu, rămas în adîncul sufletului ce-l confirmă fiece geană a zării, transfigurată de frumusețe.

Am evocat în fața tinerilor, cei mai mulți elevi cu preocupări literare, întîlnirea ce-o avusesem pe vremea tinereții noastre cu Lucian Blaga, în cămăruța lui dintr-o casă aproape țărănească de pe dealurile Clujului. Fără nici o milă și compromis ne-a spus cu poruncă datoria absolută ce cade asupra noastră, de vom vrea să devenim o generație nouă în poezia românească.

Seara ne-a prins la Crasna cea frumoasă ce păstrează amintirea anilor lui Tudor Vladimirescu, a unui ctitor postelnic ce-și pierde soarta înălțînd lăcaș școală pruncilor orfani din satele de pribegi din această creastă de aur înspre turlele Carpaților.

IOAN ALEXANDRU

Vitrina artelor

Plastică

Poziția artistului între semeni

Destinul creatorului de tapiserie este însemnat de un anumit eroism, întrucît lucrările lipsite de valoare sînt tot atît de costisitoare cît și cele foarte valoroase. E un destin însemnat, totodată, și de felurite aproximații teoretice, deoarece e foarte greu să te pronunți asupra importanței unei tapiserii. Materialele și tehnicile îi asigură oricărei tapiserii o cotă de interes considerabilă, iar dimensiunile prestigiu. O operă de artă ce acoperă mai mulți metri pătrați de perete va părea întotdeauna mai plină de sens decît una de mici dimensiuni. Mărimea unui obiect de artă nu presupune neapărat și un plus de valoare, dar poate influența, citeodată, decisiv, discuția despre valoare.

În comentariul rosturilor și izbînzilor tapiseriei contemporane chestiunile definirii propriu zise a acestei arte ocupă atîta spațiu, încît problemele valorii trec, de regulă, în al doilea plan. Nu țin minte să se fi scris sau să se fi spus despre vreo tapiserie că e ratată, deși multe din lucrările luate de-a lungul vremii în seamă aveau cel puțin cusurul de a fi fost, în toate privințele, nepotrivite pentru orice ambient, neconfortabile, adică., Fiindcă oricită idee ar tezauriza o tapiserie, și oricită importanță ar avea această idee în orientarea artei tapiseriei, obiectul țesut trebuie să răspundă unor nevoi de confort ambiental proprii ființei umane și care, în ciuda profeților unor critici exclusiviști, nu se schimbă atît de repede.

Rezultă că un creator de tapiserie autentic, talentat și sensibil la treburile tradiției, capabil să înoveze dar și să stabilizeze criterii de valoare suportă, în procesul afirmării sale artistice, o concurență căreia nu-i poate cunoaște nici puterea reală, nici complexitatea și că trebuie să se aștepte la neînțelegere. Mai bine zis la o acceptare nediferențiată. Să fie confundat cu artiști minori, dar poate mai productivi. De unde și eroismul efortului său, de unde și acumularea unor probleme economice specifice atelierului de tapiserie. Tapisériile sînt niște investiții care trebuie decontate, pentru ca artistul să poată continua.

Afirmarea **Șerbanei Drăgoescu** e un prilej de satisfacție. E o dovadă că, în ciuda labilității criteriilor de valoare, firile dirze și originale reușesc să-și facă drum. Șerbana Drăgoescu expune, pentru a doua oară, la interval de cîțiva ani, la **Muzeul de Artă al României.**

Observațiile elementare ascund citeodată înțelesuri de excepție. Șerbana Drăgoescu își prezintă lucrările într-una din marile săli ale Muzeului Național pentru că, pur și simplu, are ce expune aici. Într-o încercare retrospectivă, mai mulți creatori de tapiserie ar avea cu ce onora o sală monumentală a muzeului, dar numărul celor care pot face aceasta cu creație curentă, cu producția dintre două expoziții e foarte, foarte mic. Șerbana Drăgoescu are o gîndire creatoare orientată cu fermitate, scutită de contrazîceri și amabilități. Gîndirea ei are stil, iar stilul are o cadență amplă, convingătoare. În prezența tapiseriilor Șerbanei Drăgoescu auzi finalul de simfonii grave, însemnate de speranță și spirit solar. Fapt cu atît mai remarcabil, cu cît e vorba de lucrări în alb, negru, roșu și galben palid, de creații aproape austere, ca impresie generală. E însă o austeritate

tonică, niciodată crispată. Ciclul — Trepte — e gîndit pe o dominantă emoțională atent definită. Ajungem astfel în punctul cel mai interesant al situației creatoare pe care o reprezintă Șerbana Drăgoescu : ea nu a semnat, de cînd a absolvit Institutul de Arte Plastice în 1969, un număr de tapiserii în funcție de rigorile unor comenzi ori circumstanțele unor expoziții, ci a străduit să-și precizeze gîndul și perspectiva. A lucrat cu perspectivă. Privind în urmă, toată opera sa este emoționant de unitară, lucru care se poate spune doar în legătură cu puțini autori de tapiserie.

Nu cred că tot ce expune Șerbana Drăgoescu prezintă aceeași inspirație înaltă. Uneori, nevoia de a impune ideile ce o animă face ca obiectele-tapiserii sau obiectele textile pe care le prezintă să pară mai importante decît sînt de fapt. Să albă, prin urmare, un aplomb identic deosebit, pentru moment, însă dificil de susținut în timp. Șerbana Drăgoescu știe însă a-și controla cu realism capacitatea de invenție. Nu este, de aceea, inoportun să reluăm aici cuvintele lui Camus pe care artista le așază în deschiderea catalogului său : „Personal nu pot trăi fără arta mea. Dar nu am plasat niciodată această artă mai presus de toate". E o afirmare a poziției artistului între semeni ce vădește un profund respect pentru semeni.

TUDOR OCTAVIAN ■

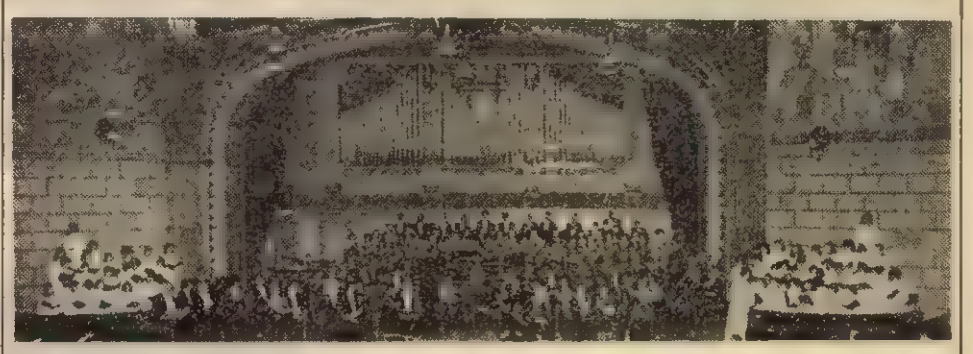

Eveniment

Puterea sacrificiului

Tulburătoare sînt apropierile totale, adînc emoționale, ale impactului sufletesc cu muzica.

O astfel de apropiere au cunoscut-o, în zilele de închidere a stagiunii de concerte de la Ateneul Român, cei care au avut ocazia să asculte oratoriul **Ioana D'Arc pe rug** de Arthur Honegger, pe versuri de Paul Claudel și în versiunea românească a Ninei Cassian.

Parcă niciodată n-am asistat la o astfel de sublimă corelație între muzică, poezie, cantabilitate, declamație, artă dramatică îmbinată cu artă lirică, așa cum ne-a fost transmisă de o interpretare aproape fără egal, la sfîrșitul săptămînii trecute, la Ateneul Român.

Pe podiumul Ateneului, pe un alt mic podium alb, stă o copilă îmbrăcată în alb, cu chipul răvășit de bucurie, uimire, spaimă, încredere, frică și curaj : Anca Sigartău, un nume care peste ani poate să însemne mult pentru teatrul românesc.

„A fost o fată ce Ioana se numea" — și totul te învăluie în cuvinte, în acorduri de muzică înălțătoare, în care orchestră, cor, glasuri dulci de copii, voci de bărbați, femei, fie cîntăreți lirici sau actori, invocă, evocă, acuză sau preamăresc pe nefericita, pe preafericita fecioară care, iluminată de rugul ce este de fapt în ea însăși, își privește cu ochii minții propriul ei destin.

În regia Cătălinei Buzoianu, excelentă, într-o scenografie simplă (Mihai Mădescu și Irina Dimiu), îi mai ascultăm pe Ion Caramitru, pe tinerii actori Stelian Nistor și Florin Busuioc. În rolurile cîntate, Vladimir Popescu-Deveselu se întrece pe sine însuși, interpretînd mai multe personaje, ilare sau tragice. Cu sensibilă participare — Felicia Filip, Pompei Hărășteanu, Bianca Luigia-Manolescu, Liliana Nichiteanu și Mindra Cernescu.

„Speranță ! Iubire ! Acestea învinge", spune Ioana însoțită de glasuri curate de copii.

Orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu" (sub conducerea maestrului de cor Nicolae Bica), corul de copii „Voces primavera" cu al său maestru de cor Claudiu Negulescu, întreg ansamblul fiind condus de bagheta fermecată a artistului emerit Mihai Brediceanu, au oferit un moment de puternică emoție artistică, spre bucuria marelui public iubitor de muzică.

SILVIA POPOVICI ■

Balet

Recitaluri coregratice

În fiecare an, la încheierea cursurilor, secția de coregrafie a Liceului de artă „G. Enescu" organizează (pe lîngă numeroase alte participări la viața artistică a țării) recitaluri de balet prezentînd „rezumativ", ca să ne exprimăm astfel, ceea ce este mai valoros, mai original în activitatea intensă a învățămîntului coregrafic bucureștean. Gazda de tradiție a acestor recitaluri este Opera Română, nu de multă vreme adăugîndu-i-se generoasa scenă a Palatului Pionierilor și Soimilor Patriei.

Care ar fi trăsăturile caracteristice desprinzîndu-se din aceste două manifestări, bucurîndu-se de deosebită atenție din partea publicului ? În primul rînd, a devenit tradiție organizarea recitalurilor într-o formă cît mai variată : pe scena operei, semnatara regiei, Rose-Marie Both Stocec, alături numere solistice și coregrafii de ansamblu, dansuri clasice, moderne și populare, susțin participări ale unor elevi din primii ani de studiu alături de prezențele colegilor lor deja pe deplin posesori ai unei grele (și frumoase) meserii. Varietății regizorale i se alătură varietatea muzicii, a decorurilor, a școlilor de măiestrie, a privirilor și concepțiilor în fața actului de balet, astfel încît aceste spectacole (cel de la Palatul Pionierilor este mai „strict" specializat : rolul întîi îl ocupă aici elevii ultimului an, absolvenții) se individualizează printr-o frecvență sporită a schimbării imaginilor, printr-o „cadență" susținută în ceea ce privește deschiderile de cortină, prezentînd mereu noi și noi aspecte de lucru și creație unui public, repetăm, numeros și entuziast.

În al doilea rînd, avem acum ocazia să privim viitoarele stele ale scenelor noastre, cuvîntul nefiind forțat întrucît este cert faptul că unii dintre elevii secției de balet se impun deja categoric într-un repertoriu divers, dificil. Am mai avut ocazia să scriem despre meritele de excepție ale unor tineri absolvenți, acum, ca Simona Somăcescu și Mircea Cherim. Le adăugăm deci nume noi și, în primul rînd, le-am așeza pe Alma Munteanu și Corina Dumitrescu, prima fiind o balerină cu tehnică fină, grațioasă, potrivită excelent pentru roluri „de porțelan", cealaltă posedînd aceeași grație, o tehnică de nivel cert, evoluția ei în celebrul „Pas de trois" din „Lacul lebedelor" de Ceaikovski demonstrînd o completitudine a înclinărilor repertoriale care ne face să-i întrevedem un viitor frumos în variate roluri. Am mai remarcat evoluțiile Cristinei Doboșan, posesoare a unor frumoase calități, sublinîndu-i aici complexitatea înzestrărilor, capacitățile acrobatice și ritmul Margaretei Trofil, sensibilitatea și linia frumoasă ale Simonei Matei iar, dintre băieți, simțul actoricesc deosebit de care face dovadă Mihai Mihalcea și tehnica spectaculoasă distingînd evoluțiile lui Marin Gabriel. Făcînd mențiunea că, din păcate, „buchetul" elevilor-balerini este mult mai sărac în consistență decît cel al elevelor, fapt amenințînd, se pare, să se cronicizeze în învățămîntul nostru coregrafic, vom mai adăuga că, pe lîngă aceste apariții „de vîrf", am mai remarcat numeroase alte înzestrări, în plină evoluție (ale căror nume nu le mai redăm aici) asupra cărora sperăm să insistăm, în termeni la fel de frumoși, cu prilejul altor spectacole ale secției coregrafie, spectacole avîndu-și o indiscutabilă utilitate în viața noastră culturală.

VIOREL CREȚU ■

CAP LIMPEDE

● **Multe pasaje din interviul lui Nicolae Băciuț cu Matei Vișniec, în nr. 5 al revistei Vatra, au o claritate și o limpezime care trădează matura conviețuire a tînărului dramaturg cu intimitatea cuvîntului : „Cred că scriitorul, profesionistul într-ale scrisului, întotdeauna și mai ales astăzi, trebuie să fie o unitate moral-estetică... Vreau să spun că o societate care se împlinește trebuie să cultive profesia de scriitor ca pe un reper fundamental al supraviețuirii ei, la fel cum supraviețuirea unei ramuri industriale nu poate fi pusă în discuție fără ingineri extrem de bine profesionalizați."** ● **Numărul 5 al revistei Ateneu este dedicat aproape în întregime „cazului Bacovia", readucînd în actualitate laturi noi ale personalității celui ce a scris o poezie atît de umană, simplă și durabilă, încît următoarelor veacuri hermeneutice nu le rămîne decît s-o străbată asemenea luminii prin geam, desăvîrșindu-i astfel transparența** ● **Dincolo de emoția puternică pe care o aduce dinspre zvonul de ființă vie a poetului, o „convorbire în postumitate" cu George Bacovia, publicată de Ernest Gavrilovici, face cîteva dezvăluiri senzaționale atît asupra claviaturii culturale la care se exersa ființa poetului cît mai ales asupra unei laturi mai greu de bănuit sub stratul greu de „plumb" al versurilor sale: puternicul patriotism bacovian.** Evocînd „imaginea mitică" a Bacăului din sec. al XVIII-lea, declarația de identificare cu locul natal este un mesaj care-și continuă căldura atașamentului total pînă în contemporaneitate : „Sentimentul apartenenței de urbea de pe Bistrița a fost constantă. Pînă la expierea mea fizică... De obicei se vorbește de mine ca de un exilat în provincie. În realitate se poate vorbi de mine ca de un exilat în Capitală... Știi că în Apenini există un rîu botezat cu un nume asemănător orașului meu natal ? În ruptul capului nu pot admite teoria derivării din maghiarul Bako, dintr-un presupus cuvînt cuman, din străslavul Bic" ● **Pe aceeași linie surprinzătoare a unui Bacovia preocupat de etimologie, interviul aduce lămuririle poetului asupra propriului pseudonim: „În acest ținut au existat o via salis, o via piculae** (calea sării și calea oii, n.n.)... Mai existau poate și alte căi. În latineste **bacchus** este și substantiv comun însemnînd viță de vie, fruct, sămînță. Acesta în compunere cu **via** ar da un **Bacovia** cu sensul de **cale a fructelor."** (s.n.) În reflecțiile lui George Bacovia reunite în volumul „Divagări utile", poetul face la un moment dat următoarea constatare finală : „Ce-a fost și Bacovia decît un nume prin univers..." Un nume, adică — în viziunea poetului —, **un fruct al pămîntului românese în univers !** ● **O exegeză asupra lui George Bacovia ca poet al vitalității chtoniene n-ar fi un paradox ci poate o necesitate pornind chiar de la dezvăluirile sale asupra etimologiei propriului pseudonim. Nu cumva se ascunde în această etimologie direcționată un mesaj mai adînc al poeziei sale, cu atît mai ascuns cu cît e pe buzele tuturor ca marcă a unei dimensiuni distincte a poeziei române ?** ● **Iată și o punctare exactă a relațiilor dintre Arghezi și Bacovia : „Nimeni n-a avut plăcerea să constate vreo adversitate între noi. Dimpotrivă ! Ne-am stimat reciproc. Dar starea de relativă opulență a stăpînului din Mărțișor umilea sărăcia nepregătitului pentru vicleșugurile supraviețuirii materiale."** În ciuda acestei „inechități", fotografia din 1956 care-i înfățișează pe Arghezi și Bacovia alături șterge „umilințele" bacoviene, emoționînd prin egalitatea postumă prin care se răzbună valoarea istorică a operei poetice ● **În același număr din Ateneu, Constantin Trandafir justifică apropierea lui Bacovia de existențialiști printr-o documentare pasionată, Constantin Călin începe un serial la fel de documentat despre lecturile și cultura lui Bacovia, Theodor Codreanu pune originalitatea experienței bacoviene sub semnul „negativului stilistic", Simion Bărbulescu urmărește prezența lui Bacovia în „Jurnalul literar" al lui Simion Stolnicu iar Ion Apetroaie sondează complementaritatea instituită de operă între poetul și poeticianul George Bacovia. Într-adevăr, acest miracol al minimului care este poezia bacoviană a putut părea monotonă doar unor spirite... monotone !** ● **Profesorul Solomon Marcus abordează „mitul Bacovia", cum era și de așteptat, dintr-o perspectivă lingvistico-matematică și cu mijloacele unor strategii de ultimă oră care evaluează cîmpul de rezonanță semantică, gradul de pregnanță al unui cuvînt, scorul strategic etc, pledînd pentru realizarea cu ajutorul calculatorului a unui „dicționar de concordanțe al operei lui Bacovia" — demersuri care nu presupun elucidarea „misterului" creației artistice ci abordarea lui globală : „cunoașterea întreagă trebuie să se brănească egal din empiric și teoretic, din discursiv și intuitiv."** ● **Bacovia abordat cu mijloace matematice și cibernetice? Răspunsul e în logica acestui prezent, complex el însuși prin evoluția sa. Iată-l :** Elevul Bogdan Andreiu din clasa a XII-a A, de la liceul **George Bacovia, Bacău, este** campion balcanic la Olimpiada de... matematică ! ● **Dacă pluralitatea de coerențe și „multifuncționa-**

Vitrina cărților

● **Fără îndoială, sumarul noului volum al lui Ioan Lazăr (Teme și stiluri cinematografice, Editura Meridiane, 1987)** urmește prin curajul de a panorama o materie atît de întinsă **cum este istoria** cinematografului mondial. Deși relativ tînără (cartea este dedicată împlinirii a nouă decenii de la nașterea cinematografului și de la primele proiecții de cinema în România), arta filmului oferă cercetătorului un material imens, a cărui principală dificultate este nu valorizarea, cît clasificarea. Folosind un criteriu împrumutat istoriei literare, criticii literare — de care, notează autorul, critica de film nu s-a îndepărtat atît de mult pe cît s-ar crede — **criteriul tematic, Ioan Lazăr** stabilește „temele «mari», cele care asigură eficiența educativă a artei", investigînd, pe de altă parte, „mecanismul stilistic", al lor. Semnificativ ni se pare modul de a insera esantioane ale producției românești de filme în diversele compartimente ale acestei încercări de istorie a filmului. Cititorul avizat — sau chiar specializat — va putea judeca puterea de sinteză a volumului lui Ioan Lazăr. Cel neavizat, dar îndrăgind arta filmului, va găsi în **Teme și stiluri cinematografice** un excelent îndreptar, pentru că „lucrarea „«organizează», așadar, «impresii» verificate, omologate de istoria filmului, de unanimitatea părerilor publicului, de verdictul criticii. Selecția operează pe o arie foarte largă, respectînd cronologia atît în ansamblu, cît și pe capitole și subcapitole".

● **După** ce, de cîțiva ani, asistăm la o tot mai tenace (și mai plăcut promițătoare) ofensivă a creativității asupra spiritului „impersonal" al criticii literare, prin atracția față de confesiune, familiaritate și ambiguizare a verdictelor, iată că oamenii judecății de valoare încep tot mai des să „păcătuiască" de-a binelea, în orgă, ca și în poezie. Și încă nu pentru a confirma cunoscuta propoziție călinesciană despre „ratarea" cît mai multor genuri, ci dimpotrivă. După Călinescu și Lovinescu, ca și după Al. Piru, romanele semnate în ultimii ani de Al. George, Livius Ciocîrlie, Marin Mincu s.a., Mihai Zamfir (**Povești de iarnă**, editura „Cartea Românească") adaugă o „probă" demnă de toată atenția la „dosarul" acestei chestiuni. **Poemul românesc în proză** și mai ales **Imaginea narativă a romanului proustian** erau volume de temeinică specialitate și care nu lăsau să se presupună un profesionist al scriiturii epice. **Povești de iarnă** este un roman dedicat „memoriei lui Anton Holban", un roman de dragoste pur și simplu. Un București traversat deopotrivă de personajul holbanian, de spiritul lui Mihail Sebastian, ca și de cel al lui Radu Petrescu ori Bedros Horasangian, cu ostentativ de atentă „textuare" a geografiei bulevardiere, găzduiește o poveste de amor, consumată într-un șir nesfîrșit de telefoane

(ca în **Jocurile Daniei**), paralel cu jocul, mai amar, mai anticonvențional, al inteligenței captive în propriile-i imagini.

● Al patrulea volum din seria **Contribuții** lesene de germanistică editat sub egida Universității „Al. Ioan Cuza", este dedicat **interferențelor culturale româno-germane**, fiind îngrijit de Andrei Corbea și Octavian Nicolae (aceiași care au coordonat și primul volum al seriei, **J.W. Goethe**, apărut în 1983). Peste 20 de semnături — lingviști, istorici, filosofi, critici literari, filologi, de la universitățile din Iași, București, Cluj-Napoca, Timișoara, alături de colaborări primite din R.D.G. și R.F.G. — contribuie la realizarea unui sumar bogat, extrem de interesant. Sînt cuprinse aici aproape toate sensurile noțiunii de **interferență culturală**, de la studii de dialectologie și pînă la filosofia culturii, încorporînd comparatistica strict aplicată, dar și examenul echivalențelor complementare, traducerile și circulația motivelor literare. **Tînărul T. Maiorescu și filosofia germană** (Ion Ianoși), **Filoclenismul germanic și ecourile sale în România** (Klaus — Henning Schroeder), receptarea operei lui Rilke la noi (Sorin Chițanu) sau relațiile sale cu poetica blagiană (Peter Motzan), traduceri și „metamorfoze" eminesciene (Dan Petrovanu, Mariana Macarevici, Octavian Nicolae). **Două jurnale scriitoricești germane de pe frontul românesc în primul război mondial** (Ov. S. Crohmălniceanu), un interesant studiu despre L. von Ranke și „directiva organicistă în cultura română", semnat de Al. Zub, trei evocări de prof. Traian Bratu, fost rector (1921—1924 și 1932—1938) al Universității din Iași (Jean Livescu, G. Ivănescu, K. Kurt Klein) alături de contribuții de lexicologie, dialectologie (Vasile Arvinte, Mariăreta Sigrid Jumuga, Ioan A. Florea, Ioan Oprea), de practica traducerii (Eva Behring), scrisori expediate de scriitorul austriac Franz Th. Csokor din exilul său bucureștean (1939—1940), comunicate de Andrei Corbea etc. Volumul este, cum se vede, foarte consistent, meritînd din plin atenția lumii literare.

● Scriitor portughez de largă notorietate, Eça de Queiroz, cunoscut mai demult cititorului român, este prezent acum în librării cu un roman, **Orașul și munții** (1901), apărut la Editura „Univers" și tradus (admirabil, cu vervă, ironie și culoarea originalului) de Mioara Caragea. Proză tonică, sträluci

nd dacă nu neapărat prin teza „ecologistă" a demonstrației (vindecarea de plictisul citadin prin contactul regenerator cu natura), în orice caz prin pitorescul celor doi eroi, Jacinto (varianta a fulmosului Des Esseintes din **A rebours**-ul lui Huysmans, dar prevăzut și cu o puternică fibră donquijotească) și Fernandes, povestitorul — un fel de Sancho Panza, subtil-învingător. Parodierea arhicivilizatei, a lumii pariziene din perioada „anilor nebuni", registrul variat al ironiei, amestecul de spleen și vigoare, comicul trist sau violent colorat, dialogul blazării cu speranța, în sfîrșit, erudiția autopersiflantă, dublată de reverie naturalului — oferă o lectură reconfortantă dar și cu certe valențe spirituale.

TANIA RADU ■

Cronica literară de C. Stănescu

Tandrețe și sarcasm

Autoarea unui interesant eseu despre „poezia pură" a lui P. Valéry, Gabriela Negreanu își scrie propria poezie cu un viu sentiment al angajamentului moral al poetului. Volumul său, „Planetă comună" (editura „Cartea Românească") este construit ca un amplu dialog al spiritului cu lumea în care trăiește și, în mod necesar, îl determină. De aceea, în chip firesc, prima secțiune este un „Pantheon" și exprimă legătura indestructibilă cu pămîntul, istoria, aerul apele și eroii patriei, cu „Zeii tutelari", cu trecutul și prezentul țării. Poeta dezvăluie firele subtile dar trainice care ne leagă de cele mai caracteristice aspirații ale neamului nostru de-a lungul istoriei aducînd prinosul său de recunoștință celor care ne-au premers, extrăgînd din biografia morală a eroilor exemplari dominanta conduitei civice și patriotice. Fără nimic conjunctural, sau retoric, ciclul „Pantheon" propune o formulă personală de lirică patriotică a cărei energie interioară nu este mai scăzută decît în cazul, altul decît al său, al poemului retoric, declamator. O undă de civism al actualității străbate aceste poeme dedicate permanenței, eternului. De altfel, și în celelalte cicluri, lirismul, „gnoseologic", nu exclude cîtuși de puțin atitudinea civică, implicarea într-un timp real și concret, istoric. Numai că demersul autoarei, are în vedere nu descrierea aparențelor ci surprinderea unei „mitologii" a spiritului, aventura lui interioară. Aceasta indică un „eu" complex, scindat, tulburat de reflexele timpului în care se înscrie. Obsedantă este revenirea, în poeziile fiecărui ciclu, a motivelor **identității și unității** ființei spirituale a omului. Poemele sînt confesiunile amare, triste, sarcastice, revoltate ale unui spirit invadat de materie, falsificat în substanța lui intimă sau deturnat de la aspirații legitime. În spatele acestor stări sălășluiește mereu nostalgia unei armonii, a reconcilierii, a reîntregirii ființei spirituale, a unei concordanțe superioare. Sarcasmul apăsat al unor poeme nu este decît cealaltă față a dorinței de adevăr, puritate, iubire. Teroarea concretului ocupă un loc considerabil în aceste versuri a căror revoltă contra inerției desfigurante atinge uneori intensități remarcabile. Ceea ce le deosebește de altele constă în transparența idealului sub semnul căruia este pusă revolta : al unei spiritualități mai înalte ce conferă frumusețe și demnitate ființei umane. Poezia este, în acest scop, o călăuză iar poetul un ghid către zonele noi, necunoscute spre care spiritul uman are dreptul să năzuiască. „Cu inima pe o lamă de cuțit", poetul este un explorator al limitelor, eroul unor ascensiuni riscante, „pilot de încercare" în zone inaccesibile. El se întoarce de acolo „cu ochii țepeni și părul albit". „Monolog în oglindă" este un poem metafizic închinat „violatorilor de mistere". Merită să reținem această încercare de reabilitare a condiției lirice a poeziei de cunoaștere. Aceste ascensiuni „rimbaldiene" au meritul de a împinge mai înainte limitele cunoașterii adăugind realității fenomenale viziunea unei lumi esențiale, „o neagră lumină sau poate o beznă adînc orbitoare"..."Arta poetică" este și o etică : a adevărului și a purității. „Monolog în oglindă" are caracterul unui frumos poem „romantic" : revolta eroului împotriva misterului propriei ființe și totodată un cloțiu implicit adus ființei gînditoare veșnic nemulțumită de ea însăși. Poemele din ciclul „Planetă comună" sînt viziuni tandre și sarcastice asupra omului acestui veac în care condiția umană a suferit atîtea contradictorii victorii și eșecuri, vicisitudinile istoriei. Cel care gîndește și vorbește în ele nu este un inocent, un naiv sau un ignorant, ci un om prevenit, o conștiință avertizată asupra vicleniilor istoriei și puțin dispusă a admite adevăruri și idei neverificate, netrecute prin proba de rezistență a analizei lucide. Omul acestor poeme este un om îngîndurat, prudent cu entuziasmele facile, cu idilismul conștiințelor debile amatoare de false paradise. Lucide, ironice sarcastice, pline de reflexii tăioase, ele se despart de estetica dezabuzată și cinică a unora dintre „ramurile" mai noi ale poeziei moderne. Multe pun întrebări care tulbură confortul spiritului nostru, rutina, comoditatea. Ne invită spre o zonă mai înaltă a gîndirii și existenței spirituale. Anumite influențe — afinități ? — Valery — ene nu pot fi tăcute. Între ele : dezamăgirea de a nu putea locui în ținutul himeric al gîndirii pure este persistentă și unele dintre accentele mai amare ale acestor poezii provin din această înaltă situare a eului profund în raport cu situația lui reală. Un anumit dezacord între nostalgia înălțimii pierdute a spiritului și forța de gravitație a existenței alimentează o parte a liricii nutrite de meditația asupra condiției umane. O astfel de dialectică se vădește a fi și „paradigma" liricii erotice care este, în realitate, tot o poezie reflexivă, de cunoaștere și foarte puțin, aproape deloc, o „poezie de dragoste". Poezia Gabrielei Negreanu este o „vorbire încendiată" de reflexivitate.

CAP LIMPEDE

litatea" fac din orice demers cognitiv un eveniment de durată, lucrul rămîne valabil în egală măsură și în ceea ce privește afirmațiile lui Solomon Marcus asupra paradoxului ca stare de sănătate și normalitate a fenomenelor complexe din biologie sau științele social-umaniste. De un farmec aparte sînt afirmațiile sale, izvorîte din experiența personală, în legătură cu anumite paradoxuri ale timpului trăit și... mărturisit. ● Scurtul interviu pe care filozofului Anton Dumitriu îi acordă Elenei Solunca, tot în Ateneu, ar merita să fie reprodus în întregime de orice revistă culturală a țării. Încărcate de întreaga responsabilitate a unei vieți trăite sub „semnul adevărului", afirmațiile filozofului vin din interiorul unui crez care a dat coerență atît vieții sale personale cît mai ales destinului uman al speciei noastre în istorie. Înțelepciunea sa nu este doar a omului aflat la senectute în fața unei limite biologice ci a omului istoric planetar care s-a aflat în drumul său sinuos prin vremuri mereu la cîte o răscruce evolutivă : „Discrepanța între modul de a trăi al omenirii, considerată în întregul ei, și rezultatele uimitoare tehnice și teoretice pe care le-a realizat, arată în mod evident că ea nu și-a organizat viața la nivelul intelectual la care a ajuns... Cauza este mai profundă și rezidă în pierderea marilor probleme care privesc omul... Dar scopul final — așa cum a început în Grecia antică — nu era de a spune, ci de a fi, adică a-i da omului o dimensiune superioară ontologică prin cunoaștere și realizarea adevărului... Personal cred că secolul al XXI-lea va restabili Adevărul în plenitudinea lui sau se va îneca în propria ignoranță... Adevărul niciodată nu poate veni prin fals... Adevărul nu se poate baza decît pe Adevăr... **Să facem Adevărul să fie Adevărat". (Ion Zubașcu)

● O expoziție pe care nu ne știm să o numim de excepție a avut loc acum cîteva zile la Muzeul Satului. Autor, Lucian Ionică, cunoscut scriitor timișorean de literatură de anticipație, dar la fel de cunoscut, de astă dată într-un cerc mai restrîns iubitor al artei populare, domeniu în care, în calitate de operator de film, a colaborat la realizarea cîtorva remarcabile pelicule de film folcloric-documentare. Expoziția la care ne referim este rodul unor îndelungate, în timp și spațiu, peregrinări de-a lungul și de-a latul Banatului, prilej cu care a surprins pe peliculă, în toată măreția lor, tandră și discretă, imaginea cîtorva zeci de fîntîni, una mai frumoasă decît cealaltă. „Izvoarele, afirma, la vernisajul expoziției, profesorul Mihai Pop, unul din cei mai de seamă folcloriști ai noștri, sînt frumoase, fără doar și poate, dar ele fac parte din categoria frumuseților naturale, pe cîtă vreme fîntînile, o prezență familiară nu numai în peisajul satului românesc, cît mai ales în folclorul acestuia, în viața de zi cu zi a satului românesc, sînt opera omului, a mîinilor sale, a gîndului său despre frumos, gînd împletit, ca întotdeauna, cu ideea de necesitate. Prin această expoziție Lucian Ionică ne-a arătat că a cutreierat lumea Banatului nu numai cu picioarele, ci și cu mintea, A cutreierat-o frumos și folositor pentru toți cei ce se vor opri în fața acestor minunate fotografii". Ceea ce a reușit Lucian Ionică prin expoziția pe care nu ne-am sfiit să o numim de excepție este faptul că fîntînile sale, adică așa cum le-a văzut și ni le-a arătat, au ceva din tulburătoarea frumusețe a operelor de artă populare. Umile și modeste, vechi de cînd lumea, cu lemnul parcă impregnat de răcoarea și puritatea apelor ascunse sub pămînturi, fîntînile Banatului — și nu numai ale Banatului, fiește — sînt veritabile monumente, în lemn și piatră, mai mult sau mai puțin abstracte, mărturii ale geniului artistic al poporului nostru iar Lucian Ionică, sesizîndu-le fabuloasa lor alcătuire, ni le-a dăruit acum, în miez de vară, ca și cum ne-ar fi oferit un pahar cu apă limpede și rece. (Victor Nilă)**

Din grupajul de poezii semnate de Nicolae Dragoș în numărul trecut al revistei noastre retranscriem, la sugestia unor cititori, cîteva strofe în forma lor corectă :

„Mai vine azi și va veni mereu
Cu pas șoptit, cu ochiu-n umbră prins,
Cu trup de om, cu trup de zeu,
Atît de-aici și-atît de necuprins.

El e un Om, Marie și Ioane,
Trecut în flori, în pulberea zăpezii,
El a zidit cuvîntul în icoane
Și-un nume-n veșnicii, Arghezi."
(Portret în creion)

„Destin nevisat, cenușă să fii,
Să fii umbră în stafia unui uranic nor !
Destin desenat în fragile cuvinte,
Apocaliptici lumii „Amin !"
(Încă un poem pentru viață)

Un interes deosebit, o forfotă caracteristică marilor evenimente artistice, un aer sărbătoresc au însoțit ceea numită micro-stagiune a Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț susținută pe ospitaliera scenă a Teatrului „Bulandra". Valoarea ridicată a reprezentațiilor anterioare justifica largul interes al publicului bucureștean și al specialiștilor, de la directori de teatru și alte personalități investite cu răspunderi în sfera culturii pînă la viitorii candidați la studenția în branșă, fără să-i uităm pe regizori, ziariști, dramaturgi, profesori de la I.A.T.C., etc.

Eșantionul repertorial prezentat a dovedit și de data aceasta echilibru, fiind în măsură să acopere gusturi diferite la cote de exigență ridicate și să pună în valoare resursele fiecărui actor în parte și ale regizorului, putînd fi luat ca model structural de celelalte instituții subsumate breslei aflate în ipostaze similare. Alături de mai vechiul (deja!) succes cu „Il Campiello" de Carlo Goldoni (regia : Silviu Purcărete) am putut vedea pentru prima dată la București „Patima roșie" de Mihail Sorbul montată de Nicolae Scarlat și „Bună seara, domnule Wilde" de Eugen Mirea și H. Mălineanu sub bagheta lui Nicolae Caranfil.

Prospețime regenerată

Așteptat cu nerăbdare și curiozitate hrănite din faima reverberată de mulțimea cronicilor favorabile, spectacolul cu **Il campiello**, unanim recunoscut drept reprezentativ pentru tradiția creată la Piatra Neamț este un exemplu de experiment convertit în fapt artistic scenic. Propunîndu-și să argumenteze cu mijloace specifice o afirmație aparent aridă, și anume aceea că teatrul nu imită realitatea, ci o reflectă, spectacolul ajunge să debordeze de dinamism punînd în valoare virtuțile improvizației, acea modalitate scenică ce permite anularea continuității timpului, întreruperea acțiunii, pînă la înțelegerea concomitentă a cauzei și a efectului. În acest fel, la ideea lansată de regizor, întreaga trupă a reacționat cu entuziasm și receptivitate, propunînd completări, inițiative, interpretări și soluții, într-un spirit de echipă ce elimină orice senzație de efort sau de gratuitate. Spectacolul respectă exact ideea propusă, tocmai verva și implicarea interpreților în această metarealitate scenică ajungînd să facă din spectator un partener, el însuși capabil să înțeleagă existența convenției, pe care rămîne să o accepte sau nu, în deplină libertate opțională. Dincolo de inevitabilele accente personale, spectacolul probează și la această nouă întîlnire cu publicul bucureștean un excepțional spirit de echipă, chiar dacă unii dintre actori nu mai sînt la această oră membri ai colectivului teatral nemțean. Am putea remarca o realizare individuală sau alta, începînd cu **Coca Bloos** și **Paul Chiributa** — de multă vreme stîlpi de rezistență ai acestei instituții — și terminînd cu **Maia Morgenstern** dar ne mulțumim să apreciem că talente inegale, pregătiri diferite, grade de înțelegere variabile, nu lasă să se observe nici-o clipă inegalitățile de expresie scenică, scăderi sau neconcordanțe relaționale. Sigur că printr-o exigență excesivă am putea sesiza o mai slabă tensionare ritmică, generată probabil de faptul că spectacolul a fost jucat, prin forța împrejurărilor, destul de rar, dar nu ne putem împiedica să apreciem că pînă și acest lucru slujește punerii în valoare a excepționalului spirit de familie al trupei, fiecare actor împlinindu-se în punerea în valoare a celorlalți, fapt cu atît mai salutar cu cît se întîmplă cu prilejul punerii în scenă a unui text care aproape că invită la speculații individuale.

DANA CRISTESCU ■

Experimentul bine temperat

Fotoliul maturității creatoare în care se instalează prin **Bună seara, domnule Wilde** foarte tînărul regizor **Nicolae Caranfil** nu tocmai dezinvolt dar, oricum, sigur de sine, nu este cel mai comod cu putință. În cazul de față, prima lojă — devenită regizorală la premiera bucureșteană a noii variante realizate de Teatrul Tineretului pentru **musical-ul** lui **Eugen Mirea** și **H. Mălineanu** a oferit o privire cam **à travers** asupra scenei, care va fi permis, dincolo de măgulitoarele reacții ale publicului, descoperirea oricăror mici imperfecțiuni și inovarea simultană a soluțiilor de remediere a acestora.

După explozia experimentalista din **Acești nebuni fățarnici** de Teodor Mazilu pe scena de la **Comedia** bucureșteană deconcertează tenta fals desuetă a acestui musical devenit clasic, cuminților efervescentului regizor, împinsă pînă la incredibile ecouri din mai vechea versiune de la **Nottara**. Sigur că asta nu scade nimic din atractivitatea reprezentației, cuceritoare în ansamblul ei, dar mai ales micile „găselnițe" — fermecătoare explozii ale spiritului tînăr al întregii echipe de realizatori ne-au încîntat. **Paul Chiributa** în rolul lui Oscar Wilde se dovedește a fi același motor — cvasi-perpetuum mobile al Teatrului din Piatra-Neamț și îndrăznim a bănui că și aici a avut substanțiale contribuții de „asistență" regizorală nu numai la **Il campiello**. Binecunoscutele cupluri Cecily-Algernon și Gwendolen-John sînt întruchipate de **Oana Pelea-Bogdan Gheorghiu** și **Maia Morgenstern** — **Claudiu Istodor**, balanța înclinînd substanțial în favoarea acestora din urmă, protagoniștii unor secvențe irezistibile, pe alocuri. Foarte buni ni s-au părut a fi și **Maria Filimon** (în ciuda unor îngroșări ușor scăpate de sub autocontrol), **Carmen Ionescu** (în progres vizibil, însuflețită de frumoase ambiții), **Constantin Ghenescu** (deloc provincial jocul acestui actor care ar face cinste oricărui teatru din Capitală) și chiar **Ion Museă** (mai ales în varianta sensibilă a valetului). Un rol important îl are — firesc — coregrafia inspirat concepută și adecvată posibilităților și disponibilităților interpretative, reușind să le pună corect în valoare, fără a fi stînjenită de faptul că e vorba totuși de neprofesioniști ai genului. Aceleași felicitări pentru interpretarea cîntecelor, surprinzător de bine integrată, din toate punctele de vedere, ansamblului artistic.

PAUL NANCA ■

Printre aplauze și buchete de flori

Ca unul care am văzut muzicalul lui E. Mirea și H. Mălineanu „Bună seara, domnule Wilde" în stagiunea 1971—1972, pus în scenă de regretatul Alexandru Bocăneț la Teatrul Nottara, am luat loc în fotoliu cu o ușoară (nostalgică, poate) stringere de inimă, deloc justificată, pînă la urmă. Desigur, nu-mi propun o comparație și nici nu s-ar putea, realiza din aduceri aminte, după mai bine de 15 ani. E drept, din spectacol lipsește formația de balet, prezentă și, normal, predilectă la Bocăneț, dar tinerii interpreți au realizat excelent, ei înșiși, scenele de dans.

În final, sala a reacționat imediat și a aplaudat îndelung. Consemnările de spectator reține grija pentru respectul datorat publicului, exprimat prin omogenitatea interpretării, simț artistic, grație, vigoare tinerească și nu în ultimul rînd, profesionalitate.

Pronia întîmplării, vorba magistrului Hogaș, mi-a hărăzit întîlnirea cu C. Pleșca, maestrul în a repune în funcțiune combine muzicale, care „înregistrînd" bucuria față de reușita actului artistic la care am participat, mi-a mijlocit un dialog cu colegul de clasă din școala generală, actorul Paul Chiribută, cel care în rolul domnului Wilde a imprimat desfășurării scenice ritm, spontaneitate, siguranță, culoare, eleganță. L-am rugat s-o invite la această discuție și pe Oana Pellea, alc cărei replici pline de candoare și sensibilitate în rolul Cecily Cardew m-au impresionat.

Dialogul se înfiripă lesne. Ca și pe scenă, Paul Chiribută, volubil, antrenant, conduce „distribuția". Oana e mai discretă.

Încerc să-mi exprim părerea de rău că sala n-a fost plină, așa cum mă așteptam. Domnul Wilde mă liniștește spunîndu-mi că aceasta este condiția oricărui teatru dintr-un oraș mic, își „devorcază" repede spectatorii. De aceea, fiecare spectacol este de „serie mică" și trebuie pregătit ca unicat. Aceasta ne obligă de a realiza turnee și astfel, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț a devenit un teatru de respirație republicană. Ba chiar, prin succesele de pe scenele europene, am satisfacția să afirm că sîntem mesageri apreciați ai școlii românești de teatru pe bătrînul continent. Vorbește cu plăcere despre rolurile jucate în cei 15 ani de cînd urcă zilnic treptele cochetei clădiri de lîngă clopotnița lui Ștefan cel Mare!

Recapitulăm spectacole, rememorăm personaje. Între acestea Pantalone din „Slugă la doi stăpîni" ma face să regret că interlocutorul meu nu apare mai des pe micul ecran.

Fără intenția de a fi un test, strecor părerea că actorul care a jucat Algernon s-a apropiat prea mult de stilul Hossu, în același rol la Nottara. Mă combate cu argumente teatrale, părînd să-mi sugereze că vorbele neplăcute spuse despre colegi reprezintă doar o prejudecată a publicului cu privire la lumea scenei. Convenim că doar farmecul personal îi aseamănă pe cei doi.

Oana Pellea vorbește cu plăcere despre satisfacția pe care i-o dă rolul Cecily, pregătit cu ambiție și dăruire. Înțeleg că i-ar fi fost mai ușor să joace Gwendolen, doar acesta a fost rolul din spectacolul de absolvire a Institutului la clasa profesoarei Sanda Manu, însă cum putea să rămînă la același rol ? Argumentează cu eleganță, convingător bucuriile pe care i le oferă munca în echipă, împlinirile în scurta experiență din teatru și film, care îi dau curajul să se gîndească la roluri mai dificile.

Despre ei zgîrciți la vorbă, devin însă extrem de volubili și patetici cînd aduc în discuție creațiile colegilor. Maia Morgenstern și Claudiu Istodor, cuplu pe scenă și în viață sînt, după ei, nemaipomeniți, Lady Brecknell e un rol dificil, dar nu pentru colega Maria Filimon și, astfel, munca fiecăruia e privită ca o condiție a propriei împliniri artistice.

Doi actori tineri, cu temperamente și experiențe diferite, uniți prin talent într-un cuceritor entuziasm, aduc în discuție relația pasiune — dăruire — reușită. Adică tocmai legea fundamentală a universului în care-și împlinesc destinul.

MARIAN TEODORESCU ■

Teatrul Tineretului din Piatra Neamț într-o microstagiune bucureșteană

Asumarea șabloanelor

În spectacolul cu **Patima roșie** de Mihai Sorbul, talentații tineri care alcătuiesc trupa teatrului din Piatra Neamț și coordonatorul lor, regizorul **Nicolae Scarlat**, s-au confruntat cu o partitură pe care timpul și-a apăsat cam puternic efigia. Și parcă nici eforturile de a depăși un astfel de handicap nu s-au făcut simțite. **Patima roșie** este în fond o piesă destul de univocă în interpretare lipsită de „deschideri" spre sensuri cuceritе ulterior scrierii sale prin căutări regizoral-actoricești. Astfel trupa s-a achitat corect de sarcina unei transpuneri exacte, cea ce este pe de o parte bine, dar pe de alta și cred că asta contează totuși, este cam puțin. Sigur că punerea în scenă a avut inteligența și finețea unui profesionist, după cum și în jocul actorilor (cu o mențiune pentru **Mircea Rusu** — Rudi și Crina — **Oana Albu**) s-au arătat subtilități depășind eticheta de „teatru provincial" pe care de altfel membri acestui colectiv teatral au aruncat-o cam de mult. Doar că, dincolo de asta, ei nu au reușit să învingă vîrsta textului și nici tiparele unor personaje jucate și răs-jucate.

În ceea ce privește totuși aspectele propriu-zis de joc și regie, Nicolae Scarlat și interpreții la rîndu-le nu au riscat nimic, au intrat, repet, cu talent și bune-intenții, în șablonul care era tocmai pericolul de evitat la o piesă atît de „văzută". Ar fi o nedreptate să nu remarcăm calitățile actoricești ale lui Tudor Romeo însă personajul său (Sbilț) este abordat cu supunere la canoane iar ieșirile din ele sînt doar șarje teribiliste ceea ce este (iarăși) canonic.

HORIA GARBEA ■

În Năsăud „tăt omu dă bineț și tăt omu cîntă"

Din **Năsăudul** cu flori și fete frumoase, cu dealuri și văi, cu munți și păduri înmiresmate de mirosul suav al poezici, din Năsăudul cu ape dulci și limpezi, cu cerul molcom, din acest ținut cu „tinerețe fără bătrînețe", coboară în urmă cu 15 ani o fată sfioasă și talentată, cu glas dulce și plin de farmec, pe numele ei, astăzi cunoscut tuturor iubitorilor de cîntec popular, **Valeria Peter Predescu**. Păstrătoare devotată a valorii artistice a folclorului românesc ea a știut să aducă pînă spre sufletele noastre tot ce a primit de la țăranii pe care i-a „colindat". Precum nu s-a părăsit graiul și portul, tot așa Valeria Peter Predescu nu și-a părăsit locurile natale, rămînînd să trăiască acolo unde „apa vie" a cîntecului împrospătează sufletele și dorurile.

Ea vine dintr-un ținut cu oameni minunați, iubitori și păstrători de frumos, Telciu, comuna natală, așezată pe Valea Sălăuței, înseamnă locul de ducere și întoarcere al acestei interprete care trăiește la Bistrița, și cîntă pentru toate bucuriile și aleanurile noastre.

— Ați debutat cu succes. Cîștigătoare a trofeului „Floarea din grădină", printre primele trofee, cu înregistrări radio și Tv, cu înregistrări la Casa de discuri Electrecord (6 discuri individuale și 2 colective), cîștigătoare a premiului I în trei ediții ale festivalului național „Cîntarea României".

— Ce departe mi se par acele vremuri de debut. Au trecut, după cum spuneați, 15 ani, timp în care am devenit și bunică. Am umblat mult prin țară și prin lume, dar sufletul meu nu și-a găsit alinare decît aici, pe plaiurile unde părinții mei au trăit și au muncit. Mă consider de două ori norocoasă. În primul rînd pentru că m-am născut în Năsăud, aici unde codrii se unesc cu păsările și durerile cu bucuriile, aici unde s-au născut oameni de seamă ai culturii noastre, pe care cred că nu mai este cazul să-i numim. A doua oară sînt tot o norocoasă pentru că trăind în mijlocul oamenilor de la noi pot fi mereu aproape de cîntările și munca lor, cîntări pe care le restitui amestecate cu sufletul meu.

— Cum ați reușit să vă individualizați așa de bine și să deveniți, iată, cea mai cunoscută interpretă a Năsăudului ?

— N-am mers niciodată pe căi bătătorite. Drumul mi l-am croit singură. Desigur a fost mai greu dar zic eu, mai trainic. N-am ajuns cunoscută peste noapte, am pus cărămidă cu cărămidă întocmai ca țăranii care-și pun temelia casei. De aceea cei 15 ani sînt un fel de casă cu care mă confund. A nu se înțelege însă că în acest timp m-am ocupat numai de cîntec. Sînt și mamă și soție. Concursurile la care am participat au fost întotdeauna severe și de aici cred că s-a născut și severitatea mea față de ceea ce fac. Apoi, dacă cei care te ascultă văd tineri îmbrăcați într-adevăr în costume foarte frumoase dar textele pe care le cîntau nu erau altceva decît „cîrpituri" ce umbreau autenticitatea costumului.

— Într-adevăr. În lăzile de zestre ale femeilor bătrîne mai putem găsi costume peste care vremea parcă nu a trecut. Simplitatea liniei, culorile, uneori șterse, dar armonizate fără cusur, trebuie să slujească, ce-i drept, vorbele cîntării. Discrepanțele de care vorbeați sînt deseori sancționate de public. Noi, cei mai vechi, în ale cîntecului trebuie să dăm mereu exemplu celor mai tineri. Poporul nostru și-a cîntat totdeauna dorul și dragostea folosind expresii de o înaltă simțire artistică.

— .....Bade frumoși ochișori / Ce-ai gîndi dacă te-nșori / Nu ești bade rupt din soare / Să-ți fiu tie rugătoare".

— Așa este. Dar vedeți că aceste cîntece nu vin singure către noi. Ele trebuiesc ascultate de la cei mai în vîrstă care deseori nu mai au putere nici să le zică. Trebuie să ai răbdare cu ei, să le asculți „of-urile" și de-abia după aceea să-i rogi ceva. Eu merg la Telciu, locul meu de popas sufletesc și beau apa ce vine de la fîntîna lui Stan de pe Valea cu același nume, supranumită „Valea Dragostei", vale cu fete frumoase și neveste harnice în case cărora veți întîlni cusături, ștergare, covoare făcute chiar de mîna lor.

— Știți să toarceți, să coaseți, să lucrați la război, Valeria Peter Predescu ?

— Cum să nu. Altfel cum aș reuși să mă apropii de femeile locului. Trebuie să știi a mînui și fusul, și acul, și războiul. De fapt, unele din costume sînt cusute chiar de mîna mea și, nu voi a mă lăuda, dar sînt curate și pline de aer proaspăt, de fapt de aerul brazilor de pe-aici, de pe la noi.

— Cînd cîntă oamenii din Telciu ?

— Atunci cînd muncesc la pădure sau cînd cresc animalele. Sînt recunoscuți ca lucrători ai pădurii, din tată-n fiu, dar și ca mari iubitori de animale. Sînt oameni buni și de veți veni la noi, veți vedea că „tăt omu dă bineț"...

IOANA PROCA ■

Un scriitor japonez descoperă cu uimire

MARAMUREȘUL, tărîm de legendă

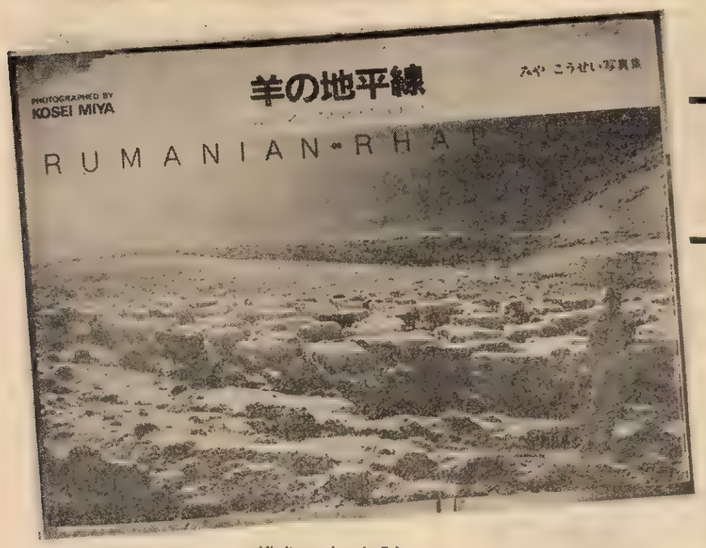

Miorița a ajuns la Tokyo

Titlul pe care scriitorul japonez Kosei Miya l-a pus albumului său „Maramureș — The center of the world" (Maramureș — centrul lumii"), editat recent în Tokyo, și care cuprinde 120 de imagini color selectate din cîteva zeci de mii de diapozitive, nu e-a născut, cum ar părea, într-o clipă de exaltare a unui provincial care își exhibă pînă la limita ridicolului măruntul său patriotism local. Trebuie precizat că japonezul Kosei Miya n-are nici o rudă în Maramureș în afara aparențelei în aceeași specie și aceleași idealuri umane. În plus, este un om umblat pe planetă. El a descoperit Maramureșul acum douăzeci de ani după ce întîmplător, împreună cu pictorul Miyoshi Akasaka, ca globe-trotters, de cîteva ori Pămîntul. Cînd a pornit din Japonia să exploreze planeta nu și-a propus, evident, să descopere Maramureșul, și-a propus, cel mult, să vadă lucruri interesante care merită să fie cunoscute de orice om ei contemporaneității, indiferent în ce colț le lume s-ar afla.

Alții, cu puțin noroc și cu puțin timp înaintea acestui explorator original, au dat peste cele două Americi, alții mai neliniștiți ca ei au descoperit Polul Nord și Polul Sud. Într-o clipă în care Pămîntul nu mai avea nici poli în plus care să fie descoperiți, nici alte Indii care să se preteze la apelativul de „lume nouă", nici măcar vîrfuri mai înalte decît Everestul pe care să le escaladeze din simplul motiv că ele există, japonezul Kosei Miya a descoperit Maramureșul ca loc singular pe planetă, care conservă și perpetuează încă, prin oamenii săi, valorile fundamentale ale omului originar.

Sigur că la început, înainte de a cunoaște planeta în amănunțime, n-a fost convins el însuși că întîlnirea cu Maramureșul îi va marca definitiv destinul. El a explorat fiecare țară a Europei cu aceeași minuțiozitate. De fiecare dată se întorcea însă în Maramureș cu o dragoste nouă și o credință mai puternică în adevărul de a fi găsit ce căuta. De douăzeci de ani încoace vine aproape în fiecare an nici, cu eforturi și sacrificii cărora numai el le cunoaște prețul exact, într-un pelerinaj care îmi amintește de marile opțiuni ce au marcat destinul unor artiști ca Holderlin, Renan. Pentru japonezul Kosei Miya, Maramureșul este în secolul XX, patria sa spirituală într-o valorile căreia a optat așa cum germanul Holderlin și-a înfiat spiritul Greciei antice. Să fie valorile Maramureșului contemporan o fîntînă din care s-ar putea adăpa începutul cultural al mileniului III în aspirația sa de a regăsi integritatea ființei umane atît de pulverizate azi, cum ființa culturii europene s-a întors pentru a se regăsi pe sine în epoca Renașterii la izvoarele străvechi ale Greciei ?

Poate că întrebarea își va submina propriul retorism dacă vom aminti că acum patru ani poetul Ioan Alexandru a purtat în coloanele revistei **Flacăra** o discuție exemplară cu un alt japonez, savantul Minoru Nambara, specialist în istoria civilizațiilor care a cercetat, la rîndul său, timp de opt ani valorile Europei și a călătorit prin toate continentele și culturile descoperind în cele din urmă și el unicatul planetar care este nordul României noastre. Iată ce spunea în acea convorbire :

„Maramureșul este satul primordial. Nu știu precis de unde vine și te copleșește pînă la urmă acest sentiment. Poate din toate, din port, din porți, din bisericuțele de lemn, din făptura omului. Este un complex de realități care converg în a simți aici că te afli în satul primordial.

Țăranii maramureșeni nu vin de nicăieri. Ai sentimentul că au venit direct din cer în Maramureș.

În alte țări simți, știi că oamenii au venit de undeva, aici nu ai acest sentiment. Aici, în Maramureș, este omul primordial în noblețea sa principiară, nu primitivă —, în frumusețea lui de ființă civilizație".

Ce știm despre japonezii de azi ? Ceea ce știe toată lumea : că „miracolul japonez" e în continuă expansiune, că electronica japoneză e așa și pe dincolo, că Honda, Suzuki, Toyota sau Sanyo sînt așa și pe dincolo, că Ineă din ele. Îi se spune școlarilor că Japonia e o țară săracă și că singura lor materie primă este propria inteligență. Și că această inteligență **made in Japan** a început să domine piețele lumii. Și iată că exact aceeași inteligență a descoperit în expansiunea ei tehnică planetară, compensația de autenticitate umană și ființă originară nealterată, umbra de răcoare sufletească a Maramureșului la arșita sfîrșitului de mileniu !

Aș vrea să mai menționez că cei doi japonezi nu se cunosc între ei dar mai mult ca sigur că se vor întîlni cîndva în Maramureș pentru că s-au și întîlnit deja intru aceeași revelație a pămîntului nostru ca matcă a valorilor umane fundamentale, că scriitorul Kosei și savantul Nambara n-au avut, deci, cum să se înțeleagă între ei în această privință, nici n-au avut absolut nici un interes să exalte ideea de Maramureș transformînd nordul României într-un fel de Mecca a culturii contemporane pentru că ar fi putut foarte bine să facă lucrul acesta din oricare colț al Japoniei natale sau al jumătății de planetă dintre Tokyo și Sighetu Marmației. Nu rămîne decît să credem noi însine că cei doi japonezi au intrat în ființa unui adevăr care nu trebuie să rămînă doar al lor ci în mai înaltă măsură se cuvine să fie în primul rînd al nostru. Dacă vom mai adăuga la acestea că exact din cealaltă parte a pămîntului, un poet de talia lui Snodgrass, prezent în toate antologiile de poezie americană și tradus inclusiv la noi, a făcut concomitent cu japonezii aceeași descoperire, avansînd un proiect de durată asupra realizării unei cărți în Maramureș, avem un argument în plus să ne bucurăm noi înșine de propriile noastre vetre și valori.

Kosei Miya vine cu consecvență de douăzeci de ani în Maramureș, cîteodată și de cîte trei ori pe an ! Albumul său este poate nu numai un document fotografic ci mai presus de aceasta, unul uman care poate fi privit din punctul de vedere al omului ca destin planetar. De-a lungul celor douăzeci de ani el a putut constata cu ochiul propriu marile schimbări care au intervenit în teritoriul pe care îl explorează, trăind în același timp pe propriul său destin schimbările survenite în acest interval în Japonia natală și în propria sa ființă, biologic supusă trecerii timpului. Este imposibil, îmi spun, ca el să nu aibă conștiința acestei mari fragilități care este **martorul**, cum e de asemenea imposibil ca după ce a descoperit Maramureșul, „satul arhetipal" — conștiința sa artistică și umană să nu opereze comparații cu realitățile și valorile actuale ale Japoniei natale. Dar în acest caz, mărturia sa fotografică este o expresie a lumii reale descoperite în Maramureș, așa cum evoluează ea în cursul istoriei, sau e pur și simplu reflexul nostalgic al unui japonez hiperindustrializat tînjind după un teritoriu în care valorile fundamentale ale omului au rămas încă intacte ?

Venind deci dintr-o lume în care saturarea necesităților prin consum excesiv n-a vindecat ființa umană de jumătatea ceală a dorințelor sale inocente, Kosei Miya pornește de fiecare dată de la zeci de mii de kilometri către Maramureș cu un scop de-o gratuitate aproape nebunească : să vadă inocent ! După ce a văzut altîtea în lumea pe care a străbătut-o, după ce privirea sa a învățat atîtea mecanisme de a vedea obligatoriu, se întoarce mereu de douăzeci de ani în Maramureș să se dezvețe de un anume mod de a privi, și să reînvețe perceperea lumii din nou pe cont propriu, cu toată puritatea unui copil, sau cu acea privire interioară a ochiului în timpul visului. Tocmai de aceea întîrzie asupra cîte unei secvențe mai mult decît se cuvine, zărind realul „pînă la epuizarea sa" în conformitate nu cu necesitățile imediate ale unui ins anume ci cu dorințele inocente ale întregului său potențial de ființă umană.

Spre deosebire de multe albume etnografice pe care le-am văzut, fotografiile lui Kosei Miya nu exprimă un Maramureș înerementit într-o idealitate nostalgică, mereu în opoziție cu dificultatea prezentului de a se mula pe schimbările timpului. Maramureșul lui Kosei este extrem de viu și tocmai prin aceasta mai bogat în istorie, captînd sursele de istoricitate care vin atît dinspre originile sale ancestrale, cît și dinspre un viitor inevitabil. Istoria înșăși nu e înțeleasă ca depozit sau arhivă, ci nu caută relicva conservatoare de mitologie, ci omul viu ca supr-em document istoric. Inconjurat de caruselul gesturilor și lucrurilor sale active, acea istorie care are ca măsură trăsecle zilnice ale fiecărei existențe în parte.

Pe scriitorul fotograf Kosei Miya nu-l interesează lucrurile vechi decît în măsura în care ele funcționează încă, sau sînt în curs de adaptare la mereu actualul organism al prezentei umane în curgerea istoriei. Puțini bătrîni „joacă" în scenariul albumului său și ei sînt incluși în acest scenariu doar pentru a echilibra vîrstele distribuției și a realiza astfel un eșantion complet de umanitate, majoritatea protagoniștilor sînt copiii, adolescenții sau oamenii în puterea vîrstei. Dar tocmai aceasta este tulburătorul mesaj al artistului Kosei Miya : faptul că Maramureșul e un tărîm în floarea vîrstei, în toată puterea cuvîntului, o lume într-o expansiune continuă spre ziua de mîine, de o vitalitate care n-are înscrisă în codul său genetic viziunea apocalipsei ci doar geneza și nunta perpetuă din toate basmele românești, învingînd moartea tuturor imperiilor care i s-au năpustit în preajmă prin credința netrecătoare în valorile viului, ale unei solidarități universale întru ființă, traversînd mileniile de istoricitate și lăsînd în urmă apusul atîtor strălucitoare civilizații, de la Mesopotamia și Egipt încoace, în pură arheologie, în strictă economie muzeală sau turistică.

Orice mitologie nu e bună decît în măsura în care funcționează cu atributele viului și în acest sens Maramureșul e încă un teritoriu mitologic. Necunoscînd limba română, fotograful japonez a trebuit să-i suplinească absența din fotografiile sale printr-un exces de „oralitate" vizuală — dacă se poate spune așa. În absența mesajului codificat de cuvînt, el s-a sprijinit în receptarea realului, a noutății lui pregnante pentru sensibilitatea sa japoneză, altfel structurată decît a noastră, pe codurile universale de comunicare ale viului, ale umanului în general. A rezultat o experiență de două ori profitabilă : în primul rînd, Maramureșul a rămas el însuși, netrucat de retorica informațiilor literare de diverse calități și provenințe, iar în al doilea rînd, el e introdus prin fotografii de cea mai elevată calitate în circuitul actual al valorilor acestei arte, albumul putînd concura cu orice realizare tehnică și artistică a fotografiei actuale pe plan mondial (de altfel Kosei Miya intenționează să facă o expoziție itinerantă cu aceste fotografii prin marile capitale ale lumii).

Păstrînd desigur proporțiile ag spune că japonezul Kosei Miya actualizează imaginea Maramureșului în lumea contemporană în modul în care un compozitor ca Bela Bartok, cunoscător la fel de exact al Maramureșului, a introdus în circuitul universal valorile arhaice ale colinzilor sau horilor cu noduri fără să trădeze nici mesajul ancestral, nici arta modernă. Ca orice artist adevărat, Kosei Miya pune în totală desuetudine etnografismul minor, exotismul unor albume și vederi de tot felul, lansînd noi întrebări asupra acestei realități miraculoase care este încă Maramureșul, și întreaga civilizație românească de la Carpați și mare, retrăgîndu-se în spațiile realului descoperit alci cu un recul care-l asigură fotografului un pas înainte spre autenticitate.

Să nu uităm nici o clipă că Miya Kosei vine **dinafară**, de bună voie și nesilit de nimeni, el vine nu mît dinafara Maramureșului ca lume aparte chiar în etnografia românească, ci dinafara sensibilității europene, el soseste de la celălalt capăt al pămîntului, „de unde se bat munții în capete", cu alt cod de sensibilitate și chiar altă structură afectivă decît ale noastre. Cu atît mai mult, Maramureșul propus de fotografiile sale este un mesaj aflat în afara oricărui angajament pragmatic sau didactic imediat. Maramureșul său e o întrebare asupra cursului frămîntat al căutărilor omului și civilizației contemporane, un răspuns, o posibilă soluție. În orice caz o viziune umană și estetică de-o puritate absolută avînd pregnanța unui mesaj fizic total asemenea luminii cosmice sau magnetismului terestru. În afara filtrelor și limitărilor de orice fel, acest mesaj descoperit pe pămîntul românesc de un pămîntean japonez este o solie trimisă de omul carpatin, de omul primordial al pămîntului nostru, către destinul omului de mîine și dintotdeauna.

ION ZUBAȘCU ■

Scriitorul Kosei Miya

Coconii se joacă în Maramureș de-a veșnicia

Venus de pe Valea Izei

Poarta pămîntului către cer

Vis înfiripat lîngă o sondă

De cîțiva ani, în bloc-notes-ul meu se înșiră nume de oameni fără să știu ce se ascunde între ei. Firești, nici ei nu au habar de această intimare ciudată între pagini de hîrtie, alcătuind lumea (și eroii) unei cărți pe care în căutare de noi... o scriu. Inginerul Petre Berdi, directorul tehnic la „Vulcan", unul dintre cei care au pus umărul și competența la săvîrșirea metodei ultramoderne a turnării continue în cochilii". Ing. Victor Panaitescu, proiectant la IPCUP (utilaj petrolier), specialist în acționări hidraulice și pneumatice, cu brevete de invenții în domeniu. Ing. Constantin Toma, proiectant la filiala din Tîrgoviște a IPCUP, tînăr inginer în uzină, acordînd asistență tehnică pentru o premieră, o complexă instalație pe șenile comandată de o firmă din America Latină. Ing. Constantin Tache, Trustul de extracție Boldești, schela Scăieni. A conceput o bază tubulară (pentru unități de pompare) unică și model pe țară. Ing. Barbu Crivoeanu, director comercial la IUC „Grivița Roșie", autorul unei vaste lucrări de tehnologii clasice și moderne în domeniul utilajului chimic și petrochimic..

Întotdeauna de gînd spre această lume pierdută între cutele memoriei mele și filele de carnet, mi-a provocat-o o întîmplare de aur. De curînd, m-am aflat din nou la „Vulcan". În marea întreprindere bucureșteană, pe urmele (tărăși) unei noutăți inginerești intrate în producție. Am bătut la usa directorului tehnic Petre Baciu. Intru și nu-l pot tulbura din tulburarea sa. Așteptă, ascultînd convorbirea sa telefonică. Deapănă amintiri din care, înțeleg, că vorbește cu un fost coleg de facultate, înțeleg că este invitat la o întîlnire omagială. „Cîți ani au trecut ?". Întreabă „Pe unde mai sînt colegii noștri ?" Tresar la cîteva nume și, memoria începe să le adune, să le anime.

Promoția 1962 a Facultății de utilaj petrolier a Institutului de petrol, gaze și geologie (școală de prestigiu în școala noastră inginerească) se reclamă sub cupola care a format-o, se chema sub lupa severă și necruțătoare ce zguduie interioare de constiință prin simpla interogație „Cum ai trăit timpul parcurs ?". Pentru reporter un prilej rar de a sonda destinul unei generații intrun sfert de veac împlinit, o generație supusă combustia aceluiași plan și la temperatura acelorași ardeții.

Sîmbătă, 27 iunie 1987, pe cînd se bolta mareilu amfiteatrul aflat în-un edificiu nou, lîngă inima de dor și tradiție a petroliștilor românești. La Ploiești. Pe cînd Napoleon Antonescu, nu departe de vîrsta celor aflați în bănci, striga catalogul. În dreapta și în stînga-i nume de rezonanță în învățămîntul tehnic universitar, dascăli de vocație ca profesorul emerit Panaite Mazilu, prof dr. ing. Dumitru Rosca, prof dr. ing. Nicolae Rosca. În fața lor, un număr impresionant de bărbați cu arginți în timple răspunde un „prezent" ecou al anilor spre care se întorc cu tandrețe și nostalgii. Dar, scînteia de flash a adolescentului în urcus spre pupitru ca și aceea a tînărului în marea sa plecare, cu buzunarele doldora de visuri și de răspunderile diplomei de inginer, durau cît o clipă. Infinită, în schimb, părea o vesnicie pentru fiecare, clipa judecății aceluia aflat de veac. Ce-au făcut ? Cum au urcat ? Dar au urcat ?

Au urcat, sesizează fiecare. Au urcat, amfiteatrele s-au închis în deschideri ample, cu scări fără limite, în alte amfiteatre, unde trebuiau să ocupe ei locurile de la catedră. Luau dintr-un anumit punct o tradiție tehnică a României, recunoscută internațional prin aderări de-a dreptul fără europeană unde s-a extras petrol, și erau, fireste chemați s-o ducă mai departe, s-o înalțe, prin competență și dăruire, tenacitate și pasiune, într-o competiție mondială acerbă, adusă de jumătatea veacului nostru, pe trepte corespunzătoare modernității. Promoția 1962 — cum înregistrez eu toate antenele contaminîndu-mă totodată de mîndria lor modestă și reținută — a făcut-o. Orici de scrie pe fi examenul și oricît de neîndurătoare judecata, în numele adevărului istoria utilajului petrolier, petrochimic, chimic și energetic românesc o va reține. Am zice, în bloc, nimic desigur, vîrfurile ei. Acești bărbați în haina emoțiilor adolescentine sînt contemporanii dar și între făurarii celor mai de seamă instalații de foraj și extracție — care ne-au situat țara, prin deceniul șapte, ca a doua din lume, după Statele Unite între producătorii și exportatorii în domeniu — de rafinării, instalații chimice și petrochimice, impunînd, de asemenea, firmele naționale pe piața externă. În acest sfert de veac, n-a existat continent al Terrei ori țară petroliferă, unde să nu fi ajuns măcar o instalație concepută, proiectată, realizată în România. Concepută, proiectată, realizată în institute de proiectare și inginerie tehnologică, în întreprinderi. În antreprize de construcții-montaj, unde au lucrat, unde lucrează, unde îi regăsim și pe absolvenții acestei promoții. **Paul Bechet :** „Ce pot să vă spun ? Am fost consecvent. M-am dus unde am fost repartizat și am rămas la Uzina de utilaj mecanic din Tîrgoviște. Am parcurs mai multe etape, odată cu evoluția întreprinderii. Acum, sîntem într-un moment de răscruce, pe profilăm, din mers, pe alte domenii tehnice în funcție de evoluția și cerințele mondiale, de curbele și viața petrolului. Am adoptat, de pildă, repere pentru instalații energetice". **Colman Benkö :** „Tot la Vulcan. De 12 ani. La atelierul de agregate-rotor. Acele agregate utilizate în marile termocentrale. Turceni și altele..." **Ana Ilie Partenie.** O curajoasă ? Mai mult, o explozie a visului. Confirmarea altei condiții a femeii. În 1957, cînd venea să candideze la facultate, ca fiică de muncitori din Constanța, pașii fetelor spre inginerie erau încă timizi. În generația lor, au fost doar două îndrăznețe. Ana, cu nume predestinat începutorilor, zidirilor, creației, după ani de planșeală la „Vulcan", unde a plăsmuit, din treaptă în treaptă, de sapă de foraj, la utilaj energetic complex, a izbrumpt spre domeniul cel mai de vîrf al secolului, reactorii nucleari pentru centrale pașnice, producătoare de energie. Prin biografia sa profesională, ca prin a tuturor, descifrăm biografia industriei constructoare de mașini naționale. Domeniul energetic nuclear solicita și solicită mereu experiențe și competențe, ginduire supla și novatoare. **Cristian Museniu** de la IPCUP — Ploiești l-a îmbrățișat nu demult cu lucidităte, din rațiunea necesității sociale. **Ștefan Partenie** și **Gheorghe I. Tudor** sînt cadre didactice universitare, au rămas dascăli să-i învețe pe alții discipline fundamentale pentru ingineria viitorului. Gheorghe I. Tudor este un nume cunoscut în cercetări. În mai nouă disciplină a tribologiei. **Gheorghe Gheorghiță** parcurge și el un drum al responsabilităților onorate cum se cuvine. De la stagiar la inginer șef, de la tehnologii clasice în extracția petrolului la cele despre care nu se pomenea, cînd era student, din simplul motiv fiindcă nu apăruseră, nu erau gîndite, al combustiei subterane, de pildă, aplicate în școlile de la Videle și unde Antreprize de construcții-montaj pe care o reprezintă și-a avut rolul ei. Acum execută, sub directa îndrumare a inginerului șef, pentru parteneri străini, o mare conductă de gaze ce va străbate o importantă parte a Europei, printr-o altă tehnologie în premieră și de vîrf, din teavă sudată elicoidal. **Gheorghe Cloc** este un alt prototip al generației, autor a 3 brevete de invenții iar **Radu Frățilă**, pentru calitățile sale profesionale, a fost nu demult promovat ca director al Întreprinderii „Neptun" din Cîmpina, o firmă cu renume. În cinstea

Un interes deosebit, o forfotă caracteristică marilor evenimente artistice, un aer sărbătoresc au însoţit noua micro-stagiune a Teatrului Tineretului din Piatra-Neamţ susţinută pe ospitaliera scenă a Teatrului „Rulandra". Valoarea ridicată a reprezentaţiilor anterioare justifica largul interes al publicului bucureştean şi al specialiştilor, de la directori de teatru şi alte personalităţi investite cu răspunderi în sfera culturii pînă la viitorii candidaţi la studenţia în branşă, fără să-i uităm pe regizori, xlarişti, dramaturgi, profesori de la I.A.T.C., etc.

Eşantionul repertorial prezentat a dovedit şi de data aceasta echilibru, fiind în măsură să acopere gusturi diferite la cote de exigenţă ridicate şi să pună în valoare resursele fiecărui actor în parte şi ale regizorului, putînd fi luat ca model structural de celelalte instituţii subsumate brestei aflate în ipostaze similare. Alături de mai vechiul (deja!) succes cu „Il Campiello" de Carlo Goldoni (regia : Silviu Purcărete) am putut vedea pentru prima dată la Bucureşti „Patima roşie" de Mihail Sorbul montata de Nicolae Scarlat şi „Bună seara, domnule Wilde" de Eugen Mirea şi H. Mălineanu sub bagheta lui Nicolae Caranfil.

Prospeţime regenerată

Aşteptat cu nerăbdare şi curiozitate hrănite din faima reverberată de mulţimea cronicilor favorabile, spectacolul cu **Il campiello**, unanim recunoscut drept reprezentativ pentru tradiţia creată la Piatra Neamţ este un exemplu de experiment convertit în fapt artistic scenic. Propunîndu-şi să argumenteze cu mijloace specifice o afirmaţie aparent aridă, şi anume aceea că teatrul nu imită realitatea, ci o reflectă, spectacolul ajunge să debordeze de dinamism punînd în valoare virtuţile improvizaţiei, acea modalitate scenică ce permite anularea continuităţii timpului, întreruperea acţiunii, pînă la înţelegerea concomitentă a cauzei şi a efectului. În acest fel, la ideea lansată de regizor, întreaga trupă a reacţionat cu entuziasm şi receptivitate, propunînd completări, iniţiative, interpretări şi soluţii, într-un spirit de echipă ce elimină orice senzaţie de efort sau de gratuitate. Spectacolul respectă exact ideea propusă, tocmai vervа şi implicarea interpreţilor în acoustă metarealitate scenică ajungînd să facă din spectator un partener, el însuşi capabil să înţelegă existenţa convenţiei, pe care rămîne să o accepte sau nu, în deplină libertate opţională. Dincolo de inevitabilo accente personale, spectacolul probează şi la această nouă întîlnire cu publicul bucureştean un excepţional spirit de echipă, chiar dacă unii dintre actori nu mai sînt la această oră membri ai colectivului teatral nemţean. Am putea remarca o realizare individuală sau alta. Începînd cu **Coca Bloos şi Paul Chiribuţa** — de multă vreme stîlpi de rezistenţă ai acestei instituţii —şi terminînd cu **Maia Morgenstern** dar ne mulţumim să apreciem că talente inegale, pregătiri diferite, grade de înţelegere variabile, nu lasă să se observe nici-o clipă inegalităţile de expresie scenică, scăderi sau necoordonate relaţionale. Sigur că printr-o exigenţă excesivă am putea sesiza o mai slabă tensionare ritmică, generată probabil de faptul că spectacolul a fost jucat, prin forţa împrejurărilor, destul de rar, dar nu ne putem împiedica să apreciem că pînă şi acest lucru slujeşte punerii în valoare a excepţionalului spirit de familie al trupei, fiecare actor implicîndu-se în punerea în valoare a celorlalţi, fapt cu atît mai salutar cu cît se întîmplă cu prilejul punerii în scenă a unui text care aproape că invită la speculaţii individuale.

DANA CRISTESCU ■

Experimentul bine temperat

Fotoliul maturităţii creatoare în care se instalează prin **Bună seara, domnule Wilde** foarte tînărul regizor **Nicolae Caranfil** nu tocmai dezinvolt dar, oricum, sigur de sine, nu este cel mai comod cu putinţă. În cazul de faţă, prima lojă — devenită regizorală la premiera bucureşteană a noii variante realizate de Teatrul Tineretului pentru **musical-ul** lui **Eugen Mirea** şi **H. Mălineanu sub bagheta lui Nicolae Caranfil.** a oferit o privire cam **à travers** asupra scenei, care va fi permis, dincolo de măgulitoarele reacţii ale publicului, descoperirea oricăror mici imperfecţiuni şi inovarea simultană a soluţiilor de remediere a acestora.

După explozia experimentalistă din **Aceşti nebuni fără arnici** de Teodor Mazilu pe scena de la **Comedia** bucureşteană deconcertează tenta fals desuetă a acestui musical devenit clasic, cumînţirea efervescentului regizor, împinsă pînă la incredibile ecouri din mai vechea versiune de la **Nottara.** Sigur că asta nu scade nimic din atractivitatea reprezentaţiei, cuceritoare în ansamblul ei, dar mai ales micile „găselniţe" — fermecătoare explozii ale spiritului tînăr al întregii echipe de realizatori pe-au încîntat. **Paul Chiribuţă** în rolul lui Oscar Wilde se dovedeşte a fi acelaşi motor — evazi-perpetuum mobile al Teatrului din Piatra-Neamţ şi îndrăznim a bănui că şi aici a avut substanţiale contribuţii de „asistenţă" regizorală nu numai la **Il campiello.** Binecunoscutele cupluri Cecily-Algernon şi Gwendolen-John sînt întruchipate de **Oana Pelea-Bogdan Gheorghiu** şi **Maia Morgenstern** — **Claudiu Istodor,** balanţa înclinînd substanţial în favoarea acestora din urmă, protagoniştii unor secvenţe irezistibile, pe alocuri. Foarte buni ni s-au părut a fi şi **Maria Filimon** (în ciuda unor îngroşări uşor scăpate de sub autocontrol), **Carmen Ionescu** (în progres vizibil, însufleţită de frumoase ambiţii), **Constantin Ghenescu** (deloc provincial jocul acestui actor care ar face cinste oricărui teatru din Capitală) şi chiar **Ion Măscă** (mai ales în varianta serilă a valetului). Un rol important îl are — firesc — coregrafia inspirat concepută şi adecvată posibilităţilor şi disponibilităţilor interpretative, reuşind să le pună corect în valoare, fără a fi stînjenită de faptul că e vorba totuşi de neprofesionişti ai genului. Aceleaşi felicitări pentru interpretarea cîntecelor, surprinzător de bine integrată, din toate punctele de vedere, ansamblului artistic.

HORIA GARBEA ■

Printre aplauze şi buchete de flori

Ca unul care am văzut muzicalul lui E. Mirea şi H. Mălineanu „Bună seara, domnule Wilde" în stagiunea 1971—1972, pus în scenă de regretatul Alexandru Bocăneţ la Teatrul Nottara, am luat loc în fotoliu cu o uşoară (nostalgică, poate) strîngere de inimă, deloc justificată, pînă la urmă. Desigur, nu-mi propun o comparaţie şi nici nu s-ar putea, realiza din aduceri aminte, după mai bine de 15 ani. E drept, din spectacol lipseşte formaţia de balet, prezentă şi, normal, predilectă la Bocăneţ, dar tinerii interpreţi au realizat excelent, ei înşişi, scenele de dans.

În final, sala a reacţionat imediat şi a aplaudat îndelung. Consemnările de spectator reţin grija pentru respectul datorat publicului, exprimat prin omogenitatea interpretării, simţ artistic, graţie, vigoare tinerească şi nu în ultimul rînd, profesionalitate.

Pronia întîmplării, vorba magistrului Hogaş, mi-a hărăzit întîlnirea cu C. Pleşca, maestrul în a repune în funcţiune combine muzicale, care „înregistrînd" bucuria faţă de reuşita actului artistic la care am participat, mi-a mijlocit un dialog cu colegul de clasă din şcoala generală, actorul Paul Chiribuţă, cel care în rolul domnului Wilde a imprimat desfăşurării scenice ritm, spontaneitate, siguranţă, culoare, eleganţă. L-am rugat s-o invite la această discuţie şi pe Oana Pellea, ale cărei replici pline de candoare şi sensibilitate în rolul Cecily Cardew m-au impresionat.

Dialogul se înfiripă lesne. Ca şi pe scenă, Paul Chiribuţă, volubil, antrenant, conduce „distribuţia". Oana e mai discretă.

Încerc să-mi exprim părerea de rău că sala n-a fost plină, aşa cum mă aşteptam. Domnul Wilde mă linişteşte spunîndu-mi că aceasta este condiţia oricărui teatru dintr-un oraş mic, îşi „devorează" repede spectatorii. De aceea, fiecare spectacol este de „serie mică" şi trebuie pregătit ca unicat. Aceasta ne obligă de a realiza turnee şi astfel, Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ a devenit un teatru de respiraţie republicană. Ba chiar, prin succesele de pe scenele europene, am satisfacţia să afirm că sîntem mesageri apreciaţi ai şcolii româneşti de teatru pe bătrînul continent. Vorbeşte cu plăcere despre rolurile jucate în cei 15 ani de cînd urcă zilnic treptele cochetei clădiri de lîngă clopotniţa lui Ştefan cel Mare.

Recapitulăm spectacole, rememorăm personaje. Între acestea Pantalone din „Slugă la doi stăpîni" mă face să regret că interlocutorul meu nu apare mai des pe micul ecran.

Fără intenţia de a fi un test, strecor părerea că actorul care a jucat Algernon s-a apropiat prea mult de stilul Horsu, în acelaşi rol la Nottara. Mă combate cu argumente teatrale, părînd să-mi sugereze că vorbele neplăcute spuse despre colegi reprezintă doar o prejudecată a publicului cu privire la lumea scenei. Convenim că doar farmecul personal îl aseamănă pe cei doi.

Oana Pellea vorbeşte cu plăcere despre satisfacţia pe care i-o dă rolul Cecily, pregătit cu ambiţie şi dăruire. Înţeleg că i-ar fi fost mai uşor să joace Gwendolen, doar acesta a fost rolul din spectacolul de absolvire a Institutului la clasa profesoarei Sanda Manu, însă cum putea să rămînă la acelaşi rol? Argumentează cu eleganţă, convingător bucuriile pe care i le oferă munca în echipă, împlinirile în acurta experienţă din teatru şi film, care îi dau curajul să se gîndească la roluri mai dificile.

Despre ei zgîrciţi la vorbă, devin însă extrem de volubili şi patetici cînd aduc în discuţie creaţiile colegilor. Maia Morgenstern şi Claudiu Istodor, cuplu pe scenă şi în viaţă sînt, după ei, nemaipomeniţi, Lady Breckneli e un rol dificil, dar nu pentru colega Maria Filimon şi, astfel, munca fiecărula e privită ca o condiţie a propriei împliniri artistice.

Doi actori tineri, cu temperamente şi experienţe diferite, uniţi prin talent într-un cuceritor entuziasm, aduc în discuţie relaţia pasiune — dăruire — reuşită. Adică tocmai legea fundamentală a universului în care-şi împlinesc destinul.

MARIAN TEODORESCU ■

Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ într-o microstagiune bucureşteană

Asumarea şabloanelor

În spectacolul cu **Patima roşie** de Mihai Sorbul, talentaţii tineri care alcătuiesc trupa teatrului din Piatra Neamţ şi coordonatorul lor, regizorul **Nicolae Scarlat,** s-au confruntat cu o partitură pe care timpul şi-a apăsat cam puternic efigia. Şi parcă nici eforturile de a depăşi un astfel de handicap nu s-au făcut simţite. **Patima roşie** este în fond o piesă destul de univocă în interpretare ,lipsită de „deschideri" spre sensuri cuceritе ulterior scrierii sale prin căutări regizoral-actoriceşti. Astfel trupa s-a achitat corect de sarcina unei transpuneri exacte, ceea ce este pe de o parte bine, dar pe de alta şi cred că asta contează totuşi, este cam puţin. Sigur că punerea în scenă a avut inteligenţa şi fineţea unui profesionist, după cum şi în jocul actorilor (cu o menţiune pentru **Mircea Rusu** — Rudi şi Crina — **Oana Albu**) s-au arătat subtilităţi depăşind eticheta de „teatru provincial" pe care de altfel membri acestui colectiv teatral au aruncat-o cam de mult. Doar că, dincolo de asta, ei nu au reuşit să învingă vîrsta textului şi nici tiparele unor personaje jucate şi răs-jucate.

În ceea ce priveşte totuşi aspectele propriu-zis de joc şi regie, Nicolae Scardat şi interpreţii la rîndu-le nu au riscat nimic, au intrat, repet, cu talent şi bune-intenţii, în şablonul care era tocmai pericolul de evitat la o piesă atît de „văzută". Ar fi o nedreptate să nu remarcăm calităţile actoriceşti ale lui Tudor Romeo însa personajul său (Sbilţ) este abordat cu supunere la canoane iar ieşirile din ele sînt doar sarje teribiliste ceea ce este (iarăşi) canonic.

În Năsăud „tăt omu dă bineţe şi tăt omu cîntă"

Din **Năsăudul** cu flori şi fete frumoase, cu dealuri şi văi, cu munţi şi păduri întinse de mirosul suav al poezei din Năsăudul cu ape dulci şi limpezi, cu cerul mereu din acest ţinut cu „tinerele fără bătrîneţe", coboară în urmă cu 15 ani o fată sfioasă şi talentată, cu glas dulce şi plin de farmec, pe numele ei, astăzi cunoscut tuturor iubitorilor de cîntec popular, **Valeria Peter Predescu.** Păstrătoare devotată a valorii artistice a folclorului românesc ea a ştiut să aducă pînă spre sufletele noastre tot ce a primit de la ţăranii pe care i-a „colindat". Precum nu şi-a părăsit graiul şi portul, tot aşa Valeria Peter Predescu nu şi-a părăsit locurile natale, rămînînd să trăiască acolo unde „apa vie" a cîntecului împrospătează sufletele şi dorurile.

Ea vine dintr-un ţinut cu oameni minunaţi, iubitori şi păstrători de frumos, Telciu, comuna natală, aşezată pe Valea Sălăuţei, înseamnă locul de ducere şi întoarcere al acestei interprete care trăieşte la Bistriţa, şi cîntă pentru toate bucuriile şi aleanurile noastre.

— Aţi debutat cu succes. Cîştigătoare a trofeului „Floarea din grădină", printre primele trofee, cu înregistrări radio şi Tv, cu înregistrări la Casa de discuri Electrecord (6 discuri individuale şi 2 colective), cîştigătoare a premiului I în trei ediţii ale festivalului naţional „Cîntarea României".

— Ce departe mi se par acele vremuri de debut. Au trecut, după cum spuneaţi, 15 ani, timp în care am devenit şi bunică. Am umblat mult prin ţară şi prin lume, dar sufletul meu nu şi-a găsit alinare decît aici, pe plaiurile unde părinţii mei au trăit şi au muncit. Mă consider de două ori norocoasă. În primul rînd pentru că m-am născut în Năsăud, aici unde codrii se unesc cu păsările şi durerile cu bucuriile, aici unde s-au născut oameni de seamă ai culturii noastre, pe care cred că nu mai este cazul să-i numim. A doua oară sînt tot o norocoasă pentru că trăind în mijlocul oamenilor de la noi pot fi mereu aproape de cîntările şi munca lor, cîntări pe care le restitui amestecate cu sufletul meu.

— Cum aţi reuşit să vă individualizaţi aşa de bine şi să deveniţi, iată, cea mai cunoscută interpretă a Năsăudului?

— N-am mers niciodată pe căi bătătorite. Drumul mi l-am croit singură. Desigur a fost mai greu dar zic eu, mai trainic. N-am ajuns cunoscută peste noapte, am pus cărămida cu cărămidă întocmai ca ţăranii care-şi pun temelia casei. De aceea cei 15 ani sînt un fel de casă cu care mă confund. A nu se înţelege însă că în acest timp m-am ocupat numai de cîntec. Sînt şi mamă şi soţie. Concursurile la care am participat au fost întotdeauna severe şi de aici cred că s-a născut şi severitatea mea faţă de ceea ce fac. Apoi, dacă cei care te ascultă nu se regăsesc în cîntarea ta, cum să-i apropii? Nu cred că povestile „personale" sînt un mijloc de-a cîştiga publicul. Dar despre asta să lăsăm pe alţii să se exprime, eu slujesc folclorul cu pasiune şi încrederea că valoarea dăinuieşte peste timp. Păstrez o permanentă legătură cu oamenii de pe la noi pentru că folclorul nu creşte pe margineа drumului aşteptînd să vină culegătorii...

— Costumele ce le purtaţi sînt de-o simplitate zguduitoare, dar, în acelaşi timp, au o măreţie fără seamăn. Mi-a fost dat să văd tineri îmbrăcaţi într-adevăr în costume foarte frumoase dar textele pe care le cîntau nu erau altceva decît „ciripituri" ce umbreau autenticitatea costumului.

— Într-adevăr, în lăzile de zestre ale femeilor bătrîne mai putem găsi costume peste care vremea parcă nu a trecut. Simplitatea liniei, culorile, uneori sterse, dar armonizate fără cusur, trebuie să slujească, ce-i drept, vorbele cîntării. Discrepantele de care vorbeaţi sînt deseori sancţionate de public. Noi, cei mai vechi, în ale cîntecului trebuie să dăm mereu exemplu celor mai tineri. Poporul nostru şi-a cîntat totdeauna dorul şi dragostea folosind expresii de o înaltă simţire artistică.

— ...Bade frumosi ochişori / Ce-ai gîndi dacă te-nsori / Nu eşti bade rupt din soare / Să-ţi fiu fie rugătoare".

— Asa este. Dar vedeţi că aceste cîntece nu vin singure către noi. Ele trebuiesc ascultate de la cei mai în vîrstă care deseori nu mai au putere nici să le zică. Trebuie să ai răbdare cu ei, să le asculţi „of-urile" şi de-abia după aceea să-i rogi ceva. Eu merg la Telciu, locul meu de popas sufletesc şi beau apa ce vine de la fîntîna lui Stan de pe Valea cu acelaşi nume, supranumită „Valea Dragostei", vale cu fete frumoase şi neveste harnice în casele cărora veţi întîlni cusături, ştergare, covoare făcute chiar de mîna lor.

— Ştiţi să toarceţi, să coaseţi, să lucraţi la război, Valeria Peter Predescu?

— Cum să nu. Altfel cum aş reuşi să mă apropii de femeile locului. Trebuie să ştii a mînui şi fusul, şi acul, şi războiul. De fapt, unele din costume sînt cusute chiar de mîna mea şi, nu voi a mă lăuda, dar sînt curate şi pline de aer proaspăt, de fapt de aerul brazilor de pe-aici, de pe la noi.

— Cînd cîntă oamenii din Telciu?

— Atunci cînd muncesc la pădure sau cînd cresc animalele. Sînt recunoscuţi ca lucrători ai pădurii, din tată-n fiu, dar şi ca mari iubitori de animale. Sînt oameni buni şi de veţi veni la noi, veţi vedea că „tăt omu dă bineţe"...

IOANA PROCA ■

Poezii de
Florin Mugur

Moment

Pe cer
fulgerul
cum schițează în grabă
silueta unui fir de iarbă !

Ce ocupații minore are fulgerul !

Și totuși
și totuși
un lung fir de iarbă pe cer
face să pilpiie de fericire noaptea.

Liniște

O clipă de liniște
o neașteptată clipă de liniște —
de parcă aș fi regăsit cartea
pe care de-un an o căutam degeaba
cartea în care la pagina opt
există o clipă de liniște
făcută de autor numai și numai pentru mine.

O, viziuni
o, fantezii —
măgărușul care trece strada
vine spre inima mea
ca spre o iesle ușor legănată.

Poem de după-amiază bucureșteană

Minunat :
să scriu un poem în fiecare după-amiază —
e ca și cum aș trăi zilnic.

Ce mai pot spune ? Am început cu finalul
și-naintez în acest final fericit ca-ntr-o pădure
plină de păsări

de parcă n-aș fi eu.

Un porumbel mă privește cu spirit critic
are ochiul mai degrabă indiferent —
poetul, pare să spună, mda, un tip cam lăudăros.
Iar eu mă bucur în această după-amiază de după ploaie
de frumusețea orașului
pe care, spun :
eu l-am făcut așa cum e, frunză cu frunză, piatră cu piatră
acoperiș cu acoperiș, porumbel cu porumbel
muncind și lăudîndu-mă, de ce nu ?

Povestesc

Uneori îmi adoarme și mașina de scris
iar atunci nu mai pot imagina decît basme :
cu degetele palide
închid ochii albaștri,
cele șapte perechi de ochi albaștri
ai balaurului somnoros cu șapte capete
care n-a apucat să-i facă nimănui nici un rău.

Poem

Mă cheamă cineva ?
S-a născut cineva care să aibe nevoie
de libertatea mea cu țepii delicați ?

O, fericire !
Mă cheamă cineva ?
unde ?

Iată-l, e un bărbat vesel, cu mîini lungi și inteligente
astă-noapte i-am visat sandalele prăfuite
pe treptele micii scări a bibliotecii —
a urcat pînă la raftul de sus și a pierit într-o carte

Trebuie să fie o carte minunată —
merge prin ea în picioarele goale
e fericit
mă cheamă fluierînd
vin, o clipă și vin !

Poemul meu

Poemul meu, adică să existe poemul meu ?
Măcar o furculiță și măcar un cuțit de argint
tot puteți aduna
din această întrebare
ultată-n marele dulap al bucătăriei de vară —
din această-ntrebare
mirosind a liliac și a pîine uscată.

Poemul meu, adică să existe poemul meu
cînd operele complete ale privighetorii
sînt o singură silabă înaltă care nu tremură ?

Poemul meu, adică să existe totuși poemul meu ?
Fugi, omule, și vezi-ți de treabă și n-ai nici o grijă :
poemul meu, care există sau nu, te binecuvintează

Elegie de odinioară

Trăiam retras într-un cring de liliac —
o clipă ! o clipă ! aceasta e o scornire
eu n-am trăit niciodată retras
într-un cring de liliac
pînă și mirosul ramurii de liliac
trebuie să-l inventez.

Dar am văzut ieri o ramură de liliac
pe cuvînt
o ramură fără tăgadă
și azi dimineață m-am deșteptat cu ea lîngă ureche.

Mirosul ei dulce săpase
toată noaptea
în orbitele mele
și din ochi îmi alunecau pe obraji
petale albastre.

ION CARAMITRU:

„Ceea ce cunosc: teatru, poezie, limba română"

(Urmare din pag. 9)

iat. Ion Caramitru filmează o altă scenă, apoi alta... Peste circa o oră mai avem un mic răgaz. Hotărîm să vorbim despre film. O vom face în mai multe... reprize.

— Care a fost primul film în care ați jucat ?

— Comoara de la Vadu-vechi, al lui Victor Iliu.

— Cîte filme ați făcut de atunci încoace ?

— Cred că mă apropii de cincizeci.

— Filmul e o altă meserie ?

— Categoric. Evident, în strînsă vecinătate a teatrului.

— Cum ați învățat-o?

— În primul rînd întrebînd. Observînd. Privind prin vizorul aparatului de filmat, ceea ce enervează pe unii regizori și operatori.

— Ce vedeți prin aparatul de filmat ?

— Cît de îngust e spațiul de joc, cît de ferme sînt limitele lui și asta mă ajută să mă încadrez în acest spațiu, să-l folosesc cum pot mai bine.

— Cum se ajunge la unitatea unui personaj, cîtă vreme ordinea filmărilor nu e deloc cea logică, ci una determinată de circumstanțe tehnice (locul filmării, lumini, unghiuri) ?

— Această logică absurdă — care ar face ea însăși un film palpitant, dar... prea costisitor — e obstacolul cel mai dificil. Personajul trebuie să fie întreg în fiecare secvență, să aibă întreaga acoperire a caracterului lui.

— Cine e Socrate, personajul pe care-l întruchipați și în acest nou film al lui Nicolae Corjos ?

— Cine e, conform scenariului, se știe din seriile anterioare. Pentru mine însă el e un vis vechi — de viață, nu neapărat de artă — : profesorul ideal. Ființă posibilă, eventual, pe ecran, practic inexistentă în viața de toate zilele. Mi l-am închipuit și eu, elev fiind, am visat la el și mă străduiesc să-l recompun acum. Jucîndu-l pe Socrate, cred că sînt în același timp și elev și profesor. Elevul care am fost, profesorul care sînt și, de fapt, n-o să fiu niciodată.

— Cum este, pentru un actor încercat, colaborarea cu neprofesioniștii ?

— În filmele lui Corjos am avut prilejul să joc alături de neprofesioniști, în general adolescenți. Nu e ușor. Dificil e să-i aduci — misiunea e în primul rînd a regizorului, dar și a partenerilor — la trăiri artistice adevărate. Mai ales că pe generic nu va scrie niciodată „profesionist" și amator". Doar nume. Am avut parte însă de colaborare cu tineri înzestrați cu talent și intuiție, grație unei distribuiri juste de care s-a ocupat Nicolae Corjos.

— Unde se întîlnesc meseria de actor de teatru și cea de actor de film ?

— Într-un singur loc : în ființa indivizibilă a actorului, care e și omul de concepție al meseriei sale, dar și propriul său instrument.

— Unii socotesc că nu actorul, ci regizorul este, de drept, „omul" de concepție.

— Nu cred. Regizorul trebuie doar să incite personalitatea actorului, să-i dea citeodată, cheia de înțelegere a rolului. Alegerea mijloacelor de expresie rămîne însă întotdeauna în seama actorului.

— Cît de important este deci regizorul pentru dumneavoastră ?

— Asta e altă poveste. Foarte important. Mai ales pentru formarea mea ! Regizorul a fost esențial pentru existența mea ca actor, pentru a ajunge la mine însumi, acolo unde să mă pot judeca limpede. Toate astea s-au întîmplat în timpul pe care l-am petrecut alături de Liviu Ciulei. De la el am învățat totul. Apoi, la fel de mult am învățat privind spectacolele lui Lucian Pintilie, în care însă n-am avut prilejul să joc. Au venit pe urmă cărțile pe care le-am citit, filmele pe care le-am văzut, Peter Brook, Tarkovski, Mihalkov. Experiențe ulterioare. Ucenicia și maturitatea le-am atins însă pe scena de la Bulandra.

— Ați avut parte de toate rolurile dorite ale vîrstelor prin care ați trecut ?

— N-aș spune. În primii ani de teatru am jucat mult mai puțin decît aș fi dorit și decît aș fi putut. În film, deși am făcut roluri care m-au interesat foarte tare **(Porțile albastre ale orașului, Stejar — extremă urgență, Luchian, Lumini și umbre, Întunecare),** regret totuși o mulțime de filme în care aș fi vrut să joc.

— Regretați vreun rol făcut, în film sau în teatru ?

— Nu. Încă de la început mi-am dat seama că omului nu-i e străină nici greșeala, nici neputința. Morala la care ajungi, cu timpul, e că din ele trebuie să înveți și că de multe ori o cădere, o nereușită căreia ajungi să-i cunoști motivele, te învață mai mult decît un succes.

— Ați privit mereu la fel de înțelept insuccesul ?

— Da. În primul an de teatru, cînd ceea ce jucam era nesemnificativ, deși se plusa pe un succes cam inexistent, am înțeles tot ce am spus mai sus.

— Sînteți orgolios ?

— Da. Față de mine însumi. Și suspicios. Tot față de mine. Mă bănuiesc mereu de slăbiciuni de neiertat în meseria mea : lenea, comoditatea.

— Care e cel mai greu lucru în meseria de actor ?

— Pentru mine — să-mi conserv în mod judicios energia. Numărul de ore afectate zilnic meseriei — la repetiții, la radio, la spectacol, la filmări — este atît de mare, încît a fi mereu proaspăt, viol, puternic e o problemă.

— Asta se poate și mima ! ?

— Nu prea. Se poate, eventual, folosi creator... oboseala. Dar nu e de dorit.

— Ați respins roluri ?

— Multe. Și mai ales în film. Nu-i ușor, pentru că asta implică și tărie, și un drept cîștigat printr-o anume popularitate, mai ales că vrei să fii prezent mereu, vrei să cîștigi și bani. Dar nu cu orice preț.

— Ce faceți cînd vă odihniți?

— Joc tenis, colecționez ouă încondeiate și icoane vechi pe lemn, citesc și-mi pregătesc viitoarele recitaluri de poezie.

— De ce le iubiți atît ?

— Probabil pentru că sînt propriile mele spectacole. E un gust special de libertate pe care-l prețuiesc foarte mult. După spectacolele de muzică și poezie cu Dan Grigore, am făcut un spectacol Shakespeare, cu Mariana Buruiană și cu formația de muzică veche **Collegium** din Carei. Recent, un spectacol în doi, cu Johnny Răducanu, la Bulandra. Se cheamă **Dialoguri.** Încerc să fie mereu altceva. Din fericire poezia e nesfîrșită.

— Planuri ?

— Un spectacol despre Eminescu și un altul despre Nichita.

— Cum adică despre ?

— În privința lui Eminescu nu mă interesează, de această dată, numai poezia lui, ci zone mai puțin cunoscute ale formației lui, care țin de apropierea lui Eminescu de cultură, de timpul neverosimil de scurt în care ea s-a produs. În circa 14 ani Eminescu și-a apropiat cultura universală în principalele ei valori. O arată caietele lui, în care se află un splendid material „mișcător". Mă interesează deci frenezia, febrilitatea pe care a avut-o în cunoaștere, altfel spus, „ființa lui de fum". Despre Nichita înseamnă reamintirea geniului său histrionic, a hipnozei cu care-și domina spectatorii, înseamnă magia cuvîntului rostit, care era doar a lui proprie. Simt că pe acești doi oameni (pe unul îl știu din cărți, pe celălalt și din viață) îi leagă chiar mai mult decît blestemul poeziei.

— Nu scrieți literatură ?

— Nu. Scriu uneori doar despre ce cunosc : teatru, poezie, limba română. Aș scrie mult mai mult, dacă aș avea timp, despre condiția actorului. Acum nu am însă nici timp, nici spațiu tipografic. Mă rezerv pentru mai tîrziu.

— Cum vreți să începă ziua de mîine ?

— Mîine e duminică. Îmi merge mașina. O să mă duc pînă la Predeal.

Vorbiți și scrieți românește

O tendință

A cîntat foarte frumos fiul dumneavoastră. E un drăguț ! sau :

Vă mulțumesc foarte mult. Sînteți O DULCE !

Mă întreb dacă formulele subliniate din replicile de mai sus șochează pe vreunul din cititorii revistei așa cum m-au șocat pe mine atunci cînd, acum cîtiva ani, le-am auzit pentru prima oară.

M-au șocat pentru că nu eram obișnuită să aud folosite cu valoare substantivală marcată prin articolul **un,** a adjective care denumesc însușiri omenești considerate a fi demne de admirat. Familiar îmi era procedeul substantivării prin mărcile menționate a adjectivelor care denumesc însușiri omenești considerate ca nefavorabile. Cum ar fi : **Ești UN PROST !** sau **Ești O LENEȘĂ !**

Deosebirea de tratament de care se bucură adjectivele negative în contrast cu cele pozitive a fost remarcată de specialiști și explicată prin resorturile psihologice ale limbajului. Procedeul, aparținînd limbajului afectiv, reprezintă un mijloc de caracterizare, mai mult chiar, de identificare a unei anumite persoane, printr-o singură trăsătură a ei. Intrucît oamenii sînt tentați adesea să-și caracterizeze semenii nu prin calitățile lor, oricît ar fi ele de multe, ci printr-un defect, chiar dacă acesta e unic, adjectivele alese pentru caracterizări sînt cele negative.

Restricția care impunea distinctia între adiectivele, să le zicem, pozitive și negative se pare că funcționa fără dificultăți pînă nu de mult.

În ultimii ani însă am întîlnit tot mai des, în mediul urban, în limbajul vorbit și, am impresia, mai frecvent la femei, construcții de felul celor de mai sus. Unele sînt mai stridente, precum : **Ai o rochie foarte frumoasă. Tu totdeauna ai fost O ELEGANTĂ !,** formulă supărătoare datorită asociației pe care o sugerează **o eleganță** cu sinonimul parțial **o cochetă** care are și un sens peiorativ, în mod evident neavut în vedere în exemplul nostru. (Mă întreb ce efect stilistic s-a urmărit prin fraza : **Plăcerea ca vecinii să vadă O asemenea ELEGANTĂ urcînd la tine pusă** în seama unui personaj ambiguu prin comportamentul social inclusiv modul de a vorbi, dintr-un roman destul de recent ?!).

Alte construcții sînt mai puțin frapante, ca : **Am fost O NOROCOASĂ** sau **Ești UN SENTIMENTAL** care, deși au o anumită încărcătură afectivă, sînt mai neutre prin sensul adjectivelor. Acest tip de exemple cred că deschide o posibilă cale de explicare a fenomenului și anume : ar putea fi vorba de un transfer din stilul (înalt al) psihologiei, unde tipurile temperamentale sînt denumite atît prin adjective propriu-zise, cît și prin adjective substantivate **(tipul FLEGMATIC sau UN FLEGMATIC),** în stilul limbii comune. Proveniența procedeului ar justifica nota pretențioasă a construcțiilor, șocantă în conversația uzuală și potrivită sau chiar de efect într-un stil elaborat.

S-ar părea deci că în limba actuală se manifestă tendința de extindere a procedeului substantivării prin articolul **un,** a adjectivelor care denumesc însușiri omenești negative la adiectivele care denumesc însușiri pozitive. Și, dacă ținem seamă de ceea ce ne învață istoria, tendințele limbii nu pot fi oprite mai ales din interiorul lingvisticii. Lingviștii sînt datori însă să atragă atenția nelingviștilor asupra efectelor neconvenabile pe care le pot avea uneori tendințele în curs. Așa cum se întîmplă, de exemplu, în cazul particular al adjectivului substantivat **o eleganță** discutat mai sus.

LAURA VASILIU ■

Aerul progresului: informația

2. Ideea îți vine cînd știi s-o cauți

— Vă propun, tovarășe Gheorghe Anghel, să continuăm discuția pe terenul concret al faptelor.

— Dacă am înțeles bine, așa cum Institutul Național de Informare și Documentare poate cere informații de la o bancă de date internațională, orice unitate economică din țară poate cere informații aici, la I.N.I.D.

— Este exact. Asigurăm aceste informații ori aici, la institut, ori de la distanță, prin serviciile noastre. Noi am spus așa : să nu dăm economiei naționale, prin publicațiile pe care le tipărim, numai ce credem noi că l-ar trebui, ci să-i oferim și ceea ce ea ne solicită în funcție de cerințele ei zilnice și concrete.

— Însă nu vă cere nimeni, sper, să căutați acul în carul cu fin.

— Degeaba ne-ar cere, că nu l-am căuta. Există doar altfel mijloace de-a nu pierde o viață pentru a căuta ceea ce poți găsi în 5 minute. Informarea e o știință cu metode și mijloace specifice, nu o ghicitoare. Cum să zic, dacă nu știi ceva, trebuie să știi în schimb care e lucrul acela pe care nu-l știi. Și unde, și cum îl poți afla. Cam asta ar fi problema. Ori asta nu-ți poate spune nimeni, ci trebuie să vezi singur, pentru că nu e vorba de interesele altuia ci de interesele proprii. Că mi se pare mie că a aparut undeva nu știu ce, dar spune-mi dumneata precis ce, că eu nu pot adăuga decît că zboară și nu se mănîncă — asta n-ar fi colaborare.

— Deci n-ar fi inutil să reamintim că orice colaborare are niște reguli !

— În cazul nostru, oricine le poate afla din prospectele pe care le tipărim anual. Este trecută acolo, cu toate explicațiile cuvenite, o gamă diversificată de servicii prin care noi încercăm să dăm răspuns fiecărei categorii de beneficiari. Fiindcă nu ultăm, bineînțeles, că într-un fel se informează un om de știință și alte necesități de-a se informa are un maistru din producție. Însă important este că amîndoi au posibilitatea de-a afla, operativ, conținutul materialelor documentare, pe măsură ce ele intră în posesia institutului, apoi de-a comanda ceea ce-i interesează.

— Cum pot să afle conținutul acelor materiale ?

— Tocmai prin serviciile noastre. Unul oferă sumarele publicațiilor intrate aici, sistematizate pe domenii tematice și ramuri ale economiei naționale. Altul oferă sumarele lucrărilor neperiodice. Printr-un alt serviciu putem ține la curent pe oricine se declară interesat în evoluția unui anume domeniu, trimițîndu-i fișe bibliografice cu noutățile apărute exclusiv pe tema care-l interesează. Deci, oriunde te-ai găsi în țară, în orice localitate, poți să ai acces la aceste noutăți.

— Și după ce afli sumarul unei reviste, cum ajungi să citești revista ?

— Foarte simplu, printr-o comandă. Comanda trebuie să fie precisă, ca noi să putem identifica lucrarea : cod, titlu etc. Acum, o să mă întrebați de unde poate ști omul toate astea. Le știe, pentru că le află prin același servicii ale noastre, semnalarea fiecărui document nou fiind însoțită și de aceste referințe bibliografice. Îi putem trimite copii după orice material documentar ne-ar cere. Și e de spus că la noi pagina trasă la xerox costă 1 leu, nu cîțiva lei cît costă în mod obișnuit. Însă la cerere putem trimite și microfișe. O microfișă are 72 de imagini, adică de pagini, și costă chiar mai ieftin, doar 28 de lei.

— Dar dacă revista e într-o limbă pe care beneficiarul n-o cunoaște ?

— Putem traduce. Acesta e un serviciu suplimentar, desigur. Dar toate aceste detalii se găsesc în prospectele noastre

Grădina zoologică: spectacol și cercetare

Grădina Zoo a fost și va rămîne un spectacol fascinant, muzeu viu, manual însuflețit de zoologie cu lecții care nu se uită. Puțini știu însă că în spatele scenei, în culise, o mînă de oameni, ce-și iubesc profesia și deopotrivă animalele, desfășoară o muncă științifică rafinată și inedită, pentru ca aceste viețăți să fie sănătoase și bine hrănite, să se acomodeze cît mai bine cu noile lor condiții de viață. Activitatea se desfășoară non-stop, cu foc continuu, în 3 schimburi, cu jurnale de tură. Citim în registru un veritabil raport de gardă: „Cimpanzeul Felix a mîncat mere coapte, compot, lapte, și-a luat medicamentele dar a refuzat ceaiul medicinal. Tulburarea digestivă s-a ameliorat. Tigroaica Florina a fătat 3 pui pe care se pare că-i îngrijește. Pitonul indian are apetit și a mîncat o rață. Temperatura ambiantă la crocodili s-a menținut la 24 grade". O muncă complexă cu aceste ființe venite din deșert sau de pe o banchiză polară, din codrii sau junglă.

— „La aceste animale dezrădăcinate din mediul lor firesc de viață, principala problemă nu este adaptarea la noua climă, căci fiziologic ele se acomodează în această direcție mai ușor, ci adaptarea psiho-comportamentală —, ne spune doctor biolog Mihai Cociu, directorul grădinii zoologice din București. Integrarea în condițiile de captivitate este o problemă deosebit de delicată, căci animația din jur și în special prezența omului sînt factori deosebit de stresanți, iar concentrația mare de viruși și microbi le face sensibile și vulnerabile. Apare frecvent o criză de adaptare manifestată prin panică, agitație sau apatie, refuzul hranei, rezistență scăzută la boli infecto-contagioase. Încercăm să pătrundem psihologia animalelor și le tratăm diferențiat, căci nici un animal nu seamănă cu altul, fiecare e un univers aparte. Femela de ris Fifi a fost blîndă, prietenoasă, a dat naștere la cîteva generații de pui îngrijindu-i ca o mamă devotată și a trăit 22 de ani, peste limita obișnuită de virstă, în timp ce fratele ei Pufuleț, a rămas un recalcitrant, un neadaptat. I-am tratat cu discernămînt pe fiecare conform temperamentului lui".

Iată numai cîteva exemple din această muncă științifică nuanțată și flexibilă, ce parcurge mereu alte drumuri. S-a experimentat cu succes mărirea rezistenței imunologice la boli a puilor hrăniți artificial prin inocularea de gamaglobulină de tip uman. Prin colectarea secreției nazale a urșilor bruni și analize de laborator s-a descoperit la aceștia un virus asemănător gripei Hong-Kong de la om. Metoda de investigație și tratament a constituit tema unei comunicări la un congres mondial de specialitate și a fost inclusă în tratatele de patologie animală. S-a emis o interpretare originală asupra unei boli digestive de care sufereau tigrii siberieni, și anume că ea nu este generată de o vătămare gastrică, ci de un sindrom de adaptare. În această lumină, medicația ce a cuprins și tranchilizante, hormoni, vitamine, substanțe neuro-endocrine, a condus la vindecări rapide ceea ce a stirnit un interes major în rîndul specialiștilor din multe țări. Cura de geriatrie cu apilarnil aplicată maimuțelor care s-au înmulțit și la virste înaintate, operația de cezariană făcută unei leoaice, vindecarea spectaculoasă a ursului polar sînt cîteva din succesele mai ieșite din comun. Una dintre cele mai dificile situații este aceea cînd, datorită vieții în captivitate, femelele nu-și mai alăptează puii, ba deseori sînt total indiferente față de ei. Atunci, prietenii și ocrotitorii animalelor au luat acasă leoparzii, ursulești, lupii nou născuți, le-au dat să sugă cu biberonul, i-au încălzit cu sticle cu apă caldă și i-au crescut „hrănindu-i" și cu afecțiunea lor. Zootehniciana Petra Merișanu „a înfiat" o vidră pe care a îngrijit-o de cînd era sugar pînă cînd a murit de bătrînețe, aceasta recunoscîndu-și „mama adoptivă" după glas, gesturi și neacceptînd pe altcineva. Cine o vede pe superba tigroaică Greta nu-și închipuie că printr-o experiență curajoasă, a avut drept „doică" pe cățeluța Coca la pieptul căreia a supt luni de zile. Tigroaica Izabela se joacă mai tot timpul cu veselul ei colocatar, un cățeluș simpatic, mutat în cușcă conform unei regii bine puse la punct pentru a-i alunga dorul de libertate. În „laboratoarele" de la Băneasa se ajunge deseori la soluții de subtilitate. Prin observații științifice s-a tras concluzia că indispozițiile digestive ale puilor de căprioară crescuți cu biberonul dispar cînd sînt periați după un anume procedeu pentru a înlocui linsul mamei, ce este un veritabil masaj pentru digestie. — „Cele mai obișnuite activități la noi se desfășoară după ce am cercetat biologia comportamentului animalelor, învățînd uneori din propriile greșeli, — ne povestește directorul Mihai Cociu. Cînd ne sosea un nou „chiriaș", îl primeam într-un adăpost curat, proaspăt văruit și imediat îl lăsam liber în țarc pentru a scăpa din „strînsoarea" cuștii în care făcuse drumul. În loc să se simtă bine în noua și larga locuință, animalul sărea și se agita inexplicabil. Transpunîndu-ne în psihologia lui și înțelegîndu-i teama de necunoscut, am schimbat ritualul ospitalității noastre. Nu i-am mai dat imediat drumul din cușcă, i-am mutat în adăpost paiele cu care se obișnuise, lăsîndu-i întîi să se acomodeze cu acesta. După 2—3 zile i-am deschis ușa pentru a-și cunoaște țarcul. Apoi, pas cu pas, am început să-i dezvăluim porțiuni din peisajul grădinii zoologice scoțînd sacii de pe plasa de sîrmă. Încet-încet, zebra sau antilopa nu a mai fost șocată de ambianța pe care nu o cunoștea, și confortul ei psihic s-a legat definitiv de „apartamentul" nostru. Nimic nu se face improvizat, la voia întîmplării, căci animalele sînt sensibile și nu vrem să le traumatizăm. O vaccinare banală care durează un minut este precedată de 3—4 ore de acțiuni delicate pentru a prinde pacientul sperios, iar la strategia acestei operații dificile ne gîndim cîteva zile". Datorită hrănirii după principii științifice, vitaminizării, tratamentelor preventive și curative, animalele sălbatice de la Băneasa sînt sănătoase, în formă, longevive, atingînd sau depășind virstele maxime ale speciilor, și se reproduc, ceea ce în condiții de captivitate se întîmplă destul de rar. Prin selecționarea cu competență a perechilor și crearea unui climat psihic cît mai puțin stresant, aici s-au născut pui de tigri, leoparzi, pantere, rîși, cimpanzei, lupi, păsări din Deltă. Biologii Mihai Cociu și Adrian Palladi, inginerul Gert Wagner, medicul veterinar Nicolae Micu, tehnicienii Mircea Berindei, Gheorghe Crăciunescu, Dinu Voicu, îngrijitorii Radu Nicolae, Ștefan Constantin, Dumitru Stan, sînt cîtiva dintre cei care cu inimă caldă, pasiune și pricepere fac ca animalele de la Zoo să-i învețe pe copii să iubească și să înțeleagă natura, diversitatea și perfecțiunea ei.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Omul de știință

(Urmare din pag. 1)

iubirea de adevăr sînt caracteristici ale omului de știință. Dar poate că cea mai frumoasă calitate este iubirea de oameni și de natură pentru care își dăruiește tot ce are mai valoros în ființa sa. El manifestă simpatie față de oamenii care suferă de sărăcie, boli și oprimare și consideră natura izvorul binefacerilor materiale și loc de refugiu și mîngiiere în caz de suferințe psihice.

Omul de știință este un optimist și un entuziast. El nu se lasă înfrînt de insuccese și nu face paradă de realizările sale.

În prezent omenirea este confruntată cu o serie de probleme care inspiră o serioasă îngrijorare, probleme pentru a căror rezolvare oamenii de știință trebuie să depună eforturi susținute, multă perseverență și pasiune. Una dintre acestea este înlăturarea sărăciei care afectează peste 60 la sută din populația actuală a lumii și asigurarea cu hrană a celor peste 6,5 miliarde locuitori ai Globului în anul 2015 și peste 20 miliarde în anul 2025. Știința care este chemată să rezolve această problemă este **ingineria genetică** (tehnologia ADN recombinant) cea mai tînără, mai prosperă și mai fertilă ramură a biologiei. Prin fragmentarea enzimatică sau chimică a ADN pînă la nivelul genei, prin izolarea genelor care ne interesează și incorporarea lor în diverse organisme, indiferent de categoria taxonomică la care aparțin (microorganisme, plante, animale), ingineria genetică oferă, pentru prima dată, omului posibilitatea reală de dirijare a ereditații. Astfel vor putea fi create bacterii care să producă mari cantități de proteine, soiuri și hibrizi de plante și rase de animale superproductive, rezistente la boli și la condițiile nefavorabile de mediu. Prin clonarea genelor fixatoare de azot direct în plantele nefixatoare (grîu, porumb, floarea soarelui) aportul de azot necesar plantelor cultivate va crește cu 50—60 kg la hectar, ceea ce va avea drept consecință nu numai o sporire a producției, ci și o însemnată economie de energie necesară fabricării îngrășămintelor cu azot.

O problemă deosebit de importantă care necesită intervenția științei este înlăturarea și prevenirea poluării mediului înconjurător. Diferiții agenți poluanți (monoxidul și bioxidul de carbon, bioxidul de sulf, bioxidul de azot, clorul, etilena, monoxidul de azot, acidul fluorhidric, ozonul, praful, fumul, funinginea) sînt purtați de curenții de aer, adesea la mari distanțe, unde în contact cu precipitațiile atmosferice dau naștere periculoaselor **ploi acide**, care distrug vegetația spontană (pădurile), degradează culturilor agricole, otrăvesc apele, poluează solul, intoxică animalele și amenință viața omului. O contribuție eficientă la combaterea poluării o poate aduce ingineria genetică.

O sarcină de mare însemnătate a oamenilor de știință o constituie elaborarea metodelor de prevenire și combatere a bolilor în special a cancerului, a afecțiunilor cardiovasculare, a diabetului, a bolilor psihice, a celor genetice și în special a temutei SIDA (sindromul imuno-deficitar dobindit) care începe să devină un adevărat flagel pentru omenire. Există convingerea că multe din aceste boli vor putea fi combătute prin aplicarea ingineriei genetice.

Oamenii de știință au descoperit energia nucleară cu intenția de a fi folosită în scopuri pașnice, dar aceasta a fost utilizată cu prioritate la fabricarea bombei atomice, bombei cu hidrogen (termonucleară) și a bombei cu neutroni. Dacă statele lumii nu vor cădea de acord asupra interzicerii folosirii bombelor amintite ca arme de distrugere în masă, oamenii de știință vor trebui să găsească mijloacele de a le face inofensive înainte de a atinge țința și cu siguranță că le vor găsi.

Adevărata știință este aceea care servește binele omenirii și pacea în lumea noastră zbuciumată.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Un pionier al informării și documentării științifice

„Un pionier al informării și documentării științifice românești, un erudit om de știință și fondator al școlii românești de documentologie" — astfel îl caracterizează prof. ing. acad. Radu P. Voinea, președintele Academiei R.S.R., într-o prefață la o lucrare a acestuia, pe prof. ing. **DIMITRIE DRĂGULĂNESCU** (18 aug. 1903—28 ian. 1983).

Desigur, documentarea nu este unul dintre cele mai „spectaculoase" sectoare ale cercetării științifice. În cadrul ei, nici nu se descoperă și nici nu se inventează. Aportul documentării, deși esențial, nu este decît rareori vizibil și mai niciodată citat. Ținînd însă permanent la curent cu realizările, mai ales cu noutățile științei și tehnicii, cu progresele obținute, ea facilitează alegerea celor mai eficiente soluții, desțelinirea noilor căi ale științei ; evită abordarea de căi deja bătute, deci „redescoperirea" a ceea ce a fost deja descoperit sau „reinventarea" a ceea ce a fost de acum inventat, economisind timp și strădanii.

Începuturile documentării la noi se confundă cu crearea primelor biblioteci importante, în primul rînd cele ale Academiei Române și ale Universităților din București, Iași și Cluj, ale școlilor superioare de inginerie și medicină de la noi, ale primelor unități de cercetare, cum a fost Institutul Meteorologic Central (Șt. C. Hepites) din 1884, în fine ale unor societăți cu activitate științifico-tehnică susținută, ca Societatea Română de Geografie, Societatea Politehnică din România, Societatea Română de Științe. În perioada interbelică, Institutul Român de Energie (I.R.E.), Institutul Social Român și Institutul Economic Românesc pentru Studiul Conjuncturii, Căile Ferate Române s-au remarcat prin organizarea unei documentări destul de ample. Astăzi „statul major" al documentării tehnico-științifice românești este reprezentat de excelent organizatul I.N.I.D. (Institutul Național de Informare și Documentare din București), deja amintit, completat de oficii documentare pe ramuri industriale, de nucleele de documentare din marile întreprinderi și șantiere, din marile biblioteci, din institute și centre de cercetare, din institutele de învățămînt superior etc.

Încă de la începuturile muncii de documentare, o dificultate însemnată întîmpinată în organizarea materialelor ce se acumulau — de la volume și pînă la fișe documentare — era aceea a **clasificării** lor, de care depindea usurința găsirii informației trebuitoare (se practicau cele mai variate sisteme de clasare, desigur improvizate). Un moment decisiv l-a constituit în această privință la noi anul 1938, cînd, după o muncă îndelungată, inginerul **Dimitrie Drăgulănescu**, în fruntea unui colectiv, a terminat elaborarea **și a publicat cea dintîi ediție românească a C.Z.U.** (Clasificarea Zecimală Universală), adaptată realităților românești, omologată și de Federația Internațională de Documentare (F.I.D.) ; aceasta a însemnat, pentru munca de documentare de la noi, ceea ce adoptarea sistemului metric în România însemnase pentru metrologie (înlocuind în mod salutar sutele de unități de măsură practicate anterior). Înainte de 1938, C.Z.U., în forma ei internațională, fusese aplicată la noi doar răzleț (întîmpinînd destule dificultăți, datorate unor nepotriviri firești), cu prilejul întocmirii unor cataloage ale Bibliotecii Academiei și ale Bibliotecii Centrale Universitare.

Lucrarea masivă de clasificare a inginerului D. Drăgulănescu (228 pagini) a fost primită cu mare interes de bibliotecarii și cercetătorii din țară, iar secretariatul forului internațional (F.I.D.) a apreciat : **„Ediția română este cea mai actualizată ediție abreviată care există în circulație. Felicitări pentru această publicație excelentă".** România se integra astfel cu succes în mișcarea documentară internațională ; fișierele bibliotecilor au putut fi sensibil perfecționate, de asemenea clasoarele de fișe și alte materiale.

În același timp, un comitet de inițiativă, condus tot de ing. D. Drăgulănescu, a întocmit **proiectul primei instituții naționale românești de documentare cu profil general tehnico-științific**, care a primit denumirea **Centrul Național de Documentație**, recunoscut membru efectiv al F.I.D. ; a ființat între 1940 și 1945, secretar general fiind inițiatorul său, D. Drăgulănescu, care i-a asigurat o organizare exemplară, pe domenii de specialitate și pe servicii metodologice, editînd și un substanțial buletin de „studii și informații documentare". Printre membrii C.R.D. s-au numărat, pe lîngă întreprinderi și instituții, o seamă de personalități marcante, printre care **Aurel Avramescu, Ștefan Milcu, Martin Bercovici, Aurel Baranga, Barbu Theodorescu, N. Georgescu-Tistu, P. P. Dulfu** ș.a. Năzuința lui D. Drăgulănescu era clară : înlăturarea improvizației din documentare, așezarea ei pe baze rationale, sigure, operative, în ce privește organizarea, clasarea, conservarea și difuzarea informației.

Cîteva cuvinte despre inginerul D. Drăgulănescu. Născut la București, a urmat studiile secundare la liceele „Sf. Sava" și „Spiru Haret", iar în 1928 a absolvit Școala Politehnică din București, ca inginer. A activat vreme îndelungată (1932—1968) în sistemul C.F.R., elaborînd studii și proiecte valoroase și editînd „Buletinul bibliografic C.F.R.", de asemenea, în cadrul învățămîntului tehnic superior (1929—1957). A sprijinit totodată, prin lucrări metodologice, studii, sinteze documentare noul organ central de documentare creat în 1949, inițial sub denumirea „Institutul de documentare, bibliografie și editură tehnică", ulterior devenit „Institutul de Documentare Tehnică", iar astăzi „Institutul Național de Informare și Documentare" (al cărui tezaur de informații este încă insuficient valorificat de unități).

Au rămas de pe urma lui D. Drăgulănescu **„peste 150 lucrări științifice de reală valoare, atît în domeniul informării-documentării, cît și în alte domenii : matematică, transporturi, construcții de mașini, științe sociale și altele"** (acad. Radu P. Voinea). Principalul său merit constă în impulsul ce l-a dat perfecționării și modernizării documentării tehnico-științifice în România, așa cum a rezultat și la colocviul organizat în 1983 întru omagierea operei sale la Biblioteca Institutului Politehnic din București.

I. M. ȘTEFAN

P.S. Rog a se citi în articolul meu **Doi botaniști**, din nr. 21/22 mai 1987 al revistei (col. I, rd. 13 de jos) „Daniil Barcianu" și nu „Daniil Barciescu".

Controlul este eficient doar cînd există

În zilele de 1 și 2 iulie am însoțit, la Alexandria, două echipe de control al oamenilor muncii conduse de Maria Lungoci, muncitoare la Întreprinderea de rulmenți, (legitimația nr. 13) având în componență pe Alexandru Cluplea, tehnician, și pe Olga Humeniuc, inginer, și de Marin Dicu, mecanic întreținere (legitimația nr. 11) cu colegii lui Florea Atîrnăteanu, strungar, și Florea Stuparu, mecanic de întreținere, toți de la amintita mare întreprindere a municipiului. Au fost, de asemenea, alături de noi, pe aproape întreg traseul parcurs, tovarășa Marioara Gonț, membru al biroului Consiliului județean al sindicatelor și secretarul Consiliului municipal al sindicatelor, tovarășul Constantin Gulună, care conduce comisia municipală de coordonare a comisiilor de control al oamenilor muncii.

★

La magazinul „Femina" de pe strada Libertății vizităm raionul de tricotaje. Șef de raion: Constanța Bratu. De aproape o lună (de la 6 iunie) aici n-a intrat marfă. Atunci au sosit doar „bluze ață". Sînt expuse cîteva rochii fără preț. Depozitul minuscul este, evident, neîncăpător. Și, ca un corolar al absurdului „o parte bună din ei este ocupată de niște căciuli de import de blană „care nu se vînd pentru că sînt urîte" cum ne spune Constanța Bratu. Prețurile acestor căciuli sînt de 150 — 152 — 154 — 169 — 180 — 342 de lei. Valoarea totală a acestei mărfi nevandabile trece binișor de 100 000 de lei și respectivele căciuli stau aici de 14 ani. Ați citit bine: 14 ani! Hotărît lucru, în rețeaua aceasta comercială, cineva este, în același timp, cu căciula și cu capul gol... Mai menționăm că, în magazin existau rochii fără nici un ambalaj „expuse" pe jos. Semnificativ: pe aici, o echipă de control al oamenilor muncii n-a trecut din 1983!

La magazinul „Venus", șefa raionului de încălțăminte pentru femei, Mariana Mircea, și Maria Chiar, șef complex, ne asigură că „tot ce este în depozit se află și la vînzare". Echipa de control al oamenilor muncii se convinge că lucrurile stau chiar așa. Dar, deși ieri au sosit 1 600 de perechi, ni se arată rafturile goale la numerele 36—37. Cineva din comisie ne spune, ca și gazdele, că numerele cele mai căutate lipsesc: „De cele mai multe ori, n-am găsit ce căutam aici".

Jurnalul cumpărătorului n-a fost folosit nici o dată. Era și greu. El nu se poate lua din locul în care este agățat, foarte sus, cu fir de undiță. Era prea dificil de pescuit.

În acest raion, de la 17 iulie 1984, cînd s-a deschis magazinul, n-a mai călcat, pînă acum, o echipă de control al oamenilor muncii.

Ca notă generală, se cuvine să spunem că în întregul raion domină ordinea și curățenia. Iar faptul că, de curînd, a sosit marfă de la „Guban" le-a surprins plăcut pe lucrătoarele de aici: „Nu mai primisem pantofi „Guban" de la inaugurare și sînt foarte solicitați".

★

La sugestia celor din echipele de control, am vizitat și două unități de alimentație publică rapidă. La autoservirea complexului Parc ne întîmpină Ștefan Grigorascenco. Îi ține locul șefului de complex Ion Roman. La linia de autoservire se găsesc patru feluri de mîncare. Par destul de atrăgătoare. În sală este curat. Sucul se servește rece dintr-o ladă cu ghiață. Vitrina frigorifică n-a funcționat niciodată, ne asigură pe care stă scris „alimentație publică". Sîntem asigurați, mai întîi, că acesta este jurnalul folosit la autoservire. Dar acolo văzusem afișat altul. Care este adus, deși distanța pînă la birou este apreciabilă. Din 1985, de cînd datează acest jurnal, sesizările oamenilor au fost îngropate aici. Toate au talonul intitulat (cu litere mari) DECUPABIL nedecupat. Nici un asemenea talon n-a fost trimis conducerii întreprinderii! Și nimeni de la întreprindere n-a trecut pe aici ca să vadă acest lucru. Sau or fi trecut, dar poate cu alte interese. Sesizările cetățenilor nu i-au interesat. Nici incorectitudinea lui Ion Roman, șeful de complex. Iată cîteva din însemnările acestuia la **măsuri luate de șeful unității** (cu propria sa ortografie): „Sa discutat cu casiera să nu mai părăsească locul de muncă"; „Sa atras atenția casierei să nu facă servire preferențială"; „Sa atras atenția casierei să nu mai servească preferențial". Ultimele **despită, care se vindea la cel puțin patru zile după ce a fost gătită (Sibilian Airimitoaia).**

Dar nu numai cei de la întreprindere n-au ochi pentru cele de mai sus. La 12 martie 1987, echipa de control al oamenilor muncii condusă de Andrei Chiru (legitimația 177) a fost aici. Pare a fi singura care a fost în unitate în ultimii ani. Procesul verbal arată că pe cei ce veniseră în control nu i-a deranjat decît un singur lucru. Iar acela era faptul că nu existau vestiare corespunzătoare pentru întreg personalul. Atît! Altceva n-au văzut, nu i-a interesat, n-au reținut.

★

Dintre unitățile vizitate mai prezentăm aici doar una, intitulată „Cadouri", de la magazinul Adonis. Gestionara Elena Chircu este și singura lucrătoare. Unitatea este foarte curată și chiar atrăgătoare. Se servește și se vorbește frumos. Dar, tocmai aici, ne-a fost dat să vedem, în etalarea ei luxoasă, o ciudată stilizare a vînzării condiționate. Un magazin de cadouri poate să fie o unitate la care omul să știe că i se ambalează mai frumos cumpărăturile alese. Alese de el. Dar un magazin în care altcineva îți alege cumpărăturile, pretinzînd să iei ce nu te interesează, pare o aberație. Este o aberație. Ei bine aici, ca și la alte unități de cadouri din oraș nu se vînd produse, se vînd **pachete.** Aproape exclusiv pachete. Vrei un deodorant de 27 sau de 40 de lei? Cumperi un pachet care costă pînă la 250 de lei. Nu interesează pe nimeni că nu-ți trebuie fierul de călcat, sau cățelul șantat într-o placă de metal, sau pulovărul, pe care oricum ar trebui să-l încerci, tar pachetul a fost legat frumos... „Toate produsele căutate, ne spune Elena Chircu, le primesc pentru pachete. N-am voie să le vînd separat. Pachetele le fac eu. Nu există reguli pentru aceasta. Uitați-vă la deodorantele acelea frumoase din magazie: le-am primit pentru o lună întreagă. Dacă le vîndeam la liber, realizam și planul." **La liber** înseamnă vînzare normală, legală. Pentru că vînzarea condiționată este considerată, incorectă, ilegală. Atunci? Invităm pe cei în drept să intervină pentru a pune capăt unei forme mascate de ilegalitate. Cu atît mai mult cu cît cei din Alexandria nici măcar nu-și pot permite orgoliul de a se crede singurii profesioniști ai acestui gen de incorectitudine.

★

Atît pe noi cît și pe cei cu care am fost în control, cele întîlnite ne-au convins încă o dată de valoarea socială a controlului oamenilor muncii. Întreprins la timp, cu toată seriozitatea, el își va îndeplini menirea, determinînd corijarea stărilor de lucruri întîlnite.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei:

„Legea-i aspră, dar e lege"

„Bună ziua. Am venit pentru..." „Angajările se fac la biroul pe care scrie: Personal. A treia ușă pe dreapta..." „Sînt aici în alt scop. Pentru utilaj. Am adresă în regulă. Cu semnături, număr, ștampilă. Poftiți". Și tînărul întinde hîrtia bărbatului înalt, mustăcios, îmbrăcat cu un halat albastru, care îl privește cu neîncredere. Acesta citește sfertul de coală, mototolit și nu prea alb. Apoi, parcă nevrînd să creadă ce scrie pe hîrtie, mai citește o dată adresa. „Șefii tăi de la întreprindere poate că au căzut în cap. Păi, ce, ei cred că e vorba de o trusă de chei ori de o mașină de tuns iarbă? Pun o hîrtie în mîna unui elev de la profesională și-i expediază la 400 de km să le aducă un utilaj de mare complexitate, care cîntărește sute de tone, ca și cum l-ar trimite la piață să le cumpere ridichi". „Vă rog să mă iertați tovarășe șef, nu știu ce funcție aveți, da' nu mai sînt elev, am terminat școala. Am 19 ani. Sînt muncitor calificat. Ce-i drept, n-am făcut încă armata, dar știu să mînuiesc asemenea mașini". „Și cum, de la vîrsta asta ești așa de pipernicit? Arăți ca nepotul meu care abia a dat examenul pentru prima treaptă. Dar chiar și el îl mai voinic ca tine. Tu acte ai?" Puștiul bucuros parcă că a venit vorba de acte, duce iute mîna la buzunarul interior al hainei și scoate buletinul de identitate. „Poftiți, domnule", și întinde documentul spre șeful cel mustăcios. Acesta privește cu atenție la fotografie, la știmbru sec. „Și unde zici că stai?" „Păi... Scrie acolo". „Tu răspunde-mi mie la întrebări, nu fă pe grozavu'. Puteai foarte bine să găsești buletinul și adresa și acum să vii să-mi ceri un utilaj care costă peste un milion. Nu zic că ai avea ce face cu el, cu un autoscreper, dar așa, să-ți bați joc. Că unii dintre voi se pricep la d-astea". Fața bărbatului devine severă și amenințătoare. Puștiul, îmbrăcat cu niște pantaloni de catifea, cu geacă din imitație de piele și încălțat cu bascheți, semănînd cu un elev în excursie, bate în retragere. „Dacă dv. apreciați că nu e cazul, că nu puteți să-mi încredințați utilajul, procedați așa cum credeți. Numai vă rog dați-mi, cum se spune, ceva la mînă, din care să rezulte că eu am fost de bună credință". Adică, cu alte cuvinte, eu și unitatea pe care o reprezint, sîntem de rea credință". „Eu n-am spus asta. Ori... mai bine, luați-i pe ai mei la telefon. Numerele sînt înscrise pe antetul adresei. Procedați apoi în funcție de cum vă înțelegeți cu ei. Eu, de fapt, le-am spus că nu-s cel mai potrivit să aduc un asemenea utilaj, de la sute de kilometri. Una e să-l învîrți prin curtea unității și alta e să-l conduci pe o șosea, printre tot felul de alte vehicule. La urma-urmei, să vă mai spun ceva: nici n-am permis de conducere pentru o asemenea magoaie". În ochii omului înalt, vînjos, care stă în spatele biroului mic, plin de tot felul de hîrtii: facturi, acte de expediție și alte documente de acest gen, a apărut o licărire de simpatie pentru tînărul care își expune calm și fără urmă de teamă, argumentele logice de altfel. „Și tu, mă pișpirică..." Puștiul îl întrerupe politicos și demn: „Mă cheamă Anghel".

„Iartă-mă, n-am vrut să te jignesc. Ziceam, și tu nu le-ai spus celor ce te-au trimis lucrurile astea pe care mi le zici acum?" „Ba da, dar... cică nu e nevoie de permis pentru asemenea așa zise utilaje terasiere, deși au volan, direcție, frîne. Șeful de secție mi-a pus hîrtia în mînă și mi-a spus „Hai că am treabă, închide ușa pe dinafară. Las' că te descurci tu, nu întîmplător te trimit tocmai pe tine. Ești băiat isteț, de ispravă. Mai mult, să consideri această delegație ca pe o adevărată onoare". „Halal onoare, n-am ce zice". Mustăciosul începe să rîdă. Tînărul îi este din ce în ce mai simpatic. Îi place nonșalanța cu care povestește. „Înainte de a trece la tratative cu șefii tăi, să te întreb ceva. Ai venit cu trenul toată noaptea. „Așa-i?" „Da, e adevărat". „Ești obosit?" „Puțin". „E aproape ora prînzului. Nu mă refuzi dacă te invit să mănînci ceva?" „Să vă spun sincer, chiar mi-e foame. Vă mulțumesc mult". „Mustăciosul îl ia pe după umăr pe băiat și pornesc spre clădirea cantinei. Gîndul îi zboară la fiul său mai mic care are exact vîrsta flăcăului. S-a uitat cu atenție în buletin. Culmea, sînt născuți în aceeași lună, în mai, Zodia gemenilor, zodie de oameni înțelepți, echilibrați. Îl bucură coincidența. Are loc convorbirea între șeful de secție și șantierul care l-a expediat pe Anghel la uzina constructoare. În timp ce mustăciosul așteaptă sosirea reprezentantului șantierului la telefon, căci a răspuns o funcționară, tînărul, cu o privire rugătoare: „Tovarășe șef, puneți vă rog problema de așa natură încît să nu se înțeleagă că eu aș fi nemulțumit sau că umblu cu piritul. Nu vreau să am greutăți. Oricum, am ajuns deja aici și de alt om i-ar fi poate greu unității să se dispenseze". Începe discuția la telefon. Mustăciosul: „Ați trimis un delegat după autoscreperul ce vi s-a repartizat. E într-adevăr un tînăr tare isteț, chiar simpatic, dar credeți că e cel mai potrivit pentru a conduce un utilaj de asemenea proporții la 400 de km distanță? N-ajunge bine nici pînă la volan". Celălalt (probabil aflat în toane proaste): „Ascultă, domnule, în primul rînd d-ta nu ești pus acolo să faci aprecieri asupra oamenilor mei. În al doilea rînd, eu sînt inginer și încă cu experiență. Știu, cel puțin la fel ca dumneata (presupun un maistru), ce înseamnă un autoscreper. Putea să-ți dea prin minte că folosim asemenea utilaje pe șantierul nostru. Așa că, fă bine și încredințează utilajul băiatului. De transport noi răspundem, nu dv. Și cu asta, basta, am terminat!" „Îmi dați voie să spun și eu cîteva cuvinte?" „Spune, dar mai repede, că am treabă!" „Puteam foarte bine să nu vă dau acest telefon. Nu eram obligat". Celălalt îl ia în răspăr. „Ai dreptate, nu ne pierdeam timpul amîndoi". „Sînt însă două probleme. Una de omenie: Un tînăr atît de pirpiriu nu va putea conduce o asemenea uzină patru sute de km. E mult prea mare efortul pentru el, care, mai ales, n-a făcut treaba asta niciodată decît prin incinta șantierului. A doua chestie e de legalitate. Băiatul n-are permis, nu știe regulile de circulație. Cum o să se descurce el pe drum? Dv. sînteți șofer, eu la fel. Nu știe cînd și unde să dea prioritate, cum să facă o depășire..." Inginerul tace preț de cîteva secunde. Începe să cedeze. Vocea nu-i mai este arogantă. Se simte că ar vrea un compromis. Nu mai e nici atît de grăbit. „A' draculuI treabă. Înțelegeți și dv. ce înseamnă să trimit alt om. Timp pierdut. Cheltuieli în plus. Bălatul se va descurca. V-o garantez eu". „De ce să expunem copilul ăsta, căci nu-i decît un copil, unui asemenea risc? Și vă spun încă ceva. E vorba și de niște infracțiuni. O știu de la cumnatul meu care îi jurist. El, puștiul, va conduce fără permis, eu încredințez o mașină unui neposesor de carnet, iar dv. comiteți un abuz". „Hai, n-o mai lua și dumneata așa în tragic. Prea ești prăpăstios". „Trebuie totuși să ne ajutăm între noi. Uite, eu vă dau pe cel mai bun mecanic de utilaje pe care îl am, să facă transportul ăsta. E posesor de permis de toate gradele. Anghel al dv. îl va însoți. Cu o ocazia asta mai învață și el ceva". „Vă mulțumesc din suflet. Și mă iertați pentru modul cum v-am vorbit". „Nu face nimic, așa sînteți dv., unii dintre cei mai tineri, vă aprindeți repede, dar vă trece la fel de iute".

Într-un alt caz nu s-a procedat cu aceeași înțelepciune. Și deznodămîntul a fost altul. Unui tînăr la fel ca Anghel, i s-a încredințat utilajul ca și cum i s-ar fi dat, vorba maistrului, „o trusă de scule". Pentru puștiul care nu mai pilotase în viața lui măcar o motocicletă, călătoria a fost un calvar. Lipsit de rezistență, pus să conducă și noaptea, ațipea mereu, trezindu-se cînd „uzina" era pe cale să părăsească drumul. De cîteva ori, mai-mai să ia cu asalt căruțe, biciclete, să între peste mașinile care circulau pe drumul prioritar. „Nu vezi, mă, că ai octogonul roșu în față? Ai orbul găinilor?" „Ce octogon, dom-le?"

Cu chiu cu vai a ajuns la 20 de km de destinație. Istovit la culme, transpirat leoarcă, nu în mai mică măsură speriat, conducea ca un robot. „Nu înțeleg un lucru, se întreba el, în gînd. Cum, conducînd în halul ăsta aproape 400 de km, n-am făcut nici un accident? De-aș ajunge mai repede acasă. Mult a fost, puțina a rămas". Aude un sunet puternic de claxon. Apoi încă o suită de zgomote stridente asemănătoare. „Da, tot claxon. Au unii asemenea drăcovenii cu două, trei și chiar patru tonuri. Ce-o fi vrînd de la mine? Să mă dau la o parte? Și unde, mă rog să mă duc?" Într-adevăr, un autoturism vrea să-l depășească pe mastodont. Și pentru că autoscreperul merge doar cu 30 la oră, pilotul, un tînăr cu înfățișarea lui Amedeo Nazare pe cînd era la începutul carierei cinematografice, claxonează în disperare. Puștiul de la volanul gigantului, total dezorientat, încearcă o fandare pe dreapta. „Oare această manevră e suficientă pentru a crea un culoar liber domnului din spate?" Se vede că nu, deoarece imberbul continuă să sune. În acest moment, șoferul pierde controlul asupra imensului utilaj vopsit în galben. N-ați înțeles greșit. Și în cazul unor asemenea autovehicule, mai lungi decît un TIR, șoferul poate deveni la un moment dat doar simplu spectator. „Ce să mă fac, doamne, ce să mă fac?" N-a mai avut timp să-și răspundă la întrebare. Gigantul s-a îndreptat spre autobuzul aflat în staționare, pe locul de parcare din afara șoselei. În calea lui, în apropierea autovehiculului, erau călători care se pregăteau de urcare. Una din învățătoarele din comună, Sofica, a observat prima colosul galben care se îndrepta spre ei, spre oameni. A scos un țipăt puternic și ascuțit. „Feriți-vă, feriți-vă". S-a creat panică. O panică cumplită. Șoferul autobuzului a fost însă omul curajos, cu sînge rece, care literalmente în cîteva secunde, a evacuat oamenii din calea colosului. Nimeni n-a fost măcar zgîriat. Alminteri, ar fi fost făcuți una cu pămîntul cei 15—20 de călători care nu observaseră teribilul pericol. Gigantul a produs totuși ravagii. Jumătatea din stînga autobuzului a fost făcută ca să ne exprimăm în dialect moldovenesc, chișălită. Usi, scaune, tapițeria lor, bare de susținere, au fost transformate într-un veritabil amalgam.

Reprezentantul uzinei furnizoare: „Noi avem datoria să livrăm produse finite. Transportul îl privește pe beneficiar. Nu noi trebuie să le verificăm șoferii". La fel de sec și fără suflet a replicat și inginerul din partea șantierului cumpărător: „Ce sîntem noi de vină dacă șoferul a greșit?" „Legea-i aspră, dar e lege", spune latinul și vinovații nu o vor putea ocoli.

VICTOR BEDA ■

POVARA CONȘTIINȚEI NU SE PRESCRIE

S-a întîmplat cu mulți ani în urmă dar s-a sfîrșit abia acum. În lumea ciobanilor din Novaci baciul nu era socotit între cei mai destoinici. Dar se pricepea la oierit și nu le făcuse breasla de rușine. Mai toți știau că, în ciuda faptului că avea doi copii, nu se înțelegea prea bine cu nevasta. Gheorghițoiu mai scăpa la un șprit și cînd se întorcea acasă se lăsa cu balamuc. Ultima dată chiar a sărit peste cal. A bătut-o bine și ea a plecat de la turmă și s-a întors în Novaci. El a schimbat turma și o vreme nici nevasta n-a mai știut nimic. Abia de ziua oierilor a revenit pe acasă și atunci au aflat că păstorește oile cooperativei de la Gubaucea. Ea l-a dat în judecată și, prin lege, a fost obligat să-i plătească o pensie alimentară de 450 lei. Acum copiii sînt majori. Au trecut de douăzeci de ani. Dar atunci aveau dreptul la pensie alimentară și Gherghițoiu, cioban cinstit, a început să trimită banii pentru copii. După cîteva luni, mandatele n-au mai apărut. Parcă s-ar fi răzgîndit. Toamna s-a așezat de-a binelea, el tot n-a dat nici un semn și, cînd Ana, nevasta lui, aștepta mandatele cu bani, s-a trezit să primească o scrisoare de la cooperativa din Gubaucea pentru a se prezenta să ridice o parte din cerealele pe care le mai avea de luat bărbatul ei. Tot de la Gubaucea a aflat că Gheorghițoiu s-a mutat în comuna Crușeț, la oile cooperativei din Slăvuța. Dar de la Slăvuța îi trimiseseră veste că baciul ar fi plecat și după el ar fi rămas cîteva oi, o purcea și niște lucruri. S-a dus la Slăvuța. Bărbatul ei părăsise turma și plecase în lume. Inginerul șef al cooperativei îl auzise spunînd că s-ar duce pe Banat ca să-și cumpere un cîine de nădejde. Ce cîine, și-o fi zis ea. S-a dus ca să scape de pensia alimentară! Dar tot ea și-a spus că nu se poate. Nu avusese un bărbat atît de calic încît să fugă de cîteva sute de lei pe lună. Și dacă fugea, își lua și oile și purceaua. Ana era o femeie fără carte, dar atîta lucru știa și ea, că ciobanul nu pleacă fără oi. Poate să fie cuncle din aur, dacă s-a dus după el, tot se întoarce la turma lui. Mai știi ce-o fi în capul omului, își spunea tot ea. Dar cățeaua? Unii spuneau că au văzut-o la cîteva zile după ce Gheorghițoiu plecase în lume. Ce s-o fi ales de ea? Pe la mijlocul iernii, Ana a anunțat miliția. Cineva spusese că ar fi văzut cățeaua. Un altul povestea că într-o zi în autobuz a văzut un cioban îmbrăcat cu bitușca lui Gheorghițoiu. Între timp, la Segarcea, un oarecare ciobanporeclit Tokyo cumpăra o cățea. Străinul cerea pe ea o mie de lei. Cum n-avea bani, Tokyo i-a oferit o oaie. Străinul a luat-o și s-a dus. Cățeaua era mică, iute și isteață. Avea albeață la un ochi și întorcea oile ca un cioban de meserie. Tokyo era mulțumit de ea și socotea că a făcut o afacere bună. Dar n-a trecut mult și, în primăvară, a găsit-o moartă într-o poiană, împușcată de niște vînători beți care nu avuseseră noroc și se apucaseră să se distreze trăgînd cu pușca după ea. I-a părut rău de cățea, nu de oaie. Cam în același timp, dar în altă parte, un cioban bătrîn s-a oferit să lucreze la o turmă de care răspundea unul Stăncălie. Bătrînul purta o bitușcă nouă, frumoasă, bine croită și din piei sănătoase. Cum Stăncălie avea nevoie de un ajutor la turmă, apuriții bătrînului Ancuța l-a bucurat. Dar după cîteva zile și-a dat seama că s-a păcălit. Bătrînul nu se ținea de treabă. Într-o săptămînă i-a pierdut o oaie și de cîteva ori s-a întors cu ele flămînde. Îi mai dăduse și cîteva sute ca acont, așa că atunci cînd s-a hotărît să-l dea afară pe bătrînul Florea Ancuța și-a zis că singurul fel de a recupera paguba ar fi să-i rețină bitușca. I-a luat-o și i-a spus să plece în plata domnului. Mai mare i-a fost mirarea cînd, după cîteva luni, s-a trezit cu bătrînul în fața stînii. Am venit să-mi iau bitușca! Bani! N-am bani, dar pentru cît îți datorez sînt gata să lucrez zece zile pe gratis și l-a sfîrșit îmi întorci bitușca? S-au înțeles și după zece zile a plecat cu ea. După șapte ani, bătrînul a murit și de bitușcă nu s-a mai aflat nimic. Atîta doar că între timp, la un tîrg de săptămînă din Craiova, Nicolae Gheorghițoiu unul din cei nouă frați ai ciobanului a fost oprit de un cioban străin. A fost întrebat dacă se numește Gheorghițoiu și dacă e frate cu ciobanul din Novaci. A recunoscut că este unul din cei nouă frați și străinul l-a întrebat ce știe despre C[illegible] frate-su care a fost cioban la S[illegible]? Nimic, ce să știu, a dispărut de atîția ani și n-a dat nici un semn. E dus în lume și nu i-am dat de urmă. Ne-a murit și mama și el tot n-a venit. Toți frații s-au strîns la Tîrgu Jiu la taxa de succesiune, dar Costică tot n-a apărut! Și atunci străinul l-a prins de mînecă și i-a spus, n-are rost să-l mai aștepțați pentru că e mort, și apoi s-a depărtat și s-a pierdut în mulțimea agitată a tîrgului. Cu alt prilej, în alt loc, la Tîrgu Cărbunești, tatăl ciobanului s-a întîlnit cu conducerea cooperativei de la Slăvuța. Le-a spus că oricît s-a interesat, tot n-a reușit să afle nimic de fiul său. Nu-l mai căutați, a murit, i-ar fi spus unul din conducerea cooperativei. Într-o altă zi, într-un alt tîrg, Ana Gheorghițoiu a fost oprită de o femeie care i-a spus că bărbatul ei a fost omorît de cei trei ciobani pe care-i avea la turmă. Cînd a întrebat-o de unde știe, femeia a spus că așa vorbește lumea și a plecat. Un altul l-a spus lui Nicolae Gheorghițoiu că un cioban, Chivu Petre, zis Petre al lui Culai din Segarcea ar fi auzit de la alt cioban din Segarcea, însurat la Slăvuța, că Gheorghițoiu e mort. Omul ar fi băut puțin și ar fi povestit cîte ceva despre moartea lui Gheorghițoiu. Cam în același timp, la postul de miliție din Novaci a fost trimisă o anonimă, scrisă stîngaci, cu pixul. „Tovarășe locotenent, luați măsuri că acel ungurean de la Slăvuța este omorît de Ancuța marin fîncă ancuța are hainele. Luați măsuri". Ancuța Marin era unul din cei trei ciobani pe care Costică Gheorghițoiu i-a avut la Slăvuța pentru paza turmelor. Au fost chemați cei trei ciobani, Petre Niculescu, zis Picu, Ion Firu, zis Ciricu și Marin Ancuța, toți trei tineri, plecați pe aiurea, în căutarea de alte turme. Au fost cercetați, au declarat că baciul a plecat pe Banat să cumpere un cîine de nădejde, că nu le-a lăsat nici bani, nici merinde și, după cîteva zile de la plecarea sa, s-au hotărît să-l părăsească. Au lăsat oile închise în strungă și și-au văzut de drum. Au fost întrebați de ce au vîndut o putină de brînză? Să scoatem bani ca să avem cu ce ne plăti drumul spre casă, a spus fiecare în parte. Și conducerea C.A.P.-ului știa de plecarea lui după cîine. El a spus tuturor că se duce pe Banat după o cățea. Așa au zis, așa a rămas. Nu erau nici o dovadă, nici un semn. Doar nevasta lui care bătea pe la toate ușile și solicita continuarea cercetărilor pentru descoperirea făptașilor. Cînd spunea asta se baza doar pe două lucruri. Că baciul nu și-ar fi lăsat copiii în părăsire pentru atîta vreme și n-ar fi plecat fără să rezolve problema oilor. Ciobanii și cei din sat erau împărțiți. Unii ziceau că a fugit de pensie și și-a găsit undeva o mîndră, alții o țineau pe cea mai neagră, că baciul Costică a fost omorît la oi. El și o babă din Slăvuța. Bolnavă de picioare, aproape infirmă, bătrîna nu putea să umble pe jos decît vreo cîțiva pași. Ea și fratele ei aveau o vie la marginea satului, nu departe de cabana de scînduri din Valea Groșerii unde trăsese baciu Costică și turma sa. De cum venea toamna și începeau să înroșească strugurii, fratele își urca sora într-un cărucior de mînă și o ducea pînă la conacul din marginea viei ca să păzească recolta. Și din toamna aceea bătrîna Tănase a început să povestească despre stînă. Zicea că într-o seară a auzit zarvă și pe un om care a apucat să strige doar „fraților, nu mă omorîți!". Dar cine să asculte poveștile unei bătrîne infirme! Cine să le adune pe toate și să le lege cînd nici un capăt de ață nu se leagă cu dispariția acestui om din Novaci? Au trecut opt ani și apele au rămas tot tulburi, fiecare apărîndu-și versiunea sa în legătură cu dispariția baciului Costică. Omul într-adevăr nu mai era. Cine, cum a făcut-o și unde l-au îngropat erau întrebări care țineau mai degrabă de o poveste împrăștiată în sute de variante și fără nici o dovadă. Și între timp, făptașii își vedeau de viața lor și așteptau să treacă anii. După socoteala lor mai aveau doar doi ani și puteau să mărturisească fără să pățească nimic. Așa auziseră, că după zece ani omorul se prescrie, fără să știe că legea prevede altceva. Oricum, la Novaci, ciobanii îl uitaseră pe baciu Costică, în vreme ce la Slăvuța oamenii vorbeau din ce în ce mai mult. Se spunea că de vreo cîteva ori, după ce trăsese prea mult la măsea, Picu bolmojea cîte ceva despre un omor. Și cam în același timp, dar într-o altă parte a țării, într-un penitenciar, un deținut a început să se plîngă superiorilor săi că vecinul său de cameră vorbește noaptea în somn și îndrugă tot felul de lucruri despre o crimă. Strigă, se zbate și îi strică somnul. Vecinul său era un oarecare Ancuța Marin, un băiat din Segarcea, cioban de meserie, condamnat pentru sustragerea unor lucruri dintr-un magazin, a unei juninci de la o cooperativă agricolă și a unor lucruri șterpelite de prin curțile oamenilor. Prins la Bălești, feciorul spunea că fusese cioban la Slăvuța în județul Gorj și locuise o vreme în cabana de scînduri de pe Valea Groșerei. Cînd a fost întrebat dacă a fost vreodată pe la Slăvuța și dacă știe ceva de baciul Costică Gherghițoiu, Marin Ancuța ar fi spus, nu mai suport, îl visez și noaptea în somn, am visat și cățeaua cum se ducea să schelălăie pe crăpătura de pămînt în care l-am aruncat! Eu am dat ultimul și-ar trebui să-i chemați și pe ceilalți doi! I-au chemat și I-au dus la Valea Groșerii. Cabana de scînduri se dărîmase. Pădurea era tăiată. Livada cu pruni fusese dezafectată. Procurorul Victor Durlan a încercat o reconstituire. Ancuța, Niculescu și Firu au arătat pe rînd locul în care l-au dus pe baciul Costică. Au săpat ca să-i dea de urmă. N-au izbutit. Au adus un escavator de mare capacitate cu care au escavat 3 500 de metri cubi de pămînt, dar fără nici un rezultat. A fost chemat geologul Gheorghe Enache de la Combinatul minier Rovinari. După măsurători și investigații, acesta a stabilit că alunecările de teren și modificările în structura solului au dus ultimele dovezi ale fărdelegii celor trei la o adîncime de 50 -60 de metri sub dealul alunecat ca o sanie. Ancuța a declarat că Picu și Ciric, adică Niculescu și Firu au pus la cale moartea baciului Costică și apoi i-au spus celui mai mic că va trebui să fie părtaș și să jure și el. Cine va mărturisi va cădea sub brațul celorlalți doi. După săvîrșirea faptei, cei trei ar fi avut de gînd să împartă oile ciobanului, banii și cerealele. Dar în clipa cînd au ajuns la stînă și baciul s-a întors cu turma de la pășunat, i-a cuprins frica. Niculescu a căutat gîlceavă și l-a lovit primul. Baciu a căzut și Niculescu a folosit un topor. L-a dat lui Firu și ultimul a lovit Ancuța. L-au urcat pe un par sau pe o creangă și l-au prăvălit în crăpătura dealului. A doua zi au trecut cu oile și au acoperit urma, fără să știe că pe cele din sufletele lor nu le vor șterge niciodată și că acestea vor fi și singurele care îi vor trăda.

Această poveste s-a petrecut demult, prin 1976, dar s-a sfîrșit abia acum cînd instanța a hotărît pedepsele definitive. Copiii baciului s-au și însurat. Oile au ajuns la aceștia sau pe la frați iar cei trei ciobani care s-au gîndit să recidiveze Miorița au început o detențle lungă. Doi dintre ei vor fi liberi abia la începutul mileniului următor. Iar baciul, sub deal, se învîrte odată cu pămîntul de parcă și-ar purta oile pe sub stele.

CORNEL NISTORESCU

Omenia la ea acasă

Pentru cei mai mulți din generația de mijloc a acestor ani performanța educativ pedagogică deosebită se asociază cu episoadele poemului pedagogic a lui Macarenco sau cu secvențe ale filmului „Mandy" care evoca efortul pentru desprinderea din lumea tăcerii absolute a unei fetițe surdo-mute. Dar iată, întîmplarea face să descoperim la Odobești, în spatele anonimei firme Căminul-atelier al Ministerului Muncii realități psiho-pedagogice care cumulează într-un tot atît de modest dar splendid demers umanist, performanțele lui Macarenco ca și ale medicilor-educatori din filmul „Mandy". Căminul acesta atelier (și după cîte sîntem informați mai sînt încă două asemenea în țară) făurește în secțiile sale cele mai diverse produse de la mobilă la încălțăminte, confecții și obiecte de papetărie, dar, mai presus de toate, făurește în înțelesul cel mai deplin al cuvîntului oameni. Adică reușește din întreaga țară tineri și chiar oameni mai puțin tineri, pe care anumite infirmități (adesea de natură genetică) i-ar putea condamna la marginalizare și mizerie, reușește deci hindicapați psiho-motori, cărora un colectiv de oameni pricepuți profesional și înzestrați cu har pedagogic, plini de tact, răbdare și delicatețe sufletească îi transformă în oameni utili societății și cu simțămîntul propriei demnități.

— Reușiți și în cazurile surdo-muților? îl întreb, obsedat de imaginile filmului „Mandy", pe Gheorghe Neagu — directorul acestui așezămînt? (Gheorghe Neagu nu este numai un aplicat al praticii psiho-pedagogice ci și un om dedat scrisului care a debutat editorial cu volumul „10 prozatori", apărut în Editura Albatros și, dar mai întîi și mai presus de toate, un om de aleasă omenie).

— La surdo-muți reușim de obicer cel mai bine — ne răspunde Gheorghe Neagu — fiindcă muncitori destoinici și capabili să-i instruiască ei înșiși pe ceilalți. Avem cazuri mult mai dificile, copii cu mențiunea „irecuperabil" (pedagogii învățămîntului obișnuit ar trebui să fie mult mai circumspecți și mai exigenți cu ei înșiși înainte de a încheie dosarul în cazul unui adolescent sau tînăr aplicîndu-i grava mențiune „irecuperabil"). Așadar, ne spune Gh. Neagu, avem cazuri mult mai dificile cărora am reușit să le determinăm un final pozitiv. Desigur, orice reușită educativă este resimțită de pedagogul cu vocație drept suprema încununare a strădaniilor sale. În cazul colectivului medico-pedagogic al căminului-atelier din Odobești avem de-a face însă cu mult mai mult decît cu simple reușite educative. Este, ne permitem comparația, ceva asemănător cu operațiile pe cord deschis. Oameni — în general victime nevinovate ale unor accidente genetice — condamnați la singurătate și dependență permanentă față de alții, sînt redați unei vieți sociale, dobîndesc încredere în propriile lor posibilități, încep să trăiască pe picioarele proprii. Numai că o operație pe cord durează doar cîteva ore, iar această operație educativă durează ani și ani, solicitînd permanent aceeași răbdare și același tact, aceeași abținere de la gesturi pripite, aceeași contopire cu cauza celui în suferință. Efectivul, deci tinerii încredințați competenței educatorilor acestei instituții de recuperare completă, numără în prezent 392 de oameni care, sprijiniți de 23 muncitori specialiști care-i instruiesc, se formează și practică nu mai puțin de 18 meserii diverse, printre care : tîmplărie-tapițerie, mase plastice, împletituri din sîrmă, zidărie și confecții diverse, cizmărie, zootehnie, bucătărie etc.

— Care sînt principalele dificultăți cu care sînteți confruntat?

Gheorghe Neagu, directorul unității, ne răspunde consultîndu-i pe parcurs pe cîțiva dintre colaboratorii săi principali: „Prima și cea mai importantă problemă este cunoașterea stării psihice elective și a posibilităților reale de activitate a fiecărula de către cei care ne-au fost încredințați. O cunoaștere care nu vine dintr-o singură examinare ci presupune vreme îndelungată de conviețuire apropiată, cîștigarea încrederii efective, dărîmarea unor bariere interioare datorate unor demersuri brutale sau jignitoare din anumite relații anterioare, cunoașterea unor gusturi și preferințe. Avem adolescenți și tineri care preferă aerul liber, fie vara, fie iarna, alții care preferă lucrul colectiv circumscris incintei unui atelier. Psihicul multora dintre cei a căror educație ne-a fost încredințată este labil ; același tînăr poate trece de la stări de atașament și tandrețe la neliniști și iritare ; de aceea, cu fiecare trebuie să fii în permanență prevenitor și în același timp să arăți încredere în capacitatea celor pe care-i educi, în posibilitățile lor de a realiza lucrarea sau operația încredințată".

Pare oarecum ciudat, mai ales pentru cazul la care ne-am referit în însemnările anterioare, să oglindești în date economice rezultatele unei activități educative atît de complexe dar, totuși, considerăm oportun să arătăm alci că producția obținută în diversele activități productive efectuate la căminul-atelier a fost în anul 1986 de șase milioane și jumătate de lei, cu un beneficiu de aproape două milioane, dar mai ales că există tineri instruiți aici care, din încasarea a 30 la sută din valoarea muncii prestate (întreținerea este, evident, gratuită) realizează venituri de 2 000 și chiar de 3 000 lei lunar, sume care se depun la C.E.C. în contul personal al acestora ; dacă, deci, subliniem aceste efecte economice, o facem pentru că ele dovedesc implicit, că tinerii handicapați de aici, printre care unii etichetați pripit „irecuperabili" au reușit să-și însușească temeinic o meserie. Iar însușirea unei meserii înseamnă capacitate de coordonare, de asimilare a sistematicii operațiilor de efectuat, disciplină, vigoare, responsabilitate. Toate la un loc exprimă adevărul unei depline recuperări pe plan social.

Ajunge să vizitezi camerele intime, îngrijite, în care mulți dintre tineri și-au instalat televizoare din venituri proprii ca să-ți dai seama că este vorba și de o recuperare și în plan spiritual. De altfel, mulți dintre acești tineri rămîn în localitate și legați de Căminul-atelier chiar și după deplina formare profesională, întemeindu-și familii.

La Odobești, în inima vestitei podgorii ale cărei licori au dobîndit, pe merit, atitea medalii în confruntările internaționale, truda modestă, încununată doar de satisfacțiile unor oameni de o înaltă pricepere și profundă omenie, realizează minunea de a repara mult din nedreptatea unor destine. Într-adevăr în acest cămin-atelier, omenia este permanent la ea acasă.

HARALAMBIE LEREA

Comentariul săptămînii

Dubla opțiune zero

De problema eliminării rachetelor nucleare din Europa ne-am mai ocupat. Reamintim că rachetele purtătoare de arme atomice se împart în trei categorii de bază : rachetele cu rază lungă de acțiune, cărora li se mai spune rachete strategice sau intercontinentale, cu bătaie de peste 5 000 de kilometri ; rachete cu rază medie de acțiune, cunoscute și sub numele de forță nucleară intermediară (INF), care au două componente : rachetele cu rază mai lungă de acțiune (LRINF), cu bătaie între 1 000 și 5 000 de kilometri, și rachetele intermediare cu rază mai scurtă de acțiune sau operativ-tactice (SRINF), cu tirul între 500 și 1 000 de kilometri ; în sfîrșit, există rachetele cu rază scurtă de acțiune — sub 500 de kilometri. Chestiunea care privește în cel mai înalt grad securitatea europeană și pacea lumii o constituie rachetele intermediare. Pe continentul nostru există, din această categorie, rachete americane (Cruise — 2 500 km ; Pershing-2 — 1 800 km ; Pershing-1A — 720 km) și sovietice (SS-20 — 5 000 km ; SS-4 — 2 000 km ; SS-23 — 500 km). Cum s-a ajuns la prezența acestora în Europa și ce eforturi s-au depus pentru inițierea unui proces de retragere am arătat altădată. În mod obișnuit, eliminarea LRINF poartă numele de „opțiunea zero", iar eliminarea ambelor componente ale rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa este cunoscută sub formula „dubla opțiune zero". În prima jumătate a acestui an — continuîndu-se acțiuni inițiate mai de mult —, în cadrul diferitelor forumuri de negociere, și în primul rînd la tratativele sovieto-americane de la Geneva, bătălia s-a dat tocmai pentru dubla opțiune zero.

Care este situația în momentul de față ? Se știe că datorită disponibilității Uniunii Sovietice de a aborda problema LRINF separat de cea a rachetelor strategice și de cea a armelor cosmice, precum și de a trece, imediat după semnarea unui acord în problema respectivă, la retragerea rachetelor operativ-tactice instalate în R.S. Cehoslovacă și R.D. Germană, s-a ajuns la o convergență cu poziția Statelor Unite pe linia „dublei opțiuni zero". Acest fapt a dus la cunoscutul proiect comun de acord la tratativele sovieto-americane de la Geneva, creîndu-se posibilități reale ca pînă la sfîrșitul lui 1987 să se încheie un tratat de eliminare a rachetelor cu forță intermediară din Europa. În același timp, sesiunea de primăvară a Consiliului N.A.T.O., care a avut loc în iunie la Reykjavik, s-a pronunțat pentru aplicarea „dublei opțiuni zero", cele 16 state membre acceptînd necesitatea încheierii unui acord referitor la eliminarea eurorachetelor.

Premise, evident, favorabile. Totuși, au apărut unele obstacole. Astfel, Statele Unite au avansat ideea ca rachetele Pershing-2 să fie transformate în rachete operativ-tactice iar Cruise să fie mutate pe nave de luptă ; în al doilea rînd, S.U.A. nu doresc să participe încă de la început, împreună cu U.R.S.S., la procesul de eliminare a rachetelor cu rază medie de acțiune, urmînd să facă acest lucru abia după ce se vor convinge, prin verificări de control, de eliminarea de către U.R.S.S. a rachetelor sale ; Statele Unite continuă să-și manifeste intenția de a înzestra rachetele ei cu rază medie de acțiune din Alaska cu focoase capabile să atingă teritoriul sovietic, în timp ce U.R.S.S. susține principiul potrivit căruia rachetele cu rază medie de acțiune rămase pe teritoriile naționale ale celor două state să nu poată atinge teritoriul celeilalte părți ; în sfîrșit, continuă să fie avută în vedere de către partea americană neincluderea în procesul eliminării a celor 72 de rachete Pershing-1A, aflate în dotarea Bundeswehrului vest-german, deși focoasele se află în posesia S.U.A.

Există însă speranța că aceste piedici vor putea fi înlăturate, mai ales avînd în vedere proiectata întîlnire de la Washington, în cursul acestei luni, dintre ministrul de externe al U.R.S.S., și secretarul de stat al S.U.A., la care urmează să participe și șefii delegațiilor sovietice și americane la tratativele bipartite de la Geneva.

După cum este bine cunoscut, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu, în spiritul politicii externe a partidului și statului nostru, au acționat încă de la început, printr-o varietate de inițiative și demersuri, pentru prevenirea amplasării de noi rachete pe continent și apoi pentru încetarea amplasării și distrugerea celor deja amplasate. În acest spirit, țara noastră, președintele ei se pronunță în continuare cu hotărîre pentru realizarea unui acord în problema eurorachetelor, pentru transpunerea în viață a dublei opțiuni zero, pentru îzbăvirea Europei de orice arme nucleare și, totodată, pentru realizarea tuturor componentelor dezarmării, pentru o lume fără arme și fără războaie, o lume a păcii și înțelegerii.

ION D. GOIA ■

Puternic și slab

Nu cred să fie pe Pămînt vreo limbă în care, într-o formă sau alta, să nu se regăsească sintagmele „sexul puternic", desemnîndu-i pe bărbați, și „sexul slab" — pe femei. Explicațiile care s-au dat acestor denumiri au avut la bază, toate, diferențele biologice, structurale : femeile sînt prin însăși constituția lor mai delicate, mai fragile, cu forță fizică mai redusă și, în consecință, mai puțin rezistente, mai vulnerabile și mai expuse (la boli, la alte vitregii ale vieții) decît bărbații. Ceea ce se știe mai puțin este că în afară de natură, o mare parte din răspundere o poartă societatea, anumite prejudecăți, obiceiuri și practici dăunătoare, care accentuează și mai mult, în defavoarea femeilor, diferențierea făcută de natură. De această chestiune se ocupă un recent raport al UNICEF și al Organizației Mondiale a Sănătății.

În acest document se arată că în majoritatea culturilor din lume sînt preferați băieții și că din această pricină sănătatea femeilor și a fetelor are adesea de suferit. Preferința în favoarea băieților este în mod deosebit răspîndită în societățile hindusă, musulmană și taoistă. Dar nici Europa n-a fost, cel puțin în secolele precedente, scutită de acest fenomen. Firește, pentru discuția noastră interesează situația de azi, cînd amintita preferință este localizată aproape în întregime în lumea a treia, în țările slab dezvoltate. Este vorba și de tradiție, pentru perpetuarea numelui de familie. Însă cauza principală constă în împrejurarea că băieții reprezintă atuuri economice, în timp ce fetele sînt considerate o povară care apasă greu asupra resurselor familiei. Faptul că în țările unde femeile au importanță economică preferința în favoarea băieților e mai puțin în uz vine în sprijinul acestei constatări.

Obiceiurile și practicile care defavorizează „sexul slab" sînt numeroase. Unul din acestea este și zestrea foarte mare pe care trebuie s-o dea părinții fetei cînd ea se căsătorește. De aceea în unele locuri se spune că a crește o fată este egal cu a uda ogorul vecinului. În multe comunități bărbații au dreptul la o hrană mai bună și mai abundentă în comparație cu femeile. Nu sînt rare cazurile cînd tatăl și fiii mănîncă primii, iar mama și fiicele mănîncă pe urmă ceea ce mai rămîne. În unele locuri băieții sînt alăptați la sîn un timp mai îndelungat decît fetele, făcîndu-se în acest scop și întreruperi ale sarcinii următoare. În schimb, fetele sînt alimentate cît mai repede posibil cu produse solide, cu toate riscurile pe care acest fapt le antrenează din punctul de vedere al contaminării hranei și al maladiilor care pot să apară, iar mama se străduiește să aibă fără zăbavă o nouă sarcină, în speranța de-a dobîndi un băiat. Studii de specialitate au arătat că numărul fetelor suferind de malnutriție este de aproape trei ori mai mare decît al băieților (14 la sută față de 5 la sută). Totodată, în caz de boală fetele sînt îngrijite mai puțin bine decît băieții. Dintre copiii prost nutriți, în clinici și la medici sînt aduși cu precădere tot băieții.

În aceste condiții, nu e surprinzător că în multe țări rata mortalității fetelor este mai ridicată decît a băieților, în ciuda faptului că, în general, fetele sînt mai puțin vulnerabile la boli infecțioase. În afară de mortalitatea ridicată, fetele neglijate de părinți riscă, pe măsură ce cresc, să creeze alte probleme de sănătate, cu grele consecințe. Malnutriția duce la apariția de mame prea mici, al căror bazin este insuficient dezvoltat ; femeile mici riscă, în plus, să aibă copii subponderali, iar dimensiunile mici ale oaselor pelviene pot cauza dificultăți la naștere, ce riscă să antreneze chiar moartea mamei. Nivelul scăzut de educație a fetelor și căsătoriile în copilărie, cu sarcini precoce și numeroase, pot avea efecte indirecte ale căror consecințe sînt grave pentru sănătate.

Situația descrisă în documentul UNICEF și OMS reclamă luarea de măsuri atît de fiecare țară în parte, cît și de către organismele internaționale din rețeaua O.N.U. Este clar că esența acestor măsuri rezidă în lupta contra atitudinii și a obiceiurilor care au condus la subevaluarea fetelor. Finalmente, prin toate mijloacele, dar în primul rînd prin dezvoltare, prin îmbunătățirea, pe această cale, a nivelului de trai, de civilizație, prin culturalizare, trebuie să se ajungă la dispariția totală a diferențierilor care fac „sexul slab" și mai slab decît l-a creat natura.

ION CODRU ■

Teorie și practică

Realizările de laborator au stîrnit agitație pe două fronturi. Teoreticienii privesc a nedumerire în intimitatea proceselor ce se declanșează sub lovitura de berbec a perseverenței cercetătorilor, neștiind prea bine cum să explice mersul lucrurilor dincolo de un anume prag termometric. În timp ce, de partea cealaltă, practicienii caută cu înfometare drumul cel mai scurt dintre retorta minusculă a omului de știință și aplicația palpabilă, industrială, în beneficiul marelui public.

Sub formă de proiecte se investește speranță în realizarea de acceleratori de particule foarte mari. Prin construcția de magneți superconductori la temperaturi înalte se așteaptă imense avantaje și nu în ultimul rînd de ordin bănesc. Electromagneții pe această bază ar putea coopera la efectuarea fuziunii nucleare. În medicină este de presupus intervenția favorizantă a materialelor superconductoare în construcția aparatelor de vizualizare prin rezonanță magnetică. Cele existente sînt planturoase și costă enorm. Noile produse ar conduce la dezvoltarea largă a aparaturii de acest fel, extrem de valoroasă în diagnosticarea tumorilor pe creier.

Un capitol distinct îl constituie transportul prin levitație. Trenuri de acest fel se experimentează în diferite țări. Cu nici 10 ani în urmă, o firmă japoneză punea în mișcare un prototip ce folosea electromagneți superconductori de temperatură joasă. Viteza atinsă la încercări — 321 mile pe oră. Performanța a făcut să se clatine chiar și orgoliul faimosului bullet train, rămas la doar 149 mile pe oră. Cu virtuți superioare din toate punctele de vedere, magneții superconductori promit forțe de propulsie mai mari. Dacă vor scăpa și de utilajele greoaie folosite acum pentru obținerea temperaturilor joase și de cheltuielile pe care acestea le antrenează, proiectanții se vor vedea cu siguranță cu o grijă mai puțin pe cap. Vest-germanii se cam plictisiseră să tot aștepte minuni de la transportul prin levitație, abandonînd prin 1979 testele cu magneți superconductori. S-au retras cu speranțele în cămara electromagneților convenționali. Ceea ce nu înseamnă că nu s-ar putea răzgîndi. Specialiștii bat, oricum, pe la ce uși li se cam tentante. A fost realizat, de pildă, la scară, un model de navă cu propulsie magnetică.

Se vorbește de posibilitatea folosirii superconductorilor în producția de energie electrică, cu șansa dublării, la dimensiuni similare ale motoarelor, a curentului produs. A fost, de asemenea, pusă în circulație imaginea marilor condensatoare subterane, ce pot alimenta cu energie feluriți consumatori. Se restudiază soarta autoturismului electric în perspectiva creată de invazia — teoretică, deocamdată — a materialelor superconductoare. Un teren experimental, încărcat de speranțe, privește microelectronica. Dar, problema-problemelor se numește capacitatea de a se transfera mutațiile de laborator în materiale concrete, care să devină componente superconductoare în produse gîndite prin această prismă. Asta ar fi o altă etapă, răspund, sîciîți, cercetătorii, și ei dorind, firește, ca aceasta să fie comprimată cît se poate. Se vorbește de vreo 4—5 ani. Mult ? Puțin ? Mai importantă decît un răspuns tranșant este însă convingerea în posibilitatea succesului.

Nu trebuie întreținute dubii în legătură cu alarma dată pe toate fronturile între adjudecarea avantajelor — și primatului — în pămîntul abia deșteleni al materialelor superconductoare. La Tokyo, infatigabilul ministru al industriei și comerțului a pus în mișcare un întreg batalion de factori capabili să exploateze lumea fantastică a industriilor viitoare promisă de noile materiale. De partea cealaltă a Pacificului, firme de rang înalt și-au dat mîna cu universități de renume pentru a defrișa cît mai repede căile de acces la rezultate convenabile.

NEAGU UDROIU ■

Războiul „sfinților"

Prima pereche izgonită din paradisul electronic al religiei americane n-o duce prea rău. Reverendul Jim Bakker și soția sa, Tammy au fost prevăzători. Din 1984 și pînă azi consorții binecuvîntați de dumnezeul televizionat au încasat, în numele societății TV pentru propagarea credinței în rîndul americanilor 4,8 milioane dolari. P.T.I., adică „Praise the Lord" a adus numai în 1986 1,6 milioane dolari. Un „mărunțiș" care abia le ajunge să plătească benzina pentru Rolls Royce-ul care-i poartă pe străzile din Carolina de Sud între edificiile televiziunii personale și faimosul parc biblic atît de drag lor pentru multe motive între care, mai ales, cel care înseamnă banii plătiți de vizitatorii în număr de circa 6 milioane pe an. Și totuși, abia au bani de benzină pentru circa 6 luni. Atît, se lamentează Jim în timp ce Tammy își usucă discret o lacrimă. După ce a pierdut altarul rentabil, reverendul acceptă momentul adevărului. Da, e adevărat că Tammy a abuzat de anumite medicamente nu, nu droguri, dar... El admite că în urmă cu șase ani „manipulat cu cruzime" a fost „împins spre adulter". Tînăra era frumusică și credincioasă ceea ce n-a împiedicat-o să ceară 275 000 de dolari la ultima toc-meală pentru a păstra tăcerea. Celelalte acuzații care acoperă un întreg cod penal — experimentele homosexuale, schimbarea sotiilor, fraudele financiare — nu sînt, spune el, decît prostii inventate de ziariștii în căutare de senzații. La acest punct, prelatul autohirotonisit se enervează și anunță că „un cancer roade corpul domnului", ceea ce doamne, ce înseamnă ? Că reverendul Jimmy Swaggart din Baton Rouge, Louisiana, rivalul său într-ale tainelor sfinte este o mare canalie care, pentru a-i fura adepții, stația TV și parcul biblic a orchestrat întreaga calomnie. Nici acest din urmă propovăduitor al credinței prin unde TV nu e usă de biserică din moment ce și el a trebuit să plătească 90 de milioane dolari pentru acuzația de inversiuni sexuale. O bagatelă pentru averea lui de 2 miliarde de dolari. De unde provine o asemenea fabuloasă sumă ? Spre exemplu, scrie revista italiană „L'Espresso", din cele 20 de milioane de dolari colectați în urma unei subscripții televizate în sprijinul copiilor flămînzi, el și-a reținut 10 la sută. Nu e numai Bakker ranchiunos pe Swaggart. „Satana a pus ceva în sufletul tău" a răcnit cu ceva timp în urmă un conducător în dizgrație al „Credinței în direct", Oral Roberts ale cărui venituri au scăzut, bietul de el, de la 88 milioane în 1980 la 45 în 1985. În ultima sa predică și-a informat fidelii că Dumnezeu în persoană i-a șoptit la ureche următoarea frază : „Dacă nu voi primi 8 milioane de dolari pînă la începutul lunii mai, dragă Oral vei fi chemat acasă, în Paradis". Nu am aflat dacă predicatorul a urcat sau nu la ceruri dar, în fond, nu asta e dorința lor cea mai aprigă, să ajungă la sînul lui Avraam ?

Un alt sfîntulet de aceeași teapă, care și-a anunțat candidatura pentru Casa Albă ediția 1988, s-a grăbit să se îndepărteze de apele agitate în care înnoată confrații săi. Renegîndu-și provenienta de teleevanghelist — el a lansat în 1961 „Christian Broadcasting Network" — pastorul-candidat se definește ca un producător de știri televizate. Escrocherii, palavre, frazeologie religioasă cu singurul scop de a stoarce bani, iată ce

Lumea se amuză

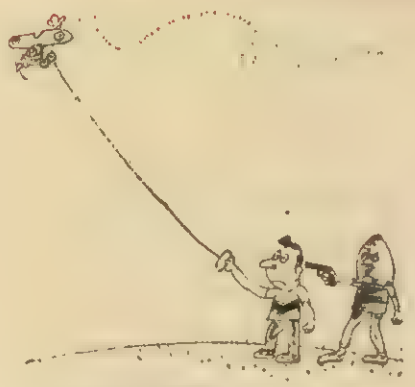

După EULENSPIEGEL – Berlin

au în comun toți acești pretinși păstori de turme credincioase, fie că se numesc ca mai sus, fie că-i cheamă Robert Schuller care a inventat Domul de Cristal, catedrală unde cistigă anual 36 de milioane, Billy Graham, James Kennedy, Kenneth Copeland și mulți alții to¹ atît de milionari. Nu e prima dată cînd istorii asemănătoare au stirnit indignarea americanilor. Comentînd războiul „sfinților", sociologul Jeffrey Haden se amuza spunînd că e cea mai spumoasă ceartă din istoria televiziunii americane. Alții tau în serios această plagă a societății americane întrebîndu-se cînd se va sfirși cu afluxul de miliarde spre patronii acestei industrii care-au pus efigia lui Dumnezeu în locul lui Washington de pe dolarii cei verzi. Acești bani vin de la un public incult și credul — 40, 50 de milioane — în marea lui majoritate alcătuit din albi, bătrîni și bătrîne din Midwest și West, oameni moralmente izolați care nu ies din casă mai mult de două ore pe zi și care cred încă în valorile tradiționale ale societății americane, în rolul sfînt al femeii în familie, în patrie și detestă pornografia. Sînt usor de manevrat, sumele care li se cer sînt mici și, de dragul de a crede în ceva, dau și speră.

IOAN ROȘCA

Colecții

În R.F.G. de o mare audiență se bucură emisiunea lunară „Gesucht-Gefunden" (Căutat-Găsit) care prezintă cele mai ciudate colecții particulare. După cum declară Rainer Nohn, inițiatorul emisiunii „la început o colecționa este o plăcere care devine apoi manie".

Interesant este și modul cum s-a ajuns la realizarea unor colecții. Oskar Foltyn din Oppenheim a reunit sub același acoperiș o colecție de teascuri și una de capcane pentru șoareci. El s-a apucat să colecționeze capcane în urmă cu 7 ani cînd a aflat că un pompier a murit datorită exploziei produse de otrava contra șoarecilor. În prezent două vitrine etalează 280 de capcane din întreaga lume de la vechi mînghilotine pînă la modele ultramoderne care costă în jur de 1 500 de dolari bucata.

Jan Brauers din Baden-Baden a ajuns colecționar din întîmplare. În anul 1974 i s-a propus să cumpere „note" pentru pian mecanic. Le-a cumpărat, dar nu avea pian. În prezent are 300 de exponate, de la piane și orgi pînă la păpuși dansatoare, reunite în Muzeul de instrumente mecanice din Bruchsal. Colecția cuprinde cel mai mare disc de fonograf din lume (3 picioare în diametru), orga „Titanicului" (care nu era gata la începerea fatalului voiaj), precum și o orgă care imită adierea vîntului, ciripitul păsărilor, dar și răpăitul cizmelor.

Scriitorul Ernst Roloff a consemnat 125 de colecții în cartea „Muzee pe care nu le știe toată lumea" care, fiind mereu revăzută, tinde să devină o colecție a colecțiilor !

DAN DANUȚ DORU

Procesul „uleiului falsificat"

Jaime Vaquero Garcia era un băiețel viol, poate cam prea viol pentru vîrsta lui de opt ani. La 1 mai 1981 însă, mama sa îl ducea într-o ambulanță la spitalul de urgență. Avea febră mare, horcăia și se sufoca. În scurtă vreme copilul a decedat. Diagnosticul medicilor : pneumonie atipică ! Acestei prime victime din Torejon de Ardoz, o suburbie a Madridului, avea să-i urmeze curînd multe altele cu aceleași simptome. Totul începea cu indicii similare oricărei pneumonii, dar curînd erau afectate și alte organe : inima, nervii, mușchii. Părea să se fi declanșat o epidemie de origine și cu manifestări necunoscute.

Firește, au început zvonurile, teama a cuprins mai ales cartierele mai mizere ale capitalei spaniole. Suspiciunile s-au îndreptat la început spre alimente: s-a spus că „epidemia" ar fi fost provocată de ouă, apoi de carne, în fine bănuielile nu au ocolit nici legumele și fructele. A durat cîteva săptămîni pînă la primele certitudini : aproape toți bolnavii proveneau din paturile sărace și mai ales foarte sărace și consumaseră ulei de măsline, obținut la un preț mai mic din comerțul stradal. Boala misterioasă care afectase pe neașteptate o mare masă de oameni nu era deci altceva decît o intoxicație alimentară gravă, determinată de compoziția uleiului, care era departe de a fi curat. Uleiul de măsline este un aliment foarte folosit în bucătăria spaniolă. Însă acest articol a devenit an de an tot mai scump și mai greu de procurat pentru familiile nevoiașe. De aceea mulți spanioli au fost nevoiți să recurgă la cumpărarea uleiului de la negustorii ambulanți de pe stradă, care nu ofereau o marfă garantată. Lăcomia și dorința de înavuțire cu orice preț ale acestora a dus, în cele din urmă, la o gravă crimă : uleiul de măsline era „înmulțit" cu alte substanțe uleioase mult mai ieftine, pentru ca să se ajungă chiar la includerea în amestec a unor uleiuri tehnice extrem de toxice pentru organismul uman.

Presa, inclusiv revista „Flacăra", a relevat la vremea respectivă cum oameni de afaceri lipsiți de scrupule au folosit în acest scop uleiuri de rapiță importate pentru utilizare în industrie și, de aceea, incluzînd aniline otrăvtioare pentru om. Irresponsabilitatea vero¡lor comercianți frizează demența : peste 110 000 kilograme de ulei otrăvitor au fost amestecate în „uleiul de măsline" oferit cumpărătorilor ! Cele cîteva sute de milioane de pesetas cîștigate astfel au fost obținute cu prețul vieții a numeroși oameni : pînă în prezent au încetat din viață, ca urmare a consumului de ulei falsificat, 650 de persoane, iar alte 25 000 se află într-o stare mai mult sau mai puțin gravă. Ancheta privind cauzele și autorii acestei tragedii a fost complicată. Actul de acuzare cuprinde nu mai puțin de 250 000 de pagini, iar în procesul, care a început de curînd la Madrid, sînt implicați 38 de acuzați. Se apreciază că procedura judiciară va dura cel puțin jumătate de an, urmînd să fie audiați circa 1 000 de martori, între care 250 de experți, inclusiv 40 din străinătate.

ROMEO NADAȘAN

Breviar științific

Cîntecul balenelor

De peste zece ani etologii și biologii au verificat un lucru extrem de rar ce se petrece în lumea tăcerii : cîntecul balenelor. Astfel au fost confirmate vechile relatări ale marinarilor, care l-au auzit în lungile lor călătorii pe oceane. Specialiștii în acustică au instalat sub apă microfoane, reușind să capteze sunete stranii emise de balenele din specia numită „Megaptera novaengliae". Sunetele sînt asemănătoare cînd cu izbucnirea unor tamnale, cînd cu o orgă sau cu fluieratul discret al unui flaut. „Cîntecul", ce se desfășoară la cîțiva metri adîncime, durează ore în șir, fiind emis de toți masculii. Pe

timpul „concertului" balenele nu folosesc aerul, astfel că nici o bulă de aer nu iese deasupra apei, însă din cînd în cînd ies la suprafață, ca să respire, însă nu mai mult de o singură dată pe tot timpul cît durează cîntecul. Pînă acum nu s-a putut da o explicație plauzibilă de ce balenele scot aceste sunete, fiindcă în natură nimic nu se face la întîmplare. Deoarece „soliștii sînt masculi, unii presupun că ele ar avea ca scop atragerea partenerei, sau ar fi un fel de joacă. După alții ele ar constitui semnale de recunoaștere între diferite grupuri de balene. Au fost înregistrate pe benzi de magnetofon sute de ore de concerte, la care nu se întîlnește o monotonie muzicală. „Cîntecele" nu se repetă și evoluează de la o săptămînă la alta, apărînd mereu noi improvizații. Zoologii americani Roger și Katherine Payne care au studiat mulți ani cîntecul balenelor din largul insulelor Bermude, au ajuns la concluzia că muzica acestora urmează aceleași reguli ale „compoziției" ca și a celor din insulele Villa Geoerdo — Mexic sau Hawai, fără ca distanța dintre ele să aibă vreo importanță.

„Marele Zid"

Cu nava transoceanică expediționară „Xiangyanghong" au plecat spre Antarctica 591 cercetători chinezi, care la 20 februarie 1985 au inaugurat în peninsula Fildeș, din sudul insulei King George, prima stație experimentală numită „Marele Zid". Clădirile ridicate în structuri de oțel de culoare portocalie, ocupă o suprafață de 350 metri pătrați. De mai bine de doi ani, în ele ca și în regiune, expediția chineză desfășoară intense studii de geologie, biologie, seismologie, oceanografie etc. culegînd mostre și date, de mare valoare științifică, din Oceanul Atlantic, cu ajutorul navei expediționare, și din zona stației. Cercetarea continentului, cu o suprafață de 14 milioane kilometri pătrați, unde ghețurile și zăpada reprezintă cam 90 la sută din cele existente în lume, a subsolului ce ascunde bogate zăcăminte de fier, cărbune, aur, uraniu, petrol și multe alte materii prime, ca și a Oceanului Antarctic, care se întinde și el pe 38 milioane kilometri, prezintă o mare importanță pentru viitorul omenirii. În imagine : Reconsolidarea stîlpului ce marchează locul stației și pe care se poate citi că distanța pînă la Beijing, capitala R.P.C., este de 17 501,849 kilometri.

AUREL DIANU

Pe ultimul drum

Plecarea... deportarea... Acest capitol îmi este cel mai greu să-l reconstitui. Orice plecare are ceva trist în ea. Nu există plecare fără durere. Dar o plecare în moarte ?

Deportarea este asociată în mintea oricui cu depărtări înspăimîntătoare, cu locuri cumplite, cu condiții de viață groaznice, cu deznădejde, cu suferințe fără sfîrșit. Dar o deportare în moarte ?

Deportările sînt cunoscute din cele mai vechi timpuri. Oamenii, în mod individual ori în grup, au fost deportați, de-a lungul istoriei, la margini de țară și de imperii, pe insule pustii, la capăt de Siberii, dar pînă în anii '40 ai secolului XX, niciodată direct în moarte.

Eu trebuie să reconstitui, tocmai o astfel de deportare. O deportare în moarte. Chiar deportările din **Reich** în Polonia, la începutul anilor '40, deși aveau ca scop final exterminarea, aceasta nu survenea imediat. Evreii cehi sosiți la **Birkenau**, au mai trăit cîteva luni într-un lagăr de familiști, abia apoi au fost duși în camerele de gazare. Deportații din nordul Transilvaniei, cei despre care scriu, ca și cei din Ucraina Subcarpatică și din aproape toată Ungaria au mers, în proporție de 70—80 la sută, direct în camerele de gazare. Ajunși la **Birkenau**, ei n-au mai trăit nici măcar o zi, nici măcar o noapte, ci numai cîteva ore. Atît cît a durat drumul de la rampa pe care au coborît din vagoane și pînă în incinta crematoriului. Atît cît a durat dezbrăcatul și mamele, în pielea goală, și-au ridicat pruncii goi de pe legăturile de haine și au început să-i alăpteze. Atît cît era necesar ca cele 2 000 de mame și copii, bătrîni și bolnavi, cîți au putut fi înghesuiți în acea încăpere, să fie împinși în camera de gazare. Și încă cîteva minute. Pînă cînd țipetele, rugile și blestemele ce izbucneau dintr-o dată după închiderea ermetică a ușilor se potoleau și masa aceea de oameni — ce se zvîrcoleau înnebuniți, călcîndu-se în picioare, strivindu-se și cățărîndu-se unii pe alții — încremenea într-o movilă de cadavre încleștate unele în altele atît de puternic încît numai cu ajutorul rîngilor puteau fi despărțite, ca să fie cărate în cuptoarele crematoriilor ce ardeau fără întrerupere.

Da, eu trebuie să reconstitui, să nu imaginez, ci să descriu exact, pas cu pas, minut cu minut, o deportare fără întoarcere, o plecare în moarte.

A fost, cred, secvența cea mai cumplită. De aceea îmi este cel mai greu s-o descriu. Nu știu, dragă cititorule, cum să fac ca să înțelegi cît de teribilă a fost acea clipă cînd coloanele de cîte 3 000 de oameni, înșiruite de-a lungul incintei fabricii de cărămizi din Cluj, de-a curmezișul pădurii Brunguri de la Dej, ori pe străzile ghetoului din Oradea s-au pus în mișcare.

Dacă jurnalul l-aș fi scris atunci, mi-ar fi venit mult mai ușor, pentru că în clipa porniri vedeam poarta ghetoului larg deschisă și, în ciuda tuturor presimțirilor sumbre ce ne stăpîneau, în atmosferă plutea și o oarecare speranță : „mai rău nu poate să fie. Poate va fi chiar mai bine".

Dar acum, cînd în fața ochilor mei văd încolonat la cîțiva metri de poartă, cel de-al cincilea transport din ghetoul din Cluj, și-mi văd părinții gîrboviți sub greutatea geamantanelor, frații și surorile lăsînd mereu să le cadă baloturile din mînă pentru a-și șterge sudoarea de pe față, vecinii din baracă, înghesuiți în rîndul din fața noastră, întorcîndu-se mereu spre noi, ciocnindu-și ligheanele și gălețile unele de altele, întrebîndu-ne disperați „nu mai pornim ?" pe văduva lui K..., al cărei soț a fost omorît în bătăi la interogatoriu, cu mîinile încîlcite pe minerul geamantanelor, implorîndu-și copiii — unul de patru, celălalt de cinci ani — să nu cumva să-și desprindă minutele de curelele ce atîrnă de cele două colțuri ale rucsacului... da, acum cînd văd acea coloană gata să se pună în mișcare, deși este la fel de reală ca în urmă cu peste 40 de ani — îi simt nu numai răsuflarea ci și spaima ce-i clatină rîndurile — nu mă pot concentra asupra ei, atunci, acolo la poarta ghetoului din Cluj, căci mereu o văd transpusă pe rampa de la **Birkenau**,; este aceeași, numai bagajele lipsesc. Și ordinea familiilor este alta. Ne-am oprit din mers, în fața lui Mengele. Stăm nemișcați, ca în fața lui Urbăn. Spaima, amestecată cu speranță, face ca rîndurile să vibreze asemănător. Sîntem în fel de nerăbdători să pornim. Sărmani de noi, nu ne dăm seama cît de identică ne este situația. Locotenentul horthyst Urbăn nă dăduse semnalul de plecare în moarte imposibil. Moartea ne așteapta la cîteva sute de kilometri. La fel de imposibil **SS-Hauptmann**-ul Mengele ne face semn să continuăm drumul. Numai că acum nu ne mai desparte de moarte decît 1—2 kilometri.

Mi-a trebuit mult timp pînă am reușit să mă așez la masa de scris și să astern pe hîrtie ultima secvență a calvarului — **deportarea**. Scenele mi se perindau prin fața ochilor atît de reale, încît mă paralizau. Îmi era imposibil să le stăpînesc derularea.

...„Călătoria" spre **Auschwitz** a fost inuman de grea. Nici acum nu-mi dau seama cum am rezistat. Atunci, în nopțile acelea insuportabile, dacă făceam cea mai mică mișcare, îmi loveam mama, îmi jenam un frate mai mic, ori îl trezeam pe tata. Vedeam toată ziua cum curg lacrimile pe fața mamei. Am văzut-o de multe ori plîngînd și înainte. Dar totdeauna cînd plîngea ne certa, striga la noi, copiii, care o necăjisem, ei se calma. Cît a ținut drumul spre **Birkenau**, n-a certat, plîngea numai. Plîngea întruna. Acum sînt convins că mama a presimțit, a fost sigură, că mergeam spre moarte. Și-a păstrat calmul în fața noastră. N-a vrut să ne sperie, dar în adîncul inimii a fost convinsă că mergem cu toții pe ultimul drum.

Îngrămădirea tuturor evreilor din nordul Transilvaniei în vagoane de vite — cîte 70—80 și chiar 90 de oameni într-unul singur, copii și bătrîni, bolnavi și femei gravide de-a valma cu tot calabalîcul, cu ușile lăcătuite și ferestre zăbrelite, cu o singură găleată de apă și una pentru necesități — și trimiterea lor în moarte, în loturi de cîte 3 000 a însemnat ultimul și cel mai dramatic punct al nesfîrșitului șir de fărădelegi dezlănțuite de horthyști împotriva noastră.

Cînd scriitorul Zsolt Béla, închis încă în ghetoul din Oradea, a aflat că mama, pe care o diviniza, a pornit, dintr-un alt ghetou, într-un vagon lăcătuit, pe drumul fără-de-întoarcere a avut senzația că „s-au prăbușit munții", că i s-a luat totul. Încerca totuși să-și păstreze neatinsă demnitatea. Se autosugestiona că ea, demnitatea, reprezintă singurul domeniu pe care zbirii n-au cum să-l încalce. „Cînd canibalii te înfulecă, nu poate să te doară decît fizic ; ar putea oare să-ți provoace o durere morală înfigerea colților sălbaticului ?

Pe mine tot timpul de cînd aici, acasă, mă chinuiesc ca evreu întîi cu legile lor atentatoare la avutul și bucuriile noastre, cu denunțătorii și detectivii puși să ne urmărească fiecare pas, cu prigoana declanșată de presa lor aroganță, apoi, în afara țării, în cîmpiile Ucrainei cu sîrma de cablu și vina de bou, da, în tot acest timp, m-au deranjat și m-au chinuit neplăcerile și brutalitățile fizice, dar niciodată nu m-au putut răni moral, nu m-au putut lovi în sentimentele mele. În spumegarea exagerată a urii lor am bănuit totdeauna că mai întîi ar vrea să-și dovedească lor înșiși, ceea ce nicicum nu pot să cred, că, într-adevăr, se simt mai deosebiți. Eu nu-i urăsc — nu poți urî decît pe cineva care poate fi și iubit — îmi provoacă doar greață acești criminali ordinari ajunși în arena politicii, acești gazetari prostituați, poeți și paiațe cumpărați pe bani, acești călăi mărunți. Mi-e silă de ei, îi disprețuiesc".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Evreii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

O strălucitoare victorie, de aur, a boxului românesc:

Juniorii Mihai Leu și Francisc Vaștag, campioni mondiali!

Împărtășim, dimpreună cu toți iubitorii boxului din țara noastră, și nu numai ai boxului, ci ai sportului, în general, bucuria că doi tineri pugiliști români, Mihai Leu și Francisc Vaștag, au cucerit, recent, la Havana, titlurile de campioni mondiali la juniori, la categoriile ușoară și, respectiv, semimijlocie. Este un remarcabil succes pe care marile agenții de presă ale lumii continuă să-l comenteze elogios, subliniind faptul că delegația României, care a cuprins doar trei boxeri (ce păcat că semimusca Nicolae Aliuță n-a reușit să treacă de eliminatoriile de finală, unde l-a întîlnit pe Talgay Tusupov, cel care, în finală, avea să piardă în fața cubanezului Emilio Paisan !) cucerește două medalii de aur, situîndu-se după reprezentativele Cubei și ale Uniunii Sovietice, pe locul 3, înaintea unor puternice reprezentative, precum cele ale S.U.A., R.D. Germane, Bulgariei, Canadei și Italiei, echipe care au venit cu loturi aproape complete. În fapt, cei doi proaspeți campioni mondiali repetă succesul altor tineri pugiliști români care, acum doi ani, la București, cuceriseră tot două titluri mondiale, prin **Marcelicâ Tudoriu** și **Daniel Măeran**. De-această dată, însă, izbînda a fost obținută la Havana, în Cuba, în grupa leilor, cum se spune, știut fiind faptul că boxerii cubanezi au o ridicată cotă valorică unanim recunoscută în lume. În ceea ce privește drumul spre mult rîvnitul titlu suprem, să amintim că în semifinale cei doi boxeri români au avut de depășit doi foarte valoroși adversari, sovieticul Baskunov și, respectiv, cubanezul Cano în fața cărora Mihai Leu și Francisc Vaștag s-au impus categoric. Ajunși în finală, Mihai Leu l-a întrecut fără drept de apel pe irlandezul Eamon Laughran, un boxer foarte puternic, posesorul unor năprasnice lovituri, dar care, în fața lui Leu, unul dintre cei mai tehnici boxeri ai acestei ediții a Campionatului mondial de box pentru juniori, cum apreciază specialiștii prezenți la turneu, a fost nevoit să cedeze cu scorul de 5—0. Cu același scor, unanim și categoric, a învins și Francisc Vaștag, considerat a fi o certă valoare a boxului românesc (reamintim că Vaștag a cucerit anul trecut, în Danemarca, și titlul de campion european !), care nu i-a lăsat italianului Genesio Marroni o șansă. Felicitări, deci, din toată inima, celor doi tineri boxeri români, Mihai Leu și Francisc Vaștag, antrenorilor lor, Relu Auraș, Vasile Bala și Gheorghe Ene, dar și primilor lor antrenori, Alexandru Pesacr, de la Metalul Hunedoara, și Vasile Bala, de la Metalul Bocșa. Felicitări, și, firește, succes în continuare !

VICTOR NIȚĂ ■

Fum fără foc?...

Reluăm această rubrică a vacanțelor fotbalistice convinși fiind că pasiunea și interesul dv. față de fotbal sînt la fel de intense ca în plin sezon ● Acum, se mai adaugă speranța că pauza competițională va fi un sfetnic bun pentru slujitorii fotbalului nostru, astfel încît cele rele să se spele și cele bune să se adune la startul sezonului de toamnă ● Agenda transferărilor s-a deschis la începutul acestei săptămîni, dar mutările spectaculoase se fac discret și cu multă vreme înainte, fie în ultima oră a ultimei zile din termenul fixat ● Noul regulament de transferări prevede cel puțin o clauză dificil de interpretat : obligativitatea avizului C.J.E.F.S. pe dezlegarea deja dată de clubul respectiv. Că această prevedere constituie o verigă birocratică în plus, menită să îngreuneze circulația jucătorilor și să reducă din autonomia cluburilor, n-ar fi nimic. Problema care se pune este a criteriilor după care se vor da aceste avize, mai bine zis, care cluburi vor obține mai ușor și care mai greu respectivul aviz, pe o dezlegare de club ● Se va realiza intenția acestei prevederi, de a stabiliza jucătorii prin dublarea „filtrului" (dezlegare club + aviz C.J.E.F.S.) ieșirii lor din județ ? ● Pînă una-alta, se anunță o rocadă Ungureanu — Weisenbacher, despre care se zice că și-au schimbat tricourile în vestiare la sfîrșitul dublei manșe de 1—1, din finalul campionatului ● Vaișcovici se va mai roda pentru olimpici într-o cupă europeană, ca și Goanță, se pare ● Marius Popescu ar vrea să cunoască viața studențească a Capitalei, ca și Sorin Răducanu, de altfel ● Aflați în plin concediu, care la mare, care la munte, jucătorii sînt, deocamdată, departe de locul unde se stabilesc strategiile viitorului sezon ● Mai abruptă este situația unor antrenori ● Viorel Mateianu nu mai este la Bihor, ca urmare a rezultatelor nesatisfăcătoare (? !) ● Corvinul și F.C. Olt caută de zor tehnicieni care să preia cîrma echipelor respective ● C. Ardeleanu ar fi fost văzut prin Hunedoara, după cum și Constantin cumpărîndu-și un ghid de conversație româno-turc ● Halagian n-a putut accepta oferta unei (re) veniri la lotul olimpic pentru că mai are treabă de făcut la Pitești ● A urmat rîndul lui Ion V. Ionescu să primească aceeași ofertă, dar nu se știe ce a răspuns ● Cine se înhamă la căruța cam șchioapă a olimpicilor ? ● Centrul național de pregătire olimpică are în schemă un singur antrenor de fotbal (în ciuda ponderii mari a activității fotbalistice față de alte ramuri de sport) — și acela este Gheorghe Staicu. În această calitate, el a activat ca secund la lotul olimpic ● Pentru că postul de antrenor federal care să răspundă de acest lot a fost și este încă vacant, în urma plecării lui Mircea Rădulescu ● Apropo de așa-zisul statut al antrenorului : C. Ardeleanu a condus echipa națională de juniori în două jocuri importante pe care le-a cîștigat (cu Turcia și U.R.S.S.). Dacă acele jocuri erau, însă, pierdute, C. Ardeleanu nici nu putea fi tras la răspundere de cineva pentru simplul motiv că el s-a ocupat de pregătirea lotului fără să fie angajat sau retribuit de vreo instituție ! ● „Pisica" răspunderii pentru acel 0—8 continuă să fie ținută (numai) în ograda federației, între Centrul **olimpic** și lotul **olimpic** fiind, se pare, doar o asemănare de nume ● Iar la federație sînt vizați oameni care n-au nici o legătură nici cu unul, nici cu celălalt ! ● După cum și jucătorii care au evoluat la Aalborg sînt, ca de obicei, absolviți de orice răspundere, măsurile de sancționare propuse de federație rămînînd la stadiul de propuneri ● Urmare a bunului prestigiu de care se bucură realizările unor tehnicieni ai noștri, s-au primit oferte de angajare a unor antrenori români în Turcia, Maroc și Emiratele Arabe. Răsounsul se află între Scylla problemelor interne ale fotbalului nostru și Caribda unor venituri în valută deloc neglijabile pentru sportul românesc ● Un lucru pozitiv și demn de tot respectul : primele șase clasate se pare că vor defila și-n continuare cu aceiași tehnicieni la cîrmă ● De luni, majoritatea echipelor vor începe pregătirea. **(O. Știre).**

SAH cu Margareta Mureșan

Pro sau contra?

Diferiți ca temperament, șahiștii au abordat întrecerea fiecare altfel : unii erau prea meditativi, alții prea nervoși. Răbdarea spectatorilor era pusă la grea încercare. Deși cronometrarea timpului era demult posibilă, în șah ea apare de-abia în sec. al XIX-lea ca „reacție la gîndirea excesivă, familiară experților luptei „pînă la ultima șansă". Limitarea gîndirii în partidele serioase s-a făcut cu ajutorul clepsidrei în meciul anului 1848 dintre Staunton și Saint Aimant, dar clepsidra limită numai durata unei mutări. Pare de necrezut, dar în 1858 P. Morphy, ilustrul campion cu o fire extrem de sensibilă, a izbucnit în lacrimi de furie împotriva adversarului din meci, L. Paulsen, care medita enervant de mult chiar și în poziții pierdute.

În 1881, cu ocazia meciului Anderssen — Kolisch, clepsidra a fost pentru prima oară martora barierei de 24 mutări în două ore. Speriați de acest „ritm infernal", șahiștii au protestat vehement. Un an mai tîrziu, la turneul de la Londra, s-au adus „îmbunătățiri" : 20 mutări în două ore. Începînd cu meciul Anderssen — Steinitz (1866) s-a recurs sporadic la cîte un ceas independent pentru fiecare jucător. Mare neliniște a stîrnit pentru șahiștii începi introducerea definitivă a ceasului de control după meciul Steinitz — Blackburne (1876). De abia în 1883, la turneul de la Londra ceasul simplu a fost înlocuit de „strămoșul" actualului ceas cu cadran dublu, creat de Thomas Bright Wilson din Manchester.

Puțină istorie, desigur, nu strică pentru a vedea cum au evoluat faptele la situația de azi, cînd ceasuri electronice sofisticate au „invadat" lumea șahului. Dar nici acum, în secolul vitezei, problema șahistului nu s-a schimbat : îl nemulțumește timpul de gîndire limitat. Tehnicienii afirmă că jucătorii începi, indiferent de limita partidei, decid soarta confruntării în „zeitnot", în ultimele 5 minute. Și aceasta a dat idei organizatorilor care au recurs la tot felul de competiții-fulger. Turneele de „blitz", cu limitarea partidei la 5 minute, au atras un numeros public. Dar nu era mare lucru de văzut : rapiditatea mutării pieselor acoperea sistematic mutarea. Ca amuzament, mai întîi, virfurile sportive au îmbrățișat „blitz"-ul. Cel mai puternic turneu internațional de „blitz" rămîne cel de la Herceg Novi (1970), cîștigat cu mare avans de Bobby Fischer, deși americanul nu avea simpatie pentru jocul rapid afirmînd că „ucide ideile". Mai apoi au apărut campionate naționale oficiale de „blitz". Nu demult campionul lumii, Kasparov, a demonstrat că este imbatabil, cucerind laurii mondiali și la „blitz" în fața unor nume valoroase: Timman, Karpov, Ljubojevici, Hübner, Shont, Korcinoi etc.

Deși există teorii clare ridicate împotriva șahului rapid, acesta și-a cîștigat numeroși adepți. S-a experimentat în turneele din „Grand Prix" limitarea gîndirii la 30 minute de jucător pentru primul control, alte 15 minute fiindu-i suficiente pentru restul partidei. FIDE a studiat această problemă și a pus bazele șahului rapid sau șah activ cum a fost denumit, reducînd și mai mult durata jocului. Începînd cu anul viitor, șahul activ va fi introdus definitiv în practică, dar fără a se exclude formele actuale. Deocamdată... Partida se va termina într-o oră, fiecăruia revenindu-i doar 30 minute. Se vor organiza campionate naționale și mondiale. Competiția mondială presupune cicluri anuale de trei faze : campionatele continentelor (sistem elvețian, 13 runde, iulie—septembrie), un turneu intercontinental (elvețian, 13 runde, oct.—dec.), sferturi de finală (meciuri eliminatorii cu 9 calificați), semifinale (meciuri cu 4 calificați) și finala (meci de 24 partide). Șalangerul va fi desemnat în 1989, și, tot atunci, se va juca meciul pentru titlul suprem la șah activ. Deși nu vor putea participa mai mult de cinci reprezentanți ai unei federații, organizatorii pot decide reducerea acestui număr. Noul centru de informații al FIDE de la „Goșa" din Smederevska Palanka va comunica listele Elo pentru șah activ. Se vor acorda titluri similare celor prezente și în șahul rapid.

FIDE se obligă să adapteze regulamentele, să perfecționeze arbitrajul și să schimbe ceasurile de control, să introducă table de joc electronice cu sisteme speciale de comunicare a mutărilor pe table automate de demonstrații. Se cer investiții serioase. Deși scad exactitatea și calitatea jocului prin reducerea timpului de gîndire, FIDE dorește să mărească gradul de spectacol facilitînd transmiterea directă a partidelor. Jucătorii se împart în două tabere. Pro sau contra ? Noul sistem competițional va influența ierarhia valorică în favoarea șahiștilor intuitivi. Implicit va crește și mai mult rolul informației și al pregătirii specializate și, desigur, efortul jucătorului va fi dublat ca intensitate și volum de calcul. Adaptarea va fi grea. Decizia federației internaționale încearcă să revoluționeze vechiul stil. Va reuși ? Rămîne ca practica să demonstreze sau nu viabilitatea noului sistem competițional.

MARGARETA MUREȘAN ■

Rugby

Steaua — din nou campioană

Duminica trecută s-au desfășurat ultimele jocuri din turneul final al campionatului divizionar — A de rugby, definitivîndu-se clasamentul locurilor 1—4 astfel : 1. STEAUA București (15 puncte) ; 2. DINAMO București (12 puncte) ; 3. R. C. GRIVIȚA ROȘIE București (11 puncte) ; 4. ȘTIINȚA CEMIN — Baia Mare (10 puncte).

Deși disputat pe stadionul din Ghencea, jocul Steaua — Dinamo a fost cîștigat de dinamoviști cu scorul de 18—15 (12—0), revanșîndu-se pentru înfrîngerea anterioară suferită pe teren propriu.

Virtuală campioană chiar înaintea acestui joc, Steaua nu a dat de la început o replică demnă, văzîndu-se condusă detașat la pauză, ameliorînd scorul abia în repriza a doua, în vreme ce Dinamo avea de luptat în această partidă pentru obținerea locului secund în clasamentul final.

Felicitînd pe această cale cele două formații : STEAUA (antrenori : Theodor Rădulescu și Adrian Mateescu) și DINAMO (antrenori : Ion Țuțuianu și Gheorghe Dărăban), remarcăm faptul că, datorită sistemului divizionar scindat în grupe arbitrare, ele nu se mai întîlniseră de multă vreme, fapt ce va fi remediat prin formula valorică a viitorului campionat.

Pentru locurile 3—4, R.C. Grivița Roșie a învins Știința CEMIN din Baia Mare cu 12—9 (6—6) în Parcul Copilului, avînd același om de bază în uvertura Radu Tudor, dar și o dîrzenie colectivă mai bine imprimată. Salutul nostru se îndreaptă și către aceste două meritorii formații, împreună cu antrenorii lor, pentru eforturile deosebite depuse în trecutul campionat, eforturi care au contribuit serios la animarea competițională și prestarea unui standard rugbyst de calitate.

TUDOR GEORGE ■

Civilizația sportului

Acasă și în deplasare

Am aflat ieri care sînt primele adversare ale echipelor noastre de fotbal în noua ediție a cupelor europene la fotbal. Cu permisiunea dumneavoastră, vom lăsa deoparte fair play-ul pentru a vă supune atenției un alt subiect. Care, de fapt, nici nu este departe de fair-play. E vorba de o mentalitate dăunătoare care dintotdeauna și mai pe toate meridianele a grevat asupra valorii reale a sportivilor, în special în jocurile sportive. Mentalitatea incriminată este aceea potrivit căreia „a juca acasă" e una și „a juca în deplasare" e alta. Este aceea potrivit căreia „acasă" trebuie să cîștigi iar „în deplasare" trebuie să umbli după un rezultat „onorabil". De această idee nu pot scăpa formații mari și valoroase în majoritatea sporturilor de echipă, pe întreg mapamondul. Și potrivit adevărului că „orice idee trecută prin cercul luminos al conștiinței tinde să devină realitate", această idee face ca formații puternice (privind posibilitățile, resursele reale) să capoteze „în deplasare" în fața unor echipe cu mult mai puține posibilități reale. Atît de mult ne-am deprins cu această stare de spirit (excepție face Steaua) încît am ajuns să ni se pară normală o paradoxală inversare de valori.

Ca un corolar al acestei erori s-a ajuns la un alt „fetiș" care se numește „publicul propriu". Se zice că încurajările publicului propriu sînt în stare să te poarte pe „aripile" lor către victorie.

Să luăm acești factori pe care i-am denumit „acasă" (sau deplasare), „teren propriu" (sau teren străin) și „public propriu" (sau public străin) și să vedem ce influențe reale, materiale, pot avea asupra comportării unei echipe.

„Acasă" înseamnă — din punct de vedere material — același gen de mîncare, aceeași apă, aceeași odihnă iar „în deplasare" înseamnă unele modificări ale acestor regimuri. Modificări care, aparent, ar trebui să aibă niște influențe asupra vieții vegetative, influențe care pot determina unele stări fiziologice diferite. Dar numai aparent, pentru că în realitate marile echipe (de ele vorbim) își petrec viața în cantonamente care înseamnă tot masă la restaurant, tot odihnă la hotel. În schimb „acasă" mai înseamnă foarte adesea niște „prieteni" care se țin pe aproape și care numai nu-i ajută pe favoriți lor.

„Terenul propriu" înseamnă — tot din punct de vedere material — un spațiu cunoscut. Atît ! Pentru că teren tare, teren moale, teren uscat sau umed sînt factori care se întîlnesc pe orice stadion. Nici un teren de fotbal de pe planetă (unul regulamentar) nu poate pune unor jucători probleme privind jucarea propriu zisă a mingii.

Teren străin mai poate însemna o diferență de fus orar importantă sau o diferență de altitudine importantă. Aceștia, da, sînt niște factori care pot produce unele perturbări metabolice cu repercusiuni asupra stării fiziologice generale și — ca atare — asupra randamentului în condițiile efortului-limită. Dar, în general, cînd o deplasare se face spre astfel de terenuri, toate marile echipe sosesc cu suficient timp înainte pentru a se putea acomoda. Dar ce astfel de probleme poate pune unei echipe din București o deplasare la Roma sau uneia de la Craiova la... Iași? Pentru că tot „teren străin" se numește ! În rest, de plouat sau de nins, plouă și ninge și la noi, e cald sau e frig și în deplasare.

În comentariul viitor despre „publicul propriu".

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Universiada '87

„Tinerețea lumii pentru o lume a păcii"

Ideea din 1923 a lui Jean Petitjean de a organiza pe stadionul parizian „Porte Dorée" o reuniune amicală a studenților sportivi a căpătat cu timpul amplearea unei veritabile „Olimpiade studențești" în care acum se regăsesc nu numai datele inițiale, de serbare a prieteniei, ci și cele, tot mai dominante, de întrecere sportivă menită să furnizeze mari performanțe. Așa se face că o istorie a „Universiadei" (termen creat tot de un francez, Jacques Flouret, în 1957) ar putea fi captivantă atît prin isprăvile sportivilor care o-au perindat pe firmamentele edițiilor de pînă acum cît și prin avatarurile pe care această competiție le-a cunoscut de-a lungul timpului. Din cauza acestora, o cronologie oficială a competiției începe cu ediția din 1957, de la Paris, dată de la care termenul de Universiadă se consacră tot mai mult în lumea sportivă.

În răstimpul acestor trei decenii, Universiada a ajuns la cea de-a XIV-a ediție, găzduită începînd de miercuri de orașul iugoslav Zagreb. Înainte de a prezenta pe scurt contextul acestor întreceri, considerate ca fiind cel mai important eveniment sportiv al anului preolimpic, ne face deosebită plăcere să amintim că printre orașele care au găzduit olimpiadele sportivilor studenți se află și Bucureștiul, gazdă a reușitei ediții din 1981 a Universiadei. În spiritul politicii sale active referitoare la problematica tineretului în lumea contemporană, țara noastră acordă acestei competiții atenția și semnificația cuvenite unei manifestări a dorinței de pace, prietenie și colaborare a tinerei generații de pretutindeni, sportivii care ne vor reprezenta la Universiada de la Zagreb fiind și purtătorii unui asemenea mandat de onoare, încredințat de tineretul patriei noastre, de organizația lor revoluționară.

Mult succes sportivilor români!

De la trimisul nostru special, Octavian Știreanu

Deschiderea oficială a Universiadei a avut loc miercuri, pe stadionul clubului Dinamo Zagreb, deci la ora cînd citiți aceste rînduri întrecerile sînt în plină desfășurare. Neavînd, din rațiuni tipografice, posibilitatea comentării primelor rezultate (lucru pe care-l vom face în numărul viitor), prezentăm mai jos, stimați cititori, amănunte despre condițiile de concurs la disciplinele la care sînt înscriși reprezentanții țării noastre, în ordinea cronologică în care ei vor lua startul.

GIMNASTICĂ, feminin. Întrecerile vor avea loc astăzi, 10 iulie și duminică, 12 iulie, la Palatul Sporturilor din Zagreb (10 000 de locuri). În concursul pe echipe, fiecare țară va înscrie patru concurente, clasamentul fiind dat prin însumarea notelor celor mai bune trei concurente la fiecare aparat. De asemenea, primele opt clasate la fiecare aparat își vor disputa finalele respective, cu mențiunea că în aceste finale pe aparate nu vor putea fi înscrise mai mult de două sportive din fiecare țară.

Lotul țării noastre este format din **Ecaterina Szabo, Melania Rus, Laura Cutina, Elena Dumitru, Mădălina Tănase** și **Marin Cîmpoieru.** Antrenori : **Octavian Belu, Cornel Dalan, Mariana Bot.**

CAIAC-CANOE, feminin și masculin. Competiția se va desfășura în modernul centru sportiv „Jarun", inaugurat la 3 mai anul acesta. Bazinul pe care se vor organiza regatele este lung de 2 250 m, lat, între 125 și 150 m, cu adîncimea medie de 5 m. Altfel spus, corespunde standardelor internaționale celor mai exigente. Lucrările de amenajare au durat aproape doi ani, „înghițind" 14 la sută din mijloacele alocate programului sportiv al Universiadei. Situat la 4 km de centrul orașului Zagreb, complexul „Jarun" va putea primi 150 000 de vizitatori dornici de plajă și recreere, fiind ceea ce gazdele numesc „un plămîn al orașului", una din cele mai frumoase zone de agrement din această parte a Iugoslaviei.

La aceste întreceri prezentăm o delegație numeroasă, pe măsura tradiției și performanțelor pe care le au caiaciștii și canoiștii noștri. Astfel, din lot fac parte : **Tecla Borcănea, Mariana Cîrcur, Luminița Munteanu, Ana Iarie, Genoveva Marinache, Mihaela Nădejde** (la probele de caiac) ; **Aurel Macarencu, Lehaci Vasile** și **Afanase Vasile, Zgurschi Petru** și **Andriev Gheorghe, Condrat Vasile** (la probele de canoe, simplu și dublu) ; **Lețcae Ionel, Stoian Daniel, Velea Angelin, Popa Alexandru, Voicu Paul, Nicolae Teodosei, Constantin Ionel, Dulău Alexandru, Polocoser Viorel** (pentru probele de caiac). Tehnicienii lotului sînt **Mihai Turcaș, Igor Lipalit, Aurel Vernescu, Corielan Lalu, Nicușor Eșanu.**

Mîine și duminică se vor disputa finalele tuturor acestor probe de la care, inutil să mai precizăm, așteptăm o recoltă bogată de medalii.

CANOTAJ, feminin și masculin. Întrecerile vor începe abia miercuri, pe apele aceluiași frumos complex „Jarun". Vom fi reprezentați de **Marioara Popescu, Mihaela Armășescu, Adriana Chelariu, Veronica Necula, Anișoara Minea Doina Ciucanu, Veronica Cogeanu, Anișoara Bălan, Elisabeta Lipa, Liliana Geneș** (la probele feminine) și, respectiv, **Năstase Dorel, Robu Valentin, Micu Florin, Popescu Dimitrie, Dobre Dănuț, Gheorghe Marin, Vitai Ștefan, Neagu Dragoș** (la probele masculine). Antrenori : **Ion Baicu, Dan Toma, Maria Banyai, Vasile Dumitru, Cornel Negriuc.**

ATLETISM, feminin și masculin. Competițiile se vor desfășura pe arena centrală a Universiadei — stadionul clubului Dinamo Zagreb (50 000 locuri) — și vor începe luni, ultimele finale fiind organizate chiar în ziua încheierii, adică duminica viitoare. Lotul țării noastre cuprinde pe : **Elena Ilie, Giurgian Liviu, Barbu Augustin, Soria Maiei, Nicu Roată,** respectiv pe **Oană Iolanda, Junghiatu Mitica, Paula Ivan, Mariana Stănescu, Mitrea Ilinca, Elena Murgoci.** Desigur, ne luăm rezerva unor modificări de ultimă oră în alcătuirea acestui lot, în funcție de aprecierile date unor rezultate mai recente ale sportivilor vizați să ne reprezinte la Universiadă.

Antrenori : **Constantin Noureseu, Nicolae Mărășescu, Eva Bancea, Anca Guriș, Ion Crișan.**

Competiția fiind abia la început, sperăm că vom fi în asentimentul dumneavoastră, stimați cititori, urînd tuturor celor care ne vor reprezenta țara la această prestigioasă manifestare sportivă și culturală a tineretului universitar rezultate cît mai bune, încununate cu medalii cît mai strălucitoare ! De asemenea, contînd pe faptul că acest grupaj vă va ajuta să intrați cît de cît în atmosfera Universiadei de la Zagreb, vă invităm să citiți în numărul viitor relatările pe care le vom transmite de la fața locului.

NATAȚIE, feminin. Întrecerile se desfășoară între 9 și 14 iulie, în noua piscină acoperită a Centrului sportiv „Mladost". Alături de gimnastică, natația reprezintă unul din punctele forte ale delegației noastre, avînd îndreptățite șanse la medalii fiecare din cele patru sportive înscrise în concurs : **Noemi Lung** (șapte probe), **Anca Pătrășcoiu** (cinci probe), **Enikо Palencsar** (patru probe) și **Timeea Toth** (trei probe). Antrenorul lotului este **Gheorghe Dimeca.**

Racul

Aforisme

— Natura nu a avut curaj să lase toate femeile să opteze între frumusețe și înțelepciune.

★

— Deși ține de subsol, bîrfa poate urca la orice etaj.

★

— Nu poți fi plin de tine pe dinafară, fără a fi gol pe dinăuntru.

★

— Tot ce începe într-o definiție pare neaerisit.

★

— Bucatele globului ar ajunge pentru toți, dacă farfuriile ar fi egale.

★

— Deoarece la concurs au reușit trei secretare, au mai fost angajați doi-directori.

★

— Perfecțiunii îi stă bine doar ca șansă.

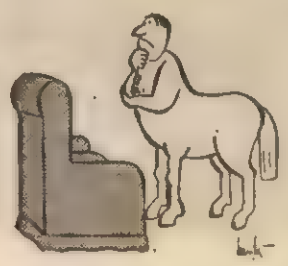

— Se înmulțesc tot mai mult operele de artă născute la șapte luni.

★

— În fiecare epocă, se scufundă remediabil cîte un transatlantic de cărți.

★

— Gioconda — o nouă dovadă că omul este un altar de surîsuri.

★

— Muzica e o broderie pe pînza bucuriei.

★

— După căsătorie, îndrăgostitul amator devine profesionist.

★

— Pentru editură l-a trebuit un unchi, pentru cititori — o prefață.

VASILE GHICA

Porți

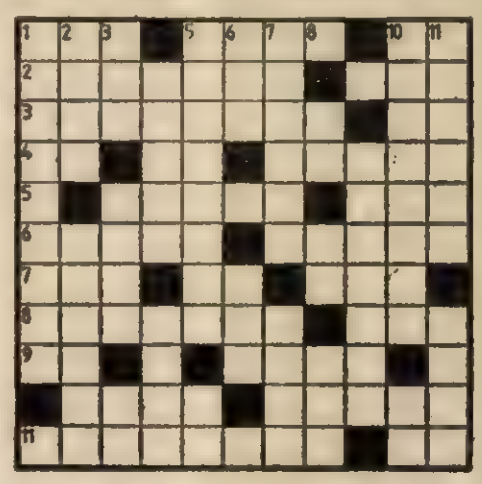

ORIZONTAL : 1) Loc de îmbinare a căpriorilor (reg.) — „...torcind la poartă", ulei semnat de Nicolae Grigorescu, aflat în patrimoniul Muzeului de artă al R.S. România — Pete ! 2) Protejatul poet al literaturii românești, care inspirat de detențiunea sa în închisoarea Văcărești între anii 1918—1919, scrie poemul în proză „Poarta neagră" (Tudor) — Prefix pentru „nou". 3) „Porți de ..", volum de versuri al Virginiei Breslașu, lucrare de debut apărută la Editura Eminescu în anul 1982 — Tudor Dănescu. 4) Olga Albu — Simbolul germaniului — Rubedenie. 5) „Porți...", poem de Virgil Teodorescu (vol. „Sentinela cerului") — Oraș în Belgia. 6) A expune — Domnitor al Moldovei, fiul lui Aron Vodă (Ștefan). 7) „Poartă de...", poezie din lirica lui Dan Mutașcu (vol. „Steaua din inimi") — Tel ! — Prozator român, autorul povestirii „Cu ușile deschise" (Nicolae). 8) Autorul volumului de povestiri „La porțile Orientului", de cuprinde date despre sergentul Constantin Țurcanu, poreclit Peneș Curcanu (Boris) — Argilă. 9) Urnă goală ! — Compozitor român, creatorul muzicii filmului „Porțile de aur" (Temistocle). 10) „Porțile...", volum cu însemnări de călătorie, semnat de Ion Meițoiu (nom.) — „Poarta lui...", străvechi monument istoric datînd din epoca galo-romană, aflat pe teritoriul orașului Reims. 11) Remarcabil prozator american, laureat al Premiului Pulitzer (1878—1968) care în romanul „Poarta e largă" militează pentru o lume în care să fie înlăturată primejdia nazismului, ca singură posibilitate a instaurării păcii — Poezi.

VERTICAL : 1) Poet român contemporan, autorul poeziilor „La porțile viitorului" și „Poarta sărutului" Toma George). 2) Vas funerar — „...ridicînd o poartă", sculptură în lemn de paltin, creată de artistul poporului Vida Gheza. 3) Notație pentru „centimetru-gram-secundă" (abr.) — Fibră termoizolantă — Ovidiu Nasta. 4) Reprezentant de seamă al filozofiei clasice germane (1770—1831) — Circumferință. 5) „Porți...", roman de Louis Golding, tradus din engleză de Ion Frunzetti (masc.) — Decilitru (abr.). 6) Dramaturg spaniol (1851—1912) — Mamifer carnivor. 7) Zgomot produs de ceva care se tîrîie — Poet italian (1683—1705), creatorul poemului eroi-comic „Lanțul de la poarta podului din Anghiari" (Federigo). 8) Începutul eocenului ! — În notă ! — Element de susținere a unor porți. 9) Scriitor român (1910—1965) care a publicat volumul „Poarta furtunilor". 10) Academician român, unul dintre întemeietorii „Tinerimii artistice" (1872—1949), creatorul pînzei „Puerta del Sol" — Închide poarta ! 11) Compozitor român contemporan, autorul corului mixt „Sus la poarta raiului" (Sigismund) — .....bătăi în poartă", volum de poeme al scriitorului italian Dino Buzzati.

Dicționar : **MUC, AAT, AZA.**

ALECU RAPEANU

Dezlegarea careului din numărul trecut

RUMOARE — FOC — ELOCVENTE — E — TUTA — ACORDA — OI — RECLAMAT — E — PARTINIRE — ILE — AITE — UR — CITAȚII — FI — ATITA — CEI — T — ETE — MESAJE — IRONII — OPUS — PARTICIPANT.

O recentă reuniune a președinților cluburilor italiene de fotbal a ajuns la o concluzie total diferită față de impresia lăsată indeobște, de „calcio", cu aparența sa de prosperitate dată de sumele astronomice vehiculate la angajarea vedetelor din întreg lumea. Un fapt, s-a constatat că 60 dintre cele 120 de cluburi din ligile inferioare au grave dificultăți financiare, fiind amenințate cu excluderea din competiție, datorită falimentului. Va fi o vară fierbinte pentru multe echipe, care vor trebui ca în două luni să-și rezolve problemele pentru a putea supraviețui. ● Absența pivotului Arvidas Sabonis din reprezentativa sovietică la campionatul european de baschet a determinat, într-o măsură importantă, apreciază specialiștii, pierderea titlului continental de către formația sa, în favoarea surprinzătoarei selecționate a Greciei. Considerat cel mai bun pivot din lume la această oră, Sabonis suferă de mai bine de un an de o leziune la tendonul lui Achile, recent operată la centrul lituanian de microchirurgie. ● Francezul Philippe Poupon a stabilit un nou record de traversare a Atlanticului, parcurgînd cu iahtul său, un trimaran de 22,80 m, 5 001 km în 7 zile, 12 h și 50 minute. Precedentul record era de 7 zile 21 h 05 minute și aparținea altor sportivi francezi, Philippe Facque și regretatul Loic Caradec, acesta din urmă dispărut în cursul unei tentative de record efectuată anul trecut. Cu același prilej, Poupon a stabilit și alte două recorduri : cel de viteză, cu 17,30 noduri și pe cel al distanței străbătute în 24 de ore — 520 mile (832 km) ● „Statul major" al reprezentativei de fotbal a Perului, participantă la „Cupa Americii", competiție ce se desfășoară în aceste zile în Argentina, cuprinde și un specialist în... „magie neagră", Augusto Canales, care repetă într-una că serviciile sale îndelungate au adus multe succese încașilor. Nu a adus el victoria reprezentativei peruane în 1970 (de pe atunci...) în fața Argentinei, la campionatul mondial mexican ? ● Dacă nu știați, aflați acum că există și o Federație internațională de fotbal în sală (F.I.F.U.S.A.), de fapt un organism regional, întrucît nu acționează decît în America de Sud. Destul de activă, federația respectivă va organiza în luna octombrie a acestui an al treilea campionat panamerican de fotbal „indoor", cu participarea a 12 echipe. ● Ciclistul iugoslav Milivoje Dimitrijevici a stabilit un nou record mondial în proba de antrenament mecanic, parcurgînd într-o oră 133,3 km ! Tentativa, la care au participat 12 sportivi, a avut loc la Belgrad. ● Căpitanul nejucător al echipei de tenis S.U.A., Tom Gorman, a început adevărate tentative pentru reintegrarea lui John McEnroe în formația de „Cupa Davis", în pofida rezultatelor modeste ale acestuia din ultimii doi ani. După cum se știe, finanțatorii (așa-numiții sponsori) ai reprezentativei S.U.A. au cerut (și au obținut) excluderea din echipă a lui McEnroe pentru comportamentul nesportiv al acestuia pe teren. Inițiativa lui Gorman are loc, însă, într-un moment deloc prielnic, McEnroe fiind suspendat de Consiliul profesional datorită... comportamentului nesportiv ! Odată cu afilierea federației din R.P. Chineză, Federația internațională de box amator (A.I.B.A.) are în prezent 150 de membri. Reintrarea boxerilor chinezi în circuitul internațional va avea loc după 28 de ani de absență.

LUCIAN OPREA

Toată lumea face sport

Un fapt de mare interes vi-l aducem la cunoștință prin bucuria unui coleg de redacție care locuiește în Drumul Taberei: „În douăzeci de minute am ajuns în Piața Scînteii. Cu tramvaiul prin pasajul Lujerului!"

ULTIMA ORĂ

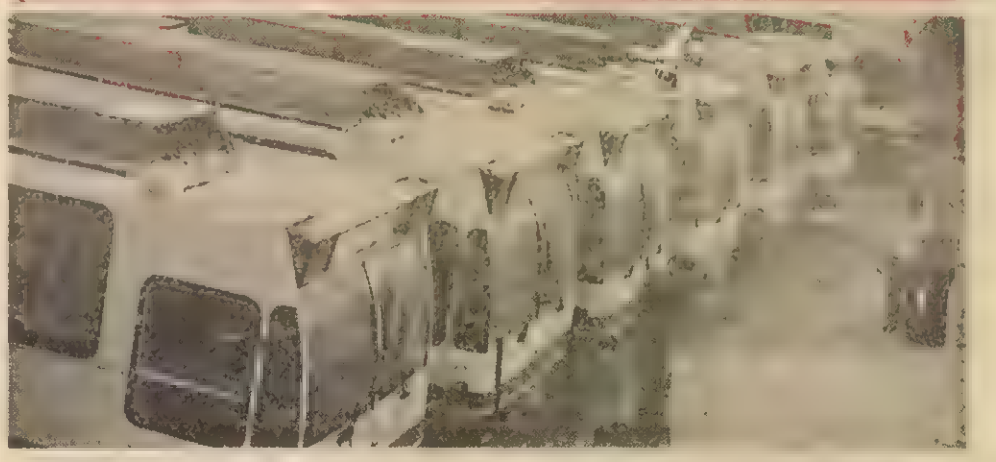

Troleibuzul cîștigă teren la Suceava

La Suceava se va inaugura curînd noua linie de troleibuze. Ea va deservi cel mai aglomerat traseu de transport, legînd zona industrială cu principalele cartiere de locuințe : Lunca Sucevei, Cuza Vodă, Central, George Enescu și Ocine.

Într-un cuvînt, va străbate orașul pe diagonală, transportînd pe o distanță de aproximativ 20 km — peste 37 000 de călători, în 24 de ore.

Șase luni excepționale pentru constructorii Bucureștiului, acei constructori care reușesc în timp record să deschidă un oraș, să-l facă să funcționeze după rigori care țin de o înaltă civilizație, să-l vindece de neputința de a se descurca în fața unei dezvoltări fără precedent, fiindcă, așa cum spuneam și cu alte prilejuri, hainele de cîteva zeci de ani ale Capitalei, moderne la acea vreme, sînt cu totul depășite astăzi.

Șase luni în care au fost date în folosință nu mai puțin de cinci pasaje subterane, în ritmuri de muncă extraordinare, tocmai în ideea ca viața orașului să fie afectată într-o cît mai mică măsură. Și, trebuie să recunoaștem, roadele trudei constructorilor s-au simțit din plin, spre deosebire de alți ani lucrîndu-se mult mai „curat", cu mai multă grijă și respect pentru curățenia orașului, pentru ca acesta să fie „deranjat" cît mai puțin.

Ultimul „născut", pasajul „Lujerului", ne stă la dispoziție de o săptămînă, constructorul lui — Centrala Antreprize generală de construcții căi-ferate — străduindu-se să-și respecte promisiunile în condițiile unei execuții care poate figura între marile reușite ale genului. Desigur pasajul își va demonstra calitățile în timp, dar, așa cum se vede azi, este o adevărată bijuterie. Printr-un nod important al orașului se circulă rapid, pe patru benzi rutiere, pe două linii de tramvai și chiar pe calea ferată. Lucrare deosebit de complexă, noul pasaj, cu o lungime de 800 de metri (partea acoperită fiind de 490 de metri) subtraversează și calea ferată Cotroceni – Semănătoarea, eliminîndu-se în felul acesta un punct în care circulația se desfășura cu dificultate.

Puternic mobilizați de îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, muncitorii cu înaltă calificare, tehnicienii, inginerii Centralei-Antrepriză generală de construcții căi ferate au absolvit unul dintre importantele lor examene, hotărîtoare dovedindu-se competența și abnegația, puterea de muncă și înaltul simț de răspundere. Așadar, după pasajele Victoriei, Băneasa, Mărășești, Unirii, pasajul Lujerului, prin soluții moderne, eficiente de fluentizare a traficului, rezolvă definitiv circulația într-o zonă de mare importanță a Bucureștiului. În prezent, lucrările continuă în același ritm ridicat la scoaterea căii ferate în afara arterei de circulație și devierea ei printr-un tunel de 600 de metri. Dincolo însă, de performanțele tehnice — premiere și recorduri, de la utilizarea pereților prefabricați și pînă la turnarea miilor de metri cubi de beton — impune performanța umană : ritmurile înalte de domeniul excepției, în condițiile unei calități ireproșabile.

Semănătoare de aur

Nu-i de loc simplu ca într-o lume în care agricultura trebuie să se modernizeze neîncetat, căci are de hrănit miliarde și miliarde de oameni, să urci pe cel mai înalt podium al unei confruntări internaționale. Este o performanță pe care România a atins-o recent la Tîrgul Internațional Leipzig '87, cînd **SEMO — 12** a primit, în urma recunoașterii unanime a înaltelor sale calități, Medalia de aur. **SEMO — 12, Semănătoarea combinată pentru plante prășitoare,** este creația de ultimă oră a specialiștilor de la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole. SEMO — 12, ne informează inginerul Constantin Ion, responsabil cu probleme de invenții și inovații în institut, și-a propus să realizeze semănatul plantelor care se cultivă în rînduri (porumb, soia, sfeclă de zahăr) și necesită o prelucrare a pămîntului printre rîndurile de plante. Spre deosebire de mașinile similare cunoscute pe plan mondial, reușește să plaseze semințele în cuiburi echidistante, concomitent cu plasarea îngrășămintelor sub nivelul la care se situează semințele, creînd astfel un rezervor de substanțe minerale după perioada de creștere, de înfiripare a rădăcinilor. Soluții mai vechi, abordate și de unele mașini americane, plasau îngrășămintele și semințele în același loc. Ori, afirmă specialiștii, din cauza unor doze mai puțin inspirate din punct de vedere cantitativ, sau datorită unor condiții atmosferice neprielnice — o secetă — îngrășămintele sufocau recolta care ieșea, nu viguroasă, ci dimpotrivă, obosită.

Viața cochetei SEMO — 12, căci ar fi multe de spus despre design-ul de ultimă oră, cu forme rotunjite și culori armonioase, despre postul cu acces comod la comenzi, cabina climatizată și parbrizul ce filtrează lumină puternică a soarelui—viața semănătoarei deci, a început prin 1984. Pe parcurs s-au grefat noi și noi soluții — discuitoare pneumatice de precizie discuitoare de îngrășăminte etc. — s-a îmbogățit permanent, s-a metamorfozat, devenind un produs de înaltă tehnicitate, cu un ridicat grad de creativitate, de o mare eficiență. SEMO — 12 înglobează la ora actuală nu mai puțin de 9 soluții tehnice noi, brevetate sau în curs de brevetare, rezultatul strădaniei unui colectiv de cercetare-proiectare din care au făcut parte conf. dr. ing. Pavel Babiciu, directorul Institutului, Virgil Gîngu, director adjunct, cercetătorii Dumitru Majeri, Liviu Șerban, Florin Neacșu. Acest proces de creație a reunit de asemenea și o serie de cadre didactice ale Institutului Politehnic bucureștean, cît și pe specialiștii de la Piatra Neamț, unde se află acum în fabricație semănătoarea. Testată cu deosebit succes în Uniunea Sovietică și R.D. Germană, mașina a făcut, deja, obiectul tranzacțiilor în vederea încheierii unor contracte cu viitorii beneficiari.

SEMO — 12, medaliata cu aur de la Leipzig, înglobînd multă inteligență românească, înseamnă un act de înaltă ținută tehnică, înfăptuit prin truda unor cercetători care doresc să facă viața oamenilor mai plăcută și munca mai ușoară.

LIANA MOLNAR ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacara

anul XXXVI
29 (1 674)
VINERI
17 iulie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Dialogul
la nivel înalt
româno-polonez

Pagina a 3-a

În linia întîi înseamnă, acum, la seceriș

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în județul Constanța

Glorioasă istorie

Există repere, în istoria unui popor, a căror semnificație trecerea timpului o consolidează permanent, căci fiecare generație își configurează biografia, destinul social, în cîmpul de acțiune determinat de aceste repere. Pentru că a deschis un curs nou al istoriei noastre, pentru că a marcat începutul unei perioade care s-a dovedit cea mai fertilă din istoria țării, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român s-a statornicit în conștiința națională ca reper durabil și esențial la care ne raportăm cu tot ceea ce este al nostru, cu tot ceea ce trudim și agonisim, cu tot ceea ce vrem și îndrăznim, prin eliberarea și fructificarea — în beneficiul patriei și al revoluției — a energiei unui popor harnic și dinamic, năzuind afirmarea majoră. Între evenimentele de răscruce care ne-au hotărît, prin vreme, devenirea, marele forum al comuniștilor din iulie 1965 a oferit revoluției perespectiva necesară de a-și dovedi în mod decisiv și cuprinzător rodnicia, în planul istoriei noastre transformînd în realități palpabile virtualitățile ei creatoare și constructive. Cei 22 de ani care au trecut de la acea vară de neuitat a anului 1965 au dobîndit, prin densitatea și prin grandoarea construcției lor, dimensiunile și atributele unei epoci. O epocă pe care o definim, în istoria contemporană a României, cu numele celui care îi este temerar inițiator, suprem garant și strălucitor simbol : Epoca Nicolae Ceaușescu.

Atunci, în acel anotimp înalt al istoriei politice românești, la Congresul al IX-lea, raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a supus unei analize riguroase, lucide, drumul parcurs în edificarea noii societăți, a adus în conul de lumină al analizei științifice, obiective, o seamă de fapte, de procese și fenomene noi, a inițiat o vastă operă de elaborare și reelaborare teoretică, statuînd o nouă viziune, dinamică, modernă, profund umanistă despre construcția socialismului, a definit într-un chip magistral principalele orientări — dezvoltate și îmbogățite în anii care au urmat — ale edificării noii societăți a muncii și creației, a dreptății, egalității și demnității socialiste pe pămîntul românesc. Spiritul nou, proaspăt, deschis al raportului era așteptat cu încredere de popor și poporul întreg a trăit un profund sentiment de bucurie civică urmărind prezentarea raportului, în cadrul istoricului Congres, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. S-au discutat deschis probleme esențiale pentru devenirea țării, pentru climatul social, pentru angajarea pe un drum nou, eroic. Și oamenii au simțit că, de la tribuna Congresului, cel ce se afla în fruntea partidului li se adresează direct, cu sinceritate și căldură, cu încredere și speranță, că în raport sînt exprimate, de fapt, propriile lor gînduri, aspirații, vrerl.

Atunci, la Congresul al IX-lea, partidul, poporul, au făcut o opțiune istorică. În consens cu gîndurile și voința tuturor comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră, forumul din iulie 1965 a investit în suprema funcție de conducere în partid pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit fiu al națiunii, care în toată această perioadă s-a impus conștiinței naționale ca un luminat și înflăcărat patriot, ce a făcut din înălțarea țării țelul suprem al vieții sale revoluționare, ca un conducător de mare cutezanță, întruchipînd în mod exemplar spiritul novator, ca un om de adîncă omenie ce și-a pus pecetea remarcabilei sale personalități pe toate marile transformări ale acestor ani, imprimîndu-le caracteristici specifice, inegalabile. Noul făgaș de istorie revoluționară pe care a pășit țara a confirmat cu forța de netăgăduit a faptelor justețea opțiunii de atunci : tot ce s-a înfăptuit în

(Continuare în pag. 3)

D. CONSTANTINESCU ■

PCR

22 de ani
de la Congresul
al IX-lea
al partidului

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în județul Constanța

În atmosfera de activitate intensă, plină de dăruire în care întregul nostru popor acționează în aceste zile pentru a întîmpina cu noi și importante succese sărbătorirea zilei de 23 August și Conferința Națională a partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat miercuri o vizită de lucru în unități agricole de stat și cooperatiste din județul Constanța. Pe itinerarul vizitei s-au aflat : Întreprinderea Agricolă de Stat Amzacea, Întreprinderea Agricolă de Stat Topraisar și Cooperativa Agricolă de Producție Costinești. Înscriindu-se în practica statornicită de conducătorul partidului și statului, de consultare permanentă cu făuritorii de bunuri materiale din toate sectoarele economiei naționale, vizita a prilejuit evidențierea preocupărilor existente în unitățile agricole din județ pentru obținerea de recolte cît mai mari, corespunzător condițiilor create prin continua dezvoltare și modernizare a agriculturii noastre socialiste în perioada care a trecut de la încheierea cooperativizării, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare. Au fost analizate probleme privind modul cum s-a organizat și se desfășoară actuala campanie de strîngere și depozitare a cerealelor păioase și de întreținere a culturilor prășitoare. Au fost examinate starea de vegetație a culturilor cerealiere, tehnice și legumicole, modul în care sînt îndeplinite programele de irigații, felul în care se acționează pentru ridicarea permanentă a întregii activități din agricultură la cote superioare de eficiență și calitate, astfel încît să se asigure realizarea exemplară a sarcinilor stabilite, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Pe parcursul vizitei au fost evidențiate rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor stabilite de secretarul general al partidului în vederea folosirii raționale a pămîntului, sporirii continue a potențialului productiv al acestuia. Totodată, s-au relevat preocupările oamenilor muncii din agricultura județului în direcția efectuării la timp și în condiții de calitate a lucrărilor de recoltare a cerealelor și de întreținere a celorlalte culturi. Apreciind stadiul de vegetație a culturii de pe o solă de grîu, densitatea existentă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că sînt condiții în acest an ca la nivelul județului Constanța să se realizeze o producție bună de grîu. În acest sens, secretarul general al partidului a cerut să se asigure strîngerea în cel mai scurt timp și în cele mai bune condiții a recoltei, astfel încît să se evite orice pierderi. S-a insistat în mod deosebit să se ia toate măsurile organizatorice necesare pentru ca mașinile și utilajele să lucreze la întreaga lor capacitate, astfel încît să fie mult sporită viteza de recoltare.

O atenție deosebită a fost acordată mecanizării lucrărilor agricole. Conducătorul partidului și statului a apreciat preocupările mecanizatorilor din județul Constanța în direcția modernizării mașinilor și utilajelor agricole, a recuperării unor piese de schimb și a cerut organelor centrale de specialitate să studieze rezultatele obținute în acest județ și să le preia spre generalizare. Constatînd la fața locului că se lucrează, în unele zone, în flux continuu — imediat după combine urmează balotarea paielor și transportarea acestora, discuirea terenului și însămînțarea imediată a culturilor duble —, secretarul general al partidului a cerut factorilor de răspundere să se continue acțiunea de adaptare a discurilor la semănători, modalitate prin care se asigură și o productivitate sporită și economisirea de carburanți. De asemenea, după vizitarea unei sole pe care se testează un mare număr de hibrizi de porumb realizați de specialiștii noștri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să fie extinsă și în alte unități realizarea de cîmpuri cu soiuri comparative, pentru a se putea alege hibrizii de porumb care dau cele mai bune producții în zonele respective. În altă unitate, au fost analizate o serie de aspecte ale utilizării de soiuri de hibrizi de porumb de mare productivitate în condiții de irigare, rezultatele încercărilor și experiențelor cu peste 50 de soiuri de hibrizi de porumb timpurii, precum și hibrizi tîrzii cultivați pe baza unor tehnologii diverse, cu diferite densități. Apreciind că tehnologia de cultivare în benzi în rînduri duble asigură cele mai bune condiții de dezvoltare a plantelor și producții ridicate, secretarul general al partidului a cerut să se extindă această metodă și să se ia măsuri corespunzătoare pentru adaptarea combinelor de recoltare la sistemul de cultivare prezentat în unitatea respectivă.

Cadrele de conducere, specialiștii, toți cei prezenți la analiza din județul Constanța au exprimat vii mulțumiri pentru vizită, pentru concluziile ei, pentru aprecierile și îndemnurile adresate și l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că oamenii muncii de pe ogoarele dobrogene vor depune toate eforturile pentru încheierea în timp cît mai scurt și cu cele mai bune rezultate a campaniei de vară, pentru executarea la termenele optime și la un nivel calitativ superior a tuturor lucrărilor agricole, pentru a-și aduce o contribuție tot mai mare la înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea, la realizarea obiectivelor noii revoluții agrare.

ION DUMBRAVA ■

Utilaje de mare randament pentru agricultură

Evidențiind grija deosebită pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o are în permanență pentru dotarea unităților agricole cu mașini și utilaje dintre cele mai perfecționate, corespunzător programului de dezvoltare și modernizare continuă a agriculturii noastre socialiste, conducătorul partidului și statului a examinat la sfîrșitul săptămînii trecute, împreună cu cadre de conducere și specialiști din domeniul mecanizării agriculturii, o serie de mașini agricole, agregate și echipamente moderne, cu productivitate sporită, menite să asigure aplicarea cu succes a celor mai eficiente tehnologii de cultură și, pe această bază, obținerea unor recolte tot mai bogate, sigure și stabile, îndeplinirea exemplară a obiectivelor noii revoluții agrare.

În cadrul acestui dialog de lucru, care a avut loc pe un teren de pe raza comunei Snagov, din sectorul agricol Ilfov, secretarului general al partidului i-au fost prezentate utilaje folosite în agregat cu tractoare de diferite puteri la efectuarea lucrărilor pe terenurile existente în țara noastră. Au fost subliniate îmbunătățirile constructive aduse în ultima perioadă ca urmare a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la modernizarea utilajelor, la reducerea greutății acestora și, implicit, la reducerea consumului de metal, la mărirea duratei de exploatare și a calității lucrărilor efectuate. Au fost examinate la fața locului noile pluguri cu geometrie variabilă cu antecormane, utilaje pentru scarificarea solului, diverse variante de mașini și organe de lucru pentru semănat. Secretarul general al partidului a cerut ca aceste utilaje să fie realizate la un nivel de calitate ridicat, astfel încît ele să funcționeze ireproșabil, să contribuie la sporirea potențialului productiv al pămîntului, la creșterea și pe această bază a producțiilor agricole. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că în acest an sînt condiții ca în sectorul agricol Ilfov să se obțină o producție ridicată de grîu și că, în consecință, trebuie luate toate măsurile pentru strîngerea și depozitarea în cele mai bune condiții a întregii recolte.

Cadrele de conducere, specialiștii prezenți au asigurat pe secretarul general al partidului că vor acționa neabătut pentru aplicarea indicațiilor primite, pentru continua perfecționare și modernizare a sistemei de mașini și utilaje agricole în vederea înfăptuirii sarcinilor stabilite în domeniul agriculturii pentru actualul cincinal, a obiectivelor noii revoluții agrare.

P. NICOARĂ ■

Contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie româno-polone

Avînd vechi și bogate tradiții, relațiile de prietenie și colaborare româno-polone au cunoscut în anii socialismului, și cu deosebire în ultimele două decenii, o dezvoltare continuă. O contribuție de cea mai mare însemnătate la întărirea și diversificarea colaborării și conlucrării româno-polone au adus-o întîlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone. În acest cadru se înscrie și recenta vizită prietenească de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Polonă, efectuată la invitația tovarășului Wojciech Jaruzelski.

Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie și înțelegere, convorbirile dintre cei doi conducători de partid și de stat au oferit prilejul unei informări reciproce despre principalele preocupări actuale ale celor două țări, angajate fiecare într-un amplu efort de edificare a noii orînduiri socialiste, în lumina obiectivelor stabilite de congresele partidelor lor de guvernămînt — Congresul al XIII-lea al PCR și Congresul al X-lea al PMUP — practică ce-și dovedește tot mai mult utilitatea, confirmînd însemnătatea deosebită a întîlnirilor la cel mai înalt nivel pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale pe numeroase planuri. Necesitatea unor schimburi de păreri este cu atît mai mare, cu cît țările socialiste în ansamblu au dobîndit o vastă experiență, intrînd acum într-o nouă etapă de dezvoltare, propunîndu-și noi obiective de atins. După cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, viața a demonstrat că socialismul se construiește în forme diverse, diferite de la o țară la alta, că, prin realizările și activitatea sa, fiecare partid comunist și fiecare țară socialistă își aduce o contribuție importantă la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare și a construcției socialiste, a principiilor socialismului științific.

Cei doi conducători de partid și de stat au constatat — după cum se menționează în Comunicatul comun româno-polon — că factorul determinant în întărirea prieteniei și dezvoltarea colaborării dintre România și Polonia, dintre popoarele român și polonez, îl constituie conlucrarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez. Exprimîndu-se profunda satisfacție în legătură cu întărirea raporturilor dintre cele două partide, s-a relevat totodată necesitatea găsirii unor noi forme și mai eficiente de colaborare și schimb de experiență între comitetele centrale și organele de partid la diferite niveluri.

Apreciindu-se pozitiv stadiul colaborării româno-polone în domeniile economic și tehnico-științific, s-a subliniat necesitatea intensificării acțiunilor pentru realizarea cu consecvență a sarcinilor cuprinse în programul de lungă durată de dezvoltare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările noastre, creșterea ponderii, în cadrul schimburilor comerciale, a produselor realizate prin cooperare și specializare. S-a indicat Comisiei mixte guvernamentale româno-polone de colaborare economică să ia măsuri care să asigure realizarea integrală a sarcinilor cuprinse în Acordul comercial pe perioada 1986—1990. S-a apreciat că potențialul în continuă creștere al celor două țări creează condiții favorabile pentru o dezvoltare și mai largă a colaborării reciproc avantajoase, intensificarea cooperării, sporirea volumului și diversificarea schimburilor comerciale. Dîndu-se o apreciere pozitivă activității în vederea îndeplinirii Programului de colaborare în domeniile științei și tehnologiei pe perioada 1986—1990, s-a hotărît ca organele centrale pentru știință și tehnologie din cele două țări, în colaborare cu organele și organizațiile economice, să-și intensifice eforturile pentru identificarea de noi posibilități care să ducă la sporirea contribuției conlucrării tehnico-științifice bilaterale în soluționarea unor probleme importante ale economiilor naționale ale celor două țări, mai ales în domenii de vîrf, ca microelectronica, tehnica roboților, energetica și altele. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Wojciech Jaruzelski s-au pronunțat pentru dezvoltarea permanentă a colaborării economice și tehnico-științifice a țărilor membre ale CAER, pentru realizarea înțelegerilor adoptate la Consfătuirea economică la nivel înalt din iunie 1984, a Programului complex și progresului tehnico-științific pînă în anul 2000.

Conducătorii României și Poloniei s-au pronunțat, de asemenea, pentru dezvoltarea în continuare a contactelor dintre uniunile de creație, instituțiile culturale și științifice, în domeniul turismului și sportului, precum și pe linia mijloacelor de informare în masă, în scopul unei mai bune popularizări a patrimoniului istoric și a înfăptuirilor actuale ale celeilalte țări, pentru dezvoltarea unor contacte largi între popoarele român și polonez.

În cadrul schimbului de păreri în probleme majore ale vieții internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Wojciech Jaruzelski au exprimat îngrijorarea profundă în legătură cu situația gravă și complexă care se menține în lume, ca urmare mai ales a continuării cursei înarmărilor și a încercărilor de transferare a acesteia în spațiul cosmic, a dezvoltării arsenalelor nucleare, a politicii imperialiste de forță și amestec în treburile interne ale altor state. A fost subliniată importanța crescîndă a acelor forțe din lume care se situează pe poziția apărării păcii, împotriva cursei înarmărilor și pericolului unui război atomic distrugător, pentru o abordare nouă a problemelor vieții internaționale. A fost exprimată convingerea că problema fundamentală a contemporaneității este menținerea păcii în lume, trecerea la măsuri concrete de dezarmare, renunțarea la politica „descurajării nucleare". Subliniind importanța și actualitatea concluziilor și propunerilor cuprinse în documentele Consfătuirii de la Berlin a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Wojciech Jaruzelski s-au pronunțat pentru încheierea neîntîrziată între URSS și SUA a acordului cu privire la lichidarea tuturor rachetelor americane și sovietice cu rază medie de acțiune ca și a rachetelor operativ-tactice din Europa, fapt care ar deschide calea spre eliminarea completă a armelor nucleare de pe continent.

Fără îndoială că noul dialog la cel mai înalt nivel româno-polonez, înțelegerile la care s-a ajuns cu acest prilej vor asigura dezvoltarea și mai puternică a conlucrării dintre cele două partide și țări, în folosul și spre binele ambelor popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei generale a socialismului, păcii și înțelegerii pe tot globul.

ION CODRU ■

22 de ani de glorioasă istorie

(Urmare din pag. 1)

acești ani este indisolubil legat de vasta și laborioasa activitate teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de capacitatea sa de a fundamenta noile orientări, de stilul său de muncă dinamic, de energia clocotitoare și de fermitatea și clarviziunea revoluționară cu care conduce măreața operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. Am ridicat, în acești 22 de ani, ctitorii demne de acest ev socialist, precum Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, mari hidrocentrale pe Dunăre și pe principalele rîuri ale țării, modernele combinate și spații de producție ale siderurgiei, ale chimiei, ale cărbunelui, ale energeticii. Am ridicat la rang de producție știința, așezînd-o la temelia progresului nostru prin înaltul aport și sub nemijlocita conducere a savantului de reputație mondială, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Am dezvoltat o industrie redutabilă, purtătoare de tehnici de vîrf, afirmînd tot mai accentuat rolul factorilor calitativi-intensivi și capabilă să realizeze astăzi, în numai 60 de zile, întreaga producție a anului 1965. Am dezvoltat o agricultură modernă, ce și-a dublat recoltele, înscriindu-ne printre primele țări producătoare de cereale de pe continent și de pe planetă. În ultimele două decenii aproximativ 11 milioane de oameni — aproape jumătate din populația țării — s-au mutat în case noi. Am ridicat maiestuoase palate ale învățămîntului și culturii, ale științei și artelor, ale sănătății și sportului. În acest răstimp am propus lumii, într-un veac torturat de recesiuni și crize, o noțiune dinamică despre ritm, despre dezvoltare, despre statornicia înaintării, despre ce înseamnă, în concepția românească, efort, efort propriu, științific determinat și unitar dirijat, învederînd tot mai înalt principiul eficienței pe toate planurile. Și am întemeiat, ca supreme ctitorii ale epocii, libertatea reală, democrația reală, participarea reală a maselor la actul deciziei, unitatea reală de cuget și de simțire, de interes și de idealuri a tuturor fiilor acestui pămînt, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste. Succesul operei constructive ce s-a desfășurat în anii de după Congresul al IX-lea s-a întemeiat, fără îndoială, chiar pe această putere constituită prin unirea în gînd și faptă a tuturor fiilor țării, pe voința lor comună, fortificată în cursul dialogului pe care secretarul general al partidului l-a întreținut în permanență cu oamenii muncii din tot cuprinsul pămîntului românesc. Pe acest temei în care sînt cuprinse resursele de fertilitate și de izbîndă ale oricărui proiect, tot ce s-a înfăptuit în anii de după Congresul al IX-lea a fost supus judecății obștești, conform practicii profund democratice statornicite în viața politică a țării, astfel încît forma definitivă a tuturor proiectelor acestei perioade s-a impregnat cu pecetea înțelepciunii colective, adeverind că din dialogul permanent pe care secretarul general al partidului l-a întreținut cu țara au rezultat înseși resursele creativității oamenilor acestei țări, în toate laturile vieții.

Străbatem astăzi o perioadă superioară a acestei opere constructive în care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, se cer rezolvate probleme hotărîtoare pentru destinul patriei noastre socialiste. Obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea nu au și nu pot avea altă garanție a înfăptuirii lor decît efortul și voința nestăvilite de a învinge orice greutăți, de a asigura realizarea integrală a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei. O vie mărturie în această direcție o constituie atmosfera de efervescență creatoare, de puternică angajare în muncă cu care întregul nostru popor se pregătește să întîmpine împlinirea a 22 de ani de la istoricul Congres al IX-lea, apropiatele evenimente politice din viața partidului și a țării : Congresul al III-lea al culturii politice și educației socialiste, 40 de ani de la crearea Republicii, precum și Conferința Națională a partidului, ea însăși puternică expresie a spiritului revoluționar, a preocupării statornice de a analiza, în perioada dintre congrese, modul cum se înfăptuiește politica partidului, măsurile ce se cer întreprinse pentru accelerarea dezvoltării țării. În preajma acestor evenimente, supremul legămînt al tuturor comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii este ca, strîns uniți în jurul partidului, al strălucitului său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să contribuie energic, entuziast și neprecupețit la înfăptuirea politicii partidului, să înscrie în anii ce vin noi și prestigioase izbînzi în cronica marilor împliniri ale patriei, României socialiste.

Un reper al dezvoltării rapide, intense și armonioase a tuturor zonelor țării:

ROVINARI

O întreprindere sub cerul liber

De veghe la energia țării

Nu există loc în România asupra cărula să nu-și fi lăsat pecetea politica partidului adoptată la istoricul Congres al IX-lea, cînd în fruntea comuniștilor a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cei 22 de ani care s-au scurs de atunci, în viața de zi cu zi a oamenilor, în felul lor de a gîndi, de a se implica în marea acțiune de edificare a României socialiste începută în anul 1965, s-au produs mutații spectaculoase.

Biografiile a milioane de oameni au intrat într-o nouă zonă, nu de puține ori spectaculoasă. Oamenii au deprins noi meserii; au învățat să mînuiască în locul sapei utilaje din cele mai pretențioase, au urmat școli și institute, s-au mutat în case noi, participă cu idei și inițiative la procesul de producție, la viața obștei, sînt stăpîni pe propriile lor destine, într-o țară liberă care-și urmează neabătut drumul spre culmile de progres și civilizație pe care singură și le-a propus.

Toate aceste lucruri ies mai pregnant în evidență, ca indubitabile argumente în favoarea socialismului pe care-l construim, într-un loc ca Rovinari, unde în urmă cu douăzeci de ani nu era practic nimic. În 1967, la Întreprinderea minieră Rovinari a început să lucreze primul excavator cu rotor achiziționat din import. Astăzi în țară sînt în funcțiune 65 de asemenea excavatoare. În ultimii ani ele au început să se producă în țară. Producția I.M. Rovinari reprezintă a cincea parte din producția de lignit a țării.

Pentru minerii și energeticienii din zonă s-a ridicat din temelii un oraș nou : locuințe, școli, magazine, case de cultură. Au venit aici oameni din toate colțurile țării în căutarea unui rost mai bun, tineri care au pornit în viață doar cu dragostea de muncă și care au fost ajutați să-și întemeieze într-un timp extrem de scurt un cămin din care să nu lipsească nimic. Un oraș avînd o vîrstă de cîțiva ani și care se poate compara cu altele, rîvnite prin munca multor generații. Ceea ce s-a făcut aici în doar cîțiva ani este în aceeași măsură și semnul înțelepciunii politicii de dezvoltare intensivă a țării, cît și semnul puterii acestui popor.

Știința și conștiința muncitorească

— Tovarășe inginer Nicolae Bercea, ați fost numit director coordonator al Întreprinderii miniere Rovinari în toamna anului 1981. Doi ani mai tîrziu, întreprinderea s-a situat pe locul I în întrecerea socialistă și a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa I. De atunci și pînă astăzi s-a înregistrat an de an, fără dotări suplimentare, o creștere a producției de cărbune. Care au fost totuși metodele folosite pentru obținerea ei ?

— Întreprinderea minieră Rovinari a luat ființă în 1950. Este cea mai veche unitate cu profil de suprafață. A fost o adevărată școală a minerității de suprafață, laboratorul tuturor încercărilor pe linia progresului tehnic. Aici s-au pregătit cadrele pentru toate unitățile, s-au experimentat și generalizat procese tehnologice noi, organizarea și conducerea proceselor de producție, perfecționarea utilajelor. Minerităl de suprafață, așa cum se prezintă astăzi, este rezultatul nemijlocit al politicii partidului de după Congresul IX, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Politicii economice i-au fost trasate direcții noi, cu largi repercusiuni în prezent și viitor : asigurarea independenței energetice a țării. În 1967 a fost dat în folosință primul excavator cu rotor la cariera Cicani, acum închisă. Între timp au apărut alte utilaje și tehnologii moderne la nivelul tehnicii mondiale. Excavatoarele cu rotor se execută în exclusivitate în țară. La ora asta sînt în funcțiune 65 de excavatoare cu rotor și circa 30 linii de haldare. La Rovinari sînt 19 excavatoare și 90 kilometri de benzi transportoare. Întreprinderea se întinde pe o suprafață de peste 120 kilometri pătrați, fără împrejmuire și poartă, sub cerul liber. Se intră la lucru fără legitimație. În 1986, am înregistrat un vîrf al activității noastre : 9 milioane tone cărbune și 34 milioane metri cubi steril. În 1987 ni s-a încredințat mandatul să lansăm chemarea la întrecerea socialistă, angajîndu-ne să realizăm 11 milioane tone cărbune și 37,7 milioane metri cubi de steril, ceea ce înseamnă a cincea parte din producția de cărbune a țării. Sînt cifre foarte mari, care ne obligă. După primele cinci luni avem o depășire a planului la cărbune cu 340 mii tone iar la steril cu peste 1,6 milioane metri cubi. Tot de aici s-a lansat chemarea la întrecerea socialistă între excavatoarele cu rotor din țară. Șapte din excavatoarele noastre se găsesc pe primele opt locuri.

— Meritul este al oamenilor sau al excavatoarelor ?

— La Rovinari sînt excavatoare de tip vechi, de cele mai diverse tipuri, uzate fizic și moral, cu piese de schimb unicat, care nu s-au asimilat. Aceste greutăți le anihilăm printr-o preocupare permanentă pentru recrutarea și pregătirea cu simț de răspundere a cadrelor, pentru găsirea celor mai eficiente căi de reducere a fluctuației cadrelor, pentru aplicarea strictă a criteriilor valorice în promovare, pentru folosirea tinerilor și femeilor acolo unde experiența și puterea lor de muncă o permit, omul fiind singurul în măsură să acționeze preventiv. De altfel, asta înseamnă că aplicăm cu fermitate și consecvență principiile de muncă, organizare și conducere recomandate de partid. Condițiile specifice minerității de suprafață presupun o dispersare mare a forței de muncă, în foc continuu, singurele elemente asupra cărora se poate acționa cu eficiență fiind știința și conștiința muncitorească. Ținem seama de elanul tinerilor, de forța fizică a femeilor în repartizarea pe diferite locuri de muncă, însă, subliniez, cele mai importante criterii sînt priceperea profesională și conștiința muncitorească. Soțiile muncitorilor sînt pe lîngă o forță de muncă redutabilă și un element de stabilizare. Avem înțelegere față de greutățile inerente începuturilor de căsnicii, cînd tinerii pleacă practic de la zero. Ducem o permanentă acțiune de educare. Conștientizarea oamenilor este un proces lent și migălos, care trebuie să se desfășoare continuu și perseverent.

— Este adevărată părerea că mineritul este greu ?

— Facem totul să dezmințim părerea anacronică, mult vehiculată, că mineritul e greu. Grație condițiilor superioare de muncă asigurate, odată cu introducerea tehnologiilor moderne, a mecanizării și automatizării, a început să fie solicitat mai mult potențialul mental decît cel fizic. Avem în urmă o bogată experiență, din care am învățat. Au fost și neconcordanțe între explozia punerii în funcțiune a utilajelor și dinamica forței de muncă. Încă se mai menține acest decalaj. Avem lipsă peste o mie de oameni stabili în întreprindere. Ducem criză de oameni cu nivel de pregătire corespunzător și tocmai de aceea ne preocupăm în mod deosebit de pregătirea și promovarea tinerilor, pe care fără investiții și cheltuieli îi putem forma. Am organizat laboratoare școală, săli de studiu, dotate cu material didactic, broșuri editate de cadrele din întreprindere, diapozitive, filme, benzi de magnetofon. Organizăm pregătiri cu scoatere din producție, asigurăm condiții pentru școlile de maiștri. Deci, numai avantaje.

— Ca în orice meserie, uneltele cu care lucrezi sînt hotărîtoare. Aici se lucrează cu excavatoare speciale, unul costă 160 milioane lei, și am înțeles că tocmai în această direcție s-a manifestat în ultimul timp o schimbare de optică.

— Asigurarea unei liniarități mereu crescătoare a producției, a unei constanțe în realizările zilnice a fost posibilă tocmai prin menținerea performanțelor utilajelor. Utilajele sînt revizuite și întreținute zilnic. Noi decidem cînd subansamblele care n-au un grad de fiabilitate conform cu normativele trebuie reparate sau înlocuite. Nu facem rabat, nu mergem cu improvizații, nu învățăm lumea cu „cîrpeli". Am pierde de două ori : deteriorarea utilajelor și descalificarea oamenilor. Cînd un meseriaș vede că un conducător acceptă ca un utilaj să funcționeze în afara regulilor pe care le-a învățat, autoritatea profesională a acelui conducător este știrbită. Nu întotdeauna reușim să evităm improvizațiile, însă aceasta e linia aici și în întregul combinat. Nu trebuie să fugi cu orice preț după producții mari. Producțiile mari se obțin din suma constantă și sigură a producțiilor zilnice. Din 19 excavatoare, cîte avem, 4 sînt oprite preventiv pentru întreținere. Această oprire se recuperează prin perfecta funcționare a celorlalte.

— Cine sînteți dumneavoastră, tovarășe Nicolae Bercea ?

— Sînt absolvent al Facultății de electromecanică minieră de la Petroșani. Am început ca inginer stagiar la I.M. Rovinari. După 9 ani, cineva a avut încredere în mine și am fost promovat director tehnic la Întreprinderea minieră Jilț. Patru ani mai tîrziu am fost numit director coordonator la I.M. Rovinari. Am fost promovat de foarte tînăr. Aplic și eu aceeași metodă. Tineretul e dornic de afirmare, asimilează ușor, își propune piscuri în activitate, a suferit puține decepții și nu este descurajat. Viața ne dă uneori lecții dure dar nu mulți aplică principiul : reușești, continuă — nu reușești, continuă. Tineretul își propune realizarea rapidă a unor obiective materiale, ori acestea pot fi atinse prin muncă și răspundere. În atitudinea lui n-a apărut automulțumirea și blazarea. Îmi place să stau de vorbă cu oamenii. De la ei învăț totul. Respect munca și oamenii care muncesc cu dăruire. Fac tot posibilul ca oamenii muncii din întreprindere să vină la lucru cu plăcere, odihniți și mulțumiți. Fără asta nu se poate. Fiecărui om al muncii din întreprindere îi revine o valoare de fonduri fixe de 1,8 milioane lei. Răspunderea tuturor e mare, deosebit de mare. Se pot întîmpla avarii grave, înregistra pagube colosale dintr-o neatenție cauzată de oboseală. Am grijă ca orice promovare să se facă după un strict criteriu valoric. M-am însurat la 23 de ani și am avut norocul să întîlnesc o femeie ideală. Vreau să aduc un omagiu soțiilor de mineri. Ele sînt coautoarele indirecte ale succeselor acestora. Dacă ai în casă un climat fertil, înțelegere față de munca ta, care cere nu de puține ori depărtarea de casă, prezența la locul de muncă la ore de noapte sau în zilele de sărbători, dacă nu ești sicilit poți să muncești așa cum trebuie, așa cum vrei. Directorul este un fel de antrenor. Are și el meritele sale, dar nu poate obține rezultate fără un lot corespunzător.

Se naște o lume

FIȘĂ DE DICȚIONAR ● Anul de naștere — 1981 ● Număr locuitori — 17 000 (5000 în comunele aparținătoare) ● Media de vîrstă a populației — 23 de ani ● Profil — minerit, energie, agricultură ● Obiective industriale — Întreprinderea „Electrocentrale", Întreprinderea minieră Rovinari, I.M. Urdari, I.M. Peșteana, I.M. Pinoasa, Întreprinderea de utilaj minier, Întreprinderea de transport utilaj greu, Întreprinderea de cantine și cazare pentru mineri, Cooperativa „Gorjana" ● Dotări socio-culturale — 3 200 apartamente ; 1 liceu cu profil energetic ; o școală generală ; cresă ; grădiniță ; teatru de vară ; piață agro-industrială ; 1 500 m.p. spații comerciale ; stadion. ● Comune aparținătoare — Bilteni, Cilnic, Fărcășești, Urdari.

Sintetic, acesta este Rovinariul în al șaselea an de existență cel mai tînăr oraș al țării împlinire a marilor direcții de dezvoltare a României pe coordonatele progresului, trasate magistral de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Congresului al IX al Partidului. Pînă la o nouă ediție a Micului dicționar enciclopedic, ne spune primarul Constantin Dobromir, se vor mai înălța o casă de cultură cu 500 de locuri, pentru construirea căreia au fost investite peste 24 milioane lei, un spital policlinic cu 250 de paturi, ce va fi dat în folosință în septembrie (ca să putem prinde medici din promoția asta de absolvenți), un mare magazin BIG, pe care îl vom inaugura la 23 August și o Fabrică de mîncare ce va asigura 18 000 mese calde pe zi pentru mineri".

Un oraș nou are totdeauna ceva de sărbătorit. În șase ani, 230 de căsătorii. Vin tineri din toate colțurile țării, muncesc împreună, se cunosc, întemeiază familii, se nasc copii ; pînă acum, la Spitalul din Tîrgu Jiu, din septembrie, la spitalul cel nou al orașului. Pînă atunci, opt salvări asigură, zi și noapte, rezolvarea tuturor urgențelor.

„Dacă aș mai fi încă o dată primar, în alt oraș, în nici un caz n-aș accepta unul așezat, cu rosturile bine întemeiate. Să stau pe un scaun, să apăs pe un buton și, gata, problema să se rezolve. Nu n-aș putea ! Aș îmbătrîni brusc".

Constantin Dobromir mai are 11 ani pînă la pensie. Adevărul ține de domeniul hîrtiilor, realitatea îl contestă categoric. Înalt, subțire, nervos, primarul Rovinarilor își trădează vîrsta numai prin experiența de bătrîn activist.

„Acțiunea 5 000, acțiunea 7 000, acțiunea 3 000, tot ce vedeți aici s-a înălțat cu oameni veniți din toată țara. Mulți dintre ei fuseseră pînă atunci păstori, agricultori sau lucrau pe plai, la cules de mure. Rigorile industriei, ale mediului urban sînt un lucru greu, se deprind în timp, cu efort. Uite, numai în primăvară am plantat 500 de corcoduși ornamentali, 1500 plopi canadieni, 5000 de conifere ameliorate în zonă. 2 500 bruxus, 300 arțari, 300 ienuperi. Din 10 000 de trandafiri plantați în 1986, mai sînt 3000. M-am supărat cumplit la început. Apoi mi-am amintit de cineva care îmi spunea că florile de aia există, ca să fie mirosite. Da ca să poți mirosi un trandafir, trebuie să te așezi în genunchi, că tu ești înalt și el e pîpînd. Cîți oameni îngenunchează în fața unui trandafir ? E mult mai comod să-l rupi și să-l miroși. Aici se naște o lume nouă. Asta nu se face în cîteva luni. Nici măcar în cîțiva ani. O să vină și vremea în care să sădesc azi 10 000 de trandafiri și să am anul viitor tot 10 000, sau chiar mai mulți. Avem acum un nucleu de „bătrîni" ; noii sosiți găsesc un cadru, o atmosferă căreia trebuie să i se integreze. Locuințele au fost repartizate în funcție de locul de muncă ; o scară, sau chiar un bloc întreg sînt locuite de muncitorii de la o anume întreprindere. Oamenii se știu, purtările necivilizate sînt imediat amendate. În felul ăsta, apartamentele, casa scărilor, spațiile din jurul blocurilor sînt îngrijite, întreținute atent. Dar ca să înțelegeți, trebuia să fiți aici cînd au început să se mute oamenii. Unii veneau cu un geamantan, trebuia să găsească de unde să-și cumpere de la lingură la șifonier, alții cu o jumătate de camion de cărți. Pentru fiecare să găsești casa potrivită. S-au stabilit aici familii din Brașov, Cluj, Bistrița, Iași, Timișoara, meseriași cu categoria a șasea, care au format, fiecare, zeci de tineri."

Da, un oraș nou are multe sărbători. Fiecare din ele, însă, ascunde zile și nopți de zbucium, de înfrîngeri și luări de la capăt.

„O să terminăm și spitalul, și casa de cultură, și magazinul BIG, și fabrica de mîncare. Credeți că o să zicem gata cînd am terminat ? O să ne apucăm de altele."

Parcurg, pentru a doua oară, străzile noului Centru industrial agrar Rovinari. De astă-dată, îl privesc cu ochii primarului.

INDUSTRIE ȘI CULTURĂ

Sînt multe imagini-simbol pentru pace. Ne-am obișnuit cu ele, le-am asimilat ca pe lucruri firești și nu ne mai impresionează. Nu mi-aș fi închipuit că aveam să trăiesc revelația unei copleșitoare imagini a păcii în Rovinari.

Era ora două, timpul fierbinte al miezului de vară, iar copiii din grădinița orașului dormeau. 60 de copii, dormind în pătuțuri albe, atent aliniate, respirînd, 60 de respirații, surizînd. 60 de chipuri vegheate de „tovarășa". (Alți 30 de copii, aveam să aflu, dormeau la acea oră în paturi albe, asemenea celor de aici, vegheați de o altă „tovarășă", în tabăra internațională de la Năvodari). Cînd se vor trezi, se vor juca ; cei din brigada artistică vor repeta în vederea viitoarelor spectacole. Locul II pe județ obligă, ca și locul III obținut de montajul literar. Mai e apoi și grupul de dans tematic...

Astăzi copiii se întîlnesc cu Vasilica Ene, tînăra profesoară cu păr lung și ochi mari, căprui, ușor de confundat cu o adolescentă. Îndrăgostită de profesia sa, a antrenat muzical copiii pentru brigadă și montaj, a format și pregătit corul elevilor și școlimilor patriei care a ocupat locul I pe județ, corul cadrelor didactice de la Școala generală, corul Liceului de energetică.

Amintindu-și de perioada de dinaintea concursurilor, Rodica Belu, secretar cu propaganda în Comitetul de partid al orașului, îmi spune că zile de-a rîndul profesoara de muzică abia a găsit timp pentru un sandvici, alergînd de la o repetiție la alta. Atunci, îmi spune, am realizat cu toții complexitatea faptului de viață pe care îl trăim, îl construim în fiecare zi — această lume nouă, determinant marcată de industrie dar, în egală măsură, de cultură, de spiritualitate.

LA BÎLTENI NU SE TRĂIEȘTE DIN AMINTIRI

În sudul orașului, la numai cîțiva kilometri, încep Biltenii, cea mai mare comună aparținătoare. Aproape de primărie, un grup de elevi discută aprins. Ne apropiem, ba chiar îi și fotografiem fără să ne observe. Subiectul e captivant — soluțiile problemelor la proba de matematică. E doar zi de bacalaureat și în liceul industrial cu profil minier din comună !

Primarul Vasile Mirea, dealtfel, așa cum mă așteptam, nu e la primărie. Îl găsiți la Asociație ! (Asociația economică intercooperatistă pentru îngrășarea tineretului bovin). Înființată în 1979, asociația beneficiază de cinci grajduri moderne, în care principalele operațiuni sînt automatizate ; are o capacitate de 3 000 de capete, ce trebuie atinsă pînă la sfîrșitul anului. Și cum, în prezent, efectivul existent este de 1 500 capete, cei trei specialiști, medicul veterinar Constantin Tulbă, directorul asociației, și inginerii zootehniști Gheorghe Șerban și Maria Brătuianu au de lucru, nu glumă !

„Peste tot arde, nu numai la grajduri îmi spune primarul. Și pe cîmpurile de grîu și porumb, și pe pășunile și fînețele naturale. Anul ăsta, Gorjul a produs, prin noi, pentru prima oară varză timpurile. Recolta a fost bună, așa că anul viitor extindem suprafața. Am început recoltarea la orz, urmează grîul. Am încheiat deja prima coasă ; aveam asigurată hrana de iarnă a animalelor, iar recoltarea fînețelor continuă. În 1974, CAP Bilteni (pe atunci, se numea MOI) a primit, pentru rezultatele obținute, titlul de Erou al muncii socialiste. Nu se poate să trăim din amintiri, oricît ar fi ele de frumoase !"

Embleme ale belșugului

Transmite echipa de reporteri : CORNEL NISTORESCU, ROXANA PAICU-MANOLESCU, OPREA GEORGESCU și ELENA GHERA ■

Cel mai tînăr oraș al țării

„Nu știu alții cum sînt, dar eu..."

Pînă mai deunăzi, adică pînă acum, să zicem, cinci ani, despre orașul Tîrgu Neamț se vorbea numai la viitor. Vom face, vom drege, vom construi, vom înălța, vom lărgi, vom dezvolta, vom amenaja, vom transforma... În clipa de față, după susținute eforturi ce au schimbat din temelii înfățișarea unui oraș în care de zeci și zeci de ani aproape că nu se întîmpla mai nimic, Tîrgu Neamț este, cu adevărat, o bijuterie arhitectonică și urbanistică, una din veritabilele perle ale Moldovei. Au fost demolate, mai întîi și-ntîi, casele ce străjuiau, cocîrjate de povara mizeriei, chiar în centrul tîrgului, un șir de străzi triste și desfundate. În locul lor, străzi noi, largi, asfaltate, și blocuri cu o arhitectură îndrăzneață, personală, ritmate cu peisajul de munte din împrejurimi. O nouă autogară, modernă și spațioasă, un parc îngrijit cu dragoste de frumos, o gară, foarte cochetă și cu mult bun gust, o gară care a împlinit una din foartele vechi dorințe ale tîrgnemțenilor... și lista ar putea continua. În orice caz, în loc de concluzie, Tîrgu Neamț este în clipa de față un oraș, un adevărat oraș, în care oricine ar jindui să locuiască. „Eu, avea să ne declare Ioan Lețu, primarul orașului, am preluat din mers această primenire a tîrgului. Ceea ce aș putea să vă spun în doar cîteva cuvinte este că mai sînt multe, foarte multe încă de făcut. Și le vom face, firește fără a precupeți nici un efort". Și am început să notez, cuvînt cu cuvînt punctele unui amplu program care, înfăptuit pînă la finele anului, va înscrie urbea nemțeană în rîndul acelor orașe ce aspiră la un loc fruntaș în întrecerea cu celelalte orașe ale țării. Dar, cum se spune, pînă atunci vom mai trăi și vom mai vedea. Și cu asta, reportajul aproape că se încheiase, însă, după o clipă de acalmie, interlocutorul meu se îndreaptă spre raftul unei biblioteci și scoate de acolo o carte, celebra Amintiri din copilărie, de Ion Creangă. O răsfoiește, o deschide la o anume pagină și citește : „Dragu-mi era satul nostru și Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindește cu mîhnire Cetatea Neamțului de-atîtea veacuri". „Vom face, continuă Ioan Lețu, pe malul Ozanei cea frumos curgătoare, chiar în locul în care se scălda Nică a Petrei, un șirag cu toate amenajările de rigoare, astfel încît copiii de azi ai orașului, inclusiv părinții lor, să se simtă ca într-o stațiune turistică de anvergură". Îi promit primarului că, într-una din zile mă voi repezi pînă la Tîrgu Neamț numai și numai să trăiesc bucuria de-a mă scălda în apa limpede, ca de cristal, a Ozanei cea frumos curgătoare. „Dar să vă mai citesc, continuă primarul Ioan Lețu, și altceva din această minunată carte a copilăriei tuturor copiilor din țara noastră : „Nu știu alții cum sînt, dar eu, cînd mă gîndesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stîlpul hornului unde lega mama o sfară cu mîțoci la capăt, de crăpău mîțele jucîndu-se cu ea, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă țineam cînd începusem a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, cînd ne jucam de-a mijoarca, și la alte jocuri și jucării pline de hazuri și fermecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!". Cîți dintre noi, mă gîndeam, n-am învățat aproape pe de rost această cu adevărat fabuloasă frază ce are darul de-a reînvia în inima cititorului miraculoasa vîrstă a copilăriei! „Ei bine, de ce v-am citit această frază? mă întreabă primarul. Firește, continuă tot el, n-aveți de unde să știți. Ne-am gîndit să adăugăm celor două case memoriale, Ion Creangă și Veronica Micle, alte două muzee, unul dedicat tehnicii țărănești, foarte bine reprezentată în zonă, și, al doilea, dedicat copilăriei. Va fi, în intenția noastră, un muzeu cuprinzînd zeci și zeci de lucrări de artă plastică — pictură, grafică, sculptură sau artă decorativă — a căror tematică să fie copilăria și, în mod special, diversele scene din viața lui Nică a lui Ștefan a Petrei, ciubotarul satului, alias Ion Creangă. Am și început achiziționarea cîtorva piese și lansăm pe această cale chemarea către toți artiștii plastici de-a încuraja, prin lucrările pe care sperăm să ni le trimită, înființarea acestui muzeu de suflet pentru toți copiii țării".

În ceea ce ne privește, nu ne facem decît datoria, adică transcriem această mare și fierbinte dorință a primarului din Tîrgu Neamț și sperăm, împreună cu dînsul, că în curînd vom face un reportaj de la vernisarea Muzeului Copilăriei din Humulești.

VICTOR NIȚĂ ■

Reîntemeierea unui vechi oraș:

FOCȘANI

Județul Vrancea, așa cum arată el astăzi, după aproape douăzeci de ani de la înființare, este unul dintre acele numeroase ținuturi ale țării în care se văd limpede și clar semnele profundei și vizionarei politici a partidului. Și aici, ca pretutindeni în țară, viața și munca oamenilor s-au schimbat din temelii. Directivele istoricului Congres al IX-lea, veritabilă imprimăvărare a gîndirii politice românești al cărei semnal, plin de cutezanță și justificată mîndrie națională, l-a dat tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales atunci în fruntea partidului și țării, s-au transformat în fapte ce-și continuă, zi de zi, impetuoase, devenirea. Orașele de altădată ale județului, adevărate tîrguri în care nu se întîmpla mai nimic, s-au trezit la o viață nouă, palpitantă, plină de împliniri. Au fost înființate unități industriale, chipul ogoarelor s-a preschimbat continuu, mereu mai roditoare, bogate în lumină și belșug, întru bunăstarea și fericirea celor ce le muncesc. Județul Vrancea, acest ținut de legendă și istorie, pe pămîntul căruia s-au purtat aprigele bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, cînd întreg poporul românesc a semnat cu jertfă de sînge însăși unitatea sa națională, trăiește azi pe măsura și la înălțimea renumelui său. Mărturie stau locurile întîi obținute de organizația județeană de partid Vrancea pe anul 1986, în întrecerea cu celelalte organizații județene din întreaga țară, mărturii stau, deopotrivă, cele trei locuri fruntașe pe care le-au obținut Întreprinderea de confecții Focșani, Întreprinderea de scule și elemente hidraulice și Întreprinderea județeană de transporturi locale în întrecerea lor cu întreprinderi similare din țară.

Cînd totul se face cu suflet

Cine a coborît în Focșani, acum, să zicem, 20 de ani, a avut prilejul să vadă cam cum arăta un loc în care nu se întîmpla nimic. Dintr-o îngrămădeală de case pipernicite, așezate alandala, cu furca, parcă, de-o parte și alta a unor străzi gloduroase și întortocheate și, bineînțeles, strîmte, răsăreau, ici-colo, cîteva clădiri mai acătării. Teatrul și Ateneul, două veritabile bijuterii arhitectonice, datorate nu edililor orașului, ci dragostei de cultură și frumos a unui focșănean, pe nume Gheorghe Pastia, din păcate singurul din numeroșii oameni avuți ai zonei, care și-a cîștigat astfel dreptul la amintirea și omagiul, peste timp, al concetățenilor săi. Mai erau încă două clădiri, Tribunalul și Prefectura, plus o grădină publică în jurul căreia, ca și azi, se desfășura centrul orașului. M-am plimbat, acum cîteva zile, cu o fotografie în mînă, reprezentînd o imagine de-acum peste 20 de ani a centrului acestui oraș, prin zona respectivă. Dacă n-ar fi existat încă cele patru clădiri amintite mai sus, n-aș fi avut nici un punct de reper. Cît despre fotografie, ea îmi aducea aminte o îndepărtată clipă cînd, elev fiind, veneam la Focșani să văd cu ochii mei orașul Mîlcovului, granița de altădată dintre Moldova și Țara Românească, rîul ce se cerea a fi secat, metaforic vorbind, dintr-o sorbire. Am revenit în Focșani, acest oraș căruia Unirea i-a dat un statut aparte, cîțiva ani mai tîrziu, prin 1970, cînd devenise deja reședință de județ. Începuse să adie, ca să zic așa, un vînt nou. „Într-adevăr, își amintește tovarășa Eugenia Grădișteanu, vicepreședintă a Consiliului popular județean orașul nostru a început să simtă că bate în pînzele lui, ca într-ale unei corăbii, un vînt prielnic, așteptat de zeci și zeci de ani, cam prin 1968, dar marele asalt spre a lua înfățișarea sa de azi a început în 1974, odată cu legea de sistematizare. În 1968 Focșanii aveau doar 27 000 de locuitori. Azi, peste 86 000. Din '74 și pînă azi s-au construit 28 000 de apartamente. 80 la sută din populație locuiește în blocuri. În spatele acestor cifre trebuie să vedem un fapt esențial : orașul pur și simplu, s-a reîntemeiat, a fost reclădit din temelii. Dacă în trecut Focșanii arătau ca un oraș mizer, acoperit de sărăcie ca de o rîie, deși, prin viticultura și legumicultura ce se practicau în zonă, trebuia să arate ca un oraș prosper, opulent chiar, astăzi, grație politicii partidului și statului nostru, orașul nostru se înscrie în rîndul acelor localități ce aspiră la un loc fruntaș în întrecerea pe țară. Și nu este vorba, fie-mi permis să spun, doar de dezvoltarea rezidențiel de județ. O veritabilă schimbare la față au cunoscut și celelalte patru orașe ale județului, Adjud, Mărășești, Odobești și Panciu, orașe cărora li se vor adăuga alte cinci orășele : Gugești, Năruja, Maicănești, Dumitrești și Vidra. Dar, așa cum se întîmplă mai totdeauna cu viața, care o ia înaintea planurilor noastre, o altă localitate care vine tare din urmă și, se pare, o va lua înaintea celorlalte, este Tătăranu. Sediile de CUASC de la Tătăranu și Sihlea sînt două modele reușite. Nu știu de ce, dar arhitecții noștri mi se pare că au depus ceva mai mult suflet pentru centrul viitorului oraș Tătăranu, care va fi, cred eu, cel mai frumos. După cum se vede, ne preocupă nu numai dezvoltarea reședinței de județ, ci și a celorlalte localități și e normal să fie așa, întrucît numai prin aceste noi orășele agroindustriale vom putea stabiliza forța de muncă, vom putea valorifica resursele materiale ale întregului județ". Concluzia că se muncește bine, cu tragere de inimă, cu deplină responsabilitate, se desprinde, zicem noi de la sine. Ar mai fi doar de adăugat că, în timp ce organizația județeană de partid Vrancea a ocupat în întrecerea de anul trecut, locul I pe țară, Consiliul popular județean s-a situat pe un onorabil loc IV și sînt toate șansele ca în anii următori, continuîndu-se cu același dezvoltat simț gospodăresc, să se situeze pe un loc și mai bun.

Demnitatea unei piețe

Să-ți fie dragă haina ce-o îmbraci

Oricît de elegant, de purtabil ar fi, azi, un palton bărbătesc, nu e în pas cu moda : se tinde către îmbrăcămintea sport ; mai toți bărbații vor o geacă matlasată, bluzoane dublate, canadiene, articole de îmbrăcăminte comode. Nu e părerea aiurea, ci a unor specialiști în problemele de îmbrăcăminte, pe care am întrebat-o : de ce se renunță la eleganță ? N-a prea fost de acord cu întrebarea ; mi-a explicat : aprecierea unei ținute, din zi, oamenii sînt în activitate, la servici, în mașină, în drum spre locul de muncă, sînt tensionați, umblînd după „producție". Apoi, avînd variate de relaxare, la sfîrșit de săptămînă merg în natură. Cum să te îmbraci în astfel de împrejurări ? Numai comod !

— Vă îngrijorați că lumea devine tot mai „neatentă" cu eleganța ?

— Nu, zice inginera Cezarina Leca, director tehnic la Întreprinderea de confecții Focșani : îmbrăcămintea sport are eleganța ei. Asta presupune diversificare, înnoirea permanentă a producției. Dacă nu aduci pe piață, zilnic, produse noi, de modă nouă, pierzi orice competiție.

— Dvs. cum vă mențineți ?

— Confecționăm o gamă foarte largă de produse, în serii scurte și foarte scurte. Se impune, deci, o mare mobilitate în procesul tehnologic, la fel cum se impune și o bătălie permanentă pentru calitate. N-am avut refuzuri de calitate, de la parteneri externi de peste 10 ani. Să pe lîngă faptul că exportăm 86 la sută din produse, le exportăm în țări cu „mare modă" : Franța, Italia, Canada, S.U.A., Olanda, în multe altele.

— Aveți un izvor de noutate în modă ?

— Da, oameni care gîndesc, cîteva nuclee de gînditori, cum le spunem noi : gîndesc cei de la creație, realizează colecții de modele noi pe care le prezentăm la tîrguri, expoziții, saloane internaționale. Gîndirea lor a susținută, dusă mai departe de cei de la proiectare, modernizări de utilaje, tehnologii, dotarea utilajelor cu accesorii tehnologice noi. Apoi un alt colectiv gîndește și realizează proiectarea constructivă a produselor : tiparele să fie eficiente, rochia sau haina să fie modernă, purtabilă, fiabilă, să te simți bine în ea.

— E o adevărată competiție, lupta asta cu moda ?

— Dumneavoastră, cumpărătorul, vreți un produs ieftin și bun ; beneficiarul extern vrea și el ieftin și bun ; iar noi, mulțumindu-vă pe toți, trebuie să ne mulțumim și pe noi înșine : să realizăm beneficii de pe urma muncii prestate.

— Greu, să produci bine, ieftin și convenabil !

— Fu am o vorbă : nici de mîncat nu-i ușor : le-o spun băieților mei, și mai ales fetelor. Totul e să vrei să faci, să-ți cunoști interesele. Dacă vrei ceva, jumătate din ceea ce vrei e rezolvat.

— Băieții, fetele ce spun cînd aud replica dvs. ?

— S-au obișnuit s-o recepționeze nu numai sub aspectul ei hazliu, ci mai ales al îndemnului pe care-l conține. Sigur, dacă n-ai o mașină modernizată, o tehnologie nouă, nu faci nimic nici cu replica. La noi, însă, în principiu vorbesc, nu se acceptă ideea : **nu se poate ! Se poate — e la noi o veche deviză a colectivului.**

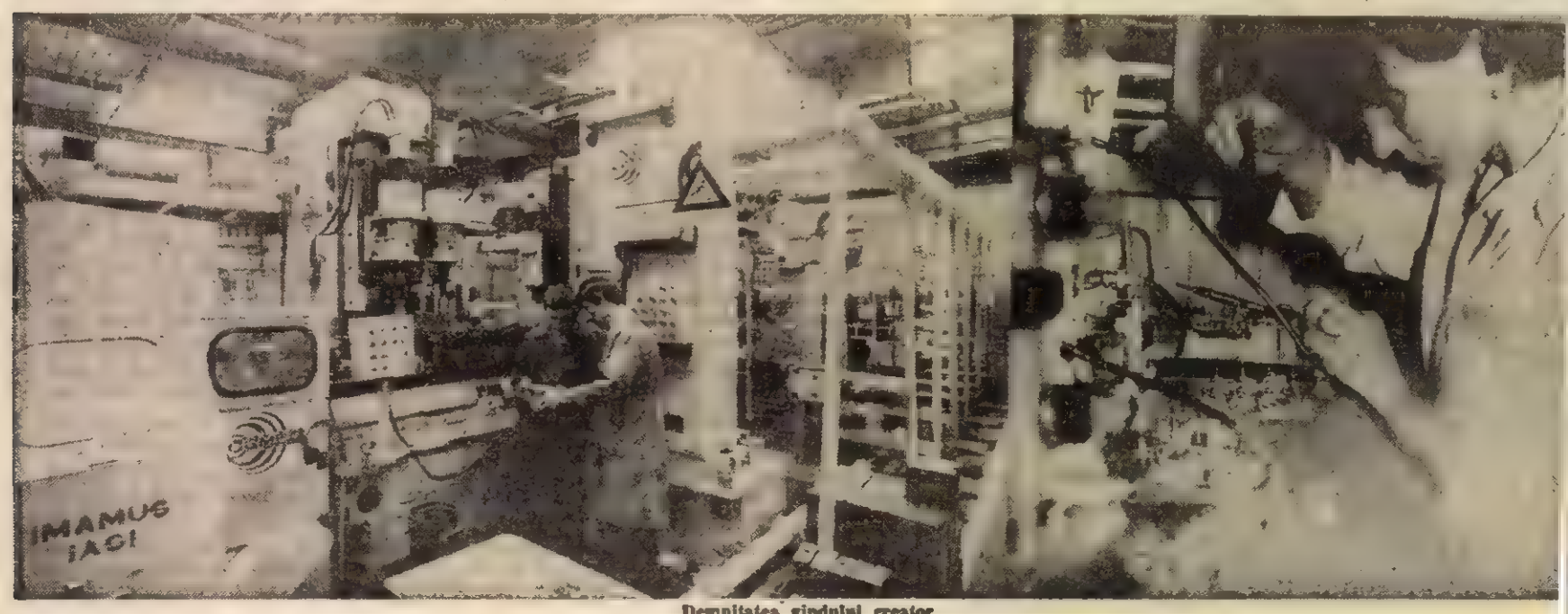

Demnitatea gîndului creator

Pentru a face, trebuie să vrei

— Ce-ați realizat prin acest permanent se poate ?

— În dotarea inițială întreprinderea a avut utilaje specifice, să zicem, momentului, iar gradul de complexitate al produselor nu era nici măcar de nivel mediu.

— Ce confecționați cu 24 de ani în urmă ?

— Salopete, capoate și pijamale. De rămîneam la ele, azi nu mai existam ca unitate. De unde era să procurăm atîtea contracte pentru salopete, pijamale, capoate ? Am fost pretențioși cu noi înșine ; am început să gîndim la modernizare.

— Primul salt ?

— Un costum pentru băieți, exportat în U.R.S.S. ; după doi sau trei ani, un compleu pentru fete, exportat în Franța. Era anul 1969 și exportam zece la sută din producție.

— Care ar fi dominanta reușitei ?

— Conștientizarea oamenilor spre două direcții : că exportul este **oxigenul** ființării noastre ; că a realiza produse apte de a fi vîndute pe piețele lumii implică acțiuni creatoare începînd de la concepere — pînă la realizarea produsului.

— Deci, specializare !

— Toți am pus mîna pe carte ; ne-am specializat pe fiecare operație, pe fiecare mașină. Am cîștigat un **bun** puțin sperat : oameni cu o gîndire înaintată.

— Oamenii se nasc trăiesc și... pleacă. Din acest punct de vedere bănuiesc că lupta e continuă, o flacără ce nu se stinge niciodată ?!

— Știți cum se întreține ?

— Nu știu.

— Învățînd bine lecția integrării umane : tînărul care vine la noi, de obicei cu suficientă carte, este format după **obiceiul locului.** Nu se formează, ne pare rău : nu rămîne !

Din acest moment, am căutat, drept partener de dialog, **un integrat,** un om, specialist tînăr, pentru ca adevărul despre cei care vin la **Confecția Focșani** să ne parvină din primă sursă. Iată o mărturisire, a Marilenei Tudose, ingineră, șefa atelierului de proiectare tehnologică și autoutilare.

Zice :

— Eu am fost asimilată repede aici, ca un **produs** nou. La început îmi era greu să mă obișnuiesc cu programul, cu disciplina locului de muncă, îmi venea greu să părăsesc „libertatea" studenției. Am simțit însă că oamenii lîngă care venisem sînt deschiși : în sensul că dacă analizam o problemă nu ridicau din umeri, nu strîmbau din nas că, vezi doamne, eu sînt o simplă stagiară și am început deja să-mi expun părerile. Am simțit că sînt ascultată și că au nevoie de mine. După trei luni eram **produsul nou** asimilat al fabricii.

— Reușita ține, credeți, numai de colectiv sau și de cel ce vine să se integreze ?

— Cred că întîi de toate trebuie să vrei : să muncești, să faci ceva în meserie. Sînt destui aceia, nu la noi, ci prin altă parte, care stau : vorbesc de stagiari. Cum motivează ? „Nu mi-au dat de lucru !" Dar de ce nu cer de lucru ? că doar n-au fost repartizați acolo, în concediu nelimitat.

— Ce credeți că n-au astfel de tineri ?

— Curaj, întîi de toate ; voință, în al doilea rînd. Trebuie să și curajul să discuți orice problemă, cu oricine. Să nu te limitezi la cît știi tu și în raport de asta să te retragi mai încolo sau mai încoace.

— E bine să participi la licitația de idei cu propriile tale idei !

— La noi e chiar așa : o adevărată licitație de idei. Colectivul de autoutilare, pe care-l conduc, nu lucrează de unul singur, ci cu toți cei care vor să gîndească, din toată fabrica.

— Cum se desfășoară „licitația" ?

— Întîi adunăm modelele, apoi rămînem la operația cea mai dificilă — pentru care propunem soluții. Mergem în experimentare cu două și trei soluții în paralel. Rămîne cea mai simplă și eficientă.

— Se supără cei care pierd ?

— Am asistat odată la o dispută între doi colegi, pe care îi știam oameni liniștiți : m-a surprins plăcut disputa lor fiindcă era creatoare. Astfel de „certuri" se întîlnesc doar cînd e vorba de fotbal.

— De supărare, înțeleg, nu poate fi vorba ; cum se dăruiește ceilalți oameni pentru o idee nouă ?

— Nouă în general se experimentează în secții, de către muncitorii de acolo. Ei văd despre ce e vorba : cît și cum îi sprijină partea aceea de nou. În alte unități, dacă vrei să introduci un dispozitiv, trebuie să lămurești muncitorul, să-l faci să vrea. La noi, oamenii vin la Necula, gestionarul de la SDV-uri, și-i solicită noile dispoziții.

— Care e, credeți, deosebirea dintre un muncitor și altul ?

— Conștientizarea : cel care lucrează dispozitivul știe totul sau aproape totul despre el : ce face în plus față de celelalte dinainte, cît îl ajută în muncă, în realizarea calității, cu cît îi sporește productivitatea și, nu în ultimul rînd, cîștigul.

Iar acesta îl convinge și pe colegul de alături.

Și, astfel, noul învinge mai lesne.

P.S. În timpul documentării noastre la Focșani, colectivul Întreprinderii de confecții se pregătea pentru o adevărată sărbătoare : la împlinirea aproape a unui sfert de veac de la înființare (evenimentul va avea loc anul viitor), directorul unității era așteptat, de la București, cu o merituoasă distincție — Ordinul Muncii clasa I.

Alte două unități vrîncene, prezente în acest grupaj, erau distinse cu același Ordin.

Vrancea străveche își arăta, astfel, o altă latură a eroismului ei.

Am intrat pe poarta Întreprinderii de scule și elemente hidraulice din Focșani, unitate recent distinsă, ca și anul trecut, cu Ordinul Muncii, clasa I, pentru locul I pe țară, cu gîndul că, în urmă cu aproximativ **10** ani, scriam despre un tînăr inginer stagiar, autor al unor foarte ingenioase soluții tehnice de fabricație a cuțitelor de strung. Acel inginer de atunci, proaspăt repartizat la Focșani, îmi mărturisea că foarte tînăra întreprindere focșăneană se confruntă cu o sumedenie de greutăți, între care lipsa de experiență, de tradiție. M-a impresionat, faptul că tînărul inginer n-a pregetat să gîndească, să creadă cu tărie că, în pofida acelor „pietre de moară", mecanica fină din Focșani are toate șansele de-a se impune chiar. „Prin intermediul revistei Flacăra, dacă veți scrie despre acest set de cuțite strung, îmi spunea tînărul inginer de atunci, se va afla că putem onora orice comandă internă, oricît de mare ar fi, la un preț de cost substanțial redus și de o calitate întru totul egală cu cele mai bune cuțite de strung aduse din import. Nu știu cît de mult va fi folosit reclama, ca să-i zicem așa, pe care revista noastră a făcut-o. Dar, iată, anii au trecut și acea întreprindere, cîștigă de cîteva ori titlul de fruntașă pe ramură și, mai nou, se clasează de două ori la rînd pe locul I pe țară. Firește, l-am căutat pe fostul meu interlocutor. Nu l-am putut întîlni. A plecat, între timp, la Iași, la Politehnică. Nici pe directorul întreprinderii, inginerul Laurențiu Weber, nu l-am putut întîlni. Era plecat la București, pentru a doua oară, Ordinul Muncii clasa I. În atari condiții, l-am abordat pe Corneliu State, inginerul șef al întreprinderii, care aproape că nu vrea să-și mai aducă aminte cum a fost la început, adică prin 1971. „Eu terminasem facultatea prin 1965 și lucram la Galați, pe profil mecanic. Cînd am văzut că aș putea lucra și la Focșani, eu fiind din Jariștea, un sat din apropiere, n-am mai stat pe gînduri, am venit imediat, așa cum au făcut-o mulți alții, ca inginerii Andrei Bordeanu, Mihai Negrei, Laurențiu Weber, directorul de azi, sau maiștrii Ștefan Mihalache și Gheorghe Turbatu. Entuziasm mare, încredere. Socoteala de-acasă nu se potrivea cu cea din tîrg. Am început cu niște cuțite de strung, o fabricație preluată de întreprinderea de Mecanică Fină din București, apoi cu niște freze cu plăcuțe brazate, adică lipite, tot de IMF — București. Producția marfă din 1974 s-a ridicat la aproape 100 000 lei. Anul trecut am atins o producție marfă de peste 1 miliard de lei. În fapt, fiecare succes a sporit numărul și importanța sarcinilor încredințate întreprinderii. Cu alte cuvinte, a crescut imens complexitatea produselor și, în paralel, a crescut și nivelul de pregătire profesională al întregii întreprinderi care a ajuns la o medie de categoria a IV-a. Astfel, grație unei dotări tehnice de ultimă oră, dar grație și profesionalismului manifestat de oamenii noștri, putem aborda la ora actuală orice produs din domeniul nostru, al mecanicii fine. Dar cîtă muncă și luptă, cîtă teribilă trudă, uneori încrîncenată, ca să ajungem la acest nivel care astăzi ni se pare normal, firesc ? !" Marele salt, aflăm, s-a produs în 1973, odată cu memorabila vizită din 8 septembrie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cînd s-a pus problema ca, pe capacitățile existente, să se dubleze producția. În numai doi ani, colectivul a dat măsura exactă a valorii sale, îndeplinind sarcina ce i s-a încredințat. Mai mult decît atît, ca urmare a încrederii cîștigate în fața conducerii de partid și de stat, la ființă, în anul 1979, o fabrică de elemente hidraulice pentru mașinile agricole. Începe totodată un amplu program de modernizare prin aplicarea celor mai bune, celor mai productive variante tehnologice, fapt ce duce în final la fabricarea unor produse cu cheltuieli mai reduse, la o productivitate mereu sporită și la o substanțială creștere a calității. Începută cu Corneliu State, inginerul șef al întreprinderii, și extinsă cu inginerii Aurel Cristea și Constantin Stefănescu, documentarea noastră surprinde faptul că amplul proces al modernizării a avut în vedere patru direcții : elementul om (s-a adîncit continuu procesul perfecționării profesionale, în paralel cu cel al pregătirii), elementul utilaj (s-a avut în vedere îmbunătățirea performanțelor tehnice pe întreg fluxul tehnologic), reorganizarea procesului de producție și dotarea fluxului cu utilaje specializate de mare performanță, inclusiv cu roboți industriali. Un loc aparte l-a ocupat stimularea gîndirii tehnice proprii, continuarea, adică, la un alt nivel calitativ, a acelui set de cuțite pentru strung despre care, cum spuneam, am scris acum 10 ani. Sînt cîteva repere ale amplului proces de modernizare în cadrul unei întreprinderi în care, acum zece ani, lipseau tradiția, înalta calificare profesională, dar care, cu toate aceste inerente greutăți, s-a așezat temeinic în rosturile ei, confirmînd odată în plus ideea că pentru a face, trebuie, întîi și-ntîi, să vrei.

Chipurile lor vorbesc tot despre demnitate

Transmite echipa de reporteri : NICOLAE GRIGORE MĂRĂȘANU, VICTOR NIȚĂ ȘI PAUL AGĂRICI ■

Omul care crede în eroism

S-o fi gîndit el, pe vremea cînd lucra la Turcent, la construirea unei căi ferate, că viața îl va tot purta, de colo-colo, pînă la malul mării și înapoi, oprindu-l în preajma Capitalei ? S-a gîndit, de ce să nu se gîndească ?, doar devenise muncitor în toată puterea cuvîntului, făcea parte dintr-o brigadă, avea în primire un buldozer, iar cei din jur ziceau despre el că-i priceput și harnic. Și-i mai ziceau să mai rămînă împreună cu ei, că asta-i treabă bărbătească și numai așa se dovedește bărbăția — luîndu-te la trîntă cu greul. L-au convins. Atîta doar că-și lăsase nevasta acasă, muncind într-o fabrică de încălțăminte de prin Moldova. A stat femeia ce-a stat. Vreo trei ani. Dar după ăștia n-a mai putut să rabde și Radu Mocanu s-a trezit cu ea alături, pe marele șantier al Canalului Dunăre-Marea Neagră. Du-te, Iulio, de-aici, ăsta nu-i lucru de muiere ! Dar ea, încăpățînată și mîndră tot ca el (doar sînt amîndoi din aceeași comună, din Mihăileni Botoșanilor) n-a vrut să mai plece. Încetul cu încetul s-a învățat cu ea aici, așa că nu i-a mai părut rău c-a venit, mai ales că așa scăpase și el de singurătate și vedea că nici ei nu-i merge rău. S-a calificat Iulia pe șantier, ca mecanic. Acum lucrează împreună cu Radu tot pe un șantier mare, acela al amenajării complexe a Argeșului. E de față să fi șantierist — zic cei din familia Mocanu —, dar important e să vrei să ajungi și să te menții muncitor bun.

Radu crede cu toată tăria că există muncitori de linia întîi. Nu doar cei care lucrează în sectoarele unde lucru nu-i deloc ușor la ureche (dar pe unde o fi ? — adăugă tot el), ci mai ales aceia care, prin voință și efort suplimentar, împing producția înainte. Prin ce știu. Prin ce fac. Prin ce-i învață și pe alții, mai tineri, să facă. Muncitorul de linia întîi este omul care crede în eroism ca într-un fel obișnuit de-a fi. Cu toate acestea, Radu Mocanu e un sentimental (de ce vor fi fiind așa toți acești aspri oameni ai șantierelor ? — iată una din întrebările la care trebuie să afle răspunsuri convingătoare autorii oricăror viitoare scrieri de proporții despre șantieriști : și, dacă vor ajunge să-l cunoască bine, nu le va fi greu). Citește mult, mai ales romane istorice ascultă discurile Sofiei Vicoveanca și se emoționează orideciteori aude „Crai nou" sau enesciana „Rapsodie a II-a". Și nu i se pare defel ciudat să-și amintească, printre frazele muzicale, ce-l farmecă, unele dintre clipele de cumpănă prin care a trecut. De parcă și-ar reciti jurnalul intim.

...În 7 februarie '85, pe un ger de minus douăzeci de grade, a venit Dunărea mare și-a rupt digul de protecție al stației de pompare de la Cernavodă. Schimbul lui era în concediu. Așa încît a trebuit să lucreze singur, cu rare întreruperi de cîte o jumătate de ceas, de joi pînă duminică la amiază. Au oprit băieții Dunărea ! — s-a spus atunci. Și vorba s-a tot întins. Asta l-a făcut mîndru și fericit. Așa cum mîndru e și de mașina lui, produs românesc, în care are deplină încredere. Cum să nu aibă, cînd utilajul pe care lucrează ar fi trebuit să reziste cam 30 000 de ore, iar acum a sărit din 45 000 și este în perfectă stare de funcționare ?

Și mai este un aspect prin care se particularizează muncitorul de linia întîi, spune Radu Mocanu. Acela că, în cazul nostru, al buldozeriștilor, dar și în orice alte cazuri, trebuie să ajungi să privești și dincolo de lama utilajului pe care-l conduci, dincolo de propria-ți unealtă. Eu unul nici n-aș cepe să fac o muncă despre care nu știu precis la ce folosește. Așa că mai merg și mai trag cu ochiul pe la planșete, îi întreb pe unii și pe alții și aflu, pînă la urmă, cum va arăta, în stadiul ei final, opera la care particip.

Și încă. Viața utilajelor se prelungește grație omului care lucrează pe ele. Iată, uriașa anvelopă a buldozerului pe care-l are Radu în primire se spărsese. Dar el văzuse, pe la alții mai vîrstnici, că se pot astupa asemenea găuri cu piroane și totul merge normal. A făcut și el așa și anvelopa a mai dus-o un an. Și o mai duce, ca atunci, cînd avea doar cîteva zile. Asta însemnînd o economie de zeci de mii de lei.

...Iarăși prinde a rememora. Odată, s-a surpat un dig și a ajuns cu lama mașinii la doi metri sub nivel, de s-au luptat ortacii ore în șir să-l tragă. Nu s-a speriat pentru că-i știa alături. Viața asta, de muncitor de linia întîi, te răsplătește din plin — chiar și numai prin faptul că o trăiești cu intensitate, clipă de clipă — pentru tot ceea ce, la un moment dat, ar fi putut să-ți pară greu. Dar, vorba lui Radu Mocanu, atunci cînd lași ceva trainic în urmă, o operă de dimensiunile Canalului de pildă (pe care l-a străbătut ca muncitor, pe toată întinderea dintre Medgidia-Basarabi - Cumpăna - Cernavodă), nu poate fi decît frumoasă.

S-o fi gîndit el acum, cînd buldozerul său continuă să lucreze la fel de neostenit ca atunci cînd l-a luat de nou, că va trebui să plece mai departe, că viața mai are a-l purta prin încă multe alte locuri ? Sigur că se gîndește, doar de asta a învățat Radu Mocanu să privească dincolo de lama utilajului și s-a străduit să ajungă muncitor de linia întîi.

DAN MUCENIC ■

■ Secretari prăpăstuiți — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ■

■ **I.T.B. — Exploatarea transport camioane-taximetre : „Urmare notei apărută în nr. 1670/19.06.1987 al revistei dumneavoastră, în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", referitoare la ajutorul prompt și dezinteresat acordat de conducătorul unui taximetru unui automobilist rămas în pană, care transporta un bolnav, vă comunicăm următoarele : fapta conducătorului auto **Cudinov Gheorghe**, a fost popularizată și prelucrată în toate unitățile noastre, dispunîndu-se totodată premierea acestuia."**

Ne bucură, fără îndoială, receptivitatea I.T.B.-ului față de situația semnalată, exprimîndu-ne de asemenea satisfacția față de faptul că în urma relatării noastre recente din rubrica „Scrisoare comentată" — în care sugeram reapariția în mijloacele de transport în comun a inscripției referitoare la rezervarea locurilor pentru bătrîni, invalizi, persoane cu copii în brațe, etc. — am putut constata deja un început bun în concretizarea acestei inițiative.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 al Capitalei : „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Asociația de locatari a blocului T 68, din ansamblul de locuințe Teiul Doamnei — Cheile Zănoagei, vă aducem la cunoștință că s-a luat legătura cu I.A.C.P.B. brigada a IV-a și s-a stabilit cu constructorul să se prezinte de urgență la Asociația de locatari pentru a se informa despre apartamentele care prezintă defecțiuni la instalațiile sanitare, în vederea remedierii acestora. În ceea ce privește sistematizarea în zonă (alei pietonale, alei carosabile, locuri de parcare auto, etc.) brigada a III-a din cadrul aceleiași întreprinderi va lua măsuri pentru executarea lucrărilor pînă la data de 30 iulie 1987."**

■ **Se întîmplă, uneori, ca o mare bucurie să se transforme și în... necaz ! Iată, în acest sens, relatarea lui Nicolae Iancu din satul Ungureni, comuna Corbii Mari, județul Dîmbovița : „La începutul lunii martie, a.c., în sala cinematografului „Independența" din Tîrgoviște a avut loc tragerea la sorți a cîștigătorilor concursului „Dîmbovița — vatră de istorie și cultură" organizat de Muzeul județean Dîmbovița. Norocul mi-a surîs și am avut plăcuta surpriză să devin cîștigătorul premiului întîi, urmînd astfel — după promisiunile organizatorilor — să mi se acorde un televizor color. Vă imaginați, cred, cu cîtă bucurie a primit această veste familia mea ! Numai că, au trecut mai bine de .. patru luni de la data concursului și chiar și în ciuda faptului că în nr. 2602 din 21 martie al cotidianului județean „Dîmbovița" au fost citate numele cîștigătorilor și, premiile atribuite, nici pînă în prezent nu am reușit să intru în posesia / televizorului promis. După ce mi-am pierdut atîta vreme încercînd să aflu rezolvarea acestei probleme, pur și simplu nu știu ce să mai fac...**

La rîndul nostru, ce sfat v-am putea oferi ? — Doar acela de a vizita într-o bună zi **Muzeul județean Dîmbovița** — organizatorul concursului — și să încercați să vă convingeți dacă televizorul color, între timp, nu a devenit cumva... obiect de muzeu ! Oricum, se confirmă din nou zicala românească... „obrazul subțire, cu sfeltuială se ține !"

■ **Consiliul popular al județului Cluj : „Verificîndu-se aspectele sesizate de Aurel Rus din Cluj-Napoca, str. Lăcrămioarelor nr. 6, bl. G 1, apart. 54, care solicită și relații cu privire la neachitarea de către Întreprinderea „Electrocentrale" din Cluj-Napoca a cheltuielilor de transport și a diurnei cuvenite personalului muncitor care acordă asistență tehnică centralelor din cadrul amenajării hidroenergetice „Someș", vă comunicăm : urmare sesizărilor făcute, forul tutelar al întreprinderii — Centrala industrială a producției energiei electrice și termice București, prin decizia nr. 208/R/1987 a hotărît anularea măsurilor de constatare stabilite de către controlul financiar intern, dispunînd totodată și restituirea sumelor reținute celor în cauză."**

Era, oare, atît de necesar ca „zelul" C.F.I.-ului de la „Electrocentrale" Cluj-Napoca să determine alți trei oameni să-și piardă inutil vremea punîndu-i pe drumuri ? — Încurcate mai sînt și „țițele" birocrației !

■ **Mai întîi am avut convingerea că Francisc Bonda din comuna Girnic, județul Caraș-Severin, dintr-un simplu capriciu, dorește cu tot dinadinsul să ne supună unui... test ! Pentru că, firește, cine și-ar putea imagina altceva citind o scrisoare care începe cu întrebarea „știți în cît timp se poate confecționa o jachetă ? ?" Sincer vorbind, gîndul ne-a dus la existența unui record în materie, fiind pregătiți să aflăm că o asemenea treabă se poate face cu iscusință chiar și în numai... cîteva minute ! Dar abia mai tîrziu am aflat că nu despre un test e vorba, ci despre cu totul altceva : anume despre faptul că omul, adresîndu-se în luna marie 1986 atelierului de croitorie din orașul Moldova Nouă în vederea confecționării a două perechi de pantaloni și a unei jachete (buclucașe ! — am adăuga), pînă în prezent nu s-a ales, în privința jachetei, decît cu promisiuni de genul „mai treceți pe la noi peste o săptămînă", „fiți fără grijă, săptămîna viitoare o veți avea" și altele, rostite cu un aer îndatoritor de către chiar șeful unității.**

Se subînțelege, întrebarea formulată la începutul scrisorii rămîne în continuare fără răspuns. Sperăm totuși că se va găsi careva dintre „mai-marii" meșterului croitor care să răspundă. Poate chiar și de ce se petrec asemenea întîmplări nedorite...

■ **Tribunalul Suprem al R.S.R. : „Vă restituim alăturat memoriul adresat dumneavoastră de petiționarul Meila Sever din Drobeta—Turnu Severin, comunicîndu-vă că Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 2222/1987, privind dosarul nr. 1852/1986, a admis recursul extraordinar, a casat hotărîrea atacată și a dispus rejudecarea cauzei la Judecătoria Drobeta—Turnu Severin."**

■ **În legătură cu solicitarea adresată nouă de Ioan Berki din comuna Vițioara, județul Cluj, un om aflat într-o situație deosebită, ne răspunde cu promptitudine și înțelegere **Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii** : „De comun acord cu Consiliul popular al comunei Vițioara, s-a stabilit ca Ioan Berki să fie încadrat în muncă la C.P.A.D.M. din comuna sa de domiciliu, urmînd să lucreze ca vînzător într-o unitate de desfacere a mărfurilor care urmează să fie deschisă la solicitarea cooperativei."**

■ **Uniunea județeană a Cooperativelor agricole de producție — Dolj : „Referitor la scrisoarea trimisă dumneavoastră de Gheorghe Ioana din comuna Pielești, satul Pîrșani, județul Dolj, în care petiționara semnalează că din dispoziția C.A.P. Pielești i s-a înființat în mod abuziv poprire din pensie pe considerentul că ar fi deținut teren agricol contrar prevederilor legale, vă informăm : din verificările întreprinse a rezultat că aspectele semnalate se confirmă și prin urmare, s-au luat măsuri pentru recuperarea drepturilor ce se cuvin petiționarei. Astfel, din debitul de 1 280 lei calculat din eroare s-a restituit, conform dispoziției de plată nr. 42/1987, suma de 256 lei, iar prin adresa nr. 143/1987 C.A.P. Pielești a cerut sistarea popririi înființată la D.P.M.O.S. urmînd să vireze în continuare diferența de bani reținută din eroare Ioanei Gheorghe."**

■ **Ne aflăm în plină vară și mii de bicicliști pot fi întîlniți zilnic pe arterele rutiere în drum spre locurile de muncă, spre casă, sau către zonele de agrement. Numărul lor ar fi însă cu mult mai mare dacă anvelopele destinate acestui atît de util și economic mijloc de transport ar fi de calitate, sau dacă pur și simplu... nu ar lipsi din magazine ! Remarca aparține mai multor posesori de biciclete de tip „Pegas" (printre care se află și Petrică Rarinca din Buceș, jud. Galați), sau de alte tipuri. Mihai Rusu din Baia Mare, str. Gheorghe Doja nr. 22 ne scrie, de pildă, că din toamna anului trecut își dorește anvelope cu [illegible]**

Scrisoare comentată

Un cîntar... două cîntare...

Fără îndoială, ca slujitor al condeiului este plăcut să constați că, după apariția unei relatări menită să atragă atenția asupra unor stări de lucruri negative, cei vizați manifestă receptivitate față de „apelul" lansat, căutînd soluții în vederea eliminării aspectelor incriminate. Iată, de pildă.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ HUNEDOARA cu o lăudabilă promptitudine, ne aduce la cunoștință :

Articolul „Poveste care mai trebuie cîntărită" apărut în revista „Flacăra" din 5 iunie 1987, a fost analizat de conducerea Combinatului Siderurgic Hunedoara, cu toți factorii implicați, clarificîndu-se motivele neutilizării celor două cîntare PHILIPS și s-au stabilit măsurile care să conducă la punerea lor în funcțiune, astfel :

Pentru că cele două cuptoare electrice de 100 tone din secția Oțelăria Electrică II, au fost puse în funcțiune în anul 1978 și respectiv 1979, iar cîntarele au fost asigurate numai în anul 1980, s-a impus ca podurile rulante de turnare (175/50/12,5 tone) să fie executate în varianta fără cîntar, urmînd ca la reparația capitală să se monteze cîntarele.

În situația creată, pentru experimentare s-a stabilit montarea unui cîntar la Oțelăria Electrică I, întrucît podul rulant de la această oțelărie nu necesită modificări. În anul 1981, s-a montat cîntarul la Oțelăria Electrică I, dar după o funcționare de cîteva zile, cu multe defecțiuni și staționări a podului rulant cu implicații tehnologice în turnarea oțelului, a fost necesară demontarea cîntarului de pe podul rulant.

În urma apariției articolului dvs., s-au inventariat elementele din componența cîntarelor, s-a intensificat finalizarea pieselor pentru reparația capitală a podului rulant în cursul trimestrului III/1987 și la execuția reparației capitale a podului rulant nr. 2, care se va realiza în trimestrul IV/1987, să se monteze un cîntar. Dacă rezultatele utilizării sînt bune, în cursul trimestrului I/1988, se va modifica și următorul pod rulant și se va monta cel de al doilea cîntar.

Departe de noi gîndul de a pune la îndoială promisiunile Centralei industriale siderurgice Hunedoara ; însă deși nu ne-am putea lăuda cu cine știe ce cunoștințe tehnice la nivelul specialiștilor în domeniu, nu reușim totuși să aflăm răspuns la o întrebare simplă, ce se impune de la sine : oare cînd te hotărăști să-ți cumperi pantofi — să spunem — este firesc ca mai întîi să-i comanzi și să-i plătești, și de-abia după aceea să mergi cu ei acasă ca să-i probezi, să vezi dacă-ți vin bine ?

Și doar în cazul de față nu-i vorba de pantofi, ci de ditamai cîntare PHILIPS, cumpărate pe devize !

26x1 1/2x1 5/8, dar cînd a reușit să-și cumpere, nici vorbă ca acestea să se potrivească pe roți, fiind... supradimensionate! **Mihai Lupu din Botoșani, Aleea Primăverii nr. 2, bl. S 2, apart. 6 ne relatează de asemenea că în speranța de a-și procura anvelope de mărimea 26x1,75x2 s-a adresat și producătorului — Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Luduș, județul Mureș, dar fără rezultat.

Desigur, nimeni nu poate invoca motive obiective care să justifice această stare de fapt, atît întreprinderilor producătoare, cît și direcțiilor comerciale județene fiindu-le la îndemînă — pe de o parte, printr-o mai bună organizare a producției, iar pe de alta, prin contracte ferme, menite să satisfacă cerințele cumpărătorilor — toate condițiile pentrau eliminarea neajunsurilor semnalate. Deci, eforturile nu ar fi prea mari pentru ca lucrurile să meargă... ca pe roate !

■ **Procuratura municipiului București : „Vă facem cunoscut că plîngerea formulată de Stelian Rotaru din com. Chitila, str. Rudeni nr. 35, Sectorul Agricol Ilfov împotriva numiților Clobanu Vasilica și Cerchez Constantin pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă prevăzută de art. 260 din Codul Penal a fost înregistrată la Procuratura Locală a Sectorului Agricol Ilfov sub nr. 1245/P/1987 și a fost trimisă, împreună cu actele anexate de cel în cauză, la Miliția Sectorului Agricol Ilfov pentru efectuarea cercetărilor. După finalizarea cercetărilor vă vom comunica soluția adoptată.**

■ Spune un proverb românesc, că omul gospodar își face vara sanie și iarna căruță ! Gîndind, probabil, după spusele proverbului, mai mulți cetățeni din localitățile prahovene Crivina, Poiana, Pucheni, Predești și Gorgota, s-au hotărît, acum, în plină caniculă, să se aprovizioneze cu lemne de foc și cărbuni pentru perioada de iarnă. Zis și făcut : s-au dus, conform programării, la Depozitul de combustibil nr. 113 din Crivina, aparținînd I.C.S.M.I. Ploiești pentru a le ridica, dar... ia-l pe șeful depozitului de unde nu-i ! A doua zi, pe 15 iunie — la fel. De-abia după amiază pe la ora 16 a sosit și acesta și a început vînzarea. Oamenii zic însă că nu numai ăsta-i necazul, că mai sînt și altele : anume că pe 23 iunie a sosit la depozit un vagon cu lemne de foc numai unul și unul, pe care Apostol Alexandru le-a distribuit cui a vrut ; că același A. Apostol le pretinde zilnic cărușașilor care asigură transportul la domiciliu diverse sume de bani ; că în ciuda programării, nu eliberează nimănui lemnele decît în schimbul unor „mici atenții" și cîte și mai cîte... Oricum, nu-i a bună să te joci cu lemnele de foc. Nu de alta, dar oricînd... te poți frige !

■ **Consiliul popular al județului Olt : „În urma verificărilor efectuate în legătură cu aspectele sesizate de Ion Marinescu, lucrător al Întreprinderii de produse cărbunoase Slatina, s-au stabilit următoarele : petentul a fost încadrat la această unitate în anul 1986, iar în luna noiembrie a aceluiași an a solicitat repartizarea unei locuințe. Întrucît listele de priorități privind repartizarea de locuințe pentru anul 1988 erau definitivate și aprobate, i s-a răspuns că cererea sa va fi analizată și soluționată în limita fondului de locuințe pentru anul 1987, ținîndu-se seama că era încadrat de mai puțin timp în unitate față de alți oameni ai muncii cu situații familiale similare. Însă, prin disponibilizarea unui apartament al cărui titular a fost transferat la Întreprinderea de aluminiu, la solicitarea lui Marinescu Ion, conducerea Întreprinderii i-a aprobat repatizarea acestei locuințe prin adresa nr. 4275/1987, astfel că petentul s-a declarat mulțumit".**

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACIU ■

Revenim publicînd în cadrul acestei casete săptămînale o listă a acelora care contrar obligațiilor înscrise în Legea nr. 1/1978 privind termenele de răspuns stabilite în legătură cu propunerile, sesizările și cererile cetățenilor continuă să ne rămînă datori cu răspunsuri la scrisori adresate : **Consiliile populare județene Gorj și Maramureș, Direcția Sanitară a județului Vîlcea, Uniunea județeană a Cooperativelor agricole de producție Argeș, Întreprinderea de mecanică fină București, Întreprinderea agricolă de stat Sagu, județul Arad, Întreprinderea de confecții și tricotaje București.**

Poșta redacției

Winkler Francisc — Lugoj, Predescu Rada — Tîrgoviște : Mergeți cu cartea de muncă la Oficiul de pensii. ● **Minea P. Ion — Tulcea :** Aveți dreptul. ● **Rusu Gheorghe — com. Rebra (Bistrița-Năsăud) :** 1. Da. 2. Da. 3. Nu. 4. Nu. **Șerbănescu Margareta — Cluj-Napoca :** 1. Consilului popular. 2. Da. 3. Da. ● **Dumitru Lucian — București :** Sfatul cerut este acesta : dați curs repartizării în muncă pe care ați primit-o și pictați în timpul liber. ● **Popa Costel — Constanța :** Dacă tratamentul a dat rezultate, continuați-l, cu avizul medicului care vi l-a prescris. ● **Sfedean Octavian — Arad, Varga Ștefăniță — București :** Adresați-vă ziarului care a publicat articolul. ● **Stănescu Gheorghe — Rm. Vîlcea :** Ne pare rău, dar vă rugăm să fiți încredințat că la noi nu a ajuns prima dv. scrisoare, iar a doua nu cuprinde întrebarea. ● **Hogaș Alexandru Gheorghe — com. Păstrăveni (Neamț) :** Legea nr. 4/1977 nu vă îndreptățește la cumularea pensiei I.O.V.R. gr. III, cu pensia C.A.P. ; deci trebuie să o alegeți pe cea mai convenabilă. Aveți dreptul însă la lot în folosință și produse. ● **Niță Marin — com. Periș (Sectorul Agricol Ilfov) :** Adresați-vă cu cerere Judecătoriei Găești. ● **Gheorghe C. Gheorghe — satul Valea Popii, com. Mihăești (Argeș) :** Dovada rămîne valabilă pînă se primește repartiția de porumb. ● **Tofan Gheorghe — Iași :** Mama dv. să depună cerere, însoțită de cartea de muncă a soțului, certificatele de căsătorie, de deces și de naștere, la Oficiul de pensii. ● **Dinu M. Dumitru — com. Comana (Giurgiu) :** Nu mai puteți fi încadrat ca pădurar, pentru că în 1985 ați produs pagube de 6 ori mai mari decît retribuția tarifară (Ordinul Ministerului Silviculturii nr. 80/1986). ● **Bran Maria — Comarnic :** Cererea dv. va fi rezolvată în acest an, odată cu darea în folosință a celor două blocuri aflate în construcție. ● **Calalb Gheorghe — satul Cotu Vameș, com. Horia (Neamț) :** 1. Registrul Agricol nu constituie titlu de proprietate, ci se completează, conform Decretului 692/1973, pe baza declarației scrise. 2. Puteți introduce la Judecătoria Roman acțiune de constatare a proprietății. 3. Autorizația de înstrăinare are o valabilitate de 6 luni cu posibilitate de prelungire pe încă 6 luni. ● **Grup de părinți ai elevilor din treapta I de liceu — com. Balcani (Bacău) :** Ministerul Agriculturii, prin C.A.P. Dealul Morii și Filipești — ferma Godovana, a achitat Școlii generale Balcani contravaloarea muncii depuse, prin tov. prof. Radu Emilian, împărțirea banilor conform legislației în vigoare fiind sarcina școlii și a Inspetcoratului școlar județean. ● **Hurmuzi Mircea — București :** 1. Pentru remedierea deficiențelor la antena colectivă, adresați-vă cooperativei care a executat lucrarea. 2. ICRAL Vitan a solicitat forului tutelar includerea blocului A10 în lista de obiective pe acest an pentru refacerea terasei, urmînd ca după obținerea aprobării să se programeze trimestrul și să se comunice asociației de locatari.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Largul orizont cultural — dimensiune a omului nou

Sosesc la redacția Flacăra, ca de altfel la orice redacție, numeroase scrisori în care oameni de toate profesiile și de toate vîrstele simt nevoia să ia o atitudine, să-și exprime o părere în legătură cu aspecte culturale de la noi sau din alte părți. Multe dintre aceste pagini, provocate de nevoia sinceră de comunicare, nu sînt lipsite de interes, iar altele sînt de-a dreptul remarcabile prin largul orizont de cunoștințe pe care îl dezvăluie la semnatarii lor. Fapt și mai tulburător : oameni care în viața lor de zi cu zi, la întreprinderea sau la instituția unde lucrează, nu au ca preocupare permanentă și obligatorie urmărirea fenomenului cultural, dovedesc un gust sigur în aprecierile pe care le fac și o ierarhizare precisă a valorilor din artă și literatură, dovadă peremptorie a unei împrieteniri profunde și de durată cu ele. E o caracteristică esențială a timpului nostru aceea ca omul să simtă nevoia să se împlinească armonios, să nu rămînă unidimensional, cu o personalitate redusă la o sferă restrînsă de interese. Complexitatea lumii în care trăim nu poate fi descifrată decît de un om complex, căruia nimic din ce este omenesc să nu-i fie străin, căruia nimic din ceea ce înseamnă sete de cunoaștere să nu-i poată fi ținut deoparte. Desigur, nu ne vom iluziona, nu ne vom închipui că s-a ajuns la acel stadiu ideal în care cultura a devenit pentru toți o necesitate stringentă ca aerul pe care-l respirăm. Ar fi prea simplu să gîndim așa.. ar fi prea frumos, însă neadevărat. Adevărat este însă că azi, la noi, posibilitatea de a accede la bucuriile spiritului există pentru oricine în egală măsură. Nimeni nu poate tăgădui că încă de pe băncile școlii se promovează o înțeleaptă politică de stimulare a interesului pentru cultură. Numai cineva răuvoitor nu poate vedea uriașele eforturi întreprinse de statul nostru pentru sporirea zestrei culturale a țării. Și doar așa se poate explica, de pildă, apariția într-un morman de scrisori sosite la redacție a unor pagini în care un inginer dezbate, cu dezinvoltura unui critic de artă, probleme ale plasticii românești de azi, sau acele ale unei spectatoare care nu se sfiește să-și rostească, din perspectiva beneficiarului, opinia despre un eveniment artistic controversat, sau acele ale unui economist pe care l-a entuziasmat o carte într-adevăr pasionantă. În fond, nu e vorba de a acumula haotic informații pentru a epata în diverse ocazii, ci a te construi cît mai armonios cu putință, în concordanță deplină cu cerințele epocii moderne care pretind, e-adevărat, o specializare extrem de precisă, dar, totodată, în condițiile socialismului, promovează cu perseverență tipul de om multilateral pregătit, capabil să scruteze cu luciditate ceea ce-l înconjoară și, în același timp, să se scruteze și pe sine însuși, dornic să devină o conștiință limpede a timpului său. Este dezideratul unei politici culturale de anvergură, pe care statul nostru o susține mai cu seamă după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd gîndirea revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a eliminat multe din șabloanele făurite în jurul noțiunii de „personalitate umană" și a indicat necesitatea creării unui om nou, liber pe destinul său și dornic să contribuie eficient la progresul societății.

În diverse ocazii, secretarul general al partidului a subliniat importanța decisivă pe care o capătă cultura în contextul vieții contemporane : „...aș dori să menționez rolul tot mai important ce revine literaturii, artelor plastice, muzicii, teatrului, cinematografiei, presei, tuturor mijloacelor de educație în formarea omului nou, în înarmarea lui cu cea mai înaltă cultură, cu concepția materialist-dialectică despre lume și viață. Așa cum am spus în nenumărate rînduri, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune și formarea unui om cu calități deosebite, cu o cultură înaintată, cu o concepție avansată — și în această privință toate domeniile pe care le reprezentați dumneavoastră au un rol de mare importanță. Doresc să-mi exprim convingerea că în anii ce urmează, împreună cu clasa muncitoare, țărănimea, cu întreaga intelectualitate, cu toți oamenii muncii, care desfășoară o intensă activitate pentru edificarea și dezvoltarea bazei materiale a socialismului, și dumneavoastră, toți cei care lucrați în domeniul culturii și științei, al literaturii și artei, veți face totul pentru a păși în rînd cu întregul popor. În felul acesta veți contribui ca societatea noastră socialistă să-și întărească și mai puternic coeziunea, ca omul de mîine să fie un om stăpîn pe destinele sale, cu o înaltă cultură, cu o înaltă civilizație materială și spirituală".

Este clar din acest vibrant îndemn adresat tuturor creatorilor cu cită încredere au fost ei investiți de către conducerea partidului nostru, ce misiune nobilă le-a fost încredințată : aceea de a nu precupeți nici un efort pentru realizarea nobilelor idealuri de umanism și dreptate, de echitate socială în patria noastră. Întotdeauna cultura a avut un rol modelator, un rol formator. Cu atît mai mult acest rol, pe care îl putem numi pe drept cuvînt revoluționar, se conturează și mai pregnant în actualele condiții, cînd edificarea de conștiințe nu mai reprezintă inițiative individuale, o activitate lăsată la voia întîmplării, ci o preocupare profundă și generală, care are ca rezultat ridicarea patriei socialiste pe noi culmi de civilizație și progres.

ION ANDRONE ■

Iubirea de frumos

Educația prin muzică

Doi savanți medici austrieci au stabilit pe calea cercetării științifice că inteligența unui copil ce este educat muzical poate crește cu treizeci la sută.

Este o terapie și un cîștig pentru omenire de o inestimabilă valoare.

Armonia, pacea stelară din Sonata lunii sau cantatele lui Bach, bucuria serafică din Mozart, avîntul rapsodiilor lui Enescu înalță sufletul omenesc iar copilului în creștere aproape îi dublează capacitățile intelectuale.

O distinsă profesoară de muzică îmi spunea zilele trecute cît de important ar fi ca în grădinițele din țară, muzica, studiului muzicii de la vîrsta dintîi, să i se acorde mai multă atenție. Avem viori și piane plăsmuite de mîini ale inteligenței românești, cîte n-ar trebui să lipsească din nici o grădiniță și chiar acasă, iar ora de muzică să fie zilnică lucrare asupra portativului mărturisirilor de mîrcol. Începută din grădiniță, susținută în școlile primare, ea, muzica, să devină almă mater în viața fiecărui copil, mai șties că un savant român, bizantinologul editor al muzicii bizantine Grigore Panțiru a dovedit printr-un cor de copii secoliți rebuturi afone că ou există urechi nemuzicale ci numai necultivate.

IOAN ALEXANDRU ■

Al cincilea premiu internațional

Despre trio-ul de suflători al Orchestrei Simfonice din Bacău am avut prilejul să scriu de-aproape de la constituire. Trio „Syrinx" impunîndu-se ca una din cele mai valoroase formații de cameră din țară. Ascensiunea foarte rapidă a celor trei absolvenți ai Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București — flautistul Dorel Baicu, oboistul Dorin Gligă și fagotistul Pavel Ionescu — se datorează nu doar talentului cu care ei sînt înzestrați, ci și unei munci migăloase cu fiecare partitură, înalței profesionalități de care dau dovadă. La mai puțin de un an de la constituire, ei obțineau premiul I la dificilul Concurs internațional de la Liège (Marea Britanie) rămînînd să se afirme și pe viitor la concursurile similare de la Ancona (1984 și 1985) și Stresa (1985) — Italia.

Promotori consecvenți ai muzicii contemporane, cei trei tineri [illegible] au cîștigat [illegible] ediții ale [illegible] „Zilele muzicii contemporane" [illegible] a fost [illegible] de-a doua oară [illegible] Ștefan Niculescu, Viorel Munteanu, Dorel Pașcu, Maya Badian, Nicolae Brînduș, Ulpiu Vlad, Ianeu Dumitrescu ș.a., dintre muzicienii români, Marco di Bari, Tereza Procaccini, dintre cei străini — cu ei de cr[illegible]ca de specialitate care [illegible] acordat Premiul A.T.M. pe 1986 pentru promovarea creației contemporane românești.

Aprecierile de care se bucură în țară și peste hotare au fost reconfirmate zilele trecute. În Elveția, cînd concurînd cu 30 de formații în cadrul celui de-al X-lea Concurs de muzică de cameră de la Martigny, Trio „Syrinx" a trecut fără emoții de fazele preliminare, interpretînd piesa obligatorie de Vivaldi pentru ca în finală să prezinte „Concertino" de Viorel Munteanu, piesă inclusă și pe primul lor L.P., apărut recent la Electrecord. Succesul a fost dublu, trio-ul primind premiul III, iar creația compozitorului ieșean fiind selecționată pentru viitoarele concursuri, ca piesă obligatorie, acest al cincilea premiu internațional întregind un palmares prestigios.

CORNEL GALBEN ■

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI"

Voci și lauri

Nu demult în sala Teatrului popular din municipiul Călărași, în cea mai tînără vatră de oțel a țării, a fost sărbătoare. Toți cei prezenți aici au trăit clipe de emoție, clipe ce vor rămîne de neuitat. Corul bărbătesc „Freamătul" a aniversat, printr-un spectacol de ținută, frumoasa vîrstă pe care a împlinit-o : 75 de ani de existență.

Oameni care au cîntat mulți ani la rînd în corul „Freamătul" au venit în acea zi să asculte vocile de azi și să aplaudie la scenă deschisă pasiunea și dăruirea, dragostea și patima pentru muzică a celor care au purtat și poartă la înălțime, cu mîndrie și [illegible] ștafeta muzicii corale românești. Unul dintre primii dirijori ai corului, Constantin Domnișoru, acum pensionar, dar cu sufletul mereu tînăr, a venit de la București, ținînd să fie prezent la sărbătoarea „Freamătului". Ovidiu Nițulescu și Tiberiu Grigorescu sînt și ei pensionari. Toma Caraiani la fel, dar în inima și sufletul lor, corul a rămas tînăr, (e condus azi de tînărul profesor Dumitru Buzatu) iar patima lor pentru muzica continuă să aibă și azi aceeași intensitate. Fiecare izbîndă, fiecare premiu obținut de „Freamătul" îi bucură. Și bucuriile lor nu se pot număra pe degetele unei singure mîini. „Freamătul" este laureat la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României". În vitrina cu premii figurează toate diplomele și trofeele ce se împart la marile festivaluri dedicate muzicii corale de la Sucoava, Pitești, Lugoj, Deva și Ilești.

La sărbătorirea ce a avut loc pe scena Teatrului popular din Călărași a fost prezent și compozitorul Ludovic Pacoag. Spectacolul s-a constituit într-un adevărat eveniment cultural în a cărui strălucire au contribuit și corurile invitate la festivitate, între ele afirndu-se Corul bărbătesc al Casei de cultură a sindicatelor Brăila, Grupul cameral „Camerata Dunării" al Casei municipale de cultură Călărași, corul de femei „Armonia" al sindicatului învățămînt, precum și corul de femei al întreprinderii de confecții Călărași.

Corul „Freamătul" s-a calificat în faza republicană a celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", festivalul pe scena căruia a fost, pînă acum, mereu încununat cu lauri. Iată încă un prilej de mîndrie pentru înfrățiți artiști amatori din Că[illegible]

IULIAN TĂLIANU ■

Vitrina artelor

Muzică

File din istoria muzicii românești

Recent, Opera Română din Cluj-Napoca a repus în scenă drama muzicală în patru acte **Horia**, de **Nicolae Bretan**. Creată încă în 1937, pe un libret propriu — având drept bază tragedia istorică datorată lui Ghiță Pop — ea a cunoscut luminile rampei în același an, în același oraș de pe malul Someșului, iar în noua montare clujeană lucrarea este privită cu alți ochi, din alte unghiuri de vedere, prin prisma materialismului istoric, în care amănuntele — fără a fi neglijate — scot în centrul acțiunii figura legendară a lui Horia, cu tot ceea ce simbolizează ea de veacuri.

Regizorul **Viorel Gombosiu** a pornit de la concepția **roții**, a roții care învîrte istoria, a roții care zdrobește fizic pe martiri, a roții veșnice în amintirea sîngelui vărsat de iobagi pentru eliberarea lor, a roții — simbol azi — care a întors cu toată forța și pentru totdeauna starea lucrurilor din România. Iată motivul pentru care unicul decor, simplu, sugestiv și economic, cu adiacentele sale, conceput de scenograful **Mihai Nemeș**, tulbură publicul. Pe roată se află biroul baronului Kemény, iar roata va trece ca un tăvălug peste această sinistră figură; din roată se conturează și casa lui Horia, cu grinzi asemeni tuturor grinzilor făurite de meșterii din Apuseni; o circiumă și, apoi, Cetatea Devei, se desprind și ele — cu cîteva elemente decorative — din aceeași roată; ea va deveni, spre sfîrșit, locul supliciului, la Alba Iulia, iar în final, în jurul roții pe care stă scris însemnul „HORIA REX DACORUM", corul de femei — care apare pentru prima și ultima dată în lucrare — va intona un coral aerat, simplu și cu atît mai înălțător, prevestind, parcă, vremurile luminoase ce vor veni și pentru care Horia și ai săi nu s-au jertfit zadarnic.

Fără a ne referi la creația propriu zisă, despre care noi am mai scris, trebuie să arătăm că actualul spectacol constituie o izbîndă certă a întregului colectiv clujean, în primul rînd a orchestrei conduse de tînărul Gheorghe Victor Dumănescu, apoi al interpreților din care s-au evidențiat Vasile Cătană (Horia), cu un glas bine timbrat, Mugur Bogdan și Ion Lazăr (Cloșca și Crișan), Georgeta Orlovschi (Ileana), o voce plăcută și calitativă, Ion Micu (Kemény) și Titus Paultuc (Nyil), cunoscuții și apreciații cîntăreți care ne fac bucurii ori de cîte ori îi ascultăm; în sfîrșit, Margareta Vîrban, Ion Todai, Rodica Toma, Ștefan Popescu, Marius Truicu-lescu și alții au avut, fiecare, contribuția lor, în roluri mai mult sau mai puțin episodice, conlucrînd strîns la ceea ce se numește un spectacol de echipă, realizarea strălucită a Operei Române din Cluj-Napoca.

În ordine cronologică, **Luceafărul**, operă într-un act, este prima lucrare — în genul muzical-dramatic — a lui Bretan. Ea a fost creată în anul 1919, cînd compozitorul avea 32 de ani și a devenit — în 1921 — prima premieră românească a tinerei Opere Române din Cluj, ce-și deschisese porțile cu doi ani mai înainte. Fiind, de la început, propriul său libretist, Bretan s-a simțit atras permanent de poezia eminesciană (dovadă și cele 200 de lieduri, sau opera **Eroii de la Rovine**), iar **Luceafărul** constituie o rezultantă a dramatizării genialului poem filozofic omonim, la care s-au alăturat și mai multe versuri din lirica marelui nostru poet. Suflul romantic străbate, din plin, întreaga creație, chiar cu unele referiri de limbaj ale perioadei romantismului german; mijloacele de construcție sînt aceleași ca ale operei tradiționale din epoca wagneriană-pucciniană, laitmotivele fiind clare, de la un capăt la altul opera fiind străbătută de ele; dar, ceea ce este mai important, melosul românesc se face simțit pretutindeni, prin ritm și chiar prin citate.

Prezentînd-o sub formă de concert, dirijorul Remus Georgescu s-a întrecut pe sine punînd lucrarea la punct, minuțios, doar în cîteva repetiții, intervenind chiar — acolo unde era strict necesar — cu experiența sa recunoscută de compozitor, în scriitura orchestrală, instrumeniștii aflîndu-se pe scenă și nu în fosa, vocile fiind, deci, în pericol a fi deseori „acoperite". Orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu" i-a răspuns, cu marea sa mobilitate și dăruire, iar cîntăreții Ionel Voineag (Luceafărul), voce strălucitoare și caldă, Dan Zancu (Demiurgul), cu plinătatea și timbrul său care se recunoaște imediat, Eleonoara Enăchescu (Fata de Împărat), muzicală, foarte penetrantă în acut, dar luptîndu-se din greu cu alama în registrul său mediu și grav, Ștefăniță Andreescu (Corăbierul), avînd și sprijinul corului Filarmonicii „George Enescu", maestru de cor Nicolae Bica, ne-au dăruit o seară plăcută, o filă din istoria muzicii românești.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Destinul unei promoții

Simpaticele întîlniri, după un număr rotund de ani, ale colegilor de facultate devin, în cazul absolvenților unor institute de artă, ocazia unui raport de activitate marcat de euforie, dar și de melancolie. Învinși și învingători există în toate profesiile, numai că în arte nereușita doare mai mult și, întocmai reușitei, e de notorietate. În afara alte profesii, o existență onestă este o existență onestă și nimeni nu-și îngăduie să-i judece traiectul. Pentru un om însă, care aspiră la succes — și ce student de la arte nu visează succesul — anonimatul înseamnă ratare. Nu poți rata decît vizavi de un țel mare, iar pentru artist, deși sub alte nume, marele țel e invocat în aproape toate cursurile.

Promoția 1967 a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" a sărbătorit, zilele trecute, două decenii de la absolvire și, cu acest prilej, a organizat, la „Căminul Artei" (etaj), o expoziție de pictură, sculptură, grafică și creație decorativă. Cei harnici și talentați creează — de regulă — prilejul, nu-l așteaptă. Organizarea unei asemenea expoziții e o treabă extrem de delicată; întrucît mulți din artiștii solicitați ori nu au ce expune, și aproape că nu se mai cheamă artiști, ori — din felurite pricini — nu mai răspund la apel.

La apelul promoției n-a mai răspuns decît jumătate, fapt ce ne duce cu gîndul, și nu fără temei, la perioada de înjumătățire a prețioaselor materiale fisionabile. Talentul unei promoții e un lucru complex, dar dacă după numai douăzeci de ani putem număra pe degetele a două mîini veritabilele reușite artistice, care cîte mai pot fi considerate reușite depline în finele unei vieți? Și ce rol joacă talentul într-o carieră artistică? Nu cumva e nevoie să invocăm, pe lîngă talent sau chiar mai presus de talent, o seamă de daruri ale umanului, puțin ori deloc discutate în biografiile de artiști? Ca, bunăoară, capacitatea de a separa, în propria-ți existență, esențialul de neesențial, imediatul de perspectivă, adevărul de amăgire. Ori poate-i mai important temperamentul. Ori un caracter bun. Ori toate acestea și încă multe altele.

Din cei care prezintă opere semnificative la „Căminul Artei" — semnificative, în special, pentru orientarea spirituală a generației — cîțiva au reușit, prin numărul și calitatea manifestărilor la care au participat ori le-au organizat ei înșiși, prin vigoarea și prospețimea ideilor, în fine, prin sprijinul ce l-au primit de la public, de la critici și de la diriguitorii vieții culturale, să se impună. Termenul e utilizat frecvent, cu toate că mai propriu ar fi să vorbim de faptul că nu ei, artiștii, impun, ci creația lor. În alte promoții există personalități afirmate și în social, firi dinamice, interesate să apară în prim planul vieții artistice. În promoția 1967, printr-o ciudată potrivire de destine, s-au întîlnit, venind din toată țara, ființe cu vocația solitudinii, meditativi și îndîrjiți, mai ales, în lupta cu sinele. De unde și originalitatea reală, de unde și expresivitatea artei lor. Pictorii **Ilie Boca, Eugen Bratfanof, Costin Neamțu, Angela Tomaselli, Vasile Chinschi, Letiția Oprișan, Petru Popoviei** înseamnă, în constiința publicului, tot atîtea motive de interes. **Elena Boariu** și **Vasile Olae** sînt desenatori vrednici și imaginativi, oameni ai graficii de presă și de editură, stimați pentru farmecul peniței și, tot pentru asta, solicitați. **Ion Berendea, Dumitru Rădulescu** și **Vasile Craioveanu** sînt ceramiști, care, pe fondul unei tumultuoase împliniri a școlii sculpturii ceramice românești, au reușit o pasionantă emancipare de ideile generale ale acesteia. **Filaret Oleier**, în tapiserie, **Valeria Truță Stoleriu** și **Vasile Jurje** în scenografie avansează, în tot ce întreprind, garanții de adevcare și calitate.

Mai trebuie spus că e prima expoziție de acest fel a unei promoții și, deci, a unor aspirații în diferite stadii de maturizare. Ideea e plină de stimul și ar trebui încurajată. Am vedea astfel cum lucrează timpul și ce învățăminte sînt de reținut din filtrajele lui. În plus, am pătrunde mai bine metoda unor profesori și, prin discipoli, și arta magistrilor.

TUDOR OCTAVIAN ■

Teatru

Bucuriile jocului

După exact două decenii, Kovacs Ferenc reia demersul său regizoral asupra dramei sentimentale a lui Alexei Arbuzov **Bietul meu Marat**, de data aceasta în compania unui terțet al secției române, pare-se cel mai redutabil și activ din ultimii ani: Marina Procopie, Corneliu Jipa, Radu Sas, pe scena teatrului din Satu Mare.

Justificarea reluării este convingătoare: dorința regizorului de a se raporta mai aplicat și mai reflexiv la o anumită tramă și la o anumită atmosferă psiho-socială de constant interes (o delicată poveste de iubire din Leningradul asediat și din anii de după război, înfrigurata căutare de sine și de rosturi esențiale în care se află angajat „unghiul", apoi „triunghiul" Lida — Marat — Leonidik), pe de o parte, credința că prin calitățile sale dramaturgice (intrigă, atmosferă, situații) piesa constituie un bun prilej de aprofundare a meșteșugului actoricesc, pe de alta.

Spectacolul se împlinește printr-o discretă insuflare a fosnetului, atentă captare a pulsațiilor sociale ce compun sinusoida celor aproape 20 de ani pe care-i acoperă acțiunea piesei. Apoi, printr-o judicioasă edificare a atmosferei și relațiilor dintre personaje, specifice fiecărei etape a evoluției lor. Precizia observației și transparența scrisului lui Arbuzov se regăsește în devotamentul calofil al întregului desen regizoral (amintind și acum, în pragul sexagenaratului acestui inimos om de teatru care este Kovacs Ferenc, formația sa literară). În sfîrșit, dovada cea mai la vedere a oportunității acestei premiere o fac actorii. Ei construiesc temeinic și frumos, și cu plăcerea jocului, Radu Sas are forță, căldură, discreție, punctează inspirat și cu firesc principalele momente ale evoluției tensionate și alît de stenice, în ultimă instanță, ale personajului său, Marat, cel care nu pregetă „să creadă în imposibil". La rîndul lui, Corneliu Jipa compune atent, nuanțat, drumul sinuos, cu izbînzi aparente și căderi mascate, înlănțuite pînă-n pragul ratării, ca și surprinzătoarea renaștere spirituală din final a lui Leonidik. În ce o privește, protagonista Marina Procopie alternează și echilibrează cu finețe candoarea, dîrzenia, gingășia, resemnarea și speranța care vertebrează existența obsedantă și înrîuritoare a Lidei, focalizînd itinerarele psihologice ale piesei.

O piesă de verificat succes așadar, bine gîndită regizoral și inspirat slujită actoriceste. Susținută, de asemenea, cu adevărare de scenografia Maria Gheorghiade. Un spectacol izbutit, gustat, căruia nu i-ar prisosi, totuși, o ritmare mai strînsă și o succesiune mai vie a celor 13 tablouri ce-l alcătuiesc.

VASILE SAVINESCU ■

CAP LIMPEDE

● Săptămîna cultural-educativă a municipiului Tecuci s-a constituit deja într-o veritabilă tradiție locală cu adînci rezonanțe în conștiința publicului tecucean. Ediția din acest an, a XV-a, a cuprins un evantai larg de manifestări care, prin marea lor diversitate problematică, a infuzat un plus de calitate și eficiență actului cultural-educativ. Ea a însemnat o antrenare plenară a factorilor responsabili, a instituțiilor de cultură și a organizațiilor de masă și obștești din componența Consiliului de Educație Politică și Cultură Socialistă a municipiului Tecuci.

Un loc important în programul săptămînii l-au avut acțiunile menite să contribuie la dezvoltarea conștiinței patriotice, la mai buna înțelegere a unor momente și aspecte de largă semnificație istorică din viața poporului nostru. Amintim aici simpozionul de deschidere „Tecuci — vatră de istorie și cultură românească", dezbaterea organizată de Muzeul mixt din localitate privind „Procesul de etnogeneză a poporului român în lumina noilor cercetări", manifestare organizată cu participarea unor cunoscuți specialiști de la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol" din Iași și de la Muzeul județean de istorie Galați, alte activități organizate de Comitetul municipal U.T.C., de Consiliul municipal al sindicatelor, de instituțiile de cultură din Tecuci și din cele două comune suburbane, Munteni și Drăgănești. **(Ionel Necula)**

● Sala de conferințe de la Dalles a găzduit de curînd — în linia unei mai vechi tradiții — un recital de pian, susținut de tînăra pianistă Oana Velcovici. Un program ambițios (Scarlatti, Beethoven, Chopin, Dinu Lipatti, Isaac Albeniz, Liszt), inteligent cumpănit, astfel încît să ilustreze o sensibilitate muzicală pliabilă pe stiluri diverse, o tehnică foarte bună, pusă la încercare de adevărate piese de rezistență și virtuozitate (**Mephisto — Walzer** de Liszt, **Sonatina pentru mîna stîngă** de Lipatti), o anume infuzie de romantism care a colorat în mod original întreg recitalul — sînt calitățile pe care Oana Velcovici le-a demonstrat din plin cu acest prilej. Tînăra pianistă (în prezent profesor de pian la Școala de muzică și arte plastice nr. 4 din București) este o prezență discretă, totuși prea discretă în viața noastră muzicală și pentru care podiumul de concert reprezintă o probă necesară și meritată. **(T. Radu)**

● Discret și modest, dar mereu atent la starea poeziei sale, Ion Chirlc, poetul din Galați, care debuta triumfător cu **Fiul uzinei**, poem premiat de **Luceafărul** acum peste două decenii, îl citim din nou, cu același interes, în ultimul număr al aceleiași reviste cu patru frumoase poeme în care viziunea asupra existenței perforează adînc, emoționează, ca în versurile: „S-ar putea ca lucrurile în lume să nu fie la locul lor / încă de la început, să se fi strecurat o greșeală / prin născocirea timpului, a secundelor, a acestui / devorator cu mii de capete. Între viață și moarte / s-ar putea să fi fost cîndva o stare / de îndelungă mirare, ca între cer și zbor / șvicnetul de aripă, ca ideea de vorbire dintre / forma gurii și forma cea mișcătoare a inimii..." **(N.Gr.M.)**

● Un interviu tonic publică prozatorul Ion Marin Almăjan în **Orizont** nr. 26, atingînd în cursul discuției cu George Dinu o serie de probleme vitale ale editurii „Facla" pe care o conduce, cît și ale propriei creații: „o editură trăiește prin valoarea colaboratorilor săi... Rutina, acreala, calculele meschine, minciuna, îmbătrînirea editorului sînt de o nocivitate aproape incalculabilă" ● Referindu-se la diversele manifestări ale provincialismului „de la margine" și mai ales „de la centru", Ion Marin Almăjan nu ocolește piatra de încercare a prozei noastre: „Ce se întîmplă cu țăranul român în noua sa ipostază, cu satul românesc, iată o întrebare la care nu s-a răspuns încă destul de convingător artistic". Interviul său se încheie cu o formulare cel puțin memorabilă: „cine propovăduiește ideea de frumos, trebuie să și trăiască frumos, așa cred eu". Urăm editurii „Facla", la cei 15 ani ai săi de activitate fertilă, să producă în continuare valori și destine pe măsura acestei devize durabile! ● În același număr din **Orizont**, criticul Mircea Mihăies realizează o schiță de portret cărcia îi pune un titlu (în contrast evident cu tonurile pastelate ale articolului) întîlnit mai ales în almanahurile estivale deasupra textelor sezaționale despre cascadori, dresori, parașutiști: **Școala curajului**. „Stilou strălucește în mîna lui asemenea unei flăcări, iar articolul are pregnanța unui verset din vechile cărți de învățătură". Ați recunoscut imediat, desigur, că e vorba de portretul tînărului critic Radu Călin Cristea ● Dacă Mircea Mihăies se referă la faptul că fotografia lui Radu Călin Cristea apare din cînd în cînd în revista **Urzica**, în gura de leu a literei C, din cuvîntul CRITICI (prin imaginația unui caricaturist inspirat care ilustrează rubrica pe care tînărul critic o susține acolo, alături de Laurențiu Ulici), atunci și titlul articolului publicat

Vitrina cărţilor

● În colecţia Lyceum a Editurii „Albatros", Ştefania Mincu publică o antologie Nichita Stănescu, însoţită de aparatul critic necesar apariţiilor din seria „Texte comentate" — tabel cronologic, prefaţă şi comentarii. Studiul critic care precede selecţia textelor, intitulat **Momentul Nichita Stănescu**, este o încercare de sinteză, „la numai 4 ani de la stingerea din viaţă a marelui poet", elaborată în jurul ideii că „Avem de a face cu o conştiinţă poetică ce-şi caută nu reprezentări ale sale sau ale lumii gata constituite (...) ci chiar actul intim de producere de sine, procesul inenarabil al trecerii în **semnul poetic**, acolo unde ea se poate elibera de modelele derivate din reprezentare şi din cunoaşterea lumii externe". Comentariul insistent asupra relaţiei semn poetic / cuvînt, uneori cu asociaţii interesante (cum este referinţa la Roland Barthes) ordonează lectura propusă de Ştefania Mincu. Adecvarea la statutul colecţiei este întărită cu argumente judicioase : /.Nichita Stănescu / nu numai că ilustrează poeticul, dar îl refundează, păstrînd cu tradiţia o legătură dialectică de continuitate-ruptură şi asumîndu-şi încă o dată, pe cont propriu, „cotajul limbii române", făcînd să înainteze în tiparele ei poeticitatea în genere". Cartea Ştefaniei Mincu devine, în această colecţie, un instrument de lucru al tuturor celor care socotesc literatura română drept unul din domeniile formării personalităţii, un instrument departe de a fi perfect, dar care deschide şi un orizont mai didactic asupra poeziei lui Nichita Stănescu.

● La Editura „Cartea Românească" s-a lipărit de curînd volumul de debut al tînărului critic literar de la **Familia**, Al. Cistelecan. **Poezie şi livresc** este o suită de profiluri de poeţi români de astăzi, ordonate după... capriciile unui „barometru" ingenios : „Barometrul livrescului în poezia noastră de azi e într-o continuă — de nu chiar ineluctabilă — urcare". Grila e tentantă, mijloacele criticului cu rafinament (o stim din îndelungata sa activitate publicistică), atît analitic, cît şi asociativ. Pentru Al. Cistelecan livrescul nu ajunge să fie un panaceu universal. **Conspect**-ul introductiv jalonează teritoriul cu primejdiile de rigoare : „dictatul gratuităţii", „rentierii convenţiei", pînă la concluzia tăioasă că „Euforici sau deceptivi, trăind în plină beatitudine a senzaţiei culturale sau apăsaţi de calvarul inconsistenţei eului şi al lumii, poeţii livreşti sînt poeţi ai crepusculului literar". O propunere de ieşire din această sentinţă : „Revitalizarea livrescului pare a intra într-o nouă etapă odată cu tehnicile intertextuale ale poeţilor tineri". Imparţiala acoladă teoretică — imparţială faţă de viabilitatea criteriului propus, livrescul — închide două sute de pagini critice, interesante nu atît prin lista de opţiuni propriu-zise, asupra cărora se poate discuta îndeajuns, cît prin autoconzura ironiei, funcţionînd ca agent al inteligenţei critice în misiune pe teritoriul alunecos al criticii de identificare.

● „Cu capete sfinte / Numai aureole. / Păpădiile verii. S-a spulberat / Credinţa în puterea lor de plutire. / Mînere minuscule / Aveau la umbrelele noi, străvezii. / Cu spiţe de aur : sub ele Amiaza părea mai uşoară / pleca / Leganîndu-se // S-a spulberat / Grăsuţa verii. Acum O doamnă roşcată, voinică şi sobră / Se va plimba printre zile ploioase / Fără umbrelă". Fără să ilustreze tonul general al noului volum de versuri al Carolinei Ilica (**Ephemeris**, Editura „Cartea Românească", 1987) desenul suav-ironic al pastelului citat îi surprinde totuşi sunetul fundamental. Senzuale, poemele acestui volum caută insistent surdina melancoliei, încă străină vitalităţii definitorii a acestei poezii. Cînd şi cînd, alături de premature, nităel cochete, regrete („Se duce de-acum tinereţea şi simţi / Că nu ai iubit îndeajuns") — mici şarade, mult mai convingătoare prin chiar încifrarea lor elocventă : „Ce legi tu acum, indiscretă conjuncţie, / Risul meu / De auzul / Unui copil / (Gropiţe în obraz şi răsfăţ în privire) / Soarta lui de a mea ? // Vino mai bine, de poţi, şi dezleagă, / Deznodă cîrlionţii părului său ; / Mai lung îi va fi / De l-ai şti descreţi." **(Şi)**

● A apărut numărul 50 din colecţia „Biblioteca critică" a editurii Eminescu, **„Liviu Rebreanu interpretat de..."**, antologie prefaţă şi aparat critic de Paul Dugneanu. Volumul, numărînd aproape 400 de pagini, intenţionează „conturarea unei imagini panoramice a scriitorului (omul, scriitorul, opera)", selectînd dintr-un material, evident, extrem de vast. Grupate după criteriul tematic, textele critice antologate alcătuiesc trei mari secţiuni : **Intervieuri, mărturii literare. Amintiri, portrete literare, evocări** şi ultima, **Prozatorul şi dramaturgul.** Interesat îndeosebi de direcţiile „clasice" să le numim aşa, ale interpretărilor date, în timp, de critica literară creaţiei lui Liviu Rebreanu, volumul alcătuit de Paul Dugneanu cuprinde totuşi şi texte re-

cente — datate 1986 — dar din categoria celor care continuă, detaliază, statornicesc opinii deja tradiţionale. Nu au intrat, din păcate, în intenţiile autorului acestei antologii „pulsul" receptării lui Rebreanu în rîndul criticii mai tinere şi nici încercarea de sinteză care a fost volumul coordonat de Mircea Zaciu cu prilejul centenarului scriitorului, după cum nici monografia **Tînărul Rebreanu**, semnată de Nicolae Gheran (prezente numai la **Referinţe critice**). Incerte unei astfel de întreprinderi, „absenţele" din sumar (mult mai multe, desigur) nu trebuie neapărat reclamate, ci poate înţelese în eventuala coerenţă a motivaţiei lor.

TANIA RADU

Cronica literară

de Romul Munteanu

„Sînt rău cînd nu scriu versuri"

Gheorghe Tomozei este un poet extrem de prolific. Privit în sine, faptul acesta poate avea urmări foarte diverse asupra carierei unui scriitor. Asaltat de numeroase plachete de versuri ce au apărut la intervale mai lungi sau uneori foarte scurte, publicul este în mod firesc avid de o înnoire continuă care nu se poate petrece într-un ritm atît de rapid. Criticii la rîndul lor devin sceptici în faţa unei uriaşe cantităţi de versuri ce nu au anunţat aproape un deceniu o evoluţie artistică de domeniul unei evidenţe imediate. Într-adevăr, Gheorghe Tomozei şi-a tors cuminte firul său liric, format în două ateliere de creaţie total diferite, ce poartă marca lui Tudor Arghezi şi Ion Pillat. Un anume descriptivism nostalgic, un veşnic **septemvrie** duios, prelungit într-o toamnă idilică şi fertilă, îşi are sorgintea în opera lui Pillat, fapt semnalat de critici la timpul cuvenit. Dar dincolo de limbajul muzical şi uşor auster, ţesut din pete de culoare tipice peisajului muntenesc, se configurează un erotism profund, drapat în răsuciri şi explozii sintactice şi lexicale ce trimit spre arsenalul artistic arghezian. Peste voluptatea pămîntului decorat cu case de lut şi ploi autumnale suave se grefează voluptatea frumosului feminin, a fulgerului iubirii ce supune fiinţa umană, unui cutremur total.

Cine l-a cunoscut pe Gheorghe Tomozei ştie că este ca'un Vezuviu din care lava de cuvinte explodează la intervale scurte. În acelaşi timp, autorul unor plachete ca **Pasărea albastră** (1957), **Steaua polară** (1960), **Virsta sărutului** (1963), **Noapte de echinox** (1964), **Poezii** (1965), **Patruzeci şi şase poezii de dragoste** (1967) etc., şi-a asumat poziţia gravă a poetului total, pentru care arta este ca un ritual sacral. Gheorghe Tomozei se identifică sufleteşte cu poezia pînă la starea de incandescenţă, dar în mod paradoxal, comunicarea experienţei dobîndite în universul său imaginar se face în chip lucid, nu în stare de transă. Scriitorul-artizan are fineţea meşterilor din atelierele de mare precizie. El se luptă cu cuvintele aşa cum se lupta arhanghelul cu diavolul : „/ M-aş vrea un irod al cuvintelor, / le-aş trece giturile de miel prin sabie / le-aş frînge greabănul suav cu biciul / şi le-aş îneca în lapte. Aş dobîndi liniştea, / nu le-aş mai ştiu pîndind în preajmă/". **(Uciderea cuvintelor).**

Adevărul este că de la început Gheorghe Tomozei avea disponibilitatea de-a scrie în mai multe feluri. Dar toate acestea erau **à la manière de...**, numai propria sa manieră nu se lăsa încă bine văzută. Ecourile din Pillat dau tonalitatea poeziei de atmosferă : „/ Septemvrie... căderi domol, pe-o carte, / frunze tîrzii din nucul cel bătrîn. / Rădvanul toamnei se zărea departe, / după himera clăilor de fîn /." **(Septemvrie).** Fără îndoială, într-o vreme cînd căile de înoire ale poeziei păreau total blocate, Gheorghe Tomozei adopta cu plăcere limbajul scriitorului uşor vetust. Aşadar, cuvinte de final de secol, un romantism discret şi duios, constituie un drum mai fertil de ieşire dintr-o realitate agresivă, decît coborîrea în fluxul existenţei cotidiene. Tonalităţile eminesciene sînt revigorate printr-o creaţie de tip mimetic : „Cerc-mbelşugat de astre / cade peste chip, şi-arare, / lunecînd prin frunze-albăstre / sună pleoapele amare /." **(Moartea poetului).**

Dar cum poetul putea să scrie în mai multe feluri, accesul spre o **suprarealitate**, uşor-fantastică şi ingenios absurdizată, este facilitat de reprezentarea unui univers poesc în care totul are aerul de poveste extraordinară : „numai bătrînul Stradivarius nu putea să doarmă, / în casa lui veche de piatră / înconjurată de o grădină fără arbori... / Sub bolta pipăia o luminare, / şi bătrînul cu buze de lemn / sfîşia întunericul cu mîinile lui de lemn / şi vorbea /" **(Stradivarius).**

Dar o dată cu **Noapte de echinox** (1964) şi **Poezii** (1965) se fac simţite enunţurile literare ce provin din logica urmuziană. Detaliile eteroclite sînt astfel reunite într-un univers comun, imposibilul coabitează cu firescul, iar poezia din explozia absurdului lexical- intră în fluxul cotidian aparent : „Îşi pieptănau părul cu alge / şi noaptea făceau focul într-un ceasornic, / într-o casă cu pereţii de apă. / Bărbatul se-mbăta adesea cu farul". **(Galben. era septemvrie).**

Multă vreme tînărul poet trăia din alunecări de teren ce proveneau din alte spaţii literare. Constatarea să că : „Scriem numai versurile altora", fiindcă „Toate versurile care se vor mai scrie pe lume s-au scris", nu este o afirmaţie de copil teribil, ci o asumare a unei stări reale. Era în 1969 şi Gheorghe Tomozei nu se descoperise pe sine nici în **Suav anapoda.** Jocul cu pastişa urmuziană se face cu eleganţă, dar după cum bine se ştie de şute de ani, **pastişa** şi **parodia** sînt doar exerciţii literare, preludii ce ar putea duce spre o voce originală în poezie Or, în **Suav anapoda** desfăţarea urmuziană se revarsă pe cele mai diverse planuri în tipuri de enunţare care au mai fost scrise : „Urcă în fiecare noapte la mine, la etaj, / vînătorul cu calul lui. Sună, destup odaia, îi aşez în fotolii / şi soot rachiul. Calul rontăie capodopere şi bea / discuri de patefon. Discutăm despre vreme. /"

Trecut prin toate „academiile ploii", viu şi „colorat de poftе", Gheorghe Tomozei încearcă marele salt în neantul existenţial, atunci cînd se simte „condamnat la singurătate" prin pendularea permanentă între **Eros** şi **Thanatos.** Acum ecourile argheziene se mai aud doar ca un fundal muzical. Poetul care părea să nu aibă acces apre nu culoar filozofic, cînd existenţa cu situaţiile ei limită se insinuiază în opera sa, se simte integrat într-o conştiinţă plenară : „şi era compusă din particule de sticlă, / din toamnă, din frică / şi eram toţi cu ea, sub lampa de seară / numai pădurea o ulfasem în ploaie, afară ;" **(Creaţie apocrifă).**

S-ar putea spune că Gheorghe Tomozei evadează din poezia faptelor minore, ţesute în versuri de un excelent artizan al cuvîntului, abia atunci cînd confruntarea conştientă cu condiţia umană l-a făcut să gîndească ca ins adult, eliberat de ...erile trecutului. Intîlnirea cu **timpul**, perceperea vremii prin anotimpuri şi virste, conferă poeziei sale o gravitate mai rar întîlnită înainte. Ajuns să respire „de unul singur", convins că a rămas cu o depunere pe un fundal de cuvinte, conştient că bătrineţea e o „arhitectură coruptă", iar unii mor „într-o limbă străină", Gheorghe Tomozei s-a descoperit pe sine după un lung înconjur livresc printr-o **suprarealitate fabricată.** Eliberat pînă şi de umbra ludică a lui Nichita, autorul **Catalogului corăbiilor** *) s-a detaşat prin eliminare (abandon) de o mare parte din vechile tautologii literare, venind înspre public ca un adevărat pom roditor, ce de mai mulţi ani la rînd îşi arată în luna **septemvrie — octomvrie — decembrie** — fructele sale specifice, fructele meditaţiei unui om conştient că respiră singur.

---

* Gheorghe Tomozei, **Catalogul corăbiilor**, Poezii 1957—1985 Prefaţă de Nicolae Manolescu, Ed. Eminescu, 1987.

CAP LIMPEDE

în revista **Orizont** are perfectă justificare ● Două grupaje masive de versuri publică dramaturgul Paul Everac în **Romania literară** nr. 27 şi **Orizont** nr. 26. Cel puţin două poeme remarcabile: „Jaftiera" şi „Lamentaţie pentru iubitele de fotbalişti", extrem de proaspete, ne fac să bănuim că multe din piesele dramaturgului sînt hrănite subteran de poezie, cum recentele viziuni poetice par să beneficieze în subsidiar de argumentaţia dramatică şi anvergura fastuoasă a scenei ● Extrem de agil sub armura sonetelor se desfăşoară spiritul de logician al lui Ioan Biris, exersat la floreta subtilă a raţionamentelor, în al III-lea episod al serialului dedicat **lingvisticii generative şi epistemologiei genetice** din **Orizont arădean**, numărul din iunie. O afirmaţie a sa este tulburătoare de-a dreptul : studiul sunetului a ajuns în lingvistica actuală la acelaşi adîncimi ale prospectării materiei ca şi fizica cuantică ● Revistele noastre literare sărbătoresc pe poetul Ştefan Augustin Doinaş, la a 65-a aniversare a zilei sale de naştere, cu propoziţii pe măsura acestui destin literar exemplar : „În succesiunea generaţiilor, după Cosbuc, Goga şi Blaga, consider că Doinaş este al patrulea poet foarte important pe care l-a dat Ardealul", (Lucian Emanoil) ● După abia 6 ani de la apariţia sa în S.U.A., Sida a ajuns în revista **Cronica** nr. 26 la al IV-lea episod din serialul pus sub genericul „Enigme ale medicinii" (corect : medicinei!) : „este mai bine să scriem şi să vorbim despre pericolul ridicat de SIDA, decît să păstrăm tăcerea asupra sa". Sau cu alte cuvinte, „cunoaşterea este antidotul tăcerii!" (Arcadie Percek)

● Pagina 9 a revistei **Cronica** pare, în schimb, pusă întrutotul sub semnul aventurii. Dacă noul episod al serialului „La limita umanului" se numeşte chiar **Aventura**, noul episod al serialului **Aventura romanului de aventuri** poartă titlul „Jocuri de copii" şi e scris într-un stil atît de... jucăuş de criticul Al. Dobrescu încît concluzia vine de la sine : „redactarea unui **poliţier** şi prinderea unui infractor au coborît pînă la nivelul jocurilor de copii..."

● O supriză de cea mai bună calitate este al IV-lea episod al serialului „Dracula" : (pseudo) istorie şi ficţiune" în care Ştefan Avădanei întreprinde o analiză semiotică, extrem de precisă în terminologie şi informaţie, a degradării unei realităţi istorice concrete în istoriografia occidentală. Concluzia cercetătorului este că ficţiunile din romanele, piesele, scenariile şi ghidurile turistice care conţin informaţii despre Dracula sînt extrapolări între diversele nivele ale discursului şi ale limbii: „Nevoia omului de ficţiune (adică de coerenţă interioară) s-a dovedit a fi mai puternică decît nevoia lui de istorie (adică de coerenţă interior-exterior)". Romanul **Istoria reală a lui Dracula şi a legendelor cu vampiri**, scris de Bram Stoker, este o ficţiune care degradează în egală măsură atît mitul cît şi realitatea ● „Să fii curat, să ignori" şi „Avantajele insomniei" sînt titlurile a două poeme semnate de Ioan Moldovan în aceeaşi **Familie**, pe linia cunoscutelor sale „exerciţii de transparenţă" : „Mi-am adus aminte de viaţă : ce ninge a mai nins !" ● Nicolae Băciuţ continuă seria **Dialogurilor între generaţii** cu un interviu luat tinerei poete ieşene Mariana Codruţ, în **Vatra** nr. 6. **(Ion Zubaşcu).**

Oriunde s-ar afla, mama rămîne mamă. Gîndul ei învăluie protector fiecare răsuflare a celui căruia i-a dat viață. Și cine nu știe, liniștea ei și-ar afla-o doar atunci cînd are certitudinea că pruncul său e bine, sănătos și în siguranță. Mamele pe care le vedeți în fotografie au această liniște, se pot concentra pe deplin asupra muncii fiindcă în chiar vecinătatea întreprinderii există un lăcaș de sănătate, un spațiu ocrotitor pentru copii.

Supravegherea medicală a viitoarelor mame, direct la locurile lor de muncă

„Griji, biruințl și uimiri încercînd, în preajma ta sta-vom ades"

Călărași este un oraș unde totul se ia de la capăt. Cu luciditatea și ambiția omului care vrea să cîștige un pariu cu timpul. Dacă azi, Călărașiul este un eveniment pe harta României, în spațiul lui în fiecare zi are loc un eveniment.

Acum cîteva săptămîni unul dintre ele a înscris în statisticile țării un nou lăcaș de sănătate. Unul destinat ocrotirii mamei și copilului. O maternitate cu 120 de paturi și o secție de pediatrie cu 160. Ele completează și încheie un complex monumental de edificii noi pentru spitalul județean. Urcăm pe o fastuoasă scară interioară a cărei funcție nu este pur estetică, asigură circuitele necesare într-o asemenea instituție, unde cei ce vin nu trebuie să întîlnească pe cei care pleacă, din motive strict medicale. Doctorița Lucia Dumitrescu, șefa secției de pediatrie, medic cu 22 de ani vechime dintre care 12 dedicați copiilor din Călărași, ne deschide cu satisfacție ușl de cabinete, de săli de operații, săli de tratamente, saloane, rezerve, săli pentru terapie intensivă, pentru blocuri de sterilizare, laboratoare... un angrenaj impecabil dotat, delicat și alb, unde se calcă în vîrful picioarelor, cu șoșoni de pînză și se vorbește în șoaptă, cu atenția încordată spre fiecare respirație, la ritmul fiecărei bătăi de inimă. Natalitatea în județul Călărași depășește cu peste 2 procente media pe țară, ceea ce vorbește, de bună seamă, despre munca exemplară a celor 630 de medici din teritoriu și din spitalul județean. Cu modestie doctorița Lucia Costăchescu, directoarea adjunctă a spitalului, afirmă că, fiind unul dintre județele mai tirzlu înființate „a fost pentru noi un avantaj și un dezavantaj totodată. Dezavantajul l-a constituit lipsa de experiență și, atunci am preluat ceea ce au făcut alții mai bun, străduindu-ne să evităm greșelile lor iar, totodată, să aducem lucruri noi, să venim cu ideile noastre". Dacă una din idei este veche de cînd lumea, redescoperită însă de medicina modernă, după un ocol, și ei îndelung, prin teorii și practici diverse în alimentația sugarului, alăptatul natural, alăptatul matern, cel puțin în primele 4—6 luni de viață a copilului. Revenirea cere însă perseverență în educația sanitară a mamelor, implică o urmărire medicală atentă a posibilităților biologice, a condițiilor de muncă și de mediu familial al acestora, ca și rezolvarea a numeroase probleme sociale. O altă idee — privește aplicarea terapiei ocupaționale în secția de pediatrie. Copiii internați uită că sînt bolnavi, și găsesc aici climatul de-acasă, de la grădiniță, de la școală și astfel, cu o stare psihică bună se însănătoșesc mai repede și nu pierd contactul cu învățătura. Pe vîrste, de la 6 la 16 ani, sînt antrenați la jocuri de inteligență, în partide de șah, lecturi (spitalul a organizat o bibliotecă pentru copii), la îndeletniciri practice.

Menținerea stării de sănătate a tinerei generații cere medicului în fiecare zi performanță profesională și devotiune, dar și conștiință civică, precum ne spune dr. Lucia Costăchescu, amintindu-ne că pentru medicii din județul Călărași acest fapt se acoperă cu fapte, fiind un județ într-o amplă mișcare demografică, fiind un județ-șantier.

Privim prin vitrinele de sticlă, spre cuiburile, unde nu putem să pătrundem, ale celor ce abia au venit pe lume, invocîndu-ne suavul vers al poetului din Lancrăm : „Griji, biruințl și uimiri încercînd, / în preajma ta sta-vom ades".

CICI IORDACHE-ADAM ■
Fotoreportaj de
ELENA GHERA ■

Un complex monumental de noi edificii — Spitalul județean Călărași

Bucuriși...

...griji de fiecare zi

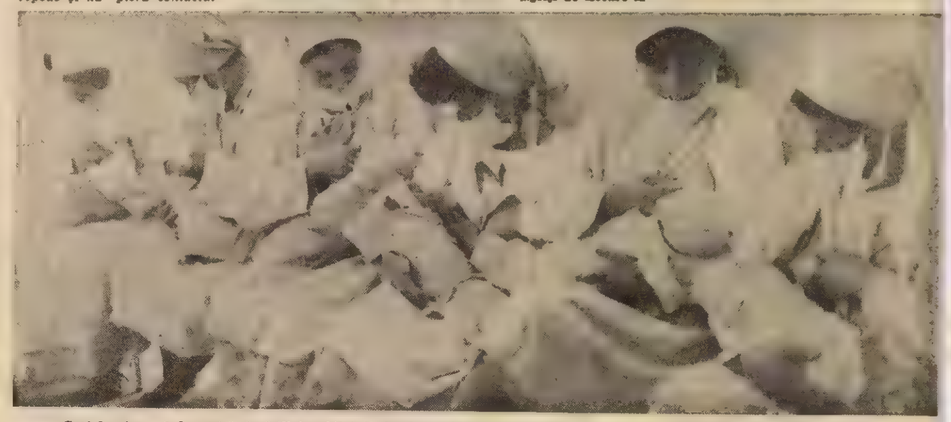

Gestul etern al dragostei și vieții înnobilat de lumina noilor maternități, unde, azi, vin copii pe lume la Călărași, ca pretutindeni în țară

Mami, nani ! Fuli Creșei Întreprinderii de confecții. Mamele pot lucra liniștite, micuții lor sînt ocrotiți cu devotament

Natura — sursa și resursa vieții

— Mircea Alexan, e să fiți surprins, n-am venit să ne învățați cum să folosim plantele medicinale, în ce boli, sub ce formă, așa cum indecbsie sînteți solicitat, am venit să vă întrebăm ce se face pentru ocrotirea lor, mai ales acum, în plin sezon de recoltare ? Profesorul Rácz ne spunea recent, că aveți remarcabile preocupări în acest sens. Chiar sînt ele amenințate ?

— Nu demult, la Muzeul „Antipa", a fost organizat — sub egida Comisiei pentru protecția naturii a Academiei R.S.R. — un simpozion unde am prezentat o comunicare asupra acestui subiect. Militățm pe cît putem pentru formarea unei atitudini de etică ecologică și în domeniul plantelor medicinale. În contextul în care acestea au o importanță economică în continuă creștere, fiind din ce în ce mai mult materii prime pentru industria de medicamente, prin recoltarea pe scară largă a unor specii din flora spontană devin amenințate nu numai specile în sine, ci ecosistemele, care pot suferi un dezechilibru ireversibil. Prin lucrările noastre am urmărit ca, în condițiile satisfacerii cît mai depline a necesarului în continuă creștere, să stabilim norme, metode și tehnologii menite să conducă la păstrarea sau chiar la ameliorarea potențialului productiv al speciilor.

— Dar o asemenea intervenție a omului asupra arealului de origine nu-l modifică în sine ? Preconizați să semănăm pe munți, de pildă, floarea de colț, în fînețe, mai știu eu care altă plantă aflată pe cale de dispariție ?

— Întocmai. Concluziile la care am ajuns sînt ca urmare a unui travaliu științific ce a parcurs mai multe verigi. Stabilirea conspectului florei medicinale din România, cu precizarea speciilor de importanță economică actuală și în perspectivă, cunoașterea pe specii, regiuni geografice și cantități (pornind de la lucrările de cartare existente), modelîndu-se, pe baza rezultatelor din producție, din ultimile trei decenii. S-a avut în vedere inclusiv conținutul în principii active asa fel încît să se recolteze numai din populațiile cu valori mari, ca și stabilirea cantităților ce se pot culege pe fiecare specie, astfel încît să se păstreze potențialul tuturora. Și, natural, stabilirea unor măsuri de refacere și ridicare, cum spuneam, a potențialului productiv pentru cele întens folosite, aprociindu-se, pe baza unui model matematic, (modelarea pe calculator a fost realizată de ing. Dan Crăciun), prioritățile. Noi am preconizat conceptul de „spontaneizare" în refacerea genofondului natural, stabilind, totodată, etapele și modul de efectuare a acestei acțiuni. Precum și analiza situației speciilor celor mai amenințate pentru care este necesară introducerea în cultură.

— Apelați la informatică, operați cu un concept, preconizați soluții tehnice, vă gîndiți la o întreagă etică ecologică, mărturisim că nu ne-am gîndit ca, în spatele firmei „Plafar" se ascund preocupări atît de multiple. Dar, oare, nu Trustul „Plafar" este cel ce recoltează ? Nu s-a ridicat prea zîrzîu, la asemenea măsuri ?

— Să vedem, mai întîi, cauzele ce duc la scăderea potențialului bazinelor din flora spontană, căci nu recoltarea, din vremuri imemorabile, pentru necesități locale, terapeutice, au pus problema diminuării bazinelor existente. Pe baza experienței directe, acestea sînt clasificate astfel : factori antropelci direcți, (adică, determinați de om) legați de exploatarea intensivă, factori antropeici indirecți și naturali. Dacă despre dispariția unor specii, prin exploatare intensivă, se amintește încă din antichitate (Plinus Secundus menționează distrugerea unor populații de Leserpitium în Cyrenaica), despre o adevărată periclitare a unor specii sau populații se poate vorbi, mai ales, în ultimul secol, cu deosebire în ultimele 5—6 decenii, concomitent cu dezvoltării industriei de medicamente pe bază de plante, devenite materii prime. Recoltarea unor cantități mari, depășind capacitatea de regenerare a speciei, a dus la situația ca unele să fie ocrotite ca monumente ale naturii. Se apreciază, în trecut, în zona carpatică a României se recoltau 5—8 tone de **Gentiana lutea** (Ghințura), produs uscat pe an. Profesorul Rácz citează bogăția în Transilvania, pînă în sec. XVII, a speciei **Angelica archangelica**, iar alți autori arată, la rîndul lor, că **Arctostaphylos uva-ursi** (Strugurii ursului) a rămas cu un areal restrins, insular, în două localități din țara noastră (Răchitișul Mare din nordul Moldovei și Beldioara din Munții Apuseni). Arealul acestei plante din nordul țării a fost studiat și completat de către prof. dr. doc. Traian I. Ștefureac și alți citiva cercetători. I. Borza deplingea, pe la 1929, metoda barbară de recoltare a florilor de tei prin doborîrea arborilor. **Vinca minor** (sasciul), în perioada 1963—1967, s-a recoltat în cantități de peste 400 tone plantă uscată pe an, ceea ce înseamnă circa 2 000 tone proaspătă. Dacă se aprecia că, prin 1965, în pădurile de cer și gîrniță din Banat se puteau aduna 800 tone pe an, în prezent, după estimările noastre, potențialul este de numai 15—20 tone/an ; scăderea drastică, de peste 40 de ori, datorîndu-se recoltării incorecte, prin smulgere, în loc de tăiere cu cuțite, foarfeci sau secori bine ascuțite ; mai mult chiar, aceasta era încurajată de un act normativ de calitate ce admitea prezența rădăcinilor în produs. Pentru păstrarea și regenerarea potențialului speciei, după aprecierile noastre, s-a limitat la 60 tone/an de pe întreaga țară, impunîndu-se metode corecte de recoltare, modificîndu-se actul de calitate. Pentru **Pinus montana ssp. mughus** (Jneapănul) ruperea distructivă a tuturor ramurilor, a ilustrat de asemenea, foarte bine legea acțiunii inverse. Se știe că jneapănul are un important rol în procesul de formare și menținere a solului, fiind un rezervor hidric, depozit natural de apărare contra lavinelor, atenuarea curenților reci, barieră contra pășunatului în pădurile de munte, protecție pentru moliduși de limită. Prin distrugerea acestuia se produce degradarea solului (i am soi format în 100—400 de ani se degradează, prin spălare, în 1—2 ani), eu activarea proceselor de pantă, alunecărilor, doborîturilor de vînt în moliduișul subiacent, avalanșelor, inundațiilor. Astfel de zone de exploatare necontrolată le-am întîlnit pe pantele vestice ale masivului Călimani (spre Toplița).

La același capitol al exploatării raționale se include și aspectul recoltării intense a părților subterane, a rizomilor și rădăcinilor. Desigur, rizomi, avînd funcțiile de organ de rezervă, au o concentrație mai mare de substanțe active decît părțile aeriene (de exemplu, în probele de analize la **Atropa belladona** — Mătrăguna — conținutul de atropină în rădăcină este aproape dublu față de în frunze, în plus, principile active nu sînt complexate de clorofilă, de care separarea este destul de laborioasă. Experiența noastră din ultimii 15 ani, confirmă punctul de vedere al specialiștilor (Grințescu, în 1942, I. Pop, în 1960, G. Rácz, în 1972) potrivit cărora recoltarea părților subterane duce la scăderea în cea mai mare măsură a potențialului bazinelor, putînd fi admisă numai la speciile dăunătoare (ex. **Agropyron repens** — Pirul) și la cele extrem de abundente și cu solicitări moderate (ex. **Taraxacum officinale** — Păpădia, **Arctium lappa** — Brusturele, **Petasites sp.**-captalan.

— Ce propuneți, în schimb ? Putem vitregi fabricile de medicamente ori laboratoarele **farmaceutice de** extractele respective, **de Atropa belladona, de pildă ?**

— Specialiștii s-au gîndit și la acest aspect, calea este introducerea în cultură, aplicarea spontaneizării, recoltarea pe cît posibil a părților aeriene.

Toi ce am spus pînă aici, ilustrează doar una din cauze, și care poate fi corectată, poate cel mai ușor, față de altele. Scăderea potențialului bazinelor datorată factorilor antropeici indirecți îmbracă o gamă foarte largă de influențe, prin intervenția activității umane în scopuri economice majore, cum sînt erbicidarea, **(a făcut să dispară Centaurea cyanus L.** — Albăstrelele, **Papaver rhoeas L.** — Macul **de cîmp sau chiar Matricaria chamomilla L.** — Mușețelul, **din culturile de grîu), modificarea landșaftului,** ca urmare a cooperativizării **agriculturii (în** vechea structură, vegetația abundentă pe haturi cuprindea numeroase plante medicinale), lucrările de ameliorare a solului (desecări, amendări). Cu deosebire, în Cîmpia de vest, mușețelul vegeta pe sărăturări, ameliorarea acestora a dus la modificarea Ph-ului și astfel el a dispărut. Ca și **Acorus calamus** — și **Obligeana** de la Bogata și Beregsău — jud. Timiș, Sînlandrei — jud. Bihor. Lucrările hidroenergetice, prin crearea lacurilor de acumulare au dus și ele la modificări profunde ale vegetației în zonele respective. De exemplu, pe malul Dunării, la Pojejena au dispărut cîteva specii hidrofile. Lucrările de curățire a pășunilor au afectat esențial vegetația arbustivă ; ces mai drastică scădere s-a înregistrat cu **Juniperus communis** — Ienupărul, **la** care suprafețele s-au restrins de zeci de ori în județele Caraș-Severin, Bihor, Hunedoara, Alba, în prezent posibilitățile de recoltare ajungînd sub 10 tone/an. De asemenea **Pinus montana ssp. mughus** — Jneapănul a fost distrus pe mari suprafețe prin arderi iar recoltele de mărces au scăzut pe total țară la mai puțin de jumătate în ultimii ani, în jud. Cluj chiar sub 20 la sută. În aceeași categorie de cauze ce afectează suprafețe mari ale unor bazine medicinale se situează și lucrările miniere de decopertare din Munții Călimani (au dus la dispariția a 1 200 ha de jneprinițe, spre exemplu) sau alte obiective economice de amploare. În categoria cauzelor datorate factorilor naturali — fenomen cu o frecvență mai redusă și cu implicații mult mai mici — am cita inundațiile și, îndeosebi, viiturile, ataciile unor boli și dăunători, perioade îndelungate și repetate de secetă (ca urmare a secetei din perioada 1961—1966, în județele Buzău și Brăila, densitatea la **Matricaria chamomilla** a scăzut în asemenea măsură încît, cantitățile recoltabile s-au redus de la 220—240 tone la numai 30—40 tone pe an), alunecări de teren...

— Știm cu toții că dezvoltarea modernă este o necesitate și că intervențiile asupra naturii sînt obligatorii pentru evoluția viitoarei societăți. Nu putem însă ca Robinsonii, de dragul plantelor medicinale din flora spontană, evident. Cum se pot ele supăni, cum se poate ajunge la o împăcare echilibrată ? Acum, o firesc să ne vorbiți de măsurile luate ?

— În scopul păstrării potențialului productiv al bazinelor de floră spontană se pot urma — și urmăm — două căi : atît de moderna concepție definită de Razoviță (în 1934) de a se recolta cantități în consonanță cu capacitatea de regenerare a populațiilor, precum și aceea de a interveni direct prin suprainsămînțare, prin împrăștierea de semințe în bazinele ale căror potențial a fost diminuat. Necesitatea asigurării unor cantități sporite pentru economia națională a condus la elaborarea unei noi strategii pentru menținerea potențialului productiv al florei spontane, cristalizat în conceptul de „spontaneizare" și, aplicat în practică sub forma unui plan cu caracter informativ în nivel național, începînd cu anul 1978.

Continuare în pag. 16

CICI IORDACHE-ADAM ■

„Să culegem plante medicinale cînd știm să le apărăm"

Largul orizont cultural —

Spectacol controversat, spectacol de excepție

Vă cer anticipat scuze, atît pentru îndrăzneala de a mă adresa dumneavoastră într-o astfel de problemă, cît și pentru stîngăcia scrisorii mele, căci trebuie să vă mărturisesc că mă adresez pentru prima dată redacției vreunui ziar sau reviste.

Motivul ? Iată-l :

De mai bine de un an și jumătate la teatrul Bulandra s-a pus în scenă, în viziunea regizorală a lui Alexandru Tocilescu, piesa „Hamlet". Numeroasele personalități artistice ca Nina Cassian, Leon Levițchi, Vladimir Streinu, Alexandru Tocilescu, Ion Caramitru, Dan Grigore, și-au strîns mîinile spre a ține piept unui titan al titanilor, William Shakespeare, unei capodopere a capodoperelor, „Hamlet". Și au reușit !

Și, după atîta amar de vreme, în locul laudelor, al admirației, în locul mulțumirilor care trebuiau aduse realizatorilor acestui eveniment teatral, pe cît de zguduitor pe atît de admirabil apar diverse articole și articolașe, străbătute de semne de întrebare, rezervate.

În tot cazul, un lucru este cert : un spectacol atît de controversat, este unul de excepție !

„Licențele regizorale" de care este acuzat Alex. Tocilescu, sînt sugerate de însuși autorul piesei W. Shakespeare.

Spectacolul „Hamlet" nu începe cu „sfîrșitul", așa cum susțin unii dintre autorii articolelor, ci cu ideea principală pe care o avansează Shakespeare, și anume cu rolul pe care îl joacă destinul „pînă cînd și-n viața unei vrabii" (Hamlet, act. III). Personajul în negru, care cîntă sau mai curînd care ne încîntă, la pian, este o minunată figură de stil, un simbol al destinului, care prin apariția sa destramă urzeala sîngeroasă de la începutul spectacolului, pentru ca odată cu ieșirea sa din scenă, drama sugerată la început, să devină realitate.

Și nici apariția celor doi clovni gropari nu este o „licență regizorală", ci materializarea unei idei a autorului însuși. În piesa din piesă, regele spune, adresîndu-se reginei, la un moment dat : „căci plînsul ride adesi iar risul plînge".

În piesa „Hamlet" a lui Shakespeare, Horațio hotărăște să bea ultimii stropi de băutură otrăvită, rămași în cupa pe care Claudius o pregătise lui Hamlet. La insistențele lui Hamlet, Horațio renunță. În spectacol, interpretarea lui Tocilescu, nu poate surprinde peste măsură, ideea fiind oarecum plămădită.

Muzica lui Dan Grigore (personajul în negru) este emoționantă, este o încîntare pentru orice ființă capabilă să recepționeze semnale emoționale. Cu cîtă măiestrie sînt subliniate momentele de maximă tensiune dramatică din piesă de mîna caldă a lui Dan Grigore !

Și cît de zguduitoare este scena de la sfîrșitul piesei din piesă, în care Hamlet dirijează nebunia generală, panica stîrnită de efectul pe care l-a avut deznodămîntul conflictului asupra lui Claudius !

De cîte ori revăd această scenă (căci trebuie să vă spun că mă duc din cînd în cînd să revăd spectacolul) plîng de emoție și rîd de încîntare.

Și dacă tot spectacolul s-ar rezuma numai la această scenă și tot s-ar cuveni să-i mulțumim genialului interpret al lui Hamlet — Ion Caramitru.

Dar, ca o umilă spectatoare s-ar cuveni să mă opresc aici.

În tot cazul, un lucru este cert : un spectacol atît de controversat, este unul de excepție !

Nu îndrăznesc să vă rog să publicați aceste rînduri, ceea ce vă rog este să transmiteți opiniile unui spectator (și sînt sigură că a unuia dintre miile de spectatori) atît realizatorilor spectacolului, cît, și mai ales, criticilor lui.

Ceea ce m-a determinat să adresez scrisoarea revistei „Flacăra" este, așa cum probabil v-ați dat seama, pasiunea mea „prea înflăcărată" pentru teatru.

CRISTINA ROCIU ■
București

Vernisaj

Unul din evenimentele cele mai plăcute ce au polarizat atenția amatorilor de artă din județul Buzău și nu numai a lor, l-a constituit vernisajul expoziției personale Florin Menzopol, cu lucrări realizate în ultimii doi ani. Absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu", Florin Menzopol a expus veritabile lucrări de artă monumentală, atît în frescă (pereție interior), la Casa de cultură a sindicatelor din municipiul reședință de județ, cît și la Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret (Buzău) — lucrări în mozaic.

Profesionalismul sever, vocabularul plastic, o cromatică specifică, toate acestea denotînd un profund mesaj implicat în artă, o nemăsurată și exemplară dăruire față de artă în general, un univers uman transfigurat de sugestiile vieții imediate, o imagine a unui artist singur cu sine însuși.

Numele lui Florin Menzopol a depășit deja granițele județului, fiind cunoscut, de altfel, în întreaga țară. De aceea, consider că expoziția sa merită să fie consemnată în revista **Flacăra**. Prezența sa la Sala Fondului plastic a Galeriilor de artă din Buzău, a oferit și oferă vizitatorilor, iubitori de frumos, o interesantă incursiune în domeniul artelor plastice, prin contemplarea unor autografe artistice ce aparțin unui nume de prestigiu al vieții culturale buzoiene.

DAN STROE ■
profesor, com. Sudiți-Aliceni, jud. Buzău

Cel mai mare sat al țării

Sînt un împătimit iubitor de folclor și, în general, de tot ceea ce ține de arta populară. Această nestinsă dragoste am primit-o din partea părinților mei, a bunicilor mei. Este, dacă vreți, o a doua mare pasiune a mea, prima fiind chiar meseria pe care o practic, cea de fizician. Dar de ce am făcut această paranteză poate prea lungă introducere ? ! Pentru a intra, desigur, în subiect. Pentru a vă declara, cu mîna pe inimă, că unul dintre locurile în care mă simt cel mai bine în București este Muzeul Satului și Artei Populare. Pe aleile sale, mă simt urmașul direct al tuturor țăranilor acestui pămînt. E-atîta liniște și-atîta înțelepciune și frumusețe străveche în preajma tuturor caselor ce alcătuiesc această fabuloasă lume a Muzeului, e-atîta adevăr și puritate a gîndului întrupat în artă, încît după fiecare vizită la Muzeul Satului mă simt parcă mai adevărat, mai înalt și mai puternic, mai al acestui scump pămînt numit România ! Aici, la Muzeul Satului, pe care n-am să încetez niciodată a-l lăuda cu toată puterea ființei mele, au loc, aproape săptămînal, o sumedenie de manifestări cultural-artistice de o deosebită însemnătate pentru cercetătorii folclorului nostru, pentru etnografi, dar ele sînt, și pentru iubitorii Muzeului, adevărate sărbători ale sufletului. Mă bucur că artiști de seamă ai teatrelor din București, dar și din țară, nu pregetă să vină în „poienele" Muzeului, minunate scene în aer liber, pentru a susține cîte un recital de versuri a căror tematică este, desigur, lumea satului. Alți artiști, cunoscuți interpreți de muzică populară, sau instrumentiști de prestigiu au ținut să dea farmec și culoare unor spectacole organizate aici, la Muzeul Satului. Ca un obișnuit al acestui veritabil lăcaș de cultură, aș putea spune că aici am întîlnit aproape toată floarea artei și culturii românești. Dar, totodată, am avut bucuria să-i întîlnesc aici pe mari meșteri mari ai țării, ceramiști, țesătoare, făuritori de instrumente de muzică populară, de măști, cusături, împletituri, podoabe, cioplitori în lemn, artizani de tot felul, meșteșugari ce au prețuit și duc mai departe tainele și frumusețea unor meserii străvechi, parcă de cînd lumea. O astfel de manifestare a avut loc mai zilele trecute, dar, spre regretul meu, poate și al organizatorilor, ea a avut un caracter prea restrîns. M-am dus cu inima plină de speranțe că voi reîntîlni meșterii de-acum un an, cînd ulița mare a Muzeului se transformase într-un uriaș atelier al tuturor meșteșugurilor populare. Anul trecut a fost o adevărată sărbătoare și ochiul nostru, al tuturor celor ce trecem în mod obișnuit pragul Muzeului, s-a bucurat și s-a înnobilat. În acest an, însă, am avut o strîngere de inimă. Oare de ce zilele creației artistice populare au fost atît de fără meșteri ? ! E-adevărat că, în absența cîtorva dintre ei, au avut loc cîteva frumoase spectacole, inclusiv demonstrații de măiestrie ale unor copii ce învață, în diverse cercuri de creație, tainele artei populare. Au fost, și acestea, fără doar și poate, foarte interesante. Dar eu am dus dorul unor meșteri pe care îi întîlnisem în anii trecuți. Am scris aceste rînduri și, deopotrivă, ginduri pentru a-i determina pe cei ce răspund de viața Muzeului să facă totul pentru ca viața acestui „cel mai mare sat al țării" să fie mereu proaspătă și curată, ca apa limpede și rece a unui izvor. Cine a băut apa adevărată a unui asfel de izvor, eu i-aș zice apă vie, nu o mai poate uita.

MIHAI SĂNDOIU ■
fizician, Întreprinderea „Electronica industrială", București

Consens deplin critică – public

Nu pentru că în presa noastră au apărut numeroase articole care au remarcat înalta valoare a cărții scrise de Nicolae Dragoș și Mihai Stoian, **Drumeț în calea lupilor**, simt nevoia să-mi exprim și eu admirația față de un volum dispărut urgent din librării. Dar, de data aceasta, așa cum mai rar se întîmplă, ex s'ă un consens deplin între comentatorii avizați și marele public cititor. Eu însumi nu sînt decît un simplu cititor (e drept, pasionat) și nu mi-aș permite în nici un caz să mă lansez în aprecieri pe care nu le-aș putea argumenta cu mijloacele unui critic literar. Dar, după ce am parcurs cartea (sînt unul dintre fericiții ei posesori) am simțit nevoia să mă întreb : oare de ce s-a stîrnit o asemenea vîlvă în jurul ei ? Numai pentru că e vorba de una din fascinantele personalități ale culturii noastre, savantul N. Iorga ? Doar fiindcă i se reconstituie, ca într-un film palpitant, etape ale existenței ? Desigur, mi-am răspuns, și acestea pot să fie o explicație a succesului înregistrat. Dar, îmi permit să cred, la baza lui se află mai ales dorința autorilor de a nu prezenta un noian de fapte fără nici o semnificație, ca să potolească o pornire firească a oamenilor, curioziatea. **Drumeț în calea lupilor** mi-a apărut — și probabil așa a apărut multora — ca o înălțată pledoarie pentru valorile umanismului care, chiar dacă uneori în istorie au fost batjocorite, pînă la urmă s-au dovedit de neînfrînt. Acesta este mesajul tulburător și generos al unei cărți despre care, cu siguranță, se va mai vorbi.

DUMITRU CARBUNESCU ■
economist, I.G.F.C.O.T., București

Ortografia numelor de străzi

Toponimele, ca parte integrantă a limbii și ca elemente valoroase ale patrimoniului cultural și spiritual al poporului, trebuie scrise în conformitate cu normele ortografice oficiale, elaborate de Academia R.S. România și incluse în **„Îndreptarul ortografic și ortoepic"** (ediția a IV-a, 1983, IOOP și „Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române", 1982, DOOM). Este prețioasă următoarea observație filologică, aparținînd acad. Al. Graur : „Rămîne totuși adevărat că esențialul în toponimie este de natură lingvistică, întrucît este vorba, în primul rînd, de a identifica termenul care au stat la baza denumirii (**„Nume de locuri**, 1972, p. 13).

În **„Codul poștal al municipiului București"** s-au strecurat cîteva denumiri ortografice în spirit neștiințific, integrabile în sfera agramatismelor. Vom examina, în continuare, numele de străzi scrise greșit și vom indica între paranteze grafia literară, în conformitate cu normele ortografice elaborate de Institutul de lingvistică :

BRATASANCA (corect : Brătășeanca, derivat din Brateș + -eancă),

FARCASANCA (corect : Fărcășeanca, derivat din Fărcaș + -eancă),

SEBESANA (corect : Sebeșeana, Sebeș + -eană),

SELIMBERG (corect : Selimbăr, așa cum a fost redat în **„Dicționarul enciclopedic ilustrat"** al lui Candrea și Adamescu, în MDE, și în **„Dicționarul enciclopedic român"** (IV), reprezentînd grafia tradițional-istorică a germ. Schellenberg), INTRAREA CENUSERESEI (corect : Intrarea Cenușăresei, în care al doilea termen reprezintă un derivat de la s.f. „cenușă"), STRADA DESROBIRII (corect : strada Dezrobirii, în care al doilea cuvînt provine din infinitivul lung al verbului „a dezrobi"), BUEREBISTA (corect : BUREBISTA, transliterare latinească a gr. Byrebista, ce apare în „Geografia" lui Strabon și fiind cea mai apropiată de aspectul fonetic autentic, adoptată de : **„Micul dicționar enciclopedic"** (MDE), DER și de „Dicționar de istorie a României", 1976), BUZOENI (corect : Buzoieni ; buzoian, derivat din „Buzău"), ALEEA CRAESTI (corect : Aleea Crăiești, în care al doilea termen provine din s.m. crai), EPURESTI (corect : Iepurești, derivat din s.m. iepure), GAESTI (corect : Găiești, derivat din gaie ; grafia corectă apare în DOOM și DER), POENARI (corect : Poienari, poiană), VALEA POENII (corect : Valea Poienii), NAMAIESTI (corect : Namaiești derivat din s.f. năma(e „viță cornută, vale" lat. animalia), STRADA RECREERII (corect : Strada Recreării, al doilea termen fiind genitivul singular al s.f. recreare, cf. DOOM), STRADA FLUERULUI (corect : Strada Fluierului) ALEXANDRU MACEDONSCHII (corect : Alexandru Macedonski), V. A. URECHEA (corect : V.A. Urechia), MARCIUS CAIUS CORIOLAN (corect : Marcius Caius Coriolanus sau CORIOLAN, cf. paragrafului 168 al „Îndreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație" 1983).

Edilii de pe Dîmbovița au dat dovadă de o prodigioasă imaginație lingvistică atunci cînd au creat cuvîntul **„zebru"** (Strada Zebrului) neatestat de vreo lucrare lexicografică românească. Acest hibrid lingvistic a rezultat, poate, din contaminarea s.f. **zebră** cu s.m. **zimbru**, cu influența fr. zèbre (substantiv de genul masculin).

Apariția unor asemenea agramatisme în lucrări care se ocupă de nume (e.g. de oameni, de străzi) trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru directorii de editură, pentru secretarii de redacție, pentru profesorii de limba română, pentru toți cei care doresc să păstreze nealterată dulcea limbă românească, moștenită din străbuni.

NICOLAE ANDREI ■
Școala generală 2, Călărași

Capodopere pe ecran

Vreau să remarc, pe această cale eventual, în paginile revistei **Flacăra**, faptul că, în ultima vreme, cinematografia noastră ne-a oferit o seamă de plăcute surprize. Se vorbește de ani și ani despre valoroasa ecranizată a acte.. Desigur filmul românesc are în vedere această necesitate dar aceasta trebuie să recunoaștem că o făcea cam stîngaci. Iată însă că au apărut pe ecranele noastre filme care contribuie la instruirea și educarea celor tineri pe o cale, aș zice mai rafinată. Mă gîndesc la seria ecranizărilor. Am văzut anul trecut **Intunecarea**, după Cezar Petrescu, **Pădureanca**, după Slavici și, de curînd **Cuibul de viespi**, după **Gaițele**, de Al. Kiriței. Acesta din urmă mi se pare a fi o realizare deosebită care face cunoscută spectatorilor din pușca multi-integrată de altfel, cît și ceva mai mult decît ea, un anumit fel de a vedea lumea acelor timpuri și acelor locuri din piesă. Felul în care regizorul Horea Popescu a definit pe ecran personajele, moravurile lor, cu mult umor, dar și cu multă artă, face ca acest film să se bucure de un mare succes.

Mărturisesc că, deși știu că numărul de spectatori nu e întotdeauna indiciul cel mai bun, mi-a crescut inima să văd zile la rînd mulțimea din fața casei de bilete sau ieșind din sală, schimbînd impresii. Filmul românesc are nevoie de suporteri. E un adevăr valabil în orice timp, dar mai cu seamă acum cînd se pune atîta accent pe legătura artei cu destinatarii săi.

Ecranizările sînt foarte utile. Ele aduc literatura în dialog cu cititorii pe o cale mai deosebită, poate chiar mai la îndemîna unor categorii mai largi de oameni. Consider că aceste ecranizări ar trebui să continue, preluînd și alte capodopere ale literaturii noastre.

MARIA ALBU ■
Hunedoara

dimensiune a omului nou

Eseuri despre artă ale unui specialist în tehnologia fabricației

Mă numesc Lazăr Radu și sînt inginer la Întreprinderea de rulmenți din Bîrlad, șeful serviciului „Pregătirea tehnologică a fabricației".

În timp, am reușit, cu eforturi, sacrificii și multă dragoste să-mi fac o colecție de artă plastică contemporană, cuprinzînd piese semnate de : C. Baba, S. Bătașa, C. Piliuță, V. Grigore, I. Muscelreanu, Elena Uță Chelaru.

Cînd preocupările mi-au îngăduit, am ținut să-mi exprim în scris gîndurile mele despre pictura artiștilor preferați, din care vă trimit, alăturat, cîteva.

Precizez că am făcut acest lucru la modul sentimental, din intuiție, fără pretenții de aprecieri axiologice, de erudiție.

Dacă socotiți că paginile mele prezintă interes pentru public și se ridică la exigențele revistei Flacăra, m-aș simți onorat publicîndu-le, considerîndu-le opinitle unui colecționar, în semn de prețuire și omagiu față de pictura românească.

La locul de muncă... și acasă

Corneliu Baba

Este suficient să privim un portret sau una din compozițiile cu țărani pentru a simți și înțelege mai bine forța de penetrație, puterea de seducție — miraculoasă și divină — a artei picturale, aceea de a face vizibil invizibilul, de a exprima inefabilul, de a sonda și releva esența și nu aparența, interiorul și nu exteriorul, profundul și nu epidermicul, psihologicul și nu conturul imagistic. Cred că datorită acestor virtuți ale artei creatoare, care se găsesc într-un grad distinct și ridicat în creația lui Corneliu Baba, putem afirma că, în constelația artei plastice românești din a doua jumătate a secolului XX, pictura domniei-sale se află la empireu, avînd cea mai puternică luminozitate, strălucire și reverberație.

Ceea ce însă mărește gradul de aureolare, constituind treapta cea mai de sus a creației lui Corneliu Baba — și care îi asigură locul de frunte și perenitate în pictura românească, — o reprezintă portretele și compozițiile cu țărani. Cine va dori peste 200, 500, 1 000 sau 2 000 de ani să-și facă o imagine despre țăranul român va trebui să citească pe Rebreanu și Preda și să lectureze tablourile cu țărani ale lui Corneliu Baba. Și aceasta, deoarece nici un pictor pînă la Corneliu Baba n-a reușit să redea, cu atîta forță și vigoare de transfigurare artistică, țăranul în toată complexitatea și structura sa interioară, a dramaticei sale condiții și existențe, a destinului său implacabil, ridicîndu-l la rang de simbol și paradigmă, introducîndu-l în legendă, în mit, în veșnicie. Durerea și suferința, răbdarea și resemnarea, puterea și slăbiciunea, teama și încrederea, credința și speranța, austeritatea și demnitatea, care se citesc pe chipurile și în înfățișarea țăranilor lui Corneliu Baba ne duc cu gîndul la icoanele din pictura evului mediu în fața cărora te apleci cu recunoștință și dragoste, cu venerație și evlavie, pictorul introducîndu-i astfel în lumea sfinților, a martirilor pe altarul pămîntului, pe care l-au muncit cu trudă și sudoare, cu lacrimă și sînge, fiind unicul scop al existenței lor, care să le ateste urma și omenia, permanența și eternitatea (conform crezului : „toate sînt pieritoare, numai pămîntul rămîne" !).

Despuiați de orice înveliș pitoresc, idilic sau bucolic, țăranii lui Corneliu Baba, prin firescul și gravitatea gesturilor, prin dîrzenia și vlăguirea mișcărilor, prin duritatea și fragilitatea chipului, prin asprimea și blîndețea trăsăturilor feței, emană o frumusețe interioară („frumusețe dureroasă") și o măreție lăuntrică, o lumină izvorîtă din durere și o aură de profunzime care ține numai de sublim și grandios.

Ori de cîte ori ne cuprind neliniști metafizice și întrebări existențiale — cine am fost, cine sîntem, de unde venim, unde ne ducem — va trebui să privim țăranii lui Baba pentru a ne recunoaște și a ne regăsi, ori de cîte ori, în momente de derută și cumpănă, vom avea nevoie de forță și tărie, de sprijin și suport, va trebui să privim țăranii lui Baba pentru a căpăta încredere și înțelepciune, consolare și cură, ori de cîte ori ne încearcă stări de zădărnicie, de reflux, de efemeritate, va trebui să privim țăranii lui Baba pentru a ne transmite sentimente de trăinicie și permanență, de unicitate și ireductibilitate.

La fel, în celelalte portrete de fete, femei, muncitori, intelectuali, se confirmă aceleași calități de mare psiholog, moralist și poet, ele constituind adevărate lecții de cunoaștere și modelare a omului. Și aceasta, deoarece, în portret, pictorul decelează atît aspectul fanic, cît mai ales latura critică, ocultă a ființei umane, reliefîndu-i coordonatele interioare fundamentale, care alcătuiesc și dau acea frumusețe superioară — etică și spirituală.

Pentru toate acestea, Corneliu Baba este denumit „pictor al omului", ca semn de prețuire și recunoștință unanimă față de cel mai de seamă artist plastic contemporan, a cărui operă este un mesaj patetic și vibrant adresat ființei umane.

Sabin Bălașa

Parafrazînd pe G. Călinescu, care spunea despre Camil Petrescu că nu-l primul, nici al doilea... ci unic în literatura română, se poate afirma că Sabin Bălașa este unic în arta plastică românească, orice încercare de clasificare și includere într-un curent, gen sau stil artistic, fiind hazardată și imposibilă.

Realistă și fantastică, mitică și metaforică, poetică și filozofică, simbolică și metafizică, polisemantică și conotativă, creația artistică a lui Sabin Bălașa emoționează atît afectiv cît și intelectual, provocînd și comunicînd nu emoții obișnuite, ci idei emoționante, realizînd frumosul suprem ca întrepătrundere deplină a ideii cu sensibilul, a spiritului cu materia. Poate datorită acestor însușiri, pictura lui Sabin Bălașa e mai mult sublimă decît atrăgătoare, prin proeminența ideii față de aparența sensibilă, fiind mai mult implicită decît explicită, mai mult interogativă decît afirmativă, tulburînd și chiar șocînd, provocînd încintare prin mirare și emoționînd, punîndu-te pe gînduri. De aici decurge și nota de modernitate care i se atribuie pictorului, creația domniei sale avînd și atributele artei moderne tocmai prin această conceptualizare a emoției, prin evitarea și depășirea tehnicilor și formelor fixe, prin folosirea fantasticului și fabulosului, prin realizarea unei picturi-creație în locul picturii-imitație.

Trăsătura principală care particularizează și chiar singularizează creația pictorului este acel romantism sui-generis, pe care specialiștii l-au denumit romantism cosmic, caracteristică definitorie — nu în totalitate însă — pentru opera lui Sabin Bălașa, pentru că, de fapt, pictorul pendulează între o viziune dinamică, heraclitteană, de esență romantică, prin impresia dată de o mare parte a tablourilor de mișcare și nemărginire de infinit și metamorfozare, de înălțare și coborîre, de aspirație și transcendență, romantism accentuat și prin propensiunea pentru culoarea albastră, pentru abordarea subiectelor mari de cuprindere universală și cosmică, pentru folosirea fantasticului și fabulosului, și o viziune statică, parmenidiană, de factură clasică, rezultată din senzația de incrementere și permanență, de absolut și etern, de imuabilitate și atemporalitate pe care o transmite o parte din tablouri (Țărm, Incrementere, Timpul, Piinea, Legenda, Somnul...) tendință reliefată și prin folosirea mitului care, după cum se știe, dezvăluie elementele eterne ale existenței umane, la care adăugăm hieratismul și statuarul, armonia și proporția siluetelor feminine, a nudurilor.

Ceea ce însă mărește gradul de interes și atracție a creației lui Sabin Bălașa este faptul că, în această realitate nemărginită în timp și spațiu, în acest cosmos nepasător și rece, pictorul plasează ființa umană care, prin dorințele, aspirațiile, idealurile, temerile, spaimele, gîndurile și năzuințele sale, umanizează și armonizează relația om cosmos, reprezentînd elementul stabilizator și nu perturbator, factorul antientropic și antialeatoriu, cel care se opune haosului, degradării și hazardului, realizînd și comunicînd astfel mesajul umanist și etic, patriotic și politic al operei.

La acestea adăugînd și faptul că prin abordarea unor teme de stringentă actualitate, dar în același timp perene și universale, cum sînt pacea, dragostea, copilăria, adolescența, tinerețea, maternitatea, lupta împotriva pericolului nuclear, etc., pictura artistului avînd și o rezonanță universală, putem spune că Sabin Bălașa este unul din pictorii reprezentativi din țara noastră și din lumea întreagă.

Constantin Piliuță

Ori de cîte ori privesc tabloul „Iarna la Botoșani", al lui Constantin Piliuță, mă văd copilul care am fost, fascinat și fermecat de imensitatea și puritatea zăpezii, de liniștea deplină și imobilitatea absolută a străzii care pornea de la marginea Tecuciului, dinspre Cudalbi, spre centru, cînd totul părea că stă sub zodia infinitului și a veșniciei, realitatea pierzîndu-și astfel dimensiunile spațiale și temporale. Aceasta este, cred, cea mai importantă calitate a picturii lui Piliuță, sugerarea, și transmiterea acelei senzații de permanență și imuabilitate, de liniște și calmitate, de infinit și eternitate, de „acasă", adică „de aici" și „de (din) totdeauna".

Astfel, nostalgic, prin forță evocatoare, sentimental și pur, atît prin folosirea acelui alb imaculat, inconfundabil și unic în pictură românească contemporană, cît, mai ales, prin metamorfozarea și esențializarea motivelor tematice, în special al florilor, Constantin Piliuță face parte din categoria pictorilor îndrăgiți și stimați a cărui pictură este mult căutată, apreciată și iubită.

Este suficient să „lecturăm" un peisaj sau un tablou cu flori ca să ne dăm seama că florile și-au pierdut materialitatea, fiind epurate de orice substanțialitate fizică și decantate prin sufletul creatorului, că natura nu mai este cea ce pare a fi, ea fiind mai mult „natura", pictorului „exprimîndu-i astfel coordonatele interioare : sensibilitate și noblețe, ingenuitate și lirism.

Abordînd peisajul sub o mare diversitate tematică — urban, rural, în toate cele patru anotimpuri ale anului — Constantin Piliuță reușește, prin acel laconism expresiv-reducție și simplificare a formelor, trecere în minor a figurilor, — prin accea impresie de apropiat-îndepărtat, sfîrșit-început, finit-infinit, urcuș-coborîș, să transmită o senzație de ușoară tristețe și singurătate, de ascuță și melancolie care te predispune la visare și poezie, la contemplare și dor, la nevoie de puritate și candoare. Tablourile cu peisaje din ținuturile natale ale pictorului — nordul Moldovei — transmit și creează aceleași stări și emoții pe care le încerci cînd asculți „Balada" lui Ciprian Porumbescu, sau citești pagini privind frumusețea naturii din opera lui Mihail Sadoveanu.

Din acest motiv, C. Piliuță este unul din marii peisagiști români, un pictor reprezentativ, reușind să redea, prin peisaj, atît firesa și propria-i sensibilitate, cît mai ales sufletul românesc, în tot ce are el mai caracteristic, mai frumos și curat, purtînd amprenta distinctă și nobilă a spațiului mioritic.

De asemenea, atît în pictură cît și în grafică — artistul fiind mare desenator — se mai remarcă înaltul umanism pe care-l degajă unele tablouri, prin maniera de reprezentare și exprimare a oamenilor simpli, de rînd — în portrete și crochiuri — a căror blîndețe și bunătate, înțelegere și împăcare cu soarta — dovedesc dragostea profundă a pictorului față de oameni, față de lume.

Vasile Grigore

Descinzînd din familia marilor coloriști români, de la Luchian la Ciucurencu, Vasile Grigore, după ani îndelungați de muncă și efort asiduu, reușește să se desprindă total, atît de mai marii săi înaintași, cît și de unele influențe foviste și tașiste din perioada de început, printr-o pictură autentică și originală, a cărei pecete este puritatea și sinceritatea expresiei, frumusețea plastică și lirismul cromatic.

Orice tablou creat de Vasile Grigore are calitatea primordială a picturii adevărate, aceea de a fi „o sărbătoare pentru ochi" și pentru suflet („o rază ce trece de la suflet la suflet" — Victor Hugo), transmițînd „bucuria curată" pentru orice categorie de privitor.

Solară, senină, stenică, într-un cuvînt apolinică, creația picturală a lui Vasile Grigore înviorează și exaltă, bucură și încîntă, luminează și încălzește, generînd stări de optimism și exuberanță, de jubilație și disponibilitate sufletească. Și aceasta pentru că majoritatea tablourilor pictate de Vasile Grigore sînt realizate în tonuri deschise și tente calde, în gamă majoră, obținîndu-se, atît prin eleganța desenului cît mai ales prin mariajul între culoare și lumină, o transfigurare poetică și melodică a subiectului abordat, de maximă intensitate și amplitudine emoțională.

Ca trăsătură esențială care particularizează și definește creația artistică a lui Vasile Grigore aș reliefa preeminența picturalului — prin pastă, tușă și culoare — fără a neglija forma, desenul, acea propensiune spre armonii cromatice — lirice și muzicale — care aureolează și farmecă, captivează și seduc.

Deși abordează teme obișnuite, comune, tradiționale, flori, nuduri, peisaj, portret, naturi statice, Vasile Grigore reușește, prin maniera proprie de a prelucra, potrivi îmbina, juxtapune culorile — în proporții echilibrate și raporturi contrastante — să realizeze armonii de culoare de mare frumusețe, care purtînd amprenta sensibilității și temperamentului, a sufletului artistului, conferă subiectului tratat acea notă de inefabil, de unicitate și specificitate.

Astfel, florile — care ocupă ponderea cea mai mare în pictura lui Vasile Grigore — se recunosc și disting cu ușurință prin senzația puternică de prospețime și ardoare, de delicatețe și vitalitate pe care o transmit, creînd stări de intimitate, de căldură și confesiune (prin folosirea tonurilor dominante de roșu și galben, a căror expresivitate este amplificată prin utilizarea petelor de negru sau maro închis). Florile lui Vasile Grigore sînt flori de primăvară și început de vară, proaspăt culese, purtînd în ele parfumul natural pronunțat, lumina cerului senin, căldura soarelui dogoritor și mireasma cîmpului după ploaie !

În portret, Vasile Grigore este mai modern, mergînd pe linia unei esențializări a modelului, imaginea fiind nedefinită, cele cîteva tușe mai pronunțate marcînd doar forme simbol, frumusețea tabloului fiind dată tot de armonia picturală, de ridicată calitate estetică.

Virtuos al armoniei picturale și magician, prin convertirea miraculoasă și misterioasă a picturii în cîntec și poezie, cu puteri orfice, prin vraja și forța de penetrație și înrîurire asupra sufletului omenesc, Vasile Grigore este o personalitate distinctă și proeminentă, o autoritate în arta plastică românească contemporană.

Ing. EUGEN RADU LAZĂR ■

Ei, dacă, totuși ar fi adevărat?

Am răsfoit de curînd o bibliografie mai neobișnuită cu titlul **Pellagra**, autor Harris H. F. (1919), cuprinzînd, pe 30 de pagini peste 800 de titluri ce aparțin cercetătorilor italieni, englezi, germani, români, pe o durată de timp ce se întinde între anii 1 800 și 1916. Obiectul acestei imense bibliografii este unul singur : multiplicitatea și polimorfismul unei simptomatologii ce apărea în urma unei alimentații cu exces de porumb în anumite condiții de subnutriție. Dar acest emoționant document de epocă s-ar părea că nu este revolut ; spiritul acestei cercetări revine obsesiv pînă în zilele noastre, valoarea experimentală a cercetătorilor contemporani conferind o continuitate acestui semn de întrebare care se întinde pe două secole : **existența în porumb a unui factor farmaco-dinamic activ, încă neidentificat și asupra căruia nu s-a spus ultimul cuvînt.** Iată o problemă care, să recunoaștem, este greu de conceput : este aproape ridicol să gîndim astăzi, că această cereală „comună" ne-ar putea oferi surprize. Dar ideea există — toată bibliografia oferă date asupra unor modificări produse în organism (uman și animal) ca urmare a unui exces alimentar cu porumb, în anumite condiții.

În contextul acestei cercetări de o amploare unică (nici un alt produs al Terrei nu s-a bucurat de două secole de atenție în care întrebările depășesc cu mult răspunsurile) se situează o cercetare românească aparținînd lui **Sergiu Al-George.**

Acesta este primul autor care, în cadrul unei preocupări de lărgire a contextului discuției asupra porumbului, (abordare ce pornește de la premisele unei patologii actuale modificată de excesele alimentare în proteine și grăsimi, deci opuse condițiilor de producere a pelagrei) încearcă să inverseze perspectiva : modificările patologice, pelagra, sînt pasibile de o reinterpretare modernă, discuția teoretică deplasîndu-se în sfera imunologiei. Concluzia unei confruntări amănunțite este aceea de echivalare a elementului lezional pelagros cu inducerea unor importante mecanisme imune, sau altfel spus, stabilirea unei relații între elementul martor, pelagra, și substratul imun.

Concretizarea și aspectul practic al acestei reinterpretări sînt materializate în articolul publicat în revista Igiena nr. 4/1981 cu titlul **Extracte din semințele de Zea Mays cu efect asupra răspunsului imun și implicații în patogenia pelagrei.** Prima parte a acestui articol se ocupă de efectul antialergic al concentratelor de porumb ; acest aspect face obiectul unui brevet, iar obținerea medicamentului propriu-zis aparține Institutului de cercetări chimico-farmaceutice (în prezent în faza de finalizare). A doua parte a articolului expune ideea cu totul nouă și cu neașteptate consecințe terapeutice — administrarea prelungită a acestor extrase determină în organism o depunere remanentă prin care s-ar obține o modificare a răspunsului imun, cu o perfectare a reactivității celulare, adică un efect de imunostimulare (imunomodulare).

Sergiu Al.-George, indianistul, care semnalează „marele spațiu de înțelegere a relației dintre arhaic și universal" în lucrările sale de beletristică se pare că a reușit, în calitatea sa de medic, un tur de forță asemănător în acest articol : acela de a semnala un nou „spațiu de înțelegere" a relației dintre prestigiosul „dosar secular" al porumbului și problemele de ultimă oră ținînd de sfera imunologiei.

În actualul context, cînd deficitele imune grave au ponderea ascendentă pe care o cunoaștem, iar eforturile cercetării mondiale de vîrf se axează pe căutarea substanțelor capabile să potențeze capacitatea de autoprotecție (imunostimulare) este normal să punem niște întrebări. Ipoteza de lucru privind acțiunea de imunostimulare prezentată în urmă cu cinci ani de Sergiu Al.-George (articol pe care n-a apucat să-l vadă tipărit) a fost înregistrată, controlată experimental, s-a concluzionat asupra ei ?

Dacă s-a infirmat, n-ar fi decît una dintre mile de încercări în care întreaga cercetare a lumii este angajată. Dar dacă nu s-a infirmat, dacă acest gigant cerealier, porumbul, ar putea să ne ofere o soluție în această dramatică luptă, atunci... Și dacă, totuși, ar fi adevărat ?

ELENA ȘTEFANESCU ■

UNIUNEA SOCIETĂȚILOR DE ȘTIINȚE MEDICALE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA DE IGIENA, BACTERIOLOGIE, VIRUSOLOGIE, PARAZITOLOGIE, EPIDEMIOLOGIE, PNEUMOFTIZIOLOGIE

IGIENA

REVISTĂ A SOCIETĂȚII DE IGIENĂ ȘI SĂNĂTATE PUBLICĂ

EXTRAS

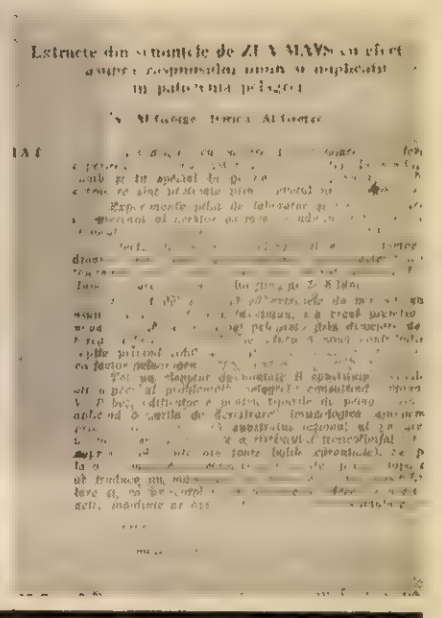
Extracte din semințele de ZEA MAYS cu efect asupra răspunsului imun și implicații în patogenia pelagrei

Ce știți despre STRABIMEX?

Fructificarea unei invenții înseamnă, aproape întotdeauna, ieșirea dintr-un cerc vicios. Cauza ultimă a aplicării ori a înmormîntării unei invenții o constituie, bineînțeles, un om sau mai mulți oameni ce conchid într-un singur glas, dar cercul vicios se întîmplă indiferent de bunăvoința sau de rezistența acestora. Ca să convingi de importanța și utilitatea unui lucru nou trebuie ca lucrul nou să poată fi cunoscut. Or, ca să fie cunoscut, e necesar mai întîi ca lumea să fie sesizată de importanța și utilitatea lui.

În cele ce urmează, încercăm să forțăm cercul vicios în care a intrat un aparat numit STRABIMEX. E unul din acele aparate, de care mulțimi de oameni au nevoie fără ca să știe în ce constă nevoia și cum poate fi ea soluționată. Se apreciază că în țara noastră ar exista cam 12 000 de copii cu strabism. Pentru părinții copiilor în cauză, corectarea strabismului pruncilor e o problemă. Înclin să cred că e o problemă care îi sensibilizează enorm. Am cunoscut pe cineva care-și conducea, de trei-patru ori pe săptămînă, fetița la o policlinică unde se găsea un aparat pentru exerciții ortoptice. E vorba de un aparat numit „Sinoptofor" realizat de I.O.R. complex și scump. „Sinoptofor"-ul are de regulă, alte întrebuințări. Dar e folosit și pentru corectarea strabismului prin exerciții ortoptice. Ședințele sînt scurte, pentru că solicitarea e destul de mare. Ideal ar fi ca în familiile cu copii strabici să se afle cîte un aparat mai simplu și mai ieftin, care să poată fi utilizat zilnic, un timp mai îndelungat.

Nevoia, prin urmare, e precizată. Cei care solicită „Sinoptofor"-ul sînt convinși că numai aici pot ameliora sau rezolva complet strabismul copiilor lor precum și perioada postoperatorie, în care, de asemenea, se lucrează pentru reeducarea și consolidarea vederii corecte.

De fapt, ar fi posibil și altfel și anume prin achiziționarea unui „STRABIMEX".

Ce este „STRABIMEX"-ul ?

E un aparat medical inventat de inginerul Dorin Goagă, în colaborare cu ing. Roland Ionescu și medicul oftalmolog Benone Cîrstocea. Invenția lui nu e rezultatul unei teme de cercetare inclusă într-un plan și nici a vreunui îndemn venind din familie și din grijile date de creșterea unui copil cu strabism. Dorin Goagă e specialist în electrotehnică și lucrează ca proiectant la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule București. E pasionat de fotografia în relief, pasiune din care a rezultat un aparat de fotografiat în relief. Dar asta ar fi o altă poveste. Ideea de a născoci un aparat portabil, relativ simplu de mînuit și nu tocmai scump l-a venit observînd cîți copii au trebuință de un astfel de aparat. Dorin Goagă e un om sensibil. Sensibil la suferința omenească. A creat un astfel de aparat pentru că se simțea în stare să-i creeze. S-ar fi simțit vinovat dacă nu l-ar fi inventat. A găsit toată înțelegerea la direcția Institutului unde lucrează, iar întîlnirea cu inginerul Roland Ionescu s-a petrecut chiar în biroul directorului. Aici, în Institut s-au creat, mai întîi, fondurile și modalitățile de realizare a prototipului. Oricîte nume i-am găsi acestei operații, ea poartă un singur nume. E, pur și simplu, o faptă bună. O inițiativă de oameni buni, capabili să intuiască dimensiunile suferinței la semenii lor. Centrala de Mecanică fină a făcut toate diligențele pentru pregătirea fabricației la întreprinderea de Aparate și Utilaje de Cercetare București (I.A.U.C.), care iarăși e o faptă bună. În momentul de față, se omologhează seria zero și se așteaptă comanda pentru fabricația de serie. O serie care poate fi apreciată la cîteva mii de exemplare.

Cîte, de fapt ?

Ar trebui ca Oficiul Central Farmaceutic București să înștiințeze Centrele Tehnico-Medicale din toată țara și ele să înregistreze opțiuni și, eventual, comenzi de la populație.

I.A.U.C.-ul nu-și poate îngădui să fabrice un aparat — ce costă, să zicem, în jur de 1 500 lei — în cîteva sute de exemplare și care să nu se vîndă, întrucît nimeni nu știe de existența lui. La cîteva mii de exemplare, costul aparatului ar fi considerabil mai mic.

La insistențele lui Dorin Goagă, s-au trimis în țară niște prospecte, dar fie că prospectele nu au fost suficient de convingător redactate, fie că n-au fost luate în seamă, nimeni nu știe nimic de „STRABIMEX — aparatul portabil pentru exerciții de corectarea strabismului". Asemenea aparate — în total, zece bucăți — sînt în dotarea unor spitale și policlinici. Profesorul Mircea Olteanu, șeful clinicii de oftalmologie a Spitalului Militar Central apreciază atît ideea cît și aparatul propriu-zis. Dr. Ion Banacu, de la același spital, crede că „STRABIMEX" ar trebui să beneficieze, în momentul de față, 3—4 000 de pacienți. Două autorități în domeniu certifică atît oportunitatea reușirii în producția de serie a aparatului cît și calitățile lui. Calități, de altfel, cinstite cu un premiu la Salonul de Invenții și Inovații — Constanța 1987 și susținute, firește, de un Certificat de Inventator (Nr. 89 656 din 20.02.1986).

Cîteva prezintă toate datele unui cerc vicios. E necesar ca un om să forțeze ieșirea din el. Am conversat cu Dorin Goagă pe această temă și nu am izbutit să ne fixăm asupra omului ce ar urma să îndrăznească.

Un coleg din redacție a aflat, din discuția noastră, de existența „STRABIMEX"-ului și m-a întrebat de unde-l poate procura. Părea extrem de preocupat de această. Inginerul Dorin Goagă crede că lucrurile pot afla o rezolvare astfel : cei interesați să adreseze unui Centru Tehnico-Medical opțiunea pentru aparat. Centrele Tehnico Medicale să trimită opțiunile cetățenilor (eventual sub formă de precomandă) la Oficiul Central Farmaceutic București, iar Oficiul Central Farmaceutic să dirijeze precomenzile la I.A.U.C.

Ne alăturăm ideii de bine a inventatorilor și a celor care au sprijinit realizarea aparatului publicîndu-i fotografia și scriind cele ce-am scris.

TUDOR OCTAVIAN ■

„Să culegem plante medicinale cînd știm să le apărăm"

(Urmare din pag. 13)

(Comunicat și publicat prioritar la cel de-al VII-lea Congres Național de farmacie, din același an, în colaborare cu ing. Fl. Crăciun, recunoscut și utilizat ulterior în lucrările de specialitate de către G. Rácz și M. Dogaru, O. Bojor, H. Popescu). Față de simpla suprainsămînțare, conceptul nostru are în vedere nu numai anumite populații ale unei specii, ci flora medicinală în ansamblul ei, toate populațiile din respectiva specie de pe teritoriul țării, precum și pe cele cu valoare medicinală într-o viziune integralistă. Sînt cuprinse și acele specii la care înmulțirea se face pe cale vegetativă. În afara răspîndirii materialului de înmulțire se efectuează, în unele cazuri, și alte lucrări menite să asigure plantelor condiții de vegetație și de dezvoltare optime. Răspîndirea materialului de înmulțire nu se întreprinde numai în bazinele diminuate, ci și pe alte suprafețe, cu condiții corespunzătoare cerințelor ecologice ale speciei (de exemplu, în tăieturi sau doborîturi de făgete pentru **Atropa belladona — Mătrăgună,** lacurile bălții pentru **Acorus calamus — Obligeană,** sărături pentru **Matricaria chamomilla — Mușețel).** Rezultatele acțiunilor respective sînt urmărite în timp. Metodica spontaneizării elaborată de noi și optimizată pe parcurs, în funcție de observațiile și rezultatele izvorîte din practică — își are și ea etapele ei, începînd cu pregătirea materialului de înmulțire (recoltarea la vreme a semințelor, păstrarea acestora pînă la sezonul de semănat, la temperatură scăzută), condiționarea lor, crearea unor micropepiniere (pentru speciile de înmulțire vegetativă) — pentru **Rosa canina** — Măcul de cîmp, **Rhamnus frangula** — Crușinul, **Samburus nigra** — Socul, **Tilia sp.** — Teiul și așa mai departe) alegerea terenului pentru plantare, arie etc., etc. Pentru evidențierea rezultatelor spontaneizării a fost tipărită și oficializată o fișă cu toate datele ce le implică pentru o urmă cît mai atentă a tuturor elementelor luate în atenție.

— **Și rezultatele ?**

— În cei 9 ani de aplicare s-au efectuat lucrări pe 9 383 hectare (în medie 1 042 anual) pentru 32 de specii. Am obținut reușite deosebite, de pildă, la specia **Gypsophyla paniculata** (Ipcărigea), în Delta Dunării, ducînd, pe raza comunei C.A. Rosetti, la mărirea cantităților recoltabile în stare preuscată, de la 0,8 tone, în 1977, la peste 14, în 1986, fără periclitarea populației respective. La **Arnica montana — Arnică,** densitatea în bazinele unde s-au efectuat lucrările respective, s-a mărit de circa 3,2 ori (măsurători efectuate la Poiana Horei, jud. Cluj). Experimentele, efectuate cu plantarea de colțe de muguri de **Atropa belladona — Mătrăgună,** la Slănic Moldova, au permis ca, după 3 ani, să se poată face o nouă recoltare, de aproape 5 ori mai mare, iar experimentele întreprinse la Salonta, jud. Bihor și Vărșand, jud. Arad cu **Matricaria chamomilla** au evidențiat o creștere a densității cu 230 la sută pe suprafețele unde s-au executat lucrări de spontaneizare și chiar cu 286 la sută, acolo unde s-au întreprins și operații ușoare de afinare a solului (prin discuire). Pentru alte specii s-a trecut la preluarea lor în cultură, cum ar fi **Acorus calamus — Obligeană,** înființîndu-se o plantație la Satchinez, jud. Timiș (în imediata vecinătate a rezervației ornitologice) pe o suprafață de 8 ha. Pentru **Viola tricolor** (Trei frați-pătați) — o cultură la C.A.P. Recea — Cristur, jud. Cluj. Aș mai menționa tot ca un rezultat ce ne bucură, crearea unor linii de tei cu port arbustiv de o înălțime mai redusă, de 2—2,5 metri destinat special producției de floare din care se vor planta circa 85 ha, pînă în 1990, cu intrarea în producție la 3 ani în loc de 7, așa cum se întîmplă la arborii cunoscuți pînă acum.

Prin toate acestea tindem să transpunem în viață, ceea ce atît de adevărat spunea un gînditor francez, Joseph Joubert, acum, mai bine de un veac „Am primit lumea ca o moștenire și nu-i îngăduit nimănui să o deterioreze ci, fiecare generație are obligația să o lase mai bună posterității". O tulburătoare actualitate azi, pentru natura în care trăim. Cu atît mai mult pentru acea părticică a ei menită să ne furnizeze [illegible]. I-aș sfătui pe toți cei ce s-ar [illegible] culeagă plante medicinale, numai dacă știu să le și apere, să le și ocrotească.

Embleme ale eroismului românesc

Mărăşti • Mărăşeşti • Oituz

2. „NECLINTIŢI ÎN IDEALUL LOR...“

Iarna anului 1916 şi primăvara lui 1917 au pus la o grea încercare poporul român, capacitatea lui, transmisă prin veacuri, de a depăşi momentele de restriste şi de mari primejdii. În Moldova, singurul spaţiu românesc liber unde s-au retras vremelnic armata şi autorităţile centrale, ca şi o parte a populaţiei din zonele ocupate de inamic, s-a desfăşurat o gigantică operă patriotică de refacere a potenţialului militar în vederea reluării luptelor.

Condiţiile erau deosebit de vitrege. Resursele de hrană, combustibili şi medicamente se dovedeau insuficiente, iar grava epidemie de tifos şi febră recurentă secera mii de vieţi. În ciuda tuturor greutăţilor, printr-o mobilizare exemplară a energiilor întregii naţiuni, îndeosebi a maselor muncitoare de la oraşe şi ale ţărănimii, s-a reuşit într-un timp scurt refacerea capacităţii combative a ţării.

La sfîrşitul acestei perioade, în iulie 1917, armata română, reorganizată şi instruită după noile cerinţe ale cîmpului de luptă, era mai puternică, mai suplă, cu un moral ridicat, capabilă să desfăşoare operaţii ofensive şi de apărare de mare amploare. Aflat pe frontul din Moldova, generalul rus Nikolai Monkeviţ, nota în acele zile, cu vădită uimire dar şi cu admiraţie : „Patriotismul românilor, energia morală, spiritul de luptă rămăseseră neclintite, disciplina era neatinsă. Un măreţ avînt combativ însufleţea armata reînviată şi consolidată ; ofiţerii şi soldaţii aşteptau cu nerăbdare bătălia, pentru a se răzbuna de nereuşitele din 1916 şi a elibera teritoriul invadat“.

Toţi cei care au urmărit, de aproape sau de la mare depărtare, procesul atît de dificil al renaşterii puterii militare a României au fost surprinşi de moralul ridicat al naţiunii noastre, de încrederea fermă în victoria finală care însufleţea pe fiecare cetăţean al ţării, ca şi pe toţi fiii ei aflaţi la datorie sub drapel. Preşedintele Ligii anglo-române, lordul Bessbereugh declara în vara anului 1917 : „Neclintite în idealul şi omogenitatea lor, guvernul, armata şi poporul român au continuat să lupte cu acelaşi eroism. Forţele întregii ţări au fost reorganizate şi spiritul poporului român este acela al unui popor care are neclintita convingere că trebuie să învingă“.

La Mărăşti, unde baioneta devenise regina bătăliei

Conform planului întocmit de Marele Cartier General, care prevedea reluarea operaţiilor ofensive de către forţele române şi ruse aflate pe frontul Moldovei, Armatei 2 române, de sub comanda generalului Alexandru Averescu, îi revenea misiunea să înainteze pînă pe valea superioară a rîului Putna, „să atace viguros“ şi să cucerească puternicele rezistenţe inamice de la poiana Încărcătoarea, de pe dealul şi localitatea Mărăşti, iar cu forţele de la flancul sting poziţiile întărite de pe dealul Momîia (cota 630) înlesnind astfel acţiunea ofensivă a aripii drepte a Armatei 4 ruse, cu care se învecina la sud. „Ostaşi ! — spunea comandantul marii unităţi române în ordinul de zi dat în ajunul bătăliei. — A sosit momentul mult aşteptat de toată suflarea românească, de voi însă cu bună seamă mai mult decît oricine, să reluăm lupta pentru a răsturna zăgazul uricios dincolo de care se aud gemetele părinţilor, fraţilor, copiilor noştri, sub apăsarea vrăjmaşului hărpăreţ. Nu uitaţi că reluăm lupta pentru cea mai sfîntă cauză şi anume pentru izgonirea cotropitorilor din căminele noastre“.

În dimineaţa zilei de 9/22 iulie 1917, primele salve ale artileriei au marcat începutul operaţiei ofensive din zona Mărăşti vestind lumii întregi că România, renăscută asemenea păsării Pheonix, era gata să-şi recucerească dreptul la existenţă liberă şi independentă în hotarele străvechii Dacii. Timp de două zile cît a durat pregătirea de artilerie a bătăliei, tunurile şi obuzierele românilor au distrus o bună parte din lucrările „centrelor de rezistenţă“ inamice, au creat breşe prin reţelele de sîrmă ghimpată, au aruncat în aer un depozit de muniţii şi incendiat satul Mărăşti unde trupele germane şi austro-ungare comandate de generalul von Gerok se fortificaseră puternic. „În tranşeele noastre — avea să scrie un contemporan — dealungul dealurilor Drăgoteştilor, Bourului şi Albei, soldaţii ascultau, înfiorăţi de plăcere şi plini de mîndrie, glasul tunului românesc ce se întetea din ce în ce mai tare, ca un cîntec de răzbunare de atîta vreme dorit. Nerăbdători, era greu să fie reţinuţi să nu-şi scoată capul afară din şanţuri, spre a urmări şi saluta cu chiote de bucurie efectele exploziilor dincolo, peste valea Limpejoarei, în liniile duşmanilor de pe platoul Mărăştilor“.

Printre primii care s-au avîntat la atac au fost ostaşii Regimentului 2 vînători. Cînd, la orele 4 din dimineaţa de 11/24 iulie, gornistii au dat semnalul, luptătorii s-au repezit într-un elan de nedescris spre poziţiile inamice, au ajuns la reţelele de sîrmă, în mare parte distruse de focul artileriei noastre, şi au ocupat prima tranşee germană, complet desfundată de bombardament. „De la flancul sting — povestea mai tîrziu un participant la lupte — mitralierele nemţeşti începură a ţăcăni, rănind cîţiva oameni. Vînătorii dau iureş înainte, baioneta devine regina bătăliei şi, într-un sfert de ceas, soldaţii erau în şanţurile betonate ale vrăjmaşului. Atacul continuă cu furie. Nemţii fug, lăsînd în mîna vînătorilor mormane de cartuşe, benzi de mitraliere, grenade, ba şi-au lăsat în adăposturi şi mantăile“.

În jurul orei 6,30 dealul Mărăşti a fost cucerit şi, după un scurt răgaz necesar refacerii forţelor, artileria a lungit tragerea iar infanteria a reluat înaintarea. Lupte deosebit de crîncene au fost angajate pentru cucerirea dealurilor Teiuşul, Cotu Roşca şi Curţii, situat la est de satul Cîmpuri, unde se găsea „un labirint de tranşee şi cuiburi de mitraliere“. Nu au lipsit nici frecventele contraatacuri ale inamicului, oprite însă şi apoi zdrobite de ofensiva română.

Cele mai aprige confruntări din acea zi au fost angajate pentru alungarea forţelor duşmane de pe dealul Mănăstioara, din satul Mărăşti şi de la poiana Încărcătoarea (cota 711). Pentru cucerirea acestor obiective, pe care adversarul le considera inexpugnabile, au fost necesare repetate atacuri, soldate cu jertfe dureroase. Succesul final a putut fi obţinut numai prin executarea unor iscusite manevre dublu învăluitoare, conjugate cu atacuri frontale curajoase, toate sprijinite de focul artileriei române.

În cunoscuta sa lucrare **Istoria războiului pentru întregirea României**, Constantin Kiriţescu înfăţişează tabloul de impresionantă veridicitate al cuceririi Mărăştiului : „Acum trupele noastre sînt în faţa satului pe care îl atacă dinspre nord, din coastă şi din spate, pe cînd cele două companii, care reuşiseră în acest timp să urce rîpa, îi atacă de front, unindu-şi sforţările cu ale camarazilor lor din dreapta. O luptă crîncenă se încinge ; tranşee după tranşee, curte după curte, sînt luate rînd pe rînd de la nord spre sud. În fruntea unităţilor, ofiţerii însufleţesc trupa prin entuziasmul şi curajul lor ; printre ei e un adevărat erou, căpitanul Coravu, totdeauna înaintea soldaţilor, minuind el însuşi puşca, grenada, mitraliera“. Viteazul ofiţer avea să cadă la datorie, două zile mai tîrziu, în timp ce ataca o poziţie inamică pe dealul Teiului.

Cucerirea satului Mărăşti, ca şi a altor centre de rezistenţă puternic fortificate, a reprezentat un frumos bilanţ al primei zile de ofensivă.

Recunoaşteri amare

În zilele următoare, sub presiunea atacurilor infanteriei române — diviziile 3, 1 şi 6 —, puternic susţinute de focul artileriei grele şi de însoţire, adversarul a continuat retragerea spre vest. Surprinse de impetuozitatea înaintării forţelor noastre, comandamentele inamice au botărît părăsirea unora din poziţiile deţinute pînă atunci, chiar înainte de apropierea trupelor române, făcînd încercări disperate de a se agăţa de forme tari de teren pentru a-şi reface apărarea. Arhiducele Iosif, comandantul grupului de armate austro-ungare de pe frontul român, încercînd să justifice eşecurile suferite de trupele aflate sub comanda sa îşi informa superiorii : „Pe un teren foarte greu şi sub presiunea celui mai tare foc de artilerie inamic, contraatacurile noastre au avut prea puţine rezultate (...). Artileria noastră a fost decimată, iar infanteria a suferit pierderi foarte mari“.

Degringolada în care se aflau trupele inamice din fişia de ofensivă a Armatei 2 române a fost redată sugestiv într-o butadă apărută în presa românească şi străină. Corespondentul de război al ziarului englez „The Times“, Constantine Brown, surprins de rapiditatea cu care înaintau unităţile române, l-a întrebat pe un ofiţer german căzut prizonier : „Unde sînt trupele dumneavoastră acum ?“. „Dacă ai noştri continuă să fugă, cum au fugit în ultimele trei zile — a răspuns acesta — şi dacă ai dumneavoastră [românii — n.n.] continuă să-i urmărească cu aceeaşi iuţeală, ei trebuie să fie acum pe aproape de Budapesta“.

În Germania, ecoul succesului românesc de pe frontul de la Mărăşti nu a putut fi disimulat : „Trupele române reorganizate — scria generalul von Blume în gazeta „Nord-Deutsche Algemeine Zeitung“ — par a răspunde tuturor aşteptărilor“. O altă publicaţie germană, „Freundenblatt“, recunoştea la rîndul ei : „Armata română reorganizată lupta cu vitejie şi îndîrjire. [...] Atacurile reluate, după puternice pregătiri de artilerie, au dus în repetate rînduri la aprige lupte corp la corp. Duşmanul se bate bine“.

„Ofensiva română, un miracol de răbdare şi curaj...“

Modul în care a fost concepută şi pregătită bătălia de la Mărăşti, dar mai ales cum a fost executată de vitejii ostaşi şi ofiţeri ai Armatei 2 române, a stîrnit chiar din acele zile admiraţia contemporanilor. De pretutindeni, din ţările aliate sau neutre, se exprimau aprecieri elogioase şi cuvinte de îmbărbătare. Generalul Al. I. Ragoza, comandantul unei mari unităţi ruse învecinate scria în telegrama adresată generalului Averescu : „Admirînd bravura şi activitatea excepţională a vitezelor dumneavoastră trupe, vă rog să primiţi cele mai sincere felicitări din partea mea personal şi a întregii Armate 4 ruse. Sîntem mîndri că avem un vecin atît de viteaz“. Cu deplină îndreptăţire, generalul Henri Berthelot, şeful Misiunii militare franceze în România, remarca „bravura ofiţerilor şi soldaţilor români care atrag în acest moment admiraţia tuturor armatelor aliate şi cărora chiar duşmanii le aduc omagiile lor“.

De pe frontul de vest, cunoscutul om politic francez Georges Clemenceau adresa felicitări comandamentului suprem român, declarînd : „Curajul şi tenacitatea de care armata română dă dovadă în aceste condiţii arată că greşelile încercări prin care a trecut nu au făcut decît să mărească încrederea în succesul final“. În acelaşi timp, cotidianul englez „The Times“, relatînd despre desfăşurarea ofensivei de la Mărăşti, făcea următoarele aprecieri : „Românii s-au bătut cu un eroism mai presus de orice laudă. Soldaţii germani au fost atît de violent atacaţi încît aruncau armele pentru a fugi mai iute ca să nu fie făcuţi prizonieri. Această înfrîngere este lovitura cea mai importantă pe care au primit-o germanii în răsăritul Europei“. „Eroismul trupelor române — scria la rîndul său „Morning Post“ — a fost cu atît mai măreţ cu cît lupta se dădea în condiţii cu totul defavorabile şi descurajatoare. Ofensiva română constituie un miracol de răbdare şi de curaj, foarte rar întîlnit de cineva în acest război“.

Desigur, printre cei mai îndreptăţiţi să aprecieze la întreaga ei dimensiune victoria de la Mărăşti se afla principalul ei artizan, generalul Alexandru Averescu, comandantul Armatei 2 române. „Poporul României moderne — avea să declare el — trebuie să-şi întipărească bine în suflet ziua de 11 iulie 1917 [stil vechi — n.n.], căci în acea zi pentru întîia dată armata sa tînără, care-şi primise botezul de sînge numai cu 40 de ani înainte la Griviţa, înscrie în istoria sa prima victorie în adevăratul înţeles al cuvîntului, adică victorie ofensivă şi definitivă“.

Contemporanii l-au supranumit „Semănătorul de ofensive“

— „Sănătate, ostaşi !“ erau cuvintele cu care dimineaţa, odată cu zorile, generalul Alexandru Averescu răspundea onorului prezentat de militarii din garda punctului de comandă al Armatei 2 române. Acest salut vestea începerea unei noi zile de lucru în cadrul statului major al armatei, zi care se prelungea deseori după miezul nopţii, îngemănîndu-se cu cea care urma.

Salutul îi era familiar încă din primele luni ale anului 1877, cînd, dintr-un nestăvilit imbold patriotic, se înrolase ca voluntar în armată, renunţînd la studiile de inginerie mecanică pe care urma să le facă la Liège. Curînd după aceea, trupele noastre începeau deplasarea către zonele unde aveau să se desfăşoare marile bătălii pentru cucerirea independenţei României. Dar soldatul Averescu, neavînd 18 ani împliniţi, a fost oprit la partea sedentară.

Vestea l-a mîhnit nespus de mult. Şi nu numai pe el. Casuca Averescu, mama voluntarului, s-a prezentat la autorităţile militare cerînd cu insistenţă ca fiul ei să fie trimis în zona luptelor. Acest sublim gest, a cărui autenticitate a fost consemnată în documentele vremii, izvorît dintr-o infinită dragoste faţă de patrie, pentru a cărei independenţă era gata să-şi sacrifice tot ce avea mai de preţ — unicul copil —, l-a dat viitorului general sensul întregii sale vieţi.

Întors din război cu gradul de sergent, trece în „miliţii“ [trupele teritoriale] din motive de sănătate. În anul următor se reangajează în „armata de linie“, solicitînd dreptul de a-şi perfecţiona pregătirea militară. Urmează cursurile şcolii de subofiţeri de la Mănăstirea Dealul, pe care le termină în anul 1881 cu rezultate remarcabile, fapt pentru care a fost avansat la gradul de sublocotenent.

Fire energică şi hotărîtă, participă la concursul de selecţionare pentru Academia Militară din Torino, reuşind primul. Decis să facă o carieră militară strălucită, locotenentul Averescu încheie cu „magna cum laudae“ studiile la prestigioasa instituţie italiană de învăţămînt.

Apoi ocupă, rînd pe rînd, diferite funcţii în structurile ostăşeşti ale ţării şi în aparatul de stat, inclusiv cea de ministru de război. Ca o recunoaştere a calităţilor sale de comandant şi teoretician militar i se conferă în anul 1906 gradul de general.

Numit comandant al Armatei 2 române la începutul războiului de eliberare şi întregire naţională, a condus în chip strălucit operaţia ofensivă a forţelor ce le avea sub comandă, reuşind în timp scurt să elibere Braşovul şi să ajungă pe aliniamentul Mureşului mijlociu.

Dar insuccesele din Dobrogea au determinat Marele Catrier General să numească în fruntea forţelor de aici un comandant energic şi priceput. Acesta a fost generalul Averescu. La scurt timp după primirea noii comenzi, în baza principiului care l-a călăuzit în toată cariera sa că „cea mai bună apărare este... ofensiva“, concepe, organizează şi conduce acţiunea ce avea să intre în istorie sub denumirea de Manevra de la Flămînda. Era de fapt o amplă întoarcere strategică, realizată prin surprindere în flancul şi spatele grupării germano-bulgare-turce care opera în sudul ţării, conjugată cu o puternică contralovitură executată în celălalt flanc, de-a lungul litoralului.

Puternica presiune a armatelor germano-austro-ungare exercitată în trecătorile Carpaţilor, ca şi necesitatea respingerii inamicului care încerca să rupă dispozitivul armatei române în două, au determinat din nou instanţele strategice româneşti să-l numească pe energicul şi temerarul general Averescu la comanda Armatei a 2-a. Împreună cu bravii săi ostaşi şi ofiţeri a desfăşurat acţiuni deosebit de dîrze şi ferme înscriind adevărate pagini de vitejie românească în cronica acelor ani de război.

Ruperea frontului de pe valea Jiului şi pătrunderea masivă a inamicului în Muntenia a impus retragerea forţelor române pe teritoriul Moldovei. Aici, în zilele şi nopţile de iarnă, cînd gerul de afară contrasta puternic cu acţiunea deosebit de febrilă din comandament, s-a plămădit în chip magistral planul ofensivei de la Mărăşti.

Apoi, după răsunătorul succes obţinut la sfîrşitul lunii iulie, capacitatea de conducere a generalului Averescu a fost pusă din nou la un sever examen. În marea bătălie de la Oituz, Armata 2 română a reuşit să zdrobească, printr-o apărare tenace şi susţinute riposte ofensive, forţele germano-austro-ungare care încercau să străpungă dispozitivul defensiv al românilor.

Detaşîndu-se ca personalitate militară complexă, teoretician şi practician militar, probînd calităţi de excepţie, îndeosebi în conducerea unor acţiuni deosebit de incisive Alexandru Averescu şi-a înscris numele printre cei mai de seamă comandanţi ai armatei române moderne.

Pentru strălucita sa activitate militară în serviciul patriei i-a fost acordat în anul 1930, cel mai înalt grad în ierarhia militară, acela de mareşal al României.

(va urma)

Dr. VASILE ALEXANDRESCU ■
GRIGORE ALEXANDRESCU ■

Minusuri... la control

Viața satelor acum, în lulie, curge, se măsoară, firește, după ceasornicul calendarului agricol. Grîul e copt, combinele sînt în asalt, celelalte culturi nu și-au încheiat nici ele ciclul urgențelor, așa că toată suflarea omenească se află în cîmp. Treburile casnice se orînduiesc dis-de-dimineață ori seara tîrziu. În funcție de acest „bioritm" colectiv trăiesc și celelalte instituții și unități sătești. La Ilelegiu, jud. Bacău, de pildă, 5 tineri medici se scoală odată cu zorile și deschid ușile cabinetelor de consultații, iar cumpărăturile, de orice fel ar fi, nu se pot face decît între 6 și 10 ori între 17—21.

La 10 fără 2 minute, am poposit la Magazinul mixt („mixt" însemnînd o asociație plină de înțelepciune sau de umor, cum vrei s-o iei, de mărfuri alimentare și de cele destinate spiritului — carte și papetărie) din satul de centru care dă numele comunei. Aneta Melinte, gestionara, servea încă pe pe cei cîțiva cumpărători aflați înăuntru — o bătrînă de 84 de ani, Maria Țiru, și cîțiva copii lăsați de părinți, ca toți copiii de la țară, cu grijile gospodăriei pe umerii lor mici, dar siguri. Aneta Melinte împlinește 17 ani, de cînd gestionează mica unitate, semn bun de bună comerciantă. De corectitudine față de clienți, de administrare a fondului de marfă, de preocupare pentru aprovizionare, de servire promptă. „Registrul unic de control" dovedește că nu e deloc scăpată de sub ochii severi ai dispensarului, de exigentul medic coordonator al acestuia, dr. Zeno Moran. Control de fond și de conținut, cu observațiile de rigoare asupra stării de igienă și cu urmăriri ulterioare, dacă cele înscrise s-au adus la îndeplinire. Greu de înțeles, deși într-un local nou, multă vreme unitatea n-a deținut autorizația sanitară de funcționare (neglijență, tărăgăne ?). Medicul Zeno Moran a „pisonat" însă, mereu, a insistat, deși niciodată nu s-a folosit de dreptul și competența legală chiar de a pune lacătul pe ușa unității. Motive limită, de fapt, nici n-a avut, dar tot timpul a atenționat (și supravegheat) asupra deratizării și igienizării, asupra stării de curățenie a localului — sală de vînzare, magazii, spații de depozitare. Înțelegem că astfel, vînzătoarea nu se prea poate eschiva de la normele obligatoru in acest sens. „Se poate și mai bine" ne spune dr. Moran, precum constatam și noi. Dacă, în general, în ziua vizitei noastre mărfurile aflate, atît în magazie cît și în sala de vînzare, sînt bine depozitate, sub raport igienic, mai multă ordine și curățenie pe rafturi se cuvenea să fie. Ca și mai multă atenție la starea de garanție a unor produse alimentare (conserve de fasole boabe, muștar, paste făinoase) și, mai ales, la mai multă ordine și estetică de prezentare a sectorului de cosmetice-mercerie — papetărie — librărie, unde se desfată o dezordine nu numai dezagreabilă ochiului, dar și cu totul derutantă pentru cumpărători și chiar pentru gestionar. Primii, neavînd posibilitatea să zăreească ușor articolele trebuitoare iar vînzătoarea în a-i servi rapid, fără să-i facă să piardă vremea. Mai zboară și insecte, pe rafturile cu produse alimentare se zărește un strat de praf, pe borcanele și cutiile de conserve — la fel. Un borcan cu „mîncare de fasole boabe" stă să explodeze cu capacul bombat, fapt ce nu trebuia să-l facă să ajungă aici, la vînzare, lăzile de biscuiți nu sînt acoperite, cum s-ar cuveni, cu tifon, celofan sau hîrtie, pentru a fi protejate din punct de vedere sanitar. Sînt amănunte obligatorii într-un magazin alimentar și deloc greu de pus la punct.

Ce ne-a frapat cel mai mult însă, cercetînd „Registrul unic de control" este faptul că, în afară de controalele medicilor de la dispensarul comunal nu s-a mai efectuat nici un altul, de nici un fel și de către nimeni dintre cei, prin lege, îndrituiți s-o facă. Nici o consemnare a echipelor de control ale oamenilor muncii ori a inspectorilor forului județean tutelar, spre exemplu. Adică ai Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Dacă, totuși, s-au efectuat, să ne ierte, nu se vede, nu și-au lăsat urmele. Ce constatări, ce măsuri, ce efecte?! Firește, un magazin sătesc nu-i doar treaba unei gestionare ori a președintelui cooperativei locale. Ne uităm, de pildă, cum zac pe jos, direct pe pardoseala de ciment, sacii cu orez, zahăr, făină, mălai și astfel, greu de conservat și apărat împotriva rozătoarelor ori a insectelor. De asemenea, am asistat la greutatea cu care o singură femeie trăgea, pînă la sala de vînzare, saci de 40—50—60—80 kg., far aici, oricît de grijulie ar fi, manipulează dificil conținutul ; mai curge, se mai varsă, se mai împrăștie — hrană pentru insecte iar atunci lupta împotriva lor devine urcușul pe movila de nisip. Poate că organe de control mai atente ar rezolva problema mobilierului și a sistemelor funcționale de depozitare, manipulare, desfacere a mărfurilor alimentare și în magazinele sătești. Industria locală și mica industrie, care se află chiar în mîinile cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, ar putea rezolva cu ușurință un asemenea capitol. Cine își asumă inițiativa ?

CICI IORDACHE ADAM ■

Numai sapă să nu ceri

La „Supercoop Covasna" șefa alimentarei este Erzsebet Molnar. Curat și ordine. Șefa unității este nemulțumită mai ales de ambalaje. Un fel de a spune. Necazul îl produc, de fapt, cei de la C.L.F. Tîrgu Secuiesc. Ei sînt obligați — ni se spune — să preia ambalaje de cîte ori aduc marfă. Lucru pe care rar îl fac, deși au comandă. „Pe această ealе, cheltuim sute de mii de lei anual în plus, ca să expediem noi singuri ambalajele." Tiberiu Tușnea, șeful biroului comercial al UJCOOP, care se află cu noi, ne spune că întreaga uniune cheltuiește astfel în plus vreo două milioane de lei pe an. Cei obligați să preia ambalajele, deși primesc mereu comenzi pentru aceasta și refuză să le onoreze „fac acte și încasează". Iau bani pentru o activitate pe care n-o fac dar raportează că au executat-o. De ce li se dau însă acești bani degeaba, pentru ca apoi să se cheltuiască alții ? Dincolo de toate pretextele, explicația stă mai ales în faptul că nimeni nu dă din buzunarul lui și poate spune că banii nici nu intră în buzunarul cuiva anume. Cei ce dă bani degeaba — din buzunarul statului, nu din al său ! — o face pentru că nu se. hotărăște să-l reclame pe celălalt, și nu se hotărăște fiindcă știe că și acela are ce-i reproșa lui, dacă îl stîrnește. În comuna Brateș ne oprim la magazinul de prezentare al Întreprinderii de producție, prestări și construcții Sfîntu Gheorghe. Gestionara Rozalia Zakarias face ochii mari cînd întrebăm de jurnalul cumpărătorului și ne roagă s-o credem că așa ceva n-a avut niciodată. În registrul unic de control ultima însemnare datează din 1977. Chiar așa : de zece ani nici un control ! ! ! Pe un perete stă înrămată autorizația de funcționare nr. 143 din 29 februarie 1980, dată de primărie. În ea citim : „Obiectivul activității — prestări industriale". Nici mai mult nici mai puțin. Această hîrtie înrămată nu este doar înșelătoare. Ea e de mult și inutilă. De șapte ani, la rubrica „vize anuale" nu s-a notat nimic.

În comuna Malnaș vizităm magazinele din satul Micfalău (localitatea de reședință). La alimentară este curățenie. Cei doi lucrători au controlul sanitar făcut. Din registrul unic de control aproape toate controalele sanitare se vede că le face asistenta Irina Keresteș. Numai că ea pune data, după care notează cîte ceva indescifrabil, așa cum și semnează. Gestionarul Ioan Miclos încearcă, rugat de noi, să citească o asemenea însemnare. Nu reușește. „Trebuie să fii farmacist ca să pricepi", încheie dînsul. Iată o moda'itate originală de control. Omul nu poate ști ce i s-a scris acolo. În schimb sînt foarte citețe notațiile lui Tiberiu Stegbauer, președintele C.P.A.D.M. din comună. Numai că, în cazul lui, nu mai este vorba de controale, ci mai de grabă de teama că subordonații nu vor recunoaște că a vorbit cu ei. Iată ce scria în registrul unic de control la 4 aprilie 1987 : *„Personalul unității va participa la campania agricolă de primăvară. Unitatea va funcționa între orele 15—19."* Norocul este că oamenii își văd de treabă. Cel puțin ei de la alimentară. Jurnalul cumpărătorului n-are nici o sesizare din 1974. Cu achizițiile stăm bine, ne spune gestionarul. La miere, la păsări și la iepuri de casă planul e îndeplinit, iar la ouă chiar l-am depășit.

Magazinul de metalochimice are o încăpere cu o singură ușă și un singur lucrător, gestionara Blanka Magyari. Am notat amănuntele acestea pentru că numai așa veți putea înțelege cu cîtă emoție am citit în registrul unic de control, în sfîrșit, o constatare *de control* a președintelui cooperativei datînd din 26 februarie 1987 : „Gestionara se găsea la locul de muncă". Gestionara nu spune că, de cînd lucrează aici n-a avut jurnal al cumpărătorului și că, de anul trecut, magazinul nu a primit sape. Articole foarte necesare, ca de pildă încălțăminte pentru copii sub șapte ani, mai lipsesc, tot de anul trecut, și de la magazinul de tricotaje și încălțăminte, magazin despărțit printr-un perete improvizat din P.F.L. de unitatea de confecții. Aceasta stă blocată din ianuarie— după cum ne spune, în lipsa celor din conducerea cooperativei, contabila Clara Urus — pentru că gestionara a avut lipsă și nu mai vrea să lucreze, însă nu s-a găsit nimeni să preia gestiunea de circa două milioane. Ca și în cazul cheltuielilor absurde pentru transportul ambalajelor, nici aici nu este vorba decît de banii statului. Grija pentru ei — ca să nu mai vorbim de grija pentru cetățeni ! — este aceeași.

DORIN GHERGHINESCU ■

Praf de cărbuni și praf în ochi

Spre deosebire de multe domenii, în sfera serviciilor, activitatea este prin excelență publică. Este absurd să încerci a face un secret din ceea ce știe, oricum, toată lumea. De pildă, din comportamentul funcționarului de la un ghișeu. Ce să aibă de ascuns, în fond, un om care lucrează cu cetățenii, cînd nu este vorba decît de lucruri firești, simple și, dacă vreți, mărunte ? Ei bine, așa și este acolo unde totul se desfășoară firesc, unde acele lucruri mărunte sînt păstrate curate în simplitatea lor și unde nu se ajunge la contrariul grijii față de nevoile cetățeanului.

Singurul depozit cu lemne de foc din Sfîntu Gheorghe este unitatea nr. 39 a Întreprinderii comerciale de stat pentru mărfuri industriale. Gestionara Iulia Markos ne spune că, aici, lemnele și cărbunii se plătesc pe loc. „Trebuie să vă aduceți mijloc de transport. Sînt în oraș căruțe. Particulare. Nu știu cît costă un transport." La cîntar este curat și ordine. Ne prezentăm. „Stați să-l chem pe șeful de complex, el vă poate spune mai multe decît mine." Ieșim în curte. Cei doi poartă, mai întîi, o discuție particulară. Șeful se numește Iuliu Stokics. „Ziarist ? Păi atunci ne trebuie aprobare, ca să putem discuta despre lemnele de foc." Telefonează la întreprindere unde vorbește — tot în particular — cu cineva. După care ne anunță că directoarea I.C.S.M.I., tovarășa Irina Toboltok nu este la birou, dar l-a găsit pe directorul adjunct Laszlo Petke. „Mi-a spus doar să nu vă dăm date exacte." Apoi, Iuliu Stokics are o altă discuție în particular, de data aceasta iarăși cu gestionara. După care, aparent amabil, ne spune că are treabă în altă parte, se răsucește și pleacă. Ciudat, fiindcă, înainte de a vorbi la telefon, nu dorea să plece nicăieri. Chemat anume pentru ca ei poate să ne spună mai multe, șeful își ia tălpășița. Ce să înțelegi ? Ca și din promisiunea că ni se vor da informații, dar „nu exacte". Nepolitețea celor trei discuții particulare ale acestuia să însemne că dorea să ascundă ceva ? Ca și plecarea precipitată ?! Vom vedea. Întrebăm mai întîi cum se numește complexul al cărui șef ni se tot repetă că ar fi Iuliu Stokics. „N-are nume, zice gestionara, dar eu așa știu că domnul Stokics este șef de complex." „Complex de... depozite ?" „Poate, dar eu nu știu cum se numește." Șefului de complex se pare că îi lipsește mai ales complexul. Nu-i vorbă, nici politețea nu-l dă afară din casă. Iulia Markos ne spune că fiecare familie primește cantități egale de lemne și cărbuni (la alegere : brichete sau lignit). „În iunie au luat 50—60 de familii. Nu știu precis cîte. Ar trebui să caut în acte, dar domnu' șef a zis să nu dau date exacte." Gestionara și-a înciuiat biroul și discutăm la cîntar. „Azi a venit o singură persoană. Török Clara. I-am dat 1100 kg de lemne. Fără cărbuni, că are certificat medical. Este la încărcat." O rugăm să ne însoțească acolo. Este cam dezorientată, dar, pînă la urmă, ne conduce. Trecem pe lîngă un tractor cu două remorci. Nu se știe unde este tractoristul. Singurii oameni din depozit sparg niște butuci mari ca să încarce o căruță. De la ei venise Iuliu Stokics. Clara — surpriză ! — este bărbat. Ne arată un bon, nu de 1100, ci de 1200 de kilograme. „Am luat o căruță. Mai încarc una, pe care o plătesc la cîntărire. Mie cărușul mi-a cerut 100 de lei la mia de kilograme." Aflăm că lemnele iau altă cale decît spusese Iulia Markos. Gestionara nu mai are ce să ne spună despre invocatul certificat medical. Este cert că ea a făcut bine ce i s-a cerut : ne-a dat informații inexacte. Oricum, cărbunii-brichete nu mai este nevoie să ne spună dînsa cum se păstrează. Vedem că stau în aer liber și că ploile îi părăduiesc binișor. Despre lignit, Iulia Markos susține că „Vin 30 la sută praf." Ne mai spune că depozitul are trei tractoare, dar oamenii preferă căruțele particulare, deși cu tractorul i-ar costa 45 de lei transportul la mia de kilograme, în acest preț incluzîndu-se și încărcatul și descărcatul. Telefonăm tovarășului director adjunct al I.C.S.M.I., Laszlo Petke. Ne așteaptă la birou. Îl găsim cu două cunoștințe. După ce așteptăm o vreme, ne invită în birou, unde amicii continuă depănarea unor amintiri comune dintr-o excursie. La ieșirea lor, nu apucăm bine să discutăm ceva că năvălesc alte trei persoane, tot cunoștințe ale directorului, se pare din Brașov. Directorului i se pare totul firesc, deși unul din noii veniți este de o jovialitate de zahana. Cei trei se așează pe scaune, iar jovialul ne face semn să discutăm în continuare. Directorul este vesel. Evident, refuzăm zahanaua. Directoarea nu s-a întors și nu se va mai întoaroe azi la întreprindere.

Căruțe particulare, discuții particulare, informații voit inexacte, specularea cetățenilor de către căruțași, împărțirea lemnelor cu sau fără cărbuni după criterii anapoda și în baza unor „certificate" cu rolul de praf în ochi, păstrarea brichetelor în ploaie, toate acestea dau o imagine de dezordine și de bun plac. Care mai este și incoronată de obîrșirea directorului adjunct al întreprinderii, omul ce face totul — personal și prin intermediari — ca s-o camufleze cu acele informații inexacte. O stare de lucruri anormală, cu efecte în detrimentul cetățeanului.

DORIN GHERGHINESCU ■

Doi puști

Sînt foarte atentă la ce se discută în stradă, pentru că de multe ori convertesc ceile auzite în subiecte de reportaj. N-am uitat nici acum, e o întîmplare de cîțiva ani, povestea unei fete care în troleibuz, în gura mare, vorbea despre ceilalți frați ai ei care își împărțeau treburile casei, ajutînd-o pe mamă, la multele drumuri ale familiei, la pregătirea mesei, la curățenia zilnică, la spălarea a treisprezece cămăși, a treisprezece șorturi, a treisprezece perechi de ciorapi și cîte altele...

Ieri, în metrou, am văzut doi băieți, de aceeași vîrstă, zece-unsprezece ani, care se sprijineau, unul de altul, și dormeau în picioare. Cineva le-a făcut loc pe bancă, dar ei au rămas la fel, rezemați unul de altul.

— De ce nu luați loc ?

— Ne-a spus mama să nu ocupăm scaunul celor în vîrstă.

— Ce ați făcut de sînteți atît de obosiți ?

Ceasul era către prînz, în plină vacanță mare. Numai joaca îi putuse extenua.

— Ne antrenăm la atletism !

— Și cu notele ?

— Stăm bine !

Așa adormiți, au scos din buzunarele de la piept carnetele cu note. Le-au întins către cel din vagon, dar nimeni nu a vrut să-i verifice.

— Bine, bine ! Voi nu plecați în vacanță ?

— Avem antrenamente importante !

— Cînd ajungeți acasă vă culcați ?

— Ne odihnim acum în metrou, acasă o ajutăm pe bunica.

Și iar au închis ochii, dormind în picioare, cu pantofii de atletism agățați de gît. Regret că n-am avut un aparat de fotografiat, ar fi fost pentru mine ceea ce este pentru ei carnetul de note. Puștii dormeau profund, în picioare, sprijinindu-se de noi în mersul trenului. Am coborît din metrou și parcă îmi venea să fac tot ce făceau ei, să mă duc la antrenamente, să o ajut pe bunica să dorm în mijlocul oamenilor. Nu știu cum îi cheamă, nu știu dacă sînt frați sau prieteni, nu știu în ce clasă sînt, dar cănsoarele lor blonde, fețele bronzate, sprijinite într-o dulce nepăsare, dreptatea judecății lor sînt un clișeu viu din multele posibile.

CARMEN DUMITRESCU ■

Ecusonul

Duminica e o zi mai lejeră, din multe puncte de vedere. Inclusiv din cel al controlului I.T.B. Duminica este, din această pricină, o zi în care pe traseele I.T.B. se poate manifesta, nestimulată de factori exteriori, ci din propriile ei resorturi, corectitudinea atît a călătorilor cît și a celor care lucrează pe mijloacele transportului în comun. Dar nu numai corectitudinea. De lejeritatea controlului poate profita, și chiar profită, cine n-o știe, și necinstea.

Ei bine, tocmai într-o asemenea zi aveam să găsesc un argument că în disputa pe care aceste pagini au găzduit-o referitor la faptul că, frecvent, pe maxitaxi un bilet se vinde de mai multe ori, justificarea unui reprezentant al I.T.B. cum că pasagerii ar fi de vină, returnînd biletele, n-are nici un temei. Duminica trecută, pe linia de maxitaxi 503, am parcurs, ca pasager, de două ori, traseul de la cap la cap, între Piața Romană și Bulevardul 1 Decembrie 1918, cu aceeași mașină, cu același șofer... Pasageri destui, unii coborînd, alții urcă, spectacolul obișnuit pe care-l prilejuiesc aceste mijloace, mai puțin degradantul gest al biletului vîndut de mai multe ori. Fiecare punea în mîna șoferului banii cuveniți și lua din aceeași mînă, prompt și politicoasă, și neezitantă, biletul cuvenit. N-am văzut nici un bilet servit neconvingător, adică doar pînă la jumătatea drumului dintre pasager și șofer, nici un bilet așezat, așa, întîmplător, pe capotă, încît să nu se mai știe cîți îi plătesc sau i-au plătit contravaloarea ! Nu, nimic din tertipurile știute ale necinstei. Cel care impunea corectitudinea era chiar tînărul de la volan, el oferindu-și biletul, o făcea cu demnitatea omului care-și îndeplinește serviciul respectînd legea și bunul statului. Era un maxitaxi mai vechi și mai uzat, nu din cele noi și încăpătoare. Dar în interiorul lui, starea de cinste și demnitate crea o senzație de adînc confort. Să nu uit. Despre șofer știu doar numele de pe ecuson : Ion Dumitru. Și nu cred să fie singurul.

ION ANDRONE ■

Șapte izvoare au învins munții, dar nu-i deajuns ca să ajungă la oameni

S.O.S. APELE MINERALE

Dofteana e un colț de lume și de natură cu tandră poezie și originalitate. Situată pe Valea Trotușului, între Munții Nemira și Cuimea Berezunți, de la Sărărie, peste deal, în jumătate de ceas, ajungi la Slănic Moldova.

În chiar cuprinsul comunei se află splendide și unice monumente de artă, de arhitectură și de natură. Cucuieți — dealul care plînge, dealul-barometru spre care își înalță, în fiecare dimineață, ochii localnicii pentru a-și orîndui treburile, aflînd cum va fi vremea. Un deal cu un perete de sare care simte norul, cînd încă nu s-a ivit și, atrăgînd vaporii de apă, plînge din timp, prevestitor. Un castel cu o arhitectură originală, înconjurat de un parc de 6 hectare este o prezență, de asemenea inedită, vorbind tot de istorie, fiind întemeiat acolo, între munți, de ultimul descendent al Ghiculeștilor, domni ai Moldovei. Un parc dendrologic de 46 ha, înființat pe la 1837—1840, prin știința și munca unui mare inginer silvic român, Iuliu Moldovan, are 1 300 specii de pe toate meridianele Terrei...

Toate acestea mi le spune tînărul primar al Doftenei, Nicolae Tuțuianu, nu pentru a ne arăta cît de bine își cunoaște și cît de mult își iubește meleagurile natale ci, din rațiunea și voința cu care se străduiește să întemeieze și să dezvolte aici un sat turistic. Mai mult, o stațiune balneo-climatercă de odihnă și tratament, care ar ajuta la creșterea comunei, dar și la noi deschideri Slăniculuí, întrucîtva închis, datorită așezării ei geografice (pe valea prea îngustă, unde nu mai există spații pentru construcții) și chiar resurse de ape minerale, Dofteana ar putea să-i fie o stațiune-satelit. Argumentul cel mai important fiind, de fapt, cele 7 izvoare de ape minerale existente pe teritoriul comunei, punînd la socoteală numai pe cele cercetate și studiate de specialiștii Institutelor de geologie și de balneo-fizioterapie, încă de prin anii 1950—1955—1960, fără a mai vorbi despre multe altele, cunoscute și folosite de localnici din vremuri imemorabile ori, mai recent, descoperite întîmplător de forestieri. Îmi ascaz sub ochi documentele. Izvorul Ciunget, de pildă, cu o temperatura de 10°C și un debit de 9 861 litri în 24 de ore (la măsurătorile din 1951) cu o apă „bicarbonatată, slab clorurată, sodică, carbogazoasă, hipotonă, este de tipul apelor de la Vichy (Celestina) din Franța — cum notează dr. chimist Eugenia Costin-Deleanu. Studiată experimental, s-a constat că este indicată în afecțiuni gastro-intestinale, dispepsii gastrice și gastrite intestinale, în insuficiență hepatică cronică, în stări alergice, diabet zaharat, gută, nefrite cronice, litiaze urinare acide, vărsături atone ale copilului". Izvorul de la Cheile Dofteanei (pîrîul ce dă numele satului), de la Piciorul Frasinului, ca și cele 3 de la Sărărie, ca și izvorul din Poeniță, ca și toate celelalte au compoziții similare ori, cu mici variații cantitative în conținuturile de microelemente, față de Ciunget, au de asemenea, debite importante. Dar, ca și acesta se întorc nestingherite în pămînt, ducînd în van o bogăție incomensurabilă ce ar putea să confere oamenilor sănătate iar unei comune, ca și turismului național, importante venituri și beneficii.

O vreme, acum 8—10 ani, ne spune primarul, apa de la Ciunget se îmbutelia (în cisterne și butoale) și se transporta, pe roți peste munte, la Slănic, unde forajele existente atunci numai prădideau să facă față cerințelor stațiunii. Între timp, problemele s-au rezolvat, iar apele din Dofteana continuă să curgă anonime în pămînt. De 8 ani, de cînd este primar, Nicolae Tuțuianu se străduiește să le plaseze în circuitul valorificări, dar fără vreo izbîndă. O parte dintre izvoare au apele puternic carbogazoase și astfel, la îmbuteliere, n-ar mai avea nevoie de impregnarea cu bioxid de carbon, deci, în mod natural, constituie o bună „apă minerală de masă", fără această cheltuială în plus. Îmbuteliere pentru care ar putea folosi instalația de sucuri deținută de cooperația locală de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, le-ar trebui însă aprobările necesare (și repartiția cuvenită) pentru sursa energetică, pentru prelungirea, cale de 12 kilometri, pînă în zona izvoarelor a liniei electrice de forță. Se ridică întrebarea : cui și unde ar desface respectivele ape ? Nimeni nu le vrea, nimeni nu le ia în calculele comerciale. Au făcut chiar, pe cont propriu, un fel de marketing local. Iată, numai orașul Onești ar putea să ia lunar 500 000 de sticle de 1 litru ca și alte orașe, precum și cantinele marilor combinate chimice din județ, pentru muncitorii acestora, utilizîndu-le și ca antidot împotriva noxelor profesionale.

După ultimele adrese înaintate la București, către Uniunea Națională a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor — U.N.C.O.O.P. A.D.M. — li s-a promis un ajutor prețios — fonduri de investiții pentru o stație de îmbuteliere și, în consens, s-au solicitat 300 sticle, de la toate cele 7 izvoare, în vederea unor noi testări la SANEPID, privind calitățile sanitare și stabilitatea în timp a apelor. Dar, cît privește includerea acestora în planurile comerțului — nici o veste încă.

Dat fiind întreg microclimatul zonei, bogăția în monumente și trasee turistice, primarul acestei comune de munte visează la punerea în aplicare a unora dintre ideile promovate ani în șir de revista noastră, sub genericul „Carpați 2 000", pentru a transforma Dofteana într-un sat turistic model ori într-o microstațiune balneo-climatercă, măcar de genul celei de la Băltățești, din județul vecin, Neamț. Dar, sînt de rezolvat numeroase probleme și aprobări, care depind de bunăvoința și stăruința unor specialiști și funcționari din cîteva ministere și instituții de la București, printre care UNCOOPADM, Ministerul Turismului, Ministerul Sănătății, Ministerul Comerțului Interior. Și am zice, mai presus de toți, de inițiativa și perseverența Consiliului popular județean Bacău. Mica industrie a turismului stă în mîinile organelor locale din fiecare județ în parte. Surse și resurse avem, așa cum stau lucrurile, și la Dofteana, precum există, prin lege, datoria utilizării și valorificării acestora. Castelul de care pomeneam (ce aparține azi chiar Ministerului Sănătății, adăpostind o unitate sanitară pentru copii) poate fi transformat, fără mari cheltuieli, într-o primă bază de tratament și în nucleul unei viitoare stațiuni. Aprobările de rigoare și un medic devotat, specializat în balneologie și medicină recuperatorie ar putea să înscrie cît de curînd Dofteana pe lista celor mai bune stațiuni balneare ale țării. În plus, pe dealurile din jur, există suficiente poieni și locuri suave de liniște, unde s-ar putea amplasa tabere pentru căsuțe de camping, ca să nu mai vorbim de faptul că în toate cele 7 sate ale comunei există destule case falnice cu buni gospodari ce ar putea să ofere tot confortul și toată legendara ospitalitate moldovenească, unul mare număr de turiști români și de peste hotare. Ca în orice sat de munte, țăranii sînt, mai ales, oieri și crescători de vite, ceea ce ar putea contribui la specificul turistic al zonei.

Apele minerale de Dofteana ar putea deveni astfel, ceea ce merită să fie — o bogăție a țării întregi

CICI IORDACHE-ADAM ■

Lucru de mîntuială, pe banii cui?

Am intrat la unitatea 180 — Textila 1 — din bulevardul Văcărești nr. 278, atrasă de decorațiuni pentru interioare.

Este un spațiu amplu, frumos și comercial aranjat, cu mochete viu colorate, cu baloturi de pînză de calitate, încît chiar dacă nu vrei... cumperi. Constantina Mischie știe să vorbească și să-i servească pe clienți. Pînă aici totul e bine. Care e baiul, ar întreba un ardelean ? Atenție la intrarea și ieșirea din magazin! De două luni, de cînd s-au montat parasolarele, gestionara nu mai are liniște. Întocmește referate, mereu telefonează pentru reparații, dar nimic... Ne mirăm ! Remedieri la o instalație nouă, care fusese gîndită să fie folositoare și prezentabilă, care trebuia să funcționeze perfect măcar cîteva anotimpuri! ? !...

Menirea parasolarelor este să apere de pîrjolul verii marfa din vitrină, (să nu se decoloreze covoarele, să nu se degradeze calitatea țesăturilor multicolore) și, nu în ultimul rînd, să imprime o notă deosebită, decorativă, acestui magazin dintr-un nou cartier. Privind parasolarele nici una din aceste funcțiuni nu este îndeplinită. Prost montate, probabil de niște meseriași nelspăviți, după nici două luni de folosință, parasolarele rupte, legate cu sfoară, după ce au spart și o vitrină, spînzură ca pînzele unui vas eșuat. Aspectul este total inestetic, soarele, își face de cap decolorînd mărfurile și, pe deasupra, oricine intră în magazin se poate trezi cu o umbrelă în cap...

O singură concluzie : executantul a făcut un lucru de mîntuială, cu care cine mai poate fi astăzi de acord ?

Cît a costat această „capodoperă" ? Responsabila magazinului aproximează — „multe mii de lei". Cu exactitate, afirmam noi, bani aruncați în vînt ! Cine răspunde ?

CARMEN DUMITRESCU ■

Cronica șoselei :

Rutina, bat-o vina

Dicționarul Explicativ al Limbii Române dă noțiunii de rutină două înțelesuri. Primul : capacitatea dobîndită printr-o practică îndelungată ; o obișnuință de a acționa sau de a gîndi totdeauna în același fel. Și al doilea : totalitatea obișnuințelor sau a prejudecăților considerate ca fiind un obstacol în calea noului, a creației sau a progresului.

În circulația rutieră înțelegerea corectă a acestei noțiuni de către participanții la trafic, mai bine zis, a răului incomensurabil pe care-l provoacă rutina, are o importanță cu totul deosebită. Am întîlnit șoferi, în special de autobuze, care rulează pe același traseu de ani de zile. Cunosc drumul, cum se spune, ca pe propriul buzunar. Descriu itinerarul cam așa : „După curba strînsă la stînga urmează o porțiune de drum drept, apoi o curbă largă, după care o pantă, ieșire după aceea pe culmea unui deal și din nou o bucată de șosea dreaptă, după care ne apare în față placa cu localitatea Cărpiniș. Prin comună drumul face două viraje la stînga și două la dreapta...". Și tot așa pilotul cu părul de-acum argintiu e în stare să ne descrie de-a fir a păr cei 40 de km, cît reprezintă lungimea traseului ce trebuie să-i străbată de două ori pe zi. Mișcările volanului, rotirea lui spre dreapta sau stînga, oprirea, plecarea din stații și alte manevre au dobîndit un fel de automatism, pilotul a devenit el însuși o mașină, un robot. Știe că în localitatea cutare sau cutare ajunge exact la ora cînd copiii se îndreaptă spre școală sau cînd au terminat cursurile și-i întîlnește pe potecă, mergînd spre casă. Cunoaște cu exactitate porțiunile unde iarna se formează poleiul, ori toamna și primăvara poate întîlni frecvent mîzgă. E capabil să marcheze chiar pe hartă toate grupile de pe șosea și dacă cineva i-ar cere-o, ar fi în stare să precizeze adîncimea denivelărilor și „vechimea" nedoritelor capcane. Știe pe toți locuitorii satelor care folosesc curent autobuzul. Le cunoaște starea civilă, dacă sînt căsătoriți, cîți copii au, dacă merg la școală, în ce clase sînt, cum învață, caracterele și temperamentele pasagerilor. Cine e blajin, care e certăreț, e la curent cu relațiile din micul univers al familiilor lor. Cunoaște starea materială a fiecăruia, dacă e zgîrcit sau, dimpotrivă, generos. După cum arată la față fiecare, e în măsură s-i ghicească dispoziția respectivului din ziua aceea. De aici concluzia, dacă e abordabil la o discuție cu el, șoferul, sau îi va răspunde prin da sau nu, și atît, renunță, căci omul de la volan (e vorba indeosebi de cei de pe liniile interurbane) e aproape întotdeauna un mare amator de taclale. El mai are o calitate : te poate pune în temă cu ultimele noutăți : cine pe cine a cerut de nevastă, cine pe cine a luat în căsătorie, cine pe cine a părăsit. E la curent cu nașterile, divorțurile, decesele, internările în spital. Îi știe pe fericiții care au cîștigat la Loz în plic, la Loto ori la Pronosport. Te poate informa despre cum va fi timpul. Dă prognoze chiar și de lungă durată. Îți poate spune (asta îi intră chiar în atribuții) ce legături feroviare ori aeriene există la capul de linie. Știe o mulțime de întîmplări hazlii. „Le cumpăr de la călători și după aia le vînd tot lor", ne spunea un tînăr pilot. „Fiindcă veni vorba despre prognoze, să vă zic una", relata mai zilele trecute călătorilor un șofer mucalit. „Cică undeva, într-o țară, s-a spus cam așa : „Azi timpul a fost frumos, temperatura a fost de atîtea grade, vîntul a avut intensitatea cutare, a plouat ușor în zonele cutare și cutare etc. Cum va fi vremea mîine? Vă vom spune poimîine". Ce-au mai ris pasagerii. El, șoferul, întors aproape cu totul spre călători, rîdea cel mai tare. Probabil că să le facă și mai mare poftă de rîs. La fel precum calul, care știe drumul spre casă și-l duce pe vizitiu fără ca acesta să-și facă probleme, chiar dacă doarme, sau e făcut bine, exact la domiciliu, aidoma și autobuzul își vedea de treabă, rulînd pe traseul cunoscut.

Se naște întrebarea : și ce-i rău în asta ? Că șoferul cunoaște fiecare detaliu al traseului, că știe bucuriile și necazurile oamenilor, că e la curent cu aspectele cotidiene etc., etc. „Vă dați seama ce ar însemna pentru unii dintre noi — reflectă deunăzi un șofer — să nu putem scoate o vorbă cu pasagerii, să nu avem lîngă noi un om care să ne țină, dacă vreți să spun așa, de urît ? Cît de plictisitor, cît de monoton ar fi drumul, ce greu s-ar scurge timpul, ca să nu mai vorbesc de pericolul apariției unui Moș Ene pe la gene. Și mai e ceva: unii colegi de-ai mei așa s-au însurat. „O vede azi, o vede mîine, astfel dorința-i gata..." Exact ca-n poezie. Cu alte cuvinte, au cunoscut viitoarele neveste ca pasagere. La urmaurmei le dau dreptate. Pleci dimineața și vii acasă seara tîrziu. Cînd să se mai și însoare? Că unii dintre colegii noștri, care sînt văzuți vesnic cu femei alături de ei, în timp ce conduc, își fac de cap, asta-i treaptă (mai ales că realizezi și economii de carburant)". Cînd ajunge în dreptul drumului de fier, el continuă discuția cu interlocutorul — „știe" el, că la ora respectivă nu trece nici un tren. În consecință nu se uită nici în stînga, nici în dreapta. Și „ghiniomul" face ca, tocmai atunci, să apară un marfar, netrecut în graficul pe care îl știe pe de rost pilotul nostru. Așa cum „Somnul rațiunii naște monștri", la fel rutina, care e tot un fel de încetare a gîndirii logice, naște ce poate fi mai rău în pilotare : lipsă de atenție, de vigilență, desprinderea de realitate. Dominanta omului de la volan nu mai este drumul, conducerea. Pentru pilot, care se bazează pe îndelungata sa experiență și obișnuința șablonardă, drumul, circulația devin factori de importanță minoră. El trage doar din cînd în cînd cu ochiul la șosea, exact, dar din păcate, nu cu aceeași eficiență, ca un mare savant, care privește în timpul unei expuneri doar din cînd în cînd la petecul de hîrtie unde și-a trecut cîteva idei principale Omul de știință captivează, vrăjește, extaziază chiar publicul,.. pe cînd robul rutinei e în permanent pericol de a comite un accident. Rutina e o otravă cu efect lent. Exact cum în evul mediu se proceda cu arsenicul. E și ca o boală cardiacă. Bolnavul mai poate trăi încă mulți ani, dar varianta unei morți subite, după un minut, o oră, o zi sau o săptămînă este la fel de plauzibilă.

Efectele rutinei sînt diverse. Cu ajutorul șansei, șoferul mai poate conduce pe traseul respectiv încă un număr relativ mare de ani. Poate păți însă și ca cel care discuta despre fotbal și a intrat într-un cărucior omorînd doi copii. Sau, furat de o convorbire extrem de agitată despre neatenția la volan (culmea!), a scăpat autobuzul de sub control, deoarece talpa piciorului apăsa la fel de tare pe accelerație, cînd autovehiculul tocmai intra într-o curbă ac de păr. Mașina s-a prăbușit într-o prăpastie. Numai datorită norocului și îndeosebi caroseriei bine construită a autobuzului, răsturnarea nu s-a transformat într-o veritabilă catastrofă.

E bine și chiar necesar ca drumurile, starea lor, să ne fie familiare. Ține și asta de domeniul cunoașterii. În interesul nostru, al tuturor, e firesc, normal să le știm cît mai bine, atît pe ele, cît și ceea ce se găsește ori nu se află pe panglicile de asfalt. Ce credeți că a răspuns, după ce s-a dezmeticit și a ieșit din epava autobuzului aflat pe fundul prăpastiei ? „De ani de zile serpentinele astea le iau cam în forță. De unde să știu că în ultimele zile li s-a năzărit celor de la drumuri să le presare cu pietriș pe care roțile colosului meu articulat au alunecat aidoma ca pe niște rulmenți ?" Deci, tot rutina, bat-o vina.

VICTOR BEDA ■

Universiada '87

De la trimişii noştri speciali la Zagreb, OCTAVIAN ŞTIREANU şi VICTOR RĂDULESCU

SUCCESE DE PRESTIGIU

Întrecerile celor trei discipline ale Universiadei la care au participat pînă acum sportivii români s-au încheiat cu un bilanţ strălucit pentru reprezentativa studenţească a ţării noastre : 31 de medalii (13 de aur, 10 de argint şi 8 de bronz). Cu acest palmares înregistrat la jumătatea cursei, ne aflăm deocamdată pe locul doi în clasamentul general pe naţiuni, ceea ce reprezintă o performanţă mai mult decît remarcabilă. Cînd spun acest lucru am în vedere deopotrivă amploarea competiţiei (peste 5 500 de sportivi din 129 de ţări), valoarea întrecerilor (la care participă multe „nume" ale sportului mondial) şi, nu în ultimul rînd,

Noemi Lung, cinci medalii de aur şi tot atîtea recorduri mondiale universitare : o stea a nataţiei mondiale, la plină ascensiune.

eficienţa sau productivitatea participării de pînă acum a studenţilor noştri sportivi. Sub acest din urmă aspect, cu aceste 31 de medalii obţinute de 30 de sportivi înscrişi în întreceri ne-am situa de departe pe primul loc într-un clasament-neinventat încă — al „producţiei de medalii" pe cap de sportiv participant ! Această situaţie este urmarea minuţiozităţii şi discernămîntului cu care au fost analizate şansele la medalii ale fiecărui sportiv desemnat să apere culorile patriei la această importantă manifestare sportivă internaţională. Responsabilitatea opţiunii pentru disciplinele la care am participat şi pentru sportivii înscrişi la fiecare din acestea se exprimă prin rezultatele obţinute pînă acum unde, s-ar putea spune cu o formulare din tir, am mers „ţintă ochită, ţintă lovită", fiind mai uşor să-i nominalizezi pe cei care n-au obţinut medalii decît pe laureaţi.

Medaliile obţinute şi numele celor care şi le-au adjudecat sînt prezentate alăturat, fiecare în ordinea cronologică a desfăşurării probelor. Încercînd să citim altfel acest tablou sintetic, vom schiţa o primă analiză a comportării sportivilor noştri, pe disciplinele la care au concurat.

CAIAC-CANOE. Acum, după încheierea întrecerilor, s-ar părea că această probă a fost introdusă pentru prima oară în programul Universiadei pentru a demonstra două lucruri ; excepţionala funcţionalitate a complexului nautic Jarun şi, deopotrivă, excepţionala valoare a canoiştilor şi caiaciştilor români. Dacă primul aspect priveşte ţara gazdă (care a intrat spectaculos în circuitul regatelor internaţionale), cel de-al doilea este sugerat de un fapt mai rar de găsit în marile concursuri, şi anume acela că sportivii şi sportivele echipei noastre au urcat pe podium în toate cele 13 probe ale concursului ! Deci aproape jumătate din medaliile de pînă acum au fost obţinute de frumoasa şi unita familie a caiaciştilor şi canoiştilor : 5 de aur, 4 de argint şi 4 de bronz. Competiţia n-a avut istoric, sportivele şi sportivii noştri desfăşurîndu-se pe apele lacului Jarun ca o veritabilă „invincibila armada". Am scîrţîit puţin la caiac dublu 1 000 m, unde campionii mondiali Stoian-Velea au tratat cam neatent cursa, conducînd detaşat trei sferturi din ea (aproape o secundă avans la 750 m), relaxarea care a urmat permiţînd un finiş puternic echipajului vest-german care a recuperat şi a terminat cu un avans de 75 de sutimi. Şi astfel echipajului nostru a trebuit să se mulţumească doar cu argintul, „făcîndu-l mari" pe evazinecunoscuţii Elwanger şi Lomker, studenţi în economie şi, respectiv, construcţii de maşini.

O revanşă superbă la această înfrîngere neaşteptată avea să fie luată de caiaciii celor patru sportive (Borcănea, Ciucur, Munteanu, Nedejde), învingătoare la potou, cu numai 25 de sutimi avans (un „cioc" de barcă) în faţa echipajului sovietic care condusese tot timpul. Cum pierduseră băieţii, au cîştigat fetele !

Pentru isprăvile de la Jarun, cele mai calde felicitări sportivelor şi sportivilor de la caiac-canoe, antrenorului Nicuşor Eşanu şi celorlalţi tehnicieni care au pregătit participarea la această Universiadă ! Seriozitatea cu care se munceşte la această federaţie este sugerată şi de faptul că, la numai două zile după sosirea în ţară, lotul sportivelor şi sportivilor noştri se reuneşte din nou în pregătiri, la Vidraru, în vederea apropiatelor campionate mondiale de la Duisburg.

GIMNASTICA FEMININĂ a fost şi la această Universiadă mica răsfăţată a competiţiei prin interesul, căldura şi atenţia cu care au fost urmărite atît întrecerile pe echipe cît şi finalele pe aparate.

Echipa noastră a fost formată din Ecaterina Szabo, Melania Rus, Laura Cutina şi Mădălina Tănase, adică din sportive care n-au participat la europenele de la Moscova dar care, nu-i aşa, pot fi luate în calcul pentru mondialele de la Rotterdam. Dealtfel, participarea la această Universiadă a fost considerată, cum aprecia şi antrenorul Octavian Belu, drept un concurs-test

Palmaresul sportivilor noştri pînă la 15 iulie inclusiv

AUR

1. Noemi Lung 200 m mixt
2. Noemi Lung 400 m liber
3. Anca Pătrăşcoiu 100 m spate
4. Aurel Macarencu C-1 500 m
5. Aurel Macarencu C-1 1000 m
6. Noemi Lung 400 m mixt
7. Noemi Lung 200 m liber
8. Luminiţa Munteanu, Marina Ciucur K-2 500 m
9. Anca Pătrăşcoiu 200 m spate
10. Angelin Velea Daniel Stoian K-2 500 m
11. Tecla Borcănea, Marina Ciucur, Luminiţa Munteanu, Mihaela Nădejde K-4 1000 m
12. Noemi Lung 800 m liber
13. Liliana Năstase heptatlon

ARGINT

1. Anca Pătrăşcoiu 200 m fluture
2. Echipa feminină de gimnastică (Ecaterina Szabo, Laura Cutina, Melania Rus, Mădălina Tănase)
3. Anca Pătrăşcoiu 400 m mixt
4. Tecla Borcănea K-1 500 m
5. Daniel Stoian, Angelin Velea K-2 1000 m
6. Ionel Leţcae K-1 500 m
7. Vasile Lehaci, Gheorghe Andriev C-2 5000 m
8. Ecaterina Szabo sărituri
9. Ecaterina Szabo bîrnă
10. Nicoleta Cărutasu 400 m garduri

BRONZ

1. Noemi Lung 200 m fluture
2. Ionel Leţcae K-1 1000 m
3. Vasile Lehaci, Gheorghe Andriev C-2 1000 m
4. Ionel Leţcae, Ionel Constantin, Alexandru Popa, Nicolae Feodosei K-4 1000 m
5. Leţcae, Feodosei, Popa, Viorel Polocoşer K-4 1000 m
6. Melania Rus sărituri
7. Melania Rus sol
8. Ştafeta 4 x 200 m liber (Lung, Pătrăşcoiu, Palencsar, Toth)

Aurel Macarencu, **dublu campion universitar sau un „antrenament" util pentru mondialele de la Duisburg.**

Anca Pătrăşcoiu a completat „colecţia" de aur a nataţiei româneşti triumfînd în probele ei preferate.

Ecaterina Szabo, lidera echipei de gimnastică a României, într-o săritură paralelă cu bîrna, de pe un sol de 10 cm.

Pe urmele veveriţei Zagi...

La Universiada de la Zagreb participă peste 7000 de oficiali din 129 de ţări, ceea ce reprezintă un record faţă de ediţiile anterioare ale acestei competiţii ● Un alt record îl constituie reflectarea în presă a evenimentului : peste 1700 de ziarişti acreditaţi ● Un mare sprijin în realizarea tuturor aspectelor de organizare îl dau peste 24 000 de voluntari, de vîrste între 10 şi 80 de ani, alte cîteva mii de doritori insistenţi fiind „rezerve" ● La realizarea spectacolului din ceremonia de deschidere au fost implicate peste 12 000 de persoane ● S-au tipărit 1 391 000 de bilete, numărul spectatorilor care au asistat pînă acum la întreceri depăşind previziunile gazdelor ● Universiada se dispută la 12 discipline sportive, în 330 de probe, fiind în joc 990 de medalii ● În aceste zile a avut loc şi cea de-a 30-a Adunare generală a F.I.S.U. care, între altele, a acceptat înscrierea în acest organism a încă opt ţări (numărul total al organizaţiilor studenţeşti afiliate fiind acum de 81). Totodată s-a ales noul Comitet Executiv al F.I.S.U. din care face parte în continuare şi reprezentantul ţării noastre ● Semnificaţiile profunde ale acestei competiţii studenţeşti au sporit odată cu prezenţa la Zagreb a secretarului general al O.N.U., Xavier Perez de Cuellar ● Este pentru prima oară în istoria O.N.U. cînd secretarul general al acestei organizaţii este prezent la o competiţie sportivă. Faptul că aceasta este tocmai o competiţie a studenţilor subliniază importanţa pe care întreaga umanitate o acordă rolului tineretului în lumea contemporană ● Cuellar a participat în ziua de 11 iulie la festivităţile naşterii celui de-al 5 miliarde-lea locuitor al planetei ● Cel care va purta căldura acestui simbol s-a născut în maternitatea Petrova din Zagreb, la ora 8,35, venind pe lume cu 3,6 kg şi 53 cm. Este fiul Sanjei şi al lui Dragutin Gaspar (soră medicală şi, respectiv, tehnician) şi i s-a pus numele Matei ● Pentru această Universiadă au fost construite sau renovate 5 piscine olimpice, 12 stadioane, 41 săli de sport, 11 terenuri de fotbal, 3 piste de atletism şi un bazin pentru sărituri ● Alte nouă oraşe iugoslave sprijină în variate modalităţi Zagrebul pentru a-şi duce în mod exemplar la bun sfîrşit responsabilităţile de gazdă a acestei Universiade ● După cum se ştie, la toate competiţiile internaţionale reprezentanţii Angliei, Scoţiei, Ţării Galilor şi Irlandei de Nord formează echipe separate. Ei bine, Universiada este singura întrecere internaţională la care sportivii Marii Britanii defilează sub acelaşi drapel, celebrul „Union Jack" ● Delegaţia sportivă a ţării noastre locuieşte în pavilionul 8, etajul IV, în cadrul satului universitar Sava, aflat peste drum de complexul „Mladost" şi nu departe de baza nautică Jarun ● Inimosul grup de susţinători — tineri turişti prin B.T.T. — locuieşte la „Dom [illegible]" („Casa cercetaşilor"), [illegible] situată pe cea mai [illegible] culme din vecinătatea Zagrebului (1001 m altitudine), acolo unde se află şi vechiul turn de televiziune ● Distanţa şi dificultatea traseului nu-i împiedică, însă, pe temerarii noştri suporteri să coboare dimineaţa din munte, să fie toată ziua pe lîngă sportivii români ca spre noapte să urce iar Muntele Ursoaicei ● Încurajările lor s-au făcut simţite şi au atras aprecierea şi atenţia tuturor celor prezenţi la întrecerile de nataţie şi caiac-canoe.

Ei sînt speranța boxului nostru

Lume multă la sosirea pe aeroportul Otopeni a celor trei boxeri care ne-au reprezentat cu mult succes la recent încheiatul Campionat mondial de juniori din Cuba. Rude, prieteni, iubitori ai boxului, antrenori, arbitri, ziariști și, firește, întreaga conducere a Federației române de box. În atari condiții nu ne rămîne altceva de făcut decît să participăm la euforia generală și să constatăm ca proaspeții campioni mondiali, Mihai Leu și Francisc Vaștag, inclusiv Nicolae Aliuță, care n-a reușit să treacă de sferturile de finală, par a se fi reîntors dintr-o excursie oarecare. Într-atît sînt de odihniți, de luminoși și de jovialí. Îl abordez pe Vaștag. „Meciul cel mai greu a fost în semifinală, cu cubanezul Cano, care, pînă atunci, terminase toate meciurile în primele 30 de secunde. Lovește foarte tare cu directa de stînga. E adevărat, însă, că nici eu nu lovesc ca o domnișoară. Mai ales cu directa de dreapta, pe care o dau cu pas înainte, deci pe piecare, și după care dau drumul la un upercut, sau, dacă e cazul, la un croșeu, amîndouă cu stînga, firește. L-am lovit spre finalul primei reprize și a fost obligat să asculte numărătoarea, apoi, în repriza a doua l-am pus de două ori jos și gata, victorie prin abandon dictat de arbitru. Nici finala n-a fost ușoară. Italianul Marro e un boxer foarte tare și bine clădit. Are o rezistență teribilă. Din fericire pentru mine lucra puțin cam încet, așa că am condus lupta de la un capăt la altul, iar în repriza a treia l-am prins cu un upercut cu care, practic, am cam încheiat lupta. Arbitrul l-a numărat, eu puteam să-l fac zob, dar, oricum, aveam victoria în buzunar. Și cam asta e tot. Deocamdată" Iată, pe scurt, și declarațiile celuilalt campion mondial, Mihai Leu : „Am început boxul la Hunedoara, unde de altfel sînt și născut, primul meu antrenor fiind Alexandru Pescaru. După un an, la sfatul și îndemnul antrenorului Eustațiu Mărgărit, care mi-a urmărit îndeaproape toată viitoarea mea evoluție, am venit la București. Am cîștigat patru titluri de campion național, cîteva turnee în străinătate, dar, desigur, cel mai frumos titlu l-am cucerit la Havana. Desigur, cel mai greu meci l-am avut în semifinale, cu sovieticul Boksunov, pe care l-am forțat să se precipite și să greșească în atac. A urmat, firește, riposta mea, cu lovituri în linie, rapide și exacte. Tot ce dădeam mergea în plin, la țintă. Victorie fără drept de apel. Finala, cu irlandezul Laughran a fost mai ușoară decît mă așteptam, deși adversarul avea două victorii înainte de limită. El a urmărit lovitura decisivă, iar eu am acumulat punct după punct. Victorie cu 5—0 și, normal, campion mondial !"

În fine, cel de-al treilea interlocutor, antrenorul Relu Auraș : „M-ați întrebat dacă sînt la primul meu mare succes. Nu, nu este primul. Acum doi ani, cînd eram tot antrenor la lotul de juniori, secondîndu-l pe maestrul Eustațiu Mărgărit, alți doi tineri boxeri, Marcelică Tudoriu și Daniel Măceran, cîștigau la București titlurile de campioni mondiali. Am devenit mai apoi antrenor coordonator, avîndu-l ca secondanți pe Gheorghe Ene și Vasile Bala, și am cîștigat, cu Nicolae Aliuță, în 1985, un titlu european, ediție în care frații Marian și Daniel Dumitrescu cîștigau bronzul. Revenind însă la Aliuță, în care ne-am pus mari speranțe, trebuie să spun că a pierdut meciul din sferturile de finală doar pentru că a vrut prea mult să cîștige. Adică n-a avut răbdare să construiască.S-a angrenat într-un meci do uzură și n-a punctat clar, așa cum știe el, sau, dacă vreți, așa cum l-am învățat. Cum îmi explic acest succes ?! A contat foarte mult experiența acumulată în cele cîteva turnee din ultimii doi ani, turnee în care am cîștigat numeroase locuri I, dar unde, mai ales, băieții noștri l-au văzut la lucru pe viitorii lor adversari, sau, și mai mult, s-au întîlnit cu ei chiar în ring. Căliți în aceste confruntări, ne-am dus la Havana cu gîndul de-a cîștiga trei medalii. Am obținut doar două, însă de aur, și un frumos trofeu pentru locul trei pe națiuni. Aș vrea să spun însă că avem la nivelul juniorilor foarte mulți tineri talentați, la toate categoriile, ei fiind schimbul de mîine al boxului nostru. Aș spune însă ceva mai mult. Ei sînt, fără doar și poate, speranța boxului nostru". Am încercat, după cîte s-a văzut, o relatare mai amănunțită a succesului obținut la Havana, dar și o incursiune în lumea plină de speranțe a acestui sport care ne-a adus atîtea și atîtea satisfacții și care tata se străduiește să revină în prim plan. Să fie oare acesta revirimentul mult așteptat ? Poate că da.

VICTOR NIȚA ■

Civilizația sportului

Publicul — al 12-lea jucător ?

Pornind de la tragerea la sorți care a fixat ordinea primelor meciuri din noua ediție a cupelor europene la fotbal, am abordat în comentariul anterior factorii „acasă", „în deplasare" și „teren propriu".

Astăzi despre „publicul propriu". Din punct de vedere material el nu înseamnă nimic. Publicul nu poate face nimic. Nici bine și nici rău. Mai ales unor jucători experimentați, trecuți prin „ciur și dirmon". Întîlnim de multe ori în cronici expresii ca : „În pofida faptului că evoluau în fața unui public vulcanic, jucătorii localnici nu au reușit...". Iată, deci, cum recunoaștem că publicul nu poate înlocui valoarea echipei locale, nu o poate ajuta. Nu negăm faptul că o echipă de începători jucînd — mă rog — tot cu o astfel de echipă și ajungînd pentru prima oară (este aproape imposibil chiar de imaginat) în fața a 100 000 de spectatori ostili, se poate „pierde", poate deveni mai slabă decît este. Dar unei echipe cu o oarecare experiență acest lucru nu i se poate întîmpla. Decît atunci cînd toată lumea, conducători, antrenori, gazetari, îi inoculează permanent, zi de zi, pe toate căile, sugestia că publicul propriu este singura salvare, că publicul străin te împiedică să joci. Este o sugestie care, repetată, devine o obsesie, o stare de spirit, un coșmar, o mentalitate. Trebuie să fii prea tare ca să-i reziști !

Și pentru ca tabloul susținerilor imaginare, fictive, nefondate ve care le proferăm să fie și mai sugestiv, venim și spunem că este mai greu să joci acasă decît în deplasare ! Ce să mai creadă sportivii în fața unor asemenea contraziceri conjuncturale ?

Ce-ar fi ca noi, românii, să fim primii care să-i dezintoxice pe sportivi de această stare de spirit ? Repetăm, Steaua este o excepție. Dar, „excepția confirmă regula". Ce-ar fi dacă toți fotbaliștii noștri n-ar mai fi complexați de această obsesie ?

Avem acum un moment favorabil (cinci echipe în cupele europene), momentul în care am realizat un nucleu de fotbaliști de valoare internațională ce au ajuns să nu mai aibă teamă de adversari, oricare ar fi ei. De ce acești oameni care au depășit starea de „iobagi ai fotbalului" să mai fie grevați de teama nefundamentată față de jocul în deplasare sau — mai grav — de frica de a nu primi gol acasă ?

Este un moment favorabil și din alt punct de vedere. Întîlnim la fiecare pas expresia „o nouă calitate". De ce să nu căutăm o nouă calitate și în sport, și în fotbal și care s-ar defini cam așa : a te putea exprima la aceeași valoare în deplasare ca și acasă.

E ușor ? Nici vorbă ! E greu ! E foarte greu ! A învinge o mentalitate veche și a instaura una nouă este mai greu. E greu, adică posibil ! Și nu avem dreptul de a reta nimic din ceea ce este posibil, indiferent de eforturile care ar trebui făcute !

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Racul

Aforisme

— În paradis lipsește risul, adică aproape totul.

— Cel mai fidel aliat al abuzului este lașitatea.

— Nu poți curta fericirea, decît dacă ești permanent cu o iluzie la brat.

— În materie de sacrificiu, cel mai ușor lucru e să-l predici.

— Orice vis frumos poate naufragia într-un coșmar.

— Mult mai rea decît infidelitatea este frica de ea.

— Artiștii ne-au înobilat cu avînt. Savanții cu răbdare.

— S-a specializat în situații fără ieșire.

— Cît de grea este ascensiunea spre glorie ! Și cît trebuie să lupți apoi cu neajunsurile ei.

— Istoria are numai cîteva rînduri de june prim. Restul e figurație.

— Scriitori mari nu s-au limitat la Pămînt. Au ieșit în Cosmos.

VASILE GHICA ■

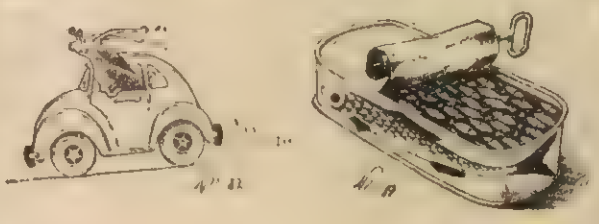

VIRGIL MILITARU ■

Raze de soare

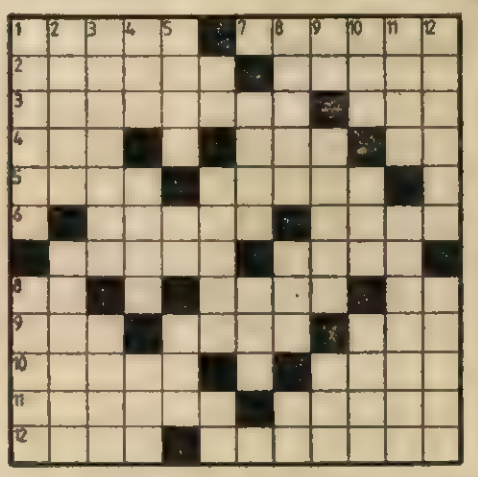

ORIZONTAL : 1) Poet și pictor român (George ; 1898—1973), semnatarul volumelor de poezii simboliste „Soare" și „Armonii în zori" — Intervalul de timp dinaintea răsăritului de soare, cînd există o lumină difuză în atmosferă (pl.). 2) Poet contemporan (Negoiță ; n. 1933), care și-a intitulat unul din volumele sale de versuri „Ramură solară" — Alt poet român (Alexandru ; n. 1926), autorul volumului de poeme „Locul soarelui". 3) Perioadă în care steaua Sirius răsare și apune odată cu soarele, caracterizată printr-o căldură dogoritoare — Pictor francez (1823—1884). 4) Localitate în Etiopia — „Soarele din... grei", unul din volumele prozatorului A.G. Vaida (neart.) — Elena Sereda. 5) Munte în Sudan — Mijlocul zilei, momentul înălțării maxime a soarelui deasupra orizontului (pop.). 6) Scriitor de naționalitate maghiară (István ; n. 1924), din ale cărui volume de proză menționăm „Ceață și soare" — Orășel în Noua Zeelandă. 7) Medicul-poet (Nicolae ; n. 1931), care a debutat editorial în 1967 cu colecția de poeme „De-a soarele" — Prenume feminin. 8) Întrebare — Ne ascund lumina soarelui — Sanda Toma. 9) Veche măsură de capacitate de la noi — Scriitor ecuadorian (Juan Léon ; 1832—1894), care ne-a făcut cunoștință cu „Fecioara soarelui" — Pronume posesiv. 10) Actor și prozator, autorul volumului de povestiri „Cu soarele în brațe" (Alexandru D. ; n. 1923) — Cal cu părul galben deschis. 11) Actriță franceză (Pola ; n. 1906), de origine română (Paula Iliescu), protagonista filmului „În țara soarelui", regizat de Robert Péguy — Prozator contemporan (Gheorghe ; n. 1939), prezent în tematica noastră cu parodia politistă „Soarele neterminat". 12) Poemele din volumul „Soarele calm" aparțin acestui scriitor român (Gellu ; n. 1915) — Scriitor italian (Marino ; n. 1885), din ale cărui romane citîm „Soarele de simbătă".

VERTICAL : 1) Poet ucrainean sovietic (Pavlo ; 1891—1967), autorul volumului de lirică simbolistă „Clarinete solare" — Scriitor român (Vladimir ; n. 1921), care a publicat în 1951 romanul „Soarele răsare în Delta". 2) „Soarele de...", se intitulează unul din volumele de versuri semnate de scriitorul american Countee Cullen — Alt scriitor român (Damian ; n. 1937), care ne-a prezentat în 1967 „Anul soarelui calm". 3) „Soarele și...", culegere de versuri aparținînd poetului Victor Felea (neart.) — Oraș în R.P. Chineză. 4) Munte în Zair — Păstor de boi — Marmeladă. 5) A vorbi — Miligram (abr. uz.) — Arbust din familia rozaceelor cu fructe negre comestibile. 6) Eugen Uricaru — „Verbul soarelui care asfințește — Yves Montand. 7) Bună pentru rac — „Soarele este...", ne asigură romancierul italian Curzio Malaparte. 8) Omenoși — A lucra pămîntul — Simbolul stronțiului. 9) În curînd ! — „...cînd e soare", schiță publicată în culegerea cu același titlu de prozatorul Iulian Neacșu (pl.) — Scriitor francez, creatorul romanului-foileton popular (Eugene). 10) Indicată cu aproximație de către ceasul solar — Localitate în R.S.F. Iugoslavia — Cadență în muzică. 11) Traiectoriile strălucitoare ale luminii soarelui — Punct cardinal situat în partea orizontului de unde răsare soarele. 12) Mare muzician român (George ; 1881—1955), care a intitulat „Răsărit de soare" una din părțile suitei sale „Impresii din călătorie" — Poet român (Haralambie ; n. 1916), autorul volumului de versuri „Al soarelui și al umbrei".

GH. AL. KISSLING ■
IANCU PANTALON ■

Dicționar : AZE, IMI, NASB RURU, ANLU, AMI, SUE, ZUC.

Dezlegarea careului din numărul trecut

MUC ; FATA ; PT ; ARGHEZI ; NEO ; INSERARE ; TD ; OA ; GE ; SOCRU ; R ; VECHI ; AAT ; ETALA ; TOMSA ; SAT ; TL ; TIC ; CRĂCIUN ; LUT ; E ; UA ; POPA ; R ; NORD ; MARTE ; SINCLAIR ; AL.

Toată lumea face sport

● Pentru mulți, absența portarului titular al reprezentativei de fotbal a Argentinei, Nerry Pumpido, a constituit o surpriză, el nefigurînd nici măcar în lotul pentru „Cupa Americii de Sud", din Argentina. În fapt, Pumpido, campion mondial și cîștigător al „Cupei Intercontinentale" cu River Plata, nu era ieșit din formă. Operat cu puțin timp în urmă — reimplantarea inelarului de la mîna stîngă — portarul argentinian n-a putut onora convocarea lui Carlos Bilardo. Cu totul ieșit din comun este modul în care s-a ajuns la această indisponibilitate : în timpul unui antrenament, Pumpido și-a agățat verigheta de un cîrlig fixat pe bară, pentru prinderea plasei, și și-a amputat pur și simplu degetul ! ● Rămînînd la incidentele nepreăzute, vă vom povesti pățania maratonistului american Wally Buckingham, care, detașat de pluton în timpul unei curse la San Diego, a fost reținut de poliție pentru... trecere pe stop (bine că nu pentru excese de viteză). Complet demobilizat, Buckingham a abandonat, adresîndu-se justiției pentru daune-interese. Premiile în atletismul actual merită efortul... ● Marea surpriză a turneului de anul acesta de la Wimbledon ni se pare nu victoria finală a australianului Pat Cash (semifinalist în 1984, specialist al jocului pe iarbă, cîștigător al „Cupei Davis"), ci prezența veteranului actual al „courts"-urilor, americanul Jimmy Connors, în semifinalele prestigiosului turneu. Longevitatea la cel mai înalt nivel a acestui sportiv de excepție (l-am văzut la București exersînd după mai bine de 20 de ani de tenis timp de trei ore serviciul !) este de-a dreptul impresionantă. La 35 de ani (îi va împlini la 2 septembrie), Connors are un palmares negalat. Numărul 7 în lume în prezent, a cîștigat de-a lungul carierei peste 100 de turnee de „Mare Premiu" (record absolut), între care o dată la Melbourne, (și o finală), de două ori la Wimbledon (plus 4 finale, de-a lungul unui deceniu) și de 5 ori la internaționalele S.U.A., ca să vorbim doar de turneele majore. Între 1974 și 1978 a fost, fără întrerupere, pe primul loc în ierarhia mondială și, în rest, mereu în primii 10. „Jimbo-jet" rămîne, iată, un mare performer al tenisului, în ciuda fizicului destul de modest față de ce se „poartă" acum (1,78 m și 69 kg), inepuizabil, în timp ce alți tenismeni, cotați mai bine, nu pot ține cadența la 20 de ani (fată-l pe Becker...). ● Mari iubitori de atletism, doi suporteri marocani au decis să fie prezenți la Campionatele mondiale de atletism de la Roma, ce vor debuta la 29 august. Dar nu oricum, ci străbătînd distanța dintre orașul lor natal, Fes, și „Cetatea eternă" în cel mai nimerit mod posibil ținînd seama de finalitate: mărșăluind, de-a lungul celor 3 000 km, în etape de 50 km zilnic. Cei doi sînt Ibrahim Al Khoyali (49 de ani, tatăl a 10 copii) și Hammad Al Mahruh (31 ani). ● Tot despre o cursă de mare rezistență de curînd și mai vechea noastră cunoștință, Nicolae Popcov. Suferind, cum ați putut afla din această rubrică, de sechelele unei poliomielite, tehnicianul bucureștean (la Institutul Politehnic) a parcurs în ziua de 23 iunie — Ziua Olimpică" — o distanță de 16 km (de pe Calea Griviței pînă la aeroportul Otopeni și retur) în timpul, excelent, de 2h16. Această veritabilă performanță, ca și altele despre care am mai scris, se datorează nu numai voinței acestui sportiv de excepție, ci și unei pregătiri sistematice (bicicletă, alergări gimnastică), antrenament zilnic început încă în 1979.

LUCIAN OPREA ■

Comentariul săptămînii

Strălucită afirmare a României în lume

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, desfășurat acum 22 de ani, a înseamnat un moment de cotitură în istoria României, determinînd, pe plan intern, realizări fără seamăn în edificarea pe pămînt românesc a societății socialiste multilateral dezvoltate, iar pe plan extern o strălucită afirmare a României în viața internațională. Retrospectiva drumului parcurs din 1965 și pînă în prezent pune în evidență politica de amplă deschidere internațională inițiată și promovată cu consecvență de secretarul general al partidului președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această deschidere, abordarea realistă, principială a variatelor și complexelor probleme ale vieții mondiale și-au găsit deplina confirmare în timp, întărind prestigiul țării noastre în lume.

Una din direcțiile principale ale amplei deschideri românești în politica externă a constituit-o și o constituie promovarea noilor principii ale relațiilor dintre state. La Congresul al IX-lea al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu se pronunța în mod hotărît pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politice, sociale și economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur treburile proprii, aceasta constituind o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii în lume. În întreaga activitate internațională desfășurată în anii care au trecut de atunci, țara noastră s-a pronunțat și a militat în modul cel mai ferm pentru respectarea dreptului inalienabil al tuturor statelor, al tuturor popoarelor de a se dezvolta libere și suverane conform propriei dorințe și propriilor aspirații. Politica internațională a României are ca temelie trainică, permanentă, principiile suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. În întreaga perioadă care a trecut de la Congresul al IX-lea, țara noastră a acționat constant pentru promovarea neabătută a acestor principii de către toate statele în relațiile internaționale, considerînd că respectarea lor este o condiție esențială pentru dezvoltarea colaborării între toate țările, pentru întărirea încrederii între popoare, pentru îmbunătățirea climatului internațional. Este cunoscut că la inițiativa României, Adunarea Generală a ONU a adoptat în 1985 „Apelul solemn către toate statele aflate în conflict de a pune capăt fără întîrziere acțiunilor armate și a soluționa problemele dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale ONU de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente exclusiv pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state".

Un cîmp larg de afirmare și confirmare a justeței pozițiilor românești îl constituie problema păcii și dezarmării, problema fundamentală a epocii contemporane. La Congresul al IX-lea al partidului se exprima hotărîrea României de a milita pentru încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, pentru crearea de zone denuclearizate, pentru interzicerea necondiționată a folosirii armelor atomice și distrugerea totală a stocurilor existente; totodată, țara noastră se pronunța împotriva împărțirii lumii în blocuri militare, împotriva existenței bazelor militare străine și a trupelor străine pe teritoriul altor state. În cei 22 de ani care au trecut de atunci, România socialistă s-a evidențiat ca unul din factorii cei mai activi în eforturile vizînd trecerea la dezarmare, crearea unei lumi fără arme și fără războaie, în baza unui program cuprinzător de dezarmare, elaborat și promovat consecvent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, program care, punînd în centrul său lichidarea armelor nucleare, are în vedere și armele chimice, celelalte arme de distrugere în masă, armele convenționale, precum și măsuri de reducere a cheltuielilor și a efectivelor militare. În acest cadru, un loc important îl ocupă securitatea europeană, eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a oricăror arme nucleare de pe continentul nostru. În constiința politică a lumii, o excepțională valoare de simbol are exemplul propriu pe care l-a dat România prin reducerea, anul trecut, cu 5 la sută a cheltuielilor militare și a armamentelor.

Tot potrivit direcțiilor trasate de Congresul al IX-lea, țara noastră a depus în ultimele două decenii eforturi susținute pentru reducerea decalajelor și lichidarea inechităților dintre țările bogate și țările sărace, pentru eradicarea subdezvoltării, aceste eforturi cristalizîndu-se în conceptul noii ordini economice internaționale, elaborat și promovat de conducătorul partidului și statului nostru.

Calea deschisă de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, exemplul României în abordarea problemelor internaționale în trecerea la acțiuni concrete de dezarmare exercită o influență puternică pe tot globul asupra intensificării luptei pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume a colaborării pașnice între toate națiunile lumii.

ION D. GOIA ■

Bach? Un deodorant!

Șocantă o asemenea afirmație, mai ales că ea a fost rostită de un elev vest-german. În ultima vreme profesorii occidentali aduși la disperare de atari răspunsuri au făcut numeroase sondaje în rîndul tineretului studios pentru a evalua gravitatea unei adevărate maladii care se numește ignoranță. Răspunsurile sînt, în general corecte, în special cele care privesc civilizația audio-vizuală. Au fost însă destui studenți americani (la Colegiu) pentru care Roosevelt a fost președinte în timpul războiului din Vietnam, care n-au auzit de Stalin și Churchill și destui cei pentru care Lumea Nouă a fost descoperită... pe la 1700! Nimeni n-a greșit cînd a fost vorba de cîntărețul rock Simon Le Bon, de I.B.M. și Olivetti, dar mai bine de jumătate nu știu cine este Gabriel Garcia Marquez și au aflat cîte ceva despre războiul de secesiune din filmul „Pe aripile vîntului", fără să aibă habar că la baza scenariului a stat un roman celebru. Numele Iuri Gagarin l-a lăsat perplecși pe mulți, unii mai îndrăzneți au afirmat că a fost un balerin celebru! Și așa mai departe. Le Corbusier a fost un creator de modă, cubiștii sînt, pentru unii, locuitorii Cubei, pentru alții creatorii cubului Rubik, semiologia este știința care se ocupă de semințe, dar pentru 98 la sută „Camel Trophy" a fost exact ceea ce este — un rally automobilistic.

Iată de ce profesori, educatori, experți în comunicații, sociologi au lansat un adevărat strigăt de alarmă afirmînd cu probe că liceenii deceniului sînt inculți, nu știu să scrie, să citească. E un fel de Internațională a tinerilor ignoranți care se exprimă în același mod la New York sau Paris, la Bonn sau Roma. Concluzia experților este că o nesemnificativă minoritate a studenților este în stare să realizeze o analiză scrisă sau și mai simplu, să povestească o întîmplare. O anchetă asemănătoare făcută în R.F.G. a demonstrat că majoritatea elevilor de liceu suferă de o marcată imaturitate lingvistică, iar în Franța Institutul Național de Cercetări Pedagogice apreciază că 45 la sută din subiecți citesc atît de greu încît sînt puși în imposibilitatea de a realiza o lecție pornind de la o informație scrisă. În Italia, cazurile de ignoranță agresivă depășesc 5 la sută, iar cele mai puțin șocante merg pînă la 50 la sută.

Două sînt cauzele care au creat o asemenea situație îngrijorătoare. Prima incriminează o ipotetică libertate în numele căreia s-au făcut concesii informației vorbite în dauna celei scrise. Rezultatul e sub ochii tuturor — mulți liceeni și studenți nu știu să construiască un discurs logic, să raționeze pe baza unui argument, nici verbal, nici în scris. În al doilea rînd, vinovate sînt televiziunea și publicitatea care au adus tineretul în ipostaza de consumator pasiv de informații, lipsindu-l de gîndirea critică. Adîncirea diviziunii muncii a sărăcit și ea meseriile și profesiunile de valorile culturale tradiționale. Tinerii au ajuns să-și piardă încrederea în cuvîntul scris, acceptînd drept infailibilă imaginea. La toate aceste necazuri ale civilizației electronice se adaugă încă unul, cu o pondere la fel de mare în negativizarea actului educațional. E vorba de cei care stau la catedră și care și-au cucerit licența prin alte căi decît prin merite. Dintr-o universitate degradată — declara sentențios profesorul Enrico Malato — ies alți ignoranți care vor ajunge la catedră pentru a învăța copiii să devină... ignoranți! Dacă această tendință nu se schimbă, se va ajunge la un imens risc denunțat în S.U.A. de marile corporații Exxon și CBS, cînd au descoperit că mulți din tinerii funcționari de nivel mediu nu erau în stare să scrie sau să vorbească în mod inteligibil. Fenomenul are un nume insolit: analfabetism postindustrial.

IOAN ROȘCA ■

● Editura pentru literatură și artă Jiefangjun Wenyi, din Beijing a publicat recent în limba chineză, **Romanul unei zile mari** de Corneliu Leu.

În traducerea lui Chen Yuming și Wan Tieshan, versiunea chineză a acestui roman poartă titlul „O zi care a însuflețit inimile". Prezentarea făcută de editorul Lu Ningai vorbește despre momentul istoric de la 23 August 1944, căruia îi este dedicată cartea, despre efortul patriotic al Partidului Comunist Român de salvare a țării prin întrunirea tuturor forțelor democratice, despre actul revoluționar care stă la temelia istoriei noastre recente, concluzînd că „este vorba de romanul unei zile de mare tensiune care a deschis o nouă eră în istoria României."

Războiul culorilor

În ultimii ani, audiența filmelor alb-negru din perioada de aur a cinematografiei începuse să scadă vertiginos. Erau tineri care nu văzuseră o capodoperă cum era „Cetățeanul Kane" sau „Casablanca" și nici nu aveau de gînd pentru simplul motiv că nu erau în culori. Cum numărul filmelor albnegru care să candideze la statutul de capodoperă rămîne, în ciuda anilor, destul de redicat, dacă nu cumva îl întrece pe cel al filmelor color, ideea de a „actualiza" cromatica unora a făcut repede prozeliți și, în scurtă vreme, a luat proporțiile unei afaceri. Color System Technology și o firmă canadiană au început această campanie care a stîrnit și mai stîrnește o sumedenie de discuții. În primul rînd ele sînt de natură estetică. Cum va fi colorată cafeneaua lui Rik din Casablanca? Dar barul? Ce culori vor avea hainele lui Stan și cele ale lui Bran? Directorul artistic al colorării unui film trebuie să facă o veritabilă documentare în muzeele, arhivele și cataloagele de modă ale acelor ani. Stabilirea culorilor este o muncă migăloasă și, în ciuda eforturilor, uneori dă greș, cum s-a întîmplat cu filmul „San Francisco" în care Jeannette MacDonald a apărut cu o culoare a părului pe care niciodată nu a avut-o. Cum se realizează colorarea filmelor alb negru? Nu ca prin anii '30—'40 cînd echipe de femei dotate cu minipensule lucrau pe fiecare fotogramă, ci modern, cu ajutorul computerului. O fotogramă este împărțită în 525 000 de puncte de culoare. Directorul artistic alege culorile dintr-o paletă de 50 000 de nuanțe (cît are la dispoziție computerul) și după ce s-a colorat o fotogramă, computerul, pe baza memoriei, urmează să le coloreze pe următoarele, știut fiind că de la o fotogramă la alta schimbările nu depășesc 2 la sută. Cînd apar noutăți, computerul are nevoie de alte informații pe care le primește imediat. În momentul de față operațiunea este destul de încetă. Color System Technology reușește să coloreze doar zece minute de film pe zi, dar există premise ca în curînd să poată termina 60 de minute de film pe zi. Colorarea unui minut de film costă între 1 500 și 3 000 de dolari, pentru „Casablanca" magnatul Ted Turnel plătind circa 250 000 de dolari. Numai că un „Casablanca" în variantă color e un film care aduce un beneficiu de peste 25 de milioane de dolari. Metro Goldwin Mayer a anunțat că plătește 18 milioane de dolari pentru conversiunea color a 100 de filme alb-negru, iar Walt Disney o sumă impresionantă pentru colorarea a 16 pelicule cu Shirley Temple. Tehnologia folosită la colorarea peliculelor și lansată de George Lucas în realizarea filmului „Războiul stelelor" începe să dea roade. Financiare și mai puțin estetice. Spectatorii sînt fascinați de variantele colorate filmelor alb-negru și audiența versiunilor noi este de neimaginat. Afacerea e afacere și adepții atitudinii estetice, adică apărătorii filmului alb-negru, sînt din ce în ce mai puțini. Unul dintre ei e Woody Allen. Apoi Warren Beatty și Elia Kazan. Ei susțin dreptul la supraviețuire al filmului alb negru, spunînd că gestul de a le colora e sinonim cu a colora Guernica lui Picasso. Corect. Dar cei care au investit în această afacere răspund cu un alt exemplu tot din pictură. „Activitatea noastră este - de înțeles și ea seamănă cu restaurarea Capelei Sixtine „Gene Allen, cel care a primit un Oscar pentru „My fair lady" a fost unul dintre adversarii colorării, dar după o campanie purtată fără convingere, a fost atras de noua afacere și este unul dintre cei care lucrează din plin la această operațiune, susținînd-o cu fiecare prilej. În schimb Frank Capra, după ce a semnat un contract pentru colorarea filmului „Viața e minunată", cînd a văzut că afacerea nu-i aduce prea multe profituri, a devenit unul dintre cei mai aprigi adversari ai ei.

Vom putea vedea și „Casablanca" și „Cetățeanul Kane" și filmele lui Walt Disney și pe Stan și Bran, și pe Chaplin în culori. Dacă trecem peste afacere, războiul culorilor dă cîștig de cauză spectatorilor cu reflexe color, chiar dacă violează în mod flagrant versiunea regizorului.

CORNEL NISTORESCU ■

Sufletul chitarei

Extraordinar a fost destinul acestui om, unul dintre marii muzicieni ai acestui secol, cel care a reușit miracolul de a scoate chitara din tavernele flamencoului pentru a o impune pe marile scene ale lumii. Continuator al lui Francesco Tarrega, decedat în 1908, Andres Segovia era, la primul său recital din 1909, de la Grenada, singurul chitarist de muzică clasică. La moartea sa, survenită recent, la vîrsta de 94 de ani, marele interpret lăsa în urma lui un număr impresionant de urmași — șase sute de mii de chitariști, de pildă, numai în Japonia. Micul repertoriu pentru acest instrument, existent în acea epocă, numără în prezent sute de lucrări compuse de maestru sau de discipolii lui.

Ca și chitara sa, persoana lui Segovia părea înconjurată de o aură miraculoasă, sugerînd liniște, meditație, tăcere. Ochii lui, asupra cărora în timpul interpretării cădeau visătoare pleoapele, erau protejați mai tot timpul de celebrii săi ochelari cu rame mari. Ziarul „Le Monde" prezenta cu aceste cuvinte persoana magului chitarei: „În pofida unui fizic de mare om de afaceri, vocea îi era blîndă, cuvintele, rostite molcom, se rînduiau în fraze calme, îndelung cizelate, de parcă erau scoase dintr-un vechi tezaur de înțelepciune. Nu erau însă lipsite de umor și uneori chiar de ironie mușcătoare".

Se identifica cu chitara în asemenea măsură, încît, după cum spunea un comentator, te întrebai dacă el a fost cel care a ales acest instrument secret al destăinuirilor sau chitara l-a ștefuit pînă la identificarea cu ea. Lumea infinită astfel revelată era căutată de artist în profunzimile ființei, în cursul acelor „ore de frămîntare pînă la durerea fizică", cînd, zilnic, se dedica „tehnicii exprimării estetice a operei, pentru a descoperi sufletul ei printre semnele inerte". A transpus pentru chitară lucrări ale tuturor marilor clasici ai muzicii, dar mai ales din opera lui Bach. Compozitorii moderni — Turina, Villa — Labos, Rodrigo, F. Martin, Milhaud, Jolivet etc. — au compus lucrări speciale pentru el.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Dileme

A treia schimbare la față a computerelor este pe cale să se producă, sîntem puși la curent de persoane bine informate, dar și la fel de sigure că trebuie să facem ceva efort pentru a putea folosi ca lumea mașinile aflate în drum spre noi. Nici o surpriză nu vestea că noul computer va ști să facă mai mult și mai bun lucru decît înaintașii săi. Nepotul care va dovedi tot atîtea cunoștințe de aritmetică precum bunicul va fi taxat cel mult un rămas de căruță și nicidecum vizionarul apt să adauge ceva la rotundul știut al civilizației. Dar că ne dogorîm deja palmele la scînteile unui foc atît de aproape, asta merită rumegat și ținut minte. Ce ar urma să nu neglijăm vizavi de promisiunile rostite de acum în gura mare și nu doar pe la colțuri? Musafirul ce va să vină va deține un microprocesor atotputernic ca și o memorie pe măsură. Și chiar dacă acum contribuabilul de rînd

Lumea se amuză

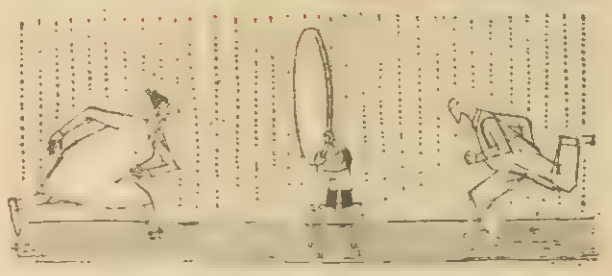

După „Für Dich" — R.D. Germană

privește dintr-o ipostază teoretică desfășurarea evenimentelor — costurile exorbitante ținîndu-l la distanțe respectabile, se apreciază că mîine-poimîine computerul personal va năvăli cu destulă tragere de inimă prin birouri și în alte locuri. Va fi însă nu computerul de acum, admirat și respectat pentru cîte face și dregе, ci succesorul său, mult mai ambițios și dornic de spectaculoase performanțe. Proiectanții tînjesc de mult după mașina în stare să imite simțurile umane. Pentru început, vorbitul și auzul. Tehnologia a fost deja lansată la apă, dar aplicarea ei presupune încă o seamă de sincronizări care înghit timp. Ceea ce nu înseamnă că stă pe loc. Poate chiar acum, cînd ne conversăm noi pe tema în discuție se va mai fi pus la cale o potcoavă pentru calul de rasă al cursei ce ne așteaptă. Apt să recunoască atîtea cuvinte cîte încap într-un dicționar de calibru, computerul va permite operatorului să-și dicteze lucrările, renunțînd la utilizarea claviaturii. Capacitatea de recunoaștere a vocii face posibil dialogul cu mașina prin telefon. De unde te afli, după ce ai introdus fisa în aparat, ai posibilitatea să comanzi computerului, ca unui subaltern docil, acțiuni fel de fel. Se deschide o fereastră încăpătoare, tentantă și nu foarte departe de vîrful degetelor noastre ca tinse. O veste bună și pentru magicienii culorii. Compozitorii și-au aliat mai de mult computerul în alcătuirea partiturilor. De ce nu și pictorii ? De ce nu și tipografii ? La un astfel de pupitru deținut de nouă — visitor — computer se acționează pentru a scoate tipărituri de tot felul de aratoase ca și cele pe care le citim acum. Pe ecranele mai ca toate. Pe hîrtie se vor vedea texte în stilul cu nimic mai prejos celor din clasica tipografie.

Să ne așteptăm ca noile computere să deprindă arta conversației. Nu cu noi, ci între ele, eventual chiar despre noi. Avînd în memorie telefoanele prietenilor, computerul te asistă la alegerea numărului dorit și-l formează fără a aștepta alte îndemnuri.

Mai greu îi este căutătorului de comori pe această autostradă : să găsească soluții pentru a folosi pînă la epuizare morală parcul de utilaje existent ; să descopere variante de suprasaturare cu pretenții mașinile abia așezate pe picioare ; să creioneze, fie și vag, deocamdată, autovehiculul informatic al zilei de după...

NEAGU UDROIU ■

Retrospectiva Dior

Pentru Christian Dior părinții, grijuli ca orice părinți, se gîndiseră la o carieră diplomatică. Dar în anul 1928 fiul părăsește Școala de științe politice și deschide la Paris o galerie de artă în care expune lucrările unor prieteni : Cocteau, Dali, Derain, Léger. Depresiunea economică îl determină să închidă porțile galeriei și își cîștigă existența desenînd modele pentru „Figaro Illustré".

Prima întîlnire cu un creator de modă este aceea cu Robert Piguet care îl pune să deseneze costume pentru scenă și costume de bal. Așa ajunge în anul 1942 la casa de modă a lui Lucien Lelong.

După război puțini erau aceia care se gîndeau la modă. De aceea, cînd un vechi prieten, director al unei case de modă în declin, „Gaston", îi propune să preia afacerea, Dior se duce la prezicătoare și numai în urma sfaturilor (plătite) ale prezicătoarei hotărăște să-l părăsească pe Lelong.

Prima paradă cu modelele create de Dior a avut loc în 13 februarie 1947. Succesul a fost fulgerător. Modelele aveau ceva reminiscențe din balerinele lui Degas, iar manechinele, special instruite, aveau mișcările studiate.

Dior a murit în urma unui atac de cord în anul 1957, în Italia la numai 52 de ani, lăsîndu-l „moștenitor" pe Yves St. Laurent. Afacerile cu parfumurile și cosmeticele purtînd marca Dior au fost vîndute cu ani în urmă unui grup Moët-Hennessey, în timp ce dreptul de marcă îl are compania Agache. Urmașul lui Yves St. Laurent pare a fi Christian Lacroix.

Cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la prima paradă a modei cu modele Dior, muzeul modei de la Luvru a organizat o retrospectivă, deschisă pînă în luna octombrie. Piesele expuse aparțin muzeelor Albert și Victoria din Londra precum și colecțiilor particulare.

De unde se vede că obrazul subțire cu cheltuială se ține, iar prestigiul firmei cu multă, diversă, și stăruitoare reclamă.

DAN DANUȚ DORU ■

În lumea telescoapelor record

Cel mai mare telescop din lume, cu oglindă unică, se află în Caucaz, la Zelenciuk — U.R.S.S. Diametrul oglinzii este de 6 metri, în timp ce cel montat la Mont Palomar — S.U.A. are numai 5 metri. Pentru a se putea aprecia greutatea unor asemenea coloși menționăm că cel de la Calar Alto, din Spania, care are o oglindă de numai 2,2 metri diametru, cîntărește 430 de tone, din care numai partea mobilă, ce poate fi manevrată de un singur om, 230 tone.

O rețea de șase telescoape avînd oglinda de 1,80 metri montate într-o structură unică funcționează în Arizona —

S.U.A. și este cunoscută sub denumirea de „Multiple Mirror Telescope". Întreaga lor mișcare este controlată și dirijată cu ajutorul laserului. Universitatea din California studiază în prezent executarea unei oglinzi cu un diametru de 10 metri. NASA a proiectat și ea un telescop spațial de 2,4 metri diametrul oglinzii. Cu acesta se vor putea vedea obiecte de 100 de ori mai slabe decît cele văzute de pe Pămînt. De fapt, proiectele de mai sus nu sînt decît niște etape de tranziție, pentru că se intenționează crearea de oglinzi cu diametre de 20 și chiar 30 metri, ceea ce va permite să se studieze chiar structura Universului.

Recordul radiotelescoapelor fixe îl deține cel de la Arecibo din Porto-Rico, care atinge 300 metri, iar pentru un telescop mobil cel de la Bonn — R.F.G. de 100 metri.

Cea mai mare rețea de radiotelescoape din lume se află în cîmpia San Augustin din deșertul statului Noul Mexic — S.U.A. Aici, pe o lungime de nouă kilometri, sînt plasate 27 radiotelescoape. Această rețea, din care o mică porțiune apare în imagine, este cunoscută sub numele de „Very Large Array".

Breviar științific

Sacrificii umane în Creta antică ?

Multă vreme s-a bănuit că civilizațiile antice ale Mării Egee practicau sacrificii umane, dar dovezi care să confirme sau să infirme acest lucru nu se găseau. Iată însă că cercetările întreprinse de profesorul Iannis Sakellarakis în Creta, pe muntele Iuktas, pe locul anticei Korakleion, au dus la descoperirea sanctuarului din imagine, găsindu-se astfel probele căutate de multă vreme. Lîngă altar au fost găsite trei schelete omenești, unul al unui tînăr de 18 ani, omorît printr-o lovitură de spadă, arma de bronz aflîndu-se alături, celelalte două aparținînd unei femei de 28 ani și unui bărbat de 30 ani. Prezența unor vestigii de cult nu lasă

nici o îndoială asupra naturii sacrificiului. Din explicațiile date de profesorul Sakellarakis, rezultă că femeia era o preoteasă, iar bărbatul un preot de rang înalt, căci purta un inel de argint și o brățară ornată la mîna stîngă. Se crede că imediat după efectuarea ritualului, prin lovitura de spadă aplicată în carotidă, s-a produs un puternic cutremur de pămînt care a dus la prăbușirea acoperișului sanctuarului, omorînd pe cei doi preoți, ce oficiau sacrificiul uman. În afară, printre ruine s-a mai găsit un schelet, al patrulea, care se bănuiește a fi al unui ajutor la desfășurarea ceremonialului, iar lîngă el un vas sculptat, respectiv un taur ce este sacrificat într-un cîmp de flori, vas în care, probabil, se transporta sîngele victimei. Descoperirea făcută constituie un nou pas în cunoașterea epocii minoice.

Picup în miniatură

Bătălia miniaturizării a ajuns și în domeniul picupurilor. Pentru „cîtirea" discurilor firma Sony a bătut toate recordurile, realizînd aparatul de buzunar numit „Audio D-50", de 4 ori la 10 ori mai mic decît cel mai mic picup creat pînă în prezent, în greutate de 590 grame. În septembrie trecut, firma Technics, din grupul Matsushita, a creat un picup în miniatură de 650 grame, cel din imagine, dar

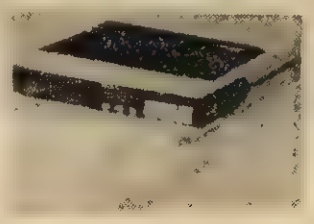

cu dimensiuni mai mici decît ale lui Sony, respectiv de 126 x 32 x 126 milimetri. O baterie care se reîncarcă îi asigură trei ore de autonomie. Miniaturizarea a fost obținută cu ajutorul unui laser ce folosește un fascicul luminos unic. Aparatul dispune de circuite integrate și microprocesoare. Toate informațiile pe tabloul de bord sînt obținute prin intermediul cristalelor lichide. În ciuda dimensiunilor lui reduse, „SLXP7", cum a fost numit, are calități și caracteristici deosebite. La acest aparat se pot alege bucățile de pe disc ce urmează a fi audiate și programată ordinea lor de redare. Auditiile pot avea loc și la casă, fapt pentru care el poate fi utilizat în plimbări, aparatul transportîndu-se în buzunar.

AUREL DIANU ■

Destinația: Birkenau—Auschwitz

Destinația finală a evreilor deportați din Ungaria și teritoriile pe care le cotropise a fost **Birkenau-Auschwitz**, cel mai mare centru de exterminare din Europa ocupată de naziști. Deși aici era pusă la punct o bandă rulantă a morții și exista o experiență de cîtiva ani în asigurarea funcționării ei fără perturbări, în vederea sosirii într-un ritm fără precedent a deportaților din Ungaria s-a luat un șir întreg de măsuri speciale. Locotenent-colonelul SS Rudolf Höss, fostul comandant al lagărului, numit între timp inspector general în centrala lagărelor de concentrare a fost din nou detașat la **Auschwitz**.

Garniturile au fost renovate, furnalele recondiționate, cosurile întărite cu benzi de oțel ; au fost săpați kilometri de șanțuri în imediata vecinătate a crematoriilor, pregătindu-se arderea pe ruguri a cadavrelor ce nu vor putea fi mistuite de cele patru crematorii în zilele și nopțile cînd capacitatea lor va fi depășită.

Chiar și camerele de gazare primitive, ce fuseseră folosite înaintea construirii celor moderne, au fost repuse în stare de funcționare.

S-a construit o nouă linie ferată între **Auschwitz** și **Birkenau**, iar punctul de debarcare a fost adus mai aproape cu 200 de m de crematorii. Numărul **Häftling**-ilor din cele două **Sonderskommando**-uri ce lucrau la camerele de gazare a fost sporit de la 224 la 860, iar **Kommando**-ul „CANADA" care sorta prada a fost majorat la aproape 2000 de oameni.

„Programul" de deportări masive a început la 15 mai. În iunie au sosit atîtea convoaie încît a fost nevoie de noi amenajări în lagărele B IIb și B IIc.

Munți de bagaje se acumulaseră în magazii și pe rampe.

Kommando-urile de deservire a benzii morții nu mai făceau față. Programul obișnuit de lucru al **Kommandatur**-ii și trupei nu se mai putea respecta. Se simțeau extenuați pînă și **SS**-iștii, nu mai prideau să selecționeze noii sosiți — care pentru viață, care pentru moarte — să însoțească și să calmeze coloanele de la rampă pînă în incinta crematoriilor, să supravegheze „lucrul" la rugurile ce ardeau 24 de ore din 24. Mirosul de carne arsă îmbiba nu numai lagărul, ci și împrejurimile. Erau la sfîrșitul puterilor și **Häftling**-ii din **Sonderkommando**-uri, obligați să lucreze zi și noapte ca să sorteze prada din vagoane, să care cadavrele gazaților la crematorii, să mențină focul în șanțurile-rug, să scoată și să împrăștie cenușa.

Dar în unele zile se depășea orice limită. Höss a fost silit să se repeadă de două ori la Budapesta să vadă ce se întîmplă și să pună de acord ritmul deportărilor cu capacitatea de gazare și ardere a instalațiilor de la **Birkenau**.

Timeri au dreptul să fie

Jurnal însingerat

Sintetizînd imaginea sosirii trenurilor cu deportați din Ungaria, Randolph Braham scrie : **Inumana ingrămădeală din vagoane și căldura verii timpurii erau de așa natură încît mulți dintre evrei, în special cei bătrîni și bolnavi, mureau pe drum, marea majoritate prin sufocare. La sosire, evreii din Ungaria, complet epuizați, storși, se comportau într-o manieră letargică, apatică ; erau resemnați și aproape se bucurau că, în sfîrșit, puteau respira mai mult aer. Călătorind 4 zile într-un vagon de vite sigilat, brutal de cald, cu puțină apă sau fără apă erau torturați invariabil mai ales de o sete răvășitoare. Gîndul apei l-a preocupat în așa măsură încît nu mai erau atenți la realitățile din jurul lor. Reducerea energiilor lor vitale prin sete prelungită făcea parte din programul de obținere și pregătire în vederea gazării. SS-iștii urmăreau paralizarea abilității lor de a sesiza lucrurile și de a opune rezistență. În timp ce se aflau pe rampă, înainte de a fi selecționați, neliniștea lor era temperată de obicei de promisiunea apei sau a unei supe după „dușurile dezinfectante". Li se vorbea în germană dar mai ales în ungară de către Unterscharführer-ul Eckard, un tînăr SS născut în Ungaria.**

Și totuși, evocarea drumului spre **Auschwitz** nu-l voi începe cu pornirea trenurilor din Cluj, din Dej, din Satu-Mare, Oradea sau Bistrița. Îmi este greu să stabilesc care a fost, de fapt, primul pas pe ultimul drum. S-ar putea spune că începutul l-a constituit drumul de-acasă pînă la ghetou. Ieșind pe ușă din casa părintească, trecînd prin fața jandarmilor cu pene negre de cocoș la pălărie, porneam — mi-am dat seama mult mai tîrziu — pe ultimul drum.

Cei arestați în ziua de 3 mai 1944 și ulterior continuau să se amăgească, să creadă. S-a plîns, au fost scene disperate. Oamenii erau îngroziți, dar nimeni nu se gîndea la moarte. Sinuciderile, la început, au fost rare. Oamenii încă sperau. Spaima de moarte s-a cuibărît în inimile noastre ubia în ghetou. Fiecare o simțeam fără să vorbim despre ea. Părinții, ca să nu ne sperie pe noi, copiii, se străduiau să se poarte cît mai firesc, să zîmbească chiar. Ei nu bănuiau că zîmbetele lor triste ne dureau mult mai tare decît plînsul lor înăbușit, noaptea, cu fața adîncită în pernă. Îți poți închipui, cititorule, o mamă zîmbind în timp ce lacrimile îi curg fără întrerupere ? O mamă plîngînd în timp ce-și alăptează copilul ? Fața unei ființe femei, schimonosită de groază la gîndul că trebuie să nască în ghetou ?

Soții, terorizați de nesiguranță, de zvonuri, de calamitatea pe care o prevesteau, își înfrînau propriile spaime și se străduiau să-și liniștească soțiile. Plimbîndu-se printre corturi, bărbați — vechi prieteni sau vecini de baracă — grupuri, grupuri, încercau să născocească un deznodămînt salvator, în care să creadă.

Cînd s-a aflat că începe evacuarea ghetourilor, legendele și iluziile s-au spulberat, firele speranței menținute cu eforturi supraomenești s-au rupt brusc, toate deodată, spaima de moarte a izbucnit ca un vulcan, acoperind și dominînd totul.

La 15 mai au început deportările. Peste cîteva zile, ziarul **Hare** din Budapesta a publicat un ampiu articol : **„Ce s-a întîmplat pînă acum în domeniul rezolvării problemei evreiești".** Pentru noi, cei din ghetou — și evreii din satele și orașele din nordul Ardealului erau de-acum aproape toți ghetoizați —, articolul n-avea nici o importanță. Nouă nu ne trebuia să ni se recapituleze legile, ordinele și măsurile antievreiești întreprinse. Noi le știam pe de rost, le simțisem urmările, suferam de pe urma lor. Putea oare mult să ne alarmeze tonul amenințător. Dar ce putea să ne mai sperie ? Izolați de lume, lefuiți de întregul avut, împiedicați să ne profesăm meseriile, ce drepturi ni se mai puteau anula ? Și totuși, ziarul amenința. Referindu-se la dispozițiunea din 28 aprilie privind „reglementarea unor probleme legate de desemnarea domiciliului și locuințelor evreilor", autorul articolului scria : „Această dispoziție face posibilă separarea teritorială și fizică a evreilor de populația neevreiască, realizarea cartierelor evreiești închise, desemnarea străzilor și caselor sau blocurilor locuite exclusiv de evrei. În conformitate cu ordinul dat, pot fi mutate și separate persoanele ce intră sub incidența legilor rasiale. Prevederile ordinului nu trebuie aplicate evreilor care nu sînt obligați să poarte steaua galbenă. Deoarece ordinul folosește expresia „nu trebuie" în loc de „nu-i voie" înseamnă că poate să le vină rîndul și să fie separați și evreii excepțați".

După ce arăta că : „s-a împlinit o veche dorință a societății maghiare prin ordinul din 2 mai al Ministerului de Interne care interzice frecventarea băilor publice de evrei obligați să poarte steaua galbenă", autorul amenința iar : „Sperăm că această măsură va fi urmată de alte măsuri care vor limita și mai mult cercul și posibilitățile contactului dintre evrei și neevrei".

Primele trenuri pornite din ghetourile Transilvaniei de Nord sosiseră de-acum la **Auschwitz**, dar avalanșa legilor antievreiești nu s-a oprit.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Iulie

Izbînda plinii

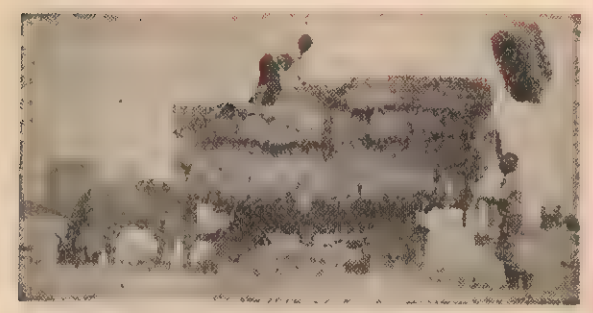

Pe sub umbrele neclintite ale pădurii din stînga drumului, distanța nu pare mare și nici anevoie de străbătut. Asta în primele ceasuri de după ivirea zorilor. Apoi, parcă și umbrele se înfierbîntă, în vreme ce pe deasupra cîmpului simți cum se învolburează valuri uriașe de căldură. Ieri pe la prînz, spune un bătrîn cu pălăria trasă șmecherește într-o parte, așa se-ncinsese tabla tractoarelor ăstora, mai rău ca plita, de puteai să-ți fierbi liniștit borșul acolo. S-au tras și băieții mai spre pădure, da' numai oleacă. Nu i-a răbdat inima să stea acolo mai mult de cît a durat masa lor. Flăcăi harnici, pun umărul la treabă, de-asta merge campania asta cum merge. Cum ? Păi bine, nu vedeți ? Pe tarlaua asta, de-i zice cu numere, adică 8, s-a isprăvit cu secerișul. Mai e peste drum ceva-ceva, să tot fie 70 de hectare și apoi, încă două tarlale, spre Șindrilița. Dacă veniți aici pe lunea viitoare nici nu mai știți că pe-aici a fost cultivat ceva ce să fi semănat a grîu. Totul o să fie arat și, după cum vine cazul și-or zice specialiștii, o să fie și sămînță-n brazdă.

Stăm la marginea tarlalei cărela oamenii din Afumați îi zic Runcu. În jurul meu, trei bărbați virstnici, cu decenii bune de agricultură în spate. Mihai Petre, Gheorghe Chiurciu și Constantin Camburu știu cu precizie situația la zi a lucrărilor. A trecut de dimineață pe aici și primarul comunei, Ion Iordan, apoi președintele C.A.P.-ului, Nicolae Zăvoreanu. Șeful de fermă, inginerul Constantin Zaharia, stă printre cei ce recoltează. Dar nu ca să-i grăbească — sublniază unul dintre interlocutorii mei — ci ca să se convingă de calitatea lucrărilor. Altfel, oamenii de pe-aici sînt vrednici, oameni de cîmpie, cu grîu-n singe. A fost densitate mare, de-asta și recolta o să fie bună. Cifre precise nu putem să dăm de acum, dar sub 5 500 n-are cum fi. Și la orz tot cam pe-atît a ieșit. An bun, ce mai încolo-ncoace. Chiar și căldura asta, tot bună e. Pentru floarea soarelui, la care vom începe curînd, și pentru porumb. La grădini e tot așa, și-acolo-i de lucru pentru mîini multe. Aici, la Afumați, la C.A.P., lucrează oameni de la ăl mai tînăr pînă la unul ca Vasile Dobre, care-a ajuns la 81 de ani. Uite-l p-ăla de vine acu' cu atelaju', Camburu Nicolae-i zice, pe porecla lui Buceag, e născut în '914. Și tot are putere. Ajutor mare avem cu mecanizatorii de la Ștefănești, băieți buni, «ite cum e Mitru Ababei, ăl de s-a oprit să bea apă acu', sau ca Tudor Anghel sau Tăsică Florin, toți muncitorii a-ntîia, cu drag de ce fac. Dacă se mai întîmplă să se defecteze combinele sau mașinile de balotat ? Se mai defectează, doar sînt de fier, dar avem aici un atelier mobil de reparații. Unde-i, mă Gheorghe, Popa de la atelier ? S-a dus după piese, tre' s-a pară. Cu arăturile tot bine stăm, patru utilaje de-alea mari, A-uri le zice, cu cîte șase brăzdare, au intrat de multișor. S-a semănat mei, s-a pus porumb amestecat cu floarea soarelui, ce mai, treabă socotită.

Căldura a-nceput să apese zdravăn. Cîmpul, însă, continuă să apară privirilor ca un tablou numai mișcare. Pînă deseară mai e mult. Și cald. Însă miezul fierbinte de iulie este, înainte de orice — pentru oamenii cîmpiei, precum cei din Afumați — vremea cînd se decide marea izbîndă a pîinii celei noi.

DAN MUCENIC ■

ULTIMA ORĂ

Olimpiada electronistului

Din inițiativa Ministerului Industriei Electrotehnice s-a desfășurat recent la Tîrgu Mureș „Olimpiada electronistului". Prima manifestare de acest gen pe țară a fost găzduită în condiții desăvîrșite de marea întreprindere „Electromureș". Este o recunoaștere a meritelor harnicului și talentatului colectiv, care, iată, își extinde activitatea și asupra îndrumării și perfecționării cadrelor din una dintre cele mai noi meserii, devenind, pentru scurt timp „Capitala" electronicii românești.

Faza pe țară a reunit reprezentanți din 15 județe, muncitori electrotehniști care și-au probat măiestria găsind soluții teoretice și practice subiectelor propuse.

Primii „cîștigători" ai primei „Olimpiade" sînt : Toth Zoltan, „Electromureș", Ioan Cozac, I.E.I.A. Cluj, Gheorghe Onac, I.M. Oradea și Toader Gliga, I.M. Vaslui. „Beneficiari ?" — toate întreprinderile din ramură.

Deși în premieră pe țară, „Olimpiada electronistului" s-a desfășurat, prin organizarea exemplară oferită de „Electromureș", într-un spirit de înalt profesionism, dovedind că cei din ramura electrotehnicii românești sînt, în acest fel, circumscriși efortului pe care întreaga țară îl face pentru perfecționarea cadrelor existente și pregătirea celor de mîine.

Medicina naturistă

Recent (26—27 iunie 1987) s-a desfășurat la Sebeș Alba a XXI Reuniune Științifică anuală de Istoria Medicinii și Farmaciei, organizată de Filiala Alba a Uniunii Societăților de Științe Medicale împreună cu Societatea de Istoria Medicinii și Farmaciei.

Comunicările prezentate de către participanți, cadre universitare, medici, farmaciști și alți cercetători cu preocupări în acest domeniu din întreaga țară, au adus în discuție problema, revenită în atenția celor ce se preocupă de ocrotirea și fortificarea sănătății, aceea a „Utilizării factorilor naturali în profilaxie, tratament și recuperarea bolnavilor, în întărirea sănătății populației".

A fost remarcată și cu acest prilej bogăția de factori naturali terapeutici de care dispune țara noastră, de la plante medicinale, ape minerale, clima variată și în același timp echilibrată, posibitățile unei alimentații raționale, la virtuțile încă neexploatate integral ale apiterapiei, homeoterapiei, acupuncturii și exercițiului fizic.

Din nou emoții la admitere

A început examenul de admitere în facultăți. Un moment dătător de emoții și speranțe pentru tineri și părinți, un moment cu semnificații ample pentru întreaga societate care așteaptă, cu fiecare promoție, cadre tot mai bine pregătite necesare nevoilor dezvoltării. Dorim ca această imagine din prima zi a concursului la A.S.E. București să dea expresie urării noastre de succes adresată aspiranților la studenție sub consacrata deviză sportivă : **să învingă cei mai buni !**

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

PCR

flacara

anul XXXVI
30 (1 675) VINERI 24 iulie 1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

22 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului

GLORIE istoricei clipe în care poporul român și-a regăsit conștiința de sine și limpedele drum spre împlinirea tuturor năzuințelor!

GLORIE marelui conducător pe care acest inspirat moment l-a dăruit istoriei patriei spre eternă dăinuire și necontenită înflorire!

Plămădit în aerul tare al libertății și demnității, poporul român își întoarce azi gîndurile, cu emoție și mîndrie, spre momentul de început al celor mai fertili și luminoși ani din milenara sa existență : **Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.**

Sînt douăzeci și doi de ani de glorie și de avînt creator, de mari și epocale realizări, întrupate din vrednicia și spiritul de jertfă ale unei întregi națiuni, ale partidului drag, în fruntea căruia se află, din clipa aceea de eternă reverberație în istoria țării, bărbatul, comunistul de omenie și genialul strateg al devenirii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, alesul între aleși, sub a cărui clarvăzătoare conducere și-au putut afla fructificarea deplină harurile și darurile unui pămînt generos, inteligența și hărnicia unui popor.

Am fost și sîntem cu toții martori, creatori și beneficiari ai acestei opere grandioase, de neconceput cu 22 de ani în urmă, învățînd și trăind plenar sentimentul că totul depinde de noi, de priceperea și perseverența noastră, că avem tot ce ne trebuie pentru a cuceri, așa cum am făcut-o, un loc de frunte între națiunile planetei.

Am hotărît și continuăm să mergem pe acest drum, urmînd orientările și îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul și arhitectul României moderne, omul dăruit doar revoluției și fericirii patriei sale. De la înălțimea gîndului și viziunii sale atotcuprinzătoare, putem păși cu mîndrie, putem fi noi înșine pe pămîntul acestei țări ce se bucură astăzi în lume, de admirație și prețuire, de îndreptățită speranță pentru justețea politicii sale interne și internaționale.

Și dacă e să recunoaștem în această mare deschidere spre cunoaștere și progres principalele arme de luptă ce ne-au asigurat victoriile, atunci va trebui să situăm la loc de frunte rolul științei naționale, ridicată în acești 22 de ani la rangul de politică de stat și transformată într-o veritabilă forță de producție prin contribuția de înaltă și unanimă prețuire a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om de știință și om politic al României socialiste, savant de reputație internațională.

Pe aceste solide temeiuri, în orizonturile larg deschise de istoricul Congres al IX-lea, România își conturează cu limpezime dimensiunile viitorului, concentrîndu-și energia pe liniile de sens și de forță trasate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, demonstrînd o armonioasă conlucrare între știință și practica socială și un mod superior de afirmare a spiritului revoluționar. Mai hotărît și mai unit ca oricînd, poporul își urmează cu înflăcărare conducătorul iubit pe calea larg deschisă către progres, civilizație și bunăstare, împlinind, prin puterea faptei și a gîndului, cea mai fecundă perioadă a istoriei sale naționale, pe care tot el, poporul, o denumește cu mîndrie Epoca Nicolae Ceaușescu.

În paginile omagiale:

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

- **Dezvoltare intensă, rapidă, armonioasă** — paginile 4–5
- ***Socialismul cu poporul, pentru popor*** — paginile 12–13
- **Totul pentru om, pentru fericirea lui** — paginile 16–17

NOU DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-IUGOSLAV

Comentariul în pagina 3

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Boșko Krunici pe aeroportul Mihail Kogălniceanu din Constanța

În avanposturile luptei pentru recolte bogate tovarășul Nicolae Ceaușescu orientează și impulsionează eforturile de înfăptuire a obiectivelor noii revoluții agrare

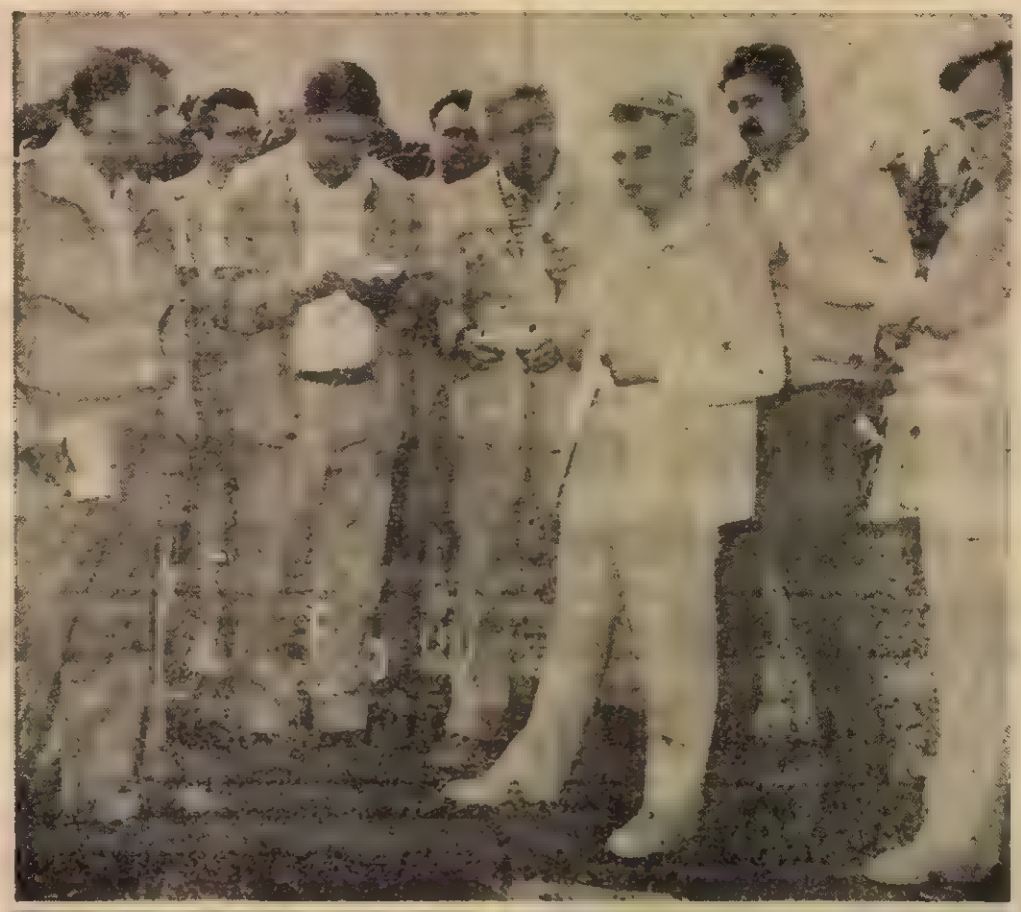

Din nou pe ogoarele județului Constanța

Statornica preocupare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor noii revoluții agrare s-a vădit puternic și cu prilejul noii vizite de lucru — efectuată la sfîrșitul săptămînii trecute — a conducătorului partidului și statului în unități agricole din județul Constanța.

Desfășurîndu-se în același climat de intensă activitate, de puternică angajare patriotică, revoluționară a tuturor oamenilor muncii din agricultură pentru înfăptuirea indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului cu privire la încheierea în timpul cel mai scurt și cu cele mai bune rezultate a secerișului, pentru executarea la termenele optime și la un nivel calitativ superior a celorlalte lucrări agricole de sezon, noul dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu specialiști, cu mecanizatori și alți oameni ai muncii de pe ogoarele constănțene a avut loc la Cooperativa Agricolă de Producție Techirghiol, la Stațiunea de Cercetări pentru Culturi Irigate „Dobrogea" — Valu lui Traian, la Cooperativa Agricolă de Producție Costinești. În cadrul vizitei, s-a examinat, de asemenea, modul în care se cultivă în prezent inul. S-au analizat îndeosebi starea de vegetație a acestei plante, soiurile cultivate în prezent, măsurile luate pentru valorificarea superioară a seminței, precum și a tulpinei de in, extinderea acestei culturi pe noi suprafețe. Secretarul general al partidului a apreciat că trebuie să se acționeze în continuare pentru mărirea densității acestei culturi, concomitent cu îmbunătățirea fertilității solului, cu irigarea acestuia, în vederea obținerii unor producții mai mari și a unor semințe de calitate superioară. În acest sens, s-a indicat ca imediat să se însămînțeze cu în unele loturi experimentale, la o distanță de 4 centimetri între rînduri, pentru a se obține o densitate sporită. Totodată, s-a considerat necesar ca însămînțarea inului să înceapă anul viitor mai devreme, pentru ca plantele să se poată dezvolta mai bine, și să se acționeze pentru obținerea de soiuri mai productive, care să asigure o grosime mai mare a tulpinilor și o producție sporită. S-a atras, de asemenea, atenția ca recoltarea să se facă în cel mai scurt timp, pentru a se evita orice pierdere, și să se facă prin smulgere, pentru a se realiza o valorificare integrală a plantelor.

La stațiunea de cercetări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că soiurile ce i-au fost prezentate nu sînt dintre cele mai productive și, în acest sens, a cerut cercetării științifice să desfășoare o muncă mai susținută în vederea ameliorării soiurilor de in pentru fibră și ulei. S-a indicat, de asemenea, ca în producerea și procurarea seminței să se manifeste o deosebită atenție, să se utilizeze numai acea sămînță, realizată la noi sau peste hotare, care asigură plante cu tulpina mai groasă și cu talia înaltă. În ceea ce privește prelucrarea inului, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor și factorilor de răspundere să apeleze la mijloacele tradiționale, să valorifice condițiile naturale, iar în viitor procesul tehnologic să înceapă în lunile iulie—august, pentru a se reduce cheltuielile.

Examinînd modul de funcționare a unor mașini agricole, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se găsească în continuare soluții constructive cît mai eficiente, care să fie generalizate treptat la toate agregatele de semănat. S-a indicat în mod deosebit să se aibă în vedere creșterea lățimii de lucru a semănătorilor, pentru ridicarea productivității acestor mașini. S-a cerut totodată să se acționeze pentru a se asigura utilaje corespunzătoare recoltării mecanizate a porumbului semănat în benzi.

Cei prezenți la această analiză l-au asigurat pe secretarul general al partidului că vor depune în continuare toate eforturile pentru creșterea productivității agricole, pentru modernizarea și perfecționarea permanentă a mașinilor și utilajelor, pentru înfăptuirea întocmai a indicațiilor și orientărilor primite, pentru progresul neîntrerupt al agriculturii noastre socialiste.

P. NICOARĂ ■

NOU DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-IUGOSLAV

La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU are loc vizita oficială de prietenie a delegației Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia condusă de tovarășul BOȘKO KRUNICI, președintele prezidiului C.C. al U.C.I.

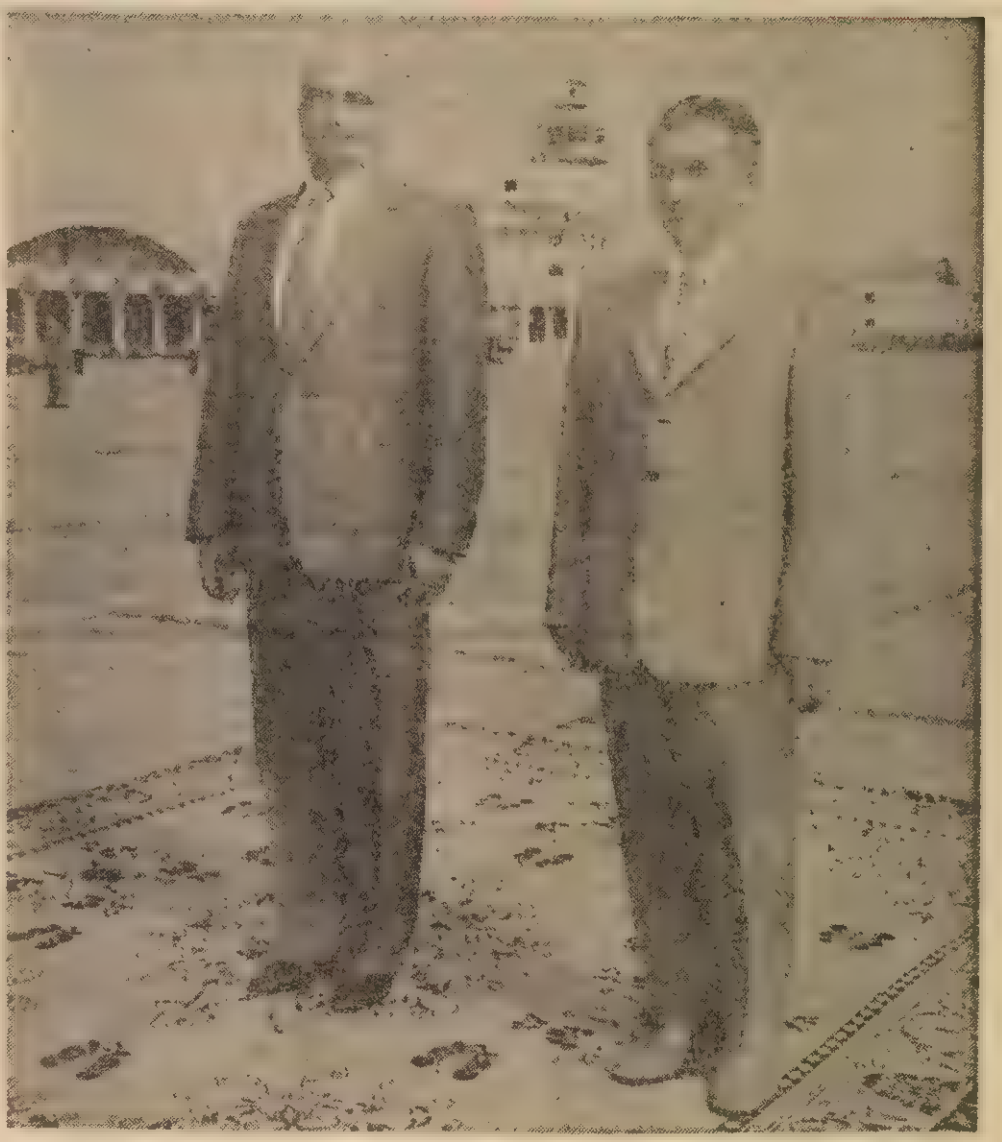

Relațiile de prietenie, colaborare și bună vecinătate româno-iugoslave au vechi și bogate tradiții. Aceste relații s-au ridicat pe o treaptă nouă și au cunoscut o puternică dezvoltare în anii socialismului, cu deosebire în ultimele două decenii, având la bază principiile independenței și suveranității, integrității teritoriale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, respectării căilor proprii de dezvoltare internă și a pozițiilor internaționale ale celor două țări. Colaborarea și conlucrarea dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia au pus în valoare, într-o măsură tot mai mare, avantajele pe care le oferă nivelul de dezvoltare al celor două economii, apropierea geografică. Mărturie stau în acest sens înțelegerile convenite privind extinderea în continuare a colaborării și cooperării în producție, precum și pentru lărgirea și diversificarea schimburilor de mărfuri. România și Iugoslavia — care își lărgesc și aprofundează conlucrarea pe plan extern — militează pentru reducerea încordării în viața internațională, pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru întărirea securității și colaborării în Europa și în întreaga lume, pentru soluționarea exclusiv prin mijloace pașnice, prin tratative, a focarelor de criză, excluderea totală a forței și a amenințării cu forța din relațiile dintre state, pentru rezolvarea situației economice grave a țărilor în curs de dezvoltare, situație care influențează negativ relațiile internaționale și pacea în lume. Țările noastre acționează constant pentru dezvoltarea colaborării bilaterale și multilaterale între toate statele balcanice, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, securității, colaborării, bunei vecinătăți și înțelegerii, fără arme nucleare și chimice.

Factorul hotărîtor al dezvoltării continue a raporturilor româno-iugoslave pe cele mai diverse planuri l-a constituit dialogul la cel mai înalt nivel. Întîlnirile la vîrf româno-iugoslave au o bogată tradiție; ele au jalonat întregul proces de extindere și adîncire a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre vecine și prietene. Frecventele întîlniri care au avut loc între tovarășul Nicolae Ceaușescu și președintele Iosip Broz Tito, dialogul purtat ulterior de secretarul general al P.C.R., președintele României, cu conducătorii de partid și de stat ai Iugoslaviei, înțelegerile la care s-a ajuns cu aceste prilejuri au stabilit baze trainice, au conferit durabilitate și profunzime raporturilor româno-iugoslave. În această fructuoasă tradiție se înscriu și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Boșko Krunici, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, aflat, la invitația conducătorului partidului și statului nostru, într-o vizită oficială de prietenie în România, în fruntea unei delegații a Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

În timpul convorbirilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a salutat cu deosebită căldură vizita tovarășului Boșko Krunici în țara noastră, subliniind satisfacția de a continua dialogul tradițional, care a constituit de fiecare dată momente de mare însemnătate în extinderea bunelor relații dintre partidele, țările și popoarele noastre. În numele conducerii partidului și statului nostru și al său personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat un salut călduros și cele mai bune urări tovarășului Boșko Krunici și Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. La rîndul său, înaltul oaspete iugoslav a exprimat vii mulțumiri pentru invitația de a vizita România și și-a manifestat satisfacția de a se întîlni și de a avea schimburi de vederi în problemele privind dezvoltarea raporturilor de prietenie dintre cele două partide, dintre România și Iugoslavia, dintre popoarele noastre vecine și prietene. În același timp, tovarășul Boșko Krunici a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducerii partidului și statului român un cald salut și cordiale urări din partea Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Cei doi conducători de partid și de stat și-au exprimat convingerea că actuala întîlnire la nivel înalt va conferi durabilitate și dimensiuni și mai largi raporturilor româno-iugoslave, contribuind la impulsionarea în continuare a acestor legături tradiționale.

Convorbirile au prilejuit o amplă informare reciprocă privind preocupările și activitatea Partidului Comunist Român și Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia în construcția socialistă din România și Iugoslavia, actualitatea politică și economică din cele două țări, realizările oamenilor muncii români și iugoslavi în opera de edificare a noii orînduiri. Au fost abordate, de asemenea, unele probleme esențiale ale dezvoltării raporturilor statornicite între cele două partide și țări. Secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia au evidențiat cursul pozitiv al relațiilor de prietenie, colaborare și bună vecinătate dintre România și Iugoslavia, dintre popoarele celor două țări. S-a apreciat că există largi posibilități pentru intensificarea, prin eforturi comune, a colaborării economice, pentru sporirea volumului și diversificarea schimburilor comerciale, pentru extinderea cooperării în producție, în domeniile tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de activitate. A fost exprimată dorința comună de a se amplifica în continuare aceste fructuoase legături, în interesul reciproc, al cauzei generale a socialismului și păcii. În cadrul convorbirilor a fost evidențiată însemnătatea deosebită pe care o are întărirea conlucrării dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia pentru dezvoltarea ansamblului raporturilor bilaterale, a bunelor relații de prietenie și colaborare dintre țările și popoarele noastre, a colaborării lor în toate domeniile de activitate.

Fără îndoială că noul dialog româno-iugoslav la nivel înalt, desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă, va da un nou impuls lărgirii și întăririi colaborării dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre România și Iugoslavia, dintre popoarele celor două țări, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii și securității, destinderii și înțelegerii pe tot globul.

La încheierea ediției revistei noastre, vizita oficială de prietenie a delegației Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia continuă.

ION DUMBRAVĂ ■

Epoca Nicolae Ceaușescu: dezvoltare

Congresul al IX-lea al partidului a angajat poporul român pe un drum eroic.

Era un drum nou și nimeni nu se aștepta să fie străbătut ușor.

Partidul propunea un proiect cutezător de dezvoltare economică a României. Acest proiect era de o anvergură care depășea chiar și cele mai înaintate fanteze aspirații. intenții. Știind. El preconiza. practic. restructurarea radicală a vieții economice a țării. reconstrucția economică a României, iar puterea de seducție a țelurilor lui se întemeia pe certitudinea că el este un proiect intru totul realizabil. Pentru că obiectivele lui erau definite simultan cu mișcările de-a le înfăptui. Sigur că, pentru împlinirea la scara realității a acestui proiect, era nevoie ca toți să se simtă solidari în munca dedicată țelului nobil de propășire a patriei. de ridicare a ei pe trepte noi de progres și civilizație. Iar prin opțiunea luată atunci de toți oamenii muncii din cuprinsul pământului românesc, națiunea întreagă s-a regăsit solidară în acești eforturi ai ei, călăuzită de partid. în această strălucită izbândă care a fost și este deopotrivă a dragostei de țară și a atașamentului profund față de valorile socialismului.

S-a știut. se știe : un nivel redus de dezvoltare economică implică o anume dependență de țările mai dezvoltate. Iar așa cum s-a spus. simplu. dar cu atît de multă îndreptățire. în locul perpetuării unei astfel de dependențe România avea de ales dacă își poate reuni forțele pentru a prinde ultimul tren al dezvoltării. Ca un ecou al îndemnului dintr-un vechi cîntec național. problema se punea în termeni fără echivoc : acum ori niciodată ! Țara a ales această cale a efortului. a muncii. și prin uriașul ei demers constructiv, creator. a parcurs în acești 22 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea cea mai fertilă perioadă din istoria ei. Dovezile vii. convingătoare. ale împlinirii proiectului pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl găsesc în locul de onoare pe care și l-a cucerit între națiunile lumii. în admirația și respectul cu care este privită. Se regăsesc în demnitatea ei și în suma de atitudini prin care există ca țară independentă și suverană și își face auzit cuvîntul în probleme de interes general. în promovarea unei politici constante de pace și colaborare fructuoasă între toate popoarele. Sînt. toate acestea. dovezi invincibile în fața timpului. dovezi pe care anii, în trecerea lor. le consolidează perpetuu. Și cu îndreptățită mîndrie numim această perioadă. așa cum ea s-a statornicit în conștiința națională. așa cum ea este și va fi numită de istorie. Epoca Nicolae Ceaușescu.

Prin alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea, în funcția supremă de conducere în partid — pentru patriotismul său luminat, organizatoric și umani, potrivit unor criterii deopotrivă economice dar și sociale și politice, corespunzător realităților din țara noastră și ținînd seama. în același timp. de fenomenele complexe din economia mondială.

În acest cadru. o deosebită valoare teoretică și practică o au tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. teze care reprezintă continuarea pe un plan superior a gîndirii social-economice românești. a experienței de făurire a noii orînduiri. o contribuție remarcabilă la îmbogățirea teoriei socialismului științific. Într-un asemenea cadru teoretic larg. tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat științific stadiile de dezvoltare a economiei socialiste românești, programele de dezvoltare economică a României prin forțele sale. pe baza propriului ei efort. Au fost elaborate. astfel. orientări fundamentale privind acumulările înalte. transformarea structurii industriei și economiei în favoarea ramurilor de înaltă tehnicitate. care asigură valorificarea superioară a potențialului național material și uman, tezele de o deosebită însemnătate cu privire la promovarea progresului tehnic. a cuceririlor științei în întreaga economie. cu privire la primatul factorilor calitativi. intensivi. pentru creșterea productivității muncii și a competitivității produselor. pentru reducerea cheltuielilor materiale în concordanță directă cu eforturile făcute pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime. Aceste trăsături imprimate dezvoltării economice au reflectat, pe un plan sintetic, însuși procesul trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă și au reprezentat soluții hotărîtoare, de mare eficacitate, pentru depășirea dificultăților generate de situațiile, deosebit de complexe, prin care se exprimă ansamblul economic mondial. Chiar și în aceste condiții. înaintarea în ritmuri deosebit de accentuate aduce dovada dinamismului economiei românești. a justeței politicii partidului nostru. pe drumul deschis de Congresul al IX-lea, și reprezintă un proces a cărui specificitate constă într-o atentă corelație dintre creșterea economică și rata acumulării. în crearea premiselor materiale necesare pentru înfăptuirea unor ample programe de investiții destinate dezvoltării rapide a forțelor de producție. pe întreg teritoriul țării și în toate sectoarele economice. ca și pentru modernizarea lor. pentru extinderea automatizării și folosirea mașinilor multifuncționale. a robo ților industriali și a microprocesoarelor. a conducerii cibernetizate a proceselor tehnologice. În același timp, se acționează perseverent, sistematic, pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducerea muncitorească. pe autogestiune și autofinanțare. pentru îmbunătățirea organizării științifice a producției și a muncii. pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a oamenilor.

Suma acestor eforturi se concretizează în faptul că, astăzi, România dispune de o bază tehnico-materială care încorporează trăsături proprii economiilor moderne, trăsături ce se vor accentua în perspectivă, implinind imaginea unui ansamblu economic național a cărui vigoare rezultă nu doar din zestrea sa tehnică nouă. din echipamentele de producție cu care a fost dotat, ci și din echilibrul său. din modul armonios în care el a fost conceput și realizat. Și este cunoscut. în această privință. rolul determinant al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în elaborarea concepției științifice privind rolul și funcțiile agriculturii ca ramură economică de bază, Congresul al IX-lea inaugurînd o etapă calitativ superioară în dezvoltarea agriculturii românești. Agricultura a beneficiat, în acest răstimp. de alocarea unor fonduri bănești substanțiale. între care acelea pentru înfăptuirea amplului Program național de îmbunătățiri funciare. a programului pentru reconstrucția pămîntului, care se află în curs de realizare și reprezintă cea mai mare investiție din istoria țării. În această perioadă s-a cristalizat, prin contribuția directă și hotărîtoare a secretarului general al partidului. un concept nou al politicii economice românești, conceptul noii revoluții agrare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, noua revoluție agrară trebuie privită ca o ascensiune. în toate planurile muncii din agricultură. spre o nouă calitate, pentru atingerea rezultatelor ce întruchipează o agricultură intensivă, de înalt fundament economic. Noua revoluție agrară fiind concepută ca o strategie de durată, complexă, ce încorporează toate activitățile din acest domeniu : tehnologice, biologice, organizatorice, economice și sociale. Traducerea în viață a dezideratului acestei etape noi în agricultura românească presupune, se înțelege, transformări cantitative și calitative radicale, atît în sfera forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale și a cercetării științifice, cît și în planul relațiilor de producție, prin intensificarea activităților social-culturale menite să configureze locuitorilor de la sate profilul spiritual al unui om cu o înaltă pregătire politică și în contact permanent cu valorile fundamentale ale științei și culturii.

Cu țeluri și obiective îndrăznețe, dar pe deplin realizabile, prin care se configurează împlinirea obiectivului strategic fundamental, de trecere a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară cu dezvoltare economică medie, comuniștii, toți fiii țării, strînși uniți în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîmpină împlinirea a 22 de ani de la Congresul al IX-lea prin muncă perseverentă și plină de abnegație, hotărîți să dedice acestei aniversări glorioase și Conferința Națională a partidului succese tot mai însemnate ale muncii lor, pe măsura nobilelor îndemnuri adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul, garantul și strălucitul simbol al acestei perioade de înflorire și de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

D. CONSTANTINESCU

„Acum ori niciodată..."

● Comparativ cu anul 1965, producția industrială e de 6 ori mai mare. Altfel spus, producția industrială a anului 1965 se realizează acum în numai 60 de zile ● Peste 90 la sută din fondurile fixe existente în economia națională au fost realizate în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Fiecare județ dispune în prezent de fonduri fixe în valoare de peste 20 miliarde de lei, față de numai 5 județe și municipiul București în 1965. Aproape 30 de județe dispun, fiecare în parte, de fonduri fixe în valoare de peste 40 miliarde de lei, față de un singur județ în anul 1965. Volumul fondurilor fixe din economia națională va ajunge, în 1990, la 3 500 miliarde lei ● De la Congresul al IX-lea al partidului s-au creat peste 250 de zone și platforme industriale cu profil complex, atît în județe cu tradiție industrială cît și în cele mai puțin dezvoltate în trecut, producîndu-se importante mutații în repartizarea teritorială a industriei ● Cîteva exemple : județul Mehedinți obține acum o producție industrială mai mare decît a realizat în 1965 întreaga Oltenie, județul Iași — o producție mai mare decît întreaga Moldovă, iar județul Galați — o producție mai mare decît a realizat în 1965 Moldova, Oltenia și Dobrogea luate la un loc ● România a atins performanța unei producții cerealiere de peste 1 000 de kilograme pe locuitor. Țara noastră se înscrie printre primele producătoare de cereale din Europa și din lume ●

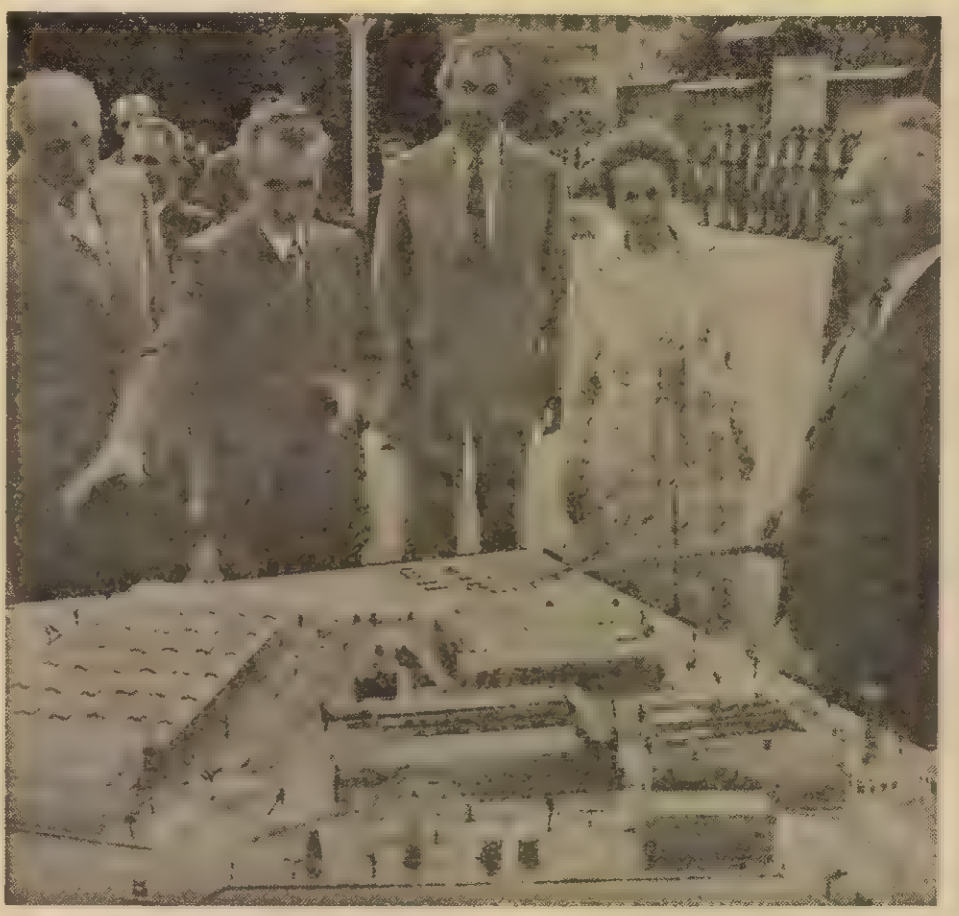

intensă, rapidă, armonioasă

Un leit motiv în explicarea fiecărui succes:

Așa cum ne-ați îndrumat personal Dumneavoastră!

În spiritul exigențelor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în întreprinderea noastră, colectivul de oameni ai muncii din această întreprindere se află angajat plenar pentru realizarea în bune condițiuni a planului pe acest an, a programului complex de organizare științifică și de modernizare a producției, pentru promovarea noului, a progresului tehnic, a calității și eficienței. În primul semestru al acestui an ne-am îndeplinit integral sarcinile de plan. Productivitatea muncii a sporit cu 2,1 la sută față de prevederi, iar realizările la export sînt mai mari cu aproape 3 la sută, marea producție fabricate de noi fiind bine cunoscută în multe țări ale lumii. Desigur, aceste rezultate ne-au bucurat, dar ele trebuie să se continue prin rezultate cel puțin la fel de bune și atunci ne-am pus întrebarea: exprimă aceste eforturi întru totul resursele de care dispunem? Sînt ele ultima expresie posibilă a creativității colectivului nostru? A-ceastă interogație a prilejuit o analiză atentă a posibilităților întreprinderii noastre. Iată de ce, pornind de la eficiența introducerii tehnologiilor noi și modernizate în fluxurile de fabricație, cum a fost, de pildă, turnarea sub presiune a pieselor din aluminiu, pornind de la efectele economice ale înnoirii produselor, între care se numără compresorul fără ungere, compresorul de presiune medie de 90 sau recomprimatorul R 30, omnia unui mare număr de comuniști, de oameni ai muncii din întreprindere a fost că intervențiile noastre asupra laturilor calitative ale producției pot și trebuie să fie mai active. Astfel, este necesar să trecem la extinderea procedeului turnării sub presiune a reperelor și pieselor din aluminiu. Contribuind la reducerea prelucrărilor ulterioare, această modalitate va avea ca efect un nou spor de productivitate, va îmbunătăți calitatea și ritmicitatea producției fizice. De asemenea, așa cum ne-a indemnat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se află în plină desfășurare studiile și cercetările proprii în vederea implementării de manipulatoare și de roboți industriali pe fluxurile tehnologice de fabricație ale întreprinderii noastre.

Cu aceste rezultate și cu aceste gînduri de viitor întîmpinăm aniversarea a 22 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, care a marcat și pentru întreprinderea noastră, ca pentru toată economia națională, începutul unei perioade de rapide și profunde transformări, înnoiri.

Și nu pot să nu adaug că realizarea unui compresor cu caracteristici ce-i situează, cu siguranță, la cel mai înalt nivel mondial reprezintă un exemplu al modului în care am înțeles să ne facem datoria pentru a răspunde astfel, prin fapte, încrederii pe care ne-a arătat-o și nobilelor îndemnuri pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ni le-a adresat cu ocazia vizitelor de lucru întreprinse la „Timpuri Noi".

PETRE GEAGEAC, maistru, Întreprinderea „Timpuri noi" ■

Este suficient să lași gîndul să reparcurgă acești 22 de ani glorioși, să privești la noua față înfloritoare a țării, ca să ți se umple inima de dragoste fierbinte, de adîncă recunoștință pentru acela de care se leagă toate succesele noastre, toate realizările care au făcut ca România să fie apreciată și respectată în lume, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sîntem cel mai mare combinat petrochimic din țară, una din unitățile fanion ale acestei industrii puternice și, de fapt, una din cetățile acelei epoci de excepție, epoca Nicolae Ceaușescu. Nu trecuseră decît puține zile de la Congresul al IX-lea, care însemna prima filă din noua istorie a țării, și secretarul general al partidului era în mijlocul nostru, cum avea s-o facă de multe ori. A fixat amplasamentul viitorului combinat, și cu clarviziune a prefigurat profilul complex al gigantului industrial de azi. Urmînd permanent vizionarele linii directoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, simțindu-i efectiv sprijinul, am făcut ca pe cîmpul cu o veche fabrică de negru de fum înconjurată de drumuri de țară să se ridice 62 de instalații de înaltă tehnicitate, mare parte avînd la bază cercetări românești. În timpul numeroaselor vizite de lucru, ni s-au dat indicații prețioase privind creșterea gradului de valorificare a țițeiului, modernizarea tehnologiilor existente, perfecționarea organizării producției, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție și implementarea rapidă a tehnologiilor create de specialiștii noștri. Transpunînd în muncă noastră gîndirea profundă, anticipativă, de largă respirație științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, am făcut ca în Combinatul Petrochimic Pitești, prelucrarea adîncă a materiei prime să conducă la polimeri și alte substanțe cu înaltă valoare de întrebuințare, am reușit să experimentăm obținerea de catalizatori românești, mulți dintre ei păsind în faza industrială și scutind țara de import, să diversificăm gama de produse, ca de exemplu, să fabricăm noi sortimente de polietilenă concepute de cercetătorii români. Analizăm toate fluxurile tehnologice și căutăm noi soluții tehnice pentru a mări eficiența lor economică, în așa fel, ca a II-a etapă a modernizării instalațiilor, fără investiții, începută deja, s-o încheiem la sfîrșitul anului 1987. Conform sarcinilor trasate de conducătorul partidului și statului nostru, reducerea consumului de materii prime, auxiliare și energie este preocuparea noastră permanentă și voi cita doar extinderea recuperărilor de energii secundare ce va furniza căldură nu numai unui mare cartier, ca pînă acum, ci întreg municipiului Pitești.

Sărbătorirea anilor scurși de la Congresul al IX-lea nu înseamnă numai retrospectiva împlinirilor trăite de țară de cînd de veghe la destinele ei se află, cu sufletul și fapta, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ci și generația devenirii noastre, a orizonturilor însorite spre care pășește România în frunte cu Conducătorul ei.

Ing. ANDREI GRIGORESCU, Director general al Combinatului Petrochimic Pitești ■

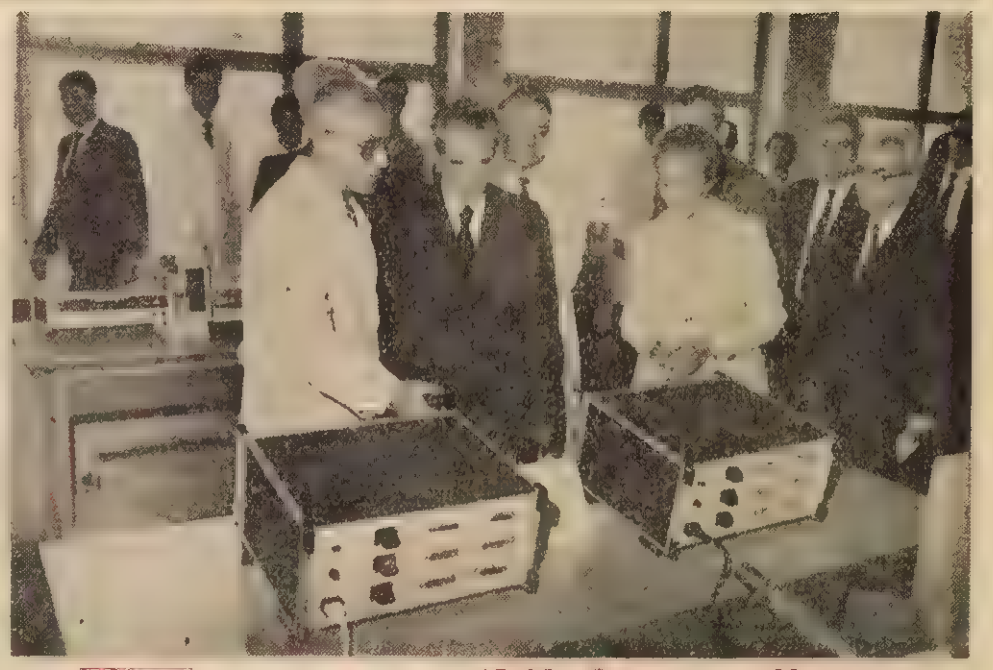

„Nimic nu e posibil fără știință"

În perspectiva celor 22 de ani care au trecut de la desfășurarea sa Congresul IX al P.C.R. ni se înfățișează astăzi drept un eveniment de crucială însemnătate care a deschis larg ferestrele spre o societate de dreptate și prosperitate.

Partidul nostru își poate face un titlu de glorie și mîndrie din faptul că în decursul celor 22 de ani care au urmat acestui moment strălucitor a înfăptuit toate hotărîrile luminoase ale Congresului IX printre care și pe aceea a creării și dezvoltării cercetării științifice proprii și alinierii acesteia la cele mai avansate cuceriri existente pe plan internațional.

Dacă în aceste zile de iulie putem privi cu îndreptățită încredere și mîndrie către orizonturile comuniste ale țării, dacă constatăm cu deplină satisfacție că perioada celor 22 de ani de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, se desprinde drept perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga epocă a construcției socialiste și din întreaga existență multimilenară a patriei noastre, aceasta se datorește politicii înțelepte, profund revoluționare a partidului la baza căreia stă concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul științei și tehnologiei în făurirea societății socialiste și comuniste în România. Cu excepționala clarviziune ce caracterizează întreaga gîndire politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cea mai luminoasă personalitate care a ilustrat vreodată paginile de înaltă demnitate și profund patriotism ale neamului nostru, a enunțat încă din anii de început ai glorioasei epoci de uriaș efort și măreț împliniri deschise de Congresul IX, cărcia avem privilegiul și marea fericire de a-i fi contemporani, principiile fundamentale pe care a fost clădit impresionantul edificiu al științei din țara noastră.

Cu înțelepciune și nețărmurit entuziasm revoluționar conducătorul partidului și statului nostru a trasat liniile directoare ale cercetării științifice, menite să asigure progresul necontenit al țării, ridicarea sa pe cele mai înalte culmi de bunăstare și civilizație socialistă.

În strălucitoarea, vibranta și mobilizatoarea cuvîntare la Primul Congres al Științei și Învățămîntului, primul revoluționar al țării, conducătorul cutezător și clarvăzător al partidului și poporului nostru, atestînd în egală măsură calitatea de cugetător de uriașă cuprindere, capabil ca nimeni altul să înțeleagă și să folosească legitățile obiective ale naturii și societății, a adus noi contribuții de mare forță programatică la dezvoltarea politicii Partidului Comunist Român în domeniul cercetării științifice.

Una dintre concepțiile fundamentale definite în acest cadru sublinia că „Omenirea se află într-o asemenea etapă a dezvoltării în care știința reprezintă cea mai puternică forță a progresului economic și social. Pornind de la această realitate nu trebuie să uităm nici un moment că edificarea socialismului și comunismului nu se poate realiza decît prin folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe baza cunoașterii umane în general".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu atribuie deci prin acest nou principiu fundamental al strategiei partidului nostru în domeniul științei, un rol decisiv utilizării celor mai noi și importante descoperiri științifice, aplicarea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, extinderea în toate domeniile vieții economico-sociale a tehnologiilor actualei revoluții științifice și tehnice, fiind considerate nu numai condiții esențiale pentru ridicarea și dezvoltarea întregului ansamblu economic al țării, pentru creșterea calității și competitivității produselor românești pe piața internațională, ci și pîrghii de deosebită importanță pentru trecerea pe treptele superioare ale orînduirii sociale.

Este momentul să subliniem că deși, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Marea adunare populară din județul Iași în 1985, cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt, „și în trecut oamenii de știință au obținut realizări de seamă în domeniul cercetării și au ocupat asemenea locuri de frunte în știința mondială", numai în zilele noastre este posibil să se atribuie cercetării științifice și tehnologice naționale, prin strategiile politicii partidului, un rol decisiv, sarcini și obiective majore tocmai datorită nivelului înalt de dezvoltare și maturizare a acestela, drept rezultat al sprijinului generos și îndrumării de înaltă competență primite în cei 22 de ani de cînd poporul nostru și-a încredințat speranțele și năzuințele celui mai înțelept, demn și cutezător conducător al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Numai așa ne putem explica dublarea în cel mult 5 ani a forțelor și mijloacelor de cercetare, ajungîndu-se ca în momentul de față detașamentul cercetării științifice să numere peste 280 000 de specialiști, 210 institute de cercetare științifică și 100 de stațiuni și centre de cercetare și producție agricolă.

La înfăptuirea marilor obiective ce i-au fost încredințate acest puternic detașament al lucrătorilor pe tărîmul științei pornește sub conducerea de înaltă competență și autoritate a tovarășei Academician dr. ing. Elena Ceaușescu, prim vicepreședinte al Consiliului de Stat, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, model de curaj, abnegație și înaltă exigență în munca de cercetare științifică și inginerie tehnologică, constituind pentru toți un exemplu viu și mobilizator, o călăuză și un ideal demn de urmat cu nestrămutată încredere și pasiune înflăcărată.

Exprimăm pentru toate acestea cu profundă recunoștință și nețărmurit respect omagiul nostru fierbinte mult stimatei tovarășe Elena Ceaușescu prinos al celor mai alese mulțumiri pentru contribuția determinantă la progresul științei românești, la neîntrerupa perfecționare a sistemului cercetării și școlii românești.

Expresia directă a acestor realități o constituie faptul că în primul an al actualului cincinal au fost asimilate peste 2 200 noi tipuri de mașini, utilaje, instalații și aparate, circa 640 noi materiale și 350 sortimente de bunuri de consum. Totodată s-au aplicat în producție peste 1 100 tehnologii noi și modernizate, încorporînd sisteme avansate de mecanizare și automatizare. Urmare a angajării mai puternice a cercetării în satisfacerea cerințelor de produse noi și tehnică de vîrf ale economiei, producția industrială realizată cu aportul direct al unității de cercetare științifică și tehnologică a sporit, în anul ce s-a încheiat, la un volum de peste 21 miliarde lei.

Grăitoare sînt în acest sens și rezultatele bune prin care am încheiat primul semestru al anului 1987. Subliniem astfel realizarea într-un procentaj de 115% a indicatorului total de cercetare și producție; de 125% a indicatorului de cercetare; de 105% a indicatorului total de încasări, în condițiile în care aceștia sînt cu peste 20% mai mari decît cei corespunzători aceleiași perioade din 1986.

Rezultate bune au fost obținute și în realizarea planului fizic, fiind realizate în bune condiții și predate la termenele solicitate de beneficiari 163 faze de contract, față de 150 planificate, omologînd în acest cadru 84 aparate și instalații, 44 tehnologii moderne și 25 materiale și componente noi, rezultate din cercetările de fizică atomică și nucleară.

Ne alăturăm astfel eforturilor și entuziasmului prin care întregul nostru popor întîmpină Conferința Națională a Partidului cu nestrămutata convingere că numai muncind mai mult și mai bine vom contribui mai eficient la înflorirea, progresul și gloria patriei noastre socialiste.

Dr. MARIN IVAȘCU, Vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară, Director general al Institutului Central de Fizică ■

Un fluviu nou într-o nouă geografie

Au demarat în iarna anului trecut, în județul Vrancea, lucrările primei etape a Canalului Magistral Siret-Bărăgan. Este vorba, în fapt, de o nouă albie, lungă de aproximativ 190 de kilometri, pentru o bună parte din apa Siretului. Cu alte cuvinte, din lacul de acumulare al hidrocentralei Călimănești, dar și din alte acumulări în curs de execuție, cum ar fi Galbeni-Răcăciuni, Adjud, Dimbroca și Sărata, va fi derivat în canalul magistral un debit maxim de 200 metri cubi pe secundă, debit care, prin cădere gravitațională, va atinge, la întîlnirea cu Canalul Ialomița-Mostiștea, un debit de 50 metri cubi pe secundă. Debitul mai sus menționat va asigura irigarea, în anii secetoși, a peste 500 000 hectare, iar în anii cu precipitații medii a circa 700 000 hectare. De asemenea, canalul va fi navigabil pentru barje de 500 tone și va asigura, totodată, alimentarea cu apă a localităților și platformelor industriale din zonă. Adînc de 6,5 metri, canalul va avea o lățime, la fund, de 20 de metri. Pentru întreținerea și exploatarea canalului, se vor amenaja la nivelul coronamentului două drumuri, unul de 6 metri lățime, iar pe celălalt mai un alt drum, de 4 metri lățime. În prima sa etapă, ale cărei lucrări spuneam că au demarat în iarna anului trecut, se va asigura, pe teritoriul județului Vrancea, irigarea unei suprafețe totale de 108 000 hectare. În fine, dincolo de aceste prime date, un alt amănunt ar fi acela că vor fi traversate rîurile Sușița, Putna, Milcov, Rîmna, Rîmnicu Sărat, Buzău și Prahova, precum și alte 60 de văi secundare. În zonele de intersecție a Canalului cu rîurile mai sus menționate se vor amenaja lacuri de acumulare care au rolul de asigurare a continuității navigației și de completare a debitului. O lucrare grandioasă, deci, menită să smulgă de sub capriciile timpului meteorologic o uriașă suprafață agricolă, plus toate celelalte avantaje ce decurg din amenajarea acestui veritabil rîu plămădit de inteligența și mîinile oamenilor.

Ceea ce am putut constata, prezenți la fața locului, adică pe cele patru șantiere ale tronsoanelor ce alcătuiesc prima etapă a Canalului, la Sușița, Mărășești, Putna și Milcov, este faptul, aproape de la sine înțeles, că se muncește cu tragere de inimă, cu pricepere, cu responsabilitate, așa cum de altfel ne-au obișnuit mai toți șantieriștii țării, în mod special hidrotehniștii. În general, nucleele de bază ale celor patru mari brigăzi sînt constituite din oameni cu o mare experiență, acestora adăugîndu-li-se alți și alți tineri, în marea lor majoritate de prin părțile locului, adică moldoveni, ce vor să-și pună semnătura la temelia acestui rîu ce se naște, iată, sub ochii noștri.

Capriciile unui rîu

Un izvor e totdeauna un miracol ; mai ales acum cînd și pietrele strigă de sete.

Șușița, rîu alintat, are capriciile lui : vine de prin munții Vrancei, de sus de Soveja, și pînă la Panciu îi poți admira valul repede în care, din loc în loc, săgetează păstrăvii. De la Panciu în jos, rîul bezmetic se ascunde ; plonjează ca un scufundător în adînc, dispare ; lasă gura arsă de sete, omul în neliniște. Albia e ca ugerul sterp, o metaforă a pustiei. Pietrele stau albe ca oasele, ca ouăle de struți, semănate în vaduri nu prea adînci. Și nu mai vezi urmă de apă decît morgane dansînd unduitor la orizonturi.

Unde s-a ascuns Șușița stăpînită de patimi și blesteme ? În adîncuri, să adape gurile astupate de țărînă la Mărășești. Apa a coborît prin straturi de argilă pînă la o sută cincizeci de metri și curge ca un rîu subteran pînă la vărsarea în Siret.

— Asta, zice Doru Florescu, la debite mici ; la viituri și mai mari e cît un șfert de Dunăre. Atunci inundă cîmpurile din împrejurimi, antrenează la vale mîl și pietriș și pe porțiuni întinse albia se colmatează. La fel s-ar întîmpla și cu canalul dacă n-am fi adoptat soluția de subtraversare.

— Celelalte rîuri se subtraversează ?

— Toate rîurile mari : Zăbrăuți, Șușița, Putna, Milcov, Rîmna, Rîmnicu Sărat, Buzău, Prahova. Numai Ialomița se supratraversează cu un podcanal. Este una din lucrările specifice ale canalului, cel mai lung din țară, aproape două sute de kilometri.

— Cîtă apă va aduce canalul Siret—Bărăgan în această planetă a secetei de acum ?

— Suficientă să irige 518 000 hectare, din care 108 000 numai în județul Vrancea.

Vorbim de apă, pomenim numele atîtor rîuri și în jur nu e picătură de apă. Fîntîna de aici perforează pămîntul pînă la 60 metri în adînc, dar n-are apă cît să bea o broască. E seacă. Oamenii beau apă adusă cu bidoanele, cu butoaiele de la Mărășești. Cine are bea chiar și apă minerală. Cînd nu ai apă visezi rîuri mai bogate. Asta nu-i sperie pe muncitorii canalului, ei au venit aici pentru o idee măreață : să traverseze jumătate de țară cu un canal. Să aducă belșugul în cîmpurile în care, dacă ar mai fi fost lăsate la voia ploilor, s-ar fi așezat pentru totdeauna pustiul. Au venit să salveze o natură care nu se mai putea salva. Brigada lui Doru Florescu are patru sute de oameni. Pe canal lucrează patru brigăzi. Primii care au descălecat aici, pe la jumătatea lui decembrie anul trecut, au fost șoferul Constantin Vasiliu, buldozeristul Gică Lazăr, inginerul Emil Moraru și Antoneta Arbore, gestionară : începuseră să oselească materiale pe șantier. Prima lamă de buldozer a tras-o Gică Lazăr. Din momentul acela ideea de canal în Bărăgan a căpătat un sens. După ei a venit și Doru Florescu, șeful brigăzii Șușița. Atunci, în decembrie, viscolea în cîmpia Șușiței, și era un ger de minus 20 de grade Celsius. Urla viscolul și nu era apă. Lui Gică Lazăr, buldozeristul descălecător, i-au trebuit două ore să străbată două sute de metri, de la Tișița, pînă la buldozerul lui, în cîmp. Și mîncam, zice, marmeladă cu pîine, și era înainte de Anul Nou. După ei au venit Daniel Iftode, inginerul șef al Antreprizei Iași, constructorul general al canalului, inginerul Ovidiu Stoenescu, adjunctul șefului de brigadă, a venit apoi grosul șantierului. armatele de muncitori, mașinile mari și grele, cantinierii, constructorii de barăci conduși de maistrul Radu Sburlea, îngrijitoarele de la vagoanele-dormitor, bucătarii, topografii.

Toți au venit să aducă apa în Bărăgan.

Costică Șonea e unul dintre cei mai buni excavatoriști, mi se spune. Argumentele : punctual, adică om de cuvînt ; bine pregătit profesional, execută lucrări de calitate. De pe băncile școlii a aterizat în trustul de lucrări hidrotehnice speciale, s-a luptat deci cu apa. A înălțat baraje la Tirlung, Brașov, Ighiș, a regularizat Jijia și Prutul. Vorbește tot despre apă :

— Era, zice, 16 iunie '85. La Iași, au fost atunci niște ploi cum nu s-au mai văzut. Digul de la Țigănaș era în mare pericol. Viiturile depășiseră cota de asigurare de 1 la 100 de ani. De două săptămîni stăteam pe dig, toată brigada : strungari, sudori, instalatori, toți. Săpam cu draglina și încărcam saci cu pămînt pe care îi plantam pe dig. Lucrările erau în construcție și ruperea digului ar fi însemnat pagube imense. După două săptămîni de trudă vine proiectantul la noi și ne zice : Mă, băieți, plecați ; scoateți utilajele, digul va rupe. Ne-am privit și am tăcut un timp ; am privit digul. Se contura frumos, dar era aproape sub ape. În spatele nostru apăsa digul, în dig împingeau 60 milioane mc de apă, iar la adăpostul digului erau patru sate : Cotul Morii, Victoria, Goiășești, Cristești și zona industrială, Centrala termoelectrică Holboca. Erau copii, bătrîni, femei, era viața. Ne-am privit din nou unul pe altul. De fapt nu cred că ne priveam, fiindcă mai mult ne gîndeam privindu-ne. Eu, care n-am fost prea slab la algebră, mi-am zis în gînd: Costică, iată o ecuație ; dezleag-o !

— Ai dezlegat-o ?

— Vă spuneam, chiar dacă nu m-ați fi întrebat : n-am fost de acord cu plecarea din dispoziție. Am rămas să apărăm digul. Umblam cu excavatoarele, buldozerele, draglinele prin apa de un metru, scoteam pămînt cărăm pămînt și întăream digul. Și... și uite cum se răstoarnă ăla !...

Îndrept ochii într-acolo și, într-adevăr, de pe digul care apără cîmpurile de viiturile posibile, periculoase ale Șușiței, oul unui cifaron vine la vale. Parcă-i butoiul lui Sisif. Dar aici mitul lui Sisif se răstoarnă, capătă un sens. Oamenii scot cimentul din oul uriaș, îl toarnă în operă și ritmul continuă cu aceleași bătăi pe minut. Numai fețele sînt înecate în sudoare și ne-ar trebui puțină apă, să le spălăm dar în jur e cîmpie întinsă, morgane dansînd unduitor în orizonturi, și eu îmi amintesc de tensiunea secetei din Ce-a spus tunetul, un poem parcă închinat acestor constructori de canale și baraje, scris cîndva de un mare poet — T.S. Eliot : Aici nu vezi urmă de apă, ci numai stînci / stînci și nici strop de apă, iar drumul nisipos, / drumul șerpuind în sus, printre povîrnișuri, / printre munții stîncoși și fără strop de apă, / dacă s-ar fi aflat apă ne-am fi oprit să bem, / printre stînci nu te poți opri și nu poți gîndi, / sudoarea e uscată, iar picioarele sînt îngropate în nisip...

Lucrarea mă cheamă... acasă prin zicerea sa proiectantul Gheorghe Brătianu, venit azi de la București, lucrarea este inclusă în Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, aprobat de conducerea superioară de partid și de stat.

Îl ascult și mă uit la oameni, la utilaje : forța lor este impresionantă. O țară, fără astfel de oameni și fără o astfel de industrie, nu și-ar fi putut permite, n-ar fi putut nici măcar visa la o astfel de lucrare. Nici eu n-am visat la un canal aici, în Vrancea, mărturisește Costică Ursu, șofer pe o raba de 16 tone ; am lucrat la Canalul Dunăre — Marea Neagră, în multe alte șantiere, dar canalul ăsta nu mi-ar fi trecut prin minte. Uite, lucrez de la doi februarie aici și am cîștigat și mai mult decît la Canalul Dunăre — Marea Neagră pe lună.

— Bun, zic.

— Bun, zice, dar am și tras, am făcut și 60 de curse pe zi, că eram doi la un încărcător ; acum sîntem cinci. Facem 40—42 de curse maximum.

Omul e învăluit într-un val de sudoare. Și ne-ar trebui puțină apă, ori puțină ploaie să astîmpere pentru un timp pămîntul care fierbe în aer, prafurl, țipătul prigoriei, limba șarpelui fluturînd ca flacăra. Și, iată, se întîmplă frumoasă întîmplare : norii aceia, ce cu puțin în urmă păreau sterili, ugere sterpe, s-au supărat pe noi, s-au ambiționat și revarsă peste cazanele acestui lad frumos valuri de apă și răcoare. Oamenii se retrag în cabine, în barăci, iar alții stau sub palele ploii, să stingă flăcările care i-au ars pînă acum. Minunea ține jumătate de oră, suficient pentru a împăca așteptări, astîmpăra patimi.

Iar fiindcă acum este apă, lucrul începe din nou, pornesc, se ambalează motoarele, se pun în mișcare excavatoare, buldozere, autoscrepere, compactoare, dragline, încărcătoare, autobasculante, se mișcă malurile Șușiței. Și oamenii, fiindcă în majoritate sînt tineri, zîmbesc, fac glume, unul aprinde farurile alunecă, patinează, unul face o manevră imposibilă, altul cîntă la volan, altul gîndește acasă, unde n-a fost de două săptămîni, de-o lună, și, hei, fir'ar să fie de șantier !, gesturile astea nu se înscriu în cartea de muncă, ci în memorie, acolo unde se păstrează aurul unei amintiri.

N. GRIGORE MARAȘANU

Fiți fără grijă, totul va fi normal

Era cald, teribil de cald ! Undeva, înspre munți, deasupra Mărășeștilor, se buluceau nori negri, ca de smoală. Aici, însă, lîngă Focșani, la Cîmpineanca, de unde începe cel de-al patrulea tronson al viitorului canal Siret — Bărăgan, la punctul Milcov, cum i se spune, cerul era senin ca lacrima, iar soarele ardea năpraznic. De-aproape o lună nu căzuse strop de ploaie. Batem la pas, mai întîi, malurile canalului, din Cîmpineanca și pînă la sifonul de subtraversare a Milcovului, pe o distanță de aproximativ 700 de metri. Călcăm într-un praf ca o pudră, gros, cam de-o palmă. În jurul nostru, camioanele trec învăluite în nori mari de praf galben. Coborîm în albia canalului, printre dragline, excavatoare și camioane. Însoțitorul meu, inginerul Radu Mănea, adjunctul brigăzii Milcov, este și nu este emoționat de faptul că ne aflăm într-un loc peste care vor năvăli apele. „Acum, zice, sîntem la kilometrul 23 al Canalului. De-aici, de la Cîmpineanca, vom săpa pînă la kilometrul 37. Deocamdată, într-un ritm care n-a atins încă parametrii scontați, pentru că de-abia am început și mai avem destule probleme cu organizarea, excavăm zilnic, în medie, 16 000 metri cubi. Este o cantitate uriașă de pămînt pe care-l folosim la diguri, iar excedentul îl fixăm în halde care, la rîndul lor, vor fi manevrate pentru recuperarea unor terenuri agricole aflate în suferință. Cea mai mare grijă o avem, desigur, pentru pămîntul vegetal obținut din decopertări". Urcăm din nou pe mal unde a început să adie un miros de ploaie. „Nu vă faceți iluzii, îmi zice inginerul Mănea, n-are să plouă. Atîta vreme cît Măgura nu se îmbracă în ceață, ploaia nu vine. Rămîne acolo, deasupra munților". Ne îndreptăm ușor spre Comandament, adică spre o baracă. Intrăm într-un birou, dacă nu e prea pretențios spus, și bem un pahar cu apă rece, de la frigider. Aflu, de-abia acum, că șeful brigăzii Milcov, inginerul Mihai Bunea, e plecat la București, unde are un necaz cu soția sa, care e bolnavă. „Șeful, zice inginerul Mănea, e un om extraordinar, cu multă experiență, un adevărat model de șantierist". Încerc să aflu cîteva lucruri despre acest inginer care-și laudă șeful. Radu Mănea este, de fel, din Sălcuța, focșănean. A terminat facultatea de hidrotehnică din Iași în

1972, a lucrat, la început, la îndiguirile de pe cele două maluri ale Siretului, în zona Vrancei. Acum cîțiva ani, la o intervenție, a stat opt ore în apă, pînă la briu, pe un timp nu prea cald. I s-a părut că ar fi răcit. A trecut toamna, a trecut și iarna și, în primăvara viitoare, cam prin mai, iar a intrat în apă, la o altă intervenție, pe o lapoviță și ploaie care biciuiau ca focul. „Asta, zice, a pus capacul. Pneumonie. Spital. M-a salvat fratele meu, medic, care a venit tocmai din Oradea ca să vadă ce e cu mine. Acum e bine. Dar tot cu apa am rămas. Apa e prietenul și dușmanul meu. Am lucrat mult timp la OGA, iar cînd a apărut proiectul acestui canal, menit să irige o zonă foarte săracă în ploi, am venit, cu toții, cu tragere de inimă și cu gînduri foarte mari. L-am luat cu mine și pe maistrul Dumitru Salaoru, tot de la OGA, de unde au mai venit încă mulți alții, inclusiv colegul meu Daniel Nanu, celălalt adjunct al brigăzii. Lucrările au început în iarna anului trecut, dar au demarat în toată complexitatea lor abia pe la mijlocul primăverii acestui an. La ora actuală sîntem în plin efort. Canalul a început să prindă contur, inclusiv nucleul brigăzii. Avem un topometru foarte bun, Nestor Baciu, dar și un om foarte priceput în lucrările de organizare ale unui șantier, Grigore Dimofte, cu care am mai lucrat la îndiguirea Siretului. Între șoferi i-aș aminti în primul rînd pe Vasile Parvana și Aristide Bățeșu, sau pe dragliniștii Ion Popa și Costică Ionașcu. Alți oameni de nădejde, maiștrii Puiu Toader, Ion Bosnea, Costică Șerban, sau șefii de echipă Ludovic Aurășoaie, Gheorghe Poloboc, Nicolae Dogaru, Gheorghe Petru și Radu Zaharia. Dacă totul va fi bine, să știți că lor li se datorează. Dacă nu, tot ei sînt trași la răspundere, pentru că, firește, asta e viața. Dar, fiți fără grijă, totul va fi normal".

VICTOR NIȚA ■

Alt fel de anonimat

Dorm, se spală, mănîncă, se căsătoresc, fac uneori copii și îi educă pe marginea locului de muncă. Nu mai conteză orele de program. Fiecare lucrează cît poate. Familiștii au mîncare caldă tot timpul. Nefamiliștii se adună în grupuri și gătesc cu schimbul. Discută mult între ei înainte de a se fixa meniul de a doua zi. Uneori, două-trei ceasuri. Discuția are de obicei loc în timpul cinei și continuă pînă spre somn. Nu se termină pînă nu se stabilește cîtă sare se pune, cît piper etc. Grupurile se constituie în jurul unui meșter. Cînd somnul e pe-aproape, meșterul pune capăt discursurilor paralele, de la un punct, și îi trimite blînd pe toți la culcare. Care știe să cînte, cîntă. Nimeni nu-l oprește. În timp ce dorm, poate veni oricînd șeful șantierului să trezească pe oricare dintre ei și, dacă e nevoie, să-l întoarcă la treabă. Nimeni nu se supără. Treaba e treabă! Cei care au familiile în altă parte ajung acasă o dată, cel mult de două ori pe lună, în ziua de leafă. Au la dispoziție ziua de duminică. Lasă banii soției, sărută copiii și, cînd vine seara, pleacă. Nimeni nu îi obligă să stea pe șantier. Jumătate dintre ei au categorii înalte în meserie. De ce vin totuși? Cei mai mulți pentru că „nu știu să facă altceva". Repet: e nevoie de meseriile lor oriunde. Răspunsul vrea să zică: nu știu să trăiască altcumva. E greu de învățat să trăiască altfel? E prea tîrziu să învețe asta? Să nu-și dea bătaie de cap, sînt gata să încuviințeze multe care s-ar spune despre ei. De fapt, tuturor le place să lucreze la limita forțelor fizice și morale. Nicăieri în afară de șantier nu ar avea această posibilitate. Altundeva, un asemenea mod de viață l-ar scoate pe individ imediat din anonimat. Aici, la Putna, lucrează la canalul Siret-Bărăgan, ca și pe șantierele de unde au venit, grupuri-grupuri, pot trăi grupați cei cărora le place anonimatul, dar nu pot trăi ca niște anonimi.

Fiecare loc de muncă e la fel de greu. Au de executat mai bine de 12 km de canal. Lucrarea trebuie terminată în '90. Adică atunci va curge apă pe primii 51 km, de la Pădureni (km. 0), unde e priza de apă, și pînă la Oreavu. Panta longitudinală, în zona lor, este de 5,26 m pe km. În zona rîurilor mari, canalul va subtraversa printr-o galerie alcătuită din patru compartimente, cu o secțiune de 25 m² fiecare (de 100 m² va fi secțiunea totală a galeriei); viteza apei va fi de 2 m/s, vor curge deci 200 m³/s. Sînt probleme la sifon: infiltrații foarte mari de apă, condiții deosebit de grele de excavat și de transport. Se execută șanțuri deschise pentru colectarea apei rezultate din infiltrații pe tot perimetrul sifonului. Oamenii speră că se vor descurca astfel.

Spre deosebire de alte lucrări, obiectivul unui șantier e cunoscut pînă în cele mai mici detalii de toți. Nu numai că altfel nu poți trăi într-un asemenea mediu, dar cei mai mulți vin să lucreze atrași de construcție. Dificultatea ei îi atrage. Și în viața de zi cu zi îi atrag dificultățile. Duminica e zi normală de lucru, cînd nu e duminica lelii. Virstele oamenilor nu se cunosc. Cînd se află mai bine unul pe altul, se despart. Șantieriștii se împart în două „virste": bun de muncă și mai greu de treabă. O sută de oameni din Brigada de la Putna (lăcătuși, sudori, buldozeriști excavatoriști, fierari betoniști, dulgheri) sînt pînă în 25 de ani. Fiecare a plecat cu „vechea calfă". Mihai Iacob și Romică Marcu, dragliniști, au venit de la Focșani cu maistrul Neculai Rusu. De ce? „Așa e bine". Care vine singur e așezat lîngă un meseriaș priceput.

Partea cea mai grea e începutul: atacarea baracamentului, atacarea primului punct de lucru. Acum, au trei puncte de lucru: sifonul de la trecerea canalului pe sub rîul Putna, atacarea canalului propriu-zis, la km 18—19, și regularizarea albiei, după ce rîul a fost deviat (s-a făcut pe malul stîng începe lucrările pe malul drept) După terminarea stațiilor de betoane, vor începe betonarea sifonului și betonarea canalului. Se lucrează la fasonarea fierului pentru sifon și se fac demersurile pentru eliberarea terenurilor, să se poată deschide un front de lucru în aval. Se lucrează la terminarea baracamentelor, la alimentarea cu energie electrică și apă a bazelor de producție, la completarea tuturor dotărilor, se amenajează platforma de la gară, unde vor fi recepționate mărfurile care le sînt necesare. Neavînd stație de betoane, sînt legați de producția județului, care e limitată și, în loc să toarne 200 m³ de beton pe zi, toarnă 20 m³.

Înainte de a pleca, am stat în voie de vorbă cu Vasile Manovschi, un fierar betonist în vîrstă de 33 de ani, care e de la 16 ani pe șantiere. A lucrat la Porțile de Fier I și II, la Mintia, Crivina, Dragomirna și, cînd a ajuns acasă, la Suceava, unde s-a căsătorit și a făcut două fetițe, a stat ce a stat și a schimbat șantierul. Are categoria a 5-a. Avea de lucru în Suceava, la blocuri, dar nu-i plăcea. Îi e dor de acasă, dar nu poate lucra decît așa. A văzut demult, în Focșani, o femeie cu o fetiță pe stradă și i s-a părut deodată că e fetița lui. Pe șantier, la concediul iarna. Nu și-a dus niciodată soția la mare. În dimineața în care pleacă de acasă, soția îi spune în ciudă, pe cînd el se piaptănă: „Ți-ai dat părul peste cap, mai ai să dai ochii!" Rîde și pleacă.

Cred că e o putere să înveți o singură meserie. Mă urmăresc vorbele lui: „Mi-a plăcut să-mi fac meseria, că numai p-asta am învățat-o. Alții n-o bagă în seamă, că tot ce rezultă din meserie se astupă. Dacă se face o lucrare, vin unii și o fotografiază. Se împart fotografiile, toți se minunează, dar nimeni nu vrea să-și amintească sau să afle că e acolo și fier-beton". Asta se întîmplă de fapt în toate meseriile de pe șantier. Odată terminat, obiectivul șantierului îi alungă, dar construcția e pentru totdeauna a lor.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Secerișul, viteză maximă!

În aceste zile pe ogoare urgența maximă o reprezintă încheierea recoltării grîului. În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu trebuie făcute toate eforturile pentru grabnica finalizare a acestei lucrări, pentru folosirea cu randament optim a mijloacelor mecanice în vederea sporirii vitezei de seceriș, pentru concentrarea forțelor necesare la eliberarea de paie a terenurilor și pregătirea acestora pentru cea de-a doua cultură. Este necesar să se manifeste o răspundere deosebită pentru eliminarea pierderilor sub orice formă, să se ia măsuri pentru depozitarea și păstrarea în cele mai bune condiții a întregii recolte, pentru ca nici un bob al viitoarei pîini să nu se irosească.

O serie de județe din sudul țării au și raportat terminarea recoltării grîului, iar altele din zona a II-a și a III-a sînt pe cale să încheie și ele această mare acțiune din iulie, lureșul muncii silește timpul să nu se mai măsoare în ore ci în suprafețe de ogor cărora culegîndu-li-se bogăția de spice sînt pregătite pentru viitoarea semănătă. Uneori mîna neobosită ce conduce secerătoarea lasă în urmă viteza condeiului reporterului ce consemna clipa de foc a recoltei, așa cum se poate constata și cu reportajul de ultimă oră de mai jos. Județul Călărași e raportat deja încheierea recoltării grîului de pe toate suprafețele.

Directorul I.A.S. Pietroiu, Ștefan Poenaru, s-a născut la Sălaj dar nu despre amintirea plaiurilor natale e tentat să vorbească acum, la ceas de campanie, ci despre pămîntul dintre ape, adică despre balta Călărașilor, locul unde a poposit în urmă cu 15 ani. Într-o vreme a lucrat la I.A.S. Grădiștea, apoi trei ani a fost inginer șef aici, la I.A.S. Pietroiu, unde a ucenicit, cu bucurie și tragere de inimă, pe lîngă un om ce a devenit cu timpul o legendă, o legendă a pămîntului dintre ape, care se cheamă azi Dumitru Dumitru. Amintirile și balta l-au ținut, mărturisește, pe loc. Pe loc e un fel de-a spune pentru că I.A.S. Pietroiu se-ntinde pe mai bine de 8 220 de hectare. Cîmp cît vezi cu ochii. N-a încercat să-l cuprindă cu privirea, pentru că ar fi fost zadarnic, ci l-a străbătut și îl străbate și azi, ca în prima zi, cu pasul, iar cînd e grăbit, ca acum, cu un ARO.

La I.A.S. Pietroiu, unde am poposit în aceste zile, miriștea rămasă în urma lanurilor de orz dispăruse. Orzul a fost pus la adăpost. S-a lucrat zi și noapte, fără răgaz. Șefii de fermă Elena Soare și Alexandru Stoica, ca și ceilalți specialiști din I.A.S., s-au aflat într-o permanentă stare de veghe, făcînd nopți albe în preajma combinelor și mașinilor, care din zori și pînă la ore tîrzii din noapte au alergat și aleargă pe drumurile bălții cu viteza a patra, făcînd cîte 3 și 4 curse pe zi. Secerișul orzului de pe cele 850 de hectare s-a făcut în această vară mai repede ca în alți ani. Vorbind de cele 8 530 kg la hectar, o producție bună, inginerul Poenaru nu-l uită pe șefii de fermă Elena Soare și Alexandru Stoica care au scos peste 9 000 de kg la hectar. Elena Soare e șefa fermei 5, iar soțul ei, inginerul Petre Soare, ține în mîini, și ține bine, cîrma fermei 1. La ora bilanțului care s-a încheiat în urmă cu cîteva zile, ferma 5 a ieșit în frunte, iar Elena Soare a trecut primul examen al acestei veri, cum e numit secerișul orzului, cu fruntea sus. Acum e în toi secerișul grîului. 49 de combine intră în fiecare dimineață în lanuri, iar șefii fermelor au rămas pe poziții pentru alte 8 zile, — timp în care s-au angajat să încheie secerișul. Febra campaniei i-a cuprins pe toți, grîul fiind o nouă piatră de încercare peste care nu poți trece dacă nu ai nervii tari și experiență. Ion Ivan, șeful fermei nr. 6, este de 30 de ani în baltă. Se mută cu masa și casa aici în fiecare an pe 1 ianuarie și nu pleacă pînă în 30 decembrie, cînd împreună cu soția, care lucrează ca tehnician la irigații, așteaptă bacul care îi trece peste Borcea, de pe malul bălții în sat. Anul trecut cînd au ajuns la Pietroiu, în incinta I.A.S. se sărbătorea Anul Nou.

Balta e pentru mulți o școală, fie ei ingineri, fie mecanizatori. O școală unde fiecare repetiție e un examen despre care, ca să ne oprim la un exemplu, familia Lilică, spune că practica e totul. Asta vrînd să însemne că, în cele mai multe dintre cazuri, contează cum te descurci la fața locului. Fapt lăudabil, oamenii se descurcă mai mereu, ceea ce ne face să credem că toți și-au însușit lecția cîmpului, care la I.A.S. Pietroiu, în baltă, e o lecție dură. N-o poți cunoaște dacă n-o practici zi de zi. Alexandru Nițulescu e inginer. El știe pe de rost lecția chimizării. Apără grîul I.A.S. de dăunători. A venit printre primii în baltă, unde de 15 ani merge pe aceleași drumuri fără să se plictisească și fără să spună că a obosit. Acasă, în sat, îl așteaptă 4 copii, pe care în această campanie nu i-a văzut decît dormind. El n-a prea dormit. S-a frămîntat. Somnul lui e și în aceste zile o continuă frămîntare. N-o spune. Îl trădează cearcănele care s-au adunat în jurul ochilor. Privirea lui e, glumește directorul, mai înnorată chiar decît cerul pe care se preumblă nori amenințători de ploaie. Un mecanic bătrîn îmi spune să privesc porumbul. Parcă se bucură, zice el. Combinerii care au coborît în capătul tarlalei să soarbă un pahar cu apă minerală se uită la cel bătrîn de parcă ar vrea să-l certe și să-i spună: Cum să plouă? Ce vrei, să aștepte grîul? Dobre Ivanciu, Radu Viziru, Ion Lăcătuș, Nicolae Manea și Constantin Dima se urcă în șaua combinelor și pleacă.

Șoferii își freacă mîinile și se bucură că nu așteaptă la încărcat. Cîțiva oameni, cu mături și găleți, adună boabele risipite. E prezent în cîmp și Constantin Nedelcu, primarul comunei Borcea.

La ferma nr. 9 au fost aduse combinele de la orzărie. Grîul nu trebuie să aștepte, nu poate să aștepte. În fiecare zi iau drumul bazelor de recepție 400 de tone. Dumitru Stamate, secretarul organizației de partid de la sectorul A.D.T., și Cornel Mitrea, șoferi, Costel Bîcu, Gheorghe Ene și Constantin Dumbravă, rutieriști, n-au timp de vorbă, roata trebuie să se învîrtească. Se grăbesc să prindă bacul. Combinele se adună în jurul mașinilor. Combinerii se grăbesc. Nu vor să piardă prima ce îl se acordă celor care își depășesc norma și execută lucrări de calitate, Presele și MAC-urile sînt pe urmele combinelor. Cîțiva copii au venit în preajma lanurilor și privesc grîul.

La bac marinarii Dobre Filip, Ion Apostol, Gheorghe Chicu și Stoica Spirea întreabă cît e ceasul. Nu le răspunde nimeni. Au venit la ora cinci dimineața și la cinci și ceva au făcut prima cursă. Cu o noapte în urmă au acostat lîngă malul dinspre sat după ora 23,00.

Acum e trecut de 9, e noapte dar directorul I.A.S. Pietroiu nu se grăbește. E clar, mi-am zis, titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare pe care I.A.S. Pietroiu l-a primit în anul 1986 a stîrnit aici mari ambiții.

...Ambiția lor de acum e să încheie secerișul în 8 zile. Și pentru asta nimeni nu stă cu ochii pe ceas. Porumbul vine grăbit din urmă...

IULIAN TALIANU ■

Porumbul vine grăbit din urmă

Embleme ale eroismului românesc

Mărăşti • Mărăşeşti • Oituz

3. „NICI PE AICI NU SE TRECE!"

Bătut la Mărăşti, inamicul nu renunţă la planurile sale aventuriste şi se grăbeşte să declanşeze o vastă operaţie ofensivă la porţile de sud ale Moldovei. Coordonîndu-şi acţiunea în plan strategic cu forţele austro-ungare, care reuşiseră să rupă apărarea rusă din Bucovina, îndreptîndu-se spre sud, comandamentul german a decis să dea lovitura principală pe direcţia Focşani — Mărăşeşti — Adjud. Se contura astfel o mare manevră dublu învăluitoare menită să prindă ca într-un cleşte forţele române şi ruse de pe frontul din Moldova, pentru a elimina definitiv ţara noastră din război şi a facilita invadarea teritoriilor din sudul Rusiei, bogate în resurse alimentare.

La 24 iulie/6 august 1917, grupul de armate inamic de sub comanda feldmareşalului August von Mackensen, supranumit în epocă „spărgătorul de fronturi", pentru succesele repurtate pînă atunci, a pornit ofensiva ce se dorea „hotărîtoare" împotriva poziţiilor apărate de forţele armatelor 1 română şi 4 rusă.

Intrată în istorie sub denumirea de „Bătălia de la Mărăşeşti", marea confruntare dintre Carpaţii de Curbură şi Siretul inferior a reprezentat cea mai amplă şi mai violentă încleştare de forţe din campania anului 1917, operaţia care a dat deplina măsură a vitejiei şi dîrzeniei de granit a ostaşilor români.

Pentru cauza sfîntă a apărării patriei, sfidînd focul ucigător al tunurilor şi mitralierelor germane, eroicii luptători ai armatei 1 române au ridicat cu piepturile lor un zid de netrecut în faţa contopritorilor.

Fapte intrate în legendă. Contraatacul „fantomelor albe"

Era ziua a doua a bătăliei. Surprins de rezistenţa neobişnuit de tenace a românilor, inamicul introduce trupe din rezervă şi reia cu înversunare sporită atacul. Pe cîmpul de luptă este o căldură înăbuşitoare. În miez de vară, razele soarelui dogoresc pe luptătorii Regimentului 32 infanterie „Mircea". Şiroaie de sudoare brăzdează feţele lor înnegrite iar gazele lacrimogene orbesc vederea şi înecă respiraţia. Răsfoim filele îngălbenite ale „Jurnalului de operaţii" al viteazului regiment şi citim cu emoţie rîndurile consemnate cu şapte decenii în urmă. În scurtele clipe de răgaz dintre două atacuri ori într-o „pauză de foc" : „Comandantul întreabă linia întîia dacă mai are cartuşe : sînt pe terminate fu răspunsul de pretutindeni şi mai presus şi demn de admirat fu răspunsul sublocotenentului Nicolau Emil : «terminăm cartuşele, luptăm cu grenadele, terminăm grenadele, luptăm cu baionetă, dar din loc nu ne va clinti duşmanul, las' pe noi» ; şi nu s-a dezis deloc".

Momentul de culme al luptei din acea zi avea să fie descris astfel de unul din participanţi : „/.../ deodată căştile nemţeşti apar deasupra transeelor noastre. Ochii a.or noştri scîpeau parcă ieşiţi din orbite. Era al zecelea atac vrăjmaş. Deodată se auzi un freamăt prelung. Şi ca la o comandă, ostaşii îşi lepădară hainele şi toată armătura şi scoţînd un „ura"... prelung se repeziră la atac numai în cămăşi. peste 1 000 de oameni se avîntau la atac cu pieptul gol, sfidînd gloanţele ce începură să şuiere. /.../ Nemţii încremeniră de groază. În faţa ataculul fantomelor albe, oamenii aceia înarmaţi pînă în dinţi o luară la sănătoasa, fugiră de mîncau pămîntul. Ostaşii noştri, avînd ca pavăză pe piept doar cămaşa de în sau de cînepă românească, continuau atacul. Mergeau numai înainte, cu capetele goale, cu cămăşile desfăcute, umflate de o pală uşoară de vînt. Cu mîinile încleştate pe arme înaintau fără să le pese de moarte".

Consemnări fugare

În toate sectoarele în care atacă, inamicul se izbeşte ca de o stîncă de apărarea românilor. Comandamentul german este nevoit să aducă mereu forţe proaspete şi să schimbe de mai multe ori direcţia principală de ofensivă încercînd să rupă dispoziţivul defensiv român.

Deşi cu efectivele reduse, în urma luptelor din zilele anterioare, Regimentul 9 vînători este trimis să bareze drumul inamicului spre gara şi satul Mărăşeşti. Atacată frontal şi pe flancuri de puternice forţe adverse, unitatea se afla la 29 iulie/11 august într-o situaţie critică. Se părea că va urma o retragere pe o nouă poziţie. Atunci a răsunat scurt şi hotărît ordinul colonelului Gheorghe Rasoviceanu, comandantul regimentului : „Al 9-lea aici moare !". Pînă în seara zilei, inamicul a fost respins din faţa Mărăşeştilor.

La 30 iulie/12 august 1917, la comanda Armatei 1 române este numit generalul Eremia Grigorescu, eroul de la Oituz din toamna anului 1916. Preluînd comanda el adresează subordonaţilor, printr-un ordin de zi, cuvinte de îmbărbătare pătrunse de un fierbinte flor patriotic : „Ostaşi ai Armatei 1 ! /.../ Nu uitaţi că inamicul e obosit ; căci aţi ştiut prin vitejia voastră să opriţi fiara flămîndă, făcînd-o să simtă adînc că «nu se poate trece» peste pămîntul sfînt al ţării noastre. Nu uitaţi că trebuie să vă înarmaţi cu vitejească răbdare spre a birui, aşa cum au fost armaţi strămoşii noştri, care ne-au lăsat pămîntul scump ce trebuie să-l apărăm cu orice preţ".

În sectorul Diviziei 10 infanterie, de sub comanda generalului H. Cihoski, pentru a opri înaintarea unor puternice forţe inamice a fost necesară executarea unui contraatac pe direcţia cotei 334 de pe valea Zăbrăuţului. Misiunea i-a revenit Regimentului 10 vînători iar relatarea eroicei fapte de arme a fost consemnată în paginile „Registrului istoric" al unităţii : „Ciocnirea la baionetă a fost grozavă, împunsături, lovituri cu patul puştii, cu cuţitul, muşcături cu dinţii, ceva nemaipomenit încă pînă la această luptă. Este de nedescris momentul acestei izbiri. /.../ Tot regimentul a intrat în linia întîi, de la colonel pînă la cel din urmă soldat cu o singură dorinţă, de a învinge sau a muri".

Un comunicat al Marelui Cartier General român : „După 11 zile de lupte violente, progresul realizat de inamic este cu totul neînsemnat faţă de sacrificiile făcute şi de pierderile extraordinar de mari ce a suferit. Toţi prizonierii declară că sînt companii inamice care au rămas cu numai 20—30 de oameni şi regimente cu 200—400 de soldaţi şi că nu au mai întîlnit o asemenea rezistenţă îndîrjită de la luptele de pe Somme şi Verdun".

Ultimul cartuş al mitralierei căpitanului Ignat

În ziua de 6/19 august, desfăşurarea bătăliei de la Mărăşeşti a atins apogeul. După o formidabilă pregătire de artilerie din care nu au lipsit nici proiectilele încărcate cu gaze asfixiante, declanşată încă din zorii zilei, feldmareşalul Mackensen a aruncat în luptă „valurile de atac" ale Corpului 1 rezervă german. Ostaşii diviziilor române 9, 10 şi 13 s-au angajat într-o încleştare pe viaţă şi pe moarte, conştienţi că sosise clipa hotărîtoare de care depindea soarta bătăliei şi chiar a ţării lor.

În centrul dispoziţivului defensiv al Regimentului 51/52 infanterie se afla cota 100, formă de teren de importanţă tactică deosebită. Cucerirea ei ar fi permis inamicului să pătrundă nestingherit pe valea Siretului şi să „întoarcă" poziţiile române, manevrînd în flancul şi spatele acestora. Căpitanul Grigore Ignat, comandantul Companiei 1 mitraliere, a primit ordinul să ţină pe loc înaintarea duşmanului „cu orice preţ". Neînfricatul ofiţer român, împreună cu ostaşii de sub comanda sa, au înţeles care era singurul preţ cu care inamicul putea fi oprit, şi nu li s-a părut prea mare.

Rînd pe rînd au căzut la datorie servanţii mitralierelor, secerind puhoiul atacatorilor ; au trecut la „piese" gradaţii, apoi ofiţerii. Tevile se înroşiseră, muniţia era pe terminate dar inamicul nu renunţa la ideea cuceririi însingeratei cote, în jurul căreia zăceau mormane de morţi şi răniţi. Cînd ultima bandă de cartuşe şi-a încheiat „cîntecul de foc" zeci de baionete s-au năpustit spre pieptul comandantului de companie.

Nu peste mult timp, generalul Ion Popescu, în calitate de comandant al Diviziei 13 infanterie, avea să expedieze ţinutului de mai jos, care însoţeau Ordinul „Mihai Viteazul" — acordat post-mortem celui mai viteaz dintre luptătorii săi : „Scumpă soţie a căpitanului Ignat, dacă pînă acum nu cunoaşteai rostul decorării acestui brav ostaş, îmi iau eu penibila, dar înălţătoarea sarcină să v-o arăt. În ziua de 6 august, - am fost atacaţi de aproape trei divizii germane /.../ Furia atacului nu se poate descrie, căci era ziua faimentului armatelor Kaizerului pe frontul român /.../. Pe la orele 10.30 poziţiile noastre erau copleşite, cînd, cu drept cuvînt, i s-a arătat duşmanului ce este românul. Ca fulgerul, tot ce era român pe cîmpul de bătaie s-a ridicat şi năpustit împotriva cotropitorilor nesăţioşi şi i-a culcat la pămînt, iar ce a mai rămas pe picioare şi-a strîns toate puterile pentru a fugi ruşinos. După bătălie, începînd să ne numărăm şi căutînd pe cei ce lipseau, am dat peste iubitul nostru camarad, viteazul între viteji. Poziţia în care a fost găsit eroul arată neîndoielnic inima ce acest ofiţer a pus pentru apărarea patriei : era mort, dar cu mîna dreaptă încleştată pe mitraliera cu care trăsese". Jertfa lui — se menţiona în încheierea semnării — „îi dă dreptul căpitanului Ignat a fi scris în istoria neamului, alături de marii eroi".

Într-adevăr, sacrificiul suprem făcut de compania de mitraliere la cota 100 nu fusese zadarnic. În răstimpul în care inamicul fusese ţinut pe loc, rezervele diviziei s-au apropiat în pas alergător de zona cea mai fierbinte a cîmpului de luptă ; s-au pregătit în mare grabă şi au declanşat, la rîndul lor, răsunătorul contraatac de la pădurea Răzoare care a înrîurit în chip decisiv soarta întregii bătălii.

„Mărăşeştii fu mormîntul iluziilor germane"

În pofida marilor pierderi pricinuite de apărătorii români, forţele germane, introducînd în luptă ultimele rezerve, continuă ofensiva şi reuşesc să cucerească o parte din pădurea Răzoare, situată la nord-vest de Mărăşeşti, realizînd o pătrundere de circa 2 km în dispoziţivul Diviziei 13 infanterie. Se crease un moment greu pentru apărarea noastră. Duşmanul se socotea victorios, cînd, deodată desfăşurarea bătăliei luă o întorsătură neaşteptată de el. Comandantul diviziei române ordonă executarea unui impetuos contraatac, pe două direcţii convergente, cu batalioanele păstrate pînă atunci în rezervă. Folosind cu dibăcie culturile înalte de porumb, prin care se deplasează nevăzut de inamic de la colţul sud-est al pădurii spre ville Negroponte, batalionul căpitanului Nicolae Micloşcu loveşte prin surprindere flancul drept şi spatele grupării germane pătrunse „în pungă". O oră mai tîrziu contraatacă şi batalionul căpitanului Mircea Tomescu, dinspre Răteşul lui Haret spre Răzoare, izbind flancul stîng şi spatele inamicului. „Rezultatele — scria generalul I. Popescu în raportul înaintat a doua zi eşalonului superior — n-a întîrziat a se vedea : vrăjmaşul care ajunsese aproape de linia rezervelor de brigadă, contraatacat cu violenţă nemaipomenită, este respins atît de puternic, încît nici în liniile solide, foste ale noastre, nu s-a mai putut opri, liniî care dealtfel au fost necontenit bătute de artileria noastră".

Către orele 16, mult trîmbiţata ofensivă „hotărîtoare" a feldmareşalului Mackensen avea să fie definitiv zdrobită. „Spărgătorul de fronturi" nu-şi putuse deschide drumul spre Iaşi. Ostaşul român îi ridicase în cale un zid uriaş pe care scrisese cu litere de foc şi de sînge : „Halt! Nici pe aici nu se trece, domnule mareşal !"

Două zile mai tîrziu, la 8/21 august 1917, de la comandamentul Armatei 1 române pleca spre diviziile şi regimentele din subordine Ordinul de zi nr. 90 semnat de generalul Eremia Grigorescu : „Ostaşi ! De la 24 iulie pînă la 7 august aţi dat cele mai grele şi mai mari lupte. La Panciu, Mărăşeşti şi Cosmeşti s-a dezlănţuit cea mai măreaţă şi groaznică bătălie ce a purtat vreodată ţara românească. În luote crîncene şi vijelioase, inamicul întreit în număr, în poftă lui nesăţioasă de a cuceri şi restul din bogatul trup al scumpei noastre Românii, năpustindu-se furios, s-a izbit 12 zile şi 12 nopţi de vitejia voastră ca de o stîncă neclintită. La Şuşiţa şi Siret aţi năruit eforturile groaznice ale sălbaticului duşman, dovedind lumii odată mai mult, că „nici pe aici nu se trece". Aici cunoscu generalul german Mackensen ce este înfrîngerea. Mărăşeştii fu mormîntul iluziilor germane /.../.

Ziua de 6 august a fost scrisă de voi cu litere de aur în cartea vitejiei neamului nostru afirmînd în lumea întreagă dreptu-rile lui nebruite. Să trăiţi ostaşii mei viteji, mîndria şi scutul fără seamăn al patriei... !"

Alte nume intră în legendă: Oituz, Coşna şi Cireşoaia...

În dimineaţa de 26 iulie/8 august 1917, la două zile după declanşarea bătăliei de la Mărăşeşti, inamicul a trecut la ofensivă şi în zona Oituzului. Trupele austro-ungare au atacat cu violenţă poziţiile apărate de Armata 2 română, cu intenţia de a pătrunde prin valea Slănicului şi a Trotuşului spre Oneşti, apoi spre Adjud, unde spera să facă joncţiunea cu Armata 9 germană. Trupele române, inferioare ca număr şi înzestrare, s-au apărat cu atîta înverşunare încît după două zile de lupte diviziile inamice reuşiseră să pătrundă doar 3—5 km în dispoziţivul nostru. Abia la 29 iulie/11august, aruncînd în luptă însemnate forţe, inamicul a reuşit să cucerească vîrful Cireşoaia, unul din stîlpii aparaţi noaştre, precum şi înălţimile Coşna şi Stibor. Pentru recucerirea acestor puncte „tari" din toren, forţele române au angajat un şir de lupte deosebit de îndîrjite care au durat pînă la 7/31 august cînd ofensiva inamică a fost definitiv oprită.

Ostaşii Armatei 2 române, de sub comanda generalului Al. Averescu, care repurtaseră strălucita biruinţă de la Mărăşti, s-au dovedit la fel de dîrji şi în apărare. Contraatacurile lor erau irezistibile, mai ales cînd ajungeau la luptă „la baionetă". Astfel pentru dealul Coşna, într-o confruntare de numai cinci ore, poziţiile au trecut de cîteva ori dintr-o mînă în alta. Într-unul din aprigele contraatacuri a căzut eroic caporalul Constantin Muşat care, deşi avea un braţ amputat după luptele din toamna anului 1916, ceruse să fie trimis din nou pe front. Moartea l-a surprins în primele rînduri ale brigăzii de grăniceri în timp ce arunca grenade cu mîna care îi rămăsese teafără.

Ca şi la Mărăşeşti, în bătălia de la Oituz planurile operativ-strategice ale inamicului se prăbuşiseră total. Comunicaţiile din valea Trotuşului, ca şi întreaga regiune cu resursele ei de petrol şi cărbune, atît de mult rîvnite de cotropitori, rămăseseră în mîinile românilor.

„Soldatul român a ştiut să fie magnific"

Ecoul marilor biruinţe româneşti din vara anului 1917, îndeosebi zdrobirea ofensivei germane de la Mărăşeşti, a avut puternice reverberaţii departe de hotarele ţării. „Românii sînt bravi şi se luptă ca lei — scria publicistul rus B. Untkovski în gazeta Iujnii Krai. Azi, cînd germanii ameninţă să ocupe treimea de teritoriu ce a mai rămas românilor, ei mor în mod fanatic, dar nu se predau. Se luptă pentru orice bucăţică din pămîntul lor aşa de sălbatic, cum se luptă lupoaica atunci cînd i se răpeşte ultimul pui". La rîndul său, marele cotidian nord-american „New York Times" aprecia : „România a înscris o pagină glorioasă în istoria mondială prin exemplul său de curaj şi loialitate fără precedent". Atît de evident a fost succesul armatei noastre la porţile Moldovei încît şi adversarul s-a văzut nevoit să-l recunoască. O publicaţie germană nota în acest sens : „Comandamentul român putea să privească cu mulţumire la cele din urmă succese ale trupelor sale. Printr-o rezistenţă îndîrjită, împotriva unei ofensive bine pregătite şi prin numeroase contraatacuri energice duse „pînă la lupta corp la corp /.../ diviziile române au ştiut să apere patria lor de o completă cucerire. Luptele de la Focşani şi Ocna, sau bătălia de la Mărăşeşti cum îi zic românii, au devenit mîndria armatei române în războiul mondial". „Onoarea victoriei — avea să scrie mai tîrziu cu vădită admiraţie colonelul francez Bujac — cea mai strălucitoare, cea mai glorioasă de la intrarea ţării în conflictul mondial, revine în cea mai mare măsură Armatei 1. Soldatul român a ştiut să fie magnific".

(va urma)

Dr. VASILE ALEXANDRESCU ■
GRIGORE ALEXANDRESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Democrația culturii

Cel mai simplu gînd asupra a ceea ce numim **democrația culturii** este poate chiar cel etimologic : demos, popor este în fond legea fundamentală a artei, a culturii, originea și destinația oricărui act cultural sau artistic. Teatrul este, probabil, una dintre cele mai apropiate omului din cîte arte a inventat spiritul uman. De la „democrația" amfiteatrului vechilor greci, care așezau la egală distanță de scenă toate categoriile de spectatori și pînă la sensul complex, politic, pe care-l acordăm astăzi acestei sintagme, este un drum lung, către o artă conștientă de misiunea sa, de răspunderile sale deosebite în formarea omului.

Trăim un timp fecund, în care creativitatea este stimulată să-și afle noi și noi forme de manifestare. Teatrul românesc se înscrie decis într-un larg, susținut și binevenit proces de democratizare a artei dramatice, mai ales în aceste două decenii și mai bine care au trecut de la semnificativa deschidere adusă în viața politică a României de Congresul al IX-lea al partidului. Cui se adresează arta ? Prin ce mijloace întreține ea dialogul cu cei cărora îi se adresează ? Ce primește, la rîndul ei, arta din acest dialog ? Iată întrebări cu care cei ce slujesc acest domeniu se confruntă la fiecare pas. Piatra unghiulară a democrației artei noastre este fără îndoială repertoriul. E un adevăr pe care nu l-am descoperit singur, ci împreună cu colegii, în toți acești ani de cînd mă aflu în teatrul Bulandra (care, iată, are o „memorie" și o activitate mult mai lungă decît a mea, de vreme ce și-a sărbătorit nu demult 40 de ani de existență). Dacă vorbim despre misiunea de a pregăti conștiințe înaintate în rîndul publicului nostru, mai cu seamă tînăr, de a-l face apt să fie cu adevărat beneficiarul artei — trebuie să ne gîndim cu toată seriozitatea la alcătuirea unui repertoriu just, care să așeze în cea mai dreaptă lumină în primul rînd piesa de teatru românească. În acești ani am înțeles că publicul nostru dorește să vadă pe scenă modele vii, tipice, în care să se recunoască și să găsească repere. Un repertoriu cu adevărat democratic este acela în care publicul se regăsește și, regăsindu-se, umple sălile seară de seară. Este și cea mai exactă formă de verificare a muncii noastre.

Pe această cale am putut afla secretul unor succese de răsunet din activitatea teatrului nostru. **Interviu**, de Ecaterina Oproiu a depășit demult 500 de reprezentații. **Răceala**, de Marin Sorescu, a intrat deja în al 11-lea an de existență ca spectacol pe scena din Schitu Măgureanu. **Dimineață pierdută**, de Gabriela Adameșteanu (dramatizare de Cătălina Buzoianu), a ajuns, în șapte luni, la 88 de spectacole. **Mobilă și durere**, de Teodor Mazilu, ca și **Gustul parvenirii**, de Paul Everac, au trecut deja de 300 de spectacole ș.a.m.d. Și toate acestea numai în ultimii ani.

Secretul stă tocmai în înțelegerea democratică a artei teatrale, datorită căreia dialogul publicului cu personajele — dialog simbolic, firește, implicit — are loc cu consecințe benefice. Un teatru cu adevărat democratic este un teatru care se așază, cu mijloacele sale specifice, în miezul celor mai fierbinți ai evenimentelor epocii contemporane, al acelor evenimente care nasc mutații esențiale în viața noastră de zi cu zi. Putem afirma cu satisfacție că, în acest moment, nu mai e vorba despre promovarea dramaturgiei originale românești. Ea este o realitate prezentă în profunzimea vieții noastre culturale. Avem o dramaturgie matură, serioasă, competitivă.

ION BESOIU ■

Maria Haiduc a cîntecului

O cîntăreață de muzică populară, cu numele de Haiduc, pe vatra pe care haiducia a inspirat capodopere de cîntec și vers, — sună ca o predestinare. Dacă ea se mai cheamă și Maria, — lucrurile sînt limpezi ca lacrima și cîntecul se naște ca de la sine.

Pe Maria Haiduc o ascult, aproape de un sfert de veac, la concertele date pe viu, înregistrate la radio, filmate la televiziune, — însă abia acum, tîrziu, mă încumet să scriu, cu grijă, să nu tulbur ceva din armoniile și ritmurile inimii sale cîntărețe. Căci sîntem, amîndoi, plini de amintiri ca un pom al raiului plin de cuiburi de aur, cu cîte șapte păsări cîntărețe în fiecare cuib.

Lumea zice că io cînt,
Cînt și nu am niciun gînd.
Da' io-atîtea gînduri am
Cîte zile-s într-un an.

Maria noastră, Haiduc, a mers pe tradiția cîntecului bihorenesc, reîntruchipat sublim, în fonoteca de aur a țării, de Sofia Popa și Elisaveta Pavel. Și a purtat cu ea acest cîntec românesc, de la demargine de țară, în turnee-le sale, prin tot județul și prin toată țara, — prin arșiță și ger, prin viscol și ploi, pe scene celebre sau ponosite, cu conștiința artistică a artistei care leagă verigile unei tradiții și nu cu gustul chivernisirii, nu cu mîna întinsă între glorie și bani. Căci Maria a bătut monedă cu flori de trandafiri și de crini cu care nu se pot cumpăra decît vise și iluzii. Dar, exigentă cu ea însăși, a ținut la autenticitatea, la puritatea cîntecului popular. L-a interpretat într-o gestică vie, dezinvoltă de-o ritmicitate alertă, pasionată și pasionantă, — fără efecte ieftine și bîțîieli scenice. Ritmul ei — ca la cîntăreții negri — venea din interiorul cîntecului. Maria își avea și își are publicul ei care o cunoaște, o așteaptă și o aplaudă.

De-aș fi pasăre să cînt
Cît îi latul pe pămînt
Cînta-re-aș și-aș trilui
Pînă-n dunga lacrimii.

Cîntecele, ca femeile, n-au

(Continuare în pag. 14)

AL. ANDRIȚOIU ■

„Mîndro-s horile-n Bihor!"

Într-o duminică, pe strada principală a Oradiei, Calea Republicii, destinată numai pietonilor, un uriaș convoi de fete și băieți, de femei și bărbați mai în vîrstă, îmbrăcați în cele mai autentice și pitorești costume populare străbea, prin aerul de insolită procesiune, pe toată lumea : storurile, încremenite pînă atunci, zvîcneau în sus c-o tresărire bruscă, ferestrele se deschideau larg și chipuri pe care se puteau citi deopotrivă uimirea și încîntarea răsăreau impetuoase în dreptunghiurile suspendate, să dispară fără veste și să apară iar însoțite de altele, încă buimăcite de somn. Coloana multicoloră însuflețise orașul și m-am gîndit că nici nu s-ar putea demonstra mai omenesc, mai simplu și mai profund împotriva războiului aducător de moarte decît în acea coloană viu colorată, de o veselie debordantă, unde strigăturile îmbibate în clocotul vieții erau cele mai patetice îndemnuri antirăzboinice: viață, joc, tinerețe, speranță, bucurie ! În

(Continuare în pag. 15)

PASCU BALACI ■

„Cred în sinceritatea publicului de operă"

Între două avioane. Mioara Cortez-David a dat o fugă pînă la noi.

— Sînt în drum către Timișoara unde voi susține un concert și spectacolul „Trubadurul" de Verdi.

— Călătoriți fără astîmpăr în țară, în străinătate, și bucurați oamenii cu minunata dumneavoastră voce.

— Îi găsesc multe defecte !

— Sînteți primul artist, pe care îl întîlnesc, cu asemenea păreri despre sine.

— Atunci cînd ascult voci nemuritoare ca Maria Callas sau Luciano Pavarotti...

— Pe această scară fără egal mergeți, cu comparațiile ?

— Altfel mi-ar putea place orice voce care se aude de pe o estradă.

— De ce v-ați dedicat scenei ?

— Am crescut într-o familie de artiști, m-am născut în mijlocul poeziei, m-am înfrățit cu muzica, m-am desfătat cu artele plastice. Din dorința de a fi ca marii artiști am încercat să merg pe acest drum sublim, dar spinos, bazîndu-mă pe acea mică scînteie, talentul.

— Mică ...vi se pare dumneavoastră, uriașă nouă ! După ce ați terminat cu brio Conservatorul, la clasa Artei Florescu, care este o mare descoperitoare și lansatoare de talente, ce a urmat ?

— Să nu trecem prea ușor peste acest fericit moment din viața mea pentru că nu este deloc un fapt obișnuit să fii studenta Artei Florescu.

— Se spune că exigența sa este direct proporțională cu marea ei artă.

— E adevărat, dar oare e mai bine să ai un profesor mediocru și blînd ? Arta Florescu este extrem de pretențioasă, chiar dură cîte o dată, dar trebuie extras esențialul din atitudinea ei : vrea să devii cineva, nu oricine, pe scenă. Ar fi păcat să nu dăm întreaga măsură a posibilităților noastre, cînd muzica, artele în general, se bucură în anii socialismului de o uriașă dezvoltare.

La opera din Iași sînt de curînd chiar dacă înfățișarea mea vă face să vă gîndiți la mai mult.

— Este un decalaj între absolvirea conservatorului și practicarea profesiunii ?

— Mă consolez cu gîndul că debutînd mai tîrziu s-ar putea să rezist mai mult în timp.

— Este o formulă delicată din care străbate un mare regret.

— Dumneavoastră nu l-ați avea ? După ce am terminat conservatorul, secția de canto, am predat muzică populară la Focșani. Cine știe, dacă absolveam pedagogia poate mi se oferea să cînt ? ! Nu eram pregătită pentru catedră, nu aveam cunoștințe pentru asemenea gen de muzică, am predat cum m-am priceput dar cu o mare dragoste pentru folclorul românesc.

— Vocea trece ca și tinerețea ?

— Din păcate, dar dacă poți să muncești cu îndîrjire, exact cu zelul și truda cu care se antrenează un sportiv pentru fiecare sută de metri, „privighetoarea" cu care ai fost dăruit(ă) nu pleacă prea devreme. Și acum fac studii de respirație, gimnastică, cîntînd în fiecare zi după un program dinainte stabilit; și, să nu spun vorbă mare, vocea se păstrează

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

Vitrina artelor

Iubirea de frumos

Lumina ochilor

Am avut prilejul să-l cunosc pe doctorul oftalmolog Gheorghe Cojocaru de care auzisem, în cabinetul său de la Cîmpina unde lucrează de șase luni, ajuns aici dinspre Cluj cu mulți foarte mulți oameni, copii și mai vîrstnici din mai toate colțurile țării veniți la dînsul să le vadă lumina ochilor cu priceperea sa și omenia pe măsură.

Lista de pe culoar în zile de audiențe consultații se ridică aproape de sută, iar numărul celor operați în decursul unui an la aproape o mie.

Și-a propus cu reușite despre care nu vrea să vorbească să corijeze și înlăture prin operații Hipermetropia o încercare temerară în țara noastră.

Am trecut cu ochii prin fișe ale unora ce și-au redobîndit sănătatea ochilor în urma operațiilor săvîrșite de acest om în plină putere de lucru stăpînindu-și cu iubirea științei vocația.

Oameni veniți din Delta ori de la Satu Mare aici cu copii știu că vor întîlni un specialist ce-i va primi cu dragoste și cei mai mulți se vor întoarce acasă cu mai multă lumină în lacrima ochilor.

La doi pași de modestul spital se află casa lui Grigorescu cel mai mare pictor român iubitorul luminii.

Știu că părinții cu copiii lor vor trece pragul acestui sălaș de frumusețe românească după ce întunericul din ochișorii lor va fi zguduit de albul imaculat al luminii zilelor dintîi.

IOAN ALEXANDRU ■

Muzică

Artiști amatori și profesioniști

Pentru fiecare om al muncii care se dăruie artei din pasiune, nefăcînd din acest fapt o profesie, plăcerea de a se produce în fața publicului, de a arăta colegilor nivelul la care a ajuns și a le împărtăși binefacerile culturii, toate la un loc constituie un țel finit ; iar atunci cînd participarea sa are loc pe o scenă de importanță națională și alături de el se găsesc interpreți consacrați, evenimentul devine un adevărat ideal la care, însă, se ajunge foarte rar. În speță, prezența corului „Ion Vidu" al Casei de Cultură a Municipiului Lugoj, pe scena Ateneului Român, împreună cu orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu", dirijate de maestrul Mihai Brediceanu, a constituit o acțiune importantă, demnă de a fi subliniată. Încercări de felul acesta s-au mai făcut și în memoria noastră stăruie inaugurarea — în 1960 — a Clubului Șantierelor Navale din Oltenița, cu prilejul căreia aceiași Filarmonică, avîndu-l în pupitru pe neuitatul George Georgescu, solist fiind Ion Voicu, concerta în portul dunărean ; ori, concertele comune — din 1962 — susținute de corul Filarmonicii „George Enescu" aflat sub bagheta maistrului D.D. Botez și corul ceferiștilor din Fetești, manifestări de durată și bun prilej pentru bucureșteni de a cunoaște îndeaproape ce înseamnă un depou fruntaș de cale ferată, un I.A.S. modernizat, ca acela de la Pietroiu sau înființarea și creșterea unui orășel agro-industrial ca Țăndărei și altele ; sau, în sfîrșit, desele deplasări ale Orchestrei de Studio a Radioteleviziunii Române la Tulcea, Slobozia, Tîrgu Jiu etc., centre care nu aveau încă bucuria de a avea o formație profesionistă, deținînd însă corale amatoare de renume, putîndu-se astfel audia, poate pentru prima oară pe aceste meleaguri, un concert vocal-simfonic ; și exemplele ar mai putea continua.

Niciodată însă, prima orchestră simfonică a țării nu a concertat cu formații corale amatoare ; și, mai ales, niciînd aceste corale nu au visat să interpreteze **Simfonia a IX-a**, de Ludwig van Beethoven, cea mai de seamă și semnificativă creație din istoria muzicii universale. Inițiativa directorului instituției, Mihai Brediceanu, este deci întru totul lăudabilă ; dar meritele revin — în egală măsură — și corișilor amatori din Lugoj care, prin talma lor interpretativă și adîncimea repertoriului abordat deallungul vremii, au ajuns la posibilitatea vocală și intelectuală de a cînta creația Titanului ; iar un prinos de recunoștință trebuie adus și animatorului, dirijorului, profesorului, omului de cultură care este **Remus Tașcău**, conducătorul corului lugojan.

A fost deadreptul o sărbătoare, vreme de patru concerte repetate, cu săli arhipline, ascultînd forța, claritatea, dicția și muzicalitatea artiștilor amatori îngemănați cu filarmoniștii ; Simfonia cu Coruri a răsunat în toată plinătatea ei, unii cîntînd-o cu mai multă pricepere, alții cu mai multă dăruire, la un loc, existînd un tot indivizibil. „Oda Bucuriei", chemarea întru **Pace și Prietenie**, a vibrat adînc, transformînd Ateneul într-o tribună a artei și a visurilor spre mai bine ale popoarelor !

Interpretarea oferită de Mihai Brediceanu a înfățișat tempi mai lenți decît cei obișnuiți, dar logica dirijorului a condus către surprize dintre cele mai plăcute. Astfel, „Adagio molto e cantabile" a devenit un fel de coral, lesnicios a fi cîntat chiar de vocile omenești, iar variațiunile sale tematice au putut fi urmărite în toată splendoarea lor.

Echipa solistică a fost formată din suprana Regina Werner, mezzosoprana Brigitte Pfretzchner, tenorul Wolfgang Millgramm și amplu voce, experimentată, a lui Hermann Christian Polster, toți din R.D. Germană, avînd drept recomandări cîteva distincții obținute în prestigioase concursuri internaționale de interpretare. Sigur, am fost pe deplin mulțumiți de prestația lor, dar tot atît de sigur este faptul că și soliștii noștri, utilizați de obicei, sînt la fel de valoroși...

Sub cupola Ateneului Român nemuritoarea creație beethoveniană a răsunat în limbile germană și română. Poate că la aceasta năzuia Schiller, la înfrățirea oamenilor cîntînd pacea în toate limbile pămîntului, cînd scria :

„Slavă ție, stea curată
Voie bună pe pămînt" !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Spectacole

Eminescu rămîne al nostru și în limba engleză

— Vi se dăruie o mare bucurie pe față. Ce s-a întîmplat, Erzsebeth Adam ?

— În viața unui actor nu sînt în toate zilele evenimente. Cu atît mai mult evenimentele mari sînt mai rare. Invitația pe care mi-a făcut-o **Societatea de poezie de la Centrul Național de poezie** din Anglia de a susține un recital din versurile marelui nostru poet Mihai Eminescu, la Londra, cu ocazia decernării **Premiului Cornelius M. Popescu** pentru cea mai bună traducere din literatura europeană în limba engleză, și mai ales succesul de care s-a bucurat acest recital, ceea ce-am putut face cu arta mea pentru cunoașterea poetului nostru național în lume constituie, cred, un astfel de eveniment.

— Cum ați aflat englezii de dvs. ?

— În octombrie '86 am avut la Teatrul Mic premiera unui spectacol de poezie română în regia Cătălinei Buzoianu și a lui Dinu Cernescu, realizat cu ajutorul frățesc al pictorului Viorel Mărgineanu. Cu acest recital am obținut ulterior Premiul I la Gala națională a recitalurilor dramatice desfășurată la Bacău. La spectacolul de la Teatrul Mic a fost în sală Josefina Hoggett, unul din spiritele devotate pătrunderii culturii române în lume. Întoarsă în Anglia, i-a vorbit poetului Alan Brownjohn, președintele Societății de poezie despre recitalul meu și astfel am primit invitația să pregătesc un program Eminescu **în versiunea engleză** a regretatului Cornelius M. Popescu. Am avut la dispoziție trei luni.

— Cunoașteți atît de bine limba engleză ?

— Vă dați seama cît am muncit în această perioadă. Am înțeles că publicul londonez nu putea fi interesat de cîtă engleză știu eu (cunoașterea limbii era pentru acest public ceva de la sine-înțeles) ci de ceea ce putea transmite poezia eminesciană în versiunea mea interpretativă. E extrem de greu să interpretezi Eminescu și în limba română. În primul rînd pentru că e, totuși, o sensibilitate din sec. al XIX-lea și apoi pentru că Eminescu e atît de mare încît nici o interpretare nu va putea atinge perfecțiunea genialului său. Fiind vorba și de o inițiativă inedită, în joc nu era prestigiul meu de actriță, atît cît e, ci mai ales prestigiul poeziei eminesciene și o parte, desigur, din prestigiul culturii române într-un mediu cultural atît de elevat și într-o limbă de circulație universală.

— Cît de elevat era mediul cultural ?

— Anul acesta „The European poetry translation prise în memory of Cornelius M. Poposcu" a fost acordat lui Ewald Osers pentru traducerea sa din poetul

ceh Jaroslav Seifert, laureatul Premiului Nobel. Era deci de față nu un public oarecare ci scriitori, critici, oameni de teatru și litere, specialiști în poezia europeană, traducători. Pe aceștia a trebuit să-i fac să înțeleagă, în propria lor limbă, cine este Eminescu în cultura română și mai ales cine poate fi poetul Mihai Eminescu în cultura europeană și cea mondială.

— În ce măsură credeți că ați reușit ?

— Am deschis programul recitînd **Lacul** și apoi cîntînd versiunea sa românească. Cîteva zile înaintea recitalului am făcut repetiții cu lumini și mișcare scenică încercînd să-l aduc la un nivel și într-o formă care să se încadreze în posibilitățile oferite de acel spațiu. Pînă la spectacol n-am văzut din Londra decît drumul de la hotel la Poetry Society. Abia după aplauzele izbucnite în sfîrșitul poeziei **Lacul** am început să mă liniștesc și să mă eliberez în interpretare de tot ce aveam pe suflet. Am înfiorat ca niciodată sala care se destăinuia după frig și spaima... Cînd mi-am terminat recitalul în aplauzele care nu mai sfîrșeau, am început să plîng dar nu profesional, ca pe scenă. Plîngeam ca om, pur și simplu.

— În ce a constat de fapt recitalul dvs. ? Ați și cîntat ?

— Șoțul meu Hajdu Gyozö a selectat din versiunea engleză a lui Cornelius M. Popescu, obținută de la tatăl traducătorului, care m-a și însoțit în Anglia, o parte din cele mai cunoscute poezii eminesciene, „De ce nu-mi vii", „Și dacă", fragmente din „Luceafărul", „Scrisoarea a III-a", „Somnoroase păsărele", „Mai am un singur dor", realizînd un microrecital de o jumătate de oră montat în așa fel încît să nu trădeze nici dramaturgul scenic, nici gîndul compozitorului. Am cîntat cîteva cîntece de Sarosi Endre pe un acompaniament de orgă electronică, pian, și chitară aparținînd lui Nicu Alifantis. La Londra am luat banda cu muzica și diapozitivele cu decorul lui Viorel Mărgineanu de la Teatrul Mic.

— Cum a reacționat rafinatul public londonez la vuietul mării și codrului eminescian ?

— Acasă, în România, publicul te răsplătește sau te iartă pentru că te cunoaște. Cu toate acestea nici în românește nu poți exprima uneori pe scenă tot ce simți și ce vrei într-un rol, darmînte în engleză, în fața unui public necunoscut care nu te cunoaște nici pe tine, nici cultura țării tale și pe care, cu toate acestea, trebuie să-l convingi și să-l cîștigi, altfel de ce-ai făcut un drum atît de departe ? A fost marele meu examen de stat, a fost ca și cînd aș fi stat în fața celor mai severi profesori care te evaluează ca specialiști. Dar i-am văzut pe englezi cu lacrimi în ochi. Iată că pînă și ei pot fi sentimentali.

— Care credeți că e cîștigul cel mare al unei astfel de experiențe ?

— Am fost solicitată să repet spectacolul în fața unor editori și oameni de cultură, la invitația redactorului șef al revistei internaționale de literatură **Adam**. Un manager american m-a invitat să fac un turneu cu poezia eminesciană la universitățile americane în cadrul cursurilor de literatură comparată. Pasul cel mare a fost făcut : avem traducerea care-l reprezintă pe Eminescu în cea mai circulată limbă contemporană. Dar o carte stă într-o bibliotecă, pe un raft și așteaptă. Cred că avem datoria s-o purtăm prin lume, însuflețindu-i paginile și cuvintele cu propria respirație, atrăgînd astfel atenția cu prezența noastră asupra valorilor care ne reprezintă în istorie. Așa cred că vom intra mai ușor în circuitul viu al valorilor universale.

Eu sînt doar o picătură de apă. Cel mare e Mihai Eminescu. Și traducătorul său. Eu vin ca o picătură de apă care se adaugă oceanului cu bucuria că mai poți adăuga ceva nepătrunsului.

ION ZUBAȘCU ■

CAP LIMPEDE

● Opt sînt secțiunile ce compun **Almanahul Ateneu**, recent apărut, respectînd, adică, însăși configurația numerelor lunare ale prestigiosului periodic din Bacău : **1. Istorie. Eroism românesc. Cîtorii de țară ; 2. Evocări și restituiri ; 3. Viața cea de toate zilele ; 4. La frontierele cunoașterii. Astronomie, O.Z.N. Știință ; 5. Meridiane ; 6. Arte. Teatru, film, muzică, interviuri ; 7. Literatură. Enigme S.F. Aventuri. Traduceri ; 8. Rebus. Sport. Varietăți.** În cuprinsul celor peste 300 de pagini se vor întîlni, așadar, Mihai Viteazul, Alexandru cel Bun și un jurnal de front 1916—1917 (Dimitrie Goga), Anna de Noailles, Bacovia și Maryllin Monroe, „Banii și inconștientul", „Specialități culinare la ecuator" și „Tentații faustiene în genetică", Sena, Florența, Etna, Nebraska și „Titanicul", apoi Ștefan Aug. Doinaș, Radu Cârneci și Eugen Simion, alături de D. Buzzati, Antony Burgess, Italo Calvino, regizori români și actori din Louisville, fragmente din **La tentation d'exister** a lui Cioran (traduse de Liviu Antonesei), dar și texte din Boris Vian, Cortázar sau Roger Caillois, etc., etc. — totul „asezonat" cu mai tot ce poate să însemne divertisment (de bun gust), cuvîntul de ordine al vacanței.

● „Argintul viu" al personalității lui D. I. Suchianu tresaltă și acum sub ochii noștri avizi de adevăratele, sclipitoarele și luxuriantele spectacole ale acestei inteligențe. Un interviu inedit, realizat de Grid Modorcea, cu autorul **Punctelor de vedere**, este publicat în numărul din iulie al revistei **Astra**, din care ne face plăcere să citîm : „Da, jocul nu-i negația vieții serioase. Dimpotrivă. El este o generalizare a sentimentului serioșității. A te juca înseamnă a lua în serios chiar și acele lucruri pe care unii oameni refuză să le socotă ca atare. A fi copil înseamnă a lua în serios absolut tot, tot ce există pe pămînt. Ce poate fi mai profund decît un entuziasm de copil ! Nu-i un paradox să spunem că cei mai serioși oameni din lume sînt copiii. De aceea, domnule, trebuie să punem tinerețea în virtul valorilor umane... Acum, mai mult ca niciodată, Istoria ne oferă reconfortantul spectacol al unei apropieri și împreunări progresive între două noțiuni pînă nu demult socotite ca exclusive : noțiunea de seriozitate și aceea de tinerețe".

● O „recitire a cosmogoniilor eminesciene" (Ioana Boț), „Mihai Eminescu și calculul probabilităților" (Sanda Codoș), o întrebare a lui Solomon Marcus — „Matematica încotro ?" — cronici literare la volume semnate de Romulus Rusan, Bedros Horasangian și Ion Iovan, alături de o nouă traducere a eseului lui Cioran „Valéry în fața idolilor săi" (trad. Camil Mureșan), reprezintă punctele de interes din nr. 1/1987 al revistei studențești **Echinox** din Cluj-Napoca. (Tania Radu).

Vitrina cărţilor

● Editura Univers a început publicarea unei serii de volume din scrierile marelui scriitor polonez Henryk Sienkiewicz. Primul dintre ele se intitulează **Paznicul farului**, după titlul unei nuvele. Îngrijit şi prefaţat de Stan Velea (care este şi traducătorul multora dintre nuvelele, povestirile şi schiţele din sumar, alături de tandemul

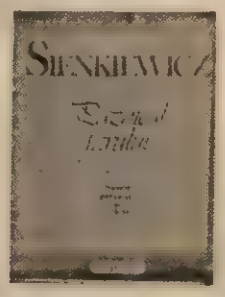

Cezar Petrescu şi T. Holban) masivul tom aduce în faţa cititorului român faţete mai puţin cunoscute ale literaturii autorului **Cavalerilor teutoni**. Realismul aspru, tăios al acestor povestiri se învecinează strîns cu naturalismul care, mai tîrziu avea să devină o mişcare literară cu mare răspîndire în Europa. Primul naturalist polonez, după cum a fost numit la un moment dat, întregeşte astfel, pentru cititorul român, imaginea asupra romancierului de mare respiraţie şi cu o carieră postumă excepţională (inclusiv cu mijloacele cinematografului). Pe coperta a patra, editura anunţă şapte dintre romanele lui Sienkiewicz **(Prin foc şi sabie, Potopul, Pan Wołodyowski, Aniela, Familia Polaniecki, Quo Vadis şi Cavalerii teutoni.**

● Romanul doctorului C.I. Bogdan, **Nemuriri trecătoare** (Cartea Românească 1987) este, înainte de toate, un act de conştiinţă, foarte aproape de esenţa gazetăriei. Vorbind despre realităţi, bune şi rele, din lumea oamenilor în halate albe,

despre eterna înfruntare dintre competenţă şi impostură, despre solidaritate de breaslă şi despre răbdare, despre răbdarea de a vedea adevărul păşind pe propriile-i picioare, cartea lui C.I. Bogdan (urmare a alteia, publicată cu cinci ani în urmă, **Poduri suspendate**) rescrie cu alte mijloace decît ale jurnalului, ale memorialului, o experienţă, profesională şi de viaţă. Curajoasă, neferindu-se de duritatea dualismului pozitiv-negativ, poate chiar de eventuala lui lipsă de supleţe, scrisă cu simplitate şi bun gust, în fraze limpezi şi cu adresă exactă, cartea vorbeşte timpului nostru despre timpul nostru, aşa cum se vede el într-una dintre cele mai importante feţii ale vieţii sociale : sănătatea.

● Ultimul număr din **Caiete critice** (3—4/1986) este dedicat **Jurnalului ca literatură**. Sumarul urmăreşte dinamica interesului mereu sporit pe care timpul nostru îl acordă literaturii „de frontieră" şi jurnalului în chip aparte, ca „reportaj al interiorităţii" (N. Manea), ca expresie a „acelui spirit interogativ caracteristic conştiinţei moderne". (M. Vodă-Căpuşan). **Poetica jurnalului** este o încercare de definire a jurnalului ca literatură, susţinută de însemnările lui Eugen Simion, Jean Rousset, Gerard Genette, Maurice Blanchot, Marcel Mihalas, Maria Vodă-Căpuşan, Ştefan Augustin Doinaş, Norman Manea, Costache Olăreanu Mircea Horia Simionescu, Mircea Mihăieş etc. **Pro şi contra jurnalului „depuh"** Monica Spiridon, Ov. S. Crohmălniceanu, Şerban Cioculescu, Marin Sorescu şi Ion Bogdan Lefter, iar Al. Piru, G. Dimisianu, S. Iosifescu, Gh. Glodeanu, Adriana Bontea, Liviu Ciocîrlie, Andrei Corbea şi Mihai Zamfir comentează **„Pe margini de jurnale"** însemnările, destinate sau nu publicării, ale lui Iacob Negruzzi, Camil Petrescu, Radu Petrescu, Mircea Eliade, Gide, Brecht, Amiel. Rezultă un „dosar al jurnalului", care cuprinde extrase, traduceri din mari autori de jurnale intime — o întreagă literatură născută în unghiul incomod pe care creaţia îl face cu interioritatea strictă, în ebuliţie, a celui creator : Amiel, Gide, Prevost, Claudel, Jules Renard, Sthendal, Cocteau, Virginia Woolf, Camil Petrescu, G. Călinescu, Şuluţiu, Petre Pandrea, Eliade, Anton Holban, Mihail Sebastian, Pompiliu Constantinescu etc. Pagini inedite din jurnalul lui Camil Petrescu (prezentate de Cornelia Ştefănescu), apoi Witold Gombrowicz (prezentat de Dana Dumitriu), Ernst Jünger (prezentat de Mihai Ciompec), Miguel de Unamuno (Andrei Ionescu). **Jurnalul ca literatură** este un corpus de texte de cel mai mare interes pentru domeniul criticii literare (şi nu numai). Arhitectura şi conţinutul său echivalează, fiecare, cu un act critic, de valorizare, asupra unui material pe cît de vast, pe atît de inegal. Privit ca literatură, jurnalul devine — o demonstrează acest număr din **Caiete critice** — o poetică în sine, catalizatoare şi deţinătoare de resurse încă neevaluate pînă la capăt pentru literatura timpului ce vine.

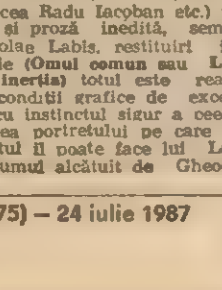

● Scriitorul Gheorghe Tomozei a alcătuit un **Album memorial Nicolae Labiş**, editat de revista Secolul 20. Practic, întreg materialul încă inedit Nicolae Labiş îşi află locul între copertile acestui volum. Cu o iconografie foarte bogată şi oferind cititorului nu puţine surprize, cartea este o poartă de suflet către sufletul celui care a deschis o eră în poezia noastră. Evocările (Radu Cosaşu, Al. Andriţoiu, Ruxalin Mureşan, Portik Imre, Şavin Bratu, Fănuş Neagu, Ioan Alexandru, Mihai Beniuc, Margareta Labiş, Florin Mugur, Ion Băieşu, Nichita Stănescu ş.a.), încercări de evocare critică (Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu, Doina Uricariu, Nicolae Stoian etc.), portrete imaginare, ca nişte dialoguri peste vreme (capitolul **Labiş şi generaţia în blugi**), autografe, mai vechi sau mai noi, pe un al-

bum (Cezar Baltag, Nicolae Breban, Horia Bădescu, Eugen Barbu, George Alboiu, Paul Anghel, Tita Chiper, Al. Căprariu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Daniel Dimitriu, Laurenţiu Fulga, Mircea Radu Iacoban etc.) poezie şi proză inedită, semnate Nicolae Labiş, restituiri integrale **(Omul comun sau Lupta cu inerţia)** totul este realizat în condiţii grafice de excepţie şi cu instinctul sigur a ceea ce lipsea portretului pe care prezentul îl poate face lui Labiş. Albumul alcătuit de Gheorghe Tomozei este un act de istorie literară, din categoria celor care ne apropie în chip profitabil valorile ei.

● Cercetător avizat al presei româneşti interbelice (v., între altele, **Aspecte de istorie literară**, 1983), dotat în paralel, atunci cînd se ocupă de proza românească de azi, cu un spirit critic care supune empatia judecăţii de valoare (**Casa fiecţiunii**, 1979), Mioara Apolzan semnează, acum, selecţia „reperelor istorico-literare" la ediţia I. L.

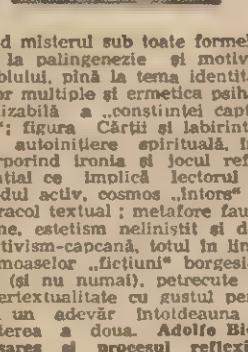

Caragiale, **Teatru**, apărută în binecunoscuta serie „Patrimoniu" a Editurii Minerva. Spaţiul, deosebit de mare, acordat antologiei critice (peste o sută de pagini) recomandă cartea inclusiv din unghiul receptării dramaturgiei lui Caragiale. Zeci de semnături de prestigiu — de la Maiorescu, Gherea, Iorga, Călinescu, Lovinescu, pînă la P. Constantinescu, S. Cioculescu, S. Cazimir, V. Silvestru, Ion Vartic şi Florin Manolescu — definesc, în analizele lor, deopotrivă, profilul teatrului caragialian, dar şi, într-un chip aparte, însăşi evoluţia spiritului critic naţional.

● După Marquez, Borges, Cortázar, Sábato sau Llosa, este rîndul lui Adolfo Bioy Casares (n. 1914) să farmece spaţiul de lectură al cititorului nostru, prin arsenalul magico-realist, himeric şi social, politic şi fantast în egală măsură, specific literaturii latino-americane. **Celălalt labirint** (La trama celeste), antologia apărută de curînd în colecţia „Globus" a Editurii Univers, în traducerea Marianei Vartic, reuneşte cîteva piese de rezistenţă din opera celui care a scris **Invenţia lui Morel** : proză cu ascendent romantic-manierist, de fibră barocă, ado-

rînd misterul sub toate formele, de la palingenezie şi motivul dublului, pînă la tema identităţilor multiple şi ermetica psihanalizabilă a „conştiinţei captive"; figura Cărţii şi labirintul ca autoiniţiere spirituală, încorporînd ironia şi jocul referenţial ce implică lectorul la modul activ, cosmos „întors" şi miracol textual ; metafore faustiene, estetism neliniştit şi detectivism-capcană, totul în linia faimoaselor „ficţiuni" borgesiene (şi nu numai), petrecute în intertextualitate cu gustul pentru un adevăr întotdeauna la puterea a doua. **Adolfo Bioy Casares şi procesul reflexiei multiple** este titlul prefeţei semnate de Ion Vartic (parcă în consecinţa excelentului său volum de eseuri de acum cîţiva ani, **Modelul şi oglinda**), studiu pe deplin adecvat subiectului, scris cu sobră exactitate, dar şi cu un evident substrat jubilativ al criticului care se simte în labirint... ca la el acasă.

TANIA RADU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Un „golgeter al metaforelor neomologate"

Lucian Avramescu face apel la o întreagă strategie literară pentru a atrage atenţia asupra sa. De la enunţurile poetice investite cu un caracter programatic, exhibarea ostentativă a eului, schiţele de autoportret, definirea propriei arte, anunţarea unor metamorfoze literare, pînă la scrisoarea de investitură a statutului său de scriitor în raport cu publicul în general şi critica în special, totul este permis pentru seducerea cititorilor, ca şi pentru afirmarea unei individualităţi validate estetic, ce se lasă greu decelată pe parcursul lecturii operei sale **(Bună seara, iubito**, Editura Eminescu, 1987).

Debutul lui Lucian Avramescu a avut loc în anul 1975 cu **Poeme**. După aceea s-au succedat pe parcursul timpului numeroase culegeri de versuri ca : **Stele pe deşuri** (1976), **Un liber albatros** (1978), **Ei, aş ! spunea poetul** (1980), **Nu cer iertare** (I, 1981, II, 1983, III, 1985). Aşadar, un palmares literar bogat, cu unele recunoaşteri publice, recenta culegere de versuri fiind prin amploare, din păcate nu total şi prin modul de structurare, o ediţie deghizată, care mimează discret, dar fără toate informaţiile necesare (nu este vina autorului) seria de **Poeţi români contemporani**.

Or, un asemenea act de acces spre o largă notorietate literară şi publică se cuvine să fie examinat cu toată rigoarea. În acest context se impune să fie aduse pe prim plan intenţiile declarate ale autorului. Paradigma enunţată : **„poezia este virgula dintre / subiectul şi predicatul vieţii comune"** este reluată şi amplificată în termeni promiţători din care rezultă mesajul unui poet ce pare conştient de menirea sa. Dar excesul de explicitare a artei cuvîntului care-i obsedează pînă la saturaţie pe numeroşi poeţi români contemporani, decade repede într-un limbaj banal, generator de alergii de-a dreptul fiziologice : **/ simburele unui cuvînt, după ce-a fost molfăit, giojgăit / zboară bine înţeles şi foarte înţeles dintr-o gură / şi apoi altă gură îl prinde în zbor / şi aşa umed este supt rînd pe rînd ca o bomboană cu gust arhicunoscut / (Statuile poeţilor)**. Ce se poate spune despre acest mod precar de demonstrare a unei idei mari, enunţată în final în mod direct de autor **(şi nite aşa crese statuile poeţilor) ?** Lucian Avramescu vrea să-şi legitimeze mai multe moduri de comunicare prin poezie. Dorinţa în sine este firească. Declaraţia sa ostentativă : **/ dar eu doamnelor iubesc / poezia ca sudalmă / (Emigrant într-un salon)**, urmată de solicitarea libertăţii cuvîntului, enunţată în stilul unui **copil teribil (lasă-mă să-njur întreg / nu-mi popri silaba-n minte / lasă-mă să fiu ce is / sincer diavol de cuvinte)**, se impune să fie urmărită prin efectele literare, căutate dincolo de crezul teoretic.

Într-adevăr, poezia cultivată de Lucian Avramescu este grefată pe mai multe limbaje şi moduri de comportament, apte să releve **virgula dintre subiectul şi predicatul vieţii comune**. Scriitorul este duios, melancolic, ironic, ludic, satiric etc. Nu s-ar putea însă spune că toate aceste moduri de **enunţare şi viziune** i se potrivesc la fel de bine. Capabil să fie, după mărturisirea sa **ars şi ursar**, Lucian Avramescu nu dispune de resurse artistice atît de mari şi variate cum îşi imaginează el în „reveriile" sale uşor ironice. Pînă la un anumit punct sînt şi eu gata să semnez acea incitantă **Scrisoare către Lucian Avramescu**. De pildă, versurile următoare : **„Lucian Avramescu, te-am citit de curînd, / recunosc pînă acum doar ţi-am răsfoit cărţile / cu o superficialitate uşor glacială"**. Dar, dincolo de această penitenţă publică în faţa poetului, ce se declară **derbedeu plin de virtuţi** (posibil, extraliterar), **fermecător** sau **fenomenal** şi la **lojă** şi la **stal** (literar), distanţa sa ironică faţă de critici şi consolatoare doar faţă de sine, mi se pare a fi doar o poză construită ludic de către un **copil** ce doreşte **să rămînă un bătrîn teribil : Aşadar : „nu te-mbufna că-s criticii zgîrciţi / că te laudă doar la chenzină şi parcimonie / într-o zi unul se va trezi electrocutat de tensiunea inală / bobinată-n a ta poezie"**. Ei bine, pînă acum poezia nu a produs asemenea victime în viaţa literară, iar tensiunea din versurile scriitorului român este încă departe de cazurile de „electrocutare" lirică.

Registrul literar din opera lui Lucian Avramescu evoluează între limbajul frust, familiar, golănesc cu riscuri de căderi într-o uşoară vulgaritate şi reflecţia gravă a unui visător, incitat cu precădere de eros. Bineînţeles că nici poeziile de dragoste nu sînt scrise în acelaşi stil. Autorul muşcă avid din ispita poeziei cu lăutari, ca şi din aceea în care iubita este declarată un superlativ al vieţii. Mărturisirea stării sale de explozie sentimentală, uşor ironică, este validată literar : „iubesc în neştire / iubesc ca golanul / iubesc în transee şi-n rade de port / iubesc orice dogoritoare femeie / în calitate de amant, călător de ocazie sau consort" **(Iubesc)**.

Declaraţiile scriitorului de despărţire de **versurile măiaţe**, de metaforele tributare simbolisticii stelare, frumosul său **adio**, adresat **romantismului stelar** şi prevenirea că va intra **„cu buldozerul în rîndul lumii"**, reprezintă doar simple iluzii. De fapt, poetul este mereu **înăuntrul** lumii şi **în afara** ei. Starea aceasta de scindare a eului, de perspectivă dublă asupra existenţei conferă poeziei lui Lucian Avramescu ipostaza de candoare romantică şi de umor ludic. Uneori cele două stări coexistă în aceeaşi poezie : **„doamnă ţi-aş curia căiciîul sărutîndu-l cu un crin / blond la poalele de nouri, rugăciune şi destin / plins aş fi de n-ar fi risul înverii fără scrupul / mielul alergînd pe pajişti de n-ar fi sub blana-i lupul" (Fără scrupul)**.

În pofida acelui adio, spus romantismului, Lucian Avramescu rămîne un poet sentimental, capabil să rîdă de stările sale afective, ca şi la vederea în oglindă a propriului său portret. Şi cînd muzicalitatea romantică se insinuează în versurile sale, ea apare ca o reacţie eternă în faţa vieţii, nu ca un clişeu desuet. **„Castă-i seara, versuri mute / spun cireşii-n aiurare / ne mutăm eu mic cu mare / în ilvezi necunoscute" (Joc)**.

Cel puţin o constatare mi se pare limpede după acest succint excurs prin poezia lui Lucian Avramescu, care ar fi meritat o motivaţie mai largă. Dacă versurile sale ce vin dintr-o abordare ironic-romantică a existenţei îl acreditează mai convingător ca poet, cele satirice, fruste, decad mereu în **nonpoezie**, în clişee declarate de mult timp în afara literaturii. Şi dacă el rămîne, după propria mărturisire, încă un „golgeter al metaforelor neomologate", consider că acestea fac parte din filonul minor al poeziei sale, nu din acele versuri ce ne întreţin iluziile că am citit opera unui scriitor posibil.

Epoca Nicolae Ceaușescu: socialismul cu poporul, pentru popor

● În ultimii 22 de ani au avut loc, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu 253 congrese, conferințe, consfătuiri de lucru, care au reunit cadre de conducere, activiști de partid, alți oameni ai muncii din toate domeniile de activitate.

● După Congresul al IX-lea al partidului și pînă în prezent, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea partidului și a statului, a efectuat 667 vizite de lucru în toate județele țării și în Capitală.

● Potrivit prevederilor legii, consiliul oamenilor muncii este organ de conducere colectivă în întreprinderi și centrale. În industrie, construcții, știință, transporturi și alte sectoare ale economiei funcționează peste 28 600 consilii ale oamenilor muncii. Din acestea fac parte 412 800 muncitori, maiștri, ingineri, economiști, oameni de știință, cadre universitare. 75 la sută din numărul reprezentanților oamenilor muncii sînt muncitori și maiștri care lucrează nemijlocit în producție. În cele 8 600 consilii ale oamenilor muncii din agricultură au fost aleși 100 000 țărani. Atribuțiile și acțiunile consiliului oamenilor muncii vizează toate aspectele activității productive, ale muncii și vieții.

● În echipele de control ale oamenilor muncii sînt angrenați peste 200 000 oameni ai muncii — muncitori, maiștri, ingineri, tehnicieni, medici, juriști, profesori — aleși din rîndurile comuniștilor, uteciștilor, ai membrilor O.D.U.S., o uriașă forță menită să orienteze lucrurile spre mai bine în toate sectoarele de activitate.

● Ideea de organizare a adunărilor publice sub denumirea de „Tribuna democrației" a fost exprimată pentru prima dată în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la deschiderea lucrărilor celui de al II-lea Congres al F.D.U.S., în ianuarie 1980. Tribuna democrației este organizată direct de consiliile locale ale F.D.U.S. Se organizează pe circumscripții electorale, cartiere, sate. Ea este deschisă participării tuturor cetățenilor ce domiciliază în zona respectivă, indiferent de vîrstă ori profesie. Oferă posibilitatea oricărui cetățean să-și spună liber și deschis cuvîntul, să facă sesizări și propuneri fără nici o îngrădire de timp și de procedură.

● Organizația Democrației și Unității Socialiste, creată din grija adîncă a secretarului general al partidului pentru viitorul patriei și preocuparea pentru lărgirea continuă a cadrului de manifestare a spiritului de inițiativă și răspundere civică în toate domeniile și la fiecare loc de muncă, numără peste 4 milioane de membri care-și desfășoară activitatea în aproape 52 000 organizații. În Marea Adunare Națională, Organizația Democrației și Unității Socialiste este reprezentată prin 22 deputați, iar în consiliile populare de 16 401 deputați.

Un uriaș potențial revoluționar

În aceste zile în care sărbătorim 22 de ani de rînd la Congresul al IX-lea al partidului în frunte cu comuniștii a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și devotat fiu al poporului, revoluționar consecvent și patriot înflăcărat, conducător încercat al partidului și statului, promotorul celor mai îndrăznețe aspirații către progres și civilizație, în numele celor 3 800 membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste din Întreprinderea 23 August din Capitală, al membrilor organizațiilor din întreaga țară în să exprim sentimentele noastre de recunoștință fierbinte secretarului general al partidului din a cărui inițiativă a fost înființată, în urmă cu șapte ani, Organizația Democrației și Unității Socialiste. Un uriaș potențial revoluționar a fost astfel pus în valoare. În organizațiile democrației și unității socialiste din întreaga țară activează 4 300 000 membri care, unindu-și forțele, ideile și inițiativele și acționînd sub conducerea organizațiilor de partid și-au adus și își aduc o contribuție substanțială la înfăptuirea planurilor de producție, a programelor speciale de creștere a productivității muncii, reducerea consumului de materii prime, energie și combustibili, îmbunătățirea calității produselor, recuperarea și refolosirea materialelor și materiilor prime, buna gospodărire a localităților. Beneficiind de amplul și originalul sistem al democrației muncitorești-revoluționare din România Socialistă — sistem unic în felul său — punem un accent aparte pe acțiunile consacrate lărgirii orizontului de cunoaștere al maselor de oameni ai muncii, dezvoltării conștiinței socialiste și formării omului nou. Prin înființarea O.D.U.S., 4 300 000 de oameni ai muncii au primit un statut politic și organizatoric ferm, pe sînt angrenați total, în temeiul unității noastre de nezdruncinat, în vastul sistem al democrației noastre muncitorești-revoluționare. Își spun părerea, li se solicită opiniile, se simt implicați în tot ceea ce înseamnă mersul nostru spre progres. Membrii O.D.U.S. au fost propuși și aleși deputați în consiliile populare, în Marea Adunare Națională. Ei participă în toate formele instituționalizate ale sistemului democrației muncitorești-revoluționare din România socialistă.

Și cu această ocazie vrem să asigurăm conducerea de partid și de stat, personal pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, că membrii O.D.U.S. din Întreprinderea 23 August, din întreaga țară, vor acționa strîns uniți în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, pentru aplicarea cu toată fermitatea a măsurilor adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului și la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

CONSTANTIN BALTĂ ■ maistru la Întreprinderea „23 August" din București, vicepreședinte al Biroului Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste

Recunoștință partidului

Femeile din întreaga țară sînt recunoscătoare partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, care prin înstituționalizarea unui larg și unic sistem de democrație muncitorească revoluționară a acordat întreaga atenție afirmării femeii în toate domeniile de activitate, a creat condițiile ca ele să fie o prezență activă în viața țării. Conținutul democrației muncitorești îl dau faptele de muncă. Am învățat acest adevăr avînd în primul rînd drept pildă viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, puse în slujba edificării unei Românii multilateral dezvoltate. La locul meu de muncă, Direcția agricolă a județului Prahova, ca deputată din partea O.D.U.S. în Circumscripția electorală 20 a Consiliului popular al orașului Bălcești, constat de amploarea sarcinilor care ne stau în față în vederea înfăptuirii obiectivelor privind dezvoltarea economico-socială a tuturor localităților patriei, a cerințelor noii revoluții agrare, mă angajez în fața partidului, forța conducătoare a națiunii, în fața tovarășului Nicolae Ceaușescu să depun toate eforturile pentru a justifica încrederea cetățenilor care au votat pentru Frontul Democrației și Unității Socialiste.

A. ANGHELACHE ■ deputată în Circumscripția electorală 20 a Consiliului popular al orașului Bălcești

Munca aduce cinste și respect

Nicolae Ciortan este un dulgher cu vastă experiență. „La început, pe vremea cînd se construia Bicazul, ne spune el, cofrajele se făceau din lemn. Un dulgher bătea sute de mii de cuie. Astăzi se lucrează mult cu cofraje metalice, dulgherul a ajuns un fel de lăcătuș, macazurile sînt la tot pasul, munca e mai ușoară". Ca alte milioane de tineri, pe la 16 ani a plecat din satul lui din Moldova pentru că nu mai încăpeau în jurul mesei. S-a dus să-și ciștige pîinea la C.F.R., singurul loc pe atunci unde se mai găsea de lucru. În armată s-a calificat dulgher. Cînd a întîlnit din nou bătrînele civile toc-mai începuse hidrocentrala de la Bicaz. A urmat amenajarea Bistriței, Porțile de Fier I, Cerna—Motru—Tismana și acum Porțile de Fier II. „În viață am învățat să muncesc și astfel știu să fac. Muncă, ordine și disciplină. Dacă n-aș fi sever cu oamenii din formația pe care o conduc aș însemna poate să le pun viața în primejdie. Am format mulți dulgheri, o parte din ei sînt șefi de formație, și tot atîția oameni pe care i-am învățat așa cum m-am priceput că lucrul odată început trebuie terminat. Și nu oricum, ci bine și la termenul cerut".

Are copii buni. Cristian e student la Electrotehnică la Iași, Daniela e elevă la Drobeta-Turnu Severin, unde s-a stabilit cu familia. Prin munca lui a ciștigat cît să nu le lipsească nimic copiilor și familiei, să aibă o casă cu toate cele de trebuință, o mașină, să poată pleca în concedii oriunde poftește. După Porțile de Fier II ar mai vrea să începă un mare șantier de la zero și de la care să lasă la pensie. Prin muncă, cel mai mare ciștig al lui Nicolae Ciortan este însă cinstea de care se bucură în fața oamenilor, respectul acestora : subalterni, colegi, șefi. După 35 de ani de muncă exemplară pe șantierele țării, acolo unde a fost mai greu și mai la început, experiența lui Nicolae Ciortan este folosită, cuvîntul lui ascultat. În sistemul democrației muncitorești-revoluționare din România Socialistă, un om ca el are un loc bine determinat. Membru în Comitetul Oamenilor Muncii atît la Antrepriza de Construcții hidro-energetice Porțile de Fier II, cît și la Trustul de Construcții hidro-energetice de la București, Nicolae Ciortan își spune cuvîntul în tot ce e important în problemele de producție, în viața și munca oamenilor alături de care muncește.

Pagină realizată de OPREA GHEORGHESCU ■

Așa concepem noi socialismul

La 19 iulie 1965, de la înalta tribună a celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu definea și anticipa prin aceste memorabile cuvinte un nou mod de a gîndi și acționa în viața social-politică a țării, deschizînd căi sigure și multiple pentru înfăptuirea unei democrații plenare, bazate pe dialog și dezbatere la toate nivelele, prin instituirea unei legături nemijlocite, permanente între partid și popor. „O cerință principală pentru adîncirea permanentă a cunoașterii științifice, pentru dezvoltarea gîndirii teoretice din țara noastră — postula în 1965 secretarul general al partidului nostru — este desfășurarea unor largi dezbateri, schimburi și confruntări de opinii, pe temelia concepției despre lume a proletariatului, ostilă închistării și rigidității în gîndire și care ne învață că toate fenomenele vieții sociale trebuie privite ca un proces în continuă transformare și dezvoltare".

Considerînd prin datele științei că, în destinul colectiv al națiunii noastre, participarea directă, democratică, a poporului la conducerea societății se constituie ca o legitate universală a construcției socialismului — tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut în vedere, fără îndoială și în primul rînd, eliberarea gîndirii politice din strînsoarea dogmatismului, transformarea ei într-o călăuză practic transformatoare, într-un instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității concret-istorice, a specificului național și a contextului internațional aflat în mișcare dialectică. Congresul al IX-lea avea, astfel, să deschidă un spațiu larg democratismului socialist, fundamentat prin dialog și dezbateri pe multiple sensuri : dezbaterea publică a liniilor și proiectelor de dezvoltare economico-socială, dialog între conducerea politică și mase în scopul stabilirii celor mai potrivite căi de realizare a obiectivelor naționale, dialogul gîndirii teoretice și ideologice cu realitățile în necontenită transformare — adîncirea democrației socialiste însemnînd în fapt crearea de multiple și variate canale de comunicare și interacțiune între cetățeni și cei cărora li s-a încredințat, prin mandat, răspunderea conducerii sociale. Am fost cu toții martori și beneficiari ai unui proces de continuă redescoperire istorică în care, pentru întîia oară, activitatea și hotărîrile unui partid de guvernămînt s-au identificat cu propriile noastre opțiuni, cu crezul și năzuința unui întreg popor. Am putea vedea cu ochii minții și ai sufletului cum la temelia grandiosului edificiu economico-social al României de azi și de mîine se află munca și puterea noastră de decizie, că **totul depinde de noi,** de prețuirea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economie, de modestia și buna noastră credință, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale pentru a ne înfăptui conștient propriul destin, de a ne înscrie deplin în dimensiunile unui prezent, ale unui viitor, concepute prin armele rațiunii și ale practicii sociale. Azi putem spune cu mîndrie : **așa concepem noi socialismul,** deoarece ca urmare a aplicării cu consecvență a strategiei de atragere a tuturor cetățenilor la guvernarea țării, s-a creat în România Socialistă un sistem democratic original, unic în felul lui, în care diferitele orga-nisme democratice se îmbină într-un tot unitar armonios și se completează reciproc, asigurînd participarea tot mai activă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți. Astfel, din inițiativa și cu participarea nemijlocită a secretarului general al partidului nu numai că au fost elaborate și statuate principiile democratismului și umanismului socialist, ci a fost creat deopotrivă, edificiul instituțional al democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești, bazat pe practica conducerii colective la toate nivelele, al îmbinării democrației reprezentative cu democrația directă, al participării maselor la elaborarea, înfăptuirea și controlul deciziilor de importanță locală și națională. Pe această cale, democrația se asociază organic progresului social, fertilizînd gîndirea novatoare, transformînd în fapte vocația unui întreg popor. Fiecare hotărîre luată la orice nivel, ca și toate normele juridice elaborate și adoptate cuprind în ele voința și crezul maselor de oameni ai muncii, deoarece toate hotărîrile și legile țării își află rădăcinile în opțiunile și actele de decizie ale întregului popor.

În acest larg context al binelui, adevărului, echității pline și progresului neîntrerupt, democrația economică constituie o latură esențială a democrației socialiste, factor decisiv și propulsor al celor mai adecvate forme și metode de organizare, conducere și planificare a economiei. Democrația economică se realizează în principal prin conducerea de către muncitori și cei mai buni oameni ai muncii a unităților industriale, prin elaborarea planurilor de producție pornind de la nivelul întreprinderilor, prin conducerea de către țărani a cooperativelor agricole de producție, prin înfăptuirea în cadrul unităților economice a unui sistem de îndatoriri și drepturi, democratice, dreptul și datoria de a depune o muncă, precum și cel de a beneficia de o retribuție echitabilă și stimulatoare potrivit activității prestate.

E locul să reamintim de asemenea înfăptuirea în ultimii ani a unor numeroase forumuri democratice, organisme larg reprezentative și cu caracter deliberativ. Toate aceste organisme, servesc aceluiași țel : asigurarea accesului larg al maselor la conducerea societății, la luarea deciziilor,în fond la realizarea puterii politice de către popor nu numai prin reprezentanții săi, ci prin participarea directă la conducerea tuturor domeniilor vieții sociale. În acest sens trebuie să menționăm inițiativa, la inițiativa și prin aportul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a Organizației Democrației și Unității Socialiste care cuprinde astăzi peste 4 milioane de cetățeni și care acoperă întreg teritoriul țării, toate localitățile, unitățile și locurile de muncă, dovedindu-se ca o puternică organizație politică, revoluționar-patriotică.

Înțeleasă în conținutul ei dinamic și complex, democrația noastră se manifestă ca un proces în continuă dezvoltare și perfecționare, dar în primul rînd ca rezultat al conducerii de către partid a întregii vieți sociale, prin instituirea dialogului fundamental dintre partid și popor, prin acțiuni ferme și eficiente pentru promovarea formelor de conducere democratică, de participare a maselor la toate nivelele la adoptarea deciziilor și traducerea lor în viață. Stim de asemenea că în toate aceste mari înfăptuiri este întrupat spiritul novator, gîndirea supli, originală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, neîmpăcarea sa cu orice tendință de închistare, stagnare, automulțumire, energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea întreagă.

Sînt fapte, realități, mai evidente ca oricînd astăzi după 22 de ani de la istoricele hotărîri ale celui de al IX-lea Congres al partidului. Sînt mai bine de două decenii de cînd am ajuns să păsim cu fruntea sus pe pămîntul acestei țări, într-o societate în care omul devine într-o măsură din ce în ce mai mare stăpînul propriei sale istorii, deoarece în țara noastră se îngemănează astăzi gîndirea forță a științei cu rîndurile celei mai înalte demnități umane, care, în limbajul nostru obișnuit, este denumită : democrația socialistă.

Încredințînd tiparului aceste gînduri — pe care le-am dori cît mai reprezentative pentru crezul, năzuințele și conștiința de sine a concetățenilor noștri — și anticipînd certitudinea viitorului, ne vom îngădui să amintim cuvintele unui vechi cronicar al nemului nostru : „De putem avea nădejde în viitor, să deschidem istoria". Căci „viitoriul din trecut se prefăce, iar trecutul numai din istorie se cunoaște".

Anchetă Flacăra: **Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?**

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire"

S-au împlinit 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în edificarea culturii naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ieie de la un popor". (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române ?

Au răspuns : Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petru Poantă, Val. Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion.

Constanța Buzea

Laudă limbii române

Trebuie să fii tu însuți uriaș pentru a te comporta corect față de geniul neamului tău, față de limba română. Trebuie tu însuți să fi respirat grandoarea imaginii lor împreună, și să fi sorbit pînă-n genunile ei luminoase profunzimea solară prin care geniul limbii române mereu s-a distins. Trebuie să fii tu însuți asemenea lui, om deschis și curat ca o casă în simplitate, pentru a primi cum se cuvine, ca pe bineție, semnele ce-ți vin dintr-un aparent *afară*, de la oaspetele tău, geniul limbii române. Cu el te poți și asemăna fără trufie, dacă trudești cum a știut el să trudească și dacă te sfărîmi în aceeași direcție. Statura lui întreagă se vede închegîndu-se albă, iar tu, și acolo, în perspectiva deloc fugară, vrei să rămîi, și poți s-o faci, cel ce înțelege întîmplările, oricît de mult ar fi timpul ce s-a așezat între oameni, și se va mai așeza între oameni.

Orice cuvînt poate fi golit de însemnătatea sa, orice cuvînt poate triumfa în poziția pe care i-o dau oamenii și împrejurările. Nu putem iubi cuvintele în sine, nu le putem iubi la fel pe toate, căldura unora o apărăm nearătînd oricui și oricînd lumina lor. Respectăm cuvintele ca pe boabe de grîu, între care, răscolindu-le după cules, vedem aurul unora, arama altora, albul piinii în cele mai multe. Ca boabele de grîu cuvintele, care par a avea aceeași greutate toate, și chiar o au în prezența omului. Ce le deosebește totuși, ce le poate da o greutate în plus, o valoare extraordinară la un moment dat, este inteligența și sensibilitatea noastră, adunîndu-le într-un anume fel, făcînd din cuvinte egale ceea ce oricine va recunoaște ușor, poezie, de pildă, gîndire frumoasă, cultură, necesitate a sufletului nostru prin învățarea acelui comportament corect, învățarea respectului față de sine și față de toți, față de esență și față de trăinicie. Avem mari poeți al căror exemplu ne copleșește și ne bucură. Între ei, cel mai mare, virful de toți căutat cu mintea, cu sufletul, întreaga viață, Eminescu. Fiecare, în vasta singurătate, stăm cu cartea lui deschisă pe genunchi. Avem ochi buni de copii ai tuturor vîrstelor. Ne aruncăm în text, și, doamne, de cîte ori ne-am simțit respinși și arși ca de foc de fluidul spiritului său, pentru care n-am făcut destul, poate, de cuarțul cuvintelor sale apăsate pe hîrtia albă ca îngerii de plumbul tiparelor. De plumbul tipăritor rînduite sub toată greutatea de plumb otrăvitor, vieții cuvintelor dîndu-le o altă viață, necuprinzîndu-le vreun rău altul decît oglinda pură în sine de mii de ori răsfrîngîndu-le. Ca să te poți și tu împărtăși din sunetul lor, în visul lor, în rostul puterii lor mari, tu, și tu te arunci ca o bună sămînță în text, ce te primește pînă la urmă, înmiresmat, și-ți găsești acolo nădejdile toate. Găsești în Cuvînt mai mult și mai lin izvor decît sufletul dulce vorbit al celei ce te născu, învățîndu-te ostenită și răbdătoare răbdarea și truda, miracolul lor și al tău săvîrșit în cuvînt. Această trudă, această muncă, acest meșteșug sublim care poate fi, și trebuie să fie la îndemîna oricui. Nu este, din păcate în îndemîna tuturor, nu pentru că ar fi greu de deprins, ci pentru că pretinde fiecărui învățăcel, fiecărula în parte, un sacrificiu total, pretinde originalitate, adevăr, cinste, dăruire și putere îndelungată. Pretinde conștiință. Și toate acestea laolaltă dau un ritm nou, fierbinte, numai inimilor hotărîte, și devine cu atît mai adînc acest ritm, cu atît mai absorbant cu cît faci dovada că posezi calitățile mai sus arătate. Tîi cartea pe trecătorii tăi genunchi pînă îți intră în oase, în orbite, în respirare, și ea simțindu-se ca un îngenunchiat al tău, atunci, în clipa aceea de neclintit, cînd ești întreg și pentru totdeauna cîștigat de datoria misterioasă de a aduce prin învățătură laudă limbii, laudă geniului limbii române, în deplinul și mereul înțeles al acestei datorii ce ține de eternitate și de minune. De cîte ori rămîi fără cuvînt, deși plin de toate cuvintele, în fața unei coline înverzite, în fața unui munte nins, în fața fluviului milenar care scaldă poala de pămînt a patriei. Mut, deși stăpînul tuturor cuvintelor invincibile, în fața soarelui ce trece de la un capăt la altul al acestui pămînt, în fața unui copil care s-a născut și stă cuminte în brațele maicei sale tinere. Maică tinără a cuvintelor, și care, la rîndul ei, împreună cu neamurile care sărbătoresc, masa lor și-au așternut-o printre literele acestei mari cărți care este patria geniului limbii române. Și-au așternut sărbătoarea în frumosul arc mineral și vegetal, și de cuvinte, al brațelor acestui pămînt. Cine știe cînd, cine știe în ce împrejurare, în timp mai tîrziu, limba ta se va dezlega și va povesti altor inimi, altor vîrste, imaginile prin care tu ai trecut fără cuvînt. Trebuie să fii tu însuți uriaș și în tăcere pentru a te comporta corect față de geniul, față de răbdarea neamului tău, față de limba română. Să ne aruncăm ca bune semințe în propriul text și în textele celorlalți buni ai noștri, și să nu ne simțim respinși, și să nu rămînem nedumeriți în miracolul lor, care este al nostru.

Cezar Baltag

Vrednicia de moștenire

1. Rostirea inaugurală a lui Ștefan Golescu la înființarea Societății Academice Române, acum 120 de ani, exprima fără echivoc ideea că limba națională este un „depozit sacru" care trebuie îmbogățit și păstrat. Scopul augustei instituții, se arăta în „statutele" de înființare, era de „a lucra la înaintarea literelor și a științelor între Români". E bine să știm că vorba sacru nu înseamnă o simplă figură retorică, nici atunci și nici mai tîrziu. Prin forma lor testamentară, cuvintele lui Ștefan Golescu potențau acest suflu de sacralitate care aiotcuprindea, în egală măsură, pe testatori, legatum-ul, cît și pe moștenitori. În legiuirea în vigoare în epocă se vorbea mult despre „vrednicia de moștenire", și în codicele vechi se arăta că „mai mulți moștenitori se socolesc ca o persoană" și de vrednicia fiecăruia „răspunde unul pentru altul și toți pentru unul" (**Colecție de Legiuirile României vechi și noui**, pînă la finele anului 1870, editate de I.M. Bujoreanu, București, 1873, p. 598, precum și pp. 1883 sq. : „Statutele Societății Academice Române").

Problema este tocmai una a „vredniciei de moștenire". Întîi fiindcă e vorba de un legatum, sacru prin însăși valoarea sa de testament colectiv (limba unui neam !), și apoi (dar nu în cel din urmă cînd !) sacru prin însăși natura specială a legatum-ului, căci este vorba de o moștenire spirituală. Dacă e adevărat, și este !, că limbajul dă formă simultan lumii, schimbului inter-uman și omului însuși, aceasta înseamnă că vechea axiomă filosofică : „La început a fost Cuvîntul" își păstrează actualitatea. Lumea este lume în funcție de întemeierea ei prin Cuvînt, iar omul este om specific în măsura în care concepe lumea pe baza principiului ei care este Cuvîntul. O civilizație „post-lingvistică" (sau numai a limbajelor artificiale !) nu va putea exista, căci moartea Cuvîntului ar însemna chiar dispariția civilizației.

S-a spus, și pe bună dreptate, că nu numai repertoriul lexical, ci însăși structura lăuntrică a unei limbi determină viziunea specifică asupra lumii proprii unei culturi date. Altfel zis, fiecare limbă conține în ea însăși un adevăr propriu, o „cheie" anume de descifrare și interpretare a realului. Cîte limbi, tot atîtea „chei" posibile (desigur „transpozabile" parțial și în alte limbi) de a descifra universul. Cu fiecare limbă pierdută, sau uitată, sau mutilată, o parte din bogăția fără seamăn a realului se ocultează definitiv.

Există popoare pentru care respectul față de rostirea corectă atinge dimensiuni greu de închipuit : un calif le spunea fiilor săi că o greșeală în gura unui nobil desfigurează omul la fel ca o ciupitură de vărsat sau ca o gaură într-o haină de purpură ; altul îndepărta din anturajul său pe oricine ar fi comis o greșeală de vorbire ; în fine, un autor arab medieval își cerea iertare divinității pentru fiecare eroare involuntară de limbă, ca față de un păcat greu de absolvit.

Oare știm, de pildă, atunci cînd săvîrșim o greșeală în limba Mioriței, ce galaxii se întunecă undeva în univers, ce lumi intră pentru o lungă perioadă în întuneric, sau ce sens (sau Rost) de neaflat altundeva, în altă rostire, se rătăcește, o bucată de vreme, în lume ?

2. Caracteristic perioadei pe care o trăim este, cred, înainte de toate, amploarea fără precedent a mijloacelor de vehiculare în masă a limbii, a ceea ce se numește cu un termen destul de încetățenit de-acum, **mass-media**. La nivelul de difuziune pe care îl are, odată intrată în circuitul acestor mijloace de răspîndire în masă, rostirea, orice greșeală lingvistică capătă azi o pondere pe care înainte nu o putea avea. Între multele „stiluri" care compun limba literară de azi (artistic, literar, științific, administrativ etc.), stilul **publicistic** este ce mai vehiculat de **mass-media**. Sursa lui de îmbogățire o constituie mai cu seamă neologismele, al căror rol în împrospătarea limbii este imens. Dar tocmai aici se petrec, în lipsa unei temeinice culturi, a „instinctului" lingvistic și a gustului, stridențe de nesuportat. Nu mă voi împăca niciodată cu formații lexicale atît de hibride, și din păcate mult răspîndite, precum „a concluziona", „a atenționa", „etapizare" etc. Aerul de falsă și pretențioasă „intelectualitate" al acestor cuvinte mă îngrețește estetic mai mult decît expresii de stradă (sau „de salon"), din păcate și ele tot mai curente, de tipul „Ce gagică mistò !". Între o „vulgaritate" francă și trivialitatea pretentiei pseudo-intelectuale, o prefer pe prima (mai ales că nu beneficiază de sprijinul mass-media).

3. Este prea retorică ultima întrebare. Un răspuns decent cu privire la tine însuți nu îl poți da chiar tu însuți, ci „truda, opera și viața" ta, dacă toate acestea au, într-adevăr, o semnificație.

Plastică

Vietatea din lucruri

E de mirare cum desenele, atît de vizuale, rămîn indiferente la ochiul nostru. Ele sînt mai degrabă etape de luare în posesie a sinelui și a locului, fapt intim și doar parțial transparent, grație suportului ospitalier al hîrtiei, profesiei în care artista e naturalizată, ordinii de expunere indusă prin exercițiu. În absența acestor date faste, nu am putea bănui acomodarea treptată cu haosul pînă la jubilația în mijlocul lui ; nici vecinătatea fără capricii a zece manevre de creion, pastel și cărbune ; nici seninătatea importului de culoare artificială în gravura care nu urmărește să transmită o stare de suflet din peisaj, ci inventează, în sfîrșit eliberată, haine de sărbătoare pentru obiectul iubit, domesticit cu atîta efort, propriu. Și totuși, ca în orice act devoțional autentic, cel supus artistul rămîne, colaborînd în momente privilegiate cu vietatea din lucruri care-i dă, acut, o pată brună, urme verzi pe harta studioasă a desenului. În locurile de la Tescani — pretext și motiv pentru numeroase reîntoarceri în natură, trude în fidelitate sau balsamuri de pitoresc — Ileana Nicodim a investit o virstă. Spațiul nu pare frumos în ceea ce noțiunea are copios și proporționat, ci complet în ceea ce o personalitate, bunăoară, ilustrează ca varlu, aerisit și organic în același timp. De sus de pe deal e conținut dar ascuns în frunzișuri. Din interior, curțile adastă între construcții vechi, cu fantastul impus coloanei și cornișei de aerul imediat, cu prezentul nelinistitor de relativ al umbrei uliței, aleii, cu spărtura fotografică a ruinei care datează maniera, sufluI, mai mult prin viță năpădită decît prin nobila degradare. E magnetic fiind suficient și tandru în felul oamenilor care te primesc în ei spre protecție și îmbogățire. Are copilărie și senectute. Are puncte, unghiuri, ore care, ni se arată, exaltă detalii sau cîmpuri unde se poate trăi-retrăi, fără drama tangenței între natural și cultural, unde, dimpotrivă, cele două par a atinge culmea exemplară a coexistenței. Lumea lui e astfel reflexivă în plină experiență și se lasă străbătută de mîna care-și lămurește sieși balanța între libertatea jocului — atac, abandon, decupaj — și macheta clară, imună a contururilor. Întregul mecanism de îndrăzneli și rezerve care fac tatonarea temei — și prea puțin trufia rezolvării ei — e însă direct adresat ochiului nostru. Poartă cu sine aburul unei metode de reînviere a candorii și nu înțelege să șteargă din elevația învățăturii de pînă acum. Poate că doar așa, nefiind un paradis, este un cîștig deopotrivă pentru cel ce lucrează și pentru cel care privesc.

ADINA KENEREȘ ■

Maria Haiduc a cîntecului

(Urmare din pag. 9)

virstă. Pe firul de lumină a acestui dulce adevăr, Maria Haiduc cîntă, cîntă, cîntă în tinerețea fără bătrînețe a sufletului său. Ea, care a cîntat alături de Maria Tănase, Maria Lătărețu, — de Ioana Radu care, din zona geniului ei muzical, a remarcat-o — de Lucreția Ciobanu, Emil Gavriș și alți interpreți din zenitul cîntecului nostru popular, — cîntă cu firescul privighetorii, unica pasăre din natură, care cîntă pînă moare și apoi moare cîntînd.

Din drama crîncenă a baladei, unde haiducii pedepsesc, — Maria Haiduc își coboară numele în tărăgănarea sublimă a doinei, — în legănarea oftată a romanțelor, — în poezia lirică a unor motive populare de suavă alunecare în reverii :

Aș trăi pe-acest pămînt,
Numa' cît mai pot să cînt.

Ca un cîntec frumos, Maria Haiduc sfidează anii și nu îmbătrînește. Cîntă. Alunecă prin cîntec ca lacrima pe obrazul miresei.

Cîntarea României: permanența spiritului creator

Tinere talente

A IX-a ediție a manifestărilor muzicale de la Rm. Vîlcea, cuprinse sub numele „Tinere talente", organizate de Comitetul județean U.T.C. și Colegiul criticilor muzicali de pe lîngă A.T.M., în principal, a stat sub semnul calității și al diversității do înzestrări artistice a tinerilor participanți, în majoritate elevi de gimnaziu și liceu. Prezențele studenților de la conservatoare au fost, acum, ceva mai restrînse, din motive obiective. Să lămurim însă mai întîi ce dorim să înțelegem prin „diversitatea de înzestrare artistică" și să facem aceasta plecînd pe un drum oarecum „retrospectiv". Este știut faptul că valoarea ajunsă la pragul maturității și al consacrării se bazează pe completitudine. Diversele apariții pe scena generoasei săli a Consiliului Popular Județean ne-au arătat că talentul poate „izvorî" într-o mare varietate de forme : sînt copii care au predispoziții înnăscute spre redări în care excelează datele sensibilului, la modul general, alți copii au aptitudini evidente spre virtuozitate, în timp ce, pentru colegii lor, o anumită precocitate în înțelegerea textului muzical se lasă ușor întrezărită din tălmăcirea unor pagini consistente la acest capitol. Sarcina criticului muzical trebuie așadar ușor limpezită : vorbind acum despre anumite tipuri de înzestrare (bineînțeles, trecute prin filtrul unor primi ani de educație muzicală) va avea ocazia — sau nu — de-a lungul timpului să sesizeze împlinirea, confirmarea unor promisiuni prin sublinierea atingerii unui anumit grad de completitudine. Fără a putea face aici referire la toți participanții, ne vom opri numai asupra cîtorva nume. Subliniem astfel modul inteligent de redare a complexității unor pagini beethoveniene de care a făcut dovadă violonistul Mihail Ghiga, coeziunea interpretării Cvartetului „disonanțelor" de Mozart, realizată de studenții clujeni Jenö Koppandi, Marian Tănău, Ceciliu Isfan și Andras Kovacs, care au semnat unul dintre cele mai bune momente ale galei, remarcabil prin omogenitatea sonorităților, prin știința unor bine gîndite reliefări ale pasajelor cu rol tematic. De asemenea, în Marele duo pentru vioară și pian de Schubert, eleva Mirela Pița (la pian, Mioara Pandele) a imaginat partitura de sorginte romantică în spiritul unei echilibrări, de bun gust, a contrastelor, oferind aici o privire interesantă asupra muzicii schubertiene (chiar și dacă ne gîndim numai la faptul că e dificil de găsit un drum, bine întemeiat estetic, spre asemenea tipuri de partituri, deopotrivă complexe în privința simțirii și gîndirii artistice). Elevul în clasa a IV-a Gabriel Teclu a oferit o primă audiție românească a lucrării „Quderno musicale di Annalibera" de Luigi Dallapiccola, lucrare modernă, cu finalitate didactică manifestă, plină însă de o substanță muzicală de excelentă calitate. Nu e greșit să spunem că avem aici de a face cu un caz excepțional de gîndire precoce a unei partituri moderne, dacă ne gîndim la diversitatea constientizată, a tuseului foarte tînărului pianist bucureștean. În același spirit apreciem și evoluția violonistei din Baia Mare, Elisabeta Herțeg, în Variațiuni pe tema unui colind din Chioar de Liviu Borlan, unde apreciem, înainte de toate, îngrijita tehnică a arcușului.

Pușind înainte afirmația că e dificil de făcut o netă separație între diferite tipuri de înzestrare instrumentistică, vom releva excelentele valențe tehnice ale timișoreanului Valentin Casap (xilofon) și ale colegei sale, violonista Corina Belcea (pagini de Sarasate și Bartok), ale pianistului Bogdan Pavlică (Toccata de Prokofiev), despre care am scris și altă dată, ale tinerei pianiste din Craiova, Mirabela Dina („Papillons" de Schumann). La acest capitol amintim două evoluții de-a dreptul impresionante : pianistele Oxana Corjos din București a realizat o excelentă versiune a „teribilelor" Variațiuni pe o temă de Paganini, de Brahms, ca și Cristina Buga din Brașov, în Rapsodia spaniolă de Liszt, ambele posesoare ale unor indiscutabile date de virtuozitate pianistică, rezolvind cu ușurință dificultăți în fața cărora dau înapoi interpreți mult mai înaintați în vîrstă și experiență.

În fine, nu vom vorbi exclusiv despre predominarea sensibilității acum deoarece fapt e că toți copiii selecționați au acele native înclinări sensibile, fără de care studiul muzicii nu se recomandă. Vom vorbi însă despre un anumit nivel de măiestrie în cazul violoniștilor bucureșteni Georgiana Ciobanu, în „Impresii din copilărie" de Enescu (la pian, Adrian Tomescu), partitură redată cu certă intuiție, la un nivel permițînd deja infinitele deschideri pe care le oferă muzica marelui nostru creator și, în primul rînd, despre Dinu Bilciurescu, după părerea mea, cel mai convingător interpret al galei de la Rm. Vîlcea. În pagina Suitei italiene de Stravinski (în transcripție ; la pian, Ileana Busuioc), ne-am putut convinge de faptul că Dinu Bilciurescu este de-a posesor al unei arte interpretative complete, care-i permite o abordare neinhibată atît a momentelor de pur lirism cît și a celor unde scînteierile arcușului sau întorsăturile neoclasice ale frazării pun probleme de inteligență, de maturitate, de tehnică, într-un cuvînt, de autentică solistică.

VIOREL CREȚU ■

„Mîndre-s horile-n Bihor"

(Urmare din pag. 9)

ziua aceea cîteva zeci de sate ascunse în munți, legănate de dealuri sau întinse pe cîmpie, în tot ce au ele mai specific, au intrat în cetatea legendară ca niște soli care aduc pacea și voia bună tuturor, deschizînd porțile ferecate în piatră cu cheia de aur a cîntului strămoșesc. Tobele băteau fără întrerupere, viorile cîntau sprințare, toți dansatorii jucau pe pavajul arterei principale a urbei ca la ei acasă.

Dintr-o dată viorile amuțesc, tobele tac și doar pielea lor întinsă și tăbăcită de capră se simte cum vibrează : începe „samba" unică în țară a dansatorilor din comuna Pietroasa de lîngă Beiuș. Prinși într-o „roată" fremătîndă, cismele băieților și fetelor execută o răpăială pe cît de aspră, pe atît de armonioasă și sincopată, un fel de grindină uscată bicluind pavajul inert sub bagheta fulgerului țîșnit din potcoavele cismelor, dacă dansul ar fi executat noaptea, de sub călciiele lor s-ar fi văzut scînteile efemere, dar strălucitoare ca fericirea, o adevărată simfonie eroică pe care au scris-o cu nerăbdarea inimii îndrăgostite și fierbințeala sîngelui țăranii bihoreni și pe care au numit-o simplu „vatra", pentru că servește la bătucirea pămîntului din casa nouă unde se mută tinerii însurăței. În spatele lor, fetele încălțate în opinci de gumă din satul apropiat, Valea de Jos, se învîrteau fericite, aplecîndu-și ușor fruntea pe sub brațul flăcăilor din sat, ca și cum s-ar fi închinat unui zeu nevăzut pentru bucuria de a trăi simplu, din plin și adevărat. Chiar în mijlocul coloanei, tinerii și virstnicii din comuna Roșia, o comună la fel de întinsă ca Bucureștii, dar cu casele răzlețite la distanțe de kilometri întregi, au oferit, din mers, spectacolul cel mai complet cu putință : în frunte, sexagenarul Emilian Popovici joacă ca un fecior de douăzeci de ani și plin de o vitalitate de invidiat aruncă pînă aproape în dreptul ferestrelor de la clădirile înalte steagul de nuntă împodobit la capăt cu tingălău (clopoțel), năframe, batiste, rămurele de brad verde, feleguțe (ștergare de cînepă albe ca laptele) și cînd tocmai crezi că o să-i cadă în cap, aprigul jucăuș îl prinde ca pe o surcea, descîntînd cît îl ține gura. Îl urmează de aproape, cîntînd la vioară cu goarnă, concurat serios de un tinerel și un pici de 12 ani (Zăvoian Ioan), cel mai bun confecționer de viori cu goarnă din țară — Dorel Codoban din Roșia, care are însă mare nevoie de cutii de rezonanță de la patefoanele vechi și nu are de unde să le cumpere. În urma lăutarilor din trei generații, vin băieții și fetele din comună în frumoasele lor cojoace cu bumbi verzui, jucînd mininălul și stîrnind o trombă de aer care flutură banda lată de pînză pe care stă scris : „Festivalul dansului și portului popular bihorean" pe care o duc, înalți ca brazii, frații Venter din Borod, dar fără a bănui cîtuși de puțin că bărbăția le va fi întrecută, nu peste mult timp, cu ocazia superbului spectacol din Băile 1 Mai, la care au participat mii de oameni, de o fată, Negrău Florica, care a executat în aplauzele entuziaste ale asistenței un dans fecioresc, bătîndu-se și pe tureacul cismelor. Pe trotuar, profesorul de limba și literatura română Ioan Toderici din Pietroasa potolește cu cîteva gesturi trupa de dansatori pe care o instruiește și o îndeamnă mereu să se mai ogoiască, să-și cruțe puterile pentru spectacol. Dansul unește destinele. Din cele opt perechi de dansatori din satul Valea de Jos, trei sînt și perechi... în viață. În focul dansului popular bihorean se aprind nu numai călciiele, dar și inimile. Pentru totdeauna.

O carte despre geniul științific românesc

Editura Ion Creangă ne propune o lectură interesantă și binevenită prin apariția cărții „100 de... oameni de știință și inventatori români" de prof. dr. Edmond Nicolau și I.M. Ștefan. Frumoasele cuvinte ale prefeței semnată de președintele Academiei Republicii Socialiste România, acad. Radu P. Voinea reprezintă o recomandare în plus pentru a-i parcurge paginile. Sînt evocate viețile și creațiile unor savanți și tehnicieni români, care au reușit prin munca lor să îmbogățească zestrea de invenții și descoperiri românești și care au adus astfel contribuții de seamă la progresul umanității. Pe umerii lor și ai altora s-a ridicat și s-a sprijinit știința noastră care cunoaște astăzi o afirmare de necontestat în lume. Parcurgînd paginile ești captivat de forța personalității acestor oameni de știință care au alăturat scînteii de geniu o muncă neobosită și tenace, care au ars cu pasiune pentru o idee căreia i-au dedicat toată viața, care au avut îndrăzneala de a defrișa teritoriile cele mai puțin accesibile ale cunoașterii forțînd granițe care la vremea aceea păreau de netrecut, care au avut generozitatea de a semăna gîndurile lor luminoase în sufletele celor din jur creînd adevărate școli de tradiție și care și-au dedicat cuceririle științifice poporului refuzînd ofertele străinătății. Și din acest punct de vedere lectura este instructivă mai ales pentru copii și tineret propunînd modele de viață, de gînd înaripat. Dacă despre ilustrul erudit de talie europeană Dimitrie Cantemir, despre deschizătorii de drum în aviație Traian Vuia și Aurel Vlaicu, despre constructorul primului avion cu reacție Henri Coandă, despre părintele sonicității Gogu Constantinescu, despre marele matematician Grigore Moisil, „mai mult decît un savant, și anume mai mulți savanți în sesiune permanentă", precum și despre alții deja de mare notoritate se știu în general multe, prezentarea lor ne completează cunoștințele privind multilateralitatea lor, atestarea în circuitul valorilor mondiale de excepție. Cu ajutorul cărții aflăm amănunte și despre alți savanți în fața cărora lumea științei mondiale s-a aplecat cu respect și considerație cum ar fi biologul Grigore Antipa, medicii Ion Cantacuzino, Daniel Danielopolu, matematicienii Gheorghe Țițeica, Traian Lalescu, virusologul Constantin Levaditi și mulți alții. Uneori nedreptatea a făcut ca priorități românești absolute să fie recunoscute tîrziu, deși ele au fost primul pas în domenii ce s-au dezvoltat spectaculos pornind de la ele. Încă din secolul XVI, Conrad Haas a elaborat un adevărat tratat de tehnică a rachetelor, Nicolae Paulescu a fost frustat de premiul Nobel pentru descoperirea insulinei, Ștefan Procopiu a depistat înaintea lui Bohr magnetonul. Odobleja a fost adevăratul precursor al cibernetici, Ștefania Mărăcineanu a observat prima radioactivitatea artificială, Augustin Maior a transmis în premieră mondială mai multe convorbiri telefonice prin același cablu. Luăm cunoștință cu mîndrie că în terminologia științifică mondială sînt confirmate noțiuni cu nume de români : ecuațiile Proca, derivatele Pompeiu, că în Țara de Foc, datorită exploratorului Popper pe harta continentului american apar Rio Ureche, Rio Rosetti. Punta Sinaia etc. Așadar, o carte despre spiritul și dăruirea românească în domeniul științei ce nu poate lipsi din biblioteca noastră.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

„Cred în sinceritatea publicului de operă"

(Urmare din pag. 9)

proaspătă și catifelată. Știți cît efort fizic a fost necesar pentru a-mi corecta respirația șuierătoare ?

— Ar fi trebuit să știu că ați avut de luptat cu o respirație rebelă !

— Îmi așezam cîte 16 kilograme pe abdomen și ore în șir cîntam în această poziție pînă am învins un defect cu care mă născusem. După spectacolele din Italia, din Franța, cronicarii au remarcat puritatea vocii mele. Numai eu știu cît am muncit pentru rezonanța ei.

— Viața de cîntăreață, împietează asupra familiei ?

— Și aici e o artă să poți păstra echilibrul. Am un băiat de 18 ani, care încă are nevoie de mine, soțul meu este concert maistru la Filarmonica din Iași, așa că nu-i pot trece o parte din treburile gospodăriei. Le duc singură, cu convingere, pentru că îmi face plăcere să am o casă frumoasă, primitoare, o familie unită. Publicul te ridică, publicul te coboară cînd simte că-l trișezi. Și familia e la fel de pretențioasă în iubire.

— Sînteți o pătimașă !

— Sînt impulsivă, sînt timidă, sînt încăpățînată, au mă las descurajată ușor.

— Pe ce scene ale lumii ați apărut ?

— O etapă importantă a fost Nissa, cu „Orfeu și Euridice" de Glück. Am cîntat „Carmen" de Bizet la opera din Marsilia, am fost invitată în Italia să interpretez Debussy. M-am prezentat la concursul internațional de la Bologna, în 1981, și am obținut Marele premiu, după care am fost invitată să cînt, în același oraș, de patru ori Boema. La Paris am susținut un recital, conceput jumătate din lieduri, jumătate din arii de operă. Am cîntat la Montpellier „Requiemul" de Verdi în compania lui George Solovăstru, colegul meu din Iași.

— Un cîntăreț își notează bisurile ?

— Poate, dacă are fire de contabil.

— Dumneavoastră, chemările publicului, nu vă spun nimic ?

— Îmi fac o mare plăcere pentru că îmi dau măsura puterii artistice, pentru acel moment. Dar nu le absolutizez. Reține cronicile bune, pe cele mai puțin bune, le acord tot respectul cînd sînt scrise cu cinste și competență. Cred în sinceritatea publicului de operă care este cultivat, are discernămînt, de aceea se înșeală mai rar. Dacă cortina se lasă în tăcere și e urmată de tăcere, e clar, dacă urmează o furtună de aplauze e și mai clar.

— Aveți un rol pe care îl interpretați, deocamdată, doar în gîndurile dumneavoastră ?

— Nu ! Tot ce am repetat am jucat. La început toate rolurile mă sperie dar după o muncă de arheolog mă captivează încît trăiesc total partiturile. Cînd am ajuns să mă contopesc cu Violeta, cu Mimi, răsuflu ușurată. Nu cred în rolul vieții pentru că orice joc este rolul așteptat. Las ușa larg deschisă pentru viitor, pentru „scara" la care nu văd decît treapta cea mai de sus.

— Deci n-aveți nici un vis ?

— Ba da, unul sublim, să cînt mereu pînă la adînci bătrînețe, să pot oferi publicului acele minunate pagini din Verdi, Puccini, Massenet.

— Ce vă făceați dacă vecinii dumneavoastră nu erau melomani ?

— Nici nu sînt, dar cu timpul vor deveni. În orice caz s-au învățat cu vocalizele mele încît, după o absență mai lungă de acasă, cînd ne întîlnim, în lift sau la cumpărături, mă întreabă neliniștiți ce a fost cu mine, de ce n-au mai auzit pianul.

— Cunoscuții spun că vă examinați fiecare interpretare la „microscop".

— După premieră, după ce a trecut cascada întîmplărilor de pe scenă, acasă îmi derulez, în minte, filmul spectacolului și mă analizez, la „microscop" cum spuneți, cu conștiința profesionistului care nu se cruță, care vede sensul artei numai înainte, căruia stagnarea îi dă fiori de gheață. De fiecare dată găsesc ceva care nu-mi place Ce tristă va fi ziua în care totul o să-mi placă ! Sper să nu o apuc.

— Trăiți mereu pe muchie de cuțit cu sentimentele ?

— Trăiesc intens și cînd fac mîncare ! Sînt absorbită în totalitate de orice gest al vieții.

— Acum sînteți neliniștită, în așteptare, deși ora de zbor la Băneasa nu se schimbă.

— Mă așteaptă un spectacol greu, „Trubadurul". Cîntatul e o muncă uriașă, „Atlas care duce globul", e mereu imaginea cu care intru pe scenă. Să cînți, să fii actor, să urmărești dirijorul, să te rupi de tot ce ai trăit înainte cu cîteva clipe, poate un necaz, poate o boală, și să te transformi în Violeta, să nu auzi tusea unui spectator răcit, să tușești tu cînd ești sănătos tun, chiar dacă totul atunci se face lin, armonios, cu aplauze la scenă deschisă, vă rog să mă credeți că este istovitor, că lasă urme...

— Ați renunța ?

— Nu cumva ați înțeles că mă pling ? Sînt în stal, la operă, de la trei ani, și surprinzător, de atunci, am înțeles că este un drum cu spini și cu trandafiri, cu văi și creste, cu jubiluri, cu lacrimi de necaz și de fericire, cu mari creații și cu rolișoare care trec neobservate, cu cronici care îți ard inima sau te ridică în al nouălea cer, dar dacă ai respirat odată aerul scenei nu există drum de întoarcere. Pe „scara mea" eu văd numai treapta de sus, la care trebuie să ajung.

Epoca Nicolae Ceaușescu: totul

PRIVIȚI CHIPUL ȚĂRII!

Priviți numai aceste trei imagini. Sînt decupate din peisajul înnoit a trei mari orașe. Dar, dacă nu în detaliul arhitectonic, în amploare, bun gust, în linia modernă ele pot fi întîlnite în oricare altă localitate a țării, mare sau mică, și ele fac parte din argumentele istoriei ultimilor 22 de ani, dintre cele mai concrete și fierbinți dovezi ale ambiției, talentului și puterii de muncă a poporului nostru. Ele sînt o pledoarie convingătoare a unei politici care și-a aflat temelia în solul fertil al Congresului al IX-lea al partidului. Chipul nou al țării, formulă care are ceva din simplitatea didactică a frumoaselor cărți de citire ale copiilor noștri, este rodul clarviziunii și a marii iubiri de țară a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a încrederii nestrămutate a secretarului general al partidului în geniul creator al poporului. În strategia dezvoltării, în elaborarea unei concepții unitare care să pună în valoare potențialul uman și material de care dispunea România, asigurînd tuturor cetățenilor țării un ridicat nivel de civilizație (și subliniem această egalitate, pentru că ea ilustrează realismul și umanismul unei politici a faptelor, a șanselor egale pe care le dă în fața istoriei), sistematizarea teritoriului, a localităților are un rol definitoriu pentru întreaga dezvoltare a țării, pentru înfățișarea de azi a orașelor și satelor noastre.

În acel moment de răscruce al istoriei noastre contemporane — Congresul al IX-lea al partidului — îndrăzneala și fierbintele patriotism al marelui bărbat de la cîrma țării ne-au relevat un adevăr confirmat de izbînzile de fiecare zi ale Epocii Nicolae Ceaușescu, adevăr potrivit căruia nu putem vorbi de o fericire a tuturor, fără o fericire a fiecăruia, că nu se poate concepe dezvoltarea economică a României fără dezvoltarea fiecărei comune, a fiecărui oraș, că nu poate exista o bunăstare generală fără bunăstarea omului. Bucuriile unei țări nu pot spori dacă nu adună bucuriile fiecărei case.

O parte din acest chip al țării îl găsești și la Poarta nr. 3 a Uzinei „23 August" din București, poartă devenită reperul sistematizării unui cartier, a unei circumscripții electorale de dimensiunile unui oraș, circumscripția electorală nr. 1. Realizările ei sînt realizările unui oraș, ale unei țări. Să privim Constanța, unul dintre cele mai frumoase orașe ale anilor din urmă, un oraș pe care aproape că nu-l mai „vedem", într-atît ne-am obișnuit cu bijuteriile litoralului. Plimbați-vă prin Constanța și veți descoperi străzi și construcții care, vara trecută, erau doar în stadiul de șantier. La Miercurea Ciuc, frumusețile urbanistice ar fi fost imposibil de conceput fără o industrie care să producă tractoare pe senile cu volan sau utilaje de cariere cu înalte performanțe, competitive pe plan mondial. Străzile largi, construcțiile moderne, superbul centru al orașului, școlile și grădinițele sau spitalul județean nou fac parte din argumentele unei localități care, pînă la jumătatea anilor '60, avea sufletul unui tîrg de mărimea Dîbulenilor. Miercurea Ciuc demonstrează logica unui concept, a dezvoltării armonioase, egale, și subliniază valoarea unei politici benefice pentru toți locuitorii țării. Intrați în splendidele magazine din Ploiești sau Tîrgu Mureș, includeți între drumurile vacanțelor dumneavoastră și Rîmnicu Vîlcea, oraș care, dacă l-ați mai văzut cu ani în urmă, vă va apărea cu desăvîrșire nou, ca o adevărată minune pe malurile Oltului, fără să-și piardă farmecul, pitorescul așezării. Impresionanta sistematizare a Iașului, care pune în valoare celebrele sale monumente ale vechii culturi, liniile arhitectonice de o deosebită actualitate ale Devei, Slatinei sau Romanului, ale tuturor orașelor României, această rectitorire a Capitalei care se petrece sub ochii noștri, menită să-i confere grandoarea și funcționalitatea unei adevărate metropole sînt toate acestea părți ale chipului de azi al țării.

Imaginea frumoasă a unei comune, a unui oraș nu există în sine ; ea este o consecință a ritmurilor înalte de creștere a întregii economii. Este ca o vorbă frumoasă cu o deplină acoperire în faptă. Ea convinge nu numai prin estetică, ci și prin conținut. Ea afirmă o realitate a României de azi, o creștere fără precedent în toate planurile, un salt fără de care țara ar fi fost condamnată la un nivel de existență incapabil de competiție. Și astăzi, în lume, ca să participi la schimbul de valori, ca să existi, trebuie să fii puternic.

Au apărut în anii bogați trăiți de la Congresul al IX-lea pînă acum, 54 de orașe noi ; 300 de localități rurale vor deveni orășele agroindustriale ; în 80 de municipii și orașe sînt în curs de edificare zonele centrale. Peste 80 la sută din întreaga populație locuiește în case noi. Sînt realități care dau consistență imaginilor pe care vi le oferim. Și vă mai oferim cîteva cifre nu pentru a demonstra ceea ce ține de domeniul evidenței, ci pentru că bilanțul eforturilor noastre face parte din bucurii. Iată, fondul de retribuire a crescut de circa 5 ori, iar retribuția medie de aproape 3 ori, volumul desfacerilor de mărfuri, prin comerțul socialist, s-a mărit de 3,4 ori și, în sfîrșit, o cifră cuprinsă în programul acestui cincinal, pînă în anul 1990 săptămîna de lucru va fi de 44—42 de ore. Cifrele pot figura ca explicație la oricare din fotografiile alăturate, ilustrînd fertilitatea acestei epoci, temelie solidă pentru înfăptuirile viitoare prefigurate de Congresul al XIII-lea al partidului. Orașele și comunele cu [illegible]rea de azi, locurile de muncă, asistența medicală gratuită, [illegible] a celor mai [illegible] de investigare și tratament, învățămîntul democratic și eficient sînt adevăruri de toată ziua, sînt adevărurile limpezi ale Epocii Nicolae Ceaușescu, ale unei țări puternice, independente, România socialistă.

Craiova în nou său veșmînt arhitectonic

Imagine din zona comercială a municipiului Pitești

Locuințe moderne, confortabile pentru oamenii muncii din Deva

pentru om, pentru fericirea lui

O imagine simbol

A devenit familiară în acești 22 de ani, pe care i-am parcurs de la Congresul al IX-lea al partidului imaginea președintelui Nicolae Ceaușescu în fața machetelor. Astăzi ea a devenit simbolul tuturor împlinirilor noastre, a noii istorii a țării, definind vocația de constructor a poporului, a celui aflat la cîrma sa. Deopotrivă document pentru cronicar, această imagine își dezvăluie profunda semnificație în contextul întregii dezvoltări a României.

Orice înfăptuire are la temelia sa un proiect, iar proiectul, la rîndul său, ia naștere nu doar din necesitate, ci și din îndrăzneală, din competență. Nu există o mare construcție în această țară, o investiție cu ample consecințe în ceea ce privește dezvoltarea ei economică, al cărei plan, machetă să nu fi fost studiate cu atenție, cu competență și deosebită clarviziune de secretarul general al partidului. Metroul n-ar fi existat fără decizia președintelui țării, dar, de la îndrăzneala ideii și pînă la primii metri de pămînt excavați proiectele, planurile au fost dezbătute de secretarul general al partidului împreună cu specialiștii în zeci și zeci de ore din zi și din noapte. Nu întîmplător vizitele președintelui în diverse județe ale țării se numesc vizite de lucru. Ele nu constată doar, ci impulsionează, caută soluții. Expozițiile dintr-o întreprindere sau alta, organizate în vederea unei asemenea vizite de lucru, n-au doar rostul unui bilanț, ci exprimă și un potențial industrial care intră în calculul deciziei.

Dar, pe lîngă toate acestea, imaginea simbol a devenirii țării dezvăluie un crez, crezul marelui patriot, arhitect al României moderne potrivit căruia gîndirea și fapta revoluționară împlinesc vocația de constructor a românilor, într-un timp eroic, un crez potrivit căruia partidul trebuie să se afle mereu în miezul fierbinte al vieții, într-un mare și permanent dialog cu țara, realitate de o excepțională rodnicie pentru destinele patriei socialiste.

Aceste lucruri sînt chiar viața noastră

■ Aproape un sfert din populația țării — 5 488 087 de tineri — se află cuprinși în toate formele de învățămînt. În licee sînt de trei ori mai mulți elevi decît în anul școlar 1965–1966 și de circa 24 de ori mai mulți decît în 1938–39. Numărul de absolvenți ai liceelor, școlilor profesionale și de maiștri a crescut de la 9354 în anul 1939 la 161 798 în 1965 și la 361 980 în 1986. Dacă în anul 1945 numărul absolvenților învățămîntului superior era de 2 610, iar în anul 1965 de 19 503, în cincinalul 1981–1985 numărul specialiștilor pregătiți a fost de 184 220. În același cincinal, instituțiile de învățămînt superior, aplicînd principiile integrării, au contribuit la soluționarea unor obiective din Planul național unic de dezvoltare economico-socială : 611 obiective de cercetare în coordonare și 1 751 în colaborare. Valoarea totală a contractelor de cercetare și proiectare onorate de școala superioară românească între anii 1981 și 1985, se ridică la mai bine de 2 300 000 000 de lei. Economiile rezultate în urma cercetării științifice universitare pe întregul cincinal trecut sînt de peste 13 miliarde de lei.

■ În județul Cluj, în primul semestru din acest an, Trustul antreprize generale de construcții-montaj a terminat noi blocuri de locuințe totalizînd 1200 de apartamente. Încă 200 de apartamente se aflau în stadii avansate de finisare. În întreg județul, alte 2400 de apartamente erau în diverse stadii de realizare.

■ În vara aceasta s-a dat în folosință un nou bloc cu 14 apartamente și în comuna Sărmaș din județul Harghita, în apropierea fabricii de cherestea.

■ Tot de curînd, în comuna Baia de Criș din județul Hunedoara, s-au dat în folosință noi spații comerciale la parterul blocurilor. Între altele, localnicii au acum la dispoziție un magazin de mobilă, o librărie și o croitorie.

■ O linie de troleibuz, în lungime de aproape 20 de kilometri, va fi inaugurată la Suceava în preajma marii noastre sărbători naționale de la 23 August, cu peste 100 de zile mai devreme decît era planificat. Ea va lega de-acum cartierele muncitorești „Cuza Vodă", „George Enescu" și „Obcinilor" de puternica zonă industrială din Lunca Sucevei unde se află cele mai multe din marile întreprinderi ale municipiului.

■ La Odorheiu Secuiesc au prins contur cartierele Spitalului, Republicii, Insulei, Taberei, Beclean. Se înalță blocuri într-un nou ansamblu cu circa 2000 de apartamente ce se vor adăuga celor vreo 8 000 construite în ultimele două decenii. S-au construit, de asemenea școli, grădinițe, complexe comerciale și turistice, o autogară, un oficiu poștal cu centrală telefonică automată, o sală polivalentă, un spital cu 450 de paturi, o policlinică.

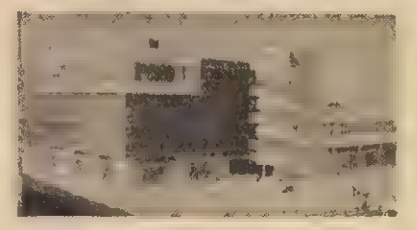

■ La cea de-a 28-a ediție a Olimpiadei Internaționale de Matematică a elevilor, care a avut loc recent la Havana, echipa României s-a clasat pe primul loc între cele 44 de țări participante, cu 250 de puncte din 252 posibile. Din cei șase elevi ai lotului nostru, au obținut premiul întîi, cu punctaj maxim, următorii cinci : Alexandru Barcău (Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din Craiova), Nicușor Daniel Dan (Liceul „Radu Negru" din Făgăraș), Andrei Moroianu (Liceul de matematică-fizică nr. 1 din București), Liviu Suciu (Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din Pitești) și Adrian Suciu (Liceul de matematică-fizică nr. 2 din Cluj-Napoca). Bogdan Andreiu (Liceul de matematică-fizică „George Bacovia" din Bacău) a obținut premiul II. Încă o dată copiii noștri au reprezentat cu cinste țara la această competiție inființată la inițiativa României.

■ Vineri, 17 iulie 1987, întreprinderii „Porțelanul" din Alba Iulia — distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste" — i-au fost decernate „Steagul Roșu" și Diploma de onoare a Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România pentru ocuparea locului I pe țară în întrecerea socialistă din 1986 între unități industriale de profil.

Printre preocupările edililor din Cluj-Napoca se găsesc și cele legate de modernizarea traficului

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Sînteм **un grup de săteni din comuna Jariștea, județul Vrancea**, și vă relatăm despre o problemă de maxim interes pentru localnici : apa potabilă. Mai concret, rețeaua de apă de băut din comuna noastră este lăsată în părăsire și asta cam de multă vreme. De ani de zile nu s-au făcut reparații la bazinele de apă, cișmele, conducte de aducțiune. Astfel, am ajuns într-o situație cît se poate de neplăcută : cărăm apa cu gălețile de la mari distanțe. În situația noastră sînt și satele subordonate comunei vrîncene — Vărsătura și Scînteia.

Să fim bine înțeleși : de circa 3 ani de zile plătim pentru lucrările de reamenajare a rețelei de apă, noi înșine sîntem dispuși să prestăm muncă voluntară, dar nu se întreprinde nimic. În fond, este vorba de apa noastră, de viața noastră... Vă rugăm să ne sprijiniți pe lîngă factorii de resort pentru a demara lucrările atît de trebuitoare la captarea și amenajarea surselor de apă, întrucît comunele învecinate au rezolvat această problemă vitală, de interes cetățenesc.

■ La scrisoarea lui Ioan Bucșa, jurisconsult la Teatrul dramatic din Brașov, referitoare la faptul că în mod abuziv i s-a desființat postul pe care fusese încadrat, ne răspunde **Consiliul popular județean Brașov** : În urma verificărilor efectuate s-a constatat că obiecțiunile sale sînt întemeiate. Potrivit nomenclatorului funcțiunilor, meseriilor și specialităților care compun personalul muncitor, în grupa stabilită prin planul pe anul 1987, anexa XIV la Decretul 425/1986, postul de casier agenție face parte din grupa personal de specialitate, și nu din grupa personal de administrație. Prin urmare, pentru încadrarea în planul de muncă și retribuire aprobat pentru anul 1987, este necesar să se reducă un post din grupa personal de specialitate, unde menționăm că există cîteva posturi libere.

În situația nou creată s-a stabilit că postul tovarășului Ioan Bucșa nu s-a desființat, acesta rămînînd în continuare în aceeași funcție.

■ În urma apariției — în coloanele revistei noastre — a unor articole despre metodele de tratament experimentate de medicii bihoreni Aristina și Ludovic Elthes, am primit la redacție mai multe scrisori, cărora le răspundem pe această cale. La stațiunea balneoclimaterică „FELIX", de lîngă Oradea, a fost înființat, în cadrul hotelului „Lotus" o nouă bază de tratament destinată combaterii bolilor hepato-biliare, după metoda propusă și experimentată de medicii orădeni. Internările se fac pe baza unei cereri adresate prin poștă Direcției sanitare a județului Bihor, — solicitanții fiind rugați să anexeze și actele medicale cele mai recente. În funcție de gravitatea și stadiul afecțiunii, o comisie de specialitate urmează să decidă dacă viitorii pacienți vor fi internați la hotelul „Lotus" sau la secția cu același profil și tratament terapeutic din cadrul Spitalului județean Oradea.

■ În legătură cu scrisoarea adresată revistei noastre de către un grup de locuitori ai satului Bordea, comuna Ștefan cel Mare, prin care aceștia solicitaseră prelungirea curselor auto Piatra Neamț — Soci, cu stație terminus în satul Bordea. În nota de răspuns, **Întreprinderea de transporturi AUTO Neamț** ne înștiințează că situația s-a reglementat, iar cursele Piatra Neamț — Soci au fost prelungite pînă la Bordea ; cererea multor navetiști fiind astfel soluționată.

■ De la **Ministerul Turismului** primim răspuns la scrisoarea lui Mihăiță Damian din București : Dosarul dv. de pensionare se află la Circumscripția 4 Milițe din Capitală, pentru cercetarea legalității deciziei de pensionare în condițiile cazului respectiv și a semnăturii de pe formularul tipizat. În funcție de soluția ce se va da, Centrul de perfecționare a cadrelor își va reconsidera decizia de desfacere a contractului de muncă.

N.N. Din partea Procuraturii generale — în același cauză — ni se comunică faptul că s-au luat măsuri în vederea continuării cercetării privind dosarul nr. 807/P/1987 întocmit de Procuratura locală a Sectorului 1 București.

■ În luna martie a.c. m-am înscris la serviciul personal al stației C.F.R. Ploiești-Sud, pentru a urma cursurile școlii de conductori-tren. În urma examenelor psihologic și de siguranța circulației am fost declarat apt. Începerea cursurilor a fost tergiversată la nesfîrșit, astfel că ni s-au anunțat cinci termene de începere a cursurilor (1, 8, 15, 22 și, respectiv, 24 iunie), motivîndu-se că un anume funcționar de la Regionala C.F.R. București se afla în concediu.

Acesta a fost momentul cînd am socotit că alegerea făcută de mine nu este de bun augur, hotărît fiind să îmbrățișez altă profesie. Dar, de fapt, întreaga poveste începe abia de-aici. Dosarul cu actele de înscriere (diploma de bacalaureat și certificatul de naștere — ambele în original) se află la secretariatul Grupului școlar al Regionalei C.F.R. București, care nu mi-l eliberează nici în ruptul capului. Am bătut drumul de la Ploiești la București de nenumărate ori ; m-am înscris în audiențe la factorii de resort, dar fără rezultat. Este o dovadă crasă de birocrație. Vă rog să interveniți pe lîngă factorii de răspundere pentru a intra urgent în posesia dosarului personal, întrucît îmi este necesar la angajarea în altă întreprindere.

■ Urmare articolului intitulat „Cartea la kilogram ?" apărut în revista nr. 24, din 12 iunie a.c., ne răspunde **Centrul de librării al județului Galați** : Librăria centrală este amplasată în centrul orașului, într-un spațiu reamenajat, însă insuficient bunei desfășurări a activității unei librării. Analizînd aspectele sesizate, conducerea unității a constatat că în bună parte cele relatate sînt reale. Pentru faptul că nu s-a completat la timp registrul cu cărțile noi apărute, că unele lucrări s-au expus în mod necorespunzător, fără a se respecta criteriile de prezentare, au fost luate măsuri exigente. Lucia Negrea a fost amendată contravențional. A fost atenționat întregul colectiv. Aspectele respective fiind prelucrate și dezbătute cu întregul personal încadrat în muncă.

■ În cîteva scrisori sosite la redacție erau evocate frumoasele fraze rostite de colega noastră Margareta Mureșan cu prilejul momentului sărbătoresc al împlinirii vîrstei de 90 de ani de către profesorul emerit dr. ing. Ion Godju, unul dintre fondatorii Federației române de șah, vicepreședinte de onoare al Federației mondiale de șah, renumit om de știință, dascăl.

În scrisoarea lui **Ștefan Fătulescu din București** (str. Poenaru Vodă nr. 6, ap. 10, Sectorul 4) se remarcă faptul că activitatea șahistă a lui Ion Godju este, în genere, bine cunoscută atît pe plan național cît și internațional. În prestigioasa sa activitate — de multe decenii — I. Godju a știut să îmbine cît se poate de armonios șahul, cu preocupările sale didactice. Mai puțin cunoscută de către marele public este o altă latură a activității sale — spune semnatarul : activitatea științifică. Ca cercetător în științele aplicate a adus importante contribuții la studiul benzilor pentru motoarele de avion, la studiul luminiscenței aplicate la produsele petroliere, la determinarea alcaloizilor la unele medicamente etc.

■ De la **Procuratura municipiului București** primim răspuns pentru Mihai Petre din comuna Dărăști (Sector agricol Ilfov) : Susnumitul a fost invitat la Procuratura locală a Sectorului agricol Ilfov, unde i s-au dat îndrumările legale privind modul de a acționa în rezolvarea conflictului în care se află cu vecinul său — Ion Petrescu. La aceeași unitate de procuratură a fost chemat și Ion Petrescu, căruia i s-a pus în vedere să adopte o atitudine de bună vecinătate față de Mihai Petre.

■ Din cuprinsul cîtorva scrisori am desprins unele reușite ale farmacistului principal Alexandru Torjescu din Brăila. Astfel, **Ioan Chițu din București** (str. Barajul Sadului 3—5, bl. N 11, ap. 130, Sectorul 3), scrie că după un an de tratament al unei afecțiuni cutanate (porfilie cutanată), urmînd cu severitate regimul și tratamentul prescris, a fost clinic vindecat ; **Constantin Buciuman din Brașov** (str. Traian Grozavu nr. 4) suferise vreme îndelungată de tromboflebită necrozată, iar **Paraschiv Pădurariu din Rm. Sărat** (str. Piața Halelor nr. 13, ap. 19) dobîndise o boală de piele care-l chinuia și recidiva chiar după o perioadă de spitalizare (este vorba de psoriazis vulgar). Amîndoi pacienții farmacistului A.T. sînt acum vindecați, după cum reiese din cele două telegrame primite la redacție. Altă scrisoare este semnată de **Coman Gică din Tulcea** (str. Eternității nr. 34, bl. R-2, ap. 13) care, de asemenea, suferise de psoriazis vulgar generalizat. Semnatarul scrie că a fost vindecat fără corticoterapie și, iată, după aproape un an de la tratament, boala de piele nu recidivează, ceea ce constituie deja o certitudine a însănătoșirii sale.

■ Primim de la **Inspectoratul școlar al județului Suceava** : Vă facem cunoscut că s-a analizat posibilitatea detașării Marianei Zamfirache — profesoară de limba rusă și limba română, la o unitate de învățămînt din municipiul Suceava, pentru anul școlar 1987—1988. Dată fiind situația familiară deosebită, în cursul lunii august a.c. se va perfecta situația sa.

■ Cîteva soluționări favorabile cu privire la încadrare, și reîncadrarea în muncă a acelora care s-au adresat redacției. **Consiliul popular județean Cluj**, dînd dovadă de solicitudine și înțelegere, ne răspunde că Ana Deac din Gherla a fost repartizată la Cooperativa meșteșugărească „Lemnul" din Gherla ; Ameliana Neaga din Cluj-Napoca a fost repartizată la Întreprinderea comercială de stat textile și încălțăminte, iar Angelica Domșa, din același municipiu a fost încadrată la Întreprinderea de morărit, panificație și produse făinoase. Și, în sfîrșit, pentru Maria Moldovan, din orașul Dej, s-a convenit cu conducerea I.P.I.L.F. „11 Iunie" din Dej ca susnumita să fie menținută cu prioritate la lucru, iar la ivirea unei posibilități, să fie încadrată definitiv în această unitate.

■ „De circa 5 ani de zile orașul nostru — Tg. Neamț — nu are baie publică — ne scrie **Tinău Graur din Tg. Neamț** (str. Mihai Viteazu nr. 18, județul Neamț). Menționăm că frumoasa clădire a băii orașului a fost preluată peste noapte și transformată în birou administrativ al I.J.G.L. Tg. Neamț. Am discutat cu șeful sectorului de gospodărie comunală din Tg. Neamț, dar fără prea mare folos. Vă rugăm să ne acordați sprijin pentru ca această clădire să-și recapete destinația inițială".

■ În comuna noastră au venit doi fotografi. Nu este pentru prima oară cînd sătenii din comuna Vădeni, județul Brăila, au posibilitatea să-și imortalizeze pe peliculă de celuloid copii, rudele etc. Avînd o fetiță mică și aflîndu-ne cu ea la țară, la părinți — ne scrie **Radu Gheorghiță din Galați** (str. Oțelarilor, Micro 19, bl. 5, ap. 62), n-am stat mult pe gînduri și am comandat pentru fetiță 4 poze color și un tablou, tot color, ceva mai mare. Nu despre suma de 150 lei dată ca aconto este vorba, ci despre neseriozitatea celor doi inși care nu s-au mai prezentat prin comuna brăileană. Pentru a ne veni în sprijin vă dau cîteva detalii decupate de pe chitanța eliberată de ei : nr. 424, **Atelier foto mărți Grindu, județul Tulcea.** Autorizația nr. 1/1984.

■ Un răspuns favorabil pentru Ionel Sărăcin din comuna Vînjulet, județul Mehedinți, primit din partea **Consiliului popular județean Mehedinți** : în urma verificărilor efectuate la nivelul Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Vînjulet, avîndu-se în vedere vîrsta dumneavoastră precum și afecțiunile de care suferiți, s-a recomandat Adunării locuitorilor să fiți scutit de efectuarea contribuției prin muncă. De asemenea, ținîndu-se cont de evoluția bolii dvs. și de posibilitățile materiale de care dispuneți, Biroul executiv al consiliului popular comunal a hotărît reducerea cuantumului contribuției bănești datorat de familia dvs. la suma de 100 lei.

■ Un grup de cetățeni din municipiul Brăila semnalează faptul că organele comerciale locale au omis — așa cum practic se obișnuiește — la finele anului trecut ori la începutul anului curent să înainteze forurilor în drept comenzile pentru apa minerală, astfel că, din lipsă de repartiție, orașul Brăila n-a beneficiat fie și numai de cîteva navete cu apă minerală (Borsec, Biborțeni și nu numai). În plină vară, pe canicula, brăilenii au o singură șansă, așa cum reiese din cele scrise de localnici : să consume sucuri de foarte slabă calitate. Responsabilii cu sucurile nu sînt prea străini — se afirmă în scrisoare — de „omisiunea comenzii și a repartiției propriu-zise de apă minerală, ba dimpotrivă.

Pagină realizată de :
DORIN SĂLĂJAN ■

Cinci ani pentru o fațadă?

De cîțiva ani trec pe strada Ianî Buzoiani din București. O caut mereu, mai ales vara, pentru că este umbroasă, cu mulți pomi de o parte și de alta.

Și tot de cîțiva ani buni, la casa cu numărul 11—13 apar și dispar schele, locatarii așteaptă, își dau seama că iar au fost aminați, trimit adrese peste adrese pentru ca după ani de conviețuire, casa nouă, mult visată, să aibă o fațadă ca toate celelalte.

Pretenții prea mari ? În orice caz, pînă azi 24 iulie 1987 doar speranțe ! ! !

În apartamente viața se desfășoară după legile firii : copiii au crescut cu cinci ani, părinții au îmbătrînit tot cu atîția, virstnicii și bolnavii au plecat din această lume. Schelele, martore la toate evenimentele din această casă, aparînd, dispărînd, s-au înfipt adînc în pămînt și nu vor să cedeze terenul ? Fac ele parte din arhitectura casei ? Așa să fi fost proiectul ? În lungul șir al întrebărilor încă una... Cum ar fi o așezare umană care în locul fațadelor văruite, cu mici detalii, care deosebesc locuințele, le dau personalitate și-l recomandă pe constructor, am întîlni numai clădiri anoste, cu cărămizi colțuroase și cu urmele, la vedere, ale meșteșugarilor mistriei ?

Altfel apartamentele sînt bine împărțite, spațioase, elegante chiar. „A rămas numai un nasture de cusut" — îmi spune Angela Jurulescu pentru ca întregul să fie perfect. Pînă atunci, dosarul cu reveniri pe lîngă constructor s-a îngroșat, an de an, cu multe file. Întreaga lucrare a fost achitată de mult și acum se caută, culmea, bunăvoința debitorului. Un mic calcul : în tot acest timp, banii achitați cu anticipație pentru fațada clădirii, depuși la C.E.C., ar fi produs dobîndă. Așa au produs doar nervi și indispoziție pentru locatarii din strada Ianî Buzoiani !

Cinci ani pentru o fațadă ? Podul Grant, din imediata vecinătate, lucrare grandioasă, a fost terminat în timp record. Se poate și așa !

CARMEN DUMITRESCU ■

Poșta redacției

● **Tudorache Teodor — Galați**: Nu a ajuns la noi decît ultima scrisoare. ● **Apoltan Nelu** — loc. Cucerdea (Mureș) : Calea dreaptă fiind cea mai sigură, întrebați direct redacția ziarului respectiv. ● **Somogyi Lucrеția** — Aiud : Vă rog să confirmați primirea trimiterii poștale. ● **Ciuciudău Doina** — Birlad : În conformitate cu art. 146 și 155 din Codul Muncii și art. 13—16 din Hotărîrea C.M. și C.C. al U.G.S.R., nr. 880/1965, femeile ale căror contracte de muncă au încetat înainte de a intra în concediul prenatal, pentru motive care nu le sînt imputabile, beneficiază de indemnizații în cazul cînd nașterea a avut loc pe parcursul a 9 luni de la data încetării contractului de muncă sau a întreruperii pentru creșterea și îngrijirea copilului. Dacă îndepliniți aceste condiții, adresați-vă școlii din com. Vînători (Iași). ● **Văduva Constantin** — sat Tăriceni, com. Sirna (Prahova) : Potrivit prevederilor Decretului 69/1984 art. 52, comunicarea consiliului popular către producător a planului de contractare, în condițiile decretului, ține loc de contract și are tăria executoriu. ● **Gociu Maria** — Piatra Neamț : Pentru că aveți asigurată norma locativă pentru familia dv., schimbul de locuință dorit trebuie să-l întreprindeți singură, după care să vă adresați I.J.G.C.L. pentru aprobare. ● **Stochiniei Florea** — Pitești : Trimiteți urgent prescripția medicală Direcției farmaceutice și a aparaturii medicale din Ministerul Sănătății, str. Ilfov nr. 6, 70052 București, pentru a vi se soluționa favorabil cererea. ● **Golea Gheorghe** — București : Fiind de un interes mai larg, publicăm integral răspunsul U.N.C.A.P. la scrisoarea dv. : „Potrivit prevederilor art. 4 din Statutul C.A.P., cooperatorii care se pensionează păstrează dreptul de folosință asupra lotului pe care l-au deținut la data pensionării, în condițiile prevăzute de statut. Mărimea lotului poate fi în suprafață echivalentă de pînă la 15 ari teren arabil, în raport de categoria de folosință a terenului și de clasa de fertilitate naturală a solului. În zonele viticole, în cazul în care lotul atribuit în folosință este plantat cu vie, pînă la 5 ari nu se vor calcula prin echivalare cu teren arabil. Suprafața de teren ce depășește dreptul legal atribuit constituie proprietatea C.A.P. și poate fi preluată, redistribuită altor cooperatori îndreptățiți sau lucrată în acord global de către cooperator. În baza planului de producție emis de C.A.P.". ● **Tomescu Dumitru** — Tg. Jiu : Obligația de a suporta cheltuielile legate de întreținerea și repararea liftului este reglementată de H.C.M. nr. 860/1973, cap. A, anexa III, aceasta căzînd în sarcina proprietarilor de apartamente.

REGHINA VĂRVICI ■

Revenim, publicînd în cadrul acestei casete săptămînale o listă a acelora care, contrar obligațiilor înscrise în Legea nr. 1/1978 privind termenele de răspuns stabilite în legătură cu propunerile, sesizările și cererile cetățenilor continuă să ne rămînă datori cu răspunsurile la scrisorile adresate : **Consiliile populare județene, Argeș, Gorj, Iași și Teleorman, Consiliul popular al Sectorului 6 al Capitalei, Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Industriei Metalurgice.**

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Replici... toleranței

În aparență inofensivă, toleranța poate deveni, odată cu trecerea timpului, un inamic de temut.

Relatam cu o lună în urmă, în numărul 25 al revistei noastre, despre peripliul unui libret C.E.C. aparținînd Mariei Crețu din Constanța, Bd. Tomis nr 287, bl. T 12, et. 5, apart. 109, care, fiind „subtilizat" de către o persoană nu tocmai binevoitoare, a ajuns să devină... un caz. Astfel, de pe libretul cu nr. 16-1-262089, anunțat imediat de către titulara sa ca fiind dispărut — pentru că soldul nu a fost blocat la timp, dar mai ales pentru că avea una dintre oficiantele de la ghișee, în ciuda obligațiilor ferme ce le revin, cu prilejul retragerii unor sume de bani, de a urmări cu atenție datele înscrise în buletinul de identitate prezentat de solicitant și de a confrunta fotografia din buletin cu fizionomia acestuia — indivizi dubioși au reușit de nu mai puțin de... 7 (șapte) ori să retragă diverse sume, totalizînd... 17.500 lei. Păgubirea Mariei Crețu, ca și această incredibilă situație — în privința căreia nu pot exista dubii de nici un fel — ne-au determinat să sugerăm ca în afara unor binemeritate sancțiuni, respectivii lucrători de la Agențiile C.E.C. din localitățile Venus, Saturn, Eforie Nord, de la oficiul P.T.T.R. Constanța-Gară și de la Filiala C.E.C. a Sectorului 3 din Capitală, care au operat restituirile, să suporte fiecare și sumele „donate" ilegal.

Dar, deși în mod firesc ne-am fi așteptat să primim un răspuns din partea Centralei C.E.C. — pentru că după cum relatam, Sucursala județeană C.E.C. Constanța a „îndrumat-o" pe Maria Crețu să... prindă hotul și apoi își va recăpăta banii, și de asemenea, pentru că în același număr al revistei ineram și răspunsul ilar al Sucursalei județene C.E.C. Argeș referitor la o situație asemănătoare — iată că în locul unor măsuri ferme care să curme atitudinile tolerante, în mod neașteptat ne-a răspuns... „certindu-ne" chiar Sucursala județeană Constanța :

„Referitor la apariția unui articol în revista „Flacăra" din nr. (**nu se precizează care — n.n.**) privind plîngerea titularei de libret C.E.C. Crețu Maria regretăm în mod sincer publicarea acestui articol fără consultarea prealabilă a noastră (**grozavă idee ! Dacă ne-a trecut prin minte să publicăm o notă critică la adresa Sucursalei constănțene, să-l cerem și asentimentul !**) sau cel puțin a forului nostru tutelar central pentru că se evitau astfel consecințe nedorite de instituția noastră (**sic !**) Considerăm că imputările ce ni s-au adus sînt vădit netemeinice prin următoarele considerente : în primul rînd, răspunderea C.E.C.-ului față de deputător este reglementată amănunțit de către „Statutul C.E.C." și de regulamentul C.E.C. (**Gată, am mai aflat un lucru nou !**)... Din Statutul C.E.C. rezultă evident că „În cazurile de pierdere sau sustragere de librete de economii nominative C.E.C.-ul răspunde de plățile făcute altor persoane decît titularilor sau împuterniciților legali ai acestora de la data primirii de către unitățile C.E.C. a comunicărilor periodice / lunare privind libretele anulate". Punerea în discuție a legalității sau oportunității acestei reglementări, acceptate de orice deputător... este vădit nejustificată. **(Apropo ! Poate n-ar fi deloc inoportună o reformulare. Nu de alta, dar se știe că hoții nu prea fură după... programul comunicărilor periodice lunare !)** ...În cazul cînd banii au fost ridicați de la C.E.C. înainte de a se face această comunicare, C.E.C. nu mai răspunde față de titularul libretului... acesta putînd solicita restituirea sumelor numai de la infractor... Față de argumentele și reglementările citate vă rugăm să dispuneți retractarea articolului vizat, care aduce grave prejudicii morale unității noastre".

...Sînt invocate, deci paragrafe din statut, reglementări diverse, decizii ale unor instanțe... Numai că, în cazul de față nu poate fi vorba decît despre o neînțelegere. Mai exact, despre cu totul altceva : anume, tocmai despre ignorarea, despre nerespectarea fermă a regulamentului de serviciu prevăzut în același Statut C.E.C. — invocat atît de frecvent în „răspuns". Cît despre operativitatea transmiterii unor informații privind unele librete, rămîne totuși de necrezut faptul că în prezent, cînd calculatoarele telefoanele, telexurile și alte cuceriri ale științei moderne se află aproape la îndemîna oricui, se recurge, birocratic, numai la acele comunicări periodice lunare. În ceea ce ne privește, noi nu ne-am propus să întindem acuzator degetul către cineva anume : ci numai către toleranța care într-adevăr, ea — și nu un articol publicat în revista noastră — poate aduce grave prejudicii morale unei unități. Pentru că, așa cum spuneam la început, în aparență inofensivă toleranța poate deveni, odată cu trecerea timpului, un inamic de temut.

Iată că întîmplarea a făcut ca lucrurile să nu se sfîrșească aici. Corespondența de ultimă oră ne-a adus pe masă, cu puțin timp înainte de închiderea ediției, și două scrisori cu conținut diferit, referitoare la aceleași probleme. Din prima dintre ele, semnată de tov. Emil Popa — directorul Sucursalei județene C.E.C. Argeș, aflăm : „În legătură cu articolul apărut în revista dvs. din 19 iunie a.c. (în cadrul paginii „sesizări, propuneri...") vă informez că am recercetat personal situația privind restituirea sumei de 2000 lei din libretul nr. 702—111—6 100 de către Agența C.E.C. nr. 3 Pitești și am luat următoarele măsuri : s-a imputat Marianei Barbu și Gabrielei Păun — ambele responsabile de agență — suma de 2000 lei, deoarece ele au efectuat această operațiune de restituire și nu au cerut confirmare de sold (pentru libretele de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme se cere în mod obligatoriu confirmare și nu se fac operațiuni dacă nu se dă confirmare) și pentru faptul că documentul de restituire prezenta vicii de formă. Tov. Chiță Nicolae, inspector principal de specialitate care a cercetat cazul, nu a făcut cunoscut conducerii faptul că lucrătoarele amintite nu au solicitat confirmare de sold și nici greșelile săvîrșite de ele, motiv pentru care a fost sancționat cu avertisment. Cazul respectiv a fost prelucrat cu inspectorii de specialitate și cu toți lucrătorii din cadrul Sucursalei județene C.E.C. Argeș. Totodată s-a discutat cu tov. Ana Tudor — posesoarea libretului — și i s-au restituit banii, eliberați, din vina lucrătorilor noștri altei persoane. Pe viitor ne vom strădui să îmbunătățim perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor noștri, în vederea eliminării unor asemenea situații."

Iată un răspuns exemplar, în spiritul legilor și oamenilor, de natură să ridice în fața oamenilor prestigiul instituției.

În total dezacord cu aceste măsuri ferme, firești, cel de-al doilea plic, primit de astă dată chiar din partea **CENTRALEI C.E.C. BUCUREȘTI**, pur și simplu ne-a uimit prin modul de a aborda problemele semnalate. Refuzînd orice formulă de politețe, refuzînd nu numai să analizeze, ba chiar să gîndească, **CENTRALA C.E.C. BUCUREȘTI** s-a limitat să ne expedieze, fără nici un fel de explicații, o simplă... copie, aproape ilizibilă, a aceluiași răspuns inserat de noi mai sus, aparținînd Sucursalei județene C.E.C. Constanța. Fapt care ne îndreptățește să credem că spusele noastre se adeveresc din nou, că **TOLERANȚA** — temutul inamic — s-a cuibărit tocmai acolo de unde așteptam stîrpirea ei ! Comentariile rămîn de prisos...

CONSTANTIN BALACCIU ■

Agrementul în pas cu viața

Dacă agrementul mai este încă, după dicționare, doar plăcere, distracție, după limbajul vieții el a devenit o impresionantă complexitate de activități, de condiții asigurate, de întîmpinare a dorințelor turistului și pare să fie, pînă la urmă, tot ce contribuie la deconectarea, la bucuria omului aflat în timpul său liber și care vrea să se deconecteze, să-și reîncarce bateriile. Or, din acest unghi privind lucrurile, în sfera tot mai largă a obiectelor, a oamenilor, a serviciilor și dotărilor cu cîte un rol în marele mecanism al agrementului asistăm la absorbția, uneori neașteptată, a multor activități spre interiorul acestei sfere de înțeles. Sîntem încă înclinați să credem că un hotel dintr-un oraș nu este decît un... hotel. Agrementul ? Părea să fie altceva și mai ales să înceapă oricum în afara orașului. Ei bine, viața pare să fie și de altă parere. Impresiile unui turist — și turist este, pînă la urmă, oricine om în timpul său liber, care dorește, cum ziceam, să-și reîncarce bateriile — impresiile unui asemenea om fac parte din cîmpul lui de deconectare. Chiar și impresiile dintr-un hotel în care a poposit în treacăt spre dellă ori spre litoral. Am văzut, de curînd, un om încîntat de felul cum a fost primit și găzduit la hotelul „Ambasador" din București. Povestea totul unui prieten pe care îl întîlnise întîmplător în tren. El nu-și propusese să plece de acasă, din orașul lui transilvănean, la „Ambasador". Dar a fost nevoie să rămînă o noapte în Capitală. Ospitalitatea pe care a găsit-o la acest hotel l-a determinat să mai stea o zi și-o noapte, să-și plimbe copilul fericit prin marele oraș. Totul s-a încorporat fericit în traseul deconectării sale. Impresiile frumoase de la „Ambasador" intrau și ele în farmecul acestei vacanțe. Un hotel din București, aflat întîmplător în drumul unui turist amator de agrement, era — prin decizia vieții — absorbit în sfera agrementului. Și lucrul se repetă multiplicat pînă la un fel de însușirea a sferei semantice a termenului de agrement. Cu atît mai justificate și mai firești sînt preocupările celor chemați anume să organizeze și să facă agreabile pentru omul pornit spre deconectare acele activități declarat sau exclusiv consacrate agrementului. Dintre nenumăratele exemple ce se pot da în acest sens am să mă opresc la două. Iată, în municipiul Alexandria s-a dezvoltat și se extinde un întreg sistem de baze sportive și de agrement care, utilizînd inteligent lacurile și mai ales pădurile așezate aproape de jur-împrejurul orașului, va face, în curînd, dintr-un fost tîrg înecat în praf unul din cele mai agreabile orașe ale țării. Sigur că la uriașa transformare contribuie și inspirata modernizare de ansamblu a municipiului, a arhitecturii sale. Dar atenția emoționantă acordată sistematic aici creșterii posibilităților de deconectare a omului — de la copilul care se dă în leagăn sau găsește bazine cu apă pe măsura lui, pînă la cel ce caută un tenen de bemi, și sînt incredibil de mulți acestia, în ultima vreme, la Alexandria — atenția aceasta este pe cale de a realiza un lucru care pînă nu de mult ar fi părut de domeniul fantasticului : Alexandria va putea deveni un invidiat centru turistic. Al doilea exemplu la care mă opresc este din județul Covasna. La 11 kilometri de Sfîntu Gheorghe, cu vreo 20 de kilometri înainte de a ajunge în stațiunea Covasna, turiștii întîlnesc, lîngă celebra rezervație de mestecăniș de la Reci, hanul „Nufărul-Reci". Nufărul —, de la lacurile cu nuferi din rezervație. Priceperea și pasiunea unui împătimit în intimitățile și subtilitățile turismului de înaltă calitate care este Mihai Atanasiu, șeful întregului complex, s-au împletit fericit cu dorința conducerii cooperației de a avea aici o unitate reprezentativă. Și complexul „Nufărul-Reci" este azi o asemenea unitate. De la spațiile de cazare mai primitoare și mai bine întreținute decît multe hoteluri de categoria întîi de prin orașe, pînă la diversele posibilități de agrement — pescuit, bărci, hidrobiciclete, pe lacul din fața terasei, teren de tenis, mese de tenis, leagăne, tobogane, iarna sănius ori plimbări în sănii cu zurgălăi — totul atrage și lasă impresii deosebit de agreabile. Este corect să spunem că o contribuție discretă, dar importantă la calitatea acestor impresii o are personalul condus de Mihai Atanasiu, instruit și format de el chiar ca pentru o unitate reprezentativă. Cartea de impresii cuprinde numai cuvinte emoționante de mulțumire pentru zilele și serile de neuitat pe care oameni din Pitești, din Vîlcea, din Focșani, din București sau din cine știe ce altă parte a țării le-au petrecut aici.

Am ales anume aceste exemple din afara domeniului consacrat al turismului, din exteriorul activităților ministerului de resort. Hanul „Nufărul-Reci" de pildă, nu este, decît o unitate a UJCOOP Covasna. Tocmai pentru a ilustra mai bine extensia grăbită — surprinzînd dicționarele — a sferei semantice a termenului de agrement, extensie pe care o decide viața fără să-i întrebe pe lingviști.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei :

Patru adulți și doi copii

Începătorul ce se pregătește să facă o manevră, în răstimpul care îi stă la dispoziție — de ordinul secundelor — realizează de regulă o scurtă trecere în revistă a celor învățate la școală cu privire la situația respectivă. E vorba de o depășire. „Mă uit întîi pe sensul opus, accelerez, mă asigur, sînt atent la distanța laterală și apoi, după ce depășesc, am grijă înainte de a trece în fața celui dublat, să am suficienți metri pentru ca nu cumva să-l lovesc sau să-l fac să frîneze brusc". La fel se întîmplă și în cazul apropierii de anumite indicatoare, cînd cel cu lămîia pe fereastră recapitulează în gînd, precum școlarul lecția înainte de a fi scos la tablă, ce obligații impune panoul de formă octogonală, de pildă. Cînd un instructor, excelent pedagog și profesionist de mare clasă, a rămas în sufletul și mintea fostului elev, gîndul acestuia zboară spre omul care l-a învățat primele lecții ale alfabetului pilotajului ori cum se spune în limbajul de fiecare zi : „i-a pus volanul în mînă". „Cum proceda nea Firică în asemenea cazuri ? Ce-mi recomanda el să fac, ce mă sfătuia ?" Abordînd acest aspect, nu putem să nu subliniem valoarea incontestabilă a unui adevărat instructor. Cum își pune el amprenta pe întreaga conduită la volan, în circulație, a începătorului. Îi vezi pe unii cum stau aplecați pe volan de parcă le e frică de cineva care ar atenta asupra lor. Alții, dimpotrivă, stau lăsați pe spate, uitîndu-se nu la șosea, ci undeva departe, la orizont. Privirea lor îndreptată spre cer îndeamnă să crezi că vor cu tot dinadinsul să descopere noi galaxii, mai ales că în ultimul timp s-au înmulțit ca ciupercile, îmbogățind palmaresul astronomilor. Unii stau așa, într-o parte, privind spre stînga, de parcă-s supărați pe cei care ocupă fotoliul din dreapta lor. Te gîndești fără voie la instructorii, ce de-a lungul atîtor ani de exersare, nu au corijat aceste greșeli, transformate în deprinderi uneori literalmente periculoase. Greu, greu să-i mai dezveți după ani și ani de zile ceea ce au învățat defectuos de la început.

Așa cum unii învățători și profesori, din comoditate, lipsă de interes ori de calități pedagogice sau știu eu din ce cauză nu i-au învățat pe copii matematică, tot așa și un instructor, aproximativ din aceleași mobiluri, poate rata pregătirea unei întregi grupe, lăsîndu-l pe fiecare să învețe de capul lui. Poate comparația e deplasată, dar dacă matematica se poate, pînă la urmă, lua de la capăt, niște deprinderi nocive în conducerea auto apropae că nu se mai pot îndrepta.

Bogdan, un electronist de primă mînă, cu permis doar de două luni, obișnuit cu calcule, cu formule din cele mai sofisticate, își face în gînd schema fiecărei manevre ce trebuie s-o execute, exact așa cum își constituia și își reconstituia în memorie schema vreunui aparat în timpul muncii la uzină. Avusese parte de un instructor bun. Îl învățase cu răbdare, metodic „secretele" pilotajului corect. Era în stare să-i explice și să revină de zeci, de sute de ori asupra aceleiași manevre cînd își dădea seama că învățăcelul său nu a deprins-o corect. Totul ar fi fost în regulă dacă cel șase ocupanți din mașină, cel mai mare de 50 de ani și cel mai mic de 6, nu l-ar fi sîcîit cu întrebările lor. Îl enervau, îl agasau, îi făceau să fie atent doar în parte sau deloc la indicatoare, la manevre. „Nea Bogdane, ce-i ala o galaxie ? Dar găurile, hăul ăla negru dintre galaxii ? Cică universul ar fi ca un șvaițer, plin de găuri. Am citit într-o revistă zilele trecute. Vorbesc foarte serios", îl asigura studiosul Ștefan, un puști cu o înfățișare sinceră, deschisă, de 11 ani. Apoi, cumnatul său, Lorin, începu o lungă poveste de la el din fabrică : cum dau unii „rasol" și răspund în bloc, în loc să fie trași la răspundere vinovații, iar cei cu controlul de calitate se fac că plouă. Șoferul încercă altă tactică. Se făcea că ascultă și își vedea de treburile lui, adică de conducere. Iluzie deșartă. Nu scăpă. Interlocutorul îl luă la rost. „Bravo ! Eu vorbesc ca o mașină care merge în gol. Tu nu ești măcar atent. Spune-mi și tu părerea. E just cum procedează d-alte Truică și Stejar ?" „Bineînțeles că nu". „Răspunzi așa, să nu zic că taci". „Lorine, nu te supăra, sînt în a treia lună de conducere. Trebuie să fiu atent la ce fac, nu ?" „Las' că ești băiat deștept, ție nu ți se întîmplă nimic". „Deștept, deștept da..." Tîrul începu apoi din spate. Nevastă-sa, care pînă atunci admirase mirificul peisaj al cheilor, profitînd de un respiro în convorbirea dintre Lorin și soțul ei, începu o discuție aparent cu subiect neutru : despre anotimpuri. Cît de grea și de lungă fusese iarna, apoi despre capriciile primăverii, canicula teribilă cu care debutase vara, ca să ajungă pe nesimțite la considerente privind prognoza lunilor de toamnă. Cum vor fi oare ? Șoferul tăcea. „Te-am întrebat cum va fi toamna. Poți să mă onorezi cu un răspuns ? Dacă nu vorbim acasă, unde stai tot timpul cu nasul în cărți, să discutăm măcar în mașină". „De unde să știu eu prognoza, ce-s Institutul meteorologic ?" „Nici nu mă așteptam la alt răspuns. Știi numai de diode, de conductori, de aparate, de viață nimic. Apropo, că veni vorba de toamnă. Am să-ți fac o listă cu tot ce trebuie să procurăm pentru iarnă. Că mintea ta îi plină numai de formule, de scheme, de prospecte". Atunci îi sări lui Bogdan țandăra : „Bine, măi nevastă, nu din preocupările astea mîncăm pîine, și nu rea, atît eu cît și voi toți ?" Riposta nu întîrzie : „Cu tine nu poate omul discuta nimic, sau îl răspunzi, ori le lași în coadă de pește, sau te superi". Și femeia, indignată după ce ea îl provocase, începu deodată să plîngă. Reproșîndu-și și gîndind plastic că a plecat la drum cu niște chestionare vii, chit că erau de o șchioapă sau cu părul alb, pilotul nu observă la timp triunghiul cu vîrful în jos. Trecu de panou, pomenindu-se intrat în stradă, au departe de basculanta care venea în viteză. Șoferul colosului avusese timp, spațiu, dacă nu să oprească, măcar să reducă viteza și să-i ocolească pe începător, dar n-a făcut-o. Agresiv, adept al concepției „greșeala-i a lui, să răspundă", a intrat în autoturism, așa cum ai da cu piciorul unor jucării. Trei pasageri au fost expediați cu vătămări grave la spital.

„Vina-i a mea, trebuia să-mi imaginez că avînd în mașină întreaga familie și știindu-i vorbăreți, nu voi putea conduce în liniște".

VICTOR BEDA ■

Epoca Nicolae Ceaușescu: o politică externă de largă deschidere spre lume

Marcată, pe plan intern, de înfăptuiri de importanță istorică pe drumul construcției socialiste, perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului, se distinge în egală măsură printr-o politică externă dinamică, principială, consecventă, prin noile dimensiuni dobîndite de participarea țării la întreaga viață internațională, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Făurită și promovată de conducătorul partidului și statului, politica externă românească din ultimii 22 de ani, deschizătoare de drumuri, de noi orizonturi, care are la activul ei numeroase premiere și opere de pionierat, exemplu pentru comunitatea internațională a dat în afirmarea puternică a țării noastre în întreaga lume, la creșterea fără precedent a prestigiului ei pe plan mondial, a făcut ca de România să se vorbească pretutindeni cu stimă și admirație. Am arătat în comentariul precedent cum principiile și direcțiile de politică externă fundamentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu acum 22 de ani au călăuzit și călăuzesc toate acțiunile românești pe plan extern, se regăsesc în toate acestea. Ne vom ocupa în continuare de unele din cele mai importante aspecte ale politicii noastre externe, cu privire la care conducătorul partidului și statului spunea : „Pe plan mondial România desfășoară o activitate consecventă și activă pentru pace, independență națională și colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Datorită acestei politici, care corespunde pe deplin intereselor supreme ale patriei, țara noastră se bucură de un binemeritat prestigiu internațional are prieteni pe toate meridianele planetei".

Intensă activitate de dezvoltare a relațiilor internaționale

Promotor consecvent al dialogului cu toate statele, tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează pentru amplificarea continuă a legăturilor de prietenie, colaborare multilaterală și solidaritate cu toate statele socialiste, pentru intensificarea considerabilă a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, pentru promovarea, în spiritul coexistenței pașnice, a cooperării cu celelalte state, indiferent de orînduirea socială. Ca urmare, relațiile externe ale României s-au extins, în ultimii 22 de ani, continuu. Dacă în 1965 România avea relații diplomatice cu 67 de țări și economice cu 98, în prezent ea are relații diplomatice și economice cu 155 de state. Un rol de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea relațiilor internaționale ale României l-au avut intensa activitate de contacte politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, numeroasele întîlniri cu șefi de stat și de guvern, vizitele întreprinse, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în zeci și zeci de țări de pe toate continentele, documentele semnate, care au consacrat principiile noi de relații între state. România pune în mod statornic la baza relațiilor sale diplomatice și economice cu celelalte state ale lumii principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. De-a lungul a peste 500 de întîlniri cu șefi de stat și de guvern, peste hotare și în România, au fost semnate circa 400 de tratate de prietenie și colaborare, declarații solemne, declarații comune, comunicate comune și au fost convenite peste 550 de alte documente de cooperare economică, tehnică, științifică, culturală. Țara noastră a construit sau participă la construirea, în cooperare, a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare. Mii de specialiști români acordă asistență în 60 de țări în cele mai diverse domenii de activitate ; în același timp, peste 20 000 de tineri din țările în curs de dezvoltare studiază în institutele de învățămînt din România. Partidul Comunist Român întreține în prezent relații de colaborare cu 89 de partide comuniste și muncitorești, cu 55 de partide socialiste și social-democrate și cu 66 de partide și forțe politice de guvernămînt, organizații și mișcări de eliberare națională.

Calea tratativelor

Punînd la baza relațiilor sale externe principiile amintite, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru promovarea înțelegerii și conlucrării între toate statele și popoarele cu ferma convingere că problemele internaționale, indiferent de natura lor — politică, economică sau militară — își pot găsi soluții viabile, trainice numai prin crearea unor condiții prielnice dialogului. În acest sens, abolirea politicii de forță a devenit una din preocupările prioritare ale politicii externe românești. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat cu numeroase prilejuri, cu consecvență și tenacitate din lumea contemporană impun să se renunțe la politica anacronică de dominație și forță și să se promoveze dreptul legitim al fiecărui popor de a-și orîndui viața așa cum dorește, fără nici un amestec din afară. Pornind de aici, conducătorul României socialiste a formulat conceptul soluționării litigiilor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative și a depus, în acest sens, o stăruitoare activitate pentru curmarea acțiunilor care primejduiesc liniștea și progresul popoarelor direct implicate, pacea și colaborarea generală. În acest context se înscriu demersurile președintelui Nicolae Ceaușescu pentru reglementarea pașnică a conflictelor din

Orientul Mijlociu, din zona Golfului, din Africa, Asia, America Centrală. Menționăm ecoul profund pe care l-a avut adoptarea la O.N.U., la inițiativa României, a „Apelului solemn către toate statele aflate în conflict de a se pune capăt fără întîrziere acțiunilor armate și a soluționa problemele dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentului statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente exclusiv pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței, de a se abține de la orice intervenție în treburile interne ale altor state".

Cuprinzător program de dezarmare

Apărarea păcii, dezarmarea constituie, potrivit concepției secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele României, problema fundamentală a contemporaneității. Sînt bine cunoscute și larg apreciate inițiativele românești în această direcție, care, lansate de-a lungul anilor, s-au constituit într-un vast și complex program de dezarmare. În centrul acestui plan se află, după cum este cunoscut, dezarmarea nucleară. În concepția României, eliminarea armelor nucleare reprezintă prioritatea absolută, pusă de țara noastră în evidență în multitudinea de propuneri avansate la O.N.U., în alte foruri internaționale. România militează pentru lichidarea armelor existente, pentru încetarea producției și experimentării de noi tipuri de asemenea arme, pentru înlăturarea pericolului extinderii cursei înarmărilor în Cosmos. După cum este cunoscut, România sprijină propunerile U.R.S.S. privind dezarmarea nucleară. În contextul dezarmării nucleare, de o mare importanță este lichidarea rachetelor din Europa și din lume. România a militat și militează, de asemenea, pentru reducerea armamentelor convenționale, micșorarea bugetelor militare — se știe că în noiembrie 1986 poporul român s-a pronunțat prin referendum pentru reducerea cu 5 la sută a armamentelor, cheltuielilor și efectivelor militare —, crearea de zone ale păcii și colaborării, libere de arme nucleare — țara noastră a propus crearea de asemenea zone în Balcani, în centrul și nordul Europei, ca și în alte regiuni ale planetei —, interzicerea armelor chimice. „Viața a demonstrat — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — pe deplin justețea liniei generale a activității noastre de dezvoltare a relațiilor cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Totodată, ea a demonstrat cu putere justețea principiilor de relații între state bazate pe deplină egalitate în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, pe renunțarea cu desăvîrșire la forță și la amenințarea cu forța. Viața, evenimentele mondiale au demonstrat, de asemenea, justețea activității noastre internaționale pentru dezarmare, pentru pace ; pentru eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa, pentru eliminarea pînă în anul 2000 a tuturor armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională. Trebuie să menționez, în acest sens, justețea măsurilor pe care le-am adoptat acum un an, în cadrul referendumului național, de reducere cu 5 la sută a cheltuielilor militare și armamentelor. Aceasta exercită o influență puternică asupra intensificării luptei pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume fără războaie, a colaborării pașnice între toate națiunile lumii".

O nouă ordine economică internațională

În întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea al partidului, România socialistă a acționat statornic pentru soluționarea problemelor complexe ale economiei mondiale, pentru depășirea stării de subdezvoltare în care se află două treimi din omenire, pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale care să asigure progresul și bunăstarea tuturor statelor. Lăsată moștenire de politica imperialistă, ca și de vechile relații de dominație și aservire economică și socială, lichidarea subdezvoltării a devenit o cerință de care depinde însuși viitorul omenirii, perspectivele păcii și stabilității economice și sociale în lumea contemporană. De aici decurge necesitatea ca toate statele lumii, înțelegînd consecințele grave ale înapoierii economice pe întîse spații geografice, să contribue activ la lichidarea subdezvoltării, la instituirea unor noi relații economice care să ducă la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În concepția românească privind noua ordine economică se cuprind în principal : statornicirea unor raporturi echitabile între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, ridicarea oricăror opreliști din calea comerțului internațional, statornicirea unor relații financiare reciproc avantajoase, soluționarea problemei datoriilor externe care împovărează economia statelor mai puțin dezvoltate, asigurarea accesului neîngrădit al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne. De o largă apreciere pe plan internațional s-au bucurat inițiativele și demersurile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru lichidarea decalajelor care separă țările bogate de cele sărace, inițiative luate la O.N.U., la Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, în alte organizații internaționale. Un profund ecou în rîndurile statelor membre ale O.N.U. a stîrnit documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale". Referindu-se la problema dezvoltării, președintele României sublinia : „Situația economică mondială, problemele complexe care se pun astăzi pe plan mondial în domeniul economic necesită o intensificare a colaborării și a relațiilor internaționale, pentru a găsi soluții corespunzătoare depășirii crizei economice, realizării noii ordini economice internaționale, acordării unui sprijin mai puternic pentru țările în curs de dezvoltare — factori decisivi pentru realizarea stabilității economice mondiale și crearea condițiilor pentru continuarea progresului economico-social al tuturor statelor".

Personalitate politică proeminentă a vremurilor noastre

Prodigioasa activitate a președintelui Nicolae Ceaușescu consacrată păcii și înțelegerii, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră i-au adus conducătorului partidului și statului nostru o înaltă prețuire și admirație pe plan mondial. Aceasta și-a găsit expresia în acordarea de către diferite state și prestigioase organizații naționale și internaționale a 130 de înalte distincții, ordine și medalii. Totodată, renumite instituții de învățămînt superior de peste hotare au conferit șefului statului român titlul de „Doctor Honoris Causa". Printre acestea se numără : Universitatea din Nisa, Universitatea Centrală din Ecuador, Universitatea Națională San Marcos din Peru, universitățile din Buenos Aires și Sud-Bahia Blanca, Universitatea filipineză, Universitatea Yucatan-Mexic și altele. Opera președintelui Nicolae Ceaușescu este tipărită în limbi străine și răspîndită pe toate meridianele, înregistrîndu-se apariția a circa 160 de volume în 30 de țări de pe toate continentele. Numeroase publicații de peste hotare i-au consacrat și-i consacră șefului statului român articole și studii care pun în evidență personalitatea proeminentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dinamismul activității pe care o desfășoară pe plan intern și internațional, eforturile neabătute pentru împlinirea marilor idealuri ale poporului român și ale întregii umanități de a trăi într-o lume a păcii, a egalității și cooperării. Astfel, recent, ziarul „El Sol de Mexico" scria : „Condusă de omul de stat Nicolae Ceaușescu, România socialistă promovează o politică externă fundamentată pe o concepție nouă, originală, științifică cu privire la relațiile dintre toate țările lumii și care-și dovedește viabilitatea și înalta eficiență. Nicolae Ceaușescu, pe care-l considerăm, fără îndoială, una dintre personalitățile proeminente ale lumii contemporane, are marele merit de a fi elaborat o politică de anvergură, bazată pe o analiză științifică a fenomenelor vieții internaționale, a priorităților acestei epoci, pe înțelegerea corelației dintre diferitele forțe și interese și, în același timp, pe posibilitatea de a se ajunge la colaborare între toate popoarele lumii. Valoarea conceptiei științifice, novatoare, de largă deschidere a președintelui Nicolae Ceaușescu decurge din capacitatea de a sesiza raportul de forțe pe arena mondială, tendințele, direcțiile în care popoarele trebuie să acționeze pentru a impune noi norme internaționale care să permită statornicirea unor raporturi între popoare și state bazate pe demnitate și încredere, astfel încît să reprezinte o garanție sigură a păcii".

Fără îndoială că luminile celui de-al IX-lea Congres, aprinse cu 22 de ani în urmă, vor străluci și de acum înainte, din ce în ce mai puternic, jalonînd deopotrivă politica internă și politica externă a României, înfăptuirea programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

Planeta roșie

În faza romantică a cercetărilor astronomice, viața pe planeta Marte a sistemului nostru solar era considerată aproape ca o certitudine. Toată problema era cum să intrăm în legătură cu marțienii (despre „năvălirea" acestora pe Terra s-au scris cărți și s-au făcut filme de science fiction). Viziunea unui Marte cu viață pe el a dăinuit pînă în anii '70 ai secolului nostru, cînd sondele „Viking" au transmis informații interpretate în lumea științifică drept negative. Bizuindu-se pe aceste date, mai mulți specialiști s-au întrecut în a demonstra de ce nu este posibilă existența vieții pe globul marțian : în primul rînd din cauza temperaturii scăzute, dar și fiindcă Marte s-ar fi format în altfel decît Pămîntul și deci întreaga lui „fiziologie" ar fi diferită în comparație cu cea a planetei noastre. Cu aceasta, discuția părea închisă. Iată însă că, recent, doi savanți americani, Michael Carr și John Levin, au pus din nou pe rol întregul dosar.

M. Carr, de la Direcția Geologică a SUA susține că pe Marte, ca rezultat al activității vulcanice din timpul formării planetei, s-a produs o mare cantitate de apă, suficientă pentru ca pe întreaga suprafață marțiană să se instaleze un ocean cu o adîncime de 1 kilometru. E de presupus că apa a trebuit să dizolve o cantitate imensă de bioxid de carbon din atmosferă și să formeze compuși carbonici de sedimentare cu o grosime de cîteva sute de metri. Dar în stadiile timpurii de existență a planetei a avut loc o bombardare puternică cu meteoriți (în vremea cînd și Luna suporta aceeași agresiune, din care pricină suprafața ei s-a acoperit cu numeroase cratere). Ca urmare, rocile stîncoase s-au transformat într-un material poros, care a absorbit apa și a condus-o în adînc. Acest proces ar fi avut loc acum patru miliarde de ani. De atunci și pînă în prezent s-a întîmplat ca apa din adîncuri să iasă din nou la lumina zilei, săpînd faimoasele „canale de pe Marte", astăzi secate, după care s-a retras în subsol și a format un strat gros de gheață veșnică.

Cu toate că aceste idei au în genere un caracter speculativ, ele se bazează pe presupunerea că Pămîntul, Marte și Venus s-au format sub imperiul acelorași legi geochimice și geofizice. Se știe că apa este legată indisolubil de viață, de aceea presupunerea că Marte este bogat în apă confirmă părerile lui John Levin că aparatele „Viking" au descoperit viață, pe „planeta roșie". Cînd aceste sonde cosmice au „amartizat", ele au făcut analize simple ale solului, concepute special pentru descoperirea de organisme vii. Se aveau în vedere două rezultate ale acestor analize : rezultatul A demonstra existența vieții în solul lui Marte, iar rezultatul B — inexistența ei. Faptic însă a fost obținut un al treilea rezultat, C, la care nimeni nu se gîndise.

În decursul celor 10 ani care au trecut de la sondele „Viking" au fost făcute numeroase încercări de a reproduce pe Pămînt experiențele de pe Marte, în condiții de laborator, cu folosirea exclusivă a substanțelor caracteristice materiei moarte. Fără nici un succes : refacerea experiențelor de pe Marte s-a dovedit imposibilă. Levin susține că rezultate practic identice cu cele obținute de sondele „Viking" au avut loc cînd s-au făcut experimentări cu probe de sol din Antarctida. După cum se știe, solul antarctic conține microorganisme care s-au adaptat la viața în condițiile mediului înconjurător uscat și înghețat. În afară de aceasta, savantul american atrage atenția oamenilor de știință asupra unei pete verzi de pe o piatră mare, filmată de aparatele de pe unul din „Vikingi". În timpul cît a funcționat camera de luat vederi, pata și-a schimba dimensiunile și forma. Or, orice pată verde care se modifică pe pămînt în acest fel este un lichen în creștere.

Ar fi putut apare viața pe o planetă așa de friguroasă ca Marte ? Studii efectuate asupra lacurilor antarctice au arătat că atunci cînd apa îngheață, azotul și oxigenul, indispensabile vieții, se concentrează în stratul de apă de sub gheață, coborînd pe măsură ce stratul devine mai gros iar apa care se solidifică elimină substanțele dizolvate în ea. Pe de altă parte, apa rămasă lichidă este apărată de cele mai joase temperaturi de stratul de gheață de deasupra. Dacă într-un asemenea mediu apare viața, ea se poate menține. În concluzie, cei doi oameni de știință afirmă că microorganismele antarctice ar putea supraviețui pe Marte dacă ar fi duse acolo.

ION CODRU

Faliment à l'americain

Urmează o poveste pentru cei ce iubesc senzațiile tari gen film de aventuri cu sălbatice urmăriri și deznodăminte neprevăzute. Trama poate fi a unui western post-modernist care se desfășoară în decorul ultracivilizat din Wall-Street, bulevardul american al finanțelor și nemăsuratei puteri economice. În 1983, deși disprețuit de celebrul său tată, Gordon Getty, unul din fiii celui mai bogat om din lume, a ajuns, nici el nu știe cum, stăpînul moștenirii petroliere lăsate de bătrînul Paul. Președintele unei companii în ascensiune, Pennzoil, dorea exclusivitatea asupra depozitelor petroliere ale tînărului Getty. Așa că-i propune noului patron o fuziune din care avea de cîștigat mulți bani și un imens prestigiu. Lucrarea era aproape gata cînd a intrat în joc unul din miliardarii petrolului american, firma Texaco, care a oferit moștenitorului Getty mai mult decît concurența, și acesta, ce să facă, a acceptat oferta mai mănoasă. Gordon Getty a declarat că-i pasă prea puțin de puterea oferită de Pennzoil și că preferă „cash", bani sunători, pentru a-și putea finanța vocația de muzician și compozitor. Pennzoil deschide acțiune judecătorească, cere daune și prezintă cazul drept una din numeroasele fărădelegi săvîrșite de omnipotentele companii gigant în dauna micilor dar ingenioaselor firme. Tribunalul din Houston — cu unul din judecători, susținut în a sa campanie electorală de cei 10 000 dolari furnizați de Pennzoil — dă dreptate companiei atacate și pronunță cea mai senzațională sentință din istoria magistraturii americane : 12 miliarde de dolari daune plătibile de Texaco pentru pagubele pe care Pennzoil le-ar fi avut în urma comportamentului oneros al firmei Texaco. După confirmarea sentinței de o curte cu juri texană, începe un dans al intereselor care-i amețește pe cei de la Texaco. Băncile le-au revocat creditele, compania petrolieră algeriană a denunțat toate contractele, confrații din opoziție în frunte cu British Petroleum au cerut bani peșin pentru țițeiul vîndut. În scurtă vreme conducătorii de la Texaco și-au dat seama că au subestimat mițuța companie Pennzoil, mai ales cînd computerul a zis că rezervele brute ale firmei au ajuns la ultimele picături și s-a impus închiderea unor rafinării. Marile ziare au reacționat cu vehemență la anunțarea inevitabilului faliment al companiei Texaco. Spectrul interferenței judecătorilor în afaceri este exorcizat, făcîndu-se recurs la principiile sacre ale Constituției, ale liberei inițiative, al Occidentului. „New York Times" categorisește drept „capricii" decizia magistraturii texane. „Washington Post" e și mai dur. „Wall Street Journal", după ce la necondiționat apărarea firmei Texaco, nu uită să aminteaască că acest mastodont al petrolului american — pe locul trei după Exxon și Mobil — nu este un sfînt martirizat. Ziarul arată că în timpul celui de-al doilea război mondial corporația a făcut afaceri fructuoase cu fasciștii, atitudine care n-a dus-o la faliment. Contînd pe memoria scurtă a americanilor, Texaco a pretextat că banii cîștigați au fost investiți pentru a susține activitatea de la Metropolitan Opera.

Afacerea, încă neîncheiată, pune foarte bine în lumină manierele și practicile din jungla marelui capital, unde, în goana după bani, nu se admit nici un fel de scrupule.

IOAN ROȘCA

Valea oxizilor

Sigur că de cînd cu materialele superconductoare între cei care privesc cu nerăbdare în lungul drumului sînt și microelectroniștii. Și de ce n-ar fi ?

Se vorbește de o vîrstă a treia a electronicii. Nu în sensul receptat de noi, cel cu părul alb astăzi, ci într-o succesiune pur și simplu care vrea să se situeze după lămpi și tranzistor. Provocarea au lansat-o joncțiunile Josephson, numite astfel după numele laureatului Nobel britanic, descoperitor al principiului ce i se aplică. E drept, supărat pe cîți bani trebuie să cheltuie, I.B.M. a închis porțile laboratorului, lăsînd fără obiect o întreagă echipă de cercetători.

Omul de bază în această afacere n-a disperat. El a părăsit saloanele firmei, dar nu și zidurile încă neterminate ale întreprinderii la care se înhămase. Drept care a creat o mică antrepriză. La nici patru ani își uimea foștii patroni, neinspirații, punînd în vînzare primele dispozitive bazate pe joncțiunile Josephson.

Noile materiale superconductoare au stîrnit entuziasm și pasiune. Se fac încercări pentru a folosi aceste joncțiuni — de 1 000 de ori mai rapide decît obișnuitul tranzistor cu siliciu — la construcția sistemelor radar. Sînt în curs experimentări cu unele produse din materiale superconductoare extrem de subțiri, considerate a fi dispozitivele semiconductoare de mîine, capabile să transmită de 100 de ori mai multe informații decît cele cunoscute. A fost făcut prototipul sirmei superconductoare. Pulsul căutătorilor se accelerează, ceea ce a furnizat asociația următoare : tehnologia semiconductorilor a dus la nașterea Văii Siliciului. Noii superconductori deschid perspectiva deschiderii Văii Oxizilor.

Primele companii care trag speranța să trăiască din oxizii metalici născători de superconductibilitate s-au și pus pe picioare. A fost deschis registrul de patente în materie. Așa cum, în mod sigur, proiectanții de computere își gîndesc deja computerele de mîine pe orizonturile deschise azi.

NEAGU UDROIU

Lumea se amuză

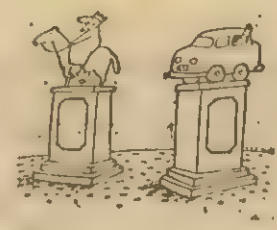

(După N.B.I. — R.D.G.)

Spre un destin groaznic

În lungul drum spre moarte, de la părăsirea căminului, împins cu baioneta de un jandarm horthyst și pînă la intrarea în camera de gazare împins cu patul automatului de un SS-ist, secvența cea mai dramatică a fost, pentru cei mai mulți, porțiunea străbătută pe jos — un kilometru... doi... patru sau șase — din ghetou și pînă la tren. Nici un supraviețuitor, indiferent prin cîte a trecut în lagărele de concentrare naziste, n-a putut uita niciodată umilitorul drum din ghetou pînă la gară. Dora Ferencz (Cluj) : „A sosit ordinul... Din trei în trei zile pleacă cîte un transport uriaș. Se împachetează cu febrilitate. Ne cramponăm cu disperare de fiecare cîrpă (...) Și asta ne va trebui, și asta (...). Cine știe, poate ne va apuca și toamna (...). Ne luăm rămas bun unul de la altul cu lacrimi în ochi. Rămîneți cu bine, scumpe rude, dragi prieteni ! La revedere ! Pleacă nesfîrșitele coloane înconjurate de cordoanele jandarmilor, însoțite de lovituri cu patul puștilor, de brutalități. Stringîndu-și cu încrîncenare boccelele, gîrboviți, în rînduri închise, ținîndu-și copiii de mînă, împingînd cărucioare cu prunci, pleacă evreii din acest ghetou blestemat ca, să sosească într-un loc și mai blestemat.

La al treilea transport ne vine și nouă rîndul. Am putea aranja să plecăm cu ultimul. Soțul însă a hotărît să nu ne opunem destinului. După agitate controverse, bagajele sînt gata. Rucsacul bărbatului meu cîntărește 50 de kg, al meu — 40, al fetiței — 25.

Cu certificat medical rezolvăm să luăm și două plapume cu puf, ceea ce ne face de-a dreptul fericiți. Luăm fiecare cîte două paltoane pe noi. Soarele din acel mai se credea în iulie. Fix la 12, după două ore de așteptare, coloana pornește. Cu gîtlejurile uscate, încovoiați sub povara bagajelor, mînați de jandarmi cu patul puștilor, însoțiți de „etichetările lor spirituale", pornim pe drumul de 4 kilometri de la fabrica de cărămizi la gară (...).

Am trecut prin nouă lagăre. Din Estonia pînă în Polonia. Din Prusia pînă în mijlocul Germaniei. Am cunoscut toate chinurile inchiziției (...). Am fost închisă în **Bunker**, am fost înhățată de cîini-lupi (...). Mărturisesc (...) că moment mai cumplit decît parcurgerea acelui drum de patru kilometri n-am trăit. Priveliștea umbrelor vălătucindu-se, a copiilor îmbrînciți (...), mulțimea de pături și rucsacuri aruncate în șanțuri ne spuneau că cei dinaintea noastră au renunțat la ultimele lor lucruri. Văd fața schimonosită a soțului (...), aud cum icnește fetița cînd jandarmul o izbește cu patul puștii. Soțul ne imploră să mai rezistăm un pic, trebuie să sosim în curînd. Sînt hotărîtă. Îmi voi căra bagajul să știu că mă prăbușesc sub el. Îi voi căra pentru că trebuie ! Haine pentru fetiță, alimente pentru fetiță. plapumă pentru fetiță ! Pentru fetița mea, care s-a înălțat spre ceruri prin coșul crematoriului de la Magdemburg, ca să acuze pe toți jandarmii „cu pene de cocoș la pălărie".

Otto Kornis, expediat la **Auschwitz** din același ghetou, își amintește :

„În sfîrșit, pornim !

Jandarmii s-au încolonat pentru constituirea patrulelor de însoțire. Fiecare grup de o sută de oameni e însoțit de doi jandarmi ; unul merge în față, altul în spate. Rîndurile noastre trec, cu pași leneși, prin fața jandarmilor, care își aruncă ochii spre noi ca niște păsări de pradă, pentru a ne smulge fără nici un drept, fără nici un ordin, tot ce putea fi smuls : de la unul un geamantan, de la altul un palton, de la al treilea un rucsac, declarat prea mare. Grămada lucrurilor confiscate creștea. În fine, am trecut și noi. M-a costat doar un mic geamantan, dar mama a început să înșiruie, tînguindu-se, conținutul, tot felul de lucruri fără de care ne va fi foarte dificil să ne descurcăm. Bagajele care ne-au rămas erau însă și așa groaznic de grele. După cîteva sute de pași n-am fi regretat dacă jandarmii ne-ar fi luat și alte lucruri. Am început să-i implorăm pe plutonierul de jandarmi din față să se oprească, să ne odihnim puțin, dar nici n-a vrut să audă de așa ceva. Eram uzi de sudoare ; umerii mă dureau, de parcă aș fi avut răni deschise, atît de greu mă apăsa rucsacul, picioarele deveniseră de plumb și totuși mergeam, mergeam, înaintam mereu. Sîntem încă departe ? ne întrebam unul pe altul, deși cunoșteam cu toții drumul și știam cît mai aveam de mers.

În intersecții erau mașați polițiști, totuși, la fiecare colț de stradă și în fiecare poartă stăteau oameni curioși care ne priveau în tăcere, dar cu mare interes. Mama nu s-a putut abține și l-a întrebat pe cîțiva : „E frumos, nu-i așa ? !" Dar cei întrebați au rămas muți, fără voce, nici măcar cu o strîmbătură n-au răspuns. Tăcerea lor vroia să spună „Nu este treaba noastră, nu noi am făcut-o, n-avem ce face".

Un copil a izbucnit în plîns lîngă mine, nu-și mai putea duce rucsacul. Mama a dezlegat curelele rucsacului, l-a ridicat și l-a așezat peste balotul ce-l avea în spate ; s-a încovoiat puțin și a încercat să pășească mai departe alături de noi. N-a fost în stare. Atunci a lăsat rucsacul să se rostogolească, l-a apucat de curele împreună cu fiul și au început să-l tragă după ei prin praful străzii.

La un moment dat, drumul nostru se curba. În clipa aceea am simțit că nu mă mai pot stăpîni, că leșin, că mă prăbușesc. În aceeași frîntură de secundă o femeie din spatele meu a țipat plîngînd disperată : „Domnule plutonier, un pic mai încet".

Ana Molnar : „Ne-au alungat pe unul din platourile ghetoului. Era 31 mai 1944. Pleca ultimul transport din Satu Mare. Presimțeam că e în joc viața noastră și pe mine nu mă interesa decît destinul familiei, nu-mi păsa de lucrurile de care trebuia să ne despărțim. Noua și frumoasa noastră casă, rodul muncii noastre de 30 de ani, tot ceea ce agonisisem împreună cu soțul într-un sfert de veac nu mă mai interesa. Numai să ne lase în viață, numai să rămînem împreună ! Restul nu conta. Au fost destui care plîngeau în hohote după fiecare lucru părăsit. Proprietăreasa noastră și-a luat rămas bun cu lacrimi în ochi de la florile din grădină și a fugit din coloană înapoi în casă să-și ascundă o oală nouă într-un colț de pod...

Probabil că oala aceea e și acum acolo, dar ea nu s-a întors, a înghițit-o crematoriul de la **Birkenau**.

Am ajuns în piață, am trecut prin cumplita verificare și frînți ne-am așezat pe baloturi, așteptînd plecarea.

Eram aproape leșinați din cauza canicule. Așteptarea devenise insuportabilă.

În sfîrșit, coloana s-a pus în mișcare. Ne-am aruncat bagajele într-o căruță pe care soțul meu și cu alți bărbați au împins-o cu greu pînă la gară. Între cei ce se opinteau, se afla și proprietarul casei noastre din ghetou, locotenent în rezervă, care luptase de-a lungul a patru ani în primul război mondial. Își pusese ostentativ pe haină toate cele opt decorații pe care le obținuse atunci. Lasă să vadă lumea ce apreciere i se dă celui care a luptat eroic.

În spatele vehiculului, ginerele împingea un cărucior de copii plin cu tot felul de lucruri care n-au încăput în căruță. Eu și fiica mea Agi ne tîram în spatele lor, încovoiate sub povara lenjeriei de pat făcută balot și a rucsacurilor. În mîini — genți burdușite.

Pe acest drum amarnic — la fel ca muribunzii în ultimele lor clipe — ne-am retrăit în gînd întreaga viață. Ne-am luat rămas bun de la orașul în care ne-am născut, am crescut, ne-am clădit un cămin și am fost fericiți.

Aici își dorm somnul de veci cei dragi nouă, bunicii și străbunicii și totuși ni s-a spus că aceasta nu-i patria noastră. Trecînd pe lîngă cimitir, mi-am luat cu invidie rămas bun de la morți. Ce bine e de ei, îmi ziceam, — se odihnesc între flori, fără să știe ce se întîmplă, în timp ce noi, umiliți, ultragiați, ne tîrîm cu genunchii tremurînd spre un destin groaznic.

OLIVER LUSTIG

NOTA REDACȚIEI

Cu acest al 50-lea episod încheiem publicarea fragmentelor din Jurnalul însingerat al lui Oliver Lustig, încredințați că astfel vom oferi cititorilor putința de a avea bucuria multor pagini inedite și în volumul cu același titlu ce va apărea în curînd la Editura Militară.

Universiada '87

De la trimişii noştri speciali la Zagreb, OCTAVIAN ŞTIREANU şi VICTOR RĂDULESCU

CONFIRMARE A VALORII SPORTULUI ROMÂNESC

Paula Ivan a încheiat cursele de 1 500 m şi 3 000 m în stil de mare campioană

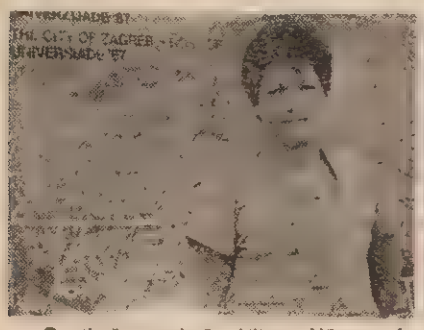

O atletă completă : Liliana Năstase, învingătoare în aspra întrecere a celor şapte probe

Marieta Ilcu se întoarce la Hunedoara cu o medalie de aur şi-o hazoasă veveriţă Zagi

13 sportivi, 13 finale, 13 medalii : eficienţă maximă sau un număr care n-a purtat deloc ghinion lotului de caiac-canoe (antrenat de Nicuşor Eşanu, omul „în plus" din această fotografie)

Palmares

MEDALII DE AUR : Noemi Lung (200 m liber, 200 m mixt, 400 m liber, 400 m mixt, 800 m liber) ; **Anca Pătrăşcoiu** (100 m spate, 200 m spate) ; **Aurel Macarencu** (canoe simplu, 500 m şi 1 000 m) ; **Luminiţa Munteanu şi Mariana Ciucur** (caiac dublu) ; **Munteanu, Borcănea, Ciucur şi Nădejde** (caiac patru) ; **Daniel Stoian, Angelin Velea** (caiac dublu) ; **Liliana Năstase** (heptatlon) ; **Paula Ivan** (1 500 m şi 3 000 m) ; **Marieta Ilcu** (lungime) ; **Maria Sava** (schif, categ. uşoară) ; **Marioara Popescu** (schif simplu) ; **Doina Ciucanu, Anişoara Minea, Anişoara Bălan, Veronica Cogeanu** (schif 4 vise) ; **Vasile Tomoioagă, Dragoş Neagu, Dorel Năstase, Valentin Robu, Florin Micu** (schif 4+1 rame) ; **Dănuţ Dobre, Dimitrie Popescu** (schif dublu, rame).

MEDALII DE ARGINT : Anca Pătrăşcoiu (200 m şi 400 m mixt fluture) ; **echipa feminină de gimnastică (Szabo, Culina, Rus, Tănase) ; Ecaterina Szabo** (sărituri şi birnă) ; **Tecla Borcănea** (caiac simplu) ; **Stoian — Velea** (caiac dublu) ; **Ionel Leţcae** (caiac simplu) ; **Lehaci, Andriev** (canoe dublu) ; **Nicoleta Căruţaşu** (400 m garduri) ; **Mitica Junghiatu** (800 m) ; **Armăşescu — Chelariu** (schif dublu feminin).

MEDALII DE BRONZ : Noemi Lung (200 m fluture) ; **Ionel Leţcae** (caiac simplu) ; **Lehaci, Andriev** (canoe dublu) ; **Leţcae, Constantin, Popa, Feodosei** (caiac patru) ; **Leţcae, Feodosei, Popa, Poiocoşer** (caiac patru) ; **Melania Rus** (sărituri şi sol) ; **ştafeta 4X200 m liber (Lung, Pătrăşcoiu, Palencsar, Toth) ; Sorin Matei** (înălţime) ; **Mitică Junghiatu** (1 500 m).

Un semn al bucuriei şi triumfului vă adresează de pe apele lacului Jarun Doina Ciucanu, Anişoara Minea, Anişoara Bălan, Veronica Cogeanu.

Cea de-a 14-a ediţie a Universiadei de vară s-a încheiat la Zagreb într-un deplin succes. Cînd spun asta, mă refer şi la reuşita organizatorică, dar mai ales la evoluţia strălucită a sportivilor noştri studenţi care au reuşit să obţină 43 de medalii : 21 de aur, 12 de argint şi 10 de bronz. Este un palmares mai mult decît remarcabil, care plasează ţara noastră pe locul trei în clasamentul general pe naţiuni, după Statele Unite ale Americii şi Uniunea Sovietică. Valoarea acestui bilanţ al delegaţiei noastre este cu atît mai mare cu cît el a fost obţinut la numai cinci discipline (din 12, cîte au figurat în programul întrecerilor) şi în condiţiile unui număr record de participanţi (peste 6000 de sportivi din 129 de ţări). Chiar şi numai aceste elemente ne determină să subliniem dintru început minuţiozitatea analizelor premergătoare, seriozitatea şi responsabilitatea în care s-au desfăşurat toate preparativele participării noastre la această Universiadă.

Întrerupsesem corespondenţa noastră din numărul trecut în momentul cînd delegaţia noastră obţinuse 13 medalii de aur, 10 de argint şi 8 de bronz, înainte de a intra în concurs „valul" atleţilor şi canotorilor. Spre cinstea lor, aceştia au completat palmaresul pînă la cotele amintite mai sus, întregind astfel imaginea dominantă aici conform căreia românii au fost de departe cei mai buni în probele la care au participat. Sugestivă este în această privinţă performanţa canotajului care a ciştigat cinci medalii de aur şi una de argint la cele şase finale ale disciplinei ! Iată şi numele învingătorilor : **Maria Sava** (schif simplu, categoria uşoară) ; **Marioara Popescu** (schif simplu) ; **Anişoara Bălan, Veronica Cogeanu, Doina Ciucanu, Anişoara Minea** (echipajul de 4 vise) ; **Valentin Robu, Dorel Năstase, Dimitrie Popescu, Vasile Tomoioagă + Florin Micu** (echipajul de 4+1 rame) ; **Dragoş Neagu, Dănuţ Dobre** (schif, 2 f.c.). Argint a obţinut echipajul feminin (2 rame) **Armăşescu-Chelariu.**

Atletismul românesc a obţinut la această Universiadă lauri mai mulţi decît la oricare altă competiţie : 4 medalii de aur, 2 de argint şi 2 de bronz. De larg ecou s-a bucurat aici performanţa Paulei Ivan, dublă învingătoare în probele etalon ale turelor de pistă, 1500 m şi 3 000 m. Confirmînd tradiţia atletismului nostru feminin în cursele de semifond şi fond, Paula Ivan este de acum o certitudine a acestor probe, continuatoare de prestigiu a performanţelor Maricicăi Puică sau Doinei Melinte. În cea mai completă probă a atletismului feminin, heptatlonul, învingătoare a fost, de asemenea, o româncă, Liliana Năstase, iar la lungime, în frumoasa tradiţie a Vioricăi Viscopoleanu, Anişoarei Stanciu sau Vali Ionescu, a triumfat Marieta Ilcu, sportivă din Hunedoara care a încheiat cu medalie de aur „parcursul" de regularitate al sportivilor noştri la această Universiadă. Mitica Junghiatu a obţinut un preţios „argint" la 800 m, învingătoare fiind marea favorită a publicului iugoslav, Svobodanka Colovici sportiva care la festivitatea de deschidere depusese jurămîntul în numele tuturor participanţilor la întreceri. (Tot pe Mitica Junghiatu a despărţit-o numai o sutime de secundă de o altă medalie de argint, la proba de 1 500 m). În sfîrşit, nu putem omite rezultatul de „bronz" al lui Sorin Matei, 2,30 m la înălţime, adică tot atît cît au sărit laureaţii cu aur şi argint, dar cît n-au sărit, de pildă, foştii recordmeni mondiali Paklin, Zhu Jian şi Povarniţin.

În încheiere au fost 12 zile de pitoresc, frumuseţe şi concordie universală. Dar marele merit al acestei manifestări constă în faptul de a nu fi rămas cantonată în perimetrul competiţiilor sportive. La Universiada '87 au fluturat 129 de drapele naţionale — mai multe puţind fi văzute la un loc poate numai cu prilejul Adunărilor Generale ale O.N.U. Comparaţia n-a părut deloc forţată pentru că Universiada '87 n-a fost — nu putea să fie — numai o competiţie sportivă : a fost numele propriu al unui complex de manifestări în care s-au abilitat şi reafirmat idei subsumate inspiratului generic „Tineretul lumii pentru o lume a păcii !".

Desigur, acest tineret al lumii s-a reunit aici pentru a se întrece la diferite ramuri sportive. Dar mai presus de bilanţuri şi statistici, de rezultate rămase în catastife, întreaga manifestare a generat un mesaj, a exprimat o tendinţă, a prilejuit afirmarea cu putere a dorinţei de pace, prietenie şi colaborare de care este animată tînăra generaţie de pretutindeni. Că sportul capătă tot mai multe conotaţii politice în lumea contemporană a devenit deja un truism. Nu mai departe decît la această Universiadă s-a putut consemna o „escaladare" a acestui fapt, şi anume gestul în premieră al unui secretar general al Naţiunilor Unite de a participa oficial la o competiţie sportivă, adresînd cu acest prilej şi un emoţionant mesaj tineretului lumii. Cu aceeaşi atenţie şi deosebit interes a fost tratată competiţia studenţilor sportivi de preşedintele unui alt larg for internaţional, Comitetul internaţional Olimpic. Atenţia acordată, chiar şi cu acest prilej sportiv, de opinia publică internaţională tinerei generaţii universitare vrea să semnifice încrederea pe care oamenii o au în cerebralitate, în raţiune, în inteligenţă şi gîndire, adică în „armele" tinerilor în lupta lor pentru o lume mai bună şi mai dreaptă. Acest mesaj promovat cu străluciri de toate manifestările adiacente Universiadei a constituit o veritabilă cutie de rezonanţă în care acordurile „Gaudeamus"-ului au reverberat cu un plus de solemnitate.

Un campion mondial al arbitrajului

Vom reveni, în aceste rînduri, la Campionatele mondiale de box—tineret de la Havana, unde, cum știți, delegația României a obținut două titluri supreme, prin Mihai Leu, la categoria ușoară, și semiușorul Francisc Vaștag. Cu două medalii de aur, țara noastră s-a situat pe locul trei în clasamentul oficial pe puncte (după echipele complete ale Cubei și U.R.S.S.).

Recent am primit și buletinul-bilanț al campionatelor, unde am putut constata că am mai obținut un titlu suprem, sui-generis, cel de „campion mondial al arbitrilor". Expresia, neobișnuită, are acoperire în cifre, în statistici. Pentru prima dată la o astfel de competiție a fost alcătuit, pe baze obiective, un clasament al arbitrilor-judecători (sub controlul juriului de control), primul loc fiind ocupat de românul **Dumitru Banciu**, care a avut o evoluție fără greșeală, în toate cele 24 de meciuri în care s-a aflat în juriu. Aceasta înseamnă că în nici una din deciziile oficialui nostru nu a avut opinie contrară rezultatului de pe ring. Normal, veți spune, dar același clasment cuprinde arbitri care au greșit de 5, 6 sau chiar șapte ori! Așa încît, titlul pe care l-am evocat nu mai pare doar o figură de stil.

Ne-am adresat, firește, arbitrului Dumitru Banciu, care, în calitate de membru al biroului federal, a fost și conducătorul micii noastre delegații la Havana. Mai întîi, despre băieții noștri: „Despre valoare nu mai este nevoie să vorbim, în cazul celor doi campioni mondiali. Altceva aș vrea să subliniez disciplina, civilitatea întregii delegații. Avem o generație de tineri boxeri de bun nivel sportiv, dar și oameni de caracter, ascultători, receptivi la sfaturile capabilului antrenor Relu Auraș. Acesta, dealtfel, îi cunoaște de multă vreme, ca și pe ceilalți membri ai lotului de perspectivă (cu multe alte elemente de valoare) și ar trebui să-și continue munca de creștere a lor". Nivelul competiției? „Foarte înalt, nu încape nici o discuție, la Havana fiind prezenți, e o opinie unanimă, mulți din viitorii campioni olimpici, poate chiar în 1988. Contrar pesimismului multora, boxul, se poate spune acum, se află în mare progres, și cu atît mai mult apare strălucirea (iertați-mi aparenta lipsă de modestie) succesului nostru. Acești tineri posedă într-un grad înalt toate procedeele tehnice, tactice, sînt bine pregătiți fizic, bine selecționați". În această ordine de idei, am întrebat, ce mai au de învățat cei doi proaspeți campioni mondiali români. „Leu, un pugilist tehnic și inteligent, trebuie să se arate mai combativ, mai «rău». Cu aceasta, trecerea lui la seniori se va face fără probleme, pentru că, repet, știe box ca un pugilist matur. Despre Vaștag, mai puține de spus. Este un boxer complet, cu toată gama loviturilor, are «punch», conduce bine meciul. Poate ar fi nevoie de mai multă atenție (se știe tare și atunci nu-și face probleme cînd intră la schimburi), perfecționarea, altfel spus, a sistemului de apărare. Să încheiem: avem o generație excelent dotată. Să o ajutăm să crească pînă la... primele trepte ale podiumului marilor competiții internaționale".

LUCIAN OPREA

Singurul regret

S-a născut acum 76 de ani la Londra într-o familie cu 4 fete. În acte este trecută cu numele de Lilian Alicia Marksva, dar este cunoscută sub acela de Alicia Markowa. Avea doar 10 ani cînd marele Serghei Diaghilev a remarcat-o, iar la 14 ani era cea mai tînără membră a Baletului rus. I s-a cerut doar să-și schimbe numele, să-l facă să sune rusește; pentru a preîntîmpina neîncrederea publicului față de posibilitățile de realizare a unei englezoaice în sfera baletului. Prin tot ceea ce a realizat a demonstrat contrariul. Plină de energie și vitalitate continuă să administreze Royal Ballet, este președinta Festivalului de balet de la Londra și chiar predă la Royal Ballet School. Îi place tot ceea ce ține de clasic. În casa în care locuiește din anul 1949 are la loc de cinste două scaune împletite, care au aparținut inegalabilei Anna Pavlova. Cînd în anul 1931 a murit Anna Pavlova mobila i-a rămas garderobierei sale Manya care i-a dat-o lui Alicia Markova. Markova a păstrat doar scaunele donînd restul mobilei lui Royal Ballet School. Rolurile cele mai îndrăgite sînt cele din Lacul lebedelor și Giselle care îmbină cel mai bine tehnica cu emoția. Consideră că acum în balet se pune mai mult accent pe latura tehnică în dauna emoției. Amintindu-și de perioada pionieratului baletului povestește despre interminabilele călătorii cu trenul cîte 8 în compartiment. A zburat în anul 1932 cu avionul pe ruta Londra—Paris pentru a putea ajunge la timp în Spania unde avea un spectacol. Pe vremea aceea pasagerii trebuiau să-și pună vată în urechi (din cauza zgomotului), iar scaunele erau foarte incomode. Privind înapoi, după o viață închinată baletului, o încearcă doar regretul de a nu fi avut copii.

DAN DĂNUȚ DORU

Racul

VIRGIL MILITARU

Fum fără foc?

Tot mai mulți cărbuni sub oala în care fierbe fotbalul: se întețește focul, se răspîndește fumul... ● Liliac la Steaua ● O tentativă de salt din divizia B direct în cupele europene: Lucaci, mijlocaș de acoperire de la C.S.M.U.T. Arad are dezlegare pentru Steaua, dar dorește să joace la Sportul studențesc. ● Dinamo se află în turneu doar cu (deocamdată) o singură noutate: Ghoorghe Radu de la Progresul-Vulcan ● Ignat, Popovici și Zarlosu, toți din anturajul Sportului studențesc, au plecat brusc pe litoral. În „schimbul" lor a venit în București, Stere, cu două dezlegări: pentru Victoria și pentru Sportul studențesc ● Este de urmărit acest Stere despre care se spune că ar fi un Hagi II ● Tot cu Victoria în turneu s-ar afla Vaișcovici, C. Solomon și altă mare speranță Timiș (acesta din urmă avînd dezlegare pentru echipa din Regie) ● De bun augur acest asalt al tinerilor spre cupele europene ● Între ei se află și Țîrlea: fără să joace în divizia A (numai la C.S.M.U.T. Arad), ar putea să joace direct în Cupa U.E.F.A., cu Sportul studențesc ● La Arad au plecat Stoichiță, Dumitru Popescu și Șerbănică: echitabil, față de asa-zisele „schimburi" care au numai „dus", nu și „întors" ● Lazăr și Pavel, din Rîmnicu Vîlcea, ar fi dați admitere la facultate în Timișoara ● Toți candidați la studențește, dar în Craiova, ar fi Crișan (un tînăr portar din Arad) și Vancea (vîrf de atac la Jiul) ● Eftimie, de la F.C. Olt, s-ar fi răzgîndit în ultimul moment, retrăgîndu-și actele tot de la o facultate craioveană ● Moise, portarul lui Poli Timișoara, proaspăt inginer mecanic, a fost repartizat în județul Dolj ● Pe Bolba l-a apucat subit dorul de meleagurile natale — de Satu Mare, acolo unde Olimpia a fuzionat cu Unio ● Tot în nordul natal a „descălecat" Terheș, cu diploma în buzunar, dar cu dezlegare pentru Brașov ● Poli Timișoara ar vrea să sune adunarea veteranilor Manea și Rosca, în prezent la Arad și, respectiv, Bocșa ● „Plusuri" de promovarea echipei A.S.A., Condum a preluat frîiele Bihorului. Va reuși a doua promovare consecutivă? ● Premise pentru continua ascensiune a Morenilor: Butufei, Nica și Văidean ● Preda, Pologea și Vicențiu Iorgulescu vor completa lotul echipei-surori, Sportul „30 Decembrie" ● Tot acolo ar vrea să găsească adăpost și Sames și Dudu Georgescu, dar tînărul antrenor Nicolae Tănăsescu merge pe mîna tinerilor ● La F.C. Olt antrenor va fi, se pare, Paul Popescu ● La Buzău — Nicolae Lupescu ● La Vîlcea — Grosu, de la Brăila ● Un cuplu inedit și ambițios pe banca tehnică a Argeșului: Florin Halagian, Ion Voica ● La Petrolul a fost chemat ca antrenor fostul jucător ploieștean Constantin Moldoveanu ● La Bistrița, Cernălianu ● Mateianu, la Turnu Severin ● Nu numai jucătorii și antrenorii se transferă, ci și conducătorii de cluburi: Romeo Pașcu de la Oradea, la Brașov, iar Dumitru Dragomir, de la Brașov, va activa, se pare, în conducerea clubului Victoria București ● Achim, de la Argeșul, se pregătește la Cîmpulung Moldovenesc, cu Sportul studențesc. Pitestenii caută, „la schimb", un mijlocaș de acoperire sau un vîrf de atac ● Un mare (sau, în orice caz, prestigios) turneu internațional este pe cale de organizare în București. Vom reveni cu amănunte la momentul potrivit ● S.C. Bacău — o reciprocitate de turneu în Polonia. Poli Timișoara — alta, în Ungaria sau Iugoslavia ● Steaua s-a reunit luni, apoi a plecat la Forban: liniștea înaintea marilor bătălii... ● Cornel Dinu revine în divizia A pe filiera Tîrgu Mureș ● Constantin la Constanța ● Jiul și Vîlcea, în seria a II-a a diviziei B. ● La olimpici, Halagian, care se va ocupa, desigur, și de F.C. Argeș ● Pe 19 august, un meci de verificare a echipei olimpice în compania selecționatei similare a Bulgariei ● Iar pe 2 septembrie, în preziua meciului oficial cu Danemarca, prima reprezentativă va susține un amical cu Polonia, la Bydgoscz ● Ori va fi o verificare utilă, dar atunci nu vor rămîne la olimpici cei care au drept de loc aici (Belodedici, Bumbescu s.a.), ori vom prezenta o formație diferită de cea care va juca în Albania și Austria, dar vom întări în schimb olimpicii. E bine și-așa... ● Finala Cupei campionilor se va disputa la Stuttgart, iar cea a Cupei cupelor — la Strasbourg ● Începînd cu ediția din toamnă, este prevăzut controlul antidoping la jocurile din cupele europene ● Între 29 iulie — 2 august va avea loc la Orșova o consfătuire cu toți arbitrii divizionari A, la care vor participa și invitați din străinătate. Teoria ca teoria, dar practica ne omoară...

(O. ȘTIRE)

Toată lumea face sport

● O situație curioasă în acest sezon european al transferurilor: toate cele trei cîștigătoare ale cupelor europene la fotbal și-au pierdut vedetele! Și toate au luat drumul Italiei. F.C. Porto l-a cedat cunoscutei formații peninsulare Ascoli pe brazilianul Casagrande (deținătoarea „Cupei campionilor europeni" era cît pe-aci să-l piardă și pe algerianul Madjer, în beneficiul unei tot alte celebre formații franceze, tot din jumătatea a doua a clasamentului), Ajax Amsterdam l-a cedat pe Van Basten lui A. C. Milan (Gullit a hotărît să rămînă, totuși, în Olanda, la PSV Eindhoven, mai aproape, totuși de „Cupa Cupelor"), iar Göteborg s-a despărțit de Hysen, care a plecat la Florența. „Tîrgul de vară" oferă și astfel de surprize. ● Cercetarea arhivelor oferă, nu o dată, infirmări ale unor informații devenite loc comun și pentru cei mai acerbi statisticieni. Iată una dintre afirmațiile cu aer de axiomă: americanul Carl Lewis a reușit să-l egaleze pe compatriotul său sau Jesse Owens, primul atlet care a cucerit patru medalii la Jocurile Olimpice. Numai că nu Owens a realizat primul o asemenea ispravă! Performanța de referință poate fi găsită în statisticile Olimpiadei de vară din... 1900, iar autorul ei se numește Alvin Kraenzlein, student al Universității Pennsylvania, care, la Paris, în timpul celei de-a doua ediții a J.O., a terminat învingător în patru probe atletice: 60 m plat, 110 m garduri, 200 m garduri și săritura în lungime (pe atunci se numea săritura în lățime!).

Pentru a rămîne în domeniul statisticilor, să amintim că „Guinness Book" consemnează în dreptul recordului de titluri la o singură ediție pe înotătorul Mark Spitz, de 7 ori medaliat cu aur la J.O. din 1972, de la Munchen. ● „Dorința de a învinge" este ultimul film avîndu-l ca protagonist pe cîntărețul italian Gianni Morandi, specializat, cum știți, în (melo) drame. De data aceasta, pelicula are subiect sportiv, eroul principal fiind un campion mondial de raliuri. Părăsit de soție (Catherine Spaak), Marco-Gianni Morandi își găsește consolarea în victorii automobilistice... ● Decesul neașteptat al baschetbalistului Leu Bias, de la Maryland, una dintre vedetele campionatului profesionist al S.U.A., a agitat lumea sportului american. Cauza morții: stupefiantele. Imediat după aflarea știrii, Micael Jordan, de la Chicago Bulls, a lansat o campanie antidrog: „Stupefiantele ruinează baschetul american. Trebuie să facem ceva pentru a evita ca sportivii noștri cei mai buni să ia această cale fără ieșire", a declarat Jordan, fost căpitan al reprezentativei americane campioană olimpică. ● Președintele clubului italian de fotbal Ascoli, Constantino Rozzi, a alcătuit o selecționată a jucătorilor străini care au evoluat în calcio: Passarella, Branco, Edinho, Briegel, Junior, Laudrup, Platini, Maradona, Brady și Boniek. În poartă, în lipsă de altceva, Rozzi l-a ales pe Silvano Martina, deși italian stă la sută, dar născut la Sarajevo.

(L.O.)

Civilizația sportului

Antrenorul pleacă, jucătorii rămîn

„Care dintre obișnuiții stadioanelor n-a auzit vreodată „sentința" ANTRENORUL E DE VINĂ!, pronunțată — de obicei — cu aer atotștiutor, la sfîrșitul unela sau alteia dintre întrecerile sportive? A devenit aproape un fapt obișnuit ca, în cazul unui eșec, toate privirile să se îndrepte întrebătoare — putem adăuga, chiar acuzatoare — spre antrenor. El este vinovatul că echipa nu a cîștigat!

Pe de altă parte, cînd victoria surîde, toată lumea — suporteri, conducători și inclusiv antrenorul — îi felicită pe sportivi. Foarte bine. Dar lui, antrenorului, care a contribuit în mod serios la realizarea succesului, rar dacă i se adresează vreo felicitare. Cu alte cuvinte, s-a încetățenit, din păcate, prin colectivele noastre sportive, un obicei: în caz de victorie, sportivii și numai ei sînt cei care au realizat victoria; în schimb, antrenorul este vinovat de înfrîngere... Să recunoaștem că este un obicei prost. Nu de alta, dar fără să băgăm de seamă, autoritatea antrenorilor și convingerea cu care ei lucrează scad simțitor, în timp ce perspectiva muncii lor — și implicit a sportivilor de care se ocupă — se îngustează văzînd cu ochii."

Aceste rînduri au fost scrise de regretatul ziarist sportiv Călin Antonescu în anul 1986!

Au trecut 30 de ani și practica schimbării antrenorilor nu a dispărut, dimpotrivă a căpătat proporții îngrijorătoare, așa numita „sarabandă" a antrenorilor de fotbal, de exemplu, devenind o modă.

Sîntem în 1987 și lupta pentru stabilitatea antrenorilor rămîne o eternă necesitate, mai ales că în ultima vreme și sportivii — cei certați cu munca și disciplina — au început să hotărască schimbarea antrenorilor (Vezi cele întîmplate recent la Oradea, unde după meciul Politehnica Timișoara — F.C. Bihor — 0—2 în care echipa pregătită de Viorel Mateianu a cîștigat clar derbiul seriei a III-a din divizia B, a urmat un F.C. Bihor — Olimpia Satu Mare — 1—1 „hotărît", se zice, de cîțiva jucători orădeni și în loc să fie pedepsiți „păpușarii" — vorba lui Constantin Teașcă — a fost destituit... antrenorul Mateianu!). Poate ar trebui reamintită expresia — „de referință" socotim — a jucătorului Ion Dumitru (Liță) folosită într-o „conversație" cu mai-tînărul Balaci: „Te lași tu Ilie, să te frece Piticu?" (n.n. — E vorba tot de un antrenor). Această expresie „concentrează" în cîteva cuvinte o întreagă maladivă mentalitate! Să nu uităm că fără „frecatul" Piticului, Balaci n-ar fi ajuns niciodată ceea ce a ajuns în fotbalul românesc. Și să nu uităm că acolo unde antrenorul a fost împiedicat să-și „frece" elevii, nu s-a ales nimic din aceștia. Să ne amintim că sportivii care au dorit cu adevărat să devină „mari", nu numai că s-au lăsat „frecați" de antrenorii lor, dar s-au mai... frecat și ei înșiși în orele lor libere, perfecționîndu-și cunoștințele și procedeele. Trebuie amintită din cînd în cînd și înțelepciunea strămoșilor noștri înmagazinată în expresia „per aspera ad astra" („Pe căi aspre spre stele"; cu alte cuvinte, calea spre reușită e presărată cu greutăți și numai prin străduințe anevoioase — per aspera — putem ajunge la izbîndă, la lumină — ad astra).

Pledoaria lui Călin Antonescu trebuie în permanență reluată împrospătată neîncetat pentru memoriile refractare. Iar conducătorilor din fotbal, care de multe ori fraternizează cu jucătorii (în sensul rău al cuvîntului), să le amintim că — în economie — statul plătește angajaților un spor la retribuție pentru a le asigura continuitatea, permanența în aceeași unitate. Ceea ce nu ar fi deloc rău să se petrecă și cu angajații din sport (antrenori, conducători etc.). Pentru că numai astfel le putem pretinde rezultate. Dacă vom lăsa sportul, fotbalul, să trăiască în afara normalului, dac-l vom lăsa să-și creeze un statut bazat pe nefiresc, orice pretenție de la el nu poate fi decît nefirească.

CRISTIAN ȚOPESCU

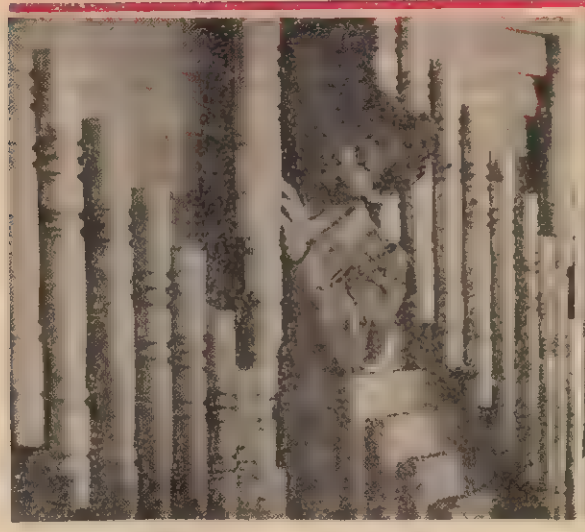

1 — Prestigiul în lume cu calitate superioară se păstrează, ne spune Vasile Cenuşă, şeful Controlului tehnic al calităţii.

2 — Planşeta — locul în care fantezia îmbracă rigorile cele mai concrete ale exigenţei.

3 — Aici, la Rădăuţi, policalificarea nu este doar o pretenţie ; ea a întîlnit gîndirea şi creaţia tehnică.

Un răspuns la nevoia de frumos şi de confort a lumii de azi

Mobila de Rădăuţi

Pe piaţa internaţională e ora şi moda mobilei stil. Lumea de azi e ciudată, în timp ce cumpără videocasetofoane şi roboţi, în timp ce escaladează Luna, îşi mobilează interioarele gen „autre époque". Asta se cere, asta se vrea, asta se face! Unul din centrele mult căutate pentru o asemenea „manufactură" de preţ este oraşul românesc din nordul Moldovei, Rădăuţi, unde tradiţia tîmplarilor în mobilă a luat formele unei mari industrii. Acum, în miez de vară şi în miez de iulie, Întreprinderea de prelucrare a lemnului Rădăuţi împlineşte 25 de ani de existenţă, în fapt, destul de puţin raportaţi la faima creată şi la tradiţia pe care, la rîndu-i, şi-a făurit-o. A început cu mobilă cubistă, cu mobila Secolului XX, şi a metamorfozat-o, odată cu gustul modei şi al omului contemporan. Virtutea esenţială a acestui colectiv este rapiditatea adaptării la cerinţele pieţii, apoi, calitatea. Cine trece astăzi pe lîngă porţile fabricii bucovinene, poate să înveţe „pe viu" geografia globului pămîntesc, după firmele spre care se îndreaptă lăzile uriaşe, conţinînd dulapuri flamande, fotolii veneţiene, scaune Biedermeier, biblioteci Chippendale, şufragerii rustic francez, rustic olandez ori rustic românesc... Aproape integral producţia ei este contractată de parteneri străini din mai toate ţările europene, ca şi din multe altele de pe toate meridianele, cum ne informează directorul, ing. Constantin Diaconescu. De cîţiva ani sînt fruntaşi pe ramură. În 1985 au fost distinşi cu Ordinul Muncii, clasa I, în 1986, au cucerit locul I pentru calitate. De 8 ani în fabrică, de 2 — director, a preluat conducerea într-un moment dificil, într-o scădere a producţiei faţă de plan. Un an de zile, oamenii l-au „testat", l-au probat. I-au pus la încercare nu atît competenţa profesională, în cei 6 ani din urmă şi-o dovedise, ci omenia, capacitatea de a înţelege oameni, capacitatea de a înţelege că producţia se realizează cu ei şi prin ei. A început astfel cu o matematică mai exactă a acordului global şi cu exigenţa asupra calităţii. Aici se văd „nodurile" şi „fisurile" organizării, deciziei, calificării, conştiinţei. De aici — reorganizare, — decizii noi şi transformarea fabricii în şcoală pentru toţi. Toţi, după orarul de muncă, s-au aşezat în bănci să înveţe mai mult şi mai bine meserie, conducere, politică, informatică, economie, contabilitate, totul avînd legătură cu producţia lor şi, de bună seamă, cu buzunarele proprii. Vasile Cenuşă, un meseriaş-artist, un sculptor neîntrecut, dar şi o inteligenţă aparte a fost trecut la atelierul de prototipuri, participînd direct la creaţie, la opera-primă ce pleacă în expoziţiile de mostre pentru contractări. În alte locuri-cheie se află muncitori ca Vasile Chifan, unul dintre laureaţii pe ţară ai concursurilor profesionale ale tîmplarilor în mobilă, ori ca maistrul Mircea Moraru, şeful unei secţii-etalon. Familii întregi de meseriaşi de elită, ca Moraru şi Maftei, îşi transmit flacăra de 3 generaţii în aceeaşi fabrică. Lăcătuşul mecanic Vasile Cotoi, secondîndu-l pe inginerul Gheorghe Păpuşoiu, a realizat o „maşină de tăiat elemente de masiv în unghiuri şi dimensiuni reglabile" cu performanţe egale faţă de cele mai bune existente pe plan internaţional dar fără să consume un leu valută. Arta mobilei înseamnă azi, desigur, tehnică, productivitate, ingeniozitate ştiinţă. Inginerul chimist Mihai Giosan asigură din laboratoarele întreprinderii o serie de lacuri, diluanţi, răşini, pelicule de acoperire, nuanţe coloristice şi tot felul de „secrete" care dau fineţe şi eleganţă mobilei de Rădăuţi.

Sentimental şi sensibil la cotele omului care a înălţat (şi înalţă) cotele întreprinderii, Ştefan Bercea preşedintele comitetului sindicatului, deapănă istoria celor 25 de ani, într-un mod particular. Deţine, a alcătuit de-a lungul vremii, o „arhivă documentară", spune, mai curînd, o arhivă sentimentală, am zice, adunată într-un „album de fabrică", într-un teanc de fotografii, din care „citeşte" admirabile biografii. Suprapuse, compun biografia comună a unei întreprinderi, unde totul începe şi se desăvîrşeşte prin dragoste şi respect.

CICI IORDACHE-ADAM ■
Fotografii de
ELENA GHERA ■

– Pentru mobila stil un magazin bine stilat chiar în oraşul producătorilor.

– Pe agenda fiecărei zile – exportul – grija cea mai importantă !

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publicişti-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Ştiinţă : 21 28 ; Cultură-învăţămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetăţeneşti : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audienţe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacţie : 21 23 ; Secretariat redactor şef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41505

flacara
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste
anul XXXVI
31 (1 676) VINERI 31 iulie 1987

Dialog la nivel înalt româno-elen

Comentariul în pagina 2

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

într-o nouă vizită de lucru pe şantierul primei centrale nuclearo-electrice româneşti

● Vizita a prilejuit o examinare aprofundată a stadiului construcţiei primei centrale nuclearo-electrice a ţării, prevăzută cu 5 reactoare, fiecare avînd o putere de 700 MW

● Avînd în vedere complexitatea şi marea importanţă a acestui obiectiv economic, secretarul general al partidului a atras atenţia asupra răspunderii deosebite privind asigurarea de agregate, instalaţii, echipamente de cea mai bună calitate

● Măsuri pentru asigurarea, în continuare, a celor mai bune condiţii de muncă şi viaţă, constructorilor, tuturor oamenilor muncii şi a locuitorilor din Cernavodă

Comentariul în pag. 3

Cu poporul, pentru popor

Aspiraţie şi certitudine

Dacă i s-ar cere un bilanţ pentru apropiata campanie electorală, mai mult ca sigur Gheorghe Anghel ar răspunde cu invitaţia la o plimbare prin oraş, convins fiind că noua înfăţişare a urbei ar vorbi mai bine şi mai edificator. N-ar invoca, probabil, nici înaltele distincţii primite de consiliul popular al oraşului Caracal pentru rezultatele pe 1985 şi 1986 în întrecerea naţională de gospodărire a localităţilor ţării. Sînt primele decoraţii din istoria acestui oraş, şi n-aş putea pune doar pe seama unei coincidenţe faptul că ele au fost obţinute chiar în cei doi ani de cînd Gheorghe Anghel este primar aici. A început această muncă în octombrie 1984, cînd oraşul îşi avea, desigur, un ritm al lui, inaugurat cu nici două decenii în urmă, odată cu apariţia primelor unităţi economice. Mai întîi s-a înfiinţat I.S.C.I.P.-ul, apoi I.P.I.L.F.-ul, apoi întreprinderea de vagoane, apoi cea de tricotaje, apoi fabrica de mobilă, apoi întreprinderea de anvelope, apoi staţiunea de cercetări agricole. Toate acestea, construite şi puse în funcţiune într-un timp extrem de scurt, au trezit oraşul la viaţă, făcînd din Caracal o aşezare în care din cei 40 000 de locuitori, mai mult de jumătate desfăşoară o activitate productivă. În secţiile şi atelierele ce şi-au deschis aici larg porţile pentru a primi şi a forma prima generaţie industrială a locuitorilor acestor meleaguri. Problemele primarului şi ale deputaţilor s-au născut pe acest fundal economic radical înnoit, exprimat sintetic în aceea că întreaga producţie a anului 1965 se realizează acum în Caracal în mai puţin de o zi, şi ele constau în ceea ce a devenit tot mai important, şi anume viaţa oraşului şi a locuitorilor săi. De aceea, veghind doar ca fabricile şi întreprinderile să meargă pe drumul pe care şi l-au croit, atenţia consiliului popular, a deputaţilor şi slujitorilor obştii s-a răsfrînt mai ales asupra aspectelor de viaţă cotidiană ale locuitorilor. „Cînd am venit, am luat pulsul oraşului discutînd cu deputaţii şi cu administratorii blocurilor, să văd ce gîndesc, ce-i preocupă, ce intenţionează să facem, se confesează Gheorghe Anghel, definindu-şi astfel chiar un stil de muncă. Şi n-a fost deloc o surpriză să aflu că oamenii vroiau lucruri utile, vroiau ca oraşul nostru să arate mai frumos şi mai plăcut. Aşa s-a născut, cum spuneţi dumneavoastră, platforma de

OCTAVIAN STIREANU ■

(Continuare în pagina 2)

Opinii

Civilizaţia ca mod de viaţă

Practica reală a convieţuirii umane a consacrat numeroase criterii de raţionalitate, modelate îndelung de cutumă şi de bunul simţ, dar încărcate progresiv — mai spre epoca noastră — cu sensuri şi semnificaţii derulate din valorile culturii acumulate de omenire. O întreagă suprastructură axiologică s-a constituit în jurul raporturilor interumane, cizelîndu-le dinlăuntrul lor, dinspre mesajul valoric al creativităţii. Numai că valoarea a fost adesea confundată cu norma şi, pe acest teren al sucombării distincţiilor necesare, ceea ce era emergenţă a spiritului neostenit în raport cu el însuşi a apărut ca impunere exterioară, ca regulă de comportament insuficient motivată şi ostentativ distribuită printre oameni. Confuzie mare şi păgubitoare, întreţinută şi de ordinea strîmbă a selecţiei şi distribuirii valorilor culturii în societăţile traversate de exploatare şi înstrăinare umană.

I-a revenit ordinii socialiste a vieţii îndatorirea şi îndreptăţirea de a repune lucrurile pe făgaşul lor firesc şi natural. Adică de a reaşeza tabla de valori ale culturii în logica actului democratic, al accesului echitabil şi stimulativ. Aceasta, pe de o parte. Pe de altă parte, de a face din penetrarea produselor culturii în mase temeiul unei impresionante deschideri tendenţiale a spiritului către automotivare normativă şi elaborare a regulilor de convieţuire în temeiul suportului lor axiologic.

Neîndoielnic, anume contradicţii între valoarea culturală şi norma etică se menţin şi în societatea noastră. Comportamentul uman se mişcă adesea între convingerea derulată din structuri valorice şi restricţia presupusă de codurile normative.

Conf. univ. dr. ACULIN CAZACU ■

(Continuare în pag. 7)

DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-ELEN

La începutul acestei săptămîni politica externă activă, dinamică promovată de țara noastră, de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a consfințit un moment important în dezvoltarea relațiilor dintre România și Grecia odată cu vizita premierului elen Andreas Papandreu. Semnificațiile acestei vizite se află în descendența directă a legăturilor tradiționale dintre cele două țări, pe care istoria le-a așezat sub aura unei civilizații comune, cea greco-romană, dar și pe orbita unor aspirații și idealuri comune, care au constituit izvorul unei lupte, adesea comune, pentru cea mai nobilă voință : de pace, de prietenie, de independență.

Perenă în timp, această voință a celor două țări și popoare capătă dimensiuni tot mai cuprinzătoare sub incidența trăsăturilor epocii noastre, a imperativelor vieții politice contemporane, față de care atît România cît și Grecia se raportează pe aceleași coordonate fundamentale ale înțelegerii, progresului și conlucrării. Această convergență a opțiunilor esențiale, avînd străvechi și fructuoase rădăcini în timp, a făcut ca, mai ales în ultimele două decenii, cronica relațiilor româno-elene să consemneze evenimente importante, întîlniri și convorbiri la cel mai înalt nivel, schimburi constructive de păreri asupra dezvoltării raporturilor bilaterale, asupra evoluției situației internaționale. Dinamica acestei cooperări și consecvența dialogului politic își găsesc sorgintea și în tradiția, dar mai ales în felul în care conducerile celor două state concep rolul și activitatea lor pe continentul nostru și în viața actuală a planetei. Desfășurate în rezonanță nemijlocită cu problematica lumii contemporane, convorbirile recente dintre **președintele** Nicolae Ceaușescu și premierul Andreas Papandreu s-au referit la subiecte stringente ale vieții internaționale actuale, cum sînt dezarmarea în Europa și în întreaga lume, lichidarea armelor nucleare, reducerea armamentelor convenționale. De asemenea, în cadrul convorbirilor s-a acordat un spațiu larg problemelor legate de întărirea colaborării și cooperării în Balcani, transformării acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice și fără baze militare străine.

Posibilitatea politică și pozițiile de principiu ale abordării unei asemenea problematici sînt relevate de aprecierea profund semnificativă a președintelui României, care subliniia că **„România și Grecia, deși se găsesc în două blocuri militare diferite, se consideră, în primul rînd, în blocul prieteniei, al păcii și independenței"**. La rîndul său, premierul elen, referindu-se la politica externă a celor două țări, arăta că **„deși ne aflăm în două alianțe militare diferite, noi urmăm o politică externă multidimensională, care contribuie nu numai la promovarea intereselor noastre, dar constituie și un model care ar putea fi urmat de întreaga Europă"**.

Traversînd, așadar, cu argumentele lucidității cerute de actuala situație internațională, cu forța înțelepciunii și clarviziunii politice granițele aparținînd la cele două blocuri militare ce se dovedesc tot mai mult perimate, România și Grecia, prin vocile lor cele mai autorizate, își exprimă dorința comună de pace și independență, de soluționare a problemelor prin tratative, de eliminare definitivă a forței din relațiile internaționale. În acest context, definitorie pentru conținutul și spiritul convorbirilor oficiale purtate este aprecierea președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Doresc să subliniez că am constatat că, asupra multor probleme, avem poziții comune, o gîndire comună, ceea ce creează o bună bază pentru dezvoltarea colaborării noastre atît în viitor și, desigur, în acest cadru, se creează și condiții mai bune pentru extinderea colaborării economice, tehnice, științifice, culturale, corespunzător intereselor de progres ale celor două țări"** Referind, la rîndul său, principiile acestei colaborări pe multiple planuri, premierul Andreas Papandreu arăta că **„președintele Ceaușescu a formulat această politică acum 22 de ani — și aceasta explică și faptul că sîntem întru totul de acord asupra tuturor problemelor pe care le examinăm împreună"**.

Conectînd, deci, problematica relațiilor bilaterale la modul de acțiune și conlucrare pe plan internațional al celor două țări, convorbirile oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și premierul Andreas Papandreu confirmă prin ele însele virtuțile dialogului politic în lumea contemporană, eficiența acestui mijloc de politică externă în eforturile de întărire a colaborării și conlucrării dintre toate statele lumii. Consecvente acestui principiu, România și Grecia vor continua consultările la nivel înalt, proces în care se integrează și reînnoirea invitației adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu de președintele Republicii Elene, Christos Sartzetakis, și premierul Andreas Papandreu de a face o vizită oficială de stat în Grecia, la o dată cît mai apropiată.

Totodată, s-a convenit să se intensifice conlucrarea dintre România și Grecia pe arena internațională pentru a contribui și în viitor la soluționarea, în interesul popoarelor, a problemelor fundamentale ale păcii și dezarmării, ale instaurării unui climat de securitate, încredere și colaborare în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

Generată de ideile-forță abordate și structurate în cadrul convorbirilor oficiale la nivel înalt, Declarația-apel adoptată în urma vizitei premierului elen în țara noastră constituie un document pilduitor pentru spiritul în care se desfășoară relațiile dintre România și Grecia, pentru modul în care două țări aflate în blocuri militare diferite știu să găsească noi și temeinice punți ale dialogului și colaborării.

Acest document, pe cît de sintetic pe atît de penetrant sub raportul clarității opțiunilor, oferă o exemplară secțiune prin problematica ardentă a lumii contemporane, afirmînd fără echivoc poziția celor două țări față de această problematică.

Astfel, pornind de la situația internațională deosebit de complexă, de la pericolul grav și iminent al continuării cursei înarmărilor, de la datoria salvgardării păcii și destinderii, de la posibilitățile deschise de recenta propunere sovietică privind eliminarea totală a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune la nivel global, președintele României și premierul elen adresează un apel urgent conducătorilor S.U.A. și U.R.S.S. pentru ajungerea grabnică la un acord care să deschidă calea dezarmării complete, încetării totale a experiențelor nucleare, renunțării la militarizarea cosmosului, conlucrării între toate statele participante la cele două tratate militare pentru dezarmare, încredere, securitate și pace.

În același spirit este reafirmată poziția țărilor noastre de a sprijini rezoluția Consiliului de Securitate al O.N.U. referitoare la războiul dintre Irak și Iran și retragerea tuturor forțelor militare străine din Golf.

Luînd în considerare imperativele coexistenței pașnice în zona geo-politică a Balcanilor, indiferent de sistemul politic și social al statelor din regiune, președintele României și premierul elen au adresat, de asemenea, un apel urgent conducătorilor tuturor țărilor balcanice de a acționa în vederea instaurării unor bune relații de vecinătate și cooperare, a dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice, pentru pace și dezarmare în Balcani, ca parte integrantă a problemelor păcii, dezarmării și colaborării în Europa. În acest scop, a fost subliniată oportunitatea desfășurării cît mai curînd, la București, a unei Conferințe la nivel înalt a țărilor balcanice, ca prim și esențial pas politic și diplomatic pentru transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme chimice și nucleare, pentru promovarea largă a cooperării și colaborării în Balcani, pentru întărirea încrederii, securității și păcii în această zonă a Europei.

Rezonanța internațională a acestui document ca, de altfel, a convorbirilor purtate și a vizitei premierului elen în România este cu atît mai puternică și mai amplă cu cît, așa cum subliniia președintele Nicolae Ceaușescu, „în actualele împrejurări grave, colaborarea dintre România și Grecia reprezintă un factor important în politica de destindere, de dezarmare și de pace".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La începutul acestei săptămîni au avut loc convorbiri oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu și Andreas Papandreu

Aspirație și certitudine

(Urmare din pag. 1)

lucru pentru actualul mandat al consiliului popular". Nu erau locuri de parcare — și s-au făcut, nu erau locuri de joacă pentru copii — și s-au făcut, apa băltea în subsolurile blocurilor, și acum problema e pe cale de a fi rezolvată definitiv în toate cazurile. Cuiul lui Pepelea îl constituia termoficarea orașului, vechile puncte termice fiind stinjenitoare și neeconomicoase. Necesitatea termoficării centralizate a fost dezbătută public, în primăvara anului trecut, cetățenii propunîndu-și un termen incredibil: într-o lună și jumătate totul să fie gata. Și a fost — de la săparea șanțurilor și plasarea conductelor, la definitivarea întregii instalații. „De atunci, căldura orașului vine dintr-un singur loc", mărturisește apăsat primarul, ca și cum ar da un raport propriei sale conștiințe. Un alt șantier l-a constituit parcul orașului, care acum arată ca o oază de liniște, dar și de civilizație: lacul a fost decolmatat, malurile taluzate, aleile refăcute, s-a construit un cartodrom, s-a reamenajat aleea plopilor, au apărut bărcile și hidrobiciclete, prin fîntînile arteziene a reînceput să curgă apa etc. În vecinătate, s-a construit un poligon auto. Aparent, e un lucru neînsemnat. Dar dacă ne gîndim, cum au făcut-o și cei care au avut inițiativa, la toate avatarurile trăite de cei care, pentru a se pregăti sau a da examen de conducere, luau drumul Slatinei de mai multe ori pe săptămînă, vom vedea că acest poligon auto e o investiție inspirată, care elimină stresul, risipa și pierderile de timp ale foarte multor oameni din oraș și din împrejurimi.

În buza parcului a prins contur ceea ce va fi pentru multă vreme o mîndrie a orașului : modernul teatru de vară, 2 000 de locuri, acoperit cu prelată și dotat cu scaune din fibră de sticlă, o elegantă și necesară incintă de agrement estival, mai ales că teatrul național din Caracal, instituție cu veche tradiție, se află și ea, de la o vreme în proces de modernizare și înnoire a tuturor utilităților.

„Nu sînt pentru schimbarea oamenilor, ci a mentalităților și a rezultatelor. E drept că aceiași oameni au nevoie de certitudini, doresc să se vadă ascultați și înțeleși. De aceea am activat la maximum virtuțile Tribunei democrației, fiind convins că cine ignoră această instituție se ignoră pe sine. În acest cadru, putem cunoaște oameni, putem cunoaște realitatea și, drept urmare, putem acționa în consecință". Tribuna democrației este numele propriu dat unei realități comune la Caracal, și anume realitatea dialogului permanent cu oamenii despre ce s-a făcut și ce mai trebuie făcut pentru ca orașul lor să arate tot mai frumos și mai civilizat. Un dialog în care, de pildă, octogenarul Teodor Dumitru, Dumitru Balaban, Constantin Stoica, Constantin Popescu, Mișu Slătulescu, Gheorghe Donciu sînt cîțiva dintre promotorii inițiativelor în folosul obștii. Mă interesează cîteva dintre acestea, și aflu că pe „rolul" consiliului popular se află ideea unei gări noi (cea actuală fiind depășită de traficul foarte mare, 20 000 de călători coboară și urcă zilnic la Caracal), unei autogări noi, a unui bust peste calea ferată a unui depozit frigorific, precum și „dorința istorică" a caracalenilor de a trece și prin orașul lor o conductă de gaz metan. Discutăm despre toate acestea în timp ce ajungem la stadionul orașului, băieții aveau antrenament, și pînă cineva ne aduce o găleată cu apă de la șipot discuția alunecă spre fotbal. Pentru că (iar n-aș putea spune că e doar o coincidență), Sportul Muncitoresc Caracal revine în divizia B după patruzeci de ani tocmai acum, cînd primar e Gheorghe Anghel.

Ne reîntoarcem în oraș tot în pas de plimbare, eu, cel puțin, avînd clară senzația că, peste tot în Caracal, la stadion și teatrul de vară, în parc și la casa de cultură, la întreprinderea de vagoane și la C.U.A.S.C., căldura vine, într-adevăr, dintr-un singur loc : de la primărie, acest sediu al obștii care iradiază energia sufletească potrivită cu noile ritmuri ale orașului.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

într-o nouă vizită de lucru pe șantierul primei centrale nuclearo-electrice românești

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat, miercuri, 29 iulie, o vizită de lucru pe **șantierul Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă**, obiectiv de cea mai mare însemnătate pentru progresul economic și social al țării. Constructorii, cărora li s-au alăturat mii de oameni ai muncii din Cernavodă, din localitățile învecinate, au făcut tovarășului Nicolae Ceaușescu o emoționantă primire.

Vizita a prilejuit o examinare aprofundată a stadiului construcției primei centrale nuclearo-electrice a țării, prevăzută cu 5 reactoare, fiecare avînd o putere de 700 MW. La această analiză au luat parte tovarășii Ion Dincă, Silviu Curticeanu, Ioan Petre, Gheorghe Petrescu, precum și miniștri, specialiști din institutele de cercetare și proiectări, din marile întreprinderi industriale care contribuie la realizarea acestui important obiectiv energetic al țării. Se raportează că la primul grup nuclearo-electric lucrările de construcție sînt pe punctul de a fi terminate, iar cele de montaj sînt în plină desfășurare, asigurîndu-se condițiile intrării lui în funcțiune într-un interval cît mai scurt. S-a arătat că și la cel de-al doilea grup lucrările de execuție sînt avansate, iar la următoarele unități nuclearo-electrice se lucrează intens în vederea recuperării unor rămîneri în urmă și încadrării în graficele de execuție la zi.

În cadrul dialogului de lucru, secretarul general al partidului a fost informat despre măsurile luate în direcția asimilării și livrării la termen a materialelor, utilajelor și echipamentelor necesare construcției centralei, creșterii gradului de integrare în fabricație în țara noastră a unor asemenea agregate ce intră în componența centralelor nuclearo-electrice. Avînd în vedere complexitatea și marea importanță a acestui obiectiv economic, secretarul general al partidului a atras atenția asupra răspunderii deosebite privind asigurarea de agregate, instalații, echipamente de cea mai bună calitate. În continuare au fost vizitate reactoarele și celelalte unități ale centralei, aflate în diferite stadii de execuție.

În discuția cu miniștrii, cu specialiștii și ceilalți factori, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze, în continuare, pentru accelerarea ritmului lucrărilor de construcție pe șantier, pentru scurtarea ciclurilor de montaj în vederea recuperării rămînerilor în urmă, astfel încît Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă să înceapă să producă în cel mai scurt timp posibil. În acest context a fost subliniată răspunderea ce revine unităților furnizoare de materiale și echipamente nuclearo-electrice care trebuie să-și organizeze cît mai bine activitatea, să asigure producția echipamentelor necesare realizării tuturor centralelor nuclearo-electrice prevăzute a fi construite în țara noastră potrivit programului energetic național.

În timpul vizitei au fost analizate, de asemenea, unele probleme privind asigurarea unor condiții tot mai bune de viață și de muncă constructorilor, celor ce vor lucra la această centrală nuclearo-electrică, tuturor locuitorilor orașului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a stabilit să fie luate, în continuare, măsuri pentru a se asigura oamenilor muncii, tuturor locuitorilor din orașul Cernavodă cele mai bune condiții de muncă și de viață, de pregătire multilaterală, de ocrotire a sănătății.

La sfîrșitul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a felicitat pe constructorii Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă, pentru rezultatele obținute pînă acum, adresîndu-le urarea de a munci în continuare cu aceeași abnegație și dăruire, precum și chemarea de a-și intensifica eforturile pentru realizarea la timp și în cele mai bune condiții de calitate a acestei prime centrale nuclearo-electrice din țara noastră.

Oamenii de azi ai Sălajului

EI VIN DE DEMULT ȘI MERG DEPARTE!

Atunci cînd vorbești despre devenirea Sălajului din anii care s-au scurs de la istoricul Congres al IX-lea al partidului ești obligat de realități să folosești cel mai adesea superlativul. Nici chiar cei mai optimiști dintre oamenii ținutului n-ar fi crezut, în 1965, că producția industrială a județului Sălaj ar putea crește, în doar două decenii, de 26 de ori, iar aceea a municipiului Zalău — de 60 de ori. Întreaga producție a acelui an de referință se realizează acum într-o jumătate de lună ! Au fost construite în acești 22 de ani nu mai puțin de 246 de noi obiective și capacități economice, asta însemnînd peste 42 000 de locuri de muncă ! În vreme ce în 1965 aici nu exista nici o întreprindere de interes republican, acum sînt 19 asemenea unități. Însăși ponderea unor ramuri industriale de primă însemnătate în economia județului spune multe. Pe primul loc se situează metalurgia, urmată de construcțiile de mașini și de chimie.

Toate aceste rezultate au fost posibile grație modului în care a fost privită — de către conducerea de partid și de stat, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu personal — creșterea acestui județ. Numeroasele vizite de lucru ale secretarului general al partidului, largul dialog purtat cu oamenii muncii de aici au contribuit în chip decisiv la întemeierea noilor și modernelor citadele industriale din Sălajul zilelor noastre. În urma celei mai recente dintre aceste vizite — aceea din mai 1986 — sălăjenii și-au sporit eforturile, în dorința de a-și respecta angajamentul luat în fața președintelui țării — acela de a realiza integral, și chiar cu depășiri, planul economic pe anul trecut. Și au izbutit acest lucru, organizația județeană de partid ocupînd locul al V-lea în întrecerea în domeniul realizării producției industriale, urcînd, așadar, încă o treaptă față de anul 1985, cînd se clasase pe locul al VI-lea. Cum a fost posibilă o asemenea performanță a oamenilor dintr-un județ mic — din punct de vedere al suprafeței și populației —, dintr-un județ în care temeliile industriei de mare performanță au fost puse de curînd ? — iată prima dintre întrebările la care echipa noastră de reporteri a căutat să afle răspunsuri. Răspunsuri care s-au dovedit a fi chiar faptele de muncă ale sălăjenilor, fapte nutrite dintr-o veritabilă vocație a înălțării — care, dincolo de a fi o simplă metaforă, reprezintă, în fond, spirit revoluționar în acțiune, sete de nou și dorința de a-și vedea județul și țara mai frumoase, mai prospere.

Locuri de lîngă inimă

Dacă vreți cu adevărat să pătrundeți în intimitatea vieții sălăjenilor, intrați pe ușa din față : Poarta meseșeană. Intrați cu gînd curat pe poarta aceea care vă întîmpină și vă petrece spre Țara Silvaniei. Și după ce veți fi intrat, nu uitați : primul popas trebuie făcut imediat în stînga, sus, pe cetatea încărcată de istorie a Porolissumului. Printr-o ușoară deplasare de nuanță, dacă vreți, e bine să înțelegeți că această cetate se prelungește, de fapt, pe ambii versanți ai Meseșului, pe cursurile Someșului, Almașului, Agrijului și Barcăului, întinzîndu-se pînă departe spre Subcodru. Este cetatea pe care străjerii ei n-au părăsit-o niciodată, au purtat-o în inimi prin clipele de grea încercare, deloc puține în adîncurile istoriei, fie că s-au aflat sub comanda lui Gelu, a lui Mihai, în oastea lui Iancu sau în prima linie a frontului definitivei neatîrnări de acum peste patru decenii. Străjerii de azi ai acestei cetăți multimilenare, urmași ai celor de ieri, au deprins lecția statorniciei.

S-a mai scris, s-a mai vorbit — tot mai mult în ultimul timp — despre străjerii de azi ai Țării Sălajului, despre meleagurile lor, despre noile repere ce alcătuiesc biografia la zi a acestor locuri. Averea cea mai de preț a sălăjenilor : o viață activă, dar tihnită. Aici pulsează o intensă activitate economică și spirituală. Sălajul de azi este o adevărată cetate industrială, clădită dintr-o dreaptă cumpănire a împliniriior și speranțelor acestei țări, cetate care are și va avea pe mai departe nevoie de străjeri care să-i cunoască bine rosturile. O cetate cu mare deschidere spre lume. Mărfurile purtînd marca întreprinderilor de armături, de conductori emailați, de anvelope, de țevi se află răspîndite pe toate meridianele. Sălăjenii de azi sînt creatori în cele mai înalte domenii ale tehnologiilor, sînt harnici și doritori de noi și noi izbînzi. Producția industrială a județului a ajuns la o valoare de 15 miliarde lei. Cum s-a atins această performanță într-un județ care nu emitea, în momentul noii împărțiri politico-administrative din 1968, nici un fel de pretenții în ceea ce privește industria, cu atît mai puțin cea de vîrf ? Înainte de orice, trebuie spus cu tărie că Sălajul de azi, schimbat din temelii, este rodul opțiunii ferme și înțelepte a partidului nostru, a secretarului său general, privind repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, este o convingătoare dovadă a profundelor mutații care au avut și au loc în perioada intrată definitiv în istorie sub numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu". Sălăjenii știu asta foarte bine. Dovadă — munca lor în halele de producție și pe ogoare. Urmăriți-i dimineața, cînd se revarsă, într-un splendid fluviu albastru, spre marea platformă a Zalăului, bunăoară, grăbind, cu fiecare ceas, urcușul acestor meleaguri, cîndva uitate parcă de vreme. Se întîmplă aici lucruri nebănuite cu numai 22 de ani în urmă. Ar merita observat la ce intervale de timp se schimbă afișele care anunță spectacole de teatru, concerte, seri culturale. Simpozion de știință și tehnologie organizat de întreprinderea de conductori emailați, simpozion de gastroenterologie organizat la noul spital din Șimleu Silvanei, întîlnire a cenaclului literar, salonul artiștilor plastici din județ, seară de muzică clasică la galeriile „I. Sima", concert extraordinar la Sala sporturilor...

Sălajul e dornic de performanțe. Pentru că din zecile de mii de muncitori, care se constituie deja într-un puternic detașament, din zecile de mii de tineri crescuți sub zodia binefăcătoare a anilor de după Congresul al IX-lea al partidului, în condițiile afirmării continue a unui cadru optim de exprimare a personalității umane, performanța nu este numai dorită, ci devine necesară.

Priviți orașele și satele Sălajului și veți avea imaginea — de fapt, revelația — devenirii lui. Sălăjenii au, asemenea tuturor oamenilor țării de azi, vocația înălțării. Le-a fost acordată o investitură de încredere pe care ei o onorează grăbind timpul. Au avut mult de recuperat, dar au făcut-o. Se simt mai mîndri ca altădată și e drept să fie așa din moment ce o sumedenie de drumuri însemnate — ale industriei sau științei — trec, inevitabil, de-acum, „via Sălaj". Nu întîmplător țin oamenii de-aici la integritatea drumului roman de la Porolissum. Pavajul său ne spune că ei n-au venit aici de nicăieri și cu atît mai puțin pe niște cărări doar. Ei știu foarte bine că vin de demult și merg departe.

Temeiurile unui vis

N-au trecut nici șase ani de cînd, la 6 noiembrie 1981, într-o atmosferă de aleasă sărbătoare pentru locuitorii Sălajului, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tăia panglica inaugurală a Întreprinderii de țevi din Zalău. Întreprinderea a fost concepută pentru a fabrica țevi și sîrmă laminată la cald. O asemenea unitate se naște din trudă și sacrificii, din vise și nopți fără odihnă, dar mai ales se naște prin oameni, prin oamenii săi de aici ori veniți de aiurea, oameni care au învățat și încă mai învață să o stăpînească. Vasile Szucz, de pildă, și-a petrecut ani buni din viață la Hunedoara. Și a învățat acolo o lecție care nu se uită : lecția muncii adevărate, încununate de succes. Din asta n-a făcut niciodată vreun secret. Întors acasă, la Zalău, pe vremea cînd Întreprinderea de țevi era încă în construcție, a împărtășit din experiența lui multora dintre tinerii din preajmă, spunînd, mai în glumă, mai în serios, că la fel de greu cu a clădi o mare uzină este și a pregăti un muncitor bun. La fel de greu și la fel de important. Nu pretinde că a format sute de muncitori, dar realitatea este că mulți oameni, foarte mulți dintre cei care alcătuiesc acum această mare familie a Întreprinderii de țevi au trecut și prin mîinile inginerului Szucz. Încă din 1979 a poposit aici și maistrul Ioan Călugăru. Venea de la Turda. A rămas aici, fără vreun gînd de plecare. Comuniștii întreprinderii l-au ales secretar al comitetului organizației de partid, iar el se simte deja om al Zalăului, locul unde acum opt ani nu cunoștea și nu era cunoscut de nimeni.

— La darea în funcțiune a unității — spune Ioan Călugăru — îi puteai număra pe degete pe muncitorii cu categorie mai mare. Veneau oameni din oraș, din comunele din preajmă pentru a se angaja, fără să fi văzut pînă atunci în viața lor un laminor sau un pod rulant. Și, cred eu, asta e una din marile noastre performanțe: asigurarea forței de muncă de înaltă calificare, iar această problemă este, azi, în totalitate rezolvată.

Dar în urmă cu nici un deceniu ? Coborau oamenii de pe Meseș, urcau de pe văile Agrijului și Almașului, cu clopul pe-o ureche, cu traista în spate, spre șantierul noii întreprinderi. Schimbau sumanul cu salopeta, clopul cu casca de protecție, dar masa tot ca-n obiceiul de acasă era : pită cu slană și ceapă, întinse pe ștergarul alb de cînepă. Totul li se părea cam pe dos, numai masa și munca nu. Dacă era nevoie, lucrau oricît. Veneau dimineața și plecau seara la barăci sau la autobuze. În afară de ora mesei, nu trăgeau niciodată cu ochii la ceas. A urmat, apoi, montarea utilajelor. Mulți din cei veniți s-au așezat prin garsoniere, apartamente ori cămine de nefamiliști. Darea în folosință a întreprinderii i-a umplut pe toți de mîndrie.

Acum se numeau muncitori și socoteau asta un lucru mare. Ca la orice început — greutăți inerente : aprovizionarea cu materii prime, experiență puțină etc... Dar ele au trecut, adică au fost depășite. Învinse. Față de 1981, producția de țevi s-a triplat !

Nicolae Maior, director general al întreprinderii, spune, fără a se lamenta, că planul e mare, chiar foarte mare, că exportul trebuie asigurat la termen și la cel mai înalt nivel de calitate. Și se asigură, dovadă fiind faptul că beneficiarii din 11 țări nu au decît cuvinte de mulțumire la adresa producătorilor. Că lucrurile merg bine, ne-o spune chiar locul II pe ramură, obținut de întreprinderea din Zalău în întrecerea socialistă din anul trecut, asta însemnînd și recompensarea cu Ordinul Muncii. Și mai spune directorul Nicolae Maior că nimic n-a reprezentat o mai semnificativă recunoaștere a acestor succese decît vizita efectuată, în mai anul trecut, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Sălaj, făcînd oamenilor muncii de la Întreprinderea de țevi deosebita cinste de a vizita și această unitate, prilej cu care au fost trasate, cu deosebită clarviziune, reperele dezvoltării viitoare a întreprinderii. Visul nostru, zice în continuare directorul, este de a ajunge cît mai sus, de a ne situa printre întreprinderile de marcă ale noii industrii românești. Vis care a prins a se împlini, vis care, prin dăruire de zi cu zi, va deveni, sîntem convinși, realitate.

Platforma — o stare de spirit

Ne-am propus decuparea cîtorva secvențe de dată recentă secvențe capabile să ilustreze — dincolo de indicatorii economici propriu-ziși — ceea ce se întîmplă azi pe tînăra și modernă platformă industrială a municipiului Zalău. Eventualul titlu al acestor însemnări : platforma ca stare de spirit.

Întreprinderea de conductori electrici emailați, „sufletul electronicii românești", cum a început să i se spună, este o unitate etalon sub raportul tehnicității, 85 la sută din produsele realizate aici fiind de cel mai înalt nivel tehnic mondial. Inginerul Deak Francisc, șeful atelierului de cercetare-proiectare, nu-și poate imagina rostul său dincolo de această uzină care, atît lui cît și celorlalți specialiști și muncitori, le-a

oferit șansa de a se exprima la cota de vîrf în materie de electronică. Deținător a numeroase brevete și invenții — toate obținute în activitatea desfășurată aici — inginerul Deak, alături de colaboratorii săi, caută în continuare, oferind noi și noi soluții tehnice. L-am întrebat de ce face acest lucru fără plc de răgaz. Ne-a răspuns : fiind întrebat de ce urcă Everestul, un celebru alpinist a spus — pur și simplu pentru că el există. Ceea ce vrea să însemne că un astfel de lucru nu se face din rațiuni de altă natură decît acelea legate de onestitate profesională, sete de cunoaștere și dorința de mai bine. Însăși onoarea de a fi specialist sau muncitor într-o asemenea întreprindere (prin extensie — pe o astfel de platformă industrială) se întemeiază pe necesitatea de a răspunde prin fapte încrederii acordate din clipa cînd ți-au fost date pe mînă utilaje și instalații de miliarde de lei. De aceea, n-am rămas deloc surprinși cînd ni s-a relatat că a fost introdus în fabricație un conductor termoaderent — reper realizat de numai cîteva firme din întreaga lume — necesar televizoarelor color.

— Este rodul gîndirii noastre tehnice — zice inginerul Deak —, al căutărilor și eforturilor conjugate ale oamenilor muncii de aici, nu din altă parte !

— După cum și conductorul de 0,03 mm, asimilat, în premieră națională, în trimestrul trecut...

— Da, este tot o performanță. Cum performanță este, mai ales, faptul că, la această oră, producem aici întregul necesar de conductoare ultrasubțiri pentru economia națională.

Sigur, n-o să înșirăm aici toate performanțele mai vechi sau mai noi. Cert este că ele exprimă, de fapt, o stare de spirit profund revoluționară în aspra competiție a tehnicilor de vîrf, stare caracteristică întregii platforme industriale din Zalău. Dovadă și recenta realizare de la cea mai mare unitate economică din platformă — Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel. Fără asistență tehnică de specialitate din afară, cei de aici au pus în funcțiune, în termen record, o nouă linie de turnare, instalație care mărește cu 30 la sută capacitatea de turnare a pieselor din oțel. Cîte ore de neodihnă și acțiune tenace s-au consumat — nimeni n-a ținut socoteala. Se știa doar că linia trebuie pusă în funcțiune repede și bine. Și așa s-a întîmplat. Sau, iată, o altă secvență : dispozitivele acestea care opresc, mențin și conduc fluidele pe conducte, în instalații dintre cele mai sofisticate — armăturile — sînt tot mai mult solicitate la export.

— Firma noastră fiind de-acum bine cunoscută și apreciată, contractele și comenzile au sporit de la un an la altul — ne spune Vasile Ruzici, inginerul șef al întreprinderii. Asta a presupus automat creșterea productivității muncii, produse cît mai competitive, numeroase modificări de ultimă oră, diversificare, continuă înnoire...

Faptul că oamenii întreprinderii, cîteva mii le număr, sînt pe deplin conștienți de acest fapt îl dovedește o întîmplare recentă. Urmau să fie asimilate, la concurență cu o firmă străină, niște supape de siguranță. Problema era care pe care. Și au cîștigat cei din Zalău. Victorie morală de mare însemnătate. Dar greul abia începea, deoarece partenerul a pretins încadrarea livrării într-un timp foarte scurt. Atunci, maistrul Iosif Belea, împreună cu alți colegi, a reușit realizarea unor mașini de găurit cu o productivitate de trei ori mai mare decît a celor existente în dotarea întreprinderii !

Astfel de secvențe găsești cu ușurință și în activitatea Filaturii de bumbac (loc unde s-a înregistrat, în primul semestru, un spor de 105 tone fire) și în aceea a Integratei de în (peste prevederi, la export, produse în valoare de peste un milion lei în primele șase luni) și la Electrocentrale, și la „Ceramica"...

Toate aceste realizări deosebite au, înainte de orice, explicația despre care vorbeam la început — starea de spirit responsabilă, ambiția acestui tînăr colectiv al platformei de a demonstra că membrii săi și-au însușit repede și bine cele peste 250 de meserii care se practică aici, că nu întîmplător produsele realizate de ei se situează la cele mai înalte cote ale exigenței. Hotărîrea sălăjenilor de a accelera „timpul industrial" este, de fapt, dorința unor alpiniști ai tehnicii de a urca noi și noi everesturi.

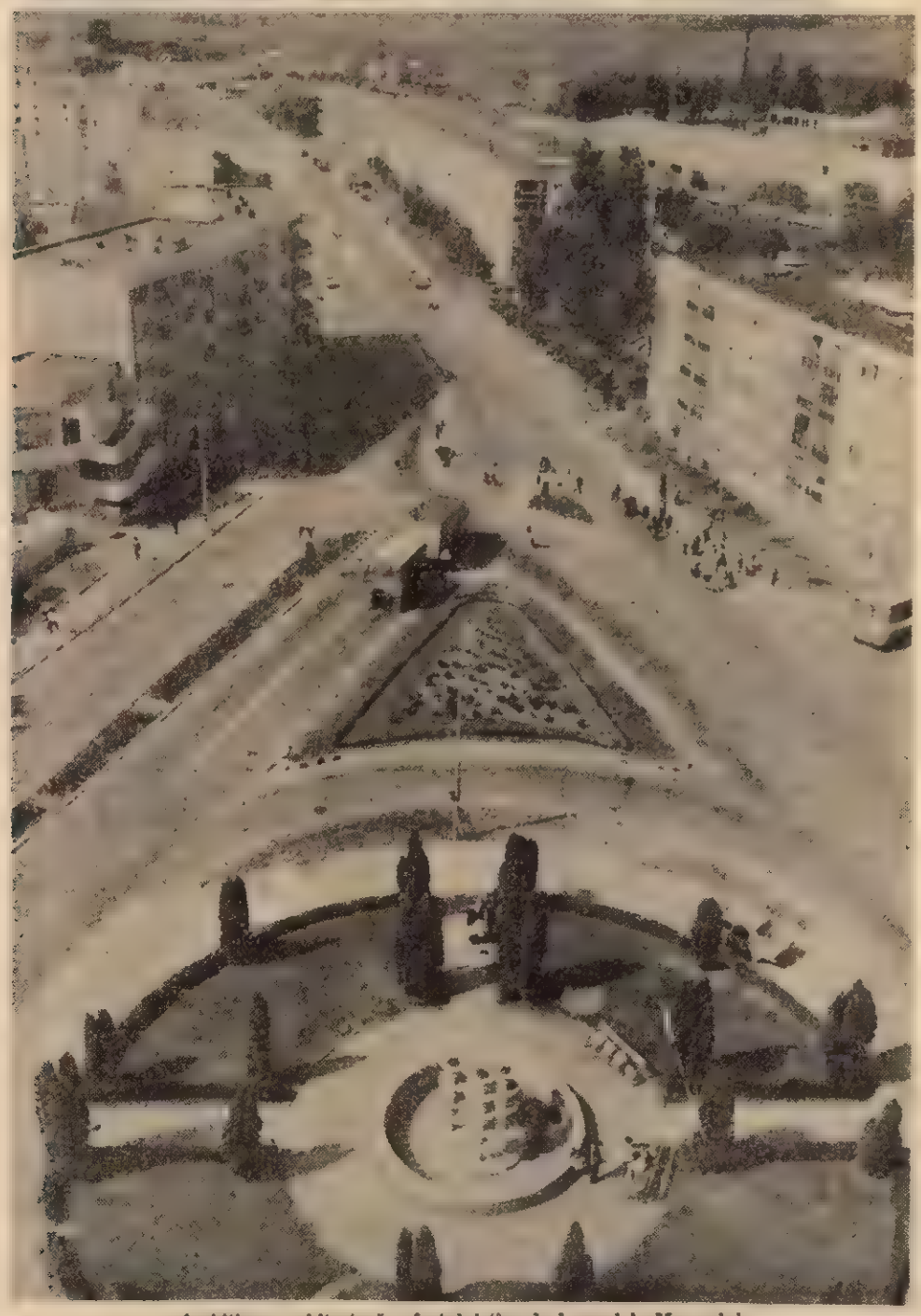

Ambițioasa arhitectură a fostului tîrg de la poalele Meseșului

Reportaj realizat de : DAN MUCENIC, EUGEN TEGLAȘ, VIOREL VARGA ■

Cu încredere, despre tinerețe

Cel mai nou obiectiv de mare însemnătate economică dat în folosință în Sălaj este Fabrica de mobilă din Șimleul Silvaniei. Prima zi în care s-a lucrat aici la întreaga capacitate a fost în august 1985. Nu s-au împlinit, deci, nici doi ani de atunci. Ce-i drept, tradiție în prelucrarea lemnului exista și pînă atunci în zonă, orașul găzduind, cîndva, o școală de arte și meserii care pregătea tîmplari de înaltă clasă. Dar o fabrică serioasă, modernă, nu s-a creat decît tîrziu, în anii noștri. Mulți meseriași au plecat de-aici, alții și-au schimbat profesia, astfel încît începutul s-a făcut tot cu... începători. Privite astfel, lucrurile care se petrec acum în întreprinderea pot să pară surprinzătoare. Față de primul semestru al anului trecut, producția de pe semestrul întîi al acestui an a crescut în proporție de 151 la sută. Fabrica din Șimleu produce deja mobilier care se exportă unor parteneri foarte exigenți din Suedia și Anglia, iar, de puțină vreme, produsele tinerei fabrici au pătruns și pe piața vest-germană. Cum au reușit cei aproape o mie de muncitori și specialiști ai fabricii să realizeze, într-un timp așa de scurt, un asemenea salt ?

Cei doi tineri cu care stau de vorbă — directorul Cristian Bilț și inginerul șef Eugen Ostapciuc — sînt de părere că nu e vorba de nimic ieșit din comun. Proces firesc ! — spune unul dintre ei. Maturizarea rapidă a colectivului și sudura sufletească a grupului de oameni ai muncii din fabrică s-au născut din exacta înțelegere a problemelor care stăteau în fața tuturora. N-au fost de rezolvat cine știe ce complicate probleme de psihologie socială. Nu. Era nevoie doar ca toată lumea să înțeleagă un fapt simplu.

Acela că nimeni nu poate realiza producția la nivelul cerințelor fără ca întreprinderea, în totalitate, să facă acest lucru. Exista, la un moment dat, o concepție păguboasă — aceea că fiecare poate realiza foarte mult, poate să-și depășească prevederile de plan și, cu toate acestea, întreprinderea, în ansamblul ei, să nu-și realizeze planul. Poate părea paradoxal, dar lucrurile se petreceau întocmai. Un maistru de pildă, în calitatea lui de șef al unui punct de lucru, se apuca de o lucrare anume. Odată isprăvit lucrul, lucrarea trebuia să meargă mai departe, spre o altă etapă de prelucrare, la un alt punct de lucru. Dar, din dorința de a realiza produse cît mai multe, unii maiștri se apucau să realizeze repere care, chiar dacă erau prevăzute în plan, nu trebuiau realizate în acel moment, în acea etapă. Așa încît maistrul care urma pe flux nu avea ce lucra. Acest mod de acțiune, un fel de piedică reciprocă, s-a extins, așa încît, la un moment dat tînăra conducere s-a văzut în situația de a plăti depășiri de plan unora dintre grupele de lucru, fără însă a se realiza planul pe întreaga fabrică. Desigur, după o analiză amănunțită, bazată pe fapte concrete, lucrurile au intrat pe făgașul normal, astfel încît fluxul de producție să fie — cu adevărat — flux ! Și asta este numai una dintre rezolvările inteligente și eficiente aflate de către tînăra echipă de conducere. Dar, chiar și numai ea, vorbește despre un anume stil de conducere, bazat pe o veritabilă știință a acestui proces, pe aprofundata înțelegere a particularităților domeniului în cadrul căruia se exercită.

Departe de a reprezenta o excepție în ceea ce privește realismul soluțiilor adoptate și a tinereții întregului colectiv — Fabrica de mobilă din Șimleu Silvaniei este, în contextul întregii industrii sălăjene, un exemplu care poate fi privit ca simptomatic.

Un oraș pentru viitor

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră, tovarășe Vasile Lucăcel, în calitate de primar, orașul Jibou ?

— Înainte de orice, o creație a Epocii pe care o trăim. Jiboul nu este oraș decît din 1968. Pînă atunci el a fost o comună fără prea mare însemnătate economică. La acel moment, producția industrială abia atingea 80 de milioane de lei. Acum, ea depășește 800 de milioane. Mă veți întreba, desigur, cum s-a ajuns la o asemenea creștere. Simplu de tot, dacă stai și privești de undeva, din afară, dar cu multă trudă dacă ești om de-al locului. În primul rînd a fost vorba de investirea unor foarte serioase fonduri pentru crearea unor noi obiective economice — Întreprinderea de confecții și Integrata de țesături subțiri, tip în. Apoi activitatea meșteșugărească și-a dublat volumul. Și, în sfîrșit, s-au dezvoltat o serie de secții aparținînd unor mari întreprinderi din cadrul județului — o secție a Întreprinderii „Ceramica" și o alta a Întreprinderii de armături din Zalău. În fine, nu trebuie să uităm dezvoltarea activității din cadrul exploatării miniere Jibou, care valorifică zăcămintele de calcar de pe Valea Someșului.

— Orașul arată, la o primă privire, frumos, cochet, bine gospodărit...

— Nu numai la o primă privire, ci, oricît de insistent ar fi privit, tot așa de frumos ar arăta. Asta mai ales datorită noilor construcții, în jur de 1 800 de apartamente. Dar viața jibouanilor este, dincolo de aspectul exterior al orașului, mai plină, mai frumoasă, mai civilizată. Numai faptul că în ultimul timp s-au construit două școli generale, o creșă, apoi o centrala telefonică automată, extinderea rețelei de apă potabilă și punerea în funcțiune, chiar anul trecut, unei stații de epurare a apei spun foarte mult despre condițiile de trai din noul Jibou. De fapt, pentru modul în care este gospodărit orașul a fost distins cu Ordinul Muncii clasa I.

— De aici, de la primărie, se zăresc două frumoase cupole. Ce adăpostesc ele ?

— Acolo este una din mîndriile orașului — stațiunea tinerilor naturaliști și grădina botanică, ambele îngrijite de către un entuziast profesor de biologie, Vasile Fati. Este — construcția de care vorbiți — un unicat la nivel național. Iar activitatea care se desfășoară acolo, în primul rînd aceea de cercetare, merită toate cuvintele de laudă.

— N-a fost prea bruscă trecerea de la statutul de comună la statutul de oraș ?

— Deloc. Oamenii din Jibou au știut să rămînă și agricultori. Cooperativa agricolă de producție, orientată, firesc, în condițiile de relief de aici, spre zootehnie, deține un complex de îngrășare a tineretului taurin de 3 200 de capete, complex care, fără nici un fel de laudă, este cel mai bun din județ. Și, pentru că am vorbit despre condițiile geografice, să mai remarcăm, în cadrul economiei orașului, activitatea de producție din sectorul forestier și, mai ales, extinderea industriei mici.

— Vă puteți imagina cum va arăta, peste timp, orașul dumneavoastră ?

— Sigur. Și asta fără a face prea mult apel la imaginație. Se vor construi în continuare apartamente noi. Unitățile industriale — care nu știu ce înseamnă nerealizarea de plan — se vor dezvolta și ele. Orașul are să crească. Oraș industrial și, de ce nu ?, chiar stațiune balneo-climaterică — grație apelor minerale ale zonei, încă insuficient cercetate și puse în valoare — Jiboul are de ce crede în viitor.

Secerișul la Prejmer, în arcul Carpaților

Odată, la minister, cineva a murmurat în urma lui destul de tare, încît să fie auzit și destul de încet, încît să nu pară că-i aruncă drept în față cuvintele : iar a venit Toma, iar a venit să ne ceară ceva.

Ion Toma nu s-a supărat. Păi sigur, spune el, că mă dusesem să le cer ceva, ar fi avut ei timp și aș fi avut eu timp să mă duc pe-acolo doar să-i văd ?

Jocul mărunt al nendevărului ascuns în cuvinte catifelate nu i-a plăcut niciodată. Prin urmare, el crede că sinceritatea e forma supremă a politeții. Aceasta este și o cale directă de-a cîștiga timp, mai adaugă el, adică de-a te feri să obosești inutil căutînd rezolvarea unor probleme false, de-a păstra o permanentă aderență la realitate, o știință limpede a ceea ce este de făcut acum sau peste trei ore, mîine sau peste o lună.

Ion Toma e neam de moți de pe Arieș, din Vidra. Casa părinților lui se afla chiar lîngă casa lui Avram Iancu. Poate de acolo, de acasă, a învățat că viața nu e joc de cuvinte ci mai întîi de toate o datorie care se plătește pînă la capăt cu muncă cinstită și bine făcută. Or, asta înseamnă să știi să prețuiești cum se cuvine timpul care ți s-a dat.

La 60 de ani încheiați, el nu vorbește despre valoarea timpului pentru că i se pare că asta sună frumos și că în lumea mai nouă asta ar fi chiar o idee la modă. A fost, aceasta, și este problema cea mai importantă la I.A.S. Prejmer, spune el.

Prin fermele întreprinderii a instalat mai multe ceasuri cu cadrane mari, care să poată fi văzute de departe. Și chiar la intrarea în sediul întreprinderii, un astfel de ceas ar vrea să arate că, pe-aici, timpul nu trece degeaba pe lîngă oameni. Anul trecut, I.A.S. Prejmer a cîștigat locul întîi pe țară în întrecerea dintre unitățile aparținînd agriculturii de stat. De mai mulți ani, această întreprindere și-a consolidat renumele de unitate de frunte a agriculturii românești, printre distincțiile primite de ea numărîndu-se și două titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare. Inginerul Ion Toma, director din '59 al acestei întreprinderi, are de ce să fie mulțumit. Despre ce era aici în '59 nu vorbește pentru că nu prea are despre ce vorbi : nu se afla decît o seră mică, atîta tot. Încă din primele zile a plantat o mulțime de plopi de-a lungul aleilor care abia fuseră trasate iar locul, între timp, a început să aibă înfățișarea unui parc. Un parc în răcoarea căruia directorul nu prea are vreme să zăbovească. Acum, în aceste zile, sînt multe de făcut la Prejmer și cea mai importantă lucrare este, bineînțeles, secerișul.

Seceriș pe 1500 ha

O zi de muncă înseamnă toată ziua

Aerul e fierbinte, pămîntul e fierbinte, tabla combinei dogorește ca plita și fierbinte pare că e și bobul de grîu desprins din spic. În Țara Bîrsei e cald ca în Bărăgan și temperatura înregistrată de termometre pare incredibilă aici, în cîmpul care se întinde din marginea Brașovului. Cu combinele lor, mecanizatorii își taie drum prin lanul de grîu și, după cum ne spun cîțiva dintre ei, Ioan Radu și Viorel Filip, Berthleff Fridolin și Nicolae Moțoc, gîndul de-a încheia repede și bine secerișul adie ca o suflare de aer proaspăt și răcoros care dinspre munții Ciucașului și Postăvarului, ce se înalță la orizont, întîrzie să vină. La culesul orzului, cu cîtva timp în urmă, a rezultat de pe întreaga suprafață o recoltă de peste 9 000 de kilograme la hectar și, după cum se vede de pe acum, producții foarte bune se vor obține și de pe cele 1 500 de hectare cu grîu, orzoaică și ovăz. Aici, în zona a treia de cultură, campania secerișului se desfășoară din plin, în aceste zile, și în așteptarea mecanizatorilor și a combinelor din județele Prahova și Buzău, care vor veni să ajute, cei de la I.A.S. Prejmer lucrează spornic, în ritm susținut, autocamioanele cu grîu iau drumul bazei de recepție iar tractoarele cu cîte două și chiar cu cîte trei remorci încărcate cu baloți de pale pleacă înspre bazele furajere ale întreprinderii. În urma combinelor și a preselor de balotat se ară, se pregătește terenul și se seamănă imediat porumb în cultură dublă.

Se întîmplă însă, ciudat doar la o primă vedere, că unde organizarea muncii a fost și este desăvîrșită, cum e aici, munca pare că este și ea mai puțin spectaculoasă. Ca un motor bun și întreținut cu grijă : merge perfect și parcă nici nu-l auzi. Sau ca starea de sănătate, cînd nu doare nimic și inima bate egal. Din modul cum oamenii își fac datoria zilnică a muncii lor, aici reține atenția tocmai absența unui anume efort prin care alții par să se concentreze pentru a depăși cine știe ce obstacole, întotdeauna foarte dificile. De aceea am spune că la Prejmer grîul nu e un obstacol care trebuie învins ci o bucurie care este trăită calm. Prin alte locuri, atunci cînd muncesc, unii își alcătuiesc o expresie gînditoare de buric al pămîntului și deprind o înfățișare cu totul particulară, de parcă s-ar pregăti să sară cu prăjina ca să doboare recordul mondial. La Prejmer, nu e cazul. Aici, filmul secerișului nu se rupe decît rar și atunci, ca să zicem așa, pelicula e lipită repede și acțiunea continuă tocmai pentru că oamenii s-au gîndit la toate eventualitățile și n-au intrat în această campanie cu gîndul de-a o organiza pe măsură ce ea se desfășoară. Au organizat-o dinainte. Și de aceea ei nu se plîng că n-au motorină — poate și pentru că unele tractoare merg cu cîte trei remorci, nu-i așa ? — și nu se plîng nici că nu au piese de schimb. În general, acum nu doare nimic tocmai pentru că a durut înainte. Și ar ajunge să amintim doar atît : după cum ne spunea șeful fermei din Hărman, Gheorghe Dragomir, nici un șef de fermă nu se ocupă de aprovizionare. Aceasta e o grijă care rămîne în seama conducerii întreprinderii, iar șefii de fermă de aceea au stații de radio la dispoziție, ca să anunțe conducerea de ce materiale au nevoie. De aceea nici unul dintre ei nu va fi văzut vreodată bătînd drumurile ca să facă rost de curele de transmisie, să zicem, sau de erbicide. În schimb au obligația de a rămîne de dimineața pînă seara în fermă și de a supraveghea absolut fiecare lucrare. Ceea ce se întîmplă și la seceriș, ca în oricare dintre zilele anului.

Grîul se face din grîu

O cercetare atentă a evoluției factorilor climaterici pe ultimii 6 ani în zona nord-estică a Cîmpiei Bîrsei arată că ei au fost ani puțin favorabili dezvoltării normale a culturilor agricole. Lipsa unor cantități suficiente de precipitații a făcut ca deficitul de apă să se accentueze de la un an la altul și cu

Timpul se grăbește : eliberarea terenului se face cu una, două și chiar cu trei remorci

Unde beneficiile depăşesc douăzeci de milioane, munca nu poate fi decît la mare cinste

La Hărman erau la secerat trei bărbaţi. Toţi trei se numesc Gheorghe : inginerul Dragomir, şeful fermei nr. 2 şi mecanizatorii Hosu şi Smochină.

toate acestea producţiile au crescut, de-a lungul acestor ani, şi nu pe loturi experimentale ci pe toate suprafeţele cultivate. Reducerea efectelor secetei a fost posibilă prin aplicarea măsurilor stabilite în cadrul unui cuprinzător program de creştere a fertilităţii pămîntului. În urma executării unor lucrări de hidroamelioraţii, a fertilizării în medie, pe an, cu 100 000 tone de îngrăşăminte naturale," în ciuda condiţiilor naturale vitrege a fost posibil ca la Prejmer să se vorbească, în mod justificat, despre o adevărată strategie a recoltelor mari. Pentru obţinerea unor recolte nu doar mari, dar şi de bună calitate, fiecare verigă a procesului tehnologic avîndu-şi importanţa ei, înţeleasă de toţi. Şi pregătirea terenului, şi semănatul la timp şi cu densităţi optime, şi întreţinerea culturilor, şi recoltatul sau transportul operativ ori depozitarea. La ferma din Hărman, bunăoară, unde au fost recoltate de pe fiecare hectar mai bine de 55 de tone, plantarea cartofilor a început să fie considerată ca o lucrare de mare artă. „Căutăm ca bilonaele să fie perfect drepte şi la distanţe egale, spune inginerul Gheorghe Dragomir, şeful fermei, aşa cum la distanţe perfect egale sînt plantaţi cartofii de sămînţă. Trebuie ştiut că noi, la toate culturile, folosim numai seminţe de categoriile elită şi superelită. Cît priveşte plantatul cartofilor, nu întîmplător această lucrare este încredinţată celor mai buni mecanizatori. Odată, cineva chiar mi-a reproşat că am acorda, chipurile, o prea mare atenţie aspectului estetic al lucrărilor de plantat. I-am demonstrat atunci că lucrările de artă, ca să zic aşa, pe care le executăm, fac parte din factorii care condiţionează în cel mai înalt grad obţinerea unor producţii mari".

De-ar fi aflat, cetăţeanul care se grăbea să facă astfel de reproşuri, că pe cîmpurile întreprinderii nu e voie să arunci o hîrtie, bunăoară, decît la coşurile de gunoi care au fost aşezate din loc în loc, probabil că s-ar fi mirat şi mai mult. Pe pămînturile I.A.S.-ului din Prejmer, această regulă elementară funcţionează, s-ar putea crede, chiar cu mai multă eficienţă decît în multe oraşe. Directorul întreprinderii, Ion Toma, ne mărturiseşte că la început, pînă ce oamenii au deprins această nouă conduită, a fost nevoie să aplice o serie de amenzi. Nu l-a fost teamă că s-ar supăra cineva şi ar părăsi întreprinderea, cu toate că industria Braşovului este la doi paşi iar concurenţa, desigur, e aprigă. Însă cei mai bine de 800 de muncitori permanenţi ai întreprinderii s-au gîndit bine, înainte de a alege, şi au ales să muncească mai pe-aproape de casă, acolo unde întreprinderea îşi are fermele, la Prejmer şi Hărman, la Feldioara şi Bod, la Hălchiu şi Podu Olt. Cu cele 14 ferme ale ei, întreprinderea reprezentînd mai bine de jumătate din agricultura de stat a judeţului.

Înainte de a începe secerişul, copiii de la grădiniţa întreprinderii au plecat la mare împreună cu educatoarele lor. Părinţii au rămas acasă, să culeagă grîul. Ceea ce se recoltează aici nu e aşa-zis grîu de consum ci e grîu de sămînţă. El înseamnă, aşadar, chiar recolta viitoare de grîu. Or aşa, se ştie, e o răspundere care nu se lasă pe mîna oricui.

D. CONSTANTINESCU
Fotografii de ELENA GHERA

Brazdele proaspete primesc recolta viitoare

Racul, şprotul şi plătica

„Marea cu rezervele ei uriaşe de bogăţii poate fi una din variantele optimiste ale viitorului omenirii — ne spune inginer Marcel Stanciu, directorul Institutului Român de Cercetări Marine-I.R.C.M. din Constanţa. Dar, fiindcă nu deschizi simplu o uşă şi ai acces la bogăţiile ascunse în imensitatea de apă, fiindcă ai nevoie de utilaje şi aparatură mai speciale, nu se cunoaşte încă fiecare ungher al acestei «cămări lichide». În special, familiile de peşti, cu potenţialul lor de proteine necesare hranei, sînt una din cele mai importante resurse în care nu trebuie să investeşti nimic fiindcă se regenerează an de an. Pentru o exploatare intensivă dar raţională, aşa cum indică programul partidului de dezvoltare a pescuitului şi piscicolturii, trebuie să pătrunzi în miezul vieţii acestor fiinţe subacvatice, să o cunoşti în toate subtilităţile ei, treabă nu tocmai simplă. Căutăm să facem o radiografie cît mai exactă a zonei româneşti a Mării Negre unde avem dreptul exclusiv de administrare şi exploatare, în special pînă la 180 m adîncime unde pulsează viaţa. Pînă acum am bătut cu «pasul» adîncimea de 50 m descoperind rezerve importante de peşte."

Pentru aceşti cercetători, care cel mai adesea dezbracă halatele albe de laborator pentru a îmbrăca pufoaica sau slipul cu care rezistă vînturilor tăioase ale iernii pe valuri sau soarelui tocid de august ce bîntuie pe puntea vasului, o temă de cercetare nu are punct de final. Descoperirea bancurilor de peşti cu ultrasunete şi cu pescuiri de sondaj este doar începutul. Fiind vorba de viaţă, ea trebuie urmărită zi de zi, în dinamica ei, pentru a şti cum migrează peştii conform biologiei lor, cum trăiesc în funcţie de condiţiile ecologice în permanentă transformare. Împreună cu dr. biolog Ioan Porumb, facem cunoştinţă cu mai noul şi incontestabilul lider al litoralului românesc, şi anume şprotul. Datorită schimbării unor condiţii ale ecosistemului Mării Negre, această mică sardeluţă, foarte gustoasă şi cu mare capacitate de înmulţire, care nu figura în statisticile de pescuit ale apelor româneşti, a găsit în ultimul timp condiţii optime de hrană şi reproducere iarna la noi. Şi-a stabilit o locuinţă confortabilă pe „strada" noastră. „Am căutat să-i înţelegem viaţa — ne spune dr. Ioan Porumb. Care este zooplanctonul care-i place la meniu, cînd nu-l deranjezi cu năvoadele şi la ce vîrstă e optim să-i prinzi, cîte icre depune, cîte larve apar şi cîte se transformă în tineret. Se alcătuieşte lunar o hartă biologică a Mării Negre, cu oxigenul, temperatura şi salinitatea apei, concentraţia de nutrienţi şi animale mici ce-i plac, migraţia lui, aglomerările de peşte. Cu date generale nu se poate face pescuit, ci cu situaţii complexe, la zi, pe carouri mici, pe prognoze a următorilor ani !" Datorită acestei simbioze perfecte între cercetare şi producţie s-a putut trece de la pescuitul static, cu capcane, la pescuitul activ, în care cu date ştiinţifice pe masă, te poţi deplasa ofensiv după peşte. O flotă de 10 traulere a şi prins 6 500 t'an şprot în zona Constanţa, iar alte 6 de construcţie românească patrulează în largul Sulinei. După cum se zice că toate porturile îşi leagă istoria de un tip de peşte şi că Hamburgul este fundat pe capete de heringi, de ce Constanţa să nu-şi lege numele şi de şprot ? În acest serviciu de evidenţa populaţiei.., de peşti a fost înregistrat şi rechinul de Marea Neagră, apărut în căutarea şprotului. El poate însemna şi batog dar şi cocktailul de vitamine din untura de peşte. S-a conceput valorificarea hamsiei şi stavridului veniţi pe platforma continentală românească doar vara pentru hrănire şi reproducere.

Aceşti oameni care cercetează pe vas şi la —30° C şi la +30° C cam 6—7 luni pe an, care au răbdarea să analizeze sub microscop zooplanctonul dintr-o picătură de apă sau să numere icrele dintr-un şprot mamă, care sintetizează pe calculator bogăţia noastră de peşte, care mai prind în traul pe lîngă un banc de peşti şi cîte o amforă a unui cimitir de nave romane dar şi cîte o mină uitată de război, sînt adiaţi nu numai de briza pasiunii pentru profesie dar şi a dragostei pentru mare. Preocupările celor de la I.R.C.M. au traversat faleza şi spre apele dulci ale lacurilor Mamaia, Corbul, Năvodari, Sinoe, Limanu, alte terenuri fertile pentru piscicultură. Biologa Gabriela Dimoftache a brevetat o tehnologie eficientă de cultivare a racului de baltă de la naştere la maturitate. Acest animal nepretenţios, dar o delicatesă în farfurii de la cozile cu maioneză la supă, este şi un bun sanitar al apelor. El mănîncă substanţa organică în surplus ce consumă oxigenul necesar peştilor. Cîte un rac pe metru pătrat ar îmbunătăţi radical curăţenia lacurilor. Biologul Iulian Trandafirescu şi colectivul lui au selecţionat reproducători de plătică, ruda gustoasă a crapului, i-au grupat pă familii, le-au creat saltele din mustăţi de salcie pentru depunerea icrelor şi din prima încercare s-au obţinut 10 milioane de puişori care au fost relansaţi în lacul Mamaia, spre bucuria pescarilor. Acţiunile de reproducere dirijată a şalăului, peşte dietetic cerut şi la export, au condus la propagarea acestei specii prin grefarea de cuiburi cu cîte 30 de mii de icre embrionate. De altfel, producerea în masă a puietului de peşte pentru repopularea apelor este o preocupare continuă a cercetătorilor din institutul de pe malul mării. Puietul este livrat fie sub formă de larve de 3—5 zile, de exemplu cele 50 de milioane de larve de crap din părinţi selecţionaţi la ferma Ovidiu, fie ca pui predezvoltaţi de 20 de zile, dădăciţi de specialişti pînă la această vîrstă într-o veritabilă creşă pentru a fi mai rezistenţi. Institutul Român de Cercetări Marine este şi o policlinică a peştilor, iar inginera Elena Dumitrescu şi colegii ei, un fel de medici la domiciliu. La peşti medicamentul se introduce în furaj, sau se face o injectare a fiecărui peşte.

„Nu se poate realiza o productivitate ridicată de peşte în aceste lacuri fără a se păstra echilibrul ecologic, — adaugă doctor biolog Iuliu Geza Muller. Pe baza cercetărilor noastre, în lacul Mamaia s-au sistat deversările, s-a stabilizat nivelul prin balanţare hidrologică, apa este curată şi îmbietoare pentru baie şi surfing, iar cele 100 tone de puiet lansate au făcut „să muşte" la undiţă carasul, crapul, şingerul, cosaşul novacul. Mai sînt îmbunătăţiri de făcut, cum ar fi sistarea exploatărilor de nisip de pe malul lacului care răscolesc fundul de mică adîncime ce este leagănul puietului şi reamorsează creşterea algelor distrugînd calitatea apei şi făcînd viaţa să devină unilaterală. După cum un sistem de ecluze care ar reduce volumul de tranzit al apei din braţul Sfîntu Gheorghe în sistemul de lacuri Razelm—Goloviţa—Sinoe, ar ameliora producţia de peşte din acestea."

Toată munca de descifrare a tainelor mării şi lacurilor nu s-ar fi putut face fără echipamentele şi utilajele concepute sau aflate pe planşetele colectivului de inginerie marină condus de inginerul Dumitru Dinu, cel care a avut onoarea alături de alţii de a fi invitat de Cousteau la bordul lui Calypso cînd acesta a fost în apele noastre. Citîm doar cîteva din aceste dispozitive sofisticate : camera TV subacvatică de concepţie românească, instalaţia de sudare şi tăiere sub apă, mecanismul ce muşcă probe de sol de la adîncimi mari, linia cu ultrasunete pentru determinarea parametrilor traulului, instalaţia de pescuit cu lumină şi ridicarea la bord air-lift, şi în curînd vehiculul subacvatic telecomandat.

FLORIN CONDURĂŢEANU

Civilizaţia ca mod de viaţă

(Urmare din pag. 1)

Ceea ce, în principiu, este valid pe plan etic, să zicem, nu are întotdeauna cadrul de asimilare ca semnificant valoric. Sau, invers, ceea ce este structură spirituală puternic impregnată cultural nu se converteşte totdeauna, cu ritmul necesar, în comportament moral superior şi durabil. Aşa se face că există încă, cel puţin din perspectiva analitică pe care o invoc aici, o sferă de comportamente marginale, deviante sau chiar antisociale. Acestea apar şi se manifestă mai cu seamă în sfera vieţii cotidiene, în regnul relaţiilor informale, nedominate de rigorile instituţiilor şi de regulamentele specifice acestora. În zona străzii, să spunem, omul poate scoate că este eliberat de normă şi de regulă, că a trecut de filtrul controlului colectiv organizat şi, ca atare, îşi dezvăluie fără zăbavă carenţele dezvoltării sale ca personalitate. Anume minusuri de reacţie ale opiniei publice favorizează, de asemenea, abaterile de la raţionalitate şi discernămînt.

Iată de ce consider că putem face mult mai mult pentru testarea gradului de integrare a individului în matricea valorică a moralităţii şi pentru urmărirea manifestării sale sociale în totalitatea împrejurărilor care îl construiesc viaţa civică. Deci nu numai acolo unde munceşte şi primeşte un mesaj educativ organizat (pe care uneori îl considerăm eficient şi suficient prin el însuşi) sau unde este modelat în atitudini de cadrele normativităţii formale, instituţionale.

Civilizaţia, ca mod de viaţă, cu stilurile sale multiple şi de o mare bogăţie fenomenală, presupune autoexprimare individuală omogenă, necontradictorie, în toate ipostazele convieţuirii sociale. Altfel, ar deveni practică a declamării aderenţei la normă, nu şi practică a satisfacerii normei prin respectare a înţelesurilor sale raţionale. Calitatea, concept atît de profund implicat în gîndirea noastră politică, se referă şi la raporturile interumane. Este un concept total, care refuză a se refugia, cu sensuri şi semnificaţii trunchiate, doar în anumite zone parcelare ale vieţii sociale şi economice. Iar pentru a-i da valoare operaţională în spaţiul modului de viaţă civilizat înseamnă, înainte de toate, a face ca valorile reale ale culturii naţionale şi universale să se instituie nu doar în mobiluri ale satisfacţiei spirituale, ci şi în vehicule ale comportamentelor raţionale. Facere dificilă, desigur, dar şi posibilă, dacă ne gîndim că n-are oprelişti majore, obiective, din nici o parte şi că raţionalitatea ordinii socialiste a vieţii este departe de a mai avea conotaţii lozincarde, de suprafaţă. Este o raţionalitate care poate şi trebuie să pună în acord funcţional fondul axiologic crescînd al raporturilor interumane cu cadrul normativ al manifestării omului în toate împrejurările vieţii sale comunitare.

● Sesizări, propuneri, soluții — la dispoziția dumneavoastră [illegible] ●

■ Ne-a scris din nou, la sfîrșitul lunii trecute, Liliana Nicorescu din Bușteni, str. Nestor Ureche nr. 40, adresîndu-ne aceeași rugămite de a o sprijini în vederea obținerii unei locuințe corespunzătoare nevoilor familiei sale. Și iată că astăzi sîntem în măsură să-i transmitem o veste bună, primită din partea **Consiliului popular al orașului Bușteni, județul Prahova**: „Urmare adresei dumneavoastră nr. 3864/1987 privind scrisoarea semnată de Liliana Nicorescu din Bușteni, vă facem cunoscut faptul că cererea sa a fost rezolvată, în sensul că, soțului petiționarei i s-a atribuit de către U.F.E.T. Cimpina un apartament din fondul locativ de stat în orașul Bușteni, care urmează a fi dat în folosință în cursul acestui an".

■ **Consiliul popular al comunei Măgurele — Sectorul Agricol Ilfov:** „În legătură cu scrisoarea adresată dumneavoastră de către Gheorghița Ganciu și Dumitru Ganciu din comuna Măgurele, ambii învățători pensionari, care se referă la posibilitatea de a li se acorda lot în folosință din partea C.A.P. Virteju, vă informăm: Dumitru Ganciu deține ca lot în folosință, împreună cu familia sa, suprafața de 2 500 metri pătrați teren arabil situat în prelungirea curții casei. Conform Statutului C.A.P., în care se precizează că acei cetățeni care au devenit pensionari de stat pînă la 1 martie 1972 au drept la lot în folosință Gheorghița și Dumitru Ganciu beneficiază de acest drept, fiind pensionați în anul 1971. Ca atare, conducerea C.A.P. Virteju a dispus rămînerea în folosința petenților a terenului agricol pe care îl dețin, cu condiția ca acesta să fie lucrat."

■ „Mă numesc **Elena Costache**, locuiesc în **București, str. Sergent Nicolae Sebe nr. 8, bl. L 32, sc. 1, et. 6, apart. 24, sect. 3** și vă adresez aceste rînduri cu rugămintea de a mă sprijini în vederea soluționării unei probleme căreia nu am reușit încă să-i aflu vreo rezolvare, deși mă zbat de luni de zile în acest sens. Veți crede, poate, că dacă de atîta vreme — de mai bine de o jumătate de an — caut această rezolvare, desigur și problema la care mă voi referi este una deosebit de dificilă, ce presupune un efort pe măsură. Dar nu. Pur și simplu este vorba despre o... adeverință, despre o banală adeverință care să ateste vechimea mea în muncă, ea fiindu-mi necesară pentru întocmirea dosarului de pensionare. Sperînd să o obțin, m-am adresat cu o cerere, în acest sens, unității unde îmi desfășor încă activitatea — Întreprinderea de produse lactate București. După o perioadă de timp, revenind, mi s-a spus că arhiva care păstrează și documentele fostei întreprinderi „Aprolact" — la care lucrasem — s-ar afla undeva pe Șoseaua Pantelimon, deci să merg acolo cu o cerere. De acolo, însă, am fost îndrumată să apelez... printr-o altă cerere, la Arhivele Statului, de unde am aflat că dosarele de arhivă ale fostei întreprinderi nu sînt depozitate nici aici. Au urmat alte două cereri către arhiva din str. V. Mărăcineanu și către cea din Șoseaua Colentina, aparținînd Ministerului Agriculturii. La ultima, mi s-a spus să aștept răspunsul după... 30 de zile. Au trecut și cele 30 de zile, au mai trecut și altele, și în sfîrșit — răspuns... negativ: dosarul meu nu se găsește. Am întocmit alte două cereri, semnîndu-le cu numele purtate anterior: Vasile Elena și Mitrof Elena. Alte... 30 și respectiv, 15 zile de așteptare, alte răspunsuri negative... Sînt bolnavă, adesea sînt nevoită să mă internez în spital, nu-mi mai pot pierde timpul pe drumuri; dacă puteți, vă rog, ajutați-mă".

Se înțelege, am publicat aceste rînduri tocmai cu intenția de a întinde o mînă de ajutor unui om aflat în dificultate. Ceea ce rămîne însă de neînțeles este acest mod birocratic de a „soluționa" o asemenea problemă, mărunță în aparență, dar plină de importanță pentru un om aflat în pragul pensionării. Și cînd te gîndești, totul pentru o... biată adeverință!

■ Alte cîteva soluționări, privind clarificarea situației profesionale a unora dintre aceia care ne-au scris: **Consiliul popular al județului Prahova** ne răspunde că Oficiul pentru repartizarea forțelor de muncă din Ploiești i-a emis Marianei Cernat repartiția pentru a fi încadrată la Întreprinderea comercială de stat legume și fructe Prahova; **Consiliul popular al județului Neamț** ne informează despre Constantin Stamatin — căruia i s-a desfăcut contractul de muncă de la S.M.A. Dobreni — că a fost repartizat ca strungar la Întreprinderea metalurgică din Bacău; **UJECOOP Brașov**, analizînd situația profesională a Cristinei Forro, i-a aprobat schimbarea locului de muncă în municipiul Brașov, creîndu-i astfel posibilitatea de a urma Liceul economic, curs seral.

Către Redacția revistei „Flacăra" — București

În acest scop, vă trimit o fotografie ce vă aduce imaginea muzeului „Vasile Lucaciu" din localitatea Sișești — Maramureș, unde, împreună cu un grup de turiști sătmăreni am făcut o vizită în ziua de 5 iulie a.c.

Se știe că „Leul de la Sișești" își doarme somnul de veci în mormîntul de la Sisești, după o viață de luptă dusă în condiții de asuprire, în dorința să-și vadă neamul din care se trăgea, unit și liber, așa cum s-a realizat prin mărețul Act de la 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia.

DAN IOAN
str. Muncitorilor nr. 9
3900 Satu Mare

Scrisoare comentată

Nevoia de înțelegere

Iată două scrisori care cuprind, din păcate, multă amărăciune. Viața a fost crudă cu cei doi oameni care ni le-au trimis, fiecare fiind lovit, cum s-ar spune, drept în moalele capului. Dar nici unul nu se lamentează, ci expune, cu demnitate și tărie, doar faptele. Este limpede că nu sînt, că **nu mai sînt** copleșiți de nenorocire, că au trecut peste momentele critice. Au nevoie însă de o mînă de ajutor, **acum**, cînd coloana vertebrală le e **încă** dreaptă, cînd privirea nu le e **încă** rătăcită, cît își pot **încă** struni voința în lupta cu răul.

Petre Sava din Timișoara, bd. St. Plavăț nr. 2/S, Sc. C, ap. 19, încadrat în muncă la Întreprinderea de lacuri și vopsele „Azur" în calitate de operator chimist, are trei copii: de nouă, șapte și doi ani și jumătate. „Din anul 1985 și pînă în prezent mă descurc — așa cum pot — cu îngrijirea copiilor minori". Se descurcă — ce cuvînt obișnuit și ce multe și grele înțelesuri știm cu toții că are! — singur pentru că tot de atunci soția îi este grav bolnavă și internată într-o clinică. „Am solicitat sprijin moral, în sensul de a mi se oferi posibilitatea de a lucra într-un singur schimb, conform pregătirii mele profesionale — sînt absolvent al Școlii tehnice de maiștri în specialitatea maistru prelucrări polimeri. Fac apel, în acest sens, la ajutorul dv., dar mai ales la spiritul de omenie ce caracterizează această țară..".

Apelul a fost ascultat și înțeles. Consiliul popular al județului Timiș, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Timișoara informîndu-ne că: „A fost ajutat, în sensul că s-a discutat cu Întreprinderea județeană pentru producție industrială și prestări servicii Timișoara, care îi poate asigura cele solicitate, nu ca operator chimist, ci în calitate de MAISTRU, propunere cu care a fost de acord, urmînd să-și perfecteze formele de transfer. Semnat Director Mihail Pungă".

O simplă frază, care a înseninat viața unui om și a copiilor săi. Mulțumim și noi, alături de familia Savu, pentru omenia ce o cuprinde în ea.

Maria V. Varlam, din Bîrlad, este muncitor finisor la Întreprinderea de Vigonie. Este bolnavă, cu diagnosticul **timpanolabirintoscleroză post otoreică cu surditate cronică**. „Am fost internată de mai multe ori prin mai multe spitale din țară unde am fost supusă tratamentelor în speranța că voi putea fi salvată din această nenorocire, dar starea sănătății mele nu s-a ameliorat cu nimic. M-am adresat și Centrului medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. București, dar și de aici mi s-a spus că în cazul meu nu se mai poate face nimic".

Ajunsă în această situație tragică, după ce cu siguranță a plîns multe nopți, și-a adunat puterile și a început să plănuiască cum să-și organizeze viața, pornind de la realitatea că **la 24 de ani este infirmă**, cu înțelepciunea că sînt nenorociri și mai mari pe lume. Într-adevăr, viața ei va fi o continuă bătălie și, oricît ar fi de puternică, fără o tactică și o strategie bine puse la punct, nu va putea cîștiga. Și-a îndreptat, firesc, întîi gîndul și speranța către colectivul în care muncește, „solicitînd conducerii întreprinderii, printr-o cerere, din luna iulie 1986, să mi se repartizeze și mie o garsonieră, deoarece datorită infirmității mele nu pot locui la blocul tineretului. Nu știu de ce nu i s-a dat curs nici pînă în prezent, cu toate că am fost și în audiență, dar cel sănătos nu-l crede pe cel bolnav. Cazul meu este deosebit, și necesită o atenție mai aparte față de alte cazuri poate mai ușoare". Am trimis scrisoarea Mariei Varlam Consiliului popular al municipiului Bîrlad, de unde — în mod inexplicabil — a fost „expediată" spre cercetare și **soluționare** Consiliului municipal al sindicatelor, organ în atribuțiile căruia nu se află de fapt și repartizarea locuințelor. Citām din răspunsul primit: „Cererea a fost pusă în discuția colectivului de oameni ai muncii și nominalizată pe locul 17, la apartamente cu o cameră din cadrul secției. **Nu se confirmă faptul că nu s-a dat curs cererii sale pentru locuință** de către întreprindere. Tabelele au fost afișate, cu drept de contestație în termen de 15 zile de la data afișării și petiționara nu a făcut nici un fel de obiecțiuni. S-a discutat cu petiționara și i s-a comunicat că în ordinea de pe tabelul de prioritate va primi locuință. Scrisoarea a fost soluționată (?!) de tov. Dumitrașcu Emilia, activist al Consiliului municipal al sindicatelor Bîrlad".

...Cu alte cuvinte, lucrurile au rămas neschimbate. Ba chiar i se reproșează Mariei Varlam un dram de nesinceritate. Singura noutate fiind doar faptul că „s-a discutat" cu petenta (în ce fel oare?), comunicîndu-i-se că rămîne pe același loc din tabelul de locuințe. Poate printre criteriile care stabilesc ordinea de prioritate pe tabelul de locuințe nu se află și unul, consemnat discret în legile nescrise ale omeniei, care s-o îndreptățească pe Maria Varlam la un loc aflat în capul listei. Totuși, este greu de crezut că acest caz nu poate fi privit **cu deplină înțelegere** pentru nevoia în care se află tînăra muncitoare de 24 de ani, care de acum înainte trebuie să învețe să trăiască, să muncească și să iubească viața fără a auzi nimic în jur. Are nevoie întîi de toate de un loc numai al ei, care să se cheme ACASĂ, unde să-și rînduiască amarul și bucuriile. Are nevoie de o mînă de ajutor, ca să pornească cu bine, în acest moment de răscruce, pe drumul cel neted la care are și ea dreptul. În ceea ce ne privește, deși, nu sîntem în măsură să-i transmitem o veste bună Mariei Varlam, ci numai constatarea că surzenia poate fi de mai multe feluri: surzenia față de omul aflat în impas, surzenia față de nevoia de sprijin și înțelegere, mai tristă decît toate, surzenia sufletului.

REGHINA V. ■

Revenim, publicînd în cadrul acestei casete săptămînale o listă a acelora care, contrar obligațiilor înscrise în Legea nr. 1/1978 privind termenele de răspuns stabilite în legătură cu propunerile, sesizările și cererile cetățenilor continuă să ne rămînă datori cu răspunsuri la scrisorile adresate: **Întreprinderea de distribuire a materialelor sportive (I.D.M.S.) Pitești, Consiliul popular județean Mehedinți, Ministerul Sănătății.**

■ Primim din partea **Consiliului popular al Sectorului 5 al Capitalei** un răspuns pozitiv la scrisoarea Violetei Dumitrescu, care ne relata că împreună cu soțul și cei doi copii locuiesc în spațiul părinților (proprietatea acestora, în str. Poienița nr. 34, imobil compus din două camere). Așa cum a reieșit din cercetarea făcută la fața locului, cu părinții mai locuiesc și alte rude, în total 9 persoane. În acest sens, în ședința Biroului permanent al Comitetului Executiv al Consiliului popular al Sectorului 5 București, susnumitei și familiei sale i s-a aprobat repartizarea apartamentului 23 — cu două camere — din blocul 5, situat pe Aleea Livezilor din același sector bucureștean.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Alexe Florina — satul Grui, com. Cătească (Argeș): Cadrele care sînt transferate în interesul serviciului, conform art. 11 lit. a din Legea 1/1970 și art. 69 din Codul Muncii, în aceeași funcție, în funcție echivalentă sau inferioară, nu sînt obligate să susțină examen sau concurs (art. 59 din Legea 12/1971). ● **Lică Stela** — B. Asociația de locatari stabilește și încasează fondul de rulment în temeiul prevederilor art. 18 din Decretul 387/1977, pentru acoperirea cheltuielilor comune lunare la nivelul lunii cu cele mai mari cheltuieli dintr-un an. Distinct de acest fond, se încasează și fondul de anticipație, conform prevederilor art. 65 al. 3—4 din Legea 4/1981, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciilor pe 45 zile și este plătită anticipat încheierii contractului de prestări servicii de către asociație. ● **Ioan Florica** — București: Contractul dv. de muncă nu este desfăcut. Trebuie să vă prezentați de urgență pentru lămurirea situației. ● **Turku Ioan** — com. Sincraiu de Mureș (Mureș): Decretul 68/1976 nu prevede nici o excepție, rămînînd să vă rezolvați situația locativă în localitatea în care aveți domiciliul stabil. ● **Rasu Ianc** — Brăila: La toate scrisorile dv. cu același conținut am primit un singur răspuns: familia Bașno va primi o altă locuință în acet an din cota întreprinderii „Laminorul". ● **Minzat Maria** — Dej: Statul nostru este să vă încadrați în muncă, în meseria pentru care v-ați pregătit, la C.F.C.H., unde ați fost de fapt redistribuită. ● **Maftei Irina** — Craiova: Și din scrisoarea dv. și din răspunsul pe care l-am primit se înțelege clar — ne pare rău că trebuie să v-o spunem — că fiul dv. nu este încă hotărît să muncească, de vreme ce în 2 luni a avut 6 absențe nemotivate și cum „a dat zăpada" în 1985 (!) a dispărut din șantier fără să predea mașina de care răspundea. Trebuie să se prezinte la întreprindere urgent, așa că nu-l mai lăsați „să clocească într-o cameră de bloc", cum spuneți. ● **Suba Elisabeta** — Lipova: Potrivit dispozițiilor legale în vigoare, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Arad, prin intermediul Administrației financiare, este competent să aprobe cererea dv. ● **Mihet G. Titus** — Cîmpeni: Autobuzele noi se repartizează șoferilor după lista de prioritate întocmită în conformitate cu prevederile Dispoziției C.T.A. nr. 1/1980, ale cărei precizări trebuie respectate și de către întreprindere și de către dv. ● **Negru Liviu** — com. Beregsău Mare (Timiș): 1. Dar. 2. De prevederile Decretului 46/1982 beneficiază unitățile menționate în anexă. 3. Nu.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În întîmpinarea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste

Literatură și actualitate

Chestiunea literaturii exemplare se pune din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre. Dincolo de sensul prim, moral, ea are și un caracter politic mult accentuat astăzi, după ce, identic omului și societății, istoriei veacului nostru în general, literatura a trecut prin atîtea experiențe, nu toate necesare, cred, (dacă nu confunzi destinul cu fatalitatea) toate lăsînd însă urme adînci, ultimele consecințe rămînînd încă surprize ale viitorului mai mult sau mai puțin apropiat.

Caracterul actual politic al vechii probleme născută odată cu literatura vine dintr-o urgență a timpului nostru : prezența artistului în cetate. Fiecare cu natura sa proprie, cu talentul său. Ar fi un abuz să i se ceară să facă altfel decît poate el să facă. Dar este prima lui datorie să fie un om al timpului său. Acesta este adevăratul curaj al artistului. Nimeni nu a reușit altfel niciodată. Am impresia că aici nici nu există, nu funcționează excepția care să confirme regula, argument cu care în adolescență mi se părea că pot cîștiga cele mai grele pariuri. Vrei sau nu, cititorul cel mai onest și fidel îți va cîti romanul pentru a afla, înainte de orice, cîtă „realitate" conține el. Chiar dacă te-miri-cine te trimite la fantaști, infra sau supra realiști. Că am ajuns astăzi în literatură la un punct în care o sinteză se cere grabnic întocmită, o dovedesc falsele sinteze ocazionale care apar din cînd în cînd în articole ori în carte.

Diversitatea literaturii noastre la sfîrșitul deceniului nouă, valoarea medie crescută a mai tuturor genurilor, polemicile de multe ori sub ambițiile polemiștilor, febra creatoare așa de oscilantă, toată această simptomatologie care indică un organism viu și puternic, își are startul în deschiderea multiplană pe care Congresul al IX-lea al partidului a operat-o în societatea noastră în vara anului 1965. Cei care eram tineri, foarte tineri sau mult mai tineri pe atunci știm bine că așa este. Toate documentele de partid din ultimii 22 de ani, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, vorbesc despre necesitatea revoluționară a schimbării în mentalități și conștiințe, despre competență și competiție, despre rostirea adevărului în toate sensurile. Aici întrebările trec de epidermă și pătrund adînc. Este într-adevăr literatura o prezență exemplară ? Îndrăznesc să spun că este, dar mai trebuie să fie. Cu mult peste, dacă tinde, cum ar trebui, foarte departe. Foarte scurt și repede spus, există astăzi, pînă în vara anului 1987, dincolo de ierarhiile improvizate, partizane, o scară a valorilor pe care „sinteza" de care vorbeam, probabil încă pe drum, va trebui să o pună la îndemîna tuturor cititorilor, bineînțeles, elevi, studenți și profesorii lor. Știu și eu, ca și mulți dintre beneficiarii literaturii noastre de azi, că marele scriitor este el însuși pe drum, că marea carte nu s-a scris. Pe de altă parte, fiecare timp literar își are scriitorii pe măsură. Geniul și capodopera aparțin, din totdeauna, zilei de mîine. Ziua de azi, în haine de lucru, cum se spune, face ce trebuie, ce poate și, din cînd în cînd, și ceva pe deasupra.

Datoria noastră, cred eu, este să rămînem onești și lucizi în profesia noastră. În preajma unui eveniment politic și cultural de mare însemnătate, cum este al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, ca editor, pot spune că la „Cartea Românească", grija pentru tipărirea cărții exemplare face parte din programul nostru zilnic. Dar cititorii sînt în măsură să spună dacă este sau nu așa. În cotidianul care atît de grabnic și deloc sentimental explorează și apropie viitorul, într-o țară care se caută pe sine și într-o lume în care pacea ar trebui să fie bunul cel mai de preț, trebuie să știm pe ce valori contăm. Este cel mai important. Exemplar este personajul care te convinge că ar fi bine să-i urmezi. Exemplar este autorul capabil să recunoască meritele confraților săi nu aducîndu-i la același numitor, fie și printr-o abilă sau nici măcar punere în pagină, ci încercînd, dincolo de interese de moment, să găsească fiecăruia, și de ce nu chiar sieși, măsura potrivită. Dacă poate. Efortul are sens cînd sîntem competitivi, nu cînd ne anulăm prin laude reciproc călduțe. Firește, cînd se întîmplă. Cînd nu, cu atît mai bine. În breasla noastră cred că este util să ne tratăm colegial dar fără menajamente. Asta spre folosul literaturii pe care o facem, singura noastră formă de existență care contează și față de care noi și umorile noastre nu însemnăm mare lucru. Ce ar fi însemnat polemicile veninoase geniale ale lui Tudor Arghezi fără marea lui poezie ? Nimic, sau aproape nimic. Și este vorba de Arghezi ! Să nu uităm că există o limită relativ înaltă peste care o carte poate fi considerată un bun național. Pentru artist, răsplată mai mare nu se află. Ridicarea patriei este idealul nostru comun, dar drumul într-acolo aparține fiecăruia dintre noi.

GEORGE BĂLAIȚA ■

Lucrare de Geta Mermeze

Sub genericul Festivalului Național „Cîntarea României", vă propunem două pagini de reportaje din județele Botoșani, Vrancea și Suceava.

(pag. 10—11)

O emoționantă evocare a teritoriului arghezian de la Mărțișor realizează poetul Al. Andrițoiu.

(pag. 12—13)

„Poezia e calea cea mai profundă de cunoaștere pe care o are omenirea pînă azi"

Interviu cu poetul IOAN ALEXANDRU

— Ce mănunchi mare de busuioc! Vă place atît de mult busuiocul înflorit ?

— M-a întrebat un străin care-i floarea noastră națională. M-a pus la încurcătură. Nu m-am gîndit la început la o astfel de opțiune a poporului nostru, a unui popor locuind între fințe cu atîta splendoare și multitudine florală a pămîntului. E greu să faci aici o opțiune, cum e greu să-ți alegi mireasa. Întotdeauna în bucuria nunții e și tristețea opțiunii. Nu că ți-ai putea imagina o cunună cu toate miresele posibile, dar să nu însemne cumva lipirea de unu o ieșire din comuniune, să nu se întîmple prin nuntă o ruptură cu satul, cu neamul, cu întregul : Așa cred că e și cu florile. Însă mamele noastre din Ardeal, din Maramureș și Moldova pun în scăldătoarea pruncilor la naștere, în colacul de cununie și la căpătîiul celui scump și strămutat din lume, sau cînd iau drumul sanctuarului, rup din grădină crengi de busuioc.

— Avem și un basm străvechi, adînc și enigmatic, numit chiar Făt-frumos, Ștebliă de busuioc, născut la miezul nopții.

— Cred că busuiocul e floarea noastră națională. E o floare cu mireasma suferinței în ea.

— Dar să nu pierdem din vedere ochiul !

— Într-un anume fel, ochiul e teribil de hrăpăreț, dar are partea lui teribilă în cunoașterea spirituală. Și mai este și auzul care mănîncă logos · hrănindu-se cu cuvîntul.

— Adulmecînd, trăgînd cu urechea și cu ochiul, prin mîngîierea și gustarea lumii putem ajunge la o cunoaștere integrală a cuprinsului ei ?

— Am convingerea că permanent există un strat subteran de continuitate neștirbită a ființei lumii. Adesea e la vedere, ca un fluviu, adesea e ca un pîriu subțirelnic, dar permanent există ființe plenare în lume care păstrează continuitatea și integritatea ființei umane dintotdeauna. Toate cele ce privesc dimensiunea spirituală a omului nu dispar niciodată din istorie, pot doar la un moment sau altul să aibă albia mai strîmtă sau mai largă. Așadar, există și acum în poporul nostru, și va fi întotdeauna, această plenitudine a ființei umane, există mari păstrători de lume vieșuind plenar. Chiar dacă cei pe care i-am cunoscut străbătînd cu picioru Moldova și Ardealul, Muntenia sau Maramureșul, nu trăiesc tot ce-au strîns pînă la ei strămoșii lor, există un fluviu biruitor al acestei rînduieli

(Continuare în pag. 14—15)

ION ZUBAȘCU ■

FESTIVALUL NAȚIONAL

O nouă etapă a autenticității

Anul acesta faza republicană a Festivalului Național „Cîntarea României" a cunoscut unele modificări organizatorice față de anii precedenți în sensul că diversele formații promovate nu se mai deplasează într-un centru unic de jurizare ci invers, un juriu itinerant vine la fața locului, în fiecare centru de județ, acoperind pe durata unei luni și jumătate întregul spațiu artistic al țării. Această formulă nouă are desigur unele avantaje în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de prezentare în concurs : evoluind pe scena județului propriu, formațiile a căror desfășurare necesită deplasarea și instalarea unor instrumente voluminoase, mă gîndesc la formațiile rock sau la trupele de teatru cu decoruri pretențioase, sau chiar la ansamblurile populare cu instrumente și costume diverse, toate acestea au acum posibilitatea să evolueze în condiții lejere, într-o formă artistică nestresată de călătorii lungi și de presiunea timpului din culisele unor scene pe care trebuiau să încapă formații extrem de numeroase din toate județele — ceea ce impunea uneori fragmentarea repertoriilor, concentrarea lor în cîteva secvențe reprezentative etc.

Astfel, cele 15 prezențe înscrise la muzică și cele 10 la umor, în faza republicană de la Botoșani pe care am avut prilejul s-o urmăresc recent, au avut tot timpul, pe parcursul unei dimineți, să-și desfășoare prestațiile fără nici o presiune, într-un cuvînt — să-și găsească forma psihică cea mai convenabilă realizării performanței, în fața unui public optimizator deci.

Lăsînd desigur pe seama juriilor să discearnă valoarea, se cuvine să amintim cîteva lucruri extrem de importante în afara înțelegerii cărora jurizarea însăși devine inoperantă. Toți cei ce obțin performanțe la Festivalul Național „Cîntarea României" fac artă peste obligațiile lor de serviciu. Ei nu sînt nici cîntăreți de meserie, nici actori, nici regizori sau scenariști, meseriile lor sînt dintre cele mai diverse. Cîntăreții grupului rock „Astral", de exemplu, sînt cadre medicale, cei ai formației „Hyperion" lucrează la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Botoșani, estrada ajunsă în etapa republicană s-a constituit la „Electrocontact", două brigăzi artistice aparțin Întreprinderii textile „Moldova" și respectiv, Integratei de în, iar alte brigăzi, extrem de curajoase și vitale în scenariu și realizare artistică sînt însuflețite de oamenii de spirit ai comunelor Ungureni, Stăuceni sau Curtești.

Așadar meseria de bază a tuturor acestor oameni nu e nicidecum arta dar dacă pe deasupra strictelor lor obligații profesionale și familiale își rup din timpul lor liber și vin pe o scenă să-i învețe și pe ceilalți semeni ai lor să trăiască și să creadă într-un ideal de durată și frumusețe, ei fac toate acestea din proprie inițiativă, pe ei nimeni nu i-a prea învățat la școlile profesionale, liceele sau facultățile pe care le-au terminat cum să-i învețe pe alții să cînte sau să joace, de aceea mai bîjbîie citeodată dar căutările lor sînt frumoase și pure, inocența lor e mai autentică uneori decît înaltul profesionalism al celor ce știu să joace cu meserie inocența.

Brigada artistică

Am văzut recent la Botoșani un spectacol de sinteză a tot ceea ce înseamnă potențialul umoristic al acestei părți de țară. Dincolo de performanțele individuale (remarcabil s-a prezentat colectivul Căminului cultural Ungureni — textier și instructor Gheorghe Ioniță), etapa republicană de la Botoșani a Festivalului Național „Cîntarea României", la satiră și umor, a relevat cel puțin faptul că brigada artistică nu mai e în faza actuală a mișcării artistice de amatori un gen desuet sau minor, ci o formulă dinamică, extrem de complexă, a cărei vitalitate îndeamnă la o meditație mai profundă.

Dacă în primii ani ai apariției sale brigada miza în mai mare măsură pe eficiența ei... economico-moralizatoare, s-a ajuns în prezent la o nouă specie artistică, cu autonomie deplină, al cărei domeniu ar putea fi situat la egala distanță dintre ficțiune și realitate și care mizează în egală măsură pe eficiența educativă cît și pe cea estetică, un gen de artă extrem de actual, rezultat din interdisciplinaritatea tuturor formelor de spectacol : muzică, dans, poezie, teatru folclor și nu în ultimul rînd umor, mult umor. De la destinația sa pur agitatorică inițială, brigada artistică a trecut de-a lungul anilor prin metamorfoze diverse și în loc să-și atenueze miza în inerția explicabilă în care au căzut alte forme artistice ale epocii care s-au depărtat prea mult de adevărul vieții, ea și-a sporit an de an funcționalitatea, activindu-și capacitatea ascunsă de a fi un gen extrem de reprezentativ pentru necesitatea de spectacol total a prezentului, mutîndu-și centrul de greutate de pe critica de producție pe originalitatea și autenticitatea producției artistice, de pe agitație pe animație, astfel încît majoritatea numerelor văzute la Botoșani în etapa republicană a „Cîntării României" pot fi considerate brigăzi artistice de animație în sensul bun al cuvîntului, de generală însuflețire estetică în toate compartimentele spectacolului scenic.

Una din explicațiile fenomenului constă în apropierea de sursa realului : majoritatea brigăzilor sînt realizate de oameni care vin din interiorul realităților vizate, foarte buni cunoscători ai mecanismelor „uzinale" cît și ai unui tip anume de argou, industrial sau agrar, extrem de colorat și de mare efect scenic. O documentare fără echivoc și un limbaj care își păstrează în spectacol vitalitatea graiului viu, — iată două atuuri imbatabile ale senzației de autenticitate pe care o dau aceste spectacole al căror succes și priză la public sînt o compensație reală a sentimentului de „déja vu" și retorică goală pe care îl dau chiar multe spectacole de teatru cu subiecte din stricta actualitate.

Lipsită total de prejudecăți în ceea ce privește modalitatea estetică de abordare a subiectului, brigada artistică nu se încadrează într-un gen artistic anume, dimpotrivă se folosește de toate genurile pentru a-și crea astfel un limbaj metaartistic în care regăsim particularitățile tuturor celorlalte genuri topite însă într-o unitate care-i dă coerență și funcționalitate proprie : depășind estrada prin problematica critică exactă pe care o abordează și prin gravitatea funcțiilor asumate („Și zîmbind poți spune ce dorești" — estrada Întreprinderii „Electrocontact" Botoșani — textier și instructor Gheorghe Alexa), incluzînd dansul de calitate pentru a cinetiza continuu inerția scenică ce amenință orice reprezentație („Lipsuri, lipsuri" — brigada Întreprinderii textile „Moldova", Botoșani, text colectiv. Instructor Doru Pantaze), folosind monologul dar și scenele de gen din recuzita artei dramatice (interpreții de umor Cezar Amitroaie și Dan Bacînschi), parodiind cîntece cunoscute de muzică populară și ușoară, șlagăre internaționale sau autohtone, adaptînd, prelucrînd, răsturnînd improvizînd, forfotind de idei originale și ingeniozitate, tratînd o problemă tehnică prin intermediul unui obicei folcloric, folcloriznd realitatea specifică unui anume loc de muncă, întrețesînd durata cu efemerul, brigada artistică prinde ceva esențial din agitația autoreferențială a vremii cît și din animația continuă a actualității, ajungînd astfel un gen artistic care trebuie considerat la importanța și dimensiunile sale exacte cu atît mai mult cu cît evoluția sa e încă imprevizibilă. O evoluție pe care o bănuim spectaculoasă și de cel mai mare viitor ca viața reală pe care o încorporează în arta sa.

În top mai sus pentru muzică

Cu totul altfel stau lucrurile la muzică ușoară, rock și folk în raport cu statutul în ascensiune al brigăzii artistice, deși tocmai aici ne-am fi așteptat să întîlnim o efervescență într-adevăr tinerească. Contrar așteptărilor însă, majoritatea formațiilor și interpreților n-au reușit să depășească starea de simplă prezentare, imitație sau prelucrare a unor motive sau stiluri arhicunoscute, cu structură artistică saturată și fără viitor. Sigur că realitatea unor formații de muzică este alta decît a unei brigăzi artistice. O formație nu se adună doar în vederea unei finalități scenice gratuite. Existența unei formații de rock (bunăoară) depinde azi în mare măsură de finețea și cantitatea instrumentelor a căror agonisire costă sume importante. Odată procurate sculele electronice, uneori prin

mijloace neistorisibile, ele trebuie amortizate de venituri, majoritatea formațiilor cîntînd în restaurante și localuri diverse, la nunți sau cu alte ocazii... pecuniare. Așa stînd lucrurile, o parte din aceste formații și-au pierdut entuziasmul inocent al confruntării cu publicul, starea de emulație și pură gratuitate a aspirațiilor artistice.

Tocmai din dorința de a stimula și pe această cale eforturile muzicale și dorința de afirmare ale tinerilor din această parte a țării, aș vrea să menționez fiecare prezență în parte. Cei 17 componenți ai orchestrei de jazz „Venus" de la Casa de cultură „Victoria" din Botoșani au deschis spectacolul republican cu o omogenitate funcțională bine pusă la punct profesional, optînd pentru două compoziții de jazz „romantic" articulat corect în toate compartimentele orchestrale, ceea ce pentru o formație de jazz aparținînd unei Case a armatei e în mod sigur un pas înainte pe linia asumării fenomenului muzical.

In general soliștii de muzică ușoară n-au avut o prezență scenică mai degajată adoptînd o poziție statică, timorată, gestica necomunicînd cu textul, vocea foarte bună, de cele mai multe ori, părînd că n-a descoperit propriul trup ca suport al expresivității și comunicării. În mod normal ar trebui ca aceste prezențe să albă o mai mare doză de prospețime în timbru și interpretare în raport cu uzura de scenă a cîntăreților profesioniști. În acest sens ar fi fost de dorit ca vocea Marcelei Bidileac sau cea a Crinei Husac (Sindicatul Sanitar Botoșani), să vădească mai multă nuanțare în interpretare și în general o conștiință interpretativă pe măsura instinctului artistic pe care îl posedă. Surorile Galanton (Casa de cultură Dorohoi) au încercat o dinamizare a apariției scenice dar gestica lor era uneori imitativă și mecanică, sub posibilitatea vocilor lansate în scenă. O mențione aparte merită Stela Axinte (tot din Dorohoi) care a adus în fața publicului nu numai frumoase calități vocale ci și o participare la interioritatea cîntecului, credibilă, emoționantă.

Extrem de firav s-a prezentat și folkul botoșănean. Viorica Bursuc (Sindicatul sanitar) s-a dovedit o sensibilitate excesivă prin lipsa de forță, delicatețea ei necomunicînd mai mult decît simpla prezență a unei respirații calde pe un geam rece. Ozolin Dușa, celălalt folkist, beneficiază de un timbru proaspăt de voce trezită în zori, în același timp de copil și bărbat — calitate extrem de rară — dar care necesită o mai mare atenție acordată instrumentului și complexității compoziționale.

Cele patru formații de muzică ușoară și rock ajunse în etapa republicană ne pot da o idee despre starea artei și în acest sector al județului Botoșani. Exceptînd grupul „Astral" celelalte trei formații au dezvoltat orchestrări subtile, lucrînd uneori cu sunetul secundar. Astfel orchestra „Polnton" (Casa de cultură Botoșani) a reușit să învingă electronizarea sunetului prin infiltrarea căldurii umane între măsuri. Grupul rock „Telex" (Casa de cultură a sindicatului) s-a realizat cu două prelucrări după „Holograf" și „Roșu și Negru". Normal ar fi fost ca aceste opțiuni să pună în valoarea personalitatea formației. Lucru care nu s-a întîmplat nici cu „Hyperion" (Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Botoșani) — singura formație care s-a prezentat și într-o ținută scenică distinctă și care ar fi impus aceeași detașare și pe linie muzicală.

Nu de cunoștințe muzicale duc lipsă majoritatea interpreților văzuți aici, nici de profesionalism, ci de mai multă îndrăzneală în afirmarea personalității proprii.

Majoritatea interpreților s-au prezentat cu prelucrări după piese și formații arhicunoscute. Or, județul Botoșani beneficiază de un potențial muzical unic ce ar trebui explorat și pus în valoare și pe această cale — direcția aceasta fiind singura care poate asigura o individualitate distinctă în marele cor al valorilor naționale.

Vedere de ansamblu

In loc de concluzii, dăm cuvîntul compozitorului **Vasile Donose**, pe care l-am abordat la sfîrșitul etapei de la Botoșani, să facă o binevenită sinteză asupra evoluției fenomenului artistic pe care l-a jurizat :

„Din experiența de jurizare a celor 22 de județe pe care le-am văzut pînă acum am constatat că nivelul general a crescut în raport cu edițiile precedente. Există, în primul rînd o mai mare preocupare, la secțiunea de muzică ușoară, rock, folk și jazz pe care am jurizat-o în calitate de președinte al juriului itinerant, față de diversitatea tipurilor de formații alcătuite în raport cu potențialul tehnic și material cît și în funcție de existența instrumeniștilor și de posibilitățile lor de grupare în diferite locuri, o combinație mai diversă de instrumente : coarde, suflători, percuție. Această diversitate tipologică, după gen muzical și în cadrul genului, a facilitat apariția unor formule originale de prelucrare și aranjare determinînd o mai mare varietate repertorială, stiluri compoziționale diverse și o tematică cuprinzătoare sub aspectul mesajului : tinerețea, dragostea de țară, respectul pentru tradițiile culturii naționale, poezia de bună calitate.

Formațiile și soliștii folk continuă un proces de decantare și asimilare a genului în structurile cîntecului românesc. Foarte puține sînt formațiile și soliștii care au rămas pe tipul folkului în accepțiunea lui inițială. Tot mai mult își fac loc motivele tradiționale ale cîntecului nostru care dau genului o mai pronunțată specificitate românească.

Există în general o mare predilecție pentru creațiile originale, situație determinată cel puțin de două cauze : vocația creativă a tineretului nostru pe de o parte, iar pe de altă parte, deficiențe de popularizare a repertoriului consacrat care nu ajunge întotdeauna la îndemîna formațiilor. Ar mai fi pe deasupra și explicația că fiecare formație își poate optimiza compoziția în raport cu registrele ei de interpretare.

În ansamblu, există o mare demonstrație de talent muzical românesc, o paletă de genuri și formule în care, spre deosebire de edițiile trecute, jazzul e un semn de progres în ceea ce privește profesionalizarea. Avem în acest sens în țară formații de jazz competitive pe plan internațional.

Continuă să fie o problemă sectorul muzicii ușoare în sensul că se resimte o insuficientă îndrumare profesională chiar acolo unde sînt talente de forță. În concursurile interjudețene care preced selecția republicană ar putea fi gîndită mai eficient urmărirea și îndrumarea formațiilor și soliștilor de valoare.

Județele depun eforturi susținute pentru buna organizare a diverselor faze de selecție valorică. Firește nu în toate județele lucrurile stau la fel. Astfel la unele spectacole de selecție județene nu s-au avut exclusiv în vedere criteriile de promovare a celor mai buni. Unele județe dau impresia, chiar la etapa republicană, că reeditează fazele de masă. Spre deosebire de acestea, care au mizat deci pe cantitate nu pe calitate, se remarcă anele județe cum ar fi Vrancea, Galați, Botoșani și altele care au prezentat în fazele finale lucrări bine selectate, după criterii valorice astfel încît aproape toți concurenții sînt susceptibili de palmaresul final.

Sub raport organizatoric s-au distins județele Dolj, Galați, Brăila, Vrancea, Satu Mare, Iași".

ION ZUBAȘCU
Fotografii de OZOLIN DUȘA

„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

Cu „Miorița“ m-am dus, din Țara de Jos în Țara de Sus

Întîmplarea, fericită pentru mine, a făcut ca parcurgînd itinerariile Festivalului național „Cîntarea României“, un popas să-l fac la Focșani, unde pe 10 iulie 1987, a început spectacolul din etapa republicană, chiar cu „Miorița“ în interpretarea grupului folcloric din satul Negrilești, comuna Birsești. După cum cel de al doilea popas aveam să-l fac la Cîmpulung în județul Suceava, unde aveam să ascult aceeași Miorită, zisă cu tot rafinamentul de un rapsod popular ca Aglaia Istrat, de la Sadova Bucovinei.

Punte de unire, nu întîmplătoare, între cele două vetre folclorice, doi poeți, unul mai tînăr, împătimit de munte și ancestralitate, Dumitru Pricop de la Negrilești și celălalt, cu o întreagă și multilaterală operă, Dragoș Vicol, de la Sadova.

Spațiul mioritic, ca să folosim o expresie celebră a lui Lucian Blaga, între cele două popasuri l-am umplut cu un tumult de cîntece mioritice, unele zise cu buciumul străbun ca la Spulber-Paltin-Vrancea, sau cu glasul de o voce de acum formată ca aceea a Getei Postolache, de la Focșani sau în formare ca a Măriei Murgoci, încă și mai bună ca instructoare în realizarea colindelor laice de la Școala populară de artă din același oraș de pe Milcov, secondată fiind de Maricel Ghinea.

Și ca să nu-i nedreptățim pe sucevent, să cităm cîteva formații de-ale lor de performanță precum Fanfara Combinatului de prelucrare a lemnului din Suceava, cu suita sa de melodii bucovinene sau bantele de suflători din Calafindești și Brănești, ori chiar Vasile Anichitei cu originala sa drîmbă reprezentînd o exploatare minieră din nordicul nostru județ.

Dar iată și o rimă, mai înainte citata Maria Murgoci cu Gheorghe Lungoci și vioara sa de la Horodnic.

Cum să nu citățm taraful mic al tipografiei din Suceava sau formația de cavale a cooperativei „Zorile“ din Fălticeni?

Grigore Gafencu de la aceeași cooperativă din Fălticeni a zis din tilincă o doină și un joc de doi.

Mie, unuia, care în acele zile am trecut și pe la Mălinii lui Nicolae Labiș, comună pe teritoriul căreia după cum s-a demonstrat se petrece acțiunea din „Baltagul“ lui Sadoveanu, îmi suna în memorie și în simțiri „Miorița“ lui Labiș, din care nu mă pot abține să nu-i citez finalul:

El, cu ochii ca mura, tras ca prin inel,
El, cu plete negre-n vînturi scuturate,
N-are să mai poată mîndrul ciobănel
Înaintea ta să se arate...

Ochilor tăi tulburi pentru veci li-i dat
Legănat pe triluri, palid, să il vadă,
Pașilor să-i cate pentru veci li-i dat
În pădurea lungă de baladă...

Ostenești... O clipă numai să te-oprești
Odihnește-ți ochii în afund de zare
Vai, pe zare-s nouri — turmele cerești —
Și-auzi glasul tragicei mioare...

De ce fugi pe cîmpuri, după ce chemări?
Despletit ți-i părul — albă vîlvătaie...
Vezi, de vînturi dusă, s-a topit sub zări
Miorița, laie, bucălaie...

Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai,
Stau cîteodată împietrit și mut,
Să-nțeleg o clipă nențelesul grai
Plin de jalea unui veac trecut...

Neînțelesul grai al Mioriței, plin de atîtea înțelesuri, vorba marelui Eminescu, l-au prieceput și rechemăt în cîntec și în baladă, atît cei de pe scenă, interpreții, cît și auditorii lor din sală, părtași la același act de creație și educație care este Festivalul național „Cîntarea României“, festival care își propune de șase ediții de pînă acum, continuarea și dezvoltarea pe o treaptă superioară a frumoaselor tradiții ale poporului român, care, cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, „a fost făuritorul minunatelor doine și balade, al culturii și artei populare unice prin frumusețea, patriotismul și umanismul lor“.

NICULAE STOIAN ■

Vreme în trecere

Suveica timpului
Toarce clipă de clipă
Liniște deplină,
Cîte un bob de rouă
Cade din iarba
Înaltă
Îngălbenită
La fiece secundă.
Vreme în trecere,
Secretă.
Te rog
Involburat Olt
Cumpără-mi
Pentru un veac
Tăcerea

O întrebare

Mă hrănesc doar
Cu aburul Dunării;
Festin distins
Ce la masa
Cu fîntîni de soare
Umbra cuvîntului
Așterne pe hîrtia
Albastră
În unde
Poemul acesta
Pe care- l-am scris
Fără să am
Răspunsul tău
Înainte de a-ți pune
O întrebare.

MIHAI PASCULESCU ■

Nevoia de cultură

■ O masă rotundă, la întreprinderea „Republica“ din capitală, despre nevoia de artă, de cultură, de frumos ■ Deși canicula, Dimineața pierdută face sală plină ■ Mari actori, mari regizori, un program care, la cinematograful Patria este luat cu asalt ■ Pe strada Academiei, sub razele unui soare torid, oamenii așteaptă noile apariții editoriale ■ Cartea rămîne cel mai mare prieten al omului ■ Ca frunza dudului și Cuibul de viespi, un spectacol de teatru și un film mult gustate de marele public ■ O dilemă încă nerezolvată: cum poți procura un bilet la un teatru, sau chiar și la un film? ■ De ce nu sînt recenzate în România literară și Contemporanul cărțile pe care cititorii le consideră adevărate reușite editoriale? ■ De ce se găsește așa de greu revista Cîntarea României? ■ Să fie mai larg popularizate ansamblurile folclorice de amatori din București și din toată țara.

Vară, caniculă, orașul ne suportă greu, făcîndu-ne să-i iubim tot mai puțin mirosul încins al caldarîmurilor și răcoarea iluzorie a serilor care vin și așa prea tîrziu. Autobuzele sînt un cosmar necesar, iar gîndul la apropiatul concediu, un remediu atoate. Cu toate astea, **Dimineață pierdută** se joacă la Grădina Icoanei în mijlocul unei săli arhipline agitînd evantaie mai mult sau mai puțin improvizate. Nimeni nu abandonează, nimeni nu vrea să renunțe la șansa de a vedea spectacolul. În fața cinematografului Patria, zi de zi, șirul celor care vor să vadă filmul programat în această săptămînă în retrospectiva Alain Delon, e nedescintit. Pe Academiei, în plin soare, la 38 de grade, oamenii așteaptă... cărțile. Se aduc cărți noi.

Așadar, nevoia de cultură nu are nici o legătură cu meteorologia. Mai tare decît oboseala, decît ierarhiile acaparatoare ale treburilor zilnice, nevoia de cultură se face simțită — ca setea, ca somnul — devenită unul din ritmurile biologiei și psihologiei omului modern.

Am gîndit că în așteptarea apropiatului **Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste**, un dialog cu oameni al muncii (am ales de această dată, drept gazde, colectivul Uzinelor Republica) despre cultură, despre ceea ce ne oferă cultura în acest moment, despre ceea ce cer oamenii muncii, în calitate de receptori ai actului artistic și cultural, de la literatura noastră, de la filmul, teatrul, plastica, muzica noastră poate propune idei interesante. A fost un dialog deschis, destins în care interlocutorii (Ana Anghel, inginer, Ruxandra Săsan — pregătitor-completator, Constanța Cantoneru — economist și secretar al organizației P.C.R. — Centrul de cercetare și proiectare, Elena Untaru, proiectant, Valeriu Stoica, director al Clubului Uzinelor Republica, Mihaela Țicu, controlor date la Centrul de Calcul) au dovedit nu numai competență, ci și exigență, spirit critic, mobilitate și disponibilitate pentru tot ceea ce intră în sfera cuprinzătoare a culturii contemporane.

— Cînd, cît, în ce fel simțiți nevoia să apelați la faptul de cultură?

Mihaela Țicu: — Mi-ar fi greu să stabilesc o ordine, un orar în această privință. Interesul meu pentru cultură, pentru artă cred că este continuu și spontan în același timp. Asta nu înseamnă însă că mi-l pot satisface în aceeași măsură. Da, ultimul spectacol de teatru pe re l-am văzut a fost — iată! — acum o lună și jumătate. Ca **frunza dudului...**, de D. R. Popescu, la Teatrul Mic, în regia Cătălinei Buzoianu. Timpul trece grozav de repede! În urmă cu cîțiva ani, mergeam aproape săptămînal la teatru. Trebuie să recunosc că aceste mici „premii“ pentru munca de toate zilele s-au cam rărit. Mi-au scăpat foarte multe spectacole pe care aș fi dorit să le văd. În special cele ale Cătălinei Buzoianu, o regizoare pe care o prețuiesc în mod deosebit pentru modul elevat în care transpune în spectacolele sale idei, sensuri, sugestii. Nevoia de cultură? Cred că de la un anumit nivel în sus ea este o realitate dezlegată de conștiința noastră. Nevoia de artă, de frumos, de cultură în general apare de la sine, ca un corectiv, ca o compensare la indeletnicirile noastre zilnice, intrate firesc într-o anumită monotonie.

— Care dintre domeniile culturii vă este mai apropiat, mai familiar?

Constanța Cantoneru: — Evident, cel mai aproape, și la propriu și la figurat, rămîne, cred, pentru fiecare dintre noi, cartea. E o posibilitate de relaxare și de instruire pe care n-o poți uita, oricît de tracasat și de obosit ai fi.

— Ce condiții trebuie să îndeplinească o carte pentru a fi o lectură utilă și plăcută?

Mihaela Țicu: — Nu sînt foarte exigentă în legătură cu cărțile. Dar cred că o carte bună este aceea care atrage atît prin ceea ce relatează, cît și prin modul în care o face. Acolo unde regăsim ceva din trăirile noastre, din gîndurile noastre, sau, dimpotrivă din trăiri și gînduri ale unor personaje care pot fi pentru noi modele, exemple — acolo unde găsim toate acestea cred eu că putem spune că am găsit adevărata literatură. Am citit în urmă cu cîtva timp o carte a Ioanei Postelnicu, **Roată gîndului, roată pămîntului**, o carte cu caracter reportericesc. M-am legat foarte mult de această autoare, al cărei stil mi se pare fermecător și în care găsesc un interes pentru istorie, filtrat printr-o sensibilitate aparte, ceea ce mă atrage în mod deosebit. Am căutat apoi și alte cărți ale sale: **Plecarea Vlasinilor** și **Eternele iubiri.**

Constanța Cantoneru: — Ceea ce cred eu că ne oferă din plin viața culturală, în special a capitalei, sînt spectacolele de teatru. Avem la această oră actori excepționali și regizori de asemenea foarte buni. Chiar și filmul românesc a progresat foarte mult. Am văzut de curînd **Cuibul de viespi**, o realizare care mi s-a părut a fi chiar peste nivelul piesei **Galițele**, mai ales datorită distribuției foarte bine alese. Apoi, deși imi este foarte greu, mă străduiesc să mai ajung uneori în centru pentru a vedea — cînd găsesc bilete — filmele din ciclul „Mari actori, mari regizori“, programate la cinematograful Scala. Mă întreb însă de ce nu se rezolvă de ani și ani o problemă care, pentru noi, spectatorii a devenit foarte dificilă: procurarea biletelor. Dacă la teatru difuzarea biletelor prin întreprinderi e o soluție, dar nu întotdeauna bine folosită (asta este o altă poveste), la cinematograf biletele nu se văd decît în ziua spectacolului, ceea ce este foarte incomod. Oare de ce nu ne putem cumpăra bilete la film cu cîteva zile înainte, cum se întîmplă la Sala mică a palatului, de pildă?

Ana Anghel: — Ar fi bine poate ca și pentru filme să ne putem procura bilete prin întreprindere. Deși, trebuie să spun că uneori există o mentalitate greșită față de aceste bilete. Ele sînt socotite drept obligații și lumea nu le onorează. Poate și fiindcă spectacolelor respective nu li se face o popularizare corespunzătoare.

— Credeți că aportul presei și al radioteleviziunii este insuficient în această privință?

Ana Anghel: — Poate nu insuficient, dar cumva depășit de realitățile vieții culturale. Îmi plăcea foarte mult o emisiune a televiziunii, în care ni se prezentau cele mai importante evenimente culturale ale săptămînii. Emisiunea avea farmec și certă utilitate.

— Citiți revistele culturale, sau paginile de cultură ale altor publicații?

Mihaela Țicu: — Citesc cu mare plăcere **România literară** și **Contemporanul**, în care găsesc multe îndrumări asupra a ceea ce aș putea citi, vedea, asculta. Totuși, se întîmplă să nu găsesc acolo recenzate tocmai acele cărți care mie mi se par interesante. Poate că opțiunile mele nu sînt cele mai justificate.

Valeriu Stoica: — Dacă despre arta profesionistă revistele și publicațiile noastre scriu, zic eu, suficient, aș vrea să spun că de arta de amatori se ocupă încă prea puțin. E păcat că o revistă specializată, cum este **Cîntarea României**, circulă așa de puțin, practic nu prea e băgată în seamă, așa încît cei despre care se scrie acolo rîvnesc de fapt coloanele altor publicații, mai îndrăgite. Avem și noi, la clubul uzinei, o amplă activitate de amatori și astfel putem „măsura“ ecoul rezultatelor obținute în diferite competiții. Să știți că e foarte mic.

Ruxandra Săsan: — Există apoi în capitală multe ansambluri folclorice valoroase. Cei de la Casa de cultură a sectorului 3 au descoperit o formă străveche a dansului Călușul din zona Teleorman. E un lucru deosebit care ar merita să fie popularizat.

Valeriu Stoica: — Da, m-am gîndit și eu că Revista de etnografie și folclor ar putea să reflecte mai multe lucruri despre conservarea folclorului, fapte concrete, nu neapărat considerații teoretice. De fapt, ar trebui poate îmbinate aceste două cerințe.

Elena Untaru: — Viața noastră culturală, nevoia noastră de cultură se manifestă și prin participarea la activitatea formațiilor de amatori. Fac parte din cenaclul uzinei, unde văd venind o mulțime de oameni nasionați, pentru care cultura nu este așa, un desert, de care te poți lipsi, ci o necesitate vitală. Întîlnirile cu scriitori, lansările de carte, cu participarea Uniunii scriitorilor, se bucură de mare succes la noi în uzină.

Mihaela Țicu: — Fie că apelăm la arta profesionistă, cea mai în măsură poate să ne ofere modele în activitatea noastră de amatori, fie că sîntem noi înșine creatori, cred că ideea esențială este că arta trebuie să-i facă pe oameni mai buni. Firește, n-am descoperit eu asta. Dar realmente avem nevoie de artă, pentru a fi mai buni, pentru a găsi căi tot mai rafinate de înțelegere între noi. Nu trebuie să ne fie indiferent care sînt relațiile noastre unii cu alții, pe stradă, în autobuz și nici să credem că oricît de proaste ar fi ele, cu un spectacol de teatru excelent se rezolvă totul.

Valeriu Stoica: — Faptul că arta și cultura sînt importante se reflectă chiar și în această discuție a noastră și, de fapt, în chiar **Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste** care se apropie. El este expresia unei democrații profunde, a societății noastre și a culturii sale.

T. RADU ■

Pe vatra Mărțișorului

„...pardosită lumea cu lumină"

Cărțile potrivite ale autorului Cuvintelor potrivite

Pe adresa cu nume de poezie și primăvară a „Mărțișorului" mergem, an de an, să-i sărbătorim pe Tudor Arghezi. Bătătura e sacră și constelată de spiritul poetului până la personalizare, ca la Mircești sau Ciucea și cum trebuia să fi fost, la Ipotești înainte ca un nou proprietar să fi schimonosit vatra. Am găsit casa din Mărțișor neprimenită, dalbă ca florile mireslii cintate de poet — reprimenire datorată primăriei Bucureștiului și care se adună armonios, în acest an, în cifra de 20 de ani de la stăpînirea poetului și 60 de la apariția crucială a „Cuvintelor potrivite". Așa că ne-am așezat la umbra nucului bătrîn, la masă, față în față cu publicul așezat Mărțișorului care vine, cu credința cu care venim și noi, an de an, la cinstirea memoriei poetului; fețele ne sînt deja cunoscute, tradiția prezenței noastre, acolo, unindu-ne în cuget și simțiri sub lumina verbului arghezian. Al deplinului verb român.

Mărțișorul este un teritoriu arghezian pînă în atomi cei mai intimi. Am avut totdeauna și am impresia prezenței lui Tudor Arghezi în angrenajul poeziresc al vetrei lui, prin livadă, că iarba foșnește și astăzi sub mersul lin al pașilor lui. Cred că numai Fabre mai putea fi legat, în livada și grădina lui, de întregul microcosmos care foșnește pe sub firele de iarbă sau bizîie prin aerul frumos. Greierul și furnica, albina sau sticletele. Căci, povestea Paul Anghel, la evocare, că el, venind o dată să bată în toaca de la poarta curții Mărțișorului din cutia postală a tăsnit un sticlete care-și făcuse cuibul acolo.

Poezie georgică și bucolică, vatra Mărțișorului își începe fluentele încă de la poartă, cu toaca de fier de care vă vorbeam și cu ajutorul căreia omul își anunța vizita. Vizitatorul bun, om cum se cade, — căci, zicea Arghezi cum că are cîini care adulmecă bine omul bun de ticălos. Odată recunoscut ca om de omenie, ospățele ero primit în suprafața lirică a gospodăriei.

L-am vizitat pe Arghezi încă de prin anii săi de restriște. În inscripția de pe mormîntul lui Arghezi dădea la început autacurilor, replica incisivă: „Scula asta are mare căutare / Nicidodată golul n-a sunat mai tare".

Congresul al IX-lea avea să facă și aici lumină, și vreo șezînd cultura în tiparele el naționale. Și depline. Și adevărate.

Dar să continuăm panoramarea Mărțișorului. Curtea se desface între două tărîmuri de livadă, lăsînd loc, la mijloc, cărului să bată cu lumină. Intri și zici : „e pardosită lumea cu lumină". În dreapta, nucul mărturisitor și apoi o pleiadă de vișini. Și cele două morminte ca două lebede de piatră privegheate de o cruce cu cioplitură bizantină și însemnate lapidar. cu alci a fi fără a muri, fără nici un adjectiv. Au fost, zice Mitzura, ideate de poet după moartea marei doamne care a fost Paraschiva și, după moartea căreia, rarul în sine, Arghezi s-a prezătit și el să moară... Paraschiva a fost pentru Tudor Arghezi suflet și har. O iubea desăvîrșit iar ea îi era oază de liniște și pace în creație sau odihnă. Pașii ei, ca neauzîți, cînd sosea să ne aducă fructe, miere sau plăcinte, pe terasa din spate, erau cu plutire, de trecere prin armonii și paradis. Din femeie simplă de la țară ajunsese, în zaristiile marii poezii, de un rafinament, de-o grație și eleganță pînă sus de tot, unde scapără aristocrația spirituală. Arghezi șotul o agrăia cu blajinătate și alint. Atmosfera devenea de o blîndețe, de-o seninătate, de-o armonie, cum, bănuiesc eu, că exista în ambianța rustică e gospodăriei franțuzului de georgice moderne — Francis Jammes.

Casa e ca o cuă oltenească. rustică și solidă, adunată pe spațiu puțin, cu despărțiturî multe, așezate cum nu se poate mai funcțional. Acest „non multa sed multum" se vede și în bibliotecă. lui Arghezi, care nu este lăbărtată pe spații de ifose boierești și necitite. Avea cărțile necesare... Autorul „Cuvintelor potrivite" își avea cărțile potrivite. Fără prisosiri. Vă dați seama cîte cărți a primit, în viața lui, cu autograf. În afara celor de valoare și apropiere sufletească, ele nu sînt nicăieri. Ca în poezie, ca în tot ce scria, — Tudor Arghezi a știut să scape de lesturi. Așa este și portretul său făcut de marele pictor Constantin Piliuță, venit, cu noi împreună. să-l omagieze. Fără podoabe inutile. Piliuță nea spunea că femeia de serviciu, văzînd portretul, l-a salutat. „Dovadă că-mi seamănă!" i-a spus, lui Piliuță, Tudor Arghezi. Aceeași prezentă de contemporan avea maestrul în seama de sonete ale lui Tudor George, la sonul sobru și pur.

În dreapta casei, acolo unde funcționase o mașină de zbor în spirit : tipografia, e un muzeu mai amănuntit, — căci, în fond, toată vatra e muzeu, inclusiv cireșii sau firul de iarbă. Acolo se vede brevetul de tipograf (în toată regula, cu parafele și semnăturile de rigoare). Tipograful scotea „Bilete de papagal" nu să se chiverniseacă, ci să publice scriitorii tineri, să le dea glrul de zbor. cu autoritatea sa supremă de poet care definește veacul. Că unii, pe urmă, i-au întors spatele și l-au ponegrit, e o altă față a scrisului pe care nu-l pot nimi românesc, pentru că nu aceasta este fața românului.

În micul dar densul muzeu, sînt fotocopii de documente de seamă, definind o epocă — și, sub pavăza unui simbol, cum îi plăcea bătrînului să spună, — scuiele de albinărit ale celui mai excelent cîntăreț al stupinei de pe suprafața pămîntului și din toate epocile. **Veninul tot l-am preschimbat în miere, întîi, întreagă, dulcea lui putere.**

La scuiele de albinărit ne uităm cu duioșie caldă cum și la cotețul lui Zdreanță de din partea cealaltă a curții, prevăzut cu o inscripție documentară. Arghezi n-a mai apucat s-o scrie-n poezie, cum o făcuse pe cotețul lui Hoțu. Lîngă coteț o fîntînă : **„Tu curgi fîntînă pe ireștiul meu..."**. În rest, livada ca o poteci verzi smaraldi cuprinzîndu-ne în taina ei dulce. Și umbra, de sub nuc, unde ne adunăm, an de an, să-l evocăm pe cel ce, după Eminescu, avea să revoluționeze literele alfabetului nostru sufletesc, cu anevoie dar cu întîrtiare **„prin ripi și gropi adînci"**... La masa de la care citeam, o mină de iubitori de frumos arghelogian, academicianul Alexandru Balaci venise pe jos, cale de un ceas și jumătate, cum o mai făcuse, cu 20 de ani în urmă, la moartea poetului : maraton de obor seală frumoasă și de o adîncă meditativ. Eu, cu Aura mea, veniți de la Oradea, special pentru eveniment, am fost adusi de Mitzura, cu mașina... Cu marea doamnă care e Mitzura și care seamănă leit cu mama ei Paraschiva, nu numai prin trăsăturile frumos oachese ale fetii ci și prin voluntarismul, tenacitatea cu care conduce Mărțișorul în actualitate. Zbătîndu-se ca lucrurile să fie bune și frumoase. Și, iată că, îmi vine în minte un adevăr sublim : patru femei se preocupă cu aleasă îndirjire de perpetuarea deplină a vieții și operei tatălui lor : Mitzura Arghezi, Profira Sadoveanu, Pulca Rebreanu și Dorli Blaga, de pe unele dintre posibilele patru cardinale ale scrisului românesc.

Un recital de zile mari din cele mai reprezentative poezii ale maestrului, florilegiu alcătuit cu gust și cunoaștere, a fost oferit spectatorilor de trei excelenți actori ai Naționalului bucureștean: Simona Bondoc, George Oancea și Alexandru Hasnaș, parcă într-o întrecere de virtuozități, în transpunerea textului.

În acest an, festivitatea Arghezi a fost cu slova iogodită într-o expoziție a istoricului scrisului arghezian, în corpul clădirii. Edituile princeps la care ne-am uitat cu evlavie. Minus cele o sută și una poezii, din păcate, — ca ultima carte înainte de reintrarea lui Arghezi în drepturile-i absolute. Apoi, traducerile făcute de Arghezi, — arghelenă totală și fără cind, uneori, din poetul tradus, o valoare de șapte ori cîte șapte superioară originalului. Apoi traducerile de poezie românească, academicianul Alexandru Balaci venise pe jos.

Spectacole

Logica genealogică

„Vă rugăm să participați la: **Familia Popescu** — spectacol irepetabil; regia **Dana Cristescu**: — lansarea cărții omonime de Cristian Popescu". Astfel sună invitația pe care Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa" ne-a făcut-o recent la una dintre cele mai ingenioase inițiative ale sale. Despre ce e vorba ? Ultima promoție de scriitori ai literaturii române a intrat în arenă cu intenția declarată de a găsi noi resurse de autenticitate pentru discursul literar. Unii dintre ei (sub influența textualiștilor francezi) au mutat chiar centrul de greutate al operei de pe epica faptelor pe știința producerii ridicînd scriitura la rangul de practică autonomă aflată la egală distanță între viață și literatură, organizîndu-și cărțile într-o regie tipografică astfel încît să dea și mai mult senzația de organism textual. Trebuie să menționez însă că toate aceste procedee țin, în cele din urmă, tot de o retorică a literal(r)ității. Deretoricizarea se face cu mijloace retorice noi, deconvenționalizarea lărgește teritoriul convențiilor aducînd un val de prospetime în geografia paginii dar îmbogățind repertoriul semnelor convenționale. Atît timp cît între viață și scriere se interpune bariera paginii funcționînd ca luciul suprafeței care separă lumina și cerul de tumultul subteran al mării, între bios și graphos se naște o complementaritate explorabilă, un fel de bio-grafie a relației de potențare-actualizare pe baza căreia funcționează orice sistem cu autoreglare (bio-feedback): trăgîndu-se un pas înapoi în realitate, literatura corectează viața în numele a ceea ce și-a imaginat. În acest sens, tînărul autor Cristian Popescu a făcut, cred, un pas înainte în efortul general al tinerei generații de a trece barierele dintre viață și scriere, realitate și ficțiune, conștiință și vis, lărgind astfel cît se poate granițele celui mai amenințat imperiu din toate timpurile: autenticitatea artistică.

În primul rînd, toate personajele care apar în textele lui Cristian Popescu, cît și relațiile epice dintre ele, aparțin propriei familii: mama, tatăl mort, bunicii, sora, mătușa, — ambiția tînărului autor fiind aceea de a aduce în literatură „codrii de arbori genealogici ai familiei Popescu", proliferînd astfel o încrengătură comparabilă cu aceea din „O sută de ani de singurătate" cu deosebirea esențială că fabuloasa vitalitate a familiei Buendia este înlocuită cu umorul de-a dreptul fabulos al familiei Popescu. Cartea pare extrasă din relațiile biografice asemenea unei presupuse „tuici din prunele arborelui genealogic al familiei". Însă Cristian Popescu nu mai face efortul retoric să travestească experiențele biografice proprii în situații și nume codificate literar, ci aduce realul familial direct în pagină așa cum un sculptor ar aduce într-o sală de expoziție un copac smuls direct din pămînt cu toate vietățile mișunînd între rădăcini, iar deasupra, între ramurile sale.

În al doilea rînd, autorul nu-și lasă textul în voia dispozițiilor de lectură ale unui presupus lector ci îi prelungește viabilitatea din clipa producerii jucîndu-și scrierile : autenticitatea elaborării singuratice este dublată de autenticitatea interpretării în fața publicului. În spectacolul regizat cu toată inteligența de Dana Cristescu, mama (jucată de Carmen Sălăgean) se adresează fiului ei (autoru) însuși) direct: „Băiatul mamei" — îi spune ea. „Mama e gospodină" — comentează impersonal Cristian Popescu, adresîndu-se spectatorilor. Se naște astfel un joc al persoanelor care structurează realul în relații noi: dacă mama (jucată ca personaj literar) i se adresează fiului direct, **ca în familie**, fiul real (Cristian Popescu) îi răspunde **din text, de pe scenă**, vorbind despre propria sa mamă la persoana a III-a, luîndu-și distanță auctorială. Astfel între mamă și fiu inocența legăturii familiale e substituită de relația pur literară. Textul preia funcțiile legăturii materne în timp ce relațiile mamă-fiu se textualizează. Familia reală ficționalizată de literatură își mută funcționalitatea vitală în text.

Dar transgresarea liniei dintre viață și scriere nu se oprește aici. Cristian Popescu face pasul decisiv înainte: Dana Popescu, sora sa reală, cîntă la pian, deschizînd de fapt spectacolul, ca o compensație a faptului că poemul în care ea trebuia să fie personaj n-a putut apare în carte. Ea nu-și va interpreta în „familia" fictivă a reprezentației rolul de soră din familia reală ci va fi un reper al autenticității și va cînta la pian ca în filmele mute de la începutul cinematografiei în care pianistul era o persoană fizică pe scenă potrivindu-și tempo-ul interpretării după ritmica gestuală a ficțiunilor de pe ecran. La un moment dat **personajul** Dana Popescu (interpretat de Anca Procopie) se alătură Danei Popescu-sora reala și vor cînta împreună: ficțiunea ce tinjește spre deplinătatea prototipului real și realitatea netrasfigurată total în literatură la același plan într-o secvență de-o frumusețe inconfundabilă!

Există desigur în reprezentație și un rol de scriitor care dublează prezența reală a scriitorului Cristian Popescu. Jucat excelent de Romeo Bușegescu, acest personaj preia în registru parodic funcția auctorială relansînd textul dramatic prin intervenții similare rezoneurului din teatrul clasic. Între clovnul care artificializează prin prezența sa întreaga realitate și autorul care s-a implicat în reprezentație ca s-o autentifice cu propriul său trup, mătușa Adina Popescu, (interpretată de Ioana Bărbuc) e un personaj care încearcă să suprapună și mai mult (decît se poate) textul peste viață: ea îl dă în judecată pe Cristian Popescu, apelînd la legi și paragrafe legale precise, pentru denaturările făcute de autor prin transpunerea biografiei ei în literatură, anexînd întreaga carte „Familia Popescu" la dosar, ca probă juridică.

Reprezentația întreagă e de fapt un proces intentat de viață literei și literaturii, pe măsură ce viața însăși devine o procesualitate semiliterară. „Felul în care mă port cu ele, prin casă, așa ,ca fiu și frate, este privit și interpretat în funcție de faptul că scriu. În mare măsură, dacă nu în totalitate, „curajul" de a scrie prima mea carte „Familia Popescu" de aici mi-a venit" — declară Cristian Popescu în epilogul scrierii sale pe care autorul o și lansează cu acest prilej în dorința de a-și „familiariza" publicul înființîndu-l în propria familie.

Exemplară mi s-a părut, pe lîngă această reprezentație jucată de colegi (se cuvine să mai amintim numele Antoanetei Ivanov în rolul bunicii), solidaritatea tuturor factorilor culturali care lucrează la impunerea numelui unui nou autor în literatura română: revista „Convingeri comuniste" care l-a editat textele într-o cărticică de avangardă (în sensul propriu, premergător apariției editoriale), cenaclul „Universitas", condus de criticul Mircea Martin, în cadrul căruia Cristian Popescu și-a citit textele, generozitatea de bun augur a lui Laurențiu Ulici, familiala curiozitate a altor mari scriitori care au contribuit prin prezența lor la nașterea unui happening a cărui doză de autenticitate n-ar putea fi sporită decît dacă întreaga familie Popescu, familia reală a autorului, ar juca pe scenă textele pe care fiul Cristian Popescu le scrie pe seama ei îmbogățind literatura cu o prospețime nouă, nemaiîntîlnită, pe care sperăm să o fereească de manieră cît mai mult timp cu putință.

ION ZUBAȘCU ■

„Poezia e calea cea mai profundă de cunoaștere pe care o are omenirea pînă azi"

(Urmare din pag. 9)

în care sînt integrați nebănuit de mulți.

— Cred că aveți un alt sentiment al timpului.

— Cînd stăteam în casa lui Heidegger, la o măsuță ca și cea de aici, am avut deodată senzația că nu s-a întîmplat nimic grav în Europa, că sînt oameni care viețuiesc întreaga istoricitate și puteam să strig, dincolo de perdea, la Meister Eckhard (unul din marii înaintași ai lui Heidegger) cu sentimentul că ne auzea și puteam continua convorbirea cu el deși erau sute de ani între noi.

Așadar, eu cred că n-am pierdut din cele măreție de altădată atît cît să nu mai fim noi înșine, dimpotrivă, există o biruitoare continuitate și oarecare înaintare, nicidecum cădere, măcar că fiind foarte mulți oameni acum pe planetă, educația întru cele adînci este în secolul nostru mai dificilă. Cu toate acestea, foarte mulți trăiesc și azi plenar condiția dintotdeauna a splendorii ființei umane.

— Și care ar fi această condiție ?

— Omul nu dobîndește ca animalele, prin instinct, ceea ce îi este specific, ci prin spirit. Omul este ceea ce este învățînd. Asta spune și Pindar : supunîndu-se logosului și în măsura în care își asimilează în propria viață viața logosului. Doar atunci omul este ceea ce este. Eminescu însuși lasă scris că logosul — o logos sarkos egeneto — este modelul suprem, cît vor fi veacurile, pentru ridicarea omului din animalitate la înfățișarea sa eternă.

Uneori ne e teamă de ceea ce e mai minunat chiar în sînul nostru. Căutăm adesea să ne hrănim cu lucruri de departe, mult mai puține și mai sărace decît cele pe care le avem acasă. Așa se explică interesul mulțor intelectuali români pentru India. Ei n-au săpat pînă la adîncimile freatice ale adîncurilor noastre spirituale și ca atare operele lor vor rămîne cu meteahna că nu vor fi hrană suficientă pentru cei ce viețuiesc această îndestulătoare plenitudine acasă.

— Dar coborîrea dumneavoastră în Grecia lui Pindar, în Bizanțul lui Roman Melodul sau chiar în eroismul nostru istoric, medieval sau al secolului trecut, nu e tot o fugă de acasă, de sub acoperișul viu al contemporaneității ? Pindar cîntă în imne campionii-și performanțele sportive ale propriului prezent. Traducîndu-l pe Pindar, n-ar fi fost logic să înălțați imne marilor noastre victorii sportive ?

— Alaltăieri am avut examen cu studenții anului II și s-a ivit tocmai această problemă, faptul că Pindar a fost un poet social și a cîntat realitatea vremii lui. Ce trebuie adăugat aici ca să se înțeleagă de ce l-am tradus și am lucrat asupra lui pînă la ultima virgulă, mergînd chiar acasă la el și culegînd cioburi de pe Cîmpul Olimpiei, încercînd să înțeleg cu simțurile și cu întregul meu trup, nu numai cu spiritul, atît cît se mai poate cunoaște, ce s-a întîmplat de fapt acolo acum cîteva mii de ani ? Cum stau așadar lucrurile cu el ?

Întrecerile de la Olimpia, Delphi, Nemeea și Corint, istmianicele și toată moștenirea lor sînt legate de sanctuarele din acele localități. Pindar avea acolo un turn : turnul poetului la Olimpia și scaunul poetului la Delphi care se afla chiar în interiorul sanctuarului. Ca om al cuvîntului, poetul lua parte la liturgicele acelor locuri unde se desfășurau întrecerile. Cînd Salana ,,forma veche pentru luna plină) se ridica peste cîmpul cu măslini, tinerii soseau din nord după o săptămînă de mers pe jos cu turmele de jertfă și toată frumusețea lor morală și spirituală. După ce ajungeau, înălțau jertfe din vitele aduse și din burdufele cu ulei de măslin. Poetul stătea la pîndă, se uita și se înfiora cum le tremură mîinile cînd înalță ofranda și cît de feciorelnică le era înfățișarea. La Olimpia biruie nu forța fizică ci **eusebé**, evlavia, sfiala, curățenia desăvîrșită a sufletului înaintea victoriei. Aceasta era floarea Eladei : omul feciorelnic pe care nu l-am mai găsit pe pămînt decît în Maramureș. Cum joacă feciorii de pe Valea Izei și cum își aleg ei mireselе !

Acolo, la Olimpia, nu erau de fapt întreceri sportive, stadionul acela era cît o curte, acolo se adunau tinerii Greciei pentru întreceri ale prinosului sufletesc. Era și forță sportivă dar primordială rămîne pentru Pindar forța morală și cea spirituală. Această evlavie a cîntat-o el. Aceste olimpianice biruințe. Multe din întrecerile de azi sînt pe bani sau pe vicleșuguri și acele competiții mondiale în care se etalează doar forța fizică sau capacitatea somatică nu mai au nimic de-a face cu Olimpiadele grecilor care erau în primul rînd manifestări ale sacralității omului și ale ființei umane ca dimensiune lăuntrică a materiei lumii.

— Poate nu v-ați apropiat îndeajuns de omul de performanță contemporan, de orele lui de antrenament, de biografia lui, de singurătatea lui.

— Am fost acum cîțiva ani într-un mare oraș, la un hotel, laolaltă cu cîțiva mari sportivi, campionii în acel moment ai sportului pe care-l practicau. Nu dau nume pentru că e vorba de sportivi foarte cunoscuți, etaloanele de victorie sportivă ale unui răstimp anume. La un moment dat s-a defectat telefonul interurban de pe hol și unul dintre ei a început să bată cu pumnii în el și să injure de față cu ceilalți colegi ai lui și cu oaspeții necunoscuți ai hotelului. Ca un birjar înjura și mai erau de față copii, femei și bătrîni necunoscuți. Cum să bagi într-o odă și să cînți într-un imn asemenea pachet de muschi care nu știe că orice victorie fizică trebuie dublată de mai înalta victorie asupra sinelui lăuntric ? Să nu credeți că nu m-au interesat biografiile campionilor și mai ales statutul lor moral. Dar cînd afli din surse sigure că unul sau altul vinează în schimbul victoriei nu știu cîte mii... Nu . trebuie amestecate lucrurile. Sînt bucuros din tot sufletul de marile realizări ale tuturor sporturilor, dar cred că deocamdată ele încă nu și-au găsit așezarea. Cînd își vor epuiza fascinația epidermică asupra mulțimilor, și-o vor găsi cu siguranță. La Olimpia era admirat spiritul luminat care învingea. Tinerii se duceau la Olimpiade cu priveghere și abstinență, cu întreaga măsură de moralitate a ființei lor lăuntrice.

Nu sînt un admirator al acelor vremi și nici nu cred că se va mai face vreodată un turn special al poetului în mijlocul mulțimilor, dar mă duc în Moldova noastră și în Maramureș, la Moisei și la Putna, să-mi regăsesc spiritualitatea vie a neamului, în marile noastre vetre de evlavie, moralitate și civilizație. Am cîntat oameni reali din satul meu și din toate ținuturile românești pe care le-am străbătut cu piciorul și cugetul, cînt contemporanii care se înscriu într-o tradiție morală care începe odată cu Miorița, îmi cînt poporul de țărani care se înscrie în această tradiție de curățenie primordială. Mă socot angajat la rădăcinile poporului din care fac parte dar sînt niște exigențe ale cuvîntului veșnic care mă pun în gardă permanentă și în neadormită priveghere.

— Din cîte am înțeles, poezia nu este pentru dumneavoastră un mod de a spune cît mai ales un mod de a fi. Dar azi s-ar părea că nu mai poți fi competitiv, nici nu mai poți spune ceva competitiv fără a ține seama de dimensiunea tehnică a secolului în care trăim. Așa cum, dacă vrei să scoți o mașină pe piața mondială trebuie s-o realizezi la cei mai înalți parametri tehnici, în poezia actuală se vorbește de „inginerie textuală".

— Aș vrea să precizez de la început că tehnicul, techné-ul nu caracterizează deplinătatea capacităților umane, ci e numai una din aptitudinile ființei, nici măcar cea centrală. Techné-ul grecesc se referea la posibilitatea de ajustare, de punere la punct în realitatea fizică a ceea ce apărea mai adînc în idee, a ceea ce se revela ființei lăuntrice. Competitivitatea tehnică lustruiește materia să devină, de exemplu, un mijloc de locomoție mai perfecționat. Dar cînd ajustăm un gînd sau lucrăm cu materialul care trebuie să devină operă de artă, trebuie să ținem seama că lucrăm cu altă materie decît cea cu care operează inginerul. Această materie e logosul, ființa logosului care e aceeași și ieri și azi și mîine. Aici se duce bătălia cea grea a artistului adevărat : a pune mîna pe această materie primă, a capta energiile ei necreate și a le face hrană, prin opera de artă, pentru sufletul oamenilor. Un artist care nu pune mîna pe ființa logosului, poate deveni un tehnician, chiar genial, dar el va rămîne doar un minuitor de forme, manierist ca atare.

— De la Hocke și Roland Barthes încoace s-a cam schimbat optica generală asupra manierismului.

— O mare parte din arta contemporană e manieristă pentru că-i lipsește acea energie care e substanța milenară a artei, miracolul marii arte europene. Cît de diferit e mozaicul bizantin de fresca occidentală, Rafael de Rembrandt, Palestrina de Mozart, Dante de Paul Claudel sau Eliot, Michelangelo de Brâncuși ! Toți marii artiști ai lumii sînt oameni care s-au bătut teribil să aibă substanța logosului în viața lor. Tehnica poate varia de la om la om, substanța este una. Tare mă tem că unele discuții contemporane pun problema greșit. Deosebirile nu sînt atît de mari între marii artiști cu tehnici deosebite, dar care au această substanță încorporată în opera lor, ci sînt prăpăstioase între artiștii cu logos și oamenii fără mesaj, minuitori de tehnici care nu hrănesc. E una din explicațiile crizei moderne în arte și a îndepărtării ei de mulțime.

Însă acolo unde apare un artist adevărat, chiar dacă pornește de la forme, el nu-și va afla odihnă pînă nu va acapara această substanță în opera sa, înscrîndu-se astfel în marea tradiție a artei europene, cea atît de bogată în ființa logosului.

— A apărut după '80 un val nou de scriitori care mută centrul de greutate al operei pe momentul elaborării ei și care au, cred, alt punct de vedere asupra artei decît cei al dumneavoastră. Nașterea încoronează opera, ar putea afirma ei în modul similar în care premiza tuturor basmelor noastre e spaima de nefertilitate, miza lor rămînînd strigătul victorios al Făt-Frumosului care totuși se naște. În astfel de situații unii văd neapărat un conflict.

— Nu accept această contradicție între generații. Am studiat la un moment dat manierismul bizantin, poezia lui care a ajuns o curiozitate pentru savanți. Au făcut lucruri interesante, dar nu știu despre ele decît specialiștii acelui domeniu îngust în care s-au specializat. Marii poeți ai Bizanțului sînt tot cei care au cîntat temele fundamentale ale omului.

Și eu, cînd am fost mai tînăr, m-am revoltat împotriva tradiției. Dar asta nu poate ține mult. Dacă ține totuși, trebuie să ne întrebăm dacă mai e revoltă sau nu cumva e pură neputință. Spune Claudel : „din revoltă nu aduni nimic decît cenușă". Nu poți rămîne toată viața la asta. Trebuie să înalți, să semeni, să zidești.

— În poezia ultimului val a intrat masiv viața cotidiană, presanta realitate imediată. Nu cumva trăim într-un univers, tehnic și informațional, atît de nou și abundent încît gestul poetului care numește în poem această junglă de noutate cu care ne întîmpină viitorul poate semăna mai degrabă cu acela al omului arhaic care își numea propriul fiu cu numele fiarei din codru, Lupu, Ursu, tocmai pentru a o îmblînzi rostirea-i zilnic numele în propria sa casă și a o face astfel mai puțin înspăimîntătoare ?

— Japonezul, cînd vine acasă

Vorbiți și scrieți românește

De-ale ortografiei

Nu spunem o noutate afirmînd că terminologia tehnică, înoercînd să țină pasul cu dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii pe plan mondial, se îmbogățește continuu cu termeni proveniți din alte limbi de circulație, mai ales din engleză în ultima vreme. Necesitatea de a vehicula cît mai repede o anumită noțiune nu dă răgazul necesar pentru transpunerea ei în material lingvistic autohton și nici măcar pentru adaptarea formală a termenului străin. Situația nu este specifică limbii noastre și nici actualei etape de dezvoltare a ei, căci și în alte limbi fenomenul se petrece mai mult sau mai puțin asemănător, iar alte perioade de dezvoltare a limbii au avut sursele lor de îmbogățire a vocabularului pe această cale.

Deci împrumutul în sine n-are nimic condamnabil, dar un oarecare discernămînt și gîmț al limbii se impun și în acest domeniu, mai cu seamă că există totdeauna un decalaj între pătrunderea cuvîntului într-o anumită specialitate și înregistrarea lui în dicționarele curente ale limbii. Pe de altă parte, cuvintele provenite din limbi cu o ortografie etimologică, cum este engleza, prezentînd diferențe mari între scriere și pronunțare, ridică numeroase probleme de adaptare la sistemul limbii noastre.

Cărțile, tratatele și publicațiile tehnice conțin numeroase cuvinte de tipul : **feedback, hardware, know-how, software** etc., înregistrate și de **Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**, București 1982 (abreviat DOOM), ca și altele, nemenționate în această lucrare sau în dicționarele curente ale limbii, cum ar fi **masterbatch, input** etc. Scrierea acestor cuvinte în literatura tehnică este extrem de neunitară. Avem a face cu unele cuvinte compuse din engleză care se scriu, conform normelor ortografice ale acestei limbi, în funcție de vechimea compusului, de gradul de sudură al elementelor componente etc., cu sau fără cratimă, în două cuvinte deci, sau într-un singur cuvînt. Pentru scrierea lor corectă trebuie consultat dicționarul ortografic citat sau, cînd ele nu sînt incluse în această lucrare, un dicționar englez de prestigiu. În literatura noastră tehnică unul și același cuvînt apare scris în toate felurile posibile : **feedback, feed-back** și **feed back**, de pildă. DOOM și dicționarul englez Oxford recomandă, în acest caz, scrierea într-un cuvînt. Dar nu acesta este aspectul cel mai supărător al problemei. Termenilor în cauză li se creează forme flexionare românești, în ciuda faptului că sînt scrise englezește. Se scrie **masterbatchul** sau **master-batchul** (pronunțat **masterbaciul**), **masterbatchului, masterbatchurile, know-how-ul** (pronunțat **năuhăul**) etc. Corectă din punctul de vedere al ortografiei noastre este cea de-a doua modalitate de scriere (atașarea finalelor românești se face după cratimă, cînd cuvîntul străin are un aspect fonetic neobișnuit ca rostire sau scriere pentru noi). La **feedback**, lipsa formelor flexionare din DOOM ar pleda pentru atașarea desinențelor și articolului direct la rădăcină (fără intermediul cratimei), deși, cel puțin din punct de vedere grafic, finala **-ck** nu este uzuală în limba noastră. Problema se pune la fel și în cazul cuvintelor simple : **showuri, whisky-uri,** dar **softul** și nu **soft-ul** cum apare scris adesea, deoarece la acest cuvînt finala nu pune nici o problemă de scriere sau de pronunțare, ea existînd și în cuvinte românești mai vechi (cf. **moft, moftul**). În ceea ce privește compusele scrise ele însele cu cratimă, aglomerarea de cratime este greoaie și, în context, se poate evita prin diverse formule : **folosirea așa-numitului know-how** în loc de **folosirea know-howului** etc.

De unde se vede că ortografia nu este o disciplină inutilă !

MAGDALENA POPESCU-MARIN ■

---

de la lucru, se spală, se îmbracă în kimono, își cultivă grădina sau citește poeme scrise în nu știu care dinastie. Am călătorit pe tren cu maramureșeni care veneau din țară, de la lucru, de pe diverse șantiere, sau de la coasă. Se urcau într-un camion de la gară, ajungeau acasă, se primeneau și peste două ceasuri veneau îmbrăcați în portul lor împărătesc să-mi asculte versurile. Dacă le-aș fi cîntat cizmele de cauciuc, uleiul de pe salopete sau damigenele din raniță, pungile de plastic cu cumpărături din țară, nu știu dacă m-ar fi ascultat sau mai degrabă mi-ar fi întors spatele. Vreau să spun că există o permanență eternă în popor care trebuie păstrată în cîntec și după care toți însetează, indiferent unde și cum își cîștigă pîinea.

Am făcut spectacole cu poezia mea, nu pe muzică, ci doar poezie curată cu sufletul la gură : actorul Dan Nasta recita și cînd ostenea, continuam eu să recit. M-aș angaja oricînd la o discuție reală în fața oamenilor cu textele goale în mîini, cu oricine. Așa se întreceau pe vremea lui Pindar. Veneau în fața mulțimilor Archilocos sau Sapho. Acestea sînt textele. Ascultați-le. Provoc pe orice poet cu textele sale în fața mulțimii. Hai să facem confruntarea. Oricînd. Haideți la o sală oarecare, să vină publicul necunoscut să ne judece și să hotărască. Și astfel să vedem cum stau lucrurile.

Dar să nu pierdem din vedere lucrurile cu adevărat importante și să nu depășim dreapta măsură. Problema cea mare a unui artist e partea de etern din ființa omenească. Indiferent cum o vei spune, de această profunzime primordială e vorba.

— Și totuși, înaintarea în istorie se face prin explorări și experimente. Aceasta nu mai e poate problema dumneavoastră : sînteți oricum un capitol viu din poezia românească. Dar pentru cei care vin și vor veni, înscrierea în istoricitate nu se mai poate face decît printr-o nouă organizare a formelor de expresie, prin luarea în cap a lumii formelor de către instanța gramaticală a fiecărula.

— Nu-mi mai pot permite experimente gratuite ținînd seama de poezia europeană în care sînt implicat. Nu pot face abstracție de Dante, Claudel, Eminescu, nu mă pot desolidariza de ei spropiindu-mă de experiențe fragile pe care omul nu le poate lua în seamă decît ca experimente. Țin seama, desigur de știință, de studiul serios al canoanelor artei. Am studiat și studiez permanent tehnica marilor poeți ai lumii vechi, sunetul lor însoțit de cuvînt. Poezia e ritm și măsură, fervoare, entuziasm al inimii, bătaie care merge la cadența inimii omenești și a întregii materii, la ritmurile fundamentale ale ființei în comuniune cu cosmosul, cu marile ritmuri ale materiei universale. Rostirea poetică nu e un divertisment ci o experiență extrem de gravă a omului. Poezia e calea cea mai profundă de cunoaștere pe care o are omenirea pînă azi. Unde nu pot pătrunde aparatele științei, pătrunde versul : acolo încep adîncimile abisale ale sufletului uman.

Un tînăr e ca un laborator de chimie. În tinerețe îl citeam și eu pe Joyce. În tinerețe fierbe omul, dar după ce se așază și i se decantează energiile, după ce ești om matur, angajat în viață, îți cresc copiii mari, îți moare cineva drag din familie, vin bolile și necazurile, începi să te întrebi ce mai ai înainte și descoperi mai devreme sau mai tîrziu valorile fundamentale. Rămîi trăznit cînd descoperi că oamenii au mai mare nevoie în timp de aceste valori fundamentale : tot ce se poate stringe într-un suflet. Nu vreau să reduc cultura la nevoile simple ale țăranului dar uite că pînă la urmă tot de sufletul acesta primordial are nevoie lumea.

Sînt în toate manualele strînși laolaltă oameni de mare valoare care au realizat mari performanțe, dar pe care nu-i cunoaște nimeni decît în clipa răsfoirii acelor pagini de manual în care sînt înșerați. E nesfîrșit de trist să fii un mare scriitor dar să nu fii cunoscut decît ca performanță de manual. Pentru mine a fost o mare surpriză să descoper în Franța că cei mai citiți poeți sînt doi oameni care au fost nedreptățiți de vremea lor : Péguy și Claudel. Ei circulă în mulțimi ca pîinea caldă. Sînt viabili. Cei care au făcut doar scandaluri de formă, senzaționalul de premiul Nobel, pe mulți dintre ei nu-i mai citește nimeni. Timpul omenirii selectează întotdeauna valorile sale vitale. Dar nimic din lume nu-i mai viu și durabil ca sufletul omului.

În acest spațiu al sufletului omenesc se adună datele esențiale care privesc izbăvirea ființei spirituale a lumii. Noi știm toți că trăim un număr de ani și apoi plecăm. Ce se întîmplă după aceea cu noi ? Unde ne ducem și unde ajungem ? Aceasta n-o mai putem cerceta decît pe calea cuvîntului și a artei. Ce pas uriaș în cunoaștere a putut face omul cînd și-a socotit moartea ca soră !

— Sau ca mireasă, în Mioriță.

— Nu vi se pare că tot ce are mai adînc, mai sfînt și mai durabil, poporul român tot în Mioriță a fost exprimat : acolo am început ne găsim identitatea noastră de popor în cosmos. Identitatea și destinația veșnică. Tot ce are un popor mai scump se exprimă în poezie. Un poem e mai dens decît un tratat științific. Avem datoria să învățăm pe oameni să pătrundă în această comoară. Noi n-avem altă cale pentru destinul limbii române în univers decît poezia noastră, deși tot vrem să scăpăm de ea. Poți să fii tehnician român și să lucrezi în străinătate, dar un popor care nu se mai hrănește cu poezie, un popor care nu mai știe să facă poezie eternă la el acasă, riscă să dispară din istorie.

— Cum întîmpinați ca membru al Asociației scriitorilor din București, făcînd parte chiar din conducerea secției de poezie, evenimentul Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste ?

— Un poet adevărat întîmpină orice eveniment social prin cărțile sale. Pot spune că în cadrul secției de poezie a Asociației scriitorilor din București am pregătit o antologie cu cîteva zeci de poeți din R.S.S. Moldovenească, cuprinși cu grupaje mari de versuri. Sperăm să fie o carte reprezentativă, ea se află la tipar, e deci în curs de apariție.

Acum am sosit de la Toplița unde am vorbit ca poet român în fața oamenilor, cu o săptămînă înainte am fost la Slănic, puțin mai în urmă, la Tîrgoviște sau la Liceul „Liviu Rebreanu" din București. Ca să nu mai vorbesc de cele mai recente întîlniri avute cu cadre didactice, elevi, cercetători. Aceste întîlniri cu oamenii sînt o permanență a vieții mele de scriitor. Pe lîngă cărțile pe care le scriu și tipăresc sînt bucuros să mă pot întîlni și să pot răspunde celor care ne citesc cărțile. Educația prin poezie, prin fața sublimă a limbii române, e foarte importantă. Cercetătorii au dovedit că dezvoltarea intelectuală a copilului, pînă tîrziu, se face prin limba maternă. Creșterea intelectuală a tinerilor acestei țări depinde de felul cum e cunoscută, în ce are mai profund, limba și literatura română. Poezia participă așadar în mod hotărîtor la formarea intelectuală a viitorului României.

Limba română formează capacitatea de a fi inclusiv bun matematician. Ca structură nobilă a limbii române, poezia are o importanță vitală în formarea conștiinței poporului român ! Cu aceste gînduri sînt și eu, împreună cu colegii mei, slujitor al culturii care se face acum în țara noastră.

— Ce frumos înflorește busuiocul în casa dumneavoastră !

Cronica literară — de C. Stănescu

O istorie literară

Ne lipsea, într-adevăr, o istorie a literaturii contemporane așa cum a conceput-o Ion Rotaru : adresată tineretului și publicului larg, cu grijă de ierarhizarea valorilor, urmărind anume să conștientizeze masele de cititori cu valorile literaturii noastre de azi. Principiul de lucru ales în această istorie a literaturii contemporane, cel cronologic, este în măsură a da o privire corectă asupra literaturii în mers, încă în curs de constituire lar metoda „micromonografiilor", a tratării unice și unitare a scriitorilor are meritul de a înlesni judecăți de valoare relativ complete asupra fiecărui autor. La capătul lecturii, au numai contabile, a acestei istorii literare ai, într-adevăr, sentimentul că te afli în fața unui tablou complex și aproape complet — cu fatale limite, cu inadvertențe și „curiozități", deja semnalate luxos, de N. Manolescu în cronica lui — al creației literare a anilor noștri, tablou cu luminile și umbrele lui judicios distribuite și din care respiră marea forță creatoare a spiritualității românești în acest aproape o jumătate de secol de creație literară.

Principala calitate a lucrării istorice și critice a lui Ion Rotaru provine, mi se pare din unitatea criteriilor și judecăților de valoare. Istoricul literar supune operele analizate unei priviri pătrunzătoare acordînd o mare atenție îndeosebi acelor trăsături ale universurilor artistice care semnalează puternic legătura cu cea mai bună și autentică tradiție a poeziei și prozei românești. Vrînd să instruiască un public larg, autorul descoperă și pune în valoare filiații, afinități, motive și înclinații recurente, stabilește legături convingătoare cu alte forme de artă, concomitente în timp cu operele analizate, spre a face mai pregnant spiritul național unitar al creației românești din această perioadă. Un asemenea unghi de cercetare și analiză depășește obsesia „particularismului" universurilor artistice autonom-autorhice și el este de urmărit la cei mai importanți poeți și prozatori români de azi. Un astfel de criteriu de analiză, prin care cititorul este adus să recunoască literatura de azi ca literatură română, cu propriile sale caractere, motive, trăsături, constituie o raritate în sintezele și panoramele curente. Impresia care se degajă, puternică, este aceea că ,receptivă la toate înnoirile și chiar deținînd priorități absolute (avangardismul) poezia română mode nă, bunăoară, are un aer de familie, deține anumite trasee și motive a căror circulație în interiorul său îi pune în evidență unitatea de fond, structurală. Urmînd modelul călinescian, I. Rotaru izbutește să ne facă a privi nu piscuri ori valori întîmplătoare și izolate ci o adevărată hartă națională a poeziei și prozei românești, cu un relief legat și organic, în care „apele" și „munții", „cîmpiile" și „podișurile" susțin și alcătuiesc, toate, o arhitectură inconfundabilă și unitară în liniile generale dar foarte diversă în înfățișările ei particulare. Autorul a știut ce și cum să vadă în spatele unor trăsături moderne, ce motive lirice și tensiuni specifice se mișcă în creația unor poeți al căror univers se încheagă din asimilarea personală a unor achiziții ale marii noastre tradiții. Acest mod „călinescian", de a pune în valoare structura de „vase comunicante" a universurilor literare românești face ca lucrarea sa să fie extrem de utilă și valoroasă — o adevărată operă de patriotism cultural. Criticul și istoricul literar caută pretutindeni motivele naționale ale creației demonstrînd, acolo unde materia o permite, fertilitatea izvoarelor pămîntului și vieții românești. Nu ostenește să „dezgroape" aurul poeziei născute din identificarea autorilor talentați cu aspirațiile și interesele mari ale poporului. Scrie fără nici o reținere estetizantă despre poezia patriotică a lui Mihu Dragomir, Geo Dumitrescu sau M. Beniuc, E. Jebeleanu și St. Aug. Doinaș, A. Păunescu ș.a. Chiar dacă nu peste tot analiza este completă, exhaustivă, lucrul cel mai important mi se pare acesta : analiza deschide sau indică un drum rodnic pentru continuare și adîncire sau sugerînd încotro trebuiesc căutate temeiurile valorilor despre care scrie. În acest fel este legitimată nu numai cota valorii dar și natura ei ideologică. Cititorul își vede îndrumat gustul spre o receptare a conținuturilor proprii literaturii române din această perioadă. Autorul nu ezită să privească, să analizeze și conținutul de idei, politic și ideologic al poeziei și prozei, spiritul pe care îl degajă, umanismul său, sau, în unele cazuri, o prea apăsată mizantropie, un gust îndoielnic pentru dezgustul sau greața existențială necaracteristice, după opinia sa, clasicismului structural al creației naționale în ansamblu. Recunoscînd în mai multe rînduri că „sîntem călăuziți de ideea continuității, a imitației creatoare (a modelelor înalte ale tradiției —n.n.) și a clasicismului, ca factor de structură, latin, determinat în primul rînd de limba în care se exprimă arta cuvîntului românesc", Ion Rotaru nu rămîne la simple declarații de principii ci le și aplică. În analiza fiecărui autor. Din această consecvență rezultă nu numai o serie de exegeze de o noutate indiscutabilă ci și o recuperare în linia tradiției a unor autori a căror modernitate i-a făcut pe mulți să-i transfere altor direcții și chiar altor spații literare. „Avangardistul" Geo Dumitrescu este admirabil citit ca un „neoarghezian", Stelaru este „principalul epigon al lui Bacovia" etc. Pagini fundamentale în linia acestei receptări a modernilor și inovatorilor drept **continuatori** ai unor ilustre tradiții autohtone sînt acelea consacrate lui Nichita Stănescu. Criticul pune un mare accent pe Nichita „moștenitorul" (tradiției) care inovează în interiorul acestei mari moșteniri pe care și-o asimilează profund creator. Cel mai modern poet contemporan vădește, în analiza lui I. Rotaru, și conștiință a tradiției — o concluzie cu valoare generală și din unghiul căreia am putea vorbi despre o „recucerire" de pe poziții interne și actuale a poeziei moderne și „moderniste" românești în cele mai multe din paginile acestei istorii literare. Aceeași demonstrație se face de M. Sorescu, I . Alexandru, A. Păunescu autori prin care istoricul literar găsește nimerit a continua discuția sa despre sensul tradiției în poezia românească actuală aducînd idei, precizări, nuanțe de mare utilitate Autorul își asumă, firește, și riscul unor judecăți de valoare pe care mulți nu le vor împărtăși. Sînt riscuri ori „injustiții", ce trebuie să fie îngăduite într-o istorie literară de autor : cazurile nu sînt clasate, mai sînt și alte opinii, vor mai fi și alte istorii literare, cu alte puncte de vedere. Important mi se pare că I. Rotaru oferă un tablou verosimil, solid, optează deschis și consecvent pentru modernitate pe fondul tradiției, clasicism, pentru creația nutrită de izvoarele acestui pămînt, vădește o concepție superioară și inflexibilă despre demnitatea creației, despre înalta ei aspirație spre ilustrarea celor mai elevate trăsături ale spiritualității naționale într-o epocă de tumult revoluționar.

Această istorie a literaturii contemporane, cu însemnatele ei „injustiții" cu tot (unele flagrante !) mi se pare o primă încercare — mai curajoasă decît oricare alta de pînă acum — de a stabili o ierarhie literară conformă adevărului și, istoricește, legitimabilă, îmbinînd adeziunea generoasă la temeinice majore cu necesara sesizare și prețuire a rezultatelor artistice superioare. Prea puțin „revoluționară" în formă, istoria literară scrisă de I. Rotaru este mai radicală în conținut decît oricare alta de pînă acum. Ea aduce mari servicii literaturii noastre de azi prin spiritul patriotic care o animă.

Industrie şi psihologie

În ce măsură activitatea unui psiholog poate fi regăsită, recunoscută şi apreciată sub raport contabil în indicii de calitate şi eficienţă ai unei întreprinderi ? Iată o întrebare la care nu puţine cadre de conducere vor ocoli un răspuns explicit şi mai ales unul care i-ar obliga să pună mina pe creion şi calculator. În ceea ce ne priveşte, noi ne vom încumeta să oferim un răspuns prin mijlocirea unor exemple şi date de sinteză, deoarece orice consideraţii savante sau date de specialitate n-ar avea decît darul de a complica şi spălăci înţelegerea unui demers ştiinţific cu rezultate extrem de favorabile în viaţa şi munca unui colectiv uzinal. Exemplele noastre vor avea în vedere una şi aceeaşi unitate industrială. Este vorba de cunoscuta Întreprindere de piese radio şi semiconductori Băneasa, înfiinţată în urmă cu 25 de ani, pentru a furniza economiei naţionale componentele electronice necesare.

Aici, la I.P.R.S. Băneasa, mai mult decît în altă parte, începînd cu 1968 şi prin instrumentele de lucru ale psihologiei aplicate, recrutarea, selecţionarea şi repartizarea personalului muncitor a ocolit capcanele hazardului. Acest lucru a devenit posibil prin desfăşurarea sistematică a unor strategii de psihodiagnoză, acţiune constantă ce a permis într-o mai mare măsură identificarea însuşirilor psihoaptitudinale cu meseria aleasă, iar aceasta spre folosul individului şi al colectivului din care el face parte. Fiindcă, lucru ştiut, în umbra marilor edificii ale tehnicii şi ştiinţei sau în uriaşul şi complicatul lor angrenaj, elementele principale rămîn oamenii, în confreria lor laborioasă, aceste naturi sensibile cu talente virtuale sau aptitudini ascunse, cu opţiuni declarate sau doleanţe mascate, indivizi voluntari sau reticenţi, cu combustii interne ce se aprind de la o simplă scînteie sau care ard mocnit sub carapacele timidităţii. Care poate fi în aceste situaţii complexe şi variate locul, menirea şi utilitatea psihologului de întreprindere, acest virtual cenzor şi ghid al vocaţiei şi facultăţilor noastre psihoaptitudinale ? Ei bine, să ne amintim, înainte de a vorbi despre el, că viaţa ne-a îndemnat nu o dată să medităm asupra modului în care omul îşi alege el singur, sau îndemnat de alţii, profesiunea. Iată de ce, întrebării din deschiderea relatării noastre, i-am putea adăuga alte două : cît de des opţiunea profesională se identifică în mai mică sau mai mare măsură cu vocaţia reală, sau cît de gravă, de dureroasă, de debusolantă poate fi pentru individ o mişcare greşită de macaz în alegerea unei meserii străine de vocaţia şi pregătirea-sa. Patrimoniul paremiologic al poporului nostru păstrează în acest sens o zicală acidă de un umor tragic : prostul poate fi la locul lui sau în locul altuia.

Actualul laborator de testări psihoaptitudinale de la I.P.R.S. Băneasa a fost înfiinţat în 1968 şi de atunci şi pînă în prezent au fost supuse unor examinări de specialitate nu mai puţin de 16 000 de persoane, tineri şi virstnici, probele vizînd atît recrutarea, angajarea şi distribuirea personalului muncitor, cît şi selecţionarea sau promovarea, redistribuirea în diverse locuri de muncă a celor ce lucrează mai multă vreme în secţiile întreprinderii. Actualul director general, inginerul Anton Vătăşescu, ne-a mărturisit că, pur şi simplu, pentru conducerea întreprinderii, cabinetul de testare psihoaptitudinală constituie unul din principalele mijloace de lucru şi că lipsa unui asemenea ghid permanent ar produce grave perturbaţii în activitatea generală a întreprinderii, reducînd sensibil calitatea şi productivitatea muncii.

Dar ajunşi la acest punct, sintem îndemnaţi să deschidem o paranteză. Orice idee nouă, spunea un mare învăţat, soseşte ca un musafir nepoftit şi nu poate fi deosebită la început de fantezie şi extravaganţă. După o părere veche şi foarte răspîndită, ambiţia, stăruinţa, disciplina şi hărnicia pot suplini lipsa de vocaţie în deprinderea unor meserii. În aceeaşi măsură — tot la o opinie greşită se referă expresia despre aşa-zişii „oameni bătuţi în cuie", de neînlocuit.

Evident, nu poate fi pusă la îndoială intuiţia şi fierul unora dintre noi, a celor, deci, despre care se spune că „se pricep la oameni". După cum este unanim recunoscut faptul că experienţa îndelungată reprezintă un capital preţios. Dar psihologia aplicativă a izbutit să stabilească mijloace de investigaţie, de observaţie a căror precizie reduce cu mult riscurile hazardului, ale subestimării sau supraevaluării talentului, ale deprinderilor latente sau a predispoziţiilor ascunse. Ea îşi demonstrează utilitatea mai ales la recrutarea şi repartizarea tinerelor cadre, deci în acel moment crucial în care tînărul încheie cel mai important contract cu societatea, iar meseria aleasă devine cea de a doua componentă a personalităţii sale.

La I.P.R.S. Băneasa, munca productivă principală este susţinută de operatorii de componente electronice, o meserie de mare fineţe, (unele operaţii efectuîndu-se sub microscop), ce reclamă migală, răbdare, acuitate vizuală, pedanterie, o profesiune preponderent feminină, bărbaţii dovedindu-se, în marea lor majoritate, incapabili de a deprinde asemenea operaţii. Munca în cadenţa impusă şi cerinţa menţinerii unui tempo rapid, combinate cu dimensiunile mici ale pieselor (executarea unor mişcări sub microscop impune şi deprinderi motorii deosebite de cele din spaţiul obişnuit) amplifică conflictul inevitabil dintre exigenţele de rapiditate şi cele de precizie. Baterii de probe prin care sînt selecţionate operatoarele impune trecerea în principal a unor probe (teste) de atenţie, observaţie, inteligenţa (capacitatea de a manipula obiecte de mici dimensiuni), coordonarea mişcărilor mîinilor, atenţie difuză şi simultană. Candidaţii completează şi un chestionar de personalitate, pentru identificarea extraversiunii şi nevrotismului.

Ei bine, examenele de testare au demonstrat că **abia 14 la sută din cei ce bat la porţile întreprinderii sînt apţi pentru a fi angajaţi urmînd să se califice în munca de operator !** Studiile efectuate de-a lungul anilor au putut stabili chiar şi cheltuielile exacte pe care le reclamă acest mod de selecţie, încadrare şi calificare : 5 876 lei pentru un operator competent care se adaptează în scurt timp exigenţelor locului de muncă (587 640 lei o sută de operatori competenţi încadraţi). Calculul vizează un număr de 170 de persoane selecţionate şi încadrate dintr-un număr de 746 de candidaţi examinaţi, valoarea de predicţie a sistemului de selecţie şi repartizare — 91,2 la sută — fiind foarte înaltă.

Avantajele sînt enorme şi evidente de îndată ce le comparăm cu sistemul „clasic", deci cu selecţia naturală, practicată fără nici un examen psihoaptitudinal. Prin acest procedeu sînt angajaţi de la bun început, „la nimereală", 700 de virtuali operatori din care, pe parcurs, prin verificări la locul de muncă, sînt îndepărtaţi cei necorespunzători (600). Dar acest lucru înseamnă o mare risipă de timp şi bani. Calculul a demonstrat că pe această cale cheltuiala pentru încadrarea unui operator competent este de 21 000 lei sau de 2 100 000 lei pentru o sută de operatori necesari producţiei.

Testările au fost în timp extinse şi asupra altor meserii. Din 200 de persoane însărcinate să se ocupe cu controlul tehnic de calitate, 20 s-au dovedit necorespunzătoare. Cîte piese defecte au trecut prin mîinile acestora ? Surprize plăcute dar şi neplăcute au oferit examenele psihoaptitudinale pentru funcţiile de maiştri. Oameni cu calităţi „recunoscute" şi cu experienţă îndelungată au trecut la limită probele psihologice sau şi-au demonstrat pur şi simplu slaba pregătire pentru acest domeniu. Bateriile de probe au avut şi aici rolul de a despărţi aparenţa de realitate. La unii din aceştia, omenia, dinamismul, sociabilitatea (care pot fi etichetate ca elemente pozitive) s-au înfrăţit cu trăsături negative cum sînt lipsa de autocontrol, fuga de idei, lipsa de răbdare, rutina etc. Au fost organizate cursuri de recalificare, izbutindu-se obţinerea unor corective, dar în mai multe cazuri situaţia a făcut necesară schimbarea din funcţie a celui necorespunzător. Multe surprize (bune şi rele) au oferit şi şefii de echipă.

În ceea ce priveşte personalul cu studii superioare, examinările psihoaptitudinale sînt de dată ceva mai recentă, testele vizînd în special stabilirea direcţiilor de încadrare şi promovare. În aceste cazuri, bateria de probe urmăreşte stabilirea structurii personalităţii, motivaţia, creativitatea şi structura inteligenţei. Sa ajuns astfel la o mult mai exactă recomandare pentru ocuparea unor funcţii de conducere-organizare, cercetare-proiectare, conducere nemijlocită în producţie. Dar şi aici, cîteva surprize neplăcute, deci depistarea unor persoane cu o structură a personalităţii şi aptitudini nepotrivite pentru postul pe care îl ocupau.

Dar în general — avea să ne mărturisească principalul nostru interlocutor, psihologul Garbis Ohanisian precum şi colegul acestuia, psihologul Ioan Sămihaian — surprizele au fost în general plăcute, deoarece au pus în lumină ingineri, încorsetaţi de timiditate, căzuţi în umbră, au demonstrat un potenţial intelectual nebănuit, iar mutarea lor pe posturi corespunzătoare a optimizat sensibil creativitatea, organizarea, eficienţa în sectoarele respective.

Nu a fost realizat pînă acum un calcul prin care să se poată determina cu exactitate contribuţia testărilor psihoaptitudinale la ridicarea calităţii, la sporirea eficienţei, la buna mers al activităţii generale. Amintim totuşi că doi ani la rînd (1985 şi 1986) întreprinderea a obţinut pe ramură Ordinul Muncii clasa I, că I.P.R.S. Băneasa se recomandă prin înalta calificare a personalului muncitor, prin disciplină şi eficienţă, că, aşa cum avea să ne declare un reprezentant de ştiinţă, aici la întreprinderea de piese radio şi semiconductori se poate vorbi de o mare densitate de inteligenţă pe metru pătrat.

„Vizînd idealul — ne-a mărturisit în încheiere Garbis Ohanisian — munca psihologului ar trebui să conducă la plasarea fiecărei persoane pe postul cel mai convenabil, atît pentru ea, cît şi pentru societate. Un deziderat greu de realizat la ora actuală prin mijloacele de care dispune psihologia aplicată, deşi în scurta sa istorie, această disciplină a contribuit decisiv la măsurarea şi descrierea variabilităţii umane, aducîndu-şi o importantă contribuţie la eforturile industriei pentru selecţionarea şi repartizarea personalului în mod sistematic şi raţional".

LIVIU TIMBUS

Embleme ale eroismului românesc

Mărăşti • Mărăşeşti • Oituz

Sub regimul „pumnului de fier" german

În timp ce, la Porţile Moldovei, armata română făcea eforturi eroice pentru stăvilirea înaintării trupelor Puterilor Centrale, în teritoriul ocupat al Olteniei, Munteniei şi Dobrogei masele populare se confruntau cu rigorile unui aspru regim de teroare, de jaf şi silnicii, impus de trupele invadatoare.

Încălcînd flagrant acordurile internaţionale, prevăzute în înţelegerile de la Haga din 1899 şi 1907, forţele de ocupaţie au nesocotit total normele juridice româneşti, înlocuindu-le cu ordonanţe administrative proprii, expresie a liberului arbitru al „învingătorilor", puse exclusiv în slujba intereselor acestora. După cum preciza feldmareşalul Mackensen într-unul din ordinele sale, „problema principală a administraţiei în România constă în utilizarea economică maximă a teritoriului administrat, în profitul Germaniei". În acest spirit s-au adoptat un şir de măsuri care vizau intensificarea producţiei industriale şi agricole, sechestrarea bunurilor, interzicerea comercializării de către populaţia românească a oricăror produse. Totodată, Puterile Centrale au ridicat de pe teritoriul ţării noastre numeroase instalaţii industriale, locomotive şi vagoane, precum şi cantităţi uriaşe de materii prime şi produse finite de importanţă strategică.

Considerată ca principală soluţie de ieşire din acuta criză alimentară în care se zbăteau aceste puteri, jefuirea agriculturii României a adus pagube enorme populaţiei, repercusiunile acestora fiind resimţite mulţi ani după terminarea războiului.

Pentru smulgerea unor cantităţi cît mai mari de produse agro-alimentare, administraţia militară a recurs la măsuri deosebit de rapace şi inumane, de la munca forţată a tuturor locuitorilor satelor, inclusiv a copiilor şi bătrînilor, pînă la rechiziţionarea tuturor produselor gospodăriilor ţărăneşti. Referindu-se la modul cum se executau rechiziţiile, primarul comunei Mălăeşti (judeţul Dolj) scria în decembrie 1916 : „Soldaţii din trupele imperiale germano-austro-ungare cutreieră satele înarmaţi, ridică de la locuitori păsări, porci şi oi, pe care, parte împuşcate, parte vii, le duc cu dinşii, terorizînd populaţia".

Prin întreaga gamă de metode şi procedee de jefuire a bunurilor româneşti, inamicul a expediat din ţara noastră în perioada 1 decembrie 1916 — 31 octombrie 1918 : 2 161 905 tone de cereale, leguminoase şi alte alimente, 600 000 cai, peste 1 000 000 vite cornute, peste 1 000 000 porci, peste 400 000 viţei, 2 000 000 miei etc.

O atenţie deosebită au acordat organele de ocupaţie exploatării bogăţiilor subsolului românesc. Petrolul nostru devenise principala sursă de carburanţi a maşinii de război a Puterilor Centrale, fapt pentru care ocupanţii au mărit la maximum producţia de ţiţei printr-un sistem de exploatare coercitivă, numeroase societăţi şi întreprinderi petroliere fiind trecute sub administraţia militară. Datele statistice arată că din cele 1 150 202 tone de produse petroliere „exportate" în anul 1918, peste 78 la sută au fost însuşite de Germania, peste 20 la sută de Austro-Ungaria, restul de Turcia şi Bulgaria.

La pagubele pricinuite statului român prin exploatarea neraţională şi forţată a rezervelor sale de petrol pe timpul ocupaţiei, s-au adăugat şi distrugerile executate de trupele Puterilor Centrale în toamna anului 1918, cu prilejul retragerii de pe teritoriul ţării noastre.

Dar nu numai agricultura şi industria au fost puternic lovite de „binefacerile" ocupaţiei străine, ci şi finanţele ţării. Astfel, administraţia germană a emis noi bancnote — aşa-zişii „lei de ocupaţie" — care au aveau acoperire în aur, în valoare totală de 2 114 000 000 lei, fapt ce a dezorganizat complet circulaţia monetară, constituind principala cauză a inflaţiei din perioada postbelică.

Cu armele lui Atila şi Tamerlan

Spolierea economică a bogăţiilor ţării a mers mînă în mînă cu accentuarea regimului politic de cruntă oprimare a populaţiei, de înăbuşire cu brutalitate a oricăror manifestări de nemulţumire ale poporului român. Suferinţele maselor populare se adînceau de la o zi la alta pe măsură ce situaţia lor economică se agrava. O foamete cumplită bîntuia în ţară, îndeosebi în lumea satelor, resimţindu-se grav şi la oraşe. „Sînt zile întregi în care nu avem ce mînca — se spunea într-o scrisoare adresată prefecturii judeţului Ilfov. Ne plîng copiii înfometaţi. Putem chiar muri de foame, căci nu avem la cine recurge să ne ajute cu ceva apre a potoli foamea copiilor".

Tabloul suferinţelor îndurate de poporul român sub regimul ocupaţiei vremelnice a Puterilor Centrale a fost cutremurător, depăşind prin asprimea comportamentului cotropitorilor cele mai întunecate vremuri ale evului mediu. Căci niciodată hoardele năvălitoare din trecut nu şi-au propus, oricît de aprigă a fost rezistenţa de care s-au izbit pe aceste meleaguri, să treacă „prin foc şi sabie" întregul neam românesc. Stăpîniţi de ură, furioşi că nu pot zdrobi armata română şi subjuga poporul nostru, cotropitorii secolului XX îşi exprimau fără echivoc planurile demenţiale : „Poporul român nu merită răzbunare, ci nimicire. Poporul acesta trebuie să dispară de pe suprafaţa pămîntului, cum dispare cangrena de pe trup. Trebuie pusă în mişcare sabia lui Atila şi a lui Tamerlan ca să curăţim cîmpia Dunării. Exterminarea !"

Triumful cauzei drepte a poporului român

Ca întotdeauna de-a lungul zbuciumatei lor istorii, românii au ştiut să depăşească cu demnitate şi bărbăţie şirul grelelor încercări impuse de război, de ocupaţia străină, de rapacitatea şi brutalitatea unui duşman care se considera stăpîn definitiv pe pămîntul patriei noastre. Sfîrşitul primului război mondial, încheiat cu victoria coaliţiei Antantei, victorie la care naţiunea română şi-a adus o importantă contribuţie, a însemnat prăbuşirea totală a planurilor imperialismului german şi ale aliaţilor săi, de a subjuga poporul nostru, de a-i răpi bogăţiile şi frumuseţile patriei strămoşeşti.

Jertfa imensă şi suferinţele fără seamăn ale poporului român în anii primului război mondial închinate cauzei nobile a eliberării naţionale şi întregirii statale nu au fost zadarnice. Ele au stat la temelia hotărîrii unanime a românilor care, prin voinţa lor nestrămutată au înfăptuit, la încheierea războiului, unirea tuturor provinciilor româneşti într-un singur stat naţional, act istoric ce a primit, prin tratatele de pace, consacrarea internaţională.

Poporul nostru nu a uitat şi nu va uita niciodată supremul sacrificiu făcut de martirii neamului românesc pe cîmpurile de bătălie ale primului război mondial. Aducînd un cald prinos de recunoştinţă memoriei celor ce s-au jertfit sub faldurile tricolorului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a scris în cartea de aur a mausoleului de la Mărăşeşti : „Fie ca memoria celor ce au căzut la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, oprind cu preţul lor armatele imperialismului german, să trăiască veşnic în conştiinţa poporului, îmbărbătîndu-l întotdeauna în lupta pentru binele şi prosperitatea Republicii Socialiste România".

Dr. VASILE ALEXANDRESCU
GRIGORE ALEXANDRESCU

Rumeyn, la început de drum!

■ Rodul unor cercetări întreprinse de-a lungul a șase ani ■ Produsul are în vedere patru grupuri de afecțiuni, prezentînd efecte antireumatice, antiedematos, analgezic și cicatrizant ■ Importante ameliorări terapeutice la Clinica I pediatrie Timișora la copii cu diferite forme de reumatisme inflamatorii cronice ■ Efecte bune în tromboflebite și ulcere varicoase ■

În ierarhia patologiei — susțin specialiștii din întreaga lume — suferința reumatologică se situează pe locul trei sau patru. Este firesc deci, ca o seamă de cercetători să albă în atenție tratamentul și modalitățile de recuperare în bolile aparatului osteo-articular. Sînt curent folosite astăzi o multitudine de procedee, ca și o serie întreagă de medicamente. Cercetările continuă, plantele arătîndu-și din nou virtuțile terapeutice.

Revista „Flacăra" scria, într-un stadiu avansat al cercetărilor, despre viitoarea apariție a unui nou medicament românesc — **Rumeyn.** Iată, Rumeyn-ul este pregătit acum spre a lua drumul farmaciilor. Ne-am propus, nu doar să-l anunțăm marelui public, ci să-l și punem în discuția unor specialiști care, vreme de trei ani și-au asumat răspunderea testării sale clinice. Pentru început însă, i-am dat cuvîntul creatorului său, cercetătorul științific **Constantin Iercescu**, de la Centrul de chimie din Timișoara.

— Produsul a fost realizat pe baza unor cercetări întreprinse de-a lungul a șase ani. Este un unguent conținînd extract selectiv din rădăcina Phytolacca americana L, sau, cum este cunoscută sub denumire populară, rumeioară. Planta, răspîndită îndeosebi în Asia și aclimatizată la noi de peste 250 de ani, este bine studiată în literatura de specialitate și apreciată pentru compușii săi farmacologic activi, netoxici. Produsul ajuns acum în forma finală, are în vedere în special patru grupuri de afecțiuni, prezentînd efecte antireumatice, antiedematos, analgezic și cicatrizant.

În testările pe care le-am făcut în prima fază pe culturi celulare, apoi pe animale — testări preclinice — am constatat că reacționează sinergic. La testările clinice au participat o serie de medici de la Spitalul județean, Spitalul Militar din Timișoara, Spitalul de copii, de la Centrul de balneofiziokinetoterapie, Spitalul de ortopedie din Timișoara, ca și Spitalul Ion Cantacuzino și Spitalul Municipal din București. Rezultatele obținute în urma testărilor clinice au dus la întreprinderea unor acțiuni de întemeiere a unui laborator de micro-producție, în sistem uzină, cu marcă înregistrată. La ora actuală Rumeyn-ul se găsește în fază finală, de șarjă zero. Sperăm să facem din unguentul Rumeyn un instrument terapeutic la îndemîna unui grup cît mai mare de specialiști și, implicit, să alinăm cît mai multe suferințe. Produsul este rezultatul unor cercetări făcute din pasiune, în care am creat un precedent în farmacologia noastră: pînă acum, noi n-am mai avut în arsenalul terapeutic nici un medicament pe bază de fitosaponine și lecitine, cum este acesta. În același timp, am creat o bază de studiu și de testări preclinice pentru această gamă mare de compuși care există și în alte plante cu virtuți terapeutice din flora țării noastre, spontană și cultivată.

Mă bucur că rezultatele testărilor de pînă acum îl anunță o bună perspectivă în terapie. Sper că practica îl va confirma și, poate, îl va găsi noi utilități. Propun un produs supus oricăror păreri.

Inițiativă meritorie

„Este, într-adevăr, o inițiativă meritorie".

Cu aceste cuvinte și-a început aprecierile dr. **Carmen Golea**, medic principal de specialitate pediatrie la Spitalul de copii, asistent universitar la I.M. Timișoara.

— Caracterul evolutiv cronic și invalidant al artritei reumatoide juvenile explică și justifică eforturile multor colective de cercetare în a găsi noi mijloace terapeutice. În ceea ce ne privește, am răspuns cu tot entuziasmul solicitărilor de a participa la testările clinice ale noului produs pe care ni-l propunea colectivul actualului Laborator de produse naturale Rumeyn. Unguentul a fost larg utilizat în Clinica I Pediatrie Timișoara, la copii cu diferite forme de reumatisme inflamatorii cronice și în fiecare caz s-au constatat ameliorări terapeutice importante prin efectul antalgic și antiinflamator semnificativ. Ceea ce ni se pare extrem de important este faptul că nu are contraindicații și nu s-au înregistrat nici un fel de efecte secundare adverse. În plus, constatînd că „nu doare", copiii se supun cu ușurință tratamentului, stresul ce se înregistrează la asemenea vîrste fragede dispărînd cu desăvîrșire.

Medicament util, indiferent de vîrstă

Testările efectuate la Spitalul Militar din Timișoara au cuprins persoane între 19 și 85 ani.. Iată părerea doctorului **Petru Măcicășan**, specialist în boli transmisibile și epidemiologie.

— Primele cercetări le-am întreprins în 1984 alături de medicul internist lt. col. dr. Constantin Jianu, pe un număr de 47 de cazuri, iar observațiile preliminare au fost încurăjatoare, căci au arătat efectele reale ale produsului. O parte din bolnavi au fost tratați ambulator, iar alții spitalizați. Au fost grupați după afecțiuni. Cele mai numeroase erau cazurile de reumatism abarticular, suferințe discovertebrale, urmau poliartroze și poliartrite reumatoide.

Monoterapia cu Rumeyn s-a utilizat în reumatismul abarticular cu rezultate neașteptat de bune. În restul afecțiunilor s-a apelat la terapie asociată. S-a constatat ameliorarea durerilor, diminuarea contracturii musculare, a redoarei articulare, reglarea funcțională vasculară și reducerea deficitului funcțional.

Produsul are o foarte bună absorbție locală, este bine tolerat și — pe cazurile noastre — nu s-au semnalat nici un fel de efecte secundare locale sau generale. Eficacitatea, alături de buna toleranță constituie argumente în favoarea efectului său antialgic, antiinflamator, decontracturant, avînd indicații ca monoterapie sau în terapie asociată cu medicamente în reumatismul inflamator cronic degenerativ, abarticular, unele sechele post-traumatice, precum și în unele afecțiuni nereumatismale. Am găsit că are un efect bun chiar în tromboflebite și ulcere varicoase. Sînt convins că sînt și alte afecțiuni unde acest produs, prin aplicații locale, poate să aducă remedii.

Metoda nu suplinește medicul

Cum era și firesc, am cerut și opinia șefului secției de la Centrul balneofiziokinetoterapie, recuperare medicală și reumatologie Timișoara, doctorul **Ludovic Tiroch.**

— În afecțiunile reumatismale sînt localizări cu suferințe dominante: inflamații, dureri, redori, contracturi etc. În terapia acestor boli, pe lîngă o serie de medicamente, procedeuri balneofiziokinetice, sînt foarte bine venite aplicațiile locale, asigurînd bolnavului un grad de confort, reducînd suferința propriu-zisă, conferind prin aceasta posibilitatea de a se reduce dozele de medicamente care, luate uneori prelungit și în doză mare au efecte secundare. Aceste aplicații locale sînt după mine un minunat tratament adjuvant în ameliorarea simptomelor care chinuie pe bolnav și pe care, cu ajutorul acestor unguente noi le putem influența. Am preluat acest unguent în urmă cu trei ani de la șeful laboratorului ALCIS Timișoara, dr. Ionel V. Dinu. L-am folosit în aproximativ o sută de cazuri. Bolnavii respectivi sufereau de poliartrită reumatoidă, spondilartrită anchilozantă, coxartroză, spondiloză, lombosciatică discală, afecțiuni post traumatice: entorse, luxații etc. Ce putem spune? În forme ușoare de reumatism abarticular simpla aplicare a acestui unguent ne-a dat satisfacții după 5—10 zile. În restul formelor de reumatism inflamator, metoda este adjuvantă. Bolnavul respectiv trebuie neapărat ca, sub îndrumarea unui medic să facă un tratament de fond antiinflamator. Bolnavul respectiv, după ce-și procură unguentul nu poate să-și abandoneze medicul. Vreau să subliniez că este o metodă foarte bună, dar este o metodă și n-aș spune că e bine să fie cumpărat fără sfatul medicului. Pe fiecare dintre noi îl doare o dată spatele, umărul sau genunchiul, dar e bine să meargă la medic, să vadă dacă nu este ceva organic. Noul produs va trebui popularizat în rîndul medicilor — ce conține, care este mecanismul de acțiune, care sînt indicațiile, care sînt bolile și nu simptomele în care are eficiență iar pînă va cîștiga teren, în sensul de a convinge lumea medicală de eficiența sa, să avem măsura și decența să vedem și care sînt limitele metodei, să nu-l recomandăm ca o rezolvare a oricărei dureri ce ne poate încerca. Sigur este faptul că un mare număr de bolnavi pot beneficia de această metodă și mai ales cei care au boli cum ar fi ulcer, hipertensiune, diabet, bolnavi care nu pot lua cantități mari de medicamente antiinflamatoare. Acestor oameni, cu o cantitate mai mică de medicamente înghițite și prin aplicări locale cu unguent, li se poate conferi posibilitatea salutară de a-și rezolva puseele reumatice. Dar, acest lucru, doar medicul trebuie să-l stabilească. Și asta se va întîmpla pe măsură ce medicii se vor convinge de faptul că efectele pe care pretindem că le obținem sînt controlabile și reproductibile.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Premergători și pionieri ai geneticii în România

Genetica — ramură a biologiei care se ocupă de legile transmiterii ereditare a caracterelor organismelor — se consideră a fi fost întemeiată fie în 1865, cînd botanistul și călugărul austriac **Johann Gregor Mendel** a descoperit cele trei legi după care se efectuează această transmitere, fie la cumpăna dintre secolele XIX și XX, cînd legile mendeliene — deși demonstrate statistic și matematic în fața Societății Naturaliștilor din Brno (1866) —, au fost **„redescoperite"** în mod independent, după ce decenii la rînd fuseseră pur și simplu **„uitate"**. Rolul hotărîtor în această privință l-a avut medicul veterinar și zootehnistul **Constantin Vasilescu** care, fără să cunoască experiențele și legile lui Mendel, a demonstrat experimental la finele veacului XIX modul de transmitere ereditară a unor caractere dominante sau recesive la încrucișările de suine. Despre rolul lui C. Vasile ca pionier al cercetărilor experimentale de genetică animală, adesea omis, ne-am ocupat în mod special într-un articol publicat în această rubrică la 27 iunie 1986. Termenul de genetică a fost introdus în 1906 de către W. Bateson.

Astăzi o știință de o deosebită însemnătate teoretică și cu aplicații practice majore, genetica are o istorie și chiar o „preistorie", la care românii au participat din plin.

În substanțiala sa lucrare intitulată **Înaintași ai geneticii în România** (1983), autorul, Stelian Oprescu, menționează, ca primul dintre acești premergători, pe însuși **Dimitrie Cantemir**, care în clasica sa scriere **Descrierea Moldovei** notează, între altele: **„În ținutul Orheiului, la satul Tohatin, dintre riurile Ichel și Răut, porcii nu se nasc cu copitele despicate, ci întregi, ca la cai; așa se întîmplă și cu purceii fătați după trecere de trei ani, de scroafe aduse aici din alte părți...".** În ce privește cai, tot Dimitrie Cantemir remarcă faptul că cei de munte sînt mici și robuști, iar cei de cîmpie **„mari, fălnici...".** Deci, în concepția domnitorului-savant a germinat în primul rînd ideea variației organismelor în raport cu mediul geografic (opusă ideilor fixiste și creaționiste), apoi aceea a transmiterii către urmași a unor caractere, cum este acela al copitei nedespicate la porci (sindactilie). Totodată, biologul și istoricul științei Const. Motaș sublinia, într-o lucrare despre Darwin, publicată în 1972, că Dimitrie Cantemir a fost cel dintîi care a observat fenomenul **mutației**, fiind deci un precursor al lui Hugo de Vries.

Schițînd într-un studiu de sinteză istoria geneticii (1975), regretatul academician **Victor Preda** arăta că primele idei științifice despre ereditate au apărut la noi în a doua jumătate a veacului trecut, mai ales prin aderarea marii majorități a naturaliștilor, agronomilor și medicilor la darwinism, ei militînd pentru **„ideea eredității caracterelor dobîndite, deci** [pentru] **rolul factorilor de mediu și al acumulării ereditare a variațiunilor mici, în modificarea eredității".** Așa au gîndit spre pildă cei doi cîtori ai școlii românești de geologie, **Grigore Cobălcescu** și **Grigoriu Ștefănescu.** În cărți, articole, conferințe, ei au combătut fixismul, creaționismul, catastrofismul, militînd cu înflăcărare pentru transformism, ultimul susținînd chiar că **„modificările obținute de organism în cursul vieții sale individuale se transmit la urmași prin ereditate, în cazul că descendenții trăiesc în condiții asemănătoare ascendenților lor"** (citat după Victor Preda).

Biologii **Nicolae Leon** și **Dimitrie Voinov** s-au angajat în polemici celebre cu ultimii partizani ai fixismului și creaționismului de la noi, demonstrînd inconsistența viziunii depășite, retrograde, a acestora. Nicolae Leon desebește o **ereditate conservativă**, prin care s-ar păstra trăsăturile speciei și o **ereditate progresivă**, prin care s-ar transmite modificări dobîndite de organism în cursul vieții. Dimitrie Voinov publică lucrările clasice **Noile cuceriri transformiste** (1893) și **Mediul ca factor transformist** (1894), iar ca fondator al școlii românești de citologie și al citogeneticii animale face importante descoperiri, dintre care cea mai însemnată este descrierea, pentru prima dată în lume, a unui caz de **aneuploidie** (variabilitate cromozomială) la coropișniță (1912). Tot el a atestat și definit fenomenul de condriodereză activă (înmulțirea — respectiv, diviziunea — mitocondriilor și nu numai migrarea lor), aducînd elemente decisive în sprijinul teoriei eredității citoplasmatice prin mitocondrii (confirmată, mai recent, prin descoperirea ADN-ului mitocondrial).

Este necesar să subliniem că și filosofi de frunte, ca **Vasile Conta**, s-au preocupat în scrierile lor de probleme privind ereditatea. Acest aspect fundamental al existenței nu îi putea scăpa nici spiritului universal care a fost poetul-gînditor **Mihai Eminescu.** **„Ereditatea este perenațiune"** (de la „peren") scrie el în manuscrisul nr. 2 257, f. 217 verso. Privitor la evoluția lumii vii, își exprimă clar opțiunea: factorii hotărîtori sînt, după el, **ereditatea** (elementul conservator) și **adaptațiunea** (elementul de schimbare și progres).

Două figuri extrem de interesante sînt inginerul agronom și scriitorul **Constantin Sandu-Aldea**, autor al primului manual de ameliorare a plantelor apărut în România (1915) și zootehnistul și medicul veterinar **Nicolae Filip**, fondatorul zootehniei românești. C. Sandu-Aldea a pus bazele științifice ale ameliorării plantelor de cultură la noi; a inițiat în 1909 cercetări privind ameliorarea grîului prin selecționare și a efectuat multe hibridări intra- și interspecifice; din populațiile hibride obținute, a izolat cîteva linii, din care **Sandu-Aldea 224** și **Sandu-Aldea 22** s-au dovedit cele mai productive. Definind cele două laturi ale evoluției, N. Filip scrie: **„Variabilitatea determină apariția caracterelor noi, ereditare, avînd scopul de a menține tipul; [...] variabilitatea poate fi comparată cu o forță centrifugă, cu tendința de a scoate specia din limitele sale, ereditatea, din contră, este o forță centripetă, care menține specia în limitele sale.** Lucrarea lui Nicolae Filip, **Les animaux domestiques de Roumanie** a fost distinsă cu medalia de aur a Expoziției Internaționale de la Paris din anul 1900.

Un moment important l-a constituit înființarea, în 1936, a **Societății de genetică din România**, din inițiativa lui **Gheorghe Marinescu, Nicolae Teodoreanu** și **Alexandru Caratzali.** Și tot în același an, **Haralambie Vasiliu** aduce una dintre cele mai însemnate contribuții românești în acest domeniu, enunțînd, ba și schițînd, ipoteza precursoare privind structura spiralată a substanțelor proteice din celula vie.

Desigur, multe fapte, multe nume (**Emil Racoviță, Victor Babeș, G. K. Constantinescu, G. A. Asbiovici, Gh. Ionescu Sișești, Nicolae Teodoreanu, D. Contescu, Traian Săvulescu, C. I. Parhon, Radu Codreanu** — dintre cei dispăruți) nu și-au mai găsit locul în expunerea noastră. Nădăjduim că am reușit totuși să dăm o idee despre începuturile unor preocupări privind ereditatea și genetica în România. Într-un număr viitor ne propunem să expunem o sinteză a ideilor eminesciene despre lumea vietuitoarelor și despre „logica viului".

I. M. ȘTEFAN ■

Cu încetinitorul ?

Lucrurile sînt chiar de la prima vedere, cum nu se poate mai simple. Un om al muncii de la Întreprinderea de aparate electrice pentru măsură și industriale (I.E.M.I.) — pe nume Valentin Gheban — s-a judecat, timp de cîteva luni, cu întreprinderea sa, care, printr-o decizie semnată de inginerul șef, consilierul juridic și șeful serviciului personal, îi desfăcuse contractul de muncă. Și, cum Valentin Gheban cîștigă procesul, obținînd de la Judecătoria municipiului București o sentință definitivă, urma să fie reintegrat în colectivul de muncă din care făcuse parte pînă la începerea judecății și, firește, să primească banii corespunzători pentru perioada, de aproape șapte luni, în care a avut loc amintitul proces. Simplu și perfect legal. Iată, însă, că au trecut aproape șase luni de la emiterea sentinței și banii n-au fost plătiți. Valentin Gheban a fost reprimit în unitate, a fost repartizat într-una din cele mai bune secții ale întreprinderii, loc unde se simte bine și unde se poate realiza de pe plin în specialitatea sa. Dar banii ? Actualul șef al serviciului personal, Nicolae Iancu, e de părere că răspunsul cel mai autorizat îl pot oferi juriștii întreprinderii — Gheorghe Pantea și Florin Mărgineanu. Aceștia, la rîndul lor, spun că oficiul juridic a întocmit actele necesare și le-a înaintat serviciului financiar. Șeful acestui serviciu, Ion Dăneci, recunoaște că lucrurile stau așa, dar pe hîrtia intrată în posesia sa era înscrisă indicația de a nu se plăti suma respectivă decît în urma primirii unui răspuns de la Procuratura Generală, instanță la care întreprinderea făcuse apel după pierderea procesului. Această indicație purta semnătura contabilului șef al I.E.M.I. — Viorel Cristea. Stăm de vorbă cu dînsul. Regretă faptul că aceștia vor trebui, tot conform legii, recuperați de la cei care au decis desfacerea contractului de muncă. Și nu e vorba de sute, ci de mii de lei. Știe foarte bine așa cum bine știu și cei doi juriști, că adresa către Procuratura Generală nu implică și blocarea plății unei sume de bani stabilită de către o instanță judecătorească și avînd caracter definitiv. Atunci, de ce s-a tergiversat atît ? Pentru simplu motiv că aceia care s-au pripit emițînd decizia invalidată de către justiție trag acum de timp. Sperînd, probabil, că vor putea scăpa cumva și de plata la care îi obligă legea. Oricum, e de neconceput ca într-o întreprindere în care funcționează, cu normă întreagă, doi juriști să fie sfidate prevederile clare și precise ale legii. Pe lîngă faptul că întocmirea unui dosar care s-a dovedit a nu avea suficiente argumente și rigoare a condus la scoaterea din producție a unui om al muncii, pe lîngă prejudicierea întreprinderii de o însemnată sumă, acum, această continuă întîrziere a unei plăți care trebuia efectuată concomitent cu reîncadrarea în muncă a celui căruia, pe nedrept, i s-a desfăcut contractul de muncă, nu se poate considera decît un abuz. Abuz comis — culmea ! chiar de cei chemați și plătiți pentru a apăra legalitatea, interesele întreprinderii, dar și ale oamenilor întreprinderii. Tovarășul Eugen Preotu, directorul I.E.M.I. se arăta, în timpul discuției pe care am purtat-o, cu totul nemulțumit de modul în care își fac datoria membrii oficiului juridic. Lipsa oricărui temei în luminarea plății cuvenite unui om care s-a dovedit a fi nevinovat în fața legii îi acuză atît moral, cît și profesional, pe consilierii juridici de la I.E.M.I. Desigur, în urma demersurilor făcute, am primit, din partea tuturor factorilor de decizie de la nivelul întreprinderii, asigurarea că, în cel mai scurt timp, Valentin Gheban va intra în posesia sumei care i se cuvine. Dar, evident, cu o nejustificată întîrziere. Fapt de care se fac vinovați cei care au mai greșit o dată, la desfacerea contractului de muncă. Acest lanț de erori nu face altceva decît să pună sub semnul întrebării probitatea unor oameni a căror menire este tocmai aceea de a veghea la strictă respectare a legilor noastre.

D. M. ALEXANDRU
ROXANA PAICU

Viața pe caniculă

(Urmare din pag. 24)

fără să mi se poată răspunde pozitiv). Unui bătrînel cu doi prichindei, cam între 4 și 6 ani, i-am arătat, în Parcul Libertății un chioșc de răcoritoare, dar, deziluzionat mi-a spus că suferă de diabet iar unul din copii e deranjat la stomac așa că ei nu pot recurge la suc dulce. „Aș fi vrut măcar un pahar cu sifon, dar nu mai există așa ceva în București, ca pe vremea mea", și ne-am despărțit cu tristețe, căci chiar avea dreptate. De unde poți să mai bei azi un răcoritor pahar cu sifon ?

Luni

Cu această imagine și această întrebare în memorie m-am îndreptat, luni de dimineață, către sediul Întreprinderii de cofetării și răcoritoare nr. 2 din Capitală, a cărei arie de aprovizionare cuprinde și zonele amintite. Directorul tehnic Mihai Păduraru și Ion Popa, șeful biroului comercial-aprovizionare mi-au dat atîtea lămuriri cîte să-mi multiplice și să mi complice semnele de întrebare. Iată, din necesarul de băuturi răcoritoare îmbuteliate pentru luna iulie a.c., de 3 360 000 sticle (stabilite prin contract). I.C.R. 2 a primit, pînă la 25 ale lunii, mai puțin cu peste un milion de sticle. Cauzele ar fi două — capacitatea limitată a fabricii (dat fiind cererea acestei veri caniculare) și dificultățile în transportul sticlelor de la producător la consumator. Un șofer — fie de la I.C.R., fie de la TRANSCOM, așteaptă, în curtea întreprinderii din Militari, să încarce marfă, cam între 7 și 10 ore pe zi. Mai economic și mai prompt ar fi, gîndesc economiștii de la I.C.R. 2, ca o singură mașină (de la TRANSCOM) să preia și să facă aprovizionarea pentru toți cei 3 beneficiari odată care desfac produse răcoritoare — cofetării, restaurante-braserii, magazine alimentare. Altfel, zac la rînd șiruri de cîte 3 mașini, iar povestea cu „să se întoarcă pline", devine istoria cu „cocosul roșu !" Dacă ar aproviziona cei 3 beneficiari odată s-ar face economie de mijloace de transport, de timp, de combustibil iar întoarcerea ar fi chiar în temeiul deplin al legii, camioanele ar aduce ambalajele goale. La rezolvarea acestei dificultăți, I.C.R. 2 a găsit, pentru cofetăriile și punctele de răcoritoare din Colentina — o soluție ingenioasă, a închiriat de la I.T.B. un troleibuz de marfă cu care asigură, zilnic, circa 14 000 sticle preluate de la secția din Obor a Întreprinderii de sucuri și răcoritoare.

Cît privește răcoritoarele dietetice n-au nici un răspuns, de vreme ce nu mai au competența de a elabora rețete proprii. (Au avansat, de pildă, către laboratorul central de omologare, o rețetă de sucuri de vișine ; sezonul a trecut, iar aprobarea n-a venit !). Cam așa fel stau lucrurile și cu... sifonul la pahar, deși a fost un comerț stradal tradițional și eficient cu răcoritoare în București. Unii au spus că n-ar fi igienic, deși nimic nu ne lipsea să-l igienizăm — nici apă curentă, nici pahare din hîrtie cerată, nici organe de control ale I.C.R.-urilor și ale SANEPID-ului. Și totuși, toneletele s-au desființat. Cît despre comercializarea sucurilor din legume — a sucului din tomate și a cocteilurilor din tomate și sfeclă roșie, tomate și țelină, tomate și măr — pe care le-ar putea fabrica și livra industrial — cum arătam anul trecut — Întreprinderea de conserve din Tecuci, se tace strategic și la nivelul conducerii I.C.R. 2, deși ar fi soluția salutară a răcoritoarelor în general și a celor dietetice, în special.

Inerția va naște mereu semne de întrebare. Și la I.C.R. 2 există idei și bunăvoință de a fi învinsă. Atunci ?

CICI IORDACHE-ADAM

Un proverb modernizat...

Să-ți faci iarna car iar vara panouri solare

Raze de soare de o strălucire parcă sahariană, nederanjate de nici un nor, fac mercurul termometrelor să nu cunoască diviziuni decît peste 30 de grade. Pe acoperișul complexului hotelier Turist și pe terasa piscinei, panouri aliniate preiau din zîmbetul soarelui zestrea lui energetică. În bazinul acoperit lumea se bălăcește, poate fără să știe că apa este adusă la 24—26°C cu ajutorul acestei energii gratuite. „Cînd s-au montat captatoarele produse de I.A.A. Alexandria însumînd 330 mp, ne spune inginerul Vasile Honciuc, șeful serviciului tehnic al complexului, am fost puțin sceptic. Dar cînd am văzut că cei 25 mc/zi de apă din circuitul încălzit de soare la minimum 50 C mă ajută să realizez în piscină un confort maxim, am devenit adeptul total al acestei soluții. Instalația funcționează bine, face față chiar primăvara și toamna în zilele însorite, iar cînd lumina este difuză o ajutăm puțin cu agent de termoficare. Putem economisi pe an în jur de 27 tone de combustibil. Totuși, simt că ea mai are rezerve, care nu sînt exploatate suficient în zilele caniculare". Om de inițiativă, inginerul Vasile Honciuc are în intenție să racordeze la circuitul solar și dușurile vestiarelor, ba mai mult, întrevede posibilitatea de a mai smulge instalației solare și apa caldă pentru toate dușurile celor 10 etaje ale Turistului. Întrucît a fost de sedus de acest sistem energetic neconvențional, încît a meșterit artizanal o miniinstalație solară pe chioșcul de agrement de lîngă terenurile de tenis, unde, din mai pînă-n octombrie, se folosește apă menajeră încălzită **via-soare**. Păcat că experiența aceasta reușită nu este încă aplicată și la alte hoteluri și piscine din București. După cum, civilizat ar fi ca și la dușurile strandurilor să fie montate mici baterii solare după exemplul bazei pentru copii de la Lacul Tei, unde soarele îți oferă apă caldă reconfortantă după scăldatul în lac.

Pornim spre cartierul Băneasa unde 4 322 de apartamente trebuie să beneficieze din mijlocul primăverii și pînă-n octombrie de apă menajeră încălzită de astrul care în aceste zile înmoale și asfaltul. Volanul mașinii arde palmele ca o circumferință incandescentă. Pe așa o vreme, captatoarele solare trebuie să „duduie". Ajunși, realizăm că problema este de o amploare mult mai mare. Cartierul cu 8 650 mp de panouri montate pe fruntea numeroaselor blocuri are ceva din aerul unui peisaj „science-fiction". Președintele blocului 9/1, Florea Uță ne spune că locatarii sînt în general mulțumiți, avînd apă caldă în cea mai mare parte din zi, iar Alexandru Banu din blocul 12/5, la ușa căruia sunăm, tocmai supraveghea copiii la spălat, combinînd apa caldă de la robinet și cu cea rece căci altfel ar fi fost cam fierbinte. Totuși pe ușile de la intrare citim anunțuri precum că apa încălzită solar se livrează în zilele însorite începînd cu ora 12. De ce nu și mai devreme, pînă a nu ajunge soarele în creștetul cerului ? De la Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală care exploatează instalația, aflăm că datorită soluției tehnice ce a utilizat rețelele de încălzire existente, zestrea de apă a sistemului este mare, are inerție termică ridicată și cere timp pentru ca soarele să-i ridice temperatura grad cu grad. Pînă a atinge 40° C. Dumitru Țintilă de la centrala termică dă drumul la cazanele cu combustibil la primele ore ale dimineții, pentru ca locatarii să beneficieze cît mai mult de apă caldă. Instalația solară a cartierului Băneasa a constituit o premieră experimentală, un

Cronica șoselei:

Privind de pe deal

Pe drumul de cîmpie de la poalele dealului un punctuleț, la început cît gămălia unui ac, se mărește treptat, căpătînd forma unui tractor. Se conturează apoi și remorca. Mai trec cîteva momente și începe să se observe mogîldeața de la cîrma tractorului. Autovehiculul rulează acum, după ce a virat la dreapta, pe o cale paralelă cu culmea dealului. Privitorul, aflat la distanță nu prea mare de drum acoperit cu praf, vede acum cu claritate silueta tractorului condus de un băiețaș. Rezemat cu o mînă de marginea oblonului din față al remorcii, un bărbat stînd în picioare face cu celălalt braț, rămas liber, semne pușiului de la volanul tractorului. Se aud frînturi din cuvintele celui aflat în remorcă. Apoi, pe măsura apropierii trenului rutier de zona vizuală a omului ce privește de pe deal, se disting în întregime îndrumările ce le dă cu voce tare pilotului, bărbatul din remorcă. „Vlade, ai grijă, nu slăbi din mînă volanul, dar nici nu-l strînge așa de parcă ai vrea să scoți untul din el". „Nu te aud, tată. Îți acoperă vocea zgomotul motorului". Omul reia indicația cu voce și mai tare. Tractoristul face semn că a înțeles. Întoarce capul spre remorcă și strigă : bineee, bineee... Ștefan, șeful de fermă, își amintește fază cu fază cum l-a învățat pe cel mic să conducă tractorul. Cînd a pornit prima dată autovehiculul, nici nu împlinise 13 ani. A trecut de atunci un an. De ziua nașterii fuseseră prezenți aproape toți colegii de clasă ai lui Vlăduț. De la început s-a dovedit talentat în mînuirea utilajului. Sigur pe el mînuind cu usurință comenzile, a început în timp scurt să efectueze manevre din ce în ce mai complicate. Întorcea tractorul cu două remorci pe spații înguste, ocolea cu abilitate gropile, urca cu el pe dealuri, cățărîndu-se ca un autentic alpinist. Tractoriștii cu state vechi de serviciu se uitau la puști nevrînd să le creadă ochilor cum un copil, căci în ciuda staturii lui de junior atlet, Vlad era încă un copil, deprinsese literalmente în cîteva zile un meșteșug cărora lor le luase un timp mult mai îndelungat. Și tatăl și feciorul erau mai mult decît mîndri. „În viață e bine să știi cît mai multe. Eu cum am învățat ? Perseverînd, muncind. Conduc motocicletă, autoturism, camion, toate tipurile de tractoare. În tinerețe am făcut pilotajul de planor, apoi zborul cu motor. Dacă aș putea, m-aș înscrie chiar și la un curs de cosmonauți. La fel și Mioara, nevastă-mea. Cînd ne-am căsătorit, avea 19 ani. Se juca cu tractorul, nu alta. Făcea cu el cercuri complete, de 360 de grade, pe spații incredibil de mici. Conduce și ea, de la motoretă la autospeciale. N-am probleme". „Da, nea Ștefane, remarcă un tractorist mai bătrîn, dar toate la timpul lor. Nu cred că-i bine să-l lași singur pe pantele astenpline de fel de fel de gropi, adevărate capcane. Știți că nu-i mare lucru să răstorni un tractor. Cunoașteți din experiență și care-i soarta tractoristului în asemenea cazuri. Parcă am și acum în fața ochilor pe bietul Mitru al Floarei, cum arăta cînd au ridicat tractorul care căzuse peste el". „Și mata: nea Dobre, prea le vezi pe toate în negru. Parcă eu îl las în locurile alea periculoase ? Îi permit doar pe aici, la picioful dealului. Rulează, de regulă, pe miriști, unde terenul, deși înclinat, e ca-n palmă. Așa se călește oțelul. Vezi doar cît e de talentat. N-ar fi păcat să treacă anii în zadar ? Azi copiii nu mai sînt ca pe vremea matale și nici măcar nu seamănă cu cei din generația mea". Dobre, tractoristul, cu părul aproape alb, nu prea pare convins de spusele șefului de fermă. O hurducătură ceva mai dură îl aduce pe Ștefan la realitate. Își pierde echilibrul și cade pe balotul de paie din remorca tractorului. Se ridică în picioare și-i strigă feciorului. „Mai încet, mă, nu sîntem la raliu. Ți-am spus să ocolești gropile. Vezi că vom intra la dreapta, pe drumul spre Asociația legumicolă. Ai grijă, curba e în loc, redu viteza din timp". „Măi tată, tu îmi vorbești atîta de parcă ai fi lîngă mine. Din tot logosul ăsta al tău, am deslușit numai ceva în legătură cu fermă legumicolă. Am înțeles că acolo mergem, așa-i? Știu drumul perfect, nu-ți fă grijă". Cutele care s-au format pe fruntea lui Ștefan, arată că nu-i mulțumit de modul cum a decurs convorbirea. Dă din mînă, semn că abandonează convorbirea cu mezinul familiei. „Se descurcă el", își zice șeful de fermă. Îi revine în minte scena cînd pușiul a intrat cu tractorul în curtea casei părintești. Ca ochi a făcut Mioara. „Vlăduț conduce tractorul ? Nu-mi vine a crede". „Ce te miri, parcă tu nu tot cam pe la vîrsta asta ai învățat să-l conduci?" „Da, dar la mine „cursul" a durat două luni, iar el a învățat același lucru în nici 10 zile". Erau de față colegii lui Vlăduț. Citeai în ochii lor admirația amestecată cu dorința de a ajunge și ei la volan. Dacă nu soferi de Dacii, măcar de tractor. Ștefan revine iarăși la realitate. Poate c-ar fi fost mai bine să se așeze totuși lîngă copil. Să nu-l lase singur. Din sens contrar pot veni alte mașini, pot apare obstacole. Discernămîntul îl ajută să ia oare măsurile care se impun ? „Să ne înțelegem, tată, spusese copilul la plecarea în cursă. Eu am citit recent o carte despre pilotajul avioanelor. Mi-a rămas în minte momentul cînd elevul trece de la „dublă" la „simplă", adică atunci cînd practic i se încredințează avionul, să-l piloteze el singur. Un asemenea moment trăim noi azi". „Mai puteam să-i spun ceva ? Ca să-i urmărese totuși tehnica conducerii, m-am urcat în remorcă. De aici îl mai dirijez. Nu-i exact ca la „simplă", unde avionul e în aer, iar comisia de examinare la sol, dar pilotul se simte totuși mai independent".

Pădurarul care urmărește tractorul de pe deal, tresare pentru o clipă. Ce s-a întîmplat ? Omul din remorcă a căzut. Sătenii de la sere fug spre tractor. Pilotul oprește și se repede spre roata din spate a remorcii. Este scos pe brațe, de sub tractor. Ștefan. La spital, medicii constată că nu mai au cui să-i dea ajutor.

VICTOR BEDA

Viața pe caniculă

pionierat în capacitățile de ascmenea anvergură și dezavantajul de mai sus s-a înlăturat la următoarele 3 unități din cartierul Ferentari care de la primele raze de soare reacționează prompt furnizînd apa caldă. Necazuri mai dau și captatoarele tip **Frigocom** care nu au etanșarea bine pusă la punct și a căror vopsea se exfoliază, astfel că circa 20 la sută din ele sînt în depanare. Cu bune, cu mai puțin bune, sistemul funcționează mulțumitor, i se stoarce toată energia ce o poate da, astfel că într-un an s-au economisit 350 de mii metri cubi de gaz metan. În fiecare zi a acestui iulie arzător, soarele a oferit cam 8 ore apă caldă la robinete, ștergînd de la rubrica consumuri 1 500 mc de gaz metan. Ne-a făcut el să mai deschidem un nasture la cămașă și să alergăm după răcoritoare, dar ne-a dat și energie la un preț derizoriu.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

...Și un fenomen curios

La temperatură, lucrurile se dilată, doar înghețata la pahar scade în greutate

Nu mănînc înghețată nici cînd sînt 40 de grade la umbră. Dar pentru că am primit cîteva scrisori prin care semnatarii își exprimau nedumerirea pentru gramaje diferite la același sortiment și preț, 4,25 lei, — o înghețată, am însoțit în ziua de 22 iulie, o echipă de control a oamenilor muncii din sectorul 4 al Capitalei care-și propusese acest lucru : verificarea gramajului.

Ion Mărgineanu, maistru la I.M.G.B., Nicolae Mocanu, analist programator la I.T.M. și Preda Tache, pensionar, sînt înarmați cu cunoașterea perfectă a legilor, și cu acel talent de a deosebi aspectele incitate ale presupunerii de realitate.

La ora **10** fără **10** la chioșcul de răcoritoare din strada 11 iunie nr. 75, înghețata nu sosise. Programul începe la ora 8 dar marfa sosește „cum ai noroc, ca la loz în plic", explică, cui dorește, remizierul Marcu Andrei. Echipa de control se legitimează, îl roagă să facă același lucru și cu stupoare aflăm că Marcu Andrei este... Lupu Iosif.

— Marcu și-a rupt piciorul, eu sînt cumnatul lui, om de încredere, îl girez...

— De ce v-ați prezentat Marcu ?

— Nu-i tot una, dacă-i cumnatul meu ?

— Și în acte l-ați semnat pe Marcu ?

— Ce mai atîtea întrebări !

— Ce faceți, dacă astăzi nu primiți înghețată ?

— Unde-i norocul ăla ?! Am făcut planul, m-aș odihni ! Tot ce trece peste nu aduce prea mult !

...Marcu Andrei sau Lupu Iosif n-are noroc. Sosește mașina cu înghețată... Și văd ce încă n-am văzut !... Cîteva bucăți de carton murdare sînt tîrîte în praful de pe trotuar ca să „ferească" cartoanele cu înghețată de contactul direct cu strada. Șoferul de pe 22 B 4954 descarcă marfa, intrînd, bine înțeles, cu pantofii de stradă în mașina frigorifică. Mai contează că în fabrică se lucrează cu halate albe respectîndu-se normele de igienă ? Aici sînt călcate în picioare, pentru că înghețata devine, în concepția unora, o marfă oarecare. Marcu Andrei sau Lupu Iosif încarcă cu tragere de inimă congelatorul, deși, ar fi vrut o zi de pauză. Lumea se adună, el e din ce în ce mai volubil, dar mereu pregătit să pareze orice întrebare prea iscoditoare.

— Înghețata care costă 4,25 lei cîte grame ar trebui să aibă ?

— Nu știu, chiar nu știu !... Se cîntărește o cutie, nu o bucată.

— Pentru dumneavoastră, care primiți doar marfa, poate fi o socoteală o cutie în întregul ei. Dar noi cumpărăm la bucată...

— Probabil, să aibă 130 de grame.

Acest probabil e la locul lui în vorbirea lui Marcu Andrei, sau Lupu Iosif, pentru că după cum constată echipa de control, care cîntărește pahărele cu înghețată dintr-un pachet luat la întîmplare, diferențele se repetă matematic. Acul cîntarului trece de la 90 (cel mai adesea), la 100, 110, 120, cîte o dată și 130 de grame. O cutie, conținînd 28 de înghețate, ar trebui să cîntărească 3,640 kg, cîntarul arată 3,500 kg, cu ambalaj, cu tot.

Remizierul, oricît vrea să lase impresia inocenței, scapă că este la curent cu minusurile repetate, cu nemulțumirile cumpărătorilor.

— Ce nervi îmi fac ! Trebuie să le tot explic că un ou nu seamănă cu celălalt. Mata cîntărești cît mine ? Nu. Uitați-vă la restaurantul din fața noastră, berea e la același nivel în toate halbele ? Nu. Cum ați vrea să potrivească fabrica, la atîtea sute și sute de mii de înghețate, aceeași greutate ?

Plus și minus sînt două noțiuni încă neprecizate în lume, se chinuie să mă facă să înțeleg remizierul. Încearcă, tot fără succes, să explice același lucru și echipei de control a oamenilor muncii din sectorul 4 al Capitalei. Marcu Andrei, sau Lupu Iosif, după ce declară „vînzarea deschisă", se răzgîndește. Scrie pe o bucată de carton „AVEM ÎNGHEȚATĂ" (toată lumea care aștepta văzuse mașina, transportul cutiilor în congelator). Adaugă numele sortimentului și prețul. Face greșeli pentru că nu este obișnuit să afișeze „inutilități".

— Nu aveți un text bătut la mașină, nu așa o improvizație... (analfabetă, îmi trece prin minte).

— Ce-i mare lucru să scriu zilnic ? De la 8 la 10 n-am multă treabă, mătur trotuarul, îl stropesc și scriu acte de astea...

La alte chioșcuri cu dulciuri și răcoritoare, cum sînt cele din Șura Mare, Giurgiului, se afișează la vedere cartoane ispărite cu înghețata care se găsește de vînzare, remizierii nu stau pe gînduri să spună gramajul exact, prețurile. Ne-au mărturisit că diferențele la cîntar, de la o înghețată la alta, sînt o sursă permanentă de discuții neplăcute cu cumpărătorii. Se înapoiază înghețatele ,se cer altele, se compară...

Sandu Constantin este un „demn" reprezentant al comerțului cu înghețată. Nu poartă halat, n-are ecuson, se prezintă în fața cumpărătorilor într-un maiou, adînc răscroit, care a fost cîndva alb. Mușchii și praful din jur sînt poate motivul pentru care într-o zi, cu căldură mare, la ora 12, înghețata stă în frigider ? Se scuză : „Arșița de afară" și își trage, cu năduf, halatul peste maiou, care a fost cîndva alb. Bănuiesc ce-i trece prin minte, dar cu calm, desfășurînd multă elocință, ne explică ce muncă grea are, să deschidă congelatorul, să-i tot închidă, să ia o înghețată, să o întindă cumpărătorului, să primească banii, să-i numere, să-i pună în sertar ! ! ! !

— Primiți și marfă fără acte?

— Desigur !

Își dă seama și revine.

— Niciodată ! Țin minte totul, comand seara ce am nevoie pentru a doua zi numai că fabrica îmi trimite ce vrea...

Trei pahare, cîntărite de echipa de control, confirmă ceea ce deja întîlnisem la alte chioșcuri : 90, 95, 100 de grame. Stasul, de 130 gr., rămîne loterie pentru cumpărător ?

O tînără, mamă, cu un copil care minca cu mare plăcere înghețata, mă roagă să scriu că a luat două că să facă una. „Numai că nu-mi convine, așa prețul e de 8,50 lei".

Remizierii se scuză, „noi vindem ce primim". Ambalate, sigilate, cartoanele cu înghețată au trecut printr-un control păgubitor pentru unii dintre noi. S-a topit înghețata la flacăra „datoriei" împlinite ?

V-am răspuns, pe această cale, stimate tovarășe Igor Leon Trofim, din strada Gheorghe Rădulescu 21, sectorul 1, București, care ne-ați scris rîndurile declanșatoare ale micului și nepretențiosului nostru raid „Am cumpărat 15 pahare de înghețată. La introducerea lor în frigider, am constatat că, unele (multe), sînt umplute parțial. Rezultă că pahărele incomplete sînt cu lipsă la cîntar, ceea ce este pedepsit de lege. Pahărele pline cîntăreau 100 gr. inclusiv recipientul de hîrtie, restul 80, 70 și chiar 60 de grame. Rezultă „ciupeli" pe care nici zarzavagii nu și le permit. Unde dispar aceste lipsuri ? Cu stimă conf. ing. Igor Leon Trofim .

Căldură mare ! Mai că-mi vine să mănînc și eu o înghețată ! Dar dacă dau peste una de 90 de grame ? Mă încălzesc și mai tare !

D. CARMEN ■

Doctorul l-am chemat noi

Sfaturile sînt(și) pentru dumneavoastră

Cărucioarele sînt „garate", pe două rînduri, în fața dispensarului „Drumea Rădulescu" din sectorul 4 al Capitalei.

Pînă la ora 8 mai sînt multe minute dar medicii și pacienții sînt deja față în față.

— Bună dimineața, tovarășe doctor ! Nu mă așteptam să vă întîlnesc în șapte și un sfert !

— În iulie și august, cît sînt căldurile, venim mult mai de vreme, pentru ca sugarii și copiii mai mici să nu treacă prin soarele puternic, la orele amiezii.

— Și sus, la adulți a început programul...

— Cardiacii, bolnavii cu probleme, se simt mai bine, respiră mai ușor cînd e mai răcoare.

Ionela Dumitru, medic principal, doctor în pediatrie, are o experiență de peste douăzeci de ani, mereu marcată de note maxime și idei generoase pentru cei cărora și-a închinat viața. Comportarea ei simplă, prietenoasă, încurajatoare, atrage micuții din prima clipă. Unii îi se adresează, cu singurul cuvînt pe care l-au învățat : „mama". Așteptă să completeze o rețetă și cu o duritate pe care nu i-o bănuiam, se adresează mamei : „Vă rog să nu se mai repete !" După ce rămînem numai noi două bănuindu-mi nedumerirea, se explică.

— Ați văzut cum era îmbrăcată mama? Într-o rochie din pînză topită, foarte potrivită pentru cele 32 de grade, de afară. Sugarul era înfășat, pe cap avea o bonetică de lînă și mai avea, pe deasupra cărucioului, încă un scutec gros. Dacă mai stătea puțin acasă, așa încotoșmănat, nu știu dacă mai putem face ceva.

— Lipsa de experiență ?

— Mama e la a doilea copil, dar de ce cunoștințe avem nevoie ca să simțim gradele și pentru copii ? Transpiră la fel, trebuie îmbrăcat ușor, răcoros să poată face mișcări...

— Pentru a evita alte greșeli, tovarășă Ionela Dumitru, mai bine repetați ceea ce unii știu. Mulți citind poate vor aplica sfaturile dumneavoastră.

— Eu și colegii mei ca orice doctor, de altfel, staruim că educația sanitară trebuie făcută în orice împrejurare. Se știe destul și nu... destul. Cum se adună două-trei mame, încep cu întrebările. De pildă, cît trebuie să primească pe zi, un copil de trei kilograme ?!... Obligatoriu, 600 de grame, de lichide. Pînă la un an se socotesc 200 gr. (ceai, lapte, apă) pentru fiecare kilogram corp. Mama, cîntărindu-și pruncul, va ști cît să-i dea de băut. Hidratarea corectă la copil și la matur, pe căldură mare, este esențială. De aici încep decompensările și complicațiile.

— Sărurile pe care le pierdem prin transpirație cu ce le înlocuim ?

— Putem minca puțin mai sărat decît de obicei și apoi ne aprovizionăm din ape minerale, din sucuri, din fructe...

— Copilul fără să fie bolnav poate să ne îngrijoreze cu cîteva grade în plus ?

— Dintr-un viciu de alimentație poate să-i crească temperatura pînă la 39 de grade. Atenție, repet, la lichide, mîncare ușoară, de vară, să nu lasă aburi fierbinți cînd o punem în farfurie. Cîte un duș cu apă călduță, cînd copilul e prea nervos, să fie sumar îmbrăcat, iată tot ce trebuie să știe o mamă și nu va trece, decît rar, pe la noi.

...Daniela, o fetiță cu zulufi, strînși într-un coc ca și mama, intră, ca la ea acasă, în cabinet, fără nici o teamă de doctor.

— Mă consultați ? Și pe Dani pentru că nu a fost cuminte și a băut apă rece și o doare în git.

— Sigur, puișor, dar întîi te văd pe tine pentru că ești mai frumoasă decît Dani.

Fetița cu Dani (păpușa) se ghemuie în brațele doctoriței, parcă ar aștepta o poveste minunată. Cînd era studentă, Ionela Dumitru, nu-și închipuia că așa poate începe o consultație. E mult mai bine decît în manualul de medicină. A învățat „pe viu" să-și dozeze pornirile, chiar supărată e veselă, chiar nervoasă e calmă, chiar îngrijorată e senină.

Urc numai un etaj la același dispensar și aspectul uman se schimbă. Consultările nu încep, cu mult mai devreme, și la Teodora Capanu, medic primar. Nu apuc să mă prezint, să spun două cuvinte de introducere, că-mi și la tensiunea.

— Nu sînt un pacient...

— Nu vă strică ! Fiecare trebuie să știe cum stă cu tensiunea, mai ales acum pe caniculă. Cînd v-ați luat-o ultima oară ?

...Dau din umeri. Mă critică.

— De ce v-ați îmbrăcat în culori închise ? Prea mult negru

— Așa se poartă.

— Ah, femeile ! Trebuie să ne îmbrăcăm numai cu rochii largi, în culori deschise, mai ales albe.

— Ca să nu absoarbă razele solare...

— Vedeți că știți ! Nu uitați : hidratarea (sirop, sucuri, apă) dușuri multe călduțe, ceva mai multă sare în mîncare, renunțați la gătit în sensul obișnuit, multe salate, nu alcool, dacă aveți în familie cardiaci, rugați-i, să stea în camere cu perdelele trase, dar bine aerisite, să facă plimbări numai dimineața devreme și seara după ce se răcorește. La cel mai mic semn de indispoziție, un telefon, venim și la domiciliul bolnavului, sau o consultație la dispensarul nostru.

— Ca să nu vă obosiți cu fiecare pacient, căruia îi repetați aceleași prețioase norme de viață pentru sezonul cald le-ați putea înregistra pe bandă de magnetofon.

— Trebuie să privim pacientul direct, să ne adresăm lui, de aceea s-a deranjat să vină pînă aici. Și ce v-am spus acum e doar preludiul unei consultații. V-am ghicit interesul dumneavoastră...

— Ați avut situații critice zilele acestea ?

— Nu, pentru că în țara noastră, căldurile, din iulie și august, nu sînt de ieri de azi. Bolnavii au învățat care sînt măsurile de precauție, cei sănătoși, respectînd cele cîteva reguli, trec, ușor, peste încă o vară fierbinte.

La dispensarul pentru copii și adulți „Drumea Rădulescu" căldura din sufletele medicilor e mai puternică decît cea de afară, care oricum e trecătoare.

Cînd am intrat în metrou a început ploaia. Dar să nu uităm ce am învățat astăzi. Mîine va fi din nou soare...

CARMEN DUMITRESCU ■

Întreprinderea de Turism Hoteluri și Restaurante București nu dezminte renumele de port-drapel al turismului din România. Pentru a patra oară consecutiv întreprinderea a avut bucuria de a așeza pe panoplia cu distincții, nu puține la număr, însemnele înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste. Zilele acestea, în cadrul unei festivități I.T.H.R. i-au fost decernate „Steagul Roșu" și Diploma de onoare ale Consiliului Central al U.G.S.R., pentru locul I în întrecerea socialistă pe anul 1986.

VICTOR RĂDULESCU ■

Căldura și caricatura

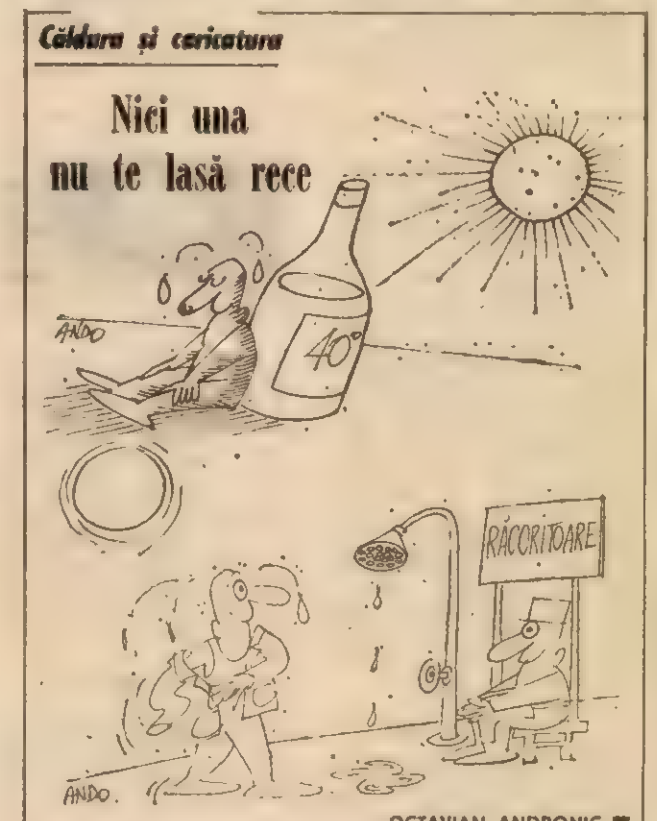

OCTAVIAN ANDRONIC ■

Comentariul săptămînii

Zone fără arme nucleare

Problema fundamentală a zilelor noastre o constituie pacea și dezarmarea ; legat de aceasta, programul românesc de dezarmare, elaborat și promovat cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu, este bine cunoscut și apreciat pe toate meridianele. În acest program se cuprind atît măsuri de ansamblu, cît și măsuri parțiale, pornindu-se de la premisa că în direcția dezarmării orice pas este binevenit. În cadrul măsurilor parțiale se înscrie și crearea de zone denuclearizate în Europa și în alte părți ale lumii, practică menită să reducă încordarea și pericolul de război, să favorizeze intensificarea colaborării internaționale, cu efecte dintre cele mai bune asupra climatului de încredere și înțelegere în primul rînd dintre țările și popoarele din zonă, dar și pentru restul mapamondului.

Se știe că în lume există deja zone lipsite de arma nucleară : America Latină, Antarctica, Pacificul de Sud. În alte părți, ideea cîștigă tot mai mult teren. Astfel, în unele țări nord-europene se manifestă cu putere tendința favorabilă construirii unei zone denuclearizate. Se bucură, de asemenea, de ecouri favorabile, propunerea de a se iniția tratative cu privire la crearea în Europa Centrală a unui coridor denuclearizat.

Militînd și acționînd concret pentru înfăptuirea dezarmării generale, în primul rînd a celei nucleare, pentru realizarea securității europene, România s-a pronunțat și se pronunță constant pentru transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă a păcii, înțelegerii și bunei vecinătăți, a prieteniei și cooperării, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Există în acest sens, ca premise favorabile, tradițiile de solidaritate și întrajutorare, apropierea geografică, aspirațiile comune de progres economico-social pașnic, independent. În acest spirit, țara noastră susține ideea unei dezvoltări permanente a raporturilor bilaterale și multilaterale din Balcani, cale sigură pentru instaurarea aici a unui climat de pace, prietenie și conlucrare fructuoasă. Se știe că președintele Nicolae Ceaușescu a avansat în 1982 propunerea — reafirmată de atunci în permanență — privind organizarea unei reuniuni la nivel înalt a statelor balcanice, ca modalitate superioară de promovare a conlucrării regionale. În viziunea țării noastre o astfel de întîlnire ar urma să discute ansamblul situației și colaborării din regiune, să stabilească noi căi și mijloace de promovare a raporturilor de cooperare, prietenie și bună vecinătate și, desigur, să favorizeze transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, fără arme nucleare. Legat de problemele dificile, de diferendele sau litigiile existente între unele state balcanice, țara noastră a subliniat în permanență necesitatea rezolvării lor politice, exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, prin mijloace care să corespundă intereselor fundamentale ale țărilor și popoarelor respective, ale cauzei păcii și înțelegerii internaționale. De o deosebită însemnătate pentru înfăptuirea dezideratului transformării peninsulei noastre într-o regiune denuclearizată este inițiativa lansată la București, la sfîrșitul anului 1985, prin Declarația-Apel a președintelui României, Nicolae Ceaușescu, și a președintelui Consiliului de Stat al Bulgariei, Todor Jivkov, cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme nucleare și chimice.

Poziția țării noastre în ceea ce privește Balcanii a fost promovată de președintele Nicolae Ceaușescu în timpul frecventelor întîlniri cu șefi de stat, de guvern, cu alte personalități politice din regiune — în timpul ultimei decade a lunii iulie a.c. au avut loc, după cum se știe, două asemenea întîlniri : cu tovarășul Boșko Krunici, președintele Prezidiului C.C. al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, și cu primul-ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu. Este cunoscut că la sfîrșitul lui 1986 în țara noastră a avut loc o reuniune la nivel de experți consacrată căilor și mijloacelor pentru transpunerea în viață a inițiativei comune româno-bulgare amintite mai sus. În același timp, țara noastră a salutat propunerile și demersurile similare ale altor țări din regiune, cum este propunerea Iugoslaviei privind organizarea unei întîlniri a miniștrilor de externe ai statelor balcanice, a participat activ la concretizarea sugestiilor vizînd dezvoltarea raporturilor din zonă, întărirea prieteniei și bunei vecinătăți.

Componentă de seamă a luptei pentru pace și securitate internațională, crearea de zone fără arme nucleare în Balcani și în alte regiuni ale lumii a constituit și constituie o preocupare permanentă a țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, care spunea : „În cadrul eforturilor generale pentru întărirea securității pe continentul european, România acționează ferm pentru dezvoltarea colaborării în Balcani și pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare și fără baze militare străine. Susținem, totodată, crearea unor astfel de zone lipsite de arme nucleare în nordul și centrul Europei, precum și în alte regiuni ale lumii".

ION D. GOIA ■

Națiuni „bătrîne"?

După cum am arătat și cu alte prilejuri, problemele privind populația pe glob sînt complexe și contradictorii. Dacă în unele zone se manifestă fenomenul exploziei demografice, în altele, dimpotrivă, natalitatea este la un nivel îngrijorător de scăzut. Între acestea din urmă pe primul loc se situează Europa apuseană.

Potrivit lui „Sunday Times", cel mai scăzut nivel din lume al natalității (1,4 copii pentru o femeie) se înregistrează în R.F.G., unde numărul locuitorilor se reduce cu 200 000 anual. Lipsa de dorință a vest-germanilor de a avea copii este considerată de specialiști aproape inexplicabilă. Au fost luate unele măsuri de stimulare : concedii suplimentare pentru părinții cu mulți copii, reducerea impozitelor ș.a., care însă n-au dat rezultatele scontate. În consecință RFG are de făcut față mai multor dificultăți, care se vor agrava continuu pe măsura trecerii timpului. În primul rînd e vorba, se-nțelege, de asigurarea forței de muncă. În prezent, din 10 oameni apți de muncă, 4 au peste 60 de ani; către anul 2 030 vor fi 6,5, ceea ce înseamnă că majoritatea populației va fi alcătuită din bătrîni. Dacă acest curs se menține, în RFG în anul 2 000 va fi o acută lipsă de forță de muncă și va crește foarte mult numărul muncitorilor veniți de peste hotare. Natalitatea scăzută a făcut ca încă de pe acum să se reducă drastic numărul tinerilor apți de-a efectua serviciul militar. Se discută chiar posibilitatea luării în armată a fetelor.

Care e situația în Franța ? Amănunte aflăm dintr-un recent articol publicat de „Le Monde". În prezent, scrie ziarul, vîrsta medie a francezilor este de 33,5 ani, în anul 2 000 ea va fi de 37,3 ani, iar în 2 040 — de 44 de ani. Către sfîrșitul secolului, vor fi 12 milioane de francezi în vîrstă de peste 60 de ani, față de 10 milioane, cîți sînt în prezent. Numărul celor trecuți de 85 de ani se va mări la 300 000, apoi la 1 milion. Chiar dacă familiile vor avea mai mulți copii decît astăzi și natalitatea va ajunge la 2,4 copii pentru o femeie (față de 1,8 în 1986), grupa celor în vîrstă de peste 60 de ani va cuprinde 23 la sută din întreaga populație, față de 18 la sută în prezent. În același timp, numărul cetățenilor francezi de 20 de ani se va mări în anul 2 000 doar cu 1 milion (17 milioane, față de 16 astăzi), și aceasta cu condiția ca să fie atinsă cifra de 2,4 copii pentru o femeie. În cazul însă cînd natalitatea va scădea la 1,5 copii pentru o femeie (ca în RFG și Danemarca), numărul tinerilor din această grupă se va diminua pînă la 14 milioane. În acest caz, peste o jumătate de veac numărul locuitorilor Franței va fi de mai puțin de 50 de milioane, adică va scădea în comparație cu nivelul maxim atins.

Schimbările demografice vor determina și reducerea populației active pînă la cel mai scăzut nivel din perioada postbelică, iar începînd din anul 2 003, chiar și mai mult. La începutul secolului următor, doi din trei oameni care lucrează vor avea vîrsta de peste 40 de ani. Femeile din cîmpul muncii vor alcătui 45 la sută din totalul angajaților în întreprinderi și instituții (43 la sută în 1985). Îmbătrînirea populației va duce la sporirea cheltuielilor cu sănătatea — medicamente și tratament medical —, care vor afecta 20 la sută din bugetul familial. „Actualele tendințe demografice — conchide „Le Monde" — vor exercita chiar în anii următori o influență notabilă asupra vieții sociale din Franța, vor înăspri problemele economice existente și vor crea altele noi".

ION DUMBRAVĂ ■

Minitel și maxitaxe

Am mai vorbit în acest colț de pagină despre minitel. Era prin vîrsta mai crudă a începutului. Nici azi nu are în spate cine știe ce ani de dus dar stă bine în scaunul ce i s-a fixat și își privește cu optimism viitorul. S-a născut dintr-o idee simplă. Anuarul francez, cel foarte clasic, pe hîrtie, se trăgea în 25 milioane exemplare. Anual, deci, 40 000 tone de hîrtie. În locul cărții, pe etajeră, lîngă telefon, a apărut el, minitel. Nu pe post de carte ci de cheie de acces la anuarul electronic. Niște clape, un cod și ecranul pe care se ivesc, la cerere, datele cerute. Operativitate și avantajul de a conta pe un documentar adus, din mers, la zi.

S-a contat pe o primă ridicată la public a noului mijloc de comunicație. Au fost făcute pronosticuri. Ca să se dumirească, autoritățile franceze distribuiau în 1981—1982, gratuit, 2 500 de aparate unor voluntari. Experimentul a fost extins. Ce nu puteai cere prin rețea Transpac, în contul ecranului de la minitel? Informații de ordin general, relații privind afișele de cinema, mersul trenurilor și avioanelor, prognoza meteo, rețete culinare, consultări privind propriul cont la bancă, jocuri electronice și chiar conversații de la distanță pe teme, să le spunem, particulare.

Astăzi lucrurile s-au limpezit. 2 500 000 de aparate au fost instalate la abonați, rata lunară de creștere atingînd 90 000. Într-un singur an — 1986 — au fost înregistrate 287 milioane de apeluri, totalizînd 32 262 700 ore de lucru. De trei ori mai mult decît în anul precedent. S-a operat o radiografie în structura unei luni de existență a rețelei minitel. Din cele 4 312 000 ore de conexiuni în decembrie 1986: 17 la sută au fost acaparate de solicitări privind anuarul electronic : 16 la sută — mesagerie; 17 la sută — jocuri; 8 la sută — informații; 15 la sută — alte aspecte practice; 6 la sută — date financiare și de bancă ; 5 la sută — aplicații profesionale: 16 la sută — servicii profesionale.

Observații de ordin mai general nu sînt lipsite de interes. Dacă se afirmă că minitel a fost asimilat cu devotament și căldură paternă de francezi, la fel de decise sînt afirmațiile care recunosc drept factorul de succes cert grupul de servicii denumite „chioșc". Sînt cele gîndite a face deliciul marelui public — mesagerie, jocuri, informații de ordin general, sfaturi practice. S-a mizat pe îmbulzeala contribuabililor de rînd, amatori să se folosească de această jucărie la îndemîna pentru a întreba te miri ce. Cam cum făceam noi la telefonul abia instalat, de dragul de a-i găsi întrebuințări, întrebînd la 03 cîe număr avem noi însine. În consecință, pornind de la indubitabila atracție a cetățeanului de rînd, s-a stabilit un tarif mai altfel, nu fix ca la restul serviciilor, ci adițional. De pildă, taxa orară pentru serviciile comerciale înseamnă 7,30 franci, iar la anuarul electronic 21,90 franci. Ei bine, „chioșcul" pretinde taxă de pornire, reînnoită la fiecare 45 de secunde, astfel că ora urcă la aproape 60 de franci. Inițial gîndit ca un serviciu pus la dispoziția organelor de presă (de alci numele...) „chioșcul" se deschide oricui reușește să dobîndească o adeverință de atașare pe lîngă unul din miile de organe de presă înscrise la comisia de resort. Tot plusînd cererea de informație s-a ajuns la un moment dat la suprasolicitarea rețelei Transpac, fiind nevoie de aproape o lună pentru restabilirea funcționării normale.

Toate bune și frumoase, dar vine vremea cînd trebuie să te uiți mai atent la pungă. Un aparat minitel este evaluat la 1200 franci. Sînt opinii cum că dacă beneficiarii ar fi trebuit și să-l cumpere, mulți dezertau din această afacere. Drept care, cum spuneam, li s-a încredințat pe gratis. Ceva venituri apar prin plata tarifelor de convorbiri. Dar cheltuielile se dovedesc deloc neglijabile — 5,5

Breviar științific

Dinozaurii în familie

În urma descoperirilor efectuate la Montava, în S.U.A., au fost obținute noi date asupra vieții de familie a dinozaurilor. Cercetătorii John Horner și Robert Makela au anunțat găsirea unor cuiburi așezate într-o mare colonie, iar într-unul din acestea scheletele a 15 dinozauri tineri, din ouă cu cioc ca de rață, numiți hadrozauri. Ulterior au mai fost găsite alte opt cuiburi, așezate la distanță de aproape șapte metri unul de altul, respectiv cam cît lungimea unui adult. Această practică, spun cercetătorii, pare că servea la protejarea tineretului, împotriva prădătorilor, ei fiind supravegheați de mai mulți adulți deodată. În aceeași formațiune geologică, dar în alt loc, au fost descoperite zeci de cuiburi aparținînd dinozaurilor din grupa hypsilofodonților, reptile ceva mai primitive decît hadrozaurii, în care au fost găsite zeci de ouă, așezate pe trei nivele. Se pare că, după ieșirea din ou, tinerii dinozauri se regrupau în apropiere, de unde s-a dedus că reptilele foloseau o „creșă" pentru „bebe". Acest lucru denotă că părinții acordau o mare grijă urmașilor și de aici concluzia existenței unor veritabile grupe sociale de dinozauri, unde membrii erau legați între ei prin comportamente complexe.

Computer croitor

Cele două rochii ca și pălăria din imagine sînt opera... computerului, el putînd stabili pentru fiecare model pînă la 25 de culori și nuanțe diferite. În

U.R.S.S. a fost creat computerul „P.T.K.-100" care, prin mijloace electronice, ia dimensiunile clientului. Un dispozitiv ce se mișcă pe verticală, preia contururile corpului, după care aparatul înregistrează pe o fișă toate măsurile luate. După această fișă costumul de haine se execută de croitor. „P.T.K.-100" realizează și tipare. Clientul alege stilul preferat și îi sugerează dorințele. După datele ce sînt înscrise codificat pe o fișă computerul creează tiparul, care trebuie dus la croitor pentru executare.

Cap sinctizat

Statuia tridimensională, cu perfecte efecte de relief și reflexe, ce o fac să pară de aur sau cupru, care apare în imagine, nu există în realitate. Ea a fost creată de ordinator, pornind de la date și programe furnizate de om. Graficele, produse de microordinatoare, reprezintă un vast cîmp de aplicare pentru imaginile de sinteză bi și tridimensionale. În viitor filmele vor folosi asemenea imagini în special în „sectorul" trucaje, actorii urmînd a juca în decoruri scoase direct din calcule electronice. Inginerii,

la rîndul lor, vor folosi imaginile de sinteză pentru a crea noi produse în trei dimensiuni, avînd astfel posibilitatea de a le examina mai bine și de a le aduce corectările necesare, în special la locurile unde eventual acestea se îmbină.

Combina pentru arbori

Mașina forestieră din imagine a fost pusă la punct în Suedia. Ea este pilotată de un singur om și execută numeroase operații. La capătul unei macarale, un cap-fierăstrău doboară arborii. Un dispozitiv electronic de decupare taie crăcile, pe care le

transformă în vreascuri. Trunchiul arborelui este apoi tăiat în bucăți, de lungimi ce au fost programate în prealabil, la comanda operatorului aflat în cabină, stîlpii și butucii stocîndu-se în fața combinei. Pentru fiecare arbore pot fi programate zece lungimi diferite de butuci. Mașina este echipată cu șase roți, din care patru sînt dotate cu șenile, iar două cu lanțuri, ceea ce o face capabilă să se deplaseze pe orice teren.

AUREL DIANU ■

milioane franci investiții inițiale și încă vreo 2 într-un an — 1986.

Acoperirea lor și rentabilizarea nu sînt noțiuni la timpul prezent. O soluție ușor de descifrat este desigur plusarea serviciilor unde banii vin mai ușor. Un risc rămîne, și el nu are doar alură teoretică — cel de a diversifica într-atît gama ofertelor, încît să capete o ponderе nedorită apelurile cu mare căutare dar sugerînd frivolul, dacă nu mai rău. Faptul că se frămîntă astfel lucrurile constituie o dovadă că după ce s-a culcușit în brațele clienților, minitel latră în somnul celor ce l-au adus pe lume.

NEAGU UDROIU ■

Între vis și coșmar

Imaginați-vă un avion atît de rapid încît nu poate fi manevrat, manual, de cel mai bun pilot din lume ; ultra perfecționat, dotat cu 4 computere care reacționează la comenzile verbale ; sofisticat de nu poate fi detectat de actualele sisteme radar ; instabil încît defectarea computerelor de la bord îl face să se prăbușească într-o secundă. Nu, nu este rodul imaginației, ci ultimul „născut" în domeniul avioanelor de luptă : E F A (European Fighter Aircraft). Realizat de către British Aerospace cu ajutorul unor companii din Italia și R.F.G. acest avion va înlocui „demodatul" Tornado (care nu va mai fi produs începînd cu anul 1992). Au și fost comandate 800 de exemplare din noul tip, 250 numai de către Marea Britanie. E.F.A. dezvoltă o viteză de 1 500 de mile pe oră ajungînd în 9 secunde de la 0—175 de mile. Beneficiind de tehnica de vîrf a momentului avionul are instalate la bord 4 computere cu o memorie de 250 de kilobits, față de 128 kilobits cît are Tornado. (Se prevede ca în următorii trei ani să se ajungă la 3 000 kilobits). Computerele se suplinesc unul pe altul în caz de avarie. Senzori instalați în 10 puncte diferite transmit date creierului electronic într-o cadență infernală ; 80 de măsurători pe secundă ! Propulsia este asigurată de către 2 motoare Rolls Royce turbo R.B. 199, viteza de 1 500 de mile fiind atinsă în 95 de secunde. Dacă ceva nu este în regulă la bord un sistem denumit Nora îl avertizează pe pilot de atitea ori pînă cînd acesta face corecția necesară.

Pe un monitor color poate fi urmărită imaginea holografică a locului în care se află avionul. Sistemele aflate la bord detectează radarele inamice, aleg traiectele cele mai propice, emit semnale de inducere în eroare, asigură deplina securitate a zborului la o altitudine de 100 de picioare în condiții de întuneric și ploaie, detectează avioanele inamice, analizează și decid care din tipurile de armament trebuie folosit etc.

Totul este atît de secret încît muncitorii care nu participă la realizarea acestui proiect de la baza aeriană Nellis sînt obligați să stea cu fața în jos cînd avionul este scos din hangar.

Proiectanții au prevăzut ca E.F.A. să fie „condus" de un singur pilot (nu de 2 ca Tornado) ceea ce va însemna o mare economie pentru R.A.F. căci pregătirea unui pilot pentru un avion de luptă costă 3 milioane de lire sterline.

E.F.A. este considerat a fi un avion de vis. El este în realitate un coșmar pentru care s-a prevăzut un buget de 20 de miliarde de lire sterline. bani ce ar putea fi cheltuiți în scopuri mult mai nobile !

DAN DĂNUȚ DORU ■

O lebădă în penitenciar?

La cei 65 de ani, Luciano Leggio, unul dintre cei mai mari șefi ai mafiei italiene, zîmbește de fiecare dată cînd își aduce aminte că era la un pas de a deveni popă. Chiar se laudă cu asta, că pentru a scăpa de o asemenea „glumă" a fost obligat să-și rezume studiile la cele mai elementare patru clase. Adevărul este că Luciano Leggio are un umor agresiv. Dacă n-ar fi comis zece crime și cel puțin tot atîtea tentative ar fi dulce ca o prăjitură.. În singurul interviu pe care l-a dat în viața lui unui mare reporter, Enzo Magri (după ce acesta a tratat cu trei din avocații lui signor Leggio) „il capo" vorbește cu o seninătate și cu o detașare de-a dreptul paralizante. Nu pentru că scrie poezii și citește filosofie, ci pentru că e convins că toată viața n-a fost și nu este decît un mare agricultor, adică un fel de țăran, de fermier pasionat de cultivarea măslinilor pe asprul pămînt al sudului. Chiar îi cere lui Enzo Magri ca „ziarul să fie termometrul care măsoară temperatura adevărului". Și uneori, signor Leggio e sincer, se confesează ca o domnișoară. „În timpul și după cel de-al doilea război mondial am făcut și eu puțină contrabandă. Am cîștigat niște bani și i-am investit în briliante. Atunci erau mai ieftine și cu vremea prețul lor a crescut, așa că m-am trezit în posesia unui mic tezaur". Evident, nu se consideră bogat, în ciuda pămînturilor, a vilelor și proprietăților pe care le are. Cînd Enzo Magri pomenește de mai multe ori cuvîntul mafia, șeful sare ca ars. „Mafia ? Maflot ? Nici nu știu ce e aia mafia ! Dacă mă lau după dicționarul lui Pietè care definește ceva frumos, magnific, atunci da, dar în sensul de bărbat brav și asta îmi face cinste". Omul cel mai periculos din criminalitatea italiană, cum îl defineau carabinierii italieni prin 1969, se face că plouă. N-a omorît nici procurori, nici avocați, nici medici, nici polițiști, dimpotrivă e poet și agricultor și suferă pentru toate nedreptățile care au căzut pe capul său. E drept recunoaște că o singură dată era la un pas de a intra într-un grup care punea la cale o lovitură de stat, dar n-a făcut-o, iar lovitura n-a mai avut loc pentru că a lipsit el. Signor Leggio se află în detenție de 14 ani. Mai făcuse încă vreo cinci și spune, continuă să se socotească basma curată după cei 40 de ani de „onorată carieră", numele său fiind întotdeauna asociat cu toate matrapazlîcurile peninsulei, inclusiv cu traficul de droguri. Luciano Leggio e singurul care joacă un rol de vîrf și în mafia agricolă, și în cea urbană, profitată pe speculațiile edilitare și comerțul cu țigarete, și în cea internațională, profitată mai ales pe droguri. Cei mai periculos om al mafiei italiene a stat multă vreme în celule de maximă siguranță. „Am cerut să fiu admis și eu la viața comună, dar toți îmi răspund că nu e de competența lor. Și apoi își zic democratici. Dar ce democrație și ce democratici ! Am zis și răszis, supuneți-mă la examene. Trimiteți-mi un psihiatru, reeducați-mă, îndreptați-mă". Și pentru reeducare, ce v-au răspuns ? „Un expert mi-a zis, vezi-ți de treabă. Leggio, ce vrei să educăm la dumneata. La ora asta aî putea să ne dai lecții. Cel mai periculos om din criminalitatea italiană nu este doar un agricultor. E și actor, și poet, și comerciant, uneori e chiar cugetător. „Cine cîștigă în aceste lupte ale mafiei ?" Nu cîștigă nici mortul și nici asasinul. Mortul e mort și nu mai vorbește iar criminalul se chinuie la galere. Are cineva un interes. Nu ? Atunci ?" Atunci cine cîștigă ? „Voi, ziariștii", răspunde nevinovat signor Leggio. Dumneavoastră care ați spus că nu sînteți mafiot, că trăiți izolat, că sînteți credincios, aveți o concepție de viață care vă aparține ? „Să trăiești într-o manieră simplă, să încerci echilibrul între materialitatea și spiritualitatea care e în noi. Să trăiești toate momentele într-o formă plenară, nu renegînd răul care e în noi și nici exaltînd binele". Ați admirat pe cineva ?" Nu ! În aproape toți oamenii mari am găsit vizibilă incoerență între opera și viața lor". Sperați să vă eliberați vreodată ?" „Dacă în Italia legile ar fi egale pentru toți, eu cu boala mea ar trebui să fiu liber". La despărțire, nevinovatul Luciano Leggio a acceptat să publice un poem. Reproducem partea finală : „Fără dragoste nu-i viață / cine nu naște nu devine / Iar istoria cine o face ? / Eu, cel îndrăgostit la nebunie / Numai cu tine aș vrea să rămîn / Împărțind la nesfîrșit dulcile clipe / ale prezentului atît de schimbător / Iubire, numai cu tine aș vrea să rămîn !" După atîtea crime, numărul unu al mafiei italiene se dă lebădă și scrie poeme de dragoste. Umor nebun.

CORNEL NISTORESCU ■

„Relicvele sfinte", inventarul unei afaceri

Nu demult, cu totul întîmplător, m-am întîlnit cu un fost coleg de liceu. M-a surprins că, după atîția ani, aproape 40, m-a recunoscut. Eu nu mi-aș fi adus aminte de el chiar dacă am fi făcut drumul de la București pînă la Cluj-Napoca împreună în același compartiment de tren. N-aș fi putut niciodată să-mi închipui că vreunul din colegii mei de liceu comercial, în final, va îmbrăca sutana. În definitiv, fiecare face ce dorește, alege meseria spre care simte că are atracție. De fapt, nu acesta-i aspectul care m-a șocat cel mai mult, ci altceva. La despărțire mi-a dat o cărticică, un calendar de buzunar, spunîndu-mi :

— Dacă tot te pregătești de concediu, cum spui, studiază-l. Ai să găsești aici puncte turistice interesante, cîteva chiar cu moaște ale sfinților.

Pînă să mai zic eu ceva, fostul meu coleg a plecat, lăsîndu-mă nedumerit și încurcat de vorbele sale.

Despre „moaște", „relicve" și „rămășițe pămîntești" ale lui Hristos, sfinților, apostolilor și ale altor personaje evanghelice am mai auzit și citit. Desigur că fiecare are libertatea de a crede ce vrea și în ce vrea. În țara noastră este un drept asigurat și garantat. Nimeni nu poate contesta acest lucru. Desigur că și eu, ca orice om, am o credință și o respect pe a altora. Dar treaba aceasta cu „relicvele sfinte" n-o pot accepta.

După întîlnirea cu fostul coleg am căutat și am citit din nou tot ce aveam la îndemînă în legătură cu „relicvele". Am fost încă o dată surprins de fantezia și de inventivitatea de care s-a dat dovadă. Din cele ce-am citit rezultă că multe din „relicvele sfinte" s-au păstrat sau se păstrează încă și astăzi în diferite biserici, catedrale și mînăstiri, fiind expuse în fel și chip pentru ca oamenii credincioși să le vadă, să le admire, să le divinizeze și chiar să se închine și să se roage lor, sperînd că acestea vor face minuni.

Inventivitatea și fantezia pe această linie a „relicvelor sfinte" a întrecut uneori orice închipuire. S-a exploatat naivitatea multor oameni și lipsa lor de cunoaștere a adevărului. În același timp, această inventivitate a fost stimulată nu numai de interesul moral-filozofic al doctrinelor religioase, ci și de cel financiar. De multe ori s-a dovedit că pelerinajele organizate la „locurile sfinte" sau acolo unde se găsesc „relicve sfinte" sînt mari surse de venituri.

Dintre relicvele legate de nașterea lui Hristos, s-au confecționat trei exemplare din „buricul sfînt" care i-ar fi fost tăiat acestuia la naștere. Două din aceste exemplare pot fi văzute în orașele franceze Clermont și Chalon. Al treilea exemplar, împărțit în două (!?), s-a păstrat pînă recent la Roma, în catedrala Latrană și în biserica Maria del Popolo. Tot la Roma, în catedrala apostolului Pavel, sînt expuse „sfintele scutece", ale pruncului Iisus. Un alt exemplar al acestor scutece se păstrează în marea catedrală din Aachen.

În peștera din Bethleem este prezentată ieslea în care ar fi stat pruncul sfînt. La Roma, în biserica Grande Maria, se pot vedea și alte „iesle" ale lui Iisus. În catedrala Buna Vestire (Blagoveșcenie) din Moscova au existat odinioară diferite „pietre din ieslea lui Iisus". Se arăta vizitatorilor și „fînul sfînt" cu care ar fi fost umplută ieslea. O parte din acest fîn se află într-o biserică din Genova (Italia).

După cum afirmă evangheliile, Iisus fiind evreu, a fost supus, curînd după naștere, ritualului religios al tăierii împrejur. Se afirmă că oamenii bisericii „au achiziționat" de la această tăiere 17 exemplare din „sfîntul prepuț" al lui Hristos. Aceste exemplare s-au păstrat și unele din ele se mai păstrează și astăzi în Franța — în bisericile din orașele Clermont, Langres, în bisericile din Anvers (Olanda), în catedrala Latrană din Roma și multe alte locuri.

La Compiègne (Franța), în biserica Sfîntului Corneliu, s-a păstrat cuțitul folosit pentru „operația" făcută lui Iisus, iar în biserica română Sfîntul Iacobin — Borgo, se arată piatra pe care s-ar fi săvîrșit circumcizia.

Se susține că s-a reușit să se capteze chiar razele stelei de la Bethleem, care ar fi strălucit deasupra staulul la nașterea lui Hristos. Odinioară, o parte din aceste raze puteau fi văzute la Ierusalim, iar altă parte, în catedrala Jean-de-Latrau.

Se păstrează două exemplare din leagănul lui Iisus : unul la biserica romană Grande Maria, altul la Ierusalim în moscheea musulmană din piața „Sfînta Sfintelor". Tot la Grande Maria din Roma se află una din cămășuțele pruncului Iisus, o altă se păstra, pe vremuri, la mînăstirea Nașterea Domnului din Martvil, Gruzia. În „căsuța născătoarei de Dumnezeu" din orașul italian Loreto, se poate vedea cana din care a fost hrănit pruncul Iisus. „Căsuța născătoarei" ar fi fost transportată în mod miraculos de îngeri, la 10 decembrie 1294, de la Nazaret la Loreto, acest mic orășel devenind astfel un loc de pelerinaj bine cunoscut în întreaga Italie. Călugării sfîntului Mèdard-de-Soissons se lăudau la un moment dat că ar poseda dintele de lapte al lui Iisus. În catedrala din Clermont s-au păstrat unghiile și părul lui Iisus ; cîteva asemenea fire s-au prezentat în bisericile de la Chartreux și de la Namur.

Pînă la mijlocul secolului al XIV-lea, la Constantinopol, se arăta credincioșilor „scrisoarea originală" a lui Iisus către regele Abgar din Efes. Al doilea exemplar (!?) al acestei scrisori s-ar afla și astăzi la palatul papal din Vatican. Tot la Roma, la catedrala Sfîntului apostol Petru și în biserica Sfîntul Silvestru se află și sînt prezentate publicului două exemplare ale portretului lui Iisus, „nefăcute de mînă de om", portret pe care l-ar fi trimis tot cel aceluiași rege Abgar. Se pare că acest „portret" a fost făcut în mai multe exemplare, pentru că se spune că al treilea se păstrează la Genova, iar al patrulea, care s-a aflat la catedrala Mthetsk din Gruzia, a dispărut în timpul prădării acesteia de către perși în secolul al XVII-lea. Al cincilea ar fi fost luat de cruciați în 1204 cînd au jefuit Constantinopolul și a pierit împreună cu corabia care s-a înecat în Marea Mediterană.

Se susține că, pentru un timp îndelungat, s-au păstrat chiar fire din barba lui Hristos ; în „sacristia cu patimile mîntuitorului" din catedrala Buna Vestire din Moscova și la catedrala din Clermont. În catedrala Sfîntul Petru din Roma există stîlpul și grilajul de care s-a sprijinit Iisus în timpul predicii pe care ar fi ținut-o în templul din Ierusalim.

Sînt mai multe relicve legate de patimile, moartea și învierea lui Iisus. De pildă, la catedrala Latrană se află „sfînta masă" la care Iisus ar fi săvîrșit, „cina cea de taină" și „sfîntul acaun" pe care ar fi stat el atunci. „Sfînta față de masă" de pe această masă e prezentată în mai multe exemplare. Cîte unul s-a păstrat la Paris, Nürnberg, Moscova. La catedrala Sfîntul Ștefan din Viena se poate vedea o bucată dintr-un al cincilea exemplar al acestei fețe de masă.

„Sfîntul blid" de la „cina cea de taină" a apărut și el în cinci exemplare : patru dintre ele se păstrau la Arleaux, Roma, Toledo și Novgorod, iar cel de-al cincilea mai este arătat și astăzi la catedrala din Geneva. La Trier și în catedrala Sfîntul Mare din Veneția există două exemplare ale cuțitului cu care ar fi tăiat Iisus mielul sacrificat de paști. „Sfîntul pahar" de la „cina cea de taină" s-a găsit și el în cîteva exemplare : unul la biserica Maicii Domnului din apropiere de Lyon, al doilea la una din mînăstirile din Albi, al treilea și al patrulea sînt arătate la Genova și Viena ; o bucată din cel de-al cincilea exemplar se află la mînăstirea Ceauș din apropiere de Salonic.

La catedrala Buna Vestire din Moscova și la catedrala Notre-Dame din Paris s-au păstrat două exemplare din cununa de spini a lui Iisus. Exemplarul din Paris a fost cumpărat în 1239 de regele Ludovic al IX-lea în schimbul a 1 230 000 franci aur și pe vremea aceea avea 72 de spini. Regii francezi au mai dăruit acești spini ca relicve. Cu toate acestea, bucăți mari din „cununa sfîntă" și „spini sfinți" izolați se mai văd și astăzi în peste 100 de biserici și catedrale. Evident că dacă s-ar aduna toate acestea nu s-ar obține numai o cunună, ci mai multe.

La catedrala Latrană se mai venerează încă și azi „nuiaua sfîntă" cu care oștașii l-ar fi bătut pe Iisus. Un al doilea exemplar al acestei nuiele exista odinioară la Novgorod dar ea s-a pierdut în împrejurări necunoscute ! Părți din alte exemplare există la Aachen și Paris și se puteau vedea și la catedrala Buna Vestire din Moscova.

Crucea pe care Hristos a fost răstignit constituie, de asemenea, obiectul mai multor relicve, aflate, răspîndite și păstrate în diferite biserici și catedrale din occident și orient — fiind împărțită în mai multe bucăți. O parte din bucățile respective au fost vîndute sau dăruite țarilor din Moscova, care dădeau în schimb bani și blănuri scumpe. De pildă, în 1628, un grec pe nume Constantin a dus în dar țarului una din pretinsele bucăți de cruce, primind în schimb 40 de piei de samur de 30 de ruble și 40 de piei de samur de 20 de ruble. În 1754, arhimandritul Anatolie de la muntele Atos, pentru un dar asemănător dat împărătesei, a primit 1 000 de ruble, iar pentru mînăstirea sa, alte 3 000 ruble.

Despre buretele pe care ostașii l-ar fi folosit pentru a-i da de băut lui Hristos în timp ce se afla pe cruce se spune că ar fi existat la un moment dat șase exemplare. Cîte unul din acestea se păstra la catedrala Buna Vestire din Moscova, Biserica Sfîntul Cruci din Roma, în „locașuri sfinte" din Ancona și Mantua. La catedrala Sfîntul Ștefan din Viena există o bucată din „catapeteasma" templului din Ierusalim, care s-ar fi despicat de sus pînă jos la moartea lui Iisus.

În cîteva locuri se păstrează, chipurile, picături din „sîngele sfînt" pe care Iisus l-ar fi vărsat pe cruce. Printre acestea se numără catedrala Latrană și unele locașuri din Mantua și la Soissons. La catedrala Buna Vestire din Moscova, în „sacristia cu patimile mîntuitorului" există, de asemenea „sînge din coasta lui".

Sînt „relicve sfinte" fabricate în legătură cu înmormîntarea lui Hristos. Prezentarea lor ca ceva autentic se face, de obicei, cu mare vîlvă și insistență, încercîndu-se să se câștige încrederea oamenilor în puterea miraculoasă a acestor „obiecte sfinte". Astfel, la catedrala Buna Vestire din Moscova există „piatra de sub scîndura pe care fusese trupul lui Hristos coborît de pe cruce", precum și „miresmele" cu care l-a fost uns trupul. Giulgiul lui Hristos constituie un alt „obiect sfînt" care a provocat o adevărată dispută, mulți susținînd că ei dețin exemplarul autentic. Era și de așteptat pentru că s-a anunțat un număr de peste zece exemplare. Unele din ele sînt expuse la Milano, Torino, Besançon, Enescobregassa, Roma, Carcassone și Compiègne. Pe cîteva exemplare din „giulgiul sfînt" există pete de culoare închisă. Posesorii acestora afirmă că petele respective sînt „urme" lăsate de trupul lui Iisus. Se vorbește și despre „giulgiul de înmormîntare" cu care ar fi fost acoperit capul lui Hristos. Cinci exemplare din acesta se află la Aachen, Maintz, Clermont, Arleaux și Cagor. Cel care s-au ocupat de problema „relicvelor sfinte" afirmă că în lume există atîtea bucăți din „giulgiul sfînt" încît nici nu pot fi numărate.

E greu de prezentat tot ce s-a scris și publicat despre existența acestor „locuri și relicve sfinte", precum și despre „minunile" pe care acestea au putut să le facă în decursul timpului. De fapt, nici nu cred că-i necesar. Pentru mine unul, lucrurile de acest gen erau de mult cunoscute și le-am interpretat așa cum cred că o face fiecare om cu simțul realității și o judecată sănătoasă.

VASILE DUMITRU ■

După campionatele mondiale de scrimă

„Fetele noastre vor fi, multă vreme, cele mai bune"

Simbătă, 25 iulie, ora 21, la aeroportul Otopeni, locul în care ne-am cam obișnuit să-i întîmpinăm, în ultima vreme, pe marii performeri ai sportului românesc. Soseau, de-această dată, floretistele ce ne-au reprezentat cu cinste la recent încheiatele Campionate Mondiale de scrimă de la Lausanne, Elveția. În pofida caniculei și a orei care nu te prea îndemna să iei drumul pînă la aeroport, lume multă, flori, lacrimi de bucurie, zîmbete, emoții. Reușim, după un adevărat tur de forță, să abordăm pe Ana Pascu, secretara Federației române de scrimă, fostă campioană mondială.

— Căldură mare, Ana Pascu, la propriu și la figurat, aici, în holul aeroportului. Dar să lucrăm cît mai repede în subiect. Un lot de cinci sportive, echipa de floretă a României, cucerește medalia de argint a Campionatelor Mondiale, iar Elisabeta Tufan se instalează pe treapta cea mai de sus a ierarhiei mondiale, cucerind medalia de aur. Felicitări !

— Mulțumim tuturor celor ce-au ținut să ne felicite pentru aceste două performanțe.

— Cum a fost ?

— Inițial, greu. Aveam impresia că sîntem priviți ca o echipă de mîna a treia, ca să zic așa. Noi însă veniserăm pentru a ne plasa cel puțin în primele trei-patru locuri. Am obținut, după cum se știe, locul doi cu o echipă din care au făcut parte Elisabeta Tufan, Reka Lazăr, Georgeta Beca, Rozalia Husti și Claudia Grigorescu.

— Repet întrebarea : cum a fost ?

— Iar eu continui să vă răspund : fetele au luptat cu o ambiție exemplară, au alcătuit o adevărată echipă care a urmărit să-și atingă obiectivul propus și, după cum se vede, a reușit. Mai mult, deocamdată, la nivelul echipei nu se putea.

— Asta înseamnă că se putea mai mult la celălalt nivel, al competiției individuale ?

— Da, se putea mai mult. S-ar fi putut să asistăm la o finală românească, la individual, bineînțeles, între Elisabeta Tufan și Reka Lazăr. O finală care ar fi întărit și mai mult părerea specialiștilor că, la această ediție, floreta a trăit o oră românească, metaforă inclusă în titlul unuia din ziarele din Geneva. De-altfel presa, inclusiv televiziunea elvețiană au arătat un interes deosebit pentru lotul nostru. Imediat după finală, Elisabeta Tufan a acordat un interviu în care a fost întrebată dacă ea crede că a realizat o surpriză. Ei bine, Eliza a răspuns prompt, fără ezitare : **eu am venit aici să cîștig.** Nu ați venit numai pentru o bună performanță, au întrebat-o, iarăși, contrariați, reporterii. **Nu, a răspuns ea. Am venit pentru a cîștiga, sau, dacă vreți, pentru a realiza cea mai bună performanță.**

— Ați spus că, inițial, a fost greu. Cum adică ?

— Cu Elisabeta a fost foarte greu, la început. Cu Reka, însă, a fost mai ușor. În prima parte, Elisabeta a cîștigat trei victorii într-o grupă de 6 sportive. S-a calificat în cele 32 de floretiste care au tras pentru un loc în turneul de 8. Elisabeta a cîștigat ușor în primul meci, cu o americancă, dar l-a pierdut pe al doilea, în fața italiencei Dorine Vaccaroni, fostă campioană mondială. Nu mai avea decît o singură șansă, să cîștige în repassage, cum îi zicem noi, un fel de recalificări, toate celelalte trei meciuri. Așa a și făcut, dar numai ea știe cîte emoții ne-a făcut. Reka Lazăr, în schimb, după trei victorii în grupul de 32, a intrat direct în turneul final. Oricum, în finală aveam două floretiste. Aici, în finală, Eliza cîștigă în fața italiencei Ana Piagandolfi, apoi în fața chinezoaicei Luan. Cu Luan a fost un meci extraordinar. Mai erau două secunde și Luan conducea cu 5—4. Urmează asaltul decisiv, Eliza egalează și cîștigă. Acest meci, ca și cel cu Piagandolfi, au fost de o mare încărcătură psihică, un veritabil recital de scrimă. Finala n-a avut prea mari veleități, mai ales că Eliza o bătuse de cîteva ori pe vestgermana Zita Fukenhauser.

— Ce-a făcut Reka Lazăr ?

— Reka, după ce a intrat în turneul final, s-a împiedicat de Zita Fukenhauser. Rețineți că și Reka o bătuse de cîteva ori, pînă la acest meci. Nu știu de ce l-a tratat cu o oarecare superficialitate. E-adevărat, a mai contribuit și arbitrul, care nu i-a validat un atac, amănunt pe care presa helvețiă l-a subliniat cu brio. A ratat, astfel, intrarea aceea în finală, despre care vorbeam la început. Demoralizată de acest meci, a fost depășită de Luan, în disputa pentru medalia de bronz.

— Ce v-a impresionat cel mai mult la comportarea fetelor noastre ?

— În primul rînd, cumințenia, adică disciplina de concurs. În al doilea rînd, părerea specialiștilor care au remarcat tehnica, viteza, mobilizarea psihică și, nu în ultimul rînd, maturizarea etalată pe planșă. Cu aceste atuuri, putem privi cu încredere și cu îndreptățite speranțe spre Olimpiada care se apropie. Avem, în clipa de față, două floretiste de nivel mondial, deținătoarea titlului, Elisabeta Tufan, și Reka Lazăr, care, ratînd la individual, a avut o prestație excelentă la concursul pe echipe, unde a fost omul de bază. Totul e ca, și de-acum încolo, să participăm la cît mai multe turnee, interne și internaționale, pentru că adevărata valoare nu o obții decît față în față cu adversarul. A contat foarte mult, vreau să spun, participarea fetelor noastre la cîteva mari turnee ce au premers actuala ediție a Campionatelor Mondiale, turnee în care au mai și cîștigat, dar în care, mai ales, s-au maturizat enorm, au învățat foarte mult și și-au făcut, nu-i așa, un nume.

— Un nume pe care, de-acum încolo, trebuie să și-l apere.

— Îl vor apăra, fiți fără grijă. Dacă, uneori, în scrimă, mai cîștigi și prin hazard, ei bine, părerea tuturor a fost că fetelor noastre nu aveau cum să le scape medalia de aur, la individual, sau cea de argint pe echipe. Au fost, fără îndoială, cele mai bune și, dată fiind tinerețea lor, vor fi multă vreme printre cele mai bune din lume.

— Așa să fie ! Vă mulțumim pentru amabilitate.

VICTOR NIȚĂ ■

Campionatele balcanice de atletism

Cei mai buni de pe „strada" noastră, dar vin europenele...

La sfîrșitul săptămînii trecute, Piteștiul a respirat atmosfera unei manifestări sportive de ținută : cea de-a XVIII-a ediție a Campionatelor Balcanice de atletism pentru juniori. Au fost peste 400 de participanți din Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, Turcia și România, toate țările balcanice fiind interesate să onoreze ediția găzduită de țara noastră și să-și verifice proprii sportivi înaintea participării la Campionatele europene de juniori de la Birmingham, 6—9 august.

S-au organizat întreceri la 38 de probe (17 la fete, 21 la băieți), deci au fost în joc 114 medalii. Dintre acestea, lotul țării noastre a cucerit aproape jumătate, mai precis 20 medalii de aur, 14 de argint și 9 de bronz, fiind cea mai bogată colecție obținută pînă acum de juniorii noștri la acest tip de competiție.

Însă dincolo de îndeplinirea obiectivului și de rezultatele care au rămas în statistici ne-a interesat mai mult cu ce rămîne atletismul nostru juvenil în urma acestei balcaniade și care pot fi speranțele la apropiatele europene. Concursul de la Pitești a confirmat și la nivelul juniorilor valoarea demifondului și fondului românesc feminin, la probele de 800, 1500 și 3000 m existînd în momentul de față un grup de sportive de mare perspectivă. E vorba de **Ana Pădurean** (din Deva, antrenor Vasilica Scheibie), **Cătălina Gheorghiu** (Craiova ,Natalia Betini), **Denisa Zăvelcă** (Slatina, Laurențiu Anca), **Cristina Misaroș** (Baia Mare, Maria Tașcă,) **Dorina Calenic** (Tulcea, Mihai Moruzov), **Doina Homneao** (Fălticeni, Teodor Flămînd). Șansa de progres și de rezultate competitive pe plan internațional au și **Mircela Beiu** (Steaua, Viorica Viscopoleanu) și **Anișoara Ghebuță** (Constanța, Mihail Constantin) — la săritura în lungime, ca și **Galina Astafei** (Steaua, Constantin Dumitrescu), refăcută după o îndelungată accidentare, la săritura în înălțime.

După cum se vede și din această enumerare, dictată de rezultatele comparative obținute la balcaniadă, și la juniori, ca și la seniori speranțele în performanțe internaționale vin tot din partea fetelor.

Concursul balcanic, deși a fost de o țărie medie, a permis obținerea unor rezultate deloc neglijabile pentru vîrsta juniorătului. Este vorba de 18,80 m la greutate băieți, 5,40 m la prăjină și 7,75 m la lungime — tot băieți, de 4 : 12,00 la 1500 m și 9 : 12,00 la 3000 m fete, de 14,16 sec. la 110 m garduri și 2,18 m la înălțime băieți. Pe acest fundal al unor rezultate competitive, a existat și o tentativă de record mondial, la 800 m, a cărei eroină urma să fie Ana Pădurean. Ea alergase nu demult, la Budapesta, 1 : 59,53 adică la 13 sutimi de recordul mondial ; la Pitești, însă, n-a reușit poate și din cauza canicule, decît 2 : 01,78. Timpul nu este încă pierdut, Ana Pădurean mai avînd în acest ultim an de juniorat posibilitatea să lase generației următoare un nou record mondial în această probă.

Pe baza rezultatelor de la acest concurs-test s-a stabilit un lot lărgit pentru europenele din Anglia unde avem ca obiectiv 3—4 medalii din care 1—2 de aur. Spre fete, și îndeosebi spre alergătoare, se îndreaptă speranțele în obținerea lor.

Concursul de la Pitești a fost, se subînțelege, și un prețios examen organizatoric pe care federația și C.J.E.F.S. Argeș l-au trecut cu foarte bine. Este un lucru de bun augur pentru noul secretar responsabil al Federației Române de Atletism, Alexandru Paraschivescu, precum și o confirmare a cît de bine sînt stăpînite problemele juniorilor în resortul respectiv, unde activează antrenorul federal Vasile Mureșan.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

În clipele schimbării ștafetei se comprimă virtuți sportive și psihologice dintre cele mai alese. În prim-plan, Nela Neculai preia de la Elena Solcan și va preda lui Carmen Marin, pentru ea Daniela Pleșcanu să treacă prima linia de sosire în acea lă probă a reacțiilor în lanț.

Un sprint senzațional al lui Dorin Mureșan (Cluj-Napoca, antrenor Gheorghe Monea), ultimul schimb al ștafetei 4×400 m, a adus o spectaculoasă victorie echipei noastre (din care au mai făcut parte Ioan Bărbos, Marian Dobre, Bogdan Dumici).

Cristea Cristinel (A.S.A. Sibiu, antrenor Ilie Popa), un real talent al probelor de fond, învingător la 3 000 m.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Campionatele Europene de tenis de masă, juniori

Un succes remarcabil

Cea de-a 30-a ediție a Campionatelor Europene de tenis de masă pentru juniori și cadeți s-a încheiat la Atena cu un remarcabil succes al tinerilor noștri reprezentanți. Ei au demonstrat cu această ocazie, pe de o parte, clasa înaltă a școlii românești de tenis de masă, încununînd prin victoriile obținute eforturile depuse de toți aceia care s-au implicat, antrenori și specialiști, în creșterea performanțelor acestei ramuri sportive și au confirmat, pe de altă parte, valoarea individualităților și a echipelor unui lot hotărît să onoreze așa cum se cuvine marea încredere și responsabilitatea cu care fusese investit.

Junioarele și juniorii (Otilia Bădescu, Kinga Lohr, Daniel Cioca, Călin Creangă) și cadetele (Adriana Năstase și Iulia Rișcanu) s-au reîntors în țară cu satisfacția de-a fi urcat treptele podiumului unei competiții deosebit de dificile, răsplătindu-le însă dăruirea cu care au luptat prin aurul celor patru titluri de campioni și argintul a încă două titluri de vicecampioni continentali.

Și dacă dubla victorie, pe echipe și la dublu, a junioarelor noastre Otilia Bădescu și Kinga Lohr, multiple campioane, venea să întărească prestigiul obținut de-a lungul atîtor alte competiții internaționale la care leșiseră învingătoare, comportarea lui Daniel Cioca a constituit surpriza actualelor Campionate Europene, nelăsîndu-se impresionat de cărțile de vizită ale adversarilor săi și impunîndu-se în cîștigător al probei de simplu printr-o dîrzenie deosebită. Deasemenea, triumful cadetelor Adriana Năstase și Iulia Rișcanu în proba pe echipe a fost urmarea unei lupte încordate, partida finală cu echipa Ungariei, alcătuită dintr-un cuplu ce avea să cîștige proba de dublu a competiției, acordînd victoria de această dată, sportivelor noastre. Aurul pe echipe și argintul obținut la dublu confirmă înalta competitivitate a tinerelor noastre jucătoare asigurîndu-ne de continuitatea unei școli care, iată, face tradiție. Cea de-a doua medalie de argint, la dublu mixt juniori, a întregit zestrea delegației noastre răsplătind ambiția cuplului Călin Creangă — Otilia Bădescu care au avut meritul de-a fi trecut pe rînd de adversari valoroși și de a fi jucat finala cu multă dăruire, pierzînd totuși foarte strîns.

Așa s-a putut consemna o nouă reprezentare ce face cinste sportului românesc și pentru care laureații acestor campionate continentale, antrenorii și ceilalți factori responsabili de buna lor pregătire merită sincere felicitări.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Fotbal: pregătiri ale reprezentantelor noastre în Cupele europene

Telex din Craiova

● Fotbaliștii Universității Craiova s-au reunit în Bănie la 15 iulie tot sub comanda lui Constantin Oțet —, care în sezonul trecut a dus echipa spre zone mai liniștite din prima treime a campionatului. El va fi secondat de Nicolae Zamfir și de Silviu Lung. Pentru portarul echipei naționale, debutul în frumoasa dar dificila meserie de antrenor dorim să fie fericit și încununat cu succese care să completeze o carieră și așa foarte bogată ● Numirea lui Lung ca secund vine să întărească autoritatea căpitanului alb-albaștrilor și reprezintă o mare investiție de încredere. Se așteaptă ca influența sa binefăcătoare asupra echipei să sporească ● O primă constatare a controlului medical la care au fost supuși toți jucătorii de către doctorul Frînculescu ar fi aceea că băieții stau bine cu sănătatea. Lung își va putea relua pregătirile după operația de care a avut parte la Spitalul militar din București, după ultimul meci cu Steaua. ● Cuvîntul de ordine al vice-președintele clubului, asist. univ. Ion Dobrițăiu, este acela că „nimeni nu pleacă". Dar dacă nimeni nu pleacă, atunci vine cineva ? Ei, să nu încercăm să răspundem la întrebări la care F.R.F. n-a răspuns încă. Universitatea Craiova ne-a obișnuit să se uite bine în „grădina proprie", acolo unde, de ani și ani, împătimiți și aproape anonimi ai muncii cu copiii și juniorii au semănat și au muncit cu folos, autogospodărindu-se, cum se spune, pe plan local. Și bine fac. ● Ca o certitudine este dat fundașul central de marcaj Zamfir, de 19 ani doar, dar de mare perspectivă, căpitanul echipei naționale de juniori, care revine după un stagiu de un an, petrecut în care a fost împrumutat la Electroputere club cu un rol de seamă în rodarea tinerelor talente din Bănie. Tot de la Electro mai este vorba să fie promovați la echipa fanion a Olteniei jucătorii Ciurea și Ghiță ● Despre echipa portugheză Chaves adversara Craiovei din primul tur al Cupei U.E.F.A. nu se știe mare lucru. Fiind o reprezentantă a unui fotbal bine cotat pe plan mondial (a se vedea cazul F.C. Porto), antrenorul Oțet este de părere că trebuie luate toate măsurile ce se impun, tratînd-o cu maximă seriozitate și responsabilitate atît antrenorii, cît și jucătorii, conducerea clubului și toți ceilalți factori care pot să contribuie la crearea unei atmosfere de lucru propice performanței. ● Calificarea în turul doi al Cupei U.E.F.A. este obiectivul pe care și l-a propus colectivul de tehnicieni și conducerea clubului și el ni se pare pe deplin realizabil, cunoscînd modul responsabil în care se muncește în fotbalul oltean. ● Un amplu și concret plan de pregătire a fost conceput în colectiv, sub „mantaua" experienței dobîndite în cupele europene de profesorul Oțet, la care au aderat ceilalți tehnicieni, conducători de club, jucători. ● Între 20—30 iulie (mai devreme nu s-au găsit bilete !...), un lot lărgit de 25 de jucători urmează o pregătire centralizată în Poiana Brașov, în condiții optime. ● Între 31 iulie și 3 august a fost preferat și perfectat un turneu organizat de echipa bulgară Cernomore Varna, la care mai participă Sredeț, campioana Bulgariei (sau Trakia Plovdiv) și în mod cert o echipă portugheză — Belenense —, avînd astfel posibilitatea unui prim contact cu fotbalul lusitan. ● În perioada 8—16 august se încearcă participarea la încă un turneu puternic, iar dacă nu va fi posibil atunci e dat drept sigură alinierea la startul tradiționalului turneu „Drobeta — 2000". ● Spicuind din planul amintit mai sus remarcăm atenția acordată ridicării stachetei pregătirii, pentru a realiza un tur de campionat peste cel din ultimele sezoane, considerate ca fiind cele mai slabe de cînd echipa activează în Divizia A. ● Clubul oltean împlinește în 1988 patru decenii de existență și acest lucru nu este de neluat în seamă. Și-au propus, de aceea, o maximă responsabilitate în îndeplinirea planului de pregătire a sportivilor ce vor reprezenta clubul în confruntările internaționale, atît la nivelul echipei reprezentative, cît în Cupa U.E.F.A. ● Stop ! Le dorim din toată inima succes !

ION PREDOȘANU ■

Punct și de la capăt

Conform unei repartizări pe grupe valorice stabilite de U.E.F.A., Sportul studențesc putea să aibă ca adversară în primul tur una din echipele: Göteborg, Werder Bremen, Zenit Leningrad, F.C. Bruges, Brondby (Danemarca), Mjondalen (Norvegia) sau Katowice. Sorții i-au repartizat-o pe ultima, ceea ce nu e tocmai rău. Pentru tehnicienii echipei studențești nu numele adversarei este cel ce contează, ci problema primului tur. Cu alte cuvinte, indiferent cine i-ar fi fost adversară, Sportul studențesc avea același gînd al calificării.

Și totuși, miza cea mare a acestei echipe nu este atît calificarea în turul doi și mai departe, ci mai ales revenirea convingătoare în unul din pupitrele de comandă ale valorii fotbalului nostru. După convulsionatul sezon de primăvară, întreaga grupare din Regie este hotărîtă să pună punct și să ia de la capăt procesul de pregătire a unei echipe competitive, capabilă să evolueze constant la un nivel superior al jocului și rezultatelor. Returul a fost încurajator în această privință: un retur fără Hagi, dar în care echipa a marcat un gol mai mult și a obținut cu un punct mai mult decît în turul cu Hagi. Ca atare, eforturile nu sînt pentru suplinirea acestui jucător, ci — cum spuneam — pentru construirea și pregătirea unei echipe omogene, a cărei evoluție să nu depindă hotărîtor de unul sau altul din componenții ei.

„Ne vom baza pe același jucători cu experiență, îmi spunea antrenorul Mircea Rădulescu, adică pe Coraș, Pană, Bozeșan, Țicleanu. Inclusiv pe Cazan — jucător care ne obligă să respectăm pregătirea și randamentul drept principale criterii de selecție, mai puternice decît vîrsta dovedită de buletin. Am, de asemenea, încredere în continuare în Cristian, străduindu-ne să jucăm astfel încît tot mai rare să fie situațiile în care totul să depindă de portar. Vom continua să plusăm tinerii, și mai ales pe acest Stănici care face furori și dă goluri pe la mai toate loturile și selecționatele în care a fost solicitat.

Indiferent cît de mult și cît de bine vom reuși să completăm lotul, dorința noastră este aceeași: de a ne prezenta radical schimbați în bine, mai ales că ne aflăm la început de campionat — și nu la mijlocul lui, ca atunci cînd am preluat, împreună cu Vlad Marica, pregătirea Sportului studențesc". Îl întreb despre Katowice și Cupa U.E.F.A. „Pentru noi nu există problema Katowice, ci doar cea a calificării — indiferent cu cine am fi jucat. Totuși, Katowice nu este o echipă pe care s-o întîlnești în turul întîi — așa cum sînt prejudecățile noastre despre acest tur întîi. Cunosc destul de bine fotbalul polonez, progresele pe care le-a făcut, bogata experiență internațională pe care o au jucători din această țară și sînt motive să considerăm Katowice o echipă redutabilă. Dintr-o primă analiză a rezultatelor obținute în campionat, am reținut forța lor ofensivă, materializată în victorii la scoruri mari, și lipsa de complexe în jocurile din deplasare, unde au obținut trei victorii și șase egaluri. Repet, însă, calificarea va putea fi consecința unei pregătiri generale foarte bune a echipei noastre și nu atît un scop în sine; ea va decurge din această pregătire, fără s-o subordoneze în mod special".

Sportul studențesc se apropie de sfîrșitul perioadei pregătirii de bază pe care a efectuat-o în moderna stațiune a B.T.T. de la Cîmpulung Moldovenesc. În jur de 1 august va pleca pentru un nou stagiu de pregătire și jocuri de verificare în Olanda și Italia. Ne exprimăm speranța că bunul augur și tonusul vădit în care s-au desfășurat pînă acum preparativele pentru noul sezon își vor găsi împlinirea cuvenită în rezultate corespunzătoare, pe plan intern și internațional.

OCTAVIAN STIREANU ■

Fum fără foc?

Celebra tripletă Biță—Bica—Bicu este pe cale de dezmembrare : primii doi coboară la Electroputere, iar ultimul, destinat Văii Jiului, a preferat Cîmpulung Moldovenesc, acolo unde s-a pregătit (cu) Sportul studențesc ● Bărbulescu de la Steaua, la Petrolul ● La Moreni ar mai fi sosit Stănescu și Dohot de la Dinamo, Dumitrașcu de la Craiova, Purdea și Sândoi de la Victoria ● Kiss de la Bihor se îndreaptă spre Brașov, iar Țălnar de la Brașov — spre Victoria București ● La Corvinul speră să fie promovat Bedenaru, de la Mizil ● Cu o escală de cîteva etape la Oradea, Ivan de la Steaua, cîndva la Bistrița a fost îndrumat în cele din urmă spre Tîrgu Mureș, pentru nu se știe cîtă vreme ● Jucătorul cunoscut la Vîlcea sub numele de C. Gheorghe va evolua sub același nume la F.C. Olt ● Ion Marin va merge la Bacău pentru a suplini, se speră, plecarea lui C. Solomon ● Talentatul portar Stelea se va reîntoarce de la Iași la Dinamo București ● Tot la Dinamo, Stoica, de la Progresul-Vulcan ● Călin, Adolf și Matei, toți de la Victoria, se vor răspîndi la Automatica, C.S.M. Reșița și, respectiv, Rapid ● Zariosu, de la Sportul studențesc, la echipa-soră „30 Decembrie" ● Prietenii vechi nu se uită : Mulțescu la Suceava, unde l-ar fi primit cu brațele deschise Simionaș ● Tot la Suceava — Rebenciuc, de la Bacău ● Un alt vechi matroz părăsește corabia Craiovei : Tilihoi, la Metalul Bocșa ● Cioiponea, de la Steaua, dat, adică împrumutat pentru a-și continua rodajul, la Mizil ● Schisme mari în tabăra Rapidului : două plecări oficiale (Țîrbăn la Arad și Pîrvu la Autobuzul) și foarte multe neoficiale ● În Grand se anunță, în schimb, sosiri care de care mai „spectaculoase" : Coman de la Suceava, Banea de la Știința Veterinară !, Kraus II de la Sportul studențesc, Simion de la Calculatorul, Ristea de la Metalul, Pancișin de la Dinamo, Călin de la Automatica, Ghinea de la Laromet, Rotaru de la Dinamo, Bolle de la Steaua, Tănase de la Autobuzul ● Și Ion Ionescu a venit cîndva la Rapid de la Progresul—C.P.C.S.... ● Greul abia acum începe pentru activiștii resortului de competiții ai federației, conduși cu tact și dezinvoltură de instructorul Mircea Ionescu ● Primul val de transferări s-a încheiat, urmează omologarea fiecărui caz în parte și mai urmează ai doilea val, pînă la 15 august, cînd vor trebui să-și clarifice opțiunile și echipele din cupele europene ● După turneul internațional pe care-l va organiza în țară, Steaua va pleca, între 7—15 august, în Belgia și Olanda ● Flacăra Moreni se află într-un turneu în R.F.G. iar Universitatea Craiova va participa la un altul organizat la Varna ● Sportul studențesc a jucat ieri la Ploiești și va pleca duminică spre Olanda și Italia ● La meciul dintre echipele olimpice a'e Norvegiei și U.R.S.S. din 12 august va oficia în calitate de observator F.I.F.A. președintele F.R.F., Mircea Angelescu (O. Știre).

Din nou serbare pe „Steaua"

Intrată în galeria marilor cluburi europene de fotbal, Steaua București își respectă această condiție inclusiv prin organizarea unui prestigios turneu internațional de talia celor care, tradițional prefațează reluarea oficială a activității fotbalistice pe continent. Invitate vor fi echipele **F.C. Bruges** (locul 3 în Belgia, după Anderlecht și F.C. Malines), **Den Bosch** (locul 3 în Olanda) și **Varwärts Frankfurt pe Oder** (locul 5 și laureată cu premiul fair-play în campionatul R.D.G.). Așadar, pe Ghencea, în **4 și 5 august**, două zile tensionate cu fotbal de înalt nivel ; în prima zi, de la **16,30** se vor întîlni F.C. Bruges și Vorwärts, iar în continuare, de la **18,30** celelalte două echipe. A doua zi, de la aceleași ore, vor juca în ordine, învinsele și apoi învingătoarele primei runde.

Clubul Steaua folosește prilejul acestei manifestări pentru a face un gest nu mai puțin demn de aplaudat, și anume de a marca retragerea din activitatea competițională a — de acum — foștilor jucători **Anghel Iordănescu** și **Helmuth Ducadam**, precum și retragerea la pensie a celui care, în varii forme, a slujit fotbalul nostru timp de peste 4 decenii, inimitabilul om de fotbal **Ion Alexandrescu. (O.Ș.)**

Toată lumea face sport

● Care este spectacolul cel mai interesant ? Teatrul, cinematograful, concertele ? Nu, sportul ! ne-o spune o persoană autorizată, cunoscutul actor italian Marcello Mastroiani, a cărui părere este cu atît mai interesantă, cu cît te-ai aștepta să-și supraliciteze profesia. Ei bine, nu. Prezent la Festivalul filmului de la Moscova, Mastroiani a acordat un interviu cotidianului „Sovietski Sport", în care a declarat, în esență : „Sportul oferă cu fiecare meci — de fotbal, de tenis — spectacole perfecte, în care succesul se invecinează cu amărăciunea înfrîngerii, evenimentele se succed rapid, suspansul poate fi invidiat de multe spectacole de teatru și de numeroase filme. Fără discuție, acest fenomen planetar întrece toate genurile de spectacol. Oricum, arătați-mi un italian care ar putea trăi fără fotbal ?". Fost jucător de fotbal în echipe de amatori (predecesorul său Raf Valone a jucat ca profesionist, la Torino), Mastroiani este nelipsit acum din tribunele stadioanelor. ● Americanca Helda Krooks a devenit, la 91 de ani, cea mai vîrstnică alpinistă care a escaladat vreodată Muntele Fidji. Precedentul record de acest gen, ca să folosim o expresie consacrată, aparținea unei temerare japoneze. Mine Yadjima, care a atins cei 3 776 m ai vîrfului nipon pe cînd avea numai 90 de ani. ● Formația vest-germană de fotbal F.C. Köln tinde să devină o echipă... daneză. Două ce i-a angajat pe Morten Olsen și Flemming Poulsen, clubul din Bundesliga l-a trimis pe antrenorul Udo Lattek în Danemarca pentru a perfecta transferul tînărului de 18 ani Biarne Goldbaek, de la Naestved. Avea dreptate antrenorul reprezentativei daneze, Sepp Piontek (vest-german...) să constate că astfel de achiziții țin mai degrabă de o veritabilă modă, decît de valoarea fotbaliștilor danezi ; este vorba, bineînțeles, de acești foarte tineri jucători, care n-au avut, practic, vreme să-și demonstreze calitățile ● Aflat la Havana pentru a primi premiul pentru cel mai bun sportiv latino-american, institutul de agenția Prensa Latină, Diego Maradona a propus gazdelor organizarea unui meci între o selecționată mondială, condusă de el, și reprezentativa Cubei, întîlnire care ar spori interesul pentru jocul cu balonul rotund în această țară. În care fotbalul este net depășit în popularitate de baseball și box. În altă ordine de idei, argentinianul a arătat că pentru sezonul viitor clubul în care evoluează, Napoli, a vîndut 80 000 abonamente, asigurîndu-și stadioanele pline la toate meciurile de campionat.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Vîrful piramidei depinde de baza ei

„Soarta noastră fuse crudă și de astă dată..." în Cupa Davis. La sfîrșitul săptămînii trecute, echipa noastră a fost din nou eliminată de vikingii danezi. Unde ești tu, Ilie Năstase, care să diseși în inima tineretului speranța că geniul, talentul, sîrguința pot învinge „mari puteri" catalogate astfel de rezultate de decenii obținute ? Unde sînt copiii care prin anii '70 jucau tenis printre blocuri, cu rachete improvizate, spunînd „Eu sînt Țiriac, tu ești Năstase ?". Dar, unde se mai poate juca acum tenis de agrement ? Sau el este considerat o frînă în calea performanței ? Punem aceste întrebări, amintind că o sarcină importantă, subliniată în mod deosebit în documentele ultimei Conferințe pe țară a mișcării sportive, este asigurarea unei baze materiale corespunzătoare și organizarea unei activități sportive cu caracter permanent în cartierele de locuit.

Indiscutabil practicarea sportului de întreținere poate contribui la echilibrul vieții, la stimularea bunei dispoziții, la refacerea fizică și psihică după activitatea cotidiană. Argumente în acest sens au fost aduse de la vechile civilizații (greacă, egipteană, romană) pînă în zilele noastre. Sportul e un fenomen pe care timpul n-a reușit nici să-l altereze și nici să-l modifice ca esență.

Rămînînd la tenis, să arătăm că numărul terenurilor din Capitală (400 în urmă cu cîțiva ani) s-a redus treptat. Cei care le folosesc se împart în două categorii : 1 — cei de „vîrstă sportivă", susceptibili ca, prin selecție, să furnizeze performeri și 2 — cei „trecuți de vîrsta sportivă", care nu fac obiectul unei selecții de elemente de perspectivă. Modul actual de distribuție a terenurilor bucureștene permite accesul primei grupe la cel mult 30 de terenuri, celelalte fiind afectate „comerțului cu tenisul" prin închirierea pe bani la persoane amatoare de agrement, adică acelora din grupa a doua. E bine sau nu ? Așteptăm părerile dumneavoastră. Pînă atunci, noi mai formulăm cîteva întrebări cu speranța că va avea cineva ureche să le audă :

Și la tenis, fără o activitate sportivă de masă, gratuită ca la celelalte sporturi se pot obține rezultate de excepție, performanțe? Se poate face selecție fără tradiție ? Există salt calitativ fără prealabile acumulări cantitative ?

Ne permitem a observa că oamenii care-și petrec o parte din timpul lor pe un teren de sport, ca practicanți, nu numai ca spectatori, sînt foarte rar clienții întîrziați ai barurilor și ai restaurantelor. Cu cît avem mai multe terenuri de sport simple, curate, cu dotări civilizate, bine întreținute cu atît sînt necesare mai puține locuri în spitale și sanatorii. Cetățenii înșiși, împreună cu asociațiile de locatari, cu deputații și avînd sprijinul întreprinderilor orașului, pot printr-o muncă de larg interes obștesc să aducă activitatea sportivă de masă „lîngă casele oamenilor", ceea ce ar duce nu numai la întărirea sănătății și a puterii de muncă, la creșterea armonioasă a copiilor, dar și la petrecerea în mod plăcut și util a timpului liber.

Alexandru Vlahuță spunea : „Bătrînețea omului începe acolo unde se termină însuflețirea lui".

CRISTIAN ȚOPESCU ■

N-am căutat nod în papură, nici pete în soare! Ne-a interesat pur și simplu:

VIAȚA PE CANICULĂ

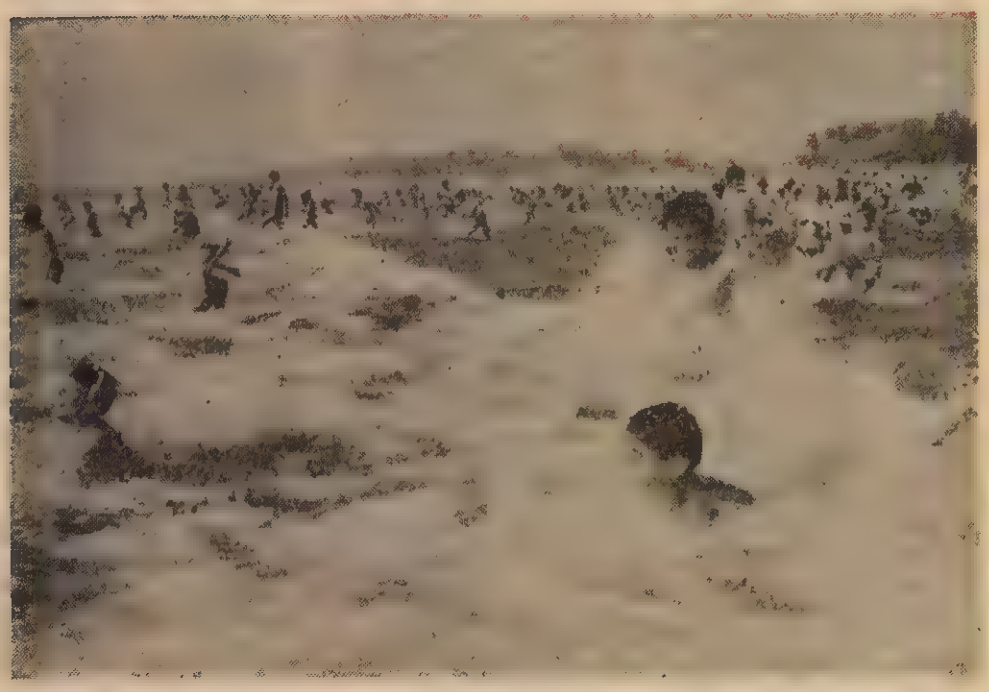

Dialog cu meteorologii

Despre un subiect perimat înainte de vreme

La Institutul de meteorologie și hidrologie canicula săptămînii trecute s-a simțit ca peste tot, deși un puști credea că dacă „el dau timpul, și-au oprit și mai multă răcoare". Meteorologii, chiar dacă trec prin ce trecem cu toții, au avantajul că pot să explice iar uneori să și prevadă. N-a fost cazul acestei canicule pe care n-au prevăzut-o, dar au explicat-o. Pentru noi a făcut acest lucru Gheorghița Popescu, șefa Laboratorului central de prognoză.

— Tovarășă Gheorghița Popescu, norocul nostru este că vorbim despre canicula zilelor trecute exact în prima zi în care putem respira cît de cît normal. Altfel spus, o facem oarecum la sparul tîrgului, dar cred că e bine să știm ce s-a întîmplat în acele zile, cărui fenomen datorăm temperaturile de peste 40 de grade.

— Din punct de vedere meteorologic, o lună iulie normală se caracterizează prin nebulozitate redusă și regim termic de 22—31 grade C, pentru valorile maxime diurne, și 19—18 grade pentru minime nocturne.

— Cu mult sub ce am avut noi.

— În ultima săptămînă, da. Însă, în intervalul 1—19 iulie, evoluția s-a încadrat în normal pentru o lună de vară, la latitudinile noastre. Apoi, între 19—26 iulie, structura atmosferică a fost deosebită. În partea centrală și de sud-est a Europei a persistat (și insist asupra termenului, pentru că acest lucru a fost dificil de suportat, faptul că temperaturile foarte ridicate s-au păstrat timp de cîteva zile) o imensă cupolă de aer deosebit de cald, extins latitudinal din nordul Africii pînă spre sudul Finlandei, iar pe verticală depășind 6000 de metri fenomen petrecut, concomitent cu extinderea unei mase de aer mai rece peste vestul și sud-vestul continentului, adică din zona Islandei și pînă în Peninsula Iberică. Repet, această conjunctură la scara Europei a fost cvasipersistentă în perioada la care ne referim.

— În țara noastră cum au stat lucrurile ?

— Teritoriul nostru s-a menținut sub influența puternicei dorsale de aer cald de origine africană de la latitudinea de 30—25 de grade, nordul Africii, favorizată de o circulație relativ intensă din sud, sud-vest.

— Care au fost temperaturile maxime înregistrate ?

— Insolația a fost favorizată de lipsa nebulozității care, împreună cu pătrunderea continuă a aerului cald, a făcut ca valoarea temperaturii maxime să depășească 35 de grade, la nivelul întregii țări, iar pe sol să atingă, în general, 60 de grade. De menționat că valorile minime de noapte s-au menținut în jur de 20 de grade.

— Valorile de vîrf ?

— 43,2 grade, la Turnu Măgurele în 25 iulie. În ultimii 80 de ani, în iulie, s-au mai înregistrat un 42,9 grade C, la Alexandria, în 1916, și un 43 de grade C, în 1905, la Cernavodă. Recordul de anul acesta ar fi cam a patra valoare termică din valorile multianuale ale sezonului cald — iunie, iulie, august.

— Și prima ?

— 44,5 grade C în august 1951, în comuna Ion Sion (Buzău), după cum e consemnat în arhiva de date climatologice. Revenind la săptămîna trecută, ar mai fi de adăugat că, în afara persistenței aerului foarte cald, s-a făcut simțită și lipsa umezelii aerului care nu a facilitat dezvoltarea norilor purtători de precipitații.

— Presiunea atmosferică ?

— Relativ scăzută, cu valori mai mici de 1015 milibari, mai exact pînă la 760 milibari.

— Ce va fi în zilele următoare ?

— Începînd cu 26 iulie (discuția a avut loc luni, 27 iulie n.n.) această cupolă, acest imens munte de aer cald a fost dizlocat de o masă de aer mai rece care a pătruns și pătrunde din nord-nord-vest. Valorile maxime ale zilei vor depăși 32 de grade C doar în puncte izolate, în sudul țării, în vreme ce minimele pot cobori pînă la 8—10 grade, în nordul și centrul țării. Așadar, zilele de caniculă au luat sfîrșit.

RĂZVAN BARBULESCU ■

La telefon, litoralul

Lumea intră la apă fără figuri de stil

Dacă prin alte părți căldura se asociază cel mai ades atributului „insuportabilă", pe litoral ea este dorită de toată lumea pentru că, dacă e cald, se poate face plajă și baie în mare, se poate naviga vreme de patru ore cu „Dierna" de-a lungul coastei pînă către Mangalia și cu „Flamingo" pe Canalul Dunăre — Marea Neagră, se poate pescui (bate stavridele !), ori, pur și simplu, se poate bea o bere rece la „Viața mării" sau pe noua ternasă a Cazinoului din Constanța. O adresă de vacanță o constituie și „Melody" din Mamaia, unde seară de seară cîntă, cu aceeași vervă și succes, Marina Voica, Dan Spătaru, Marina Florea, Păunița Ionescu, Carmen Rădulescu, Gabriela Sauciuc și Dana Popa — un mănunchi de soliști apreciați.

Dar cîte altele nu se pot face dacă e cald ! Spre exemplu : este cît se poate de instructiv și de deconectant cu popas la „Tîrgul olarilor" amplasat în fața Teatrului de vară din Mamaia unde expun, printre mulți alții, doi artiști populari cu faimă : Victor Vicșoreanu și Victor Ogrezeanu. Sau, ce spuneți de un spectacol de vis cu „Lacul lebedelor" în interpretarea baletului de la „Fantazio"?! Dacă preferați teatrul aveți de ales între „Capcană pentru un bărbat singur" (Teatrul de Comedie), „Dama cu camelii" (Teatrul Mic) ori „Autorul e în sală" (Teatrul Național din Iași) — spectacole înscrise pe afișul săptămînii în curs. De altfel, dacă vorbim de această săptămînă putem afirma cu certitudine că cei ce se află acum pe litoral sau cei ce vor veni în următoarele zile pe riviera românească a Mării Negre sînt, fără doar și poate, privilegiați. În această perioadă, 30 iulie — 2 august, se desfășoară : „Raliul automobilelor de epocă" (atenție, și la această oră se mai primesc înscrieri la A.C.R. Constanța), concursul „Miss litoral" (finala, pe 2 august, la Mamaia, în juriu aflîndu-se și Jeanette Kunertova din Cehoslovacia, frumoasa cîștigătoare a ediției din anul trecut, beneficiară a unui sejur gratuit de două săptămîni), „Serbările mării" și „Ziua marinei" (potrivit tradiției, în prima duminică din fiecare august).

Sînt programate, de asemenea, în această perioadă, vernisaje ale unor expoziții de artă plastică, fotografii (Polonia), recitaluri, Festivalul filmului pentru tineret etc.

Dar pentru a te bucura de toate aceste manifestări atractive trebuie, înainte de toate, să fii fericitul posesor al unor bilete O.N.T. procurate din vreme (se confirmă vorba cu „vara — sanie și iarna — car") căci, acum, apropo și de căldură, cea mai ridicată temperatură se înregistrează în birourile dispecerilor șefi : Nicolae Petrov — Mamaia, Alexandru Dinu — Eforie și Nicu Mazdrache — Mangalia, ca și în cabinetul directorului general Petre Ariton, aproape puși în imposibilitatea de a răspunde solicitărilor suplimentare, căci litoralul este la ora „vîrfului de sezon" cînd efectiv nu mai găsești nici o cameră liberă. Aglomerație mare și în unitățile — peste 600 la număr — din rețeaua de alimentație publică unde se fac eforturi pentru asigurarea consumului pantagruelic de produse alimentare și răcoritoare, ca și pentru menținerea ștachetei înalte a calității serviciilor. Ne-a plăcut în acest sens inspirata notă dintr-unul din cele două cotidiene locale — ziarul „Litoral", intitulată „Gheață în pahare, nu în comportare !"

Începute sub semnul condiționalului „dacă", informațiile cuprinse în rîndurile de mai sus își doresc un epilog optimist și care altul ar putea fi decît anunțul „de ultimă oră" că, pe litoral... e căldură mare !

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

Un antidot sigur: berea

O halbă de laude pentru producător

La peste 40 de grade C, un loc în care respirația se mai dregе iar bucuria verii se apropie de normal este și Centrala vinificării băuturilor diferite și produselor spirtoase. Nu pentru că ea se referă forte precis la specificul său („băuturi diferite"), ci pentru că aici se știe cam totul despre fabricarea și drumul berii în toate colțurile țării. Costică Constantin, secretarul organizației de partid a centralei, ne spune că datorită eforturilor deosebite ale celor ce fabrică berea, cifrele de plan au rămas cu mult în urma realizărilor deși nici la țuică nu se stă rău. Mă rog, sticlele cu „două prune" n-au darul să astîmpere setea nimănui și în condițiile acestea planul la țuică, lichior sau coniac este semnificativ în primul rînd pentru fabricile respective. De altfel, am aflat aici, Centrala nu ține în nici un fel legătura cu Institutul de meteorologie și hidrologie. Revenind la bere, am spune că rostul ei nu este doar acela de a beneficia de un plan mobilizator, dar și de a fi la dispoziția cetățeanului atunci cînd acesta o caută, în special vara. Costică Constantin ne spune : „Față de aceeași perioadă a anului trecut, fabricile noastre de bere au trimis comerțului cantități mai mari, deși capacitățile de producție au fost aceleași. Oamenii s-au organizat mai bine, au folosit mai eficient aceste capacități și cifrele sînt grăitoare. În plus, ne-am străduit să asigurăm o aprovizionare mai ritmică". Că, așa cum spune interlocutorul nostru, cifrele sînt grăitoare reiese și din sintezele economistei Lucia Giorcotă din cadrul serviciului desfacere. În semestrul I 1987 au fost livrați beneficiarilor 6880 mii hectolitri bere, față de 6500 mii, în 1986. Numai în luna iulie, pe care o încheiem acum, s-au fabricat 1600 mii hectolitri. Recordul este de 75.000 hectolitri pe zi (chiar într-una din zilele de caniculă), cifră cu mult peste plan (52 000 hectolitri). Numai fabrica Rahova, aflată în aceeași incintă cu centrala, a trimis Capitalei, într-o zi, 500 000 sticle. Aici, se cade să facem mențiunea că Bucureștiul beneficiază de producția de bere a celor 3 mari fabrici — Rahova, Grivița și Bragadiru — litoralul asigurîndu-și cantitatea necesară din producția fabricilor de bere din Constanța, Dolj, Prahova, Telcorman, Buzău Brașov și Argeș.

Ar mai fi de amintit că sortimentele noi de bere ale acestui an se numesc Carpați, fabricată la Reghin, Timișoara și Hațeg, Club turist, fabricată la Constanța, Reghin și Timișoara, precum și hipoglucidică, pentru bolnavii de diabet (avînd un conținut redus de zahăr), fabricată la Constanța. Încolo, să sperăm că zilele excesiv de călduroase se vor sfîrși, pentru că, să recunoaștem, în ciuda eforturilor fabricilor, eforturi vizibile, canicula e mai puternică, fapt de care ține seama și medicul atunci cînd ne îndeamnă să bem mai multă apă minerală. Însă aici, problemele sînt altele, mai exact aceleași.

B. RĂZVAN ■

Mulți preferă sucurile

Și pe vreme caldă, ei la fel o scaldă

Duminică

Ce să spunem, că se știe, la căldură mare, setea-i pe măsură !

Ce bea lumea, duminică, 26 iulie, în Parcul Libertății, în Orășelul copiilor, la Strandul „Tiran", la Șirandul „Bercenl"? Fireste, cam ce se bea prin București, răcoritoarele fabricate la întreprinderea de profil Militari și la secția el din Colentina. Nu chiar toate sortimentele din nomenclator, să nu ne facem iluzii, n-a prea avut nimeni de ales de la Quik la Cico. Bune și acestea, au intrat în obișnuința bucureșteanului, dar n-au fost destule pentru mulțimea ieșită să se răcorească. După ce-ai transpirat abundent la rînd să cumperi o sticlă... caldă, — căci ghețuș e puțină și nu prididește să răcorească rulajul fantastic de sticle, abia ai dat-o pe gît și ți-e sete iarăși. O iei de la capăt cu rîndul. Pînă ajungi nu mai este, iar dacă, totuși, mai vrei trebuie să aștepți transportul următor. Ce te faci însă, cînd un copil îți cere apă cu lacrimile șiroaie pe obraji ! O iei la pas și începi să întrebi din om în om, cum am fost întrebată și eu în Parcul Libertății și în Orășelul copiilor, „nu știi dom'le unde e o „țișnitoare" ? Colinzi mult pînă să găsești vreuna, dacă o găsești, căci edilii noștri au cam uitat de acest element uman al străzii și al confortului urban, de fîntînile, unde chiar poți să bei apă. (Deunăzi, am căutat eu însămi una, cale de 2 kilometri, prin Drumul Taberei, de la artera cu același nume pînă la artera de dincolo, paralelă cu ea, traversînd tot Bd. Moghioroș, întrebînd din om în om, „nu este pe-aici o „țișnitoare" sau un chioșc cu răcoritoare ?",

(Continuare în pag. 18)

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică** : 25 66 ; **Publiciști-comentatori** : 14 53 ; **Reportaj economie** : 26 00 ; **Știință** : 21 28 ; **Cultură-învățămînt** : 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești** : 17 00 ; **Sport** : 25 66 ; **Scrisori-audiențe** : 25 42 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
32 (1 677)
VINERI
7 august
1987

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a continuat dialogul de lucru cu oamenii muncii din județul Constanța

Comentariul în pagina 3

„Oricine are dreptul să fie mîndru de strămoșii săi dacă e în stare să-și îndeplinească datoria de a-i urma"

Sub lumina acestui tulburător adevăr trimișii noștri în județul Dîmbovița și-au intitulat grupajul de reportaje din paginile 4—5 astfel :

Și mîndria este un drept al omului!

Tîrgoviște — străveche cetate de seaun — trăiește azi o nouă tinerețe, respirația, înfățișarea sa modernă așezînd-o în rîndul marilor orașe ale țării

Poveste despre atașament

Nu e deloc greu să glumești pe seama unui om dacă el se numește Tipar. E de ajuns să-i întrebi, ce mai tipărești mata, și ceilalți nu și-ar putea reține un zîmbet. Și dacă omul ar fi și scund și mai puținel la trup, atunci glumele s-ar fi repetat mereu. Culmea e că un om cu o asemenea înfățișare și cu un asemenea nume există la Întreprinderea de vagoane din Drobeta-Turnu Severin. Atîta doar că pe seama lui Constantin Tipar n-a rîs nimeni pe lumea asta. Dimpotrivă, cînd pomenești numele său, el devine semnul unei garanții. Acest om blînd și harnic are patruzeci de ani de muncă și nimeni n-a avut curajul să-i zică nici du-te mai încolo. Asta pentru că Tipar a știut totdeauna ce are de făcut și încotro să o ia și, cu trecerea anilor, oamenii și-au dat seama că nu numai că n-are rost să-i facă o observație, dar cel mai bun lucru era să-l urmeze în toate. Dreptul la un cuvînt între ceilalți și l-a cîștigat în primul rînd prin seriozitate. Apoi prin pricepere. Constantin Tipar a învățat meseria într-un atelier din Turnu

(Continuare în pag. 7)

C. NISTORESCU ■

O prioritate a fiecărei zile: exportul

Două reportaje pe o temă de cea mai mare actualitate în pagina 2

● HAINE PENTRU PATRU CONTINENTE ● VAPOARE ȘI... BUCURII ●

După grîu, PORUMBUL!

Despre cîtă viață poate să încapă în această simplă întoarcere de filă în calendarul agricol și-au propus să scrie autorii reportajului din C.U.A.S.C. Gruia din paginile 6—7

Opinii

Știință și politică

Dacă timpul nostru se definește, între altele, prin afirmarea impetuoasă a revoluției științifice-tehnice (R.S.T.), nu e totuși mai puțin adevărat că trăim într-o perioadă ce se caracterizează — și nu numai, dar nici mai ales din rațiuni științifico-tehnice — printr-un proces de reevaluare a rolului științei și al tehnologiei moderne în viața societăților și în dezvoltarea generală a umanității. Firește, nici o altă perioadă din istorie n-a pus mai bine și mai complex în evidență adevărul dictonului lui Francis Bacon : „știința este o specie de putere" ; pentru că ea a devenit realmente o sursă de putere și chiar o forță efectivă. Numai că, în actuala structură a lumii, există o corespondență vizibilă între potențialul științifico-tehnologic, concentrat într-o proporție de 95% într-un grup restrîns de țări dezvoltate, cu ponderea nu numai economică, ci și politică și militară a acelorași țări în sistemul mondial. Știința și tehnologia sînt astăzi — atît un **domeniu cît și un factor al** inegalităților la scara națională și internațională ; efectele sociale negative ale R.S.T. în plan intern ca și creșcindele decalaje informaționale, științifice și tehnologice internaționale nu se datoresc însă nemijlocit R.S.T., ci sînt generate de natura sistemului în cadrul căruia ea s-a dezvoltat și se afirmă. Aceasta o confirmă și faptul că în prezent aproximativ jumătate din resursele afectate cercetării sînt utilizate pentru înarmări, față de doar 3% investite în cercetări agricole și alimentare, în timp ce zone uriașe ale lumii suferă de foamete endemică și subnutriție.

Caracterul paradoxal al acestei situații, ca și incapacitatea sau lipsa de dorință a unora de a sesiza cauzele ei reale au determinat o pendulare dramatică în atitudinea față de știință și tehnică, oglindită în conștiința ideologică a epocii. Datorită însă potențialului revoluționar al științei și tehnicii — care totuși nu se realizează automat ca atare — un singur lucru apare cu desăvîrșire

(Continuare în pag. 15)

OVIDIU TRĂSNEA ■

O prioritate a fiecărei zile: exportul

Haine pentru patru continente

Fabrica de confecții „6 Martie" din Curtea de Argeș este o unitate economică asupra căreia se răsfring din plin prevederile recentului Decret al Consiliului de Stat cu privire la creșterea cointeresării materiale în creșterea producției de export. Fabrica are o oarecare tradiție, dar mulți ani zi-a depășit aspectul și amploarea unei manufacturi ceva mai instărite. Abia în ultimele două decenii a căpătat statut și forță productivă de seamă în industria noastră ușoară, devenind cu timpul o unitate competitivă pe plan intern și internațional. E drept că, la început, exportul a fost privit cu oarecare circumspecție, mulți [illegible]ilor dintre Cerbureni și Zigoneni, de pe văile Vilsanului și Topologului, să se apuca direct de o treabă care avea să fie analizată, apreciată și întoarsă pe toate fețele cine știe în ce colț al lumii. Dar, cum se știe, hărnicia, priceperea și talentul nu țin seamă de prejudecăți sau temeri inutile, astfel încît tot mai multă lume de pe vreo patru continente a început să se îmbrace cu haine croite și cusute la Curtea de Argeș. În fața evidenței înclinîndu-se și gusturile cele mai exigente, producția pentru export a luat amploare în această fabrică, depășind în prezent 80 la sută din totalul produselor confecționate aici, procent care, sub incidența recentului Decret — ca să anticipăm puțin — tinde să crească tot mai mult.

Vorbind de acest act normativ, trebuie să spunem că el a generat la amintita fabrică de confecții analize și calcule cel puțin pe trei direcții principale. Mai întîi, cum este și omenesc, a fost vorba de socotelile pe care fiecare „prod" (așa se numesc aici formațiile de lucru) și le-a făcut în legătură cu viitoarele cîștiguri. N-am comis indiscreția de a vedea exact ce și cum, dar, fie și după privirile lor, sînt motive serioase să credem că oamenii din atelierele conduse de Tatiana Stamatoiu, Pavel Toma, Stan Marin ori Bădică Ion vor avea de-acum încolo punga și mai plină la fiecare chenzină.

Al doilea aspect, subliniat de tînărul director comercial al fabricii, Ion Dinu, trimite la efectele pe care acest Decret le are asupra relațiilor cu furnizorii. Referindu-se nu numai la exportul direct, ci și la producția destinată asigurării exportului de unitățile colaboratoare, Decretul stimulează îmbunătățirea relațiilor contractuale dintre unități, punînd accent pe produsul finit destinat exportului și, implicit, pe luarea în calcul cu prioritate a intereselor generale ale economiei. Ca urmare, este de așteptat o „fluidizare" a canalelor de comunicare între furnizori și fabrică, proces care va amplifica și accelera activitatea productivă a acesteia din urmă, pînă acum nu puține fiind cazurile în care producția se gîtuiește din cauza cine știe cărui furnizor care nu se ține de cuvînt.

În sfîrșit, ceea ce ne-a interesat mai mult au fost mijloacele pe care fabrica le are în vedere astfel încît prevederile Decretului să poată fi aplicate, dacă se poate, la nivelul lor maxim. Și asta pentru că, după cum se știe, sporirea cointeresării materiale directe, nemijlocite, stimulentele materiale, singure, nu pot susține și determina o activitate productivă decît în măsura în care acest scop al obținerii unor venituri materiale suplimentare își găsește mijloacele adecvate. Este vorba aici de îmbunătățirea întregului sistem de organizare a activității de producție, de modernizarea tehnologică, perfecționarea pregătirii cadrelor, a metodelor de conducere, stimularea creativității în toate domeniile. Fără intervenții radicale în aceste domenii, prevederile generoase ale Decretului rămîn o potențialitate care atrage și stimulează, e adevărat, dar care nu se poate împlini decît accidental.

Realizînd, deci, că înainte de socotelile financiare și de la casierie se impun niște „socoteli" mult mai importante, referitoare la organizarea și modernizarea fabricii, oamenii muncii de la „6 Martie" tocmai spre aceste obiective își îndreaptă atenția, convinși fiind că aici este „cauza", aplicarea Decretului fiind „efectul".

Or, la acest capitol al modernizării, nu s-ar putea spune că industria confecțiilor este un domeniu privilegiat. Aici troneză, neclintită și imperturbabilă, mașina de cusut. Iar cînd spui asta, spui talentul și hărnicia omului, orice haină fiind, într-o măsură mai mică sau mai mare, cusută de mîna omului. Cu toate acestea, în jurul străvechii mașini de cusut se strînge tot mai mult un ofensiv corp tehnologic, operațiunile manuale tind să se reducă tot mai mult, fiecare astfel de operațiune eliminată fiind un important teritoriu cucerit în slujba productivității, eficienței, calității.

La fabrica „6 Martie", mașina de cusut a început să fie împresurată de astfel de utilaje și tehnologii, care aduc un suflu proaspăt și înnoitor străvechii meserii de croitor. Astfel, funcționează din plin mașina de surfilat după contur, dirijată după principiul celulei fotoelectrice ; sînt pe cale de a fi puse la treabă un robot industrial de ambalat în pungi (cu o capacitate de 300 bucăți pe oră) și o stație semiautomată de executat cusături lungi. Apoi, în noua hală productivă aflată în construcție, se va folosi sistemul de transport suspendat în zona de finisat și transportul mecanic în zona de prelucrare-montaj. Presele cu comandă program și forme specializate (pentru finisarea hidrotermică a confecțiilor), agregatul de șablonat, șpănuit și croit, transportul șpanului pe pernă de aer sînt alte cîteva elemente de modernizare a fabricii aflate în curs de implementare și care vor crea posibilitatea dublării producției cu menținerea cam aceluiași colectiv de oameni.

În realizarea acestui program de modernizare, fabrica se sprijină pe institutele de specialitate ale centralei și ministerului, dar și pe pregătirea cadrelor proprii, pe acest sector care gîndește și tratează „croitoria" ca pe un domeniu de vîrf și în care lucrează tinerii ingineri Cristian Butnicu, Cristian Enache, Nicolae Manga. Mereu la zi cu ce se face pe plan național și internațional în direcția demitizării mașinii de cusut, tinerii specialiști ai fabricii tratează, cum spuneam, această îndeletnicire cu simțul performanței în electronică și automatizări. „Fără această modernizare, se confesează meșterul Pavel Toma, n-am fi ajuns la nivelul la care sîntem. Meseria e brățară de aur, și eu am 37 de ani de meserie, dar producția de azi cere mai mult decît îndemînare și pricepere. Nu se mai vorbește de haine, ci de producție de confecții, dar asta nu înseamnă că a dispărut gustul sau plăcerea de a face și îmbrăca o haină unicat în felul ei. Dimpotrivă, partenerii externi ne solicită în fiecare an și fiecare lună la niște examene profesionale severe, pe care le trecem — altfel nu ne-ar mai căuta. Asta ne obligă foarte mult, pentru că la vîrsta asta și-n meseria asta e vorba și de un frumos orgoliu. Noul Decret stimulează tocmai această parte frumoasă a meseriei noastre — de a ști că sîntem apreciați și competitivi de o lume întreagă. E o recunoaștere, ca atîtea altele, pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o acordă tuturor celor care, prin munca lor, fac să crească tot mai mult prestigiul țării noastre în lume. Pentru că, dincolo de avantajele materiale create nouă, celor care muncim pentru export, asta e adevărata miză și nobila finalitate a Decretului : de a mări faima produselor românești în lumea întreagă". Un gînd și o concluzie izvorîte cu simplitate din experiența celor aproape patru decenii de muncă ale unui mîndru croitor din Curtea de Argeș.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Vapoare și... bucurii

Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald din municipiul Drobeta-Turnu Severin, dintr-un reflex al unei obișnuințe devenite tradiționale își onorează an de an promisiunile pentru export. Nave de un anumit calibru pleacă pe Dunăre pînă la Marea Neagră și de aici la beneficiarii de peste mări și țări ca o prestigioasă confirmare a înaltei competitivități la care a ajuns azi industria navală românească.

Anul trecut, ne spune subinginerul Gheorghe Coman de la serviciul programare, am obținut beneficii de peste 48 de milioane. Acum, după mai bine de o jumătate de an, cifrele acestea au fost egalate. Pînă la sfîrșitul anului ne-am propus să dăm peste plan încă două șalande și un tanc petrolier, construcții începute în 1986, ceea ce înseamnă muncă nu glumă și mai ales ritm dacă avem în vedere că ciclul de producție al acestor construcții navale depășește lunile unui an. Toate acestea sînt performanțe nu numai ale calității economice ci și ale dăruirii și devotamentului profesional al celor ce le-au realizat.

Iar recentul Decret al Consiliului de Stat cu privire la creșterea cointeresării materiale în realizarea producției de export ne stimulează și mai mult ca să ne sporim eforturile, ne pune și mai mult la încercare ambiția de a ne depăși pe noi înșine. Pentru că la noi dragostea de muncă a fost și va fi întotdeauna la loc de cinste.

ELENA GHERA ■

În continuarea dialogului de lucru cu oamenii muncii din județul Constanța,

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a vizitat Combinatul petrochimic Midia și Institutul de cercetare și proiectare Palas – Constanța

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat în cursul zilei de joi, 30 iulie, o nouă vizită de lucru în unități economice din județul Constanța. Dialogul secretarului general al partidului cu oamenii muncii constănțeni a prilejuit o analiză cuprinzătoare a modului în care se îndeplinesc sarcinile prevăzute pentru acest an, obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea pentru actualul cincinal.

Vizita a început la Combinatul petrochimic Midia, construit la inițiativa secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, obiectiv reprezentativ al perioadei de mărețe înfăptuiri inaugurate de Congresul al IX-lea al P.C.R.

Pe parcursul vizitării unor unități de bază ale combinatului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu toată hotărîrea pentru urgentarea aplicării programelor de organizare și modernizare a producției prevăzute pentru actualul cincinal. S-a indicat ca unele din aceste programe să fie revăzute împreună cu institutele de cercetare de profil, pentru a se identifica noi soluții menite să conducă la creșterea substanțială a ponderii produselor cu valoare adăugată. Secretarul general al partidului a cerut, totodată, să se ia măsuri energice în vederea punerii în funcțiune, într-un termen cît mai scurt, a instalațiilor aflate în fază avansată de construcție. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să se facă totul, să fie mobilizat întregul colectiv pentru recuperarea rămînerilor în urmă și pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor de plan, pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie, pentru întărirea ordinii, disciplinei, a spiritului de răspundere.

Dialogul de lucru al secretarului general al partidului cu oamenii muncii din județ a fost continuat la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Palas-Constanța.

Apreciind rezultatele bune și inițiativele celor ce lucrează aici, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat răspunderea ce revine acestui institut în înfăptuirea întregului program de dezvoltare a creșterii ovinelor și caprinelor în țara noastră. A fost subliniată, de asemenea, necesitatea ca rezultatele obținute în cercetare să se reflecte în sporirea producției de lînă, lapte și carne în unitățile agricole de stat și cooperatiste din toate județele.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de luni, 3 august, a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat Raportul cu privire la realizarea planului pe luna iulie și măsurile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe luna august și trimestrul III 1987. Pe baza informărilor și rapoartelor prezentate de membri ai guvernului, de miniștri, de conducători de centrale industriale, precum și de primi-secretari ai comitetelor județene de partid, s-a făcut o analiză a modului cum s-a acționat pentru îndeplinirea planului pe luna iulie și a măsurilor ce urmează să fie realizate pentru înfăptuirea prevederilor de plan pe luna august și pe întregul an. S-a subliniat că, deși în luna iulie au fost înregistrate unele rezultate bune, superioare celor obținute în aceeași perioadă a anului trecut, realizările pe ansamblu nu se situează la nivelul prevederilor de plan, la nivelul potențialului tehnic și uman de care dispune economia națională. Secretarul general al partidului a cerut centralelor, ministerelor, comitetelor județene de partid să ia imediat toate măsurile pentru a asigura îndeplinirea integrală a planului pe luna august și pentru recuperarea în cel mai scurt timp a restanțelor pe luna iulie. S-a indicat să se acorde o atenție deosebită realizării ritmice a producției fizice la toate sortimentele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța care trebuie acordată în continuare realizării cu prioritate și la un înalt nivel calitativ a producției destinate exportului, asigurîndu-se livrarea la termenele stabilite a întregului fond de marfă prevăzut în contractele încheiate cu beneficiarii externi. A fost subliniată obligația ca materia primă și materialele destinate producției de export să fie folosite exclusiv în acest scop.

În același timp, s-a cerut forurilor de resort să acționeze cu toată răspunderea pentru a asigura folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, pentru executarea la timp a reparațiilor curente și capitale, pentru încadrarea strictă în normele de consum stabilite, reducerea cheltuielilor materiale, diminuarea stocurilor și introducerea lor în circuitul economic, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea productivității și sporirea eficienței economice. În domeniul investițiilor s-a indicat ca acolo unde există rămîneri în urmă să se ia măsuri energice pentru intensificarea ritmului de lucru pe șantiere, atît în ceea ce privește lucrările de construcții, cît și montajul utilajelor, în scopul recuperării restanțelor și punerii în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor, avîndu-se în vedere că o parte importantă din producția planificată în acest trimestru va trebui realizată pe seama noilor capacități. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca în fiecare sector de activitate, în fiecare județ să se asigure o amplă mobilizare a tuturor forțelor, a tuturor oamenilor muncii, să se asigure o temeinică organizare a producției, a întregii activități, întărirea ordinii, a disciplinei și a spiritului de răspundere, astfel ca planul să fie îndeplinit ritmic și integral, la toți indicatorii, la un nivel superior de eficiență și calitate.

Examinîndu-se modul în care s-a desfășurat campania agricolă de vară, precum și măsurile pentru realizarea lucrărilor agricole de toamnă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut organelor județene de partid, consiliilor populare, organelor agricole județene, tuturor oamenilor muncii de la sate să acționeze în continuare cu hotărîre pentru intensificarea la maximum a lucrărilor de recoltare, pentru stringerea, transportul și depozitarea în cel mai scurt timp a întregii producții de grîu, orzoaică, ovăz, a altor culturi de vară, prin folosirea deplină a tuturor mijloacelor tehnice și umane. Secretarul general al partidului a indicat ca în fiecare județ și unitate agricolă să se manifeste răspundere deosebită pentru evaluarea corectă a recoltei și eliminarea pierderilor sub orice formă, pentru efectuarea în bune condiții a lucrărilor necesare celei de-a doua culturi pe toată suprafața planificată, precum și a celorlalte lucrări de sezon, pentru folosirea cu maximă eficiență a lucrărilor de irigații, a tuturor surselor de apă, pentru pregătirea și efectuarea exemplară a recoltării celorlalte culturi — de floarea-soarelui, soia, sfeclă, cartofi, precum și a culturilor de legume, fructe, struguri. O atenție deosebită va trebui să se acorde strîngerii și depozitării în bune condiții a furajelor, realizării programelor privind dezvoltarea zootehniei. Pornindu-se de la concluziile desprinse din actuala campanie de recoltare — a arătat secretarul general al partidului —, va trebui să se ia toate măsurile pentru buna pregătire a însămînțărilor de toamnă, și în primul rînd pentru asigurarea unei densități optime la fiecare cultură ; este necesar, de asemenea, să fie bine pregătite recoltarea și depozitarea porumbului.

Comitetul Politic Executiv a examinat, de asemenea, Raportul privind perfecționarea sistemului de asigurări de bunuri și persoane, Raportul privind evoluția principalelor fenomene demografice în semestrul I/1987 comparativ cu semestrul I 1986 și Raportul privind activitatea desfășurată în semestrul I/1987 pentru rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate conducerii de partid.

În cadrul ședinței au fost prezentate o informare cu privire la vizita oficială de prietenie în Republica Socialistă România a delegației Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, condusă de tovarășul Boșko Krunici, președintele Prezidiului Comitetului Central al U.C.I., în perioada 22—24 iulie 1987, și o informare în legătură cu vizita de prietenie efectuată în Republica Socialistă România de primul-ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu, în ziua de 27 iulie 1987. Comitetul Politic Executiv a aprobat pe deplin rezultatele celor două vizite, ale întîlnirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și înalții oaspeți din Iugoslavia și Grecia și a stabilit măsuri pentru realizarea în cele mai bune condiții a înțelegerilor convenite în timpul vizitelor.

ION CODRU ■

Reporterii noştri transmit din judeţul Dîmboviţa

Şi mîndria este un drept al omului!

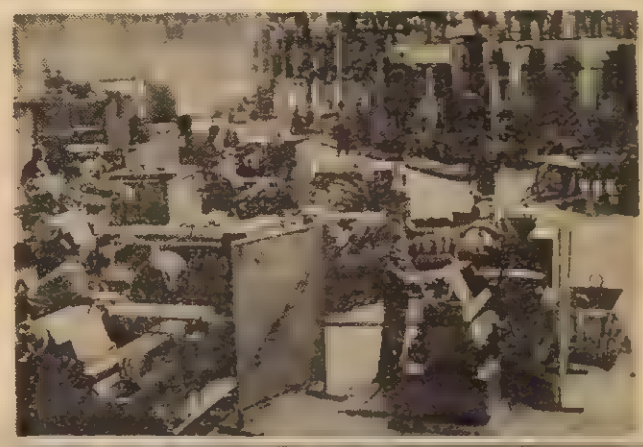

Ar fi putut să fie, acest oraş în care a strălucit odinioară gloria stemei şi-a stindardului Ţării Româneşti, o Florenţă valahă ! În vremea lui Matei Basarab era, cu cei şaizeci de mii de locuitori ai lui, se spune, cel mai populat dintre toate ţinuturile locuite de români. Şi nu poţi să nu întrezăreşti, cu ochii minţii, ce mîndră ar fi înflorit viaţa în vatra acestei cetăţi, dacă potrivnicia vremurilor nu i-ar fi stins puterea politică şi militară, ca şi artele şi meseriile prin care se ridica, dacă nu i-ar fi amestecat cu pulberea zidurile şi dacă nu i-ar fi întunecat drumul. Către începutul celui de-al 19-lea veac, Tîrgovişte părea o comună. Cîteva zeci de ani mai tîrziu, Grigore Alexandrescu credea că ar fi, acesta, „între oraşe cel mai umilit". După aceea a venit o vreme în care nu au lipsit, desigur, şi oameni entuziaşti, oameni cu dor de bine, care au lucrat pentru înălţarea acestui ţinut, dar faptele semnificative, la Tîrgovişte, şi decisive pentru scoaterea acestui oraş din contemplarea „ruinurilor" sale au fost prea puţine, din păcate, pînă destul de aproape de anii noştri. Exprimînd limpede un adevăr limpede, trebuie să spunem că ştergerea expresiei de umilinţă de pe faţa acestui oraş s-a produs abia de vreo două decenii încoace. Cînd entuziasmul începea să se întemeieze şi pe puterea de-a înfăptui iar recursul la istorie, ca să spunem aşa, al acestui oraş, avea să însemne o lucrare de vaste proporţii, echivalînd cu o reîntemeiere a lui.

Dar să lăsăm o ancoră, sub aceste cuvinte, chiar pe terenul solid al faptelor care întruchipează istoria la zi, istoria nouă, aşa cum se înfăţişează ea la Tîrgovişte. În iulie 1969 s-a hotărît, în prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, amplasarea noilor obiective economice de pe platforma industrială. În februarie '70 începeau lucrările de construcţie la Întreprinderea de strunguri „Şaro", în aprilie la „Romiux", la Întreprinderea de becuri, iar în august, în acelaşi an, la Combinatul de oţeluri speciale. Trei ani mai tîrziu, la 14 decembrie 1973, cu ocazia unei vizite de lucru a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în judeţul Dîmboviţa, a fost elaborată prima şarjă de oţel de Tîrgovişte. Iar şarja inaugurală a acestei noi vetre siderurgice avea, în cel mai deplin temei al cuvîntului, un înţeles simbolic. Pe de o parte pentru că ea era semnul unor promiţătoare orizonturi de dezvoltare a oraşului, a judeţului, iar pe de altă parte pentru că faptul acesta se petrecea chiar în prezenţa preşedintelui ţării. După cum se ştie, un moment însemnat în cronica acestui oraş îl constituie perioada activităţii revoluţionare, neobosite şi curajoase, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care, pe cînd era secretar al regionalei Valea Prahovei a U.T.C., la începutul anului 1936 a fost arestat la Ulmi, în apropierea oraşului, şi a făcut parte din grupul comuniştilor judecaţi de un tribunal militar la Braşov, fiind condamnat la 2 ani şi 6 luni închisoare la Doftana. Avea numai 18 ani şi în Ordonanţa de trimitere în judecată se spunea că este „comunist şi antifascist". De altfel, în iulie 1969, cînd s-a hotărît construirea platformei industriale, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Tîrgovişte, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : „Cunosc municipiul şi judeţul Dîmboviţa din anul 1935. Mă leagă multe amintiri de aceste locuri, de activitatea desfăşurată aici în condiţiile ilegalităţii, pentru apărarea intereselor oamenilor muncii. Nu departe de aici am fost arestat de Siguranţă. Păstrez o amintire plăcută despre oamenii minunaţi pe care i-am întîlnit pe aceste meleaguri. Şi atunci, în anii ilegalităţii, am simţit în rîndul muncitorilor, ţăranilor, oamenilor muncii acelaşi sprijin, aceeaşi hotărîre de a urma politica comuniştilor, de a face totul pentru triumful socialismului în ţara noastră".

Prin ceea ce s-a realizat aici, în cei 22 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, Tîrgovişte, capitala judeţului, ca şi judeţul întreg, Dîmboviţa, întruchipează în mod strălucit realitatea triumfului ideilor socialismului în România. În Epoca Nicolae Ceauşescu, volumul investiţiilor alocate judeţului se ridică la 65 miliarde de lei. Iar judeţul a devenit un ţinut înfloritor, bogat, cu o industrie şi o agricultură moderne, cu impunătoare aşezăminte de cultură şi învăţămînt sau pentru ocrotirea sănătăţii. Ca pretutindeni în ţară, frumuseţea peisajului natural s-a îmbogăţit cu frumuseţea adusă de om, de lucrarea omului, şi la tot pasul, în cuprinsul judeţului, se vede că s-a construit mult. Iar modul în care oamenii îşi înţeleg viaţa, munca, destinul, mai dovedeşte că s-a construit aici, temeinic, durabil, nu numai alături de om, ci şi în omîn cugetul şi în simţirea lui, în modul în care îşi înţelege datoria, menirea, viitorul.

E tocmai ceea ce reportajele alăturate încearcă a arăta, vorbind despre aceşti oameni care acum, în preajma sărbătorii de la 23 August şi a Conferinţei Naţionale a partidului, adaugă prin fapte exemplare de muncă, de creaţie, dovezi noi prin care zilnic se adevereşte că — pe urmele cuvintelor lui Nicolae Iorga — „oricine are dreptul să fie mîndru de strămoşii săi, dacă e în stare să-şi îndeplinească datoria de a-i urma".

Succesul se munceşte!

Patru oameni stau aplecaţi asupra foilor de calc. Par nişte studenţi care se pregătesc, într-o sală de bibliotecă, pentru un examen dificil. Numai că, pentru ei, studenţia e o amintire veche. Aurel Bălan, de exemplu, a terminat facultatea la Iaşi şi a fost repartizat aici, la Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgovişte, în 1960. De atunci, înţelegem, viaţa lui a fost chiar viaţa întreprinderii. Iar din acest motiv, cuvintele lui au însemnătatea unei mărturii şi deopotrivă a unei profesiuni de credinţă : „Ca să lucrezi aici, este o onoare. Sentimentul acesta l-am avut şi atunci cînd am intrat pentru prima oară pe poarta întreprinderii şi îl am şi astăzi, după 27 de ani. De ce ?, o să mă întrebaţi. Pentru că întreprinderea aceasta reprezintă însăşi ideea de tradiţie industrială la Tîrgovişte şi în judeţul Dîmboviţa. În 1972, cînd şi-a sărbătorit centenarul, întreprinderea se afla angajată pe două fronturi : pe de o parte, avea datoria de-a ajuta cu oameni întreprinderile mai noi, care abia apăruseră, fiindcă oraşul şi judeţul se aflau într-un vast proces de industrializare. Pe de altă parte, prestigiul recunoscut al întreprinderii nu se putea susţine doar prin amintiri şi este un adevăr că, în anii Epocii Nicolae Ceauşescu, întreprinderea noastră s-a dezvoltat şi că ea nu este mai puţin nouă decît unităţile industriale care s-au construit aici din temelii. Eu sînt inginer, nu sînt poet, şi de aceea îmi permit să spun că eu cred în cifre, că-mi plac cifrele tocmai pentru că ele îmi vorbesc fără ocolişuri şi cuprinzător, pe scurt şi exact. De aceea, trebuie să aflaţi că în întreprinderea noastră, cea de astăzi, nu se mai regăseşte decît puţin, foarte puţin din ceea ce cuprindea ea în 1965. În anii de după Congresul al IX-lea al partidului, producţia marfă a crescut de 7 ori. Întreprinderea de azi face, aşadar, cît 7 întreprinderi cu acelaşi nume din 1965. Cum s-a reuşit acest lucru ? Prin creşterea de 5,6 ori a fondurilor fixe şi prin creşterea de 3 ori a productivităţii. Muncim, cum se vede, într-o întreprindere nouă. Semnificativ pentru această perioadă, caracterizată la nivelul economiei naţionale de acumulări deosebite în domeniul ştiinţei şi tehnicii, este creşterea nivelului tehnic al întreprinderii. Lucrăm cu tehnologii noi, moderne, ceea ce a permis o îmbunătăţire considerabilă a performanţelor produselor realizate aici, sporindu-le astfel fiabilitatea şi competitivitatea în confruntarea cu produse similare pe piaţa internă şi externă. În ultimele două decenii, producţia pentru export a crescut de 7,5 ori şi această cifră parcă spune multe, nu-i aşa ? Realizarea unor instalaţii pentru platformele petroliere maritime a constituit, de asemeni, punctul de plecare al unor oferte pentru export. Şi în numele aceleiaşi receptivităţi faţă de cerinţele economiei naţionale, reorganizarea secţiei a 7-a a întreprinderii a creat condiţiile necesare de fabricaţie a armăturilor industriale destinate centralelor nucleare, ceea ce este un fapt semnificativ pentru posibilităţile tehnice deosebite ale acestei întreprinderi şi pentru maturitatea profesională a tuturor celor ce lucrează aici".

Aurel Bălan este şeful atelierului de proiectare a sistemelor de organizare pentru conducerea producţiei şi a muncii. Împreună cu colegii săi, Vasile Marinescu, Viorica Şerban şi Gheorghe Urucu, lucrează acum la un plan de reamplasare a utilajelor dintr-o altă secţie a întreprinderii. E vorba de-a reorganiza o linie de producţie şi de-a crea un flux tehnologic pentru fabricarea robinetelor tip Zeidell. „Le vom produce, adaugă Aurel Bălan, pentru o firmă americană cu care am încheiat un contract de durată. Reamplasarea acestor utilaje se înscrie în acţiunea de modernizare, în întreprindere, atît a fabricaţiei cît şi a produselor. În această acţiune, multe depind de noi şi, cum se vede, ne străduim să ne facem datoria. Pe de altă parte, prin executarea unor mari lucrări de investiţii, cu accentul tot pe modernizare, pînă în 1990 fondurile fixe vor creşte de aproape două ori iar valoarea producţiei va înregistra un ritm mai înalt. Nimeni nu stă pe loc, nimeni nu se mulţumeşte cu succesele de ieri şi nici măcar cu cele de azi. La noi, deviza aceasta este : succesul se munceşte !".

Pucioasa, numai veşti bune!

„Vin aici, în ultimul timp chiar an de an, nu numai pentru reumatismul meu poliarticular şi spondiloză, care au reacţionat mai bine ca în alte staţiuni, dar şi pentru „tratamentul" cu natură, linişte, pe care le găsim din belşug pe aceste locuri" — ne spune inginerul Simion Avramescu. Pucioasa apăruse după o curbă a şoselei, născută din îmbrăţişarea dealurilor domoale, încărcate cu verde, fără nici o ascuţime, ce te îmbie parcă să le mîngîi. Un peisaj care nu te înfricoşează, nu te domină cu piatră şi hăuri, ci întinde o aripă odihnitoare ca un calmant de pădure şi ozon. Acolo sus, izvoarele sulfuroase susură secretul lor tămăduitor. Încă din secolul al XVIII-lea aşezarea apare pe o hartă, iar Carol Davila deschide ochii medicinei asupra miracolului acestor ape, făcîndu-le prima analiză chimică. Înainte de război, Pucioasa se chinuia să ascundă sub firma pompoasă de oraş, casele ţărăneşti, unde conform singurului tratament indicat de unicul doctor se făcea „terapie" în băi improvizate în care apa adusă cu sacaua era încălzită cu pietre încinse, pierzîndu-se tocmai sulful esenţial. După 1967, Pucioasa ridică fruntea, priveşte numai în sus ca întreaga ţară şi nu mai roşeşte de statutul ei de staţiune balneo-climaterică. „Dispunem de peste 500 de locuri de cazare în vile, iar din toamnă va intra în funcţiune un elegant complex balnear-turistic, cu bază de tratament proprie în aceeaşi incintă, — ne spune primăriţa Elisabeta Avram. Policlinica balneară actuală face o gamă largă de tratamente moderne cu aparatură de ultimă oră, atît celor „cu bilet", cît şi la cei peste 1 000 ce se tratează ambulator. „Aşa cum ne relata dr. Elisabeta Predatu, aceste ape cu multiple valenţe şi procedurile diversificate au efecte eficace asupra reumatismului cronic degenerativ şi cronic inflamator, asupra spondilozelor şi herniilor de disc operate, asupra parezelor şi paraliziilor, dar şi în alte afecţiuni O.R.L. „ale aparatului respirator, în boli de nutriţie şi dermatologice. După băile cu apă sulfuroasă, acum pompată din dealuri în bazine şi căzi moderne, după hidroterapie, duşuri subacvatice şi scoţiene, după împachetările cu parafină, electroterapie, aerosoli, gimnastică şi masaj, pacienţii pleacă cu ameliorări sensibile. Cei 4 medici, profesori CFM şi cele aproape 50 de ca-

dre medii, asociază în această cură, ce se poate face pe tot parcursul anului, competenței și o vorbă bună. Orașul s-a dezvoltat sub semnul echilibrului. Localnicii ce lucrează în cele 2 țesătorii, în întreprinderile de mobilă și industrializare a legumelor și fructelor locuiesc în blocuri cochete și au o policlinică de multe etaje, iar cei veniți la tratament, care nu preferă complexele gigant din alte stațiuni ce pot crea senzația de spital, au la dispoziție vile mai intime, cu pajiști și brazi în curte, ce alungă psihoza bolii, înlocuind-o cu un aer de vacanță. Directorul stațiunii Dinu Rădulescu, născut aici și lucrînd de aproape 40 de ani în turismul din Pucioasa, a transformat vilele în confort I, cu gaze, camerele având bale, radio, televizor, dar mai ales multă curățenie. Cu investiție mică de bani, dar multă de spirit gospodăresc și suflet, s-a pus la punct o stațiune rentabilă, ce se autofinanțează. La cantină, aer de restaurant de lux, cu 5 feluri de mîncare la alegere, ce-i mulțumesc pe cei mai mulți. Tehnicianul principal Ștefan Constantinescu se tratează din 1972 cu regularitate aici, a venit cu un genunchi anchilozat, și după a 14-a ședință a lăsat bastonul la garderobă. „Îmi tratez în continuare hidratroza și poliartrita mea și a soției cel mai bine la Pucioasa, — ne spune. Urmărește cu satisfacție progresele celorlalți suferinzi și fac pariu cu nevasta că o figură nouă de pacient trece în anul următor, ca și noi, în rîndul abonaților". Gheorghe Butcă este dintr-o comună din județ, Cazaci. Bunicul și tatăl lui nici nu îndrăzneau să viseze la stațiunea Pucioasa, chiar aceea cu sacnie și „bolovani încinși. Ar fi fost un obicei boierese. El își vindecă discopatia între 2 trenuri, în băi galvanice, cu diadinamice și masaj. Pucioasa de ieri Pucioasa de azi !

Mai frumos decît Frumosul de Voinești

Are mărul în el ceva din rotunjimea împlinirilor, din optimismul vieții, și pînă la urmă din frumusețea ei. Mușcind cu poftă dintr-un măr, figura omului devine mai luminoasă. Poate, pentru că, așa cum spunea inginerul Luca Șerboiu : „cel ce îl ingrijește îl face să rodească și cu o parte din inima lui !" Specialiștii de la Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă Voinești iubesc într-adevăr mărul, din moment ce i s-au dedicat ani întregi de muncă, venind acasă din livadă la asfințitul soarelui și durîndu-se direct la un tratat de pomicultură, din moment ce medaliați cu Titlul de Erou al Muncii Socialiste, de 3 ori cu Ordinul Muncii clasa I-a, și cu Meritul Agricol și-au zis că totuși se poate și mai bine, că trebuie găsite și alte îmbunătățiri soiurilor lor. Frumosul de Voinești, rumen și frumos la chip, delicios la gust și de mare productivitate, făcuse furori în străinătate adunînd cîteva diplome internaționale și se răspîndise cu succes în țară. Puteau să se odihnească liniștiți pe prima treaptă a podiumului. Au constatat însă că ei era cam sensibil la unele boli necesitînd tratamente cu fungicide. Oamenii au accelerat cercetările și au obținut 3 noi soiuri : **Pionier, Voinea și Generos** care au păstrat calitățile gustative, estetice și de productivitate ale **Frumosului,** avînd în plus o mare rezistență genetică la boli, o robustă sănătate nativă. „Ele răspund unui deziderat de mare actualitate, și anume creșterea eficienței economice a culturii pomicole, ne spune directorul stațiunii, dr. ing. Ion Achimescu. Soiurile noi fiind absolut imune la boli nu mai necesită nici un tratament împotriva îmbolnăvirilor. În loc de 14—16 tratamente pe an se practică doar 6—7 pentru combaterea numai a insectelor dăunătoare. Se reduce astfel cu pînă la 70 la sută valoarea insectofungicidelor necesare și cu 50 la sută consumul de motorină, ca să nu mai vorbim că reducîndu-se rulajul agregatelor prin livezi se protejează structura și fertilitatea solului. În plus se diminuează poluarea mediului și reziduile toxice din fructe. „Cariera internațională a lor a început. Sortimentul **Voinea** a obținut medalia de aur la Erfurt iar marele specialist american L. Hough ce le-a studiat cîteva luni la Voinești, i-a bătut admirativ pe umăr pe români : „sînt superioare soiurilor noastre rezistente !" Dar pomii încărcați de rod, radiind numai sănătate, nu au rămas numai în livada dîmboviteană de 82 de hectare, ci mii de ramuri altoi pleacă anual din Voinești pentru a fi grefate pe 84 de mii de pomi din țară. Cită răbdare și tenacitate au avut Luca Șerboiu și ceilalți ca să stabilească combinațiile hibride, să facă polenizări artificiale, să provoace îmbolnăviri-test simulate, să aștepte fructele pomilor maturi din care să aleagă selecțiile de perspectivă. „Uneori polenizezi cu 20 de mii de flori și o ploaie sau un ger te fac să obții doar 1 000 de semințe, ne spune. Oftezi și o iei de la capăt." Au încrucișat **Parmen-ul** cu un măr sălbatic rezistent, au așteptat ani să se stabilizeze gena și „copilul" lor l-au împerechiat cu **Ionathanul.** Au trecut alți ani și vlăstarul acestei familii s-a reîncrucișat cu **Frumosul,** noul născut, pe nume **Generosul,** moștenind robustețea strămoșului sălbatic și calitățile elevate ale bunicilor mai cultivați. În livadă, ramurile din care țîșnesc curajos numeroase fructe încă lacome de soare se apleacă parcă într-un reverans anticipat în fața așteptatei toamne și ne dezmiardă cu umbră. „Deși anul nu a fost prea favorabil, cred că merii noștri tot vor arăta ce pot ! — mai spune Luca Șerboiu după „barometrul" lui de horticultor, dar și de om născut pe aceste locuri. De aici pleacă anual circa 6 000 de tone de mere de clasă internațională spre piețele noastre și la export. Stațiunea nu înseamnă însă numai măr, ci și prună **Record,** de mărimea unui ou, care s-a cocotat fără complexe și ea în fruntea clasamentului la Erfurt, și părul cercetat de inginerul șef Nistor Andrieș, ce îmbină inspirat însușirile tipurilor asiatice și europene. Printre pomii acestei comune din județul Dîmbovița, rafinamentul științific de cel mai înalt nivel a început să se simtă bine. Horticultoarea Valeria Petre intervine cu talent asupra eredității fructelor prin iradieri, neutroni rapizi și impact chimic. O mînă de oameni, 9 cercetători și cîțiva tehnicieni, care pe lîngă munca la stațiune îndrumă cîte 2 ferme din județ și acordă asistență de specialitate gospodăriilor populației, au găsit formula de har și pasiune ce a obligat străinătatea să învețe să pronunțe: **Frumosul de Voinești. Voinea, Generos.**

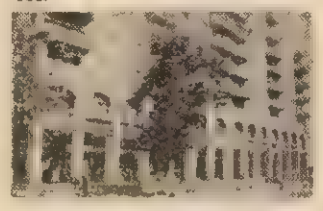

Citadela frigiderului românesc

Au fost înainte vreme și... așa-zise orașe. Total anonime. Pînă prin 1970, așa era și Găeștiul, care nu-și prea găsea locul în concertul urbanistic al țării, deși, mai mult formal, fusese declarat oraș încă din perioada antebelică. Atestat documentar în anul 1498, cînd — așa cum se consemnează lapidar într-o interesantă monografie locală — Radu cel Mare închină satele Vaidești, Găești și Stroești mănăstirii Kincacioy, el se dezvoltă lent și contradictoriu ; e chiar reședință de județ (la Dîmbovița și la Viașca), dar o adevărată înflorire cunoaște abia în anii socialismului, cu deosebire în deceniul al VIII-lea, deîndată ce devine **cetatea** frigiderului românesc cu computer și unul dintre mecanicii șefi ai industriei noastre chimice.

Am poposit aici mai zilele trecute. Orașul ne-a întîmpinat solar, cu întregul său cortegiu de mari împliniri, cu oamenii săi modești și muncitori.

Găeștiul de azi nu mai e un nechemat la masa orașelor. El dispune de o puternică platformă industrială, alcătuită din trei mari întreprinderi : de utilaj chimic, mecanică pentru petrol și, bineînțeles, cea de frigidere, care este întreprinderea fanion, o adevărată mîndrie nu numai pentru găeșteni, ci și pentru noi toți. Lucrează aici, în cele 3 unități, peste șapte mii de oameni ai muncii care dau țării o producție industrială de cîteva miliarde de lei. Mulți localnici păstrează însă pe mai departe statutul lor de vrednici țărani cooperatori și, reuniți în patru cooperative agricole de producție, ei se străduie, împreună cu mecanizatorii, să smulgă pămîntului roade cît mai bogate.

Pe această bază economică solidă, revigorată fundamental de Congresul al IX-lea al partidului — spune Ion Moise, primsecretar al comitetului orășenesc de partid și primarul orașului — Găeștiul și-a găsit locul ce i se cuvine în rîndul așezărilor urbane și a pășit ferm pe calea viitorului. În epoca pe care cu îndreptățire o denumim Epoca Nicolae Ceaușescu s-au construit la Găești multe blocuri noi, însumînd peste trei mii de apartamente, două licee, școli generale și grădinițe, magazine, baze sportive, apoi localul nou al poștei, spitalul, noul hotel etc. Principalele străzi au fost asfaltate, s-a extins rețeaua de apă și canalizare, s-au amenajat noi spații verzi și locuri de joacă pentru copii.

Ceea ce se mai păstrează aproape intact din trecutul nu prea îndepărtat este doar Grădina publică (azi parcul central). Acum funcționează aici Clubul Arctic, pendantul de întreprinderea de frigidere, care pune la dispoziția muncitorilor, a tuturor celor interesați o foarte bogată bibliotecă, precum și absolut tot ce este necesar pentru desfășurarea activității cultural-artistice și politico-educative.

Găești e un oraș mic. Populația lui abia a depășit cifra de șaisprezece mii, dar prin această mirifică mașină care este frigiderul românesc, realizat aici la înalți indici de calitate, mica urbe a devenit cunoscută pe mai toate meridianele globului. Iar oamenii locului sînt conștienți și mîndri de aceasta. „Noi sîntem cunoscuți în lume — zicea cu îndreptățită mîndrie tînăra electrician-montator Andreana Florea, de la banda de montaj combine frigorifice — pentru că produsele noastre, mașinile astea de produs frig, sînt solicitate și bine apreciate în peste 25 de țări — în China, Anglia, Cehoslovacia, Canada, Franța, Libia, Belgia, Olanda, S.U.A., Italia și altele — iar orașul în care muncim și trăim ne e drag și-l iubim. El, orașul, reprezintă strălucit un destin : destinul micilor orașe din România socialistă".

Ce-a fost înainte Găeștiul ? îl întrebăm pe bătrînul pensionar Emanoil Dumitrescu, coautor al monografiei „Găești, mărturii de-a lungul timpului", unul dintre cei mai virstnici găeșteni, și el ne răspunde că... a fost un orășel, dar și centrul unei puternice activități revoluționare. În '48 au fost naționalizate și trecute în proprietatea statului 15 mori, prese de ulei, depozite de cherestea, mijloace de transport, magazine și clădiri. Ca zestre edilitară urbea avea doar... o stradă „asfaltată" cu zgură și parcul cu arbori seculari

Găești a devenit azi un oraș adevărat.

Numai în acest an și oferă lumii 430 000 de frigidere.

Nucet, un avanpost al științei

Cîți vor fi auzit sau nu de Nucet nu putem ști.

Cert e că aici, în această frumoasă comună dîmboviteană, așezată într-o zonă de un pitoresc aparte, cu lacuri albastre și păduri de stejar, ființează una dintre cele mai vechi stațiuni de cercetări științifice din România, Stațiunea pentru cercetări piscicole — Nucet, precum și una din primele școli cu profil piscicol pe băncile căreia au învățat cîteva personalități de seamă, între care (ciudat și surprinzător...) chiar George Vraca, marele nostru actor.

După cum ne informează inginera Lucica Nicolaiu, directoarea stațiunii, ambele unități au fost înființate pe la începutul secolului și de atunci și pînă în prezent ele și-au adus și își aduc din plin contribuția la sporirea patrimoniului piscicol al țării, la formarea a numeroase cadre de piscicultori, la introducerea cuceririlor științei într-un domeniu ce fusese destulă vreme neglijat.

Bineînțeles că s-a pornit la drum cu o bază materială destul de firavă, cu o mînă de oameni întreprinzători și entuziaști, dar insuficient de dotați sub raport tehnic. Ca oriunde, și aici începutul a fost greu, uneori plin de lipsuri, opreliști și tot felul de greutăți. Abia în anii socialismului, cu deosebire în ultimii 20—25 de ani, stațiunea de la confluența Dîmboviței cu pîrîul Ilfov s-a dezvoltat impetuos. Dispunînd de un valoros detașament de cercetători, de laboratoare bine utilate, precum și de o salbă de lacuri și iazuri întinse pe teritoriul a cinci ferme de producție însumînd un luciu de apă de peste șapte sute de hectare, Nucetul se înscrie la ora actuală ca un veritabil avanpost al științei în această parte a țării, ca un factor important în înfăptuirea Programului național de dezvoltare a pisciculturii. Nume ca ale cercetătorilor Ion Simionescu sau Constantin Rusu, inginerilor piscicoli Florin Ene, Gheorghe Andrei și Viorica Vizitiu, biologilor Mircea Deciu și Anca Bănăvescu, ale inginerului chimist Victor Neagoe, șefului de laborator Daniel Vizitiu sau inginerului șef de producție Florea Iordache (...omul care cică ar fi navigat solitar din Marea Neagră, pe Dunăre și Ilfov pînă la Nucet) au devenit bine cunoscute în lumea piscicultorilor.

Organizată inițial ca bază a Institutului român de cercetări piscicole pentru selecția, reproducerea și creșterea crapului de cultură, stațiunea a primit ulterior (în 1960—1962) sarcina de a se ocupa special de reproducerea și aclimatizarea speciilor de crap chinezesc. Urmare a eforturilor stăruitoare depuse de cercetători, a sporit necontenit ponderea acestor specii în producția proprie de pește și respectivele specii s-au răspîndit rapid în mai toate bazinele piscicole ale țării, cu deosebire în cele bogate în resurse vegetale de hrană. Aceasta, întrucît crapul chinezesc s-a dovedit a avea, în condițiile de la noi, o creștere rapidă, rezistă bine la îmbolnăviri și valorifică eficient resursele naturale. Într-o perioadă relativ scurtă, cel mai mare centru de reproducere a crapului chinezesc — Stațiunea Nucet — a asigurat bălților, iazurilor și eleșteelor din întreaga țară, inclusiv din Delta Dunării, o mare cantitate de puiet (larve) pentru populare și repopulare. Multe bălți sînt acum bogate în astfel de pește au datorită icrelor aduse întîmplător de păsări pe... aripi și pe picioare. Anual, au fost produși la Nucet peste 250 milioane pui de 5 zile. Într-o perioadă relativ scurtă au fost livrate diverșilor beneficiari miliarde și miliarde de pui de crap chinezesc și autohton !

De cîțiva ani, cu precădere în ultima vreme, s-au intensificat cercetările stațiunii Nucet și în direcția selecției și ameliorării crapului autohton de cultură. Iată și un prim succes : la baza de la Frăsinet (subunitate aparținînd stațiunii) colectivul de cercetători de acolo a creat specia locală de crap, crapul Frăsinet, caracterizat prin prolificitate mare, rezistență sporită la boli și ritm rapid de creștere.

Perfecționarea tehnologiilor de reproducere și creștere a peștilor de cultură autohtoni și aclimatizați, studiul metodelor de prevenire și combatere a îmbolnăvirilor la pești, intensificarea chiar a cercetării piscicole fundamentale, vizavi de asigurarea a peste 1250 tone/an pește de consum, constituie direcții principale spre care își îndreaptă cu succes eforturile, întreaga pasiune și rigoare științifică, detașamentul de cercetători piscicoli din Nucet.

Iar dacă vreodată veți cumpăra din magazin crap proaspăt sau chiar conserve din pește, să știți și să nu uitați că peștele acesta a fost asigurat și prin munca și strădania minții anonimilor piscicultori din Nucetul Dîmboviței. Că în fruntea lor se află o femeie de toată isprava: inginera Lucica Nicolaiu din satul Răcari.

Transmite echipa de reporteri formată din : D. CONSTANTINESCU, FLORIN CONDURĂȚEANU, MIHAI STĂNESCU și ELENA GHERA

STOP-CADRU în C.U.A.S.C. Gruia

După grîu, PORUMBUL!

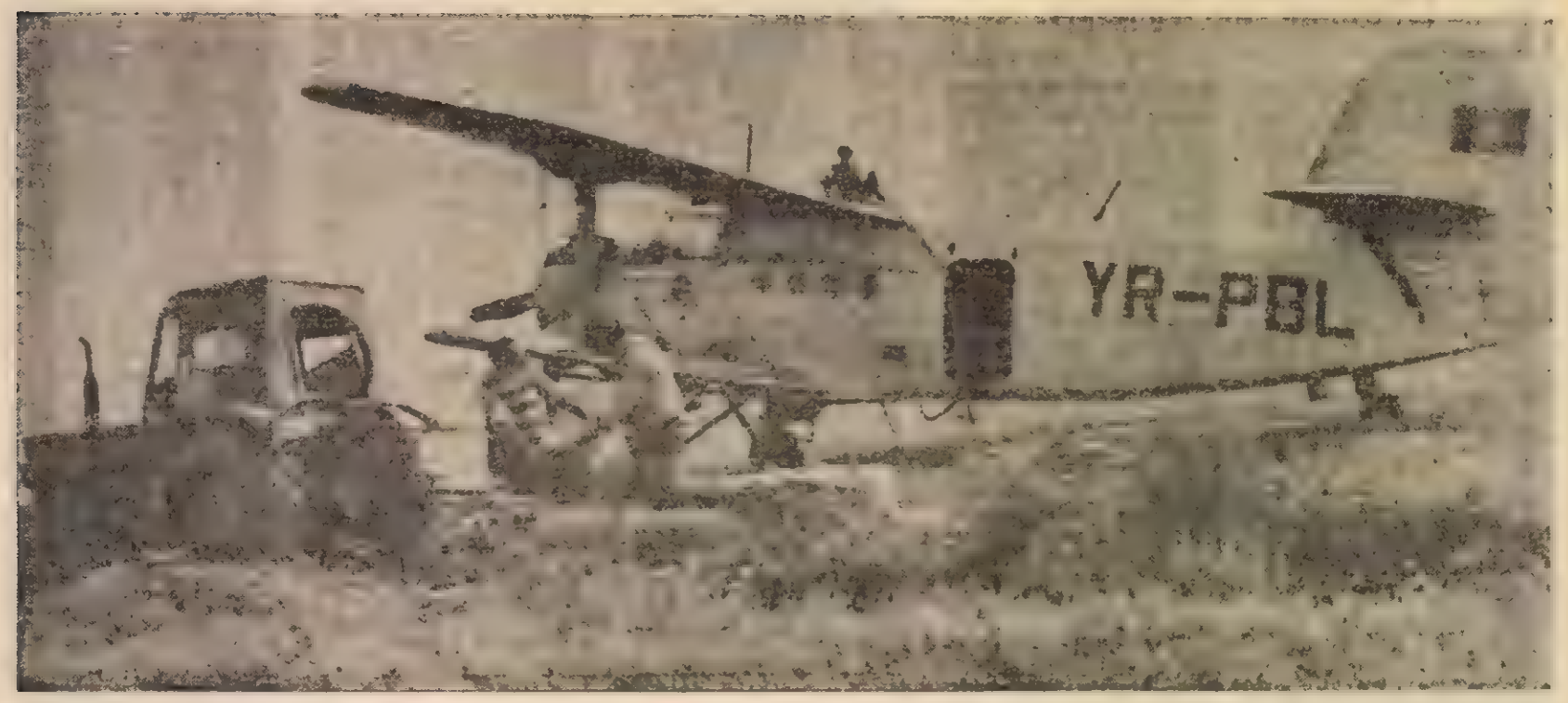

Între staţiune şi gospodărie

Dacă n-ar fi aleile betonate, te-ai putea crede într-o livadă. Pomi din soiuri alese, bolţi de viţă de vie, rondouri de flori şi straturi de legume domină acest spaţiu destinat mecanicii agricole. De ce staţiunea de maşini agricole a C.U.A.S.C.-ului din Gruia nu arată ca prin alte locuri, cu roţi aruncate, cu bălţi de ulei şi piese uitate, cu iarba arsă de motorină ? Inginerul Vasile Galea, fost şi la Simian în Mehedinţi, a vrut ca staţiunea să arate ca o gospodărie. Din două motive, unul ţine de educaţia sa ţărănească şi al doilea, de faptul că şi ei şi soţia locuiesc în incinta instituţiei. Cînd a venit la Gruia, prin 1979, a găsit cîteva cooperative de nădejde, dintre cele cu mari pretenţii de la sectorul de mecanizare, care încercau să-şi sporească recoltele de pe un pămînt bun. Apropierea Dunării care îşi întinde faldurile de apă în fiecare primăvară spre pămînturile cooperativelor şi orgoliul de gospodari renumiţi al ţăranilor erau pietrele de temelie pe care se putea ridica o casă mai mare. Şi ca o ironie, staţiunea de maşini agricole nu însemna nici pe departe din ce-ar fi trebuit să fie. Cu oamenii mai vechi a început o campanie de autodotare, confecţionîndu-şi o serie de maşini şi aparate cu care să intervină eficient în toate reparaţiile. A făcut ordine în ateliere şi le-a cerut oamenilor să fie gospodari, aşa cum sînt şi la casele lor, ştiut fiind faptul că în această parte nimeni nu cunoaşte gospodari slabi. Au săditi pomi, au amenajat o grădină de zarzavaturi, şi-au construit o gospodărie anexă în care cresc cincizeci de porci şi au pus la cale o cantină pentru mecanizatori. Odată asigurate condiţiile, a început să le ceară oamenilor să dea atît cît pot, nu atît cît vor. Şi astfel, staţiunea de maşini agricole de la Gruia a început să fie la înălţimea pretenţiilor ridicate ale oamenilor din zonă. Dar pentru aceasta a fost nevoie ca trei oameni ai staţiunii, încadraţi la serviciul de aprovizionare, să fie tot timpul pe drumuri, prin toate întreprinderile ţării pentru a procura toate piesele de schimb necesare. Iar aceştia nu sînt fitecine, ci doi maiştri, Constantin Caramalău şi Constantin Golea, şi un mecanic, Marin Ionaşcu. Una din ţanţele acestei staţiuni a stat şi în oamenii ei. Cei mai mulţi dintre mecanizatori au aproape douăzeci de ani de muncă pe şasiul tractorului. Nu de multă vreme s-a pensionat Cezar Popescu, primul tractorist din Pătule, omul care, prin 1960, trecea mîndru şi plin de importanţă pe uliţa mare a satului cu un tractor zgomotos şi lenes. După el vin alţii din prima generaţie şi una din preocupările inginerului Galea a fost să atragă spre staţiune şi băieţi tineri, care să devină viitori combatanţi în războiul pămînt. Oricît ar părea de ciudat, pentru că pe tractor se lucrează nu se fumează, mecanizatorii sînt între gospodarii de frunte ai satului. Cei mai mulţi au solarii, grădini frumoase, cresc vite şi, printre ploi, îşi văd şi de gospodăriile lor. Iar casele lui Ion Schiopu, ale lui Nicolae Cheata sau Iancu Chelu par mai degrabă ale unor zidari decît ale unor tractorişti pe care nu-i vezi de primăvară pînă toamna.

Pămînturile de la Gruia nu suferă niciodată de sete. Aici totul este irigat şi apele au adus seminţe de buruieni pe care nimeni nu le-a văzut vreodată. Dar în ciuda acestora, recoltele sînt totdeauna spre vîrful clasamentelor întocmite la nivelul judeţului Mehedinţi. Explicaţiile sînt multiple şi mecanizatorii nu ţin să fie socotiţi pionieri de bază. Lor le ajunge doar bătălia zilnică, goana după piese de schimb, necazurile create de calitatea unor utilaje. Şi cu toate bătăile de cap pe care le au în câmpanie, nu pot să rămînă nepăsători la munţii de legume care rămîn în cîmp să se depreciez aproape în fiecare an pentru că întreprinderile de legume îi fructe nu vin să-şi ridice marfa. Ei ştiu un lucru, că dacă au muncit şi stau cu fruntea sus, atunci munca lor trebuie să conteze, chiar dacă din ea nu au ieşit coliere de diamante, ci nişte grămezi de roşii strălucitoare.

Paşi siguri spre bunăstare

— Şi la C.A.P. Pristol, ne spune Ilie Leca, preşedintele acesteia, problema numărul 1 a devenit de la o vreme încoace cea a rentabilităţii. E normal ca la sfîrşitul anului să ne măsurăm munca prin valoarea cîştigurilor sau a pierderilor. În anul care a trecut, ne-am încheiat activitatea cu un beneficiu de 1 milion lei şi chiar în aceste condiţii am întocmit un plan de redresare, aşa l-am numit noi, a cărui finalizare să ducă la creşterea beneficiului pe anul acesta la peste două milioane lei.

Metodele pe care le au în vedere cooperatorii de la Pristol sînt simple, legale , bineînţeles, la îndemîna tuturor oamenilor harnici şi întreprinzători. Una din căile cele mai sigure de mărire a beneficiului este creşterea producţiilor. Deşi la 1 aprilie, din cauza condiţiilor atmosferice nefavorabile, grîul încă nu răsărise s-a obţinut o producţie de aproape 6 000 kilograme la hectar. Porumbul, sfecla de zahăr, floarea soarelui, se anunţă de pe acum a fi peste producţiile planificate. Se ştie, cîştigurile cooperatorilor sînt direct proporţionale cu producţia. Cu cît se obţine mai mult de pe un hectar, cu atît creşte cantitatea dată la fondul de stat şi retribuţia în bani şi natură a membrilor cooperatori. La Pristol, de 3 ani, cooperatorii îşi încasează drepturile băneşti, la zi fixă. La porumb, fasole, sfeclă şi floarea soarelui, cu excepţia semănatului, toate lucrările se execută manual în acord global. Anul trecut, cocenii de pe 500 hectare au fost tăiaţi la seceră. Avantajele sînt clare : reducerea pierderilor, recoltarea în perioadă optimă, creşterea cantităţii de furaje, pentru zootehnie, atît pentru complexele cooperativei cît şi pentru cooperatorii care cresc animale în gospodăriile proprii. Asigurarea unei cantităţi cît mai mari de furaje se face şi prin producţia dată de recolta a doua, din care o parte va fi retribuită membrilor cooperatori. Transportul hipo, în cooperativă sînt 25 de atelaje, reduce cheltuielile şi asigură încadrarea în indicatorii de consum fără a se face rabat de la calitatea lucrărilor.

La ultimul recensămînt, s-a înregistrat o creştere a efectivelor de animale în gospodăriile populaţiei de circa 10 la sută. Producţiile mari aduc după sine un fond de retribuire mare, ceea ce permite creşterea unui număr mai mare de animale.

S-a pus accent pe o structură cît mai rentabilă a culturilor insistîndu-se pe legumicultură şi cultivarea seminţelor, ceea ce presupune muncă, dibăcie tehnică în lupta cu dăunătorii şi bolile plantelor, respectarea întocmai a tehnologiilor pentru obţinerea soiurilor extratimpurii. Mazărea de grădină pentru seminţe de la Pristol, ni se spune, este cea mai frumoasă din judeţ. Seminţele aduc un cîştig la hectar între 5 şi 15 mii lei. E drept că nu e uşor şi trebuie să deprinzi meşteşugul unor lucrări speciale, a purificărilor biologice, să asiguri din timp baza materială pentru tratamentul bolilor şi luptei împotriva dăunătorilor. Inginera şefă a C.A.P., Maria Cîrlig este considerată una din cele mai bune din judeţ. Contabilul Nicolae Ştefănescu pare a fi mai strîns

cu banii cooperativei decît cu propriul buzunar.

C.A.P. Pristol participă cu pămînt și forțe de muncă la două asociații intercooperatiste, de legume și viticolă, și la complexul de creștere și îngrășarea porcilor de pe raza C.U.A.S.C. Gruia, altă sursă de cîștiguri, mai mică deocamdată e drept. Măsura adoptată ca C.A.P. să nu participe la eventualele pierderi este salutară pentru creșterea veniturilor cooperativei și a membrilor cooperatori.

La Pristol, putem spune, se face și cercetare. Pe 20 de hectare a fost înființat un lot demonstrativ pentru cultura demonstrativă a 11 hibrizi de porumb în 3 variante de densități. În anii următori, pe pămînturile C.A.P. se va cultiva exact hibridul cel mai productiv și la densitatea optimă, o altă sursă sigură de creștere a recoltelor.

Să încheiem spunînd că n-a fost uitată nici industria mică, sursă și de cîștiguri și de creștere a calității vieții oamenilor, metodă verificată de stabilizare a forței de muncă.

C.A.P. Pristol nu e mare. E o cooperativă mai degrabă obișnuită, dar care înaintează cu pași siguri spre bună-stare.

Un loc pe malul sting al Dunării

În sudul Severinului, pe a doua terasă a Dunării, mai exact pe malul său sting, intri în Gruia printre fostele lanuri de grîu și cele, în plină putere, de porumb unduind în soarele verii. În curtea S.M.A.-ului privesc cum își ia zborul un avion utilitar.

— Așa se face agricultura azi, cu știință și mijloace de acțiune moderne (voce energică, ușor răgușită, aparține Mariei Negoescu).

— C.U.A.S.C. mare, Gruia, tovarășă președintă ?

— Destul de mare. Cuprinde șapte comune, cu șapte C.A.P.-uri, un I.A.S., o asociație horticolă cu 18 ferme, o asociație de creștere și îngrășare a porcilor cu 21 000 de capete și un complex porcin cu 10 000 de capete, un S.M.A. Pămîntul e bun, ne ajută, din cele 21 500 hectare, cite are C.U.A.S.C.-ul, 80% sînt cu cernoziom, restul, brun-roșcat și nisipuri. Astea ne cam dau de furcă, dar în cîțiva ani le răzbim noi.

— Cum ?

— Păi, cu știința, nu v-am spus ? Avem la Pătule II vreo 1 200 hectare de nisipuri. Le spulberă vîntul de nu scoți nimic de pe ele, ba mai strică și culturile învecinate. Așa că am cerut ajutorul Stațiunii experimentale pentru cultura nisipurilor de la Dăbuleni. Am plantat perdele de protecție din salcîmi, am însămînțat plante perene pentru stabilizarea nisipurilor ; avem acum și cultură mare. Și, fiindcă vorbeam de știință, sînt în studiu trei loturi experimentale, specialiștii noștri cercetează și aplică permanent.

— M-ați convins; știința agricolă ocupă locul central al muncii dumneavoastră.

— Este absolut firesc. Azi nu se mai poate face agricultură după ureche. Condițiile noi impun atitudini noi. E criză de energie. Da' noi trebuie să creștem vite și porci? Trebuie. Avem 31 000 porci, 6 000 bovine și 9 000 ovine. La fiecare unitate zootehnică funcționează instalații de biogaz, panouri solare și instalații eoliene. Uite, încă un exemplu că trebuie să gîndim altfel ca pînă acum. Cine se ocupa, cu 10—15 ani în urmă, de boscheți, mărăcinișuri, arboret, de terenurile cu exces de umiditate ? Nimeni. Azi nu le mai putem ignora. Avem nevoie de fiecare metru pătrat de pămînt. Din ianuarie pînă în iunie am redat agriculturii 132 hectare care au și fost însămînțate, iar pînă la sfîrșitul anului vom mai reda încă 330.

— Vă pun o întrebare la care sînt sigură că răspunsul va fi afirmativ. Aștept însă mai mult decît o simplă afirmație. Considerați că e important să ridici mereu ștacheta autoexigenței ?

— Ei, da' noi ce facem în fiecare zi ? O să vă spun însă mai multe — de fapt, știați că așa o să fie, că eu sînt vorbăreață din fire. Da' munca asta de conducere îți cere și multe vorbe. Ca să te faci înțeles, trebuie să știi să explici. Să revin însă la întrebare. Nu te poți mulțumi cu ce ai făcut azi cînd știi sigur că mîine poți face mai bine. Avem în C.U.A.S.C. 58 specialiști cu studii superioare și 110 cadre medii. Cu un asemenea colectiv, ștacheta exigenței nu poate fi decît foarte sus. Avem pămînt bun și rezultate frumoase și la cultura mare (la porumb, spre exemplu, am obținut 11 500 kg/ha iar în cultură dublă, după orz, 5 500 kg/ha), și la legume, și la vie, și la pomi. (A fost mai greu ultimii trei ani, secetoși, fără pic de ploaie). Mai avem însă multe de făcut. La grîu am obținut numai 3 600 kg/ha, la orz, 4 250, la floarea soarelui, 2 400. Avem acum 31 000 de capete de porcine. Trebuie să ajungem la 60 000. E și ăsta un mod de a ridica ștacheta.

Grupaj realizat de : CORNEL NISTORESCU, OPREA GEORGESCU, ROXANA PAICU MANOLESCU și ELENA GHERA ■

Ograda bunului gospodar

Povestea — ne spune Dumitru Moșneanu, primarul din Pătule, comună mare în C.U.A.S.C. Gruia — a început acum cinci ani, cînd un autobuz cu 60 dintre cei mai buni gospodari ai comunei a plecat în Dolj, la Poiana Mare, într-un schimb de experiență. După numai doi ani nu exista în comună gospodărie să nu aibă un mic solar pentru nevoile familiei. Azi sînt peste 110 solarii și sere personale în care țăranii noștri produc legume pentru piață, adăugînd astfel cîștigului în bani de la C.A.P., încă 90 000—100 000 lei anual.

Da, sînt case frumoase în Pătule, oamenii au mașini, televizoare, frigidere, magnetofoane.

Dumitru Rădoi are 47 de ani. Împreună cu soția și părinții face, în fiecare an, peste 700 de norme la C.A.P., convertite toamna în bani și produse îndestulătoare.

De ce te mai ocupi și de solar, nea Dumitre ? Păi, cînd vin acasă să stau ? Uite, tata, acum e la C.A.P., la săpatul tutunului. Știi mata cîți ani are ? 71. Și mama, 70. Au muncit toată viața ; și pe mine m-au învățat la fel.

Solarul e mic, 10 ari. Roșiile au rod bogat anul ăsta. Le privesc și mă gîndesc cît de simplu pare totul. Păi, zice nea Dumitru, și este simplu. Uite, am aici 7 000 de fire de roșii, 500 de castraveți și mai pun 7—8 000 de varză de toamnă. Răsadurile mi le produc singur. Mai și vînd pe la vecini. Am o seră de 150 mp. Să-ți spun cum le fac. Din decembrie încep cu cernerea mraniței, cu reparațiile. Pe 10 ianuarie semăn în ghivece. Apoi fertilizez cu gunoi de grajd, fac tratamentele. De la sfîrșitul lui ianuarie pînă în 10 februarie, urmează repicatul. Încălzesc sera cu cuptoare de cărămidă. Ard în ele te miri ce. La 1 aprilie plantez răsadurile în solar. Dar nici aici nu le las de capul lor. Dacă nu le muncești o zi, a doua zi ele îți cer dublu de osteneală. Asta-i tot. Ce mare filozofie !

Asta-i tot, cum spune Dumitru Rădoi. Ce mare filozofie ? Și, sigur, are dreptate. Dacă tatăl lui, de 71 de ani, muncește, cum ar putea el sta ? Țăranul care stă are ograda goală. Cei din Pătule cunosc vorba asta. În ogrăzile lor găsești solarii, oi, miei, porci, păsări, ca la adevărații buni gospodari.

„Țăranii noștri au înțeles valoarea pe care o reprezintă pentru ei adevărul statuat al Congresului al IX-lea al partidului ; cel ce muncește o face spre binele țării și al său, iar calitatea muncii fiecăruia trebuie să se reflecte în calitatea vieții lui". Cuvintele primarului Mogneanu vorbesc despre o realitate pe care țăranii din Pătule o trăiesc plenar.

Cotletul comandat geneticii

La Institutul de Cercetare și Producție pentru Creșterea Porcinelor Periș s-a creat o linie de vieri de mare, care își transmit calitățile de excepție numeroșilor urmași. Cam așa s-ar rezuma în cîteva cuvinte o muncă științifică tenace și inspirată de ani și ani. Pentru că, de cînd reprezintă pionul principal al unei adevărate industrii și nu doar animalul nepretențios din curte, porcul a devenit și obiectul de studiu al unor puternice echipe multidisciplinare, care-l analizează pe toate planurile pentru a-l face să joace din ce în ce mai bine acest rol. „Pe lîngă preocuparea permanentă de ameliorare și perfecționare a raselor curate, — ne spune directorul institutului dr. Constantin Aureliu, căutăm să încrucișăm linii și rase diferite pentru combinarea calităților lor, sau, cum spunem noi, pentru obținerea vigorii hibride. Încercăm să găsim cele mai eficiente tehnologii de nutriție și întreținere a animalelor, studiem reproducerea în sistem industrial pentru creșterea natalității pe tot parcursul anului, chiar cînd ceasul biologic nu indică perioada de înmulțire".

Specialiștii din Periș lucrează cu una dintre cele mai delicate fațete ale vieții, și anume ereditatea, pe care caută s-o dirijeze astfel, ca purceii nou-născuți să poată moșteni de la părinți însușirile cele mai valoroase. Nici o întîmplare în creșcătoriile de porci nu se face la întîmplare. Tatăl și mama viitorului purcel se aleg numai după „rețetele" cercetătorilor, care au perfecționat componența acestor cupluri, în așa fel, ca fiecare să poată investi cele mai bune gene ale sale. Să vedem cum au reușit doctor inginer Liviu Beriș și colectivul lui „să fabrice" un partener ideal pentru scroafa F 1, și anume o nouă creație biologică, vierul din linia sintetică 345 Periș, din familia lor născîndu-se porci cu caracteristici de nivel european. Deși un succes mai vechi, însăși obținerea tipului de scroafă F 1 a fost o realizare valoroasă. Rasele Marele Alb și Landras erau recunoscute prin prolificitate mare, dar prin încrucișarea lor, datorită fenomenului de vigoare hibridă, metiseșe au prezentat calități de reproducere superioare ambelor rase de la care s-a plecat. O fi Peggy vedeta porcină a Muppets-ilor, dar și scroafa F 1 este vedeta utilă a creșcătoriilor,căci naște cam de 2 ori pe an cîte 10 purcei. Deși o mamă bună, ea nu avea în constituția ei procent foarte mare de carne. Trebuia găsită o pereche care să îmbunătățească și această latură. La Periș s-a pornit la studierea minuțioasă a tuturor raselor, cu defectele și calitățile lor. Rasa Landras Belgian prezenta proporție mare de carne de calitate (jambon, cotlet), dar nu se acomoda bine la sistemul industrial de creștere și nu era prea rezistentă. Porcul Hampshire avea multă carne și rezistență la stress, dar era pretențios la hrană și dificil la reproducerea în sistem industrial. Duroc-ul se preta bine la condițiile din marile creșcătorii, avea viteză de creștere bună, dar, deși carnea era de calitate, prezenta proporție mare de slănină. După numeroase teste de combinabilitate a scroafei F 1 cu aceștia, specialiștii s-au hotărît să ia de la fiecare rasă însușirile cele mai valoroase. S-a ajuns în final la linia sintetică românească de vieri terminali 345 Periș, prin arterele cărora circulă, singe de la Landrasul Belgian, de la Duroc, și de la Hampshire. Au trecut 10 ani de cercetări de subtilitate, s-au sucedat multe generații test pînă a se ajunge la această „rețetă" genetică. Datorită inspiratului cocktail de calități, vierul de Periș moștenește de la Landrasul Belgian producția mare de jambon și cotlet, procent mare de carne de la Hampshire și rezistență combinată cu ritm rapid de creștere de la Duroc. Ce avantaje a adus această formulă de imperechere la porcul de serie, de abator, pentru că acesta era de fapt scopul final ? Directorul științific, doctor inginer Dumitru Simionescu ne spune : „Hibridul comercial Periș ce are scris în fișă la rubrica părinți pe scroafa F 1 și vierul din linia sintetică 345, prezintă ritm rapid de creștere adică atinge 100 kg la vîrsta de 6 luni, cu 14 zile mai devreme față de combinația cu Hampshire, și dă cu 4 kg mai multă carne superioară decît dacă tatăl ar fi Duroc. Este mai rezistent la condițiile de exploatare industrială și valorifică mai bine hrana". Pentru a se ajunge la această linie de porci competitivi, cîtă răbdare au avut specialiștii, care așteptau să se nască și să se maturizeze o generație pentru a constata dacă experimentul e pe drumul bun, cît profesionalism nuanțat pentru a finisa prin numeroase tatonări o caracteristică biologică Deși noua linie era bine consolidată genetic, s-a mai lucrat cu cîteva generații pentru ca și culoarea să fie albă, uniformă, „design-ul" plăcut. Pe lîngă productivitate și rezistență, noul porc are acum și un aspect comercial ireproșabil.

Institutul de la Periș și stațiunile sale sînt de fapt și o „fabrică" de reproducători valoroși, livrînd mii de exemplare de rasă curată fermelor zootehnice. Așa cum ne relata inginera Felicia Popovici, fiecare nou-născut, ca să primească certificatul de viitor părinte, trece multe examene dure, ocupă poziții în adevărate clasamente. Prin selecționarea doar a „cremei" calitative, se păstrează puritatea rasei, ba se realizează chiar ameliorarea ei prin apariția unor noi linii care vor ridica ștacheta datorită progresului genetic dirijat.

Pentru a pune în valoare calitățile moștenite prin această regie rigoroasă, dr. Longin Alexandrescu și colectivul lui se ocupă de stabilirea unor tehnologii moderne de creștere și îngrijire în vederea unui confort optim de viață al animalelor. Citățm doar cîteva rezultate în acest domeniu : determinarea timpurie a gestației prin radioimunoanaliză, însămînțări artificiale, realizarea de supraovulație la scroafele de valoare și grefarea de ovule fecundate ce depășesc potențialul de fătare la scroafe acceptoare.

La I.C.P.C.P. — Periș, specialiști pasionați, dăruiți meseriei și rezultate pe măsură !

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Poveste despre atașament

(Continuare din pag. 1)

Severin. În anii războiului, cînd cazanele făceau ravagii printre vapoarele care treceau pe Dunăre. În acel atelier mecanic, ucenicul a învățat și sudură, și tehnicile de reparație ale sleipurilor și ale motoarelor, și modul în care trebuia întreținută uzina electrică a orașului. După anii petrecuți la patronul care l-a învățat că disciplina cea mai importantă pentru un meserias care învață să trăiască pe nicovarele sale este disciplina, Constantin Tipar a trecut la Șantierul Naval. Era 2 iunie 1948, și-n cadrul șantierului el a preferat uzina de vagoane, pe atunci secția a treia, acum cea mai mare fabrică de vagoane din țară. A ajuns la mecanicul șef și el a fost omul care ani la rînd, decenii chiar, a reparat compresoarele, motoarele mici de locomotive, forja, turnătoria și pînă la urmă a devenit nea Tipar omul bun de consultat în orice împrejurare, căruia îi poți da telefon la orice oră din zi și din noapte pentru că fără nici o întrebare se îmbracă și vine la întreprindere. Așa se face că atunci cînd te aștepți mai puțin, tîrziu, după miezul nopții, la casa de pe strada Tabla Buții numărul 51, se aprind luminile și un om scund și slab se îmbracă și pleacă la serviciu după cum, în după-amiezele liniștite, concetățenii săi îl văd pe bărbatul cu părul alb și adus de umeri trebăluind la culturile din grădină ca un țăran priceput. Adevărul este că acest om, în ciuda faptului că este un impecabil muncitor specialist, a rămas țăran. Țăran nu ca îmbrăcăminte și obiceiuri, ci din punct de vedere al judecăților morale. Pentru el cel mai important lucru este cinstea. Să fii cinstit cu tine și la egală măsură cu ceilalți. Ani la rînd Constantin Tipar și-a învățat colegii să-și țină banii pe masă. Cînd avea de strîns un ban de la tovarășii săi, îi trimitea la el în birou să semneze tabelul și să-și pună partea peste a celorlalți. Și nu l-a înșelat nimeni, nu de frică, ci de rușine. Sau dintr-un nemărginit respect pentru încrederea pe care o avea și o mai are în colegii săi. De cîțiva ani, Constantin Tipar și-a adus și copiii în întreprindere. E un fel de a spune, pentru că nu i-a luat de mînă și nu i-a angajat el. Fiecare și-a meritat și cîștigat locul. Fiul său, Vasile Tipar, lucrează ca economist la biroul de import-export, iar fiica sa, Ana Tipar, ca proiectantă. Și singura dată cînd Constantin Tipar a avut o nemulțumire a fost atunci cînd portarul întreprinderii n-a vrut să-i lase soția să intre la ei cu masa de prînz. În fond, acesta a fost visul său, să fie mereu cu ai săi, și la muncă, și la masă, și la odihnă, și la bucurie. A fost chiar evenimentul zilei respective, căci toată lumea povestea că portarul din prea mult zel și din respect pentru lege, a oprit-o pe nevasta lui Nea Tipar. Și, în aceeași zi, inginerul Vasile Bacalu, directorul întreprinderii, a dat ordin ca, de acum înainte, în mod cu totul excepțional, în fiecare zi, nevasta lui Constantin Tipar poate să intre cu masa de prînz. Și astfel, într-una din încăperile întreprinderii de vagoane, în fiecare zi se prelungește viața unei familii care a dăi un nume pentru lumea vagoanelor.

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Despre o întîmplare, am spune, lipsită de haz, am aflat din relatarea **bucureșteanului Radu Nichiforescu** (domiciliat pe strada Berzei, la numărul 4 bis, sectorul 1); așadar, unul reprezentant al **Consiliului popular al sectorului 1 al Capitalei** — se vede, un om din cale afară de „zelos" — plimbindu-se într-o frumoasă duminică pe nemaintîlnita stradă din preajma Cișmigiului, i-a venit ideea de a nimeni cu cîte 300 lei... toate cele 9 familii ce locuiesc în imobilul amintit ! Motivul — nerespectarea regulilor privitoare la păstrarea curățeniei în fața blocului. Desigur, nimeni nu poate pleda în favoarea acelora care se abat de la respectarea acestor reguli, considerate în mod unanim ca fiind absolut necesare. Dar tot așa, nimeni nu își poate imagina măcar, că ar fi firesc și legal să se aplice astfel de amenzi „în masă", ci din cîte știm, în cazul constatării unor asemenea abateri pot fi amendați administratorul sau președintele asociației de locatari. Este lesne de imaginat ce s-ar fi întîmplat dacă s-ar fi procedat la fel — după cum a făcut-o „întreprinzătorul" reprezentant — și în cazul unui bloc turn — să zicem — cu 15 etaje?! Oricum, tocmai pentru ca lucrurile să dobîndească și o undă de umor, s-a mai întîmplat ca o parte dintre locatari să depună contestații, și culmea — unora, contestațiile le-au fost admise, iar altora — nu! Pe ce criterii, nimeni nu poate ști !

■ **Consiliul popular județean Constanța** răspunde scrisorii lui Ion Tomozei, fost lucrător la Platforma petrochimică Midia-Năvodari : „Petentul a fost internat la Căminul-spital de boli cronice din Cernavodă, iar în prezent este transferat la Căminul-spital Babadag (județul Tulcea). Oficiul de pensii din cadrul DPMOS Constanța a expediat sus-numitului toate diferențele de bani restante".

■ **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț :** „Restituindu-vă scrisoarea nr. 1248/1987, adresată dumneavoastră de către Adrian Patat, domiciliat în Piatra Neamț, str. 9 Mai, bl. A-13, ap. 31, prin care acesta solicită sprijin în vederea încadrării sale în muncă, vă aducem la cunoștință că, în urma discuțiilor purtate cu conducerea Întreprinderii de celuloză, hîrtie și cartoane Piatra Neamț, petentului i s-au întocmit formele de încadrare în cadrul acestei unități".

■ „De curînd, am avut prilejul să trec prin satul Brebu; județul Dîmbovița — ne relatează **Modesto Ferrarini din București** (str. Vasile Conta nr. 16). La „ducere", în drum spre sat, am trecut cu dificultate prin albia unui riu, fiindcă podul care îl traversa odinioară era deteriorat, probabil, de mai multă vreme. La întoarcere, situația a devenit și mai grea, ploaie, și cotele apelor riului erau în creștere. Și pentru că trebuia să-l trecem totuși și înapoi cu mașina, timp de aproape o oră, cinci oameni am tot aruncat pietre în apă pentru a asigura „succesul" traversării. Efortul s-a dovedit a fi însă inutil, pentru că autoturismul nostru s-a împotmolit chiar în mijlocul apei. Într-un tîrziu, ne-a scos din impas un tractor...

Necazul prin care am trecut este, de fapt, necazul întregului sat Brebu, al sutelor de familii care locuiesc aici. Pentru că, din toamna anului trecut — spun oamenii — podul s-a stricat, iar reconstrucția lui se desfășoară în „pas" de melc, sau mai exact, aproape că nu se întreprinde nimic. Cei însărcinați cu lucrările trec din cînd în cînd pe acolo, fără să lase în urma lor vreun folos. Locuitorii satului — mulți dintre ei, muncitori la Runcu sau la unitățile industriale din Fieni — sînt astfel nevoiți să parcurgă pe jos, zilnic, de cel puțin două ori circa 5 kilometri, autobuzul care circula pînă la Brebu neputînd traversa riul lipsit de pod. Pe ploaie, ger, sau viscol, aceștia, cu copii mici în brațe, cu bagaje etc., sînt obligați să suporte consecințele indiferenței și delăsării manifestate de unii dintre semenii lor, care, nici mai mult, nici mai puțin, sînt chiar... retribuiți anume pentru a asigura reparațiile și lucrările de întreținere a podului".

La rîndul nostru sperăm, totuși, ca măcar de-acum înainte să se întreprindă ceva. Nu de alta, dar s-ar putea ca într-o bună zi, nu numai sătenii, ba chiar și cei vizați... să intre la apă !

■ Primim de la **Întreprinderea de Transport București** un răspuns de larg interes cetățenesc, ca ecou al relatării noastre din cadrul rubricii „Scrisoare comentată", apărută în nr. 26 din 26 iunie a.c. : Din verificările efectuate a rezultat că, într-adevăr, dintr-un mare număr de vehicule de transport în comun au dispărut inscripțiile de rezervare a locurilor pentru persoanele handicapate, în vîrstă sau cu copii în brațe. Acestea urmează să reapară în toate vehiculele, pînă cel mai tîrziu la 1 septembrie a.c.

■ De la **Consiliul popular municipal Galați :** „În legătură cu aspectele sesizate de Ilie Matei, om al muncii la C.S. Galați, în calitate de controler C.T.C., de la data de 8 mai 1973, cu contract de muncă pe durată nedeterminată, vă comunicăm că petentul îndeplinește condițiile pentru stabilirea domiciliului în municipiul Galați.

Avînd în vedere cele menționate, cetățeanul Ilie Matei a primit — din partea comisiei municipale de resort — aprobarea pentru stabilirea domiciliului în municipiul Galați".

■ **Consiliul popular al sectorului 1 — București :** „Referitor la scrisoarea Asociației de locatari a blocului B 9, situat pe strada Băiculești nr. 13, prin care se menționează că un locatar al blocului a transformat în mod abuziv terenul de joacă pentru copii și zona verde în grădină de legume, vă informăm : verificînd la fața locului aspectele semnalate, toate acestea se confirmă. Locatarul respectiv a fost somat să aducă în starea inițială terenul de joacă și zona verde din fața blocului, în caz contrar, urmînd să trecem la aplicarea prevederilor deciziilor și hotărîrilor în vigoare, stabilite de Consiliul popular al municipiului București.

■ Din partea conducerii **Școlii profesionale din comuna Vernești, județul Buzău,** primim următorul răspuns referitor la scrisoarea semnată de Constantin I. Negrilă din satul Bascov, județul Dolj : Dosarul în baza căruia petentul a obținut permisul de conducere categoriile „C" și „E" rămîne definitiv în arhiva Miliției județului Buzău. Pentru obținerea categoriei „B" — care credem că-l preocupă pe semnatar — este necesar ca acesta să facă dovada că este posesor al unui autoturism proprietate personală, sau că unitatea unde lucrează are în parcul auto un autovehicul corespunzător categoriei „B", pe care este nevoie să-l conducă în condițiile reglementate de lege. Astfel că, urmează să-și întocmească un nou dosar conținînd toate actele necesare, în vederea programării la examenul de conducere.

Mai menționăm că, potrivit dispozițiilor legale, diploma de absolvire nu se poate elibera decît personal și sub semnătură. În acest sens, Constantin Negrilă se poate prezenta la secretariatul școlii pentru a-și ridica personal diploma de absolvire.

■ **Costel Muraru din Moinești** (str. Oituz nr. 22, județul Bacău) cu părere de rău ne aduce la cunoștință că strandul din orașul Comănești a intrat în reparații și renovare tocmai acum, în plin sezon estival, în miezul fierbinte al verii. Oare aceste lucrări nu se puteau finaliza mai devreme ? — întreabă semnatarul și întrebăm și noi, la rîndu-ne. Nu de alta, dar strandul din Comănești nu poate fi utilizat tocmai acum, cînd cetățenii ar avea cea mai mare trebuință de binefacerile lui !

■ La scrisoarea unui grup de oameni ai muncii din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei București, prin care aceștia solicitaseră redeschiderea celei de-a doua ieșiri din stația de metrou „Timpuri Noi" — astfel, în mod firesc și eficient fiind rezolvată problema accesului celor interesați către întreprinderile „Danubiana" și „Pionierul" — ne răspunde **Întreprinderea de exploatare a metroului București :** Vă informăm că deschiderea căii de acces menționate este momentan condiționată de unele lucrări edilitare care sînt încă în curs de finalizare în zona de suprafață. Concomitent cu încheierea acestor lucrări din zonă, întreprinderea noastră va lua toate măsurile necesare pentru redeschiderea celei de-a doua ieșiri în cel mai scurt timp cu putință.

■ „Multe nereguli se manifestă la Oficiul poștal din comuna Firdea, județul Timiș — ne scrie Gheorghe Oprea, domiciliat în satul Gladna Română nr. 143, comuna Firdea. Despre ce este vorba ? Ziarele sînt distribuite cu foarte mare întîrziere, iar scrisorile — contrar prevederilor care asigură secretul corespondenței — prezintă urme clare de violare, iar în unele cazuri, chiar, fiind recomandate, nici nu ajung la destinatar. La data de 5 iunie a.c., de pildă, conform recipisei nr. 1 130, pe care o anexez, soția și rudele mele din București mi-au trimis o scrisoare recomandată, felicitîndu-mă cu ocazia zilei de naștere. Credeți că am primit pînă azi respectiva scrisoare ? Nici pomeneală. Nu mă pot consola nici cu gîndul că șeful Oficiului poștal din comuna Firdea poartă întîmplător numele meu. Înșurcătura cred că o face factorul poștal, care nu catadicsește să vină în sat, decît după bunul său plac".

■ Primim de la **Ministerul Sănătății :** Pacientul Ilie I. Ștefan din Craiova a fost examinat la nivelul Clinicii de cardiologie a Spitalului județean Dolj, stabilindu-se conduita terapeutică de urmat. De asemenea, i s-a aprobat acordarea medicației solicitate cu prioritate.

În același context al rezolvării problemelor de sănătate ale cetățenilor, menționăm că în privința lui Chiriță Bujanschi din Timișoara, s-au făcut toate demersurile pentru a fi internat la Clinica de neurologie a I.M.F. Tg. Mureș

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În întîmpinarea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste

Emanciparea prin cultură

Una dintre cele mai frumoase și semnificative particularități ale istoriei noastre e însuși faptul că trezirea conștiinței naționale, dobîndirea imaginii de sine a poporului român ca identitate inconfundabilă în lume și în istorie a fost posibilă prin acțiunea nemijlocită a culturii : ideea de patrie, de limbă română, de popor de sine stătător cu origine glorioasă, iar mai tîrziu ideea de independență, unire și suveranitate au apărut intîi în conștiința luminată a unor mari oameni de cultură dăruiți pînă la sacrificiu luptei pentru afirmarea ființei naționale. Omul de cultură stă de veghe cu conștiința sa limpezită în marile valori ale umanității la toate momentele de răscruce ale neamului nostru : cronicarii primelor scrieri literare în limba română, iluminații Școlii ardelene, revoluționarii de la 1848, catalizatorii Unirii de la 1859 și cei ai Marii Uniri din 1918 au fost înainte de toate mari oameni de cultură ! Imboldul acțiunii sociale pentru emanciparea istorică a poporului român le-a venit din conviețuirea intimă și din dialogul lor cu valorile fundamentale ale omului și umanității. Tocmai această legătură indisolubilă între afirmarea noastră socială și cea culturală, faptul că limba și literatura au fost puncte esențiale înscrise în programele și revendicările primelor noastre revoluții sociale — lucru care nu s-a întîmplat în istoria multor popoare de pe planetă — poate constitui nu numai un atestat istoric de emancipare națională prin cultură ci și un îndemn perpetuu adresat oamenilor de artă, actuali și viitori, de a-și reînnoi contractul lor de conștiință cu valorile fundamentale ale poporului român.

Acest spirit viu al culturii române pe care l-am găsit însuflețind cursul istoriei naționale, în momentele sale cheie, îl recunoaștem și azi, în cea mai fierbinte contemporaneitate, manifestîndu-și aceeași vigoare în păstrarea identității noastre actuale ca popor, cu profil cultural inconfundabil între celelalte valori ale umanității. Dar dacă în momentele anterioare ale afirmării naționale emanciparea prin cultură a fost revelația unor spirite luminate, profund devotate celor mai nobile idealuri ale neamului, în condițiile noii societăți socialiste pe care o făurim pe pămîntul României, această sarcină a devenit o consecvență a politicii de stat, însuși modul în care concepe partidul nostru rolul culturii în edificarea unui prezent devotat condiției umane, demnității sale, unui viitor pe măsura aspirațiilor dintotdeauna ale omului.

Reperul istoric fundamental al reașezării culturii pe temeliile durabile ale propriei noastre tradiții în ceea ce privește raporturile ei cu dezvoltarea social-politică, l-a constituit marele eveniment care a fost și rămîne în conștiința națiunii Congresul al IX-lea al partidului comunist. Prin luminoasa sa realitate care iradiază cu aceeași putere dinăuntrul celor 22 de ani care au trecut de la întrarea sa în istorie ca o uriașă deschidere spre noi înșine și spre valorile noastre distincte, prin alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la conducerea țării și a partidului i s-a dat inclusiv culturii șansa unică de a-și activa pe deplin potențialul de forțe acumulat de-a lungul unei întregi istorii.

În cadrul generos al Festivalului Național „Cîntarea României" — milioane de oameni ai muncii de cele mai diverse virste și profesii își aduc prinosul lor de dragoste și frumusețe într-o cultură nouă, puternică, vitală, orientată spre om și aspirațiile sale intime de împlinire, spre cunoaștere și valoare autentică, consfințind o democrație reală în care dreptul la muncă al oricărui om al patriei este dublat de dreptul său la cultură, ideal și eternitate.

Tocmai existența acestui climat real de democrație continuu îmbogățită în toate dimensiunile sale a făcut posibilă sărbătoarea de conștiință și împlinire care este forumul educației politice și culturii socialiste, reuniune reprezentativă la nivel național consacrată dezbaterii largi, principiale a celor mai importante probleme legate de vitalitatea și prestigiul culturii române, de puterea ei de a se implica și participa activ la întregul demers istoric actual al poporului în marea sa construcție de sine. Deschiderea lucrărilor celui de-al treilea Congres al educației politice și culturii socialiste este întîmpinată în aceste zile de acțiuni culturale și educative care pun în lumină atașamentul profund al poporului român pentru marile sale valori, solidaritatea culturală a tuturor destinelor patriei noastre în făurirea noului ideal de om și umanitate al patriei, lucru exprimat cu limpezime genială de secretarul partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la una din multele sale întîlniri cu oamenii de cultură : „Întotdeauna s-au înfruntat în artă curente și concepții diferite, opuse, însă istoria ne arată că din aceste înfruntări nu a învins moda, prin natura sa efemeră, ci au triumfat și au dăinuit operele artiștilor în care s-au reflectat cu profunzime și cutezanță frămîntările societății, idealurile și aspirațiile omenirii, lucrările artiștilor care, inovînd, revoluționînd arta, au pus-o în slujba umanității, a progresului, a dreptății, libertății și fericirii omului pe pămînt".

ION ZUBAȘCU ■

„Victorie" — de Ion Irimescu

Mere de August...

Sînt Merele de August sărbătoare
Atîtor lacrimi reșii și fierbinți
Ce ou urcat ca sevele în floare
Și-au așezat luminile-n părinți.

Cu două mii de ani ne-a fost datoare
Istoria, și-am cîștigat eroi
Cu sufletul și razele de soare
Zidind acasă merele din noi.

În șapte vieți plătit-am orice viață
Și-o inimă cît două mii de ani
Și-am pus statui în fiecare piață,
Corpați de muncitori și de țărani.

Și țara în priviri făuritoare
De pîine caldă, lacrimi preacurate
Ne umple stupi cu miere vie-n floare —
Pridvor de Pace și de Libertate.

Sublima energie

Rodită-n noi sublima energie
Ce urcă din pămînt către viioară
Ca iarba verde — pîine să răsară
Nețărmurit colind de poezie

În plopii serii lacrima cînd oră
Un fluture cu puful de lumină
Sublima energie dă grădină
Surîsului cuminte de fecioară.

Ne-om rîndui poemele în carte
Și le-om lega de o privighetoare
Ca noaptea să le fie sărbătoare
Un cîntec al pădurii fără moarte.

Tîrziu vom adormi zăpada-n oase
Și-om asculta pre limba părintească
Sublima energie românească
Pornită în cuvintele mătase.

CONSTANTIN VOICU ■
Învățător, Tîrgoviște

Dialog într-o expoziție, nu cu pictorul, nu cu muzeograful, ci cu beneficiarul muncii lor, un vizitator ales absolut la întîmplare.

Mă bucur, omule, că ne-am întîlnit

— As vrea să vă întreb: de ce-ați venit la această expoziție ?

— Expoziția... arta modelează spiritul și, prin modelarea lui omul devine mai bun, mai util societății. Poate nu știți, muzica, teatrul, pictura fac omul mai cult. Fiind mai cult, în momentele mai grele e mai cumpătat, mai judecat. Trăind între oameni, omul acesta echilibrează și pe cei din jur.

— Am auzit despre destui oameni culți care în momentele grele de care vorbiți dumneavoastră s-au purtat ca niște...

— Aceia erau numai spoiți cu cultură. N-aveau cultura în sînge, cum porți în inimă dragostea unui copil sau a unui părinte și aceasta te însoțește toată viața, te umple de bunătate sau de milă. Cei de care vorbiți dv. purtau cultura pe deasupra ca pe-o pelerină. Trece ploaia, îoa pelerina.

— Mă bucur să aud că arta poate scuti de ploaie ca un acoperiș.

— Dar nu înțelegeți că nu de arta asta e vorba. Eu vorbesc de cultura care ține loc de foame și de sete, de cald și de urît, și de singurătate. Dacă eu nu citesc într-o zi ceva, e ca și cum n-aș fi mîncat nimic în ziua respectivă. Despre oamenii mai puțin pregătiți se spune că sînt necioplîți. Cine devine mai spiritual, e mai cizelat, adică mai legat de locul său de naștere. Sufletul cel mai înalt e cel mai legat de pămînt. E bine peste tot sau e rău peste tot, cel mai drag din lume ți-e tot locul nașterii. „Sărac locu de la noi / Cum te trage înapoi" — spuneau bătrînii. Cine a putut inventa asemenea versuri decît un om care le-a simțit din tot sufletul ?

— Și ce suflet mare a avut acel om !

— Cine-i legat de locul nașterii, e mai legat de țară, de muncă, e învățat să facă sacrificii pentru familie și pentru oamenii cu care munceste. Aceasta e calea indirectă a culturii.

— De ce indirectă ?

— Dacă vrei să faci o treabă căreia să-i culegi imediat roadele, să te apuci să semeni zarzavaturi.

Dacă vrei să faci un lucru mai durabil, să te apuci să sădești un pom: vei culege roadele mai tîrziu. Sau să faci o casă: de ea se vor bucura și urmașii.

Dar dacă vrei să faci un lucru temeinic, să te apuci să cultivi oameni. Vei culege roadele și mai tîrziu decît ale po-

(Continuare în pag. 15)

Vitrina artelor

Costineşti: Gala tinerilor actori

Aflată la cea de a cincea ediţie, „Gala tinerilor actori" (care a avut loc, conform tradiţiei, la Costineşti, anul acesta între 16 şi 20 iulie), una din marile acţiuni culturale desfăşurate sub egida U.T.C.-ului în colaborare cu alţi factori, a demonstrat din nou ce cadru generos de împlinire se oferă tinerelor talente, tuturor talentelor din ţara noastră. Cu numai cîteva săptămîni înainte de Congresul Educaţiei Politice şi Culturii Socialiste, un veritabil forum al spiritualităţii româneşti, această confruntare loială a unor tineri reprezentanţi ai artei noastre teatrale a constituit o confirmare strălucită a respectului de care se bucură la noi valoarea şi promovarea ei, spre binele şi frumuseţea veşnică a artei româneşti.

Mai întîi, desigur, trebuia să aibă loc naşterea universului. Şi chiar dacă Liviu Berehoi de la Teatrul „Ţăndărică" din Bucureşti ne-a prezentat o posibilă istorie a teatrului de marionete, tot despre naşterea unei lumi se cheamă că a ţinut să ne vorbească, despre frumuseţile şi dramele ei, despre puterea omului de a-şi atinge ţelul suprem, acela de a deveni nu un stăpîn arogant al planetei, ci o conştiinţă lucidă şi responsabilă.

Iar Mirela Nicolau de la Teatrul „Ion Vasilescu" din Giurgiu a ţinut să înfăţişeze sfîşierea interioară a unei femei din **Matca** lui Marin Sorescu, o femeie care se poate lăsa cuprinsă şi de panică, dar care pînă la urmă triumfă, fiindcă, nu-i aşa, cine poate da naştere unui om, adică unui univers cum n-a mai fost şi nici n-o să mai fie vreodată, n-are cum să fie înfrînt.

Dar, fiindcă nu se poate să nu zîmbim din cînd în cînd, fie şi amar, am urmărit din nou, datorită lui Toma Vasile de la Teatrul „Ion Vasilescu", tribulaţiile prin care a trecut şi va trece atîta vreme cît va fi artă, năpăstuitul personaj al lui Cehov din celebrul monolog **Despre efectul dăunător al tutunului.**

Interpretînd **Mille pardons, madame** de Vasile Sukşin, Ovidiu Gherasim de la Teatrul „Ion Vasilescu" ne-a făcut cunoştinţă cu un erou simpatic din prima clipă, fiindcă tot ce atinge el nu se transformă în aur, ci în poveste, care, dacă stăm şi ne gîndim bine, e la fel de valoroasă ca şi nobilul metal, şi omenirea nu se mai satură de ea de cînd există.

Şi fiind la urma urmei vară, şi toţi fiind dornici să se bine-dispună cît mai multă vreme, ce putea fi mai nimerit decît un muzical prezentat de către absolvenţii din acest an ai I.A.T.C.-ului, un muzical de Laurenţiu Profeta şi Eugen Rotaru după M.R. Paraschivescu. **În Asta-i ciudat** Maria Eremia, Ionel Mihăilescu, Oana Ştefănescu, Claudiu Stănescu, Angel Rababoc, Cornel Scripcaru Teodora Mareş, Lucian Nuţă, Florin Chiriac, Ştefan Lenkisch jr., Marius Bîndea, conduşi cu pricepere de Gelu Colceag, au rîs, au plîns, au dansat, ne-au creat momente de suspans şi ne-au făcut să ne bucurăm că lumea poate fi atît de pitorească şi de imprevizibilă.

Şi a fost o dimineaţă cu peşcăruşi plutind domol deasupra valurilor, şi a fost o amiază toridă care alunga de pe plajă şi pe cei mai înverşunaţi adoratori ai lui Ra şi a fost o noapte plină de stele mari. Şi a fost ziua întîia.

Ea, ea, ea... De trei ori Ea a fost Carmen Trocan în texte de Maxim Gorki, Teodor Mazilu şi Ana Blandiana, pentru a ne arăta cît de uşor poate trece un actor de la o stare la alta atunci cînd are har şi ce frumos e cuvîntul rostit limpede şi încărcat de semnificaţii tulburătoare.

Olimpia Niculescu (Teatrul de Nord Satu Mare) a ţinut să ne arate ce vrajă subtilă ascunde sudul Ţerbinte, ce fantasme poate el să închege şi să destrame, aşa cum ni-l evocă Ion Barbu în al său Isarlik şi în alte cîteva poeme care construiesc o ambianţă de un farmec aparte: „La vreo Dunăre turcească, / Pe şes veşted, cu tutun, / La mijloc de Rău şi Bun, / Pîn'la cer fringîndu-şi treapta, / Trebuie să înfloreasc㠄: / Alba, / Dreapta / Isarlik!"

Pentru ca apoi Cătălina Bărcă de la Teatrul „Ion Vasilescu" să ne răscolească atrăgîndu-ne atenţia despre necunoscutul din sufletul omenesc, despre multele taine ascunse de el în care nu se încumetă să cerceteze oricine, decît, de pildă, un Tennesse Williams în **Proprietate condamnată.**

Iar Stanciu Călin de la Teatrul de Stat din Turda ne-a prezentat un alt fel de erou, pe cel din **Iona** de Marin Sorescu, care nu precupeţeşte nimic pentru a-şi potoli setea de cunoaştere, nici chiar preţul vieţii nepărîndu-i-se a fi prea mult.

Cît de complicată e, făptura umană, cît de imprevizibile îi sînt reacţiile şi gîndurile ne-a demonstrat şi Nina Udrescu de la Teatrul dramatic Constanţa cînd ne-a propus să luăm aminte cum un mare scriitor român contemporan, D.R. Popescu, într-un text deja consacrat în conştiinţa publicului, **Visul său Damen Vals** reuşeşte să-i dezvăluie mobilurile potrivit cărora acţionează.

Textul plin de un haz tensionat al lui M. Georgescu despre ce se poate petrece într-o „duminică liniştită" a fost interpretat de Ştan Petrişor de la Teatrul „M. Eminescu" din Botoşani cu dorinţa de a demonstra ce se poate ascunde în spatele celor mai banale fapte, în aparenţă lipsite de vreo semnificaţie deosebită.

O farsă nu e numaidecît un prilej de amuzament, ne-a avertizat I.L. Caragiale în schiţa **1 Aprilie**; Corneliu Jipa de la Teatrul de Nord din Satu Mare a conturat un erou posibil de a fi integrat în lumea marelui dramaturg.

Dar mai mulţi decît farsorii sînt oamenii care visează, aşa cum a fost acel mare visător pe numele său Don Quijote; Nicolae Valentin Vârtan ni l-a adus aminte exact atunci cînd aveam nevoie de cineva care să creadă în adevăr, în dreptate, în noblleţea sufletului omenesc şi mai năzuia să şi lupte pentru triumful lor.

Nemuritorul erou al lui Beaumarchais, Figaro, şi-a făcut şi el o apariţie agreabilă datorită actorului sucevean Radu Duda şi ne-a arătat cît de mare poate fi iscusinţa unui ins socotit pe o treaptă de jos a societăţii şi cum poate el prin agerimea minţii să-şi ducă planurile la bun sfîrşit.

Iar Ghiniţă Constantin, Roxana Ionescu şi Doru Rădoi (Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoşani) ne-au arătat cum se pot degrada sentimentele umane într-o relaţie ce se anunţa desăvîrşită şi cum se poate ajunge din nou pe acel tărîm unde domnesc armonia şi fericirea (**Zăpezile de altădată** de Dumitru Solomon), dar, de ce să n-o spunem drept, spectacolul pe care l-am văzut, ne-a întristat prin unele accente vulgare.

Interpretînd textul lui Eugen O'Neill, **Înaintea gustării de dimineaţă**, Elena Manoliu ne-a propus tot o dezbatere despre condiţia umană.

Iar actorul sibian Constantin Chiriac ne-a invitat pe ţărmul mării ca să ne recite din Nichita Stănescu, şi chiar dacă intenţia sa nu s-a realizat pe deplin, tulburător rămîne faptul că pentru a asculta versurile unui mare poet se pot strînge într-o clipită sute de oameni.

Şi a fost o dimineaţă cu nisipul încă ud de răcoarea nopţii, şi a fost o după amiază cu vapoare trecînd albe pe valurile mării, şi a fost o noapte cu fulgere fără glas, cum spunea poetul. Şi a fost ziua a treia.

Şi iar am întîlnit o femeie puternică şi mîndră, interpretată de Mirela Comnoiu Marin, femeie care poate să renunţe la orice în afară de demnitate.

Dan Glasu de la „Naţionalul" din Tîrgu Mureş a adus în memoria noastră într-un recital intitulat **Izvoare şi cremene** fabulosul tezaurului folcloric pe care îl avem şi cît mai trebuie să facem ca să ni-l preţuim aşa cum se cuvine.

În **Treziţi-vă în fiecare dimineaţă** ai lui Teodor Mazilu, doi actori de la Teatrul de Nord Satu Mare, Gavril Pinte şi Erdös Carol ne-au demonstrat din nou ce mare scriitor e autorul **Doamnei Voltaire**, cît de lipsit de toleranţă era el faţă de fărîmicie, de impostura sub toate aspectele.

O scrisoare închipuită ca din partea unei necunoscute de către scriitorul Octavian Paler i-a prilejuit Ceraselei Stan de la Teatrul de Stat Baia Mare un monolog plin de vibraţie, monologul unei femei care trebuie să-şi facă un examen sever al vieţii pentru a şti încotro s-o apuce.

Iar omul care se poate modifica potrivit conjuncturilor, omul cameleon a fost adus în faţa noastră de către George Custură de la Teatrul „Maria Filotti" din Brăila, interpretînd **Hidrobiciclismul** de Dinu Grigorescu.

Fiind, nu-i aşa, în continuare vară, s-a mai simţit nevoia unui muzical iar Bogdan Caragea, Mihaela Murgu Rădescu, Dorin Andone, Suzana Macovei, Vasilica Stamatin, Niculae Cristache

Sînt căutaţi pentru talentul lor!

Ovidiu Gherasim

Dan Puric

Cerasela Stan

Liviu Berehoi

Olimpia Niculescu

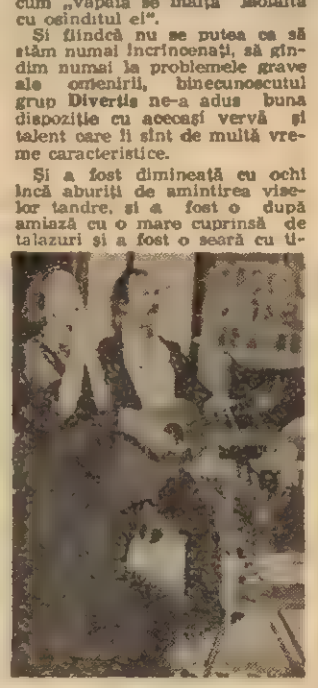

Invitaţi de onoare ai Galei — artişti de frunte ai teatrului românesc: Olga Bucătaru, George Motoi. Alături de ei (şi prezenţi în fotografiile noastre) Ion Caramitru şi Virgil Ogăşanu, precum şi Leopoldina Bălănuţă care a susţinut un recital împreună cu Victor Socaciu

Premiile „Galei tinerilor actori"

Marele premiu — Ovidiu Gherasim, Premiul special al juriului — Dan Puric, premii de interpretare Cerasela Stan, Liviu Berehoi — şi premiul revistei Săptămîna, Nina Udrescu, Olimpia Niculescu Ion şi grupul absolvenţilor bucureşteni: Claudiu Stănescu, Ionel Mihăilescu, Teodora Mareş şi Oana Ştefănescu — şi premiul Staţiunii Costineşti.

GEORGE ARION

Vitrina cărţilor

„Oameni pe care i-am cunoscut":

Cunoscut ca avizat istoric literar, realizatorul unor monumentale sinteze asupra fenomenului teatral românesc şi mondial, cum sînt „Istoria universală a teatrului" sau „Panorama dramaturgiei universale", profesorul Ion Zamfirescu publică recent la Editura **Eminescu** un volum memorialistic pe care autorul însuşi şi-l prezintă în cuvinte pe cît de emoţionante pe atît de exacte: „Paginile de faţă nu se gîndesc să întoneze un requiem şi nici să zugrăvească o suită de portrete, cum ţi-ar părea; sînt fragmente dintr-o frescă rînduind în ea scumpe chipuri şi vrednici românești".

Fie că e vorba de sociologul Dimitrie Gusti, istoricul N. Iorga, internelistul de şcoală medicală Francisc Rainer, poetul Ion Pillat, geograful şi naturalistul Ion Simionescu, filozoful C. Rădulescu-Motru, criticul E. Lovinescu, esteticianul Tudor Vianu sau alte nume cu mai puţină rezonanţă în conştiinţa noastră culturală, a căror prezenţă în paginile cărţii se justifică prin statutul lor de valori ale culturii şi societăţii dar în egală măsură şi prin acea logică vie a afectivităţii care le-a legat destinele într-un timp activ, într-o anumită epocă distinctă a istoriei civilizaţiei noastre, portretele tuturor sînt însufleţite de amănunte inedite din viaţa personală şi publică, unele atît de surprinzătoare încît ţinînd cartea lui Ion Zamfirescu în mînă, parcurgînd-o cu acelaşi sentiment recuperator cu care a fost scrisă, avem de fapt în faţa conştiinţei un fragment viu din marea noastră istorie. Dincolo de faptul că fiecare dintre ei sînt nu numai valori de spirit ci şi modele de umanitate, cartea prin care Ion Zamfirescu îi cuprinde în calda ei evocare are în acelaşi timp valoare educativă şi patriotică: prin ea generaţia tînără are în faţă cîteva programe exemplare de viaţă care îi vor ajuta să înţeleagă mai adînc dimensiunea artistică, ştiinţifică şi umanistă a civilizaţiei noastre.

ION ZUBAŞCU ■

Spectacolul unei lumi

Cu un titlu nu tocmai adecvat la conţinut, cartea lui Dan Grigorescu, **Înainte şi după Columb** (Editura Eminescu) se dovedeşte, totuşi, un interesant excurs reportericesc în structurile unui imens spaţiu geografic. Este vorba, exclusiv, de Statele Unite ale Americii, al căror uriaş teritoriu, de proporţiile unui continent, reprezintă o lume întotdeauna fabuloasă pentru călătorul european. Ceea ce şi-a propus Dan Grigorescu nu reprezintă numai o simplă plimbare turistică între două oceane ci, mai curînd, o incursiune în civilizaţia unui popor dotat cu o impresionantă dinamică a schimbării. Dealtfel autorul a fost conştient de dificultatea misiunii pe care şi-a asumat-o: „Sarcina unui explorator e azi incomparabil mai grea decît a predecesorilor lui, să zicem, de la începutul secolului, pentru că trebuie să cunoască bine biblioteci imense, muzee şi depozite înţesate de obiecte încă necatalogate, înainte de a fi sigur că a găsit fapte realmente noi". Astfel un oarecare loc, un monument, o instituţie sau chiar o conversaţie prilejuiesc întotdeauna sclipitoare reflecţii, investigaţii şi o documentare care depăşeşte simplul gest reportericesc. Bunăoară, un parc din Tulsa poate deveni prilej de abordare a problemei parcurilor naţionale din S.U.A., a pretenţiilor şi dilemelor lor. Altădată o familie din uriaşul megalopolis new-yorkez aduce în dezbatere spectacolele sau reclamele care manipulează impresionante sume de afaceri, restructurarea unor cartiere din marile metropole americane, statisticile violenţei, fabulosul impact al calculatoarelor în viaţa cotidiană, condiţia femeii etc. Sînt teme la care autorul a ajuns pornind pur şi simplu de la faptul divers, de la un element mărunt dar semnificativ. Pline de sensibilitate se dovedesc paginile care se ocupă de existenţa indienilor, de şocurile suferite şi de unele posibilităţi de a-şi conserva tradiţiile şi civilizaţia. Cartea lui Dan Grigorescu oferă astfel spectacolul unei Americi vii, într-o uluitoare mişcare şi diversitate, cu preocupări şi mentalităţi mereu surprinzătoare. Sondarea modelelor sociale, culturale şi morale ale acestei lumi ridică lucrarea lui Dan Grigorescu cu mult peste condiţia spectaculară şi efemeră a reportajului.

IULIAN COSTANDACHE ■

Afirmaţia eminesciană conform căreia „limba, alegerea şi cursivitatea expresiunii în expunerea vorbită sau scrisă, e un element esenţial, ba chiar un criteriu al culturii", citată de cîteva ori în recent apăruta lucrare a Mioarei Avram, reprezintă, neîndoielnic, o convingere profundă a autoarei, mobilul unei activităţi constante, de peste un sfert de veac, consacrate cultivării limbii. Lucrarea uneşte, grupate în secţiuni tematice (ortoepie şi ortografie, gramatică, punctuaţie, vocabular, formarea cuvintelor, frazeologie), doar o parte din contribuţiile în acest domeniu ale autoarei, publicate între 1954 şi 1986 în diverse periodice de specialitate sau de cultură.

Modest intitulată **Probleme ale exprimării corecte**, lucrarea nu se rezumă însă la simpla semnalare şi corectare a unor greşeli frecvente şi prin chiar gravitatea lor uşor de combătut. Concentrîndu-şi atenţia asupra unor abateri mai greu sesizabile, asupra justificării unor norme insuficient sau prea succint argumentate în lucrări normative anterioare, autoarea aduce în discuţie importante probleme de ordin teoretic, unele controversate, oferind, într-un limbaj clar şi accesibil, soluţii sau argumente personale. Opţiune care derivă din însăşi concepţia sa despre limba literară actuală, definită şi caracterizată, prin opoziţia dintre „limbajul oamenilor cultivaţi şi limbajul celor lipsiţi de cultură sau mai puţin cultivaţi", în contextul mai larg al relaţiilor dintre limbă naţională şi limbă literară, dintre limbaj şi educaţie, dintre norma lingvistică şi actualitatea extralingvistică, dintre variantele admise în

Limba — criteriu al culturii

normă şi cele respinse. Indicaţiile normative se sprijină pe discutarea din perspectivă teoretică şi descriptivă a faptelor de limbă examitate. De aceea, atitudinea autoarei nu este niciodată cea a unui „legiuitor" care cere supunere necondiţionată în faţa legii, nici a unui judecător aruncînd anatema asupra vinovaţilor „prinşi cu mîţa-n sac". Cel ce scrie este lingvistul fără prejudecăţi şi pedagogul experimentat, care demontează în faţa cititorilor mecanismul, deseori complicat, al structurilor lingvistice şi îl interpretează cu argumente de ordin ştiinţific, înlesnind astfel accesul la forma corectă. Cartea Mioarei Avram nu este o reacţie la cei care fac greşeli de limbă (pe care, atentă observatoare a fenomenului, le depistează în cele mai diverse surse), ci un răspuns clar şi ferm la întrebarea „cum este corect şi de ce". Poate că meritul cel mai mare al volumului nu stă în corectarea unor abateri de la normă (pe care, firește, o face), ci în transmiterea, convingătoare, a ideii că incorectitudinea exprimării dezvăluie (sau ascunde ?) un raţionament incorect, că mesajul nu-şi poate atinge scopul, comunicarea autentică nu se poate împlini în condiţiile unei formulări defectuoase. Semnificative în acest sens, sînt secţiunile consacrate gramaticii şi vocabularului. Pledoariile autoarei pentru corectitudine derivă din marea încredere pe care o are în limbaj ca mijloc de educaţie — intelectuală, estetică, morală. De aici şi destinaţia lucrării ,care se adresează ponte în primul rînd celor ce sînt sau trebuie să fie factorii de răspîndire şi impunere a limbii literare: profesori, ziarişti, scriitori, oameni de cultură în general.

JANA MATEI ■

Prezenţa în librării, a unui nou tiraj, **Dicţionarul limbii române pentru elevi — DREV** — realizat de Editura Didactică şi Pedagogică (director Dr. Constantin Floricel) ilustrează succesul de care s-a bucurat lucrarea şi faptul că a răspuns unei nevoi reale a culturii şi şcolii româneşti. Este un fapt ştiut că, pentru a face faţă extraordinarei înnoiri şi îmbogăţiri lexicale de astăzi, este necesar să se elaboreze cît mai des şi cît mai multe dicţionare care să cuprindă cuvintele uzuale. Acestea, în marea lor majoritate reprezintă realităţile şi ideile epocii noastre, etapă istorică de o largă difuzare a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, a creaţiilor lexicale noi din elemente preexistente în limbă, a împrumuturilor din ale limbi sau a sensurilor adăugate recent la cuvintele mai vechi ale limbii, ilustrînd dinamica vocabularului românesc.

Pentru întocmirea inventarului de cuvinte, autorii au pornit de la izvoarele fundamentale cu care profesorii şi elevii vin în contact nemijlocit şi permanent: manualele şcolare. Au fost parcurse şi analizate toate manualele curente aparţinînd învăţămîntului preuniversitar.

Un dar pentru vacanţă!

În condiţiile revoluţiei ştiinţifice contemporane, ilustrată reprezentativ în manualele şcolare, ponderea cea mai mare o au neologismele din domeniul disciplinelor fundamentale. Pentru literatura română, au fost selectaţi termeni livreşti, regionali, arhaici şi cu o valoare figurată, cu precădere din textele beletristice cuprinse în respectivele manuale. (Redactori responsabili Luiza şi Mircea Seche, cercetători ştiinţifici principali la Institul de lingvistică, colaboratori ai unei edituri ce şi-a cîştigat un binemeritat prestigiu).

În modul de formulare a definiţiilor, autorii au luat în considerare nivelul manualului şcolar în care termenul apare folosit; iar accesibilitatea explicaţiei este direct proporţională cu nivelul de cunoştinţe al elevului căruia îi este adresat un anumit manual.

DREV este şi o lucrare normativă, căci oferă indicaţii sistematice privitoare la scrierea şi-la pronunţarea. cuvintelor înregistrate la formele gramaticale de bază, la circulaţia termenilor, în timp şi în spaţiu, la proprietatea lor, la valoarea lor stilistică etc.

DREV se adresează nu numai elevilor, ci tuturor celor care, folosind în mod curent limba română, au nevoie de informaţii şi de lămuriri în legătură cu vocabularul românesc actual. El îndeplineşte un rol ştiinţific documentar, urmînd să fie utilizat ca instrument de lucru pentru un număr cît mai mare şi cît mai variat de cititori.

H. LEREA ■

Cronica literară — de Gh. Bulgăr

Scriitori dintre cele două războaie

Editorul, istoricul şi criticul literar Valeriu Râpeanu şi-a adunat într-un volum studiile şi articolele publicate periodic despre unii scriitori şi opere care i-au reţinut atenţia îndeosebi, preocupat de a repune în circulaţie valori autentice ale spiritualităţii româneşti, parte integrantă a creaţiei literare de mare anvergură şi de unică strălucire, adîncime şi originalitate, desfăşurată dinamic în numai două decenii, între cele două mari războaie ale acestui secol chinuit...

Capitolul cel mai întins al volumului „Scriitori dintre cele două războaie" este cel consacrat lui N. Iorga; firește, editorul care a repus în circulaţie atîtea opere fundamentale ale marelui istoric şi literat poate pune în relief aspecte inedite ale personalităţii şi creaţiei lui Iorga şi o face cu o documentare şi atașament mai presus de orice laudă. Erudiţia, arta, dinamica istoricului acoperă o vastă epocă, ca o mare introducere la strălucita etapă a dezvoltării moderne a culturii naţionale dintre cele două războaie. Acest fapt se vede cel mai clar din opera memorialistică, analizată pe aproape o sută de pagini în toate articulaţiile, detaliile şi semnificaţiile ei, ca o imensă panoramă a climatului social-politic şi cultural-moral al primelor decenii din secolul nostru: „evident, din acest flux autobiografic se desprinde ca o valoare artistică absolută **O viaţă de om**. Scrisă — spune autorul — asemenea oricăreia din paginile sale, la o mare temperatură emoţională, bîntuită de furtunile certitudinii şi îndoielii, ale luptei şi frămîntării, scrisă la tensiunea maximă la care a trăit Nicolae Iorga, această carte nu este numai un document de excepţională însemnătate pentru cinci decenii de viaţă românească sub toate înfăţişările ei, ci şi **o capodoperă a literaturii noastre**".

Dar recunoscîndu-i meritele excepţionale şi calificînd cu superlative cărţile mari ale istoricului, V. Râpeanu nu trece peste lipsurile şi slăbiciunile gîndirii şi scrisului lui Iorga; căci, chiar marele istoric şi literat a spus că „unde se lucrează mult, se şi mătură mult"; şi e desigur de măturat şi de retuşat în imensitatea unei opere care nu încetează să uimească pe cercetători şi pe cititori, ca această **O viaţă de om**, ca numeroasele tomuri de memorii, evocări istorice, cărţi de istorie literară ori chiar lucrări dramatice, reluate, unele, pe scenele noastre.

Studiul consacrat lui Rebreanu de dinnintea lui **Ion** corectează opinia curentă că proza de început a romancierului nu prevestea nimic din dezvoltarea uimitoare a artei literare din primul mare roman **Ion** (1920); acea proză de început era o vastă pînză epică, dominată de sentimente negative, prăbuşirea şi umilinţa eroilor din nuvelele tinărului Rebreanu.

Un capitol instructiv analizează „începuturile lui Cezar Petrescu", alt romancier apreciat şi mult citit, cu zeci de romane tipărite între 1930 şi 1950, aspirînd să ne dea o frescă imensă, veridică, documentată a societăţii noastre, precum a făcut-o Balzac în Comedia umană. Romancierul nostru n-a întrunit însă sufragiile criticii, deloc ale lui Călinescu, prea aspru cu scrisul rapid şi uneori deslînat al romancierului. Începuturile lui vesteau însă un prozator autentic, de certă originalitate, iar Valeriu Râpeanu nu ezită să spună, chiar cu prima frază a capitolului, cît fusese de admirat Cezar Petrescu de generaţia noastră, de tinerii de acum 4—5 decenii: „Fac parte dintr-o generaţie — scrie istoricul literar — care a crescut în cultul operei lui Cezar Petrescu" (p. 151). Acum cînd a început să se publice la Editura Minerva ediţia critică a **Operelor** prozatorului, este momentul oportun de a relua, la distanţa unui sfert de secol de la dispariţia scriitorului, înţelesurile şi expresia scrisului său, începînd cu primele volume incluse în primul tom al ediţiei: **Scrisorile unui răzeş** (1922) şi **Drumul cu plopi** (1924), pentru că avem de-a face cu o atitudine ieşită din comun a scriitorului faţă de propria sa operă: Cezar Petrescu însuşi între 1948 şi 1961 (cînd s-a stins) „şi-a revăzut unele din lucrările sale într-o asemenea manieră încît ele au devenit inversul lor, nuvele şi romane întregi au fost pur şi simplu mutilate de injoncţiuni dogmatice, proletcultiste". (p. 154). Caz unic deci, ediţia critică nouă trebuie să aibă în vedere nu principiul ultimei ediţii văzută de autor, ci ediţii dinainte de 1945, în cazul primului tom, ediţia din 1940, unde autorul e el însuşi, iar nu cel ce a devenit, voindu-se conformist şi „pe linie" după 1948. Prilejul apariţiei în ediţie critică de **Opere** a primelor scrieri semnate de Cezar Petrescu e folosit de autorul cărţii de azi pentru a aprecia judicios şi importanţa semănătorismului şi rolul lui Iorga în orientarea multor scriitori, printre care romancierul discutat şi Victor Ion Popa, discutat din perspectiva situării lui „între tradiţie şi modernitate". Argumentele şi analizele lui V. Râpeanu sînt convingătoare şi dovedesc încă o dată erudiţia şi buna documentare asupra istoriei noastre literare din epoca interbelică. Cititorul are ce învăţa din cartea sa...

Celelalte capitole ale cărţii sînt la fel de instructive prin detaliii definitorii pentru opera literară a lui Mihail Sorbul — „cititorul teatrului românesc modern", — scrie autorul (p. 130), a lui Tudor Vianu, — „contemporanul nostru", dar şi „omul de teatru" (adică, ceea ce se ştie mai puţin: Vianu cronicar dramatic, informat, de gust şi sensibil la valorile gîndirii şi expresiei în operele dramatice analizate). Pentru autor, în continuarea volumului, Perpessicius e „o conştiinţă morală şi artistică", — cele 12 volume din seria de **Opere** fiind un prilej de aducere aminte şi de omagiu pentru istoricul şi criticul literar, pentru poetul şi editorul neostenit al lui Eminescu. Sînt pagini vibrante şi de o aleasă ţinută literară, pentru un mare spirit al culturii noastre contemporane, care nu o dată a fost rănit de nedreptăţile unor confraţi sau chiar ale unor începători în ale criticii, din cauza că Perpessicius „scria într-adevăr frumos şi de cele mai multe ori îşi învăluia reprosul sau refuzul într-o splendidă ţesătură de imagini. Dar niciodată adevărul nu era falsificat şi denaturat, ci asumat şi spus" (p. 149). Şi noi toţi, colaboratorii lui într-un fel, în munca de cercetare a manuscriselor eminesciene, ştim bine cît adevăr cuprind spusele autorului cărţii. Paginile sale despre George Mihail Zamfirescu şi ultimele capitole care evocă pe I. Pelz, pe Tudor Teodorescu-Braniştе, — „prozatorul", ca şi precizările din **Epilog eminescian** asupra **Epigonilor** şi asupra prozei publicistice a marelui poet, adunată acum în ediţia academică începînd cu vol. IX, — autorul cărţii analizînd ziaristica de la **Timpul**, inclusă începînd cu vol. XI al **Operelor**, — sînt contribuţii literar-istorice de certă originalitate.

Evident, despre fiecare capitol al cărţii s-ar putea spune detalii semnificatice ale analizelor autorului. Cu experienţa şi pasiunea pentru cărţi, pentru cultură şi cu o documentare solidă, cărela i se asociază grija de a exprima exact, sugestiv şi nuanţat fineţea ideilor, Valeriu Râpeanu ne-a dat încă o care instructivă şi frumoasă în acelaşi timp.

Embleme ale eroismului românesc

Mărăşti • Mărăşeşti • Oituz

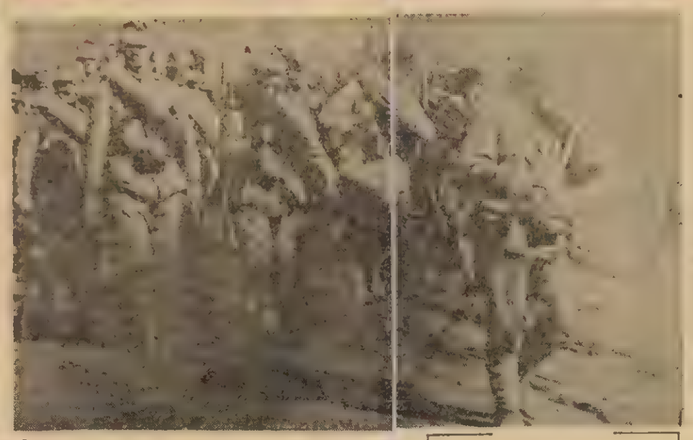

În locurile unde s-a scris cea mai tulburătoare sinteză a istoriei neamului nostru

„PE-AICI NU SE TRECE!"

Casa vie

Ascult, sub nucul din curte, o poveste. Omul care îşi scoate amintirile la lumină are 93 de ani ; nucul trebuie să fie mai vechi : e rămuros şi puternic, crengile sînt apăsate de fructe. Poate fi simbolul unui popor viteaz, statornic, viguros, capabil de regenerare prin sine, păstrător, prin rădăcinile adînc trimise în pămînt, de glie.

Legea permanenţei încolţeşte, parcă, din acelaşi miez.

Copii şi decoraţii

Cînd a început războiul din 1916, Vasile Muntenescu, omul de lîngă mine, avea 22 de ani şi patru clase de liceu : absolvite la Focşani. A intrat în armată la 19 ani, ca voluntar, şi a revenit la vatră, după şapte ani. Am fost 14 copii la părinţi, zice, şi ne jucam cu decoraţiile tatei.

— De unde decoraţii ? întreb.

— De la Griviţa, zice ; tata, Gheorghe Muntenescu, a intrat în armată ca schimbaş : schimbaşii aştia făceau cinci ani armată, numai duminica. Cînd a început războiul, în 1877, a plecat la Plevna şi la Griviţa. La Griviţa a fost rănit : împuşcat în mîna dreaptă. A fost adus într-un spital de campanie din Mărăşeşti. Doctorii hotărîseră să-i taie mîna. O soră din spital îi plăcuse şi a venit să-i spună ce au de gînd medicii. Ce să fac ?, a întrebat-o el. Am să-ţi fac rost de haine şi să pleci la noapte din spital. După cîteva zile ne-am pomenit cu ei acasă, aici, unde stăm acum de vorbă. Mama, cînd l-a văzut, a rămas împietrită : se bucura că-l vede, se întrista poate că nu mai are o mînă şi are de hrănit 14 copii. A chemat o bătrînă, o moaşă pricepută la toate, l-a curăţat, i-a băgat mîna într-o oală mare cu busuioc, o soluţie din tărîţe de grîu, şi i-a salvat mîna. N-a mai putut, însă, lucra la cîmp şi a intrat în Miliţia călare. A stat 17 ani, iar fiindcă ştia carte îi făcuseră ajutor de comandir. După 17 ani şi-a dat demisia şi şi-a lucrat împreună cu noi, copiii, pămîntul : cîteva pogoane de vie.

— Avea multe decoraţii ?, întreb din nou.

— Multe : Crucea Sf. Gheorghe, Trecerea Dunării, Bărbăţie şi Credinţă, Virtutea Militară şi mai avea una, dar nu-mi mai amintesc cum îi spunea. Tin minte cînd o mai ameţionea pe mama ; zicea : copiii ăştia or să-mi piardă decoraţiile. Drept e că s-au cam pierdut unele. Altele le-am dat la unul, la altul care au venit pe le mine şi m-au tot rugat să le povestesc din războaie.

— Cît a trăit tatăl dv. ?

— S-a stins la 90 de ani, în 1936 ; aici, în casa asta. E bătrînă, bătrînă şi ea. Părinţii au avut grijă. Însă, şi ne-au lăsat la toţi, care am mai rămas în viaţă, cîte o casă. Îi făcuse casă şi fratelui meu, Ionică, dar el n-a mai avut parte de ea.

— De ce ?

— Eh, de aici începe o altă poveste...

Hora din Piaţa Griviţa

Şi strămoşul din faţa mea, supravieţuitor peste două mari războaie mondiale, rămas martor, aproape unic martor ocular al acelor dramatice timpuri, îşi derulează povestea, fiindcă timpul ni l-a păstrat parcă pentru a depune mărturie în viitor : o poveste nu a unei familii, ci a unui neam :

— Cînd a început războiul, vă spuneam că aveam 22 de ani. Eram sergent. Fratele Ionică, mai mare decît mine, cu doi ani, ajunsese aviator, cu gradul de plutonier. Terminase şcoala de aviaţie, era absolvent de liceu şi ştia franţuzeşte. Cînd a sunat mobilizarea, eram, deci, amîndoi în armată. Eu mă aflam la Jilava, el la Bucureşti. În noaptea mobilizării ne-am întîlnit în Piaţa Griviţei. Era o horă imensă şi am intrat în horă şi eu şi fratele. Cînd a încetat muzica, ne-am dat drumul de mîini şi puhoiul ăla de lume ne-a rupt în două, ne-a despărţit... Nici măcar n-am putut să ne luăm rămas bun.

Hora aceea imensă era o reverberare a unui destin dramatic ; era hora morţii care începea să se întindă peste glia noastră străbună. Cei doi fraţi, ca atîtea alte zeci de mii de fraţi, au fost lansaţi pe traiectorii diferite ale sorţii. Vasile, sergentul voluntar, a plecat spre Dunăre, apoi în Dobrogea. De acolo s-a retras în bălţile Brăilei, iar de aici, la Galaţi şi apoi la Fălciu. Acolo a stat pînă a început marea ofensivă de la Mărăşeşti. Ioan, aviatorul, s-a îndreptat către Moldova, la Botoşani, pentru antrenamente. După un timp escadrila s-a mutat la Ungureni, apoi la Tecuci.

Într-un timp, reia bătrînul nonagenar, ne apropiasem : veneam de la Fălciu la Tecuci, călare. Ce fericit era cînd mă vedea ! Eram sergent şi mă prezenta la camarazii lui. Erau ca fraţii. Devenise între timp un adevărat aviator de elită. Doborîse cinci sau şase avioane inamice, avea oarecare glorie. Cînd se lansa în lupinguri, golea Tecuciul ! Într-o zi, a mers la căpitanul Beroniade, comandantul escadrilei, şi a cerut să fie înscris în şcoala de ofiţeri. Era lipsă de ofiţeri. Comandantul l-a ascultat şi l-a făcut pe loc sublocotenent : avea şcoală. Apăi, ce, mult a mai trăit după ce l-a făcut ofiţer ? O lună, cel mult...

Raid peste rînd

În octombrie, parcă ; 17 octombrie, de nu mă înşel...

Mă invită apoi să ne mutăm mai la umbră, între timp ne-a ajuns soarele. Căldura asta nu-i prea bună pentru inima mea, zice ; o ţin cu doctorii. Dar, cu toate ieacurile astea, parcă mult o ş-o mai duc ? Am depăşit vîrsta tatei, înseamnă că fiul şi-a făcut datoria...

Vrea să cam schimbe vorba ; îmi spune că o să se încarce de nuci anul ăsta. Mă mai întreabă de nişte medicamente pe care nu le găseşte la Focşani. Îmi mai spune că fiul său, Mihai, profesorul de matematică, care stă acum la bloc, vrea să repare casa şi să vină, să locuiască aici, cu soţia şi cu fetiţa lor. E o casă în care istoria strigă ca o gură arsă de sete ; o casă care mai are de povestit, care nu vrea să moară, care vrea să rămînă o mărturie, care nu vrea să devină nici chiar muzeu, pentru singura condiţie că vrea să rămînă o casă vie, într-o ţară vie, întreagă, o casă în care să se mai nască eroi, să se mai cultive iubirea de patrie. Numai strada poartă acum alt nume : strada aviator Muntenescu...

— În octombrie, spuneaţi ?...

— Da, 17 octombrie, de nu mă înşel. Eram secretar la comandamentul artileriei din Tecuci. Un camarad îmi spune : a căzut un avion de-al nostru. Cine o fi ? Un gînd mi-a trecut ca o sîrmă arsă prin inimă : să nu fie Ionică al nostru, mi-am zis ; şi am venit repede acasă. El locuia la doamna căpitan Marian, cu la o familie de evrei, tot în Tecuci. După ce am ajuns acasă, n-au trecut zece minute şi opreşte o maşină la poartă. Domnul sergent Muntenescu ?, mă întreabă un gradat. Eu, îi răspund. Haideţi în maşină, cu noi ! Ştiu de ce mă chemaţi, le-am răspuns şi am întins mîinile... Am ajuns la aerodrom. Era lungit pe pămînt. Avea un picior rupt, o rană la cap şi o alta la mînă.

— Cum s-a întîmplat ?

— S-au anunţat trei avioane inamice şi comandantul a întrebat : cine pleacă ? Eu, a răspuns Ionică. Dumneaia, Muntenescule, ai fost ieri, nu e rîndul tău, a zis comandantul. Lăsaţi-mă să merg eu, domnule comandant, a stăruit frate-meu, şi a plecat.

— Unde s-a dat lupta ?

— Deasupra Mărăşeştilor ; participase la multe raiduri pînă atunci. Era, vă spuneam, asul escadrilei, doborîse cîteva avioane. Nemţii îl ştiau şi îl vinau, se înţelege. El însă a cerut raid peste rînd. Pe toate cărţile, caietele lui de notiţe, avea scrisă următoarea deviză : O viaţă are omul ! În lupta asta doborîse un avion german. Celelalte două au venit asupra lui. Ionică ştia că germanii, ca şi noi, aveau instalate pe avioane mitraliere fixe şi grija lui era, se deduce, să nu apară în faţa dugmanului. Din momentul acela luptă, germanii introduseseră pe avioane mitraliere mobile, fapt pe care el nu l-a cunoscut. A fost împuşcat în mînă. Rana n-a fost mortală. Dacă ar fi aterizat la Mărăşeşti, ar fi scăpat, dar ar fi fost luat prizonier...

Aviatorul român Ioan Muntenescu n-a conceput, însă, să cadă viu în mîna duşmanului care ne dorea ţara şi atunci a ales altă cale : şi-a continuat zborul pînă la Tecuci în speranţa de a se salva pe sine şi a salva şi avionul, preţios mijloc de luptă la vremea aceea. Nu a ajuns atîta speranţă de cît avea el nevoie. Rana a sîngerat masiv, a pierdut sînge, şi-a pierdut cunoştinţă. A căzut cu avionul la o sută de metri de aerodromul escadrilei.

Exemplul morţii sale trimite adînc în istorie ; pînă la viteaza‑i regă Decebal !...

Casa vie mai are încă poveşti

Mărturisesc, îmi strînsesem notiţele ; doream să plec. Aveam în suflet destulă istorie. Cu o zi înainte văzusem marele Mausoleu de la Mărăşeşti, spaţiul românesc unde românii au învins cea mai puternică armată a lumii de atunci ; ascultasem, în cadrul Zilelor Academice Istorice organizate la Focşani, sub genericul Pe aici au se trece, comunicări ilustre, mari lecţii despre vitejia şi diplomaţia românească : vorbiseră academicieni şi generali, iar vorbirea lor ne încărca pieptul de triumf. Eram, gîndeam, documentat...

Nonagenarul luptător de la Mărăşeşti nu se ridicase încă de pe scaun. Era destul de sprinten şi nu mi-am permis să-i întind mîna. Înţelegîndu-mi intenţia, însă, îmi spuse : despre fiul meu nu vă interesează nimic ? Despre profesorul de matematică ?, întreb eu. Nu, zice, despre cel care a căzut prizonier în munţii Tatra. Cum, mai aveţi un fiu care a luptat în al doilea război mondial ? Nu ne-a scăpat, dar nici nu ne-ar ocoli nici o mare luptă pentru libertate şi integrire. Istoria se repetă, cum zice o vorbă, noi sîntem treji la metereze.

— Cum îl chema ?

— Pompiliu Muntenescu ; caporal, regimentul 10 infanterie. Are şi ăsta o bravură, pentru care a fost decorat. Se joacă nepoţii cu decoraţiile lui acum.

— Care e bravura ?

— La o incursiune, în contra horthyştilor, a prins patru inamici înarmaţi, pe care i-a adus singur pînă la comandament. A căzut apoi prizonier în munţii Tatra. A stat în prizonierat pînă la încheierea păcii. Eu îl credeam mort. A murit la 64 de ani tot în casa asta. Telefonul e şi acum pe numele lui...

Şi abia acum se ridică de pe scaun.

Iar despre el nu mai apucă să povestească, fiindcă viii, aşa se cuvine, vorbesc doar despre viteţia morţilor. El, Vasile Muntenescu, sergentul de la Mărăşeşti, este o prezenţă nu stranie, ci cît se poate de vie, vie ca şi casa aceasta care nu vrea să moară, fiindcă în ea s-au născut eroi şi se vor mai naşte eroi, fiindcă ea, casa neamului Muntenescu, de pe strada aviator Ioan Muntenescu nr. 30, din Focşani, a stirna între pereţii ei şi sub vatra ei altă istorie cită are o ţară.

N. GRIGORE MARAŞANU ■

Sus, copii, întindeţi pasul,
Daţi năvală rînd pe rînd
Şi grăbiţi să vie ceasul
Biruinţei mai curînd.

Explicaţiile sînt extrase din volumul „Ne învaţă Mărăşeştii", de Octavian Goga.

Dintr-o lecţie cu tata

Să nu uiţi niciodată
că tu, care-ai trăit
de mic copil într-un oraş
din Transilvania, te-ai născut
într-un sat de eroi, la Grivişa,
undeva, departe, sub aripa
dulce şi blîndă a Birladului,
un sat înemeiat
de-acei bărbaţi adevăraţi
ce-au sfărîmat, netemători
de moarte, cu sîngele lor,
cu oasele lor, cu dinţii
şi cu unghiile, cu urlaşa
lor dorinţă de-a fi, cea mai
puternică dintre toate armele
lumii, meterezele de cremene
ale redutei Grivişa.

Şi iar să nu uiţi,
niciodată,
că-ntr-una din criptele
sfîntului Mausoleu
de la Mărăşeşti
sînt şi oseminţele
unui soldat, infanterist,
fratele bunicului tău,
un bărbat înalt, dulos
şi cald, pe care eu, pe-atunci
copil fiind în clasa-nîi
primară, abia că mi-l aduc aminte.

Şi iar să nu uiţi,
niciodată,
că eu, tatăl tău,
mi-am făcut datoria,
cît am putut şi cum am putut,
lîngă unul din tunurile
celui de-al doilea război
mondial, un tun a cărui ţeavă
adeseori fierbinte
ca o plită, mi-a fript palmele,
palmele astea cu care
şi pe care v-am crescut
pe voi toţi.

Toate astea să nu le uiţi
niciodată, dar mai ales, uneori,
din cînd în cînd, să te-ntrebi
dacă eşti tu în stare
să-nfrunţi, din dragoste de viaţă
şi de ţară, moartea. Dacă eşti tu
în stare să te faci una cu pămîntul,
să te strecori pe sub gloanţe,
să strîngi din dinţi şi din pumni
şi-apoi, ca un viforˌ necruţător,
să te năpusteşti peste duşman
într-o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Iar dacă, vreodată, la Mărăşeşti,
în tăcerea şi răcoarea Mausoleului,
vei simţi cum şi se rup coastele
şi cum ţi se sfîşie carnea
pentru a ţîşni
din adîncul fiinţei tale,
un vultur uriaş
cu aripi de lumină
şi pliscˌ de diamant
şi vei zări în acel pliscˌ
o nucă de argint
cu patru mieji de aur
curat înlăuntru, şi-i vei zări
pe-acel vultur luînd drumul
Albei Iulii, atunci toate sînt
bune, orînduite aşa
cum le-au visat toţi cei de
dinaintea ta.
În rest, fii gata
oricînd.

Noapte şi dimineaţă la Mărăşti

Eram şi parcă nu eram,
un fel de pasăre pe-un ram,
un fruct, acolo, dat în pîrg,
un greiere cîntînd cu sîrg,
eram şi parcă nu eram
cînd i-am văzut o noapte-nireagă,
lumini albastre, argintii,
călătorînd peste cîmpii,
în bezarea dimineţii, largă.

Veneau din toate patru zări,
din satele acestei ţări,
călcau pe rouă blînd, aflos,
alai de umbre maiestuos,
veneau din toate patru zări,
nişte ţărani întorşi de-acasă,
ţărani cu dorul ostoit,
ieşiţi din mit, intraţi în mit,
ca-ntr-o pădure-adîncă, deasă.

Deşi au fost murit demult,
cu trupul sfîşiat şi amuţ,
ei încă mai trăiau, curat,
un timp al lor, neterminat,
deşi au fost murit demult,
eroi întregitori de ţară
ieşind adeseori din lut
şi-n lut întorşi neîntrerupt
cu inima uşoară, ciară.

Purtau pe umeri duh de sori
şi-amiroseau a tîn şi flori,
a ţară toată-amiroseau
peste pămînturi cum călcau,
purtau pe umeri duh de zori
în acel miez de sfîntă clipă
şi m-am plecat îngenunchiat
şi nu mai ştiu cînd m-am săltat
cu umeri mari şi tari de-aripă.

Seară la Oituz

Atîta sînge-a curs pe-acest pămînt
şi l-a hrănit cu apa cea mai vie,
că piatra i s-a preschimbat în glie
iar brazdele nemuritoare-i sînt

E linişte acum şi din adîncˌ
o pace-atotcuprinzătoare — cînt
ce cade din înalturi alb şi blînd
şi viaţa pare a-ndrăzni să fie

Ci uneori se-aude-n carne fier
scrîşnind şi oase sfărîmate dur
şi strigăte cumplite-nfig în cer

păduri de baionete, un măcel
sălbatic, aspru, crunt. Dar împrejur,
acum, o linişte şi-i cald, mister...

Amiază la Mărăşeşti

Înalt, în mijlocul cerului chiar,
ca un ochi de foc, mistuitor
şi necruţător, oprească-se soarele !
Încremenească aerul, tare
ca piatra fie ! Aşijderea apele.
Ca de cleştar fie-le duhul !
Neclintite frunzele arborilor !
Nici iarba, pe deşturi,
să nu îndrăznească să freamăte !
Doar stejarii să albă dreptul
din trunchiul lor de bronz să cînte !
Doar stejarii şi, aidoma lor, vulturii,
sus, în tării, rotească-se-nîruna !
În rest, o tăcere adîncă
şi-o neclintire a toată fiinţa !

Iar tu, acum, pămîntule
al patriei mele, să te despici
parcă lovit de lumina orbitoare
a unui fulger ! O clipă doar
să te despici, cît ar bicîiul
lumina acelui fulger ! O clipă
doar, cît să zărim,
la înaşi gemelia ta, sacră
şi inviolabilă, uriaşul
munte de oseminţe,
de aur şi platină, uriaşul munte
pe care se sprijină,
în veci veciˌor întreagă,
liberă şi demnă,
România !

VICTOR NIŢA ■

Generalul

Cînd a avut vîrsta care să-i permită să se înscrie la studii superioare, Eremia Grigorescu nu a ales cariera militară. Nu s-a putut întreţine şi s-a înscris la o şcoală de ofiţeri. Cine ar fi fost în profesia de inginer Eremia Grigorescu ? Acum nu-i mai putem gîndi decît ca pe generalul cu cele mai strălucite victorii în războiul de reîntregire a neamului. Biografia lui (deşi cuprinsă în întregime de sentimentul onorării) pare stînjenită de faptul că nu l-a prevăzut.

Generalul Teodor Grigoriu, singurul supravieţuitor din compania căpitanului Grigore Ignat, mărturisea despre el că a fost un erou care a ştiut să aleagă eroii. Cînd formaţiunile de luptă treceau prin faţa lui, fiecare soldat ar fi vrut să defilieze la neaşfrit spre a-i vedea continuu. Taina puterii generalului asupra celorlalţi militari era cuprinsă cu echilibru în expresia feţei, care le dădea sentimentul că trecuse prin toate suferinţele prin care treceau şi ei, că le împărtăşeşte soarta, că nu se sustrage, prin grad şi forţă, morţii, că are doar suprema exigenţă faţă de ea, exigenţă pe care le-o inspira şi lor.

6 august 1917 (calendar declarat cu 14 zile), cota 100, la 300 de metri de mausoleul de azi. Nemţii concentraseră acolo toate forţele. Generalul avea nevoie de timp pentru a reorganiza regimentele, spre a le deplasa prin lanurile de porumb şi a le scurta în luptă împotriva inamicului. Avea la dispoziţie 8 cuiburi de mitralieră şi 120 de luptători gata să se sacrifice. Mai trebuia unul, unul singur, care să fie garanţia înţelegerii şi lucidităţii lor, în faţa morţii, omul alături de care ceilalţi puteau să lupte pînă în ultima clipă. După ce a ales fapta, generalul trebuia să aleagă omul ei. L-a văzut pe acest om în căpitanul Grigore Ignat.

Teodor Grigoriu era şi el în compania căpitanului. A căzut printre cei din urmă şi, înainte de lesin, l-a văzut acţionînd pe ultimii trei luptători în viaţă : căpitanul Grigore Ignat şi doi sergenţi, Grigore Ignat a trecut la mitralieră. N-a murit de glonţ, a murit de baionetă. Ceilalţi luptători români, regrupaţi, au ieşit din lanurile de porumb şi, atacînd la baionetă, profitînd de spaima oştirii germane, care a crezut că românii au primit întăriri, au cîştigat bătălia Teodor Grigoriu a fost găsit de nemţi, fără veston, o cască nemţească pe cap, şi, neştiind considerat român, a fost internat într-un spital din Berlin. Întors în ţară, a mărturisit că pînă şi strigătele de luptă ale ofiţerilor fuseseră emise de generalul Eremia Grigorescu. Ofiţerii nu şi le însuşiseră din mimetism, ci pentru că erau cele mai potrivite şi reprezentau un cod al bărbăţiei, al curajului, sentimente care au protejat faptele oştirii române în funcţie de hotărîrea şi fundamentală, exprimată tot de general : „Pe-aici nu se trece !"

Ar fi vrut să moară toţi pe cîmpul de luptă, dar după ce victoria ar fi fost sigură. N-a fost să fie aşa. Moare la un an după luptele de la Mărăşeşti. Soţia, Sofia Negru Pontea, îl înmormînteză, la cererea lui, în cimitirul de la Mărăşeşti, între soldaţii pe care i-a condus în luptă. În 1923, a fost aşezat în sarcofagul din centrul Mausoleului, care adăposteşte oseminţele a 10 mii de ostaşi din totalul celor 27 mii căzuţi în 29 de zile.

Dar cred că generalul a „murit" pe cîmpul de luptă, acolo unde ar fi vrut să moară cu adevărat. Inima lui a bătut în zecile de mii de ostaşi români care au intrat în pămînt. Le-a supravieţuit puţin, spre a se îngriji să fie aşezaţi după datină. Apoi, generalul i-a urmat în moarte, după cum şi ei l-au urmat în viaţă. Iată de ce fiecare soldat ar fi defilat la neaşfrit prin faţa generalului, spre a-l vedea continuu.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

...Zilele de glorie ale acestui sat din Moldova trebuie să fie zilele de înaltă pedagogie naţională care va îndruma viitorul.

Iubirea de frumos

Cursuri de vară

Au început la Grădina Botanică din Capitală Cursurile de vară pentru studenți și doritori de a cunoaște limba și literatura română, din diferite țări ale lumii.

Unii dintre ei vin foarte de departe, unii sînt profesori deja, mulți dintre ei traduc din literatura română în țările lor, — doi ani la rînd am întîlnit printre ei un bibliotecar din Norvegia, Knut Sparre, de la Universitatea din Oslo, care a învățat limba română ascultînd la casă în tramvai, în drum spre casă de la slujbă, poezii din Eminescu și teatru din Caragiale. Vorbea bine românește și în marea bibliotecă universitară a deschis un ungher al cărții românești.

O dorință sărbătorească a tuturora este de a se întîlni cu scriitori români de astăzi. Au de an au avut parte de un seminar nemijlocit : un poet sau romancier citind și comentînd din cărțile sale. Apoi, la sfîrșitul cursurilor, o întîlnire la Uniunea Scriitorilor înaintea unei excursii prin țară.

Mulți dintre ei vor să vadă Maramureșul. Cred că ar fi potrivit ca un etnograf să-i pregătească prin imagini și exemplificări pentru acest drum în această matcă de spiritualitate arhaică, de faimă mondială de acum, dar puțin știută în amănunt.

Bine ar fi ca în holul facultății să se deschidă o librărie pe toată durata cursurilor, în pauze să poată fi văzută cartea românească în drum spre cititorul ei, cea clasică și contemporană, sau măcar cartea scriitorului invitat la un astfel de simpozion, dorită cu autograf, să fie adusă aici, la îndemînă. Iorga punea mare preț pe acești ambasadori ai culturii românești în țările lor. Să-i primim cu iubirea și grija cuvenită, cu ospitalitatea de neuitat, ca pe cei ce s-au angajat de bună voie să poatre în inima lor și zarea luminoasă a sufletului românesc.

IOAN ALEXANDRU ■

Cu gravitate despre comedie

— Convorbire cu DINU GRIGORESCU —

Comedia satirică ocupă acel etaj al dramaturgiei cu viziune verticală asupra zonelor mai puțin sistematizate moral. „Curțile interioare" oferă imaginea autentică a realului. Privind din interior, crește și mai mult posibilitatea de a surprinde cu exactitate și obiectivitate adevărurile. Din balconul comediei sar în ochi lipsurile și neajunsurile, acțiunile și inacțiunile care diminuează, întinează opera constructivă. Severă și intransigentă, satira își îndeplinește atribuțiile cu responsabilitate politică, nelăsîndu-se nici înduioșată de sentimentalism, nici influențată de „intervenții neprincipiale". Ea — comedia mult iubită — acționează permanent pentru înlăturarea „condensului moral".

— Am preluat, ca să zic așa, stimate Dinu Grigorescu, vorbele care vă aparțin, dintr-un colocviu al Scinteii, la care nu demult ați participat alături de alți dramaturgi, filndcă ele divulgă viziunea unui artist despre arta comediei. Mai credeți în ele ?

— Cum s-ar pune îmi aruncați mănușa de la început ; adică, la ce v-ați aștepta dv., să vă răspund : nu, nu mai cred ?

— Știu și eu ce să zic ? Poate v-ați redimensionat între timp viziunea !? Cît despre mănușă, dacă ați prins-o, înseamnă că ați primit „provocarea" !

— Vă anunț că rolul asanator al teatrului satiric, începînd cu Aristofan și terminînd cu Dinu Grigorescu, priviți-mă ca pe cel mai modest comediograf dacă vreți, a rămas același ; comedia e truditoare la statuia morală a omului.

— E bine, loviți, constat, la țintă ! Se întîmplă așta și cînd scrieți o nouă comedie ?

— Cînd pornesc la scrierea unei lucrări știu din timp ținta satirică ; nu lovesc la întîmplare, nu boxez cu mănuși, nu evit confruntările, provoc o stare de perfectă luciditate în abordarea negativului. Sînt tranșant și, sper, destul de percutant.

— Așta cere o bună cunoaștere a realului, a socialului în special ?

— Comedia care nu derivă din social, care nu e preocupată de năravuri și moravuri, de luarea lor în rîs, de vitriolizarea lor, nu se justifică ; chiar dacă oferă interpreților partituri corespunzătoare. Continuatoare a unei mari tradiții, cu momente de vîrf în comedia interbelică, comedia de azi demonstrează clar și oferă numeroase exemple, modele, unele strălucite, în progresul domeniului, chiar de la momentul Aurel Baranga, pilduitor pentru o epocă, încoace,. Numai că — e doar o părere — genul acesta e mai puțin luat în seamă în comparație cu alte genuri literare.

— Care vă sînt temele predilecte ?

— Cariile și avariile morale, dereglările ce se manifestă în plan uman, fuga de efort a unora, de asumarea corectă și totală a răspunderii de către alții, abuzul, încălcarea normelor de etică, inechitățile flagrante sînt doar cîteva dintre direcțiile satirei actuale și, în parte, și ale mele.

— Aduceți în comedie așa-zisul erou pozitiv, deși există părerea că în satira de substanță el nu prea ar avea ce căuta !?

— În **Mobilă și durere**, ultima piesă a lui Mazilu, conflictul opune două grupuri negative. Și mie mi s-a demonstrat, prin multe spectacole cu **Fluturi de noapte**, că riposta pozitivă nu e formală, „lipită acțiunii" ; gabaritul satiric nu e diminuat. Tot mai mult realizez că forțele pozitive din societate au obligația de a interveni și în aria comediei satirice de actualitate. Spectaculosul, acum, are cred alte legi : trebuie căutate acele „portițe" care te conduc la ei.

— Apare nevoia de construcție ! De sondare a conștiinței ?

— Viciile nu se etalează, stau ascunse, unele sînt de-a dreptul paradoxale. Întîlnești o persoană investită cu unele răspunderi, care nu întîmplător a ajuns la rangul social respectiv ; omul a avut, mai are poate unele calități, se mai bucură de stimă, sancționează în numele unor principii. Sondîndu-l mai atent, observi însă părțile vulnerabile, zonele de conștiință unde s-au cuibărit lașități, imoralități, comodități, descoperi că valoarea lui morală e alta decît cea presupusă.

— Trebuie să găsești acele „portițe" care conduc spre subterană ! ?

— Să descui acele uși tainice din om, pentru a avea imaginea lui autentică. Lumea noastră manifestă o permanentă exigență în toate domeniile, impune, în cadrul dificilului proces transformator al conștiințelor, norme de muncă și de viață noi și obligatorii. Eludarea lor se produce uneori cu **talent**, se simulează deseori virtuțile, se invocă merite niciodată avute, se camuflează astfel și se apără impostura.

— Toate, cu intenția de a vă păcăli ?

— **Nu e cel mai grav lucru** ; gravitatea o dă intenția de a păcăli colectivitatea din care un astfel de ins face parte. Autorul de comedie trebuie să vadă dincolo de jocul înșelător al aparențelor.

— Aș numi aceasta : spectacolul din subterană !

— Sînteți un iubitor de metafore ; comedia nu abordează viața prea metaforic, ci pieptiș, frontal, la obiect...

— ...la „punct fix" !

— Conștiința care își asumă normele de muncă și de viață noi, care se purifică de tentațiile înșelătoare, incriminate de legile comediei, e o conștiință nouă, conștiința unui om, pe care noi, într-un limbaj diurn, îl numim **om nou** ; un om nu mai altfel alcătuit fizic, ci mai altfel alcătuit moral.

— De la Ciripit de păsărele n-ați mai fost jucat în București : de ce credeți ?

— Am avut prea mare șansă la debut, oameni de teatru mari: Sanda Manu, Stela Popescu, Iurie Darie. Am avut și nesansa unui spectacol mai recent (cu Fluturi de noapte), reprezentat la Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală (turneul Teatrului din Piatra Neamț — 1986). Trei mii de spectatori. Preferam cinci sute, dar în sala de la Bulandra. Publicul mă cunoaște insuficient. Am credința, însă, că nu-l dezamăgesc.

— Care e starea rîsului în comedie ?

— Se rîde unde nu te aștepți, nu se rîde deloc, se rîde interior, se aplaudă la comicul de situații, la unele replici. Dacă se rîde continuu și se aplaudă în final peste cinci minute (minute cronometrate), atunci totul e foarte bine : actorii sînt excelenți, regizorul e fericit, dramaturgul stimat.

— Cam mic numărul autorilor de comedie : de ce credeți ?

— Că nu-l atinge pe acel al poeților, prozatorilor, e adevărat. Corelat cu numărul mare al teatrelor din țară (peste 40 de scene profesioniste), iar e adevărat. Contingentul dramaturgilor reprezentanți, însă, mi se pare evident în creștere.

— Se debutează greu ?

— Am mai spus-o, unele teatre nu acordă suficientă încredere debutanților, nu urmăresc evoluția autorilor și ce mult stimulează solicitarea unei piese, de către conducerea unui teatru, un autor ! N-ar strica să-l jucăm pe marele Molière tot atît de des pe cît este jucat pe alte meridiane marele Caragiale. Sîntem, uneori, foarte generoși cu alții.

— Ați debutat relativ tîrziu ?

— Am fost de cîteva ori pe rampa de lansare. Eșecul nu m-a descurajat, rezistența la eșec pare a fi un semn bun. Am ajuns mai greu la un stil. Climatul ultimului deceniu mi-a priit dramaturgic, fiecare autor are, cred, un timp al său.

— Ați fost ajutat ?

— Am fost încurajat, e important, e foarte important să fii și jucat, dar cel mai important lucru e ceea ce scrii. Teatrul este o artă de sinteză, o tribună la care n-ai voie să te prezinți nepregătit ; ai o mare responsabilitate socială : cînd fii critici pe alții, trebuie să-ți fii moralitatea, obiectivitatea mereu sub lupă.

— Scrieți ușor ?

— Rescriu de multe ori un text destinat publicului, chiar după premieră. Uneori, ajungi să nu te mai bucuri. Rămîi doar cu bucuria muncii.

— Vorbești de limbaj, criticii a „descoperit" un anume limbaj și în comediile dv. : în ce ar consta el ?

— Nu sînt teoretician, ci un practician al teatrului, al comediei, remarcat intrucîtva în ultimul timp de critică. Pregătirea mea este juridică, nu estetică, lingvistică, filozofică. Nu e un impediment aceasta, ci dimpotrivă : meseria mă poartă de mînă prin social. Sebastian, să dau doar un exemplu, practica avocatura. Lucrările care l-au consacrat au fost scrise, paradoxal, în „subsidiarul" profesiei, dar și el a creat un limbaj inconfundabil. Replica lui în teatru e unică. În aceeași scară a valorilor se situează Mazilu și Băieșu. E suficient să auzi o frază, o sintagmă și știi imediat că le aparține. Și nu este vorba numai de o originalitate formală, stilistică ; original la ei, ca și la alții, este conținutul operei dramatice, modalitatea specifică de a oglindi adevărurile de viață exprimate. Mazilu, vehement contestat de unii, este inventator de limbaj teatral ; oralitatea lui Ion Băieșu n-are egal în literatura noastră contemporană ; Tudor Popescu, deși scrie un teatru de factură realistă, aduce în dramaturgie multe elemente noi, după opinia mea insuficient analizate din punct de vedere teoretic. La fel Dumitru Solomon și alții din „noul val" se impun prin limbaj inedit. Mă refer, observați, numai la unii autori de comedie, restrîngînd în mod deliberat perimetrul reflexiilor.

— Cum v-ați defini limbajul personajelor dv., al celor ce devin obiect de satiră ?

— Nu este altceva decît expresia sintetică și metaforică a „anormalității lor" în raport de „legislația firescului". Cineva care confundă viața cu ședința se comportă și în natură ca la birou. Hazul (tragic) de aici rezultă. Exagerarea, caricarea situației respective, senzația uneori de convenționalizare a însăși convenției teatrale, este mai evidentă, să rămîn „la obiect", în Plimbare cu telescaunul (piesă lansată de regizorul Constantin Codrescu), unde în mod deliberat am verificat, cu succes zic, în săhle de spectacol, modalități noi de confruntare cu realul. Fantasticul, aici, este incorporat cotidianului, replica reflectă, de multe ori, suma unor replici : nu este un joc de cuvinte : „clișeele verbale", așa-numitele „ticuri și automatisme", rezultînd din osificarea limbajului propriu-zis, suportă developări rapide și succesive, fixarea realizîndu-se cu participarea „substanțelor" : autoironie, autoanaliză, sub semnul desăvîrșirii morale, al intrasigenței satirice. O astfel de comedie nu poate fi „amabilă".

— Curînd va avea loc, la București, al treilea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste : cum întîmpinați acest eveniment ?

— Acest important congres, în mod sigur, va deschide un nou orizont, mai larg, în viața culturală a țării se va face bilanțul unei perioade. bilanțul unei activități la care, măcar în parte am participat și noi, dramaturgii, după puterile noastre. Vom afla dacă am făcut-o bine sau mai puțin bine, dar am făcut-o în permanență în ideea de a sluji omul, de a modela conștințele, de a servi cu armele noastre societatea în care trăim și pe care o dorim mereu mai bună, mai dreaptă, mereu prosperă. Lucrările congresului ne vor jalona drumul pe care îl vom parcurge în viitor și pe tărîmul comediei satirice de actualitate, pentru a ști mai bine ceea ce vom avea de făcut, pentru a rămîne mereu revoluționari la posturile încredințate de societate, a lucra mereu la modelarea omului acestei societăți.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Plastică

Tablouri cu viață și artă

Într-o viață de artist, progresul se întîmplă și cînd renunți la ceva, la o deprindere rea, la niște idei snoabe ori chiar la unele năzuințl, ce n-au nici o șansă de a se împlini. Devii original aproape fără să realizezi aceasta în ziua în care izbutești să fii doar ceea ce ești ; mult sau puțin, nu contează cît. Important e că originalitatea e reală, legitimată de un mod de a fi propriu, adevărat. Comportamentul bizar al unor artiști la maturitate semnifică, de regulă, efortul regăsirii de sine. Excentricitatea — ori mai bine zis lucrurile și faptele care ne apar astfel — e prețul plătit pentru limpezirea ființei artistice. Există și forme mai gingașe ale excentricității. Artiști care se arătau, într-un timp, foarte activi în cele publice și foarte dornici de a se impune dispar sau, dacă expun în continuare, o fac cu remarcabilă discreție. E ca și cum și-ar fi schimbat deodată firea. La o cercetare mai atentă, constatăm că nu firea și-au schimbat-o, ci arta. Și că, de fapt, nici nu e vorba de o schimbare, ci de o serie de renunțări, al căror efect e impresia de noutate și de originalitate, de radicalizare a concepției.

Un astfel de pictor cufundat în discreție și într-un emoționant travaliu spre cunoașterea sinelui e **Costin Neamțu**, absolvent, în urmă cu douăzeci de ani, la clasa lui Alexandru Ciucurencu. Acum expune la Botoșani, în Galeriile de artă ale urbei, un număr semnificativ de mare de peisaje și naturi statice, în ulei pe pînză și pastel. pentru ca să pricepem atît dimensiunile resurecției, cît și însemnătatea ei. Botoșanii i-au chemat pe pictorii născuți în Bucovina să dea seamă acasă de lucrul lor. E o treabă înțeleaptă, Astfel au ajuns să deschidă expoziții aici Costin Neamțu, Ion Grigore și alții. Galeriile municipale sînt încăpătoare și bine luminate, iar publicul, grav, înclinat spre simpatie și cugetare

Costin Neamțu e un „realist", un pictor adică născut să contemple natura, înfățișările ei și să se încînte de ceea ce vede. În anii formației sale, într-un timp în care creația contemplativilor le apărea, tinerilor, mai ales, oarecum compromisă, în raport cu creația abstractă ori cu susținere conceptuală — incurajată nediferențiat de majoritatea criticilor — opțiunile sale echivalau cu o aminare. Ori, nu prea era vreme de' amînat. Trebuia să decizi repede ce fel de pictor vei fi, dacă vroiai să ai un debut comentat, confirmat, lăudat. Pentru mulți, orientarea pripită, fără autocontrol a însemnat deprofesionalizare și ani irosiți. Cei care au avut tăria sufletească să amine cei care au ales calea tenacității și a adecvării — a adecvării mijloacelor la țel și a țelului la posibilități — au pictat din ce în ce mai bine, au continuat să învețe, în sensul în care învățătura e și definire a caracterului, și au reușit să fie luați în seamă pentru ceea ce sînt ei cu adevărat, pentru meritele reale ale artei lor. Costin Neamțu s-a specializat în pastel și în cele mai frumoase cartoane ale sale pastelul are strălucirea și sugestia de durabil ale unei picturi în ulei mai uscate. Peisajele și naturile statice sînt intens evocatoare. E realismul unui visător. Costin Neamțu nu e din categoria artiștilor ce par a reuși în tot ce întreprind. Pentru el, reușita înseamnă muncă și luciditate, o motivație interioară, puternică, o stare generală de împăcare și echilibru. Cînd toate acestea se întîmplă, din atelierul lui Costin Neamțu ies niște lucrări marcate, imagini cu viață și artă și un soi de molcomă monumentalitate, care-i de fapt a naturii ce o înfățișează.

TUDOR OCTAVIAN ■

Mă bucur, omule, că ne-am întîlnit

(Urmare din pag. 9)

mului dar roadele acestea te pot face nemuritor. Arta adevărată cultivă oameni.

— Aveți familie, copii?

— Am trei copii: cel mic de doi ani, al doilea de opt și cel mai mare de treisprezece ani.

— Să vă trăiască, să vă bucurați de el!

— Soția n-a vrut ultimul copil, I-am spus că divortez. Acum cînd se joacă cu el (e băiat), îi-l iau: „Asta-i numai al meu, lasă-l în pace!". „Ba-i al meu, că tu ai vrut fată. Așa că-i al meu!".

— Învață bine?

— Bine și nu prea. Eu mergeam la școală șapte km. pe jos. M-am născut în Grid, un sat din comuna Sercaia, lîngă Făgăraș. Odată m-am supărat pe copii, am vrut să-i pun sub dus și apoi să le spun: „Considerați, domnilor, că v-a plouat mergînd pe jos șapte km între Grid și Sercaia!". Așa mi-am făcut eu școala, mergînd pe jos șapte km, pe ploaie, pe ninsoare.

— Ce studii aveți, dacă nu vă supărați?

— Șapte clase, o școală profesională de patru ani (sculer-matriță: meserie universală!), liceul la seral și... un an la facultatea de matematică.

— Eu credeam c-ați terminat ceva în legătură cu artele, filologia. După cum vorbiți...

— Nuuuu. Sînt muncitor specialist la Electroprecizia Săcele, lîngă Brașov.

— De ce v-ați lăsat de facultate?

— Greutăți materiale. Aveam părinții bătrîni, bolnavi. Nu puteam să-i las singuri în situația din acea clipă. Mila de copii te trage înainte, mila de părinte înapoi. Cînd ești într-o dilemă ca aceasta, te duci și înainte și înapoi, atît cît poți.

— Cred că sînteți un om bun.

— Nu e bine nici să fii prea bun. Și bunătatea e bună numai cu măsură. Drumul de mijloc e drumul de aur în viață. Cînd ești prea bun, trebuie să te sacrifici mai mult. Cui îi place ceva și are o chemare anume pentru ceva, acela face și cele mai multe sacrificii. Cine descoperă la copiii săi că au o pasiune, acei copii trebuie învățați de mici cu sacrificiul. Va veni mai tîrziu și răsplata spirituală care e mai bogată decît orice răsplată materială. Satisfacția morală...

— Dumneavoastră aveți vreo satisfacție morală?

— E un mod de a vedea altfel viața decît mulți dintre cei din jur. Uitați, de exemplu, eu am venit aici la Electroputere Craiova...

— Nici nu v-am întrebat ce faceți la Craiova. M-am temut să nu-mi spuneți c-ați venit să vedeți expoziția de pictură.

— Aveau un generator stricat. Unul urias pe lîngă ale noastre. Noi la Săcele facem echipament electric auto, delcouri, magnetouri, bobine de inducție, întrerupătoare, motoare de putere mică. Generatorul ăsta era cît o cameră de mare. Avea ceva la frîna dinamometrică. Niște table subțiri, niște benzi... trebuiau înlocuite. Au chemat specialiști de peste tot. Nu l-au găsit leacul. Noi lucrăm în aceeași centrală, Electroputere, Electrotimiș, Electrobanat, Electroprecizia, toate sîntem în aceeași centrală. Întreprinderile se ajută între ele. Așa am ajuns și eu aici. Sper c-am făcut ceva treabă. M-au întrebat unde-am terminat facultatea. În ce mi-am dat doctoratul? Le-am spus că-s simplu muncitor. Nu m-au crezut. Le-am arătat actele... Poate c-am făcut mai mult decît alții. Ei și? Care-i recompensa mea? Sentimentul că mi-am făcut datoria, c-am fost mai util societății decît alții! Am crescut poate cu un centimetru în ochii lor dar important e c-am crescut și în propriii mei ochi. Oricît de bine ai trăi, lumea de mai tîrziu nu te va judeca după cît de bine ai trăit ci după ceea ce-ai lăsat în urma ta, după **sfîrșit, v-am prins! Despre ce e vorba?**

— În satul meu natal a trăit un om. Toată viața lui a scris o carte: Monografia satului Grid. Cînd a murit, mi-a lăsat-o în grijă. E munca de-o viață a unui om. În carte sînt cuprinse toate documentele și tradițiile despre satul Grid, inclusiv cele adunate de Ion Cavaler de Puscas, unul dintre întemeietorii „Astrei" și printre cei mai luminați oameni care au scris despre Țara Făgărașului. Ați putea să m-ajutați să încredințez cartea tiparului? Dar n-aș avea ce recompensă să vă ofer decît bucuria mea și a satului Grid de a vedea tipărită istoria locului nostru de naștere.

— Cu ce vă ocupați la Electroprecizia?

— Sînt mecanic în probleme de aparatură de precizie.

— Adică?

— Repar cîntare. De la cele de 50 de tone pe care urcă un camion întreg pînă la cele de farmacie pe care se cîntărește doar ceea ce e folositor lui și societății.

Un doctor sau un inginer, oameni cu studii superioare, oameni de cultură, — dacă nu reușesc să-și impună voința în lucrurile îndreptate spre bine, dacă cedează viciilor și corupției, cu toată pregătirea lor superioară nu se pot considera printre adevărații oameni.

Sau dacă un om simplu are stăpînirea de sine a unui om moral, influențează și pe cei din jur, pe cei apropiați, copiii, familia, colegii de muncă. E un punct de rezistență al binelui, un focar de sănătate în lume.

Victor Babeș a fost întrebat odată ce l-a determinat să se facă medic. A răspuns: întîi am fost medic pentru mine, apoi pentru familie și acum pentru societate. M-am întrebat: de ce n-aș fi și eu, ca alții, omul care să se autoeduce pentru el, pentru familie și pentru societate? De la această întrebare pe care trebuie să și-o pună fiecare începe lupta cea grea, în siguranță cu tine însuți.

— De unde știi dumneavoastră toate acestea?

— Citesc. Îmi plac și medicina și matematica, filosofia și literatura, cu precădere științele exacte, științele naturii. Uitați-vă la un stup de albine, o comunitate de insecte, o formă de organizare a vieții aproape la perfecțiune: toate albinele lucrează după maximum de posibilități și nu-și iau decît minimum, cît să trăiască. Poate că spre ceva asemănător tind și oamenii.

— Cu sănătatea cum stați?

— M-am luat pînă acum în viață după deviza lui Chaplin: „pierdută-i ziua în care n-ai rîs deloc!". Dacă rîde, omul nu se face mai sărac dar dacă-l face și pe celălalt să rîdă, se-mbogățește de-a binelea. Rîsul întinerește omul și ajută psihic la vindecarea oricărei boli. E un tonic universal.

— Păreți un bătrîn înțelept.

— Sînt născut în '45. Cu ambiția de-a trăi o sută de ani, cel puțin!

— Om trăi și-om vedea!

— Un bătrîn a fost întrebat odată: „Ce-ați făcut de-ați trăit o sută de ani?". A răspuns: „Am respirat continuu. Primii o sută de ani sînt mai grei". Așa și eu: respir continuu, duc o viață de muncă și odihnă echilibrată ca respirație. Îmi văd de familia mea și de meseria mea. Muncesc cît pot de mult și de bine fără să am pretenția materială că merit mai mult decît mi se cuvine. Cum v-am spus... Cea mai mare împlinire a mea e satisfacția că-mi fac datoria de om care trăiește o singură dată pe pămîntul acesta și în această lumină.

— Cum vă explicați că picioarele lui Tudor Gheorghe din tabloul de alături sînt atît de lungi, cu mult mai lungi decît în realitate?

— Poate nu înțeleg nici eu corect. Dar mă silesc să înțeleg într-un fel. Dacă vreți, îl putem întreba pe pictor, cînd ieșim. Dar mă străduiesc să înțeleg singur. Îmi scot ființa dintr-o inerție, mă constrîng, îmi supun creierul unei presiuni. Domnule, creierul conține 10 miliarde de celule. Doar zece la sută sînt active, adică știm ce fac. Restul nu știm deocamdată cu ce se ocupă. Străduindu-te să înțelegi ceva nou prin cultură și educație mai cîștigi o celulă conștientă. Vă dați seama: încă o celulă conștientă în materie! Încă un pas înainte, spre univers și spre noi înșine.

— Un pas mic pentru om, dar uriaș pentru omenire!

— În viziunea mea, peste secole și secole, procentul de creștere a părții conștiente din creier va fi din ce în ce mai mare, pînă va cuprinde peste nouăzeci la sută din capacitatea lui. Să nu ne mire că printre noi sînt oameni, poate unul la un milion, cu mari puteri luminoase în ei. Numărul lor trebuie să sporească. Sîntem pe drumul cel bun. De aceea ne-am oprit în această sală de expoziție.

— Cînd vă aud cum vorbiți, mă cuprinde teama că mulți dintre cititori o să mă suspecteze că v-am inventat.

— Mă numesc Boeriu Ion și locuiesc în Brașov, pe strada Cocorului, nr. 5, bloc 226, ap. 9. Lîngă Uzina „Tractorul Roșu".

— Mă bucur, omule, că ne-am întîlnit!

ION ZUBAȘCU

Știință și politică

(Urmare din pag. 1)

cert: „Viitorul omenirii — sublinia președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu poate fi conceput decît pe baza celor mai noi cuceriri, pe baza dezvoltării impetuoase a cunoașterii și punerii acestor cunoștințe în serviciul poporului". Iată numai cîteva din cauzele care aduc în primul plan al atenției problema utilizării potențialului cercetării științifice și tehnologice.

Primul aspect care se impune observatorului avizat este **universalitatea** problemei. În structura mondială actuală problema unei utilizări societale adecvate (în raport cu criterii multiple și diferențiate) a binomului C + D (Cercetare + Dezvoltare) se situează pe un plan privilegiat, deși nu toate țările sînt confruntate cu aceleași cerințe. S-ar putea spune, și pe drept, că pentru majoritatea țărilor lumii, subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, problema cea mai presantă rămîne cea a **creării** potențialului C + D și nu cea a utilizării sale. O asemenea tează ar ignora însă specificul sarcinilor complexe ale dezvoltării în aceste țări, care sînt obligate să combine într-un proces unic atenuarea și/sau lichidarea subdezvoltării și o utilizare corespunzătoare a potențialului științifico-tehnologic, pentru că numai astfel **crearea** lui va avea efectele dorite la scară societală.

Universalitatea problemei presupune însă o mare diversitate de strategii și căi pentru soluționarea ei. Tocmai de aceea insist asupra necesității de a lua ca punct de plecare premisa posibilității (și necesității chiar) **a căilor alternative** pentru dezvoltarea științifică și tehnică contemporană care trebuie să se traducă și în **politici** științifice și tehnologice alternative. Tocmai pentru că nu există un model unic posibil pentru dezvoltarea științifico-tehnologică sporește necesitatea unei politici cu adevărat **științifice**, cu valențe creatoare pentru acest domeniu al dezvoltării pe de o parte, iar pe de alta **crește** responsabilitatea socială a decidenților în cadrul acestei politici.

Pentru a înțelege mai bine cadrul preocupărilor, e util, poate, să amintesc că aplicarea societală a „abordării științifice" presupune o triplă problemă: 1. — previziunea și identificarea tendințelor și problemelor ce apar în societate și/sau în sistemul C + D; 2. — crearea sau dezvoltarea cunoașterii relevante (C + D) și 3. — aplicarea practică a rezultatelor C + D. Fiecare din aceste momente presupune rezolvarea unor probleme complexe. De ex. pct. 1 are bogate implicații de teoria planificării și de viitorologie; el reprezintă un proces deosebit de complex în care intervine „percepția" problemelor societale și „transpunerea" sau traducerea lor în probleme de cercetare. Problema creării „cunoașterii relevante" nu este mai puțin dificilă pentru că implică aprecierea „stării cunoașterii" într-un domeniu sau altul. În legătură cu modul în care diferitele stadii ale dezvoltării își găsesc o aplicabilitate societală s-a produs un model cunoscut sub denumirea de **teoria finalizării.** Ea postulează un model tristadial al dezvoltării unei discipline științifice: a) un stadiu „pre-paradigmatic" (în sensul utilizat de Thomas Kuhn); b) un stadiu de „paradigmatizare" sau dezvoltare teoretică — în care știința are nevoie de autonomie pentru a-și soluționa propriile probleme teoretice; c) un stadiu de „finalizare", în care dezvoltarea teoretică și-a dobîndit completitudinea. În această viziune, o aplicare societală a cunoașterii științifice devine posibilă predominant în al treilea stadiu, cînd cerințele „externe" pot prelua rolul de stimulator al dezvoltării viitoare. E drept, teoria „finalizării" nu oferă criterii care s-o valideze, stabilind **cînd** o disciplină științifică este preparadigmatică ori completă. În fine, problema utilizării practice nu este nici ea simplă, în literatura de specialitate fiind promovate mai multe sensuri ale utilizării, de care se leagă și identificarea diferitelor standarde de utilizare.

Iar pentru a cuprinde întregul proces este necesară cunoașterea modului în care operează, pe de o parte, (sub)sistemul C + D și, pe de altă parte, sistemul societal (național)corespunzător, precum și înțelegerea interacțiunii, interdependenței și transformărilor dintre ele.

Dacă nu considerăm necesară discutarea modelelor propuse, socotim că se impune însă precizarea sensului sintagmei „utilizarea societală a C + D". Evident, ni se pare insuficientă o definiție care consideră, extrem de generic și imprecis, că ea se realizează pentru a „îmbunătăți situația oamenilor", pentru că, în această manieră, cineva ar putea spune că obiectivul ameliorării situației umanității este atins chiar dacă rezultatele sînt relevante, măsurabile și/sau simțite doar pentru (sau de) o parte restrînsă a omenirii.

Or, termenul „societal" — așa cum s-a încetățenit în sociologie — vrea să spună, în cazul nostru, că utilizarea C + D presupune efecte măsurabile la scara și în beneficiul întregii societăți; și dacă, prin extensie apreciată ca legitimă din cauza interdependențelor crescînd ale lumii actuale care nu acționează univoc (așa cum K. Deutsch o sublinia chiar pentru S.U.A., arătînd în ce măsură își datorează progresul celorlalte țări ale lumii), am include în ecuația utilizării societale, ca parte intrinsecă și necesară, cooperarea științifică și tehnologică internațională, aceasta înseamnă că s-ar putea incorpora și procesele structurale, naționale și internaționale, care fac posibilă, gradual, o asemenea utilizare. O analiză realmente științifică a problemei esențiale „pentru cine este (și trebuie să fie) utilă cercetare științifică socialmente relevantă?" nu poate rămîne în pragul realităților contemporane presante. Or, problema valorilor, scopurilor și normelor este indisolubil legată de cea a structurilor socio-politice naționale și internaționale.

Diagnosticul — o dilemă strategică

Extraordinarele căi pe care le deschide și în investigația medicală automatizarea, folosirea tehnicilor de calcul (ne referim, de astă dată, la posibilitatea realizării unor analize medicale cu eficiență maximă — în timp foarte scurt — și cu precizie extrem de ridicată) a impus pe plan mondial, în ultimul deceniu, aparatura de laborator cu facilități de programare (cu microprocesoare încorporate). Aceasta a condus la o devalorizare a aparaturii uzuale, chiar și a celei automatizate dar fără programare, impunînd o atitudine reflexivă cu privire la strategia dotării laboratoarelor de diagnostic paraclinic și de cercetare medicală. Analiza atentă a problemei a scos în evidență oportunitatea abordării unei **alternative strategice — aceea a păstrării aparaturii existente și valorificarea acesteia cu ajutorul microcalculatoarelor** — tendință manifestată pe plan mondial nimeni, nicăieri în lume (practica a dovedit-o) nu-și mai poate permite să arunce aparatura numai pentru că e demodată.

În cele ce urmează vom prezenta o experiență extrem de interesantă, al cărei grad de reușită o impune astăzi drept o realizare de excepție în domeniul tehnicii medicale de investigație nu numai pentru spațiul românesc. Este vorba de **Laboratorul central de spectrofluorometrie — BIOSPEC — al Academiei de Științe Medicale**, laborator ce **funcționează în Institutul de virusologie „Ștefan Nicolau"**.

Mai întîi, cîteva detalii menite a arăta cititorilor noștri ce este spectrofluorometria și ce cuprinde aria de probleme abordate și rezolvate în acest laborator, oferite de către conducătorul colectivului BIOSPEC, **dr. Oswald Hörer**. Deci, spectrofluorometria este o metodă de analiză care folosește lumina emisă de o substanță atunci cînd este iradiată cu o lumină cu alte caracteristici spectrale. De exemplu, foarte multe substanțe iradiate cu lumină ultravioletă emit în domeniul vizibil al spectrului o fluorescență ale cărei culoare și intensitate sînt specifice substanței respective. Tocmai acest fenomen stă la baza metodei spectrofluorometrice de analiză. Farmacopeea americană, una dintre cele mai severe din lume, nu acceptă nici un produs fără analiză spectrofluorometrică, fără probe de fluorescență, pentru că această analiză este de mii de ori mai sensibilă în relevarea prezenței substanței în concentrații foarte reduse. Am amintit acest amănunt pentru a sublinia o dată în plus locul ocupat în prezent de spectrofluorometrie. Folosirea sa în analizele medicale cele mai diverse asigură prin sensibilitatea înaltă, accesibilitatea unor determinări imposibil de efectuat, prin alte metode spectrofotometrice ; de asemenea, permite reducerea substanțială a volumelor probelor de analizat — iar prin aceasta înlăturî stresul pacienților — ca și reducerea consumului de reactiv de sute și mii de ori față de metodele fotometrice uzuale (să nu uităm că economia de reactivi înseamnă, practic, economie valutară).

În momentul de față, microprocesoarele au devenit o componentă aproape universală a întregii aparaturi medicale. În aceste condiții, s-au dezvoltat două tehnologii diferite : pe de o parte, crearea de aparate cu funcții specifice, dotate cu microprocesoare (calculatoare programate exclusiv pentru funcțiile respective), iar, pe de altă parte, s-a recurs la interfațarea unuia sau mai multor aparate la un calculator. S-a optat pentru cuplarea cu un calculator, ceea ce a constat primul pas în crearea a ceea ce constituie azi laboratorul BIOSPEC. Începînd din 1980, aici a fost abordată problema automatizării analizelor spetrofotometrice prin calculator, acționîndu-se pe trei direcții principale : Automatizarea operațiunilor spectrofotometrice cu ajutorul unui microcalculator din seria Felix M 18 ; proiectarea și construirea de noi dispozitive care să poată fi actionate prin același microcalculator și să reprezinte accesorii ale spectrofotometrului de bază ; extinderea automatizării prin robotizarea unor operații de rutină.

Este evident, ne spune doctorul Hörer, că **interfațarea unui aparat clasic la un calculator crește nu numai eficiența exprimată prin numărul de analize care se pot efectua în aceeași unitate de timp, ci mai ales precizia și sensibilitatea măsurătorilor. Interfațarea a fost realizată cu ajutorul unui dispozitiv electronic standard**, ce permite ca semnale diferite de cele utilizate de calculator să fie adaptate acestora din urmă. Aceste interfețe standard fac parte din dotarea opțională a calculatoarelor și microcalculatoarelor produse în serie, în țară.

În cazul existenței mai multor substanțe fluorescente în amestec, mai ales în concentrații foarte mici ale acestora, se pot face analize curente, cum ar fi determinarea în soluție a adrenalinei și nonadrenalinei din produse biologice, utilizînd o unică probă ; datorită concentrațiilor foarte mici ale adrenalinei și nonadrenalinei ce trebuie detectate, în cazul acestei analize singura metodă utilizabilă este fluorometria.

Folosind un accesoriu, pot fi identificate și evaluate cantitativ substanțe toxice la concentrații mai mici de o miliardime de gram, cum sînt aflatoxinele. Acestea sînt produși cu o toxicitate fără precedent, a căror detectare în condiții clasice de analiză implică riscuri deosebit de mari pentru cel ce le manevrează.

Un alt avantaj al fotometriei asistate de calculator îl reprezintă și posibilitatea prelucrării analitice rapide a unor spectre de fluorescență astfel pot fi puse în evidență cantități chiar mai mici de a miliarda parte dintr-un gram de substanță deosebit de cancerigenă, cum este 3,4-Benzopirenul.

Alte probleme de interes biomedical deosebit, ca de exemplu determinarea intoxicațiilor acute cu plumb prin evaluarea protoporfinei, măsurarea unor indicatori ai îmbătrînirii făcînd o genetică experimentală pe animale prin determinarea lipofuscinei — sînt numai cîteva dintre domeniile de virf ale aplicațiilor spectrofluorometriei abordate în BIOSPEC.

De o mare actualitate, continuă interlocutorul nostru — sînt problemele legate de structura membranelor celulare modificate prin diverse procese, ca, de exemplu, ateromatoza sau infecția virală. Pentru rezolvarea acestor probleme, se folosesc accesorii de polarizare a luminii și de prelucrare specială a spectrelor de polarizare a fluorescenței obținute, accesorii care (ca de altfel toate accesoriile folosite în laborator) sînt creația colectivului de aici. Fiind vorba de lucrul prin calculator, e de la sine înțeles că toate aceste analize se fac cu ajutorul unor programe, realizate, de asemenea, de colectivul laboratorului, **programe ce pot fi puse la dispoziția tuturor laboratoarelor din țară**. Extraordinara flexibilitate pe care o oferă asistarea de către calculator a unor măsurători explică de ce pe plan mondial numărul aparatelor interfațate la calculator și al softurilor comercializate este din ce în ce mai mare.

Nu putem încheia prezentarea laboratorului BIOSPEC din Institutul de virusologie fără a pomeni de una din ultimele realizări ale colectivului său. Este vorba de microrobotizarea determinării fotometrice utilizînd plăci cu microgrodeuri în vederea evaluării unor tirturi de interes virusologic prin EIA (enzime immunoassay). Acest sistem microrobotizat valorifică atît posibilitățile și performanțele spectrofluorometrului, cît și flexibilitatea operațională a programelor implementate pe calculator. Și pentru a înțelege exact valoarea realizării colectivului laboratorului BIOSPEC, trebuie arătat că în lume asemenea determinări se fac cu aparate strict specializate, extrem de scumpe, realizate de cîteva mari firme de tradiție în producerea de aparatură medicală.

Încă un drum în tratamentul paradontozei

O mare parte din populația planetei suferă de paradontopatie cronică marginală, o afecțiune a paradonțiului marginal (gingia, osul, ligamentul, cementul, țesuturi care susțin dintele în alveolă și echilibrează forțele de mestecație ce se exercită pe dinte). În prezent, se consideră că jumătate din dinții pierduți se datorează cariei dentare, iar cealaltă jumătate, paradontopatiei marginale. O boală de masă, așadar, care, chiar dacă nu are un prognostic foarte grav, este extrem de neplăcută și stresantă, în formele în care se manifestă : paradontopatii inflamatorii și degenerative, cu evoluție cronică și progresivă, ce duc în final la pierderea dinților.

Tratamentele aplicate pînă în prezent sînt, în general, nespecifice, ele constînd în igienizare, tratament antiinflamator, fizioterapic, medicamentos, chirurgical, proteic etc.; aceasta deoarece cauza bolii nu a fost încă deplin elucidată.

Între cercetările și soluțiile de ultimă oră, se evidențiază cea a colectivului condus de prof. dr. **Memet Gafar**, șeful catedrei de odontologie și paradontologie de la Facultatea de stomatologie din București, colectiv din care fac parte medicul primar **Ion Teodor Georgescu**, de la Dispensarul ICAB, asistentul universitar **Horia Dumitriu**, de la Facultatea de stomatologie, și medicii **Irina Cogită** și **Marian Neguț** de la Institutul Cantacuzino. Drumul l-a deschis doctorul I.T. Georgescu, în urmă cu trei ani, remarcînd frecvența cu care paradontopatiile marginale apar la bolnavii de reumatism cronic degenerativ ; și, cum cercetări recente susțin că procesul de alergie bacteriană stafilococică ar putea constitui un fatcor etio-patogenic al bolilor reumatismale cronice evolutive a fost luată în studiu posibilitatea ca și paradontopatiile marginale cronice să aibă aceeași etiopatogenie.

S-a început cu însămînțări pe medii de cultură cu puroi recoltat din pungile paradontale, în 9 din 13 cazuri evidențiindu-se prezența stafilococului auriu hemolitic, care a răspuns favorabil tratamentului specific cu vaccin stafilococic (produs de Institutul Cantacuzino), cu efect desensibilizant și imunizant. (Deși printre ipotezele privind etiologia paradontopatiilor marginale, unele au avut în vedere și cauze infecțioase și (sau) alergice, nu se precizase ferm un asemenea agent cauzal). Experimentat pe pacienți, tratamentul cu vaccin stafilococic a înregistrat rezultate impresionante, 90 la sută dintre aceștia cunoscînd o ameliorare spectaculoasă a bolii.

Relevant mi se pare primul caz tratat ; îl voi reda deci și cititorilor. În vîrstă de 42 de ani, pacientul se prezintă la consult cu o paradontopatie cronică marginală profundă în formă gravă, cu toți dinții mobili, cu secreție purulentă mare : de fapt, venise la medic pentru a-și extrage 3 dinți ce nu mai erau deloc implantați, urmînd să efectueze apoi și un tratament protetic. După 10 injecții, s-a observat schimbarea bruscă a aspectului gingiilor, culoarea violacee de stază s-a modificat spre roz, gingiile nu mai sîngerau nici la atingerea cu sonda, secreția purulentă scăzuse și mobilitatea dinților se diminuase vizibil.

Colaborarea cu Facultatea de stomatologie din București a creat posibilitatea verificării pe un număr mai mare de subiecți a soluției, permițînd aprofundarea studiului și stabilirea formulei optime de tratament. Procentul de 90 la sută pacienți ce răspund favorabil la tratament (înregistrat la primul lot tratat), se menține. Colectivul condus de profesorul Gafar continuă cercetările. Tratamentul, constînd într-o serie de inoculări succesive cu vaccin stafilococic în diluții diferite, și-a dovedit eficacitatea în peste 100 de cazuri, ținute sub observație în cadrul Dispensarului I.C.A.B. și al Facultății de stomatologie.

„Deși cunoscut în literatură ca posibil prezent în pungile paradontale, stafilococul auriu nu a fost cercetat pînă în prezent, ne spune asist. univ. Horia Dumitriu. Experiențele noastre l-au evidențiat. Ceea ce constituie însă noutate în domeniu, este folosirea vaccinului estafilococic în paradontopatii. Datele obținute de noi în această privință sînt, fără îndoială, foarte interesante, ele deschizînd un drum nou în tratamentul paradontopatiilor cronice marginale. În același timp, vaccinul ne ajută în înțelegerea mecanismelor de producere a bolilor, ca și în descifrarea răspunsului imun".

Experimentul continuă. Cu siguranță, stafilococul nu acționează singur, ci într-o asociație microbiană în care el s-ar putea să aibă un rol dominanat : în formele care au fost rebele la tratament, s-ar putea chiar să fie vorba de un alt agent.

Un drum nou, o speranță nouă. Tratamentul original cu vaccin stafilococic în paradontopatiile cronice marginale a confirmat speranțele celor care l-au urmat.

ROXANA PAICU
MANOLESCU ■

Pentru autoturismul dumneavoastră

Locul de nastere a 255 de familii de aparate. Întreprinderea de aparate electrice de măsurat din Timișoara și-a statornicit o firmă pentru care s-a luptat încă din primul an al existenței sale, un an nu prea îndepărtat în timp: 1970. AEM sînt inițialele cunoscute azi pe toate meridianele, căci în întreaga lume se cere folosirea cît mai economică a energiei și materiilor prime, iar economie înseamnă măsurători cît mai exacte ca și reglări automate de mare finețe, pe care timișorenii știu a le face astăzi cu mare artă.

Nu ne putem aventura în a vă prezenta gama extrem de largă a preocupărilor întreprinderii timișorene și nici măcar noutățile de ultimă oră nu vi le putem creiona pe toate. Sînt mult prea multe. Am acceptat, cu entuziasmul celui ce se vede în imposibilitatea de a alege singur, propunerea unuia dintre specialiștii locului : Constantin Ghiță, președintele Comisiei municipale a inginerilor și tehnicienilor din Timișoara, sufletul trupei inventatorilor de la IAEM. Oferta era tentantă și, de ce să nu mărturisim, reporterul a contat pe interesul pe care-l va stîrni în rîndul multora dintre dumneavoastră stimați cititori : inventii și inovații AEM pentru autoturismul personal.

Întreprinderea din Timișoara colaborează, printre altele, și cu întreprinderile producătoare de automobile din țară, motiv pentru care între multele noutăți tehnice prezentate, sînt cîteva menite a-i interesa în mod deosebit pe posesorii de autoturisme, inclusiv pe cei care, după expresia inginerului Constantin Ghiță „nu știu despre mașină decît unde se pune benzina și unde se află cheia de contact". Înaintea unei succinte prezentări pe care o veți găsi în rîndurile următoare, menționăm că toate cele 8 invenții purtînd marca AEM sînt brevete, ale anului 1987.

REDAC — procedeu și dispozitiv pentru încărcarea acumulatoarelor autovehiculelor — reprezintă un progres net față de ceea ce ne oferea pînă acum comerțul. Procedeul a fost gîndit de autorii săi, inginerii Marcel Damian și Ion Bivolaru, astfel încît viața acumulatorului să fie mult prelungită. Dispozitivul este autoprotejat la suprasarcini și scurtcircuitări. Eventualele stîngăcii ale șoferului amator nu distrug nici acumulatorul nici dispozitivul. Dacă din lipsă de minime cunoștințe se fac greșit legăturile, dispozitivul semnalează acustic și optic eroarea, fără a produce nici cel mai neînsemnat accident. Același lucru se întîmplă și la scurtcircuitarea clemelor de ieșire din dispozitiv. Datorită procedeului de încărcare în impulsuri pînă la 6 Amperi se evită șocurile de supracurent care conduc la dezlipirea pastei de pe plăcile acumulatoarelor cu plumb. Pe aparatul de mărimea unui telefon, cu un design ultramodern, există afișată durata încărcării. În funcție de capacitatea în A/h a acumulatorului vehiculului, între 10 și 15 ore. Se alimentează la rețeaua de 220 V și funcționează în medii de temperatură ce pot varia între —20°C și +40°C. Pentru baterii de la 15 la 90 A/h, dispozitivul are o greutate de 2,5 kg.

Dacă nu reușiți să vă porniți motorul datorită temperaturii ambiante foarte scăzute, vi se oferă alimentatorul START, aparat ce conține în interior același procedeu de încărcare a acumulatoarelor în impulsuri de curent, avînd un curent nominal de 20 A și un întrerupător cu declanșare automată la 60 A. În momentul pornirii autovehiculului cu dispozitivul conectat la bornele acumulatorului, parte din șocul de pornire este preluat de acest dispozitiv, ceea ce iarna este foarte important pentru durata de viață a acumulatorului, care crește astfel cu circa 30 la sută. Avînd același gabarit cu cel al REDAC-ului, START îl poate înlocui, posedînd în plus funcțiunea de pornire a mașinii pe timp de iarnă.

IPATR este tot o instalație destinată pornirii autovehiculelor în medii de temperatură foarte scăzute. Supranumit „robotul de pornirea mașinilor", avînd un curent nominal de 400 A cu tensiuni de 12—24 volți, cu capacități de la 8 la 150 A, poate fi folosit nu doar la încărcarea tuturor tipurilor de acumulatori, ci și la pornirea tractoarelor și autocamioanelor pe timp rece. Urnind din loc și cea mai îndărătnică mașină. IPATR prezintă și funcția de control a capacității bateriei de 12 și 24 V. Efectuează, deasemenea, operația de desulfatare.

MB_2 — inovația inginerului Ladislau Kollar, se prezintă sub forma unui aparat de mărimea unui pachet de țigări, care permite unui conducător auto — ceva mai priceput de data aceasta — să-și regleze funcționarea mașinii. Avînd domenii de tensiune de 1,5 V, 15 V, 30 V, aparatul permite verificarea întregii instalații electrice a unui autoturism : tensiunea pe elementele acumulatorului, funcționarea schemei de încărcare a acestuia, depistarea elementului defect din instalație. Poate efectua, totodată, verificarea și reglarea diverselor turații ale motorului, ca și a unghiului DWELL (deschiderea platinelor care dau scînteia la motor). Oriunde pe șosea, îți poți deci verifica mașina, astfel însemnînd timp cîștigat, drumuri mai puține la service și, de ce nu, economie de energie nervoasă.

Inginera Irina Gruber a gîndit și conceput un instrument care să indice în timpul cursei consumul instantaneu de benzină în litri pe suta de kilometri. Astfel a apărut **MOTOR-TESTER**, care se așază pe bordul mașinii, zonele colorate ale cadranului permițînd și o apreciere a funcționării corecte a motorului chiar de către conducători auto mai puțin experimentați.

Următoarele două invenții ale specialiștilor timișoreni vin în sprijinul atelierelor de vulcanizare și a service-urilor. Ion Bivolaru, Sabin Popa, Alexandru Nagy și Sorin Ionescu de la IAEM Timișoara au conceput o serie de instalații de vulcanizat anvelope mari, anvelope mijlocii și mici. Prin vulcanizare pot fi recuperate acum toate tipurile de anvelope cu defecte de tip perforare.

LIANA MOLNAR ■

Veşti dintr-o mare expoziţie:

De la aragazul care se „spală" singur la seringa fără ac

Zilele acestea am asistat, fără îndoială, la momentul unei noi întîlniri dintre om şi tehnică. Fiecare panou sau exponat fizic prezentat în Pavilionul J al Complexului expoziţional Piaţa Scînteii avea, parcă, menirea de a-ţi dezvălui strădania de a ajunge la maşina perfectă, izvorîtă din creierul omului pentru a-i depăşi cu mult puterea minţii.

Expoziţia de creaţie ştiinţifică şi tehnică din ramurile industriei electrotehnice şi electronice, deschisă sub generoasa egidă a Festivalului naţional „Cîntarea României" — ediţia 1985—1987, a însemnat cu mult mai mult decît prilejul oferirii unor binemeritate distincţii. O ocazie în plus pentru schimburi de experienţă, resimţite mereu ca o necesitate pentru specialişti, expoziţia demonstrează, cu puterea exemplului, înaltul nivel de creativitate tehnică la care s-a ajuns. Cele peste 500 de produse realizate de inventatori din 7 centrale industriale, cuprinzînd 100 de unităţi şi 13 institute sau centre de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, înseamnă tot atîtea noutăţi de marcă în domeniul luat acum în discuţie. Nu ne vom risipi în multe cuvinte. Exemplele oferite de Ion Dobre de la Direcţia tehnică a Ministerului Industriei Electrotehnice, exemple luate chiar şi la întîmplare, avînd în vedere că toate exponatele poartă pecetea valorii, vor susţine, fără îndoială, cele afirmate mai sus.

Instalaţia de preîncălzire pentru motoarele Diesel tip P 12,5, realizată de I.C.S.I.T.E.M., înscrie la capitolul eficienţă economică cifra de 1 miliard lei anual. De reţinut : pentru un autovehicul cu motor de 215 CP, la o singură pornire pe zi se realizează o economie de 1,4 tone combustibil într-un an.

Pe linia introducerii robotizării în industrie, întreprinderea „Electromotor" Timişoara propune spre generalizare, la nivel de economie naţională, o celulă flexibilă robotizată pentru prelucrarea arborilor motoarelor electrice. Aplicarea ei duce la o creştere a productivităţii muncii cu peste 350 la sută. Tot în scopul modernizării proceselor tehnologice, specialiştii de la „Electrotehnica" Bucureşti au gîndit o maşină de implementat componente electronice, cu indicarea locului de implementare semiautomată, cu spot luminos şi comandă numerică pentru nu mai puţin de 50 tipovariante de componente electronice. Dincolo de substanţiala creştere a productivităţii muncii, noua creaţie aduce un cîştig de 460 800 lei anual.

Din categoria bunurilor de larg consum reţin atenţia, atît specialiştilor, cît şi celor mai puţin pricepuţi, mecanismele de ceas autonom cu baza de tip electronic şi motor pas cu pas. Acestea vor fi incorporate în viitoarele noastre ceasuri de masă şi de perete, avînd asigurarea creatorilor săi — cercetătorii Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru mecanică fină şi scule — că nu se vor abate de la măsurarea precisă a timpului nici cu o secundă.

Ca la toate apariţiile sale „în public", „Electronica" Bucureşti atrage atenţia şi de această dată în mod deosebit. Gama de aparate de radio tip stereo „Miniturn", sistemul pentru audiţii de înaltă fidelitate modular — incorporînd pick-up, turner, casetofon, egalizator, amplificator stereo şi incintă acustică —, ultimul tip de televizor color, Electron — 5 100, se prezintă nu numai ca design, ci şi ca nivel calitativ, în pas cu realizări similare ale multor firme de prestigiu în lume.

Emailul cu proprietăţi de autocurăţire obţinut de întreprinderea sătmăreană „23 August" ne va oferi în curînd aragaze pe care nu vor mai avea nevoie de neplăcuta operaţiune de întreţinere pentru că, ne asigură Simion Ghiţă, din Centrala industrială mecanică şi de articole casnice, graţie ingeniosei invenţii acestea se vor „spăla" singure.

Un sector aparte, un capitol puţin cunoscut pînă nu demult, îl constituie aparatura medicală. Graţie cunoscutului medic general dr. Mircea Olteanu, de la Spitalul Militar Central, în colaborare cu dr. Maria Ciocmarean şi ing. Gh. Păscuţ, oftalmologia beneficiază de un nou aparat de incizie refractivă, utilizat în intervenţii chirurgicale de mare fineţe. Şi încă un exemplu. În premieră mondială, vom beneficia de injecţii... fără ac. Clasica seringă este înlocuită de un aparat pentru administrarea soluţiilor medicamentoase, în care acul este înlocuit de un jet capabil să realizeze perforarea tegumentelor. Autori : M. Andronic, R. Gruia, M. Negoiţă.

Ceea ce ne-a oferit zilele acestea Complexul expoziţional Piaţa Scînteii a fost mai mult decît o expoziţie. Am numi-o, fără teama de a greşi, o demonstraţie de creativitate şi calitate: o dovadă concretă a unui unanim recunoscut adevăr — ştiinţa promovează dezvoltarea tehnicii. Recenta expoziţie ne mai arată viteza cu care se produc schimbările în producţia industrială. Iar într-un timp în care elementele ştiinţei devin un bun al tuturor oamenilor, aceste rapide transformări vizează perfecţiunea.

LIANA MOLNAR ■

Oameni cu idei

Maistrul Aurel Şucă îşi desfăşoară activitatea la Întreprinderea de utilaj greu Craiova şi este de meserie instalator. Printre multe altele, a avut în sarcină şi întreţinerea diferitelor instalaţii sanitare. A observat, cum de altfel ni se întîmplă şi nouă la instalaţiile din apartamente, că bătaia de cap cea mai mare i-o aduc capetele de robinet sau obturmerele, cum se mai numesc. Mai altfel spus, este vorba despre acele piese care, cînd se găsesc în comerţ, costă 20 de lei. În locuinţe şi în economie se folosesc milioane de astfel de piese. Şi tocmai ele se defectează cel mai des. Care sînt defecţiunile pe care le-a constatat maistrul Şucă şi cum s-a gîndit să le remedieze în ideea de a-i da capului de robinet o viaţă cît mai lungă ?

Capul de robinet existent în fabricaţie are un filet scurt. În timpul manevrei, spre sfîrşitul cursei, la închidere, filetul lucrează doar pe ultimele flancuri, ceea ce duce la uzura lui prematură. O altă sursă de defecţiune este oringul, o garnitură de cauciuc interioară, a cărei înlocuire presupune timp şi o oarecare îndeminare. Actualul cap de robinet nu permite, tot din cauza filetului scurt, decît una, maximum două frezări ale scaunului de robinet. Cine a încercat vreodată să facă un robinet să nu mai curgă, ne-a înţeles.

Maistrul Aurel Şucă a imaginat un nou tip de cap de robinet. Este prevăzut cu un filet special care permite utilizarea lui integrală în timpul manevrei. Lucrează deci pe toate flancurile. Este robust. Se foloseşte pentru aceeaşi dimensiune a capului de robinet. Permite frezarea scaunului de robinet de cîte ori este nevoie. Garnitura interioară a fost înlocuită cu o presetupă. Defecţiunile acestea se remediază pe loc prin strîngerea unei piuliţe. Noul cap de robinet este gîndit şi executat să se potrivească la garniturile existente, precum şi la robinetele de trecere. Ideea există. Mai mult, este materializată în stadiul de prototip.

Este perfect noul cap de robinet ? Pînă şi maistrul Şucă se gîndeşte că el ar mai putea fi îmbunătăţit, mai ales în ceea ce priveşte designul. Poate că un cap de robinet de concepţia maistrului Şucă, reproiectat de la A la Z, ar arăta un pic altfel. Într-un calcul tehnico-economic în care ar fi luate în consideraţie valoarea materialelor, manoperei, fiabilitatea, s-ar putea decide inginereşte valoarea ideii maistrului.

Aşa, mai mult în joacă, capului de robinet, maistrul Şucă i-a adaptat un traductor care comandă un circuit electric alimentat la curent continuu de 2 V. În poziţia deschis a robinetului se aprinde un bec de semnalizare. Maistrul Şucă şi l-a montat pe uşa de la ieşirea din apartament. Cînd vrea să plece de acasă şi vede becul aprins, ştie că trebuie să închidă robinetul. Această mini-instalaţie de semnalizare a fost imaginată în ideea prevenirii inundaţiilor cauzate de robinetele lăsate deschise mai ales la bucătării, unde lavoarul n-are preaplin şi nu se prevăd sifoane de pardoseală. Prin ingeniozitatea lui, sistemul de semnalizare s-ar putea adapta şi folosi şi în alte situaţii. Părerea noastră este că ideile maistrului Şucă pot fi folosite, că a venit vremea îmbunătăţirii funcţionalităţii capului de robinet. Să ne gîndim doar cîte asemenea piese am fost nevoiţi în propriile noastre apartamente să schimbăm. De altfel, cererea pe piaţă este atît de mare, încît ele nici nu se prea găsesc în comerţ. Capetele de robinet ale maistrului Şucă n-au moarte.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE

Eminescu şi ştiinţele vieţii (I)

Animat de un interes fără margini, de o curiozitate niciodată satisfăcută, pentru cunoaşterea lumii, vieţii, omului, evoluţiei, Eminescu ne apare astăzi tot mai mult — în special în lumina manuscriselor sale, dar nu doar a lor —, drept un veritabil **erudit-autodidact.** Nu un om de ştiinţă, nici un cercetător ştiinţific, am mai arătat aceasta în coloanele acestei reviste, dar drept un nesăţios cititor de cărţi ştiinţifice, care acumulează cunoştinţe în practic **toate** domeniile, care ştie să selecteze spre traducere integrală (chiar fără intenţie de publicare) tocmai acele articole şi studii care vor deschide noi pagini în cunoaşterea Universului, constituind adevărate pietre de hotar, ca acel articol din 1842 al medicului J.R. Mayer — multă vreme contestat — care fundamentează legea conservării energiei. Fără filonul ştiinţific al uriaşei sale personalităţi, ca şi fără cel filosofic, filonul de orientalist, filonul istoric, filonul patriotic, filonul cultural-general — fără a mai vorbi de filonul major, liric, ca şi de cel al prozei şi dramaturgiei sale — Eminescu nu ar fi fost Eminescu, nu ar fi fost „gigantul" de care ne vorbeşte într-un inspirat eseu profesorul Edgar Papu, dotat **„cu tentacule multiple, deschise, asemenea unor polipi uriaşi, întocmiţi să absoarbă totul" (Apolo sau ontologia clasicismului).**

Ştiinţele vieţii au constituit dintotdeauna o preocupare majoră pentru poetul-gînditor ; ea se reflectă pe spaţii largi în manuscrisele sale şi — într-o anumită măsură — în publicistică şi proză. Eminescu şi-a pus şi în această privinţă marile întrebări ale cunoaşterii : ce este viaţa, cum la naştere şi cum se stinge, cum şi de ce evoluează formele de viaţă, în ce constau procesele vitale şi care este mecanismul lor ? O mare admiraţie pentru ceea ce am putea numi „logica viului" caracterizează observaţiile sale, un imens interes pentru enigmele biologiei : **„...nouă-nouă viaţa e o cifră nenţelesă" (La moartea lui Neamţu).**

De anumite lucruri se declară sigur, ca atunci cînd scrie, în mai multe rînduri : **„Cine nu minte niciodată este natura".** În manuscrisul 2270, fila 161 verso, citim : **„Organismele, maşine întercalate în linia directă a mişcărilor mari ale Universului — paranteze într-un text general".** Studiind ştiinţele naturale, biologia, Eminescu caută înainte de toate **semnificaţii,** elementele concrete îi erau de folos pentru edificarea viziunii sale despre existenţă, despre viaţă. În problema evoluţiei lumii vii, îşi exprimă astfel opţiunea : consideră ca factori decisivi **ereditatea** (factorul conservator) şi **adaptaţiunea** (factorul de schimbare şi progres). Ca mulţi dintre oamenii noştri de ştiinţă ai epocii, este adeptul darwinismului şi adversarul detractorilor săi : **„Biserica,** scrie el, **condamnă pe Giordano Bruno şi pe Darwin pentru că ei descoperă secretele coteriei. Biserica ştie de mult ceea ce aceşti învăţaţi descopăr. Dar biserica ţine oamenii în cercul adevărurilor fenomenologice. De la noumen ea respinge pe omul de rînd"** (ms. 2255, f. 377). În alt loc, îl găsim preocupat de implicaţiile psihice ale cercetărilor de craniologie. Îl preocupă, pe de altă parte, în cel mai înalt grad — şi nu este deloc surprinzător — **esenţa geniului şi a genialităţii,** comentînd de aceea lucrarea din 1869 a medicului şi naturalistului Francisc Galton, în legătură cu ele.

În perioada studiilor sale universitare de la Viena şi Berlin, audia nu numai cursuri de filosofie, drept, istoria artelor, etc., ci, în mod frecvent, şi de biologie şi medicină, predate de profesori care erau savanţi renumiţi. T. V. Ştefanelli îşi aminteşte că Eminescu asista, în capitala austriacă, la disecţii pe cadavre, ceea ce îi stîrnea întotdeauna interesul, şi nicidecum dezgust, căci în felul acesta lua nemijlocit contact cu structura viului. Pe de altă parte, în **Amintirile** sale, I. Slavici relatează, parcă surprins, că, după ce datorită cursurilor de fiziologie ale profesorului E. Brücke, Eminescu **„prinsese slăbiciune"** pentru această ştiinţă, iar de la ea trecuse, în mod firesc, la botanică şi zoologie, el a ajuns la concluzia că **„nu putea să le înţeleagă fără de fizică",** adică fără să cunoască legile fiziciі — viziune evident interdisciplinară. Tot astfel, în articolul **Cultură şi ştiinţă,** pe care îl traduce, cu mici modificări, după **Das Leben der Seele** de Moritz Lazarus (după cum a descoperit Dan Petrovanu), poetul aderă la tezele interdisciplinare ale acestuia, arătînd că **„toate ştiinţele stau într-o legătură, ca o reţea"** (în acea vreme, interdependenţa ştiinţelor nu era unanim acceptată, unii savanţi apărînd cu hotărîre „autonomia" disciplinei pe care o reprezentau).

Marguerite Yourcenar enunţă un incontestabil adevăr cînd scrie : **„Una din modalităţile cele mai bune de a recrea gîndirea unui om : a-i reconstitui biblioteca".** Misiune deosebit de dificilă în cazul lui Eminescu. Mai întîi, fiindcă, în veşnică lipsă de bani, revindea adesea cărţile odată citite, apoi fiindcă din cele păstrate puţine au ajuns pînă la noi. Iată totuşi cîteva notaţii interesante : Într-o listă de cărţi a poetului din ms. 2285, f. 71 v, figurează lucrarea naturalistului şi gînditorului materialist Ştefan C. Michăilescu **Influenţa luminei asupra vieţii** (1871), iar într-o altă listă, din ms. 2276 B, chiar pe ultima copertă, se află, printre cărţile aparţinînd lui Eminescu, cunoscuta lucrare de popularizare şi filosofie a ştiinţei **Minunile naturii** de Iuliu Barasch, ediţia din 1850. În cele două rafturi de cărţi provenite din biblioteca lui Eminescu din Sala de manuscrise şi carte rară a Bibliotecii Centrale Universitare din Bucureşti, figurează aproape exclusiv cărţi ştiinţifice, printre ele **L'Esprit des bêtes,** de naturalistul, scriitorul şi publicistul Alphonse Toussenel (1858).

Vastele, am spune pătimaşele sale lecturi (care au constituit, chiar mai mult decît audierea cursurilor universitare, baza culturii sale ştiinţifice) i-au creat posibilităţi nebănuite de înţelegere a naturii ; totodată, inteligenţa sa pătrunzătoare, orizontul său filosofic larg l-au dus adesea la concluzii originale, clarvăzătoare.

Idei de sorginte entropică îşi găsesc expresia în formulări ca : **„Fiecare formă trebuie să degenereze ; devine incompatibilă cu timpul, ba chiar în aparinţa formei, în mijlocul curentului vieţii sale, putem observa germenii morţii sale [...] Viaţa e germenul morţii, moartea germenul vieţii"** (ms. 2285, f. 182). Alteori, orientarea sa e cu totul diferită, exprimînd bucuria de a exista, ca atunci cînd vorbeşte de **„frumuseţea naturală a vieţii şi a simţemintelor"** (ms. 2253, f. 213).

Geneticianul Lucian Gavrilă, într-un articol publicat în „Contemporanul" nr. 19 din 7 mai 1982 **(Eminescu şi ştiinţele biologice),** observă că poetul **„manipula cu mult înainte de elaborarea teoriei generale a sistemelor de către Ludwig von Bertallanffy noţiuni de integralitate a sistemelor biologice şi de integrare a subsistemelor în sisteme..."** Eminescu **„a introdus pentru prima dată în literatura ştiinţifică românească conceptul de integralitate"** (ms. 2284, f. 332 şi 336).

I. M. ŞTEFAN ■

Un moț la băi

„Bitte, kommen Sie zu mir!" (Veniți, vă rog, la mine!) a exclamat, plăcut surprins, un turist german venit la tratament în Băile Felix în clipa cînd a zărit un țăran bătrîn îmbrăcat în pantaloni și cămașă de in, albe, acoperit cu o pălărie de pai contra arșiței.

Bătrînul a tresărit brusc, cu o zvicnire aidoma unui impuls imperios care te trezește din somn. S-a apropiat de turistul care a întins mîna ca și cum ar fi vrut să se convingă că e un om în carne și oase și nu e vedenie în costum popular și, în vreme ce arma sofisticatul său aparat de fotografiat, somîndu-l parcă să se predea curiozității lui nestăpînite, bătrînul l-a întrebat pe neamț de unde e, cum îl cheamă, cîți ani are și cum se simte la băi. Neamțul care s-ar fi așteptat la orice altceva decît la faptul ca bătrînul să-i vorbească în scumpa lui limbă maternă a înlemnit și s-a bîlbîit, abia reușind să răspundă. A doua zi și-a adus aminte pentru ce l-a chemat la ei și l-a căutat cu înversunare. I-a făcut o poză color pe care apoi i-a trimis-o din Germania să se vadă cît de bine îi stă în haine albe și pălărie de pai.

„Apoi, dacă Horea al nostru a știut vorbi acum mai bine de două sute de ani cu împăratul de la Viena, cu de ce să nu știu vorbi, că doar și eu is moț!? Drept îi că reuma mi se trage dintr-un lagăr de prizonieri, dar tot de-acolo mi se trage și bruma de germană pe care n-am uitat-o și, iată, că acum îmi prinde bine la băi. Așa de mult îmi place apa asta termală că de cîte ori intru în bazin, îmi aduc aminte de ciubărașul cu apă caldă în care mă punea mama și ies din bazin ca un nou născut".

„Nou-născutul Ion Țerfea în vîrstă de 65 de ani din comuna Ocoliș de lîngă Muntele Mare, județul Alba își săpa pămîntul și se sprijinea în baston. „Du-te la Băi la Oradea Mare!" i-a spus nevastă-sa. Bătrînul a pornit agale cu geamantanul și bastonul spre gară de unde s-a urcat, gemînd, în mocăniță pînă la Turda. De-acolo a venit la Cimpia Turzii și la Oradea l-a prins o ploaie torențială care l-a muiat pînă la os. În aceeași zi a fost consultat de medicul șef al stațiunii Sever Jurcă care i-a dat deslegare să facă baie că are inima rezistentă.

Cînd a intrat în bazin, încă cu oasele înțepenite de frigul ploii, bătrînul a uitat brusc de grijile de acasă. A uitat și de cei doi boi, de cei doi juncі, de vaca cu lapte, de cei cinci porci și cele șaptesprezece oi pe care le îngrijește împreună cu ginerele său, de pe urma cărora a contractat cu statul un porc, brînză, lapte și lînă. Apa termală îi deschidea lacătele încremenite ale porilor pielii ca să pătrundă printr-o dulce fraudă pînă în măduva oaselor. Se întreba uimit ce minune mare încălzește apa asta în adîncurile pămîntului și ce putere neștiută o asvîrle pînă în dreptul sălelor lui trudite. Se simțea atît de bine, încît l-ar fi iertat și pe jandarmul cu pene de cocoș la pălărie care i-a tras patruzeci și patru de palme în timp ce era cărat, împreună cu alți nefericiți, în vagoanele de vite spre Germania. Atunci, după primele cinci palme, din cauza slăbiciunii, nu-și mai simțea obrazul, tot așa cum nu-și mai simte acum durerea în șale, pe față îi curge riuri transpirația din cauza căldurii apei termale, atunci, în pustă, îi curgea sîngele unui bărbat ucis chiar lîngă el, atunci își frigea buzele cu o zeamă chioară dintr-o conservă turtită de borcan, acum mănîncă din farfurie de porțelan pe care sînt imprimate literele: „CHR Felix", lîngă mucalitii locali care susțin că inițialele nu înseamnă neapărat „Complex Hoteluri Restaurante Felix", ci satele din jur stațiunii: Cordău, Haicu, Rontău.

În seara următoare, bătrînul s-a plimbat prin băi, citind cu gîtul întins numele hotelurilor: Nufărul, Termal, Lotus, Belvedere, Unirea, Someș, Mureș, Poienița, Crișana și s-a dus cu minicarul pînă în cartierul „Nufărul" din Oradea. În minicar unul i-a spus că în octombrie acum doi ani în hotelul „Belvedere" erau turiști din 28 de țări de pe toată fața pămîntului și că niște chilieni și portoricani vin pentru a patruzecea oară la Băi și încep să vorbească de-a binelea românește.

Demult n-a mai rîs cu atîta poftă bătrînul ca în seara cînd s-a dus la o comedie prezentată de Teatrul de Stat din Oradea în studioul său de la Băile Felix, păcat numai că sala era prea mică pentru atîta lume venită aici la odihnă.

Într-o bună zi, după ce a ieșit din bazin s-a dus și el unde a văzut lume strînsă buluc: o doamnă (Kolon, din Grecia, mi-a confirmat, mai tîrziu directorul Stațiunii, Damian) plîngea de ducurie cînd a început să meargă iar pe picioare și, parcă neîncrezătoare, făcea pași mărunței, căutînd instinctiv sprijin în jur, ca și cum ar fi învățat să umble din nou și lacrimile îi țîșneau nestăvilite cu fiecare pas făcut înainte. Bătrînul și-a șters, pe furiș, o lacrimă trădătoare, a tușit parcă rușinat că se mai emoționează acum după ce a trecut prin atîtea, și în lagăr se culcase lîngă consăteni de-ai săi din cătunele moțești: Vidolm, Runc și Lunca Largă și dimineața cînd îl striga pe cîte unul, acesta nu mai răspundea și numai ochii larg deschiși țipau spre țara pe care voiau s-o vadă mîntuită prin cețurile însingerate ale toamnei.

Cînd s-a întors în camera nr. 23 de la pavilionul trei, unde era cazat împreună cu un maior din București, bătrînul s-a uitat la calendar. Zilele trecuseră parcă în zbor razant pe deasupra capului său ca avioanele pe front, cînd se aruncau în gropile săpate pe dealul Feleacului, unde căzuse prizonier în septembrie 1944.

Oasele i se desmorțiseră și parcă era în stare de o nouă luptă. I se făcuse dor de aerul tare de la poalele Apusenilor. În noaptea de dinaintea plecării a visat ceea ce era, de fapt, realitatea în Ocoliș: mistreți păscînd laolaltă cu vitele satului pe pășunea obștească. Dimineața, s-a îmbrăcat tot în hainele în care venise și pentru care a avut de îndurat curiozitatea turiștilor străini care-i cereau stăruitor să-i pozeze, ca unui star care a primit Oscarul pentru cea mai bună reumă, și el accepta cu resemnarea cu care, probabil, Horea, în temnițele Albei Iulii, se lăsa zugrăvit de pictorii Europei. Cînd bătrînul a ajuns în stația de cale ferată de la Oradea Mare, a observat dintr-o dată că a uitat bastonul cu care venise. Dar nici nu mai avea nevoie de el.

PASCU BALACI

Note

Cine-l trage de urechi?

Întîmplarea s-a petrecut pe șoseaua București—Jilava, în ziua de 28 iulie, ora 18,45.

Autobuzul nr. 32 B-1633 staționa... Călătorii așteptau, privind pe geam, ce altceva puteau face? Pană? Nicidecum!

Șoferul a intrat în „coliziune" cu buna creștere. Cîteva persoane cumpărau roșii. Vînzătorul le cîntărise și voia să le pună în plasa solicitantului. Șoferul, tocmai venit, cu o dexteritate care demonstrează obicciul, le-a luat din cîntar, le-a pus în sacoșa lui, ca și cînd ar fi stat la rînd, și la uimirea celorlalți a zbierat marțial: „Ce voi munciți? Vă plimbați și cu mă spetesc"...

Au urmat, bineînțeles, replicile bunului simț.

— Fiecare cu tura lui. De ce nu vă purtați civilizat?

— Hai, lasă-mă cu civilizația!

Din nou i se răspunde temperat, cu persoana a doua plural, așa cum se cuvine între oameni care nu se cunosc.

— Vă faceți tîrgurilele, tovarășe șofer, în timpul serviciului. Nu e admisibil. Călătorii vă așteaptă în mașină!

— Uite și la asta! (eu eram).

Pentru a termina cu noi „obraznicii", „plimbăreții", „oamenii fără nici o treabă", încheie: Să nu mă scoateți din sărite că dau jos toată lumea din mașină și vă aranjăm!

Recitiți rîndurile dinainte... Nici nouă nu ne venea să credem ceea ce auzeam. Aveam de a face cu un bătăuș, care își consideră și pe călători la fel? Era o mașină cu marionete, credea șoferul, care ar fi răspuns la semnul lui? I-am promis o replică, scrisă. Mi-e jenă să repet gestul său, în orice caz se înscrie pe linia aceleiași comportări descalificante, în total dezacord cu normele elementare ale relațiilor umane. „Teribilul" șofer s-a urcat, victorios, la volan, însoțit de „un tînăr, umbra sa, care îl felicita zgomotos pentru „bărbătească-i" atitudine. Noi, cei cîțiva, am rămas consternați pe șosea, dar sperăm că nu pentru multă vreme, sfidîndu-ne cu puternica mașină, umplîndu-ne de praf.

OCTAVIAN ANDRONIC

La I.T.A. — Intertrans București — Autobaza 3 călători, de care aparține 32 B-1633, personalul este politicos, preocupat să execute cursele la timp și sigur, fără agresivități la volan. Fiecare pădure are... uscăturile ei.

O glumă bună?

Pînă astăzi nu am citit ce scrie pe biletul cu care circulăm în maxi-taxi.

Reproduc, cuvînt cu cuvînt: „Călătorul, la urcare, este obligat să prezinte șoferului biletul pentru compostare — 5 lei, valabil pentru una călătorie".

Cine a compus acest text, cred că, nu a călătorit niciodată cu maxi-taxi. Călătorul nu poate prezenta biletul șoferului pentru că de la el îl... cumpără. Șoferul nu-l poate composta fiindcă nu există, în mașină, aparatul respectiv. S-ar putea rupe, dar atunci, într-adevăr, ar fi valabil doar pentru „una călătorie".

Am cerut, cîtorva șoferi de pe maxi-taxi, să-mi „compostez" biletul. S-au uitat la mine cu aceiași nedumerire cu care citesc eu ceea ce e scris pe biletul de călătorie.

De cîteva zile traseul liniei 517 s-a modificat, fără nici o înștiințare prealabilă. Călătorii, obișnuiți de luni de zile cu stația terminus de la Piața Unirii, au așteptat, după obicei, zeci de minute, dar, în zadar... Cîte condici nesemnate la timp în contul ITB-ului?

CARMEN DUMITRESCU

Cronica șoselei:

Florile Ofeliei

„Deci, cum s-ar spune, eu sînt aici un fel de joly-joker. Și șef de coloană, și revizor, și portar. De fapt, însă, sînt o simplă femeie de serviciu. Am 15 autovehicule în „primire". Un fel de a spune, că nimeni nu mi le-a încredințat cu proces-verbal sau cu alte forme. Șoferii nu mă ascultă, medita Simina. Cînd l-am întrebat pe unul, zilele trecute: „Unde pleci mă, Simioane?, că programul s-a terminat și n-am primit nici un telefon că s-ar fi ivit vreo urgență". A început să rîdă. „Uite cine mă controlează pe mine. De unde știi tu, o femeie care n-are nici în clin nici în mînecă cu tehnica auto, ce sarcini am eu pentru astă seară? Tu care nici n-ai auzit de o pompă de injecție. Probabil crezi că e un fel de seringă, d-aia mai mare. De fapt, nu greșesc cînd spun seringă, fiindcă neamțului cu numele de Diesel, care a inventat celebrul motor, i-a venit ideea cu pompa asta în timp ce nevastă-sa îi picura în ochii lui obosiți de atîta studiu, o substanță, un fel de Proculin de-al nostru. Dacă îți înșir aici o serie de denumiri de piese, rămîi, cum se spune, ca vițelul la poarta nouă". „Degeaba mă jignești, eu nu mă supăr. Ție să-ți fie rușine, nu mie. Omul cu cît e mai deștept, mai mare, cu atît mai modest se poartă. Eu însă, pentru orice eventualitate, tot îe scriu aici, în carnețel". Șoferul a schițat un gest avînd semnificația „Puțin îmi pasă", i-a aruncat o privire disprețuitoare femeii și a demarat spre „Livada cu pruni". A doua zi, după întîmplarea cu șoferul de pe autobasculanta gigant, a venit un fel de șefuleț de la centrală s-o instruiască pe femeia cu însărcinări polivalente. Simina, o munteancă isteață, cu niște ochi frumoși, mari, negri, îl privea cu ironie pe omul care se străduia să-i demonstreze, citind dintr-o cărțulie cu scoarțe gri, ce importantă personalitate devenise ea peste noapte, la autocoloana amplasată în apropierea plajei de prundiș a riului. După ce omul a terminat lectura și apoi a încercat să-și șteargă transpirația abundentă de pe față, cu o batistă cît un batic, femeia, rostind clar, apăsat, fiecare cuvînt, îl interpelă pe reprezentantul centralei: „În primul rînd, ați pus formația asta de mașini, pe care dv., o numiți coloană, cum nu se poate mai prost. Locul e tare nepotrivit. Probabil nu știți că rîul ăsta, cînd plouă la munte, se face tot atît de lat precum Dunărea și vă spulberă mașinile astea ca pe niște cuti de chibrituri. O să le găsiți apoi izbite de stînci, hăt, hăt departe". „Vom analiza, vom analiza și hotărî, vom lua cele mai corespunzătoare măsuri". „Dv. vorbiți ca la ședințe, dar vă repet, mașinile pot fi oricînd luate de apă. Aici, la munte, cînd plouă, e potop nu alta. Apoi mai e o problemă. Ce fac eu cînd șoferii, unii din ei foarte recalcitranți, își fac de cap? Ca ăla care mi-a zis ieri: „D-ta cînd auzi de o piesă auto, crezi că e ceva care se mănîncă cu pîine". „În asemenea cazuri, d-ta sesizezi imediat, telefonic, la sediu, și se iau deîndată măsuri operative". „Hai să fim cu picioarele pe pămînt tovarășe... că nu știu cum vă cheamă. Doar știți că unitatea e la 100 de kilometri, în județul vecin, iar pînă îmi dă legătura trec cel puțin două ore". Omul rămîne pentru cîteva clipe descumpănit. Nu știe ce să-i răspundă. Apoi, clarifică în felul lui lucrurile. „Eu mi-am făcut datoria, v-am spus ce aveți de făcut. Acum semnați alci", și îi arată Siminei locul unde trebuie să-și depună semnătura. „Ba nu semnez deloc. Dv. vreți probabil să mă băgați în nu știu ce belele". Îngăduitor, delegatul centralei schimbă tactica. „Hai, femeie, semnează. E de fapt o chestie de formă. Nu ai nici o răspundere". „Atunci de ce să semnez?" Bărbatul, un tip mic de statură, sfrijit, se lasă păgubaș. Își strînge hîrtiile cu ciudă, le introduce într-o servietă ponosită și o pornește spre stația de autobuz, situată nu departe de coloana fantomă.

În ziua următoare, șoferii au programat un fel de curățenie generală. Intră în funcțiune furtunele, măturile, cîrpele de șters, ustensilele de gresat. Mai greu le e piloților de autobetoniere să-și înlăture cimentul fixat în interiorul uriașelor recipiente. Există însă soluție și pentru asta. Potrivit obiceiului, treaba respectivă, să recunoaștem, nu ușoară, e făcută de Nicodim, omul care, la cererea șoferilor, se îndeletnicește cu toate treburile „negre". Bineînțeles că nu le face gratis. Un ban, ceva alimente, o sticlă de tărie recompensează munca bărbatului înalt, vînjos, dar cu o privire pe care o are de obicei omul după ce primește o lovitură în moalele capului. Veritabile clipe de fericire trăiește Nicodim cînd vreunul din șoferi îi dă mașina s-o conducă. Face, cum se zice în aviație, un tur de pistă cu patru viraje de 90 de grade. Așteaptă exact ca piloții de avioane autorizația de decolare de la turnul de control, turn înfruchipat aici de un șofer care stă pe un scaun înalt, solid. Cînd „controlorul de trafic" îi face semn cu mîna, Nicodim apasă pe accelerație. Conduce frumos, corect. Apoi, la „aterizare", omul trăiește clipe de extaz cînd șoferii, deloc zgîrciți în aprecieri, încep să-l laude. Dinadins folosesc termeni pe care bietul Nicodim nu-i știe, de unde să-i știe? „Ai demarat mai teribil decît Niki Lauda. Și ce ținută de drum are mașina ta, teribilă. Ce mai, este bună pentru formula unu. Credeam că o să te inscriem. Unde e viitoarea cursă? În Brazilia, se pare. Ce-i drept, o să ai adversari redutabili". „Ce formulă, bre? Ce Brazilie? Vorbiți mai pe înțelesul turorora". Șoferii fac haz de aerul timp al privirii lui Nicodim, pînă ce unul, care e interesat ca „pilotul" să-i curețe recipientul, se face că-i ocărăște pe ceilalți. „Ia mai lăsați omul în pace. Adevărul e că Nicodim e un șofer de primă mînă. Îți promit, băiete, că vei lua toate categoriile, chiar și D-ul pentru autobuze. Mă ocup eu de chestia asta". „Ce bine ar fi, nea Iorgule, lasă-mă să te pup. Îți mulțumesc din suflet". Nicodim privește spre cei care au făcut haz de el fără supărare. „Eu știu că voi mă apreciați, dar vă place ca uneori să faceți haz de mine". Drept recompensă pentru calitatea exemplară a lucrului făcut, pe Nicodim îl așteaptă o surpriză. Două sticle de tărie verde. Iorgu știe că omului la toate îi place licoarea verde. I se umezesc ochii numai cînd o vede. Oamenii pleacă la treburile lor. Își ia rămas bun de la Nicodim și Iorgu. În mai puțin de un sfert de oră sticlele sînt goale. Deși alcoolul rămîne tot alcool, una e să-l bei iarna, la zero grade, și alta vara, la 35 plus. Omul, mergînd pe două cărări, se urcă la volanul mașinii proaspăt curățate și, neoprit de nimic și de nimeni, o pornește spre sat. Vrea să-i arate Savetei cît de meșter e în ale conducerii. O pornește vijelios. Spunea după accident: „Vedeam două drumuri, două șiruri de pomi pe fiecare parte, două linii de marcaje. Am oprit. Îmi venea să vomit. Nu m-am lăsat însă. Dacă i-am văzut pe copii?, sigur că i-am observat. Nu știu de ce mă priveau așa de speriați și s-au lipit de balustrada podului. Doar pînă la ei mai era destul loc..." În realitate, Nicodim n-a fost în stare să ia curba. A intrat în plin în cele patru fetițe care plecaseră să culeagă flori pentru colecția ce și-o doreau cît mai frumoasă. Intenționau să o predea la începerea școlii profesoarei de Științele Naturii. Le obseda imaginea Ofeliei din filmul „Hamlet". Tulburătoarea secvență cînd ea, după ce și-a pierdut mințile, întindea celor ce o înconjurau, privind-o cu durere, cîte o floare. „Să culegem cîte o floare dintre cele oferite de celebrul personaj, propuse Laura. Rozmarin, Nu mă uita, și să scriem ca titlu „Florile Ofeliei". „Da, da, așa să facem", aprobară prietenele Laurei. Două dintre fetițe, surori, singurii copii, au murit pe loc. Celelalte au fost transportate la spital. Salvarea lor e incertă. Dar biata Simina? Cînd a observat că una dintre cele 15 mașini a dispărut, s-a repezit la telefon. „A fugit unul cu o basculă. Cred că e Nicodim. Trebuie găsit căci e beat. Am găsit în curte două sticle de anason goale. N-are nici carnet. E în drum spre o concubină, ala din cartierul de sus. Vrea să se dea mare". Apelul disperat al inimoasei muntence a întîrziat doar cîteva minute. Se pregătise blocarea fugarului cu cîteva sute de metri mai jos de pod.

VICTOR BEDA

Apărînd natura, apărăm viața

Apa trece, piatra neglijenței se vede!

Chiar cu riscul de a spune lucruri bine cunoscute, vom reaminti preocuparea statornică a societății noastre pentru protejarea mediului înconjurător, pentru menținerea în stare de puritate și de „funcționare" firească a naturii patriei în toate componentele ei: păduri, faună, ape... Face parte din specificul dezvoltării noastre faptul că puternica implementare a industriei în toate zonele țării, ca și industrializarea agriculturii ori a altor ramuri economice s-au însoțit, în anii de puternic avînt, de după Congresul al IX-lea al partidului, cu această componentă indispensabilă, statuată ca directivă politică și ca normă legală care este grija, este răspunderea pentru natură, pentru sănătatea naturii, a mediului înconjurător. În cadrul fiecărei investiții, mediul își are cota sa, atît în faza de proiect cît și, mai apoi, în funcționarea obiectivului respectiv. Cotă deseori impresionantă, dacă avem în vedere alocațiile destinate sistemelor de filtrare, de purificare, de epurare, chiar de recirculare și revalorificare a factorilor care, altfel, ar agresa direct natura, condițiile de viață ale omului.

Dar, dincolo de această înzestrare tehnică, societatea noastră mizează, în mare măsură, pe atitudinea, pe răspunderea colectivității și a fiecărui membru al său. Sub acest aspect, avem în permanență destule de făcut. Pentru că, în contrast cu atitudinea generală, mai există și excepții care, în acest domeniu, nu afectează doar interese limitate. Un astfel de caz ne-a pus pe drum de-a lungul unui rîu cîntat și îndrăgit: Tîrnava Mare.

De curînd, Aurel Cîndea și alți 19 oameni ai muncii din Sighișoara scriau revistei, cu dramatism, dar și cu simț de răspundere, despre gravele neglijențe ce duc la poluarea Tîrnavei Mari. „Ziua de 3 iulie 1987 a pus capac la toate. Mii de pești de toate mărimile, chiar exemplare de peste 30 de kilograme pluteau pe suprafața apei încît porțiuni întinse erau albe. Procesul a durat pînă a doua zi cînd, în urma unor ploi abundente rîul s-a umflat și nu s-a mai văzut nimic. Toți semnatarii acestei scrisori sînlem pescari sportivi. La 7 iulie ni s-a comunicat că este interzis a se consuma pește din rîu și apa, chiar epurată. Am dori să se comunice cine este vinovat și ce consecințe va suporta, pentru că noi considerăm că acest fapt nu admite nici o scuză și nici nu poate fi tolerat, la fel cum este tras la răspundere un pescar sportiv care au respectă statutul".

De la strungar pînă la inginer cei ce ne scriu nu se prezintă în altă calitate decît de cetățeni care se simt răspunzători pentru apărarea naturii, a mediului înconjurător, a rîului care traversează orașul. Această reacție, dacă vreți, nu are alt merit decît pe acela de a fi normală. Sigur că este deosebit de importantă respectarea legii și sancționarea celor ce o încalcă. Dar măcar din respectul acestei elementar și esențial pentru echilibrul încă viu al naturii, măcar din respect pentru asemenea oameni care o apără, pentru normalitatea reacției lor și tot se cuvine curmarea răului. Lucru pe care, oricum, legea îl impune cu fermitate.

La Sighișoara, mai mulți semnatari ai scrisorii repetă și susțin cele sesizate. Mihai Maioru, directorul E.G.C.L., ne spune că situația a fost atît de serioasă încît stația de tratare a apei a trebuit să fie oprită. Am alertat consumatorii din aval, în primul rînd Mediașul. Pe noi nu ne-a alertat nimeni, deși, din cîte am aflat, fenomenul a fost prezent de la Cristuru Secuiesc în aval și s-a cunoscut la Filiași, Bodogaia, Secuieni în județul Harghita". Plecăm pe cursul rîului, căutînd vinovății.

La Direcția generală pentru agricultură a județului Harghita, directorul general tativă? Dacă așa înțelege cîte unul, de ce nu se intervine prompt și cu hotărîre, cu eficiență? În cazul acesta așa trebuia să intervină O.G.A. Dar cei de acolo au asistat la încălcarea legii, mărginind neputința. De ani de zile. Acesta este adevărul!!! „Cu toate că, încă din 1982, ne spune Peter Somay, noi am alertat prin adrese oficiale Consiliul Național al Apelor, pe președintele comisiei județene pentru protecția mediului înconjurător, Direcția Apelor Mureș-Banat de la Tîrgu Mureș, Întreprinderea de executare și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.E.L.I.F.) Harghita în calitate de proiectant al instalațiilor de stocare a dejecțiilor din îngrășătorie (instalații care n-au funcționat niciodată bine), precum și A.E.I. Avrămești. Cele 4 bazine acumulează în preajma pîrîului Goagiu dejecțiile din 4 luni, circa 80 de tone zilnic. În ce privește principala sursă de poluare a Tîrnavei Mari la Cristur, ea este de notorietate publică. În oraș, din zece oameni

Ce s-a întîmplat mai la vale cu acești pești duși de apă nu mai contează. „Aici erau doar amețiți". Straniu raționament! Nu numai bieții pești sînt loviți de amețeală în acest punct al rîului. Vine și vicepreședintele Nicolae Luncan. Tot sincer și cu o luminoasă resemnare: „Pînă nu se înlocuiește canalul colector, singura soluție ar fi să închidem fabrica. Altfel, poluarea continuă, în grade diferite. Practic, ea este permanentă. Lucrarea la canal a început de doi ani și trebuia terminată anul trecut de către Antrepriza de construcții montaj nr. 2".

Deci iată încă o fațetă a modului în care lipsa de responsabilitate afectează interese majore sub perdeaua aparent protectoare a situării cauzelor în grădina vecinului. Sigur, nu trecem cu vederea peste indolența sau lipsa de interes a unor constructori: dar ne întrebăm: nu primăria — ca instituție reprezentativă a legii și intereselor cetățeanului deopotrivă — era datoare să-l oblige pe constructor la disprea început-o. Oricum autorizația nu se poate da în schimbul unor hîrtii de orice calitate ar fi, iar instalațiile de stocare și filtrare a dejecțiilor ele sînt așa cum au fost în ultimii ani. „Sistemul nostru de filtrare n-a funcționat niciodată. Pe mine mă depășește problema. Eu nici măcar nu sînt inginer, eu sînt veterinar". Omul care îți spune asemenea cuvinte crede, cu siguranță, că habar n-ai că aici, în acest an, au murit foarte multe animale, aceea fiind o problemă care nu se cuvenea să-l depășească pe el ca veterinar și nici chiar ca director. Dar cum tocmai este în curs de elucidare „povestea", mai notăm doar că tovarășa Livia Bendő, locuind în Cristur, a văzut și dînsa în cîteva rînduri cum pe Tîrnavă venea „apă neagră", după expresia sa.

Mai mult decît substanțele nocive care ajung în rîu, frapează imobilismul unor oameni, „capacitatea" lor de a sta liniștiți pentru simplul fapt că ei pot să bea apă minerală dacă Tîrnava e poluată. Numai așa ne mai putem explica, totuși, cum de nici măcar nu alertează colectivitățile din aval. Indiferența aceasta ține de o poluare comportamentală, mai gravă decît a unui rîu. Dar rîul acesta nu este doar al geografiei țării. Este al lor. În primul rînd al lor,. Al tuturor oamenilor care trăiesc în preajma lui. Oameni care — în majoritate — îl apără. Așa cum fac sighișorenii care ne-au scris. Cei stăpîniți de imobilismul amintit sînt puțini. Or, pentru sănătatea rîului, pentru sănătatea climatului natural și comportamental este necesar să fie treziți din somnolența lor toți cei ce asistă la ce se întîmplă, pretextînd că n-au ce face, deși îndatoririle de serviciu îi obligau de mult să intervină ferm pentru apărarea mediului înconjurător.

Mărturisim în finalul acestor rînduri satisfacția pe care ne-a provocat-o reacția promptă și energică a factorilor din conducerea județului cărora le-am semnalat situația constatată în cele cîteva puncte unde ne-am oprit de-a lungul rîului. Imediat după documentarea noastră, un colectiv întrunind competențe tehnice și administrative s-a deplasat la fața locului cercetînd cauze și stabilind măsuri de remediere. Din cele patru pagini dactilografiate prin care ni se aduc la cunoștință constatările și măsurile stabilite de organele județene observăm că acestea — ceea ce spuneam și noi — privesc lipsa de preocupare și de răspundere a unor oameni care și-au neglijat unele din îndatoririle lor de zi cu zi. Este, după opinia noastră, trist ca de aceste obligații să-ți aducă aminte o amendă sau altă sancțiune. Dar, cum și după asemenea măsuri unii tot uită să-și facă datoria, credem că, în unele cazuri, ele sînt prea blînde.

DORIN GHERGHINESCU

Audiențe la tovarășul director

În miezul zilei, la orele 12,00, joi, 9 iulie, tovarășul director comercial Mărgărit Ionescu ține audiență. Oameni în salopete, oameni în haine de lucru, stau buluciți, în picioare, pe culoar, în fața anticamerei cu secretară. (De altfel, unde să stea, neexistînd prin jur nici o banchetă, nici un scaun, nimic pe care să se poată așeza un om?!) Tovarășul director Mărgărit Ionescu este (de 25 de ani, cum ne spune) președintele comisiei de locuințe a comitetului sindicatului de la Combinatul petrochimic Borzești. O unitate economică mereu în dezvoltare, ceea ce a făcut, ceea ce face să crească în aceeași curbă și necesarul de locuințe pentru cadrele sale. În plus, se înțelege promoții și promoții de tineri muncitori, tehnicieni, ingineri au întemeiat familii, au ajuns părinți a mai multor copii și, prin urmare, cererea de locuințe a rămas mereu o constantă. Cei din căminele de nefamiliști se căsătoresc și solicită locuințe pentru noile familii, cuplurile nasc copii și au nevoie de camere mai multe... O dinamică normală a vieții.

La ușa tovarășului director, constatăm, se află, mai ales, bărbați tineri. Inginerul Constantin Manea, de 18 ani în combinat, face naveta din și în comuna Ștefan cel Mare, satul Bucium, la circa 10 Km. Pînă acum, n-a constituit un impediment. De anul acesta a început să constituie. A fost promovat șef de secție la Cloruri anorganice și, astfel, este nevoit să rămînă mai multe ore din zi la locul de muncă și chiar noptile. Tînărul inginer a venit să solicite „o locuință din fondul de intervenții". Abia face doi pași de la ușă, cu timiditate iar tovarășul director nu-l încurajează mai mult, deși, în partea stîngă a încăperii există o masă lungă de ședințe înconjurată de scaune. Nu este poftit să ia loc, așa că nu ia, își formulează concis cererea, transpunînd verbal ceea ce avea scris și pe hîrtie. Tonul tovarășului director e distant și de pe stradă, nouă o pot indica fără ezitare".

S-ar părea că O.G.A. a făcut ce trebuia. A făcut demersuri Oficiale. Și încă de acum cinci ani. Demersuri pe care destinatarii le-au ignorat. Dar au făcut oare cei de la O.G.A. TOT ce trebuia? Simpla expediere de adrese, iată, nu este suficientă. Acoperirea cu hîrtii nu ajută la nimic. Nu apără Tîrnava de poluare. La 14 iulie 1987 chiar Peter Somay redacta un raport în care afirma că numai poluarea produsă de ingrașatoria de la Cechești în Tîrnava Mare are ca efect „periodic mortalitatea piscicolă". Dar în acest raport nu se suflă un cuvînt despre evenimentele exacte petrecute cu mai puțin de două săptămîni înainte de redactarea lui. Situația actuală este intolerabilă. Tîrnava Mare nu este poluată numai de această îngrășătorie. Și nu doar la Cristur. Ea este poluată încă de la Odorhei.

În această calitate, ne oprim la primărie. Îl găsim mai întîi pe secretarul comitetului executiv, Gheorghe Bordos. „Logic, numai fabrica de apă putea polua masiv alaltăieri, ne spune dînsul. Nu cred să fie o problemă prea mare, întrucît nu putem spune că peștii erau otrăviți. Erau doar amețiți, așa încît erau ușor de prins cu mîna. Am văzut că se jucau copiii cu ei printre blocuri".

ciplină și la respectarea terenului fixat inițial?

La ieșirea din municipiu spre Cristur, pe dreapta, întîlnim ferma nr. 7 (de vaci cu lapte) a I.A.S. Odorhei și, dincolo de ea, stația de epurare a apei. Un canal deschis și mai ales fetid trece prin spatele fermei din care adună murdărie, dejecții din bălțile și noroiul specific al incintei. Ocolind stația de epurare la cîțiva metri, acest canal duce direct în Tîrnava Mare șuvoiul lui întunecat. Apa care iese din stație este și ea aproape neagră. Zona aceasta a rîului nu trebuie decît văzută pentru a avea o imagine suficientă a aceleiași lipse de responsabilitate. Netulburarea de ani de zile a edililor față de o asemenea stare de lucruri pare de domeniul fanteziei.

Și iată-ne, în fine, la Cechești. Intrăm în incinta îngrășătoriei cu directorul asociației, medicul veterinar Ludovic Gal, și cu primarul comunei Avrămești, tovarășa Livia Bendő. Uriașa incintă — un spațiu larg sub cerul liber — te sufocă. Mirosul specific îți taie răsuflarea. În nici un grajd, orcît de bine închis, nu am întîlnit o asemenea atmosferă de coșmar. Numai pe director pare să nu-l mire. Cît privește lipsa autorizației de funcționare ne spune că a promis că va depune la O.G.A. o documentație pînă la 10 august. Așa a promis de mult dar documentația se pare că n-a

„Să se pună în discuția comisiei de locuințe cererea, în vederea înscrierii pe lista de urgențe". Vag dacă ținem seama că șeful secției electrice din combinat ocupă de 3 ani locul unu pe lista de urgențe iar apartament tot nu i s-a încredințat, deși în acești ani consiliul popular a repartizat Combinatului petrochimic Borzești un număr însemnat de locuințe noi construite în orașul Onești. Dacă mai există o urgență a urgențelor, și dacă da, cine o stabilește, cu obiectivitate, cu omenie, în spiritul echității și dreptății.

atenție,

Din audiențele tovarășului director Mărgărit Ionescu se pot trage, cel puțin, două concluzii. Una privind starea fizică necorespunzătoare a unor apartamente din Onești, (ce sporesc astfel artificial cererea și nevoia de locuințe) și, totodată, ușurința cu care tratează această situație compartimentul de resort din cadrul Consiliului popular municipal. În sistemul de autogospodărire și autofinanțare orice primărie bine condusă și administrată, își poate găsi resursele trebuitoare pentru întreținerea fondului locativ. Este o obligație a sa fundamentală, este vorba de zestrea edilitară principală a orașului. Multe dintre problemele acestui capitol s-ar putea rezolva chiar cu ajutorul și contribuția locatarilor înșiși. Nu putem lăsa apartamente noi să se degradeze, chipurile, din lipsă de... fonduri pentru repararea, întreținerea, remedierea unor deficiențe. A doua, privește metodologia de lucru a comisiei de locuințe din Combinatul petrochimic Borzești. Comisia socială a Comitetului județean Bacău al sindicatelor, se vede treaba, n-a efectuat de mult un control asupra stilului și metodelor de lucru ale acesteia, altfel s-ar fi înlăturat, sîntem siguri, situații ca cele prezentate mai sus, ce evidențiază subiectivism, rutină și indiferență față de aspecte sensibile de viață ale oamenilor.

CICI IORDACHE ADAM

Comentariul săptămînii

Helsinki-12

Au trecut, într-adevăr, 12 ani de la semnarea Actului final de la Helsinki, document de referință în istoria frămîntată a continentului nostru, la adoptarea căruia România a adus o contribuție de seamă. Se știe că țara noastră a depus eforturi deosebite atît pentru convocarea, pregătirea, desfășurarea și încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, ținută în capitala Finlandei în vara lui 1975, cît și la constituirea Actului final, în care sînt cuprinse idei și inițiative izvorîte din prodigioasa activitate internațională a României socialiste, din demersurile permanente ale președintelui Nicolae Ceaușescu consacrate realizării păcii, dezarmării, securității și încrederii în Europa și în întreaga lume.

După Helsinki 1975, hotărîtoare era punerea în practică a celor stabilite. Încă din timpul conferinței președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Istoria va judeca nu numai documentele ce le vom semna și declarațiile făcute, ci și felul în care fiecare stat, fiecare guvern va acționa pentru realizarea acestor documente, pentru ca speranțele contemporanilor noștri să fie împlinite, pentru ca acțiunile guvernelor noastre să răspundă năzuințelor de bunăstare, libertate și pace ale tuturor națiunilor". Examinînd acum perioada din 1975 și pînă în prezent, prima chestiune care ni se impune atenției este dacă cei 12 ani care au trecut au îndreptățit sau nu speranțele legate de prevederile Actului final, de angajamentele ce au fost asumate atunci. Sînt și politologi care dau în chip hotărît un răspuns negativ. În ceea ce ne privește, considerăm că documentele Conferinței de la Helsinki din 1975 au avut un rol benefic în desfășurarea ulterioară a evenimentelor politice, au influențat pozitiv gîndirea și practica politică. Se poate spune că față de acum 12 ani situația în Europa și în lume ar fi fost mult mai rea. În același timp însă, nu putem ocoli realitatea că sîntem foarte departe de ceea ce trebuia înfăptuit. Situația pe continent nu a cunoscut o ameliorare sensibilă. S-a făcut simțită politica de forță și amestec în treburile interne ale altor state, în Europa au fost instalate rachete nucleare, au sporit arsenalele atomice, chimice și clasice : pe de altă parte, colaborarea în domeniul economic, înviorată după conferința din capitala finlandeză, a avut de suferit de pe urma practicilor discriminatorii și restrictive. Acestea și multe altele sînt tot atîtea obstacole — dar nu de netrecut — pe drumul înfăptuirii prevederilor Actului final, ca și a cerințelor ivite ulterior.

Ajungem astfel la aspectul cel mai important al aniversării pe care o marcăm : ce trebuie făcut de acum înainte, în spiritul lui Helsinki, 1975 și ținînd cont de toate mutațiile ce s-au produs de atunci încoace, pentru a asigura pacea, securitatea și cooperarea în Europa și pe tot globul. În acest sens, România susține că sînt necesare eforturi din partea tuturor popoarelor europene pentru o nouă abordare a problemelor dezarmării, pentru înfăptuirea unui proces complex, care, avînd în centrul său dezarmarea nucleară, să ducă în final la dezvoltarea procesului de dezarmare în toate compartimentele, de la dezarmarea convențională la cea chimică și la reducerea efectivelor și bugetelor militare. Prioritatea priorităților în această direcție o constituie eliminarea de pe continentul european a rachetelor cu rază medie de acțiune. În acest scop, țara noastră se pronunță pentru transpunerea în viață a propunerilor privind „dubla opțiune zero". La reuniunea general-europeană de la Viena (ale cărei lucrări urmează să se reia în ultima decadă a lunii septembrie), România a făcut importante propuneri privind atît eliminarea eurorachetelor, cît și dezarmarea convențională. Tot acolo, în consens cu documentele Conferinței de la Helsinki, ale reuniunilor ulterioare, țara noastră a făcut propuneri care vizează extinderea și aprofundarea cooperării economice și tehnico-științifice, în domeniul apărării mediului înconjurător, al învățămîntului și în alte sectoare de activitate. Sintetizînd poziția, eforturile și activitatea constructivă a țării noastre pentru edificarea securității și cooperării pe continentul european, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „România, ca țară europeană, acționează consecvent pentru înfăptuirea securității în Europa, considerînd că aceasta are o importanță fundamentală pentru pace și destindere în întreaga lume. Realizarea securității europene trebuie să conducă, în ultimă instanță, la organizarea relațiilor dintre țările continentului pe baza deplinei egalități în drepturi, la intensificarea colaborării reciproc avantajoase dintre state, oferind totodată fiecărui stat garanția deplină de a se afla la adăpost de orice primejdie și agresiune din afară sau de amestec în treburile sale interne".

ION D. GOIA ■

Refolosirea — la mare cinste

Pînă nu de mult în țările dezvoltate se manifesta o anumită jenă față de refolosirea materialelor. Dar situația s-a schimbat repede. Asistăm acum și în țările industrializate la un adevărat asalt asupra materialelor reutilizabile. Am scris cu cîtva timp în urmă despre activitățile din R.F.G. în acest sector. Într-un recent articol publicat de „Washington Post" aflăm că inițiative s-au luat și se iau pe linia refolosirii în Statele Unite.

Principalul produs care se exportă din zona New York-ului scrie ziarul — nu-l constituie nici mașinile și utilajele, nici mărfurile agricole, nici chimicalele, ci cutiile de carton gofrat, deja folosite. Cea mai mare parte din acest export se îndreaptă spre Japonia, Coreea de Sud, Taiwan și Singapore unde cutiile respective sînt transformate în cutii noi de carton și retrimise în S.U.A. ca ambalaj al videocasetofoanelor, televizoarelor și al altor aparate electrice exportate. În același timp, o cantitate de cutii de carton de patru ori mai mare decît cea exportată este prelucrată pentru consumul intern. Însă aceste cutii alcătuiesc doar o parte din hîrtia refolosită. Celelalte surse : ziarele, diferite documente de birou, de la corespondența comercială dintre întreprinderi pînă la imprimările calculatoarelor electronice. Dacă ar fi să se îngroape toată hîrtia care se refolosește la New York ar fi nevoie de o groapă lungă de o jumătate de milă, lată tot de atîta și adîncă exact cît o clădire de 50 de etaje. Firește, New York-ul constituie doar un singur exemplu. Fiindcă în S.U.A. refolosirea hîrtiei se practică pretutindeni. 200 de combinate de hîrtie americane folosesc numai maculatură, printre altele și fiindcă utilajele pentru prelucrarea maculaturii sînt cu mult mai ieftine decît cele pentru prelucrarea celulozei.

Cu mult mai ieftine revin și produsele din sticlă și aluminiu în cazul în care sînt făcute prin refolosirea deșeurilor. Astfel, în cazul sticlei, consumul de energie se reduce la jumătate, iar în cazul aluminiului — cu 95 la sută față de cît ar trebui dacă aluminiul s-ar obține din bauxită. În același timp, cuptoarele se uzează mai puțin, viața lor se prelungește.

În ceea ce privește deșeurile de plastic, refolosirea lor de-abia acum începe, dar ea, precizează „Washington Post", este cu atît mai necesară și de viitor cu cît, pe de o parte, producția de obiecte din mase plastice crește în ritm accelerat (în 1985 Statele Unite au produs 21 de milioane de tone de mase plastice), iar pe de altă parte, aceste produse se obțin din petrol, o materie primă epuizabilă.

Pentru a determina atît pe cetățeni, cît și întreprinderile și instituțiile să nu risipească ori să distrugă materialele refolosibile, autoritățile iau numeroase măsuri. Așa, de exemplu, începînd de anul viitor, în statul Rode Island fiecare familie va primi gratuit un container cu o capacitate de 100 de litri special pentru a pune în el borcanele și alte vase de aluminiu, de tablă, de sticlă, de plastic. Nesupunerea la această măsură se va sancționa într-un chip original dar deosebit de eficient : dacă în ziua ridicării gunoiului nu se va afla în fața casei și bacul cu deșeuri, nu va fi luat nici gunoiul obișnuit (pentru care există pubelă separată). O măsură asemănătoare se prevede și pentru instituțiile și întreprinderile care nu vor colecta materialele refolosibile : nu li se va permite accesul la rampele de gunoi pentru descărcarea gunoiului obișnuit. Referindu-se la campania și la acțiunile concrete în privința refolosirii materialelor, Larry Martin, de la Institutul pentru Problemele Autoaprovizionării din Statele Unite arăta : „Noi apreciem materialele refolosibile ca pe o resursă importantă pentru dezvoltarea economică".

ION CODRU ■

Muzeul unei vieți

La Houston, Dominique de Ménil prezintă fabuloasele sale colecții, adunate într-o viață de om.

Muzeul este poveștea pasiunii pentru artă a acestei franțuzoaice care intra în expoziții, din plăcere, fără cunoștințe deosebite. În anul 1930, Dominique de Ménil îl întîlnește pe Max Ernst și așa, treptat, sub influența marelui artist devine amatoare și colecționară celebră.

În 1941, stabilindu-se în America, în orașul Houston, propune muzeului din localitate să deschidă o galerie de artă modernă. Se lovește de un refuz brutal și neclintită în hotărîrea ei, peste cîțiva ani, dezlănțuie un mare scandal în lumea artistică organizînd o expoziție cu opere renumite, într-o sală de cinematograf, dintr-un cartier al negrilor. Urmărindu-și cu tenacitate gîndul, în 1987, extraordinara sa colecție care numără Max Ernst, Magritte, Victor Brauner, este la ea acasă, într-un local special construit de Renzo Piano, arhitectul centrului Beaubourg din Paris.

„Găsesc, explică Dominique de Ménil, că în muzeele lumii, pe care le-am văzut, se expun prea multe lucrări în același spațiu. Din dorința de a arăta cît mai mult efectul este contrar. Pînzele, sculpturile, prea înghesuite obosesc privitorii, și adesea ei sar tocmai operele importante".

Dominique de Ménil a ales un alt sistem de expunere. În sălile mari, luminoase, sînt expuse numai cîteva tablouri, cîteva obiecte decorative. La etajul I al muzeului sînt somptuoasele „camere cu comori". Acolo nu se poate intra decît după ce se înaintează o cerere scrisă fondatoarei muzeului și numai dacă ea își dă aprobarea. Etajul I este rezervat pentru cronicari, muzeografi și marii inițiați în artă. Din timp în timp, din bogatul depozit al muzeului, sînt aduse la parter și etaj alte lucrări celebre. Acest original muzeu american este măsura pasiunii unei femei care, intrînd într-o zi într-o sală de expoziție, s-a îndrăgostit, pe viață de frumos.

CARMEN DUMITRESCU ■

Un El Dorado al disperării

Legenda spune că un țăran, plecat în căutarea vacii, a dat peste un zăcămînt de aur. Lucrul acesta se întîmpla acum 7 ani și a declanșat o adevărată febră a aurului în jungla Amazonului, la Serra Pelada. Au invadat ținutul, atrași de mirajul îmbogățirii, toți dezmoșteniții soartei : șomerii, victime ale recesiunii economice, țăranii din ținuturile aride ale nord-estului Braziliei, tineri aparținînd păturii mijlocii, dornici de a da lovitura, și, bineînțeles, fugari, delincvenți, criminali.

Numărul căutătorilor de aur sau garimpeiros (cum li se spune) variază, în funcție de starea vremii, de la 15 000 la 150 000. El cred că este dreptul fiecăruia să se îmbogățească peste noapte. Realitatea este, însă, mult mai dură : cei puțini care au avut norocul să găsească aur și să scape de cuțitul ticăloșilor i-au angajat pe cei fără noroc la, o muncă de Sisif. Acolo unde odinioară se afla un munte, oamenii au căscat o groapă imensă, adîncă de zeci de metri, scormonind pămîntul în căutarea pepitelor. În saci de cîte 30 de kg pămîntul, cărat pe umeri, este urcat din fundul gropii pe șubrede și lunecoase scări de lemn pentru a fi cernut. În asemenea condiții nu lipsesc accidentele : prăbușirea unei falii de pămînt, datorită ploilor excesive a îngropat 12 oameni de vii, boala și epuizarea își iau tainul lor. Un muncitor sapă pămîntul pe o suprafață de 6 mp, ceea ce face ca groapa să semene cu un amfiteatru al Diavolului.

Autoritățile braziliene, care speră să mai achite prin aurul extras cîte ceva din datoria externă (108 miliarde de dolari), lasă mîna liberă căutătorilor de aur; aceștia și-au impus propriile lor legi. Mai mult, și-au trimis reprezentanți și în Congres. Asaltată de toți cu speranță că un nou El Dorado, Serra Pelada, unde norocul surîde la foarte puțini, este pentru imensa majoritate a celor veniți aici un El Dorado al disperării și mizeriei.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Televiziunea numerică ?

Denumiri binecunoscute par a-și recunoaște virsta și caută cu discreție un loc mai lateral în limbajul nostru. Nu pentru că ar fi ieșit din actualitate. PAL, SECAM sînt termeni de uz curent. Azi. Dar pentru cît timp de acum încolo ? A fost inventat pe lume termenul uzură. Orice pereche de pantofi își va cunoaște cîndva clipa despărțirii de noi. O cravată, oricît de lată, va trebui să observe, mai devreme sau mai tîrziu, pe vecina sa, cravatagnur și să pricească bătutul șeit. Sistemul de televiziune știut, de noi sau de alții, va trebui, cîndva, să dea în primire. Că așa vor sta lucrurile ne avertizează și mersul sprințar, la zi al numerizării.

Cavalcada se desfășoară în etape și chiar dacă nimeni n-a spus-o deschis, punctul de plecare s-a definit prin a considera că actualele sisteme și-au cam trăit traiul și pot fi privite cu superioritate. Nu neapărat și fără înțelegere. Procedeul american în culori, NTSC, lucrează de peste trei decenii. Procedeele europene au trecut și ele de 20 de ani. Tehnicienii se simt în stare să renoveze și în consecință au indicat primul țărus al noului drum. Se numește MAC și are, în Europa occidentală, doi afluenți : D2 — MAC — Paquet (francovestgerman) și C — MAC — Paquet (englez), cu imagine în cod analog.

Spre deosebire de sistemele pe care le urmează, și speră să le la locul, sînt compatibile, oferind condiții pentru o posibilă internaționalizare. Impedimentul vine dinspre americani și japonezi, aceștia preferînd să-și pună la punct propriul lor sistem.

Bate la geam televiziunea numerică. Sînt cîțiva ani buni de cînd marile saloane de specialitate o prezintă la loc de frunte pe post de mireasă. Ceea ce nu înseamnă că de mîine vom expedia la lada cu vechituri tot ce avem acum, pe stil vechi, pentru că ne dă afară din casă televizorul și televiziunea în stilul cel nou-numeric. Și cînd îți cumperi o pălărie nouă trebuie să ții în seamă că o vei purta la costumele existente. Astfel de griji are și televizorul numeric. Și încă ce griji...

Avocații numerizării nu dispera. Ei nu uită și ne atrag atenția asupra avantajelor. Mesajul transmis astfel nu suferă deteriorări, lucru important și în cazul efectuării de copii. Ei permite tratarea imaginii prin calculator. Este posibilă corectarea culorilor, contrastului, conturului, îndepărtarea unor părți de imagine, inserarea de fragmente video, mărirea sau micșorarea formatului. Ca să nu mai amintim, iarăși, de crearea imaginilor artificiale.

Prototipuri în căutare de prețiozități ne încearcă predispoziția la emoții cu găcănițe și mai și : posibilitatea de stop-cadru, datorită unei memorii ; afișaj simultan a mai multor imagini fixe, oprite la intervale determinate ; eliminarea paraziților ; posibilitatea de a privi numeroase programe sau surse diferite (magnetoscop, camera de supraveghere) pe același ecran. Pentru asemenea bravade, aparatele trebuie să aibă memorii destul de puternice (cred unii chiar mai ceva decît IBM-PC). Și ca să fim cît de cît liniștiți, se avansează și costul probabil al unui astfel de televizor — ceva între 50 000 și 100 000 de franci.

Toate cele ce stau împotriva pătrunderii televizorului numeric ne fac să fim realiști. Deocamdată el vădește aptitudini cerute pentru numerizarea canalului de sunet și date. Pentru imagine mai așteptăm. Pînă prin anul 2000 zic cei ce au făcut calculele de rigoare. Peste vreo opt-zece ani ar putea fi rezolvată problema camerei de luat vederi. Echipată cu un anafizor de mare capacitate, ea va putea intra în noile veșminte de lucru. Ecranul plat, dotat cu celule, va înlocui, tot cam atunci, tubul catodic. Deci mai așteptăm cu scosul la vînzare a frumoaselor noastre televizoare. Pentru că, puțin a fost, mult a rămas, am zice noi, transferînd aici o butadă născută pe alt teren.

NEAGU UDROIU ■

Recorduri de neșansă

Cargobotul „Argo Merchant", lansat la apă în 1953, poate candida cu cele mai mari șanse de reușită la puțin invidiatul titlu de „cea mai urmărită de neșansă navă din istoria navigației". Unul din tristele sale recorduri : pentru a efectua un transport din Japonia în S.U.A. i-au trebuit opt luni ! Cum a

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D. Germană

fost posibil ? Prin nenumăratele accidente cu care a fost confruntată : mai intîi s-a ciocnit cu un petrolier, apoi la bordul ei au izbucnit în trei rînduri incendii care au putut fi stinse cu mare greutate și, în fine, de cinci ori a fost nevoită să se refugieze în cel mai apropiat port pentru reparații urgente. Dintre numeroasele ghinioane ale lui „Argo Merchant" să mai amintim nesansele în serie din 1968, cînd la bord a izbucnit o revoltă a echipajului și din 1969 cînd s-a scufundat în apropiere de insula Borneo. După ce a fost scoasă la suprafață și reparată la Curacao, toată lumea credea că seria neagră a lui „Argo" s-a terminat. Dar, la prima sa călătorie după aceea nu ratează prilejul de a eșua pe un recif în apropiere de Sicilia ! Speriați de „performanțele" navei, armatorii nu îi mai acordă încredere și o readuc remorcată la New York. Se fac din nou reparații, dar, în cursul anului următor cazanul explodează nu mai puțin de șase ori, și după ce se găsește o soluție pentru a-l „potoli", se defectează serios sistemul de cîrmă. În 1976, „Argo Merchant" se scufundă, de această dată definitiv în apropiere de peninsula Cape (SUA). Multă lume a răsuflat atunci ușurată. Inclusiv firmele de asigurare care deveniseră tot mai bănuitoare și începuseră să refuze să o mai ia în garanție. Și, după cît se pare, nu fără motiv.

Nesansa l-a urmărit și pe britanicul Gerard Simons din Liverpool, care a primit din partea poliției peste 500 de amenzi pentru încălcarea regulilor de circulație. Refuzînd să le plătească a adus în fața tribunalului două probe zdrobitoare : nu are automobil și nici carnet de conducere ! Misterul nesansei sale a fost repede clarificat : în urmă cu cîteva luni un necunoscut i-a furat lui Simons actele de identitate și poliția presupune că acestea au fost prezentate de hoț autorităților, în momentele cînd a fost surprins că încalcă normele de circulație. În orice caz, Simons, poate fi trecut în celebra „Carte a recordurilor" deoarece a fost amendat de cele mai multe ori pentru un delict pe care nu l-a comis!

ION VIRGIL ■

Secția de montaj a Uzinei de avioane din Harbin — R.P. Chineză

Deviza profesională a poștașilor „Pe orice timp, la timp", pentru Gheorghe F. Nicolae, nu și-a pierdut din actualitate odată cu pensionarea lui. După un exercițiu, neîntrerupt, de 45 de ani, deprinderile nu dispar cu o decizie.

Eram, cu harnicii și neobosiții lui colegi, simbăta trecută în strada Mărul Mîllo, așteptîndu-l pe Gheorghe F. Nicolae, care pe jos a străbătut România de-a-lungul și de-a-latul, după un traseu riguros întocmit de asociația sportivă „Poșta".

Aplauze !... Din stradă vine un om tînăr, cu cîteva fire argintii, suplu, cu rucsacul în spate, de mînă cu nepoțelul său, și el emoționat. Cine să creadă că are 66 de ani ?! Este îmbrățișat, felicitat, colegii îi dau flori și o diplomă sportivă de onoare : „evidențiat în turul României prin oficiile P.T.T.R."

Refac statornicul program de viață a lui Gheorghe F. Nicolae din ultimele săptămîni : se scula la ora 3 dimineața, parcurgea în medie 35 km pe zi, lua masa, se odihnea 12 ore. A parcurs în 53 de zile 1 768 km., a trecut prin 248 localități și și-a făcut prezența la 206 unități P.T.T.R., a rupt 11 perechi de ciorapi și 3 de încălțăminte.

— Am fost testat, simțeam mușchii oficiilor poștale care treceau, ca din întîmplare pe lîngă mine. Mă controlau să nu trișez, să nu mă ia careva într-o căruță".

Nici o îndoială, Gheorghe F. Nicolae, se știe că ați parcurs cinstit drumul, respectînd regulamentul sportiv, că ați mers metru cu metru, cu piciorul nu prea tînăr, o distanță impresionantă.

— Nici un medicament nu poate înlocui exercițiul fizic. N-am fost bolnav nici o zi în acest periplu, n-am strănutat, nu m-a durut capul, n-am luat un singur hap, cum mi se mai întîmplă acasă cînd mă mișc doar de colo, colo, mens sana in corpore sano. A trimis cărți poștale din toate localitățile pe care le-a străbătut, pe care nu le expedia doar ci le-a și scris. Rîndurile se repetă, dar nu avea timp să pună pe hîrtie tot ce simțea, ce-l impresiona. Concluzionea sa e superbă : „Avem o țară minunată, cu priveliști de export și cu oameni gospodari".

Prin lume, la pas, precum în cartier cu tolba de scrisori

În zilele cu 40 de grade sau cu ploi torențiale, și-a urmat neabătut traseul, fără nici o ezitare, condus mereu de deviza unei vieți : „Pe orice timp, la timp".

— De ce ați ținut să vedeți țara în acest fel ? Puteați să vă serviți de avion, de tren, de autobuz ?

— N-ar mai fi fost un drum sportiv, ci unul turistic. Și apoi am să citez pe cineva care, într-o altă împrejurare, a răspuns inteligent : „Pentru că există !"

Simbăta trecută, în așteptarea unui pensionar neastîmpărat, care nu își deapănă amintirile la gura sobei, nu se vaietă de dureri de șale, nu se ferește de curent, ci merge în viață cu pasul unui tînăr, a venit în întîmpinarea sa un alt om care îi seamănă „Niculae Niculae. Fost muncitor fruntaș la Vulcan pensionar de 6 ani, are un palmares de 130 000 de km. parcurși tot cu pasul, în țară și în străinătate. Ce a mai rămas din pantofii cu care a străbătut Europa e în muzeul firmei, Adidas, ca o dovadă a rezistenței lor și a unui gest neobișnuit.

Autoturismele trec pe lîngă noi, în fluxul lor neîntrerupt. Niculae Niculae nu se reține...

Eu am trăit toată viața mergînd pe jos. Nu-i înțeleg pe cei care apasă pe accelerator și ajung la destinație. La ce își mai folosesc picioarele ? Am făcut economie de benzină, nu am avut niciodată kilograme în plus, n-am știut ce e somnul, n-am trecut, pînă la anii mei, pe la medic...

Cu un rucsac, statornic în greutate de 14 kg., Gheorghe F. Nicolae a mărcat zilnic mai bine de jumătatea distanței București-Ploiești, numai pentru a-și dovedi, la 66 de ani, că este încă tînăr și puternic. Este încă tînăr și puternic !... A avut timp în 53 de zile să treacă din localitate în localitate, să le vadă de aproape, să le simtă sufletul, să le ia pulsul, nu doar să le știe de pe hartă, cum a făcut 45 de ani la poștă. În loc să trimită scrisorile pe la casele oamenilor, a prins în sufletul său, pe „retina" aparatului de fotografiat, clipa mult dorită, pe care o va retrăi (de cîte ori va dori) și la 80 de ani.

Pentru vara viitoare plănuiește iar un drum, dar mai lung, la care vrea să rupă cinci perechi de pantofi. Să fie sănătos și să-l urmeze și alții !

CARMEN DUMITRESCU ■

Mai există brontozauri ?

Deși unii oameni de știință nu admit că azi ar mai putea exista reptile uriașe, urmașe ale brontozaurilor, în presa străină continuă să apară declarații ale unor martori ce au văzut asemenea viețuitoare, în unele lacuri și chiar ape curgătoare. Scriitorul sovietic Vsevolod Ivanov, în timp ce privea jocul delfinilor în golful Cornaliu din Marea Neagră, observă o grămadă de alge pe o stîncă, ce ieșea din apă. Deodată roca începu să înoate. „Era un monstru

— declara el mai tîrziu — lung de 25—30 de metri. Spatele îi avea lung, motiv pentru care l-am confundat cu niște alge. Ondulîndu-se ca un șarpe, monstrul înaintă spre delfini, care dispărură. Apoi își ridică capul deasupra apei. Era de aproape doi metri și semăna cu un șarpe. Nu i-am văzut ochii, ceea ce denotă că erau mici. După două minute monstrul se întoarse brusc, băgă din nou capul în apă și dispăru". În Congo, în pădurile mlaștinoase și de nepătruns de la nord de Ecuator se află lacul Tele, ce se întinde pe o lungime de 5 kilometri și cu o adîncime de 2,5 metri, însă cu numeroase gropi foarte adînci. Lacul aparține locuitorilor satului Boa, care de secole transmit din generație în generație povestea unui animal bizar ce locuiește în Tele, și pe care l-au numit Mokeb-mbembe. Prima expediție științifică a pornit din Brazzaville la 3 aprilie 1983, fiind condusă de biologul Marcelino Anana, de la Universitatea din Havana. La început s-au studiat împrejurimile satului Bouanila. Locuitorii au arătat membrilor expediției o adîncitură de peste 13 metri, în apariului Likouala, în care, spun ei, doarme un monstru ce din cînd în cînd își marchează prezența. Ultima dată într-o excitare inexplicabilă a doborît arbori de pe mal și a scormonit pămîntul timp de cîteva ore. Urmele acestui acces de furie au putut fi cercetate. Într-una din zile o țărancă din statul Edzama, ce se deplasa pe rîu cu piroga, se ciocni de o ridicătură ce ieșea din apă. Ea apăsă cu putere în prăjină. Deodată un cap apăru deasupra apei, înroșind-o. Animalul furios deveni primejdios. La strigătele disperate ale femeii veniră locuitorii satului, care prin țipete speriară monstrul, ce dispăru înghițit de ape. Pe locul incidentului membrii expediției au găsit bucăți de piele cenușie cu reflexe de bronz și amprente ale unor picioare de 15 centimetri în diametru. Un vînător local Emanuel Mangumela, a declarat că a văzut, în trei rînduri, un animal bizar, cu gîtul foarte lung, ce se hrănea cu frunze și fructe din arbori. Expediția s-a deplasat ulterior în lacul Tele. În ultima zi de cercetări biologul Anana filma niște maimuțe. Deodată auzi „Priviți acolo". La 300 metri de la malul lacului un cap asemănător unui șarpe ieșea din apă, la capătul unui gît lung. Șeful expediției a descris cele văzute : „un gît foarte lung, o ceafă neagră strălucind la razele solare, ochi lunguleți, un spate lat și puternic lung de trei metri, o reptilă ce corespundea unui brontozaur". Oare există și azi brontozauri ?

Breviar științific

Soarele în slujba aeroporturilor

Energia solară acționează azi în cele mai diferite locuri, în special în regiuni izolate, pentru alimentarea diverselor aparate. Balize, plasate în plin ocean, ce semnalizează navelor apropierea unor regiuni periculoase navigației, sînt acționate tot cu ajutorul Soarelui. Chiar energia electrică necesară balizării unor aeroporturi, este furnizată de astrul zilei. Așa este cazul celor două semnalizatoare, din imagine, ce indică apropierea aeroportului Medine, din Arabia Saudită, alimentate și ele prin intermediul panourilor cu celule fotovoltaice.

Urșii Panda în captivitate

Urșii panda, de la grădina zoologică din Beijing, sînt îngrijiți ca niște copii de grădiniță, ei constituind o atracție deosebită pentru vizitatori. Mîncarea, ce le este servită de două ori pe zi, se compune dintr-o combinație de lapte, ouă, orez, mămăligă, mere, carne tocată, făină de oase și vitamine, la care se adaugă hrana lor preferată,

muguri de bambus, din care fiecare urs panda consumă zilnic 3,5—5 kilograme. Dar lucrul cel mai important realizat aici, ca și la grădina zoologică din orașul Chemgdu, este că s-a reușit un lucru extrem de rar, fecundarea artificială. Astfel, aceste animale atît de blînde, trecute pe lista celor în pericol de dispariție, vor putea fi salvate de la pieire. În acest mod ursoaica „Mei-Mei", din imagine, a născut pînă acum de trei ori, iar în urma îngrijirilor acordate de specialiștii chinezi toți puii au ajuns la maturitate. Unul dintre aceștia, ursul panda „Jim-Jim" la vîrsta de doi ani are o lungime de peste un metru și cîntărește 50 de kilograme.

AUREL DIANU ■

Călătorului îi șade bine cu drumul

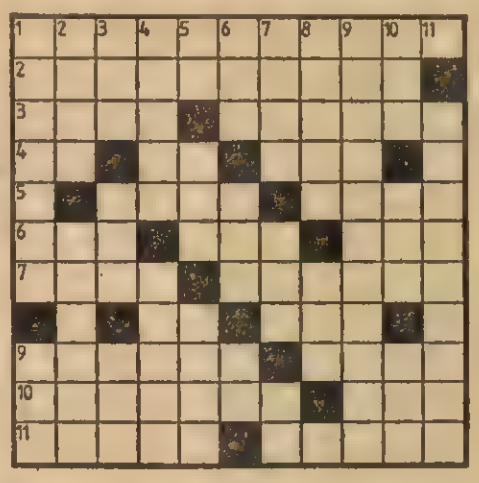

ORIZONTAL : 1) Drum de mii de ani lumină și miliardar de stele (2 cuv.). 2) Drum încoace, drum încolo. 3) Curea pentru plimbat cîinii — A rămîne pe drumuri. 4) Poartă la aerogară ! — Oprire la stop (în centru !) — Între cai și călăreți. 5) Pe marginea drumului — Rapsozi vechi pe drumuri vechi. 6) Interiorul unui motor ! — Drumeție cu ocol — Descris de-o generatoare. 7) Un drum bine fixat — Puse la drum pentru... drum bun. 8) Scurt : pentru conformitate — Aerodromuri centrale ! 9) Merge pe drumuri per pedes — Corabia zoo. 10) A se porni la drum lung — Semn de repetiție. 11) Semnal de plecare-n cursă — Fetele descurcărețe.

VERTICAL : 1) Tot pe drum, pe drum, pe drum... — Trecătoare printre munți. 2) Drum printre arbori și flori — Pe drum în căutare de pitoresc. 3) Pornit pe ultimul drum — Tovarăș pe drumul vieții — Stabilită lîngă... DFLTA. 4) Ultima corectură — Ar zbura, dar aripi n-are. 5) Dacia și Aro... în Argeș — Organizează turismul (abr.) — Adăpost din foi... de drum. 6) Fugar lipsit de curaj — Exprimă o săritură — Bine pentru rebușiști ! 7) Merge cu motocicleta — Crestat pe răbojul... feții — Personal, pentru a treia. 8) Bandă de transmisie — Lungul drum al timpului. 9) Drum parcurs de un corp în spațiu. 10) Judecător (spus în treacăt !) — Te face să iuțești pasul — Scîrțîie pe drum de țară. 11) Foi de drum, pentru... DRUM BUN.

Dicționar : OTO, DRO, ETA.

CONSTANTIN TUCULEASA ■

Dezlegarea careului „Raze de soare"

ȚALAZ ; AURORE ; IRIMIE ; MIRAN ; CANICULA ; AZE ; IMI ; E ; ANI ; ES ; NASB ; AMIEZ ; C ; A ; TOMPA ; RURU ; NEAGU ; ANCA ; CE ; R ; NORI ; ST ; OCA ; MERA ; TAU ; LUNGU ; B ; SARG ; ILLERY ; SUCIU ; NAUM ; MORETTI.

O întrebare pe care și-o pun toți iubitorii fotbalului:

CUM SE PREGĂTESC ECHIPELE NOASTRE PENTRU CUPELE EUROPENE?

După ce în numărul trecut am prezentat pregătirile Sportului studențesc, în această pagină vă informăm asupra atmosferei de lucru de la Dinamo, Steaua și Universitatea Craiova, urmînd ca data viitoare să vorbim despre Victoria, echipă al cărei debut în competițiile continentale este așteptat cu același firesc interes.

DINAMO

Cu speranța că bucureștenii vor vedea și Cupa Cupelor

Înțelegem, dintr-un prelungit dialog cu Vasile Anghel, unul din tehnicienii „diplomatici" ai echipei Dinamo, București (notăm cu plăcere amănuntul că a făcut parte din prima echipă românească înscrisă într-o cupă europeană, în 1956, cînd Dinamo a trecut de Galatasaray Istambul, cu 3—1, la București, și 1—2, în deplasare), că sorții n-au fost prea darnici cu albroșii din Șoseaua Ștefan cel Mare. Pînă mai deunăzi, F.C. Malines, cum îi zic valonii sau K. V. Mackelen, cum îi spun flamanzii, sau F.C. Malinoise, cum îi spun francezii care trăiesc în Belgia, era o echipă de la mijlocul clasamentului spre coadă, preocupată doar de evitarea retrogradării. În aceeași situație se afla și-acum două sezoane. Mai exact spus, după încheierea turului din ediția '85—'86 a campionatului belgian, se afla într-o situație, dacă nu disperată, cel puțin critică. În retur, F.C. Malines a făcut, însă, adevărate minuni, ceea ce în condițiile fotbalului profesionist nu se întîmplă decît dacă apar... banii. Banii au apărut grație unuia dintre „marii" industriei electronice din Belgia și, am spune, din Europa, domnul John Cordier. În campionatul următor, F.C. Malines a făcut furori. În penultima etapă se afla pe locul întîi, cu un punct avans față de Anderlecht. Dar, în deplasare, Anderlecht a cîștigat, iar F.C. Malines a făcut doar meci nul. Cu un golaveraj mai bun, Anderlecht a trecut în frunte și, cîștigînd ultimul meci, acasă, a cucerit titlul. F.C. Malines, situată pe locul doi, înaintea unor valoroase echipe ca F.C. Bruges, Standard Liège sau Lockheren, a cîștigat finala cupei, cu 2—1 în fața lui Standard Liège. Alte amănunte: participă pentru prima dată într-o cupă europeană și, după cum au declarat, cei cinci emisari ai ei prezenți la tragerile la sorți, sînt puși pe fapte mari. „Nu vrem să pășim numai cu dreptul într-o competiție europeană au declarat, ci vrem s-o încheiem în triumf". Ca atare, înaintea începerii sezonului, antrenorul olandez Demol, făuritorul lui Ajax, aflat acum în mîinile lui Cruyff, a achiziționat nu mai puțin de cinci jucători olandezi, plus israelianul Ohana, un jucător de 23 de ani, considerat cel mai bun produs de pînă acum al fotbalului din Israel. Dar nici Dinamo București nu este o echipă oarecare în Europa. Datorită bunelor ei rezultate obținute în ultimii cinci ani, a făcut parte dintre capii de serie, avantaj care, însă, se vede, contează și nu prea, adică, ne-au arătat sorții, este o poziție mai mult onorifică decît favorizantă. „Vor fi două meciuri dificile, ne-a declarat Vasile Anghel, primul în Belgia — și nu la București, așa cum au stabilit sorții, schimbare pentru care adversarii noștri și-au dat acordul — iar al doilea în România. Vă mai pot spune că viitorii noștri adversari l-au și trimis în România pe directorul tehnic, Paul Courant, fost internațional belgian, pentru a vedea stadionul pe care vor juca, inclusiv hotelul la care vor trage. O organizare, cum s-ar spune, la milimetru, cu adevărat electronică, apropo de domnul John Cordier. Firește, iubitorii fotbalului din țara noastră, și cei ai lui Dinamo în special, vor să știe care este starea de spirit din sînul echipei noastre. Pe scurt, bună. Nu ne speriem noi cu una, cu două. Aș emite ideea, personală, că pentru noi ar fi mult mai importantă o finală în Cupa Cupelor, decît, să zicem, cîștigătoarea titlului în campionatul intern. Sigur că da, campionatul rămîne, totuși, compionat, dar asta spune mult, zic eu, despre modul în care abordăm meciurile acestei ediții a cupelor europene. Sînt convins că toate celelalte echipe românești, înscrise în marntonul fotbalistic european, gîndesc aproximativ la fel. Sîntem conștienți că fotbalul românesc are nevoie de cît mai multe victorii internaționale și vom face tot ce ne stă în putință pentru a contribui la atingerea acestui obiectiv. La ora actuală echipa a efectuat un turneu de pregătire în R.F.G., va evolua în Elveția, după care, pînă în 15 august se va pregăti în Italia. Lotul este în mare, cel cu care Mircea Lucescu a încheiat campionatul. În ceea ce privește achizițiile, ne-am gîndit la Stoica, de la Progresul-Vulcan, Dumitrașcu, de la Craiova, și Timiș, de la Buzău. Dar, pînă în 15 august, dată la care noi, echipele europene, mai putem formula cererile de transfer, mai e timp. Timp de gîndire, cum spun șahiștii." Și totuși, timp prea mult nu mai e pentru că meciurile, după cum se vede, au și început. Va fi greu, fără îndoială, dar, ne întrebăm, pentru cine va fi ușor? Răspunsul nu este decît unul singur: pentru învingător. Și sperăm că, la capătul confruntărilor sale cu F.C. Malines, o echipă mai mult decît ambițioasă, Dinamo București va reuși să treacă în turul doi, așa cum, cu cîteva excepții, a făcut-o întotdeauna, indiferent de adversarii pe care i-a avut în față.

VICTOR NIȚA ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

STEAUA

Gazdă a unui reușit turneu internațional

Apropierea noului sezon competițional se face tot mai mult simțită. Perioada transferărilor a luat sfîrșit pentru cele mai-multe dintre competitoare. Deci, conducerile, antrenorii, loturile echipelor sînt de-acum definitivate. Etapa acumulărilor fizice a luat și ea sfîrșit urmînd ca în răstimpul ce a mai rămas pînă la primul fluier din campionatul nostru să fie stabilite cele mai bune formule de joc.

În acest context inspirata idee a organizării de către Clubul Sportiv al Armatei „Steaua" a primului turneu internațional dotat cu „Cupa Steaua" ni se pare binevenită. Am avut astfel prilejul să urmărim la lucru o echipă ce am vrea să rescrie în cel mai scurt timp posibil istoria marilor performanțe cu care și-a aureolat palmaresul. Dar cîștigul a fost în primul rînd de partea jucătorilor și a antrenorilor care, aflîndu-se față-n față cu echipe de valoare ale unui fotbal cu o cotă ridicată, au putut citi cu exactitate barometrul actual al pregătirilor. Dincolo de rezultate, Steaua prezentă în teren cu o garnitură avînd unele noutăți (portarul Liliac, fundașii Ungureanu și Lucaci, atacantul Buțerchi) a demonstrat poftă de joc și o concepție cu care ne obișnuise, spiritul ofensiv colectiv fiind bine susținut de travaliul mijlocului și precizia apărării. Steaua ne-a apărut (mai ales în prima zi), chiar în acest stadiu al preparativelor pentru o nouă campanie europeană, o echipă bine așezată în teren al cărei jucători răspund eficient sarcinilor duble de joc, disciplinați tactic și evident polivalenți în funcție de faza creată. Hagi și Bölöni au fost pistoanele acestui motor de mare turație, Lăcătuș animatorul atacului, Belodedici și Iovan stîlpii apărării cărora promptitudinea intervențiilor lui Liliac (în primul meci) sau cele ale lui Stingaciu (în cel de-al doilea) îi asigură liniștea.

Prima zi a competiției, dedicată de organizatori zilei de „23 August" și aniversării a 40 de ani de activitate a Clubului Steaua, a fost deschisă de întîlnirea echipelor F.C. Bruges (Belgia) și F.C. Vorwärts din Frankfurt pe Oder. Echipa germană, cu un joc mai rezistent, atletic și direct, bazat pe o bună tehnicitate și o mai mare viteză, i-a depășit destul de clar pe mai renumiții lor adversari, scorul consemnat în finalul partidei (2—0) reflectînd în mod corect raportul de forțe din teren. Cel de-al doilea meci al zilei a opus Stelei formația olandeză Den Bosch. O partidă aflată la discreția echipei noastre jucînd ca-n zilele ei mari un fotbal fantezist și percutant, în viteză, întrunind deci calitățile jocului modern. Scorul, 6—1 pentru steliști, a fost urmarea nu doar a diferenței de clasă dintre cele două echipe ci și, poate mai ales, a concepției și atitudinii de joc mult diferite la cele două competitoare.

Cea de-a doua zi a întrecerii a reunit în primul meci învingătorii întîlnirilor precedente, F.C. Bruges cîștigătoare pe merit în fața olandezilor (scor 4 2), avînd cîteva individualități remarcabile și practicînd un joc mai deschis, a ocupat astfel locul III între participantele la acest interesant turneu. Meciul vedetă, finala, a adus în teren învingătoarele din prima zi. Steaua și F.C. Vorwärts au etalat un joc de mare angajament fizic, cu multe faze de fotbal autentic dar, poate și din pricina oboselii acumulate în primele întîlniri, cu multe greșeli de ambele părți, lăsînd în suspens pînă la fluierul final numele cîștigătoarei. A fost fără doar și poate un joc deosebit de util, dîrzenia echipei germane, angajamentul și tenacitatea acesteia punînd probleme reale echipei noastre campioane. Cîștigătoarea turneului avea să se decidă în urma execuțării loviturilor de la 11 m și ea s-a numit F.C. Vorwärts (scorul partidei 7—6).

Chiar dacă Steaua nu a cîștigat acest turneu, așa cum am fi dorit-o cu toții, să spunem că prin confruntările pe care le-a prilejuit el și-a atins ținta. Și de ce să nu îndrăznim, putem susține că din lecția finalei „Cupei Steaua" echipa noastră n-a avut decît de învățat în perspectiva partidelor oficiale din toamnă. Dincolo de tristețea unei înfrîngeri într-un turneu care nu era decît de pregătire, putem afla un bun prilej de meditație adîncă și un imbold pentru pregătirea viitoare. Marea performanță se clădește, este bine știut, nu numai pe victorii.

Să-i amintim în încheiere și pe cîștigătorii colorilate premii acordate de organizatori: cel mai tehnic jucător al turneului — Gheorghe Hagi, cel mai bun portar — Karl Heinz Wienhold, premiul fair-play — echipa Den Bosch, premiul golgeterului turneului fiind împărțit de M. Degryse (F.C. Bruges) și Mlodrag Belodedici, fiecare cu cîte două goluri marcate.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

UNIVERSITATEA CRAIOVA

Toată lumea știe că e mult de muncă

După cum se știe, Universitatea Craiova a cîștigat tradiționalul turneu internațional de fotbal de la Varna, învingînd pe campioana Bulgariei, Sredeț Sofia, cu 2—1, și, în finală, pe Cerno More cu 1—0. Înainte de a vă oferi detalii asupra jocurilor, din convorbirea telefonică avută cu antrenorul Constantin Oțet, reîntors la Craiova marți noapte, dorim să arătăm că acest rezultat confirmă buna pregătire efectuată timp de zece zile la Poiana Brașov.

— Așadar, tovarășe Oțet, ce nu știm despre turneul de pe litoralul bulgar?

— A fost un turneu foarte bine organizat, patronat de președintele Federației bulgare de fotbal, prof. doc. Șișkov, o personalitate a fotbalului bulgar. Au fost invitați arbitri de marcă, între ei și portughezul Carlos Valente, care a oficiat și în Mexic și care mi-a vorbit foarte frumos de arbitrul nostru Ioan Igna. În condițiile acestea, arbitrajele au fost excepționale și au ridicat calitatea turneului. După cum știți, au participat campioana țării prietene, Sredeț Sofia, Cerno More, o bună echipă de divizia B, Belenenses din prima divizie portugheză și noi. Deci trei participante la cupele europene. Temperatura a fost în jur de 24—25 de grade, dar, jucîndu-se în nocturnă, mai puteți scădea cîteva grade. S-au dat mai multe premii, pentru cel mai bun portar, fnaintaș, pentru cel mai tehnic pentru cel mai tînăr jucător, „podiumul" beneficiind de următoarele premii: locul I — 5000 leva, locul II — 3000 leva, iar locul III — 1500 leva. Nod, în afara locului I, am avut și bucuria de a-l număra în formație pe cel mai bun atacant al turneului: Vancea.

— Despre Vancea vom mai vorbi. Vă așteptați la acest succes?

— Nu. Vroiam podiumul și ne-am pregătit în acest sens. Meciul cu Sredeț l-am gîndit foarte mult din punct de vedere tactic, m-am informat foarte mult, pentru că, pînă una alta, era în joc „blazonul "nostru. Și, astfel, am surprins, reușind să cîștigăm în fața unei echipe impetuoase, cu trei internaționali în formație.

— Pe cine remarcați?

— Vreau să precizez că pentru actuala etapă a pregătirilor noi nu am atins vîrful de formă. Au fost buni Lung, Negrilă, Rada, Geolgău, Vancea. Aproape de valoarea lor au jucat Ciurea, Săndoi și Gică Popescu. Aș vrea să adaug că deși n-a fost desemnat cel mai bun portar, Lung n-a fost cu nimic mai prejos decît cel ce a cîștigat acest premiu, bulgarul Popov, de la Cerno More. Dar, repet, pentru acest moment sînt aproape mulțumit.

— Aproape?

— Da. Pentru că nu reușim să jucăm în viteză. La acest capitol trebuie să lucrăm încă foarte mult.

— Cum v-a apreciat presa bulgară?

— Obiectiv. Sîntem cunoscuți acolo, ei știu bine că nu mai avem echipa marilor succese, dar i-am surprins prin forța de joc, echilibrul echipei, maniera de a aborda la cîștig turneul. Sublinierile sînt ale lor.

— Și, totuși, ați avut și un ghinion: Belenenses.

— Ne-am dorit foarte mult să jucăm cu portughezii, desigur, în perspectiva întîlnirii noastre cu Chaves. I-am observat însă atent, pentru că, pînă la urmă, Belenenses este foarte aproape de adversarii noștri, locul 4 în campionatul portughez. Jucătorii lor au calitățile cunoscute ale fotbalului din Portugalia. **Am stat de vorbă cu un ziarist portughez, Joaquim Rita, de la „A Bola" care, de la Benfica, ne cunoaște foarte bine echipa. Ne-a spus că Chaves este la fel de bună ca Belenenses, beneficiind acum de serviciile fostului antrenor de la Standard Liège, Henri Despireux, vedetele lor fiind bulgarii Zdravkov și Slavkov, Vermelhinho de la F.C. Porto, liberoul Jorginho și portarul Padrao.**

— Ce veți face în continuare?

— Vom participa la două turnee interne, Cupa minerului și tradiționalul Drobeta 2000. Încolo, beneficiind de prevederea federației privind transferările pînă la 15 august, sperăm să ne mai întărim cu un jucător. Nu vă spun numele, pentru că am vrea să-l luăm și nu să-l pierdem. Încolo ne pregătim cu multă seriozitate fiindcă am o mare ambiție: revanșa cu portughezii. Am suferit prea mult după meciul cu Benfica, și nu doar din cauza necalificării.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Opinii despre starea baschetului

Se vorbește tot mai mult despre „redresarea baschetului". Nu știm cît de potrivită este sintagma, dar totul pornește de la rezultatele nesatisfăcătoare ale echipei de seniori la campionatele europene de la Atena. Reamintim aceste rezultate pentru că la momentul respectiv ele abia au putut fi tipărite cu un corp 6, iar ulterior n-a mai apărut nici un comentariu : au fost șapte jocuri și tot atîtea înfrîngeri : la 32 p cu Grecia, la 18 p cu Spania, la 8 p cu Franța, la 42 p cu Iugoslavia, la 1 p cu Olanda, la 10 p cu Israelul, la 32 p cu U.R.S.S. Din cele trei calificări la turneul final european obținute de echipa de seniori în ultimii 12 ani, aceasta a fost prima la care reprezentativa noastră n-a înregistrat nici un succes, clasîndu-se ultima, adică pe locul 12. Din respect față de adevăr, precizăm că totuși este pe locul 12 în prima grupă valorică a Europei, lucru ce trebuie apreciat ca atare, în contextul în care ierarhia se întinde pînă spre locul 36, cuprinzînd alte două grupe valorice mai slabe, B și C, și alte echipe ce se luptă să prindă trenul unei clasificări în acestea.

CLASAMENTELE SE CITESC DE SUS ÎN JOS, orice rezultat fiind apreciat în funcție de nivelul maxim al performanțelor posibile. Din această perspectivă, bineînțeles că locul 12 a nemulțumit, stîrnind analize rapide și măsuri urgente. Acestea din urmă se referă în principal la dizolvarea lotului național (și refacerea lui pe baze noi, în jur de 1 noiembrie, după consumarea unui tur de campionat), la neînscrierea echipei naționale pentru calificările pentru campionatul european din 1989, la suspendarea pe timp de un an din orice activitate internațională a celor 10 jucători care au alcătuit lotul pentru Atena. Nimic de zis, lăudabilă această promptitudine, dar dacă se pune problema redresării baschetului, credem că trebuie avută în vedere totalitatea aspectelor tehnice și organizatorice ale acestei discipline sportive. Cu titlul de inventar și nu într-o ordine anume, enumerăm doar cîteva din acestea în speranța luării lor în considerare de cei îndrituiți cu atribuții de decizie în respectivele domenii.

De pildă, regulamentul competițiilor noastre interne este puțin mai „savant" decît cel internațional, cuprinzînd trei prevederi originale. Prima este ca finalizarea atacului să se facă în 24 de secunde (în loc de 30 sec. cît se prevede pe plan internațional). Justificarea ar consta în determinarea unei viteze sporite de joc, dar alt nume al acestei situații este precipitarea și imperfecțiunile tehnice pe care le generează, întrucît în baschet 6 secunde înseamnă foarte mult. O altă prevedere, la care se pare că se va renunța din campionatul viitor (și de aceea nici n-o mai comentăm) se referă la acordarea de 3 p pentru coșul marcat „de sus", în loc de 2 p cît este considerat pe plan internațional.

Mingea, fluierul și cu ștampila

UN „PAT AL LUI PROCUST", PE VERTICALĂ. E vorba de celebra obligație a echipelor noastre de a avea în teren cel puțin 2 jucători de peste 2 m și încă unul la fel. de rezervă. Vizînd stimularea descoperirii unor jucători cu talie înaltă prin care să ne aliniem la tendințele baschetului internațional, această prevedere rămîne în vigoare ca un punct forte al organizării competițiilor noastre. Sînt, însă, de luat în seamă cîteva nuanțe ale aplicării acestei prevederi. Mai întîi că măsurarea înălțimii jucătorilor a devenit aproape cea mai importantă operațiune din preambulul campionatului ! Pentru cîțiva milimetri lipsă (sau nu) din înălțimea standard se destășoară adevărate negocieri, fiind răsfoite chiar și cărțile de anatomie (care spun, se pare, că dimineața omul este mai înalt decît seara !). Iar cînd rezultatele măsurătorilor sînt omologate ca necorespunzătoare, sancțiunile sînt cît se poate de drastice (acum doi ani, Poli. Timișoara, abia promovată, dar lipsită de astfel de jucători a fost retrogradată automat în campionatul orășenesc, campionatul național disputîndu-se în 11 echipe !) O altă excrescență este aceea că, simțind „valoarea" propriei lor înălțimi pentru soarta echipelor din care fac parte, unii jucători (despre al căror caracter se poate discuta separat) au ajuns, cum s-a întîmplat la Constanța, să condiționeze material menționarea lor pe foaia de arbitraj.

Benefică în esență, această prevedere se cere, deci, reevaluată în funcție de toate implicațiile (pozitive și negative) pe care le are, astfel încît ea să nu se întoarcă împotriva rațiunilor care au determinat-o. Cu atît mai mult cu cît regula celor trei puncte acordate la aruncările reușite din afara cercului de 6,25 m, regulă adoptată pe plan internațional, a reactivat valoarea jucătorilor nu prea înalți, dar tehnici, atenți astfel la mitul înălțimii de care este preocupat întreg baschetul internațional. De fapt Grecia a cîștigat recentul campionat european deși a avut cea mai mică medie de înălțime dintre toate competitoarele (1,91 m), deși a avut permanent în teren doi jucători sub 1,85 m (între care Gallis, 1,83 m, a marcat 78 de puncte în două jocuri, cu Iugoslavia și U.R.S.S., neflind nici măcar conducător de joc ; dar Gallis este o excepție).

În general, deci, sugerăm niște articulații mai mobile la patul procustian al severelor norme de control stabilite de federație.

BASCHETUL ÎN ȘCOLILE SPORTIVE. Sînt 380 de astfel de grupe în 42 de cluburi sportive școlare, cu 145 de antrenori și profesori care se ocupă de pregătirea a 5 500 de elevi. Cît de mult se ocupă, o dovedesc rezultatele, atunci cînd, de pildă, la o selecție pentru divizia școlară, din 120 de tineri sportivi, dacă trec normele de control 8—9 este mare lucru. Lipsită de orice autoritate statutară asupra acestor unități școlare, federația n-are decît să consemneze această stare de lucruri în care mai există și profesori ce se „ocupă" de baschet fără să producă vreun jucător divizionar în peste două decenii de astfel de activitate!

Jucătorii care ajung, totuși, să atingă un nivel valoric acceptabil sînt foarte repede reperați și pot să la numai calea a două cluburi care-și împart titlul de campioană exclusiv între ele două de peste trei decenii încoace. O „tactică" despre care știe toată lumea dar pe care n-o rostește nimeni ar fi aceea că nu totdeauna Steaua și Dinamo au nevoie de respectivii jucători, dar mai bine să figureze în lotul propriu decît al unor potențiale adversare la titlu. Așa se face că unii jucători valoroși, pe cît de greu se formează, pe atît de ușor se pierd, neputînd prinde echipa de bază și fiind folosiți extrem de rar. Jucători ca Panaitescu, Cristescu, C. Viorel, Iacob și alții, care au fost vîrfuri în promoțiile lor și care s-ar fi putut menține la un nivel superior de randament în oricare altă echipă sînt acum mult sub ce se aștepta de la ei tocmai pentru că n-au putut fi folosiți constant în echipele din care fac parte, resemnarea și demobilizarea apărînd foarte ușor în astfel de situații.

Consecințele acestei polarizări a jucătorilor merg și mai departe : deși în prima grupă valorică sînt 12 echipe, lotul național se formează, inevitabil, numai din jucători de la cele două cluburi, cam aceiași pentru toate competițiile. Așa stînd lucrurile, poate părea verosimilă aluzia la „sacii văzuți în „căruță" și, de aici, la dezinteresul acestor jucători în a-și mai apăra șansele în vreo întrecere sau alta. La europene tocmai asta li se poate reproșa — faptul de a nu-și fi apărat șansele, pierzînd la diferențe de scor foarte mari.

PAUZA POATE FI UN SFETNIC BUN. Resurse tehnice și de pregătire ar fi avut ai noștri pentru a cîștiga cel puțin două jocuri. Cu Olanda, de pildă, conduși la pauză cu 20 p, au recuperat în repriza a doua pînă la diferență de un punct ! Iar echipa Israelului, în fața căreia am pierdut la zece puncte, fusese întrecută de ai noștri la 8 p cu numai o săptămînă înainte ! Asemenea oscilații de comportare trimit direct la atitudinea jucătorilor. (În paranteză fie spus, la aceste europene s-a resimțit lipsa autorității și cuvîntului unui conducător autentic al delegației, echipa fiind însoțită numai de cei doi antrenori și un medic, întrucît antrenorul federal George Chiralcu a mers acolo în calitate de arbitru invitat de forul internațional, cu program și responsabilități separate de treaba delegației noastre).

În sfîrșit, în folosul baschetului nostru ar acționa și reactivarea, măcar cu un rol consultativ, al unor valoroși tehnicieni, cam ocoliți de federație în dezbaterea problemelor baschetului nostru. E vorba, între alții, de antrenorii emeriți Dan Niculescu și Mihai Nedef (aceasta activînd la o echipă de juniori !), de Sigismund Ferencz (care are deosebite rezultate în baschetul feminin), de Vasile Popescu și Grigore Costescu și de alți oameni de bine ai acestui sport. Un „sfat al înțelepților" este necesar acum mai mult ca oricînd baschetului nostru — ca semn al punerii în valoare a celor mai bogate experiențe de muncă pe care le avem, ca și al tehnicizării mai pronunțate a măsurilor promovate de federație, dominate, se pare, deocamdată, mai mult de aspecte administrative și ale arbitrajului. Or, cum se exprima plastic cineva, acest sport are nevoie, pe lîngă fluier și ștampilă, și de o mînge de baschet !

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Ultima competiție de tenis care a rezistat asalturilor televiziunii, refuzînd introducerea „tie-breack"-ului, „Cupa Davis" este și singura întrecere în care se mai pot înregistra recorduri de durată, partida Boris Becker —John McEnroe (cîștigată de Becker la Hartford) depășind cu 17 minute (a durat în total 6 ore și 39 minute) precedentul record, din 1982, cînd același McEnroe l-a întrecut pe suedezul Mats Wilander cu 9—7, 6—2, 15—17, 3—6, 8—6. Recordul de jocuri într-un meci de simplu s-a înregistrat însă în 1980, canadianul Harry Fritz și venezueleanul Jorge Andrew disputînd 100 de „game"-uri pentru a putea fi cunoscut un învingător (Fritz, cu 16—14, 11—9, 9—11, 4—6, 11—9). Dar recordul-recordurilor aparține unei partide de dublu : Stan Smith, Bob Lutz — Jaime Fillol, Pat Cornejo 7—9, 37—39, 8—6, 6—1, 6—3 (deci 122 jocuri, în 1983, la Arkansas). ● Președintele Federației de box din R.P. Chineză, recent afiliată la Asociația internațională a boxului amator, devenind astfel al 150-lea membru al A.I.B.A., este cunoscutul sportiv Xu-Yinsheng, fost campion mondial la... tenis de masă, în proba de dublu. ● Atleta din R.D. Germană Heike Drechsler (22 de ani) și-a propus un ventabil tur de forță la apropiatele campionate mondiale de la Roma (29 august—6 septembrie), dorindu-și nici mai mult nici mai puțin decît 5 (cinci) titluri supreme ! Drechsler, care deține recordurile mondiale la săritura în lungime, cu 7,45 m, și la 200 m, cu 21"60/100, va lua startul și în probele de 100 m, 4x100 m și 4x400 m. Antrenorul ei, Peter Hein, care o pregătește de la debut, adică de 10 ani, insistă în ultima vreme în proba de 400 m, unde protejata sa realizează, în prezent, timpi în jur de 50" (recordul mondial al Maritei Koch este de 47"60/100). ● Înaintea începerii noii ediții a campionatului vest-german de fotbal, echipele din Bundesliga își numără... răniții, 33 de jucători fiind indisponibili cel puțin pentru prima etapă. „Campioana infirmeriilor" este Borussia Moenchengladbach, cu patru fotbaliști indisponibili, în timp ce formațiile SV Waldhof Mannheim și Karlsruhe SC au fost scutite de astfel de neplăceri. Printre accidentații sînt și cîteva celebrități : portarul belgian al campioanei Bayern Munchen, Jean-Marie Pfaff (ruptură musculară), Thomas Allofs, de la F.C. Koln (a doua operație la genunchi), Michael Jakobs (de la Schalke 04) și Larus Gudmundsson (islandezul lui F.C. Kaiserslautern). Dacă socotim și nesfîrșitele cantonamente și antrenamentele (cîte două pe zi), veți fi de acord că viața de fotbalist nu este tocmai ușoară... ● Magistratul italian Alfredo Rossini a declarat că victimele tragediei de pe stadionul „Heysel" din Bruxelles, de la 29 mai 1985, cînd, înaintea finalei „Cupei campionilor europeni" dintre Juventus și F.C. Liverpool au murit 39 de spectatori (majoritatea italieni), alți 200 fiind răniți, se pot constitui parte civilă în apropiatul proces ce va avea loc în capitala Belgiei. Rossini amintește recenta hotărîre a instanței supreme judecătorești britanică, privind extrădarea celor 26 de „hooligans" insulari care au declanșat încăierarea (și care au continuat-o...). ● Mîine seară, pe stadionul londonez „Wembley" (declarat, cum știți, în urmă cu cîțiva ani monument istoric !) se va disputa meciul dintre echipa Ligii engleze și o selecționată mondială, pentru a marca împlinirea a 100 de ani de la crearea primului campionat oficial din lume (care, în paranteză fie spus, a cuprins doar două echipe...). Interesantă ni se pare o trecere în revistă a lotului selecționatei mondiale, alcătuit de britanicul Terry Venables, de la F.C. Barcelona (ceea ce explică unele prezențe, dar și unele absențe...) : portari : Dasaev, Zubizarreta ; fundași : Josimar, Ce'so, Butcher, Berthold, Julio Alberto ; mijlocași : Hysen, Platini, Zavarov, Baeni, Detari ; atacanți : Belanov, Lineker, Futre, Elkjaer-Larsen, Maradona (căpitanul echipei). Cei mai mulți jucători ai „selecționatei Venables" provin de la F.C. Barcelona (3), adică de la echipa care a pierdut în sezonul trecut cam tot...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

A venit poștașul

Asociația sportivă Siretul Pașcani : „Se poate și bine și frumos, în fotbal, chiar dacă se întîmplă pe stadionul unui sat de munte într-o dispută din divizia C. Considerăm necesar ca rubrica dumneavoastră să prezinte cititorilor ei, pe lîngă comportări nedemne de noblețea sportului, și amănunte despre una dintre cele mai frumoase demonstrații de sportivitate la care au fost martori cîteva mii de spectatori pe stadionul din comuna Frasin, județul Suceava. A lipsit din meciul Avintul Frasin — Siretul Pașcani insolența întîlnită de cele mai multe ori pe stadioane, a fost în schimb prezentă corectitudinea și respectul pentru adversar, fie el învingător sau învins. Un merit deosebit la crearea acestei atmosfere l-a avut brigada de arbitri condusă de dr. Mircea Nește care a fost aplaudată și felicitată la sfîrșitul întîlnirii de ambele echipe. Am scris în acest sens și federației de fotbal".

Ne bucură aceste informații și vă credem pe cuvînt mai ales că îl cunoaștem pe arbitrul Mircea Neșu ca un OM care încearcă de mult timp să țină sus, atît cît se poate, steagul cinstei și corectitudinii pe terenurile de fotbal. Felicitări celor de la Avintul și Siretul care, timp de 90 de minute, au apărat nu numai șansele echipelor lor ci și adevărata frumusețe a jocului de fotbal.

Stelian Ionescu — str. Saturn 7 — Brașov : *„Sînt arbitru în două discipline sportive și am convingerea că orice arbitru depune în fața propriei conștiințe un jurămînt interior cu privire la corectitudinea sa. Nici un arbitru nu intră în arenă cu dorința de a fi obiect de critică al presei, de a fi ocărît de public sau de a se trezi cu pietre și sticle în cap, așa cum știm bine că s-a mai întîmplat. Numai că această condiție fundamentală a arbitrului — imparțialitatea — fiind profund subiectivă este fatalmente „discutabilă". De la ea pleacă majoritatea acuzațiilor ce se aduc „cavalerilor fluierului" de către public și comentatori. Dacă ei — publicul și comentatorii — pot cu niște efort și bunăvoință să cunoască regulamentul (să zicem de fotbal, fiindcă e cel mai simplu) și să fie imparțiali, ei nu pot, n-au cum să poată, să fie în apropierea fazei pentru a vedea exact și corect ce s-a petrecut și totuși...*

Mai demult, nu mai știu exact cînd, după un meci din prima divizie, s-a făcut un mare tapaj în jurul arbitrajului care, chipurile, viciase rezultatul. Articolul apărut într-un cotidian era fulminant. Titlu mare „Arbitru necinstit !" sau ceva în genul ăsta, autorul îl forfeca pe bietul arbitru cu cuvinte grele și chiar injurioase, de gîndeai că nu mai rămîne decît să-i taie beregata ! Pentru ce ? Pentru că la un gol care a adus victoria nu-știu-cui un jucător se afla în ofsaid. M-a cutremurat tonul total răuvoitor al articolului. M-a cutremurat gîndul că acel arbitru putea fi un om de toată cinstea la locul său de muncă și că el trebuia să roșească în fața colegilor pentru ceea ce se scria acolo despre el. Și care putea fi profund neadevărat ? Și de ce spun asta ? Adică el, cronicarul de la masa presei, el „văzuse" ofsaid și „banditul" nu fluierase ! Admit să mi se explice cum e cu regulamentul, cum e cu disciplina, dar să vină să spună că „a văzut" mai bine decît arbitrul de lîngă fază și tușierul său, mi s-a părut prea de tot. Și mai ales faptul că, în urma acestei impresii personale, îl numea pe arbitru hoț, tîlhar sau ceva în genul ăsta. Și asta nu cu amicii la un pahar de voie bună ci în paginile unei gazete cu mare priză la public. Și nu la publicul sălilor de concerte ci la publicul fotbalului și la „interpreții" fotbalului !".

Vă mulțumim pentru această pledoarie pentru imparțialitate. Să admitem că greșeala este omenească iar arbitrii sînt și ei oameni. Greșesc și arbitrii cei mai mari. Exemplul dat de dumneavoastră ne amintește un meci celebru din anii '60 (finala campionatului mondial din 1966 : Anglia — R.F.G. — 4—2) care a stîrnit o controversă nici acum clarificată : a fost sau nu valabil al treilea gol al englezilor ? Chiar dacă discuțiile au fost aprinse (era totuși finala Cupei Mondiale), nimeni nu l-a făcut „bandit" pe arbitru. Există, sau ar trebui să existe totuși, o civilizație a limbajului, despre care vom vorbi poate cu un alt prilej.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Metroul cucereşte Bucureştiul

Primele veşti despre Magistrala a III-a

Spre bucuria tuturor, binecunoscutele panouri cu inscripţia „M" au apărut şi pe şoseaua Ştefan cel Mare, în apropiere de intersecţia cu strada Galaţi, constructorii metroului bucureştean deschizînd aici drumul celei de-a treia magistrale, care va lega Gara de Nord cu staţia Dristor.

Inginerul Ioan Stătulescu, şeful Sectorului de lucrări miniere 3, din cadrul Antreprizei de exploatare lucrări construcţii subterane, ne-a declarat că, simultan cu lucrările de finisaj de pe tronsoanele 3 şi 4 ale Magistralei 2, au realizat primele panouri ale pereţilor mulaţi şi vor construi foarte curînd puţul de lansare pentru cele patru scuturi ce vor porni spre Bucur Obor (două) şi spre Tunari (două). La Piaţa Victoriei, două astfel de scuturi sînt deja în activitate.

Magistrala 3 a metroului va avea o lungime de 9,04 km şi următoarele staţii : Gara de Nord, Piaţa Victoriei, Ştefan cel Mare, Obor, Ianculul, Piaţa Muncii, Dristor 2 şi un fir de legătură între staţia Republicii şi staţia de întreţinere şi parcare Pantelimon. La Obor şi Piaţa Muncii staţiile metroului vor fi amplasate în pasajele rutiere existente. Dorim harnicului colectiv al Sectorului de lucrări miniere 3 să îşi menţină sau chiar să depăşească viteza de înaintare de 6—7 m pe zi cum au făcut-o pînă acum !

VICTOR RĂDULESCU ■

Potrivit tradiţiei, în prima duminică a lui august, am sărbătorit Ziua Marinei Republicii Socialiste România, trecînd în revistă rezultatele remarcabile obţinute de către bravii noştri marinari şi exprimînd admiraţia şi preţuirea faţă de abnegaţia şi devotamentul cu care ei îşi îndeplinesc sarcinile la locurile lor de activitate. Pe cei mai înalt catarg al inimii — urarea de succes în împlinirea neabătută a datoriei faţă de ţară.

Tînăra generaţie

Forumul naţional al pionierilor

● „Pentru patrie şi partid, pentru comunism înainte !". Aceasta este deviza sub care s-au desfăşurat lucrările celui de-al XIV-lea Forum naţional al pionierilor, încheiat miercuri pe litoral, la Constanţa. Constituindu-se într-o amplă tribună a democraţiei şi autoconducerii pionereşti, lucrările forumului au evidenţiat noi posibilităţi de îmbunătăţire şi perfecţionare a activităţilor desfăşurate de Organizaţia pionierilor pentru transpunerea în viaţă a sarcinilor de mare responsabilitate ce-i revin în educaţia comunistă, patriotică, revoluţionară, prin muncă şi pentru muncă a şoimilor patriei, pionierilor şi şcolarilor.

Participanţii la forum au exprimat dragostea lor fierbinte şi profunda recunoştinţă partidului, secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru minunatele condiţii de muncă şi învăţătură de care beneficiază tînăra generaţie a patriei.

Cu acest prilej, participanţii au ales pionierii membri ai Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor şi ai Comisiei de cenzori, pionieri-loctiitori ai preşedintelui CNOP şi au desemnat pionierii ce fac parte din Comisia Organizaţiei Şoimii Patriei.

Două evenimente în judeţul Olt

Săptămîna aceasta a avut loc Adunarea festivă de deschidere a Şantierului naţional al tineretului de la sistemul de îmbunătăţiri funciare Ipoteşti I Sud. Obiectiv important destinat dezvoltării potenţialului productiv al pămîntului, asigurării obţinerii unor producţii agricole mari, sigure şi stabile, acest nou şantier constituie răspunsul concret la sarcinile de mare răspundere încredinţate tinerei generaţii de către partid, de către secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a participa activ la transpunerea în practică a Programului naţional de îmbunătăţiri funciare.

Şi, ca fericită coincidenţă, ca nouă dovadă a grijii partidului, a secretarului său general, pentru tînăra generaţie, pentru asigurarea tuturor tinerilor patriei de condiţii optime de petrecere a timpului liber, de dezvoltare a aptitudinilor şi talentelor, de educare şi instruire multilaterală ni se relevă printr-un eveniment petrecut tot în aceste zile, în perimetrul aceluiaşi judeţ. La Slatina s-a dat în folosinţă o nouă casă de cultură, cea a ştiinţei şi tehnicii pentru tineret. Noul edificiu dispune de o sală de spectacole de 500 de locuri, de un amfiteatru în aer liber, de 11 săli special amenajate pentru desfăşurarea cercurilor şi cursurilor tehnico-aplicative, de un cabinet de informare, discotecă, salon expoziţional, spaţii de cazare şi de alimentaţie publică.

alte spaţii destinate amatorilor de jocuri distractive de sală.

În viitorul apropiat, baza de agrement „Privighetoarea Banatului" va dispune şi de un bazin de înot, de o saună şi de două terenuri de sport multifuncţionale. La fel de bine amenajate sînt şi gospodăria anexă, sectorul de mică producţie astfel încît vizitatorilor li se va oferi un meniu bogat şi diversificat, o variată gamă de băuturi răcoritoare, produse de patiserie, plinea-casei. (Dumitru Oprişor)

[illegible]

■ Două mici exemple confirmă un adevăr al lumii de azi. Exemplele : Prin utilizarea panourilor solare pentru prepararea apei calde, la Fabrica de utilaje şi piese de schimb Focşani s-au economisit 10 tone combustibil convenţional. De asemenea, în cele şapte luni care au trecut din acest an, promovarea unor tehnologii moderne de fabricaţie a avut drept rezultat economisirea altor aproape 20 tone combustibil convenţional. Adevărul e la îndemîna oricui : adaptarea rapidă la nou este principala caracteristică a inteligenţei specialistului de astăzi.

[illegible]

La ieşirea din Timişoara, în direcţia Lugoj, pe drumul european, la numai 8 km, în comuna Remetea Mare, s-a deschis o nouă şi modernă bază de agrement. Unitatea, ce poartă numele „Privighetoarea Banatului" aparţinînd UJECOOP Timiş, este amplasată într-un splendid cadru natural, dar ceea ce-i sporeşte şi mai mult farmecul, este faptul că, pe lîngă clădirile vechi, restaurate, s-au ridicat altele noi în stil arhitectonic specific zonei. Este vorba de un mare complex de alimentaţie publică şi hotelier, care cuprinde în prima etapă a construcţiei un restaurant cu două saloane, o terasă acoperită, cu 600 de locuri, 16 căsuţe tip camping şi o platformă de parcare a autovehiculelor şi rulotelor. În următoarele două săptămîni se vor da în folosinţă noi spaţii de cazare ce vor funcţiona şi pe timp friguros, alte două saloane şi o sală de gimnastică medicală, un salon de cosmetică, frizerie şi coafură precum şi

La vremea teiului

Vara '87 îşi trăieşte zilele de lumină totală cu soarele aproape la zenit cînd peste ţară stăpîneşte mirosul parfumului de tei şi drumurile sînt stropite de pulberea de aur scuturată din florile copacului nobil ce se află emblematic şi pretutindeni la noi. Şoseaua şi trotuarele de asfalt şi dale de beton ce leagă staţiunea Căciulata de Călimăneşti este străjuită de tei bătrîni, contemporani cu cel ce le-a cîntat mireasma şi florul. La ei ne poartă gîndul în nopţile cu lună şi visare cînd pe sub tei trec perechi de-ndrăgostiţi, ieşiţi total din haosul de discotecă, regăsind în tăcere şi în doi ceea ce au întîlnit de milenii oamenii acestui pămînt —, chemarea şi tremurul dragostei. Tei şi flori de tei, pe străzi şi pe alei, cum ar zice facil un text de muzică uşoară de duzină dar şi un adevăr care ne duce cu gîndul la aspectul economic şi moral privind starea şi statutul acestui copac. Căci tei sînt pretutindeni în România dar nu pretutindeni sînt luaţi în consideraţie. Am văzut tei în Capitală care înfloresc, se trec şi rodesc fără a le fi clintită o floare (precum pe marile artere de la şosea, prin Ana Ipătescu, Vatra Luminoasă şi complexul Herăstrău), dar am văzut tei jefuiţi, cu crengile jupuite, rămase ca nişte schelete sau pur şi simplu rupte fără milă ca după un taifun (precum în Balta Albă, Rahova, Viilor) şi, spre durerea mea, şi aici în staţiunea dublă, unde nobilul copac acoperă bine mirosul de sulf, mai puţin plăcut în zilele de canicula. Dacă aici crengile rupte sînt doar cîteva, în schimb valorificarea acestei bogăţii naturale inestimabile şi aici, ca pretutindeni, n-a devenit o preocupare a edililor, nu intră în posibilităţile de exploatare raţională şi, de ce nu, sentimentală a unei avuţii atît de mari. Mă gîndesc aici, în clipele de linişte, cît de nepăcut ne vine iarna cînd din rafturile plafarului nu găsim lesne banala floare de tei pentru atît de minunatul ceai hrănitor şi sedativ. Ce-ar fi dacă edilii din toate localităţile unde teii îşi scutură floarea, în colaborare cu şcolile locale de toate gradele, ar confecţiona, cum s-a procedat în unele locuri, scări sigure şi ar sprijini tineretul în sarcina ce cu elan şi-a asumat, a culegerii îngrijite a florilor de tei ? Cine ştie, poate în afară de ceai, floarea ar putea deveni şi materie primă pentru sucuri, pentru parfumuri sau săpunuri fine. Şi s-ar feri astfel copacul nobil de jefuirea lui nerăţională şi n-am mai fi atît de răniţi în faţa unor tei ciuntiţi. Am ridica astfel arborele eminescian la respectul adînc pe care-l merită.

TRAIAN BĂDULESCU ■

În prima zi a turneului internaţional „Cupa Steaua", pe lîngă bucuria reîntîlnirii cu fotbalul, ni s-a oferit un frumos spectacol de suflet. S-a sărbătorit retragerea acestor frumoşi eroi din fermecătoarea poveste pentru toate vîrstele care este fotbalul : Iordănescu, Ducadam, Alexandrescu. Puiu Iordănescu nu va mai răvăşi careurile cu fantezia lui debordantă şi cu driblingurile tricotate savant. Ducadam nu va mai demoraliza înaintaşii, uluindu-i chiar cînd li despărţeau cîţiva metri şi se priveau ochi în ochi. Fostul vîrf de lance al C.C.A.-ului, Ion Alexandrescu, a părăsit şi el rolul greu de „director de scenă" după ce a vegheat la cristalizarea echipei şi a concepţiei de joc, la instaurarea unui climat de muncă şi seriozitate fără de care înalta performanţă n-ar fi posibilă. Trei nume care ne-au adus multe bucurii care şi-au cucerit un loc definitiv în inimile noastre.

FLORIN CONDURĂŢEANU ■

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publicişti-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Ştiinţă : 21 28 ; Cultură-învăţămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetăţeneşti : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audienţe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacţie : 21 23 ; Secretariat redactor şef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prafir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei: 3 lei

41505

flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste
anul XXXVI
33 (1 678) VINERI, 14 august 1987

FORUMUL SPIRITUALITĂȚII ROMÂNEȘTI

Ne aflăm cu cîteva zile înaintea deschiderii celui de-al treilea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, moment de adîncă rezonanță în conștiința făuritorilor României de azi și de mîine, prilej de a ne reaminti drumul plin de izbînzi parcurs după cel de-al IX-lea Congres al partidului, de cînd în fruntea poporului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu

Sînt anii în care creșterea deosebită a rolului școlii ca principal factor de educație și cultură stă mărturie, între altele, pentru grija cu care partidul și statul nostru urmăresc sistematic perfecționarea cadrului de formare a tinerei generații, a omului nou. Baza materială a învățămîntului de toate gradele este azi o admirabilă expresie a competenței cu care s-au folosit substanțialele fonduri destinate acestui nobil scop.

Sînt anii în care știința și tehnica românească au cunoscut o dezvoltare impetuoasă, fără precedent, ele constituind factori de bază ai construirii societății socialiste pe pămîntul românesc, ai progresului nostru în toate domeniile de activitate, într-o epocă de mari descoperiri ale științei și tehnicii, care au împins cunoașterea omenească pînă la hotare nebănuite.

Sînt anii în care în întreg domeniul culturii s-a accentuat spiritul profund democratic promovat cu consecvență de partidul nostru, de secretarul său general în toate sferele de activitate. Participarea în tot mai mare măsură a maselor la organizarea și conducerea culturii se dovedește apță să susțină, cu efecte demne de tot respectul, promovarea principiului umanismului revoluționar. Festivalul național „Cîntarea României" este astfel o admirabilă expresie a democratizării culturii și valorificării potențialului creator al poporului. Niciodată ca în acești ani de cînd, la inspirata inițiativă a președintelui țării, pe întreg cuprinsul patriei se desfășoară acest Festival, n-a existat la noi o asemenea efervescență și emulație spirituală, o asemenea susținută preocupare de a descoperi talente care să contribuie la creșterea patrimoniului nostru cultural, astfel încît să ne aducem o contribuție distinctă și de marcă la sporirea tezaurului de valori al umanității.

Sînt anii în care, în marele ansamblu al vieții social-politice a țării, culturii i s-a acordat și i se acordă o mare importanță, de la cel mai înalt nivel, semn neîndoielnic al prețuirii de care se bucură și totodată al sarcinilor majore care îi revin : „Pornind de la considerentul că menirea istorică a socialismului este nu numai eliberarea omului de exploatare și asuprire, asigurarea bunăstării lui materiale și spirituale, ci și făurirea unei civilizații superioare, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — partidul și statul nostru asigură dezvoltarea și perfecționarea continuă a învățămîntului, științei, culturii, legarea tot mai strînsă a acestora de cerințele concrete ale societății, intensificarea tot mai puternică a vieții spirituale a poporului, făurirea suprastructurii noii orînduiri pe care o edificăm".

Sînt anii în care, într-o legătură strînsă cu tot ce avem mai valoros în tradiția moștenită, dar și cu o largă deschidere spre nou, cultura României socialiste cunoaște o înflorire armonioasă și originală, avînd un caracter profund militant și angajat, creatorii ei socotindu-se aparținînd cu toată ființa poporului, „suflet din sufletul neamului" lor, pentru a cărui înălțare spirituală nu precupețesc nici un efort, convinși că numai astfel își îndeplinesc nobila lor datorie și numai astfel își exprimă recunoștința pentru condițiile minunate care le stau la dispoziție ca să se exprime integral, potrivit înzestrării fiecăruia, într-un climat apt să promoveze și să judece valoarea indiferent de unde s-ar ivi ea.

Întreaga creație artistică din România ultimelor două decenii demonstrează resursele extraordinare ale geniului poporului nostru. Tinerii scriitori, tinerii cineaști, plasticieni, muzicieni și toți cei cărora talentul le legitimează dreptul de a lăsa o mărturie despre acest timp dovedesc că țara noastră continuă să fie un uriaș și nesecat izvor de valori, în plină și fascinantă afirmare. Fapt care dă apropiatului Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste o notă în plus de vitalitate. Tinerețea spiritului revoluționar, tinerețea izvorînd din limpezimea programului ideologic al partidului și din retortele creației autentice nutrită statornic și profund de dragoste de patrie și responsabilitate față de viitorul poporului, se va putea exprima pe sine prefigurînd, cu avînt și dragoste, drumul viitor al culturii românești, pornind de la temelia educației socialiste consacrate formării omului nou, năzuință fierbinte a prezentului nostru în efortul luminos al construcției de sine.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, a avut noi și rodnice dialoguri de lucru pe meleaguri constănțene

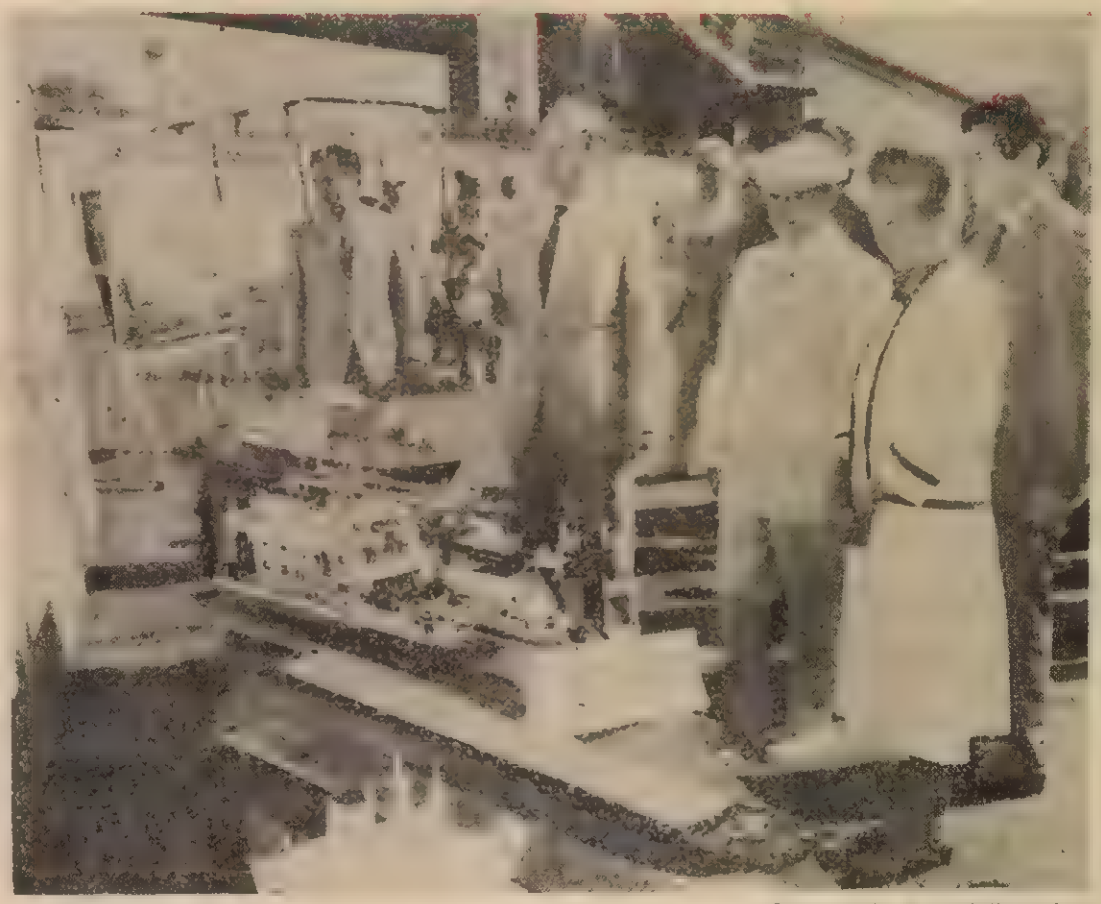

Comentariu în paginile 2 și 3

Festivalul național „Cîntarea României", cadru de largă și puternică afirmare a geniului creator al poporului nostru

În preajma Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste, convorbirea noastră cu tovarășul MIHAI FLORESCU, ministru secretar de stat la Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, relevă o componentă de esență a societății noastre : creația tehnico-științifică.

Pagina 17

Una dintre manifestările artistice de prestigiu premergătoare Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste s-a desfășurat cu puțin timp în urmă la Costinești. Aflată la cea de a X-a ediție, Gala filmului cu tematică pentru tineret a constituit o trecere în revistă a celor mai semnificative producții ale cinematografiei noastre actuale.

Opinii

Profesiune pentru o viață

S-a încheiat, nu de mult, un nou examen de admitere în învățămîntul superior. Un moment important în dezvoltarea societății noastre și în viața tinerelor generații de absolvenți ai liceului, moment ale cărei semnificații majore decurg din preocuparea constantă a partidului și statului, din orientările stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru pregătirea de cadre calificate, în acord cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a patriei socialiste.

Atît înaintea acestui eveniment, dar mai ales după el, noi, cei care lucrăm în învățămîntul superior, și care sîntem întotdeauna bucuroși să primim o nouă generație de studenți, ne întrebăm dacă toți cei care bat la porțile Almei Mater, înainte de a o face, au meditat suficient la alegerea viitoarei pro-

(Continuare în pag. 16)

Prof. univ. dr.
GHEORGHE CREȚOIU ■
Universitatea București

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut noi și rodnice dialoguri

Întîlnire cu membrii biroului Comitetului județean de partid

Un moment deosebit în cadrul amplului dialog de lucru pe care l-a avut în această vară conducătorul partidului și statului cu oamenii muncii din județul Constanța îl constituie întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu cu membrii biroului Comitetului județean de partid, întîlnire care s-a desfășurat la sfîrșitul săptămînii trecute.

După cum au informat ziarele de a doua zi, întîlnirea a prilejuit o analiză cuprinzătoare a modului în care organele și organizațiile de partid, comuniștii, toți oamenii muncii au acționat și acționează pentru îndeplinirea, în cele mai bune condiții, a prevederilor de plan, pornindu-se de la importantele sarcini ce revin județului în acest an și în actualul cincinal.

Membrii biroului care au luat cuvîntul în timpul ședinței au raportat secretarului general al partidului despre munca desfășurată de comitetul județean, de organele și organizațiile de partid, de colectivele de oameni ai muncii pentru realizarea planului pe perioada ce a trecut din acest an, prezentînd, în spirit critic și autocritic, rezultatele din industrie și agricultură, din domeniul investițiilor și din alte sectoare, precum și o serie de lipsuri, care au determinat nerealizarea unor indicatori de plan.

Pornind de la situația prezentată și de la observațiile și concluziile desprinse la fața locului, cu prilejul recentelor vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că realizările obținute nu se situează la nivelul posibilităților, că acestea puteau fi și mai bune dacă comitetul județean, organele și organizațiile de partid, conducerile unităților ar fi manifestat mai multă fermitate și răspundere în soluționarea operativă a tuturor problemelor privind îndeplinirea integrală a planului în industrie și agricultură, a celorlalte obiective stabilite.

Conducătorul partidului și statului a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru înlăturarea stărilor de lucruri negative, pentru desfășurarea corespunzătoare a activității productive, pentru recuperarea în cel mai scurt timp a rămînerilor în urmă și îndeplinirea integrală a planului pe luna august, pe trimestrul III și pe întregul an ; s-a indicat să se acționeze în continuare pentru înfăptuirea programelor privind organizarea și modernizarea proceselor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, a tuturor capacităților, încadrarea în normele de consum stabilite și reducerea cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii și eficienței economice.

Secretarul general al partidului s-a referit apoi la o serie de sarcini actuale în domeniul agriculturii, insistînd asupra necesității mobilizării oamenilor muncii de la sate, utilizării depline a tuturor mijloacelor tehnice în vederea intensificării la maximum a recoltării, strîngerii și depozitării întregii producții, efectuării în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, folosirii eficiente a sistemelor de irigații.

Au fost examinate, totodată, o serie de probleme privind organizarea teritoriului și sistematizarea localităților rurale și urbane ale județului, folosirea mai bună a suprafețelor de teren, subliniindu-se obligativitatea aplicării prevederilor legale în acest domeniu, în scopul reducerii suprafețelor construibile și sporirii terenurilor destinate culturilor agricole.

În cadrul analizei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea îmbunătățirii stilului și metodelor de muncă ale biroului, ale comitetului județean, ale organelor și organizațiilor de partid, astfel ca acestea să-și îndeplinească, în condiții cît mai bune, rolul însemnat pe care îl au în conducerea întregii activități, în mobilizarea largă a oamenilor muncii și rezolvarea tuturor problemelor privind îndeplinirea sarcinilor ce revin județului din planul pe acest an și pe cincinalul 1986—1990, din hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R.

În încheierea întîlnirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost asigurat că, însuflețiți de îndemnurile adresate, comuniștii, toți oamenii muncii din județ, organele și organizațiile de partid vor acționa cu hotărîre pentru înfăptuirea neabătută a indicațiilor și orientărilor date pentru realizarea planului pe acest an și pe întregul cincinal, astfel încît județul Constanța să-și aducă o contribuție sporită la progresul general al țării, la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare multilaterală a patriei, de creștere a bunăstării întregului popor.

În cel mai mare port al țării, printre marinari și constructori

Viața politică a țării a fost marcată și în răstimpul ultimei săptămîni de rodnicele întîlniri de lucru ale conducătorului partidului și statului cu oameni ai muncii din mari unități economice, de pe mari șantiere, din alte sectoare de activitate, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat. Practică cu adînci semnificații și de mare eficiență statornicită în peisajul democrației noastre muncitorești-revoluționare în anii de după Congresul al IX-lea, acest dialog, amplu și permanent, prilejuiește analize profunde, la fața locului, și stabilirea de măsuri concrete și eficiente pentru înfăptuirea, în cele mai bune condiții a obiectivelor de dezvoltare continuă și înflorire multilaterală a patriei. În același timp, prezența conducătorului partidului și statului în mijlocul oamenilor, preocuparea permanentă atît pentru muncă cît și pentru viața lor, constituie pentru aceștia imbolduri generatoare de noi și noi energii creatoare, amplificîndu-le răspunderea și dăruirea în muncă, în înfăptuirea politicii partidului.

Toate aceste adevăruri bine știute și unanim prețuite la noi, s-au relevat cu pregnanță și la dialogul de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu l-au avut simbătă în municipiul Constanța cu muncitori și specialiști din domeniul activității portuare și construcțiilor de nave. În portul Constanța au fost examinate probleme esențiale privind activitatea complexă, de mare importanță pentru economia națională, ce se desfășoară aici, stadiul lucrărilor în curs de desfășurare, de extindere a suprafeței portului, a digului de adăpostire și a fronturilor de acostare, precum și a capacităților de depozitare acoperite. O atenție aparte s-a acordat în acest context amplelor lucrări ce se desfășoară în zona liberă a portului. Informat despre evoluția traficului portuar, despre creșterea productivității muncii și a indicelui de mecanizare, secretarul general al partidului a cerut pe parcursul vizitei să se acționeze în continuare pentru reducerea timpului de staționare a navelor în radă și la dană, a duratei de încărcare-descărcare, prin extinderea mecanizării, pentru devansarea lucrărilor de modernizare și de investiții prevăzute. Docherii și mecanizatorii, marinarii și toți cei care lucrează în portul Constanța, au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu de hotărîrea lor fermă de a îndeplini tot mai bine sarcinile ce le revin, de a acționa, în spiritul indicațiilor și îndemnurilor adresate și cu acest prilej pentru înfăptuirea programelor privind dezvoltarea transporturilor maritime românești și intensificarea schimburilor comerciale.

Desfășurate sub semnul aceleiași rodnice și entuziaste atmosfere, vizita la Întreprinderea de construcții navale a prilejuit evidențierea importantelor realizări obținute de

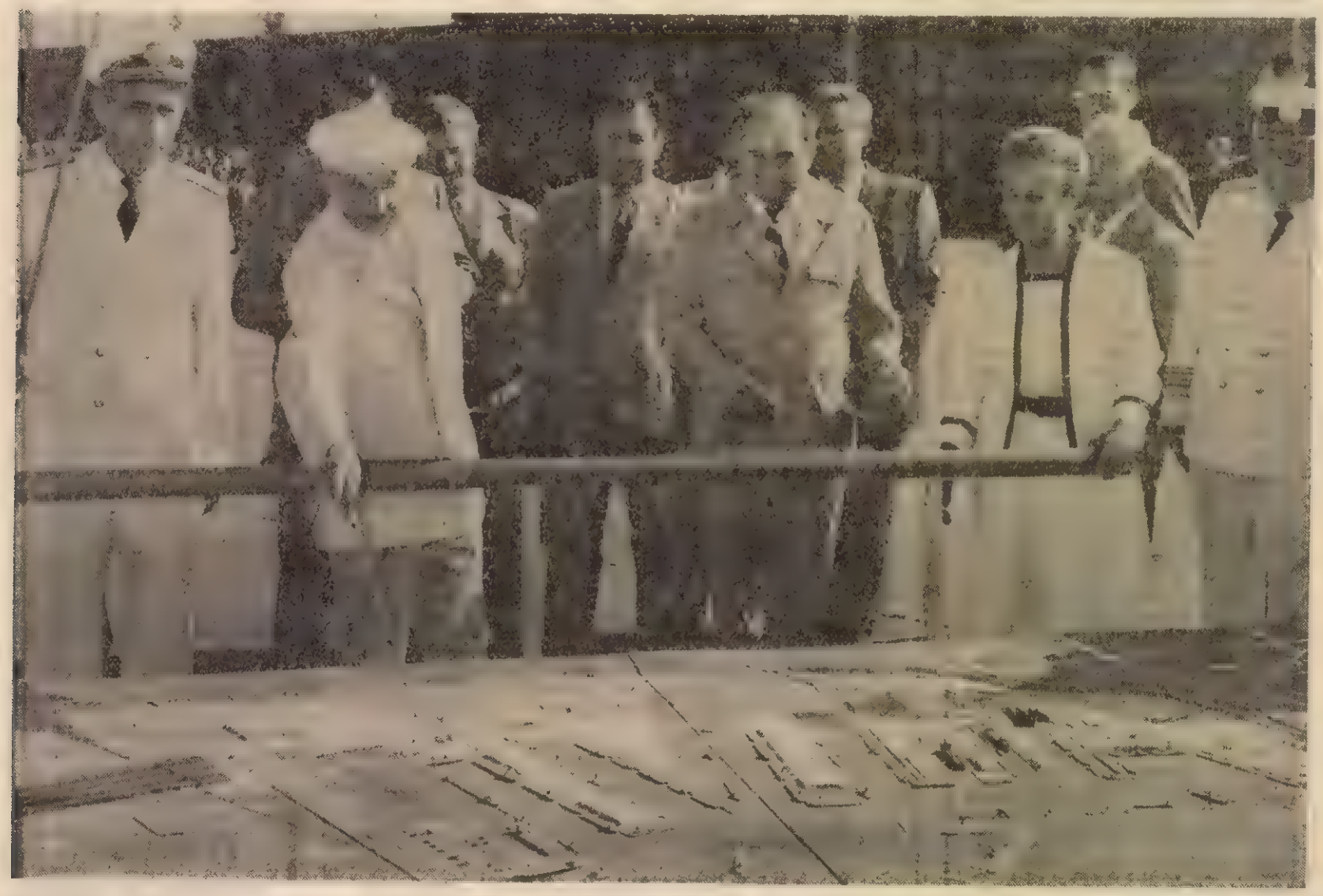

împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, de lucru pe meleaguri constănţene

constructorii de nave constănţeni de la precedentele vizite de lucru ale secretarului general al partidului în această nouă unitate, realizări ce privesc mai buna organizare şi modernizare a producţiei, creşterea productivităţii muncii, reducerea consumurilor de materiale, materii prime şi energie, introducerea de tehnologii moderne de mare eficienţă economică şi, ca urmare a acestora, scurtarea ciclului de fabricaţie a navelor.

Vizitînd sectorul de producţie de pe marea platformă a docurilor şantierului unde se află în diverse stadii de execuţie nave cu destinaţii şi tonaje diferite, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat preocupările şi rezultatele obţinute, a formulat indicaţii şi orientări de natură să determine realizarea în mai bune condiţii a sarcinilor de plan pe acest an şi pe întregul cincinal, de a ridica nivelul tehnic, calitativ şi performanţele navelor ce se produc aici.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat în continuare unităţi de nave ale marinei militare. În portul militar, unde unităţile de nave aveau arborate marele pavoaz în cadrul unei expoziţii şi la bordul crucişătorului Muntenia cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au făcut un marş în largul mării, Comandantului Suprem i s-a raportat despre stadiul înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a orientărilor şi sarcinilor date la convocarea bilanţ a cadrelor de bază de comandă şi de partid din armată privind înzestrarea unităţilor de marină, ca a întregii armate cu echipamente moderne, produse de industria românească.

Apreciind realizările obţinute în acest domeniu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adresat marinarilor cele mai calde felicitări şi le-a urat de a obţine şi în viitor succese tot mai însemnate în pregătirea politică şi de luptă pentru a fi mereu gata să apere patria, cuceririle revoluţionare ale poporului român, independenţa României.

La toate obiectivele vizitate tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au fost întîmpinaţi cu calde manifestări de dragoste şi prietenie, cu vibrante expresii ale sentimentelor de recunoştinţă pentru activitatea neobosită ce o consacră cu fierbinte patriotism înfloririi patriei, bunăstării şi fericirii poporului.

Duminică printre lanuri mănoase

După cum e şi firesc, cînd e vorba de soarta pîinii, de imperioasa necesitate de a trece cu maxim folos fiecare clipă pentru a asigura recoltele dorite, munca în cîmp nu cunoaşte răgaz. În campaniile agricole ale verii, chiar şi în zilele de duminică se lucrează intens. Acest semnificativ tablou s-a relevat cu pregnanţă şi pe ogoarele întreprinderii agricole de stat Albeşti, unitate al cărei harnic colectiv a avut duminică marea bucurie de a-l avea oaspete drag pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Cu prilejul noii vizite de lucru în agricultură, secretarul general al partidului a analizat împreună cu cadrele de conducere şi specialiştii acestei unităţi cu profil agrozootehnic complex unele aspecte privind modul cum se prezintă o serie de culturi precum fasolea, soia, floarea-soarelui, punîndu-se în evidenţă experienţa valoroasă obţinută, avantajele unor tehnologii avansate şi soiuri cu productivitate sporită. A fost examinată starea culturilor duble, a unor loturi demonstrative şi cîmpuri comparative în care se experimentează un mare număr de hibrizi de porumb şi alte plante.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut cuvinte de apreciere pentru rezultatele obţinute de oamenii muncii de la I.A.S. Albeşti, care l-au asigurat pe secretarul general al partidului că vor munci cu toată răspunderea în continuare pentru strîngerea la timp şi fără pierderi a întregii recolte, pentru efectuarea la nivel calitativ superior a tuturor lucrărilor agricole pentru a obţine producţii mari, pe măsura obiectivelor noii revoluţii agrare.

Reportaj în județul Sibiu

Conștiința oamenilor se arată în faptele lor

Sibiul are aproape 200 000 de oameni iar numărul turiștilor care-l vizitează în fiecare an este de aproape două ori mai mare decît acela al locuitorilor lui.

Acum, în puterea verii, turiștii au invadat orașul iar cetatea mîndră și neînfricată a Sibiului s-a lăsat cucerită de cei care vin aici nu altfel decît cu dragoste. Dovadă, curiozitatea lor atît de neprefăcută încît parcă ajung să semene cu toții, s-ar spune, cu niște copii mari. Solitari sau în grupuri, pe jos ori în autobuzele care-și fac loc cu greu pe străduțele orașului de jos, cu aparate de fotografiat sau fără, turiștii întruchipează imaginea omului care, înainte de toate, vrea să se bucure de ceea ce vede. Iar Sibiul e un oraș în care ei pot să întîrzie, pentru că au ce vedea. Nu degeaba s-a spus că este Sibiul, un oraș-muzeu. Dar este și un oraș al muzeelor, au adăugat alții, și aveau dreptate, desigur. Așa cum îndreptățit am putea spune că Sibiul, unul dintre marile orașe ale țării, oferă vizitatorilor imaginea unei lumi robuste și dinamice, cu proiecte cutezătoare și cu destoinicie prin care aceste proiecte se împlinesc fericit. O lume care aduce, în planul istoriei prezente, dovezile și argumentele solide și convingătoare ale unor calități prin care oamenii locului au făcut dintotdeauna gloria acestui oraș. Pentru că Sibiul a fost dintotdeauna o cetate pașnică în care onoarea și demnitatea omului, ca și prosperitatea vieții lui, s-au făurit prin ceea ce a fost, pentru fiecare, chiar munca lui. Această cetate nici nu s-a umilit, vreodată, dar nici nu s-a sumețit a se crede centrul lumii. Și tocmai de aceea efectul în timp al lucrării ei neobosite a fost, constant, pozitiv. Prin meșteșugarii și prin negustorii lui, dar și prin inițiativele lui în plan spiritual, Sibiul a fost un factor activ de cultură și civilizație în spațiul românesc. Iar viața, prin puterea ei invincibilă, a făcut ca destinul orașului să se configureze în lumina legăturilor permanente dintre ținuturile locuite de români. Unitatea organică și indestructibilă a ținuturilor românești aflate de o parte și de alta a Carpaților se citește, în filigran, cu fiecare filă a istoriei orașului, și nu putem uita că în urmă cu un veac ea se putea citi chiar pe frontispiciul „Tribunei" care apărea la Sibiu : „Soarele pentru toți românii, de la București răsare".

Mai aproape de vremea noastră, Sibiul și-a durat faima unei vocații industriale. Sporirea de 6 ori, în comparație cu anul 1965, a fondurilor fixe de care dispune industria orașului și a județului a dat acestei vocații posibilitatea de a se împlini în domenii noi de creație și de performanță tehnică, atestînd că pe parcursul celor 22 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului Sibiul a traversat o perioadă rodnică. Din punctul de vedere al produsului global pe un locuitor, județul Sibiu deține un loc fruntaș pe țară ca și în ceea ce privește realizarea producției nete la 1 000 de lei fonduri fixe. Și dacă vorbim nu numai despre cultul pentru muncă al sibienilor ci și despre cultul pe care îl au ei pentru lucrul bine făcut, va trebui să notăm că în conformitate cu programul special privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, elaborat din inițiativa și pe baza orientărilor și ideilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate unitățile economice din județ s-au întreprins analize ale nivelului de tehnicitate și competitivitate al produselor și au fost stabilite o seamă de programe proprii al căror rezultat s-a concretizat în încadrarea majorității întreprinderilor în parametrii de calitate planificați. Măsurile prevăzute pentru anul în curs trebuie să asigure sporirea în continuare a ponderii produselor de nivel tehnic și calitativ ridicat, astfel încît pînă la sfîrșitul anului în mai multe întreprinderi această pondere să depășească 90 la sută. Bunăoară, la Întreprinderea de piese auto Sibiu, ponderea produselor de nivel mondial va fi în acest an de 81 la sută iar pînă în 1990 de peste 93 la sută. La întreprinderile „Balanța" și „Independența", din Sibiu, ca și la „Relee" și „Automecanica" Mediaș, peste 75 la sută din produsele acestui an vor fi de nivel tehnic mondial. La același nivel calitativ se situează, de asemenea, peste 90 la sută din producția întreprinderii de confecții „Steaua roșie" și circa 75 la sută din produsele fabricate de întreprinderea „13 Decembrie" din Sibiu și „Textila" Cisnădie. La cote superioare de calitate se situează și produsele pe care le realizează întreprinderile „Vitrometan" și de geamuri Mediaș, unde peste 82 la sută dintre acestea sînt superioare nivelului atins pe plan mondial.

În preajma sărbătorii naționale de la 23 August și în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului, sibienii adaugă prin fapte de muncă exemplare dovezi noi ale unui adevăr profund și limpede rostit: „Măreția cetăților se clădește prin vrednicia oamenilor". Și nu poate fi nici o întîmplare că un ghid al Sibiului se deschide chiar cu aceste cuvinte.

Reportaj de : DUMITRU CONSTANTINESCU și FLORIN CONDURĂȚEANU

Fotografii de : ELENA GHERA

Deschizătorii de drum grăbesc pasul

Pînă în '73, aparatura hidraulică se aducea din import. Atunci a fost construită o fabrică, la Sibiu, în cadrul întreprinderii „Balanța". Și i s-a spus „Balanța 2". Astăzi, mai bine de 60 la sută din valoarea producției întreprinderii este realizată de această fabrică.

La „Balanța" se fac, bineînțeles, cîntare. Tot felul de cîntare. De la cele farmaceutice și de laborator, pînă la cele pe care se măsoară recolta de cereale a țării. De la cele care înregistrează cantitatea de cărbune plecată din cariere, pe benzi transportoare, spre termocentrale, pînă la acela pe care, la alimentară, vînzătoarea se străduiește să-l folosească nu numai repede dar și corect. La „Balanța 2" se vorbește însă nu despre miligram, ci despre micron. „Lucrăm, spune directorul întreprinderii, inginerul Virgil Benga, pentru toată economia națională. Facem aparatură hidraulică pentru mașinile unelte, pentru instalațiile tehnologice, pentru sistemele hidroenergetice și de navigație. Aparatură hidraulică fabricată aici se află în ecluzele de la Agigea, de la Năvodari și Poarta Albă, de la Porțile de Fier 2. Troleibuzele sau autocamioanele fabricate în țară cuprind aparatură hidraulică de la „Balanța". Prin elementele hidraulice ale unei mașini unelte, bunăoară, se acționează avansul tehnologic, avansul rapid, se reglează regimurile de așchiere. Fără sistemul hidraulic, mașina ar funcționa mecanic. Și în acest fel, uzura ei ar fi mult mai mare și mai rapidă. În general, în țară, dotarea mașinilor unelte cu astfel de echipamente este realizată în linii mari. Se înțelege, așadar, că în acțiunea de modernizare a economiei naționale, a industriei românești, apariția acestei fabrici a avut o importanță deosebită. Nu trebuie să uităm că noi facem export indirect, prin mașinile unelte pe care le vîndem și care sînt echipate cu aparatură hidraulică fabricată aici. Între timp, e adevărat, în țară au mai apărut și alți producători de astfel de echipamente hidraulice, la Focșani și Bistrița, la Rîmnicu Vîlcea ori întreprinderea „Steaua roșie" de la București. Ceea ce este foarte bine, pentru că există o diversificare a producției prin care, la cerințe diferite, se pot asigura răspunsuri pe măsură în acțiunea de modernizare și robotizare a proceselor industriale".

Aflată în avangarda acestei acțiuni de modernizare, fabrica din Sibiu grăbește pasul, vrea să intre în altă cadență. Își reorganizează chiar acum o serie de linii tehnologice și din '88 vrea să treacă la evidențierea și urmărirea producției pe calculator. Această producție se gîndește, se ordonează și se limpezește mai întîi pe planșetele proiectanților. Fabrica are două ateliere de proiectare. Într-unul dintre ele, specialiști ca Dumitru Lazăr, Ioan Cîmpeanu, Florin Stalcu fac desenele tehnice ale aparaturii hidraulice pentru serii mici. Aici, ni se spune, nici nu se lucrează cu serii mari, întrucît cerințele beneficiarilor sînt foarte diverse iar fabrica trebuie să se adapteze permanent acestor cerințe. În celălalt atelier, unde lucrează inginerul Doru Radu și colegii lui Ilie Giurgiu și Viorel Bereș sau Carmen Iancic, se fac unicatele. Aici, cum s-ar spune, fabrica lucrează la comandă specială. Beneficiarul vine și comandă o anume instalație pentru o anume mașină, pe care o are el în dotare, și pentru anumite funcțiuni, pentru anumite operații pe care ține să le execute cu mașina aceea. Se execută proiectul, se fabrică instalația și apoi ea trece pe standul de probe unde se simulează lucrul cu mașina respectivă. Totul pare simplu pentru că totul se întemeiază pe o competență desăvîrșită. Cît privește procesul de fabricație propriu-zis, modernitatea lui se întemeiază, trebuie s-o spunem, pe investiții substanțiale. O linie complet automatizată, aflată acum în probe, va putea fi supravegheată doar de cîțiva dintre specialiștii fabricii. Această linie se întinde doar pe a 5-a parte dintr-o hală în care înainte, pentru obținerea aceleiași producții, lucrau vreo 200 de oameni. Bineînțeles, în această linie tehnologică de mare productivitate, prin care se va asigura necesarul unei game de aparataj hidraulic pentru toată industria națională, se află cuprinse, în proporție considerabilă, chiar știința și destoinicia oamenilor acestei fabrici de-a fi niște deschizători de drum. În acest loc unde totul este nou, frumos, curat, ei privesc înainte. Și parcă se grăbesc. Iar graba, de data aceasta, nu strică treaba. Ea înseamnă a ține pasul cu tot ceea ce este mai nou pe plan mondial. Meseria celor cîtorva mii de oameni de la „Balanța 2" chiar aceasta fiind: de a obține și de a-i face și pe alții să aibă acces la performanța tehnică.

La „Balanța 2" nu se fac cîntare. Dar ceea ce gîndesc oamenii de aici și ceea ce lucrează ei, aparatura hidraulică, are o greutate pe care nici un cîntare n-ar putea s-o arate. Calitatea nu se măsoară cu cîntarul.

Cărți pentru toată lumea

L-a cunoscut pe Blaga și astă rămîne o mîndrie a vieții lui. Cînd l-a văzut, prima oară, în toamna anului 1940, Mircea Oprișiu era elev de gimnaziu. La Sibiu, toamnele întîrzie cu parfumuri de fructe dulci și în neclintirea de aur vechi a pădurilor de stejari și goruni ce se întind de la porțile orașului pînă spre munții Cibinului. Însă toamna aceea nu venise cu parfum de fruct dulce. A fost o toamnă amară, înverșunată, fiindcă istoria parcă ținuse să facă dovada că poate fi oarbă și rea. Poetul ședea singur, pe o bancă, în parcul Subarini, și poate privea în afară, poate privea înăuntrul lui. Curajul celor 13 ani, cît avea atunci, l-a împins pe Mircea Oprișiu spre banca de pe aleea aceea retrasă și de-atunci poetul și elevul au rămas, s-ar fi zis, prieteni. Universitatea din Cluj se afla în „refugiu" la Sibiu și elevul, pierdut printre studenți, mergea la toate prelegerile lui Blaga. Scria și el, încerca să afle tainicele cărări pe care cuvintele vin și se înfrățesc în versuri pentru a merge împreună drept spre inima omului. De la un timp, poetul îi spunea Mircică. Îl îndemna să citească și să scrie, dar mai întîi de toate să învețe bine la toate materiile. Respectul pentru cuvînt, mai spune Mircea Oprișiu, a fost o lecție pe care toată viața s-a străduit s-o învețe. Și o mai învață și acum, în fiecare zi, chiar dacă s-au adunat vreo 25 de ani, nu mai puțini, de cînd este director al Întreprinderii poligrafice din Sibiu.

De mai bine de patru veacuri și jumătate, la Sibiu se tipărește carte.

De mai bine de patru veacuri

și jumătate, lumea s-a luminat și prin cărțile tipărite la Sibiu. Tiparnițele de-aici slujind, deopotrivă, spre folosul și învățătura românilor, germanilor, maghiarilor.

Dacă intîietatea, la noi, în apariția tiparului, îi revine Tîrgoviștei, Sibiul își păstrează onoarea de-a fi tipărit cea dintîi carte în limba română. De la strădania acelui meșter de început, pe nume Filip Moldoveanu, să trecem însă la filele mai din urmă ale istoriei tiparului sibian și să notăm : în 1929, o medalie „d'oro" la Barcelona ; în 1937, o medalie de argint la Paris ; în 1939, o medalie de aur la Leipzig. Mircea Oprișiu își amintește : „La faimoasa Leipziger Messe, lume multă și agitată. În Deutsche Bücherei, clădire impunătoare, deținătoare a numeroase tezaure imprimate și manuscrise, se muncește din plin. Sînt analizate cărțile, formatele, litera, zațul, grafica, metodele de imprimare, calitatea hîrtiei, coloritul, cerneala. Bătrînul tipograf Schwanecke, dintr-un neam de tipografi vestit la Sibiu, spusese ultimul cuvînt. Și „Ghidul României", tipărit aici, a fost premiat cu medalia de aur. O explozie de bucurie, în grupul românilor, spre care ceilalți s-au grăbit să-i felicite. Acasă, în vremea aceea, mutaserăm offsetul de pe centru în ulița Șelarilor. Dintre mașinile noastre de atunci : un Rolland mare, un Rolland mic, un Frankenthal la care se îmbulzeau Oleksik, Schuster și Almen, o Planeta nou-nouță și Drukmondul pentru tipare de probă al lui moș Georgescu și al Mărioarei Surdu. Pe lîngă cei de la mașini, sus, la pregătire, o mină de inimoși : bătrînul Nițescu, zis Chițibuș, pentru că nu-i scăpa nici o greșeală, pictorii Adam și Closius, ambițiosul Ieremias Zoltan, F. Buda tăcuturnul, Anatol Mustață, Teodorescu, Stoichiță, Comănici, Iosif Hren, Pelyer fotograful și mereu tînărul Rudi Wagner. Aici erau frămîntate de nenumărate ori bucuriile și suferințele cărții. Discuții aprinse pentru formarea omului, dezvoltarea gustului pentru frumos, pentru depășirea ideii că a tipări nu înseamnă numai a produce. Porneam de la formula de carte frumoasă, de la exemplul celor ce s-au străduit să materializeze pe fila de pergament, papirus sau hîrtie, sufletul înefabil al cărții și să-i ofer un portativ ideal. O carte, ziceam, este prin ea însăși un obiect de artă. Ea îngăduie dubla voluptate a lecturii dar și a delectării vizuale. Și bibliotecile seamănă cu colecțiile de tablouri, de porțelanuri scumpe, de bijuterii sau broderii. Se generalizase ideea că acela care ignoră noblețea tradiției și ascendenței acestei meserii nu este demn să pătrundă în incinta tiparniței. Cu această credință ne-am adunat cu toții de prin vechile ateliere răspîndite în oraș și am intrat în noua cetate a tiparului sibian, care a fost construită în 1968, exact cînd se împlineau 440 de ani de la apariția primei cărți la Sibiu".

Noua întreprindere poligrafică din Sibiu, modernă nu numai pentru că oamenii lucrează în hale noi ci și pentru că ea a primit o dotare tehnică superioară, este astăzi unul dintre cele mai prestigioase așezăminte de acest fel din țară.

În privința lucrărilor de artă, ea se situează pe locul întîi. Planul de export și l-a realizat întotdeauna și au fost perioade cînd exportul a reprezentat aproape jumătate din producția întreprinderii. Mulțimea criteriilor după care a fost apreciat meșteșugul tipografilor sibieni e dovedit însă și prin faptul că, în ultimii trei ani, întreprinderea a fost distinsă cu „Ordinul Muncii" clasa I. Întreprinderea aspiră, așadar, la cucerirea titlului de Erou al Muncii Socialiste. Și în vederea acestui țel, meșteșugul statornicit prin tradiție merge mînă în mînă cu străduința de-a aduce în viața întreprinderii orice element nou, de progres tehnic. Mai multe metode și procedee tehnice noi au fost aplicate în țară, pentru prima dată, la Sibiu. Printr-un asemenea procedeu, al rasterului contact, a fost realizat, bunăoară, albumul „Voroneț", apreciat elogios la Washington și New York. Vechile teascuri cu volante și curele suspendate au rămas doar în amintirea celor mai vîrstnici meșteri ai întreprinderii. Însă excelenta dotare tehnică, mașinile offset în patru culori, de exemplu, sau introducerea sistemului de fotocules gere își dovedesc și își vor dovedi însemnătatea și eficiența la Sibiu pentru că oamenii care mînuiesc mașinile moderne sînt crescuți în cultul acestei munci și au o reprezentare exactă a nobleței aparte a acestei meserii. Cei mai mulți au învățat respectul pentru această profesiune în familie. Și dintre multe exemple care ne stau la îndemînă, să alegem unul. Ion Simțion e maistru pregătire offset. Soția lui, Maria, lucrează tot la offset, ca retușor. Nicolae, vărul lui Ion Simțion, a lucrat zețar înainte de-a se pensiona. Petru, frate cu Nicolae, a fost mașinist tipar înalt. Un alt Petru Simțion a fost C.T.C.-ist și s-a pensionat și el. Fratele Mariei Simțion se numește Alexandru Ghițiu și e retușor offset, Brigitte, soția lui Alexandru, lucrează tot la offset, ca și fata lor, Diana, care e fotograf. Alt văr al lui Ion Simțion se cheamă Ion Boantă și e zincograf. Nevasta acestuia, Maria, e retușor offset. Aranyi Francisc, șeful zincografiei, e căsătorit cu Eugenia, legătoreasă, care este sora lui Ion Simțion. Și toți aceștia calcă pe urma unui anume Nicolae Simțion, care a dovedit cu acte că pe la 1853 era unul dintre renumiții meșteri tipografi ai Sibiului.

Slimnic, o comună cu inimile alături!

În primăria comunei Slimnic, deși răcoarea te face să respiri mai normal decît în arșița incrementată de afară, nu e aproape nimeni. Ușile primarului Ioan Hihn și ale secretarei adjuncte cu propaganda, Maria Constantin, sînt înculate pînă spre seară cînd se întorc de la fermele de cereale, fructe, animale ale I.A.S.-ului și din lanurile celor 2 C.A.P.-uri. Străbatem comuna cu case trainice, recomandînd drept gospodari prieteni pe cei ce le-au durat, care îmbie prin curățenie razele de soare să le mîngîie pereții parcă ieri vopsiți. Într-o curte o tînără blondă se împarte între bucătărie și vorbele de alint ce le spune micuței Paula-Cristina ce gungurește fără nici o grijă în căruț. O cheamă Marichen Georgescu, pînă de curînd Seuller, este muncitoare în Sibiu și s-a căsătorit cu inginerul agronom Petru Georgescu pe care-l așteaptă să treacă pe acasă, căci ea este în tura a II-a și pleacă cu autobuzul. Ajunși pe ogor, ne apropiem de una din combinele ce înghite lacomă valurile unduitoare de grîu și-l întrebăm pe Ion Stupină de primar. — „Sciwi, tu nu l-ai văzut ? — îi strigă lui Ion Seiwerth de la volanul celeilalte mașini ce croia alături „autostrăzi" tunse neted în marea de spice. — „O fost acum un coas !" La capul tarlalei, mecanicii Zaharia Drăghici și Hans, fiul lui Binder, scormonesc în măruntaiele unei combine. — „Hanzi, o cheie de 23 !" — spune Zaharie. Mîna tînără întinde scula plină de unsoare mîinii mecanicului mai hîrșit în tainele mașinăriilor. — „Îi făcea figuri lui nea Schmidt și fiindcă el lipsește o oră că l-o dus Simion Mușca cu camionul la dispensar să-l facă o injecție pentru durerea lui veche de mijloc care l-o apucat în cabină, convingem noi motorul ista să toarcă frumos!" Oamenii din fruntea comunei sînt de negăsit. Umblă ca argintul viu după treburile verii. La sectorul zootehnic, Elena Costea care făcea curățenie în grajduri, nu i-a văzut. — „Să-l întreb pe omul meu !" Îl chemă pe Ioan Baier, șoful, de la depozitul de furaje și aflăm că cei căutați s-au dus la primărie. — „Nu-i prea mult împreună și la muncă și acasă ?" — glumim noi. — „Păi aici ne-om cunoscut, m-o invitat la bal la cămin, om dansat și Hațegana mea și Lenderul lui și așa ne-om luat. Ne înțelegem bine, avem 2 copii și am primit și casă că sîntem tineri" — ne spune, dintr-o suflare, idila familiei Baier, femeia vioaie și vorbăreață.

Un crîmpei de viață dintr-o comună sibiană, ca multe altele, cu 5 200 de locuitori din care 1 350 sași, în care totul curge firesc, și munca și dragostea, și petrecerile și micile necazuri, în care se leagă prietenii și cresc copii. Cînd pămîntul și rodul sînt ale tuturor, cînd munca se face cot la cot, cînd țelul este același și drepturile egale indiferent de naționalitate, e normal ca sufletul să fie senin și mîinile să se întindă una spre alta, iar inimile să se caute. Români sau sași, născuți pe aceleași meleaguri, în primul rînd oameni, care au aruncat împreună sămînța în brazdă, care au sădit pomii unul lîngă altul, care au pășunat vitele cu verdele aceleiași ierbi, e normal că se vor bucura laolaltă de spic și vor mușca din același măr pîrguit. Partidul i-a înconjurat cu aceeași grijă și le-a asigurat aceeași bunăstare și împlinire. Așa cum ne relatau primarul Ioan Hihn și Maria Constantin la depășirea producțiilor de grîu, orz, față de evaluări, la respectarea celor peste 500 t carne contractate cu statul, la creșterea celor 4 600 taurine și peste 17 mii de oi, la fructele căutate pe piețele din țară și străinătate, la cele 26 de mii kg de cartofi la hectar, au contribuit deopotrivă, uniți în muncă, și românii și sașii. Climatul de egalitate a spulberat ideile preconcepute, barierele convenționale, fiind multe căsătorii mixte, ca cele dintre economistul Ioan Fintină și Suzana Kekci, dintre membrii C.A.P. Ioan Schen și Chibuța Tărchilă, dintre profesorii Ion Dragotă și Karin Sander, fiica Liane purtînd numele de familie Dragotă-Sander, dintre muncitorii Dumitru Tăpălagă și Agneta Figuli, ai căror copii se numesc Manfred și Mihaela. Există o cultură comună, încălzită de soarele aceleiași țări, și așa cum ne relata Elena Stoia, vicepreședinta consiliului popular, în grădiniță copiii se joacă împreună, recită o strofă în română și una în germană, la școală se învață cele 2 limbi, cei 250 de artiști amatori au coruri mixte și dansuri din ambele folcloruri. Nu mai miră pe nimeni că la nunta copiilor văduvei Elena Șurean, vecinii Hallmen au fost sufletul pregătirilor și autorii delicioasei prăjituri Henclish pentru mireasă. Cînd sugarul Edwin Theuerkauf a trebuit dus la spital în miez de noapte, Miron Poplăcean, cu bluza de pijama pe el, a condus mașina lui în mare viteză spre Sibiu, iar cînd Dumitru Munteanu a avut nevoie de transfuzii, 7 români și 5 sași au donat sîngele omeniei, fără naționalitate. Mirarea lui Martin Hallmen e simbolică : „Cum mă înțeleg cu Ghiță Corlaciu ? D'apăi sîntem prieteni. Îi om harnic și săritor. Și bunicii și părinții tăt vecini or fost ?" — „Mai ne ajutăm, mai stăm seara la vorbă, — spune și nea Ghiță. Cînd dracii ăștia de nepoți se mai sfădesc, eu țin cu ai lui, el cu ai mei !".

Într-o țară darnică cu toți, cu sufletul românesc bun și însorit, în graiul blînd ardelenesc, nici nu există un alt limbaj decît al prieteniei. Slimnic, un colț de țară cu români și sași, alături în muncă și viață, de fapt cu oameni umăr lîngă umăr, suflet lîngă suflet !

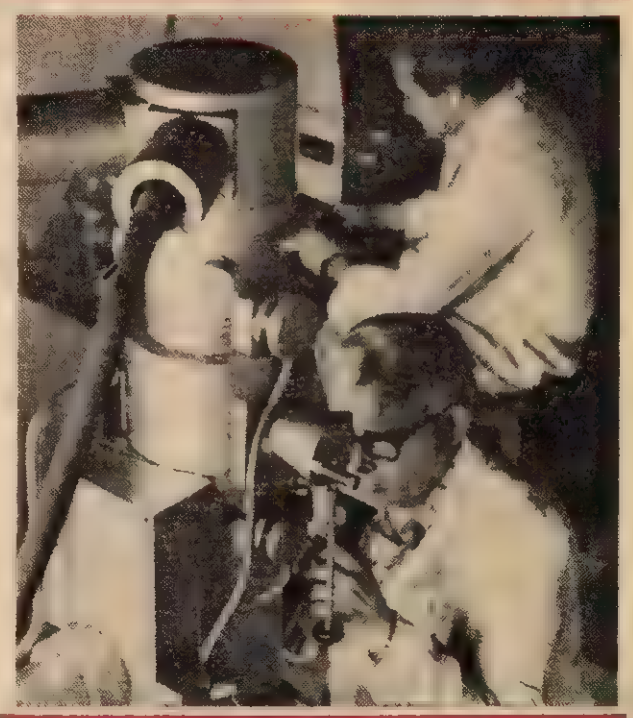

Chimie făcută și cu sufletul!

Într-un Mediaș în care turnurile de cetate, încărcate de istoria trecutului, fac bună vecinătate cu halele pline de utilaje moderne, încărcate de istoria prezentului, există un institut, Institutul de Cercetări pentru Produse Auxiliare Organice, unde se gîndește și se creează mult pentru industria chimică a țării. Au trecut 32 de ani, de cînd o mînă de oameni a început să studieze chimizarea melanului, prima hidrocarbură din familia atît de numeroasă care populează tomurile literaturii de specialitate. Acum, numeroase tehnologii de prelucrare adîncă și fină a hidrocarburilor superioare și a derivatelor acestora poartă semnătura cercetătorilor din orașul transilvan. Profesionalismul îi face să abordeze dezinvolt cele mai tainice unghere din lumea ciudată a valențelor și legăturilor chimice, să „regizeze" cu mînă sigură reacții nu numai ale suprastructurilor sofisticate cu mulți atomi de carbon și hidrogen, ci și ai compușilor acestora cu alte elemente ca sulful, azotul, halogenii, să pună la cale „însăilarea" dirijată din polimeri și copolimeri. Directorul Alexandru Rusu, care ca mulți de aici a refuzat ofertele unor întreprinderi din orașe mai mari pentru a rămîne fidel primei dragoste, cercetarea în orașul copilăriei, ne face să înțelegem cum s-a ajuns aici și ce au însemnat ultimii 20 de ani : — „Am pornit la drum cu 66 de oameni și astăzi sîntem 640, dotarea cu aparatură și utilaje a crescut de peste 90 de ori, iar spațiul de cercetare de 8 ori. Cu sprijinul Institutului Central de Chimie am finalizat peste 230 de teme, dintre acestea 185 constituind brevete de invenții, unele recunoscute în țări de mare tradiție cu care chiar colaborăm. Aproape nu există combinat chimic din țară în care măcar o instalație să nu funcționeze după o tehnologie cercetată în Mediaș".

Ce diferență de altitudine a competenței desparte primul proces tehnologic al institutului, sinteza acidului cianhidric, de catalizatorii rafinați de astăzi, de tehnologiile de vîrf pentru obținerea adezivilor anaerobi cu priză rapidă ! De altfel, nu multe firme în lume au acest ultim procedeu în care se obțin substanțe ce polimerizînd etanșează perfect 2 subansamble din același material sau cu structuri diferite, un fel de „sudură" chimică folosită ca metodă top în construcțiile de mașini, microelectronică, industria navală, centralele atomo-electrice. Și iată că într-un institut din județul Sibiu, prin microproducție, s-a fabricat, după o „rețetă" proprie, acest adeziv rapid care a înlocuit un import costisitor, ba care are chiar curajul să lasă cu fruntea sus și pe alte meridiane. Inginerii Augustin Cruceanu, Dan Șandru, Lucia Stănulcț, Olimpiu Blăjan, după ce l-au „plămădit" după metoda lor originală în reactoare și coloane de distilare, i-au extins aria de aplicare și la recondiționarea blocurilor motoare. La Brașov, după ce s-au testat cu el sute de chiulase, s-a văzut că cifra care indică gradul de recuperare al acestora era surprinzător de ridicată, și anume 96 la sută. În laboratoarele din Mediaș s-au mai brevetat niște „catalizatori", numiți îndrăzneală științifică, promptitudine, flexibilitate — „S-a cerut urgent de către industria electrotehnică, povestește inginerul Augustin Cruceanu, un sortiment nou din familia adezivului nostru care să împiedice să se piardă o parte din energia electrică disipată în bobinajele aparatelor electrice. Puteți face ? ne-au întrebat. Trebuia început fluxul de cercetare de la „A", ceea ce înseamna luni de zile. Problema energiei este însă mereu fierbinte, mereu urgentă. Să încercăm ! am răspuns. Prin analogii, calcule, cîteva încercări la scară redusă și puțin fier, am sărit peste etapele unei cercetări obișnuite. Prima mostră obținută i-a entuziasmat pe colegii electrotehnicieni. Am trecut direct să producem pe instalația pilot". Aflăm că o săptămînă echipa de specialiști a operat instalația 20 de ore din 24, cu un ochi la parametrii tehnologici, cu altul la analizele de puritate înaltă a produsului, punînd mereu în față calculele cu pulsul real al utilajelor. Ultimele 3 zile s-a muncit nonstop, fără măcar o oră de odihnă, dar repetarea indicilor calitativi foarte buni ai șarjelor a demonstrat că primul succes n-a însemnat hazardul unei întîmplări, ci că era vorba chiar de descoperirea unei noi tehnologii. La specialiștii din Mediaș nu funcționează principiul mic și lustruit al suficienței : Pînă aici e treaba mea, mai departe nu mă privește, să-și stoarcă alții mintea ! Ei, chimiștii, au construit cu forțe proprii, prin autodotare, și aparate electronice de laborator în premieră ca simulatorul pentru testarea rapidă a eficacității catalizatorilor, numărătorul de particule de mare exactitate etc. Parafrazăm noi un final de roman : unde este dragoste de meserie, totul este!

Petrolul, meserie de bărbați!

Odinioară, pictorii tocmeau un preț mai mare pentru portretele în care trebuia să apară și mîinile personajului reprezentat. Mîinile mărturisesc cum e omul, cu ce se îndeletnicește și ce fire are. Mîinile sînt întotdeauna sincere. Oricum, mai sincere decît chipul omului. Într-o seamă de meserii, înțelegem valoarea reală a lucrului înfăptuit numai privind la mîinile meseriașului. În meseria de petrolist, de exemplu.

I-am cunoscut pe Dumitru Cioineac, Neculai Fodor și Nelu Șova în timp ce schimbau pistonul sondei 651 Cilioaia. O sondă precum aceasta, de care amintesc, nu-i altceva decît un soi de pompă acționată electric. O pompă însă de adîncime. Nu-i tocmai greu să-ți imaginezi cum funcționează. Mai greu e să lucrezi la ea, să o veghezi, să intervii cînd se strică, să te ocupi de ea astfel încît să tragă de la mari adîncimi petrolul, mult puțin, cît se mai află acolo.

Cei trei locuiesc în satele din preajmă, în Grigoreni și Zemeș. Într-un fel sau altul, familiile lor au de-a face cu țițeiul de mai multe generații. Satele de primprejurul Moinestiului stau pe depozite de țiței, iar localnicii l-au folosit, din vremuri îndepărtate, în scopuri atît de diferite de cele de azi, încît ne par ciudate.

Și ne par ciudate întrucît nu mai știm ce-i, de fapt, țițeiul. Cînd spunem țiței, ne gîndim imediat la benzină, dar cu ani în urmă, cînd țițeiul se găsea la suprafață, cînd mustea pămîntul țiței, oamenii îl întrebuințau adeseori ca medicament. Și astăzi, o sondă din Cîmpeni e vestită în zonă pentru calitățile terapeutice ale țițeiului dat de ea. Una din puținele sonde de suprafață ce se mai cunosc la noi.

Țițeiul, nu-i nici un secret, e acum căutat la mari adîncimi. Dar și acolo el conține parafină. Mîinile sondorilor Cioineac, Fodor și Șova sînt unse gros cu parafina din adîncuri. Prăjinile, cu care e trimis pistonul să pompeze țițeiul la sute de metri și, nu arareori, la mii de metri sub dealuri sînt încărcate și ele cu parafină.

În bolile reumatice, se fac împachetări cu parafină. Într-un fel, sondorii fac și ei, de dimineață pînă seara, împachetări în unsori și esențe trase direct din vintrele planetei. Iar mîinile lor au cu siguranță nevoie de îngrijire, fiindcă, pe arșiță și pe ger, ele lucrează cu fierul. Aceasta e adevărul și n-o să se schimbe cîtă vreme se vor mai construi sonde; o meserie în care se muncește sub cerul liber pe orice anotimp, și munca trebuie să fie făcută bine.

Ion Păduraru, sondor șef și șofer pe troliul „de intervenție", om cu o experiență de 30 de ani în petrol, îmi lămurește înțelesul acestor cuvinte: în extracția țițeiului nu prea există căi de mijloc. O sondă, adică, nu poate să funcționeze, dar să nu scoată nimic. E controlată permanent de la un pupitru. Practic, se știe în fiecare moment care-i situația. Consecința directă a faptului că anume cantități de țiței sînt absorbite și trimise mai departe prin niște conducte, e că și conductele suportă un control permanent. Fie cald, fie frig, sondorul nu-și poate îngădui să lucreze de mîntuială. Troliul se cheamă, într-adevăr, „de intervenție" însă intervenția e aici o treabă curentă, nu una excepțională. Se intervine, în viața unei sonde, periodic, pentru ca randamentul ei să rămînă constant. Se tocește pistonul după un număr de zile — vine echipa și-l schimbă. Apare o defecțiune la motor — sosește, din nou, echipa specializată în depanarea motoarelor sau mecanismelor.

— Am lucrat pînă de curînd, spune Nelu Șova, în Irak. Oamenii noștri sînt foarte apreciați, oriunde merg. E vorba de o experiență profesională imensă. Nu experiența ta ci a breslei și a mediului muncitoresc din care provii. Între străini, îți dai seama ce importanță are educația pe care ai primit-o și știința ta de sondor. Acolo, petrolul țîșnește din pămînt. Problemele sînt radical altele. La noi, îl scoatem, aș putea spune, cu găleata. Aceasta e situația: cu cît îl obții mai greu, cu atît te obligă petrolul la mai multă pricepere, la devotament. Nu-i vorba doar de obișnuință; nimeni nu se poate obișnui într-atît cu niște condiții vitrege încît să declare că nu-i pasă de ele. E vorba de altceva: știm că numai astfel îl putem extrage. Odată ce ai înțeles niște condiții, te simți dator față de oamenii care te-au învățat meseria, care te-au luminat cu exemplul vieții lor să muncești bine.

Mihai Lungu e maistru mecanic la autobaza de transport a Schelei de producție petroliferă Modîrzău, aparținînd de trustul de foraj extracție Moinești. Instalațiile de intervenție pe pneuri și pe șenile — fiindcă drumurile se cocoață și uneori urcă abrupt pînă la sonde, și abia mașinile pe șenile răzbesc în lunile rele de iarnă ori pe cele cu ploi mari — țin de autobaza sa.

— Meseria noastră, spune Mihai Lungu, e aspră, dar nu riscantă. Unii, cînd se vorbește uneori să laude munca petroliștilor, insistă mult pe ideea de risc, chiar dacă nu folosesc întotdeauna termenul. Noi luăm toate măsurile ca să nu existe riscuri. Sînt sute de sonde pe dealuri, pămîntul e traversat de conducte în toate direcțiile, săpăm la adîncimi între 500 și 4 500 metri. Unele sonde ajung și mai jos. Sînt, prea multe străduințe și prea mult suflet aici ca să riscăm. Erou nu e cel care aleargă să stingă un incendiu, ci acela care își face meseria astfel ca să nici nu apară primejdia unui incendiu.

De acest adevăr mă conving în timp ce încerc să intru în Parcul de separatoare și rezervoare nr. 9. Deși sînt însoțit de maistrul Mihai Lungu, șeful parcului se interesează cu de-amănuntul dacă nu am cumva chibrituri ori brichetă în buzunare. De la sutele de sonde risipite prin toată regiunea, se adună în „parcuri" țițeiul. Instalațiile nu te copleșesc prin dimensiuni și forme. Nici nu-i rostul lor să te impresioneze. Ele trebuie doar să funcționeze. Drept urmare, echipele de intervenții își fac simțită prezența.

— Lumea crede că în extracția de țiței, spune Iordache Grigoraș, maistru și adjunct al șefului de la Brigada III-a de exploatare Tazlău, că sondele sînt totul. Cu sondele însă de-abia se începe treaba. Treaba propriu zisă începe abia după ce preluăm sondele din foraj și se încheie cînd extracția nu mai e rentabilă. Și nici atunci. Astăzi redeschidem puțuri care au fost închise cîndva ca nerentabile. Problemele ridicate de marele consum de energie din ultimele decenii ne-au obligat să punem în alți termeni chestiunea rentabilității. Bătălia pentru țiței e o bătălie în toată puterea cuvîntului, fără pauze și îngăduințe. Astăzi, rentabil e să produci țiței oricum, numai să produci. De fapt, e rentabil numai cînd în procesul de extracție investiția principală e aceea de inteligență.

Investiția de inteligență nu e doar o expresie, fără acoperire reală în fapte. Într-o baracă, alături de care s-a ridicat un solar pentru legume, într-unul din acele loceuri, unde nu pare să se petrece nimic deosebit se găsește așa numitul „Punct dispecer 3" vegheat de Elena Clipa. Operatoarea de pupitru Elena Clipa controlează, de două ori pe oră, funcționarea fiecărcia din cele 145 de sonde racordate la sistem. Pe un ecran, spotul de lumină desenează curba ce indică situația extracției la sonda. De cîțiva ani, de cînd lucrează la pupitru, operatoarea Elena Clipa s-a deprins să simtă pulsul fiecărei instalații în parte și pulsul întregului sistem. Pe monitor, electrograma sondei are o înfățișare specifică. Nici o electrogramă nu seamănă cu cealaltă, așa cum nici oamenii nu seamănă între ei. Din baraca aceasta se pornesc și la nevoie, se opresc sondele.

Cutreieri zona, vezi sate și piraie, munți împăduriți, din cînd în cînd întîlnești mașini grele, peste tot răsar sonde — peisajul e liniștit nimic nu vestește activitatea susținută din subteran. Dacă ai putea să radiografiezi locul, ai avea imaginea teribilă a unei rețele spațiale de o mare cuprindere, imaginea a ceva viu, sever controlat. Realizezi, pătrunzînd în intimitatea producției de țiței, nu atît complexitatea efortului — fiindcă ne-am obișnuit cu ideea că nici o muncă nu mai e simplă — cît importanța lui. Totul e important și totul are un țel limpede: sondele să dea maximumul ce-l pot da.

Brigada maistrului Iordache Grigoraș, prin cele 76 sonde de care îngrijește, acoperă o zonă întinsă pe zeci de kilometri. S. drumuri, și muncă și, mai ales, veghe. O zi de muncă bună e aceea în care, datorită veghei și a intervențiilor operative, doar două, trei sonde stau. Și nu stau să se odihnească, fiindcă și odihna unei sonde e o problemă de optimizare a extracției, ci stau ca să pornească, să se încheie adică repede intervenția.

O curiozitate, pe care o socotesc legitimă întrucît s-ar interesa de aceasta oricare cetățean s-ar găsi la Moinești și în regiune, mă trimite să-i întreb pe oamenii întîlniți cît petrol dă schela. Mi se explică, și cu bună dreptate, că problema trebuie pusă altfel: cu ce preț se scoate petrolul? Răspunsul e că prețul îl hotărăște întotdeauna nevoia. Și că e tot atît de important să consumi țițeiul chibzuit, deștept, eficient, pe cît de important e să îl extragi. Dat fiind că toate utilajele sînt românești, că mina de lucru are o calificare superioară și că prospectarea e decisă în stabilirea tuturor zonelor petroliere, putem fi siguri că munca petroliștilor e rentabilă. În orice caz, e bine să se știe că oricît ar părea tona de mare, tot cu pompa de cîțiva toli și tot cu litrul se umple.

TUDOR OCTAVIAN ■

Huși, un tîrg care a devenit oraș

Reportaj de AURELIAN TITU DUMITRESCU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Un drum ce trece prin conștiință

„Pentru că primul termen al comparației nu se mai menține prin nimic în prezent, e greu să spunem de unde am plecat să ajungem Secția de utilaj complex Huși, din cadrul Întreprinderii 1 Mai Ploiești. Unitatea a fost preluată în 1977, de la industria locală. Avea 320 de meseriași (în majoritate, lăcătuși și sudori), care acum sînt în marea lor majoritate pensionari. Făceau căruțe și construcții metalice simple, avînd în dotare cîteva strunguri. În 1977, era întreprindere de gradul patru, din 1984 este întreprindere de gradul întîi. Am asimilat utilaj metalurgic încă din 1979: componente și piese de schimb pentru Combinatul siderurgic Galați. În 1980, am început să furnizăm utilaj alimentar pentru întreprinderile de vinificație din țară. Tot în acel an, am încheiat primele contracte de asimilare a utilajului petrolier. S-a mers pe varianta: „Dați-ne că putem face!" Am făcut în întreprindere cursuri de pregătire a personalului. În scurt timp, producția de utilaj petrolier a devenit specificul producției noastre, în ianuarie 1986 întreprinderea trecînd în cadrul Centralei industriale de utilaj petrolier, Întreprinderea 1 Mai. Oamenii erau neîncrezători la gîndul că pot realiza, într-un oraș fără tradiție industrială, produsele pe care le fac marile întreprinderi ale țării (inginer Tudor Loghin, șeful secției din 1978).

Fiecare gram de metal se valorifică la un nivel superior. De la 12—15 lei, cu cît realizau valoarea kilogramului de metal în 1977, au ajuns la 120—150 lei, crescînd calitatea muncii lor de zece ori în șase luni. De la simple confecții metalice, în urmă cu 10 ani, produc armături pentru utilaj petrolier, agregate de cimentare. Ultimele două produse au fost preluate de la 1 Mai Ploiești, care, între întreprinderile exportatoare de utilaj petrolier, se află pe locul trei în lume. Anul viitor, „va fi gata poza întreprinderii", cum spun oamenii, adică vor intra în producție segmente ale întreprinderii care se află azi în faza de investiție. Observînd că unele întreprinderi își stopează dezvoltarea pentru că se încăpățînează, după asimilarea unui produs, să îl facă la nesfîrșit, secția de utilaj complex din Huși nu și-a limitat producția la un anume tip de produs, urmărind continuu cerințele pieții, anticipîndu-le uneori. Pentru a putea înțelege realizările lor, să observăm drumul pe piață parcurs de două produse fabricate de cîțiva ani la Huși: agregatul de cimentare AC400C și piesele de schimb utilaj petrolier (robineți, pistoane, sape cu trei lame). Primul a devenit produs de serie în 1934, în S.U.A., celelalte, în 1938—1937, tot acolo, — unde industria petrolieră se constituie în 1900—1902. Industria petrolieră românească a început din 1907, prin activitatea cîtorva ateliere de reparații. Despre producția de utilaj petrolier nu se poate vorbi decît după 1949. Asimilarea agregatului de cimentare a durat un an, începînd din februarie 1953. Piesele de schimb au fost asimilate în șase luni, între 1957 și 1958. La Huși, asimilarea primului produs, în 1986, a durat cinci luni și jumătate, piesele de schimb fiind asimilate în două luni ale anului 1982. Interpretînd aceste date sumare, se poate vedea cum, într-un timp record, producția românească de utilaj petrolier a ajuns printre primele în lume, cum asimilarea de către colectivul din Huși a aceluiași tip de produs și îmbunătățirea acestuia au necesitat perioade mult mai reduse.

Noile produse au necesitat noi tehnologii: tratamente termice și termochimice în strat fluidizat (nitrurare, nitrocroparе, carburare), acoperiri metalice (zincare, cromare) etc.

„Am învățat aici mai mult decît în toată facultatea, la Iași. Am lucrat mai întîi ca tehnolog, apoi în producție, ca șef al unuia dintre cele trei ateliere. S-a stabilit, în conștiința mea, în raport cu concretul, o altă calitate a abstractului. Cînd am asimilat agregatele de cimentare, fiind între cei care răspundau direct de asta, am mers de cîteva ori pe lună la Ploiești. Întreprinderea 1 Mai ne-a ajutat. La îmbunătățiri nu ne mai putem ajuta decît noi. Fiecare asimilare e o istorie de reușite grele. Fiecare asimilare presupune a învăța ceva foarte repede, un produs și a-l repeta. Produsele superioare au impus meseriași buni. Meseriașul bun vrea mereu altceva. Noroc că la un produs lucrează mai mulți oameni. La sculărie, se lucrează mereu altfel. Un muncitor bun lucrează la cincizeci de repere din cele minimum patru mii de repere ale unui agregat pe care îl producem (Cornel Rotaru, inginer mecanic)".

„Nu avem frică față de viitor, avem cîteva griji: să fim mereu prezenți la export, să ne ridicăm continuu nivelul de pregătire profesională, să folosim noi tehnologii, mai rentabile. Am ajuns să putem face aproape orice. Oricînd, la grupele de utilaje pe care le avem și la calitatea meseriașilor noștri, ne putem schimba profilul" (Ion Sîrbu, maistru, șeful atelierului prelucrări mecanice).

„Am vrut să mă fac profesor de sport. După doi ani de antrenamente, am venit să calific ca frezor la locul de muncă. Am învățat ceva foarte important: a lucra înseamnă a coordona în primul rînd mașina și apoi pe tine. Cînd realizezi ceva, simți o mare toleranță față de ceilalți (Romeo Romilă, practicant frezor)".

Poate că, prin aceste afirmații, vom înțelege mai bine că drumul produsului este mai întîi un drum în conștiința profesională, cel puțin, a omului care îl face, că acest drum conferă omului o calitate care îl redimensionează.

Ape în haine noi

Jiul, străvechiul, atît de cîntatul Jiu ! Peisajul său patriarhal a intrat în amintire, căci noul ritm de viață al plaiurilor oltene nu putea ocoli Jiul. În 1985, la Turceni, începea schimbarea sa la față. Se atacau atunci lacul pentru alimentarea cu apă a termocentralei și hidrocentrala, cu o putere instalată de 9,9 MW. În același an, în noiembrie, începea organizarea de șantier pentru alte două viitoare hidrocentrale — Vădeni și Tîrgu Jiu, ambele cu puteri instalate de 11 MW.

Salba de lumini a Jiului va continua în amonte, cu încă trei hidrocentrale : Sadu-Bumbești, de 35 MW, Curtișoara, și Turcinești, de cîte 11 MW.

Pe planșetele proiectanților — Rovinarii, în trei trepte : Amaradia, Urechești și Rovinari (fiecare avînd o putere instalată de 11 MW), obiective ce vor marca, la finele acestui cincinal, încheierea primei etape a amenajării hidrotehnice a rîului Jiu, cuprinzînd zona Sadu-Bumbești-Turceni.

Odată cu noul cincinal, constructorii vor ataca sectorul de defileu Bumbești-Petroșani.

Turcenii au început să prindă contur. Construcția lacului de acumulare și a prizei de apă au fost încheiate în noiembrie 1986, se lucrează la baraj și centrală, obiective ce vor fi finalizate la sfîrșitul acestui an, și la cele două diguri, la care mai sînt de turnat 500 000 m.c. de beton.

Ca orice construcție de anvergură, ne spune ing. Mihail Hartia, pe care toți cei de aici îl consideră un specialist de excepție în construcții hidroenergetice, și amenajarea rîului Jiu are cîteva determinante ce o singularizează între lucrările de același gen din țară. Este vorba, în primul rînd, despre relieful zonei, care face ca volumele de lucrări necesare pentru fiecare MW instalat să fie mult reduse față de lucrările de pe Olt, în aval de Slatina : mă refer atît la volumele de lucrări la diguri și terasamente, cît și la volumele de betoane necesare în nodurile hidrotehnice. De asemenea, caracteristice acestei lucrări sînt lacurile de acumulare mici, concepute astfel pentru protejarea terenului agricol ; singurul lac mare, cel de la Sadu-Bumbești, va avea și rol decantor. Și încă ceva, extrem de important — tinerețea specialiștilor care realizează această impresionantă salbă de hidrocentrale a Jiului.

Portrete tinere

Inginerul Cătălin Popescu nu are 40 de ani. A absolvit Facultatea de Utilaj Tehnologic în 1971. „Îmi doream, spune, o lucrare de anvergură, așa că, în 1974, cînd s-a înființat Grupul de șantiere Olt inferior Slatina am fost printre primii, participînd efectiv la construcția uzinelor hidroenergetice Drăgășani, Zăvideni, Frunzaru". În 1983, este numit inginer șef mecanic la noul grup de șantiere Cerna-Tismana, din care în primăvara lui '87 se creează Grupul special pentru antreprizа Tîrgu Jiu, unde continuă să îndeplinească aceeași funcție. Spre deosebire de orice alte șantiere de construcții din țară, cele hidroenergetice, dat fiind volumul mare de utilaje folosite, au și un inginer șef mecanic. Cătălin Popescu împreună cu oamenii săi au în acest moment în grijă 70 de excavatoare, 70 de buldozere, 20 de încărcătoare, 10 vibrocompresoare, 40 automacarale, 12 fabrici de betoane de mare capacitate (30 000 m.c. pe lună), și 6 stații de sortare proprii, ceea ce înseamnă utilaje și mijloace de transport în valoare de sute de milioane lei.

Pe drumul național Tîrgu-Jiu — Baia de Aramă, la 500 metri stînga amonte de podul de peste Jiu, se va construi nodul hidrotehnic Tîrgu Jiu. Privesc, ascultîndu-l pe Cătălin Popescu, platforma tehnologică, locul viitoarei hidrocentrale. Excavatoare imense, portocalii, ca niște termite nepămîntene, sapă noua albie provizorie a Jiului. Repetate la nesfîrșit, mișcările brațelor lor mecanice, sînt, și ele, un început de istorie.

Locul de punere în operă

„Noi, energeticienii, nu lăsăm nimic la voia întîmplării. Sîntem foarte bine organizați." Economistul Ion Mitoi, conducătorul sectorului social nu îmi spune un lucru nou. L-am mai auzit de cîteva ori, rostit cu aceeași mîndrie abia reținută. În colectivul șantierului, aveam să înțeleg îndreptățirea acestor cuvinte. Aleile de beton dintre barăci sînt străjuite de grădinițe în care roșiile sînt pe rod. În altele, flori multicolore bucură privirea. Curățenie, ordine, armonie. Cine ar crede că prima familie a venit aici în decembrie 1986 ? Mă opresc în fața celei mai frumoase grădini cu flori. Aici, în apartamentul 1 al baracii nr. 6, descopăr Grădinița de copii a șantierului, înființată la numai cîteva zile după sosirea primelor familii. Măsuțe și scăunele pe potrivă, cuburi, jucării, cărți de colorat. Pe pereții pictați cu grijă, personajele basmelor îndrăgite. Nimic improvizat ; grija pentru amănunt indică statornicie. Dacă nu ai vedea cu ochii tăi, n-ai putea crede că, la numai cîțiva metri depărtare, a și început construcția noii, adevăratei (spun cei de aici) grădinițe, cu săli de clasă, cantină, spații special amenajate pentru servitul mesei, pentru dormit, locuri de joacă. Părinții pot pleca liniștiți la muncă.

În nodul hidrotehnic Vădeni, excavația la baraj și centrală era efectuată, în 20 iunie, în proporție de 95%. „În circa 2 săptămîni, vom turna betonul de egalizare în zona centralei, iar la jumătatea lui august, pe cel din zona barajului. De fapt, continuă inginerul Silviu Golumbovici, adjunctul șefului de brigadă, aici va avea loc o premieră națională. Vom turna ROLBETON, un beton uscat, cu economie de ciment față de betonul obișnuit, care se toarnă direct din mașină la locul de punere în operă, nu se vibrează, ci se întinde cu buldozerul, și se compactează cu vibrocompresorul, economiei de ciment adăugîndu-i-se cea de timp și de manoperă ; dispar utilajele specifice unei operații de turnare clasice, macaralele și vibratoarele".

Punere în operă — un simplu termen de muncă pentru Silviu Golumbovici și colegii săi de muncă. La 34 de ani, are experiența a două mari șantiere, Oașa, pe Sebeș, și Bistra, Poiana Mărului. Alături de el, Cătălin Popescu, Constantin Duță, șeful de brigadă de la Turceni, Romeo Săliște, inginerul șef constructor, sînt numai cîțiva din tinerii specialiști ce pun în operă noul chip al Jiului.

ROXANA MANOLESCU ■

Producția, între produs și piață

Din 1982, cînd a fost înființată Întreprinderea „Electroaparataj" Focșani a trecut de la faza în care piața îi impunea produsele cele mai costisitoare ca fabricație și cel mai slab plătite la faza în care are o autonomie a concepției produsului, care-i permite să-l impună și să-l dirijeze pe piață.

Scurt istoric. A fost gîndită pentru a face piese din masa termorigidă și termoplastică pentru industria electrotehnică. În 1981, gîndirea asupra ei s-a schimbat, s-a schimbat și profilul. A devenit o întreprindere de aparataj electric pentru instalații. Din profilul vechi nu s-a mai menținut decît 15 la sută. Are 1200 de oameni ai muncii. În luna iulie, a atins parametrii pentru care a fost proiectată, deși avea prevăzut un număr de 1700 de oameni pentru acest moment. Media lor de vîrstă s-a menținut din 1982 la 24 de ani. În septembrie, vor împlini cinci ani de la înființare.

Etape de dezvoltare. Cel mai greu a fost începutul. S-a concretizat prin repartizarea unei structuri de fabricație de către organul conductor central. A urmat apoi exploatarea din proprie inițiativă a unor domenii de fabricație (produse pentru galvanizare și produse electrice). A treia fază a fost de cercetare. Au căutat singuri domeniile de fabricație prin consultarea brevetelor. E o fază mai elaborată, în care apare gîndirea tehnică. A patra etapă, în care se află acum, constă în stabilirea și permanentizarea unui înalt grad de calitate a producției. Se caută acele forme ale produselor, care să le permită acestora un montaj mecanizat, în așa fel încît factorul subiectiv să se prezeze la mai puține intervenții.

Între produs și piață. Am ales împreună cu 20 dintre cei mai implicați oameni în procesul de producție al întreprinderii (muncitori, maiștri, ingineri) patru produse care să reprezinte cele patru etape de dezvoltare ale întreprinderii: o priză ST cod 152, fabricată în 1982, întrerupătoarele bipolare (fabricate în 1984), pompe de tranzvazare pentru lichide acide și alcaline, destinate instalațiilor de galvanizare, produs care, pînă în 1985, cînd a fost fabricat aici, nu a fost făcut la noi în țară, și instalația de vopsit electrostatic, care a intrat în fabricație în 1986.

Și iată oameni în raport cu propria lor viață. Doru Mihalache, maistru în cadrul atelierului de montaj : „Cînd am început să facem priza, am avut în primele zile o producție foarte mică. Zona noastră nu prezintă o tradiție în ceea ce privește industria. Oamenii care lucrau erau veniți direct de la școală. Cu fiecare nou angajat se reia însă procesul de asimilare a cunoștințelor elementare, deși forța de muncă s-a fixat. Deci, dacă la început, în urmă numai cu cinci ani, nu știam să facem prize, acum avem brevetate șapte invenții și trei inovații".

Pompa de tranzvazare, produs de maximă complexitate, a fost realizată în două luni de la seria zero la serie mare de un colectiv de patru oameni (Gheorghe Petrea, Adrian Sandu, Mihai Bredoiu și Nicu Alexandru), toți avînd maxim categoria a doua profesională. Nicu Alexandru, proiectantul pompei : „Au trecut cîțiva ani. Privind în trecut, constat lipsa speranței într-un colectiv cu mici pretenții".

Constantin Adiaconiței, inginer electronist, 27 de ani, unul dintre inventatori : „Primul brevet a reușit în colaborare cu Institutul politehnic Iași. Eram în primul an de stagiatura. Am fost încurajați de întreprindere să realizăm ceva. Cîțiva colegi au lucrat la proiectarea de produse noi. Asta cerea experiența, n-o aveam, am mai greșit și acolo. Azi, constatăm că s-au proiectat în exclusivitate cîteva produse la noi în întreprindere. Eu am încă impresionat să realizez un produs nou, fiindcă asta mi se cerea, și am reușit „Releul minimal de tensiune, sensibil la ordinea de succesiune a fazelor". Acest inginer este un simbol al etapei în care se află azi întreprinderea. Este inițiatorul celor mai multe dintre invenții, cunoaște nu numai performanțele colegilor săi de întreprindere și ale colegilor de generație din țară, ci și acelea la care a ajuns electrotehnica în general. De la el am aflat că în urma documentărilor făcute de specialiștii întreprinderii în anii '85—'86 mai sînt șapte cereri de brevete : cereri la OSIM, în întreprindere produse de serie. Cu acest prilej, au apărut și soluțiile noi pentru produsele vechi, soluții de o calitate net superioară.

Matrițerul Valerică Amarinei, CTC-ist, care a lucrat împreună cu inginerul Enache Valentin și subinginerul Nicu Alexandru la realizarea pompei : „Ce să vă spun despre munca de migală ? Despre faptul că mă recunosc acum în majoritatea meseriașilor, fiindcă sînt foarte puține rebuturi ? Spuneți că CTC-ist I este meseriașul prototip ? Da, în întreprindere și calitatea mea profesională a devenit în ultimii ani un produs de serie. Munca de migală, presupune ca două cuiburi într-o sculă să fie identice. Meseriașul bun lucrează bine cu două mașini între care se află piesa : el însuși și scula respectivă. Îți ia cu brațele piesa din sculă exact cum trebuie să fie ea, deci se implică și în proiectare, simte mai bine tehnologia".

Ceea ce mi se pare demn de remarcat e faptul că toți acești oameni sînt conștienți că latura profesională a fiecăruia dintre ei este abia la început, că, de fapt, acum trăiesc momentul în care au luat asupra lor destinul întreprinderii în care lucrează.

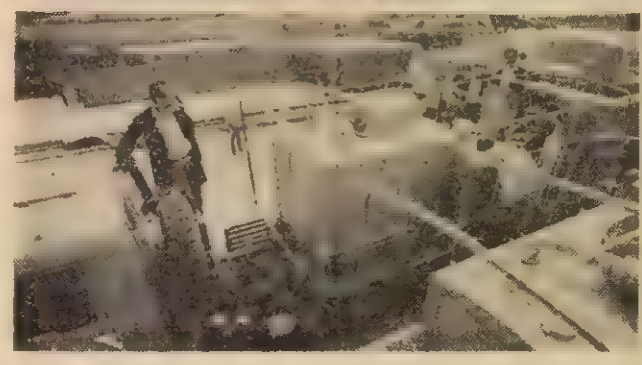

• Sesizări, propuneri, reclamații — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Primim din partea I.T.B. — Exploatarea camioanete-taximetre (strada Galați 216, Sectorul 2)** : „Urmare articolului „IA BILETUL, DĂ-MI BILETUL", apărut în revista „Flacăra" din 26.06.1987, vă comunicăm următoarele : în urma cercetărilor efectuate, conducerea autobazei a dispus retrogradarea conducătorului auto **Zaharof Viorel** ca muncitor necalificat la Brigada de Construcții Antrepriză pe o perioadă de 90 de zile ; cazul a fost prelucrat cu toți conducătorii auto de la maxi-taxi, pentru a se preîntîmpina pe viitor asemenea fapte".

■ „Spitalul de copii din București — locul unde miracolele redau fericirile pierdute" — este „titlul" scrisorii adresate redacției noastre de către **Constantin I. Tudor**, din care reproducem : „...sînt din partea Olteniei, mai exact, din preajma Craiovei, din Podari, strada Grădiniței nr. 535 A, și cu toate că nu posed veleități scriitoricești, am îndrăznit să vă scriu aceste rînduri impins de imensele forțe ale unei bucurii : fetița mea Ionelia Cristina, acum în vîrstă de 9 luni, se născuse cu o umflătură la gură în termeni medicali „hemangiom la buza superioară" și pe măsură ce înainta în vîrstă, creștea și umflătura asta, afectîndu-i vizibil gingășia de copil. Nu vă mai spun care a fost starea mea sufletească aflînd, în urma diverselor consultații medicale, păreri contradictorii : poate că ar fi mai bine să fie operată acum, poate că atunci cînd fetița va fi mai mare — dar nimeni nu mi-a putut garanta reușita eventualei operații. O întîmplare fericită m-a adus la spitalul sus-menționat, copilul a fost operat de prof. dr. Alexandru Pesamosca, omul care remarcînd starea de agitație în care mă aflam, m-a liniștit spunîndu-mi că operația nu este chiar atît de gravă... O mulțime de persoane așteptau să le vină rîndul la consultație, nici una n-a plecat fără a fi consultată, deși ora indicată în program fusese depășită demult. Revin însă la copilul meu : operație perfectă, nu a rămas nici un semn, cît de mic. As dori să-i transmit acestui OM, prin intermediul...".

Ne oprim aici, deși am mai putea cita în continuare din scrisoarea lui **C.I.T.**, cel fără „veleități scriitoricești". Dar, deși „Flacăra" **nu publică** — vă rugăm să rețineți ! — mulțumiri adresate unor oameni de bine, sau unor instituții anume, pentru rezolvarea unor cazuri, de astă dată, ne-am permis o derogare, fiind vorba de bucuria unui proaspăt tată, pe de o parte, pe de alta de o instituție, poate mai puțin cunoscută, care, iată, poate produce bucurii, gratuit, unor oameni aflați într-un necaz.

■ ...În luna iunie, un **grup de membri ai C.A.P. Bordești, județul Vrancea** — pentru care semna numitul **Ion Negrea** — ne-a trimis o scrisoare în care se demonstrau, punct cu punct, anumite abuzuri ale președintelui C.A.P., **Gheorghe Tîrdea**, care, citățm : „dusese gospodăria la faliment". Cazul mai fusese semnalat unor foruri, dar... „În timpul cînd a fost brigada de control, tov. președinte Tîrdea Gh. s-a internat în spital ca să nu fie de față la verificări și a stat în spital exact cît a stat și brigada complexă de control" — se spune în finalul scrisorii. Ne-am adresat, spre competentă rezolvare a acestui caz, **Consiliului popular județean Vrancea**. Iată și răspunsul, ajuns la noi în 30 iulie a.c., din care reproducem, mai întîi finalul. Final care, mărturisim, ne-a nedumerit profund :

„În concluzie, majoritatea problemelor sesizate la adresa președintelui C.A.P. — Tîrdea Gheorghe — **nu s-au dovedit a fi reale"**.

Iată și dovezile — citățm tot din răspuns — care au determinat aceste „concluzii" :

„Pentru faptul că tovarășul **Tîrdea Gheorghe nu și-a executat corespunzător atribuțiunile cu privire la aplicarea corectă a prevederilor statutului C.A.P. cu referire la loturile în folosință**, întrucît acestea depășesc cu mult suprafețele statutare, cît și pentru faptul că a **folosit și menținut la domiciliul său mașina de tricotat — proprietatea C.A.P. — din anul 1985**, ceea ce a creat nemulțumiri în rîndul membrilor C.A.P. și pentru **celelalte abateri cu referire la olle din stina C.A.P.-ului**, s-au dezbătut aceste **acte de indisciplină**, Tîrdea Gheorghe, președintele C.A.P.-ului Bordești, fiind sancționat. Menționăm că în prezent Tîrdea Gheorghe urmează a fi pensionat pe caz de boală, urmînd ca în prima adunare generală să fie eliberat și din funcția de președinte".

Într-adevăr, este cît se poate de clar că... „majoritatea problemelor sesizate nu s-au dovedit a fi reale...".

■ **Un grup de cetățeni din București**, ni se adresează cu rugămintea de a face publică următoarea propunere : „Odată cu punerea în funcțiune a liniei de tramvai pe strada Emil Bodnăraș, stația „Compasului" a fost desființată deși pe timpul cînd funcționau troleibuzele 90, 91, 68 și autobuzul 137 această stație era în funcțiune întrucît în acest loc se afla o mare afluență de pasageri. Această afluență era determinată și de existența în acest punct a următoarelor unități : Alimentara, Aprozar, Berărie, Centrul de pîine, Centrul de lapte, precum și Policlinica Bujoreni și Frizeria Bujoreni. Foarte mulți cetățeni își exprimă dorința de a se reînființa această stație pentru tramvaiele introduse în prezent : 25, 35 și 8. În speranța că această propunere va fi rezolvată, mulțumim anticipat tuturor celor care vor veni în întîmpinarea dorinței noastre".

■ **Ministerul Industriei Petrochimice : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către un grup de oameni ai muncii din cadrul Rafinăriei Cîmpina — secția chimică** și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : atît din sesizarea adresată redacției, cît și din discuțiile avute cu conducerea rafinăriei, a secției și cu autoritățile locale, a reieșit că sînt reale cele sesizate. Realizarea planului de producție este condiționată de livrarea acidului sulfuric de către Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească și întreprinderea de metale neferoase Copșa Mică ; în timpul controlului s-a intervenit la cele două combinate, pentru asigurarea materiei prime, și s-a promis că pe lunile viitoare se vor mări cantitățile de acid sulfuric la livrare către Rafinăria Cîmpina, dată fiind importanța produselor obținute pentru economie ; totodată, pentru funcționarea secției în siguranță, s-a intervenit la întreprinderea Tehnofrig din Cluj-Napoca pentru livrarea pieselor de schimb în vederea reparării compresoarelor eliminîndu-se eventualele opriri în timpul producției. Pentru anul 1988 se vor prevedea fondurile necesare achiziționării a 3 compresoare AV-3 noi, de la întreprinderea Tehnofrig ; M.I.P. va lua măsuri sporite privind urmărirea atentă și continuă a livrării de acid sulfuric și de la alți parteneri, pentru asigurarea cu materii prime a Rafinăriei Cîmpina, în vederea realizării planului de producție și implicit a creșterii nivelului de retribuire a întregului personal".

■ „Mă numesc **Ileana Țințăreanu** și sînt absolventă a Liceului industrial nr. 8 „Textil" din Buzău, promoția 1986, calificată în meseria confecționer-mecanic-întreținere" — își începe scrisoarea această tînără cu domiciliul stabil în comuna Poșta Cîlnău, satul Sudiți Aliceni, județul Buzău... „Prin dispoziția de repartizare nr. 25/21 iulie 1986 am primit loc de muncă la Întreprinderea de confecții Rm. Sărat, unde m-am prezentat pe data de 29 iulie 1986 și unde mi s-a refuzat încadrarea, fără prea multe explicații... Nu știu ce să mai cred, mi-am ales o meserie care-mi place, s-au cheltuit, cred, destui bani pentru pregătirea mea, — oare chiar de la primul pas făcut în viață să pornesc atît de strîmb ? Nu m-am așteptat să fiu primită cu flori la I.C. Rm. Sărat, dar nici nu mă așteptam să fiu atît de categoric respinsă, fără măcar a fi testată ; cum se fac aceste repartiții ?! Doar așa, pentru ca cei de la școală, să aibă sufletul împăcat ?! Am încercat, vă spun drept, să mă angajez la alte întreprinderi din Buzău (n-aș fi putut să stau degeaba, așteptînd să fiu întreținută în continuare de către părinții mei, știu cît le este de greu !), dar am fost peste tot respinsă ; motivul, culmea : ai calificare, ba, mai mult, ai și o repartiție... ?! Vă rog ajutați-mă, vreau să-mi fac meseria pentru care m-am pregătit timp de patru ani de zile, vreau să-mi pot privi părinții în ochi și să nu le mai fiu o povară".

Scrisoare comentată

„Așa vreau eu!"

„Vă mulțumesc pentru intervenția dv. din revista din 10 iulie, știam că în numele adevărului mă veți ajuta, dar să vă spun povestea în continuare... (etc. — revine **Cornelia Constantinescu**, din comuna Alunu, județul Vilcea : **27.07.87).**"

■ **Consiliul popular al județului Vilcea — Inspectoratul școlar** : privind scrisoarea **Corneliei Constantinescu**, profesoară suplinitoare în comuna Alunu, numita, **absolventă a Facultății de biologie**, este încadrată în funcția de profesor suplinitor la școlile Alunu și Colțești. La data de 14 octombrie, prin cererea adresată Biroului Executiv al Consiliului popular al comunei Alunu, a solicitat încadrarea pe postul de secretar cu 1/2 normă, post devenit vacant la școala Alunu. Organul respectiv a avizat **favorabil** cererea, urmînd a se realiza încadrarea, dar ulterior a avizat și cererea de încadrare pe acest post a numitului Dobroiu Iulian, **absolvent de liceu.** Avîndu-se în vedere că în prezent postul a fost deblocat de către organele competente, încadrarea urmează să se facă, în condițiile legii, pe bază de concurs".

...Toate bune și frumoase, totuși rămîne inexplicabilă optica acelora care, trecînd peste o avizare favorabilă, între o absolventă de facultate care lucrează deja în școală, și un absolvent de liceu, optează pentru acesta din urmă... ? !

...Deși aveam trei adrese (pe care vi le trimit), prin care se hotărîse concurs pentru ocuparea postului respectiv, concursul nu s-a ținut. Ridicolul este însă altul : la insistențele mele, Consiliul popular afișează concurs pentru data de 16 iunie (vă trimit și acest afiș). La ora 10,00, la data respectivă, m-am prezentat la Consiliul popular, în vederea concursului — aici, însă, stupoare: „Nu se mai dă concurs", a fost răspunsul. Firesc, am întrebat : „De ce ? !". Replica nu a fost clară, aveam să aflu pe data de 24 iunie, cînd s-a ținut ședința Biroului executiv, și cînd s-a luat în discuție DOAR cererea tov. Dobroiu Iulian, dîndu-i-se decizie pentru acea jumătate de normă în cauză. Am făcut contestație, cerînd să se dea concurs și să se respecte în acest fel legea — nu s-a sinchisit nimeni să-mi răspundă, deși au trecut 30 de zile ! — iar tov. primar a afirmat că „în fața tovarășului Dobroiu, tovarășa Constantinescu nu are cîștig ; chiar dacă se va da concurs, tot tovarășul Dobroiu va cîștiga !" (deși tov. contabilă de la Consiliul popular a atras atenția că tov. Dobroiu are antecedente și nu poate ocupa postul respectiv ; răspunsul a fost categoric : „și ce dacă, tot el va lua postul !"). Spuneți și dumneavoastră, ce să cred despre faptul că unii oameni puși să asigure respectarea legii o încalcă în modul cel mai grosolan ? !"...

Sugerăm organelor locale în drept să se ocupe puțin de acest caz — documentele pomenite mai sus există la redacția noastră — nu de alta dar, eradicarea unor injustiții (chiar și mărunte, poate, fiind !), elimină, din capul locului, penibila și greaua apariție a unor condamnabile antecedente.

■ **Procuratura Generală a Republicii Socialiste România:** „Urmare scrisorii adresată redacției de către **Cristel Dumitrescu** din Ploiești, strada Milcov, blocul 3, apartamentul 1, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare".

■ **Consiliul popular municipal Piatra Neamț** : „În legătură cu scrisoarea numitului **Valeriu Abăloaie**, domiciliat în P. Neamț, strada Burebista, bloc L 1, apartamentul 7 : analizîndu-se din nou situația familiară a lui V. A., conducerea unității **(I.I.L. Neamț — n.n.)** a revenit la Decizia nr. 66 din 08.04.1987 de desfacere a contractului de muncă și, la cererea numitului, i-a aprobat transferul în interes de serviciu la I.U.G.C.C.F. — București, conform Deciziei nr. 98 din 22.06.1987".

■ **Constantin Georgescu, domiciliat în București, strada Rm. Vîlcea nr. 21, blocul 22 A, apartamentul 6, Sectorul 3,** ne transmite o copie după o sesizare scrisă, pe care zadarnic a încercat să o depună la registratura Secției financiare a Sectorului 3, situată în Calea Moșilor, colț cu Bd. Republicii. Despre ce este vorba : pînă acum patru ani, omul a locuit pe strada Galaxiei nr. 26, Sectorul 3. Imobilul fiind demolat, el a anunțat în scris faptul și totuși — deși au trecut **patru ani !?** — chitanțele pentru plata impozitelor, ADAS etc., continuă să-i vină pe fosta adresă — care nu mai există ! Achitînd, în noua formulă domiciliară, anumite sume, taxe, chitanțele i se eliberează ca figurînd la... fostul, mai ales inexistentul domiciliu. „În fond, eu nu doresc decît să se intre — și să intru — în legalitate, operîndu-se de către funcționarii secției financiare a Sectorului 3 modificarea adresei mele vechi, prin cea nouă. Cer prea mult ?!".

Nu. După **patru ani** — credem că nu !

■ **Consiliul popular al municipiului Drobeta Tr. Severin** : „Asupra scrisorii adresată redacției de către **Camelia Roșoga** din municipiul nostru, strada Prahova nr. 71, scara 2, apartamentul 5, prin care aceasta solicită sprijin în vederea obținerii unei butelii pentru gaze lichefiate : Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Drobeta Tr. Severin, analizînd cererea numitei, a aprobat repartizarea unei butelii, cu adresa 7 429 1987".

■ **„Căldură mare" — s-ar fi putut intitula rîndurile** trimise redacției de către **ing. Benoni Cristea** din Galați (str. George Enescu, blocul Bistrița 1 A, apartamentul 34), care ni se adresează... „cu credința că veți face totul pentru a remedia o situație de indisciplină ce se manifestă la restaurantul „PESCARUL" din Galați avîndu-l ca responsabil pe un anume Petcu". Rezumăm din scrisoare : „În ziua de 01.07 a.c., am fost la acest restaurant împreună cu colegi de serviciu — după programul de lucru — pentru a lua o gustare și a bea o bere rece ; am observat lipsa gheții în recipientele metalice unde se păstrează, spre a se răci, sticlele cu bere și am apelat la ajutorul șefului de unitate, pe nume Aurel, care ne-a spus că nu mai există „strop de gheață". Mergînd „pe urmele lui Aurel" în curtea localului, am descoperit însă, cu surprindere, că boxa destinată păstrării acesteia este plină cu blocuri de gheață, acoperite cu o prelată ; „tovarășul Aurel", atunci cînd i-am spus că nu procedează corect cu consumatorii — aceștia fiind nevoiți să consume bere caldă, în timp ce gheață era din belșug — m-a admonestat furios ....Și nici că gheață mai fu. Cine știe ? — or fi pus-o la păstrare pentru la iarnă !".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Dascălu C. Gheorghe — com. Bahna (Nemț) : Credem că aveți un fel strîmb de a gîndi dacă afirmați că nu ați avut nici o abatere disciplinară, cînd de fapt ați comis infracțiunea de furt în paguba avutului obștesc. ■ **Buruiană Nicolae** — Moinești : Trebuie să acceptați concluziile colectivului de specialiști care au apreciat sesizarea dv. ca neîntemeiată. Decretul 70/1975 se referă la organizarea și sistematizarea zonelor și platformelor industriale, ceea ce e cu totul altceva decît grajdul vecinului. Nu mai „bateți drumurile" și bucurați-vă în tihnă de binemeritații ani de pensie. ■ **Rusu Cosmina Gabriela** — Cugir : Luați-vă inima în dinți și încadrați-vă în muncă, chiar și la Abrud, unde puteți urma un curs de calificare ; vă veți putea întreține singură și viitorul vi se va părea mai promițător ● **Barbu Maria** — com. Albota (Argeș) : Aveți dreptul la 500 lei ajutor ca mamă cu mulți copii, de la 1 ianuarie 1986 pe tot timpul vieții ● **Puiu Traian** — Plopeni : Aceasta este situația reală, așa că vă sfătuim să faceți primul pas, că i oricum este mai mult decît nimic ● **Lungu Constantin** — com. Negri (Bacău) : Potrivit art. 4 lit. b din Statutul C.A.P. aprobat prin Decretul 93/1983, ați pierdut dreptul la lot în folosință deoarece ați plecat din C.A.P., respectiv secția de mecanizare, fără aprobarea adunării generale a C.A.P. Negri ● **Stan Ilie** satul Traian, com Grivița (Ialomița) : Vi s-au explicat prevederile legii și ați declarat că optați pentru pensia C.A.P., fiind mai avantajoasă ● **Croitoru Ion** — com. Vladimir (Gorj) : În conformitate cu prevederile Legii 3/1977 art. 13 al. 2, persoanelor care au o vechime în muncă de 10—15 ani, li se acordă o pensie de 350 lei lunar pentru vechimea de 10 ani și pentru fiecare an în plus se adaugă cîte 25 lei. ● **Sora Claudiu Costin** — București : Ne-ați solicitat ajutorul, ați fost invitat pentru rezolvare, dar nu ați dat curs invitației. Este necesar să vă prezentați la Oficiul forței de muncă al D.P.M.O.S al municipiului București, Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 27, camera 53, cu buletinul de identitate și diploma de absolvire a liceului. ● **Borș C. Catinca** — Iași : Unitatea unde lucrați în prezent are obligația să vă întocmească, în termen de maximum 30 zile de la încadrare, carnetul de muncă, în care să vă înscrie și adeverințele pe care le aveți (Decret 92/1976). ● **Asociația locatarilor Șos. Olteniței nr. 232, bloc 23 — București:** S-a stabilit ca termenul final de executare a remedierilor data de 30 august a.c.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În întîmpinarea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste

Cultură și angajare

Fiecare timp își are cheia înțelepciunii lui. Au fost epoci a căror înțelepciune era puterea. Au fost altele pe care le definea înainte de toate curajul. Au trecut vremi în care răbdarea era totul. Cheia înțelepciunii prezentului pe care-l trăim pare să fie competența. Omul reprezintă astăzi o investiție mai importantă decît oricînd. Or, a cere ca această investiție să producă, la cel mai înalt nivel de eficiență, este o exigență firească, pe deplin constructivă, indispensabilă mersului înainte al organismului social.

Documentele de partid, literatura și toate celelalte mijloace ale propagandei socialiste vorbesc despre rolul catalizator, în toate sectoarele de activitate, al spiritului revoluționar, creator, permanent viu, conectat la cele mai noi cuceriri ale gîndirii și tehnicii. O politică organizată din perspectiva spiritului revoluționar poate considera că și-a asigurat tinerețea și ritmul de dezvoltare tinzînd către regulile progresiei geometrice.

Trăim așadar un *timp al competenței*, care, în domeniul creației, se traduce prin talent, prin dăruire, prin trudă, prin luciditate și spirit valorizator, altfel spus, prin *valoare*. Dacă privim peste umăr, creația — îndeosebi cea artistică — a ultimelor decenii e străbătută de firul robust al creației tinere, din care, cu fiecare generație, s-au desprins ca rezultat al cernerii pe care timpul o face mai bune decît oricine, valorile perene ale artei românești. Greu de stabilit care ar fi lista — în acută mișcare încă — a acestor valori destinate să treacă pragul orizontului către viitor. Certitudinile se aliniază însă de la sine, alcătuind zestrea finisitoare cu care mergem mai departe. Dacă anii șaizeci și patru, șaizeci și cinci au născut, în literatură, de pildă, o generație astăzi venerată, pe bună dreptate și investită a duce și peste hotarele țării ce avem mai bun în acest domeniu — odată cu Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Nicolae Velea, Maria Preda (cel cu rădăcini mult mai timpurii, legînd acest infloritor deceniu sapte înapoi, de literatura interbelică) etc. —, dacă muzica românească și-a dezlegat și ea, cam în aceeași perioadă, rezervele de talent și creativitate, fiind azi nume de rezonanță europeană acelea ale unor Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Tiberiu Olah s.a. — și lista ar putea continua ilustrînd domenii la fel de bogate în realizări — ultimele două decenii își adjudecă decis și un alt merit, de căpătîi într-o societate care dorește progresul : *atitudinea față de creația tînără*. Atitea și atîtea dezbateri, în care și-au spus cuvîntul autorități de marcă ale momentului, au avut ca obiect, de pildă, literatura tinerilor. Se scrie astăzi o proză tînără viguroasă, puternic ancorată în prezent, cu un acut simț al observației și al adevărului. O fibră reportericească hrănește literatura acestor tineri din care timpul va alege, cu siguranță, nu numai cîteva nume, ci și profilul unei epoci.

Tinerețea poartă în aceeași măsură și drapelul, deja de multe ori victorios, al talentului în domeniul muzicii. Alegem aproape la întîmplare domeniul interpretării muzicale. Un număr impresionant de premii internaționale au dus în multe direcții, peste hotare, faima școlii românești de interpretare instrumentală și, în genere, a școlii muzicale românești. An de an, zeci de copii — de vîrste incredibil de mici — dobîndesc lauriii unor competiții dificile. Tinerii seniori trimit și ei pe drumul faimei reprezentanți de primă mînă : harpa lui Ion Ivan Ronca e, în acest sens, un singur exemplu, aflat la îndemînă și desigur, nu unicul.

Competiții naționale desemnează periodic pe cei mai talentați tineri actori, regizori, dirijori, săile de expoziție sînt toi mai des cucerite de lucrările unor plasticieni care nu au trecut încă vama celor treizeci de ani care semnifică, de obicei, granița către maturitate. Dar emulația cu adevărat tinerească, lesne de simțit pentru cel care se hrănește, dintr-o nevoie permanentă, de neînlocuit, cu produsele culturii, este un fenomen pe care nu neapărat semnăturile, numele propriu-zise îl autentifică, ci datele lui generale, sociologice.

Prezentul pe care-l definim în fiecare clipă prin ceea ce întreprindem în domeniile pentru care ne-am pregătit *mizează pe tineri*. Pe cei tineri care recepteaza în mod just semnalele prezentului, înțelegînd să onoreze cu toate posibilitățile inteligenței, talentului și creativității lor misiunea de catalizatori, de exponenți ai noului. Maturizate arta și literatura noastră contemporană au depășit, în liniile lor cele mai importante, mai durabile, epoca experimentelor fără acoperire în valoare artistică. Un nou mod de a înțelege sincronizarea cu arta și creația de pe alte meridiane își face loc în mentalitatea creatorilor de astăzi. Tindem în mod conștient către o artă sincronă cu valorile capabile să înfrunte timpul, alimentînd-o cu o originalitate care nu se poate dispensa însă de bagajul tradiției și al specificului românesc.

Spiritul revoluționar a coborît de pe socul principiului ou teoretic către rangul, mult mai eficient, de instrument de lucru. Un timp care nu luptă cu sine însuși spre a se depăși, nu merită să intre în istorie. Or, prezentul artei și culturii noastre pășește, iată, în istorie cu fiecare gest al său. Cel mai apropiat, cel mai mobilizator este, o știm bine, acest al treilea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste.

TANIA RADU

Valentin Tănase : Nașterea poporului român.

Sensurile vieții noastre

„Dacă n-am fi avut o patrie, n-am fi avut o literatură", aceasta era profesiunea de credință ce o formula cu luare aminte, adresîndu-se cu precădere scriitorilor tineri, marele prozator, poet și publicist Zaharia Stancu. Cu alte cuvinte, literatura, cultura în genere, au drept factor determinant, generator, patriotismul, iar patriotismul nostru azi e unul revoluționar după cum cu dreptate sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Patriotismul revoluționar socialist trebuie să devină o trăsătură definitorie a comuniștilor, a oamenilor muncii, a tineretului patriei, a întregului nostru popor".

Scriitorul, omul de cultură care încă de la Simion Bărnuțiu, de la 1848, ține cu poporul spre a nu rătăci, nu se poate sustrage de la această înaltă îndatorire de inimă și conștiință, de la răspunderea pe care și-au asumat-o generațiile noastre față de popor, față de partid.

De aceea, nu au cum prinde cei ce-au ponegrit și mai ponegresc uneori cultura noastră, literatura actuală, că noi scriem după comandă, fiindcă aceasta, comanda se află în inima noastră. Ca și spiritul revoluționar, după cum ne convinge un poet:

„Cu el, spre tine-i lumea neîncetată
O, sens al vieții noastre,
Viitor !
Văzut întreg, acum inițiată
Ca muntele ce luminat se-mbată
De răsăritul lui interior."

Răsăritul acesta interior ne apare ca sosirea în succesiunea de trepte suitoare a Coloanei infinite a marelui nostru Brâncuși. Da, ca însăși Coloana lui Brâncuși, fiindcă spune ei undeva, lucrurile nu sînt greu de făcut, trebuie să ne punem numai în situația de-a le face. Și a ne pune într-o asemenea situație înseamnă a ne pătrunde de spiritul revoluționar, demiurgic. Spiritualitatea românească de azi, cu tot ce are ea mai bun și mai vrednic de prețuire, e tocmai întruchiparea spiritului revoluționar prin el însuși.

A ne arăta conștienți de această nobilă și durabilă misiune, înseamnă a ne manifesta ca adevărați creatori de cultură revoluționară, consacrată formării omului nou, chintesența celor mai înalte însușiri ale personalității umane.

NICULAE STOIAN

VASILE VETIȘANU:

„Avem o moștenire poporană, originară, covîrșind cu înțelesurile ei"

— Biruitoare și mîndră este intrarea omului în moștenirile lui spirituale! Vă întreb, totuși, de unde provine atîta încredere în spiritualitatea poporană, originară, creată de popor?

— Dintr-o moștenire de suflet. Consider că e un privilegiu al existenței noastre individuale să te naști în mijlocul celor mulți, să crești în tîlcurile lor de viață și apoi să ajungi, după puterile hărăzite ție, să le îmbrățișezi și să le faci cunoscute lumii. Fiecare din noi trăim într-o moștenire. Uneori, nici nu bănuim cum lucrează în noi și pentru noi, adînc, pînă la istovire în frumosul omenesc. Prin ea dăinuim de nu se știe cînd și prin ea ne regăsim ca urmași ai altora, ca înainte mergători pentru cei ce ne urmează. Îmi aduc aminte mereu și aud încă mereu colindul acela de-acasă, din Ardeal, colindul sfînt al copilăriei : **Trei păcurărei pe munte**, pe care-l colindam pe la toate ferestrele caselor din sat și care, în fond, nu era altceva decît o variantă a „Mioriței". Azi, cînd cercetez filosofia culturii populare din **Mioriță** tresar, uimit și înstăpînit, de moștenirea mea de suflet, simțindu-i chemarea în cutele nevăzute ale ființei.

În acest veac tulburător, înzestrat cu toate descoperirile minții omenești, sîntem încă tributari creației poporane, pentru a o înțelege la adevărata ei valoare, ca pe cea dintîi creație a unui popor, ca pe cea dintîi cultură a unui neam, care a zidit suflete și a format caractere. Fără ea sîntem numai o parte. Și încă nu partea cea mai însemnată. E vremea să ne aplecăm cu puterile dinlăuntru asupra acestei creații, s-o pătrundem cu cerințele ei, s-o înțelegem la dimensiunile timpului nostru.

— Credeți că există și acționează prejudecăți în direcția prelurării și evaluării tezaurului tradițional de creație, aparținînd, de fapt, culturii noastre populare ?

— Cultura noastră populară este o creație colectivă, chiar atunci cînd aparține unui individ. Prin ea s-a rînduit viața lumii românești, din începuturi. Prin ea a respirat această lume și prin ea am dăinuit în fața lumii celei mari. Ca să înțelegem aceste lucruri și să nu le luăm drept exagerări, trebuie să ne simțim atinși de unda nevăzută, dar persistentă în rosturile ființei noastre, care vine din alcătuirile generice ale creației poporane, cuprinzînd motivele fundamentale ale vieții omenești. Să luăm proverbul. Nimeni nu l-ar fi putut întemeia, atît de adînc, cum l-a întemeiat ascuțimea de gînd a poporului, prinzînd intenția, drămuind-o, așezînd-o în cuvîntul ales, apoi lăsînd-o să iasă în lume, ca să rămînă înțelepciune a lumii. Așa a rămas pînă azi. Să luăm destinul omului.

(Continuare în pag. 15)

ION ANDRONE

Costinești '87: Gala filmului cu tematică pentru tineret

Prezență în fiecare an în calendarul manifestărilor cultural-artistice organizate de C.C. al U.T.C., Gala filmului cu tematică pentru tineret are deja o tradiție bine întemeiată. Această competiție — cea mai importantă în domeniul filmului românesc — contribuie, cu fiecare ediție, la mai dreapta așezare a valorilor în arta cineaștilor noștri. Desfășurată recent (28 iulie — 6 august, Costinești), ediția din acest an s-a desfășurat sub semnul apropiatului Congres al educației politice și culturii socialiste, propunîndu-și deci să fie o analiză obiectivă, lucidă a realizărilor în acest sector. În spiritul democrației noastre socialiste, manifestările Galei au prilejuit, ca în fiecare an, un dialog larg cu spectatorii, dialog care a devenit, cu fiecare ediție, un excelent mijloc de verificare, de conservare și lărgire a relației artistului profesionist cu amatorul de artă.

Prezența, în fiecare an consistentă, a filmului de actualitate, a fost dublată în această ediție de o reprezentare bogată a filmului istoric, cu puternice valențe educative, ilustrînd preocuparea cineaștilor de a favoriza o cunoaștere cît mai profundă, rafinată de mijlocirea artei, a trecutului de luptă al poporului nostru. Intră în rosturile manifestărilor de acest gen un anume proces de modelare a conștiințelor celor ce sînt beneficiari ai artei. Dincolo de interesul în creștere al filmului românesc pentru realitatea imediat înconjurătoare, pentru problemele timpului pe care-l trăim, pentru universul de aspirații și nevoi al omului contemporan, a fost evidentă în această ediție o îmbucurătoare lărgire a ideii de actualitate: cele trei filme dedicate momentului 23 August 1944, apoi filmul reconstrucției noii societăți (Figuranții), chiar și Pădureanca, ecranizarea cunoscutei nuvele a lui Slavici au propus, fiecare cu mijloacele sale, cîte un mod de a înțelege istoria, trecutul, din perspectiva ordonatoare a prezentului. Demnitatea, cutezanța, perseverența, puterea de sacrificiu, responsabilitatea, spiritul revoluționar, tinerețea gîndirii și a simțirii, cu consecințele ce decurg de aici pentru activitatea socială a fiecărui individ — sînt trăsături pe care filmele prezentate în Gala filmului cu tematică pentru tineret le evidențiază, le propun ca repere ale formării personalității omului nou, pe deplin angajat în mersul înainte al societății noastre.

Domeniu de mare responsabilitate al culturii noastre socialiste, filmul românesc s-a dovedit și de această dată un slujitor devotat al principiilor umanismului socialist.

Forța modelatoare a artei

Adevărul este că publicul de la Costinești (la publicul Galei filmului cu tematică pentru tineret ne gîndim acum, în mod special) a devenit, de-a lungul anilor, **un personaj.** Un personaj fără de care ceea ce se petrece în fiecare vară în amfiteatrul confortabil al Teatrului de vară de aici n-ar fi posibil. Am ales să începem, de această dată, cu publicul pentru că sentimentul iubiliar, ca să-i spunem așa — Gala se află la cea de-a X-a ediție! — a fost semnalat, mai prompt ca oricînd, prin drapelul entuziasmului exigent, neamator de rabaturi de vacanță (dar, prin aceasta, nu mai puțin fidel), cu care fiecare din cele zece seri ale concursului a fost onorată. Pentru mulți cineaști, întîlnirile cu publicul de la Costinești — public tînăr, instruit, dens his dialogului imediat — înseamnă una din cele mai importante confruntări. Într-o dimineață (din cele zece ale Galei), pe plajă, în cadrul discuțiilor cu publicul pe marginea proiecțiilor din ziua precedentă, regizoarea Malvina Ursianu o spunea într-un mod aproape patetic. O spun apoi nu doar prezența unui număr atît de mare de spectatori, ocupînd orice locșor cît de cît practicabil, uneori cu încăpățînare de acrobați ad-hoc, ci, mult mai mult, seismograful atît de obiectiv, atît de imposibil de trucat, al reacției sălii, al acelui murmur care se sparge uneori în aplauze — ca reacție la detalii de mare finețe, a căror sesizare presupune un anumit grad de profesionalism —, alteori în vociferare (niciodată grobiană!) care sancționează nemilos. Au fost seri în care o secvență dintr-un film de imagine al unui student la operatorie a smuls aplauze îndelungate. Au fost seri, au fost momente cînd limbajul concis, metaforic, nediscursiv al unor pelicule de excepție, aparținînd unor foarte tineri cineaști, s-a dovedit a fi fost receptional prompt, coroct, participativ.

Fără prea multe vorbe, între numeroasele foloase pe care aceasta **Gală a filmului cu tematică pentru tineret,** organizată anual în atmosfera deosebită, cu nimic comparabilă a Costinestiului, se înscrie — nu știu dacă nu cumva chiar pe primul loc — meritul de a fi crescut un public al filmului românesc, un public de cea mai bună calitate, înzestrat, în timp, cu experiența și perspectiva justă asupra producției noastre cinematografice.

Ambiția acestei ediții iubiliare pare să fi fost aducerea unui număr mai mare de pelicule în premieră. Din zece filme artistice de lung metraj intrate în concurs, cinci au fost premiere absolute, sau doar pe marele ecran. Alături de **Pădureanca** (regia Nicolae Mărgineanu, scenariul Augustin Buzura), **Un oaspete la cină** (regia Mihai Constantinescu, scenariul Ion Bucheru), **Sania albastră** (regia Ioan Cărmăzan, scenariul Fănus Neagu și Vitalie Ornaru), **O zi la București,** (scenariul și regia Ion Popescu-Gopo) și **Liceenii** (regia Nicolae Corjos, scenariul George Sovu), filme care au rulat deja în rețea, am putut vedea filmul de televiziune **Cîntec în zori,** (semnat de regizoral Dinu Tănase, pe un scenariu de Dumitru Carabăț), **Cale liberă** (regia Nicu Stan, scenariul Romulus Lal), **A doua variantă** (regia Ovidiu Ionescu, scenariul Rodica Ojog Brașovoanu, Victoria Marinescu și Ovidiu Ionescu), **Figuranții** (scenariul și regia Malvina Ursianu) și **Pădurea de fagi** (Cristina Nichitus-Mihăilescu, după un scenariu de Francisc Munteanu). Ierarhiile s-au constituit de la sine, prefațate de reacția publicului, consfințite în dialogurile realizatorilor cu publicul și certificate (unele) de palmaresul concursului.

Dacă filmul lui Nicu Stan, **Cale liberă,** nu a întrunit, după părerea noastră, calitățile cu care autorul ne-a obișnuit în domeniul filmului de acțiune **(Cale liberă,** film dedicat făuritorilor metroului bucureștean, putea fi și el un excelent film de acțiune!) iar **A doua variantă** (de altfel o premieră... la a-doua ediție, întrucît el a rulat deja cu mai multă vreme în urmă pe postul nostru de televiziune) a încercat o formulă cinematografică gen „cușcă și spadă" pe un scenariu care narează perioada dinaintea insurecției armate din august '44, celelalte trei premiere prezentate au echilibrat lucrurile, grație unui nivel artistic remarcabil.

Am putut vedea în acest an la Costinești două dintre cele mai convingătoare — și prin aceasta, mai frumoase — filme de război din multele pe care le-a produs cinematografia noastră. **Cîntec în zori** a reluat, din altă perspectivă, epopeea armatelor române din momentul întoarcerii armelor și pînă la sfîrșitul războiului. Unghiul ales de scenaristul Dumitru Carabăț — luptele din spatele frontului, activitatea detașamentelor de voluntari, între care și copilul Matei, personajul principal al filmului (interpretat cu admirabilă căldură și cu inteligență mult peste așteptările pe care le îndreptățea vîrsta lui Mihai Brătilă) — conferă filmului nu numai substanță epică, ci și o anume respirație, mai puțin gîlfîită decît a filmelor pur și simplu de front (am văzut anul trecut **Noi cei din linia întîi,** de Sergiu Nicolaescu), mai amplă, mai încăpătoare pentru performanțe interpretative și de imagine. Emoționant, limpede, aureolat de farmecul cu totul aparte al acestui interpret copil, **Cîntec în zori** este un film de referință. **Pădurea de fagi.** În regia Cristinei Nichitus-Mihăilescu, a beneficiat de cel mai frumos scenariu al acestei Galei (fără a pune la socoteală, din motive lesne de înțeles, **Pădureanca).** Din nou o perspectivă originală asupra războiului: la Tîncăbești, cu puțin timp înainte de întoarcerea armelor, treizeci de tinere femei deservesc centrala telefonică secretă care asigura legătura cu armatele române, plătind cu suferință și, multe dintre ele, cu viața, această aventură decisivă pentru război. Debutul Cristinei Nichitus este ambițios. Filmul etalează un număr impresionant de personaje, desenînd individualități, dar și datele unei entități colective, scene de mare duritate, secvențe de război. Asadar, o propunere complexă, pe care regizoarea o acreditează cu talent și suficientă forță.

Am lăsat la urmă **Figuranții** (fără a pune la socoteală, din motive lesne de înțeles. **Pădureanca).** Din nou o perspectivă originală asupra războiului: la Tîncăbești, cu puțin timp înainte de întoarcerea armelor, treizeci de tinere femei deservesc centrala telefonică secretă care asigura legătura cu armatele române, plătind cu suferință și, multe dintre ele, cu viața, această aventură decisivă pentru război. Debutul Cristinei Nichitus este ambițios. Filmul etalează un număr impresionant de personaje, desenînd individualități, dar și datele unei entități colective, scene de mare duritate, secvențe de război. Asadar, o propunere complexă, pe care regizoarea o acreditează cu talent și suficientă forță.

Am lăsat la urmă **Figuranții** de neclintit în favoarea acestei a doua creații dintr-o, se pare, trilogie cinematografică.

Două scurt-metraje artistice — **Luminile din larg,** regia Stelian Stativa, și **Comandă urgentă,** regia Doru Matei — au adus în discuție tot atîtea debuturi în regia de film. Din păcate, cu toate circumstanțele de dificultate pe care le presupun acest tip de pelicule, tinerii regizori nu s-au remarcat în nici un fel. Totuși, un plus de maturitate — în cazul lui Doru Matei.

În acest an, Studioul „Alexandru Sahia" s-a prezentat cu o selecție destul de modestă de filme documentare. Alături de excelentul **Sentimentul unu,** al lui Nicolae Cabel, dedicat picturii și universului artistic al pictorului Sever Frențiu, cele zece minute intitulate de Sabina Pop **18 ani-stop cadru,** definind cu sensibilitate, cu umor și înțelegere un prag important al personalității, apoi poemul despre tinerețe, despre sfîrșiturile care par începuturi cînd ai vîrsta primului Gaudeamus, semnat Paula și Doru Segal — au stabilit ștacheta concursului la această categorie. Notăm un regretabil eșec: **Virtuozitate,** de Jean Petrovici, un portret cinematografic ratat al unui mare artist: Ion Ivan Ronrea.

Firească, mai mult încă, așteptată, dorită, prezența tinerilor cineaști (regizori și operatori) studenți ai I.A.T.C. din București, a fost în acest an una de excepție. Filmele lor — majoritatea de imagine, dar și de ficțiune, de culoare, de integrare — au fost prezentate într-o gală aparte, urmată de o întîlnire cu criticii de specialitate. Sistemul a rezolvat cîteva din neajunsurile anteriorelor formule de concurs, păgubindu-i însă pe studenți de dialogul cu spectatorii. Oricum, **La bunici,** filmul de imagine semnat de Sorin Drăgoi, a smuls aplauze îndelungate atît în gala studenților, cît și în Teatrul de vară unde a fost reluat. Numele tînărului operator-student (abia în anul II) s-a fixat, desigur, în aria de interes a specialiștilor și a publicului. **Podul,** de Octavian Brînzei, **Într-o fereastră,** de Alexandra Foamete, **Visul,** de Sorin Botoșăneanu, **Vară cu Ana,** de Dumitru Lazăr, **Cu fața la pădure,** de Dorina Chițescu au devenit, alături de filmul lui Sorin Drăgoi, nu numai un set de propuneri de cel mai mare interes, ci și o lecție de expresivitate prin concizie, prin eficiența aparte a mijloacelor cinematografice, față de care singurul gînd este acesta: să ne dorim a o reîntîlni, cel puțin la aceleași dimensiuni, în producțiile de mai tîrziu ale studenților de azi.

O descoperire (Mihai Brătilă, copilul din **Cîntec în zori),** un debut plin de aplomb (Cristina Nichitus-Mihăilescu), o speranță (studenții prezenți în concurs), o secvență memorabilă (udatul curții din filmul **Pădureanca;** protagonist, Șerban Ionescu), cîteva roluri de mentalități (Mariana Buruiană, Gina Patrichi în **Figuranții,** Adrian Pintea și Șerban Ionescu — în **Pădureanca),** o frumusețe tulburătoare (Manuela Hărăbor), — iată cîteva accente care, firește, pot ține loc de concluzii acestei relatări. **Gala filmului cu tematică pentru tineret** a trecut în al doilea deceniu de viață. Va lua cu sine, firește, numai amintirile frumoase.

TANIA RADU ■

Mariana Buruiană — la primul său rol principal în film și la primul succes pe măsură

Augustin Buzura, un scenarist pentru prima oară la Costinești

Pe scena Teatrului de vară, regizoarea Malvina Urșianu, actorii Lucia Mureșan și Gheorghe Dinică — prefațînd Figuranții, un film despre eroi tineri înfruntînd istoria

Interpreții principali ai frumoasei ecranizări a lui Nicolae Mărgineanu: Adrian Pintea și Șerban Ionescu, în... civil

Oglinzile de aur ale realității

Reflexul vieții în literatură capătă forme și strălucir infinite, pentru că e filtrat prin talentul și sensibilitatea scriitorului și reprezintă coeficientul de **istorie autentică** revoluționară, pe care n-o va șterge nici o catastrofă, nici un conflict, nici o disensiune între oameni deși ele alimentează frecvent tematica literaturii de pe toate meridianele. Cum istoria noastră a fost deosebit de dramatică, iar creația spirituală a fost secole la rînd anonimă — mitologia, folclorul și memoria eroismului colectiv ori anonim au constituit surse de inspirație pentru creatori, într-o sinteză permanentă de realism și ficțiune, care, de la Budai Deleanu la Nichita Stănescu, a cristalizat în atîtea opere bogăția spirituală și aspirațiile artistice umaniste ale acestui popor.

Paralel cu marile construcții de azi mărturii ale noii civilizații, așteptăm marile sinteze ale culturii naționale în care să se oglindească geniul creator al neamului și specificul operelor realizate de talentele fertile ale acestei culturi romanice. Tratatele demult proiectate și în parte realizate de istorie, de civilizație, de literatură și de limbă ar întregi, ca mărturii autentice, rîvna noastră către noile zări ale progresului într-un final de mileniu frămîntat și totuși grandios prin realizări de mare inspirație.

Civilizația care a luat azi un mare avînt, mai ales prin realizările tehnice puse în slujba omului, își asociază cartea literară ca o oglindă a stărilor de conștiință aflate sub impactul progresului actual, imprimînd și culturii în ansamblu un ritm revoluționar de înnoire și de elan umanist.

Cărțile sînt etalonul unei culturi și printre ele operele literare conțin tocmai esența umanismului, adică expresia acelor stări sufletești și conflicte morale, sociale, materiale care definesc un mediu, un timp, o etapă a dezvoltării istorice. În literatură e pulsul însuși al umanității într-un moment istoric, iar valorile artistice, capabile să dureze peste timp, sînt repere semnificative, definitorii pentru un stadiu anume de evoluție a societății: prin cantitatea și calitatea lor, prin circulația lor, prin accesibilitatea lor pentru o cît mai mare parte a comunității.

În momentul în care Eminescu trimitea primele poezii la **Convorbiri**, la 20 de ani, el scria, ca tînăr jurnalist, **„Cărțile trebuie să fie oglinzi de aur ale realității"**, folosind metafora memorabilă a definirii specificului istoric din componența creației unui autor. Actualitatea acestei viziuni se impune de la sine: sublimînd semnificațiile istorice și spirituale ale vechilor mituri și adevăruri folclorice în evocarea actualității pentru a-i da înțelesuri mai adînci și mai sugestive, literatura acestui timp configurează forțele creativității, tăcuirea construcției eroice a unei civilizații în care să triumfe adevărul și demnitatea omului, libertatea și bunăstarea comunității: fără ele, elanurile creației rămîn încătușate și spiritul umilit.

Dimensiunile literaturii sînt pe măsura culturii unui popor, fiind și „măsurariul civilizațiunii", în sens superior, cum spunea tot Eminescu, un etalon al puterii și libertății de creație al spiritului înnoitor, un factor de potențare a aspirațiilor nobile ale unei comunități. Dar cum **„cultura este un proces de perfecționare interioară"** (Călinescu), e normal ca dimensiunile literaturii să se extindă constant, pe măsura puterii interioare a omului și a societății ilustrînd în ipostaze multiple creativitatea talentelor și calitatea morală a mediului. Dimensiunile culturii — cantitativ și calitativ — potențează gradul de sănătate și dinamica înnoitoare a unei societăți.

Apropiatul Congres al educației politice și culturii socialiste va face un bilanț al realizărilor și va fixa noi coordonate ale creației.

GH. BULGĂR ■

Vitrina cărților

● O veste bună pentru iubitorii operei lui Marin Preda: la editura „Minerva" a apărut un volum de **Scrieri de tinerețe** semnat de marele nostru prozator. Alături de prozele cunoscute din ediția **Întîlnirea din Pămînturi** (1948) sînt reunite, întîia oară editorial, proze mai puțin cunoscute, rămase în publicațiile vremii: **Timpul, Evenimentul zilei, Lumea, Viața socială, Tinerețea, Studentul român** etc. Sînt aduse astfel în lumină texte de o deosebită valoare, cum ar fi **Strigoaica, Rotila, Noaptea, Salcîmul, Mărițișul, Dimineață de iarnă, Iubire, Casa de-a doua oară, Nepotul, Plecarea, Întîia moarte a lui Anton Tudose**, menite a lărgi considerabil opera de tinerețe și îndeosebi compartimentul proză scurtă ale lui Marin Preda. De asemenea, volumul include controversata (la timpul ei) nuvelă **Ana Roșculeț** (1949).

Studiul introductiv (60 pagini), notele și ediția, realizate de Ion Cristoiu, își propun să evidențieze un aspect mai puțin cunoscut al lumii lui Marin Preda: cel al interiorității neliniștite.

● Ultimele două numere ale „Bibliotecii critice" din Editura Eminescu sînt dedicate unor personalități de prim rang ale literelor românești: Șerban Cioculescu și, respectiv, D.R. Popescu. În ceea ce-l privește pe venerabilul critic, a cărui activitate acoperă o perioadă considerabilă de timp, acesta a avut privilegiul de a se bucura de atenția unor prestigioși contemporani. Printre alții, semnează studii și articole despre el, George Călinescu, Eugen Lovinescu, Nicolae Iorga, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Alexandru Piliippide, Mihail Sebastian, precum și unii a căror activitate se desfășoară în zilele noastre: Eugen Simion, Valeriu Râpeanu, Gabriel Dimisianu etc. O substanțială prefață și un aparat critic corespunzător, alcătuite de Mircea Vasilescu, precizează de la început scopul și metodologia acestei antologii: „am încercat o îmbinare între necesitatea unei selecții riguroase și dorința de a prezenta cititorilor un tablou cît mai echilibrat al ecourilor — nu puține și nu neinsemnate — pe care le-a generat, de-a lungul anilor, activitatea lui Șerban Cioculescu, considerînd o astfel de culegere un bun prilej de retrospecție din perspectiva istoriei literare, dar și o obligatorie evaluare critică, am căutat (...) realizarea unei panorame fără intenții exhaustive, dar reprezentativă pentru receptarea operei criticului." În acest sens, o primă secțiune a volumului grupează articolele programatice ale criticului, unele apărute din conjunctura unor polemici, cea mai interesantă fiind disputa cu Iorga asupra poeziei moderne. Un alt capitol este dedicat operei fundamentale a criticului, **Viața lui I.L. Caragiale**, care a stîrnit numeroase ecouri pro și contra, rămînînd remarcabilă ca originalitate în abordarea genului biografic. În sfîrșit, ultima secțiune selectează studii și articole ale criticului care instituie noi puncte de vedere în perspectiva istoriei literare, oferind căi de dezbatere încă deschise.

● Referitor la a doua antologie, aceasta „își propune să oferе cititorului imaginea evoluției în timp a poziției criticii față de opera lui D.R. Popescu. În atenția noastră au stat domeniile fundamentale ale creației complexe a lui D.R. Popescu". Cu alte cuvinte, antologatorul, Andreea Vlădescu Lupu, a avut în vedere monografia Mirelei Roznoveanu străduindu-se să o completeze. Sînt trecute în revistă operele de referință ale lui D.R Popescu despre care se exprimă prozatori, critici și dramaturgi de prestigiu. Volumul se deschide cu un montaj de interviuri și confesiuni din care răzbat profesiunea de credință și misiunea pe care și-a asumat-o autorul acestei opere vaste și reprezentative, din care citățm: „Scriitorul trebuie însă să profite de această mare fantezie a societății, a lumii, să aleagă însă acele întîmplări care se leagă de căile dintotdeauna ale binelui, de căile dintotdeauna spre lumină ale omului, de căile care îl arată pe om tinzînd spre cunoaștere și mai cu seamă spre autocunoaștere: deci el trebuie să aleagă acele nuclee, acele fapte care se pot transforma în prototipuri". Volumul nu și-a propus și o viziune a criticii asupra poeziei și publicisticii acestui prolific autor, în schimb, este însoțit de un tabel cronologic și o bibliografie selectivă. Astfel, el se dovedește un instrument de lucru util, incomplet în fața vastității unei opere, dar care poate fi continuat.

● Tot o lucrare de aprecieri critice, de data aceasta unilaterale, ne oferă Titu Popescu prin intermediul Editurii Dacia, asupra unei personalități culturale de o extraordinară polivalență și previziune: **D. Caracostea — un critic modern**. „Multilateralitatea preocupărilor lui D. Caracostea — ține să sublinieze exegetul său — este impresionantă: critic și istoric literar, folclorist, filolog, lingvist, istoric al culturii, editor, profesor universitar, îndrumător de publicații, spirit europeist sensibil la înnoiri, dornic de știință tot atît de mult pe cît îi repugna diletantismul. El a contribuit substanțial la „sincronizarea" disciplinelor la care s-a ocupat cu mișcările de idei corespunzătoare pe plan mondial, propagîndu-le la noi, fie sub forma prezentării lor teoretice, fie sub forma aplicării noilor metodologii la cercetarea faptelor autohtone". În principiu, avem de-a face cu un demers de reactualizare a unei personalități cu o operă complexă, aflată în diferite stadii de elaborare și perfecționare receptată contradictoriu de-a lungul timpului, uneori ignorată. Autorul studiului s-a străduit să dezvăluie și mecanismele psihice care au guvernat unele atitudini politice ale acestui intelectual, rezonanța sa în cultura vremii și unele interpretări conformiste care l-au anulat. Cartea se transformă astfel într-un previzibil omagiu.

● În **Sub povara umbrei** (Editura Cartea Românească) Ion Luga se străduie să se definească pe sine și toposul natal. Poezii cu o nestinsă nostalgie și imagini picturale alternează cu surprinzătoare prelucrări mitologice sau delicate irosiri ale anotimpurilor prin trăiri intime, individualiste. Poetul se revendică mereu spațiului său ancestral, construit cu minuție între eul real și un element imaterial, dîndu-i o inconfundabilă aură: „eu cresc mereu / sub povara umbrei/ în lumina ei se-adună lume, lume / ca frunzele pe-alei în octombrie /.../ mă strivește povara umbrei".

IULIAN COSTANDACHE ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Povestiri fără peripeții

Mă întreb uneori cît de multe și variate trebuie să fie trucurile la care sînt nevoiți să facă apel prozatorii pentru a putea menține secole de-a rîndul, ba chiar milenii, interesul cititorilor în stare de veghe. Foarte cultivat sau rămas în stadiul unui cititor cu pretenții mai modeste, omul este un ins ciudat, care se plictisește repede. Dorința lui de **nou**, de **inedit** se manifestă în modurile cele mai variate, iar literatura este supusă aceluiași regim de dorințe. Între scriitor și realitate (externă, internă) se instalează o relație de tipul **conștiința-cunoaștere-obiect**. Odată opera realizată, procesul este reluat din perspectiva cititorului în aceiași termeni.

Multă vreme s-a crezut că **noutatea** în creația literară se obține doar prin modificarea **punctelor de vedere** asupra realului ce părea să rămînă **imuabil**.

Apoi s-a văzut că și acesta se schimbă, semnificativ fiind faptul dacă grila proiectată asupra lui permite decelarea acestor transformări.

Revenind la proză, pe parcursul timpului ne-a fost dat să constatăm cum scriitorii au focalizat, rînd pe rînd, diferite aspecte ale realului (pastoral-sentimental, moravuri, erotic, istoric, social etc.). Dar cum realul s-a configurat ca o permanentă relație dintre **interior-exterior**, explorarea stărilor psihice, conexate cu un complex univers imaginar a apărut ca o necesitate firească. Așa ne putem explica de ce **fantasticul** se insinuează adeseori în conștiința noastră ca o dimensiune **misterioasă, necunoscută** a realului sau ca o evaziune în starea a doua a existenței, concepută ca o stratificare ciudată de lumi paralele.

Prozatorii supun realul unui tratament diferit, apăsînd uneori pe o multiplicare excesivă a peripețiilor, alteori pe reducția lor la o întîmplare ce se poate înfățișa ca un **fapt ipotetic**, ca o simplă **vedenie** etc. Și cînd publicul părea destul de plictisit de proza fără peripeții, tînărul scriitor Ștefan Mitroi intră în arena literară **(Războiul de după război**, Editura Eminescu, 1987) cu o culegere de povestiri în care **evenimentul fundamental** este consumat, ipotetic, fabulos, absurd, părelnic etc. În aparență, curajul (artistic ?) al unui debutant este sporit de o asemenea opțiune, în fapt este vorba de o mică viclenie literară ce permite instalarea unor vagi stări conflictuale într-un culoar neutral sau periferic al existenței, care exclude orice angajare civică mai profundă.

Ștefan Mitroi pare să fie un poet refulat, instalat într-un spațiu al prozei, în care poeticitatea mai accentuată a textului să nu devină niciodată stridentă. Toate povestirile sale sînt alcătuite cam în același fel. O imagine cadru, enunțarea unui „eveniment" (real, ipotetic, părelnic) și ieșirea din „eveniment" prin consumarea sau relativizarea lui, lăsată să alunece spre starea a doua a lumii (fantastică, absurdă, imaginară).

Desenul frazei este clar cu rezonanțe clasice de ordonare a textului, apte să releve o scriitură tradițională de bună calitate.

„Dacă în ziua aceea de iulie ar fi turnat o picătură peste o zi din oricare alt anotimp, acesta ar fi căpătat culoarea verii.

Era cald, peste măsură de cald, și-o liniște uscată urcase încă de dimineață deasupra tîrgului, îngreunînd aerul. Apele cerului nu mai aveau putere să curgă, dormeau adînc, zăgăzuite de o lumină albă" **(Șarpele)**.

Această artă echilibrată a descripției este evidentă peste tot. Textualizarea este ritmată cu discreție, viziunea picturală a naturii fiind uneori antropomorfizată. „Ninsese cumplit, ai fi zis că vărăriile lumii, trecînd la întîmplare pe cer, se răsturnaseră toate acolo, între malul pădurii și munțele care picoteа aproape de linia orizontului cu genunchii la gură." **(Serata)**

Ștefan Mitroi se dovedește a fi încă de la început un virtuos al modului de textualizare în proză. Este de domeniul evidenței faptul că el este preocupat cu precădere de **scriitura frumoasă** și într-o măsură mult mai mică de informațiile transmise de text. Scurtele sale narațiuni conțin sugestive secvențe descriptive, toate fiind menite să încercuiască un mic „mister", o „surpriză" din care se degajă o ușoară tensiune conflictuală. În asemenea narațiuni, personajele apar doar ca niște martori flotanți, fără putința unei desenări individuale, excepție făcînd doar textele cu caracter confesiv.

Așadar, dintr-o **descripție-narativă**, aptă să creeze o anumită **stare, o atmosferă**, se desprinde la un moment dat, micul „eveniment" și el mereu tranzitoriu, risipit în cele din urmă într-o fabuloasă trecere spre altceva sau pur și simplu, aruncat în neant. Treptele de cristalizare a evenimentului sînt diferite. Cineva intrebă la o cabană de o femeie pornită la drum într-o noapte de iarnă, cînd s-au auzit lupii. **(Serata)** Un șarpe iese din cușca unor circari, produce spaimă printre oameni și în cele din urmă este regăsit în cușcă. **(Șarpele)** Un judecător dă o sentință pentru un acuzat misterios cu care zăcuse în război în groapa săpată de o bombă **(Proces cu ușile închise)**.

Este limpede că Ștefan Mitroi caută în mod programatic **efecte de stranietate**. Ele dau un relief mai pregnant povestirilor safe cu un conflict deschis spre spațiul imaginar sau în narațiunile grefate pe fluxul memoriei afective, suspendate uneori între trecut și prezent. Un tonomat vechi produce ziuă și noapte, soare și ploaie **(Tonomatul)**. Doi oameni își imaginează ziua nunții cînd sînt bătrîni **(Fotografie la minut)**. Cineva plînge pe imaginea lui de altădată **(Plîns în doi)**. Trei inși rămîn într-un război prelungit, apoi se joacă de-a războiul într-un oraș pustiu **(Războiul de după război)**. Un individ misterios evocă un munte pe care nu l-a văzut nimeni **(Muntele)** etc. Stereotipia procedeelor duce la inevitabile căderi în banalitate **(Soare pe lac, Coșul cu flori, Celălalt, Hoțarul de cinepă)**.

Proza lui Ștefan Mitroi anunță un scriitor veritabil. Împlinirea lui sau acreditarea sa totală în viața literară, nu se poate produce însă decît dincolo de aceste „sincope" ale scriiturii frumoase.

În întîmpinarea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste

Mărturii durabile și semnificative ale dăinuirii unui brav popor

Nu în orice timp se înalță monumente care să reziste timpului, opere de artă care să încinte generații după generații, să le aducă aminte cu dragoste de cei care le-au creat cu talentul și truda lor. Noi, românii, avem însă norocul ca azi să trăim tocmai într-un timp prielnic creației care cheamă la fapte măreț nu numai în dezvoltarea materială ci și în cea spirituală deschizindu-i, ca în orice domeniu, un larg orizont de afirmare. Și nu pentru a bucura doar un cerc restrins de inițiați, de rafinați degustători ai artei. Semnele muncii și talentului se află pretutindeni puse cu generozitate la dispoziția tuturora, sînt bunuri ale întregului popor, astfel încît ele să constituie pentru conștiință embleme de zi cu zi ale vieții noastre și totodată mărturii despre noi, care le propunem viitorului spre neuitare.

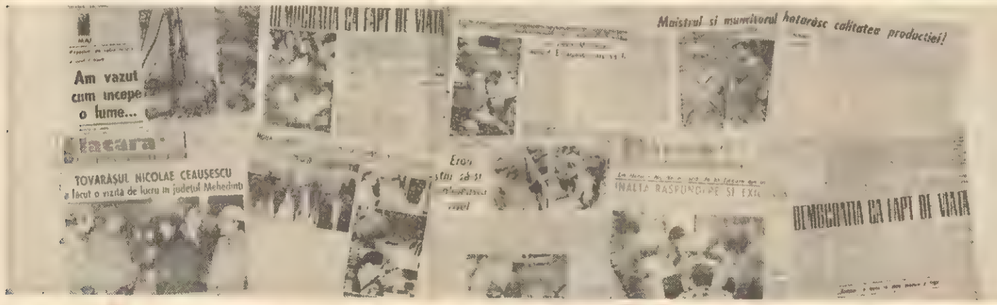

Presa românească: mereu vrednică de nobila sa misiune

La fiecare mijloc de august, cînd lumina începe să-și apleace cumpăna spre rod, cînd țara întreagă își pregătește drapelele din suflet pentru marea sărbătoare națională, iar în anul acesta, înaintea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste, cinstim prin cuvîntul scris Ziua Presei Române, apariția cu 56 de ani în urmă a primului număr al ziarului „Scînteia".

Ziua presei este atît un prilej de a întinde un arc peste timp unificînd în memorie marile bătălii istorice la care a participat conștiința celor mai înaintați luptători ai revoluției noastre, de a ne aminti paginile netrecătoare ale luminoaselor izbînzi repurtate de cuvîntul scris, angajat în făurirea istoriei, purtînd semnătura prestigioasă a unor mari personalități politice și culturale, cît și un moment în care putem să evaluăm mai exact din perspectiva anilor marea deschidere spre adevăr și autenticitate pe care a operat-o Congresul al IX-lea al P.C.R. în urma căruia au fost abolite din practica scrisului anchilozantele șabloane și dogme care se interpuneau între realitate și luciditate, dîndu-se libertate deplină gîndirii curajoase, originale, inspirate direct din realitatea națională de fiecare clipă, din viața reală a unui om real deplin angajat în construcția patriei și a sinelui.

Militînd pentru înfăptuirea politicii partidului în toate compartimentele vieții social-economice, presa noastră actuală, e implicată direct în cel mai înalt grad în tumultul evenimentelor, acționînd zi și noapte din interiorul lor, de la fața locului și de la fața timpului, din interiorul secundei istorice, ca o inimă conștientă pulsînd în ritmul marilor transformări revoluționare ce continuă să modifice înfățișarea economică și spirituală a țării noastre aclimatizînd-o continuu la perpetuul său viitor.

Din perspectiva marelui forum al spiritualității românești care este cel de al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, se cuvine relevat în acest bilanț rolul și răspunderea incredințate de partid presei în ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic și cultural al tuturor categoriilor de oameni ai muncii, contribuția pe care mijloacele de informare în masă o au în dezvoltarea conștiinței socialiste, înaintate, în promovarea valorilor morale proprii societății noastre, în formarea omului nou. În îndeplinirea, la un nivel tot mai ridicat, a acestor sarcini, lucrătorii presei noastre află chezășia sigură de succes, în orientarea și conducerea permanentă a presei de către partid.

Cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care spunea „Dorim ca mijloacele de informare, presa, să fie mai vii, mai active în discutarea problemelor societății noastre în toate domeniile — ale economiei, științei, culturii și artei, ale dezvoltării democrației, ale perfecționării întregii vieți sociale", reprezintă un mobilizator îndemn de cuget și faptă pentru fiecare din noi, un program permanent pentru fiecare colectiv redacțional, pentru fiecare publicație.

Pătrunși de semnificația datoriei pe care o avem ca oameni de presă de a participa la educația revoluționară a maselor, la ridicarea conștiinței socialiste a tuturor categoriilor sociale, reînnoim și de ziua aceasta hotărîrea de a răspunde încrederii acordate prin propria autoeducație în lumina programului ideologic al partidului în focul continuu al responsabilității comuniste revoluționare cu care fiecare om al muncii e angrenat la locul său de acțiune în efortul întregului popor pentru dezvoltarea generală a patriei socialiste.

La Ziua Presei Române sărbătorim în fond imaginea autentică și emoționantă a realității de azi în drum spre realitatea durabilă a patriei de mîine.

ION ZUBAȘCU ■

August

Visăm o întrupare înaltă și curată
zvicnindu-ne în piepturi un dor de neînvins
mai pură pare zarea și mai adevărată,
curg lanuri de lumină pe-al patriei cuprins

și o povară dulce în roade se coboară
cutremurate-adînc de-un anotimp intens ;
trec falduri tricolore și roșii peste țară
dînd timpului prezent un nou și unic sens.

Uniți în gînd și-n faptă acuma dăltuim
deschideri largi, noi drumuri spre noile victorii
și scriem epopeea acestui timp sublim
în neuitate file de istorii.

VIOREL VARGA ■

Izbînzile libertății

Cu Eroii începe Lumina, lumina adevărată,
Pe numele ei, jertfă, ideal, împlinire
Clare izvoarele ;
Cu Eroii începe Căldura zilei de vară
Și legende contopite în luceferi,
Imnici copacii — înalt ecou ;
Cu Eroii sună Muzica zilei și
Florile irump cuceritor în plinul
Clipelor, unde miresmele se numără
în oglinzile Patriei ;
Cu Eroii făurim orele rotunde
De trandafiri împodobite — torțe — lumină
În care ne numărăm izbînzile libertății,
Acum la a patruzeci și treia Aniversare...

GEORGE COROBEA ■

In conștiința istorică a poporului român faptele de eroism își găsesc o amplă reflectare fiindcă, în ansamblul ei, devenirea prin timp a oamenilor acestui pămînt a fost „punctată" de numeroase evenimente în cursul cărora, pentru a-și împlini gîndurile și aspirațiile, ei au săvîrșit acte de un curaj deosebit. Fiind atît de numeroase asemenea acte, ele au generat practic o adevărată filozofie a vieții, o filozofie ce a sintetizat cele mai valoroase și mai demne experiențe colective sau individuale, indeobște săvîrșite sub semnul patriotismului ; al jertfei pentru țară, pentru libertate, pentru cu urmași să se poată bucura de o viață trăită în demnitate. Decebal sau Basarab I, Mircea și Ștefan, Mihai și Tudor Vladimirescu, Horea, Cloșca și Crișan, Bălcescu și Avram Iancu sau marea majoritate a celor care au rămas pe cîmpiile de luptă de la Tapae și Rovine, Vaslui, Jiliștea sau Călugăreni, pe Dealul Spirii ori la Plevna și Smîrdan ca și cei care au trăit imensa bucurie a victoriei au făcut ca prin sacrificiul sau efortul lor să ofere urmașilor un plus de seninătate și de optimism ; să le alimenteze voința de acțiune pentru cu idealurile libertății sociale, ale unității și independenței naționale să-și găsească împlinirea necesară.

Iată de ce în memoria colectivă a națiunii noastre imaginile unor asemenea fapte și personalități își găsesc astăzi, într-o epocă a împlinirii aspirațiilor de libertate socială și națională, o reflectare din ce în ce mai amplă. De ce și alte evenimente, așa cum e cazul măreților victorii militare înregistrate de ostașii români la Mărăști, Mărășești și Oituz în urmă cu 70 de ani, sînt cu pietate evocate în aceste zile, jertfele de sînge legate de acest „triunghi al morții" și al eroismului național fiind, prin natura lor, o pilduitoare probă de încercare a neamului care își urma inexorabil drumul unității politico-statale, al independenței și suveranității depline.

Împlinirea a șapte decenii de la faptele eroice ale celor care au înfrunțat cu succes forțele de invazie ale grupului Puterilor Centrale oprindu-le în înaintarea lor spre inima Moldovei, împlinind astfel un nobil și legendar legămînt exprimat atît de grăitor prin cuvintele devenite cu adevărat simbolice „Pe aici nu se trece !", a fost marcată științific și editorial prin apariția unei monumentale lucrări în două volume însumînd peste 1 600 de pagini intitulată **ROMÂNIA ÎN ANII PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL. Caracterul drept, eliberator al participării României la război.** Publicată în Editura Militară, sub egida, de acum binecunoscută, a Comisiei române de istorie militară și a Centrului de studii și cercetări de istorie și teorie militară, lucrarea la care ne referim este elaboratul unui colectiv alcătuit din 35 de istorici, coordonat de o comisie compusă din general-colonel Vasile Milea — ministrul apărării naționale, academician Ștefan Pascu, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu (coordonator principal), prof. univ. dr. Nicolae Petreanu, conf. univ. dr. Mircea Mușat, conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, dr. Viorica Moșuc, dr. Florin Constantiniu, colonel dr. Gheorghe Tudor, maior dr. Mihail E. Ionescu, maior dr. Ioan Talpeș.

O lucrare așteptată, în care se valorifică, în un nivel superior, cunoștințele deja existente privind participarea României la desfășurarea primului război mondial ; se aduc în discuție imaginile unor fapte de natură politică și militară mai puțin cunoscute iar altele care sînt incluse în circuitul științific doar cu acest prilej. Trăsătura caracteristică fundamentală însă pe care o relevă acest important demers științific consacrat participării României la desfășurarea primului război mondial este conferit de noutatea interpretărilor oferite, de lipsa oricăror prejudecăți „teoretice", de preocuparea colectivului de autori pentru înlăturarea oricăror interpretări forțate, în neconcordanță cu spiritul viu al cunoașterii științifice reale, pentru înlăturarea oricăror rămășițe ale unor teze de factură dogmatică, cu largă circulație în istoriografia anilor 1948—1964 și care, prin conținutul lor, nu numai că n-au servit în mod eficient cursul practicii sociale, dar au lezat însăși conștiința istorică a poporului nostru, unele din interesele sale politice și naționale fundamentale.

Și dacă obiectivul central al lucrării la care ne referim este acela de a se pune în evidență, de a se demonstra de o manieră riguros științifică adevăratul caracter al participării României la primul război mondial, preocupare subliniată și în subtitlul consemnat pe copertă — caracterul drept, eliberator al participării României la război — este apropape de la sine înțeles că pentru atingerea unui asemenea obiectiv au fost luate în discuție numeroase probleme : de la descifrarea mobilurilor reale care au făcut ca marile puteri ale timpului (Anglia, Germania, Austro-Ungaria, Rusia, Franța, Italia, S.U.A. și Japonia) să recurgă la confruntarea militară pentru a „rezolva" anumite și complexele contradicții dintre românilor pentru realizarea unității lor naționale depline ? Iată întrebarea căreia pe numeroase pagini, în temeiul unui imens material documentar și al unei analize minuțioase, i se oferă acum, din perspectiva largă a istoriei, un răspuns concludent. Da, era o împrejurare favorabilă. Și chiar dacă orizontul politic al timpului, atît în vara anului 1914, cît și doi ani mai tîrziu cînd România s-a hotărît să intre în viitoarea conflagrație, nu era atît de senin, încît să permită descifrarea sigură a posibilităților reale de împlinire a unității naționale depline, au existat forțe politice lucide care au apreciat, în baza unor analize profunde, desfășurarea posibilă a proceselor istorice iar în rîndurile conducătorilor țării personalități capabile nu numai de a intui adevăratele limite de forță ce prezidau cursul evenimentelor, dar de a găsi și mijloacele necesare pentru ca barca românească să poată traversa cu bine un atît de învolburat ocean istoric. Din acest punct de vedere autorii aduc, în baza și a altor lucrări mai recente pe marginea diplomației românești în anii primului război mondial, unele corecturi esențiale de interpretare istorică, apreciind, de pildă, că neutralitatea adoptată de România în primii doi ani ai războiului și complicatele tratative politico-diplomatice susținute de guvernul român mai ales prin intermediul primului ministru Ion I.C. Brătianu n-au fost nici expresia indeciziei, nici a unui meschin mercantilism politico-militar așa cum cu multă nedreptate s-a apreciat de unii istorici înainte de 1965 și, din nefericire, se mai apreciază în varii istoriografii, ci a fost o linie politică prudentă, dictată de responsabilitatea omului politic, de necesitatea acut resimțită „de a nu periclita interesele țării, angajînd-o prematur într-o conflagrație nesuitoare" (I, 107). În susținerea acestei idei, pe numeroase pagini sînt invocate argumente multiple, cu o mare și indubitabilă forță probatorie, între ele, în aprecierea judicioasă a stadiului dezvoltării economico-sociale atins de poporul român la sfîrșitul secolului al XIX-lea — începutul secolului nostru, cu subînțelesul că România se afla încă în prima fază a dezvoltării capitalismului ; de la necesitatea și legitimitatea istorică a desăvîrșirii unității naționale a poporului român, posibilă de împlinit în contextul istoric al declanșării primei confruntări militare de proporții mondiale, la consensul unanim al forțelor social-politice privind caracterul inevitabil al atingerii unui asemenea ideal, nutrit cu ardoare de generații după generații. Generalul locotenent dr. Ilie Ceaușescu întru totul întemeiat conchide, ca și în alte lucrări care-i poartă semnătura, că „O întreagă istorie, zbuciumată și glorioasă, chema neîntîrziat la înfăptuirea unității statale românești. Acest obiectiv reprezenta un comandament istoric, căruia poporul român, conștient de destinul său, nu i se putea sustrage" (I, 207).

Era împrejurarea istorică marcată de izbucnirea și desfășurarea primului război mondial una favorabilă luptei victorioase a

Cîntarea României

Ocrotind floarea de preț a talentului

Cînd abia făcea primii pași pe picioarele proprii și începea să devină o „persoană importantă" în propria familie, s-a simțit atrasă în mod irezistibil de „ciuta" — așa îi spunea pe vremea aceea Dina Mirabela pianului din casă. A început să cînte de la patru ani și jumătate la instrumentul de picioarele căruia ținîndu-se a învățat să se ridice pe picioarele proprii. În prima vacanță de școlăriță a făcut o călătorie extraordinară pe deasupra norilor cu avionul pe distanța Craiova—Suceava la primul ei concurs național unde, evident, a fost cea mai mică participantă dar a avut în compensație marea bucurie de a obține primul premiu din viața sa de muziciană. Apoi trei ani consecutiv, în 1982, 1983, 1984 a luat premiul I. Călătoriile sale au început să fie mai lungi. A ajuns în Italia pe cînd avea abia 8 ani și nu prea înțelegea limba italiană, ceea ce n-o împiedica să observe cum toată lumea de acolo o privea într-un anume fel. Abia mai tîrziu a înțeles : obținuse premiul I absolut și era singurul premiu I acordat de juriu celor 36 copii, din toate țările, înscriși la concurs. Îi auzea pe cei mari de acolo repetînd : „o senzație", dar Dina Mirabela nu înțelegea nici acest cuvînt și și-a urmat mai departe activitatea păstrîndu-i în memorie pentru înțelegerea de mai tîrziu. În 1985 și 86 a ajuns în Cehoslovacia la Ustí Nad Labem. Și dacă în Europa s-a remarcat prin interpretarea sa pianistică mai mult decît ar fi făcut-o prin înălțimea sa fizică, cu atît mai mult a făcut dovada perseverenței și talentului său acasă luînd premiul I la toate edițiile Festivalului Național „Cîntarea României" pe care le-a prins cu tînărul și promițătorul său destin.

Așa ar putea începe biografia multora dintre elevii talentați ai Liceului de Artă din Craiova. O biografie etalon la care eleva Muscaliuc Mariana din cls. a IV-a ar mai putea adăuga concertele pe scena Filarmonicii, în cadrul unor spectacole de muzică și poezie susținute de mari valori ale artei noastre, cum ar fi actorul Ovidiu Iuliu Moldovan, muzicologul Iosif Sava sau violoncelistul Dumitru Mortsanu. O biografie la care eleva Berindean Andreea ar putea adăuga pe lîngă multele premii ale vîrstei sale ajunsa în cls. a IX-a dragostea ei pentru Chopin și emoția cu care la concursul de la Suceava a urcat pe scenă cu temperatura de 40 de grade (ceea ce i-a prins bine — zice ea — și i-a asigurat „căldura" interpretării ajutînd-o să fie și aici, ca în atîtea alte orașe și concursuri, locul I.

Școală cu vechi rădăcini în pămîntul muzical al Olteniei, care a dat istoriei compozitori și interpreți de valoare națională, Liceul de Artă din Craiova și-a consolidat de-a lungul anilor, prin munca și străduința strălucită atît a slujitorilor săi numiți profesori cît și a devotaților săi numiți elevi, un prestigiu și o personalitate din ce în ce mai vizibile între liceele de artă din celelalte mari orașe ale țării, București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara și Tîrgu Mureș. Dacă prima promoție a liceului și-a luat bacalaureatul în 1965 dînd cea mai înaltă autoritate formației noastre, astăzi Liceul de Artă din Craiova se mîndrește cu elevi ca Smărăndescu Sandel, venit dintr-o familie modestă de țărani din Tetoiu, jud. Vîlcea, dar care a intrat la Conservator, sau Șulfă Ștefan (provenind de la Casa de copii din Dioști) care a realizat primul modul decorativ pe unul din pereții interiori ai școlii. „Noi cu asemenea elevi ne înecăm șansele" — ne spune directoarea Manole Eugenia.

Șansele de afirmare ale Liceului de Artă din Craiova sînt însă nemăsurate dacă le raportăm la baza sa materială, la localul său a cărui frumusețe e nu numai o calitate exterioară, vizibilă cu ochiul liber de orice trecător de pe stradă, ci una mai ales interioară, materializată în spațiile de muncă și studiu specifice învățămîntului de artă. Datorită cu extinderea sa, localul a fost înzestrat cu apartură necesară laboratoarelor de biologie, fizică și chimie, cu instrumente muzicale și mobilier necesar atelierelor din cadrul profilului de arte plastice. Dacă adăugăm acestora o sală de concert cu o capacitate de 250 de locuri și o acustică a cărei performanță tehnică e mîndria muzicienilor de aici, dacă adăugăm că valoarea întregului local se ridică la suma deloc modestă de 21 de milioane lei, vom avea imaginea exactă a solidei baze materiale pe care se sprijină prestigiul artistic al școlii ca frumusețea unei statui pe un soclu.

Sînt întru totul semnificative, în ceea ce privește performanțele artistice ale Liceului de Artă din Craiova, rezultatele obținute la concursurile la care a participat prin talentații săi reprezentanți : peste 50 de premii la faza republicană a Festivalului Național „Cîntarea României", din care peste 35 premii I, peste 200 de premii, premii speciale și mențiuni la concursurile între liceele de artă, peste 60 de premii și mențiuni precum și obținerea de două ori a marelui trofeu „Lira de aur" la concursul de interpretare „Ciprian Porumbescu" de la Suceava, trofee la care trebuie adăugate desigur cele obținute la concursurile internaționale : premiul extraordinar al Barcelonei pentru soprane, premiul I absolut la pian, la Stresa — Italia, sau în Cehoslovacia. Exemplar e și faptul că 45 de cadre didactice care lucrează cu elevii Liceului de Artă sînt implicate direct în „Cîntarea României". Astfel, ca să dăm doar un exemplu, grupul coral cameral „Ethos" condus de directoarea liceului, profesoara Manole Eugenia, a obținut la ultimele ediții ale „Cîntării României" locul I, tradițiile pe care sperăm s-o perpetueze ca fiind cel mai bun exemplu în fața elevilor de angajare prin muncă și perseverență în marile competiții ale țării.

Munca educativă are la Liceul de Artă o natură aparte dacă ne gîndim că elevul este luat de la cea mai fragedă vîrstă, așezat în fața instrumentului — a pianului, să zicem — ca în fața unei jucării mai mari și mai necunoscute, și apoi ani în șir îi sînt purtate degetele și ființa pe ritmuri și sunete pînă la identificarea sa cu sufletul viu al muzicii și în toți acești ani petrecuți în cămăruța de studiu, (care în afara instrumentului mai e „încălzită" de prezența muzicianului preferat în portretul de pe perete, o vază cu flori și multe pagini de note împrăștiate peste tot), în spatele scaunului mic e, elevului e nelipsită umbra devotată și statornică a profesorului: așteptarea sa răbdătoare și încrederea plină de dăruire în ființa care se înalță sub ochii săi spre valoare. Este lucru știut că absolvenții unui liceu de artă sînt extrem de puțini. În aceste condiții în care profesorul lucrează individual ani în șir doar cu cîțiva elevi, fiecare caz ratat este o pierdere irecuperabilă, la fel cum fiecare absolvent care iese pe porțile liceului trebuie să fie un artist pe jumătate format, un început de conștiință matură, angajată, și convinsă că în afirmarea sa în locul pe care îl va ocupa în lumea de mîine e implicat mesajul de încredere și speranță al atîtor oameni care s-au devotat educației sale. Iar numele unor absolvenți ai liceului ca Amina Amalia Truică, Ileana Horculescu, Țecu Lorena și în egală măsură numele unor elevi încă ai liceului ca Berindean Andreea, Muscaliuc Mariana sau Mirabela Dina laureați ai celor mai prestigioase festivaluri naționale și internaționale justifică prin performanțele lor devotamentul consecvent și înaltul profesionalism al unor cadre didactice ca Nița Sanda sau Ilie Maria care au stat de-a lungul anilor în spatele acestor succese.

Dincolo de aceste performanțe, pe lîngă cîștigul evident în natură estetică mai rămîne și un inestimabil cîștig de natură etică : absolvenții liceului de artă sînt învățați de la cea mai fragedă vîrstă cu o disciplină riguroasă a muncii și studiului. De-a lungul anilor lor de formare ei sînt în plus integrați în programul complex de manifestări cultural artistice ale municipiului, cîntînd împreună cu alte forte artistice atît pe scenele Craiovei cît și în întreprinderi și uzine, asigurînd astfel viitorul artistic al orașului, împrospătîndu-l cu autenticitate nouă și în același timp garantînd că acest viitor va fi asigurat în aurul netrecător al valorii.

ION ZUBAȘCU ■

Moderni în cultul tradiției

În definirea **originalității** artistice o însemnătate mai mare decît s-ar cuveni a căpătat-o, în veacul nostru, factorul noutate. Ideea originală vine cu un considerabil efect de noutate, surprinde prin senzația nemaivăzutului (a nemaifăcutului), dar a considera nou, în sine, o calitate, este exagerat. Ba chiar greșit. O mulțime de artiști — din care unii de mare notorietate — prezintă imagini și obiecte, care nu seamănă cu nici unul din tablourile și cu nici una din sculpturile realizate pînă la ei. Eroarea poziției lor constă în aceea că fac din neasemănare un țel, dacă nu cumva singurul țel al activității lor creatoare. Creația nu e niciodată în absolut. În artă, orice revoluție nu e decît un pas. Poate că ar fi potrivit să evocăm, în discuția ideii de originalitate, legea gravitației. Un corp aruncat în sus atrage și el pămîntul, așa cum e atras spre pămînt, proporțional însă cu masa sa. Tinerii artiști învață devreme că trebuie să decidă repede ce fel de artiști sînt : tradiționali ori novatori. Cu alte cuvinte, criteriul originalității devine operant încă înainte ca artiștii respectivi să se dumirească asupra unor talente, în absența cărora nu se pune problema nici unei opțiuni. De fapt, nici nu e nevoie să optezi. Aceasta e o falsă problemă, mai bine zis o diversiune : ești tradiționalist sau modern ? Modernitatea autentică e întotdeauna tradiționalistă. Nimeni nu se naște fără a avea și niște părinți. A te dispensa de trecut în chip radical e ca și cum ai lupta să-ți negi ascendența, să te negi pe tine ca ființă umană. Manifestările în care primează voința de originalitate cu orice preț sînt triviale, sub raport artistic, și foarte discutabile, ca poziție spirituală. Mulți artiști sînt luați în seamă pentru că asta au țintit, să fie luați în seamă, indiferent de calitatea mijloacelor utilizate. Nu ne este însă indiferent dacă la temelia acestui interes stă simpatia ori numai teama, dacă lucrarea lor ne bucură sau ne tulburează. Din nefericire, un număr impresionant de oameni socotesc că a fi speriați, umiliți de producția de o noutate șocantă a unor artiști echivalează cu a fi emoționați, stimulați estetic.

Este neîndoielnic că problema calității originalității trebuie să ne preocupe. Că ea se cere pusă și în situațiile în care efortul întru noutate e foarte marcat de creația înaintașilor.

Există în arta românească o direcție Ciucurencu. Într-un timp, pictorii ei erau comentați ca atare. Marius Cilievici, Traian Brădean, Aurel Nedel, Constantin Piliuță, Rodica Lazăr, Iacob Lazăr .. Odată cu maturitatea și cu accentuarea datului personal, ne e tot mai greu să le discutăm pictura, în relație cu aceea a magistrului. Important se vădește a fi nu atît ce-i aseamănă, cît ce-i deosebește ; ce-i deosebește de maestru, și pe unul de celălalt. Acum, la maturitate, vedem că-i deosebește aproape totul, așa cum, nu de mult, părea să-i apropie totul.

O monografie dedicată de Mircea Grozdea creației soților Rodica și Iacob Lazăr — și tipărită anul trecut la „Meridiane" — mă îndeamnă să referla opera acestora, indicînd — întrucît ocazia o reclamă — cîteva din chestiunile expresiei originale. Cazul soților Rodica și Iacob Lazăr mai este pasionant și pentru aceea că ne trimite cu gîndul la cazul mai general, al familiilor de pictori și, ca o fatalitate, al familiilor de idei. Ideile picturii Rodicăi și a lui Iacob Lazăr sînt, în coa mai mare parte, bun comun, dar pictura lor e diferită. Nuanțarea tenace și în baza unui efort mental susținut de cultură produce deosebirea și, pînă la urmă, expresia originală. Comună e, la cei doi artiști, atitudinea față de realitate și față de publicul creației lor. Pictura unui Ciucurencu, socotită ca fapt de tradiție, nu e și ceva finit, împrejmuit, comunicînd doar cu interiorul său. Ea e ființa marilor înaintași e bogată în sugestie, generoasă, legea ei dinții e să dea continuitate. Creația cu adevărat mare e aceea care produce scînteieri de spirit, care fermentează în creația nouă. Pictura puternicii dă nu imitatori, dar și urmași, creatori autentici, capabili să afle noi orizonturi ideilor revoluționare. Elevii lui Ciucurencu — unii dintre ei profitînd din metodă fără a-i fi fost propriu-zis discipoli — au deprins de la acesta lecția sacralizării privirii. Nu motivul reprezentat pe o pînză este sacru. Cercetarea patetică, încărcată de dragoste, ardența privirii pictorului îi face sacru. În cele mai bune pînze ale soților Rodica și Iacob Lazăr, — și multe sînt aceste pînze bune — în imaginile în care privirea lor de pictori moderni în tradiție are nuanță, personalitate, adevăr, natura umană se regăsește în peisajul naturii. Scriind despre Iacob Lazăr, Cornel Radu Constantinescu observa, într-o cronică, un fapt adeverit și în creația Rodicăi Lazăr : „Trăim mereu impresia... de extremă puritate a lumii, de curățenie morală, de candidă jubilație în fața naturii". Criticul mai vorbește de o „afecțiune necondiționată față de lume". Cuvinte frumoase și potrivite, întrucît afecțiunea autentică nu-i niciodată condiționată de nimic, afară de capacitatea noastră de a o manifesta.

Monografia lui Mircea Grozdea are meritul de a fi arătat clar ce înțeles are tradiția în formația artiștilor importanți de azi și, legat de aceasta, ce sens trebuie acordat ideii de originalitate în creația unor artiști cu o operă de farmec, precum pictura Rodicăi Lazăr și a lui Iacob Lazăr. Fiindcă, mai presus de discuția metodei, a mijloacelor și a descendenței spirituale, rămîne sentimentul trăirii unice, în stare de farmec.

TUDOR OCTAVIAN ■

Grigore Arbore

Pe o stîncă de cupru

**Pe o stîncă de cupru în mijlocul mării
perfecțiunea moleculelor devine certitudine
zvicnirile aripilor un preambul al neliniștii,
tăcerea o resurecție apropiată.**

**Trec umbre departe pe lineare trasee
unificînd apa cu orizontul, confirmînd
solidaritatea elementelor în fața
dialecticii contradictoriului.**

**Ochii tăi perforează acum
cu semnale nervoase grotele
unde mamiferele s-au retras
refuzînd prezicerile**

**Oraculară se ridică din valuri
liniștea tuturor începuturilor, decapitată
de securea brutală a nopții
avansînd din toate părțile.**

Am auzit minunatul sunet

**Am auzit minunatul sunet al tunetului
pe cer senin, într-o după-amiază
canculară. Se sfîrșea
energia în plante și cîrtițele
invocau în cor zeii penumbrei
astupînd alveolele dilatate ale galeriilor.**

**Am auzit minunatul sunet al tunetului,
într-un oraș asediat de lumină
fixe și irascibile, de conjurația
păsărilor mumificate în aerul
de iunie cînd fiecare
stradă și pas erau atîtea
sfîrșituri și începuturi.**

**Am auzit minunatul sunet al tunetului
și m-am oprit cu o mînă pe inima
primului trecător înspăimîntat de iuțeala
norilor albului rezemați de coloanele
albe de suflete oprite în poarta
plecărilor spre nicăieri.**

**Am auzit minunatul sunet al tunetului,
înfundat și departe, ca o speranță
în alte renunțări. Cădeau
inutile în largi tipsii de-argint cuvinte
purtate către noi de pasul dansatoarei
îndrăgostită de un cap tăiat pe negîndite.**

Fructul soarelui

**Ceață pe fluviu. Corăbiile normande
stau nemișcate între maluri așteptînd
o breșă de lumină. Zorii
sînt mai nesiguri ca oricînd, dragonul
mușcă în gol din umezeala
ținuturilor trace.**

**E vremea să-i lăsăm pe pașnicii navigatori
să își aleagă locul debarcării
sub ripele umbroase unde
mingiilor se-așează cerul pe petala
fructului soarelui.**

**Noaptea a fost adîncă pentru toți și frigul
s-a coborît pe vîsle lîngă
trompetele tritonilor. Întîmpinările
vor fi de-aceea mohorîte ; în cetate
stoluri de lebede întîrzie prea mult
pe strunele poeților.**

**Vine puternic înspre sud armata
dezordonată a sloiurilor. Sîntem
în anotimpul orbirii, nave
și timonieri sînt dizolvați
de brațele umede ale țărmului.**

Pasul în gol

**Pasul pe care îndrăznesc să ți-l cer
va trebui să îl faci peste gol, ezitînd
între voluptoase planări și dorința
firească a prăbușirii.**

**Oriunde ai fi, gîndul malign
la gratuita dăruire a ta deschide
în fiecare pajiște o prăpastie
pentru acumularea resturilor ghețarilor.**

**Este suficient să aluneci pe iarbă puțin
în ceasul încleștărilor dintre planete
și coastele mele te vor înghiți, torsionate.
Aceasta este caverna inițială.**

**De-aceea-ți repet, privește atent
unde calci ignorînd gratuite
impulsuri. Scările albe de roze
putrede sînt ca și energia
zidirilor universale.**

Nesigur

**Amurg nesigur, lupii
reintră în bîrlog behăind. Este clipa
cînd toate devin reversibile, mări
de granit se licheliază protectoare
sub corăbiile fugare, furtuna
intră-n robia liniștii.
Pe fiecare cuvînt călătoresc spre sud
păsări ieșite din steme metalice,
sfera cuprinde cercul, lungește
gîtul palatelor spre infinit.
Numai copacii detestă spectacolul
pierderii sensului, numai ei
continuă o se chircl încrezători
în cenușa propriilor seve.**

Iubirea de frumos

Murășul

Cită asemănare între cursul superior al Dunării din Pădurea Neagră cu cel domol al Mureșului înspre Bistra și de la Toplița la vale printr-un ținut fecund locuit de milenii.

Cu însemnările lui Iorga la îndemînă (asupra acestor locuri așternute în carte cu 65 de ani în urmă), mă aflu pentru a treia oară în acest leagăn, sălaș dintre Moldova și Transilvania, tărîm al izvoarelor unde românii autohtoni, din veacul al 13-lea încoace, și-au împletit viața cu a secuilor, „oameni de cinste și de cuvînt" — cum îi numește marele istoric, care au mers la lupta cu Ștefan cel Mare, cu Petru Rareș, cu Mihai Viteazul pentru a-și apăra drepturile.

Există o viață românească arhaică păstrată aici în sate multe ce seamănă în rînduielile ei spirituale, în port și cîntec, atît cu cea din Maramureș și Țara Sălajului. Am putut-o vedea în port și cumînțenie la Toplița, în plină vară, cu mii de pelerini de cîte veacuri venind aici unde învățați arheologi și istorici ai artei au descoperit așezăminte de aceeași vechime cu cele din Dobrogea, de la Nicolițel și Păcuiul lui Soare, cu mărturii din străvechime.

Din această vatră se trage Petru Maior, istoricul corifeu al Școlii ardelene, vestitul călugăr român Ion Caioni, al cărui Codex descoperit în acest an am avut prilejul să-l răsfoiesc. Teleki, în tîrgul de aici, a adunat faimoasa bibliotecă cu publicații rare și obiecte muzeale, — Iorga vorbește cu respect de strădania cărturărească a acestei familii.

S-a construit enorm pretutindeni. Din hărnicia acestor vrednici oameni se văd sate curate, pămînt cultivat pînă-n ultima palmă, în orașe — noi cartiere adesea respectînd un specific al locului. Mulți copii frumoși cu rămițele în spate drumețind pe cursul riurilor, ce povestesc și despre bucuria vieții.

Căci există și ea bucuria, acel sîmbure de foc al speranței, credinciosiei iubirii în spiritul Logosului, ce dau sens tuturor durerilor purtate cu răbdare în istorie.

IOAN ALEXANDRU ■

„Avem o moștenire poporană, originară, covîrșind cu înțelesurile ei"

(Urmare din pag. 9)

Nimeni, nici un gînditor, nu l-a întemeiat într-o atît de desăvîrșită alăturare a lui cu puterile firii, cu în **Miorița**, în acea consonanță cu lumea cosmică și cu senina apropiere de lumea de „dincolo", fără spaime și angoase. O asumare în destin este și motivul zidirii și al jertfei, gîndit de Meșterul Manole dincolo de textul baladei.

Abia acum ne putem da seama cum insuficienta cunoaștere și pătrundere în motivele de substrat ale spiritualității tradiționale a generat șirul de prejudecăți asupra celui ce s-a tezaurizat în cultura noastră populară. Eșteți de ocazie în perioada imediat postbelică, clasau creația poporană în șirul creațiilor marginale, învăluite de misticism și inerție tradițională, urmînd să intre sub tăvălugul istoriei. Aceasta era situația după ce, între cele două războaie mondiale, într-un răstimp de aur, un Blaga, un Brâncuși, un Enescu au înălțat motivele spiritualității noastre poporane la dimensiuni universale, de nebănuit.

Au persistat și persistă încă prejudecățile în evaluarea fondului tradițional de creație, aparținînd culturii populare. Neavizați, sociologizînd, nu pot nici azi recepta ideea că există o străveche mitologie română, care se află la egală distanță de oricare altă mitologie a lumii. Intelectualii, zișl rafinați, pentru că adastă la ideile consacrate undeva, departe de înțelesurile de adîncime ale spiritualității poporane autohtone, o interpretează pe aceasta din urmă în funcție de o doctrină sau o școală de aiurea. Nimic mai periculos decît acest tratament artificial.

— Revin la ideea încrederii pe care o aveți în acest spirit al creației poporane. Cum se prezintă el, aș zice, în complexul de viață spirituală al așezărilor și satelor țării ? Știu că sînteți organizatorul manifestării culturale bianuale : „Codicele de la Ieud", în Maramureș. Ce reprezintă această manifestare ?

— Am străbătut țara, ani la rînd, cercetînd complexul obiceiurilor în satele care au intrat în Atlasul Etnografic al României, care va apărea. Apoi au venit drumurile mele acasă, drumurile la Mălădia, în sat la mine, un sat „de pe Sălaje", cum ziceau cei vechi. Dacă nu ajung măcar o dată pe lună la mine în sat, mă îmbolnăvesc sufletește. Și asta se întîmplă de 30 de ani de cînd sînt în București.

Dar legătura cu această lume poporană, vie, mi-a dat și-mi dă mereu încredere că în toate schimbările ce se produc, de fapt, lumea se continuă. La 90 de ani, bătrînul Văsălica Bemului, zis Coratorul, de la mine din sat, merge liniștit la coasă. U întreb : „Cîți ani ai, baciu' Văsălică?" „Nu știu, dragu' meu". Insist. Îmi răspunde la fel. Abia la a treia întrebare îmi spune, înțelept : „Știu cîți am petrecut, 90. Cîți am, cum mă întrebi, cîți am înainte, adică de trăit. asta nu știu eu, și nu știe nimeni". Are dreptate. Dar rămîn îngîndurat de felul cum folosește cuvintele limbii române, ca un hermeneut. Dacă ne întoarcem cu aceste priviri spre creația poporană, și nu privind-o „de sus", ca niște oameni docți, saturați de ideile ultimelor cărți citite, atunci ne dăm seama că avem de învățat multe de la această creație. De fapt, mulți dintre cei care se distanțează de realitățile lumii poporane o fac din motivul imposibilității acomodării lor cu această lume, nu pentru că nu și-ar da seama că ar avea ce învăța de la ea, deși nu recunosc aceste lucruri. Gînditorul hermeneut Mircea Vulcănescu spunea că „trebuie să fii pregătit pentru a pătrunde în lumea satului". Așa este. Vă rog să ajungeți la Ieud, în Maramureș, și vă veți convinge. Veți găsi acolo o lume adevărată, adică lumea noastră românească, în toate ale ei, deși racordată la cerințele vieții acestui veac. Veți găsi acolo mitologia noastră străveche, revărsată în grai-picurat de colind, despre „săvîrșitu' lumii", veți întîlni femeile ce torc, ca acum două sute de ani, pe uliți, și portul ce uimește prin constanța culorilor de pe zadii : alb-negru, ori părul retezat pe frunte, al oamenilor, întocmai cum îl aveau și dacii de pe Columnă, veți auzi la Ieud nume de femei, nume de zeițe, venind din mitologie : Balea Anuța a lui Bendis, a lui Bendiseia, apoi a lui Nemnis, așezați toți pe o uliță a lor, alta e ulița Mecenilor, alta a celor din neamul lui Coșotă, alții de pe ulița Timocenilor, și așa la nesfîrșit, familii cu cîte 10—16 copii, ca să nu se istovească neamul, și pe copiii aceștia, „coconii", cum le zic ieudenii, îi veți întîlni, vara, numai sus, la Munte, acolo unde pămîntul atinge cerul, îngrijind de vitele, de oile părinților și fraților lor, după o lege și o ordine nescrisă, dar consimțită de veacuri. Nu vreau să fac elogiul unui sat, nici să ruralizez pe nimeni, dar în aria istoriei noastre, satul românesc e un loc sacru, primordial, cu o metafizică a lui, care-și rînduiește toate cele necesare vieții omenești după norme ce nu-s învechite, cum s-ar crede, ci s-ar cuveni să fie mereu actuale. Căci la Ieud, de pildă, la cinci mii de locuitori ai satului, nu se cunoaște încă divorțul. La Ieud, ca în cetățile antice, acționează „Sfatul înțelepților", alcătuit din 12 bătrîni, albiți de ani, dar albi și la suflet, prin omenie, adică prin curățenia faptelor lor.

— Se poate spune, și cred eu, ar trebui să spunem mai apăsat, anume, că la dimensiunea vieții naționale, creația noastră poporană, a fost, în timp, deopotrivă argumentul nostru istoric, etnic, politic, ș.a.m.d. ?

— Apare tulburătoare această situație, dar ea a existat și triumfă ca adevăr de necontestat cu cît ne afundăm mai mult în despicarea și cunoașterea creației poporane.

Aș spune, cu o metaforă, că ei, cei mulți, nenumiți niciunde, sînt Muntele acestui neam, creația lor în lut, în lemn, în piatră, în port, în grai, în cîntarea lor de suflet. Nu i-au învins în această creație barbariile trecătoare ce s-au năpustit, nu o dată, asupra lor. Au mers înainte, îndurînd. În fața urgiilor s-au urcat cu toate ale lor în Munte. Au păstrat acolo zestrea din ființă a acestui neam, mîndri de tot ce aveau. Hasdeu spunea că „grecului i-a dictat marea, nouă ne-au șoptit Carpații", adică munții ce ne-au ocrotit sănătatea trupului, sănătatea minții și a sufletului. Așa s-a întîmplat cu cei din Moldova, cu cei din Muntenia, dar mai ales cu cei din Ardeal, despuiați pînă la singerare de suflet de tot ce le aparținea. Să rămînem tot în Maramureș, în acel „Maramureș istoric", cum îl numea Iorga, ca să înțelegem cum cea mai simplă formă de viață poporană s-a instituit aici, sub vremuri opresive, ca argument istoric, etnic și politic al vieții naționale. Există în acel nord-vest românesc o istorie a oamenilor pămîntului ce se știau **nobili de pămînt**, nemeși, adică liberi, încă de pe vremea „dacilor liberi". În adunările lor ei își spuneau : „Cinstiți boieri și domni de viță veche", desigur, nu boieri în înțelesul de clasă al cuvîntului, și, de asemenea domni, ca „domni de pămînt", adică stăpîni. Cuceririle hulpave i-au deposedat treptat de acest pămînt, apoi de titlurile lor nobiliare, apoi de numele moștenit, ajungînd la soarta de iloți, deoarece cuceritorii unguri nu mai permiteau să se emită diplome sub numele de „nobilis moster olachus". Printr-o înșelăciune, i-au făcut pe români sclavi politici, jefuindu-le pînă și virtuțile strămoșești moștenite, demnitatea și mîndria de nobili de pămînt, numindu-se, trufași ei aristocrați și nobili, și declarînd apoi în toate tribunele Europei și la curțile imperiale dătătoare de legi, că în Ardeal nu există nobili români, de stirpe veche, în stare să reprezinte o națiune, ci numai români iobagi, ca și cum ne-am fi născut iobagi. Acesta era tragismul vieții românilor ardeleni. Paradoxul a fost acela că tocmai acești români deveniți iobagi, au întemeiat, cu truda vieții lor, toată civilizația Ardealului ; ei au mișcat mărunțaiele pămîntului, lucrînd în bălțile de aur, în bălțile de piatră ; ei au înălțat cetățile de pe culmi, au sădit pădurile și pometurile dealurilor ; ei au lucrat lemnul pridvoarelor și au însămînțat tărînile, și toate celelalte ale vieții omenești, ei le-au făcut, nu mîinile catifelate și nici trupurile greoase, cu fețe puhave, ale nobililor grofi și conți, înmulțiți artificial cu numele. Avea dreptate același Iorga să spună că în Ardeal a existat o civilizație românească creată de popor și că „pămîntul Ardealului a fost mîntuit pentru creștinătate și pentru cultură de sabia noastră, și dacă nu de sabie, de toporul, de furca, de ciomagul țăranului nostru".

— În preajma Congresului educației politice și al culturii socialiste, prin ce anume vedeți momentul de afirmare al creației noastre populare și cum se înfățișează acest moment ?

— Prin lucrări de sine stătătoare, de mare amploare. Am în vedere dezvoltarea din ultimele decenii a cercetării sistematice a fenomenului culturii populare, în culegeri masive de folclor, în atlase lingvistice pe regiuni, în atlase etnografice sau în lucrări individuale despre mitologia românească, despre obiceiurile de muncă, la care se adaugă o puternică participare a creatorilor populari, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Creația noastră poporană și-a găsit o ieșire în conștiința culturii românești, dobîndindu-și, treptat, locul ce i se cuvine în aria acestei culturi și definind-o în componentele ei fundamentale. Există institute de cercetare de profil, cu sectoare organizate, cu publicații de specialitate care protectează creația poporană la dimensiunile contemporaneității. E și acest lucru un însemn că avem o mare moștenire spirituală. Avem o moștenire poporană, originară, născută deodată cu lumea, covîrșind cu înțelesurile ei, și numai prin înrădăcinarea în această moștenire existăm și devenim ai lumii. E ceea ce se înțelege tot mai mult, ca un act spiritual, de cultură.

Victorie îndelung așteptată

Inginerul Ion Roventa este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri, iar descoperirea sa a făcut, cu ani în urmă, obiectul unei suite de articole, publicate la început în Flacăra și mai apoi și în alte publicații. La vremea respectivă, interlocutorul nostru mai ocupa încă postul de șef de fermă la Întreprinderea de sere Berceni, dar din păcate, începînd cu toamna lui 1985 o boală severă l-a obligat să se pensioneze prematur. O situație neplăcută pentru oricine, cu atît mai mult pentru un inginer horticol, obișnuit să-și treacă orele sub robia studiilor și investigațiilor de laborator să beneficieze de loturi experimentale, să facă, deci, știință și cercetare pe măsura dorințelor și a exigențelor acestui sfîrșit de secol.

În ultima noastră relatare, ne-am exprimat dorința ca cercetările întrerupte prin dictatele unui destin drastic să fie preluate și continuate de cei ce i-au fost discipoli, colaboratori sau colegi. Apelul nostru a rămas însă fără răspuns, experimentul inginerului Roventa a fost abandonat și odată cu el s-a așternut uitarea și peste o idee generoasă și profund originală. Ei bine, mai deunăzi, am aflat cu bucurie că Ion Roventa, el însuși, învingîndu-și boala cu acea tenacitate proprie doar oamenilor predestinați cercetării și creativității, și-a continuat studiile cu mijloacele care i-au stat la dispoziție (folosind în acest scop chiar limba de pămînt din fața blocului), că ajutat de unii și de alții, și-a finalizat experiențele, că munca sa dedicată „Luffei cilindrice" a triumfat și printr-un atestat oficial despre care vom vorbi de îndată.

Ideea s-a născut, spuneam, cu ani în urmă cînd Ion Roventa și-a propus să studieze, prin mijloacele investigației de laborator, o specie tropicală din familia cucurbitaceelor, „Luffa cilindrica", cultivată sporadic și de către grădinarii din țara noastră. Planta, cu dezvoltare pe verticală (deci oferind posibilitatea de a fi semănată pe lîngă garduri sau în paralel cu alte culturi) produce niște fructe de forma castravetelui, dar de dimensiuni mult mai mari decît acesta. Prin prelucrarea lor, se obțin cunoscuții bureți vegetali, produs ce concurează cu succes buretele oceanic sau pe cel realizat din cauciuc (toți trei folosiți ca obiecte de toaletă). Ei bine, dacă Luffa cilindrică a fost cultivată în lume de zeci de mii de grădinari, iar fructele ei sînt utilizate de alte sute de mii de copăminteni, unul singur din toți aceștia, inginerul Ion Roventa, s-a gîndit să o folosească în cu totul alte scopuri: pentru a obține ulei comestibil, furaje pentru animale și fibră elastică pentru industria mobilei.

Pentru început, cercetătorul izbutește, prin lucrări de selecție și ameliorare, să supradimensioneze roadele plantei, „castraveții" ajungînd să atingă lungimi de 60—80 de centimetri. Un succes măgulitor, dar nici pe departe scopul și punctul terminus al cercetării. Horticultorul își concentrează atenția asupra proprietăților biologice ale speciei, desfăcîndu-i sub ochiul microscopului toți compușii și componentele. El constată că din simburii fructului se poate extrage un ulei comestibil și că, prin cultivarea unui hectar cu Luffa cilindrica, poate fi recoltată o cantitate de 10—12 tone de sămînță, deci de 5—6 ori mai mult decît se obține de pe suprafață identică însămînțată cu floarea-soarelui! Calitatea uleiului a întrecut și ea așteptările. Cromatograma realizată cu sprijinul Institutului de cercetări pentru chimie alimentară de la Băneasa au pus în evidență faptul că semințele de Luffa conțin 22% ulei comestibil, iar acesta are în compoziția sa chimică 64% acid linoleic, 10% acid oleic, 8% acid stearic și 18% acid palmitic. Acest lucru ne obligă să remarcăm că acidul linolenic, de nedorit în structura chimică a uleiurilor de natură vegetală (dar prezent în alte plante oleaginoase) lipsește cu desăvîrșire din Luffa cilindrica. Mai mult decît atît: acidul linoleic, deci cel care conferă produsului valoare alimentară, se află în proporție mai mare în simburii de Luffă decît în cei de floarea-soarelui. Beneficiind de o asemenea zestre uleiul de Luffa poate intra în competiție cu cel de nucă.

Dar acesta a fost numai începutul. Surprizele au continuat să apară de îndată ce cercetările au avut în vedere conținutul în substanțe proteice al semințelor rezultate după extragerea uleiului. Cuvintul de ordine l-au avut, tot specialiștii, de data această cei de la Oficiul pentru tehnologia și controlul tehnic de calitate a nutreturilor combinate de la Băneasa. A devenit astfel evident faptul că șroturile devin un excelent furaj pentru păsări și porcine, substanțele nutritive fiind mai ridicate decît în alte furaje.

Dar șirul surprizelor nu s-a epuizat nici cu această ultimă descoperire. Luffa cilindrica dovedindu-se prin însușirile sale naturale — necunoscute și nebănuite cu numai cîțiva ani în urmă — o specie cu adevărat fabuloasă. Investigații ulterioare au vizat tulpina plantei (care, mulțumită lucrărilor de selecționare și ameliorare, a ajuns să depășească în înălțime 80 centimetri), inginerul Roventa bucurîndu-se de data aceasta de sprijinul inginerului Mircea Bordei de la Institutul de cercetări pentru pielărie și încălțăminte din București, precum și de cei ai specialiștilor de la Întreprinderea „Părplast" din Sighetul Marmației. S-a procedat astfel la extragerea și prelucrarea fibrei elastice din corpul tulpinei, produsul obținut dovedind că poate înlocui cu succes materiile prime folosite în realizarea mezurilor elastice pentru tapițerie (saltelele „Relaxa", de pildă). Acestea, conform rețetei uzitate și în prezent, sînt alcătuite din păr de porcine, de caprine sau bovine, în amestec cu fibre de sisal, manila, fibre tăiate din poliamide și uneori cu fibre de cocos, deci un aglomerat care solicită materii prime din import costisitoare și greu de procurat. Înlocuirea acestora cu un produs indigen, la fel de bun, ar scuti țara de un important efort valutar, iar aceasta nu în detrimentul calității acestor articole de tapițerie. Invenția, a făcut de altfel obiectul certificatului de inventator nr. 89.204 din 29 ianuarie 1986 sub denumirea de „Aglomerat din fibre naturale ondulate în amestec".

Ne întrebăm acum la sfîrșitul relatării noastre ce trebuie să salutăm în primul rînd? Perseverența, osîrdia și tenacitatea cercetătorului Roventa, omul care sfidînd datele unui destin nemilos, a izbutit să dea viață unui gînd drag, sau importanța și valoarea descoperirilor făcute? Ne vor răspunde cititorii care, ei înșiși, știu prea bine că în știință, cu deosebire, marile izbînzi sînt întotdeauna opera pasiunilor laborioase.

LIVIU TIMBUS

Cercetarea e posibilă și într-un laborator școlar

Poluarea — una din bolile moderne ale planetei, cîștigă tot mai mult teren, nu numai în întinderea continuă a „spațiului vital" atacat, ci și în atenția specialiștilor, preocupați de combaterea sa. Acțiune desfășurată la scară mondială, lupta împotriva poluării a devenit în ultimele decenii o chestiune de rezolvarea căreia depind în bună măsură sănătatea și chiar viața noastră și a generațiilor viitoare. Tocmai de aceea, marelui număr de specialiști antrenați în combaterea poluării, li se adaugă în anii din urmă, un întreg arsenal de mijloace moderne de investigație a problemei. Toată tehnica de vîrf a secolului XX e pusă în slujba depoluării: calculatoare ultrasofisticate, cu puteri de memorizare fantastice, cu programe din ce în ce mai complicate, elaborează permanent soluții noi, unele din ele extrem de costisitoare.

Nu despre o asemenea soluție, însă, dorim să vă vorbim în rîndurile care urmează. Cea pe care vă vom prezenta-o nu s-a născut într-un mare laborator al vreunui celebru institut de cercetare, ci în laboratorul de chimie analitică al Liceului de aviație din Bacău și aparține profesoarei de chimie Nadia Voicu, a cărei pasiune pentru cercetare s-a materializat, de astă dată, într-o metodă originală de purificare a apelor industriale reziduale de ioni de crom extrem de toxici. Să derulăm însă această interesantă experiență.

„Poluarea, ne spune Nadia Voicu, a atins deja limite care depășesc puterea de apărare a naturii; era firesc ca omul să caute nu numai mijloace chimice de combatere a ei, ci mai ales mijloace biologice. Orientare tot mai declarată, de altfel, în ultimii ani. În ceea ce mă privește, am luat în studiu posibilitatea utilizării colectorilor microbiologici în purificarea apelor industriale reziduale de la acoperiri galvanice, care conțin ioni de crom. Consultînd literatura de specialitate, m-am oprit asupra unui colector microbiologic accesibil, saccharomyces cerevisiae. Deoarece obținerea tulpinii pure implică un procedeu extrem de laborios, pe care nu mi-l puteam permite în condițiile unui laborator școlar, și care, dealtfel, este și costisitor, am testat înlocuirea acestei tulpini cu drojdia de bere comercială, material mai ieftin și infinit mai accesibil, capabil să concentreze și să separe diferiți ioni metalici."

Adaptînd pentru crom metoda de lucru oferită de lucrarea Vioricăi Dulman „Concentrarea și separarea unor elemente cu colectori microbiologici", Nadia Voicu a cercetat și a stabilit condițiile optime pentru îndepărtarea ionului de crom cu ajutorul drojdiei de bere comerciale. Vechimea de preparare a drojdiei de bere variația concentrației acesteia în soluție, variația concentrației suportului energetic sînt numai cîțiva dintre numeroșii factori ce influențează direct procesul.

De remarcat că procedeul propus de profesoara băcăuană este deosebit de avantajos atît din punct de vedere energetic cît și al consumului de materii prime. Deasemenea, fapt extrem de important, pe această cale nu se introduc în ape alți ioni, cum se întîmplă în cazul tratamentelor obișnuite cu schimbători de ioni (aceștia lasă în soluție alți ioni, ce schimbă echilibrul natural al apelor) și, subliniem încă o dată, nu se consumă curent electric ca în cazul tratamentelor electrochimice. Pentru municipiul Bacău, metoda prezintă și avantajul procurării materiilor prime necesare pe plan local; deasemenea, în acest fel se asigură și o valorificare superioară. Vechimea de preparare a drojdiei de bere variația

Continuînd colaborarea cu prof. univ. Raluca Mocanu, rectorul Institutului de învățămînt superior din Bacău, Nadia Voicu a pus la punct aplicarea metodei în industrie, în acest sens începînd colaborarea cu Întreprinderea de mașini-unelte Bacău. În același timp, a început cercetarea acțiunii enzimei saccharomyces cerevisiae din drojdia de bere comercială și asupra altor ioni metalici grei, ignorați încă de specialiști. Primele încercări, urmărind acțiunea enzimei asupra unor radionucleizi s-au soldat cu rezultate interesante, incitante.

Comentariile sînt, credem, de prisos. Inteligența românească în acțiune nu mai este demult o simplă formulă gazetărească. În paginile noastre, adevărul ei practic, de fiecare zi este demonstrat de numeroase realizări de excepție. De prea multe ori, însă, ni se par demne de remarcat numai cele ce sînt prioritar rodul tehnicii de ultimă oră, soluțiile cît mai complicate, uitînd adesea adevărul după care ideile simple, la îndemînă, sînt cele mai greu de descoperit, căci pentru asta ai nevoie în primul rînd de pasiune și spirit cercetător.

ROXANA PAICU MANOLESCU

Profesiune pentru o viață

(Urmare din pag. 1)

festil, dacă opțiunea lor pentru aceasta s-a bazat pe o judicioasă cîntărire a posibilităților lor și pe o meditație corespunzătoare acestui moment crucial din viața în care se implică un tînăr ajuns la vîrsta de aur. Căci este de la sine înțeles că opțiunea pentru o anumită specialitate se face odată pentru totdeauna, ea implicînd deopotrivă realizarea aspirațiilor fiecăruia, dar trebuind să răspundă, în același timp, și unor cerințe sociale.

Acum cînd examenul de admitere a trecut, și cînd cei care s-au pregătit corespunzător pentru el și-au văzut realizată dorința de-a deveni studenți, întrebarea de mai sus revine și stăruie pentru că ne-a fost dat să vedem prea multe rezultate, la diferite facultăți, care nu lasă nici o îndoială că prezentarea la porțile universității nu a avut la bază, adesea, o analiză exigentă a posibilităților proprii și nici acel bagaj de cunoștințe temeinice ce trebuie să însoțească urcușul greu al instrucției de specialitate.

Este indiscutabil că dreptul de a urma o facultate, în vederea obținerii unei pregătiri superioare, face parte din libertățile create de societatea noastră. Dacă el însă nu este folosit cu chibzuință și răspundere, atunci pot să apară și dezamăgiri pe plan individual și disfuncționalități pe plan social. Multe concluzii se impun în legătură cu modalitățile de prevenire a unor asemenea contradicții. Cred însă că între ele trebuie să revină mai insistent cele care privesc îmbunătățirea muncii educative și de orientare profesională, îndatorire ce revine atît școlii cît și celorlalți factori de educație, inclusiv familiei. Întreținerea unor tineri, care la prima confruntare cu exigențele învățămîntului superior au obținut rezultate slabe, în iluzia că repetarea încercării merită orice efort, deși sînt suficiente indicii la caracterul limitat al aptitudinilor și posibilităților, nu poate fi decît dăunătoare. În primul rînd școala, dar și familia, trebuie să-și asume mai multe obligații morale și socio-profesionale în a-i orienta pe tinerii absolvenți spre viitoarea specialitate, spre domeniul activității economico-sociale. Desfășurarea unei asemenea munci educative în procesul de orientare al tinerelor generații reprezintă un factor de realizare și perfecționare a personalității umane dar și de perfecționare a raporturilor sociale, știut fiind că pe această cale se realizează în ultimă instanță integrarea unei mari diversități de aspirații și interese individuale în procesul de ansamblu, cu caracter unitar, al vieții noastre sociale, a dezvoltării economice a țării.

Felicitîndu-i călduros pe cei care, făcînd dovada unei pregătiri pe măsura înaltelor exigențe impuse de învățămîntul superior din România, au pășit cu brio pe porțile institutelor și facultăților, este, cred, momentul să ne reamintim că între ceea ce datorăm și primim de la societate, raportul nu poate fi decît de egalitate, că în țara noastră munca reprezintă, prin forța ei demiurgică, cea mai prețioasă valută.

Valoroasă monografie medicală

Probabil cea mai frecventă suferință în perioada verii (minoră adesea, dar cît de neplăcută) mai ales, la copii este urticaria. O seamă întreagă de game asociate, îndeosebi consumul alimentar și de lichide corelate cu perisabilitatea sporită a pielii din pricina căldurii, expunerii la soare și transpirației duc la apariția acelei neplăcute spuzeli și însoțită de mîncărimi, pe diferite părți ale corpului. Reiese limpede chiar și din acest succint preambul oportunitatea apariției recente a unei lucrări consacrate acestei boli intitulate „Urticaria": Angiodemul, (Editura Medicală), de Valentin Filip și Ion Bradu Iamandescu, specialiști formați la școala profesorului dr. Ervan Seroplan. Se susține adesea nu numai în rîndul marelui public ci și al unor medici că urticaria este o formă de alergie. Dar așa cum ne explică clar și profund argumentat autorii lucrării nou apărute, boala „răbufnește» doar la nivelul pielii, ea putînd avea multiple cauze și numai un simptom. Se urmărește pe parcursul capitolelor cărții apariția sindromului urticarian datorită descărcărilor de histamină, mecanismul care determină eliberarea histaminei, principalele cauze care pot provoca acest proces. Lucrarea se ocupă în continuare îndeosebi de apariția urticariei cronice și a tratamentului acesteia prin combinarea antihistaminelor clasice. O atenție specială este acordată apariției urticariei ca urmare a reacției diverselor medicamente și îndeosebi a diverselor antibiotice. Autorii își exprimă convingerea că urticariile acute nu au tendința de a se manifesta în urticarii cronice deși pot apărea ca un debut al acestora din urmă sau pot declanșa urticaria cronică pe un „teren" urticarian pregătit.

Să urmărim în continuare pe baza datelor furnizate de volum care sînt elementele declanșatoare: Așadar, un puseu urticarian acut poate fi provocat de aportul bogat în histamine cum sînt: conservele de pește, crustacei și căpșunile, alergia la medicamente, în special la penicilină și sulfamide, la înțepături de albine și viespi etc. De asemenea, urticaria poate fi provocată de un mecanism pseudoalergic ca de pildă declanșarea masivă de mediatori, ca urmare a administrării unor medicamente sau substanțe, formarea unor toxine microbiene sub acțiunea bactericidă a antibioticelor, stresul (negativ sau pozitiv).

În ceea ce privește tratamentul urticariilor, autorii sînt de părere că antihistaminicele rămîn și astăzi medicația de bază, mai ales în asociere și că o medicație care cîștigă teren în ultimul timp — corticoterapia nu-și găsește justificare decît în cazuri acute de mare urgență, prezentînd în general serioase primejdii. Totodată sînt recomandate o serie de măsuri profilactice.

În concluzie, o lucrare cuprinzătoare, bazată pe o impresionantă experiență chimică, pe o bibliografie de specialitate „la zi" și care se adresează nu numai medicilor interniști dermatologi, alergologi, studenților în medicină ci și cititorului de cultură care vine frecvent în contact cu această suferință larg răspîndită.

HARALAMBIE LEREA

Festivalul național „Cîntarea României" — cadru de largă și puternică afirmare a geniului creator al poporului nostru

Convorbire cu tovarășul Mihai Florescu, ministru secretar de stat la Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie.

— Impunerea științei drept element fundamental al progresului a declanșat, în ultimii ani, mutații de proporții în întreaga dezvoltare economică-socială a României. Revoluția științifică, revoluția tehnologică, revoluția agrară sînt azi realități trăite cotidian, regăsite în dezvoltarea impresionantă a economiei românești, în modernizarea radicală a structurilor și tehnologiilor din toate domeniile de activitate. Efect și cauză a acestor realități a apărut o amplă democratizare a accesului maselor nu numai la informația științifică, ci la însăși creația științifică ; aceasta a căpătat un larg caracter de masă, generalizîndu-se practic la toate nivelele de acțiune. Cadru generos de manifestare a emulației creatoare a oamenilor muncii, Festivalul național „Cîntarea României" relevă, cu fiecare nouă ediție, noi valori. În această lună se va încheia cea de-a VI-a ediție a Festivalului, de la ale cărei rezultate vă propun să începem discuția noastră. Care sînt, după opinia dumneavoastră, liniile de forță ale acestei ultime ediții și cum apreciați rezultatele înregistrate ?

— Creat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Festivalul național „Cîntarea României" a devenit, prin perfecționarea continuă a cadrului și modalităților de desfășurare, spațiul stimulativ de participare a tuturor categoriilor socio-profesionale la creația științifică și tehnică. Larga democratizare a științei și cercetării științifice este demonstrată magistral de fiecare nouă ediție. Să ne oprim numai asupra unuia dintre aspectele edificatoare. Dacă în ediția finală din 1985 au fost înregistrați 2 154 878 participanți la acțiunea de creație tehnico-științifică, în ediția a VI-a numărul acestora a fost de 2 382 000 din care peste 1 300 000 muncitori de înaltă calificare din întreprinderi. Dacă în ediția trecută au fost rezolvate din planurile de creație ale ministerelor, centralelor și întreprinderilor, din planurile elaborate de comisiile de creație tehnico-științifică și comitetele inginerilor și tehnicienilor, 220 816 obiective, la ediția actuală numărul acestora a depășit 640 000 teme. Cresterea aceasta spectaculoasă demonstrează practic democratizarea științei, posibilitățile excelente de afirmare a personalității umane create în România socialistă. Mi se pare extrem de important faptul că această activitate de creație în care, alături de oameni de știință, cercetători și cadre didactice au acționat muncitori specialiști, maiștri, studenți, elevi a materializat politica științifică și tehnologică adoptată de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, care pune în prim plan dezvoltarea intensivă, urmărind, în principal, dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea calității vieții. S-au atacat și rezolvat astfel o mare parte din temele incluse în programele de cercetare științifică și tehnologică aprobate de Congresul științei și învățămîntului, precum și orientările stabilite în activitatea de organizare științifică și modernizare a producției, elaborate sub directa conducere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și urmărite de o comisie de partid și de stat coordonată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, cea care îndrumă permanent întreaga acțiune de creație științifică și tehnologică. Realizările au validat valoarea planurilor după care acționăm, ca și eficiența metodelor folosite atît în stimularea creativității cît și în aplicarea în practică a creațiilor tehnico-științifice ale maselor.

— O mare parte din aceste creații au constituit priorități naționale sau mondiale fiind caracterizate ca invenții sau inovații a căror aplicare și generalizare reprezintă o cale importantă în valorificarea potențialului creativ. Îndrumată direct de către CNST, mișcarea de invenții și inovații, parte componentă a Festivalului național „Cîntarea României" cunoaște în prezent o amploare deosebită. Care considerați că sînt căile și metodele cele mai eficiente pentru stimularea în continuare a acestei importante activități ?

— Materializarea creației științifice și tehnice în invenții și inovații constituie o preocupare majoră pentru noi. Organizarea saloanelor de invenții, mărci și modele industriale în diverse județe s-a dovedit o formă extrem de eficientă de stimulare a acestei activități, pe care o vom amplifica în continuare. Dealtfel, rolul invențiilor aplicate, în modernizarea economiei naționale a crescut de la an la an. De la 60 de invenții aplicate anual între 1950—1955, s-a ajuns, în ultimii ani, la peste 10 400. Efectele economice ale aplicării invențiilor în 1986 reprezintă valoric peste 8,68 miliarde lei, valoarea medie a eficienței economice anuale pe o invenție aplicată fiind de circa 800 000 lei. În scopul stimulării și protejării creației originale prin brevet, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, împreună cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, în colaborare cu comitetele județene de partid, avînd un sprijin activ din partea sindicatelor și comisiilor inginerilor și tehnicienilor, au organizat saloane de invenții în județele Timiș, Brăila, Satu-Mare, Bacău, Sibiu, Mureș, Constanța, Prahova. Urmare directă a organizării acestor saloane, s-a făcut simțit un salt important atît în ceea ce privește numărul inventatorilor, cît și calitatea invențiilor prezentate. Un alt obiectiv urmărit a fost stimularea implementării în economia județelor respective a invențiilor și inovațiilor ce și-au demonstrat valoarea și eficiența în diverse întreprinderi din țară, realizînd astfel generalizarea experienței interesante și facilitînd accesul la cele mai noi realizări ale științei și tehnicii românești.

— În această ultimă ediție a festivalului, un rol deosebit în desfășurarea și organizarea acțiunilor de creație tehnico-științifică a revenit comisiilor inginerilor și tehnicienilor, comisiilor de răspîndire a cunoștințelor științifice și tehnice. În ce măsură și-a dovedit eficiența accentul pus pe acest nivel de acțiune ?

— În lumina documentelor adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., de Congresul Științei și Învățămîntului, a importanței ce revine, în noua etapă, procesului de formare a omului nou, comisiile inginerilor și tehnicienilor și-au intensificat activitatea de răspîndire a cunoștințelor științifice și tehnice, ridicînd astfel la un nivel mai înalt activitatea desfășurată în cadrul comisiilor locale pentru răspîndirea cunoștințelor științifice și tehnice. Activitatea acestor comisii este orientată prin tematica aprobată pentru perioada 1986—1990, avînd printre obiectivele importante sporirea contribuției la formarea și dezvoltarea culturii științifice și tehnico-profesionale a oamenilor muncii, lărgirea orizontului de cunoaștere și înțelegere al tuturor membrilor societății. Prin activitatea lor, Comisiile de răspîndire a cunoștințelor științifice și tehnice au asigurat, împlinirea dezideratului însușirii de către toți oamenii muncii a unor cunoștințe științifice și tehnice, făcînd astfel posibil saltul către etapa următoare, creația propriu-zisă, ce va fi accesibilă unui număr sporit de oameni. Ceea ce trebuie remarcat în mod deosebit este faptul că, și prin acțiunea acestor comisii au fost sensibilizate pentru activitatea de creație oameni ai muncii de cele mai diverse categorii profesionale, de pregătire și de vîrstă. Lectoratele tehnice, cursurile de perfecționare a pregătirii profesionale, acțiunile de propagandă științifică și tehnică au avut ca tematică obiectivele prioritare ale modernizării economiei românești, constituind astfel un prim pas în formarea viitorilor creatori.

— Ați subliniat faptul că în acest dinamic proces de creație tehnico-științifică au participat alături de vîrstnici, și tinerii.

— Desigur, și aceasta este o realitate pe care o subliniem cu satisfacție. Tinerii sînt prezenți în toate domeniile, a pasionii pentru muncă de cercetare, de găsire a unor soluții moderne diferitelor probleme tehnico-organizatorice. În forme specifice, a fost cuprins un număr mereu mai mare de tineri și copii la manifestările inițiate, urmărindu-se permanentizarea acestor forme și structuri ce au dovedit o eficiență sporită atît în planul perfecționării pregătirii profesionale, cît și în cel al rezultatelor concrete. Vorbind despre creativitate, trebuie să arătăm că este științific demonstrat că aceasta este condiționată puternic de factorul biologic vîrstă. Tocmai de aceea, un obiectiv al activității Uniunii Tineretului Comunist îl constituie atragerea în forme diferite a tinerilor muncitori, tehnicieni, specialiști, elevi și studenți la creația științifică și tehnică. Cele aproape 2400 comisii profesional-științifice ale comitetelor U.T.C. din întreaga țară își desfășoară activitatea în unități de producție și în institute de cercetare-proiectare. În 1986, la acțiunea de creație științifică și tehnică au participat peste 260 000 de tineri, din care circa 90 000 sînt muncitori, 65 000 tineri cu pregătire medie și 69 000 tineri specialiști cu pregătire superioară. 3 688 este numărul invențiilor realizate de către tineri. În institute și facultăți funcționează peste 2 600 colective mixte de cercetare, formate din cadre didactice și studenți. Una din participările specifice ale tineretului în Festivalul național „Cîntarea României" este ampla mișcare utecistă desfășurată sub deviza „Știință-Tehnică-Producție". În cadrul mișcării au fost organizate acțiuni permanente de propagandă tehnico-științifică, cursuri de informare, colocvii de știință și tehnică, cercuri științifice și tehnico-aplicative, sesiuni de comunicări științifice. Numai în 1986 au fost organizate 801 sesiuni de comunicări științifice, în care tinerii au prezentat peste 12 000 de lucrări. 101 au fost premiate la nivel național. Trebuie, deasemenea amintite cele peste 136 000 de cercuri tehnico-aplicative științifice din învățămînt, frecvențate de peste 2,9 milioane elevi. Stimularea interesului și participarea efectivă la creația tehnico-științifică de către o vîrstă foarte tînără sînt piatra de temelie ale viitoarelor realizări la nivel național în creația de masă tehnico-științifică, fără de care nu se mai poate concepe dezvoltarea, în continuare, pe cale intensivă, a economiei românești. Descătușînd energiile creatoare, Festivalul național „Cîntarea României" creează un larg spațiu democratic de manifestare a creativității, constituindu-se într-o adevărată tribună a inteligenței românești în acțiune, materializată în tot ceea ce înseamnă noua revoluție științifico-tehnică, nouă chip al României socialiste.

ROXANA PAICU MANOLESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Eminescu și științele vieții (II)

Cumpăna este adesea schițată de poet în caietele sale manuscrise; ea exprimă parcă o permanentă năzuință a realizării și conservării stării de **echilibru**. Să ne amintim versurile din poezia **Se bate miezul nopții : „Ci cumpăna gîndirii-mi și azi nu se mai schimbă, / Căci între amîndouă stă neclintita limbă"**. Ideea îl preocupă, firește, și în ce privește fenomenele vitale. În ms. 2 255, f. 440 și 2 275, f. 72 v. urechea e **„cumpănă de sunete"** (sau **„cîntarul sunetelor"**) ochii — **„cumpănă de lumini"** (respectiv **„cîntarul luminii"**), nervii — **„cîntarul tactului"**, mirosul — **„cumpăna chimică a elementelor"**, creierul — **„cîntarul înțelepciunii"** etc. Relația dintre organele de simț și mijloacele artificiale care le sporesc puterea e astfel definită: **„Toate instrumentele care înmulțesc puterea noastră nu sunt decît lungiri ale organelor noastre, în sensul INVERS perspectivei — ochiane"** (ms. 2,255, f. 364).

Poetul-gînditor e preocupat în mod special de unele aspecte particulare, caracteristice pentru viața socială a unor animale, de pildă de roiul de albine, căruia-i surprinde esența în însemnări ca :

„Albinele ! Albinele ! Albinele ! Viața stat — Regina Rolu întreg — un individ" (ms. 2 264, f. 64).

Să ne mirăm că Eminescu traduce întregi articole despre viața albinelor, ca cel publicat de P. Coel și M. Schachinger în ziarul „Neue freie Presse" ? (ms. 2 257, f. 268—270, reprodus în **Opere**, vol. XIV). Și iată giuvaerul fără egal de umor științific eminescian cu care traducerea este adnotată de poet : **„Stupul e o mănăstire de călugărițe fecioare, în care numai starei[a] are amanți și face copii"**.

În „Timpul" nr. 70 din 1 aprilie 1882, Eminescu salută apariția, în revista lui Bogdan Petriceicu Hasdeu „Columna lui Traian", a articolului **Limba botanică a poporului român : „D. dr. Brândză începe a publica în «Columna» numele ce-l dă poporul plantelor, pururea în alăturare cu numele botanice străine"**.

În manuscrisul 2 264, fila 133, citim că omul reprezintă **„o formă nouă și superioară [...] a materiei existente"**. Viața pe Pămînt este întreținută esențialmente de Soare și **„insorirea"** sau **„insolațiunea"**, cum le numește Eminescu de preferință, îl fascinează într-atîta **(„Ideea lui de predilecțiune**, scrie I. Slavici, **era că tot ce are viață, e insolațiune")**, încît organismele sînt privite de el — cît de expresiv sună ! — ca **„gheme de lumină"**. Și poetul se explică astfel : **„Toate organismele sunt asemene unei depănători, cari prefac mișcarea în linie dreaptă — care ar fi infinit de lungă — într-o linie învălătucită împrejurul ei, ca la ghem. Gheme de lumină"** (ms. 2 267, f. 97 v.).

Un studiu deosebit de interesant — și prea puțin remarcat — asupra concepției biologice a lui Eminescu a fost publicat sub titlul **M. Eminescu, științele vieții și problemele medico-sanitare** de către I. Georgescu-Vișteș și V. Săhleanu în culegerea **Momente din trecutul medicinei** (1983), apărută sub coordonarea istoricului științei dr. G. Brătescu. Cei doi cercetători relevă de pildă faptul că modul în care Eminescu vorbește despre o **„continuă circulațiune"** — ms. 2 257, f. 300—302 — a substanțelor în natură, anticipează, în contextul respectiv, ideea modernă a **ciclurilor** carbonului, oxigenului etc. Am identificat în manuscrise o astfel de formulare explicită : **„Să urmărim circulațiunea aceasta. Carbonul, între altele, formează, combinîndu-se cu apa din plantă și amidon pe care sucurile-i administrează părților acelora ce au trebuință de el..."** (ms. 2 267, f. 87). Aceiași cercetători dau o fericită interpretare, credem noi, însemnării lui Eminescu care arată că **„proprietatea de căpetenie a vitalității, comună tuturor corpilor organici, consistă în perpetua schimbare a substratului lor material"** (ms. 2 267, f. 85), o proprietate care le distinge de corpii în repaos sau anorganici, a căror compunere rămîne **„pururea neschimbată"**. Autorii studiului observă că aceasta **„înseamnă mai mult decît metabolism : stare dinamică a constituenților, măsurată abia după 1930—1940, cu ajutorul marcajului izotopic. Ea implică însă situația de SISTEM DESCHIS a organismului, concept ce a făcut epocă după 1940"**. Este subliniată, de asemenea, diferența ce este relevată în caietele manuscrise între cristal (capabil și el să crească) și organism ; cristalul are **„agregație"**, dar nu prefacere în materii (adică metabolism).

De o rară expresivitate sînt și textele din manuscrise, semnalate și de cei doi autori, în care se analizează relația plantă-animal. Dacă planta oferă animalului oxigen, iar animalul plantei bioxid de carbon, aceasta arată că, în materia pururea mobilă, nu există **„proprietate privată"**, iar : **„Planta e slujnicul animalului [...]. Planta e sclava animalului și sclav de bunăvoie, frumos, interesant e aceasta. Lucrează într-una și totuși numai spre scopul pe care singur și-l propune..."** (ms. 2 257, f. 312. În ms. 2 270, f. 25 găsim următoarele precizări : **„...energia razelor solare pe care planta a întrebuințat-o la dezbinarea carbonului de oxigen, se eliberează în corpul animalului sub formă de căldură și mișcare, cînd cele două elemente constitutive se recombină în acid carbonic. Căldura sîngelui, bătaia inimii, capacitatea de muncă a brațelor noastre, nu sînt nimic altceva decît energie, originară din Soare"**.

I. M. ȘTEFAN

Invitație la cabană

Cabana poate fi scopul vacanței sau una din „haltele" ei. Familist potolit sau drumeț prin vocație, intri în cabană cu același gînd, să te simți bine. Un așternut curat, un ceai fierbinte, o masă caldă, multă liniște și un cabanier care să te „adopte" bucuros. Să-ți fie și mamă și tată, și doctor și prieten, măcar atît cît să-l mai cauți și la anul sau să-ți amintești de el ca de un bun camarad de armată. Un om care să le știe pe toate, începînd cu masivul în care te afli și terminînd cu trenul pe care-l poți lua din gara de la poalele muntelui. În sfîrșit, cînd te gîndești la cabană, te gîndești la cabanier, și asta pentru că nicăieri parcă omul nu se confundă atît de mult cu locul său de muncă. Sînt cîteva adevăruri cu care noi înșine am plecat la drum, convinși fiind că, pe munte, înțelepciunea omul sfințește locul se simte mult mai profund. Iar dacă lucrurile nu stau peste tot așa, îi rugăm pe cei în drept să-i dea viață, fiindcă aici mai există un adevăr: cabanele există pentru că există turiști. Cabana este o casă permanent deschisă, dar statutul său nu și-l datorează bunăvoinței cabanierului. Astfel răspîndite în toate zonele țării nu observăm imediat că, puse una lîngă alta, ele dau imaginea unui mare efort, a unei uriașe investiții sociale, menite să contribuie la odihna și sănătatea noastră. Așadar, a fi bun gospodar la o cabană, este, în primul rînd, o obligație de serviciu.

La Curmătura Ștezii se simte mîna de gospodar a lui Nicolae Varvara, un moldovean ambițios și priceput din Mălinii Sucevei, capabil să pună pe roate o cabană.

„Eu nu-mi asum nici o răspundere..."

Cabana „Peștera" din județul Dîmbovița are aspectul unui hotel din cele mai moderne. Cu cinci etaje, așezată pe un plan înclinat, în partea din față, sub parter, clădirea mai are un nivel la care se află un fel de club. Cei care nu joacă fumează. Pe jos sînt țigări stinse, nu e măturat. Pe un parapet ca de bar (pustiu) stau mai multe sticle goale de bere, așa cum le-au lăsat entuziaștii consumatori. Nota generală o dau neîngrijirea și lipsa de curățenie elementară. Este ora 14,30 și la recepție nu e nimeni. Doar un anunț că nu sînt locuri. Ușa încuiată a biroului — din p.f.l. — nu pare ci chiar este spartă și vom afla că nimeni nu-și amînteste, sau nu vrea să-și amintească, de cînd și de către cine. În hol — sticle goale, prin cele mai neașteptate locuri : pe jos, pe brîul de zid al unui stîlp. Scrumierele mari, cu picior sînt supraîncărcate și este greu de crezut că azi dimineață au fost curate. Cum nu apare nimeni dintre gazde și cum totul pare fără limite la îndemîna oaspeților, urcăm. Pe scări și pe paliere domnește murdăria și chiar ceva din aspectul unei case în paragină. În fața multor uși stau grămezi de sticle goale. În capătul holurilor dinspre scara de serviciu sînt îngrămădite alte sticle și gunoaie. Probabil de către turiști. Dintre gazde nu se vede nimeni. Curățenia o fi începînd mai tîrziu. Între etajele patru și cinci, pe scară, bat la ochi două rame de geam rupte. Una atîrnă ca o aripă împușcată. Pe balustrada din lemn a balconului de la cinci este scris cu vopsea albă (litere de o șchioapă) VALL. Ușa dintre hol și scară nu mai are geam. Alt geam lipsește din rama de alături. Pe această ușă (în exterior) cineva a început, se pare, să-și noteze numele și s-a întrerupt : citim doar PU. Poate de la Pupăză. Oricum, de respectiva pasăre moțată și de cuibul ei vestit îți amintește cabana „Peștera" atît de frumoasă pe dinafară. Mai ales dacă urci ultimele trepte. Ele duc în pod. În fața intrării este o veritabilă „ladă" de gunoi. Cu toate atributele respingătoare. Inclusiv reperele olfactive inconfundabile și riscul de epidemii pe care îl sugerează violent. Ușa este devastată. E o rămășiță de ușă. Locul broaștei a devenit o cicatrice mare în lemn. Înăuntru e pavat cu saltele. Sînt și de rezervă. Toate murdare ca niște preșuri de scară. Unele aruncate grămadă. Mai sînt o mulțime de sticle goale, grămezi de gunoaie, un radiator de calorifer nemontat care ar putea fi folosit ca scaun dacă ar fi mai curat. Toate prizele au fost și ele devastate : firele își întind capetele din pereți. Cum geamul e spart pe scară, iar fereastra podului e vraiște, curentul puternic te-ai aștepta să mai primenească aerul, dar gunoaiele mențin „specialitatea casei". Coborîm și îl căutăm pe șeful cabanei, Dragoș Mosor. Iese din bucătărie. Este în trening. Nu-l deranjează că în holul bucătăriei, unde un anunț interzice intrarea persoanelor străine, stau pe scaune și fumează doi bărbați fără halate și care sînt chiar străini de bucătărie. Probabil nu-i sînt străini șefului. „Bine ar fi să scrieți — zice dînsul — că ne lovim de o mentalitate nefericită a unora despre munți și cabane. Cauza imediată este excesul de alcool pentru pereții zgîriați, oglinzile și veiozele sparte". Îl întrebăm pe șef cum apreciază starea de curățenie actuală a cabanei. „Acum e curat, bineînțeles !" Ieșim în hol. Încă nu au fost luate toate sticlele de bere și n-au fost golite scrumierele uriașe. Urcăm. De pe paliere au dispărut gunoaiele. Dar de pe scara de serviciu se vede pe cea mai de jos platformă că „recolta" a fost ascunsă acolo. Mai multe uși de camere au încă pe ele straturi de murdărie. Ceea ce se mai vede și pe jos în holuri. Aspectul dezolant al podului îl face pe cabanier să spună: „Eu nu-mi asum nici o răspundere pentru pod, că nu este spațiu de cazare". Dăm să coborîm și ne întîlnim cu o tînără care a venit de la Ploiești cu două surori și cu fiul ei de patru ani. Vor să rămînă o noapte. „Recepționerul mi-a spus că n-are locuri, dar să vin aici să văd dacă-mi convine". Se numește Tatiana Andrei și locuiește în strada Crișan, blocul 139 A, ap. 22.

Recepționerul Cristian Ghinea: „N-am mai fost nici eu de curînd în pod, că n-am mai avut solicitări".

Treaba lui e peste tot și, de fapt, nu-i nicăieri

Aparținînd de filiala Cheia a O.J.T. Prahova, cabana „Muntele Roșu" este suprasolicitată. Poiana din jur e punctată vesel de culorile citorva zeci de corturi. Majoritatea turiștilor sînt veniți cu mașinile personale, cabana, ca și filiala Cheia, (la 7 kilometri mai jos pe șosea) aflîndu-se pe un drum mai răzleț. Alături de cabană sînt douăzeci de căsuțe și un chioșc de răcoritoare care „trăiește" din bere și brîfcor. Ambele produse sînt reci. Simbătă, 8 august, în fața chioșcului, pe terasa destul de plină de cioburi de sticlă, mai mulți turiști în picioare beau bere direct din sticle. La cele cîteva mese s-a format un grup vesel înconjurat de curioși și cîțiva lăutari. Atmosfera este de bilci, în chiar cel mai prost înțeles al cuvîntului. Răsună muntele de „muzica" urlată, iar burdufurile strălucesc intermitent ca niște pete luminoase pe fondul sobru al celor ce trag de ele. Ești tentat să cauți cu ochii și un urs în lanț. În holul cabanei, o gazetă mare de perete nu afișează decît un petec de hîrtie cu mersul trenurilor pe linia Mînecciu — Ploiești Sud. Tăblița pentru date meteorologice vom afla că se completează doar o dată la două zile. Din salon se trece în bucătărie printr-o ușă pe care scrie „intrarea interzisă". Scrie degeaba : intră absolut cine vrea, în haine de stradă sau de.. plajă. Unii au cîte ceva de aranjat cu cabanierul, alții pur și simplu doresc o informație, dar nu găsesc pe nimeni la cele două ghișee alăturate, de la bar și de la „Informații-Recepție". La aceste ghișee nu apare nimeni între orele 11 și 15. Deși zeci de oameni așteaptă nedumeriți și pleacă renunțînd.

Vasile Bucurescu, șeful cabanei, n-a auzit ce cîntă trubadurii care s-au însărcinat cu poluarea folclorului. „Eu nu les din bucătărie". Amabil, insistă să rămîn aici peste noapte. „Dacă vreți să vorbiți și cu cei de la filială, mîine îi găsim că e duminică și e mult de lucru." De curățenia cabanei ni se spune că se ocupă tot personalul. „Toți ajută, că așa-i la cabană." Numai că, în realitate, la această cabană e altfel. În camere, pernele murdare n-au față, au cîte un cearșaf deasupra. Saltelele au strat gros de praf la cusături. Păturile și covorul așișderea. Nu există aspiratoare. Același cabanier ni se confesează derutant : „Să știți, curățenia o face o singură fată. Și în cabană, și la căsuțe, și peste tot. Nu poate nici ea mai mult. Păturile le spălăm o dată pe an. Ultima oară ? Păi, în februarie 1986. Barmanul, sigur, ar trebui să stea la bar. Dar pregătește mititeii, că tot el are și grătarul din curte. Sîntem puțini ; numai 10 oameni în loc de 13 și noi facem tot." Îl întrebăm pe bucătar cine prepară mititeii. „Eu." Barmanul, Stelian Bucurescu, fratele cabanierului, a fost azi la grătar o jumătate de oră. „Treaba mea concretă e peste tot", zice el. Cabanierul (decisiv) : „Știți, practic el și cu mine trebuie să le-nvîrtim pe toate, ca să fie bine." Sînt, după stenogramă, cuvintele exacte ale lui Vasile Bucurescu, și, dacă le-am parafraza, poate ne-am depărta de adevărul pe care nimeni nu-l știe mai bine decît el. Mai notăm că apa nu ajunge la etajul doi, iar la primul, grupul sanitar al fetelor are ușa blocată și în celălalt lipsesc becurile cabinelor. Stricată este și broasca ușii de la biroul cabanierului..

Vasile Bucurescu, în ora aceasta, așa cum i s-a spus la un instructaj la București, omul cu cea mai mare vechime din țară în munca de cabanier (23 de ani) este convins că nu poate face mai mult doar cu oamenii pe care-i are. Desigur lucrurile nu stau așa, dar, de ce n-am spune, tot adevărul este că șefii lui, la filială și de la O.J.T., „vin numai să ne controleze, dar munca lor este și de îndrumare, numai că asta n-am văzut-o de opt ani, de cînd sînt aici". Este corect să se gîndească totuși cineva și la felul, la bunăcredința, la competența cu care este sprijinit de șefii lui cel mai vechi cabanier din țară în exercițiu. Aprovizionarea este bună. „Eu cam cinci zile pe săptămînă sînt plecat după marfă. Mulți vin de la Cheia ca să mănînce la noi. Dar greutăți avem destule. În primul rînd cu oamenii. Dar mai sînt. Aici pîinea vine de la Bușteni, circa 70 de kilometri, în timp ce la restaurantul „Zăganu" din Cheia se aduce din Văleni (**Iar la restaurantul „Miorița" din Bușteni se aduce de la Sinaia, așa cum ne spunea, cu două zile, în urmă șeful de unitate Ion Bujgoi, n.n.**). Șeful filialei, Nicolae Cîrstea e bine intenționat. Dar e de puțină vreme. În inima lui a fost Colonel Tăbăcaru. A plecat la Ploiești. Dar de cînd sînt eu aici s-au perindat cinci șefi de filială la Cheia. Toți veniți din afara turismului." Duminică, 9 august, coborîm la Cheia. La filială este pustiu. Șeful filialei, pe a cărui ușă troneză de mult firma DIRECTOR, ni se spune că locuiește la Mînecciu. Nimeni nu știe măcar dacă va veni azi pe aici. Oricum, vine cînd îi taie capul. Cum rămîne atunci cu buna intenție. Ne resemnăm să-i citim firma falsă. Funcția lui se cheamă altfel. Director ? Împăunarea aceasta e moștenită de la cel care l-a precedat și ea conservă doar dezinteresul pentru cetățean. Iar la o cabană solicitatorul este vara un cetățean în concediu, un om care își închipuie că e dreptul lui să nu se înfrunte cîteva săptămîni pe an. Departe de drumurile aglomerate, cabana nu poate sta departe și de normele generale ale turismului modern și civilizat.

DORIN GHERGHINESCU

Popasul care-și face singur reclamă

De la Sibiu se poate urca spre Păltiniș chiar din fața gării. Mașina noastră a apărut cu cîteva minute înainte de ora 7 și cu înghesuiala de rigoare, bine burdușiți, a plecat.

Dar timpul le aranjează pe toate. După 30 de kilometri, într-o minunată depresiune, drumul se bifurcă : cel modernizat urmează serpentinele iar cel forestier întovărășește valea limpede și strălucitoare a riului Ștezii. Poate fi ceva mai nimerit pentru un popas ca valea unui riu de munte ? Pentru acest motiv există aici, de mai bine de douăzeci de ani, mereu proaspăta și îmbietoarea cabană Curmătura Ștezii. Primele interlocutoare au fost două tinere cu aer de eleve sau studente venite în tabără. Sînt Magdalena Frîntu și Virginia Chircea, ospătărițe, care, înainte de a intra pe raioane, la servit, au făcut curat prin cele cinci camere și în poienița cu căsuțe. În bucătărie, alte patru fete tinere pregătesc clorba, garnitura de cartofi și de orez. Orezul

este fiert cu ceapă și cu morcovi iar cartofii sînt prăjiți cu ceapă și nu sînt înșirați pe furfurie dintr-o izbitură de lingură, ci luați din cratiță cu o lingură și rasturnați frumos ca să-și mențină forma. Cîte trei grămăjoare formează garnitura; ea trebuie să aibă nu numai gust, ci și un aspect plăcut.

La căsuțe. Pe cîteva mese alăturate se întinde o față de masă imaculată. Cînd ați venit ? Azi ! Deci nu v-ați format încă o impresie ! Mai în spate, între două cuie, atîrnă o sfoară cu multe rufe de copii, la o măsuță se joacă remi, iar lîngă cort, pe un primus fierbe o oală cu lapte. De cît timp ați venit ? De zece zile. Cum ați ales locul ? Anul trecut am făcut o excursie la Păltinis și am remarcat această cabană ca fiind foarte curată. Asta în primul rînd. Argumentul următor a fost vecinătatea apei : nu concep relaxarea fără susurul și răcoarea unui riu de munte, ne spune decanul de vîrstă al grupului — „șeful formației", Panait — tatăl, venit din București cu soția, fiul, nora și nepoata. Pentru mamă, primul baraj ce trebuia trecut a fost curățenia, în special la grupurile sanitare. Și aici e curat în fiecare zi. Harnice fete, gospodari oameni! Berea și sucul nu lipsesc, micii nu sînt mici și sînt foarte proaspeți ; au un miros tentant și nu pot trece neobservați .

ELENA GHERA ■

Recent dată în folosință, cabana „CINCIȘ" din apropierea Hunedoarei își așteaptă turiștii într-o eleganță și curățenie demne de invidiat. Peisajul pe care îl cuprinzi cu privirea de la ferestrele sale — lacul, pădurile de pe crestele munților — îți răsplătește drumul pînă aici. Și dacă vrei să faci o plimbare cu vaporașul, iota sau chiar numai cu șalupa pneumatică o poți face din miniportul de pe țărmul lacului. În jurul cabanei „Cinciș" s-au construit și mai sînt încă în construcție și căsuțe din birne cu un design cu totul aparte. Vom reveni într-un număr viitor și vă vom arăta mai îndeaproape cum se odihnesc oamenii muncii, la sfîrșit de săptămînă ori după un an de muncă la „Cinciș".

VICTOR RĂDULESCU ■

„Călătorului îi șade bine cu drumul"

— Interviu cu Anibal Stănescu, director adjunct în CENTROCOOP —

— Tovarășe director, vă propun să intrăm direct în subiect pentru că lucrurile de care vom vorbi sînt clare pentru toată lumea. Nu există un drum important, o șosea națională pe care să nu întîlnești un popas, un han, un hotel avînd însemnele cooperației, ale CENTROCOOP. Faptul ține de dezvoltarea turismului în țara noastră, de civilizația turismului în general. Și, totuși, se spune frecvent îmi fac un concediu prin O.N.T. și foarte rar prin CENTROCOOP. Turismul propus de cooperație este doar unul de tranzit, de călător grăbit între mare și munte sau poate fi și unul „așezat", ca orice concediu la munte sau mare ?

— Vă propun să nu începem chiar așa, ci să pregătim într-un fel cititorul.

— De acord.

— În primul rînd, pentru drumeț, să rămînem la termenul acesta chiar dacă beneficiarii noștri vin în cea mai mare parte cu autoturismul, cooperația își propune să fie o gazdă ospitalieră dar și un ghid bun. Facem turism nu doar pentru a-l odihni și hrăni pe cel ce ne trece pragul, dar și pentru a-i facilita accesul la natură, la zgomotele peisajului românesc. Să vadă așezarea, satul, dar și portul oamenilor de acolo, arhitectura caselor. Oferim turiștilor o gamă largă de servicii. Pe parcursul anilor, dezvoltîndu-ne prestările, am dezvoltat, firesc, și serviciul turistic — unități de alimentație publică și cazare. Avem în prezent o rețea care totalizează 285 unități turistice de alimentație publică și cazare. În detaliu, ele sînt 56 hoteluri, 87 hanuri, care reprezintă un specific al cooperației, 51 cabane, 91 popasuri turistice (campinguri).

— Ce este specific turismului cooperației ?

— Noi, desigur, nu facem un mare turism, turism de anvergură. Ne-am propus să valorificăm cadrul natural — climă, relief, păstrînd în arhitectura și ambianța unităților noastre specificul local. Din cele 285 de unități nu există două la fel din punct de vedere al arhitecturii. Avem o secție de proiectare care studiază foarte atent ceea ce este propriu diferitelor zone și în felul acesta construcțiile noastre sînt „de acolo".

— Cîte locuri de cazare sînt în unitățile amintite ?

— 12 000 și 65 000 locuri la mese. Pe litoral avem 450 locuri cazare cu 8 200 la mese, majoritatea fiind concentrate în Mamaia, în Satul de vacanță, restul la Agigea.

— Fiind în plin sezon, la mare se pare că totul e plin, prezentați acest Sat de vacanță.

Este vorba de un complex pe malul Lacului Tăbăcăriei, cu 20 unități ce reprezintă case din diferite zone ale țării. Interioarele, îmbrăcămintea lucrătorilor noștri respectă interiorul și portul zonei. Există, desigur, și specificul mîncărurilor, precum și al manifestărilor folclorice. Lucrătorii noștri sînt în majoritate din Constanța dar ei s-au specializat în făcutul bucatelor din Moldova, Transilvania, Oltenia etc. În plus, vara, sînt detașați din județele respective și alți lucrători. În afara manifestărilor folclorice, în sat organizăm seri culturale, Teatrul Țăndărică are program în fiecare zi. În cel mai nou hotel al nostru — Dobrogea — funcționează și o discotecă. Adăugați la toate acestea cele două terenuri de tenis, două popicării, plimbările cu barca, parcul de distracții și aveți imaginea cît de cît completă a acestui colț de litoral care este Satul de vacanță.

— Este singurul complex de acest gen pe care cooperația de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor îl are în țară ?

— Da, însă în țară, din punctele cele mai îndepărtate, fiecare drum important numără aproape tot atîtea unități cît un complex.

— Propuneți-ne un astfel de drum.

— Iată, să pornim de la Oradea, pe un drum european care merge spre mare. La 27 km de Aleșd, în localitatea Delureni, aflăm Hanul „Piatra Craiului", iar mai departe, lîngă Huedin, o unitate nouă, modernă — „Izvorul Crișului", care are și camping ; apoi, între Sibiu și Avrig, cabana „Fîntînița haiducului", cu 75 de locuri de cazare, și lîngă Făgăraș, cabana „Fîntînița mîndrei", de unde, pînă la Brașov mai sînt exact 60 km, dacă nu vrem să ne mai oprim și la cabana „Dealul Perșani", care, pe lîngă locurile din cabană, are și camping. Vă propun, în continuare, un mic ocol pe la Bran, unde există hanul cu același nume, în mijlocul unei zone de mare interes turistic. Pe Valea Prahovei, la Breaza ne așteaptă un frumos hotel pentru ca, la 12 km de Ploiești, un popas cunoscut, „Românești". Urmează „Sinești", un han cu 22 de camere și, la ieșirea din Slobozia, pe varianta șoselei naționale spre Constanța, hotelul „Privighetoarea", care oferă o cazare și servire de înalt nivel calitativ. „Hanul morilor", la ieșirea din Hîrșova, ne apropie, în sfîrșit, de Constanța. Este un posibil drum și subliniez că unitățile menționate nu sînt situși de puțin toate cele care există pe traseul amintit.

— Ce zonă este mai bine reprezentată în ceea ce privește prestațiile de turism ale cooperației ?

— Toate sînt bine reprezentate. Suceava are unități foarte bune, Neamțul, unde, pe lîngă hanurile cunoscute, există și „Casa Arcașului", la Pașcani, „Codrii Pașcanilor", la amenajarea căreia, e vorba de o cabană, primăria orașului ne-a ajutat foarte mult, Vrancea cu cabana „Soveja", modernizată, hanul „Bachus", în mijlocul cunoscutelor vii de la Cotești, după cum, în cealaltă parte a țării, la Arad, de pildă, la intrarea în țară, hotelul din Nădlac apoi „Sălașul de la răscruce", cabana „Valea Frumoasă" etc. Putem continua și în Maramureș, în Bistrița-Năsăud și în absolut orice regiune a țării, așa cum am spus, sînt aproape 300 de unități.

— Să revenim acum, după ce știm mai multe, la prima întrebare, turismul cu marca CENTROCOOP este doar de trecere sau turism pentru o vacanță ?

— O parte din răspuns îl găsim în cele spuse pînă aici : fiecare poate alege. Poți să petreci o noapte la „Popasul romanilor", în Sălaj, sau la „Izvor Lancrăm", din Alba, după cum te vei simți foarte bine la „Cabana Buru" din județul Cluj, sau „Nehoiul" din Buzău, dacă stai cîteva zile. La fel la „Hanul Bran" sau hotelul „Dobrogea". La Covasna, hanul Nufărul Roșu se află într-o splendidă rezervație naturală de mesteceni, turistului oferindu-i-se și o gamă largă de agrement. În fiecare județ funcționează puncte de servire turistică — Turistcoop — care rețin locuri, organizează excursii atît pentru județul respectiv, cît și pentru alte județe. În București, există agenția centrală RECOOP, care, printre altele, face și aceste servicii de dispecerat. Se pot petrece concedii frumoase la Rucăr la Sucevița, la Ilișești, la Ocna Șugatag, Geoagiu, Săvîrșin unde avem hanuri sau hoteluri foarte bune, și acestea sînt, evident, cîteva exemple.

— Multe dintre ele sînt foarte cunoscute, fie pentru că se află pe drumuri de mare circulație, fie pentru că li s-a dus vestea pentru calitatea serviciilor. Pînă la urmă, ca și la cabanele de munte, omul sfințește locul. Unele sînt bine gospodărite, altele, cum este, ca să dau un exemplu, Hanul „Săftica", renumit cu ani în urmă, nu-ți prea mai făcea plăcere să-i treci pragul, devenind un restaurant oarecare, de mîna a doua.

— În ceea ce privește Săftica, au fost luate măsuri de modernizare și hanul va redeveni în scurtă vreme ceea ce a fost : o unitate apreciată. Incolo, aveți dreptate, omul sfințește locul. Avem dotări bune peste tot, o aprovizionare pe măsură și, totuși, unele unități se detașează de celelalte. La cabana „Buru", din Cluj, soții Moldovanu te fac să te simți chiar ca în familie, la „Nehoiu", responsabilul Adrian Huru ține foarte mult la numele bun al hanului, la „Bran", soții Cioacă sînt foarte cunoscuți pentru bucuria cu care își primesc oaspeții, iar la „Privighetoarea", de lîngă Slobozia, Iulian Oprea a dus faima hotelului în toate colțurile țării, fiind un foarte bun gospodar. Vă dați seama, dînd numai aceste nume nedreptățim foarte mulți. „Hanul Conachi", responsabil Nicolae Onea, cabana „Stejaru", responsabil Costache Alexa, cabana „Codrii Pașcanilor", responsabil Mihai Leseru și multe alte unități fac bucurie celor ce le trec pragul și cinste cooperației. Ei se îngrijesc de unități dar își organizează și puternice gospodării anexă pentru a satisface toate gusturile consumatorilor. Ne străduim, de altfel, în permanență să ne îmbunătățim prestațiile, să păstrăm ceea ce avem bun și să oferim și noutăți. În privința agrementului, puteți nota că zestrea cooperației cuprinde 200 de terenuri de sport, 300 de popicării, peste 1 000 de jocuri șubah, 230 de mese pentru tenis, 800 de rex-uri și minirex-uri și, în sfîrșit, peste 800 de alte jocuri de agrement pentru copii. Important este că pătrundem cu un han sau un popas sau un hotel în locuri pe care turistul nu trebuie să le scape și, desigur, să-i ieșim în întîmpinare la orice oră, pe orice vreme fiindcă, spunem noi, călătorului îi șade bine cu drumul numai dacă întîlnește și un han al cooperației, care să-l odihnească și să-l aștepte ca orice casă de gospodar.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Logodna n-a mai avut loc!

O cabană izolată, amplasată într-o zonă pitorească, înconjurată de munți acoperiți cu brazi falnici și de ape repezi, cristaline, poate fi locuită cu mai multă plăcere decît un apartament într-un hotel de lux. Ori în ce direcție privești, ochii îți sînt mîngîiați de privelиștile sublime ale naturii în cele mai diferite ipostaze ale sale. Împreună cu logodnica, Horațiu pregătește cabana pentru oaspeții ce urmează să soscească nu peste multă vreme, cu mașina, din orașul învecinat. Timpul frumos îi îmbia să servească masa în aer liber. Aranjează grătarul, pune la fript prima „șarjă de carne", mai completează gheața în găleată unde se frapează berea și vinul, tornă palinca în pahărele... Treaba le face tinerilor multă plăcere. Camelia, cu simțul înnăscut pentru frumos al femeilor, ornează masa și interiorul cabanei cu rămurele de brad, aranjează în vază florile de cîmp culese în poiențița din apropierea casei din lemn vopsită în negru cu obloane roșii. „Parcă ar fi „locuința Albei ca zăpada din poveste", remarcă Horațiu contemplînd reușita construcției ce îi va găzdui peste noapte. În timp ce Camelia aranjează cergile mitoase de lînă, pernele moi, pătura, și face loc în dulapul mirosind a rășină, pentru lucrurile invitaților, se aude motorul ambalat al autoturismului acestora, urcînd panta abruptă a drumului de pădure... „Bună, Horațiule, bună Camelia. Pantă o dată nu glumă, colega. Dacă nu aveam dexteritate în conducerea automobilului pe drumuri din astea cățărătoare, nu ajungeam aici. De la izvor am mers aproape numai într-a-ntîia". „Știam eu cu ce pilot am de-a face. Nu exagerez deloc, nu intenționez să te flatez, dar puțini sînt prietenii mei care se încumetă să urce pînă aici cu mașinile lor puternice și bine puse la punct", Raluca, prietena pilotului, aruncă o privire admirativă spre viitorul soț. „Iartă-mă iubitule, că mi-a fost teamă, că n-am avut încredere în tine. Să vă spun și vouă, gazdelor. La un moment dat cînd am văzut hăurile rîpe se căscă în stînga și-n dreapta, am încercat o frică îngrozitoare. Mă gîndeam, cu spaimă, ce vom face în caz de pană și băiatul ăsta cățărîndu-se cu siguranța unui alpinist face haz de mine". „Nici n-ai idee ce frumoasă te face sentimentul ăsta de frică împarte pe fața ta. Ochii îți sînt parcă mai mari, mai vii, obrajii ți s-au rumenit". „Optimismul lui mi-a dat curaj și, iată-ne aici, în țara asta de basm". Palinca, vinul, friptura la grătar, aerul tare și curat de munte, i-au făcut să uite de tot și de toate. Aici într-adevăr te bucuri din plin de viață. Au început povestirile, depănarea amintirilor din anii de facultate. Risete, haz dar și scurte rămîneri pe gînduri. S-au evocat numai faptele plăcute. „În asemenea momente nu se cuvine, ar fi un afront la adresa naturii, atît de darnice cu noi, să vorbim despre ce e urît și neplăcut în viață" subliniază Raluca. Parcă din pămînt a răsărit pe drumul care vine dinspre cătunul „Iezerul" un ARO. Din el coboară alți doi invitați ai lui Horațiu. Tineri, amîndoi în jur de 30 de ani. „De ce ați întîrziat, frăților ? Vă așteptam să veniți de la patru, cinci, nu acum, cînd mai e puțin și se înnoptează". „Păi, știi cum e cînd vîndeci animalele oamenilor la care ei țin atît de mult. Nu te lasă să pleci pînă nu te omenesc. Și, nu-i poți refuza. Cred că sînteți de acord ?". Șoferul AROului se ținea ceva mai bine pe picioare, nu pierdea șirul vorbelor, așa cum se întîmpla colegului său, tehnicianul veterinar. Acesta ținea să le povestească despre pacientele sale : vaci, capre, oi, despre recunoștința cu care îl priveau după ce le aplica tratamenul prescris. Viața animalelor, un subiect inedit pentru mulți orășeni, le trezește interes. Nu prea au de unde să afle asemenea lucruri. Îl ascultau curioși pe tehnician carea avea, în plus, și darul de a povesti captivant, de a sublinia nuanțe, detalii fascinante chiar. Pe măsură ce vorbea și-și dădea seama că e ascultat cu interes, omul sporea frecvența paharelor date pe git dintr-o singură sorbitură. A urmat apoi previzibilul. Omul a început să bată cîmpii. Cînd ceilalți s-au făcut că nu-l iau în seamă, bărbatul a ridicat tonul. „Cum adică, eu nu mai prezint interes ? Ați început să discutați despre profesiile voastre cu intenția vădită de a mă pune în inferioritate. Adică ce, dacă voi aveți studii superioare și eu nu, înseamnă că sînteți altfel de oameni ? Toți sîntem la fel, mai ales în fața morții". Lucrurile luaseră o turnură neplăcută, penibilă.

Încercările celorlalți de a-l convinge că n-au avut nici cea mai mică intenție să-l supere, au avut parcă, darul de a aținta și mai mult pe tehnician. Acesta a început să depene, vorbind cu ciudă, diversele ipostaze cînd alți cunoscuți ai săi au încercat la fel să-l jignească, tratîndu-l de sus și făcînd paradă de studiile lor. La masă s-a așternut tăcerea. Pe fețele tuturor se citea mîhnirea, consternarea. Dispoziția bună de la început dispăruse. Ce mai, seara fusese ratată. Clătinîndu-se pe picioare, „povestitorul" se îndreaptă spre bucătăria în aer liber, unde trebăluia Camelia. Se auzi un țipăt, apoi ea, apăru plîngînd în hohote. „Te rog, „Horațiule, să mă duci la stația meteo. E acolo o dubiță care pleacă peste o oră la oraș. Voi fi cu colegii mei, în care am mai multă încredere decît în tine. Poți să te bazezi pe un om ce are drept amic o brută, un beție, un om fără rușine ? Admiți să fiu pipăită de o asemenea ființă ? Iartă-mă, dar zicătoarea „spune-mi cu cine te împrietenești ca să-ți spun cine ești" își dovedește încă o dată valoarea".

„Camelia iartă-mă, l-am cunoscut drept un om serios. Nu mi-am închipuit că...". „N-am nevoie de explicații".

„Pornește, te rog, mașina, nu renunț la hotărîrea mea". Fata s-a urcat în dubiță după un „la revedere" sec. Horațiu a rămas perplex. Ținea mult la Camelia. Fixaseră și data nunții. Sentimente contradictorii îl copleșeau. Părere de rău, rușine, ciudă. Își condamna ușurința cu care invitase pe acest om despre care știa că la băutură nu se controlează. Nu zăbovi deloc la stația meteo. Urcă în mașină demarînd spre cabană. Nu se cuvenea să-și lase amicii singuri. Se gîndea mereu la neplăcuta întîmplare, la implicațiile ei. Rată un viraj strîns la stînga. Mașina părăsește șoseaua, zboară peste crestele unor brazi, retezîndu-le vîrfurile, și pionjează, culmea, pe roți, parcă pilotată de un cascador talentat, exact pe o stîncă, aldoma unei platforme. Șocul îl ejectează pe Horațiu din mașină. Cade de la înălțime într-un pîrîu. Aflat în stare de inconștiență, se îneacă în apa puțin adîncă, ce nu ajunge nici măcar la genunchiul unui copilaș.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Hiroshima în august

Dacă în centrul programului românesc de dezarmare se află dezarmarea nucleară e pentru că un război atomic la scară planetară ar duce la nimicirea vieții pe Pămînt. Pe ce se bizuie o astfel de convingere? În primul rînd, pe datele furnizate de știință, pe calcule. În numeroase lucrări și luări de poziție savanții au arătat — și arătările lor înseamnă tot atîtea avertismente, alături de punerile în gardă propriu-zise — că o conflagrație nucleară mondială ar însemna în momentul de față autodistrugerea omenirii. Dar aprecierea cu privire la ceea ce ar însemna un război atomic are la bază și fapte de viață — armamentul nuclear în acțiune. Căci dacă un război cu astfel de arme, din fericire, nu s-a produs, există totuși o mărturie concretă: Hiroshima și Nagasaki, august 1945. Acolo, în îndepărtata Japonie, cu 42 de ani în urmă, bombele atomice, părăsind poligonul de experiențe, au fost utilizate „pe teren", cu rezultatele cunoscute.

Nu vom relua întregul dosar. Despre tragedia celor două orașe nipone s-a scris enorm și se va mai scrie, desigur, și de acum înainte. E de la sine înțeles că o mișcare puternică în contra pericolului nuclear, a înarmării nucleare a apărut și s-a dezvoltat continuu chiar în Japonia. În același timp, sensibilizate foarte mult de cele îndurate de japonezi în august 1945, popoarele întregii lumi au înțeles ce înseamnă dezastrul atomic și și-au manifestat fără conținere dezacordul și împotrivirea față de înarmarea nucleară. Nu ne vom ocupa acum pe larg de rolul și de importanța — foarte mare — a mișcării antinucleare, antirăzboinice de pe glob. Însă pentru ca să se ia măsuri eficiente, concrete în vederea lichidării pericolului atomic este necesar să intre în funcțiune factorii politici, de decizie. Aceștia, învățînd deopotrivă și din lecția Hiroshimei și Nagasaki-ului, și din calculele și avertismentele savanților, au menirea și obligația, dată fiind răspunderea cu care au fost investiți, de a realiza înțelegeri și de a trece practic la desființarea arsenalelor atomice, a mijloacelor de transportare la țintă, astfel încît războiul atomic să nu se mai poată declanșa.

Nevoia de măsuri urgente împotriva pericolului nuclear poate fi înțeleasă și mai bine dacă avem în vedere arsenalele atomice. După datele publicate, în prezent în lume există circa 55 000 de focoase nucleare, însumînd 20 000 de megatone, care au o putere de distrugere de 6 000 de ori mai mare decît totalul explozibililor folosiți în timpul celui de-al doilea război mondial. Acest armament este suficient pentru exterminarea a 30 de miliarde de oameni, de 6 ori mai mult decît are Pămîntul în prezent. Puterea totală a armelor nucleare acumulate pînă în prezent este echivalentă cu 3 800 000 de bombe tip Hiroshima. S-a calculat că actualele stocuri nucleare permit să se lanseze în fiecare zi, timp de 150 de ani, cîte o încărcătură cu o putere mai mare decît a tuturor bombelor lansate în timpul celui de-al doilea război mondial. Este unul din cele mai importante motive pentru care înțelegerile și măsurile vizînd reducerea și înlăturarea pericolului nuclear au caracter de urgență. Există acum unele premise favorabile, printre care proiectul comun sovieto-american referitor la lichidarea eurorachetelor și proiectul sovietic de tratat în privința reducerii și limitării armamentelor strategice ofensive. Omenirea așteaptă ca aceste posibilități să nu fie risipite în zadar. **„Ne aflăm într-un asemenea moment al istoriei omenirii,** aprecia președintele **NICOLAE CEAUȘESCU, în care problema fundamentală este aceea de a opri cursul periculos spre o catastrofă nucleară, de a determina trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmare nucleară, de a face totul, pînă nu este prea tîrziu, pentru a salva omenirea de la pieire, pentru a asigura popoarelor existența, libertatea, independența și viața".**

ION D. GOIA ■

Elvis, asasinat?

În primăvara anului 1970 „regele rock-ului", Elvis Presley, îi trimitea o scrisoare președintelui de atunci Richard Nixon, oferindu-i colaborarea în cruciada împotriva drogurilor. Mesajul său a fost făcut public de curînd, împreună cu 1,5 milioane de alte documente ce privesc o controversată președințe care acum nu mai este acoperită de secretul de stat. Nixon, așa cum își amintesc colaboratorii săi, l-a primit pe Elvis la Casa Albă considerînd că muzicianul rock poate influența marile mase de adoratori și în renunțarea la stupefiante. În urma acestei întîlniri, Elvis a fost numit agent onorific al echipei antidrog, iar numele său scris cu litere de aur pe o legitimație specială. Elvis era în culmea fericirii, a mulțumit și, spre stupefacția asistenților prezidențiali, l-a sărutat călduros pe președinte. Ce anume l-a împins pe cîntăreț să devină agent special al lui Nixon? Unul din vechii săi prieteni explică: „Elvis a avut de copil o pasiune nebună pentru arme de foc și uniforme. Dacă nu și-ar fi descoperit vocația de cîntăreț, ar fi fost probabil un bun polițist. Hainele sale de scenă erau concepute ca uniforme, chiar dacă erau colorate și împînate cu paiete și strasuri. Prin Nixon, el și-a împlinit un vis drag al copilăriei". Campania antidrog lansată de Nixon i-a dat ocazia să-și probeze curajul. Deși el însuși abuza de droguri stimulente, a devenit în public un adversar feroce al acestora, pledînd, în turneele sale prin toată America, pentru puritate și curățenie, pentru o viață fără îmbunătățiri artificiale. Despre adevăratele sale misiuni se știe prea puțin. Nici documentele recent publicate nu fac mai multă lumină în această activitate cărela, spun amicii, Elvis i-a dăruit multă pasiune. Se pare că celebrul cîntăreț a fost însărcinat să-i spioneze pe marii furnizori de droguri de care el însuși se folosea și pe care îi cunoștea bine. N-o făcea pentru bani, avea destui, ci pur și simplu din plăcere. E probabil că frecventînd mediul respectiv a cules destule informații care au sfîrșit pe biroul departamentului de luptă împotriva narcoticelor și, de bună seamă, din acest motiv guvernul ține secretă participarea sa.

Documentele recent publicate aruncă o lumină nouă asupra morții idolului a milioane de tineri din toată lumea. La moartea sa, în 16 august 1977 — au și trecut 10 ani! — medicii vorbeau de un stop cardiac. În ultimele zile de viață, povestesc amicii, el se baricadase în casa din Memphis într-o cameră tapetată cu damasc negru, nu accepta să vadă pe nimeni, purta un Colt în cizmă și nu obosea să repete că dușmanii săi îl vor ucide. Atunci toată lumea credea că exagerează... Medicina legală și-a făcut datoria și a descoperit în corpul său urmele a 14 produse diferite, un cocteil ucigător pe care doar un sinucigaș l-ar fi băut. Ancheta a stabilit că medicul său, George Nichopoulos, i-a prescris în ultimul an de viață 19 000 de doze de stupefiante care, pînă la urmă, l-au ucis. Juriul însă nu l-a considerat vinovat pe medic, care se supunea dorinței pacientului său. Adevărul e pe undeva, la mijloc. Elvis se îngrășase teribil — cîntărea 140 kilograme — și suferea de o formă de diabet care-i făcea uneori să-și piardă total luciditatea. În aceste momente e posibil ca inamicii să-i fi smuls adevărul despre participarea sa la lupta antidrog și, bazîndu-se pe faptul că el însuși se droga zdravăn, să-i fi forțat să înghită amestecul ucigaș. Supoziții? Undeva se află totuși adevărul pe care cine știe dacă-l vom cunoaște vreodată, așa cum nimeni nu cunoaște conținutul celorlalte discuții Nixon-Elvis care au fost învăluite în cel mai mare secret. Elvis, o voce și o prezență care ne-au bucurat adolescența și tinerețea, n-a fost un simplu cîntăreț ahtiat după succese și bani ci, așa cum l-a înțeles el, și un luptător împotriva acestui flagel care bîntuie o bună parte din omenire, consumul de stupefiante.

IOAN ROȘCA ■

Centenar Sherlock Holmes

De curînd la Londra, New York, Tokio și Sydney au avut loc festivități consacrate sărbătoririi zilei de naștere a unui om care împlinise o sută de ani. Un centenar care este nemuritor, deși nu a existat niciodată în realitate. „Toastez în cinstea lui Sherlock Holmes!" a spus, de pildă, fostul ministru de interne britanic Merlyn Rees în fața numeroșilor oaspeți aflați în sala de festivități a Camerei Comunelor a Parlamentului de la Londra, cu prilejul unui moment omagial care a dat semnalul începerii aniversării centenarului în toată lumea. Participanții nu au găsit nimic nelalocul său în faptul că au închinat cupele de șampanie în cinstea unui om care nu a existat decît ca personaj principal în patru romane și 56 de povestiri. Dimpotrivă, pentru membrii Societății Sherlock Holmes de la Londra sau ai asociației Baker Street Irregulars din New York, eroul creat de scriitorul Sir Arthur Conan Doyle (1859—1930) este astăzi mai viu ca niciodată. De exemplu, și în prezent membrii acestor asociații poartă îndelungi și furtunoase dezbateri asupra unor „probleme spinoase" cum ar fi: ce universitate a frecventat Holmes — Oxford sau Cambridge — sau dacă asistentul său, doctorul Watson, i-a îngrijit o rană la gleznă sau la umăr. Un subiect de aprigi dispute a fost și stabilirea zilei exacte de naștere a gentlemanului zvelt, cu fața de ascet, avînd permanent o pipă în colțul gurii și renumita sa șapcă cu clape pe cap.

Acum o sută de ani apărea într-o revistă ilustrată londoneză „Beeton's Christian Annual" prima povestire despre cel care avea să devină în scurtă vreme, împreună cu fidelul dr. Watson, favorit al publicului cititor. Între 1891 și 1893 în „Strand Magazine" au fost publicate cu regularitate cele mai noi aventuri ale lui Sherlock Holmes, care au devenit cunoscute curînd și în alte țări ale lumii, contribuind la consacrarea definitivă a „genului detectiv în literatură. În cele din urmă, celebritatea și publicitatea zgomotoasă legată de aceasta au început să-l agaseze pe Sir Conan Doyle. În 1893, în cursul unei excursii la cascada Reichenbach din apropierea orașului elvețian Meiringen, el declara că „acest loc înspăimîntător ar putea fi un mormînt potrivit pentru Sherlock, chiar dacă odată cu el mi-aș îngropa și contul de la bancă". De la vorbă la faptă nu a trecut multă vreme și cititorii au trebuit să afle curînd că eroul își trăise ultima aventură pierind în cursul unei lupte cu rivalul său, profesor Moriarty.

Nu au trecut, însă, decît trei ani și, în schimbul unui onorariu record plătit de o editură americană, Sherlock Holmes a fost reînviat. Pentru părintele său spiritual, însă marele detectiv nu decedase niciodată. Cu puțin înainte de moartea sa, în 1930, Conan Doyle mărturisea că a trebuit să răspundă permanent unor scrisori trimise de cititori prin care Sherlock era solicitat să dezlege diverse crime. Alții nu doreau decît un autograf, iar o cititoare s-a interesat dacă Holmes este celibatar și n-ar dori să se căsătorească! Chiar și astăzi poștașii aduc an de an între 500 și 1 000 de scrisori pe adresa fictivului personaj — Baker Street 221 B.

Dar faima lui Sherlock Holmes nu este întreținută numai de asociațiile fan-ilor săi. Se estimează că pînă în prezent au apărut peste o mie de cărți despre el și nelipsitul Watson și au fost scrise peste 50 de piese de teatru. Evident, cele 175 de filme, în care, potrivit Cărții Guinness a Recordurilor, rolul detectivului a fost interpretat de circa 60 de actori, au produs o oarecare confuzie chiar și printre cititorii cei mai serioși. Pentru unii Sherlock nu numai că a existat în trecut, dar mai este încă în viață, așa cum se exprima un londonez cu acea șiranie logică specific britanică: „Nu se poate să fi murit, căci în ziarul «Times» nu a apărut nici un anunț în acest sens!"

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Ce se întîmplă cu clima?

În aceste zile, cînd agențiile internaționale de presă transmit adevărate comunicate de pe „frontul temperaturilor senzaționale", unice în ultimele două veacuri (**Turcia**: 50°C! **Grecia** 46°C; 500 de decese au determinat autoritățile să declare starea de urgență; **Bulgaria**: 43°C la umbră!; **Italia**: 42°C; 15 decese, în urma deshidratării, în Calabria), cititorii își amintesc, desigur, de acel decembrie cînd mercurul termometrelor înregistra 23°C la Cîmpina și cînd în alte localități din țară unele specii de pomi erau ninse nu de zăpadă, ci de florile timpurii...

– Tot atunci, pe alte mediriane, aceleași capricii ale vremii. Simpla rostire a cuvîntului „Alaska" evocă frig polar, zăpezi abundente, ghețuri pe fluviul Yukon, incremenit cea mai mare parte a anului sub îmbrățișarea gerului, alci stăpîn de necontestat. Și totuși, în această țară a pămîntului congelat, în acea iarnă, pînă spre ianuarie nu căzuse un fulg de zăpadă, în timp ce localnicii vedeau uimiți pentru prima oară păsările călătoare întîrzîndu-și „decolarea".

Sînt și alte „semne" care-i determină pe climatologi să-și pună întrebarea: **„Ce se întîmplă cu clima Pămîntului?"** Este vorba doar de simple toane ale naturii, sau ne aflăm în pragul unui nou ciclu climatic? „Nu avem de-a face cu un nou ciclu", declară un specialist, Thomas Potter, de la O.M.M. (Organizația Meteorologică Mondială). Modificările climatologice se instalează lent, pe parcursul veacurilor, nu într-o viață de om. O schimbare bruscă, spune acest expert, nu este cu putință decît în cazul unui accident de proporții cosmice, cum s-a întîmplat acum 65 milioane de ani cînd 75 la sută dintre ființele vii de pe planeta noastră au pierit aproape simultan. În urma studierii rocilor și argilelor din epoca respectivă prin metoda C^{14} sînt suficiente motive să se creadă că această catastrofă a fost urmarea căderii pe Pămînt a unui meteorit gigantic cu diametrul de... 10 km! „Săpînd" un crater de 200 km, el a expulzat în atmosferă de o mie de ori mai mult praf decît cel aruncat de erupția vulcanului Krakatoa. O lungă noapte s-a așternut atunci peste micuța noastră planetă. A fost stopat procesul de fotosinteză, iar morții florei i-a urmat aceea a faunei. Dar o întîmplare similară poate survenі o dată la 100 milioane de ani.

Revenind la afirmațiile liniștitoare ale lui Th. Potter, să reamintim că valori termice extreme, cum sînt cele înregistrate în a doua jumătate a lui iulie a.c., au mai fost înregistrate și în trecut pe glob și că, în opinia altor climatologi, ele nu ascund nici un tainic avertisment. Mai vehement, scria nu de mult revista italiană „L'Esspresso", apar opiniile altor două tabere de specialiști în prognozarea climei. Unii sînt adepți ai ipotezei unui „viitor rece". Dimpotrivă, afirmă cellalți, clima Terrei va fi tot mai blîndă, ba chiar foarte caldă, ceea ce — fie chiar la un plus al temperaturii medii de 5 grade — ar antrena topirea calotelor polare și, implicit, creșterea cu circa 1-5 m a nivelului oceanului mondial. În acest caz, milioane de oameni vor fi afectați, căci orașe situate în regiunile de coastă cum ar fi New-York, Londra, Bangkok, Singapore, Djakarta etc. ar fi total sau parțial înghițite de apele oceanului. În schimb, alte regiuni, datorită plusului de căldură ar putea fi transformate în locuri de unde viața ar fi alungată. Dar dacă modificările de climă apar pe parcursul mileniilor, atunci ce legitimează asemenea prognoze „grăbite?" **Ingerințele omului**, afirmă, fără ezitare, cei ce susțin teza unui viitor excesiv de cald și de uscat. Argumentîndu-și „pronosticul", ei invocă „efectul de seră" provocat de om, fenomen necunoscut pe Terra înaintea erei tehnice. „Producînd" și expulzînd anual în atmosferă — după cum scria un prestigios om de știință în revista franceza „L'Express" — cinci miliarde de tone de bioxid de carbon, zecile de mii de centrale termice, milioanele de coșuri de fabrici și uzine, acea mai mult de jumătate de miliard de autovehicule care circulă necontenit pe șoselele lumii, aceste creații ale omului duu naștere cunoscutului „efect de seră" ce duce la ridicarea temperaturii atmosferei. Dacă acest fenomen nu va înceta prin apelarea la cunoscutele, dar încă insuficient aplicatele energii „curate", atunci pînă în anul 2050, cantitatea de bioxid de carbon din atmosferă se va dubla, cu toate implicațiile arătate pentru viața planetei. Pe fondul acestei atît de nocive „superproducții", apar cît se poate de îndreptățite cuvintele ecologului vest-german Wolfgang Schmidtbauer: „Ne purtăm cu planeta noastră ca și cum am mai avea una de rezervă..."

Deci, afirmă ecologii și climatologii, intervenției omului îi va fi reproșată o schimbare rapida a climei, altfel decît o face natura de 4,5 miliarde de ani pe acest grăunte de materie celestă numită Terra.

Concluzia nu poate fi decît una singură: echilibrul climatic de pe planeta noastră e în bună măsură și în mîinile locuitorilor ei. De acestia depinde nu numai propria lor existență, ci însăși viața Pămîntului.

MIHAI VASILIU ■

„Give peace"

Vă mai aduceți aminte? „It was 20 years ago today. Sergeant Pepper taught the band to play". Sînt versurile, comparate cu cele ale lui Tennyson și T.S. Eliot, care încep unul din cîntecele acelor copii terbili ai anilor '60, cunoscuți sub numele de The Beatles. Cîntecul deschidea albumul „Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band". În această vară s-au împlinit, culmea, 20 de ani de la lansarea albumului mai sus menționat. După cum remarca unul din „vinovați", Paul Mc Cartney, acum în vîrstă de 44 de ani: „Sună încă proaspăt! Au trecut oare chiar 20 de ani de cînd a fost înregistrat?".

Albumul a fost vîndut în 15 milioane de exemplare, iar casa producătoare a marcat evenimentul printr-o reeditare pe cea mai nouă descoperire în domeniu: compact discul.

Invitat la Londra la festivitate în studiourile de pe Abbey Road, Paul Mc Cartney a tăiat, asistat de soția lui, Linda un tort imens decorat aidoma copertei albumului. Cu acest prilej el a declarat că dorește „pace pe pămînt, dragoste și înțelegere între toți! Trebuie să ne păstrăm speranța că vom avea vești mai bune peste alți 20 de ani!". Beatles a însemnat muzica unei generații, dar gîndurile lui Paul Mc Cartney sînt idealul tuturor generațiilor. Dar, așa cum cîntau Beatles, în primul rînd „Give peace a chance!".

DAN DĂNUȚ DORU ■

Chiar și turistul nu privește numai decorul

Aici vin oameni din toată lumea

Cresc oamenii...

E o dulce moleșeală pe plajă. Doar vîntul care bate, de colo, colo (amestecînd pălăriile de paie cu jucăriile de nailon și cu saltelele pneumatice) mai trezește lumea din amorțeală. În dreapta și-n stînga mea, vecinii nu pierd timpul cu pauze de vorbire.

— În tinerețe, tălam bălăriile să 'ne croim drumul, pas cu pas, către mare.

— Aici ?

— Exact pe acest loc.

— Și unde era hotelul „Diana" ?

Întrebarea e de virstă fragedă.

— Puișor, nimic din ce vezi, nimic, nu era.

Puișorul crede și nu prea crede. Așa-i spune mereu bunica pe oriunde-l duce în țară : „Aici nu era spitalul unde te-ai însănătoșit, aici locuia mătușa într-o casă în care abia puteai intra în ea, unde-i parcul în care te joci Puișor, păsteau caii".

Îmi vine să-i cer bunicii să mi-l „împrumute" pe puștiul cu ochii ca marea și să-l plimb printre mulții mei cunoscuți, ca să înțeleagă că lumea de aici e nouă ca și cea din Baia Mare, de unde vine el. L-aș duce întîi la Fabrica de reparații și construcții navale Mangalia unde sînt multe de văzut. Vapoarele care înfățișează mintea adulților, nu numai a copiilor, brăzdează cu luminile lor nemărginitul. Și apoi ei, oamenii care luminează și ziua cu faptele lor. Nu-i uit pe cei trei tineri care mi-au fost prezentați de inginerul Anton Preisler ca valori certe, deși le lipsea contactul cu șantierul. După examenul de stat ei au cerut de lucru în linia întîi, pe un șantier greu. Au primit răspunderi care nu se încredințează unora nici după mulți ani de profesiune. Nu s-au dezis în comportare nici un ceas. Noaptea luau manualele și revedeau calculele, se plimbau sub clar de lună, nu cu iubitele, ci doar ei trei, analizînd, despicînd firul în patru, confruntîndu-se.

— Poate ar fi trebuit întîi să vă familiarizați cu munca, să vă loviți de greutățile unui șantier și apoi să aspirați la șefie !

— Ne credeți arivișți ? N-am vrut să fim șefi, ci am vrut să fim confruntați cu greutățile. Am învățat atîția ani nu ca să constatăm, cum fac unii, că nu știm destul. E normal să ni se ceară totul după ce am primit atît de mult de la profesorii noștri. Ce-ar fi viața fără aspirații înalte ?

Cresc oamenii!... Ibrem Aidn, — unul din cei trei — este acum inginer șef în Constanța.

Băiatul de pe plajă, cu care călătoresc în gînd prin orașul Mangalia, se pregătește și el pentru o viață cu înalte aspirații ?

După una din vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primarul din Mangalia descria un oraș modern, care trebuia să fie într-un timp record. Fabrica de construcții și reparații navale legitimată cu vapoare de calibre mărite... Este ! Nicolae Grosu, se sprijinea pe planurile arhitecților și, descria cum va fi Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret și acum este, impunătoare, în centrul orașului ; arăta locul unde trebuia să apară magazinul Materna și acum este, deschis pentru orice mamă care înnoiește garderoba pruncului ; căuta cuvintele potrivite pentru noul cinematograf și acum este, cochet și primitor ; rotunjea numărul blocurilor, anticipînd case confortabile pentru muncitorii din șantier, și acum de mult sînt, mobilate cu gust. Mangalia, cu casele pipernicite, din tinerețea scriitoarei Celia Serghi, a dispărut. S-a născut un oraș modern, gîndit și urmărit consecvent în împlinirea lui de Partidul Comunist Român.

Puștiul mă urmează, pas cu pas, cel puțin în gîndurile mele și vreau să-l fac să înțeleagă ce înseamnă aspirație înaltă. Mă gîndesc în sprijinul acestei idei la Anton Preisler, acum la Galați, care calcula metru cu metru spațiul celor și le încărca cu idei profesionale. I-am surprins, fără să vreau, inima caldă, pe care un bărbat de forța și prestanța lui, de regulă, o ascunde. Cred că și acum, la Galați, este iubit, la fel, de cei cu care lucrează pentru că supărarea unui muncitor de pe șantier era și a lui, căutînd să-i ajute, nu numai cu vorba. Aspirația, către treapta ei de sus, își găsește justificare în planul superior al construcției unui vas, care trebuie să înfrunte furtunile oceanelor, dar are aceeași rezonanță și cînd șterge o cută de pe fruntea unui om.

N-am mai fost pe litoral de o vară. Am recunoscut cu greu unele locuri. Intrările în stațiuni sînt personalizate, multe grădini, multe statui, plaja e întreținută de parcă n-ar trece zilnic zeci și zeci de mii de persoane, mici și cochete baruri de zi, jucării mecanice pentru copii, terenuri de sport; minicare, acum în varianta minibărci, e drept, cu un tarif crescut, deși traseul e tot pe uscat și pe aceeași distanță.

Adriana Vartolomei e ca argintul viu, cînd în laboratorul de fizică pe care-l conduce, cînd la Consiliul popular al orașului Mangalia, adîncită în probleme organizatorice. Nu concepe ca eforturile ei să fie minime și nici minimalizate. Pe străzile orașului, vede mereu ceva care e perimat, îngrădește nefuncționalul, scoate din ritm uritul. A fost zi și noapte comandantul lucrărilor de la Saturn. Sa curățat plaja de balastul iernii, s-au adus tone de nisip, pe care treptat le va înghiți marea, s-au plantat flori multe, s-au pus arbori umbroși.

Pentru fiecare colț care nu a fost o grădină, pentru fiecare încăpere veche, transformată într-un local modern, cineva a lucrat cu simț civic. Sînt atîția cei pe care nu-i vom vedea niciodată nici pe ecranul televiziunii, nici pomeniți în ziare. Dar îi simțim imediat pe făuritorii de bunuri și de idei, care lasă în urma lor nu numai meserie, ci și suflet. Le strîngem mîna în necunoscut...

Nu e egal să intri într-un hotel cvasiadministrat. Recepționera să aibă loc de cazare, dar să caște plictisită cînd îți întinde cheia. Camera să aibă soare, lumină, vedere către mare, pat proaspăt aranjat, dar să nu fie o floare într-o glastră, semn c-ai fost așteptat... Și nu e deloc neînsemnat să petreci un concediu la hotelul „Diana" sau la „Tismana", administrate de Emilia Vasile și Elena Stan. Zîmbesc tot timpul, te întîmpină cu „bine ați venit", „ce vă mai trebuie", „să aveți o zi bună în fiecare zi". A fi hotelier este o profesiune care nu se face în lipsă de altceva. În 18 ani, Emilia Vasile a învățat multe din acest contact uman, atît de divers, chiar și nepoliteța unora poate fi o lecție de neurmat.

Puștiul, cu ochii ca marea, a construit pe nisip cîteva șiruri, nu de castele (copiii tip pasul cu vremea) ci de blocuri. Cu un băț subțire scrie pe nisip, „orașul meu".

— E Baia Mare ? Ți-e dor de-acasă ?

— Nu, e frumos la mare !

— Totuși, e o stradă din orașul tău ?

— Eu o să construiesc un oraș mai frumos.

Cresc oamenii...

„Să aveți o zi plăcută pe Litoral!"

Ar fi trebuit să vin cu flori la Elisabeta Burcă. Azi împlinește 6 luni de cînd este director comercial al I.H.R. Mangalia și acum douăzeci de ani îl aducea pe lume pe Mihai.

— N-am ales o zi bună pentru interviu.

— Cine spune așa ?

— Eu !

— Greșiți... Vă stau cu plăcere la dispoziție dacă credeți că munca mea poate interesa publicul larg. Cifre, repartiții, control financiar...

— Și o sărbătoare de familie.

— Studentul nostru, Mihai, și-a invitat prietenii, dar noi îl vom sărbători duminică. Nu pot să uit, atunci cînd l-am născut, soțul meu era în Anglia, cu bricul „Mircea", și a aflat prin cablogramă că are un băiat. Abia după o lună l-a văzut.

— Veți avea deci o duminică liberă ?

— Încerc ! Am promis alor mei, altfel atît cît ține sezonul cald, pe litoral, pentru mine toate zilele sînt lucrătoare. Trebuie să fim ca ceasul. Nu este ușor, și nici simplu, să ne îngrijim de cazarea și masa pentru 400 000 de turiști, adică 4 000 000 de zile-turist.

— Zeci de restaurante, o sută de hoteluri, însumează un personal numeros care întîlnindu-vă, și pe stradă, vă poate semnala cîte ceva.

— În 1968, în spațiul nostru de activitate, erau 1 340 de locuri de cazare. Acum sînt 36 000, o creștere de 27 de ori.

— Proporțional, s-au înmulțit și problemele de conducere ?

— Nu chiar, pentru că atunci nu le-am mai putea stăpîni. Ne confruntăm încă cu multe și mărunte.

— Mentalitatea unora e o piedică ?

— Știți dumneavoastră ceva și mă luați pe ocolite... Administratoarele de hotel mi-au sesizat că lenjeria nu este luată și adusă înapoi de la spălat de unitatea de prestări, cu care avem contract. De aici întîrzieri, necazuri. Personalul hotelier trebuie, este forțat să înlocuiască transportul plătit. Un exemplu..

— Dintre altele... La ora șapte sînteți la lucru, semnați acte, controlați dacă sînt expediate către restaurante mașinile cu alimente, carne, fructe, dulciuri, zarzavaturi.

— Să vă dau o cifră edificatoare ?

— Vă rog !

— Cofetarii lucrează în trei ture, pentru că se consumă în fiecare zi 40 000 de prăjituri, plus cîteva tone de înghețată, fursecuri, pateuri, saleuri. Sînt mulți copii și adolescenți care, după înot și plajă, simt nevoia unui dulce bun, ca la mama acasă. Și-i găsesc, vă asigur.

— La alte ore ale zilei, unde vă pot căuta colaboratorii, pentru că, după opt, biroul dumneavoastră e gol ?

— Pe terasa unui hotel, observînd cum se servește masa de prînz, asigurîndu-mă că totul este în ordine. Ieri am fost la „Meteorul", unde 900 de turiști din R.F.G. erau foarte mulțumiți de conținutul și gustul mîncării, exprimîndu-și dorința de a reveni anul viitor. Intru, inopinat, prin restaurante și cum intîlnesc un ospătar fără ținuta reglementară, fără ecuson, cu o pată de grăsime pe halat, îi atrag atenția să nu se mai repete. A doua oară este sancționat. Mă așez la o masă retrasă și observ serviciul, apoi convoc șefii de unități pentru „impresii".

— Pot să vă îmbogățesc agenda ?

— Unde s-a petrecut ?

— La restaurantul Mangalia Nord. La o singură masă se servea bere, pentru ceilalți clienți „berea se terminase". Adresîndu-mă șefului de unitate, a apărut berea Bucegi, rece, spumoasă, pentru toți consumatorii.

— Rețin și voi lua măsurile respective... Șeful de unitate trebuie să fie printre clienți, să observe cum se comportă personalul său, să ia măsuri operative, dacă cumva s-a terminat stocul de marfă, să solicite suplimentarea. În fiecare dimineață îmi rezerv timp ca să verific însemnările ofițerului de serviciu care raportează întîmplările de peste noapte și revăd încasările restaurantelor. Unde sumele sînt neobișnuit de mici, imediat verific ce a lipsit, pentru că numai dezinteresul explică limita de jos a încasărilor în plin sezon turistic.

— Păcat că nu treceți în condică și nervii noștri cînd întîlnim această formă de dezinteres, și altele. Unde sînt necesare mai multe intervenții, pentru păstrarea unui echilibru, la hoteluri sau la restaurante ?

— 87% dintre administratorii de hotel sînt femei și se ocupă exemplar de gospodărirea lor. Nu au nevoie de dădăceală, rezolvă singure totul cu promptitudine și inteligență, cum este și firesc pentru funcția pe care o ocupă. Ele promovează consecvent principiul nostru de bază : „Stimate turist, să aveți o zi plăcută pe litoral".

— Să aveți și dumneavoastră o zi plăcută, mîine, cu familia, la mica sărbătoare plănuită pentru Mihai.

— Va fi frumos ! Dar pînă mîine mai am de stabilit cîteva legături telefonice cu furnizorii din țară cărora trebuie să le dau „bună dimineața" că să nu ne uite.

— Se întîmplă ?

— Acest „se întîmplă", e încă activ. Luptăm să-l scoatem din vorbirea și existența noastră, dar și a altora. „Se întîmplă", își are locul potrivit într-o povestire. Mă necăjește să-l aud folosit de turist : „mi s-a întîmplat să fiu servit cu nervi, cu plictis". E o notă proastă pentru noi. Apropo, ne tratăm nervii cu medic specialist, cu autocontrol, cu lecții de bună purtare. Vă miră că directorul comercial a ieșit din sfera cifrelor și a calculului economic atacînd probleme de comportament ?

— Deloc, pentru că sînt foarte înlănțuite. Comerțul civilizat impune și o atitudine civilizată. Dar pînă vor gîndi așa toți colaboratorii dumneavoastră mai aveți de furcă.

— Eu am convingerea că vorba dulce mult aduce, tot așa cum cred în dictonul că avem ac de cojocul flecărului.

Amintiri de la mare

Oriunde întorc capul, pe plajă, fotograful e acolo. Clișeele lui verbale nu s-au schimbat din copilăria mea. Copiii aleargă fascinați în întîmpinarea lui, mai ales că este urmat, la pas, de un cîine mare, negru, blînd ca un miel. Părinții îi strigă, în zadar. De fapt pe plajă nu se aud decît ei.

— Vezi să nu te înec !

— Ai stat prea mult la soare!

— Nu alerga, transpiri !

— Vino să mănînci un sandvis !

Unii ascultă, cei mai mulți sînt independenți pe metrul lor pătrat de nisip. Construiesc tunele, dar acum este moda minihidrocentralelor. Copiii cară apă, cu găletușele, și o toarnă în vîrful construcției care rezistă cît orice lucrare din nisip. Muncă ușor de la cap, dar cîtă plăcere ! După cîteva ore de du-te vino, puiul do om cade frînt de oboseală în brațele mamei. Nani, nani...

Cam aflt despre ei, copiii...

Și apoi mulți bunici, cu sau fără nepoți. Stau la soare moderat, se ung cu nămol, intră la amiază puțin în apă, privesc ceasul să nu se însoloze, joacă table și povestesc. Amintiri nu de demult, dar din tinerețea lor, adică de vreo 40 de ani. Constanța era un tîrg prăfuit și ars de soare, cu căruțe cu covilțir pe străzi desfundate. Salba stațiunilor litoralului nu era. La mare veneau cu un cuțit zdravăn în trusa de plajă, mai puțin să spintece peștii cît să-și croiască un loc sub soare, printre stufiș și ciulini.

Amintiri de la mare ? Orice zi, cu soare, cu apa caldă, cu plajă cu nisip auriu, cu pielea care se colorează de la o oră la alta, cu mină de om sănătos, cu masă și somn la ore fixe, cu nopți cu lună înginate de valurile mărții, cu muzica restaurantelor și cu dansatorii care nu obosesc oricît s-ar învirti pe ring, cu o bere sau un suc rece pînă la răsăritul soarelui, cu fotograful la minut, cu dialoguri în toate limbile pămîntului, cu plimbări cu barca sau cu minicarul, ce mai, zile de relaxare pentru toți care și în acest an au crescut bogăția și frumusețea țării.

CARMEN DUMITRESCU

Breviar științific

Mamoș pentru rechini

O femelă rechin, lungă de trei metri, din specia „Carcharias", animal feroce ce atacă cu îndrăzneală omul, a fost capturată în largul coastelor australiene, în jurul insulelor Cook și pusă sub observație, într-un mare bazin, din Tweed Heads. Spre uimirea specialiștilor s-a constatat că femela era gravidă, iar nașterea se putea produce dintr-un moment în altul: Unul din cercetători, Simon Vixon, în același timp bun înotător și foarte curajos, s-a hotărît să joace rolul de mamoș. Munca sa a fost usurată și s-a terminat cu bine deoarece rechinul se afla încă în stare de stres, pe deoparte datorită capturării, iar pe de alta a faptului că simțea apropierea momentului nașterii. În imagine două momente unice : nașterea unui rechin, asistată de improvizatul „medic mamoș" Simon Vixon și mama în brațele cercetătorului alături de puiul ei.

Cartoful — plantă medicinală

Oamenii sînt obișnuiți să vadă în cartof doar un aliment, deși el este și o plantă medicinală. Cartofii copți în cuptor sînt utilizați, în medicina populară rusă, împotriva bolilor, iar sucul din varietatea de cartofi roză pentru bolile de stomac, în special în vindecarea ulcerului, a hiperaciditătii gastrice, ca și în cazul unei leneviri a intestinului. Medicina populară rusă recomandă a se lua de două ori pe zi cîte o sută de grame de suc, cu o jumătate de oră înainte de masă. Amidonul este un antiinflamator în cazul gastroenteritelor. Tăiat felii cartoful este folosit drept cataplasmă pentru arsuri și eczeme. Infuzia din flori de cartofi scade tensiunea arterială, iar pentru afecțiuni ale căilor respiratorii se fac inhalații cu aburi din cartofi fierbinți. De curînd cercetătorii sovietici au extras din coltul cartofului solanina, substanță ce pare a fi un antialergic eficace.

Deodorante incorporate în țesături

Trei cercetători americani : dr. Tyrone Vigo, Clark Welch și Gary Danna au reușit să trateze țesăturile din bumbac, incorporînd în fibra lor produse deodorante și dezinfectante, care rezistă practic la peste 50 spălări. Produsele bactericide pot fi fixate, de asemenea, în țesăturile de poliester, mătase, lînă și mătase artificială. Deocamdată cea mai mare capacitate de a se îmbiba și mai ales de a se elimina o degajare continuă în timp o au țesăturile din bumbac, dar treptat se speră să se obțină rezultate bune și la celelalte genuri de țesături. Pentru început, la confecționarea noului produs s-au avut în vedere cearșafurile și prosoapele din spitale și hoteluri, pentru a se elimina unele riscuri de epidemii.

AUREL DIANU

Fotbal: pregătirile reprezentantelor noastre în Cupele Europene

Victoria București vrea să confirme

Încheiem astăzi scurta trecere în revistă a pregătirilor reprezentantelor noastre în actuala ediție a Cupelor Europene la fotbal, supunîndu-vă atenției cîteva amănunte despre debutul Victoriei București, căreia performanțele interne i-au conferit un binemeritat loc între echipele de frunte ale campionatului nostru, deschizîndu-i, totodată, drumul spre mult rîvnitele participări în competițiile continentale. O prezență insolită, deci, care nu poate decît să ne bucure, dacă ar fi să avem în vedere și numai cursa de regularitate făcută de echipierii Victoriei în sezonul trecut, cînd au ocupat în final un onorant loc trei, urmînd celor două echipe de tradiție din fotbalul nostru (Steaua și Dinamo), înscrîndu-și totodată numele printre semifinaliștele Cupei României. Dar Victoria, în ciuda tinereții sale între echipele primei divizii, s-a remarcat încă de toate printr-o seriozitate și o dorință de afirmare deosebite făcînd-o în scurtă vreme nu doar competitivă ci, pentru mulți, de temut, în accepțiunea sportivă a cuvîntului. Victoria este astăzi o echipă cu un joc curat, bazat pe forța și pe tehnicitatea componenților săi, capabilă să exprime o gamă largă de procedee, înțelegînd să lupte în spiritul fair-play-ului pentru rezultat, dar și pentru frumusețea jocului de fotbal (să ne amintim replicile date echipelor Steaua și Dinamo în campionatul trecut), argumente pentru o comportare de nivel ridicat în această toamnă europeană. De aceea, conducerea clubului (care, în treacăt fie spus, a rămas aceeași, nouă fiind doar venirea lui Dumitru Dragomir, un om cu mare experiență în mișcarea fotbalistică de la noi, de 15 ani președinte de club, îndeplinind și aici această funcție de mare responsabilitate) este preocupată mai mult ca oricînd de îndeplinirea noilor obiective, sprijinind cu consecvență și competență ideea formării unei echipe de prestigiu a fotbalului românesc care să-și probeze valoarea și prin performanțe internaționale.

Din discuția purtată cu actualul președinte al clubului bucureștean am aflat cîteva din punctele de sprijin ale acestui nou demers al afirmării în care se speră.

Echipa, după o scurtă vacanță, s-a reunit la 15 iulie pentru stagiul de pregătire desfășurat la Cîmpina, în condiții dintre cele mai bune, cu un lot reimprospătat și cu dorința de a acumula cît mai mult. Aici s-a elaborat suportul fizic al evoluțiilor viitoare încercîndu-se prin jocuri desfășurate în localitate, la Brașov sau la București trasarea noilor linii tactice. Mizîndu-se pe experiența antrenorului Dumitru Nicolae-Nicușor și a secundului său, S. Feodot, pe o fructuoasă colaborare dintre antrenori și jucători, s-a căutat o integrare rapidă a noilor veniți așa încît echipa să funcționeze în mod unitar, cu un randament sporit. Portarului Nițu, a cărui experiență și siguranță sînt apreciate, i s-au alăturat Rotărăscu (de la Iași) și Toma (revenit de la Moreni). Grupului fundașilor li s-a alăturat Pal (de la Odorheiu Secuiesc), un fost component al naționalei de juniori. La mijloc, vor întări compartimentul construcției Costel Solomon (de la Bacău), Cojocaru (Reșița), Ene (Progresul București), oameni de randament, și Stere (Constanța), un tînăr de mare perspectivă. În atac a fost adus Vaișcovici (de la Galați), un jucător percutant, pe a cărui tehnicitate se mizează în obținerea unui spor de eficacitate. Au plecat, desigur, o serie de jucători care, din diferite motive, au dorit să activeze la alte echipe, dar lotul actual este capabil să susțină marile examene în care Victoria va fi angajată. Dar iată lista completă a jucătorilor: Nițu, Rotărăscu, Toma — Vlad, Comănescu, Zare, Mîrca, Topolinschi, Ursu, Pal, Ivan — Cojocaru, Solomon, Balaur, Ene, Dican, Stere — Caciureac, Vaișcovici, Țălnar, Augustin, Nuță, Iordache. Formula de echipă, titularizarea pe posturi se vor face în răstimpul care a mai rămas și turneul de la Baia Mare, din 15—16 august, alături de F.C.M. Brașov, Flacăra Moreni și F.C.M. Baia Mare va aduce clarificările necesare.

Despre jocul adversarei Victoriei în Cupa U.E.F.A., E.P.A. Larnaca, participantă la sfîrșitul acestei luni la turneul de la Nicosia alături de Apoel, Omonia și Olimpiakos Pireu, se vor cunoaște mai multe amănunte după ce tehnicienii noștri o vor vedea la lucru pe stadionul Macarios.

Pînă la confruntarea directă, Victoria se pregătește într-un climat de liniște și seriozitate bucurîndu-se din partea factorilor responsabili de o atenție deosebită, atît pentru rezolvarea problemelor tehnice și de organizare cît și în ceea ce privește factorul educativ. „Credem că din acest punct de vedere, Victoria va fi un exemplu în etapele care urmează", conchidea președintele clubului. „Noi, ca și celelalte echipe din România, nu numai cele angajate în Cupele Europene, ne bucurăm de condiții excelente de pregătire, urmarea unei griji generale acordate de conducerea de partid mișcării sportive din țara noastră. Sperăm de aceea într-o comportare meritorie pentru că, de fapt, reprezentăm, ca și celelalte echipe participante în competițiile intercluburi, fotbalul românesc."

Sperăm și noi că optimismul conducerii clubului se va concretiza și dorim Victoriei București, ca și celorlalte echipe românești, o viață cît mai îndelungată în Cupele Europene.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Campionatele europene de atletism-juniori

Bilanț bun, dar se putea mai mult!

Schimbul de mîine al atletismului european și-a încercat forțele în cea mai însemnată reuniune a anului rezervată juniorilor, desfășurată săptămîna trecută la Birmingham. Delegația română, alcătuită din 12 sportivi și sportive, participanți la opt din probele înscrise pe lista de concurs, s-a reîntors în țară cu un bilanț notabil: șase medalii (cele mai multe de pînă acum din șirul prezențelor noastre la această competiție), cinci de argint și una de bronz. Lesne de înțeles, o nemulțumire există, totuși, și ea vine din faptul că, deși posibilități ar fi fost (realizările anterioare dădeau speranțe într-o astfel de performanță a sportivilor noștri cotați cu rezultate superioare), nici unul din reprezentanții noștri n-a reușit să urce pe cea mai înaltă treaptă a podiumului actualelor campionate europene.

La forul de specialitate am stat de vorbă cu antrenorul federal Vasile Mureșan, care ne-a oferit cîteva date în plus. În primul rînd este de menționat nivelul la care s-a ridicat concursul. Au fost înregistrate cu această ocazie patru noi recorduri mondiale de juniori ce s-au constituit în tot atîtea recorduri europene (la aruncarea greutății, 5 km marș și de două ori la disc — toate probe feminine) la care s-au adăugat alte două performanțe de supremație continentală ale băieților (la lungime și 100 m). Din păcate cursele de 800 m, 1 500 m și 3 000 m au fost toate înfruntări tactice și n-au permis realizarea unor noi recorduri iar ultima zi a reuniunii, în care a plouat încontinuu, și-a pus și ea amprenta asupra rezultatelor de ansamblu ale participanților. Băieții noștri, care au concurat în această zi (la suliță și triplusalt), n-au dat totuși satisfacție. Apoi, accidentarea principalei noastre candidate la o medalie de aur, Ana Pădureanu, survenită cu puțină vreme înaintea plecării și indisponibilitatea Cristinei Misaroș au creat lotului nostru probleme rezolvate doar parțial printr-o reîmpărțire a concurentelor pe probe, cu Staicu și Borțoi titulare la 1 500 m din rezerve la 3 000 m și respectiv 800 m, titularizarea Doinei Homneac (care-și găsise după Balcaniadă un loc în echipă doar la 3 000 m) nemaiputînd fi schimbată. Dacă vom avea în vedere și faptul că Denisa Zăvelcă a scăpat de puțin bronzul pe care ar fi fost îndreptățită să-l obțină, venind a patra, iar Galina Astafei, aflată doar la cel de-al treilea concurs al său după accidentarea din primăvară, a pierdut titlul la număr de încercări, vom avea întreagă explicația comportării atleților noștri. Cu toate acestea, Cătălina Gheorghiu a făcut în acest concurs record personal alergînd 800 m în 2:01.33. Mirela Belu, care va fi junioară și anul viitor, a manifestat o creștere constantă cîștigînd argintul europenelor cu o săritură de 6.44 m, cel mai bun rezultat al său în acest an. Tot astfel, Simona Staicu, în vîrstă de numai 15 ani și jumătate, a reușit un onorant loc doi în confruntare cu juniori mai mari. Și, să nu uităm, din cele 30 de țări participante, România s-a situat, după numărul medaliilor cucerite, pe locul șase după R.D.G. (33), U.R.S.S. (25), țara organizatoare — Marea Britanie (13), R.F.G. (9) și Polonia (7). Cele șase medalii cucerite reprezintă, totuși, un nivel ridicat al atletismului juvenil din țara noastră și, lucru îmbucurător, o mai mare diversitate a probelor.

Și chiar dacă sînt semne că schimbul de mîine al atletismului nostru poate fi asigurat (și bunele rezultate de la Balcaniadă au primit încă o confirmare) rămîne ca federația de specialitate, în preocuparea de-a crește juniori care să devină buni seniori, să aibă în vedere și elementele deficitare care, iată, cînd să ne bucurăm mai tare ne creează totuși un inconfortabil sentiment de neîmplinire.

D.R. CONSTANTIN ■

Cocoțați pe creasta performanței

Am fost două zile la Vidraru unde se pregătește lotul național de caiac-canoe. Aș fi vrut să fac multe lucruri. Să visez într-un caiac, de pildă, pentru că în canoe nu m-aș fi încumetat să intru. Sau să urmăresc cursele micilor ambarcațiuni din șalupa cu motor a tehnicienilor. Aș fi vrut chiar, furat de peisaj, să stau la taclale cu sportivii, crezîndu-mă — nu știu de ce — într-un fel de relaș.

N-am reușit nimic din toate acestea. Și n-am reușit nu pentru că lumea caiaciștilor și canoiștilor ar fi prea rece și sigură pe sine, ci pentru că este prea conectată la propriile probleme ca să mai aibă timp și de alții. Altfel spus, s-au dus acolo, la Cumpăna, tocmai pentru a fi izolați și a-și vedea în liniște de treabă, un soi de pudoare făcîndu-i să tragă, în acest răstimp al pregătirilor, o cortină invizibilă între ei și restul lumii. Cortina se ridică abia la marile concursuri — și, mai exact, se ridică la sosirile pe aeroport, acolo unde ne-am cam învățat să-i vedem mereu coborînd cu medaliile atîrnate pe piept. De unde vin aceste medalii și cînd se plămădesc ele poți afla ridicînd cu discreție un colț al acestei cortine ce protejează pregătirile. Am făcut acest lucru sperînd că vedem mai de aproape o „flotilă de aur"; era acolo, dar nu sus, pe puntea luxuriantă a acestei corăbii imaginare, ci jos, în sala galerelor. Nici o comparație nu mi s-a părut mai potrivită pentru acești sportivi aflați în pregătire ca acea imagine a vîslașilor la galere din filmele de epocă. Se trage cu o încrîncenare fără margini. Nimeni nu mai are galoane, nimeni nu mai este campion mondial, sau european, sau universitar, nimeni nu-și mai aduce aminte de cele cîteva ore ale euforiei ce a urmat după vreun succes. Toți au devenit egali în fața propriei șanse de a urca într-o barcă ce-ar putea fi iarăși de aur. Meritele de pînă acum s-au spulberat precum un val de malul lacului. Dar ei nici nu mai au timp să se gîndească la ce a fost. Intrați în chingile unui program de pregătire în care totul este calculat matematic, la metru și secundă, nu le rămîne decît libertatea de mișcare de a scoate un timp mai bun sau un parcurs mai mare.

Cu toții, sînt 26. Se pregătesc pentru toate cele 18 probe ale campionatelor mondiale de caiac-canoe ce vor începe pe 19 august la Duisburg. O întreagă artă permutațională se mută zilnic din planurile antrenorilor pe suprafața apei. O aceeași barcă este încercată de mai multe echipaje, un același sportiv încearcă mai multe bărci, bărci și sportivi diferiți sînt încercați pe aceleași probe, după cum echipajele și ambarcațiuni unitare sînt testate în probe diferite. Datele obținute sînt computerizate la „statul major" al pregătirilor alcătuit din tehnicienii lotului: **Mihai Țureaș**, antrenor principal, **Aurel Vernescu**, antrenor la caiac fete, **Nicușor Eșanu**, antrenor la caiac băieți, **Ivan Patzaichin** și **Igor Lipalit**, antrenori la canoe băieți. Responsabilitățile distincte, pe probe și discipline de concurs îi face, pe un alt plan, solidari față de aceeași idee a alcătuirii unei noi „flotile de aur". De aceea toți antrenorii alcătuiesc un corp comun, de aceea sînt ei severi și imperturbabili ca un Sfinx, de aceea conduc pregătirile după sistemul „rămîne cine poate", de aceea nu admit nici cea mai mică abatere de la automatismele de antrenament, de aceea inoculează fiecărui echipaj principiul „ești prieten cu cinc ești în barcă", și nu invers. „ești în barcă cu cine îți este prieten".

I-am așteptat pe sportivi pe un dîmb din fața pontonului. Soseau pe rînd, după niște reguli numai de ei știute. Primul gest după încheierea cursei, cea să-și ducă fiecare [illegible] sub braț, să urce dealul, s-o instaleze pe rastel și, după aia, eventual, să respire. Dintr-un reflex de politețe, [illegible] să le ajut pe Ica Bor[illegible] și Marina Ciucur să-și care barca, dar mi-am dat seama că încălcam o regulă. Mai mult de formă, le-am zis un „mai puteți, fetelor?" și mi-au răspuns, întorcînd capul mirate, că sînt primul care se interesează de așa ceva. O astfel de întrebare nu se pune celor cocoțați pe creasta marii performanțe și hotăriți să rămînă acolo. Aurel Macarencu nu mai are parcă nimic din solemnitatea ce-o emana de pe podiumul Universiadei. Leoarcă de transpirație, descult și cu părul răvășit, își pune sub braț pagaea și canoea și urcă dealul cu ele de parcă ar fi purtat două bețe de chibrit. Nu poți fi nici bucuros, nici destins după un astfel de antrenament, dar pare împăcat cu situația numai la gîndul că are de apărat un prestigiu și două titluri mondiale. Zîmbește de convenință și, printre picături, îmi spune ceva despre bărcile de ieri și de azi, despre al doilea vîrf de formă pe care trebuie să-l atingă în numai o lună și jumătate, despre măreția dar și calvarul condiției de campion mondial.

Rînd pe rînd ambarcațiunile priponesc la mal, dar fiecare din sportivi își vede de treabă și de drum, conform cine știe cărora planuri și trasee prestabilite.

În cele din urmă, încerc să fac o [illegible] a celor văzute discutînd cu **prof. Dorin Lăcrănjan**, secretarul responsabil al federației de specialitate. „Ne aflăm în etapa de finisare a pregătirilor, cînd se lucrează la volum și intensitate crescute, cizelîndu-se în același timp unitatea dinamică a echipajelor de 2 și 4. Obiectivul nostru la aceste mondiale este ca fiecare sportiv să cucerească măcar o medalie. Vom concura la 18 probe, numărul maxim al concursului, dar atenția ne va fi concentrată îndeosebi asupra celor 12 probe olimpice, care trebuie să ne edifice de pe acum pentru ceea ce avem de făcut în perspectiva Olimpiadei de anul viitor". Întreb despre adversarii sportivilor noștri la apropiatele mondiale. „Ungaria se pare că va veni cu 37 de sportivi, asta însemnînd, cel puțin teoretic, că poate trimite sportivi odihniți în fiecare probă. R.D.G., după reculul de anul trecut, va lupta aproape sigur pentru o revanșă și pentru revenirea în fruntea ierarhiei. Iar U.R.S.S., ca de fiecare dată, va avea un lot bine pregătit, cu șanse serioase la medalii. De fapt, ne așteptăm la o anume distribuție a medaliilor între țările participante, întrucît la caiac și canoe nu se mai poate vorbi de supremația unei țări sau alteia".

Urcînd la Vidraru, caiaciștii și canoiștii noștri au plecat de pe un prag: cel al performanțelor obținute la mondialele de anul trecut, adică 3 medalii de aur, 3 de argint, 2 de bronz, locul 2 pe națiuni (după numărul de medalii și cel de puncte), într-un concurs în care au ajuns în finale echipaje din numai 28 de țări, din care doar 12 au participat la împărțirea medaliilor. În pregătiri s-a plecat de la zero, toate astea fiind date uitării. Totuși, amintirea acelui palmares plutește ca o boare deasupra lacului Vidraru, oxigenînd cu energie și ambiție fiecare lovitură de padelă sau pagae, dar mai ales pe acelea pe care ești tentat să nu le mai faci, ca să te lași purtat în voia valurilor, să te ducă la mal și să te amesteci relaxat în galagia celor veniți aici chiar ca să-și petrecă vacanța.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■
Fotografii de
VICTOR RADULESCU ■

Campionatele naționale de atletism pentru seniori și tineret

Așa, ca să fie?

Pe stadionul „1 Mai" din Pitești s-au desfășurat, la sfîrșitul săptămînii trecute, finalele Campionatelor Naționale de atletism pentru seniori și tineret, manifestare înscrisă în calendarul „Daciadei", constituindu-se într-un ultim prilej de verificare a potențialului sportivilor noștri pentru apropiatele Campionate Mondiale de la Roma și, totodată, într-un examen de competență vizînd activitatea de ansamblu desfășurată în perioada din urmă de specialiști, antrenori și sportivi.

Privind lista rezultatelor, trebuie arătat de la început un lucru ce nu ni s-a părut deloc lipsit de importanță. Dat fiind că finalele de la Pitești precedau Campionatele Mondiale ele vor fi fost abordate, explicabil, în mod diferențiat de antrenori și sportivi în funcție de obiectivul propus. Aceia care urmează să ne reprezinte la Roma și caută să atingă acolo vîrful de formă au considerat această competiție ca pe o simplă etapă în pregătirea care, se speră, va da abia atunci roadele eforturilor investite. Ceilalți însă ar fi trebuit să-și regleze astfel pregătirile încît să fie la acest concurs în plenitudinea forțelor. Dacă n-au făcut-o, faptul rămîne inexplicabil, iar dacă au realizat acest salt rezultatele ne îndreptățesc să spunem că semne prea îmbucurătoare privind redresarea atletismului nostru, deocamdată, nu se prea întrevăd.

Sentimentul mediocrității a fost parcă mai pregnant ca în alte împrejurări. Chiar dacă ar fi să-i scoatem din discuție pe reprezentanții de frunte ai sportului sporturilor, a căror dreaptă judecată trebuie amînată pînă după încheierea „Mondialelor", faptul că această competiție n-a impus nici un nume, n-a bulversat decît arareori ierarhiile știute, și mai ales, n-a adus în întrecerile sale nici un nou record (am consemnat un singur record național, dar de juniori într-o întrecere a seniorilor și tineretului, Mugur Mateescu, Dinamo, 52,25, la 400 mg) ne face să credem că actualele finale n-au fost privite cu responsabilitatea ce o meritău și asta cel puțin dintr-un punct de vedere — acela al nivelului la care s-a situat concursul. La acest examen, antrenori și sportivi au căzut într-un pluton compact. Excepțiile au fost prea puține : pentru a justifica eforturile organizatorice și bunele intenții au rămas aceeași apă a promisiunilor cu care ne îmbătăm în așteptarea marilor performanțe.

Dintre seniorii prezenți în întrecere s-au detașat: Vali Ionescu la săritura în lungime, avînd o prestație peste aceea reușită la „Internaționalele" de la București (7,04 m față de 7,01 m) și a cărei constanță ne face să sperăm că va urca podiumul „Mondialelor"; Paula Ivan, cîștigătoarea autoritară a probei de 1 500 m, în 4:03,56, un timp mai bun decît acela realizat cu două luni în urmă la concursul sus amintit; sulițașul Nicu Roată, învingător cu un rezultat apreciabil: 80,36 m; Liviu Giurgian la 110 mg cu 13,51, cîștigătorul de drept al acestei probe pe care o domină de mai multă vreme; Liliana Năstase, apropiindu-se de recordurile și prestațiile sale din proba probelor — heptatlonul (6 294 p); Iolanda Oanță, cîștigătoare la 200 m și 400 m, fără însă a repeta performanțele anterioare; mărșăluitoarea Victoria Oprea, învingătoare detașată, în cursa de 10 000 m (50:35,86); Lucian Sfia care a realizat la triplusalt 16,67 m față de 16,29 m la „Internaționale", unde se cîștigase cu 16,39 m; Gheorghe Tomoioagă, desprins în proba de 5 000 m în care s-a alergat 14:04,48 față de 14:11,21 cu două luni în urmă la București. Am lăsat-o în mod voit la urmă pe Maricica Puică pentru a spune că, deși n-a luat parte la proba care a consacrat-o și în care va participa la „Mondiale", aparița ei la 10 000 m este o premieră absolută pe care ținem să o facem remarcată cu atît mai mult cu cît în aprecierea performanței sale ar trebui să ținem seama, între alte circumstanțe, și de factorul : noutate ; faptul că sportiva noastră se afla după o viroză respiratorie; în fine, cursa a avut loc la o oră caniculară a zilei. Toate acestea au influențat în mod vizibil rezultatul. Totuși, pentru o nespecialistă a probei rămîne performanța de a fi ieșit învingătoare de o manieră care a entuziasmat.

Să spunem, într-o ordine firească a lucrurilor, că dincolo de multele nereușite ale seniorilor prezenți în concurs, de la care se aștepta mai mult, remarcabile rămîn prezențele pe podium ale concurenților aflați în perioada dintre juniorat și seniorat, în confruntarea directă cu „cei mari". Așa au stat lucrurile la 400 m B (cîștigător la seniori și tineret Nicolae Gombacz), la 100 m F (locul I seniori și tineret Carmen Sîrbu), la 1 500 m B (pe treapta cea mai înaltă a podiumului la seniori și tineret, Constantin Gavrilă), la decatlon (Răzvan Enescu, primul loc la seniori și tineret), apoi Marcel Tîrle, la disc, Camelia Jianu (la 400 mg), Dorin Mureșan (la 200 m), Aurica Bușniță (la suliță), Marinela Lazăr (200 m), Fazekaș (ciocan), și din nou Carmen Sîrbu (lungime) și Răzvan Enescu (prăjină) cîștigători la tineret și ocupanți ai locurilor secunde în întrecerea seniorilor.

Un concurs de la care se spera un reviriment și care n-a confirmat decît marile probleme ale unui sport ce așteaptă încă să-și reintre în drepturi. Sînt, desigur, chemați la realizarea acestui deziderat toți factorii de răspundere ai atletismului.

CONSTANTIN DRAGOMIR
Fotografii de PAUL AGARICI

SAH

Turneul de la Biel

O mică de șahiști din întreaga lume au fost autorii evenimentului ocazionat de cea de-a XX-a ediție a renumitului festival, care a cunoscut încă o dată una dintre cele mai elogioase aprecieri din partea publicului și a presei. Cap de afiș au fost marii maeștri ca V. Hort, B. Gulko, O. Romanișin, R. Hübner, N. Alexandria, P. Cramling, Zs. Polgar. Patronată de Banca de Credit elvețiană, bogata manifestare a „sportului minții" a stabilit un record de organizare prin cele 12 întreceri distincte, dintre care amintim ca decisive : un turneu închis categoria a XIII-a de opt mari maeștri încheiat cu următorul clasament : 1. B. Gulko (S.U.A.) 9 p (cinci victorii, două înfrîngeri și opt egaluri), 2 O Romanișin (U.R.S.S.) 8,5 p, 3. D. Campora (Argentina), 4—5. M. Chandler (Anglia) și V. Hort (R.F.G.) 7,5 p, 6. R. Hübner (R.F.G.) 5,5 p, 7—8. E. Lobron (R.F.G.) și Zs. Polgár (Ungaria) 5 p, un turneu „open" disputat în XI runde (sistem elvețian) pentru peste 400 jucători și o competiție similară pentru 28 șahiste.

De un viu interes s-a bucurat premiera mondială : turneul mixt dintre selecționata mondială feminină alcătuită din Pia Cramling (Suedia), Barbara Hund (R.F.G.), Judith Polgár (Ungaria), Jana Miles (Anglia), Tatiana Lemaciko (Elveția) și Margareta Mureșan (România) și selecționata masculină a Elveției formată din următorul lot : Ivan Nemet, Beat Züger, Andreas Huss, Claude Landenberg, Jean Luc Costa și Fernand Gobet. S-a jucat în sistem Schewenningen cu runde duble și se aprecia o eventuală victorie a echipei feminine, care în prima rundă a modificat o victorie clară într-un scor egal. În continuare jocul selecționatei mondiale a fost crispat, șahistele comițînd erori inexplicabile și pierzînd următoarele patru runde și încheind la egalitate partidele rundei a șasea, cînd se profilase decisiv avantajul bărbaților la scorul : 22,5:13,5. De abia spre finalul returului echipa feminină și-a impus stilul, dar era prea tîrziu, selecționata masculină a înscris o victorie de prestigiu la un scor dur : 44:28 ! Cele mai bune rezultate ale turneului mixt le-au realizat : Beat Züger 9 p (prin șase victorii și șase remize), Pia Cramling 7,5 p, Claude Landenberg 7,5 p, Ivan Nemet 7,5 p. Partida dintre J.L. Costa și J. Polgár (o fetiță de numai 11 ani !) a fost apreciată de specialiști ca o realizare unică, șahistei maghiare fiindu-i atribuit premiul „Super-Torero" pentru cea mai frumoasă partidă a festivalului. O supunem atenției cititorilor noștri. J.L. Costa — J. Polgár. Apărarea engleză : 1. d4 Cf6 2. c4 c5 3. Cf3 c:d4 4. C:d4 e5 5. Cb5 d5 6. e:d5 Nc5 7. C5c3 0-0 8. g3 Cg4 9. e3 f5 10. Ng2 f4 11. h3 ? ! C:f2 ! 12. R:f2 f:e3 13. Tf2 ! 14. Tg1 Df8 15. Dd3 Ca6 16. a3 Nf5 17. Ne4 N:e4 18. D:e4 Nd4 ! 19. N:e3 Cc5 ! 20. N:h6 e:d4 21. D:d4 Te8 22. Rd1 Df3, 0—1.

În turneul „open" masculin o evoluție foarte bună a avut marele maestru Mihai Șubă. S-a detașat în clasament după șase runde și se pronostica victoria sa, cînd a suferit o înfrîngere neașteptată la marele maestru iugoslav. D. Rajkovici. Cu mult sînge rece și-a continuat cursa de urmărire a noului leader apărut, Lev Gutman, pe care n-a avut șansa să-l întîlnute direct, dar nu l-a mai putut ajunge. În final marele maestru din Israel, Lev Gutman, și-a adjudecat victoria cu 9 p, fiind secondat de Alek Sznapik (Polonia) și Mihai Șubă (România) fiecare cu 8 p. În clasamentul „openului" feminin amprenta și-a pus-o pentru a doua oară direct în cursă dintre cele trei jucătoare cu pretenții la medalii : Alexandria — Polihroniade 1:0, Ahșarumova — Alexandria 0:1 și Polihroniade — Ahșarumova 1:0. Duelurile amintite au fost marcate de tensiunea de concurs, deși nu au lipsit manevre poziționale și lovituri tactice de mare finețe. Victoria a revenit cunoscutei mari maestre sovietice Nana Alexandria cu 8 p (șapte victorii și două egaluri). Pe locul doi cu egalitate deplină la coeficientul Bucholtz s-au situat Elisabeta Polihroniade (România) și Anna Ahșarumova (S.U.A.), fiecare cu 7 p. La mare distanță s-au aflat următoarele clasate : Anja Dahlgrün (R.F.G.), Henrika Konarkowska (Iugoslavia) și Elfi Janus (R.F.G.) cu 5,5 p.

O mențiune specială merită promotorul acestui festival, Hans Suri, care și astăzi, la cea de-a XX-a ediție, este sufletul organizatoric al turneului, demonstrînd că un șahist poate face carieră ca organizator de mare clasă.

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

Ce este un antrenor?

Dacă antrenorii, în special cei de fotbal, sînt schimbați și vînturați de colo pînă colo, indiferent de moment sau de contract, iar treaba asta o fac niște cetățeni (conducători, jucători sau cine știe cine îi) punem întrebarea din titlul de mai sus. Sau — să completăm întrebarea — ce trebuie să fie un antrenor ? Această întrebare, aparent banală, vine în minte obligatoriu ființă orice om cu „cap" atunci cînd vrea să schimbe ceva într-o situație dată, trebuie să o facă în urma unei analize critice. Ori o astfel de analiză nu o poți face (cu bune rezultate) dacă nu știi „ce este" obiectul — să-i zicem — ce urmează a fi schimbat !... Deci, ce este antrenorul ?

După dicționar ar fi o „persoană care se ocupă de antrenarea sportivilor". După sportivi, antrenorul este... profesor. În mod uzual chiar așa îi se adresează : „tovarășe profesor". Chiar dacă nu e titrat... Combinînd cele două accepțiuni, antrenor este „un profesor care se ocupă de antrenarea sportivilor".

Să analizăm puțin noțiunea. Deci dacă antrenorul e „profesor", fotbalul e „materie" iar fotbaliștii sînt „elevi" (cum, dealtfel, frecvent îi se spune), ce să ne mai mirăm că „profesorii" sînt schimbați toată ziua bună-ziua ! Acest lucru apare total lipsit de importanță. Noul „profesor" intră în clasă și întreabă : „Unde ați ajuns cu materia, elevi?". Și aflînd răspunsul, predă ceea ce a mai rămas de predat. Și rezultatele pot fi mai bune dacă noul profesor știe mai multă „carte" și are mai multă aplicație pentru predare. Dar la fotbal (ca să rămînem la fotbal) tot așa o fi? Să încercăm a răspunde:

— La o disciplină oarecare, dacă n-ai învățat și nu știi nimic, poți să înveți și să știi de nota 10. Pe cînd la fotbal dacă nu ești perfect stăpîn pe lecția cu „stopul" nu poți trece la cea cu „pasa". Astfel spus, nu poți dansa dacă nu știi încă să mergi.

— La școală mai ai o șansă: corigența de la toamnă. La fotbal se rămîne repetent direct și fără drept de apel! La școală nu e nici o supărare dacă toți elevii trec clasa. Ba dimpotrivă !... La fotbal, repetența (citește „retrogradarea") unora nu poate fi ocolită !

— Controlul eficienței profesorului îl ai de-abia peste zece ani, cînd se poate vedea cu ce a rămas fostul elev. Controlul eficienței antrenorului se poate face după cîteva sezoane. Iar absurzii și neserioșii pretind să îl facă după... cîteva etape !

Iată deci, dintr-o simplă și la îndemînă analiză, rezultă că antrenorul este un profesor, dar unul cu un alt statut decît al celui de la liceu, să zicem. Și din diferențele enunțate mai sus se desprinde — ca trăsătură caracteristică muncii de profesor-antrenor — tocmai necesitatea continuității în muncă în același colectiv. Un profesor, venit la un liceu în ultima zi a ultimului trimestru, poate promova toți elevii corigenți un an întreg. Le dă 10 pe ultimul trimestru și gata ! Nu este de dorit, nu credem că se întîmplă, dar „se poate". Un antrenor venit în ultima etapă, poate fi el Helenio Herrera, n-are cum „promova" o echipă „picată". Pentru simplul motiv că el nu poate lua 10 puncte într-un singur meci !

S-ar mai putea adăuga că profesorul nu are nevoie să cunoască fiecare elev în parte pentru a preda lecția sa. El o expune la fel pentru toți, iar elevii sînt obligați să învețe fiecare cum poate : cu tata, cu mama, cu meditator, treaba lui. Antrenorul nu poate „preda" nici o lecție dacă nu cunoaște fiecare elev în parte. Lecția de fotbal se predă pe un fond de cunoștințe tehnico-tactice deja acumulate, pe o structură psihofizică individuală, pe calități native diferențiate etc., toate dinainte și bine cunoscute. În alte condiții, eficiența pregătirii este egală cu zero !

Deși nu este mare filozofie la mijloc, poate că n-ar strica să li se amintească aceste mici... mari diferențe celor ce de pinde soarta contractelor antrenorilor.

CRISTIAN ȚOPESCU

Toată lumea face sport

● Din ce în ce mai multe țări marchează începutul sezonului precompetițional cu meciul de fotbal dintre cîștigătoarea campionatului și deținătoarea cupei. În Spania, această finală sui-generis este dotată cu „Cupa Regelui", de anul acesta și R.F. Germania a organizat un asemenea meci, ca și Austria. Inventatorii fiind, cine altii, englezii, care prefațează în acest fel campionatul încă din 1908 (!), pe Wembley, cu „Charity Shield" (partida are finalități umanitare, fondurile fiind donate unor cercetări medicale) ● O interesantă astfel de întîlnire este organizată în Bulgaria, dar aici campionatul este opusă unei selecționate a zăriștilor sportivi bulgari, meciul fiind patronat de „Naroden Sport". Anul acesta, trofeul a revenit selecționatei zăriștilor. ● Toate știrile duc... la Atena, pentru Jocurile Olimpice de vară din 1996. Luările de poziție în acest sens ale Comitetului Olimpic din Grecia, susținute de guvern, au fost întărite de o serie de declarații ale unor oficialități ale C.I.O., inclusiv ale președintelui acestui organism. Oricum, în 1996 se va aniversa centenarul Jocurilor Olimpice moderne (să precizăm aici că termenul Olimpiadă desemnează intervalul de patru ani între întreceri, și nu întrecerile propriu-zise), reînviate de pedagogul Pierre de Coubertin, care și-a lansat ideea în 1892. În 1992, însă, J.O. se vor celebra la Barcelona, patria actualului președinte al C.I.O., Juan Antonio Samaranch, marcînd 500 de ani de la descoperirea Americii de către Cristobal Colon, care a plecat din Barcelona. ● Fotbalul european urmează parcă exemplul ciclismului, cu victoriile americane și irlandeze ale ultimilor ani, dar și cu discreția „clasicilor" învingători ai „Turului Franței" — italieni, francezi, belgieni, olandezi. Tot atît de exotice încep să devină și aparițiile din soccer. Fotbaliști din Noua Zeelandă (la Anderlecht, vă amintiți...). Australia (un anume Dave Mitchell a poposit la Feyenoord Rotterdam în acest sezon). R.P. Chineză și-au făcut apariția pe vechiul continent. Dar în materie de exotism fotbalistic nu poate fi întrecută echipa franceză Lens, care a adus în Hexagon, cu mari sacrificii, vedeta numită Arsène, cel mai bun produs al fotbalului din Insula Réunion...

LUCIAN OPREA

Investiții pentru mintea și sufletul omului

SLATINA

Există în fiecare oraș o clădire spre care se îndreaptă zilnic, de dimineața pînă seara, pașii celor însetați de frumos, de dorința de a mai descifra ceva din tainele universului care ne înconjoară. Există în fiecare oraș acest locaș de cultură unde oameni de toate profesiile și vîrstele se string din propria lor dorință de a se împlini cît mai armonios, potrivit unui timp necruțător cu ignoranța cu lonea spirituală. Iar oamenii, în semn de respect pentru această clădire, simbol al aspirațiilor lor înalte, indiferent dacă-i spun Casă de cultură a sindicatelor sau Casă de cultură a științei și tehnicii, pentru tineret, caută s-o ridice cît mai aspectuoasă, s-o împodobească minunat în interior astfel încît să constituie o bucurie propice studiului, meditației, creației în diferite domenii ale cunoașterii și, totodată, să devină pentru localitatea unde trăiesc un reper arhitectonic.

Muncitori, țărani, intelectuali, elevi și studenți, tineri și în egală măsură vîrstnici, iubitori ai folclorului și ai corului, ai dansului și filmului își găsesc la casa de cultură un tărîm ideal unde pot dialoga fără prejudecăți și ajung oricînd la o îndrumare competentă, despre cele mai arzătoare probleme ale omenirii contemporane. Este și aceasta un semn al democrației culturale de la noi, al posibilităților practic nelimitate de comunicare între membrii colectivității, care se întîlnesc la locurile lor de muncă, în cercurile lor familiale, înnobilați și îmbogățiți din punct de vedere spiritual.

Aici, la casa de cultură își au originea cele mai multe dintre performanțele artistice și tehnice pe care, cu generozitate le-a scos la lumină și le-a făcut cunoscute tuturor Festivalul național „Cîntarea României". Aici s-au constituit și au căpătat tradiție mari ansambluri artistice, de profiluri extrem de diferite, unele dintre ele ajungînd să ne reprezinte arta și cultura dincolo de hotare, fiind încununate de strălucite recunoașteri ale meritelor lor. Și tot aici s-a născut și o nouă meserie : aceea de instructor artistic persoană investită cu atributele unui înalt profesionalism și cu marea responsabilitate de a aduce în această acoladă arta de amatori — formă profund democratică a culturii socialiste — cu cea profesionistă.

Într-o epocă în care personalitatea umană tinde tot mai mult spre multilateralitate, într-o țară ca România, care își propune programatic să formeze un om nou, înzestrat cu un bogat bagaj de cunoștințe și cu cele mai înaintate idei în legătură cu interpretarea lumii, casa de cultură este o investiție de imensă valoare, nu doar prin sumele cheltuite — care sînt foarte importante și ele, ci prin semnificațiile sale, prin corelația sa strînsă cu destinul de mîine al națiunii. Lăcașul de cultură, prezent azi cu prestanța-i generatoare de mîndrie în toate localitățile țării este un factor de prim rang în realizarea unui înalt deziderat al societății : elevarea spirituală a omului, condiția majoră pentru mersul înainte al societății noastre.

ION ANDRONE

SUCEAVA

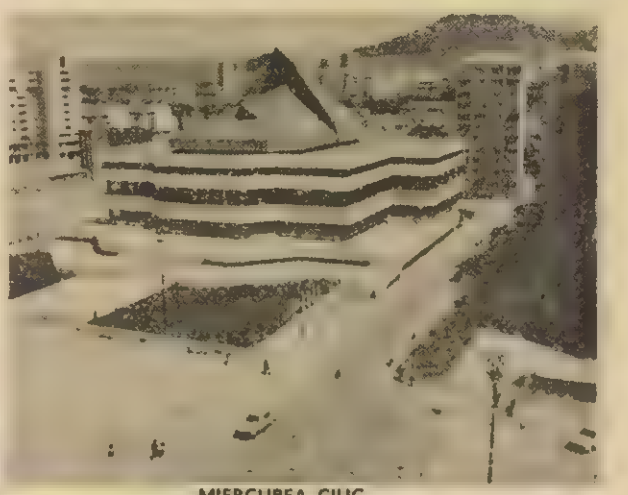

MIERCUREA CIUC

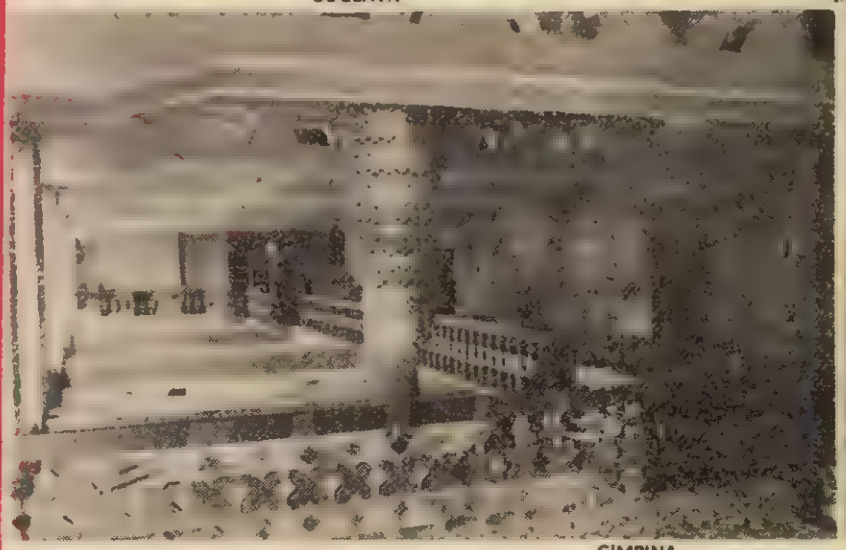

CIMPINA

BOTOȘANI

TURNU-SEVERIN

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

În preajma sărbătorii naționale a poporului român, la marele forum democratic al educației și culturii socialiste, conducătorul iubit al partidului și al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, impulsionează energiile națiunii spre împlinirea și mai strălucită a idealurilor sub care s-a înfăptuit victoria de la 23 August

Prin noi, iubita Românie, Liberă-n veci, va înflori!

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

Un mobilizator program de acțiune în munca educativă de formare a omului nou, de formare și înflorire a spiritualității românești

În paginile 3, 4, 5 și 6

În acest număr

Lucrările Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste

flacăra

anul XXXVI
34 (IV 6791)
VINERI,
21 august
1987

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a efectuat o vizită de lucru pe șantierul de amenajare a rîului Argeș pentru navigație, irigații și alte folosințe

Comentariul în pagina 2

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a efectuat o vizită de lucru pe şantierul de amenajare a rîului Argeş pentru navigaţie, irigaţii şi alte folosinţe

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a efectuat, miercuri, 19 august, o nouă vizită de lucru pe şantierul de amenajare a riului Argeş pentru navigaţie, irigaţii şi alte folosinţe.

Iniţiată, după cum este cunoscut, de secretarul general al partidului, această lucrare de anvergură, de deosebită complexitate, are scopul de a crea o mare acumulare de apă în apropierea Capitalei, de a asigura regularizarea riului, dezvoltarea sistemelor de irigaţii, prevenirea inundaţiilor şi combaterea eroziunii solului pe mari suprafeţe de teren. Proiectul prevede în acelaşi timp valorificarea potenţialului energetic al Argeşului, prin construirea, în cele 5 noduri hidrotehnice care se realizează în prezent, a unor microcentrale. Totodată, se va realiza o cale navigabilă ce va lega Bucureştiul de Dunăre, asigurîndu-se astfel sporirea volumului şi îmbunătăţirea, în continuare, a transporturilor, dezvoltarea şi modernizarea localităţilor situate în această zonă.

Vizita a început la nodul hidrotehnic nr. 5 situat în apropierea comunei Cornetu.

Ministrul transporturilor şi telecomunicaţiilor, Pavel Aron, a prezentat stadiul la zi al lucrărilor, modul în care au fost aduse la îndeplinire indicaţiile date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la precedenta vizită pe şantier privind realizarea la termen şi în cele mai bune condiţii a lacului de acumulare, a şoselei de circulaţie pe deasupra barajului, pe drumul ce leagă Capitala de Alexandria, pentru finalizarea digului frontal şi a celor laterale, care se află în stadii avansate de execuţie.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat că, deşi s-a efectuat un volum mare de lucrări, există rămîneri în urmă în realizarea sarcinilor prevăzute pentru această etapă, cerînd ca în următoarele zile să se aducă perfecţionări soluţiilor constructive adoptate pentru a se fructifica experienţa acumulată la înălţarea barajelor pe riurile interioare.

În continuare, s-a vizitat un sector încredinţat Antreprizei naţionale a tineretului.

A fost relevat faptul că sînt realizate integral lucrările prevăzute în grafice, între care porţiunile de diguri şi taluzarea lacului în sectorul şantierului naţional. Se află în curs de finalizare, de asemenea, sarcina suplimentară de realizare a două diguri racord la nodul hidrotehnic de la Cornetu.

Secretarul general al partidului a examinat, în continuare, o serie de aspecte legate de realizarea lacului de acumulare, precum şi unele probleme ale dezvoltării şi modernizării comunei Mihăileşti.

Vizita de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu a continuat pe şantierul portului „Bucureşti — 30 Decembrie".

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost informat de directorul Antreprizei naţionale a tineretului, că, în spiritul indicaţiilor primite, s-a trecut la realizarea lucrărilor de suprastructuri ale cheiurilor, constructorul îşi va îndeplini în întregime sarcina ce îi revine în realizarea conturului portului.

Atît în amonte, cît şi în aval de port au fost deschise noi puncte de lucru pentru realizarea de îndiguiri şi protecţii de maluri prin folosirea de materiale locale, extrase chiar din albia Argeşului, precum şi pentru amenajarea cursului navigabil al canalului.

Vizita a continuat în sectorul încredinţat spre execuţie armatei.

Pe baza analizei care a avut loc la faţa locului, s-a stabilit să fie adoptată varianta cu dublă funcţionalitate care să asigure atît drenarea apelor, cît şi folosirea lor pentru irigaţii. Totodată s-a indicat să se treacă la definitivarea traseului digurilor pe întreaga lungime prevăzută în proiect, creîndu-se astfel condiţii pentru desfăşurarea pe front larg a acestei lucrări.

Noul dialog de lucru cu factorii de răspundere, cu proiectanţii şi constructorii evidenţiază preocuparea conducătorului partidului şi statului nostru pentru realizarea, în cele mai bune condiţii, a acestui obiectiv de mare importanţă economică şi socială.

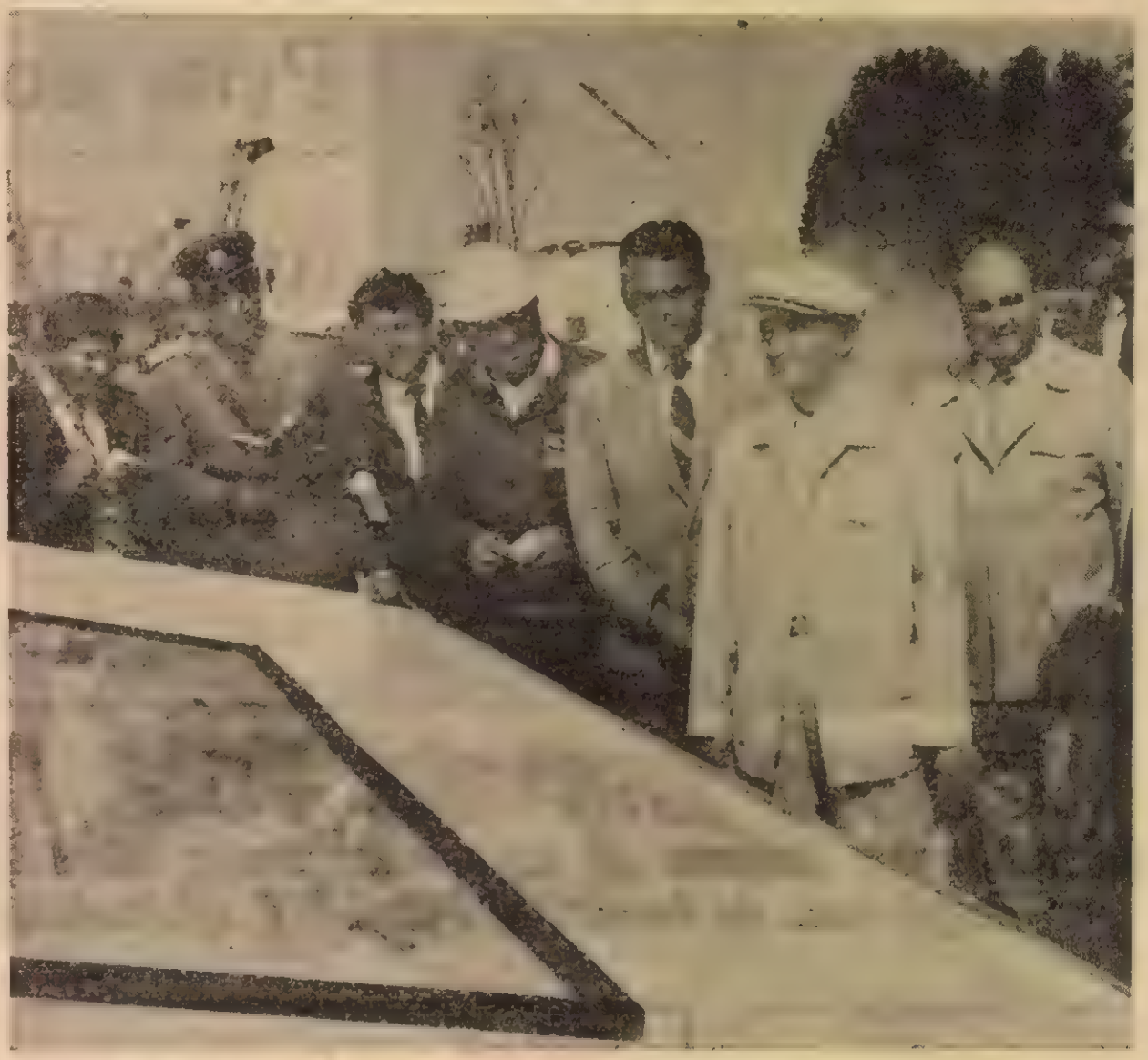

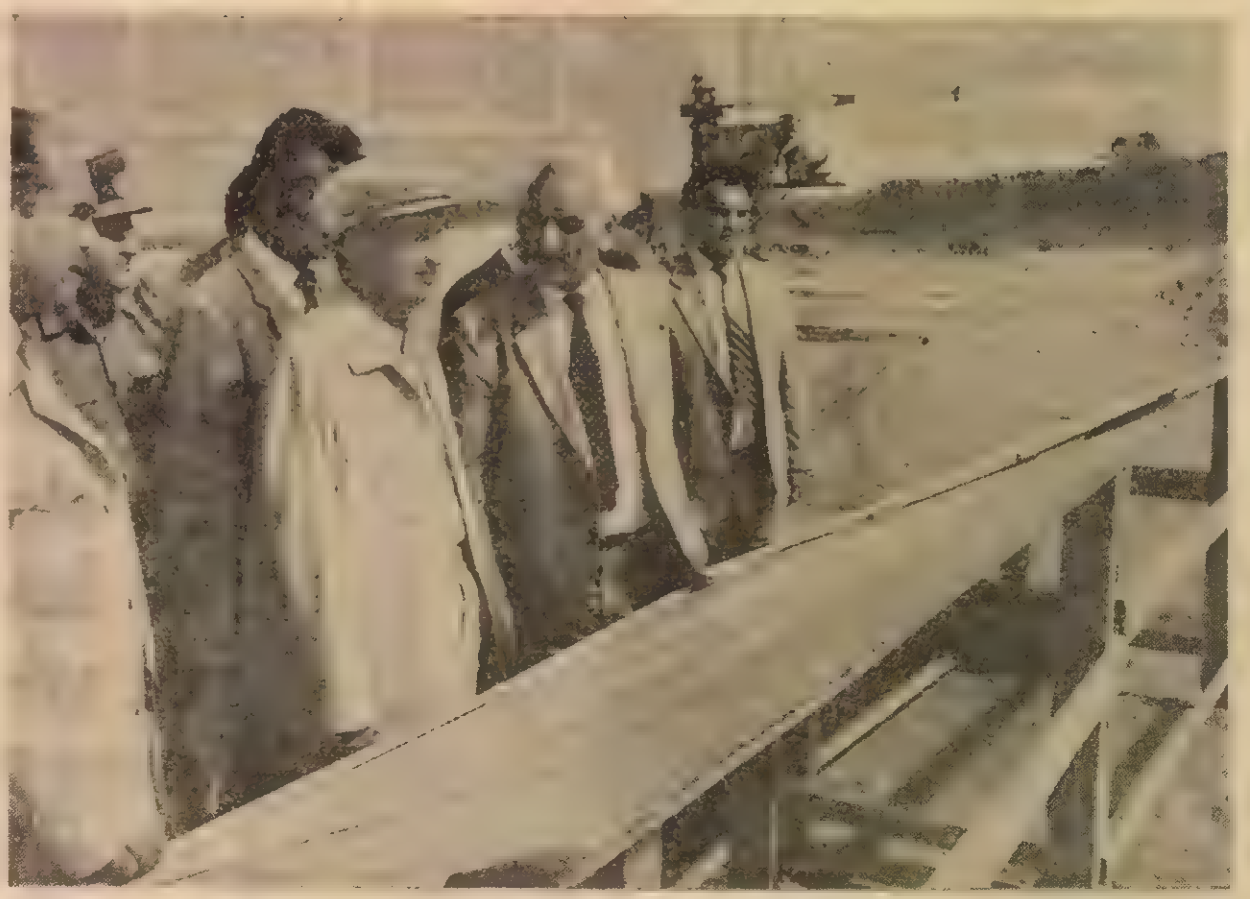

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Stimați tovarăși,

La începutul lucrărilor celui de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, am deosebita plăcere să vă adresez dumneavoastră, participanților la marele forum democratic, tuturor oamenilor muncii care își desfășoară activitatea în domeniul educației și culturii, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat și al Guvernului, precum și al meu personal, un salut călduros, revoluționar, împreună cu cele mai bune urări. **(Aplauze și urale îndelungate, se scandează puternic „Ceaușescu — P.C.R. I", „Ceaușescu și poporul I").**

Congresul educației politice și culturii socialiste reprezintă un eveniment de însemnătate deosebită în viața socială a patriei noastre, în activitatea de formare a conștiinței revoluționare, a omului nou — constructor conștient al socialismului și comunismului în România. **(Aplauze puternice).**

La congres participă mii de activiști de partid și de stat, cadrele de bază din domeniul științelor sociale, al activității politico-educative, creației literar-artistice și activității cultural-artistice de masă.

Pregătirea congresului a fost precedată de largi dezbateri democratice în adunările generale, în uniunile de creație și instituții cultural-artistice, în conferințele județene.

În cadrul marelui forum democratic al educației și culturii socialiste este necesar să se facă o temeinică analiză critică și autocritică a activității din cincinalul trecut și să se stabilească orientările și măsurile necesare în vederea îmbunătățirii întregii activități politico-educative, a creșterii rolului acestui important sector de activitate în dezvoltarea generală a patriei noastre, în înfăptuirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Întreaga activitate de pregătire și desfășurare a lucrărilor congresului constituie o nouă manifestare a forței democrației noastre muncitorești-revoluționare, care asigură participarea directă a tuturor oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, demonstrează cu putere superioritatea orînduirii noastre socialiste, în care poporul este pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește în mod liber și independent viitorul său socialist și comunist. **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. I", „Ceaușescu și poporul I").**

Stimați tovarăși,

Activitatea politico-educativă și culturală, formarea conștiinței revoluționare a omului nou constituie o parte inseparabilă a dezvoltării economico-sociale, a făuririi noii orînduiri sociale, a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție a creat condițiile necesare pentru progresul general al patriei noastre, deci și al educației și culturii.

Înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, trecerea la făurirea socialismului au deschis calea unor profunde transformări sociale, revoluționare în țara noastră. Într-o perioadă istorică scurtă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată — care, după ideologii orînduirii burghezo-moșierești, trebuia să rămînă o țară „eminamente agricolă" — într-o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. În această perioadă, țara noastră a parcurs mai multe etape de dezvoltare — de la societatea burghezo-moșierească împărțită în clase antagoniste, în bogați și săraci, în exploatatori și asupriți, la societatea socialistă multilateral dezvoltată, în care au fost lichidate pentru totdeauna inegalitățile economice, sociale și naționale, exploatarea și asuprirea omului de către om, realizîndu-se orînduirea socialistă, care asigură deplina egalitate între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

După cum este bine cunoscut, în anii construcției socialiste producția industrială a crescut de peste 100 de ori în comparație cu anul 1944, producția agricolă de circa 6 ori, venitul național de peste 32 de ori. S-au creat noi ramuri moderne ale industriei, care asigură mai mult de 60 la sută din întregul venit național. Pe această bază a avut loc creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul I").**

Odată cu creșterea forțelor de producție și în strînsă legătură cu acestea, au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura — factori primordiali pentru făurirea cu succes a noii orînduiri sociale. Se poate afirma cu deplin temei că activitatea ideologică, politico-educativă, culturală a constituit o adevărată forță motrice a dezvoltării societății noastre în toate domeniile. **(Vii aplauze).**

Dezvoltarea puternică a proprietății socialiste — prin alocarea a circa o treime din venitul național pentru fondurile de dezvoltare — a asigurat crearea unei puternice baze tehnico-materiale și progresul general al tuturor sectoarelor de activitate. Trebuie să spunem, însă, deschis că în domeniul ideologic, al educației și culturii s-a ajuns la o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea rapidă și puternică a bazei tehnico-materiale. Pornind de la aceasta, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru lichidarea acestei rămîneri în urmă și realizarea unei concordanțe cît mai depline între aceste două laturi fundamentale ale dezvoltării societății socialiste. În general, trebuie să acționăm pentru înlăturarea tuturor contradicțiilor și disproporțiilor care au apărut între diferite sectoare de activitate, pentru a asigura permanent o dezvoltare armonioasă, unitară a tuturor sectoarelor de activitate, ca o condiție fundamentală în vederea realizării revoluției socialiste în noua etapă de dezvoltare. Este necesar să facem totul pentru ca știința și cultura, educația politică, activitatea ideologică să constituie permanent o puternică forță a dezvoltării economico-sociale. Trebuie să nu uităm nici un moment că făurirea noii orînduiri sociale, asigurarea progresului continuu al patriei noastre nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii, ale cunoașterii umane în general. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Stimați tovarăși,

După cum este bine cunoscut, fiecare orînduire socială a avut concepțiile sale filozofice, politice, care și-au pus amprentele pe educația maselor populare, pe întreaga dezvoltare culturală. Societățile sclavagistă, feudală, capitalistă, imperialismul au căutat fiecare să acționeze în domeniul educației și culturii în așa fel încît să folosească activitatea educativă, culturală pentru justificarea relațiilor sociale de inegalitate și asuprire, a politicii de dominație de clasă, de asuprire a popoarelor, a altor noțiuni.

(Continuare în pag. 4)

Hotărîre

privind adoptarea cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu

ca document programatic al întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare și formare a omului nou, de înflorire a culturii socialiste

Congresul educației politice și culturii socialiste dă o înaltă apreciere magistralei cuvîntări a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, document de o inestimabilă valoare ideologică și politică, teoretică și practică, ce înfățișează, pe baza unei profunde analize a marilor transformări revoluționare petrecute în societatea noastră, a cerințelor și exigențelor noii etape de dezvoltare socialistă a României, obiectivele și orientările fundamentale pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței socialiste, de formare a omului nou, înaintat, de înflorire și înnobilare spirituală a vieții întregului nostru popor.

Congresul își însușește, în unanimitate, tezele, ideile și orientările cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptă acest strălucit document drept program de muncă și acțiune al întregii activități de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului politic, ideologic și cultural al tuturor membrilor societății, de creștere a contribuției muncii politico-educative la dezvoltarea generală, economico-socială a țării, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pag. 3)

Este adevărat că în toate aceste orînduiri, de-a lungul unei lungi perioade, au apărut întotdeauna clase sociale, forțe umane, ale științei, ale culturii care s-au ridicat împotriva acestor stări de lucruri, au fost promotoarele unor concepții noi despre relațiile sociale, despre rolul culturii, despre rolul popoarelor ca adevărate făuritoare ale istoriei. Se poate afirma că tocmai aceste forțe au avut, alături de forțele de producție, un rol determinant în marile transformări și schimbări revoluționare din întreaga lume.

Odată cu apariția clasei muncitoare, pentru prima dată în istoria omenirii, gînditorii revoluționari au elaborat concepția socialismului științific despre lume și viață, care pornește de la necesitatea lichidării cu desăvîrșire a inegalităților economice și sociale, realizării unei lumi în care omul să fie liber și stăpîn pe destinele sale, să se înfăptuiască adevărata egalitate și dreptate socială ! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a deschis calea înfăptuirii năzuințelor popoarelor de dreptate și libertate socială și națională. Victoria socialismului într-un număr important de țări, inclusiv în România, a dus la formarea unui puternic sistem al țărilor socialiste, care au un rol tot mai important în întreaga viață economico-socială, în viața politică generală, manifestîndu-se cu putere ca forțele cele mai înaintate ale progresului economic și social, în lupta pentru libertate, egalitate și independență, pentru pace. **(Aplauze puternice).** În întreaga activitate politico-educativă și culturală trebuie să se pornească de la aceste realități, să se pună cu putere în evidență marea superioritate a socialismului.

Viața, realitatea au demonstrat cu putere că socialismul se realizează într-o diversitate de forme specifice, de la o țară la alta, de la o epocă la alta, că nu există și nu pot fi șabloane sau modele unice obligatorii.

De asemenea, în construcția societății s-au manifestat lipsuri, s-au comis greșeli, unele foarte grave, dar toate acestea n-au abătut popoarele din calea lor spre socialism.

Criticînd tot ce a fost negativ în trecut, trebuie să acționăm cu fermitate pentru înlăturarea acestor stări de lucruri negative, pentru perfecționarea conducerii și dezvoltării largi a democrației muncitorești, socialiste, revoluționare, pentru a asigura înfăptuirea neabătută a principiilor socialismului științific, victoria socialismului și comunismului, viitorul de aur al omenirii. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Fără îndoială, în întreaga activitate politico-educativă și culturală trebuie să se țină permanent seama de tot ce s-a realizat de-a lungul mileniilor, așezînd la baza ei tot ceea ce constituie un bun al culturii și civilizației. Dar, în același timp, trebuie înlăturate cu hotărîre și fermitate concepțiile vechi, retrograde, tot ce este vechi și perimat, trebuie promovate cu îndrăzneală noul, concepțiile revoluționare despre lume și viață, o cultură nouă, înaintată, în care omul, masele populare, popoarele constituie factorul determinant al întregii activități.

Este necesar să avem în vedere că popoarele s-au dezvoltat în anumite condiții istorice și sociale care și-au pus amprenta pe însușirile și felul de a gîndi și trăi al fiecărui popor. Istoria poporului nostru, de mai bine de 2000 de ani, de la daci pînă în prezent — care demonstrează cu putere aceasta — este istoria luptelor împotriva asupririi străine, a luptelor pentru libertate și independență, pentru progres economic și social. Iată de ce, în munca politico-educativă, de formare a omului nou, cunoașterea istoriei patriei constituie una din laturile de importanță excepțională ale întregii activități.

Întregul popor, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigurat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii române ! Să cinstim pe toți aceia care — de-a lungul celor două milenii — au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economico-social și cultural al țării, au asigurat, cu prețul vieții, existența poporului, a națiunii noastre independente ! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate).** În asemenea împrejurări s-a creat felul de a fi al poporului român, s-au dezvoltat dragostea de glie, de patrie, de libertate și independență, statornicia, spiritul de omenie caracteristic poporului nostru.

În același timp, după cum este bine cunoscut, în primele secole ale mileniului al II-lea s-au așezat pe teritoriul patriei noastre o serie de oameni ai muncii de alte naționalități. Muncind și luptînd împreună împotriva asupririi și inegalităților, s-a dezvoltat între toți fiii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, o unitate frățească, s-a realizat o forță puternică a tuturor fiilor României, care asigură mersul ferm înainte al patriei spre socialism și comunism ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").**

Cultura și limba poporului nostru s-au dezvoltat în strînsă legătură cu luptele pentru independență și progres economico-social, sînt o creație a întregului nostru popor, în rîndurile căruia au acționat oamenii înaintați. Doinele, baladele, romanțele, poveștile ce înfățișează pe eroii care luptă pentru libertate și dreptate, spiritul de hărnicie al poporului nostru reprezintă cel mai prețios tezaur cultural. Din toate acestea s-au inspirat cei mai buni oameni de cultură și artă.

Din tot ce este mai bun din trecutul patriei, din cultura universală să luăm tot ceea ce asigură ridicarea continuă a nivelului de cunoaștere și culturii, realizînd o cultură nouă, corespunzătoare epocii socialiste, care să înnobileze spiritual întreaga națiune, să lumineze calea spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă ! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Stimați tovarăși,

Educația și cultura înaintată, revoluționară, presupune cunoștințe vaste, multilaterale, în toate domeniile, bazate pe concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric — pe idealurile nobile ale socialismului științific. În asemenea condiții, educația politică, culturală constituie, asemenea soarelui, un adevărat astru care emană cultură și luminează omenirii calea spre noi orizonturi, spre înțelegerea originii vieții, a lumii înconjurătoare, a dialecticii naturii și societății, a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale.

Înarmați cu cele mai înalte cunoștințe din toate domeniile, ale culturii înaintate, omul poate să pătrundă și să înțeleagă tot mai temeinic tainele naturii și ale universului, să devină tot mai cutezător, să-și făurească în mod conștient viitorul liber, independent și fericit. **(Aplauze puternice).**

Numai pe baza unei asemenea educații și culturi, omul, poporul nostru — ca de altfel orice popor — poate fi pe deplin liber, în adevăratul înțeles al libertății. Fără o educație politică și o cultură înaintată, oamenii rămîn prizonierii prejudecăților, misticismului, obscurantismului și — în condițiile urioșelor prefaceri economico-sociale, ale schimbărilor ce au loc în raportul de forțe pe plan mondial — se pot ușor rătăci în vîltoarea vieții.

Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omenirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată.

Aceasta impune o ridicare continuă a nivelului general de cunoștințe, cutezanță, îndrăzneală în întreaga activitate de cunoaștere a tainelor naturii și universului, impune înlăturarea concepțiilor vechi, perimate, promovarea noului în viața economică și socială, în relațiile internaționale, în realizarea unei societăți mai drepte și mai bune.

În întreaga activitate politico-educativă și culturală de formare a omului nou trebuie să pornim de la dezvoltarea dragostei pentru muncă — factorul primordial al dezvoltării omenirii și, îndeosebi, al formării omului !

Trebuie să facem ca fiecare cetățean, tineretul patriei noastre să înțeleagă bine că fiecare, în cadrul complex al muncii creatoare, trebuie să desfășoare o activitate permanentă, să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială, la ridicarea gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al patriei.

Să dezvoltăm puternic dragostea față de patrie, față de popor, spiritul de abnegație și hotărîrea de a munci acolo unde societatea o cere, de a învinge orice greutăți, de a se afirma și rămîne, în toate împrejurările, un fiu credincios al poporului ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").**

Să dezvoltăm dragostea față de partid — forța conducătoare și centrul vital al întregii națiuni, de la care radiază conștiința revoluționară !

Tot ceea ce am realizat — răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, construcția socialismului, marile înfăptuiri în dezvoltarea generală a patriei — datorăm existenței partidului ! Viitorul națiunii este strîns legat de existența și întărirea continuă a partidului, ca forța conducătoare a întregii națiuni ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu și poporul", „Ceaușescu, eroism — România, comunism !").**

Pe baza marilor realizări obținute în construcția socialistă, să dezvoltăm puternic încrederea în forțele poporului, în socialism, hotărîrea fermă de a munci și a face totul pentru înfăptuirea neabătută, în cele mai bune condiții, a principiilor socialiste de muncă și de viață, de proprietate și repartiție — ca factori hotărîtori pentru înaintarea României spre noi culmi de progres și civilizație !

Să dezvoltăm puternic respectul față de avuția întregii națiuni, față de proprietatea întregului popor !

Să dezvoltăm la toți oamenii muncii, la tineretul patriei noastre spiritul de răspundere pentru gospodărirea în cele mai bune condiții a mijloacelor materiale încredințate fiecărui colectiv spre administrare, pentru creșterea continuă a proprietății socialiste, a avuției naționale — ca factor hotărîtor al mersului nostru înainte și al întăririi forțelor materiale și spirituale ale patriei !

Să punem la baza educației generale principiile eticii și echității socialiste, ale unei noi atitudini în muncă, în societate, în comportarea de zi cu zi ! Să dezvoltăm dragostea de dreptate, de adevăr, de libertate !

Întreaga activitate politico-educativă, culturală trebuie să aibă drept scop formarea unui om cu înalte calități moral-politice, încrezător în forțele poporului, ale societății, hotărît de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea Programului partidului, la dezvoltarea generală a patriei, de a fi întotdeauna la datorie și de a acționa ca adevărat revoluționar în toate împrejurările !

În întreaga noastră activitate politico-educativă și culturală trebuie să subliniem superioritatea orînduirii socialiste, care a lichidat pentru totdeauna orînduirea împărțită în clase sociale, antagoniste, în bogați și săraci. Trebuie să punem cu putere în evidență faptul că socialismul a lichidat pentru totdeauna inegalitățile sociale și naționale, asigură deplina egalitate în drepturi, că în societatea socialistă nu pot exista bogați și săraci, că tot ceea ce se realizează trebuie să servească dezvoltării generale a patriei, asigurării, în spiritul principiilor socialiste de repartiție, a unor condiții tot mai bune de viață pentru toți cetățenii patriei. Socialismul nu își propune să creeze un grup mai mare sau mai mic de bogați, ci o societate a oamenilor muncii, al căror nivel de trai, material și spiritual, trebuie să se dezvolte continuu, în mod echilibrat, pe baza creșterii generale a avuției naționale, ca rezultat al muncii unite a întregului popor !

Totodată, în activitatea politico-educativă trebuie să se acorde mai multă atenție combaterii vechilor stări de lucruri moștenite de la orînduirea burghezo-moșierească, precum și a stărilor de lucruri negative care mai pătrund pe diferite căi din societatea împărțită în clase antagoniste. Trebuie să fie combătute cu fermitate lăcomia, egoismul, misticismul și obscurantismul, să se acționeze cu toată fermitatea pentru combaterea șovinismului, a naționalismului, rasismului, antisemitismului, a tot ce înjosește omul.

Munca politico-educativă trebuie să dezvolte puternic spiritul de omenie, al cinstei și dreptății, hotărîrea fiecărui om al muncii de a fi participant activ la întreaga activitate pentru progresul general al patriei ! Să educăm oamenii muncii, tineretul, întregul popor în spiritul frăției și solidarității, al muncii unite pentru socialism și comunism. **(Aplauze puternice, se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — P.C.R. !").** Pornind de la teza că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, trebuie să realizăm educația politică revoluționară și culturală generală cu poporul și pentru popor !

Dispunem de o puternică bază materială pentru întreaga activitate politico-educativă și culturală. Teatrele, casele de cultură și cluburile, căminele culturale asigură condiții minunate pentru o intensă activitate cultural-educativă. Dispunem de zeci de mii de activiști culturali și propagandiști care acționează în toate domeniile. Zecile de mii de formații cultural-artistice, care cuprind sute și sute de mii de oameni, îndeosebi tineretul, dau activității politico-educative forța uriașă a participării maselor, a poporului la formarea culturii și educației revoluționare. O expresie a acestei uriașe activități o reprezintă „Cîntarea României", care s-a transformat, în cei peste 15 ani de activitate, într-o adevărată forță de creație a poporului în toate domeniile, a dezvoltării unei culturi noi, în care poporul reprezintă factorul determinant.

Ne-a produs o deosebită impresie expoziția organizată cu prilejul acestui congres, în care sînt redate creațiile științifice, tehnice din toate domeniile, activitatea cultural-educativă, care confirmă pe deplin participarea largă a maselor populare la creația întregii noastre națiuni. Doresc să felicit pe toți participanții la acest mare festival creator, „Cîntarea României" ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria !").**

Avem marea obligație să dezvoltăm larg și să perfecționăm continuu activitatea Festivalului național „Cîntarea României", să asigurăm, în toate unitățile economico-sociale, în toate orașele și cartierele orașelor, în toate comunele dezvoltarea tot mai puternică a formațiilor cultural-artistice, a acțiunii de creație în toate domeniile, care prin întreaga lor activitate să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, al societății socialiste românești ! Aceasta reprezintă garanția mersului ferm al patriei noastre spre comunism, acest om nou reprezintă viitorul României ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste are loc la începutul celui de-al 8-lea cincinal, 1986—1990, cînd poporul nostru este angajat cu toate forțele în îndeplinirea neabătută a prevederilor planului cincinal, a programului de dezvoltare economico-socială a patriei.

Obiectivul strategic al actualului cincinal este dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

În acest cincinal, prin înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, țara noastră va trece la un nou stadiu de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată.

În primul an al cincinalului 1986—1990 și în prima jumătate a anului 1987 s-au obținut o serie de

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

rezultate importante în toate domeniile de activitate. Cu toate acestea, avem o rămînere serioasă în urmă, în prima jumătate a acestui an. De aceea, este necesar să facem totul pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an, punînd astfel o bază trainică realizării întregului plan cincinal.

În acest sens, și activitatea politico-educativă și culturală trebuie să pună în centrul preocupărilor sale realizarea în toate unitățile a planurilor de dezvoltare economico-socială.

Este necesar să acordăm o atenție corespunzătoare îmbunătățirii calității și nivelului tehnic al producției. A vorbi de un nivel cultural ridicat înseamnă a vorbi de oameni cu o temeinică pregătire profesională și tehnică și o înaltă cultură generală, care să nu accepte ca, din mîinile lor, să iasă produse de slabă calitate și cu defecte, oameni care să asigure un nivel ridicat, tehnic și calitativ, al produselor, care să constituie o mîndrie pentru întregul colectiv. A realiza mașini, utilaje, produse de larg consum de bună calitate constituie o latură a activității de educație și cultură! A realiza produse de înaltă calitate, de ridicat nivel tehnic, estetice constituie o latură importantă a activității politico-educative și cultural-artistice!

Trebuie să acordăm o atenție corespunzătoare înfăptuirii exportului, realizării programelor de modernizare și organizare a producției și a muncii, de normare economico-financiară, de creștere a eficienței economice și perfecționare continuă a întregii activități. Activitatea politico-educativă și culturală trebuie să acționeze în direcția valorificării depline a materiilor prime, a reducerii consumurilor, recuperării și refolosirii materialelor. Nu se poate concepe o activitate politico-educativă și culturală care să nu pună în centrul obiectivelor sale problemele legate de înfăptuirea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare în toate domeniile și la toți indicatorii! **(Aplauze puternice).**

În agricultură, avem, de asemenea, o serie de rezultate pozitive. Seacu obținut succese importante în înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare. Anul trecut am avut un județ și zeci de unități care au primit titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

În acest an avem o situație ceva mai bună. În mai multe județe s-au obținut producții de grîu și orz care sînt la nivelul cerințelor noii revoluții agrare.

De asemenea, peste 300 întreprinderi de stat și cooperative agricole au realizat producții de peste 8 000 kg de grîu la hectar și peste 8 000 kg la orz, obținînd astfel titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

Iată de ce putem spune că, în acest an, avem de acum un buchet puternic de flori, care ne dă dreptul să vorbim de începutul primăverii agriculturii românești, de înfăptuirea cerințelor noii revoluții agrare! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Aș dori ca, de la tribuna Congresului educației politice și culturii socialiste, să adresez tuturor oamenilor muncii cele mai calde felicitări pentru rezultatele obținute în activitatea lor și urarea de a face totul pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

De asemenea, doresc să adresez județelor și unităților care au obținut producții mari la grîu și orz, și vor primi titlul înalt de „Erou al Noii Revoluții Agrare", întregii țărănimi felicitări pentru rezultatele obținute în producția de cereale de vară. Le adresez tuturor urarea de a acționa pentru recolte bogate la porumb și celelalte culturi de toamnă, asigurînd astfel o producție bună pe întreaga agricultură și punînd o bază trainică pentru anul viitor și pentru întregul cincinal. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Toate aceste realizări oglindesc, fără nici o îndoială, și contribuția activității politico-educative și culturale, de dezvoltare a conștiinței și atitudinii noi în munca constructorilor socialismului.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în vederea bunei funcționări a cadrului democratic care asigură participarea tuturor categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea societății, să perfecționăm continuu activitatea acestora, să facem să crească spiritul de răspundere, de ordine și disciplină în toate domeniile de activitate.

Activitatea politico-educativă și culturală trebuie să asigure generalizarea experienței bune, să combată stările de lucruri negative, inapoiate, corupția, furtul, lenevia, inerția, birocratismul, tot ceea ce este străin principiilor de etică și echitate socialistă. Ea trebuie să contribuie la crearea și dezvoltarea conștiinței revoluționare și a spiritului revoluționar de muncă, la promovarea noului în toate domeniile, la perfecționarea conducerii și planificării, la creșterea răspunderii activiștilor și cadrelor din toate domeniile de activitate, la întărirea legăturilor cu poporul. Este necesar ca fiecare activist din orice domeniu de activitate să-și desfășoare munca în strînsă legătură cu poporul, sub conducerea partidului, să nu aibă odihnă și să acționeze cu toată fermitatea pentru îndeplinirea planurilor și programelor de dezvoltare, a hotărîrilor partidului, a legilor țării, să servească în orice împrejurări partidul și poporul! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Vom munci și vom lupta, patria vom înălța!").**

Pentru a putea răspunde încrederii partidului și poporului, cadrele de partid și de stat din toate sectoarele economico-sociale trebuie să-și ridice continuu nivelul ideologic, politic și cultural, să-și perfecționeze stilul și metodele de muncă. Numai așa vor putea să acționeze, întotdeauna, ca adevărați revoluționari, vor putea să-și îndeplinească misiunile și sarcinile încredințate în unirea întregului popor în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. **(Aplauze puternice).**

Stimați tovarăși,

Înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului impune îmbunătățirea generală și a activității de educație și cultură, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară.

În educarea generală a tinerei generații un rol important îl are familia, care trebuie să sădească, din fragedă copilărie, în conștiința copiilor, a tineretului, cele mai nobile idealuri de dreptate și adevăr, de slujire a partidului, a poporului, să cultive în conștiința lor dragostea față de muncă, de adevăr. De altfel, poporul nostru spune că trebuie să se asigure tineretului „cei 7 ani de acasă". Dar nu numai tineretului! **(Vii aplauze)**

Dar, în același timp, un rol important revine școlii, învățămîntului, care trebuie să asigure educarea tineretului, care își petrece 12–15 ani în școală — începînd cu grădinița și pînă la liceu — iar apoi, o parte, și în institute de învățămînt superior.

Deci, școala, învățămîntul, constituie unul din factorii hotărîtori în educația și formarea conștiinței revoluționare a tineretului, în dezvoltarea spiritului patriotic, a dragostei de muncă, de adevăr, de dreptate, a hotărîrii de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, de a servi întotdeauna cauza socialismului, a patriei, a progresului economic și social. **(Aplauze puternice).**

Cadrele didactice din întregul învățămînt au cea mai nobilă misiune, dar și cea mai mare răspundere în educarea și formarea copiilor, a tineretului pentru muncă și viață.

Să întărim legătura școlii cu familia, să asigurăm conducerea de către partid a întregii activități de formare și educare a tineretului — viitorul patriei noastre! **(Aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — tinerii!", „Ceaușescu și poporul!").**

În întreaga activitate cultural-educativă un rol important îl au literatura, muzica, artele plastice, teatrul, cinematografia. Toate aceste sectoare importante ale activității cultural-educative trebuie să aducă o contribuție tot mai importantă la realizarea unei culturi revoluționare, înaintate. Literatura trebuie să realizeze opere care să redea, cît mai variat ca stil și formă, marile realizări obținute, să înfățișeze epopeea transformării revoluționare a patriei, să oglindească lupta revoluționarilor comuniști și democrați în anii ilegalității, lupta întregului nostru popor pentru edificarea noii societăți — opere care să stea la baza educației patriotice, revoluționare a tineretului patriei noastre. Avem nevoie de noi opere de muzică revoluționară și patriotică, de noi opere de artă plastică, opere care să redea activitatea uriașă desfășurată pe întreg cuprinsul patriei noastre, așa cum avem nevoie de piese de teatru, de filme cu un conținut mai angajant, care să reflecte eroii noi ai patriei, eroii uriașelor transformări revoluționare și ai realizărilor din țara noastră! Avem nevoie de piese și filme în care eroii să nu reprezinte pe acei oameni, puțini la număr, care încearcă să se sustragă răspunderii față de colectivul din care fac parte sau încalcă morala și normele sociale. Nu asemenea oameni sînt eroii patriei noastre! Nu aceștia trebuie să-și găsească loc în piese și filme — ci, de altfel, în nici un domeniu al creației — ci acei eroi, mii, zeci și sute de mii, care fac totul pentru a asigura înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație! Aceștia sînt, de fapt, și participanții activi la creația cultural-artistică de masă, aceștia sînt adevărații făuritori ai României socialiste, deci și ai culturii socialiste! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Oamenii de artă, de cultură, din toate domeniile, trebuie să se angajeze ferm și să creeze cu poporul și pentru popor, să se inspire din izvorul viu, veșnic al națiunii noastre, din creația și din felul de a fi al poporului nostru. Numai o asemenea cultură, o asemenea activitate literar-artistică, de toate genurile, inspirată din munca și viața poporului va avea, într-adevăr, o contribuție uriașă la întreaga operă de transformare a societății, de formare a omului nou, cu un înalt spirit revoluționar, constructor conștient al socialismului și comunismului în România! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").**

Avem multe realizări bune în domeniul creației artistice din toate domeniile. Partidul, întregul popor dau o înaltă apreciere tuturor acestor realizări valoroase; dar în noua etapă a revoluției socialiste apar cerințe noi. De aceea, doresc ca de la această înaltă tribună a Congresului educației politice și culturii socialiste să adresez tuturor creatorilor din toate domeniile chemarea de a acționa și ei în spirit revoluționar, în spiritul uriașelor transformări care au loc, de a lucra și crea împreună cu poporul, pentru popor, pentru socialism, de a sluji necontenit partidul, cauza socialismului, libertatea și independența țării! **(Aplauze puternice îndelungate; se scandează „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Un rol important îl au radioul și televiziunea. În tot ceea ce ele redau, prin mijloacele lor specifice — și mă refer îndeosebi la televiziune — trebuie să reflecte mai bine activitatea uriașă desfășurată de întregul popor în diferite domenii, marile realizări și transformări ce au loc în patria noastră. Radioul și televiziunea trebuie să redea — prin conferințe, prin filme, piese, cîntece și alte forme specifice — tot ceea ce este mai avansat, să contribuie la generalizarea și extinderea noului și la înlăturarea stărilor de lucruri negative, să acționeze în așa fel încît să aibă o contribuție tot mai importantă la întreaga activitate politico-educativă și culturală.

De asemenea, presa, inclusiv presa literară, trebuie să redea într-o formă mai vie munca și activitatea creatoare a poporului nostru, să combată cu hotărîre stările de lucruri negative, concepțiile și atitudinile inapoiate față de muncă, de viață, de morală, să promoveze noul în toate domeniile, să generalizeze rezultatele cele mai bune, să asigure unirea tuturor forțelor întregii națiuni într-o direcție unică, a înfăptuirii programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Trebuie să facem astfel încît toate mijloacele politico-educative și culturale de care dispune societatea noastră să acționeze într-un mod unitar, într-o singură direcție, să-și facă un titlu de onoare din a înfăptui neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea, Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. **(Aplauze puternice).**

Așa cum am mai menționat, să pornim întotdeauna de la faptul că activitatea politico-educativă, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului, să devină un factor determinant al întregii activități în înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre. Întreaga activitate să devină un far care să lumineze calea întregii națiuni spre noi victorii! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!", „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța!", „Ceaușescu, eroism — România, comunism!").**

Toate organizațiile de masă și obștești au o mare răspundere în asigurarea desfășurării unei largi activități politico-educative și culturale. Aș sublinia, în acest cadru, marea răspundere și rolul important pe care îl au sindicatele, organizațiile Uniunii Tineretului Comunist și, de asemenea, Frontul Democrației și Unității Socialiste, ca organism politic al întregii noastre națiuni.

Trebuie să facem astfel încît fiecare casă de cultură, fiecare club, fiecare cămin cultural, fiecare teatru și așezămînt de cultură să devină un puternic centru al activității politico-educative, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară!

În toate unitățile economico-sociale trebuie să se dezvolte și mai puternic activitatea cultural-artistică și politico-educativă. Să facem ca fiecare unitate economico-socială să devină un puternic centru, o cetate a producției, dar și o cetate a educației și culturii, o cetate a luptătorilor revoluționari pentru construcția socialismului și comunismului! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este necesar ca toate comitetele de cultură și educație socialistă, inclusiv Consiliul Culturii și Educației Socialiste, să-și perfecționeze continuu activitatea, să asigure coordonarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a muncii cultural-educative în toate sectoarele.

În conformitate cu rolul politic conducător al partidului se impune ca toate organele și organizațiile de partid să acorde o atenție mai mare activității politico-educative, culturale, asigurînd ridicarea continuă a conștiinței socialiste, revoluționare, formarea omului nou, care să acționeze în toate împrejurările, în noua sa calitate de proprietar, de producător, de stăpîn a tot ceea ce se înfăptuiește în România, să participe activ la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, a activității generale a țării.

Îmbinînd în mod armonios munca pentru realizarea planului cu activitatea politico-educativă, trebuie să facem astfel încît fiecare unitate, fiecare județ, fiecare localitate să se ridice la nivelul înaltelor răspunderi și al rolului care îi revine în cadrul democrației muncitorești-revoluționare! Să asigurăm înaintarea continuă a unității întregii noastre națiuni, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român! **(Vii și puternice aplauze).**

Să facem totul pentru ca și activitatea politico-educativă și culturală să-și îndeplinească rolul tot mai important pe care îl are în întreaga activitate de înfăptuire a Programului partidului, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație, în întărirea continuă a forței materiale și spirituale a României, a independenței și suveranității patriei noastre socialiste! **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

Stimați tovarăși,

Pornind de la obiectivele și orientările politicii internaționale a partidului și statului nostru, activitatea politico-educativă și culturală trebuie să educe oamenii muncii, îndeosebi tineretul patriei noastre, în spiritul prieteniei și colaborării, al solidarității cu țările socialiste, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele realiste, progresiste de pretutindeni, cu toate popoarele care se pronunță pentru dezarmare, pentru pace, pentru conlucrare în realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Educarea oamenilor muncii, a tineretului, în spiritul păcii trebuie să constituie una din trăsăturile generale ale activității politico-educative de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară și patriotică.

Cultura, arta, toate mijloacele de informare în masă trebuie să promoveze activ principiile politicii externe a partidului și statului nostru privind colaborarea cu

(Continuare în pag. 6)

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pag. 5)

toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În întreaga activitate politico-educativă, culturală, trebuie să se sublinieze cu putere justețea principiilor politicii externe a României socialiste, bazată pe egalitatea în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Este necesar să avem permanent în vedere că înfăptuirea programelor și planurilor de dezvoltare ale poporului nostru, ca de altfel ale tuturor popoarelor lumii nu se pot realiza decît în condiții de pace și colaborare internațională. În acest cadru trebuie subliniat că și realizarea unei culturi înaintate, puse în slujba omului, a poporului, se poate realiza și dezvolta numai în condiții de pace și o largă colaborare internațională.

Omenirea se află într-o epocă de profunde transformări, care impun un nou mod de gîndire și de soluționare a problemelor complexe ale războiului și păcii, ale dezvoltării economico-sociale. Frontul ideologic, politic și al culturii trebuie să aibă un rol activ în înțelegerea noilor realități și în elaborarea concluziilor pentru activitatea viitoare.

Situația internațională continuă să fie deosebit de complexă și gravă. Continuă cursa înarmărilor, acumularea de noi și noi arme nucleare, chimice și a altor arme de distrugere în masă. Se mențin, și chiar s-au agravat, o serie de conflicte și tensiuni în diferite zone ale planetei noastre. Asistăm la agravarea crizei economice mondiale, îndeosebi a situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Continuă politica de forță, de amenințare cu forța, de amestec brutal în treburile interne ale altor state. Se mențin și se dezvoltă o serie de contradicții între diferite state și grupări de state, iar în ultima vreme asistăm la amplificarea contradicțiilor dintre țările bogate și sărace, care devine cea mai puternică contradicție a epocii noastre. În general, se poate spune că se dezvoltă puternic o nouă criză socială, morală și politică ce pune cu putere la ordinea zilei necesitatea unei abordări noi a problemelor sociale, politice, a realizării unor relații noi, democratice.

Faptele, realitatea demonstrează că pe plan mondial există încă puternice cercuri reacționare, imperialiste, care se orientează spre politica de forță, de dominație, stimulînd cursa înarmărilor și politica de confruntare și război.

În același timp, s-au dezvoltat și se afirmă cu tot mai multă putere forțele antiimperialiste realiste, care doresc dezarmarea, pacea, noi relații internaționale, bazate pe egalitate și respect reciproc. Aceste forțe — în continuă ascensiune — pot să determine, acționînd unite, schimbarea cursului evenimentelor internaționale, victoria politicii de pace și colaborare.

Trebuie să spunem însă că, în raportul de forțe dintre cele două tendințe diametral opuse din viața internațională, s-ar realizat un anumit echilibru — și trebuie să pornim de la aceasta! Aceasta impune o întărire a solidarității și luptei forțelor care se pronunță pentru o politică nouă, pentru dezarmare și pace, pentru a schimba cursul evenimentelor, pentru a bara calea spre o catastrofă nucleară, pentru a asigura pacea în lume! Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă pune cu tărie necesitatea unei abordări noi a problemelor războiului și păcii. De altfel, ne aflăm într-o asemenea situație cînd un nou război mondial — în care s-ar folosi inevitabil armele nucleare — este de neconceput, pentru că el ar însemna distrugerea întregii omeniri, a însăși condițiilor existenței vieții pe Pămînt.

În nouă mod de gîndire trebuie să se pleci de la faptul că armele nucleare, în mîinile oricui s-ar afla, nu pot asigura pacea, ci sînt arme ale distrugerii civilizației, a vieții. Deci, problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, trecerea la măsuri de dezarmare, apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — Pace !”)**.

România consideră că trebuie făcut totul pentru eliminarea tuturor armelor nucleare de pe planeta noastră. În acest sens, țara noastră sprijină propunerile Uniunii Sovietice privind lichidarea tuturor armelor nucleare, în mai multe etape, pînă în anul 2000. În prima etapă este necesar să fie eliminate rachetele nucleare cu rază medie de acțiune și cele operativ-tactice din Europa și din întreaga lume. Țara noastră consideră că, pe baza propunerilor Uniunii Sovietice și ale Statelor Unite ale Americii, se poate realiza un acord corespunzător încă în acest an. Avînd în vedere pericolul pe care îl reprezintă existența armelor nucleare pe teritoriul diferitelor state din Europa, considerăm de neînțeles poziția unor state, îndeosebi a Republicii Federale Germania, care insistă pentru menținerea unui număr de rachete nucleare pe teritoriul său. Este necesar ca toate statele europene să acționeze pentru înlăturarea oricăror piedici din calea realizării unui acord în problemele rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și operativ tactice. Existența armelor nucleare pe teritoriul unui stat sau al altuia — avînd în vedere caracterul acestor arme care pot distruge însăși viața pe planeta noastră — nu reprezintă o problemă internă, ci privește toate statele europene. Popoarele europene sînt deopotrivă interesate în eliminarea armelor nucleare de pe teritoriul tuturor statelor din Europa și din întreaga lume! **(Aplauze puternice).**

Totodată, România se pronunță pentru trecerea la reducerea armelor convenționale. În acest sens, țara noastră, consecventă politicii sale de dezarmare și pace, a trecut — pe baza hotărîrii exprimate de întregul popor, în cadrul referendumului care a avut loc în noiembrie anul trecut — la reducerea unilaterală, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Mai mult ca oricînd, considerăm că este necesar să se treacă în mod hotărît de la vorbe la fapte, de la discuții, la acțiuni concrete în vederea reducerii armamentelor.

Considerăm că este necesar să se ajungă la începerea negocierilor între cele două blocuri militare, cu participarea și a celorlalte țări europene, la tratative privind armele convenționale, fără condiții prealabile.

Ne pronunțăm ferm pentru adoptarea unor măsuri clare de control asupra reducerii armamentelor nucleare, chimice și convenționale, care să asigure respectarea în întregime a convențiilor realizate.

Sîntem pentru o reducere radicală a tuturor tipurilor de arme, pentru realizarea unui echilibru la un nivel cît mai scăzut al înarmărilor.

Multe din problemele grave, economice, dar și sociale și politice, sînt determinate de uriașele cheltuieli pentru înarmare, care se ridică în acest an la peste un trilion de dolari. O reducere cu 20—30 la sută a acestor cheltuieli ar crea mari posibilități pentru soluționarea unor probleme sociale — ca șomajul, analfabetismul, bolile și alte asemenea probleme care afectează grav situația a zeci și sute de milioane de oameni — ar da o nouă perspectivă tineretului, de muncă, de viață.

În soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, Europa poate și trebuie să aibă un rol mai important. Țările europene trebuie să-și asume răspunderi mai mari, să fie mai active și să acționeze pentru a impune realizarea unor acorduri și înțelegeri corespunzătoare în domeniul armelor nucleare, al dezarmării și păcii, precum și pentru soluționarea problemelor economice.

România acționează cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea conlucrării cu toate țările europene, pentru întărirea încrederii, pentru dezarmare, securitate și pace.

Participăm activ la Conferința de la Viena și militățm pentru încheierea ei cu rezultate cît mai bune, pentru a se face pași concreți pe calea dezarmării, a dezvoltării colaborării, științei, tehnicii, a întăririi conlucrării între toate statele continentului nostru.

Ne pronunțăm pentru o Europă unită, bazată pe respectarea orînduirilor sociale din fiecare țară, o Europă a păcii și colaborării, fără arme și fără război, o Europă care să-și concentreze forțele în direcția progresului economico-social, a dezvoltării puternice a științei și culturii, a unei culturi puse în slujba omului, a popoarelor. **(Aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — Pace !”).**

România se pronunță ferm pentru dezvoltarea largă a colaborării între toate statele din Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine.

În acest sens, doresc să menționez propunerile României și Greciei de a organiza o întîlnire, la nivel înalt, între șefii de state și guverne din țările balcanice, la București, în cadrul căreia să se discute problemele dezvoltării colaborării și întăririi prieteniei dintre țările noastre.

Susținem, de asemenea, realizarea unei zone fără arme nucleare în nordul și centrul Europei, a altor măsuri de dezarmare și conlucrare pe continentul european și în alte regiuni ale lumii.

Trebuie să spunem deschis că arta și cultura, umanismul, sînt incompatibile cu politica de încordare și război. Cultura, arta nu se pot dezvolta decît în condiții de colaborare, de pace!

România se pronunță cu toată hotărîrea pentru încetarea tuturor conflictelor existente în diferite părți ale lumii, pentru soluționarea acestora și a oricăror probleme litigioase dintre state numai și numai prin tratative. Pornind de la aceasta, țara noastră se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale în problemele Orientului Mijlociu, cu participarea tuturor țărilor interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei, a Israelului și a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate.

Am salutat rezoluția Consiliului de Securitate care se pronunță pentru încetarea în cel mai scurt timp a războiului dintre Iran și Irak și soluționarea politică a tuturor problemelor dintre cele două state, prin tratative.

Ne îngrijorează în mod deosebit situația gravă care s-a creat în Golf, care poate duce, în orice moment, la o agravare și la o extindere a războiului. Considerăm că este necesar să se treacă la retragerea tuturor navelor străine din Golf, să se intensifice eforturile pentru încetarea războiului dintre Irak și Iran, pentru asigurarea navigației libere în această regiune, pe toate oceanele și mările lumii.

Consecventă politicii sale, România susține activ lupta de eliberare națională a popoarelor, acordă sprijin activ SWAPO pentru independența Namibiei, condamnă cu toată fermitatea politica rasistă de apartheid din Africa de Sud, acțiunile grave ale acestei țări la adresa statelor independente și suverane vecine.

Avînd în vedere situația internațională gravă, care afectează profund toate popoarele, dar mai cu seamă țările în curs de dezvoltare, ca urmare a crizei economice, a politicii financiar-monetare inechitabile și a măsurilor protecționiste adoptate de țările dezvoltate, ne pronunțăm pentru soluționarea globală a acestor probleme, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale, bazate pe deplină egalitate și echitate în relațiile dintre state.

Considerăm necesară, în acest sens, organizarea unei conferințe internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, cu participarea activă atît a țărilor dezvoltate, cît și a țărilor în curs de dezvoltare, pentru soluții reciproc acceptabile în problema datoriilor externe — inclusiv a datoriilor extrem de mari ale țărilor în curs de dezvoltare — care să deschidă calea lichidării subdezvoltării și realizării noii ordini economice mondiale.

Problemele complexe și deosebit de grave — politice, militare, economice și sociale — ale vieții internaționale, ale asigurării păcii, impun participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la soluționarea lor, a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială. Considerăm că un rol deosebit revine țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare, statelor nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt direct interesate într-o politică de colaborare și de pace.

Ne pronunțăm pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, cu participarea largă a tuturor țărilor, a problemelor complexe ale vieții mondiale.

Mai mult ca oricînd este necesar să se intensifice lupta forțelor realiste și progresiste, a tuturor popoarelor, împotriva înarmărilor, pentru eliminarea armelor nucleare, a războiului însuși din viața societății, pentru apărarea dreptului fundamental al națiunilor, al oamenilor la existență, la independență și pace **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia !”).**

Stimați tovarăși,

Lucrările Congresului educației politice și culturii noi, revoluționare, privesc toate laturile vieții societății socialiste românești, pe toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de vîrstă, de sex sau origine națională.

Congresul, prin dezbaterile și hotărîrile sale, trebuie să dea răspuns la noile probleme privind dezvoltarea economico-socială, a educației și culturii, să ducă la unirea tuturor forțelor din domeniul educației, artei și culturii într-o direcție unică.

Să întîmpinăm la 23 August 43 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională și la 30 Decembrie 40 de ani de la proclamarea Republicii cu noi și mărețe realizări în toate domeniile! Întreaga activitate de pregătire a Conferinței Naționale a partidului trebuie să ducă la desfășurarea unei largi activități politico-educative, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară. **(Vii aplauze).**

Pornim de la obiectivele strategice stabilite de Congresul al XIII-lea, de la Programul ideologic al partidului, activitatea politico-educativă, cultural-artistică, de creație, din toate domeniile, trebuie să dezvolte larg spiritul revoluționar al oamenilor muncii, al tineretului în vederea înfăptuirii neabătute a obiectivelor dezvoltării patriei noastre și ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație.

În realizarea acestor obiective dispunem de tot ce este necesar — și, mai cu seamă, dispunem de forțe puternice în marele front al educației, artei, culturii, al creației.

Congresul trebuie să dea o orientare clară și să dinamizeze activitatea din aceste importante domenii de activitate, să determine realizarea unui spirit nou, revoluționar în muncă și viața tuturor lucrătorilor din marele front al educației și culturii.

Să facem astfel încît toți lucrătorii din aceste sectoare de activitate să acționeze cu adevărați militanți revoluționari, devotați partidului și poporului, cauzei socialismului, să contribuie, prin întreaga lor activitate la dezvoltarea conștiinței revoluționare, la formarea omului nou — constructor conștient al noii orînduiri sociale!

Într-o strînsă unitate cu toți oamenii muncii, cu întregul popor, sub conducerea partidului, marele front al educației, creației și culturii să asigure ca știința, învățămîntul, activitatea politico-educativă și culturală să devină o puternică forță care să lumineze calea înaintașă a patriei pe culmile tot mai înalte ale civilizației comuniste! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța !”).**

Am convingerea că lucrările Congresului vor răspunde pe deplin cerințelor partidului, ale etapei actuale de dezvoltare a patriei noastre, vor constitui un moment important în ridicarea întregii activități politico-educative, artistice, culturale și de creație la nivelul înaltelor exigențe, a cerințelor de dezvoltare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, de întărire continuă a vieții materiale și spirituale, a independenței și suveranității României! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Ceaușescu, eroism — România, comunism !”).**

Cu această convingere, urez succes deplin lucrărilor Congresului! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !” „Ceaușescu și poporul !”, „Ceaușescu — România, slimă noastră și mîndria !”. Într-o atmosferă de mare entuziasm și puternică unitate, toți cei prezenți în marea sală a Congresului se ridică în picioare și ovaționează îndelung pentru Partidul Comunist Român — forța conducătoare a întregii națiuni, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu).**

Cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu la încheierea lucrărilor Congresului

Stimați tovarăși,

Cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste își încheie lucrările într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, revoluționară, de deplină unitate în jurul partidului, al secretarului său general, cu hotărîrea fermă a oamenilor muncii din acest important sector de a acționa cu toate forțele pentru creșterea rolului și contribuției muncii politico-educative și culturale la întreaga operă de dezvoltare a societății noastre socialiste. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").**

Congresul a dat o înaltă apreciere importantei cuvîntări a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a adoptat-o, în deplină unanimitate, ca document programatic al întregii activități politico-educative, de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România. **(Urale și aplauze puternice; se scandează „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria !").**

În cadrul congresului, tovarășii care au luat cuvîntul, în plen și în secțiuni, au analizat în spirit critic și autocritic activitatea desfășurată, subliniind atît realizările și experiența bună obținute, cît și neajunsurile care s-au manifestat în acest domeniu. A fost evidențiată contribuția de seamă pe care activitatea politico-educativă și culturală a adus-o la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, de ridicare continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. O dată cu creșterea forțelor de producție, au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura — factori de cea mai mare însemnătate în edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, în creșterea calității muncii și vieții întregului popor.

Totodată, dezbaterile din cadrul congresului, au pus în evidență faptul că activitatea politico-educativă și culturală nu se ridică încă la înălțimea condițiilor create, a exigențelor sporite puse de partid, de dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a societății noastre. Hotărîrile adoptate de congres constituie o angajare fermă a tuturor oamenilor muncii din acest sector de a acționa cu cea mai mare fermitate pentru lichidarea acestei rămîneri în urmă, pentru perfecționarea și ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-educative și culturale.

Se poate spune că, prin întreaga sa desfășurare, congresul a constituit încă o manifestare puternică a democrației noastre muncitorești-revoluționare, care asigură participarea largă și nemijlocită a oamenilor muncii, a întregului popor la dezbaterea și elaborarea tuturor hotărîrilor ce privesc dezvoltarea diferitelor sectoare de activitate, la conducerea societății, la înfăptuirea consecventă a politicii partidului, a programului general de dezvoltare economico-socială a patriei, de creștere a gradului de civilizație materială și spirituală a întregii națiuni **(Aplauze vii și prelungite).**

Tovarăși,

În spiritul și pe baza orientărilor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, congresul nostru a adoptat un program cuprinzător de acțiune pentru toate domeniile activității politico-educative și culturale. Trebuie să trecem cu toată hotărîrea la realizarea în viață a acestui program ! Să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol tot mai important în înfăptuirea planului și a programelor de dezvoltare economico-socială a țării, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu, eroism — România, comunism !").**

În centrul întregii activități politico-educative trebuie să stea realizarea obiectivului privind trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, creșterea intensivă a producției, noua revoluție tehnico-științifică și noua revoluție agrară, realizarea unei profunde revoluții în însuși modul de a gîndi și acționa al poporului nostru.

Orientarea fundamentală, de bază a activității politico-educative trebuie să o constituie educarea pentru muncă, pentru participarea activă, conștientă și responsabilă la îndeplinirea sarcinilor de producție, a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.

Eficiența muncii politico-educative nu poate fi judecată și apreciată în afara rezultatelor concrete obținute în producția materială și spirituală. Nu poate fi vorba de eficiență în domeniul muncii politico-educative, atunci cînd, în producție, persistă neajunsuri, se înregistrează rămîneri în urmă în realizarea planului, se risipesc materia primă și materialele, se fac lucruri de slabă calitate !

Activitatea politico-educativă trebuie să ducă la creșterea nivelului de conștiință și responsabilitate al fiecărui om al muncii, al fiecărui colectiv, în vederea obținerii unor rezultate tot mai bune în tehnică, în producție, în asigurarea unei cît mai bune gospodăriri a avuției obștești, la întărirea proprietății socialiste — baza progresului multilateral al societății noastre.

Să avem permanent în vedere că nivelul conștiinței revoluționare este strîns legat de ridicarea gradului de pregătire profesională, tehnică și culturală — și să acționăm ca întreaga activitate politico-educativă să asigure lărgirea orizontului de cunoștințe politice, tehnice și culturale al fiecărui om al muncii, al întregului popor.

Trebuie să dezvoltăm spiritul de inițiativă și răspundere în înfăptuirea exemplară a prevederilor planului pe acest an și pe întregul cincinal, în realizarea importantelor cerințe pe care actuala etapă le pune în domeniul creșterii productivității muncii și reducerii consumurilor materiale, al ridicării calității și nivelului tehnic al produselor, al aplicării noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestiunii, al creșterii eficienței economice — calea sigură pentru sporirea venitului național și ridicarea nivelului de trai al poporului. **(Vii aplauze).**

Un obiectiv permanent al muncii politico-educative trebuie să-l constituie întărirea ordinii, disciplinei în toate domeniile, eliminarea oricăror manifestări de încălcare a legilor și normelor statului nostru socialist, a oricăror tendințe de a trăi fără muncă, a actelor de indisciplină și lipsă de răspundere în gospodărirea avutului obștesc, a mentalităților și atitudinilor inapoiate, retrograde față de muncă și societate.

Activitatea politico-educativă trebuie să asigure însușirea de către toți oamenii muncii a unei concepții superioare despre drepturile și îndatoririle ce le revin în societate, a normelor și principiilor eticii și echității socialiste, ale umanismului socialist.

Să facem astfel încît munca educativă să aibă un rol tot mai important în dezvoltarea conștiinței socialiste, în formarea de convingeri și trăsături morale înaintate, a unei atitudini noi, responsabile față de muncă și de societate, față de interesele dezvoltării României, de ridicare a ei pe noi culmi de progres și civilizație ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu să trăiască, România să-nflorească !").**

La baza întregii activități politico-educative trebuie să situăm permanent concepția revoluționară, materialist-dialectică despre lume și viață a partidului nostru, principiile socialismului științific. Numai astfel vom putea contribui la înarmarea oamenilor muncii cu înțelegerea clară a fenomenelor din natură și societate,

(Continuare în pagina 8)

Cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu

(Urmare din pagina 7)

vom asigura ca întregul popor să acționeze cu toate forțele și în mod conștient pentru a-și făuri viitorul liber, demn și fericit, viitorul socialist și comunist! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Un rol hotărîtor în dezvoltarea și răspîndirea științei și culturii, în pregătirea tineretului pentru muncă și viață, în formarea omului nou și dezvoltarea conștiinței socialiste, revoluționare îl au școala, învățămîntul nostru de toate gradele. Este, de aceea, o îndatorire de înaltă răspundere a cadrelor didactice din întregul învățămînt de a asigura pregătirea temeinică a tinerei generații, formarea de cadre de muncitori, tehnicieni, specialiști cu un orizont larg de cunoștințe științifice, tehnice și culturale, cu o concepție înaintată despre lume și viață, pătrunse de un puternic spirit revoluționar, profund devotate cauzei socialismului și comunismului.

În condițiile revoluției tehnico-științifice moderne, cresc puternic rolul și contribuția științei în întreaga dezvoltare a societății noastre. Este necesar, de aceea, să asigurăm răspîndirea largă a cunoștințelor științifice în rîndurile oamenilor muncii, cunoașterea și însușirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, ale cunoașterii universale.

Întreaga activitate politico-ideologică și culturală trebuie să aducă o contribuție deosebită la educarea în spiritul patriotismului socialist, revoluționar, al dragostei față de patrie, partid și popor, față de națiunea noastră socialistă. Să așezăm la baza acestei activități atît cunoașterea temeinică a înfăptuirilor istorice și a marilor transformări revoluționare, care au schimbat viața întregii țări în anii construcției socialiste, cît și cunoașterea aprofundată a istoriei naționale, a eroismului înaintașilor care au luptat și au înfruntat primejdiile pentru a apăra și păstra ființa națională a poporului român, dreptul său la o viață liberă, independentă! **(Aplauze și urale îndelungate; se scandează „Ceaușescu și poporul, România, viitorul!").**

Tovarăși,

O puternică manifestare a culturii noastre socialiste, a caracterului său de masă, profund democratic o constituie Festivalul național „Cîntarea României", care reprezintă cel mai larg cadru de participare a maselor populare la viața și la creația cultural-artistică, la dezvoltarea și afirmarea tot mai puternică a geniului creator al poporului român, a tuturor talentelor cultural-artistice și tehnico-științifice din rîndurile muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, ale întregului nostru popor. Folosind experiența acumulată pînă acum, să acționăm pentru dezvoltarea și diversificarea continuă a formelor de manifestare a festivalului! Să asigurăm participarea activă a oamenilor muncii din toate unitățile economico-sociale, din toate orașele și comunele la activitatea de creație tehnică și cultural-artistică din cadrul festivalului, contribuind direct, pe această cale, la ridicarea nivelului cultural, la formarea omului nou, la făurirea civilizației și culturii socialiste în România!

O răspundere deosebită în dezvoltarea și afirmarea culturii noastre socialiste, a creației cultural-artistice revine uniunilor de creatori. Literatura, muzica, artele plastice, teatrul, cinematografia, creația artistică, în general, au misiunea și îndatorirea de a crea și îmbogăți patrimoniul național cu noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de profundă încredere în marile noastre idealuri comuniste, care să servească dezvoltării conștiinței socialiste, educării omului nou, să redea, în forme originale, cît mai variate, preocupările și aspirațiile poporului, lupta și munca sa pentru construirea socialismului și comunismului. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

De asemenea, presa, radioul, televiziunea, toate mijloacele de informare în masă trebuie să-și perfecționeze continuu activitatea, să redea — prin mijloacele specifice de care dispun — activitatea uriașă desfășurată de întregul popor, marile realizări și transformări revoluționare ce au loc în patria noastră, să unească și să mobilizeze larg energiile creatoare ale întregului popor în opera de construire a societății noi, socialiste.

În organizarea și desfășurarea activității cultural-educative, o mare răspundere revine Consiliului Culturii și Educației Socialiste, precum și comitetelor județene de cultură și educație, care trebuie să asigure ca toate instituțiile și mijloacele cultural-educative ale societății noastre să-și unească forțele și să-și îmbunătățească continuu activitatea, să desfășoare cele mai eficiente acțiuni care să contribuie la lărgirea orizontului cultural al oamenilor muncii, la mobilizarea lor în înfăptuirea politicii de construcție socialistă, de dezvoltare economico-socială a patriei.

La buna organizare și desfășurare a activității politico-educative și cultural-artistice trebuie să participe activ și să aducă o contribuție nemijlocită sindicatele, organizațiile de tineret, de femei, toate organizațiile și organismele Frontului Democrației și Unității Socialiste, care reunesc, practic, în cadrul lor, toate categoriile de oameni ai muncii.

Întreaga activitate politico-educativă și culturală trebuie să se desfășoare sub conducerea nemijlocită a partidului, a organelor și organizațiilor sale. Comitetele județene, municipale, orășenești și comunale au datoria să asigure îndrumarea și orientarea întregii activități politico-educative și culturale, astfel încît aceasta să aducă o contribuție hotărîtoare la ridicarea nivelului de pregătire politică, ideologică și tehnico-profesională a oamenilor muncii, la dezvoltarea spiritului revoluționar și a responsabilității în muncă și în viață, la realizarea unei adevărate revoluții în gîndirea și acțiunea fiecărui om al muncii, a întregului popor. **(Vii și îndelungate aplauze).**

Tovarăși,

Acționînd pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru progresul necontenit al științei, învățămîntului și culturii, partidul și statul nostru acordă, totodată, o atenție deosebită evoluției vieții mondiale, participă activ la eforturile pentru promovarea fermă a politicii de pace și colaborare internațională.

În actualele împrejurări internaționale, nu există problemă mai importantă decît aceea de a se face totul pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, pentru apărarea păcii și vieții popoarelor! **(Urale și aplauze puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu — pace!" „Dezarmare — pace!").**

Este mai necesar ca oricînd ca toate popoarele, forțele înaintate de pretutindeni — în rîndurile cărora oamenii de știință, cultură și artă reprezintă un detașament important al luptei pentru pace și progres — să-și unească eforturile și să conlucreze tot mai strîns în vederea preîntîmpinării războiului, a unei catastrofe nucleare, pentru a asigura triumful politicii de pace și colaborare.

Congresul nostru a dat expresie angajamentului ferm al tuturor oamenilor de cultură și artă din țara noastră de a acționa cu hotărîre, împreună cu întregul popor, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului și statului nostru de pace și colaborare, de dezarmare, pentru a face tot mai puternic auzit glasul de pace al României, voința și hotărîrea poporului român de a lupta cu cea mai mare fermitate pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor — la viață, la pace, la dezvoltarea liberă și demnă! **(Vii și îndelungate aplauze).**

De la tribuna acestui înalt forum al educației și culturii socialiste, să adresăm tuturor oamenilor de cultură, știință și artă din Europa și din întreaga lume, chemarea de a ne uni forțele și a lupta activ pentru dezarmare, pentru pace și colaborare, pentru apărarea minunatelor cuceriri ale cunoașterii și civilizației umane, de a face ca ele să servească întotdeauna progresului și bunăstării popoarelor, libertății și independenței tuturor națiunilor lumii! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — România — pace și prietenia!").**

În încheiere, doresc să exprim convingerea că lucrările congresului, documentele pe care le-am adoptat se vor înscrie ca un moment de seamă în întreaga activitate politico-educativă și culturală.

Dispunem de tot ce este necesar, de un detașament puternic de activiști de partid și de stat în domeniul ideologiei, educației și culturii. Să facem totul pentru a asigura ridicarea la un nivel tot mai înalt a întregii munci de educare și formare a omului nou — constructor al socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Să întîmpinăm Conferința Națională a partidului și a 40-a aniversare a proclamării Republicii, cu realizări tot mai mari în îndeplinirea planului pe acest an și pe întregul cincinal! Să facem ca activitatea politico-educativă și culturală să-și aducă contribuția la obținerea unor realizări cît mai însemnate în toate domeniile, la înfăptuirea neabătută în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, la ridicarea patriei noastre pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres. În noua etapă a revoluției socialiste, activitatea politico-educativă și culturală să devină o puternică forță de unire a întregului popor în lupta pentru victoria comunismului în România! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța!").**

În numele conducerii de partid, vă adresez dumneavoastră, tuturor oamenilor muncii din domeniul educației politice și culturii socialiste, întregului nostru popor cele mai calde urări de noi și tot mai mari succese în întreaga activitate! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu — pace!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

LUCRĂRILE CONGRESULUI EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

Eveniment de mare însemnătate în viața întregii națiuni, relieînd reala democrație muncitoresc-revoluționară prin care se asigură participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și elaborarea hotărîrilor ce privesc dezvoltarea pe mai departe a tuturor sectoarelor de activitate, în contextul programului general de dezvoltare economico-socială a patriei — Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste și-a desfășurat lucrările în zilele de 17 și 18 august. Inițiat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, acest larg și reprezentativ forum a fost chemat să analizeze, cu înaltă responsabilitate și exigență, activitatea desfășurată pînă acum în domeniul muncii politico-ideologice și cultural-educative și să traseze căile de sporire a rolului acestei activități în întreaga viață economico-socială a țării.

Lucrările Congresului au început în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, sub semnul deplinei unități a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general, într-o atmosferă de profund entuziasm, exprimîndu-se atașamentul deplin al celor 4 150 de participanți (desemnați de conferințele județene care au precedat Congresul), la consecventa politică promovată de partidul nostru, de ilustrul său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu în direcția continuei perfecționări a întregii activități desfășurate în țara noastră, în toate domeniile.

După adoptarea ordinei de zi a Congresului (Raportul privind înfăptuirea Programului ideologic al partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu referitoare la îmbunătățirea și intensificarea activității politico-ideologice și cultural-educative de formare a omului nou, participant activ la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră și Programul de măsuri privind creșterea eficienței activității politico-educative și cultural-artistice în vederea formării și afirmării trăsăturilor moral-politice ale omului nou, constructor conștient al socialismului în România), primit cu cele mai alese sentimente de dragoste și stimă, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Magistrala cuvîntare rostită în deschiderea Congresului de către secretarul general al partidului reprezintă un excepțional document programatic, cuprinzînd teze și idei de importanță istorică, veritabil program revoluționar, de largă perspectivă creatoare, punînd în evidență succesele obținute de poporul nostru în toate domeniile vieții materiale, în știință, cultură și artă, definind nuanțat rolul și funcțiile educației politice, ale culturii socialiste, precum și obiectivele care stau în fața tuturor factorilor educaționali în procesul de plămădire a omului nou, de continuă perfecționare a sa sub raport moral-spiritual.

După dezbaterile din plen, tot în prima zi a Congresului, s-au desfășurat lucrările celor patru secțiuni (Secțiunea pentru problemele educației politico-ideologice și ale muncii politice de masă, Secțiunea pentru activitatea cultural-educativă și artistică desfășurată de instituțiile și așezămintele de cultură, Secțiunea pentru problemele creației tehnico-științifice de masă și Secțiunea pentru problemele din domeniul presei, editurilor, radioului și televiziunii), prilejuri cu care participanții la dezbateri au dat o înaltă apreciere cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, au analizat activitatea desfășurată pentru îndeplinirea sarcinilor reieșite din Programul ideologic al partidului, din hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., exprimîndu-și hotărîrea de a acționa, cu dăruire și abnegație, pentru transpunerea neabătută în viață a indicațiilor secretarului general al partidului, pentru întîmpinarea cu noi și tot mai mari succese a Conferinței Naționale a partidului și a celei de-a 40-a aniversări a Republicii.

A doua zi, sub președinția tovarășei Elena Ceaușescu, lucrările Congresului au fost reluate, sub semnul orientărilor programatice cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-o atmosferă de puternică angajare revoluționară.

Participanții la Congres au adoptat, într-o atmosferă de profund entuziasm, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu drept document programatic al întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare și formare a omului nou, de înflorire a culturii socialiste.

Cu sentimente de ales respect și profundă gratitudine, tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost exprimată rugămintea de a lua cuvîntul în încheierea lucrărilor Congresului. Cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, urmărită cu viu interes, a cuprins o serie de aprecieri cu privire la modul în care s-au realizat — în domeniul științei, culturii și artei — prevederile Congresului al XIII-lea al partidului, precum și sarcini de primă însemnătate trasate frontului nostru ideologic și cultural de către conducerea partidului.

Pe baza propunerii tovarășei Elena Ceaușescu, participanții au adoptat, în unanimitate, Apelul Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste din România pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace, document ce exprimă limpede încrederea oamenilor de cultură, artă și știință români în triumful rațiunii și liniștii planetare.

Delegații la Congres au adresat — în semn de adîncă dragoste, profundă prețuire și sinceră recunoștință față de cel mai iubit fiu al poporului nostru, ilustrul conducător al destinelor naționale, ctitorul României moderne — o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, prilej de a-și reafirma angajamentul solemn de a nu precupeți nici un efort pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului pentru ridicarea la un nivel superior a întregii munci politico-educative.

Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste a stabilit un program complex și concret de măsuri și acțiuni politico-ideologice și cultural-educative menite să intensifice educarea comunistă a oamenilor muncii, să asigure întărirea spiritului revoluționar, ridicarea în continuare a nivelului pregătirii profesionale, creșterea responsabilității fiecărui membru al societății în ceea ce privește întărirea disciplinei muncitorești, promovarea inițiativei, a valorilor autentice ale societății noastre socialiste.

Telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu,

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de Congresul educației politice și culturii socialiste

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, de înaltă prețuire și profund respect, participanții la Congresul educației politice și culturii socialiste vă adresează cel mai fierbinte omagiu pentru inestimabila și decisiva contribuție teoretică și practică pe care, cu clarviziune și cutezanță revoluționară, ați adus-o și o aduceți neobosit la edificarea istoricei opere de dezvoltare socialistă a țării, la fundamentarea amplului program ideologic al partidului, asigurînd înflorirea fără precedent a științei, învățămîntului și culturii naționale, afirmarea plenară a personalității umane în societatea românească, îmbogățind necontenit cu noi teze și concepte gîndirea social-politică, socialismul științific.

Împreună cu toți făuritorii bunurilor materiale și spirituale din patria noastră, cu întregul popor, vă exprimăm, și cu acest prilej, cele mai alese sentimente de dragoste și recunoștință pentru nobila și exemplara dumneavoastră activitate de înflăcărat patriot revoluționar consacrată înfăptuirii înaltelor idealuri de libertate și progres ale poporului român, pentru contribuția de o covîrșitoare importanță la dezvoltarea multilaterală a României, asigurarea bunăstării și fericirii poporului, la făurirea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, constructor devotat al socialismului și comunismului pe pămîntul scump al țării.

Sub semnul generoaselor dumneavoastră teze, idei și orientări, cu privire la rolul partidului de centru vital al întregii națiuni, la continuitatea procesului revoluționar și promovarea permanentă a spiritului novator, la făurirea socialismului cu poporul și pentru popor, la perfecționarea continuă a democrației muncitorești revoluționare, comuniștii, toți cei care lucrăm în domeniul educației politice și culturii socialiste susținem în mod unanim concepția profund științifică și activitatea intensă pe care o desfășurați pentru perfecționarea necontenită a muncii politico-educative, de formare și modelare a conștiinței socialiste, de educare a tinerelor generații, a tuturor cetățenilor țării în spiritul patriotismului socialist, al dragostei față de patrie, partid și popor, al răspunderii și atașamentului față de marile noastre cuceriri revoluționare. Ne exprimăm și cu acest prilej înalta prețuire și nețărmurita recunoștință pentru grija permanentă pe care o acordați dezvoltării și modernizării continue a învățămîntului și științei, înfloririi și afirmării tot mai puternice a culturii naționale, a geniului creator al poporului, ca factori fundamentali în formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, în promovarea adevăratului umanism al societății noastre, în edificarea socialismului și comunismului în România.

Gînduri și sentimente de respectuoasă stimă și considerație, de aleasă prețuire și caldă recunoștință exprimăm, totodată, față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și de stat, ilustru savant de amplă recunoaștere internațională pentru prodigioasa activitate pe care o desfășoară, cu pasiune și înaltă competență, pentru contribuția deosebită la dezvoltarea impetuoasă a științei și învățămîntului, la continua înflorire a culturii în țara noastră.

Congresul educației politice și culturii socialiste dă o înaltă apreciere și își exprimă totala aderiune față de magistrala dumneavoastră cuvîntare rostită în deschiderea lucrărilor acestui larg și reprezentativ forum al democrației muncitorești, care se constituie într-o strălucită analiză a marilor prefaceri revoluționare cunoscute de societatea românească în anii socialismului, a realizărilor dobîndite în activitatea politico-educativă, științifică și cultural-artistică, precum și a problemelor privind îmbunătățirea și intensificarea muncii politice, ideologice și cultural-educative desfășurate în rîndul maselor, sporirea eficienței acesteia în vederea realizării exemplare a sarcinilor de plan pe anul 1987 și pe întregul cincinal, înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Aprobînd și însușindu-și întru totul tezele, ideile și orientările cuprinse în excepționala dumneavoastră cuvîntare, congresul a adoptat-o în unanimitate ca document-programatic de muncă și acțiune revoluționară pentru toți cei ce își desfășoară activitatea în domeniul educației politice și culturii socialiste.

Pornind de la orientările și îndemnurile cuprinse în ampla și mobilizatoarea dumneavoastră cuvîntare, vă raportăm că am dezbătut, într-un spirit de înaltă responsabilitate și exigență comunistă, și am adoptat hotărîri de maximă însemnătate pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-ideologice și cultural-educative, în strînsă concordanță cu cerințele noii etape de dezvoltare socialistă a patriei. Pe deplin conștienți de marile răspunderi ce ne revin, analizînd într-un pronunțat spirit critic și autocritic modul în care oamenii muncii din aceste domenii importante de activitate politică și socială au acționat pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate de partid, ne angajăm să depunem eforturi stăruitoare în vederea perfecționării necontenite a activității de pregătire multilaterală, ideologică, politică, științifică și culturală a tuturor cetățenilor patriei, contribuind astfel la formarea omului nou, capabil să asigure transpunerea exemplară în viață a cutezătoarelor planuri și programe de ridicare a României socialiste pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Reafirmăm și cu acest prilej hotărîrea noastră fermă de a face totul pentru pregătirea ideologică, politică, culturală a tuturor cetățenilor în spiritul concepției științifice a partidului nostru despre lume, societate și om, al noilor norme de etică și echitate în conformitate cu principiile de organizare politică a societății și de funcționare a economiei socialiste, pentru cultivarea spiritului militant, patriotic, revoluționar, pentru formarea și afirmarea plenară a convingerilor politice, filozofice, morale și estetice înaintate ale umanismului socialist. Vom situa în permanență în centrul activității noastre politico-educative și culturale realizarea în cele mai bune condiții a planului și a programelor de organizare și modernizare a producției, creșterea productivității muncii, buna gospodărire și valorificare a resurselor materiale și de muncă ale societății, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii, sporirea eficienței economice și asigurarea creșterii necontenite a venitului național, înfăptuirea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. Prin toate mijloacele de care dispunem vom manifesta mai multă exigență și spirit revoluționar în combaterea mentalităților înapoiate, retrograde, a fenomenelor negative manifestate în viața societății, a oricăror încălcări ale legilor și normelor de etică și echitate socialistă, incompatibile cu concepția partidului nostru despre lume și viață, cu morala comunistă.

Sub directa conducere și îndrumare a organelor și organizațiilor de partid, urmînd neabătut luminosul dumneavoastră exemplu de muncă și viață, vom acționa cu hotărîre pentru a îndeplini în mod exemplar orientările și indicațiile pe care ni le-ați dat în vederea creșterii aportului muncii politico-educative și culturale la însușirea temeinică a concepției revoluționare, materialist-dialectice despre lume și viață, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Strîns uniți în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, vă asigurăm că vom face totul pentru a răspunde pe deplin misiunii fundamentale pe care ați pus-o în fața noastră, ca întreaga activitate politico-educativă să se ridice, prin toate coordonatele sale, la nivelul înaltelor cerințe impuse de progresul rapid și susținut al forțelor de producție, de actuala etapă de dezvoltare a societății românești. Ne vom consacra întreaga putere de muncă și vom acționa cu devotament revoluționar pentru creșterea continuă a rolului activității politico-ideologice și cultural-educative în mobilizarea oamenilor muncii în vederea înfăptuirii exemplare a hotărîrilor înaltului forum al spiritualității românești, ale Congresului al XIII-lea al partidului, a obiectivului strategic privind trecerea României, pînă la sfîrșitul acestui deceniu, în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie, aducîndu-ne astfel o contribuție însemnată la ridicarea scumpei noastre patrii, liberă, suverană și independentă, pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Exprimînd gîndurile și simțămintele tuturor celor ce își desfășoară activitatea în domeniul educației politice și culturii socialiste, ne angajăm în fața partidului și a poporului, a dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, că nu vom precupeți nici un efort pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a Republicii cu noi și tot mai mari realizări în activitatea noastră, participînd cu toate forțele la munca și eforturile întregului popor pentru realizarea cu succes a planurilor de dezvoltare economică și socială a țării pe acest an și pe întregul cincinal, la transpunerea neabătută în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a luminosului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Congresul educației politice și culturii socialiste

La expoziția republicană a Festivalului național „Cîntarea României"

Reunind, într-o impresionantă sinteză, excepționalele realizări obținute de poporul român în domeniul creației cultural-artistice și tehnico-științifice, expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a șasea ediții a Festivalului național „Cîntarea României", demonstrează, și de această dată, înflorirea fără precedent a științei, învățămîntului, culturii și artei în epoca ce cu îndreptățire și mîndrie poartă numele tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Participarea la deschiderea expoziției a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu a demonstrat o dată în plus interesul deosebit, grija statornică a conducătorului partidului și statului nostru pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a creației tehnico-științifice, literar-artistice, a muncii educative, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă. Organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor și Ministerul Educației și Învățămîntului, expoziția inaugurată cu prilejul celui de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste și sărbătoririi a 43 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, a încununat activitatea febrilă, dăruită, desfășurată în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", manifestare de o amploare fără precedent, rod al inițiativei președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aflate la loc de cinste, volumele monumentalei opere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reunesc strălucita sa contribuție la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane.

Deasemenea, un loc special este rezervat lucrărilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu în domeniul chimiei macromoleculare, cu contribuții de excepțională însemnătate la dezvoltarea acestui domeniu de mare actualitate.

Parcurgerea expoziției oferă o imagine grăitoare a dezvoltării literaturii social-politice, științifice, beletristice. Zecile de lucrări de pictură, sculptură, grafică, artă decorativă, purtînd, alături de semnăturile prestigioase ale unor artiști consacrați, pe cele ale artiștilor amatori, au relevat valoarea unei arte angajate, aducînd, în limbajul propriu, un fierbinte omagiu conducătorului țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru neobosita sa activitate consacrată înfloririi patriei, fericirii poporului, un omagiu tovarășei Elena Ceaușescu, omul de știință, savantul de renume mondial, de al cărui nume este legată indisolubil dezvoltarea excepțională a științei românești.

România

23 AUGUST

Ca în fiecare an, sărbătoarea de la 23 August se impune inimii și cugetului nostru prin larga și vibranta retrospectivă a trecutului național, ea înseamnă pentru noi toți, și înainte de orice, evocare, sinteză și interpretare a drumului parcurs, un tablou atotcuprinzător al unei epoci de permanentă redescoperire istorică, o prospectare lucidă și realistă a ceea ce va însemna pentru România viitorului un destin făurit conștient și metodic prin armele științei și practicii sociale. Se vor împlini, peste numai două zile, 43 de ani de cînd, sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru a ales făgașul rațiuni, cucerindu-și libertatea cu arma în mînă, corelînd și integrînd firesc și legic un fenomen ai dezvoltării sociale în istoria milenară a țării noastre, prin fructificarea maximă a tradițiilor revoluționare preexistente, îndeplinind un gînd străvechi despre o Românie a libertății și progresului multilateral, a demnității și democrației plenare, o Românie visată și anticipată de atîtea generații de patrioți înflăcărați.

Epopeea marilor construcții ale socialismului ne este îndeobște cunoscută. Ea ocupă deja un loc distinct în tratatele de istorie mondială, înfățișînd o grandioasă frescă de civilizație contemporană, caracterizată pregnant prin concordanța deplină dintre teorie și practică prin aplicarea creatoare la condițiile concrete ale țării noastre a legilor și principiilor generale ale socialismului științific. Prin exemplul ei, România socialistă a demonstrat cu putere că la temelia progresului și prosperității nu poate sta decît o consecventă politică de industrializare, că o țară lipsită de dinamism și forță în domeniul economiei, în rezolvarea promptă a problemelor dezvoltării sale interne, nu se poate aștepta decît la un loc modest în viața internațională, știut fiind faptul că înapoierea nu generează nici respect și nici garanții pentru independența de stat. Dar nu e mai puțin adevărat că la temelia acestei temelii s-a aflat și se află eliberarea gîndirii politice din strînsoare a dogmatismului și transformarea ei într-un instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității concrete istorice, a specificului național și a contextului internațional aflat în mișcare dialectică. E deajuns să recitim astăzi raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al IX-lea Congres al partidului ca să avem de îndată în fața ochilor partitura simfonică a întregii noastre deveniri. „O cerință principală pentru adîncirea permanentă a cunoașterii științifice, pentru dezvoltarea gîndirii teoretice din țara noastră, preciza cu acel prilej marele fiu al poporului nostru — este desfășurarea unor largi dezbateri, schimburi și confruntări de opinii, pe temelia concepției despre lume a proletariatului, ostilă închistării și rigidității în gîndire și care ne învață că toate fenomenele vieții sociale trebuie privite ca un proces în continuă transformare și dezvoltare".

Cetățenii țării au avut astfel pentru întîia oară prilejul de a trăi în aerul tare al libertății și democrației plenare, de a participa la dialogul fundamental dintre partid și popor, de a-și identifica propriile aspirații cu opțiunile unei întregi națiuni. Acestui fapt îi datorăm astăzi reînvierea și revigorarea tuturor celulelor organismului nostru social, rezultatele palpabile, de amploare ale economiei, ale înfăptuirilor de ordin social, al ridicării omului la demnitatea de om. Fiecare dintre noi, privind cu ochiul liber, poate face bilanțul uriașelor înfăptuiri din întreaga țară, din fiecare localitate și așezare umană, din fiecare familie. Din august 1944 și pînă astăzi, și în mod cu totul deosebit în răstimpul ultimelor două decenii, peisajul patriei s-a schimbat fundamental. Redimensionarea și continua modernizare a industriei și agriculturii a determinat evoluția tuturor formelor și concepțiilor de viață, a dus la permanenta ridicare a nivelului de trai, a gradului de civilizație, la eflorescența învățămîntului, culturii și științei. Aceasta din urmă, cu deosebire, a cunoscut o dezvoltare fără precedent. Ridicată la rang de politică de stat, considerată de partidul nostru ca avangardă a progresului general, știința și ingineria tehnologică s-a bucurat de privilegiul de a fi condusă în mod direct de către tovarășa Elena Ceaușescu, om politic și savant de renume internațional, prin a cărei neobosită activitate și forță de comprehensiune, acest important domeniu al cunoașterii și progresului a beneficiat de o dezvoltare dinamică și unitară, impulsionînd spiritul de creație și creativitate în rîndul a milioane de oameni ai muncii.

Și toate acestea în contextul unei noi politici externe, caracteristice unui stat socialist independent și suveran, deplin stăpîn pe atributele de opțiune și decizie, subiect egal în drepturi cu toate națiunile, statut care în virtutea contribuției masive la rezolvarea problemelor mondiale, a asigurat României și președintelui ei un prestigiu și o autoritate

Acum în pragul marii sărbători naționale a poporului nostru, aceste gînduri ne fac să revedem cu luciditate drumul parcurs și în același timp să privim cu mai multă cutezanță dimensiunile viitorului. Acestea se află cu limpezime înscrise în hotărîrile celui de al XIII-lea Congres al partidului, în documentele recentului Congres al Educației politice și culturii socialiste și, desigur, se vor apropia și mai mult de dezideratele ce ni le propunem la apropiata Conferință Națională a partidului. Fiindcă vocația construcției și setea de cunoaștere și adevăr curg dintr-un izvor al eternității. Fiindcă sărbătorind victoria revoluției de eliberare socială și națională, o facem din nou cu conștiința că ziua de mîine va fi o nouă treaptă spre progres și bunăstare, fiindcă stăm strînși uniți în jurul unui partid care va asculta în permanență glasul poporului, fiindcă în fruntea lui se află conducătorul de partid și de țară, muncitorul, arhitectul și oșteanul patriei socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care simbolizează atît de plenar crezul, voința și aspirațiile unei întregi națiuni și pe umerii căruia stă marea povară și răspundere a devenirii noastre.

Fiindcă știm că din țara de azi se va naște țara de mîine, pe drumul mereu ascendent deschis atunci, cu 43 de ani în urmă, în memorabila zi de 23 August.

LIVIU TIMBUS ■

Idei, dar idei cu perspectivă

Istoria oricărei întreprinderi nu-i, pînă la urmă, altceva decît istoria ideilor ce s-au investit în ea. Iar ideile acestea vin, îndeobște, din afara industriei respective.

Lumea a început să prețuiască din nou idei — și, prin idei, lucruri — care cu ani în urmă păreau definitiv compromise. Firele artificiale și țesăturile din fire artificiale erau, pînă nu de mult, la modă. Păreau să aibă toate calitățile, să fie răspunsul ultim, deosebit de modern și de eficient, la o nevoie de confort în îmbrăcăminte veche de cînd omul. Îmbrăcămintea de in și de cînepă părea ceva demodat. În ochii multora, tendința de a folosi țesături din fire naturale echivala cu un soi de înapoiere. În cel mai bun caz cu o excentricitate. Decenii de-a rîndul **naturalul** a putut să pară, printr-o ciudată pervertire a gusturilor și trebuințelor proprii umanului, demodat.

Astăzi, pe fondul unei reîntoarceri spăsite, înțelepțite și grăbite la natură și la natural, sînt reconsiderate materiale și, cu ele, ocupații neglijate. Inul și cînepa au devenit nu doar materialele naturale cele mai solicitate, ci idealul, în ce privește firele și țesăturile. Modestul fir de in al țesăturii țărănești e iarăși la modă! La Fălticeni, un tehnician de la serviciul de Contractări îmi spune că a văzut pe piața americană, la prețul fabulos de 800 de dolari, o rochie din țesătură de in produsă la Fălticeni.

N-am citat întîmplător serviciul de Contractări în fruntea acestui articol privitor la industria locală a inului și a cînepii. Schimbarea ideilor produce schimbări radicale în însăși concepția ce stă la baza producției. Cu ani în urmă — dar nu cu mulți — aici, ca și în multe alte locuri, dealtfel, producția era totul. Acum, aprovizionarea și desfacerea sînt totul.

Schimbarea a fost posibilă nu numai datorită cererii sporite de țesături naturale. Schimbarea s-a petrecut firesc, dintr-o rațiune internă. Ea a venit, cum s-ar spune, la întîlnire cu noutățile cererii. O ofertă oportună la o cerere potrivită.

Ideea generală e de natură politică și ea a fost cuprinsă în planurile de dezvoltare republicane. Dovadă că-i așa, e însăși istoria dezvoltării, din anul 1978 încoace, a Filaturii de in și cînepă Fălticeni.

Dovadă că e așa stă și numele acestei filaturi: ea nu mai e de mult doar „filatură", ci o întreprindere în toată regula, cu mii de muncitori.

În momentul de față, Întreprinderea textilă din Fălticeni reprezintă nu numai una din din cele mai rentabile investiții, ci una din cele mai generoase idei de industrie, una din cele mai motivate anticipații și anume ideea — și anticipația — că lumea se va întoarce la natură și la natural, că îmbrăcămintea noastră trebuie să fie „naturală", nu „artificială". Ca și întreaga noastră existență, de fapt.

Istoricul întreprinderii din acest oraș „în care nu se întîmplă nimic", marchează o primă schimbare importantă în anul cînd s-a decis ca așa cismăreasca — importată pînă atunci din Franța! — să se fabrice la noi. Și, astfel, în anul 1957, la Fălticeni a început să se producă așa cismărească din cînepă.

Cînd nostalgizăm la amintirea acestor revoluții locale, trebuie s-o facem cu prudență. Așa, fie și cismăreasca, e un produs important. Iar cînd produci în cantități mari — așa pentru cismărie sau fir de aur, totuna-i —, e nevoie de multe mașini, de hale, de tehnologii. Filatura fălticeneană s-a dotat treptat, însă o veritabilă revoluție s-a petrecut aici în anul 1978, cînd o investiție de cîteva sute de milioane de lei a decis felul de viață al cîtorva mii de familii din urbe, nu numai viața angajaților cu vechime ai filaturii.

Din discuțiile pe care le-am avut cu cîțiva din oamenii mai vechi și mai noi ai Întreprinderii — inginerul șef Ion Slutu, maiștrii Traian Ardeleanu și Dorina Botez, inginerul Dumitru Dorneanu — am reținut o cugetare interesantă: pe la începuturi, pe vremea cînd filatura începea să se dezvolte și căuta să angajeze oameni, femeile din zonă socoteau că e „de rușine" să lucreze într-o fabrică. Tradiția unor îndeletniciri, mai mult rurale decît orășenești era atît de puternică la Fălticeni, încît munca într-o industrie apărea ca un fapt traumatizant. Gîndeau astfel mai cu seamă femeile. Pe de o parte pentru că ele erau în principal solicitate să se angajeze, pe de altă parte pentru că, în general, femeile din această parte a țării nu avuseseră de-a face cu treburile industriale. Chiar și aici, unde meseriile inului și cînepii erau, la femei, ceva tradițional!

Acum, cu excepția cîtorva procente, tot personalul Întreprinderii e feminin: școlit și învățat meserie în filatură ori, mai nou, în Grupul școlar complex din preajmă, trăind în cartierul nou „ai filaturii", cum l se mai spune, deprins să gîndească în termeni **moderni** despre **reîntoarcerea la natural.** Dorina Botez observă că reîntoarcerea aceasta — masivă și semnificativă, orientînd producția și în celelalte țesătorii de in și cînepă din țară, la Păulești și Pașcani, la Botoșani, Zalău și Jibou — a avut multe momente de luare aminte. Orientarea producției cu prioritate pentru export a modificat și cererea în țară. Un material foarte bun, spre exemplu, a început să fie mult solicitat în țară abia cînd s-a aflat că e foarte solicitat la export.

Întreprinderea din Fălticeni lucrează din plin și cu un beneficiu clar în toate direcțiile. E rentabil să prelucrezi inul și cînepă, chiar și atunci cînd îl cumperi de la alții. Și e rentabil fiindcă există la noi astfel de industrii textile perfect utilate (cu mașini produse toate în țară) și bine conduse. Iar rentabilitatea este ea însăși o idee acută, de o modernitate radicală, fiindcă astfel muncitorimea de aici își scoate „integral" retribuția în acord global. Muncind adică pe idei cu perspectivă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Țara Bîrsei, țara recoltelor bogate

În urmă cu un an, mai exact în ziua de 13 iunie 1986 — data este considerată de referință pentru agricultura Brașovului și revine la tot pasul în discuțiile cu specialiștii din agricultură tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în județ. Deși Brașovul în agricultură se situează pe locul 5 între județele țării, s-a considerat că această poziție „onorabilă" nu e mulțumitoare pentru brașoveni. Se poate mai mult. Țara Bîrsei a fost întotdeauna vestită pentru hărnicia gospodarilor ei. În agricultură, Țara Bîrsei trebuie să devină Bărăganul Podișului Transilvaniei, a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu și, după cum se va vedea, în doar un an, ceea ce au făcut brașovenii printr-o bună organizare, printr-o mobilizare generală a arătat că Țara Bîrsei poate deveni un veritabil etalon al agriculturii noastre socialiste.

Se știe, aici se găsesc soluri grele și acide, în majoritate podzol, brun roșcat de pădure, branciog. Pentru a le face cu adevărat roditoare, acestea trebuie zi de zi îngrijite, trebuie să le dai mai mult decît altora. Am putea spune că de a doua zi după încheierea vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a produs o schimbare de optică privind munca în agricultura județului, s-a dat semnalul unei mobilizări generale avînd drept scop final obținerea unui salt calitativ în agricultură.

de la un august la altul

În fiecare an se împrăștiau pe terenurile județului circa 300—400 mii tone gunoi de grajd. În anul care a trecut s-au administrat peste 1 100 000 tone gunoi, lichidîndu-se toate platformele din stoc. Au fost folosite mijloacele mecanice, atelajele proprii și cele ale gospodăriilor populației. Pînă anul trecut se administrau conform programelor 15 000 tone de amendamente pentru terenurile acide. S-a întocmit un nou program care prevede administrarea în doi ani a 150 000 tone amendamente. În aceste zile se derulează un program care prevede administrarea a 30 000 tone. Permanent, 3 navete transportă, amendamentele de la Combinatul de îngrășăminte de la Turnu Măgurele. Acțiunea este deci continuă.

Programul de îmbunătățiri funciare pe întreg cincinalul în curs s-a reconsiderat astfel încît el să se finalizeze cel mai tîrziu la sfîrșitul anului viitor. În această acțiune au fost antrenați toți specialiștii județului.

Tot în ultimul an, întreaga producție de legume a județului s-a concentrat în 19 ferme din 3 întreprinderi cu experiență și tradiție în această activitate, în jurul unor specialiști horticoli cu înaltă pregătire profesională de la Întreprinderea de Sere Codlea, A.E.S.C. Sinpetru, I.P.I.C. Făgăraș. Această inițiativă a făcut posibilă concentrarea unor eforturi și dotări, folosirea eficientă a specializării. Comasarea pămîntului destinat legumiculturii va permite ca începînd din anul viitor întreaga suprafață pe care se cultivă legume să fie irigată. În numai un an, această inițiativă a asigurat consumul de legume al județului, mai puțin tomatele, ardeii și vinetele.

În toate acțiunile, un sprijin deosebit l-au dat specialiștii de la Institutul cartofului și Institutul de pujiști. Pentru derularea în cele mai bune condiții a Programului cartofului, fiecare cercetător al institutului a primit spre îndrumare și control cîte o unitate C.A.P.

Ultimele cuceriri ale științei au fost aplicate la nivel de parcelă. Întreg programul cartofului a fost lucrat pe calculator. Fiecare solă, începînd de la planta premergătoare și cartarea agro-chimică, a fost inclusă în calculatorul care stabilește cu exactitate necesarul de îngrășăminte organice și anorganice funcție de recolta dorită. Respectarea cu rigurozitate a celorlalte verigi tehnologice — pregătirea patului germinativ, densitatea optimă, întreținerea la timp și de calitate — asigură recolte stabile și sporite. Începînd din anul viitor și cultura sfeclei de zahăr va fi supravegheată de calculator.

După numai un an, în agricultura județului s-au produs adevărate mutații. Media culturilor pe județ a fost anul acesta de 4 000 kilograme grîu și 3 660 kilograme orz la hectar. Pentru Țara Bîrsei s-au înregistrat adevărate recorduri. Șase unități au obținut recolte între 6 și 8 mii kilograme grîu la hectar. Este vorba de I.A.S. Prejmer, director Ion Toma, C.A.P. Rîjnov, inginer șef Constantin Stănișor, C.A.P. Cristian, președinte Ioan Șoană, C.A.P. Vulcan, președinte Ioan Bujgoi, C.A.P. Codlea, președinte David Nedelcu, C.A.P. Ghimbav, președinte Gheorghe Popa. Față de anul trecut producțiile acestor unități au crescut în medie cu 2 000 kilograme de grîu la hectar.

Trei unități, C.A.P. Săcele, președinte Andrei Balint, I.A.S. Codlea, inginer șef Liviu Popa și I.A.S. Prejmer au obținut producții de peste 8 000 kilograme orz la hectar, ceea ce pentru condițiile pedo-climatice ale zonei înseamnă foarte mult.

Ca de fiecare dată, întîlnirea secretarului general al partidului cu oamenii muncii din diverse domenii de activitate s-a dovedit a fi un reviriment, un declanșator de energii și inițiative, cu roade din cele mai palpabile și imediate. Iată, în județul Brașov sînt acum 8 unități care au demonstrat că Țara Bîrsei poate deveni în cel mai scurt timp și țară a recoltelor bogate.

OPREA GEORGESCU ■

O comună cu puls de oraș

Comuna Lehliu-Gară din județul Călărași este un veritabil centru în jurul căruia gravitează satele din jur. „Magazinele bine aprovizionate, ca și piața noastră agro-alimentară atrag cumpărători de pe o rază de 30—40 de kilometri", ne spunea tovarășa Rada Ștefănescu, primarul comunei.

În unitățile industriale de aici aproape jumătate din muncitori sînt gospodari care locuiesc prin satele din jur. Pentru cele vreo 1 000 de autoturisme din Lehliu-Gară a fost nevoie să se înființeze recent al doilea service auto. De altfel, în acest an, extinderea volumului de servicii asigurate populației a însemnat înființarea mai multor secții noi ale întreprinderii de aici, de producție, prestări și construcții, întreprindere subordonată direct Centrocoop. Directorul unității, inginerul Matei Coman — un maramureșean cu simțul umorului, dar care știe să-și la sarcinile profesionale în serios și să ducă la capăt cu bine un lucru pe care îl începe — ne spunea că producția întreprinderii se apropie de 100 de milioane de lei anual. (Chiar în ziua în care ne aflam în întreprindere au sosit două comenzi: una din S.U.A., alta din R.F.G.) Dintre cele peste o mie de produse cu emblema „Lehliu-Gară", la unele, ca anumite repere destinate producției de nave, „aproape că deținem exclusivitatea pe țară", ni se spune. „Pentru irigații dăm toată gama de garnituri din cauciuc județului Călărași precum și celor învecinate".

Dar întreprinderea face de la repere din cauciuc pînă la construcții metalice. Piesele prelucrate prin așchiere ori cele turnate fac, pe ansamblu, casă bună chiar cu confecțiile de textile și încălțăminte. Mai bine de 30 la sută din produsele actuale sînt introduse în fabricație anul acesta. Între ele: cabluri cu noduri din plastic pentru alimentarea cu furaje în complexe zootehnice, diverse piese turnate din aluminiu și fontă, piese din plastic pentru reparații auto, huse pentru toate tipurile de autoturisme. De la începutul acestui an s-au înființat 12 noi secții de producție și de servicii către populație.

Magazinele proprii din Călărași, din comunele Modelu, Borcea și Mînăstirea vînd produse de peste trei milioane de lei anual. În aceste magazine se primesc și comenzi de încălțăminte și croitorie.

„Dacă se poate, nu spune tovarășul director, ar fi frumos să menționați formațiile fruntașe pe primele șapte luni din acest an. Cea de prelucrări prin așchiere, condusă de Stan Vlad, a îndeplinit planul în această perioadă în proporție de 130 la sută. Formația de preparare a cauciucului, condusă de Teodor Manea : 120 la sută. Cea a lui Gheorghe Costache (de prestări construcții) : 116 la sută. În proporție de **numai** 110 la sută și-au realizat planul pe șapte luni formațiile conduse de Gabriela Marcu și Maria Scarlat (ambele de confecții textile), Constantin Neacșu (mase plastice), Cornel Jalbă (confecții articole sportive) și Marin Dinu (articole de protecție). Rezultatele cele mai bune în întrecere le-au obținut în această perioadă : strungarul Aurel Stan (locul I), vălțarul Mihai Scutaru (locul II), și operatorul chimist Mihai Stanciu (locul III)."

Întreprinderea are 3 ingineri și 3 subingineri. Din luna viitoare îi se vor adăuga — repartizați din promoția 1987 — un inginer T.C.M.-ist („se va ocupa de producția pentru export") și un inginer chimist.

Dezvoltarea acestei unități, văzută de aproape, este și ea o expresie concretă a ritmului dezvoltării generale a patriei, dezvoltare urmărită sistematic mai cu seamă după Congresul al IX-lea al partidului și care ne dă prilejul, an de an, să înregistrăm, la fiecare sărbătoare de 23 August, alte și alte creșteri, ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor de la orașe și sate.

Lehliu-Gară nu este decît o comună ca atîtea altele. Nici măcar nu se află printre cele cu o dezvoltare spectaculos de accelerată. Dar ea — și ea — demonstrează convingător procesul amplu de dezvoltare armonioasă a țării.

DORIN GHERGHINESCU ■

Certificatele de naștere ale performanței

N-a trecut o duzină de ani și totuși iată că întreprinderea de utilaj tehnologic de pe impresionanta platformă a municipiului Bistrița, de fapt marea familie de constructori de mașini ce cuprinde muncitori și specialiști, iese în acest august jubiliar, cum se spune, în față, cu o autentică premieră de nivel național. Are două caracteristici esențiale. Pe de o parte, concentrarea într-un spațiu productiv foarte restrîns a jumătate din ceea ce realiza ca volum valoric întreaga industrie a municipiului Bistrița Năsăud în anul 1968, iar de cealaltă parte, cu o tehnologie și cu o gamă de produse pe care puțini, foarte puțini producători din lume, o știu realiza la ora actuală.

Acum nouă ani, inginerul Paul Ilieș, era stagiar. Fostul director al unității ce purta pe atunci denumirea de Întreprinderea de utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare, Liciniu Micu, avea, cum se spune, un hoby, aeronautica, dar mai ales, componentele aparatelor de zbor. Alți tineri entuziaști precum Lucian Voica, azi șef atelier proiectare, tehnicienii Mircea Podaru și Ioan Nistor, maistrul Nicolae Tarcă, actualmente secretarul Comitetului de partid, muncitorii specialiști Ionel Mircea, Ioan Ureche și ulterior mulți, mulți alții, pe care i-a încurajat și îndrumat cu competență cercetătorul Ștefan Zămircă de la Institutul de profil al industriei aeronautice, au început și au continuat cu osîrdie să caute, dar mai ales să rezolve practic, producerea în țară a schimbătoarelor de căldură din aluminiu.

În mod categoric oricare ne putem pune întrebarea : ei, ce mare scofală e această treabă? Avem fiecare în casă calorifere. Or fi ele din fontă, dar merg foarte bine. Aproape fiecare dispunem de autoturisme. Au și acestea radiatoare, din cupru, cositor, dar își fac treaba. Ce ne trebuie nouă, musai, schimbător de căldură din aluminiu. Facem și pe mai departe ce știm și cu asta, basta.

— Și, totuși, noi nu am fost de acord cu acest mod îngust de a privi lucrurile, zice Paul Ilieș, cu toate că la început mai mare a fost entuziasmul decît ceea ce intuiam că ne așteaptă. De-abia după ce ne-am dat seama că obținerea foliei din aluminiu de grosimea foiței de hîrtie, ondularea ei, sudarea aluminiului, obținerea unor componenți deosebiți și multe alte probleme impun eforturi, chiar la producătorii de materiale care trebuiau apoi prelucrate pe utilaje speciale ce nu existau, ne-am speriat puțin. N-am abandonat însă și iată că, după multe mii de zile și nopți, cu neistovită dăruire, cu succese și eșecuri, am reușit totuși printr-un admirabil efort colectiv, am conturat următorul bilanț : asimilarea în fabricație a 27 tipuri de schimbătoare de căldură, pe baza implementării a 7 tehnologii specifice, brevetarea a 7 invenții, atestarea a 18 inovații. Avem, de asemenea, în stadiu de finalizare alte 14 tipuri de schimbătoare, precum și alte 4 tehnologii noi și evident că nu vom bate pasul pe loc, dimpotrivă.

O vizită prin această secție nouă îți dă senzația că te afli de fapt într-a fabrică de medicamente. Totul este silențios și aproape miniatural. Cînd ți se spune că aici productivitatea muncii este de peste 5 ori mai mare decît la utilajele refractare, metalurgice, chimice, decît la forjă și turnătorie, la armăturile industriale din oțel, efectiv au-ți vine să crezi. Tocmai de aceea am cerut cîteva precizări coordonatorului investiției, Cristian Motaș.

— Am amplasat noua secție în spații deja construite, dar insuficient utilizate, urmărind prin soluția adoptată obținerea unei investiții specifice cît mai reduse. Este de remarcat faptul că, activitatea de construcții montaj s-a limitat doar la acoperiri de protecție și la executarea fundațiilor pentru instalațiile speciale. De asemenea, fac precizarea că peste 80 la sută din utilaje sînt unicate, proiectate de noi și executate în cea mai mare parte prin autodotare. Am urmărit concomitent automatizarea și robotizarea fluxurilor de fabricație în vederea reducerii la maximum a efortului fizic ca și creșterea productivității muncii la un nivel foarte înalt. Tocmai de aceea apreciez că prin eforturile conjugate ale constructorului — antrepriza T.C.I. Bistrița, a proiectanților noștri și a celor de la Centrul de inginerie tehnologică și proiectare pentru utilaj greu, a beneficiarului — s-a reușit materializarea unei lucrări de excepție ce corespunde obținerii unei producții de nivel calitativ mondial.

Într-adevăr un nivel la limita perfecțiunii. Și cînd te gîndești că primul radiator realizat la Bistrița, atunci cînd a fost prezentat unui specialist mai sceptic i-a stîrnit acestuia zîmbete, nici nu-ți vine să crezi. Ba mai mult, acesta a afirmat că dacă și un al doilea exemplar îi va fi prezentat, pur și simplu îl va mînca. I-a fost adus și cel de-al doilea și doar atunci și-a dat seama că aluminiul sudobrazat nu poate fi totuși mestecat. Povestea este asemănătoare cu nașterea tractorului românesc care trebuia să prindă sub roți pe mulți sceptici. Nu vom mai insista cu toate că ar fi destule de comentat, ci îi vom da cuvîntul directorului tehnic al Întreprinderii de utilaj tehnologic, Petre Centea, o autentică competență în materie, pentru a ne defini în cîteva cuvinte prezentul imediat ca și viitorul foarte apropiat al acestei familii de produse care vor revoluționa realmente multe sectoare ale industriei românești constructoare de mașini.

— În aceste zile lucrăm intens la implementarea tehnologiei de realizare a radiatorului de ulei pentru autoturismul OLTCIT. Este în curs de omologare — încercările de laborator fiind încheiate cu excelente rezultate — radiatorul pentru Dacia. De remarcat faptul că numai în acest an producția de schimbătoare de căldură, realizată la Bistrița a însemnat o reducere a efortului valutar a economiei naționale cu o sumă ce întrece 93 milioane lei. Ba mai mult, a fost avizat și este în curs de cantractare o cerere de export de 4 mii bucăți schimbătoare de căldură pentru climatizarea aeronavelor într-o valoare ce întrece 80 milioane lei. Pe măsură ce lumea ne va cunoaște nu vom mai putea să ne oprim la aceste performane. Și nici nu dorim acest lucru.

Odiseea schimbătoarelor de căldură și-a încheiat un prim volum prin intrarea lor în producția de serie. De pe acum însă printr-o asiduă activitate se acționează la definitivarea celui de-al doilea volum ale cărui prime capitole se numesc : aclimatizarea habitaclului autoturismelor Dacia, instalații de producere a ozonului ca și a aerului instrumental, instalații de răcire a motoarelor utilajelor terasiere, instalații de aclimatizare a aeronavelor ROMBAC. În fond o performanță s-a încheiat, altele sînt în curs de finalizare, iar altora, mereu altora, proiectanții și constructorii de mașini bistrițeni le semnează certificatele de naștere

GHEORGHE CRIȘAN ■

România de la un august la altul

RITMURILE TELEORMANULUI

De oriunde ai fi, în Teleorman ești acasă. În județul acesta cu mai bine de o jumătate de milion de locuitori, producția de cereale obținută într-un an — în ultimii ani — e de aproximativ 3 000 de kilograme pe locuitor. De aceea, cînd spui Teleorman, înțelegi pîine. Pîinea multora, nu doar a celor din județul Teleorman Iar pîinea evocă imaginea unei familii strînse în jurul mesei, nu-i așa ?

Acum se vestește toamna, în Teleorman, și cînd e toamna aici, la inima Cîmpiei Române, bucuria din sufletele noastre se limpezește prin descifrarea instantanee a unei pierdute amintiri din copilărie, cînd pe marea de pămînt din jurul unui sat se întindea parfumul viilor coapte și lanurile de porumb nesfîrșite, care mergeau pînă la orizont și dincolo de ei, parcă pînă la capătul lumii. Așa a fost, așa este și așa va fi întotdeauna sub cerul plin de soare al cîmpiei și pe vatra acestui pămînt cald, fratern și generos, cîți alte rînduri de oameni, deschizînd ochii asupra lumii, vor putea să descopere ce reprezintă, aievea, toate acele cuvinte ce-și unesc înțelesurile în ideea de belșug pentru care prețul este munca, numai ea, afli cît se poate de prinde în toate zilele anului. Exprimat în bani, tot belșugul acesta trece bine de 6 miliarde de lei pe an. În 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, el era de 2 miliarde. Prin urmare, valoarea producției globale agricole a județului a crescut de mai bine de 3 ori tar lupiul acesta e bine știut aici, pentru că este firesc ca oamenii să găsească un reper în timp, în urmă, ca să știe pe ce drum au mers. A fost un drum bun, un drum drept, cu nădejdi noi, mai curînd ziduri și cu puteri noi de-a le vedea împlinite. Ajunge să spunem, în această privință, cu Teleormanul are cea mai mare suprafață de terenuri irigate, comparativ cu alte județe, și că alte importante lucrări de îmbunătățiri funciare, aflate în curs de execuție, reprezintă argumente hotărîtoare în cîștigarea bătăliei pentru recolte mari, sigure și stabile, pentru ca rezultatele obținute de agricultura județului să se înscrie pe coordonatele noii revoluții agrare și să răspundă exigențelor impuse de această nouă etapă de dezvoltare a agriculturii românești.

Satele și-au preschimbat înfățișarea aliniind în vatra lor case atît de mindre încît nu se poate să nu observăm că ele sînt semnul sigur al unei incontestabili progrese înfăptuit în primul rînd prin știința de-a face tot mai rodnică lucrarea pămîntului.

Însă viața acestui județ, în aicîteivirile ei mai noi, a insemnat totodată o prefacere din temelii a orașelor Teleormanului, care pînă nu demult erau, ca să vorbim drept, doar niște biete tîrguri cu ziduri măcinate de vreme și niște așezări hibride, în urma urmei, în care elementul rural era prins în horă alături de cel ce reprezenta doar o preținție de urbanism. Din trenurile ajunse în gările acestor orașe coborau armatele de negustori de cereale vara, la culesul grîului, și toamna, la culesul porumbului. Pentru ei, orașele acestea nu erau decît niște porți care se deschideau înspre comorile miraculoase ale cîmpiei, înspre munții de boabe sticloase, înspre sutele de mii de saci cu grîu și porumb al căror preț era fixat departe, la bursele de cereale ale Europei. Din jocul acelor prețuri, puteau crește averi. Dar bogăția aceea, plecată de aici, nu se mai întorcea înapoi ca să schimbe ceva în viața acestor orașe. Negustorii își ridicau rînduri de case la București, unii chiar și departe de țară, prin lume străină. Ce s-a investit în aceste orașe a cărei viață dura doar un sezon sau două a fost prea puțin. După sezon, după ce grînele erau încărcate în șlepuri și în marfare, cîmpia care ținea în palma ei orașele acestea rămînea singură, goală și sumbră, pustie și dezolantă în naivitatea-i de lut. Și, prin minia și prin disperarea ei putea prea bine să te rătăcești.

Revoluția din August 1944, care a deschis o eră nouă, în istoria țării, a schimbat din temelii și destinul acestor locuri, prefigurînd orizonturi noi de viață. Dar progresul, în ritmuri substanțiale, înregistrat aici, s-a produs abia în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Tot ceea ce în acest județ se află nou, trainic și frumos este o creație a Epocii Nicolae Ceaușescu. Aproape 50 de miliarde de lei au fost investite aici, în ultimii 22 de ani, pentru dezvoltarea nu numai a agriculturii dar și a unei industrii puternice. În 1965, producția globală a industriei județului era de 1,5 iar acum este, într-un an, de aproape 18 miliarde de lei. Ritmurile spectaculoase ale devenirii acestui județ au recompus un tablou nou al vieții în Teleorman și este de inițiles că și aici, ca pretutindeni în țară, dezvoltarea industriei a dus la înfloarea unor orașe moderne, cu respirație largă, adevărate metropole în cuprinsul cărora se simte sufluI de viață tînără și energia de fapt, energia cutezanță și destoinicia unor puternice detașamente muncitorești.

Rulmenții și produse electronice la Alexandria, petrol la Videle, îngrășăminte chimice la Turnu Măgurele, țevi sudate la Zimnicea, material rulant și textile la Roșiorii de Vede, toate acestea reprezintă reperele unei realități ce s-a consolidat treptat integrat în anii Epocii Nicolae Ceaușescu. În procesul acestei deveniri, Teleormanul fiind un exemplu strălucit privind înfăptuirea uneia dintre ideile fundamentale ale politicii partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării și de dezvoltare multilaterală, echilibrată și armonioasă, a tuturor județelor. Iar prin modul în care își unesc eforturile pentru a întruchipa Conferința Națională a partidului cu noi și importante succese în muncă lor, acum, în pragul marii sărbători naționale de la 23 August, teleormănenii dau înțelesului de rodnice a muncii o deschidere mai cuprinzătoare decît oricînd. Venind din lumea agriculturii, ideea de rodnicie vrea să exprime aici mai mult. De fapt, vrea să exprime totul. Adică tot ceea ce oamenii acestui județ năzuiesc, vor și pot să facă.

De aceea, a vorbi despre Teleorman este ca și cum ai vrea să dezvelești, dintr-un șiergar, o pîine aburind.

Reportaje de DUMITRU CONSTANTINESCU și FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografii de ELENA GHERA

Facerea pîinii, zilnic

Unde se face grîul, parcă e obligatoriu să vedem cum se face și pîinea, nu-i așa ? Întreprinderea de morărit și panificație din Alexandria e locul cel mai potrivit în care întrebării acesteia îi vom găsi un răspuns sigur. Pe umerii acestei întreprinderi apasă o răspundere mare. Pentru că, direct sau indirect, ea duce grija a și jumătate de milion de oameni să-și afle pîinea zilnică.

În Teleorman au trăit și trăiesc brutari vestiți, cunoscători ai tuturor secretelor meseriei și oameni care-și cred mintea vrednică să cerceteze mereu în ce fel se poate face pîinea mai bună chiar și numai prin mijlocirea brutarului. Și dacă e adevărat că din aceeași făină un brutar poate să facă o pîine rea iar altul o pîine bună, e greu de crezut că un brutar din Alexandria ar pierde partida și l-ar lăsa pe altul să-i ia inainte. Pe scurt, oricît de puternice ar fi tradiția și obișnuința și oricît de folositoare ar fi anumite deprinderi, îndrăzneala din firea omului și-a spus cuvîntul și i-a impins în căutarea noutății cît mai bun al acestei străvechi invenții care e pîinea. O astfel de îndrăzneală de-a nu socoti pîinea, ca să zicem așa, ca o experiență închisă pentru totdeauna, se face simțită, în Teleorman, în munca a vreo cîteva sute de morari și a vreo cîteva sute de brutari. Într-un fel sau altul, ei ar avea să spună că facerea pîinii e ceva perfectibil încă prin ceea ce s-ar putea numi instinctul meseriei și prin ceea ce experiența brutarului hotărăște într-o clipă sau alta în funcție de calitatea făinii, să zicem, ori de alceva. Și e lesne de înțeles, o astfel de îndemînare nu se obține prin simpla lectură și nici măcar prin învățarea pe dinafară a Cărții brutarului, fie ea și ediția a doua revăzută și adăugită. Fiindcă pîinea nu înseamnă numai făină, apă, sare și drojdie, toate trecute prin cuptor. Peste toate, ea mai cuprinde ceva, chiar știința meșterului care o face. O știință care nu e ușor de povestit, în cîteva cuvinte, nici măcar de către brutari celebri, prin partea locului, ca Gheorghe Caraiaș sau Ion Zarzără, Marin Găvănescu sau Maria Petcu. Mai ușor ar fi de spus că întreprinderea aceasta cu meșteri tot unul și unul s-a situat cîtiva ani la rînd pe locul întîi în întrecerea socialistă și rămîne să facem adăugirea că ea este, deocamdată, singura întreprindere din țară, de acest fel, care a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

Întîlnire la Poieni

Vasile Tudorache e un petrolist despre care alți petroliști caută să vorbească în cuvinte alese. Ceea ce-i împinge să-și aleagă cuvintele este renumele meșterului de-a se număra, între colegii lui, printre cei mai buni. De fel este din Moreni și face parte dintre specialiștii aduși din Dîmbovița și Prahova pentru a se începe exploatarea zonei petrolifere descoperite, în urmă cu mai mult timp, în nordul Teleormanului. Și chiar dacă el nu s-a mai întors înapoi, de unde plecase, casa și-a făcut-o, e adevărat, tot la Moreni, unde nevastă-sa, Elena, a crescut mai mult singură cinci copii, pentru că el n-a putut să vină să-i vadă decît o dată la trei săptămîni. Nu-i vorbă că la un moment dat, timp de vreo doi ani, nu și-a mai văzut familia deloc. Atunci cînd a fost în Algeria, zice el, dar și pe-acolo făcea naveta, venea la Oran tot la trei săptămîni iar după cîteva zile se întorcea cu avionul la 1 000 de kilometri în inima Saharei, într-un loc numit El-Borma, unde adia un aer fierbinte care făcea să-ți dogorească obrajii. Era singurul român printre algerienii din acel loc și credă că poate fi mulțumit de felul cum și-a făcută datoria de specialist în asistență tehnică deși nu era deloc ușor să vezi că fierbe mercurul în termometre iar la amiază, la 55 de grade Celsius, te prindea un neobișnuită și să fie prieteni și să muncească împreună aici, la Schela Poieni. Sediul acestei schele aflîndu-se doar la cîțiva kilometri de satul lui Radu Mihăilă, Vătași. Și chiar dacă Schela Poieni, înființată acum cîțiva ani în urma unor reorganizări, este ceva mai mică decît renumita schelă de la Videle, va trebui să spunem că, împreună, cele două schele petroliere din județul Teleorman realizează 11 la sută din producția națională de țiței. Cu îngăduința bănățenilor, preluînd o vorbă a lor, în extracția de petrol tot Teleormanul e frunte !

dar care nu prea înțelegea nici ei cum reușește : „poci să fac, dar nu poci să spui cum fac".

Prietenul lui Vasile Tudorache este de printr-un sat de-aproape, Vătași. Pînă să apară sondele, zice Radu Mihăilă, lumea s-a ocupat în satul lui tot cu lucrul pămîntului și numai cu asta. Aici, în mijlocul unei mări de pămînt, toate orașele par depărtate. Pînă la Pitești și pînă la Roșiorii de Vede sînt vreo 60 de kilometri. Toți cam atîția sînt, înspre răsărit, pînă la București. Pînă la Videle, drept înspre sud, ar fi doar 35 de kilometri, ca și pînă la Găiești, drept înspre nord, însă orașele acestea s-au dezvoltat și ele, cum se știe, mai ales în vremea din urmă. De aceea oamenii de pe-aici nu prea se îndemnau să plece din satele lor. Iar după ce-a fost descoperit petrol în această parte a țării ce motiv ar mai fi avut să pleoe la drumuri lungi și departe de casă ? În troacăt fie spus, chiar și drumurile astea lungi par vai de lume și oricum au se pomenea pe-aici vreo bucată de asfalt inainte de-a se ridica, drept în mijlocul lanurilor de grîu și de porumb, turlele inalte ale sondelor de foraj. Radu Mihăilă este unul dintre petroliștii care au învățat meseria, cum se zice, la locul de muncă. Dar mărturisește că i-a plăcut meseria asta. Sigur că e greu, spune el, uneori e chiar foarte greu, dar are și ea frumusețile ei. Unora le place pentru că muncesc în aer curat, dar asta poate fi bine, vara, însă în timpul iernii ai vrea să fie altfel, ca să vorbim cinstit. Peste tot, și anonimul, meseria asta este frumoasă, zice intrucîtva neașteptat Radu Mihăilă, pentru că este importantă.

Altădată, țăranii din Vătași urcau spre munte, ca în romanul Moromeților, cu grîu și porumb, iar printre altele cumpărau de-acolo gaz și păcură. Muntenii de prin zonele petrolifere ale Dîmboviței și Prahovei coborau și ei prin satele de cîmpie. Cum s-ar fi spus, dacă s-ar fi născut cu o generație sau două în urmă, Radu Mihăilă și Vasile Tudorache ar fi putut să treacă unul pe lîngă altul, fiecare în căruța lui, dar nici de petrolul acesta nu se putea chef nebun să visezi ghețurile de la Polul Nord. Însă acesta n-a fost un motiv să nu învețe și limba franceză, cum spune el, mai bine decît ar fi învățat-o din dicționar. La fel ca prietenul lui, Radu Mihăilă, care la rîndu-i a fost plecat și el vreo doi ani și jumătate printre străini. Vasile Tudorache a descoperit însă la întoarcere că este destul de dificil să-și ajute copiii să-și facă lecțiile la franceză, mai ales exercițiile de gramatică. Și așa au ajuns amîndoi să-i înțeleagă intrucîtva pe ciobanul acela fenomenal, în stare să facă tot felul de operații aritmetice, în mintea lui, și să dea răspunsul în cîteva clipe,

Flacăra reportaj • Flacăra reportaj

Încotro se învîrte rulmentul de Alexandria!

A face cunoștință cu 52 de țări, și asta nu doar turistic, ci devenind unul dintre obișnuiții acestora, nu e o treabă de ici de colo. Autorul acestei performanțe este rulmentul de Alexandria, pornit de mai mult timp să cucerească geografia planetei. Ca să fii cumpărat cu regularitate în atîtea țări de pe toate continentele, între ele figurînd S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia, înseamnă că ai cîștigat competiții dure, cu mariile firme de tradiție și asta nu se poate face decît dacă te recomanzi cu parametrii calitativi de cel mai înalt nivel. Într-adevăr, zecile de milioane de rulmenți radiali și conici produși în fabrica din Alexandria, din care 72 la sută se exportă, corespund exigențelor deosebite ale pieților de desfacere din lume. Să vedem cum s-a ajuns aici. Sămînța dezvoltării și înnoirilor sădită în brazda viitorului țării de Congresul al IX-lea al partidului a rodit și pe aceste meleaguri teleormănene. În locul unui cîmp de porumb și a unor vii oarecare, s-a ridicat, văzînd cu ochii, o întreprindere mare și modernă. Întreprinderea de rulmenți Alexandria. „La început nu a fost ușor, ne spune directorul Florea Marin. Oameni obișnuiți din tată-n fiu doar cu agricultura se aflau în fața unor utilaje complexe, sofisticate, care cereau o pregătire deosebită. Cursurile intensive, hărnicia și dorința lor de a învăța, experiența căpătată rapid, din mers, i-au transformat în muncitori de înaltă calificare". Odată cu oamenii s-a perfecționat și rulmentul. Meșterii în rulmenți, cum le place celor de aici să se numească, îl produc acum în clase de precizii superioare, și-ntr-o gamă foarte variată, de domenii de virf ale electrotehnicii, pentru industria auto, pentru cele mai noi tipuri de

frigidere și mașini de spălat. Vizitele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au însemnat indicații clarvăzătoare, anticipative, au sădit încredere oamenilor. S-a ajuns la cei mai pretențioși rulmenți, care reclamă o siguranță maximă în exploatare, pentru industria aerului, centralelor atomo-electrice. S-au omologat subansamblele de debreiere pentru Oltcit, Dacia, Aro. Inginerul șef Viorel Cioarec ne arată mezinul familiei miniaturale, rulmentul cu diametrul interior de 5 milimetri, cîntărind puțin peste 4 grame. O bijuterie industrială, făcută parcă într-un atelier de giuvaergerie. Teleormănenii n-au mai avut complexe în fața utilajelor complicate, livrate de firme renumite. Subinginerul Dumitru Bozdoc, de fel din Salcia lui Zaharia Stancu, nu s-a mai inhibat de ideea că dacă mașina e japoneză nu i se mai poate aduce nici o îmbunătățire. „Mă întrebam de ce strungul monoax de la firma Koyo face o singură strunjire a inelelor, cînd ar putea mai mult. M-am frămîntat după-amieze de-a rîndul, am tot calculat și desenat, și i-am mai montat un dispozitiv suplimentar de strunjire, modificînd instalațiile hidraulică, electrică și de prindere. Acum, pe acești strung se fac două operații. Astfel au devenit disponibile 21 de utilaje din linia de 42, care se vor folosi la extinderea fabricii". Tînărul subțirel cu vioiciune și entuziasm de adolescent, ne demonstrează lîngă o mașină căreia încă nu i se grefase subansamblul lui și lîngă șirul de utilaje îmbunătățite, un avantaj realmente evident. A supralicitat cu ideea lui peste experiența firmei și productivitatea a crescut substanțial, - diminuîndu-se și consumul de energie. Inginerul Nicolae Simionescu a executat și el un mecanism hidraulic de încărcare-descărcare automată a strungurilor cu 3 axe, din R.F.G, scutind omul să facă operația cu mina, sub ploaia de lichid de răcire iritant. În hale, alte idee made în Alexandria", și anume inovația de spălare suplimentară cu ultrasunete, duce la o creștere importantă a siguranței rulmenților. Pe Constantin Pomojnicu îl găsim în plină experimentare a proiectului lui de a înlocui cele 5 came de reglare ale unei mașini din R.D.G. cu una mai perfecționată, incolită în gîndurile lui. A muncit ani de zile la I.M.G.B., dar s-a întors la Smîrdioasa, căci bătrînii nu mai aveau putere să îngrijească de gospodărie, și în plus, apăruse

te este și întreprinderea de tricotaje și perdele din Roșiorii de Vede. Născută cu șase ani în urmă, a jpunes repede la prestanța unui veteran în domeniu. Și așa cum contabilizezi cuvintele pe care copilul învață să le rostească, cîteva cifre pot spune despre evoluția „puștiului" industriei ușoare : în 1981, 2 000 de tricotaje pe zi, acum 9 000, atunci 12 mii de metri pătrați de perdele, azi 20 de mii. Produsele lor se pot întîlni în U.R.S.S., Olanda, Anglia, Polonia, Libia. Telegrama de la firma engleză Rindelborn, după cuvintele de laudă ale președintelui, se încheie sugestiv : Congratulations !

Străbatem o hală în care undeiese pînă-n tavan pe rolele mașinilor fășurile pentru colorate ale materialelor pentru lenjerie. asemeni pînzelor unei corăbii lansate spre orizont. Printre ele figuri de fete abia ieșite din adolescență. Alături, strunind utilajele automate care împletesc firele subțiri în broderii fine ca pînza de păianjen pentru perdelele albe și pastel, aceleași siluete zvelte de fetișcane. Viața fabricii se destășoară în ritmul pulsului tineresc al muncitoarelor a căror medie de virstă e abia 22 de ani. Inginera șefă de 31 de ani, Adriana Țiper, de fel din Moldova, a venit din facultate aici, în sud, să facă meserie. Ascunde sub ochelarii de elevă sihtoare și timiditatea vorbei, competență și mină sigură în conducere. La început, în afară de director, toți inginerii erau stagiari, și ea era unul din ei. „Întreprinderea e jumătate fabrică, jumătate școală, ne spune. Tot timpul se învață. Fetele nu apucă să termine cursurile de calificare că le încop pe cele de perfecționare. Nu este suficient să introduci materialul în mașină și să apeși pe pedală. Trebuie să ai idee de ergonomie pentru a fi eficientă și a elimina timpii morți, trebuie să înveți să crosești cît mai rațional pentru a avea resturi minime, ca toate că și din acestea facem tricotaje de copii". În domeniul lor nu e de ajuns doar să produci, ci trebuie să fii mereu în pas cu capriciosa modă. Modele se concep tot aici, în colectivul de creație condus de inginera Marilena Toader, și ea sub 30 de ani. Creionul și fantezia aleargă atît de repede încît vitrina cu noutăți de la intrare se schimbă la mai puțin de o lună. În această echipă a bunului gust, pe lîngă două creatoare cu inițiativă are și o tînără care se ocupă de ambalaje. Ochiul aleargă liber pînă spre orizont admirînd culoarea sănătoasă a arăturii proaspete, culcușul primitor al

Biografii aproape adolescentine!

Există o tinerețe a timpului nostru. În munca oamenilor adie un aer proaspăt. În peisajul economiei se afirmă cu pași sprinteni întreprinderi care abia au luat ființă. Cele vechi intră și ele în ritm, făcînd tratamentul de geriatrie al modernizărilor. Mersul științei și culturii este un adevărat sprint spre nou. După Congresul al IX-lea, România parcă s-a născut a doua oară. Un astfel de argument al istoriei noastre prezente este și Întreprinderea de tricotaje și perdele din Roșiorii de Vede. Născută cu șase ani în urmă, a jpunes repede la prestanța unui veteran în domeniu. Și așa cum contabilizezi cuvintele pe care copilul învață să le rostească, cîteva cifre pot spune despre evoluția „puștiului" industriei ușoare : în 1981, 2 000 de tricotaje pe zi, acum 9 000, atunci 12 mii de metri pătrați de perdele, azi 20 de mii. Produsele lor se pot întîlni în U.R.S.S., Olanda, Anglia, Polonia, Libia. Telegrama de la firma engleză Rindelborn, după cuvintele de laudă ale președintelui, se încheie sugestiv : Congratulations !

Străbatem o hală în care unduiesc pînă-n tavan pe rolele mașinilor fășurile pentru colorate ale materialelor pentru lenjerie. asemeni pînzelor unei corăbii lansate spre orizont. Printre ele figuri de fete abia ieșite din adolescență. Alături, strunind utilajele automate care împletesc firele subțiri în broderii fine ca pînza de păianjen pentru perdelele albe și pastel, aceleași siluete zvelte de fetișcane. Viața fabricii se destășoară în ritmul pulsului tineresc al muncitoarelor a căror medie de virstă e abia 22 de ani. Inginera șefă de 31 de ani, Adriana Țiper, de fel din Moldova, a venit din facultate aici, în sud, să facă meserie. Ascunde sub ochelarii de elevă sihtoare și timiditatea vorbei, competență și mină sigură în conducere. La început, în afară de director, toți inginerii erau stagiari, și ea era unul din ei. „Întreprinderea e jumătate fabrică, jumătate școală, ne spune. Tot timpul se învață. Fetele nu apucă să termine cursurile de calificare că le încop pe cele de perfecționare. Nu este suficient să introduci materialul în mașină și să apeși pe pedală. Trebuie să ai idee de ergonomie pentru a fi eficientă și a elimina timpii morți, trebuie să înveți să crosești cît mai rațional pentru a avea resturi minime, ca toate că și din acestea facem tricotaje de copii". În domeniul lor nu e de ajuns doar să produci, ci trebuie să fii mereu în pas cu capriciosa modă. Modele se concep tot aici, în colectivul de creație condus de inginera Marilena Toader, și ea sub 30 de ani. Creionul și fantezia aleargă atît de repede încît vitrina cu noutăți de la intrare se schimbă la mai puțin de o lună. În această echipă a bunului gust, pe lîngă două creatoare cu inițiativă are și o tînără care se ocupă de ambalaje. Ochiul aleargă liber pînă spre orizont admirînd culoarea sănătoasă a arăturii proaspete, culcușul primitor al

Pămîntul este exigent. Trebuie să-l iubești!

Sediul C.A.P.-ului din Lița n-are vedere la șoseaua națională. Se află la 2—3 km în mijlocul cîmpului. Cum s-ar zice, în mezul pîinii. Este o clădire modestă, dar curată și ingrijită. ce trădează mîna bunilor gospodari cărora le place rînduiala cuminte, așezată, nefăcută să ia ostentativ ochii. În contrast cu dimensiunile ei mici, la poartă, te întîmpină piramidele masive și impunătoare, construite din blocuri de furaje, cu o arhitectonică agrară fără cusur, clădiri de multe etaje ale rodului, un fel de firmă a unității. O firmă care-ți atrage atenția că în Lița se află unul din marile C.A.P.-uri ale județului, „abonat" de ani de zile la primele locuri ale fruntașilor. Și asta nu numai pentru cele 3 600 de hectare ale cooperativei, ci mai ales pentru recoltele mari obținute de pe asemenea suprafețe întinse : 8 500 kg grîu, 7 800 kg orz, 11 500 kg porumb, 45 tone sfeclă, 35 300 kg tomate la hectar. Soarele este gata să semneze condica de sfîrșit a programului, și președinta, inginera Iuliana Drăgulinescu este pe cîmp cu femeile la udat. Ochiul aleargă liber pînă spre orizont admirînd culoarea sănătoasă a arăturii proaspete, culcușul primitor al spicului de mîine. Pămîntul bun al Teleormanului ce te invită să-l ingrijești și să-i mingîi cu dragoste ! Parcă fîlfîind din aripi ca niște albine harnice, dispozitivele de udare îi umezesc cu „roua" artificială fruntea obosită de arșița uscată. Alături, Iulica Voicheci, Gica Tomescu, Dorina Nicolae, Marieta Chiriță și alte femei din comună mută, pentru a doua oară astăzi, aripile de ploaie pe portițuni ce așteaptă însetate. A căra prin lanurile de porumb, ce depășesc basmalele de pe cap, țevi de 6 metri nu e o joacă. Un capăt al conductei lovește 2—3 porumbi și inginera sare ajutînd la transport, căci o doare orice țiitetre traumatizat. „Irigarea este esențială — ne spune. Am făcut eforturi permanente ca mută instalațiile de udare de 2 ori pe zi și cîte „un service" hipo mobil cu piese de schimb la fiecare fermă pentru intervenții rapide. Căutăm să dăm apă după toate regulile agrotehnicii, obținînd și 18—20 t/ha cu 4 udări prin brazdă.". Iulica Voicheci are cizmele de cauciuc cu 2—3 numere mai mari, pămîntul prins de ele le face ca o încălțăminte de scafandru, fața bronzată îi e „irigată" de riuri de sudoare, dar e veselă și vorbăreață. „Facem treburile din asportărie printre picături, dar între 6 și 9 dimineața și seara mutăm udarea, pentru că am văzut că recolta e mai bună !" Nimic nu are acrul de spectacular, pare normal, se face după manual, dar mai ales conștiincios. Așa cum spunea inginera Iuliana Drăgulinescu, nu-ți poți permite să rebutezi nici o palmă de pămînt, căci de acolo și sporul, și pusă-dețeu se retopește. Aici ce faci cu un rebut de recoltă care inseamnă un an pierdut ? Au obținut producții constant bune, udînd în toamnă imediat ce se seamănă, pentru a aștepta zăpada iernii cu grîul și orzul deja înfrățite. La Lița se respectă comandamentele noii revoluții agrare, indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu de a practica o agricultură științifică, modernă. „Trebuie să ne organizăm după disciplina și eficiența unei industrii. Nu sîntem noi marea uzină a pămîntului ? S-a urmat litera legilor dar cu respectul și inițiativele noi. Administrarea îngrășămintelor cu azot s-a făcut în două faze, și iarna și primăvara. Aparițiia unei lucrări suplimentare, primăvara, sezonul altor munci, a cerut eforturi în plus, dar s-a făcut față cu schimburi prelungite pînă la 10 seara. Răsplata au fost cele 4 500 kilograme de grîu în plus la hectar. Conducerea C.A.P.-ului s-a gîndit să înlocuiască motopompele cu niște sifoane conectate la canalele de irigații și astfel s-au economisit 52 de tone de motorină iar 7 motopompiști au plecat la treabă în alte terenuri fără pantă. Bunul gospodar știe să-și folosească toate rezervele din casă. Așa au transportat toată producția de furaje cei din Lița, prompt și rapid, cu 50 de căruțe ale cooperatorilor și n-au mai inchiriat camioane, ceea ce a trecut la rubrica venituri 150 000 de lei. Președinta Iuliana Drăgulinescu, deși modestă, e exigentă. De fapt, cum zice, „pămîntul este exigent". Nu arată cu degetul : „fă asta !", ci e ca un comandant pe care-l lubesc soldații pentru că e mereu el în prima linie. Nu are timp să file obosită. Soțul, medic veterinar în comună, și cei doi băieți s-au descurcat căci mama e agronom — zi lumină. Marea majoritate a suprafețelor s-au lucrat în acord global, ba, a reușit să-i atragă și pe navetiștii din industrie să lucreze cîte un hectar de porumb în orele libere. Sediul C.A.P.-ului din Lița, are părinții și toate rudele în schema C.A.P.-ului. „Muncă nu mi-o analizează doar adunarea generală, ci și mama în fiecare seară acasă" — surîde. Oamenii pămîntului ! Născuți pe meleagurile Teleormanului, iubind brazda și spicul. Așa cum ne spune Ion Comana, contabilșef de la Inființarea C.A.P.-ului, anii '65—'66 cu 900 kilograme de grîu, 2 000 kilograme de porumb la hectar și 7—8 milioane de lei venituri, apropre s-au uitat. Acum, la rubrica venituri se citește cifra de 600 de milioane, țăranii din Lița și-au refăcut casele, au televizoare și cămin cultural, au asfaltat drumul și sînt una dintre cele 70 de cooperative agricole din județ care au încheiat anul cu beneficii. Niște țărani care-și fac, pur și simplu, datoria, cu conștinciozitate, și pînă la urmă cu dragoste !

România

O zi dintr-o lună plină de succese

Uzina cocsochimică din cadrul Combinatului siderurgic de la Galați este cea mai mare din țară, aici realizîndu-se circa 70 la sută din producția de cocs a României. Uzina, ca de altfel întreaga cetate a metalului gălățean, constituie o creație strălucită a „Epocii Nicolae Ceaușescu". Cocsarii sînt conștienți de misiunea importantă pe care o au în desfășurarea normală a proceselor siderurgice (se spune despre cocs că este „pîinea" metalurgiei) și acționează ca atare. În uzină ni se reamintește că, pentru a doua oară, colectivul de aici a lansat chemarea la întrecere către celelalte uzine ale Combinatului siderurgic. Și, pînă în prezent, cocsarii își onorează cu cinste angajamentele. Într-un început de zi din această lună august — încărcată de semnificații și mereu plină de succese — printre operațiile curente, de organizare a muncii colectivelor pe care le coordonează, maiștrii Nicolae David, secretarul Comitetului de partid pe uzină și președintele Consiliului oamenilor muncii, împreună cu Mircea Ștefan, secretarul adjunct al Comitetului de partid își află vreme pentru a furniza reporterului cîteva fapte care atestă mobilizarea exemplară a colectivului uzinei pentru întîmpinarea cu rezultate deosebite a marii sărbători naționale: „În acest an am reușit să ne înfăptuim în condiții bune sarcinile de plan. În luna iulie depășirea a fost de circa 1 800 tone cocs metalurgic, iar în această lună, pînă în prezent, de 900 tone. Și în ceea ce privește calitatea cocsului am reușit să ne încadrăm în prevederi. Cît privește folosirea materiilor prime, tehnologii noștri s-au preocupat permanent de alcătuirea unor rețete optime cu grijă pentru participarea cît mai mare a cărbunelui românesc în compunerea rețetelor".

Însă aceste comunicări sintetice nu spun totul. Uzina are 8 baterii de cocsificare. Una dintre ele, numărul 6, s-a aflat în reparații capitale. Cu cîteva zile în urmă aici s-a aprins focul pentru uscarea masivului ceramic, ceea ce anunță reintrarea în activitate a bateriei către începutul trim. viitor. Așadar, pe timpul reparației capitale și în prezent, sarcina de realizare a producției a rămas pe seama celorlalte șapte baterii și cu deosebire pe umerii secției de cocsificare nr. 1 (condusă de ing. Vasile Gaiu), secție care coordonează activitatea bateriilor 1—4, cele „mici" sînt numite. Raportul de producție pe această lună evidențiază aportul cu totul deosebit al bateriilor 1—4 la obținerea plusului de producție pe uzină. Iar din rîndul colectivului secției de cocsificare nr. 1 cei mai harnici s-au dovedit a fi lucrătorii din schimbul B, conduși de maistrul Mircea Puzanovschi, notăm de asemenea contribuția formațiilor conduse de maiștrii Virgil Maftei și Vasile Andrei, alături de aportul cocsarilor Vasile Onofrei, Tudor Mocanu, Alexandru Cujbă, Cornel Sava, al maiștrilor Emil Bodea, Gheorghe Gheorghiu, Ghe. Papuc și alții.

Cum se explică succesul uzinei? Reținem ca argumente folosirea rațională a utilajelor din dotare, grija deosebită pentru funcționarea și întreținerea lor corespunzătoare, pentru respectarea disciplinei tehnologice. Par reguli obișnuite ale muncii și producției de fiecare zi. Și chiar sînt astfel, pentru că succesul de durată nu se compune din fapte senzaționale ci tocmai din respectarea zi de zi, decadă de decadă, lună de lună, a legilor severe ale producției. La sfîrșitul discuției interlocutorii noștri ne anunță că spre finele acestei luni uzina cocsochimică de la Galați va rotunji la 30 de milioane tone cocs metalurgic producția totală realizată de la intrarea în funcțiune a primei baterii și pînă în prezent. O realizare care face cinste întregului colectiv al uzinei, colectiv care, precum se vede, nu este doar în fruntea fluxului siderurgic, ci și în prima linie a onorării sarcinilor, a angajamentelor cu care se prezintă la marea sărbătoare națională de la 23 August.

DAN PLĂEȘU ■

La Herja, mineritul e pe mîini bune

La Herja, mineritul este pe mîini bune. Din Baia Mare urci spre cartierul Ferneziu pînă la răscruce de drumuri. De aici spre mina Herja o iau pe jos drumul făcîndu-mi bine mai ales că pot să-mi adun gîndurile, pot fixa în minte un proiect de scenariu pentru dialogul cu minerii. Știu destul de multe lucruri despre mină, despre oamenii ei. În cîteva rînduri am coborît în subteran, i-am văzut la lucru, am vorbit despre faptele lor de muncă, despre viața lor de miner. Parcă acolo memoria este mai receptivă. Așa mi-am adus aminte cu un prilej că în urmă cu patru ani, cînd Nicolae Cosma, miner șef de brigadă la mina Herja „se lăsa la vatră" un singur gînd îl neliniștea: despărțirea de cărările lui subpămîntene, de ortacii lui. Oricine și-ar putea pune întrebarea: cum, doar atît, doar firească nostalgie? Cum, el, Nicolae Cosma, nume de rezonanță în mineritul maramureșean, cel care a fost martorul și autorul multor idei și fapte în modernizarea minei Herja, chiar este nepăsător cine-i va urma? Atunci, în urmă cu patru ani, cînd discutam cu Nicolae Cosma aveam să aflu că totul a fost pregătit pînă în cele mai mici amănunte în așa fel încît plecarea lui din subteran să nu fie simțită. Să fie ca o adiere îmbucurătoare de vînt. Și-a lăsat urmași de nădejde. Nici nu se putea altfel. El, Nicolae Cosma, a fost acela care a convins colectivul minerilor de la Herja că se poate lucra în subteran cu cărucioarele de perforat, cărucioare făcute aici la Herja de un colectiv condus de lăcătușul Iosif Moldovan. „La început, trebuie să recunoaștem, era o oarecare reținere pentru a lucra cu ele, ne spunea cu un prilej Liviu Pop, directorul minei. Dar Cosma le-a experimentat și au intrat cu mare folos în dotarea brigăzii lui".

În zilele acestui august ne-am aflat din nou la Herja. Prima întrebare care mă stăpînea a fost să aflu ce se mai întîmplă cu cărucioarele lui Cosma (așa le numesc minerii aici). Deabia acum am putut înțelege mai bine liniștea minerului Cosma în urmă cu patru ani.

Îl cunoaștem pe Ioan Grad, miner șef de brigadă, tînărul care i-a luat locul. De obîrșie din comuna Săcel, sat de pe valea Izei, dintr-o familie de țărani, omul i-a călcat pe urme. Cum ați venit aici Ioan Grad? Minerul caută drumul cel mai scurt pentru a ne răspunde. Ne spune: în urmă cu 10 ani, Nicolae Cosma mi-a zis hai și tu la Herja să lucrezi cu mine dacă ți-ar plăcea, dacă nu poți lucra cu alții. Din primele zile m-a convins. Am lucrat cu el. După prima lună am fost hotărît să nu mai plec din brigada lui Cosma. Am învățat multe dar au mai rămas lucruri de făcut și după plecarea lui în pensie". Da, au mai rămas încă lucruri de făcut! Asta s-a văzut. Ioan Grad a avut orgoliul nemărturisit de a duce mai departe, dacă se poate mai bine, faima brigăzii lui Cosma. A îmbrățișat fără reținere ideea de a lucra în subteran cu cărucioarele. La început a făcut 65 m de galerie abataj, ceea însemnînd escavare, încărcare, precum și lucrările de susținere. Apoi au atins 80—90 m. După cîteva luni directorul Liviu Pop care a urmărit, putem spune cu emoție, evoluția brigăzii lui Ioan Grad, l-a chemat la o discuție profesională. Printre altele i-a spus: ce-ai zice dacă am folosi la maximum atît instalația, cît și mașina de încărcat? Ideea aceasta îl frămînta și pe el. Să încercăm și-a zis, mai mult pentru sine. A coborît în abataj cu ortacii. De data aceasta nu au încercat ci au făcut. Au făcut 125 m de galerie, ca în anul acesta, în luna lui august să atingă 150 m. Nu încape îndoială, e o performanță. Ce înseamnă asta? Ne explică cu alte cuvinte: asta înseamnă trei panouri a cîte 50 m fiecare la care poate lucra o brigadă de mineri aproape un an.

Orgoliul nemărturisit al minerului avea temelii trainice. Ceea ce a învățat de la Nicolae Cosma trebuia să prindă viață, iar viața aici înseamnă și mineru. Cît mai mult mineru! Astfel a gîndit Grad în fiecare an de cînd a luat brigada în primire. Și a dovedit-o. În urmă cu trei ani a ocupat locul III, acum doi ani locul II iar anul trecut a ocupat locul de frunte în cadrul întrecerii minerești Diamant de Maramureș. Aici la Herja, mineritul e pe mîini bune. Nicolae Cosma a știut să-și pregătească urmași. Din familia mare, minerească, i-a luat în familia lui. Ioan Grad îi este ginere. Apoi a venit alt ginere Doru Șerban, om de ispravă și el, care la sectorul 1 face sută de metri. O familie de mineri, o familie în care mineritul se moștenește. Vorba lui Cosma: dacă n-am avut băieți să-i fac mineri i-am atras pe gineri. Da, i-a atras, iar acum sînt pe propriile picioare. În primii doi ani de la pensionare Nicolae Cosma îi mai întreba, le mai dădea sfaturi. Acum nu, tace. Știe că băieții lui îi fac cinste, sînt în fruntea mineritului maramureșean. Lacrima de la sărbătoarea de acum 4 ani a fost una de bucurie. Așa a știut să vorbească sufletul lui atunci care parcă spune: știu că las în meserie oameni de nădejde. Se vede, Nicolae Cosma, se vede.

GHEORGHE PÂRJA ■

Istoria — prezent perpetuu

Spun cu bucurie și emoție: vreme de cîteva zile pline am citit, privit și meditat la una dintre cele mai fascinante cărți de istorie adevărată la care am avut, pînă la vîrsta-mi de azi, accesul. Cele 22 de săli ale secției de istorie din cadrul Complexului muzeal județean Bihor reprezintă, pentru călătorul care vrea să afle albia cea dreaptă prin care și-a purtat România destinul de țară vrednică și cinstită, un îndrumar admirabil, realizat cu înalt spirit științific și, nu în ultimul rînd, cu har. Față de ceea ce văzusem în sălile muzeului din Oradea pînă în urmă cu vreo doi ani, aspectul de astăzi al secției de istorie este o revelație. Înainte de toate, spațiul ce i-a fost acordat s-a dublat, lucru cum nu se poate mai firesc, date fiind bogăția de date și exponate de care dispune, la ora de față, muzeul. Apoi, pentru că însăși concepția în care a fost realizată această secție — pe care am aflat-o, în permanență, plină de vizitatori — este, în egală măsură, modernă și generoasă — integrarea istoriei ținuturilor bihorene în contextul întregii noastre istorii naționale. Astfel privite lucrurile, devine cum nu se poate mai limpede adevărul unei nesfîrșite unități de acțiune, simțire și credință în viitor a tuturor românilor, adevăr susținut de dovezile ce confirmă, fără putință de tăgadă, prezența poporului nostru, din cele mai vechi timpuri, pe vatra noastră dintotdeauna, continuitatea populării acestui spațiu, marile tradiții de luptă comună, unitatea de limbă și de ideal.

Exponatele, panourile, inscripțiile pe care le oferă muzeul alcătuiesc o înaltă lecție de patriotism și dragoste pentru evidențierea celor mai însemnate momente care au scos în evidență zeiul de a fi al românilor: hărnicie, dîrzenie, sete de libertate și dreptate. Istoria neamului nostru ne apare aici ca un prezent perpetuu. Poate fi refăcută în fiece clipă, cu aceeași mare putere de evocare, de sensibilizare a conștiințelor.

Intrarea în muzeu se face printr-o scară elegantă, monumentală, de un alb intens. Drumul prin sălile de expoziție — jalonat de hărți și tablouri luminoase, de mari tablouri și fotografii edificatoare, alese cu grijă pentru continua potențare a interesului vizitatorilor — este, deopotrivă, un drum al rememorărilor și al imaginației. Datele oferite aici conturează imaginea unei patrii parcurgînd un drum mereu ascendent. Țară prețuită de celelalte popoare ale lumii, țară ce și-a clădit, cu rîvnă, inteligență și sudoare, o civilizație demnă de tot interesul, militînd în permanență pentru liniște și construcție. Încă din epoca pietrei, din paleolitic și neolitic, cei care au viețuit pe aceste locuri s-au făcut stimați prin tenacitatea cu care au lucrat și prin ceea ce au dobîndit în urma muncii. La Suplacu de Barcău, de pildă, s-a descoperit un depozit de topoare din piatră care se crede a fi cel mai mare din Europa. Așa cum la Tarcea a fost aflat un tîrnăcop de aramă care este cel mai mare și cel mai greu dintre toate cele găsite pînă acum pe continentul nostru. În fine, în epoca bronzului, două treimi din producția de unelte de bronz din Europa se realiza aici, în Transilvania.

Sînt evocate, apoi, lumea geto-dacilor, domnia lui Burebista, vreme în care zona de răspîndire a ceștii dacice este foarte mare, așa cum și moara danubiană este construită într-o manieră originală, mai perfecționată decît aceea a celților. Împletirea civilizațiilor dace și romane, dovezile de necontestat ale continuității viețuirilor românilor în străvechiul lor spațiu în ciuda vitregiei vremurilor, imaginea cetății Biharea, vatră de locuire românească neîntreruptă, luptele lui Gelu, Glad și Menumorut pentru păstrarea neatînsă a teritoriului pe care-l stăpîneau, voievodatul puternic și prosper al Transilvaniei, marile mișcări populare pentru dreptate și libertate, personalitatea marilor noștri domnitori, legendarele figuri ale lui Horea sau Iancu, ale cărturarilor, începînd cu acei copiști care făceau să se răspîndească, în toate țările române, scrieri pline de înțelepciune — toate acestea sînt prezentate într-o succesiune logică, dovedind că neamul nostru vine din străvechime și își croiește istoria cu mîndrie de sorginte și cu neclintită încredere în zorii viitorului.

Este o bucurie a spiritului și a simțirii pătrunderea în acest muzeu. Și e o mișcie nobilă să legi, ca într-o frumoasă și, cel mai adesea, dramatică poveste a iubirii de neam și pămînt, mulțimea de informații și sugestii oferite de sălile prin care-ți porți, cu evlavie și mîndrie, pașii. Vom încerca, într-un număr viitor al revistei noastre, să oferim cititorilor o imagine mai amplă a bogăției de date și înțelesuri oferite de muzeul orădean. Pînă atunci, să spunem doar că întreg periplul istoric parcurs își află încununarea în Epoca pe care o trăim acum. Trecînd prin muzeu înțelegi cum nu se poate mai bine că timpul de azi reprezintă încununarea strălucită a tuturor aspirațiilor noastre de veacuri. Reprezintă răsplata pe care țara noastră o merita cu prisosință pentru nenumăratele sale jertfe, pentru credința cu care s-a legat de necontenita devenire a României. Anii noștri sînt o confirmare a îndreptățirii cu care, secole de-a rîndul, am trudit și am visat aici. România de astăzi demonstrează lumii întregi că munca și cutezanța pot da naștere acestui fenomen mirabil pentru mulți și numit „miracolul românesc". Ultima sală a muzeului — cea mai mare și mai plină de date și imagini spunînd despre înalte împliniri — înfățișează neasemuitele ctitorii ale **Epocii Nicolae Ceaușescu.** Epocă deschisă de istoricul Congres al IX-lea. Epocă proiectînd România deasupra speranțelor nutrite de marii și vizionarii noștri înaintași. Revanșă în fața unei istorii prin care am știut să trecem cu demnitate — chiar dacă nu și cu ușurință —, timpul prezent pune într-o nouă lumină întregul traiect al drumului nostru prin vreme. Ca un neam tare, biruitor mai ales în competiția cu el însuși.

Seara, pe fondul cerului albastru de august, muzeul din Oradea pare o casă a poveștilor celor mai pline de tîlc.

DAN MUCENIC ■

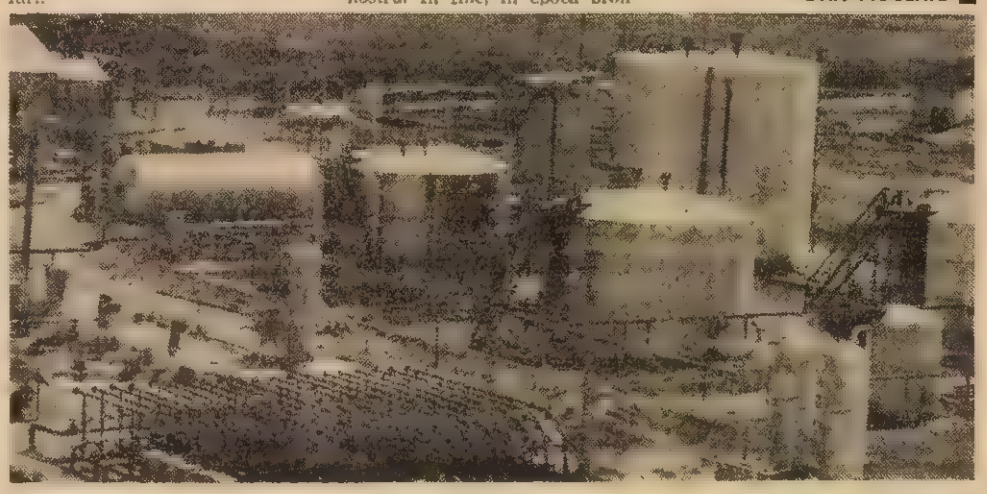

de la un august la altul

Vocația podarilor

Într-o știre recentă transmisă pe fila Buletinului de informații interne Agerpres se poate citi :

În cinstea marii sărbători naționale de la 23 August, constructorii și montorii care lucrează pe acest vast șantier de investiții al țării — canalul Poarta Albă — Midia Năvodari raportează un succes de prestigiu, un nou fapt de muncă și o nouă izbândă, sugestivă pentru stadiul avansat al lucrărilor de pe traseul de 30 km al canalului: au fost finalizate și date în circulație toate cele 7 poduri — 4 rutiere și 3 de cale ferată — ce traversează noua arteră de ape.

Ultimul dintre acestea, situat în zona localității Ovidiu, reprezintă o reușită a ingineriei tehnologice din domeniu și, deopotrivă, o mîndrie a podarilor ce au realizat acest arc din oțel și beton: oamenii muncii din brigada 1 a Antreprizei de construcții căi ferate, drumuri și poduri Constanța și, respectiv, din Brigada 2 Antrepriză de montaje și instalații Basarabi.

Podul are 5 deschideri laterale de cîte 30 metri și o deschidere principală, cu tablier metalic, de 135 metri, fiind inclus noului sistem feroviar Ovidiu — Siutghiol, ce a presupus execuția a 12 km de cale ferată, racorduri, stații de dirijare, sisteme de semnalizare, etc.

După trecerea cu succes a probelor de rezistență, executate cu 16 locomotive Diesel ce au trecut și au staționat simultan, podul a fost deschis circulației făcînd parte, de-acum, încolo, din noul peisaj geografic — economic al acestui străvechi pămînt românesc, ce trăiește azi, prefaceri spectaculoase, pe multiple planuri.

7 punți aruncate peste noul canal Poarta Albă — Midia Năvodari. Coincidență, alte 7 traversează canalul (era să transcriu „vechiul" canal...) magistral Dunăre — Marea Neagră și trecem astăzi pe lîngă ele fără acea plăcută tresărire de surpriză de la început. După numai trei ani de la inaugurare, au intrat de-acum în peisajul cu care ne-am obișnuit privirea deși, ca martor — cronicar al înălțării lor, nu voi uita niciodată cîtă emoție și bucurie sinceră se răsfrîngea de pe chipurile aspre de vînturi ale podarilor, în momentele de suspence ale montării și „trageriI" pe poziție a tablierelor metalice în greutate de sute de tone sau în cele ale efectuării probelor de rezistență cu zeci de camioane grele încărcate cu piatră, ori cu locomotive cîntărind cîte 400 de tone fiecare.

Am trăit un asemenea moment la Feteşti, cînd s-a deschis circulației feroviare primul tronson al noului pod de peste Borcea și Dunăre. Prima dată a trecut un convoi de 17 locomotive, legate una de alta, într-un convoi ce impresiona puternic. Renunțînd la siguranța sfidătoare a tradiției care cere constructorului să se așeze într-un asemenea moment culminant sub pod, proiectantul șef, tînărul dr. ing. Dragoș Teodorescu, despre care mi s-a spus că este o somitate în materie, a preferat să se afle pe puntea sa de oțel, urmărind îndeaproape oscilațiile complicatelor aparate ce-i probau rezistența. L-am întrebat ce particularizează această replică contemporană a podului durat, cu aproape un secol în urmă de Anghel Saligny și mi-a răspuns simplu, cu o mîndrie nedisimulată: „acesta este un pod quadruplu !".

Două fire de cale ferată și două benzi de circulație auto — față de numai un fir de cale ferată cît are podul Saligny — vor asigura peste vreme Dobrogei o nouă legătură cu restul țării, într-un sistem vizionar al dezvoltării transporturilor, sistem din care canalul face parte integrantă.

Recent, și la Cernavoda, odată cu realizarea legăturii depline a tablierului metalic, așezat acum între cele două maluri ale Dunării, a început „numărătoarea inversă". Uriașul arc întins peste apele bătrînului fluviu prinde contur definitiv, anunțînd apropierea clipei cînd primul tren și prima mașină vor primi semnalul „verde".

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

O citadelă a motorului românesc

Înființat în 1975, Institutul Național de Motoare Termice este astăzi, după mai bine de un deceniu de activitate, unul din pilonii industriei constructoare de mașini din țară, iar prin aceasta, implicat într-o mare diversitate de ramuri ale economiei. Crearea institutului, generată de necesitatea concentrării activităților de concepție, cercetare, prognoză și dezvoltare a noilor familii de motoare termice a impulsionat onorarea cerințelor industriei românești în dezvoltarea accelerată și generalizarea progresului tehnic în domeniu.

Asigurînd cercetarea și proiectarea într-o viziune unitară, în familii, a noilor generații de motoare termice, inclusiv a unor echipamente specifice acestora, realizarea unui fond propriu de soluții energetice, constructiv-funcționale și tehnologice originale, multe din ele brevetate, aplicate pe motoare și utilizate pentru schimb de brevete și licențe cu institute similare sau firme specializate din străinătate, ca și activitatea de prognoză, tipizare și standardizare în domeniul motoarelor termice, institutul a contribuit direct la ridicarea calității produselor specifice ca și la creșterea competitivității acestora și a prestigiului lor pe plan intern și internațional.

Fie și o sumară trecere în revistă a activității institutului evidențiază realizarea de motoare în toată gama de puteri uzuale, în concepție energetică clasică, sau cu soluții neconvenționale, utilizînd combustibili petrolieri normali, gaze sau înlocuitori neconvenționali ai acestora. Astfel, motoare cu puteri mici pentru transportul rutier și utilizări industriale, motoare cu puteri mijlocii pentru autocamioane și tractoare și motoare cu puteri mijlocii pentracțiunea feroviară, transport, naval, grupuri de foraj și tracțiune rutieră grea.

Pe cartea de vizită a Institutului Național de Motoare Termice alături de alte zeci de realizări, figurează la loc de cinste familia de motoare Diesel alezaj-cursă 123—130, cu 6, 8, 10 și 12 cilindri turbosupraalimentate pentru camioane grele, utilaje terasiere, autobasculante, fabricate astăzi la Întreprinderea de autocamioane Brașov ; motorul Diesel L27D, derivat din motorul cu scînteie L25 și care echipează autoturismele de teren ARO și autoutilitarele TV pentru o perioadă de tranziție, pînă la intrarea în fabricație a unei noi familii de motoare, moderne, în curs de dezvoltare în institut, ca și autoturismul de mic litraj Dacia 500, conceput integral în institut. Așa cum arăta Constantin Mihăilescu, institutul, prin secția sa de microproducție, s-a angajat ca în cinstea marilor evenimente pe care le trăiește țara noastră în acest an Conferința Națională a partidului, sărbătorirea a 40 de ani de la proclamarea republicii și sărbătoarea națională a poporului român — pînă la 23 August să realizeze întreaga economie valutară de 100 000 dolari prevăzută pe întreg anul 1987. Angajament asumat cu responsabilitate și onorat. Astfel, detectorul de ceață de ulei tip DC 1, dotat cu dispozitiv opto electronic, ce a constituit o preocupare specială atît pentru cercetători și proiectanți cît și pentru realizatori, necesitînd asigurarea unei fiabilități deosebite (de remarcat că în lume acest dispozitiv mai este realizat numai de trei firme, de tradiție în domeniu), al cărui preț, la import ,se ridica la peste 6 000 dolari, a fost predat beneficiarului într-un număr de 13 bucăți. Ele poartă astăzi, drept gir al calității concepției și realizării, și premiul II în Festivalul Național „Cîntarea României". Desigur, exemplele din acest sector de activitate al institutului pot continua.

Ne vom opri însă asupra unei alte zone de acțiune — activitatea de creație de motoare noi. Este vorba despre realizarea colectivului — Filialei INMT de la Brașov. Aici a luat naștere, o nouă familie de motoare cu șase cilindri pentru tractoare, în trei variante de supraalimentare cu puteri de 140, 160 și 180 CP. Caracterizate prin alezaj-cursă 115—120 mm și 2400 rot/min, această familie de motoare va permite lărgirea sortimentului de tractoare produse în țară : este vorba de tipodimensiuni mai mari, cu puteri instalate mai mari, fapt ce va asigura și dezvoltarea activității de export a întreprinderii „Tractorul" Brașov. Finalizate și omologate în această perioadă, tractoarele din noua familie se află acum, la Brașov, în faza de pregătire a fabricației.

R. MANOLESCU ■

Discuție despre metodă

Reîntîlnindu-l pe inginerul Nicolae Lungociu, directorul Întreprinderii de confecții din Focșani, la o distanță de numai cîteva luni, mi-erau proaspete ideile sale, dorințele profesionale, oamenii pe care se bazează. Am putut în acest fel, fără să-i răpesc mult din timpul său, care într-adevăr „costă bani", să discutăm despre metoda modernă de a produce constant valorile planificate.

„Dușmanii" ireconciliabili, de a căror nocivitate încearcă să-i convingă pe toți cei cu care lucrează sînt : obișnuința, transformată în rutină, conservatorismul, lipsa de informații, care poate duce la ignoranță și incompetență, lipsa unei metode precise, lipsa unui efort constant.

— De ce ați enumerat principiile în această ordine ?

— Pentru că sînt elemente fundamentale din știința conducerii, nu-mi aparțin mie, Nicolae Lungociu. Am căutat să lămurim aceste teze întîi cu inginerii primii răspunzători de producție. Întreaga activitate de creștere și promovare a cadrelor o facem prin acest concept și cerem ca la rîndul lor, inginerii, să-i pregătească pe maiștri, pe muncitorii de înaltă calificare, tot în această direcție.

— Se tinde către obișnuință și apoi vedem că ne încurcă...

— E bine să cunoști perfect tehnologia unei rochii, dar dacă te cuibărești în tiparul ei treci în rutină. În relațiile umane, cît și în tehnică, în aprovizionare, din punct de vedere psihologic, omul e tentat să repete ceea ce a mai făcut, ușor, intră în rutină, bate pasul pe loc. Noi urmărim ca pe baza a ceea ce este nou, a studiului muncii, a științei conducerii, să impulsionăm procesele tehnologice să crească parametrii în ergonomia locurilor de muncă. Lenea de a gîndi duce la lenevirea creierului.

— Și aici cred că cei mai bine v-au înțeles tinerii...

— Categoric. Tinerii ieșiți din școală, cu o bază teoretică solidă ne-au fost sprijin. 80 la sută din conducerea întreprinderii este sub 30 de ani. Căutăm să eliminăm, acolo unde întîlnim, lipsa de informații prin vestile la zi din sectorul nostru de confecții. Transmitem prin exemplul personal necesitatea de a afla, de a dori să știi mai mult, de a face progrese.

— Altfel cine ar putea fi convins decît prin argumente irefutabile ?

— „Gîndește și găsește idei", nu doar azi, ci mereu, este iar o constantă chemare la Focșani. Numai că ideile nu sînt suficiente ca să rezolvi o problemă. Ele trebuie să poată fi transpuse în cadrul practicii. Sînt foarte multe idei în sine, care scapără, dar noi căutăm să le transformăm într-un sistem de lucru, productiv, eficient. Avem „gînditori" în fiecare compartiment și un colectiv special numit prin decizia COM, pentru aplicarea și urmărirea efectului celor mai bune idei.

— Pînă aici pare că nu vă loviți de nici un obstacol...

— Cînd stai de vorbă așa e... Să fiți de față cînd nici n-am terminat să anunț ce e de făcut nou, deosebit și repede, unii îmi spun că „nu se poate". E cel mai simplu și la îndemînă răspuns. De ce să gîndești ? Acei „Unii", de fapt, nici nu mai știu să se folosească de creier făcînd mecanic, ani de zile, același lucru. Iarăși intervine exemplul personal, deosebit de important. Ca să ceri trebuie să știi să lansezi idei, să provoci emulație. Eu le cer colaboratorilor să vină cu 2—3 variante de soluții, în funcție de gradul de dificultate al problemei în discuție. Să știți că, întotdeauna, am și eu 3—4 posibilități în minte, pe hîrtie.

— Întăriți ceea ce spuneați, exemplul personal.... De cînd aplicați aceste principii ferme la ce rezultate ați ajuns ?

— Săptămîna aceasta, în întreprinderea noastră a avut loc un schimb de experiență. Colegii, din alte centrale, au făcut observația că pe lîngă desfășurarea producției l-a uimit curățenia și disciplina. Oamenii din ture — au o privire „vultureasă": la tot ce-i în jurul lor. Ne bucură că au crescut cadrele de conducere din punct de vedere tehnic-administrativ, dar ne bucură că muncitorii au și simț estetic, că sînt capabili să execute, acum, cu ușurință și rafinament, orice fel de comenzi. Firmele cele mai pretențioase ne caută mult și bine „nod în papură" dar la sfîrșit în fața evidenței ne mulțumesc. Am dublat producția și anul trecut ne-am situit pe locul I în întrecerea socialistă.

— Colaborările internaționale au continuitatea ambițiilor dvs. ?

— Într-un deceniu ne-am lărgit necontenit aria geografică. Pentru anul viitor avem deja contracte multe și sigure.

Ne-am referit la metodă, ne referim și la cei care o însuflețesc.

— Răspund perfect dorințelor noastre maiștrii Cristea Rogozanu și Vasile Roșca, ing. Iulianala Tănase, proaspătul director tehnic al întreprinderii, Marilena Tudose, Emilia Vescu, Violeta Vesel, regret dar nu pot să-i menționez pe toți, sînt prea mulți.

— Merge totul „ca pe roate" în întreprinderea dvs. ?

— Aș fi vinovat dacă rămîneți cu această impresie. Nu merge cum trebuie aprovizionarea, sîntem nemulțumiți de unii furnizori, nu avem pungi de plastic pentru ambalaje. Aprovizionarea noastră se mulțumește cu asigurări, nu este destul de mobilă, de perseverentă în a-i deranja pe cei care nu-și respectă obligațiile. Aici tiparele rutinei sînt bine imprimate. Întotdeauna ne va întrista lipsa de inițiativă, de interes, de participare. Sînt încă opuși....

...Iată că am întîlnit un director de întreprindere care să sondeze în adîncul oamenilor și cu cunoașterea unui filosof. Nicolae Lungociu are, în comportarea și în viziunea sa, respectul și admirația pentru efortul celor care se transformă în pas cu timpul. Chiar dacă nu este la fel de categoric ca atunci cînd pune sub lupă ceea ce trebuie depășit...

CARMEN DUMITRESCU ■

Îmbogățind tezaurul de spirit al națiunii,

În aceste zile de caldă însuflețire și vibrație patriotică, prilejuite de desfășurarea lucrărilor celui de al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, găzduim în paginile revistei noastre, ca și în alte rînduri, opinii ale unor reputați oameni de cultură și artă, pe marginea unei idei fundamentale, mobilizatoare: forța modelatoare a culturii socialiste, rolul său de mare însemnătate în formarea conștiinței omului nou.

Recenta cuvîntare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită de la tribuna Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste a scos în evidență o dată mai mult rolul de căpătîi al culturii, artei, în diverse etape istorice și, mai ales, în etapa contemporană. Societatea noastră socialistă, aflată într-un puternic efort de propășire, trebuie să-și afle în creația artistică, în tot ceea ce înseamnă produs al culturii române contemporane, o oglindă fidelă, cu valoare de permanent apel către toți creatorii prezentului de a fi autorii unei arte „pentru popor", în slujba poporului, ilustrînd munca de fiecare zi a poporului, realizările, valorile cardinale ale tradiției sale, devenite modele de urmat în mod creator.

Dintotdeauna, creatorii României au crezut în forța modelatoare a artei, în capacitatea ei de a mobiliza nebănuite resurse spirituale, de a pune la lucru puterea creatoare a gîndirii și simțirii umane. Adeziunea lor, în aceste zile, la crezul călăuzitor al culturii române — politica partidului nostru — devine astfel un gest firesc, cu valoare de angajament.

Starea sublimă a armoniei

La momentul festiv al celui de al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, compozitorii se afirmă, prin adeziune ideatică și faptică, drept o parte componentă a conștiinței noastre socialiste, cu puternice rezonanțe în viața politică, ideologică, spiritual-culturală și etică a națiunii.

Forța modelatoare a muzicii, alături de celelalte arte, se conturează ca o făclie a rațiunii colective, iar prin limbajul său specific și-a demonstrat dintotdeauna vocația de comunicare universală, finalitatea semnificațiilor sale fiind aceea de a investiga și de a dezvălui cele mai fine și profunde resurse vitale de proporție și echilibru, de rezonanță a acestora în sufletul celor care o ascultă.

Astfel privită arta sunetelor, ea reformulează permanent și va reformula atîta timp cît va exista viață pe planetă, acea stare sublimă a armoniei universale.

Muzica este o stare fundamentală a existenței biorritmice, căci ea poate exprima toate trăirile sufletești, dar și o coordonată esențială a spiritului, căci poate acompania toate faptele de zi cu zi, sau acelea cu ample arcuiri, care exprimă vocația constructivă a umanității.

Cu un adevărat spirit revoluționar, cu o viziune profund umanistă, componistica noastră contemporană dă la iveală lucrări a căror aspirație este de a se sfîrși în infinitul conștiinței colective, în ethosul național și în capacitatea acestuia de a dobîndi originalitate în context universal.

Peste toate acestea plutește un vibrant suflu creator, care forează în adîncul conștiinței, din care extrage esențe, în ordini ancestrale ale acestui pămînt, redescoperind și reevaluînd noi frumusețe, pe măsura deceniilor noastre, care evidențiază dimensiunile umaniste ale artei socialiste românești.

Forța modelatoare a muzicii noastre este asigurată și de capacitatea ei de a-și găsi o cale de exprimare originală, care se conturează din milenare sonuri ale tradiției orale autohtone din contururi melodice aflate la cumpăna intonațiilor extrem orientale și vest europene, din ritmuri, uneori ondulatorii și cu fine impulsuri, alteori cu o energie explozivă, din amplificarea unui suflu incantatoriu al ancestralei doine, toate alcătuind un distinct limbaj românesc, caracterizat prin expresivitate și cantabilitate.

Forța modelatoare a acestei arte o găsim și în contemporaneitatea ei, care se conturează ca o puternică punte între trecut și viitor, care se întoarce în istoria ce ne asigură certitudinea existenței și ne dă imboldul unor izbînzi viitoare, care se deschide către universalitate, pentru a absorbi tot ce e nou și valoros și pentru a-i da tot ce avem original, care ne învăluie prin prezentul concret, prin faptele de zi cu zi, ce pot deveni motive de inspirație, ce pot fi imortalizate și cristalizate în opere de artă, transformîndu-le într-o istorie viitoare.

Cu o vocație a muncii, cu un echilibru spiritual, așa cum se caracterizează întregul popor, muzicienii se alătură celorlalți oameni ai țării în construirea societății noastre contemporane, în opera de formare a unei conștiințe avansate, modelatoare, capabilă de noi împliniri în domeniul creației artistice și cinstesc cu căldură înaltul forum al culturii românești.

LIANA ALEXANDRA

Implicarea conștientă și liberă

Participînd la forumul național al culturii și artei românești, onorat, în deschidere, de prezența iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, mi-am dat seama că înainte de istoricul Congres al IX-lea al partidului nostru nimeni nu și-ar fi putut imagina o asemenea reuniune de forțe creatoare, discutînd deschis problemele mari ale omului, ale conștiinței și gîndirii sale demiurgice, ca factori dinamizatori ai progresului societății românești. Pe atunci, destule spirite înguste și dogmatice socoteau încă arta și cultura, ca și știința și educația, de altfel, simple expresii ale propagandei, făcută și ea după canoane scolastice, încercînd să mențină într-un anchilozant pat al lui Procust toată bogăția tradițiilor noastre culturale și științifice, toate energiile tinere și impetuoase generate de noua societate românească.

A fost, de aceea, o adevărată binefacere pentru întreaga politică a partidului și țării noastre, deci și pentru cultura și arta noastră, inspirata chemare la cîrma destinelor naționale a unui spirit liber și înnoitor, încrezător în puterea de creație a poporului său, din ființa căruia și-a plămădit personalitatea inconfundabilă, de patriot și revoluționar român, luptător neînfricat încă din frageda tinerețe, pentru libertatea și independența României, ilustrul nostru conducător de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Sînt convins că mulți dintre dumneavoastră, mai ales cei care iată, ne-am trezit cu timpiele cărunte, vă mai aduceți aminte cu cîtă pasiune și competență, cu cît patos militant, cu cîtă dragoste de frumos și de adevăr s-a ocupat secretarul general al partidului, încă din primele zile ale responsabilității sale supreme, de așezarea literaturii și artelor în rosturile lor firești, de abolirea metodelor administrative în cultură, chemîndu-ne pe toți să nu uităm, ca artiști revoluționari, nici o clipă cît de mult datorăm poporului român, luptei sale pline de sacrificii și de eroism. Am rezolvat, începînd de atunci, multe probleme cărora unii din vecinii și prietenii noștri abia acum le caută soluții.

Această poziție lucidă, de implicare conștientă și liberă a artistului în societate și istorie, devenită axa cardinală a politicii culturale a partidului nostru, așa cum s-a văzut și din strălucitul exposeu al tovarășului Nicolae Ceaușescu în deschiderea acestui Congres, a fost și rămîne — o spunem cu mîndrie — adevărata sursă de energie cu adevărat reprezentative pentru această epocă fără pereche, de transformări gigantice în toate sferele activității și creației umane, în zona sensibilă și delicată a conștiinței, a moralei societății și individului.

Teatrul, ca artă a cetății încă de la nașterea sa, artă de mare tradiție în cultura noastră, a ocupat și ocupă o poziție de primă linie în acest uriaș proces transformator, iar repertoriul național și mai ales cel contemporan dă marca de prestigiu oricărei instituții teatrale. Teatrul Nottara, ca și alte teatre din Capitală, se străduiește să-și facă un titlu de onoare din promovarea dramaturgiei originale, a pieselor de actualitate. Pe cît posibil, și de calitate, lucru care nu e totdeauna ușor.

Dar, conștienți și mîndri de solara a nenumăratelor opere toate înfăptuirile noastre, ne putem oare dispensa de spiritul critic și autocritic, de luciditatea necesară oricărui progres?

Cred că nu, în nici o împrejurare! De aceea, pentru a putea răspunde cum se cuvine chemărilor adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, noi toți cei care activăm în diferitele sectoare și instituții de cultură și artă, folosind cu pricepere principiile și metodele îndrumării politice, care s-au dovedit întotdeauna superioare celor administrative, ne simțim datori să avem grijă de calitatea ideologică și artistică a scrisului nostru, a întregii creații contemporane, de principialitatea discuțiilor pe care le purtăm în presă sau la uniunile de creație, de promovarea acelui spirit tovărășesc și colegial care ne poate feri de păcatele unui trecut condamnat definitiv de istoricul Congres al IX-lea și de celelalte care i-au urmat, lucrînd și acționînd întotdeauna în spiritul ideilor novatoare și indicațiilor principiale ale secretarului general al partidului nostru.

„Cu oamenii și pentru oameni, cu poporul și pentru popor", este axioma pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a învățat s-o așezăm la temelia creației durabile, a oricărei munci de educație, axiomă ce a devenit însuși crezul nostru politic, crezul nostru de viață.

Să-i urmăm întotdeauna cu pasiune și devotament!

ION BRAD

Aici

Ce-i țara? „Trei frățini" eri șapte
Legați prin rădăcini adînci și fapte
Grăind la fel de două mii de ani
Cum sînt ei strănepoți daco-romani,
Cu rădăcini ce n-au fost nicicînd rupte,
În fără număr numeroase lupte,
Cu limba ce-a rămas a noastră sfîntă
Ca și la păsările care cîntă,
Trecînd și granițe multe și hotare,
Și munți și rîuri, văi adînci și mare.
Din Dunăre cu ape de argint
Și nu departe tare de Corinth
În miază-noapte prin Carpatic pas
Grăind la fel aceiași am rămas.
Noi n-am plecat de-aici nici cînd, nici unde,
Ca un hîrciog care fricos s-ascunde,
Și de-am avut cu noi aici părtoși,
Au fost doar codrii noștri uriași,
Și de-au venit aici și venetici
Noi tot nu ne-am mutat de loc de-aici.
Cine ne-ar vrea de-aici în alte spații
Să mute el întîi de-aici Carpații
Și cursurile apei țării toate
Și Marea Euxină, dacă poate.

MIHAI BENIUC

Pulsul real al prezentului

Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste constituie un eveniment de o însemnătate majoră în viața social-politică a țării, iar pentru noi, oamenii de cultură și artă, prilejul unui bilanț al activității, un stimulent pentru luarea de noi măsuri. În vederea perfecționării muncii pe care o desfășurăm.

Colectivul nostru n-a uitat niciodată că Teatrul Giulești s-a născut — s-a constituit — ca un teatru muncitoresc.

De aceea — misiunea artei teatrale de a contribui la formarea unei noi conștiințe înaintate a oamenilor zilelor noastre a stat întotdeauna la baza alcătuirii programului, a reperforiului.

Străduindu-se să-și îndeplinească menirea sa formativă — în cei peste patruzeci de ani de la înființare, Teatrul Giulești a considerat că dramaturgia originală răspunde cel mai bine acestei cerințe. De aceea, pe scenele noastre publicul a putut întîlni în piesele românești o diversitate de probleme — de personaje de la cele istorice, care vorbeau de existența noastră milenară pe aceste meleaguri sau zbaterea pentru a le păstra — pînă la eroii comuniști care s-au luptat pentru o nouă orînduire — sau cei care astăzi făuresc istoria.

Acțiunile legate de democratizarea culturii, n-au fost niciodată pentru noi doar „sarcini" care trebuiau îndeplinite pentru că erau înscrise în planul de muncă. Însăși înființarea teatrului nostru a fost una din măsurile care veneau să contribuie la democratizarea acestei componente esențiale a existenței noastre.

Și cum esența democrației socialiste este „prin" și „pentru" om, pentru că, de fapt, nu există nimic care să merite atenție dacă nu este pus în slujba oamenilor, întregul program al teatrului a fost alcătuit astfel încît să vină în întîmpinarea realizării acestui deziderat.

Încercînd să-și fixeze și să-și păstreze caracterul său distinct — popular — teatrul nostru își alege acele lucrări dramatice, care prin mesajul lor ideologic și valoarea lor estetică răspund menirii sale.

Cu atît mai mult, în această etapă, în care comandamentul politico-educativ a căpătat un rol preponderent, datorită orientărilor de excepțională însemnătate date la Congresul al XIII-lea, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Formarea omului nou — finalitate a faptului teatral — s-a materializat în zeci de spectacole de referință, care duc maselor mereu mai largi de spectatori, mesajul umanist al artei noastre.

Așa cum menționam, teatrul nostru a promovat o politică repertorială care a urmărit cu consecvență valorificarea piesei românești de actualitate. Dramaturgi astăzi reputați și-au găsit la începutul activității lor confirmarea la public, prin spectacole de referință, pe scena teatrului nostru. Urmărită cu consecvență, printr-un veritabil program al teatrului, această opțiune repertorială a stat la baza unei evoluții profesionale constante și solide a colectivului nostru.

Artiști de frunte ai scenei noastre au obținut numeroase și importante premii, la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României".

An de an, activitatea de creație s-a reflectat într-un număr important de spectacole, prezentate la sediu și în deplasare, în centre muncitorești sau în cămine culturale. Un rol important îl au pentru noi spectacolele cu discuții și întîlnirile dintre creatori și cei cărora ne adresăm și care ne dau posibilitatea să simțim mai bine „pulsul" real al publicului.

Sprijinim permanent artistic și tehnic, multe formații de amatori din capitală și avem satisfacția ca trei dintre ele să fie calificate în etapa finală a actualei ediții a Festivalului național „Cîntarea României".

Ca slujitori ai artei socialiste, noi, cei ce muncim în Teatrul Giulești ne vom strădui să răspundem cu cinste sarcinilor ce revin teatrului — ca instituție de cultură — din Programul ideologic al partidului, contribuind astfel la formarea conștiinței omului nou, participant activ la făurirea noii orînduiri.

ELENA DELEANU

creînd pentru înnobilarea ființei umane

Izvorul pururi viu

Am urmărit cu vie și adîncă emoție, înaltele îndemnuri adresate creatorilor, în strălucita cuvîntare a secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a reveni mereu și mereu în munca și inspirația noastră, la izvorul pururea viu al spiritualității și sensibilității poporului român, singurul izvor în stare să ne ofere acele puteri unice și nebănuite, de a crea opere cu adevărat viabile și folositoare. Exemplul marilor clasici ai literaturii noastre, Eminescu, Creangă, Caragiale, Coșbuc, Sadoveanu, Rebreanu, și al atîtor altora, sînt edificatoare în acest sens.

Mărturisesc că în fața unor asemenea îndemnuri pline de adevăr și adîncă înțelepciune ființa mea e copleșită de marea emoție pe care orice scriitor sau gazetar o trăiește atunci cînd, recapitulînd rezultatele trudei sale de zile și nopți asupra cîmpului alb și neiertător al hîrtiei, asupra cuvîntului și miezului de idee pe care acesta trebuie să-l cuprindă, vede că a rămas cu osebire dator. Dator față de sine, față de gîndirea și simțirile fierbinți pe care își propusese să le exprime ; dator, mai ales față de oamenii din jurul său, față de acei minunați eroi ai patriei noastre care, cu exemplară dăruire, cu dragoste și inteligență, cu spirit de sacrificiu, insuflețiți de cel mai fierbinte patriotism, construiesc o viață nouă, într-o țară nouă, pe pămîntul moștenit de la părinți, moșii și strămoșii noștri. Lor le rămînem mereu datori cu operele noastre — muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, milioanelor de oameni care au înfăptuit revoluția pe pămîntul românesc, redînd țării libertatea, demnitatea și mîndria, înălțînd-o, sub conducerea eroică a partidului comunist, pe trepte noi de civilizație și umanitate. Mă gîndesc acum mai cu seamă la datoria mereu sporită care ne rămîne nouă, slujitorilor condeiului, de a fi mereu la înălțimea timpului pe care îl trăim, la înălțimea eroilor acestui timp.

Nu-i un lucru ușor. Devenirea României pe scara civilizației moderne se face rapid, schimbările în viața materială și spirituală a țării au profunzimi nemaiîntîlnite pînă acum, impactul scriitorului și gazetarului cu această realitate, deosebit de dinamică și de complexă, produce reverberații adînci, cu înțelesuri noi în conștiința sa, și tocmai de aceea el are nevoie de efort mărit și de unelte cele mai fine pentru a transpune în paginile operei sale sensurile cele mai înalte ale acestei realități. Vom duce, astfel, mai departe acel crez al celui mai mare poet al neamului nostru, Mihai Eminescu, care, încă de la sfîrșitul secolului trecut, spunea: „Credem că nici o literatură puternică și sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor, nu poate exista, decît determinată ea însăși, la rîndul ei, de spiritul acelui popor, întemeiată adică pe baza largă a geniului național". Și mai departe : „Fără îndoială există talente individuale dar ele trebuie să intre cu rădăcinile în pămîntul, în modul de a fi al poporului lor, pentru a produce ceva permanent".

Scriitorii, gazetarii din România de astăzi au cele mai generoase șanse să împlinească asemenea nobile dorințe.

Dacă ne gîndim la faptul că instrumentul cel mai valoros al scriitorului și gazetarului este limba moștenită de la străbuni, păstrată, îmbogățită și apărată ca un nepieritor tezaur de cuget și simțire românească, de-a lungul secolelor, în scara nemuritoare a generațiilor, pe tot pămîntul românesc, vom vedea că acum putem exprima prin această limbă cele mai mari valori ale omului. Nu distrugerea vieții, ci afirmarea ei ! Nu violența, morbiditatea, stările nocive... Ci armonia sufletească, cutezanța spirituală, eroismul acțiunilor !

Desigur, frumusețea ideii și frumusețea limbii în care sînt exprimate ideile depind de cultura, de talentul scriitorului, al gazetarului respectiv. Cu atît mai mult, cred, nu ne putem permite să risipim, în jocuri gratuite, în căutări sterile, talentul. Individual fiind, talentul, atîta cît există la fiecare dintre noi, aparține poporului din care ne-am născut, de la care am învățat cum să gîndim, cum să trăim, cum să luptăm, cum să muncim și să visăm Lui, poporului, să-i închinăm cele mai frumoase realizări ale talentului nostru !

„Nu noi sîntem stăpînii limbii, ci limba este stăpîna noastră !" — spunea marele Eminescu. Dacă limba română n-ar fi existat, eu n-aș fi existat ca scriitor ; îngăduiți-mi, deci, în încheiere — această mărturisire — jurămînt de credință față de limba română :

Laudă limbii române

Lasă-mă, în patria de cuvinte,
Acum să colind,
În patria de cînturi, de șoapte,
de murmure...
Într-o rostire de gînd
Cerul și pămîntul,
Cu briu de aur dulce, să le
cuprind,
Înțelesuri din veac,
Și de-acum,
Pe crestele albite-ale timpului,
Neostenite, să drumure.
Lasă-mă, dragostei mele de tine,
De țară, de mumă, de frate, de
zbor să-i zic dor...
Lasă-mă, răzimat în ușile
grăiului,
Să plutesc ca pe-un nor,
Dealuri de sunete să urc, să
cobor,
Din gura pădurii,
Pînă la gura cîmpului, muntelui,
raiului.

Lasă-mă, focul idei!
Pe plaiul acesta-nstelat să-l ridic
spre cuprindere,
Necuprinsului margini să-i fac,
Cuprinsului nemărginire și
martor să-i fiu !
O, cît de bogat, cît de sărac
Este sufletul meu în învăpăiată
aprindere...
Ca aproape — adevărul din
lumea vorbită, ce viu !

Piară munții piară cîmpiile.
Piară stejarii și apele..
Piară, de vor, ele însele,
pietrele !

Nimic încă, de-ar fi,
Sub privire să nu ne rămînă.
Ne-am înălța, iarăși, turnuri
spre soare-vetrele,
Din puterea aceasta pururea
nouă stăpînă,
Prea curată, biruitoare-n tru
cîntec,
Patria din laptele mumei —
limba română.

PETRE GHEI MEZ ■

Partidului

Tu ești izvorul care urcă-n trunchiuri viu
Și pînă-n ramuri ajunge-a lui vigoare
Cum tatăl trece viața și visele în fiu
Tu ți-ai sădit lumina-n clasa muncitoare.

Ești demnitatea ospră a frunții și a mîinii
Ivind deopotrivă și vis și-nfăptuire.
Te simt în pacea pură a rîului și-a plinii
Vegheată prin unire, prin faptă și iubire.

GEO CALUGARU ■

Sentimentul valorilor noastre

Într-o „Vie de Tolstoi", scrisă pe la începutul veacului, Romain Rolland insistă asupra preocupărilor de tinerețe, ale celui ce avea să creeze „Război și pace", legate de valoarea absolută a omului. Tolstoi pledează, în acei ani de început, pentru „l'homme comme il faut", notează Rolland, concept vag, dar incluzînd în el frumosul, ca o caracteristică a acestui om. Portretul fizic însuși al unui asemenea om trebuie să aspire spre echilibru ; cu atît mai mult cel spiritual, care pretinde, ca o trăsătură definitorie, cultura. Preocuparea lui Tolstoi pentru propria înfățișare, deși cu vanități juvenile, la ora aceea, are un puternic conținut etic, moral. Marele scriitor, mai tîrziu, se va situa pe pozițiile tuturor celor, care, de-a lungul timpului, au crezut în nevoia de perfectibilitate umană, au năzuit, cu mijloace proprii, cu rătăciri proprii, într-un fel sau altul, să participe la generosul proces de modelare a ființei umane. La noi, Tudor Vianu (desigur, nu e unicul), în a sa „Filosofie a culturii", leagă însăși noțiunea de valoare, de ideea de valorificare prin om. Sensul culturii, la Vianu, este de a activa, a acționa asupra ființei umane, ajutînd-o să se perfecționeze. Valoarea culturală ca atare vine din nevoia interioară a omului de a progresa. Relația valoare-valorificare, la esteticianul și filosoful român, apare cu limpezi funcționalități sociale. Cultura este un dat viu, constituie un instrument de mare eficiență și finețe. Vianu separă cu atenție cultura de vulgarizarea operelor și valorilor culturii cu scopuri pragmatic-schematice. Cultura se constituie într-un sol al sufletului uman pe care cresc, tocmai de aceea durabile, modele de gîndire și acțiune. De aici și nevoia de temeinicie, de profunzime a înțelegerii valorilor culturii, oricare dintre ele, din împărțirea făcută de filosoful și esteticianul nostru. În esență, Vianu este preocupat de o operă prin care omul să fie salvat de la deteriorarea morală, să fie ajutat să nu decadă prin pierderea memoriei culturale și a sentimentului valorilor, prin conștiința că existența se întemeiază pe puternice puncte cardinale și tocmai în această structură stă continuitatea ei. Dezvoltînd moștenirea viziunilor umaniste, epoca noastră consideră ca un înalt mod al ei de a fi îmbinarea valorii cu valorificarea. Cultura socialistă are funcția, în primul rînd, de a crea valori culturale, în continuitatea operelor timpului parcurs, și din substanța nouă a unei realități bine definite social, ca avînd un caracter revoluționar, transformator de lumi și de oameni. Asumarea lumii trecute, în tot ceea ce are mai bun, constituie un program. După cum tot caracter de program declarat îl are întîlnirea (prin intermediul culturii) valorilor omului de ieri cu cele ale omului contemporan. Se realizează, astfel prima condiție a înțelegerii semnificației culturii : aceea de a da omului sentimentul că nu este singur, azvîrlit în timp, străin în năzuințele lui, izolat și străniu în dorințele de a supraviețui. Această solidaritate, pe baza culturii, cu omul dintotdeauna, acest spațiu asumat al timpului cultural face legătura cea mai trainică posibilă, de altfel unica, între trecut, prezent și viitor. Omul, prin cultură, își zidește prezentul și aspiră către viitor, fiindcă are conștiința trecutului său, finalizat nu prin eșec, ci în stare să construiască opere mai puternice decît timpul. Funcționează aici o exemplaritate în timp care alcătuiește impulsul firesc, vital, pentru crearea altui timp, al celui nou. Cultura socialistă de la noi, construită în această viziune, în ultimele decenii mai cu seamă, își bazează funcționalitatea socială pe sădirea convingerii că omul este capabil să creeze valorile socialismului, fiindcă rațiunea lui de a se afirma, de a rezista în timp are o legătură organică cu aceste valori. Eficiența culturii are, așadar, înainte de toate, o justificare individuală de ordin moral, ținînd de competiția omului cu el însuși. Așa se explică și marea audiență, aproape necontrolabilă, imprevizibilă în anvergura performanțelor ei, a operelor de valoare, în rîndul publicului. Aici sînt, desigur, efectele benefice ale deceniilor de intensă explicare a rolului culturii în alcătuirea personalității umane, culturalizarea ca atare ; își spun cuvîntul cuprinderea și calitatea învățămîntului. Dar, pe fondul unei vieți culturale multiple, cu repere în opere de valoare, capătă firești explicații, care trimit la etica realizării omului într-un context de afirmare a unui tip de societate, atitudinile exemplare, cultul, — răspîndit — al performanței, al faptei exemplare, contagiunea soluțiilor cu efecte de model pozitiv. Cu alte cuvinte, trebuie subliniată, ca efect al valorificării culturii prin fapta omului, atmosfera de morală a muncii, de etică a edificării unei lumi mai bune, mai drepte, mai umane în sensuri și finalități, care caracterizează societatea românească de azi. Toate acestea sînt exprimate în numeroase rînduri în documentele de partid și se desprind cu limpezime și din recenta cuvîntare a secretarului general la Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste. Sînt aspirații care dau suport de faptă atît operei culturale, cît și dialogului despre cultura noastră și misiunea ei, raportată la timp și societate.

PLATON PARDAU ■

Teatrul înfrumusețează viața

„Teatrul trebuie să-l facă pe om mai bun" — a spus un mare regizor la o conferință de presă din București. Mai bun din toate punctele de vedere. Plecînd de la un spectacol de teatru, trebuie să lucreze mai bine, să fie mai generos, mai înțelegător, mai sensibil și chiar mai inteligent dacă s-ar putea.

În cariera mea am jucat mai mult personaje negative. Dacă unele dintre ele îmi ies foarte bine cred că aceasta se datorește și faptului că le privesc dintr-un unghi de vedere din care mi-e foarte ușor să le demasc, să le acuz. Cum se întîmplă cu ultimul meu rol : o canalie. Unul dintre rolurile cu totul deosebite jucate de mine alături de marea artistă care este Aura Buzescu, în piesa „Cei din Dangaard", era un alcoolic. Mi-a ieșit cred foarte bine tocmai pentru că eu, făcînd sport, n-am băut niciodată.

Afîndu-mă spre sfîrșitul carierei, mă gîndesc că, iertată fie-mi lipsa de modestie, am făcut cu fiecare rol al meu, mare sau mic, bune servicii în primul rînd personajului, piesei și autorului, mai puțin mie. Un actor poate să tragă foarte mult către el tot ce joacă. Mergînd la teatru îl vezi pe acel actor în niște roluri și nu în primul rînd niște personaje jucate de el. Tocmai de aceea nu pot apărea niciodată pe scenă fără să fiu ajutat de machiaj. Dacă nu sînt machiat, dacă nu mi se face un cap, dacă nu mă schimb și ca înfățișare, am impresia că joc gol în fața publicului. De aceea nu mă cunoaște nimeni cînd ies pe poarta din spate a Teatrului Național și pornesc cu bicicleta spre casă. Asta-i bine pentru teatru și pentru misiunea actorului în teatru și poate mai puțin pentru propria publicitate.

De peste 23 de ani lucrez și ca îndrumător al unor formații artistice de amatori, la Teatrul muncitoresc „Marcel Anghelescu" al Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii" — una dintre cei mai vechi formații muncitorești din țară, la întreprinderea de Confecții și Tricotaje București și la studioul „Luceafărul" al Școlii de ofițeri Băneasa. Pe unde am trecut, am întîlnit oameni îndrăgostiți de teatru și care își sacrifică din propriul timp liber pentru a sluji scena. Teatrul pentru ei e o pasiune, un lucru care le înfrumusețează viața. Venind cu consecvență la repetiții, o fac pentru că știu că pleacă de fiecare dată cu un cîștig. Iată de ce e teribil de importantă misiunea unui instructor care după orele de repetiții la teatrul unde lucrează trebuie să vină în fața celor care îl așteaptă cu entuziasm, cu dragoste și pasiune, oricît ar fi de obosit, trebuie să fie totul, regizor, actor, scenograf, sunetist, pînă și sufleur și pompier, să le insufle celor care au încredere în el și vin și ei după opt ore de muncă în întreprindere sau combinat o prospețime nouă, să le solicite toată dăruirea necesară întruchipării actoricești.

Satisfacția mea e că numărul celor cu care lucrez crește și ceea ce mă încîntă foarte mult, la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" am fost prezent în faza republicană cu trei spectacole, bine cotate, în distribuția cărora am avut douăzeci de debutanți, ceea ce e foarte mult. La ICTB, celor cinci actori din vechea echipă li s-au adăugat zece debutanți. Aceasta n-a scăzut cu nimic valoarea artistică a reprezentanților față de edițiile precedente ci dimpotrivă le-au dat un plus de nou și prospețime.

Fac toate acestea în dorința mea de a servi cît mai bine teatrul de amatori, teatrul muncitoresc, teatrul de întreprindere, aici în Capitală unde sînt atîtea teatre profesioniste de mare valoare, lucrez din dorința de a face ca acest teatru să existe, să placă, să orienteze viața oamenilor spre bine și adevăr, așa cum ne-a cerut conducerea de partid la Congresul educației politice și culturii socialiste.

După ce am citit un articol în **Scînteia tineretului** i-am propus autorului să scrie o piesă pe aceeași temă : Căminul de nefamiliste al ICTB — exact fabrica în care trăiește teatrul muncitoresc pe care îl instruiesc. Tînărul reporter s-a documentat mai exact și a scris-o. Pentru prima dată artiștii mei se jucau pe ei înșiși, arta lor se inspira din propria lor viață modificînd-o în același timp. După părerea mea spectacolul e un eveniment atît pentru că e montat cinematografic și e foarte viu cît și pentru că e un exemplu edificator al felului în care arta se poate apropia de viață, de problematica muncitorească exactă, edificînd prin mijlocirea ei emoționantă o nouă conștiință, modelînd, formînd un om nou în fața lui însuși și al celorlalți tovarăși de muncă.

Teatrul de amatori trebuie să ajute viața și munca din întreprinderi în sensul că trebuie să-i facă pe oamenii de acolo mai buni tovarăși căutînd în acest sens să joace texte inspirate din propriile lor preocupări, din viața lor de toate zilele. Dacă ceea ce fac ei e artă adevărată, arta lor va ajuta implicit la creșterea calitativă a producției din întreprinderea respectivă.

VICTOR MOLDOVAN ■

România de la un august la altul

La cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale

Dacă se poate vorbi despre un punct cheie al industriei electrotehnice românești, acela este, fără îndoială, bine cunoscutul ICPE, locul de naștere al unor realizări ce se întind de la periaa celui mai mic motor electric, pînă la Platforma de foraj marin, sau prima centrală electrică românească. For suprem în coordonarea și elaborarea de noi soluții tehnice, vitale pentru economie, Institutul de cercetări pentru industria electrotehnică și-a creat în fiecare domeniu din gama extraordinar de largă a preocupărilor sale, compartimente de cercetare, de realizare a prototipurilor, ca și o microproducție care atinge deseori cifre industriale. Colective complexe — electrotehnicieni, electroniști, fizicieni, chimiști, tehnologi, matematicieni, economiști, biologi — angrenate într-o cercetare interdisciplinară, sînt semnatarele unor soluții a căror originalitate este atestată de numeroase brevete și medalii de aur obținute la tîrguri sau expoziții internaționale.

Trăsătură esențială a muncii de cercetare în prestigiosul institut bucureștean — viteza de înnoire — este de-a dreptul amețitoare. La ICPE harta sinoptică este mereu nouă, mereu remodelată după necesitățile unei economii naționale în plină dezvoltare.

Concepții de milioane prind contur în doar cîteva luni, sferele cu realizări de vîrf se extind continuu.

Aflați în imposibilitatea de a vă prezenta toate elementele de noutate pe care le etalează ICPE-ul chiar într-un singur an, ne vom opri la un exemplu, cel al motoarelor electrice — și nu doar pentru popularitatea lor, de necontestat.

Dialogul cu dr. ing. Vasile Nicolae, șeful colectivului „Mașini electrice speciale de curent alternativ" îți dezvăluie un salt în domeniu aproape incredibil. Colectivul în sine ar putea fi privit ca un „nou născut" — a luat ființă în 1986 — dacă n-ar prezenta, după doar un an de viață, realizări de-a dreptul spectaculoase. Ne vom explica. În ICPE, preocuparea în domeniul motoarelor cu curent continuu dăinuie de peste treizeci de ani. Pe plan mondial se înregistrează în anii din urmă tendința dezvoltării unor noi tipuri de mașini — cele de curent alternativ — motivația fiind perfect întemeiată. În realizarea acestor servomotoare se cîștigă atît prin creșterea performanțelor tehnice, cît și prin obținerea unor avantaje economice referitoare la reducerea consumurilor materiale. Nu în ultimul rînd, înlocuirea mașinilor de curent continuu cu cele de curent alternativ conduce la obținerea unui spor de fiabilitate, prin eliminarea contactelor alunecătoare. În plus, o serie de noi domenii ce presupun condiții de exploatare mai dificile, fac aceste mașini de neînlocuit. Mașina de rectificat, pompele de vid sau frezele dentare — cu număr extrem de mare de turații — se găsesc în imposibilitatea de a utiliza vechile motoare de curent continuu.

Obișnuiți să pătrundă, fără îndemnat să spun că ne-am numărat printre cei dintîi vizitatori ai noului magazin, numai că expresia pentru a fi exactă, cere în acest caz o precizare: cei dintîi vizitatori au fost [illegible] iată o excelentă justificare de nume, le-a făcut față [illegible] Și cum reclama cea mai bună, cea mai eficientă o fac chiar cei ieșiți afară, cînd părăsesc magazinul mulțumiți și încîntați de ce-a ce le-a oferit și de felul cum le-a oferit, iată că a doua zi numărul celor care [illegible] ai fost de și mai multe mii. Care mii, constituind tot alteă pretenții și gusturi, au fost, o spun cu certitudinea pe care mi-au dat-o și chipurile mulțumite ale oamenilor, și vorbele de apreciere la adresa magazinului și a mărfurilor, cîț mai ales brățele și sacoșele lor purtînd cumpărăturile făcute, pe de-a-ntregul satisfăcute.

Există desigur o fascinație și o febră a începutului: cine nu-i atras de avantajele indiscutabile ale alegerii dintr-un raft sau depozit plin. Urmărindu-l la lucru pe tovarășul Marian Bogdan, energicul director adjunct de la „Bucur-Obor", întreprindere din rețeaua căreia face parte și „Titan", ca și pe ceilalți colegi de muncă dintr-un comandament instalat aici, într-un birou încă neumenajat, sau luînd cunoștință, din prezența prelungită în unitate a tovarășei Adriana Tașu, director general adjunct la Direcția comercială a Capitalei, de atenția pe care autoritățile municipiului au dat-o și o dau realizării și bunei funcționări a noului obiectiv, am înțeles că pentru specialiștii comerțului care au în grijă „Titanul", astfel de subtilități de psihologie a cumpărătorului nu sînt deloc subtilități și că ei s-au pregătit corespunzător. Rafturile tuturor celor 32 de raioane care structurează cei peste 9 000 de metri pătrați ai magazinului au fost bine încărcate, iar depozitele aferente, aflate, datorită soluțiilor constructive bine chibzuite, chiar în preajma locurilor de desfacere, le vor menține, se speră și se acționează în acest sens, în permanență în fel de îmbietoare și promițătoare oricît de mare ar fi volumul de vînzări.

Nu poți să nu constați că noul magazin are un colectiv extrem de tînăr. Însăși alcătuirea lui reprezintă o performanță demnă de toate laudele. Și mai ales de deviza care-l animă: La „Titan" oricînd bine primiți. La „Titan" totdeauna mulțumiți.

Ați fost la Titan?

La ora cînd apare revista, pentru mulți bucureșteni [illegible] din această pagină nu vor mai constitui, cum era intenția noastră o informație de ultimă oră. Și aceasta pentru că, deși deschis doar de două zile, de două zile și jumătate mai exact, noul magazin universal „Titan", amplasat la intersecția a două importante artere, Bulevardul Ferdinand Sălăjan și strada Liviu Rebreanu, din cartierul-oraș Balta Albă, este deja un reper familiar, ieșit în întîmpinarea preocupărilor gospodărești cotidiene nu doar de către locuitorii zonei ci și de locuitori din alte părți ale Capitalei noastre.

Prestigioasă prezență în buchetul atît de bogat de înfăptuiri prin care bucureștenii cinstesc a 43-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, complexul comercial Titan se impune atenției, sub toate aspectele, ca o realizare remarcabilă în efortul de permanentă dezvoltare a rețelei de unități, așezăminte, de spații și alte dotări menite să ridice necontenit calitatea vieții oamenilor. Edificiul, în a cărui realizare meritele proiectanților și constructorilor de la Întreprinderea antreprize generală de construcții industriale București, ca și ale specialiștilor de la Institutul de proiectări pentru lucrări comerciale din Capitală ne-au [illegible], ia bună dreptate, subiectele [illegible] ale interior și interes [illegible] ale fiecăruia [illegible] la [illegible] și sonurile reci ale [illegible] de dominantă.

Nu vom stărui [illegible] asupra plăcerii și armoniei [illegible] pe care [illegible] le oferă [illegible] cadrele [illegible] pe 3 și 4 etaje — un cub de beton, și sticlă, această preponderență fiind, asigură interiorului lumina cea mai favorabilă: nu-mi asum nici ambiția unei descrieri întocmai, varietatea și ingeniozitatea soluțiilor adoptate în decorarea fiecărui etaj, în amenajarea spațiilor de vînzare și prezentare, în concepereea, realizarea și dispunerea mobilierului etc., implicînd riscul multor omisiuni. Și apoi, nici o descriere nu-ți poate oferi bucuria și plăcerea pe care ți le oferă propria privire la fața locului.

„Titan" este un magazin universal. Universul său — în exclusivitate produsele industriale.

Sub presiunea obișnuinței aș fi în-

Fotografii de ELENA GHERA

România — Țară a Păcii
Președintele Nicolae Ceaușescu — Erou al Păcii

În aceste zile de puternică efervescență politică, în care întreaga noastră națiune sărbătorește împlinirea a 43 de ani de la istoricele evenimente de la 23 August 1944, moment de cotitură în istoria poporului român, început al unei noi ere de progres și civilizație, constituie un motiv de legitimă mîndrie patriotică și deosebită satisfacție faptul că România socialistă se bucură astăzi de un prestigiu fără egal în întreaga ei istorie, avînd numeroși prieteni pe toate meridianele globului, conlucrînd activ cu cvasitotalitatea popoarelor lumii, pe baza unor principii ferme și drepte, promovînd o politică umanistă de pace și largă colaborare internațională.

Acțiunile ample și consecvente întreprinse pe plan extern în aceste peste patru decenii, dar mai ales strălucita serie de inițiative lansate de la București în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., epocă intrată în conștiința națiunii sub denumirea de „Epoca Nicolae Ceaușescu", au făcut din România socialistă un factor important în eforturile de democratizare a vieții internaționale, un apărător ferm și statornic al independenței, suveranității și libertății popoarelor, un promotor clarvăzător și consecvent al cauzei supreme a contemporaneității : Pacea.

Angajarea constantă a României în dezbaterea responsabilă a marilor probleme ale lumii de azi, în găsirea unor soluții urgente și realiste acestor probleme, are ca punct de plecare necesitatea instaurării unui climat de pace, securitate și bună înțelegere pe plan mondial, singurul în măsură să asigure progresul și independența popoarelor, să ofere întregii omeniri o perspectivă de dezvoltare în siguranță, la adăpost de pericolul unei conflagrații pustiitoare. Avînd permanent ca obiectiv făurirea unor condiții cît mai prielnice pentru afirmarea păcii și stabilității, într-o epocă dominată de tensiune și încordare, România a prezentat comunității mondiale o strălucită serie de propuneri care s-au cristalizat într-un program complex de dezarmare, care are în centrul lui dezarmarea nucleară, eliminarea armelor chimice, reducerea trupelor și armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare ale statelor, alocarea resurselor astfel eliberate în slujba dezvoltării și progresului. Ca țară europeană, România acționează constant pentru edificarea securității și dezvoltarea cooperării în Europa, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare. Atît în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al unor reuniuni internaționale, cît și pe plan bilateral, țara noastră s-a pronunțat și a acționat ferm și consecvent în favoarea unei politici de dialog și conlucrare pe plan mondial, pentru abolirea oricăror practici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor popoare, pentru edificarea unei noi ordini politice și economice internaționale.

Ampla deschidere a României spre lume a constituit și coordonată fundamentală a politicii externe românești, găsindu-și expresia în dialogul permanent purtat de președintele Nicolae Ceaușescu cu șefi de stat și de guvern din țări de pe toate continentele, cu conducători de partide și mișcări de eliberare națională, cu alte personalități ale vieții politice, economice și cultural-științifice din întreaga lume.

Politica externă realistă și constructivă promovată de partidul și statul nostru, concepția științifică, profund novatoare care stă la baza ei, apelurile și inițiativele de mare răsunet internațional lansate de la București au făcut ca România de astăzi să fie cunoscută și prețuită mai mult ca oricînd în rîndul națiunilor lumii, numele țării și al președintelui ei regăsindu-se frecvent în coloanele presei internaționale, în emisiunile radioului și televiziunii de pretutindeni, în relatări care exprimă admirație și respectul pentru o țară care prin tot ceea ce întreprinde se dovedește a fi ȚARA A PĂCII, avînd în frunte sa o personalitate de prim rang a lumii contemporane, ctitorul Epocii de Aur a României, președintele Nicolae Ceaușescu.

O politică de mare deschidere

Politica externă a României socialiste a cunoscut în ultimii 22 de ani un dinamism fără precedent ilustrat, între altele, și de continua extindere a relațiilor sale externe cu aproape toate statele lumii.

● Dacă în 1965 România avea relații diplomatice cu numai 67 de țări, în prezent întreține relații diplomatice și economice cu 155 de state.

● Partidul Comunist Român întreține relații de colaborare cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, alte forțe democratice și progresiste.

● Țara noastră a construit sau participă la construirea în cooperare a peste 180 obiective economice de interes național în țările în curs de dezvoltare.

● Mii de specialiști români acordă asistență tehnică în 60 de țări în curs de dezvoltare, în cele mai variate domenii de activitate ; peste 20 000 de tineri din aceste țări studiază în institute de învățămînt superior din România.

Prodigioasă activitate consacrată făuririi unei lumi mai bune și mai drepte

● Mesajul de pace al poporului român, dorința sa de colaborare fructuoasă cu toate popoarele lumii, demersurile și acțiunile președintelui Nicolae Ceaușescu s-au aflat în loc de frunte pe agenda de lucru cu prilejul celor peste 200 de vizite oficiale la nivel înalt întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări din întreaga lume.

● Promotor al dialogului amplu cu statele lumii, președintele Nicolae Ceaușescu a avut pe pămîntul țării întîlniri și convorbiri cu peste 300 de șefi de state și de guverne.

● Cu aceste prilejuri au fost semnate peste 100 Declarații solemne și Declarații comune și circa 600 de alte documente oficiale care au deschis ample perspective dezvoltării colaborării României cu aceste state pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, pentru promovarea intereselor păcii, destinderii și progresului general.

● Înalta prețuire și admirație pe plan mondial față de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu și-au găsit expresia în acordarea de către diferite state și prestigioase organizații naționale și internaționale a 130 înalte distincții, ordine și medalii.

● Ca expresie a înaltei aprecieri față de gîndirea novatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu, renumite instituții de învățămînt superior de peste hotare au conferit șefului statului român titlul de „Doctor Honoris Causa". Printre acestea se numără : Universitatea din Nisa, Universitatea Centrală din Ecuador, Universitatea Națională San Marcos din Peru, universitățile din Buenos Aires și Sud-Bahia Blanca, Universitatea filipineză, Universitatea Yucatan-Mexic și altele.

● Opera de inestimabilă valoare a președintelui Nicolae Ceaușescu este tipărită în limbi străine și răspîndită pe toate meridianele, consemnîndu-se apariția a circa 160 de volume, în 30 de țări, din Europa, America de Nord și de Sud, Asia, Africa și Oceania.

Pentru o lume a păcii, fără arme și fără războaie

● Ca urmare a unei inițiative a României, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat „Deceniul dezarmării 1970—1980".

● Istoricele inițiative de pace și dezarmare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost sprijinite cu entuziasm de întregul nostru popor, printr-o suită de mari adunări populare ce au avut loc în întreaga țară, precum și prin Apelul poporului român însumînd 18 milioane de semnături, trimis celei de-a doua sesiuni speciale a Națiunilor Unite consacrate dezarmării.

● Ca urmare a strălucitei inițiative a președintelui Nicolae Ceaușescu, România a trecut, în mod unilateral, la reducerea cu 5 la sută, în 1966, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, hotărîre aprobată unanim de întregul popor prin referendumul de la 23 noiembrie.

Pentru progresul tuturor națiunilor

● În perioada 1965—1967, România a inițiat la O.N.U. o serie de rezoluții vizînd promovarea cooperării internaționale în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare.

● În 1975, la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. a fost prezentat documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale" în care era formulat imperativul ca toate statele lumii, înțelegînd consecințele grave ale înapoierii economice pe întinse spații geografice, să contribuie activ la lichidarea subdezvoltării, la instaurarea unor noi relații economice, care să ducă la edificarea unei noi ordini economice internaționale.

● În anul 1983 este prezentat la sesiunea UNCTAD de la Belgrad un document privind poziția, propunerile și acțiunile României, inițiativă cu profund ecou menită să contribuie la găsirea căilor vizînd lichidarea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace, rezolvarea problemei datoriilor externe etc. Aceste prețioase idei aveau să fie reafirmate în Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat sesiunii UNCTAD VII desfășurată anul acesta la Geneva.

Largă apreciere internațională

● PRAVDA (U.R.S.S.) : „Făcînd o analiză a drumului parcurs, poporul român are cu ce se mîndri. În aceste înfăptuiri s-au vădit marile potențe ale sistemului economic descătușat de robia proprietății private, avîntul în muncă al oamenilor liberi de exploatare, colaborarea frățească și întrajutorarea țărilor socialiste. Din punct de vedere științific și practic, o însemnătate excepțională au avut conjugarea legităților generale, elaborate de întreaga istorie a socialismului, privind evoluția lui ca orînduire socială și ca sistem mondial, cu particularitățile naționale, condiționate de dezvoltarea economică, politică și culturală a țării, cu istoria și tradițiile ei".

● LA CAPITAL (ARGENTINA) : „România, țară europeană străjuită de Munții Carpați și scăldată de apele fluviului Dunărea și ale Mării Negre și-a legat destinul de mai bine de două decenii de numele conducătorului său. Mereu și pretutindeni se vorbește de «România și președintele Nicolae Ceaușescu». Imaginea României de azi a ajuns pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale Pămîntului, datorită acestui om de excepție, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane".

● THE MINARET (S.U.A.) : „Românii și-au asumat partea lor de răspundere, acționînd cu fermitate și perseverență pentru destinul pașnic al Europei. Președintele Nicolae Ceaușescu reafirmă hotărîrea țării sale de a face totul pentru a dezvolta colaborarea cu toate statele europene, pentru realizarea unei unități noi între toate popoarele bătrînului continent".

● JORNAL DE ANGOLA (R.P. ANGOLA) : „Se spune, pe drept cuvînt, în toate limbile pămîntului, că prietenul la nevoie se cunoaște. Adevărul este că România, președintele Nicolae Ceaușescu se afirmă ca prieteni devotați ai țărilor în curs de dezvoltare. Prieteni care, prin fermitatea exemplului și prin prestigiul în lume, sprijină cu generozitate una din cele mai importante cauze ale epocii noastre".

● IL CORRIERE DI ROMA (ITALIA) : „Conștiința contemporană reține numele României cu recunoștința contribuției sale constante la afirmarea și la realizarea idealurilor celor mai bune ale umanității. Este o contribuție direct legată de gîndirea și activitatea președintelui țării, Nicolae Ceaușescu, apreciat continuu pentru valoarea ideilor sale, de către toate națiunile care prețuiesc pacea, libertatea, independența. Deschiderea geografică și politică de care se bucură contribuția românească este reprezentativă prin ea însăși și se regăsește în mediile politice și sociale cele mai diferite, în țări cu regimuri social-politice diverse, în curs de dezvoltare sau industrializate, în toate reuniunile internaționale".

● FLASHES (BRAZILIA) : „Drumul străbătut de România în întreaga sa istorie demonstrează eforturile și realizările unei națiuni dornice să trăiască în pace cu toate popoarele lumii, corolar al politicii externe a României socialiste, tot mai activ prezentă în viața internațională".

Grupaj realizat de ION VIRGIL

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

Constatînd cu satisfacție că sprijinul acordat cetățenilor de către diversele foruri, instituții, organizații obștești și altele — cărora ne adresăm în vederea soluționării problemelor ridicate în scrisori — este tot mai activ, că grija față de om și nevoile sale se manifestă pregnant și sub acest aspect, ne-am propus ca în cuprinsul paginii de astăzi să inserăm o serie de răspunsuri reprezentînd rezolvări concrete privind problemele semnalate.

■ **Direcția Comercială a județului Brăila :** „Urmare notei apărută în revista dumneavoastră nr. 30, din 24 iulie a.c., referitoare la unele deficiențe ce se manifestă încă în privința aprovizionării cu apă minerală și băuturi răcoritoare vă facem cunoscut că, încă din data de 4 august 1986, prin adresa nr. 2428 am înaintat Ministerului Comerțului Interior tabelul cuprinzînd necesarul de produse alimentare, inclusiv pentru apă minerală. Furnizorii, însă, care urmau să asigure cantitățile de apă minerală stabilite au rămas în restanță cu 728 000 litri, fapt ce a determinat absența acestela de pe piață în unele perioade. Pentru recuperarea restanțelor și normalizarea graficelor de livrare am organizat deplasarea lucrătorilor noștri la furnizorii respectivi — unitățile din Sîncrăeni, Vatra Dornei, Biborțeni și Borsec — de la care au și preluat 380 000 litri, astfel încît se prevede ca în cel mai scurt timp întreaga cantitate restantă să fie recuperată. În privința băuturilor răcoritoare vă informăm că în zilele viitoare va fi dată în funcțiune o nouă linie de îmbuteliere a sucurilor, care va permite sporirea cantităților și a sortimentelor de băuturi răcoritoare livrate comerțului, precum și eliberarea unei linii pentru îmbutelierea apei carbogazoase, care va suplini insuficiența apei minerale. În continuare, vom acorda o atenție deosebită organizării desfacerii băuturilor răcoritoare în condiții civilizate, păstrării permanente a calității-lor acestora. Nota apărută în revista dumneavoastră ne-a fost de un real folos și vă mulțumim."

Ia rîndul nostru, mulțumim pentru acest răspuns prompt, cuprinzător, la obiect !

■ **Consiliul popular al județului Satu Mare :** „Referitor la scrisoarea semnată de Gheorghe Moisa din satul Sărvăzel, județul Satu Mare, prin care solicită încadrarea fiului său — Sorin Silvășan la Asociația economică intercooperatistă Chereușa, vă comunicăm că începînd cu data de 1 august 1987 susnumitul a fost încadrat și lucrează la unitatea amintită"

■ Pentru Niculina Vulcan din Capitală, Aleea Valea Prahovei nr. 2, bl. 7, apart. 91, Sector 6, care sesiza întreruperea funcționării postului său telefonic, un răspuns favorabil din partea **Direcției de Telecomunicații a municipiului București — Secția cabluri-dezvoltare-montaj:** „Întreruperea constatată s-a datorat unui deranjament apărut la un cablu telefonic de mare capacitate, cablu care, în prezent a fost înlocuit. Pentru perioada de nefuncționare a postului dumneavoastră telefonic vi se va acorda scăderea de taxă corespunzătoare."

■ **Consiliul popular al Sectorului 5 București — Comitetul executiv :** „Urmare scrisorii grupului de locatari ai imobilului din strada Felicia Racoviță nr. 8, prin care se sesizează faptul că imobilul vecin, situat la nr. 10, prezintă pericol de prăbușire, s-a procedat la verificări care au confirmat sesizarea. Prin urmare, în ședința Comitetului executiv al Consiliului popular al Sectorului 5 s-a stabilit evacuarea familiei Dădălău din locuința respectivă, acesteia atribuindu-i-se un apartament cu două camere, confort I, în blocul 12 Ferentari — Sectorul 5."

■ **Direcția județeană Vrancea pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale,** răspunzînd cu promptitudine solicitării Gabrielei-Lăcrămioara Munteanu din Focșani, str. Bucegi nr. 25, sc. 1, apart. 1, care, împreună cu fratele său minor se afla într-o situație deosebită, ne informează că semnatara scrisorii a fost repartizată să lucreze la I.J.P.I.P.S. Focșani ca muncitoare, iar fratele său, elev, va fi sprijinit în vederea obținerii pensiei de urmaș.

■ Mai mulți cititori, printre care se află și Dinu Cojocaru din comuna Voluntari, Sectorul Agricol Ilfov, ne sesizau cu cîtva timp în urmă faptul că, pentru a-și ridica lemnele de foc și cărbunii pentru iarnă, la depozitele de combustibil li se pretinde să-și asigure cum vor putea transportul, acestea dezangajîndu-se de orice obligații în acest sens. Adresîndu-ne **întreprinderii pentru distribuirea combustibililor solizi și materialelor de construcție-București,** am fost asigurați că s-a renunțat la această măsură, iar cetățenilor le vor fi puse la dispoziție și mijloacele de transport necesare, bineînțeles, contra cost.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 al Capitalei :** „Verificîndu-se aspectele semnalate în scrisoarea semnată de Mariana Pavel din București, Str. Amurgului nr. 28, bl. P 7, sc. 1, et. 3, apart. 66, care se referă la o serie de defecțiuni de construcție la apartamentul situat pe str. Alexandru cel Bun nr. 12 — repartizat de curînd — s-a constatat că acestea se confirmă. Ca urmare a intervențiilor făcute de către I.C.R.A.L. Colentina la constructorul blocului — I.A.C.P.B. — acesta a executat toate remedierile ce-i reveneau în sarcină conform legii în vederea asigurării funcționalității normale a apartamentului."

■ **Direcția Comercială a județului Bacău,** referîndu-se la scrisoarea Niculinei Ungureanu din Bacău, str. Bicaz nr. 136, în care se evidențiază comportamentul necorespunzător al lucrătoarei Mariana Murărescu de la unitatea de încălțăminte a Cooperativei „Progresul", din localitate, ne confirmă cu promptitudine rezultatul cercetărilor întreprinse, în urma cărora lucrătoarea respectivă a fost sancționată. Desigur, normele firești de conduită trebuie respectate și de către lucrătorii comerciali !

■ **Ministerul Sănătății — Direcția asistenței medicale :** „Urmare scrisorii adresată dumneavoastră de Florin Budileanu din comuna Vama Buzăului, județul Brașov, și trimisă nouă spre rezolvare vă facem cunoscut că petentul — conform dorinței sale — a fost programat pentru internare în Clinica de neurologie a spitalului Colentina. Documentele necesare internării i-au fost întocmite de către Direcția sanitară a județului Brașov, care a primit dispoziție în acest sens."

■ Marin Duță din satul Cornățel, comuna Poboru, județul Olt, își exprima nu demult nemulțumirea față de faptul că nu poate beneficia de publicațiile la care este abonat, solicitînd soluționarea acestei situații. În această privință, iată și răspunsul **Direcției județene de poștă și telecomunicații-Olt :** „Aspectele sesizate de petent se confirmă. Lucrătorul vinovat a fost sancționat conform prevederilor legislației în vigoare, iar cazul a fost prelucrat cu întregul colectiv de lucrători ai oficiului P.T.T.R. Poboru, în vederea evitării pe viitor a unor situații asemănătoare."

■ Un răspuns de mai larg interes cetățenesc, vizînd îmbunătățirea condițiilor de transport pentru navetiștii care circulă pe ruta Buzău-Mărășești, primim din partea **Departamentului Căilor Ferate — Serviciul circulație,** ca urmare a scrisorii semnate de Toma Popescu din Rîmnicu Sărat, str. Zorilor nr. 42, județul Buzău. Astfel am fost informați că, de curînd, avîndu-se în vedere necesitățile de transport ale oamenilor muncii, au fost repuse în circulație trenurile 5011 și 5404 pe distanța Buzău — Mărășești și retur.

■ **Ministerul Justiției :** „În legătură cu articolul intitulat „O regulă care n-are nevoie de excepție" publicat în numărul 27 (1672) din 3 iulie 1987 al revistei dumneavoastră, vă facem cunoscut că, în urma verificării aspectelor semnalate, au rezultat următoarele : referitor la dosarul nr. 14903/1986 al Judecătoriei Craiova, rezultă că sentința acestuia prin care s-a respins plîngerea făcută de Popa Petru împotriva hotărîrii comisiei de judecată de pe lîngă Consiliul popular al comunei Celaru, este nelegală și netemeinică, nefiind administrate probele necesare pentru stabilirea vinovăției sau nevinovăției făptuitorului Gird Gheorghe. Ca urmare, dosarul a fost trimis Procuraturii Generale cu propunerea de a se declara recurs extraordinar împotriva sentinței pronunțate, în vederea desființării acesteia și rejudecării procesului, cu care prilej instanța ar urma să efectueze toate dovezile pentru stabilirea adevărului și sancționarea celor vinovați."

■ Și cîteva soluționări privind clarificarea situației profesionale a acelora care ni s-au adresat în acest sens : **Direcția județeană Dolj pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne informează că Valerica Constantin din comuna Malu Mare-Dolj a fost încadrată la Întreprinderea „Electroputere" din Craiova ; **Consiliul popular județean Iași,** referitor la solicitarea formulată de Bogdan-Dragoș Panțiru din Iași, Șoseaua Națională nr. 46 A, de a obține un loc de muncă, i-a oferit un post la Cooperativa „Prestarea", unde în prezent își desfășoară activitatea ; **Direcția județeană Dîmbovița pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne-a comunicat că Vasile Drăgutoiu din satul Valea Voievozilor a fost repartizat la secția din Tîrgoviște a I.R.I.D.G.N. București.

■ Cu promptitudine, ne-a răspuns din partea **Ministerului Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale** cu privire la scrisoarea semnată de pitești eanul Florea Stochineci, cartier Războieni, bl. 3, sc. E, apart. 20 : „În legătură cu scrisoarea adresată dumneavoastră de F.S. prin care acesta solicită sprijin pentru procurarea unor medicamente, vă facem cunoscut că am dispus livrarea lor prin Oficiul farmaceutic Pitești, care, la sosirea lor va comunica petentului farmacia de la care le va ridica pe baza prescripției medicale, contra cost."

■ **Consiliul popular al județului Neamț:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Radu Agachi** din comuna Roznov, prin care acesta solicită sprijin pentru repartizarea în muncă, vă informăm următoarele : numitul este în vîrstă de 29 ani, absolvent al Liceului de cultură generală ; s-a luat legătura cu cooperativa „PRESTAREA" din Piatra Neamț, și cu dispoziția nr. 3626 a fost repartizat ca muncitor la sectorul de construcții al respectivei cooperative".

■ **Direcția de Telecomunicații a municipiului București :** „Urmare sesizării Otiliei Georgescu, domiciliată în strada Vergului nr. 7, blocul 18, scara A, apartamentul 31, Sectorul 2 — cu privire la taxarea exagerată a convorbirilor adiționale efectuate în contul postului său telefonic — s-au efectuat verificări în rețea constatîndu-se un deranjament care afecta contorizarea. Față de această situație, numitei i s-a comunicat în scris scăderea sumei de 910,50 lei, sumă ce-i va reglementa contul postului telefonic".

■ **Consiliul popular județean Olt :** „Privind rezolvarea scrisorii adresată redacției de către Maria Băluță din comuna Orlea, care solicita sprijin cu privire la încadrarea în muncă, vă aducem la cunoștință că în baza dispoziției de repartizare nr. 1 347, numita a fost încadrată ca vînzător la A.S. Lotopronosport, Agenția Corabia, loc de muncă acceptat de către M. B.".

● În legătură cu scrisoarea semnată de Tasia Rusu din Iași, Bulevardul Dacia nr. 31, bl. DC 2, et. 4, apart. 14, ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Iași:** „Din verificările întreprinse s-a constatat că Rusu Tasia este într-adevăr bolnavă, că a fost spitalizată frecvent și că a lucrat în 1986 la Întreprinderea „Tehnoton" în cadrul secției bobinaj — formația lamelaj. Din cauza bolii, dat fiind și zgomotul mare existent în această secție de producție, l s-a schimbat de către comisia socială locul de muncă la atelierul presă, unde nu este necesar să depună efort fizic, nu este zgomot. Pentru a fi sprijinită în continuare să-și desfășoare activitatea în bune condiții, comisia medicală a stabilit să i se asigure program de lucru redus."

● **Consiliul popular al județului Mehedinți :** „În scrisoarea sa, Petre Lepădat din comuna Butoiești, județul Mehedinți, solicită să fie exonerat de plata contribuției bănești, motivînd că are în întreținere încă trei membri de familie și că starea sănătății sale este precară. În vederea soluționării scrisorii sale s-a discutat atît cu membrii Biroului executiv și președintele Consiliului popular comunal, cît și cu Petre Lepădat, constatîndu-se că aspectele relatate corespund realității. Drept urmare, s-a aprobat scutirea petentului de plata contribuției în bani."

● **Consiliul popular al municipiului Tîrgu Mureș :** „Urmare scrisorii nr. 305/1987, adresată dumneavoastră de Tudoran Maria, domiciliată în Tîrgu Mureș, Bulevardul 1 Decembrie 1918, bl. 224, apart. 1, vă comunicăm următoarele: conducerea Antreprizei nr. 7 din Tîrgu Mureș a Trustului antreprize generală de instalații și automatizări București a aprobat, începînd cu data de 1 august a.c., detașarea soțului său, Todoran Ioan, de la brigada din Uricani în municipiul Tîrgu Mureș unde urmează să-și desfășoare în continuare activitatea. Prin readucerea soțului său, Todoran Maria va avea posibilitatea să fie ajutată în creșterea și educarea celor patru copii."

■ Am înaintat propunerile formulate de inginerul Ion Molnar din Oradea, str. Salcîmilor nr. 22, bl. X 179, apart. 9, județul Bihor, referitoare la asigurarea aprovizionării corespunzătoare a magazinelor de specialitate cu piese de schimb pentru autoturismele de tipul Dacia-1300, **Întreprinderii de difuzare a materialelor sportive — București,** care ne răspunde: „Lipsa din magazine a unor repere necesare acestui tip de autoturism este cauzată de nerespectarea, de către unele dintre unitățile producătoare, a contractelor stabilite, termenele de livrare a acestora fiind de multe ori depășite. În această situație, pentru a veni în sprijinul petentului am dispus ca la prima aprovizionare cu piese de schimb, magazinul nostru situat pe Bd. Gh. Dimitrov nr. 141 — București să-i expedieze prin ramburs poștal piesele solicitate".

■ În legătură cu scrisoarea adresată de Margareta Copciug din Piatra Neamț, Aleea Ulmilor, bl. 37-D, apart. 21 — **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț** — ne comunică următoarele : Avînd în vedere situația deosebită în care se află această familie, Consiliul oamenilor muncii de la C.P.L. Piatra Neamț a hotărît acordarea cu prioritate acestei familii a unui apartament cu două camere din fondul locativ de stat, apartament situat în blocul 45 de pe str. 1 Decembrie 1918".

■ Întotdeauna ne face plăcere — am mai spus-o nu odată — atunci cînd sîntem în măsură să transmitem vești bune acelora care ni se adresează. Și iată, o asemenea veste și pentru Georgeta Iacob din satul Movileni, comuna Vadu Moldovei, județul Suceava : **Direcția județeană Suceava pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne precizează că, în conformitate cu preferința exprimată în scrisoarea sa, G. Iacob a fost încadrată la secția din Fălticeni a Întreprinderii de producție și industrializare a legumelor și fructelor — Suceava.

■ Din nou, un răspuns din partea **Ministerului Sănătății — Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale,** de această dată adresat Virginiei Ion din Capitală, str. Dunărea, nr. 1, bl. 20 E, apart. 17, Sect. 3 : „Urmare scrisorii dumneavoastră transmisă spre soluționare Ministerului Sănătății, privind procurarea acumulatorilor pentru proteza auditivă, vă facem cunoscut că cererea dumneavoastră a fost luată în evidență de către Oficiul Central Farmaceutic cu sediul în str. Aviator Sănătescu nr. 48, Sect. 1 București. În consecință, vă invităm să vă adresați unității menționate, care vă va repartiza piesele solicitate".

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Băloi Vasilica — satul Budișteni, com. Leordeni (Argeș) : Deși sînteți ajutată permanent de către Consiliul popular comunal, vă sfătuim să vă încadrați în muncă. Gîndiți-vă că va veni și vremea cînd drepturile de pensionar C.A.P. vă vor prinde bine ● **Dăescu Nicolae** — com. Copăceni (Vîlcea) : Imputația a fost făcută nu pentru că dețineți teren în plus, ci pentru că nu munciți deloc în C.A.P. pentru a beneficia de acest drept ● **Ducu Ion** — satul Bălțățeni, com. Tomșani (Vîlcea) : Nu știm cui ați adresat cererile, dar e sigur că nici în județul Constanța, nici în alt județ nu există o comună Pereți. ● **Barbu Aurelian** — Roșiori de Vede : hotărîrea Adunării oamenilor muncii, ca organ de conducere colectivă, de desfacere a contractului de muncă, este definitivă și nu poate fi anulată de instanța de judecată (art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat) ● **Răchiteanu Ruja** — com. Traian (Bacău) : Ajutorul social nu se transmite urmașilor ● **Manciulea Rusalim** — oraș Victoria : Cererea nu este întemeiată, pentru că fiul dv. nu locuiește și nici nu are intenția să se stabilească în orașul Victoria (ca și mama vecinei dv., dealtfel) ● **Alexandru Cristian** — Motru : Numai cu aprobarea dosarului de către Comisia Guvernamentală ● **Badea Ion** — satul Ungureni, com. Valea Lașului (Argeș) : Executorul judecătoresc nu a săvîrșit nici un abuz, ci a acționat pentru asigurarea drepturilor recunoscute creditorului Bucurescu Nicolae printr-o hotărîre judecătorească, pe care dv. trebuia s-o respectați. ● **Murea Gheorghe** — com. Sita Buzăului (Covasna) : Informația care vă interesează va fi inserată în presă și la radio la timpul respectiv ● **Chiper Simion** — Birlad, **Ionicel Ion** — Alexandria : Conform Ordinului nr. 8/1 320/1976 al Ministerului Comerțului Interior, nu întruniți condițiile pentru aprobare, avînd casă cu coș de fum ● **Cipu Ioana** — com. Grivița (Ialomița) : Primiți pensie de urmaș conform prevederilor legale, adică de la vîrsta de 55 ani ● **Gavrilă Vasile** — Slatina : 1. Subsolul tehnic al blocului este parte de folosință comună care se întreține de către asociațiile de locatari. 2. Nu au intervenit modificări în baza de calcul a listelor de plată a întreținerii (Decret 387/1977). 3. Administratorului Ciumpavu Nicolae i s-a atras atenția să respecte metodologia legală ● **Axinei Ion** — Bacău : Ați fost invitat la Oficiul forței de muncă pentru a fi repartizat la cooperativa „Sporul" în meseria pentru care sînteți calificat ● **Șerban Elena** — com. Nucșoara (Argeș) : Dacă nu îndepliniți condițiile de studii cerute de Decretul 313/1983, ar fi bine să acceptați locurile de muncă oferite.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

„Eretici" fără voie

Închipuiți-vă patru ființe omenești cu mîinile încleștate de copastie, sub imboldul voinței de a trăi, ori făcînd pe rînd „ghiordel" din palmele-căuș, încercînd să... golească micuța lor navă de apa ce se prăvălea asupra ei ca un Amazon vertical. Ce subiect pentru Hemingway, dacă ne-am limita doar la acest splendid refuz de a se da bătuți, cînd nu mai există nici o șansă, dar absolut nici una !

Această senzațională, dramatică încleștare dintre omul cel firav și natura dezlănțuită — adevărat simbol al cutezanței — avea să fie făcută cunoscută lumii, în vara aceasta, doar în limbajul impersonal al telegramelor agențiilor de presă, ca un fapt divers, deși numai divers nu e : „Patru pescari din puțin cunoscutul atol Oli au sosit în Insulele Fiji după ce au rătăcit în derivă pe ocean timp de 21 de zile la bordul unei bărci grav avariate de taifunul ce a bîntuit în zona din estul Noii Zeelande. Cînd au fost salvați de o navă din Vanua Levu ei se aflau într-o stare de extremă epuizare căci în trei săptămîni cît au rătăcit în nemărginirea oceanului, singura lor sursă de existență au fost peștii cruzi și... apa sărată".

Acestei uluitoare aventuri i se cuvine, firește, mai mult decît cîteva rînduri strecurate în fluviul de știri cotidiene. Ea readuce în actualitate călătoria intrată în legendă a regretatului medic francez Alain Bombard care, vrînd să demonstreze că omul poate supraviețui timp îndelungat unui naufragiu, fiind lipsit de apă dulce și de alimente, cu condiția să-și învingă teama, a străbătut, timp de 65 de zile, singur la bordul unei mici ambarcațiuni, fără apă dulce și alte alimente decît cele oferite de mare, „drumul" Canare- Antile ! Fin cunoscător al firii omenești, dr. Bombard a adresat un patetic dar lucid mesaj, străbătut totodată de o mare iubire pentru semenii lui, tuturor celor ce călătoresc pe mările și oceanele Terrei : **„Voi, cei 200 000 de oameni din lumea întreagă, care pieriți anual — în timp de pace ! — în naufragii, știu că n-ați murit din cauza mării, că n-ați murit de foame ; că n-ați murit de sete ; aruncați de colo pînă colo, sub țipătul pescărușilor, ați murit de frică".** Împotriva sfaturilor unora (printre aceștia numărîndu-se fiziologi reputați) care afirmau că testul la care se supune este pur și simplu o erezie, Alain Bombard a pornit, totuși, în temerara lui călătorie, demonstrînd în mod strălucit că omul, această plăpîndă ființă, poate fi mai tare decît stihiile. Cu omenească și îndreptățită mîhnire la adresa neîncrezătorilor în voința lui și, implicit, în voința omului, Bombard și-a botezat micuța navă „Ereticul".

În cartea sa „Naufragiat de bunăvoie", celebrul medic propune ca pe fundul bărcilor de salvare să se afle o hartă a vînturilor și curenților pentru toate mările globului. Cu gîndul de a-i îmbărbăta pe naufragiați, de a le goni teama, de a-i îndirji în fața mării furioase, insuflîndu-le încrederea că un naufragiat poate ajunge, bînd sucul de pește, hrănindu-se cu plancton, de pe coastele Africii pînă în America, el propune ca pe fiecare asemenea hartă să fie imprimate cuvintele : **„Amintiți-vă că un om a făcut acest lucru în 1952".**

Este puțin probabil că cei patru pescari dintr-o insuliță netrecută pe nici o hartă, pierdută în nemărginirea Pacificului să fi auzit de doctorul Bombard și de sfaturile sale. Ei au acționat însă — potrivit unui ziarist din Christcurch — de parcă navigatorul de pe „L'Éretique" ar fi făcut echipaj cu ei. O dată în plus, logicele îndemnuri ale acestui mare prieten al oamenilor care a fost doctorul Bombard și-au arătat viabilitatea. Asemenea lui, cei patru rătăciți între cer și abisul lichid, s-au hrănit cu peștii zburători ce li se ofereau singuri, au băut apă de ploaie și, în absența acesteia, chiar puțină apă de mare, așa cum spune că n-ar fi total neindicat chiar medicul francez. Ei au fost activi tot timpul, instinctul, simțul de conservare spunîndu-le că munca, oricare ar fi ea, le întreține speranța, le abate gîndul de la situația critică în care se aflau, în 99 la sută din cazuri încheiată în chip tragic.

Parafrazînd vorbele celebrului lor înaintaș, atît de încrezător în capacitatea semenilor săi de a rezista încercărilor, de orice natură ar fi ele, în posibilitățile de desăvîrșire ale ființei umane și acești temerari pescari ar putea spune unor prezumtivi naufragiați pe mare : „Nu vă dați bătuți ; ridicați-vă deasupra fricii. Amintiți-vă că patru oameni obișnuiți au făcut acest lucru în iunie 1987"...

MIHAI VASILIU ■

Prieteni la telefon

O mînă se ridică tremurînd să apuce paharul cu whisky. Ezită. Omul luptă cu viciul și, pentru că e singur și părăsit, ridică receptorul și formează unul din numerele liniilor de urgență care funcționează, se spune, 24 de ore din 24. Îi răspunde o voce înregistrată : „Ne pare rău dar din lipsă de voluntari în acest moment nu vă putem răspunde. Reveniți mîine între 9 și 17..." Un ziarist din New York, unul din orașele cele mai violente, solitare și disperate din lume, a avut ciudata idee de a lua la rînd numerele de telefon de pe „Hot line", adică „linia fierbinte" care, în principiu, au o menire umanistă. În principiu...

Primul telefon la 2,30 noaptea — linia de informații pentru SIDA (să nu uităm că New York-ul este orașul cu cea mai mare concentrare de bolnavi de această necruțătoare maladie). Răspunde o voce de pe o casetă care-l invită pe interlocutor să revină a doua zi după ora 9 dimineața. Al doilea telefon — alcoolism. Nu răspunde nimeni, cu toate repetatele încercări. Al treilea — violuri. 20 de apeluri în zadar. Al patrulea — violență asupra minorilor. O voce înregistrată anunță în engleză și spaniolă că momentan toate posturile sînt ocupate și cere să se aștepte puțin. După 5 minute vine tonul. Al cincilea telefon — victime ale criminalității — nimeni la capătul firului. Al șaselea — dureri de dinți. Miracol ! Răspunde ! Dar tot o voce înregistrată pentru a informa că numărul format e valabil doar ziua și indică un alt număr pentru noapte. Răspunde aceeași voce care precizează că numărul în cauză este valabil doar pînă la 8 seara și dă adresele celor mai apropiate spitale. Se revine la „Rope Hot Line", adică la violuri. De astă dată o caldă voce feminină arată că în cursul dimineții un consilier va fi disponibil. Dacă este însă vorba de o urgență (?), precizează vocea, se poate apela la alt număr. Aici răspunde o voce bărbătească în carne și oase care ascultă povestea înăbușindu-și un căscat și recomandă alt număr pentru a doua zi dimineață. Urmează un număr care pare foarte solicitat. În fine, răspunde cineva la apelul pentru sinucigași. Și ce credeți, recomandă aspirantului sinucigaș să revină a doua zi pentru sfaturi ! Și totuși sînt „linii calde" care funcționează cu adevărat non-stop. Pentru că nu sînt servite de voluntari și pentru că aduc profit. Logic, ca un manual al acestei discipline. Este vorba de „National Cocaine Hotline" care poate fi chemat din toată țara gratuit. Își are sediul la Fair Oakes Hospital New Jersey. Este un spital particular condus de National Medical Enterprises, o societate a medicilor din Los Angeles. Celor cinci telefoane date li s-a răspuns invariabil recomandîndu-se trei din cele mai scumpe (și particulare) spitale ale orașului unde se pot urma cure de dezintoxicare. Vocea prietenoasă de la aparat a furnizat o multime de detalii dar a ocolit cu diplomație să spună care este prețul unei asemenea internări. Ultimul număr — stress și relaxare. O voce suavă (înregistrată, se-nțelege) ține un scurt și elocvent discurs : „New York este un oraș cu înalt grad de stress. Competiția este acerbă. Vă întoarceți acasă după ce ați înfruntat tot felul de tensiuni. Aveți dificultăți cu somnul. Urmați exercițiile pe care vi le indicăm și veți fi în stare să vă asigurați singur un somn odihnitor. Întindeți-vă și închideți ochii. Concentrați-vă asupra piciorului drept. Simțiți cum tensiunea pe care o purtați coboară în picior ? Relaxați-vă ! Ce plăcere ! Simțiți piciorul sting greu, tot mai greu. Acum treceți din nou la drept. Relaxați-vă, relaxați-vă..."

IOAN RIȘCA ■

Ozonul ca un șvaițer

Pe la mijlocul anilor '70 cercetătorii britanici au identificat în stratosfera Antarcticii un fenomen alarmant : măsurătorile au dus la concluzia că la altitudinea de 20—25 kilometri există o zonă în care nu mai există stratul de ozon care protejează planeta de radiațiile ultraviolete venite din Cosmos. Deasupra Polului Sud se formează treptat, pînă în luna octombrie, o uriașă „gaură" în stratul de ozon, pentru ca la sfîrșitul lunii octombrie ea să dispară din nou. Și anterior se mai constataseră schimbări inexplicabile în stratul de ozon. De pildă procentul de ozon se diminua pe rutele străbătute de avioanele supersonice. În anul 1985 la Viena a fost încheiată o convenție internațională pentru protejarea stratului de ozon și ținerea lui sub observație. Deși au fost avansate mai multe ipoteze, pînă acum enigma „găurii" din stratul de ozon nu a fost încă elucidată. La o reuniune a cercetătorilor sovietici și americani, desfășurată în luna februarie la Moscova au fost prezentate diferite teorii privind fenomenul respectiv. Unii specialiști au apreciat că oamenii sînt vinovați de dispariția ozonului protector, datorită faptului că poluează atmosfera cu tot felul de substanțe nocive — de pildă cu clor, brom și oxizii acestora sau cu freon. Aceste substanțe sînt foarte active în contact cu ozonul, și, ca urmare a acestui fapt, la mari înălțimi deasupra Pămîntului au loc reacții chimice prin care ozonul este transformat în compuși chimici avînd cu totul alte proprietăți.

Adversarii acestei ipoteze au pus, pe bună dreptate, o întrebare logică : de ce „gaura" în stratul de ozon apare tocmai în Antarctica, regiune în care nu există fabrici și zone foarte populate ? Și de ce în luna octombrie ? S-a găsit o ipoteză și asupra acestor aspecte : la mari înălțimi, în această regiune domnește acalmia și în cursul nopții polare o serie de substanțe se acumulează în stratul de ozon, devenind active abia în cursul perturbațiilor de primăvară, cînd sub influența soarelui se declanșează intense reacții fotochimice. Pînă la sfîrșitul lunii octombrie însă masele de aer se amestecă și se omogenizează, astfel încît „gaura în ozon" dispare.

Alte teorii susțin că dispariția ozonului se datorează unor cauze naturale. La mijlocul anilor '70 la altitudinea de 25 000 metri s-ar fi înregistrat o inexplicabilă anomalie de temperatură, ceea ce a dus la răcirea maselor de aer. Datorită răcirii puternice a stratosferei, condițiile formării stratului de ozon s-au modificat. Alte explicații leagă schimbările din stratul de ozon de activitățile solare ale căror ciclicitate este de 11 ani. Cînd au loc erupții solare, radiația crește și aceasta ar putea duce la modificări în compoziția atmosferei. Oamenii de știință nu au găsit pînă acum o explicație satisfăcătoare și unanim acceptată a formării stratului de ozon din atmosferă. Există mai multe modele explicative, dar nici unul nu este complet. Firește, o serie de publicații nu au pierdut prilejul de a evidenția catastrofa care ar avea loc în cazul dispariției definitive a stratului de ozon din atmosferă. Savanții nu contestă că în cazul cînd această breșă în stratul de ozon ar apărea la ecuator sau într-o zonă temperată consecințele ar fi destul de grave. Prin faptul că fenomenul se înregistrează în Antarctica, el nu are nici o influență asupra altor zone geografice și nici la Polul Sud nu s-a soldat cu pagube sensibile. Cercetătorii sovietici au ajuns la concluzia că nu s-a înregistrat un regres în ce privește cantitatea de ozon pe ansamblul atmosferei. Savanții din U.R.S.S. și S.U.A. au încheiat anul acesta un acord privind elaborarea unui program comun de cercetare a „găurii din ozon" și a tuturor proceselor și consecințelor legate de aceasta. Vor fi utilizate rețelele de sateliți de observații și stațiile terestre. În curînd și această enigmă își va găsi desigur dezlegarea științifică.

ION VIRGIL ■

O chitară cîntă

„Acest tînăr stupid face eforturi inutile ca să transforme chitara — cu a ei natură dionisiacă — într-un instrument al lui Apollo. Chitara corespunde exaltării pasionante a folclorului andaluzian, dar nu preciziei, ordinii și structurii muzicii clasice." Acestea au fost cuvintele scrise de un sceptic cu ocazia debutului de la Madrid, în anul 1910, a celui care avea să devină cel mai mare maestru al chitarei : Andrés Segovia! În ciuda pesimismului pe care l-a avut de înfruntat, Segovia a reușit să aducă instrumentul său preferat pe aceeași treaptă cu pianul, vioara și violonceul ca solist al instrumentelor de concert.

Născut la Linares, un sat din sudul Spaniei, Andrés a luat cîteva lecții de vioară, dar a renunțat curînd sub imperiul pasiunii pentru cele 6 coarde. Poate că a contribuit și o improvizație a unchiului său ; „Să cînți la chitară / N-ai nevoie de 'știință' / Doar de brațe tari / Și perseverență". Segovia nu a avut nevoie decît de cîteva lecții de la un interpret de flamenco, în rest fiind un autodidact care a interpretat muzică clasică de spaniolii Fernando Sor și Francisco Tarrega, barocă de Bach și Purcell și contemporană de Benjamin Britten și Heitor Villa-Lobos (unele bucăți scrise special pentru el).

L-a deranjat muzica rock cu ale ei chitare electrice ; chitara rece însemna pentru el „regina".

Chiar și la 90 de ani exersa circa 5 ore pe zi și susținea 60 de concerte pe an în diverse colțuri ale lumii.

A fost un profesor neobosit, unul dintre cei mai buni elevi ai săi numindu-se Julian Bream. (De fapt în prezent numai în S.U.A. sînt 1 600 de școli în care se studiază chitara).

Acum, cînd omul Segovia ne-a părăsit, să ne aducem aminte de o remarcă a compozitorului Igor Stravinski : „Chitara lui Segovia nu sună tare, dar se aude departe !".

DAN DĂNUȚ DORU ■

Minitelevizor

Miniaturizarea televizoarelor se pare că se îndreaptă azi în două direcții, respectiv în a se crea ecrane ale căror diagonale să fie cuprinse între 4 și 15 centimetri și a căror greutate să fie din ce în ce mai mică. Televizorul în culori, din imagine, numit „Epson", ce a fost construit în S.U.A., are ecranul format din 240 000 puncte, fiecare fiind alimentat de un tranzistor. De mărimea palmei, cu diagonala de 10 centimetri și o imagine deosebit de clară, noul aparat are o greutate de 200 de grame. Un model similar, cu diagonala de 5 centimetri, o greutate de 380 de grame și al cărui ecran este format din 52 800 de celule, a fost realizat în Japonia.

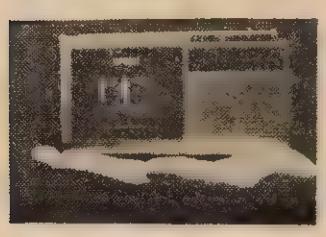

Efectul Doppler în medicină

Pe măsură ce distanța dintre sursa unui sunet sau a luminii și observator crește ori descrește, frecvența undelor recepționate crește sau descrește. Acest fapt, cunoscut sub numele de „efectul Doppler", a fost utilizat și în unele domenii ale medicinei. Astfel, în R.F.G. a fost realizat un aparat, care folosind ultrasunetele și aplicînd efectul de mai sus, indică debitul sîngelui în vene și artere. Undele ce pleacă din emițător sînt reflectate de sînge cu o frecvență diferită, corespunzătoare vitezei acestuia și captate de receptor, care le face audibile prin intermediul unui difuzor, sau vizibile pe un oscilograf. Astfel, se poate stabili un diagnostic rapid, efectuîndu-se totodată și o măsurare mai precisă a tensiunii arteriale. Emițătorul și receptorul sînt plasate într-un dispozitiv, în formă de țigară, ce se aplică, cu o ușoară presiune, pe suprafața pielii, deasupra vasului sanguin ce se controlează. Un aparat cu bandă magnetică și un înregistrator pot fi, de asemenea, racordate la indicatorul vascular.

Breviar științific

Ambalaj după dorință

Noua cutie, ce se prezintă sub forma unui rulou, permite împachetarea a tot felul de produse, inclusiv a textilelor. La nevoie se pot executa și cutii rigide de dimensiunea dorită. Ușor de realizat și de depozitat, noul ambalaj este format din fișii subțiri de plastic, de forma unor stinghii, așezate paralel pe o bandă adezivă. Ele se pot îmbina unele cu altele și îndoi obținîndu-se o cutie de formă poligonală. Fișiile aflate la colțuri, ce sînt așezate transversal, sînt amovibile și se pot fixa în cîteva șanțuri mici.

La mare

A merge pe apă nu constituie un miracol. Dovadă este prima cursă releu de schi pe apă, care a avut loc în Franța în localitatea Pornichet — la Baule. Concurenții au fost dotați cu un fel de schi, numit „Aquapode", format din două flotoare, ce se umflă, legate prin armături metalice tubulare, sub care, în cîte un buzunar, scufundat în apă, se introduc picioarele. În fiecare mînă, cîte un baston dotat cu flotoare și ele gonflabile, asigură stabilitatea sportivului sau a unui navigator ce se deplasează de plăcere, pe apă. Dezumflat și pliat, „Aquapode" se poate transporta ușor în mînă sau în portbagajul autoturismului, așezat „discret" într-un colț.

Mesaje electronice

Micuța cutie „magică" din imagine, numită „Memo-Tec", poate înregistra și reda, în orice moment, un mesaj cu o durată de cel mult 15 secunde. Pentru înregistrare este suficient de a se apăsa pe un buton de culoare roșie și a se vorbi în fața aparatului, iar redarea, prin simpla lui ridicare. Înregistrarea se face pe o bandă fără sfîrșit, deci operația de rebobinare nu mai este necesară. Un nou mesaj se imprimă pe aceeași bandă, ștergerea făcîndu-se automat ca la orice casetofon. Aparatul este folosit în Franța pentru comunicări în familie, cînd unul din membri este absent pentru un timp scurt sau cînd la birou șeful are de transmis dispoziții celor din subordine, în lipsa acestora.

AUREL DIANU ■

Campionatul 70 • Campionatul 70 • Campionatul 70

Spiritul jocului

Campionatul se reia în aceeași haină competițională. Dar parcă nu forma contează, cît mai ales conținutul. Din acest punct de vedere, ediția precedentă a lăsat mult de dorit, inversînd serios balanța între prevăzut și neprevăzut în desfășurarea jocurilor. Pe acest fundal, marșul triumfal al Stelei a fost și o demonstrație a forței acestei echipe, dar și o probă a neglijenței celorlalte competitoare, care n-au fost pregătite pentru un asemenea sprint. Acum se pare că fiecare din echipele cu pretenții și-a luat toate măsurile, astfel încît ne putem aștepta la o desfășurare mai echilibrată a campionatului. Ca într-o cursă de fond, fiecare alergător știe acum stilul și ambițiile celuilalt, acordînd importanța cuvenită elementului tactic de-a lungul desfășurării întregului maraton fotbalistic. Și că lucrurile așa stau, o dovedește însăși programarea jocurilor din primele etape — programare asupra căreia vom reveni.

Așadar, ștergem și-o luăm de la capăt. Mingi noi, jocuri noi, speranțe noi. Mai mult sau mai puțin în secret, fiecare echipă și-a propus, desigur, obiective cît mai ambițioase. Steaua s-ar fi putut gîndi, de pildă, nu numai să termine iarăși neînvinsă, dar chiar să primească să zicem, doar cinci goluri în tot campionatul ! Dinamo — să cîștige titlul, ca dovadă a eforturilor de reconstrucție din ultimii doi ani, și să se apropie de finala Cupei U.E.F.A. Victoria să confirme pe plan internațional și să joace din nou, la anul, într-o cupă europeană. Acolo unde, nu va surprinde pe nimeni dacă va fi prezentă și Flacăra Moreni, al cărei lot actual este peste valoarea pe care au avut-o la vremea cînd jucau într-o astfel de cupă Baia Mare, Corvinul sau Rîmnicu Vîlcea. Ambiții sînt de așteptat și din partea Craiovei, unde continuă debarcarea vechilor matrozi și îmbarcarea altora, mai tineri, mai proaspeți și nu mai puțin dornici de afirmare. La fel, Sportul studențesc își consolidează culoarul său de alergare, contînd din ce în ce mai puțin în vreun sprijin tactic la turnantă și mai mult în forța propriului sprint.

Indiferent, însă, de cîte calcule se vor fi făcut în liniștea eliberată de povara amintirilor campionatului trecut, toate echipele, și îndeosebi cele fruntașe au marea obligație de a veghea mai mult la promovarea și respectarea spiritului jocului de fotbal. Sînt cunoscute schismele pe care le cunoaște în prezent fotbalul de pe continent. Dosarul spectatorilor englezi e cunoscut în toată lumea. Fermitatea președintelui federației portugheze, Silva Reyede, salvează, de asemenea, un principiu, chiar dacă naționala lusitană face 2—2 acasă, cu Malta. La fel, în Iugoslavia, atentatele unor echipe la spiritul jocului au găsit un ferm veto, materializat în omologarea așa, și nu altfel, a rezultatelor din campionat. Toate aceste exemple ilustrează preocuparea cvasi-generală de a aminti „actorilor" și „regizorilor" că spectacolele sînt destinate unui public ce dorește să cunoască și să iubească numai latura frumoasă, curată și adevărată a fotbalului. Un public ce peste tot gîndește și poate reacționa precum cel japonez, de pildă, care, asistînd complet dezinteresat (în plan afectiv) la finala intercontinentală dintre o echipă europeană și alta sud-americană, însoțea într-un crescendo sonor acțiunile fiecărei echipe, alternînd încurajările în funcție de cea care se afla în atac. Lumea vine la stadion pentru a savura un spectacol, investind odată cu acest gest sinceritate, încredere, speranță și chiar bani în toți cei 25 de actori chemați mai degrabă să întrețină o stare de spirit decît să umple un timp liber — al lor și al celor care-i asistă. De aceea, izbînzile din arenă nu pot fi concepute decît ca triumfuri pur sportive — idee care trebuie întreținută și protejată ca un adevărat cult. În numele unei asemenea idei, de pildă, delegația engleză prezentă la recenta tragere la sorți pentru cupele europene a fost singura care a adresat felicitări delegației noastre pentru faptul că un român a devenit golgeter european, această performanță avînd în leagănul de naștere al fotbalului o semnificație clară și intactă, lipsită de orice interpretare.

Spectatorii așteaptă de la fotbal tot atît cît așteaptă și fotbalul de la spectatori. Numai că unitățile de măsură ale acestor așteptări sînt adesea incompatibile : fotbalul așteaptă mai ales sprijin și resurse materiale, spectatorii așteaptă mai degrabă etalarea unor virtuți sportive și morale. Convergența acestor orizonturi de așteptare este singura cale care poate duce la progresul fotbalului, la creșterea credibilității sale în fața opiniei publice, la stimul și respect reciproc.

Cum se spune de obicei la începutul fiecărui sezon, în fața fotbalului nostru stau examene severe. Un viraj cam brusc ne aduce din vacanță direct în fața meciului revanșă cu echipa olimpică a Danemarcei, pe 3 septembrie, la Bacău. Cu o zi înainte, prima echipă reprezentativă va susține un joc de verificare în Polonia, repetiție înaintea celor două mari deplasări ale acestei toamne, în Albania și Austria, unde vom juca pentru cele cinci culoare ale pistei cupelor europene, în acest răstimp consumîndu-se, desigur, primele secvențe ale strategiilor, orgoliului și gîndurilor cu care fiecare din cele 18 echipe a pornit la drum în cea de-a 70-a ediție a campionatului național. Indiferent, însă, de tensiunile care vor apărea de-a lungul acestor curse, de măreția victoriilor și amărăciunea înfrîngerilor, ne exprimăm speranța că echipele noastre și cei care se ocupă de ele vor veghea mai mult la spiritul jocului, la spiritul tutelar al acestui fenomen social care este fotbalul, la rațiunile ultime care l-au generat, ca și la finalitățile prime ce-l mențin pe mai departe în atenția opiniei publice. Tuturor sportivilor angajați în marea întrecere fotbalistică, succes ! !

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

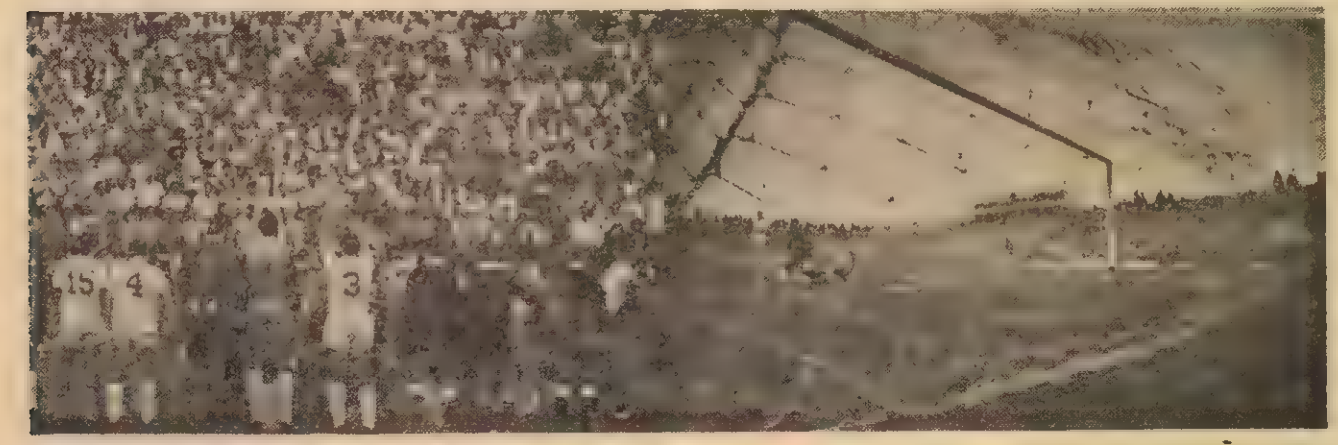

Ce spun căpitanii divizionarelor A

După nenumărate apeluri telefonice — tot atîtea prilejuri de a afla că toți fotbaliștii care au să apară duminică pe stadioanele unde va avea loc prima etapă a noului campionat național de fotbal, divizia A, se află alături de antrenori și de conducerile cluburilor, în plină febră a pregătirilor — am reușit să aflăm opiniile celor 18 purtători ai banderolei de căpitan de echipă, opinii ce se referă, așa cum veți vedea, la acumulările din perioada de vară, la componența loturilor și — nici nu s-ar putea altfel — la speranțele pe care le nutresc acum, înainte de începutul marii întreceri. Le dăm cuvîntul.

● TUDOREL STOICA (Steaua) : Momentul de vîrf al pregătirilor l-a reprezentat turneul (cîștigat, după cum știți, de noi) de la Bruges. Noutățile din lotul cu care începem campionatul sînt deja cunoscute iubitorilor de fotbal care au urmărit meciurile din „Cupa Steaua". Să mai adaug doar că nu există indisponibilități și că dorim ca meciurile pe care le vom juca să fie tot atîtea trepte spre cele mai înalte performanțe. Colegii mei de echipă și, firește, eu insumi, dorim să atacăm cu aplomb fiecare întîlnire, pe plan intern și internațional, să ne aducem o cît mai însemnată contribuție la mult dorita calificare a echipei naționale în turneul final al Campionatului european.

● MIRCEA REDNIC (Dinamo) : Speranțele care ne animă acum sînt de a juca mai bine decît în precedentul campionat și, în consecință, de a cîștiga ceea ce n-am putut cîștiga atunci. După plecările lui Dohot, Văidean și Stănescu (la Flacăra Moreni) și venirea la Dinamo a lui Timiș și Teodorescu (de la Buzău), Stoica (Progresul) și Dumitrașcu (Craiova), prima problemă aflată în fața antrenorului Mircea Lucescu este aceea de a găsi cea mai fericită formulă de echipă. Formulă pe care, după buna pregătire făcută, în țară și în străinătate, o va afla, sper, din chiar primul minut al primului meci oficial pe care-l vom disputa. În plus, vom face tot ce e posibil pentru a evita și a face uitate din amintirea suporterilor contraperformanțele din ultimele două ediții ale competițiilor europene la care am participat.

● ION ZARE (Victoria) : Venim după o perioadă de pregătiri intense, în condițiile foarte bune pe care ni le-a oferit conducerea clubului. S-a reușit transferarea unor jucători de valoare (cum ar fi Costel Solomon, Vaișcovici sau Cojocaru, de la Reșița) și a altora (precum Stere de la Constanța și încă vreo cîțiva) de certă perspectivă. Obiectivele noastre ferme sînt confirmarea rezultatului bun din campionatul '86—'87 și trecerea de primul tur (și nu numai de el !) în Cupa UEFA. Avem suficiente forțe — fotbalistice și morale — pentru a aspira la performanțe deosebite, atît pe plan intern, cît și în competițiile internaționale în care sîntem angrenați.

● GINO IORGULESCU (Sportul studențesc) : Pornim la drum cu gîndul la marile obligații pe care le avem față de public și pe care va trebui să le onorăm. Asta însemnînd să fim permanent în grupul primelor trei-patru echipe din campionat. Lucru perfect posibil dacă ne gîndim că avem un lot valoros (au plecat Terheș, la Brașov, și Șerbănică, la U.T.A., dar au venit Sorin Răducanu, Mihai Țiriea, Achim și au revenit Ciucă și Pologea), că am făcut un lung și util stagiu de pregătire în Olanda și Italia și că ne concentrăm eforturile în vederea dublei întîlniri, cu una dintre cele mai competitive reprezentante ale fotbalului polonez.

● SILVIU LUNG (Universitatea Craiova) : Numai dacă ar fi să prezint lunga listă a jucătorilor care au plecat și a celor veniți la noi aș avea nevoie de cîteva minute bune. Un lucru mi se pare foarte important : să alcătuim o adevărată echipă, demnă de renumele clubului nostru. Sigur, sînt și probleme, între care accidentările lui Zamfir și Rada, sau plecarea, fără dezlegare, a lui Bicu. Dar, așa cum am dovedit-o de atîtea ori, știm să ne strîngem rîndurile și să dovedim că, prin voință și dragoste de fotbal, orice devine posibil, inclusiv marea performanță.

● CONSTANTIN STANCU (F.C. Argeș) : Foarte pe scurt, vrem doar să jucăm, pe parcursul întregului campionat care începe, așa cum am făcut-o în turul campionatului trecut. Faptul că am ratat pătrunderea în competițiile europene intercluburi ne-a mîhnit, dar ne-a și ambiționat. Noutăți deosebite nu sînt, în afară de plecarea lui Achim și de revenirea lui Ignat. Au mai evoluat în pregătiri, alături de cunoscuții titulari ai echipei, Gheoacă, de la Tîrgoviște, Nedelcu, de la MECOM București, și cîțiva juniori piteșteni. Radu II și-a reluat antrenamentele, dar, în ultimul moment, aflu că portarul Speriatu, convocat, cu lotul olimpic, la Bacău, s-a accidentat, fapt pentru care nu-l vom putea folosi în prima etapă. Noi, însă, rămînem optimiști !

● NICOLAE LAURENȚIU (F.C. Olt) : Condițiile foarte bune de antrenament, felul în care s-a comportat întregul lot, sub conducerea antrenorului Paul Popescu, ne îndeamnă să sperăm că în acest nou campionat ne vom număra printre cei de sus. Experiența acumulată de mulți dintre componenții lotului nostru, precum și dorința de perfecționare continuă a stilului de joc — tot mai viguros și mai eficient — ne conferă dreptul de a promite suporterilor evoluții pe măsura iubirii și încrederii de care ne simțim în permanență înconjurați.

● DUMITRU JIPA (Petrolul Ploiești) : Ne așteaptă un început de campionat extrem de greu, primele cinci meciuri disputîndu-le în compania unor echipe valoroase (cu Dinamo, Rapid și Corvinul — în deplasare — iar acasă — cu U. Cluj și Steaua !). Dar pregătirile efectuate sub bagheta antrenorului C. Moldoveanu ne-au adus într-o formă bună. Petrolul dorește să înceteze a mai fi doar campioana la meciurile nule (asta, poate, numai în deplasare !), voind să-și construiască un joc ofensiv, care să placă publicului. Noii veniți în echipă — Bărbulescu (Steaua), Drăgan (Brașov), Ruse și Nicolae Ion (Mizil), Călin (Moreni), Purcăreață (Constanța) — ni s-au alăturat, nouă, celor mai vechi, în imprimarea unui ritm mai rapid jocului de atac, mai eficient, astfel încît — repet — deși avem un început de campionat care ne va ridica mari probleme, să facem meciuri și, desigur, să obținem rezultate bune.

● MICHAEL KLEIN (Corvinul) : Telegrafic. Nimeni n-a părăsit echipa ; noutățile — dacă se mai pot numi astfel la noi — sînt juniorii foarte talentați (Hanganu, Bulgaru, Chezan, Tetileanu, Postolache) pe care i-am promovat ; formă bună a întregului lot în amicalele susținute ; speranța de a confirma această formă în primul meci, de fapt cel mai greu, din întregul campionat, cu Steaua, pe Ghencea.

● SEPTIMIU CÎMPEANU (Universitatea Cluj-Napoca) : S-a muncit, pe parcursul verii,

Campionatul 70 • Campionatul 70 • Campionatul 70

la cote ridicate de încărcătură. Am jucat mult — și în țară, dar și în Ungaria, unde am pierdut o singură dată. La capitolul pierderi de efectiv să-i notăm pe Stoica (plecat la Tg. Mureș) și pe Fișic (pornit, fără dezlegare, pe drumul Bacăului). Sintem în continuare în tratative cu Cadar de la Brașov, dar lucrurile încă nu s-au clarificat. Durerea mare este indisponibilitatea lui Sabău, operat zilele trecute, și care ne va lipsi mai mult de două luni. Sînt convins că echipa noastră, tînără și ambițioasă, va reuși să refacă aceste handicapuri.

● NICOLAE BURCEA (Oțelul Galați) : Se pot remarca lesne eforturile depuse de antrenorul Costică Rădulescu în direcția întineririi echipei. Au plecat portarul Dinu, Mihut, Rotaru, Stamate, Bejenaru și Vaișcovici și au venit numai jucători tineri, din esaloanele inferioare. Vom întîmpina, desigur, ceva greutăți, dar nu de durată. Alături de Drăgoi (de la Brăila), Mingiu (de la Cîmpulung Moldovenesc), Chivu și Domșa (de la Dunărea Galați), am apelat la colegii noștri de la tineret — Ion Gigi și Mastacan (cel mai bun jucător al echipei în turneul de la Brăila, mijlocaș de care se va auzi în curînd). Primele trei etape — cînd vom evolua în deplasare, pe Giulești și la Hunedoara, și vom întîlni pe Steaua la Galați — se anunță dificile.

● GHEORGHE VISCREANU (S.C. Bacău) : Avem o serie de argumente care să ne îndreptățească a spune că vom păși cu dreptul în acest campionat : rezultatele turneului din Polonia, reprize foarte bune pe care am făcut-o în compania lotului olimpic și noii colegi care ni s-au alăturat — Agachi, Verigeanu și Fișic în primul rînd —, capabili, fără îndoială, să suplinească absența lui Costel Solomon, plecat la Victoria.

● IOAN NAGHI (F.C.M. Brașov) : Sînt convins că anul acesta vom alinia o echipă mai bună decît pînă acum, mai competitivă, mai ofensivă. Asta și grație componenței lotului, din care fac parte, acum, Pătru, Terheș și Kramer. Vrem ca din primul meci, acela de la Suceava (deloc ușor, dată fiind dorința fierbinte de victorie a noii promovate, mai ales pe propriul ei teren) să facem dovada unor importante acumulări, în plan fizic și tactic — rezultate din munca depusă pe parcursul verii.

● MARIAN GRIGORE (Rapid) : Aspirăm, în acest campionat, la un loc fruntaș. Asta numai jucînd tot mai bine, de la meci la meci, cu gîndul la înmulții noștri suporteri. Am procedat, ca și pînă acum, la aducerea în lot a unor tineri necunoscuți în prezent, dar care pot deveni **nume**. Nume pe măsura numelui celei mai îndrăgite echipe din țară, așa cum a fost și vrem să rămînă pe mai departe Rapidul.

● MARIN DRAGNEA (Flacăra Moreni) : Avem gînduri mult mai mari decît anul trecut. Vrem să îmbunătățim jocul și, în consecință, să obținem rezultate foarte bune. Jucătorii cu care ne-am completat lotul pot contribui decisiv la întărirea tuturor compartimentelor echipei. E vorba de Butufei (de la Petrolul), Stănescu, Dohot și Văidean (de la Dinamo), Săndoi, Purdea și Nica (de la Victoria) și Radu (de la Progresul). Turneul din R.F.G., precum și participarea la turneele de la Bistrița și Brașov (pe care le-am cîștigat), ne-au sporit încrederea în propriile forțe.

● AUREL MOISE (Politehnica Timișoara) : Dacă ar fi să privim doar prin prisma rezultatelor din meciurile de verificare, am avea toate motivele să abordăm cu seninătate primele partide din acest campionat. Iată: 1—1 cu Craiova; 1—0 cu Jiul ; 2—2 și 3—0 cu Corvinul. Dar, procedînd astfel, am da dovadă de superficialitate, ultimul lucru de care avem nevoie. Știm că avem în față o competiție grea, de durată, în care vom întîlni adversari decișI să joace numai la victorie, cunoscînd bine greutatea fiecărui punct cîștigat sau pierdut. Or, noi avem încă probleme de omogenizare a echipei, în condițiile plecării lui Iova și Bolba (ultimul, la Satu Mare, fără vreo dezlegare) și ale sosirii multor jucători noi (Crăciun, Roșca, Stoicov, Ilieș, Foale, China, Manea), probleme pe care ne străduim a le rezolva pînă la primul fluier al arbitrului pe frumosul nostru stadion, acolo unde ne așteaptă, pusă pe fapte mari și frumoase, dornică de spectacol și de sportivitate, inimoasa noastră galerie, care va încinta, în etapele următoare, multe stadioane din țară.

● FRANCISC JENEI (A.S.A. Tîrgu Mureș) : După bucuria promovării vin întotdeauna problemele. Două accidentări care ne afectează mult (Ilie Costel și Fodor), precum și plecarea lui Soare, care vrea cu orice chip — dar cred că nu și fără dezlegare — să joace la Bistrița. Muntean a luat și el examenul de admitere la facultate și a primit dezlegare pentru Steaua. Am, în schimb, colegi noi — veniți de la Steaua (Ivan, Craiu și Dorobanțu), de la Ciuj (Aurel Stoica) sau de la Reghin. În plus, avem și un program destul de ciudat pentru o nouă promovată, cu două meciuri din primele trei de jucat în deplasare. Dar, sîntem convinși că, sub conducerea lui Cornel Dinu, care pare mulțumit de felul în care noi, jucătorii, răspundem exigențelor sale, vom reuși să arătăm propriului public, dar și celui de pe celelalte 17 stadioane pe care vom evolua că avem o adevărată echipă de A.

● FLORIN CRISTESCU (C.S.M. Suceava) : Ca echipă proaspăt promovată, am „beneficiat" de un stagiu de pregătire cu o săptămînă mai scurt decît al fostelor divizionare A. Asta a determinat o concentrare a eforturilor în vederea stabilirii unei formule de echipă. O echipă în care, cu excepția lui Multescu, venit de la Jiul, contăm numai pe suceveni. Dacă este să vorbim despre proaspeții componenți ai lotului nostru, notați numele lui Nicușor Trică și Doru Breniuc, ambii veniți de la Gura Humorului. Din astfel de nume acum fără rezonanță ne vom alcătui echipa cu pretenții de joc bun printre atîtea nume glorioase.

Așadar, echipele sînt gata de start. Unele — pe deplin încrezătoare în propriile forțe, altele ceva mai rezervate în declarații ; unele cu loturi substanțial întărite, altele preferind să promoveze tineri ; unele cu efective complete, altele avînd de suportat efectele unor accidentări de ultimă oră ; unele căutînd să rezolve — încă — o serie de probleme ținînd de transferări (deși perioada anunțată oficial s-a încheiat) ; altele pregătindu-se asiduu pentru meciurile din cupele europene. Atmosferă firească, de pregătiri, din care am dori să țîșnească, încă din prima etapă, mult fotbal adevărat, multă dorință de performanță, de autodepășire, apărarea leală a șanselor, sportivitate deplină. Astfel încît, într-o competiție strînsă, în care să fie angrenate echipe cu stiluri de joc bine conturate, să aibă de cîștigat întregul nostru fotbal, ca și publicul aflat acum, în preajma marilor competiții internaționale, la nivelul reprezentativelor și al echipelor de club, într-o optimistă așteptare.

Anchetă realizată de
DAN MUCENIC

Civilizația sportului

Mingea este la centrul terenului

Începe un nou campionat de fotbal. Etapă de etapă, zeci și sute de mii de iubitori ai sportului cu balonul rotund vor asista la desfășurarea acestui „maraton" sportiv. Antrenori, jucători, arbitri, spectatori — toți cei ce îndrăgesc fotbalul — trăiesc acum emoțiile debutului. Ce așteptăm de la noul campionat ?

— O imagine curată dată de conduita tuturor acelora din perimetrul fotbalului care să-și consacre timpul lor, forțele lor, inteligența lor pentru interesul general și abia apoi pentru cel personal.

— O muncă de calitate și eforturi suplimentare ale jucătorilor de elită care nu trebuie să uite nici un moment că reprezintă modele pentru cei tineri.

— Combativitate fără agresiuni, voință de a învinge adversarul respectîndu-l în același timp, tactici eficace fără a renega spiritul jocului.

— Prosperitatea cluburilor fără a cădea în greșeala grandomaniei care anulează politica firească de educare și formare a tinerilor.

— Spectatori care încurajează echipa preferată fără a-i batjocori pe adversari.

— Cronicari și comentatori care să nu creeze un climat de tensiune, de dramă, folosind termeni războinici în relatările lor.

— Arbitri care să nu mai fie uniți „pete negre" pe stadioanele noastre, ci să formeze o pădure cît mai puternică, fără uscături, sănătoasă și mai ales (cu o ținută) dreaptă.

— Dispariția șmecheriei de periferie, a simulărilor, a mijloacelor perfide ce duc la situații paradoxale în care cel ce a fost mai bun să fie învins nu prin valoare, ci printr-o lovitură pe la spate dată de cine știe ce cacialma fotbalistică.

— Rezultate de care să nu ne fie rușine !

— Măsuri radicale în cazurile flagrante de trucaje fotbalistice, fiindcă mai devreme ori mai tîrziu, orice compromis se plătește. (În școală, la profesorii cei mai severi, învățam cel mai mult și mai bine. Și tot pe aceștia îi prețuiam cel mai sincer.)

Un consecvent cititor din Orăștie (Gheorghe Pîtarea — str Pricazului, bloc 6, ap. 50) ne scria : „Nouă, spectatorilor, ni se pretinde — și pe bună dreptate — să avem o comportare civilizată în tribune. Cum putem fi însă educați în acest sens, dacă aflăm (pe căi oficiale sau mai puțin oficiale) că în sînul unei echipe există o atmosferă de muncă necorespunzătoare și niște relații care contravin spiritului sportiv ? Oare n-au aceste informații o influență negativă asupra noastră ? Considerăm că fotbalul nostru trebuie „colorat" nu cu animozități, conflicte, mașinațiuni de tot felul, ci prin meciuri de calitate, prin fair play, prin relații bazate pe respectul reciproc, printr-o moralitate ireproșabilă a jucătorilor, antrenorilor, conducătorilor, arbitrilor și prin rezultate superioare la care trebuie să tindă fiecare echipă ieșită în arena europeană".

Să sperăm deci că acest campionat care — coincidență — începe într-una din cele mai frumoase zile din calendarul nostru va fi cel mai frumos, cel mai sportiv. Pe teren și în tribune. Poate că spectatorii civilizați îi vor educa din mers pe cei recalcitranți și ne vom întîlni pe stadioane (fără să știm rezultatele dinainte) pentru a ne relaxa, a deveni mai senini, mai prietenoși și — de ce nu ? — mai buni. Și cum fotbalul este un joc, care cu întîmplările sale reflectă imaginea vieții, să ne urăm ca în tribune să existe simțul umorului, de pe teren să nu dispară simțul ridicolului, far peste tot și peste toate să guverneze bunul simț.

CRISTIAN ȚOPESCU

Cronica șoselei

Titirică bate palma

Convorbirea a decurs cam așa : „Bună don' șef. Am auzit că la unitatea dv. e fain. Asta explică prezența mea aici. Cum să vă raportez, condițiile de lucru sînt nu bune, ci foarte bune, șefi cumsecade, spirit de echipă, șoferii sînt băieți serioși..." Omul, care șade pe scaunul cu spătarul împletit, un tip scund, vînjos, cu fața puternic bronzată, examinînd plictisit niște hîrtii, abia după ce aude perorația bărbatului înalt, îmbrăcat cu niște blugi dichisiți, își ridică privirea spre proaspătul întrat. În încăpere mai sînt încă doi bărbați, îmbrăcați în salopete, probabil șoferi. Așteaptă ca șeful să le permită să-și spună păsurile. Cel de la birou se uită la noul venit ca la o arătare din altă lume. „Mult contează cei șapte anișori de acasă. Mă conving pe zi ce trece mai mult. Dumneata se vede că n-ai beneficiat de prea multă instrucție, educație. Nici nu bați la ușă, dai buzna în birou. Mă lei golănește cu don' șef. Pentru dumneata probabil toți sînt șefi, iar între ei pui semn de egalitate. Așa-i ?" Omul ca și cum a trecut printr-un duș rece își dă seama de gafa făcută. Lasă spășit capul în pămînt și nu răspunde nimic. „Treci cu ușurință peste faptul că mai sînt doi oameni în birou care și ei ar vrea să stea de vorbă cu mine. Doar vezi bine cum oameni cuviincioși, simțiți, așteaptă să mă eliberez. Faci aprecieri gratuite la adresa unității. De unde știi dumneata ce și cum e la noi ?". Bărbatul, care o face pe inhibatul, intimidatul, rostește cu o voce sfîrșită. „Așa zic toți". Cel de la birou face un gest a lehamite, neonorîndu-l cu nici un răspuns. „Ia zi Dobrescule care-i baiul ?". „Păi tot cu ambreiajul, nu-i dau de hac nici cuc". „Veniți la mine cu tot felul de fleacuri. Descurcă-te, d-ala pe fișa dumitale e scris șofer mecanic și nu doar simplu șofer. Fă stînga-împrejur. Tu Grula ce problemă ai ?" „Nu mă lasă la poartă...". „Să intri sau să ieși ?" „Să les bineînțeles". „Am crezut că să intri" și gura șoferului căpătă conturul unei grimase care vrea să semene a zîmbet. „Și de ce mă rog nu-ți permite ieșirea ?". „Cîrligele obloanelor, zice că nu-s prea în regulă". „Și ce să-ți fac eu ? Ce-s eu, moașa comunală ? E ora 10 și dumneata n-ai făcut nici o cursă. Pierdeți vremea cu tot felul de fleacuri. Uiți pînă și de propriul dumitale interes. Dar știu cine nu cîștigă, nu cîștigă. Și acum, caută-mă pe-afară !". Șoferul iese, nu înainte de a rosti un „să trăiți" ce-i drept spus fără prea multă convingere. „Acum dumneata. Ce dorești ?" „Păi cum să vă spun. Vreau să lucrez la dumneavoastră". „Și pentru asta ai făcut atîta introducere ?. Ai picat bine. Am nevoie acută de șoferi. Buni, răi cum or fi, numai să facă treabă. De fapt, voi sînteți al treilea fel de oameni : șoferi, după cei buni și răi sau pe la mijloc, între categoriile respective. Carnet ai ?". „Se poate don' șef ?. Am, cum să nu. Vi-l prezint imediat". „Lasă, lasă, te cred pe cuvînt. Unde ai lucrat și ce-ai făcut pe acolo, te privește, răspunzi. Doar ești major și, cum se spune, vaccinat. Nu-mi propun să-mi încarc capul cu toate aiurelile pe care probabil le pregătești să mi le debitezi. Să-ți dea deocamdată pe 5412. Spune-i șefului de coloană c-am dat ordin. Șoferul titular e în concediu. Să te ții de treabă, ne-am înțeles că de nu...". Mai mult decît mulțumit șoferul aproape că strigă „Să trăiți don' șef. Vă rămîn recunoscător. Am un zaiber casa mîtii. O să-l gustați". „Termină cu prostiile și șterge-o". Era totuși bine dacă „șeful" manifesta „niște răbdare" vorba lui nea Iancu Caragiale dintr-o „Scrisoare pierdută" și-l asculta pe șofer ori măi bine zis, dacă îi punea niște elementare întrebări. Ar fi aflat că timp de 30 de zile acesta nu făcuse nimic poate greșesc cînd spun că nu făcuse chiar nimic, fiindcă de fapt el se plimbase prin țară, golind portbagajele unor mașini și cheltuind banii prin restaurante. Avea un hobby. Să ofere mese unor cunoscuți de ocazie. Îi plăcea nespus să stea în capul mesei și să asculte laudele invitaților. Atunci era el în al nouălea cer înaintea acestui intermezzo ce durase o lună, lucrase la un șantier cu profil asemănător. Abandonase ditamai mașina în mijlocul curții, nu ceruse nimănui vreo aprobare pentru plecare. Nu-și luase nici măcar cartea de muncă. Ar fi fost folositor și studiul permisului de conducere aparținînd lui Titirică. Pe el figurau trei însemnări deloc lipsite de interes. Două pentru conducere sub influența alcoolului și una pentru defecțiuni tehnice. Cum a ajuns la unitatea cu pricina ? Foarte bine. A aflat că personajul denumit în povestirea noastră „don' șef" e un om mai mult decît culant. Te cam ia la rost, dar e „băiat bun". Nu-ți cere nimic. Nici cartea de muncă, nici permisul, nu îl interesează unde ai lucrat și ce ai făcut. La prima cursă plimbărețul care schimbase opt locuri de muncă în doi ani, a fost foarte prompt. Asta de fapt îi era obiectivul care îl urmărea. Să creeze impresie cît mai bună la început. Apoi... A adus încărcătura într-un timp atît de scurt, încît l-a mirat pe șef. „Așa oameni da, mai zic și eu. Nu ca unii care fac un asemenea transport în două zile. Omul, constîncios, l-a realizat într-o noapte". Cînd s-a ivit nevoia unei noi deplasări în același oraș, pentru un transport asemănător, Titirică s-a oferit voluntar. „Mai stați la îndoială don' șef. Încredințați-mi-l tot mie". „Bine, dar ai sosit abia acum 3 ore. Dacă te simți în putere, ce să-ți spun, bravo !". Personajul cu nume oarecum caragialesc a plecat precipitat. Era a doua noapte de nesomn. A fost oprit, i s-a recomandat să se odihnească, omul s-a conformat, dar după o oră de nesomn, s-a declarat „apt" și a plecat. A țipit exact cînd din sens contrar se apropia un autoturism. O familie. Se îndrepta spre mare. Femeia care conducea n-a mai putut face nimic, cînd s-a pomenit cu gigantul pe traiectoria ei la doi metri în față. A fost comprimată, „împachetată", împreună cu soțul și cei doi copii, în tabla contorsionată a fostei mașini. Ei a murit pe loc, ceilalți, deși răniți grav, cu fracturi, vor scăpa cu viață.

VICTOR BEDA

În apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace

APELUL

Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste din România pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace

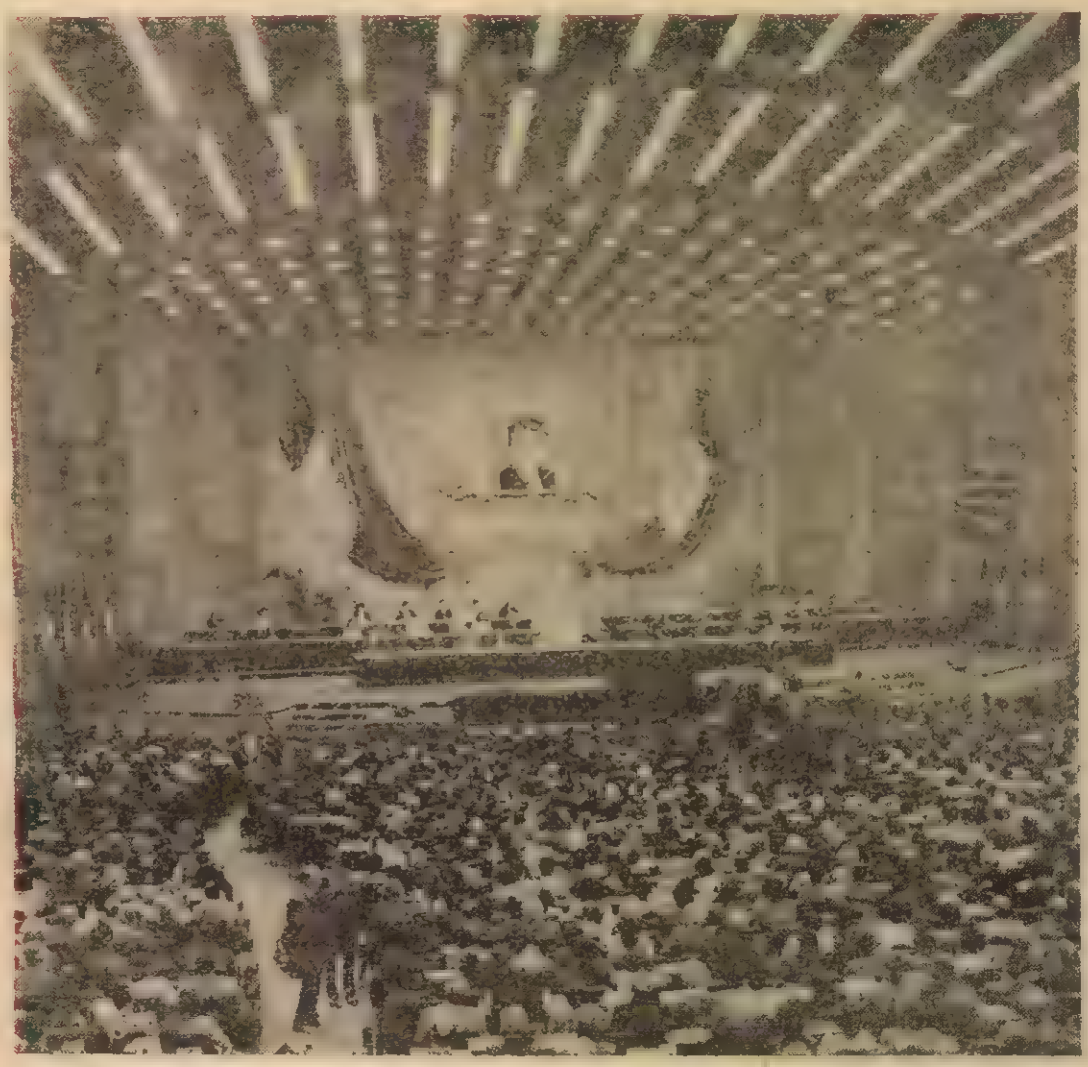

Participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, dezbătînd problemele generale ale dezvoltării pașnice a României, ale formării omului nou, înaintat al societății noastre socialiste, conștient de marile răspunderi ce-i revin în epoca noastră, și-au exprimat, și cu acest prilej, profunda îngrijorare față de evoluția, deosebit de gravă și complexă a situației internaționale, de pericolele tot mai mari pe care înarmările, îndeosebi înarmările nucleare, le creează la adresa păcii și civilizației întregii omeniri, a dreptului fundamental al tuturor oamenilor la viață, la existență liberă și demnă.

Congresul, larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești revoluționare, susținînd întru totul inițiativele de amplu răsunet internațional ale ilustrului conducător al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, dînd expresie voinței ferme de pace a întregului popor, adresează oamenilor de cultură, artă și știință, creatorilor de valori spirituale din Europa și din întreaga lume, tuturor oamenilor politici, popoarelor de pretutindeni, chemarea de a ne uni eforturile și de acționa cu toată responsabilitatea — acum, pînă nu este prea tîrziu — pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru eliminarea primejdiei unui război nimicitor.

Cu sentimentul marii răspunderi ce ne revine prin însăși misiunea noastră socială, noi, oamenii de cultură, artă și știință, să ne punem întreaga noastră putere de creație în slujba apărării omenirii de amenințarea unui război nuclear distrugător, să militäm, cu mijloacele noastre specifice, pentru dezarmare nucleară și convențională, pentru triumful rațiunii și păcii.

Conștienți de pericolul grav pe care-l reprezintă pentru omenire continuarea cursei înarmărilor, producerea și experimentarea de noi tipuri de arme nucleare, de alte mijloace de distrugere în masă, să facem totul pentru ca să se ajungă cît mai curînd la un acord între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune de pe continentul european, ca un prim pas spre realizarea de noi înțelegeri care să ducă la eliminarea și lichidarea totală a armelor nucleare din Europa și din lume.

Ca oameni de cultură, artă și știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine puterea distructivă a atomului, să ne opunem cu toată hotărîrea politicii absurde, lipsite de sens, prin care o bună parte din strălucitele creații ale minții umane, ale revoluției tehnico-științifice contemporane sînt deturnate de la rosturile lor firești, fiind folosite împotriva progresului și civilizației, a vieții pe Pămînt.

În epoca celui mai mare avînt al gîndirii științifice, a unor descoperiri cu adînci implicații în toate laturile existenței umane, avem răspunderea deosebită de a determina folosirea numai și numai în scopuri pașnice a energiei nucleare și a substanțelor chimice, punerea acestora exclusiv în folosul progresului și al prosperității tuturor popoarelor.

Cultura, știința și arta nu pot înflori și nu se pot dezvolta decît în condiții de pace și colaborare. Nici un popor nu-și poate asigura progresul și bunăstarea decît în condiții de pace și securitate deplină.

Reflectînd cu toată răspunderea la evoluția situației internaționale, la pericolul nuclear, chemăm pe toți slujitorii artei, științei și culturii ca, prin puterea de influențare a creației noastre, să deschidem drum larg spre inimile oamenilor și să-i facem să înțeleagă că acum, în epoca atomică, toate popoarele sînt amenințate de distrugerea nucleară, că, în ciuda marii sale diversități, umanitatea este una. Toți locuitorii planetei au îndatorirea de a fi mereu pe baricadele luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru eliminarea definitivă a războiului din viața omenirii. Toți avem datoria de a veghea ca niciodată glasul tunurilor, al bombelor și rachetelor nucleare să nu suprime munca făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, să nu reducă la tăcere vocea creatorilor de frumos!

Să acționăm uniți, să punem mai presus de orice interesele apărării păcii, ale vieții și civilizației pe Pămînt! Să facem totul pentru ca Europa — care a dat omenirii importante valori ale civilizației umane, dar pe care se află astăzi cele mai mari arsenale de arme nucleare și mijloace de distrugere în masă ultraperfecționate — să devină un continent al deplinei securități, al colaborării, înțelegerii și păcii, fără nici un fel de rachete și arme nucleare!

Noi, participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, însușindu-ne pe deplin aprecierile de excepțională însemnătate teoretică și practică ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la evoluțiile și tendințele vieții internaționale, ne exprimăm, împreună cu întregul nostru popor, deplina convingerea că națiunile lumii, forțele înaintate de pretutindeni — în rîndurile cărora oamenii de cultură, știință și artă reprezintă un puternic detașament al luptei pentru pace și progres — dispun de forța și capacitatea necesare pentru a curma mersul evenimentelor spre încordare și război și pentru a asigura generațiilor de astăzi și de mîine o lume a păcii și înțelegerii, fără arme și războaie.

Acționînd într-o strînsă unitate cu toți creatorii de bunuri materiale și spirituale, cu toți cei cărora le sînt scumpe pacea și viața, sîntem hotărîți să contribuim energic, pe măsura puterilor noastre, la afirmarea politicii de dezarmare, colaborare și pace, la crearea unui climat internațional de liniște, încredere și respect reciproc între oameni și națiuni!

Prin acțiunea noastră strîns unită, prin lupta și eforturile popoarelor noastre, să asigurăm triumful politicii de dezarmare, de colaborare și încredere, să cucerim pacea — bunul cel mai de preț al omenirii!

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Puternică angajare patriotică în înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
35 (1 680)
VINERI,
28 august
1987

În cadrul vizitei de lucru întreprinsă miercuri în județele Prahova, Buzău, Vrancea, Bacău, Neamț, Suceava, Botoșani și Iași

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a avut un nou și amplu dialog cu lucrătorii ogoarelor

Comentariul vizitei în pagina 2

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Adunarea festivă consacrată Zilei de 23 August

Relatare în pagina 3

O secvență din peisajul urbanistic al țării : Miercurea Ciuc

Priorități în economie

EXPORTUL

Reportaje despre efortul colectivelor de oameni ai muncii pentru mai binele țării și al fiecăruia în parte, în pagina 5

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a avut un nou și amplu dialog cu lucrătorii ogoarelor

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat miercuri, 26 august, o vizită de lucru în județele Prahova, Buzău, Vrancea, Bacău, Neamț, Suceava, Botoșani și Iași.

În cursul vizitei au fost analizate, împreună cu primii-secretari ai comitetelor județene de partid, cu alți factori de răspundere, probleme privind activitatea din agricultură, rezultatele obținute pînă acum, desfășurarea lucrărilor de sezon, modul cum se acționează pentru organizarea în cele mai bune condiții a strîngerii recoltei și executarea însămînțărilor de toamnă la timpul optim, pentru pregătirea corespunzătoare a producțiilor agricole din viitorul an, în vederea obținerii de recolte tot mai mari în fiecare unitate.

Noul dialog de lucru al secretarului general al partidului cu lucrătorii din agricultură s-a desfășurat în atmosfera de puternică angajare patriotică, revoluționară în care comuniștii, toți oamenii muncii acționează pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a Republicii cu noi și prestigioase realizări în toate domeniile vieții economico-sociale.

Vizita a început în județul Prahova. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat de primul secretar al Comitetului județean de partid, Virgil Cazacu, în legătură cu desfășurarea lucrărilor în unitățile agricole de stat și cooperatiste din județ. Au fost examinate lanurile de porumb aparținînd **Cooperativei agricole de producție Gherghița** și unei ferme a **Întreprinderii agricole de stat Puchenii Mari**. S-a constatat că starea culturii este bună, iar evaluările făcute direct în lan indică obținerea unei recolte superioare.

Elicopterul prezidențial a aterizat, apoi, pe un teren aparținînd **Cooperativei agricole de producție Fintinele**. În legătură cu recolta de porumb din acest an, secretarul general al partidului a atras, din nou, atenția asupra importanței însămînțării mai din timp a acestei culturi — la sfîrșitul lunii martie —, fapt ce va permite dezvoltarea corespunzătoare a plantelor, evitarea efectelor datorate căldurii excesive din timpul verii. S-a subliniat că pămîntul din această zonă a județului Prahova trebuie ameliorat și prin scarificare, operație ce asigură o mai bună păstrare a umidității necesare culturilor.

În județul Buzău, prima unitate înscrisă în programul vizitei a fost **Cooperativa agricolă de producție Padina**, din cadrul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Pogoanele. La analiza care a avut loc au luat parte primul secretar al Comitetului județean de partid, Simion Cotoi, alte cadre cu munci de răspundere, specialiști. Au fost prezentate, cu ajutorul unor grafice, date privind repartizarea culturilor în unitățile agricole ale județului, precum și evaluarea recoltelor în acest an.

Următoarea oprire a fost pe terenurile fermei nr. 2 a **Cooperativei agricole de producție Zărnești**, unde au fost analizate culturile de porumb și floarea-soarelui. Secretarul general al partidului a fost informat că în această parte a județului precipitațiile au fost scăzute, cu mult sub necesar. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut comitetului județean de partid, organelor agricole să asigure buna desfășurare a lucrărilor de toamnă, ținîndu-se seama de situația concretă din fiecare zonă a județului, să fie strînsă în mod corespunzător recolta și depozitată în cele mai bune condiții. Totodată, a fost subliniată necesitatea efectuării fără întîrziere a arăturilor adînci pe ogoarele județului, asigurării furajelor, precum și înfăptuirii integrale a programului de îmbunătățiri.

Vizita a continuat în județul Vrancea, la **Cooperativa agricolă de producție Vulturu**, din Consiliul unic agroindustrial Nănești. Secretarul general al partidului a analizat situația culturilor, măsurile pentru stringerea la timp și fără pierderi a recoltei din acest an, pentru sporirea continuă a producțiilor agricole. La analiză au participat Niculina Moraru, prim-secretar al comitetului județean de partid, alte cadre de conducere și specialiști. Au fost prezentate date privind amplasarea culturilor, situația producției la culturile de vară, precum și evaluările recoltei la culturile de toamnă.

Au fost vizitate mai multe terenuri ale **Întreprinderii agricole de stat Focșani**. Culturile de porumb, în condiții de irigare prin brazdă, ca și floarea soarelui, s-au dezvoltat bine. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că și în această unitate însămînțatul porumbului ar fi trebuit făcut mai devreme, cu cel puțin o lună, asigurîndu-se astfel coacerea mai timpurie. A fost apreciat ca nesatisfăcător modul de întreținere a culturilor pe aceste suprafețe, subliniindu-se necesitatea de a se lua toate măsurile pentru asigurarea pe terenurile irigate a unor recolte cît mai mari. S-a cerut organelor agricole județene, Ministerului Agriculturii, Academiei de științe agricole și silvice să stabilească soiurile de porumb cele mai potrivite pentru această zonă, ținîndu-se seama de condițiile specifice de sol și climă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat, în continuare, unități agricole din județul Bacău. Analiza directă, la fața locului, cu factorii de răspundere și specialiștii, a început la **Întreprinderea agricolă de stat Sascut**. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat despre modul de folosire a terenurilor agricole din județ, structura culturilor și evoluția producțiilor medii la hectar. S-a arătat că în această parte a județului condițiile mai puțin prielnice din acest an — precipitații reduse, temperaturi ridicate, vînturi puternice și calde — au avut un efect negativ asupra culturilor. Pornind de la această situație s-a subliniat că este necesar să fie luate din timp toate măsurile pentru a preveni efectele nefavorabile ale factorilor de climă, pentru pregătirea temeinică și desfășurarea corespunzătoare a fiecărei campanii agricole.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat sole cultivate cu sfeclă de zahăr și porumb la **Cooperativa agricolă de producție din comuna Nicolae Bălcescu**, localitate distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Aici, sfecla de zahăr cultivată în sistem irigat are o bună densitate măsurătorile făcute dovedind că se va obține o recoltă de peste 70 tone la hectar. Gazdele au prezentat apoi loturi experimentale de porumb prin care se testează potențialul hibrizilor ce urmează a fi extinși în cultură în această zonă, precum și eficiența aplicării unor noi tehnologii.

În județul Neamț, la **Cooperativa agricolă de producție Moldoveni**, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate producțiile obținute la culturile de vară, evaluările la culturile de toamnă, realizările în zootehnie, situația economico-financiară a unității. În continuare au fost vizitate mai multe terenuri cu diferite culturi — cînepă, porumb, sfeclă de zahăr. S-a apreciat starea culturilor, faptul că toate lucrările au fost executate la timp și de bună calitate.

Următoarea oprire a fost la **Cooperativa agricolă de producție Bodești**, din Consiliul unic agroindustrial Dobreni. Au fost înfățișate realizările cooperativei care, deși situată în zona submontană, a obținut recolte bune, îndeosebi la cereale păioase, cartofi și sfeclă, precum și în zootehnie, mai ales la producția de lapte și lînă.

Secretarului general al partidului i-au fost prezentate culturi de cartofi, porumb și sfeclă de zahăr, toate avînd plantele dezvoltate corespunzător și bine întreținute.

Vizita a continuat în județul Suceava. La analiza care a avut loc la **Cooperativa agricolă de producție Vereștl** au luat parte Costică Stoica, prim-secretar al Comitetului județean de partid, cadre cu munci de răspundere, specialiști.

Secretarul general al partidului a fost informat pe larg despre structura culturilor, dinamica lucrărilor de îmbunătățiri funciare, evoluția producțiilor agricole. S-a arătat că, pe baza investițiilor făcute în agricultura județului în ultimii ani, au crescut și producțiile la cereale, cartofi, culturile tehnice, legume și fructe, precum și cele animaliere. Totodată, au fost înfățișate acțiunile de ameliorare a pajiștilor în vederea sporirii continue a producției de furaje pe aceste terenuri.

Analiza a continuat la **Cooperativa agricolă de producție Dumbrăveni**. Și aici, în centrul dialogului de lucru purtat de secretarul general al partidului cu specialiștii s-au situat probleme referitoare la modul în care a fost evaluată producția culturilor de toamnă și măsurile ce se impun pentru ridicarea întregii activități la cote superioare de eficiență.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost în continuare oaspete al județului Botoșani. Vizita a început la **Cooperativa agricolă de producție Bucecea**. Secretarul general al partidului a apreciat că, dacă lucrările de întreținere s-ar fi executat la toate culturile la timp, recoltele puteau fi și mai mari și a cerut organelor agricole județene să efectueze o cît mai corectă evaluare a producțiilor la fiecare cultură, deoarece rezultatele obținute de cooperatorii din Bucecea demonstrează posibilitățile mult mai mari existente în județul Botoșani.

La Cooperativa agricolă de producție Flămînzi, secretarului general al partidului i-au fost înfățișate date privind producțiile realizate la cerealele păioase, la leguminoase, precum și evaluările culturilor de toamnă. S-a subliniat că felul în care se prezintă culturile asigură obținerea unor recolte superioare, atît la porumb, cît și la sfecla de zahăr și floarea soarelui.

Secretarul general al partidului a vizitat apoi unități agricole din județul Iași.

La început au fost prezentate rezultatele obținute în acest an de **Cooperativa agricolă de producție Deleni** din Consiliul unic agroindustrial Hîrlău. Analiza, la care a participat și primul secretar al Comitetului județean de partid, Maria Ghițulică, a prilejuit aprecieri pozitive în legătură cu starea culturilor, cu întreținerea acestora. Au fost efectuate și aici măsurători pentru evaluarea producțiilor la sfeclă, porumb și soia. A fost remarcat faptul că, dacă s-ar fi respectat peste tot densitatea optimă, nivelul producțiilor ar fi fost și mai ridicat.

Au fost examinate, de asemenea, culturi de porumb aparținînd **Întreprinderii agricole de stat și cooperativei agricole de producție din Tîrgu Frumos**. Măsurătorile făcute pe fiecare solă în parte au pus în evidență faptul că s-a lucrat cu răspundere, fiind efectuate la timp și de calitate lucrările prevăzute. Porumbul a crescut înalt, știuleții sînt mari și se află în fază avansată de coacere.

Vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în aceste județe relevă preocuparea sa statornică pentru dezvoltarea agriculturii, pentru creșterea aportului acestei importante ramuri a economiei naționale la progresul general al țării, pentru înflorirea continuă a satului românesc.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului în unități agricole continuă.

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Adunarea festivă consacrată Zilei de 23 August

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat în duminica zilei de simbătă, 22 august, la adunarea festivă consacrată celei de-a 43-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost întîmpinați, la sosirea în sala Palatului Republicii, unde a avut loc adunarea, cu multă căldură și însuflețire de participanți. S-a aclamat îndelung pentru glorioșul nostru partid comunist și secretarul său general, pentru eroicul popor român, pentru patria noastră socialistă. În această primire entuziastă, de puternică vibrație patriotică, și-au găsit expresie sentimentele de aleasă stimă și profundă prețuire pe care toți fiii țării le poartă secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Despre însemnătatea deosebită a istoricului act revoluționar de la 23 August 1944, despre marile prefaceri înnoitoare care au avut loc în patria noastră în anii socialismului a vorbit tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România. Evenimentul istoric de la 23 August 1944, s-a afirmat cu acest prilej, a marcat nu numai actul de voință al unui popor hotărît să-și recucerească independența și să-și salveze ființa de stat, ci a schimbat cursul istoriei generale a României, inaugurînd epoca împlinirii în patria noastră a idealurilor de dreptate socială și națională, epoca socialismului și comunismului.

În cei 43 de ani care au trecut de la victoria revoluției din august 1944, România, sub conducerea cutezătoare a Partidului Comunist, a parcurs mai multe etape istorice, de la orînduirea bazată pe asuprire și exploatare la societatea socialistă multilateral dezvoltată. Dintr-o țară înapoiată, cu un caracter predominant agricol, România a devenit un stat industrial-agrar, cu o industrie puternică, în continuă modernizare, și cu o agricultură socialistă în plin progres.

Pe arcul de timp deschis în urmă cu mai bine de patru decenii, un loc de importanță hotărîtoare îl ocupă epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga noastră existență — în decursul căreia poporul român a străbătut cu eroism un drum de măreție izbînzi socialiste. Cu îndreptățită mîndrie, poporul nostru numește această luminoasă perioadă „Epoca Nicolae Ceaușescu", ce va rămîne înscrisă cu litere de aur în bogata carte a neamului ca o recunoaștere a faptului că toate marile împliniri ale acestor ani sînt legate indestructibil de activitatea prodigioasă desfășurată cu clarviziune și fierbinte patriotism de cel mai iubit fiu al națiunii, ales de istoricul forum al comuniștilor de acum 22 de ani să conducă destinele partidului și țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, la glorioasa aniversare a marii noastre sărbători, a fost adus un vibrant și înflăcărat omagiu ilustrului conducător al partidului și statului, a cărui eroică și strălucită activitate revoluționară și-a pus în mod hotărîtor amprenta asupra înfăptuirilor fără de seamăn ce definesc noul destin socialist al țării. Prin activitatea sa revoluționară de excepțională însemnătate, prin modul exemplar în care își exercită mandatul de covîrșitoare răspundere încredințat de partid și popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a cîștigat profunda dragoste și recunoștință ale întregii națiuni, s-a impus în conștiința umanității ca un exemplu de strălucit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, personalitate de excepție a vieții politice contemporane, promotor neobosit al nobilelor idealuri de libertate, progres și pace în întreaga lume.

În acest moment aniversar a fost adresat un cald omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant revoluționar de frunte al partidului și statului, ilustru savant de largă recunoaștere internațională, pentru excepționala contribuție la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, la înflorirea continuă și creșterea prestigiului științei, învățămîntului și culturii românești, la întărirea păcii, înțelegerii și colaborării între toate popoarele.

Înaintînd neabătut pe drumul de lumină și libertate deschis de 23 August 1944, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării — s-a subliniat în cadrul adunării festive — dau glas în această zi de scumpă sărbătoare voinței lor ferme, angajamentului unanim de a acționa cu energie sporită, cu înaltă răspundere comunistă, cu abnegație și dăruire patriotică pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului și a 40-a aniversare a proclamării Republicii cu noi și tot mai mari realizări, în toate domeniile de activitate, pentru edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România.

În continuare a avut loc un spectacol festiv dedicat Zilei naționale a României. Susținut de cele mai valoroase formații artistice profesioniste și de amatori, laureate ale celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României" 1985—1987, acest spectacol a adus, prin multitudinea momentelor sale artistice, un fierbinte și ales omagiu secretarului general al partidului, luptei poporului nostru, condus de partidul comunist, pentru libertate națională și dreptate socială, pentru continua propășire a patriei. Au fost oglindite cu deosebită forță emoțională, de-a lungul întregului spectacol, mărețele înfăptuiri ale țării noastre în anii de după Congresul al IX-lea, voința de neclintit a întregii națiuni, de a face totul pentru transpunerea în viață a programelor de dezvoltare economică și socială a țării, pentru trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Manifestarea din Capitală consacrată aniversării Zilei naționale a poporului român a luat sfîrșit într-o ambianță înseninată, de puternic entuziasm. Ea s-a constituit, prin întreaga ei desfășurare, într-o nouă și vibrantă manifestare a unității de nezdruncinat a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a voinței nestrămutate a oamenilor muncii de a înfăptui neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

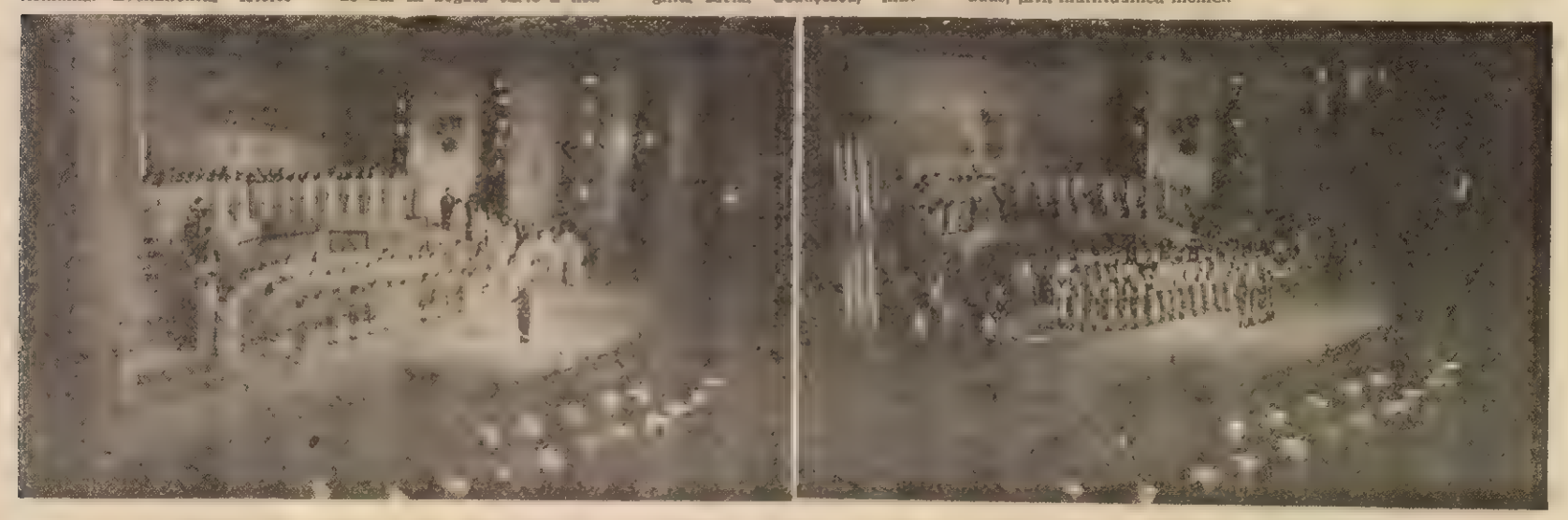

Momente din spectacolul festiv dedicat celei de-a 43-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

Orașul care trece peste Mureș

Îl privesc de minute bune. Par să alcătuiască un grup de turiști aflați pentru prima dată la Ocna Mureș. Se opresc adesea din mers și schimbă impresii, apoi cîte unul se pune pe istorisit și toți ceilalți se string în juru-i, ascultă cu atenție și, de cele mai multe ori, sfîrșesc prin a ride în hohote. Ochii lor curioși iscodesc necontenit în dreapta și-n stînga. Dar, iată, nu-s chiar așa de străini de oraș precum crezusem ! Se salută cu mulți dintre cei ce trec pe stradă, cu unii chiar se îmbrățișează, urmează cîteodată discuții prelungite, sfîrșite prin afectuoase strîngeri de mîini și obișnuitul schimb de adrese și numere de telefon. Așa se face că grupul înaintează alene, cei care-l compun putînd fi observați în tihnă. Bărbați intrați bine în a doua (sau a treia, cum i s-o mai fi spunînd...) tinerețe. Îmbrăcați cu o eleganță neostentativă. Plini de o veselie lăsînd să li se întrevadă plinul de bucurie din suflete. Aflu, în cele din urmă, că au venit aici din multe colțuri de țară pentru a sărbători un sfert de veac de cînd au absolvit cursurile liceului seral din Ocna Mureș. Sînt acum, în zdrobitoarea lor majoritate, absolvenți de învățămînt superior. Poartă cu naturalețe pe umeri serioase răspunderi în calitate de conducători de unități sau de locuri de muncă, de cadre didactice în învățămîntul liceal sau superior, de scriitori sau de apreciați specialiști în varii domenii. Traseul pe care-l străbat, cu dese și lungi popasuri, prin centrul orașului este — în același timp — unul al rememorării (mai puțin nostalgice ; mai curînd, așa cum se întîmplă de obicei, născătoare de haz), dar și unul al uimirii. Așezarea arată altfel decît în vremea anilor lor de școală și de muncă, atunci cînd abia aveau vreme să-l observe, preocupați fiind de mersul producției — ziua —, iar seara de orele de curs și, apoi, în noapte, de lungi lecturi. Că toate acestea, orașul le-a intrat în sînge. Cu fiecare piatră de pavaj, cu fiecare casă, cu fiecare petec de verdeață. Fără să aibă timpul să-l contemple, și-au adunat din multele și iuțile treceri pe străzi impresii care, odată plecați de-aici, s-au strîns într-o unică imagine cu dublă semnificație : pe de o parte — tabloul încărcat de amănunte și colorat de sentimentale aduceri aminte al unui tărîm unde le-a fost dat să-și croiască primele visuri, să iubească pentru prima oară și să simtă, tot pentru prima oară, gustul cel dulce al pîinii trudite ; pe de alta — simbolul a ceea ce copilăria și adolescența i-au învățat să numească Oraș.

Știu bine (ca unul ce și-a trăit prima jumătate de viață departe de agitația marilor aglomerări urbane) că povestea unui oraș mic se lasă mult-mai greu adusă la lumină decît aceea a unei metropole. Valuri de liniște au acoperit, prin timp, mărunte-ntîmplări, pe cît de viu comentate la-nceput, pe atît de ușor trecute-n uitare ; orele se scurgeau într-o aceeași lentoare, iar rarele evenimente adevărate se pîteau printre nourii obișnuitului, totul alcătuind un palimpsest ținevoie descifrabil. Așa trebuie să se fi petrecut, și la Ocna Mureș, viața acum 25—30 de ani... Ce întîmplări de seamă de pe-atunci să se fi păstrat în memoria celor de azi ? Poate doar intîile surpări de teren, de prin anii '50, surpări ce prevesteau o nouă întemeiere a orașului și aduceau în atenția celor ce știu să privească dincolo de simpla derulare a unor fapte ori de izbucnirile orgolioase ale naturii și să întrevadă o mai adîncă semnificație adevărul simplu, dar nu totdeauna luat în seamă, că fiece așezare trebuie să-și ia în stăpînire darurile oferite de natură sau, cu inteligență, de mîna omenească, privindu-și de departe bogățiile. Or, Ocna Mureș s-a așezat pe sare. Sarea — sarea aceea care a dat de lucru oamenilor, sarea care a făcut ca, prin 1930, Ocna Mureș să fie, după Slănic Moldova, cea mai vizitată stațiune balneară din țară, sarea care a dus la crearea unei puternice industrii chimice —, sarea n-a mai suportat apăsarea pasului de fiecare zi al localnicilor. S-a vrut eliberată de asemenea vecinătate. S-a vrut teritoriu de sine stătător. Și oamenii au prins a numi „teritoriu" locul pe care se aflau sondele ce extrăgeau soluția saturată de sare din pămînt. Iar „teritoriul" s-a tot extins. Atunci i s-a spus „zonă", și „zonă" i se spune și azi. Iar „zona" urmărește orașul, obligîndu-l să se strămute încetul cu încetul. Aceasta ar fi — în cuvinte puține și fără despicarea în patru a firului numeroaselor și seducătoarelor înțelesuri pe care le degajă destinul acestei așezări — povestea orașului Ocna Mureș. Se simte, desigur, în ea, fără a forța cuvintele s-o spună, un anume dramatism. Dar nu unul de natură să-i înspăimînte pe localnici. Ei știu că au de partea lor trei puncte de sprijin : Mureșul, colinele împădurite din preajmă și Combinatul. Beneficiind de asemenea reazem, orașul nu se poate prăbuși. Dimpotrivă, el se înalță. Întîi — la propriu. Deoarece, treptat, localitatea va trece Mureșul și se va stabili la Uioara de Sus, acolo unde este deja construit un cvartal de 860 de apartamente și, unde, an de an, se mai adaugă încă o sută. În același timp, Întreprinderea „Salina" și Combinatul de produse sodice realizează permanent ramblieri atît subterane, cît și de suprafață, obligînd apele care tot macină sarea la liniște. Cît despre lacurile ce au apărut ca urmare a surpărilor, ele vor fi curînd taluzate, devenind zonă de agrement. În ceea ce privește înălțarea, în sensul figurat, a orașului, ea se datorează în primul rînd oamenilor de aici.

Orașul acesta, strîns între dealuri și înconjurat de Mureșul pe care ești obligat să-l traversezi oridincotro ai veni, s-a adunat în jurul Combinatului de produse sodice. Muncind la extragerea sării și a calcarului sau la producerea sodei, localnicii au alcătuit în timp, o mare familie. Odată ivită, tradiția a prins copii și nepoți. Sute de muncitori ai Combinatului de azi și-au urmat în muncă părinții și și-au adus alături copiii. Dar nu numai această coeziune sufletească stă la baza rezultatelor foarte bune ale unității (rezultate despre care directorul Combinatului, Ilie Morovan, spunea că sînt firești, ele aparînd în consecința unor noi condiții de lucru și de viață, ale unui amplu proces de modernizare) ci mai cu seamă spiritul muncitoresc, realmente revoluționar ce animă colectivul de aici. Nu stă în intenția rîndurilor de față o prezentare amănunțită a realizărilor la zi ale tuturor unităților economice de pe raza orașului Ocna Mureș și nici schițarea unei monografii a acestei localități. Ele nutresc doar dorința de a sugera modul de a gîndi și acționa al unor oameni aflați în fața unei situații cu totul aparte : necesitatea de a-și înălța o nouă așezare, dublată de dorința lor de a-și păstra vechile și dragile obișnuințe, de a se simți, pe mai departe, ai orașului în care au văzut lumina zilei. Or, pentru a fi ai orașului, trebuie, înainte de orice, să fi al Combinatului. Eforturile depuse pînă acum și-au vădit roadele. Ce înseamnă aceste roade ? Aspectul de farmacie al unei unități de mari dimensiuni ; întreținerea exemplară a utilajelor din dotare, fiecare om al muncii avînd în grijă cîte un aparat de a cărui curățenie și bună întreținere răspunde direct ; realizarea, pînă în prezent, a planului la toți indicatorii, uneori cu însemnate depășiri, ceea ce a dus la o retribuție medie lunară la nivelul întregului Combinat de peste 3 800 lei ; continua căutare de noi soluții, de noi tehnologii, activitate stimulată așa cum se cuvine de către conducere ; implicarea specialiștilor în modernizarea întregii activități, fiecare inginer avînd de rezolvat, anual, cel puțin o temă de cercetare ; o grijă aparte pentru condițiile de viață ale celor ce muncesc aici, grijă ilustrată, în primul rînd, de modul în care se prezintă cantina și microcantinele administrate de Ioan Szekely.

Ar fi interesant (dar acesta este mai curînd subiect pentru o întreagă carte) de evocat biografiile cu adevărat exemplare a multora dintre muncitorii Combinatului (foști și actuali), spre a surprinde cît mai exact climatul exigent în care s-au format ei. Maistrul Iuliu Martin, de pildă, lucrează în Combinat de 43 de ani. Bunicul său a fost acolo încă de la înființarea unității, descărcînd piatră de calcar pînă la pensie. Iuliu Martin știe să evoce, cu vorbe pitorești, perioada sa de ucenicie, exemplele pe care le-a urmat, eforturile ce s-au depus în timp pentru ca astăzi Combinatul să fie ceea ce este — o unitate fruntașă. Tot el, vreme de un deceniu și jumătate fotbalist — coechipier, în echipa de la Ocna Mureș, cu portarul Voinescu — poate să vorbească ore în șir despre marii jucători care au evoluat în echipa locală — de la Bazil Marian, Lengher sau Peniță Moldoveanu pînă la Kraus. Totul pare o istorie de familie, în care, alături de vechi muncitori, aflați și acum în Combinat, precum Ioan Hancă sau Virgil Stanislav, apar și alții, care au plecat din acest colectiv, precum primarul de azi al orașului, Victor Martin, apar intîmplări din perioada cînd au fost, cu toții, brigadieri la Bumbești-Livezeni, în sectorul Lainici, și unde cea mai fină dintre sculele folosite era ranga, pe care o minuiau prinși cu frînghii de mesteceni spre a nu se prăbuși la vale atunci cînd izbeau în blocurile de granit pentru a le dizloca. Altfel spus, Combinatul acesta este — cu rezultatele sale cu tot — creația, în timp, a unor oameni harnici și serioși, foarte exacți în tot ceea ce întreprind, avînd obiective precise, de la care nu abdică, și refuzînd să spună vreodată „nu se poate". Iar această stare de spirit a cuprins, cu încetul, întregul oraș. Medicul Dorin Reff, de pildă, ar fi putut spune cu ușurință „nu se poate" atunci cînd a fost chemat și solicitat să organizeze secția de recuperare a spitalului orășenesc. Clădirea data din 1901. Nu conține mare lucru, în afara unor piese de mobilier uzate. Astăzi, ea este o mîndrie a localității. Utilată în exclusivitate prin autodotare, probînd ingeniozitatea celor care au creat o sumedenie de aparate recuperatorii din nimica toată, dar respectînd riguros cerințele de ordin medical și ergonomic ale acestora — secția de recuperare este, la rîndul său (respectînd, desigur, proporțiile), alături de Combinat, un simbol a ceea ce va fi să devină orașul de mîine.

Peste zvelta siluetă a noului spital, ca și peste acea a școlii unde, acum un sfert de secol, niște tineri un pornit pe drumurile dorite, se lasă pleoapa înserării. Spre orizontul privirii — coline rotunde, iar în auz — susurul Mureșului. Semne că viața cea adevărată își urmează neîntrerupt cursul.

DAN MUCENIC

De patru ori despre datorie

Anotimpurile din fișele de producție sînt încărcate de paradox. Crengile copacilor au frunzele verzi, unele flori îmbobocesc pe alei și în secțiile întreprinderii de confecții București iarna e demult venită. Acuș, acuș vor răsări ghioceii...

Nu-i zăpadă la geamuri, se bea apă de la gheață, dar toți susțin că-i ianuarie, februarie. Și mă convinge imediat fișa de lucru. Ce văd ? Sînt ambalate pentru expediere, în lumea largă, paltoane cu fulare și căptușeli groase, fuste cadrilate și pantaloni vătuiți, canadiene din stofe călduroase, numai bune, pentru temperaturile sub zero grade.

„Vara sanie, iarna căruță" — e principiul vaselor comunicante și în modă. Pe lung, pe lat, la toate etajele, la toate geamurile, în toate atelierele și birourile, sîntem pe teritoriul creației. În sezonul rece ce se poartă ? Nu are rost nici o descriere pentru că pe glob, se îmbracă orice, după gust și statură. Se poartă lung și scurt, larg și strîmt, umeri peste umeri, nasturi, cordoane, catarame fantezi, una peste alta, domină linia simplă, elegantă, tinerească.

Ainur Velula are cu douăzeci de ani, cel puțin... mai puțin decît ceilalți trei interlocutori pentru care am venit astăzi aici. Maiștrii Leontina Atanasie, Gheorghe Necula, Titu Popescu sînt leat, ca vîrstă, vechime, funcții, drum în fabrică.

Cu două zile înainte de căsătorie, inginera Velula nu pare preocupată nici de cum se va îmbrăca în ziua... zilelor (rochie albă sau roșie ?), nici cum va traversa acele clipe sublime, nici nu taie sau adaugă invitați pe listă. Își vede liniștită, calmă, înțeleaptă, de treburile secției sale, care are faima lucrului bine și serios făcut. Apropiatul eveniment e trăit cu discreția din totdeauna a persoanei ei.

— Ce idei personale aduceți în sprijinul calității ?

— Nu sînt atît de personale dar sînt necesare... Contez pe conștiința muncitorului, pe corectitudinea lui, pe buna-i dispoziție pe care caut să i-o întrețin. Nu mă servesc de hîrtii în relațiile cu el, unii șefi de compartimente comunică prin intermediul lor, nu dau sancțiuni aspre decît dacă nu mai este nici o altă cale de înțelegere. Imprim un mecanism care merge bine, cred eu, prin respect reciproc, prin stimă și reală considerație pentru cei care produc valori.

— Aveți și un „cui" al lui Pepelea ?

— Sala de croit este foarte importantă.

— Decisivă ?

— E bine cum am spus. Aici, ar trebui cîteva modernizări, dar pînă atunci se mai întîmplă chiar și celui mai bun meșter „alunecări" nedorite de foarfecă, reparabile, dar care ne necăjesc pe moment. În rest, avînd mereu în față modele și țesături splendide cel care ar îndrăzni să le „pîngărească" greșind cred că și-ar călca pe suflet.

— Cît lucrați pentru export ?

— 100%, nu avem nici un repros, cît de mărunt, din partea clienților noștri.

— Sînteți distantă, cumva dură în relațiile cu ceilalți ?

...Inginera Velula rîde cu poftă, ca un om prins asupra faptului.

— Așa credeți dumneavoastră ? ! Respect prea mult pe fiecare, avem nevoie unul de altul ca să-mi impun o răceală în purtare. Păstrez însă distanța necesară pentru a putea da dispoziții.

...Inginera Ainur Velula s-a pregătit pentru profesiunea de textilist la facultate, a venit la fabrică cu „tolbă plină" de carte, pe care cu ușurința studioului a pus-o de acord cu practica. În cîțiva ani a fost promovată șefă de secție.

Ceilalți, maiștri, s-au format în fabrică. Leontina Atanasie (Sonia pentru toată lumea care e inconjoară), Gheorghe Necula și Titu Popescu, acum patru decenii, se prezentau, la angajare, cu cîteva sumare noțiuni, „furate" de la patroni. Harnici, ambițioși, cu minți ascuțite, buni organizatori, îndrăgostiți de meserie, au promovat treptat ierarhiile, ajungînd șefi de sector, „stîlpi" ai unor locuri cheie.

„După un an, sub îndrumarea unei bune profesioniste, începătoarea execută orice model complicat. Nu-mi replicați că e scurt timpul, pentru că la noi rămîne numai cine are talent și vrea să muncească serios". (Sonia).

„Nu glumesc, 50% dintre muncitoare, sînt foarte bune, celelalte sînt bune. Toate își iubesc meseria ca și dumneavoastră". (Sonia).

„Femeile sînt mult mai disciplinate în procesul muncii, sînt serioase și atente la detalii. Moda nu e modă fără detalii... Apoi nu uit niciodată că ele se duc la o altă muncă acasă și le stimez pentru desăvîrșita lor ființă". (Gh. Necula).

„Mi s-a încredințat o răspundere de milioane. Înainte de a spune „gata, începem", judec și rejudec. Unul din partenerii internaționali, firma suedeză „Glober", a trecut de la o comandă de 2—3 000 de bucăți într-un an, la de șase ori atît într-un sezon. Nu ne lăudăm dar lucrăm frumos". (T. Popescu).

„Control și iar control, iată cheia reușitei" (Gh. Necula).

„Lansăm un nou model abia după ce fiecare membru al colectivului cunoaște la milimetru partea lui de contribuție". (T. Popescu).

„E ușor să dai o sancțiune pentru orice greșeală. Nu e un sistem de lucru, nu-l aplic, muncitorul trebuie să se simtă jenat dacă este cu ceva vinovat". (Sonia).

„Sînt de aceeași părere. Nu ajung decît rar de tot la sancțiuni administrative. Ne cunoaștem atît de bine, ca într-o familie, încît o singură privire descurcă o situație". (Gh. Necula).

„Trebuie să înveți să-vorbești pe limba fiecărui om. Tonul de sus, arogant, al unui maistru este respins imediat. Atitudinea șefului e foarte importantă pentru coeziunea colectivului". (T. Popescu).

...Leontina Atanasie, Gheorghe Necula, Titu Popescu, azi atît de stăpîni și dinamici în meseriile lor, atît de profunzi și personali în gîndire, în 1948, cu o brumă de speranțe, căutau un drum în viață. Se rătăceau stîngheriți, și stîngherind, prin sectoarele impunătoare ale noii întreprinderi, se așezau sfioși la mașina de cusut, își priveau cu respect și teamă maistrul, nu s-ar fi putut închipui în locul lui, se amestecau în anonimat printre miile de muncitori. Cu perseverență, prin muncă ziua și învățătură asiduă noaptea, chiar cu o stăruință încăpățînare, și-au clădit statura și personalitatea muncitorească.

„Îndrăzneam să sper că voi fi o bună croitoreasă, dar atît. Am trecut examene după examene, iar cel de maistru mi-a dat încredere. Acum conduc peste o mie de oameni. Fiul meu, slujitor devotat al justiției, e un alt vis legănat în nopțile tinereții mele. Acum îl văd dimineața plecînd să apere adevărul. Unei familii ca a noastră, Partidul Comunist Român pe-a dat a doua viață". (Sonia).

„Nu este un act muncitoresc, o decizie importantă pentru viața colectivului nostru și eu să nu fiu consultat. Este o cinste care nu vine din cer. De cîte ori ne întîlnim cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ne angajăm să fim la înălțime". (T. Popescu).

„La ora de pauză mă ocup de semnături. Muncitoarele nu cer loc de muncă, (îl au sigur), ci vor, prin sindicat, bilete pentru concediul la mare sau la munte, își înscriu copiii la creșă sau la grădiniță, anunță că pleacă într-o excursie în străinătate. Este ora cea mai plăcută a zilei". (Gh. Necula).

„V-am spus cîte ceva doar pentru curiozitatea documentării dumneavoastră, dar, vă rog insistent să nu scrieți despre mine, sînt una din miile de aici". (Ainur Velula).

...Îmi pare rău dar nu vă respect dorința, tovarășă inginer Ainur Cernat (v-am aflat noul dumneavoastră nume). Vă doresc să fiți fericită lîngă alesul dumneavoastră și chiar dacă nu ați dorit aceste rînduri păstrați-le, ele nu îmbătrînesc, și vă vor aduce aminte de frumosii ani ai tinereții, de acel solemn și gîtuit „da" în fața stării civile, de micuța cameră, întotdeauna plină de flori, care e „comandamentul" dumneavoastră și unde vă faceți ascultată de sute de muncitoare. Și n-aș spune că e puțin după numai cîțiva ani de profesiune...

Este o poveste adevărată garantez pentru autenticitatea ei. Am vorbit de patru ori despre datorie fără... tipare, cu toate că la Întreprinderea de confecții București ele sînt nelipsite de pe toate mesele de lucru... Cîte idei și cît devotament pentru schimbătoarea modă...

CARMEN DUMITRESCU

Producția pentru partenerii externi — cartea de vizită a prestigiului ■ De la beneficiul țării la beneficiul fiecăruia ■ Livrare ritmică, respectarea termenelor, calitate superioară

EXPORTUL

Participantă activă la schimbul mondial de valori, România a ridicat exportul la rangul de prioritate absolută pentru economia națională, care își menține astfel înaltele ritmuri de creștere a producției și intră în competiție cu produsele de vîrf ale lumii. Exportul în beneficiul țării și al oamenilor ei. Aceasta este trăsătura fundamentală pe care o degajă recentul decret al Consiliului de stat privind unele măsuri pentru creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii, a întreprinderilor în realizarea producției de export și pe care am regăsit-o în toate colectivele muncitorești, mîndre de această participare la o competiție cu lumea și satisfăcute de noua formă de obținere a unor beneficii sporite. Efortul depus pentru livrarea ritmică, la termen, în condițiile de calitate prevăzute în contractele cu partenerii externi devine astfel un stăruitor efort pentru mai binele țării și al fiecăruia în parte.

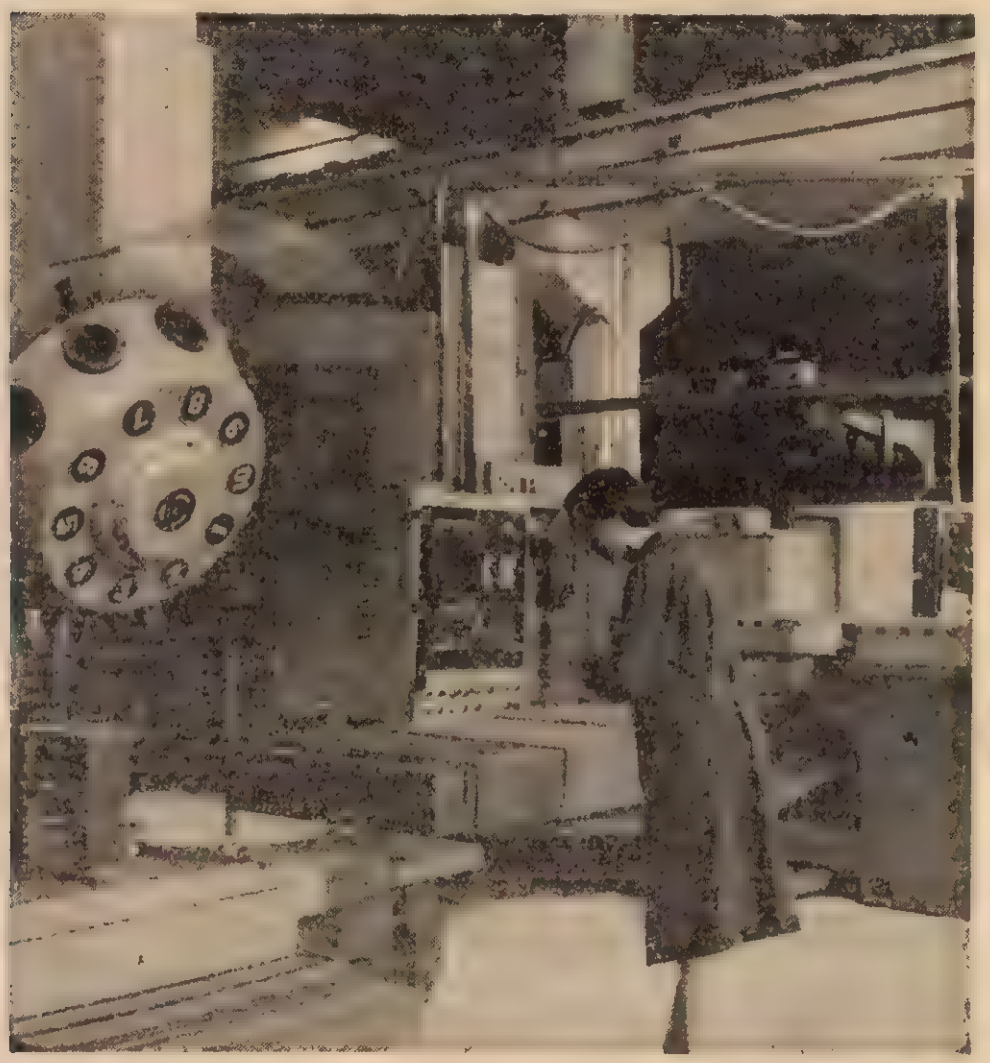

Cu promptitudine, la cerințele pieței

La început ești cuprins de uimire, dacă nu chiar de-o usoară neîncredere. Dar, cu încetul, îți dai seama că totul e perfect posibil, că lucrurile stau întocmai așa cum le-ai aflat de la Traian Gedó, directorul Întreprinderii Prodcomplex din Tîrgu Mureș. Adică aici se realizează circa 5 200 de produse diferite în cadrul a patru ramuri: construcții de mașini, chimie, textile și sticlărie. Sau, cum îi place directorului să glumească — aici se face orice, de la curse de șoareci și pînă la mulaje dentare de saso tipuri, ceea ce a contribuit la eliminarea importului. Caruselul cifrelor greu de întîlnit la o întreprindere obișnuită continuă. Anual, o bună parte din produse sînt diversificate, înnoite, ceea ce obligă întreprinderea la a face aproape 20 000 de specificații de material pentru a-și onora cele 32 000 de contracte! Iar dintre aceste contracte, multe sînt legate de export, ceea ce sporește substanțial preocupările pentru asigurarea unei calități ireproșabile, pentru expedierea la timp și integral a produselor care pornesc spre beneficiarii de pe alte meridiane.

Oricare exportator își respectă firma numai căutînd mereu ceea ce este mai nou și, în consecință, mai dorit pe piață. Pentru asta trebuie să cercetezi — atît pentru prospectarea pieții, cît și pentru crearea unor lucruri care să-i intereseze pe importator, să-l tragă de mînecă, să-l oblige să apeleze la tine. Programul de cercetare al Prodcomplexului — un program concret, stabilit, pentru întregul cincinal în care ne găsim — are în vedere 288 grupe de produse, în dorința de a le îmbunătăți permanent și de a reduce consumurile de materiale. Pe de altă parte ne preocupăm, în cadrul amplului program de modernizare a producției, de studierea structurii întregii producții, astfel încît să ne concentrăm eforturile către acele produse care să determine diminuarea importurilor și care să fie bine primite la export.

Rezumînd discuția numai la problemele ridicate de activitatea de export — atît exportul direct, cît și cel indirect (în special prin crearea unor repere auto), am înțeles că noile stimulente acordate acelor colective de oameni ai muncii grație cărora se realizează integral planul la export au determinat și la Prodcomplex o potențare a energiilor, astfel încît au fost puse în lucru o serie de produse de mare căutare, în special sticlărie artizanală, și covoare orientale, ale căror modele sînt schimbate (și evident, îmbunătățite) anual etc.

Se lucrează, acum, la o serie de instalații în colaborare cu Tehnofrigul din Cluj-Napoca, instalații mai complexe, rezolvînd probleme pe care — s-a dovedit deja — oamenii Prodcomplexului le soluționează în cele mai bune condiții.

— Oricum am privi lucrurile — spune inginerul Traian Gedó —, printre realizările noastre cele mai de seamă — realizări pentru care am fost distinși, în mai multe rînduri, cu Ordinul Muncii — se numără marea mobilitate, posibilitatea și disponibilitatea colectivului de specialiști și de oameni ai muncii de a schimba, din mers, structura sortimentală, punînd, în orice moment, un accent deosebit pe promptitudinea livrării și pe acuratețea execuției. Dosigur, pe lîngă preocupările legate de export, nu neglijăm în nici un fel livrările de produse destinate pieței interne. Realizăm, în clipa de față, o serie de obiecte și dispozitive care să ușureze munca din agricultură sau din piscicultură, am realizat o mașină de detalonat anvelope gigant și o alta destinată imprimării mono sau bicolor a foliilor de mase plastice. Sigur, spunînd că facem toate acestea și încă multe altele, nu spunem că le facem ușor, fără eforturi. Dar astea de nou, caracteristică pentru colectivul nostru, ne mobilizează continuu, dîndu-ne puterea de a căuta pe mai departe (și de a găsi) cît mai repede posibil soluțiile capabile să ne asigure respectarea integrală a sarcinilor de plan, astfel încît să trăim satisfacția de a ne face datoria față de țară, dar și de a obține însemnate venituri suplimentare datorită felului în care am înțeles să privim și să acționăm în domeniul producției pentru export.

ALEX. DAN ■

Reclama cea mai sigură: calitatea ireproșabilă

După cîte își aduce aminte economistul Ion Sterian, șeful Serviciului desfacere al Întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" de vreo 15 ani întreprinderea și-a îndeplinit și depășit planul de producție, iar de cel puțin 5 ani și-a îndeplinit obligațiile la export. Se poate vorbi despre o dinamică creșcătoare a producției de export. Se poate, însă nu acesta e termenul cel mai corect. Au fost ani de vîrf prilejuiți de instalații și comenzi mari. Pe ansamblul, producția de export a crescut continuu. Planul la producția de export pe anul acesta este cu 34 la sută mai mare decît cel de anul trecut și va fi, bineînțeles, îndeplinit. Care sînt „secretele" acestei reușite? Tovarășul Ion Sterian ni le împărtășește fără rezerve:

— În primul rînd calitatea constant foarte bună a tuturor produselor. Avem contracte pentru că am obișnuit partenerii externi cu produse ireproșabile. Am creat această obișnuință. Clienții potențiali, înainte de contractare, cer lista de referințe, se interesează unde și pentru ce firmă ai lucrat, cum funcționează utilajele. Firmele bune, care se respectă, cel puțin în domeniul tehnic, nu-și fac reclamă. Pentru ele cel mai solid argument este calitatea produselor realizate. În ceea ce privește tehnologiile de execuție, uzina noastră se situează la nivelul tehnicii mondiale. Uzina a parcurs mai multe etape de modernizare avînd drept scop dotarea ei pentru realizarea utilajelor de vîrf pentru industria chimică. Putem realiza orice utilaj pentru industria chimică. Majoritatea produselor noastre sînt unicate, realizate după diferite norme tehnologice: ISCIR, DIN, GOST și altele. Calificarea superioară a oamenilor, dotarea tehnologică la cel mai înalt nivel permit o repliere rapidă a tehnologiilor funcție de comanda primită. Și ar mai fi un aspect important asupra căruia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat adeseori: realizarea unor produse românești la cel mai înalt nivel mondial și chiar peste acest nivel. Unele din produsele noastre, cum ar fi de exemplu răcitoarele cu aer, mult solicitate în întreaga industrie chimică atît în țară cît și în străinătate, au la bază o invenție românească și o tehnologie proprie.

— Putem spune că la dumneavoastră activitatea de export poate fi comparată cu cea a unui ceasornic?

— Ne străduim să fie ca un ceasornic care n-o la nici înainte și nici nu rămîne în urmă. De ce spun asta? Pentru că un utilaj trebuie executat și livrat exact la termenul contractual. Dacă îl executăm înainte de termen îl avem noi în stoc. Dacă-l livrăm prea devreme, beneficiarul are probleme cu depozitarea lui, cu conservarea. Și pentru el stocul este o problemă. Ideal este ca utilajul să soscască în ziua cînd este introdus în instalație. Ceea ce spun eu este valabil pentru domeniul nostru de activitate. Deci partenerul extern pretinde calitate, exactitate, respectarea termenelor de livrare, garanții conform clauzelor contractuale și asta trebuie să-i oferim.

— Sînt întreprinderi care justifică nerealizarea sarcinilor de export prin neacoperirea cu contracte a planului la export. La I.U.C. „Grivița Roșie" se pune în vreo situație astfel problema?

— Nu. Contractele vin ca o urmare a orientării producției spre ceea ce se cere pe piața mondială la ora respectivă, a realizării unor produse de calitate și noutate tehnică cît mai ridicată. În măsura posibilităților, specialiștii noștri participă alături de cei ai firmelor de comerț în cadrul acțiunilor de contractare, își asumă cînd e cazul decizii, caută să impulsioneze contractarea. Nu este suficient întotdeauna să aștepți să-ți realizeze altcineva contractul, comanda. Activitatea de export, trebuie înțeleasă ca o colaborare între întreprinderea de export, întreprinderea producătoare și furnizorii de materii prime, materiale, piese și subansamble ce urmează a fi incorporate în producția de export. Recentul Decret al Consiliului de Stat privind unele măsuri pentru creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii, a întreprinderilor în realizarea producției de export și a exportului are în vedere și stimularea celor care realizează export indirect. Creșterea fondului de retribuire cu 5 pînă la 10 procente din valoarea fondului de retribuire aferent exportului face parte dintr-o serie de măsuri destinate să asigure un caracter prioritar producției pentru export. Măsurile cuprinse în recentul Decret sînt salutare și vor duce la un cîștig sporit al muncitorilor și specialiștilor care lucrează pentru export, a celor mai buni adică. Este încă o măsură menită să stimuleze munca de calitate, performanța chiar.

La ora aceasta I.U.C. „Grivița Roșie" are acoperit cu contracte și comenzi aproape întreg planul producției de export pe anul viitor, integral exportul pe relația Est și mai mult de jumătate pe relația Vest. Este un fapt, zicem noi, semnificativ pentru preocupările continue, susținute de îndeplinire exemplară a unei sarcini prioritare a economiei naționale. Contractele și comenzile realizate în timp util permit planificarea riguroasă a lucrărilor, asigurarea unei documentații corespunzătoare, pregătirea fabricației și realizarea unei aprovizionări cu materii prime, materiale și subansamble ritmice. Atîta timp cît activitatea de export este privită ca o colaborare strînsă între cei care concură la finalizarea acesteia, așa cum sublinia interlocutorul nostru, cînd prioritatea și importanța acesteia este privită cu maximă responsabilitate ca la I.U.C. „Grivița Roșie", rezultatele nu se lasă așteptate. Așa cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 21 august este necesar să se ia măsuri neîntîrziate pentru acoperirea în totalitate cu contracte a producției-marfă, acordîndu-se o atenție deosebită producției pentru export. La întreprinderea bucureșteană indicațiile conducerii superioare de partid și de stat au prins un contur limpede și ceea ce se realizează aici în ultimele cincinale demonstrează că prin muncă, disciplină riguroasă, inteligență tehnică și angajare totală totul este posibil.

OPREA GEORGESCU ■

Reportaj în județul Alba

Unirea le-a dat puterea, iar puterea lor îi face și mai uniți!

O lumină catifelată umblă pe bulevardul Transilvaniei și îi desenează pe cerul senin blocurile albe. Prin fața vitrinelor se grăbesc oamenii orașului, deosebiți și după îmbrăcăminte dar și după acest mers mai zorit de rudele lor de la țară, care rămîn întotdeauna ceva mai în urmă, făcînd să răsune caldarîmurile cu mersul lor sigur și așezat. Și printre toți își face loc, venit dinspre marginile orașului, parfumul livezilor de meri, în prag de culeș, și al ierburilor peste care au trecut primii pași ai toamnei.

Se povestește că la vreo cițiva ani după memorabila zi de 1 Decembrie 1918, guvernul român alocase o sută de milioane de lei pentru dezvoltarea și înfrumusețarea Orașului Unirii, dar cum în același timp se lansase un apel pentru reducerea unor cheltuieli, scopul fiind redresarea economică a țării secătuită de război, conducerea orașului a oprit pentru cîteva lucrări absolut trebuitoare doar cinci milioane. Celelalte s-au reîntors acolo de unde veniseră și asta a însemnat că Alba Iulia a justificat încă o dată, prin sacrificiul pe care și de această dată și l-a impus, convingerea tuturor românilor că indiferent de numărul locuitorilor sau de lățimea și de lungimea străzilor aici nu poate fi decît „un oraș mare". Și astfel a rămas, în credința tuturor, chiar atunci cînd mai tîrziu orașul era, în ierarhia orașelor țării, doar un centru de raion.

În 1968, prin noua organizare administrativ-teritorială, Alba Iulia devenea capitală de județ. Orașul trecea într-o nouă virstă, împreună cu tot ținutul Albei, și cum am putea dovedi scurt și cuprinzător acest lucru decît spunînd că în ultimele două decenii au fost investite aici mai bine de 90 de miliarde de lei?

Ca pretutindeni în țară, o lume nouă și o viață nouă s-au născut aici prin forța inegalabililor ani constructivi inaugurați de Congresul al IX-lea al partidului, ani care, prin excepționalul demers de gîndire și faptă al ctitorului României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au căpătat dimensiune de epocă. Și astfel, în acești ani pe care cu mîndrie îi numim Epoca Nicolae Ceaușescu, timpul n-a mai putut să întîrzie nici măcar cu un pas în urma proiectelor, oricît de cutezătoare, iar prin rodnicia lui care nu este altceva decît chiar puterea oamenilor de-a făptui mai mult, mai bine, mai frumos, orașul în care a fost consacrată, prin voința plebiscitară, „menirea de a fi împreună a poporului românesc", a devenit prin statura lui nouă și prin înfățișarea lui tinerească simbolul unor făgăduințe împlinite deplin și irevocabil. Pentru că am zidit și aici, ca pretutindeni, în prelungirea istoriei, revelîndu-i și împlinindu-i marile sensuri, marile idealuri naționale și sociale purtate prin vreme de poporul care sîntem.

Alba Iulia numără astăzi mai mulți muncitori decît locuitorii, vreo 19 000, pe care-i avea în urmă cu vreo două decenii. În total, ni se spune la primăria orașului, Alba Iulia are astăzi 65 000 de locuitori. Față de 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, cînd puterea industrială a orașului se măsura printr-o producție a cărei valoare era de 500 de milioane, Alba Iulia realizează acum, în fiecare an, aproximativ o treime din producția de 20 de miliarde de lei a industriei întregului județ. Într-adevăr, așezind alături, într-o comparație edificatoare, realitatea prezentului cu cea de prin anii '60, cînd zestrea industrială a orașului cuprindea o întreprindere de reparat utilaj minier și o fabrică, la fel de modestă, de încălțăminte, este ușor de observat că orașul de azi etalează peisajul cu totul inedit al unor mari și moderne incinte de muncă, între care unele de talie națională, cum ar fi „Porțelanul", o marcă devenită celebră pe piețe socotite îndeobște greu accesibile, ori Întreprinderea Mecanică, ori Întreprinderea de produse refractare. În toate punctele cardinale ale județului, la Cugir, la Blaj, la Sebeș, sau la Zlatna, la Abrud, la Cîmpeni, o seamă de întreprinderi industriale dezvoltate în acești ani au reprezentat, ca și la Alba Iulia, nu doar locuri noi de muncă dar și spații în cuprinsul cărora, în mod incontestabil, concepția despre muncă s-a înnoit ea însăși, în perspectiva unor exigențe sporite privind calitatea acestei munci și eficiența economică.

Semnele acestei conștiințe noi, înaintate pe un acut simț al răspunderii ca și pe virtuțile, din plin dovedite de oamenii locului, de vrednicie, de destoinicie, se întîlnesc, de fapt, pretutindeni, din lunca fertilă a Mureșului, cu ferme agricole înfloritoare, și pînă pe creasta muntelui, în perimetrul uriașului șantier care este Combinatul cuprului de la Roșia-Poieni, sau de pe salba de hidrocentrale din Valea Sebeșului, în partea de miazăzi a județului, pînă la cetatea cărturărească a Blajului, izvoritoare de lumini și, de la un timp încoace, făuritoare a unor bunuri industriale apreciate în lumea largă.

De pretutindeni, din aceste vetre ale creației, ale efortului prin care se făurește progresul, oamenii muncii din județul Alba raportează noi și strălucite izbînzi, pe frontul muncii, în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului. Pentru că, între altele, ei știu un adevăr simplu. Și îl știu, pentru că-l trăiesc, pentru că adevărul acesta este chiar viața lor. Cele 50 de miliarde de lei investite aici, în Epoca Nicolae Ceaușescu, le-a făcut viața mai frumoasă, în înțelesul cel mai cuprinzător al cuvîntului, pentru că s-a pornit de la premiza că pe muncă se întemeiază totul, absolut totul, și că prin muncă se dovedește calitatea omului și se conturează demnitatea lui. Consecința a fost că județul Alba și-a adus și își aduce o contribuție din ce în ce mai mare la progresul general al țării. Dar investițiile alocate pentru acest ținut, în anii de după Congresul al IX-lea, n-au reprezentat numai construirea unor întreprinderi noi și dotarea lor cu utilaje moderne. Cu o parte însemnată din acești bani au fost ridicate, totodată, case noi pentru oameni, grădinițe și școli pentru copiii lor, muzee, biblioteci, case de cultură, policlinici și spitale, au fost amenajate locuri de agrement și sport.

Prin toate acestea, însumate, dacă ar fi să ne referim numai la capitala județului, unde în ultimii douăzeci de ani au fost construite aproape 20 000 de apartamente, vom putea spune că Alba Iulia începe să fie un oraș mare nu numai prin puterea de sugestie a istoriei trecute ci și prin ceea ce fila de istorie înregistrează la zi.

Nicolae Iorga vorbea despre „adîncurile incalculabile ale sufletelor omenești care nu dau tot ce pot da decît în cremenea izbirii eroice și miraculoase". Alba Iulia, Oraș al Unirii, poartă cu vulturi a istoriei românilor, trăiește un astfel de timp eroic și miraculos al descoperirii și al permanentei redescoperiri a oamenilor de către ei înșiși.

Ce veşti mai urcă pe Valea Mare

Cînd a ținut să giflie urcînd pînă aici, vestea rea a avut parte în cel mai bun caz de norocul de a nu fi băgată în seamă și de a fi lăsată să treacă pe uliță, pînă și-o pierde urma, ca un cîine fără stăpîn. Numai o dată s-a întîmplat altfel, zice Iosif Balea, cînd a fost chemat la război. Atunci, vestea rea a urcat muntele și l-a lătrat drept în pragul casei. Și nu s-a putut preface că n-o aude. Alții s-au arătat niște viteji acolo unde i-a împins norocul și-au nenorocul lor, în linia întîi, însă el, recunoaște, vreo cîțiva ani n-a făcut altceva decît să mestece tot felul de alifii într-o farmacie din București. Era nevoie și de așa ceva, se înțelege, dar a mestecat la alifiile acelea de i se face rău și-acuma și simte că se învîrtește pămîntul cu el cînd se gîndește cît a trebuit să îndure. Cît privește rana din sufletul lui, una singură, că s-a nimerit să nu aibă copii, nu putea să existe nici o alifie pe lume și a înfiat un băiat care i-a făcut la rîndu-i șase nepoți. Nu pentru că s-ar fi scufundat lumea dacă nu-i purta cineva numele acesta de care e plin satul Poiana, dar a simțit că nu se poate și că nu se cuvine altfel.

După ce-a trecut de 80 de ani ca de creasta unui munte unde înțelegi că loc de urcat nu mai este, ci poate de coborît, s-a deprins ca drumul lui să se învîrtă mai mult prin jurul casei. Însă vine lumea la el, zice. Adică vești despre lumea de jos, din vale. Și chiar de mai departe, fiindcă Iosif Balea n-a fost omul căruia să nu-i facă plăcere să răsfoiască un ziar. Și dacă ziarele i-au venit cu o zi sau două întîrziere, asta n-a avut nici o importanță. În plus, mai încoace, la bătrînețe, s-a arătat curios să audă ce mai spun cei tineri, care umblă mai mult. Fiindcă mersul lumii e mai bine să se întîmple cu știrea noastră, zice el, decît fără știrea noastră. Și de aceea își pleacă urechea, bucuros, la orice veste bună. Cît privește cîte o veste rea, încearcă și reușește s-o ulte pe loc. Numai pace să fie, zice el.

Poiana se află între două creste de munți, între vîrful Balomireasa, care atinge 1632 de metri, și Muntele Mare, ceva mai înalt, de 1826 de metri. Și oricît ar fi și casele satului depărtate una de alta, parcă fiecare stînd pe-o culme de munte, aici s-a știut și se știe bine tot ce se petrece pe vale, la drum deschis, unde e lume mai multă, oamenii mai grăbiți iar ceasurile parcă macină timpul mai repede. Bunăoară, s-a știut că atunci cînd conducerea comunei nu se afla în primărie, paznicul, unul care a lucrat pînă nu demult acolo, avea obiceiul să răspundă la telefon numai cu aceste cuvinte, „allo, aici nu-i nimeni", și din cuvintele astea nu-l scotea chiar nimeni. Lua și el o leafă, zice iertător mosul, că aproape nu e casă în Bistra care să nu-și aibă omul ei pe leafă. În fiecare dimineață vin camioanele să-i ia și-i mai aduc înapoi după amiază. Vreo 500 lucrează în mină și încă vreo cîteva sute sînt șoferi. Despre aceștia de urmă se spune că ar fi cei mai buni șoferi din această parte a Apusenilor. Ca să vezi de unde sare iepurele, zice bătrînul, iar în urma bărbaților călătoresc și femeile, care la Cîmpeni, la noua întreprindere de tricotaje, care la Abrud, la noua filatură de bumbac.

Acolo, jos, e o lume tînără, tînără, care se mișcă repede, repede. Și aflînd vești despre lumea aceasta, mosul are la ce se gîndi atunci cînd își mîngîie pe obraz nepoții, cînd umple iesleа cu fîn pentru cele trei vaci sau cînd pleacă la îmblătitul grîului. Cîte ceva despre mersul acestei lumi mai află și de la primarul Ispas Plesa. Comuna Bistra este, probabil, cea mai întinsă comună din țară, între hotarele ei cuprinde 140 de kilometri pătrați și că să ajungi tocmai la Poiana, în acest mai apartinător aflat sub streașina muntelui, îți trebuie răbdare ca pentru un drum lung. Însă primarul se abate și pe aici iar Ispas Plesa este nu numai primar ci și un om cumsecade și un tehnician veterinar dintre cei buni. Dacă-ți trece pe lîngă casă și tocmai atunci te chinuie ziua că-ți boleste vreo vită în îngrășătură, vine și se străduiește să caute leacul de parcă ar fi a lui. Pe urmă poți să vorbești cu el orice, fiindcă e din soiul acela bun de oameni cărora le place să deschidă o carte interesantă cînd au și ei timp. Odată l-a auzit vorbind despre o carte numită „Primele trei minute ale universului" și l-a întrebat dacă se poate vorbi astfel, însă nu l-a mirat că se poate. Ceva îl ține în loc, și tot măsoare și să cumpănească dar altceva, poate chiar inima pe care și-o simte tînără, îl împinge să creadă aproape tot ce aude fiindcă de mult nu se mai miră de nimic. Nu s-a mirat, mai deunăzi, nici cînd a aflat că pe riul Valea Mare, ce străbate hotarele satului, în locul numit Plotoncasa are să se facă o hidrocentrală cu un baraj înalt de cîțiva zeci de metri, care va ține în spate un lac ce se va întinde vreo cîțiva kilometri pe firul văii. Mosul zice scurt: Asta e bine! Și e cu atît mai bine cu cît nu va trebui să-și facă nimeni casa, fiindcă nu și-a ridicat nimeni case pe acolo.

Dinspre Poiana spre Bistra, riul Valea Mare sare din piatră-n piatră și curge înspumat ca șampania.

Pe-alături, pe drumul care se strecoară în vecinătatea apei limpezi, ca de cristal fluid, veștile urcă, înspre Poiana, iar Iosif Balea atît așteaptă, să le audă.

Uneori aude aceeași veste de mai multe ori, dar nu se supără. Asta înseamnă că vestea e adevărată, zice el. Că la Cîmpeni se face o fabrică de bere, de exemplu, sau că tot acolo s-a deschis un spital modern și foarte arătos. Cît privește berea, să nădăjduim că va fi gustoasă. Iar cît privește spitalul, e bine să ai o speranță pe care să te reazimi, adaugă el, în caz de nevoie. Odată a auzit că într-o comună, atunci cînd localnicii au văzut că echipa de fotbal favorită e cît pe-aci să piardă meciul, au adus la repezeală un taur și l-au împins pe stadion. S-a întrebat: Ce e cu motii mei? Și tot el și-a răspuns: Ce să fie? Nimic. Se mai distrează și ei...

Export de frumos

Elena Covaciu, directoarea Întreprinderii Porțelanul din Alba Iulia este foarte ocupată. Pe lîngă cele 120 de mii de vaze ce trebuiesc trimise luna aceasta în Anglia și cele 90 de mii de seturi de mic dejun în R.F.G., acum o oră s-a mai primit o telegramă de suplimentare a ultimei comenzi cu încă 45 de mii de servicii. Și asta în afara exportului lunar în țările de mai sus ca și în Franța, Italia, Spania, Austria, Canada, Suedia. Directoarea regizează cu mînă sigură demararea acțiunii, îi face pe șefii de secție să plece cu lecția învățată privind „dilatarea" producției, începe personal să telefonieze altor directori pentru a procura material de ambalaj, și asta cu o glumă, o rugăminte de vechi camarad. Și-au dat întîlnire în aceleași ore energia și dezinvoltura în arta conducerii cu sensibilitatea și gingășia cu care și-a aranjat încăperea, biroul, vitrina plină de bibelouri, vaze, servicii. Secretul pare a fi doar unul: investiția de suflet în tot ce face. Ne invită să vizităm expoziția întreprinderii. Parcă deschidem porțile unui basm, parcă intrăm într-o lume a frumosu-

lui, a suavului, a rafinamentului distilat pînă la mari concentrații. Servicii de masă, de la albastrul seninului pînă la verdele sănătos al ierbii cu superbe decorații, seturi de cafea din cobalt cu linie modernă înveselite de flori de cîmp, o veioză cu abajur din porțelan tot numai broderii, o minifîntînă arteziană înundată de boboci de trandafir pe care ești parcă tentat să-i miroși, o balerină vaporoasă cu dantelele juponului parcă acum scrobite, o statuetă cu hora unirii avînd dansatorii îmbrăcați în toate porturile zonelor țării, platouri, coșulețe, țesute ceramic ca fîlgranul pînzei de pălanjen. Bijuterii ceramice plămădite de harul și priceperea unor adevărați artiști. Cu astfel de argumente, porțelanul românesc a cucerit meridianele lumii, fortînd pătrunderea în cercul închis al „celor mari", cu tradiții de sute de ani.

Acum 15 ani, Partidul în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se construiască această fabrică modernă, destinată să satisfacă nevoile spirituale ale oamenilor muncii. Astăzi, ea a mărit de 6 ori producția de la început, exportă de peste 7 ori mai mult ca în 1960, a obținut în ultimii ani 2 titluri de Erou al Muncii Socialiste și de 8 ori Ordinul Muncii clasa I-a și a II-a. A devenit o firmă recunoscută în lume, a construit o tradiție.

„Am reușit o rețetă care asigură o calitate aproape de topurile clasamentelor mondiale, ne spune Elena Covaciu. În privința creației modelelor, nu am imitat, ci am adus nota noastră originală, am pus amprenta sufletului de artist al românului. Tinerii creatori au avut mînă liberă, nu s-au inhibat de numele unor firme care cam spulberau ce e în jur și au venit cu idei pline de îndrăzneală dar și de delicatețe estetică. Am expus la tîrgurile din Frankfurt, Birmingham, Salonic, unde vizitatorii au rămas surprinși, cînd luînd în mînă un servici sau un bibelou ce le delecta ochiul și simțirea și cărula nu-i puteau reproșa nimic privind transluciditatea, gradul de alb, finețea decorării, au văzut tipărit însemnul Alba Iulia. Cel mai greu a fost să avem liberă trecere pe piața R.F.G., patria Rosenthalului, dar după debut, am ajuns să expediem acolo 60 la sută din exportul nostru". Într-adevăr în parcajul uzinei, zilnic așteaptă 2—3 camioane superlungi, proprietate ale celor mai mari magazine de profil din vestul Europei. În atelierul de concepție Ștefan Egel, Teodor Bihari, Daniela Barbu, Nicolae Savu modelează cu minile, prelungiri ale talentului și sensibilității, zeci de noutăți în fiecare lună. Teodor Bihari ne povestește cum colegul lui Ștefan Egel a luat premiul I la concursul de la Perugia învingînd 120 de concurenți. Uită să amintească că exponatele lui la tîrgul de la Marichon au intrat în zestrea permanentă a Muzeului de Artă Modernă din Paris. În hale industria merge braț la braț cu arta. Emilia Cosma, Elisabeta Popa, Elena Tandrău și alții prepară „aluatul" ceramic, îl ard în cuptoare, pe undeva asemănător facerii pîinii, o pîine pentru foamea noastră de frumos. Și după ce mașinile își fac datoria, fasonînd și glazurînd automat, viitorul bibelou este „mîngîiat" de pensula sutelor de fete. Fiecare este o mică artistă, pictează, însă în regim de bandă rulantă. Ca să deseneze zeci de adolescente pe luciul porțelanului, Maria Popa amestecă în cutia de acuarele și un strop de pasiune. Pe alt flux tehnologic, muncitoareleartiste construiesc din „coca" de caolin flori, petală cu petală, frunză cu frunză. Cum o fi să-ți lasă din mîini sute de flori de porțelan pe zi? Întreprinderea din Alba Iulia are ambiția să fie o întreprindere totală. Inginerii Napol Popescu, Emil Horja și alții au proiectat și construit cu forțe proprii deși nu intra în sarcinile uzinei, un cuptor rapid de ardere de mare tehnicitate, ce reduce consumul de energie și timpul de prelucrare. „Ca să facem față competițiilor dure pe piața mondială, ne-am organizat fabrica după criteriile flexibilității, mobilității, ne spune Elena Covaciu. Cînd un client dorește un alt sortiment, sîntem capabili din mers să ne adaptăm și să-i livrăm prompt". Concepția directoarei este că frumosul naște frumos. Uzina este ca un laborator, la cantină pereții decorați cu gust îți creează bună dispoziție, holurile sînt ornate cu materiale ieftine dar fantezist combinate, ea este o prietenă mai mare pentru tinerele fete. Se mîndrește cu plăcere și poate chiar poetul și-ar modifica versul: „meserie-bibelou de porțelan". Avea dreptate Elena Covaciu cînd spunea: „porțelanul se lucrează și cu inima!"

Moți ce modifică geografia

Undeva în Țara Moților, la Roșia Poieni, zicala: „a muta munții din loc" a prins viață. Niște oameni, aproape de legendă, au retezat crestele a doi munți pentru a ajunge la bogățiile de cupru ce dormeau de secole în adîncurile lor. Partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a învățat că nimic nu e imposibil, le-a creat condițiile ca gîndirea să arate tot ce poate, le-a pus în mînă mijloacele de a transforma orice vis frumos în realitate. La Roșia Poieni, în vîrf de munte, s-au dat la o parte 60 de milioane de tone de rocă pentru ca acel metal mai scump decît aurul să se îndrepte spre nevoile țării.

Dacia gîfîie urcînd pantele șoselei ce îmbrățișează ca o betelă masivul. Pe o culme pleșuvă, solitar ca un simbol, un excavator își decupează pe cerul de august silueta stranie de cocoș de munte metalic. După o curbă, priveliștea e fantastică. Vîrfurile Curmătura și Ruginiș, pierdute în ceață, de-abia lasă să se distingă uriașul amfiteatru al carierei cu trepte cît un bloc de 4 etaje sculptate în piatra lor. Parcă ar fi scena unui spectacol cosmic. Pe un versant, turme de oi care se apleacă mușcînd din verde'o ierbii, pe celălalt, cete de excavatoare ce se apleacă mușcînd din roșcatul andezitului. Într-o parte, clăile de fîn, în alta, hale și bazine. Simfonia patriarhală a talăngilor e întreruptă de detonațiile pușcăturilor de 30 de tone exploziv. Benzi rulante transportă cu viteză mare minereuri sfărîmate în concasoare peste două văi și prin două tunele. Sterilul aleargă prin conducte sprijinite pe trei viaducte de 30 de metri înălțime sau prin galeriile de doi kilometri ce perforează dealul. Și peste tot, furnicarul oamenilor ce transformă reliefuI ca să fie cît mai folositor, și obligă hărțile să fie modificate la două-trei luni.

„Descoperirea stîncilor pînă la filonul de cupru e primul pas, e drept, pas de uriaș, spune directorul adjunct tehnic Florin Lupei. Urmează drumul cu multe faze al concentrării minereului pînă ajunge să pornească spre combinatele de la Zlatna și Baia Mare. Nu e simplu să faci morile de opt metri înălțime să mestece în fălcile lor bulgări de doi metri și să-i transformi în granule de 75 de microni. Nici să faci flotări și reflotări pentru a îmbogăți de 50—100 de ori minereul, sau să depozitezi sterilul cît un deal pe fundul iazurilor de decantare. Majoritatea utilajelor au fost unicate pe care, din lipsă de timp, le-am testat aici, în munți, pe ger, îmbunătățindu-le din mers. Specialiștii din Apuseni au găsit timp să gîndească soluții noi, necruțînd-și energia pentru a cruța energia țării. Au recuperat apa de la îngroșătoarele de nămol pentru a nu o mai pompa din Arieș, de la 500 de metri diferență de nivel, ci de la 80. „Aici totul are alte dimensiuni ne relata secretarul comitetului de partid, Damian Sicoe. De la transportul unei mori gigant, pe viscol, cu o troică de buldozere, pe drumul Onești ului, singurul care avea defileu ce îi permiteau să se strecoare, pînă la aducerea schimburilor din sate răspîndite pe 50 de kilometri". Soarele verii a dispărut brusc, a început să plouă și vîntul să se încolăcească pe stîlpii benzilor rulante. E un fleac pe lîngă cele minus 30 de grade care sudează mîna de utilaj și viscolul ce „adie" cu 150 de kilometri pe oră. E clima obișnuită de muncă a mii de tineri, pe care îi-e teamă că denumindu-i eroi ai spune prea puțin. Dumitru Filip conduce din cabina înaltă de patru metri o basculantă de Mîrșa de 110 tone. Se mîră de ce notăm despre el cînd și alții cară coloși de 200 de tone pe curbe ac de păr și ceață. Masiv, parcă e tăiat din stîncile de 10 metri pe care excavatoarele i le pun în benă. Are mîini grele, sigure, cu degete ușor indolte de anii în care a îmbrățișat mereu volanul. „Mai greu e cînd dansăm pe poiel și cînd sîntem obligați să șofăm pe urmele vechi ale cauciucurilor căci nămeții cresc văzînd cu ochii, ne spune. Odată, pe pîrtia îngustă, m-am trezit cu un Belaz în față și, ca să nu ne pupăm, am mers cu spatele vreo doi kilometri la vale, cu „rucsacul" plin de piatră, orientîndu-mă la vira-

Să ai rădăcini în pămîntul ce-l lucrezi

Trecînd peste surîsul de simpatie pe care ți-l provoacă gluma că Vîntu de Jos era cunoscut de o mare agenție turistică dintr-o țară aflată la alt capăt de geografie, trebuie să recunoști că această comună face tot posibilul să fie cunoscută prin munca oamenilor ei în toată România. Așezată la numai cîțiva kilometri de Alba Iulia și de Sebeș, a căutat să nu fie doar rezervorul de forță de muncă al celor 2 orașe, ci să însemne ea ceva, să aibă personalitatea ei. S-a străduit ca numele ei să nu fie legat doar de gară, e drept important nod de cale ferată, prin care trec zilnic zeci de trenuri, unele în viteză șuierînd a salut, altele oprind maximum 2 minute. Și așa cum vom vedea, a reușit. Primarul Constantin Gligor, de fel din satul Avram Iancu, a adus cu el cumpătarea moțului și aplombul fostului activist U.T.C. la județeană. Dar mai ales, dorința de a se asimila cu tot sufletul și munca în familia comunei. „Vîntu are peste 5 000 de locuitori, un sfert navetiști la industriile din oraș, dar cea mai mare parte în C.A.P. și 17 sate aparținătoare, distanțate și la 14 km. — ne spune. Le străbate mai tot timpul călare pe Pegas sau pe iapa Doina. „C.A.P.-ul are peste 800 de hectare cultivate cu grîu, porumb, orz, lucernă, mazăre, sfeclă, — reia. Anul acesta am obținut cea mai bună producție de grîu din județ, la sfeclă peste 50 de mii de kg la hectar, iar recolta de cartofi este bună. Sectorul zootehnic numără peste 200 de bovine, 700 de oi și porci. Tăurașii reușim să-i îngrășăm cam cu jumătate de kilogram zilnic, iar planul de carne de porc l-am depășit. Creștem și 21 de mii de iepuri făcîndu-i să atingă 2,5 kg în 80 de zile și putem spune că acțiunea este rentabilă. Anul 1986 s-a încheiat cu 250 de milioane beneficii iar comuna de cîțiva ani se autofinanțează". Pămîntul nu este mult și nici de cea mai bună calitate. Dar oamenii îl lucrează conștiincios, nu se abat de la rigorile agrotehnicii de ultimă oră cu nici un pas. Caută să facă treaba științific, la nivelul exigențelor noii revoluții agrare, fără nici un rabat la calitate. Fie în lanuri, cărora nu li se „uită" nici un spic, fie în grajdurile lucind de curățenie, cooperatori ca Gheorghe Galben, Maria Coltor, Ana Javiă, Ana Silvestru se dovedesc țărani cu înaltă calificare care respectă disciplina unui flux tehnologic, fluxul tehnologic al pămîntului. Au cadre de specialiști cu pricepere deosebită, dar mai ales cu rădăcini puternice în aceste locuri, bătute și de pasul părinților și al bunicilor. Inginerul șef Pompiliu Dicu și-a luat examenul de stat și a venit în Vîntu unde tatăl predase la catedră pînă la pensie. De 25 de ani îngrijește brazda și sămînța după „rețete" știute de el că fac bine acestui pămînt care-i e prieten de cînd s-a născut. În vacanțe, îl aduce și pe băiatul lui, Dan, să încarce baloți de furaje, ca să-i facă „transfuzie" cu aerul locului natal. La terminarea facultății nu vrea să aibă dubii cînd alege repartiția. Șefii de ferme, inginerii Angela și Iosif Pienaru, tehnicianul Ion Drăghici, medicii Domnica și Cornel Henegar nu uită că pe certificatul lor de naștere scrie Vînt, n-au visat niciodată la vreun transfer, și de aceea tot ce fac, nu fac cu jumătăți de măsură, căci aici vor să lase ceva trainic în urma lor. Toți dăruiesc pămîntului nu numai muncă și competență ci și suflet. Cu astfel de „sămînță", pămîntul rodește și el altfel. Au obținut și 8 000 de kilograme porumb la hectar și peste 6 000 la grîu. Li s-a acordat titlul de Erou al Muncii Socialiste, Medalia de Aur Secera și Ciocanul. În 1985 au ocupat locul I pe țară în întrecerea socialistă și au fost în rest abonați la treapta a II-a și a III-a a podiumului. Președinta C.A.P.-ului, Maria Mermezan, de 30 de ani muncind aici, spune: „Cele mai fericite zile ale mele au fost cînd mi s-au născut băieții, și cînd, îmbrăcată în iia noastră cu riuri negre și catrință, am dat mîna cu președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu la înmînarea înaltei distincții". Niște țărani care duc cu mîinile lor înainte, în timp, numele comunei și care nu uită pe cei doi căpitani ai lui Horea născuți aici și care au fost trași pe roată pentru mai binele nostru de azi.

Reportaje de : DUMITRU CONSTANTINESCU
FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografii de : ELENA GHERA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Primim, din partea M.I.Et. — C.I.E.T.C., I.E.M.I. București, Șoseaua F.ca de Glucoză (bănuim : Fabrica de Glucoză ?! — N. A.), 9—11, sector 2 — București, aceste rînduri :** „Urmare articolului inserat în „Flacăra" din data de 31.07.1987 — intitulat **„CU INCETINITORUL"** — vă comunicăm că s-a efectuat plata drepturilor bănești cuvenite lui **Valentin Gheban** ca urmare a sentinței civile a judecătoriei sector 2 nr. 6 719/16.10.1986 și a Deciziei Tribunalului Municipal București nr. 52/09.01.1987. Menționăm că s-au luat măsurile corespunzătoare pentru eliminarea unor situații asemănătoare, prin prelucrarea prevederilor legale ce reglementează problema cu toți factorii ce au drepturi de a propune sancțiuni. Totodată au fost sesizate organele de specialitate (C.F.I.), din cadrul C.I.E.T.C. — for tutelar — pentru a se stabili responsabilitățile în acest caz".

...Dacă n-ar fi inițialele astea !

■ **„Mă numesc Otilia Mandache și locuiesc în Baia Mare, strada I. Sugarin, nr. 7, blocul 7, apartamentul nr. 44.** Mă adresez dumneavoastră în numele celor aproximativ 100 de locatari (locuiesc în apartamentul 44), care locuiesc în acest bloc. Este vorba de un bloc-turn, cu o arhitectură modernă și cu apartamente frumoase și confortabile. Singurul nostru necaz este... liftul ! Deși ne-am mutat de doi ani, blocul fiind dat în folosință în vara anului 1985, liftul nu a fost pus în funcțiune. Pentru cei de la etajele superioare — și nu numai, avînd în vedere că sîntem multe familii cu mulți copii — aceasta stare de fapt ne creează mari greutăți, fiind nevoiți a coborî mai întîi spre a aduce jos cărucioarele, iar apoi a urca din nou și a coborî cu micuții. Menționez că în aceeași situație se află și cei ce locuiesc pe aceeași stradă în blocurile-turn 5 și 9. Ne-am adresat în mai multe rînduri celor în drept, ne-am ales doar cu promisiuni, cum e posibil acest lucru ? Personal am doi copii preșcolari, unul de 6 ani, celălalt de 5 luni, zilnic urc cu cărucior în spate, plus că, venind de la serviciu, mai am și plase cu cumpărături".

...Sperăm că în urma publicării rîndurilor de mai sus, locatarilor în cauză li se vor crea mijloacele necesare spre a se bucura din plin — și în mod normal — de apartamentele pe care le îndrăgesc.

■ **Primim, din partea Comitetului municipal Galați al P.C.R. :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Maria Ibrian** din Galați, strada Lebedei, bloc e. 6, apartamentul 35, Țiglina III — prin care solicită sprijin în încadrarea fiicei sale : urmare sesizării, cu sprijinul Oficiului Forțelor de Muncă, fiicei sale i s-a repartizat loc de muncă la Cooperativa „Muncă și artă" pentru a se califica în meseria de țesătoare-covoare ; răspunsul a fost comunicat verbal în data de 18.07. a.c.".

■ **„Mă numesc Dorel Porumb, domiciliez în Oradea, strada Borsecului nr. 14, bloc X. 16, scara B** — vă scriu în numele tuturor locatarilor din acest cartier, BORSECULUI : vă informăm că începînd cu data de 3 ianuarie 1987, în cartierul nostru a fost oprită furnizarea apei potabile și a apei calde, nu ni se mai dă apă decît noaptea între orele 23 00 și 7,00 — în restul zilei, nici vorbă ! Ne-am adresat Consiliului popular municipal, precum și la I.J.G.C.L.-Oradea, răspunsurile au fost formale".

■ **Consiliul popular al județului Călărași :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către tov. **Vasile Gheban**, din Oltenița, și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : în conținutul scrisorii sale, acesta reclamă că Școala de șoferi amatori Călărași, prin filiala sa din orașul Oltenița, nu i-a asigurat condiții pentru a urma cursurile de șoferi amatori, deși a achitat taxele legale din luna februarie a.c. Din verificările efectuate, a rezultat faptul că în perioada a 3 luni — ianuarie, martie — ale acestui an, Școala de șoferi amatori Călărași nu și-a putut desfășura activitatea în filiala sa din orașul Oltenița din lipsă de șoferi-instructori (ale căror dosare trebuie să fie aprobate prin I.M.G.B.), fapt pentru care s-a dispus detașarea a doi șoferi-instructori din municipiul Călărași ; în urma acestei măsuri, numitul **V. G.** a urmat și absolvit cursurile școlii de șoferi amatori, în care sens i s-a eliberat Certificatul de absolvire nr. 0853.317 din iulie 1987, lucru ce a făcut ca numitul să se declare mulțumit de modul în care i s-a rezolvat scrisoarea".

■ „Stimată redacție, sîntem un grup de locatari din municipiul Birlad, , județul Vaslui, strada „Șt. Dumbravă" nr. 80, blocul Z.1 **(scrisoarea este semnată de un număr de 31 locatari)** : blocul în care locuim, de 8 nivele, beneficiază, cum e și firesc, de un ascensor pentru persoane. Din păcate, acest lift a rămas un simplu ornament, el nefuncționînd **din martie 1987.** Am făcut diferite demersuri la organele locale, la atelierul de reparații ascensoare, dar nu am primit decît asigurări că îl vom avea în stare de funcționare abia prin... martie 1988 ! ? **Este firesc ?"**

...Nu este firesc ! Firesc ar fi ca acele organe cărora v-ați adresat să urce pe jos — cel puțin de două ori pe zi — cele opt etaje ale blocului în care locuți. Și atunci poate că altele ar fi și răspunsurile.

■ „La parterul blocului în care locuim funcționează unitatea de pîine nr. 265 — magazin de desfacere a pîinii — la care aprovizionarea se face în timpul nopții. În timpul acestei aprovizionări se produc tot felul de zgomote violente : trîntiri de uși, mutări de navete goale, ce sînt tîrîte pe jos, ambalări de motoare, izbituri în pereți ; se sparg geamuri, se distrug zidurile exterioare ale clădirii. Zgomotele ne trezesc noaptea din somn, făcîndu-ne odihna imposibilă. Poate că forurile în drept vor înțelege și nevoia noastră de liniște". **(Laurențiu Diosan**, strada I. Mester nr. 5, blocul D, scara III, apartamentul 51 — Cluj-Napoca).

■ **Consiliul popular al municipiului Craiova — Comitetul Executiv :** „La scrisoarea **Corneliei Stoian** din Craiova, vă facem cunoscut că blocul 2—4, Griviția Roșie, Craiova, se va da în folosință în luna septembrie 1987. În prezent se lucrează la finisări interioare — exterioare".

■ „Mă adresez redacției în numele mai multor tovarăși de muncă, oameni ce facem naveta de 20—30 de ani, în legătură cu stația C.F.R. Pecica, județul Arad, care arată tot așa cum arăta acum 20—30 ani : nu s-a făcut mai nimic pentru amenajarea ei la condițiile transportului actual, nu există apă potabilă, dar lucrul care ne deranjează cel mai mult este — mai ales pentru cei vîrstnici dintre noi — faptul că ne este foarte greu să urcăm și să coborîm din vagoane, întrucît peronul nu este corespunzător, între ultima treaptă a vagonului și sol există o distanță variind între 80—120 cm. Am mai citit în „Flacăra" o sesizare de același gen, venită dintr-un alt colț de țară, și convinși fiind că acolo lucrurile s-au rezolvat corespunzător, venim și noi cu rugămintea de a face publică doleanța noastră". **(Scrisoarea este semnată de un număr de 10 locuitori.)**

■ **Consiliul popular al municipiului Drobeta T. Severin :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către soții **Petre și Elena Dradof**, din municipiul nostru, prin care aceștia solicită sprijin în obținerea unei locuințe corespunzătoare, vă facem cunoscut că în ședința Comitetului Executiv al Consiliului popular din iulie a.c., s-a repartizat din cota Inspectoratului silvic un apartament confort I, compus din 2 camere și dependințe, care va fi destinat de către unitate numitului Petre Dradof".

■ „Pe data de 17 august a.c., aflîndu-mă în zonă, am avut proasta inspirație de a intra la Farmacia nr. 39 de la capătul șoselei Pantelimon ; spun proastă inspirație, deoarece cred că oricine intră într-o farmacie o face cu dorința expresă de a obține un produs necesar, nicidecum pentru a se umple de nervi, sau a fi pus pe drumuri. Ghinionul a făcut să dau peste asistenta Cornelia Oprea — dacă am fost informată corect, căci ecusonul îi era acoperit strategic de guler — căreia i-am cerut două dintre cele mai banale prafuri : talc și bicarbonat. N-avem, mi-a răspuns, pe loc. La insistențele mele, știind că aceste produse sînt nelipsite într-o farmacie, am fost sfătuită cu ironie să mă duc în altă parte. Am solicitat condica. Șefa de tură mi-a dat niște explicații și, ca prin minune, au apărut și cele două prafuri. M-am dus să le achit la casă. Aici, asistenta cu pricina mi-a replicat că, după ce am scris în condică, mai vreau să primesc și „marfa" ? ! A fost nevoie de o nouă intervenție a șefei pentru a intra în posesia plicurilor. **(Mihaela Barbu**, Șoseaua Pantelimon, nr. 245, blocul 51, scara A, apartamentul 73).

Credem și noi că „tratamentul" aplicat de asistenta respectivă ar trebui „testat" de Oficiul Farmaceutic, pentru a i se găsi remediul cel mai potrivit.

■ **Direcția județeană P.Tc. — Alba :** „Urmare sesizării adresate revistei de către **Ileana Ursa** din Alba Iulia, strada Mărășești nr. 85, privind sumele facturate pentru convorbirile adiționale pe perioada 20.01—20.02.1987, vă facem cunoscut că s-a analizat cu atenție traficul postului telefonic respectiv pe o perioadă de un an de zile, constatîndu-se că pe perioada în cauză, numărul impulsurilor a fost mult mai mare. Ținînd cont și de cele sesizate, cum că numita nu a efectuat un număr atît de mare de convorbiri, la verificările tehnice repetate neconstatîndu-se nici o defecțiune ce să influențeze contorizarea," Consiliul oamenilor muncii a aprobat aplicarea mediei pe ultimele trei luni și scăderea sumei de 3 426 lei din contul numitei I. Ursa".

■ „Vă scriu în numele locuitorilor unui întreg cartier de locuințe din Galați, și anume MICRO — 18. Încă din anul 1978, acest cartier a început să-și primească locatarii, dar zona și împrejurimile cartierului nu au fost amenajate nici astăzi de către constructor. Acest cartier se află la marginea șoselei Brăilei, începînd de la spitalul județean și pînă la Dacia-service, pe o distanță de aproape 1 kilometru, cu un singur șir de blocuri de 10 etaje. Cum am mai spus, în față se află strada Brăilei, frumoasă, impunătoare; blocurile sînt, de asemenea, impozante, făcute cu gust. În spatele lor însă, gropi neastupate, drumuri neterminate, maldăre de moloz. Acum circa o lună a apărut un buldozer și s-a ridicat o baracă, au apărut și cîțiva muncitori, dar după nici o săptămînă s-au făcut nevăzuți lăsînd totul așa precum fusese mai înainte. Sugerăm prin aceste rînduri autorităților locale să trimită pe cineva să ne viziteze — nu prea am văzut pe nimeni interesîndu-se de această zonă ! — mai ales acum cînd, se știe, fiecare dintre noi contribuim direct cu sume pentru înfrumusețarea orașelor. **(Nicolae Ariton**, strada Brăilei, blocul D. 5, etajul 4, apartamentul 16 — Galați).

■ Din nou, despre nedoritul aspect al vînzărilor condiționate :

„Vă scriu în legătură cu un fenomen negativ ce mai persistă încă în librăriile noastre, dovadă că nu sînt singurul care mă adresez în acest sens : mă numesc **Mihai Coman** și sînt om al muncii la U.F.S. Săvinești — Neamț. Vorbeam deci despre un fenomen nedorit, dar tolerat (din vina cui?!), apariția în librării de cîțiva ani a așa-ziselor „cadouri": pachete cu cărți, valorînd de la 50 lei în sus, și care sub generosul alogan — „Cartea — prietenul omului", oferă celor ce răspund de viața editorială prilejul de a scăpa de stocurile greu-vandabile, pe buzunarul nostru, al cumpărătorului. Ca să dau numai un exemplu : după ce am așteptat, ca să zic așa, cu sufletul la gură „Istoria culturii și civilizației" de Ovidiu Drimba, l-am găsit în sfîrșit la librăria C. Hogaș din P. Neamț. Surpriza a fost însă aceea că, deși volumul solicitat costa 92 lei, pentru a-l putea obține a trebuit să achit 162 lei — cost reprezentînd volumele obligatorii anexă din pachet, și care nu mă interesau de altfel deloc. La librăria M. Sadoveanu din aceeași localitate, „Istoria" lui Călinescu, pe baza aceluiași sistem, nu a putut fi obținută decît contra sumei de 600 (șase sute !) lei. Este firesc că o astfel de practică naște problema **accesibilității** la rafturile librăriilor noastre, un aspect deloc neglijabil. Cred că ar trebui făcut ceva în acest sens".

■ **I.C.R.A.I. Giulești — strada C. Mille nr. 12 — sectorul 1 :** „În legătură cu scrisoarea numitei **Seneția Stanca** din Lunca Siretului nr. 1. A, blocul A. 39. B, apartamentul 72, care sesiza creșterea nejustificată a chiriei pe ultima perioadă, vă comunicăm : în baza adeverinței prezentate la 21.01. a.c., din care rezultă data și cuantumul majorării retribuției tarifare a fiului, Vasile Seneția, s-a recalculat chiria aferentă apartamentului 72, în sensul că aceasta nu va fi majorată".

■ „Din anul 1980 am cotizat la filiala ADAS din orașul Turda suma de lei 118 lunar, pînă în anul 1982, luna octombrie data la care financiarul nostru s-a mutat în orașul Caracal, fapt ce a făcut să întrerup cotizația lunară. În anul 1984 m-am prezentat la filiala ADAS Turda să-mi restituie banii cotizați. Mi s-a răspuns că fișa mea a fost trimisă la Filiala ADAS Caracal, de care aparținea financiarul nostru. M-am deplasat la Caracal și am explicat situația mea, dar tovarășele de la ADAS Caracal mi-au comunicat că nu au primit nici o fișă de la ADAS Turda pe numele meu Surprins, am revenit la Turda spunînd cele constatate. Mi s-a cerut atunci polița de asigurare, spunîndu-mi-se că în cel mult 10—15 zile totul se va rezolva iar eu voi primi banii acasă. Polița, menționez, am dat-o tov. Maria Chioru, de față fiind și tovarășa Petronela, colegă de serviciu. Și iată — trebuie să vă mărturisesc cu părere de rău — din anul 1984 și pînă la data actuală nu am primit nici banii, și nici polița, deși în legătura cu cele două tovarășe permanent : mi s-a răspuns de acum că nu se știe ce s-a făcut cu fișa mea, că nu mi se pot restitui banii. Vă rog să mă ajutați să aflu care e situația reală, întrucît consider că nu am nici o vină, personal, dar pesemne că din motive birocratice, sau de neglijență, sînt frustrat de un drept ce mi se cuvine" **(Ioan Mărgărit**, strada Crișan nr. 11 A, Turda — județul Cluj).

■ **Din partea UJECOOP — Giurgiu :** „Privind scrisoarea adresată de către **Ion Ștefan** din comuna Găiseni, satul Căscioarele, județul Giurgiu: din cercetările efectuate la fața locului de către tov. Ion Dorel, economist la UJECOOP Giurgiu, împuternicit al Biroului executiv, împreună cu secretarul Consiliului popular Găiseni și cu contabilul șef al cooperativei de producție, atît la unitatea „chioșc" cît și la „alimentara" Căscioarele, s-au constatat următoarele : există deficiențe în sistemul de evidență a preluării de produse alimentare de la populație pentru fondul centralizat de stat ; există deficiențe în sistemul de afișare al prețurilor ; nu s-a putut dovedi practicarea de către gestionarii unităților mai sus menționate a vînzării cu suprapreț. Din cele constatate la fața locului a rezultat că sesizarea este doar parțial întemeiată, însă au putut fi depistate alte defecțiuni. Pentru eliminarea acestora, conducerea UJECOOP Giurgiu a dispus sancționarea gestionarei de la magazinul alimentar Căscioarele cu reținere din retribuție de 5% pe o perioadă de trei luni de zile, recomandîndu-i-se totodată conducerii cooperativei Găiseni înlocuirea acesteia din funcția ce o ocupă în prezent; de asemenea, gestionara de la „chioșcul" Căscioarele a fost sancționată cu „avertisment".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Oțelaș Gheorghe — loc. Teliu (Brașov) : În conformitate cu prevederile art. 10 pct. 1/a și 3 din Statutul Casei de ajutor reciproc a pensionarilor, prevederi de care ați luat cunoștință la completarea cererii de înscriere, sumele depuse cu titlu de cotizații lunare se restituie titularului la cererea scrisă de retragere din C.A.R.P. Contribuțiile lunare la fondul de deces nu se restituie. ● **Iacob Aurel** — Sibiu : Vă mulțumim pentru vorbele bune, dar nu putem da curs propunerii dv. ● **Popescu Dragoș** — Tîrgu Bujor : Adresați-vă librăriei „Cartea prin poștă", str. Pitar Moș nr. 5 sector 1, 79701 București. ● **Firu Gheorghe** — com. Făgețelu (Olt) : Pentru obținerea unui cărucior electric, adresați-vă Întreprinderii de produse ortopedice și protezare, str. Teodor Ștefănescu nr. 3, sector 3, 70482 București. ● **Costea Tudora** — com. Lehliu Gară (Călărași) : Adunarea generală a membrilor C.A.P. Valea Argovei a hotărît să plătească pensionarilor care au părăsit localitatea contravaloarea cantităților de porumb și grîu ce li se cuvin. ● **Pop Raveca** — com. Valea Ungurașului (Cluj) : Dacă doriți să vă redobîndiți dreptul la lot în folosință pe anul 1988, trebuie să vă realizați minimum de norme stabilite de adunarea generală anul acesta. ● **Mocanu Ion** — București : Consiliul popular al sectorului 3 a sesizat I.M.M.B. sectorul 3 miliție, care va dispune un control financiar. ● **Oană Constantin** — București : Își pot schimba domiciliul din alte localități în municipiul București, potrivit Decretului 68/1976, copiii majori care se stabilesc la părinții lor, fiind în întreținerea acestora pentru continuarea studiilor sau dacă sînt inapți de muncă, soțul care se mută la celălalt soț. ● **Chende Ioan** — Timișoara : Oficiul de evidență a documentelor de asigurare din București, str. Progresului nr. 17C, nu vă poate elibera o dovadă de cotizare la fostele asigurări sociale (numai astfel perioada de ucenicie se consideră vechime în muncă) pentru că nu figurați în borderourile de cotizații ale fostei case de asigurări sociale a Oficiului Timișoara. ● **Secretcanu Ana, Calcan Sofia** — București : Direcția de telecomunicații a municipiului ne informează că cererile dv. înregistrate în 1977 și, respectiv, în 1975 rămîn în evidență pînă la crearea de circuite în rețeaua telefonică stradală. ● **Bostan P. Aurel** — com. Dealu Morii (Bacău) : A existat acest caz doar pentru că dv. nu ați acceptat ideea că a venit momentul cînd nu mai puteți folosi o casă și un teren asupra cărora nu aveți act de proprietate. ● **Olaru Constantin-Lucian** — Moinești : Nu știm ce e mai grav în comportarea dv., că ați fost complet nesincer în cele relatate sau că nu vă dați seama de greșelile pe care le-ați făcut în mod repetat. Avem la redacție toate documentele care probează tocmai că nu v-ați îndeplinit atribuțiile de muncă pe un utilaj complex cu activitate în foc continuu.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României" — o compoziție de Valentin Tănase

În consens activ

Am ascultat cu profund interes amplă expunere a secretarului general al partidului, ale cărei spirit și orientări — ca și întreaga desfășurare a lucrărilor forumului educației și culturii — evidențiază profundul democratism al societății românești contemporane. Această realitate de esență a societății românești s-a produs cu deosebire în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ani marcați decisiv de prezența în fruntea destinelor națiunii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, autorul unei vaste opere teoretice de impresionantă anvergură științifică, al unei opere practice ce vine să valideze cu argumentele concretului necesitatea unei viziuni revoluționare privind progresul și devenirile patriei.

În anii de radicale mutații revoluționare, ce au urmat istoricului Congres din iulie de acum 22 de ani, cum era și firesc, ca instrument de luptă și acțiune a partidului pentru înfăptuirea programelor sale cutezătoare, slujitorii cuvîntului scris și-au făcut un titlu de onoare din a se afla mereu în consens activ cu spiritul, inițiativele și proiectele transformatoare, revoluționare pe care partidul le-a gîndit și pus în operă, canalizînd pe făgașe adînc creatoare eforturile și năzuințele de construcție națională. Transformîndu-se necontenit pe sine, în concordanță cu transformările generale ale societății, ei și-au adus o contribuție importantă la mobilizarea maselor, la generalizarea experienței înaintate, la efortul de abolire a tot ce s-a dovedit învechit și perimat, la angajarea energiilor și voințelor naționale în făurirea unei opere istorice, a cărei finalitate este progresul multilateral al patriei, înscrierea României cu tot mai marcantă demnitate între națiunile lumii. Noi, scriitorii, sîntem preocupați în primul rînd să conferim muncii noastre răspunderea de a surprinde ceea ce este esențial pentru realitatea prezentului, pentru imperativele viitorului. Iar toate acestea ne sînt facilitate de faptul că, în mod constant, partidul, secretarul său general, supun unor analize multiple stadiul de dezvoltare a societății, de înfăptuire a obiectivelor stabilite, acționează în mod realist și permanent pentru valorificarea potențialului de care dispune societatea, pentru depășirea dificultăților, nu puține dar explicabile într-un proces dinamic de creștere, pe toate planurile, de la economie pînă la transformările calitative din viața spirituală.

Întreaga noastră cultură și-a asumat și își asumă misiunea de a situa în centrul activității sale omul ; omul cu munca, viața și aspirațiile sale, problematica umană, faptele pilduitoare prin care se disting în procesul muncii și creației milioanele de cetățeni ai patriei. Firește, toate acestea făcute nu din unghiuri de vedere simpliste, idilice, ci dintr-o prospectare multiplă și profundă a realităților umane, a modului de manifestare a conștiințelor, dintr-o raportare permanentă a aspirațiilor la condiții, a eforturilor la cerințele dezvoltării. Este deci vorba de o înțelegere cît mai complexă a problematicii muncii și construcției socialiste, a problematicii omului, de o orientare tot mai fermă către ceea ce este definitoriu în dialectica dezvoltării sociale, de o angajare mai vizibilă și mai expresivă a creației către finalități superioare și ferme, către eficiență maximă.

Un vast cîmp de investigație și afirmare a vocației militante, revoluționare a culturii românești contemporane l-a oferit și îl oferă neîndoios realitatea socială, economică și umană, complexă, dinamică a făuritorilor de bunuri materiale și spirituale ai țării. Și este firesc să fie așa, să ne străduim mereu să aflăm, prin cuvînt și idee, echivalențe pe măsura efortului de construcție și creație pe care o națiune întreagă îl înscrie în orizonturile unei opere cu adevărat monumentale.

Iată de ce, raportînd împlinirile culturii la o asemenea elocventă materializare a muncii, voi adăuga că — față de o asemenea realitate —, avem datoria de a depune mai mari eforturi de investigație a vieții și muncii oamenilor țării, de a racorda paginile tipărite la densitatea problematicii umane, la gravitatea interogațiilor prezentului, la frumusețea și noblețea actelor de muncă și creație prin care țara înaintează pe calea progresului; de a conecta ritmurile literaturii noastre la ritmurile și exigențele actualității, în care de mult competența, valoarea, calitatea, eficiența au încetat de a fi doar deziderate sau simple noțiuni teoretice.

Pornind de la ideea deosebit de angajantă pentru scrisul românesc de azi și de mîine — idee pe care o datorăm secretarului general al partidului — că în țara noastră construcția se desfășoară în cadrul unui neîntrerupt proces revoluționar, va trebui să acționăm mai hotărît pentru o abordare tot mai curajoasă, fără ezitări în fața rutinei, pentru o afirmare largă a noului și o acreditare generalizată a spiritului novator, drept condiții ale progresului. Pentru aceasta, arma lucidității și busola responsabilității vor trebui să secondeze și să orienteze tot mai ferm munca noastră, a scriitorilor comuniști.

NICOLAE DRAGOȘ

Constelația lirei

Pe fruntea de aur

Tree printre maluri străvechi
cu ape învolburate aprinse în turbine,
în ritmul muncii ; în tăcere
vîntul răsună, răsar cununi de stele
pe fruntea de aur
a țării mele...

Roșu, sub vultur roiților
crug de veac nou se-nalță străluciltor
spre Comunista Eră —
soare deschis de Partid
în inima Patriei !

Și voi fainici eroi
ce ați ciitorit veșnică lumina Unirii
în nemurire înălțăm crezul vostru sfîn
în cărți și obeliscuri —
catarge peste vremi,
în cinstirea fără seamăn
a generațiilor ce vin

cu flamurile tricolore
tot mai străluciitor înfloriind
pe fruntea de aur —
Comunistă !!

SIVAN MAXIMILIAN

Dovadă grăitoare a frăției

Rod al politicii culturale socialiste inițiată și promovată de partid, Editura Kriterion a intrat în conștiința oamenilor îndeobște ca o casă editorială ce publică literatura clasică și contemporană scrisă în limbile naționalităților conlocuitoare din România. Opere de valoare editate în limbile maghiară, germană, ucraineană, sîrbocroată, idiș, slovacă, tătară și turcă, ca și beletristica română tălmăcită și publicată în limbile naționalităților adeverește profilul, justifică grăitor funcționalitatea acestei instituții culturale ce s-a impus ca prestigios atelier al cunoașterii și prieteniei reciproce, bază stabilă a spiritualității creatoare.

Zeci de premii acordate în decursul anilor de Uniunea Scriitorilor, Academia R.S.R., C.C. al U.T.C., Consiliul național al organizației pionierilor, asociațiile de scriitori, revistele literare, lucrările apărute sub egida Editurii Kriterion, confirmă deopotrivă valoarea acestor opere ca și atenția și prețuirea forurilor culturale competente.

Meritã remarcat și făcut cunoscut cititorilor și specialiștilor efortul depus la „Kriterion" și **în domeniul traducerii literaturii naționalităților conlocuitoare în limba română**, lucrări ce au fost și sînt tipărite în colecția „Biblioteca Kriterion", care apare sub îngrijirea lui Domokos Géza, director al editurii. Prin cele 130 de volume editate, „Biblioteca Kriterion" a facilitat cititorului român contactul cu trecutul și prezentul diferitelor naționalități ce trăiesc pe teritoriul patriei, cunoașterea mai profundă a specificului etnic și spiritualității acestora. Cele 130 de volume (proză, poezie, studii) publicate **la o singură editură**, rămîn ca o mărturie palpabilă și fără precedent în istoria relațiilor dintre cultura română și a naționalităților din România. Afirmațiile bibliografului devin mai convingătoare și cîștigă valențe noi, dacă se ia în considerație și faptul că majoritatea covîrșitoare a acestor volume a apărut în traducere românească prefațată de personalități mar-

BALOGH IOZSEF

(Continuare în pag. 14)

NICOLAE CORJOS:

„Sînt un regizor de echipă"

— Cu mai mulți ani în urmă, întrebai fiind, cu caldă, gazetărească familiaritate „Cine ești dumneata, Nicolae Corjos ?" răspundeați simplu : „Un om care învață". Mai învățați, Nicolae Corjos ?

— Fără îndoială. În treizeci de ani de film n-am încetat o clipă să învăț. Am fost mai bine de două decenii regizor secund. Am semnat în această calitate 16 filme artistice, de facturi foarte diferite, alături de regizori și ei foarte diferiți, din experiența cărora s-a tors și experiența mea.

— Puțini știu că între aceste șaisprezece filme se numără DUMINICĂ LA ORA ȘASE, STĂPÎNUL, cîteva din seriile cu „HAIDUCII", serialul Tv după TOATE PÎNZELE SUS, BALTAGUL, MIRII ANULUI DOI (colaborare cu Franța, de fapt începutul unui șir de colaborări cu regizori și studiouri europene) etc.

— Am mai spus și altădată și nu obosesc să spun că am învățat de la Lucian Pintilie cum se lucrează cu actorul, de la Malvina Urșianu — cum se scrie un decupaj regizoral foarte bun, de la Mircea Mureșan

TANIA RADU

(Continuare în pag. 15)

Vitrina artelor

Virtuozitate

Cu **Contrabasul**, piesă prezentată recent în premieră de Naționalul bucureștean, în traducerea și adaptarea semnate de Monica Beligan, avem prilejul de a cunoaște un autor vest-german afirmat cu autoritate în ultimii ani printre numele de linia întîi ale literaturii europene, cunoscut și jucat și în afara continentului : prozatorul, dramaturgul Patrick Suskind. **Contrabasul** e un monolog, o confesiune persiflant-amară, impregnată de trufie și umilință, de speranță și descurajare, de nevoia și totodată reticența comunicării. Este confesiunea unui om singur, instrumentist mărunt într-o mare orchestră simfonică, locuitor anonim al unui mare oraș, cu o viață asemenea atîtor altele, cu visuri, tristeți, eșecuri și mici bucurii semănînd descurajant celor ce se consumă între pereții unor cămărițe identice, din blocuri identice. Durerea este însă autentică, sentimentele sînt vii chiar dacă — sau tocmai pentru că — ele nu reușesc să particularizeze un destin ci, dimpotrivă, să-l uniformizeze.

Text interesant dar dificil de materializat scenic, **Contrabasul** a fost gîndit regizoral de Grigore Gonța cu o extremă economie de mijloace, desenat cu linii precise, simple, din contururi esențializate. Regizorul a avut curajul — pentru că în cazul unui monolog ce durează aproximativ o oră și jumătate este într-adevăr un curaj — de a nu umple spațiul cu gesturi, mișcări nejustificate cu strictețe de text, de a refuza orice artificii „ajutătoare", astfel încît dinamica ideilor și a sentimentelor se impune cu pregnanță, cu o expresivitate sobră, de esență.

Sigur că o astfel de viziune

presupune o încărcătură substanțial sporită pe umerii interpretului, dar Radu Beligan are forța de a susține și a înălța mereu mai sus o asemenea povară artistică. Virtuozitatea este un cuvînt mare, ce nu trebuie demonetizat prin prea frecventa utilizare, dar în cazul de față rostirea lui apare nu numai îndreptățită, ci chiar obligatorie. Argumente sînt nenumărate. Cel mai însemnat, ni se pare a fi meritul actorului de a construi scenic nu un monolog, nu un recital, ci un **spectacol**. Un spectacol rotund, solid, tensionat, un spectacol cuprinzînd ample, diversificate, uneori contradictorii relații între personaje, chiar dacă acestea lipsesc, în accepțiunea concretă a cuvîntului, de pe scenă. Actorul are harul — și știința — de a crea imediat și a menține statornic senzația de dialog, un dialog angajat nu cu publicul, ci cu fiecare spectator, o relație de comunicare directă, firească, nestînjenită, personală, am spune. Asemenea portretelor realizate de marii maeștri, care „te privesc la ochi". În orice colț al sălii de expoziție te-ai afla, personajul lui Radu Beligan te face martorul, **singurul martor**, al confesiunii sale, îți acordă o încredere anume, ce impune receptivitate ascuțită, un autentic sentiment de responsabilitate. Rostit pe un ton voit lejer sau cu gravitate, cu haz sau cu emoție, monologul apelează la sensibilitatea spectatorului — a partenerului — refuzînd însă sentimentalismul. Eroul își cenzurează cu discreție impulsurile emoționale, evită exteriorizarea sonoră a sentimentelor și obligă la aceeași atitudine ; compasiunea puternică, omenească, nu face să țîșnească lacrimi, ca la melodrame, replica spirituală (pentru că actorul e **spiritual**, nu hazliu) naște zîmbet nu hohote de rîs ca la Stan și Bran. Închis în cămărița lui insonorizată (bun, adecvat decorul lui Ion Popescu Udrițe), singur nu printr-o opțiune ci mai curînd din timiditate, din neputință, eroul din **Contrabasul** iubește, urăște, speră, se descurajează, se ascunde, se dezvăluie, vorbește despre muzică, gîndindu-se de fapt la femeia iubită și despre femeia iubită, gîndindu-se de fapt la muzică, iar unicitatea lui constă tocmai în faptul că e asemenea tuturor. Acesta e unghiul, multitudinea de unghiuri, din care ni-l prezintă, din care ni-l apropie, cu desăvîrșită virtuozitate (virtuozitatea poate fi și altfel decît desăvîrșită ?), artistul poporului Radu Beligan.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Vox maris

Spre deosebire de anii trecuți, sarcina de a susține stagiunea estivală pe litoral, de operă, operetă și muzică simfonică a revenit — în acest sezon — doar Teatrului Liric din Constanța. Mustime foarte dificilă, dacă ne gîndim că în alte împrejurări mulțimea turiștilor — români și străini — avea prilejul de a admira nu numai măiestria artiștilor localnici dar și pe aceea a unor colective de mare prestigiu, în frunte cu Operele Române din București, Cluj-Napoca și Iași. Astăzi, din motive mai mult subiective decît obiective, constănțenii s-au văzut dintr-o dată puși în situația de a asigura o parte din necesitatea estetică a celor veniți în vacanță la mare, în nu mai puțin de 15 stațiuni ! O matură chibzuință, în pofida „virstei" sale directoriale, a condus-o pe Ana Maria Munteanu — numită foarte recent la conducerea instituției lirice din marele oraș-port — la împărțirea, judicioasă, a colectivului, ba chiar a compartimentelor muzicale, reușind astfel ca interesul pentru operă, operetă și genul concertant să se mențină treaz ; în plus, aceiași oameni au avut și timpul necesar pentru a pregăti două premiere și încă alte cîteva manifestări. Să recunoaștem, această activitate în trei timpi (repetiție, deplasare, spectacol) este neobișnuită și ea demonstrează rîvna, dar și disciplina în muncă instaurată în sînul Teatrului Liric, fapt întru totul de lăudat !

Aruncînd o privire fugitivă asupra diversității programelor, plecînd de la restaurantul „Miorița" din Mamaia, unde ai prilejul să admiri și să cunoști muzica populară românească (susținută de o parte din instrumeniștii teatrului) și splendidele costume naționale (ilustrate prin colaborarea cu echipa de dansuri folclorice a Casei de Cultură a Sindicatelor din Constanța ; iată deci o idee majoră, profesioniști — amatori, pusă în practică de cele două instituții), trecînd și pe la Teatrul de vară din Mamaia, arhiplin la reprezentațiile cu operetele **Bal la Savoy** de Paul Abraham și **Liliacul** (cîntat în limba originală) de Johann Strauss, ori la opera **Traviata** de Giuseppe Verdi, toate într-o bună distribuție și adaptare pentru scene în aer liber, ajungem la Eforie Nord și vedem, spre plăcuta noastră surpriză, o mare de oameni care asistă la spectacolul înfiltat **Oedip**. Tragedia antică este, aici, la ea acasă, fiind reînviată sub toate aspectele : declamație, cor vorbit, balet, costumele și luminile de rigoare, cai, călăreți, mă refer tot ceea ce poate fi de folos unei manifestări de amploare ; cît despre scenă, ea — în fapt — nici nu există. Aici se joacă pe pămîntul plin de iarbă, ca într-un mare amfiteatru natural, iar la Mamaia pe pontoane special construite, cu reflectoare subacvatice, și așa mai departe. Să reținem însă un fapt semnificativ. Am văzut o mulțime de chipuri de oameni care participau, probabil, pentru prima oară în viață la un asemenea gen de spectacol. Am urmărit figurile cîtorva tineri, ale unor oameni mai în vîrstă, sau ale unor copii de vîrstă școlară. Toți, fără excepție, erau transfigurați, impresionați și acaparați de subiect, de desfășurarea acțiunii și de ceea ce simbolizează pînă la urmă Oedip, omul care e mai puternic decît destinul !

Un fapt inedit pentru constănțeni : înființarea unei secții de operă pentru copii. Urmînd exemplul Operei Române din București, Teatrul Liric din Constanța este a treia instituție — soră, care după Iași și Cluj-Napoca, înțelege folosul uriaș, pe toate planurile, ale reprezentațiilor operistice interpretate de copii și destinate copiilor.

Opera **Inimă de copii** de Carmen Petra Basacopol cunoaște aici o nouă versiune scenică datorată regizorului Sergiu Dan Pop și dirijorului Radu Ciorel. Cu o scenografie ce se dorește economică și sugestivă, prin decoruri „la purtător" cu mai puține tablouri, lipsind chiar finalul, cu tempi mult mai rapizi, cu modificări aduse în libret și chiar în muzică, dar cu o bună execuție din partea măiuchiului de copii, a grupei solistice în frunte cu Emilia Ciurlea care interpretează — în travesti — pe celebrul Marco din **Cuore** de Edmondo de Amicis, a orchestrei, a tuturor celor care au pus suflet și interes în această tinerească acțiune.

Făcîndu-ne datoria de a consemna noua inițiativă, ca și preocuparea de a monta încă în acest an un nou titlu din repertoriul genului muzical recent apărut, adăugînd și eforturile dirijorilor Paul Stoicu și Mihaela Roșca, pentru ca serile concertante să-și găsească locul și să se afirme în această stagiune estivală, vom conclude că activitatea Teatrului Liric din Constanța este fructuoasă, iar calitatea interpretativă aduce săli pline de spectatori, dovedindu-se încă o dată că iubirea față de frumosul artistic nu cunoaște nici anotimpuri și nici vîrste.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Dincolo de moda

În mai toate atelierele pictorilor pot fi întîlnite numeroase obiecte de o frumusețe rară. Patinate de vreme, încărcate de amintiri, umile sau trufașe, sigure, ca niște ființe, de puritatea liniilor lor, încîntate de culoarea și aerul mai totdeauna misterios pe care îl împrăștie în jur, respectivele obiecte trec, adeseori, din decor în compoziții și dau mărturie despre atmosfera atelierului, despre rafinamentul estetic al artistului. Pînă într-un anume punct, faptul, în sine, este lăudabil. Asistăm la o elegantă cursă de contemporaneizare a clasicității. Pînzele vor să aibă o tușă și o aură de vechi meșteșug, ca ale maeștrilor. Adeseori, profesional vorbind, atari tentative reușesc. Am întîlnit, în multe expoziții și la mulți pictori, mai tinerii sau mai virstnici, lucrări ce fac din plin dovadă că lecția sau lecțiile maeștrilor au fost corect însușite. Arareori însă am avut bucuria de-a descoperi, dincolo de meșteșugul în sine, și emoția, acel ceva care să-l fi obligat pe pictor să așternă pe pînză nu obiecte, savant armonizate, frumoase prin ele însele, ci gînduri, trăiri autentice.

Constantin Nițescu, un pictor prea puțin spus lăudabil, reușește, prin expoziția sa de la Simeza, să oțelească, în bună parte, multe din pericolele „modei" pe care am amendat-o mai sus. Întîlnim în naturile sale, dincolo de dialogurile subtile ale liniilor și-ale armoniilor cromatice, un efort de individualizare și materializare a elementelor compoziționale. Se simte în pînzele sale un echilibru bine strunit, o pace interioară în care, cîteva flori de un alb imaculat într-o mai ciudată carafă de metal, de exemplu, dau un accent inviorător, conferind întregii compoziții un plus de farmec, un plus de măiestrie. Dar, de-adevăratelea, pictorul excelează în clipa în care renunță la prețiozitatea obiectelor, cînd suportul unui uriaș buchet de flori este un vas oarecare, o umilă ulcică de pămînt, deasupra căreia se naște un foarte viu, am zice frenetic chiar, dans de culoare în care albul orchestrează cu vigoare mișcarea petelor de brun și verde. De-altfel această predispoziție a pictorului spre ritmuri vii, dinamice, cu un pronunțat caracter grafic este mult mai evidentă în suita de peisaje, cu precădere în peisajele de iarnă. Aici, limitat de aparenta lipsă a culorii, pictorul s-a văzut nevoit să apeleze la sugestia ritmului grafic, a suprafețelor de alb moale alternate cu biciuiri de alb fosforescent. Tot în rîndul reușitelor pot fi incluse și cele cîteva portrete expuse, credem, doar pentru a întregi o impresie de ansamblu asupra disponibilităților sale actuale.

VICTOR NIȚĂ ■

De ce ni Lipsca ?

Auzim deseori pronunțîndu-se — mai ales de către reporterii sportivi — Barselona, Mehico, Perú, uneori chiar Arhentina... Să acceptăm oare fără discuție?

Respectivii motivează că așa se pronunță **la fața locului**, oficial. Este perfect adevărat. Constituie însă faptul acesta un criteriu suveran? Nu cumva ei au dreptate numai **aparent?**

Întrebarea atinge o problemă vastă și foarte gravă. E vorba de un **principiu**: avem oare **obligația** de a respecta cu strictețe pronunția locală — sau **facultatea** de a o modifica, **adaptînd-o** spiritului limbii vorbitorului străin?

Este, cu alte cuvinte, **constrins** un francez să pronunțe London, Wien, Moskva etc. sau îi este **permis** să adapteze numele străin la **spiritul limbii** sale, pronunțînd Londres, Vienne, Moscou etc.? Să nu aibă dreptul italianul să zică Parigi, Barcelona, Londra? Să fim **obligați** noi să pronunțăm Mehico? Marseille?

Simpla citare a cîtorva cazuri ne-a dat, cred, răspunsul: o limbă are **dreptul** incontestabil să încorporeze în lexicul său nume străine prin **adaptare** la geniul național propriu. Este chiar **obligată** să procedeze așa, pentru a putea **asimila** produsul străin și a nu-l lăsa în stare brută, în care caz ar fi respins ca un **corp străin.** În cazul respingerii s-ar ajunge însă la iresponsabilitatea de a se **îmbogăți** limba cu elemente noi, care o mențin mereu vie și perfect capabilă de comunicare (menirea ei). Ar rezulta o piedică în calea **creșterii** ei și o **sărăcie** nedorită.

Desigur, sunt destule cazuri (de fapt majoritatea) în care asimilarea e foarte anevoioasă sau imposibilă chiar: Bordeaux, Reims, Stockholm, Buenos-Aires, Bruxelles, New York (Neviork?). Ele vor rămîne ca atare. S-ar putea totuși — dar cine-o poate prevedea? — ca unele să fie eventual adaptate, în funcție de importanța lor istorică viitoare și de frecvența apariției în mas-media, de pildă Ciudad de Mexico în... Cetatea Mexicului, după modelul înoetățenitei Cetăți a Vaticanului.

Restul însă trebuie încorporat, adaptat și asimilat ca o hrană necesară organismului limbii, pururi viu.

Dealtfel limba noastră **n-a** întîrziat să se îmbogățească prin atare asimilări. Românii au adoptat astfel toponime noi, potrivindu-le pronunția după **specificul** limbii. N-au ignorat pronunția corectă străină; au procedat doar la înfierea necesară. Au zis așadar Paris, Londra, Barcelona, Mexico, Viena...

Unele din aceste adoptiuni au ajuns, datorită **vechimii** utilizării lor sau **atestării** unor relații internaționale istorice, adevărate și înrădăcinate mărturii ale trecutului provinciilor noastre, reunite pe veci la 1 dec. 1918. Așa ar fi. Colonia (azi Köln), cu apa de colonie, Lipsca (azi Leipzig), cu lipscăniile și derivatul Lipscani al celebrei artere comerciale bucureștene, Calea Plevnei etc., (Același ar fi cazul cu numele de **persoane** intrate demult în uz, ca Don Juan — nu Huan —, Don Chijot (nu hohote), Vilhelm — nu Guillaume — Cuceritorul, Richard — nu Riclard — Inimă de Leu, deși semidocții ne vor „corecta", Ludovic — nu Louiz — al XV-lea, dar elegantele pot păstra denumirea pentru tocuri...)

Față de cele expuse mai sus, se impune așadar criteriul **spiritului limbii** române, consacrat și prin **tradiția** vie. Să nu admitem maltratări.

Vom pronunța deci, în continuare, Mexico, Barcelona, Argentina, Péru, nu Mehico, Barselona, Arhentina, Perú... (în ciuda inovațiilor celor ce cred că au... descoperit America). Vom pronunța Seghedin, Debrețin, Plevna, Praga, Viena, nu Szeged, Debrecen, Pleven, Praha Wien.

Nu vom cădea unor „descoperiri", ci vom păstra Parisul, Londra, Florența, Haga, Dresda, Marsilia și nu vom implanta în locul lor Parl, London, Firenze, Den Haag, Dresden. De ce să ne violentăm limba?

Vom rămîne deci la Scoția, Austria, Ungaria, Spania, Elveția, rezistînd inovațiilor Scottland, Österreich, Magyarország, Espana, Die Schweiz. Nu ne vom stîlci singuri limba.

Să nu ne expunem — noi și inovatorii — la o situație comică, rebotezînd și pronunțînd, în locul demult românizatelor toponime, cu drept imprescriptibil de cetățenie, Atena, Alexandria, Cairo, Ierusalim, schimonoseli ca: Athinai, El Iskandarija, El Cahir, Yerușalaim... **(Aurel Stoicanu).**

Vitrina cărţilor

Semnul palladyan

Procesul de recunoaştere a valorilor se petrece în timp. În cadrul acestui proces, referirile la valoare, întîmplate de-a lungul vremii, tind să se sacralizeze şi ele, din care pricină observaţii cu totul inocente ajung, prin repetiţie, prin citări ceremonioase să pară a fi mai importante decît sînt.

În cazul pictorului Theodor Pallady, impunerea a fost urgentată de critici. Procesul s-a petrecut mai devreme decît la contemporanii săi de marcă, un impuls decisiv producîndu-l personalitatea incitantă a pictorului. Aproape toţi cei care au scris la noi despre artă şi artişti s-au simţit datori să refere cu mare gravitate şi intermenii superlativului la arta lui Pallady şi aproape întotdeauna în relaţie cu caracterul mîndru şi original al omului. O probă că legenda s-a constituit devreme şi că a orientat temeinic opinia scrisă. Cea orală a fost indeobşte mai puţin ploasă şi a jucat un rol compensator.

O nouă monografie Theodor Pallady are, prin urmare, a lua aminte, la o bibliografie întinsă, însemnată cu nume prestigioase ale culturii române. O bibliografie atît de bogată încît critica criticii trece, aproape independent de voinţa autorului „înaintea criticii operei.

Recenta monografie a lui Mihai Ispir — publicată la „Meridiane" în format mare şi cu ţinută editorială — are o seamă de merite ce-o fac indispensabilă în orice întreprindere critică viitoare asupra pictorului şi, cu o lectură selectivă, oricui doreşte să înţelegă rolul lui Pallady în pictura noastră modernă, sensul noutăţii în creaţia sa. Mihai Ispir a voit să cunoască totul — tot ce omeneşte era de cunoscut — despre omul şi pictorul Pallady şi, pentru asta, a procedat la o analiză directă, minuţioasă, evlavioasă, am putea zice, a tuturor mărturiilor precum şi la cercetarea completă a operei.

Un astfel de efort îndelungat, extrem de analitic, plin de devotament faţă de subiect, într-un cuvînt **complex** e de natură să dea, la rîndu-i, complexe. Mihai Ispir e un istoric de artă tînăr şi motivat, autorul cîtorva cărţi — precum „Şirato" şi „Clasicismul în arta românească" — de tot interesul.

În urmă cu nişte ani, în expoziţia „Scrisul", am văzut, unele pagini de manuscris la „Şirato", o probă adică de **scris-gîndit** critic ce demonstra că un text se alcătuieşte asemenea unei clădiri, printr-o inspiraţie atent vegheată, sub controlul unui ţel bine articulat. Aşa scrie Mihai Ispir şi acum. Fiecare cuvînt e atent cumpănit, iar fraza are un soi de eleganţă solemnă ce te asigură că adevărurile ei sînt incontestabile. Acestea sînt calităţi şi; dacă am indicat mai devreme, o servitute a efortului dominat de ideea exhaustivităţii, nu am făcut-o pentru a sugera că, în anume împrejurări, o calitate poate să semene cu un cusur. Calităţile de autor ale lui Mihai Ispir sînt clare şi, în multe privinţe, impunătoare. Ceea ce vrojam să spun e că oricine s-ar încumeta astăzi la o monografie Pallady, ar avea de rezolvat aceleaşi probleme evidenţiate de Mihai Ispir. E un subiect istovitor. Unul în care e temerar să ai opinie, din moment ce tot ce se putea spune s-a spus. Îţi rămîne posibilitatea — şi mai îndrăzneaţă — de a te îndoi de adevărul a ce s-a spus.

În ce mă priveşte, de exemplu, îmi mărturisesc complexul de a bănui că Theodor Pallady e un minunat pictor pentru critici, pictori şi colecţionari şi că nu va deveni prea curînd şi un minunat pictor pentru public, în felul în care Luchian, Petraşcu sau Tonitza sînt. Mai cred, bunăoară, că pictura din tinereţe a lui Pallady e atît de îndatorată unor maeştri de a doua mînă francezi încît e o exagerare să căutăm aici temeiul operei de mai tîrziu. Pallady a devenit ceea ce a devenit nu dezvoltînd un fel de pictură din tinereţe ci renunţînd, pur şi simplu, la a mai picta ca în tinereţe. Sigur, există semn palladyan în tot ce a pictat Pallady. Problema e dacă acesta e şi relevant, dacă are şi altă calitate, afară de calitatea de martor al formaţiei. Mihai Ispir a acordat multe pagini chestiunilor privitoare la viaţa de artist a pictorului în Franţa, pagini utile sub raportul informaţiei şi parcă niţel dominate de abundenţa informaţiei. Probabil că o cercetare a felului în care au lucrat ideile lui Pallady în creaţia contemporanilor şi în deceniile din urmă ar fi fost oportună.

Mă simt dator să subliniez că volumul semnat de Mihai Ispir nu e unul din „albumele" sortite să rămînă, în ciuda textelor introductive, doar o selecţie de planşe, ci o carte în toată puterea cuvîntului, iar ca angajare la o temă, o carte exemplară.

TUDOR OCTAVIAN ■

Literatură comparată

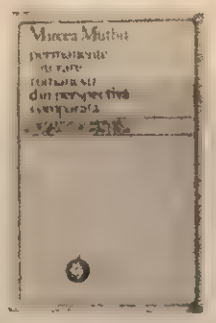

Colegul nostru de catedră şi generaţie, Mircea Muthu, de la Universitatea din Cluj-Napoca, tipăreşte un al treilea volum dintr-o sinteză în patru cărţi numită **Literatura română şi spiritul sud-est european.**

Autorul răscoleşte după aur şi splendoare în baia de sînge şi scrum de cinci veacuri a răsăritului Europei cum numeşte Dostoievski noaptea otomană aşezată peste noi. Există în toată literatura ţărilor balcanice, afirmă practic cercetătorul clujean, o obsesie de nedesluşit a Bizanţului. Poeţi şi istorici, romancieri şi gînditori din Grecia modernă, din Bulgaria sau Iugoslavia, apoi toată literatura română de la Dosoftei la Voiculescu, de la Învăţăturile lui Neagoe şi Divanul lui Cantemir la Principele lui Eugen Barbu, toţi stau sub cupola sofianică a luminii neapropiate de pe malul Bosforului a cetăţii lui Constantin, cea care de veacuri a fascinat omenirea cu spiritualitatea ei unică.

Ceea ce se desprinde din cartea de faţă ar putea fi reformulat astfel : Bizanţul nu a fost un polis, o cetate, o bazilee lumească, un conglomerat artificial ce odată cu prăbuşirea politică a încetat să existe.

Lovit de moarte precum ochiul negru al maicii din imaginea zugrăvită treco în miracolul plîngerii de aur vădindu-şi faţa nepieritoare.

Trecut desăvîrşit în spirit, fiind spiritualitatea Logosului întrupat în istorie, Bizanţul nu dispare niciodată în aceste vetre arhaice născute ca neamuri şi semnţii în spiritul său.

De la Ştefan cel Mare ce a copilărit încă pe ulîţele de aur ale Constantinopolului la Nicolae Iorga cu al său Bizanţ după Bizanţ, conştiinţa istorică a poporului nostru este cea a Logosului întrupat în istorie aşa cum l-a trăit spiritual Bizanţul.

Aşteptăm cu interes ultimul volum al acestui demers de învăţat în inima culturii române.

IOAN ALEXANDRU ■

CAP LIMPEDE

Pusă sub un frumos şi semnificativ generic, „În conştiinţa fiecăruia doarme o capodoperă", pagina din **Amfiteatru** nr. 7 atrage atenţia atît prin gravitatea problematicii ei cît şi prin cele două semnături care se implică în actualizarea marilor noastre valori culturale. Surprinzător în multe privinţe, textul lui Valeriu Răpeanu face o pledoarie plină de sentiment pentru reconsiderarea celor două **Rapsodii** ale lui Enescu ca opere de artă în sine, nu doar ca fragmentară muzică de fond, considerînd restaurantizarea lor un adevărat sacrilegiu, în timp ce Marin Sorescu dezvăluie, în binecunoscutul său stil, intenţia de a realiza o antologie de poezie românească în două volume : „Contaţi pe subiectivitatea mea — e mai exactă şi mai dulce. Are suflu." ● Un salt surprinzător în istoria civilizaţiei scrise face Andrei Cornea în acelaşi **Amfiteatru**, afirmînd că la începutul conştiinţei noastre istorice n-a fost Summerul ci... lista. Mergînd la izvoarele Tigrului şi Eufratului scrierii, Andrei Cornea descoperă într-un eseu aventuros ca o expediţie etnografică în jungla originilor cărţii că redactarea primelor liste, inventare, registre a fost gestul epistemologic arhetipal prin care omul şi-a început acţiune de luare în posesie a universului. Cine şi-ar fi putut imagina atunci că acţiunea modestă a umilului scrib care întocmea un inventar gospodăresc va deveni principalul mijloc de emancipare universală a omului ? Cînd citim Shakespeare, să ne amintim că „la început a fost lista" ! În acelaşi timp, e bine să ne gîndim că între uneltele tehnicii de azi ar putea fi pe... listă şi deschizătoarea de drumuri a următoarelor două milenii ! ● O seducătoare ipoteză rezumă Radu Şuiu în serialul său din **Tomis** nr. 6 : cei doi sateliţi ai planetei Marte, Deimos şi Phobos, — singurii din întreg sistemul solar care se rotesc în jurul planetei mamă cu o viteză mai mare decît propria ei viteză de rotaţie — sînt artificiali, ipoteza fiind avansată concomitent de americanul Carl Sagan şi sovieticul Slovski. În serialul lui Radu Şuiu mai e vorba despre fenomenul Djuna, intuiţiile lui Swift, presupunerile lui Däniken în legătură cu posibilitatea ca uriaşii din tradiţiile tuturor popoarelor să fie... marţieni. Dar ce legătură au toate acestea cu titlul şi supratitlul serialului „Din enigmele mărilor. Dispariţii misterioase" ? Nici urmă de mare, nici vorbă de vreo dispariţie misterioasă ! Se pare că aici se ascunde adevărata enigmă ! ● **Tomis** întreabă, Augustin Buzura răspunde într-un interviu din care aflăm că romancierul ardelean mai are „în minte", în afara cărţii pe care tocmai a terminat-o, încă trei romane şi „alte cîteva mici proiecte" : „fiecare rînd trebuie scris în aşa fel încît să n-ai ce-ţi reproşa, fiindcă atunci cînd va veni vremea judecăţilor, nimeni nu va ţine seama nici de contexte, nici de momentul istoric în care ai scris, ci numai şi numai de cantitatea de adevăr şi frumos"

Cronica literară de Romul Munteanu

Poezia patriotică

Este binecunoscut faptul că din cele mai vechi timpuri poeţii au simţit nevoia să-i cinstească pe eroii cetăţii prin versurile lor. Sentimentul de naţiune nu era încă format, cînd grecii prin miticul Homer îl slăveau pe miticul Ahile. Cu **Eneida** lui Vergiliu se configurează primele elemente ce duc spre eposul naţional ce vizează actele de întemeiere. Faptele de glorie prilejuite de apărarea sau cucerirea unor cetăţi, peripeţiile pe mări determinate de dorinţa cunoaşterii unor civilizaţii şi pămînturi noi, luptele împotriva păginilor etc. conferă substanţă poemelor clasice cu evidente implicaţii patriotice şi le asigură o lungă durată în timp.

Femeile-eroine de genul Clorindei care luptă cu spada cu un viteaz ca Tancred **(Ierusalimul liberat)** nu mai reprezintă o raritate în literatură sau un fenomen de stranietate. Ioana d'Arc a constituit doar un complex subiect de inspiraţie pentru scriitori foarte diferiţi (Voltaire, Schiller, Anouilh, Brecht ş.a.), care şi-au conceput operele în cele mai variate feluri.

Pe măsură ce popoarele căpătau o conştiinţă mai clară asupra identităţii lor naţionale, literatura de elogiere a patriei, de exaltare a virtuţilor şi tradiţiilor unor naţiuni, sporea şi ea tot mai mult. Se ştie doar că scriitorii romantici au dat una din cele mai profunde expresii sentimentelor rezultate din dragostea de ţară, proiectate în trecut sau în prezent. Byron, Hugo, Eminescu au depus o mărturie elocventă în acest sens.

Unii oameni de litere din vremea noastră au fost ispitiţi de gîndul să situeze întreaga operă a unor scriitori de acest gen sub semnul poeziei patriotice. Aşadar, **Scrisoarea III** şi **Sara pe deal, Peneş Curcanul** şi **Sania, Moartea lui Fulger**, şi **Scrisoarea de la Muselim-Selo** reprezintă opere ce nu pot fi omologate prin mesajul lor. Extinderea conceptului de poezie patriotică asupra literaturii etnografice sau de dragoste este de natură să ştirbească datele specifice ale unui gen de creaţie care s-a modificat în timp, dar nu dincolo de anularea mesajului caracteristic.

Semnele poeziei patriotice sînt eroii investiţi cu fapte de glorie şi spirit de sacrificiu, ca şi unele date ale etnografiei naţionale. Cînd unii poeţi români au invocat **Oltul** sau **Putna**, gîndul alunecă în mod firesc spre un context de evenimente, gravate în istoria neamului.

La aceşti eroi se gîndea doar şi I. Budai Deleanu atunci cînd le cerea scriitorilor să nu-i lase acoperiţi de uitarea vremii.

Fără îndoială că evoluţia civilizaţiei moderne a introdus în spaţiul poeziei patriotice multe date informaţionale noi. Literatura patriotică nu se grefează de multă vreme doar pe evenimente războinice. Există un autentic **eroism civil**, un **eroism cotidian** care poate intra în acelaşi spaţiu literar. Dar cînd ne referim la trecut ne aducem aminte că exponenţii unor mari răscoale şi revoluţii ţărăneşti se revarsă în acelaşi val de poezie. Avram Iancu este şi el un Ulise sau un Hector, gata să se jertfească pentru libertatea românilor din Transilvania de odinioară. Numele său a intrat în legendele populare şi în cîntecele Ardealului, viaţa sa a devenit un mit sau un simbol al dăruirii totale pentru libertatea neamului. Puterea lui pare nemăsurată, / Pe sub poala dealului / Trece oastea Iancului / Şi se dusă, dus la valo / Cine să-i aţie cale / **(Pe sub poala dealului)**. Retorica acestui gen de poezie populară are un caracter deosebit. Eroul este învestit cu puteri excepţionale, forţa sa de coagulare a voinţei neamului devenind imensă. / Foaie verde, foi mărunte, / Scoboară Iancu din munte / Şi topeşte fier de pluguri / Ca să ne scape din juguri / Şi scoate din vie pari / Să-i fugăre pe duşmani. / **(Foaie verde, foi mărunte)**.

Poezia populară păstrează astfel în arhivele vii ale memoriei neamului faptele de glorie ale unor eroi ca Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Bălcescu, Horia, Alexandru Ioan Cuza etc. Evident, că dincolo de aceştia se găsesc marii eroi anonimi care au luptat la Rovine, Războieni, Plevna, Mărăşeşti, etc. Toţi aceştia trăiesc în literatură ca nişte participanţi la realizarea unui destin istoric naţional.

Nu este astfel de mirare că şi unii poeţi străini care au trăit o vreme pe meleagurile noastre s-au inspirat din tradiţiile de luptă şi obiceiurile poporului român. Poemul scriitorului german Martin Opitz (1597—1639), **Zlatna** (1623) este unul din cele mai elocvente exemple în acest sens. Evocarea locurilor duce spre etimonul genetic al neamului. / Ţinutul Zlatnei însă / de mine-i mai iubit / Prin locurile acestea / Traian l-au biruit / Pe Decebal, iar praful 7 din scriptele-n păstrare / rămîne ca atare. / Poporul român întruneşte un suprem elogiu, fiindcă nici goţii, nici hunii şi nici slavii nu au putut „înfrînge neamul nepieritoarei ginţi".

Aceasta este calea cea mare, dar nu şi cea comună, pe care s-au înscris cei mai mulţi din literaţii ţării noastre din toate vremurile. Numele lui Alecu Russo, Eminescu, Cosbuc, Goga, Blaga, Coşbuc fac parte dintr-o imensă suită de oameni de cultură, angajaţi faţă de destinul neamului.

Scriitorii nu tac între războaie. Vocea lor, gravată în texte de o mare varietate, fixează pentru veşnicie faptele unui popor ce se apără pe sine fără să-i asupreacă pe alţii. Şi dacă am evocat mai frecvent numele lui Avram Iancu nu este doar pentru faptul că el a reţinut în numeroase rînduri atenţia unor mari scriitori din trecut, ci şi pentru considerentul că **modelul** său uman, conservat pe atîtea căi, reţine în permanenţă preocupările poeţilor din vremea noastră. Am întîrziat de fapt, în consemnarea unui poem al lui Dumitran Frunză **(Avram Iancu**, Editura Albatros, 1986), însoţit de alte poezii polarizate în jurul existenţei aceluiaşi personaj şi decupat în secvenţe liricо-descriptive, menite să fixeze memoria unui erou într-un spaţiu istoric.

Dumitran Frunză nu scrie un poem epic cu o structură clasică în care să **povestească** peripeţiile unui personaj mitic. Poeziile sale au un caracter reflexiv, fiind uneori structurate la modul aforistic. Dumitran Frunză se străduieşte să reconstituie un anumit „duh al pămîntului", să refacă imaginea unui mod de comportament faţă de ţară, să dea, în ultimă instanţă, relevanţă unui **model uman** capabil să întreţină în stare de veghe conştiinţa unui popor.

Retorica poetului evoluează prin acte de interogare (Cine-s românii ?-/ Cine-s moţii), conexate cu altele de afirmare (Toţi sîntem unul / Una este ţara !).

Poemele lui Dumitran Frunză capătă un caracter parabolic. Mesajul istoric se înscrie în eternitate. / Puterea nu-i rostire de vlădică, / Nu-i privilegiu calp sau vanitate / Este discursul vremii ce implică / Soarta poporului în libertate /. **(Puterea este jertfă)**.

Dincolo de unele vagi stridenţe retorice desuete, poemele lui Dumitran Frunză indică o cale fertilă de evoluţie a poeziei patriotice contemporane.

Într-un muzeu, despre adevărurile nepieritoare ale existenței noastre

„Pe pământul acestei patrii voim să trăim și să murim"

Ca o carte deschisă mereu, intrarea în Complexul muzeal județean Bihor

Degetele străvezii ale dimineții lovesc neauzit ferestrele sălii prin care-mi port pașii. Vizitatorii încă n-au venit. O liniște blîndă învăluie obiectele din preajmă. Obiecte de piatră, de aramă ; un vas uriaș, de pe al cărui pîntec rotund se înalță un fel de colți de mistreț. Sentimentul de-a retrăi copilăria pămîntului pe care tu însuți al venit pe lume. Privirea mingîie alcătuirile bizare din lut și din bronz, întrizie asupra lor, în vreme ce gîndul spune că aici, în această secție de istorie a Complexului muzeal județean Bihor din Oradea, vom avea de parcurs, cu încetul, filele cărții de istorie a neamului nostru, neam tare și tare încercat de vremuri. Notez într-un caiet (căruia-i spun „de inimă") cuvintele lui Iordanes din „Getica" : **Vezi cu mare plăcere că niște oameni prea viteji să se îndeletnicească cu doctrinele filosofice. Cînd mai aveau puțin timp liber, după lupte, putem vedea pe unul cercetînd poziția cerului, pe altul însușirile lerburilor și ale fructelor, pe acesta studiind descreșterea și acăderea lunii, pe celălalt observînd eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, astrele, care se grăbesc să atingă regiunea orientală, sînt duse înapoi spre regiunea occidentală, odihnindu-se apoi după o regulă prestabilită. Nu stăpînești cu adevărat decît prin cunoaștere. Să nu ne mirăm, deci, de faptul că expediția generalului Zopyrion împotriva geților a fost zădărnicită și transformată într-un dezastru de o mare furtună. Și să nu ne mirăm nici de această întîmplare, istorisită de Dio Cassius : Cînd Traian a pornit împotriva dacilor și se apropia de Tapae... i se aduse o giupercă mare, pe care era scris cu litere latine că știi ceilalți aliați, cît și buril, sfătuiese pe Traian să se întoarcă și să facă pace.** Dar istoria își croiește albia fără a ține întotdeauna seama de poveste, oricît ar fi ele de înțelepte.

Un grup de copii admiră statuile în bronz ale lui Gelu, Glad și Menumorut. Deasupra cuvintele voievodului Menumorut, emblemă a modulul de a gîndi dintotdeauna al românilor : **Spuneți lui Arpad, ducele Hungariei, domnul vostru : dator îi sînteni eu un semnic unui amic. Cu toate ce-i sunt necesare flîndcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut bunei voințe a noastre nu îl vom ceda niciodată.**

Sala voievozilor. Mîndri și demni privesc spre noi Mircea cel Mare, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare, al cărui chip e așezat între imaginile cîtorva dintre cetățile pe care le-a stăpînit. Harta lui Nicolaus Cusanus, din 1450, care, oricît de fantezistă ar fi, tot evidențiază Transilvania ca teritoriu de sine stătător. Asia în pofida decretului dat, la 28 iunie 1366 de regele Ungariei, Ludovic de Anjou, și el emblemă, peste veacuri, a felului în care a fost tratată populația mereu majoritară și dintotdeauna existentă în Transilvania : **Deoarece toți nobilii țării noastre Transilvania, credincioșii noștri, suferau zi de zi nenumărate neajunsuri din pricina semeției vicleniii a toi feliul de făcători de rele și mai ales a românilor aflători în acea țară a noastră... am dat acestor nobili credincioși ai noștri și țării noastre Transilvania, dreptul de a stîrpi și a nimici din pomenita țară pe făcătorii de rele de orice neam, și mai ales pe români... (Românul) chiar dacă n-ar fi fost prins asupra faptului, atunci cînd e învinovățit, să poată fi dat morții.** Asta în pofida evidențelor, clare și pentru geograful ungur Jenö Kálnoky, acela ce spunea că Transilvania are „o istorie aparte de cea a Ungariei", sau a istoricului A. Szilágyi, cel ce afirmă că „Transilvania și Ungaria nu s-au confundat niciodată și totdeauna ele au format două țări diferite".

Dincolo de vitregiile sorții, au rămas lucrurile nemuritoare. Iată porțile bihorene, cu motivul frunzei, căci, mereu, codrul a fost frate cu românul ; iată alte și alte obiecte încrustate ori pictate cu străvechile motive ale artei populare din Bihor : valul (ce e val, ca valul trece...), funia (imortalizată după credința că ceea ce este ilustrat încetează de a-ți face vreun rău în viață) și soarele, fierbintele semn al speranței.

Principatul autonom al Transilvaniei. Încă din al doilea an al existenței sale, din 1542, guvernatorul de atunci, Gh. Martinuzzi spunea : **Din vechime s-au frămîntat ardelenii să se despartă de acest regat al Ungariei.** Gîndurile și simțirile celor de aici treceau munții. Cronica lui Baranyi Décsi János

Cîte adevăruri spune în tăcerea ei o ceașcă dacică

ne lasă să înțelegem asta atunci cînd vorbește despre tabăra lui Sigismund Báthori de la Codlea, unde s-au unit oștile Transilvaniei și Moldovei pentru a veni în ajutorul lui Mihai, împotriva armatei otomane. Era 27 august 1595 : **La început au sosit oștile oărădene sub conducerea lui Ștefan Boeskai, care a adus 800 de călăreți și toi știția pedestrași, iar ceva mai tîrziu l-a urmat Ștefan Răzvan, voievodul Moldovei, cu o strălucitoare cavalerie și pedestrime.** Mulți voievozi români din Bihor au luptat în oștile Viteazului : Petru din Archiș, Ștefan voievodul din Seliștea, Petru din Hășmaș, Nicolae din Craiva, Andrei Nicodim, soția voievodului din Clit cu fratele mai mic, voievodul Ioan, Fărcaș din Bochia...

Greu încercat, neamul românesc din Transilvania ! Pînă și împăratul Austriei, Iosif al II-lea, exclama : **Acești bieți supuși valahi, care incontestabil sînt cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori din Transilvania, sînt totuși așa de chinuiți și copleșiți de nedreptăți din partea tuturor, fie unguri, fie sași, încît trebuie să recunoaștem că soarta lor este cu totul vrednică de milă și e de mirare că mai există atîția oameni dintre aceștia și că nu au fugit.** Nu, românii n-aveau cum fugi de pe propriul lor pămînt ! Ei stăteau aici, îndurau, se revoltau, își strigau dreptatea și, în ceasurile de tihnă, copiau cărți. În secolele XVII—XVIII, 71 de cărturari au copiat, numai în zona Bihorului, 230 de lucrări. Erau, mulți dintre ei, veniți din Moldova și Muntenia. De fapt, cel mai vechi manuscris în limba română în tot vestul țării este Miscelaneul copiat la Chisiaz (Bihor) în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. De citit o scrisoare a preotului reformat din Turda, datată 3 februarie 1785, în care se spunea : **Răscoalații se aflau în corespondență cu Țara Românească și Moldova, de la care așteptau ajutor. 30 000 de moldoveni se pregăteau să treacă pe la Ghimeș în Transilvania pentru a-i ajuta pe frații lor.** În chiar anul răscoalei, în decembrie, J.P. Brissot nota : **Răscoala românilor dă suveranilor o mare lecție. Ea confirmă observația că sufletul românesc este copt pentru o fierbere generală, că el tînjește după legi adecvate egalității, dreptății, ordinei, care se potrivesc naturii sale.** Iarăși pentru caietul de inimă, din „Cronica anonimă" de la Sibiu, 1765 : **Horea este de statură mijlocie, mai curînd zveli. În general toată statura, cu pieptul și cu umerii, solizi și tari, prezintă un bărbat plăcut, bine proporționat, care, în orișice împrejurare, se ține totdeauna drept... Ion Cloșca din Cărpiniș, în vîrstă de vreo 40 de ani, cu o privire mai mult interiorizată decît fascinatorie, are osatura puternică. La mers și la stat, ținută dreaptă... Crișan avea un chip plăcut, o frunte înaltă peste ochii ochilor bine arcuiți. Cu sprîncene negre, stufoase, ornate cu gene prelungi, de aceeași culoare.** Nimic mai drag sufletului decît încredințarea că marile noastre legende sînt pline de bărbați drepți și frumoși...

Gîndit dintr-o înaltă și științifică perspectivă istorică, menit a prezenta istoria ținuturilor bihorene în strînsă legătură cu marea istorie națională, muzeul din Oradea aduce probe concludente în legătură cu ecoul avut de toate mișcările revendicative din fiecare țară românească în constiința și fapta românilor din celelalte. Edificator în acest sens este însciisul aparținînd guvernatorului Transilvaniei, Gh. Bánffi, datat 13 martie 1921 și adresat autorităților locale : **„Întrucît acest mare principat (Transilvania) se află în strînsă legătură economico-comercială, și atît religioasă, cît și națională, cu Țara Românească vecină, cu drept cuvînt ne putem aștepta ca aceste tulburări (e vorba, evident, de revoluția condusă de Tudor Vladimirescu), asemănătoare așa numitului tumult al lui Horea, și aceste principii primejdioase să se răspîndească și în Transilvania, printre poporul de rînd, așa de receptiv în vremea aceasta. În același fel** gîndește și comitele Huncdoarei, Al. Nopcea, adresîndu-se guvernului : **Toate împrejurările arată că țărănimea de aici privește cu simpatie evenimentele din Țara Românească și dacă s-ar produce o incursiune din partea aceea, s-ar arăta fără îndoială dispusă să i se alăture.**

Înțelegînd cum nu se poate mai exact frăția reală ce lega țările române, autoritățile încearcă să impună limba maghiară ca limbă oficială în Transilvania, continuînd astfel mai vechea politică de asuprire a românilor.

Marea adunare națională de la Blaj stîrnește valuri de admirație, simpatie și adeziune. Alecu Russo : **Moldoveni și munteni priveau cu bătaie de inimă adunarea, oștirea grămadă cită grămadă, după satele și ținuturile de unde veniseră oameni. Un popor întreg de același port și același limbă ca și a poporului nostru sia mărețe în lumina soarelui ;** Jakab Elek : **Măreț era spectacolul ce se desfășura în fața noastră. Această imensă mare de oameni părea o mare neînțiitită.** Deasupra tuturor — cuvintele răsună, drepte și profetice ale lui Avram Iancu : **Pretențiunile noastre sînt sfinte, precum e sfîntă dreptatea, și noi, românii, vom fi gata a le apăra, cu orice preț.**

Unirea de la 1859 fericește inimile transilvănenilor. Al. Papiu Ilarian spune cu sinceritate : **Românii din Transilvania numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă scumpul, numai de aici își văd scăparea. Cînd s-a alcs Cuza domn, entuziasmul la românii din Transilvania era poate mai mare decît la Principate.** Entuziasm vizibil și în poezia „Unu glasu de peste Carpați" — „ind.eptata catre frații din Principate dupa alegerea acelulas Domnu in ambe'e tieri", scrisă la 31 ianuarie 1859 de profesorul George Marcu, din Brașov, și trimisă / ziarului „Națiunalul" din București.

O sală ca o monografie dedicată lui Horia, Cloșca și Crișan

Costum purtat de un țăran bihorean la Marea Adunare din 1 Decembrie 1918

poezie ce se încheie cu versul „Pe cei cu voi de-un singe, ah, nu !.. să nu-i uitați !"

Patru ani mai tîrziu, razele unui soare timid par să alinte pămîntul Transilvaniei. La Sibiu, la hotelul „Împăratul romanilor", Dieta recunoaște naționalității române, limba română ca limbă oficială a Transilvaniei, înființarea tribunalului suprem al Transilvaniei și adoptă legea electorală a Transilvaniei. Dar aceste hotărîri ale Dietei sînt cu desăvîrșire ignorate după numai trei ani, cînd dualismul austro-ungar impune iarăși unirea Transilvaniei cu Ungaria. La exact două decenii de la istorica adunare națională de la Blaj, în același loc și în aceeași zi, are loc o altă adunare de protest, prilej cu care se dă publicității actul rămas în conștiința națională ca Pronunciamentul de la Blaj, prin care se afirmă menținerea neclintită a principiilor și revendicărilor proclamației din 1848, autonomia Transilvaniei, recunoașterea legilor votate de Dieta de la Sibiu și „redeschiderea Dietei Transilvaniei, pe baza unei adevărate reprezentațiuni poporale, după drept și cuviință". Alexandru Roman, militant bihorean pentru drepturile naționale legitime, a caracterizat actul dualist din 1867 drept „Unio duarum contra plures", titlu dat și unui articol publicat în „Federațiunea", fapt pentru care autorul a fost condamnat la un an închisoare. Așa cum au fost întemnițați toți autorii Pronunciamentului, în frunte cu octogenarul Vasile Rațiu, fapt care a atras, firesc, protestul solidar al intelectualilor din Țara Românească, care trimit din București o telegramă, în Brașov, „Gazetei Transilvaniei" : **Scirea tristă despre tîrîre a autorilu pronunciamentului la temniță și darea în judecată a tuturor subscriitorilorn iul, mișcă adenc pre Românii din România liberă ; ei le urează inimă, bărbățe intru aperarea causei naționale ; suferințele celoru persecuțiați vor lua capetu, ele vor fi incoronate de triumfulu causei celei drepte.** Să trălască Transilvania liberă și independinte de Ungaria ! **Onore semperenă celoru ce sufere pentru independința ei !** (Semnează peste 150 de intelectuali în frunte cu Al. Papiu Ilarian) **N.B. Această telegramă s'a expediatu în 30 la 10 ore, 39 m după amiadi, sub Nr. 6586, însă vrăsmașii seculari ai națiunei noastre o confiscară în Brașiovu sub pretextulu de nimică că lovesc integritatea Statului Ungurescu, Împăraților-o cu căți numai veți pote.**

Pe fondul acestor cumplite persecuții, o veste mare descreștește frunțile românilor transilvăneni. Revista „Familia" scrie în numărul său din mai 1877 : **Noutatea cea mai importantă pentru noi se resume în cuvintele „Romani'a si-a proclamatu independenti'a".** De altfel, prima carte românească despre „Unio duarum contra plures", titlu dat și unui articol publicat în „Federațiunea", fapt pentru care autorul a fost condamnat la un an închisoare. Așa cum au fost întemnițați toți autorii Pronunciamentului, în frunte cu octogenarul Vasile Rațiu, fapt care a atras, firesc, protestul solidar al intelectualilor din Țara Românească, care trimit din București o telegramă, în Brașov, „Gazetei Transilvaniei" : **Scirea tristă despre tîrîre a autorilu pronunciamentului la temniță și darea în judecată a tuturor subscriitorilorn iul, mișcă adenc pre Românii din România liberă ; ei le urează inimă, bărbățe intru aperarea causei naționale ; suferințele celoru persecuțiați vor lua capetu, ele vor fi incoronate de triumfulu causei celei drepte.** Să trălască Transilvania liberă și independinte de Ungaria ! **Onore semperenă celoru ce sufere pentru independința ei !** (Semnează peste 150 de intelectuali în frunte cu Al. Papiu Ilarian) **N.B. Această telegramă s'a expediatu în 30 la 10 ore, 39 m după amiadi, sub Nr. 6586, însă vrăsmașii seculari ai națiunei noastre o confiscară în Brașiovu sub pretextulu de nimică că lovesc integritatea Statului Ungurescu, Împăraților-o cu căți numai veți pote.**

Pe fondul acestor cumplite persecuții, o veste mare descreștește frunțile românilor transilvăneni. Revista „Familia" scrie în numărul său din mai 1877 : **Noutatea cea mai importantă pentru noi se resume în cuvintele „Romani'a si-a proclamatu independenti'a".** De altfel, prima carte românească despre **cînd ultimul individ aparținînd rasei românești sau slovace nu va fi transformat într-un maghiar veritabil ?** Alte voci, însă, precum aceea a scriitorului Kestensky Géza, susțin cu tărie politica de etat : **Să lăsăm la o parte minciuna convențională că nu am voi distrugerea naționalităților nemaghiare. Da, vrem să le distrugem și trebuie să voim asta.** Prin contrast, comportamentul românilor chinuiți și umiliți este demn, așa cum reiese limpede din articolul de fond al ziarului „Lupta" din 24 noiembrie 1907 intitulat „Parlamentul constituționalismului fals din Ungaria" : **Noi, cei nedreptățiți, cei striviți, cei scoși din cadrele vieții constituționale, prin uneltiri violente, sunteni și calomniați de răi patrioți, suntem timbrați de trădători de patrie și tratați în consecință. Luptele noastre teale și constituționale, în comitate, în parlamentul țării, sunt discreditate, prin o ziaristică perfidă și nepatriotică, și demonii șovinismului zădărnicesc orice lucrare grijicoasă, politică, economică, culturală. Stăm uimiți în fața porniriior necbibzuite, aproape sălbatice, ce-și permite sistemul acesta de guvernare în contra noastră. Și ne întrebăm, ce vreau oamenii aceștia ? Sau acest fragment** dintr-un articol apărut în același ziar, la 20 martie 1910 : **Dacă politica de exterminare a naționalităților și de contopire a lor în națiunea maghiară se numește politică de pace și înviitare la înțelegere între români și maghiari : atunci nevoiți suntem să respingem această invitare, și-l trimitem pe contele Ștefan Tisza la școala vieții. Acolo să studieze istoria națiunii române și va vedea că poporul român este un element de pace, de ordine și de civilizațiune în stat, prin urmare vrednic de altă viață. „Era lui Tisza"** — chiar titlu al unui articol apărut la 7 februarie în ziarul „Poporul român" — este exact și sugestiv caracterizată : **Abia am trecut peste prag în stăpînirea anului 1904 și pasul nostru s-a și izbit de unele eioturi puse în calea noastră, ca să ne frîngem grumazul. Se vede că anul acesta a intrat în zodia unui șovinism încarnat care caută să ardă cu fierul roșu tot ce-i stă în cale. Drept are Românul cînd zice că așchia nu sare departe de tulpină. Spiritul lui Tisza, care stăpînise mai înainte, vreme destul de îndelungată, deasupra noastră, deodată cu anul 1904 a reînviat frînele lui și le-a prin în mîna min.pres. de azi, „mîna de fier", cum se numește, pornind tot pe calea bătută de fostul min.pres. Tisza Kálmán. Ca o urâ nempăcată s'a năpustit stăpînirea asupra noastră, a națiunii române, cu gînd să pună capăt oricărei mișcări românești, să sugrume tot ce cutează să răsufle liber românește.** Dacă ar putea, filele micului meu caiet de inimă ar fi gata să lăcrimeze atunci cînd aștern pe ele cuvintele profesorului Ioan Macovei din Archiud, publicate în „Tribuna" : **Astăzi a sosit timpul să ne ridicăm vocea cu mai multă putere și să zicem : pe pămîntul acestei patrii voim să trăim și să murim cu români și numai cu români. Am fost arunțați în temnițe, am fost trași înainte judecătorilor și a juriului de presă, am fost judecați de oameni care nu ne înțeleg nici limba, nici nu cunoșteau adevărul pentru care noi ne luptăm. Cupa suferințelor noastre s-a umplut. Noi, cei chinuiți și desconsiderați, sîntem astăzi mîndri că am putut suporta cu bărbăție aceste multe nedreptăți, făcute nouă din partea compatrioților unguri.** Mari oameni de cultură europeni se ridică împru acuzarea șovinismului maghiar. Scriitorul norvegian Björnsterne Björnson, deținător al premiului Nobel, spune : **În tinerețea mea am iubit și am admirat mult poporul ungar. Dar mai tîrziu, cînd i-am studiat îndeaproape și cînd m-am convins de nedreptățile pe care le comite față de celelalte naționalități care locuiesc cu el în Ungaria, am început să detest șovinismul. Sînt convins că în afara Ungariei nu mai există oameni care să aibă aceleași simțăminte și credeți-mă că aceste injustiții mai devreme sau mai tîrziu vor duce Ungaria la pieire.** Lev Tolstoi trimite o scrisoare revistei „A Hir" din Budapesta în care face următoarele afirmații : **Ceea ce este mai trist este faptul că în străinătate conțele Apponyi are reputația unui pacifist, pe cînd în Ungaria el nu recunoaște nemaghiarilor nici măcar calitatea de oameni ! Orice persoană cu mintea sănătoasă trebuie să smulgă masca mincinoasă de pe fața acestui om, pentru a arăta lumii întregi că nu este un binefăcător, ci o pasăre de pradă.** Ady Endre face publică, în articolul „Desprie problema națională", în ziarul „Nagyváradi Napió din 16 iunie 1907, următoarea profesiune de credință : **Am învățat de la cucernicul părinte Páffy că este patriotic să înjuri pe germani, sirbi, români, slovaci. Oare așa să fie ? Dacă este așa, eu declar solemn că nu sînt patriot.**

Evocare sugestivă a vizitelor efectuate de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe meleagurile bihorene

Fotografii de PAUL AGARICI

Firește, legile privind maghiarizarea numelor și închiderea școlilor românești au fost cele care au produs cea mai mare durere în Transilvania. Titluri precum „Limba română pămîntită", „Ieniceriii ideii de stat", „Nu primim nume ungurești", „500 de școli românești închise" — înundă primele pagini ale ziarelor. Muzeul oradean le consemnează, oferind vizitatorului șansa de a cunoaște în profunzime, amănunțit nedreptățile acelei triste perioade din istoria noastră. Aici, privind vitrinele cu ziare și panourile conținînd extrasele cele mai semnificative din presa timpului mi-am imaginat cu cîtă dragoste și curiozitate s-ar apropia elevii de studiază istoria de un corpus de texte care să conțină toate acestie mari adevăruri ale istoriei noastre, așa cum au fost ele exprimate la timpul lor. Iată, spre exemplu, acest fragment din articolul „Glasul unui învățător din Bihor" : **Fraților ! Apelez la inima, cunoștința și simțul de libertate ce care trebuie să fie pătruns fiecare om cult — și vă rog ca cu toții să ridicăm glasul prin care să arătăm lui Appónyi, politicianul care a străbătut întreagă Europa pe la toate congresele internaționale trîmbițînd libertatea din Ungaria, poporul ei, ca fiind cel mai liber din lume, că noi nu voim să fim lipsiți de libertatea de om, că proiectul e contrar principiilor pedagogice și legilor metodice, că nu voim să fie sub disciplina amploiaților diferitelor partide. Că nu voim stagnarea culturei nici a unui popor, că nu voim desbrăcare de simțeminte nobile a poporului și că pentru o bucată de pîine nu voim să fim robi. Învățătorul român a fost totdeauna la culmea chemării sale după împrejurările în cari a trăit — și-a făcut neamul, biserica și progresul — și acum trebue să fie la culmea chemării sale de advocați luminator.**

Acesta era atmosfera în Transilvania la începutul veacului nostru. Cu ea în cufăr și-n conștiință se cuvine privită mașcheta oasei militantului național Aurel Lazăr din Oradea, acolo unde, la 1 Decembrie 1918, a avut loc o mare adunare populară, prilej cu care dr. Constantin Pavel a spus : **Neamul românesc din Transilvania prăznuiește de o parte dezrobirea de sub jugul vremurilor de urgie, iar pe de alta proclamă și rostește în fața lumii marea dreptului de liberă dispunere asupra soții sale, se unește cu frații cu cari de azi înainte întemeiază mîndra și în toate dar mile pămîntului binecuvîntată România.**

S-a înserat. Este, de fapt, ceiul mai prielnic moment al zilei în care poți privi panourile cu prezință orelor guvernului horthyst, crimele acestuia. Trec repede prin fața lor, dornic să văd imaginile eliberării Oradei, la 12 octombrie 1944, de către Divizia 3 vînători de munte împreună cu Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu".

Albă și semeață, clădirea muzeului orădean se zărește departe ca-o stea pe care nu te saturi a o privi și cerceta.

DAN MUCENIC

document • Flacăra democrației

Anchetă Flacăra

Ce faceţi ca legatari ai unui nobil şi sfînt testament:

„Creşterea limbii româneşti ş-a patrici cinstire"

S-au împlinit 120 de ani de cînd, în mai 1867, la Bucureşti, se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani în care cultura şi ştiinţa românească s-au ridicat la rangul de instituţie de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare şi de gîndire filozofică.

Retrăind cu emoţie evenimentul atît de important în ctitorirea culturii noastre naţionale, ne amintim, dintre atîtea fapte şi idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepţiune" pe care o personalitate a timpului, Ştefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidenţă „misiii" cu adîncă semnificaţie pentru ziua de atunci şi pentru totdeauna : „nu poate fi dorinţă mai legitimă... pentru membrii aceleiaşi naţiuni... decît aceea de a-şi cultiva limba naţională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l lee de la un popor (...) d-voastră primiţi astăzi de la naţiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... şi în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim aceea dorinţă ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoşi, limba, trebuie să-l lăsăm posterităţii române... întreg şi intact".

Inspiraţi de această deviză patriotică, superbă în expresia şi adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitaţia de a fi părtaşi la dezbaterea deschisă tuturor generaţiilor despre „creşterea limbii româneşti", propunîndu-le drept punct de plecare întrebările ce urmează :

1) În ce fel aţi comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeţi actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceţi, prin truda, prin opera şi viaţa dumneavoastră, pentru creşterea limbii române ?

Au răspuns : Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petre Poantă, Val. Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanţa Buzea, Cezar Baltag.

Mi se pare excelentă ideea revistei **Flacăra** de a redeschide discuţia asupra limbajului, pornind de la o perspectivă istorică, aceea a apelului de acum 120 ai unui om de cultură, care era ministru de externe, pentru a îndemna pe compatrioţi la respect şi înnobilare a limbii naţionale, „depozitul sacru primit de la strămoşi" (Ştefan Golescu), sau cum avea să-i spună în aceeaşi vreme (peste 3—4 ani numai) tînărul Eminescu : „măsuratul civilizaţiunii unui popor". Ne amintim că astfel de discuţii, ample şi cu largă participare, au fost tipărite multe numere la rînd în „Contemporanul" din 1954—1955, cu participarea lui Sadoveanu, Arghezi, Camil Petrescu, Al. Philippide, Cezar Petrescu etc., iar revista „Limba română" a făcut la fel, adresîndu-se unor personalităţi de seamă, printre care mulţi scriitori, în anii '60. Periodic, aceste campanii de cultivare a limbii au un rol major în sensibilizarea opiniei publice faţă de formele, exigenţele şi resursele expresivităţii, pentru că, aşa cum spunea Blaga : „Limba cea de toate zilele e o unealtă şi o formă a spiritului", deci vorbirea e imaginea fiinţei noastre lăuntrice, mijlocul concret de a cristaliza şi comunica ideile şi de a stîrni reacţii în semenii noştri prin puterea accentului afectiv şi prin noutatea detaliilor sugestive, a semnificaţiilor subtextuale pe care le aduce „cuvîntul ce exprimă adevărul" ; este, firească, vorba de un **adevăr** obiectiv, al realităţii din jur, dar şi de un adevăr, mai complex şi mai greu de îmbrăcat în „cuvinte potrivite", al simţirii şi gîndirii, al realităţii psihologice, complexă şi nebuloasă de multe ori...

Preocuparea legitimă din jurul nostru în legătură cu „suferinţele limbajului", cu aplatizarea resurselor şi a mijloacelor de comunicare, urmăreşte desigur cîteva obiective menite să redreseze treptat interesul faţă de corectitudinea, bogăţia şi expresivitatea limbii noastre literare, despre care un savant de reputaţie mondială ca venerabilul Alf Lombard (Suedia) spunea că este „una dintre cele mai importante şi mai originale limbi" ale continentului, dovadă că şi-a consacrat viaţa studierii ei şi a publicat cîteva lucrări monumentale asupra limbii române (cea mai impresionantă : **Le verbe roumain**, 2 volume., 1223 pag., 1954—1955). Printre aceste obiective ale „creşterii limbii româneşti" sînt cele legate de trei medii care, prin nivelul limbii, influenţează direct masele de vorbitori : familia, şcoala şi mijloacele generale de informare cotidiană, cu nume global : mass-media (presa, biblioteca, radio-tv) ; în toate aceste medii, timpul rezervat lecturii influenţează decisiv nivelul intelectual şi, implicit, limbajul individual.

„Ideea bună aduce cuvîntul", spunea Conachi la începuturile literaturii noastre noi şi acest adevăr elementar ţine tocmai de rivna cunoaşterii, a lecturii cît de întinse şi de variate care angajează cuvîntul, limbajul, sub toate formele şi stilurile, ca o vastă panoramă a experienţei autorilor în minuirea limbii, ca modele de valorificare şi dezvoltare a lexicului şi construcţiilor limbii. Or, azi, toate sectoarele civilizaţiei au căpătat o extensiune şi au ritm al tehnicizării, al automatizării, al standardizării care abia mai lasă răgaz unei respirări umaniste, unei lecturi de reconfortare spirituală. Mediile amintite stau sub semnul şablonizării muncii, gîndirii şi limbajului peste tot în lume şi literatura umanistă, lecturile literare au căzut pe plan secundar, obligaţiile didactice, la toate nivelurile, fiind copleşitoare în domeniul ştiinţelor exacte şi al celor social-economice, chiar dacă limba şi literatura română figurează pe locul întîi în cataloage. Dar unde e timpul necesar pentru aprofundarea lor prin lecturi, compoziţii libere, exerciţii de limbă şi analize de text ? Literatura fiind artă prin limbaj (**Kunst durch Sprache**, zicea Humboldt), — ea e o mare lecţie, cea mai mare, de limbaj, căci în sinteza mijloacelor de expresie a scriitorilor se reflectă nu numai tezaurul limbii naţionale, cu toate **sriile istorice şi geografice ale dezvoltării lui**, ci şi rafinarea limbii prin talentul, inspiraţia, munca scriitorului, cum ne dovedesc manuscrisele eminesciene şi miile de variante încercate de mari scriitori pentru a nimeri „cuvîntul ce exprimă adevărul", — ceea ce constatăm acum în ediţiile critice din opera lui Sadoveanu, Blaga, Rebreanu, Pillat, Voiculescu.

S-a spus cu dreptate că o bună limbă literară se învaţă pe textele literare (T. Vianu), pentru că toate studiile, gramaticile, dicţionarele s-au făcut pe bază de texte literare, scriitorii reflectînd capacitatea, corectitudinea, bogăţia şi expresivitatea unei limbi naţionale..

Literatura e o carte deschisă pentru istoria, cultura şi limba unui anumit moment din evoluţia comunităţii ; ea a fost totdeauna un antidot eficace contra şablonizării, formalismului, platitudinilor vieţii şi culturii, cu o imensă arie a valorilor expresive, de aceea cultivarea limbii nu poate fi separată de lectură, cît mai multă lectură, dar şi **timp pentru lectură**. Ceea ce constituie o problemă foarte dificilă mai ales pentru tineret. Bibliotecarii din şcoli şi facultăţi înregistrează puţini cititori, pentru că îmbogăţirea şi împrospătarea stocului de cărţi se află în suferinţă, pentru că editurile ne sînt datoare cu mai multe cărţi bune, bine selectate şi repede tipărite. De nivelul acestor cărţi, în conţinut şi expresie, depinde în mare măsură interesul faţă de puterea şi noutatea limbii ; fiecare operă de talent e o dovadă de inepuizabilă putere a limbii de a se regenera şi îmbogăţi cu fiecare generaţie de scriitori.

Continua frămîntare a fondului tradiţional al limbii sub pana inspirată a scriitorilor ar putea determina mai ales critica literară şi şcoala la o acţiune susţinută de valorificare a originalităţii şi expresivităţii limbajului operelor literare. Se impune însă observaţia că atît critica literară cît şi studiul operelor în şcoli se ocupă aproape exclusiv numai de conţinutul cărţilor şi fac abstracţie de valorile limbajului ca parte esenţială a construcţiei operelor literare. Totuşi există o admirabilă tradiţie, diferită, a culturii noastre în această privinţă : ne amintim, cei mai vechi, cu ce plăcere citeam comentariile criticilor de reputaţie interbelică (Lovinescu, Ibrăileanu, Călinescu, Vianu, Cioculescu, Perpessicius, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu) despre originalitatea limbajului scriitorilor prezentaţi, a operelor noi care apăreau în epocă ; cîte observaţii subtile asupra stilului, expresivităţii literare, ce obiectivitate în cîntarul valorilor limbajului, judecat ca o componentă definitorie a operei în sine... Iar manualele de literatură pentru licee conţineau lecţii de stil şi limbaj pe marginea analizelor literare, temeinic făcute, fără reţete prestabilite, fără şablonizări şi divagaţii convenţionale. Studiul limbii, al expresivităţii ei literare nu era şi nu poate fi rupt de discuţia asupra valorii operelor, necum uitat sau bagatelizat — fapt care face necesară acum intervenţia scriitorilor şi a criticii pentru a cere prelungirea studiului limbii, măcar sub raport stilistic, şi în clasele de liceu. Căci nu ar trebui să uităm o clipă că două opinii de mare autoritate îi recunosc eficacitatea formativă. **„Limba şi legile ei dezvoltă cugetarea"** a scris Eminescu, autorul atîtor comentarii subtile asupra limbajului, artist deplin al stilului expresiv, el, sublinia, în aforismul citat, tocmai forţa incitatoare a limbii, pe cînd Hugo a atribuit literaturii, în general, rolul de dezvoltare a limbii, capacitatea de a anagaja în fiecare epocă o acţiune profundă de cultivare şi de dezvoltare a limbii naţionale : **„Limba înaintează** — scria el — **datorită marşului maiestos al marilor scriitori".**

În eterna competiţie, sub condeiul scriitorului, dintre **cantitate şi calitate** a cuvintelor necesare construcţiei, instinctul artistic, pasiunea exactităţii, a noutăţii şi a sugestiei, rafinează contextul şi nucleul unei imagini, adună conotaţiile la care nu s-a gîndit nici un alt vorbitor al limbii, care nu există în nici un dicţionar, dar care sporesc mereu puterea de viaţă a acestei limbi vechi, de o atît de puternică originalitate romanică, cu o sinonimie mai amplă decît franceza, cum a spus-o tot Alf Lombard, tocmai datorită forţei sale de **conservare** şi de **asimilare** în acelaşi timp. Ediţiile critice noi, despre care am vorbit, cu variantele uimitoare la textul lui Rebreanu, Blaga, Sadoveanu etc., ilustrează tocmai bogăţia, cantitatea şi calitatea limbii, supusă mereu retuşului, perfecţionării şi înnoirii. Cînd un editor şi istoric literar scrie despre ediţia nouă, critică, a operelor lui Blaga, vorbind despre teatrul lui, că „analiza variantelor e fascinantă", detaliul în sine e grăitor pentru ceea ce ne poate da studiul literaturii în procesul cultivării limbii literare. Critica şi şcoala ar trebui deci să pună în valoare noutatea şi expresivitatea stilului unui autor şi acele aspecte ale construcţiei lingvistice care dau contextului un profil definitoriu pentru viziunea şi sensibilitatea scriitorului. E sigur deci că literatura, presa, revistele sînt factori dinamici în cultivarea limbii.

Cu o îndelungată activitate de cercetător şi dascăl de limbă, am avut prilejul multor experienţe didactice în toate treptele de învăţămînt, dar mai ales în seminariile cu studenţii filologi de la noi şi din universităţile franceze unde am lucrat (Paris, Lyon). Am reuşit şi să tipăresc cîteva cărţi şi să colaborez la mari lucrări de interes deosebit pentru cunoaşterea şi cultivarea limbii noastre literare. Sper ca volumele : **Scriitori români despre limbă şi stil** (4 ediţii, 1955—1984), **Sintaxă şi stilistică, Momentul Eminescu în dezvoltarea limbii române literare, Studii de stilistică şi limbă literară, De la cuvînt la metaforă în variantele liricii eminesciene, Dicţionar de sinonime, Cultură şi limbaj**, ca să le citez pe cele mai direct legate de problemele în discuţie aici, — să fie de un oarecare folos celor ce vor să se documenteze asupra „creşterii limbii româneşti" în perspectivă istorică şi în actualitatea dezbaterilor despre modernizarea şi dezvoltarea limbii şi literaturii naţionale. Am putut apoi, din perspectivă romanică, să cunosc şi să difuzez unele contribuţii erudite străine asupra specificului romanic al limbii noastre, — cu precizări de mare interes şi pentru învăţămîntul nostru care nu poate face abstracţie de acele studii de înaltă specialitate, publicate pe diverse meridiane, punînd în lumină valori de structură şi de expresivitate, de mare cuprindere, deosebit de instructive pentru cunoaşterea şi cultivarea limbii. Alf Lombard (Suedia), Alain Guillermou, J. Goudet (Franţa), L. Gáldi (Ungaria), R. Tagliavini, M. Ruffini (Italia), W. Bahner (R.D.G.) sînt cîteva nume care merită gratitudinea noastră pentru ceea ce au făcut, studiind şi difuzînd limba şi cultura noastră, în lume.

„Limba nebiruit martor iaste" spunea Cantemir, — cu aplicaţie la istoria noastră dar şi la propria-ne individualitate, căci prin limbaj se manifestă nivelul de înţelegere, de cunoştinţe şi de sensibilitate individuală ; **speculum animi** (Seneca, — adică „o oglindă a sufletului"), cu altă formulă, cam aceeaşi idee ca la Blaga. De aceea, limba ca mijloc de expresie, ca sinteză a puterii spiritului este un neistovit instrument de formare a ideilor şi de concretizare a lor şi a sensibilităţii umane. Sînt două fraze din opiniile literare, exprimate de Sadoveanu (1955) şi de Arghezi (1958), într-o epocă în care, ca redactor al revistei **Limba română**, încercam să consemnez cîte ceva din experienţa scriitorilor în domeniul rafinării limbajului literar. **„Primeniţi textele ca să intre în sufletul cetitorilor apa vie a frumuseţii"**, a rostit îndemnul final, atît de memorabil, Sadoveanu, adresîndu-se tinerei generaţii de scriitori. **„Apa vie a frumuseţii"** e o formulă metaforică de mare adîncime şi sugestie, pe care gîndirea şi sensibilitatea scriitorului o poate realiza în operă, prin talent şi muncă, — prin ataşamentul său constant faţă de tezaurul limbii naţionale. Dar cîte cuvinte adînci şi inspirate n-a rostit Sadoveanu despre datoria noastră, a fiecăruia, de a cunoaşte şi respecta tezaurul limbii, de a-l folosi cu bună chibzuială şi de a-l îmbogăţi şi înnobila pe măsura puterii noastre individuale... Testamentul lui literar a fost mesajul despre limbă şi artă literară, rostit la 1—2 martie 1955, într-o Sesiune specială a Academiei, organizată la cererea lui, şi a fost cîntecul lebedei ; peste cîteva luni boala punea capăt activităţii sale creatoare, chiar dacă omul a mai trăit chinuit pînă în octombrie 1961.

Formula lui Arghezi e mai complicată şi mai metaforic exprimată, cu o amplă conotaţie, legată de rolul esenţial al scriitorilor în dezvoltarea şi rafinarea limbajului, de unde şi puterea de atracţie şi de sugestie a stilului lor : **„Limba tinde la calipuri ; scriitorul e chemat să le sfarme, să dea cuvintelor orientările sale, să le dozeze cu fantezie, să clopească din nou calapoadele, după pasul cugetării lui."** Sinonimelor, marcate afectiv aici : **calip-calapod**, — adică şablonizării, se opune creaţia scriitorului care poate doza cu fantezie cuvintele, înzestrate cu o semantică nouă, „după pasul cugetării lui." Fraza luminează mai concret **teza generală** a lui Hugo, citat mai sus, şi e congruentă ideii lui Blaga : „Scriitorul nu e atît un minuitor al cuvîntului, cît mai ales un mînuitor al lui", în sensul că îi poate atribui, prin vecinătăţi neaşteptate, semnificaţiile cele mai adînci şi mai nobile, — acele conotaţii rostite o singură dată în istoria unei limbi şi care compun stilul, expresivitatea frapantă a contextului. Prin sintagme metaforice, creativitatea unui text imprimă valori unice (**hapax legomena**, în Poetica lui Aristotel), valori definitorii, totdeauna incitante şi instructive pentru iubitorii de limbă.

Limba fiind deci „o unealtă şi o formă a spiritului", un tezaur istoric de spiritualitate românească, ea impune tuturor nu numai respect, ci şi o rîvnă constantă de a o stăpîni şi înnobila.

GH. BULGĂR

Dovadă grăitoare a frăţiei

(Urmare din pag. 9)

cante ale culturii româneşti. Geo Bogza, Elie Carafoli, Mihai Beniuc, Zeno Vancea, Edgar Papu, Radu Boureanu, Ioan Alexandru, Eugen Barbu, Dumitru Radu Popescu, Augustin Buzura, George Bălăiţă, Constantin Ţoiu, Constantin Chiriţă, Adrian Marino, Nina Cassian, Ion Vlad, Mircea Zaciu, Ovid S. Crohmălniceanu, Ion Ianoşi, Romulus Vulpescu, Sorin Titel, Mircea Ciobanu, Ana Blandiana, Grete Tartler, Fănuş Neagu, Titus Popovici, Ion Băieşu, Mircea Radu Iacoban, şi încă mulţi alţii din diferite generaţii au onorat cu eseurile lor aceste volume înlesnind cititorului român o receptare adecvată.

Desigur, la reuşita acestei colecţii a contribuit cu o pondere definitorie prin talent, dăruire şi probitate profesională pleiada traducătorilor, compusă şi ea din reprezentanţii diferitelor generaţii : Aurel Buteanu, Emil Giurgiuca, Costa Carei, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu, Nina Cassian, Romulus Guga, Ladislau Hegedüs, Yvette Davidescu, Adrian Hamzea, Ion Covaci, Corneliu Bala, Livia Bacîru, Paul Drumaru, George Sbârcea, Gelu Păteanu, Constantin Olariu, Gemma Zimvelliu, Tudor Baltes, Aurel Şorobetea şi alţii. Unii din traducători nu mai sînt în viaţă, dar tălmăcirile lor au intrat definitiv în patrimoniul valorilor comune ; alţii continuă făurirea unor noi punţi spirituale cu o menire şi valoare intrinsecă greu de apreciat. Nu-i un secret, critica traducerilor, dezbaterile teoretice în presa literară a fenomenului cultural de primă importanţă întruchipat în tălmăcire, este încă deficitară.

Acordarea unei atenţii sporite realizărilor din acest domeniu depăşeşte sfera esteticului. Încurajarea şi aprecierea cuvenite muncii de traducere constituie o modalitate de desăvîrşire a **unităţii frăţeşti a tuturor fiilor României**, caracteristică şi obligaţie majore ale activităţii politico-educative şi culturale, care reies cu claritate din cuvîntarea secretarului general al partidului la Congresul al III-lea al educaţiei politice şi culturii socialiste.

Poeme

de ION BRAD

Alungă-mă

Alungă-mă, iubita mea, să plec,
În ochii tăi să nu mă mai înec,
Înotător în apele prea clare
Da-atîta rîvnă grea și încordare.
Alungă-mă cu adieri de gene,
Cu-nverșunarea nopților viclene
Topite în păcatul edenic și regretul
Că temelia ființei se macină cu-ncetul,
Alungă-mă cît încă și eu te las să pleci,
În mine ca-ntr-o mare să nu te mai înec!...

Nocturnă

Telefonul... Nici un cuvînt...
Tăcere cosmică...
Ești tu la capătul firului
Ce mă leagă de fantasmele nopții?
Șoptește-mi măcar o silabă
Să pot ghici adîncimea
Furtunii ce te face să taci
Ca o pădure mihnită,
Ca antenele fulgerate,
Ca umbra soarelui
Fugind peste suflete...
Măcar o silabă șoptește-mi
În pîlnia neagră a nopții
Adîncă, răscolitoare
Ca valea ecoului...

Caniculă

Prea multe anotimpuri ne persecută
Cu trecerea lor bruscă, amețitoare,
Prea ne cîntăresc viața
Cu măsurile lor imprevizibile.
Vino în Nord, iubito, în Nord
Unde ne-așteaptă urșii polari
În somn să cîntăm
Pe clapele viscolului,
Să patinăm pe oglinda de fum
A o mie de lacuri ascunse.
Toate poveștile se vor muta
În sîngele nostru
Curgerea lor semănînd
Cu nopțile albe. Trezește-te,
Voi striga o dată pe an,
Trezește-te, dezbracă-ți cojocul de gheață,
Să văd dacă sînii tăi mai pulsează,
Întorși către Sud, arătîndu-mi lumina
Luată pe aripi de păsări ciudate.

Semn

Auzi, cum trece steaua
Pe cerul altor stele?
Vuiește universul
De gîndurile mele.

A noastră e? Ori numai
O umbră-i ce s-aninä
Ca de cerdacul nopții
Speranța din verbină?

Citește-i tu destinul
În ochii mei, preatriștii,
Și fă-mi un semn pe frunte
De lut, precum artiștii.

Duminecă

Duminecă... Nici clopotele... Nici tu...
Aerul joacă pe-acoperișuri
Ca ursul pe jar...
Codrii-s departe... Păsările absente...
De mult nu mai am amintiri...
Doar stînca din mine așteaptă
Ploile s-o înverzească,
Pletele tale să-i plîngă
Pe umeri cu negre șuvoaie...
Adună-te, toamnă, adună-te
Și las-o să vină
Din toropelile verii,
Pe cîntec de toacă să vină,
Pe aripi de clopote mari,
Să-mi întoarcă izvoarele
Din țara copilăriei...

Casele poetei

Dacă nu aș fi știut că femeia din fața mea — pe care o surprinsesem stînd în picioare și vorbind cînd la un telefon, cînd la altul, mai dînd între timp și cîte-o lămurire celor care-i deschideau ușa cu cîte o-ntrebare, fără să o părăsească măcar o clipă zîmbetul și seninătatea ochilor — este poeta Lucia Olaru Nenați, aș fi putut crede că am nimerit într-un dispecerat, nu în biroul directorului Teatrului „M. Eminescu" din Botoșani. Problemele artistice nu se mai alegeau de cele administrativ-organizatorice, năpădeau toate într-o singură direcție — rezolvarea, iar la capătul firelor el — poeta. Cum s-or fi împăcînd unele cu altele? Scena m-a făcut să-mi reamintesc că în urmă cu aproximativ zece ani poeta trăia cu același patos tensiunea reorganizării Casei memoriale „M. Eminescu" din Ipotești, dorind ca acest lăcaș de cultură să se apropie cît se poate mai mult de înălțimea „lucefărului" poeziei românești. Eminescologii noștri (Augustin Z.N. Pop, Gh. Bulgăr, Zoe Dumitrescu Bușulenga) se obișnuiseră să o revadă pe tînăra poetă, venită iar și iar pentru o nouă consultație, convorbire privind înălțarea și așezarea acestui edificiu cultural.

— Toată ființa mea spirituală, se mărturisește poeta, se mișca în spațiul eminescian, și pentru această nimic din ce gîndeam nu mi se părea irealizabil.

Dar cînd Casa a ajuns să găzduiască și să pună sub privirea lăuntrică a vizitatorilor imaginea complexă a vieții și creației poetului nepereche, Lucia a primit o nouă misiune — Teatrul de păpuși „Vasilache". Aici a luat totul de la capăt. Copiii aveau nevoie de o Casă a lor, unde lumea lor să fie văzută și auzită. Cine era mai nimerit pentru crearea universului copilăriei decît o poetă?

— Mai puteam scrie o carte de poezii pentru copii, dacă nu lucram și gîndeam zi de zi pentru ei?... se bucură Lucia întocmai ca un copil.

Pentru că Lucia este poate cel mai tînăr director de teatru din țară, și pentru că este pe la-nceputul acestei noi misiuni încredințate de organele de partid și de stat botoșănene, am ținut să-i aflu gîndirea și simțirea despre ceea ce face și vrea să facă în viitor în teatrul lui Eminescu. S-o lăsăm să se mărturisească:

— Un colectiv de actori este ca orice colectiv de creație cultural-artistică, cu specificul muncii lui.

Vreau, vrem cu toții să împlinim acest **colectiv**, adică să instaurăm un spirit de colectivitate, fără de care nu se pot realiza lucruri notabile, deosebite. Unui teatru de provincie nu-i vin spectatorii de la sine, el trebuie să și-i facă, să și-i formeze, cu trudă, cu dare, cu spirit de echipă. Vrem să realizăm ceva care, din păcate, nu prea se face: să formăm și să afirmăm mari talente, personalități artistice, care să și rămînă aici, la Botoșani.

Actorilor tineri le deschidem cele mai ferecate porți pentru afirmare. Lucrăm în acest scop cu regizori-studenți, tocmai pentru a le crea climatul cel mai adecvat. Roadele se și văd: tînăra actriță Maria Roxana Ionescu a obținut un prim premiu pentru interpretare, iar, mai recent, Dan Puric a „smuls" Premiul special al juriului „Galei tinerilor actori" de la Costinești.

Celor două Case, Lucia le-a dăruit două vieți, pe cea de a treia o făurește acum. Nu-i trece prin cap pic de gînd să se abată din drum. Așteptăm cu nerăbdare editarea cărții sale de meditații despre viață și artă. Viața cere artă și arta cere viață. Nu pot exista una fără cealaltă.

Ce știe și vrea să știe Lucia, se poate citi și în versurile ei:

„Eu știu cu sufletul sting de la inimă / Și cu cel drept de la dreptate / Vuietul apei cum dinspre minimă / Noapte de noapte spre maximă bate."

MARIN RADU MOCANU

NICOLAE CORJOS:

„Sînt un regizor de echipă"

(Urmare din pag. 9)

— siguranța punerii în cadru, de la Gheorghe Vitanidis — forța discursului în artă și nu numai, de la Sergiu Nicolaescu (alături de care am lucrat ani de zile ca regizor secund) — cum se insuflă de platou senzația de viață în acțiune și așa mai departe. Apoi, dincolo de toate acestea, trebuie să fie la mine și un tic povestea aceasta cu învățatul.

— Un tic?

— Da. Părinții mei au fost învățători. De la trei ani am crescut în clasă: Probabil că acele clase modeste din Bucovina copilăriei mele, în care tăceam desenînd mai multe ore pe zi, învățînd înainte de vreme scrisul și cititul, m-au modelat într-un fel anume.

— Dacă mai adăugăm și faptul că ați absolvit o școală pedagogică de învățători... Ce ați păstrat din această apropiere cu profesia de dascăl?

— Dragostea pentru muzică (am cîntat la vioară mulți ani după ce terminasem școala pedagogică, iar azi, în familia mea, muzica este demult o profesie) și familiaritatea cu mediul școlar. În multe din filmele mele (în cele la care am fost regizor secund, în cele peste treizeci de documentare, în cele cinci lung metraje) școala, clasa cred că sînt un fel de laitmotiv. O anume plăcere de a filma școala, pe care o înțeleg probabil mai bine decît alții, trebuie trecută la acest capitol.

— Cine, ce v-a făcut să renunțați la cariera pedagogică?

— Foarte probabil că actorul Ion Damian, care îndruma echipe de teatru (mai bine zis de recitatori) a școlii noastre de învățători, unde mă remarcasem. Dar de renunțat cred că n-am renunțat. Munca într-o echipă de filmare are mult din atributele profesoratului.

— Ar accepta și actorii ceea ce spuneți?

— Sînt convins că da, pentru că actorii cu care am lucrat îmi cunosc vorba: „la mine face fiecare ce vrea" asta înseamnă că înțeleg să lucrez cu colaboratorii mei într-o atmosferă de destindere (care evident, nu exclude exigența) în care starea de creație să nu aparțină doar regizorului, ci tuturor, mai ales actorilor. În ce mă privește, sînt un regizor de echipă. Cred că nu se poate face nimic bun în afara unor relații de echipă bine sudate. Odată cîștigat acest punct, las actorilor deplină libertate. Cred că e necesar ca ei să simtă că ceea ce fac este al lor și nu o dorință impusă de regizor, pe care, vor-nu vor, trebuie s-o îndeplinească. Așa că prioceperea pedagogică, tactul — atît cît l-am avut de la natură sau l-am deprins, poftim!, la școala de învățători mi-a folosit în fiecare clipă.

— Unde așezați actorul în mecanismul realizării unui film?

— În punctul cheie. Am învățat, cum spuneam, de la Lucian Pintilie ce capital minunat este actorul, natura umană ca instrument artistic și am rămas fidel acelor revelații de tinerețe. În locul dialogului pe care-l purtăm acum, ar fi fost cu siguranță mult mai nimerit un interviu cu oricare dintre interpreții filmelor mele. În fața publicului, ei, actorii sînt întruchiparea ideilor noastre regizorale, prin ei sînt valorificate toate eventualele noastre calități.

— Ultimele două filme pe care le-ați semnat — și care v-au adus și o mare popularitate în rîndul spectatorilor — sînt filme cu și despre tineri. Înainte de a vă întreba asupra opțiunii tematice — ce a însemnat lucrul cu actori foarte tineri, ba chiar și cu neprofesioniști, în DECLARAȚIE DE DRAGOSTE și LICEENII?

— Ceva asemănător muncii unui învățător în acele clase din vreun cătun de munte, unde trebuie să predea simultan unor copii de vîrste diferite. Asta ca să rămînem în aria comparațiilor cu mediul didactic. Altfel spus, un efort suplimentar de aducere la același numitor — al stării de creativitate — a fiecărui interpret, indiferent de vîrstă, de experiență, dar, cred eu, și un cîștig care a venit ca o răsplată pentru riscurile asumate: sinceritatea, autenticitatea. Dacă **Declarație de dragoste** și **Liceenii** au avut un asemenea succes de public este, probabil, pentru că ele au reușit să vorbească limba tinereții, fără prea multe bîlbîieli. Reușita o datorez, în egală măsură, colaborării cu scenaristul, profesorul și scriitorul George Șovu, un „profesionist al sufletului tînăr", ca să zic așa.

— Filmul cu tineri și despre tineri e o opțiune conjuncturală?

— Nu cred. Am iubit și iubesc necondiționat meseria de cineast și, în toți acei ani cît „am învățat" spre a o putea face pe cont propriu, semnind deci ca regizor principal propriile mele filme, n-am încetat să-mi definesc opțiunea. Mi-am dorit și-mi doresc să fac filme cu sentimente tinerești, hrănite de o sînge de spirit tinerească. Vreau să fac, mai departe, filme de dragoste, pentru că, vorba (întoarsă pe toate fețele!) a lui Marin Preda: dacă dragoste nu e, film nu e. Eu cred că astăzi, ca întotdeauna, tinerii au nevoie de astfel de filme, de filme care să emoționeze, care să ajungă la sufletul lor prin emoție, prin sensibilitate, prin frumusețe. Mulți socotesc asemenea lucruri ca fiind desuete, depășite de noile stiluri cinematografice.

— Nu credeți în modernitate?

— Nu în modernitatea cu orice preț. După cum nu cred nici în ideea că filmele mele cu tineri ar ține de „stilul retro". Cred că, în materie de stil, criteriul este unul singur: sinceritatea. Este inutil să ai „stil" dacă ceea ce faci este inautentic, desprins de cerințele celui mai elementar realism.

— Și totuși, tinerii spectatori de la Costinești v-au sesizat, în discuțiile din cadrul Galei filmului cu tematică pentru tineret, tocmai unele „stilizări" ale realului, idealizarea situațiilor de viață. Credeți că viața liceenilor este exact așa cum o prezentați în LICEENII?

— Cred că este și așa. E firesc să nu poți reda întreaga complexitatea realului. Eu aleg un unghi, o „felie" a realității, pe care o „colorez" conform sensibilității mele, conform bagajului de idei pe care le propun. Chiar dacă viața tinerilor nu este numai așa cum o prezintă filmele mele, important mi se pare că ei aderă la acest model de existență prin emoție participativă. Succesul de public al ultimelor două filme pe care le-am făcut m-a asigurat că merg pe un drum durabil.

— Ați colaborat la realizarea multor filme de război, istorice, de aventuri, filme cu mari desfășurări de forțe umane. Cum se explică totuși opțiunea dumneavoastră pentru această zonă stilistică a filmului de dragoste, a filmului de tineret?

— Probabil că aici sînt eu cu adevărat, iar experiența anterioară a fost menită doar să-mi echilibreze structura. În orice gen există, în sîmbure, toate genurile, așa, ca niște ecouri. O scenă de dragoste nu se poate realiza cinematografic, fără o vastă experiență cinematografică, fără exercițiul filmării realului din toate unghiurile, pentru că nimic nu este în sine, totul este în legătură, în complexitate. Nu e mai puțin adevărat că în tot ceea ce am făcut, ca regizor secund, ca autor de filme documentare, ca regizor principal, în filmele mele mai vechi sau mai noi, fie **Ora zero, Pădurea nebună** sau **Alo, aterizează străbunica**, ori acestea, mai recente și mai cunoscute — **Liceenii, Declarație de dragoste**, un laitmotiv al nostalgiei, al sentimentalismului (nu mă feresc deloc de acest termen!), al sensibilității. Acesta sînt eu și înțeleg să nu mă falsific tocmai în ceea ce mă reprezintă mai profund: profesia.

— Cum ați primit succesul, fie el și de public, al ultimelor dumneavoastră filme?

— L-am dorit, desigur. M-am pregătit ani și ani pentru întîlnirea cu el. Cum l-am primit? Cu sentimentul că am găsit calea de comunicare cu spectatorul. Nu există satisfacție mai mare pentru un artist decît aceea de a se face înțeles de cei care-l recepteză.

— Ce veți face în continuare?

— Lucrez la un alt film cu tineri și despre tineri, care se va numi **Extemporal la dirigenție**. Cum vedeți, sînt consecvent. Deocamdată nu mă gîndesc decît la ceea ce fac. Mai departe, vom trăi și vom vedea. Tot ce pot să-mi doresc este ca fiecare film al meu să primească premiul tinereții. Va fi un semn că mai am dreptul să vorbesc despre această vîrstă care, cred eu, deține cheia a tot ce este mai profund omenesc. Luați tot ce voi face de aici înainte ca pe o declarație de dragoste către spectatorii filmului românesc, către toți cei cărora le datorez șansa acestei profesii.

Gîndiți băieți, gîndiți mult, gîndiți bine!

Dialog despre starea inventicii cu prof. dr. ing. VITALIE BELOUS

Românii și-au demonstrat dintotdeauna uriașele disponibilități pentru creație și creativitatea tehnico-științifică. Să nu uităm că pe teritoriul țării a apărut, de pildă, primul vagon pe șine, iar moara cu făcăleț a anticipat cu cîteva veacuri celebra turbină Pelton. Ca să nu mai vorbim de realizările lui Babeș, Paulescu, Odobleja autorii unor invenții și descoperiri prioritare pe plan mondial, chiar dacă la data respectivă nu au fost recunoscute ca atare. Dar demonstrația plenară pentru această vocație a poporului nostru a fost făcută abia în anii puterii populare cînd știința, ridicată la rang de politică de stat, a creat teren fertil pentru afirmarea și încurajarea talentelor virtuale, creativitatea științifică devenind, mulțumită Festivalului național „Cîntarea României", o veritabilă mișcare de masă. S-au adunat, astfel, toate datele pentru ca **inventica** să se constituie în România ca o disciplină independentă, o nouă ramură a științei naționale. Așa se face că în urmă cu mai puțin de trei ani, avea loc la Iași o premieră națională: Simpozionul de inventică, reunind un mare număr de specialiști.

Care este drumul parcurs în acest răstimp? Iată punctul de pornire al unei recente discuții purtate cu organizatorul celui dintîi simpozion național de inventică, autor, în același timp, al primului curs de inventică apărut în România: prof. dr. ing. Vitalie Belous șeful catedrei „Mașini-unelte și scule" din Institutul Politehnic Iași.

— Dialogul nostru începea în 1984 cu o definiție. Atunci se știa foarte puțin despre ceea ce înseamnă inventica. Pașii au fost uriași.

— Se poate spune că inventica a progresat în ultimii ani, iar o definiție unică nici nu este posibilă. Ea rămîne o știință și artă a creației tehnice, rămîne o știință și artă a parcurgerii optimale a întregului drum de la formularea temei de creație pînă la implementarea industrială a acesteia. Deci, ea se constituie — aceasta este elementul nou — ca o praxeologie a demersului creativ. Trăim o epocă în care trebuie să facem lucruri bune, din ce în ce mai bune. Este cincinalul eficienței. Eficiența trebuie definită: ce înseamnă, cum se ajunge la ea? Or, de asta se ocupă praxeologia. Demersul creativ este indispensabil, iar asigurarea eficienței este un lucru de la sine înțeles.

Inventica, așa cum a fost ea structurată la Iași, așa cum a apărut publicată — într-un domeniu mai restrîns, al construcțiilor de mașini — este o praxeologie a demersului creativ, a optimizării și eficientizării umane prin creație.

— Acum trei ani abia apăruse primul curs de inventică și aveați planuri îndrăznețe.

— Era un curs litografiat. Vreau să vă spun că la solicitările diverselor centre din țară a trebuit multiplicat de șase ori.

— „Șase ediții ale unui manual litografiat este un unicat care demonstrează extraordinarul interes.

— A apărut după aceea și un manual la Editura „Junimea", prezentat cu ocazia celui de-al doilea simpozion de inventică. S-a epuizat în cîteva zile. Interesul pentru inventică a depășit de mult granițele învățămîntului superior. La Iași se țin acum cursuri cu profesorii, inginerii și maiștrii din învățămîntul mediu, pentru a asigura creșterea spre performanță a viitorilor creatori în tehnică de pe băncile școlii. Performanța pleacă astăzi de la vîrste nebănuit de fragede. Obiectivul pe care ni l-am fixat deocamdată este acela de a transforma mișcarea românească de invenții dintr-o activitate de elită într-o activitate de masă.

— Saloanele de invenții și inovații organizate în ultimul timp de Oficiul Național pentru Invenții și Mărci în diferite județe ale țării, numărul mare de noutăți prezentate de fiecare dată de autori proveniți din toate categoriile socio-profesionale, dovedesc faptul că sîntem pe drumul cel bun. S-ar putea naște, însă, și o întrebare: De ce ne trebuiesc atîtea invenții?

— Este un domeniu în care calitatea nu poate să apară decît pe fondul unei mari cantități. Nu există o invenție de valoare fără alte 50 normale. Asta nu înseamnă că cele 50 nu sînt importante.

— Reprezintă treptele unei scări.

— Și asta. La mine, de exemplu, este specific acest lucru. Nu puteam să ajung la a 15-a invenție fără să cădesc scările prealabile. O mașină nu conține o singură invenție, ci sute. Sau, un avion. Nu se poate inventa un avion acum. Un avion modern are în structura sa 2 000—3 000 de invenții în termen de valabilitate. Așa că, nu poate fi vorba de a renunța la cantitate, este singura posibilitate la ora actuală de a realiza calitatea. Inginerul pe care-l pregătim trebuie să aibă patru funcții de bază: să cunoască tehnica, să aplice tehnica, să conducă tehnica și să creeze tehnica. Dacă funcția a patra ar fi onorată de jumătate din numărul de ingineri, cursurile de inventică ar fi complet inutile. Cum lucrul acesta nu se întîmplă încă, cursurile sînt necesare în învățămîntul superior și post-universitar. La ora actuală sînt generalizate cursurile de inventică în cadrul activității de cercetare-proiectare la toate facultățile de la Iași, la multe facultăți din Institutul Politehnic București, la Timișoara, Brașov și Galați.

— Tendința este, așa cum spuneați, de a depăși granițele universitare. Este și motivul pentru care v-am întîlnit, nu de mult, la Constanța cu prilejul inaugurării unui curs de inventică.

— Este primul curs de acest gen care se înființează în țară, după cele de la Iași, căci la noi s-a ajuns deja la cea de-a cincea ediție a acestor cursuri, cu ingineri din județ. Iar anul acesta, cursul are o participare mult mai largă, fiind urmat de specialiști din București, Cluj-Napoca, Bacău, Constanța, Piatra Neamț etc.

— Iată deci, că ceea ce în 1984 era doar un deziderat — o școală de inventică — a devenit fapt împlinit.

— Proliferarea acestor genuri de cursuri este extrem de utilă. Se cultivă și o pornire interioară a individului pentru a realiza lucruri folositoare societății. A crea din inițiative proprii este o problemă și de educație. Însăși creația este o manifestare de patriotism. Există o serie întreagă de români care au adus contribuții esențiale în domeniu — în afară de Odobleja care este, sigur și fără nici un echivoc, părintele inventicii.

Sînt oameni cu peste 100 de invenții care știu cum trebuie să acționeze în procesele de proiectare, ca actul de creație să fie deliberat și forțat. După părerea mea, invențiile se clasifică în trei categorii. Sînt invențiile spontane, care apar oamenilor cînd nici nu se așteaptă și nici nu sînt căutate. Pur și simplu găsesc o cheie și cu cheia aceea încearcă un lacăt la care să se potrivească. Aceasta este invenția „romantică" veche, nu ne interesează prea mult, cu toate că își are locul ei. Următorul grup este cel al invențiilor semispontane sau stimulate prin metode intuitive: asociere, consonanță, empatie, inversie etc. Sînt metode și tehnici intuitive cu care ajutăm ca în subconștientul nostru să apară iluminarea mai rapidă. Deci, este vorba de a stimula conlucrarea dintre conștient și subconștient. Invenția stimulată sau semispontană este mediată favorabil, dar ea poate să apară sau să nu apară. Noi, ca ingineri, vrem să mergem la sigur. De aceea, există și a treia categorie — invenția logic determinată. Se formulează logic tema de creație și se folosesc metode și tehnici de căutare metodologică — deci logică — după care se găsește, în final, soluția — obligatoriu. Personal, mi-am făcut o reconstituire a proceselor proprii de creație, încercînd să stabilesc logica. Nu am putut-o stabili decît pentru 90 la sută din invențiile proprii. Asta nu înseamnă că celelalte nu au logica lor. N-am găsit-o eu pînă la ora actuală.

— O mare parte din timp îl dăruiți acum pentru a-i învăța pe alții să creeze.

— Este, cred, și mai important, pentru că inventatorul este un mijloc de producție și a produce un mijloc de producție este extrem de folositor societății. De aceea, inventatorii — vorbesc de cei de performanță — care au structurată deja o inventică proprie, adică o mică praxeologie a demersului creativ personal, n-au dreptul să fie egoiști. Ei sînt obligați să dezvăluie lucruri noi pentru o îmbogățî efectiv inventica, o știință structurată, dar care trebuie restructurată. Eu, deja m-am apucat să scriu altceva, altfel, pentru că am mai aflat niște lucruri — cum se creează în chimie, cum se creează în construcții, în electrotehnică etc. Nu sînt domeniile mele, dar specialiștii — marii noștri inventatori în ramurile respective — care sînt cuprinși în Comisia de inventică a Academiei R.S.R., ce funcționează la Iași — au prezentat acești algoritmi ai creației, specifici pe domeniu. Inventica nu poate fi contribuția unui singur om, evident. Un om poate sintetiza ceea ce fac ceilalți, fiecare în domeniul lui de activitate.

— Care ar fi obiectivele inventicii în actuala etapă?

— Trebuie ca la nivel național să ajungem de la 4 500 de invenții cîte facem acum, la un minim de 15 000—20 000, ca să ne instalăm bine în pattea din față a plutonului care aleargă în maratonul acesta al creației. Ne situăm în prezent pe un loc onorabil, locul 16 la densitatea de invenții pe plan mondial. Deci, sîntem undeva prin față. Dar, întotdeauna creația tehnică și știința trebuie să meargă înaintea dezvoltării industriale. Dacă sîntem o țară mediu dezvoltată industrial, gîndirea noastră tehnică trebuie să fie ca într-o țară înalt dezvoltată industrial. Și, după părerea noastră, se poate ajunge la acest deziderat în 3—4 ani. N-aș vrea să folosesc vorbe mari, dar românul are caractere native pentru creație, pe toate planurile. Dovadă că am dat atîția creatori atunci cînd condițiile interne erau jalnice. Vuia, Vlaicu, Coandă, ș.a. au trăit în condiții grele și totuși au creat atît de mult. Nu ne vom ierta niciodată dacă în anii aceștia, cînd avem condiții materiale, industriale, tehnice, nu apar alți Vuia, Vlaicu, Coandă. Dar, pe lîngă acești așa care vor trebui să se dezvolte, este necesar să fie cuprinsă masa mare a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor, unde există o mare capacitate creatoare.

— Inventica încearcă, deci, o integrare în această linie generală a dezvoltării potențialului creativ.

— Da, pentru că acesta nu este suficient valorificat la ora actuală. Se spune că doar unu la sută din potențialul creierului este folosit. Un creier uman cu circa 16 miliarde de neuroni și cu circa o sută de mii de contacte sinoptice are posibilități ce se înscriu cu o cifră cu 15 zerouri, deci depășește orice mașină electronică de calcul. Și nu se folosesc toate aceste posibilități. Nici nu se pot folosi toate, dar, cu cît vor fi mai multe, cu atît creierul uman se va dezvolta în continuare. Este un organ care nu trebuie cruțat deloc. Cu cît este folosit mai mult, cu atît trăiește mai mult.

— Iar de viața lui depind și caratele aurului nostru cenușiu.

— LIANA MOLNAR ■

Incursiuni în lumea laboratoarelor:

Ca să ne cunoaștem, ca să fim cunoscuți!

La Institutul de subingineri din Bacău funcționează, de cîțiva ani, un laborator unic în felul său. Este vorba de laboratorul de psihologie condus de conf. univ. dr. Liviu Filimon. Rodul a 15 ani de cercetări, laboratorul este înzestrat astăzi cu 40 de aparate, din care 30 sînt construite cu forțe proprii, cu sprijinul întreprinderilor din Bacău, în colaborare cu studenții și cadrele didactice din institut. O mare parte dintre acestea sînt premiere mondiale, din cele 15 dosare de invenție înregistrate la O.S.I.M., 9 fiind deja confirmate ca invenții.

„Am fost tot timpul stăpînit de convingerea că tehnica este chemată să joace un rol deosebit de important în cunoașterea calităților proceselor psihice și dezvoltarea aptitudinilor profesionale, ne spune conf. dr. Liviu Filimon. Am considerat psihicul drept o realitate obiectivă ce poate fi măsurată, ca și realitatea fizică, în unități metrice, electrice etc. Ceea ce am urmărit, de fapt, este o psihologie aplicată, prin intermediul unor procedee tehnice, mai exact al unei aparaturi capabile, să evidențieze fizic calități apreciate pînă nu demult exclusiv în mod subiectiv. Pornind de la această idee am inventat, bunăoară, aparate care măsoară durata unui stimul (viteza, profunzimea, greutatea etc.) construind, prin manevrarea unui buton, un alt stimul, cu o durată egală. Eroarea — exprimată metric, în hertzi — măsoară pragul diferențial al percepției. Rezultatele studiilor au demonstrat clar că nu este posibilă dezvoltarea aptitudinilor profesionale, sportive, muzicale fără selecție și orientare profesională, și de aceea mi-am îndreptat atenția asupra realizării unei aparaturi psihologice, dacă se poate numi astfel, care să evidențieze, să testeze și să aducă aceste aptitudini, aparatură, după opinia mea, strict necesară într-un moment în care viața modernă solicită tot mai complex individul, în care precizia a devenit elementul determinant în tot mai multe meserii".

Iată cîteva dintre aparatele construite de conf. dr. Liviu Filimon. Pentru măsurarea percepției spațialității, aparate ce măsoară percepția proiecției coliniare a punctului, percepția centrului cercului, percepția paralelismului liniilor, percepția ariei trapezului, a adîncimii, a mărimii ariei cercului, a construirii unui pătrat perfect. Cinci din aceste șapte aparate sînt brevetate ca invenție. Construite în cîte 10 exemplare în atelierul de microproducție al institutului, aparatele au intrat în dotarea laboratoarelor de psihologie din Bacău și Iași, dovedindu-și utilitatea. Cum percepția spațialității este extrem de importantă pentru educarea aptitudinilor copiilor și nu numai ale lor, aparatele de măsurare au fost adaptate la cerințele utilizării lor ca mijloc de învățămînt în grădinițe și în școli. Deși trusa este omologată de Ministerul Educației și Învățămîntului și înscrisă ca mijloc de învățămînt, deși a fost produsă sub numele de SPAȚIAL 1 (urmărind dezvoltarea percepției coliniarității punctului, a poziției centrale a punctului, a paralelismului liniilor și percepției ariei) la contractări s-a manifestat o stranie rezervă față de acest mijloc modern de învățămînt.

În ceea ce privește percepția mișcării și temporalității în cadrul testelor efectuate în laborator și-au dovedit eficacitatea aparatele pentru măsurarea percepției vitezei de deplasare a unui stimul luminos, a vitezei de succesiune a unui stimul luminos ca și a duratei aceluiași stimul, aparate extrem de utile în selecția profesională a lucrătorilor industriali, sportivilor, conducătorilor auto etc.

Cea de a treia categorie de aparate realizate este destinată măsurării calităților psihice implicate în coordonarea motorie — aparate pentru măsurarea coordonării mișcării în profunzime, în plan rotit, pentru măsurarea percepției forței de apăsare, pentru măsurarea vitezei de decizie la o reacție motorie. Folosite în demonstrațiile psihologice, aparatele sînt de asemenea utile în selecția lucrătorilor industriali și a sportivilor.

Mai amintim numai cele trei variante ale mașinii de învățat pentru preșcolari și preocuparea actuală de construire a unor aparate de măsurarea aptitudinilor profesionale strict specializate pe diverse meserii. Astfel, a fost realizat și înregistrat deja ca invenție aparatul pentru măsurarea aptitudinilor de sudor și este în curs de realizare prototipul aparatului pentru măsurarea aptitudinilor de macaragiu.

Considerăm că rezultatele cercetărilor conf. dr. Liviu Filimon și materializările acestora, ca deatfel întreaga activitate a laboratorului pe care l-a creat și îl conduce, merită o atenție specială. Pledează pentru aceasta larga arie de utilizări ale aparatelor sale. Pe plan mondial, testarea și educarea aptitudinilor rolul acestora în orientarea școlară și profesională este în prezent o practică obișnuită, în realizarea unor asemenea aparate fiind antrenată chiar o industrie specializată. Existența unor priorități mondiale aparținînd unui român, recunoscute ca deosebit de valoroase la multiple reuniuni internaționale de specialitate, este, credem, o pledoarie convingătoare pentru valorizarea psihologiei în testarea și cultivarea aptitudinilor, atît în plan școlar cît și profesional.

ROXANA MANOLESCU ■

Breviar științific

Noi aparate medicale

Continuînd preocupările în domeniul terapiei durerii, Întreprinderea de electronică industrială din București a realizat de curînd — rod al fructuoasei colaborări dintre electroniștii întreprinderii și specialiștii în medicină — două noi aparate.

CALMOSTIM, primul dintre ele, este destinat localizării și stimulării punctelor active ale durerii. Cel de-al doilea aparat poartă numele de THERASTIM și este un neurostimulator transcutanat.

Premiate la faza finală a festivalului național Cîntarea României — secțiunea de creație științifică și tehnică, cele două aparate vor constitui ajutoare prețioase în arsenalul medical românesc.

Întreprinderea „Industria tehnică medicală" a finalizat și ea rezultatele unei interesante cercetări, concretizate într-o trusă osteosinteză pentru tratamentul chirurgical al fracturilor oaselor lungi. Caracterizat printr-o manevrabilitate deosebită, noua trusă — constituind o noutate în domeniu — permite reducerea duratei intervențiilor chirurgicale și a duratei spitalizării. Autori: dr. Andrei Firică, ing. Alexandru Manof și designer Gheorghe Dragoș.

(R. P.)

Medicamente românești brevetate în S.U.A.

Brevetarea unei invenții dincolo de granițele țării în care a fost concepută și finalizată reprezintă cel mai important și dificil examen al calității și originalității ei. O probă cu atît mai severă pentru produsele farmaceutice, deoarece, firește, în acest domeniu se impun verificări judicioase conform cunoscutului principiu al terapiei : „primum non nocere (prima calitate a unui medicament este de a nu face rău).

În lume, lucru cunoscut, piața Statelor Unite este cea mai grea de cucerit, ea rămînînd închisă pentru foarte multe din medicamentele produse în Europa, Asia, America de Sud, Africa și Australia, intrarea sau brevetarea unui medicament conceput în țări din aceste continente fiind în general o întreprindere dificilă. Americanii justifică această rigiditate, invocînd extrema scrupulozitate a celor ce iau în cercetare drogurile farmaceutice. O opinie pe care însă nu o împărtășesc marile firme de medicamente din celelalte țări. Acestea consideră severitatea americană dictată de rațiuni strict economice, de protejare a produselor indigene, arătînd, între altele, că preparate de mare eficiență, folosite de multă vreme în lumea întreagă, nu au nici pînă azi acces pe piața americană. Evident, nu e locul și nici mențiunea noastră de a clarifica această dispută. Am amintit-o numai în scopul de a prefața o victorie a industriei farmaceutice naționale ; obținerea, în acest an, a brevetului american pentru două medicamente românești. Este vorba de **Rodilemid**, creație aparținînd doctorilor Romulus Dinu și Ileana Dinu, și de **Compoziția vegetală pentru tratarea afecțiunilor hepatobiliare**, invenție și descoperire datorată medicilor Aritina Elthes și Ludovic Elthes.

Ei bine, controlul american de specialitate a înclinat steagul în fața produselor românești nu din motive sentimentale, ci, evident, fiindcă cele două preparate amintite sînt destinate combaterii unor maladii foarte răspîndite pe teritoriul Statelor Unite și împotriva cărora nu există nici medicamente similare, nici alt procedeu terapeutic eficient.

Rodilemidul și-a demonstrat forța curativă în două boli greu de combătut pînă astăzi : herpesul simplex și herpesul zoster. E de ajuns să amintim că endemia mondială de boală herpetică cunoaște în ultimul deceniu o recrudescență neașteptată. În S.U.A. se apreciază de pildă că există între 20 și 50 milioane cazuri, predominant dovedindu-se herpesul genital considerat sub forma sa recidivantă ca o redutabilă boală venerică. În Europa Occidentală incidența bolii (herpex simplex, varicela-zoster și virusurile înrudite Epstein-Barr sau cytomegalovirus) este și ea extrem de mare. Mai notăm că nici un vaccin nu și-a dovedit eficacitatea, iar în ceea ce privește tratamentul, nu se citează, pînă în prezent nici o medicație valabilă, netoxică. În această situație, Rodilemidul se recomandă ca primul medicament capabil de a rezolva în mare măsură această afecțiune extrem de neplăcută și dureroasă. În privința tratamentului pentru herpesul zoster, studiile clinice au relevat, între altele, următoarele : „Produsul Rodilemid influențează net parametrii clinici urmăriți, în principal durerea și morfopatologia erupției zosteriene. La 5—6 zile de la începerea tratamentului, leziunile cutanate se vindecă sau sînt în curs de vindecare, evoluînd rapid spre epitelizare. Durerea, chiar intensă, este influențată după 24—48 ore, iar odată cu diminuarea sau dispariția ei, sînt influențate și celelalte simptome : cele generale, febra, parestezițile, adenopatia etc." În ceea ce privește tratamentul herpesului simplex, studiile notează : „Rodilemidul este un medicament prețios în tratamentul herpesului recidivant însoțit de dureri nevralgice. Durerile care de regulă sînt puțin sau deloc influențate de antialgice uzuale, cedează rapid în primele 24—48 ore. Leziunile cutanate sînt stopate în evoluția lor și evoluează rapid spre epitelizare. Același efect este obținut și prin badijonaj extern. Rodilemidul nu previne apariția recidivelor, dar mărește intervalul de timp dintre acestea".

Medicamentul a mai fost de asemenea brevetat în Italia, Canada, Elveția, R.F.G., Franța, Anglia.

Cel de-al doilea preparat, „Compoziție vegetală pentru tratarea afecțiunilor hepatobiliare", a făcut în mai multe rînduri obiectul unor relatări în revista noastră. Medicamentul a demonstrat efecte surprinzătoare în terapia bolilor hepatice (maladii de care suferă o treime din populația globului), demonstrînd vindecarea formelor mai ușoare și ameliorarea sau stoparea hepatopatiilor grave. Preparatul, sub formă de drageuri, va apărea în curînd în farmacii. Pînă atunci, conform instrucțiunilor Ministerului Sănătății, tratamentele se fac la Oradea la Spitalul județean și, mai nou, la Hotelul „Lotus" din stațiunea Felix. Internările se fac în baza unei cereri adresate prin poștă Direcției sanitare județene Bihor. Produsul a obținut de curînd și brevetul austriac și sînt așteptate în continuare brevetele din R.F.G., U.R.S.S., Franța, Japonia, Elveția.

Sînt exemple concludente despre afirmarea României în lume și pe această cale dificilă a luptei pentru sănătate, domeniu în care, iată, știința românească se impune prin realizări prioritare pe plan mondial.

LIVIU TIMBUS ■

Breviar științific

La nivelul normelor internaționale

În întreaga lume se pune, în ultimul timp, din ce în ce mai acut problema evitării coliziunii navelor, mai ales în zonele aglomerate de navigație. Normele internaționale impun cu rigurozitate montarea pe bordul tuturor navelor a unor instalații complexe, în scopul avertizării echipajului în momentul unui eventual pericol de coliziune. O navă lipsită de asemenea dotări poate fi pasibilă, în anumite zone navigabile, de amenzi ce se ridică la zeci de mii de dolari în fiecare zi.

Instalațiile — din care doar puține firme produc în lume — sînt în curs de asimilare la noi, ca rezultat al cercetărilor unui grup de cadre didactice și studenți de la Universitatea din Galați, Facultatea de Mecanică, Secția Nave.

Trebuie arătat că un astfel de aparat este mai pretențios decît un calculator, atît din punct de vedere al realizării fizice, cît și al calității programului după care funcționează. Plastic vorbind, instalația se compune din mai multe calculatoare interconectate într-un singur aparat. În ceea ce privește calitatea programelor, este de menționat faptul că acestea sînt la ora actuală mult îmbunătățite, în sensul că nava nu mai este considerată un obiect fără inerție, masa ei fiind luată în calcul, ceea ce reprezintă în domeniu un important pas înainte. **(L.M.)**

Poate pentru că s-au numit „naive", încîntătoarele „Cîntece" ale lui Emil Brumaru nu pot imagina pătrunjelii decît „celești", bostanii „ca mierea", țelinele „ca finetul", iar dovleci „anonimi... vecini cu roua și cu leusteanul".

Fizicianul Nicolae Crivaci are o cu totul altă viziune asupra roadelor pămîntului. Lipsa de poezie se compensează bogat și extrem de folositor pentru noi cu precizia științelor exacte. Toate alimentele sînt considerate de inventator — căci este un inventator — ca materiale dielectrice. Pornind de la această idee, Nicolae Crivaci a creat, împreună cu colectivul în care lucrează la Întreprinderea „23 August" din Satu Mare, o mașină de gătit neconvențională, ce se bazează pe conversia energiei electromagnetice a microundelor în energie termică. Alimentele — considerate, deci, materiale dielectrice — amplasate într-un cîmp electromagnetic se încălzesc în urma așa numitului efect de conducție și histerezis electric — forme de transmitere a căldurii de la unde la alimente. Cele mai mari pierderi prin conducție și histerezis le au moleculele de apă, care se încălzesc cel mai repede și mai mult. Or, se știe, cantitatea de apă din orice aliment este mare, variind între 60 și 70 la sută. Apa, încălzindu-se instantaneu de la molecule, conduce la încălzirea volumică a alimentului respectiv. Elementul de noutate, ne explică autorul invenției, constă în faptul că procesul se declanșează în întregime în fiecare punct al produsului respectiv și aproape instantaneu.

Fără a ne mai pierde în amănunte de fizică pură, ce ar necesita cunoștințe de specialitate, am găsit potrivit să creionăm o descriere sumară a obiectului. Pentru a fi funcțională, mașina este construită din materiale opace pentru microunde. Este necesar un sistem de circulație forțată a aerului și un sistem de programare. Arată, de fapt, ca un cuptor electric obișnuit, în care partea electronică și de reglare este miniaturizată și înglobată în produs. Are o capacitate de 30 litri, o greutate totală de 32 kg și o putere de absorbție de 1 kW la 220 volți curent alternativ. Mașina de gătit cu microunde, ne informează Ion Gheorghe, responsabil cu probleme de invenții și inovații la Întreprinderea „23 August", se află în faza de prototip industrial.

Microundele pătrund deci și în bucătăriile noastre. Cu ce avantaje ? Simpla lor enumerare este în măsură să ne facă să așteptăm cu nerăbdare noua creație a industriei românești. Aburul și mirosul, deci poluarea, dispar cu desăvîrșire. Este eliminat orice fel de pericol de incendiu sau de explozie. Mîncarea se gătește de trei ori mai repede decît pe un aragaz obișnuit, cu un consum redus de electricitate. Vasele pot fi nu doar cele tradiționale, ci și din sticlă, plastic sau... hîrtie. De ce ? Explicația pare simplă. Sau, oricum, a fost simplificată de specialiști pentru cei neavizați : acestea nu se încălzesc în procesul de preparare a hranei, pentru că nu conțin molecule de apă. Alimentele astfel pregătite sînt mult mai gustoase și mai hrănitoare, vitaminele păstrîndu-se în întregime. Orice fel de mîncare, oricît de complicată, este gata în 10 minute, mașina de gătit făcîndu-ne apoi un ultim serviciu : se autocurăță.

Pentru că aragazele care „se spală singure" stîrnesc viu interes, am cerut - amănunte specialiștilor întreprinderii sătmărene, dat fiind că tot acolo s-a născut și această idee. Nu este deloc un vis al comodei gospodine, ci o ingenioasă idee bazată pe temeinice cunoștințe inginerești. Materialul este un email catalitic „autocurățitor" ce se aplică pe pereții cuptorului și are proprietatea de a oxida depunerile de grăsime, uleiuri, particule de alimente ce se depun în timpul preparării hranei. E un material poros cu suprafață specifică mare, un fel de burete care absoarbe murdăria.

Chiar dacă pe orice gospodină ideea o încîntă, autorii ei sînt deocamdată mai puțin entuziasmați, pentru că-i găsesc un cusur. Proprietățile de autocurățire se pierd după trei ani de folosire, emailul căzînd în banal. Soluția folosită acum este aceea a montării unor pereți dubli. După trecerea primilor trei ani se scot primii pereți și aragazul se folosește în continuare alți trei ani. La Satu Mare, unde nimeni nu se mulțumește doar cu rezolvări de moment, se caută acum înlăturarea acestui dezavantaj și prelungirea vieții emailului „autocurățitor" cît mai mult timp posibil.

N-am ști să vă spunem dacă cercetătorii ale căror idei au fost conturate în prezentele rînduri s-au încîntat, vreodată, precum poetul de „fragede căpițe de pătrunjel cerești", dar, sigur, truda lor ne dă dreptul nouă, tuturor, nu doar la mai mult confort, ci și la mai multă poezie.

LIANA MOLNAR ■

Realizări care există

Bucătăria cu microunde

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Cea dintîi femeie medic-legist

În ciuda prejudecăților misogine din trecut, nu ne putem plînge că știința feminină românească nu s-a bucurat și în trecut de izbînzi și încă răsunătoare, e drept răzlețe, în contextul afirmării copleșitoare a bărbaților. Opoziția „sexului tare" era dîrză, la noi și în alte țări, dar cu atît mai mare e meritul unei femei care a devenit prima doctor în drept din lume (Sarmiza Bilcescu), a celor două pioniere ale femeilor arhitecte pe plan mondial (Ada Zăgănescu și Maria Virginia Haret Andreescu), a primei inginere (Elisa Leonida Zamfirescu) ș.a. Nu este, credem, puțin lucru. Ne-am referit într-un articol al acestei rubrici (la 14 februarie 1986), în numai cîteva rînduri, și la o altă pioneră de mare merit, și anume **Maria Ropală Cicherschi**, o vrednică fiică a Iașului. Credem că este deplin demnă de o mai amplă evocare.

În anul 1907, adică acum 80 de ani, Facultatea de medicină din Iași acorda titlul de doctor în medicină și chirurgie Mariei Ropală Cicherschi, teza ei purtînd titlul **Contribuțiuni la studiul biologic al criminalității feminine sub aspect medico-legal**, era pentru prima dată în lume cînd o asemenea tematică era abordată de o studentă, care devenea astfel întîiul medic legist în rîndurile femeilor care îmbrățișau nobila profesiune hipocratică. Astăzi personalitatea acestei eminente doctorite este aproape uitată. În volumul **Medicina** (1980) din substanțiala colecție „Istoria științelor în România" a Academiei nici nu e pomenită, în mai amplul tratat **Istoria medicinei românești** (1972) numele îi este doar menționat, în calitate de colaboratoare a profesorului George Bogdan, întemeietorul școlii de medicină legală de la Iași. Și totuși, ea nu fusese doar practicanta unei profesiuni — s-o recunoaștem, dură, neobișnuită pentru femei —, ci și o cercetătoare, autoare de articole și studii valoroase. Doar harnicul biograf al **Personalităților ieșene**, Ionel Maftei, îi consacră în vol. V (1985) un medalion spre neuitare.

Cînd profesorul George Bogdan a decedat, în 1930, Maria Ropală Cicherschi — și pînă atunci mîna lui dreaptă — a preluat cabinetul de medicină legală al Tribunalului de Iași. O revistă a vremii, „Lumea", scria în 1935 : **„Succesoarea profesorului G. Bogdan este un fel de mamă a tuturor răniților. De la 1 la 7 primește în birou ei defilarea convoiului de estropiați, cărora li se pansează rănile, și li se dau certificatele constatatoare de incapacitate de lucru. Și după ce a scăpat de certificate și de morgă... își reia morga și intră în lume [...] Așa cum o vedeți, experta medico-legistă a Parchetului de Iași este o femeie excepțională [...] De obicei se spune «cherchez la femme» — în cazul nostru c'est la femme qui cherche ; și, în sfîrșit, fiindcă bărbații învinovățesc femeile spunînd că taie în carne vie, doamna Ropală își ia revanșa, tăind mereu și adînc în carne moartă [...] În pofida specialității pe care o practică, își păstrează vitalitatea, robustețea spiritului, echilibrul și optimismul, refuzînd total ideea morții, considerînd moartea ca o injustiție".** Am dat crîmpeie mai ample din acest reportaj de epocă, fiindcă, în ciuda unor efecte uneori facile, redă întrucîtva atmosfera cabinetului unde doctorița Ropală pansa, constata și uneori diseca, unde trebuia să abordeze probleme ca (citîm iar din reportaj) : **„răniri, loviri, pruncuciderі, avort, moarte subită, atentat la bunele moravuri".**

Cît despre vitalitatea amintită de revistă, e confirmată și de faptul că Maria Ropală Cicherschi a trăit 92 de ani și că a fost o excelentă soție și mamă.

S-a născut la 18 decembrie 1881 la Iași, într-o familie modestă, de meseriași. A urmat liceul în acest oraș și apoi, cu mari sacrificii materiale ale familiei, Facultatea de medicină, absolvită în 1907, cu teza amintită la început de noi. Este totodată numită asistentă la catedra de bacteriologie (1907), ulterior devenind asistentă și finalmente șefă de lucrări la catedra de medicină legală. Căsătorită cu un medic, este în același timp, o vreme, medic de plasă, ceea ce îi îmbogățește experiența. În 1927 este trimisă la Paris pentru specializare în medicină legală, iar la întoarcere își exercită activitatea profesională atît la catedra de aceeași specialitate din Iași, cît și ca medic-legist al Tribunalului, pînă în 1945, anul pensionării.

Într-o emoționantă evocare, dr. Mărioara Pleșa scoate în evidență și obstacolele pe care a trebuit să le biruie cea dintîi femeie medic-legist : **„Criticile, ironiile și barierele nu au putut stăvili un temperament impetuos, ambițios, o fire voluntară, o mînă de fier... într-o mănușă de catifea [...] Într-o epocă în care condiția femeii avea un statut de paria, ea a fost o deschizătoare de drumuri, o combativă, s-a luptat pînă la epuizare cu prejudecățile timpului, a perseverat și a învins".** Și mai subliniază dr. Mărioara Pleșa că **„în ciuda servituților specialității ei, dr. Maria Ropală era de o mare sensibilitate, iubea arta, muzica, opera, teatrul, citea mult, scria poezii și epigrame. Era extrem de feminină, avea o conversație extrem de atrăgătoare."**

Într-o carieră de multe decenii, a efectuat mii de expertize, a evaluat vătămările corporale ale celor loviți și a autopsiat nenumărate cadavre, a minuit cu pricepere pensета și bisturiul, a eliberat certificate medicale și autorizații de înmormîntare.

Lucrările ei științifice, publicate în țară și peste hotare, sînt, firește, din domeniul medicinei legale. În 1925 îi apare studiul **Contribuțiuni asupra asfixiilor din punctul de vedere medico-legal.** A mai publicat o lucrare intitulată **Capriciile proiectilelor**, bazată în mare parte pe experiența acumulată ca medic în primul război mondial, cînd a fost mobilizată, a adus contribuții privind moartea subită datorită arteropatiilor și coronaritelor, a scris despre simfizele pericardo-pulmonare, a prezentat rezultatele unor autopsii revelatoare.

Să menționăm în încheiere că a fost o luptătoare fermă pentru cauza emancipării și demnității femeilor, deziderate pe care le-a ilustrat prin propriul ei exemplu. S-a stins la 10 august 1973, la București, cu un an înainte, în 1972, Almanahul „Flacăra" îi înfățișase sumar semnificativa activitate.

I. M. ȘTEFAN ■

Cît de mari sînt ofertele industriei mici

Gîndită să realizeze și să completeze gama de produse și obiecte de consum destinate pieței interne și solicitărilor la export, în special prin valorificarea resurselor de materii prime locale și a materialelor refolosibile ca și prin atragerea în circuitul productiv a forței de muncă disponibile din fiecare zonă a țării, mica industrie se poate dezvolta, practic, într-un registru foarte larg. Ea are menirea să ne ofere mica serie, unicatul, o sumedenie de lucruri mari și mici necesare traiului nostru, necesare vieții și care nu pot intra în structura sau în vederile marii industrii.

Analizînd posibilitățile, Congresul al III-lea al Consiliilor populare a prevăzut ca, la nivelul anului 1990, producția industriei mici să ajungă la 8 000 lei pe locuitor.

În ce măsură își respectă industria mică profilul și îndatoririle, în ce măsură fructifică toate disponibilitățile pe care le are — iată tema raidului nostru întreprins în județele Bacău și Vilcea.

TOT OMUL SFINȚEȘTE LOCUL !

În județul Bacău, am poposit anume într-o comună de munte, necooperativizată, acolo unde acest mod de producție poate constitui o sursă importantă, dacă nu cea mai importantă, pentru întărirea economică a localității. La prima vedere așa s-ar părea că stau lucrurile și la Dofteana, comună mare cu aproape 10 000 locuitori. Cele 20 de secții cu 18 profile, ce însumează un volum de activitate de 60 milioane de lei anual reprezintă ceva. Dar, dincolo de această privire peste catastiful contabilului șef al cooperativei de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și de credit, Ion Hîrbu, descoperim că această frumoasă imagine vine dintr-o suprapunere a serviciilor cu mica industrie. Ni se declară a fi „mică industrie", laolaltă, gogoseria și tîmplăria pentru binale și servicii pentru populație, tapițeria și croitoria, coafura-frizeria și bolovanii de rîu, daracul pentru destrămat cîrpe și răcoritoarele, marochinăria și cizmăria de reparat încălțăminte... Practic, secții specifice sînt doar cîteva, printre care cele mai aproape de adevăr le constituie extragerea bolovanilor de rîu, un atelier de confecții și altul de prelucrare a lemnului. Acesta din urmă fiind o fabricuță în toată legea, un model, după opinia noastră, a ceea ce trebuie să fie o mică industrie, unde întîlnești gîndire, creație, tehnologii, utilări moderne, calificare corespunzătoare, foame și rentabilitate. La ora de față, produce jucării. Jucării pentru copiii lumii, o comandă pentru piața externă. Pe un flux tehnologic, mînuit de 38 meseriași, se întruchipează, colorate și perfecte, „mini" și „maxi-magazine". Mobilier liliputan pentru prăvăliți din universul păpușilor, încîntînd, ca orice jucărie, mijloace de învățătură, / mijloace prin care cei mici descifrează lumea celor mari. Sînt atît de sugestive și de tandre, încît, adult fiind îți vine să te așezi pe un colț de covor cu ele în față, întrebînd cu o voce peltică un imaginar cumpărător ; „Nu doriți nuci, stafide, bomboane ?" Cîteva mii de copii vor repeta cu încîntare acest joc sau altul, căci jucăriile din lemn executate în satul românesc de la poalele Munților Nemira sînt ireproșabile în farmecul și calitatea lor. Meșterul Vasile Belchim — cel căutat de reprezentanții multor firme străine în rundele de contractări —, șeful secției, ne conduce, mai întîi, în magaziile de materii prime, nu doar pentru a urma logica firească a procesului de producție ci, pentru a ne convinge de un adevăr. Cu idei și preocupare, se pot obține mari valori de întrebuințare, chiar și din cele mai mici resturi de lemn, altădată ridicînd munți în unități'e „Combustibilului" și vîndute pe nimica toată pentru foc. Ori, ei dintr-un foc, au cîștigat o altă piață și o altă tradiție, convertindu-le inteligent în noi produse. Sînt profile din lemn, ori bucăți de scînduri, PAL, placaje, furnire de cea mai bună calitate rezultate de la Combinatul de prelucrare a lemnului din orașul Bacău ori de la fabrica de cherestea existentă pe teritoriul comunei. Chiar și „pestele" de 2 ori 3 cm. sînt folosite, rezultînd delicate sertărașe pentru mărfuri-jucărie. Meseriașul Vasile Belchim, cel care a înființat acest atelier în 1953, executînd, la început, măsunte lucrări de reparații pentru cetățenii comunei, mai făcînd, din cînd în cînd cîte o masă cîte un scaun, ceea ce nu-i mulțumea, la origine ei este tîmplar de mobilă de artă, a pus ochii pe aceste, așa-zise deșeuri. Prin 1971, a început să deschidă uși, în dreapta și în stînga, cu ideile și proiectele sale așternute pe hîrtie. Planurile sale au convins destul de repede, întrucît propunerea să construiască din niște resturi ce nu-și mai găseau utilizare, mic mobilier, stelaje pliante pentru cămări, crame, pivnițe, magazine, ambalaje pentru diferite mărfuri perisabile și, lată, jucării, nu putea fi ignorată. Atelierul cu un singur strung și cîteva fierăstraie și rindele a devenit o mică fabrică utilată modern, — autofinanțîndu-se —, iar prin obiectele ce ies pe poarta ei, comuna Dofteana a ajuns cunoscută în Grecia, Israel, Olanda, Franța, R.F.G. și în alte și alte țări. Pe scurt, revenind de unde am pornit, din păcate exemplul secției lui Vasile Belchim nu este extins la toate posibilitățile și resursele Dofteanei, între care bogăția de izvoare minerale (de care ne-am ocupat nu demult într-un articol de sine stătător), de agregate de rîu și calcare, de produse rezultate din indeletnicirile milenare ale locului, creșterea oilor și a vitelor, fructe de pădure etc.

MERCEOLOGI ÎN DEPLASARE

În Vîlcea, ne-am lovit, mai întîi, de o întrebare: „Care mică industrie vă interesează ? A cooperației de producție, achiziții și desfacere ? A cooperației meșteșugărești ? A cooperativelor agricole de producție ? Sau a consiliilor populare ?" Sînt derutată, în fond, ce importanță are „stăpînul", mă interesează efectul ? ! Ce gamă de produse oferă ? Din ce materii prime ? Cu beneficii ori pierderi ? Realitatea îmi arată însă, că întrebarea de mai sus își are un tîlc mult mai serios decît îl bănuiam uneori, în unele locuri, unde să devină chiar frînă, fiecare așteptînd să ia taurul de coarne celălalt sau, dimpotrivă, însușîndu-și și ce nu-i aparține. O analiză a Consiliului popular județean, ale cărei materiale mi se pun la dispoziție, surprinde două fenomene, deloc subtile, dar asupra cărora nu s-a insistat, bag seamă, și, în consecință, rămîn simple enunțuri. Se subliniază că „urmare slabei preocupări pe care au avut-o birourile executive de la comunele Alunu, Băbeni, Budești, Călnești, Crețeni și Mînăilești, nici pînă în prezent, în aceste localități nu s-au înființat secții proprii de producții și „prestări servicii". Nu se nominalizează însă, ce secții, cu ce profile, pe ce bază de materii prime, cu ce personal, ce lipsește, și ce este absolut necesar, locuitorilor din comunele respective. Analiza rămîne unilaterală iar optica îngustă, nu încape, așa cum este de datoria oricărui birou executiv al consiliului popular mica industrie în totalitate pe raza unei localități, ci doar pe „felia" proprie. Ce să se mai organizeze la Băbeni, de pildă, fără a se crea paralelisme, din vreme ce o serie de activități ale cooperației de producție, achiziții și desfacere nu-și ating cifrele de plan, pentru a nu mai vorbi de beneficii ? Deoarece nu se analizează profilele activităților de mică industrie în județ, indiferent cine ar fi organizatorul, prin prisma surselor de materii prime ale acestora. De unde vin, cu ce cheltuieli ? Care e desfacerea, care e nivelul de rentabilitate ? La Băbeni, pentru a mă opri la un loc binecunoscut de reporter, există, de pildă, cea mai bună experiență, și nu doar la nivelul Vîlcei, chiar la al țării întregi, privind valorificarea unei mari bogății naturale — fructele. Fructele de pădure și fructele din livezile cetățenilor. Nu problema (subliniem, cînd e vorba de mica industrie și nu de serviciile pentru populație), numărului de unități, credem, trebuie să se pună, ci a valorii acestora a încadrării în adevăratele norme ale micii industrii, bine precizate în documentele de partid și de stat, în legislația acesteia. Ignorînd acest aspect răsar tot felul de ateliere și activități, ce trăiesc doar o clipă, sau devin povară pentru altele ce își realizează planul, fiindcă nu s-a studiat în perspectivă asigurarea materiei prime ori a desfacerii (a se vedea, de pildă, atelierele de mașinărie pentru genți din PVC, existente aproape în toate comunele). La Păușești Măglaș — la 5 km de Olănești, unde mai ființează una —, secția de săpun a trecut de curînd în schema cooperativei agricole de producție din acea a cooperației de producție și achiziții „pentru a avea și ea mai multe surse de venituri bănești", cum ne spune președinta acesteia din urmă, Elena Popescu. Un schimb, prin generozitate ?! Dar materia primă ? Soda se aduce de la Govora, după grăsimi se aleargă destul de mult timp, la concurență cu Olănești, pe la tăbăcăria Întreprinderii de piclărie din Rm. Vîlcea ori în alte întreprinderi din țară. În schimb, secția de împletit răchită, are comun cu satul doar sediul (aflat în curtea dispensarului uman și tînțuit într-o stare de igienă precară) și forța de muncă. Aparține Întreprinderii județene de producție și prestări servicii din Rm. Vîlcea. Cultură proprie de răchită nu are, așteaptă aprovizionarea prin baza județeană sau prin deplasările în țară ale șefului, de secție Ion Gheorghițescu. Acum, în plin sezon de muncă, e cald și răchită se împletește cu spor, 27 de lucrătoare bat pasul pe loc, din lipsă de materie primă. Șeful e dus s-o caute, ne spune magazioneriul Gheorghe Ciurci ca și talentata meșteră a acestor fete harnice, Doina Neacșu. Oci, cine ar putea s-o stăpînească mai bine, avînd toate posibilitățile să asigure materia primă din culturi proprii de răchită, aparținîndu-i pămîntul comunei decît cooperativei agricolă de producție ? Și totuși, aceasta caută cîte ceva de lucru prin afara orăzii personale. Secția ei de tîmplărie (căci există și în cadrul cooperativei de producție și achiziții una), are, în sfîrșit, o comandă de a executa stupi pentru albine. Cu lemnul Asociației crescătorilor, deși Păușești Măglaș este înconjurată de munți acoperiți cu păduri. Am întrebat pe primarul comunei dacă C.A.P.-ul are ciupercărie, crescătorie de viermi de mătase, de iepuri ori alte și alte ramuri anexe menite să valorifice resurse agricole specifice locului și specifice ei ? Nu prea are, aflăm. În schimb, cooperativa de producție și achiziții a avut inițiativa să organizeze păsunatul pentru oile cetățenilor, de unde va rezulta o altă secție de producție industrială, ce se întrevede rentabilă — pentru argăsit-tăbăcit și prelucrat piei de oaie. Cine are idei și preocupări, are și industrie mică.

Celălalt fenomen surprins, dar la fel de expediat într-o frază, se referă la faptul că „majoritatea volumului de producție al unităților consiliilor populare s-a realizat în mediul urban (85,7%) existînd încă destul de multe comune care sînt lipsite de activități de mică industrie și prestări servicii, populația fiind obligată să se deplaseze la mari distanțe în localitățile învecinate sau în orașe pentru executarea acestora". Perfect adevărat, deși, se cunoaște că importantele rezerve și surse de materii prime, identificate sau nu, se află, mai ales, pe teritoriul satelor, în mediul rural. Există însă o inventariere a acestora, un studiu al posibilităților de valorificare a lor în cadrul micii industrii ? Am întrebat la Păușești Măglaș, am întrebat la primăria orașului Olănești și n-am prea aflat răspuns. Citind nomenclatorul cu profilele industriei mici din județul Vîlcea, ca și cele din județul Bacău am descoperit un raport ciudat între cele ce se bazează pe materii prime locale ori pe cele refolosibile (recuperate din marea industrie) și cele ce așteaptă repartiții prin bazele de aprovizionare de pe plan central. Ponderea, contrar rațiunilor micii industrii, o dețin cele din a doua categorie. Căutînd cauzele, să recunoaștem, realist și obiectiv, că situația nu se datorează faptului că acestea nu s-ar cunoaște, nici faptului că cele pentru organisme răspunzătoare de mica industrie nu ar ști cum să le valorifice, dar le ocolesc cu intenție. De ce ? Fiindcă s-au lovit și se lovesc de cîteva vechi bariere — lungul drum al omologărilor și aprobărilor de noi produse, ca și de mai lungul drum al aprobărilor de prețuri. Și totuși, nu credem că ele nu ar fi surmontabile. Dar, să existe acele propuneri concrete.

Concluziile s-au impus astfel, de la sine. Mica industrie are încă numeroase rezerve și posibilități locale (lemn, fructe, piatră, lut, var, ape minerale, ape termale, rîuri, biogaz, vînt, soare, plante medicinale, cereale, paie, răchită, pămînt impropriu pentru culturi agricole, dar propriu pentru alte culturi utile și valorificabile industrial, apicultură, sericicultură, creșterea animalelor mici și de blană dar cîte?!) pentru o infinitate de bune afaceri, spre propășirea fiecărei localități, contribuind, totodată, la ridicarea nivelului de viață al populației întregii țări. În conformitate cu prevederile Congresului al XIII-lea al partidului, la sfîrșitul actualului cincinal va trebui să constituie, alături de servicii, cea de a treia ramură economică a societății. Prin urmare, se așteaptă mai multă inițiativă din partea futuror celor răspunzători.

CICI IORDACHE ADAM ■

Punctul pe i...

Doina Armencea se ține de cuvînt pentru că așa a fost educată. Am început cu această calitate esențială pentru conducătorul unei mari unități, cum este I.C.L. „Alimentara" din sectorul 4 al Capitalei, deoarece programările, distribuirea cantităților de mărfuri, nu sînt vorbe aruncate de pe o zi pe alta.

— Cum izbutiți atît de tînără, atît de feminină, adică atît de puțin bătăioasă ?

— Mai priviți-mă o dată !

— Să adaug, atunci, atît de puțin bătăioasă la prima vedere...

— Așa da, aș putea spune că ați sesizat esențialul din ființa mea. Sînt extrem de dură, cît nu v-ar veni să credeți, cînd colaboratorii mei vorbesc doar ca să... vorbească. Am înțeles din facultate audiind cursul care mă entuziasma că nu se poate sincroniza cu viața. Pe hîrtie e ușor să rînduiești problemele cum vrei, chiar și în ordinea lor logică... Dar în practică un singur furnizor, întîrziat, dereglează un lanț. Degeaba mă gîndesc la cursul la care am luat nota 10, cu el nu-l pot convinge pe cumpărător, mecanismul desfacerii mărfurilor e complicat, dar nu trebuie să-l privească.

În viața de fiecare zi sînt greutăți care trebuie învinse, nicidecum considerate obstacole. Secretul reușitei, în orice profesiune, ține de dîrzenia cu care lupți.

— Deci seriozitatea cuvîntului dat, dîrzenia... Competența vă ajută în aceeași măsură ?

— Cu o condiție : să fii sigur pe decizia ta. Un om care știe carte, care e foarte bine pregătit, dar e lasă-mă să te las, se conduce după părerea unuia și a altuia, care e dispus să-și schimbe, în fiecare clipă, strategia, după părerea mea nu are capacitatea să conducă eficient.

— Cu cine vă „încercați" puterile cel mai mult ?

— Cu indolenții, care cred că au tot timpul înaintea lor, care mereu așteaptă să vină altul să le facă treaba, care promit că se îndreaptă și iar o iau, la fel, de la cap.

— Ați declarat război și plîmbăreților...

— Categoria respectivă venea în audiență și mă făcea să-mi pierd timpul...

— Cronofagii... Erau așa mulți ?

— Destul. Își motivau perfect, în cuvinte alese, de multe ori de a lucra mai mult, mai bine, ce poate fi mai nobil ?, „mai pe măsura lor". Îmi cereau un alt loc de muncă, nu puteam renunța la ei pentru că nu se prea înghesuie lucrătorii în comerț, și eu aprobam cererea de transfer. După cîteva săptămîni, iar pe întîlneam la audiențe cu același păs. O dată îi crezi pe om, dar de patru-cinci ori devine neserios. M-am lămurit de fapt care era locul „mai pe măsură, mai potrivit cu posibilitățile lor"... Un loc cît mai călduț, care să nu-i stinghereacă prea mult din apatie.

— I-ați depistat pe cei care vroiau prea des să arate ...ce pot" și ați reușit să-i faceți să-i transformați în vînzători model ?

— Deocamdată i-am stabilizat la locurile de muncă.

Să nu credeți însă că toată lumea este la fel. Avem cîteva colective deosebite, model, într-adevăr, în str. Pieptănari, în str. Berceni bloc 38, în bd. Metalurgiei 16, în Șoseaua Olteniței 48. Intrați în aceste magazine și veți constata foile albe, neatinse, din condicile de reclamații.

— Poate nu-l tocmai ușor să găsești condica de reclamații în aceste magazine ?!

— Răspund de seriozitatea acestor colective.

— Am văzut într-o zi, într-un magazin, cum responsabilul se străduia să-i convingă pe cumpărător să renunțe să scrie critic, își cerea chiar scuze mai să nu rămînă urme ale atitudinii neprofesionale.

— Nu mă îndoiesc că se întîmplă și așa, încă în multe magazine. Repet, rămîne o problemă deschisă — atitudinea... Personalul calificat în magazine, care să știe să vîndă, dar să se și poarte, să vorbească frumos, să nu aibă timp pentru prieteni în timp ce cumpărătorii așteaptă, rămîne un obiectiv de acționat pentru fiecare conducător de unitate.

Noi ne-am preocupat de atragerea și formarea tinerilor. Am recrutat mult personal dintre elevii de la liceele economice și rezultatele sînt excelente.

— E într-adevăr o mare plăcere să intri într-un magazin unde servesc ei. Sînt și frumoși și politicoși...

— Înscriu multe puncte în favoarea lor. De la cochetăria aspectului (deși toți poartă obișnuitele halate albe, dar își pun o floare la butonieră, în păr) pînă la curățenia locului de muncă... Nu neglijează importanta igienă a vînzării, vorbesc politicos, ascultă condescendent și cu răbdare cumpărătorul, au un ritm de mișcare care ușurează fluxul dintr-un magazin. Ei „notează" în minte multe din aspectele de corectat, inerente la început de drum, ni le aduc cinstit, deschis, la cunoștință, din aceeași dorință de a fi mai bine. De oameni ca ei avem nevoie, sîntem permanent în căutarea lor.

— Pentru corectitudinea discuției noastre, mai este ceva de spus. Aveți nevoie și de cumpărători politicoși, calmi, respectuoși față de munca dumneavoastră. Și nu întotdeauna este așa...

— Vă mulțumesc că ați pus punctul și pe celălalt i.

CARMEN DUMITRESCU ■

Ce nu știu călătorii din personalul 3114

Despre trenul 3114 se vorbește, în aproape toate gările pe unde trece — între Oradea și Timișoara — ca despre un veșnic întîrziat. Am căutat să aflăm cauzele acestei nedorite perseverențe alăturîndu-ne, într-una din zilele acestei luni (mai precis pe 13 august) echipei de serviciu de pe locomotivă. E ora 14.21, asta însemnînd că mai sînt trei minute pînă la plecarea din Oradea. Danici Haițegan, mecanicul ajutor, fixează frîna de mînă. Și tot el spune: Oradea. Pornim și circulăm pînă la Oradea Vest, cuvinte repetate imediat de mecanicul Gheorghe Sima, care dă drumul ceasului de bord. Cu ce viteză puteți circula? Numai cu viteza prevăzută în grafic, adică aceea pe care o suportă linia. Aici — cu o sută la oră. În fața mecanicului — un tabel care conține: distanțele în kilometri, viteza maximă, stații, halte și alte puncte de oprire, minute de restricție, timp de mers, sosire, oprire, plecare. Totul — cum nu se poate mai precis. Ora 15. Ajungem la Cefa, conform graficului. Am auzit că trenul acesta întîrzie aproape zilnic... Nu aproape, ci zilnic — vine răspunsul lui Gheorghe Sima. De curînd l-am așteptat și eu și a întîrziat un ceas jumate. De ce? O să vedeți... Cimpie lina de-o parte și de alta a liniei. Mecanicul cu care stau de vorbă duce trenul numai pînă la Arad. De acolo se schimbă locomotiva, e linie electrică. Dar trenul, insistăm, întîrzie din pricina mecanicului sau din alte cauze? Rareori din vina mecanicului. Doar cînd apare vreo defecțiune pe care să n-o poată remedia. Dar, de obicei, întîrzierile se datorează comunicărilor ce ni se fac. Opriri la gări, la semnale. Mai sînt, apoi, lucrări la linii... Tot felul de cauze. Am citit odată, în gazeta noastră, în „Lupta C.F.R.", o glumă, un dialog dintre operatorul de cale ferată și un impiegat de mișcare. Cum merge trenul cutare?, întrebă operatorul. Normal — zice impiegatul. Și tu-l lași?! Fă-i ceva! La ora 15.30 fix, conform graficului, intrăm în Ciumeghiu. Urmează Bolu Bihor, de unde începe Regionala C.F.R. Timișoara. Ajutorul de mecanic primește o hîrtie pe care o înmînează mecanicului. Acesta semnează de primire și o așează, fără s-o mai citească, deasupra graficului de mers. E un ordin de circulație (3071972): „Zerind linia 2 cu 70/h". Restricție. Nu pot depăși viteza stabilită. Dacă, atunci cînd se scoate banda și se verifică, precum la radar mă sancționează dacă am mers mai tare. Zilnic se primesc asemenea ordine, fiind lucrări pe linie. De ce nu s-au prevăzut direct în grafic? Nu primim răspuns. La Zerind ajungem cu o întîrziere de șase minute. A

început balul — zice mecanicul. Nu se mai pot recupera pe drum întîrzierile? Nu. Maximum 2, 3 bai să zicem 5 minute. Aici ar trebui să stăm două minute. Să vedem. Află că acceleratul automotor 355/344 e întîrziat. Trebuie să-l așteptăm. Asta înseamnă că întîrzie și personalul 3113, din sens opus. Și pe ăsta-l așteptăm? Și. Pornim, în fine, cu o întîrziere de 28 de minute. Nu înainte de a primi un alt ordin de serviciu (2843317): În stația Chișineu Criș pe linia 3 direcță pe toată lungimea liniei în 70 km/h. Ajutorul de mecanic oftează. Iar pierd oamenii ăștia legăturile din Arad și Timișoara. Și spre Deva și spre Resița. Mai sînu cîteva ceasuri în gară ca să aștepte alt tren... Intrăm în Chișineu Criș, conform indicațiilor primite prin stație, pe „linia 2 abătută". Așteptăm să treacă un marfar. În fața noastră se mai atașează o locomotivă. Venise de dimineață, pentru lucrările de la linii, și acum oamenii se duceau și ei acasă. Trebuiau legați de un tren. Acum mergem cu zece motoare în loc de șase (locomotiva care ni s-a alăturat nu are decît patru motoare valide, așa că nu poate trage singură toată garnitura). Facem haz de necaz: cum, domle, și cu zece motoare, cu 3 500 de cai putere adică, și tot întîrziem? Întîrzierea e acum de 43 de minute. Stai, că mai avem! — zice mecanicul. Intrăm în Năbab. Acolo să vezi distracție. Are dreptate. Sîntem trimiși pe linia 4 abătută. Ce abătută? — încearcă ajutorul un joc de cuvinte —, e supărată de-a binelea! La barieră așteaptă zeci de mașini. Așteptăm și noi. Călătorii coboară și fumează posomoriți printre linii. Acum ar fi trebuit să fim la Arad — zice unul. Da' ai mai pomenit tu ca trenul ăsta să-ntîrzie mai puțin de o oră? Mersul trenurilor e așa, ca o carte pe care s-o citești ca să nu te plictisești, cînd aștepți prin stații. Făcut în birou, ce vrei?... Plecăm, 70 de minute întîrziere. Sîntem în grafic, zimbește forțat mecanicul. În grafic nostru, ăla de fiecare zi, nu în ăla scrisu'. La 17,41 ajungem la Sîntana. De aici începe linia dublă. Nu mai sînt probleme. Dar de ce stăm? Nici mecanicul nu știe. Nu ne dau pornirea. De ce? Mecanicul întreabă pe cineva de pe peron. Acu' a trecut un „motor". Trebuie să depășească prima stație ca să putem pleca. Ce motor?, nu se dumirește mecanicul. Căutăm în mersul trenurilor. Dilemă. Din două una. Ori a fost 3684, care a plecat întîrziat, deși aici se formează, ori 3732 și a trecut mai devreme... Pînă la urmă, de ce întîrzie trenurile?,

— ca și cînd asta nu era de ajuns — la biroul de mișcare mi s-a explicat că și un accelerat următor va întîrzia... 200 de minute, încît primul tren pe avea să ajungă în București era personalul 2002.

Întîrzieri de asemenea proporții nu mai pot avea nici o justificare și, în numele unui transport civilizat — pentru care statul nostru cheltuiește mulți bani! — în numele respectului pentru cetățean, pentru sănătatea și pentru timpul lui, singurul răspuns — de asemenea civilizat — al factorilor responsabili nu poate fi decît curmarea severă a acestei stări de lucruri. În umbra unor astfel de întîrzieri uriașe, mielu întîrzieri ajung să pară ceva „normal". Deși, se știe, chiar cu un singur minut întîrziere, un tren este considerat — cum și este — scos din orar și, la nevoie, va aștepta, lipsit de prioritate, să treacă orice alt tren care circulă conform graficului său de mers. Numai că scoaterea trenurilor din orarul lor normal se petrece uneori absolut anapoda, lucrul punînd în evidență exclusiv dezorganizarea din cîte o gară sau un fel de somnolență nepermisă a cîte unuia în îndeplinirea sarcinilor de serviciu. Iată doar două exemple recente. Sîmbătă, 8 august, acceleratul 521 a circulat conform orarului său pînă în fața gării Ploiești Sud unde nu i s-a dat intrarea și a fost ținut exact cinci minute. Cu această întîrziere a tras la peron și tot cu ea a plecat mai departe. El fusese scos abuziv din orar fără ca mecanicul, locomotiva sau starea căii să fi avut vreo vină. Că nu era vorba decît de proastă organizare în gara ploieșteană ne-a dovedit-o, nu peste mult timp alt fapt. Din aceeași gară, la ora 8,33 urma să plece personalul 3041 care se formează acolo. Contrar orei prevăzute în mersul trenurilor, la biroul de informații, ora de plecare a acestui tren era scrisă cu creta: 8,30. Am bănuit că o modificare de ultim moment a făcut necesară precizarea. Trenul a fost garat din timp, dar nu numai că n-a plecat la 8.30 — ora trecută pe tăbliță de la informații — ei nu s-a clintit nici la 8,33 — ora prevăzută în mersul trenurilor. A plecat la 8,38. Alt tren scos din orar. Din pornire. Și din cauza aceleeași brambureli care îl stătuse în față lui 521. Ar fi absurd și, de fapt, păgubitor să nu spunem lucrurilor pe nume. Mai ales că asemenea lucruri de care se lovesc prea mulți oameni sînt deja publice. Întîrzierile așa numitelor trenuri locale sau ale celor cu trasee lungi au devenit obișnuite. Și, dacă există uneori lucrări, remedieri urgente care impun derogări, este incorect, ca sub acest paravan, în umbra prea des invocatelor „cauze obiective" să fie tolerate și cocolosite **toate** întîrzierile. Chiar și acelea provocate de incorectitudine, de proastă organizare, resimțite prin lipsă de respect pentru cetățean. Circulă cumva clandestin prin gări un manual de zăpăceală? Sau experimentează cineva procedee pe care să le publice într-un astfel de manual? Ce să mai crezi cînd, de pildă în aceeași gară Ploiești Sud, duminică, 9 august, casiera repetă: „La rapidul 56 nu avem locuri la nici o clasă și nu dăm bilet în picioare!". Ei bine, numai primele două vagoane ale acestui tren, unul de clasa întîi, altul de clasa a doua, aveau fiecare zeci de locuri neocupate și așa au rămas pînă la București. Ce se întîmplă în această gară? Cine este vinovat de necomunicarea locurilor libere dintr-un tren? Fiindcă dincolo de fiecare loc nevîndut — deși el rămîne liber! — există cel mai adesea un om care se grăbește, care este refuzat fără motiv, care își irosește timpul, nervii și uneori sănătatea de-a surda. Iar dincolo de fiecare întîrziere aceste efecte se multiplică. Și ele înseamnă oameni. Înseamnă o parte din propria noastră viață.

DORIN GHERGHINESCU ■

Manual de zăpăceală?

Luni, 27 iulie 1987, am luat bilet de București și am plecat, la ora 15,42, cu personalul 412 din Miercurea Ciuc. Mi s-a spus că am legătura în Brașov cu rapidul 29 pentru care trebuie să schimb acolo bilet și supliment. Dar personalul a ajuns în Brașov nu la 17,43 cum trebuia ci la 18,01, adică exact la ora de plecare spre București a rapidului. La coborîre, un ceferist mi-a spus că acesta n-a sosit. Era gata să mă bucur de mersul brambura al unor trenuri. Numai că la casă aveam să aflu că trenul 22 își păstra, în ziua aceea, numai numărul, nu și numele de rapid, fiindcă i se anunțase o întîrziere de 180 de minute. Ați citit bine: o sută optzeci de minute. Dar

Doi reporteri s-au întrebat ca și dumneavoastră:

De ce întîrzie trenurile?

Agrement în două ipostaze

Mai mult decît soare și apă

Întrebîndu-l pe timișorean: care este cea mai frumoasă zonă de agrement, dacă are 10, 15 sau 20 de ani el va răspunde negreșit: Parcul copiilor. Dacă-i place liniștea, foșnetul pădurii și aerul ozonat, dacă preferă să se odihnească privind, va spune rezervația de arhitectură populară de la Pădurea verde. Dacă e un om obișnuit, ca mine, ca noi, va preciza: depinde de cum vrei să-ți petreci cîteva ore sau o întreagă zi, de duminică sau de concediu. Dacă ești pretențios, te oprești într-un loc îngrijit, amenajat cu gospodărească grijă și căldură, bunăoară, la baza sportivă și de agrement a Întreprinderii mecanice, unde poți alege între trei bazine, dintre care două sînt cu apă termală, terenuri de fotbal, volei, handbal, tenis de cîmp, popicărie, săli pentru șah sau tenis de masă. La cele cîteva chioșcuri preponderența nu este berea, deși o ai la îndemînă, și nici biscuiții uitați de vreme. Alte baze de agrement s-au profilat mai cu seamă pe practicarea sporturilor: baza Întreprinderii de rețele electrice numără chiar 8 terenuri de tenis și două de baschet. Un echilibru mai sănătos guvernează organizarea spațiilor de profil de la IAEM unde accentul cade deopotrivă pe baie și mișcarea în aer liber, deci gimnastică, tenis, volei, fotbal, handbal, baschet și înot.

Marile șranduri ale Timișoarei, șirandul tineretului și șirandul termal au calitatea esențială de a putea găzdui vizitatori peste capacitatea planificată.

Depășind zona Timișoarei ești invitat vrînd nevrînd să renunți la așteptări și exigențe. La Albina, unicul punct de reper este terasa cu același nume; pentru a pătrunde însă în orice punct al plajei Cooperativa agricolă locală îți aplică taxe, pe cap de om, pe autoturism, fără nici o acoperire în servicii sau posibilități de agrement. Doar pentru „încălcarea teritoriului"! La Timișeni, între imaginea șirandului mare și cea oferită de bazele de agrement ale unor întreprinderi deosebirea este considerată în favoarea celor din urmă. Sondînd cauza, o identifici în spiritul gospodăresc deficitar al respectivelor consilii populare comunale. Posibile contraargumente se află la cîtiva kilometri distanță, la Teremia Mare sau Lovin unde ai la dispoziție șranduri termale moderne, curate, intens vizitate nu numai de timișoreni ci chiar de turiști de peste hotare.

Care va fi cea mai frumoasă bază de agrement? De ce nu, în comuna Remetea Mare la „Privighetoarea Banatului", la 12 km. de Timișoara, complex de agrement întins pe 10 hectare într-un mare parc natural pe malul canalului Bega. Spații de cazare și de alimentație publică, ca și pentru practicarea sporturilor, mult bun gust, funcționalitate și nenumărate idei: printre ele un punct muzeistic care oferă repere și trasee timișene, nu doar turistice, ci și de istorie, tradiție, cultură și artă. Peste o lună sau două, peste un an sau doi, obișnuiți cu acest altfel de agrement vom spune că cea mai frumoasă zonă pentru timpul liber este „Privighetoarea Banatului" sau Casa apelor de la Costei. Tot ce înseamnă adică mai mult decît soare și apă...

ILDIKO ACHIMESCU ■

La... pinii lăudați

Într-una din zilele trecute mă aflam la Moinești. Mercurul termometrelor trecuse bine de 35 de grade și, cum îmi terminasem documentarea, cum toate tentativele de a-mi potoli setea dăduseră greș, cum și foamea îmi dădea tîrcoale, m-am decis să trag o fugă la Parcul cu pini. Pînă la primul autobuz spre Bacău îmi rămîneau aproape două ore la dispoziție, așa că, mi-am zis, am timp să mănînc ceva și să beau și o bere rece.

Prima impresie a fost, într-adevăr, frumoasă. Drum asfaltat, spațiu pentru parcare amenajat, căsuțe cochete ascunse printre pini, chioșcuri, terase... Temperatura a început și ea să scadă sau cel puțin așa mi s-a părut înainte de a intra în cochetul restaurant. În sală, lume puțină, răcoare și fum. Un grup gălăgios, de 13, discuta aprins, așteptînd ospătara să vină cu bucatele comandate. Îmi aleg o masă de partea cealaltă a sălii și aștept să mi se ia comanda. Alături de mine, o singură familie. Ospătara vine, mă vede, stă de vorbă cu cei doi, pleacă, iar vine, iar discută, mai aduce cîte ceva, continuă dialogul, rîde cu poftă, iar pleacă... Eu, pe timpul meu, stau și aștept. Cinci minute, zece, cinspre zece... Cum începusem să mă uit des la ceas, mă observă cealaltă ospătară, care nu mai prididea cu transportul farfuriilor, sticlelor, tacîmurilor... 18 minute! Cam multi, domnișoară, îi spun și ea își cere scuze, informîndu-mă că nu mă poate servi decît cu rinichi și ficat. Bun și asta, zic, dar aș dori numai ficat, cu garnitură de cartofi. Mai vroiam și o bere, dar dacă nu-i, nu-i. Sesizînd probabil iritarea de pe chipul meu, așteptarea s-a scurtat doar la șase minute! Mă uit la farfuria asortată, văd și feliile dintr-o roșie veștedă, amestecate cu alcle de castravete, în chip de salată, zimbesc protocolar și încep să mănînc. Ficatul, proaspăt și bun. Cartofii, la fel. Salata, mai mult oțet. Mazărea, tare ca piatra și de o culoare deloc îmbietoare. Pîinea, veche, din recuperări. De foame, mănînc ce-mi place, adică ficatul, cartofii și, cu chiu cu vai, două felii de pîine. Aștept nota. Cinci minute, zece, cincisprezece, douăzeci... La 23 nu mai ajung, pentru că Viorica Creangă apare. Trece tot ce am consumat, bs și ce a rămas neatins, socotește și pleacă. Am scăpat ieftin, îmi spun. Revine, o fac atentă că m-a pus să plătesc, pe lîngă mazărea care nu e cerusem, și trei felii de pîine în plus. Îi cer condica de sugestii și nesizări. Îmi scade 1 05 lei din total, își cere scuze, dar mă anunță că șefu' e plecat și condica e la el. Bine, o liniștesc, încă mai am timp. Aștept să-l găsiți pe șef. Cinci minute, zece... După 14 apare, cu Gelu Dascălu. Tînerel, elegant, fără ecuson. Îi povestesc toată întîmplarea, îi amintesc de proverbul cu pomul lăudat, îi anunț că voi face publică întreaga „aventură". La aflarea veștii, atitudinea lui se schimbă brusc. De unde pînă atunci încercase să la apărarea, culmea, tocmai celei care era cea mai vinovată de toată situația creată — ospătara Maria Vasilică, — își cere scuze și, nici mai mult, nici mai puțin îmi propune, chipurile ca să plec mulțumit, un târg: „țigări bune și cafea" în schimbul tăcerii mele.

Bineînțeles, nu le-am acceptat murdăria și propun din acest colț de pagină sancționarea tuturor!

CORNEL GALBEN ■

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Civilizație și Dezarmare (I)

Nicicînd de la terminarea celui de-al doilea război mondial, omenirea nu s-a aflat într-o asemenea situație de încordare, de creștere a pericolului unui nou război mondial, care, inevitabil, ar duce la o catastrofă nucleară. Înrăutățirea climatului internațional, ascuțirea confruntărilor dintre diferite state sau grupuri de state, utilizarea pe scară largă a violenței armate, reactivarea unor contradicții și conflicte mai vechi și apariția unor noi surse de încordare sînt elemente care justifică temerea că starea actuală de pace este tot mai mult pusă în pericol. De altfel, un studiu al O.N.U. remarca faptul că „războiul a constituit o caracteristică permanentă a perioadei de după 1945. Armele au fost folosite într-o măsură semnificativă aproape fără întrerupere și, de cele mai multe ori simultan în diferite locuri. Jertfele umane au crescut necontenit, numărul victimelor fiind în perioada de după cel de-al doilea război mondial de ordinul milioanelor". Statisticile arată că în perioada postbelică au avut loc 156 de conflicte armate, 403 ciocniri în care s-au întrebuințat armele și 706 manifestări de forță.

Toate acestea vin să se adauge la un bilanț absurd și tragic: potrivit unor studii, în ultimii 5 500 de ani, în lume s-au produs peste 14 500 războaie în care și-au pierdut viața 3,64 miliarde de oameni. Un expert a calculat că într-o perioadă de 3 400 de ani din istoria omenirii, pentru care există documente scrise, doar 234 de ani au fost lipsiți de războaie. Ce înseamnă războiul modern au arătat cele două conflicte mondiale din acest secol care s-au soldat cu moartea a peste 75 milioane de persoane. Alte 25 de milioane de oameni și-au pierdut viața în conflictele care au afectat diferite zone ale globului după anul 1945. Studiind dinamica conflictelor armate care au avut loc în ultimii 150 de ani, expertul britanic Robin Clark estima că în perioada 1950—2050 ar putea avea loc alte aproximativ 240 de războaie, care ar costa omenirea 4,5 miliarde de vieți omenești.

Ce s-a obținut prin uriașa vărsare de sînge de pînă acum? Războaiele — exceptînd, firește, pe cele juste, de apărare, de eliberare națională — nu au dus la soluționarea problemelor existente între state și nu au contribuit la progresul umanității. Dimpotrivă, conflictele armate nu au făcut altceva decît să învenineze relațiile între popoare, să înrăutățească climatul politic internațional, au sporit tensiunile și au provocat resentimente de durată. Nicolae Titulescu spunea: „În cel mai bun caz, într-un război victorios se vor schimba numai datele problemei; nemulțumitul de mîine este substituit nemulțumitului de azi. Unui război purtat în numele dreptății îi va urma un alt război purtat în numele dreptății. Și așa mereu, fără sfîrșit".

Dezvoltarea armelor nucleare a creat, însă, în prezent, o situație cu totul nouă, a pus și pune în cu totul alți termeni problema războiului. Cele peste 55 000 de focoase nucleare existente au o putere de peste un milion de ori superioară celei a bombei lansate asupra Hiroshimei, fiecărui locuitor al planetei revenindu-i o forță distructivă de peste trei tone de trinitrotoluen, suficientă pentru a-l ucide nu o dată, ci de mai multe ori. În asemenea condiții, puțini sînt cei care se mai îndoiesc de faptul că declanșarea unui război nuclear va duce la distrugerea omenirii, a însuși condițiilor vieții pe planeta noastră. Cu toate acestea, asistăm pe plan mondial la declanșarea a noi și noi runde ale cursei înarmărilor, la lansarea unor proiecte de militarizare a Cosmosului, de făurire a arme tot mai sofisticate, cu putere de distrugere tot mai mare. Această uriașă risipă de resurse duce la continua agravare a crizei economice mondiale, care are repercusiuni deosebit de negative asupra situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Se amplifică contradicțiile dintre țările bogate și cele sărace. Așa cum arăta președintele Nicolae Ceaușescu, se poate spune că se dezvoltă puternic o nouă criză socială, morală și politică ce pune cu putere la ordinea zilei necesitatea unei abordări noi a problemelor sociale, politice, a realizării unor relații noi, democratice. „Omenirea — sublinia secretarul general al partidului — se află într-o epocă de profunde transformări, care impun un nou mod de gîndire și de soluționare a problemelor complexe ale războiului și păcii, ale dezvoltării economico-sociale". România, președintele Nicolae Ceaușescu apreciază că în noul mod de gîndire trebuie să se pleace de la faptul că armele nucleare, în mîinile oricui s-ar afla, nu pot asigura pacea, ci sînt arme ale distrugerii civilizației și a vieții. De aici decurg acțiunea consecventă a țării noastre, inițiativele de amplu răsunet internațional ale președintelui ei pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, pentru trecerea la măsuri de dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace.

Continuînd o tradiție cu adînci rădăcini în istoria sa, poporul român se află în primele rînduri ale promotorilor civilizației împotriva forței, considerînd că tratativele și negocierile, dialogul permanent constituie singura cale adecvată pentru rezolvarea oricăror tensiuni și conflicte, că nu există problemă care să nu-și găsească soluționarea prin convorbiri constructive și realiste, desfășurate într-o atmosferă de bună credință și încredere. Prin faptul că războiul a devenit de neconceput se impune să începă o nouă eră în relațiile dintre state, o eră care să se caracterizeze prin ceea ce constituie esența oricărei civilizații: înlocuirea dreptului forței prin forța dreptului.

Renunțarea la logica forței ar fi însoțită și de consecințe dintre cele mai benefice pentru întreaga umanitate, pentru că încetarea cursei înarmărilor echivalează cu eliberarea unor enorme resurse financiare, materiale și umane care pot fi alocate imediat dezvoltării, progresului și înfloririi tuturor națiunilor. Această idee forță a politicii externe românești este reafirmată cu vigoare și în recentul Mesaj al președintelui Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței internaționale privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, strălucit document care dă expresie voinței de pace a poporului român, lansînd un apel la rațiune într-un moment decisiv al istoriei omenirii.

ION VIRGIL ■

Frumoși, bogați și asasini

E un asasin. Se numește Robert Chambers și într-o noapte din vara trecută, în Central Park din New York, și-a ucis cu bestialitate prietena.

Un financiar californian, de numai 27 de ani, cu sclipiri de geniu, cere 1,5 milioane dolari pentru drepturile asupra poveștii sale unei edituri sau unei case de film. Nu, nu este vorba de o fuziune senzațională pe Wall Street, nici de crearea unui computer care să ruineze firma IBM. Și el, Joe Hunt, e tot un asasin care a ucis un om pentru bani și a provocat moartea altuia în timpul unei răpiri.

Hunt și Chambers au multe lucruri în comun. Amîndoi sînt tineri și frumoși, se mișcă în niște cercuri în care doar aparențele contează și unde obiceiurile (alcool, droguri, femei și mașini frumoase) prăpădesc o mulțime de bani. Pe acești doi eroi răi pe care, așa cum am învățat din povești, ar trebui să-i învingă eroii buni, îi curtează întreaga industrie a spectacolelor, considerîndu-i o suculentă materie primă. Connie Clausen, agent literar, spunea referitor la delictul din Central Park: „Sînt entuziasmat. Cazul are toate elementele — bani, sex, un acuzat frumos ca un înger, o victimă delicioasă, un grup de tineri care au totul". Bineînțeles, precizează revista italiană „L'Expresso", dacă ar fi fost vorba de un negru din Bronx care a ucis pentru banii necesari traiului sau de un traficant prăpădit, asasin din datorie în războiul unor bande rivale, „show business"-ul nu s-ar deranja. Sînt niște lucruri atît de banale! Mai ales că pentru ei n-ar plăti nimeni cauțiunea, cum s-a procedat pentru ce, doi frumoși asasini. Lui Chambers „New York Magazine" i-a dedicat un lung articol pe un ton evident părtinitor. „Băiatul, provenit dintr-o familie destrămată, a găsit în barul «Dorrian's» cea de-a doua casă", scria revista. Și, în această atmosferă poleită cu aur, unde tinerii de bani gata își fac de cap din toate punctele de vedere, Chambers a devenit un nou Dorian Gray. Aici a cunoscut-o pe Jennifer, fata pe care a ucis-o și tot de aici i s-a plătit cauțiunea.

A fost angajat un avocat celebru căruia 100 de agenți literari, editori și producători cinematografici i-au făcut tentante oferte pentru utilizarea intimplării. Dacă totul merge bine și asasinul va scăpa, scria „Washington Post", vor apare cărți și filme, tricouri, afișe, publicitate pentru bere și cine mai știe ce pentru a serba victoria acestui erou care va somna zîmbind autografe!

Hunt, diplomat la Harvard, a constituit cu un grup de prieteni așa numitul „Bilionaire Boys Club" al cărui membri, pentru a-și putea plăti mașinile Porsche, hainele semnate Armani și mesele la barurile de noapte din Los Angeles au inventat un sistem simplu și eficace. Societatea de investiții pe care au format-o cu ceva bani de la părinți era menținută printr-o schemă în spirală — vărsămintele noilor investitori serveau pentru plata celor vechi, și așa mai departe. Pînă într-o zi cînd Hunt a fost păcălit de un escroc mai mare decît el. Atunci, însoțit de cîțiva fideli, l-a silit pe debitor să-i semneze o poliță de 1,5 milioane dolari, după care l-a așezat cu fața în jos în pat și l-a tras un glonț în ceafă. Scurt. La o lună după această ispravă, la rugămințile unui prieten, l-a răpit pe tatăl acestuia care refuza să-i dea prea mulți bani proprietarii. Din nefericire, după torturile la care a fost supus pentru a semna un act de trecere a întregii sale averi pe numele fiului, bietul tată a murit.

Cum credeți că-și motivează industria spectacolelor interesul bolnav pentru cei doi asasini? Cărțile, filmele, chiar dacă povestesc cu lux de amănunte și detalii scabroase întîmplările respective, nu o fac pentru a crea personaje fascinante din ticăloși imorali, ci, chipurile, pentru a „întări fibra morală a tinerei generații, pentru a o pune în gardă asupra riscurilor de a fi frumos, bogat și, din cînd în cînd, asasin". Un producător de filme rezuma: „Pentru a fi complet venali, alegem poveștile care se adresează acelei grupe de virstă — adolescenții și tinerii — pentru recuperarea cărora societatea trebuie să facă eforturi disperate".

IOAN ROȘCA ■

Risu-plînsu

De cîte ori stai uneori, în stare, copiii hoții răsfățați. Orice pas înainte înseamnă un zîmbet în plus, o linie trasă, gros, cu creta pe tabla întinderea căreia ținem evidența lucrurilor în stare să ne bucure. Un succes este înainte de orice un succes și nimic nu ne poate lua dreptul de a ne considera cu o clipă mai bogați în clipa consemnării lui.

Există trandafiri fără spini? Or fi, acolo pe unde cercetătorii se întrec să observe cît de departe normalul îngăduie să devină anormal. Altfel, cum copilul nu poate fi altfel decît dulce și oamenii iubitori de oameni, viața nu se dezminte în a se compune din lumini și umbre, din ochi rizînd și ochi lăcrimînd, din alternanțe spectaculoase, din antiteze seducătoare, din surprize sută la sută.

Cîtă cerneală nu ne curge printre degete salutînd mersul cavalerului atotbiruitor, rătăcitor prin cîmpurile viselor noastre cele mai rotunde — computerul născut să cîștige toate rallurile, indiferent de formulă și anotimp. Zodia sub care s-a născut n-are nume pentru că nu s-a știut că ar trebui inventat o dată cu el ceva care să-i pună în relief forța de subjugare, vocația izbînzii, semnul binelui.

În această euforie de casă mare, vin șoaptele îndoielii, provocatoare de cosmaruri. Atenție! par a striga micile bazaconii de care, din prea multă zburdălnicie dragele noastre computere și le permit cu nepăsare, ca un jucător de șah care știul să cîștige fără pauze lasă adversarul — divertisment scuzabil — să-i ia regina cu pionul, ca în final să rămînă doar cu regele pe tablă. Cu alte cuvinte, de ce n-am încerca și noi această figură, noi zeii, de ce nu am friza, fie și pentru secunde numărate, starea pămînteanului plebeu care... Cine mușcește, nu-i așa, să mai și greșească, dragi convivi, par a spune de la o vreme computerele, făcîndu-și complice cu ochiul și ultindu-se pe sub sprîncene pentru a constata dacă noi ne-am prins la giumbușlucurile lor.

Se înmulțesc, vreau să spun, situațiile, cazurile, locurile în care computerele par a se fi înțeles să greșească, nu neapărat pentru a se juca de-a baba oarba cu noi ci mai degrabă să avertizeze că s-ar putea să fie și mai rău. Că la o imprimantă s-a blocat microprocesorul de la selectorul de adrese, mai treacă mearsă. Ce se poate întîmpla, în fond? Ceea ce s-a și întîmplat de fapt: întreg tirajul unui ziar a fost trimis aceluiași destinatar blocînd intrarea pe stradă în cauză, lăsîndu-i pe ceilalți abonați fără gazeta lor preferată. Dar dacă o rachetă lansată, experimental, spre cine știe ce pustietăți ajunge deasupra unei mari aglomerații umane, din cauză că un computer n-a înțeles prea bine unghiul de lansare?

Ar putea fi deschisă o carte a gafelor roboticești de cîțiva ani încoace. Un constructor de automobile a trebuit să recheme pe rampa de montaj mașinile abia plecate spre beneficiar. Computerul însărcinat cu calculul frînelor a încurcat socotelile și a programat eronat respectivele comenzi. Chiar „Ford" a readus 14 000 de autoturisme deoarece computerul de la suspensia pneumatică, supraîncălzindu-se nefericit, a lucrat anapoda.

Un detector cu microunde de infractori instalat la un magazin, depășindu-și atribuțiile, a modificat stimulatorul cardiac purtat de un posibil client, și i-a provocat moartea. Tot un purtător de stimulator cardiac a fost adus în situația de infarct din cauza unui generator hertzian care avea ca menire combaterea artritei; acesta a determinat creșterea ritmului cardiac la 214, sfîrșitul fatal n-a putut fi evitat. Se știe că în ianuarie 1983, încurcînd niște socoteli, un computer a comandat greșit deschiderea unor baraje pe valea fluviului Colorado. Consecința — înundarea unor întinse regiuni. Un calculator a semnalat trecerea unui tren care nu exista. Un altul, de la dispozitivul de identificare a radarului, a taxat drept prieten o rachetă inamică, adormind vigilența militarilor de serviciu. Recepționînd-o în plin, vasul s-a scufundat.

Stîngăcie? Parșivenie? Răutate?

Parcă pentru a face zile triple și celor din banii cărora s-au întrupat, computerele poznașe au intrat și pe aleea băncilor. Din cauza incompatibilității sistemelor, la o importantă bancă americană, cifra tranzacțiilor interbancare s-a mărit de... o mie de ori. Într-un mare oraș nord-american indicele de la bursă s-a trezit sporit cu 50 la sută. Motivul? Calculatorul a reciclat, după doi ani, o sumă de care uitase.

Lent dar sigur, zîmbetul dă în plîns. Avertismentele cu litere mari, nu lasă loc glumelor ușurele. Ca să nu se întoarcă spre noi cu intenția de a ne da în cap, trebuie să fim siguri că jucăriile făcute de mîna noastră știu ce au de făcut. Iar noi, suficient de prinoeputi în a le ține genunchiul pe grumaz. Pentru că, altfel, vorba proverbului pus în circulație pe ici pe colo, cine nu mușcește — ca lumea — ne mănîncă — sigur — zilele.

NEAGU UDROIU ■

Păpușa de chiparos

În rîndul vestigiilor culturii naționale japoneze se află și teatrul de păpuși Bunraku ce numără 350 de ani. Spre deosebire de alte teatre de păpuși alcă minuitorii sînt vizibili audienței, arta lor fiind apreciată în funcție de modul cum știu să capteze atenția publicului exclusiv asupra păpușii. O altă caracteristică o reprezintă păpușile înalte care au jumătate din dimensiunea unui om și sînt astfel executate încît pot mișca ochii, sprîncenele, gura nemaivorbind de gestica mîinilor. Capul păpușilor este sculptat în lemn de chiparos japonez, iar îmbrăcămintea este cea mai tradițională. Repertoriul este alcătuit din piese clasice scrise în secolul al 18-lea.

În perioada anilor '60, cînd s-a manifestat un oarecare declin al teatrului, autoritățile din Osaka (leagănul păpușilor Bunraku) au luat măsuri de redresare a situației prin crearea unei asociații care să păstreze și să continue tradiția. Păpușarii, în majoritate bărbați — decanul avînd 82 de ani, își transmit meșteșugul din tată în fiu. Pentru a putea fi un bun mînuitor este nevoie de un stagiu de pregătire de 2 ani. Poziția mînuitorului este cea tradițională adică în genunchi pe o rogojină și așa cel puțin o oră. Păpușarul trebuie să studieze intonația specifică narațiunii, manevrarea păpușii și să cînte la samisen — un instrument tradițional. După doi ani de studii asidue profesorul și învățăcelul decid care va fi rolul pe care acesta din urmă îl va interpreta; o altă caracteristică îl constituie faptul că păpușarul interpretează o singură tipologie de personaj toată cariera. Străinii nu sînt admiși la pregătire, ceea ce face ca teatrul Bunraku să aibă un caracter strict național. Dincolo de sofisticatele produse electronice „made in Japan", păpușile Bunraku își continuă, netulburate, existența ancestrală!

DAN DANUȚ DORU ■

Bani și blindate

O dubă transportînd bani, precedată de o mașină a poliției cu sirena în funcțiune și urmată de un vehicul blindat al armatei, nu mai constituie de la o vreme ceva neobișnuit în Belgia. Avînd în vedere sporirea numărului de atacuri criminale asupra transporturilor de bani, asemenea măsuri de securitate au devenit ceva curent. Nu demult o bandă a reușit să oprească în zona localității Verviers din estul țării un vehicul poștal ce transporta o mare sumă de bani. Tîlnind în șah cu pistoalele mitralieră pe polițiștii care însoțeau transportul, bandiții au ăruncat în aer ușa dubei în care se găseau banii, provocînd prin aceasta moartea a doi funcționari poștali aflați în interiorul vehiculului. Gangsterii au fugit cu o pradă de șapte milioane de franci. Deocamdată forțele de ordine au reușit să-i prindă, dar se află pe urmele lor.

În ultimii doi ani, administrația poștală a fost nevoită să achiziționeze aproximativ 50 de vehicule blindate pentru a spori

gradul de siguranță în domeniul transportării valorilor. Fiecare vehicul de acest gen cîntărește 6,5 tone și costă sute de mii de franci. Automobile similare, înzestrate cu mijloace de securitate tot mai sofisticate — de la fereastră-oglindă la alarmarea automată prin radio a poliției în caz de atac — au trebuit să-și cumpere și firmele de transport ai banilor și valorilor, precum și o serie de bănci particulare.

Printre puținii care profită de această gravă evoluție a situației se numără și singura firmă din Belgia specializată în blindarea caroseriilor — Johann Blijweert din Bruxelles. Anual, cei 60 de salariați ai firmei repară circa 3 500 de automobile și blindează în cadrul unei secții speciale un mare număr — ținut secret — de limuzine și vehicule de transport. Reclama firmei evidențiază cu mîndrie că se lucrează după licențele firmei italiene Fontauto. Cum s-ar fi putut altfel ?! Țara Mafiei are o îndelungată experiență în lupta cu crima organizată. Fontauto a elaborat de acum 20 de ani tehnologii de blindaj pentru peste 110 de modele de automobile. Firma belgiană a trimis mai multe echipe la specializare în Italia. Între timp alte întreprinderi din Italia, Belgia și alte țări ale Europei occidentale lucrează de zor la perfecționarea materialelor și tehnicilor de blindaj. Astfel, dacă pînă nu demult ferestrele incasabile se realizau prin aplicarea mai multor straturi de sticlă, care ajungeau să totalizeze șapte centimetri în grosime, astăzi sînt suficiente geamurile făcute dintr-o sticlă specială care nu este mai groasă de 2,2 centimetri. O piață nouă și prosperă s-a deschis în fața amatorilor de profit și aceștia s-au repezit să exploateze fără să-și pună nici un fel de întrebări. Dar după ce gangsterii vor găsi mijloacele de a anihila și blindatele, ce se va mai născoci pentru protejarea transporturilor de valori ? Periculosul „joc" de-a hoții și vardiștii promite noi momente de suspans.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Doar un paleativ...

Nu de mult, deputatul britanic în Parlamentul (vest)-european, James Scoot-Hopkins, a rostit un „speech" asupra flagelului drogurilor în țările occidentale. Din informațiile prezentate a reieșit o dată în plus, că tineretul este cel mai expus tentației „fericirii chimice". Luînd act de acest nou și lucid semnal de alarmă, Comisia executivă a Pieței comune a hotărît (în urma insistenței lui Hopkins de a se lua măsuri urgente și ferme de stopare a acestui fenomen) elaborarea unui manual conținînd informații — avertisment despre gravele consecințe ale toxicomaniei. Manualul urmează a fi difuzat cadrelor didactice din țările „celor 12". Aceasta, deoarece Comisia a apreciat că „poziția ideală pentru a observa comportamentul tinerilor și pentru a preveni folosirea de către aceștia a drogurilor, o are corpul profesoral".

Unii experți în problemele drogurilor din țările aparținînd C.E.E. se îndoiesc însă de eficiența unei asemenea măsuri. Ei se alătură unei mai vechi — dar la fel de actuale — opinii a prof. Arthur Kreuzer din Wiesbaden, care apreciază că principala cauză a narcomaniei trebuie căutată în situația socială, atrăgînd atenția în special asupra creșterii șomajului în rîndul tineretului ca și a lipsei de perspective a tinerilor care ies de pe băncile școlii.

Cît timp, afirmă specialiștii amintiți, nu se va „umbla" în acest sector, toate celelalte măsuri se vor dovedi simple paleative. Ei își argumentează această „prognoză" apelînd la statistici oficiale atestînd puternica creștere, în ultimii ani, a ratei șomajului juvenil. Astfel, în cele 24 state membre ale O.E.C.D. (Organizația vest-europeană pentru Cooperare Economică și Dezvoltare) la jumătatea anului trecut, numărul absolvenților .a diverse școli, fără angajament, era de 19,5 milioane ! Necontenit, ei îngroașă rîndurile așa-ziși „armate a brațelor de prisos". Potrivit studiilor întreprinse de experții vest-europeni, șomajul care afectează în prezent principalele 24 de țări industrializate ale lumii capitaliste afectează în prezent peste 30 de milioane de persoane constituind un adevărat record pentru perioada postbelică. Dintre aceștia, cum arată statisticile, mai mult de jumătate sînt tineri. Neizbutind să obțină ani în șir un loc de muncă, mulți dintre ei cad pradă stărilor depresive, sentimentul de inutilitate, conștiința faptului că societatea nu-i vrea, împingîndu-i în brațele drogului și, nu rareori, în ale sinuciderii. În rîndurile a numeroși tineri care se simt frustrați de dreptul lor la o viață demnă, înșelați în idealurile lor, medicii constată grave tulburări de comportament. De la o agresivitate mereu sporită pînă la acte violente, antisociale nu-i decît un pas. Pierzîndu-și speranța într-o viață pe făgașul ei firesc, în întemeierea unei familii, „adevărate batalioane de tineri mărșăluiesc spre prăpastia drogurilor, spre un teritoriu al iluziilor" — cum scria, sugestiv, cotidianul italian „Corriere della Serra". Zguduitoare în acest sens este și scrisoarea adresată publicației britanice „The Observer" de părinții unui tînăr toxicoman : „...Fiul nostru, de 20 de ani, a murit singur, cu o seringă și un ac alături de el. Am luptat pentru a-l salva, sperînd că dragostea noastră, sprijinul nostru, maturizarea îl vor ajuta să se elibereze de dependența de drog. Dezolați, am asistat la deteriorarea continuă a stării sale fizice psihice, la deteriorarea sensibilității și personalității sale".

Fără îndoială că în lupta împotriva drogurilor educația are un rol însemnat. Dar numai ea singură nu-i de-ajuns. Atîta vreme cît nu se înlătură cauzele care-i fac pe tineri, și nu numai pe ei, să recurgă la droguri, îndemnurile și sfaturile sînt doar un paleativ.

MIHAI VASILIU ■

Cronica șoselei

După faptă și răsplată

„Unde-s doi puterea crește, darmite cînd sînt patru forța sporește și mai mult", „Ce vrei să spui cu asta Filimoane, vorbești în dodii. D-ala ne-ai convocat aci pe cimp la miezul nopții ?". „Dacă vă spuneam despre ce-i vorba umpleați tot satul. Așa n-are cum să vă mai la gura pe dinainte, pentru simplu fapt că nu aveți timpul material". „Dacă nu spui imediat despre ce-i vorba, eu plec, n-am timp de pierdut noaptea pe coclauri, mai ales că la șase trebuie să fiu la servici" ripostă iritat Lipan. „Nu te oțărî coleg, te vei convinge imediat că merită să pierzi puțin timp pentru o treabă mai mult decît rentabilă. Vedeți locul ăla îngrădit cu sîrmă ghimpată ? Doar e lună plină. Nu se poate să nu-l observați". „Îl vedem și, ce-i cu asta ?". „Acolo e o comoară, e aur". „Vorbești prostii, ce fel de comoară poate fi ?". „Marea voastră eroare e că auzind de aur, vă duce gîndul neapărat la metalul galben, strălucitor, nu și la modestul aur negru nu mai puțin prețios". Ceilalți doi, văzînd că timpul se scurge numai cu vorbe, se asociară cu Lipan, somindu-l pe Filimon. „Dacă nu intri în subiect, la concret, plecăm". „Că tare ocupați mai sînteți. Mălăețu e șofer, neangajat însă la vreo unitate, „harnic" cum e, nu face purici nicăieri. Sava ține și el tot de tagma transportatorilor, e căruțaș particular. Vrea, se scoală la 8, nu, se trezește la 10. Așa că vă dați seama ce „eforturi" teribile face. Singurul adevărat ocupat și harnic e Lipan. Electrician de înaltă calificare, el nu-și poate permite să piardă nici un minut, în cele 8 ore". „Dar de tine, Filimoane, nu vorbești nimic ?". „Doar îmi știți meseria, sînt șondor". „Ha, ha, auziți, șondor". Și cei trei riseră în cor. „Dar ce șondezi, nu spui". „Dacă voi credeți că a sfredeli pămîntul, să dai de apă pentru fîntînă e un fleac, atunci greșiți". Și omul cu față de copil, în pofida celor 30 de ani pe care îi avea, începe o perorație despre rolul nobil al muncii lui care aduce apa indispensabilă vieții. „Eu am plecat, zise Lipan. Îmi pare rău că am dat curs acestei invitații dubioase". „Nu pleci nicăieri, frățioare. Pînă nu se termină „operația" nu pleacă nimeni de aci", preciză Filimon amenințător. Infantil la figură, ce-i drept, dar înalt de un metru optzeci și cu niște mîini de karatist, forța „șondorului" nu putea fi ignorată. Lipan se resemnă. Adoptînd o mină indiferentă se retrase culcîndu-se pe mirișteа încinsă de arșița din timpul zilei. Filimon își dădu în vileag planul. „Înlocuim flanșa simplă cu una mai sofisticată. Uite-o aci" își scoase din sacoșe o alta confecționată artizanal, dar prevăzută cu un robinet. „Trageți mașinile aproape, aici lîngă locul de „muncă", scoateți bidoanele din portbagaj și fiți pregătiți." Omul lucra cu dexteritate. În nu mai mult de 15 minute, lichidul, după ce a făcut o băltoacă apreciabilă, a început să curgă în canistrele aranjate, una lîngă alta pe partea dreaptă a automobilelor. „Acum urmează plasarea vaselor înapoi în mașini. Aveți mare grijă să nu se scurgă nimic din valorosul lichid. Sînt două motive. Primul că putem arde ca niște șoareci și al doilea e păcat să facem risipă. E bunul statului-doar". Ultimele cuvinte le înșoți de un zîmbet timp. „Cînd motoarele celor două autoturisme vor fi pe cale de a termina de „băut" conținutul bidoanelor, continuă el, băieții vor veni tiptil, tiptil, aici la punctul lor de aprovizionare, mai corect spus la stație și vor deschide caneaua. Dar nu, nu-i bine, să lăsăm robinetul montat. Îl vom demonta de fiecare dată, luîndu-l cu noi. Nu trebuie să se știe că cineva a umblat pe aici". Lipan se sculă în picioare apropiindu-se de grupul celor trei. „Știam că nu prea te dă mintea afară din casă, Filimoane, dar nu mi-am închipuit că poți fi capabil de asemenea prostii, de atîta nesăbuință. Tu confunzi fîntînile pe care le sapi, cu diepozitivul ăsta la care se umblă cu zeci de precauții. În aer se simte deja mirosul vaporilor de carburanți. Fiți atenți, orice scînteie va poate transforma în ingerași, iar mașinile voastre în fiare calcinate". „Norocul tău e că sînt ocupat, altfel... ai plăti pentru cuvintele tale, Lipane. Cine m-o fi pus să te chem și pe tine ? Știam doar că ești un încuiat și jumătate". Electricianul se retrase. Nu voia să întindă coarda prea mult. Lăcomia și imprudența merg deseori mînă în mînă. Neluînd în seamă avertismentele lui Lipan, considerîndu-le o manifestare de invidie, șoferul, după ce așeză canistrele în portbagaj dădu să învîrtă cheia de contact. Îl admonestă Filimon. „Ți-ai pus saci în căruță și ce-ți pasă, te pregătești să speli putina. Dă-mi o mînă de ajutor să montez flanșa la loc". Florin, șoferul de autocamion, coborî în silă din mașină îndreptîndu-se spre locul unde lucra „eminența cenușie". Căruțașul auzi convorbirea. „Cînd doi se ceartă al treilea cîștigă" gîndi el îndreptîndu-se spre postul de pilotaj al mașinii lui umplută vîrf cu bidoane pline. Intenționa să depășească mașina lui Mălăeț și să o șteargă. Nici nu apucă să întoarcă ca lumea cheia de contact și o vîlvătaie puternică de foc și fum învălui totul. Cei trei fură cuprinși de flăcări. Instinctiv o luară la fugă pe mirișteа. În zadar se tăvăleau pe jos, focul nu putea fi biruit. Doar imaginile de front cu epave calcinate pot fi comparate cu cele trei autoturisme transformate în cîteva minute în schelete negre, jalnice. Cei trei au fost transportați cu arsuri teribile, la spital. Păturile scoase din mașina lui, de către Lipan, aruncate peste trupurile celor trei, i-a salvat de la moarte, dar nu și de la chinurile prin care trec cei cu arsuri. Vindecarea lor e incertă. Deocamdată medicii nu garantează nimic. „După faptă și răsplată". Zicătoare înțeleaptă, mereu actuală, dar, vai, la care nu se gîndesc deloc înainte de a trece la fapte nesăbuite, cei de teapa lui Filimon.

VICTOR BEDA ■

Fotografii fără argint

Prețul ridicat al argintului, care a devenit un metal din ce în ce mai insuficient pentru a acoperi nevoile industriale, a făcut ca o serie de firme să facă cercetări în vederea înlocuirii lui, cel puțin la fabricarea hîrtiei și filmului fotografic. Firmele Kodak și Fuyi încearcă să pună la punct suprafețe sensibile la lumină, fără argint. Societatea japoneză Sakura a creat o peliculă fotografică care nu conține decît urme de emulsie de argint, fără a afecta calitatea produsului. Firma americană Rank Xerox a prezentat unui mic cerc de experți, o hîrtie sensibilă, fără argint, păstrînd însă un secret total asupra emulsiei folosite. Alte mari firme afirmă că vor mai fi necesari încă cîțiva ani pentru a se pune la punct o suprafață sensibilă, care să înlocuiască actualul film și hîrtie utilizate în fotografii, fără să sufere calitatea și la un preț convenabil. De curînd însă Institutul de cercetări în radiotehnologie și electronică, din cadrul Academiei de Științe a U.R.S.S., a comunicat realizarea unui nou tip de film fotografic, fără argint, care are aceleași calități ca și cel tradițional. La noul film, ce poate fi utilizat în cele mai diferite condiții de filmare, developarea nu mai este necesară, fotografia apărînd în cîteva sutimi de secundă. În plus imaginea poate fi ștearsă și înlocuită cu alta.

Șobolanii... curajoși

Se știe că șoarecii și șobolanii constituie o hrană apreciată de șerpi, așa că o întîlnire între aceștia este întotdeauna în defavoarea primilor. Există însă o specie, șobolanul de Texas, care este foarte... curajoasă. El atacă șerpii, în special pe cei veninoși, pe care îi distruge. „Curajul" îl are de la faptul că veninul unui șarpe, oricît ar fi el de puternic, nu are nici un efect asupra lui. Pentru a se verifica imunitatea acestor șobolani, cercetătorii Universității orașului Kingsville (Texas) au injectat doze duble de venin. Șobolanii au avut o ușoară hemoragie, nesemnificativă, păstrîndu-și în continuare vigoarea. În prezent se caută substanța care permite acestei viețuitoare să neutralizeze toxinele și enzimele veninului, pentru a se putea pune la punct un nou ser anti-veninos

Breviar științific

Trăind sub cîrcîtul de scrâ

Prin anii 70 Mihai Budiko, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., a prevăzut o încălzire a climatului, calculele lui bazîndu-se pe ceea ce se cheamă „efectul de seră". Cantitatea de gaz carbonic crescînd în atmosfera terestră împiedică, din ce în ce mai mult, rădiectarea excedentului de căldură solară, în spațiu, de pe suprafața Pămîntului. Specialiștii, din „Organizația meteorologică internațională", au ajuns la aceeași concluzie, întocmind hărți cu schimbările probabile climatice. Numai în ultimii 15 ani, datorită resturilor industriale aruncate în atmosferă, temperatura medie anuală a crescut cu 0,3 grade Celsius. Către finele secolului încălzirea va atinge o creștere de 1,5 grade Celsius, iar pînă în anul 2050, dacă omenirea nu va lua măsuri eficace, ea va atinge 3—4 grade, ceea ce va atrage mutații în climat și în sistemul hidrologic. În viitorii ani, pînă la finele secolului, iernile vor fi mai blînde, iar verile mai secetoase. Litoralul arctic va avea un climat mai dulce, iar zonele subtropicale se vor întinde mult spre poli. Cu toate că începutul secolului XXI va marca o creștere a precipitațiilor în zonele nordice, datorită accentuării încălzirii climei în fiecare an, agricultura va necesita tot mai multă apă. Ca urmare, spun climatologii sovietici, omenirea va trebui să-și conjuge eforturile în vederea rezolvării, pe scară internațională, a nevoilor de apă, problemă care în prezent continuă să se agraveze.

Laserul și arterele

Cercetătorii Institutului de Cardiologie din Houston-Texas au anunțat folosirea, în mod experimental, a laserului pentru înlăturarea depunerilor de plăci ateromatoase din arterele coronariene obturate. La conferința cardiologilor americani, doctorul James Livesay a dat explicații referitoare la folosirea noii metode la 8 pacienți, arătînd printre altele că : „laserul poate îndepărta plăcile și înlătura stenoza arterială, fără să se dăuneze arterelor coronariene ale omului". Energia a fost transmisă prin fibre optice conectate la artera stenozată sau blocată, fără a fi necesară incizia acestela. Utilizînd un tip special de laser și o tehnică diferită de cea aplicată în Texas, Daniel Choy de la spitalul „St. Luke's Roosvelt" din New York a început să trateze arterele bolnave. El intenționează să practice acest procedeu prin „cateter", fără să deschidă toracele.

A. DIANU ■

Racul

Aforisme

● **Plagiatorul este un papagal cu o singură pană.**

● **Un trîntor critică, mai degrabă devine viespe, decît albină.**

● **Ce veseli musafiri sînt gazdele triste!**

● **Așezați pe cîntar unii oameni devin imponderabili.**

● **Uneori, mai puternic este ecoul șoaptelor.**

● **Dacă proștii n-ar fi așa plini de ei, gropile nu ar fi așa pline de proști.**

● **Și-a vîndut încălțările pentru a-și cumpăra pălărie...**

● **Cum a-nvățat să zboare? Scuturîndu-și aripile de praf!**

● **Prețul unor tablouri n-ar trebui să depășească cu mult pe cel al vopselelor folosite.**

● **Zidurile bibliotecii sînt obstacole numai dacă le ocolești.**

N. PETRESCU-REDI ■

VIRGIL MILITARU ■

S-a redeschis festivalul fotbalului

Reluarea campionatului de fotbal nu este numai un eveniment sportiv, ci și o mică sărbătoare a sufletului nostru de microbiști. Așteptăm reîntîlnirea cu stadioanele, cu echipele favorite, cu prevăzutul și mai ales neprevăzutul jocurilor de fotbal ca pe o adiere de aer proaspăt ce oxigenează ca nimic altceva pasiunea noastră pentru cel mai îndrăgit dintre sporturi.

În consonanță cu această nerăbdare a dumneavoastră, stimați cititori, s-au aflat și redactorii și colaboratorii noștri, prezenți la toate partidele rundei inaugurale. Prin intermediul lor vă putem oferi în aceste pagini o luare de puls „în priză directă" de la aceste jocuri privite (la fața locului) și comentate (aici) din perspectiva a ceea ce ele au oferit mai interesant. Sperînd că în acest fel vă veți edifica și asupra celor petrecute pe stadioanele unde n-ați fost prezenți, promitem repetarea unor astfel de comentarii ori de cîte ori necesitățile tipografice o vor permite

STEAUA — CORVINUL 4—0

(1—0)

Campioana continuă cursa

Pe bulevardele Drumului Taberei, lume multă chiar cu 2 ore înainte de meci, semn că s-au numărat cu nerăbdare zilele pînă la sunetul clopoțelului de închidere a vacanței fotbalului. În fața premiantei, o echipă ce a avut întotdeauna ceva de spus, Corvinul, și care l-a pus probleme și în debutul sezonului trecut. Numai că de data aceasta, Steaua, gîndindu-se la cele 87 de goluri marcate în campionatul trecut, a învins cu 4—0 după o întrecere pe care a dominat-o cu dezinvoltură, lăsînd totuși impresia că n-a rulat tot timpul în viteza a patra. A atacat mult, dar în prima repriză a concentrat jocul pe centru, acolo unde hunedorenii se apărau cu exactitate și, ca urmare, a înscris doar odată prin Pițurcă care a reluat cu capul centrarea parcă desenată a lui Hagi. După pauză, intervenția antrenorului Iordănescu a făcut ca ofensiva să se desfacă ca de obicei în evantai, schimburile de locuri și circulația rapidă și fantezistă ca la handbal oferind culoare de șut lui Hagi, Balint și Rotariu, care l-au și învins pe Ioniță. Corvinul a căutat nu numai să ridice redute în fața atacurilor în valuri ale Stelei, ci a brodat frumos la mijlocul terenului avînd și 2—3 țesături perpendiculare pe poartă, rezolvate sigur de Stingaciu. Dar în fața clasei de joc a campioanei era greu de făcut ceva.

Corvinul are un dirijor de mare tehnicitate și clarviziune a pasei, l-am numit pe Klein, o apărare tenace și o circulație bună a balonului. Fantezia lui Suciu dublată de mai mult suflu, un Petcu amintindu-și că a condus cîndva în clasamentul golgeterilor și un Cojocaru devenind mai abil pe spații mici, ar putea schimba lucrurile în bine.

FLORIN CONDURĂȚEANU

C.S.M. SUCEAVA — F.C.M. BRAȘOV 3—1 (1—1)

Un pas cu dreptul

Gazdele s-au temut mult de un start fals în primul lor joc din divizia A și tocmai din această cauză au început timorat. Plusul de experiență și-a spus cuvîntul și FCM Brașov a deschis scorul în min. 14 prin Terheș, care cu capul a trimis în colțul lung sub privirile vis-à-vis ale apărătorilor suceveni : 0—1. Având acum de învins și tracul dar și handicapul unui gol, sucevenii les mai mult la atac. Apărarea brașovenilor este des solicitată de Cășuba, Păluș, Gafencu și Buliga. Golul egalizator a fost marcat în min. 32 de Buliga de la cca 25 m, Polgar rămînînd spectator : 1—1. Cei aproximativ 14 mii de sucevени ce umpluseră stadionul Areni au aplaudat îndelung acest gol. Putea fi 2—1 pentru brașoveni, în min. 38, dar s-a opus Alexa, excepțional tot timpul partidei ; putea fi 2—1 pentru sucevени în min. 39 însă Sfrijan a greșit la 10 m de poartă. Și fiindcă vorbim de greșeli precizăm că al doilea gol al sucevenilor a fost realizat ca urmare a unei gafe a lui Bălan care în min. 67 la un cap al lui Sfrijan, vrînd să trimită portarului, înscrie în propria poartă: 2—1. Scorul final a fost stabilit în min. 89 de Cășuba care l-a crosetat pe Șulea și Ștefănescu și a trimis pe lîngă Polgar : 3—1. Victorie meritată. Brașovenii nu au putut rezista în fața elanului și prospețimii fizice a sucevenilor.

O curiozitate a programării : echipa ce joacă „azi" cu CSM va juca „mîine" cu Dinamo (prima în această suită, FCM Brașov, care miercuri a jucat cu Dinamo) ; situația se repetă și în cazul jocului CSM cu Sportul studențesc (echipa studenților jucînd apoi cu Dinamo) ; apoi, după ce Flacăra Moreni va juca la Suceava se va întîlni acasă tot cu Dinamo. Și așa mai departe, etapă de etapă, de 15 ori, pînă la încheierea turului. O programare destul de bizară.

DUMITRU MIRON

A.S.A. — F.C. ARGEȘ 1—2

(1—1)

Jocul n-a spus totul

Cele două echipe au așteptat cu o oarecare frenezie acest joc, pe măsura ambițiilor și orgoliilor temperamentalilor lor antrenori. Numai că interpretarea din teren a corespuns doar parțial desenelor tactice imaginate de Cornel Dinu și Florin Halagian în pregătirea respectivei partide. Piteștenii au fost eterni „vulpoi bătrîni", căutînd cu premeditare momentele de dispariție din joc, pentru a răbufni apoi în contraatacuri dintre cele mai tăioase și mai imprevizibile. De partea cealaltă, noua promovată n-a avut deloc aerul unei re-debutante, arătînd un pronunțat spirit ofensiv susținut nu numai de elanul unei echipe ce juca acasă (în fața unui public entuziast) ci și de suporturi tactice, e adevărat, necristalizate încă suficient.

A.S.A. a pierdut un joc, nu o bătălie, arătînd nu numai cît de meritată i-a fost promovarea, ci și hotărîrea de a evolua fără emoții în actualul campionat. Pentru asta va trebui să nu mai lase „garda jos" în situațiile mai dificile, așa cum s-a petrecut multă vreme duminică după ce s-a văzut condus-ă pe tabela de marcaj.

F.C. Argeș și A.S.A. sînt două echipe de urmărit în acest campionat, pentru că n-au nimic de pierdut; nimic de cîștigat și au doi antrenori cu imaginație tactică debordantă, egalată doar de propriile ambiții.

AUGUSTIN MUREȘAN

„POLI" TIMIȘOARA — VICTORIA BUCUREȘTI 1—1

(1—0)

Toată lumea mulțumită

Reîntîlnirea timișorenilor cu fotbalul, cu divizia A, nu a coincis și cu o victorie, pe care cei 25 de mii de spectatori au așteptat-o cu sufletul la gură pînă în min. 91, cînd Vlătănescu a avut-o în vîrful bocancului, dar mingea șutată de el a fost respinsă de portarul Nițu la cîțiva centimetri de bară. Pînă la urmă, cum știți, a fost egal pentru că Poli n-a crezut în șansa unei redebutante pe prima scenă fotbalistică, pentru că Victoria este o echipă solidă, ce poate și trebuie să confirme acest lucru și în Cupa U.E.F.A. Oaspeții, cu transferări de marcă — Vaișcovici, C. Solomon, Cojocaru, Stere — au fost descumpăniți în prima repriză de aplombul debutanților China și Ilcu, de pendulările tînărului Oloșutean în fața careului de 16 m, de ambiția lui Manea de a arăta că și la 36 de ani poate fi util oricărei echipe, de improvizațiile din linia defensivă timișoreană, cu virful de atac Oancea pe post de fundaș central. Scorul primei reprize a reflectat doar parțial superioritatea gazdelor, pentru că, în min. 11, imediat după marcarea golului, arbitrul Ioan Crăciunescu trece cu vederea un fault clar în careu asupra lui Oloșutean. Repriza secundă a adus în teren două echipe aflate parcă la final de stagiune. Poli încercînd să mențină rezultatul, oaspeții cu rare dar periculoase acțiuni de contraatac. Din cele cîteva incursiuni în careul advers, Mirea, căpitanul bucureștenilor, a reușit să înscrie o dată.

GEORGE BOIERU

S.C. BACĂU — FLACĂRA MORENI 2—2 (1—1)

Semieșec, minivictorie

La Bacău, vreme bună pentru fotbal. Aș zice chiar o vreme-etalon. Peste 15 000 de spectatori. Gazdele încep iute, încercînd din primele minute poarta lui Dohot. S-a întîmplat însă ca primul gol să fie marcat de Flacăra Moreni dintr-o combinație simplă, la capătul căreia s-a aflat Văidean. Mai lucizi, mai limpezi, morenarii își impun jocul atrăgîndu-și în cursă partenerii, înfierbîntați și tot mai nervoși. Sigur că în felul acesta, șapte Morenilor face șarje pe teren. Stănescu, ușor accidentat dintr-un meci trecut se gîndește să-și facă „intrarea" cît mai certă Fulga și Scînteie caută un culoar spre poarta oaspeților, iar antrenorii Nunweiller și Dima stau liniștiți pe banca rezervelor pentru că meciul decurge „normal". Băcăuanii își revendică suprafața de joc și, în urma unor insistențe căutări, îl învinge pe Dohot, aduc egalarea, prin Tismănaru în minutul 22. Și, pentru ca acest meci să albă toate evenimentele necesare, arbitrul N. Dinescu (poate fluierînd uneori prea tîrziu) va înregistra o lovitură de la 11 metri pe care Tismănaru o va fructifica în folosul echipei sale: minutul 56, 2—1 pentru Sport Club Bacău!

La Bacău, tensiunea crește, pare că nimic nu se mai poate întîmpla, arbitrul scoate trei cartonașe galbene, Mihai Stamanichi, maseurul morenarilor aleargă pe teren pentru repararea micilor accidente. E momentul în care Lala trimite o minge spre poarta lui Arvinte, mai mult în joacă, și, este 2—2.

PAUL AGARICI

RAPID — OȚELUL 1—1 (1—1)

Un joc de linia a doua

Debut furtunos al partidei, cu două goluri în primele minute (min. 5 — Țîră, întoarcere frumoasă — pentru gazde și min. 8 — Măstăcan, la o lovitură liberă — pentru oaspeți), deci 1—1, scor rămas neschimbat pînă în finalul meciului. Egalarea produsă atît de repede (și cu prea multă ușurință) i-a descumpănit pe rapidiști, care începuseră viol, cu Țîră dovedind apetit de joc și de șut. Oaspeții, avertizați de programul următoarelor etape (acasă, cu Steaua și, în deplasare, cu Corvinul), au încercat marea cu degetul și au reușit să-și îndeplinească obiectivul propus : obținerea unui punct, ei fiind mai pragmatici în prestația lor, cu o apărare atentă și mizînd pe contraatacuri, în special prin Drăgoi și Antohi. Nu a fost un meci spectaculos, cu virtuți tehnice deosebite, ci o luptă între două echipe cu lături întinerite, care au terminat campionatul trecut pe locurile 14 (Rapid) și 11 (Oțelul). Rapidiștii sînt încă la ora căutărilor unei formule de echipă și a unei idei de joc. Ei au atacat, într-adevăr, mai mult, dar au ratat înscrierea altor goluri, fie din cauza imprecizici atacanților, fie că s-a opus portarul Popa, după cum pot acuza și lipsa șansei, cum a fost în min. 69. De partea cealaltă, oțelarii n-au îndrăznit mai mult, precipitîndu-se în contraatacuri sau complicîndu-se inutil, astfel că rezultatul final este echitabil.

Oțelul Galați a obținut un punct prețios, însă asta nu înseamnă că este o echipă prea bine pusă la punct, deși prezența lui Drăgoi și Măstăcan reprezintă un evident atuu. Nici Rapidul nu trebuie să dispere, la rîndul lui avînd în Matei și Ghinea doi tineri de frumoase perspective.

POMPILIU DUMITRESCU

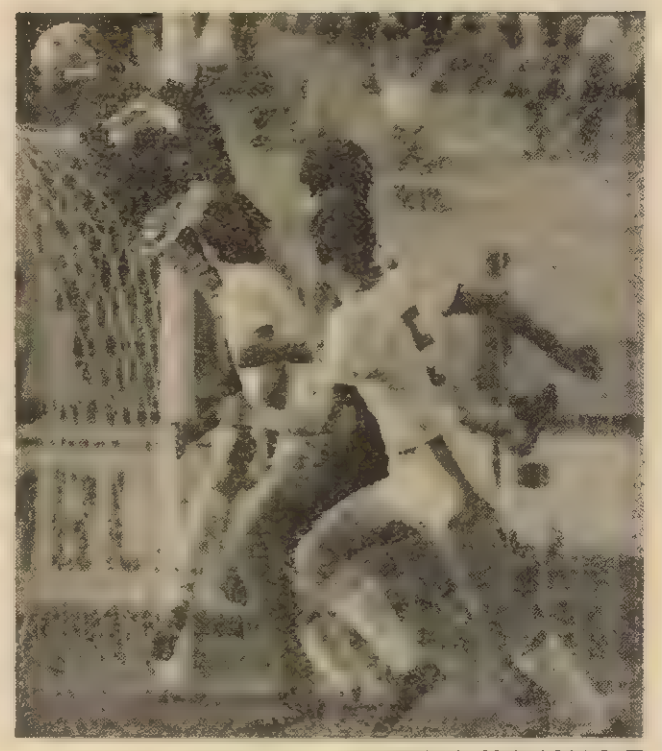

Fotografie de PAUL AGARICI

„U" CLUJ-NAPOCA — F.C. OLT 1—0 (0—0)

Ne întoarcem în vals?

De fapt, n-a fost mereu ritm de vals. A fost mai degrabă un fel de tango în vreme de dansuri moderne. A fost o primă repriză în care, pe drept, oltenii au arătat mai multă eleganță, mai multă tinerețe, chiar și un plus de grație, pe care, din păcate, spre sfîrșit, au trădat-o complet. Obosiseră. Și erau atît de aproape de a se întoarce acasă la Slatina cu atît de doritul și fericitul punct !

Dar, normal, antijocul s-a răzbunat. Și așta, chiar în ultimul minut de joc. Un fel de a zice „ultimul" că era de fapt aproape minutul 95 al unor prelungiri dictate corect de arbitru, mai ales pentru tragerile de timp ale oaspeților, iar dacă cronometrarea timpului de jucat ar fi fost și mai severă, poate că la Cluj meciul se încheia în minutul 100 !

Ce a urmat, nu prea are nimic comun cu fotbalul. Cînd Ciocan s-a înălțat și a înscris cu eleganță și siguranță, fără nici un dubiu asupra corectitudinii, a mai rămas doar atacul împotriva cronometrării timpului. Mai întîi, înmărmurită și lovită ca un trăznet de golul „venit" totuși în ultimele clipe ale jocului, întreaga echipă F.C. Olt s-a prăbușit pe gazon. Peste cîteva clipe, ieșiți din buimăceală, au plecat spre centrul terenului. Și cînd valsatorii erau pe aproape de a relua dansul, primul-dansator al oaspeților, Anghel, și-a scos coechipierii rînd pe rînd din arenă, de mînă sau prin împingeri violente încît clujenii s-au trezit fără parteneri. După alte bune minute, dansul s-a reluat. Urît însă.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

DINAMO — PETROLUL 5—0 (5—0)

Dinamo a jucat o repriză

Dinamoviștii au realizat scorul etapei în meciul cu Petrolul. Și asta în pofida faptului că s-au întrebuințat numai în prima repriză. O repriză dominată categoric, evidențiind diferența de valoare dintre cele două garnituri, dar și modul diametral opus în care au abordat partida Dinamo și Petrolul : Dinamo — cu aplomb, cu sete de victorie, de goluri multe ; Petrolul — cu jucători înhibați de numele adversarei, de faptul că începutul acestui campionat le-a rezervat numai întîlniri cu echipe foarte tari. Așa s-a făcut că Dinamo — avînd în Dănuț Lupu cel mai bun jucător de pe teren și în Mateuț un mijlocaș neobosit, inventiv — înscrie repede primele goluri, scorul fiind, în minutul 21, deja 3—0. Pînă la sfîrșitul primelor 45 de minute, toți dinamoviștii sînt cei care forțează, înscriind dintr-un penalty și apoi printr-o frumoasă lovitură de cap a lui Cămătaru, care a venit din urmă, lansat, neîncomodat de nimeni, ca la antrenament. În repriza a doua Petrolul încearcă ceva mai mult pe fondul superficialității, impreciziei la servicii a mijlocașilor și lipsei de inspirație a atacanților dinamoviști. Repriză fără goluri, albă din toate punctele de vedere, aducînd în prim plan doar pe tușierii ezitanți și pe arbitrul de centru V. Curt, a cărui exigență n-a avut decît o singură direcție de exprimare.

DAN MUCENIC

UNIVERSITATEA CRAIOVA — SPORTUL STUDENȚESC 3—1 (0—0)

Seminarul de tactică

Nici una din echipe nu și-a dorit acest meci în etapa inaugurală, dar vechea lor rivalita-

te intradepartamentală s-a menținut în limitele sportivității, așa cum stă bine unor echipe studențești. Ambianța a fost cam de turul doi al unei cupe europene, așa cum par a fi cotate și protagonistele.

S-au confruntat două orientări tactice distincte care, în prima repriză, s-au și contracarat reciproc. De o parte, Craiova a avut în Săndoi și Gică Popescu doi fundași centrali de tip britanic, în Ciurea, debutant în divizia A, o revelație prin maturitatea și dezinvoltura manifestate în joc, iar în atac, Stoica și Ghiță (alt debutant) au fost extreme lipite de tușă, încadrîndu-l pe Vancea, pe care l-au și chemat în joc cu dese infiltrări spre interior.

De partea cealaltă, Sportul a etalat o lecție tactică deprinsă în perioada de pregătire : cu libero (Cazan, în nota obișnuită), cu Pană și Miroea Popa la marcajul virfurilor, cu fundașii laterali avansați spre zona de construcție, cu Marcel Coraș rampă de lansare pentru cele două virfuri, Țîrlea și Sorin Răducanu. Jocul debordant al craiovenilor și prospețimea lor fizică au încurcat, însă, socotelile studenților din Regie, aflați adesea în dificultate, îndeosebi în fazele de apărare, unde viteza înceată de reacție (datorată oboselii, ei întorcîndu-se abia vineri dintr-un lung și obositor turneu) l-a costat cele trei goluri. La primul, Ciurea a pătruns perpendicular și a șutat puternic cu șpițul. La al doilea, Vancea a speculat o bilbă a lui Munteanu (care l-a lăsat să centreze pe Geolgău) și Miroea Popa, iar la al treilea, tot Vancea a reluat cu capul din apropiere o minge pe care Popa ar fi vrut s-o prindă Cristian. Golul studenților din Regie a survenit la 0—1, cînd s-a produs o fază spectaculoasă ce ar putea deveni emblema de joc a albnegrilor : interceptie Coraș, pasă la întîlnire pe direcția de demarcaj a lui Țîrlea, preluare a acestuia, însurubare printre fundașii centrali, dribling cu sînge rece în fața lui Lung și șut în poarta goală.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Declarații de intenții

În numai trei zile, jocul echipelor noastre nu se putea metamorfoza prea mult, astfel că rezultatele din etapa a doua confirmă, în linii generale, auspiciile, intențiile și nivelul de pregătire arătate de fiecare divizionară A în prima etapă.

Confirmările relevante vin din partea echipelor care par hotărîte să imprime trena întregului campionat. Dinamo învinge la Brașov și rămîne în fruntea clasamentului sugerînd că procesul de reconstrucție a echipei, condus cu pricepere și susținut cu încredere, a intrat în faza deplinei cristalizări. Steaua joacă din inerția aceleiași mașinării bine puse la punct, victoriile ei în deplasare nemaifiind demult de domeniul surprizei. Argeșul, aceeași echipă ambițioasă și competitivă pe măsura antrenorului său, este cea de-a treia divizionară care înregistrează maximum de puncte după două etape. Flacăra Moreni și Victoria București, potențate de ambițiile justificate la care le dau dreptul loturile de care dispun, sînt „acolo" neînvinse, gata de sprintul spre podium. În zona fără griji și emoții pare că și-au propus să navigheze Oltul, Bacăul, Corvinul și Oțelul. Pentru tinerii tehnicieni de la Brașov și Tîrgu Mureș acest „time out" de zece zile vine la fix, cu speranța reașezării în dispozitiv a celor două echipe care n-au obținut pînă acum nici un punct.

Mai specială este situația Sportului studențesc, echipă care a ratat startul, nu numai sub aspectul rezultatelor ci și sub cel al jocului.

Întreruperea de acum ne reconectează la activitatea ioturilor reprezentative, reunite în Capitală joi seara. Olimpicii, selecționați și conduși de Florin Halagian, pregătesc marea revanșă în fața Danemarcei, iar echipa națională, sub conducerea lui Emerich Jenei, va susține două jocuri de pregătire, cu Panathinaikos la Atena, duminică, și cu echipa similară a Poloniei, miercuri, la Bydgoczsz — repetiții generale înaintea importantelor deplasări la Tirana și Viena.

Civilizația sportului

Bravo!

Finala turneului de fotbal de la Bruges. Se întîlnesc Steaua București și reprezentativa Marocului, aceasta din urmă avînd în componența sa șapte dintre jucătorii care la ultimul campionat mondial — ediția Mexic 1986 — au făcut parte din echipa națională a Marocului, egală Angliei și a Poloniei, învingătoarea Portugaliei. În minutul 12, lovitură liberă pentru Steaua de la aproximativ 20 metri. Adversarii fac zid. Trage puternic Hagi și mingea șutată de el este recepționată în stomac de un apărător marocan care se încovoaie de durere și cade la pămînt ca un boxer lovit la plexul solar. Balonul deviază la Lăcătuș, extrema noastră are culoar de pătrundere spre poartă, dar, observînd adversarul căzut, zvîrcolindu-se de durere, nu înaintează spre poartă ci trimite balonul în aut pentru a permite medicului echipei marocane să intre pe teren. Întreg stadionul aplaudă gestul lui Lăcătuș ! Medicul își face datoria, jucătorul marocan lovit involuntar cu mingea își revine și arbitrul fluieră reluarea jocului printr-o aruncare de la margine. O execută un alt jucător marocan care, apreciind gestul lui Lăcătuș, face și el unul la fel de frumos, aruncînd balonul lui Iovan. Publicul aplaudă din nou și parcă și arbitrul este încîntat...

Citim în revista brașoveană „Astra" : „Venind spre București pentru a juca cu Dinamo, echipa F.C.M. Brașov a rămas cu autobuzul în pană, undeva între Otopeni și Băneasa. Necazul brașovenilor era și mai mare deoarece cu toții doreau să ajungă în după-amiaza respectivă la meciul Victoria — Oțelul. Și cînd mai erau doar 30 minute, luîndu-și orice speranță de a mai ajunge chiar și la... hotel, lîngă ei s-a oprit în drum spre același meci autocarul adversarilor de a doua zi. Lămurindu-se de... ghinionul brașovenilor, dinamoviștii le-au spus : „Haideți băieți cu noi ! O să încăpem cu toții". Au mers împreună la meci, apoi Dinamo a pus la dispoziția F.C.M.-ului autocarul alb-roșu pentru a-i duce la hotel. A doua zi dimineață (deci în ziua meciului !) din nou autocarul dinamoviștilor a fost pus la dispoziția... adversarului. N-a fost însă nevoie, Asociația Sportivă „Autobuzul" oferind autocarul propriu pentru a-i transporta pe brașoveni la meci și apoi acasă.

Întîmplarea, desigur, face parte din firescul unor relații civilizate care trebuie să domnească în lumea sportului, dar de cîte ori, din păcate, nu auzim și destule întîmplări «mefirești», fără nici o legătură cu ideea de sport.

Pare de necrezut, dar e adevărat. S-a întîmplat la un mare concurs internațional, într-un sport frumos în care n-a mirat pe nimeni că s-a putut petrece un astfel de lucru. Lupta s-a dat acerb, egal, dar pînă la urmă, printr-un absurd joc al întîmplării, cîștigătorul real a pierdut locul întîi, așa cum nu o dată se petrece pe stadioane. Și atunci, ce credeți că a făcut cîștigătorul neașteptat, desemnat de întîmplare ? S-a îndreptat spontan spre deținătorul locului doi, l-a îmbrățișat și i-a spus cu emoție : „Te rog să primești medalia mea. Ea îți aparține, ai fost mai bun ca mine și o meriți din plin!".

Orice comentarii pe marginea celor de mai sus sînt, evident, inutile.

CRISTIAN TOPESCU ■

Asaltul tinerei generații

Tradiționalul turneu internațional al României, desfășurat în prima jumătate a lunii august la hotel „Minerva" în ospitaliera „capitală a șahului", Băile Herculane, a prilejuit lansarea unor jucătoare aparținînd noului val. Așteptată cu nerăbdare, competiția nu a avut, la fel ca în alți ani, nume sonore din șahul mondial și, din păcate, nu a mai întrunit din start condițiile regulamentare obținerii normei de mare maestră: participarea a trei jucătoare deținătoare a celui mai înalt titlu internațional... În ciuda strădaniilor depuse de Federația Română de Șah, indisponibilități de ultimă oră ale șahistelor din țară și străinătate (!?) au adus la start doar 12 participante (în loc de 14) reprezentînd cinci țări și au privat jucătoarele ambițioase de șansa atingerii obiectivului propus: norma de mare maestră.

Arbitrii Anghel Matei și Haralambie Candea au pornit ceasurile de control ce deschideau lupta pe 64 pătrate supraveghind cu multă competență desfășurarea rundelor în noile condiții regulamentare cu „ședința de joc" de 4 + 2 ore. Turneul s-a înscris în limitele categoriei a VI-a avînd un coeficient ELO mediu de 2 199 puncte și fiind necesare 7 puncte pentru realizarea normei de maestră internațională. Invitatele noastre, jucătoare tinere de mare perspectivă, participau pentru prima oară la această competiție bine cotată pe plan mondial. Sportivele sovietice: Natalia Titorenko și Nina Sitnikova, în ciuda faptului că sînt campioanele unor orașe cu vechi tradiții în „sportul minții", Moscova și Leningrad, dețin coeficienți ELO sub nivelul adevăratei forțe de joc. Dacă prima șahistă emitea cu cîțiva ani în urmă șanse de calificare din turneul interzonal, cea de-a doua, proaspătă absolventă a Facultății de științe economice, a concurat doar în competițiile unionale.

La debutul său internațional, N. Sitnikova a jucat curajos și a preluat conducerea în clasament după patru runde cînd, totalizînd 3,5 puncte, a devansat șahistele române, S. Boicu și M. Mureșan, N. Titorenko, înfrîntă în prima partidă de M. Mureșan, a evoluat nesigur și nu a avut suficiente resurse în lupta pentru medalii. Îmbucurătoare a fost evoluția ambițioasă a tinerei Smaranda Boicu, jucătoare de talent ce a menținut permanent contactul cu locurile fruntașe. Practicînd un joc atractiv, curajos și, de această dată, eficace, Smaranda s-a impus prin victorii de prestigiu în fața unor maestre internaționale cunoscute: N. Titorenko, L. Jicman, G. Stanciu, G. Baumstark... și a scos din lupta pentru primul loc pe sovietica N. Sitnikova, clasată a treia cu normă de maestră internațională. Deși a realizat punctaverajul necesar celei de-a doua norme de maestră internațională cu două runde înainte de final, Smaranda a continuat cursa pentru un rezultat record, ceea ce demonstrează calitățile sale sportive.

Conform calculelor anticipate victoria a revenit marii maestre Margareta Mureșan, care a încheiat neînvinsă competiția totalizînd un punctaveraj superior celui așteptat conform valorii ELO. Jucătoarele noastre, maestrele internaționale Gabriela Stanciu și Eugenia Ghindă au avut un start indoielnic cu numeroase ratări, dar finalul mai bun le-a fixat în prima jumătate a clasamentului. Se aștepta mai mult! Nemulțumitoare a fost evoluția modestă a campioanei noastre, Ligia Jicman, care, la fel ca cealaltă timișoreancă din concurs — Gertrude Baumstark, a dat dovadă de fluctuație în formă sportivă și de slabă rezistență specifică. Șahistele oaspete, J. Jagodzinska și A. Riedel, tot din tînăra generație, au surprins plăcut prin maniera serioasă în care au abordat întrecerea, confirmînd bunele rezultate atinse în campionatele țărilor lor.

Clasamentul final al celei mai importante competiții internaționale organizate excelent de Federația Română de Șah cu concursul gazdelor din județul Caraș-Severin este următorul: 1. Margareta Mureșan (IGM — 2 295) 9 puncte (+ 7, = 4, — 0), din 11 posibile, 2. Smaranda Boicu, (FM — 2 170), 8,5 p (+ 7, = 3, — 1), 3. Nina Sitnikova (U.R.S.S. — M — 2 145) 7 p (+ 4, = 6, — 1), 4. Gabriela Stanciu (IM — 2 270), 6 p, 5—6. Johanna Jagodzinska (Polonia — IM — 2 225) și Eugenia Ghindă (IM — 2 150) 5,5 p, 7—8. Antye Riedel (R.D.G. — FM — 2 220) și Natalia Titorenko (U.R.S.S. — IM — 2 135) 5 p, 9—10. Gertrude Baumstark (IM — 2 225) și Ligia Jicman (IM — 2 220) 4,5 p, 11. Nadejda Mitescu (FM — 2 200) 4 p și Eva Forgó (Ungaria — 2 185) 1,5 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Înotînd în medalii

Șase zile de concurs, șapte sporturi, opt medalii — aceasta este pe scurt fișa participării noastre la europenele de natație de la Strasbourg. Pentru că bilanțul este cel care ne interesează înainte de toate, ne și grăbim să-l amintim : 2 medalii **de aur (Tamara Costache, 50 m liber și Noemi Lung, 400 m mixt)** ; 1 medalie de **argint** (ștafeta 4X200 m liber : **Noemi Lung, Luminița Dobrescu, Steluța Pura, Anca Pătrășcoiu)** ; 5 medalii de **bronz (Tamara Costache, 100 m liber ; Luminița Dobrescu, 200 m liber ; Noemi Lung, 200 m mixt ; Steluța Pura, 400 m liber și 200 m fluture).** Singurele nume proprii care lipsesc din această enumerare a medaliaților sînt **Livia Copariu și Andreea Sighiarto**, tinere sportive de perspectivă, care au avut un aport necesar în calificările echipei de ștafetă și pentru care aceste europene a fost doar o primă luare de contact cu marile competiții.

Densitatea performanțelor obținute de sportivele noastre este ilustrată de faptul că acestea au reușit 14 prezențe în finalele a 13 probe din cele 16 ale concursului, iar medaliile cucerite alcătuiesc oricum cel mai bun palmares înregistrat vreodată de natația feminină românească. La mondialele de anul trecut, de pildă, am obținut doar o medalie de aur și una de bronz, iar la europenele de acum doi ani — nici o medalie ! Saltul este mai mult decît evident și el se datorează, fără îndoială, eforturilor organizatorice întreprinse de federație, muncii antrenorilor din principalele centre de natație, strădaniilor celor doi tehnicieni principali ai lotului, **Gheorghe Demeca și Mihail Gothe**, precum și nu în ultimul rînd sportivelor înșeși, care au înțeles cum se cuvine exigențele marii performanțe.

Valoarea rezultatelor înotătoarelor noastre este amplificată de valoarea generală a concursului, unul dintre cei mai tari din ultimii ani, dacă avem în vedere că la Strasbourg s-au stabilit nu mai puțin de 6 recorduri mondiale și 23 europene ! Acest lucru pune și mai mult în lumină valoarea recordurilor mondiale deținute de Tamara Costache și Noemi Lung în probele lor favorite, recorduri care nu numai că au rezistat, dar par și foarte greu repetabile.

Clasamentul feminin pe națiuni plasează țara noastră pe locul doi în Europa, ceea ce întărește ideea că, asemenea gimnasticii feminine acum cîțiva ani, este rîndul natației feminine să acceadă la performanțe de mare răsunet. De altfel, singura breșă în panoplia medaliilor de aur obținute de sportivele din R.D.G. la aceste campionate europene a fost făcută de înotătoarele noastre. Drept pentru care Tamara Costache și Noemi Lung au fost selecționate în echipa Europei care va participa la începutul anului viitor la un „patrulater" de natație găzduit de Australia (și unde vor mai fi prezente selecționatele Americii, Canadei și Australiei).

Felicităm pe toți cei care au contribuit la recentul succes al natației românești, exprimîndu-ne convingerea că aceste campionate europene vor constitui doar un reper minimal în pregătirile și evoluțiile ce vor urma ale înotătoarelor noastre.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Apropierea sezonului internațional ne reamintește că Bölöni se află în pragul intrării într-un „club" select : cel al jucătorilor cu mai mult de 100 de selecții în echipele naționale. Pînă în prezent, doar 12 jucători europeni (dealtfel, singurii „centenari" sînt) au reușit o astfel de performanță, în frunte cu Pat Jennings, portarul nord-irlandez care a adunat 119 tricouri în reprezentativă. Au mai obținut „cărțile de membri" Bjorn Nordqvist (Suedia), Dino Zoff (Italia), Bobby Moore, Bobby Charlton și Billy Wright (Anglia), Tornbjorn Svenson (Norvegia), Franz Beckenbauer (R.F. Germania), Kazmierz Deyna, Grzegorz Lato (Polonia), Joachim Streich (R.D. Germană) și Jozsef Bozsik (Ungaria). De remarcat absențele, care dau o strălucire aparte unui astfel de record. ● Într-o astfel de lerarhie ar putea intra și o serie de jucători sud-americani (între care peruanul Hector Chumpitaz, cu 140 de selecții, se spune, și portarul mexican Carbajal, (prezent la cinci turnee finale ale campionatului mondial), dar statisticile în zonă nu sînt destul de riguroase pentru a intra în calcule. ● Nu numai Schumacher și fotbalul vest-german suferă de pe urma unor dezvăluiri... livrești. Cum știți, Tony a fost eliminat din reprezentativă după apariția unei cărți în care semnala că echipierii formației R.F. Germania, ca și mulți jucători din campionat, se dopează. Recent, în S.U.A., Lawrence Taylor, declarat în sezonul trecut cel mai bun jucător din campionatul nord-american de fotbal (american, nu soccer), a semnat o carte, în care dezvăluie că majoritatea jucătorilor ligii (între care și el însuși) consumă droguri, în special cocaină. Publicul află, cu acest prilej, că indisponibilitatea lui Taylor de acum un an, care a pus în mare dificultate formația New York Giants, nu s-a datorat accidentării, cum s-a spus, ci unei cure de dezintoxicare la o clinică din Houston. ● Noul record mondial la parașutism-spectacol, formarea unei stele în cădere liberă, este deținut în prezent de un grup de 128 de parașutiști europeni, care au reușit performanța deasupra aerodromului belgian Coxyde. Din avion au „plecat" 130, dar pentru temerari (liniștiți-vă, li s-a deschis parașuta) nu au putut intra în formație, astfel că recordul a fost bătut cu numai 6 persoane precedenta „stea" fiind formată, la 11 august 1986, de „numai" 120 de americani. ● Președintele federației vest-germane de fotbal, Hermann Neuberger, este de părere că Bundesliga ar trebui să cuprindă doar 16 echipe, în loc de 18, cîte sînt în prezent (și cîte au fost în toți cei 25 de ani de la crearea campionatului). Argumentele ni se par familiare : sporirea atractivității întîlnirilor, posibilitatea pregătirii minuțioase a echipei naționale. În plus, Neuberger propune cunoscutul de acum „play-off", adică un turneu final cu 8 echipe, primele clasate, celelalte urmînd să lupte pentru evitarea retrogradării... ● Ballyregan Bob, un ogar englez, deține invidiatul record de 31 de victorii în curse de primă mînă! ● În cadrul Jocurilor mondiale ale handicapaților fizici, disputate recent la Aylesbury (Anglia), americanca Cindy Gettinger, în vîrstă de 27 de ani, pe jumătate paralizată, a stabilit un nou record al competiției, parcurgînd 200 m liber în 3'5"37/100 ! În fapt, concursul de înot al Jocurilor a fost de un nivel excepțional.

LUCIAN OPREA ■

In paginile 22–23

ULTIMA ORĂ

● La cea mai adîncă sondă de cercetare din țară s-a atins de curînd adîncimea de 6 335 metri. Sîntem însă informați că forajul pe structura Cioceni continuă, astfel că pentru sondorii care folosesc cele mai moderne tehnologii și dispun de utilaje perfecționate de fabricație românească fiecare zi înseamnă practic un record nou.

● Prezentat, în cîteva rînduri, în paginile revistei noastre — vă amintiți, sperăm, amplul reportaj „Statuia podarului e chiar podul" — marele complex feroviar și rutier Fetești — Cernavodă, încă o construcție de referință a epocii noastre, a intrat în faza probelor finale. După încheierea acestora, spre sfîrșitul lunii viitoare urmează ca noile construcții să fie integrate efectiv în rețeaua transporturilor de mărfuri și călători.

„Scînteia" — 14 000

La puțin timp după aniversarea, la 15 august, a apariției primului număr al ziarului „Scînteia", dată consacrată ca zi a presei române, iată că la 26 august prestigiosul nostru cotidian, organ al Comitetului Central al Partidului, poartă pe antet numărul 14 000, o cifră rotundă, care este rodul unei munci susținute, zi de zi, săptămînă de săptămînă, de-a lungul deceniilor în generoasa activitate de reflectare a evenimentelor trăite de poporul român pe drumul marilor izbînzi. Sărbătoare, discretă, de coloncifru, numărul 14 000 al „Scînteii" e un prilej de bucurie și invidie colegială care ne obligă la multe și cuvenite felicitări.

E ora natației

Asemenea gimnasticii feminine, care cu ani în urmă a izbucnit (și se menține) pe firmamentul marilor performanțe internaționale, acum se poate vorbi cu siguranță despre o „explozie" similară — cea a natației feminine. În numai doi ani, palmaresul românesc al acestui sport a înregistrat rezultate, recorduri și medalii fără precedent, cea mai recentă dovadă fiind la campionatele europene de natație, de unde cele șapte sportive ale noastre s-au întors cu nu mai puțin de opt medalii, din care două de aur. În plus, campioanele europene și mondiale, ca și recordmenele mondiale în două dintre cele mai spectaculoase probe ale natației — 50 m liber și 400 m mixt — sînt româncele **Tamara Costache** și **Noemi Lung**. Pe „pîrtia" deschisă de ele în elita natației mondiale se vor înscrie cu siguranță, asemenea gimnasticii — pentru a menține comparația — alte și alte sportive pe care oricînd vom fi bucuroși să le „găzduim" în acest colț de pagină. **(O. Ș.)**

Actorii intră în scenă. Și astfel, așteptat cu nerăbdare și pregătit cu febrilitate să reaprindă pasiuni și speranțe,

A REÎNCEPUT

cel mai popular dintre spectacolele lumii,

FOTBALUL

31 de izvoare naturale

Dacă s-ar alcătui (și de ce nu s-ar face ?) un „top" al stațiunilor balneare din țara noastră, sînt sigură că Olănești ar figura pe primele locuri, după asaltul cunoscut în vara aceasta. Deși, acum, în august, s-a inaugurat un nou hotel cu bază de tratament și cîteva sute de locuri, rămîne mai departe neîncăpătoare, mai departe o irezistibilă atracție. Noutățile nu țin nicidecum de vreo mondenitate, ține de știința balneologiei și a geologiei. Continuîndu-se forajele și amenajarea izvoarelor minerale, alături de cele 19 cunoscute și aflate în circuitul terapeutic s-au identificat și studiat alte 12, sporindu-i rezervele de sănătate și nu doar cantitativ. Situată pe aceeași falie geologică pe care se află Călimănești — Căciulata, foraje de adîncime au confirmat ipoteza existenței și în această zonă a unor pînze și izvoare de ape termale, cu temperaturi destul de ridicate, ceea ce deschide perspective nebănuite micuțului orășel de vilegiatură comparat nu o dată doar cu Vichy-ul Franței. Dacă șirandurile și băile termale de Olănești țin încă de viitor, de prezent țin noile procedee și metode de terapeutice impuse aici de către colectivul celor 12 medici balneologi, impuse în urma unor studii, cercetări și observații clinice de ani și ani de zile, care schimbă profilul tradițional al stațiunii. Cunoscută și recunoscută mai ales pentru apele binefăcătoare, prin cură internă, în afecțiuni digestive, hepatice, renale și de nutriție, în urma acestor studii și experimente, poate fi supranumită stațiunea bolilor alergice, ne asigură dr. Vladimir Marusiac, decanul de vechime al echipei de medici, (luna aceasta împlinește 29 de ani de activitate în slujba medicinei naturiste aici, în Olănești), și unul dintre inițiatorii respectivelor formule terapeutice. Utilizînd într-o anume alternanță apele mai multor izvoare din cele 3 categorii existente în zonă, într-o formulă complexă — în cură internă, injecții intramusculare și cură externă prin băi — a obținut efecte durabile, chiar cu vindecări totale pînă la 80 la sută din cazuri, în toate tipurile de alergii (respiratorii, digestive, cutanate), în dermatite profesionale, eczeme etc. Dacă, în general, în balneologia clasică injecțiile cu ape se aplicau intravenos, experiența sa contrazice procedeul printr-o logică elementară : absorbție rapidă, eliminare rapidă și, prin urmare, efectele sînt aproape zero. Intramuscular, intervine factorul timp, determină ca microelementele conținute de de apele minerale să ajungă, prin absorbție, să participe în procesele enzimatice ale metabolismului uman. De pildă, sulful conținut de apele majorității izvoarelor din Olănești pătrunde, pe această cale, mai ușor, în sistemul ligamentar, cu un aport benefic, uneori spectaculos, în ameliorarea reumatismelor degenerative, ceea ce impune iarăși corecții profilului tradițional. Cercetînd cu migală, prin analize de laborator, efectele majorității microelementelor din compoziția apelor, dr. Marusiac, în echipă cu ceilalți 12 colegi ai săi, a abordat și ultramoderna metodă a cronoterapiei balneare, constînd din aplicarea unor doze mici ori medii de la mai multe izvoare pentru același pacient, în 6 prize pe zi, în funcție de bolile asociate, în locul celor 2 sau 3 obișnuite. Este apărat astfel organismul și de stressul balnear, intervin favorabil și alți factori de cură (ionoterapia, spre exemplu), oferindu-i omului un climat de vacanță

C. I. ADAM ■

PENTRU OAMENI

● În județul Mehedinți au fost date în folosință, de la începutul anului, 1 000 de apartamente, colectivele de constructori și montori reușind ca, prin organizarea mai bună a activității, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor și îmbunătățirea colaborării și cooperării cu proiectanții și furnizorii de materiale de construcții să depășească prevederile de plan la zi. Cele mai multe dintre noile apartamente au fost ridicate în municipiul Drobeta-Turnu Severin, în orașele Strehaia și Vînju Mare.

● În aceste zile, la Sibiu, în cartierul Hipodrom, a fost dată în folosință o nouă piață agro-alimentară. Noua piață dispune de o suprafață de 1 700 metri pătrați pentru desfacerea mărfurilor și de 150 de mese pentru producătorii individuali. Piața este dotată și cu o serie de unități legume-fructe în care își desfac produsele întreprinderile de profil.

● Numeroase familii de mineri, energeticieni și constructori, de alți oameni ai muncii din județul Gorj s-au mutat, recent, în apartamente noi. Cu acestea, numărul apartamentelor construite și date în folosință oamenilor muncii din județul Gorj, de la începutul acestui an, a trecut de 1 100, acestora urmînd să li se adauge pînă la sfîrșitul anului alte 1 000, aflate în stadii avansate de execuție la Tîrgu Jiu, Rovinari, Mătăsari, Motru, în alte localități ale județului.

Jocul de-a matematica

În urmă cu un deceniu, se mai vorbea încă despre jocurile copilăriei viitorului. **Parcul pionierilor** din Timișoara demonstrează că ceea ce atunci era doar un posibil, frumos și îndepărtat proiect, a devenit astăzi — datorită grijii pentru cei mici, prin străduința organelor locale de partid și de stat, ca și a unor întreprinderi din municipiul de pe Bega — a devenit, deci, realitate. Este, de fapt, concretizarea uneia dintre ideile inginerului timișorean **Mihai Nagel**. De peste zece ani, el gîndește și perfecționează neîncetat un sistem care să permită copiilor, de la cele mai fragede vîrste, acumularea unor cunoștințe ce le vor ușura ulterior asimilarea anumitor legi și teorii științifice, pentru că, se știe, înțelegerea unor fenomene depinde și de nivelul experienței proprii. „Aleea fizicii și matematicii" din parcul timișorean își propune să înlăture elementul de abstract al unor discipline care pot părea la început, tocmai datorită acestui caracter al lor, greu de deslușit.

O simplă trecere prin aleea proaspăt amenajată pe o lungime de 1 175 m, te poate învăța ceea ce n-ai știut, sau îți reamintește ceea ce ai uitat. În parcul timișorean matematica se explică nu prin cuvinte, ci realizează creșterile patratice, egale cu suprafața. **„Treptele creșterilor matematice"** parcurse la pas, pe alte dale, colorate în roșu, îți redau limpede evoluția numerelor 1, 2, 3, 4, 5 ridicate la puterile 1, 3 și 9. Depășind această adevărată formă arhitecturală de artă modernă, ce ți-a încîntat ochiul și ți-a îmbogățit cunoașterea cu o lege de bază a matematicii, pătrunzi la **„Țara coordonatelor"**. Este o grădină în terase, decisă să-ți dezvăluie cele trei dimensiuni din construcție și joc. În plimbare, ajungi la **„șotronul creșterilor matematice"**, un traseu indicat prin săgeți și puncte albastre, înconjurat cu bandă galbenă. Sărind din „căsuță" în „căsuță", după reguli ce au îmbogățit bătrînul șotron, înțelegi creșterea liniară patratică. O serie de dale ce te încîntă să le aranjezi pe orizontală sugerează cu ușurință felul în care se ale spațiului, loc ideal pentru jocuri în grup, la care ești înzestrat și cu o hartă a „obiectivului". Bucuria descoperirii curbelor de nivel, sau a oricărui alt punct ce se materializează de pe peticul de hîrtie din mîna ta pe teren, face o serioasă concurență toboganelor sau banalelor leagăne, pe care-ți vine să le lași de tot în părăsire.

Furat de jocul cunoașterii, te și pomenești în capătul **„Aleii fizicii și matematicii"**, întrebîndu-te cînd ai și străbătut mai bine de un kilometru. N-ai timp să-ți răspunzi. Aici te așteaptă, cuceritoare, **„turnul și umbra"**, spre a te fura în lumea geometriei. Descoperi asemănarea a trei triunghiuri și, triumfător, începi să cauți aplicații practice imediate. Vezi materializarea umbrei, frumos pictată în roșu și vei ști de acum înainte să determini „din ochi" înălțimea unui corp.

Fără îndoială, jocul pe „aleea fizicii și matematicii" din parcul timișorean este de la început și pînă la sfîrșit grozav de interesant, căci regulile sale sînt mereu altele și fiecare dintre ele îți dezvăluie cîte ceva. Iar matematica aceasta „în joacă" se arată mai limpede și mai ademenitoare decît cea ascunsă între coperți.

LIANA MOLNAR ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică** : 25 66 ; **Publiciști-comentatori** : 14 53 ; **Reportaj economie** : 26 00 ; **Știință** : 21 28 ; **Cultură-învățămînt** : 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești** : 17 00 ; **Sport** : 25 66 ; **Scrisori-audiențe** : 25 42 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Bibliotheca
RG

flacara

anul XXXVI
36 (1 681) 4 septembrie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Starea de grație cînd se împlinește un vis

Reportaj în județul Botoșani, paginile 4 și 5

„Toți au posibilitatea să obțină recolte bune și foarte bune, dar aceasta depinde de munca fiecăruia!"

Sub acest generos îndemn, cu această mobilizatoare concluzie s-au desfășurat lucrările Consfătuirii cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură.

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

mobilizator program de acțiune revoluționară pentru continua înflorire a agriculturii socialiste

Extrase în pagina 3

O prioritate a fiecărei zile: cărbunele

La Rovinari, tehnica modernă se însoțește cu ambiția minerilor de a-și onora sarcinile de plan

Opinii

Știință și conducere

Revoluția științifică, revoluția tehnologică, revoluția agrară, revoluția industrială sînt astăzi, [illegible] de o dinamică fără precedent, ce nu este posibilă fără o intensificare corespunzătoare a muncii științifice.

Știința, cercetarea științifică au devenit, dealtfel nu mai e nevoie de nici o demonstrație, promotoarele progresului în toate domeniile.

Vasta activitate declanșată la nivel național de implementare a bazelor tehnologice noi, de creare a structurilor moderne de industrie, practic, o industrie la locul alteia, marcînd o treaptă superioară — tot ceea ce noi numim modernizarea producției — presupune folosirea intensivă a științei, a tuturor cuceririlor sale, în același timp, o permanentă competiție cu noi înșine. Această împletire continuă a factorului obiectiv cu cel subiectiv se regăsește firesc și în activitatea de conducere care, în contextul restructurărilor de amploare din economia noastră, al punerii sale pe baze noi, moderne, cunoaște o regîndire pe aceste coordonate noi, științifice.

Conducerea științifică, pîrghie fundamentală de acțiune, alăturînd modernizării producției organizarea științifică a acesteia, îmbină matematica din știința conducerii cu arta de a conduce. Căci în această muncă, de extremă finețe și responsabilitate, cu oamenii competența implică și generozitatea conducătorului, modul în care el este — și știe să se manifeste ca atare — un izvor de energie pentru cei pe care îi conduce. Munca de conducere este un complex demers social ce necesită din partea celui ce o îndeplinește știința de a îmbina judecata matematică, rigoarea științifică cu arta de a lucra cu omul, cu puterea de a-l înțelege și a-l face să înțeleagă.

Știința conducerii moderne a delimitat clar rolul obiectiviză-

(Continuare în pag. 14)

EUGEN PREOTU
Director al Întreprinderii de aparate electronice de măsură și industriale

Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură

În zilele de 1 și 2 septembrie s-a desfășurat într-o atmosferă de cald entuziasm Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură organizată din inițiativa secretarului general al partidului și care a prilejuit o amplă și pătrunzătoare analiză, efectuată în concordanță cu hotărîrile și cerințele Congresului al XIII-lea, asupra rezultatelor obținute pînă acum la culturile de cereale păioase, stabilindu-se totodată cele mai eficiente căi și modalități de acțiune pentru desfășurarea în condiții optime a lucrărilor de toamnă în vederea pregătirii corespunzătoare a recoltei anului viitor.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, la recenta consfătuire desfășurată în sala Radioteleviziunii a prilejuit pentru cei prezenți reafirmarea sentimentelor de înaltă prețuire pe care oamenii muncii din agricultura noastră socialistă le poartă secretarului general pentru grija consecventă pe care o acordă înfloririi acestei ramuri prioritare a economiei naționale, emancipării continue a satului românesc, creșterii nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, indiferent că muncesc pe ogoarele patriei sau în marile întreprinderi ale prezentului nostru industrial.

Luînd cuvîntul în numele tuturor participanților la consfătuire, tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., a adus cu recunoștință profundă un fierbinte și respectuos omagiu celui mai iubit dintre fiii țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tot ceea ce a făcut și face ca agricultura actuală a României socialiste să-și sporească ponderea în amplul program de dezvoltare a economiei naționale, înscriindu-se pe cele mai moderne coordonate în înfăptuirea istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Numeroșii participanți care au luat cuvîntul în cadrul dezbaterilor care au avut loc în plen cît și pe grupe de județe, analizînd în spirit critic și autocritic unele neajunsuri manifestate în diverse sectoare agricole și care au adus prejudicii recoltei anului 1987, cauzele care le-au determinat, s-au angajat cu înalt spirit de răspundere să acționeze mai eficient în spiritul orientărilor date de secretarul general al partidului, astfel încît să asigure pe viitor îndeplinirea integrală a sarcinilor și obiectivelor concrete stabilite de noua revoluție agrară din țara noastră.

Înscriindu-și pe ordinea de zi reperele concrete ale analizei rezultatelor obținute în anul 1987 la cultura grîului, precum și la celelalte culturi care au fost recoltate în vară ; livrarea producției la toate culturile conform programelor stabilite ; evaluarea și programul de măsuri privind recoltarea și livrarea producției la culturile de toamnă ; programul privind însămînțările de toamnă ; rezultatele obținute și măsurile ce se impun a fi luate pentru realizarea sarcinilor de plan în zootehnie, consfătuirea a prilejuit numeroșilor vorbitori care s-au înscris la dezbateri pe marginea problemelor ridicate să dea o înaltă apreciere activității neobosite a tovarășului Nicolae Ceaușescu, angajat cu totală dăruire și abnegație revoluționară în progresul multilateral al țării și creșterea prestigiului României socialiste în lume.

În același timp, în cadrul consfătuirii s-a exprimat în cuvinte de aleasă prețuire stima și profundul respect față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională, pentru aportul de deosebită însemnătate la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la înfloritoarea dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii. În cadrul dezbaterilor care au avut un stimulator caracter de lucru s-au scos în evidență experiența valoroasă a unor unități agricole fruntașe de stat și cooperatiste care au obținut realizări deosebite la cultura păioaselor, superioare celor prevăzute, examinîndu-se, în același timp, cauzele care au generat producții nesatisfăcătoare în unele unități stabilindu-se propuneri concrete pentru îmbunătățirea întregii activități, astfel încît recoltele viitoare să sporească pe măsura bazei tehnico-materiale de care dispune la ora actuală agricultura noastră.

În același spirit de înaltă răspundere a fost analizat sectorul zootehnic căruia îi revine un rol important în agricultura noastră în ceea ce privește sporirea efectivelor de animale la toate speciile, asigurarea la timp a necesarului de furaje și creșterea pe această bază a producțiilor animaliere.

S-au prezentat în cadrul dezbaterilor măsurile ferme luate de fiecare județ, la fiecare loc de muncă pentru întărirea ordinii și disciplinei în respectarea programelor de muncă stabilite astfel încît să se utilizeze la un randament superior timpul de lucru și mijloacele mecanice prin aplicarea cu strictețe a tehnologiilor specifice fiecărei culturi, astfel încît să se realizeze sarcinile deosebit de importante ce revin agriculturii atît în acest an cît și pe întregul cincinal în așa fel încît producțiile agricole să crească în proporție directă cu necesitățile actuale ale economiei naționale.

În încheierea Consfătuirii a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvîntarea secretarului general al partidului fiind urmărită cu nemărginită trăire patriotică de toți participanții. Analiza temeinică, profund științifică pe care președintele statului a făcut-o tuturor sectoarelor agriculturii, ideile și orientările de inestimabilă valoare practică cuprinse în cuvîntare vor determina, cu siguranță, un nou și puternic climat revoluționar de muncă și abnegație în toate sectoarele socialiste ale agriculturii, în vederea îndeplinirii tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economică a țării, astfel încît întregul nostru popor să întîmpine Conferința Națională a partidului cu noi și însemnate realizări în toate domeniile de activitate.

Încheiată într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură a reafirmat hotărîrea tuturor oamenilor muncii de pe ogoarele țării de a acționa cu cea mai înaltă exigență și spirit de răspundere revoluționară pentru transpunerea imediată în practică a indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan pe 1987 și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare în România socialistă și înălțarea întregii țări pe noi trepte de bunăstare și civilizație.

ION ANDRONE ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de joi a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute Raportul privind realizarea planului pe luna august și măsurile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe luna septembrie și trimestrul III 1987, Raportul cu privire la sarcinile de plan pe trimestrul IV și pe anul 1987, Raportul privind acțiunile desfășurate pentru elaborarea programelor de măsuri suplimentare de recuperare a restanțelor și de realizare a productivității muncii planificate pe anul 1987, Raportul privind programul de recuperare a depășirii cheltuielilor pe semestrul I 1987 și încadrarea în costurile de producție planificate pe anul 1987.

Luînd cuvîntul la încheierea dezbaterilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se ia de îndată măsuri ferme în vederea îmbunătățirii radicale a întregii munci și recuperării neîntîrziate a tuturor restanțelor, astfel încît, începînd cu luna septembrie, activitatea economică să se desfășoare la un nivel superior, asigurîndu-se realizarea exemplară a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului. În centrul preocupărilor trebuie să se situeze îndeplinirea ritmică, integrală, la toate sortimentele a planului la producția fizică — condiție hotărîtoare pentru aprovizionarea corespunzătoare a unităților productive, pentru realizarea, la termenele stabilite, a contractelor economice. În mod deosebit, secretarul general al partidului a cerut să se pună în permanență pe primul plan realizarea producției de export și a exportului, lichidarea grabnică a oricăror rămîneri în urmă care mai există în acest domeniu. S-a cerut să se asigure forța de muncă necesară pentru realizarea integrală a programului de investiții stabilit. În cuvîntul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras din nou atenția asupra necesității de a se lua toate măsurile pentru a se asigura încadrarea strictă în normele de consum stabilite, pentru reducerea în continuare a acestora. S-a arătat că este necesar ca în toate ramurile economiei naționale să se treacă la măsuri ferme de reducere a cheltuielilor materiale și a cheltuielilor generale, pentru eliminarea oricăror forme de risipă și proastă gospodărire, de folosire judicioasă a materiilor prime și materialelor. În ceea ce privește productivitatea muncii, s-a indicat să fie luate toate măsurile care se impun în vederea desfășurării corespunzătoare a producției, întăririi ordinii și disciplinei, utilizării cu maximă eficiență a bazei tehnico-materiale, a timpului de muncă și a forței de muncă, ridicării continue a pregătirii profesionale a personalului muncitor. Secretarul general al partidului a cerut să se acționeze cu toată răspunderea pentru recuperarea oricăror restanțe și încadrarea riguroasă în prevederile planului. „Este necesar — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se tragă toate concluziile din activitatea de pînă acum și să se acționeze în așa fel, în lunile următoare, încît să se asigure îndeplinirea exemplară a planului pe acest an la toți indicatorii. Să facem astfel încît, pînă la Conferința Națională a partidului din luna decembrie a acestui an, toate județele și toate întreprinderile să lucreze la întreaga capacitate, să-și realizeze în întregime sarcinile de plan".

În cadrul ședinței au fost, în continuare, discutate și aprobate Raportul privind producțiile realizate la cerealele păioase și la celelalte culturi recoltate în vara anului 1987 și Raportul privind evaluarea producției la culturile de toamnă, recolta 1987. S-a apreciat că, pe ansamblu, s-a obținut o producție agricolă satisfăcătoare.

Conducătorul partidului și statului a cerut să fie luate toate măsurile pentru strîngerea la timp și fără pierderi a întregii recolte din acest an. Totodată, s-a cerut să se acționeze cu hotărîre pentru efectuarea în bune condiții a lucrărilor agricole de toamnă pentru pregătirea corespunzătoare a recoltei anului viitor.

P. NICOARĂ ■

Pe ogoarele patriei, un dialog rodnic

În continuarea dialogului de lucru cu oamenii muncii de pe ogoare, în cursul săptămînii trecute, conducătorul partidului și statului nostru

Idei, orientări, îndemnuri din

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

pentru viitorul recoltelor noastre

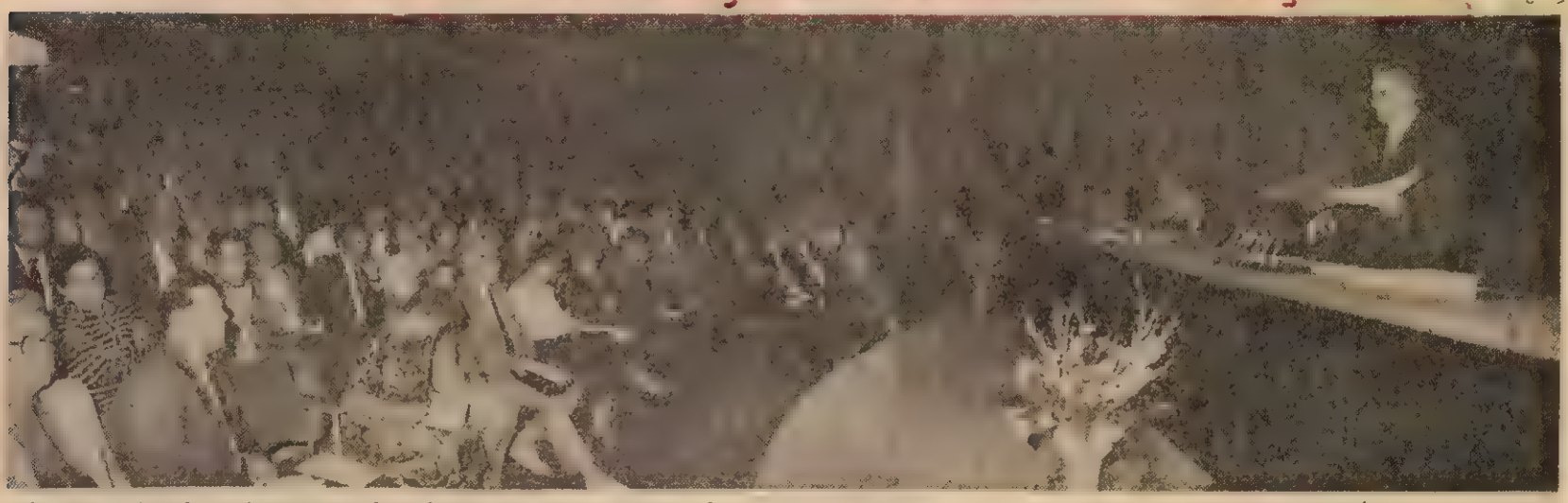

Au trecut 8 luni din anul 1987 — cel de-al doilea an al celui de-al 8-lea cincinal. S-au strins culturile de vară și se cunoaște evaluarea producției la recoltele de toamnă. Se poate deci face o apreciere generală a felului cum s-au desfășurat lucrările, a rezultatelor obținute în acest an. Pe această bază, trebuie să se tragă și concluziile cu privire la perfecționarea și îmbunătățirea activității în toate sectoarele producției agricole, pornind de la faptul că agricultura, una din ramurile de bază ale economiei naționale, trebuie să-și aducă o contribuție mai însemnată la dezvoltarea generală a societății, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate a noii revoluții agrare în România.

■

Pe baza rezultatelor de pînă acum, precum și a prevederilor pînă la sfîrșitul anului, putem trage unele concluzii generale cu privire la agricultura din țara noastră. În primul rînd, trebuie să subliniem faptul că atît rezultatele din anul trecut, cît și rezultatele obținute în anul acesta, în condiții mai grele de climă, demonstrează cu putere superioritatea agriculturii socialiste, justețea politicii partidului nostru, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea privind agricultura, înfăptuirea noii revoluții agrare în România.

■

Deci, prima problemă care trebuie să stea în fața tuturor unităților și județelor este stringerea la timp, în perioadele stabilite, a recoltei, depozitarea ei, în mod corespunzător, așa cum este stabilit.

■

În al doilea rînd, sînt însămînțările de toamnă — de grîu, orz și altele. Practic mai sînt doar 10 zile pînă la începerea însămînțărilor. Arăturile pentru însămînțările de toamnă sînt întîrziate. Trebuie trecut cu toată hotărîrea — așa cum s-a dezbătut în consfătuire și cum s-a atras atenția mai de mult — la stringerea recoltei, cu prioritate de pe terenurile stabilite pentru însămînțări, la efectuarea arăturilor în conformitate cu cerințele și normele stabilite. Practic, nu trebuie să se însămînțeze decît la cel puțin două săptămîni după arături. Ținînd seama că pînă la 10 octombrie trebuie să terminăm total însămînțările în întreaga țară, iar în zonele de deal pînă la 1 octombrie, aceasta presupune că și arăturile trebuie să fie, practic, încheiate în întregime pînă la 25 septembrie în zonele de șes, iar în celelalte zone pînă la 15 ale acestei luni. Timpul este foarte scurt, dar dispunem de suficiente tractoare și mijloace pentru a realiza lucrările. Trebuie să organizăm temeinic întreaga activitate pentru a realiza lucrările la timp.

■

În conformitate cu prevederile programului pentru anul viitor, în 1988, nu trebuie să avem unități agricole — nici de stat și nici cooperatiste — cu producții de grîu mai mici de 5 000 kg la hectar și de orz de cel puțin 5 500 kg la hectar! Dar, normal, lucrînd bine, n-ar trebui să avem unități sub 6 000 kg de grîu la hectar, numai în cazuri cu totul deosebite de calamități — însă acestea se judecă în mod separat. Normal nu trebuie să avem recolte mai mici! Anul viitor trebuie să crească considerabil numărul județelor — și am dori să avem în toate zonele țării județe care să obțină titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare", precum și un număr incomparabil mai mare de unități de stat și cooperatiste care să obțină acest înalt titlu. Nu mă refer la culturile de primăvară, pentru că le vom discuta în consfătuirea din decembrie.

■

Este necesar să crească răspunderea consiliilor populare comunale, orășenești, județene în buna desfășurare a lucrărilor agricole. De aceea am și reintrodus registrul agricol. Consiliul popular comunal răspunde de efectuarea însămînțărilor și lucrărilor la timp, de bună calitate. Indiferent că e întreprindere de stat sau cooperatistă, acestea sînt pe teritoriul consiliului popular comunal — organul de stat care poartă răspunderea ca toți să respecte legea, toți să însămînțeze la timp și în bune condiții. El are răspunderea să raporteze unde se încalcă normele și legile țării. Cu atît mai mult trebuie să facă acest lucru consiliile orășenești și consiliile populare județene. Trebuie să se înțeleagă clar că direcțiile generale agricole sînt organe de specialitate subordonate consiliului popular și că ele răspund de activitatea lor în fața consiliului popular, iar consiliul popular poartă răspunderea să controleze activitatea tuturor organelor agricole și efectuarea lucrărilor în bune condiții în toate domeniile.

■

În acest cadru, doresc numai să menționez marea răspundere care revine cercetării științifice, Academiei Agricole, institutelor care nu toate — mă refer la unele institute și la multe din stațiunile județene — își îndeplinesc în mod corespunzător rolul pe care îl au în acest domeniu. Am menționat că avem rezultate bune; dar dacă toate unitățile de cercetare, unite cu unitățile de învățămînt, ar acționa așa cum trebuie, am obține rezultate incomparabil mai bune. Este necesar ca realmente cercetarea, învățămîntul să se ocupe nu numai de noi soiuri, dar să urmărească și aplicarea în producție a rezultatelor cercetărilor lor.

■

În societatea noastră socialistă bunăstarea personală este strîns legată de creșterea avuției generale, de bunăstarea generală a întregii națiuni. Diferențierea veniturilor și retribuțiilor după muncă nu schimbă principiul de bază al socialismului, pentru că aceste diferențieri sînt strîns legate numai de munca și de felul cum fiecare își îndeplinește sarcinile. Nimeni, sub nici o formă, nu poate să-și asigure venituri fără muncă sau pe seama muncii altora!

a mai vizitat unități agricole din județele Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Tulcea, Constanța și Ialomița

Reportaj în județul Botoșani

Starea de grație cînd se împlinește un vis

De pe platoul pe care a fost ridicat cu mai bine de cinci veacuri în urmă, orașul se ivește impunător, cu ziduri albe, radios în soarele dimineții. Aerul e curat și fraged ca miezul răcoros și parfumat al unui măr desprins de printre frunze pe care sticlesc boabe de rouă. E dimineață la Botoșani și în orașul acesta care-și înalță statura zveltă și tînără din cuprinsul imenselor parcuri, de care localnicii sînt atît de mîndri, s-ar zice că ne-am rătăcit într-un oraș de vacanță, într-o stațiune de odihnă. Dar bineînțeles că nu este așa, fiindcă străzile, străzile, sînt pline de oameni care-și grăbesc pasul spre ținte precise. E ora cînd în fabrici intră schimbul întîi, cînd se deschid magazinele, cînd întreprinderile și instituțiile orașului încep o nouă zi de muncă. Aceia care au venit pînă aici, de departe, ca să calce pe urmele lui Eminescu, Enescu Iorga, apar ceva mai tîrziu pe treptele hotelurilor și nu se grăbesc, desigur. Pe ei, timpul nu-i mînă din urmă. Și cît se află pe-aici, în trecere, ca să-și petreacă vreo cîteva zile de concediu își îngăduie să creadă că valoarea orei este exact aceea care se nimerește să fie tar minutul nu contează chiar deloc. Am stat de vorbă cu vreo cîțiva dintre aceștia și mi-au spus cinstit, cum se și cuvine, că orașul acesta, așa cum arată el astăzi, a fost pentru ei o revelație. Nu știau că orașul acesta a trecut de suta de mii de locuitori și au aflat astfel, cu surprindere, că el se numără printre orașele mari ale țării. Despre orice lucru avem, desigur o imagine pe care ne-am făurit-o pe temeiul a ceea ce știm că a fost lucrul acela la un moment dat, dar iată că se poate ca timpul, fie și pe durata scurtă a cîtorva ani, să spulbere ceea ce a devenit o prejudecată și e bine de știut că Botoșanii nu este astăzi doar vechiul tîrg — așa cum i-am moștenit imaginea — care și-a înălțat puțin fruntea, ci este un oraș nou, un oraș mare, un oraș puternic, un oraș frumos.

Prin 1938, revista „Sociologie românească" edita sub direcția lui Dimitrie Gusti, scria că „orașul acesta dă impresia regresează". Titlul acelui studiu era prin el însuși edificator: „Botoșani, un oraș în declin". Dar să citîm în continuare: „S. aspectul orașului arată decădere. Faptul că aproape nu se mai clădește arată cum Botoșanii evoluează cu pași repezi spre o existență rurală". S acum ni se pare drept să-l ascultăm pe Ioan Corneliu, primarul de astăzi al municipiului: „Realitatea este că am moștenit de la anul de 23 August 1944 un oraș slab dezvoltat economic. E... un târg de comerț mic și mijlocaș, cu magazine mizere și clădiri nesănătoase. Vă puteți închipui ce reprezenta industria orașului dacă în 1948, la naționalizare, au trecut în patrimoniul statului patru unități industriale în care lucrau vreo 300 de oameni. Pe scurt, orașul se găsea la periferia vieții economice a țării". De atunci, urmărind retrospectiv cum a evoluat Botoșanii în anii construcției socialiste, imaginea care se impune este aceea a unui șantier în construcție care a aliniat orașul nostru la ritmurile înalte de dezvoltare ale țării. O nouă vîrstă, mai fertilă decît oricare din vîrsta din istoria lui, a cunoscut orașul în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Epoca Nicolae Ceaușescu, epoca unor mărețe cuceriri, a însemnat pentru Botoșani și locuitorii săi înscrierea neconținută pe trepte noi de civilizație socialistă. Am avut onoarea și bucuria de a primi vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în 1966, 1969, 1970, 1975, 1977 și 1982, momente de suprem avînt revoluționar al comuniștilor, al tuturor colectivelor de oameni ai muncii, de angajare entuziastă în efortul constructiv de a îndeplini îndemnul secretarului general al partidului ca Botoșaniul să devină un puternic centru industrial în nordul Moldovei. În această epocă de lumină, de muncă și creație, în Botoșani au fost construite mai multe întreprinderi de interes republican aparținînd industriei constructoare de mașini, electrotehnicii, industriei chimice, ușoare și alimentare, precum și întreprinderi vizînd construcțiile, gospodăria comunală și locativă, prestări de servicii, unități moderne ale cooperației meșteșugărești. Întreprinderi ca „Electrocontact", „Melana", „Integrata de in", Întreprinderea textilă „Moldova", Întreprinderea de confecții sau Întreprinderea de prelucrare a lemnului, fabrică astăzi produse bine apreciate în țară și în străinătate pentru calitatea și competitivitatea lor. Trebuie să vă spun că, la un moment dat, ritmul de dezvoltare economică a Botoșanilor a fost de peste 30 la sută, mult superior celui înregistrat la nivel național. Astfel, s-a ajuns ca producția industrială a celor 31 de întreprinderi botoșănene să fie, acum, de 15 ori mai mare decît cea din 1965. Și populația municipiului a crescut, de la 36 500, în 1965, la peste 100 000, astăzi. Pentru oamenii acestia s-a construit mult, în ultimii 22 de ani, s-au ridicat cartiere întregi cum ar fi Primăverii, Gării, Rîndunicii, Grivițel, Parcul Tineretului, Bucovina, și putem adăuga că primul cartier dintre cele menționate are astăzi mai mulți locuitori decît populația orașului din 1965. Și e un adevăr pe care ne place să-l subliniem că fiecare dintre aceste cartiere își are originalitatea sa arhitectonică și că îmbina tradiția locului cu viziunea modernă".

La Botoșani s-a împlinit, în mod fericit, una din ideile principale ale politicii partidului nostru, ale secretarului general tovarășul Nicolae Ceaușescu, de repartizare rațională și echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. La Botoșani, dar nu numai în capitala județ, ci pretutindeni în cuprinsul județului în orașe care și-au preschimbat înfățișarea și se înnoiesc din temelii precum Dorohoi, Darabani și Săveni, ori în comune ca Bucecea sau Ripiceni, unde lucrătorii pămîntului au făcut ca valoarea producției agricole, în ultimele două decenii, să crească de 3 ori, oamenii au simțit că timpul merge în pas cu năzuințele lor cele mai îndrăznețe și că răsplata dreaptă a muncii lor se împlinește alevea prin reașezarea acestui ținut între repere noi de demnitate, bogăție și frumusețe. Pentru cei care plecau să-și găsească un loc de muncă departe de casă, acesta a fost, la urma urmei, un act de profundă și omenească dreptate. Și de aceea ei fac din muncă o mare și sfîntă datorie pentru binele țării și-al lor, așa după cum se vede și din străduința lor de-a întîmpina, cu succese de prestigiu, Conferința Națională a partidului și aniversarea a 40 de ani de la proclamarea Republicii. Nu de muncă s-au ferit ei, botoșănenii, vreodată. Dimpotrivă, colindau lumea ca să poată găsi un loc în care să poată agonisi cinstit pîinea copiilor lor. De aceea, am spune, viața la Botoșani are acum starea de grație a timpului în care se împlinește un vis.

Reportaje de: DUMITRU CONSTANTINESCU
FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografii: AGERPRES

Întoarcerea acasă

Cunoaște drumul de la Dorohoi la Turda tot așa de bine cum știe că pe el îl cheamă Sava Băetu. Drumul acesta, dacă știi unde să schimbi trenurile, nu-i cine știe cît de complicat ca să-l străbați cu povara în suflet că ai să ajungi istovit la capătul lui. Și cu toate acestea, o povară trebuie să fi fost despărțirea de casa părintească din Dumeni, la cîțiva kilometri de Dorohoi, și numărarea haltelor și gărilor atunci cînd a mers pe drumul acesta pentru prima oară. Pe atunci nu era decît un copilandru care pleca să-și găsească un rost în lume. La Dorohoi, văzuse bine, nu prea avea ce face, iar a lucra undeva, într-o fabrică, era visul lui. Prin părțile acestea ale Moldovei a existat cîndva o frumoasă tradiție a meșterilor sticlari, renumiți în țară și în lume. Dar cu timpul, din renumele acesta nu mai rămăseseră decît cioburile, amintirile, cuptoarele se stinseseră unul după altul și cei care mai apucaseră să deprindă meseria plecaseră prin alte locuri din țară ca să facă gloria altor sticlării. Cei rămași pe-acasă n-aveau decît să audă ce mai povesteau bătrînii, cînd își mai aduceau și ei aminte de vremea tinereților, iar meșteșugul acesta, pe scurt, cădea în uitare. Zburase, cu aripi mari și grăbite, de prin partea locului. Și Sava Băetu a plecat în lume, după el, ca după o pasăre rară. De ce tocmai la Turda și nu în altă parte? Pentru că se oploșise pe-acolo un unchi al lui și acela îi tot trimitea scrisori prin care-l îmbia să se aștearnă odată la drum și să vină să învețe meseria asta atît de frumoasă.

La Turda a făcut școala profesională, apoi școala de maiștri. Tot acolo s-a căsătorit, cu o ardeleancă. Muncea din toată inima și n-ar fi avut nimic împotrivă să se considere un om fericit. Dar anii au trecut și de fiecare dată cînd se întorcea pe acasă, pe la Dorohoi, găsea o lume tot mai tînără și mai plină de viață. „Da, zice maistrul, anii au trecut și iată că în '68 tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează pentru prima dată Dorohoiul și află despre tradiția meșterilor sticlari de prin aceste locuri și despre imensele rezerve de nisipuri cuarțoase de la Miorcani și Hudești, cele mai bune din țară. Așa cum a procedat întotdeauna, în vizitele sale de lucru, s-a sfătuit cu oamenii și hotărîrea a fost luată. Spiritul de inițiativă, grija pentru dezvoltarea tuturor zonelor țării, hotărîrea în acțiune ale secretarului general al partidului au făcut ca vechiul meșteșug al sticlarilor să dobîndească o strălucire nouă aici, la Dorohoi, unde s-a construit o întreprindere modernă".

În timp ce se construia întreprinderea, un studiu făcut de centrală ajungea la concluzia că prin fabricile de sticlărie și porțelan din țară lucrau 120 de oameni de fel din Dorohoi sau de de prin satele din preajmă. De fapt, aceștia erau muncitori cu înaltă calificare, cu categorie superioară. Ceilalți, aflați pe treptele de început ale meseriei, erau mai mulți, bineînțeles. Cert este că din grupa celor 120 de buni meseriași, la primul apel pe care județul l-a adresat fiilor lui să vină și să lucreze acasă, s-au întors 80. Iar printre ei s-a numărat și Sava Băetu, maistrul care astăzi este secretarul comitetului de partid al întreprinderii. El a venit aici împreună cu soția, Minadoria, care de fel e din Turda și lucrează la Dorohoi tot ca maistru sticlar. Desigur, spune Sava Băetu, imensa majoritate a celor cîtorva mii de muncitori din întreprinderile n-au urmat același drum ca el sau colegii lui care s-au întors acasă. Aproape toți sînt tineri, n-a fost nevoie ca ei să plece nicăieri, s-au înălțat în viață odată cu fabrica și au putut să învețe meseria chiar aici, lîngă casele părinților lor. Cînd a început să producă fabrica, în '73, unii dintre ei mai mergeau la grădiniță. Și de-atunci încoace, întreprinderea a crescut și ea, odată cu fiecare etapă de dezvoltare. Acum, Întreprinderea de sticlă și porțelan aflîndu-se în a cincea vîrstă a istoriei ei atît de scurte și pregătindu-se să întîmpine Conferința Națională a partidului prin livrarea la export a cristalului de Dorohoi, produs pentru prima oară în luna aprilie a acestui an, și despre care se zice că e la fel de bun ca orice cristal foarte bun produs în lume. Dealtfel, aproximativ o treime din producția totală a fabricii se exportă, prin contracte încheiate cu 32 de firme străine, iar faptul acesta e suficient de semnificativ pentru a înțelege că în meșteșugul sticlarilor de aici strălucește, ca un grăunte de lumină, o mare ambiție. Odată, pe cînd se afla la New York, pentru încheierea unor contracte de export, zice Sava Băetu, gazdele i-au invitat pe români să vadă o expoziție de sticlărie. Erau adunate acolo, zice el, obiecte din lumea întreagă, frumuseți de preț, ce-ți luau ochii. Și s-a nimerit ca la un moment dat, oprindu-se în fața unei vitrine, unul dintre americani să spună: Aici sînt obiectele cele mai frumoase, cu sticla de cea mai bună calitate. Atunci el s-a apropiat și a văzut înscrisă cu litere mici inscripția „Dor", care e denumirea codificată, pentru export, a orașului Dorohoi. Și n-a mai putut să nu facă mărturisirea că sticla aceea fusese modelată chiar de el, maistrul Sava Băetu. N-a simțit chiar deloc, în clipa aceea, că ar fi dat dovadă de lipsă de modestie. De ce n-ar fi spus adevărul? Însă acasă, între cei de-o meserie cu el, nu mai socotește că e datoria lui să afirme răspicat ci se mulțumește doar să protesteze cînd alții spun că el, Sava Băetu, este unul dintre cei mai mari meșteri sticlari din țară.

Nu numai deputat, ci și vecinul de la etaj

Botoșaniul este un oraș aproape de inimă. Îți trimite ca o mîngîiere spre stinga pieptului parfumul nostalgic al clădirilor lui vechi și boltilor de verdeață si-ca o vitamină freamătul optimist al noilor cartiere. Parcurgem impreună cu deputatul Gheorghe Naum strada Mihai Eminescu din circumscripția 41, cu pas agale, nu din lipsa unor treburi urgente, ci din dorința de a gusta fiecare detaliu al armoniei din jur. Cele 22 de blocuri cu 4 etaje, cochete și luminoase, parcă zîmbesc soarelui în acest început blînd de toamnă. Sînt bine întreținute, cu ordine în balcoane, cu holuri și scări scînpind de curățenie, ceea ce recomandă ca buni gospodari pe cei ce le locuiesc. Spațiile verzi sînt într-adevăr verzi, iarba este tunsă proaspăt, iar florile de diferite culori, cu pămîntul rondurilor de curînd săpat, arată că sînt îngrijite cu gust și dragoste. „Căutăm să mulțumim astfel grijii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apartamentele confortabile și plăcute puse la dispoziția zecilor de mii de familii — ne spune deputatul. Ne-am luat obligația să răspundem, și de peluza verde din mijlocul celor 4 benzi de circulație ale străzii, pe care o „dădăcim" zilnic, prin rotație cei de la cîte o scară de bloc, pentru că florile și firul ierbii au de respirat aburul otrăvitor al tevilor de eșapament. Cu contribuția oamenilor și munca lor am construit în cartier o fîntînă ce oferă nu numai apă rece, dar și o undă de romantism. Cea mai mare bucurie a fost însă, cînd am sădit cele cîteva sute de tei, căci ei ne aduc mai aproape pasii lui Eminescu. Poate dragostea noastră pentru marele poet i-a făcut să se prindă toți, și iată, să, crească sănătoși și destul de înalți în acești 2 ani". O discuție cu Gheorghe Naum e dificilă, căci e mereu întreruptă de salutul zecilor de oameni ce trec pe lîngă noi. Este șeful sectorului de arhitectură și sistematizare. De cînd s-a născut, viața îl e legată de Botoșani, locuiește în cartierul în care este deputat și are o fire deschisă și prietenoasă ce-i invită parcă pe toți să-i spună năsturile. „Nu-mi place să mă sui la tribună în intîlnirile trimestriale și să notez problemele într-o agendă. Eu sînt colegul de la etajul trei, căruia i se sună la ușă, care-și pune cămașa și merge pe loc unde e nevoie". Este un fel de deputat veteran, de 18 ani este mereu ales și face totul cu mult suflet căci îi place să lucreze cu oamenii. A ajuns să-i înțeleagă și să se facă înțeles. Cînd oamenii l-au văzut în fiecare zi cu grebla în mînă la nivelarea terenului de volei și montarea meselor de tenis, le-a fost rușine să se ascundă după perdea și au coborît și ei. Se apropie de noi o femeie cu un băiețel de mînă. „Vă rog să mă ajutați ca acum 2 ani. Se apropie 15 septembrie și iar nu găsesc talia lui de uniformă". Gheorghe Naum rîde, bagă mîna în ciufuI blond al puștiului cu alură de viitor halterofil și îi spune: „Mîine să ai cravata de pionier călcată ca să te probezi în oglindă cu noua uniformă". La 2—3 zile face raiduri prin numeroasele magazine de la parterul blocurilor și vede dacă este curat, dacă „se găsește" solicitudine și dacă e nevoie să intervină pe la depozite pentru aprovizionarea cu mărfuri. Unul din marile lui succese a fost actiunea de introducere a gazului metan la bucătării. A participat la prima aprindere a unui ochi de aragaz și a fost îmbrățișat de toată familia ce locuia acolo. E una din amintirile lui dragi. „Citeodată mai văd la primărie oameni din cartier în fața usii comisiei de judecată în dispută pentru lucruri minore. Îi bag la mine în birou și pînă nu-i împac nu mă las". A cîștigat încrederea și prietenia oamenilor și de aceea acțiunile ce le inițiază nu sînt precedate de multă muncă de lămurire. De exemplu, nu e o problemă să îndeplinească planul de colectare a materialelor refolosibile cu mult înainte de sfîrșitul anului". Ce-mi doresc? Să nu pot cuprinde în brațe trunchiul teilor pe care i-am sădit cu totii.

În alt colț al orașului, în cartierul Bucovina II, un alt deputat, Gheorghe Pricopi este catalizatorul actiunilor cetățenești de înfrumusețare a cartierului. Blocurile variate arhitectonic, sînt înveselite de peticele verzi ale suprafețelor cu iarbă și flori, de arbuști ornamentali și de copacii copilor din spatiile de joacă. Proaspătul vegetației, aleile curate ca linoleumul din casă, trotuarele pe care nu vezi nici o neglijență numită muc de țigară sau bilet de autobuz, leagănele și toboganele care nu scîrțîie a vaiet și nu au nici o „rană", demonstrează că mîna gospodarilor intervine zilnic peste tot. Gheorghe Pricopi este ingîner la Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă și bucovinean get-beget. „Perioada grea a fost la început cînd cele 1200 de apartamente erau în construcție" — ne spune. „Nici nu terminase bine constructorul, că ne-am suflecat mînecile și am evacuat molozul, am nivelat terenul, am plantat flori, încît și ei s-au mirat de rapiditatea noastră. Ca la început de drum nu toate merg din plin. Un robinet se defecta, un calorifer nu încălzea, se mai spărgea o conductă. Oamenii îmi deschideau ușa la birou, iar eu plecam imediat cu cîte o echipă și necazul era operativ înlăturat. Azi e liniște și mă bucur că cetățenii îmi trec pragul doar ca să-mi ureze bună dimineata. Ba odată, un tînăr a avut treabă la primarie și a venit să-mi spună că tot pe mine mă va alege". Ride cu poftă. Sarcina care-l preocupă acum este strîngerea materialelor refolosibile. Au predat 9 tone de hîrtie, peste 10 de metal, aproape o tonă de cioburi, sprayuri și la toate planul e depășit încă din august. Din zece mii locuitori a făcut zece mii de prieteni, pentru care intervine și la spital cînd au cîte o neplăcere cu sănătatea. Vorbind de la suflet la suflet cu oamenii, e firesc ca acțiunile obștești să nu fie formale, ci cu fond și de eficacitate pentru cartier, deci pentru ei.

Doi deputați, de fapt doi oameni simpli dintr-un oraș în care se construiesc amintiri frumoase pentru viitor.

Să semeni în brazdă și idei

„E o datorie să respectăm pămîntul mănos al Bucovinei, pajiștile ei încărcate de verde, și trebuie să-i plătim dărnicia cu dragoste și muncă adevărată" spune inginerul șef Gheorghe Obadă. Un adevăr simțit din totdeauna cu inima de oamenii acestui nord de Moldovă atunci cînd s-au aplecat deasupra brazdei.

Aici se află Consiliul Unic Agroindustrial Șendriceni, cel mai mare din județ. Miile lui de hectare lucrate cu grijă și pricepere, cît mai aproape de exigențele Noii Revoluții Agrare și de indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, date cu ocazia ultimei vizite prin unele unități din județ, rodesc în producții mari de grîu, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr. De la cele 21 de mii de bovine, 3 000 de porci și peste 60 de mii de oi crescute în C.A.P.-uri dar și în curțile populației, pornesc spre nevoile țării 3 000 de tone de carne, 7 600 de hectolitri de lapte de oaie și peste 50 000 de vacă. Debitul Jijiei, însă de lapte. Campionul CUASC-ului și al județului este C.A.P. Dorohoi, dar în urma lui alte cîteva unități îi urmează exemplul, ba fac tot posibilul să-l depășească. În plasa liderului, cum se zice în sport, C.A.P.-urile din Brăiești și Broscăuți. Firea bucovinenilor are rotunjimi de blîndețe, dar și ascuțimile ambiției. Ca să-i întreacă pe vecini, țăranii au început nu numai să lucreze conștiincios, ci să semene în brazdă și idei. „Scrie în ziare de modernizări ale tehnologiilor din industrie. De ce n-am căuta să îmbunătățim și tehnologia pămîntului? — ne spune președintele C.A.P.-ului din Brăiești, Viorel Luca, un bărbat cît muntele, vioi și tînăr, care deși putea să fie navetist spre industrie, a rămas la treburile comunei. Am făcut 5 praștile manuale, am folosit de 3 ori mai multe îngrășăminte, din care numai gunoi de grajd 80 de tone la hectar, am erbicidat toate suprafețele, și cîmpiile recoltelor au urcat". Dumitru Păpușoi, președintele din Broscăuți ne povestește cu amplasînd judicios culturile și fertilizînd în perioada de însămînțare și de vegetație s-a dublat producția de grîu, s-au recoltat cu 800 de kilograme mai mult la hectar și astfel sînt în apropiere de recordurile Dorohoiului. Cînd cei din Brăiești au folosit o „rețetă" cu care au obținut 67 de tone de sfeclă la hectar, cei din Broscăuți au cultivat pe o serie de parcele neirigate porumb de soiul Pionier stringînd 13 mii de kilograme la hectar. S-a îmbunătățit și organizarea. Fiecare caută să aibă „fluxul" mai eficient ca vecinul. La Brăiești s-au transportat prompt peste o mie de tone de paie și fîn cu 40 de căruțe, așa că nu s-au mai plătit camioanele și motorina, iar banii au trecut la rubrica venituri. În replică, cei din Broscăuți au reușit cea mai scurtă perioadă de recoltare, nu în 17 zile ca pînă acum, ci în 10, cu schimburi prelungite, cu mașini reparate la timp, cu mecanizatori care nu mai conduceau azi o combină, mîine alta. Primarul din Brăiești, Dumitru Barnea și oamenii lui au amenajat un iaz cu care irigă pășunea, au construit un pod și cultivă răchită și sorg pentru mături și coșuri vîndute rentabil. Mihai Orhei, primarul din Broscăuți și cooperatorii nu s-au lăsat mai prejos și au construit 2 sisteme de irigații plus 3 iazuri și cresc 60 de cai. Țărani care se întrec nu numai prin hărnicia brațelor, ci și prin numărul inițiativelor, și asta spre folosul țării, deci și al lor.

Undeva, la marginea Brăieștiului se află Asociația economică intercooperatistă de îngrășare ovine. Auzind de ea, parcă au coborît de pe coline toți micii Bucovinei. Și cum să nu vină cînd se simt aici ca într-o tabără de vacanță unde sînt „dădăciți" cu grijă și dragoste. La sosire, erau niște miei plăpînzi de 12 kg, iar la plecare devin niște berbecuți viguroși de peste 35. — „Se rulează 25 de mii de miei care după 6 luni cresc de 3 ori în greutate și 3 000 de oi de la reformă care după îngrășare se sacrifică la abator, — ne spune directorul Dumitru Pascal. Căutăm să le asigurăm un confort optim și o hrană științifică de nutreturi concentrate în amestec cu fin vitaminos". Șopoceanele, cu grătare de lemn de culoarea parchetului, sînt aerisite și de o curățenie amintind mai curînd de un dispensar veterinar, fără nici o murdărie sau miros, încît numai behăitul îți aduce aminte că e o locuință de oi. Aici, la o margine de comună, se desfășoară o adevărată muncă științifică, în care competența are alături o mare dragoste de animale. Se studiază în detaliu comportamentul animalelor, chiar grupurea în boxe se face după criterii de rasă, greutate, stare fiziologică, se caută cele mai adecvate condiții ca să nu existe stress la „colocatari". Directorul Dumitru Pascal e tînăr, are 35 de ani și după facultate, a venit aici, în Bucovina natală. Și-a suflecat mînecile și s-a pus pe treabă pînă noaptea tîrziu împreună cu prietenul și colegul lui Vasile Munteanu, găsiți mereu cîte o soluție de a îmbunătăți. După cîteva luni, încă stagiar, a fost numit director cu dispensă, și de 10 ani investește aici cu foios muncă, pricepere și suflet, alături de aceeași echipă de oameni. „Ne-am gîndit că în spațiile libere rămase cu oile de la reformă plecă la pășune să creștem 30 de mii de pui și; livrînd la stat cele 25 de tone de carne, facem o treabă rentabilă", — adaugă. Bun organizator și inventiv, nu închide iarna șoproanele cu alte materiale de construcție, ci cu baloturi de paie, pe care primivara le dă la meniu micilor. Cu alte cuvinte, cînd vine căldura, acestia își mănîncă cu poftă pereții. Au fost gazde bune, din moment ce dispensarul veterinar cam somează neavînd epidemii și mortalitate, iar la plecare mieii atîrnă serios la cîntar.

Specialiștii din U.R.S.S. care au vizitat stațiunea au avut numai cuvinte de laudă și i-au bătut admirativ pe umăr. „Am fost în Australia, mai curînd țara oilor decît a cangurilor. Cînd ai pășuni cît continentul mai poți sta și la umbră și bei coca-cola. Oricum m-am convins că mioara noastră de Botoșani nu ne face de rîs nici cu lînă, nici ca lapte, nici ca fîrțe și blănuri și piei".

Aeroioni și apă vie

Nici nu visa blinda și patriarhala Bucovină că o să însemne și electronică și electrotehnică de vîrf. Peste atmosfera ei de vacanță la bunici a adiat aerul proaspăt al înnoirilor socialiste, al dinamismului unei industrii cu statură impunătoare. Undeva, la o margine de Botoșani. În 1975, a văzut lumina zilei întreprinderea Electrocontact. A crescut văzînd cu ochii ca voinicul din poveste, și dacă la 12 ani copilul nici nu se gîndește la primul examen de treaptă, mezinul industriei electrotehnice, și el de această vîrstă, și-a trecut cu succes examenele de maturitate. „La început erau 260 de oameni care construiau 20 de produse, ca limitatoare de cursă și aparataj electric pentru mină — povestește directorul Mihai Emil Alexa. Acum, 5 400 de muncitori de înaltă calificare sînt autorii a 700 de aparate electronice și mijloace de automatizare cu 1 600 de variante constructive. Cele 3 vizite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost punctul de pornire în tot atîtea ample etape de dezvoltare a uzinei, au reprezentat indicații de mare profunzime privind electronizarea și miniaturizarea produselor". Producția în acești ani puțini a crescut de 22 de ori. Aparatajele grefate cu firma botoșeneană circulă pe toate meridianele lumii, în U.R.S.S., China, India etc., fiind competitive cu cele produse de țări cu veche tradiție. Muistrul Constantin Mardare, de fel din Bucecea ca și directorul, a fost al șaptelea muncitor care s-a angajat la Electrocontact. Ca el, au coborît de pe plaiurile de nord de Moldovă spre circuitele integrate și Gheorghe Clim, Constantin Sadovei, Ilie Bulău și alții. Deși întreprinderea e tînără și modernă, aici se conjugă tot timpul verbul a moderniza. Pînă acum, piesele se acopereau împotriva coroziunii cu un procedeu ce dădea naștere la cianuri poluante. Zincarea neelanurică a înlăturat acest dezavantaj, dar agentul de lucru se aduce din import pe bani grei în valută. Inginerii Severin Piaskovschi și Angela Dupu nu s-au speriat că nu sînt specialiști în chimie și s-au apucat de cercetat. Acum, instalația lor din curte produce această substanță made în Botoșani de 5 ori mai ieftin decît cea din străinătate. Prin autodotare. Iulian Ursu a construit un sistem de depozitare pe verticală a subansamblelor în elevatoare mecanizate, încît muncitorul de la bandă apasă pe un buton și este servit prompt cu matrița dorită. Șeful organizării fabricației, inginerul Victor Teișanu, care a venit din București de la proiectare cum a auzit că s-a montat prima grindă a halelor, aici, aproape de satul natal, ne spune: „Cînd e vorba de o îmbunătățire tehnologică nu există domeniu mai mic și mai mare. Am apelat și noi la aeroionizarea matrițelor, dar și inovația inginerei Didina Mazilu și a muncitorilor Sorin Zgîmbău și Mihai Ghițun, care scriu serigrafic direct textul pe fiecare produs, renunță la etichetă din aluminiul atît de scump. Aparatura ce o producem pentru schemele de automatizare ale mașinilor unelte, benzilor, războaielor de țesut, avertizorul pentru pierderea lichidului de frînă, traducătorul electronic de turație la ARO, asigură funcționarea la parametrii superiori a utilajelor altor industrii".

Directorul Mihai Emil Alexa consideră că, în acest domeniu în care pasul electronicii este de sprint, și în care un produs se demodează mai repede ca o rochie, trebuie să ai în buzunar mereu ceva nou. El însuși inventator, editează în întreprindere lunar un buletin de informare tehnică și este dintre cei care telefonează cel mai des la Institutul de Documentare din București să solicite revistele de specialitate proaspete. Electrocontactul are peste 130 de invenții și inovații anual, mai mult ca unele județe, și ocupă a doua oară consecutiv locul I pe minster. Avem în mină aeroionizatorul Genion, mic cît 2 cutii de chibrituri, ieftin și economic, care populează cu ioni negativi apartamentele noastre, ca în preajma pădurilor și lacurilor. „Aduce Covasna în sufragerie!" — spune directorul. Împreună cu IMF Cluj-Napoca s-au făcut teste medicale constatîndu-se efecte spectaculoase asupra sănătății omului. Ionii negativi ai Genionului au fost însă și „hrana electrică" care a îngrășat mai mult puii (4 tone în plus pe hală) și a scăzut mortalitatea. Tot ei au prilt porcilor, au preîntîmpinat virozele viteilor și au făcut albinele din stup să fie mai în formă. Aicl s-a ridicat și instalația de producere a apei structurate a profesorului Ion Mănzatu, acea apă vie din basmele moldovene ce picură energie și sănătate în organismul omului. În întreprindere, însă, electronica nu a fost nevoie să „sorteze" și oamenii, căci toți au pus sub firma botoșeneană pasiune, idei și suflet.

Vatră de continuitate

Fierul, între foc și oameni

Căutînd întreprinderea de fier Vlăhița, te-ai aștepta să vezi instalații întinse pe suprafața unui municipiu, înconjurate de accesorii dintre cele mai diferite, problematizînd fundamentul așezarea din care face parte. Nu este chiar așa. Într-un sfert de oră, cu un pas potrivit, poți ocoli această uzină întinsă cam pe suprafața (și avînd clădirile) unei întreprinderi de industrie locală dintr-un oraș cu 20 mii locuitori. Tot e ceva, pentru că orășelul are numai 8 000 de locuitori. Spectaculoasă este Vlăhița, numai în comparație cu ea însăși. Dar această comparație nu este posibilă decît statistic, pentru că, după 1968 orășelul a fost reconstruit din temelii. Din ciaurirle vechi, cea mai impozantă este casa fostului inginer șef, clădirea actuală a poștei (avînd o fundație de 8 m pe 6 m și o înălțime de 3 m) depășită azi de trei, patru ori în dimensiuni de casele unor țărani din perimetrul fostei comune. În ultimii 22 de ani au fost alocate dezvoltării localității 700 de milioane lei. În consecință, valoarea fonduri or fixe ale întreprinderii a crescut de 8 ori, numărul locurilor de muncă, cu 1 200. Au fost construite un liceu, o școală profesională, o sală de gimnastică, un internat cu o sută de locuri, ateliere, laboratoare, care au pregătit pînă acum 1 400 de muncitori și maiștri. În cămînele din oraș, inexistente pînă în 1968, sînt îngrijiți două sute de copii. Cantina muncitorească, recent construită, e frecventată zilnic de 900 de persoane. În ultimii 22 de ani, numărul locuitori or a crescut cu 40 la sută. Din fondul social, s-au dat în folosință aproape 700 de locuințe, s-au renovat și s-au modernizat aproape 300 de locuințe mai vechi. Suprafața comercială s-a dublat. Au fost date în folosința o fabrică de pîine, o autoservire, un ștrand. În acest an, se va deschide farmacia, se va extinde ștrandul termal. Se amenajează parcuri și o nouă zonă de agrement. În acest an, valoarea muncii patriotice se ridică la aproape un milion de lei.

Căutînd un criteriu care să deslușească această dezvoltare impetuoasă (și nu utilitatea ei, care este evidentă), consider că importantă este intensitatea efortului desfășurat într-un spațiu restrîns, profilul de dezvoltare evoluînd în concordanță cu anticiparea dezvoltării întregii economii, fiecare secție reconstruindu-se pornind din interior, continuu, toate funcționînd la parametrii proiectați, realizînd produse în care ponderea de inteligență tehnică încorporată atinge procente mereu mai substanțiale. Se impune să luăm în discuție omul.

■

Douăzeci de ani nu reprezintă decît a opta parte din timpul focului continuu al metalurgiei locale. Cei ce aici știu destul de bine istoria întreprinderii, totuși, lateralmente, toți oamenii judecă trecutul lor impletindu-se efectiv pînă la vremurile tatălui și ale bunicului. Împunerea acestui ritm de dezvoltare s-a produs în tinerețea generației mature de azi. Explicarea prezentului cere raportarea la cele două generații anterioare.

Efectul principal este instaurarea unui nou statut, net superior celui vechi, al omului de aici", îngînerul Alexandru Rus, directorul întreprinderii.

E bine să ne reamintim ceva despre omul de la Vlahița. O pledoarie afirma în octombrie 1890 : „Acum cinci ani a luat ființa aici o topitorie și un atelier de fierărie (forja), care lucrează cum poate, în prezent pentru 13 acționari ; la ce ne putem aștepta din partea cuiva care nu a ieșit din casă, nu a văzut, nu a învățat, nu cunoaște nimic ? La ce (ne putem aștepta) din partea celor care cunosc numai atîta cît au reușit și au văzut din partea unuia plecat de la Rimetea, fie datorită soartei sale rele, fie sperînd într-un trai mai bun ?

(...) Instalația constă din trei clădiri, și anume cohul, bătătorul și încăperea în care locuiește personalul, sub acoperișul căreia se află șopronul de cărbune, toate construite din lemn și acoperite cu scînduri.

(...) Cît despre calitatea fierului, produs în atelierul de aici, părerile sînt diferite. Acești fabricanți sînt copii nevinovați și supuși ai naturii. Ar reuși auzi din gura lor o vorbă urîtă. Dacă în mijlocul lor ar veni un om priceput, deștept, cu stare le-ar putea aranja clădirile cum e mai bine, ar confecționa cum trebuie uneltele ; cît ar putea să le ușureze munca și să le îmbunătățească soarta apăsătoare !"

16 august 1967, Anton Török, 57 de ani, mecanic cu o vechime în cîmpul muncii de 42 de ani : „Viața noastră este determinată de climă, de nivelul oscilînd între 900 și 1 000 m deasupra mării și de pămîntul pe care trăim. Pămîntul este sărac pentru agricultori. Industria a început cu aproape două secole în urmă, cu mineritul. Populația se împarte în cultivatori, crescători de animale, mineri, metalurgiști. Condițiile grele ne-au creat o anumită atitudine față de muncă. Agricultorul, fără muncă, nu trăia. Oamenii vindeau pînă de curînd produsele lemnoase pe alimente. Primeau grîu, porumb, alte produse cu care puteau să trăiască ei și să-și hrănească animalele. Asta pînă prin '67. Industrializarea a creat în Vlahița o nouă colectivitate din două categorii de oameni : cei care trăiesc exclusiv din munca la întreprindere și cei care trăiesc și din agricultura. Ultimii își împart forța de muncă în două. Totuși, sînt harnici, se țin de muncă, de ce promit. Chiar dacă se îmbolnăvesc sau mor tot fac, niciodată nu înșală".

Dar și fiindcă omul din Vlăhița este în primul rînd omul Întreprinderii de Fier, se impune o cercetare mai atentă a acesteia.

■

Este singura care s-a dovedit a fi viabilă dintre toate unitățile de topire și prelucrare a minereului de fier din valea Homorodului Mic. Exploatarea și topirea minereului de fier datează aici din epoci istorice străvechi.

În 1591, principele Transilvaniei a donat o forjă (care se constituie azi într-un exemplar muzeu) unui locotenent ai său. Se menționează cu acest prilej că mai aveau forje și alți asociați, între ei. La hotarul dinspre Harghita al comunei Merești, e atestat mineritul fierului, după metoda exploatării la suprafață, încă din secolul al XVIII-lea. După o știre din 1820, dintr-o încărcătură de minereu pentru șapte cai rezulta un chintal de fier. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, la amplasarea întreprinderii siderurgice se ținea seama de prezența a trei factori : minereul de fier, pădurea din apropiere și forța cinetică utilizabilă. Au fost luate în considerație și posibilitățile mai ieftine de comunicație dintre Odorheiul Secuiesc și Miercurea Ciuc. Încărcătura era adusă pe șine de lemn la gura unui cuptor medieval. Ciocanul era acționat cu o roată de dimensiuni mari, ca la orice moară de pe vremuri, acționată de forța apei.

Concomitent cu construirea uzinei, a fost rezolvată problema forței apei prin săparea unui canal al Homorodului Mic.

La mijlocul secolului trecut, Vlăhița era un colț izolat de restul lumii. Revoluționarii de la 1848 au turnat aici ghiulele. Trupele țariste au incendiat întreprinderea. A fost redeschisă cu adevărat în 1878. Primul război mondial a crescut numărul și intensitatea dificultăților vieții muncitorilor. În 1917, a fost o grevă prin care se condiționa mărirea cu 20 la sută a salariilor. În februarie 1919, după desăvîrșirea unității statale a României, mișcarea muncitorească și-a constituit organizațiile de partid și de sindicat. Ritmurile de dezvoltare au fost lente între primul și al doilea război mondial. Cu un an înainte de Naționalizare, muncitorii au luat întreprinderea, care, în acel moment, făcea, ca produse de performanță, vase de bucătărie și sobe.

Pînă în 1960, n-a fost o întreprindere profilată. Atunci, cu ocazia vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a stabilit profilul întreprinderii. În anul următor, a mai fost o vizită necesară pentru stabilirea direcțiilor de dezvoltare ale întreprinderii și ale orașului și implementarea lor în sistemul industrial al țării.

■

Prin anii '50, s-a construit turnătoria, acea turnătorie este doar un sector în curs de modernizare al unei secții mari. Fără a fi întrerupt fluxul de producție și afectat planul acestui an, i-a fost extinsă suprafața, i-au fost adăugate cuptoare, poduri rulante.

În 1951, a fost construit al doilea furnal, cu o capacitate mult mai mare decît primul. După 1970, a fost construită fabrica de aglomerare, s-a creat secția de prelucrări mecanice, s-a pus în funcțiune o nouă turnătorie, pentru piesele electrotehnice. Acum, este o întreprindere integrată, cu un proces de producție care ar putea fi rezumat astfel : cu minereul adus se elaborează fonta, care merge într-un alt proces de prelucrare, la cele două turnătorii, unde se realizează piese turnate, de complexitate și importanță foarte mari ; urmează prelucrarea mecanică a pieselor, care, în final, părăsesc întreprinderea cu produse de performanță la nivel mondial.

În prezent, e în curs de elaborare documentația pentru modernizarea furnalelor, urmărindu-se crearea capacităților care să asigure producția de fontă de înaltă puritate pentru toată economia națională, la nivelul anului 2000. Asta, într-o întreprindere în care, în urmă cu cîțiva ani, transportul metalului lichid, la anumite locuri de muncă, se făcea manual, în care amestecul de formare era pregătit cu lopata pînă anul trecut, cînd au intrat în funcțiune podurile rulante. În acest an, la 1 octombrie, se va încheia procesul de modernizare al turnătoriei, prima etapă.

■

Împreună cu Vilmos Balázs, profund și abil cunoscător de oameni, „arhivarul" întreprinderii, Gedő, Dávid József, Géza Mihály, ultimii patru sub 45 de ani. Mișcarea de inventică a început prin anii '50, receptivitatea conducerii s-a manifestat 2—3 ani mai tîrziu. Cei cinci constituie „ultimul val". Fiecare dintre invențiile și inovațiile lor aduc anual întreprinderii beneficii între sute de mii și milioane de lei. Cei cinci au înlocuit, independent unul cu altul, mașini din import cu altele care rezistă mai bine în condițiile date (programatorul circular cu bile cu programator circular cu ax rabatabil la mașini de format ROTOMAT 40-1, import R.D.G.), au găsit noi procedee de turnare a pieselor impuse de producție (cilindri mici de laminor), au adaptat agregate prelucrătoare (cele pentru carcasele de electromotoare), au găsit soluții pentru ei și pentru alții. Ce n-au putut aplica din gîndirea lor tehnică în întreprindere au recomandat altor întreprinderi, care se întîlneau mai des cu asemenea fenomene. Anumite procedee sînt folosite chiar și în Combinatul siderurgic Galați. Discutînd împreună cu pensionarul Lajos Máthé și rugați de mine să se gîndească la cifra „directorilor" existenți azi în uzină, au stabilit că ar fi vorba de mai bine de o sută.

■

Copiii metalurgiștilor de la Vlăhița își toarnă, în mici forme împrăștiate în curți, jucării din plumb topit. Mai bine de jumătate din personalul întreprinderii de fier este format din tineri. În două secții, media de vîrstă este de 25 de ani. Din 2 700 de oameni ai muncii 700 sînt femei, care, în ultimul deceniu, s-au calificat în meserii necesitînd mai puțin efort fizic, dar o inteligență aplicată tehnic în egală măsură cu a bărbaților. Fiecare familie din Vlăhița are cel puțin un membru care lucrează în întreprindere. Multe familii (doar două exemple : Ignác Schnitzer și Albert Mihály) lucrează aici de cîteva generații și sînt reprezentate în fabrică de cîteva generații. Este un obicei păstrat de aproape două secole : copilul învață meseria tatălui, tatăl era supremul pedagog.

Inginerul Alexandru Rus, care conduce întreprinderea de 14 ani, cînd ia o măsură cu un om are în vedere întreaga lui familie. Pentru cei mai mulți, cea mai aspră pedeapsă ar fi judecarea în fața părinților. Și din acest motiv nu sînt multe cazuri de abateri disciplinare. Cel mai adesea, fiul ajunge la priceperea în meserie a tatălui, mult dacă unul dintre ei se însoțește, îl înlocuiește celălalt. Modelatorul Tibor Tanczel l-a înlocuit pe modelatorul Tibor Tanczel tatăl la vremea respectivă. Fiul conduce de peste 20 de ani același atelier pe care tatăl l-a condus cu pricepere cîndva. În felul acesta, întreprinderea s-a constituit psihologic încă de la început ca un consiliu al familiilor din localitate.

■

I-am întrebat pe pensionarii Kubán Mihály, Nicolae Crainic și Ottó Mihály despre mentalitățile oamenilor de Vlăhița (de cînd ei purtau încălțări de lemn pe care, dacă se aprindeau la furnal, le aruncau imediat din picioare, rămînînd o vreme desculți) și mentalitățile omului de azi, care vine la întreprindere cu automobilul. Am observat că atenția lor nu fusese educată spre a sesiza deosebirile, ci spre a sesiza asemănările. Au explicat fermitatea în acțiune prin faptul că se gîndește dacă să facă pînă se hotărăște să facă. Odată hotărîtă lucru respectiv stă sub semnul lui : „Trebuie făcut și se face !"

Întreprinderea lor nu este mare cît un municipiu, dar meseriașii de aici ar putea înnobila oricare dintre întreprinderile municipiului țării. Revoluția nu este pentru ei un alt fel de timp care se cuprinde forțat în durata vieții lor, ci o șansă pe care așteptarea lor a meritat-o. Nici dezvoltarea Vlăhiței nu reprezintă, în înțelesul lor, criteriul fundamental al vieții pe care o duc, nici dezvoltarea la nivel național a ramurii industriale pe care o reprezintă. Trecutul și viitorul lor este țara, prezentul este doar un viitor cît mai puțin aminat. Vlăhița e o vatră cu foc continuu pentru că oamenii ei sînt vetre cu foc continuu.

AUREL IAN T. DUMITRESCU ■

— De fapt, cum să vă reţin numele, Panait sau Panaite ?

— În acte sînt Panaite, dar, demult, m-am obişnuit cu Panait, cum s-a transcris în lumea aşa-zis cultă, încît chiar şi pe cărţile pe care le-am scris am semnat tot aşa. Bunicul meu dinspre tată, al cărui nume l-am moştenit, după tradiţia locului, ca primul născut al familiei, era Panaite, nume dealtfel şi mai românesc.

— Dar Mazilu de unde vine ?

— Şi cu el e o poveste. În satul meu aproape toată lumea se numeşte Mazilu, încît un frate al tatii, exasperat de atîţia Mazili şi l-a preschimbat în Dumitrescu. Se spune că, în realitate, nu este un nume, este o categorie socială iar aici părerile sînt împărţite. Unii istorici zic că ar fi ţăranii mai înstăriţi, adică răzeşii, cum se chemau în Moldova iar în partea astălaltă a Milcovului, unde se află satul meu, Broşteni, — acum în judeţul Vrancea, odinioară în Rîmnicul Sărat —, mazilii. Giurăscu e de părere că, totuşi, mazilii ar fi niţel diferiţi de răzeşi, ar fi boierii decăzuţi, săraciţi, care şi-au pierdut moşiile, au fost **mazilii**, încredinţîndu-li-se paza graniţelor. Or, şi Broştenii Vrancei se aflau pe hotar, între Moldova şi Muntenia.

— Tatăl dumneavoastră a fost ţăran sau învăţător ?

— Ţăran. El au fost copii mulţi, aşa că n-au putut urma toţi şcoală. A urmat doar cel mai mare, Dumitru Mazilu, şi cel mai mic, Ion Dumitrescu, pe care l-am avut învăţător. De la naşterea unchiului meu Dumitru, s-au împlinit recent 100 de ani, prilej cu care revista „Contemporanul" i-a consacrat un medalion la pagina de „Enciclopedie". A fost un democrat, un profesor cu vederi largi şi cu faimă la vremea sa. Este cel care l-a descoperit pe Mircea Eliade şi l-a sfătuit să scrie. L-a avut profesor de Limba română la Liceul „Spiru Haret" din Bucureşti. Mircea Eliade povesteşte în Amintirile lui — le-am citit în franţuzeşte, încă nu sînt traduse la noi — cum Dumitru Mazilu avea o metodă cu totul deosebită de a-i învăţa Limba română. Unchiul meu l-a sfătuit, cu toată autoritatea de care se bucura, să scrie. A avut, se pare, o intuiţie colosală.

— I-aţi moştenit, se pare, talentul didactic şi intuiţia.

— Probabil. Intuiţia a fost şi unul din punctele mele forte. Colegul şi prietenul meu Radu Voinea, actualmente preşedintele Academiei, mereu îmi spunea treaba asta, „ce admir eu la dumneata, este intuiţia pe care o ai".

— De altfel, a recunoscut public că de pe urma acestei excepţionale intuiţii a dumneavoastră, cu care l-aţi fascinat la vremea cînd eraţi împreună cadre didactice la Politehnică, datorează „ideea cea mai fertilă din activitatea mea de cercetare ştiinţifică". I-aţi spus într-o zi — consemnează dinsul — „nu-mi place cum predaţi voi, la Mecanică, condiţiile de echilibru ale sistemelor de forţe ce acţionează asupra unui rigid", punct din care a pornit un travaliu ştiinţific remarcabil ce l-a pecetluit personalitatea. Cum s-a manifestat intuiţia dv. pe tărîm didactic, în relaţia cu studenţii ?

— Am să vă spun un lucru, există, în modul de a se manifesta al unui tînăr, citeodată un singur cuvînt ce poate să-ţi dezvăluie un întreg univers de gîndire şi de filozofie. Dacă eşti atent, prinzi această scînteie şi i-o oferi drept busolă. Am să vă dau un exemplu. Am avut un student, îl cheamă Lucian Dogaru care, la un examen a schimbat un cuvînt din formularea subiectului dat. În loc de „metoda înlocuirii barelor" a spus „metoda înlocuirii legăturilor". Imediat mi-am dat seama că în mintea lui se creease o generalizare a metodei, ceea ce numai un cap excepţional putea s-o facă. I-am dat, fireste, 10 la examen şi m-am străduit apoi să canalizez bine această minte ageră, dar, din păcate, prea împrăştiată, cu idei geniale neduse însă pînă la capăt. Lucrează la Arhitectură împreună cu prof. Cişmigiu, este înscris la mine la doctorat. Alt caz, remarcat tot din studenţie şi mi-a confirmat aşteptările, este al lui Horia Sandi, azi doctor inginer, cercetător la INCERC, unul dintre cei mai buni specialişti ai noştri în probleme de seismicitate şi calcul al construcţiilor, colaborator al meu în permanenţă cît am fost la catedră. Mi-am dorit mult să-l am asistent, să se dezvolte pe linie didactică, l-am încredinţat mereu posibilitatea de a preda unele cursuri la disciplina mea, dar n-a vrut să se facă dascăl. Nu-i place, n-are răbdare...

— Nu socotiţi absolut necesar talentul şi pentru un cadru didactic universitar ?

— Numai atît cît să captiveze atenţia studenţilor, altfel, prea mult talent strică. Şi iată de ce ?, pentru că îi face pe student să creadă că toate lucrurile sînt uşoare. Ori, e necesar să-i laşi luciditatea de a vedea dificultatea şi greutatea problemelor. Ca viitor inginer va trebui să rezolve el singur probleme, nu mai are profesorul la spate să-i dea soluţiile gata. Şi atunci, un abuz de talent este, după părerea mea, mai rău decît lipsa de talent. Eu am avut în Politehnică mari profesori de Matematici, de pildă, pe renumitul Ţiţeica, pe Ciorănescu şi pot să vă spun că, din acest punct de vedere l-am apreciat mai mult pe cel din urmă. Ţiţeica făcea un curs atît de perfect încît totul îţi părea uşor şi de înţeles, fără să mai fie nevoie să deschizi cartea acasă. Ei bine, la examen, studenţii aveau mari dificultăţi ; eu n-am avut fiindcă intuiţia m-a ajutat să-mi dau seama de această capcană. Ciorănescu, dimpotrivă, preda mult mai greoi şi te obliga să studiezi, în plus, te îndemna să treci totul prin filtrul propriu. Cînd explici fenomene pentru a căror descifrare, omenirii i-au trebuit sute de ani, poate milenii să cristalizeze o noţiune, nu poţi s-o bagatelizezi pentru un gest, pentru a te şti admirat şi ascultat cu suflarea la gură, fără a atrage, totodată, atenţia asupra dificultăţii ei. Desigur, vocaţie trebuie să existe.

— Atunci, vocaţia în ce-ar consta ?

— După mine, ca să fii un profesor bun ai nevoie de trei lucruri. Întîi să ştii materia pe care o predai, al doilea — să ştii să o predai şi al treilea — să ştii să examinezi. Am avut în institut profesori care ştiau şi materie, ştiau să o şi predea, dar subapreciau examenul. De la ei studenţii n-au rămas cu mare lucru. Componenta aceasta a examinării este foarte importantă şi ar putea să treacă, în unele cazuri, chiar pe locul întîi în ierarhia unui profesor perfect. Am fost coleg şi cu genul de profesor universitar de provenienţă mai rapidă şi mai directă, citea mult nu înţelegea mare lucru, spunea ce spunea studenţilor, dar era foarte sever la examen. Şi copii învăţau de frică. Nu aprob, nu împărtăşesc acest stil, dar, de la el tot au rămas cu ceva mai multă carte decît de la cei care transformă sesiunea într-o formalitate. De aici vine şi obişnuinţa notelor mari.

— Oare numai de aici ?

— Ei, dincolo de ceea ce ştie toată lumea, mai e şi sistemul de repartiţie, pe ţară, în ordinea mediilor obţinute de fiecare absolvent.

— Vi se pare ceva firesc ?

— E firesc, dar nu e tocmai perfect şi eu am propus odată o soluţie. Cel puţin pentru noi, Institutul de construcţii, deoarece am fost an de an dezavantajaţi, deşi este greu de admis că aici, în Capitală, avem studenţii cei mai slabi. Totdeauna au fost clasaţi în urma acelora de la facultăţile similare din celelalte centre universitare — Iaşi, Cluj-Napoca, Timişoara. Datorită notelor din primii ani, cînd noi sîntem mai severi, căci disciplinele respective sînt fundamentale în inginerie şi atîrnă greu în formarea lor ca specialişti. Dar atîrnă, iată, greu, şi la repartiţie.

Profesorii trebuie să dea note mari numai studenţilor cu adevărat foarte buni. Cînd ajung în producţie unii ne fac de rîs, nu ştiu decît de 6 şi de 5. Să fie clar, la probe cu viaţa, cu profesia, noi, cei care i-am format sîntem compromişi. De aceea, citeodată, am adoptat o formulă, ce a displăcut profund unora, deşi conţine o mare doză de adevăr. Am spus, şi am acţionat aşa : la mine cînd studentul nu ştie în primii doi ani îi dau nota 3, cînd nu ştie în ultimii doi — 5, cînd nu ştie la examenul de diplomă ?, iar cînd se prezintă slab pregătit la doctorat îi dau 9.

— Aparent, un paradox. Care ar fi logica ?

— Simplă de tot. În primii ani se aşează temelia, sînt acele discipline fundamentale toi pomenite, iar în ultimii, sînt o serie de materii ce se mai pot învăţa în profesie, împins de viaţă, de obligaţiile profesionale, de şefi, de cîte şi mai cîte. La examenul de diplomă sînt, de regulă, subiecte de sinteză ori, dacă l-ai nimerit pe unul cu o chestie teoretică pentru care n-are aplicare, dar s-a dezvoltat în celelalte direcţii, n-are rost să-l sancţionezi. Sigur, asta presupune să-ţi cunoşti elevii. Cu doctoratul este altceva, fiindcă notele încep de la 7. Din păcate, şi aici se ţinteşte la nota maximă, ce ar trebui acordată numai unor eminenţe, unor teze de o mare valoare. A ajuns un fel de concurenţă subterană între candidaţi, dispunîndu-şi conducătorul cel mai „generos". Şi astfel cultivăm, în loc de cît mai mulţi oameni de ştiinţă, cît mai multe vanităţi.

— Aţi fost numit profesor şi titularul cursului de Rezistenţa materialelor — în 1962 —, în urma retragerii reputatului academician Aurel Beleş. Aţi simţit vreun handicap ?

— Sincer vorbind, nu. Şi am să vă spun şi de ce ? Academicianul Beleş a fost cel care m-a captat pentru învăţămînt. Nu-l cunoşteam, nu-mi fusese profesor — preda la alte secţii —, a aflat însă că mă remarcasem în proiectare, pe la Căile Ferate. Urma să public o lucrare despre calculul cadrelor (apărută în 1946), unde veneam cu o contribuţie complet nouă asupra generalizării calculului structurilor din beton armat. Era foarte informat cu tot ceea ce se petrecea în domeniul său. M-a luat ca asistent la cursul său de Mecanică teoretică, într-un fel împotriva voinţei mele, întrucît mă pasiona drumul pe care apucasem. După Reforma învăţămîntului din 1948, dinsul a trecut la Rezistenţa materialelor, eu la Statica construcţiilor, dar am colaborat în permanenţă. Cu timpul, eu am efectuat controlul ştiinţific şi am întocmit referatele asupra lucrărilor sale iar dinsul cu Radu Voinea la ale mele, aşa că n-am avut un climat menit să-mi alimenteze vreun complex. Îşi stima colaboratorii şi pe tinerii care se afirmau prin munca lor, prin forţele proprii. Evident, este vorba şi de model. De modelul de viaţă. Noi obişnuim, mai mult din motive sentimentale să spunem „Modelul meu a fost cutare..." şi enumerăm un profesor, un mentor, o personalitate întîlnită ori livrescă. În general, cred că se face prea mult sentimentalism într-o asemenea opţiune morală atît de serioasă, pentru că modelul trebuie să corespundă şi unei epoci. Eu nu pot să spun că la epoca actuală este perfect valabil şi integral valabil un model de acum 50 de ani. Şi, în consecinţă, i-am îndrumat pe cei mai tineri decît mine să nu cumva să se limiteze la modelul meu, asta m-ar deranja teribil. Ar însemna că n-am fost un bun dascăl. Obişnuiesc să spun că profesorul care nu e depăşit de elevii săi nu e profesor. Să vă mai destăinui un fapt. Deşi ca şef de catedră, timp de 23 de ani, eram obligat s-o fac, sînt colegi de-ai mei şi succesori, acum cu titlul de profesori, la care n-am asistat odată la cursul lor. O să vă întrebaţi de ce ? A mă duce mereu la ei, în amfiteatru, înseamnă a exercita un fel de tutelă, a nu le da libertatea să se dezvolte singuri. Ori, în primul rînd, cînd am ales oameni aştia am ştiut de ce o fac. I-am urmărit ca studenţi, i-am verificat ca asistenţi, şi de-aici încolo, gata, fiecare cu personalitatea lui. De aceea, am preferat să am întotdeauna colaboratori nu discipoli. A avea discipoli presupune să le impui punctul tău de vedere.

— V-aţi ocupat mult de calculul antiseismic al construcţiilor, v-aş întreba ce ştiţi azi mai precis şi mai bine decît acum 10 de ani, decît acum 10 ani, adică după cea, fruntarea cu cele două mari cutremure de pămînt ?

— Ce ştiu mai mult şi mai bine astăzi este că nu m-aş ocupa, ca pînă acum, numai de partea de rezistenţă a clădirii ci, şi de partea ei de deformabilitate. Aceasta este o concepţie la care am ajuns treptat. Vedeţi dumneavoastră, pe vremea cînd construiam, de pildă, Casa Scînteii sau aerogara „Băneasa" aveam — eu, cel puţin — experienţa unui singur cutremur, al celui din 1940, însă, în afară de realitatea lui fizică nu a fost prelucrat din punct de vedere al cercetării seismice, adică a acceleraţiei seismice, deoarece nu am avut înregistrări (chiar intensitatea lui a fost doar aproximată, după nişte înregistrări făcute la Viena, cînd s-a dărîmat blocul Calton). Ce reţinusem noi atunci de la specialiştii în Fizica pămîntului era că asemenea cutremure de intensitatea celui din 1940 apar cam odată pe secol. În consecinţă, construcţiile erau gîndite aşa fel încît, în primul rînd, să protejeze viaţile omeneşti, deci să nu se prăbuşească. Dacă apar degradări în ea, la partea aşa zis de umplutură a clădirii, mă rog, nu-i atît de grav, se repară.

— Dar, a apărut cutremurul din 1977, cu ravagiile lui mult mai mari.

— De data aceasta, cei de la Fizica pămîntului şi-au cam schimbat optica. În aceste condiţii s-au schimbat lucrurile şi în meseria noastră. Am tras concluzia că trebuie să protejăm nu numai structura de rezistenţă ci să asigurăm soluţii menite să menţină şi părţile zise nestructurale din interior, deoarece investiţiile pentru reparaţii sînt extrem de costisitoare. Avem destule date acum, pe baza cărora printr-o prelucrare ştiinţifică riguroasă, să oferim soluţii optime de calcul şi de execuţie pentru protejarea construcţiilor în întregul lor.

— Dar, să nu uităm, iovarăşe profesor, că, uneori una e norma, STAS-ul, şi alta lucrul gata.

— Acum 11 ani, fiind cooptat într-o comisie de stat pentru calitatea construcţiilor — şi eram responsabil pentru Bucureşti —, am avut o convorbire mai lungă cu preşedintele acesteia. Îi spuneam că profesiunea noastră, a inginerilor constructori este poate cea mai ingrată dintre toate profesiunile inginereşti, se bazează pe încredere. Dacă dumneavoastră nu acordaţi încredere capacităţii, inteligenţei şi onestităţii mele nu am cum să vă conving de adevărul meu. Atunci ? Atunci unui inginer constructor îi trebuie o mare tărie de caracter şi o cinste profesională desăvîrşită pentru a nu face niciodată concesii. Concesii lucrului de mîntuială. Cine nu le are nu-şi poate onora nici diploma şi nici menirea, e dureros că a ajuns în această profesie. Vorba lui Marin Preda : „Acolo unde dragoste nu este, nimic nu este".

— De înţeles. A înălţa case pentru oameni nu este nimic mai prejos decît a face să trăiască oameni, a le reda viaţa, sănătatea, speranţele. Este un lucru de mare imperiu al responsabilităţii şi al proceselor de conştiinţă. În orice moment, în orice timp.

CICI IORDACHE-ADAM

„Un constructor fără tărie de caracter şi o cinste desăvîrşită nu-şi poate onora nici diploma, nici menirea"

S-a născut într-un sat din Vrancea, la 21 martie 1915. Slujeşte de aproape o jumătate de veac tehnica şi ştiinţa constructorilor din ţara noastră ca inginer proiectant, profesor universitar, şef de catedră, prorector, conducător de doctoranzi, expert în probleme de calcul şi de seismicitate a clădirilor, specialist recunoscut pe plan internaţional. Tratatele şi lucrările pe care şi-a pus semnătura, printre care „Deplasări şi lucrul mecanic virtual în metoda Cross (3 vol.), Statica construcţiilor" (2 vol.), „Rezistenţa materialelor" (3. vol.), monografia privind plăcile ortotrope, colaborarea la tratatul de „Mecanică teoretică", secţiunile din manualul pentru „Calculul construcţiilor" poartă girul unei autorităţi ştiinţifice de necontestat şi al unei personalităţi plurivalente. Ca şi seria de articole publicate în reviste de specialitate din ţară şi de peste hotare, ca şi conferinţele, intervenţiile, comunicările prezentate la numeroase congrese şi reuniuni internaţionale — la Congresul de seismologie din Noua Zeelandă, congresele Asociaţiei internaţionale a proiectanţilor în construcţii de la Delft, New York, Londra, Madrid, Praga, Amsterdam, Lisabona. Este distins cu Ordine şi Medalii ale R.S.R., cu titlul de „Profesor universitar emerit".

Mama poate fi
făloasă
Că ne are !

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Un răspuns de mai larg interes cetățenesc primim din partea **Consiliului popular al comunei Chitila, Sectorul Agricol Ilfov:** „În legătură cu scrisoarea adresată dumneavoastră de către Ștefan Rotaru domiciliat în comuna Chitila, str. Rudeni nr. 35, care propune ca la unitatea de desfacere a piinii și a produselor lactate, situată în preajma gării, să se reia în bune condiții activitatea de recuperare a ambalajelor și de distribuire a laptelui, vă comunicăm că în urma verificărilor efectuate s-a constatat că aspectele negative semnalate se confirmă. Prin urmare, s-a luat legătura cu C.P.A.D.M. Chitila și cu conducerea întreprinderii de produse lactate București, stabilindu-se măsuri concrete care să conducă la remedierea situației create. În prezent, atît problema ambalajelor, cît și cea a distribuirii laptelui a fost rezolvată, cetățenii beneficiind în bune condiții de serviciile acestei unități".

■ **Direcția municipală București pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne informează, referitor la scrisoarea semnată de Armenio Păunoiu din Capitală, str. Ion Neculce nr. 52, Sectorul 1, care solicita sprijin în vederea încadrării în muncă, despre clarificarea situației profesionale a petentului prin încadrarea sa ca șef de garaj la Întreprinderea de utilaj-transport aparținînd C.A.G.C.M. București.

■ O scrisoare — deloc banală — primită din partea membrilor **Asociației de locatari a blocului 7 D, situat pe strada Zambilă Ioniță nr. 4 din Sectorul 2 al Capitalei:** „Printr-o hotărîre a instanței de judecată, constructorul blocului nostru a fost obligat să execute lucrările de remedieri necesare, care în mod firesc îi reveneau ca sarcină. Lucrările au început cu 3—4 ani în urmă, dar după cîteva zile au fost abandonate. De atunci, schelele metalice au fost și ele abandonate așa cum au fost fixate de fațada blocului, urîțindu-i întreaga înfățișare... Lăsînd la o parte necazul nostru, se pune întrebarea cine suportă cheltuielile de amortizare a acestor schele, care între timp ar fi putut fi folositoare pe șantierele de construcții? Ce s-ar fi întîmplat oare, dacă la rîndul nostru am fi achitat ratele în același ritm în care s-au executat remedierile în cei peste 10 ani de cînd blocul a fost dat în folosință?"

N.R. — Deși, probabil printr-o omisiune, în scrisoare nu se precizează cine anume este constructorul blocului amintit, sperăm să se găsească cineva care să pună totuși ordine în activitatea sa, cu atît mai mult cu cît uitîndu-și nu numai obligațiile, ignoră și o hotărîre judecătorească.

■ Cu solicitudine și înțelegere față de interesele oamenilor ne răspunde **Consiliul popular al județului Dolj** în legătură cu situația semnalată de Nicu Albăstroiu din satul Velești, comuna Murgași, județul Dolj: „Din verificările întreprinse s-a constatat că Albăstroiu Elisabeta, mama elevului Albăstroiu Nicu, a fost operată în anul 1984 de hernie de disc. Comisia de expertiză a muncii stabilind să fie scutită de eforturi fizice. În această situație, conducerea Cooperativei agricole de producție Balota, unde a lucrat, trebuia să-i repartizeze cantitățile de grîu necesare atît cooperatoarei, cît și celor doi copii ai săi, deoarece, potrivit Statutului C.A.P., înainte de a se îmbolnăvi a lucrat în cadrul acestei unități. Avînd în vedere temeinicia celor sesizate, s-a stabilit ca pentru anul 1986 să i se repartizeze făină de la C.P.A.D.M. Murgași, iar pentru anul 1987 să fie trecută pe tabelele de retribuție cu grîu. S-a discutat cu conducerea C.A.P. Balota pentru ca pe viitor să se lucreze cu mai multă atenție la întocmirea borderourilor de retribuire cu grîu și porumb, să se analizeze în spiritul Legii retribuției muncii în C.A.P. fiecare caz în parte."

■ **Ministerul de Interne — Inspectoratul General al Miliției — Direcția circulație:** „Referitor la relatarea transmisă dumneavoastră de Maria Dascălu din Bacău, str. Mărășești nr. 4, et. 3, apart. 10, vă comunicăm următoarele: în ziua de 17 iunie a.c., ora 21,15, Ciobică Gheorghe — strungar la unitatea „Autoservice" Neptun — conducea autoturismul proprietate personală cu viteză excesivă, către restaurantul „Calul Bălan". La un moment dat, șoferul a observat două persoane care traversau strada și, frînind brusc a oprit autoturismul la aproximativ un metru de acestea. Ca urmare, între pietoni — soții Dascălu, care s-au speriat de zgomotul produs de frînare — și Ciobică Gheorghe au început discuții neprincipiale, la acestea participînd și doi ocupanți ai autoturismului, discuții la care au asistat și trei tineri rămași neidentificați. Soții Dascălu s-au prezentat la Miliția din stațiunea Neptun, au reclamat cazul, iar Ciobică Gheorghe a fost sancționat contravențional conform prevederilor Decretului 153/1970. Întrucît cu prilejul verificărilor s-a stabilit că în seara respectivă acesta se afla și sub influența alcoolului, stare în care a condus autovehiculul, s-au luat împotriva sa măsurile prevăzute de lege. De asemenea, Ciobică Gheorghe, împreună cu cei doi ocupanți ai autoturismului vor fi puși în discuția colectivelor de muncă de către conducerile unităților din care fac parte".

■ Răspunzînd invitației noastre lansată într-unul dintre numerele precedente ale revistei, **Dan Ioan din Satu Mare, str. Muncitorilor nr. 9,** ne-a trimis această fotografie realizată în localitatea Lancrăm — situată între Alba Iulia și Sebeș — locul de naștere al acelaia care a fost Lucian Blaga. În drumeția întreprinsă prin țară de grupul de turiști sătmăreni din care a făcut parte și corespondentul nostru, Lancrămul rămîne un popas de neuitat, statuia durată în memoria marelui poet și cărturar fiind imortalizată pe pelicula fotografică de către aproape fiecare dintre participanți.

■ **Consiliul popular al județului Sibiu:** „În scrisoarea sa, Nicolae Stingaciu din Sibiu Cartierul Hipodrom III, bl. 4, sc. A, et. 2, apart. 11, relatează că începînd cu data de 19 martie 1987 i s-a desființat postul de jurisconsult de la Întreprinderea de piele și încălțăminte din Agnita și solicită să fie sprijinit pentru a fi primit în colegiul de avocați în Sibiu sau Mediaș. În vederea rezolvării cererii sale, s-a luat legătura cu forurile competente și s-a stabilit astfel ca Nicolae Stingaciu să fie cooptat în colegiul de avocați din Mediaș, unde, în prezent, își desfășoară activitatea".

■ „Mă numesc **Cristina Lolo**iu, locuiesc în București și vă aduc la cunoștință o situație ce nu mi se pare deloc firească; anume că, pe data de 1 mai a.c. mi-a fost repartizat un apartament din fondul locativ de stat, situat pe Bulevardul Nicolae Bălcescu nr. 7, apart. 1, locuință care pînă la acea dată s-a aflat în folosința unei alte familii. În urma eliberării apartamentului de către foștii locatari, la **I.C.R.A.L. Herăstrău — S.G.L. nr. 1** s-a întocmit un deviz privind unele lucrări de reparații și igienizare, deviz care a fost achitat imediat. Cu toate acestea, nici pînă în prezent I.C.R.A.L.-ul cu toate insistențele mele, nu a întreprins nimic. Mă aflu într-o situație deosebită — aștept un copil — și de aproape patru luni mă străduiesc să aflu o soluție în privința acestei probleme, dar încă nu am reușit să-i conving pe cei de la I.C.R.A.L. să-și îndeplinească obligațiile ce le revin. Dacă puteți, vă rog, încercați dumneavoastră să-i convingeți."

...Fără comentarii...

■ **Consiliul popular al județului Mureș — Comitetul Executiv:** „Venind în sprijinul solicitării formulate în scrisoarea sa de Lila Ciocîrlan din Tîrnăveni, Cart. 1 Decembrie 1918, bl. 46, et. 1, apart. 4, care dorește să fie reîncadrată în muncă, vă facem cunoscut că petenta a fost repartizată la Cooperativa „Tîrnăveanca", unde i s-a întocmit contract de muncă pe durată nedeterminată."

■ „Vă sesizez o situație care ne produce multe neplăceri nouă, locuitorilor domiciliați pe străzile Teodosie Rudeanu, Petru Maior și Cimpineanu: este vorba de cîțiva cetățeni domiciliați în strada Teodosie Rudeanu (numerele 19, 55 și 57) și pe strada Petru Maior și care se îndeletnicesc cu creșterea porcilor. Noi nu avem nimic împotriva acestei îndeletniciri, nici măcar nu ne interesează cum își procură hrana necesară creșterii acestor animale, dimpotrivă, sîntem convinși că îndeletnicirea lor aduce o contribuție la fondul comercial, ne deranjează însă profund faptul că acești oameni nu dau animalelor îngrijirea necesară, nu se ocupă de curățenia permanentă a oboarelor improvizate, astfel încît în întreg cartierul, mai ales în zilele calde, aerul nu se mai poate respira, „cresczătoria" devenind un focar de infecție. Deși am mai făcut sesizări Sanepid-ului, nu s-au găsit încă mijloacele necesare a-i determina pe acești oameni, lipsiți, socotim noi de simț civic, dacă nu chiar certați cu legea, să înțeleagă că nepăsarea lor afectează sănătatea noastră și a copiilor noștri". (Ion Voicu, strada Petru Maior nr. 49, sectorul 1, București).

■ **Întreprinderea de construcții, reparații și administrare locativă — Timișoara:** „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Aurica Jitaru** din Timișoara, strada Hărniciei nr. 4, scara C., apartamentul 20, în care arată că hidroizolația acoperișului terasă este degradată din care cauză apar infiltrații de apă în interiorul apartamentului, vă comunicăm următoarele: Formația nr. 2 fond locativ, din cadrul întreprinderii noastre, în cursul lunilor iunie și iulie a.c. a executat lucrări de reparații la hidroizolație pe întreaga suprafață a acoperișului terasă de la imobilul situat în strada Hărniciei nr. 1".

■ **I.J.G.C.L. — Sibiu:** „La scrisoarea unui **Grup de beneficiari** ai blocurilor 58—60, strada General Magheru, privind decalarea termenelor de predare a blocurilor sus menționate, vă facem cunoscut: cele relatate sînt reale, termenul de predare fiind modificat de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Sibiu la 30.12.1986 și, respectiv, 30.09.1987 ca urmare a unor cauze obiective — natura terenului de fundare necorespunzător, pînza freatică de suprafață cu debit mare, care a îngreunat executarea lucrărilor de fundații necesitînd alegerea unor soluții anume pentru îmbunătățirea terenului de fundații, etc. În momentul de față constructorul se află în faza de cofrare și armare pentru subsol. Luîndu-se legătura cu constructorul, acesta ne-a asigurat că pînă la 30.12.1987 blocul va fi pregătit pentru recepționarea de către locatari".

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Scrisoare comentată

Rămîne de văzut

„Un final, fără îndoială, patetic: „...Vreau să cred că nu trăim în pădure... Vă rog ajutați-mă într-un fel! — 1 iulie 1987." Semnează: G.A., născută la 24 mai 1923 în comuna Măgești-Bihor și domiciliată în prezent în București, strada Caimatei nr. 8, apartamentul 2, Sectorul 2.

Și o scrisoare amară, din care reproducem: „Sînt în prezent pensionară pentru limită de vîrstă, inițial am lucrat pe post de operatoare chimistă într-o cooperativă meșteșugărească de invalizi. Mi-am desfășurat activitatea într-o asemenea unitate, datorită unei răni grave pe care am primit-o în tinerețe la cap, cînd, slujnică fiind și aflîndu-mă întîmplător pe stradă în timpul rebeliunii legionarilor, un glonte m-a lipsit de o bucată din osul cranian. De altfel, conform certificatelor medicale, invaliditatea mea — numită sechele de hemiplegie dreaptă post traumatism cranian — n-a putut fi recuperată vreodată, în porțiunea respectivă a capului putîndu-mi fi simțit la palpare creierul, direct prin piele, locul fiind așadar deosebit de sensibil. De atunci sufăr și de o paralizie parțială, a unei jumătăți de corp. Nu cer însă nimic de la dumneavoastră, în afară de un sprijin pentru a-mi putea trăi în liniște restul zilelor din viață. Iată despre ce este vorba: pînă nu de mult, singură fiind, împărțeam prin bună înțelegere spațiul locuinței cu o familie de bătrîni și mai vîrstnici decît mine, care au murit. Niciodată nu au rîvnit la spațiul atribuit mie de ICRAL „Foișor", la 2 august 1974, prin contractul de închiriere nr. 3073, reînnoit la 29 august cu nr. 2291. Conform acestui act, am și în prezent dreptul la o cameră de 20,55 mp., precum și la o cotă-parte din vestibul, culoar, baie, cămară, bucătărie etc., totalizînd încă 13,30 mp., pentru care și plătesc chiria ce mi s-a stabilit. După decesul foștilor colocatari s-a mutat însă în locul lor o familie din cale afară de neagră la suflet, care îmi face viața neînchipuit de amară. Se numesc J. Daniel și Gabriela. Partea din locuință rămasă de la foștii chiriași a fost atribuită soției, de către Institutul de studii și proiectări hidroenergetice, unde lucrează; în ce-l privește pe soț, nu cunosc unde îi este locul de muncă. M-au dat afară din bucătărie și mi-au aruncat la subsol rîșoul cu butelia, la care găteam, mi-au întrerupt curentul la sonerie, nu-mi permit accesul la ușă, capul familiei amenințîndu-mă chiar cu bătaia, deși știe în ce situație mă aflu eu sănătatea. Mi-a spus că nu vrea decît să mă vadă moartă și că, dacă îmi voi cere drepturile la judecătorie, ele vor rămîne doar pe hîrtie, căci una va hotărî tribunalul și alta se va întîmpla în realitate. În aceste condiții eu n-am unde găti, sînt oprită de la folosirea celorlalte dependințe, n-am voie să-mi primesc rudele care mai vin din cînd în cînd să mă ajute, sînt obligată să trăiesc într-o permanentă amenințare, într-o permanentă tensiune, întunecîndu-mi-se astfel pînă și ultimii ani din viață".

....scrisoarea este semnată, și datată 1 iulie a.c.

Și trimisă cu timbru simplu, nici măcar recomandată. Să nu fi avut bătrîna bani? Să fie o farsă?! Primim sute, mii de scrisori — mărturisim însă că aceasta a fost una dintre cele care ne-au impresionat. Și o și comentăm din pricina asta, dind numai inițialele „eroilor", dar publicînd adresa exactă — în vederea unei eventuale confruntări, ale părților, la redacție. Mergînd pe varianta „farsei" (pentru că este imposibil să verifici **toate** acele sute, mii de scrisori sosite la redacție!), afirmăm din capul locului că gestul ar fi insipid, în urma publicării acestor rînduri, persoanele în cauză fiind ușor de identificat și urmînd a fi supuse oprobiului public.

Dar, dacă, nu?!...

Dar, dacă... **asta e situația de fapt?!**

Atunci, pentru cine — ne întrebăm — niște oameni, pare-se civilizați, nu scăpați dintr-o peșteră anume, îi amărăsc viața unei bătrîne cu care sînt obligați, legal, să conviețuiască împreună?! Pentru ce o mai chinuie — cînd și așa viața îi este atît de amară?! Să profite, oare, de faptul că ea, bătrîna, nu are posibilități (și nici timp, și nici voință) să-i dea în judecată?!... Să se consume oare, acolo, în strada Caimatei nr. 8, o dramă tăcută, obscură, acoperită de indiferența noastră?!

Rămîne de văzut.

HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Dogaru Ion — com. Iana (Vaslui): „Cazul" prezentat în scrisoarea dv. este de fapt unul imaginar. Vă puteți ajuta fiica solicitînd consiliului popular comunal întocmirea dosarului pentru internarea ei într-o instituție de ocrotire pentru deficienți recuperabili. ● **Taraș Marilena** — București: Dați curs invitației de a vă prezenta la biroul teritorial al forței de muncă, în vederea încadrării pe un post corespunzător pregătirii dv. și recomandărilor medicale. ● **Barbu Constantina** — București: Reclamația dv. este neîntemeiată, din moment ce după 2 zile de lucru ați absentat nemotivat o lună de zile. ● **Stănescu Victoria** — București — Aspectele sesizate formează obiectul unui dosar penal, aflat în curs de cercetări la circumscripția 20 miliție. ● **Petricău Maria** — Oradea: Cererea dv. beneficiază de prioritate ca fost abonat telefonic și va fi soluționată la disponibilizarea unui circuit. ● **Roman Maria** — satul Clipești, com. Trifești (Vrancea): Veți avea dreptul la ajutorul acordat mamelor cu mai mulți copii dacă vă veți căsători cu tatăl copiilor pe care îi îngrijiți. ● **Marinescu Constantin** — București — În urma verificării gestiunii asociației nu s-au constatat încălcări ale prevederilor legale sau nereguli de ordin financiar-contabil. Adunarea generală ● puteți convoca dv., locatarii. ● **Rotaru Aurel** — Brăila: Veți primi o locuință din fondul locativ vechi de stat, deoarece colectivul de oameni ai muncii a hotărît să nu vă propună pentru apartament în acest an pentru că ați avut absențe nemotivate în 1986 și în anul acesta, iar aportul dv. la desfășurarea procesului de producție nu este corespunzător. ● **Bulugean Maria, Staicu Ștefan** s.a. — com. Dăbuleni (Dolj): Adresați-vă I.A.S. Dăbuleni, care a primit precizarea că, în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 1/1986, muncitorii direct productivi din activitatea de transporturi și din activitatea de construcții (din cadrul sectorului de construcții și hidroameliorații), în cadrul formei de retribuire a muncii în acord global, se retribuie în acord direct cu aplicarea criteriilor și condițiilor prevăzute în anexele nr. 11 și, respectiv, 20 la Decretul 161/1986 și Normele tehnice cu caracter metodologic pentru aplicarea acordului global din activitatea respectivă.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României".

Opinii

Trăim într-un moment în care fuziunea deplină a artelor cu marile preocupări constructive ale poporului român, cu grandioasa operă socială pe care o făuresc oamenii muncii din patria noastră este un imperativ istoric. Artele sînt chemate să reflecte cu mai mare exactitate portretul omului nou, "întruchipare a noului umanism care se plăsmuiește în societatea noastră socialistă. În același timp această exactitate se cere să fie în egală măsură subordonată atît realului reflectat cît și transfigurării lui în expresia artistică. Nu e vorba, așadar, de o simplă oglindire fotografică a realității ci de o plasticizare a acestei realități cu mijloacele specifice artei, de o trecere a realului prin filtrele sensibilității și conștiințelor noastre. Un pictor sau un scriitor lucrează nu atît cu pensula sau condeiul cît mai ales cu conștiința. Pensula și condeiul sînt unelte ca oricare altele, și care în afara unei înalte conștiințe socialiste, revoluționare și profesionale, nu vor reuși să însufletească opera realizată mai mult decît o simplă oglindă.

Atunci cînd un sculptor realizează statuia unui voievod sau a oricărei mari personalități istorice, cînd un pictor dă viață în pînzele sale unui erou căzut în luptele poporului nostru, trebuie s-o facă în așa fel încît acea figură întruchipată de artă să pară că e vie, că trăiește și acționează în continuare între oameni modificîndu-le destinele în istorie. Or, această însufletire a unei prezențe exemplare din memoria colectivă a poporului se poate face doar cu mijloacele artei, a cărei expresivitate trebuie să scoată eroul din abstracțiunea istoriei și să-l aducă în cea mai vie actualitate, imaginea lui întruchipată în artă trebuind să fie atît de expresiv realizată încît el să pară în continuare o forță vie a unei contemporaneități perpetue, un principiu viu al realității în eternul său curs de desfășurare. Numai astfel arta își poate exercita la modul său optim funcția sa modelatoare și formativă.

Același lucru rămîne valabil și cînd artistul se apleacă asupra temelor din glorioasa noastră contemporaneitate. Trăim în prezent o stare de construcție cum n-a mai cunoscut niciodată istoria noastră. Știm din istorie că după fiecare bătălie cîștigată, voievodul înălța un monument de artă. Acum, cînd țara noastră și-a cîștigat independența și libertatea, toate bătăliile noastre istorice se poartă pe frontul pașnic al muncii și al construcției. Fiecare bătălie cîștigată cu noi înșine pe acest front este ea însăși un monument de artă. Porțile de Fier, Transfăgărășanul, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Metroul, marile șantiere deschise în fiecare oraș al patriei sînt răscumpărarea în construcție pașnică a tuturor bătăliilor pe care poporul nostru a trebuit să le poarte de-a lungul timpului cu agresorii din afară. Cîte victorii a repurtat poporul român de-a lungul istoriei sale în luptele pentru independență și libertate, tot atîtea victorii a cîștigat în cei 22 de ani de cînd în fruntea statului și partidului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe frontul afirmării noastre pașnice în lume.

Prin formele diverse ale artelor, fiecare artist și-a orientat opțiunile spre temele diverse și generoase ale actualității constructive. Problema care se pune este aceea de a înălța fragmentul de realitate pentru care am optat la un nivel valoric care să-i asigure durabilitate în concertul de valori ale istoriei noastre. Valoarea artistică a ceea ce face un compozitor sau scriitor trebuie să fie cel puțin la înălțimea valorii economice, competenței, calității și competitivității muncii depuse de muncitorii șantierelor din țara noastră. Un tablou reprezentînd un baraj de hidrocentrală trebuie să dureze ca valoare în istoria artelor plastice cel puțin cît va dura barajul în economia energetică a viitorului! Transpunînd în artă ceea ce văd și simt la fața locului trebuie să fac în așa fel încît cel care n-au văzut și trăit ceea ce am văzut eu să simtă același lucru ca și mine. Și chiar muncitorii șantierului cînd vor vedea lucrarea mea s-o recunoască și să-și dea seama că fiecare cu destinul său a fost în timpul înălțării acestei realități noi o parte ideală într-un întreg real, o parte purtătoare de întreg. Or, această senzație o poate da omului numai arta adevărată, bine realizată din punct de vedere artistic, arta care îl face pe om să aibă sentimentul că nu e singur ci integrat în marea colectivitate de valori, ale patriei sale.

Cu atît mai mult se pune această problemă gîndindu-ne că operele noastre de artă, picturile sau sculpturile, vor rămîne în urma noastră, în muzee sau piețe publice, să dea seama de momentul edificării noii realități pe care o trăim. Ele sînt un fel de certificate de autentificare, un fel de imagini ale buletinului nostru etern de identitate care vor însoți epoca noastră, de-a lungul istoriei pentru a autentifica generațiilor viitoare că prezentul pe care l-am trăit ne-a aparținut într-adevăr nouă.

Cu aceste gînduri au întîmpinat scriitorii și artiștii noștri marea sărbătoare de spirit și conștiință a Congresului educației politice și culturii socialiste, cu mîndria că artele și întreaga noastră cultură se bucură în viziunea partidului și secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de aprecieri pe măsura răspunderilor pe care arta le are în etapa actuală a construcției omului nou al societății comuniste de azi și de mîine.

ION ANDRONE

Valoarea formativă a artei

Scriitorul, conștiință a epocii sale

ȘERBAN CIOCULESCU:

„Sînt un optimist fiindcă am încredere în rațiune"

— Ce mai face Șerban Cioculescu, „cetățeanul de onoare al Galaxiei Gutenberg"?

— Îmbătrînește și, vorba cîntecului, îi pare rău. De altfel, trebuie să-ți spun că toamna trecută m-am simțit viguros, dacă nu și tînăr. Dar de-atunci încoace mă simt îmbătrînit.

— Și de ce vă simțiți îmbătrînit?

— Vorbește mai tare, te rog.

— De ce spuneți că vă simțiți îmbătrînit?

— Cînd îți se lasă plumbul în picioare e un semn indubitabil. Dar la mine lucrurile se petrec altfel. Și se pare că și alții, mai puțin bătrîni ca mine, suferă de același belesug: mă dor tălpile. Alteori mă sugrumă. Și umblu ca pe cărbuni. Cine știe ce păcate ispășesc? Îți urez să fii ferit de un asemenea ponos cînd vei ajunge la vîrsta mea.

— În 2031? Vorba cronicarului, se sparie gîndul... Dar eu vă văd așa cum vă știu dintotdeauna: neobosit. Aveți același chef de lucru, aceeași putere de muncă. Sînteți în continuare prezent în presa literară, publicați cărți, vă întîlniți cu cititorii... Eu nu văd nici o transformare.

— Obosesc umblînd, nu obosesc citind, scriind. După cum vezi, gimnastica picioarelor nu e la nivelul celei cerebrale. Pot citi o carte într-o jumătate de zi iar un articol îmi ia o dimineață. Desigur, după ce l-am pregătit în cursul săptămînii. Nu resimt nici o oboseală intelectuală. Bună sau proastă, mintea îmi este aceeași. E-adevărat, n-am făcut niciodată exerciții fizice. Iar în locu-mi era lamentabil la cele mai ușoare.

— Așa n-a fost bine.

— Mulți mi-au zis la fel. Odată, Nae Ionescu m-a combătut cînd a aflat că în adolescență n-am practicat nici un sport. Mi-a spus: vitalitatea sporeste prin educație fizică și asigură longevitatea. Săracul! A murit la 50 de ani. Vitalitatea e un fenomen ciudat și adeseori surprinde la făpturile plăpînde, ca să nu zic slăbănoage. N-am fost chiar un slăbănog, dar din gimnaziu eram poreclit „spectrul morții". După cum vezi, spectrul morții s-a ținut bine.

— Prin urmare, dumneavoastră sînteți în exclusivitate un „produs" al cărților.

— Un robit al lor, nu un produs — dar un robit benevol. Care nu-și dorește emancipa-rea. Știi că libertatea a fost definită ca necesitate înțeleasă. Pentru mine, lectura este conditia libertății. Sau necesitatea înțeleasă. N-aș putea spune același lucru și despre scris. Nu întotdeauna îmi găsesc în scris verva din conversație. Îmi dau seama că scrisul meu, uneori, e plumburiu, adică expresie a unei oarecare lehamite.

— Un robit al cărților? Dar dumneavoastră nu le adorați așa cum le adora Don Quijote, crezînd în ele pînă la uitare de sine. Din moment ce nu le acceptați așa cum sînt, din momentul ce le supuneți unei judecăți de valoare înseamnă că vă distanțați de ele.

— Da. Ai dreptate. Mă distanțez. Dar un fir de legătură mă trage spre ele. Nu mă pot elibera și nici nu doresc.

— De ce?

— Omul este o contradicție vie. Fiecare dintre noi se contrazice mai mult sau mai puțin. Fiecare dintre noi este, metaforic vorbind, un Ioan Vodă tras de două cămile în direcții opuse. Cu deosebirea că rezistă la această tortură.

— De cînd ați apărut în arena literară vi s-a remarcat spiritul cârtitor.

— N-am o noțiune exactă despre acest cuvînt. A cîrti înseamnă sau a colporta bîrfeli sau a le crea. Nu-mi cunosc un asemenea năravi. Orice critic poate greși. Dar dacă greșește cu bună credință nu mai este cîrtire. A, desigur, anumite curente literare le resping. Cum ar fi suprarealismul și cum sînt terbilismele unor scriitori chiar cînd nu mai sînt tineri. Însă culmea, giumbușlucurile lor sînt acceptate. Eu am idiosincrazie la ele. Cred că și dumneata ai idiosincrazille dumitale.

— Nu coincid întotdeauna cu ale dumneavoastră.

— Uite, braga e o băutură foarte bună. Și-i duc lipsa, ieftină, răcoritoare... Calitatea ei e însă inferioară. Și dacă ți-aș spune că o prefer șampaniei ai spune că fac o glumă proastă. A nu fi de acord cu judecarea superlativă a noilor generații este un fenomen generalizat în critica din toate literaturile. Thibaudet i-a consacrat lui Mallarmé o teză, a scris despre Bergson și Barres cărți, dar nu și despre ultimul val din literatura franceză. Și cu toate acestea este socotit cel mai mare critic interbelic din Franța. Nu s-a pus nici la remorcă, nici în fruntea mișcărilor de avangardă. A fost și el un cîrtitor? Fireste, mutatis mutandis, nu mă cred un Thibaudet. Dar sînt cam în aceeași situație.

— Acela se visa podgorean, iar dumneavoastră tînjiți după bragă...

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION

Cronica literară de Gheorghe Bulgăr

în pagina 11

Poeme de Balogh József

în pagina 15

Vitrina artelor

Arta modei

Dacă o expoziție de pictură modernă, spre exemplu, pare din capul locului ceva dificil sau, în cel mai bun caz, un lucru de natură a interesa un număr restrins de oameni, o expoziție de modă, indiferent de materialele valorizate, de interesele vestimentare cărora li se adresează și chiar de calitatea inovației, pare un fapt artistic popular, de mare accesibilitate.

De cele mai multe ori, așa și este. Dificultatea apare atunci cînd încercăm să înțelegem în ce măsură o colecție de îmbrăcăminte e și o chestiune de artă. Dificultățile sporesc din clipa în care ne propunem să definim atît problemele artistice evidențiate de expozițiile de modă, cît și nevoile complexe cărora acestea le răspund.

Una din cauze e abundența expozițiilor de modă. O cauză mai cuprinzătoare e deteriorarea cuvîntului artă. E adevărat, în toate domeniile se subînțelege un efort creator, dar de aici și pînă a abuza de termen e un pas, unul pe care de regulă n-ar trebui să-l facem. E simptomatic că artiștii veritabili evocă cu modestie reală ideea artistului pur, în legătură cu producția atelierelor lor — fiindcă artiștii veritabili cunosc deosebirea dintre opera de artă și obiectul de serie — în vreme ce o sumedenie de meșteșugari de toată mîna se grăbesc să califice drept artă niște lucrări banale. Numim cu generozitate **artă** îndeletniciri din cele mai simple : arta cititului, arta conversației, arta culinară, arta de a zice „bună ziua", arta încălțămintei, arte de a face figurație și — de ce nu ? — arta mersului pe jos.

O consecință a popularității exagerate a cuvîntului e aceea că nenumărate „strînsuri" de rochii — cum ar zice cronicarul — au ajuns să se cheme „Expoziții de arta modei". În aceste manifestări — patronate cu bunăcredință de teatre ori alte instituții culturale interesate de fenomenul **modă** — se produc, de obicei, persoane care nu posedă încă artele elementare ale scrisului și cititului, fără a mai vorbi de o concepție artistică, de o învățătură și de o practică sub supravegherea unor artiști. Ne-am deprins aiît de mult cu aceste așa zise expoziții de modă încît nu mai sesizăm cît de multe sînt. Și nici ce servituți vădesc. Viciul de fond al acestor selecții de îmbrăcăminți — de regulă pentru femei — constă în faptul că le lipsește tocmai preocuparea artistică. E vorba de adaptări din reviste specializate, de adaptări pripite, unde singurul principiu care operează e cel comercial : minimum de cheltuială, maximum de cîștig. O cercetare a prieeperilor și a activităților „artistice" a persoanelor care semnează „an de an și citeodată de mai multe ori în an, „expoziții de arta modei", ar arăta că avem de-a face cu artizani grăbiți să tragă foloase din confuzia ce există în distincția : unicat — obiect de serie. În marea majoritate a expozițiilor de vestimentație se licitează la preț de unicat lucruri de serie.

Expozițiile de modă care fac net distincția aceasta sînt rare și ele trebuie comentate în termeni proprii. La „Căminul Artei" expun „MODA", **Maria Negreanu, Ioana Oncescu și Mihaela Avram Răzvan.** Ele sînt absolvente din 1973, 1978 și, respectiv, 1979 ale unor institute de artă, și anume în clase specializate în design, decorație și creație vestimentară, au participat la multe expoziții interne și internaționale, au cum s-ar spune, un nume și un statut în domeniu interesant. Și zic interesant, deoarece preocupările lor sînt mai complexe : dantelă, tapiserie, panouri decorative, accesorii de vestmînt, design. Expoziția conține treizeci și două de piese și, cu toate deosebirile stilistice, are unitate. Unitatea e asigurată de problema vizată, de calitatea acestei probleme. „O rochie unicat, spune Maria Negreanu, e un obiect decorativ care poate fi prezentat ca atare sau purtat. Nu în orice împrejurări, ci în anumite ocazii. Oamenii iubesc ceremoniile. „Ocaziile" sînt, de fapt, ceremonii unde ideea de frumos vine în primul plan". Ioana Oncescu observă că termenul „frumos", care aduce în discuție alt termen neglijat : idealul — apare frecvent, semnificativ mai frecvent în creația decorativă. Frumosul trebuie recunoscut. O haină frumoasă nu e o chestiune de croitorie, tot așa cum un tablou nu-i o problemă de minuire a pensulei. Mihaela Avram Răzvan are convingerea că în creația de vestmînt e vital să cunoști îmbrăcămintea tradițională a țăranului.

Orice haină răspunde unor funcții. Uneori, cele estetice par să treacă înaintea celor practice. În realitate, și cele mai bizare îmbrăcăminți pornesc de la o trebuință. Trebuințele sînt foarte variate și complexe. Ele se confundă adesea cu sentimentele. O haină frumoasă are un sentiment. Maria Negreanu vorbește de „starea de bine" pe care trebuie să o trălască omul îmbrăcînd ceva deosebit. „Eu, cînd concep o rochie, îmi imaginez mai întîi locul, împrejurarea în care poate fi purtată. Apoi starea pe care trebuie să o încerce femeia care o poartă. Eu restaurez sentimente, înainte de a născoci rochii. Măiestria apare mai întîi în gîndire și în simțire. Croiala e un rezultat. În ce mă privește, cusutul propriu zis e un chin. E plăcut să imaginezi, să vezi cu ochii minții. Dar, ca să imaginezi, trebuie să știi ce se poate obține dintr-un material. În expoziția noastră, împresia de prețioizitate, de mirific e obținută cu materiale care se găsesc în comerț. Pînă la urmă, nu prea există materiale urîte, ci materiale rău folosite. În anume contexte — optice, tactile — orice material produce o impresie deosebită. Arta decoratorului constă și în aceea că dezvăluie însușirile subtile ale materialelor, că îl deprinde pe om să vadă interesantul acolo unde nu vede nimic sau vedea banalul. Ideea expoziției noastre, problema ei de bază aceasta este : să facem ca materialele aflate la îndemînă să se constituie în vești minte, care să producă o durabilă stare de bine. Într-o haină frumoasă omul gîndește armonios. Moda nu îl face pe om, e adevărat, dar îl poate face mai bun, îi creează deprinderi noi, deprinderi ale unei noi civilizații a relațiilor".

TUDOR OCTAVIAN ■

Continuitatea tradiției

În ultima vreme Galațiul atrage, ca un magnet, tot mai mulți absolvenți de Conservatoare. Iar unul din rezultantele acestui fapt a fost observat de noi, la fața locului, cu prilejul unui recital organizat de Teatrul Muzical „N. Leonard", care a cuprins lucrări ale compozitorilor localnici, manifestare ce trebuie consemnată deoarece ne-a dezvăluit cîteva talente creative și interpretative ieșite din comun.

Silvia Macovei, absolventă în anul 1981 a clasei de compoziție, condusă de maestrul Ștefan Niculescu, ce deține încă de pe acum mai multe premii naționale cît și premiul Concursului internațional Viotti-Valsesia, din Italia, în 1982, a prezentat trio-ul intitulat „Cugetări de pace de prin scrieri de demult", destinat unei mezzosoprane, și unui bas, cu participarea pianului. Lucrarea, structurată în patru părți — avînd la bază o culegere din scrierile cărturarilor români, Dosoftei, Țichindeal, Samuel Micu, Cantemir, Golescu, Anton Pann și Eftimie — relevă adîncimea în gîndirea creatoare și a construcției. Folosind vocile solistice în registre depărtate și pianul în arpegii la octave superioare, se crecază un contrast puternic ce ilustrează foarte bine unitatea dintre text și muzică. Tot Silviei Macovei i se datorează și piesa pentru pian, ce poartă titlul „Cetăți astrale", care are structuri mozaicate și în care pianistul Valentin Macovei a avut un discurs cursiv, visător, întrerupt pe alocuri de accente tragice.

Adrian Nichiteanu face parte din promoția anului 1986 și a avut același mentor, pe Ștefan Niculescu, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Capitală. La acest tînăr se observă o oarecare specializare și atracție către muzica vocală, în care a obținut și cîteva izbînzi de marcă : Premiul I al C.C. al U.T.C., la concursul organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română, în 1984 ; Premiul I și Premiul special al juriului, la Festivalul-concurs „Gh. Dima", în 1985. Atașamentul său față de vocea umană s-a vădit în ciclul de lieduri pe versuri de Ana Blandiana, care se plasează într-un con luminat de modernism, avînd o scriitură contemporană cu intervale distanțate, întrebuințîndu-se din plin și resursele vocii de mezzosoprană, de la șoaptă la învăluirea armonicelor. Același creator și-a prezentat și „Sonata pentru vioară și pian", cu concursul violonistei Luminița Iovănașcu, în care s-au putut întrevedea mai multe elemente ale muzicii populare, cu un limbaj ceva mai „așezat" și mai accesibil, finalul lucrării relevînd — printr-o suită de modalități — glasul naiului imitat de violină și dangătul de clopote, izvorît din acordurile pianului.

Livia Teodorescu, fostă colegă de an a Silviei Macovei, a absolvit același Conservator, aflîndu-se însă sub îndrumarea compozitoarei Myriam Marbé fiind distinsă pînă azi cu titlul de Laureat al Festivalului național „Cîntarea României", cu o Diplomă de onoare la Concursul internațional de la Vercelli — Italia, 1982, și cu alte premii în cadrul diferitelor manifestări la care a luat parte. Muzica sa are reflecții clare, imagini vii, pe întreaga dimensiune a pianului temele privindu-se ca într-o oglindă. Sensibilitatea acestei tinere creatoare nu poate fi pusă la îndoială, fie în ritmurile jucăuse — relevate în „Sonatina" dedicată copiilor — fie în atmosfera gravă, ori visătoare, a „Sonatei pentru pian".

Sorin Oancea, cu toată tinerețea sa, pînă de curînd student al maestrului Aurel Stroe, se distinge printr-o deosebită profunzime, dublată de un serios meșteșug al înlănțuirii sunetelor și al construcției formelor. Succesele sale, deci, nu trebuie să ni se pară surprinzătoare ; fie că s-a aflat la Piatra Neamț, ori la Iași, la Kazimierz-Dolny (R.P. Polonă), sau la Trieste (Italia), el a reprezentat cu cinste generația de tineri creatori români. Interesantă este, în special, desfășurarea sa pe mai multe planuri, scriind la fel de aerat pentru cor („Madrigal pentru voci egale și flaut", după „Estampa", de Lucian Blaga), pianistic („Sonata pentru piano solo") ori pentru formația de coarde (Cvartet).

Vedem în cei patru compozitori, ca și în mezzasoprana Liliana Nichiteanu (foarte bună în tot ceea ce am ascultat), basul Ieremia Manole, flautistul N. Mantu, violoniștii Eugen Delicote și Marian Sava, violistul Adrian Poalelungi, violoncelista Nicolette Lungu, ca și grupul restrîns de tinere coriste, alături de cellalți interpreți amintiți mai sus, un mănunchi de muzicieni capabili să urce necontenit stacheta valorică a artei gălățene. Important ni se pare, chiar în acest moment, ca ei să fie permanent încurajați printr-un interes și sprijin sporit pe care ar trebui să-l primească din partea organelor culturale județene, ce ar trebui să folosească din plin talentul și sîrguința manifestată nu numai cu prilejul recitalului la care am fost prezenți. Căci, să nu uităm, Galațiul este locul de obîrșie al marelui interpret care a fost N. Leonard, al marelui compozitor și estet Dimitrie Cuclin, al atîtor cărturari de seamă care au înscris pentru totdeauna numele orașului în istoria muzicii românești. Iar tradiția se cere a fi respectată și continuată !

CLAUDIU NEGULESCU ■

CAP LIMPEDE

● S-a aflat, pentru scurt timp, la chioșcurile de difuzare a presei, **Jocuri de-a vacanța,** supliment al **Caietului program al Teatrului Național București.** Din cuprinsul său semnalăm cîteva din articolele care pot explica marele interes de care s-a bucurat la cititori această publicație : **A fi actriță la Național** de Dinu Kivu, **Tinerețea virstei de 50 de ani** de Florentin Palaghia — despre cîteva din vedetele internaționale care împlinesc în acest an o jumătate de veac, un serial despre Henry Fonda, un articol plin de vervă despre jogging de Radu Cosașu, un altul despre copiii pierduți ai Hollywood-ului precum și un roman polițist de René Barjoval repovestit în limba română de Cristina Chira ● Din numărul 8 al revistei **Convorbiri literare** reținem paginile de istorie literară în care Cristian Dumitrescu repune în discuție cîteva principii în legătură cu mostenirea literară, Florin Faifer prezintă însemnările de călător ale lui G. Barițiu, Constantin Ciopraga ni-l reamintește pe poetul Horia Furtună iar Maria Platon aduce justificate elogii celor trei volume de **Opere** de C. Negruzzi apărute între anii 1974—1986 ● În același revistă, suplimentul **Pagini bucovinene** găzduiește un interviu cu scriitorul Vasile Andru : „Într-un basm bucovinean se zice că, „la casa cu povești, nu intră Necuratul. La asta servește literatura : să alunge răul. Biologia ne învață că ființele rudimentare sînt mai vulnerabile decît ființele subnutrite. Literatura ar trebui să ne apere de rudimentar și de alienare." ● În cadrul rubricii **Dialogul literaturilor, Convorbiri literare** ne propune traducerea unui tulburător poem de **Nicolas Guillen** din care cităm : „Tu, care ai plecat din Cuba, / la spune tu, / unde-ai să mai afli verde și verde / azur și azur / palmier și palmier sub cer ? / Ia spune tu." ● A apărut **Caietul program** cu numărul 75 al Teatrului Național, publicație care din anul 1969 cunoaște o viață neîntreruptă, continuînd cu strălucire o serie de publicații prestigioase ale vieții noastre culturale : **Gazeta Teatrului Național,** primul periodic teatral românesc (13 numere din noiembrie 1835 pînă în decembrie 1836), **Revista Teatrului Național** (o singură apariție în 1921), **Teatrul Național** (45 de numere între anii 1941—1946) și **Revista Teatrului Național** cu 21 de prezențe între anii 1948—1951. După cum afirmă Radu Beligan într-un **Bloc-notes,** „aceste publicații tindeau să dezbată problemele cele mai importante ale scenei în lumina ansamblului vieții noastre culturale și ținînd seama de mișcarea spirituală a întregii lumi." În acest număr care se vrea nu atît „un bilanț unde satisfacția prevalează și minusurile se ascund sub faldurile festive ale momentului, cît un îndemn de a continua și de a ameliora", remarcăm seriozitatea cu care este comentată cartea de teatru, (semnează, printre alții, Dana Dumitriu, Mircea Iorgulescu, Dumitru Micu, Ov. S Crohmălniceanu, Bedros Horasangian), portretul pe care i-l face Ion Zamfirescu actriței Ilinca Tomoroveanu, interviul cu Ileana Stana Ionescu, articolul lui Gh. Lăzărescu despre stagiunea teatrală britanică precum și paginile din jurnalul lui Jean Cocteau transpuse în românește de Sanda Rădpeanu. **Caietul program** al Naționalului bucureștean, informat și bine scris, își păstrează o ținută intelectuală ce impune ● Întrebat „la poșta redacției pe care o susține în **Astra,** care este cea mai mare greșeală de tipar a tuturor timpurilor, George Pruteanu răspunde tulburător : „La propriu, n-aș ști să vă răspund. (Poate — Romulus Vulpescu). În alt sens însă, și anume unul serios și grav, mă gîndesc că poate fi desemnată de această sintagmă apariția în 1925 a cărții cuprinzînd gîndirea — și paranoicii „gîndesc" — viitorului dictator al Germaniei naziste, din cauza căreia și din cauza căruia milioane de minți adevărate și normale au încetat să gîndească, milioane de ochi au încetat să privească sau să citească. Este, cred, în istoria omenirii, cea mai mare greșeală la care tiparul, fără voia lui, a fost complice."

Vitrina cărților

Una dintre cele mai populare colecții care apar la editura „Univers" este, fără îndoială, colecția „Globus". Volumele ei format de buzunar dispar cu multă rapiditate din librării deoarece, în general, narațiunile respective — romane sau povestiri — sînt semnate de autori contemporani prestigioși, valori reale în țările lor și care merită să fie știuți și de cititorii din alte părți. În cadrul unei politici culturale înțelepte, fiecare astfel de apariție editorială înseamnă un nou efort pe care îl întreprindem pentru a afla mai multe despre lumea în care trăim,' despre strădaniile scriitorilor de pretutindeni de a descoperi pentru om toate soluțiile posibile ca să se împlinească în conformitate cu idealurile sale.

● Doris Lessing este prezentă în această colecție cu un roman socotit drept una dintre cele mai valoroase creații ale autoarei : **O coborîre în infern.** Cartea transpusă în limba română de Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești) supune atenției cititorilor cazul unui om de o sensibilitate exacerbată și care, pierzîndu-și memoria, ajunge totuși să-și investigheze propriul său eu, cu o luciditate remarcabilă, așa cum nu o mai făcuse niciodată și care-l ajută să se regăsească la sfîrșitul experienței insolite mai bun și mai adevărat. „Roman privitor la spațiul interior". **O coborîre în infern** pledează pentru generozitatea idealurilor umaniste.

● Unuia dintre marii scriitori ai acestui secol, Graham Greene i s-au tălmăcit în românește de către Petre Solomon două romane de mici dimensiuni : **Al zecelea om** și **Doctorul Fischer din Geneva.** Primul descrie cu fidelitate Franța în anii de ocupație hitleristă și dezvăluie eroismul unor oameni obișnuiți, angrenați în acțiuni palpitante. Cel de al doilea este „un roman de dragoste dublat de unul de acțiune, avînd ca fundal Elveția zilelor noastre și ca temă lăcomia."

● Distinsă cu premiul Strega în 1980, **Viața ingenuă** de Vittorio Gorresio, unul dintre marii gazetari ai Italiei contemporane, reconstituie cu acuitate și fără prejudecăți momente semnificative din istoria țării sale de la începutul secolului și pînă azi. Narațiune întesată descoperi cu amănunte mai puțin cunoscute de cititorii români, **Viața ingenuă** (ed. „Univers"), se parcurge cu un justificat interes și oferă o imagine elocventă a destinului unui cetățean onest confruntat cu vicisitudinile unei epoci pline de contradicții.

Vă prezentăm o colecție

● Adolfo Bioy Casares, socotit unul dintre cei mai mari scriitori de azi din America Latină, este prezentat cu multă (și îndreptățită) generozitate de către Jorge Luis Borges drept un vrăjitor al cuvintelor : „El desfășoară o odisee de miracole, care nu par să accepte altă cheie decît cea a halucinației sau a simbolului și pe care le descifrează în mod plenar printr-un simplu postulat fantastic, dar nu supranatural". Lui Bioy Casares i s-a publicat în colecția despre care vorbim un volum de șapte povestiri, **Celălalt labirint,** care înfățișează într-adevăr eroi confruntați cu legi ale universului necunoscute omului obișnuit, creînd însă o ambianță firească pentru ei, un mediu familiar chiar atunci cînd, uneori, devine neliniștitor. Tălmăcirea datorată Marianci Vartic impresionează prin rafinamentul expresiei. Prefața lui Ion Vartic, cu puncte de vedere care se rețin, este în același timp, „o repede ochire" asupra literaturii latino-americane. El amintește, de pildă, una dintre controversele în legătură cu originalitatea literaturii argentiniene : „Ca și Borges, Bioy Casares ori Cortázar, el (Ernesto Sábato, n.n.) respinge arta facilă, exotic-folclorică și regionalistă, care i-ar plăcea lui Pedro Camacho, condeierul persiflat de Vargas Llosa. Paralela inspirată pe care o face Sábato reduce la absurd și ridicol o asemenea poziție estetică : dacă literatura argentiniană nu este una profund națională, întrucît e lipsită de o butaforie pitorească, ar trebui, conform aceluiași sofism artistic, să ne întrebăm și dacă, de pildă, „inexistența balenelor metafizice de pe teritoriul Statelor Unite nu-l face pe Melville apatrid".

● Pe lîngă o bună introducere în opera lui Tadeusz Nowak, prefața lui Ion Petrică la romanul **Și de vei fi crai, și de vei fi călău,** (o incursiune palpitantă și tulburătoare în viața satului polonez confruntat cu seismele istoriei) atrage atenția asupra grijii cu care scriitorul polonez scrutează viitorul culturii : „...este mai degrabă îngrijorat de viitorul culturii în societatea modernă, care favorizează imaginea în dauna cuvîntului, limitînd posibilitățile de comunicare. În efortul pentru îmbogățirea imagisticii, limba literară a abandonat și ea cultul cuvîntului al încărcăturii lui semantice, devenind astfel, cu fiecare secol, tot mai săracă. După scriitorul polonez, soluția pentru revitalizarea limbii literare și a culturii în societatea modernă rezidă în valorificarea vocabularului, a cuvîntului-metaforă, păstrat în cultura populară."

CAP LIMPEDE

● Apărute relativ la scurt interval, cele două semnale emise de SF-ul timișorean, **Helion** și **Paradox** fac din orașul de pe malurile Begăi capitala activă a anticipației actuale românești. Paginile celor două publicații sosite la redacție freamătă de prospețime și vitalitate trădînd o efervescență a imaginației creatoare demnă de invidiat. ● Se pare că la Timișoara activează un grup compact de scriitori și animatori SF, de cele mai diverse profesii, și că aici SF-ul nu e doar o simplă activitate creativă ci o stare de spirit, **un mod vital de a fi.** ● Magazinul Clubului de anticipație al Casei universitarilor, **Helion** se deschide cu într-adevăr extraordinara ipoteză a arderilor spontane ale corpului uman, expusă în discuție de Constantin Cozmiuc și Viorel Abrudan (ultimul cunoscut încă de pe vremea serialului său din **Orizont** despre apa vie) și continuă cu un voluminos laborator SF — o incursiune fructuoasă în atelierele de creație ale unor nume care, exceptînd pe cunoscutul romancier Paul Eugen Banciu, s-au afirmat aproape exclusiv pe terenul SF-ului : Dănuț Ungureanu, Györffy György, Silviu Genescu, Ovidiu Pecican, Dorin Davideanu, Lucian Vasile Szabo, Marcel Luca, Cristian Lăzărescu, Dumitru Sandu, Mihai Alexandru ● Cele treizeci de pagini efective de creație sînt dublate de un capitol masiv de alternative teoretice nu mai puțin incitante decît prozele SF, în care informația și competența unor semnături ca Horia Aramă, Mircea Crăciun, Daniel Vighi, Ștefan Buzărnescu sau Voicu A. David asigură o serioasă justificare teoretică SF-ului actual și problematicii sale aflate în căutarea unui nou umanism și a unui om total pe măsura ultimelor cuceriri din cunoașterea contemporană ● Recentul **Paradox SF,** apărut tot la Timișoara, ca supliment al revistei **Forum studențesc,** adaugă celor remarcate pînă acum în **Helion** un amplu interviu cu Cornel Robu pe tema „sublimului în SF", primul episod al unui promițător serial anunțat de Lucian Ionică și numit „Elemente SF în literatura generală", două pagini de proză semnate de Viorel Pîrligras și Traian Urdea cît și alte masive texte SF aparținînd lui Constantin Cozmiuc, Lucian Szabo, Sudan Baizsky, Constantin Mărăscu, Dorin Davideanu, Silviu Genescu.

Cronica literară de Gh. Bulgăr

Vechi temeiuri ale culturii

Dintr-o vastă sinteză asupra evoluției civilizațiilor a apărut recent volumul II : **Istoria culturii și civilizației** de Ovidiu Drimba (667 pag. Ed. științifică și enciclopedică, 1987), consacrat în special Evului mediu, deși se ocupă de civilizații ale popoarelor cu mare vechime în istorie, care au evoluat paralel, uneori, cu cele antice, prezentate în primul volum (1984), încheiat cu evocarea istoriei și civilizației traco-dacilor.

Controversele în legătură cu definirea epocii medievale, a limitelor și specificului culturii sale, se întind pe mari arii cronologice. „Termenul Ev Mediu" a fost creat — scrie autorul — în sec. XV de către umaniștii Renașterii — istorici, filosofi și oameni de litere. În viziunea acestora, între eleganțele limbii lui Cicero pe care o cultivau și latina medievală, coruptă de termeni vulgari și germanici, între puritatea de linii a artei antice, pe care atît de mult o admirau și arta barbară, gotică (în special arhitectura) a secolelor imediat anterioare, se plasa un lung **intermezzo** : o epocă de mijloc, un **medium aevum,** care trebuia respins ca fiind o epocă opacă și sterilă, o perioadă de decadență generală și de barbarie".

Lucrurile s-au schimbat, pe măsură ce realitățile și realizările pozitive ale Evului Mediu au fost mai bine cunoscute, începînd cu primele decenii ale secolului trecut mai ales. Iluminismul, romantismul, savanții și literații moderni au recunoscut meritele înaintașilor care au dat strălucire multor manifestări creatoare din acel Ev, care și azi, în limbajul comun, stă sub pecetea deconsiderării. Ovidiu Drimba are o părere cu totul favorabilă asupra epocii medievale, de care se ocupă acest al doilea volum : „Cultura și civilizația modernă își au îndepărtatele origini în acea lungă și neînchipuit de fertilă perioadă care a fost Evul Mediu".

Mileniul în care se întinde acest Ev a avut desigur și umbre compacte, manifestări tragice ale spiritului agresiv, barbar, cu obscurantismul și tirania atîtor învazii și lupte pentru putere, pentru dominație. Conflictele și luptele sîngeroase au fost fără capăt ; năvălirile, agresiunile, ruinarea și exterminarea fierbeau în sîngele atîtor tirani și conducători de hoarde nimicitoare, cum se poate citi de-a lungul volumului, în partea întîi. Sinteza majoră a atîtor idei, orientări, aspirații, realizări contradictorii o configurează Ovidiu Drimba cu erudiție și talent, avînd o lungă experiență a scrisului și acele exigențe ale spiritului critic, ordonator, indispensabil pentru a întreprinde o lucrare de proporțiile acesteia. El lărgește aria investigațiilor sale cu largi perspective istorice asupra unor popoare și civilizații, uitate de alți cercetători : „Date fiind însă complexitatea acestei culturi și civilizații, excepționala forță creativă demonstrată, bogăția și varietatea aspectelor sale, propunem aici o lărgire a viziunii ; o viziune în care se integrează și alte componente ale culturii și civilizației medievale europene — și anume : aportul celtic, germanic, bizantin și arab"

Celții cu istoria, expansiunea, amploarea culturii lor, prelungită „pînă către sfîrșitul Evului Mediu", a căror puterea militară și inițiativele lor creatoare de cultură s-au manifestat „către începutul sec. III î.e.n.", au fost cel mai mare popor, „timp de două secole" din Europa, încît „arta celtă a fost prima mare contribuție a popoarelor barbare la arta europeană" (p. 51). Această contribuție s-a materializat și în Dacia veche, iar descoperiri recente arheologice — ca cea de la Ciumești-Sanislău, jud. Satu Mare — confirmă valoarea unei civilizații, a unei culturi.

În capitolul vast despre istoria, civilizația și cultura popoarelor germanice (goții, vandalii, longobarzii, francezii, normanzii) e relevantă creația literară care a deschis perspective noi dezvoltării vieții spirituale a Evului Mediu, alături de celelalte forme de civilizație și cultură, foarte bogate : anglo-saxone, germane, scandinave, cu moștenirea lor istorică, mereu vie. Ovidiu Drimba traduce din unele vechi poeme scandinave (de scriitori scandinavi se ocupase mai pe larg în cartea sa din 1980), amintindu-ne că literatul e dublat de un istoric al culturii europene, consacrat prin cărțile sale documentate, scrise cu rigoare și eleganță. Se citește, ca un roman, vastul capitol despre cultura bizantină de care se leagă cea mai veche formă a afirmării documentare a culturii naționale, a vieții de stat, a înnoirii artelor la noi, ca și primele traduceri în românește, la citeva decenii doar după **Învățăturile lui Neagoe Basarab,** în care există certe influențe bizantine. Ni se pare însă prea succint subcapitolul **Bizanțul și Țările Române** ; poate că această supraconcizie (de mai puțin de două pagini) se explică prin faptul că există numeroase cărți și studii mai vechi, consacrate culturii bizantine (printre care Iorga desigur, dar puteau fi citați și alte nume de mari bizantinologi români : N. Bănescu sau Vasile Grecu, foștii noștri profesori). Cît despre cultura și civilizația armeană, „în imediata apropiere a spațiului bizantin" (p. 237), în care au excelat mai ales sculptura, arhitectura și miniaturile („un gen de artă înfloritor în Armenia, timp de 13 secole"), se poate spune că au sporit valențele spiritualității europene, cu ecouri tîrzii, remarcabile, în dezvoltarea culturii moderne.

O viziune amplă și deosebit de instructivă oferă volumul asupra lumii arabe de la începuturi pînă la apogeul forțelor creatoare de cultură. O. Drimba îl citează pe Norman Daniel pentru a sublinia valoarea civilizației și culturii arabe din această perioadă : „Evul Mediu în Europa (potrivit periodizării convenționale) este perioada istorică ce coincide **grosso modo** cu perioada măreției arabe" (p.331). În științe, în filosofie, în arhitectură, medicină ori literatură, creația popoarelor arabe a fost cu totul remarcabilă și ea s-a transmis Europei, mai ales prin Spania și Sicilia. **O mie și una de nopți** e cea mai cunoscută operă literară tradusă și la noi de mai multe ori. La noi abia cu D. Cantemir începe afirmarea unei influențe arabe, iar peste timp, T. Cipariu a fost „primul specialist român în limba și literatura arabă." Între latină și arabă a existat o anumită concurență a scrierilor medievale, două limbi de mare circulație printre învățați. Amploarea creației, exprimată prin acele limbi, s-a dovedit a fi un solid fundament pentru Renașterea ce s-a conturat devreme și a ridicat pe noi trepte cultura și civilizația vechiului continent.

Partea a doua a volumului ne dă, în capitole sintetice, imaginea policromă a civilizației Evului Mediu, de la structurile politice și administrative la viața cotidiană, trecînd prin economia, privilegiile și servituțile categoriilor sociale, descriind aspectele militare, comerciale, meșteșugărești, justiția și cruciadele cu bilanțul lor, „esențialmente aproape negativ" (p.570). Am fi fost interesați de un capitol rezervat Țărilor Românești, în evoluția Daciei, a provinciilor ei, devenite „țări", de-a lungul unui mileniu atît de frămîntat și de fertil în aspirații și realizări, cu toate umbrele dense și de multe ori sîngeroase, care au plutit peste țări și popoare; poate în volumul următor, consacrat culturii medievale.

Istoria civilizației Evului Mediu din acest al doilea volum al unei enciclopedii vaste inspiră respect pentru autorul ei erudit.

Noul centru al comunei Nojorid, o realizare a unor oameni care iubesc munca și frumosul

Pentru cei doritori să afle cum mai e viața la țară

Invitație la Nojorid

Fotoreportaj de : ADRIAN POPESCU

Șeful fermei I.A.S. Livada, alături de cei 6 ciobani, ne pozează în premieră cu „motivațiile" muncii lor

La fazanerie, grija pentru fiecare exemplar înseamnă valută

Orice mijloc de transport folosit din plin

Plouă cu aur, spunea un om. Oricît ar părea de paradoxal, această declarație metaforică mi-a făcut-o, încă din primele momente ale discuției, primarul uneia dintre cele mai frumoase comune ale țării. Ploua la Nojorid, și toată lumea știa că fiecare strop de apă „va fi aur" pentru ei, pentru că în ogrăda oricărui bun gospodar, după grîu urmează porumbul !

La 42 de ani, și la mai multe mandate de președinte al Consiliului popular comunal, ION CHIVARI are dreptul de a fi mîndru de bunul renume cîștigat de nojorideni.

Cei care au cunoscut Nojoridul de ieri vor avea revelația mutațiilor spectaculare din structura economico-socială a ascăriei. Ce este nou la Nojorid ? Totul, sau aproape totul. Noile valențe de confort și modernitate înzestrate prin munca și hărnicia [illegible] meni care știu că succesul [illegible] ceput promisele unei noi [illegible] conștiinței unei noi spiritualități.

Eforturile conjugate ale oamenilor celor 7 sate ale comunei s-au materializat în creș[illegible]terea producției medii la hectar (5 100 kg grîu la ha), rezultatele obținute fiind pe măsura exigențelor actuale. S-a dezvoltat un puternic sector zootehnic (complex de creștere a tineretului: bovin — 3 950 de capete ; o fermă I.A.S. cu 80 000 păsări, 11 000 ovine și 6 000 porcine și o fazanerie care, cu o capacitate de 60 000—70 000 de fazani pe an, asigură exportul pe profil în Franța, Italia, R.F.G. și Austria).

Valorificarea resurselor locale, prin sporirea volumului micii industrii și a prestărilor de servicii, a finalizării investițiilor cu forțe proprii sînt realități în Nojorid, care ne obligă la consecvență inflexibile din [illegible] ani.

Investițiile pentru dotări socio-culturale și tehnico-edilitare au mărit zestrea comunei prin numeroase blocuri de locuințe (unde se asigură încălzirea cu apă termală), noi spații comerciale, școli pentru unități economice un nou cămin cultural pe lîngă cele 5 existente, un dispensar medical cu 3 cabinete de specialitate, școli și grădinițe în fiecare sat al comunei. Noului centru politico-administrativ al comunei i se alătură noul cartier al satului Livada, „perla" comunei, conceput într-o linie arhitectonică care îmbină dualitatea estetic-funcțional cu tradiționalismul local. Să mai amintim străndul termal, înconjurat de o frumoasă bază de agrement și recreare, amenajate toi prin forțe locale, și faptul că nojorădenii sînt îndrăgostiți la fel de mult de muncă ca și de fotbal (echipa comunei luptă cu dîrzenie să promoveze în Divizia C), pentru a-i etichета pe acești oameni minunați, care-și „iubesc pămîntul ca pe ochii din cap", cu emblemele hărniciei și ale științei de a ridica ștacheta. Sînt cele cinci distincții. Ordinul Muncii clasa I, care obligă Nojoridul să-și continue emanciparea, ca o datorie și o mențire pentru înțelegerea destinului și a viitorului.

Ion Chivari, nu pare ci este un factotum în comună ; oficierea căsătoriilor o face, vorbind cu aceeași emoție în glas, chiar dacă este vorba de a doua tinerețe

În cadrul noilor dotări economice, un restaurant cochet și bine aprovizionat — Unde mergem după-amiază, la șrand sau la cinematograf ?

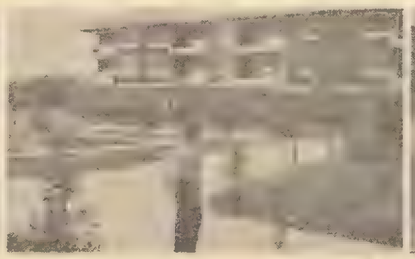

În timpul săptămînii, sau în week-end, șrandul termal înconjurat de căsuțe de odihnă, îți poate oferi clipe de relaxare

Mîine va fi o altă zi, la anul va fi un alt Nojorid

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Un poem clasic, devenit festival

Numele celebrului poem al lui Alecu Russo a devenit, emblematic, titlul festivalului național „Cîntarea României", menit să cuprindă în desfășurările lui, toate manifestările de cultură și civilizație românească, deci întreaga noastră spiritualitate legată, prin prezent, de tradiție și de perspective.

E bine să remarcăm de la bun început caracterul larg, atotcuprinzător al festivalului, întrucît scepticii l-au privit și-l mai privesc încă cu suspiciune, văzînd în el un fel de concurs lăutăresc, primitiv și monocord. Dimpotrivă, întregind armonios toate artele populare sau culte, profesioniste sau amatoare, și toate creațiile tehnico-științifice, festivalul „Cîntarea României", întrunind creatorii de adevăr și frumos cu consumatorii de adevăr și frumos, adică toată suflarea patriei, este cea mai largă, mai democratică, și mai pasionantă manifestare social-culturală din istoria spiritualității noastre naționale. De la tarafu dintr-un sat modest și neîncput pe hartă la Opera Română, drumul e lung și scara ierarhică e covîrșitoare, dar amîndouă au loc pe scena vastă a țării care este „Cîntarea României". Și, dacă în programul Operei e practic imposibil să mai descoperim instrumental ceva, — în tarafurile anonime, festivalul a scos la lumină și le-a dat, prin ucenicie, în păstrare, instrumente foarte originale, pitorești, unice în felul lor, — dar gata să moară uitate în zonele care le-au creat. Așa este, de pildă, vioara cu goarnă din Munții Bihorului sau fluierul dublu, în formă de V, cu un singur orificiu de suflare, dar cu tuburi gemene pe care se poate digita cu amîndouă mîinile, din Țara Moților. Tot așa, cine mai știa să cînte din frunză, din soiz de pește, din ocarina plăsmuită din lut ars, din fluierașul de soc etc. ? Bătrînii care mai știau cînta la asemenea „instrumente" odată văzîndu-se luați în seamă și premiați, și-au învățat nepoții cum să le facă să cînte, lucru pe atît de simplu pe cît de simple sînt instrumentele.

Să luăm apoi olăritul, neuitînd că cioburile de ceramică sînt primele atestări ale existenței noastre istorice pe acest pămînt și că „Hora de la Frumușica" sau „Ginditorul de la Hamangia" sînt primele noastre documente de geniu artistic creator. Gata să se ducă, fie prin dispariția marilor meșteri, fie prin industrializarea și trecerea ei la producția de serie — prelucrarea lutului de sub dealurile subcarpatice și modelarea lui în forme subțiri ca de floare a reînviat la un semn prin climatul generos creat de „Cîntarea României". Meșterii de la Horezu și-au luat ucenici, inclusiv din rîndurile școlarilor, — ce de la Marinen la fel. Poate că mulți olarii din toate părțile țării își au ucenicii lor, poate că pe alocuri cea mai veche artă de pe lume e gata să se stingă, poate că mai trebuiesc multe de făcut pe roata olarului, — dar principalul e că podurile principale, de mare foimă, ale olăritului ancestral au fost scoase din impas și împinse din inerție. Căci văzusem eu, în Canada, într-un mare parc din Montreal, cum doi olari iugoslavi (olari de la țară, nu ceramiști cu diplomă) făceau oale la față locului, demonstrativ, — în fața a zeci și sute de spectatori care priveau cu gura căscată roata și mîinile abile ale olarului. Firește, ei vindeau produsele finite, arse în cuptor, — demonstrația pe lutul caolin fiind doar o reclamă. Atunci mi-am adus aminte de muzeul de la Faenza, din Italia, unde urmărisem cu pasiune formele și culorile ceramicei populare de pe întregul mapamond, intrigat că România, țara cu una dintre cele mai originale și mai bătrîne arte de olărit, era ca inexistentă, împinsă în chip de Cenușăreasă într-un colț colbăit. Cu ajutorul Ambasadei noastre la Roma, lucrurile s-au scurgerijat (cred) dar am văzut cîtă lume bună, în ce număr fantastic și cu cîtă sete de cunoaștere umple, pînă la refuz sălile muzeului din Faenza, orașul în care în tinderea spre porțelănărie a ceramicii s-a inventat faianța (derivat lingvistic de la Faenza).

Să luăm acum un alt exemplu de artă populară gata-gata să se spulbere: sumănăritul. Sumanul era **pallonul** țăranului, veșmîntul său ocrotitor în anotimpurile reci. Bitușa (sau lundra) purtată mai mult de păstori, de paznici, în plină iarnă, a lăsat și ea mogenire, la noi, celebra, fina și eleganta prelucrare a blănurilor, blănărițul blănarilor iscusiți și cojocărițul la care voi reveni. Sumănăritul — așadar — în plină dezvoltare pînă prin anii '50, — a intrat apoi în desuetudine. Pe Valea Crișului Negru, de la Oradea în sus, meșteri de artă populară de tot felul prosperau în sate și comune anume profilate pe o artă sau alta. Astfel, în satul Sîrbești, locul de baștină al inginerului economist agrar dr. Sabin Nica-Sîrbești, sumănăritul era vioara întîi a meșterilor și definea satul. Tatăl lui Sabin Nica a fost el însuși sumănar. Or, astăzi, din aceeași familie Nica, un bătrîn, ultimul mohican al sumănarilor era să ducă cu el spre nicăieri și niciunde, meseria și tainele meseriei sumănăritului, dacă n-ar fi venit vîntul renășterilor și festivalul național „Cîntarea României" și n-ar fi revigo-at sufletul înțeleptului și bătrînului sumănar, luat în seamă, la scară națională, pentru prima oară în viața lui, — filmat și dat la ziar. Urmașii pe care și-i ucenicește vor duce mai departe această artă larg răspîndită prin frumusețea, eleganța, hieratismul și farmecul motivelor ei, a uimit turiștii străini, a bulversat casele de modă din marile capitale ale lumii și a creat, în plină modernitate, moda Folk, de sorginte românească, omologată repede și plenitudinar în foarte multe țări ale lumii. Toi în Canada, la o receptie din Montreal, aveam să văd o înaltă funcționară din Ministerul Culturii francofone, îmbrăcată în întregime cu capodopere ale artei populare române : fustă și ie muntenească (de pe la Teleorman, bănuiesc), eșarfă de borangic de culoarea mierii de salcîm și ușoară ca respirația zinelor, — și, firește, sumanul de Maramureș, sobru și distins colorat.

Ei bine, în comuna mea natală, erau pe vremea cînd eram copil, vreo 6—7 cojocari. Astăzi nu mai e niciunul. Vașcăul a ajuns oraș și, dincolo de hucrurile frumoase și folositoare, — a recurs și la îngimfarea de a se despărța de tot ce era sătesc, țărănesc, primordial în îndeletnicirile și obiceiurile lui. Nici în satul Șuștin, de lîngă Vașcău, nu mai sînt cojocari. Culmea este că, în ciuda unei urbanizări galopante, toemai Bocșul, vatră de veche cultura și cu școli înalte de tradiție îndelungată, — sfeșt păstrat, printre multele meșteri de reședință de plasă (apoi de raion) cojocărițul, — cu tenace și frumoasa încăpățînare Meșter șef, capul de breaslă de odinioară, așadar — în această meandria cojocărească a cooperației, este toemai tatăl lui Traian Cuc, fostul director al Casei de creație populară, actualul secretar al Consiliului Orășenesc din orașul Dr. Petru Groza. Asta ca o coincidență fericită, la gîndul că directorul și-a convins tatăl să nu-și lase brățara meșteriei de cojocărit pradă modernismului devorator cu să-și tocmească ucenici de nădejde. Ceea ce s-a și întîmplat. Dar mobilul spiritual, artistic și social al scoaterii de pe marginea neantului a tuturor acestor meșteri artistice, ieri înfloritoare și necesare, — veștede și însolite este și rămîne tot același coagulator festival național „Cîntarea României".

Dar dacă olăritul, sumănăritul, cojocărițul sînt totuși arte cotidian funcționale, în readucerea lor pe tapet, — două alte arte populare completamente salvate de la ruină de festival, sînt cele ale lăzilor de zestre și ale porților de gospodării. Lăzile de zestre își au sediul major, cetatea de scaun, în satul Budareasa, ultima așezare omenească, pe drumul de urcuș masiv, către plinia de legendă și vis a stațiunii montane Stina de Vale. Meșteri de mare faimă sculptau aici, în lemn ușor, de esență albă, lada în care candidatele la măritiș își așezau foalele și iile, cojoacele și conduri, ștergarele de in și maramele.

Lăzile de zestre ca lăzile de zestre. Dar exista, în Budareasa, un constructor mai original, mai de dincolo de liniile firescului pe care lumea îl socotea într-o ureche. Țăcănit. De la lăzile de zestre el a plecat cu mintea și visul spre întreprinderi mai mari. În parte, realizate. Un ceasornic — pendulă cu toate piesele din lemn. O bicicletă, cu toate piesele din lemn. A visat și un perpetuum mobile — tot din lemn — pe care, firește, nu l-a putut realiza. Se bizuia pe greutatea specifică a unor esențe lemnoase care să tragă, în contra timp, greutățile de la capetele unei funii, cînd într-o parte cînd într-alta. Dar așa ceva — și omul neumblat nu știa — se găsea prin biciuri, cu o rață care, avînd plumb la așezut și în cioc, se tot apleacă ritmic să bea apă. Cert este însă că, la Budareasa, regretatul meșter a toate. era un geniu constructor din familia lui Vlaicu, Vuia, și alți inventatori cu sufletul născut la sat. Nu a avut norocul, adică banii, să se instruiască. Geniul l-a realizat însă în cîteva mașinării la văzul cărora inginerii de notorietate rămîn uimiți. Nimeni n-ar fi vorbit, nici scris despre inventatorul (căci acesta este cuvîntul ce-l caracterizează) și creatorul tehnico-științific (din capitolul adiacent al Cîntării Românicei) dacă nu era festivalul național să-l scoată din anonimat și să-l pună în adevărata lui lumină.

Cît despre porțile cioplite în unicat, de un braț de meșter, cu barda — și apoi amănuntite cu dalta, — ele aduc în motivele lor flora munților și dealurilor. Iar în formele geometrice, în stîlpi și în bolte, marile sinteze de la care a pornit Brâncuși. Am văzut porți mari, împletoșate cu tablă zincată, ca să reziste ploii, și decorate cu cuie — cuie cu floarea mare, ca să se poată urmări motivele stelare, florale, geometrice, fanteziste, exacte. — de meșteri cîndva analfabeți sau semianalfabeți dar care cunoșteau, din suflet și sînge, din lacrimi și surîs, alfabetul frumosului. [illegible] înainte de a fi inventată [illegible] instinctul frumosului [illegible] puncte de reper și a [illegible] prinderea largă și complexă a Festiv[illegible] național „Cîntarea României" cît mai [illegible] cetitorul, în necesitatea ei ideatică și pragmatică. În păstrarea scoaterea la lumină și decantarea unor arte, unor științe, unor datini, unor credințe. Și prin teoretizare, prin erudiție prin filozofia culturii contemporane, prin politologie, — fixarea lor în istoria culturii și civilizației naționale. Teze care intră în filozofia noastră politică de azi În judecare [illegible] judecarea trecutului, prezentului și viitorului patriei noastre, de argumentele zestrei sale de frumos. Născut în primul Congres al Culturii și Educației Socialiste și amplificat pînă la cel de-al treilea Congres — cu subliniera de educație politică și cultură socialistă, în sensul că orice act de cultură și civilizație este implicit politic. — festivalul cîștigă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru comunist și președintele României socialiste moderne, explică, prin documentele fundamental-programatice, tocmai complexitatea, diversitatea și frumusețea de caleidoscop ale manifestărilor lor. Deci gravitatea, solemnitatea, estetica și marile armonii ale festivalului de pe scena geografiei și istoriei patriei — național în sensul cel mai profund și mai emoționant al cuvîntului.

AL. ANDRIȚOIU ■

„E mult mai folositor să învețI din propriile greşeli..."

Din goana vieții, pînă la 33 de ani, Sabina Pop, aveți la activ o diplomă a I.A.T.C.-ului, 27 de documentare realizate la Studioul „Alexandru Sahia", cîteva palmarese naționale și internaționale, în această vară ați fost pe lista laureaților Festivalului filmului pentru tineret de la Costinești. Din goana vieții, surprinzînd viața, mereu cu gîndul la scenariile pe care le scrieți și la regia pe care v-o asumați, ce ne propuneți să „citim" în filmele dumneavoastră ?

— Am încercat să surprind, adevărat, momentul de viață, semnificativ, amănuntul care poate vorbi în mic despre universal, despre întreaga noastră realitate, despre ceea ce ne definește ca neam sau ca generație, sau ca ideal.

— „Vorbirile "dumneavoastră au o notă distinctă ,se recunoaște stilul Sabina Pop.

— Mă bucură ceea ce spuneți. N-am avut încă timpul ca să-mi formez chiar timbrul regizoral inconfundabil, dar ceea ce-am încercat să fac a fost sincer și cu credință-n profesiunea pe care mi-am ales-o.

— Și deosebit de reușit după aprecierile publicului și al» juriului de specialitate.

— Important, revin este gradul de implicare și de sinceritate. În documentarele realizate năzuința mea a fost să exprim lumea investigată. Și ceva din mine.

— Treceți cu ușurință de la un mediu la altul, pentru că aria dv. e diversă.

— Lumea noastră e atît de complexă și captivantă încît n-aș putea să mă cantonez într-un singur tip de idee. Îmi aleg subiectele după necesitățile studioului, dar și după preferințele mele. Filmul documentar are handicapul scurtimii, dar și extraordinarul avantaj de a trebui să spună multe, într-un timp limitat. În acest fel a trebuit să învăț să extrag esențialul din realitatea înconjurătoare.

— Chintesența !

— E o dorință greu de atins. Pe lîngă adevăr, mi se pare însă o datorie a documentarului de a extrage esențialul din lumea înconjurătoare. Din frînturi se poate închega o complexitate.

— Ce ați detașa din ceea ce ați făcut pînă acum ?

— E greu să dau cursa „provocării" dumneavoastră. Relația mea afectivă și profesională se încheie odată cu terminarea unui documentar.

— Așa se explică de ce v-am văzut în sala de vizionare, urmărind ca un spectator documentarul dv., „Ioane, cum e la construcții ?"

— Știu pe dinafară cadru cu cadru, replică cu replică, dar fiecare revizionare e o încercare de a mă obiectiva, de a mă judeca critic, autocritic. E mult mai folositor să învețI din propriile greșeli. Și atunci încerc să mi le „vînez".

— E mai bine să vi le „vînați" dv. decît alții... Unii regizori de film documentar s-au îndreptat către platourile artistice de la Buftea. Cu dv. a fost invers.

— Am avut repartițiile la Buftea și am cerut să lucrez la Studioul „Alexandru Sahia", nu pentru că atunci, în acel moment, m-aș fi cunoscut atît de bine profesional, dar credeam și cred în posibilitățile documentarului. Foarte des el a fost pe nedrept asimilat cu prezentarea, înregistrarea, consemnarea simplistă a realității. Cred că nu s-a făcut încă destul pentru esențializarea, transfigurarea artistică a „spusului", încărcat de adevăr. Deci sînt multe lucruri deosebite de spus, multe drumuri de defrișat.

— Vă tentează ipostaza de explorator ?

— De ce nu ! ?

— Coloana sonoră din documentarele dv. are un rol covîrșitor. Am ultat că sînt într-o sală de cinematograf vizionîndu-le m-am crezut pe stradă (dacă era stradă), pe șantier (cînd a fost șantier,), m-am simțit absolventă de liceu (cînd tinerii se bucurau că și-au luat bacalaureatul). A fost atîta putere de convingere încît m-ar interesa cum lucrați cu microfonul, aici putînd să vă înțeleg cel mai bine.

— Nu vinez „sunetul" cu microfonul ascuns, cum se mai practică. Sînt probleme de ordin moral, cu care nu sînt de acord. Totul a fost pe față, la vedere, dar cu sufletul în palmă. Este foarte important pentru regizor să știe, și să poată crea, starea de încredere între toți participanții care trec și nu trec pe ecran. Tinerii din „18 ani, stop-cadru" au vrut, cu multă dorință de bine, să se exprime pe ei, dar să rămînă și un portret al vîrstei lor. Am stat cu microfonul, ca dumneavoastră, și-am întrebat de toate, fără dibăcie profesională, dar cu sinceritate.

— După aceste experiențe, Sabina Pop, v-ați dat seama dacă ați putea fi și un reporter bun ?

— Reporter, cred că da, fără să știu dacă m-aș putea situa între cei buni. Caracterizant pentru această profesiune, mi se pare, marea implicare, trăirea la înaltă tensiune, ideea de nerv dusă la maximum, consumul spiritual fără drămuire. Ori mie îmi plac aceste trăsături la orice om, care dacă se numește și reporter cu atît mai bine.

— Atelierul dv. de creație ce ține deocamdată ascuns de ochii noștri ?

— Lucrez un documentar care povestește despre teatrul popular dintr-un sat între dealuri. Este incitător pentru mine să observ cum acești oameni simpli se transformă treptat în artiști. Este vorba de o lărgire a universului lor spiritual, pe de altă parte o palpare, foarte ofertantă pentru regizor, a ideii de artă nouă, de cultură socialistă. Este o mare bucurie să vedem cum țăranii urcă pe scenă, jucînd teatrul imaginat de ei.

— De cînd știți că veți face parte din lumea artistică ?

— Știu de multă vreme, îmi este proprie ca structură sau ca dorință, măcar, ideea de artă. Mă și sperii s-o numesc așa, într-atît are piscuri greu de atins, răspunderi morale excepționale. Întîlnirea decisivă a fost o „întîlnire" cu un regizor care n-a avut loc decît pe ecran. Am vizionat un film din care am rămas cu o lecție de neuitat. Era chiar biografia unui regizor din care rezulta arderea, implicarea, consumul pînă la ultima consecință. Acest lucru mi-a plăcut enorm și m-a decis.

— Erau și alte profesiuni cu aceeași ardere...

— Este adevărat. Un medic, de pildă, are o noblețe de tip aparte, superioară regizorului. El se dăruie total celor în suferință, dar munca lui, efortul lui, oricît de mare, oricît de dăruit, oricît de implicat, la un moment dat se poate lovi de implacabilul destinului sau a condiției noastre muritoare. În artă depinzi numai de mintea, de gîndul, de sufletul tău, de cît poți... dacă poți.

— Ultimul dv. documentar, premiat acum cîteva săptămîni la Festivalul de la Costinești, „18 ani, stop-cadru", cît v-a luat din timpul vieții dv. ?

— Ziua absolvirii se petrece într-o singură zi, deci am lucrat, forțată de împrejurimi, doar cîteva ore. Ceea ce se întîmpla la sărbătoarea lor era independent de dorința și necesitățile noastre. Echipa de filmare avea datoria, știind foarte bine ceea ce dorea să obțină pe peliculă, chiar într-un timp atît de scurt să realizeze ceea ce-și propusese. A fost greu, repetiția nu avea ce să caute aici.

— Este cu atît mai mult o performanță... Nu numai că ați realizat un documentar, dar este și unul premiat.

— Nicolae Cabel, care a semnat regia documentarului „Sentimentul unu", și subsemnata, ne-am bucurat de premiul pentru filmul documentar 1987 — Costinești. Nu știu dacă este o performanță realizarea documentarului într-o singură zi pentru că eu cred că, în mică măsură, filmul se realizează cînd spui... „motor". Filmul se face prin și cu gîndul de acasă. Realitatea poate oferi surprize, sîntr-o direcție și-n alta, dar important este ca regizorul să nu uite pentru ce idee a plecat la filmare.

— Sînteți atît de stăpînă pe dv., încît nu scăpați... „hățurile" ?

— Oho, de cîte ori le scap ? !... Ceea ce v-am spus înainte este doar o profesiune de credință.

— Masa de montaj vă arată, uneori, că poate ieși și altfel decît ați gîndit ?

— Masa de montaj este oglinda muncii noastre, momentul de adevăr, de sublim, dar și de cruntă deziluzie. Acolo, pentru prima oară, văd filmul. Pînă atunci lucrez practic cu „ochii închiși". Și de multe ori sînt păcălită cînd se derulează imaginile.

— Îmi venea și mie să plîng uneori că replica scontată apărea alta decît îmi rămăsese mie în minte...

— Și era groaznic, nu ? Parcă se prăvălește cerul ! Sentimentele acestea, extreme, de delir și de tristețe, fac parte din profesiunea noastră.

— Ați fost întîmpinată, la Studioul „Alexandru Sahia" așa cum ați sperat ?

— Cu încredere și imediat am fost considerată ca putînd...

— Aveați o diplomă...

— Eficiența unui film se măsoară în valoarea lui artistico-ideologică, și un documentar slab poate face mult rău unei teme generoase.

— Am rămas cu o secvență obsedantă dintr-unul dintre documentarele d-voastră Ea și el în fața unui geam murdar, care se limpezește, sperînd să devină al lor într-o zi, e o imagine de film artistic.

— Cum bine ați remarcat, este într-adevăr o imagine de film artistic, ea chiar așa a fost acuzată...

— Felicitată, vreți să spuneți !

— Nu, am fost criticată de unii colegi că am introdus ficțiunea în documentar. Eu țin mult la această imagine, pentru că dincolo de ce exprimă ea la prima vedere, este descoperirea reciprocă a doi tineri care știu să rămînă împreună. Cred că documentarul pornește de la cuvîntul document, dar nu trebuie să înregistreze simplist realitatea, să vadă ceea ce noi deja am văzut, uneori în grabă, nedistilat. Un documentar devine într-adevăr documentar cînd reușește să vadă sensul major dintr-o realitate, uneori amorfă. De aceea, mi se pare că mijloacele stricte de realizare trebuie să se pună în slujba valorificării realității.

— Ați crezut și credeți în documentar, cu alte cuvinte, vă tentează lupta cu inerția, cu depășirea unor mijloace de expresie uzate ?

— M-ați înțeles perfect. Filmul de ficțiune mă ispitește și el...

— Vă întoarceți cu simpatie către Buftea ?

— Nu mă întorc, privesc deocamdată din Studioul „Alexandru Sahia". Șed și cujet" se spune pe la noi.

CARMEN DUMITRESCU

Oriunde apar, ei stîrnesc uimire, încîntare și admirație

Călușari, călușeri, căluți

Din Moldova și de la Dunăre, din Transilvania și din alte părți ale țării au sosit, zilele trecute, pe meleagurile cutreierate de riul Olt, un număr impresionant de formații de călușari, călușeri și căluți, care au participat la cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului „Călușul românesc", desfășurat la Caracal (județul Olt). Practic, la spectacolele-concurs desfășurate pe plaiurile oltene au participat 29 de formații de călușari din 15 județe ale țării (Hunedoara, Giurgiu, Constanța, Caraș-Severin, Olt, Argeș etc.).

Membrii juriului — compus din specialiști în probleme de etnografie — au avut o misiune pe cît de plăcută pe atît de grea în etalarea și aprecierea unor formații care s-au întrecut pe ele însele. De asemenea, specialiștii și marele public au avut deopotrivă posibilitatea să participe la parada portului călușăresc, la vernisajul unei expoziții de port călușăresc și la dezbateri vii despre frumoasa tradiție și continuitate a acestui minunat joc popular specific românesc.

ALEXANDRU SZEKELY

Știință și conducere

(Urmare din pag. 1)

rii în aprecierea socială a oamenilor, a rezultatelor, a investițiilor și raționamentelor asupra cărora trebuie revenit sau, dimpotrivă, ce trebuie păstrate drept tradiție valoroasă. Cunoașterea domeniului în care acționează și a domeniilor conexe necesită o metodă riguroasă de lucru. Numărul de cunoștințe ce se cer asimilate în aceeași unitate de timp crește continuu. Revoluția științifico-tehnică e regăsită cotidian în cumulul permanent de informații noi, în toate domeniile de activitate. În aceste condiții, cum spuneam, cunoașterea devine, în primul rînd, o chestiune de metodă, iar cunoașterea vieții industriale, a structurilor moderne de industrie este primul reper al activității unui conducător de unitate industrială.

Element al conducerii științifice, alături de obiectivizare, conducerea previzionară are un rol deosebit în conturarea unei economii moderne, în crearea și menținerea sa la cotele competitivității. Dacă în urmă cu 20 de ani un calculator de birou avea și dimensiunea unui birou, azi are dimensiunea unei cărți. Miniaturizarea a impus schimbări fundamentale într-un număr imens de domenii de activitate, schimbări cărora le-au putut face față numai cei ce au sesizat la timp dinamica extraordinară a acestei tendințe (devenită în numai două decenii regulă generală de acțiune) și și-au orientat eforturile în acest sens. Este, desigur, numai un exemplu, ce ar putea fi urmat de multe altele. Ca să poți întui viitorul, trebuie să fii competent profesional și să stăpînești dialectica lucrurilor, să ai, cu alte cuvinte, forța de a-ți acoperi perfect sarcinile și capacitatea de a avea și inițiative. Bugetul de timp zilnic, planificarea exactă a fiecărui minut nu mai sînt demult teorii utopice. Ritmul trepidant al realității le-a impus ca singure moduri eficiente de muncă. Și nu e oare firesc în condițiile în care nou se naște cu o viteză uimitoare ? Iar dacă nou este un element obiectiv, impunerea sa implică, pe lîngă problemele obiective, și o serie întreagă de probleme de ordin subiectiv : este vorba, bineînțeles, în primul rînd, de mentalitatea oamenilor, care trebuie convinși de necesitatea lărgirii permanente a orizontului lor de cunoaștere. Satisfacția în muncă, această coordonată majoră a personalității fiecăruia, este strîns legată de puterea sa de muncă și, implicit, de capacitatea de a accepta și promova nou. Numai într-o atmosferă de emulație profesională este posibilă fixarea corectă a coordonatelor ; să știi unde te afli și unde ai forța să pătrunzi cu rezultate bune. Căci ce altceva este exportul decît un exercițiu de inteligență ?

Industria noastră a atins un nivel de maturitate ce îi permite dialogul competent, de la egal la egal cu alte țări. Acum, mai ales, avem nevoie de o conducere științifică a tuturor sectoarelor de activitate, pentru a putea fructifica această realitate, rod al politicii științifice de înscriere a economiei românești pe coordonatele noului, ale progresului.

Poeme

de BALOGH JÓZSEF

Pianul amuțit

Am văzut pianul amuțit
uscîndu-se sub același acoperiș
cu doamna cărunță în casa fardată
de iedera strălucitoare.

Pianul e mut de patruzeci de ani
De patru decenii doamna cu mîinile
costelive-tandre șterge praful de pe
scrinul negru al sunetelor.

Clapele obosite de tăcere
tot mai așteaptă degete
îndrăgostite de artist.

Bărbatul a fost răpit
de grifonii războiului
S-a dus cu el
și glasul corzilor.

Am văzut doamna amuțită
cu mîhnirea cărunță a pianului stins
în cearcănele ochelarilor.

Renunțare

E dureros că m-ai părăsit
E mult mai dureros că am putut
renunța la tine

Tu mă hrănești

Pîine rumenă rotundă
proaspăt scoasă din cuptor —
pîntecul tău îmi frige palma.

Anii războiului.
La fel mă-ncălzise pîinea
în zorile camuflate cu promoroacă
după nopțile albe din fața brutăriei.

Acum e pace.
În noi însă continuă lupta
pentru ultima colonie —
eliberarea definitivă a sufletului.

Tu mă hrănești
cu iubirea ta
pîinea mea fierbinte
aromitoare.

Fragment

Nu cerceta cerul
din puțul adînc
căci nu vei zări
nici Luceafărul senin
nici norul negurei
fatale

Pelerinaj

Iată-mă chemat de sunete stinse
parcurg podul copilăriei descifrînd
mesaje muzica acestui instrument
reeviemuri interludii interpretate de
soliști anonimi

nu-i o pasarelă oarecare incrementită
deasupra pălienjenișului sinelor ascunse
friguros în ceața dimineții
ci un xilofon uriaș orchestrat osebit
halucinant instrument de percuție
ale cărui plăci
erau lovite de opinci opintite
bocanci desperecheați cizme ologite
bastoane orbite-n măcelul mondial
dureri sfîșietoare întrebări dăruiri în
declin
decorații agonisite și
agonia decorațiilor

pelerinaj macabru

spre vatra văduvită

ce suvoi în curgere cadențată
melodii tînguite bocete suprapuse
se revărsau vibrînd din xilofonul imens
în primul concert al copilăriei

Ființa culturală

Am descoperit recent în nordul urban al Moldovei, într-unul din cele mai emoționante orașe ale noastre, o realitate artistică a cărei puternică pregnanță n-aș fi bănuit că există. Pe afișierul Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret din orașul Botoșani, de patru ori pe săptămînă, miercuri, joi, vineri și duminică, de la ora 18, e trecută o acțiune numită **Hora moldovenească**. Inițial am crezut că e vorba de un cerc de învățare a dansului popular și cu această convingere aș fi rămas dacă într-una din serile recente, aflîndu-mă în preajmă, nu mi-ar fi atras atenția muzica populară moldovenească de cea mai bună calitate revărsîndu-se în valuri pe străzi, muzica ținînd locul inserării, și un șuvoi dens de lume tînără grăbindu-se spre sursa ei, înaintînd împotriva curgerii ei aproape materiale.

Muzica e asigurată de taraful Casei de cultură a tineretului : trompetă, clarinet, acordeon, țambal și vioară. Nu știu dacă taraful astfel alcătuit e specific nordului Moldovei dar muzica lansată în răcoarea serilor de soliștii Vasile Ciopec, Brîndușa Covaliuc, Doina Bîrgu sau Liliana Dumitrescu am recunoscut-o imediat ca purtînd amprenta curată a unei autenticități garantate inclusiv de repertoriile marilor cîntăreți ai Moldovei, Sofia Vicoveanca, Laura Lavric sau Mariana Lungu. Evident că m-a interesat și calitatea textelor pe care le cîntau soliștii într-un spectacol zilnic de patru ore la care toată lumea ascultă dansînd și implicîndu-se cu toată ființa în horă. Instructorul muzical al Casei de cultură, Cozlac Dorel mi-a arătat culegerile de texte ale soliștilor, fiecare purtînd numele și adresa exactă a informatorului și pot spune despre ele că sînt fără nici o urmă de poluare, — poezii populare vitale și reprezentative pentru o actualitate umană perpetuă : „Legați-vă la ochinci / Și veniți la mini-aici / Nu mai stați pi loc, pi gînd / Și intrați cu mini-n rînd !"

Mai trebuie neapărat să adaug că întreaga manifestare are aerul de civilizație verificată în timp, se dansează numai pe muzică populară moldovenească, jocuri populare moldovenești — adevărată enciclopedie vie de ritmuri și gesturi continuînd un mesaj adînc cum numai această parte a țării putea inventa și transmite. Exact la ora 22 muzica a încetat, sutele de perechi s-au retras în liniște spre intimitatea cuvîntului. Era fapt vădit că tinerii **erau educați** de acestă manifestare artistică și că ei și-o asumaseră în destinul lor **ca pe un factor de educație și civilizație.**

Iată o primă și serioasă argumentație venită chiar dinăuntrul vîrstei și al modului propriu de a vedea lucrurile : discoteca ține de copilărie și adolescență, cînd ești deja tînăr în pragul maturității vii la horă, întinzi brațele între brațele celorlalți și întărești cu propria prezență marea solidaritate a generației tale. E de-a dreptul emoționant însă că în orașul Botoșani un tînăr electrician rostește absolut spontan ceea ce era un lucru extrem de exact și bine știut în tradițiile populare : intrarea în horă a fetelor, sau a flăcăilor, era pentru comunitate un semn că ei sînt pregătiți deja pentru viața socială, sînt maturi și capabili să întrețină o familie.

E bine, pe de altă parte, că în orașul Botoșani populația tînără, provenită în majoritate din satele județului, nu se urbanizează împotriva tradițiilor de acasă ci ajunsă la oraș, după un copilăresc contact cu cosmopolitismul repertoriilor disco, se maturizează redescoperindu-și propriile forme artistice sub acoperișul cărora s-a adăpostit de milenii ființa națională. Astfel orașul Botoșani devine prin opțiunea tinerilor prinși în horă patru ore pe zi, patru zile pe săptămînă, o ființă culturală care nu se modernizează renunțînd la tradiție ci integrîndu-și-o, și asimilînd-o formelor și instituțiilor culturale moderne în felul în care orice operă de artă majoră, literară, muzicală sau plastică are șanse de acces la universalitate numai în măsura în care înglobează în esența ei specificul național.

ION ZUBAȘCU ■

ȘERBAN CIOCULESCU

„Sînt un optimist":

(Urmare din pag. 9)

— Mai stai puțin. Cred că ai întrebuințat cuvîntul „cîrtitor" amintindu-ți de împrejurile nu știu cui care mă prezenta bîrfind sau cîrtind la Capșa. Nu zic nu, spiritul de maliție nu-mi lipsește. Dar a cîrti este un mahalagism. La Capșa, desigur, nimeni nu era scutit de glume pe socoteala sa. Eram și obiect și subiect totodată, fiecare dintre noi. Știi foarte bine că lui Cazaban i se contesta nu talentul de scriitor ci acela de vînător. Și circulau pe seama lui diverse anecdote. Precum aceea a unei perechi de iepuri care nici nu s-a sinchisit de apropierea lui Cazaban. În asemenea cazuri, cîrtirea are farmecul ei. Viața ar fi prea tristă dacă n-am mai rîde din cînd în cînd unii de alții. Nu mă consider tabu. Și sînt indiferent la cîrtirile pe seama mea. Astfel, de pildă, o rudă prin alianță îmi contesta harul de a scrie. Și pretindea că fratele meu Radu îmi compunea articolele. L-am lăsat să creadă ce vrea.

— Numai cine știe să rîdă nu ia în seamă astfel de „cîrtiri".

— Ai dreptate. Risul este pentru mine un tovarăș cotidian, nedespărțit. Nu cred însă că rîd din răutate. Chiar dacă am fost poreclit Șerban cel Rău.

— De poetul Gheorghe Tomozei.

— Da. Află că mi-a plăcut articolul lui. Era bine scris. Vezi, asta e o obligație a criticului: să admire și ceea ce s-ar crede că l-ar sifona.

— Ați fost însă numit și „Șerban cel Bun".

— De Alexandru Paleologu. L-am admirat și pe el, în mod impersonal, pentru talentul său. Și nu pentru că m-a găsit bun. La urma urmei, nici nu știu dacă sînt bun sau rău. Disociez însă între malițiа intelectuală, care nu-mi lipsește și plăcerea de a face rău cuiva. Plăcere pe care n-am avut-o niciodată. Cînd nu pot face un bine cuiva mă împac cu gîndul că nu-i pot face nici un rău.

— V-ați gîndit vreodată la dumneavoastră ca la un posibil model ? De cărturar însetat de cunoaștere, de om cu o mare putere de muncă ?

— Nu sînt un model. Nu mă socot exemplar. Cînd mi s-a spus că sînt un clasic în viață am rîs. Nu m-am impăunat. Clasicitatea cuiva implică o perspectivă în timp. Cine nu dorește să fie într-adevăr un clasic considerat ca atare de posteritate? Contemporanii însă n-au căderea să proclame clasici scriitori în viață.

— Totuși, pentru mine — și nu numai pentru mine — rămîneți un model. Chiar dacă, de cînd v-am cunoscut, în anii mei de studenție, am cîrtit și eu deseori la judecățile dumneavoastră de valoare, tot simt aceeași bucurie cînd vă întîlnesc, cînd discut cu dumneavoastră.

— Toți avem limite. Unii le recunoaștem altii nu. Cunosc scriitori, intelectuali de mina a doua care plesnesc totuși de autosatisfacție. Se umflă în gușă, vorbesc solemn, sînt teatrali și se arată sensibili la lingușire. Mă bucur că nu fac parte din această categorie de beatificați.

— Atunci ce socotiți dumneavoastră un om exemplar ?

— Un om care-și vede de treabă. Și care își face lucrul conștiincios. La locul de muncă pe care și l-a ales sau care l-a fost impus de curgerea vieții. Exemplar mi se pare omul care munceste cu plăcere și găsește satisfacție în rodul muncii lui. Cine se supraestimează este de obicei un deficitar.

— Dar o carte exemplară ? Din moment ce descoperiți atîtea cusururi înseamnă că vă raportați la un anumit ideal. Care ar fi el ?

— O carte nu trebuie să fie perfectă. Perfecțiunea se poate realiza și în mediocritate. O carte bună poate fi și imperfectă. Dar să intereseze și să placă. Sigur, idealul meu este cel clasic. De echilibru, de armonie, de normă, de inteligibilitate, de fond omenesc profund, de răspunsuri la întrebările fundamentale ale omului și ale societății. Cînd o asemenea carte împlinește măcar o parte din aceste condiții, ea este o carte bună. Dar, din păcate nouă din zece cărți nu corespund acestor cerințe.

— V-ați născut la începutul acestui secol așa că ați avut la dispoziție un timp îndelungat pentru a-l cunoaște în profunzime. Cum vi se pare secolul nostru ?

— Am văzut prea multe catastrofe ca să-ți pot spune că m-am bucurat de caracterul spectacular al istoriei contemporane. Am înțeles bine butada lui Shaw întrebat dacă universul ar putea fi distrus de armele atomice. A răspuns: n-ar fi nici o pagubă, deoarece niciodată omenirea nu s-a arătat mai ignobilă ca în zilele noastre. Butada conține un miez de adevăr. Sînt însă un optimist. Nu cred în cel de-al treilea război mondial. Pur și simplu nu-l accept.

— De ce ?

— Fiindcă am încredere în rațiunea universală. Omenirea nu se poate sinucide ca balenele, din inconștientă. Veacul al XXI-lea va fi, desigur, pentru om, mai binefăcător decît al nostru. Se vor găsi leacuri la boli astăzi incurabile, se vor găsi, poate, miiloace suficiente de alimentare față de prodigioasa suprapopulație care se întrevede. Cred că omului nu-i e nimic imposibil.

— Nici în bine, fiindcă în rău, într-adevăr, a dovedit în atîtea rînduri că nimic nu-i e imposibil.

— Mai cred că secolul viitor nu va mai oferi scandaloase denivelări de ordin economic între indivizi și între popoare. După cum vezi, bătrînețea nu mă mizantropizează. De aceea mai cred și că oamenii buni și drepți sînt mai numeroși decît cei răi și ticăloși. E poate simplista schema convingerilor mele, care pot părea ale unui naiv. Nu mă îngîneste un astfel de epitet. Între a fi naiv sau smecher e preferabilă prima situație.

— Dar e profitabilă ?

— Dacă universul se împarte între aceștia și profitori, prefer să trec printre aceștia. Asta-i convingerea potrivit căreia am trăit.

— Care este omul care vă place cel mai mult ?

— Orice muncitor care își face lucrul nu numai conștiincios, dar și cu plăcere. Rolul fiecărui om al muncii este să-și iubească sectorul său de activitate și să se gîndească la sporirea patrimoniului național. Sînt banalități, nu-i așa, dar nu e mai puțin adevărat că nu văd un om de cultură absorbit exclusiv de ambiția de a se afirma și de a fi admirat. Omul de cultură nu poate fi un cabotin. Laboratorul lui, oricare ar fi, etimologiceste, locul lui de muncă, este ca un loc sacru. De altfel, singurul misticism pe care-l admit este acela al cultului muncii. Datorită căruia omenirea, în pofida milenii, a realizat pe plan spiritual mai mult decît a realizat universul pe plan material. Fortele spiritului sînt imprevizibile. De altfel, nutresc un mare respect și pentru ceea ce se realizează prin truda mîinilor.

— Ce v-a întristat cel mai mult din istorie ?

— Sălbăticia mereu agravată a mijloacelor de distrugere. Războaiele din trecut nu amenințau existența planetei. Acum, milioane de oameni trăiesc angoasa unui război de exterminare universală. Cine s-ar fi îngrijorat de un asemenea fenomen ? Eu îi opun un optimism structural. Dar nu-l pot impune tuturor. Cine a văzut rău, se poate aștepta la orice.

— Dar șansa cea mare e totuși în om. Ei poate să fie astfel format încît nici o catastrofă să nu fie posibilă.

— Pedagogia nu poate îndrepta ceea ce este hibrid sau mediocru. Ea nu are putere modelatoare decît acolo unde individul, ca să zic așa, promite și-și poate pune promisiunile. Fiecare om e în felul său imprevizibil și incalculabil. Nu ne cunoastem bine pe noi înșine. Cum să-i cunoastem atunci pe ceilalți ? Dar grija pentru fiecare mlădiță omenească nou apărută are o mare importanță pentru viitorul umanității. În această privință țara noastră este pe un drum al progresului. Roadele se vor vedea cu fiecare generație nouă. Admir la tineretul de azi că fizicește este bine crescut. La unii, din păcate, numai fizicește.

— Nu fiți malițios cu tinerii ! Mulți dintre ei vă admiră.

— Crezi ? Dar nu sînt malițios cu ei. Tineretul de azi este mai degajat decît cel din trecut. Are posibilități de dezvoltare pe toate planurile. În ziua în care performantele noastre intelectuale ne vor aduce tot atîtea medalii de aur ca și cele obținute la disciplinele sportive am putea fi mîndri.

— Astfel de medalii chiar și există ! Și nu puține. Dar cred c-ar trebui să mă retrag. V-am obosit. În încheiere v-aș spune că mi-aș dori, că ne-aș dori, ca peste cinci ani, cînd veți împlini 90 de ani tot eu să vă iau un interviu pentru Flacăra.

— 90 de ani ? Ar fi prea mult. Fiindcă îmi doresc un sfîrșit cît mai apropiat și fără dureri. Nu de moarte mă cutremur, vorba lui Vlahuță, ci de natura ei. O doresc blîndă. As vrea să dispar în somn, așa cum a dispărut bunicul meu dinspre mamă. Dacă nu ne putem evapora ca apa la căldura soarelui, barem să ne stingem fără agitație. Agitația în genere mi-a fost odioasă Dar să nu-ți dau o încheiere macabră. Oricum, viața trebuie să se sfîrșească într-un fel. Dacă pentru cei rămași nu ai fost un om de prisos, bilanțul este pozitiv. Ce-și poate dori mai mult un ▬ ?

Pagini de glorie în cartea de aur a armatei române

La Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz — o vitejie mai presus de orice laudă

Poporul român, în urmă cu şapte decenii, a gravat în analele tuturor timpurilor o victorie exemplară şi un exemplu victorios : epopeea Mărăşti-Mărăşeşti-Oituz, **„un moment hotărîtor** — cum apreciază preşedintele Nicolae Ceauşescu — **în lupta pentru eliberarea patriei noastre, pentru înfăptuirea idealului de unitate naţională"**, moment care a cîntărit decisiv în balanţa războiului de întregire a neamului, încheiat triumfător în 1918.

Acest moment a constituit determinanta intrării României, în miez de august 1916, în vîltoarea primului război mondial, alături de Antantă, împotriva Puterilor Centrale. „Noi — spunea în acele zile de foc Barbu Ştefănescu Delavrancea — n-am intrat în haosul acestui măcel pentru cuceriri, ci pentru dezrobiri... Noi nu vrem ce nu este al nostru, ci vrem unirea cu fraţii noştri din Ardeal, din Banat şi din Bucovina... Noi nu ne croim cu sabia o patrie nouă, ci ne-o întregim." Reliefînd înalta semnificaţie etică a opţiunii României, asumată conştient într-un moment cînd nu se contura de partea cui va fi victoria, în Consiliul de Coroană întrunit de regele Ferdinand la 14/27 august, primul ministru Ion I.C. Brătianu a declarat : „Fără îndoială, cred că din acest război vom ieşi învingători, dar nu sînt sigur, se poate să fim şi învinşi. De aceea vreau să se ştie bine şi de toţi că, chiar dacă ar fi să ieşim învinşi, tot cred că ţara... trebuie, în această clipă a evoluţiei istorice, să facă acest gest (să participe la război împotriva Austro-Ungariei — n.n.). În viaţa naţiunilor sînt afirmări de drepturi care cîntăresc mai mult decît izbînzi trecătoare şi sînt gesturi de abdicare, de dezertare morală, care compromit viitorul lor pentru veacuri de-a rîndul." Sub asemenea auspicii, „Planul de campanie român din 1916" prevedea în primul său capitol, ca scop fundamental al războiului României, „Realizarea idealului nostru naţional, adică întregirea neamului".

Datorită situaţiei obiective (masarea, în faţa noastră, a peste 40 de divizii inamice înzestrate cu armament de ultimul tip şi avînd experienţa a doi ani de campanie, susţinerea unui front de 1600 km., care însemna mai mult de o treime din lungimea fronturilor din Europa, nerealizarea ofensivei aliate convenită pentru teatrul de operaţii din sud ş.a.) şi unor cauze subiective (mai ales hipersensibilizarea la diferite eşecuri locale, ca pierderea capului de pod de la Turtucaia, exagerarea lor şi luarea de măsuri pripite, cum a fost sistarea, la numai zece zile, a ofensivei din Transilvania), armata română a fost nevoită să se retragă în Moldova, prin crîncene lupte de apărare, învăţătoare, după patru luni, să oprească trupele germane, ungare, austriece, bulgare şi otomane în Carpaţii Răsăriteni, pe Siretul Inferior şi la Dunărea de Jos. Deşi cotropitoare cea mai mare parte a ţării, Puterile Centrale au fost împiedicate să-şi atingă ţelul de a scoate România şi armata sa din război, succesul lor fiind, aşadar, relativ. Şi tot relativ a fost şi insuccesul nostru, adevăr surprins de contele de Saint Aulaire, ministrul plenipotenţiar al Franţei în România între 1916—1920, în memorabilele cuvinte : „Unele întoarceri ale sorţii nu sînt decît înfrîngeri triumfătoare sau victorii care aşteaptă."

Victoria nu se va lăsa mult aşteptată. Ea se va produce după doar şase luni, cînd armata română — reorganizată, reînzestrată şi instruită la nivelul celor mai de seamă armate din Europa şi în concordanţă cu noile exigenţe ale războiului modern — va înscrie în istoria naţională şi universală magnifica biruinţă din vara anului 1917.

Desfăşurată între 11 iulie şi 21 august în perimetrul marcat de văile Oituzului, Putnei şi Siretului, bătălia ofensivă de la Mărăşti (11—19 iulie) şi bătăliile defensive de la Mărăşeşti (24 iulie—21 august) şi Oituz (26 iulie—10 august) au fost de un dinamism şi de o înverşunare rar întîlnite. Prin fapte de arme cu aură de legendă, care au fructificat înalt capacitatea comandamentelor, competenţa cadrelor şi măiestria ostaşilor, patriotismul ardent al tuturor combatanţilor, armata română a zdrobit ofensiva inamică. Sub deviza „De-o ceea nu se trece !", generalii Constantin Prezan, şeful Marelui Cartier General, Constantin Christescu şi Eremia Grigorescu, comandanţii succesivi ai Armatei a I-a, şi Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a, au spulberat fauna de „spărgători de fronturi" a mareşalului August von Mackensen.

Este unanimă concluzia că, prin durată, efective angajate şi anvergură, bătălia de la Mărăşeşti se înscrie pe un loc distinct în suita celor mai vestite bătălii de pe toate teatrele conflagraţiei planetare. Timp de 29 de zile, dintre care 16 în lupte averbe, la Mărăşeşti au acţionat, numai în sectorul eforturilor principal, peste 20 de divizii de ambele părţi, amploarea încleştării avînd ca unul dintre etaloanele ei marile pierderi suferite : peste 27 000 de oameni — Armata I-a Română, circa 25 000 — Armata a IV-a rusă, 65 000 — Armata a IX-a germană.

Evocînd dramatismul celebrei bătălii, Mihail Sadoveanu, care era pe atunci directorul cotidianului „România", organul Marelui Cartier General, scria : „În vijelia monstruoasă de foc care bubuie şi se frămîntă afară, aceeaşi înfăţişare crîncenă o aveau toţi oştenii acestui pămînt. Înţelegeam... că-n sufletul lor căzînd o energie de oţel născuse odată cu hotărîrea simplă a jertfei depline. Mi se stringea inima de durere şi de mîndrie, şi-mi plecai ochii săgetaţi de lacrimi spre pămîntul acesta al părinţilor noştri pe care oamenii de azi mor apărîndu-l cu străşnicie."

Valoarea superioară demonstrată de armata română pe cîmpurile de bătaie ale Mărăştilor, Mărăşeştilor şi Oituzului a întrunit elogiile opiniei publice de prelutindeni. Dominînd apriga confruntare, scriitorul şi ziaristul francez Robert de Flers (care a-şi aflat luni şi luni în România în vremea războiului), într-un interviu acordat ziarului condus de N.D. Cocea, „L'Entente", organ semioficios al tuturor legaţiilor de la Petrograd ale Aliaţilor (şi, de asemenea, în articole publicate în ziarul „Le Figaro"), caracteriza Mărăşeştii drept „Verdun-ul român". Cuvinte la fel de însufleţitoare găsim şi în monitorul presei engleze, „The Times", al cărui corespondent la Mărăşeşti relata că istorica bătălie „a fost cea mai strălucită faptă de arme săvîrşită vreodată de români... Trei zile întregi, o divizie românească a rezistat atacurilor turbate date de trei divizii germane, care aveau ordinul să răzbată cu orice preţ. Pierderile duşmanului au fost enorme şi prizonierii din Corpul alpin (una din marile unităţi de elită ale armatei germane transferate de pe frontul de vest pe cel de est — n.n.) au mărturisit că, de la Verdun, n-au mai văzut o luptă atît de crîncenă." La rîndul lui, periodicul rus „Iujnii Krai" afirma : „Armata română a renăscut ca şi Phoenixul din cenuşa sa... Românii sînt bravi şi se luptă ca leii. Azi, cînd germanii ameninţă să ocupe şi treimea de teritoriu ce a rămas românilor, ei mor în mod fanatic, dar ţin în loc pe vrăjmaş... Mor, dar nu se dau bătuţi". „...Mă închin pînă la pămînt ţie, o, Românie — exclama, în încheiere, autorul, B. Utkovski —, pentru pătimirile tale, pentru soarta ta eroică." Considerînd faimoasa tentativa germană de a rupe frontul, gazeta italiană „La Tribuna" sublinia că „trupele române au dovedit un moral foarte ridicat şi o mare înflăcărare ; cu lupiele din Carpaţi şi de pe Siret s-au înscris noi pagini de glorie în cartea de aur a armatei române." Dincolo de Atlantic, „The Washington Post" aprecia că, la Mărăşeşti, luptătorii au manifestat „o vitejie mai presus de orice laudă", care „a dat peste cap planurile germanilor".

Într-adevăr, Mărăşeştii şi Oituzul au fost mormîntul planurilor inamicului, aici reuşindu-se o performanţă strategică de rezonanţă mondială : pe de-o parte, împiedicarea cotropirii totale a României şi, ca atare, prezervarea entităţii noastre statale ; pe de altă parte, ferirea Antantei de lovitura de şoc pe care ar fi reprezentat-o pătrunderea inamicului în Ucraina şi destabilizarea dispozitivului din Balcani.

Evenimentele memorabile din vara anului 1917, dîrza rezistenţă românească din ambele campanii s-au constituit, în acelaşi timp, într-un autentic certificat al rolului pe care pot să-l joace ţările mici în desfăşurarea şi modelarea evenimentelor la scară mondială. „Într-adevăr — scria în memoriile sale mareşalul Paul von Hindenburg — niciodată o putere atît de mică ca România nu a avut ocazia de a juca în istoria lumii un rol de decizie atît de mare, într-un moment atît de important. Niciodată încă, două state aşa de puternice ca Germania şi Austria nu au fost, ca în cazul de faţă, la cheremul desfăşurării forţelor unei ţări a cărei populaţie abia dacă reprezenta a douăzecea parte din propria lor populaţie." Afirmaţia şefului militar german o vom întregi cu reflecţia unui martor nemijlocit al operaţiunilor din România, Charles Stiénon, care, în 1918, observa : „Existenţa necesară a micilor naţiuni, laboratoare politice unde noile idei sînt supuse primei verificări a faptelor, apare mai indispensabilă încă după dovada valorii lor, demonstrată în cursul acestui război. Sîrbi, belgieni şi români, sub lovitura aceloraşi dezastre, relevă acelaşi suflet hotărît să lupte pînă la capăt pentru independenţa lor."

Anul 1918 a însemnat, astfel, pentru România, odată cu sfîrşitul victorios al războiului, afirmarea, la dimensiuni planetare, a uriaşei capacităţi de eroism, de jertfă şi sacrificiu, a tuturor fiilor ei, înrolaţi sub drapelul sacru al idealului naţional. Victoria din 1918 poartă, din partea românilor, peste 800 000 de semnături cu sînge, reprezentînd o medie de aproximativ 1700 de pierderi omeneşti în fiecare zi de campanie — cifra ce mai ridicată dintre toate ţările beligerante — la care se adaugă imense sacrificii materiale : numai pagubele cauzate de invadatori în teritoriul vremelnic ocupat al României au fost estimate la aproape 18 miliarde de franci aur. Este, în această realitate înmiresionantă, o mărturie nepieritoare a puterii poporului nostru de a îndura, a rezista şi a învinge. De aceea, dînd expresie profundei recunoştinţe faţă de mandatul eroic onorit strălucit de ostaşii români în războiul pentru întregirea neamului, Rezoluţia marelui forum constituant de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, care consacra pentru eternitate unirea Transilvaniei cu patria mamă, declara solemn : „Adunarea Naţională cu emoţie se înclină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război şi-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru murind pentru libertatea şi unitatea naţiunii române."

General maior (r)
CONSTANTIN ANTIP

Terminologia agrară şi unitatea limbii române

Fiind legată direct de cele două ocupaţii de bază ale oricărei colectivităţi umane — cultivarea pămîntului şi creşterea animalelor —, terminologia agrară are o importanţă determinantă în stabilirea caracterului civilizaţiei materiale a unui popor. **Conţinutul şi semnificaţia** unor activităţi ale omului nu pot fi pe deplin înţelese fără cunoaşterea formei lingvistice folosite pentru denumirea acestor activităţi. În acest sens, studiul terminologiilor ne poate edifica asupra vechimii ocupaţiilor tradiţionale, a extensiunii şi intensităţii cu care au fost practicate de-a lungul timpului, ca şi asupra raporturilor existente între diferitele grupuri aparţinînd unei colectivităţi mai întinse.

La fel ca şi celelalte componente ale lexicului limbii române, terminologia agrară pune în evidenţă însemnătatea fondului moştenit (latin şi autohton) şi caracterul unitar al acestui fond la toţi românii, oriunde s-ar afla ei astăzi. Fondul moştenit reprezintă atît **cantitativ** (numărul cuvintelor) cît şi **calitativ** (poziţia, în structura lexicului limbii române, a cuvintelor în cauză, dintre care cele mai multe fac parte din vocabularul de bază), componenta fundamentală a terminologiei agrare româneşti.

Termenii autohtoni au o importanţă specială prin vechimea lor şi prin domeniile diverse pe care le cuprind, referindu-se la agricultură şi la plante cultivate (**curpen** „mlădiţă lungă şi subţire", **grapă, gresie, mazăre, mărar, păstaie, strugure**), la configuraţia terenului şi a satului (**cătun, ciucă** „vîrf de deal sau de munte", **gard, mal, măgură, piriu, vatră**), la pădure şi plante sălbatice (**brad, bungei** „pădure deasă", **brusture, ceacîză, copac, druete** (în Oltenia) „lemn gros şi scurt", **ghimpe, mugure, scorbură**), păsări, animale şi insecte (**barză, cioară, cioc, fluture, ghionoaie, mînz, năpîrcă, „viperă", pupăză, raţă, ţap, sopîrlă, viezure**), păstorit (**baci, brînză, bulz, burduf, căpuşă, ciut, fluier, gălbează** „boala a ficatului la oi şi la alte vite", **lai** „negru (despre lina oilor)", **strunga, stîrâ** „stea pă (despre vite)", **tarc, urdă, vătui** „ied", **zară**), ţesătorie şi îmbrăcăminte (**argea** „razboi de ţesut", **brîu, căciulă, sarică**) etc.

Dovada că aceste cuvinte au fost moştenite de la populaţia autohtonă o constituie faptul că ele au corespondente în limba albaneză, continuatoare directă a ilirei, care era înrudită cu traco-daca : **floer** „fluier", **fluturë** „fluture", **gardh** „gard", **gjimp** „ghimpe", **kalund** „cătun", **këpushë** „căpuşă", **kësulë** „căciulă", **kokëzë** „coacăză", **kopaç** „copac", **magullë** „măgură", **mal, përrua** „pîriu", **pupëzë** „pupăză", „**shtrungë** „strungă", **thark** „tarc", **vatrë** „vatră" etc.

După cum se poate constata, prin noţiunile concrete pe care le denumesc, termenii autohtoni se referă la realităţi dintre cele mai apropiate omului, la mediul natural în care trăieşte şi munceşte. Cei mai mulţi dintre ei se întîlnesc şi la românii sud-dunăreni, de exemplu la aromîni (**căciulă, căpuşă, coacăză, gălbează, mînz, pupăză, sarică, strungă, ţap, urdă, vatră** etc.).

Unele din cuvintele menţionate, îndeosebi din domeniul păstoritului, au pătruns, ca împrumuturi din română, în limbile popoarelor vecine (**baci, brînză, strungă, tarc, urdă, vatră** etc.).

Mult mai numeroase decît termenii autohtoni sînt cuvintele moştenite din latină, cele care conferă limbii noastre caracterul ei romanic, întîlnindu-se în toate dialectele românesti. Ne vom limita la cîteva exemple din domeniul terminologiei agrare de bază (agricultură, păstorit, plante cultivate, prelucrarea lor şi a produselor obţinute din ele) : **căpăstru, cheag, ciur, cimp, cernistră, făină, fîn, friu, grîu, iaz, jug, moară, orz, păcurar** „cioban", **păsune, samar, secară, secerâ, spic ; ara, cerne, frămînta, măcina, mulge, paşte, rumega, secera, semăna, treiera, urzi** etc.

În raport cu termenii moşteniţi, cuvintele împrumutate din alte limbi au o importanţă secundară, denumind anumite obiecte specifice sau părţi ale unor instalaţii ori unelte de lucru mai complexe (de exemplu, unele părţi ale plugului : **grindei, oţic, plaz**). Faptul că, în cazul acestor cuvinte, dialectele româneşti nu concordă între ele ară că e vorba de împrumuturi locale şi tîrzii (unor termeni de origine slavă din dacoromînă le corespund, de exemplu, în aromînă cuvinte împrumutate din greacă). Aceasta dovedeşte, de asemenea, că termenii împrumutaţi, spre deosebire de cei moşteniţi, au o poziţie periferică atît în cadrul terminologiei agrare, cît şi în cadrul limbii române în ansamblu.

Trebuie relevat un aspect al raportului dintre termenii moşteniţi şi cei împrumutaţi, anume faptul că, uneori, termenii moşteniţi au fost concuraţi de împrumuturi. Este cazul binecunoscut al cuvîntului **plug**, de origine slavă, care l-a înlocuit pe **aratru**, termen moştenit din latină (lat. **aratrum**) şi păstrat la românii sud-dunăreni. În domeniul păstoritului, alături de **păcurar** şi **păstor**, termeni moşteniţi din latină, a apărut **cioban** (din turcă). Se ştie că, de-a lungul timpului, terminologiile profesionale sînt supuse unor primeniri fireşti, determinate de perfecţionarea uneltelor, de schimbarea raporturilor de muncă, ceea ce explică introducerea împrumuturilor.

Faptul că în toate dialectele şi graiurile limbii române întîlnim un fond lexical comun moştenit se explică prin unitatea de origine, care, în trecutul mai îndepărtat, se completa cu unitatea teritoriului locuit de români în nordul şi în sudul Dunării. Aşa cum spunea Sextil Puşcariu, „românii au locuit un teritoriu extins, care în sud se întindea pînă unde creşte **smochinul** şi **castanul**. Încălecînd Dunărea [...] şi se întindea în regiunile cu terenuri petrolifere şi băi de aur din Carpaţii unde păsteau turmele de **bouri**".

Am putea adăuga la cele spuse de învăţatul clujean faptul că, în ciuda marii extensiuni a teritoriului, pe care Ovid Densusianu îl delimita între Maramureş, la nord, şi masivul muntos al Pindului, la sud (acolo unde astăzi îi întîlnim pe aromîni), limba română s-a păstrat unitară, fapt dovedit de structura vocabularului în ansamblu, în cadrul căruia terminologia agrară reprezintă o componentă de bază.

NICOLAE SARAMANDU

Oameni care-și pun aripi

Avioanele telecomandate despre care dorim să vă vorbim nu s-au născut într-o întreprindere de construcții aeronautice, ci într-una de mobilă. O dovadă, una în plus, despre ceea ce cheamă forța pasiunii, singura capabilă de a face să rodească ideile generoase.

I.P.L. Tîrgu-Mureș produce mobilă, e un lucru cunoscut, dar puțină lume știe că undeva, la coada schemei, întreprinderea are un atelier de aeromodele, de care n-a auzit nimeni, deși toată producția lui rămîne în țară. Un subinginer, doi maiștri, patruzecișicinci de muncitori — într-o clădire anonimă, gri. De aici pleacă, către toate Casele Pionierilor din țară, aeromodele și navomodele. Printre ele, „Rogallo" s-a născut ca un pui de lebădă într-o familie de gîște. O formă ingrată ; prea lent pentru sport, prea mare pentru o jucărie. El arată ca un avion miniatural, prevăzut cu o aripă de deltaplan ; un cadru de duraluminiu întinde pînza pe o suprafață de cîțiva metri pătrați. De la un capăt la altul, aripa măsoară patru metri. Rogallo zboară „cu coada înainte" ; elicea împinge aparatul. Fuselajul este realizat din fibre de sticlă, iar trenul de aterizare are roți pline, nu din cauciuc, ci din dibutilftalat și praf de PVC.

Motorul, cu o capacitate de 25 centimetri cubi, 3 C.P. — este opera subinginerului David Marcel, care a îmbunătățit un motor clasic cu doi cilindrii a doisprezece centrimetri cubi fiecare. Folosește un amestec de metanol cu ulei de ricin, reușind cu un litru să rămînă în aer timp de o oră. Evoluează cu aceeași dezinvoltură la altitudini între 1 m și 1200 m.

Datorită construcției speciale, Rogallo se ridică de pe orice pajiște, peluză, drum de cărută; la decolare, el rulează la sol mai puțin de cinci metri, cu o viteză de douăzeci de kilometri la oră. La aterizare, vine aproape ca o parașută. El nu necesită nici măcar amenajarea unui miniaerodrom.

Aparatul este pilotat de la distanță, printr-o stație de telecomandă, pe o rază de 3500 m. Mai trebuie să adăugăm că Rogallo a obținut premiul I la Salonul ingeniozității organizat de revista „Știință și Tehnică".

Rogallo a fost repartizat Stației Meteorologice, care nu l-a scos din cutie. La data vizitei mele, cei de la Stație, habar n-aveau că cele două aparate din curte le aparțin...

Aeromodele... utilitare?!

Dar constructorii continuă să creadă în aeromodelul lor. Ei prevăd un Rogallo în dotarea fiecărui S.M.A. și chiar a fiecărui C.A.P., Unitățile agricole ar obține astfel posibilitatea de a erbiciza exact la momentul optim și nu cînd îi poate servi aviația utilitară ! Să mai adăugăm că Rogallo poate fi produs ușor și ieftin, e demontabil și poate fi transportat cu Dacia ; oricine învață rapid pilotarea lui, deoarece Rogallo nu se poate răsturna. Iar un curs de pilotaj, prin telecomandă, e simplu de organizat, pe lîngă orice club județean de aeromodelism sau în cadrul activităților P.T.A.P.

Beneficiar pentru cormoran

Cormoran Ol a fost realizat de Ladislau Porkolăb, maestru al sportului, în atelierul de prototipuri al uzinei ELECTROMUREȘ. Este un aeromodel clasic, din lemn de brad, cu o deschidere a aripilor de trei metri, propulsat de un motor de 25 cmc în 2 timpi, pe metanol. Gazele eșapate nu sînt dăunătoare. Viteza de zbor este mai mare, 50—60 km/h, plafonul maxim situîndu-se la înălțimea de 2700 m. Modelul necesită o pistă de iarbă sau drum de țară, amenajat pe 50 metri. Stația de telecomandă, realizată de Institutul Politehnic Iași, îi asigură controlul pe o rază de 1500 m. Pulverizarea e garantată de o pompă, acționată de curentul de aer provenit de la elice. CORMORAN este dotat cu un rezervor de 9 litri de erbicid, care se golește în 15 minute.

Mai mic decît Rogallo, încape în portbagajul unui autoturism. Fotografiile obținute de la bordul său, îi indică în studiul situației lacurilor de acumulare, bălțiri, inundații, la localizarea zonelor de îmbolnăviri în păduri, doboriturile de vînt, incendii, a configurației geologice ; de aici, o serie de beneficiari posibili : Institutul de Protecția Plantelor, Consiliul Național al Apelor, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Silviculturii, Ministerul Agriculturii etc.

Porkolăb și Cîțea sînt prieteni, „avioanele" lor împart aceeași magazie și soartă : așteaptă beneficiar. Pînă atunci, cei doi se distrează : Cîțea lansează mingi la punct fix, iar Porkolăb fotografiază din cer... turme de oi.

Deltaplan cu motor

Într-un colț al hangarului improvizat, pe aerodromul sportiv din Tîrgu-Mureș, așteaptă un DELTAPLAN cu motor. Ce fel de motor ? De TRABANT ! Nemodificat.

Stadiul în care l-am găsit, nu mi-a permis să-l fotografiez. Imaginați-vă un deltaplan obișnuit, sub aripa căruia atîrnă scaunul pilotului. Motorul cu elice, este fixat în spatele acestuia. Astfel echipat, poate fi încărcat cu o greutate utilă de 100 kg.

Într-o serie de țări europene, deltaplanul cu motor a fost introdus în agricultură. Animați de dorința de a nu rămîne mai prejos, aeromodeliștii mureșeni au desțelenit și la noi acest drum, ajungînd pînă în faza de probe la sol.

RAZVAN POPESCU ■

Fabrica de avioane de la mansardă

Zboară de la 15 ani, a făcut planorism la Cluj, a fost instructor de planorism, de la 17 ani a făcut și parașutism, de la 41 de ani se dedică zborului cu deltaplanul; este primul care a construit și a utilizat deltaplane în România. Datorită lui, peste 200 de persoane au fost instruite în această disciplină și au efectuat peste 2 800 de zboruri. Cam aceasta este argumentația ce însoțește *„Diploma Paul Tissandier"* cu care Federația Aeronautică Internațională l-a răsplătit, în toamna anului 1985, pe arădeanul Arpad Kiss pentru cei aproape 40 de ani în care s-a aventurat pe aripile vîntului. Anterior, tot el, a mai obținut din partea F.A.I. insigna C de argint care are drept condiții efectuarea a 5 ore de zbor neîntrerupt cu planorul, a unei distanțe de 50 de km și a unui cîștig de înălțime de 1 000 de metri, condiții greu de imaginat (pentru un nespecialist), darmite de îndeplinit !

Aparatul construit de el în premieră națională, în atelierul său de la mansardă, a avut la bază o fotografie din profil a unui deltaplan, într-o revistă franțuzească, și multele cunoștințe de tehnica și practica zborului dobîndite pînă atunci. A reușit să zboare de la prima încercare, e drept, zice Arpad Kiss, n-a fost o performanță, s-a desprins de vreo două palme de la pămînt și a plutit vreo douăzeci de metri, bine că nu a început cu un eșec. Zgîrieturile din prima sa zi de pilot de deltaplan au însemnat mai mult decît o medalie olimpică. La scurtă vreme după aceea a avut primii săi elevi, a înființat un aerodeltaclub, primul din țară, evident. Ideea a întîmpinat și o oarecare rezistență, oamenii priveau neîncrezători la acești ciudați icari înarmați cu o pînză pe un cadru metalic, fără aripi serioase, fără motor, fără aparatură de bord. A mai construit un aparat, a făcut achițe și le-a dat tuturor celor care doreau să zboare. A dorit, apoi, să construiască primul motodeltaplan, l-a luat-o puțin înainte Fabrica de avioane din Brașov, el l-a construit pe al doilea, tot la mansardă și tot pe banii lui. A zburat și acesta fără nici o problemă. A filmat peste două ore de zbor pe alb-negru și color, pe super 8. Crede că s-ar scoate un bun film de televiziune cu valoare de document. A alcătuit un manual al zborului cu deltaplane pe care l-a publicat, împreună cu George Craioveanu și Ioan Ignat de la Aerodeltaclubul I.N.M.T. București, sub egida Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Cu toate acestea, a simțit că a făcut prea puțin pentru răspîndirea zborului și nemulțumirea sa l-a făcut să purceadă la construirea unui avion ultraușor, tip Canard, piesă cu piesă, tot pe banii lui. Proiectul este consemnat și în *Istoria aviației*, apărută recent. Printre avantajele acestui aparat, Arpad Kiss îl pomenește pe acela, deloc neglijabil, că nu se angajează, nu vine, adică, în vrie, la o manevrare defectuoasă datorită faptului că, spre deosebire de alte aparate, nu are profundorul în spate ci în față. Chiar dacă nu ești un pilot desăvîrșit, poți să zbori cu acest aparat pentru mică înălțime. Pe lîngă instruirea piloților, aparatul acesta ar putea fi folosit la supravegherea circulației, la fotografierea terenurilor, și, mai ales, în agricultură unde gama operațiilor la care ar ajuta se întinde de la împrăștierea uniformă a îngrășămintelor pînă la depistarea terenurilor bălțite. Poate intra în dotarea oricărui C.A.P., da, e un aparat pentru agricultura anului 2000, dar poate fi adjudecat foarte bine de agricultura anului viitor pentru că, după părerea constructorului, aparatul va intra în probe de zbor la începutul toamnei, apoi va aștepta brevetarea, contractarea și producția de serie. Un alt mare avantaj al aparatului este acela că are un consum redus de combustibil, ca de motocicletă (în varianta Arpad Kiss motorul este chiar de motocicletă tip MZ 250, de concurs) și că nu are nevoie de amenajări speciale pentru a decola și ateriza.

Desigur că viața sa nu a avut numai succese, a avut parte și de mîhniri, a trecut și prin momente mai delicate, au mai existat și unii care s-au mîndrit cu meritele lui, e firesc, zice Arpad Kiss, aceștia sînt smintinarii, de cîte ori se va găsi o „vacă bună de muls" vor apărea și amatorii de smîntînă și numai de smîntînă. Nu sînt toți oamenii la fel. De exemplu, a obținut copyright-ul pentru o carte despre deltaplanorism, un fel de enciclopedie apărută în S.U.A. și nu el este cel care se va îngriji de apariția cărții, bine că va apărea, zice el. A discutat, apoi, cu un inginer angrenat și el în construirea unui avion ultraușor și și-a regăsit, peste două luni, ideile în proiectul „original" al aceluia. Din nefericire pentru receptivul coleg, Arpad Kiss și-a dat seama că greșise în proiectul inițial și l-a modificat în consecință.

Da, îmi răspunde Arpad Kiss, dacă ar începe din nou viața și-ar dedica-o tot zborului, atît ca practician, cît și ca deschizător și căutător de noi drumuri. Chiar dacă termină construcția ultraușorului, nu va înceta să plănuiască și să construiască noi aparate în atelierul său de la mansarda de pe strada G. Dimitrov nr. 39 din Arad, deja a început construirea unei elice metalice cu pas variabil la sol, un accesoriu important pentru zborul sportiv. Pentru Arpad Kiss, care se recomandă „un tînăr de 54 de ani", tinerețea fără bătrînețe își are izvorul în plutirea lină, în plimbările prin aer, în „imponderabilitatea" pe care a descoperit-o pentru el și pentru alții cu ajutorul minunatelor sale aripi de tot felul.

IOAN T. MORAR ■

Șoimul visat de elevi

Elevii Liceului de aviație din Bacău au construit un avion.

Numit ȘOIMUL-YR-LIA (a se citi Liceul Industrial cu profil de aviație, acest avion ușor, monoloc, este destinat activității de instruire a elevilor din școlile de aviație și aerocluburi, pentru antrenament faza I.

Iată o veste pentru care merită să iei prima cursă spre Bacău. În scurtul răgaz pe care ți-l oferă cele 45 de minute de zbor, uimirea continuă să te însoțească. Un avion construit de elevi ! O performanță a cărei valoare aveam să o înțeleg cu adevărat numai după întîlnirea cu profesorii și elevii acestui liceu, în care conceptul de învățămînt modern a devenit o realitate impresionantă.

Da, aici, pe strada Condorilor, la nr. 8, o cetate numită Liceul Industrial nr. 1 cu profil de aviație își deschide zilnic porțile pentru 3 000 de tineri îndrăgostiți de zbor. Tineri care, peste cîțiva ani numai, își vor împlini visul, construind, o viață, avioane. Îi văd la lucru. Cei de aici au gîndit și realizat „cartea de prezentare" a liceului lor, „carte" la care definitivau ultimele detalii în zilele trecerii mele prin Bacău. O „carte" de numai cîteva file, încercînd să prezinte un univers în care tradiția este cinstită și continuată prin cultul lucrului bine făcut, gîndit în contextul actual și în perspectivă, redimensionat permanent în funcție de ceea ce el numește „viitorul care începe azi".

„La Liceul de aviație din Bacău, învățămînt-cercetare-producție — ne spune profesorul Pompiliu Stan, directorul liceului, — este răspunsul concret la noile condiții, o forțare a limitelor posibilului, o explorare cu alte repere și alte concepții, crearea unor universuri imitativ-funcționale care să facă mai eficientă și mai rapidă trecerea la realitățile social-economice viitoare."

Așadar, ce a fost la început ?

„O neîncredere totală". Mărturisesc că răspunsul inginerului Gheorghe Asaftei era ultimul la care m-aș fi putut aștepta. Da, nimeni n-a crezut că eu, stagiar cu doi ani de producție, chiar dacă am fost un student bun, voi putea construi, împreună cu elevii, un avion. Cînd a fost gata, cel de la Registrul aerian m-au întrebat de ce n-am făcut cerere de omologare și n-am chemat comisia la fiecare etapă. Eram absolvent de doi ani, lucram cu elevi, m-ați fi luat în serios ? i-am întrebat. Au tăcut, dar vă spun eu care era răspunsul, nu, nu te-am fi luat în serios.

În 1975, cînd și-a început activitatea de inginer și, tot din pasiune, și pe cea de profesor, primul lucru pe care l-a făcut, împreună cu elevii, a fost secționarea unor motoare de avioane — începea astfel crearea Cabinetului de aviație al liceului, ce avea să fie finalizat în 1978.

În 1977, urma să absolve prima promoție a liceului. În mod normal, elevii ar fi primit drept temă pentru lucrările de diplomă machete de strunguri, de freze. În mod normal, e un fel de a spune nu tocmai corect, pentru că cea mai mare parte a acestor absolvenți aveau să devină muncitori în întreprinderea de avioane, iar elevii seraliști munceau deja în această întreprindere. Trebuiau, deci, găsite teme de lucrări practice proprii domeniului, care să asigure caracterul tehnic-aplicativ al noțiunilor predate la cursurile de specialitate — construcția avionului, aeronautică, utilaje și tehnologii și în principal cele legate de construcția structurilor, principiile de funcționare a instalațiilor avionului, utilajele și dispozitivele folosite în procesul de fabricație.

Realizarea secționărilor de motoare pentru cabinetul de aviație s-a regăsit în profecte de diplomă de o calitate deosebită, atestînd pregătirea reală în specialitate a absolvenților.

În 1977 are loc la Bourget cea de-a XXXII-a ediție a Salonului internațional de aviație, în cadrul căruia constructorii amatori au montat, în fața publicului, în 10 zile, un avion. Dacă amatorii, în hangare improvizate, se încumetă să construiască avioane și să zboare cu ele, de ce nu ar reuși ei, elevii din Bacău care au condiții profesionale de lucru și sprijinul întreprinderii de avioane care îi patronează.

În primii doi ani, s-a definitivat soluția tehnică. Inițial, s-a căutat un proiect gata realizat, dar cum el nu exista a trebuit creat unu. „A fost marea mea șansă — ne spune Gheorghe Asaftei. La numai cîțiva ani de la absolvire, să gîndești și să construiești un avion ! M-au sprijinit (după primele momente de neîncredere uitate), școala, întreprinderea. Ingineri, tehnicieni, maiștri au trecut de partea cealaltă. Credeau în idee. O visau. Colaborau.

Se trece la calculele de geometrie aerodinamică și rezistență. Autorii lor, elevi în clasa a XII-a și promoțiilor ce absolvă în 1979 și 1980, își susțin astfel lucrarea de dipolmă ; Lucian Stăncescu, Lucian Arva, Livia Florea și Lucian Paraschiv sînt numai cîteva nume, ale celor mai pasionați dintre sutele de tineri pasionați ai zborului.

Soluțiile constructive sînt definitivate în urma unor nesfîrșite discuții tehnice cu inginerii Aurel Kislaposi, Dan Gîntă, Marius Nucă, Alexandru Mnohotghitnei, Gică Moisescu, Dorel Bălăță, Viorel Mihalcea.

După întocmirea documentației de execuție, se trece la pregătirea SDV-urilor necesare, toate constituindu-se în realizări practice în cadrul lucrărilor de diplomă ale absolvenților de la cursul seral și școala de maiștri. În paralel cu pregătirea fabricației, începe execuția propriu-zisă a pieselor primare, a modelului funcțional și asamblarea organelor de avion : la construcție se folosesc materialele certificate pentru construcția de avioane. Echipamentele și aparatele de bord au fost recuperate de pe aeronave a căror resursă a fost terminată, fiind în prealabil sever verificate. Motorul este reparat capital de către Întreprinderea de avioane Bacău și provine din stocul aviației utilitare.

„Am învățat odată cu elevii mei. Am alergat pentru aprobări, apoi pentru achiziționarea pieselor. Cred că furnizorii nici nu-și închipuiau că sînt profesor de română și nu specialist în aeronautică — își amintește profesorul Pompiliu Stan. Ceea ce s-a realizat, însă, a meritat eforturile. Ce mijloc mai bun de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția se putea găsi pentru un liceu cu specific de aviație decît construirea unui avion ? Ce modalitate mai eficientă de pregătire a viitorilor constructori de avioane ? Pentru instruirea elevilor în pornirea avionului putem deja renunța la simulator. Avionul nostru pornește. Sînt sigur că într-o zi va și zbura".

„Realizarea tinerilor elevi este un fapt deosebit. Pentru a putea zbura, însă, va trebui să verificăm avionul în tunel aerodinamic și să testăm cîteva puncte de probe statice. Dacă va fi nevoie, vom revedea, împreună cu specialiștii din întreprindere, proiectul, îl vom perfecționa și vom construi Șoimul visat de elevi". Cuvintele directorului general al Întreprinderii de avioane din Bacău, colonel inginer Eugen Pascariu, ne asigură că Șoimul elevilor din Bacău va zbura, împlinindu-le crezul.

ROXANA PAICU ■

Medicul de dispensar, medic de familie

Doctore, avem un caz grav Veniți urgent!

Asumîndu-mi un asemenea subiect - din lumea halatelor albe, cînd medicul este pus față în față cu îndatoririle sale elementare, cu conștiința și etica sa profesională, a trebuit, mai întîi, să întreprind o mică remaniere în memoria mea. Să mă eliberez de cazurile cunoscute, trăite sau aflate cu medici prompți la datorie, salvînd vieți omenești, nu o dată jertfindu-și timpul ori treburile personale pentru a da primul ajutor unui bolnav, dar și cu medici din categoria opusă, indiferenți la durerea umană, sfidători la rugămințile celor suferinzi dincolo de cabinetul confortabil de consultații, refuzînd să meargă la căpătîiul unui om în agonie.

Cu memoria cît de cît curată, fără prejudecăți și cu sufletul fără sechele, am intrat în Dispensarul nr. 5 din zona centrală a municipiului Rm. Vîlcea. Un dispensar de cartier, ca atîtea altele, căci, se știe, acolo apelăm prima dată în caz de boală, și cu atît mai mult în cazul unei urgențe (cînd nu necesită neapărat „Salvarea"), acolo aflîndu-se medicul nostru de familie, cel ce ne cunoaște (sau ar trebui să ne cunoască, dată fiind organizarea asistenței sanitare din țara noastră) cel mai bine. Bat la ușa primului cabinet întîlnit, pe care stă scris „Dr. Viorica Moștenescu, medic primar de medicină generală". Consultă un pacient. Aștept. Cînd îi spun pentru ce am venit, fără o vorbă, îmi întinde un registru voluminos cu „Activitatea de teren". E voluminos și în interior — nume multe, chemări și urmăriri numeroase de bolnavi la domiciliul acestora. În special bătrîni și copii, în special bolnavi de inimă, hipertensivi, astmatici, reumatici, bolnavi cu paraliziI, condamnați la pat, iar la copii urmăresc în dreptul diagnosticului — cîțiva nou-născuți ai unor mame supravegheate în timpul sarcinii de către doctorița Moștenescu și cu boli în pusee acute — febră, dispepsii, enterite etc. Selectez și notez în carnețelul meu cîteva nume, la întîmplare, fără nici un criteriu în afara aceluia de a confrunta realitatea din scripte cu aceea de pe teren. La încheierea programului de consultații plecăm spre adresele respective. Ocolim și cotim printre blocuri, printre blocuri unde se joacă, de-a valma, copii de toate vîrstele, supravegheați ba de la ferestre, ba de pe băncile ascunse la umbră, pe sub bolți de viță ori copaci frunzoși, de bunici și bunice. Din dreapta și din stînga, doctorița este asaltată cu „bună ziua"!, cu „poftiți și pe la noi", cu rugăminți să ia o tensiune, să dea un sfat, o lămurire, o consultație. Mă contaminez de triumful său interior, sînt convinsă că îl trăiește, că îl resimte, se îmbujorează ca un copil la această spontană exprimare de stimă, de prețuire, de încredere. E prea limpede că doctorița Moștenescu nu e doar un medic de cabinet. Le răspunde pe nume și ,imediat, îmi dă detalii despre biografia lor medicală. Ajungem, în fine, pe str. 13 Decembrie la nr. 28, Sunăm. Ne vine în întîmpinare chiar pacienta căutată. Încet-încet, cu pași tîrșiiți, o bătrînică ninsă de ani și abia răsuflînd. Diagnosticul e vizibil în respirația sa greoaie. Povestește cum s-a îmbolnăvit, povestește cît de des o necăjește pe doctorița Moștenescu, deoarece tot mai dese sînt crizele sale de astm, complicate de o bronșită cronică și de o inimă bolnavă. Ne „plimbă" prin toate spitalele, prin toate cabinetele și pe la toți specialiștii pe unde a umblat să se tămădulască, trimisă chiar de „doctorița Moștenescu". Incapabilă să mă adaptez la psihologia unui bătrîn bolnav, încerc să o readuc la subiectul vizitei noastre, dar, cum nu reușesc, îmi încordez atenția și o urmăresc. N-am să regret, descopăr în planul secund al povestirii sale, punctul nevralgic din viața medicului de medicină generală. Limitele dreptului său în stabilirea diagnosticului și al tratamentului pentru pacientul care i se adresează (și despre care am mai scris în paginile revistei noastre). Prin examenul clinic el doar presupune, neavînd laborator să se verifice ori să-și completeze datele necesare, devine dispecer, scrie recomandări, trimiteri către specialiști, aglomerînd, nu o dată, artificial policlinicile, spitalele. Dar aceasta este un alt subiect. Chirana Turtoi, de pe aceeași stradă, la nr. 13, nu pare deloc surprinsă de a-i bate, nechemată, la ușă doctorița. Nici nu am păsit bine pragul camerei în care ne invită, și consultația începe, pacienta se comportă ca atare. Continuă un dialog parcă ieri deschis și încă neisprăvit. Din cînd în cînd, mi se adresează cu lămuriri (se simte datoare să înțeleg convorbirea). „Eu sînt operată, știe tovarășa doctor... În februarie, mi-a murit mama și am făcut un soc. Două luni nu am ieșit din casă, aveam amețeli și crize de vertij. Soțul meu, copiii dădeau telefon mereu după tovarășa doctor. Am necăjit-o mult. Acum vine nechemată, cam o dată pe săptămînă trece pe la mine...". Memoria mea o înregistrează ca pe o voce din off, drept comentariu la gîndul ce mă acaparează. Iată, nicicînd apostolatul medical, chiar și într-un mare oraș nu poate deveni perimat. O privesc pe doctorița Moțsenescu, o privesc cu admirație și cu oarecare invidie pentru dăruirea imensă de care e capabilă în profesia sa deloc spectaculoasă, ca a chirurgilor, de pildă, dar necesară ca a unui paznic de far. Un joc de cuvinte cu numele său mă ispitește, ce admirabilă moștenire lasă cartierului și dispensarului în care slujește de 25 de ani cu un mare devotament. Important este nu unde slujești medicina, important este cum o slujești.

...Al doilea cabinet la care bat se află la etajul clădirii și este unul de pediatrie. În fața ușii, multe mame cu copii de toate vîrstele, de la sugari la adolescenți. Unii tușesc fără oprire, alții plîng în scutece, fapt ce mă face să gîndesc că n-ar fi rea o altă organizare a orelor de consultații pentru copii, așa fel încît să se evite posibile contaminări între micii pacienți (poate — la prima oră urgențele, apoi — sugarul și copilul mic, apoi — școlarii). De trei zile revenită la lucru, după concediul său de odihnă, doctorița Angela Floricel are în față două teancuri de fișe împărțite de asistenta Melania Cristea pe două categorii — ale nou-născuților și ale copiilor bolnavi veniți la consultații. Dacă aglomerația din sala de așteptare justifică prezența unuia dintre cele două teancuri, cel de-al doilea mistifică o realitate. Și anume, chiar aceea ce ține de obligația medicului pediatru de a urmări la domiciliu evoluția și starea de sănătate a sugarilor. Poate prea solicitată la cabinet, doctorița Floricel îi transformă în turnul său de filde. Registrul obligatoriu pentru evidența activității de teren „tocmai s-a terminat", dar nu ne poate arăta nici unul, oricît de vechi ar fi el. Caută penibil prin carnețele și foițe de hîrtie scoase de prin sertare și de prin poșetă, dar în afară de numele unui singur nou-născut (al unei cunoștințe) nu poate să ne spună exact nici un altul vizitat, nu în ultimele 3 zile, ci în ultima lună dinaintea concediului său de odihnă ! Mai penibil rămîne faptul că în numeroase fișe sînt trecute drept vizite la domiciliu consultațiile efectuate în cabinet. Între sugarii urmăriți, chipurile, la domiciliu figurează și micuța Alexandra Boștinescu, născută pe 24 iunie a.c. La sondajul nostru (însoțită fiind de către un inspector al Direcției județene sanitare Vîlcea), constatăm că, de fapt, deplasările aparțin asistentei de ocrotire Georgeta Dediu și nicidecum doctoriței Floricel. Desigur, intră și în obligațiile acesteia, atunci de ce să încurcăm steagurile ca bietul Pristanda ?

Memoria ziaristului se încarcă, iarăși, cu dubla față a măștii Thalyei. Nu numai că nu le-am căutat anume, dar, mărturisesc, aș fi dorit, fiind vorba de copii, de cele mai plăpînde și mai expuse ființe, ca lecția model de exercitare a profesiunii de medic să mi-o ofere tocmai un pediatru. Desigur, cazul doctoriței Floricel nu este regula, o știm cu toții. În locul ei rămîne, dacă nu un gol, rămîne un semn de întrebare. De cînd oare n-au mai fost supuse unui control din partea celor în drept acele registre cu „Activitatea la domiciliu" a medicilor pediatri din dispensarele municipiului Vîlcea ? În ce raport și în ce acord stau ele cu realitatea ? Dincolo de nume, fișe și registre se află oameni, oameni care au nevoie de sfatul și ajutorul medicului de lîngă ei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Igiena comportamentală

Luni, 31 august, pe bulevardul Iosip Broz Tito din București întreb la întîmplare un cetățean unde se află circumscripția sanitară a zonei respective. „Aici, la Ambrozie. Aleea următoare, pe dreapta, o casă micuță, în spatele blocului". Ambrozie este vechiul nume al statuii Fizicienilor, dar toți cei din preajmă folosesc același indiciu. Cineva spune chiar „clinica noastră de la Ambrozie". Este ora 12,15. În sala de așteptare șapte femei par a nu se mai grăbi de mult. Nu, nu sînt niște ființe introvertite, așteptarea nu le-a ferecat în ele. Îmi spun că medicul Gheorghe Ionescu, șeful circumscripției, a plecat pe teren, iar ele așteaptă să vină altul. Chiar așa : „Așteptăm un doctor." Pacientele își onorează cu virf și îndesat rolul : nu se impacientează. Par a spune că ele sînt de-ale casei, deprinse cu obiceiurile. Un străin e altceva. Drept care sînt sfătuit cu blîndețe : „Sînt asistentele înăuntru. Intrați". Cele dinăuntru îmi arată o ușă deschisă prin care se vede, la un birou, un bărbat. „Dacă vreți să vorbiți cu doctorul, așteptați." În cabinet se află și o femeie, pe alt scaun, în dreapta ușii. Aștept. Cînd iese ea, intru pe ușa care nu se închide. Dau bună ziua și mă prezint. Nu apuc să spun despre ce vom scrie că mi se aruncă niște vorbe ca niște bolovani. Sînt la rînd ? De ce am intrat ? Senzație trăsnitoare de agresiune, de cuvinte care lovesc pe neașteptate. Impresia de contondent a fiecărui cuvînt al stăpînului acestei încăperi este ulutoare. Cu atît mai mult cu cît furia lui e prea teatrală, prea neprovocată. De la început s-a prefăcut că nu aude nimic din ce îi spun. Nu este nici un chip de a discuta cu el. Odată stîrnit — prin autopropulsie ! — monologhează. Povestea cu corectitudinea păstrării rîndului nu reușește, în interpretarea lui decît performanța de hipercorectitudine jucată. Revin în sala de așteptare. Una din paciente mă întreabă trist : „Ați văzut ?..." Am văzut. Cel ce vin mereu aici, sînt făcut să înțeleg, știu de mult cum îi tratează medicul Gheorghe Huhulea. Pentru că despre el este vorba. Cît privește comportamentul său, fie-ne îngăduit, din respect pentru lumea medicinii, să nu folosim cuvintele care l-ar putea califica exact, ei fiind, în fond, incalificabil. Mai ales că împrejurările în care este practicată această „ospitalitate" de către Gheorghe Huhulea îi agravează faptele. Poate că un doctor, dacă ar fi asistat la comportarea lui, l-ar fi prescris medicamente de liniștire. El este singurul pacient de la această circumscripție pe care nu-l tratează nimeni. Nu este echitabil. Chiar și din unghiul propriei sale sănătăți. Mai mulți cetățeni ne-au confirmat că o atitudine revoltătoare este felul său obișnuit de a se purta. Lucrul este cu atît mai frapant cu cît — în contrast — despre alți medici ai circumscripției, în special despre șeful ei, Gheorghe Ionescu, am auzit multe cuvinte frumoase. Iată doar două asemenea păreri. Lucreția Ivanov (vînzătoare la complexul nr. 12 al I.C.L. Alimentara, sectorul 3 : „Eu am venit la ora 11,30. Vedeți că de-abia merg. Tocmai pleca doctorul Ionescu. Dinsul are program de cabinet azi de la 8 la 12. Mi-a spus să aștept, că după 12 e doctorul Huhulea. Am așteptat și mi-a zis să mai vin și mîine, să întrebe la policlinica Vitan dacă s-a întors din concediu doctorița Isac, să mă trimită la dînsa la fizioterapie. Am văzut cum s-a purtat cu dumneavoastră. Mă așteptam. Se poartă îngrozitor cu oricine. Așa este mereu. E foarte repezit și grețos. N-are nimeni ce-i face. El nu consultă în nici un fel, nu pune stetoscopul, nu ia o tensiune, absolut nimic. Îi spui ce ai de spus și te trimite la un doctor la policlinică. Nici nu se ridică de pe scaun. Nu se compară cu doctorul Ionescu". La apartamentul 66 din blocul C 14, bulevardul Iosip Broz Tito, ne răspunde Filofteia Rădoi : „Noi sîntem la doctorul Ionescu. Este un om admirabil. Toată lumea e mulțumită de dînsul. Vine și acasă, cînd ai nevoie. Dar nu sînt toți ca doctorul nostru Gheorghe Ionescu. Cei puțin doctorul Huhulea nici nu se mișcă de pe scaun, orice ai avea. Am fost și la el, dar nu mă mai duc". Fără îndoială, între acești oameni, Gheorghe Ionescu este „doctorul nostru". El, fiind medicul coordonator, își face meseria bine. Suficient, ca medic. Dar, suficient și pentru coordonator ? Oare chiar așa să stea lucrurile cu Gheorghe Huhulea ? Să fie dumnealui omul țărușa „n-are nimeni ce-i face", așa, cum spune Lucreția Ionescu ? Cine ar putea crede că măcar medicul coordonator nu știe nimic despre ieșirile sale care s-au transformat în obicei ? O minimă decență și tot ar obliga la curmarea lor. Ca să nu mai vorbim de respectul elementar pentru

Note

Urît și scump

Chestiunea nu depinde nicidecum de gust, care, în treacăt fie zis, se discută, gustul fiind și el — nu e așa ? — rodul educației. Ea ține de frumosul nostru de fiecare zi, de frumosul edilitar, urbanistic, de acea bucurie a ochiului provocată de o casă reușită, de un parc îngrijit, de o vitrină atrăgător aranjată, de acel frumos cotidian de care sîntem cu toții răspunzători, păstrîndu-l respectîndu-l. Orice obiect al străzii-chioșcurile, stîlpii indicatori, tonetele, firmele, vitrinele, stațiile mijloacelor de transport în comun sau de benzină, mijloacele de transport în comun, chiar și autoturismul personal — aparțin orașului și, dincolo de utilitatea lor, au datoria să placă, să nu facă orașul de rîs. Stridențele de orice fel supără, și în cadrul normelor generale, există și deciziile primăriilor care le sancționează, în numele interesului general, ce se poate numi și estetica orașului. Iar stridențele pot fi întîlnite și la o construcție care nu se „lipește" cu nici un chip de ansamblu, pot fi întîlnite și în culorile aruncate pe o tonetă, pe un tramvai, pe un... Dar să ne oprim aici, pentru că de tramvaie este vorba. De cîteva luni bucureștenii a remarcat o schimbare la transportul în comun : culoarea tramvaielor. De la cele tradiționale — alb, roșu, un crem discret sau albăstrui — s-a trecut, cam peste noapte, la un galben care nu e galben, la un mușchi care nu e mușchi, la o culoare urîtă, urîtă, urîtă pentru toată lumea, și cu gust și fără, la o culoare „grea", dacă se poate spune așa, lipsită de suplețe, mată, ca și cum tramvaiele ar fi fost vopsite în batjocură cu bidineaua. Primul rost al tramvaiului sau autobuzului este să transporte cetățeanul în condiții optime. Este adevărat, dar faptul nu anulează cîtuși de puțin necesitatea ca estetica lui să fie pe măsura acestui rost. Să nu urîțească orașul, să nu știrbească din strădaniile evidente ale edililor de a ridica o capitală frumoasă.

Este greu de crezut că primăria, specialiștii în materie de frumos, de bun gust, pe care-i consultă, să-și fi dat avizul pentru o asemenea împestrițare a tramvaielor. Și, continuînd, este greu de înțeles, socotind existența unor reglementări clare, cine a dat cale liberă vehiculelor cu pricina. Chiar dacă menirea unui mijloc de transport în comun este în primul rînd aceea de a presta un serviciu, estetica lui nu este un fapt de mină a doua, un adevăr mai mic, sau mai puțin important. Viața nu este făcută numai din adevăruri esențiale, ci din toate adevărurile cuprinse în ea. Mi se pare că există aici și pericolul obișnuinței. Astăzi să ne enervăm de culoarea, mîine s-o bagatelizăm, ca apoi să n-o mai vedem. Un lucru pierdut poate să rămînă bun pierdut și nimeni nu va inventaria mai tîrziu pierderile ci va înregistra ceea ce rămîne. În cazul de față aceste culori care pleznesc orașul. Culori, pentru că în timp ce scriam aceste rînduri a mai apărut o culoare pe tramvaiele de toate zilele : ocrul. Și ca să îmbinăm (ne)plăcutul cu (in)eficientul, vă mai putem spune că respectivele culori (vopsele) au același preț cu defunctele, cu diferența că ele trebuie date în trei, patru rînduri, ca să prindă, ceea ce înseamnă de trei, patru ori mai multă vopsea, deci de trei, patru ori mai costisitor. Urît și scump.

RĂZVAN BARBULESCU

Toleranța la speculă

El cară cu un coș, de cîteva ore bune, de la portbagajul „Daciei" personale (cu nr. 1 GR 8446), ea vinde la tejghea. Este lute de mîini și mai ales de gură. Ară, ce-i drept, o marfă mai rară pentru vara aceasta bîntuită de secetă, are pepeni galbeni. De unde, se înțelege, mulțime de cumpărători. Cumpărători, ca în piață, de tot felul, ca interese și optică asupra fenomenelor de viață. Unii, prea grăbiți și cu bani mulți, nu-i interesează prețul, cît li se cere dau și iau ; alții, avînd copii mici de mîini, plîngînd, după marfa parfumată, n-au încotro, fac și ei concesii, dau și cumpără, chiar dacă oftează la prețul piperat. Cei cîțiva care întrebăm de cel oficial, fixat legal de organele în drept, și afișat pe lista de „Mercurial" sîntem apostrofați, pușI la zid, cu vorbe grosolane de isteața vînzătoare. Vezi, doamne, noi n-am știi cum se dă cu sapa (deși după chip și palme nu prea se vede că ea ar ști cu mult mai mult) și atunci, dacă nu ne place să dăm 10 lei pe kilogram să nu mîncăm. Nu ne obligă nimeni să cumpărăm ! Chiar dacă pepenii ei nu mai sînt demult o trufanda, dimpotrivă, sînt cam trecuți, ofiliți, cam bătuți și fleșcăiți, n-are importanță, banii să îasă ! Ce contează pentru ea legile, normele și îndatoririle sociale ? ! Pentru a afla prețul real, ne îndreptăm spre biroul administrației Pieții „1 Mai", unde se petrece întîmplarea, (în ziua de 31 august a.c.), căci listele cu tarifele pentru piața liberă, în loc să fie afișate cît mai vizibil pentru toată lumea, stau ascunse după ușa unui vestibul mic-mititel dinaintea încăperii administrației. Aici, o altă surpriză. Pe un ton suficient și arogant (de care ne-am mai lovit și altădată în această încăpere, ridicat de aceeași persoană) revoltată că am deranjat-o pentru atîta lucru de la îndeletnicirea importantă de a-și pili unghiile și a-și legăna plictisul, o tînără cochetă (și mereu fără ecuson, cum o urmărim de luni și luni de zile), ce se prezintă drept „loctițitoarea administratorului", „liber azi, fiindcă nu te privește de ce, n-ai nici un drept să știi", ne informează că prețul oficial pentru pepeni galbeni este de 3,75 lei kilogramul, dar

cetățeni. Mai ales că omul venit la doctor este, cel mai adesea, un om suferind, un om care trebuie menajat, iar nu stresat de un doctor care își strecoară pe ochii este un nonsens din unghiul firesc al moralei acestei meserii.

DORIN GHERGHINESCU ■

Unde-i doctorul, unde-i pacientul?

Dezvoltarea industrială, vertiginoasă a județului Călărași a determinat, mai ales în ultimii ani și o preocupare mai atentă pentru îmbunătățirea asistenței medicale la domiciliu. Ideea că anumite în acest sens este aceea de a face din medicii de dispensar „medici de familie". O sintagmă care, trebuie să recunoaștem, conține cel însăși nebănuite sensuri umaniste. Din sumarele calcule efectuate de noi reiese că, la nivelul județului Călărași, în anul trecut, fiecare locuitor a beneficiat de cel puțin două consultații la domiciliu. Dar nu cifrele ne-au interesat în mod expres, ci calitatea și multitudinea activităților desfășurate.

Însoțiți de medicul inspector Emanuel Părăușanu, din cadrul aceleiași Direcții sanitare județene — marți, 25 august — am întreprins câteva vizite prin mai multe dispensare medicale urbane și rurale călărășene. La Dispensarul nr. 7 din „Caietul deplasărilor în teren" notăm câteva adrese ale unor pacienți, vizitați la domiciliu. La una dintre ele (str. 23 August, 169) Nicolae Preda, tată a doi copii, din care unul sub un an, ne vorbește despre grija zilnică a cadrelor medicale ale dispensarului și în special a medicului Radu Grosu, pentru starea de sănătate a copiilor săi. La dispensarul nr. 3, doctor Ana Cristina Mitișor ne oferă mai multe nume în dreptul cărora notase: „a solicitat intervenție . la domiciliu", fie telefonic, fie personal. În str. Călugăreni nr. 1, familia Geică își amintește că pe 9 iunie a solicitat telefonic ajutor pentru mama soției sale, în vîrstă de 78 de ani și, la puțin timp, a sosit doctorița Carmen Fillmon. „Oricum, concheie bărbatul, o fată bună și cumsecade...".

În aceeași zi am vizitat mai multe dispensare din municipiul Călărași, am bătut la mai multe porți ale unor cetățeni, dar, comparînd efortul cadrelor medicale cu formularistica ținută la zi, am constatat că din această ultimă cauză zecile de laude culese din teren sînt umbrite de propria lor activitate. Ne deplasăm și în cîteva dispensare comunale. În comuna Cuza Vodă, medicul coordonator al unității dr. Ion Paraschiv, făcuse (în jurul orei 16.15) o însemnare în caiet: „familia Chirea Gheorghe, Cuza Vodă". Căutăm prin comună și plăcut surprins, medicul Paraschiv ne face cunoștință cu pacientul său — Gheorghe Chirea de 77 de ani. Cuvintele de laudă ale familiei Chirea la adresa medicului capătă pentru noi sensuri multiple, gîndindu-te la statutul cadrelor medicale atunci cînd constatăm, răsfoind caietul de deplasări în teren din aceeași zi, că interlocutorului nostru mai vizitase alte trei persoane în domiciliu. În comuna Independența, singură în dispensar, soră medicală Lucia Stănoiu, nu face prea mari eforturi pentru a-și aduce aminte unde este plecat medicul de serviciu. Cu imobilitatea sa umbrește într-un fel activitatea depusă de întregul colectiv și mai are tăria încă să susțină că nu știe de existența caietului de deplasări, deși aveam să aflăm ulterior că există. În comuna Alexandru Odobescu lucrurile s-au clarificat mai rapid din lipsa caietului de deplasări, dovada cea mai elocventă pentru noi a efortului depus de întregul personal medical. Medicul coordonator, Dragoș Nită, confirmă exactitatea datelor controlate și motivează lipsa acestui instrument de lucru prin faptul că „de vreme ce trec fiecare pacient în fișă nu mai este necesar". Pentru a-i sugera importanța, îi rîndu-ne, punem la îndoială datele prezentate și situația se lămurește. Recunoaște singur că avem dreptate.

Cîteva numai cîteva exemple din multiplele pe care le-am fi putut transcrie. Fiecare din aceștia merită o interviu de specialitate, a început să funcționeze. La județe s-a oprit. I-am spus cu benzina respectivă nu-mi ajunge pînă la București. Amănuntul acesta o interesa mai puțin. Nu e treaba mea, a zis vînzătoarea și mi-a întors restul. Obligat să mă adaptez împrejurării, am traversat șoseaua la pompa aflată pe cealaltă parte și m-am așezat la rînd. În cîteva minute am ajuns în poziția mult rîvnită, am deschis rezervorul, am făcut plinul și vînzătoarea amabilă a luat cheile, mi-a făcut bilanțul rezervei, mi le-a întins apoi cu un surîs și mi-a spus: două sute doi lei, vă rog! Socat peste măsură, i-am întins cu cîteva lei mai mulți și i-am spus mulțumesc. De multă vreme n-am văzut pe cineva scoțînd afară de lefter în portbiletul unei mici ciupeli. Cu atît, pentru o pahar spus. Ars de o cetățeană, a cotrobăit prin tașcă și mi-a întins o sută de lei. Era rîndul meu la serviciu. Ați, grești, e prea mult, nu-mi datorați decît trei lei! Amabila vînzătoare, teptită de zîmbete, s-a încruntat brusc a trăs cu ceafa ochiului spre cabina stației și apoi mi-a spus printre dinți:

— Luați banii și plecați!

— Cum să plec cu o sută de lei de pomană!

— Luați-i și plecați că ne controlează miliția și am prea multi la mine!

Într-o asemenea împrejurare înțelegi mai ușor că între amabilitate și zîmbetele omului nu este decît o distanță dintre plăcere și interes.

CORNEL NISTORESCU ■

Zîmbet pe bani

Cronica șoselei

Banala motocicletă cu ataș

Seară călduroasă de iulie. În veranda unei căsuțe, situată la periferia marelui oraș, în jurul unei măsuțe pitice stau bunicul, om trecut de 70 de ani, fiul, un tînăr cu statura atletică, forjor, de 35 de ani, soția lui, o femeie oacheșă cu trăsăturile feței energice, cam de vîrsta soțului, și unicul lor fiu, elev în clasa a zecea. Bătrînul tată și fiul s-au lăsat furați de ademenitoarea busuioacă, păstrată bine la răcoarea pivniței adînci. Au sorbit nu puține pahare. Omul cu părul cărunt își deapănă amintirile. Cum a ajuns în București de pe meleagurile Gorjului, la început băiat de prăvălie, după aceea lucrător la Griviță. Trece în revistă secvențe ale construirii umilului său bordei din chirpici. Apoi cum și-a procurat faimoasa lampă cu gaz pentru iluminat și a godinului, care le dădea căldură lui și tinerei sale soții, de doar 18 ani. Povestește cum și-a ridicat „vilișoara" unde locuiește acum. Nu omite episodul plantării pomilor și a minusculei vii. Bătrînul, cu un aer nostalgic, își amintește de nenumăratele căldări cu apă, cărate de la cișmeaua din colț, pentru a da viață pomilor, viței, florilor, grădinii de zarzavat. „Erai doar un puști, un țînc, însă harnic, săritor și cuminte. Acum ești un om în toată firea, cu nevastă, copil. Îmi pare rău, îți spun sincer, că ai numai unul. Mai aveți însă timp". Sare Olguța, soția forjorului, ca arsă. „Nu, nu, îmi ajunge Vlăduț. Nu vreau să mă complic". Împăciuitor, intervine Codruț, bărbatul ei. „Lasă, Olguța dragă, mai reflectăm. Nu putem rămîne cu un singur copil! Un fel de căsnicie solitară!" „Pe tema asta refuz să mai discut, concheie tăios soția. Mai dau în pivniță, să vă mai umplu o cană. Văd că apetitul vă e în creștere. Ce-i drept, mie nu-mi displace bucuria asta rece și parfumata".

Bătrînul trece apoi în revistă arborele genealogic al familiei. În deschide pe toți cu lux de amănunte. „Curios, frații mei, copiii lor, în ciuda vîrstei înaintate, trăiesc toți sănătoși tun. De fapt, bunicii noștri au fost la fel de longevivi. Știți doar, unul o în Cralova, altul la Motru, iar ceilalți doi au ajuns în Ardeal". Codruț îl știa pe tatăl-su. Cînd se „parfuma" un pic, relua aceeași poveste. Nu îl întrerupea niciodată. Știa multe la tatăl-su. Nu uita sacrificiile bătrînului pentru a face din el un om de nădejde. Reușise. Cum se face de i-a uitat însă pe unchiul Barbu? Explicabil. Bătrînii uită, de obicei, evenimentele apropiate și își amintesc cele mai mici detalii din trecutul îndepărtat. Barbu avea doar 45 de ani. Îi era frate vitreg. Nu că n-ar fi ținut la el, îl considera chiar un fel de fiu. „Hai, prisleo, vino la mine să te sărut". Îl sărută pe obraji și-l mîngîia cu tandrețe pe creștet de cîte ori îl întîlnea. Barbu locuia la doi pași. Bătrînul își aduce brusc aminte de prislea. „De ce nu l-am invitat oare și pe el? Ce-ați zice să-i facem o vizită? Cu „modulul" meu pe trei roți (adică motocicleta cu ataș) ajungem la el în cîteva minute. Luăm cu noi și damigeana aia de cinci litri". „Hai să amînăm proiectul ăsta pe altădată, dragă tată. Sîntem cam tufiți. „Omului cu părul alb îi sare țandăra: „Cum adică, eu nu-s în stare să conduc o amărîtă de motocicletă cu ataș? Eu care am participat la curse ani în șir?". Apoi schimbă tactica, devine conciliant. „Hai Codruț să-i facem și lui Barbu o bucurie. Pînă la el e doar o aruncătură de băț. Conduc eu, nu-ți fă probleme". Fiul face un gest cu brațul de resemnare. „Bine, mergem". Intervine Olguța. „Vlăduț rămîne acasă. E tîrziu și trebuie să se culce. Și-apoi ce să facă el acolo? Să asculte palavrele unor oameni care au băut mai mult decît trebuie? Ma bine citește ceva din „Istoria literaturii..." lui Călinescu. E bună pentru examenul de treaptă și, de ce să nu recunoaștem, e o lectură mai mult decît interesantă pentru oricine". Bunicul, mai ales cînd e puțin atins de „filoxeră", devine ambițios nu glumă. „Vreau să-i arăt lui prislea al nostru cît de mare s-a făcut Vlăduț". Tînăra femeie n-are poftă să-l supere pe „capul familiei". „Faceți cum vreți voi" răspunde ea inciudată.

Bătrînul se urcă în șa ca un flăcău, în ciuda anilor. Demarează vijelios. Se simte încă în manevrele ce le face, sportivul de altădată. Lui Vlăduț, așezat pe șeaua din spate, nu-i displace plimbarea. Bătrînul întoarce capul din cînd în cînd spre nepot. Îi explică cum trebuie luate virajele, cum se merge pe două roți, ce manevre trebuie să facă cel din ataș, amănunte despre construcția motocicletelor... „Lasă, tată, i le spui altădată. Acum uită-te înainte". „Tu îmi faci mie observații? Uiți că eu conduc de 45 de ani și tu numai de...". Bunicul probabil a vrut să pronunțe cifra cinci. N-a mai apucat. A intrat frontal în colosul de oțel, obstacol perfid, abandonat în plină stradă. Pamfil, vecin cu bătrînul, a venit cu mașina acasă. Și-a cărat cu el șoful, găinile, cumetrii, cumetrele, fiii, nepoții etc., etc. Serba tocmai 20 de ani de la căsătoria cu Tița, nevastă-sa. Motocicleta cu ataș n-a mai apucat să ajungă la Barbu. Toți trei ocupanții au murit. Lui Prislea nu i-a venit să creadă. „Cubleo, ei veneau spre mine și eu, cu nevastă-mea, ne îndreptam spre dînșii. Voiam să-i invit pentru mîine la noi. E ziua Rafucăi, soția mea".

Bunic, copil, nepot, prăpădiți în cîteva secunde. Pentru uri nu-i nevoie să parcurgi de metri, asta fiind distanța de la locuința bunicului pînă la cea a lui Barbu. E de ajuns și un metru. Mai ales cînd cordele întunecă rațiunea.

VICTOR BEDA ■

Note

..au voie să vîndă cu dublul acestuia". Chipurile, așa ar avea indicații de la Administrația generală a piețelor Capitalei. O informație, la rîndu-ne, că la tarabă se percepe de aproape 3 ori acest preț. „Ei și?!" a fost răspunsul. „Nu-ți convine, nu lua!". Fără alte comentarii „lasă-ne în pace, du-te la Miliție, dacă îți arde de reclamații, eu n-am ce-ți face!".

Și i-am ascultat sfatul.

Revenind, împreună cu lucrători ai Circumscripțiilor 2 și 4, aflăm încă lucruri mai ciudate. Rodica Niculescu, pe răspunderea căreia a fost lăsată administrația Pieții „1 Mai" în ziua respectivă este doar muncitoare necalificată (deci, pe post de funcționară!). Se află în exercițiul funcțiunii (de „administrator") fără legitimație de serviciu (s-ar afla la vizită), și fără ecuson, așa încît lucrătorii organelor de Miliție nu pot constata, deocamdată, decît identitatea ei cetățenească, conform Buletinului de identitate, acordat foarte greu la control, trăgîndu-i la răspundere, cu ce drept îl pun la dispoziția unui organ de presă!? La încălcarea acestor norme bine statuate în legislația noastră comercială, se adaugă încă una, cu mult mai gravă și care vizează legislația financiară. Rodica Niculescu n-a perceput, conform Legii 3 taxele cuvenite de la vînzătorii de pepeni galbeni. Am fost martori, cînd aceștia, isprăvind vînzarea, s-au prezentat să restituie cîntarul și să-și recapete buletinul de identitate (lăsat garanție), fără să le fi încasat 1 leu, nici de data aceasta. Cu atît mai mult cu cît obligația sa era să îndeplinească operațiunea la intrarea acestora cu marfa în piață. Rodica Niculescu a frustrat astfel planul de încasări al administrației Pieții „1 Mai" (se știe sursă importantă de venituri în autogospodărirea și autofinanțarea Capitalei) cu cel puțin 70 de lei; 50 — pentru mijlocul de transport al mărfii, 10 — pentru cîntar, 10 — pentru utilizarea spațiului amenajat (care a costat bani din fondurile consiliului popular al Sectorului) de vînzare, asta în situația cînd nu s-a putut aprecia cantitatea de pepeni adusă de cei doi, din vreme ce „administratoarea" nu iese din birou și-i crede pe toți, pe... cît de substanțial le este cuvîntul negustorilor. Lucrătorii de miliție și-au făcut datoria, i-au aplicat amenzile corespunzătoare pentru șirul de contravenții, considerăm însă că nu ar fi fost inoportună efectuarea monetarului, confruntarea acestuia cu bonurile de încasări eliberate în ziua respectivă.

Vînzătorii de pepeni galbeni la stoparet se numesc Ilie și Ioana Popa (cel puțin, așa ne au declarat, avînd asupra sa actul de identitate doar Ilie Popa) și sînt din satul Hulubești, comuna Călugăreni, jud. Giurgiu. Dacă respectiva marfă a fost rodul muncii lor n-am putut afla, deoarece au prezentat un Certificat de producător pe numele Radu Popa, se zice a fi tatăl lui Ilie Popa. Este o chestiune pe care ne-o va lămuri conducerea Consiliului popular al comunei Călugăreni, de la care așteptăm răspunsul cuvenit.

CICI IORDACHE-ADAM ■

● Mulțumim conducerilor Circumscripțiilor 2 și 4 Miliție pentru sprijinul acordat redactorului nostru în efectuarea documentării asupra acestui caz de abatere de la normele morale și legile țării.

Chioșc mixt...

„Chioșc mixt" pe strada Rozelor, „chioșc mixt" pe strada Ion Creangă, aceeași COOP Mangalia.

La aceste două unități vînzarea se face în moduri deosebite. Mixta vorba firmei.

Pe strada Rozelor chioșcul desface obiecte de proveniență industrială. Gestionara, foarte serviabilă, arată unui cumpărător o jachetă de lînă verde... Văzut, plăcut. Se scot banii, dar ea întîrzie să-i ia.

— Aveți ouă sau alte produse? 30 la sută din valoarea obiectului!

Omul socotește repede. Ar trebui trei cofraje cu ouă, sau două-trei găini vii în cușcă și restul banilor...

— Mă rog, pentru că vă place atît de mult, dați-mi doar 5 la sută din valoare în produse.

Pe strada Rozelor se face și rabat. Se trece imediat de la 30 la sută la 5 la sută. Dacă e regulă scrisă, atunci cum?

Turistul suceveam, craioveam, timișorean, bucureștean cum ar putea cumpăra ceva de la „chioșcul mixt" din strada Rozelor? Numai dacă are portbagajul plin cu produse?! N-am întîlnit nici un magazin din orașele țării care să pună o asemenea condiție de vînzare.

Pe o stradă alăturată, toi un „chioșc mixt", care vinde dulciuri, cremă Nivea, articole de plajă și altele. Cumpărătorii cer ce doresc, plătesc cu lei și pleacă, fără să li se perceapă procentul de 5 sau 30 la sută în natură. Înțelegeri „mixte" ale comerțului într-un oraș solar de pe malul mării? Turiștii vin să petreacă zile reconfortante de concediu dar vor să plece, ce îndrăzneală? — și cu o amintire plăcută, care poate fi o carte sau o jachetă.

„Chioșcul mixt" din strada Rozelor cît vinde într-o zi? Care-i este eficiența economică? Prezumtivii cumpărători intră și ies cu banii neatinși în buzunar și cu regretul că n-au venit cu o sacoșă cu ouă în concediu.

CARMEN DUMITRESCU ■

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Civilizație și dezarmare (II)

De mai multă vreme statisticienii urmăresc cu deosebită atenție evoluția a două domenii ale vieții internaționale, aparent fără nici o legătură unul cu altul, dar care manifestă ritmuri de creștere identice : datoria externă și cheltuielile militare mondiale. De pildă, anul trecut cînd cheltuielile militare mondiale au depășit pentru prima oară în istorie astronomica cifră de o mie de miliarde dolari, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a trecut și ea de fatidicul prag de o mie de miliarde dolari. Diverși teoreticieni occidentali caută să prezinte această corelație drept întîmplătoare, argumentînd că nu poate exista nici o legătură între armamentele achiziționate în principal de lumea bogată și datoriile contractate de lumea subdezvoltată. Însă experți dintre cei mai autorizați, inclusiv autorii unor studii elaborate la cererea O.N.U., demonstrează cu argumente irefutabile că, deși complexă, această relație este certă, cheltuielile pentru înarmare constituind unul dintre principalii factori ai agravării crizei economice mondiale actuale.

Înarmările constituie în primul rînd o uriașă risipă de resurse materiale și umane. S-a calculat că bugetele militare ale tuturor statelor absorb în fiecare an între 5 și 8 la sută din producția mondială, cheltuielile militare echivalînd cu peste 45 la sută din Produsul Național Brut (P.N.B.) al țărilor în curs de dezvoltare. Și alte cifre sînt la fel de relevante : în competiția militară se irosesc 3 pînă la 12 la sută din producția mondială a mai multor materii prime dintre cele mai importante și o cantitate de petrol egală cu circa jumătate din consumul țărilor în curs de dezvoltare ; pentru instruirea unui soldat se cheltuiesc în medie 20 000 dolari (o sumă uriașă dacă raportăm la faptul că pentru pregătirea unui elev se alocă doar 380 dolari) ; 40 la sută din fondurile de cercetare-dezvoltare și 50 la sută din totalul cadrelor calificate sînt sustrase economiei de pace și antrenate în activități cu caracter militar.

Întunecarea perspectivelor economiei mondiale, nivelul uriaș atins de cheltuielile militare, încordarea fără precedent determinată de existența unor armamente de distrugere în masă în condițiile exacerbării tensiunilor mai vechi sau mai noi din diferite zone ale lumii au scos în relief caracterul intolerabil al irosirii de resurse reprezentate de cursa înarmărilor și a evidențiat faptul că rezolvarea serioaselor probleme care confruntă omenirea ar fi enorm facilitată de realocarea în scopuri constructive din punct de vedere social a resurselor cheltuite în prezent în cursa înarmărilor. Chiar și numai o diminuare cu cîteva procente a cheltuielilor militare ar avea un efect extrem de benefic asupra situației economice mondiale. După calculele O.N.U., prin reducerea cu 25 la sută a cheltuielilor militare mondiale s-ar asigura creșterea venitului național, în medie, cu 21,3 la sută în țările Americii Latine, cu 47,6 la sută în țările cel mai puțin dezvoltate din Asia și cu 166,7 la sută în statele sărace din Africa. Cu 5 la sută din totalul actualelor bugete militare s-ar obține stimularea dezvoltării industriale a țărilor rămase în urmă, astfel incît acestea și-ar putea spori, pînă în anul 2 000, ponderea în producția industrială globală la 25 la sută, față de numai 12 la sută cît este în prezent ; cu 3 la sută ar putea fi modernizată agricultura, sporind eficiența în vederea satisfacerii necesităților alimentare în toate statele lumii a treia, iar cu 1,5 la sută ar putea fi combătut un fenomen de extremă nocivitate : eroziunea solului care amenință să transforme unele țări în deșert.

În spiritul consecventei sale politici de pace și înțelegere între popoare, profund atașată cauzei dezarmării, România, președintele Nicolae Ceaușescu au avansat de-a lungul anilor o serie de inițiative care s-au bucurat de un larg ecou internațional vizînd dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, reducerea cheltuielilor militare și folosirea fondurilor astfel obținute în scopul dezvoltării economico-sociale a popoarelor, pentru rezolvarea marilor probleme care confruntă omenirea. În dorința de a-și aduce o contribuție proprie, concretă la eforturile în direcția reducerii cheltuielilor militare, România a hotărît, după cum se știe, încă de anul trecut, în cadrul unui referendum național, la care a participat practic întregul nostru popor, să reducă, în mod unilateral, cu 5 la sută, efectivele, armamentele și cheltuielile sale militare. Resursele eliberate ca urmare a acestei măsuri au fost alocate procesului de dezvoltare economică și unor acțiuni social-culturale realizate în folosul întregii societăți.

Continuarea consecventă a acestei orientări constructive și pașnice a politicii externe românești a primit o strălucită confirmare în Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței internaționale privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, care sintetizează un întreg program de măsuri vizînd realizarea unui deziderat vital al contemporaneității : încetarea cursei înarmărilor. „Considerînd că există condiții pentru a se trece, de către toate statele, la reducerea cheltuielilor militare, România propune adoptarea de către statele participante la conferință a unui apel cu privire la înghețarea bugetelor militare la nivelul anului 1987 și reducerea lor în prima etapă cu cel puțin 5 la sută, urmînd ca economiile realizate să fie folosite atît pentru nevoile social-economice proprii, cît și pentru creșterea contribuțiilor la programele de asistență tehnică ale O.N.U.", se afirmă în importantul document. Adoptarea unor asemena măsuri ar elibera uriașe resurse materiale, financiare și umane, care utilizate în scopul dezvoltării, ar asigura progresul economic și social mai rapid al popoarelor. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, fiecare măsură de dezarmare trebuie să ducă la suplimentarea corespunzătoare a resurselor disponibile pentru programele de dezvoltare. În Mesaj se arată că în toate acordurile de dezarmare ar trebui să fie incluse clauze care să prevadă că resursele astfel eliberate vor fi folosite numai în scopuri pașnice și în acest sens se propune crearea unui fond internațional de dezvoltare, sub egida O.N.U., care să fie alimentat continuu din economiile realizate prin înfăptuirea măsurilor de dezarmare. O reducere de cel puțin 20—30 la sută a cheltuielilor militare ar elibera fonduri uriașe care ar putea contribui la soluționarea multor probleme sociale grave cu care se confruntă astăzi omenirea, îndeosebi țările în curs de dezvoltare. În acest ceas al marilor opțiuni, cînd popoarele se pronunță cu tot mai mare hotărîre pentru realizarea unei cotituri în viața politică internațională, prin care să fie eliminat pericolul de catastrofă și să înceapă o eră a păcii și colaborării, România, președintele Nicolae Ceaușescu lansează un nou apel la rațiune, propunînd un amplu program de măsuri de dezarmare, în folosul progresului întregii omeniri.

ION VIRGIL ■

Jucării dăunătoare

Ursuleți vorbitori, păpuși electronice, eroi cu fizic de culturiști și spade laser — înalta tehnologie intrată în lumea jucăriilor poate reprezenta un pericol pentru fanteziа copiilor ? Strigătul de alarmă a fost lansat de medicul francez Claude Allard care de zece ani conduce Centrul psiho-pedagogic din Sainte Geneviève-des-Bois pentru copii handicapați mintal, obosiți, afirmă el, vor distruge sufletul și mintea copiilor noștri. Între cazurile prezentate, impresionant este cel al lui Christian, de 11 ani, obsedat de un robot care, spune el, vine seară de seară și-i execută toate ordinele fără ezitare ucigînd tot ce-i iese în cale. Nimeni nu-l poate învinge, iar visul copilului este să devină robot. Nu numai viața copiilor bolnavi psihic — cum este Christian care în eul său incomplet proiectează potența distructivă a unor ființe artificiale — ci și cea a celor normali este plină de asemenea creaturi dotate cu o viață mecanică, ce mimează periculos viața adevărată sau ceea ce cred că ar fi viața de mîine, bulversînd mintea copilului. Sînt jucării mereu mai specializate și robotizate care exaltă puterea și forța, distrugerea și oroarea eliminînd din viața copilului locul atît de important al bunicilor. Războinici cu pectorali proeminenți, schelete înspăimîntătoare, oameni șarpe, animale cu mîi de brațe, dragoni care împroașcă venin, microfoane care transformă vocea normală într-una cavernoasă și demoniacă, acestea au fost ultimele noutăți prezentate la Salonul international de jucării de la Milano. Specialiștii nu sînt foarte îngrijorați pentru copii sănătoși, cu părinți sănătoși pentru că asemenea jucării nu le pot influența personalitatea. Periculoase sînt jucăriile care mimează sentimente și care vorbesc obișnuind copilul cu limbajul lor steril. Ei propun jocuri simple și jucării fără o personalitate deosebită tocmai pentru a stimula fantezia și inteligența copilului determinat să îmbogățească aspectul unei jucării, să-i atribuie calități numai în mintea lui prezente, deci să gîndească. Atrofierea progresivă a fanteziei juvenile este un aspect dramatic pe care l-a sesizat și dr. Allard. Răspunzîndu-i la întrebări copiii nu zac altceva decît să repete ce au auzit sau văzut la cinema sau T.V. Trebuie să treacă luni de zile pînă să se poată înregistra prima reacție personală. Creierul lor este complet mecanizat, afirmă medicul condamnînd acea psihologie comodă care împiedică părinții să observe neînțelegerile, neatenția, lipsa de afectiune, traumele copiilor și care-i determină să-și lase odraslele singure, în compania unor jucării alienante.

Cu 130 de ani în urmă părintele poeziei moderne, Charles Baudelaire, scria că progresul ne va atrofia spiritul. Atunci el nu vorbea de jucării, dar iată, acel moment a venit.

IOAN ROȘCA ■

In dosarele vizionarilor

Un zbor spre... Steaua Barnard!

La 13 iunie s-au împlinit patru ani de cînd sonda spațială „Pioneer-10" — primul obiect făcut de mîna omului care a părăsit sistemul nostru solar — s-a angajat într-un nesperat (de realizatorii lui) voiaj în nemărginirea spațiului, unde va exista la infinit. Înaintînd cu 50 000 km pe oră, mesagerul Terrei va trece prin apropierea primului alt Soare, „Steaua lui Barnard", abia peste 10 507 ani !

Aniversarea acestei extraordinare performanțe a făcut să se vorbească din nou despre așa-numitul proiect Daedalus, elaborat de un grup de astrofizicieni britanici, care vizează o călătorie, cîndva, în veacurile viitoare, spre acest corp ceresc, de care ne despart distanțe inimaginabile, fiind totuși (în termeni cosmici vorbind) în sfera Proximei Centauri, cea mai apropiată stea de Terra.

Inițiatorii acestui plan, etichetați drept niște fantaști, recunosc că în procesul cunoașterii spațiului există alte priorități — explorarea lui Marte, de exemplu — dar afirmă că este greșit și nedrept ca despre „Daedalus" să se spună că ar fi bun doar la „Muzeul utopiilor" (Aluzie la un asemenea muzeu care există cu adevărat în mica localitate elvețiană Yverdon). Ei n-au renunțat la foarte julesvernianul (deocamdată) lor proiect, apărîndu-l cu îndirjire, ba chiar cu argumente în plus, întrucît ca acum 11 ani cînd au organizat o dezbatere științifică privind posibilitatea unui asemenea uluitor zbor. Despre această reuniune, la timpul său, a relatat, pe larg, „The Daily Telegraph Magazine" ca și alte publicații insulare. A avut loc un captivant duel retoric căci, cu acest prilej, s-au confruntat ideile „utopice" ale unor „vizionari" cu cele „în limitele logicii și realului", ale adversarilor „entuziasmului exacerbat", cum au fost caracterizați reprezentanții celor două tabere.

Dar, apelînd la datele sumare furnizate cu prilejul amintitei reuniuni, să încercăm să ne imaginăm, întrucîtva, „Operațiunea Daedalus", chiar dacă între teorie și practică poate exista o distanță care s-ar putea numi secole ori chiar milenii. În concepția autorilor controversatului proiect, astronava va avea 240 m lungime și 165 m lățime. Asta ar însemna dimensiunile a trei terenuri de fotbal ! Un asemenea gabarit — au spus unii savanți — va ridica dificultăți insurmontabile și rezolvarea unei probleme va naște alta ; presupunînd că și acesteia i se va găsi soluția, va apărea încă una, zece o mie...

Dacă raportați aceste dificultăți, s-a replicat, la posibilitățile noastre **de acum**, firește, ele apar greu de învins. Să nu uităm însă că istoria dezvoltării societății umane arată că progresul tehnic a făcut posibilă realizarea unor visuri pe care mii de ani oamenii le-au crezut imposibile.

„Am dat astronavei — în mod deliberat — numele lui Dedal, a precizat unul dintre „utopici". Este un nume-simbol. Și el, constructorul Labirintului, a avut de rezolvat multe probleme ridicate de această construcție dorită de regele Minos al Cretei. Închis aici, împreună cu fiul său Icar, a evadat, cum spune legenda, cu ajutorul unor aripi din pene lipite cu ceară. Dar, lăsînd mitologiei ce-i aparține, să spunem că ceea ce vrem noi să facem — adică generațiile viitoare — este departe de metaforă. Noi, fiii, nepoții noștri, vrem să dovedim că stelele sînt, totuși, accesibile, că se poate trece, odată, de la speculații teoretice la concret, cu precizarea că acest start — nimeni nu poate spune cînd — va avea loc doar atunci cînd tehnica spațială va putea asigura cu șanse de reușită, un asemenea cutezător voiaj".

Răspunzînd celor care se îndoiesc că astronava, cu dimensiunile ei ciclopice va putea fi lansată, autorii proiectului „Daedalus" au precizat că, mai întîi o rachetă cu două trepte, în greutate de peste 52 000 t va fi asamblată în spațiu, din piese plasate pe o orbită lunară, cu ajutorul unor rachete cărăuși.

Astrofizicienii se întîlnesc pe aceleași poziții cînd afirmă că asamblarea amintită este posibilă. Ei sînt însă profund divizați în problema învingerii colosalelor distanțe pînă la stele, unii, afirmînd că omul nu va putea depăși niciodată granițele sistemului nostru solar, nicidecum ale Căii Lactee. Înclini să te alături acestora din urmă cînd ți se demonstrează, cu puterea de convingere a cifrelor, că, chiar echipată cu motor fotonic și utilizînd drept combustibil... lumina sau,,, mai corect spus, radiațiile electromagnetice — cum gîndesc autorii proiectului Daedalus — zburînd deci, cu aproape 300 000 km pe secundă, unei asemenea astronave a viitorului i-ar trebui 15 ani pentru un zbor dus-întors pînă la Proxima Centauri ! Problema nici nu se pune pentru atingerea sistemelor planetare ale stelelor aflate la zeci, sute sau mii de ani-lumină, chiar cu ipotetica astronavă fotonică. Și totuși, calculatoarele, care fac miliarde de operații pe secundă, dau drept „sigură" apariția unui motor fotonic în anul 2759. Vom... trăi și vom vedea !

MIHAI VASILIU ■

Supra-conductibilitate misterioasă

Descoperirea unor cercetări de la Institutul de fizică al Academiei de Științe a U.R.S.S. promite să declanșeze o adevărată revoluție în electronică : agenția T.A.S.S. informa, nu de mult, că într-un material ceramic s-a reușit ca la temperatura de 250 grade pe scara Kelvin (minus 23 grade Celsius) să se realizeze transformarea acestuia într-un material supraconductibil. Pînă acum folosirea de supraconductori — materiale prin care electricitatea trece fără pierderi — era extrem de limitată datorită costului enorm al răcirii materialelor pînă în apropierea punctului de zero absolut pe scara Kelvin (minus 273 grade Celsius).

Șeful laboratorului pentru supraconductibilitate al Institutului, Alexadr Golovașin arăta că „s-a constatat că în cursul experimentelor într-un conductor ceramic răcit doar pînă la minus 23 de grade rezistența electrică a scăzut rapid — de cîteva zeci de mii de ori. „După cîte știm, pînă acum nimeni în lume nu a mai ajuns la asemenea rezultate", a spus el, arătînd că ceramica supraconductibilă va putea fi folosită cu succes la fabricarea de circuite integrate pentru computere de o viteză mai mare decît cea atinsă vreodată pînă acum. „Astfel, zilele acestea în laboratoarele Universității din Moscova s-a realizat, la temperatura azotului lichid (aproximativ minus 200 grade Celsius) într-o ceramică de itriu efectul Josephson și supraconductibilității de care este legată în viitor tehnica de calcul".

Noul conductor supraconductibil de ceramică are perspective uriașe în transmiterea fără pierderi a energiei la mari distanțe și pentru crearea de generatoare de curent de mare putere compacte. Cu ajutorul lor toate mijloacele de transport — terestre și maritime — ar putea fi trecute complet pe curent electric. Mecanismul nașterii supraconductibilității în ceramică la o asemenea temperatură nu a fost încă complet clarificat, a relevat Golovașin, apreciind că cercetările în acest domeniu ar putea duce la o adevărată răsturnare a principiilor pe care se bazau explicațiile teoretice de pînă acum ale supraconductibilității. „Cu cît cercetăm fenomenul mai profund cu atît vom găsi mai multe direcții de aplicare practică a lui", a subliniat savantul sovietic.

I. VIRGIL ■

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel"

Rembrandt în scădere

Numărul pînzelor semnate de cunoscutul pictor olandez Rembrandt se împuținează. Și aceasta nu datorită distrugerilor, furturilor, etc., ci ca urmare a unui studiu întreprins, pe parcursul a 2 decenii, de către istoricul de artă Christian Tümpel care a ajuns la concluzia că din cele peste 700 de tablouri atribuite inițial maestrului doar 265 ar fi fost pictate efectiv de către acesta. Cercetările întreprinse de Tümpel, care este profesor în localitatea olandeză Nimwegen, s-au materializat într-o carte intitulată „Rembrandt-Mitos și metodă în care prezintă o listă a celor 265 de tablouri, identificate de el ca aparținînd maestrului, împreună cu o descriere a acestora.

Opera lăsată de Rembrandt a suscitat discuții, în ceea ce privește numărul tablourilor, din timpuri mai vechi. Astfel istoricul de artă Wilhelm Valentiner îi atribuia, în anul 1923, 711 tablouri. Doisprezece ani mai tîrziu, Abraham Bredius reducea numărul la 630, iar Kurt Bauch, în anul 1966, reținea 562. În anul 1969, Horst Gerson ajunge la concluzia că numărul tablourilor pictate de maestru ar fi doar de 420.

Tümpel explică eroarea cu privire la numărul pînzelor prin faptul că Rembrandt a avut mulți elevi care au dorit (și reușit) să picteze în maniera maestrului. Prin reducerea făcută, susține istoricul de artă, se poate înțelege mai bine maniera de lucru a artistului, stilul și arta compoziției.

De altfel Tümpel nu este singurul care a ajuns la această reducție masivă ; o echipă de cercetători din cadrul lui „Rembrandt Research Project" care întocmesc o monumentală lucrare în 5 volume a ajuns la aceeași concluzie în proporție de 95%.

Urmare a acestor studii numărul pînzelor Rembrandt se reduce în muzeul din Kassel de la 16 la 12, la galeriile din Berlin de la 25 la 18, la Metropolitan Museum din New York de la 24 la 14, la National Gallery din Washington de la 15 la 7 sau chiar 5, etc. Nu știm care este situația în colecțiile particulare !

Dacă elevii lui Rembrandt au reușit să-i „păcălească" pe istoricii de artă nu avem de ce să ne mirăm de naivitatea unor bogătași, brusc îndrăgostiți de artă, păcăliți de profesioniști ai falsurilor. Oricum nu cumpărați un Rembrandt de ocazie pînă nu vă adresați profesorului Tümpel !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Calul de schimb

Va trebui să facem deci în vocabularul nostru loc acestui termen greu de mestecat : MAC-Paquet, indiferent sub care din formele sale de identitate îl vom ști noi în lume — britanică sau franco-vest germană. Acum, după ce ne-au răsfățat ani și ani, PAL și SECAM sînt arătate cu degetul pentru inconveniente care încurajează dorința unora de a le găsi cai de schimb. Se constată că și unul și celălalt se adaptează greu la transmisiile prin satelit. Fiind alimentați prin panouri solare, sateliții dispun de energie limitată și, în consecință, emisiunile sînt relativ slabe, sensibile la perturbații. Actualele standarde se pretează puțin la operațiile de multiplicare cerute tot mai insistent — stereofonie, dublarea filmelor în mai multe limbi, introducerea teletextului. În sfîrșit, ele nu dispun de proprietatea înscrierii în evoluțiile impuse de viitor — folosirea ecranelor mari de tip cinescop, introducerea sistemului numeric în televiziune.

Cîte pietre de moară pentru mersul în continuare al sistemelor SECAM și PAL, tot atîtea cerințe pentru D2 — MAC — Paquet, dincoace și respectiv — C—MAC—Paquet dincolo de Canalul Mînecii.

În standardul D2-MAC—Paquet se realizează un multiplexaj temporal al componentelor semnalului de televiziune în culori. Acestea sînt codificate separat pentru fiecare din cele 625 de linii și expediate succesiv în spațiu. Se evită astfel orice suprapunere de semnal, este eliminată posibilitatea intermodulării. Imaginea obținută se caracterizează printr-o calitate superioară, fiind mai clară și avînd un contrast mai bun. Litera D din denumirea noului standard denumește faptul că transmisia de sunet și date se face în cod numeric după un sistem duobinar, care utilizează trei valori : 0, —1, +1. Cifra 2 care urmează indică faptul că spectrul ocupat de semnalul și debitul informației numerice, reușit prin acest truc, este redus la jumătate. Așa se face că D2—MAC—Paquet devine compatibil cu rețeaua terestră. Dar, comparativ cu sistemul britanic, standardul franco-britanic are o capacitate de transmie redusă la jumătate. El nu permite să treacă decît 2 voci stereofonice, de înaltă calitate, sau 4 voci mono de înaltă calitate sau 8 voci de calitate medie.

Ce înseamnă obsesivele inițiale MAC ? Este indicativul transmisiei de imagine color care se codifică în multiplexajul analogic al componentelor. În televiziunea cu 625 de linii, fiecare linie durează 64 microsecunde. Sunetul și datele numerice ocupă 12 microsecunde, rămînînd 52 microsecunde pentru imagine (17,5 pentru culori și 34,5 pentru luminozitate). Pentru a putea rezolva lucrurile în spațiul celor 52 de microsecunde, se procedează la o compresiune temporală a semnalului video. Rezultă în cele din urmă niște sandvișuri măiestru lucrate din salve numerice (pachetele sunet-date), secvențele cromatice (linii pare pentru o culoare și linii impare pentru alta) și de luminozitate. Cu aceste arme și bagaje abil ambalate, D2—MAC—Paquet și colegul său C—MAC —Paquet, de care se distanțează în destule locuri, intră în arenă.

NEAGU UDROIU ■

Expediție în interiorul omului

Nu demult a fost înaintat premierului Nakasone unul din cele mai grandioase proiecte științifice ale acestui secol. Proiectul se numește „Human frontier science" și privește studiul organismului uman și posibilitățile de realizare a versiunii artificiale. Motivația cea mai simplă a acestui proiect de mari proporții ține de faptul că descoperirile acestor cercetări vor fi folosite la reproducerea, la nivel industrial, a multiplelor funcții ale corpului și a capacităților sale. Pentru pregătirea acestui proiect au fost lansate chestionare către oamenii de știință din 13 țări industrializate, europene, americane, Uniunea Sovietică, Singapore și Coreea de Nord, în ideea că japonezii sînt gata să acopere pînă la 50 la sută din costul proiectului. Deci cum se transformă organismul uman, ce procese au loc în interiorul său, ce stă la baza unor fenomene ? E vorba de o vastă gamă de ipoteze, de un larg cîmp de cercetări fundamentale pentru ca rezultatele să fie utilizate în cele mai diferite sectoare aplicative. Funcționarea celulei va sta la baza ingineriei genetice și deschide perspective industriei biomedicale. Mecanismele cerebrale interesează în special industria roboților și în aplicarea inteligenței artificiale, iar simțurile omului pot sugera diferite modernizări în industria senzorilor electronici, a sistemelor informative și a protecției industriale. Japonezii propun să reproducă părți din corpul uman pînă la cele mai mici amănunte și să reproducă artificial funcțiile biologice.

Pe fondul unei tendințe de reducere a subvențiilor statale pentru cercetările fundamentale, oamenii de știință din țările dezvoltate și-au dat imediat adeziunea la acest proiect de mare amploare. E de la sine înțeles că un asemenea proiect presupune o cooperare internațională eficientă și crearea unor grupuri de cercetare interdisciplinare. Dar în același timp, sînt voci care exprimă obiecții. Acest proiect nu are în nici un caz o bază filantropică, ci s-a născut dintr-o strategie tipic japoneză, dublată mai ales de interes. Americanii, care dețin supremația în acest domeniu, nu și-au manifestat un interes exagerat, mai ales că și așa au 13 000 de oameni de știință japonezi naturalizați în S.U.A. față de numai 300 de americani în Japonia și încă mai sînt obsedați de ideea că, de la ei de acasă, japonezii coordonează toată producția științifică internațională în limba engleză. Chiar dacă americanii și europenii au aceeași părere în ce privește faptul că japonezii iau foarte mult de la occident și restituie foarte puțin, proiectul nipon e demn de toată atenția pentru că el intenționează să mobilizeze mari forțe științifice în descifrarea misterelor care încă mai domină corpul uman. Chiar dacă reproducerea unor organe pe cale artificială este încă departe de rezultate remarcabile, expediția științifică în corpul uman va avea cu siguranță mari și neașteptate beneficii. Cîte pentru sănătate, dar mai ales cîte pentru electronică, din moment ce proiectul a fost pus la cale de japonezi.

C. NISTORESCU ■

Recunoștință albinelor

Apicultorii știu că micii și harnicii lor prieteni, albinele găsesc lesne drumul spre „casă", chiar dacă în căutare de polen s-au aventurat la mare distanță de stup. Iată un fapt mai puțin sau deloc știut, absolut remarcabil prin ineditul său. Extraordinarul simț de orientare al albinelor l-a determinat, în timpul celui de-al doilea război mondial, pe comandantul unui detașament al rezistenței franceze, după ce eșuase în încercarea de a folosi pentru transmiterea unor știri de importanță covîrșitoare clasicii porumbei călători, împușcați de vînătorii de elită inamici, să recurgă la serviciile acestor mici și delicate înaripate.

Iscoadele Maquis-ului remarcaseră o vie activitate în zona Dieppe unde, adînc în subsol, bine mascate, se aflau rampe de lansare ale temutelor rachete care, orientate spre Marea Britanie, făceau prăpăd în orașele din sudul țării, Londra, Southampton, Coventry. Neîndoios, naziștii pregăteau un nou bombardament.

Cum o asemenea informație trebuia transmisă fără întîrziere celor de la „Resistance", șeful maquisard a avut inspirația să reactualizeze tentativele făcute — încă în 1918 — de S.U.A., de a se înființa o „poștă" militară secretă cu ajutorul albinelor. Informația, o microtelegramă cifrată, a fost aplicată pe... aripile micilor agenți înaripați. La destinație, unde se aflau stupii, membrii rezistenței, cărora le era adresată, au citit mesajul folosind o lupă.

În acest fel, multă vreme spre uimirea și disperarea naziștilor, Maquis-ul a transmis informații de o excepțională importanță, datorită cărora au fost neutralizate multe acțiuni teroriste minuțios elaborate de comandamentul german. Nici cel mai abil ochitor — chiar dacă ar fi fost avizat — n-ar fi putut împiedica misiunea micilor „poștași" care au salvat astfel viețile a mii de oameni, au evitat distrugerea totală a multor orașe insulare. Alertate din vreme, avioanele de vînătoare ale R.A.F. (Royal Air Force), rapidele „Spitfire" și „Hurricane", ieșeau în întîmpinarea rachetelor — la elaborarea cărora a lucrat și, pe atunci tînărul inginer Werner von Braun — lansate de pe coasta franceză a Mării Minecii, pe care le distrugeau în zbor. „V-1"-urile scăpate piloților de vînătoare erau luate apoi în primire de artileria a.a.

Iată de ce, în amintirea marilor servicii aduse în efemera lor viață, oamenilor și păcii, de micii crainici, în semn de prețuire și gratitudine, un grup de locuitori, supraviețuitori ai teribilelor bombardamente aeriene hitleriste asupra orașului Coventry, au propus să fie ridicat un monument albinelor, această minunată, generoasă creație a naturii.

M. VASILIU ■

Racul

Caricaturi de VIRGIL MILITARU ■

Dicționar de norme

MĂR : **Răzuirea unui măr se va face numai dinspre exterior spre interior (art. 37.3)**

SOARE : **În Sahara, în zilele foarte călduroase și fără nori, soarele va fi așezat pe cer la loc vizibil (art. 45.2)**

METEORIȚI : **Oamenii vor căuta, pe cît posibil, să nu staționeze în locurile unde cad meteoriții (art. 423. b)**

PANTOFI : **Pentru a obișnui mai ușor copiii să nu inverseze pantofii sting cu cei drepți, este bine ca o bună bucată de timp să-i încălțăm cu pantofi de culori diferite (art. 397. c)**

SCARA : **Scările vor fi în mod obligatoriu prevăzute cu trepte (art. 513.3)**

TREN : **Se interzice traversarea liniei de cale ferată, trenului fiindu-i permisă deplasarea numai de-a lungul acesteia (art. 520.19)**

PARAȘUTA : **La aterizare, parașutistul poate ști cu certitudine dacă i-a funcționat sau nu parașuta (art. 9).**

UMBRELA : **Din fabricație, umbrela va avea minerul situat într-un loc ușor accesibil, iar deschiderea ei se va face înspre afară (art. 293.7).**

MATEI MIHAI ■

La mare

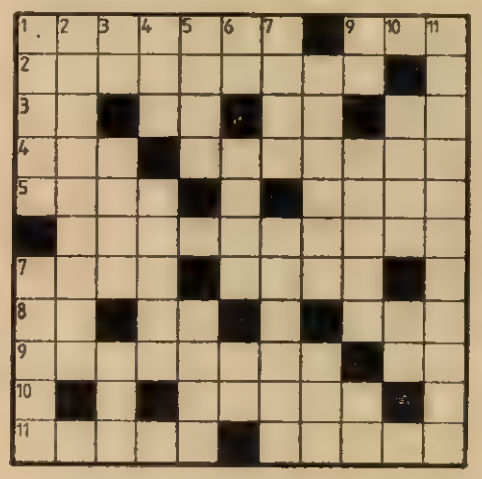

ORIZONTAL: 1) Vraja mării — Pește răpitor marin 2) Se avîntă-n valuri. 3) Mese! — Pămînt și apă (reg.) — Primele talazuri! — Puntea navei! 4) Rîuri, fluvii, mări și oceane — Acțiunea valurilor asupra țărmului (pl.). 5) Ca Venus cea născută din spuma mării — Ued în Irak. 6) Mare intercontinentală între Europa, Africa și Asia. 7) „...de-mare", nume sub care mai este cunoscută morsa (pl.) — Pictor și grafician român, autor al pînzei „Peisaj din Techirghiol" (Iosif). 8) În largul mării! — La intrarea și ieșirea din Neptun! — Apel telefonic. 9) Pasăre marină, mult răspîndită pe litoral — Abis! 10) Condiție sine-qua-non pentru o cură marină. 11) „...Vacanța", post local care emite din Mamaia, fiind recepționat pe toată zona litoralului românesc — Mare între Africa și Arabia.

VERTICAL: 1) La țărmul mării — Navă de mare tonaj, pusă în mișcare de forța motoarelor proprii. 2) Acoperirea țărmului cu spumă de mare. 3) Tudor. Oprea — Odgon lung cu care se remorchează sau se amarează navele — Punct cardinal,.. la Eforie. 4) Referitor la ureche (prefix) — Abis. 5) Visle — Cognomenul lui Ovidius, poetul latin exilat la Tomis. 6) Căluț... de mare — A se-nvîrti — Roșii la față! 7) Joc de numere — Gură de vărsare în mare, avînd forma de pîlnie. 8) Aparatură de detectare, amplasată la bordul navelor (pl.) — Zeu secundar egiptean. 9) În staționare..., la Costinești! — A lega o navă de țărm — Intrare în estuar! 10) Arbore ce crește la malul apei — Gura lagunei! 11) Persoane care întreprind lungi călătorii pe mare (fem.).

Dicționar : AMIG, OTI, SRO.

MIHAI ZGUBEA ■

Dezlegarea careului „Călătorului îi șade bine cu drumul"
CĂLEA LACTEE ; ALERGĂTURA ; LESA ; SĂRACI ; AE ; TO ; SEI ; T ; T ; SANT ; AEZI ; OTO ; TUR ; CON ; RUTA ; PIETRE R ; PC ; DRO ; R ; PIETON ; ARCA ; ASTERNE ; IAR ; START ; AGERE.

Turul ciclist al Romaniei

La jumătatea drumului

Mica lume a ciclismului cu unele excepții, notabile însă, (Dinamo, de pildă, în frunte cu antrenorul Nicolae Voicu și triplul învingător Mircea Romașcanu au renunțat în ultimul moment să la startul) și-a dat din nou întîlnire în mica buclă, pentru a celebra a 25-a ediție, în 53 de ani. Traseul ales de organizatori are de toate : etape lungi de plat, etape cu traseu vălurit, apoi de munte, în momentul în care transmitem aflîndu-ne la „poalele" unui tronson lung (175 km), cu nu mai puțin de patru cățărări, dintre care trei de primă categorie. Să notăm că plutonul de 60 de rutieri are de străbătut 1 230 km împărțiți în 8 etape.

Despre ce va fi, însă, veți afla săptămîna viitoare. Acum vă vom povesti succint ce s-a întîmplat pînă la jumătatea turului, adică după primele 4 etape. Ca și anul trecut, competiția a debutat cu o surpriză, primul tricou galben fiind preluat de un reprezentant al tinerei asociații sportive I.M.G. București, de data aceasta Petruș Mitu, în timp ce anul trecut, „lîna de aur" a acoperit umerii lui Sergiu Oprescu. De aici încolo, asemănările încetează. Acum nu a mai fost o evadare solitară, ci una a unui grup de 19 rutieri, sprintul de la Focșani fiind cîștigat de Petruș Mitu în manieră de contratimpist. A doua etapă, care ne-a purtat de la Focșani la Vaslui (145 km) a adus și schimbarea liderului clasamentului general, Valentin Constantinescu, căpitanul primei echipe a României, finalizînd o acțiune de atac în 5 și preluînd tricoul galben, pe care îl revnește de cîțiva ani. Nu mai departe decît anul trecut, V. Constantinescu a terminat mica buclă pe locul 2 în clasamentul general, contribuind (ca și acum) la situarea selecționatei România A pe primul loc în ierarhia echipelor.

Interesanta poveste a turului a continuat cu etapa a 3-a, care a avut drept protagoniști pe invitații plutonului, norvegienii, redutabili pe munte. Între Vaslui și Piatra Neamț, cum spuneam, am asistat și la 3 cățărări. În municipiul cap de etapă — lider al organizării în ultimele 4 ediții — primul a trecut linia de sosire Atle Pedersen, învingător în fața unei asistențe-record. Valentin Constantinescu și România A și-au consolidat pozițiile de lideri înaintea etapei a 4-a, cea mai scurtă (numai 102 km) dar nu și cea mai puțin interesantă de pînă acum, pentru că am putut asista la o evadare de aproape 90 de km, inițiată de Virgil Gocan (selecționata Voința) și Petre Santa (Electromureș Tg. Mureș). La cîțiva kilometri le-a „prins roata" Zolt Lorincz (Steaua), un ciclist de la care așteptăm mult încă din vremea junioratului. Și, cel puțin miercuri, n-a dezamăgit, ducînd trena în ritm alert și cîștigînd etapa sucveeană, un succes ce poate însemna un nou start pentru un rutier care promite.

Să tragem, deocamdată, linie și să adunăm, nu fără promisiunea unor concluzii în numărul viitor. Deci, în clasamentele generale conduc Valentin Constantinescu și România A, la sprinteri Vasile Mitrache (România B), iar tricoul albastru, al cățărătorilor, este purtat de Mihai Oros (Electromureș Tg. Mureș). Mai avem de străbătut 4 etape cu 662 km și greul de-abia începe !

LUCIAN OPREA ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Bravo, Maricica!

În prima seară a lui septembrie, la Roma, Campionatele Mondiale de atletism au cunoscut un moment de vîrf odată cu finala probei de 3000 de metri. La start, ușor de recunoscut între celelalte concurente, reprezentanta țării noastre — **Maricica Puică**. Se pornește destul de tare, Maricica instalîndu-se de la început în grupul primelor cinci alergătoare, grup care avea să domine întreaga cursă. Nimeni nu se încumetă să evadeze decisiv, toate concurentele dînd impresia că se rezervă pentru sprintul final. Nici ultimul tur de pistă nu aduce limpeziri, nu destramă plutonul. Maricica este în continuare a cincea, menținîndu-se pe această poziție fără a da semne de nerăbdare, încît crea impresia, la un moment dat, că s-ar fi resemnat cu acest loc cinci, conform timpului obținut în calificări. Pe ultima turnantă, Maricica explodează. Își depășește toate adversarele și, cîteva clipe numai, conduce cursa. Dar sovietica Tatiana Samolenko, descumpănită un moment de țișnirea româncei, revine în forță și cîștigă sprintul final, sprint la care, pe ultimii metri, Maricica a cedat pasul, simțind, firește, că nu mai are resurse pentru a viza locul I. Spun firește pentru că, după cum știți probabil, minunata noastră sportivă a concurat accidentată atît la mînă (unde a suferit o intervenție chirurgicală), cît și la picior (tăiată de cuiele de la pantoful unei adversare în calificări). În ciuda acestui șir de ghinioane, Maricica Puică a dovedit încă o dată marea sa clasă, gîndind foarte bine, din punct de vedere tactic, întreaga cursă, și avînd totuși suficientă forță pentru a-și adjudeca acest prețios loc II și titlul de vicecampioană mondială, aducînd astfel delegației țării noastre prima satisfacție și prima medalie în această mare și extrem de pretențioasă competiție, în cadrul căreia au fost spulberate multe recorduri europene și chiar recordul mondial al sutei de metri (prin fantasticul sprinter Ben Johnson). Maricica Puică reeditează (într-o companie încă mai valoroasă) performanța de la Stuttgart (atunci cînd, la Campionatele Europene, a fost tot singura medaliată dintre toți sportivii pe care i-am deplasat acolo) și dovedește pregătirea exemplară care a adus-o, la Roma, în vîrf de formă, rezultatul obținut (în ciuda vizibilei scăderi din final) — 8 : 39,45 — fiind cel mai bun timp înregistrat de ea în acest sezon.

Maricica Puică rămîne o mare campioană, o figură deja legendară a sportului nostru. Longevitatea sa, puterea de luptă fără egal cu ea însăși, cu marginile naturii umane, dovedesc nu numai o imensă dragoste de sport, mare tărie de caracter, dar și o imensă iubire pentru prestigiul sportiv al României. Trecînd cu superioritatea celor bravi și buni peste afirmațiile superficiale și adesea răutăcioase ale unor zeflemiști, Maricica Puică a știut să se dedice numai și numai muncii sale neostenite, continuînd să aducă succese de prestigiu atletismului nostru. Pe fondul rezultatelor cel mult mediocre ale celorlalți sportivi români — care au concurat înaintea ei, la Roma — veșnic tînăra Maricica Puică ne apare ca un veritabil port-drapel al atletismului nostru de azi, fapt care, momentan, ne bucură, dar ne și îndeamnă la reflecții serioase, privind în perspectivă.

Să salutăm, așadar, prima ivire a tricolorului românesc pe catargul mondialelor de atletism și să-i adresăm Maricicăi Puică — în numele milioanelor de iubitori ai sportului din țară — cele mai calde felicitări pentru ceea ce face pentru sportul nostru, numele ei înscriindu-se în cartea de aur a sportivilor cu îndelungată activitate competițională, mereu plină de izbînzi, carte între ale cărei file își află locul meritat Iolanda Balaș, Lia Manoliu, Ivan Patzaichin, Ladislau Bölöni și atîția alții. Cu toată bucuria pe care ne-ai adus-o în inimi, BRAVO, MARICICA !

DAN MUCENIC ■

Corespondență de la trimisul nostru special

Două înfrîngeri

În numai patru zile, echipa națională a României a parcurs 5 000 km (București — Atena — Poznan — Bydgoszcz — Poznan — București) pentru a disputa două jocuri de verificare, cu Panathinaikos Atena (pe 30 august) și cu echipa națională a Poloniei (pe 2 septembrie). Ambele partide le-am pierdut — cu 0—1 și, respectiv, 1—3, — ceea ce, fără nici un dubiu, cam șifonează atît palmaresul cît și aplombul în care am fi dorit să începem acest sezon de toamnă. Deși aceste rezultate par a mă contrazice, n-aș spune că echipa noastră a jucat rău, ci, mai degrabă, că „articulațiile" ei din aceste partide n-au mai realizat acel mecanism aproape perfect din jocurile cu Austria sau Spania. Explicabil, întrucît, pe de o parte, mobilizarea pentru jocuri oficiale este alta și, pe de altă parte, asemenea perioadei de iarnă, nici în vară lotul național nu s-a reunit într-o pregătire centralizată (din cauza programului echipelor fruntașe), abia acum, la patru luni după jocul cu Spania, realizîndu-se acest lucru.

N-aș vrea să povestesc aceste jocuri, nefiind convins că ar ieși un lucru interesant. N-aș evoca nici așa-zisele momente psihologice (bare, penalty-uri neacordate, ratări uriașe ș.a.)' care, ca un făcut, au înrîurit nefavorabil pentru noi evoluția jocurilor — și n-aș insista nici pe greșelile personale care au făcut și să primim goluri și să ratăm ocazii clare.

Ceea ce aș vrea să spun acum, după încheierea acestui miniturneu în „doi timpi" este faptul că de pe urma lui rămîn două lucruri : rezultatele și un set de probleme ; primele nu mai pot fi modificate, dar asupra noilor realități în germene de la echipa națională se mai poate interveni. În principal, ar fi vorba de următoarele :

Aducerea **tuturor** componenților lotului național la un grad omogen de pregătire și afectivitate față de ideea prezenței în echipa reprezentativă. Asta se impune cu atît mai mult cu cît antrenorul Jenei rămîne fidel ideii că pregătirea jucătorilor naționalei se poate fundamenta numai la cluburi, depinzînd, în ultimă instanță, de nivelul lor de responsabilitate și profesionalitate.

A doua chestiune care cred că trebuie reanalizată se referă la rolul și locul lui Hagi în echipă. Desigur, un jucător de valoarea lui Hagi n-are cum să lipsească — aș zice, din orice echipă din lume. Dificultatea este a „prinderii" lui în mecanismul colectiv. Or, după Atena, lui Hagi (care a fost întîmpinat și însoțit cu aplauze tot timpul jocului) i s-a reproșat pe bună dreptate, jocul prea individualist, pentru ca la Bydgoszcz să fie schimbat la pauză din aceleași motive. Extrema cealaltă ar fi să se creadă că (numai) din cauza lui Hagi nu marcăm — dar primim ! — goluri, ceea ce nu cred că este adevărat.

O a treia problemă dezvăluită de aceste jocuri este raportul cluburi-federație. A fost evident că jucătorii noștri au evoluat în națională mai mult cu gîndul la cupele europene. (Un exemplu sugestiv : circumspecția lui Iovan, și chiar a lui Cămătaru, poate și a lui Stoica, de a nu „forța", autodeclarîndu-se indisponibili la națională pentru a fi apți în cupele europene). În principiu, această poziție este corectă, dar tot în principiu trebuie recunoscut că motorul principal al mișcării noastre fotbalistice îl constituie, totuși, prestigiul, cota și veniturile financiare ale federației. (După acest ultim criteriu, de pildă, trebuie spus că aportul valutar în urma cîștigării Cupei campionilor și Supercupei este sub jumătate din cît a primit ultima clasată în Mexic '86 și puțin peste jumătate din cît am primit în urma calificării în Franța '84. Morala este una singură și atît de simplă încît n-o mai reluăm aici).

Schițînd acest „coș cu probleme" și realizînd, cît de cît, o reconectare a componenților lotului național la atmosfera ce trebuie să-i caracterizeze activitatea, „duplexul" Atena — Bydgoszcz a fost o experiență utilă, un necesar moment de pregătire care a evidențiat potențele echipei în faza de construcție (cea mai importantă), dar și slăbiciunile din apărare datorate indisponibilităților amintite și din atac (unde trebuie să se lucreze mai mult).

Citeva cuvinte despre partenerii noștri. Panathinaikos și-a dorit foarte mult acest joc în compania echipei României (și cu atît mai inexplicabilă este neglijența cu care a tratat o echipă reprezentativă chiar din momentul sosirii, în zorii zilei de duminică). Ambiția unui rezultat bun a fost vădită, apoi, în teren, echipa elenă (cu Zaiet și Esterhazy în formație) reușind pînă la urmă un 1—0 prin golul marcat de Dimopoulos în urma unui discret fault asupra lui Al. Nicolae. Formația noastră a avut alcătuirea : Lung — Negrilă, Al. Nicolae, Andone, Ungureanu — Mateuț (min. 46 — Cămătaru, min. 70 — Rednic), Bölöni, Klein, Hagi — Lăcătuș, Pițurcă.

Polonia ne-a așteptat cu o echipă complet întinerită, care se pregătește pentru C.M. din 1990 (șansele lor la europenele din '88 fiind, spuneau gazdele, complet compromise). Se temeau de jocul cu noi dar, pînă la urmă, prin acest 3—1 le-am dat speranțe și aripi. Înainte de joc vicepreședintele federației ne complimenta spunînd că „e bine pentru Polonia că întîlnește echipa României numai în jocuri amicale" — lucru cu care, după acest 1—3, am fi de acord și noi !

Această a 25-a partidă între reprezentativele celor două țări a coincis și cu un jubileu prețios pentru fotbalul nostru : cea de-a o sută prezență a lui Bölöni în echipa națională, eveniment pe care valorosul nostru internațional l-a onorat marcînd golul de onoare, în min. 83, dintr-un penalty.

Partida s-a disputat pe stadionul clubului „Zawisza" (unde s-a format Boniek, din copilărie pînă la 19 ani), echipa noastră avînd următoarea componență : Lung — Rednic, Al. Nicolae, Andone, Ungureanu — Mateuț, Bölöni, Klein (min. 75 — Cristea), Hagi (min. 46 — Negrilă) — Lăcătuș, Pițurcă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■
Bydgoszcz, 2 septembrie 1987

Civilizația sportului

Volei cu surprize

Ing. Tacciu Gabriel Mircea — Aleea Garofițel, 4 — Constanța : *„Turneul de volei feminin „organizat" luna trecută la Constanța a avut din start un afiș foarte bogat și ca atare au venit în prima zi numeroși iubitori ai voleiului pentru a vedea la lucru cele șase echipe înscrise în program : Italia I și II, România I și II, Farul Constanța și C.S.U. Galați. Spre surprinderea generală, programul zilei a început la ora 16,30 și nu la ora 15,00 cum se anunțase în ziarul local și pe mai toate afișele din oraș. S-a motivat că a doua echipă a Italiei nu a putut veni și prin urmare, în prima zi, vor avea loc doar două meciuri, urmînd ca apoi să sosească și echipa campioană a țării, Universitatea Craiova. A doua zi, în primul meci, s-au întîlnit „U" Craiova și C.S.U. Galați și pentru ca nedumerirea să fie tot mai mare, acest meci s-a încheiat cu scorul de 2—2 !! Nimeni din sală nu a crezut că, la sfîrșitul pauzei regulamentare, după patru seturi, cele două echipe nu se vor mai întoarce de la vestiare. Și stupoare !, după 10 minute au apărut pe teren echipele Farul și România II. Toți cei prezenți au crezut că jucătoarele echipei campioane s-au supărat fiindcă au fost apostrofate de spectatori pentru ținuta jenantă în care au apărut : doar Tanța Drăgoi și Carmen Cuejdeanu aveau tricourile clubului lor, celelalte componente ale echipei prezentîndu-se în tricouri fără numere și de diferite culori : Hermeneanu — albastru, Brînzei — roșu, Sușman — alb cu dungă galbenă etc. Și după acest meci, „distracția" a continuat. Echipele Farul și România II au intrat pe teren în sunetele unei melodii interpretate de Modern Talking — !? Ne-am întrebat dacă au venit la un concurs de dans sau la un act sportiv. Al doilea meci a fost foarte scurt. Farul, cu doar 7 jucătoare, a cedat rapid în fața naționalei secunde. Cine o fi numit-o România II, cînd, din „sextetul de bază, 4 jucătoare evoluaseră cu o zi înainte în prima selecționată ? A treia partidă, România I — Italia, a început după o oră (!) de la terminarea partidei anterioare. Bineînțeles că după o oră de încălzire (?) cînd pînă și jucătoarele își pierduseră calmul, uitîndu-se cu disperare spre ușa de intrare a arbitrilor. În ziua a treia a turneului echipele „U" Craiova și Farul Constanța nu au mai participat ! Și astfel, după trei zile, am avut senzația că am asistat la un turneu de volei pe plajă, cu jucătoare echipate în costume de baie, cu echipe incomplete, cu arbitraje profane, cu rezultate frățești (2—2), cu multă muzică și mult umor".*

Stimate tovarășe inginer, împărtășim nedumerirea dvs. De ce avem nevoie de asemenea turnee care se mai vor și internaționale ? Și dacă avem totuși nevoie (cu siguranță că avem) de întîlniri internaționale, de ce organizatorii nu le tratează cu responsabilitate, cu seriozitate ? Nu se puteau asigura echipei campioane niște tricouri cu care să participe în mod onorabil, așa cum stă bine unei campioane ? Cum acceptă federația de volei aceste abateri de la disciplina sportivă, de la regulamentul de joc ? De ce ucidem ideea de fair-play ? Renumele voleiului românesc s-a făurit în mulți ani de muncă și nimeni nu are dreptul să-i știrbească. Și la urma urmei, trebuie să mai existe totuși un minimum de respect față de spectatorii de volei măcar fiindcă de meciuri trucate și de arbitraje dirijate nu ducem lipsă prin alte sporturi cu mingea tot rotundă.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Un profesionist

Am în faţă un mucalit al şahului. Pare foarte tînăr deşi a adunat deja 27 de primăveri. Sub un păr blond, abundent descopăr nişte ochelari mult prea mici şi prea rotunzi prin care mă privesc nişte ochi vii, inteligenţi. Sintem la finalul Festivalului internaţional de la Biel, cînd încerc un dialog cu marele maestru Murray Chandler.

M. Chandler : Discutăm orice, dar nimic despre femei !

— De ce ? Eşti misogin ?

M. C. Nu, din contră ! Dar prezenţa lor în concurs este o „ameninţare" pentru bărbaţi. Cred că eu voi fi primul care voi propune la FIDE separarea sexelor în turneele de şah. Noi nu putem face abstracţie de prezenţa femeii în faţa tablei şi, deşi nu poate juca de la egal la egal, poate să ne încurce foarte mult prin faptul că ne obligă psihologic să jucăm numai la cîştig.

— Eşti prea marcat de ultimele evenimente. Să lăsăm deocamdată acest subiect spinos şi să atacăm unul concret : ce înseamnă a fi şahist profesionist pentru Murray Chandler ?

M. C. : La 17 ani am emigrat din Noua Zeelandă în Anglia, o ţară în care şahul cunoaşte, poate, cea mai mare dezvoltare după U.R.S.S. La scurt timp am devenit profesionist. M-au ajutat rezultatele. Dar ceea ce pot spune este că nu-i o viaţă uşoară. Fischer avea dreptate : în lupta pentru existenţă nu se permit rateurile. Sînt obligat să fac totul din mers : culeg informaţii, public articole teoretice, uneori chiar cărţi de specialitate, combin pregătirea cu participarea la turnee foarte grele. Mă deplasez foarte mult, n-am un climat familial cum mi-aş dori.

— Cîte turnee joci anual ?

M. C. : Circa şase concursuri serioase, la care se adaugă partidele pe care le joc în campionatul vest-german pe echipe şi aşa-zisele weekend-turnee, în care experimentez noi variante cu scopul de-a evada din repertoriul de deschideri. Turneele de sfîrşit de săptămînă sînt, descoperi, doar un antrenament, neputînd cîştiga un premiu. Mereu întîlnesc circa 40 maeştri internaţionali foarte priceputi care-mi pun probleme. Nivelul şahului britanic a crescut foarte mult, chiar mai mult decît o exprimă coeficientul Elo.

— Ce înseamnă pentru un profesionist turneele închise cu rundă dublă precum cel pe care l-ai jucat la Biel, clasîndu-te cu 7,5 puncte pe locul patru din opt participanţi ?

M. C. : Reprezintă un pericol pentru profesionistul de azi, deoarece aceste concursuri se extind tot mai mult. Se joacă aşa la Londra, la Hastings, la Bruxelles, la Biel... Organizatorilor le convine reducerea numărului de jucători, dar pentru şahiştii dornici să intre în elita mondială e o şansă mai puţin. E un privilegiu să fii invitat într-un turneu de 6—8 jucători !

— De care, se pare, te bucuri din plin, pentru că ştiu că mîine vei lua startul la Amsterdam într-un alt turneu de acest fel. Nu e obositor ?

M. C. : Ba da, mai ales că eu nu am robusteţea necesară şi pentru că nu sînt mulţumit de jocul meu de la Biel. Puteam mai mult...

— Desigur. Dar ce s-a întîmplat, de fapt, în duelul cu Polgár Zsuzsa, singura femeie din concurs ? Cum îţi explici ratările tale ?

M. C. : Cred că am fost „autorul" unui fals contact cu tabla. Am analizat tot ceea ce nu trebuia şi mi-a fugit din minte exact esenţialul : cîmpul h8 contrar culorii nebunului de alb şi, deci, remiză cu doi pioni şi un nebum în plus... E o copilărie fără explicaţie ! Iar partida a doua a fost de-a dreptul fără rost : nu am tradus în fapt un avantaj clar, ba chiar am şi pierdut ! Mi se întîmplă, uneori, astfel de „nebunii"... Trebuie să lucrez ca să le corectez. Încerc s-o fac dar nu reuşesc pe deplin. Jocul meu e contradictoriu...

— Sinceritatea ta este uimitoare. Totuşi eşti prea modest. Aş vrea ca cititorii din România să cunoască adevărata forţă de joc a marelui maestru care a învins nume celebre din şahul mondial. Ce propui ?

M. C. : Prezentarea partidei mele jucate în runda a XI-a împotriva marelui maestru vest-german Robert Hübner. S-a jucat apărarea Caro-Kann. A fost foarte pasionant.

CHANDLER — HÜBNER : 1. e4 c6 2. d4 d5 3. Cd2 d : e4 4. C : e4 Cd7 5. Cg5 ! ? Cgf6 6. Nd3 e6 7. Clf3 h6 8. C : e6 ! ? De7 9. 00 f : e6 10. Ng6 Rd8 11. Nf4 ! Cd5 12. Ng3 Db4 13. Te1 Ne7 14. De2 Nf6 15. c4 Ce7 16. a3 Db3 17. Nd3 Cf5 18. N : te : f5 19. De6 Db6 20. c5 ! C : c5 21. Dd6 Cd7 22. Ce5 N : e5 23. T : e5 Te8 24. T : e8 R : e8 25. Te1 Ce5 26. T : e5 Rf7 27. Te7 şi negrul a cedat în faţa matului imparabil.

— Grozavă partidă ! Dar... sacrificiul e corect ?

M. C. : E o idee nouă... Am urmat-o datorită poziţiei mele din turneu, dar, sincer să fiu, nu cred că sacrificiul e corect. Pare ciudat, dar în plin atac, este un... sacrificiu poziţional.

— Care e calea corectă de apărare ?

— Nu ştiu. Rămîne de analizat. Poate cititorii din România o vor descoperi...

MARGARETA MUREŞAN

Toată lumea face sport

● În preajma startului unei noi ediţii a cupelor europene la fotbal, Uniunea europeană de fotbal (U.E.F.A.) a comunicat în ultimul număr al Buletinului oficial clasamentul asociaţiilor membre care determină numărul formaţiilor prezente, din fiecare ţară, în „Cupa U.E.F.A." în sezonul 1988—1989, precum şi ierarhia ultimei ediţii, care intră în calculul general. ● Din capul locului, trebuie să spunem că federaţia noastră a retrogradat două locuri, (de la 11 la 13), datorită comportării mediocre din sezonul 1986—1987, în care ne-am situat abia pe locul 19. Nu-i mai puţin adevărat că în şapte ani am urcat, totuşi 8 locuri, şi că sîntem aproape de federaţiile care ne preced. Nemaivorbind de faptul că în urma noastră se află, în continuare, de pildă, Franţa, cu un coeficient inferior, la o diferenţă destul de importantă. Aceste cifre, seci în aparenţă, reprezintă situaţia la zi în clasamentul echipelor de club, situaţie care poate mobiliza echipele noastre — cinci la număr, pentru prima oară în apropiatele partide ale turului întîi. Succes, se poate ! ● Rămînînd la statistica pe care am citat-o mai sus, trebuie să precizăm — contrar celor spuse nu demult — că Anglia n-a fost reprimită în cupele europene. Ea figurează în clasament pe locul 9 (are drept, deci, la două formaţii în „Cupa U.E.F.A."), dar o hotărîre urmează să fie luată. ● Ultimul campionat care va începe în Europa este cel italian, care debutează abia la 23 septembrie, sezonul în „calcio" începînd cu meciurile de cupă (pe „San Siro-Giuseppe Meazza" încă nu s-a hotărît dacă va juca AC Milan sau va cînta Madonna...). În meciurile amicale la care au participat formaţiile italiene s-a remarcat în mod deosebit galezul Ian Rush, care, în 6 meciuri, a înscris 10 goluri pentru Juventus, anunţînd un sezon mare pentru „Bătrîna doamnă" a Fiatului... ● Cel mai vechi medaliat olimpic american în viaţă, Abdel R. Kiviat („argint" în proba de 1 500 m la Olimpiada de la Stockholm, din 1912 !) şi-a sărbătorit recent a 95-a aniversare. Foarte activ — Kiviat a declarat la mica festivitate aniversară că îşi va sărbători centenarul în timpul Jocurilor Olimpice din 1992, de la Barcelona.

LUCIAN OPREA

Complexul danez ?!...

În partida dieputată joi la Bacău, reprezentativa noastră olimpică a fost întrecută de cea similară a Danemarcei, de această dată „doar" cu 2—1. După acel jenant şi de necrezut 0—8 din deplasare, era firesc să aşteptăm o îmbunătăţire a jocului echipei noastre şi o revanşă pe plan sportiv. Dar, selecţia jucătorilor (cu fluctuaţii de nume, din motive mai mult sau mai puţin subiective), pregătirea insuficientă (din timpul vacanţei de vară) şi care a lăsat de dorit, improvizaţiile, probabil şi o altă concepţie de joc, imprimată de un nou cuplu de antrenori (numit cu prea puţin timp în urmă) — toate acestea au condus la înregistrarea unui rezultat nefavorabil care, teoretic, ne scoate din cursa pentru calificare, instalîndu-ne pe danezi şi mai confortabil la şefia grupei.

Acum, în acest sezon de toamnă, cînd reprezentativa naţională are de susţinut cele două grele examene din deplasare (cu Albania şi Austria) şi cînd echipele de club au de înfruntat parteneri valoroşi încă din primul tur în cupele europene, acest eşec trebuie să constituie un serios semnal de alarmă pentru toate organismele noastre sportive. Sperăm că vor fi luate măsurile cuvenite şi aşteptate de toţi iubitorii fotbalului, al sportului în general, pentru o reprezentare cît mai demnă, pe potriva condiţiilor oferite şi angajamentelor asumate.

P. DUMITRESCU

Un sport olimpic îşi cere drepturile

Zborul pe valuri

Recent, pe lacul Mamaia s-au desfăşurat campionatele naţionale de windsurfing, un sport nautic practicat în ţara noastră doar de vreo 10 ani, cunoscut şi sub numele de planşă cu velă.

În zilele respective cît şi în cele următoare am răsfoit cu atenţie ziarele, chiar şi cotidianul de specialitate, în căutarea unor relatări de la cele 6 regate palpitante ce s-au desfăşurat la Mamaia, cu speranţa că voi descoperi clasamentele de rigoare sau măcar o transcriere lapidară a numelui campionului din acest an, pe care iubitorii iachtingului ar fi dorit să-l cunoască. Cu mult regret, n-am găsit însă nimic, în afara articolelor semnate în cele două cotidiene locale de către Gelu Ruscanu, alias prof. Puiu Enache, un mare pasionat al acestui sport.

Oare să nu se cunoască faptul, notoriu de-acum, că windsurfing-ul este o disciplină care a reuşit să pătrundă în rîndul sporturilor olimpice, înaintea tenisului, spre exemplu ?! Spectaculozitatea deosebită a windsurfing-ului — un sport al solitarilor curajoşi, care, în picioare pe planşa instabilă, stăpînind cu braţele puternic încordate o velă cu suprafaţă de peste 6 mp, încercînd să-şi facă aliat vîntul puternic şi să alunece pe apă cu viteza unei bărci cu motor — a atras foarte mulţi tineri din numeroase ţări, încît arta sa de expansiune a determinat forul olimpic internaţional să-l includă în rîndul sporturilor cu drepturi depline la Olimpiada de vară.

În schimb, dezinteresul cu care este privit, de la forurile sportive autorizate la producătorii de material şi echipament sportiv şi pînă la cluburile nautice mari din ţară, a împiedicat accesul unor categorii largi de tineri, instruirea lor în tainele acestui minunat sport, în umbra căruia au apărut o serie de profitori, interesaţi mai puţin de rezultatele pur sportive, cît mai ales de cele... pur materiale.

Unul dintre acestia este Fita Marcel, „antrenorul" echipei Ştiinţa Bacău, club care de cîţiva ani buni domină autoritar campionatul de iachting la clasa „planşă cu velă".

Bacău?? — vă veţi întreba, surprinşi fireşte, cum de a luat-o Bacăul înaintea unor centre cu tradiţie şi mai ales, cu condiţii naturale propice practicării acestui sport: Constanţa, Bucureşti, Galaţi, Tulcea, şi altele, căci nu ştim să se fi creat în ultimul timp o Mare Neagră la Bacău şi nici vreun lac cu vînturi puternice prin preajma Bistriţei...

Ulte că se poate ! Chiar şi în acest an, noul campion al ţării este un sportiv legitimat tot la Ştiinţa Bacău şi se numeşte este în sfîrşit cazul să reparăm o nedreptate şi să-l facem cunoscut opiniei publice sportive, Ştefan Prună.

Deci, în afara titlului de campioni ai ţării la handbal feminin, clubul din Bacău îşi mai trece în palmares, aproape an de an, un titlu republican. Şi asta contează mult în „socotelile" de la sfîrşitul anului, nu credeţi?!

Dar pentru a obţine o asemenea performanţă notabilă, Fita Marcel se bucură, fireste, de toată încrederea şi de fondurile materiale, atîtea cîte sînt, ale clubului băcăuan. „Detaşat" în fiecare vară la Mamaia „pentru pregătirea lotului", F. M. închiriază pentru două luni şi jumătate o frumoasă cabană din cărămidă, cu trei încăperi spaţioase, apă curentă, lumină electrică, frigider, canapea, etc., pe malul lacului, chiar vizavi de hotel Savoy, şi două camere la hotel Caraiman, unde locuieşte cu soţia şi cele două fete ale sale. Dar sportivii ? Ei, aici, e aici ! Marele paradox este că sportivii „antrenorului" F.M. nu sînt din Bacău ! Nici unul !!. În sensul că nu trăiesc, nu muncesc sau nu învaţă actualmente la Bacău.

Pentru că, altfel, nu am stat să le cercetăm originile. Iată însă echipa alinlată la campionatul din această vară:

Teodor Ioanid — responsabilul restaurantului „Egreta" din Constanţa; Ştefan Prună — monitor de schi în Poiana Braşov sau în Sinaia, cu domiciliul stabil în oraşul Făgăraş; Petre Pătrînjel — subinginer la Fabrica de maşini unelte din Dorohoi; Eugen Şerban — subinginer la Combinatul chimic Slobozia; Virgil Andronic, profesor la Liceul economic, Constanţa; Emil Ismăileanu — elev la Liceul „Mircea cel Bătrîn", Constanţa; Alexandru Ismăileanu —, student , Institutul de marină, Constanţa cu domiciliul stabil în Constanţa.

Şi atunci, cum se explică această dragoste subită a celor menţionaţi pentru culorile clubului din Bacău ?! Simplu. F.M., de profesie inginer, un specialist, cu mîini de aur — cum se spune, a reuşit să realizeze aceste planşe în atelierul Institutului de învăţămînt superior din Bacău, el fiind astfel, la această dată, singura „întreprindere" din ţară producătoare de planşe — windsurf. Iarna le lucrează (cu ce materiale, pe baza căror repartiţii?) şi vara le aduce la Mamaia : „poftiţi, cine doreşte să mai alerge pentru clubul Ştiinţa Bacău?!".

Şi amatorii nu lipsesc, pentru că lor, ceea ce le lipseşte este tocmai planşa cu velă... La ora actuală, windsurfing-ul este un sport scump, la care trebuie să vii cu echipament „de-acasă", aşa cum veneau pe vremuri roşiorii la cavalerie. Este curios, dar aceasta este realitatea : n-a găsit încă în toată ţara o întreprindere de stat, o unitate meşteşugărească, sau o cooperativă care să producă şi echipamentul necesar practicării acestui sport aflat în mare suferinţă. Repetăm, este vorba totuşi de un sport olimpic !!!

Aşa se face că, din mulţi chemaţi, puţini aleşi... La acest ultim campionat, titlul a fost aprig disputat, în afara campionului, între Petre Clipa, responsabilul restaurantului „Cazino" din Eforie Sud şi Teodor Ioanid, responsabilul restaurantului „Egreta" din Constanţa, clasaţi pe locurile 2 şi, respectiv, 4, dar o revelaţie a constituit-o Csongy Veres din Sf. Gheorghe, jud. Covasna, care a achiziţionat în ultimul moment de la F.M. (pe bani grei, firesţe, se vorbea de zeci de mii de lei...) o planşă de divizie, competitivă, cu care a reuşit să ocupe un merituos loc 3.

Acesta este, de altfel, singurul sportiv tînăr care a pătruns între primii clasaţi pentru că, trebuie s-o spunem, cu tot respectul faţă de vîrsta lor, faţă de pasiunea şi eforturile depuse, cu sportivi între 35 şi 55 de ani — cazul prof. V. Andronic, căruia îi rezervăm tot respectul nostru, nu putem avea nici-o şansă în competiţiile balcanice şi cu atît mai puţin în concursurile la nivel european.

Dar se pare că acum interesează mai puţin perspectiva, reprezentarea internaţională; important este titlul! În aceste condiţii, diletantismul, lipsa unor antrenori cu calificare şi atestare, a unor condiţii elementare oferite tinerilor ce doresc să se afirme în această frumoasă disciplină sportivă şi deci, lipsa desăvîrşita a muncii de perspectivă, anulează orice şansă de afirmare internaţională. Se oferă în schimb, aşa cum arătam mai sus, spaţiu larg de „afirmare" a mercantilismului unuia ca F.M., ce nu s-a sfiit ca, în ziua începerii campionatului să percepă de la fiecare din sportivii echipei sale cîte 500 de lei, pentru a se asigura chipurile „în cazul în care sportivul respectiv ar fi amendat de juriul concursului"!

După încheierea campionatului şi împărţirea sportivilor „băcăuani" pe la case şi serviciile lor, clubul de windsurfing al Ştiinţei Bacău de la Mamaia s-a transformat în „centrul de închiriat" al lui F.M. : cu tarife diferite la cursul de 5 ore — pentru neiniţiaţi, ori cu ora — pentru cei care cunosc ceva noţiuni în acest sport. O afacere foarte rentabilă pentru cel care a transformat un sport, o disciplină olimpică, în propria sa afacere prosperă: clubul îi plăteşte cazarea pe litoral, leafa merge bine, mersi la Bacău, iar de clienţi nu duce lipsă, sînt mulţi amatori printre turiştii români şi străini atraşi de zborul de libelulă al planşei albe peste crestele valurilor.

Dincolo de toate acestea care, la urma urmei, sînt şi de competenţa altor organe, ceea ce ne-a îndemnat să purcedem la analiza stării de fapt a windsurfing-ului românesc este însăşi condiţia de „cenuşăreasă" a acestei discipline sportive, dat fiind că sporturile nautice ne-au produs întotdeauna motive de mîndrie patriotică prin rezultatele înregistrate de mari performeri, ce-şi au un loc meritat în istoria sportului nostru.

Pentru a deveni competitiv, pentru a face pasul necesar de la „plezirismul" actual, la marea performanţă, windsurfing-ul trebuie privit şi tratat la fel ca celelalte sporturi olimpice, condus şi îndrumat de specialişti cu o înaltă probitate profesională, oneşti şi dornici de a contribui la gloria sportului românesc şi afirmarea sa plenară în lume.

C. ILEANU

O nouă insulă de oțel în Marea Neagră

Sondorii marini de pe „Jupiter" — cea de-a șasea platformă românească de foraj marin care a fost transportată prin portul Constanța și amplasată zilele trecute, pe locația stabilită din platoul continental al Mării Negre — a început forajul la prima sondă [illegible] gînd în foarte scurt [illegible] 500 m sub nivelul m[illegible].

După cum ne declină inginerul șef Paul Berbecaru, toate instalațiile de pe această nouă platformă din dotarea întreprinderii de foraj și exploatare a sondelor marine „Dobrogea-mar" Constanța funcționează în condiții optime de exploatare la parametri proiectați ceea ce probează încă odată capacitatea înaltă a industriei românești de a realiza instalații dintre cele mai complexe, la nivelul tehnicii mondiale de vîrf din acest domeniu.

De menționat că platforma „Jupiter" ingloabează o serie de îmbunătățiri și modernizări rezultate din experiența cîștigată pînă acum de constructorii de platforme și sondorii marini în ceea ce privește tehnologia de lucru, reducerea consumului de carburanți și creșterea productivității muncii pe schimb, care sînt coordonate la „Jupiter" de 2 specialiști cu o excelentă pregătire: ingineri Vasile Tăbănescu și Ion Tocasic.

Au fost perfecționate, totodată, condițiile de muncă și de viață ale sondorilor. Încrezată pe platformă și a exercitat gradul de mecanizare a lucrărilor specifice.

Încă din primele zile ale lunii septembrie și pe celelalte platforme de foraj marin aflate în plină activitate de cercetare și exploatare pe platoul continental românesc al Mării Negre: „Gloria", „Orizont", „Prometeu", „Titan" și „Atlas", echipajele de petrolişti marini desfășoară lucrări susținute pentru îndeplinirea întocmai a prevederilor programului de valorificare a zăcămintelor de hidrocarburi din subsolul marin și sporirea, astfel, a avuției energetice a patriei.

C. ISMAILEANU

Numărătoare inversă

Se desenează... artistic pe trotuare. Vremea e însorită, ploaia nu șterge „picturile", e încă timp destul pentru „creații". Vacanța mare a ajuns să fie mică, dar așa, acum, zilele sînt și mai gustate, mai prețuite.

Priviți atent copiii care vor avea peste cîteva zile vîrsta școlară. Toți poartă, sub braț, genți încărcate de rechizite tocite, în cîte culori există. Cu ele transformă trotuarele în „saloane" de pictură naivă admirați de vecini, invidiați de cei de o vîrstă, care n-au acest talent.

În vitrine, cărți, caiete, creioane colorate (cu altă destinație), atlasuri, compasuri, uniforme. Unii intră, alții ies din magazine cu brațele încărcate de pachete. În urma părinților, puștimea deschide manualele, încercînd să-și apropie chipul cînd va fi alfabetizată sau intrată și mai adînc pe drumul cunoașterii. Deopotrivă, părinții și copiii se pregătesc. Mai este o săptămînă bună liniștită pentru ei. De această dată nu contează cît aurită acele cerșetoarelor, cît se aleargă, contrar-nomeiru, prin piețe, cîte cărți de povești se „descoperă" pe rafturi, cîte orașe noi sînt de frumoase, se desenează pe trotuare. Mai sînt cîteva zile de așteptare între programul de voie și datorie.

Se vor îmbrăca uniformele, se vor aranja pomponele — „oglindă, oglinjoara mea, cine e mai frumoasă?" — se vor schimba genții cu cretă colorată, cu ghiozdanele cu cărți, pline de înțelepciune. S-a declanșat numărătoarea inversă!

Drum bun în marea călătorie!

CARMEN DUMITRESCU

Zimbete colorate

● AZO-MUREȘ vrea să vină la întîlnirea cu iubitorii fotografiei: filmul PS 27 alb-negru, și filmul AZOCOLOR. Avem prilejul să folosim și să anunțăm primii reprezentanți de mare performanță tehnică. Este vorba de o peliculă alb-negru, tip special, de domeniul fotografilor profesioniști și al amatorilor versați, un film care se poate folosi în condiții dificile de lumină. Avem surpriza plăcută să constatăm granulația extrem de fină și calitatea deosebită a imaginii obținute. Al doilea film, AZOCOLOR, negativ, nu mai are, credem, nevoie de nici o recomandare. Pentru lumea fotografică din țara noastră este o apariție senzațională. Mai notăm doar că noul film se alinează „modei" internaționale de prelucrare în procesul C 41.

● Turul ciclist al României se apropie de sfîrșit! Ediția a XXV-a, jubiliară, și-a fixat ca scenă de desfășurare un traseu pitoresc în chiar inima țării: Focșani — Vaslui — Piatra Neamț — Suceava — Bistrița — și, în ziua cînd citiți revista noastră, Mediaș. Caravana ciclistă se va îndrepta spre București (sosire, 6 septembrie ora 17, stadionul Tineretului) trecînd prin Brașov. După un rulaj de 1 230 km, la capătul unei curse pe care o dorim palpitantă, vom avea prilejul să aplaudăm pe cîștigătorul acestei ediții. Deocamdată, colaboratorul nostru Lucian Oprea, neacreditat în acest maraton ciclistic, ne-a transmis o corespondență specială de

La jumătatea drumului

pag. 22

ULTIMA ORĂ

Vila Matilda în restaurare

În strada Oțetari nr. 2 din Capitală se finalizează lucrările de restaurare și amenajare a unei clădiri tip vilă, lucrări care au fost executate în bună parte de către ICRAL Vitan, iar mai recent — pe ultima turnantă a finalizărilor — au fost preluate de către Întreprinderea economică de administrare a bazelor sportive [illegible], cît și de către o echipă specializată de restaurători din cadrul serviciului de specialitate al Consiliului cultural [illegible]. Ce [illegible] vor avea acești [illegible] cu valoare istorică și patrimonială?

După cum ne informa tovarășul Gheorghe Candea, secretar al Federației române de șah, sediul clădire din Sectorul 2 al Capit[illegible] va găzdui în curînd întrec[illegible] naționale și internaționale de șah. În acest sens, se amenajează deja sălile interioare pentru concursurile de șah ce [illegible] vor organiza la toate categoriile (seniori, seniorițe, [illegible]), precum și pentru întîlnirile internaționale de șah [illegible] găzduite de federație [illegible] specialitate. De asemenea [illegible] amenajează inclusiv sediile [illegible] cadrul cărora [illegible] Șahului [illegible] Tradiționalele [illegible].

După cum ne relata arhitecta [illegible] Maria Mateu [illegible] vila „Matilda" din Oțetari [illegible] respectă întocmai stilul arhitectonic în speță la exteriorul clădirii. Cu alte cuvinte, stilul tradițional se îmbină perfect cu modernitatea spațiilor interioare, unde iubitorii șahului din țara noastră vor putea întîlni periodic pe meșterii acestui îndrăgit joc al minții.

„Motoretă" de buzunar

De astă dată, o cochetă și frumoasă minimotoretă. Noul vehicul tot de concepție proprie, adică, Iustin Capră are un motor de mini Mobră, modificat la 43 cm³, alezaj 35, cursă 399,5 turație 5 200/min. și 1,5 CP. Am urcat-o pe un birou (are doar 27 kg) și am pozat-o. Apoi am făcut „o plimbare" de agrement constatînd maniabilitatea și condițiile de rulaj excepționale. Despărțirea de autorul multor vehicule „ciudate" s-a petrecut ca și cînd vom putea avea măcar una din „minunile" sale...

Pagină realizată de:
DORIN SĂLĂJAN
PAUL AGARICI

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, Interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

[illegible] TÎRGU-MUR[illegible]

flacara

anul XXXVI
37 (1 682)
11 septembrie
1987

Săptămînal editat de Comitetul Democrației și Unității Socialiste

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne-a vizitat țara președintele Republicii Kenya, Daniel Toroitich arap Moi

Dialog la nivel înalt româno-kenyan

Comentariul în pagina 3.

Interesul general

Să ne gîndim la pîinea pe care zilnic fiecare cap de familie o taie în felii și o împarte cu dărnicie alor lui, strînși în jurul mesei. Ea a fost întîi și-ntîi pămîntul care toamna se ară și se seamănă, este îngrijit și vegheat, i se dă apa trebuitoare pe timp de secetă. A fost mai apoi sămînța pregătită în stațiuni speciale și institute de cercetare și recolta care trebuie strînsă bob cu bob, transportată în hambare și silozuri, măcinată. Făina trebuie frămîntată și coaptă. În fiecare dimineață o mulțime de oameni se scoală înaintea noastră și, vară sau iarnă, fac pîinea și o aduc cu mașinile în magazine. Cîți oameni trebuie să-și facă datoria pentru ca acest zilnic fapt să se producă ? Țărani, mecanizatori, ingineri, cercetători, constructori care irigă anual milioane de hectare sau le redau agriculturii, muncitori care fabrică tractoare și mașini agricole de tot felul, brutari, șoferi, vînzători. Ce s-ar întîmpla dacă în acest lanț perpetuu o verigă s-ar rupe, dacă pe această filieră cineva ar abdica de la îndatoririle lui ? Răspunsul e la îndemîna fiecărula.

Ne mai aducem aminte oare că recoltele medii de grîu erau în urmă cu doar 30 de ani de 800—1 000 kilograme la hectar și că astăzi o recoltă de grîu de 4—5 mii kilograme este considerată, pe drept cuvînt, nesatisfăcătoare ? Că cele 800—1 000 kilograme de grîu erau rodul unei trude istovitoare în urma căreia, cel puțin în lumea satelor, franzela, sau jimbla cum i se spunea prin părțile copilăriei mele, era adusă de la oraș copiilor în dar și ziua cînd tata venea cu ea acasă era o sărbătoare ? Să ne gîndim ce eforturi au fost necesare pentru ca recolta de grîu, de exemplu, să crească de 6—7 ori în 20—30 de ani, la cîte tractoare și mașini agricole au fost fabricate, la cîte fabrici de îngrășăminte chimice au fost construite, la cîți ingineri, biologi și mecanizatori a pregătit statul într-un timp extrem de scurt, la cîte eforturi s-au făcut pentru a realiza saltul de la agricultura rudimentară din urmă cu nu mulți ani la realitatea de azi.

Pîinea țării, se spune adesea. Cei ce spun asta, știu ce spun. Bătrînii își aduc aminte de pîinea acră mîncată în vremuri de restriște doar cu o ceapă alături. În copilărie, timp de o săptămînă cît a durat lucrarea, m-am uitat fascinat la un săpător de șanțuri de la oraș, un țăran îmbrăcat în haine peticite și rupte, descult. La amiază, în timp ce mînca o pîine neagră, ciupea cîte o fărîmiță dintr-o bucată de brînză mare cît o cutie de chibrituri. Îți făcea impresia că acel om trăiește singur într-o lume potrivnică și insensibilă la ienetul lui la fiecare izbitură a tîrnăcopului.

Interesul general a fost, la început,

(Continuare în pag. 3)

OPREA GEORGESCU ■

Spor la muncă, adică la învățătură!

Același și mereu altul, evenimentul major al toamnei românești rămîne chemarea simbolicului clopoțel, chemarea către imperiul cunoașterii și al învățăturii, al luminării minții și sufletului omenesc. Dincolo de rezonanțele sentimentale, de trăire ori retrăire a acelor suave și indescriptibile emoții ale fiecărei vîrste la reîntîlnirea cu școala, de la cartea de căpătîi a Abecedarului la cursul de specializare postuniversitară, 15 septembrie este un eveniment național, cu implicații profunde în viața socială, în realitatea țării, în perspectiva timpului. Școala a fost și este inseparabilă de năzuințele de progres și civilizație ale poporului nostru, școala a fost și este inseparabilă de strategia politică a dezvoltării multilaterale a societății socialiste românești, stabilită în fiecare etapă de documentele Partidului Comunist Român.

Atenția acordată de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, dezvoltării moderne și plurivalente a învățămîntului național de toate gradele este expresia unei concepții strălucite și vizionare asupra rolului acestuia în evoluția economico-socială, în formarea omului nou, în înflorirea armonioasă a personalității umane. Numai în învățămîntul (general și obligatoriu) de 10 clase — societatea noastră tinde spre generalizarea a 12 clase —, sînt cuprinși astăzi cîteva milioane de copii, la care se alătură peste 1 milion de tineri din licee și alte cîteva sute de mii ce iau cu asalt amfiteatrele universitare. Mecanism sincron pentru instrucție, educație și dezvoltare, școala este chemată, cum sublinia recent secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Congresul Educației și Culturii Socialiste, să fie prima care să se autoperfecționeze, să fie promotoare a noului, să imprime generațiilor pe care le modelează, adulții de mîine ai țării, receptivitatea la nou ca mod de gîndire, ca mod de concepere a condiției umane, deci, a rosturilor omului în existență. E știut că de fizionomia școlii, de substanța ei depinde ritmul atingerii nobilelor idealuri ce ne-am propus, de civilizație și progres. Cum spunea secretarul general al partidului, socialismului îi sînt necesare cadre cu cunoștințe vaste și orizont larg, capabile să învingă prin forța științei obstacolele și crizele de tot felul ce confruntă azi omenirea. Modelul original al învățămîntului românesc — integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția —, emanație a gîndirii novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, solicită din partea corpului profesoral, pentru transpunerea lui în realitatea absolută a școlii naționale, dăruire, pasiune, vocație, neodihnă.

Se aude chemarea clopoțelului, lumea de mîine intră în bănci !

CICI IORDACHE ADAM ■

Învățăturile unui poet către fiul său...

Cline, cline, cline... ce dulce sună
Clopoțel cu clinchet lin
Pe copii el îi adună
Într-un sunet cristalin.

Cu flori albe în buchete
Într-un zbor de porumbei
Mulți băieți și multe fete
(Parcă sînt ceștii mei)

Vin la școală să învețe
Cartea Limbii Românești
Un molid în frumusețe
Din Carpații părintești.

În această dimineață
Cu-albăstriță de cleștar
Pentru prima oară-n viață
Tu ai devenit școlar.

Făt-Frumos ca din poveste,
Măzărean din clasa-ntîi,
Lîngă versurile-aceste
Pune-ți cartea căpătîi.

Și învață-o cu credință,
Îți va sta în viață far —
Este-ntîiia ta știință
Ce se cheamă-Abecedar.

CONSTANTIN VOICU ■
învățător, Tîrgoviște

În întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului

SUCCESE DE SEAMĂ ÎN TOATE DOMENIILE

Odată cu luna iunie a acestui an s-a încheiat și etapa I-a a acțiunii de modernizare a activității din economie, inițiată în urmă cu aproape doi ani de conducerea superioară de partid și de stat. Au trecut deci doi ani de cînd a fost mobilizat un uriaș potențial creator ; se știe că fiecare muncitor, tehnician, inginer, economist a fost chemat să participe cu ideile, experiența și efortul propriu la îmbunătățirea activității în toate sectoarele de activitate, la fiecare loc de muncă în parte. În toate întreprinderile au fost analizate de către comisii formate din cadrele cele mai bine pregătite profesional, care au dovedit în timp o creativitate deosebită, propunerile menite să conducă la creșterea eficienței economice, la reducerea consumurilor materiale, la creșterea productivității muncii, la ridicarea nivelului calitativ al produselor. Acțiunea de modernizare a fructificat, uneori în chip spectaculos, posibilități nebănuite, neștiute.

Modernizare — maturizare

Am avut curiozitatea să vedem la fața locului, într-o importantă întreprindere bucureșteană, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, cu ce rezultate s-a încheiat prima etapă a acțiunii de modernizare.

Deși întreprinderea are o existență atestată de 87 ani, adevărata ei viață a început în anul 1970, cînd s-au construit pe un amplasament nou situat pe platforma industrială bucureșteană Berceni actualele hale de fabricație. Întreprinderea produce utilaj tehnologic pentru industria chimică și petrochimică, industria celulozei și hîrtiei, industria energetică și navală, industria alimentară. Complexitatea ridicată a utilajelor executate, precum și calitatea acestora au permis ca o proporție însemnată din producția realizată să fie destinată exportului în U.R.S.S., R. D. Germană, R. P. Chineză, Egipt, Siria etc. Producția de unicate a imprimat întotdeauna întregului colectiv elasticitate și rapiditate în însușirea, aplicarea și îmbogățirea cunoștințelor tehnice, transformînd întreprinderea într-o școală de înaltă calificare.

Adevărata potență tehnică și mobilizatoare a colectivului a fost scoasă în evidență începînd din anul 1980, cînd, la indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu ocazia vizitei făcute în întreprindere, s-a trecut la asimilarea de utilaje tehnologice pentru industria alimentară. Executarea de linii tehnologice de înaltă tehnicitate și complexitate, unele dintre ele executate pentru prima oară în România, fac din I.M.U.C. o întreprindere de importanță deosebită pentru economia națională.

Cam aceasta fiind cartea de vizită a întreprinderii, să intrăm în detalii. Interlocutor ne este inginerul Ion Tudor, șeful Atelierului cercetare și, în același timp, șeful colectivului de modernizare.

— Am putea să începem prin a spune că în anul trecut am realizat 47 de măsuri, iar în primul semestru al acestui an 71, dar nu asta e important. Au fost unele măsuri care la început ni s-au părut eficiente, dar care în momentul aplicării lor s-au dovedit prea costisitoare, cu o perioadă îndelungată de amortizare a cheltuielilor și la care am renunțat. Au apărut în schimb altele. Majoritatea produselor noastre sînt unicate și tocmai de aceea a fost greu și ineficient să generalizăm unele măsuri. Scopul acțiunii de modernizare a fost ridicarea indicatorilor de activitate la un nivel corespunzător planurilor noastre de dezvoltare. Planurile au fost întocmite avîndu-se în vedere noile cerințe. Important este că am reușit să îndeplinim și să depășim lună de lună planul de producție și planul la producția destinată exportului. Înseamnă că în cazul nostru, scopul a fost atins.

— Deci, după numai un an și jumătate, care a fost eficiența acțiunii de modernizare, raportată la un an calendaristic ?

— Spor la producția marfă de 104,7 milioane lei, reducerea cheltuielilor totale cu 27,2 milioane lei, economie de materiale 56 tone și o economie relativă de personal de 251 persoane. Suma tuturor măsurilor aplicate a făcut posibilă creșterea producției marfă industrială cu 8 la sută, iar a exportului cu 26 la sută față de anul trecut. Avem aproape în totalitate acoperită cu contracte întreaga producție destinată exportului pentru anul viitor. Sînt realizări importante, la fel cum deosebit de importantă mi se pare schimbarea de optică înregistrată odată cu sarcinile deloc ușoare puse în fața colectivelor de oameni ai muncii de acțiunea de modernizare. Nu știu în alte părți cum a fost organizată, nu doar acțiunea de modernizare propriu-zisă, cît mai ales difuzia către celelalte unități din centrală a unor idei valoroase. În cadrul Centralei industriale de utilaj chimic și alimentar, C.I.U.C.A. s-au realizat adevărate schimburi de experiență în care fiecare a venit cu ce a avut mai bun. Am cîștigat din experiența altora, am și oferit la rîndul nostru din experiența și realizările noastre.

— Ce ați oferit dumneavoastră ?

— Inovația aparținînd șefului de echipă Costică Ștefănescu, montarea mecanizată a aripioarelor pe țevile schimbătoarelor de căldură, care duce la creșterea productivității muncii de 5 ori ; găurirea multiax a flanșelor cu diametre pînă la 250 milimetri, prin adaptarea unor dispozitive pe o mașină existentă ale cărei capacități nu erau folosite în întregime. În etapa a II-a preconizăm extinderea găuririi multiax și la plăcile tubulare ale schimbătoarelor de căldură. În viitorul apropiat, cu finalizare anul acesta, vom pune la punct două procedee care cu siguranță vor interesa și alte întreprinderi. Este vorba despre lustruirea interioară a țevilor din oțeluri inoxidabile după o idee proprie a colectivului S.D.V. și despre mecanizarea rozetării exterioare a utilajelor pentru industria alimentară. Utilajele sînt în probe și în scurt timp vor deservi Secția de cazangerie. Ele sînt executate de Atelierul de autoutilări.

— Ce ați învățat de la alții ?

— Ca urmare a schimburilor de experiență din cadrul centralei, am preluat procedeul de sudură automată a țevilor din placa tubulară a schimbătoarelor de căldură și a mandrinării hidraulice. Procedeele vor fi extinse la I.M.U.C. pînă la sfîrșitul anului.

— Care sînt măsurile care s-au dovedit mai eficiente ?

— Organizarea unei linii tehnologice pentru execuția cisternelor de 15 și 20 metri cubi destinate exportului în U.R.S.S., extinderea folosirii tehnicii de calcul la elaborarea fișelor tehnologice și centralizarea manoperei pe comenzi. Am încercat să organizăm linii tehnologice speciale pentru produsele noastre de serie : cisterne, recipienți de încălzire cu mai multe etaje, care se exportă în R.D.G.

— Calitatea sporită, fără de care nu se poate concepe exportul, presupune și o dotare corespunzătoare.

— Utilajele vechi au fost înlocuite din mers cu altele moderne : mașină de găurit în coordonate, freze copier, mașini de prelucrat prin electroeroziune, mașini de debitat cu comandă program, precum și o serie de aparate moderne de control — de măsurat zgomot și vibrații, de măsurat duritatea cu microsarcini, de măsurat stratul de vopsea, stiloscoape și pirometre optice.

— Ce aveți în perspectivă îndeosebi pentru export ?

— În ultimii ani am realizat pentru industria alimentară linii pentru producerea sucurilor concentrate de mere și fructe de pădure, linii pentru fabricat paste făinoase, instalații de concentrat paste de tomate, autoclave rotative pentru sterilizat conserve. Ele funcționează în țară cu foarte bune rezultate și sperăm să ieșim cu ele și la export.

OPREA GEORGESCU

Din nou la școală

— interviu cu tovarășul GHEORGHE RUȘITORU, director în Ministerul Educației și Învățămîntului —

În pragul noului an școlar și în lumina ideilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al educației politice și culturii socialiste, am adresat tovarășului Gheorghe Rușitoru, director în Ministerul Educației și Învățămîntului, rugămintea de a prezenta cîteva din direcțiile principale ale activității în noul an de învățămînt.

— Cum se prezintă tabloul general înaintea primei zile de școală și ce va aduce nou anul școlar 1987—1988 ?

— O sarcină importantă a învățămîntului în momentul de față este de a cuprinde și menține la cursuri toți elevii. Noi am avut în vara acestui an rezultate mai bune la bacalaureat față de anul trecut. După cum am avut rezultate mai bune și la probele de verificare pentru treapta I și la concursul de admitere în treapta a II-a de liceu. Sîntem chiar după cel de al doilea concurs de admitere în treapta a II-a. Anul acesta este specific faptul că, în conformitate cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., întreaga generație de elevi absolvenți ai clasei a X-a, care nu au intrat în treapta a II-a, va fi școlarizată în învățămîntul profesional. Prin aceasta se face încă un pas spre generalizarea învățămîntului de 12 clase prin școala profesională. Este un avantaj și pentru economia națională — tinerii intrați în producție vor avea o pregătire mai bună — dar și pentru absolvenți : după un an de școală profesională, pot intra, prin concurs, în treapta a II-a de liceu, la seral. Mai mult, la liceu li se echivalează toate obiectele de specialitate și de pregătire în meserie pe care le-au făcut în școala profesională. Beneficiază deci în treapta a II-a de un program mai relaxat. În momentul de față, Ministerul Educației și Învățămîntului, în colaborare cu ministerele economice care tutelează licee de specialitate, se preocupă de repartizarea și încadrarea în producție a tuturor absolvenților de liceu care nu au intrat în învățămîntul superior.

Pentru începerea și buna desfășurare a noului an școlar, inspectoratele, conducerile unităților de învățămînt se preocupă în continuare de asigurarea condițiilor materiale necesare desfășurării procesului de învățămînt.

— La ce putem să ne așteptăm în mod deosebit de la acest an școlar ?

— Prin perfecționările pe specialități făcute cu cadrele didactice, cu conducerile școlilor, vom ridica simțitor calitatea procesului instructiv-educativ. Sîntem hotărîți să traducem în viață îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a pregăti mai bine forța de muncă necesară tuturor sectoarelor economiei naționale.

— Ce se va întreprinde pentru a optimiza specializarea pregătirii tinerilor ?

— În vederea unei mai bune pregătiri a lor pentru meseria pe care și-o însușesc, am luat măsura ca obiectul de tehnologia meseriei să fie predat concomitent cu efectuarea instruirii practice în întreprinderile pentru care se califică forța de muncă. Descrierea unui motor, de pildă, nu se va mai face cu creta la tablă, ci în atelier, prin demontarea lui, repararea, remontarea și efectuarea probelor de funcționare. În afară de satisfacția pe care o are elevul prin participarea directă la aceste operații, înțelegerea lucrului explicat se realizează mai profund, tînărul începe să privească totul din unghiul celui care muncește efectiv, începe să simtă mîndria muncitorească pentru stăpînirea unei meserii.

— Și, desigur, nu este singura modalitate de a forma la tineri noua atitudine față de muncă. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la cel de al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, „școala, învățămîntul, constituie unul din factorii hotărîtori în educația și formarea conștiinței revoluționare a tineretului, în dezvoltarea spiritului patriotic, a dragostei față de muncă, de adevăr, de dreptate, a hotăririi de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, de a servi întotdeauna cauza socialismului, a patriei, a progresului economic și social".

— Pentru a cunoaște întregul proces tehnologic din întreprindere, elevii realizează o parte din planul de producție al acesteia. Au și ei planul lor. Simt direct această responsabilitate. Muncesc efectiv și își realizează sarcina lor de plan, efectuînd piese și repere [illegible] o complexitate din ce în ce mai ridicată. Astfel, prin muncă, alături de muncitorii întreprinderii, care acționează acolo ca dascăli ai lor, ei, tinerii, capătă o educație socialistă, muncitorească, învață să prețuiască munca, să respecte bunurile materiale și pe producătorii acestora, să aibă o conștiință ridicată, învață mîndria muncitorească de a-și face datoria și de a efectua lucrări de bună calitate.

— Este aceasta și una din modalitățile în care se acționează mecanismul complex de formare a omului nou.

— În acest fel școala formează la tineri suportul moral al omului nou, revoluționar, intransigența față de propria activitate și de aceea celor din jur, plămădindu-se chipul spiritual al viitorului constructor al României mileniului trei.

Noi, cadrele didactice, știm cei dintîi care nu ultăm că școlii, în strînsă legătură cu familia, cu organizațiile de tineret, cu toți factorii de educație din societatea noastră, îi revine rolul fundamental în formarea omului nou, cu o conștiință înaintată, revoluționară, constructor conștient al socialismului și comunismului. Așa cum remarca secretarul general al partidului la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste: „Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omenirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată."

În anul școlar care începe cadrele didactice din întregul învățămînt românesc sînt angajate ferm să muncească mai mult și mai bine în slujba nobilei misiuni a școlii noastre de toate gradele de a forma un tineret multilateral pregătit și educat în spirit revoluționar.

— Să urăm împreună succese tuturor participanților la acest proces.

— Și cadrelor didactice, și elevilor, și părinților le urăm din toată inima, acum, în pragul primei zile de școală, multe succese și multe bucurii !

DORIN GHERGHINESCU

Dialog la nivel înalt româno-kenyan

În anii de după obținerea independenței, Kenya a cunoscut un amplu proces de lichidare a înapoierii economice moștenite, de valorificare potrivit cu interesele proprii a bogățiilor naturale, de făurire a unei vieți noi. Pe plan extern, Kenya, care face parte din mișcarea de nealiniere, se pronunță și militează pentru dreptul popoarelor la autodeterminare, la independență, la pace, pentru conlucrare între popoare, pentru lichidarea subdezvoltării în lume și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Animat de sentimente de prietenie și solidaritate față de popoarele Africii, poporul român urmărește cu interes și simpatie eforturile poporului kenyan pe calea dezvoltării economico-sociale a țării, pe calea progresului și bunăstării. Între România și Kenya s-au statornicit și se dezvoltă relații de prietenie și colaborare, întemeiate pe stimă și considerație reciproce. O contribuție de seamă la întărirea și lărgirea continuă a acestor relații este menită să aducă și vizita oficială de prietenie efectuată în România săptămîna aceasta, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de președintele Republicii Kenya, Daniel Toroitich arap Moi — prima întîlnire la vîrf româno-kenyană.

În timpul vizitei, între cei doi șefi de stat au avut loc convorbiri oficiale. În cadrul lor, analizîndu-se posibilitățile dezvoltării în continuare a raporturilor româno-kenyene, s-a apreciat că există premise favorabile pentru extinderea lor în viitor, pe numeroase planuri. În acest sens, s-a convenit ■ fie intensificate schimburile comerciale și cooperarea în producție, pe baza unor acorduri de lungă durată, care să confere stabilitate și o largă perspectivă colaborării economice dintre cele două țări. S-a hotărît ca membrii celor două delegații să examineze căile și modalitățile concrete de amplificare a colaborării dintre România și Kenya.

Abordîndu-se aspecte importante ale vieții internaționale, s-a subliniat că în actuala situație, care se menține gravă și complexă, se impune să se facă totul pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru reglementarea tuturor stărilor de încordare și conflict exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pentru așezarea fermă a relațiilor dintre state pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea ■ folosirea forței. Președintele Daniel Toroitich arap Moi a evidențiat înalta apreciere de care se bucură în Kenya acțiunile și inițiativele întreprinse de România, de președintele Nicolae Ceaușescu în vederea înfăptuirii dezarmării și instaurării unei păci trainice în lume. La convorbiri s-a relevat necesitatea soluționării globale a problemelor subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice mondiale, întemeiate pe deplină egalitate și echitate în relațiile dintre state. În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că România militează consecvent pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru soluționarea echitabilă a problemei datoriilor externe, care împovărează tot mai greu țările în curs de dezvoltare. Legat de aceasta, țara noastră se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., la care să participe cu drepturi egale atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare, în vederea realizării unor înțelegeri care să deschidă calea instaurării unor relații noi în viața economică internațională. În cadrul dialogului la cel mai înalt nivel româno-kenyan a fost exprimată solidaritatea cu lupta popoarelor africane împotriva colonialismului și neocolonialismului, a politicii de apartheid, pentru apărarea și consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea lor liberă, de sine stătătoare, pe calea progresului economic și social. În acest context, a fost reafirmat sprijinul activ cu lupta poporului namibian, sub conducerea SWAPO, pentru dobîndirea independenței Namibiei. S-a relevat, de asemenea, faptul că în rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă omenirea în momentul de față un rol însemnat revine țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a lumii și sînt direct interesate într-o politică de colaborare și pace.

Cei doi conducători de stat au dat o înaltă apreciere întîlnirii la cel mai înalt nivel româno-kenyene. „Vizita pe care o faceți, a spus președintele Nicolae Ceaușescu, constituie o expresie a cursului pozitiv al relațiilor de prietenie și colaborare româno-kenyene, a dorinței comune de a le da dimensiuni tot mai largi. Fiind prima vizită a dumneavoastră în România și prima întîlnire la nivel înalt între țările noastre, am dori ca această vizită să marcheze un moment deosebit în relațiile dintre România și Kenya. Dorim ca în cadrul vizitei, al convorbirilor pe care le-am început să găsim noi căi și mijloace de a consolida și dezvolta aceste relații, îndeosebi de a întări colaborarea și cooperarea reciproc avantajoasă în domeniile economic, tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de interes comun, pe baza unor înțelegeri și acorduri de lungă durată, care să le confere stabilitate și perspectivă. Aceasta corespunde pe deplin aspirațiilor de progres și dezvoltare liberă a țărilor și popoarelor noastre și reprezintă, totodată, o contribuție de seamă la cauza păcii și colaborării internaționale". La rîndul său, președintele Daniel Toroitich arap Moi a declarat: „Aceasta este prima mea vizită în România și exprim sincera convingere că ea va deschide calea intensificării relațiilor prietenești dintre cele două țări. Sîntem bucuroși să ne aflăm împreună cu dumneavoastră și dorim să acționăm împreună pentru a consolida prietenia dintre cele două țări. Avem convingerea că vizita noastră va duce nu numai la amplificarea relațiilor bilaterale — ceea ce dorim din toată inima —, dar ea va prilejui și un schimb fructuos de vederi privind intensificarea eforturilor pentru asigurarea păcii și securității internaționale".

Președintele Kenyei a elogiat rolul, activitatea și inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu în vederea soluționării marilor probleme ale contemporaneității. „Rolul remarcabil pe care dumneavoastră l-ați jucat și îl jucați în continuare în vederea realizării păcii și securității internaționale — a spus înaltul oaspete kenyan — constituie o sursă încurajatoare pentru noi toți care împărtășim punctul dumneavoastră de vedere privind necesitatea coexistenței pașnice între națiuni. Eforturile dumneavoastră, domnule președinte, pentru instaurarea păcii în Orientul Mijlociu sînt bine cunoscute și îmi exprim convingerea că, lucrînd și acționînd împreună, vom reuși să ajungem la înfăptuirea acestui nobil țel. Apreciem eforturile dumneavoastră, ale guvernului român pentru realizarea unor schimbări în Africa de Sud. Avem convingerea că dumneavoastră, care în mod efectiv ați luptat pentru pace și demnitate umană, ați sprijinit lupta de eliberare națională, veți continua și în viitor să jucați un rol de seamă în realizarea acestui țel".

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă, primul dialog la vîrf româno-kenyan reprezintă, fără îndoială, un moment de referință în cronica relațiilor de prietenie dintre România și Kenya, fiind menit să confere noi dimensiuni și impulsuri conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cooperării și păcii pe planeta noastră.

ION CODRU ■

Interesul general

(Urmare din pag. 1)

ca astfel de oameni să nu mai fie în țară. S-au făcut salopete, bocanci, cantine, s-au ridicat barăci, cămine și mai apoi blocuri de locuințe. Escavatoarele, buldozerele și screperele icnesc astăzi în locul omului aceluia. Cu siguranță, copiii lui, oameni în toată firea acum, au tot ce le trebuie, meserii bănoase și respectate, casă, mașină, televizor, se duc în concediu la mare sau pe malul vreunui lac de acumulare, la munte și probabil au și ei nemulțumirile lor, izvorîte din dorința de mai bine a omului. Acest mai bine nu poate fi atins decît prin munca noastră, a tuturor.

În cuvîntarea ținută la recenta Consfătuire cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării, a reafirmat cu o remarcabilă și argumentată limpezime unul din adevărurile esențiale ale politicii partidului nostru: „În societatea noastră socialistă, bunăstarea personală este strîns legată de creșterea avuției generale, de bunăstarea generală a întregii națiuni".

Trebuie să înțelegem, altfel spus, că tot ceea ce se realizează în țară constituie o necesitate pentru dezvoltarea generală a patriei, că bunăstarea fiecăruia este strîns legată de dezvoltarea și de bunăstarea generală a țării.

„Există o legătură, o condiționare dialectică între aceste două laturi, pe care trebuie să le avem permanent în vedere. Pe primul plan trebuie să punem bunăstarea generală a națiunii și aceasta va duce la creșterea bunăstării fiecăruia", spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Efortul considerabil pe care l-a depus și îl depune România pentru realizarea programelor ei de dezvoltare nu trebuie privit altfel decît ca suma eforturilor individuale ale fiecărui cetățean. Deasemeni și beneficiul acestora. Edificarea României multilateral dezvoltate presupune nu numai o revoluție în domeniul producției, indiferent de natura ei, ci o revoluție în felul de muncă, de gîndire, de acțiune al oamenilor. Revoluția nu se poate realiza fără oameni cu o înaltă conștiință revoluționară, cu un spirit revoluționar, cu atitudine nouă față de muncă, cu oameni care înțeleg că tot ceea ce se realizează constituie o necesitate pentru dezvoltarea generală a țării, singura cale care poate duce la bunăstarea noastră.

Interesul general este ca pe masa fiecăruia să fie pîine bună, caldă și destulă, aceasta pe potriva contribuției pe care fiecare și-o aduce, o abatere de la această normă, de la acest firesc, e posibilă doar dacă undeva, pe o filieră stabilită, verificată, legiferată s-a produs o anomalie, s-a strecurat un birocrat, un leneș, un incapabil sau, mai simplu, un om nepotrivit pentru acel loc.

Ce înseamnă să lucrăm în direcția interesului general și deci și al nostru? Să ne facem fiecare datoria la locul de muncă, să nu precupețim nici un efort al brațelor sau minții noastre, să dăm înainte de a cere, așa cum știm că trebuie să gîndim înainte de a vorbi. Să avem tăria să promovăm în orice împrejurare interesul general, chiar și atunci, cînd, într-o împrejurare un anume interes personal a suferit o aparentă amînare. Să cinstim oamenii serioși, muncitori și constructivi, să facem totul pentru ca ei să-și sporească numărul și locul cuvenit în procesul muncii.

În recenta cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură, care ne-a inspirat rîndurile de față este pilduitoare grija tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru pîinea țării, apelul către toți cetățenii de a munci mai bine, mai responsabil, mai științific pentru ca pîine mai multă și mai bună înseamnă o Românie mai prosperă în care trăiesc oameni din ce în ce mai mulțumiți de munca și viața lor.

Mecanica Fină sau despre precizie și frumusețe

„Tovarășe director tehnic Victor Nicolescu, ce înseamnă de fapt Întreprinderea de Mecanică Fină ?". Omul energic și prietenos — a cărui ușă n-a stat un moment închisă, oricine a intrat plecînd cu o rezolvare — rămîne cîteva momente pe gînduri. El, cel dezinvolt și rapid în soluții pentru avalanșa de probleme ce nu făceau anticameră în secretariat, cumpănește răspunsul. „E greu să înghesui într-o definiție munca a peste 7 000 de oameni, diversitatea de aparate de măsură și control, de scule și unelte ce le producem, creșterea de peste 20 de ori a producției marfă în ultimii 20 de ani. Vă iau cu mine în turneul prin hale și găsim cea mai bună formulare". După cîțiva pași, adaugă : „Cred că în puține cuvinte, Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă totuși saltul în precizia aparatelor de la o zecime de milimetru la a zecea mia parte dintr-un milimetru, și trecerea de la fabricarea șublerelor la aparate pe principii optomecanice, electronice, cu tehnică de calcul". Într-adevăr, într-un domeniu în care modificarea unei cifre de după virgulă cere timp și eforturi considerabile, a te recomanda, după ani puțini, nu cu zecimea de milimetru ci cu zecimea de micron e ca și cînd ai sări de la silex la circuite integrate. Dar sub conducerea partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, orice vis frumos poate prin muncă prinde viață, căci am fost învățați să îndrăznim, să ducem faima României pe piscuri de unde să privească cu fruntea sus în lume.

Intrăm într-una din halele secției de aparate de măsură și control termotehnice, unde se montează și se etalonează manometre. „Ceasurile" industriale pentru măsurarea presiunii au o fizionomie atît de plăcută, sînt atît de cochete și miniaturale, încît parcă le-ai pune o brățară și le-ai purta la mînă. O sută de fete în halate albe, cu șurubelnițe și ciocănele parcă din minitruscle ce se vînd în magazinele de jucării, pun cap la cap arcuri fir de păr, burdoane, roțițe dințate liliputane. Alături, pe fiecare masă, un aparat etalon mai bătrîn veghează la precizia de milibari a fiecărui nou născut. Cine are impresia că mecanica înseamnă doar strunguri gigant și pete de ulei să vadă mîinile fine și îngrijite ale acestor tinere, care cu viteza unui prestidigitator construiesc fiecare peste o sută de aparate pe zi.

Fetele vin din liceul de profil

Constantina Cristian a părăsit lipitul tălpilor de pantofi dintr-o fabrică de încălțăminte și a intrat la ocologerie industrială, după cum Ionela Chirova a trecut doar drumul de la liceul de mecanică fină schimbînd banca din clasă cu bancul de montaj din hală. Maistrul Jana Dumitrescu, de 30 de ani aici, își amintește : „Meșterul mi-a pus un manometru în brațe și m-a instruit scurt : descurcă-te! Eram înghesuite, cu aparatură rudimentară, dar pînă n-am ajuns prima femeie care a făcut mai multe aparate ca un muncitor de-a VII-a, n-am avut liniște. Acum, fluxul e mai rapid, sarcinile mari, nu mai e timp să se fure meseria. Fetele vin din liceul de profil, au făcut practică și au cunoștințe de specialitate. Noi le inițiem cîteva zile stînd tot timpul lîngă ele și le dăm drumul fără frică la bandă, finisîndu-le însă pregătirea din mers".

Nu pare a fi nimic spectaculos, dacă viteza și exactitatea nu înseamnă tocmai asta. Se pune mult suflet și cînd comenzile sînt mari, aimeni nu se uită la ceas și toți rămîn pînă seara. Oricum manometrele făcute lîngă Obor măsoară presiunea și în Anglia, R.F.G., Austria, Franța, Polonia, Pakistan. În acest fel producția de export s-a depășit cu 114%.

Întreprinderea înseamnă perfecțiunea muncii acestor oameni și a aparatelor ce ies din mîinile lor.

„O mecanică de finețe nu se poate face decît cu mîini de finețe — ne spune directorul tehnic Victor Nicolescu. Una din materiile prime de bază la noi este gîndirea. De altfel, materialele ce le folosim, tablă, benzi, tranzistori, nu costă mult, dar inteligența tehnică și precizia de execuție sînt spectaculos valoarea aparatelor. Din sutele de produse complexe, de mare dificultate, în 1986, 18% au fost noi. Pe cele vechi, cînd simțim că au îmbătrînit, le reproiectăm, le supunem unui tratament de „geriatrie", și le facem să fie karași proaspete, după moda tehnică a zilei. De altfel, sîntem un fel de deschizători de drum. Inițiem o fabricație, pe care, după ce o punem la punct, o cedăm unor întreprinderi fiice, la noi abordîndu-se alte premiere". Inginerii Octavian Chirilă, Costin Căpitănescu, Petre Mihai, Nicolae Vidican, Victor Stănescu și alții au stat luni de zile în fața tratatelor de specialitate și a planșetelor, au analizat toate detaliile și subtilitățile tehnologiilor și le-au modernizat prin autodotare. Unei licențe R.F.G. i s-au adus amenajări atît de eficiente încît s-a dublat numărul de discuri diamantate obținute. Concepția este un cuvînt de ordine general, n-a rămas doar apanajul celor cu diplomă. Muncitorul de la sculărie Iordan Băcanu are mereu cîte o inovație. A citit într-o revistă despre niște matrițe perfecționate din străinătate, și a făcut și el una, originală. Este atît de precisă și rezistentă în timp, încît, după ștanțare, reperele nu mai au nevoie de nici o prelucrare ulterioară. „Dacă lor le-a trecut prin cap o soluție mai bună, nouă de ce să nu ne treacă ?" — ne spune cu siguranța unei logici simple, fără complexe.

Viteză și exactitate în hala manometrelor

Micronul de lîngă Bucur Obor

Pînă aici e treaba mea, mai departe e tot a mea

Există o permanentă osmoză de idei între specialiștii uzinei și cei de la institutul de cercetare de peste gard. Din această simbioză cercetare-producție, din mințile colectivelor mixte conduse de inginerii Gheorghe Stoica și Florin Banuță, aplecate asupra acelorași file de proiect, a luat naștere mașina de măsurat în 3 coordonate cu calculator. Dacă ar fi să ne pronunțăm pe firma uzinei, ar spune cel mai bine despre competența celor de aici. Mașină de milioane ce rivalizează cu produsele de elită ale marilor firme. Palpatorul electronic „simte" cu mare precizie dimensiunile în spațiu ale pieselor, le transmite unui bloc numerom care le afișează prin computer pe display. Odată realizată, specialistu puteau să pună documentația în scoarțe frumos colorate și s-o așeze în raft. Dar, gîndirea lor nu se simte bine în fotoliul comodității, ci dînd scormonind mereu necunoscutul. I-au adus îmbunătățiri. S-a renunțat la ghidajele din metal ce variau cu temperatura și s-au înlocuit cu o rocă de Maramureș pe care au finisat-o cu plăcuțe de diamant. De altfel, cei de la Mecanică Fină nu se împacă cu deviza suficienței : pînă aici e treaba mea, mai departe specialitatea altora ! Au trecut și pe teritoriul electronicii, multe din aparate fiind o logodnă dintre repere mecanice și circuite integrate. În atelierul ce produce mașina de mai sus, brigadierul Ilie Nicolae Bidină. „Cînd în 72 m-am angajat ucenic, ne spune, nu-mi imaginam că eu, lăcătușul, obișnuit doar cu fiare și care nu prea știam ce e un condensator, am să lucrez cu bucle electronice și lagăre pe pernă de aer" Uzina l-a făcut pe Nicolae Bidină să devină muncitor spe-

Tinerețe aplecată asupra tinereții ceasului românesc

cialist în astfel de aparate sofisticate, de mare exactitate. Șeful pregătirii tehnologice a fabricației, inginerul Mircea Constantin, care acum 15 ani intra pe poarta fabricii, în servietă cu repartiția și un teanc de vise, ne spune un adevăr mai filozofic : „Aparatele noastre măsoară munca altor oameni și este o problemă de morală ca ele să nu lase loc nici celei mai mici erori".

Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă gîndire și precizie ! În fața noastră, secția unde se măsoară suvoiul clipelor. Teritoriul ceasului românesc. Omul este în permanență competiție cu timpul, vrea să călărească acest armăsar nărăvaș, și ca să se simtă sigur în șa, vrea să știe cu exactitate galopul. Ceasul pe care scrie pentru prima dată în România „Made in Romania" se vinde asupra tinereții ceasului românesc. Totul parcă e sterilizat, temperatura și umiditatea strict controlate, se intră printr-un tunel ce aspiră praful. Ca într-o sală de operație, sau ca în laboratorul de curat al unei farmacii. Ne întrebăm acum, dacă inițialele I.M.F. citite prin uzină înseamnă Întreprinderea de Mecanică Fină sau Institutul Medico-farmaceutic. Constanța Gherman, un fel de proiectant industrial, măsoară pe ecranul ultimului ceas pe ecranul unui receptor al impulsurilor lui. Trajectoria construită din puncte e dreaptă ca o autostradă, semn că totul e în regulă. Fetele alese după teste psihologice, de atenție, acuitate vizuală, determinare, cărora parcă le-a trecut bonetița de școlărițe, lucrează în liniște ca la o tează complicată sub ochii exigenți ai acestui adevărat diriginte, care este maestrul Emil Petrescu. Sună clopoțelul de pauză, binevenită după orele de concentrare care nu s-a luat zborul nici o secundă de la pupitrul de montaj.

10 întrebări pe minut pentru directorul Victor Nicolescu

Pe mîine m-a adus fata, pe fiul meu l-am adus cu

Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă exactitate și tinerețe. Lîngă noi, directorului Victor Nicolescu i se cere tot timpul ceva. Cineva vrea să modifice o „prindere". Îl sfătuiește cum. Altcineva vrea o suplimentare de tranzistori. Cînd ajunge în birou va da telefon la unitatea respectivă. Un băiat vrea să schimbe secția căci a intrat la facultate la seral. Îi rezolvă cererea. „Nu obosiți ?" „Deloc ! Cînd faci ceva cu pasiune nu gîfîi. Seara plec spre familie și zic că mă duc acasă. Dimineața plec la fabrică și zic că mă duc acasă".

Viața uzinei a modelat viața oamenilor ei și viața oamenilor și-a pus o amprentă binefăcătoare pe viața uzinei. Tatăl lui Vasile Pietrariu s-a angajat imediat după război în fabrica de lîngă Obor, care pe atunci începea utilaje agricole rudimentare și a adus-o alături și pe mama lui în baraca de rectificări. După niște zeci de ani de muncă au ieșit la pensie, dar nu se pot rupe și vin des să-și încarce bateriile din pulsul uzinei. La 14 ani i-au spus lui Vasilică : „Aici unde ne vedeți cîștigăm cinstit pîinea, ți-o vei asigura prin muncă și tu ! Așa e bine ! Pentru tine va fi însă și mai bine !" Puștiul a început ca sudor iar astăzi este maistru, recunoscut ca un adevărat artist al metalului. Faima lui a depășit perimetrul uzinei. A fost cel care a durat scheletul metalic al modernei întreprinderi de utilaje pentru cercetare din Militari. „Toate lucrările-mi sînt dragi. În ele e o parte din sufletul meu. Iubesc foarte mult gardul pe care l-am făcut cu băieții mei pe 2 kilometri al Dîmboviței întinerite". O adevărată țesătură artistică de metal brodată de acești sculptori cu aparatul de sudură în mînă. „Vorbele pe care mi le-a rostit apăsat tata acum 40 de ani ținîndu-mă de umăr le-am spus și eu copiilor mei cînd își alegeau drumul în viață. Băiatul e tot aici, lăcătuș iar fata la liceul uzinei". Dar povestea nu se termină aici. Pe această poartă a fabricii intră de mulți ani și fratele lui nea Vasile cu soția, precum și sora lor cu bărbatul ei. Aproape în fiecare hală cîte un membru al „clanului" Pietrariu pune muncă și inimă la temelia faimei întreprinderii. „Alte familii se reunesc la nunți, botezuri, aniversări. Noi ne stringem zilnic la Mecanică Fină și începem discuția despre întreprindere chiar din tramvai. Îi mai cert să-mi spună ce fac nepoții nu matrițele lor".

Marele fluviu al destinului uzinei își adună apele din mii de afluenți care sînt destinele oamenilor ei. Exemplul de mai sus nu e singular. Ca ei sînt sute. Maistrul Stelian Chiru de peste 40 de ani semnează condica și piese unicat la Mecanică Fină și și-a adus aici și soția și fiul. A început ca strungar și acum e șef de secție. După ce termina lucrul, trecea în băncile clasei, iar pînă-n ceas de noapte studia la lumina lămpii, căci trebuia să-și sincronizeze pașii cu pașii uzinei spre mai bine. „Seara, cînd mai vine în vizită un prieten nu ciocnesc un pahar decît după zece. Dacă sună telefonul că un cuplor de sinterizare șchioapătă și trebuie să sar în mașină și să mă duc la fabrică ?"

Inginerul Traian Mareș ucenicul care în 1950 a deschis timid ușa spunînd bună dimineața și că vrea să muncească, a terminat apoi printre primii facultatea, s-a reîntors, a trecut prin toate treptele — tehnolog șef de secție, de proiectare — și este unul dintre cei mai buni specialiști. Nu a condus din birou, n-a arătat cu degetul : faceți așa și așa, ci a pus mîna și pe strung și pe raboteză. Era proverbial cînd scotea rigla lui mică de calcul din halat, și lîngă utilaj convertea în cifre și desene o idee. Oamenii îl iubesc și îl respectă. Numeroasele repere asimilate pentru Oltcit sînt ultima lui ispravă. Uzina cu două Ordine ale Muncii este locul de împlinire a oamenilor ei !

Tovarășe director, am înțeles ce înseamnă de fapt Întreprinderea de Mecanică Fină !

FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografii de
PAUL AGĂRICI

Emoții lîngă freza cu diamante

Muncitorii atelierului respectiv fac o chirurgie fină în carnea metalului scoțînd de fapt niște bijuterii industriale. „Cînd m-am mutat de la o freză obișnuită la mașina cu diamant, am avut mari emoții. Cei din jur m-au învățat cu răbdare, nimeni nu s-a răstit la mine, le citeam încurajarea în ochi. Am urcat cîteva trepte în meserie" — ni se confesează Viorica Ioniță, în timp ce se „joacă" cu mașina complicată. În hala alăturată, zeci de fete pînă-n 20 de ani, cu halate imaculate și bonete albe, fiecare cu veioza ei, construiesc anatomia viitoarelor ceasuri. Un adevărat balet al mîinilor, în care dexteritatea se exprimă cu penseta, minișurubelnița, lupa. Tinerețe aplecată

Înălțimea din gînduri

Calafatul este o localitate cu aer de comună de Bărăgan, deși este singurul oraș din țară care are șapte monumente legate de Războiul de Independență. Centrul orașului e un fel de stradă lungă și îngustă, umbrită de pomi și copaci, pe sub care se plimbă în voie localnicii, copii și pensionarii și aleargă pe biciclete mai toți oamenii care au de isprăvit o treabă. Deși are doar douăzeci de mii de locuitori, Calafatul este un oraș întins, cu multe zone care respiră un aer rural, cu foarte puține construcții cufezătoare pe verticală. Cînd s-a dat în folosință magazinul „Danubiu", dintr-o dată s-au dublat capacitatea și spațiul comercial. Localitate cu nume de rezonanță în istorie dar care a rămas cu sufletul la pămînt, Calafatul n-a dat oameni celebri. Aici și-a făcut stagiul militar scriitorul Gheorghe Brăescu și a urmat o parte din studii academicianul Ștefan Milcu. Cam atît. Dar Calafatul nu este nici mîndru, nu este copleșit de orgolii inutile și nici nu doarme sub vremuri cu nostalgia vieții agricole de odinioară. În ultimii ani și-a conturat și el cartierele noi cu cîteva mii de apartamente, și-a construit un spital nou, și-a rezolvat chestiunile edilitare și gospodărești și s-a întors la chestiuni care țin de pămînt. Căci întreprinderile pentru industrializarea legumelor și fructelor, cea de biosinteze sau cea pentru amidon și glucoze, ca și întreprinderea de industrializarea sfeclei-de-zahăr nu sînt decît o formă de reîntoarcere la grijile pămîntului, dar într-un alt fel, modern, inteligent și riguros. Iar Întreprinderea de biosinteze, unică în acest fel în țara noastră, a ridicat la rangul de producție industrială biotehnologiile de vîrf ale ultimelor decenii. Să pui bacteriile sintetizatoare să îți producă substanțele chimice extrem de complexe și cu mare eficiență, asta în condițiile în care, prin sinteze clasice, ar cere tehnologii extrem de complicate, e o performanță pe care locuitorii orașului nici n-ar fi înțeles-o cu decenii în urmă, dar nici n-ar fi crezut-o. Inginerul Constantin Preda de la întreprinderea amintită spunea că această unitate produce din resturile provenite de la prelucrarea floriisoarelui substanțe chimice extrem de necesare unei agriculturi moderne, adică insecticide biologice și enzime de uz zootehnic. Numai la „Biosinteze", cum spun locuitorii orașului acestei întreprinderi, lucrează 150 de cadre cu studii superioare. Într-o unitate realizată în întregime cu utilaj românesc, unde producția e realizată de ingineri chimiști iar menținerea în funcție de ingineri mecanici, complexitatea muncii atinge adeseori nivelul tratatelor de specialitate, iar un șef de secție, cum este Aurel Spinu, are o muncă aproape identică acelei depuse de șeful unui colectiv de cercetare.

Oricît ar părea de banală această industrializare a legumelor și fructelor, din moment ce în competiție nu reușesc să se afirme prea mulți iar vîrful clasamentului îl include pe foarte puțini, de bună seamă că ideile inginerului Nicolae Păun sînt de natură să dea și altora o șansă. În fond, Întreprinderea pentru industrializarea legumelor și fructelor nu este decît o investiție luată de la zero și gîndită temeinic, în așa fel încît industrializarea să nu fie decît o etapă a producției și ea să se bazeze pe ferme și culturi intensive, bine organizate, după principiile eficienței. Pentru a nu face în preajma întreprinderii un fel de du-te-vino de piață, care să însemne consum de carburanți, deteriorarea materiei prime și pierderea de timp, inginerul Preda a avut ideea fabricuțelor. În comunele care produceau o mare cantitate de fructe și legume a pus la cale, împreună cu cooperativele agricole de producție, mici fabricuțe de industrializare. Și astfel, Întreprinderea din Calafat a ajuns una din cele mai cunoscute din țară și un partener de încredere pentru importatorii de aiurea.

Cînd l-am spus că în ciuda acestor isprăvi, Calafatul rămîne un oraș de cîmpie cu suflet și obraz de comună, în ciuda cartierelor noi, a magazinului „Danubiu" și a întreprinderilor, pe terasa fostului conac al boierului Drăgulescu, acum primăria orașului, vicepreședintele consiliului popular, învățătorul Mihai Ilioiu, mi-a spus : „ambițiile noastre nu sînt să ne ridicăm pe verticală, să facem din Calafat un oraș al blocurilor turn, ci un oraș al îndeletnicirilor de vîrf, al curajului în gîndire, în calitatea lucrurilor făcute. La noi, înălțimea nu e în construcții, ci în gînduri, în fapte, în curaj. Și din acest punct de vedere, Calafatul, acest oraș cu casele umbrite de pomi, livezi și copaci, e totuși un oraș ridicat pe verticală.

C. NISTORESCU

În lupta cu natura, omul poate și trebuie să rămînă biruitor

Lecția de viață a celor harnici

Victoriile nu pot fi opera hazardului

Frigul și arșița, în alternanța lor nefastă, musafirii nepoftiți în aproape toate zonele țării, au bîntuit cu violență și peste ogoarele comunei Someș-Odorhei din județul Sălaj. Cu toate acestea, producțiile la hectar se dovedesc și se anunță în continuare mulțumitoare, e adevărat, sub speranțele începutului de an, dar oricum la cote ridicate. Recolta medie de grîu a fost de 5 300 kg la hectar, cea de porumb este estimată la 8 000 kg, iar cea de sfeclă-de-zahăr, la circa 50—60 tone la hectar. Un exemplu între altele că omul poate înfringe prin pricepere și vrednicie capriciile naturii, că, așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la **Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură**, convertirea științei agricole în practică zilnică reprezintă elementul definitoriu al superiorității economiei agrare socialiste.

De ce mai mult aici decît în comunele megieșe, decît în alte multe C.A.P.-uri de pe raza județului? Iată o întrebare la care președintele C.A.P., tovarășul Grigore Berinde, se mulțumește să dea din umeri: „E bine, dar putea fi și mai bine. Nu găsește altă explicație, fiindcă omul harnic nu caută îndeobște nici explicații nici motive de fală. De vorbă multă suferă mereu însul în criză de timp și întotdeauna cel ce-și acoperă nechibzuința cu scuze și tinguieli. Or, la Someș-Odorhei treburile merg bine de multă vreme. Trei ani la rînd (1984, 1985, 1986) comuna a cucerit locuri fruntașe pe județ în cadrul întrecerilor socialiste dintre consiliile populare și există toate temeiurile să fie onorată cu același titlu de glorie și pentru activitatea desfășurată în cursul anului trecut. Recoltele bogate sînt aici elemente de tradiție și rutină. Iar omul obișnuit cu succesele e de felul lui modest și zgîrcit în aprecieri.

E adevărat, anul agricol nu s-a încheiat, natura mai poate aduce surprize neplăcute, dar ploile căzute în ultima vreme, urmate de zile călduroase oferă suficiente date pentru prognoze optimiste. Una din acestea vizează problema furajelor. Grija expresă acordată acestora face și ea parte din tradițiile locului, cooperatorii din Someș Odorhei bucurîndu-se de un bun renume și-n calitatea lor de crescători de animale. Sectorul zootehnic cuprinde 1 200 taurine, 3 000 oi și 1 000 de suine. De notat că la bovine natalitatea a fost de 90 la sută (față de 85 la sută cît s-a planificat) iar producția de lapte a ajuns la 4 500 l pe cap de vacă furajată (mai mult cu 700 l față de cifra de plan). Și evident, între aceste rezultate și calitatea furajelor semnul nu poate fi decît de egalitate. Pășunile s-au bucurat de o îngrijire egală cu cea a loturilor cerealiere, s-a procedat din vreme la curățirea și fertilizarea lor, pășunatul rațional pe suprafețe parcelate asigurînd refacerea ciclică și fertilizarea pajiștilor. Pînă la ora actuală, din cele 14 000 tone de fibroase, au fost depozitate 850 de tone. În ceea ce privește nutrețurile însilozate, cooperatorii au avut în vedere o cantitate de 4 600 tone, dar situația din teren s-a dovedit mai generoasă, se estimează realizarea a nu mai puțin de 7 000 tone. La toate acestea se vor adăuga furajele grosiere, precum și cca 200 tone tăiețel de sfeclă de zahăr.

Cu aceste depozite de proteine, glucide și energie virtuale, cooperatorii din Someș Odorhei pot intra liniștiți într-o iarnă cît de lungă. Un exemplu între altele că totul depinde de noi, de hărnicia, buna credință, spiritul gospodăresc al fiecărei colectivități, că victoriile sau înfrîngerile n-au fost și nu vor fi niciodată opera hazardului.

L. TIMBUS ■

Roade bogate spre hambarele țării
Fotografii de CONSTANTIN DUMITRU ■

Costică T. Mișcă despre secretele celor din Bucov

Cheia stă în buna organizare

Cu mulți reporteri a avut prilejul să vorbească, din 1961, de cînd a fost ales președintele cooperativei agricole de producție din Bucov, Eroul Muncii Socialiste Costică T. Mișcă. Și tuturor, susține, le-a spus de la început un lucru: țăranii adevărați n-au de ce se teme atunci cînd vremea le stă împotrivă. Iuțeala în muncă e totul. Așadar, hărnicie și, nici nu se discută, pricepere. Pe noi, aici, la Bucov, chiar grindina dacă ne-a bătut — și ne-a bătut, și nu o dată — n-am făcut din asta o catastrofă, ceva de nereparat. Am arat, am semănat și am refăcut totul. Sau, altceva, am avut nevoie de apă la legume, că doar sîntem producători serioși, cu experiență. Nimic mai simplu. Decît să ne plîngem, am pus mîna și am făcut un sistem local de irigație.

Cam așa discută Costică T. Mișcă. Simplu, direct, de parcă n-ar ști ce-s alea probleme sau de parcă ele nu l-ar fi atins niciodată. Acum, în preajma începerii campaniei celei mari de la porumb, stă ca un comandant în fața oștii și pune cap la cap tot ce-a realizat în anul ăsta și ce ș-ar cuveni făcut mai departe. A ieșit bine la păioase. Stă bine și cu baza furajeră, lucru de primă însemnătate avînd în vedere ponderea sectorului zootehnic în economia cooperativei. Cele trei sute de vaci de lapte dau, în medie, cinci mii de litri anual. E bine, zic. Poate fi și mai bine, mi se replică. Tot selecționînd, lucrînd în continuare bine și îngrijindu-ne de animale cu sfințenie vor crește foarte curînd și producțiile. Sînt oameni suficienți pentru a îngriji de animale? Nici o problemă — zice, iar. Costică T. Mișcă. Cooperativa noastră numără 1 400 de membri, în condițiile în care comuna Bucov se află în vecinătatea unui mare centru industrial — Ploiești — și mai are, ea însăși, o platformă cu patru întreprinderi în care lucrează vreo șapte mii de oameni. Dar cooperatorii au rămas ai cooperativei. De ce? Pentru că aici desfășoară o muncă pe care o cunosc foarte bine și pentru care încasează venituri frumoase. Uite, dacă o familie lucrează în zootehnie și lucrează așa cum se cuvine, poate cîștiga o sută de mii de lei pe an. E ceva! Munca de calitate este stimulată, de altfel, în toate sectoarele cooperativei noastre. Și în cîmp, și în legumicultură, și în industria mică. Cei care își aduc o contribuție mai mare la ceea ce înfăptuim, depășindu-și numărul de norme ce le revin anual, sînt și mai bine plătiți. E firesc. Așa cum firesc este ca țăranul să treacă dincolo de bariera strictei specializări, specializare posibilă și chiar necesară, poate, în alte domenii. Aici, unde e vorba de cîmp și de activități pe care cu toții le-am efectuat de copii, nu merge cu „nu mă pricep". Toți sînt specializați în de toate, după nevoile din fiecare moment. Taie la vie, lucrează la seră, cosesc, ba fac și ciupercărie de nivel industrial. Pentru că a venit vorba de un nivel industrial, o cooperativă care se vrea puternică așa cum am fost și sîntem noi, trebuie să aibă posibilitatea de a-și produce singură tot ceea ce-i este necesar. Noi aveam probleme cu miceliul, la ciupercărie. Ne-am făcut un laborator propriu și am ajuns acum să livrăm miceliu altor județe. Așa cum ne-am gîndit să procedăm, începînd chiar din acest an, cu valorificarea la scară industrială a legumelor. Nimeni nu-ți îngrădește inițiativa atîta vreme cît adunarea generală a cooperatorilor este de acord, și asta nu pentru că ar propune președintele, ci pentru că soluția respectivă a fost gîndită de capetele tuturor și ea se dovedește cu adevărat utilă și rentabilă. Cine să fugă de bine?

Acum intrăm în marile campanii de la sfîrșitul verii, campanii decisive, pentru buna mers al treburilor noastre, continuă președintele C.A.P. Bucov să-și depene gîndurile. Porumbul și furajele — astea-s de bază. Avem suficiente forțe pentru a le duce cu bine la capăt. Cheia stă în buna organizare și în disciplina muncii fiecăruia. Trudă și chibzuință — acestea sînt, după mine, cheile succesului. Prin ele am ajuns să ocupăm, din 1981 și pînă în 1986, locul I în întrecerea cu unitățile similare din țară. Iar anul acesta dorim să fim din nou în frunte. Cînd te-ai învățat să fii premiant, nu-ți vine la-ndemînă să te vezi doar promovat. După care, așa cum procedăm din 1970 încoace, vom pleca, șapte-opt sute de cooperatori, pentru o săptămînă, la mare. Dar, pînă la răsplata muncii — munca e pe primul plan. O muncă eficientă, de calitate. După care putem să stăm liniștiți de vorbă despre belșug și bunăstare.

D. M. ALEXANDRU ■

După 20 de ani de studii și cercetări

Astrahanul de Popăuți

Plecînd cu mașina din Botoșani, cînd după vreo 15 kilometri întîlnești comuna Popăuți, nu știi că de fapt ai intrat în patria astrahanului românesc. Aici, în Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor, lucrîndu-se cu una dintre cele mai delicate laturi ale vieții, și anume ereditatea, s-a reușit să se obțină o nouă rasă de oi, oaia de Botoșani, ce rivalizează ca performanțe ale blănii cu cele mai renumite rase de ovine din lume. Dacă moda, capricioasă cum este, a încoronat și detronat multe genuri de blănuri, astrahanul a rămas de zeci de ani pe primele locuri ale podiumului, fiind mereu modern, solicitat și cu prețuri ridicate. Provenit de la oaia Caracul, ce s-a născut în stepele asiatice, sună în traducere lac negru sau trandafir negru, nume încărcate parcă de exotismul și misterul adus de vînturile imensităților Orientului. De cîțiva ani buni, această oaie „îmbrăcată" în astrahan a început să pască și iarba verde a Bucovinei. Din cele 30 de milioane de exemplare prețioase aflate în lume, aproape 2 milioane au găsit o locuință ospitalieră în nordul Moldovei. „Totuși această acomodare s-a făcut foarte greu, căci oaia de caracul era obișnuită cu climă caldă, secetoasă, în timp ce în regiunea noastră a dat de ploi și alta vegetația — spune directorul stațiunii Lucian Marin. Și acum manifestă debilitate și e vulnerabilă la boli parazitare care dau mortalitate și efecte negative asupra calității blănii. Ne-am gîndit s-o împerechem cu modesta și puțin pretențioasa Țurcană, veche parcă de cînd e istoria românilor. Noua rasă, oaia de Botoșani, îmbină calitățile de frumusețe a blănii Caracul cu robustețea Țurcanei indigene". Simplu, așa spus în două cuvinte! Dar ca să se obțină acest cocktail de calități, Lucian Marin, Vasile Niga, Mihai Romanescu, Dan Cojocaru, Gheorghe Ahrincă și ceilalți specialiști în zootehnie, medicină veterinară, biologie, chimie, au făcut timp de 20 de ani mii de experimente genetice, tatonări, încrucișări. Se lucrează ca material de cercetare cu viață și trebuie să-i respecți ciclul biologic. Se așteaptă cu sufletul la gură dar și cu răbdare să se nască mielul ca să se verifice dacă formula cuplului gîndit este cea mai nimerită. Uneori, pentru retușarea la nivel de amănunt a unei calități, se începe iar jocul de combinații al genelor, încercînd alți părinți. „Fiecare oaie din cele aproape 16 000 ale stațiunii are o fișă a ei, cu descrierea blănii cînd era miel, cu fotografia din primele luni, cu evoluția însușirilor, cu modul de a le transmite urmașilor, cu caracteristicile părinților și bunicilor. Numai pe baza acestor „biografii" se pornește la stabilirea partenerilor cuplurilor. De fapt, cercetarea, munca noastră laborioasă este căutare, vis a diversifica tipul de buclaj al blănii și culorile, pentru a îmbunătăți calitatea firului de păr. Expoziția de mostre de blană subțire de la oile de Botoșani este o încîntare a ochiului, a simțului pentru frumos. Pe lîngă culorile clasice, negru și brumăriu, astrahanul de Popăuți este și maro, roz, sur, alb. La brumăriu s-a omogenizat culoarea dispărînd dunga mai deschisă ce-i scădea valoarea. Albul trece de la nuanța „unt" la sidef, rozul are diferite intensități între pal și cărămiziu. La sur s-au reușit 2 tonalități coloristice pe același fir de păr, mai închise la bază, mai deschise la vîrf, dînd senzația de platinat. S-a realizat toată gama de buclaje, mici, mijlocii, mari, de la buclele clasice complet închise la cele aplatizate ce creează desene încîntătoare. Combinația bucle-vel mondial a degradeului firului de păr, cîți miei s-or fi născut la Popăuți? Dar cercetările de aici nu rămîn în teritoriul steril al unor speculații biologice și nici nu produc doar exponate pentru vitrinele unei expoziții. Ele se concretizează în îmbunătățirea raselor de ovine din 6 județe ale Moldovei, atît în marile unități zootehnice, cît și în gospodăriile populației. Anual se livrează 800 de berbeci de valoare și 20 de mii de doze de material seminal pentru însămînțări artificiale, precum și mii de femele tinere pentru reproducere. Înainte de toate, ca să fie frumoși, mieii trebuie să se simtă bine în acest laborator-rezidență. Și într-adevăr au și de ce să zburde și să salte ca niște jucării mecanice. Totul este alb și curat ca la Nufărul, confort și nutriție ca la carte, nici un stress, nici o viroză. Specialiștii stațiunii îi îngrijesc cu pricepere și blîndețe, căci pe lîngă dragoste de meserie, au și o mare dragoste pentru animale. Îngrijitorul Ilie Mateiuc, venit de 30 de ani în „cercetare", știe toți berbecii pe nume, le cunoaște dosarul și părinții, le simte caracteristicile exacte ale blănii în palmă, atîta i-a mîngîiat. E suficient să spună un cuvînt că ditamai namila cu păr parcă pus pe bigudiuri și coarne masive și puternice, vine să se gudure ca un lingușitor. În jur totul e frumos, începînd cu clădirile luminoase și parcul cu tei bătrîni și terminînd cu statuia impunătoare reprezentînd un cioban cu o oaie pe umeri ce parcă îi înlănțuie destinul. „Fiecare trebuie să fim și biogenetician și om de gust, căci singurul criteriu de evaluare a blănii e ochiul. Frumosul naște poftă de frumos. A privi un peisaj plăcut e pentru noi un fel de antrenament pentru menținerea ochiului în formă în vederea aprecierilor estetice ale blănurilor.

La Popăuți se pot întîlni pentru specializări, instruiri, simpozioane, de la ciobani la profesori universitari, de la elevi la directori. Specialiștii din U.R.S.S., R.F.G., Suedia, S.U.A., care au fost în vizită, au avut numai cuvinte de laudă la adresa calității noii rase specializate în blană, la adresa muncii de ameliorare și selecție, la adresa artei de a crește animale. Miorița noastră legendară trecută din baladă în referatele de cercetare, rezistentă și competitivă, a „îmbrăcat" cel mai fin astrahan, și-i stă bine!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Alexandru Toană despre sursele bogăției la Poiana Mare

„Nimeni nu poate să rămînă pe-afară"

Începem călătoria noastră prin Poiana Mare, județul Dolj, alături de Alexandru Toană, Erou al Muncii Socialiste, cu cuvenita aducere aminte.

— În 1950, cînd s-a pornit colectivul din Poiana Mare, averea obștească a acestuia era de cel mult 80 mii lei. Recoltele de atunci erau cele care se obțineau mai prin toată țara, în jur de 1500 kilograme porumb și 800—900 kilograme grîu la hectar. Ca să nu spun mai mult, anul acesta sperăm să obținem 22 000 kilograme porumb la hectar. La Poiana Mare sînt astăzi 4 C.A.P. a căror avere obștească este în jur de 60 milioane lei. C.A.P. Viață Nouă, una din cele 4 cooperative din Poiana Mare și unde am fost președinte din 1967 pînă în 1981, cînd am fost numit președintele C.U.A.S.C. Poiana Mare, a primit titlul de Erou al Muncii Socialiste, două Medalii de aur Secera și Ciocanul, două Ordine ale Muncii clasa I și Meritul Agricol pentru recolte mari la grîu și porumb și recoltă record, de 80 tone la hectar, la sfecla de zahăr. Altele sînt problemele, altele sînt recoltele. Oamenii duc o altfel de viață, au alte aspirații.

Din cele 17 mii de hectare cît are C.U.A.S.C. Poiana Mare, 12 mii sînt irigate. Pe lîngă culturile de bază, grîu, orz, porumb sfeclă de zahăr, mai mult de 1000 hectare se cultivă cu legume, 600 hectare cu vie. Zootehnia este la mare preț. Pe raza C.U.A.S.C. sînt două complexe de vaci cu lapte și două ferme de oi de elită pentru reproducție, rasa Coridali. Fiecare din cele 8 unități C.A.P. crește în sistem gospodăresc peste o mie de bovine, din care 400 vaci cu lapte. Sursa principală a veniturilor este producția agricolă și animală.

— Problemele principale ale agriculturii de astăzi, așa cum ne-o cere președintele țării, sînt rentabilizarea muncii, obținerea unor recolte cît mai mari, folosirea tuturor resurselor de care dispune satul și creșterea nivelului vieții oamenilor de la sate.

Așa a subliniat încă o dată tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură din 1—2 septembrie: **„Fără ordine, fără disciplină, fără o bună organizare, fără un înalt spirit revoluționar nu se poate înfăptui revoluția agrară, nu se pot obține producțiile pe care le avem în vedere în toate județele și în toate unitățile".**

Orașul poate fi luat ca exemplu de viață, însă nu în totalitate. Satul se va deosebi întotdeauna de oraș într-un fel sau altul. Munca de la oraș diferă de munca de la sat. Nu ne putem imagina, de exemplu, că fetele de la fabrica noastră de conserve vor merge la lucru cu tramvaiul sau cu troleibuzul. Nici nu dorim una ca asta. Ele vor lucra cîteva zile la fabrică, apoi își vor lua sapa pe umăr și vor lucra în legumicultură. Ele sînt și muncitoare și țărănci, însă trăiesc la sat și asta are o mare importanță. Trăiesc din munca cîmpului. Și, iute, astfel am ajuns să vorbim despre așa numitul sector al activităților industriale, sursă de venituri pentru unitățile agricole și, deci, sursă de ridicare a nivelului calitativ al vieții la sate. Aceste activități, nu mai e un secret pentru nimeni, au darul de a păstra forța de muncă în cadrul cooperativelor, de a o ocupa tot timpul anului, de a o avea intactă în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole. Din C.U.A.S.C.-ul nostru, cel mai dezvoltat sector de activități industriale este la C.A.P. Viață Nouă. S-a întîmplat să fie așa pentru că aici am experimentat de fapt unele activități și pe măsură ce am văzut că dau rezultate le-am extins și la celelalte unități. Pe lîngă Fabrica de conserve din Calafat, cu asistența lor tehnică, cu utilajele lor, pentru care plătim amortismente și pe care cu timpul le vom achiziționa, am înființat 4 fabricute de conserve, fiecare cu cîte o linie de fabricație, unde producem conserve: castraveți murați, gogoșari, ardei capia, mazăre, gemuri, dulcețuri și compoturi. Fabricile au o capacitate de 1000 tone pe an. Putem face și 15—20 tone pe zi dacă avem materia primă necesară. Fiecare unitate aduce un beneficiu de 2 milioane lei pe an. Întîi am făcut una la C.A.P. Viață Nouă din Poiana Mare. Văzînd că dă rezultate, am mai făcut cîte una și la Ghidici, Piscu Vechi și Seaca, adică la unitățile care au ferme de legume. Totul este făcut cu mîna noastră. Țeava necesară construcțiilor am achiziționat-o dînd în schimb fier vechi, cărămida este făcută cu forțe locale, clădirile sînt ridicate de meseriașii comunei. Am cumpărat doar plăcile de azbociment pentru acoperișuri și, bineînțeles, utilajele de la Fabrica de conserve din Calafat. Pînă și centrala termică necesară asigurării energiei termice pentru autoclave am realizat-o, așa cum se vede, prin folosirea unor cazane de locomotivă casate. Combustibilul este asigurat de rumegușul de la atelierul de tîmplărie și rădăcini de la defrișări. Fabrica din C.A.P. Viață Nouă funcționează de 3 ani. La Viață Nouă lucrează 100 de fete, la celelalte 50—60. Sînt absolvente de liceu agro-industrial. Poate că la început le-a venit greu să ia sapa și să lucreze la cîmp. Se gîndeau poate să-și caute de lucru cine știe prin ce alte părți. Au început să lucreze la fabrică. Era altceva. Tot ele își asigură legumele necesare și se duc în ferme și lucrează.

La fabrica din C.A.P. Viață Nouă în ziua vizitei noastre se făceau conserve de tomate, vinete, ardei, gemuri de caise, piersici și prune. Muncitoarele în halate albe de o curățenie impecabilă, condiții de lucru identice cu ale marilor unități industriale. De altfel, șefa C.T.C. de la Fabrica de conserve din Calafat era în unitate pentru control și asistență tehnică. Ingierul Constantin Tache, președintele C.A.P. Ghidici e multumit de activitatea fabricii. Îl am borcan de gem și îl ridică în fața ochilor. Sînt situații cînd o vacă nu aduce beneficii cît acest borcan de gem: 3 lei. Pentru aparitia acestor fabricute, atît de rentabile și bine venite, a fost necesar un adevărat război al hîrtiilor: ba nu erau proiectele complete, ba nu era scos avizul de combustibil, deși nimeni n-avea nevoie de cotă de combustibil. Toate tin de domeniul trecutului. Fabricile au luat-o înaintea hîrtiilor. Ele au venit după aceea.

— Sînt posibilități foarte bune de a face mai rentabilă activitatea unor unități din agricultură. Să recunoastem că a fost o perioadă cînd nu le-am dat atenția cuvenită. La Viață Nouă, pe lîngă prelucrarea legumelor, am înființat secții de mături, de floricele din porumb, de sucuri și de apă gazoasă pentru populație. În intenția noastră este să cultivăm la toate unitățile în cultură dublă 50 de hectare cu sorg și 4—5 hectare cu porumb de floricele. Un hectar de porumb dă o recoltă de circa 3000 kilograme boabe. Se vinde kilogramul de floricele cu 30 de lei. Se obține de pe un hectar între 70 și 90 mii de lei, adică un beneficiu net de 30—40 mii lei. Nici un hectar cultivat cu orice altceva nu dă un astfel de beneficiu. O măturâ se vinde cu 25 de lei. Pe noi ne costă — manoperă, materiale și alte cheltuieli — 12 lei. De pe un hectar se pot obține 3000 de mături. În toate C.A.P. din consiliu avem ateliere de tîmplărie, zidărie, croitorie, cismărie. Toate serviciile. Un om din comunele noastre n-are nevoie să se ducă la oraș pentru cumpărăturile obișnuite, pentru reparatii obiecte casnice.

La Poiana Mare, recoltatul legumelor de sezon era în toi. Recoltele de grîu, între 5 și 6 mii kilograme la hectar, au luat de mult drumul hambarelor. Totul era pregătit pentru campania de recoltare. A cita în viața lui Alexandru Toană și a oamenilor cu care a pornit la drum în 1959? Unii dintre ei lucrează ca șefi de echipă încă de atunci: Ion Bicioi, Stan Virtosu, Petre Vintilă, Joana Cluică, Maria Nistor și Ion Florescu. Ei, ca și ceilalți multi, anonimi, deocamdată, sînt autorii recoltelor bogate de la Poiana Mare și ar trebui să poarte fiecare la piept o părticică din titlul de Erou al Muncii Socialiste acordat C.A.P. Viață Nouă, din multele medalii și ordine pe care le-a primit aceasta.

Și totuși ce mai e nou la Poiana Mare? Prin ce așteaptă oameni se deosebesc de alții? Ne răspunde primarul comunei, inginerul Petre Simion.

— Comuna are 15 300 locuitori, cît un oraș important dinainte de război. Avem 6 școli generale cu 1613 elevi și 5 grădinițe cu 480 copii. Avem toată gama de prestări servicii. Ne lipsește doar un atelier de tapițerie și, asta pentru că n-avem la îndemînă meșterul care să-l pornească. În comună funcționează un C.P.D.A.M. dezvoltat care are 6 magazine alimentare și 7 restaurante. Ele nu mai seamănă cu bufetele de comună în care omul intra, bea o țuică și pleca acasă. La cîteva din ele servim mîncare caldă și preparate culinare. În perspectivă avem deschiderea unei linii cu autoservire. Avem două secții de prelucrat lemn, ambalaje pentru legume, unde lucrează în 3 schimburi 180 de tineri. Vrem să le oferim posibilitatea, lor și altora, să servească o masă caldă cu 15 lei. În cîteva zile vom deschide și o curătătorie chimică. Pe lîngă consiliu am deschis o secție de prelucrări mase plastice, care produce îndeosebi furtune pentru irigații. În fiecare curte a comunei există un solar. În intravilan, pe 250 de hectare se cultivă tomate. În fiecare an, C.L.F.-ul din comună achiziționează în jur de 20 mii tone tomate, din care 80 la sută se exportă. Răsadurile se produc pe pat cald, pe bălegar, fără consum de energie. La mare cinste la noi sînt cai. Astăzi fiecare unitate are cel puțin 30 de atelaje. Am luat roțile de la A.P.T.-uri, le-am pus la cărute și platforme și A.P.T.-urilor le-am confecționat roți metalice. Pentru cît se deplasau ele, erau suficiente. Majoritatea unităților au trecut la confecționarea platformelor, cărutelor și trăsurilor care înlocuiesc mașinile. La inițiativa tovarășului Toană, în fiecare an, pe raza C.U.A.S.C. se organizează expoziții-concurs în care fiecare unitate se prezintă cu realizările de vîrf din ultimul an: care lungi pentru paie, cărute pentru transporturi obișnuite, trăsuri metalice, cu roți de lemn sau cu pneuri, cal de tracțiune, exemplare reușite de animale. Se fac aprecieri pe viu, critici, se trag concluzii. Este un fel de nivelare de tehnologii la nivelul C.U.A.S.C. Nimeni nu poate să rămînă pe afară, să nu se prezinte cu ceva.

OPREA GEORGESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● **Primim, din partea I.T.B. — E.T.C.Tx. — strada Galați nr. 216, sectorul 2 :** „Urmare articolului „ECUSONUL" apărut în revista FLACĂRA nr. 29 (1674) din 17.07.1987 în cadrul paginii „Cu simțul datoriei față de cetățean", vă comunicăm următoarele : articolul a fost afișat și prelucrat cu toți conducătorii auto din cadrul autobazei Giulești, dispunîndu-se totodată premierea tov. conducător auto **Ion Dumitru**".

● Mă numesc **Viorel I. Mazilu**, fiul lui Ion I. Mazilu din satul Tega, comuna Pănătău, județul Buzău — locuiesc în prezent în municipiul Sf. Gheorghe, județul Covasna, strada Lenin, blocul 18, scara F., apartamentul 14. Vă scriu în numele locuitorilor satului Tega unde m-am născut și am copilărit în legătură cu o situație ce domnește de mai mulți ani : satul Tega se află la o distanță de cca. 8 kilometri de reședință Cătătău, fără ca între acestea să existe vreun mijloc de transport în comun. Aprovizionarea populației din Tega cu pîine, zilnic, se face conform indicațiilor consiliului popular Cătătău. Zilnic, sau de două-trei ori pe săptămînă, locuitorii satului Tega sînt obligați să meargă pe jos 16 km, dus-întors, pentru a-și ridica pîinea necesară hranei, pe un drum uneori impracticabil, traversat de izvoare. Menționez că în satul Tega există un magazin sătesc cu program zilnic, iar de la ferma zootehnică Pănătău, aflată în Tega, dimineața și seara, în fiecare zi, pleacă două căruțe cu cai pentru a transporta lapte la reședința comunei. Propunerea mea este aceea de a se organiza trimiterea pîinii cu aceste căruțe, la întoarcere, la magazinul sătesc, locuitorii din Tega fiind astfel scutiți de obositoarele drumuri actuale, mai ales mulți dintre aceștia fiind oameni virstnici. O inițiativă a consiliului popular comunal în acest sens ar fi mai mult decît binevenită."

● **Consiliul popular județean Călărași :** „Referitor la scrisoarea numitei **Maria Taraș** din municipiul Călărași, blocul V.8, scara II, apartamentul 3, strada Magnoliei — adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare — prin care solicita sprijin în vederea angajării : în ziua de 20 iulie a.c., cu repartiția nr. 11566 a Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, susnumita a fost angajată ca operator cuptoare la Combinatul siderurgic Călărași".

● **Consiliul popular al Sectorului 5 :** „La scrisoarea adresată redacției de către Emilia Scobai din strada Baciului nr. 12, blocul 12, apartamentul 28, care solicită recalcularea contribuției bănești prevăzută de Legea 1/1985, vă facem cunoscut : Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 5, în ședința de lucru din 10.08.1987, analizînd situația acesteia, a dispus recalcularea contribuției bănești de la 115 la 80 lei."

● „Vă rugăm respectuos să ne ajutați și pe noi în următoarea problemă : sîntem foarte mulți navetiști care călătorim cu trenul, traversînd apoi cu brodul, către Chelmac ; pînă aici toate bune, necazul însă e acela că numitul Ion Făgărășanu, cel care este retribuit pentru trecerea navetiștilor cu brodul, este aproape întotdeauna sub influența lui Bachus iar noi întîrziem de multe ori, ba chiar nu mai ajungem la servicii, el nefiind prezent la trecerea peste Mureș. Nu înțelegem cum mai poate fi păstrat pe un astfel de post un om aflat mai întotdeauna în stare de ebrietate și care a mai și suferit o condamnare de 2 ani pentru lăsarea a doi copii fără întreținere ! Tot zilnic sînt transportați cu brodul și mulți elevi, comportamentul irresponsabil al lui I.F. ne perturbă activitatea, punîndu-ne chiar uneori viața în pericol" **(scrisoarea este semnată de un număr de 6 cetățeni din localitatea Belotinț — județul Arad).**

● **Întreprinderea de rețele electrice — Bacău :** „Privind rezolvarea sesizării lui **Ioan Radu**, satul Cornățel, comuna Urechești : pentru reconstrucția rețelei electrice de 0,4 kV pe stîlpi de beton din satul Cornățel a fost nevoie să se întrerupă alimentarea cu energie electrică a consumatorilor pe timp de 60 zile. Repusă în funcțiune, această rețea îndeplinește la ora actuală toate prescripțiile tehnice de furnizare a energiei electrice, toți consumatorii din sat fiind mulțumiți."

● **Din partea U.G.S.R. :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției prin care **Florica Preda**, om al muncii la Întreprinderea „POLICOLOR", sesizează neplata unui certificat de concediu medical, în urma cercetărilor la întreprindere și a discuțiilor purtate cu mai mulți oameni ai muncii de la secția unde lucrează tov. F.P., s-a constatat că în realitate nu au fost făcute investigații la domiciliul numitei pentru a se verifica dacă simulează boala sau nu respectă tratamentul. Șeful secției respective, în mod nelegal, a scris pe certificat să nu fie plătit acesta. După efectuarea cercetărilor s-a reieșit că respectivul certificat medical a fost corect eliberat, și cu respectarea prevederilor legale, motiv pentru care a fost introdus la plată la lichidarea lunii august a.c."

● **Ion Dodoc** din comuna Bujoreni, satul Olteni nr. 33, județul Vîlcea ne scrie, printre altele : „Anul acesta s-au executat lucrări de întreținere a șoselei Rm. Vîlcea — Sibiu, ce trece și prin comuna Bujoreni. La un moment dat lucrarea a fost întreruptă, în apropierea locuinței mele, pe o perioadă de o lună de zile. În porțiunea întreruptă a rămas o treaptă de asfalt de 3—5 cm, grosime, astfel că la impactul autovehiculelor cu această treaptă, s-au produs vibrații deosebit de violente ce s-au transmis pe o rază de 50—100 metri, afectînd construcțiile. Din acel moment au început să apară fisuri în planșeele locuinței mele, fisuri ce se măresc mereu, astfel încît există pericolul degradării construcției. Aș dori să aflu dacă există vreun organ, sau personal specializat într-o astfel de problemă, pentru a solicita sprijinul cuvenit. Menționez că am stat de vorbă cu citiva oameni de bine, dar soluțiile propuse nu-mi inspiră încredere."

● **Comitetul județean Brăila al P.C.R. :** „Referitor la scrisoarea numitului **Tudorel Lupu** din municipiul Brăila, cartierul Obor, blocul 27, care solicită reintegrarea în muncă, în urma desfacerii contractului de muncă (provocat din vina sa, după cum reiese pe larg din răspunsul de față — n.r.), la Întreprinderea de reparații Brăila : avînd în vedere că în prezent familia acestuia s-a mărit, avînd cinci copii, și în urma discuțiilor purtate și în cursul cărora i s-au dat toate lămuririle solicitate, s-a ajuns la soluția — acceptată de T.L. — de a fi reîncadrat în muncă la I.R. Brăila, urmînd să lucreze chiar în incinta întreprinderii. Totodată, pentru a i se da posibilitatea să recupereze din punct de vedere material prin sporirea contribuției, a fost înscris la un curs de calificare de șase luni, urmînd ca după absolvirea acestuia să poată beneficia de categoria V de încadrare."

Două scrisori — două „variante pe aceeași temă" : TELEFOANELE.

● 1.) — „În luna decembrie 1986, Poșta nr. 1 Călărași ne-a instalat postul la domiciliu cu nr. 2 24 71. Toate bune, pînă cînd pentru perioada **martie-aprilie** 1987 primim aviz de plată pentru suma de... 1 947 lei ! ? Am făcut contestație, am fost și în audiență, solicitînd verificarea aparatului pe perioada menționată. În urma verificării, ni s-a comunicat că totul este în ordine, adică sîntem buni de plată : dar verificarea s-a făcut **pentru perioada... iunie-iulie**, cînd, ca și în toate celelalte luni — mai puțin martie-aprilie, cea solicitată de noi — suma medie era de cca. 110 lei" **Fl. Voicu**, strada Flacăra, blocul A.9, apartamentul 5 — Călărași.

● 2.) — „Din anul 1970 și pînă în prezent solicit instalarea unui post telefonic la domiciliul meu din strada 7 Noiembrie nr. 6. În ultimii ani mi-am pierdut ambii părinți rămînînd singur, mai menționez că sînt infirm gradul I în urma unei fracturi de coloană vertebrală, conf. dosarului 13484. Îmi este atît de necesar, pentru a păstra legătura cu lumea ! Vă mulțumesc anticipat, etc." **(Dumitru Anghel**, comuna Chiajna * — Sectorul Agricol Ilfov).

● **Consiliul popular al Sectorului 6 :** „La scrisoarea numitului **Vladimir Ardeleanu**, vă comunicăm : din verificarea actelor medicale transmise de către acesta, Comitetul executiv a hotărît reducerea contribuției bănești la suma de 300 lei și scutirea ambilor soți de contribuție în muncă pentru anul în curs."

● **Consiliul popular al județului Sibiu :** „În legătură cu scrisoarea adresată revistei de către familia **Elvira și Ilie Bursă** din municipiul Sibiu : verificînd situația am constatat că familia Bursă este compusă din 3 persoane (1 copil), soțul fiind încadrat în muncă la Întreprinderea de piese auto Sibiu, iar soția la întreprinderea „TEXTILA" — Cisnădie. Nu au domiciliul stabil în municipiul Sibiu, ci în județul Vîlcea și ca urmare conducerea Întreprinderii de piese auto l-a trecut pe Ilie Bursă în tabelul nominal cu ordinea de prioritate pentru locuințele aflate în administrarea unității. Au locuit în gazdă — strada Diaconovici nr. 23 — în condiții necorespunzătoare, fapt pentru care conducerea întreprinderii le-a repartizat o cameră și acces la dependințe în căminul de nefamiliști, cu perspectiva de a se extinde și în cealaltă încăpere din cadrul apartamentului. Membrii familiei s-au declarat mulțumiți, înțelegînd că în acest moment nu există altă soluții."

● O scrisoare sosită la redacție din partea unor membri **ai Asociației de locatari nr. 66, cartierul Cuza Vodă II, strada Eroilor nr. 18 — Suceava**, ne relatează (precizăm că destul de confuz — n.r.) o situație din care încercăm să rezumăm următoarele : deși numărul copiilor care locuiesc aici este foarte mare (autorii susțin că ar fi mai mare chiar decît ei adulților, sau părinților — dar acesta este* un aspect secundar), aceștia sînt pur și simplu nevoiți să se joace... în stradă (lucru extrem de periculos, se dă de înțeles că au fost accidente grave !), întrucît anumiți locatari, fără aprobare și fără a plăti impozite, au ocupat și parcelat terenul destinat recreerii, pentru a-și face, aici, grădini de zarzavat ale căror produse le valorifică pe piață. În plus, toți locatarii plătesc lunar o anumită sumă, pentru un „teren verde" care, practic, nu există.

Dacă situația se prezintă într-adevăr așa, solicităm celor în drept să ia măsurile ce se impun, pentru a le reda micuților spațiul lor de joacă.

● **Spitalul clinic Tg. Mureș — Clinica de ortopedie :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Radu Doană**, prin care acesta solicită o consultație la **dr. doc. Cornel Ciugudean**, vă comunicăm că numitul poate veni la consultația solicitată în oricare zi a săptămînii."

● **Comitetul municipal Botoșani al P.C.R. :** „În legătură cu scrisoarea **Elenei Mihai** din Botoșani, care solicită sprijin pentru a se încadra în muncă, vă comunicăm : numita a lucrat la Întreprinderea de industrializare a cărnii Botoșani pînă la data de 5.06.1985 cînd i s-a desfăcut contractul de muncă, fiind condamnată pentru furt din avutul obștesc. Este calificată ca preparator produse din carne, lapte, legume și fructe. Aflîndu-se în evidența Oficiului forței de muncă, i s-a oferit în mai multe rînduri loc de muncă la Secția de producție alimentară a UJCOOP Botoșani, dar a refuzat. În prezent, după discuția purtată în urma scrisorii menționate mai sus, numita a acceptat să se încadreze la S.P.A. Botoșani, ca muncitoare sezonieră, urmînd a fi angajată definitiv cînd va exista un post disponibil."

Poziție realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Vicii ascunse

Paul Chiva, din Berevoiești — Dîmbovița, merge la tîrg. La Fieni. Vinde acolo, cu 14 000 de lei, un cal. Cumpărătorul se cheamă Paul Istrate și e din Runcu, așadar conjudețean. Se pare că a fost un cal bun calul lui Chiva, de vreme ce Istrate i-a pus banii cheș în mînă celui care, din pricina unor necazuri familiale, a fost nevoit să se despartă de un animal pe care-l iubise mult. Calul a fost supus, înainte de a-și schimba stăpînul, tuturor probelor știute: căutarea dinților, trasul căruței goale, cu roțile legate, dar și a căruței cu 10—12 oameni cocoțați între loitre și încă altele. Probe trecute cu brio, fapt pentru care pe-nseratě, a fost băut aldămașul și cei doi bărbați — Chiva și Istrate — s-au despărțit prieteni.

Întîmplarea — tristă, desigur, se petrece la numai trei zile după încheierea tîrgului: calul moare! De ce?, cum?, greu de aflat. Paul Istrate merge, cu inima îndoită, la Întreprinderea „Steaua Electrică" din Fieni, acolo unde lucrează Paul Chiva, și-i anunță acestuia moartea animalului. Chiva merge degrabă la Runcu și constată, stupefiat, că frumosul său cal era tăiat bucățele și aruncat într-o groapă. De-abia de-aici începe tevatura. Paul Istrate îl cheamă în instanță pe celălalt Paul — Chiva —, susținînd că acesta i-a vîndut un cal bolnav. Chiva susține, la rîndu-i, că în ultimul an calul a fost perfect sănătos. Mai apar în fața completului de judecată și trei martori care susțin că la vînzare calul era „cam obosit"...

Judecătoria din Tîrgoviște și, mai apoi, Tribunalul județean Dîmbovița (în recurs) dau cîștig de cauză lui Paul Istrate, susținînd (fără vreo expertiză sanitar-veterinară) că, înainte de vînzare, calul ar fi avut vicii ascunse, în sentința civilă notîndu-se și boala — științific sau popular numindu-se țot tîgnafes. Prin intermediul revistei noastre, memoriul lui Paul Chiva este înaintat Procuraturii Generale, împreună cu o serie de probe suplimentare. Recursul declarat de Procuratura Generală împotriva celor două hotărîri, a fost admis de către Tribunalul Suprem (secția civilă), for care a casat și amintitele hotăriri, cauza fiind retrimisă spre judecare la instanța de fond. Cei trei martori au fost reaudiați și — stupoare! — declarațiile lor nu mai corespund celor anterioare. Ei — s-a dovedit — nici măcar nu fuseseră la tîrg atunci cînd fusese vîndut calul! Apoi, apare limpede faptul că sbluția dată inițial de instanța de fond este în contradicție cu concluziile expertului (medicul veterinar Alexandru Petrescu), acela care a stabilit că moartea animalului s-a datorat unei boli contractate în gospodăria noului stăpîn. Așa se explică și faptul că animalul a fost ciopîrțit și aruncat la groapă, fără a se mai aștepta necesara expertiză.

Că minciuna are picioare scurte, e lucru știut. Dar ea poate să poarte oamenii pe drumuri, vizînd beneficii nemeritate — s-a probat cu acest prilej, cazul de față fiind un îndemn la meditație adresat celor care mai pot gîndi că adevărul este doar o floare sfioasă, care-și scoate greu și rar mugurii din zăpadă.

DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Gheorghiu Elena — Feteștî : Trebuie să răspundeți sprijinului acordat pentru rezolvarea situației deosebite a familiei dv., la care în primul rînd ați contribuit dv. prin schimbarea modului de viață și a atitudinii față de muncă și familie. ● **Popazu Anton — București :** Prin decizia nr. 88755/23.06.87 s-au revizuit deciziile anterioare, acordîndu-vi-se drepturile de pensie legal cuvenite, urmînd să primiți diferența. Perioada stagiului militar nu s-a luat în calculul vechimii în muncă pentru că înaintea încorporării nu ați muncit (art. 20(2) lit. a din Legea 3/1977). ● **Ghiță Nicolae — București:** Deoarece contractul de închiriere pentru apartament a fost încheiat ca anexă la contractul de muncă, dacă v-ați transferat la o altă unitate, acesta își pierde valabilitatea. ● **Docuz Nicolae și Rosu Constantin — Buzău:** Pentru separarea consumului de energie electrică pe fiecare garsonieră este necesar să se achite consumul la zi față de I.R.E. (defalcarea între locatari fiind în sarcina asociației, în funcție de aparatele electrocasnice deținute de fiecare locatar) și apoi să vă adresați I.J.G.C.L. pentru întocmirea documentației necesare executării lucrărilor respective. ● **Solovăstru Suzana — Sighișoara:** Cum nu ați mai fost încadrată în muncă, nu sînteți calificată și aveți numai 8 clase absolvite, nu puteți fi încadrată decît ca muncitor necalificat. ● **Vasiliu Vasile — Ilunedoara:** Față de cele sesizate, unitatea s-a angajat să vă asigure un apartament corespunzător atît din punct de vedere al confortului, cît și al suprafeței locuibile pentru cei 4 membri ai familiei. ● **Mirza Cornel — Deva:** Conducerea secției A.C.T., în funcție de pregătirea profesională, aportul personal în desfășurarea activității și la solicitarea dv., a căutat să vă ajute, dar trebuie să înțelegeți că nu puteți primi o retribuție fără să depuneți nici un efort. ● **Mogoș Gheorghe — Reșița :** Este necesar să comunicați printr-o cerere Direcției generale a arhivelor statului exact la ce regională și sector din cadrul Direcției generale a Canalului Dunăre-Marea Neagră ați funcționat, în ce calitate, precum și datele dv. complete de stare civilă. ● **Balus Iolanda — Piatra Neamț:** Încadrările de lucrători pentru aparatul vamal se fac din rîndul personalului cu pregătire medie și pregătire superioară economică sau juridică, pe baza scoaterii la concurs a posturilor devenite vacante, potrivit Legii 12/1971.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Modele durabile

În climatul de larg democratism și profunde înnoiri creatoare generat de istoricul Congres al IX-lea al partidului, de forumul celui de al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, inițiat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, avem prilejul de a evalua efortul întregului nostru popor de înălțare a României socialiste pe culmi tot mai înfloritoare, de creștere a omului nou, de înflorire a culturii socialiste. În acest amplu proces, un rol hotărîtor îl are clarvăzătorul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marele strateg al tuturor victoriilor noastre, luminatul cîrmuitor de țară nouă, strălucită personalitate a vieții politice internaționale. Subliniem, de asemenea, cu aleasă mîndrie, contribuția deosebită la înfăptuirile grandioase în toate domeniile vieții materiale și spirituale, a tovarășei Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, neobosit militant pentru punerea științei, învățămîntului și culturii în slujba fericirii și propășirii omului. Gîndirea și acțiunea profund novatoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, declanșînd uriașele energii și vocațiile constructive ale întregii noastre națiuni, indicînd ample magistrale ale mersului nostru neabătut înainte, sînt însăși apa vie a devenirii noastre materiale și spirituale. În vastul șantier al muncii generatoare de mutații calitative din acești ani, cei mai rodnici din istoria patriei — în care ne-am regăsit deopotrivă în chip de făuritori și de beneficiari de bunuri materiale și spirituale — s-a produs o nouă și superioară înțelegere a condiției culturii și artei, a omului și a raporturilor sale cu societatea, s-a redefinit și îmbogățit însuși statutul creatorului de literatură și artă, integrat tot mai activ în marile mutații ale contemporaneității, desăvîrșindu-și menirea de om al cetății.

De aceea, întîmpinînd cu firească receptivitate îndemnurile secretarului general al partidului, adresate în repetate rînduri cu caldă înțelepciune scriitorilor, ne-am găsit, mai mult decît oricînd, în miezul vieții, al realităților construcției socialiste, alături de semenii noștri, minunații oameni ai acestui timp încandescent; în dialoguri directe, deschise, pătrunse de adevărurile existenței, ne-am străduit să-i cunoaștem și să-i înțelegem mai bine, spre a da scrierilor noastre acel spor, atît de necesar, de reflectare a unor durabile modele și aspirații umane, reprezentative pentru vremea pe care o trăim.

În contextul acestui climat generos, animați de o profundă responsabilitate partinică, slujitorii condeiului de pe străvechile meleaguri doljene au obținut succese importante în realizarea unor scrieri cu un valoros conținut de idei, purtătoare ale unui nobil mesaj umanist, revoluționar, în integrarea lor tot mai pregnantă în activitatea politico-educativă și cultural-artistică a zonei.

Stăruie în memoria noastră emoționantele întîlniri cu minerii gorjeni în sălile de apel, cu făuritorii fulgerelor artificiale sub cupolele „Electroputerii", cu creatorii constelațiilor de lumini ale Porților de Fier, cu meșterii aluminiului din Slatina, cu harnicele textiliste din Calafat și iscusitele țesătoare de covoare din Tismana, cu mecanizatorii mănoaselor ogoare din Segarcea, cu atîția dintre făuritorii de bunuri materiale de pe meleagurile noastre.

Sîntem conștienți că, atît în domeniul creației, cît și în al promovării ei spre publicul cititor, rezultatele nu au fost întotdeauna pe măsura cerințelor și exigențelor actualității; au rămas încă neinvestigate importante fapte și realități umane, după cum unele pagini scrise nu au atins cotele măiestriei autentice, rămînînd palide creionări, cu șanse reduse în confruntarea cu timpul. Este dincolo de orice îndoială că mărețele cititorii ale timpului nostru, oamenii care au ostenit întru făurirea lor, ritmul trepidant care guvernează nașterea lor merită mai multe și mai frumoase pagini decît cele pe care le-am izvodit noi. Este de datoria noastră să medităm asupra acestor neîmpliniri și să creăm acele opere care să dăinuiască, spre continua înălțare a limbii și literaturii române. Sîntem fericiți că putem înfăptui aceste aspirații în climatul de autentică libertate de exprimare, de adînc democratism și umanism revoluționar rod al politicii înțelepte și grijii permanente ale iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit promotor și strateg al făuririi binelui și prosperității pentru toți oamenii planetei, pentru o viață demnă, pentru pace în întreaga lume.

ILARIE HINOVEANU ■

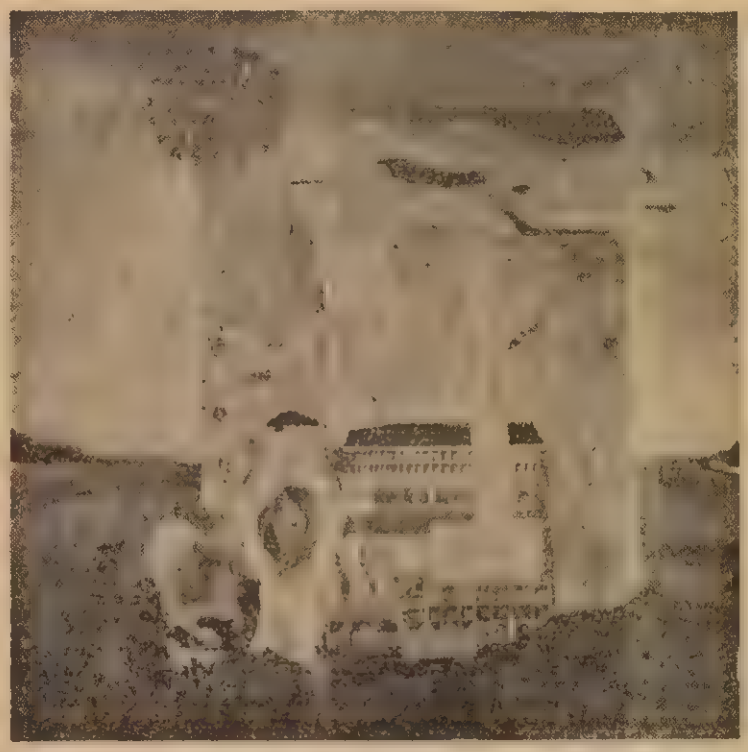

Dulce Românie

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României".

Scriitorul — conștiință a epocii sale

VASILE SĂLĂJAN:

„Romanul e un mod de a fi împreună"

— Cred că v-am deranjat din lectură. Pot să vă întreb ce citiți, stimate Vasile Sălăjan?

— Sînt cu Bariț pe masă, dar nu pe Bariț îl caut în cartea aceasta ci încerc să surprind chipul lui Timotei Ciparu de la a cărui moarte s-au împlinit recent o sută de ani. Bariț și Cipariu au corespondat vreme îndelungată și acest volum, al IV-lea din seria „Bariț și contemporanii săi", cuprinde setul scrisorilor ultimului către întîiul, conturînd semnificativ aproape un secol de istorie culturală în Transilvania.

— Sînteți în căutarea unui subiect sau vă documentați deja pentru o carte anume?

— Am în lucru o piesă de teatru despre Blajul din preajma anilor 1848. În privința evenimentelor din acești ani se perpetuează în plină actualitate o serie de clișee ce fac bună casă literară cu subțirimea talentului. Adevărul e că în Blajul dinaintea anilor '48 activa un grup de intelectuali ale căror destine au intrat strălucit în istorie. Ca scriitor mă fascinează șirul acestor bărbați care în iureșul evenimentelor n-au mai apucat — de pildă, să se căsătorească niciodată, Bărnuțiu, Papiu Ilarian, Avram Iancu dintre transilvăneni, Bălcescu apoi. Cipariu face și el parte din rîndul acestor bărbați „nepereche" după spusa lui Noica, extrem de interesanți ca biografii și destine pentru cei care se apleacă asupra secolului trecut scrutînd geografia culturii și dinamica împlinirii sale. În literatură ai nevoie de conflicte și caractere umane puternice, de sfîșieri psihice, motivații contradictorii. Cum să aduci istoria cu lucrurile ei „sfinte", intangibile, în planul real, direct, viu al fragmentului de umanitate pe care îl reconstituie opera literară? Pe de altă parte, e o datorie de onoare a noastră să cultivăm această tradiție de afirmare a valorilor naționale, să luminăm cu scrisul nostru personalitățile care au dat organicitate unui îndelungat proces cultural.

— Ce e mai greu: să creștI un copil sau o carte?

— Orice facere e la fel de dificilă și nu se condiționează. Ea implică, în egală măsură, dăruirea totală.

— Din ce parte a Transilvaniei veniți în literatură?

— Prima mea carte vorbește limpede, exact despre locul de unde vin și despre umanitatea acestui topos. E vorba de nord-vestul Transilvaniei.

— Ați putea să definiți, sau măcar să conturați, ideea de Nord în cultura noastră? Cînd vă pun această întrebare mă gîndesc că în Satu Mare există un Teatru de nord, că una din cele mai cuprinzătoare antologii de literatură din Maramureș se numește Nord statornic, iar alta Veghe în septentrion, că un tînăr poet din Moldova își intitulează ultima sa carte Biblioteca din nord, sau că într-unul din romanele noastre actuale se vorbește chiar de un complex al personalității accentuate numit „răul de nord". Ca să nu mai vorbesc de poetul Ion Iuga cunoscut în lumea literară drept „cel mai frumos bărbat din nord" — cum sună unul din versurile sale reprezentative.

— Aș vrea să fac cîteva precizări necesare. Ai pomenit de o literatură a Nordului... Punctul meu cardinal exact este nord-vestul iar cartea mea **Coborînd spre nord-vest** a apărut acum 15 ani. Această trecere a unor producții literare sub streașina nordului mi se pare o chestiune pur geografică. Literatura pomenită propune niște depărtări de suprafață, nu de esență, întrucît ea n-are nimic polemic cu o literatură scrisă la Constanța sau Tîrgu Jiu. Singurul dintre scriitorii pe care îi știu și care a căutat să definească acest Nord valoric într-o publicistică aplicată este Pop Simion. Serialul său de tablete publicat acum cîțiva ani în **Tribuna** și reunit ulterior într-un volum numit chiar Nord a reușit să recenzeze cîteva dominante ale spiritualității acestui spațiu care, însă înainte de a fi omogen este extrem de diverse cuprinzînd, după cum bine știi, mai multe „țări".

— Imposibil să nu existe o polemică, măcar subsidiară, între nord și sud atîț timp cît există remarcabile diferențe antropogenetice. Polarizarea structurilor creative ține de organicitatea oricărei culturi.

— E o pistă falsă. Nimeni nu încearcă să restituie un spațiu în pură sa specificitate geografică. Mai ales în poezie. În proză, unde mă simt mai acasă, în roman, se poate contura amprenta spațială a unei lumi. Ți-aș da un exemplu foarte limpede în această privință: aș vrea să-ți aduci aminte de romanele unui mare „nordic", mă gîndesc la Alexandru Ivasiuc. Important nu e faptul că și-a plasat acțiunea unora dintre cărțile sale în Nordul de care vorbești, cît mai ales maniera în care a reușit să surprindă, așa cum numai proza poate s-o facă, acest spațiu marcat de istorie, în **Corn de vînătoare**. Consider nuvela „Corn de vînătoare" una din scrierile exemplare ale literaturii noastre, o strălucită dovadă a capacității literaturii, a prozei în special, de a se aplica la istorie, la specificul unui neam.

— Performanță care vă tentează și pe dvs. în romanele pe care le-ați publicat pînă acum.

— **Coborînd spre nord-vest** restituie literaturii un anume spațiu transilvan, dar e în primul rînd romanul unui destin și acel „rău de nord" de care ai pomenit l-am imaginat ca o categorie ce aparține nu atît geograficului cît mai ales logicii romanului de a se dezvolta prin personaj. Așa cum în al doilea roman al meu, **Săptămîni de dragoste**, pe o altă treaptă a motivării și cu am-

ION ZUBAȘCU ■

(Continuare în pag. 14)

Poem pentru patrie

Lumini stelare

La ceas de toamnă tăinuind carate,
Te-adeverești în limpeziri de zori:
Lumini stelare, horbotă de roade
Ți-așezi pe ilia ta din trei culori.

În simfonia faptelor de muncă
Un cor măreț — întregul tău popor —
Durează pentru milne zid de stîncă
În ev de aur, ev clocotitor.

Stegari de glorii, arhiteți de pace,
Partidul comunist și-al său Erou,
Trimit solie de pe plaiuri dace —
De libertate, de progres, de nou.

NICOLAE ROTARU ■

Vitrina artelor

Simfoniile litoralului

Vara, îndeobște, filarmonicile iau o scurtă dar binemeritată vacanță, după o stagiune în care — cu eforturi stăruitoare — au reușit în mai mare sau mai mică măsură să împlinească cerințele estetice ale melomanilor. Vara este cald, oamenii părăsesc vremelnic sălile de concert în favoarea teatrelor în aer liber ori a altor manifestări de sezon. Vara, la Constanța, situația este diametral opusă, orchestra simfonică locală muncind cu rivnă și cu rezultate remarcabile, în pofida temperaturii toride. În plin sezon estival, muzica lui Arhangelo Corelli, Antonio Vivaldi, simfoniile lui Haydn și Mozart, creația românească reprezentată prin George Enescu, Paul Constantinescu, Theodor Rogalski și alții răsună pe litoral și aduc acea căutată liniște și cumpătarea sufletească, la concurență cu decibelii ringurilor de dans, necesare — de altfel — și ele. Mai mult, există chiar manifestări săptămînale, organizate regulat în diverse lăcașuri splendide, cum ar fi sala polivalentă a hotelului Forum din Costinești, ori în nou și modernul hotel Savoy, din Mamaia. Cel mai ultimitor fapt, s-a demonstrat la fața locului, îl constituie afluența publicului la asemenea concerte ; nu este, desigur, prea comod să stai nemișcat în fotoliu timp de două ore, atunci cînd termometrul indică 40 de grade...

Dar, cum am observat, iubitorii de frumos nu țin seama nici de ger și nici de canicule. Așa cum s-a și întîmplat și cu ocazia concertului condus de **Mihaela Roșca**, la Costinești, ce l-a înlocuit în ultimul moment pe maestrul **Paul Staicu**, inițiatorul, șeful și îndrumătorul colectivului de instrumentiști. Înlocuirea nu a fost însă singulară, deoarece și **Iosif Sava** a devenit indisponibil, iar în locul său a fost găsit — cu totul întîmplător și pe moment — muzicologul dr. Grigore Constantinescu, ce a acceptat să facă pe loc prezentarea concertului, de altfel una dintre cele mai frumoase, competente și calde conferințe pe care le-am audiat în ultima vreme. Iată deci, cum această manifestare care nu și-a respectat afișul, a debutat promițător și, pe parcurs, s-a transformat pe nesimțite într-o seară de muzică aflată la o înaltă ținută artistică.

Pe tînăra dirijoare Mihaela Roșca am mai urmărit-o cu ocazia unor spectacole ale Teatrului Liric din Constanța, fie în opere, fie în operete. Despre ea s-a mai scris și se va mai scrie, probabil, feminitatea constituind o excepție în arta dirijorală. Dar, sărind peste acest atribut care în nici un caz nu poate face și forma un maestru, vom arăta că însușirea stilurilor diferitelor epoci creatoare, agogica tempilor, fermitatea și finețea, eleganța și dăruirea, iată tot atîtea valențe pe care Mihaela Roșca le-a relevat în concertul de la Costinești și care o vor conduce spre treptele măiestriei artistice. Sigur, gestica nu este încă formată, ea ținînd mai mult de scena lirică decît de estrada de concert, dar cu mai multe manifestări simfonice la activ, stilul de a conduce, ca și obișnuința vor completa fermitatea și ritmica, elemente pe care tînăra muziciană le posedă din plin.

Programul a fost variat, el incluzînd „Sarabanda, Giga și Badinerla" de Corelli, o parte din ciclul de concerte pentru vioară și orchestră „Anotimpurile", de Vivaldi, solist Ștefan Petrescu, „Mica Serenadă" de Mozart și Simfonia nr. 92 „Oxford", de J. Haydn. Așadar, o arie diversă, începînd cu dansurile și glumele preclasicismului (unele dintre primele forme simfonice), continuînd cu stilul concertant, trecînd prin ultima și cea mai relevantă perioadă a părintelui simfoniei clasice și ajungînd la grația, eleganța, spuma și virtuozitatea mozartiană. Așa cum am mai arătat și altă dată, tinerii constănțeni posedă învățăminte care ilustrează o bună școală, ei dovedind asimilarea unei tehnici serioase, omogenitate și înțelegere stilistică. Dar, mai presus de orice, uimitoarea adaptabilitate la condițiile date — acustică, nivel de receptare, pretențiile publicului, ca și posibilitățile reale ale numărului restrîns de instrumentiști — îi permit acestui colectiv, harnic și bine sudat, să se transforme fie într-o orchestră de cameră, fie în ansamblu simfonic și, deci, să poată fi în stare a susține orice repertoriu, în orice sală, mare sau mică ; ceea ce, să recunoaștem, duce la o cazuistică muzicală interesantă care merită a fi studiată și de alte instituții similare.

Așadar, în plină vară, un concert de seară plin de eleganță. Ce poate fi mai frumos ?

CLAUDIU NEGULESCU

„Cele trei nopți ale unei iubiri"

„Cele trei nopți ale unei iubiri" de Hubay Miklos este o dezbatere poetică și civică despre război și pace în spiritul umanist al marilor fraternizări, ca la Remarque sau Gary. Dezbaterea, cu radiografia societății maghiare în anii războiului, are loc la Budapesta, într-un interior boem și pitoresc, dar stresat și străvit de dramă teroră fasciste, într-o condiție umană tulbure și debusolată.

Om de cultură întinsă și adîncă, Hubay nu putea fi decît umanist convins pînă la patimă în dezbaterea problemelor politice din această piesă care este marcat politică. Născut la Oradea în anii fascizării țării, crescut la Budapesta în anii Ungariei horthyste, biografia sa a fost marcată de toate datele tragice ale piesei. După eliberare, a reprezentat Ungaria în forurile păcii de la Geneva. Ca o revanșă spirituală ? Tot ce e posibil ! A predat și predă la o universitate din fosta Italie fascistă. Să fie o simplă întîmplare ? Poate că nu. A fost apoi președinte al Uniunii Scriitorilor din Ungaria vecină și prietenă. Am colaborat, prin intermediul lui, cu colegii maghiari, frumos și cu rezultate bune de amîndouă părțile. Așa că prezența piesei sale pe scena din orașul natal, Oradea, succesul de care se bucură armonizează o prietenie și justifică o colaborare pe care o dorim permanentizată.

De fapt cu această lecție de umanism și cu această sete de armonie și echilibru vin și eroii piesei din „Cele trei nopți ale unei iubiri", substituind poezia și boema, teroriști și incertitudinei. Căci Balint, poetul cu majuscule, nu este doar un destin singular. El este poezia devastată pînă la jertfă. În camera demobilată, durerea crește în densitate pe centimetru pătrat. Hubay are capacitatea de a îmbina tragicul cu poeticul, în dilatări și hiperbole expresioniste, în linia modernă și în dialectica marxistă a faptelor. Hiperbola prinde în paste groase caricatura, ca în cazul judecătorului Dr. Szegilongi Lajos dar, nu mai puțin, a soției sale, vampă de lux, Melitta, — pendulă între ramolisment și lubricitate. Tot așa, la genul expresionist, cu automatismele de junker, apare Henker Frigyes, un fel de corcitură germano-maghiară, la spaima deznodămîntului, ca — de pildă — în „Poarta Brandemburgului" a lui Remarque.

„Cele trei nopți ale unei iubiri",

Dens și, în același timp, plăcută, — cu senzaționul și reflexiv, cu lirică și epică, cu suspansuri și melancolie, — piesa lui Hubay s-a bucurat de o transpunere românească excelentă datorită lui Fekete Attila, cu versurile traduse pe linia marii poezii de poetul Viorel Hîrj.

Piesa a mai fost jucată pe scena orădeană, în original, la secția maghiară a teatrului, — în chip de operetă. Nu numai de spectacol musical, ci de operetă în sensul exact al cuvîntului. Soluția aleasă de regizorul Dan Alexandrescu este însă cu totul alta, la polul cu totul opus. În afara fondului muzical de melancolică discursivitate melodică ișchiă de Ranky György, — spectacolul regizorului Dan Alexandrescu se axează pe un realism scenic inteligent, cu intarsii de poezie și cu o tristețe lirică ce ne amintește frumos de Charlie Chaplin. Ligamentul acestor stări de spirit este gravitatea. Spectacolul e grav și pune probleme, regizorul așezîndu-și ideea spectacolului în însuși centrul cercului spre care converg toate razele dramei, asigurînd, de altfel, succesul spectacolului. De unde și actualitatea politică a unui asemenea spectacol, în drama confruntărilor politice și a alternativei război și pace, din anii pe care-i trăim. În ambianța similară creată de decorurile frumoase și funcționale ale Emiliei Jivanar, valoroasa echipă actuală a teatrului orădean s-a dăruit cu pasiune și artă spiritului și literei piesei.

Daniel Vulcu întruchipează un poet în datele epocii, între tragedie și boemă, — între adevăr și vis, — între realitate și legendă, — făcîndu-se, cu talent și îndeminare, purtătorul de mesaj al piesei și autojertfa idealului propriu. Mariana Prescan, în rolul soției aduce o dulce prospețime într-un decor posomorît, înseninîndu-l. Ion Mîinea articulează în gest de manechin fraze stereotipe, dovedindu-se iarăși și iarăși un excelent actor. Ca în toate rolurile în cîte l-am văzut. Aș vrea să-l văd o dată jucînd prost, măcar o singură dată, într-un singur rol, ca să-l demitific din imaginea de maestru pe care mi-a creat-o. Cristina Șchiopu, dezinvoltă, clară, cu o dicție de cristal. Ion Abrudan un cazan cum scrie la carte, lăsînd, în subsidiar o undă de parodie și umor, — Emil Sauciuc e de o lirică blajină și suav naivă, în linia de sus a interpretării, dacă nu chiar cel mai bun din spectacol. Bun și exact în rol, George Voinese. Cei trei crai : Tiberiu Covaci, Laurian Jivan și Dorin Prescan, o deltă de personalități în frumoasă simbioză artistică. Florăreasa Ilenei Iurciuc și Celia Marianei Vasile, în ton de armonie cu echipa.

Un spectacol în care toți factorii componenți pun inimă și își aduc partea lor de artă. Un spectacol care place și educă totodată, — ceea ce nu e tocmai atît de ușor.

AL. ANDRIȚOIU

La Opera Română

● Duminică 13 septembrie, la ora 18, luminile rampei se vor aprinde din nou la Opera bucureșteană. Duminică va fi prezentat un **Concert extraordinar** la care, sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, își vor da concursul : Victoria Bezetti, Eugenia Moldoveanu, Sanda Șandru, Lucia Țibuleac, Silvia Voinea, Lucia Cioară, Ruxandra Vlad, Liliana Ciobanu-Văduva, Felicia Filip, Florin Diaconescu, Ionel Voinea, Emil Iurașcu, Lucian Marinescu, Nicolae Urziceanu, Vasile Martinoiu, Pompei Hărășteanu, Dan Zancu. Sînt programate arii, scene și coruri celebre din opere.

● Cu Lucia Țibuleac în rolul titular, Florin Farcaș în Radames, Lucia Cioară în Amneris și Vasile Martinoiu în Amonasro, marți 15 septembrie, la ora 18, **Aida**. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Primul balet din acest program autumnal, **Lacul lebedelor** de P.I. Ceaikovski, miercuri 16 septembrie, la ora 18, avînd ca principali interpreți pe Anne-Marie Vrețos, Laurențiu Guinea, Florin Brîndușă, Gheorghe Anghelușe. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, joi 17 septembrie (ora 18) capodopera mozartiană **Nunta lui Figaro**. În distribuție figurează : Nicolae Urziceanu, Sanda Șandru, Gerda Radler, Alexandru Morușc, Adriana Alexandru, Adina Iurașcu, Corneliu Fănățeanu, Nicolae Bratu, Pompei Hărășteanu, Ștefan Teodorescu, Cornelia Anghelescu.

CAP LIMPEDE

● **Zigzag.** Au apărut, la un interval de numai două luni, ultimele două numere ale **Zigzag**-ului, supliment al caietelor program ale Teatrului Tineretului din Piatra Neamț. Bogat și ingenios ilustrate și cu un sumar ale cărui calități sînt, în primul rînd, informația și comentariul avizat din lumea teatrului și-a filmului din țară și din străinătate, dar și, în al doilea rînd, Viața de zi cu zi a Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, **Zigzag**-urile apărute în lunile iunie și august sînt o oglindă fidelă, obiectivă și subiectivă, în același timp, a fenomenului teatral din Piatra Neamț. Un loc aparte îl ocupă divertismentul, careurile de cuvinte încrucișate, caricaturile și umorul, un compartiment forte al publicației, precum și interviurile cu fostele și actualele glorii ale Teatrului Tineretului, această veritabilă școală de teatru din țara noastră în care talentul și inventivitatea își dau mîna, întemeind o stare de spirit specifică, prezentă și în publicația la care ne referim.

● **Din nou Atlantida.** „Atlantida, citim într-un amplu serial început în revista Tomis, nr. 8, sub semnătura lui Radu Suiu, a fost o insulă mare, rămasă dintr-un continent, unde omul s-a ridicat prima oară de la o stare de barbarie pînă la o civilizație care nu avea să fie egalată decît după 9000 de ani de la distrugerea ei, în jurul anului 9000 î.e.n. Toate cunoștințele de bază pe care omenirea le posedă datează din vremea Atlantidei". De urmărit acest serial care-și propune să treacă în revistă cele mai vechi și mai noi ipoteze privind legendara existență a Atlantidei, prima carte a omenirii. ● **„Judecata confraților".** Deși autor al unei singure cărți, **Poezie și livrese**, o carte care, afirmă criticul D. Chirilă, își leagă geneza de revista **Familia** și de Oradea, iar destinul de literatura română, Al. Cistelecan, redutabilul comentator al revistei **Familia**, este supus în paginile mai sus amintitei reviste unei colegiale „judecăți a confraților", adică Radu Enescu, Ion Simuț și Gheorghe Grigurcu. În fond, cele trei ofinii converg spre ideea că apariția volumului **Poezie și livrese** s-a constituit într-un veritabil eveniment literar și că autorul său, Al. Cistelecan, a făcut din plin dovada unui spirit original, profund în judecățile emise și cu un indubitabil farmec stilistic. Așa este ● **Cea mai veche traducere românească a lui Herodot.** În cartea a IV a „Istoriilor" sale, Herodot, părintele istoriei, s-a ocupat îndeosebi de pămînturile sciților, precum și de teritoriile viitoarei Dacii. Prima traducere în limba română a monumentalei opere ar fi aparținut, după N. Iorga, lui Eustratie Logofătul, data tălmăcirii fiind aproximată prin anul 1645. Un alt cercetător, N.A. Ursu, îl consideră drept prim traducător al lui Herodot pe Mitropolitul Dosoftei. O altă părere este însă susținută de Liviu Onu, care semnează prefața, studiul filologic, notele și glosarul celei mai recente ediții a „Istoriilor" lui Herodot (Editura Minerva), care consideră că prima traducere ar aparține spătarului N. Milescu.

● Din numărul 7/1987 al revistei **Steaua** remarcăm, mai întîi, cîteva din eseurile care propun viziuni inedite dar perfect justificate în legătură cu opera unor scriitori ca D. R. Popescu, **(Eseul ca punct al unor intîlniri admirabile** de T. Tihan), Panait Istrati **(Între un model și un ideal uman** de Liliana Șomfelean), Marin Preda **(Guica sau imanența exasperată** de N. Steinhardt), Ion Barbu **(O lectură hermeneutică a Domnișoarei Hus** de Maria-Ana Tupan) ● În același număr — o poezie inedită de Nichita Stănescu : „Pe vremea cînd ochii tăi emanau / sînge albastru / cerul era roșu și ars de soare, / iar păsările cenușii piuitoare. / Ce pol al frigului, Doamne! / Ca două săbii negre / Și de ce în genere, / Atîtea arme? / — Pentru urșii cei albi și polari / Mi-a răspuns fulgul de zăpadă roșie / care-mi ningea direct în gură, spre nord." ● Citățm din intervalul acordat de pictorul Vasile Grigore lui Virgil Lefter : „Faptul creator în sine este un chin pentru artist, el rămîne o intimitate spirituală neconfesională, este un timp sacru. Cu fiecare operă artistul dispare cîte puțin în inima ei, în imponderabila forță a artei. Bucuria de a picta nu este decît o metaforă și pentru că este o metaforă ea poate să se preschimbe în bucurie atunci cînd Muza așază pe frunțile noastre lumina creatoare." ● Revista **Steaua** mai găzduiește și cîteva tălmăciri din creația unor poeți francezi. Traducerea este semnată de Aurel Rău ● Interesantă este și convorbirea purtată de Vasile Radu cu artiștii plastici Ioan Mitrea, Liviu Florea și Ioan Sbârciu despre „arta monumentală și însemnele timpului".

● Recentul **Paradox SF** timișorean este un frumos eșantion de creație al celui mai solidar grup de creație SF de la noi care știe că viitorul nu trebuie așteptat, ci provocat prin imaginație, ingeniozitate, informație și mai ales prin creație de cea mai durabilă calitate.

Vitrina cărţilor

● **La editura Minerva a apărut o lucrare fundamentală pentru cunoaşterea vieţii şi operei lui I.L. Caragiale : Caragialiana de Şerban Cioculescu. De pro-**

porţii impresionante (aproximativ 500 de pagini) volumul este rodul unor investigaţii minuţioase din partea autorului care „încearcă să epuizeze impresionanta diversitate a problematicii" din creaţia marelui dramaturg.

● **Tot Şerban Cioculescu, de data asta prin străduinţa editurii Eminescu, ne oferă un delectabil volum de Dialoguri literare. Concepute sub forma unor discuţii între eruditul Eudoxiu şi un învăţăcel însetat să**

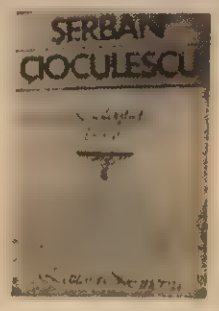

pătrundă în tainele cunoaşterii, aceste pagini ne invită să aflăm amănunte de istorie literară, ne lămuresc unii termeni culturali sau ne evocă pitoreşti scene din viaţa literară.

„Sanctuar tulburat" se intitulează cartea de versuri a Doinei Sălăian, apărută la Editura „Cartea Românească" (1987). Criticul **Nicolae Manolescu** consemna cu deplin temei într-o foarte recentă cronică literară: „Doina Sălăian este o poetă la care o anume candoare genuină, o anume „naivitate", ţesută din sentimentalism, nostalgie şi privire spre un trecut care a marcat-o definitiv, se împletesc constant cu o puternică inteligenţă şi o bogată memorie livrească (...). Între virtuozităţi metrice şi ritmice şi alegorism moral e loc la Doina Sălăian şi pentru un subtil lirism al inimii afectate de trecerea timpului".

● **Cu Scrisorile veneţiene** (editura Militară) Platon Pardău se dezvăluie din nou că un veritabil profesionist al condeiului, harnic şi inspirat. Noua lui

carte, cu eroi bine conturaţi, cu conflicte reale, va ocupa, cu siguranţă, un loc important printre scrierile autorului.

● **Din recentul volum al Danielei Crăsnaru, Emisferele de Magdeburg**, citäm un scurt poem despre condiţia ser salut :

„Litere. Litere care au nevoie de tine, de viaţa ta / de sîrul tău / ca să acopere această calotă de gheaţă / vîrful abstract / întinderea albă în care urmele tale sunt / litere, litere, litere. / Nu lupii vin să le adulmece, să le sfîşie / ci propriul tău viitor / zvîrlit înapoi / ca şi cînd ai umbla cu trecutul pe faţă."

● **Iată şi un poem de dragoste** din volumul **Lumina toamnei** de Darie Novăceanu, apărut la editura „Cartea românească" : „Spune-mi că ploaia stă să vină, / adună norii peste casă / şi toate fulgerele ca să / nu se mai ştie cine-a fost de vină. // Mai spune-mi că mai pot rămîne, / dar că-i tîrziu de-acum în toate, / că ceasul mărunt singurătate / şi nu mai vrea tăcerea să-şi amîne. // Sau spune-mi că n-a fost să fie, / că pot pleca.

Deschide uşa / să intre vîntul şi să ia cenuşa. / Şi lasă flacăra iubirii vie."

● **Eveniment pentru proza noastră : apariţia romanului Scaunul singurătăţii de Fănuş**

Neagu. Despre această realizare de seamă a literaturii noastre de azi vom reveni pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei.

● **O carte care se citeşte cu mare plăcere, ca o carte de aventuri, fiind deasă în informaţii şi scrisă cu evident har este O lume bolnavă de Stelian**

Ţurlea. Autorul analizează unele fenomene nocive din lumea contemporană cum ar fi traficul cu stupefiante sau neofascismul.

— Mai sînt puţine zile pînă la 15 septembrie, dată la care, odată cu începerea şcolii, elevii vor intra şi în posesia noilor manuale. Ce le veţi oferi ?

— Pentru anul şcolar 1987—1988, editura noastră a înaintat spre publicare 278 de titluri, în totalitate reeditări.

— Asta înseamnă că problema stabilităţii manualelor, adesea discutată, şi-a aflat rezolvarea cuvenită.

— Este foarte adevărat, dar, pe de altă parte, aceste reeditări prilejuiesc şi o oarecare îmbunătăţire a conţinutului manualelor, o aducere a lor la zi, acolo unde s-a considerat că este imperios necesar. Autorii de manuale au fost solicitaţi să-şi revadă lucrările elaborate în urmă cu ani şi — adeseori, împreună cu un referent de specialitate — să decidă asupra modificărilor ce se impun. Modificările respective au avut ca puncte de pornire o seamă de propuneri ale cadrelor didactice, formulate cu prilejul consfătuirilor sau rezultate din dezbaterile comisiilor metodice. Aşa se face că, în special la disciplinele fundamentale, manualele — deşi, în esenţă, aceleaşi — au fost epurate de anumite paragrafe nesemnificative şi completate cu altele, cu un grad sporit de interes şi noutate. Tot cu acest prilej am mai revăzut — fapt dorit de mai multă vreme atît de cadrele didactice, dar şi de elevi — modul în care se realizează corelarea interdisciplinară a cunoştinţelor, mai ales în domeniul tehnologiilor de profil. O atenţie specială am acordat şi manualelor de ştiinţe sociale, revizuind cu atenţie „Istoria veche şi medie a României" (pentru clasa a VIII-a) şi „Istoria contemporană a României" (pentru clasa a X-a), punînd mai pregnant în evidenţă semnificaţia unor documente istorice dovedind continuitatea neîntreruptă a locuirii de către români a teritoriului patriei noastre (în primul caz), precum şi direcţiile principale de acţiune şi marile realizări ale României socialiste în Epoca Nicolae Ceauşescu (în cel de-al doilea). În cadrul aceleiaşi acţiuni au fost actualizate manualele de geografie pentru clasele a III-a şi a IV-a, în general străduindu-se ca — pentru clasele mici — să oferim manuale de cît mai bună calitate precum şi material didactic ajutător.

Cartea şcolară

— convorbire cu tovarăşul **Gheorghe Alecu**, redactor şef al Editurii Didactice şi Pedagogice —

— În ce constă acest material didactic ?

— Este vorba de planşe cu caracter didactic şi de jocuri logice prin care să se realizeze aşa zisa gimnastică a minţii, atît de necesară şcolarilor din primele clase.

— În lingă manuale, Editura Didactică şi Pedagogică a tipărit, în ultimii ani, şi o serie de alte lucrări destinate studiului elevilor — atlase, dicţionare etc. — lucrări al căror tiraj a fost repede epuizat. Ce întreprindeţi în această direcţie ? Vor avea posibilitatea elevii dornici să parcurgă lucrări de acest gen să intre în posesia lor ?

— Desigur. Vor lua foarte curînd drumul librăriilor noi tiraje continuări de tiraj la lucrările de genul la care vă referiţi. E vorba, pentru a exemplifica, de „Atlasul geografic şcolar" şi de „Atlasul geografic al Republicii Socialiste România", de „Gramatica practică a limbii române", de „Dicţionarul limbii române pentru elevi", de „Probleme de matematică pentru gimnaziu" şi încă de multe altele.

— O ultimă întrebare, vizînd punctualitatea apariţiei manualelor pe băncile elevilor care le aşteaptă : va fi totul gata pînă la 15 septembrie ?

— Sperăm. Am făcut şi facem insistente apeluri către tipografiile care sînt restanţiere, aşa încît, în prima zi a noului an şcolar, rezultatele străduinţei noastre să fie vizibile pentru toţi oamenii şcolii, profesori şi elevi deopotrivă.

D. M. ALEXANDRU ■

Cronica literară **Romul Munteanu**

Vocile poetului

Cînd un scriitor îşi propune să exploreze universul real şi imaginar el poate fi asemănat cu un imens aparat de recepţie-emisie cu antenele îndreptate în toate direcţiile. Axele cunoaşterii trec din universul mic în cel mare, planeta şi viscerele corpului aparînd astfel sincronic pe acelaşi ecran de senzaţii, impresii, informaţii, sentimente.

Dacă pentru unii scriitori poezia este cantonată exclusiv în cuvinte sau între relaţia dintre acestea şi obiecte, unde colcăie de fapt mecanismele universului imaginar, pentru alţii poezia reprezintă în totalitatea sa un act de cunoaştere imaginată, convertită într-un lung discurs reflexiv. Mi-l imaginez, aşadar, pe Cristian Simionescu în ipostaza de maratonist al cunoaşterii poetice (Maratonul, Poeme, Editura Cartea Românească, 1985) şi-l văd aşa cum a schiţat el însuşi portretul alergătorului de cursă lungă care se luptă cu oboseala ca şi cu moartea, încercînd să-şi depăşească propriile limite în cîmpul cunoaşterii : „Aţi văzut vreodată un maratonist la finalul cursei, desfigurat şi în aceeaşi măsură gînditor peste poate, ca unul care în sfîrşit a reuşit să iasă din infern, primul (...) Ce credeţi că el se va lăsa doborît de lehamite şi chin ? Nu, a doua zi, el îşi va relua antrenamentele, sfidînd pe alţii şi pe sine".

Grefat pe imaginea maratonistului, travaliul niciodată terminat al poetului se înscrie în aceeaşi parametri de sensibilitate, trudă şi tenacitate. Cristian Simionescu şi-a conceput poemele din Maratonul ca o partitură în care textele sînt distribuite pe mai multe voci. Percepute succesiv aceste voci nu sînt destinate să confere poemelor o tensiune dramatică mai mare. Eul poetului explodează în mai multe ipostaze asupra existenţei, «personajele» sînt moduri ale conştiinţei poziţionale (Mimul, Arhitectul, Bufonul, Blasfem, Striax, Candidul), surse emiţătoare de informaţii, opinii, judecăţi, observaţii, realizate din diverse unghiuri de vedere.

Lumea văzută de Cristian Simionescu prin interpreţii săi se relativează pe cele mai diverse planuri, funcţiile obiectelor pur utilitare, ca şi ale organelor anatomice, sînt perturbate de anumite situaţii inedite în care le aduce autorul. Spectacolul oferit de un mort (viclean, bogat) duce la reflecţii paradoxale : „Cînd te usuci de sete, o tonă de aur este meschină pe lîngă o gură de apă."

Scenarizarea discretă a poemelor nu duce la un dialog obligatoriu între „perosanje". Dar uneori motivele din marile fragmente de poezie trec de la un „personaj" la altul. Candidul încearcă să-l aducă pe Bufon la o mai exactă înţelegere a sinelui. Lanţul arhetipal deschide în mod inevitabil o serie degradată. „Inimă de păduche în trup / de ghepard, Bufon, stîrpea ţi-l stearpă de simţire / Sancţiuni, pragmatice sancţiuni, / fleacuri, vanităţi, matitate — / ăsta să fie rostul mîncătorilor de nimic / măsluitorilor / de acte ce noaptea sipete rod."

Replica Bufonului se întoarce spre Candidul şi registrul limbajului polemic este grefat pe alte elemente lexicale Scriitorul aşază astfel ipostazele în existenţe ale unor personaje arhetipale, aşa cum ar aranja nişte insecte în insectar. Lectura devine pasionantă, decelatoare de sensuri

cu o bătaie largă spre modurile de a fi ale fiinţei umane. „Tu, hrănit cu omăt şi smirnă din strane, / cîntărind aripi de fluturi, spre burtă îţi zăresc urmele / cordonului ombilical, încă eşti făt şi-n afară de mumă / nu ai ieşit de tot. Încă te naşti. Strigi de pe marginea vasului de lăuri : „Am o pălărie de aur",

Între naştere, dependenţă, foame, comportament, relaţiile concepute de scriitor se fixează pe marea scară a regnului animal între om şi alte vieţuitoare. Omologiile şi diferenţele sînt mereu de domeniul evidenţei. Cînd Striax, animalul uriaş, cu senzaţii întîrziate din cauza lungimii corpului, se uită la puiul de corb, reflecţiile sale au o funcţie iradiantă. „Cum strigă puiul de corb / înseamnă că-i ora / dejunului. Îl poţi lua în mînă, e blînd şi disperat. / El care cu focul va voi să se joace, cît de debil / şi slugarnic cere acum din slavă o fragedă carne. / În ou era şi mai blînd, copacul legăna matern găoacea sa".

Lumea pe care o imaginează Cristian Simionescu este ca o junglă în care se pot adăposti şi inocenţii şi candizii. Oamenii şi animalele trăiesc amestecaţi într-un uriaş cosmohaos în care comunicare prin limbaje diferite rămîne mereu deschisă.

Cristian Simionescu şi-a construit acest scenariu de idei, uşor epuizat, în spiritul retoricii clasice.

O anume savoare a stilului homeric, filtrată prin limbajul lui G. Murnu, corelat cu punerea evenimentelor în pagini, oferită de modelul creat de M. Ivănescu, trecut şi el prin filtrul poeziei americane, duc toate la un loc la ceea ce reprezintă limbajul simbolic-parabolic conceput de Cristian Simionescu.

Fără îndoială că substanţa poeziei din Maratonul este cu totul diferită de literatura cinetică, puternic vizualizată, cultivată de M. Ivănescu. Cristian Simionescu realizează o nouă comedie umană grefată pe personaje cu structuri arhetipale. Faţa negativă a lumii ca junglă răzbate din diferite acte de comportament. Replica dată de Candidul lui Blasfem este doar una din ilustrările posibile. „De cîte ori ai atins tăcerile cu degetele, / ai fost ca nebun, parcă stropit pe buze cu sînge de paris / înţepînd carnea, schimbînd locul oaselor, mutîndu-le unul / în locul altuia / O panteră ţinută flămîndă, şi acu, gata, / aruncă-i hrana /. Un flautist căruia i s-au zdrobit buzele, / Un filozof căruia i s-au luat cu de-a sila tonurile. Nervii nu pot privi de nenumărate ori scena." Vocile se succed, se interferează pe planul conştiinţei receptoare, se contrazic, se anulează uneori prin zgomot. Mesajul latent se lasă descifrat dincolo de coduri. Finalul mileniului doi îşi ia resturile de oxigen dintr-o lume extrem de poluată. „Ah, lăuri, capcane, se aude viaţa ţipînd, / frunzărită de un vînt prea cinic. Odată cu merindea înghiţi / mustăţi de tigru".

Cristian Simionescu este un poet al unei Apocalipse deghizate şi inocente. Structurată la umbra clasicilor antici, poezia sa trăieşte prin gîndirea convertită în imagini.

Inițiative culturale în consens cu nobilul îndemn adresat i ubitorilor de frumos:

„A lucra și crea împreună cu poporul, pentru popor"

Radu Aftenie: „Poarta luminii"

Mihai Borodi: „Semn statornic"

Ovidiu Maitec: „Tronul"

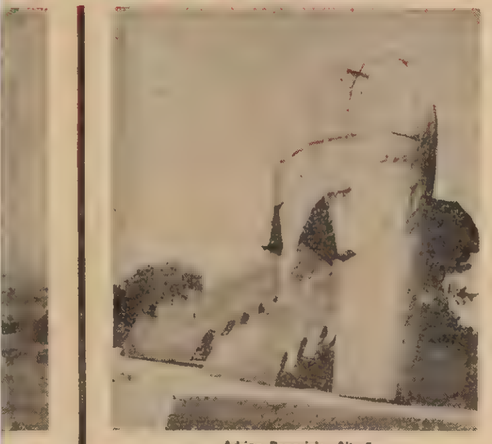

Adrian Popovici: „Altar"

Acolo unde lemnu-i împărat

Cu doi ani în urmă, s-a inaugurat la Sighetu Marmației, pe Dealul Dobăieș din curtea Muzeului etnografic în aer liber, Tabăra națională de sculptură în lemn ajunsă în august-a-cestui an la a III-a ediție a sa. Ca mod de organizare, Uniunea Artiștilor Plastici desemnează în fiecare an zece sculptori din toată țara care vin să se documenteze în Maramureș și să lucreze timp de o lună, să trăiască efectiv în fața acestui loc pe jumătate mitologic, în care urmează să-și înalțe lucrarea mărturie din colaborarea spiritului lor cu civilizația arhaică a lemnului maramureșean.

Avînd ca suprafață de desfășurare peste 13 hectare de dealuri și văi, un teren care invoacă parcă de la sine nașterea sculpturii, prin situarea sa într-un plan deschis spre luncile Tisei, foarte aproape de vărsarea Izei și Viseului în granița naturală a țării, această Tabără proiectată pe o durată de zece ani, într-o perspectivă în care urmează să se adauge la sfîrșitul fiecărei veri tot alte zece lucrări nou, a beneficiat pînă acum de prezența unor mari sculptori ai contemporaneității ca Radu Aftenie, Ovidiu Maitec, Adrian Popovici, Mihai Borodi și încă mulți alții, cît și de sprijinul generos al tuturor factorilor sociali și culturali ai municipiului Sighet, de la Stațiunea de cercetări zootehnice, unde sînt găzduiți artiștii și UFET-ul ce oferă șteiarul sculpturilor, pînă la ultima întreprindere din oraș care se solidarizează exemplar întru artă. Prezența întru totul benefică a Muzeului etnografic în continuarea imediată a căruia se prelungește Tabăra cît și mai larga desfășurare ocrotitoare și inspiratoare a Maramureșului — vertabilă „țară" în care tradiția lemnului e la ea acasă — fac ca Tabăra de aici să aibă toate șansele să devină una dintre manifestările de cel mai mare interes ale fenomenului plastic actual.

Așa cum scriam cu entuziasm în revista Flacăra acum doi ani, sculptorii au în preajmă o „bibliotecă" unică de documentare astfel încît întrepătrunderea cele-lor două ansambluri, ale Muzeului etnografic și Taberei de sculptură, face posibil un dialog extrem de fertil și profitabil între străvechi și moderni care iau form acelei logici verificate după care extremele se ating, formele civilizației arhaice consunînd cu noile viziuni creatoare ale artiștilor plastici, arhetipul și creația nouă valorizîndu-se într-un concept estetic pe care n-aș putea să-l numesc altfel decît străvechi.

Pentru cel care a văzut lucrările primei ediții, proaspăt așezate în peisaj, și le revede acum după numai doi ani, impresia este una de surprizătoare. O anume „sedimentare" și conlucrare a lemnului cu natura — fluctuațiile atmosferice și vegetația din jur — fac posibilă o lectură a ansamblului din perspectiva curgerii timpului, deci a valorii stricte. În al doilea rînd, această prezumă vizibilă a naturii vii asupra lucrărilor dă dintr-o dată sentimentul exact a ceea ce ar trebui să fie o tabără de sculptură în lemn : se pare că legăturile dintre lemn (ca „natură moartă" în sculptură) și peisaj (ca natură vie) continuă într-un dialog deschis, surprinzător de vizibil în alt mod decît în cazul pietrei, sau al altor materiale, astfel încît după numai doi ani unele lucrări par a fi dobîndit un spor de valoare din perspectiva timpului scurs, pe cînd altele îți dau senzația acută că sînt pe cale de a fi absorbite și anihilate de fluxul viu al energiilor naturale, respinse ca o greșală incompatibilă cu marele organism al naturii.

Oricît de spiritualizată ar fi de om, piatra nu poate scăpa de inerția țăuntriului ei, devenirea ei e întotdeauna mai perfos de inerția în care se află, pe cînd lemnul își păstrează chiar după tăiere emanciparea de inerție, sensurile lui ascensionale rămîn în întregime, permanent, în fibra sa. Devenirea lemnului e întotdeauna mai presus de starea în care se află : chiar putrezind, prin integrarea în circuitul organic al vegetației se va elibera, chiar cărbune devenind în erele geologice, se va elibera prin prevupusa flacără încorporată.

Dacă e în firea pietrei să fie folosită în expresia cultivată a sculpturii ca sens al statorniciei și duratei prin inerție, în firea lemnului trebuie căutată fluiditatea deveniri, deschiderea și interdisciplinaritatea din lemn. Ginditorul de la Hobița a eliberat orice materie și material în care lesa atins de obsesia gravitației făcîndu-le să curgă, să urce și să fie într-o ființă asemenea fibrei vii a lemnului.

Cei zece sculptori găzduiți anul acesta de Tabăra de pe Dealul Dobăieș se numesc Vlad Ciobanu, Ion Cinghiță, Alexandru Ciutureanu, Claudiu Filimon, Alexandru Greco, Alexandru Marcuș, Mircea Roman, Ioan Mîndrescu, B. Pervolovici, Sava Stoianov. Pe unii dintre ei i-am surprins apleca asupra lemnului de șteiar, dăruiți viziunii lor artistice aflate într-o fază avansată de finalizare, cu o parte am reușit să stau de vorbă și cred că nu a trecut neobservat faptul că majoritatea lor au meditat cu toată seriozitatea asupra dialogului deschis dintre lemn și spațiul natural în care se integrează ca sculptură, asupra formelor de conviețuire pe care civilizația arhaică maramureșeană, bazată în întregime pe lemn, le-a experimentat în acest spațiu de-a lungul mileniilor : lăcașe, troițe, sălașe, vetre, cheotori. S-ar putea exploata în continuare cu mai mult curaj formele cele mai active de integrare în peisaj ale Maramureșului : claia, șopru, fînîna, gardul viu din arbori. În general toate acele căi multiple prin care omul pămînteam a simțit lemnul nu ca pe o rupere din cosmos și întreținere a vieții sale ci ca pe un mod mai intens de integrare în circuitul viu al materiei printr-un surplus de spiritualizare.

ION ZUBAȘCU ■
Fotografii de MIHAI BORODI ■

Mihai Ecobici: „Compoziție"

Traian Moldovan: „Eolianâ"

Ion Pârva : „Șterguri"

Alexandru Marchiș

Tabăra națională în lemn de la Sighetu Marmației începe, iată, să se maturizeze și să devină din punct de vedere stilistic un focar de interes, un veritabil centru cultural al lemnului transfigurat — poate cel mai curat și mai omogen.

În acest cadru, sculptura la care lucrez acum, Casa ființei, își află mediul ideal de întemeiere. Casa e de fapt o imagine antropomorfizată, figura umană cuprinde întreaga familie. Va fi o construcție monumentală, toată în lemn de stejar. Lemnul e cald și ascultător. Nu poți să te apropii de el oricînd. Trebuie să vii în fața lui cu sufletul curat și să mergi la esență.

Tabăra de creație de aici continuă ca simpozion, întregind mai bine imaginea de ansamblu a acestei așezări artistice. Se va lucra mai mult la imaginea globală. În primele două ediții, lucrările au fost dispersate în peisaj. Avînd acum viziunea de ansamblu asupra celor douăzeci de sculpturi amplasate deja, golurile disproporționate dintre ele vor fi umplute, spațiul natural va fi mobilat astfel încît să întregească imaginea autonomă a simpozionului ca operă de artă în sine.

Mircea Roman

Sosesc la margine de drum e o lucrare figurativă în care m-a interesat raportul dintre plan și figură. Contactul cu arhetipul e direct : am pornit de la structura plastică din satul Berbești, care-i marchează hotarul, și care consuna cu ceea ce lucram eu în atelier. E prima dată cînd abordez lucrări de mai mari dimensiuni în lemn. Am văzut și restul lucrărilor din Tabără. Mă simt din nou acasă la Maramureș.

Vlad Ciobanu

Fiind moldovean, am venit în Maramureș gîndindu-mă că de aici au pornit descălecătorii. Am făcut deci recurs la istorie, m-am întors la origini și am încălecat pe treabă.

Lucrarea mea va avea o factură bizantină, în sensul în care întreaga noastră artă cultă, pe o durată de o mie de ani, e de factură bizantină, astfel menținîndu-și spiritualitatea. Fac o Pecețe. Am citit undeva o teorie care mi s-a părut credibilă. Conform acestei teorii, alci în Maramureș, s-a retras suprastructura civilizației dacice sub valurile romane și apoi ale năvălitorilor. Atunci cînd s-a mai liniștit zbuciumul istoriei, această suprastructură și-a luat revanșa punînd stăpînire pe spiritul locurilor. Fac această Pecețe gîndindu-mă la justificările pe care oamenii acestor locuri le-au avut atunci iar noi le avem aici, acum. Pecețea e argument și predestinare, o investiție morală acordată de un popor unui individ de excepție care îl reprezintă. În acest sens m-am gîndit la Pintea, unul din eroii acestor locuri.

Alexandru Ciutureanu

Îmi voi plasa astfel lucrarea în spațiul natural al Taberei încît să poată fi privită de sus. Am urmărit această formă triunghiulară ca relație plastică pe care am descoperit-o pornind de la casele din Maramureș. Chiar asta fac : un Lăcaș. A continua cu ceva arhetipul !

Niciodată n-am crezut e-o să am vreodată atîta material și e-o să am bucuria reală de-a realiza o astfel de lucrare. I-am și găsit amplasamentul ideal. O să vin pe după deal cu ea, apoi o trag pe o șanie din birne. E de fapt un joc de suprafețe, structură pe care o găsim în stup, în casa tradițională. O să vin și cu niște forme goale s-o mai ușurez puțin astfel încît să poată fi citită cu toată bucuria. Am făcut-o din lemn de brad pentru că nu mi-am permis să cer cinci metri cubi de stejar. Am un respect profund pentru material. A tăia un pom pentru mine e o tragedie. Pînă dau într-un butuc, pînă-l tai cu drujba, îl gîndesc ca pe un poem. Am un respect fraternal pentru lemn pentru că și lemnul a avut în istoria noastră un respect fraternal pentru poporul român.

Realizarea operei de artă implică și un considerabil efort organizatoric. Chiar și un efort de organizare a inspirației. De cele mai multe ori, munca la pregătirea cadrului nu e pomenită în comentariul lucrului finit, al operei, deși în inițiativele artistice grandioase, și nu numai în acestea, organizarea e ceva esențial. Orișicîteori se scrie despre muzeul de sculptură în aer liber de la Măgura Buzăului, bunăoară, se face elogiul creației, pierzîndu-se aproape din vedere faptul că, la început, a fost doar o idee de muzeu și că, de-a lungul multelor ediții ale taberei de sculptură, ideea ori, mai bine zis, scenariul ei a trebuit să fie înfăptuit în detaliu și în întregime. Un număr de voințe, conjugate de o fierbinte chemare de bine, au vegheat ca creația să se petreacă în niște circumstanțe anume. Vechea parabolă a corăbiei spune că pe puntea ei pasagerii sînt liberi să existe cum vor ; corabia însă își urmează drumul. Și astăzi, cînd vorbim de monumentala frumusețe a Muzeului Măgurei evocăm, fără să ne dăm seama, o idee, înaintea faptului propriu zis ; fiindcă orice fundare e înainte de toate un plan. Niște oameni văd cu ochii minții clădirea, cu mult mai devreme ca să se pună prima piatră.

Am găsit oportun să amintesc de actiunea Măgura întrucît, voind să scriu despre a III-a Ediție a Taberei de porțelan și sticlă de la Dorohoi, am regăsit ideea taberelor buzoiene — într-o îmbrăcăminte nouă, potrivită aspirațiilor și vigorilor culturale ale locului — și, deodată cu ea, pe mulți din oamenii săi (atît din partea Uniunii Artiștilor Plastici cît și din partea celor care au îngrijit direct ca lucrul să aibă direcție și continuitate). Nu-i limpede în ce mă faptul că sculptorul Horea Flămîndu, spre exemplu, a participat la Tabăra de la Măgura ca invitat, în calitate de artist plastic, iar pentru Tabăra de la Dorohoi în calitate de secretar al Uniunii Artiștilor Plastici, de organizator, adică, a semnat actele de colaborare.

În deschiderea Ediției I-a, Lazăr Băciucu, secretar al Comitetului județean Botoșani al P.C.R. spunea : „Tabăra de creație de la Dorohoi, ca și Tabăra de la Măgura Buzăului și după aceasta multe altele, s-a născut din dorința de a sădi în sufletele oamenilor dragostea și gustul pentru artă, pentru frumos... Aici, la Dorohoi, timp de 12 ani, în fiecare an cîte 12 plasticieni, în ambianța fierbinte a oamenilor și a cuptoarelor, vor gîndi și crea forme, obiecte și semne care vor încorpora idei și sugestii ale ipeuitorilor acestor mîndre plaiuri mioritice și ale unui spațiu în care se întîlnesc culturi de tradiție, vor pune în lumină posibilitățile lor artistice și vor contura prima galerie de artă contemporană a sticlei și porțelanului".

Aceste cuvinte au fost scrise și gîndite în urmă cu trei ani. De atunci, conform rigorilor și, mai ales, deschiderilor culturale deosebite ale scenariului, la Dorohoi, la Întreprinderea de sticlărie și porțelan au lucrat mulți meșteri artiști ai sticlei și ai porțelanului : Dan Băncilă, Ioana Șetran, Dionisie Popa, Cristina Popescu-Rusu, Dan Popovici, Valeriu Semenescu, Mihaela-Eugenia Kvasneveschi, Cornelia Moldoveanu, Mihai Debeli, Maria Antal, Aurelian Antal, Alexandru Antik, Ioan Cadar, Vasile Cercel, Cătălin Hriniuc, Petru Manea, Valer Neag, Iulia Oniță, Radu Popovici, Ioan Sumedrea, Valerian Topa, Ovidiu Bubă, Eugenia Barac Enescu, Horea Pușcariu, Florian Lazăr Alexie, Alexandru Nestorescu, Leon Mocanu, Titi Tonceanu, Daniela Făinis, Dumitru Cosma. I-am citat pe toți, deoarece o citire a întregii liste de nume e generatoare de gînduri interesante. Vedem că au sosit să constituie Muzeul artiști consacrați și tineri absolvenți. O posibilitate, prin urmare, ca tinerii să-și lege numele de un fapt de artă important și, mai cu seamă, să se angajeze într-o treabă de tinută. Industria oferă artiștilor o șansă, iar artiștii îi sporesc faima. Fiindcă tînăra Întreprindere din Dorohoi are de acum o faimă. Noi știm că la întîlnirea a două calități se produce ceva echivalent cu un produs, nu cu o sumă. Mai vedem că vin la Dorohoi creatori de excepțional talent de la Cluj-Napoca, de la Alba Iulia și din alte urbe. Exact de acolo de unde, datorită unei învățături prestigioase și a sprijinului aflat în industrii locale ale sticlei și ceramicii, s-au înființat adevărate „școli" ale ceramicii și sticlăriei de artă. În lista de nume se găsesc artiști angajați ai Întreprinderii din Dorohoi, fapt ce devine, de asemenea, idee. E vorba de un proces creator interesînd toată obștea, indiferent-unde își exercită talentul artiștii ei. O chestiune de democrație. Dionisie Popa, unul din sticlarii ce nădăjduiesc să participe la toate edițiile Taberei și, evident, la deschiderea galeriei de artă contemporană a sticlei și a ceramicii, socoate că reuniunile de la Dorohoi reprezintă pentru toți artiștii soiuri de un prilej excepțional de perfecționare profesională. Fiindcă una e să-ți gîndești asta în spațiul atelierului propriu și alta în circumstanțele oferite de o mare industrie. Într-o astfel de tabără poți să îndrăznești lucruri de neimaginat în atelierul personal. Un element deosebit și, în multe privințe, esențial e sprijinul calificat al oamenilor întreprinderii : al directorului Gheorghe Moga, om pentru care frumosul e sarcină de plan și neodihnă zilnică, al inginerului Viorel Crețu, al pricepuților muncitori sticlari Dan Bordianu, Constantin Maftei, Dumitru Ștefan, Vasile Negru, Viorel Bordieanu, Laurențiu Neamțu, Romică Ohaci și Vasile Pînzaru. Lucrînd împreună cu artiștii, aceștia au avut a învăța și, totodată, a dărui din priceperea lor. În fine, una e să te preocupi singur de toate — de procurarea materialelor, de treburile traiului zilnic, de pregătirea locului de creație, și cu totul alta să le aibă în grijă niște oameni dăruiți, precum Gheorghe Jaucă, președintele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, și Elena Busac, secretar al Comitetului Orășenesc Dorohoi al P.C.R.

De fapt, Tabăra e numai un capitol al Colocviilor de artă plastică ale Botoșanilor, colocvii cu o structură complexă, cuprinzînd încă o tabără — de pictură, la Agafton — un număr de expoziții și simpoziume închise, cu ecou real, în Festivalul muncii și creației „Cîntarea României". O idee dintr-un complex de idei.

TUDOR OCTAVIAN ■

Drumul ideii către faptă

Cartea de istorie

Monumente și locuri istorice din Dobrogea medievală

În prestigioasa editură Sport Turism (Colecția monumente și muzee) a apărut o interesantă carte de popularizare a locurilor și monumentelor dobrogene, scrisă cu competență științifică și într-un stil plăcut, alert ce atrage de la început atenția cititorului asupra unor adevărate pagini de istorie românească mai puțin cunoscute marelui public. Este vorba în primul rînd de zbuciumata existență a oamenilor ce au trăit pe acest frămîntat teritoriu din cele mai vechi timpuri pînă azi, dar cu deosebire în timpul evului mediu asupra căruia autorii se opresc cu mai multă insistență în intenția de a ne prezenta cele mai frumoase și importante monumente ce aparțin acestei perioade. În acest sens este sugestiv capitolul „Istoria teritoriului dintre Dunăre și Mare de la sfîrșitul secolului al X-lea pînă în secolul al XV-lea", în care ne este relevată stăpînirea bizantină în Dobrogea în secolele X—XII, statele românești din Dobrogea în secolele XIII—XIV prin importante și concludente date și fapte și mai ales informațiile referitoare la unirea teritoriilor locuite de români dobrogeni cu Țara Românească și Moldova. Pe bună dreptate prefatatorul cărții conf. univ. dr. Mircea Mușat face subliniarea că istoria acestor locuri dobrogene s-a derulat „...într-un proces unitar cu celelalte ținuturi românești, premergînd uneori istoria acestora, influențîndu-le sau fiind influențate, dar, totdeauna, într-o strînsă legătură de destin istoric și perspectivă de dezvoltare".

Frămîntat din cele mai vechi timpuri de numeroase evenimente istorice pămîntul dintre Dunăre și Marea Neagră a stîrnit întotdeauna un interes deosebit, mai ales din partea istoricilor și scriitorilor, pentru nota sa de fantastic și mister, iar datorită splendorilor naturii...frumusetii rivierei Mării Negre și numeroșilor călători, iar în vremurile din urmă a zecilor și sutelor de mii de turiști. Autorii lucrării, Cornel Popa și Gheorghe Dărăgiu, buni cunoscători ai locurilor dar mai ales ai istoriei lor din timpul evului mediu, au brăzdat acest teritoriu cu patru trasee turistice de excepțională importanță în pătrunderea în tainele seculare a unor monumente ce au fost martore la mari lupte sau trăiri ale civilizației din această parte de țară în care contactele cu diferite popoare au fost mult mai frecvente dar etnia românească păstrată neștirbită de-a lungul tuturor secolelor. Din acest punct de vedere cartea prezintă o importanță cu totul deosebită deoarece luminează multe adevăruri de necontestat asupra existenței strămoșilor noștri pe aceste meleaguri, lupta lor îndelungată și necurmată pentru existență de sine stătătoare, pentru păstrarea și afirmarea etnicî, a drepturilor lor la libertate și independență. Toate trasee au ca punct de plecare Constanța (vechea cetate grecească Tomis), primele două pierind pe rute diferite spre Tulcea, al treilea spre Tîrgușor — Pantelimon — Crucea — Hanul Mărilor — Capidava, al patrulea spre Barasabi — Adamclisi — Păcuiul lui Soare — Cernavoda, fiind completate și de un periplu la gurile Dunării. Descrierea unor monumente, însoțite uneori și de schițe și imagini fotografice, prezentarea datelor istorice pe baza celor mai noi informații cu citarea unei bogate bibliografii de specialitate, toate făcute într-o expunere deosebit de agreabilă incită pe cititor la cunoașterea acestora. Se adaugă o hartă a Dobrogei cu cele patru trasee pe care sînt marcate locurile și monumentele cercetate, precum și un util rezumat al cărții în limba germană. Autorii ocupîndu-se de perioada evului mediu, au semnalat doar în treacăt și alte monumente far despre unele, ca de exemplu importanta criptă de secol IV de la Niculițel despre care am scris și noi în coloanele acestei reviste, n-au pomenit nimic. Ar fi de recomandat ca rezumatul cărții să fi fost făcut și în alte limbi de circulație internațională pentru a beneficia de aceste valoroase date și informații despre trecutul Dobrogei cîți mai mulți turiști străini ce ne vizitează locurile an de an.

GELCU MAKSUTOVICI ■

Profil de poet:

Al. Căprariu

De-a lungul anilor, Al. Căprariu a publicat mai multe plachete de versuri reeditate relativ recent intr-un impunător volum selectiv intitulat „Cicatricele penumbrei" (Editura Cartea Românească, 1987).

Asupra poeziei sale m-am pronunţat cindva, propunind placheta „Ierbarul cu amintiri" pentru premiul Academiei R.S.R.

Volumul „Cicatricele penumbrei" mi-a oferit insă imaginea intr-adevăr cuprinzătoare a poetului, înţelegind prin aceasta diversitatea de tonuri care îi definesc. Al. Căprariu apelează frecvent la rigoarea clasică în articularea expresiei lirice care transmite însă un caleidoscop de stări sufleteşti acut romantice. Precum în tiparele muzicii, în poezie se manifestă intensităţi emoţionale specifice creatorului. La Al. Căprariu impulsul cel mai puternic pare să fie acela de a se confesa, de a transcrie cu sensibilitate modernă vibraţii afective legate de condiţia omului în univers, aspiraţia ardentă la echilibru şi armonie. Aşa se explică numeroasele întrebări existenţiale, neliniştea care ar putea tulbura forţa regeneratoare a naturii, însuşirile mitizate ale omului. Iată o admirabila proiecţie imaginară a poetului:

„Un arbor m-aş vrea. Un stejar
În piscul pe care cu visul îl sui,
Uriaş, sub veşnice stele de jar
Să-mi freamăte frunza-n iubirea oricui".

Solar, generos, Al. Căprariu este un poet al „bucuriilor simple" cu semnificaţiile adînci. Alături de suavitate, de reminiscenţe nostalgice ale amintirii unui spaţiu paradisiac găsim meditaţii asupra trecerii inexorabile a timpului. Lumea înconjurătoare e scrutată cu ochii omului de cultură îndrăgostit de valorile civilizaţiei, ca însăşi poezia adevărată.

AL. ROSETTI ■

Ca pe un flutur

De-un timp incoace, nu mai ştiu să plîng.
Dar nici să rid — viaţa nu mă lasă.
Mă iau ostatec cîte-un gînd năting,
ca pe un flutur temniţa din plasă.

Întind aripe. Parcă vreau să zbor,
dar mi-e albastru-n suflet şi mi-e lene —
şi ba e dulce, ba-i chinuitor
cum mi se-arată lumea printre gene.

Să stau de veghe ? Cui să spun poveşti ?
Mi-e simbăta-nceput de săptămînă,
de cînd, ca pe un orb, mă umileşti
zvîrlindu-mi mărunţiş de vis în mînă.

Însingurat sînt ca un turn în burg.
Lung mă privesc, şi-a milă, trecătorii.
Ca şerpii, leneş, orele se scurg
înveninate-n pierderea candorii.

Îmi caut în oglindă vechiul chip.
Sînt însemnat cu cicatrici livide.
Clepsidra-şi soarbe ultimul nisip,
iar noaptea nici o poartă nu-mi deschide.

Însemnări de vacanţă

Motto : „Eu sunt un poet livresc."
Al. Căprariu

Totuşi mă mai sunî... Interurban...
E plictis, uneori, şi la mare.
Şi, dacă ştiu bine, nu-i nici un an
de cînd mă sunai, da nu ca oricare !

Mă-ntrebi ce mai fac şi dacă n-am febră ? !
Iar eu mă gîndesc ce mai caut
în joaca aceasta funebră :
alb cînt care nu-ncape-n flaut.

Spre seară mă sunî, mai cu seamă.
Atunci cînd sînt singur. Şi parcă
în trup mă pătrunde o briză de teamă.
(E încă acolo ? Mai vrea să se-ntoarcă ?)

Albastru e mult : şi-n zare şi-n creştet.
De-atîta frumos surîsul chiar plînge.
Un ram amintirea-şi întinde. Dar veşted.
El seva şi-o bea de la mîne din sînge.

Cu ochii închişi, te caut pe-o hartă
ce-i dat doar în sufletul meu să rămînă.
Şi parcă a pasăre moartă,
de ger, telefonul din mînă.

1 septembrie 1987

Cîntarea României

Vatră de olari

Am scris, în cîteva rînduri, în acest colţ de pagină, sub genericul larg al Festivalului naţional „Cîntarea României", despre viaţa culturală a Făgetului, această foarte cunoscută comună bănăţeană cărela nu-i lipseşte nimic pentru a fi considerată un oraş în toată puterea cuvîntului. Deşi am putea aduce în discuţie numeroase argumente care să sprijine afirmaţia de mai sus, ne vom opri, totuşi, la unul singur : nisipul. Dinspre dealurile Jupineştiului, un sat aflat la poalele Munţilor Poiana Ruscăi, coboară, zilnic, zeci şi zeci de maşini, uriaşe autocamioane încărcate cu nisip. Este un du-te vino continuu care a instaurat un veritabil „drum al nisipului". După numeroase şi complicate prelucrări, nisipul ajunge la o granulaţie de excepţie. Printr-o sită foarte deasă, ultima dintr-un lung proces tehnologic, apa, de exemplu, nu poate pătrunde. Nisipul, însă, nisipul de Făget, încă se mai poate strecura. În fond este vorba de cel mai fin cuarţ din ţară, intens solicitat chiar şi la export. Un nisip care, tratat cu anume substanţe, ar putea fi adus în stare pură, alb ca făina de grîu, tocmai bun pentru vestita fabrică de sticlă din apropiere, de la Tomeşti, unde, deocamdată, nisipul este adus din judeţul Botoşani, de la Mîrcanî, singurul nostru zăcămînt de nisip alb, apt pentru fabricarea celui mai pretenţios şi mai căutat cristal. De altfel, pentru atingerea acestui deziderat, cercetările sînt în curs de desfăşurare şi s-ar părea că în curînd vom fi invitaţi să scriem despre o atare reuşită. Dar de ce ne-am oprit, între atîtea alte numeroase argumente care să probeze că Făgetul este, dincolo de denumirea sa strict administrativă, un oraş în toată puterea cuvîntului, la nisip ? Şi care ar fi legătura sa cu activitatea culturală a Făgetului ? De ce revenim, cu alte cuvinte, chiar şi după acest lung ocol, la faptele de cultură ce au loc pe raza comunei Făget ? Pentru că, de curînd, în ultima duminică a lunii august, a avut loc, la Jupineşti, în inima dealurilor devenite cariere de nisip, cea de-a VIII-a ediţie a unei tradiţionale manifestări folclorice: **Vatră de olari.** Continuînd un străvechi fîlon al artei ceramice, meşterii din Jupineşti sînt la ora actuală cam singurii olarî ce-au păstrat în zonă miraculoasa taină a plămădirii lutului. E-adevărat, au beneficiat şi de existenţa din belşug a unui lut anume, cu o compoziţie aparte, apt să asculte de mîinile dibace ale olarilor, dar a existat, totodată, şi o pasiune pentru acest străvechi meşteşug. Ceramica de Jupineşti, foarte simplă, continuînd formele arhaice impuse de cultura populară şi de necesităţile zilnice ale vieţii rurale, a stîrnit şi stîrneşte în continuare admiraţia specialiştilor, a olarilor de pretutindeni. Vasele lor, ulcioarele, sau străchinile păstrează, chiar şi după ardere, materialitatea lutului din care s-au născut. Galbene, aidoma argilei, deloc smălţuite, dar cu o linie superbă, autentică, indubitabil rustică, impodobite doar cu o singură linie, brună, unduită, trimiţîndu-ne cu gîndul la forma şi culoarea viperei cu corn, şarpe răspîndit din plin pe aceste dealuri, ceramica de Jupineşti şi-a cîştigat un nume în rîndul celorlalte centre ceramice din ţară. Cei mai de seamă meşteri olari din Jupineşti au fost distinşi cu laurii supremi ai tuturor ediţiilor de pînă acum ale Festivalului naţional „Cîntarea României". Între aceştia, la loc de cinste sînt Ştefan Mestecănean, Trandafir Velcu, Petru Oprişoni, Solomon Frăţuţescu şi Liviu Marconi. Lăudabile sînt, însă, nu numai vasele lor, prezente în cele mai de seamă expoziţii naţionale, cît plăcerea şi interesul cu care transmit mai departe, tinerilor din sat tulburătorul meşteşug al olăritului. Mai mult decît atît, meşterii Ştefan Mestecănean, Trandafir Velcu şi Petru Oprişoni sînt prezenţi în mai toate întîmplările artistice ale satului, arta, cu precădere arta populară, folclorică, fiind un al doilea mod al lor de-a trăi. Prezenţa lor în mijlocul formaţiilor artistice ale satului conferă artiştilor amatori din Jupineşti un plus de autenticitate şi de frumuseţe artistică.

VICTOR NIŢĂ ■

VASILE SĂLĂJAN:

(Urmare din pag. 9)

bilă de a sintetiza condiţia istorică a existenţei umanităţii transilvane, am formulat un „complex Menumorut" — conotaţiile acestuia ţinînd atît de logica internă a romanului cît şi de logica însăşi a istoriei.

— Şi totuşi nordul românesc nu-şi are marele său roman reprezentativ pe măsura uriaşului rol pe care l-a jucat în istoria naţională începînd de la primul Descălecat pînă la Mareа Unire din 1918, aşa cum cîmpia arădeană îl are pe Slavici, Apusenii pe Agîrbiceanu, lumea Năsăudului pe Rebreanu.

— Repet : nu trebuie să definim romanul ca descriere sau monografie a unui loc. Romanul — mai ales acum — e un mod de a fi împreună ! Prin aceasta vreau să dezvălui ambiţia de totalitate a romanului de a fi o lume care-şi anexează ca o „groapă neagră" (black hole) tot ceea ce ţine de om, de umanitatea lui. Moromeţianismul lui Preda, lumea Apusenilor lui Agîrbiceanu, fabulosul istoric la Sadoveanu sînt nişte dominante dar ele abia structurează o materie care se ordonează după regulile interne ale unei creaţii romaneşti. Ştim bine că înainte de a fi romane ale unor locuri, marile construcţii ale prozei actuale sînt piramidele unor personaje. Extinzînd, acest personaj poate fi un oraş sau, citindu-l pe un mare prozator contemporan, poate fi însăşi istoria. Prin ciclul **Viaţa şi opera lui Tiron B.**, D.R. Popescu propune într-o modalitate modernă şi eficientă tocmai preeminenţa acestui „personaj" care este istoria.

— În clipa în care istoria devine personaj, nu cumva romanul contribuie la fărîmiţarea şi pulverizarea identităţii umane în loc să încerce să-i recupereze integritatea, demnitatea integrităţii sale iniţiale ? Spre ce se îndreaptă în fond romanul actual ? Vă întreb pentru că aţi scris Rodeo, un roman considerat aproape în unanimitate ca fiind extrem de „dificil".

— Romanul actual nu se îndreaptă spre ceva, el există. Preda ar fi făcut 65 de ani ai anul acesta. În publicistica sa a lansat o idee extrem de generoasă : tema povestitorului. Şi pe care n-a mai apucat s-o dezvolte.

El a scris **Moromeţii** dînd un răspuns neliniştilor legate de condiţia clasei ţărăneşti — şi a făcut-o într-un mod strălucit — rezolvînd nu numai problema pe care şi-a propus-o ci şi formula literară care s-o consacre. A adăugat apoi **Risipitorii**, romanul său despre intelectuali şi **Întrusul** — răspunsul său în problema socializării, industrializării şi construcţiei, iar la urmă **Cel mai iubit dintre pămînteni.** Toate cărţile lui Preda sînt nu numai meditaţii de prestigiu pe marginea marilor probleme pe care şi le-a asumat literatura ultimelor decenii ci şi tot atîtea „rezolvări" ale temelor care vin în întîmpinarea romancierului. Literatura lui Preda, din păcate, nu deschide ci închide, ea află soluţii definitive opţiunilor sale estetice. Mai recent, un prozator ca Ernesto Sábato, în **Abadón Exterminatorul**, a exploatat **extrem de** minuţios tocmai această temă a povestitorului dînd un roman despre secolul nostru, — o mărturie despre istoria acestui timp dar care e în acelaşi timp o mărturie despre povestitor : dezgolire pînă la nuditatea scrierii unei cărţi, dezvăluire a intimităţii celei mai profunde.

— Mai poate romanul actual să depună mărturie despre om pe o planetă pe care omul însuşi pare, în unele secvenţe, că şi-a abandonat propria sa problemă ?

— Romanul are o funcţie recuperatoare. Iată o idee vehiculată insistent : literatura ultimilor 20 de ani şi-a asumat, înaintea istoriografiei sau sociologiei, funcţia de a recupera şi a spune adevărul despre un timp nu prea îndepărtat. Să ne gîndim din nou la **Delirul** lui Preda, la **Puterea şi adevărul** de Titus Popovici, la **F** de D.R. Popescu, la cărţile lui Ţoiu, Bălăiţă, Buzura, Fănuş Neagu şi alţii dintr-un şir foarte, foarte lung.

— O bună parte din romanele actuale se plasează prin problematica abordată în marginalitatea actualităţii în timp ce reali, autentici eroi ai zilelor noastre aşteaptă încă să fie descoperiţi de marii prozatori. Nu aveţi senzaţia că proliferează în unele filme, scenarii tv. şi romane — exact ca în industrie — o artă a „înlocuitorilor" ?

— Aţi folosit cuvîntul „proliferează". Se eludează aici natura specifică artei. „Proliferarea" este, mi se pare mie, echivalentă în roman, acelei aspre şi îndelungate căutări a cuvîntului ce exprimă adevărul, cum spune poetul. N-are rost să glosăm pe raportul dintre realitate şi artă, de o deosebită complexitate. Opera de artă nu-şi poate refuza principiile în virtutea cărora există, fiindcă, atunci cădem în reportaj sau ne amăgim dînd ca autentic un produs fabricat „din înlocuitori". Proza — ca orice produs autentic — are o dinamică internă şi unul dintre elementele acestui cîmp de forţe care produc opera este talentul, să nu uităm niciodată aceasta ! Nu mă întreba ce e talentul. Ştiu doar că în afara lui nu se poate concepe literatura ! Personajul principal din **Coborînd spre nord-vest** are un prototip real — un inginer hidroameliorator. Dar n-am transferat toate datele existenţei lui asupra personajului meu, m-am folosit de prototip doar ca idee. Orgolios ca orice literat de după Flaubert, pot spune că înginerul din acest roman sînt eu.

— Ce se întîmplă în reconstituirile istorice ? Rămîne valabil acelaşi principiu ? Ar putea îndrăzni un prozator sau un dramaturg să exclame : „Mihai Viteazul sînt eu !" ?

— M-aş opri la alt caz din experienţa mea. Am scris romanul **Rodeo** despre Avram Iancu. Pentru a putea scrie fiecare cuvînt a trebuit mai întîi să mă transpun în cîmpul de interese şi personaje al veacului trecut, să captez esenţa acelui dramatic moment istoric. Nu e vorba doar de o lectură a momentului în felul în care actorii citesc la microfon adaptările radiofonice. E vorba de o profundă interpretare. Trebuie să fii actorul propriu-zis al acelor evenimente. Documentarea pentru acest roman mi-a luat foarte mult timp deoarece biografia lui Iancu este atît de cunoscută încît a „inventa" artisticeşte imaginea unui destin atît de popular este mai mult decît o aberaţie. În acelaşi timp, a merge pe firul biografiei lui însemna a perpetua un şablon : mă gîndesc la portretul pe care pictorul Iscovescu i l-a făcut lui Iancu la vîrsta de 24 de ani. Toţi ştim despre erou că a fost Craiul Munţilor, că a fost frumos, iubit de mase etc. Această imagine liniară e perpetuată de dublura sa plastică realizată de pictor care l-a surprins pe Avram Iancu pe culmea anului 1848, cînd avea 24 de ani. Dar în continuare Iancu a mai trăit exact 24 de ani ca pentru a-şi contrabalansa măreţia propriului său destin. Un capitol din cartea mea se numeşte „Întîmpinare către Prefectul General". Aici naratorul ajunge să se identifice cu personajul principal. Numai dintr-o contopire de această natură, cînd gestul unuia devine concomitent gestul celuilalt şi cuvîntul unuia e rostit concomitent de gura celuilalt, se nasc paşii necesari spre adevărata literatură.

— Cît sacrificaţi din destinul dvs. de prozator, ca redactor şef al Tribunei, al unei reviste săptămînale care are o luminoasă datorie faţă de prestigiul propriei sale glorioase tradiţii ?

— Evident că lucrul gazetarului cu lucrul scriitorului interferează, dar cît datorează unul altuia sau cît îşi dăunează e un decont pe care urmează să-l fac mai tîrziu. N-aş putea să ascund însă că lucrul la revistă îmi la foarte mult timp. Tot mai rar am prilejul să fiu singur, fără problemele de zi cu zi, să mă regăsesc singur, faţă în faţă cu personajele unui roman care aşteaptă răbdătoare acolo unde pixul s-a încăpăţînat (să dăm vina pe pix !) să le lase : într-un car, într-un lan de grîu, în poziţiile încremenite în care au rămas cu o seară, cu o lună, cu un an înainte. De pildă, o casă îmi arde de vreo doi ani într-un roman şi n-am reuşit s-o „sting" încă.

— În ce roman ?

— Am avut un tată şchiop. Trebuia să apară la sfîrşitul anului. E un roman despre satul racordat din plin la dinamismul contemporaneităţii. O comunitate rurală care caută să-şi păstreze cu încăpăţînare identitatea, să-şi afirme valorile, să existe. Satul nostru s-a universalizat şi el prin nobile mijloace de comunicare în masă. S-a globalizat. În aceste condiţii cît de închisă mai e o comunitate rurală actuală ? Mai e ţăranul ţăran sau a devenit altceva ? Desigur e o epocă de tranziţie, dar tot de tranziţie a fost şi perioada cooperativizării, toate epocile sînt de tranziţie. Unde ne aflăm acum ? Ce face satul contemporan ?

Romanul mărturiseşte de obicei despre lucruri care au fost uzitînd timpurile trecute ale conjugărilor gramaticale şi istorice. Povestirea îşi trage firul de la „a fost odată". Romanul este deci o poveste dar nu e oare cazul de a scrie şi la timpul prezent, a mărturisi despre propria noastră viaţă, a mărturisi despre omul acestui timp prezent ?

Evident că fiecare scriitor îşi poate îmbogăţi experienţa din mers dar el se prezintă în faţa paginii cu o zestre, cu o memorie, cu o obsesie, cu valorile unui loc şi ale unei istorii care îi irigă scrisul asigurîndu-i accesul la zăcămintele comunităţii, de la cea mai restrînsă pînă la comunitatea supremă a limbii.

Un nume de cărturar ce se așază între atîtea altele în tradiția culturii române. Istoric al culturii și al istoriografiei, și-a asumat nobila misiune și de grea răspundere a restituirii către generațiile de azi și de mîine a unor opere fundamentale și personalități-piscuri din istoria românilor. Cu un lucid spirit critic, l-am aflat — la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol" din Iași, unde este cercetător științific — între cărțile sale. Într-o încăpere căptușită pe toate cele patru laturi, din podea pînă în tavan, cu tratate, tomuri, fișe, microfilme..., rămînînd spațiu doar pentru două scaune abia înghesuite dincolo și dincoace de materia unei mese-birou. L-am aflat asupra trudei sale, preocupat și grăbit să învingă și să recupereze timpul ireversibil. Măsurîndu-l prin ce ne-a dat, ne așteptam să întîlnim un personaj la vîrsta senectuții, dar, cu atît mai favorabil pentru imaginea sa și chiar pentru imaginea generației sale, am întîlnit un bărbat abia trecut de pragul unei jumătăți de veac.

Alexandru Zub:

„Istoria nu este doar restituție, ci și o prelungire a omului în durată"

— **Nu știu cum o să meargă, aveți în față un om fără exercițiu retoric, care n-a fost în viața lui la catedră, — deși și-a dorit să fie dascăl, — așa că nu contez deloc pe improvizație și oralitate. Ce-ați dori să discutăm?**

— **De pildă, următorul fapt. Ați inaugurat revistei noastre, odată, un tulburător gînd despre misiunea istoriografiei și dimensiunea spirituală a celui ce o slujește. Lucrînd cu o materie imperceptibilă direct, netrăită decît mental, care sînt capcanele cercetătorului în istorie?**

— Știți, recunosc, o problemă la care ar trebui să reflectez puțin. În orice meserie sînt capcane și dacă te faci că nu le vezi, adoptînd stratagema struțului, nu înseamnă că ele dispar. Despre una am și vorbit, cînd ați latrat aici, în această bibliotecă pe care nu o pot folosi așa cum se cuvine. E capcana „materiei". Istoricul se confruntă cu o informație ce crește exponențial și pe care, cît de capabil să înmagazineze, nu o poate stăpîni. Însă, capcanele pot veni și din altă direcție, din aceea a opțiunilor teoretice și de metodă, de exemplu. Sînt și în istorie moduri ca și în viața socială, iar adoptarea unuia dintre ele poate să-l lege pe istoric de efemer și să-i limiteze, prin urmare, exercițiul intelectual la ceva care nu poate dăinui.

— **Puteți fi mai concret?**

— Se fac tot felul de **istorii** (subliniați sau puneți între ghilimele) — structuraliste, cantitative, intelectuale etc., etc. Fiecare aduce, desigur, o perspectivă ce innoiește ancheta istorică dar care este, prin forța lucrurilor, diminuată în raport cu aspirația spre globalitate a istoricului. Toate își au justificarea lor și ceea ce ar trebui să așteptăm de la istorie este ca el să nu refuze nici o ofertă. Lucrul acesta l-a spus prea frumos Fernand Braudel, poate cel mai autorizat apărător al ideii de istorie globală și unul dintre cei care au ilustrat-o spectaculos, pînă de curînd, prin cîteva sinteze.

— **O idee la care mi se pare că subscrieți, după cum se conturează în studiile dumneavoastră.**

— Cred că istoria globală (**universală**, dacă vreți) este perspectiva cea mai convenabilă pentru o înțelegere mai exactă a procesualității istorice. Global, fenomenele istorice încep să capete coerență iar ticurile și clișeele produse de mentalitatea provincială, națională etc., au un mai redus cîmp de acțiune. Nu e de fapt o formulă nouă. S-a vorbit de ea încă din secolul trecut, iar la începutul secolului nostru Nicolae Iorga, profesor de Istorie universală la București, a susținut-o cu fervoare. Comparatismul, preconizat între alții de Henri Pirenne, se leagă de aceeași tendință de a transcende viziunea locală, „parohială", în direcția universalității. Iorga a simțit chiar nevoia să atribuie sintezei un termen specific — **istoriologie** — care nu voia să însemne altceva decît o istorie globală.

— **Nu vi se pare că ne-am îndepărtat de „capcanele" la care vă sugeram să meditați? Simt că n-ați răspuns complet.**

— Da, sigur că n-am răspuns și nici nu știu dacă pot răspunde sistematic la așa ceva. Lumea istoricului e plină de capcane și ar putea fi examinată sub acest unghi. Ne pot veni capcane din spațiul documentării. Se poate întîmpla ca în cursul cercetării, hazardul anchetei să-l infirme pe istoric, dar lucrul acesta privește mai ales detaliile.

— **Ați fost vreodată într-o asemenea situație?**

— Desigur, deși n-aș putea să evoc acum o împrejurare concretă. Cred că am modestia, dacă nu înțelepciunea, de a recunoaște un neajuns. Înțelepciunea de care istoricul are totdeauna nevoie pentru ca munca lui să poată continua în pofida oricăror capcane, altminteri istoriografia nu alimentează în chip necesar optimismul și vechea formulă goetheană privitoare la entuziasmul pe care îl naște istoria e, mai degrabă, produsul unei vîrste a culturii decît o realitate perenă. Se poate gîndi pe marginea acestei teme cu folos fiindcă ea îndeamnă la o meditație asupra profesiei. Ar trebui să admitem că istoria nu e doar o **restituție**, un efort de a reconstitui fapte, evenimente, figuri, ci, în același timp, o meditație asupra condiției umane, asupra omului în durată iar dintr-o asemenea meditație individul trebuie să profite, nu numai cognitiv ci și formativ, pedagogic, sapiențial. Iorga spunea despre istoric că este „un bătrîn prin experiență", unul dator deci să vorbească și să îndrume. Dar aceasta înseamnă că el e și răspunzător de acel depozit de experiență al cărui „paznic" este.

— **Poate veni de aici un spor de echilibru al gîndirii sociale, un spor de înțelepciune?**

— Ar fi de dorit. Recapitularea cea mai sumară a evenimentelor din secolul nostru nu susține o interpretare tocmai optimistă. Dar aceasta nu înseamnă că istoricul, și odată cu el umanitatea, trebuie să dispere. Istoria, fie că o privim evenimențial sau epistemologic, e un teritoriu întins, ar spune incomensurabil, și putem afla acolo argumente pentru o conduită înțeleaptă. Ce vreau să sugerez? Dincolo de aspectul acesta profesional al istoriografiei, o proiecție a ei în social pe care profesioniștii o urmăresc uneori cu gelozie.

— **Ceea ce se și întîmplă azi în lume, dar o proiecție, din păcate, nu întotdeauna și peste tot asimilată înțelept, cum spuneți. Există chiar o nestăvilită pasiune, dacă nu patimă pentru istorie; se caută cu fervoare argumente de natură istorică în orice împrejurare cînd apar tensiuni în viața internațională. Cum pot oamenii de știință să păstreze balanța obiectivității și a adevărului?**

— Istorismul este o temă foarte actuală și astăzi, tocmai pentru că pe seama lui se pune fundamentarea unor tensiuni nocive între țări și popoare. Istoriografia nu este inocentă. Se știe ce prejudicii a adus omenirii fascismul, care s-a întemeiat și el pe anumite teorii istorice. Sînt istorici care au exaltat naționalismul german, contribuind astfel la fundamentarea unei politici aberante din care au rezultat cele două conflagrații mondiale. Dar istorismul încă este activ, în anumite zone, exacerbînd tensiuni și conflicte. Soluția? Nu avem astăzi la îndemînă altă soluție decît aceea sugerată și de Bălcescu la vremea lui: dialogul, cunoașterea mutuală cît mai exactă. Două popoare vecine, dacă nu-și propun să-și schimbe spațiul de locuire, n-au de ales și trebuie să găsească un **modus vivendi**. Înțelepciunea istoricului trebuie să impună respectul pentru adevăr și o conduită cît mai obiectivă.

— **Alegînd calea restituirilor, v-ați oprit la opere și personalități monumentale. Unele care au atras pe mulți de-a lungul timpului — cum este Kogălniceanu —, altele — cum sînt Pârvan și Xenopol — ignorate o vreme ori intrate în conul de umbră. Mi-e teamă de banalitatea întrebării, dar, totuși, v-o adresez: pe ce se întemeiază opțiunile dumneavoastră?**

— Sînt opțiuni legate oarecum de momentul cultural în care mi-am început activitatea. Era nevoie atunci de a reface o tradiție și de a căuta în trecut argumente pentru o continuitate de idei și atitudini, favorabile orientării noilor generații. Am început cu Kogălniceanu, întocmind o bibliografie, și s-a întîmplat să fie o bună alegere, fiindcă ea mi-a dat putința să mă situez în centrul unei epoci de mari schimbări, decisive pentru destinul României moderne, și să pot deci scruta de la înălțimea unui pisc orizonturile culturii și istoriei noastre.

— **Poposiți încă asupra lui Kogălniceanu: prin ce v-a fascinat și ce imagine a lui vi s-a impus?**

— Imaginea mea despre Kogălniceanu, trebuie să recunosc, nu diferă prea mult de imaginea tradițională. Un Kogălniceanu al vîrstei romantice, la îngemănarea cu pozitivismul, creator de planuri în multe domenii și realizator prestigios al multora dintre ele. Un Kogălniceanu entuziast și lucid, în care se regăsesc deopotrivă spiritul expansiv al romantismului și distanța critică pe care avea să o legitimeze „Junimea". Un Kogălniceanu care a formulat programul „partidei naționale", participînd apoi la realizarea Unirii Principatelor și a marilor reforme din domnia septenală a lui Cuza. Un Kogălniceanu prezent și mai apoi, în momente dificile, cînd se cerea ca o personalitate să asume răspunderi extraordinare. Cel care a început prin a ucenici, politicește vorbind, în preajma lui Mihail Sturza a sfîrșit prin a conduce politica externă a României în vremea Războiului de Independență și a organiza reprezentanța diplomatică a țării la Paris. A publicat o sinteză istorică, din păcate neîncheiată, a pus în circulație noi surse, inițiind un vast corpus narativ, și a prezidat, pasager, Academia Română, încheindu-și cariera pe acest tărîm printr-un discurs ce recapitula, cu referiri autobiografice, evoluția însăși a României moderne. Un asemenea Kogălniceanu este destul de bine plasat în secol și în problematica culturii românești pentru a oferi istoricului multiple posibilități de fructificare. Am căutat să-i circumscriu mai întîi spațiul de mișcare într-o biobibliografie, am încercat apoi să-i definesc concepția istorică într-un studiu monografic, i-am editat opera istorică într-o serie îngrijită de prof. Dan Simonescu, și am revenit, pasager, asupra acestui personaj fascinant, cu bucurie, ori de cîte ori am avut ocazia. O situare în epocă nu s-a întreprins pînă acum, la nivelul pretins de informația existentă și de perspectivele metodologice ale istoriografiei de azi. Într-o asemenea restituție care a mers pe multiple laturi s-au putut pune desigur noi accente asupra unui Kogălniceanu care și-a asumat responsabilități, riscuri, proiecte, care a început prin a visa o schimbare radicală de moravuri în țara lui și a sfîrșit prin a chema pe socialiști în Parlament pentru ca acolo, în văzul lumii, să-și discute ideile, dezideratele, programul. Un Kogălniceanu foarte deschis deci la provocările realului.

— **Dar Pârvan? Cum ați făcut pasiune — căci pasiune se pot numi truda și timpul ce ați dedicat acestui titan al culturii noastre și totuși încă necunoscut?**

— Pârvan e într-adevăr pasiunea mea profesională în ordinea biografiei. De ce? Nu știu dacă aș putea să vă explic acum. Ar fi să schițez o carte pe care nu știu dacă aș putea-o scrie. Am încercat a-i contura efigia, am mers apoi „pe urmele lui", i-am tipărit scrierile cu caracter cultural-filozofic și corespondența, am întocmit monografic și o biobibliografie care mi-a fost de mare folos. (Și acum mă gîndesc la cîteva, tot în vederea unor restituții. Mi-am creat întotdeauna mai întîi instrumentele de lucru.) Dar cartea pe care am visat-o despre Pârvan a rămas încă nescrisă. Ar trebui să lămurească acolo temeiurile unei opțiuni care m-a mobilizat o bună bucată de timp, oricum destul de mult pentru economia unei vieți. Pârvan e omul care, pornind de la premise modeste, ajunge, prin mari eforturi de voință și printr-o dăruire de sine continuă, să atingă pragul excepțional. Iorga nu este exemplar, fiindcă premisele lui nu erau din cele obișnuite. Pârvan este. Și de aceea valoarea lui „educativă", stimulatoare, va interesa mereu. Fiu de institutor, cu imediată ascendență rurală, silit de mic să înfrunte asprimile existenței într-o ascensiune care lui Călinescu îi sugera „Viețile paralele" și să mediteze asupra vieții în termeni ce anunțau oarecum existențialismul. Neliniștile pe care el știut să le producă în auditor, îndemnul la asumarea curajoasă a vieții, în sensul datoriei, de a o înnobila prin sacrificiu, propria lui conduită de mucenic al științei, de pedagog capabil a se dărui „școlarilor" săi, țin parcă, dincolo de orice conotație negativă, de un existențialism „avant la lettre". Pentru cine urmărește biografia lui Pârvan, e limpede că el și-a construit personalitatea prin reacție la anumite atitudini și stări de lucruri din societatea românească și că a tins spre o pedagogie națională, asupra căreia ne-a și prevenit un pedagog, un mare pedagog, Onisifor Ghibu. O „scrisoare" către „dascălii" din țară trimisă în vremea studiilor sale berlineze (la începutul secolului nostru), are în cap un moto din Fichte, care îndeamnă la comportament eroic, în sensul datoriei de a îndrepta relele sociale și a nu dezerta de la programul asumat.

— **A fost un gînditor, un filozof, în măsura în care a fost istoric...**

— Tocmai voiam să spun că, pe de altă parte, frecventarea textelor filozofice din antichitate, îndeosebi a meditațiilor lui Marc Aurelius, i-a sugerat nevoia de reflecție continuă pe marginea realului și nu mai puțin un model de conduită. „Sînt rele vremurile? De aceea ne aflăm aici, ca să le îndreptăm". E o remarcă (citată din memorie) a lui Carlyle și ea consună perfect cu întreaga conduită a lui Pârvan. Oboseli, dezamăgiri? Desigur. Erau inerente unei biografii de cărturar care a trebuit să asume rosturi administrative — la Universitate, ca director de seminar, la Muzeul Național de Antichități, pe care l-a organizat și condus, deschizînd pretutindeni șantiere arheologice și inițiind o întreagă rețea muzeistică, la Academia Română, pe care a ajuns să o conducă efectiv, ca secretar general, fiind o vreme adevăratul ei „stîlp de beton" și în multe alte instituții de care și-a legat numele. Una mai ales ar trebui amintită aici — casa de editură „Cultura națională", al cărei director a fost și căreia i-a asigurat un program susceptibil a stîrni invidia oricărui editor modern. Sînt preocupări care l-au deturnat în bună măsură de la rosturile lui științifice, făcîndu-l să regrete „alunecările" în domenii mai mult sau mai puțin străine de profesia aleasă.

— **Ne-am putea imagina și o altă carieră a lui Pârvan?**

— Mai puțin legată de contingente, mai strîns concentrată pe tărîm științific, ar fi dus poate la mai multe studii impunătoare, la mai multe cărți, opera savantului s-ar fi întregit spectaculos, însă impactul său asupra contemporanilor s-ar fi arătat atunci mai redus.

— **Nu sugerează aceasta o analogie cu destinul multora dintre marii noștri cărturari?**

— Desigur, dar asta se explică, de fapt, nu printr-o vocație enciclopedică ci prin determinări sociale. Iată, îmi amintesc acum, că Mircea Eliade a scris admirativ despre o directivă, o tradiție enciclopedică a culturii noastre, pornind de la Cantemir, Heliade, pentru a ajunge la Hașdeu și Iorga. O tradiție îndelungată și surprinzătoare, dacă ne gîndim la ultimii ei reprezentanți fiindcă această se manifestă într-o vreme cînd cultura se compartimentează mai sever, specializarea devine o exigență, curentă în Apus, iar o personalitate „enciclopedică" e aproape suspectă. De ce? Fiindcă de la profesionalizare se așteaptă o eficiență sporită, o adîncire a cunoașterii. În timp ce enciclopedismul, oricît de necesar în stabilirea de relații interdisciplinare, nu poate decît să rămînă la suprafața lucrurilor.

— **Pînă la urmă trebuie să ajungem la Xenopol — cealaltă „planetă" din „galaxia" spirituală de care v-ați ocupat — și nu doar pentru a comprima dialogul, dar și pentru că...**

— Pentru că ceva se întregește astfel, deoarece în mintea mea Xenopol este cel care a știut să împace fericit spiritul cunoașterii de tip enciclopedic cu nevoia construcției. Erudiția și sinteza sînt, la el, în bun echilibru. Și ceea ce mirá mai mult, este capacitatea lui de a rămîne fidel proiectelor inițiale atît în plan teoretic, cît și în acela programatic. Mă gîndesc la istoria națională, domeniu în care a dat întîia sinteză completă, dar și la analizele social-economice pe care le-a inițiat. Ca teoretician, a ținut să problematizeze istoriografia, elaborînd o sinteză de referință, cea mai sistematică și mai clară la vremea aceea, încă plină de sugestii, fiindcă în vremea noastră ideea de „serie istorică" a fost reluată cu mare profit însă, ignorîndu-l pe Xenopol, de o întreagă școală istorică.

— **Vă referiți la școala istoriografică românească a cărei datorie ar fi fost a ne restitui ceva mai demult opera xenopoliană?**

— Tocmai în asta constă ciudățenia că ideea lui Xenopol renaște acum în istoriografia universală, ca o direcție prestigioasă de cercetare fără a ține cont de aportul istoricului român. Vina este a noastră, deoarece n-am repus textul în circulație, atît în limba în care a fost scris (a apărut, se știe, în franceză), cît și pentru publicul românesc, care avea dreptul să dispună de o versiune accesibilă. La Congresul de la Stuttgart am făcut o comunicare pe această temă — **De la seria istorică la istoria serială** — pentru a releva aportul lui Xenopol la geneza unei direcții dintre cele mai fertile în gîndirea istorică contemporană.

— **Ați călătorit mult în străinătate, în centre europene și americane. Cum este privită istoriografia românească acolo?**

— Diferit. Există o imagine clișeu care a străbătut pînă departe, reducînd-o la cîteva epitete simplificatoare, legate de sistemul social politic și de metodologia materialismului istoric, dar există și imagini mai diferențiate — pe epoci, evenimente, personalități sau „școli" — care știu să deosebească clișeul de abordări mai aplicate, în care profesionalismul și respectul pentru adevăr își spun cuvîntul. Din păcate, lucrările din această categorie circulă anevoie și defectuos. Numai studii de înalt profesionalism pot răzbi acolo unde nu există nici un motiv de concesii protocolare. Sînt multe de făcut în această privință. Gîndul meu, speranța mea, se îndreaptă spre noile serii de slujitori pe care istoriografia română și-i dorește.

CICI IORDACHE-ADAM ■

„Catedra mi-a fost chemarea și viața"

Cînd ultimul clopoțel amuțise prin școli iar listele de pe ferestrele liceelor cu cei care urmau să ocupe băncile de-a IX-a, abia apăruseră, o veste ca o aromă dulce dădea ocol orașului Bacău. Întîi, am perceput-o într-o librărie, în discuția cîtorva tinere femei, apoi, în curtea Liceului „Bacovia" printre mulțimea de părinți cu ochii fixați de „viziere". Se vorbea cu un respect anume despre o învățătoare. O învățătoare a orașului care „a trăit în vara aceasta satisfacții cît pentru o viață". Măsurate în 3 generații cărora le-a pus condeiul în mînă. Șeful de promoție pe ciclul primar, cu 10 din clasa I la a IV-a, de la Școala 2, a fost elevul său. Ca și adolescenta care a isprăvit a VIII-a, a doua acum pe listă la „Bacovia", cu 9,91, iar în școala ei copilul exemplar cu 10 de la I-a la a VIII-a, Mădan Andra Maria (sînt chiar frați). „Ce are extraordinar învățătoarea asta este că îi urmărește pe copii pînă termină orice grad de școală", zice o mamă dintre cele ce discută cu aprindere. Mă amestec printre ele să aflu numele învățătoarei.

A doua zi, m-am îndreptat spre Școala generală nr. 2 s-o caut pe Eufrosina Tăraboanță. Am întîlnit-o, nu în compania unor prichindei, cum te-ai aștepta să întîlnești o învățătoare care a „predat" clasa a IV-a, urmînd să-i preia pe cei din universul jocului, ci tot în compania unor exploziви adolescenți. Nicoleta Chiriac îi înmînează un buchet de flori, fără o vorbă, în schimb pe chipul devastat de fericire se preling două boabe mari de lacrimi. „Am fost pe locul patru..." rostește cu vorbele gîtuite de emoție. Fără îndoială, sînt copiii buni ai acestei școli cu un corp didactic de ținută, care își fac la înălțime datoria, dar în asemenea momente să nu-i uiți pe cei care, cu 8 ani în urmă, ți-a deschis calea cărții, este cea mai frumoasă metaforă și cel mai înalt omagiu ce se poate aduce unui învățător.

— Sînt surprinsă ! îi șoptesc (emoția fetiței blonde mi se transmisese puternic). Sînt obișnuită să aflu de asemenea gesturi, mult mai tîrziu, cînd copilăria începe să trăiască nostalgic în noi.

— Depinde de învățător și de tradițiile fiecărei școli. N-am putut altfel, toată viața am fost așa. Învățătorul intră în destinul ființei inocente din bancă, de el depinde nu numai dacă un copil va scrie și va vorbi corect limba română ci și o mulțime dintre trăsăturile lui de caracter. Cînd un adult ajunge să scrie cu greșeli de ortografie ori să pronunțe incorect cuvinte din fondul principal al limbii, primul vinovat este cel ce i-a pus condeiul în mînă. Ieri, s-au afișat rezultatele la admiterea în licee, am stat nelipsită de lîngă telefon, știam că foștii mei elevi mă vor suna și au făcut-o pînă către 11 noaptea. Îmi bat, la ușă, de pildă, foștii mei copii de altădată din Faraoană, sat ceangăiesc, unde mi-am început apostolatul, acum 33 de ani. Cînd am ajuns acolo erau doar cîte 3—4 elevi într-o clasă. Mi-am făcut o tablă mică și umblam cu ea prin sat, mă duceam acasă la ei să-i învăț carte, ca, treptat-treptat, să-i atrag și să-i conving pe părinți să-i lase la școală. Îmi luam propriul meu copil după gît, pe umeri, și umblam așa uliță după uliță. Mai tîrziu, soțul meu, pe care l-am găsit acolo director de școală, învățător și el, și-a luat o motocicletă și-i ducea pe acești copii pe la școli, mai departe, în licee, în școli tehnice, la profesionale, pe la Bacău, la Onești, la Moinești. Azi mă reîntîlnesc cu mulți dintre ei, au ajuns, la rîndu-le, părinți și bunici, vin și mă roagă să le iau la clasa mea copiii. Asta e destinul oricărui învățător, să îmbătrînească și să întinerească în fiecare toamnă...

— Și să înveți mereu, școala românească acumulînd și ea mereu noutățile timpului...

— Să mergem să-mi vedeți clasa unde muncesc.

Mergem, iar emoția se transformă într-o adîncă uimire. Nu e o clasă obișnuită pentru prichindei de școală primară, cum mă așteptam, este un cabinet-laborator, mai curînd potrivită pentru o grupă de studenți politehniști, de pildă. Băncile sînt niște pupitre imaculate, din lemn alb, iar restul spațiului este așa fel organizat, împărțit, gîndit încît să răspundă unor funcționalități multiple — estetice, metodice și de viață a școlarului mic. În fața băncilor, în spatele catedrei — tabla mare, a profesorului. Deasupra ei, rulat, un ecran pentru proiecții de filme și diapozitive. În dreapta — dulapul cu aparatura audio-vizuală — proiector, pick-up, magnetofon, colecții numeroase de discuri, benzi, diapozitive. Cartoteci întregi de diapozitive organizate pe tematici și pe discipline de învățămînt.

— Ordinea oferă nu numai timp învățătorului la clasă, oferă exemplu și modelează trăsături de caracter. Ordinea aceasta exterioară ordonează gîndirea copilului, îi înarmează cu ordinea lui interioară, care îl va ajuta mai tîrziu în formarea unei gîndiri solide.

Pereții cu ferestre este îmbrăcat și el în dulapuri, pînă la jumătate. Sînt doldora cu material didactic pentru toate materiile de-a IV-a. Numai pentru însușirea verbului, de pildă, și-a alcătuit numeroase și numeroase planșe expresive și elocvente, Rodul, firește, al muncii sale, dincolo de școală.

— Un material didactic bun economisește cadrului didactic timp și-l ajută să lucreze, pe parcursul unei ore cu fiecare copil în parte, nu doar cu vîrfurile ori cu cei mai slabi. Cel mai greu de predat, v-o spun după 28 de ani de muncă la catedră, este gramatica Limbii române. Dacă ai dorința ca elevii să și-o însușească perfect, și trebuie să ai, este datoria ta elementară de prim dascăl al copilului, trebuie să munc ești enorm, mai mult decît la matematică, mai tenace și cu metode mult mai subtile. Materialul didactic ți-l creezi, ți-l asiguri; poți dispune de un model ori de un set pe școală, venit prin inspectorat, dar cînd sînt, de pildă, patru clase de-a IV-a, ce faci ? ! Apoi, fiecare clasă are individualitatea și particularitățile ei ce țin de copii dar și de cel care le predă. Un învățător nu poate fi un funcționar, prin natura muncii lui este un creator, este un Pigmalyon.

Peretele din stînga este bordisit cu table la statura „studenților" meniți să lucreze cu ele.

— Sînt table magnetice, pe care mi le-am procurat — inițial, cu ajutorul părinților, pentru învățarea mulțimilor la clasa întîi. Am confecționat singură acasă, ajutată de întreaga familie, după modelul celor primite de la minister, un sac de piese magnetice — aveam doar 2 truse pe școală —, așa fel încît să poată să lucreze la tablă fiecare copil în parte. Puteau lucra cel puțin 20 de elevi odată, astfel încît n-a isprăvit unul clasa întîi fără să-și fi însușit temeinic noțiunea mulțimilor. Cu fiecare an de învățămînt apoi, copiii crescînd, am găsit tablelor infinite posibilități de utilizare pentru fiecare materie, în avantajul enorm al elevilor, dar și al meu. Cine nu-și pregătește material didactic n-are mîna dreaptă, aș zice, își îngustează posibilitățile de a scoate serii omogene de elevi sub raportul însușirii obiectelor de învățămînt și cît mai mult peste nivelul mediu.

Pe cîl de al patrulea perete — cuierul liliputan și cutiile-dulap pentru încălțăminte. Elevii poartă în clasă cipici speciali. Pe cuier sînt frumos desenate numere, fiecare își are locul bine stabilit, corespunzător numărului din catalog. Un amănunt nu chiar neimportant în actul subtil și tenace al educației.

Întreaga clasă arată, și chiar este, ca un veritabil laborator de cercetare pentru perfecționarea metodelor (și metodicilor) de predare în cursul primar. Este concepția despre cea mai grea și mai frumoasă profesiune dintre profesiunile umane a unui slujitor al școlii românești.

— Fără spirit creator și dăruire nu obții nimic sau aproape nimic. Ce mă preocupă acum este cum să alcătuiesc un cabinet pentru predare modernă la clasa întîi. Din această toamnă avem un Abecedar nou. Vreau să găsesc calea pentru îmbunătățirea scrisului la copii. Trebuie să revenim, după părerea mea, la Ortografie, la ortografia clasică a Limbii române. Toată lumea ne reproșează, și pe bună dreptate, că elevii de azi au ajuns să scrie foarte urît. Toți învățătorii din școala noastră sîntem preocupați de cultivarea scrisului corect și frumos al alfabetului limbii naționale. În comisia metodică am pus pe hîrtie gîndurile noastre.

CICI IORDACHE-ADAM

În orarul școlii — dragostea de muncă

Miroase a toamnă și a școală. În grădinile gospodarilor din comuna Bezdead, județul Dîmbovița, au început să foșnească ramurile cu mere sub adierea unui vînt încă blînd. În case, au început să foșnească filele cărților și caietelor noi sub adierea lui 15 septembrie. „Ce faceți, copii la școală, mai sînt cîteva zile pînă sună clopoțelul ?" Ionică Drăgoi pare a fi șeful grupului de băieți cam de-a șasea ce mătură de frunze asfaltul curții. „Facem curat că începem. Pe urmă tovarășul director ne pune un film cu Sadoveanu. Acum două zile am ascultat pe bandă procesul lui Caragiale. Venim pe la școală și în vacanță pentru că ne place".

Noua școală din Bezdead poate într-adevăr rivaliza cu o școală din oraș. Masivă, trainică și arătoasă, cu mezanin și două etaje, este mîndria celor de aici, alături de case comunei, adevărate vilișoare cu etaj și balcoane, îmbrățișate de curți îngrijite gospodărește. Pe fruntea clădirii, săpat în piatră, îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat tinerei generații de a învăța, de a deschide porțile cunoașterii, științei și de a servi astfel țara. Mai jos, cuvintele lui Spiru Haret : școala este pirghia înălțării neamului. Cele 10 clase cu cîte două table și bănci lustruite, cele 4 laboratoare sclipind de curățenie, te invită să poposești în ele pentru a-ți lumina gîndul. Unde este școala de acum 20 de ani cu streașina cît omul și pereți parcă să-l sprijini cu umărul ? Vremea de azi înseamnă noi orizonturi pentru învățămînt, condiții ideale pentru instruirea tineretului. „Am alături de noi pe tovarășul director Victor Dobre. Directorul institutului de proiectări județene, Iulian Furcoi și inginerul Cristian Sora nu au uitat că aici au învățat să scrie și să citească și au făcut un proiect frumos și economic. Ne-am realizat visul de a construi o școală demnă de hărnicia oamenilor și de viitorul fiilor ei". Laboratoarele parcă sînt făcute să aducă din adîncuri la suprafață pasiuni și talente. Cel de științe naturale are pereții tapetați cu insectare și ierbare parcă de expoziție, cu diorame reprezentînd minianimale de material plastic din fauna actuală și a altor glaciațiuni, aducînd în mic cu o sală a muzeului Antipa, cu mulaje de organe și un schelet pentru pătrunderea în tainele anatomiei. Cabinetul de literatură te invită să urmărești emisiuni la televizorul și radioul din colț, să îți se prolecteze la aparatul de filmat despre Junimea, Blaga, Coșbuc, Arghezi, să asculți la magnetofon benzi cu Miorița și antologii de poezie. Pe catedră, deschisă mereu, Istoria lui Călinescu. În sala de științe sociale, pe fiecare bancă, un glob și o mapă cu principalele documente politice, iar în cea de fizică-chimie, aparatele, substanțele, baloanele de la fiecare măsuță îți fac cu ochiul să verifici fenomenele din cărți cu mîna ta într-o mică experiență. Laboratoare ce pot fi invidiate de orice mare liceu de tradiție. Gheorghița Anghel dintr-a șasea ștergea praful de pe harta mapamondului cu beculețe marcînd orașe și bogății. Colegile au aranjat pozele de pe culoare cu marii domnitori și oameni de știință ai țării și citate din gîndurile lor și panourile „Cadran Politic", „Matematica", „Știință și adevăr", „Profesiunea mea". „Toată vara cînd împrumutam cîte o carte de la bibliotecă trebuia să aducem cîte o mică analiză literară și 2—3 probleme de matematică rezolvate, ne povestește Gheorghița. Tovarășul director spune că mintea nu trebuie să încercească niciodată". Mereu și mereu apar cuvintele : tovarășul director, Tovarășul director Victor Davidoiu, căci despre el e vorba. Sădește aici muncă, pricepere, inițiativă și mai ales, suflet. Tot ce înseamnă această școală se leagă de numele lui. De la prima cărămidă, la media mare cu care un elev intră la liceu. Este iubit și respectat de copii. Dar și de toți locuitorii Bezdeadului. A făcut ca o școală de comună să aibă statura, nu numai de construcție, ci și de nivel de pregătire, a unei școli importante de oraș. Un dascăl, care împreună cu colegii Gheorghe Barbu, Clement Vulcănescu, Sanda Prian, toți cu rădăcini puternice în pămîntul Bezdeadului, au înălțat mintea multor generații de copii, le-au pus aripi să zboare spre lumina cunoașterii. „Învățătura e una din marile bucurii ale vieții, ne spune. Căutăm să creiem un climat în care copiii să o facă cu plăcere".

Pe culoare se verifică stația de radioamplificare. De la ea directorul va anunța copiilor din Bezdead începutul altei călătorii în lumea cunoașterii.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Dialoguri paralele

I

Cu păpușa-n brațe, îmbrăcată într-un trening fucsia, culoarea la modă care o poartă și mama, Alina își ia rămas bun de la micii prieteni, pentru că de mîine va avea un alt statut.

— Ce vei face cu păpușa ? Te despărți și de ea ?

— Vine cu mine la școală.

— Nu e voie !

— O ascund în ghiozdan...

— N-ai loc... Ai de pus creioane, caiete, abecedarul.

Rămîne pe gînduri pentru că știe că am dreptate. Alina strînge la piept „blonda" și o pune pe banca din fața blocului.

— Atunci mă duc la școală și acasă o învăț și pe ea să citească. O să văd eu ce voi face...

Începe, evident, s-o plictisească descusutul meu. Se plimbă nervoasă de colo, colo.

— Mi-ați văzut uniforma ?

— Nu, dar cred că ești foarte frumoasă cu ea.

— Dar ghiozdanul mi l-ați văzut ? Tata nu mai are răbdare, și-a luat o zi de concediu și a venit de la șantier. Merge și bunica, a venit de la Galați — tanti Ana.

— Să vă faceți o fotografie. Ai emoții ?

— Nu ! (dar îndrăzneala ei deja s-a dezumflat ca un balon). În ce bancă o să stau, tovarășa ?

— De unde vrei să știu ? Cînd am fost în clasa I, cine învăța cel mai bine stătea în primul rînd.

— Atunci eu voi sta acolo...

Își ia păpușa și vrea să plece.

— Eu o să fiu așa, ca dumneavoastră, scriitoare.

— Ziaristă.

— Nu, eu vreau să scriu cărți, să le citească prietenii mei înainte de a adormi.

— Dar vor crește și prietenii tăi.

— Vor fi alți copii ca mine, eu o să scriu pentru ei. Sărut-mîna...

Alina și păpușa, de înălțimea ei, dispar la primul strigăt al mamei. Scumpa nu știe să citească, alfabetul e o mare enigmă, dar se și vede la masa de scris. O văd și eu prinzînd-o zorile, trăind momentele de îndoială, de chin, de victorie ale creației. Oricum, o poveste de-a Alinei ar putea începe așa : „A fost odată un tată, inginer pe șantierul care întinerea Dîmbovița, o mamă, destoinică profesoară la catedră, o fetiță care promitea să ajungă scriitoare, să fie celebră. Frumoasă familie !"

II

Dan are 17 ani. Înalt, sportiv, cu personalitate puternic conturată, un băiat retras, singuratic. Toată vacanța a ajutat-o, zilnic, pe mama la cumpărături. Cum avea o clipă liberă se lăsa purtat pe aripile lecturii.

— Nu vei mai avea 24 din 24 de ore exclusiv pentru citit.

— Vor fi cîteva ore mai puține, dar mai folositoare, pentru că cititul dirijat este extrem de important.

— Te simți atît de tare încît să iei din prima încercare admiterea la medicină ?

— Voi fi printre primii cinci admiși. Pot să spun că odată cu laptele mamei am supt dorința de a fi medic. Din clasa a VIII-a învăț anatomie, chimie.

— Ai stat vreodată într-o lungă noapte de gardă, să vezi suferința ochi în ochi ?

— Am trăit pe viu întîmplările nopții, întovărășindu-l pe tata-n gardă. Pentru mine altă profesiune nu există.

— Ce note ai avut în timpul anilor de școală ?

— 9 și 10.. Cum se spune, sînt tipul ideal de candidat pentru orice facultate, dar inima mea e dată.

— Culmea ar fi să vrei să vindeci inimi !

— Nu, modelul meu profesional este anonimul medic de țară, devotat și una cu oamenii dintr-o comună pierdută pe harta țării, cu un mic spital, cu cîteva paturi, dar cu tot ce trebuie pentru investigații. Acolo mă văd cunoscut de toți, numărul meu de telefon să fie al tuturor, sunat ca la 030, zi și noapte.

— Numai, pînă termini facultatea, să nu-ți schimbi gîndurile.

— De cînd aveam 10 ani sînt același. Dacă gîndurile mele au rezistat, s-au maturizat, în șapte ani, credeți că există drum de întoarcere pentru mine ?

...Să ne dăm întîlnire peste cîțiva ani, într-o căruță trasă de doi cai albi (dorința mea) undeva, în România. Sînt sigură că așa va fi, dacă dumneata, Dan, vrei cu tărie, pentru că toate drumurile sînt deschise pentru împlinire. Noroc viitorule doctor !

CARMEN DUMITRESCU

În căutarea kilowattului dispărut

Ca să-ți gospodărești judicios energia — o extremă necesitate — trebuie mai întîi să știi cît ai. Pentru ca informația să fie exactă, sînt necesare aparate de măsură de mare precizie. Altfel, ești nevoit să te mulțumești cu valori orientative. Ori, cum în întreaga lume foamea de energie a atins fenomenul de criză, nici nu se pune problema de a mai bîjbîi printre kilowați.

Sînt cîțiva ani buni de cînd o serie de întreprinderi și institute de cercetări din țară — ICEMENERG, ICSIT București, Autobuzul, IAEM Timișoara, Electrocontact-Botoșani, spre a da doar cîteva exemple, au început să pregătească terenul lansării unor aparate de măsură de mare precizie. Pe lîngă cercetările proprii, instituțiile sus-amintite și-au înmulțit căutările cu cele ale unui foarte tînăr institut de învățămînt superior. Încrederea acordată de asemenea firme de prestigiu nu poate fi decît o garanție a seriozității cercetătorilor de la Baia Mare, asupra lor propunîndu-și să vă îndrepte atenția prezentul articol.

Preocupat încă de la începutul existenței sale de problema energiei electrice, Institutul de învățămînt superior din Baia Mare și-a făcut debutul în cercetare modest, prin realizarea bilanțurilor energetice ale unor unități industriale. Bilanțul acesta presupune o sumă de măsurători la nivelul contorului unității respective, pentru a se vedea cîtă energie intră în întreprindere și apoi, alte noi măsurători, menite să arate unde se duce această energie, cum e ea distribuită, care sînt randamentele pînă la nivel de utilaj, pentru ca în final să se poată stabili consumul specific de energie electrică pe produs.

— La un anume nivel — ne relata Ștefan Marinca, unul dintre șefii de lucrări aflat de la bun început în colectivul de cercetare băimărean — nivelul de medie tensiune, acest lucru era relativ simplu de stabilit, pentru că existau o serie de aparate de măsurare a energiei electrice montate în instalații. Parte din ele însă, erau ieșite din clasă, nu le mai urmărea nimeni, avînd un rol pur decorativ. În mare măsură situația reală era complet necunoscută. Dificultatea consta în faptul că pentru a stabili valoarea curentului, sau a puterii, sau a energiei trebuia întrerupt circuitul. Ce însemna această întrerupere? Iată un singur exemplu: pentru a măsura un circuit, să zicem un utilaj, trebuia anunțat locul de muncă, deconectat de sub tensiune, introdusă o trusă wattmetrică de import. Operația, pînă la repunerea sub tensiune, durează în medie o oră. În vremea aceasta însă, am perturbat utilajul, fenomenul pe care-l urmărim nemaifiind cel real. Acesta este un aspect. Dar mai există și altele, mult mai importante. Sînt circuite care nu permit întreruperea decît cu modificări serioase în instalații, ceea ce nu se poate face, bineînțeles, decît în cazuri de forță majoră. De aceea, măsurătorile nu se efectuau decît din loc în loc, iar concluziile se generalizau. Și care era finalul? Se plăteau bilanțuri energetice foarte costisitoare care se bazau pe date nu tocmai exacte din lipsă de aparate de măsură, o sumă de kilowați „rătăcindu-se" pe parcurs.

Sigur, băimărenii s-ar fi putut mulțumi să continue aceste măsurători aproximative, îndeplinindu-și pe o cale facilă și avantajoasă — în ceea ce-i privea — din punct de vedere economic, sarcinile prevăzute în contractele de cercetare încheiate. Numai că, au hotărît să pornească pe alt drum, nedefrișat și de aceea nu tocmai comod, la o adevărată vînătoare a kilowaților rătăciți. Cleștele dietz, una din primele realizări, pare extrem de simplu. Este un sistem cu care se cuprinde conductorul de energie, aparatul indicînd totul: curent, tensiune, putere activă, putere reactivă. Invenția a stîrnit entuziasmul tuturor „rețeliștilor" reuniți în simpozion național, iar Institutul Național de Metrologie l-a omologat cu mențiunea că aparatul este superior multora dintre cele cunoscute pe plan mondial. Începutul acesta — pentru că a fost doar un început — le-a dat încredere și curaj. Un nemaipomenit fler în depistarea kilowaților pierduți i-a făcut să bănuiască în sistemele acestea de măsurat o imperfecțiune. Care este elementul care dă imprecizia? — s-au întrebat. Umblînd printre curenți primari și secundari, căutînd în cîmpuri și circuite magnetice, răscolind tensiuni, au descoperit cauza erorilor: un flux magnetic care înlănțuie curentul primar cu cel secundar. Dacă-l eliminau, înlăturau și eroarea. Au început alte frămîntări, le-au venit alte idei. Una s-a dovedit a fi salutară. Au apelat la electronică și au reușit, ajungînd la o consecință de-a dreptul spectaculoasă. Dacă pînă atunci transformatoarele de acest gen erau făcute din tole de înaltă calitate — din import — aplicînd principiul creării curentului secundar pe cale electronică, au putut realiza aparatura din fier ordinar, din fier-beton. Au eliminat, deci, importul, iar sistemul imaginat de ei, lucrînd fără flux magnetic, a înlăturat pierderile de kilowați. Folosind materiale fără nici o pretenție, au ajuns, așadar, la o aparatură foarte pretențioasă sub aspectul performanței. Ideea aceasta, a măsurătorilor nedistructive, brevetată astăzi, a dus la încă multe alte aplicații. Am dori să vă mai prezentăm doar una, noutate de ultimă oră.

Cercetătorii Institutului superior din Baia Mare au pus la punct un aparat pentru determinarea erorilor de montaj la contoarele trifazate. Avînd chiar minime cunoștințe în domeniu, oricine știe că un asemenea contor trifazat are în general nouă borne de curent, plus încă trei de tensiune, la care intră un număr egal de fire venind din instalație. O singură eroare în legarea acestor fire — și se întîmplă, am aflat, destul de des — duce la indicări greșite ale contorului. De aici, serioase perturbări în decontările de energie sau în urmărirea kilowaților consumați. Metoda de verificare a legăturilor e unoscută pînă acum — ridicarea diagramei fazoriale — este extrem de greoaie. Sînt necesare tot felul de măsurători, se întocmesc tabele și diagrame care necesită minimum o oră, în care muncește o întreagă echipă de electricieni. În plus, prin metoda ridicării diagramei fazoriale, eroarea nu este exclusă, așa că este foarte posibil să fii nevoit să iei toate măsurătorile de la capăt. Băimărenii înlătură toate aceste neajunsuri prin aparatul recent prezentat. În cîteva secunde un om și nu o echipă, poate verifica orice contor, indicînd urgent dacă este sau nu corect montat. În cazul unei greșeli, aparatul o dovedește pe loc. Partea sa posterioară are exact forma cutiei de borne a contorului, prezentînd un fel de pini elastici ce se așează pe cutia de borne. Sînt preluate căderile de tensiune de pe bobine și se face o analiză electronică a informațiilor, care sînt afișate pe un panou frontal. După știința autorilor săi, preocupați continuu de ceea ce apare nou în domeniu pe plan mondial, nimic asemănător n-a fost creat de vreo firmă din lume. În curînd, „jucăria", cum o numesc băimărenii, cîntărind mai puțin de jumătate de kilogram, va intra în gențile electricienilor, punînd la punct contoarele noastre — din locuințe sau de la locurile de muncă.

LIANA MOLNAR ■

A învăța, a munci, a crea

Pionierii Clujului inventează

Iată mai întîi brevetele acordate: „Produs medicamentos, reconfortant" (brevet R.S.R. nr. 91711), „Preparat medicamentos trofic și energizant" (91910), „Produs medicamentos cu acțiune trofică și reconfortantă" (91911), și „Produs medicamentos energizant" (91912). Deocamdată atît, dar alte zeci de idei sînt deja înaintate OSIM-ului iar numeroase altele se află în faza de laborator, acolo la Casa pionierilor și șoimilor patriei din Cluj-Napoca unde, de trei ani de zile, funcționează cercul pionieresc de inventică în cadrul secției „Protecția mediului înconjurător" condusă de profesoara Ana Cipleu.

Un început care s-a vrut și atractiv: produsele realizate pe baza acestor brevete erau destinate chiar lor, copiilor-inventatori: pentru stări de oboseală și surmenaj, pentru relaxare, pentru eforturi fizice și intelectuale intense și îndelungate, iar pentru realizarea lor au fost utilizate numai materii prime indigene. Și, firesc, „gustul" inventiilor, a venit chiar de la „gustul" plăcut al primelor produse realizate de ei, pionierii-inventatori ai Clujului.

Săptămînă de săptămînă, 20 de copii ai Clujului „transferă" cîteva ore de joacă pentru a inventa. Pentru a gîndi. Și o fac cu pasiune. S-au obișnuit deja și cu ședințele de comunicări. Au simțit bucuria premiilor și plăcerea izbînzilor. Iată dacă cineva, peste ani, va dori să le urmărească destinul merită să le transcriem în acest spațiu tipografic numele: Codruț Cosmin Nistor, Alina Miron, Cristina Lung, Simina Cibu, Mirela Crihălmeanu, Daniela Hangan, Ligia Mustățea, Elisabeta Sîrbu, Lucian Dolha, Mircea Grama, Cristian și Gabriela Cipleu, Denisa Deac, Simona și Cristina Pop, Cristina Dragoste, Alina Boje, Irina Voiculescu, Mioara Manole, și Laura Lazăr.

Discutam despre micii inventatori ai Clujului cu prof. Marius Negru Loga, președintele Consiliului județean al organizației pionierilor. Erau de față și alți inimoși colaboratori ai săi de la care aveam să aflu alte cîteva amănunte impresionante. Cei 20 de copii inventatori au „răsărit" dintre cei 43 650 de copii organizați la nivelul județului Cluj în 2 078 de cercuri tehnico-aplicative. Iar mulți, foarte mulți, chiar dacă deocamdată sînt doar inovatori sau simpli realizatori, au bucuria de a fi autori ai unor lucrări deosebite. Mă gîndesc la asaltul pornit în lumea calculatoarelor, la bucuria de a realiza programe informatice pentru lecțiile pe care le parcurg la școală, la efortul impresionant făcut pentru dotarea caselor pionierilor și șoimilor patriei cu calculatoare personale. Dar tot impresionantă este și activitatea profesorilor-instructori, care, cu tact și multă răbdare, formează copiilor bucuria de a crea, pregătindu-i pentru „mîine" acel mirific continent ce trebuie cucerit și escaladat. Și ce „aliat" mai bun poate fi decît cutezanța de azi? Parcurg o listă și las concluziile pe seama cititorului: reactor electrochimic, schimbător de sens cu doi arbori (kart cu mers înapoi), „CONUM" — comandă digitală pentru mașini-unelte, aprindere electronică multiscînteie, recuperator de căldură, sistem pentru determinarea sexului la păsări și pești, comutator automat de putere și program, aeromodel de acrobație aeriană cu dublă accelerație, convertor bidirecțional, tir electronic, etuvă pentru uscarea controlată a ceramicii. Și „lista" e incompletă. Sînt doar cîteva din creațiile pionierești realizate în acest an la „casele" din Turda, Dej, Cîmpia-Turzii, Gherla și din Cluj-Napoca. Unele, trecute deja în secții de producție din întreprinderi, multe, devenite un excelent aliat didactic în învățare, iar altele, premiate la concursuri pionierești. Și nu v-am spus încă nimic despre năstrușnicul „flăcăiaș", creat de pionierii din Dej. Cînd ceva este în neordine cu flacăra de la gazul metan „paznicul" bunei arderi, „flăcăiașul", dă alarma. O ingenioasă soluție practică de evitare a exploziilor găsită de membrii cercului de chimie experimentală din orașul de la confluența Someșurilor. Și nici despre două manifestări științifice de suflet ale pionierilor din județul Cluj: simpozioanele bienale BIOCHIM și... I.D.E.C.A.R. ! Primul, organizat la Dej, n-are nevoie de nici o traducere. Al doilea, cel organizat la Turda, e o sărbătoare a viitorului, a interdisciplinarității.

Odată cu reînceperea anului școlar, la 15 septembrie, micii inventatori, reuniți în cadrul cercurilor de creație, patronate de casele pionierilor, își vor finaliza ideile și proiectele gîndite în lunile de vacanță. Demersul instructiv-educativ de formare a tinerei generații prin muncă și pentru muncă — idee program a învățămîntului național de toate gradele — va găsi, în continuare, în aceste laboratoare ale inteligenței un sprijin activ și o cale deschisă pentru încurajarea și hrănirea talentelor virtuale.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Pe băncile școlii și în laboratoarele inteligenței

Înclinația pentru creativitate se poate dobîndi de la vîrste foarte tinere, îndatorirea de a le-o insufla celor mici revenindu-le în primul rînd dascălilor. Omul de la catedră se străduiește să se achite cu toată cinstea de această grea, dar nobilă misiune, rezultatele șchiop din urmă dovedind că unul dintre atributele învățămîntului modern este astăzi deprinderea de a crea, cu care este înarmat orice tînăr ieșit de pe băncile școlii. Fiecare instituție de învățămînt a țării, indiferent de poziția sa geografică ar putea constitui un argument al celor afirmate mai sus. Din multele exemple pe care le-am putea oferi ne vom opri la unul: Liceul de științele naturii „C. A. Rosetti" din capitală. Aici se pregătesc cu îndîrjire, an de an, loturile României înainte de confruntarea cea mare a vîrstelor fragede și sclipitoare ale lumii. Aici luptă și se bucură alături de ei neobosita „antrenoare", acea extraordinară profesoară binecunoscută lumii învățămîntului, Paraschiva Arsene. „O Olimpiadă de chimie — afirmă gazda noastră, directorul Emil Stoica, necesită matematică foarte multă, multă fizică și biologie. Iar profesorul trebuie să știe „cu carul".

E demult trecută vremea cînd dascălul se mărginea la buchia cărții, iar cadrele didactice de la liceul „Rosetti" o dovedesc cu prisosință. Ți-e imposibil s-o catalogheze pe Daniela Stoica doar drept profesoară de matematică. Tema sa de cercetare, efectuată în colaborare cu INCREST — „Modele de stabilitate în teoria mediilor continui" — o abordare matematică a problemelor mecanice, a însemnat un pas înainte în cercetarea fundamentală. A mai însemnat însă, și mărirea bugetului școlii, adică aparatură mai bogată, laboratoare mai complexe.

Doctorul în chimie Mihai Chirca, era pînă acum doi ani unul dintre cercetătorii Centrului de chimie-fizică din cadrul ICECHIM. Vocația pentru pedagogie, descoperită mai tîrziu, n-a știrbit cu nimic locul pe care-i ocupă pasiunea cu care este înzestrat, îndeobște, cercetătorul.

— În ceea ce privește cercetarea științifică cu elevii — afirmă Mihai Chirca, sînt două modalități de a aborda problema. În prima fază, se aleg teme la nivelul lor de înțelegere, teme ce se pot realiza cu dotarea de care dispune laboratorul și în timpul ce poate fi afectat de către elevi cercetării. Aici învață să formuleze tema de cercetare, să-și propună modalitățile de rezolvare și să realizeze — singuri sau ajutați de profesor — aceste experimente. Nivelul superior este integrarea într-un colectiv mai mare, coordonat de un institut de cercetări, caz în care elevii pot realiza o parte mai restrînsă a cercetării, dar au un cîștig în alt sens: vin în contact cu marea cercetare înțelegînd de timpuriu atît necesitățile cît și deziderateele acesteia. Liceul nostru este, de-altfel, patronat de Facultatea de chimie din cadrul Universității din București și inclus în planul de cercetare al Institutului central de biologie și al Facultății de biologie bucureștene. Temele efectuate în colaborare cu institutele specializate sînt binevenite pentru ambele părți. Elevii își dau seama de nivelul pe care trebuie să-l atingă, iar cercetătorii beneficiază de idei proaspete.

Un exemplu. Anul trecut, eleva Cristina Petre — pasionată chimistă — a dus la bun sfîrșit tema „Creioane pentru scris pe sticlă", o cercetare relativ simplă, dar care a permis autodotarea laboratoarelor — foarte necesară — și a pus asemenea creioane și la dispoziția altor școli.

Odată deschisă lista exemplelor, o vom continua cu cîteva teme distinse cu prilejul sesiunilor de comunicări științifice ale elevilor. O cercetare de anvergură a foarte tinerilor chimiști a fost realizată cu coordonarea Institutului național de chimie și a vizat recuperarea nichelului din catalizatori uzați.

Temele din cadrul Cercului de biologie — coordonatoare, profesoarele: M. Ezaru, E. Căsăndroiu, R. Gălțeanu, M. Mureșanu — sînt, pe cît de diverse, pe atît de interesante.

„Fuziunea de protoplaști asociată cu poliploidia divizată la alga Chlorella vulgaris", lucrare ce și-a propus drept scop mărirea potențelor de producere a substanței organice a oxigenului, își găsește utilizări în acvaristică, dar și în zborurile spațiale.

„Considerații ecologice asupra rîului Dîmbovița în amonte de lacul de acumulare Cringași-Ciurel", lucrare coordonată de prof. Viorel Costache, îi are drept autori pe elevii clasei a IX-a, fiecare membru al colectivului primind sarcini precise. Astfel, a fost studiat mediul geografic, chimismul mediului efectele modificărilor suferite de vietuitoare ca urmare a influenței factorilor existenți în anumite puncte ale rîului.

M. LIANA ■

La „Combustibilul"

Praf plimbat cu trenul, oameni duși cu vorba

În pragul anotimpului rece, revine cu acuitate la ordinea zilei aprovizionarea populației cu combustibil. Chiar și în București. Unde pentru acest an, a fost programată livrarea de lemne și cărbuni la circa 13 000 de familii. Programare judicioasă. Și respectată. În bună măsură. Cetățeanul plătește lemnele și cărbunii, inclusiv transportul, tăierea lemnelor, încărcarea cărbunilor în saci. I se dau bonuri separate pentru cărbuni și pentru lemne. Așa le și primește. Separat. „Pentru că uneori avem numai cărbuni, alteori numai lemne", ni s-a explicat la mai multe depozite.

Drumurile se dublează. Pe motorina statului !

Livrarea se face „în funcție de ritmul în care ne sosește marfa de la furnizori". Care este acest ritm ne-o arată limpede faptul că, la 7 și 8 septembrie, depozitele onorau bonuri plătite din mai, iunie, iulie. Unui om care a plătit în aceeași zi și lemnele și cărbunii i se trimit mai întîi lemnele și după două săptămîni cărbunii. Asemenea decalaje am constatat la toate depozitele vizitate. În felul acesta, la fiecare adresă este trimis cîte un mijloc de transport de două ori. Or amănuntul poate să **pară** neglijabil, dar nu este așa. Sînt 130 000 de adrese : Nimeni n-a calculat încă motorina consumată în acest fel. Poate că este timpul să facă, totuși cineva și acest lucru. O asemenea risipă are autori concreți. Care se tupilează în spatele a tot felul de subterfugii și de „cauze obiective" ce nu sînt deloc obiective. Poate că țițele acestor asemenea nonsensuri sînt greu de descurcat. Dar nu este imposibil ! De ce să nu plătească vinovații risipa ? Doar pentru că este mai comod și mai bine pentru ei s-o suporte statul ? Este aici un soi de indiferență care se lățește adesea și își îngroașă pe măsură efectele, așa cum se va vedea mai jos.

În prim plan restanțele furnizorilor

În toate depozitele, problema principală este aceeași : restanțele acumulate de către furnizori. Altfel, ordine remarcabilă mai ales la depozitele 401 (de lîngă gara Progresul) și 601 strada Valea Cascadelor din Militari). Să privim, așadar, mai întîi tabloul restanțelor. Ne ajută tovarășul Cornel Mihai, directorul **Întreprinderii pentru distribuirea combustibilor solizi și a materialelor de construcții.** Din cei 15 furnizori de lemne de foc ai Capitalei, la 31 august, înșiruirea la datorii o deținea I.F.E.T. Tîrgu Secuiesc, dominînd de departe cu o restanță de 11 000 de tone. În limbajul bucureștenilor — care nu cumpără tone — restanța harghitenilor înseamnă unsprezece milioane de kilograme de lemne de foc. Lucru care furnizorilor nu le face cine știe ce impresie, dar pentru care o mulțime de cetățeni se pot face foc. Nimeni nu se grăbește încă să se supere prea tare. Încă nu e prea tîrziu, este de părere directorul întreprinderii. Sperăm ca toate restanțele să fie acoperite pînă la începerea ploilor. **Toate,** fiindcă mai sînt. La începutul lui septembrie ele atingeau 26 000 de tone de lemne. Deși, spre lauda lor și a felului în care înțeleg să-și facă datoria, muncitorii de la I.F.E.T. Mureș trimiseseră nu 17 000 de tone cît îi obliga contractul, ci 18 763 de tone. Cei 10 furnizori de lignit aveau, la aceeași dată, în total o restanță de 118 000 de tone. Numai I.M. Motru înregistra 56 000 de tone de cărbuni nelivrați conform contractului. Și la cărbuni restanța totală tinde să ascundă fapte meritorii cum sînt ale minerilor de la I.M. Pinoasa (județul Gorj) care în loc de 7 650 de tone trimiseseră 19 976 de tone.

Un protagonist al dezordinii : praful de cărbune

Dar, dacă aprovizionarea depozitelor este — cu toate efectele ce decurg de aici — haotică (într-o zi sosește un vagon cu cărbuni, în alta sosesc 80 de vagoane la un depozit) și restanțele furnizorilor dau peste cap planificarea servirii cetățenilor, nu este de neglijat nici faptul că așa numitele stocuri ale depozitelor au dispărut. La cărbuni ele par a fi fost înghițite de... praful de cărbune. „Sînt cazuri în care un vagon conține doi bolovani enormi de cărbune de cîte 2—3 tone, iar în rest, pînă la 54 de tone, doar praf." (Petre Pandele, Marius Dumitrescu, șefi de depozite și Constantin Dinescu, merceologul întreprinderii) „La sfîrșitul lunii aprilie, I.M. Lupoaia ne-a trimis vagoane în care praful de cărbune depășea 90 la sută din încărcătură." Ca să nu mai vorbim de sterilul care vine de la I.M. Motru sau de faptul că această unitate întocmește invariabil actele de expediție a vagoanelor pe 54 000 de kilograme, dar „la sondaje se vede că din vagoanele lor lipsesc în jur de 2 tone". Delegații întreprinderii bucureștene porniți prin țară ca să insiste pe lîngă furnizori să-și respecte contractele aud, însă, cel mai adesea, o explicație amuțitoare : „Avem stocuri, priviți marfa !, dar nu avem vagoane să vi-o expediem." Aceasta în timp ce la București tone de steril se aruncă la gropile de gunoi, după ce a fost plimbat pînă acolo pe calea ferată. În timp ce, numai anul acesta, depozitele Capitalei au trimis mai multor termocentrale din țară 95 000 de tone de praf de cărbune folosind 1900 de vagoane!! Ca să ajungă aici, acest praf a călătorit tot pe calea ferată. Încărcat în alte 1900 de vagoane. Iar acestea se întîmplă doar pentru că — în afara I.M. Motru — toate celelalte unități trimit cărbunele nesortat, mulțumîndu-se să achite beneficiarului sortarea. Care se face la București. Nu este de mirare că unii au ajuns să se întrebe dacă nu cumva costul integral al transportului unui asemenea vagon de praf — Bucureștiul trimite la Drobeta Turnu Severin, la Doicești, la Iași — ajunge să depășească prețul la care este el livrat termocentralelor. Mai ales că, strînd în ploi prin depozite, praful de cărbune pierde din puterea calorică. Și se întîmplă aceasta fiindcă el nu poate fi expediat cu una cu două. Deși există grafice de livrare a lui, graficele nu se respectă. De ce ? Fiindcă lipsesc vagoanele... Cercul vicios se închide chiar în nasul acestui protagonist al unei povești absurde.

Telefonați la 14.67.32

În umbra acestor neajunsuri ușor de arătat — mai ales restanțele furnizorilor — unii lucrători din depozite încearcă să dea impresia că toate celelalte nu mai au nici o importanță. Sau că totul decurge din primele. Chiar dacă nu este totdeauna așa. La depozitul 101 (strada Izbiceni nr. 103), șeful de unitate Constantin Ciorcilă are un registru cu evidența verificării reclamațiilor. Sînt numeroase, deși jurnalul cumpărătorului este neatins. (Explicabil, poate și pentru că : „l-am introdus de curînd, că acum două luni, la un control s-a constatat că nu aveam.") La solicitarea Elisabetei Vornicu și a Mariei Tănase (strada Dobrogeanu Gherea) s-a constatat că li se trimiseseră cîte 200 de kilograme de praf de cărbune și steril. „L-am ridicat și le trimitem marfă ca lumea, cum au plătit." Corect. Nu se știe cît de corect este faptul că majoritatea verificărilor sînt încheiate cu concluzia că reclamanților li s-a trimis „marfă corespunzătoare." Fiindcă șeful unității ne spune singur că primește mult brad putrezit. „Noi sortăm cărbunele, dar din lemne nu putem alege putregaiul, așa că la lemne vindem tot ce primim." Și mai interesant în ce privește rezolvarea reclamațiilor este că unui cetățean care cumpărase 2 000 de kilograme de lemne i „s-au schimbat 1400 kilograme lemne B cu 1400 kilograme lemne A". Adică lemne de esență moale i s-au schimbat cu altele de esență tare. Atîta tot. Alții reclamă că au primit putregaiuri și li se răspunde că li s-a dat „marfă corespunzătoare". Intrăm într-o zonă în care încep multe și asupra căreia conducerea întreprinderii ar trebui să se aplece mai atent.

Cît privește cazurile în care cetățeanului i se duc mai puține lemne decît a plătit, tovarășul director ne-a spus : „Este vorba de încărcătorii care pleacă din depozit cu 3—4 porți în mașină, iar pe drum le dijmuiesc și mai fac una, pe care o vînd cui le dă repede banii. Pe unii i-am prins noi, pe alții i-a prins miliția și i-am trimis în fața instanței. Dar și chilipirgiii își ajută. Nimeni nu poate vinde lemne în acest mod. Dacă se poate, v-am ruga să transmiteți cititorilor că rugăm pe orice cetățean care observă astfel de nereguli să telefoneze imediat la 13 17 04 sau chiar aici, la 14 67 31, să dea numărul camionului și să spună adresa unde se vînd lemne în asemenea condiții. Noi am cerut să fie judecați public în întreprindere unii și așa s-a procedat. Nu mai departe decît săptămîna trecută l-am descoperit pe Eugen Ghiță, de la depozitul 262 Voluntari, că vînduse cuiva, cu 2 000 de lei, 2 000 de kilograme de lemne și nici nu-i lăsase decît 1 200 de kilograme."

În rîndurile de mai sus n-am prezentat decît lucrurile cele mai importante care perturbă buna aprovizionare a cetățenilor cu lemne de foc și cărbuni. Toate sînt neajunsuri care se pot corija. Chiar și restanțele furnizorilor. Mai este timp. Unele pretind coordonarea eforturilor mai multor factori. Dar merită. Nebuna plimbare inutilă a prafului de cărbune cu mii de vagoane, în timp ce atîția oameni se zbat să obțină vagoane, nu numai că frizează absurdul, dar arată și o intolerabilă indiferență față de dezordine și irosirea de bani, de timp, de muncă, de materiale. Să nu fim indiferenți la atîta indiferență !...

DORIN GHERGHINESCU ■

MATEI MIHAI ■

Fals semnal de alarmă

Roțile scrîșnesc pe șine, oprirea este bruscă iar călătorii făcuți mototol prin compartimente, cu bagajele rostogolite peste ei, intră, firește, în panică. În compartimentul unde mă aflu, un băiețel de 13 ani este grav rănit la cap de o sacoșă plină cu sticle.

Ce s-a întîmplat ?, ne întrebăm. Un accident de cale ferată ? Avarie de locomotivă ? Ce ? Navetiștii rîd în hohote ca de un gag celebru din filmele cu Stan și Bran. E adevărat, unii puțin cam strîmb și ei s-au cam săturat de această scenă de pe Acceleratul 231, nevoit să oprească intempestiv din cauza unui fals semnal de alarmă ce se trage, aproape zilnic, în dreptul unui cătun aflat la vreo 2—3 km distanță de orașul Drăgășani. Mecanicul de locomotivă știe și el cauza, dar poate să nu se conformeze ? Regulamentul C.F.R. îi obligă. Dar dacă e vorba de un pericol adevărat ? ; el are atîtea vieți omenești în mîini. Dar dacă în tren se petrec lucruri ce au impus, neapărat, ca o mînă să se agațe de manetă ? Oprește ! După ce ne restabilim echilibrul, dăm cu toții năvală spre ferestre. Din tren, în sfidarea tuturor, pe partea adversă cătunului, coboară, cu indiferență vreo 3—4 inși pletoși și slinoși. Vis-à-vis, în pîlcul de case neîngrijite, se află și locul lor de domiciliu. Așa că, ei vor să albă trenul la scară ! Dintre lanuri de porumb ies triumfătoare cele ce-i așteaptă și ne dau cu tifla. Încă odată ! Șeful trenului și mecanicul de locomotivă îi privesc ca și noi, cu indignare pe chipuri. Dar pînă cînd ? Cine suportă întîrzierile permanente ale Acceleratului 231 ? Întîrziere ce nu înseamnă doar timpul călătorilor transportați (și la care nu prea se mai gîndesc cei îndrituiți cu bunul mers al trenurilor), dar, mai ales, un șir de dificultăți în dirijarea circulației pe o rută sau mai multe, aflate în legătură cu aceasta, pe mai multe ore ale zilei, ca și în consumul energetic, ca și în realizarea altor indicatori de plan ai transportului feroviar. Cum bine se știe, pe drumurile de fier ale țării circulă vagoane de marfă a căror întîrziere la destinație costă banii statului.

La Rm. Vîlcea, acceleratul cu pricina a scăpat, în ziua cînd am fost martori la întîmplare, cu 3 sferturi de oră mai tîrziu. Din cauza acestui popas neprevăzut a trebuit să așteptăm trecerea acceleratului în sens invers.

Chiar nu există ac pentru cojocul acestor inși care sfidează legile și ordinea vieții noastre sociale ? Cu siguranță că există, dacă organele de control ale căilor ferate și lucrătorii Miliției feroviare din cadrul Regionalelor C.F.R. București și Craiova, răspunzătoare de bunul parcurs al acestui tren de călători, ar acționa cum se cuvine.

C. I. ADAM ■

Note

Pentru cîțiva bani

S-a mai discutat, s-a mai scris despre ridicolul aparent și hoția implicită a prețurilor cu zecimale alese în așa fel ca vînzătorul, chiar bine intenționat, să nu-ți poată da restul corect. În prezent, cînd nu mai circulă sub un leu decît moneda de 25 de bani, sînt frecvente cazurile cînd omul, din obișnuință, nici nu mai așteaptă restul la o cumpărătură de 7,75 lei, dacă a dat 8. Și asta se întîlnește oriunde. Dar mi s-a întîmplat să văd și prețuri mai „inteligente".

La Sfîntul Gheorghe, cofetăria cu autoservire de peste drum de hotelul „Bodoc" vinde un ceai care costă 0,95 lei. Nimeni nu poate da 95 de bani și nici un vînzător nu poate restitui 5. La cîțiva pași, restaurantul „Lactovegetarian" oferă smîntînă, în borcane de 200 de grame, la prețul de 6,65 lei. Aceeași imposibilitate a exactității la ambele părți. Însă încoronarea acestui procedeu pare că se practică la alți cîțiva pași, în chiar clădirea Direcției comerciale a județului Covasna. „Cafebar"-ul de la parter vindea tot 200 de grame de cafea-amestec la prețul de... 6,10 lei. Cine să dea 10 bani și cine să restituie 90 ?

Într-un caz 5, în altul 35, iar în al treilea 90 de bani rămîneau automat la vînzător. Pentru că există o psihologie aparte a omului care cumpără. Lucru firesc. (Nefiresc este să fie speculată în acest mod !) V-ați permis vreodată că cereți un bilet de autobuz care costă 1,75 lei și să dați numai 1,50 ? Sau ați văzut cum reacționează vînzătorul cînd nu găsești 25 de bani ca să-i dai exact ? El, tocmai acela pe care l-ați văzut de nu știu cîte ori reținînd mai mult, cu dezinvoltură, cu aplomb, cu tupeu. Dar observați-l cînd se duce la cumpărături. Se va jena ca și dumneavoastră să se scotocească la nesfîrșit prin buzunare pentru 25 de bani. E om serios, parcă vrea să spună. Desigur. El nu-i escroc atunci cînd cumpără ; altceva e numai cînd vinde.

Știți ce înseamnă însă ca pentru fiecare membru al fiecărei familii să se cheltuiască zilnic doar cu zece bani mai mult decît cer prețurile exacte ? Luînd în calcul numai 300 de zile dintr-un an, la nivelul țării, cîteva zeci de milioane bune. Bani care nu intră în contul statului. Dar bani care ies din bugetele familiilor. Ei trec nevăzuți, ca un riu subteran, în buzunarele celor care nu dau rest. Și, să recunoaștem, picăturile celor zece bani sînt o resursă derizorie. (Nu degeaba, însă, orice comerciant știe că... dacă nu curge, pică.)

Și atunci te întrebi : oare să nu existe o soluție care să permită măsurarea exactă a cinstei ?

G. DORIN ■

Se vede, nu se vede ?

Pe strada Gheorghe Șincai, la doi pași de liceul care poartă numele vestitului cărturar, într-un loc cu o amplă deschidere, pentru care s-a lucrat luni de zile ca să i se dea față și personalitate, un petec de pămînt a fost transformat într-o minigrădină. De fapt într-o jumătate de minigrădină. De peste două luni cine trece pe acolo observă cum florile plantate, doar pe jumătate din suprafața terenului, încep să se treacă, iar celelalte nu mai sosesc. Într-o dimineață „surpriză" cîțiva grădinari au venit cu lopeți, cu coșul doldora de răsaduri și au lucrat cît părea posibil pentru o zi fierbinte de iulie.

Atît a fost, atît a rămas. Ca și cum concepția edililor ar fi ca jumătate de teren să fie plantat cu flori, iar jumătate cu ce cade din mîna trecătorilor : mucuri de țigară, hîrtie.

Dacă pămîntul acela ar fi rămas în totalitate neîngrijit se putea presupune că este inclus într-un plan de înfrumusețare, că urmează să i se dea un aspect corespunzător unei mari artere de circulație. Dar așa, pe jumătate lucrat, a fost trecut la realizări ? Sau a fost doar o testare a spiritului nostru de observație ? Se vede, nu se vede ?

Noapte bună !

Oricine a trecut printr-o școală știe că decibelul măsoară intensitatea sunetului. Oricine are șapte ani de acasă ar trebui să știe cît se poate ridica glasul și sunetul aparatelor care ne înconjoară. Un întreg cartier e după o noapte de nesomn, a cîta oare ? Mereu același și același, din blocurile vecine, are chef de muzică. Omul iubește un taraf pe care-l ascultă tare, o dată, de zece ori... Își îneacă astfel o durere, poate, și ne violentează auzul. E fericit poate, și ne face și nouă o „bucurie". Pe la 1—2 noaptea, o undă muzicală, de sute de decibeli, străbate strada. Lumină la nici un geam, doar sunete peste sunete care-și fac de cap. Este și o mică piață în strada Norilor, unde se descarcă marfă, ultînd complet

Iubiri definitive

Vara dădea cep ulcioarelor cu miere deasupra firii, atunci cînd ei au coborît din munții lor de dor către obîrșii spre a depune mărturie că umbletul nădejdii lor prin lume nu i-a despărțit și înstrăinat nici-o clipă de pămîntul albastră unde le-a fost răsădită ființa, s-au întemeiat în cuvînt, au învățat ce este munca, adevărul și dreptatea, binele și frumosul, cinstea și cuvîntul și alte asemenea haruri omenești întregitoare din care cugetele lor își trag puterile.

Vara se lăsa molcom închegată în lumina ziditoare a grîului și-n faldurile de verdețuri ale livezilor, atunci cînd ei, cu ochiul memoriei întors înlăuntru, îngenuncheați pe boabe mari de lacrimi, și-au rezemat timpiele de cerul înalt al amintirilor și imaginilor dintîi ale vieții, ca de un meterez al izbăvirii de urît și însingurare și al regăsirii de sine.

Din Capitala țării unde viețuiesc, devastați de nostalgii, au venit cu mic cu mare, laolaltă, într-o însuflețire gîlgîitoare, în capitalele lor de suflet, la Fălticeni, Rădășeni, Baia, Mălini, Slatina, Boroaia, Bogdănești, Rișca, Jahalea, Fintîna Mare, Fîlești, Dolhasca, în aceste locuri binecuvîntate, cu sunet de medalie veche, ce țin de Județ Moldovă, dacă e să dăm crezare zicerilor lui George Călinescu, din Viața lui Ion Creangă, în care natură, istorie, oameni se constituie în tot atîtea armonii tainice și cărți sfinte de cetire pline de înțelesuri, în tot atîtea spații mirifice născătoare de duh creator și miracole fascinante ce se întrupează în mit. Fiindcă prin aceste ținuturi ale descălecărilor și întoarcerilor de țară, cu peceți de faptă vitejească ale voievozilor celor mari, din străfundul cărora toți cei întorși în vară jură odată cu geniul lor tutelar, Mihail Sadoveanu, că au băut apa vie a sufletului românesc pe care n-au uitat-o niciodată, viața, chiar la ceasul bolții al înnoirilor, continuă să se desfășoare în atingere și legănare cu balada și eresurile, cu „glasul tragicei mioare" și cu alte povești fabuloase, de necrezut, probind, astfel, că nu se poate desprinde de sevele pămîntului.

Prin aceste părți de lume, cerbii cu stea în frunte pasc iarba gîndurilor din palmă. Cu iuțeala fulgerului, păstrăvul și lostrița țes arabescuri argintate în mătasea adîncurilor, animînd de ochii dilatați, vesmîntul misterului. Mărul, o adevărată civilizație, după cum ne-a încredințat dr. ing. Gheorghe Lazăr, directorul Stațiunii de cercetări și producție pomicolă Fălticeni, așază, în fiecare an, la vremea sorocită, în ferestrele sufletelor nu numai miresme și sori de purpură, dar și rotunduri rotitoare închipuind strigătul desăvîrșirii. Cai albi, focoși, țesălați de lună, care nu știu ce-i căbăla și poticnirea, în clipele lenese de visare tîșnesc înspumați spre depărtări celeste. În luminișuri de codru, împrejurul vetrelor de aer, fete preafrumoase, ursite de a scoate și sfinții din minți, cutremurate de înfiorare și în arcuiri suave, așteaptă vestirea dimineții primelor iubiri.

Tot pe aici, legenda și istoria urcă fără încetare din adîncuri în dulceața și dăinuirea grîului scorniri și întîmplări nemaipomenite. La Baia, de pildă, închipuirea orgolioasă mai face și acum sforțări în a recupera tunurile îngropate de către soldații craiului Matei Corvin, în retragere precipitată, după dezastrul suferit în noaptea de Crăciun a anului 1467, în semn de respect pentru învinși. La Bogata, comorile din Borta lui Hîrjab, care în pofida tuturor încercărilor de a le scoate la lumină, se sustrag de secole vederii, exercită și în prezent o fascinație atît de puternică încît aproape fiecare sătean a inventat o poveste în legătură cu ele, spre a menține veșnic vie în oameni locurilor flacăra căutării. La Mălini, statuile de tarbă ale bravilor grăniceri români, care, în august 1944, între primii au declanșat glonțul eliberării își dau în fiecare zi întîlniri de taină cu memoria afectivă spre a povesti despre norocul timpului în libertate. Umbra hanului lui Nicolae Grigore, de la Boroaia, ține pe mai departe acoperiș derulării a tot felul de isprăvi și aventuri galante din trecute vremuri și vremuiri, ca o nevoie acut resimțită de către oamenii de pe alei de a evada din anost și cenușiu și a se proiecta într-o lume plină de făgăduințî păgîne.

Și inimile tuturor celor veniți în vară să cutreiere cu pasul și cu amintirea locurile natale au înflorit de mulțumire și mîndrie nedisimulată atît în fața primirii sărbătorești ce li s-a făcut, mai cu seamă la Fălticeni, Baia, Slatina și Boroaia, cît și la vederea copleșitoarelor minunății pe care rîvna și truda mîinilor și brațelor le-au iscat peste tot în anii din urmă. Cu oxebire la Fălticeni, unde încurdarea ochiului nu a mai putut distinge aproape nimic din urbea prăfoasă și sordidă de odinioară. Ceea ce înseamnă că în vatra copilăriei și a dorului de părinți, căldura sufletului și ardența spiritului iscoditor, se rumenesc la temperaturi înalte nu numai aceeași pîine a omeniei și ospeției nedezmințite, dar și fapte îndrăznețe, cutezătoare, făuritoare de noi frumuseți.

— După cum vedeți, ne spune Costică Arteni, vrednicul primar al orașului Fălticeni, la noi, ca peste tot în țară, se construiește mult și, ne place să credem, pe măsura nevoilor de confort și civilizație, a gustului pentru frumos ale locuitorilor orașului. Cu integrarea organică a tot ceea ce trecutul ne-a lăsat ca moștenire mai de preț. Noi nu uităm că Fălticenii sînt printre puținele așezări de pe pămînt care concentrează cel mai mult geniu creator pe metru pătrat. De aceea, toate zăcămintele de simțire și cugetare de la noi care s-au mineralizat în veșnicia culturii românești le ținem în mare cinste și iubire. Iar dacă orașul Fălticeni arată azi așa cum arată, asta se întîmplă pentru că la noi fiecare cetățean este un primar.

Un adevăr de aur. Căci mergînd la Casa lui Mihail Sadoveanu, de pe ulița Rădășeni, pe care marele povestitor a visat-o ca pe o căsuță e tihnei, din cerdacul căreia să vadă munții și o livadă în care să sune dulce murmurul albinelor, am găsit-o primenită și curată ca un pahar, cu ușile deschise și cu ferestrele rîzînd spre soare gata să-și primească musafirii, dornici să se întrețină cu stăpînul, plecat de ieri să vadă cum se mai prezintă la ceasul de față eternitatea Dumbrăvii minunate.

La ceasalță casă, de pe strada Sucevei, unde se află de mai mulți ani Galeria oamenilor de seamă, l-am întîlnit pe Nicolae Labiș, în chip de cavaler al stelei roșii, la un colocviu cu vecinii de geniu, unde pleda cu aprindere despre nevoia luptei cu inerția.

Ion Irimescu ne-a întîmpinat la palatul unde-și are expusă colecția de sculptură cu un zîmbet încremenit în duritatea bronzului. Invitîndu-ne să-i vedem lucrările în care înfățișează maternitatea, muzica, mitologia, istoria, marile personalități ale neamului, artistul ne-a dat o idee despre ce înseamnă fecunditatea zbuciumului creator, ca și despre devenirea unui muritor în nemurirea artei.

Dar la Fălticeni am dat și peste alte așezăminte și locuri de interes cultural, istoric și științific în stare să bucure mintea și inima oricui. E vorba de biblioteca orașului, de muzeul de istorie și de științe naturale, unic în felul lui, de casele în care au trăit și au scris Arthur Gorovei, Nicu Gane, Eugen Lovinescu și alți oameni mari.

În vară, toți cei care și-au purtat dorul în zarea înălțătoare a locurilor natale, de la Fălticeni și așezările din preajmă, s-au mîntuit și întărit în cugete ca la atingerea unei realități magice. Întrucît aceste locuri au marea capacitate de a fi și rămîne cuprinsuri ale iubirii definitive.

IOAN STRUJAN ■

Cronica șoselei

Cursa ciclistă

O familie de cicliști. Tatăl, mare performer, campion în nenumărate rînduri, participant la numeroase curse internaționale. Fratele său, foarte bun rutier, dar nu la nivelul campionului. Băieții unul de 14 și altul de 16 ani, mari speranțe, crescuți și instruiți de cei doi frați, deja cîștigători ai unor competiții de prestigiu. Surorile, gemene de 10 ani, și ele avînd înoculat microbul sportului pe două roți, deocamdată executîndu-și încă stagiul de ucenicie. Cu toții erau prezenți la periferia orașului, în apropierea unei șosele, un fel de linie de centură, pe care doreau să o folosească drept velodrom. Tatăl — antrenor principal — și frate-său — antrenor secund — intenționau să facă o asa-zisă verificare a cunoștințelor acumulate de cei doi puști în preajma unei importante competiții internaționale, la care urmau să participe juniorii. Un unchi al campionului transportase cu mașina, pînă în dreptul tribunei improvizate din apropierea drumului, o sumedenie de rude : veri, verișoare, mătuși, unchi, nepoți, cumnate, cumnați. Cu toții erau dornici să se convingă, cum se spune pe viu, de talentul neobișnuit al copiilor. Au rămas plăcut surprinși cînd fiecărui spectator i s-a înmînat un soi de program tras la xeros. Pe prima pagină, sus, fotografiile tatălui și fratelui său, cei doi antrenori ; pe a doua, pozele celor doi puști. Apoi erau prezentate performanțele seniorilor de-a lungul anilor, cele ale pustilor, competițiile la care erau invitați să participe și, în sfîrșit, înșiruirea „numerelor" ce urmau să fie prezentate asistenței, așezate la „tribună" și în jurul ei, în imediata apropiere a fisiei de beton. Da, avea dreptate fostul campion, băieții prezentau reale perspective de a păși pe urmele tatălui lor. Îi avantaja, în primul rînd, statura atletică (le dădeai nu 14 și 16 ani, ci 20), antrenamentul metodic, făcut în forță, și, nu în ultimul rînd, voința de a învinge, ce li se putea ghici din priviri. Pentru „decor", mai fuseseră invitați cîțiva colegi ai pustilor. „Nu putem face o demonstrație ca lumea prezentînd doar doi sportivi, explică tatăl. Diferența între ei e ca de la cer la pămînt, dar i-am adus pentru ca voi să vă dați seama, o dată în plus, de valoarea lor deosebită". Deși nu prea familiarizați cu regulile și sutele de chichițe ale faimosului sport, clanul era în extaz. Urmăreau cu sufletul la gură ușurința celor doi în executarea celor mai complicate figuri, startul lor exploziv, virajele executate cu măiestrie, cu care își disputau șansele. Cînd cel mai mic cîștigă prima cursă, depășindu-l cu doar cîțiva centimetri pe fratele său, „publicul" aplaudă frenetic. Următoarea cursă fu dominată de fratele mai mare. Din nou risipă de aplauze. Șoseaua era de fapt blocată. Un șofer de duminică oprit în apropierea „velodromului" improvizat și îi reproșă campionului că întrecerile copiilor pe șosea sînt primejdioase. Acesta mai întîi se făcu că nu aude, apoi, enervat, îi luă la rost. „Cine ești dumneata de-ți permiți să ne dai nouă sfaturi ? Văd că ai lămîia pe fereastră. Știi cine sînt eu, frate-miu, copiii? Foști, actuali și viitori campioni. Noi aducem medalii și încă de aur. Pe cînd dumneata consumi benzina degeaba. Uite, dom-le, cine ne face nouă morală !". „Lasă-l, Mișule, nu-ți pune mintea cu el, mai bine cronometrează-i pe băieți. N-ai fost atent, îăa de i-am adus pentru figurație au rămas cu trei ture în urmă" interveni jumătatea campionului. La început înhibat, surprins de lipsa de receptivitate a interlocutorului, de nepoliteța lui, începătorul rămase mut. Apoi, încetul cu încetul, își reveni. „Dacă vreți să vă sinucideți vă interesează. Eu doresc doar să vă amintesc că pe aici trec multe autovehicule, din care destule mașini grele". Ar mai fi vrut să spună ceva despre tiruri, dar, la nici 100 metri, se observa deja silueta unui asemenea gigant. Băieții nu l-au ocolit, venea din spate. Și-apoi, preocuparea lor de căpetenie era să cîștige cursa ce avea să definească clasamentul final. La o curbă, pedala bicicletei celui mai mic o acroșă pe cea a fratelui său. Se dezechilibrară amîndoi. Căderea era iminentă. În asemenea situații nu poți întreprinde nimic pentru salvare. Pilotul colosului pe roți observă scena din timp. Reduse ceva din viteză, dar tîrziu, și încercă ușuratic să-i ocolească. „Publicul" urmărea stupefiat secvențele acestui film ad-hoc. O clipă se păru că manevra mașinii va salva situația. Aproape trei sferturi din lungimea sa depășise cicliștii aflați la un pas de prăbușire. Totul se petrecu aidoma unui film care se derulează în zecimi de secundă. Tulburat, cu ochii ieșiți din orbite, tatăl fixa șoseaua. „Îi va evita, sînt salvați !" exclamă el. Proa devreme făcu această apreciere. Copiii nimeriră amîndoi sub roțile din spate ale mastodontului. Mama își smulgea părul din cap. Fu transportată la spitalul de boli nervoase. Tatăl repeta în neștire : „eu i-am omorît, numai eu". Salvările au venit repede, dar de prisos.

VICTOR BEDA ■

Note

Plouă de la etajul V

Blocul 16 B de pe Bd. 1 Mai, are o vîrstă atît de tînără — sub 5 ani de la darea în folosință —, încît mai miroase a var și ciment proaspăt. Eleganța lui arhitectonică se completează prin eleganța spațiului de la parter și etajul întîi, destinat unui mare magazin de „Textile — încălțăminte — tricotaje — galanterie" al I.C.S. București. Ei bine, acest perimetru comercial, gîndit, estetic și funcțional, în contextul intregii artere în proces de renaștere urbanistică, pentru care s-au investit, se înțelege, destui bani, este mereu amenințat (și degradat) de „ploi torențiale", chiar cînd afară este cer senin. În iulie și august, zile întregi apa a curs șiroaie din tavan, dînd fetelor de la raionul de „tricotaje pentru bărbați", adevărate coșmaruri să nu le cuprindă marfa, mai ales noaptea, cînd nu pot fi la fața locului s-o apere. Căci, mai ales noaptea, pe întuneric, fără să fie văzuți la față (și astfel, să dea seamă, conform legii) unii locatari de la etajele superioare provoacă inundații, răcorindu-și abundent balcoanele. Cei de pe scara B excelează în acest sens. Duminică 30 august și duminică 6 septembrie o familie de la etajul V a făcut excepție, și-a spălat balconul chiar în miezul zilei. Am urmărit timp de aproape un ceas, o zeloasă gospodină, cum și-a „stropit" loggia din fața bucătăriei cu furtunul, fără s-o intereseze unde ajunge riul rostogolit cu presiune de cascadă. Fără s-o intereseze ce se întîmplă cu balta provocată în terasa de la etajul I, acoperișul magazinului, fără s-o intereseze starea de curățenie a ferestrelor de la apartamentele de mai jos, peste care ajungeau stropii șuvoiului din țeava de scurgere. Balta din terasă ajunge să staționeze mai multe zile în șir, deoarece terasa respectivă n-are la rîndul ei, orificiile obligatorii de scurgere a apelor pluviale naturale (și nu din balcoane) și astfel se infiltrează prin izolația încorect executată. Pentru că șefii Antreprizei care a construit blocul, (a Trustului de construcții hidrotehnice) s-au preocupat mai mult de apartamentele proprii, situate chiar deasupra magazinului cu pricina, decît de problemele tehnice și funcționalitatea tuturor părților construcției, așa cum o anchetă a revistei noastre a dovedit la vremea respectivă, „Defectele ascunse", iată, ies la iveală. Conducerea magazinului adresează hîrtii peste hîrtii Asociației de locatari iar aceasta reacționează cu... „tăcerea e de aur".

Din păcate, modalitatea de a-și spăla balcoanele cu furtunul nu este adoptată doar de unii locatari ai imobilului 16 B de pe Bd. 1 Mai. Fenomenul se întîlnește și la alte blocuri. Pentru a rămîne în zona ce o cunoaștem bine, amintim că splendidele vitrine ale magazinului „Materna" de la parterul blocului 35 A sînt abundent „răcorite" tot astfel. Tencuiala fațadei suferă degradări vizibile din aceeași cauză deși, acum 10 ani se afla încă sub schele. Același lucru se petrece și cu fațada blocului vecin, nr. 35 (1 Mai nr. 42—52). „Brîul" colorat, din plăcuțe de ceramică rafinată, menit să constituie un punct de atracție al străzii, și totodată, să poarte antetele salbei de magazine de la parter, datorită umezelii (dira șuvoiului se poate identifica ușor pe balustrada balcoanelor de la toate etajele, de sub cele de unde se rostogolește, seară de seară, „Niagara"), s-a dislocat de pe o mare porțiune, de deasupra Cofetăriei. Zile întregi cioburile de ceramică și bucăți de ciment au stat de-a valma pe trotuar, printre tălpile trecătorilor, fără să le ridice nimeni, fără să le bage nimeni în seamă. Într-o zi, au dispărut, dar pata ca o rană de pe fațada unui bloc frumos, dat în folosință doar cu 12 ani în urmă, a rămas. Refacerea fațadei îi va costa, nedrept pe toți locatarii, în loc s-o suporte cei cu simțul civic alterat. Dar cîți dintre cei corecți le-au atras atenția ? Cine să aplice Decizia Consiliului popular al Capitalei, în această privință, dacă nu membrii aleși ai Asociației de locatari ? !

Este una din datoriile lor.

CICI IORDACHE ■

Iubiri definitive

de cei șapte ani de-acasă. Șoferii, care transportă laptele, țipă unul la altul încît, fără să-i văd, aș putea să le fac portretul. Trintesc cu furie lăzile, uitînd că ziua ei s-au odihnit și că acum e rîndul altora. Am vorbit cu locuitori din alte colțuri ale Bucureștiului, din alte orașe. Am regăsit această activitate a nopții desfășurată la decibeli foarte ridicați. Plăcerea de a nu ține seama de celălalt începe să-și facă loc, îngrijorător.

Carențele de fizică sau de educație se întîlnesc și în mijloacele comune de circulație. De cîte ori, vrînd-nevrînd, dacă doi nu se ceartă, din te miri ce, atunci toți călătorii sînt părtași la conversația altora doi „în gura mare". Află pentru ce s-au dat în judecată vecinii, că-i persecută șefii și nu i-au trecut la primă, cît sînt de supărați că le-au căzut copiii la admitere, ce noroc a avut X în viață...

Ce-ar fi dacă, cîți sîntem în autobuz, pe stradă, în magazin, în metrou, în avion, am începe toți să vorbim deodată, tare, (de fapt să țipăm), să ne povestim viața oricui, oricum, la orice oră din zi și noapte.

Tot pe la 1,00, ascultînd celebrul taraf, care altfel cîntă frumos, dar a devenit antipatizat

CARMEN DUMITRESCU ■

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Depășirea punctului mort

Cînd se examinează mersul dezvoltării în deceniul nostru în anii '80, o atenție foarte mare se acordă situației din țările în dezvoltare. Și e firesc să fie așa, întrucît tocmai evoluția fenomenului dezvoltării în aceste țări constituie elementul cel mai important pentru aprecierea procesului dezvoltării în ansamblul său. Datele de care dispunem, provenind de la prestigioase foruri internaționale, inclusiv de la sesiunea din vara aceasta a UNCTAD (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare), atestă că de la începutul deceniului și pînă în prezent situația economică a țărilor în dezvoltare nu numai că nu s-a îmbunătățit, dar s-a agravat continuu. De aceea, în cercurile de specialitate s-a apreciat că în anii '80 s-a înregistrat cel mai puternic regres din ultimele trei decenii, acești ani fiind considerați drept „un deceniu pierdut pentru dezvoltare". Între altele, ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut în țările în dezvoltare a scăzut de la 5,8 la sută în anii '60 și 5,4 la sută în anii '70 la 1,3 la sută în perioada 1981–1985. Un ritm așa de lent n-a putut ține pasul nici măcar cu sporul demografic, astfel încît producția pe locuitor a scăzut după 1980 în fiecare an cu 1,4 la sută (în comparație cu o creștere de 3,1 la sută în anii '70).

Se-nțelege de la sine că factorii politici, specialiștii în probleme economice internaționale s-au străduit să determine cauzele unui asemenea curs nefavorabil. Între acestea, pe primul loc se situează, fără-ndoială, datoriile externe ale țărilor în dezvoltare, datorii care se ridică, după cum se știe, la suma imensă de 1 000 de miliarde de dolari, reprezentînd jumătate din valoarea producției totale anuale a țărilor respective. Ceea ce cheltuiesc în fiecare an statele debitoare pentru a-și rambursa creditele echivalează cu o cincime din fondul lor de acumulare și cu o treime din veniturile realizate din exporturi. Strîns legată de datoriile externe este și practica dobînzilor excesive. Așa, de pildă, între 1979 și 1986 țările în dezvoltare au plătit numai în contul dobînzilor o sumă egală cu peste 95 la sută din totalul datoriei lor la începutul intervalului amintit. Toate acestea, la care se adaugă și măsurile protecționiste luate de țările dezvoltate, au dus la un transfer masiv de resurse din statele sărace în cele bogate, creditele luate neajutîndu-le în nici un fel pe cele dintîi în procesul dezvoltării. Ieșirile de capital din țările în dezvoltare prin plata dobînzilor la datoria externă și prin repatrierea profiturilor investitorilor străini depășește tot mai mult intrările de fonduri în statele respective sub formă de noi credite și împrumuturi, de ajutor oficial pentru dezvoltare și de investiții directe. Aceste depășiri au fost de 11 miliarde de dolari în 1984, de 26 de miliarde în 1985 și de aproape 29 de miliarde în 1986. O astfel de desfășurare a dus la reducerea foarte drastică a veniturilor în devize obținute de statele în dezvoltare de pe urma exporturilor. În 1986 această reducere a fost de 120 de miliarde de dolari. În același timp, așa-numita „strategie" elaborată de cercurile financiare din statele creditoare în vederea „soluționării" datoriilor nu face decît să accentueze sărăcia datornicilor. Strategia se bazează pe impunerea de programe de severă austeritate statelor debitoare, fapt menit să ducă la transferarea poverii crizei asupra acestor țări. La fel s-au dovedit și reeșalonările, care, departe de a oferi un sprijin real statelor cu datorii, le-a împovărat și mai mult, la dobînzi adăugîndu-se și penalizările. Întregul proces a avut pentru țările în dezvoltare efecte dintre cele mai grave pe plan economic și social : produsul intern brut pe locuitor a scăzut, în perioada 1980–1983, de la 1 010 dolari la 880 de dolari ; locurile de muncă și veniturile oamenilor s-au redus considerabil, foametea și malnutriția s-au extins.

Dar, așa cum am arătat și cu alte prilejuri, cursul imprimat de statele dezvoltate economiei mondiale în deceniul nostru se răsfrînge negativ nu numai asupra țărilor în dezvoltare (deși ele suportă, după cum am văzut, povara cea mai grea), ci și asupra dezvoltării a înseși țărilor bogate. Mai întîi, după cum am scris altă dată pe larg, de dragul unor avantaje de moment se sacrifică importante interese de perspectivă. În al doilea rînd însă, e vorba de efecte negative vizibile chiar acum. Astfel, datorită scăderii din partea statelor sărace a cererii de produse din țările bogate, acestea din urmă au pierdut, numai în doi ani, 1982–1983, aproape 3 milioane de locuri de muncă, fapt care a făcut ca șomajul și foamea să se ridice la niveluri record pentru perioada postbelică. Sînt și alte fenomene care atestă că țările dezvoltate suferă ele însele de pe urma actualei stări de lucruri din economia mapamondului.

Ieșirea din actualul impas reclamă, de aceea, sprijinirea efectivă, substanțială și susținută a țărilor în dezvoltare pentru ca ele să-și recapete rolul dinamic în economia mondială. Nu este vorba de un act de mărinimie, ci de o cerință obiectivă și, totodată, urgentă a dezvoltării în momentul de față, de o condiție sine qua non pentru depășirea punctului mort în problema dezvoltării. Se știe că, în acest sens, România, președintele Nicolae Ceaușescu militează pentru soluționarea globală, politico-economică a problemei datoriilor externe a țărilor în dezvoltare, pentru rezolvarea justă și echitabilă a problemei prețurilor, pentru reducerea generală a dobînzilor, pentru înlăturarea protecționismului și liberalizarea schimburilor economice internaționale, pentru asigurarea, în acest context, a unui acces sporit, în condiții preferențiale, al statelor în dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate. Toate acestea constituie tot atîtea elemente de seamă ale procesului de lichidare a subdezvoltării și de edificare a unei noi ordini economice internaționale, menite să ducă la progresul general al tuturor statelor de pe glob.

ION D. GOIA ■

Post-scriptum la o dramă

Asupra utilității și rolului spațiilor verzi în orașe, și cu deosebire în marile orașe, specialiștii au atras în repetate rînduri atenția. Ceea ce nu înseamnă că recomandările în acest sens au și fost puse, oriunde se cerea, în practică. Dar anumite întîmplări — care uneori sînt, din nefericire, tragice — vin să demonstreze că semnalele de alarmă trase de ecologi nu trebuie să rămînă doar subiecte pentru studii și articole. Este cazul și a celor petrecute nu de mult la Atena. Din pricina valului de căldură de la sfîrșitul lunii iulie și începutul lunii august, în spitalele atenience au murit 850 de oameni, iar 350 au fost găsiți morți acasă. Aceștia erau, de regulă, oameni mai în vîrstă. Însă, în același timp, au murit din cauza deshidratării și copii, precum și pacienți din spitale cărora li s-au administrat medicamente cu totul contraindicate în condiții de arșiță.

A fost, evident, vorba de efectele unei calamități naturale. Dar de ce tocmai Atena a fost așa de greu lovită ? Căutînd să răspundă, ministrul elen al sănătății a declarat ziariștilor că drama întîmplată oglindește „deficiențele profunde ale Atenei" și că „a sosit timpul ca unele părți ale orașului să fie demolate și transformate în spații verzi". Pentru că astfel de spații ocupă în prezent doar 3,6 la sută din teritoriul capitalei Greciei.

Care sînt deficiențele evocate de ministru ? La ele se referă într-un articol recent ziarul francez „Le Monde", care constată că descongestionarea Atenei este un vis mai vechi al multor guverne elene, dar măsuri concrete nu s-au luat niciodată. Rezultatul a fost concentrarea extraordinară în Atena a vieții economice și administrative a țării : capitala deține 50—60 la sută din industria serviciilor, 65 la sută din comerțul cu ridicata și 95 la sută din comerțul exterior al Greciei. 35 la sută din populația republicii trăiește la Atena. Cifra aceasta reprezintă un record european, dacă nu cumva mondial. Construirea de noi cartiere și mărirea orașului au avut loc cu totul haotic. Suprafața reală a orașului este mult mai mare decît cea nominală, juridică, statul fiind de multe ori nevoit să legalizeze aposteriori blocuri de locuințe sau construcții industriale, ba chiar cartiere întregi, ridicate fără să se respecte nici o normă. Ca urmare, au apărut o mulțime de construcții de beton armat, apropiate una de alta și mult mai înalte decît permitea în mod normal lățimea străzilor, clădiri care s-au transformat într-un imens acumulator de căldură. Se spune că privită de pe satelit, Atena apare ca un imens monolit. Multe întreprinderi mici se eschivează oricărui control sanitar, ceea ce fac apoi, sub pretextul competitivității, și întreprinderile mari, particulare sau de stat. Dacă la toate acestea, observă în continuare „Le Monde", se adaugă circulația automobilelor, de asemenea haotică, se poate înțelege de ce în oraș aerul este așa de înăbușitor și de ce a apărut faimosul nor care de 20 de ani planează permanent asupra Atenei, accentuînd efectele arșiței estivale.

Articolul menționat semnalează și alte neajunsuri. Astfel, rețeaua de alimentare cu apă este insuficientă, debitul ei nu poate face față nici în condiții normale, cu atît mai puțin în situații de excepție, cum a fost canicula din iulie-august anul acesta, cînd nevoia de apă a crescut cu 30 la sută. Au fost și deficiențe de ordin administrativ. Nimeni nu s-a gîndit, de exemplu, să pună la dispoziția bolnavilor din cauza căldurii unele clădiri cu aer condiționat (hoteluri, în primul rînd), de care Atena nu duce lipsă. Ar fi fost nevoie, totodată, ca la dispoziția locuitorilor să fie puse toate bazinele de înot din oraș. În ceea ce privește informațiile prin presă, radio etc., ele s-au dat cu întîrziere și s-au caracterizat printr-un nefondat optimism.

Drama ateniană de acum o lună a confirmat din nou convingerea opiniei publice internaționale că ecologia nu mai este un hobby al unor entuziaști, al unor visători, ci o știință cît se poate de concretă, pe care în zilele noastre nimeni n-o mai poate ignora, fără grave consecințe, în activitatea practică.

ION CODRU ■

Al doilea părinte al Albei-ca-Zăpada

Se întîmplă ca unor personaje literare celebre artiști din altă breaslă (desenatori, în primul rînd) să le facă portretul în chip cu totul fericit, încît personajele respective să se nască, de fapt, a doua oară. Astfel, bravul soldat al lui Hašek a intrat în conștiința cititorilor de pe multe meridiane ale globului așa cum și l-a imaginat și l-a desenat Josef Lada. Istoria literară i-a cusut, se poate spune definitiv, pe cei doi Șveici în aceeași piele și va fi foarte greu, dacă nu imposibil, ca cineva să propună un alt obraz pentru nemuritorul soldat. La fel stau lucrurile și cu fata (ca, de altfel, și cu celelalte personaje ale basmului) din „Alba-ca-Zăpada și cei șapte pitici". Considerîndu-i pe frații Grimm ca pe întîiul părinte (literar) al frumoasei fete și al celorlalți eroi din jurul ei, al doilea este, cu siguranță, Walt Disney. Și dacă întîia naștere a personajului a avut loc acum un secol și jumătate, cea de-a doua s-a produs cu 50 de ani în urmă, în 1937.

Referindu-se la acest jubileu, „New York Times" reamintește împrejurările în care a fost făcut filmul lui Disney. Cînd, în 1934, cineastul a destăinuit unor prieteni intenția sa de a realiza un film de desene animate de lung metraj, care l-ar putea aduce — aprecia el — 250 000 de dolari, i s-a spus că a înnebunit : în primul rînd, pentru că filmele de desene animate nu aduceau pe atunci cine știe ce încasări, în al doilea rînd, deoarece copiilor nu le plăceau filmele lungi, iar adulții nu se dădeau deloc în vînt după basme puse în scenă sau ecranizate. Dar Disney, care spunea mereu că încrederea în forțele proprii este elementul principal al succesului, i-a ascultat pe toți politicos, însă a făcut filmul. Care i-a adus 1,5 milioane de dolari, de șase ori mai mult decît sperase el, bătînd toate recordurile timpului. Premiera „Albei-ca-Zăpada" a avut loc la Hollywood la 21 decembrie 1937. În prima lui difuzare filmul a adus 8 milioane de dolari, a fost proiectat în 40 de țări și foarte curînd eroii săi au început să vorbească în numeroase alte limbi (a fost dublat chiar la Hollywood în 20 de versiuni). După premieră, Charlie Chaplin a spus : „Filmul a depășit toate așteptările mele, iar Walt Disney a realizat în domeniul desenului animat una din cele mai mari opere ale tuturor timpurilor".

Imensa popularitate a filmului l-a făcut pe creatorul său cunoscut în toată lumea. În presă au început să apară numeroase interviuri, în care Disney își expunea concepțiile cu privire la arta animației. „Filmul de animație — scria el în 1948 — vorbește în limbi diferite. Ceea ce realizăm noi în America poate fi proiectat în Franța și Germania, în India și Japonia, pentru copii și pentru maturi. Tocmai în acest fapt își găsește arta animației sensul existenței ei. Lumea desenului animat este lumea imaginației noastre, lumea în care Soarele, Luna, stelele și toate lucrurile înconjurătoare se supun ordinelor creatorului, lumea în care obiectele, insuflețite și neinsuflețite, vorbesc, gîndesc și acționează ca ființele umane, dar cu mai mult farmec. Este o lume feerică și vrăjită, care corespunde cel mai bine noii forme de poezie. Eroul pe care-l desenăm este exact așa cum ni-l dorim, cum vrem noi să fie, întrucît atunci cînd lese de sub ascuțitoarea noastră, îi desființăm cu radiera. Nici un dictator nu are o astfel de putere totală".

În prezent, filmul de desene animate al lui Disney „Alba-ca-Zăpada și cei șapte pitici" își continuă cariera fără de sfîrșit în întreaga lume, la fel de proaspăt și fermecător, pentru spectatorii de orice vîrstă, ca și acum 50 de ani.

ION DUMBRAVĂ ■

Record în subteran

Nimeni nu a mai stat de bunăvoie atîta vreme într-o peșteră închisă ca sociologul italian, în vîrstă de 33 de ani, Maurizio Montalbini. Și, totuși, acum cîteva zile cînd a revenit la lumina zilei el nu era deloc încîntat de acest lucru ! Pentru că reîntoarcerea în lumea cea de toate zilele a fost ca o adevărată naștere, iar venirea pe lume se face cu dureri. „Ce ați venit atît de mulți ?", a șoptit proaspătul recordmen mondial, cînd a fost primit cu surle și fanfare în „Sala 2000" a renumitei peșteri Frasassi de lîngă Ancona. Era o adevărată agresiune pentru tînărul bărbos care petrecuse 210 zile în totală izolare în adîncul pămîntului. „Știu că acest lucru a fost făcut pentru prima oară, dar de fapt recordul are mai puțină importanță. Ceea ce contează sînt cunoștințele științifice și despre mine însumi pe care le-am căpătat astfel", a spus el.

Grotele Frasassi seamănă cu un tărîm de basm, în care natura a anticipat toate stilurile de construcție ale omenirii, un univers fantastic rezultat dintr-un amalgam de piatră albă, roz, galbenă și albastră. Dimensiunile grotelor sînt atît de uriașe încît și Domul din Köln ar încăpea în spațiul subteran al peșterii. Firește, cercetătorul italian nu a beneficiat de facilitățile civilizației. „Spațiul locuibil" în care a petrecut cele 30 de săptămîni a fost o grotă neroioasă unde s-a construit o podea din scînduri, pereții fiind acoperiți cu o prelată. Calea de acces : un fel de funicular rudimentar.

În profunda tăcere din a-

Lumea se amuză

După „N.B.I."

dîncuri se putea auzi zgomotul picăturilor ce cad din tavan formînd, de-a lungul sutelor de ani, formidabilele stalagmite. „Muzica nu mi-a lipsit — mărturisește Maurizio. O dată am reușit să disting 18 picături diferite, care prin zgomotul căderii lor formau o simfonie". Aici, acest Homo Sapiens, care îndrăznise să străbată noaptea adîncă de 1,4 milioane de ani de la Frasassi, a avut ideea de a-și meșteri un orologiu din sticle de apă. Din păcate a trebuit să constate repede că picăturile care cădeau nu aveau aceeași regularitate, debitul și frecvența lor variind în funcție de infiltrațiile provocate de ploaie.

Treptat a pierdut noțiunea timpului, astfel încît atunci cînd, la 4 iulie, un puternic semnal sonor îl trezea din somn, credea că nu se află decît în ziua de 4 martie. Într-un gest inconștient de mînie că a fost trezit a lovit cu pumnul în podea făcînd să țîșnească un jet de apă de sub scînduri, stropind obiectivul camerei de televiziune care l-a supravegheat continuu începînd de la 14 decembrie anul trecut. Adevărul este că nu se obișnuise încă cu ideea că trebuie să-și părăsească birlogul. În glumă, Maurizio declara presei : „De un lucru eram sigur — îmi venea greu să reiau un program de lucru cu ore fixe de începere și terminare a lui".

În sărăcia lume ce-l înconjura, orice amănunt avea importanță. Sub lumina permanentă a becului de 100 de wați, un morcov a demonstrat o neobișnuită vitalitate și după ce acesta s-a uscat, cercetătorul a scris pe o foaie de hîrtie plasată în fața camerei de luat vederi : „Azi, m-a părăsit ultima ființă". Hrana lui zilnică a constat numai din concentrate : lapte praf vitaminizat, miere, ciocolată, fructe uscate, tărîțe, ulei de cereale, extract de ficat. Întreaga aventură a costat o mulțime de bani și, cu toate că a fost susținut de o serie de donatori, sociologul a fost nevoit să-și cheltuiască economiile pentru a o realiza. Maurizio, care în profesia lui se ocupă de acordarea de asistență drogaților, declară : „Am dorit să experimentez modalități de fortificare a voinței". A avut de luptat cu melancolia, singurătatea, anxietatea. „Au fost pentru mine ca niște surori cu care trebuie să știi cum să te porți" ,spune el. Și acest Odiseu al vieții sale intime a reușit să ajungă cu bine în Ithaca.

I. VIRGIL ■

O nouă glaciație? Poate, dar peste o sută de veacuri...

Verile capricioase din ultimii ani, temperaturile neobișnuit de scăzute înregistrate uneori în această perioadă a anului (unele de valori absolut senzaționale, apărute în zone unde este veșnic vară sau, oricum, o iarnă blîndă, zăpadă masivă acolo unde iarna abia fulguie ; 1 m grosime la 9 martie la Istanbul — recordul secolului), au condus la unele speculații potrivit cărora acestea ar fi semnele unei „noi glaciații. Numeroși climatologi printre care Th. F. Malone — după cum scrie „New Scientist" — s-au grăbit să risipească temerile venind cu argumente de necontestat. Nu numai că temperatura medie a Pămîntului, spun ei, nu va mai înregistra vreo scădere, ci, dimpotrivă, ea va crește în viitor. Folosind acest prilej ei avertizează împotriva sporirii alarmante în atmosferă a bioxidului de carbon, expulzat de țevile de eșapament ale zecilor de milioane de automobile care circulă neîncetat pe șoselele lumii. După cum se știe — în afara poluării tot mai intense a atmosferei — un alt mare păcat al CO_2 este că absoarbe radiațiile calorice fără să permită eliberarea lor în spațiu. Are loc, așadar, cunoscutul efect de seră. Odată cu spectaculoasa proliferare a automobilului și producerii energiei de către om, crește cantitatea de bioxid de carbon. O reacție în lanț, căci sporește și temperatura. Astfel, se estimează că peste aproximativ 66 de ani temperatura medie a Pămîntului ar putea crește cu 3 grade. La prima vedere această sporire pare mică. Oamenii de știință apreciază însă că ea ar diminua fertilitatea pămîntului și ar antrena chiar topirea calotelor polare cu tot ce decurge din aceasta : creșterea nivelului oceanului mondial și înghițirea de către ape a unor terenuri joase. Evident, sînt avansate și soluții, cele mai la îndemînă fiind utilizarea de noi combustibili nepoluanți, priviri tot mai insistente fiind îndreptate spre automobilul electric (silențios și „curat"), schimbul de mîine al actualelor mașini acționate de carburanți fosili. Rămîne doar ca motorul electric să devină și competitiv.

Cît privește viitoarea glaciație, ea nu este exclusă, dar nu poate interveni — ne asigură oamenii de știință — mai devreme de o sută de veacuri. Și, cum pînă atunci „mai e", să ne îngrijim de o atmosferă mai pură, mai respirabilă în zilele noastre.

MIHAI VASILIU ■

Texas surogat

Privind biroul șerifului, celebrul „saloon" și pe cei 30 de cowboys, îmbrăcați de gală, ai crede că te afli în plin Far West, într-un orășel din Texas. Fiind însă atent la conversația ce se poartă pe stradă ai surprinde să constați că limbajul este cel folosit în Țara Galilor. Și nici nu poate fi altfel căci „orășelul" a fost construit abia anul acesta pe o suprafață de 30 de acri de teren arid, sărăcăcios, situat în Rhondda Valley în Țara Galilor. A fost ideea lui Brian Hughes, un fost specialist în vînzarea împletiturilor din lînă, de a transforma acel loc într-un fel de „Texas surogat". Deja au fost ridicate 16 clădiri și se plănuiește extinderea prin construirea, în apropiere, a unei copii a unui sat de „indieni" (s-ar putea fără „pieii roșii ?") precum și a unei așezări mexicane.

Pe fondul unei accentuate creșteri a ratei șomajului la aproape 30% în această regiune minieră, noua investiție a suscitat un viu interes avînd în vedere perspectiva obținerii unui loc de muncă.

Totul a fost minuțios pregătit, mergîndu-se pînă la detaliu ; „locuitorii" nu poartă ceasuri. Totuși a fost nevoie să fie admise și cîteva „licențe" : una este aceea privitoare la accent — remediabilă, în timp, iar alta datorată terenului sărăcăcios care a impus înlocuirea juncanilor cu turme de oi. (La așa „văcari", așa turme !)

Gîndindu-mă că localnicii, pe fondul recesiunii, nu vor fi prea dornici să se „amuze" în „Texas surogat", iar cei cu posibilități vor prefera autenticul, mă întreb : cui folosește ? Nu distracția respectivă ci ideea rostită și în alte atîtea feluri după care lumea ar putea fi dată înapoi.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Racul

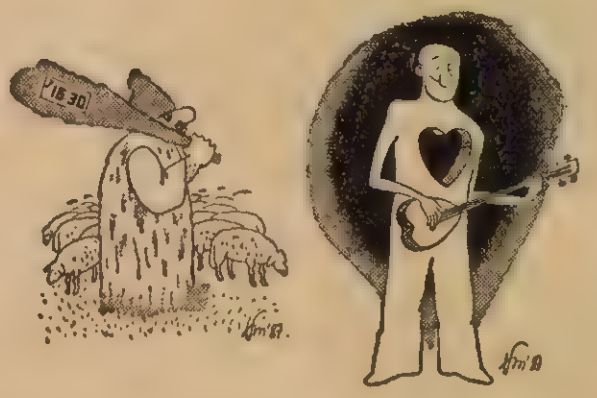

VIRGIL MILITARU PITEȘTI

La pescuit

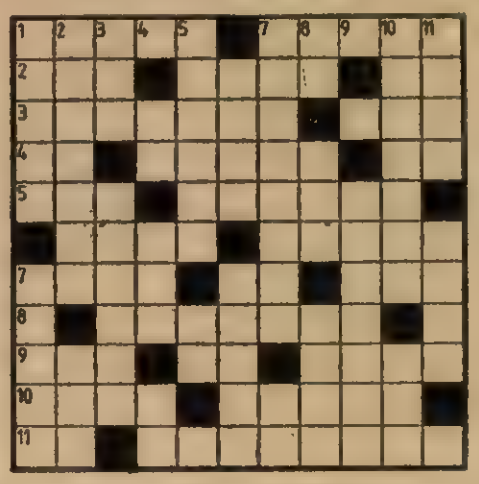

ORIZONTAL : 1) Rețeaua piscicolă — Pește de baltă din familia crapilor. 2) Balta cu pește — Pește de apă dulce cu carnea foarte gustoasă — Tot înainte ! 3) Dă cu bîta în baltă — Pastă de fructe. 4) Toma Șerban — Crustaceu marin cu 10 picioare — Pornit din centru ! 5) Trag de nas — Pescuitori de raci. 6) Scrumbii mici de mare care se consumă mai ales sărate — Vechi cavaleriști . 7) Momeală pentru pești — Mihai Dogaru — Baltă. 8) Tragere la mal. 9) Exclamație care exprimă regret — Întrebare — Reflectarea propriei existențe de către conștiința individuală a omului (pl.). 10) Plase pescărești — Icrele... sturionilor. 11) Dana Stoian — Pești prinși de traulere, dincolo de mare.

VERTICAL : 1) Semnalizator optic pentru pescari — Plasă mare de pescuit. 2) Se aruncă în calea peștilor răpitori — Mare amator de somn cînd se deschide sezonul. 3) Siglă pentru Acid-Citrat — Dextroză (med.) — Zbîrcire (pl.). 4) Ihtiologi de frunte ! — Ramură Ion Oprea. 5) Se prind... în rol — Cîrligul undiței. 6) Propulsoare pentru lotcă (sg.) — Pește de rîu, înrudit cu crapul, avînd corpul alungit (pl.). 7) Pește de baltă, cu corpul turtit, lung de 20—35 cm. — Dînsa. 8) O porție de crap la protap ! Zgomot al respirației în afecțiunile bronhiilor — Mari diviziuni ale corpurilor în natură (sg.). 9) Nereușite la tras. 10) Peștișor marin aproape transparent — Bară fixă. 11) Pește... care te adoarme — Ca o zvîrlugă (masc. ; pl.).

Dicționar : VUR, ACD, RAL, REC.

GHEORGHE TOIA ■

Dezlegarea careului din numărul precedent : LITORAL ; TON ; INOTĂTORI ; A ; MS ; IM; TA; AV; APE; ERODARI ; NUDA ; O ; AMIG ; MEDITERANA ; VACI ; ISER ; T; AR; NN; T; ALO; PESCARUS ; AA ; O ; U ; SOARE ; R ; RADIO ; ROSIE.

Ordinatoarele în frumusețe

Acest veston vă vine bine ? Dar coafura și pălăria ? Indecișii vor putea, de acum înainte, să se hotărască datorită ordinatorului „Cisco 1", pus la punct, în S.U.A., de „Canaan Image Systems". Metoda este relativ simplă. Imaginea subiectului este combinată de ordinator cu aceea a părului sau a vestimentelor dorite, ce au fost înregistrate în prealabil în memoria acestuia. Un frizer din

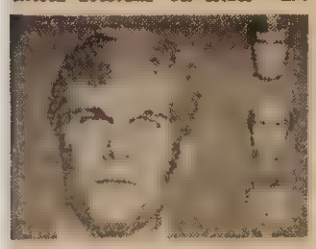

orașul Virginia Beach a împins rafinamentul pînă la a face să se înregistreze, de ordinatorul său, 4 096 tonuri diferite de culori și 16 coafuri pentru bărbați și femei, o parte apărînd în imaginea alăturată.

Mărimea părului poate fi și ea modificată conform dorinței celui ce manipulează aparatul. Astfel, această „fabrică" de imagini sintetice, utilizată în prezent de cercetătorii din aeronautică, ca și în construcțiile urbanistice, a pătruns și în saloanele de modă și frumusețe.

Roboții cu „nervi"

Roboții capătă din ce în ce mai multe forme și aspecte, unii dispunînd de „nervi". Așa au apărut faimoasele broaște țestoase electronice, create de

Breviar științific

neurologul englez Grey Walter, acționate de baterii. Aparatul merge evitînd obstacole și se adaptează ușor mediului înconjurător. El nu are un comportament stereotip, căci nefiind „sclavul" unei programări, animalul-robot și-a cîștigat libertatea de acțiune. Cînd tensiunea bateriilor scade, sub o anumită limită, broasca țestoasă se îndreaptă singură către o

nișă din perete, semnalată printr-o mică lumină, unde încărcătura se execută automat. Robotul industrial REMT-2, realizat la Timișoara, preia de la muncitori operațiile cu mare consum de efort fizic, alimentînd strunguri și freze cu piese semifabricate, în greutate de pînă la 200 kilograme. „General Electric" a creat prototipul experimental din imagine. Acest robot execută mișcările operatorului, multiplicîndu-i forțele, puse în joc de mîini sau de picioare. Desigur că în viitor roboții ne vor produce încă multe surprize, deoarece nu și-au spus ultimul cuvînt.

Lentile ce schimbă culoarea ochilor

O lentilă de contact suplă a fost creată în R.F.G., cu care se poate schimba culoarea irisului, după dorință, dar mai ales pentru a da ochilului, atunci cînd lipsește, un aspect

normal. Prezentată sub numele „Weicon-irisprint", ea are patru culori de bază, respectiv albastru, verde, căprui și gri, iar pentru fiecare din ele trei nuanțe. Culorile sînt obținute printr-un procedeu asemănător celui ce se aplică la imprimarea țesăturilor. Deși producătorul susține că noua lentilă, din imagine, nu împiedică vederea, iar pentru ochi nu prezintă nici un pericol, problema mai rămîne de studiat, spun specialiștii.

AUREL DIANU ■

Start în cupele europene

Repetițiile s-au încheiat, urmează examenul

Fotbalul nostru a păşit cu stîngul în sezonul internaţional al acestei toamne. Şi a păşit acolo unde eşecurile sînt cele mai dureroase — la nivelul reprezentativelor naţională şi olimpică. Există o opinie de tot mai largă audienţă şi care este, în bună parte, justificată : în această vară au primat interesele echipelor din cupele europene şi nu cele ale loturilor naţionale, care nu s-au mai putut reuni în pregătiri centralizate.

Urmînd pînă la capăt acest raţionament, acum a sosit, ora (şi jumătate) a scadenţelor, în care „cele cinci" trebuie să confirme şi să răspundă privilegiilor de pregătire ce li s-au acordat înaintea începerii campionatului. Obligaţiile lor sînt foarte mari, întrucît la mijloc se află nu numai orgoliile fiecărela în parte, ci şi prestigiul fotbalului nostru.

Fiind, la propriu şi figurat, asemenea dumneavoastră, stimaţi cititori, alături de reprezentantele noastre în cupele europene, redactorii noştri au participat la ultimele lor repetiţii înaintea marilor examene ale turului întîi şi vă prezintă mai jos cronici pentru aceste ultime nopţi de concluzii şi prime zile de speranţe.

Fotografii de PAUL AGARICI şi GHEORGHE AVRAM

Dinamo — Sportul studenţesc 2—1 (1—1)

O piesă neterminată

Un meci între două pietre tari. Cei doi antrenori, cîndva alături pe aceeaşi bancă a naţionalei, dar avînd acum fiecare grijile şi problemele lui, au dorit de la echipele lor partituri tactice distincte, într-o confruntare de „vederi" şi de orgoliu. Dinamo a început cu Lupescu-jr. libero, cu Mircea Rednic la „serviciu", din faţa fundaşilor, mizînd mult pe învăluirile lui Orac şi Lupu. Sportul studenţesc a interpretat pentru prima oară bine în acest campionat lecţia repetată în pregătiri : Cazan libero, Popa şi Pană la cele două vîrfuri (Cămătaru şi, respectiv, Damaschin). Coraş „plăcă turnantă" pentru avanposturile studenţilor, Stănici şi Ţîrlea. De o parte, joc mai combinativ la dinamovişti, de cealaltă — mai tăios şi mai rectiliniu, la studenţi. Balanţa părea să încline de partea ultimilor, mai ales după trei faze croite după acelaşi calapod : în minutul 19, cursă perpendiculară a lui Stănici, care-l angajează pe Ţîrlea în 16 m, şut al acestuia, pe jos, în colţul lung, Moraru respinge dar Stănici a urmărit faza şi-a reluat în plasă ; în minutul 31 cursă pe stînga a lui Cristea şi reluare a acestuia de la marginea careului, peste Moraru, dar în bară ; în minutul 33, cursă la fel de solitară a lui Burchel, dar Porumbolu îl opreşte pentru un ofsaid imaginar. Crezîndu-se cu sacii în căruţă, studenţii se retrag fără voie şi fac tot mai greu faţă atacurilor dinamoviste, recurgînd adesea la faulturi în preajma careului. La unul din acestea, în minutul 45, Mateuţ şutează puternic. Cristian respinge în faţă (în loc s-o boxeze peste) şi Andone, atent, face formalitatea egalării.

După pauză, Movilă la locul lui Lupescu, iar combinaţiile „de mijloc" ale dinamoviştilor devin mai rapide şi sfîrşesc tot mai des în pătrunderi frontale din ce în ce mai periculoase. Pentru cine cunoaşte respectivii jucători, tendinţele celor doi antrenori sînt vădite de înlocuirile din minutul 68 : la Dinamo intră Mihăescu în locul lui Andone, iar la Sportul, Burchel şi M. Mihail sînt înlocuiţi cu fundaşii sută la sută Ciucă şi Munteanu. Inevitabil, presiunea dinamovistă creşte şi, tot inevitabil, apare golul : o minge respinsă din blocajul alb-negrilor este reluată de tenacele Mateuţ în plasă, de la 16 m, pe jos şi pe lîngă un Cristian la fel de spectator ca-n alte dăţi. Sportul nu mai are forţa să revină (era minutul 85), iar Dinamo abia atunci părea că şi-a dat drumul la joc.

Un meci despre care Dinamo se miră că l-a cîştigat aşa greu, iar Sportul se întreabă cum de l-a pierdut aşa uşor. De aceea, ambele echipe par că abia aşteaptă să se reîntîlnească şi să continue o eternă partidă neterminată. În orice caz faţă de necesitatea cristalizării unei formule şi a unui stil de joc, Sportul studenţesc pare mai înlesnită ; de partea cealaltă, dacă e să ne luăm şi numai după faptul că mai toată repriza a doua Lucescu a stat lîngă marginea terenului, jucătorii dinamovişti ar trebui să se obişnuiască şi cu astfel de adversari, care preferă marcajul strîns şi contraatacurile jocului combinativ de la mijlocul terenului. Ambele echipe, însă, cel puţin după acest joc al contrelor, par apte să participe cu şanse la severul examen al cupelor europene.

Spectacolul sportiv a fost deservit de arbitrajul comic al lui I. Coţ, personaj într-un costum negru rătăcit între două echipe pe care nu o dată le-a contrariat (ca şi pe spectatori, de altfel) cu decizii luate după reguli numai de el ştiute.

OCTAVIAN ŞTIREANU

Steaua — F. C. Olt 5—0 (2—0)

Partidă de antrenament

În prima duminică din această toamnă, la Bucureşti, Steaua a cîştigat, după cum se ştie, cu 5—0 în faţa formaţiei F.C. Olt, într-o partidă lipsită de dramatism, deoarece echipa oaspete a opus o rezistenţă firavă, iar echipa gazdă n-a forţat aproape deloc ca să se impună şi mai categoric. Cîteva momente ale meciului au demonstrat însă virtuozitatea jucătorilor stelişti,

înalta lor clasă, binecunoscuta şi derutanta lor fanteziе în crearea unor faze de joc capabile să încînte publicul cel mai pretenţios. Iar publicul de pe stadionul Ghencea este nu numai pretenţios şi avizat, dar şi de o civilizaţie în comportament cum rareori se întîlneşte pe alte stadioane şi care are efecte salutare asupra modului de desfăşurare a partidelor. La păstrarea unei astfel de atmosfere contribuie, printre alţii, şi crainicul stadionului, colegul nostru de pagină, Cristian Ţopescu, care, la începutul partidelor, pe parcursul lor, prin intermediul staţiei de radio, îi îndeamnă pe jucători să se întrecă în limitele celei mai depline sportivităţi, iar pe cei din tribune să-şi încurajeze echipa favorită cu toată frenezia dar în perimetrul strict şi bunului simţ. Din această pricină, meciurile de pe Ghencea au eleganţă, sînt expresie a mult discutatului şi atît de rar întîlnitului fair-play. Aşa cum a fost şi meciul de duminică, despre care n-are rost să scriem mai mult, deoarece istoria lui a fost hotărîtă destul de repede şi n-a constituit pentru nimeni o surpriză. Cu zece zile înainte de întîlnirea sa cu M.T.K. Budapesta, formaţia antrenată de Anghel Iordănescu a obţinut victoria într-o partidă care, deşi a instalat-o în fruntea clasamentului, a semănat mai mult cu una de antrenament, şi, cu siguranţă, nu i-a dezvăluit nici pe departe marile sale virtuţi.

GEORGE ARION

Victoria — Universitatea Craiova 0—1 (0—0)

Prefaţă la Cupa U. E. F. A.

Două dintre reprezentantele noastre în competiţia „3" europeană, Victoria Bucureşti şi Universitatea Craiova s-au întîlnit în acest preambul al etapei a patra într-o partidă animată, cu multe momente fierbinţi, uneori dramatice. Aşa a fost şi în minutul 43 cînd, la faultul lui Stoica în careu s-a dictat penalty executat de acelaşi Valşcovici, cel ce fusese oprit din acţiune, dar tînărul portar craiovean Crişan a „ghicit" colţul şi a deviat. A fost un moment psihologic ce-i va marca pe cei de la Victoria, jucînd parcă mai mult cu gîndul la debutul lor european decît la clasamentul adevărului. Prima repriză s-a încheiat, deci, cu un scor egal ce reflectă în bună măsură raportul de forţe din teren. La reluare, craiovenii aveau să încerce să-şi fructifice ascendentul moral obţinut asupra partenerei lor de joc şi nu fără succes. În minutul 50, Stoica îl depăşeşte în viteză pe Topolniceb şi înscrie cu toată opoziţia portarului Niţu. Universitarii forţează şi, două minute mai tîrziu, Mănăilă are ocazia de-a majora scorul. Replica Victoriei nu se va lăsa prea mult aşteptată dar Nuţă, minutul 64, şi Henzel, minutul 66, ratează bune ocazii. Pînă la sfîrşitul partidei aveam să mai notăm cîteva faze ce puteau fi fructificate dar nici de o parte nici de cealaltă resursele, diminuate în bună măsură de forţa angajamentului, n-au părut a fi suficiente pentru a mai aduce vreo schimbare pe tabela de marcaj.

Craiovenii şi-au dovedit în acest meci marea ambiţie, puterea de mobilizare ce i-au făcut recunoscuţi. De asemenea, o bună legătură între compartimente şi un cîştig în Crişan, un portar de mare perspectivă. De cealaltă parte Victoria, pentru care acest rezultat poate fi un binevenit semnal că o poate atenţiona de dificultatea meciurilor care o aşteaptă pe plan internaţional, a dovedit că este, totuşi, o echipă bine conturată, cu reale posibilităţi pe care doar încrederea în propria-i valoare şi un mai mare aplomb le poate fructifica. Emoţiile debutului european trebuie depăşite grabnic pentru a da posibilitate echipei să evolueze la parametrii săi superiori. Acest joc, pe care o manieră de arbitraj cel puţin curioasă l-a fragmentat uneori nepermis de mult, defavorizînd pînă la urmă ambele echipe, ne determină să privim, totuşi, cu încredere spre apropiatele examene în care Victoria şi Universitatea vor fi prezente şi despre care sperăm să putem spune în continuare numai lucruri bune.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Civilizaţia sportului

Încrederea dă putere

Maria Dogaru, comuna Muşeteşti, satul Stăncești, judeţul Gorj : ***„L-am descoperit pe fotbalistul Puşcaş odată cu reventrea lui la Steaua. Din cîte îmi amintesc, transferul a fost foarte comentat, fiind considerat un transfer fericit, atît pentru echipă cît şi pentru jucător. Toată lumea voia să-l vadă pe Puşcaş despre care se vorbea numai frumos. A urmat titularizarea la Steaua. Se întrevedea posibila selecţionare în lotul naţional. Ce viitor fericit... A urmat transferul la Rapid şi posibilitatea de a juca meci de meci 90 de minute. O şansă în plus pentru Puşcaş de a demonstra că elogiile au acoperire. Dar viaţa a vrut să demonstreze încă o dată că nu este o plimbare pe o alee cu trandafiri. Tocmai cînd începuse să confirme, a venit ziua de 19 septembrie 1985 cu stupidul accident de la Timişoara. Nu-mi amintesc dacă partida a avut sau nu un cîştigător, o mare pierdere a avut însă sigur : Puşcaş. Au trecut doi ani de atunci. Cu siguranţă pentru Puşcaş această perioadă a fost cea mai grea : încertitudini, speranţe şi iar încertitudini. «Pentru mine va fi o primăvară decisivă» declara el în ianuarie. Primăvara a rămas în urmă şi a venit meciul cu Arsenal Cairo. Puşcaş a jucat. Din presă nu am aflat cîte minute dar asta contează mai puţin. Important este că a reintrat, că a reînceput urcuşul. Acum totul depinde numai de el. Noi, suporterii Rapidului, îl aşteptăm, îl dorim o rapidă reintegrare în echipă. Viaţa merge înainte !"***

Vă mulţumim pentru aceste rînduri încurajatoare de care Marcel Puşcaş avea nevoie aşa cum fotbalul românesc are încă nevoie de un asemenea jucător cu certe calităţi. Dacă instinctul de conservare nu va fi prea puternic, truda şi stăruinţa, dragostea pentru fotbal, perseverenţa şi dăruirea lui Puşcaş vor învinge.

Am văzut cu ani în urmă într-o emisiune TV intitulată „Telerama", o fată de 14 ani, blondă, suplă care zburda pe stadioane. Se simţea că va deveni o mare alergătoare. Dar într-o zi, un accident cumplit de automobil a imobilizat-o într-un pat de spital, cu foarte sceptice pronosticuri. Nu se ştia dacă va mai putea merge. Adolescenta blondă, suplă a gîndit însă altfel. Şi, şchiopătînd, a început să alerge pe iarba din curtea spitalului, spre disperarea medicilor care se temeau de o catastrofă. După cîteva luni, surpriză, miracol, această alergătoare înnăscută a vrut să alerge într-un cros. Numai aşa, ca să vadă dacă mai poate alerga. Aventura s-a terminat cu bine. Fata, sărbătorită şi televizată, a primit pentru curajul şi voinţa ei, Premiul bravurii — acelaşi ce l-a acordat şi automobilistului austriac Niki Lauda care, grav accidentat, a reluat concursurile şi a redevenit un mare campion.

Pe lîngă atîtea alte premii şi „premii" care se dau în fotbalul românesc, nu credeţi că ar avea un efect pozitiv şi un Premiu al curajului, nu neapărat pentru învingători, ci poate pentru cei care n-au cîştigat dar au dat dovadă de o mare tărie de caracter ?

CRISTIAN ŢOPESCU

Turul ciclist al României

Lauri pentru „Mica Buclă"

A 25-a ediție a Turului ciclist al României s-a încheiat fără surprize notabile : tricoul galben, cucerit după etapa a doua, a rămas pînă la sfîrșit în posesia lui Valentin Constantinescu, care, la 25 de ani, cîștigă pentru prima dată „Mica Buclă", după ce în 1983 și 1986 se clasase pe locul secund. Succes scontat, fără discuție, fiind vorba de căpitanul reprezentativei naționale, într-un sport în care echipa își sprijină liderul mai mult decît s-ar crede la prima vedere, chiar dacă, așa cum a fost cazul și acum, oricare dintre componenții ei (Olimpiu Celea, Ludovic Covaci, Cristian Neagoe, Valentin Budurol, Constantin Căruțașu) păstra șanse de victorie, diferențele din clasamentul general fiind de ordinul secundelor (10 numai pentru Celea), ceea ce înseamnă puțin într-o competiție în care se rulează, efectiv, aproape 30 de ore.

Să-i felicităm pe învingător și pe coechipierii săi, care au cîștigat pe echipe, și să purcedem la o succintă descriere a celei de-a doua jumătăți a cursei, cu care v-am rămas datori numărul trecut. A doua parte a Turului a fost calmă, consemnul în pluton, fiind lesne de ghicit : „nici o acțiune care să pericliteze pozițiile cîștigate", adică locurile întîi la individual și pe echipe deținute de echipierii primei formații a țării noastre. Altfel spus, în limbajul atît de colorat al caravanei, cursa a fost „înghețată", controlată fiind de formația cea mai bună. Dacă, însă, credeți că a fost o plimbare de agrement, vă înșelați, pentru că întotdeauna rămîn destule de cucerit (tricoul albastru al cățărătorilor, cel roșu pentru cel mai bun sprinter, puncte de cățărare, etape, sprinturi volante, nemaipunînd la socoteală încercările de atac împotriva liderilor, care n-au lipsit). Iar profilul muntos a constituit o probă dificilă. Nu mai departe decît în etapa a 5-a, Suceava — Bistrița (175 km) rutierii au avut de făcut față unui veritabil lanț de cățărări (trei vîrfuri de primă categorie), ceea ce nu l-a împiedicat pe Vasile Mitrache (România B) să se încumete la o evadare solitară de 80 km ; că pînă la urmă, Mitrache a plătit pateticul efort, etapa revenind norvegianului Finn Nordhagen, aceasta este o altă poveste, care face parte din legea aspră a unui sport dificil, dar isprava sa nu este mai puțin lăudabilă. A doua zi, la Mediaș, Ovidiu Mitran (Metalul Plopeni) și-a adjudecat victoria în etapă, valorificîndu-și certele calități și făcîndu-ne să sperăm în succese și mai importante pe viitor, în timp ce la Brașov, liderul sprinterilor și al cățărătorilor, tenacele norvegian Atle Pedersen, să treacă primul linia de sosire. O desfășurare intrucîtva neașteptată a avut ultima etapă, Brașov — București, cu o evadare a lui Gheorghe Kleinpeter (Voința), care la Butimanu își crease un incredibil avans de peste 14 minute, amenințînd, de pe locul 29, chiar tricoul galben. Pînă la urmă lovitura de teatru n-a mai avut loc, Kleinpeter cîștigînd etapa cu numai 2'29" avans, față de grupul fruntaș, urmat fiind de un alt fugar, Sergiu Oprescu (I.M.G. București), autorul unei spectaculoase curse contracronometru, la intrarea în București.

În concluzie, am asistat la un tur interesant, cu de toate în cei 1 230 km ai săi. Să nu-i uităm și pe cei din umbră, pe oamenii care au asigurat bunul mers al caravanei : secretarul federal, Gheorghe Stănel, arbitrul principal Manea Dobre, pe secretarul competiției, M. Bărbulescu, pe ceilalți iubitori ai sportului cu pedale, adesea foști campioni, arbitri sau șoferi ai caravanei (C. Popovici, fost participant la primul Tur, cel din 1934, I. Tudose, I. Azochin, Dan Marin, C. Gavrilă, Valentin Ionescu, Traian Hagiu și atîția alții). Am salutat, de asemenea, prezența printre noi, din nou, a fostului mare campion Teodor Vasile, invitat de onoare.

Au fost alte 8 zile frumoase din frumoasa poveste a Turului României. Pe lîngă amintiri, rămîn, nu-i așa ?, clasamentele cu care și încheiem, nu înainte de a ne da întîlnire la viitoarea ediție : **clasamentul general individual** : 1. Valentin Constantinescu ; 2. Olimpiu Celea — la 10" ; 3. Ludovic Covaci — la 35" ; 4. Cristian Neagoe — la 40" ; 5. Vasile Apostol (România B) ; 6. Vasile Budurol ; 7. Vasile Mitrache ; 8. Constantin Dumitrache-Ologu (Metalul Plopeni) ; 9. Costică Paraschiv (România B) ; 10. Stelian Anton (Selecționata de tineret a Bucureștiului) — la 41" ; **echipe** : 1. **România A (antrenor Ion Ardeleanu)** ; 2. România B (antrenor Constantin Ciocan) ; 3. Metalul Plopeni ; 4. Norvegia ; 5. Steaua ; 6. Selecționata Voința ; 7. Electromureș Tg. Mureș. ; 8. I.M.G. București. ; 9. CIBO Brașov ; 10. Selecționata de tineret a Capitalei.

LUCIAN OPREA

Fotografie de AUREL D. NEAGU

România — Danemarca, nimic despre rezultat

După întîlnirea olimpicilor noștri cu olimpicii danezi nu se pot scrie prea multe lucruri. Danezii au jucat altceva. A fost o treabă limpede pentru spectatori, pentru cronicari. Pragmatici, avînd permanent în minte ideea eficienței, beneficiind și de mijloace pe măsură, oaspeții au cîștigat fără probleme. Ceea ce m-a frapat a fost faptul că, după meci, în clădirea aeroportului din Bacău, dacă judecai după mina jucătorilor, ai fi spus că ai noștri au cîștigat jocul iar danezii au pierdut pînă și calificarea. Chestiune de mentalitate și nu de temperament. Bun, dar să revenim și, să ne gîndim, de ce au jucat ai noștri altceva ? Nu cumva au jucat ceea ce știu, adică acel fotbal practicat cu ambiție etapă de etapă și care nu strălucește prin nimic în afara luptei pentru puncte. Excepțiile sînt cunoscute și nu e nevoie să le reamintesc. Acum Steaua, altădată Dinamo și Universitatea Craiova ne-au făcut să mai uităm cît de vai de el e fotbalul nostru divizionar, confundînd valoarea unei echipe fruntașe cu valoarea întregului nostru fotbal. E greu să ai numai vîrfuri, nimeni în lume nu are așa ceva, însă doar o medie ridicată poate da echipe foarte bune, competitive. Faptul că Steaua a cîștigat la o diferență enormă de puncte un campionat anonim nu ne-a pus pe gînduri. Nu ne-a pus pe gînduri nici realitatea că echipa campioană joacă economic pentru că nu are cu cine și pentru ce să se întrebuințeze. În plus o scutește și de accidentări. Mediocritatea a urcat în partea superioară a clasamentului, adică la echipele care furnizează jucători echipelor reprezentative, dar îndîrjirea, alergătura, transpirația trec drept salt calitativ. S-a alergat mult și în meciul cu danezii. Nici un repros din acest punct de vedere. Numai că ei au transpirat cu folos. E adevărat, Danemarca are la ora actuală o echipă olimpică de excepție, potrivit părerii specialiștilor, peste valoarea națională lor, și e puțin probabil că o pot înfringe multe naționale din Europa. Dar asta nu ne oprea să jucăm astfel încît să nu reproșăm prea multe lucruri. A jucat fiecare ceea ce știe, ceea ce face miercuri de miercuri și duminică de duminică. Din toamna anului trecut, echipa noastră olimpică a fost mereu alta, încercîndu-se peste cincizeci de jucători și rezultatele se văd. Dar, îmi vine din nou în minte imaginea jucătorilor din aeroport și îmi spun că o parte însemnată din explicația înfrîngerilor echipelor noastre se află aici. În mentalitate, în atitudinea față de pregătire, față de echipă. Cele 10 goluri încasate în dubla întîlnire cu Danemarca nu sînt doar urmarea jocurilor, ci a modului cum și-au înțeles cele două echipe pregătirea, cum au înțeles onoarea de a juca într-o echipă care reprezintă țara. Desigur, la Bacău, nimeni nu putea dregе busuiocul, decît dacă jocul se desfășura în compania unei echipe pe care, de regulă, o alegem drept partener de întrecere într-un turneu de pregătire. Nu cumva, e bine să fim atenți la această chestiune, jucînd în felul acesta, și mă refer și la ultimele jocuri ale naționalei, compromitem ceea ce am cîștigat atît de greu, un loc de frunte prin performanțele Stelei ? E o întrebare, și aceste ultime rezultate par a ne da dreptate.

RAZVAN BARBULESCU

La „Cronica noutăților" din 17 august, cunoscutului (și nu mai puțin apreciatului) comentator sportiv Horia Alexandrescu i-a „scăpat" o observație care întîi de toate ne-a mirat, apoi ne-a dezamăgit și în cele din urmă ne-a amuzat. Amară glumă, totuși, cînd vine din partea unui om ce se bucură din partea cititorilor săi de un asemenea credit. Și asta nu atît pentru că referirea respectivă implică o raportare jignitoare la adresa noastră, cît pentru că argumentația lui H. A. se sprijină pe o regretabilă mistificare. Dar iată prima parte a textului său : **„Peria săptămînii e semnată de noul cronicar de atletism, Constantin Dragomir, care scrie : «Paula Ivan, cîștigătoarea autoritară a probei de 1 500 m, în 4 : 03,53, un timp mai bun decît acela realizat cu două luni în urmă, la concursul amintit». Ce fapt divers îi semnalăm lui C. D. că la „internaționalele" de [redacted] două luni Paula Ivan a concurat la 3 000 și nu la 1 500 m și e deci logic să realizeze la 1 500 m un timp mai bun ca la... 3 000".** Chiar așa ?! Surprinzătoare această amnezie simulată (și veți înțelege de ce) a lui H. A. care, în cronica sa de la „internaționale", apărută în 15 iunie, comenta pe larg : **„Sîmbătă, în prima zi, cîștigătoarea probei de 1 500 m feminin, Paula Ivan, a impus plutonului o trenă prea lentă, nefăcînd altceva decît să se păcălească ea însăși [...] Seria a II-a, s-a încheiat, e drept, cu victoria Paulei Ivan, în 4 : 06,03 [...]".** Ziarul de specialitate, Sportul din 15 iunie, atestă de asemeni îndubitabil faptul că Paula Ivan a participat în acest concurs și la 1 500 m, nu doar la 3 000 m, cum avea să insinueze mai tîrziu H. A. în a sa „Cronica noutăților". Să fi uitat reputatul nostru comentator într-un răstimp atît de scurt toate aceste date ? Nu cumva această încercare de discreditare a noastră, răsfrîngînd o umbră de îndoială asupra activității redactorilor noștri sportivi, a angajamentului lor pentru o corectă informare a cititorilor și pentru apărarea spiritului fair-play, voia să fie suportul unei răfuieli personale ? Cum altfel să explicăm ironia din finalul acelei notițe ? Iat-o : **„Este explicabil de ce C. D. a fost entuziasmat și de victoria Mariciței Puică, la 10 000 m !".** Sigur că da, căci H. A. fusese vehement în a o critica (nu e prima oară) pe aceea care avea să confirme (singura, de altfel) că pregătirea sa, în care era inclusă tactica participării la Campionatele Naționale, era justă și roadele (s-a văzut) aveau să fie culese chiar la „mondiale", adică exact acolo unde reprezntanții noștri ar fi trebuit să se afle cu toții într-un vîrf de formă. Credem că, din simpla alăturare a celor două texte pe care vi le-am semnalat, orice om de bună credință poate deduce singur concluzia ce se impune.

D. R. CONSTANTIN

Erată la cronica noutăților

ȘAH

cu Margareta Mureșan

Mozaic alb-negru

MECI PALPITANT. La Sevilla, nu în altă parte, chiar dacă și celelalte oferte erau tentante (Seattle, S.U.A. — cu un fond de premii de un milion de franci elvețieni, Soci, U.R.S.S. — un milion, Madrid, Spania — două milioane și Abu-Dhabi, Emiratele Arabe Unite — 2,2 milioane), se va muta centrul atenției șahiste începînd cu 10 octombrie pentru a aștepta deznodămîntul de la 20 decembrie, cînd, din nou confruntare dintre Garri Kasparov și Anatoli Karpov, FIDE va felicita învingătorul din meci atribuindu-i laurii cuveniți celui mai bun șahist al planetei. ● **PREFERINȚE.** Încîntat de organizarea strălucită a olimpiadei din Dubai, A. Karpov a optat pentru orașul Abu-Dhabi ca gazdă a celui de-al patrulea duel cu noua vedetă a șahului contemporan. Dar adversarul său a răspuns categoric că nu va juca din motive de climă în Emiratele Arabe Unite. În anul 1983 G. Kasparov, dînd același răspuns Federației internaționale, și-a asumat riscurile pierderii meciului cu Victor Korcinoi din semifinalele meciurilor candidaților. În ultimă instanță, cei doi „K" au căzut de acord asupra orașului spaniol. Să-i fi influențat oare domnul E. Herrera, reprezentantul orașului Sevilla pentru tratative ? Sau, poate, cel mai mare fond de premii : 2,8 milioane... ? ● **SUPRAVEGHETOR DE JOC** va fi olandezul Gert van Gijessen, care în zilele de luni, miercuri ■ vineri va arbitra desfășurarea celor 24 partide ale meciului, în timp ce marți, joi și simbătă se vor relua întreruptele, timpul său de odihnă, la fel cu cel al jucătorilor, fiind limitat la ziua de duminică ● **CONGRESUL FIDE** se va ține tot la Sevilla între 21 noiembrie și 1 decembrie și va pune în discuție și problemele spinoase ale campionatului mondial. FIDE va accepta revenirea la ciclul de trei ani? Aceasta este dorința celor doi „K", dar nu numai a lor, ci a tuturor acelora care tind să joace și în alte turnee decît cele din C.M. și care luptă împotriva separării șahiștilor în două tabere : jucătorii de campionat mondial și jucătorii de turnee ● **PREGĂTIRI FEBRILE.** Federația spaniolă a avut de suportat mari cheltuieli anul acesta cu ocazia finanțării meciului dintre A. Karpov și A. Sokolov. Cu toate acestea a propus Federației internaționale să i se acorde dreptul de-a organiza primul campionat pe echipe al continentului pentru luna decembrie la Palma de Mallorca, solicitînd să-i vadă la joc și pe cei doi „K" după febrilul „duel spaniol". Dar federația sovietică a comunicat că adversarii n-au fost de acord cu modificarea necesară a datei de joc din meci și că, de aceea, echipa sovietică va participa fără aportul primilor doi șahiști ai lumii. În aceste condiții, interesul sponsorilor a scăzut, federația spaniolă a ajuns la impas și, ca urmare, în luna decembrie nu va mai debuta campionatul Europei, ci la 10 octombrie va avea loc ridicarea de cortină la teatrul „Lope de Vega" pentru deschiderea festivă a meciului pentru titlul de campion al lumii. Atît !

MARGARETA MUREȘAN

Programul mansei întîi

Marți, 15 septembrie:
BUCUREȘTI, stadionul „C.F. Sportul studențesc", ora 17:
SPORTUL STUDENȚESC — G.K.S. Katowice
Arbitri : Zdenek Havlicek (la centru), Vaclav Hosek și Jiri Ulrich (Cehoslovacia)
Miercuri, 16 septembrie:
BUCUREȘTI, stadionul „Steaua", ora 17:
STEAUA — M.T.K. Budapesta
Arbitri: Velodi Miminosvili (la centru), Rustam Ragimov și Iustinas Milianskans (U.R.S.S.)
CRAIOVA, stadionul „Central", ora 17:
UNIVERSITATEA CRAIOVA — G.D. Chaves (Portugalia)
Arbitri: Yusuf Namoglu (la centru), Unal Unal și Yuksel Erdogrul (Turcia)
MALINES (Belgia), stadionul „F.C. Malines":
F.C. Malines — **DINAMO BUCUREȘTI**
Arbitrează o brigadă din **Spania,** la centru Urizar Azpitarte
LARNAKA (Cipru), stadion „Larnaka", ora 16,45:
E.P.A. Larnaka — **VICTORIA BUCUREȘTI**
Arbitrează o brigadă din **Ungaria**

Redacția „Flacăra" mulțumește încă o dată, pe această cale, cluburilor noastre angajate în cupele europene pentru posibilitatea oferită redactorilor noștri de a transmite corespondențe de la toate întîlnirile turului întîi al competițiilor respective.

● Așa cum anticipam, cea de-a doua ediție a Campionatelor mondiale de atletism de la Roma a prilejuit evoluții excepționale, dar în ierarhia rezultatelor pe primul loc se află, fără îndoială, cursa de 100 m plat, încheiată cu două recorduri mondiale : unul egalat (9,93 secunde, Carl Lewis) și unul... nou nouț, fantastic — 9,83 secunde, realizat de canadianul de origine jamaicană Ben Johnson. Vechiul record data de 19 ani ! În vîrstă de 25 de ani, înalt de 1,80 m și cîntărind 75 kg, Ben Johnson a avut un sezon excepțional, media celor mai bune cinci rezultate ale sale fiind de 9.970 secunde ! Cu această victorie (și ce victorie !), Ben Johnson conduce cu 6—5 în „meciul direct" cu cvadruplul campion olimpic, americanul Carl Lewis. ● Interesant este că exact cu 50 de ani în urmă, proba celui mai rapid om de pe planetă era dominată de un anume... Ben Johnson, care în 1937 a alergat de două ori în

Toată lumea face sport

10" 2/10, record mondial egalat, învingîndu-l pe... cvadruplul campion olimpic Jesse Owens. Istoria se repetă, nu ? ● Cotidianul italian „Gazzetta dello Sport" a făcut o anchetă fulger printre noii „strănierii" din fotbalul peninsular, cu o singură întrebare : cum îi se pare, prin comparație, antrenamentul făcut înainte de sezon în Italia față de cel din țara lor de origine. Ian Rush, galezul venit la Juventus de la Liverpool, se plînge : „Prea multă gimnastică", opinie împărtășită și de iugoslavul Sliskovici, de la Pescara : „Adesea resimt lipsa balonului". Brazilienii Careca (Napoli) și Dunga (Pisa) acuză lungile cantonamente, neobișnuite pentru cei veniți de dincolo de Atlantic, în timp ce Hugo Maradona (Ascoli) a exclamat : Diego nu mi-a spus adevărul ! Este mult mai dur decît mă puteam aștepta". ● Campionul mondial de șah, Gari Kasparov a făcut o vizită la Sevilla, orașul în care, peste o lună, va începe meciul său cu șalangerul Anatoli Karpov.

LUCIAN OPREA

Ziua pompierilor

Sărbătorim, ca în fiecare an, **Ziua pompierilor**, a acestor destoinici ostaşi care au înscris în istoria patriei glorioase pagini de luptă şi eroism. Omagiind tradiţiile acestei îndelungi bărbăţii şi sacrificiului de sine, omagiem, totodată, permanenta stare de veghe a celor pentru care liniştea caselor noastre şi a muncii noastre reprezintă o cauză şi un destin.

Astăzi, misiunea pompierilor a devenit extrem de complexă. Dezvoltarea fără precedent a economiei naţionale, diversificarea şi modernizarea tehnologică a unităţilor industriale în sfîrşit considerabil spectrul potenţial al necesităţilor de intervenţie. În plus, a preveni înseamnă a cunoaşte şi de aceea munca pompierilor de prevenire a incendiilor a devenit o preocupare centrală care necesită ştiinţă, pricepere, cunoaştere în detaliu a momentelor şi zonelor în care pot interveni eventuale pericole. Peste acest fond de pregătire şi instruire temeinică într-o specialitate tot mai complexă şi mai diversificată se suprapun virtuţile morale ale acestor bravi ostaşi pentru care apărarea avuţiei naţionale, salvarea vieţii şi bunurilor oamenilor sînt întotdeauna mai presus de însăşi viaţa lor, de propria existenţă aflată într-un etern pact cu ideea de risc şi sacrificiu.

Ne-aducem aminte de pompieri îndeobşte de ziua lor ; şi asta e bine : înseamnă că e linişte şi că focurile ard numai acolo şi atît cît trebuie. Dar asta mai înseamnă şi că ei, pompierii şi-au făcut datoria, şi-au făcut, mai bine zis, cea mai importantă datorie — aceea de a preveni incendiul, de a asigura condiţii de linişte şi siguranţă vieţii noastre şi muncii noastre. Eroi şi unul profund şi latent patriotism, pompierii rămîn în anonimatul zilelor noastre, luptînd pe un front adesea invizibil nouă tocmai ca să auzim cît mai rar sirenele de alarmă, ca să fim feriţi întotdeauna de pâlcele flăcărilor. Pentru această îndatorire stimă bine numai de ei, pentru permanenta lor încordare şi stare de veghe, pentru tot ce fac în slujba patriei şi a oamenilor — aducem pompierilor de ziua lor un fierbinte şi înflăcărat omagiu.

ION ANDRONE ■

ULTIMA ORĂ

HARGHITA. Pe două şantiere de exploatare geologică situate la numai 20 km distanţă unul de altul în Munţii Harghitei, cercetătorii au identificat un fenomen natural cel puţin ciudat, dacă nu chiar interesant. În zona munţilor vulcanici — stinşi de milioane de ani — există emanaţii de bioxid de carbon care mineralizează zăcămintele cînd nasc apele carbogazoase, aşa-zisele borviz. De menţionat că gazul carbonic uscat se foloseşte în scopuri terapeutice, drept stimulator al circulaţiei sîngelui (procedeu cunoscut încă de pe vremea dacilor şi ai romanilor). Însă, subiectul consemnării colegului nostru **Radu Ciprian Pop**, este altul. Aria pe care iese la suprafaţă bioxidul de carbon în stare pură sau dizolvat în apele subterane este numită „aureolă mofetică". Suprafaţa acestela cuprinzînd circa 16 000 km.p., zona din ţara noastră fiind cea mai întinsă din Europa. Cercetătorii din cele două şantiere confirmă că există o totală independenţă între nivelul bioxidului de carbon şi variaţiile temperaturii şi presiunii. Astfel că, „variaţia complexă şi ritmică, simultană, sub formă de fluxuri — cu amplitudini diferite la cele două surse" — le-a permis să descopere un adevărat „ceasornic" natural în Munţii Harghitei. Nu în ultimul rînd „manifestarea mofetică" şi sistemele de „fracturi ale scoarţei terestre" le-a permis, de asemenea, să „detecteze" influenţa unor factori interni de natură geologică, dar şi ai unor factori externi de natură fizică, chiar extraterestră. Specialiştii se gîndesc, desigur, şi la ritmicitatea complexă a undelor de maree terestră provocate de poziţia Lunii şi a Soarelui faţă de Pămînt.

SIBIU. Despre frumosul Sibiu spiritual ne relatează că în alte dăţi colegul nostru **Traian Suciu**. Aşadar, Sibiul şi Mărginimile Sibiului au îmbrăcat straie de sărbătoare şi la recentul CIBINIUM '87. Ca în precedentele 20 de ediţii TÎRGUL OLARILOR a deschis, cum se cuvine, manifestarea. Piaţa „8 Martie" a devenit o mare cu vase din lut frumos colorate şi ornate. Ce mai, meşteri olari, meşteri ceramişti de primă mînă! Adevărat răsfăţ al măiestriei!

Dar superbele CÎNTECE ALE MUNŢILOR? Iniţiativa sibiană este apreciată de specialişti ca fiind cea mai reprezentativă manifestare de gen din ţară. Cei mai buni din toate punctele de vedere s-au dovedit a fi, ca şi în alte dăţi, „Junii Sibiului".

PROGNOZĂ METEO. În decada a doua lunii septembrie vremea va fi în general instabilă, ploile vor fi îndeosebi sub formă de averse şi vor avea o frecvenţă mai mare în a doua parte a intervalului. La altitudini de peste 1 500 m precipitaţiile vor fi şi sub formă de lapoviţă şi ninsoare (sporadic). Vîntul va prezenta intensificări în zona de munte şi regiunile estice. Temperaturile minime vor fi cuprinse între 5 şi 15 grade, mai coborîte în centrul şi nordul ţării, iar maximele între 14 şi 24 grade, mai ridicate în primele zile în regiunile sud-vestice.

În ultima decadă a lunii în curs vremea va fi schimbătoare. Cerul va fi variabil, cu înnorări mai accentuate în nordul ţării, unde vor cădea ploi, îndeosebi sub formă de averse. În celelalte regiuni ploile vor fi ceva mai restrînse ca arie. Temperaturile minime vor fi cuprinse între 4 şi 14 grade, mai coborîte în depresiuni, iar ziua valorile maxime se vor situa în general între 15 şi 25 de grade. Dimineaţa şi seara se va produce — pe alocuri — ceaţă.

Toate drumurile în viaţă încep
cu acest mic, dar semnificativ pas...

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publicişti-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Ştiinţă : 21 28 ; Cultură-învăţămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetăţeneşti : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audienţe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacţie : 21 23 ; Secretariat redactor şef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41505

flacăra
Săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste
anul XXXVI
38 (1 683) 18 septembrie 1987

Patria, cabinetul de lucru al președintelui

În cadrul vizitei de lucru în județul Cluj

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au participat la deschiderea noului an de învățămînt

„Învățați, învățați și iar învățați! Nu pregetați pentru a vă însuși cele mai noi cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane din toate domeniile de activitate!"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au continuat rodnicul dialog cu oamenii muncii în județul Mureș

Comentariul în pagina 4

Școala — izvorul tinereții fără bătrînețe

În acești toamnă de aur, orașul de pe Someș, vechea și străveche cetate a învățămîntului românesc, a avut marea cinste și bucurie ca, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat, să fie gazda festivităților de deschidere a noului an de învățămînt. Magistrala cuvîntare, rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, este și va rămîne pentru toți dascălii și tot poporul studios, pentru toți oamenii muncii din țara noastră, prima și cea mai importantă filă din cărțile de învățătură ce se vor afla pe bancile, în amfiteatrele și laboratoarele școlilor și universităților din întreaga țară. Ea aduce, deopotrivă, o dată mai mult, dovada expresă a grijii și dragostei părintești

Prof. dr. IOAN DRĂGAN
rectorul Institutului politehnic Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 2)

Nobila misiune a școlii

Potrivit practicii conducătorului partidului și statului nostru de a inaugura anul de învățămînt în diferite centre de învățămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat, în cadrul unei vizite de lucru în județul Cluj, la deschiderea anului de învățămînt 1987 1988. Deschiderea noului an de învățămînt are loc în climatul rodnic creat de al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste și în atmosfera de însuflețită mobilizare a întregului nostru popor pentru întîmpinarea cu noi și mari succese a Conferinței Naționale a partidului și a celei de-a 40-a aniversări a proclamării Republicii.

Se știe că în strategia dezvoltării, a amplului proces de edificare a societății socialiste multilateral

ION DUMBRAVĂ

(Continuare în pag. 3)

MODERNIZAREA

Reportaje despre succesele obținute în prima etapă de înfăptuire a programului de modernizare

Pagina 5

Curajoși într-o clipă, exemplari într-o viață

În procesul muncii pline de abnegație, semenii noștri conturează trăsăturile omului nou

Paginile 6 și 7

B... a județeană

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

în vizita de lucru în județul Cluj, au participat

Vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut-o la începutul săptămînii în unități industriale, agricole și de învățămînt din județul Cluj a prilejuit o analiză cuprinzătoare a modului cum au fost realizate sarcinile de plan pe perioada care a trecut din acest an, stabilindu-se la fața locului măsurile care se impun pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor pe 1987 și pe întregul cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Au fost examinate, totodată, rezultatele dobîndite în cadrul procesului instructiv-educativ și direcțiile principale de acțiune în vederea creșterii calității acestuia, intensificării muncii de formare a unor specialiști cu înaltă pregătire profesională, constructori ai socialismului și comunismului. Pe itinerarul vizitei de lucru s-au aflat : Combinatul Metalurgic din Cîmpia Turzii, Stațiunea de Cercetări Agricole din Turda, Expoziția Realizărilor Agriculturii județului Cluj, Combinatul de Fibre, Celuloză și Hîrtie Dej, Cooperativa Agricolă de Producție Apahida, Combinatul de Utilaj Greu din Cluj-Napoca, Facultatea de Mecanică de la Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, Întreprinderea „Unirea" și Întreprinderea de Electronică-Industrială și de Automatizare din același oraș.

În cadrul întîlnirii cu membrii biroului Comitetului județean Cluj al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat că județul Cluj, pentru care a fost alocat un volum important de investiții, are în prezent o puternică bază materială, în industrie și agricultură, deținînd o pondere importantă în economia țării. Aceasta impune, a arătat secretarul general al partidului, o mai bună folosire a fondurilor fixe, astfel încît pe spațiile existente, printr-o organizare mai judicioasă a muncii, să se obțină o importantă creștere a producției. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri ferme în vederea înlăturării neajunsurilor și desfășurării întregii activități la un nivel calitativ superior, în vederea recuperării restanțelor și îndeplinirii tuturor indicatorilor planului pe luna septembrie, pe semestrul doi și pe întregul an. S-a relevat că în centrul preocupărilor trebuie să se situeze în continuare realizarea producției de export, asigurîndu-se realizarea acesteia cu prioritate și în cele mai bune condiții. Conducătorul partidului și statului a insistat asupra necesității de a se acționa cu hotărîre pentru reducerea cheltuielilor de producție, pentru încadrarea în normele de consum aprobate și recuperarea depășirilor, pentru realizarea unor produse de înaltă calitate și ridicat nivel tehnic, pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii. Referindu-se la unele aspecte din agricultura județului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca în următorul an în județul Cluj să se producă o adevărată revoluție în agricultură, asigurîndu-se o creștere considerabilă a producției vegetale și animale.

La marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca a fost elogiată contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la făurirea României socialiste moderne. A fost exprimată, totodată, deplina aderiune a locuitorilor județului Cluj la politica internă și externă a partidului și statului, făurită și promovată cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu. S-a arătat că oamenii muncii din județul Cluj susțin din adîncul inimii noile inițiative românești ca la sesiunea Adunării Generale a O.N.U. care tocmai a început, România să propună ca Națiunile Unite să adreseze un apel la intensificarea eforturilor și acțiunilor tuturor statelor în vederea soluționării constructive a marilor probleme ale vieții internaționale

ION CODRU ■

■ **Acest an să marcheze un moment important în perfecționarea și dezvoltarea învățămîntului din patria noastră, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, cu rolul tot mai important pe care-l au știința, învățămîntul, cultura ca factori hotărîtori în făurirea socialismului și comunismului, în dezvoltarea generală a patriei noastre !**

■ **În realizarea planurilor pe acest cincinal, știința și învățămîntul să aibă un rol mult mai important, să asigure ridicarea generală a nivelului științific al patriei noastre !**

■ **Să facem totul pentru însușirea în cele mai bune condiții a celor mai noi cuceriri ale științei și să acționăm pentru a contribui la dezvoltarea și descoperirea de noi și noi taine ale vieții și naturii din toate domeniile de activitate !**

Școala — izvorul tinereții fără bătrînețe

(Urmare din pag. 1

pe care marele fiu al poporului nostru o acordă înarmării tinerei generații cu cele mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, creării unor minunate condiții de viață și studiu tineretului din România.

Implicat organic în desfășurarea fără precedent a tuturor energiilor societății noastre, învățămîntul a cunoscut, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, transformări fundamentale și o mai precisă situare în ansamblul structurilor sociale și politice. Legat nemijlocit de cercetare și producție, beneficiind în acest scop de baze materiale ce îi permit să rezolve optimal probleme dificile și de stringentă actualitate — învățămîntul de toate gradele s-a afirmat în ultimele două decenii prin marea sa deschidere spre cunoaștere și progres, prin contribuția sa nemijlocită la îmbogățirea patrimoniului științific și cultural, la implementarea unor soluții moderne în activitatea practică de zi cu zi. Cită emoție și legitimă mîndrie ne-au produs aprecierile făcute de președintele României în legătură cu munca de cercetare desfășurată chiar aici la Cluj-Napoca de către elevii, studenții și dascălii municipiului. Un exemplu între altele că noua școală nu mai constituie doar un for academic de însușire și dezbatere a cunoștințelor teoretice, ci un organism viu, dinamic, legat în permanență de viață, de nevoile economiei, de năzuințele și comandamentele pentru viitor. Munca și efortul creator trebuie să reprezinte, de altfel, cadrul întregului proces educativ. Numai în felul acesta, omul reprezintă un produs social cu o înaltă poziție morală, a cărui profundă responsabilitate provine din implicarea sa directă în realitățile vieții sociale, numai astfel are conștiința că participă la ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație. Învățămîntul are tocmai de aceea datoria — așa cum a ținut să sublinieze tovarășul Nicolae Ceaușescu și la recentul Congres al educației politice și culturii socialiste — să asigure tineretului o pregătire temeinică, cu larg orizont de cunoștințe științifice, tehnice și culturale, pe baza a tot ce este mai înaintat în cunoașterea umană, lui îi revine deopotrivă misiunea de a-l învăța pe tineri să prețuiască munca și disciplina, de a-l face să înțeleagă că munca este cîmpul cel mai fertil de împlinire a personalității umane. Numai în acest larg context, omul devine subiect în marele asalt al necunoscutului, numai pe această cale ofensiva cunoașterii se bazează pe colective larg aduse în starea tensiunii creatoare.

Să prețuim cum se cuvine condițiile de muncă și viață puse la dispoziția învățămîntului de toate gradele de către partidul și statul nostru, să așezăm la temelia procesului instructiv-educativ dorința noastră nestrămutată de a face din România socialistă o țară cum nu e alta în lume, să dăm, prin armele științei și culturii, o nouă strălucire uriașului tezaur de valori acumulat de veacuri de către harnicul nostru popor. Să fim la înălțimea acestor mari deziderate, stimați și dragi dascăli, elevi și studenți !

și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU
la deschiderea noului an de învățămînt

■ Să dezvoltăm puternic cunoștințele generale despre societate și lume, să pornim de la faptul că făurirea socialismului și comunismului cere oameni cu o înaltă conștiință revoluționară, cu temeinice cunoștințe profesionale, tehnice, științifice din toate domeniile !

■ Mă adresez cadrelor didactice din întregul învățămînt : aveți o nobilă misiune — cea mai nobilă misiune posibilă, aceea de a forma oameni, conștiința oamenilor, viitori cetățeni și constructori ai socialismului, viitorul patriei noastre. Faceți totul pentru a răspunde acestei înalte misiuni nobile de făuritori ai conștiinței revoluționare !

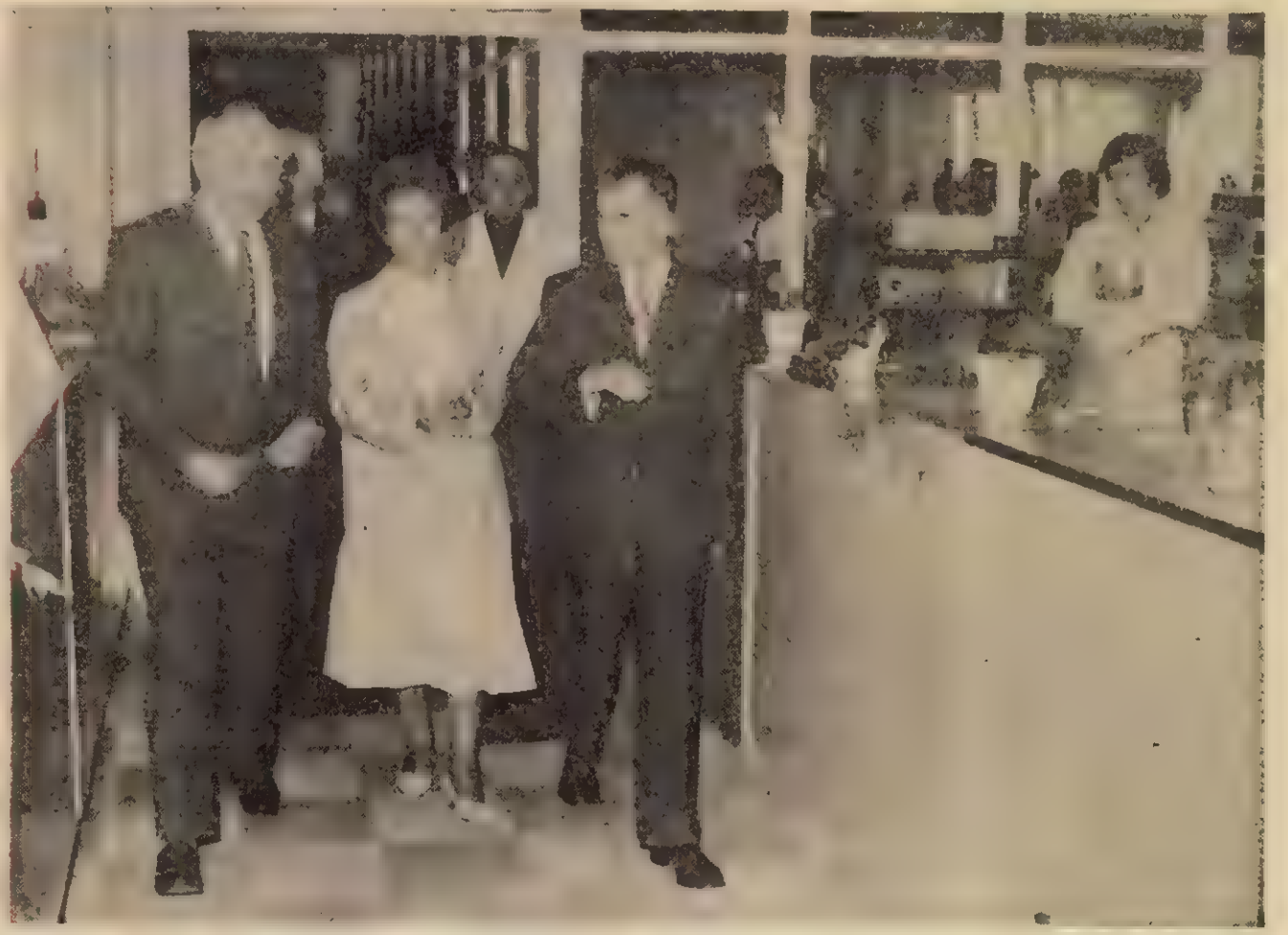

Nobila misiune a școlii

(Urmare din pagina 1)

dezvoltate și înaintare a României spre comunism, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conferă învățămîntului un rol de primă mărime, ca unul din factorii esențiali de transformare revoluționară a țării. Realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, trecerea României la stadiul de țară mediu dezvoltată implică în chip legic formarea multilaterală a tinerei generații, perfecționarea constantă a pregătirii întregului popor, creșterea competenței profesionale, științifice, lărgirea orizontului de cultură generală, dezvoltarea conștiinței socialiste. O contribuție esențială la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului o au măsurile adoptate de Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, măsuri ce vizează pregătirea tineretului în plan larg, creșterea rolului disciplinelor fundamentale în pregătirea profesională, intensificarea programelor de policalificare și alte probleme.

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat din nou importanța legării mai strînse a învățămîntului cu cercetarea, cu producția. Apreciind că problema ridicării nivelului tehnic, perfecționarea cercetării științifice și învățămîntului au devenit o cauză generală a tuturor oamenilor muncii din învățămînt, din cercetare din întreaga țară, secretarul general al partidului a adresat atît felicitări pentru rezultatele obținute cît și urarea de a-și uni mai puternic forțele, de a întări mai puternic legătura dintre știință, învățămînt și producție, în vederea înfăptuirii programelor de dezvoltare a științei, a învățămîntului și culturii, astfel încît, la realizarea planurilor pe acest cincinal, știința și învățămîntul să aibă un rol mult mai important, să asigure ridicarea generală a nivelului științific al patriei noastre. După ce a relevat necesitatea de a face totul pentru însușirea în cele mai bune condiții a celor mai noi cuceriri ale științei, pentru a descoperi noi și noi taine ale naturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Mă adresez studenților și elevilor din întregul nostru învățămînt cu chemarea : Învățați, învățați și iar învățați ! Nu pregetați pentru a vă însuși cele mai noi cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane din toate domeniile de activitate. Mă adresez cadrelor didactice din întregul învățămînt : Aveți o misiune nobilă, cea mai nobilă misiune posibilă, aceea de a forma oameni, conștiința oamenilor, viitori cetățeni și constructori ai socialismului, viitorul patriei noastre. Faceți totul pentru a răspunde acestei înalte misiuni nobile de făuritori ai conștiinței revoluționare !".

Fără îndoială că, răspunzînd chemărilor și îndemnurilor secretarului general al partidului, elevii și studenții României vor depune toate eforturile pentru a-și însuși cele mai noi cunoștințe ale științei și tehnicii, ale culturii universale, de a se forma ca specialiști și muncitori cu înaltă calificare, și totodată ca oameni cu înaltă conștiință socialistă, animați de spirit patriotic, de dragoste de muncă, de adevăr și dreptate, hotărîți să servească întotdeauna interesele patriei, cauza socialismului, a progresului economic și social.

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Mureș

Bucuria și căldura cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a fost întîmpinat de locuitorii județului Mureș, cu prilejul recentei vizite de lucru pe aceste străvechi meleaguri românești, au fost exprimate și în versurile unei cooperatoare din comuna Șăulia. Adresîndu-se conducătorului partidului și statului, ea a spus, printre altele : „Eu, țărancă muncitoare / Pe întinsele ogoare /, De pe plaiul mureșan, / Unde muncesc cu elan, / Plai frumos ardelenesc, În grai dulce românesc, / Sănătate vă doresc, / Fericire, viață lungă, / Putere multă de muncă, / În fruntea partidului / Și în fruntea statului". Eveniment de cea mai mare însemnătate pentru locuitorii tuturor orașelor și satelor mureșene, vizita secretarului general al partidului în județul Mureș s-a desfășurat în atmosfera de puternică angajare patriotică a oamenilor muncii mureșeni, care, asemenea întregului nostru popor, acționează cu dăruire pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan în industrie, agricultură, în celelalte sectoare de activitate, ca expresie vie de a întîmpina cu succese de prestigiu importantele evenimente ale anului — Conferința Națională a partidului și împlinirea a 40 de ani de la proclamarea Republicii. Printre obiectivele vizitei de lucru s-au aflat comuna Șăulia, Întreprinderea Metalurgică „Republica" și Întreprinderea de Prelucrare a Lemnului, ambele din orașul Reghin, Combinatul de Îngrășăminte Chimice „Azomureș" și Intreprinderea „Metalotehnica" — din Tîrgu Mureș. În toate unitățile vizitate a avut loc un fructuos dialog de lucru cu oamenii muncii, cu factorii de conducere referitor la activitatea întreprinderilor, la problemele și sarcinile care stau în fața colectivelor de oameni ai muncii în momentul de față.

În cadrul întîlnirii cu membrii biroului Comitetului județean Mureș al P.C.R., secretarul general al partidului a arătat că rezultatele obținute în industria județului nu reflectă în întregime condițiile create, nu se situează la nivelul puternicului potențial tehnic și uman pe care îl are județul. Avînd acestea în vedere, s-a cerut organizației județene de partid să ia măsurile ce se impun pentru recuperarea neîntîrziată a rămînerilor în urmă în fiecare sector de activitate, pe fiecare produs, pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1987 și pe întregul cincinal, pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului cu succese tot mai importante în toate domeniile. S-a subliniat că realizarea ritmică a producției fizice în cantitățile și în sortimentele prevăzute, și în primul rînd asigurarea la termen și în bune condiții a contractelor pentru export, reprezintă în momentul de față o sarcină prioritară, care impune mobilizarea tuturor forțelor existente, întărirea răspunderii organelor și organizațiilor de partid, a fiecărui colectiv față de îndeplinirea prevederilor de plan, față de sporirea nivelului tehnic și calitativ al produselor. În acest scop, s-a cerut să se întocmească programe de măsuri concrete care să asigure obținerea de rezultate superioare în toate sectoarele de activitate, ridicarea calitativă a eficienței întregii activități economice. Referitor la situația din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că rezultatele din această ramură puteau fi în mai mare măsură la nivelul condițiilor existente. S-a insistat asupra necesității de a se pune mai bine în valoare întregul fond funciar existent, de a se executa la timp și în bune condiții de calitate lucrările agricole, de a se aplica metode agrotehnice eficiente, care să asigure producții sporite la toate culturile.

Atît în timpul vizitării unităților menționate, la întîlnirea cu membrii biroului Comitetului județean Mureș al P.C.R., cît și în cadrul marii adunări populare din municipiul Tîrgu Mureș, factorii de conducere, oamenii muncii și-au luat angajamentul, în numele tuturor locuitorilor județului, de a acționa cu toată hotărîrea, de a nu precupeți nici un efort pentru a înfăptui neabătut orientările și sarcinile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a îndeplini prevederile planului pe acest an și pe întregul cincinal, programele de dezvoltare economico-socială a județului, sarcinile ce le revin din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, pentru a aduce astfel, în cinstea Conferinței Naționale a partidului și a celei de-a 40-a aniversări a Republicii, o contribuție tot mai mare la înflorirea României socialiste.

P. NICOARĂ

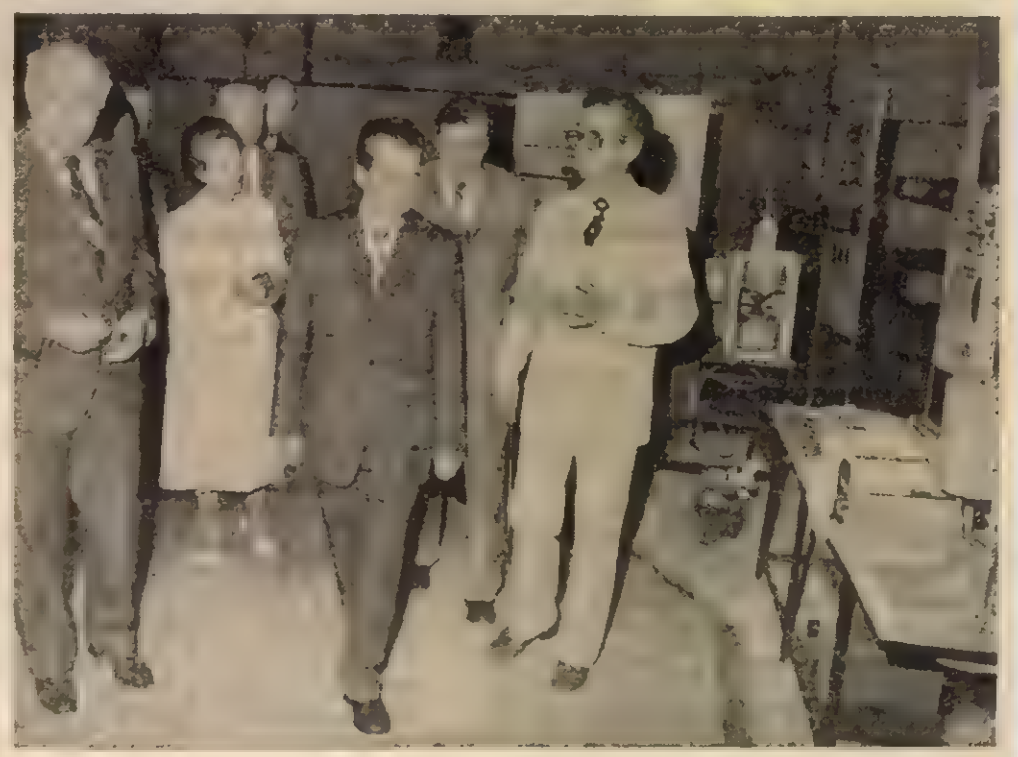

MODERNIZAREA

● S-a încheiat prima etapă a programului de modernizare ● Calculele de eficiență indică un rezultat pozitiv, materializat într-un potențial productiv mult mai mare ● Beneficii importante pentru calitatea producției și pentru veniturile oamenilor ● ● Cale liberă ideilor novatoare ● Planuri riguroase pentru continuarea acțiunii în fiecare întreprindere.

„Se impune conlucrare, sprijin din partea ministerului!“

Toate cele afirmate mai sus ni s-au confirmat punct cu punct la Întreprinderea de prefabricate Progresul din București, o unitate etalon în ramura materialelor de construcții. „Ceea ce se produce la Progresul afectează direct calitatea vieții noastre“, spunea tovarășul Sterică Dobroiu, secretarul comitetului de partid. Într-adevăr, noi sîntem beneficiarii direcți ai calității sporite a panourilor prefabricate de beton care se folosesc la ridicarea locuințelor noastre. De numărul lor depinde realizarea programului de construcții de locuințe din municipiul București. Calitatea și livrarea la termen a boltarilor pentru metrou, a dalelor precomprimate pentru modernizarea liniilor de tramvai, a tuburilor de beton precomprimat pentru realizarea programului național de irigații au influențe imediate asupra vieții noastre de zi cu zi, dar și asupra bunei desfășurări a programelor noastre de perspectivă.

Ce s-a realizat la Progresul în doi ani. În paralel cu îndeplinirea sarcinilor de plan, din mers ? Ne răspunde Traian Munteanu, inginerul șef al întreprinderii :

— Modernizarea tehnologiei de fabricare a dalelor pentru tramvaie prin dotarea liniei de fabricare cu utilaje de înaltă productivitate și eficiență calitativă : mese vibrante, mașini de debitat toroane, mașini hidraulice de rabătut plase, basculator mecanizat pentru ranversarea dalelor, instalație de dozare a disantului, un aditiv care crește rezistența la gelivitate a betonului, o stație de sortare a materialului mărunt. Toate acestea s-au realizat prin autodotare. La cele mai multe din ele proiectarea a fost făcută de asemenea aici. Ceea ce am făcut la Progresul s-a generalizat în cadrul Centralei de materiale de construcții la unitățile de la Galați, Bistrița, Oradea, Brașov. Fiecare a adus contribuția proprie. Rezultatul : reducerea manoperei cu 30 la sută, calitate mai bună față de prima variantă.

Să reținem o egalizare de tehnologie la nivelul centralei, realizată cu maximă operativitate.

Tuburile de beton de diametru 1 000 pentru irigații și alte întrebuințări se realizau de ani de zile după tehnologia suedeză PREMO. A fost pusă la punct o nouă tehnologie românească, IPREROM. Să subliniem doar că din vechea tehnologie s-a renunțat la 3 utilaje cu tot ce aduceau ele ; consum de materiale, manoperă, energie. Asta în paralel cu îmbunătățirea calității. Tot la această lipie, este în curs de experimentare un sistem modernizat de realizare prin vibrolaminare a stratului torcret, stratul de beton care acoperă armătura. Noul sistem înlătură pierderile de material. În continuare, este în curs de definitivare înlocuirea centrifugării actuale, sursă de poluare sonoră, cu o centrifugare silențioasă, pe pneuri, care rezolvă o importantă problemă socială a întreprinderii.

— Se știe că pentru realizarea prefabricatelor din beton se folosește aburirea acestuia. În același timp, este cunoscut și fenomenul de exotermie a cimentului în timpul reacțiilor ce se produc în beton. În procesul tehnologic de obținere a betoanelor se degajă o temperatură de pînă la 60 de grade. Am imaginat cofraje izolate termic, am realizat capace de asemenea termoizolate și întreaga căldură rezultată din reacția de care vorbeam este în totalitate utilizată. Am renunțat deci, în cazul fabricării boltșurilor de metrou, a dalelor de tramvai și chiar la unele panouri mari la folosirea aburului tehnologic. De aici importante economii de energie și combustibili convenționali.

Din procesul tehnologic rezultă cupoane de bare de oțel beton, nefolosite pînă în urmă cu puțin timp decît ca fier vechi bun pentru retopire. S-a realizat o mașină de sudură cap la cap a barelor cu diametre mai mari de 12 milimetri. Noile bare se folosesc la elemente mai puțin pretențioase din punct de vedere al rezistenței.

La Progresul a fost înregistrată și o premieră națională : instalația specială care utilizează ultrasunetele în determinarea gradului de izolare a panourilor de fațadă pentru locuințe. Mai altfel spus, instalația depistează defecțiunile stratului izolant, înlăturînd pericolul punților de condens. Cu instalația spion alături, cum i se spune aici, parcă și constrînciozitatea oamenilor a crescut, mai ales că rebutul aduce după sine și imputația.

Cum s-a procedat la Progresul ?

Simplu și eficient. A fost alcătuită o echipă formată dintr-un inginer, un maistru și patru muncitori, toți cu o pregătire profesională deosebită. Ei au fost degrevați de sarcinile de serviciu și au primit în schimb o singură sarcină : realizarea unor utilaje, dispozitive și mașini care să conducă la modernizarea diverselor secții, ateliere, operații și tehnologii. Trebuia să le proiecteze, să le execute și să le omologheze. Această singură sarcină s-a dovedit mult mai grea decît toate celelalte la un loc. Această mină de oameni, la care s-au mai adăugat și alții cînd a fost cazul au gîndit și executat mașini acționate electromecanic pentru debitat toroane, profile și țevi metalice, mașină acționată hidraulic pentru rabătut carcase, mașini de sudat oțel beton care se importau, un stand propriu de încercări grinzi precomprimate care erau duse, pînă la apariția lui la INCERC la verificare, un variator de turație pentru centrifugarea tuburilor, dispozitiv ce se importa.

Acum colectivul de tehnică nouă lucrează la transportul suspendat al carcaselor de boltari. Instalația mărește productivitatea de la 12 la 37 carcase pe oră, disponibilizînd tractoare, mașini și deci și combustibilul care le punea în mișcare.

Ce urmează să se facă la Progresul ?

Automatizarea centralei de betoane, a transportului suspendat al betoanelor, inclusiv conducerea cu calculatorul de proces. Acțiunea, odată finalizată, va conduce la o economie de manoperă de 25 000 ore pe an ; raționalizarea producției și transportului aerului comprimat — economii 40 tcc pe an ; utilizarea de superplastifianți la prepararea betoanelor — economii de 3 300 tone ciment pe an.

— Urmează etapa a II-a, completează tovarășul Sterian Dobroiu. Pentru traducerea în fapt a măsurilor conform programelor existente se impune o conlucrare perfectă, un sprijin din partea ministerului, centralei și institutului nostru de specialitate în asigurarea din timp cu fondurile de investiții, cu proiectele de execuție necesare demarării execuției.

Îndeplinrea și depășirea lună de lună a planului de producție, înregistrarea unui spor la producția marfă pe primele 8 luni ale anului de peste 7 milioane lei, creșterea productivității muncii cu peste 3 500 lei pe an, reducerea cheltuielilor totale și a consumurilor de materiale și energie, lună de lună, se explică în mare măsură prin eficiența acțiunii de modernizare, dar în aceeași măsură și prin instaurarea în întreprindere a unui climat de ordine, disciplină și bună organizare. Să fii întreprindere etalon într-o ramură de specialitate nu e tocmai ușor căci, iată, multe sînt etaloanele activității ei.

OPREA GEORGESCU ■

„Vom menține neștirbit renumele firmei!“

Inginerul Simion Grama îți poate povesti, cu lux de amănunte, întreaga istorie a **Electroargeșului.** Și asta nu din pricină că este, în prezent, directorul acestei întreprinderi (deci trebuie să dețină, și în această privință, o serie de informații), ci, în primul rînd, pentru că lucrează aici, la Curtea de Argeș, încă de pe vremea cînd unitatea pe care o conduce acum abia se pregătea să pornească. Renunță, însă, la tentația de a oferi asemenea date din două motive : ardelean de prin partea Reghinului fiind, nu e din cale-afară de vorbăreț, și, apoi, are alte — multe — probleme, mai importante decît evocarea unui șir de evenimente trecute, chiar dacă ele au reprezentat tot atîtea succese. Lucrul cel mai de seamă în momentul de față este ducerea la bun sfîrșit a unui amplu program de modernizare, ale cărui 105 măsuri vizează revizuirea și îmbunătățirea fluxurilor de fabricație, ceea ce înseamnă, numai la nivelul acestui an, o producție suplimentară de aproape 110 milioane lei, reducerea costurilor totale cu 26,1 milioane și a consumurilor materiale cu mai bine de 20 milioane, reduceri vizînd stricta economisire a combustibililor convenționali, a metalului și a energiei electrice.

— Nu trebuie să se înțeleagă, din cele pe care vi le-am spus pînă acum, că acest program de modernizare, inițiat, cum se știe, de către secretarul general al partidului, ne-ar fi surprins nepregătiți. O dovadă este locul I pe țară pe care l-am obținut în privința utilizării mașinilor-unelte de care dispunem, ceea ce spune mult despre preocupările noastre legate de modernizarea întregii producții. Sîntem obligați să accelerăm ritmul în acest domeniu deoarece sîntem niște exportatori care vrem să menținem, în continuare, neștirbit renumele firmei noastre, în fața beneficiarilor a 15 țări. Tot în contextul acțiunii de modernizare mizăm foarte mult pe aportul celor 400 de specialiști — ingineri și subingineri —, pe solu-țiile oferite de compartimentul de cercetare-proiectare, pe sugestiile și propunerile tuturor oamenilor muncii. Colectivul nostru este încă foarte tînăr, cu o medie de vîrstă sub 25 de ani. Așa încît putem să ne punem toate speranțele în puterea lui de muncă, în ingeniozitatea sa. La început, am avut impresia că ne aflăm în fața unui drum greu de străbătut, așa și pentru că avem cîteva secții care își desfășoară activitatea în mediul rural — la Albești, Valea Iașului, Corbeni și Cepari —, locuri unde, ne spune, e mai greu să realizezi toate cerințele impuse de o reală modernizare. Dar oamenii muncii din aceste secții ne-au contrazis. Spre bucuria noastră, a celor din conducere, și spre binele unității.

Desigur, față de momentele de început, de producția din primele luni ale lui 1974 (cînd producția unei luni nu avea o valoare mai mare de un milion de lei), **Electroargeșul** a făcut progrese de-a dreptul spectaculoase, ajungînd la o producție anuală de circa un miliard de lei și respectîndu-și cu promptitudine și exigență sarcinile la export, planul la acest indicator fiind depășit în anul trecut. Cu toate acestea, oamenii întreprinderii nu par a fi întru totul mulțumiți. Ei consideră că de la politica de perspectivă, privind continua diversificare a producției, și pînă la livrarea curentă de produse (cu care prilej sînt valorificate toate observațiile și propunerile venite din partea utilizatorilor), pretutindeni se mai pot face retușuri care să ducă la îmbunătățirea calității produselor și la implementarea, la nivelul tehnologiilor de fabricație, a unei gîndiri originale. Reconsiderarea întregii dotări a fost un prim pas. Îi vor urma alții. Directorul întreprinderii se gîndește chiar că productivitatea muncii ar crește dacă s-ar introduce, săptămînal, o zi de pregătire fizică pentru toți oamenii întreprinderii. Deviza **Electroargeșului** continuă să rămînă : încearcă și izbîndește !

DAN MUCENIC ■

Curajoşi într-o clipă,

Omul nou este semenul nostru dar mai ales cel care întruneşte calităţile necesare pentru întîlnirea cu viitorul, un om cu un larg orizont de cunoştinţe, înarmat cu o concepţie modernă despre lume şi viaţă, revoluţionar prin modul său de a fi în fiecare împrejurare, în bătălia pentru progres, pentru apărarea legilor ţării şi a normelor de convieţuire socială. Omul nou este un om al conştiinţei şi faptei revoluţionare şi, în geografia sa spirituală, intră toate trăsăturile definitorii ale poporului său. Cinste, corectitudine, curaj, spirit de sacrificiu, patriotism înflăcărat şi dăruire de sine. Chiar dacă uneori nu-i observăm, semenii noştri au gesturi şi fapte care sînt de natură să lumineze această realizare a societăţii noastre. Mereu la datorie, ei muncesc cu dăruire şi curaj, uneori riscîndu-şi chiar viaţa în numele valorilor materiale şi morale ale societăţii noastre. Iată de ce am ales povestea cîtorva dintre ei. În faptele lor sînt trăsăturile celor pregătiţi să întîmpine viitorul cu calm şi luciditate, cu răspundere şi spirit de sacrificiu.

Şi vara cînd se odihneşte alege iarba de lîngă linie

În seara zilei de 30 iunie a.c., ora 21,45, la opt sute de metri de cantonul 110, cel mai apropiat de staţia Piteşti-Nord, au fost oprite nouă vagoane circulînd cu o viteză de aproximativ 70 km/h, scăpate, în timpul unei manevre, din staţia Bascov. Se mai făcuseră două încercări de stopare a vagoanelor, la cantoanele 113 şi 114. A reuşit în cele din urmă să le frîneze un singur om : cantonierul Tănase Burcică, în vîrstă de 55 de ani. Din locul în care au fost oprite şi pînă la podul care traversează şoseaua e o distanţă de 100 m, de la pod şi pînă la gara Piteşti-Nord e o distanţă de 500 m. Dacă nu erau oprite, ar fi deraiat pe pod, putînd să distrugă astfel bunuri în valoare de milioane de lei. A fost eroism sau o faptă obişnuită ?

1. I se spune „Zero virgulă cinci". La un canton fac de serviciu „trei virgulă cinci oameni". Nu este vorba de o jumătate de om care, adăugată celor trei, ar asigura paza cantonului. Un cantonier, pentru a se acoperi turele, lucrează la două sau trei cantoane. Am putea crede că fixarea la un anumit canton este un privilegiu care se acordă celor mai buni cantonieri. Nu e aşa. Cel mai bun cantonier dintr-un grup care deserveşte două sau trei cantoane face de serviciu la fiecare dintre ele pentru a asigura calitatea pazei şi a impune un anumit nivel de exigenţă acţiunilor prin care este asigurată securitatea cetăţenilor. „Zero virgulă cinci" nu primeşte bani mai mulţi pentru sarcinile suplimentare pe care le execută. Nici nu cere. Am putea crede că i se spune întotdeauna cu stimă „Zero virgulă cinci". Am greşit. I se mai spune cîteodată şi cu ironia celui care nu se lasă „păcălit" să mai piardă un ceas, două la „navetă", după cele douăsprezece ore de lucru. Un cantonier lucrează „douăsprezece cu douăzeci şi patru". Dar, cel mai adesea, i se spune ca un imperativ, ca un ordin. Pentru omul „Zero virgulă cinci" nu contează. Execută întocmai şi la timp. Execută cu plăcere, cu pasiune, care nici nu transpar. „Zero virgulă cinci" e un nume şi e un ordin de serviciu executat de cîteva decenii.

■

2. E momentul să extragem din psihoprofesiograma funcţiei de cantonier C.F. condiţiile de viaţă şi portretul-robot al acestor oameni : „Cantonierul îşi desfăşoară activitatea în linie curentă, în aer liber şi în canton, la o temperatură ce variază între —25°C şi +45°C. Iluminatul este natural şi, în anumite situaţii, se utilizează şi iluminatul artificial : lanterne, facle şi becuri electrice. Lucrează în condiţii de umiditate: ploaie, ninsoare, viscol şi depresiune atmosferică, în permanenţă este supus zgomotului provenit de la trecerea trenurilor, manevra locomotivelor, zgomotul maşinilor de cale. Poluarea chimică se face prin gazele provenind de la locomotive şi cisterne încărcate cu diferite substanţe, gaze provenite din putrezirea produselor aruncate din tren, gaze provenite de la substanţele chimice cu care se impregnează traversele.

(...) Exercitarea profesiei de cantonier presupune cunoaşterea a cel puţin trei funcţii : meseriaş II cale, revizor de cale, vînzător de bilete.

(...) Componentele fizice, constituţionale : talie mijlocie, gabarit mediu, forţă fizică medie, rezistenţă fizică mare, capacitate mare de acomodare la condiţii climatice.

(...) Componente psihologice şi psihice : sensibilitate, percepţie vizuală bună, rapiditate la identificarea semnalelor, sensibilitate şi percepţie auditivă, proprietăţi tipologice generale ale sistemului nervos, viteză a mişcărilor, precizie şi siguranţă, atenţie sub raportul concentrării şi distribuţiei, memoria imediată vizuală şi auditivă, memoria de lungă durată, capacitatea de a analiza, interpreta, evalua, capacitatea decizională, reactivitatea şi controlul emoţiei ; locul de muncă nu reclamă un anumit tip de temperament.

În fiecare lună, cantonierul este supus unor teste profesionale şi, de cîteva ori pe an, i se testează componentele fizice, psihologice şi psihice ale caracterului.

■

3. Tănase Burcică are încă o mare putere fizică. Datorită felului în care îi sînt dispuşi muşchii, nu poate să poarte decît haine făcute pe comandă. În cantonul în care locuieşte sînt cîteva poze ale lui. Prima e făcută în jurul vîrstei de douăzeci de ani, ultima, în jurul vîrstei de patruzeci şi cinci. Am crezut că n-a avut posibilitatea să facă o fotografie pînă la douăzeci de ani şi că, din cauza vieţii mai contorsionate, n-a mai avut de ce să facă după patruzeci. M-am înşelat. Tănase Burcică gîndeşte altceva despre fotografie. „Poza trebuie să arate omul în putere. Nu ţi-e îngăduit oricînd să te pozezi". Deci, deşi atît de puternic, el nu se mai consideră în puteri.

S-a învăţat cu viaţa prin a munci cîmpul. „Cine învaţă să muncească la cîmp învaţă uşor toate meseriile, cine porneşte de la meserie să muncească la cîmp învaţă foarte greu". S-a născut la Ungheni, la 40 km de Piteşti. În judeţul Argeş sînt cîteva comune (Costeşti, Filfani, Ungheni, Stolnici, Corbu, Hîrseşti) în care şi învăţătorul e ceferist după tată. Dintre ei au ajuns şefi de staţii, de regionale, specialişti în minister. Prin '65, un şef de echipă, Ilie Ivaşcu, care lucra în Regionala C.F. Braşov, l-a convins să meargă şi el în C.F.R. În cinci ani a ajuns cantonier. De şapte ani e „Zero virgulă cinci" la cantoanele 110, 113 şi 114 din Regionala C.F. Craiova. Cînd a ajuns la Braşov, în '65, şeful de echipă care îl adusese a primit o primă pentru că era nevoie de oameni în C.F.R. După ce a luat prima, l-a dat la altă echipă. În scurt timp, Tănase Burcică a ajuns un meseriaş exemplar. A învăţat meserie repede, de la cine avea chef să rîdă de el. „Pe atunci, celui ce te învaţă meserie îi place să rîdă uneori pe seama ta". Şi acum se poate rîde oricît pe seama lui. El nu rîde de nimeni. Gluma lui e surîsul. Toate acestea le-am aflat greu. Foarte greu. Pentru că Tănase Burcică vorbeşte puţin. Îmi dă de înţeles, crede că eroismul scos din anonimat e un semn de nemulţumire. După ce-a făcut ce-a făcut în 30 iunie, a primit o primă. N-a cerut-o, a luat-o fără comentarii. Fapta nu l-a schimbat cu nimic statutul în faţa oamenilor. Ba, cei mai mulţi au şi uitat. Cînd eram în biroul şefului staţiei Piteşti Nord (care „îl raporta" pe Tănase Burcică drept erou unui „şef" din minister), au sosit trei cafele. Tănase Burcică a rămas fără cafea. Nu ştiu cît îi plăcea lui cafeaua, dar ar fi vrut una numai să nu-şi lase şeful în ridicol. I-aş fi oferit-o pe-a mea, dar, fiindcă el vorbea foarte puţin şi eu trebuia să aflu o mulţime de lucruri despre el, de la cei doi, n-avea rost să rup convenţia de amiciţie... Aşa că s-a băut cafeaua cu eroul alături...

■

4. Pînă în 1970, cînd a început electrificarea liniilor de cale ferată, în ţară au fost 2 300 de cantoane, în care făceau de pază peste 3 600 de cantonieri, o treime din cantonieri mai locuieşte în cantoane C.F. Tănase Burcică e unul dintre ei. Locuieşte în cantonul din comuna Merişan. În patru camere, trăiesc două familii de feroviari. Una e a lui. Stă cu a patra soţie şi cu o fată a ei. Una a murit, două l-au lăsat că era greu de trăit lîngă un cantonier. Din prima căsătorie, au rămas doi băieţi, pe care i-a crescut singur. I-a făcut pe amîndoi feroviari. Pe cel mai mare, după ce a terminat liceul, pe cel mai mic, după ce a terminat 10 clase. Tudor, băiatul dintîi, de 27 de ani, e impegat de mişcare şi are perspective să ajungă şef de staţie. Cel mic se numeşte Gheorghe. Şi el e gata să continue şcoala. Tănase Burcică n-a avut toată viaţa lui o casă adevărată. Dar i-a făcut o casă lui Tudor. O să-i facă şi lui Gheorghe. L-a ajutat şi femeia cu care e acum.

■

5. La canton, n-au lumină electrică. Au avut pînă acum un an, cînd le-a întrerupt-o (cu promisiunea de a le-o reda „în maximum o lună") inginerul şef al Antreprizei de construcţii C.F. Piteşti. Tănase Burcică nu se bucură, dar nici nu regretă prea mult. Toată viaţa n-a reuşit să-şi ia un aparat de radio sau un televizor. Soţia lui are, în casa din sat, Are şi aragaz electric, şi frigider. Dar, dacă n-au lumină electrică, ce să facă ?! „Trece viaţa şi aşa !" Tănase Burcică n-a fost un orn stringător pentru el. Cînd şi-a adus femeia în canton, au legat vaca şi porcul de geamantan. Un geamantan de lemn, asemenea celor cu care pleacă recruţii. Dar de ce era să-şi ia Tănase Burcică un geamantan adevărat ? Unde era să plece cu geamantanul ?

În faţa cantonului e un brad înalt. Sub brad, e o masă de lemn, cu picioarele bătute în pămînt. Acolo, mănîncă ei vara. Fata nu mănîncă la masă cu ei. El şi femeia lui mănîncă din aceeaşi strachină.

În jurul cantonului, e o grădină. Tănase Burcică munceşte şi acum pe rupte la cîmp. Soţia lui lucrează la C.A.P. În cele 24 de ore în care ar trebui să se odihnească, uneori, el se duce să-şi înlocuiască femeia la muncă, la cîmp. N-are nevoie să-l apere cineva. Nici nu se apără. Lumea s-a obişnuit cu ideea că e puternic ca o fiară şi blînd ca un miel şi-l lasă-n pace. Dar, citeodată, femeii i se pare că omul ei e nedreptăţit sau luat în rîs şi sare cu gura. Tănase Burcică, omul care vorbeşte atît de rar şi, atunci, atît de puţin, încît crezi că-i un mut vindecat temporar, sare cu gura mai abitir ca o babă şi-i apără pe cel „acuzaţi" de femeia lui. Ea îi poartă pică zile întregi pentru că a oprit-o să-i suduie pe ironici. Oamenii mai fac şi glume !... Dar ştie el să o liniştească pînă la urmă.

Seara, Tănase Burcică se plimbă prin curtea împrejmuită cu uluci cumpărate pe banii femeii. Privirea sa trage tot spre calea ferată. „Nu ştiu de ce, dar numai în şanţul de lîngă cale îi place să doarmă vara, zice soţia ; acolo creşte iarba cea mai înaltă. Nu-şi pune nimic sub şale. Dacă mă duc să-l învelesc, mă alungă". El îşi priveşte femeia şi dă din cap. Nici afirmativ, nici negativ. Altcum. Ce-o vrea să spună ? Dacă l-aş întreba, precis că s-ar opri şi din acest fel altcumva de a fi. Aşa, ca să nu dea naştere la neînţelegeri.

L-a dezamăgit calea ferată ? S-ar spăria de o asemenea întrebare ca vînatul la auzul puştii.

„Am stat zile şi nopţi pe cale la dezăpeziri. Nimeni nu ştie ! Dar nu e nici o problemă ! E bine ! Scăpam cîte o zi la zece zile. Şi atunci n-aveam vreme să vin şi să mă întorc din sat. Rămîneam unde eram, pe linie.. Nimeni nu ştie ! Ce să-i faci ?! E bine ! Nu e o problemă ! E normal. Tot omul are treaba lui. Ne-au prins inundaţii pe cale. În cantoane. Nu puteai veni schimbul zile întregi. N-avea cine să-ţi aducă o pîine. Dar nu puteai părăsi postul. Ce să-i faci ?! Nimeni nu ştie !! Tot omul e în toate părţile ! Bine că e bine !"

■

6. Pe linia Bascov — Piteşti Nord, trec în medie 50 de trenuri pe zi. Pînă la ora 21,45, cînd era să se întîmple catastrofa feroviară, trecuseră 42. Tănase Burcică intrase în ultimele două ore de serviciu. Nu era obosit, nu era plictisit, nu i se îngăduie asemenea „mofturi".

Din Bascov, de unde „scăpaseră" vagoanele, s-a telefonat mai întîi cantonierului de la 114. Cantonierul de serviciu n-a mai putut spune decît că, în acel moment, vagoanele alunecau deja pe linie. S-a telefonat la cantonul 113. Cantonierul a luat sabotul şi a pornit în fugă, încercînd să străbată în timp util cei 40 m în dreapta căii de acces, a barierei şi cantonului, pentru a instala papucul de tablă, cum scrie regulamentul. Se auzea zgomotul vagoanelor . A pus sabotul, dar, fie că nu l-a strîns bine, fie că viteza era prea mare (ancheta nu a stabilit, deşi, după toate descrierile tehnice, sabotul poate frîna un tren), vagoanele au continuat să alunece pe linie cu aproximativ aceeaşi viteză. Tănase Burcică, de serviciu la cantonul 110, a primit şi el avertismentul ; şi el auzea vagoanele venind... A străbătut cei 40 m şi a început să instaleze sabotul. Vagoanele se apropiau. Sabotul trebuia strîns bine. Nu şi-a mai rezervat timp să se retragă. Ştia bine că, dacă vagoanele ar fi trecut de el, fie că ar fi deraiat pe pod, fie că ar fi intrat în gară, ar fi produs o catastrofă. A strîns sabotul pînă a simţit că nu se poate mai mult. Vagoanele erau la cîţiva metri. Ar fi putut deraia, s-ar fi putut răsturna peste el. Burcică n-a mai avut timp decît să se răstoarne în şanţ. Primul vagon a prins sabotul, dar a continuat să alunece cu viteza încetinită continuu, trăgîndu-l şi pe celelalte după el, spre pod. La cincisprezece metri de pod s-au oprit !..

La anchetă, cînd a fost felicitat, Burcică n-a avut de spus decît atît : „Propun să fie în fiecare canton doi saboţi, nu un sabot". Avea în vedere faptul că, la cantonul 113, cantonierul pusese un sabot care nu reuşise să frîneze. Propunerea a fost reţinută. Pînă una alta, cantonierii rămîn să se descurce cu un singur sabot.

7. M-am despărţit de Tănase Burcică cînd a intrat în serviciu. S-a schimbat parola, a luat în primire postul de pază, a aşteptat să vină primul tren. Trebuia să coboare cu paleta şi să semnalizeze că totul e în ordine. Jos, lîngă linia ferată, e o plasă de sîrmă cu forma unei secţiuni într-un cilindru, care îl apără să nu fie lovit cu sticle, fructe mîncate pe jumătate, alte resturi de la masa unor călători mai puţin civilizaţi. Tănase Burcică a intrat în semicilindrul de sîrmă şi, blînd ca un elefant alb, a ridicat paleta...

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■
Fotografie de GABI BUGNAR ■

- **Curajul este trecerea peste propria fiinţă şi peste orice primejdie a unui scop. (Nicolae Iorga)**
- **Curajul este prima dintre virtuţile umane pentru că le garantează pe toate celelalte (W. Churchill).**
- **Curajul este voinţa omului stăpîn pe sine avînd sentimentul datoriei împlinite pînă la sacrificiu. (P. Doumer).**
- **Curajul dispreţuieşte tot ce-i de temut. El priveşte de sus, desfide şi zdrobeşte tot ce-i înspăimîntător şi tot ce pune sub jug libertatea noastră. (Seneca).**
- **Curajul este o fugă înainte. (Nicolae Iorga)**

exemplari într-o viață

Muncitori în lumea adîncurilor

Cînd a ieșit la pensie, cu vreo șase ani în urmă, avea doar 50 de ani. La anii ăștia un om încă nu este în vîrstă. În scafandrerie trecerea definitivă pe uscat se face mult mai devreme decît în alte părți și Nicolae Dincă, cel despre care e vorba aici, împlinise 30 de ani de cînd fusese angajat în dificila treabă, dar timpul a trecut uimitor de repede și fostul scafandru de elită, azi venerabil pensionar la Brăila, om cu casă și cu grădina lui, socoate că-i încă în putere și nu-i vine să renunțe la mai vechea-i pasiune.

Așa că, din cînd în cînd, cu încuviințarea sau, uneori, fără încuviințarea soției, mai ia cîte o rapidă și descinde pe Dunărea de jos, acolo unde află că-și trăiește viața formația de scafandri pe care el însuși a condus-o și din care face azi parte chiar fiul său, Vasilică, mezinul, copilul hotărît să-i urmeze neabătut meseria lăsată moștenire.

Pe „bătrînul" scufundător, membru al O.D.U.S., l-am cunoscut, în vară, la Tulcea, pe coverta Stației de scafandri 1787 a Antreprizei de construcții hidrotehnice Galați, pe aceeași ambarcațiune pe care slujise ani și ani. Om mic de statură, dar destul de viguros încă și cu privirea vioaie, înfloritâ pe fața-i smeadă, urmărea atent evoluția tînărului și experimentatului scafandru Florian Șerban ce tocmai plonjase în laguna din fața portului pentru pregătirea lucrărilor de obturare în adîncul apei a unei mari conducte de canalizare. Și în timp ce Vasilică Dincă dirija abil de pe uscat imersiunea confratelui mai mare, tatăl său îi devenise parcă un consilier tehnic. Înțeleg că sfaturile bătrînului erau bine venite, deoarece tatăl și fiul își sincronizau perfect mișcările și se simțeau deopotrivă responsabili de soarta celui abia scufundat în abisuri și a cărui viață o țineau legată de călăuz și de furtunul de oxigen.

Bătrînul scafandrier e îndeobște un om tăcut, dar dacă îl inciți cu puțin meșteșug la vorbă, poate deveni un partener de dialog și un cozeur foarte plăcut. Încerc, așadar, să mi-l apropii, și-i zic :

— ...Deduc că aveți ceva experiență în munca asta.

— Din '50 pînă în '81... Treizeci de ani am tot lucrat în mediul subacvatic. Dunărea toată am vînturat-o de la Baziaș pînă la Sulina. Am fost numai și numai scafandru...

— La ce operațiuni sau la ce mari lucrări ați participat ?

— Am lăsat o parte din viața mea la construcția noului port Constanța. Am participat la înălțarea podului Giurgeni — Vadu Oii, la construcția sau repararea celor de lansare ale șantierelor navale din Galați și Brăila.

— Ați scos multe epave la suprafață ?

Un nou scafandru se lasă la apă

— Am participat, în calitate de scafandru principal, la scoaterea monitorului „Mihail Kogălniceanu", scufundat în primul război mondial, la aducerea la suprafață a iahtului „Razelm". La Baziaș, prin anii '50, am luat parte la ramfularea (scoaterea din apă) și darea la topit a epavelor a peste 45 de vedete germane scufundate la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. A fost o acțiune teribilă.

— Dar cea mai grea care a fost ?

— Cea de acum douăzeci de ani, cînd am contribuit la despresurarea de ghețuri a uzinei de apă de la Galați. Era miez de noapte, viscol și un ger cumplit. Din cauza sloiurilor, sorburile uzinei fuseseră blocate și un oraș întreg rămăsese fără apă. Eram deja șef de formație, așa că, după ce am primit misiunea, am trecut pe la fiecare coechipier și l-am trezit din somn. Șase ore am lucrat în apa înghețată. La ora 7 dimineața, uzina de apă era repusă în funcțiune. A fost, pot spune, cea mai dificilă intervenție a mea. Scafandreria e o meserie grea. Impune rapiditate, sînge rece, multă stăpînire pe sine și astea nu le poți avea decît ducînd o viață cumpătată, echilibrată, lipsită de excese fără rost.

— Ieșind la pensie, ați ținut să aveți, totuși, un urmaș în meserie...

— Da, pe Vasilică, băiatul ăsta al meu. La început nu prea vrea el, dar după ce a terminat liceul, după ce s-a mai maturizat un pic, și-a dat seama că profesiunea de scafandru e o profesiune de bărbat. Că nici scafandreria nu-i chiar de lepădat, cum credea el la început, ci, dimpotrivă, azi e o meserie de prestigiu. Acum are aproape 6 ani de cînd practică bucuros meseria asta grea dar frumoasă, plină de satisfacții nebănuite.

— Ați făcut vreo socoteală, cam cîte ore ați lucrat în imersiune ?

— Peste patruzeci și cinci de mii de ore...

O viață !

O viață de om trăită exemplar.

MIHAI STĂNESCU ■

Noroc bun! Și-atît

Dincolo de Cazane, într-un loc unde culmile Almajului sar năprasnic din apele Dunării, acoperind sălbatic orizontul, se rostogolește, într-un mic amfiteatru săpat în stîncă, o minusculă așezare omenească. Locuitorii ei numără vreo 80 de suflete iar cătunul înghesuit în poala pădurii este alcătuit din barăci de lemn înălțate în grabă. Este o brigadă de mineri-prospectori, de mineri-cercetători, conduși de inginerul Ștefan Nedelciu, cu misiunea de a căuta în această zonă a munților Almajului noi minereuri. Sapă galerii, străpung materia dură a erelor geologice, urmărind cu știință pînă la mii și mii de metri adîncime rocile și filoanele ce ar putea să le fie utile. Viața și munca lor nu este prin nimic altfel decît a tuturor minerilor, aspră, tenace, dominată totodată de neprevăzut. Oricîtă experiență ar avea, oricît ar cunoaște muntele, legile lui scrise și nescrise, piatra întinde capcane. De aceea, minerii au, la rîndu-le, o psihologie aparte ca și rînduielile lor sufletești. Se zice, pe bună dreptate, că nu există categorie umană mai generoasă, mai unită, mai înțeleaptă și mai deschisă în fața vieții. Legea ei fundamentală este solidaritatea, la fel cum trăsătura elementară de caracter este curajul. Cînd se surpă un perete, o galerie — și se întîmplă, nimeni, niciodată, n-a putut să prevadă o asemenea întîmplare —, salvaminerii sînt totdeauna și pretutindeni în lume voluntari. Sînt cei ce se oferă benevol. Și nu s-a întîmplat vreodată ca aceștia să nu se ivească.

Într-o zi, la Codicea, la 1 150 metri adîncime s-a prăvălit o stîncă peste o galerie, surprinzînd 3 echipe de muncitori și artificierul. Toți mineri vechi și capi de familie, bărbați așteptați, pe undeva prin țară, ori chiar în cătunul albastru, de femeile și copiii lor. Inginerul Ștefan Nedelciu, cu 30 de ani de minerit în sînge, și-a agățat privirile de privirile celor de deasupra și atît. Din rînd, primul care s-a desprins ridicînd mîna ca la o lecție bine învățată, cel mai tînăr dintre toți, nu împlinise încă 20 de ani. Cel mai tînăr, dar și ultimul sosit la Codicea, în munca bărbătească de miner. Deși născut în cîmpie, într-un sat din Oltenia, în familia unui țăran din Podari, în pragul Craiovei, Nicolae Achimescu avea gesturile unuia parcă născut miner. A pornit în tăcere spre gura galeriei. S-a strecurat prin crăpătura ce mai rămăsese, o deschidere prin care abia ar fi putut pătrunde o jivină și, cum nu putea încăpea și o unealtă, a început să sape cu mîinile și să înainteze, tîrîndu-se. Ore întregi s-a tîrît și a muncit, cu gîndul doar la tovarășii prinși sub dărîmături. Trebuia să ajungă la ei. Cu orice preț. Nu știe cîți kilometri a străbătut, nu știe cîte ceasuri a durat strădania sa, dar la un moment dat a auzit ecoul unei voci. A pus un, semn și a luat drumul înapoi, pentru a-și aduce ajutoare. Era fericit. Strădania lui nu fusese în zadar. Ar fi putut rămîne la suprafață, își împlinise misiunea, dar nu, curajul și forța sufletului său trebuiau să încurajeze pe alții. Fără să-i ceară nimeni a rămas alte 20 de ore sub dărîmături. În asemenea împrejurări, minerii nu vorbesc. Nimeni nu mulțumește la nimeni. El a spus, totuși, „Noroc bun" și s-a pierdut pe drumul spre „baraca nefamiliștilor", ca orice anonim.

CICI IORDACHE ADAM ■

De la Galați spre Marea Marmara

Paul Butușină locuiește în Galați. Este ofițer de marină, are brevet de căpitan secund maritim și lucrează ca expert instructor la Centrul de instruire și perfecționare a lucrătorilor din marina civilă Constanța, filiala Galați. A absolvit facultatea de navigație a Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn" din Constanța, în anul 1974. Este comunist, are 37 de ani ; căsătorit, cu doi copii. De la terminarea facultății a navigat doar patru ani, ca ofițer de cart și secund. Cea mai lungă călătorie — pînă în Indonezia și Thailanda. Apoi și-a desfășurat activitatea ca profesor la liceul de marină din Galați (este și autor de manuale), după care a trecut în actualul loc de muncă. Am dat aceste cîteva date biografice pentru a-l avertiza pe cititor că autorul voiajului nu este un amator, dornic de aventură, ci un profesionist al mării, care a știut bine la ce se angajează, ce riscuri comportă tentativa sa.

Barca și-a construit-o singur, în anul 1984. A botezat-o „Neutrino", fiind înregistrată RO — 734 — GL. Ambarcațiunea (cu vele și rame) are 5 metri lungime, 1,95 m lățime și 0,80 m înălțime de construcție. Un pescaj de 1,10 m. Este făcută din tablă zincată de 2 mm grosime. Are un catarg pe care se pot ridica simultan trei vele (dintre cele nouă cu care este dotată). Viteza maximă — 5 noduri (circa 9 km/oră) ; viteza medie — 2,5 noduri. Ambarcațiunea are o cabină închisă etanș, cu spații de depozitare, de dormit ș.a.

Cu „Neutrino" a făcut două călătorii pe Dunăre, Marea Neagră și canalul Dunăre—Marea Neagră în anii 1984 și 1985. Iar acum, a încercat și a reușit să ajungă mai departe Navigatorul a avut ca aparatură de bord un compas magnetic, sextant, barometru, termometru, densimetru. O barcă pneumatică, o vestă și un colac — toate pentru salvare. Rachete și pavilioane de semnalizare — în cazuri de nevoie. Ca alimente și-a luat ouă (păstrate în pastă de var), brînză în saramură, conserve diverse, nucă pisată cu zahăr, dulceață, covrigi uscați, apă conservată cu rășină ș.a. Pentru alungarea singurătății a preferat un radio tip „Gloria" și cîteva cărți : „Faust" de Goethe, „Naufragiat de bună voie" de Alain Bombard, un roman de Jack London, lucrări de specialitate.

Nu vom descrie zi de zi și milă de milă călătoria navigatorului solitar. Vom spune doar că nu a fost un voiaj de plăcere. Nici nu se așteptă să fie astfel. „Cel dintîi moment de cumpănă a venit mai devreme decît mă așteptam, chiar la ieșirea în Marea Neagră, unde o furtună de forța 6—7, cu vînt potrivnic, m-a împiedicat, timp de zece zile, să înaintez. Situația s-a înrăutățit în noaptea de 25 spre 26 iulie. Atunci m-am decis să arunc lestul peste bord. Operația mi-a dat ceva de furcă. Și fără să fii zgîlțîit de furtună e greu să manevrezi o greutate de 50 kg... Orice mișcare greșită putea dezechilibra barca. Am reușit. Eram în larg la vreo 40 de mile de Sfîntu Gheorghe. O navă s-a oferit să mă ajute. Am mulțumit pentru gest, dar n-am primit, considerînd că mai pot lupta încă singur, că nu este totul pierdut". Și n-a greșit. Pe 28 iulie, vîntul și-a schimbat direcția, bătînd acum dinspre nord, ceea ce l-a ajutat să depășească repede locul în care-l țintuise atîtea zile vremea rea și să navigheze către sud. „În dreptul Capului Caliacra vîntul și-a schimbat iar direcția, suflînd de data asta dinspre sud-est. Înaintam mai greu, dar înaintam totuși către strîmtoarea Bosfor. Pe 1 august acostam într-un port de pescari, Karaburun, lîngă Istanbul. În micul port, pescarii s-au arătat interesați și de călătoria mea și de realitățile din țară. Unii cunoșteau bine România, așa că ne-a făcut plăcere să ne întîlnim".

Paul Butușină a făcut aceasta nu din amuzament. Nici numai din spirit sportiv sau doar din pasiune. Ci pentru a demonstra, așa cum ne spunea, prin forța propriului exemplu, posibilitățile Omului, puterea sa de a învinge, de a ieși din situații grele, de a se autodepăși. Prin voință, prin calități morale deosebite. „În tot acest timp, ne mărturisea, am încercat senzația că fac parte din natură, că sînt un element constituent al ei. Și m-am bucurat că natura nu a eliminat omul din mediul său firesc de viață. Iată, de altfel, o mică întîmplare care m-a determinat să gîndesc astfel. Eram undeva pe Marea Neagră, îmi vedeam de drum, cînd două păsărele au poposit, obosite, pe mine. Nu pe catarg sau pe barcă, ci pur și simplu, pe mine. Fără să manifeste nici cea mai mică teamă de omul ce eram. Așa am înțeles încă o dată că sîntem ai lumii în care trăim. Și de noi depinde ca această simbioză să nu se strice. Și am mai înțeles, de-a lungul călătoriei mele, că pretutindeni România are prieteni. Aceasta m-a determinat ca — paradoxal — deși singur în barca mea, să nu mă simt singur pe mare. E un lucru minunat, nu ?"

DAN PLAEȘU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Din păcate, zicem, din păcate, eforturile noastre conjugate cu ale factorilor de resort, cărora ne simțim obligați să le adresăm mulțumiri pentru solicitudinea și promptitudinea dovedite, nu se bucură totdeauna de respect din partea acelora care ne-au solicitat sprijinul. Iată, de pildă. **Mariana Negrea din Gura Humorului** (județul Suceava) este anunțată în repetate rînduri — prin adrese scrise — ultima nr. 1052 a **D.P.M.O.S. Suceava** ne-a parvenit și nouă —, pentru a i se oferi loc de muncă, dar nu s-a prezentat! (?).

Elena Hincu din Bacău, după ce a fost restructurată de la Întreprinderea de autocamioane din Brașov, ne cere sprijinul pentru a fi reintegrată în județul Bacău, unde este născută și unde are și domiciliul înscris în buletinul de identitate. Ne-am adresat **D.P.M.O.S. Bacău** și ni se răspunde că Elena H. a refuzat pînă acum sistematic mai multe locuri de muncă oferite la: Cooperativa „Arta Croitorilor" Bacău, C.A.P. Hemeiuși (secția de tricotat); Întreprinderea de legume și fructe. Complexul de semințe Bacău, I.C.S.M. mărfuri industriale Bacău, Fabrica de confecții Tg. Jiu...

Cu alte cuvinte... cer de lucru, bine-ar fi să nu găsești!".

■ Subsemnatul **Virgil Diaconu**, domiciliat în **București** (Șos. Alexandria nr. 108, bl. M-3 P, ap. 1, Sectorul 5), muncitor la Cooperativa „Întreținerea" din Piața Amzei nr. 8 (brigada a II-a din str. Pavezei, vă aduc la cunoștință următoarele stări de lucruri: muncesc în echipa de zugravi-vopsitori, condusă de șeful de echipă Nicolae Moraru. La finele unei lichidări de lucrare i se dă acestuia — din cîștigul trudit al muncitorilor — un procent de 10 la sută. El se justifică, la rîndu-i, că este obligat să-l dea șefului de brigadă, că altfel nu-i dă front de lucru, iar șeful de brigadă... etc., etc. Deoarece am refuzat plata acelui „pesches" pe o lună recent încheiată, m-a transferat la brigada maistrului Petre Ioan. Ce credeți, care a fost rezultatul? Și la această echipă, ca la majoritatea, de altfel, se „donează" acel 10 la sută din cîștigul lunar!

V-am scris pentru a-mi exprima nedumerirea față de un procedeu din nefericire prea repede încetățenit la unitatea noastră, și care procedeu trebuie curmat.

Sîntem de aceeași părere! Prin organele de specialitate poate vom afla destinația acestor așa-zișI bani negri pentru zilele albe ale citorva!

■ Dăm publicității cîteva răspunsuri de mai larg interes cetățenesc.

Ministerul Muncii răspunde lui **Nicolae Gorbe din satul Porumbești** (județul Satu Mare): Potrivit prevederilor articolului 40, din Legea 3/1977, copiii au dreptul la pensie de urmaș pînă la vîrsta de 16 ani sau — în cazul în care continuă studiile — pînă la terminarea lor, fără a depăși vîrsta de 25 de ani. Conform alineatului 2 al aceluiași articol, copiii-urmași care, înainte de a împlini vîrsta de 16 ani au devenit invalizi de gradul I sau II, primesc, după încetarea pensiei de urmaș, un ajutor în cuantum fix.

■ **Consiliul popular al Sectorului 4 București** răspunde **Virginiei Ionescu:** Potrivit articolului 5 din Decretul nr. 410/1985, alocația de stat se acordă soțului atîta timp cît nu este divorțat de soție. Numai în cazul în care soțul nu se încadrează în categoria personalului care beneficiază de alocație, aceasta se acordă soției. Drepturile la alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lor. Dacă aceste drepturi erau stabilite înainte de plecarea soțului în armată, alocația de stat vi se cuvenea și pe perioada cît acesta a fost militar în termen.

■ Pentru **Victoria Musat din satul Predești**, răspunde **D.P.M.O.S. Prahova**, — răspuns cu privire la ajutorul lunar pentru mamele cu mai mulți copii: Potrivit prevederilor articolului 18 din Decretul 410/1985, mamele care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani, au dreptul la următoarele ajutoare: 400 lei lunar pentru mamele care au în îngrijire 3 sau 4 copii; 500 lei lunar pentru mamele care au în îngrijire 5 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani.

Cum dv. nu aveți în îngrijire decît 2 copii născuți de dv. — copiii concubinului neputînd fi luați în seamă pînă nu vă veți căsători legitim cu Ghiță Nicolae — nu puteți beneficia de acest drept.

■ În scrisoarea **Mariei Petrescu din comuna Pantelimon** (S.A.I.) răspunde **Consiliul popular al Sectorului 5 București:** Faptul existenței unei locuințe cumpărate cu act sub semnătură privată pe teritoriul municipiului București, nu este determinant în schimbarea domiciliului în Capitală.

■ Adresîndu-se redacției revistei noastre pentru sprijin în soluționarea problemelor lor profesionale, sîntem în măsură să consemnăm cîteva răspunsuri pozitive primite pentru cei care ne-au solicitat concursul. **D.P.M.O.S. București: Paula Chireață** (str. Dunărea nr. 19, București), a fost repartizată la Întreprinderea de încălțăminte „Progresul" din Capitală; **Consiliul popular al județului Neamț**: Întrucît **Gheorghe Eva din comuna Săbăoani** este absolvent al Școlii profesionale din Piatra Neamț, — fiind calificat în meseria de operator chimist, — la absolvire a fost repartizat la Combinatul chimic din Arad — unitate cu care a încheiat altminteri contract de școlarizare. Cu ocazia cercetării scrisorii i s-a adus la cunoștință că în prezent unitățile locale au asigurată forța de muncă în meseria de operator chimist. Tînărul a fost îndrumat să se prezinte de îndată la Combinatul chimic Arad, unitate cu care s-a luat legătura pentru a fi încadrat efectiv. **Consiliul popular al Sectorului 4 București** ne informează că a sprijinit schimbarea locului de muncă a **Vioricăi Grădinaru**, în cadrul aceleeași întreprinderi de anvelope „Danubiana din București în urma prezentării certificatului medical, în care se făcea recomandarea expresă pentru schimbarea locului de muncă.

■ Scrisorii lui **Ștefan Arba din Sîrbetu Marmației**, îi răspunde **Consiliul popular al județului Timiș:** Retribuția pentru cele 300 de ore lucrate la I.E. Anina, punctul Crivina, în sumă de 4 423 lei, a fost ridicată de către șeful de echipă, Gheorghe Marin, de la A.M.R.C.T. Nord Hunedoara, pendinte de I.A.M.R.C.T. Timișoara. În următoarele zile vom trimite la fața locului un om competent în probleme financiar-contabile — deci, la A.M.R.C.T. Nord Hunedoara — pentru clarificarea problemei și rezolvarea definitivă a situației neplăcut create.

■ În 17 august a.c. mi-au atras atenția — la magazinul MERCUR din Craiova, cîteva sute de pachetele stivuite cu grijă pe masa casieriei și pe care scria VEGETAROM (preț 7,75 lei). Cumpărătorii au solicitat 4, 6, 8, 10 asemenea pachete cunoscute de gospodine ca fiind foarte bune. Eu însumi am cumpărat 4 pachete și, ajuns acasă — notează **Victor Năvîrlie din Craiova** (str. N. Titulescu, bl. A-2, ap. 11) — am avut o surpriză cît se poate de neplăcută. Pe pachetul foarte atrăgător scria Fabrica de conserve Mureșeni — Tg. Mureș dar, paradoxal, în interiorul pachetelor mai erau alte pungi cu... „supă de vită cu fidea", produsă de Fabrica de conserve din Oltenia. Era un produs vechi de tot, cu termenul de garanție mult depășit, reambalat în pachete, în ambalaje noi ale unor produse altfel căutate. Să fim chiar așa păcăliți de către comercianții craioveni...?

Astfel de „mostre" ne-au fost trimise și la redacție. Cum s-au întîlnit ambalajele din Tg. Mureș cu marfa din Oltenița, tocmai la Craiova, e greu să de presupus. Cei îndrituiți sînt chemați să dezlege misterul.

■ De circa 5 luni de zile, din cauza unei defecțiuni la instalația de apă a vecinului Ștefan Slave, de la apartamentul nr. 12 — ne scrie **Constanța Mironescu din București** (Șos. Oltenitei nr. 69 bl. 4, sc. 1, et. 1, ap. 8, Sectorul 4 — pereții și tavanul s-au deteriorat în așa hal, încît sînt amenințați cu prăbușirea tavanului și afectarea instalației electrice. Cu toate insistențele mele pe lîngă vecin, cu toate intervențiile comitetului de bloc, n-am ajuns la nici un rezultat. Am fost și la ICRAL Berceni — centrul nr. 3, Tovarășul Constantinescu a venit la fața locului și a constatat gravele deficiențe pricinuite din cauza infiltrațiilor de apă. Prin adresa scrisă nr. 5528, din 15 iunie a.c., mi se comunică faptul că încă în cursul lunii iunie 1987 se va executa reparația cu pricina. Nici pînă azi nu s-a întreprins nimic. Mă adresez dvs. pentru a mă sprijini lîngă cei în drept să ia măsurile ce se impun într-o atare situație cu-adevărat disperată. Memoriul Constantei Mironescu a fost adresat de către noi Consiliului popular al Sectorului 4 București. Prin adresa nr. 385/576/1987 (semnată de altminteri inclusiv de directorul ICRAL-ului Berceni), primim un răspuns pe cît de formal, pe-atît de stupefiant: **„În urma verificărilor efectuate pe teren nu s-au constatat infiltrații de apă în apartamentul petentei".**

Nota bene. Între cele două adrese — 5528/1987 și, respectiv, 385/576/1987 — există totuși un... tavan al birocrației și un altul — al petentei — gata să se prăbușească!

■ Un răspuns plin de omenie și de solicitudine primim din partea **Comitetului județean Brăila al P.C.R.**, pentru **Tudorel Lupu** din municipiul Brăila: Avînd în vedere că în prezent familia lui Tudorel Lupu s-a mărit — acum numără 5 copii — și, urmare și a discuțiilor purtate cu acesta — ocazie cu care i s-au dat toate lămuririle necesare —, s-a ajuns la concluzia acceptată de altfel de T.L., de a fi reîncadrat la întreprinderea de reparații din municipiul Brăila, urmînd să lucreze în chiar incinta întreprinderii. Totodată, pentru a i se da posibilitatea să recupereze parte din venitul material pierdut prin inactivitate — urmează să-i sporească retribuția. Prin urmare, a fost înscris la un curs de calificare de 6 luni; urmînd ca la absolvirea acestuia să poată beneficia de categoria a V-a de încadrare.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Morala bobului de linte

...Dumnealui **COJOCARU VENERUȘ**, factor poștal în comuna Brîncoveni, județul Olt; precum și dumnealui **CHIRIȚĂ I. CRISTIAN**, muncitor la Depoul C.F.R. — Piatra Olt, își pot regăsi numele în scrisoarea adresată redacției noastre de către **Jean Lupu din București, strada Dr. Grigore Mora, nr. 35, sectorul 1.**

Pentru început, **Declarația** numitului C.I. Cristian: „Subsemnatul (etc.), domiciliat în comuna Brîncoveni — Olt, declar că în această vară nu am primit de la unchiul meu Jean Lupu din București decît două avize telefonice și acelea cu întîrziere, pentru că mi-au fost aduse la ora cînd trebuia să fiu deja la Telefoane. Mai declar că nu am semnat de primire pentru nici un aviz telefonic, 05.09.1987.".

...**Și, din scrisoarea adresată redacției** (pe un ton la început emfatic — coborînd apoi spre o firească și logică nedumerire), de către dumnealui **JEAN LUPU**: „Consider că P.T.T.R.-ul, prin disciplina, punctualitatea, operativitatea și corectitudinea de care trebuie să dea dovadă, este o a treia armată română — a doua fiind considerat C.F.R.-ul. Rolul acestor lucrători în stabilirea, consolidarea și păstrarea relațiilor interpersonale și sociale este vital, de aici provenind și prețuirea noastră pentru munca lor. Încerc însă să-mi imaginez cum ar arăta acest sector de activitate dacă toți lucrătorii din breaslă ar fi la fel de **conștiincioși** și **corecți**, precum numitul Cojocaru Venerus, factor în comuna Brîncoveni, județul Olt, care, numai în această vară, nu a dus la destinație două scrisori adresate de subsemnatul nepotului meu, tînărul I. Cristian și 5 (cinci) avize telefonice, adresate tot de mine aceluiași destinatar, pentru: 20 iulie din București; 4 august din Govora, alte două avize pentru 8 august tot din Govora și 20 august din București, fără ca noi să putem comunica, chematul meu nefiind anunțat. După ce am stat de vorbă personal cu tov. diriginte al Oficiului poștal Piatra-Olt (am făcut special întrerupere în Piatra, venind de la Govora spre București !), și după ce m-am adresat în particular unor terțe persoane din comună, împricinatul nostru **s-a mai corectat**, ducînd avizele din 28.08. și 29.08 la destinatar, însă, deși eu le dădeam cu 48 ore înainte, domnia sa **le-a semnat în locul destinatarului**, returnîndu-le la oficiu prompt, ducîndu-le însă la destinație a doua zi, chiar la ora convorbirii.

Iată că 7 avize și două scrisori au rămas fără răspuns pentru că tocmai cel care este plătit să asigure fluența și oportunitatea acestor servicii, tocmai acela le perturbă și le împiedică din rea voință. Este interesant de știut și cum motivează el neprezentarea chematului meu:

— negăsit la domiciliu (două dintre ele).
— necunoscut în comună (trei dintre ele).
— semnat **(în fals !)**, și neprezentat (două dintre ele).

Minciuna este evidentă, pentru că: 1). — „Nea Vemerus", cum îi zice nepotul, i se adresează pe numele mic acestuia cînd ee întîlnesc; 2.) — Pînă în martie, a.c., l s-a expediat și primit pensia alimentară, lunar, pe același nume de Chiriță Cristian; 3.) — Dacă de două ori **nu l-a găsit la domiciliu** sau dacă de alte două ori **l-a semnat avizul**, rezultă clar că domnia sa îl cunoaște pe acest tînăr, știindu-l mai ales domiciliul.

Indisciplina evoluează spre imoralitate cînd știi că respectivul adolescent este singur pe lume și că aceste șicane i se fac **la intervenția tatălui său**, care l-a părăsit de 8 ani și care, dacă nu l-a ajutat, nu-l lasă măcar să trăiască în pace, așa cum am reușit eu să-l formez pînă acum. Regret că Oficiul poștal Piatra-Olt trebuie să primească acest reproș pentru un angajat care și-a vîndut cinstea pe... un bob de linte !". **(urmează semnătura).**

Veți spune, stimați cititori: este o chestiune personală!

Nu! Poate că veți fi observat și dumneavoastră că revista „Flacăra", de o bună bucată de timp, nu se mai ocupă de „problemo strict-personale" (conflicte între vecini, rude, moșteniri, procese de partajare, etc.) — de data asta însă, e în joc un element drag nouă, dintotdeauna, pe care îl stimăm și respectăm indeobște: **factorul poștal!**

Ce-ar fi să nu-i diminuăm valoarea cîștigată de decenii și decenii, în sufletul nostru?!

...Dumnealui Cojocaru Venerus — ce nume simpatic!? — ar trebui să mediteze (împreună cu superiorii săi), la „fermentarea" bobului de linte.

HORIA PATRAȘCU ■

P.S. — Anunțăm și pe această cale că întreaga documentație, pe baza căreia a fost realizat materialul de față, se află la redacția noastră, putînd fi consultată oricînd.

Poșta redacției

Stroiescu Ion — Zimnicea: Rămîne la sprecierea conducerii întreprinderii ● **Păduraru Gheorghe — Bălan** (Harghita): Deoarece astfel de cursuri se pot frecventa numai la propunerea întreprinderii, adresați-vă biroului personal-învățămînt-retribuire ● **Telehoi Valentina** — Bacău: 1) Instanța de judecată. 2) De la data eliberării certificatului de moștenitor. 3) Nici un act. 4) În termen de un an de la dobîndirea celei de a doua proprietăți ● **Vlad Elena** — Drăgășani: Adresați-vă Notariatului de stat ● **Florica Elisabeta** — Rm. Vîlcea: Nu aveți dreptul, pentru că aveți un singur copil sub 18 ani ● **Munteanu Adrian** — Carei: Prea multe întrebări la care nu putem răspunde. Nu ați găsit, pentru că n-ați căutat cum trebuie ● **Mureșan Teodor** — Cluj-Napoca: Dr. Virgil T. Gelculescu, **Bioterapie**, Editura științifică și enciclopedică, 1986 ● **Tomescu Ion** — București: 1) Trebuie să vă adresați Comisiei de expertiză medicală a capacității de muncă din sectorul de domiciliu, prin dispensarul policlinic teritorial, pentru stabilirea gradului de invaliditate. 2) Solicitarea dv. pentru procurarea unui cărucior electric este în evidență cu nr. VI.C.2/568, la Întreprinderea de produse ortopedice și protezare ● **Duma Nicolae** — Brăila: Clarificați-vă situația familială, apoi puteți efectua schimbul ● **Dan T. Ion** — com. Vidra (Sector Agricol Ilfov): Nu trebuie să fiți dezorientat, ci să dați curs invitațiilor de a vă prezenta la biroul teritorial al forței de muncă ●. **Cucu Gheorghe** — Oltenița: Prezentați la I.L.P.P. „Peco" Călărași acte din care să rezulte cele afirmate de dv. și cererea vă va fi rezolvată ● **Tuțu Ioniță** — com. Lespezi (Vrancea): Dovedirea vechimii în muncă prin reconstituire se poate face în condițiile art. 14—17 din Decretul 92/1976. Cererea tip se depune la comisia ce funcționează pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular județean, însoțită de următoarele dovezi: adeverință de încadrare în muncă, dovada privind lipsa arhivei, un început de dovadă că la un moment dat, în perioada ce se cere a fi reconstituită, au existat raporturi de muncă între unitatea respectivă și cel care solicită reconstituirea. În cerere trebuie să se indice cel puțin 2 persoane care pot dovedi cu acte că au lucrat în aceeași perioadă și unitate cu solicitantul. Împotriva procesului-verbal al comisiei de reconstituire, solicitantul sau unitatea unde acesta lucrează se pot adresa cu plîngere judecătoriei în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la comunicare.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Opinii

Dăinuind în istorie

Cuvîntarea rostită la deschiderea Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, constituie pentru noi, cei ce ne desfășurăm activitatea în domeniul vieții spirituale,. un strălucit program revoluționar, de largă perspectivă creatoare, care, evidențiind succesele obținute în domeniul vieții materiale, în știință, cultură și artă, deschide drumul împlinirilor viitoare, chemate să răspundă exigențelor ideologice proprii înaintării României spre comunism. Iată de ce, cu un sentiment de profundă gratitudine și de nețărmurită dragoste față de genialul ctitor al civilizației și culturii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne angajăm să participăm cu întreaga noastră putere de muncă la efortul nobil de traducere în viață a orientărilor cuprinse în acest document de excepțională importanță pentru destinul spiritualității românești.

În cei douăzeci și doi de ani de cînd în fruntea partidului și țării se află cel mai iubit fiu al națiunii române, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în contextul măreților victorii repurtate de poporul nostru pe multiple planuri, creația și viața muzicală au înregistrat realizări fără precedent, atît sub aspectul creșterii caracterului lor de masă, cît și sub cel al calității manifestărilor din domeniul artei armoniilor, al implicării ei profunde și eficiente în opera de edificare a omului nou. Urmînd neabătut îndemnurile și orientările date de tovarășul Nicolae Ceaușescu și beneficiind în permanență de înaltul sprijin acordat înfloririi vieții spirituale de tovarășa Elena Ceaușescu, noi compozitorii și interpreții am aflat în munca eroică a celor ce plămădesc prezentul și viitorul patriei socialiste, pe șantiere, în industrie și agricultură, izvorul viu de inspirație, calea cea mai fecundă pentru crearea unei arte de puternică vibrație patriotică și umanistă, de un profund caracter revoluționar. În anii pe care cu mîndrie patriotică îi înmănunchem în glorioasa „Epocă Nicolae Ceaușescu", în cadrul generos oferit de Festivalul național „Cîntarea României", muzicienii au realizat numeroase cîntece pătrunse de un puternic patos revoluționar, creații de operă și balet inspirate din epopeea națională, din eroismul constructorilor epocii noastre, au oferit concerte și spectacole penetrînd în mase mesajul evului socialist, contribuind la educația lor patriotică, revoluționară.

Pentru noi, ca slujitori ai artei sunetelor — compozitori, muzicologi și interpreți — angajarea social-politică înseamnă în primul rînd preocuparea permanentă pentru o calitate superioară a creației, interpretării și educației, la nivelul cerințelor Programului ideologic al partidului, al exigențelor morale, estetice și filosofice ale operei de făurire a unei înalte civilizații materiale și spirituale în țara noastră.

Criteriile de apreciere a actului de cultură muzicală trebuie să fie la nivelul măreției înfăptuirilor poporului nostru, ale cărui vocații creatoare — pe toate planurile — se materializează în zilele noastre cu o strălucire neexistentă în trecut. Oamenii muncii, creatori ai bunurilor materiale și spirituale, sînt îndreptățiți să ceară de la noi creații muzicale pe măsura nivelului pregătirii lor politice, profesionale și estetice la care s-au ridicat în anii socialismului.

Contactul nemijlocit cu realitățile complexe ale patriei, cu efortul de înnoire a vieții, precum și perfecționarea muncii în toate domeniile, prezența activă a compozitorilor la manifestările de pe marile șantiere ale patriei, concertele-dezbatere organizate pe platforme industriale, în școli, în case de cultură și cămine culturale constituie cea mai puternică sursă de inspirație originală, premisa unei arte care să trăiască în prezent și să dăinuiască în istorie. În pasiunea și responsabilitatea cu care se dăltuiește chipul nou al țării,

CORNEL TRAILESCU ■

(Continuare în pag. 14)

Adevărul vieții, adevărul artei

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României"

Artistul — conștiință a epocii sale

AGLAE GHEORGHE:

„Să arzi cît puțin cu fiecare spectacol"

— Aglae Gheorghe, vă mai amintiți cum a fost prima zi la școala de coregrafie ?

— A fost o zi frumoasă, cu soare, iar eu eram îngrozitor de emoționată cînd am pășit în clasa de balet. Îmi amintec bine, eram în costum alb și papuci „Flexibili" de balet, pe care i-am primit de la școală. Nu îmi venea să cred că eu sînt aceea care stătea în fața barei. Eram nerăbdătoare să învăț prima poziție de balet.

— Ați pornit la drum avînd un idol ?

— Nu prea știam ce presupune baletul. Eu nu știam decît să dansez. Mai tîrziu, cînd am descoperit baletul, această minunată artă, am început s-o admir pe Valentina Massini a cărei măiestrie m-a cucerit.

— Ce credeți că v-a ajutat să faceți carieră ? Talentul ?

— Am muncit mult ca să ajung în prima linie. Visam că într-o bună zi voi izbuti să fiu o mare balerină. N-am renunțat niciodată la visul meu, deși adeseori am întîlnit și piedici în cale. Nu vă pot spune dacă talentul a fost hotărîtor, însă vă asigur că la temelia acestei cariere se află multă muncă. Am intrat în teatru cînd baletul nostru avea prim-soliste de primă mărime. Alexa Mezincescu, Ileana Iliescu, Valentina Massini, ca să le amintesc doar pe cele care îmi vin acum în minte. Nu mi-a fost ușor să apar în roluri pe care într-o vreme — le jucase, cu succes imens, Valentina Massini. Publicul se obișnuise cu ea.

— Povestiți-ne un succes care v-a dat aripi ?

— În baletul lui Ion Tugearu, intitulat **Nuntă însingerată**, am un rol pe care îl iubesc foarte mult. Nu este un rol de mare întindere, dar, zic eu, mă reprezintă. El m-a făcut să cred că pot aborda roluri de intensă trăire interioară, care în afară de talentul balerinei cer o dăruire și o măiestrie de actor.

— Ce trăsătură comună au vedetele ?

— Nu mă împac cu acest cuvînt. Prefer să spun : „artiștii din prima linie". Trăsătura lor comună ? Toți sînt iubiți de public.

— Cum se pregătește o balerină pentru un spectacol ?

— Chiar dacă ai dansat de zece ori într-un rol și te-ai obișnuit cu el, nu poți urca pe scenă fără să-l repeți cîteva zile.

— Cîteva zile ? !

— Da. În ziua spectacolului eu plec de acasă cu trei ore înainte de începerea lui. Intru în cabină și îmi pun toate lucrurile în ordine. Mă machiez și aștept. Și încă ceva. Pe tot parcursul acestei zile mă gîndesc la rolul pe care trebuie să-l dansez. Personajul respectiv mă urmărește peste tot. Nu pot să scap de el. Cînd mai sînt zece minute pînă la ridicarea cortinei, „personajul", care nu m-a părăsit nici o clipă, mă obligă să mă concentrez și să uit de emoții.

— Cum v-ați caracteriza din punct de vedere temperamental ?

— La început am dansat și roluri romantice în balete cu factură clasică ; **Giselle, Chopiniana** și altele, dar mi-am dat seama, cu timpul, că adevărata mea chemare este spre dansul de caracter, spre rolurile dramatice cu conflicte

IULIAN TALIANU ■

(Continuare în pag. 15)

Poem pentru patrie

Limba română

Un nou anotimp ; privim în afară
Somnul grîului limpede urcă din glii.
Zăpezi de-nfloriri ; clipa în vis se măsoară
Gustul luminii pe frunte ne pune făclii.

Păduri de mesteceni, păduri de stejari
Feciorii un cîntec din frunze l mențin
Dorul din doina străbătînd milenar
Curat ne respiră în anii ce vin.

Silabele noastre din verbul ales
Înfloresc acum, în cînt se adună
Din rodul limbii bogat la cules
Înflorește în piept Poezia Română.

DIONISIE DUMA ■

Vitrina artelor

Devastatoarea arsură a trufiei

Consecvent cu programul său, Teatrul Mic oferă publicului posibilitatea de a se reîntîlni sau chiar de a cunoaște cele mai semnificative pagini ale literaturii dramatice de pretutindeni și de totdeauna. Consecvent, de asemenea, cu programul său, Teatrul Mic propune, cel mai adesea, o lectură scenică a textelor din unghiul politicului, de multe ori al unei ardente, angajante actualități. Propunîndu-și asemenea ambițioasă funcție artistică, nu se teme de comoditatea spirituală, afectivă a publicului, nu se teme să-i pretindă o participare intelectuală și emoțională intensă iar practica a dovedit că premisele pe care și-a durat raționamentul au fost exacte. O dovadă în plus, premiera cu tragedia shakespeariană **Coriolan**, piesă densă, dificilă, întunecată, care a înregistrat în lume foarte importante dar nu foarte multe interpretări.

Destinul personajului central, intriga piesei sînt adevăruri istorice, pe care tragedia le refface, în datele esențiale, cu exactitate, ridicîndu-se, însă, de la un caz particular — oricît de semnificativ — la o reflecție de tulburătoare pătrundere asupra unei lumi, a unor raporturi umane, a unui echilibru (și dezechilibru) de forțe, asupra forței de distrugere pe care omul o poate purta în sine însuși. Este unghiul din care a descifrat textul și spectacolul semnat de Dinu Cernescu — profund, coerent în demonstrație, de o austeritate îmbibată de emoție. Cu un binevenit efort de concentrare, regizorul a precizat liniile principale ale conflictului, a construit planuri diferențiate de acțiune (în sensul figurat al cuvîntului), aducînd în prim plan raporturile tensionate pînă la tipătul de durere, mereu gata să izbucnească, adesea chiar izbucnind exploziv, devastator, raporturi între cei trei poli de voință, personalitate, dar și substanță tragică: Coriolan, mama lui, Volumnia, și statornicul lui dușman, Aufidius. Conflictul latent sau manifest între eroul principal și fiecare din celelalte două personaje reprezintă chipuri ale conflictului lui Coriolan cu sine însuși,așa cum în sentimentele violente care-i leagă și-i dezbină în același timp, dragostea e chip al urii și ura chip al dragostei. Permanenta translație de sentimente, de stări emoționale, în mișcare continuă și totuși de o irevocabilă fixitate, jocul obscur, incert al impulsurilor, drumul aparent haotic, de fapt previzibil — tragic previzibil — al eroului, răsturnările spectaculoase de situații care confirmă nu modifică, sînt urmărite, regizoral și în interpretarea actoricească, cu minuție și remarcabilă bogăție de nuanțe. Există în spectacol și unele imperfecțiuni — simbolistica vizibilă uneori, doar uneori, prea apăsată, cîteva relaxări ale ritmului, momente mai puțin slefuite — dar ele se pierd în valoarea întregului, se uită pe măsură ce se observă.

Pentru Dan Condurache, rolul lui Coriolan este, desigur, o șansă, un moment de pregnanță în carieră, dar îndrăznim a spune — cu toată circumspecția față de cuvintele mari — că nici în „cariera" scenică a personajului, interpretarea

datorată lui Dan Condurache nu reprezintă un moment de recreare. Actorul abordează rolul foarte sus, în forță, făcîndu-ne aproape să ne temem de o inabilitate profesională. Este vorba, însă, de o perfectă cunoaștere a mijloacelor, de convingerea că performanța artistică îi este accesibilă; și creația sa în **Coriolan** este, într-adevăr, o performanță. Tensiunea crește mereu, nu are căderi ci doar deliberate temporizări, menite a pune în relief un moment anume, o etapă a conflictului, eroul îmbătrînește sub ochii noștri, minat și în plină glorie de sentimentul eșecului, devorat de nevoia de a atinge inaccesibilul (poate chiar inexistentul), rob al propriilor greșeli și nu mîndru de ele, în dezacord cu tot, cu toți, și în primul rînd cu el însuși. Acforul discerne cu finețe trăsăturile eroului, delimitează discret dar precis inflexibilitatea ca neputință de consecvență ca atitudine, sentimentele violente de trăirile profunde, clocotul acțiunilor și al gîndurilor de autenticitatea trăirii. Trufia sălbatică a personajului nu naște nici o clipă bucurie, nu este sinonimă cu iubirea de sine, ci, dimpotrivă, e pedeapsă, hrănește un permanent, pînă la urmă nimicitor, sentiment al neîmplinirii.

Situată și ea în prim-planul conflictului scenic (dar, ca și Aufidius, într-un prim plan secund, dacă se poate spune astfel), mama lui Coriolan își găsește în Leopoldina Bălănuță o interpretă inteligentă, expresivă, judecîndu-și mereu personajul în raport cu celelalte, cu textul, cu viziunea regizorală. Comunicarea cu eroul principal se realizează și dincolo de replici, printr-un gest sau o intenție de gest, printr-o privire sau refuzul unei priviri care să-l susțină. Sarcina lui Gheorghe Visu nu a fost deloc ușoară, actorul avînd de creionat o personalitate puternică în raport permanent, însă, în replică sau contrareplică, cu personalitatea lui Coriolan. Meritul important al interpretului — sau unul dintre merite — ni s-a părut a fi mai cu seamă știința de a-și modela mereu evoluția după evoluția celuilalt, de a-i fi cînd victimă, cînd judecător, dublură și contrast în același timp, fără a-și pierde însă identitatea. Ideea regizorală adoptată de Teatrul Mic, perfect justificată de text, presupune o demarcație, o diferență de temperatură între cei trei și personajele mai puțin pregnante ca personalitate, reprezentînd idei, atitudini și nu neapărat destine. Au slujit de acea spectacolului exact actorii care au avut discernămîntul (și tăria) de a întrupa un principiu, o acțiune, un factor determinant al conflictului și nu o individualitate precisă: Nicolae Iliescu, Papil Panduru, Nicolae Pomoje (uneori), Constantin Bărbulescu, Vasile Pupeza (și el, uneori), Marius Ionescu, Iuliu Popescu, Irina Movilă. Credem că nu și-au îndeplinit atribuțiile, tocmai pentru că și le-au depășit: Petre Moraru (cu un joc excesiv, lipsit de sobrietatea cerută), Nicolae Pomoje (alteori) și Vasile Pupeza (tot alteori).

Cu unele mici, posibile reproșuri (mai ales în privința unor costume), scenografia Marici Miu a împlinit inspirat universul de idei al spectacolului.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Severitate și exuberanță

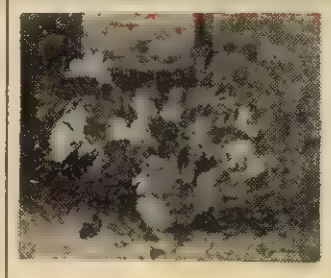

Se simte în expoziția lui Virgil Moise, recent deschisă la Galeria „Orizont", ambiția secretă, adeseori înfrînită la pictorii ce s-au îndepărtat oarecum de profesia lor (Virgil Moise a fost îndeosebi atras de scenografia de teatru și film, calitate în care a cucerit numeroși lauri, în țară și-n străinătate), de-a reveni în atenția marelui public, inclusiv a specialiștilor, printr-un gest de forță, spectaculos și, dacă se poate, insolit. Căci ce altceva putem desluși într-un travaliu îndelungat și, bănuim, dificil, la capătul căruia, iată, pictorul expune o amplă suită de portrete? O suită de portrete al căror mare neajuns ar fi acela că, reprezentînd personalități ilustre ale vieții noastre cultural-artistice, cu precădere ale vieții literare, ele trebuie să restituie cît mai exact fizionomia subiectului. Firește, pictorul se va strădui să depășească acest inconvenient, adăugînd demersului strict plastic și un comentariu psihologic, de interpretare interioară a personajelor, sau, dimpotrivă, va miza numai pe valențele meșteșugului său, pe aparența performanță a reproducerii cît mai exacte, cît mai fidele, a modelului. E drept, Virgil Moise refface un teritoriu și o experiență de mult abandonate, dar care au făcut faima inegalabilelor portrete renascentiste. Însă asta nu înseamnă că portretele sale sînt doar copia unui meșteșug bine învățat. Dimpotrivă, sînt de remarcat plăcerea și bucuria, inclusiv emoția, firești, la urma urmelor, de a avea în fața șevaletului o seamă din cei mai populari oameni ai artei, și culturii contemporane, începînd cu Al. Rosetti, Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mihai Beniuc, Radu Beligan, Paul Everac, Marin Moraru și mulți alții încă. Nu se pare, ci este aproape sigur că pictorul a fost dominat de subiectul portretelor, caz în care artistului nu i-a mai rămas decît etalarea unor rafinate armonii cromatice, plasarea, ici-colo, a cîte unui simbol, semnificativ pentru personajul în cauză, sau a unui accesoriu vestimentar care să pună în valoare o anume structură psihologică, o anume structură de caracter. Expoziția, însă, se completează în mod fericit cu o suită de peisaje ce fac din plin dovada calității lor cromatice, a disponibilităților lirice, a exuberanței cu care Virgil Moise privește și interpretează, cu o evidentă tușă postimpresionistă, total opusă, prin frenezia și lumina ei, severității portretelor. Cu alte cuvinte, o expoziție în care pictorul a căutat cu tot dinadinsul să atingă cele două extreme. Dar putem crede, în aceeași măsură, că fulgurantele peisaje sînt urmarea directă a lucrului dificil și ancvoios din fața portretelor. Eliberat de acea ambiție secretă, specifică celor ce se reîntorc la rosturile și frumusețile dintotdeauna ale picturii, Virgil Moise se-arată a fi un artist a cărui evoluție pare să aibă ciștig de cauză în fața celor ce văd în artă o împlinire, o destăinuire de suflet.

VICTOR NIȚA ■

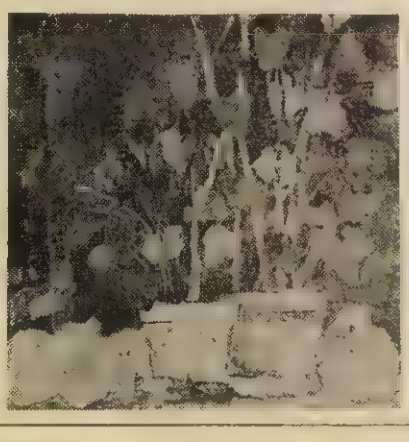

Lăzărescu Viorel — „Natură tomnatică"

CAP LIMPEDE

● **La Tei.** Vara s-a sfîrșit, dar toamna se anunță lungă. Și caldă. Pînă tîrziu, spre noiembrie, cînd am putea citi o magnifică poezie, **Vară de noiembrie**, semnată de Lucian Blaga. Pînă una-alta, însă, citim un foarte elegant (ca prezentare și paginație tipografică!) buletin-program editat de Complexul cultural-sportiv studențesc „Tei" (realizatori Mihai Popescu și George Târa, colaboratori Aurel Gârbovu și Răsvan Popescu), din cuprinsul căruia aflăm o mie și una de lucruri despre „Tei", această superbă stațiune studențească vizitată zilnic de sute și sute de elevi și studenți. Intitulat **Serbările studențești**, buletinul se vrea și reușește a fi o oglindă fidelă a intensei vieți culturale și sportive ce se desfășoară pe scenele sau pe terenurile sportive ale „Teiului". Scris alert, inteligent și, am zice, zglobiu, cu multă plăcere și inventivitate stilistică, buletinul ne face, parcă, să regretăm că anii studenției au trecut prea repede.

● **Steagul arcașilor din Arbore.** Citim, cu reală plăcere, în revista **Convorbiri literare**, numărul 9, o amplă relatare a citorva întîmplări din jurul anului 1907 în nordul Moldovei. Autorul relatării, „cronicarul" Toader Hrib din Arbore. Subiectul relatării, înființarea societăților cu nume de Arcași. Iată, drept ilustrare, descrierea lui Toader Hrib, contemporan cu înființarea societății Arcașul Luca Arbore „Societatea Arcașul se compunea din cam 250—300 de tineri — flăcăi și căsătoriți din sat. În ziua serbării au fost chemați cu toții la Cămișul cultural din centru, îmbrăcați în cele mai frumoase haine de sărbătoare, cu un briu tricolor peste umăr, pe care era scris cu fluturi galbeni și mărgele albastre Arcașul Luca Arbore, toți cu cusme și cu cîte o pană de curcan în cusmă". Consemnăm, în același număr al revistei, și cele patru pagini dedicate vieții literare din nordul țării, **Pagini bucovinene**, prin care revista **Convorbiri literare** se achită, încă o dată, față de scriitorii din județul Suceava.

● **Vatra.** Numărul 8 al revistei din Tîrgu Mureș se remarcă prin cîteva pagini de real interes: România și marile puteri din 1941 (mărturii din arhivele străine), de Gheorghe Buzatu. Avem o admirabilă tradiție de militantism în istoriografia noastră, un interviu de Gr. Ploeșteanu, cu reputatul istoric dr. Florin Constantiniu, Biblioteca Babel, o foarte interesantă pagină de poezie străină, de această dată din lirica poloneză, și, pe ultima pagină, ca întotdeauna, o povestire S.F., **Ceea ce sîntem**, de scriitorul englez Robert Sheckley, în traducerea lui Dan Alexe.

● Numărul 36 al revistei **Orizont** conține un supliment intitulat **Orizont școlar**, dedicat Taberei naționale de creație literară pentru elevi „Excelsior". Alcătuite de Adriana Babeți și Mircea Mihăieș, cele opt pagini încearcă o punte între generații... tinere. Interviurile cu Mircea Nedelciu și Florin Iaru (azi seniori ai literaturi tinere, ca să zicem așa), apoi ancheta „Ce creează o tabără de creație?", la care răspund cîteva zeci de elevi (și nu numai elevi prezenți la Timișoara în această vară), o bogată selecție din versurile acestor tineri, fotografiile (lui Florin Iaru) dau suplimentului **Orizont școlar** un aer sărbătoresc, de vacanță literară. ● În revista orădeană **Familia**, Al. Cistelecan semnează o cronică la **Holorime**-le lui Șerban Foarță (care de altfel au prilejuit și un cald **Portret**, semnat de Vasile Popovici, în numărul din **Orizont** pomenit ceva mai sus), din care citățm: „Holorimele sînt un atentat — și un omagiu, firește — atît la puterea eufonică a limbii cît și la cea semnificativă și sugestivă". ● În aceeași pagină, Virgil Podoabă scrie despre Florin Mugur, **Schițe despre fericire**, justificînd maniera acestor singulare „miniaturi" ecleistice în temeiul unei foarte bune cunoașteri a operei poetului: „Primul său contact cu frumusețea n-a fost unul critic, ci unul pe cît de admirativ pe atît de fericit și n-ar fi de mirare ca el să fi pus o amprentă decisivă pe toate cele ce i-au urmat". ● Un grupaj substanțial îl aduce pe Al. Cistelecan „la judecata confraților". Despre volumul său, **Poezie și livrese**, scriu în **Familia** Radu Enescu (**Cavalerul CIS în luptă cu livrescul**), Ion Simuț (**Conexiuni**) și Gheorghe Grigurcu (**Calofilul ironic**).

● **Astra.** Două foarte dense pagini în numărul 9 al revistei brașovene. Este vorba de ampla rubrică intitulată **Repere ale culturii românе care în** numărul mai sus amintit este dedicată filozofului **Anton Dumitriu**, acest mare cărturar al timpului nostru, și lui **Ioan Căianu-Valachus**, proeminentă figură a artei și științei românești de acum trei secole. Cele două comentarii, **A fi și a exista**, de **Virgil Ciomoș**, și **„Minunea greacă" și cumințenia românească**, de **Aurel Ion Brumaru**, scot în evidență contribuțiile filosofului la definirea și luminarea cîtorva importante concepte cum ar fi problema paradoxelor sau cea a adevărului. Cel de-al doilea „portret", semnat de **Ianca Staicovici**, reface ecoul, în contemporaneitate, al operei lui Ioan Căianu-Valachus: „Compozitor, organist, constructor de orgi, botanist, teolog, editor, pedagog, om de știință — într-un cuvînt, umanist de larg orizont științific și artistic, Ioan Căianu-Valachus ilustrează puterea de creație a poporului nostru într-o epocă de mari frămîntări politice, sociale și spirituale". În același număr al revistei, alte două pagini de mare interes: **File din cronica luptei pentru Marea Unire**, de **Ioan Vlad.**

Vitrina cărților

● O încercare de recuperare pentru spațiul creator românesc scrie Petre Solomon: **Dimensiunea românească**, Editura Kriterion, 1987. „Cartea de față s-a născut din dorința de a pune în lumină o latură mai puțin cunoscută a vieții și operei marelui poet de limbă germană Paul Celan. Textele inedite scrise de acesta în românește, precum și corespondența cu ființa dintre prietenii săi din România reprezintă co-

loana vertebrală a cărții și principala ei rațiune de a fi". Născut în Bucovina, format intelectual și spiritual, în București anilor '45—'47, Paul Celan (deținător al unor numeroase premii și distincții acordate de academii și societăți germane și franceze — patria sa de adopțiune) prilejuiește autorului acestui volum monografic o evocare a atmosferei intelectuale, spirituale a primilor ani după război, priviți — aici — dintr-un alt unghi, cu alți ochi. Un ciclu de poezii și un altul de poeme în proză, precum și corespondență cu scriitori români ai vremii alcătuiesc o interesantă Addenda care cuprinde și cîteva traduceri în românește din Kafka, datorate de asemenea lui Paul Celan și, pînă acum, inedite.

● La Editura Univers a apărut de curînd o antologie din opera lui Roland Barthes, sub titlul **Romanul scriiturii** (selecția textelor și traducere de Adriana Babeți și Delia Șeșeftean-Vasiliu). Scrierile criticului francez sînt prezente în sumar de la **Le degre zéro de l'écriture** (1953) și pînă la **Le grain de la voix** (1981) și răspund, prin fragmentele alese, temei unificatoare a antologiei: scriitura, avatarurile ei. O ex-

celentă prefață, de o rafinată aplicație la obiect și consunînd prin secrete afinități cu obiectul său, semnează Adriana Babeți.

● Un nou titlu în colecția „Eminesciana" a Editurii Junimea: Elena Loghinovski. — **Eminescu în limba lui Puşkin.** În ciuda scepticului moto ales din Valeri Briusov — „Este imposibil să transferi dintr-o limbă în alta creația poetului, dar la fel de imposibil este să renunți la acest vis" — autoarea abordează cu toată seriozitatea și acribia o seamă de traduceri ale poeziilor eminesciene în

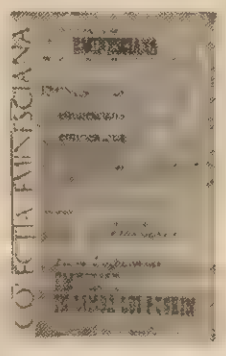

limba rusă, printr-un atent studiu comparativ. Concluziile oferă o deschidere generoasă către domeniul atît de delicat și important al echivalențelor literare: „Sînt necesare (...) traduceri repetate din Eminescu, dar și tălmăciri tot mai numeroase din alte opere ale literaturii române — anterioare, sugerînd sonoritatea izvoarelor literare ale creației eminesciene, și posterioare, care vor împlini, pentru cititor, intuirea spiritului limbii și literaturii române, oferindu-i un context necesar receptării operei traduse".

● Reeditată pentru prima oară de la apariția ei în 1907, **Pentru ce s-au răsculat țăranii** de Radu Rosetti reprezintă o restituire importantă pentru domeniul istoriografiei noastre, datorată Editurii Eminescu. Sub îngrijirea lui Z. Ornea, (care semnează și un amplu și documentat studiu introductiv, precum și notele), impunătorul vo-

lum readuce în circulație gîndirea istorică a celui pe care Mihai Ralea îl socotea printre „corifeii poporanismului" relativ la una din chestiunile capitale care frămîntau lumea spirituală românească de la începutul secolului: problema țărănească. „Radu Rosetti a dat „perspectivă istorică" poporanismului sterist, iar poporanismul, în latura sa constructivă, a năzuit către o democrație rurală, în care țărănimea să trăiască, stăpînă pe sine, în demnitate.

● În aceeași serie — „Biblioteca de filosofie românească" a Editurii Eminescu, a apărut cel de-al doilea volum din **Recesi-**

vitatea ca structură a lumii, de Mircea Florian (ediție îngrijită, postfață și note de Nicolae Gogoneață și Ioan C. Ivanciu), întregind astfel publicarea uneia dintre cele mai reprezentative lucrări din domeniul filosofiei originale românești.

TANIA RADU ■

Constelații de lut

Un „aproape impecabil parnasian", cum l-a numit cîndva un critic, este Ilarie Hinoveanu și în recenta lui carte „Constelații de lut" (Ed. Eminescu). Versul său este, într-adevăr, de o „aproape impecabilă" șlefuire, cuvintele se așază în el, fără frapante excepții, cu precizia, ordinea, simetria și armonia unor elemente într-o tabelă a fizicii. Puțini poeți, în zilele noastre, își aleg cu atîta rigoare veșmîntul cu care ies în stradă, „veșmînt inteligențelor de gală". În celebra definiție a poeziei dată de Miron Radu Paraschivescu. O cenzură a discreției, un simț infailibil al nuanței, o distilare superioară a trăirilor în cifrul figurărilor, delicate și de esență fac podoaba acestui veșmînt, aflată azi — la a cincea carte de versuri a lui Ilarie Hinoveanu — la strălucirea ei cea mai vie.

Un astfel de lirism șlefuit, expurgat, epurat de orice reziduuri ale laboratorului intim și de orice prisosuri care încarcă percepția, duce însă nu la răceală, ca în cazul atîtor „parnasieni" mai mult sau mai puțin „impecabili", ci la acea cotă albă de la altitudinea căreia se poate contempla, medita și sancționa. Mai ales sancționa. Poetul nostru este un moralist pasionat, angajat într-un aprins dialog cu sine și cu lumea, transcris eliptic, dar cu ascuțimi și tensiuni ce incendiază pagina. Își dă sfaturi sieși și lumii, mai aprig sieși, căci, singur mărturisește, a aduce lumea la vrerea lui ar fi o iluzie, o trufie deșartă, „o uluită căutare / A nevăzutului frumos", drept care rămîne, cum își intitula o mai veche carte, un „călăreț stingher", angajat cu obstinație pe drumul lui, deși cu secreta convingere că lumea, poate, îl va urma. Bucata care inaugurează volumul „Furtuna vieții" n-are nimic din „îndoiala eliberatoare" a moralistului, călărețul își îndeamnă Pegasul spre steaua polară a visului cu siguranța deplină că acesta e drumul: „Avînturi tinere, planări. / Zdrelite vise, prăzi subțiri, / Mirajul 'nălțelor chemări / În larguri atît prăbușiri, / Răpuse-n urmă par o mare / Înjunghiată de rechini. / Pe crateре clocotitoare / Adînc însingerînd lumini. // De-ar fi să mă întorc oriunde / Adesea arii au călcat. / Furtuna vieții ar răspunde / La cîte mreje n-am cedat. / O bîlbâră de vise — scai — / De cine-am fost mereu se ține / Pînă la marele alai — Tumultul vremii care vine. // Prin valuri ce se sting urcînd / La timpla vagului secret, / Iluminat de sacrul gînd / Al mutilatului profet. / Albastre fulgere-potop, / Limanul luminînd abia, / Mă tîrîie ca pe-un ciclop / Înfometat de steaua mea". Treptat, cenzura de care vorbeam se elimină în chip firesc, ea fiind, mai exact, nu o cenzură, ci o structură, ceva prin care un eu își lasă definitiv amprentele, stringența versului se descoase, tumultul interior țese la suprafață în poeme care, precum „Devenire", „Copilărie", „Andreea", lasă să picure o lacrimă peste sfîșierile celui care, deși cu nestrămutată credință în steaua visului, știe totuși că ținta lui, omenește vorbind, nu-i de atins.

Foarte frumoasă această carte, prea scurtă pentru greaua ei încărcătură de sentimente și pentru pofta de poezie pe care ne-a incitat-o.

ILIE PURCARU ■

Cronica literară Gh. Bulgăr

Competiția prozei scurte

După bogata recoltă a romanelor apărute în anii trecuți, îndată după ultimul mare roman al lui Marin Preda, proza scurtă a reapărut într-o suită de volume remarcabile prin diversitatea talentelor și a temelor. E drept că numai puține nume au intrat în atenția criticii, deși unele cărți nesemnalate merită interesul cronicarilor, precum l-a arătat publicul cititor, avid de lecturi substanțiale. Numărul sporit de proze scurte dă impresia unei competiții, în sensul înalt al termenului, între autori dotați, între stiluri și structuri epice, menite să îmbogățească zestrea literaturii contemporane. Am în vedere acum trei volume recente care-mi întăresc impresia de originalitate a narațiunii, de calitate a scrisului, tocmai pentru că mediile de viață, unghiul de observație și limbajul sînt diferite, încît cititorul simte o egală satisfacție a lecturii lor, competiția situîndu-le pe un vast plan al valorii apreciabile: Violeta Miron, **Scala**; Ioan Chereches, **Ecoul ultimului foc de pușcă**; Ion Hănguleșteanu, **Pe umerii lui tata**. Primul volum a apărut la Editura Eminescu, ultimele două la „Albatros", din păcate, tirajul lor modest (bănuiesc) a dispărut repede din librării, chiar dacă cititorului nu-i spuneau mare lucru numele autorilor, nediscutați, cum spuneam, de critica noastră, de recenzenții revistelor. Citindu-i, constat că volumele lor atestă reale talente care pot fi înscrise în competiția prozei scurte, îmbogățită acum cu un număr considerabil de bucăți literare de autentică valoare epică.

Violeta Miron este la a doua sa carte de proză; publicase acum trei ani microromanul **Coeziune sau nebă** care concentra observații de finețe într-un stil degajat, pitoresc, dinamic, asupra vieții noastre de toate zilele, mediul familial fiind evocat cu detalii grăitoare, cu momente de destindere, căci firul roșu al narațiunii e umorul cumpănit, voalat de ironia învăluită a unui stil oral, deus familiar. Îl regăsim încă mai nuanțat și mai adaptat structurilor interioare ale epicului și ale personajelor, ca substanță psihologică bine conturată, în noul volum, intitulat, după una din bucăți: **Scala**. Fiecare dintre cele 14 capitole ale cărții, fiecare nuvelă ori schiță, aduc un univers bine conturat, autoarea fiind implicată ca martor credibil al întîmplărilor aduse în scenă. **Cum se răzgîndi Deda** e evocarea unui final de viață al venerabilei bunici Zina, sleită de puteri, a cărei evanescență tulburînd pe cei din jur e doar trecătoare și, cînd toți o credeau dusă, ea-și revine și, cu umorul ei țărănesc, specific, intră dinamic în ritmul obișnuit al vieții.

Sînt numai opt proze în volumul masiv al unui autor cvasianonim: Ioan Chereches, care ne-a dat acum cîțiva ani o carte excelentă despre viața și eroismul aviatorilor care au căzut în războiul contra fascismului. Talentul merge înainte chiar dacă nu e încurajat de recenzenți profesioniști, dovadă acest volum de proză axată pe lumea satelor, pe o experiență proprie de viață, din care, cu acuitate, autorul extrage momente semnificative, fapte dramatice ori confruntări, marcate de destin într-un anumit fel. Neinspirat în titlul cărții, autorul rezervă însă surprize plăcute cititorului care nu va lăsa cartea din mînă, chiar dacă uneori va fi în dezacord cu structura bipolară și discontinuă, cum e cazul nuvelei finale, **Un om de prisos**, ea putea fi dezvoltată într-un roman. Cititorul e surprins plăcut în privința cantității de viață reală, adunată în fiecare bucată, cu expresie, pe alocuri brutală, cum e viața însăși, a limbajului. Înrudirea tematică și de structură epică a narațiunii de față cu tradiția bine ilustrată a prozei ardelene, de la Agârbiceanu și Rebreanu la Pavel Dan, e o continuitate care nu știrbește meritele autorului de a fi el însuși, mai ales în primele bucăți ale cărții. El nu se sfiește să fie în mentalitate și grai mai ardelean decît Rebreanu ori Pavel Dan; textul lui nu supără pe cititor, pentru că se simte o congruență deplină între substanța morală a eroilor și graiul lor. Dar cînd epicul implică alte arii de cultură, alte medii, alt univers, decît cel din **Tată, eu sînt fiul tău**, ca în evocarea orașelor Italiei din **Vă rog să nu rîdeți, că nu-i de rîs**, în care tinerii se ridică la alt nivel de cultură și au șansa s-o ia în volaj pe bunică, cursivitatea și naturalețea prozei nu suferă; — autorul e deplin stăpîn pe mijloacele descrierii, pe documentarea topografică, pe detaliile din muzee și locuri de mare faimă turistică. **Ecoul ultimului foc de pușcă** e primul semnal al unui autentic prozator" (pe ultima copertă a cărții). Cu o mică rectificare: primul semnal a fost cartea sa dintîi: **În căutarea eroilor**; aceasta de acum confirmă, la un nivel superior, un talent și o pasiune a scrisului care sînt de bun augur pentru viitorul său literar.

A treia carte de proză, **Pe umerii lui tata**, e povestirea tîrzie a copilăriei, — desigur modelul Creangă nu poate fi uitat —, a unui pui de țăran moldovean, acum la vîrsta senectuții, dar cu excelentă memorie afectivă a celor trăite și pătimite în satul lui din Moldova, în graiul lui de acasă, cu bonomia și francheța directă a celui ce nu vrea să uite nimic, datornic față de semeni cu sinceritatea deplină a unui „curriculum vitae", a anilor săi de formație școlară. Proza acestuia are harul evocării și graiul bun de acasă în vioiciunea scenelor, parcă regizate de un spiridus care se descurcă admirabil în atîtea împrejurări și știe să profite de bunătatea celor maturi, a dascălilor sensibili la iscusința și ambiția copiilor dotați, cum a fost naratorul. Căci, cu generația lui Ion Hănguleșteanu se duce amintirea satului românesc de acum o jumătate de secol și mai bine, iar istoria realităților rurale de atunci, nu prea mult diferită de aceea a generației lui Creangă, prea puțini autori (și aș zice că nici nu-i întîlnim în literatură) sînt în stare s-o recompună așa cum a fost: cu toate peisajele mediului, ale figurilor aparte din mediul sătesc, ale imenselor greutăți de a răzbi la o școală urbană, la gimnaziu, la școala normală, ca să poți fi dascăl, luminător al satelor; — ce nobilă și grea aspirație pentru un pui de țăran, cu mintea vie, cu imaginația fabuloasă a tuturor eroilor

mintea vie, cu imaginația fabuloasă a tuturor eroilor din cărți, cu receptiva fină a tuturor inflexiunilor graiului natal.

Moldova ne trimite, odată cu ceilalți doi autori, de la Buzău și din Apusenii Ianculuí, această carte de amintiri, ca o suită de schițe pline de culoare, substanță morală și de grai pitoresc, la competiția prozei scurte, cu succes de izbîndă în configurarea policromă a vitrinei noastre literare. Frecventarea cărților bune o parte lumina cu gratitudinea noastră, a cititorilor, față de autorii de real talent și de fertilă inspirație, ca cei prezentați aici. Cărțile lor adeveresc aforismul lui Blaga: „Veșnicia s-a născut la sat". Fețele acestei veșnicii sînt infinite în cărțile de proză scurtă, temeinic gîndite și frumos scrise, care merită prețuirea contemporanilor.

Bună dimineața, la Sebeș!

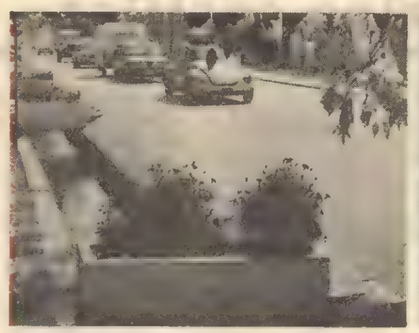

Rigolele orașului cu dimineți nesfîrșite

Intreprinderea Căprioara-o adresă utilă

La Săsciori, nu departe de Sebeș, a pornit recent încă o sursă de lumină

Sebeșul are un mod aparte de a se trezi. Fiecare gospodar își stropește trotuarul din fața casei și își deschide larg geamurile casei. Centrul urbei, ca o reproducere la scară naturală a unui desen dintr-o stampă, seamănă cu un bărbat trezit din somn care se spală pe față și întîmpină ziua cu o gură de aer proaspăt, trasă adînc în piept. Dar în loc să continue animația tipică breslelor de odinioară, orașul devine contemporan și intră într-o agitație proprie tuturor așezărilor tăiate de un drum european. Sebeșul a fost o cetate a meseriașilor și, mai tîrziu, un oraș al acestora, dar cuminte, aproape închis la lumea din afară, trădîndu-și rar prezența în paginile ziarelor vremii. Pe mîna meseriașilor, Sebeșul a crescut și a încercat să țină pasul cu vremea. Croitorii din micile dughene au devenit nucleul unei mari întreprinderi de confecții, cojocarii s-au strîns în jurul întreprinderii „Căprioara", fondată în 1943 și deveniță astăzi un fel de numărul unu între producătorii de genți ai țării și, implicit, o firmă de prestigiu pe meridianele globului. Timplarii s-au reunit la un combinat de mobilă, devenit și el cunoscut prin piesele de artă și scaunele expediate în lume. Incet, încet, orașul-cetate nu și-a mai încăput în haina sa veche și a fost nevoit să crească. În timpul războiului, n-a avut nici un bloc de locuințe. În anii de după, la fel, în 1960, încă nu reușise să ridice o clădire cu patru nivele și, abia mai tîrziu, a început să-și adauge cîte puțin, ca acum, segmente dintr-un inel de beton să înconjoare orașul. Dar inima orașului rămîne aceeași. Vie, solemnă, pitorească, îngrijită. Restaurate, clădirile din centru te fac să-ți aduci aminte de copilăria lui Blaga, de zilele Unirii și de gestul eroic al studentului din Romos, cel sărit într-u apărarea unei cetăți care nu era a lui. Dimineața, cînd soarele răsare dinspre Sibiu, își scoate capul de după munți, luminează orașul, scaldă cu razele lui Orlatul și Săcelul, apoi Apoldul și Miercurea Sibiului, încălzește culmile moi ale Munților Cibinului și se îndreaptă spre Sebeș, ca să aprindă Ripa Roșie, o formațiune geologică stranie, ca o frunte colorată a pămîntului, în fața căreia Blaga trăia clipe de perplexitate. De la Sibiu pînă la Sebeș drumul suie și coboară ca pe liniile unui copil care desenează curbe dulci. Fără îndoială că acest spațiu din preajma Sebeșului i-a sugerat lui Blaga ideea spațiului mioritic.

După ce multă vreme n-a fost decît un orășel al breslelor, contînd mai mult ca o așezare de la o mare intersecție de drumuri, cele spre Arad, Cluj-Napoca și București, Sebeșul a crescut pe palmele meseriașilor și a ridicat fruntea fiind astăzi un oraș modern, industrial, care și-a păstrat neatinsă inima străvechiului burg. Au fost ridicate cartierele noi, iar centrul restaurat cu grijă. Astfel, în fiecare dimineață, ei dă impresia unui bărbat care s-a trezit și s-a spălat pe față, spre a intra mai repede în miezul zilei.

În plus, pentru ca oamenii să poată spăla trotuarele în liniște, pentru ca dimineața să fie mai plăcută în acest gest străvechi de gospodar, Sebeșul este orașul care și-a refăcut toate rigolele și conductele cu apă. La Sebeș, dimineața este o sărbătoare. Poate și în ideea străveche că ziua bună se cunoaște de dimineață.

CORNEL NISTORESCU ■

Campionii poștelor pe linia de plecare

Mîinile meseriașilor au dat aripi orașului

Cartea de istorie

Cînd istoria apropie popoare

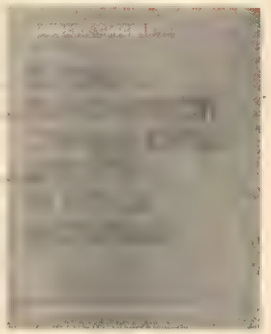

Recent, în prestigioasa Editură Științifică și Enciclopedică, a apărut o lucrare fundamentală pentru cunoașterea și înțelegerea complexelor probleme de istorie a popoarelor din sud-estul Europei din perioada modernă. Ea cuprinde principalele evenimente din acest spațiu european începînd cu influența marii revoluții burgheze din Franța (1789) asupra luptătorilor și ideologiilor mișcărilor de eliberare națională a popoarelor din Balcani, continuînd cu desfășurarea luptelor pentru formarea și proclamarea statelor independente pînă la victoria revoluției kemaliste și proclamarea Republicii Turcia (1923). Rod al unei munci îndelungate, de aproape patru decenii, cartea încununează munca de excepție a unui cercetător tenace, excelent cunoscător al realităților și istoriei popoarelor din Balcani, care, după nenumărate studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, sintetizează bogata sa experiență în această interesantă monografie ce se dovedește a fi una dintre marile reușite ale istoriografiei noastre actuale.

Materialul este structurat și expus în zece capitole bine închegate pe probleme și perioade, într-o perfectă unitate de narare a tuturor evenimentelor ce caracterizează o anume etapă sau țară, cu specificitățile fiecăreia. De la început trebuie să subliniem faptul că lucrarea are cea mai completă și la zi bibliografie românească și străină asupra perioadei, fiind și din acest punct de vedere o importantă realizare. Titlul sugestiv al celui de-al doilea capitol, care este intitulat : „Istoria sud-estului european pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Confruntările dintre Imperiul Otoman și marile puteri pentru această zonă a Europei. Contribuția românească la procesul de emancipare", redă în mare măsură și conținutul cărții deoarece pe tot parcursul ei întîlnim pe de o parte lupta popoarelor din Balcani pentru cucerirea independenței lor naționale, susținută permanent și îndeaproape de poporul nostru, iar pe de altă parte intervenția continuă a marilor puteri, în funcție de interesele lor, în soluționarea celor mai importante probleme de la cele de delimitare a frontierelor în funcție de zonele de influență, la cele de organizare statală. Autorul prezintă toate aceste probleme complexe, controversate în cea mai mare parte în istoriografia contemporană a multor țări, într-o viziune științifică obiectivă „sine ira et studio", bazîndu-se pe cele mai noi cercetări din domeniu, pe un imens material documentar și de arhivă selectat și interpretat cu responsabilitate și competență profesională, argumentînd temeinic fiecare moment sau eveniment în funcție de întreaga conjunctură în care a avut loc. În loc de concluzii cartea se încheie cu un excepțional capitol de sinteză despre „Contribuția spirituală a sud-estului european în epoca modernă", reliefînd faptul că deși ideile marii revoluții burgheze din Franța au avut o importantă influență asupra cristalizării ideologiilor mișcărilor de renaștere națională a popoarelor din Balcani, ele s-au grefat pe un puternic fond autohton, pe bogate tradiții de luptă revoluționară pentru libertate și unitate națională, ceea ce a dus, cu într-un timp relativ scurt 1789—1923, să aibă loc prefaceri spectaculoase în această zonă supusă vreme de secole unei administrații feudale retrograde, o adevărată renaștere spirituală de mari proporții cu importante participări la îmbogățirea patrimoniului universal. Subliniem cu deosebită satisfacție modul în care autorul prezintă rolul României în susținerea luptei pentru independență a popoarelor din Balcani, contribuția ei activă la stabilirea de relații corecte, de bună vecinătate cu toate statele din zonă.

Deosebit de utile sînt și notele explicative de la subsolul paginilor prin care se ușurează înțelegerea lecturii și de către nespecialiști. În schimb se simte lipsa unui indice de nume și geografic într-o lucrare de așa amploare în care se fac referiri la multe evenimente și oameni dintr-un perimetru destul de larg. Atragem atenția și asupra a numeroase greșeli de corectură mai ales la nume de persoane și localități.

Cartea profesorului universitar Nicolae Ciachir va rămîne multă vreme o lucrare de referință în literatura de specialitate atît prin bogăția informației, a surselor folosite, cît mai ales prin valoarea conținutului, a analizei riguroase și obiective a datelor și faptelor, a sintetizării și redării cu claritate a uneia dintre cele mai complexe și agitate perioade din istoria popoarelor din sud-estul Europei. Lucrare de înaltă ținută științifică și ideologică, scrisă cu pasiune, într-un stil plăcut, accesibil unor largi cercuri de lectori, contribuie cu succes la cunoașterea unora dintre cele mai frumoase pagini de istorie universală. În apropierea popoarelor din această zonă.

GELCU MAKSUTOVICI ■

În salina Slănicului ca într-o catedrală

Intrarea într-o mină de sănătate

La Slănic în gară, într-o zi de vară

Beneficiarii sînt oamenii muncii

Turismul și tratamentul pe o margine de lac

Două fotoreportaje de ELENA GHERA

Baia Baciului și alte minuni terapeutice

Flacăra reportaj

Frumusețile, poate chiar mai mult, minunățiile de la Slănic-Prahova le-am cunoscut direct abia anul acesta. Deși am stat acolo aproape două săptămîni, dacă cineva mi-ar cere să fac o ierarhizare a ceea ce-i mai frumos și plăcut, mai interesant și atractiv la Slănic, mi-ar fi foarte greu.

În acest orășel cu oameni harnici și gospodari, așezat într-o frumoasă regiune de dealuri pe care se văd numeroase turme și cirezi de oi și vaci aflate la păscut, te întîmpină, încă din gară, o curățenie vizibilă din primele momente de la sosire. Mina omului cu dragoste de frumos se vede pretutindeni : pe fața blocurilor recent construite, în magazine și în piețele de legume și fructe, pe străzile mici și cochete.

Majoritatea celor ce sosesc la Slănic vin pentru tratament la Complexul Balnear, la Salină sau la cele trei lacuri cu apă sărată : Baia Baciului, Baia Roșie și Baia Verde.

Clădirea Complexului Balnear, construită cu 12 ani în urmă, se înalță maiestuos pe una din colinele de la marginea orășelului. Are opt nivele, din care șase pentru cazare, iar două cu destinație specială: cabinete pentru consultații medicale și tratament, laboratoare, băi și alte facilități tehnico-medicale dintre cele mai moderne pentru mii de oameni ai muncii care vin să-și îngrijească sănătatea, să-și refacă forțele de muncă. Cadrele medicale de aici — medici, asistenți, surori — au o bogată și frumoasă experiență în domeniu. Tratamentul acordat, recomandările și sfaturile medicale ce le primești de la acestea îți umplu sufletul de bucurie și speranțe, parcă simți cum durerile și înțepăturile reumatismului te părăsesc.

Discutînd cu oamenii care se odihnesc pe băncile de pe aleile pârcușețului amenajat în fața Complexului sau citesc sub umbrelele mari și frumos colorate (biblioteca dispune de mii de cărți, ziarele sosesc aici zilnic), afli că după două-trei săptămîni de tratament mulți sînt gata să arunce bastoanele. Alții îți mărturisesc că au început să urce și să coboare cu mai mare ușurință treptele ce duc la marea și luminoasa sală de mese sau la club unde televizorul în culori funcționează zilnic ireproșabil.

Mergînd spre Salină, vezi în mica dar cochetа piață din centru monumentul închinat eroilor care, în 1914—1918, s-au jertfit pentru eliberarea și neatîrnarea patriei. Cele patru plăci cu numele ostașilor căzuți atunci la datorie amintesc, și vor aminti întotdeauna, că și această mică localitate plină de farmec și pitoresc și-a adus contribuția la marea epopee de acum șaptezeci de ani a poporului român.

La peste 220 de metri sub pămînt rămîi uimit de măreția și splendoarea imensului palat de sare ce îți se înfățișează înaintea ochilor. Aceasta-i Salina. După florii ce te-au cuprins în liftul rece și întunecos ce te-a dus jos, răsuflii ușurat și te minunezi de tot ce vezi în jur. Ceva te îndeamnă să privești cînd în dreapta, cînd în stînga, cînd în sus, cînd în jos, vrînd parcă să cuprinzi totul dintr-o dată. De aici, din fața liftului, se bifurcă cîteva „săli" imense, lungi de mai multe sute de metri. De sus pînă jos totul e tapetat cu milioane și milioane de steluțe și licurici. E un tapet orbitor ce îți dă o priveliște de vis. Pereții, drepți și înalți, se unesc undeva sus, la peste o sută de metri, într-o arhitectură ce-și amînteșe de faimoasele catedrale ale evului mediu pe care le-ai văzut cîndva aievea sau în fotografii și desene de epocă. Cineva dintr-un grup de turiști, aflîndu-se în fața sanctuarului închinat „Genezei poporului român", acolo unde statuile lui Decebal și Traian, cioplite în imense blocuri de sare, opera regretatului sculptor Justin Năstase, străjuiesc și parcă vorbesc vizitatorilor într-o limbă ușor de înțeles, spunea că ceea ce vede îi aduce aminte de Catedrala Sf. Ștefan din Viena, construită în 1339. Are dreptate, dar aici la două sute de metri sub pămînt, în oceanul subteran de sare, unde mina omului de pe meleagurile noastre a lucrat, fără rigla și echer, fără ciment și beton, realizarea pare și mai impunătoare.

Ajungînd în altă „sală", cu nimic mai prejos decît celelalte din punct de vedere al mărimii și frumuseții, te uimește destinația ce i s-a dat. Aici, pe lîngă zecile de paturi curate și confortabile puse la dispoziția celor care urmează tratamentul indicat de medicul Salinei, vezi terenurile de volei, mesele de ping-pong și șah. În centru, pe sute de metri, se întinde pista de atletism amenajată special pentru antrenament, Salina oferind excelente condiții în acest sens. Maricica Puică, cunoscuta noastră campioană mondială de atletism, a folosit-o de multe ori.

Sute, uneori mii de oameni vizitează zilnic Salina. Ieșind la suprafață, comentariile cu privire la frumusețile ei continuă.

Toate băile de la Slănic-Prahova fac adevărate minuni terapeutice, dar cel mai mult se vorbește despre Baia Baciului. Alături de ea se află Grota Miresii. Fie că te afli în apa sărată, care, cum ieși la soare, se evaporează lăsînd pe tine un strat gros de sare, transformîndu-te într-o statuie mișcătoare, fie că te afli sus pe terasă bînd bere, suc sau apă minerală, nu scapi ocazia să auzi povestea celor care au venit ologi și au plecat pe picioare, sau a străinilor care, cu ani în urmă, văzînd minunăția muntelui alb de sare în care-i săpată Grota Miresii și aflînd de calitățile terapeutice ale apei sărate, n-au ezitat să propună României concesionarea lor pentru cîteva zeci de ani. Li s-a răspuns clar și răspicat : „Nu avem nimic de dat sau închiriat, sînt ale țării noastre și poporul român trebuie să se bucure de ele".

Zi de zi, dar mai ales sîmbăta și duminica, sosesc la Slănic-Prahova, cu trenul sau autoturismul, o mulțime impresionantă de oameni. Pentru băi, pentru mișcare în aer liber și odihnă, pentru destindere și recreere. Și pentru ca toate acestea să se realizeze, edilii orașului se îngrijesc, de dimineața pînă în noapte tîrziu, de buna organizare și desfășurare a întregii activități. Vicepreședintele Consiliului popular, care are în atenție aspectele economice și comerciale, Aurelia Bonciu, mamă a trei copii, nu se plînge niciodată de cîte și cîte are de făcut. Din contră, zîmbetul îi luminează fața cînd îți spune : „Noi vrem ca toată lumea care ne vizitează să se simtă bine. Avem și greutăți, dar și forță suficientă ca să le învingem. Totul este să vrei să realizezi ceva bun și frumos pentru semenii tăi".

VASILE DUMITRU ■

Generație și cultură

Generația este unul dintre parametrii diferențierii culturale, raporturile între generații sînt raporturi între culturi, iar coeziunea generațiilor tot de cultură este dată — aceasta este premisa cărții lui Constantin Schifirneț (**Generație și cultură**, Albatros, 1985), cercetător cu state de aproape două decenii în domeniul investigării modului de receptare a valorilor culturale. Perspectiva e cea a unui sociolog bine informat în mișcarea ideilor culturale și familiarizat cu strategiile acțiunii culturale. Lucrarea este — evident — monografică, autorul „disecînd" conceptul de generație, cu toate sensurile sale (demografic, sociologic, psihologic), discutînd relația dintre generație și vîrstă, cohortă, epocă, personalitate etc. și identificînd cîteva caracteristici cu care se poate opera în acest demers pluridisciplinar: schimbarea psihosocială, informație, continuitate și discontinuitate istorică, ritmul evoluției istorice. Oamenii — spune — se identifică cu generația lor prin comunitatea de credințe și aspirații, prin participarea la aceleași evenimente, prin formarea inițială, prin scenarii de viață apropiate în conținut, construite adesea încă în adolescență. De aici particularitățile fiecărei generații, conștiința apartenenței, orientarea comună spre anumite valori (manifestată și prin obiceiuri, stiluri apreciative, comportament cotidian, coduri culturale). „Generația, conchide, are mai mult un conținut subiectiv dar nu mai puțin important în structurarea vieții sociale".

Cum se transmit valorile, ce forme pot îmbrăca raporturile între generații? S-a bătut și se bate încă multă monedă pe chestiunea conflictului între generații. Este drept, tinerii se afirmă cerînd să li se recunoască un nou statut social (nu sînt ei purtătorii unor informații și cunoștințe superioare celor vehiculate de generațiile precedente?), promovînd noi valori și moduri de existență, făcînd din categoria **diferitului** o orientare valorică. Dar nu-i mai puțin adevărat că liderii generațiilor anterioare oferă modele culturale, norme comportamentale pentru cei ce vin (cazul lui Blaga, spre exemplu). Ceea ce contează, pentru purtătorii de cuvînt ai unor generații, sînt: atitudinea, comportamentele lor în situații, opțiunea pentru un lider fiind un act spontan, neîngrădit de nici un factor exterior. Convergența generațiilor, omogenizarea în cadrul fiecărei generații este favorizată de cultura trăită, de cultura ca mod de raportare și de existență, ca proces de interiorizare a valorilor (norme, modele, comportamente). Comportamentul cultural ne apare astfel ca o modalitate de integrare socială, ca un mijloc de transmitere a valorilor.

Avînd în vedere dinamismul noilor generații, se poate vorbi de o cultură a tineretului ca de un concept cultural coerent în interiorul culturii unei societăți? C. Schifirneț optează pentru termenul de **subcultură** ca modalitate de identificare a aspirațiilor, atitudinilor, comportamentelor specifice vîrstei tinere, ca „mortar" pentru re-alipirea culturii umaniste de cea științifică; înseamnă și noi modele acționale în situații socio-culturale, crearea unor alternative la stilul de viață al adulților, liantul conștiinței de generație. Deși subcultura tineretului se alimentează din „cultura mare, ea aduce un nou etos: orientarea spre realizare și creație personală, marginalizarea stagnării, sterilității. „Fără competență și performanță nu se asigură o comunicare reală și eficientă între generații. Continuitatea cu cei ce vin este de esență culturală.

În cazul „generației literare" autorul identifică trei caracteristici esențiale: opoziția și contestarea tradiției recente, promovînd inovația, experimentul; nonconformism, gust pentru schimbare; conștiința participării, orientarea spre aspirații și idealuri estetice și sociale comune. Generația Labiș, crede autorul, s-a născut ca o reacție normală la discontinuitatea culturii, năzuind să reînnoade firele tradiției autentice culturi naționale. Versurile poetului sînt manifestul acestei generații: „Clopotele grave sunară trezirea / Generației noastre / Tragerea cugetării afară din teacă.

Conf. univ. dr.
ADRIAN NECULA

Trăind în prezent, dăinuind în istorie

(Urmare din pagina 9)

cu care se înfrumusețează orașele și satele patriei, aflăm în permanență modele și izvoare de cîntece înaripate, pentru emoționante pagini de opere, balet, cantate, oratorii și simfonii — cîntare nouă, fierbinte, adresată partidului, țării, conducătorului iubit, luptei noastre pentru pace, pentru o lume a colaborării și prieteniei.

În România socialistă muzica, alături de celelalte domenii ale vieții spirituale, a devenit un bun al întregului popor, un factor de edificare a conștiinței revoluționare. Accesul nelimitat la crearea și receptarea valorilor culturale, baza materială necontenit sporită în acești douăzeci și doi de ani, asigură ampla participare a maselor, într-o pluralitate de forme, la făurirea acestor valori ce se înscriu în marea epopee națională, ca un act cu profunde valențe etice și estetice specifice poporului nostru. Muzica reunește astăzi în România milioane și milioane de oameni într-un crez comun, patriotic și umanist, într-un efort unit de ridicare pe trepte superioare a culturii și civilizației, de înnobilare sufletească.

În perspectiva însuflețitoare a înfloririi patriei noastre, care va atinge într-un timp istoricește scurt stadiul de țară medie dezvoltată, în cadrul transformărilor revoluționare care au loc în societatea noastră, culturii muzicale îi revine un rol important în modelarea, prin mijloacele ei specifice, a conștiințelor, în îmbogățirea orizontului etic și estetic al contemporanilor noștri. Orientările date de mult iubitul și stimatul tovarăș Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ideile cuprinse în magistrala expunere prezentată la actualul Congres al educației politice și culturii socialiste, constituie și pentru noi, muzicienii, un neprețuit îndreptar în muncă, astfel încît creațiile noastre să întregească și să oglindească grandiosul, să poată sta cu cinste alături de luminoasele edificii ale României socialiste de azi, să-l însuflețească pe oameni în munca lor eroică pentru împlinirea înaltelor năzuințe ale partidului de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul scumpei noastre patrii.

La Opera Română

● Pentru vineri 18 septembrie (ora 18) afișul Operei bucureștene prevede baletul **Giselle** de Adolphe Adam. Sub conducerea muzicală a lui Lucian Ancu vor evolua, în rolurile principale, Carmen Anghelus, Florin Brînduș, Adrian Gheorghiu, Maria Cumbari.

● Opera istorică **Ion Vodă cel Viteaz**, semnată de compozitorul Gheorghe Dumitrescu, cu basul Dan Zancu în rolul titular, sîmbătă 19 septembrie, la ora 18. La pupitru: Constantin Petrovici.

● Baletul **Precauțiunii inutile** din matineul (ora 11) de duminică 20 septembrie propune în distribuție pe balerinii: Cristina Teodorescu, Mugur Valsami (debut în rolul Alain), Adrian Gheorghiu, Gheorghe Anghelus, Dumitru Ologoiu, Mihai Pelescu, Mihai Spiridonescu, Ioana Bădărău, Cătălin Caracaș, Mirela Simuceanu, Leda Popescu, Maria Cumbari, Irina Rosca, Florin Mateescu, Nicolae Deneș, Cristian Gună, Alexandru Caralanopol. Dirijează: Carol Litvin.

● Cu Eugenia Moldoveanu (Violetta), Florin Georgescu (Alfredo) și Vasile Martinoiu (Germont), duminică seara, la ora 18, **Traviata**. Dirijor: Cornel Trăilescu.

● Sub bagheta lui Constantin Petrovici, cu Silvia Voinea în rolul titular, Ionel Voineag în Gerald și Dan Zancu în Nilakantha, marți 22 septembrie (ora 18) — **Lakme**.

● Miercuri 23 septembrie (ora 18) sînt programate două opere de Doru Popovici: **Noaptea cea mai lungă** și **Interogatoriul din zori** cu Alexandru Moscu, Sanda Sandru, Nicolae Constantinescu, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Nicolae Urziceanu. Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Baletul ceaikovskian **Frumoasa din pădurea adormită** cu Anca Marin Vasilescu și Ștefan Bănică în rolurile principale, joi 24 septembrie, la ora 18. Dirijează: Lucian Ancu.

Despre „civilizația țărănească"

Însemnări

Cînd am început, acum mai bine de cinci ani, să reexaminez începuturile literaturii române, năzuind să întregesc imaginea ei cu o componentă „străromână" și să o explic pe această prin dimensiunea, mai adîncă, getică, aveam bănuiala că astfel de epoci literare, „rulte" și de înfățișare, superficială, „universalistă", nu sînt de înțeles în absența fundamentului țărănesc. Această intuiție s-a verificat și astăzi, după cercetări aplicate (între care puține sînt propagate în chip public) sînt încredințat că e cu neputință de elaborat o evoluție a literaturii române, în aspectul ei de unitate organică, fără a valorifica simțul cultural rural. O cultură getică romanizată, însă o romanizare „provincială"și „rustică"; o conservație în cuprinderea secolelor VII-XIII, prin contribuția ruralității; o înaintare, în tiparul aparent bizantin și cu formulă „răsăriteană" însă substanțial țărănească; un clasicism, al secolului al XVII-lea, de neînțeles fără spiritul poporan; o Enciclopedie rustică, aceea a secolului al XVIII-lea; un romantism descoperitor, în gust herderian, al cîntecului depozitat de țărani; o modernitate, apoi, cu formulă sufletească arhaică; o tendință recentă, către ortogeneză, bizuită pe mitul și pe misterul român — iată o schiță de evoluție, a cărei semnificație e desăvîrșită de formula sufletească rurală. „Rurală" însă nu primitivă în sens peiorativ, căci, la români, ruralitate înseamnă civilizație, înseamnă fel specific de a orîndui lumea; înseamnă, în fine, o soluție de a înainta într-o istorie cu datele ei, conservînd — la o parte de istoria imperiilor, care distruge ceea ce afirmă specificul națiunilor — o spiritualitate consolidată demult.

Sintem, așadar, o literatură de țărani și a fi „paysan du Danube", precum se socotea, între alții, și Ronsard, nu este totuna cu a reprezenta o insulă de viață primitivă și nediferențiată, e, dimpotrivă, o afirmație a valorilor care fac cosmosul să existe. Acest simț al echilibrului e, înainte de toate, țărănesc și cînd Antonio de Guevara punea pe „țăranul dunărean" să se despartă etic de lumea decadentă a Romei, el presimțea că soluția Europei vine de la popoarele sedentare, de la civilizațiile țărănești, care acelea și nu altele, sînt organice și nu dezvoltă năzuința de a încălca alte pămînturi. Ori de cîte ori literatura română s-a arătat întîrzîată în direcția principiilor proprii de ordonare, ea a recurs la răspunsul civilizației fundamentale care, fiind originară, e țărănească. A fi original înseamnă, pentru popoarele cuminți și iubitoare de echilibru, a fi originar. Sintem fiii soarelui însă, deopotrivă, ai pămîntului, dătător de roade, ai pădurilor apărătoare, ai apelor geniace într-un cuvînt — ai universului forțelor naturale. Și de-aceea, cît va fi natură fundamentală pe lume, literatura românilor va fi inteligibilă oriunde aceste puteri inerente vor sălășlui, desfășurînd universalitatea ei, de esență.

ARTUR SILVESTRI

Rădăcini de suflet

„O viață de sute și poate de mii de ani ne pătrunde trecînd pe ulițele acestui sat ciudat, făcut din satele țării". Cuvintele profesorului Dimitrie Gusti, din 1936, care declarau deschis Muzeul Satului le simt ca fiind rostite acum, aici, în această pestriță aglomerare de vizitatori. E un soare blînd de toamnă, care se strecoară printre crengile îngălbenite, luminînd, ca un reflector puternic, cea mai veche construcție din muzeu, o casă bătrînească monocelulară din podișul central moldovenesc, datînd din jurul anului 1650. Se vorbește, tare și încet, englezește, franțuzește, italienește. Ghizii numai prididesc cu traducerea dintr-o limbă în alta. Vizitatorii străini își îmbogățesc vocabularul. De ce începe învățarea limbii române cu un nume de băutură, țuică, la ora 10 dimineața? Sîntem la o „nuntă" țărănească, în care din ulcior se închină, doar în gînd, pentru fericirea prosperitatea, durata tinerei căsnicii. Totul este o alegorie fotografiată, presărată cu costume naționale, ulcioare, orații de nuntă

„Ziua bună gospodari
Să știți că avem
Nuntă mare cu ișutari
Și vecinul lor, socrul mare
Vă invită să nu vă fie
cu supărare
La dumnealor acasă,
la masă mare".

Și această expoziție a fost organizată cu grija știută pentru detalii, cu respectul științific pentru adevăr, cu nesecata dragoste pentru atît de harnicul țăran român. Muzeul Satului ne dovedește, încă o dată, cum bine spune unul din slujitorii lui, că nu este o instituție a trecutului. Prin expoziții, simpozioane, discuții pasionante, spectacole aplaudate pînă la delir, el constituie o punte între trecut și viitor.

Jana Negoiță, activa și inimoasa directoare de astăzi a Muzeului Satului și de Artă Populară, nu stă de vorbă cu nici un ziarist, care la rîndul lui transmite cu fidelitate gîndurile interlocutoarei, fără să menționeze contribuția de cultură și suflet a sociologului Gheorghe Focșa, care un lung șir de ani a fost animatorul acestui lăcaș de importanță națională. Jana Negoiță este o continuatoare de aceeași aleasă calitate, prin inițiativele care le lansează, toate pentru continua înflorire a renumelui muzeului. Fără un profund atașament sufletesc, fără o inaltă probitate profesională, fără o dăruire necondiționată a tuturor celor care semnează condica la acest muzeu, „școală a cunoașterii", n-ar fi fost posibil ca de la 13 000 de vizitatori în 1953 să se ajungă la 300 000 în 1985.

De cinci decenii, pe malul lacului Herăstrău se edifică Muzeul Satului, pentru că prin cîte o idee generoasă, printr-o nouă achiziție, printr-o temeinică cercetare se multiplică „glasul trecutului anonim al neamului românesc".

Țuica este pronunțată scîlcit, cu accente ca-n limbile care și-o apropie. Turiștii notează în caietele de călătorie acest nume pentru ca la masa de prînz să ceară produsul să-l guste. Țuica-n amintirile lor va fi mereu asociată cu ceea ce au văzut într-o originală expoziție de viață sătească, în luna septembrie 1987. La Londra sau la Paris, la Atena sau la Munchen, la Roma sau la Moscova, într-o lungă seară de toamnă, vor povesti prietenilor cum pe malul unui lac din București (și vor căuta spre aducere aminte în elegante pliante) s-au întîlnit, într-un chip neașteptat, cu nuntașii din Muscel; au intrat în casele lor frumoase, cu perne brodate pînă-n tavan și scoarțe măiestrit țesute din mîinile gospodinelor. Vor răsfoi fotografii, în care în prim plan vor fi ei și ulcioruț de Doruhoi, de Oboga, de Neamț, de Vlădești. Nu vor uita ce sens filozofic-moral poate să capete o cunună de mireasă din florile toamnei, atunci cînd e așezată deasupra unei vedre din lemn străvechi. Invitații, trecînd pragul casei, vor lăsa să cadă în vinul din vadră cîteva boabe de grîu și cîțiva bănuți, semne simbolice pentru rodnicia familiei și belșugul tinerei perechi.

Am fost de neumărate ori aceleași drumuri ale Muzeului Satului și la plecare, de fiecare dată, stăruia o impresie dominantă. Acum mă obsedează cîteva colțuri de vraja pe lîngă care negreșit am trecut, fără să le observ altă dată: leagănul pentru copii, suspendat de tavanul camerei mari de la Moiseni — Satu Mare din 1783; moara de apă din Teregova — Caraș Severin; cergile de lînă din Năruja — Vrancea; lozniță (cuptorul) pentru uscatul fructelor din Mesteacăn — Neamț; lada de zestre din Șerel — Hunedoara...

Rădăcini de suflet care răscolesc și încălzesc, rădăcini care înmuguresc pentru fiecare generație, transmițînd ca o ștafetă nemurirea noastră românească.

CARMEN DUMITRESCU

Dan Verona

Poeme

Poem de toamnă

O, dealul toamnei ars de-al brumei foc
Sună a clopot de pământ străvechi –
Cei ce-au purtat cireșe la urechi
De-acum sînt mari visînd un alt noroc.

Din nordul inimii vislesc spre sud
Vrafuri de frunze, păsări călătoare –
Gutuia lunii suie felinare
Deasupra casei. Vislele se-aud

Ușor în zare spre copilărie
Spre dealul sprijinit de meri bătrîni
Unde respiră cerul prin fîntîni
Și în lumină doi de veșnicie.

Prins de miresme sufletul deodată
Se lasă dus de trenuri ca un zvon
Spre dealurile din Septentrion
Unde căruța veche te așteaptă

Și totul se cuprinde-n priveghere
De-un dor nestăvilit de a urca –
Pe dealul cosmic, blînd, din stea în stea
Urcă și Carul Mare plin cu mere.

O, dealul toamnei ars de-al brumei foc
Sună a clopot de pământ străvechi –
Cei ce-au purtat cireșe la urechi
De-acum sînt mari visînd un alt noroc.

Adorare

Pămîntule de sus, pămînt de jos,
Nu te sfii, încearcă-mă cu dinții
Poate, așa cum te-au slujit părinții,
Ființa mea îți este de folos

Să-ți argintezi rotunda veșnicie,
Catopeteasma ta de munți și ape,
Sau să mă știi cînd viscolul e-aproape
Un felinar de vînt în insomnie.

Sub stelele ce-n pinza nopții ard
Sînt bucuros să-ți fiu în adorare
Lemn de corabie visat de mare
Sau cel puțin o scîndură de gard.

Numai copacul mut n-aș vrea să-ți fiu
În care mîna bănuie sicriu.

Mater

Cînd soarele pe dealuri ca un gater
Sfios pătrunde și în carnea mea
Te strig cu glas șoptit, de catifea,
Tu, maică dulce, maica lumii, Mater.

Pe gene simt copilăros și moale
Un rumeguș de stele și gutui
Și ninge cald pe lume, pe statui,
Iubito, cu ființa Dumitale.

Sălbăticiunea mică și roșcată
Iese la cîmp și pare c-a uitat
De frică, de primejdii, de vînat :
De tine ea se simte apărată.

E poate vis și totuși, totuși nu-i :
Sălbăticiunea mică are pui.

Lăsînd o clipă

Prin fumul toamnei cu miresme plouă
Și nu știu cum deodată parcă-aș vrea
Să-avem și noi sub cer, iubita mea,
Destinul unui măr tăiat în două.

Lăsînd o clipă geana unei ploi
Să ne despartă-n două emisfere,
Să ne trezim în noapte cu durere
Că nu putem trăi decît în doi.

Și de-ar veni cu mîini înfrigurate
Să ne lipească iarăși cineva,
Înlăcrimat mai viu ar lumina
Întregul măr. Căci altfel nu se poate.

Doar jumătate lîngă jumătate
Ne vrea întregul. Altfel nu se poate.

Iubirea de frumos

Bordenache

Pictorul Aurel Bordenache, graficianul cuprins între copertile unei cărți rare ilustrînd poezia lui Mihai Eminescu publicată de „Cartea Românească", și-a trăit mare parte a vieții în orășelul florilor de sub Măgura Codlea. Aici și-a sfîrșit viața în acest an lăsînd o moștenire în artă, demnă de atenția noastră a tuturor.

Prin anii 38, venind din Moldova, turnul cu ceas, cetatea de opt veacuri refăcută mereu, vechea cetate Burg din munte l-au oprit aici, și-a ridicat o casă în obrazul verde al dealului ce premerge Măgura lîngă izvorul cetății și acum lasă aici o moștenire de care s-ar bucura orice oraș al țării.

I-am văzut parte din lucrări, cele legate de poezia lui Eminescu, într-un muzeu din Brăila, iar de curînd, rîvna unui om de cultură, poetul Ion Minzală, i-a sărbătorit moștenirea într-o sală de sticlă, poate unică în țară, ce s-a ridicat peste florăria vestită a orașului de acum Codlea.

Între florile proaspete ce ne împodobesc de atîtea ori casele, opera acestui pictor este o moștenire de care se cuvine să se bucure întîi localnicii.

Casa pictorului de origine moldovean, aici la Codlea s-ar cuveni să devină muzeu cu întreaga moștenire ce altfel se va risipi prin muzeele din țară ce îi caută pînzele.

Aleea plopilor pe unde au pășit atîtea nume ilustre ale literaturii noastre, în orășelul florilor de altădată, astăzi un oraș, ar sfîrși firesc în zi de sărbătoare pentru atîția dintre localnici în casa pictorului lor, mai ales că foarte mulți dintre locuitorii Codlei de astăzi sînt tot moldoveni precum zugravul sufletului lor cît l-a putut, cu puternica-i înzestrare și dăruire într-o lucrare de o viață, cuprinde.

Fie rîndurile de față îndemn întru deschiderea acestei case de la poala Măgurei într-un muzeu dorit de toți iubitorii de artă din orașul Florilor.

IOAN ALEXANDRU ■

Opțiuni repertoriale

Răspunzînd la întrebarea din totdeauna a iubitorilor genului muzical-dramatic : „ce vor aduce nou cele 11 colective de operă și balet"?

Bucureștil va prezenta — în primă audiție absolută — recenta creație a maestrului Gheorghe Dumitrescu, opera **Mihai Viteazul**. Chiar și numai din citirea titlului, dar știind că partitura cuprinde aproape 1 000 de pagini, ne putem da seama de complexitatea acestei noi montări care va avea loc spre sfîrșitul anului 1988. Alături de aceasta se situează opera **Nabucco** de Verdi, în regia lui Hero Lupescu, care — la 60 de ani — dorește să facă un spectacol de vîrf de carieră ; să-i urăm, din inimă, tot succesul ! O altă creație celebră, **Don Pasquale** de Donizetti, va avea drept regizor pe maestrul Jean Rînzescu, costumele și decorurile lui Roland Laub sînt încă de acum gata ! Dacă și preocupările de a se diversifica și mai mult spectacolele destinate copiilor avîndu-se în vedere — în principal — opera **„Cîocîrlia" (Cosette)** de Theodor Bratu, rezultă că harnicul colectiv bucureștean se va situa și în acest an la același prestigiu republican cu care ne-a obișnuit. Cît privește baletul, în noua stagiune se va relua mai vechiul succes **Romeo și Julietta**, de Prokofiev și mai tîrziu **Domnișoara Nastasia**, cu muzica de Cornel Trăilescu.

Timișoara anunță pentru 1988 opera **Ziua cea mare**, a neuitatului Tiberiu Brediceanu, și baletul **Othello** de Maciavarian. Cam puțin, zicem noi, dar ne mîngîiem cu gîndul că teatrul tine, deocamdată, „secretă" ultima lucrare a Lianei Alexandra, și care va fi, din cîte știm, prima **operă-polițistă** din întreaga istorie a teatrului liric românesc ! O așteptăm cu nerăbdare !

Cluj-Napoca, prin cele două instituții ale sale, Opera Română și Opera Maghiară, puse pe fapte mari, ne va produce o mare satisfacție prin apariția, în 1988, a unui nou **Oedip**, personificat de cunoscutul și apreciatul Dan Șerbac. Doar atît și încă ar fi suficient pentru lirica românească, pentru continuitatea și mai larga răspîndire a capodoperei enesciene. Dar, colectivul Operei Române și-a devansat planul repertorial. Iată, baletul **Ciuleandra**, al lui Carmen Petra Basacopol, a văzut luminile rampei, iar opera **Horia** a fost reluată și va fi continuată, laolaltă cu **Eroii de la Rovine**, cu prilejul aniversării centenarului Bretan. Să adăugăm și efervescența de care au fost cuprinși artiștii Operei Maghiare, cu ocazia pregătirilor ce se fac pentru împlinirea a 40 de ani de existență a instituției (1948—1988.

Ieșenii, ambițioși ca totdeauna, lîngă numeroasele premiere din anii trecuți, anunță nu mai puțin de cinci creații din literatura românească de gen : **Dragostea Prințesei**, de Dumitru Capoianu, **Hora Domniței**, balet de Viorel Munteanu, **Farse medievale**, de Cristian Misievici, **Prețioasele ridicole**, reluarea operei lui Vasile Spătărelu și, probabil, baletul **Albă ca Zăpada**, de Cornel Trăilescu. Deslușim din această prezentare cel puțin două căi directoare de primă importanță : valorificarea din plin a creației compozitorilor din partea locului (Spătărelu, Munteanu, Misievici) ca și grija permanentă pentru împrospătarea titlurilor întru educația muzicală a tinerelor vlăstare, acțiune începută cu toată convingerea prin prezentarea, încă acum doi ani, a operei **Povestea micului Pan**, de Laurențiu Profeta.

Constanța, Craiova, Brașovul și Galațiul merg, împreună, cam pe aceleași coordonate : găsirea unor formule acceptabile pentru ca diverse creații autohtone să poată fi prezentate în toată strălucirea lor — în pofida numărului restrîns de artiști lirici pe care îl posedă colectivele amintite — valorificarea urgentă a operelor pentru cei mici **(Pinocchio**, de Corneliu Cezar, în orașul de la malul mării, **Cenușăreasa**, de Rossini și **Albă ca Zăpada**, feerie de N. Kirculescu, în capitala Olteniei, **Dragostea Prințesei**, de D. Capoianu și **Cenușăreasa** și **Albă ca Zăpada**, ambele balete avînd la bază colaje muzicale, în orașul de la Dunăre și altele), menținerea mai vechilor titluri aflate în repertoriu, ca și, în sfîrșit, reintroducerea unor noi creații de gen, foarte recent prezentate, ca de pildă opera **D-ale Carnavalului**, de Harry Bella.

Iubitorii **operetei** vor cunoaște cîteva satisfacții deosebite. Astfel, la București se pregătește **Vînzătorul de iluzii**, de Cornel Fugaru, **Logodnica din lună**, de Küncke și **Dragostea Prințesei**, de D. Capoianu, în timp ce la Craiova se va prezenta opereta **Vis de primăvară**, avînd libretul de Val Săndulescu și muzica de veșnic tînărul Elly Roman, primă audiție absolută.

În sfîrșit, între atîtea turnee și succese internaționale celebra trupă de balet **Fantasio** din Constanța ne anunță intenția de a monta **Romeo și Julietta** de Prokofiev, care constituie un adevărat examen pentru oricare colectiv coregrafic.

CLAUDIU NEGULESCU ■

AGLAE GHEORGHE :

(Urmare din pag. 9)

puternice. Toate aceste roluri mi-au adus bucurii, dragostea publicului și aplauze. Ele au fost rolurile mele de succes.

— Ce faceți la Operă !

— Ce fac la Operă ? Dansez... Iar cînd sînt chemată fac parte din juriile Festivalului național „Cîntarea României" pe scena căruia adie un aer proaspăt. Îmi face mare plăcere să lucrez cu artiștii amatori. Împreună cu ei am pregătit multe spectacole și am avut succes.

— În ce constă frumusețea dansului ?

— Cea mai convingătoare pledoarie o fac, cu dăruire și pasiune, pe scenă. Meseria asta nu poate fi făcută fără pasiune și afectivitate. Trebuie să te implici cu toată ființa. Să mori cîte puțin cu fiecare spectacol. Credeți-mă că nu sînt vorbe mari. Scena te seacă, te vlăguiește. Cu toate acestea n-aș renunța la meseria mea pentru nimic în lume. Dansul e ce poate fi mai frumos pe lume. E muzică și mișcare, e lumină și culoare. Opera și baletul nu sînt niște arte prăfuite. Tinerii au nevoie de muzică, de balet, de Operă. Cei care au descoperit baletul vin la spectacole. E mult pînă vii o dată.

— De o vreme nu ați mai apărut pe afișul Operei. Ce s-a întîmplat ?

— Am trăit bucuria de a fi mamă. Acum am doi băieți. Unul are 12 ani, celălalt, Lucian, are 5 luni. Pentru Lucian am fost nevoită să renunț la o stagiune întreagă. Știu că publicul mă așteaptă și mă pregătesc să revin, urmînd ca din toamnă să ne reîntîlnim. Aștept cu emoție această reîntîlnire.

— Cum îi priviți pe colegii tineri ?

— Îmi pare bine că îmi puneți această întrebare. Și vă mărturisesc că îi privesc cu simpatie și încredere. Am avut bucuria să constat că din urmă vine puternic un val de tineri talentați. Repertoriul baletului se sprijină, în acest moment, pe mulți tineri valoroși. Vă mărturisesc că îmi vine greu să amintesc pe cîțiva. Majoritatea sînt talente autentice.

— Atenție ! Am ajuns la o întrebare care în cronologia mea poartă numărul 13. Ați avut vreodată ghinion ?

— Eram într-un turneu peste hotare cu un spectacol. Jucam rolul principal în baletul **Floarea de piatră**. În actul doi am avut un accident stupid la un genunchi. Nici azi nu-mi explic de unde am avut atîta forță ca să termin actul III, mai cu seamă că aveam de făcut multe sărituri. După spectacol nu mai puteam să îndoi piciorul. La întoarcere m-am operat și, iată, pînă azi n-am mai avut nici o problemă. Această întîmplare a fost pentru mine o piatră de încercare.

— Puteți face, în cîteva cuvinte, portretul balerinei ideale ?

— Calități fizice excepționale, sănătate perfectă, forță de muncă și talent cu carul. Să fie tenace și inteligentă și să aibă o mare dragoste pentru meserie. Orice efort, oricît de mare ar fi el, nu trebuie s-o sperie.

— Am înțeles că vă bucură aplauzele ? Le așteptați ?

— Aplauzele sînt răsplata muncii noastre. E firesc să le dorim și să le așteptăm. Aplauzele ne bucură.

— Spuneați că vă pregătiți cu emoție să vă reîntîlniți cu publicul...

— Aș vrea să-mi reîncep activitatea cu **Boleroul** lui Ravel. Îmi doresc ca fiul meu Lucian să aibă mulți ani de acum încolo o mamă balerină.

— Înainte de a pune punct acestui dialog vă mai adresăm o întrebare : Cînd este un artist o conștiință a epocii sale?

— Ca artist nu ai cum să trăiești în afara epocii tale. Trebuie să te dăruiești idealurilor epocii tale, să muncești și să perseverezi fără nici o clipă de răgaz. Opera și baletul au mari răspunderi în această etapă de uriașe transformări înnoitoare. În lumina sarcinilor subliniate cu clarviziune de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala cuvîntare rostită la înalta tribună a Congresului al III-lea al Educației politice și culturii socialiste, teatrul nostru va trebui să acorde o atenție sporită repertoriului românesc, prezentării de balete inspirate din prezentul tumultuos pe care-l trăim. Compozitorii, libretiștii și coregrafii trebuie să aducă în fața publicului lucrări de autentică valoare artistică, lucrări care să ilustreze marile transformări ce au fost înfăptuite în patria noastră sub conducerea partidului.

Artistul care se implică cu toată ființa în meseria lui este o conștiință a epocii sale.

O pompă cum nu e alta în lume

Într-un articol precedent dedicat tehnicianului Petre Boiu (inventatorul solitar preocupat de realizarea unor instalații de utilitate publică, puse în mișcare prin forța brațelor), am promis cititorilor noștri că vom reveni cu amănunte în legătură cu ultima sa creație : o pompă de mare capacitate, unică sub raport conceptual în țara noastră și, tot unică, sînt de părere specialiștii, și pe plan mondial. La data respectivă, proiectul, aflat în atenția conducerii Întreprinderii mecanice pentru agricultură din București, mai constituia încă o speranță, dar și un mare semn de întrebare. În prezent, invenția reprezintă o certitudine...

Inventator de profesie, cu imaginația fertilă și gîndirea laborioasă și la cei 83 de ani împliniți, Petre Boiu — reamintim cititorilor noștri — a lucrat în mai multe locuri din țară, dar s-a distins mai ales în calitatea sa de mecanic polivalent în anii petrecuți în comuna Pechea din județul Galați. Mecanic, tinichigiu, motorist, electrician, constructor și depanator, țăran și orășean, el a devenit la Pechea autorul mai multor instalații agricole originale, dar a dovedit totdeauna o preocupare constantă pentru proiectarea și construirea de pompe de mare capacitate. Important de menționat că Petre Boiu nu s-a gîndit niciodată să folosească pentru acționarea acestora vreo sursă de energie costisitoare, mecanismele fiind gîndite pentru a utiliza în exclusivitate forța brațelor sau energia hidraulică. Pompele sale, folosite cu succes de către cooperatorii din Pechea și din comunele învecinate, au fost cu timpul abandonate și înlocuite cu instalații puse în mișcare de către motoare electrice sau cu ardere internă. Evident, toate acestea se întîmplau cu ani în urmă, deci la o vreme cînd omenirea se mai legăna cu iluzia că zestrea de energie a Terrei este inepuizabilă, că putem lua și risipi din acest capital al naturii ca dintr-un sac fără fund. Nu e nimeni vinovat pentru aceasta.

Invențiile au revenit în actualitate în ultimii ani (mulțumită revistei noastre și altor publicații centrale) cînd mai multe unități agricole, solicitînd explicații autorului, au creat modele identice sau asemănătoare. Încurajat de aceste succese, Petre Boiu și-a reașezat pe masa de lucru planurile elaborate cu 20—30 de ani în urmă, și, în baza lor, a reconstituit întreaga instalație, imaginînd un sistem de pompare unic în țara noastră și, cum spuneam, unic, se pare, și în lume. El a înaintat proiectul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, iar aici s-a hotărît crearea unui model experimental în cadrul **Întreprinderii mecanice pentru agricultură.**

Pompa „Boiu" a fost instalată în curtea întreprinderii. Aici am văzut-o și noi cu cîteva zile în urmă. Ei bine, nu este nevoie să fii specialist pentru a înțelege că gîndirea inventatorului a luat-o pe căi nebătute. Instalația seamănă foarte mult cu o turlă de sondă și are o înălțime de 12 metri. Mecanismul este alcătuit în principal dintr-un ax cu came ce pune în mișcare patru țevi. Nu vom intra în amănunte. Important este să notăm că instalația este capabilă să pompeze pe oră 30 000 litri apă. În prezent ea folosește un motor de un kilowatt (deci o mie de wați cheltuială de energie pentru pomparea a 30 metri cubi de lichid, performanță, după știința noastră, greu de întîlnit la alte agregate), dar în fapt instalația este proiectată pentru a fi acționată manual, avînd în acest sens dispozitivul necesar. Învîrtirea manivelei se face fără dificultate, astfel că orice om în putere poate să pompeze timp de o oră, (folosind în exclusivitate forța brațelor) nu mai puțin de 30 000 litri apă. Să ne imaginăm că cineva s-ar încumeta să obțină același rezultat, în aceeași unitate de timp, utilizînd mijloace obișnuite. Respectivul ar trebui să scoată (din fîntînă, lac, apă curgătoare) și să care 3 000 de găleți cu apă, o performanță pe care n-a întrecut-o decît Hercule la curtea regelui Augias !

Inventatorul și cei care au montat și executat instalația ne-au asigurat că aceasta va fi capabilă de a pompa chiar și 50 000 litri apă într-o oră, odată cu introducerea unui multiplicator ce va amplifica mișcările, reducînd efortul fizic. Am fost invitați să notăm, de asemenea, că dimensiunile viitoarelor instalații vor fi stabilite în funcție de dorința beneficiarului, că, deci, nu este vorba de un model standardizat. Actuala pompă, aflată în curtea întreprinderii amintite, oferă avantajul ridicării apei pompate la o înălțime de 12 metri. Ea este colectată într-un rezervor de unde, prin cădere, poate ajunge în țevile aspersoarelor sau, de-a lungul canalelor, pe mari suprafețe agricole.

Totul bine și frumos, dar iată că directorul întreprinderii, inginerul Constantin Duma, omul care a sprijinit în mod expres construcția pompei, tocmai el îi anticipează viitorul cu pesimism. De ce ?

— Pompa „Boiu" merge excepțional, este unică în felul ei, am reușit să obținem în patru minute un metru cub de apă. Dar ca să o fabricăm în serie, avem nevoie de comenzi. Or, în această privință nu ne bucurăm de o experiență prea fericită. Întreprinderea noastră a executat, tot ca urmare a unor proiecte originale, trei tipuri de turbine eoliene destinate agriculturii : una de un kilowatt pentru scos apa din fîntînă, alta de 6 kilowați pentru obținerea de curent continuu și una de 20 kilowați pentru producere de curent alternativ. Toate funcționează ireproșabil. Degeaba, unitățile agricole întîrzie să ne facă comenzi, pînă în prezent am livrat un număr mult prea mic de turbine pentru ca să putem ieftini prețul lor de cost. E, desigur, mai comod să folosești curentul din rețea decît să-l produci prin forța vîntului. Probabil că nici conducerile unităților agricole nu cunosc îndeajuns realizările noastre. Unde se încurcă lucrurile, ce ar trebui făcut pentru ca virtualii beneficiari să-și cunoască mai bine nevoile proprii și să chibzuiască cu mai mult simț de răspundere zestrea energetică a țării ? I-am promis directorului Constantin Duma că în legătură cu toate aceste probleme, vom reveni în cuprinsul unui viitor articol.

LIVIU TIMBUS

Medicamentele mării

În ultimii ani atenția omenirii se îndreaptă tot mai mult spre mările și oceanele planetei, surse inepuizabile, regenerabile, accesibile, disponibile, naturale. Se caută obținerea unor noi preparate enzimatice utilizabile în maricultură, piscicultură, alimentație, ba chiar în diferite sectoare ale economiei, cum ar fi industria ușoară, pielărie, textile etc. Terapeutica viitorului, afirmă specialiștii, își va găsi și ea rezervele în același filon de aur pe care-l reprezintă marea, organismele marine — și în special algele — dovedindu-se o sursă de medicamente mai importantă chiar decît plantele medicinale.

Intr-ase cercetări întreprinse în întreaga lume, au ca scop evaluarea, extracția, dozarea, purificarea, caracterizarea farmacologică a substanțelor biologic active din organisme marine și utilizarea lor în scopuri farmacologice.

Vastul program de cercetare inițiat de cîtiva ani la **Institutul Român de Cercetări Marine**, program referitor la valorificarea superioară a resurselor biologice ale Mării Negre, rezultatele obținute — de mare actualitate și noutate pe plan mondial — situează România pe primele locuri în domeniul luat în discuție.

Dr. Natalia Roșoiu, o mai veche cunoștință a cititorilor noștri, poate fi inclusă fără rezerve în rîndul celor ce au dus o adevărată muncă de pionierat în cercetare, contribuind la fundamentarea și lărgirea sferei cunoașterii noastre de chimie biomarină. Cercetătoare la Institutul Român de Cercetări Marine, autoare a numeroase lucrări științifice apreciate în lume, titulară a numeroase brevete de invenție, membră din anul 1980 a Comitetului internațional de biochimie marină a Comisiei internaționale de explorare științifică a Mării Mediterane, dr. Natalia Roșoiu a prezentat cu prilejul recentului Salon de invenții Constanța '87, unul dintre primele medicamente originale românești obținute din pește marin mărunt, ALFLUTOP, produs medicamentos experimentat clinic și avizat terapeutic — rezultatul unor căutări ce-și au începuturile în 1973 — se utilizează la tratamentul reumatismului inflamator, precum și în alte afecțiuni care au printre simptomele curente inflamația. Este indicat în terapia artropatiilor de tip degenerativ reumatismal (coxartroze, gonartroze, artroze ale coloanei vertebrale, artroze ale articulațiilor mici de la mîini și picioare) în parodontopatii, ca medicație adjuvantă și în convalescențe.

O altă noutate de maxim interes științific, oferită specialiștilor cu același prilej — Salonul de la Constanța — se referă la enzima HIALURONIDAZA, extrasă din specia Engraulis encrassicholus ponticus, pește cunoscut sub denumirea populară de hamsie. Enzima se utilizează în cadrul unor medicamente de tip Lasonyl sau Hyason recomandate în terapia diferitelor afecțiuni celulare : tromboflebite, tromboze, hematoame, celulite etc. Cunoscută în lumea de specialitate, enzima este considerată extrem de valoroasă, extrăgîndu-se pînă acum din organismul bovinelor sau ovinelor. Orientîndu-se spre o altă sursă de materie primă naturală — viscere de hamsie în perioada de reproducere — cercetătorii constănțeni au obținut o enzimă ce se dovedește competitivă cu ceea ce s-a realizat pe plan mondial, la fel de eficientă în privința activității și purității sale. Originalitatea ideii românești se găsește în sursa inepuizabilă de materie primă, ca și în tehnologia prin care se obține, obiect, deasemenea, al unui brevet de invenție.

Tot la capitolul noilor realizări, cercetătoarea Natalia Roșoiu înscrie inhibitorul natural de pepsină extras dintr-un gasteropod marin — Rapana thomasiana — pe baza căruia a fost creat un medicament sub formă de drajeuri, utilizabil în terapia ulcerelor gastrice stomacale.

Ar mai fi de menționat încă multe alte rezultate ale cercetătorilor institutului din Constanța — apre exemplu uleiurile farmaceutice obținute de colectivul condus de dr. Maria Mirza din ficat de rechin, uleiuri bogate în vitamine, din care se scontează obținerea unor produse polivitaminizate. Dar, pentru că cercetările se află încă în diferite faze, autorii lor preferă să nu-și spună, pînă la finalizare, ultimul cuvînt. Nu fac acum, decît să-și exprime speranța în îmbogățirea arsenalului nostru terapeutic. „Grație rezultatelor obținute în institutul nostru — afirmă dr. Natalia Roșoiu — printre care și primele produse farmaceutice naturale originale românești create din surse de materie primă de origine marină, atît animale cît și vegetale — expresia „medicamente ale mării" a devenit deja temeiul unor certitudini pentru noi toți cei care muncim în acest domeniu".

Viața marină ne poate oferi o gamă de substanțe bioactive cu mult mai largă decît cea terestră. Există însă o condiție : s-o cunoaștem foarte bine.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Spațiile Marinescu

Îmbogățind creația matematică universală prin numeroase descoperiri importante, oameni de știință din România au înscris amprente durabile și în terminologia științifică internațională. Chiar și cea dintîi „amprentă terminologică" datorată unui român în știința mondială este din domeniul matematicii, mai precis al geometriei, fiind vorba de „curbura lui Bacalogiu" (1859), denumită astfel nu de el însuși, ci de italianul Alessandru Terracini. Această tradiție — mărturie concretă a creativității — nu s-a dezmințit, căci terminologia matematică internațională cunoaște de pildă „suprafețele", „curbele" și „rețelele lui Țițeica", „funcțiile lui Pompeiu" și „derivata areolară" (concepută tot de Dimitrie Pompeiu, „punct de plecare al multor cercetări românești și străine), „funcțiile poligonale periodice" și „nucleele aimetrisabile" introduse în știință de Traian Lalescu, „teorema lui Stoilow" și conceptul de „transformare interioară" (S. Stoilow), „rețelele Myller" și „direcțiile concurente pe o suprafață" (Alexandru Myller), noțiunile de „funcție-sumă" și de „energie informațională" (Octav Onicescu), „lanțurile cu legături complete" (Onicescu-Mihoc), fundamentale în probabilistică, conceptele de „lanțuri dirijate" și de „paravecinătate" (Alexandru Froda) „tangenta lui Mayer" (Octav Mayer), „polinoamele Angelescu" (Aurel Angelescu), „derivata polidimensională orientată" (Nicolae Cioranescu), „teoria spațiilor neolonome" — denumite astăzi „spații Vrănceanu", concepute de Gheorghe Vrănceanu la 26 de ani, „geometriile Barbilian" (Dan Barbilian). Și n-ar fi greu să enumerăm cîteva sute de astfel de denumiri ale unor concepte, teorii, teoreme, formule, ecuații, funcții, curbe, rețele etc., fiecare ilustrînd o achiziție științifică românească.

În domeniul geometriei diferențiale, mai precis al reuniunii pseudotopologice de spații local-convexe, este cunoscut termenul **spații Marinescu**, denumit astfel de H.H. Keller și H. Jarchow. Creatorul conceptului — un aport notabil — este regretatul academician **Gheorghe Marinescu** (21 septembrie 1919—10 martie 1987), personalitate de seamă a științelor matematice și a învățămîntului superior românesc. De altfel, întreaga activitate a savantului a stat sub semnul înnoirii. În teza sa de doctorat spre pildă, elaborată sub conducerea lui Simion Stoilow (**Operații relativ complet continue**), el introduce noțiunile de **inel cvasinormat** și **operații relativ continue**. Mai tîrziu, tot el a elaborat conceptul de **distribuție reproducșantă** ; este totodată cel dintîi care pune în evidență **metoda ecuațiilor transpuse în teoria distribuțiilor.**

Să ne oprim succint asupra vieții, carierei și operei acestui om modest, ponderat, de o rară distincție, care în știința românească va fi întotdeauna considerat **un adevărat maestru al analizei funcționale.** Născut la Pitești, a urmat liceul în acest oraș și apoi la Giurgiu, devenind bacalaureat în 1937. Licența în matematici o obține la Facultatea de Științe din București (1943), iar doctoratul la Universitatea din București în 1949, cu teza deja amintită, pentru ca zece ani mai tîrziu să devină doctor docent. Și-a desfășurat cariera didactică inițial, cîțiva ani, la Institutul Politehnic din București (1943—1947), predînd analiza matematică, apoi, timp de multe decenii, la Universitate, unde a urcat toate treptele ierarhiei din învățămînt — de la asistent la profesor. A predat la Facultatea de Matematică analiza matematică, ecuații diferențiale, teoria distribuțiilor și aplicații ale ecuațiilor funcționale la calculul probabilităților. A fost șef de secție la Institutul de Matematică din București și un timp director al Învățămîntului superior în Ministerul Educației și Învățămîntului. Aprecierea de care s-a bucurat opera sa a făcut ca în 1963 să fie ales membru corespondent, iar în 1974 membru titular al Academiei R.S.R.

Analist și probabilist de frunte, contribuțiile sale au acoperit o arie largă de preocupări ; noi ne vom opri doar asupra cîtorva. A dus mai departe lucrările lui Alexandru Ghika, maestrul său, în domeniul analizei funcționale, de la teoria măsurii și integrării, pînă la teoria distribuției (discursul său de recepție la Academie este dedicat lui Al. Ghika). A integrat în analiza funcțională teoria lanțurilor cu legături complete Onicescu-Mihoc. A elaborat și publicat sinteze originale despre spațiile vectoriale normate și spațiile vectoriale topologice și pseudotopologice, în lucrări ca **Spații vectoriale normate** — 1956 și **Spații vectoriale topologice și pseudotopologice** — 1959 (în 1963, cartea a apărut într-o versiune franceză amplificată).

Este autorul unei noi metode pentru studiul spațiului operatorilor liniari și continui definiți pe un spațiu local convex. A elaborat teoria ergodică pentru operații relativ complet continue, pe care a dezvoltat-o ulterior, astăzi fiind curent utilizată în studiul matematic al proceselor de învățare. Este creatorul unei mecanici laticiale și al unei teorii generale a schemelor de aproximație (în analiza numerică) — 1974.

Printre lucrările de referință rămase de la el trebuie amintite cel puțin **Tratatul de analiză funcțională** (2 vol. 1970, 1972), **Analiză numerică** (1974), **Analiză matematică** (vol. I, 1983). A murit la cîteva zile după apariția unei lucrări la care ținuse deosebit de mult : **Probleme de analiză numerică rezolvate cu calculatorul** (1987, în colab.), scriere ilustrînd interesul său pentru problema, atît de actuală, a corelației dintre analiza matematică și informatică.

Echilibrat și cumpănit în tot ce întreprindea și afirma, de o exemplară conștiinciozitate în cercetare ca și în munca de dascăl, cu un acut simț al noului, Gheorghe D. Marinescu a avut merite deosebite în modernizarea învățămîntului nostru matematic, în elaborarea unui limbaj științific adecvat pentru problemele abordate (mai ales în domeniul analizei funcționale), ca și în deschiderea de căi inedite spre aplicațiile ingenerești ale matematicii.

I. M. ȘTEFAN

Venea din Valea Trotușului

Iată o scrisoare, pe care o rezum abrupt și sec, întru ușurința lecturii (conținutul ei fiind verificat, în prealabil, la nr. telefon 981/35308) : ...În ziua de 31 iulie 1987, **UN OM,** venind din Valea Trotușului, de la Comănești — unde participase la înmormîntarea unui frate al său — își procură la Adjud bilet pentru Pașcani, la acceleratul 521 București-Suceava, accelerat avînd staționare în Adjud în jurul orei 9,30—9,40 dimineața. Întîrziind, acceleratul sosește la Adjud la ora 10,08 și din motive necunoscute oprește cu mult dincolo de stație, astfel încît omul rămîne în urma trenului. În compunerea sa, acest tren are în prima parte vagoanele de Suceava, iar în a doua parte vagoanele pentru Piatra Neamț. Rămînînd în urma ultimelor, și nemaiavînd timp să ajungă la vagoanele în care avea locul, **omul nostru** urcă în acestea din urmă, intenționînd firește să traverseze garnitura pentru a ajunge la vagoanele de Suceava — vagoanele de Piatra Neamț rămînînd la Bacău, iar trenul nemaioprind între Adjud și Bacău. Începe traversarea... ! Între vagoanele de Suceava și cele de Piatra Neamț, se găsește însă vagonul-restaurant : deși poartă lipit pe ușă programul — „deschis între orele 8—20" — la ora 10,20, cînd omul nostru ajunge la ușa vagonului-restaurant, aceasta este încuiată. Nefiind singurul în situația asta, mai mulți pasageri încep a bate în ușă — repetăm, pentru a putea trece în vagoanele de Suceava. Se produce o busculadă, oamenii se înghesuie : omul nostru are 70 ani, este veteran și infirm de război, avînd piciorul drept și mîna stîngă rupte, făcînd în anul care a trecut chiar un preinfarct — suferință pe care o întreține cu medicamente și repaos. Aflat pe platforma dintre vagoane, zguduriturile și înghesuiala îi provoacă groaznice dureri de picior, „după care am simțit un fel de leșin, la inimă". Cade printre picioarele oamenilor aflați pe platformă, îi e din ce în ce mai rău... Călătorii continuă să bată în ușa vagonului-restaurant. Într-un tîrziu, enervat peste măsură, apare în prag un ospătar, pe al cărui ecuson se afla înscris **CRISTEA SORIN,** împreună cu „încă unul, mai scund, fără ecuson", gratulîndu-i pe cei ce se îmbulzeau cu : „Animale sălbatice !", în timp ce „animalele" fugeau spre vagoanele de Suceava. Cu chiu cu vai, omul se tîrăște pînă în vagonul-restaurant, se așează gîfîind pe un scaun, își scoate cîteva pastile simțind că îi lasă inima... **are nevoie de apă.** Cere apă, un suc, orice... ! Numitul C. S. îi replică „Du-te la cofetăria «Scala», să-ți dea apă rece !"... Omul îi spune că trece printr-o criză cardiacă, trebuie să ia niște pastile, i se răspunde : „Păcat că n-ai murit, acum ce, vrei să te omor eu ?!" — și luîndu-l de guler pe bătrîn, **îl tîrăște** pe coridorul dintre mese, îl aruncă pur și simplu în vagonul următor. O femeie îi dă omului nostru puțină apă, pentru a-și lua pastilele, apoi îl ajută să se întindă pe banchetă. La Pașcani, este coborît cu ajutorul unor călători. O mașină a salvării îl duce la spitalul local, unde medicii — care îi dau primul ajutor — îl sfătuiesc să reclame cazul. Iese din spital în ziua de 15 august a.c., iar acum urmează un tratament acasă. Repetăm, în încheiere : acest om are 70 de ani... !

...Aceasta este scrisoarea. Acestea sînt faptele.

„Vă rog tare frumos și mult tovarășe redactor (...) să binevoiți dumneavoastră a (...) este de datoria noastră, a tuturor celor care le place omenia, să ia poziție împotriva unor astfel de elemente antisociale (...), **vă rog tare frumos și mult, tovarășe... (...).**

Se numește : **Constantin Lascăr, strada Republicii nr. 45, scara B, etajul 3, apartamentul 14 — Iași.**

Trecem uneori — chiar și zilnic, nu e o exagerare ! — pe lîngă acte de violență comise de indivizi nu atît certați cu legea (pe aceștia îi supraveghează și reține, atunci cînd e cazul, organele în drept), cît neutri, indiferenți la normele de comportament unanim acceptate : de la a pretinde, sonor, unei femei gravide : „Urcă prin spate, pe unde trebuie, cucoană, și eu vin obosit de la serviciu !", și pînă la a lua de guler un om de 70 de ani, tîrîndu-l printre mesele unui vagon-restaurant, cu riscul **de a-l ucide !,** nu e decît un pas. Enorm, însă... !

Concluziile, referitoare la cazul de mai sus, pot fi interpretate în sensul de a trage o linie egală între inconștiență și răutate. Din partea numitului **C. S.,** firește...

Dar dacă — vă propun acest lucru ! — în situația bătrînului Constantin Lascăr, s-ar fi aflat cumnatul, sau tatăl, sau fratele unuia dintre noi ?!

Așteptăm răspuns, și știm de la cine.

HORIA PĂTRAȘCU

E adevărat dar nu se poate

Exclamația aceasta circulă sub forma „incredibil dar adevărat", lansată de o emisiune care-și propune să prezinte cele mai trăsnite lucruri comise de tot felul de oameni dornici să intre în antologia curiozităților. Deși în forma aceasta, a fost făcută de șeful unei secții de termoficare din București cînd a auzit istoria petrecută în blocul numărul 9 din Șoseaua Pantelimon nr. 291. În data de 21 august, la orele 16—16,15, unul din locatari a vrut să deschidă robinetul de apă caldă de la bucătărie. Vechi, defect sau printr-o ciudățenie, robinetul a sărit și apa caldă a cuprins mîinile locatarului. Robinetul de întrerupere de sub chiuvetă nu funcționa și, din respectivul incident tehnic, omul s-a ales cu arsuri grave la ambele brațe, mîinile fiind afectate cel mai grav de o arsură de gradul trei. Apa caldă de la robinet nu era apă caldă, ci apă clocotită. La apelul telefonic, salvarea a răspuns cu promptitudine și în douăzeci de minute pacientul a ajuns la Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie, unde i-a fost acordată asistența de rigoare. A fost operat, îngrijit cum se cuvine și acum se află în afara oricărui pericol, dar cu ambele brațe acoperite în întregime de plăgi dureroase. Exceptînd medicii, toată lumea a exclamat, nu se poate să te arzi într-un asemenea grad cu apa caldă de la bucătărie. Și totuși, omul s-a ars cu apa fierbinte venită cu presiune pe robinetul defect de la bucătărie. În ideea că acum, în plină vară, cînd apa caldă poate fi și mai blîndă pentru economisirea energiei spre a fi folosită la iarnă, am pornit pe firul a cestei povești care a provocat multe zîmbete, dar și mai multă suferință celui în cauză.

La punctul termic numărul 8 din Pantelimon am găsit-o pe fochista Emilia Mîrzea care, după ce-a ascultat povestea, a spus că nu se poate. Oricum, am aflat că „ce primim de la C.E.T. Sud, aia distribuim", că „parametrii variază și eu am mai multe puncte termice și nu pot fi la fiecare în același timp, durează pînă merg de la unul la altul", dar este de-a dreptul imposibil ca un locatar să sufere asemenea arsuri de pe urma apei calde livrate de la acest punct termic. Cînd am întrebat-o cui se subordonează acest punct termic, fochista (termen cu totul impropriu în nomenclatura de specialitate, întrucît muncitorii care lucrează în aceste puncte nu fac nici un fel de foc, ci reglează și fac mici întrețineri și supraveghează utilajele și aparatura) de serviciu ne-a spus numele șefului de secție dar ne-a sfătuit să nu mergem că o să-i provocăm rîsul. Riscînd chiar și o asemenea atitudine, am purces la Secția de termoficare din strada Soldat Savu Marin nr. 29. Șeful secției, inginerul Cristian Garabet, a ascultat povestea și a spus același lucru, adică nu se poate. Dar înainte de a susține asta cu fermitate „să vedem ce spun hîrtiile". Pe baza graficelor existente la secție și la punctul termic numărul 8 am aflat cine a fost de serviciu în ziua respectivă, la ce temperatură și cu ce presiune a venit apa caldă de la C.E.T. Sud, cu ce temperatură s-a reîntors în centrală și cu ce temperatură a plecat spre locatari. Înainte de toate, trebuie spus că apa caldă produsă de C.E.T. Sud este rezultatul procesului de obținere a energiei electrice și ea nu este încălzită în mod special pentru uzul menajer și încălzirea locuințelor. Pe o rețea de conducte apa ajunge la punctele de termoficare unde, în niște schimbătoare, are loc transferul de energie asupra apei reci, fără a se amesteca în vreun fel cu aceasta, după care se reîntoarce în centrală. Parcurgînd caietele de evidență, în ziua de 21 august, la ora 16, apa caldă venită de la centrală avea o temperatură de 76°C și s-a întors în locul de plecare la temperatura de 50°C, iar din caietul de evidență reiește că la respectiva oră locatarii au primit o apă caldă la temperatura de 45°C. Așa arată evidența și la fel o demonstrează modul de funcționare al punctului. Inginerul Garabet ne spunea că automatizarea introdusă determină o reglare eficientă a temperaturii apei calde menajere în jur de 45°C, deci o temperatură mai mare care să provoace asemenea arsuri este de-a dreptul imposibilă. E drept că în notarea temperaturilor există o oarecare aproximație. În primul rînd, ele se înregistrează din oră în oră iar pe parcursul une ore fluctuația parametrilor este certă. Apoi „fochistul" precizează temperatura din oră în oră, dar el avînd în grijă șase puncte termice, cum avea Lucia Dorlea la ora respectivă din cauza perioadei de concedii, e greu de crezut că ea a ajuns din oră în oră la fiecare din aceste puncte pentru a consemna totul cu exactitate. Și totuși, șeful de secție susține că este imposibil să te arzi într-un asemenea grad cu apa caldă de la robinet. L-am invitat să-l viziteze pe locatarul cu pricina. Și atunci, dînsul a spus, de ce să-l văd, eu cred că-i adevărat ce-mi spuneți, dar nu se poate. Cînd i-am spus că în ziua precedentă, în timpul vizitei făcute, apa avea aceeași „nuanță" de clocotit, dînsul a spus, eu cred, dar nu se poate ! O dovedesc și actele, și oamenii, și parametrii tehnici ai utilajelor. Am mai făcut o încercare la Stația de salvare, cu rugămintea de a se verifica arhiva. Și directorul Stației, dr. Mircea Rădulescu, ne-a confirmat. În data de 21 august, la ora 17, mașina cu numărul 36 B 3005 conform comenzii înregistrate cu nr. 29 466 s-a deplasat în blocul din Șoseaua Pantelimon nr. 291. Asistentul Gh. Preda l-a ridicat pe cetățeanul I.C. cu arsuri grave de gradul doi și trei provocate de apa de la robinetul din bucătărie, unde era și o baltă mare. Pe margine chiuvetei se aflau bucăți mici din piela opărită de apă. S-a deplasat de urgență la spital. Foaia de observație a Spitalului de chirurgie plastică și reparatorie dovedește același lucru. Dar actele de la Secția de termoficare dovedesc contrariul, în ciuda brațelor arse, a martorilor de la salvare și a faptului că în ziua de 18 septembrie la ora 18 apa era fierbinte din cale afară, iar în ziua de 11, la cîteva ore după discuția avută cu șeful secției de termoficare, temperatura apei calde bloc de pe Șoseaua Pantelimon putea provoca arsuri tot de competența Spitalului de chirurgie plastică și reparatorie. De unde și această exclamație care nu face decît să prelungească misterul apei clocotite, prilej nu numai de umor, dar și de suferință.

ALEXANDRU LINCU

CORNEL NISTORESCU

N.B.

Apă la fel de clocotită se livrează, sîntem informați, și unor blocuri din cartierul Berceni, ca de pildă, la blocul C1b din str. Dumitru Petrescu, și altele.

Cronica șoselei

Recorduri și... recorduri

În faimoasa carte a recordurilor care se editează anual în Statele Unite, printre alte curiozități de mină întîi, este înserat și faptul că într-un Volkswagen „broscuță" au încăput nici mai mult nici mai puțin de 19 pasageri, toți studenți. Fusese vorba de un rămășag, cîștigat pînă la urmă de tinerii care au călătorit ca într-o cutie de sardele, nu mult, doar cîteva sute de metri, realizîndu-și însă obiectivul propus. „Dacă într-o mașină pitică, aprecia pilotul, cum e cel mai mic tip de VW, au încăput atîția oameni, atunci a noastră, mult mai încăpătoare, trebuie să adăpostească musai 9 pasageri, mai ales că doi sînt copii. Simplu, cele patru cucoane cu copii în brațe, au luat loc pe fotoliul din spate și reprezentanții sexului tare, trei la număr, în față. Precum hîrtia care suportă orice, de ce n-ar pătimi și mașina orice. Doar nici una nici alta nu știu să vorbească. Ce-i drept, din cînd în cînd, portbagajul autoturismului lăsat la maximum, făcea cunoștință cu asfaltul. Ocupantele din spate nu erau chiar așa de anemice. Calculul calorilor ingerate nu constituia preocuparea lor principală. Nici cei care sedeau pe fotoliul din față nu cîntăreau puține kilograme. Fețele lor, rumene ca niște fructe roșii și lunguiețe, numite coarne. „Gustaseră" suficiente păhărușe așa că dispoziția tuturor era excelentă. Pilotul, la început, se abținuse. „Nu pot bea, doar sînt la volan". Insistențele pasagerilor și mirosul licorii îl învinseseră. Trupurile „firave" ale celor doi îl presau spre ușă. Pe măsură ce înainta, pierdea teren. Ocupa doar jumătate din locul destinat șoferului. Cei doi bărbați vorbeau și gesticulau într-una. Văzuseră tocmai un meci de fotbal și fiecare din vecinii de bancă ai pilotului se străduia să demonstreze lipsa de omogenitate a celor două echipe de „C" care evoluaseră în ajun pe stadionul comunal. „În timp ce pușiul ăla, vrednic să fie selecționat în echipa de juniori a Europei, dacă nu chiar într-a lumii, se strecura peste tot ca un spiriduș, lîngu, „mălai mare" pus să joace, culmea, și pe post de extremă stîngă, parcă era legat de picioare". „M-a frapat și pe mine jocul copiei fidele a lui Maradona, a spiridușului, cum l-ai numit tu. Uite așa treceai printre apărătorii adverși". Și omul făcu o mișcare bruscă menită să arate driblingul lui „Maradona-junior", figură care-l expedie pe vecinul său peste șofer. Înghesuit, surprins în timp ce ținea de fapt doar jumătate de volan, cu atenția îndreptată, în principal, spre descrierea vrăjitorului de mingi, pe care parcă îl vedea dînd gol după gol, în poarta unde portarul devenise un veritabil figurant, pilotul rată prima bucă a serpentinei în coborîre. Mașina ajunse în decor. Bomii tineri jucară rolul unui resort sau a unei plase pe care cade deliberat, la circ, un acrobat. Ei salvară și autoturismul și pe ocupanți. Doar niște zgîrieturi mai adînci și facturat la picior a înfocatului admirator al spiridușului, le va aminti de întîmplarea care se putea sfîrși cu totul altfel. Isprava celor două ocupanți, „vis à vis de cea a tinerilor studenți care au respirat, ce-i drept, cam greu cîteva minute, dar nu și-au pus viața în pericol, reprezintă tot un fel de record, al ignoranței, însă.

VICTOR BEDA

Alo! A.C.M.-5?...

Blocul 5 de pe strada Olteniței nr. 140 din București este un mic Babilon. Dar unul care nu există în acte sau care există ilegal în realitate, avînd 6 scări de cîte zece etaje, 243 de apartamente, 860 de locatari și vreo 12 unități comerciale la parter. A fost construit de Antrepriza Construcții Montaj nr. 5, locatarii tot mutîndu-se în el din aprilie '82 pînă spre sfîrșitul lui '83. Și a fost construit în așa fel încît expertizele și paraexpertizele care au urmat în acest răstimp i-au stabilit o sumedenie de deficiențe, dintre care enumerăm doar pe cele mai grosolane: canalizarea are pantă inversă (deci fără scurgere), conductele de evacuare sînt astupate cu reziduri de ciment pietrificat, vanele sînt blocate pe deschis (apa și reziduurile de canalizare se adună în subsol), subsolul este fără aerisire, oferind condiții de pripășire a șobolanilor, țînțarilor, apei și igrasiei, la parter și etajele întîi se produc dese refulări, fațada are desfolieri, terasele, îndeosebi de la scările 1 și 6, sînt fisurate încît atunci cînd plouă, plouă și-n cascle oamenilor ș.a.m.d.

Blocul ar trebui să fie proprietatea I.C.R.A.L. Berceni, dar această instituție bineînțeles că nu acceptă să recepționeze o clădire aflată în starea de mai sus, pentru că, normal, ar avea prea mult de lucru! Nefiind recepționat (de cinci ani și jumătate!) blocul cu pricina are doar o existență fizică, nu și scriptică, adică, inevitabil, este lăsat în voia soartei.

S-a întîmplat ca un om de bine să fie însuși președintele asociației de locatari, Alexandra Gașpar. Acesta a făcut demersuri succesive, graduale și repetate în timp pe lîngă mai toate instanțele autorizate să intervină și să oprească părăginirea colosului de la nr. 140. Un prim răspuns de sinteză vine din partea Consiliului Popular al sectorului 4 prin adresa nr. 1 264 653/16 ianuarie 1987 în care se arată că A.C.M.-5 va rezolva toate defecțiunile blocului în trimestrul I (1987, bănuim), „după care se va face recepția finală".

În termenul respectiv nu s-a rezolvat, însă, nimic, dar mari speranțe și-au pus locatarii odată cu încheierea unei celebre „minute" între reprezentanții tuturor întreprinderilor implicate, reuniți la 25.03.1987 sub auspiciile Centralei de construcții-montaj și-n urma unor indicații severe. Iată ce prevedea și ce s-a ales din această „minută": A.C.M.-5 și asociația de locatari vor stabili lista remedierilor, în vederea recepției finale (lista s-a făcut, e destul de voluminoasă, dar recepția — nu); I.A.I.D. va verifica funcționalitatea vanelor după ce I.A.C.E.D. va efectua lucrările necesare — termen 1 mai, nimic realizat pînă în prezent; I.A.C.E.D. va verifica și remedia canalizarea exterioară — pînă la 30 aprilie, dar n-a făcut-o nici pînă acum; I.A.C.E.D. va preda la I.C.A.B. canalizarea blocului, spre supraveghere și întreținere, pînă la 10 mai — lucru care nu s-a întîmplat nici pînă azi; în sfîrșit, I.A.C.E.D. va termina lucrările de sistematizare și drumurile de acces pînă la 30 mai, dar, bineînțeles că nici aceste obiective n-au fost realizate. Corolarul era că recepția finală — și, deci, intrarea blocului în „legalitate" — se va face la 30 mai, dar cum nu s-a făcut nimic din cele de mai sus, nici acest lucru n-a fost posibil. Pentru a delimita și mai mult răspunderile, precizăm că respectiva „minută" a fost semnată de: Mihaela Vrable — pentru A.C.M.-5, Marian Puiu — pentru I A I D, Valentin Dinu — pentru I.A.C.E.D., Alexandru Gașpar — pentru asociația de locatari, documentul respectiv fiind expresia pură a recunoașterii de către toată lumea a unei situații insuportabile.

Din cele de mai sus rezultă că de starea actuală a blocului se fac răspunzătoare mai ales întreprinderile constructoare — A.C.M.-5 și I.A.C.E.D. Dacă „acemeul" a mai făcut cîte ceva (repararea unor fisuri, dar grosul remedierilor își așteaptă rezolvarea în continuare), în schimb I.A.C.E.D.-ul se face „că plouă", mizînd — cum spunea un locatar septuagenar — „pe plictiseala și oboseala noastră în a mai cere să se facă ceva". Privind și mai succint lucrurile, pentru început n-ar fi — se pare — vorba decît de o revizuire măcar a conductei exterioare de canalizare pe o distanță de vreo zece metri, porțiune de unde se trag toate belelele subsolului și ale evacuării reziduurilor menajere.

O problemă ar fi și pentru I.R.I.D.G.N.B., adică „la gaze", în sensul că acest bloc de șase scări este alimentat pe o conductă de aceeași dimensiune ca a celor pentru două blocuri alăturate, care au, însă, doar două și, respectiv, patru scări; drept urmare, în blocul 5 gazele își pierd presiunea de la etajul IV în jos, pentru toate cele șase scări, singura soluție (perfect fezabilă — și tehnic, și financiar) fiind ca acest bloc deja celebru să fie alimentat prin două intrări, cîte una la trei scări, cu o medie de apartamente în limite uzitate.

Deocamdată, cei care suferă de pe urma acestui lanț de neglijențe sînt, desigur, locatarii: chiriile sînt percepute de I.C.R.A.L, deși această instituție (potențial proprietar, obligat prin lege să administreze blocul) nu înlocuiește nici măcar un geam spart.

O altă consecință a acestei nepăsări față de problemele locatarilor (ce trenează, totuși, de aproape șase ani) este aceea că, inevitabil, din partea unora dintre ei au apărut reacții de nepăsare... reciprocă față de obligațiile ce le revin ca chiriași — și știm cu toții care sînt acestea. E drept, în cazul lor — și atunci cînd celelalte metode ale răbdătorului Alexandru Gașpar au eșuat — legea s-a aplicat fără rabat, prin acționări în instanță (au fost peste 30 pe tema neîndeplinirii obligației de chiriași) și chiar prin evacuări, în condiții de asemenea legale. Problema care se pune este una elementară: cine aplică legile și în cazul celeilalte părți, adică al întreprinderilor cărora nu le pasă nici de această avuție a noastră, a tuturor, care este un imens bloc cu zece etaje, nici de oamenii care locuiesc în el?

OCTAVIAN ȘTIREANU

Blocuri și chiriași

Schele și dileme

Dacă vii tîrziu și nu-l lumină și ții trotuarul dintr-o dată te trezești călare pe niște grămezi de metal. Cazi și crezi că te-a pocnit cineva și în primul moment ai tendința să strigi, nu mai da! sau ce-ai cu mine. Pînă la urmă, te lămurești. Ai încălecat niște schele de metal abandonate pe trotuar. De trei ani, locatarii dar mai ales musafirii întîrziați în preajma blocului O.D.1 din Cartierul Drumul Taberei, 120 și a celor din jur trăiesc asemenea surprize dureroase. Pe vremuri, Șantierul numărul 1 al I.C.R.A.L. Giulești a început lucrările la fațadele blocurilor din această parte a Bucureștilor. A început și a executat o parte, după care a părăsit locul și n-a mai apărut. La una din scări, schela a rămas fixată luni și ani pe bloc eventual pentru a fi utilizată de locatarii mai grăbiți cînd nu funcționa liftul. Oamenii au tot așteptat să continue amenajarea fațadei sau abandonarea lucrării și demontarea schelelor și recuperarea lor. După un timp, schela a fost demontată și luată. Dar a mai rămas una și construcția vă afecta mult mai grav o construcție atît de nouă, înălțată cu bani din bugetul statului.

CICI IORDACHE ADAM

Neglijență, pe banii cui?

Fără îndoială, orașul Buftea, hinterlandul cinematografiei noastre, devine tot mai atrăgător. Se construiește în ritm alert, oameni noi se mută în case noi, și un nou centru urbanistic crește, rotind în jurul unor importante obiective economice apărute în zonă. Numai că, edilii, dînd o prea mare atenție doar străzii principale, uită, se pare, să privească, în spiritul aceleași îndatoriri față de buna gospodărire a orașului, și dincolo de ea, unde, cum spune un proverb românesc, peisajul îți „scoate ochii". Pe Aleea Constructorului, în fața șirului de blocuri ce o străjuiesc pe una din laturi, gunoaiele — neridicate demult și împrăștiate pretutindeni — îneacă strada cu mirosuri pestilențiale. Printre ele și peste ele se joacă mulțime de copii de toate vîrstele. E prea evident că pe aici nu s-a dat cu mătura și nu s-a stropit trotuarul (plin de gropi) de prea multă vreme. Cu atît mai de neînțeles este această neglijență în aplicarea legii, privind obligațiile asociațiilor de locatari în buna gospodărire a locuințelor încredințate din fondul statului — căci și fațadele și scările blocurilor arată ca și strada —, cu cît pe aici trece zilnic, de la și spre apartamentul ce-l ocupă în chiar acest nou cvartal, Ana Tunăreanu, șefa instituției îndrituite cu administrarea fondului locativ, șefa Secției de gospodărire locativă — SGL — Buftea. Cel puțin de 2 ori pe zi trece pe lîngă blocul 33, unde, pe scara A, la etajul I, o fereastră — a uscătoriei — este de-a dreptul devastată. Doar un ciot de lemn mai atîrnă din ceea ce a fost odată un toc de geam. Bun al întregului imobil, bun obștesc, dacă nu se poate afla cine este autorul gestului, nu e normal să răspundă, laolaltă, toți locatarii apartamentelor de pe scara cu pricina? Așa este normal și legal, cu condiția ca primăria și SGL Buftea să-și respecte îndatoririle. Și pentru neglijența lor există lege. Iarna e pe-aproape, ploile și temperaturile scăzute se pot declanșa în orice moment, iar umezeala va afecta mult mai grav o construcție atît de nouă, înălțată cu bani din bugetul statului.

CICI IORDACHE ADAM

Note

Cu și fără asterisc

Cel care se grăbește să ajungă din București la Moreni e nevoit, din pricini pe care le voi nota imediat, să aleagă soluția răbdării. Altfel, riscă să se dea jos dintr-un tren care ajunge în Ploiești Vest și să se adreseze biroului de informații. Acolo — un răspuns deloc încurajator: e greu de-aici, e încurcat, încercați de la autogară. Sînt niște curse... Deci, înspre Ploiești Sud. Chiar la intrarea în autogară, un panou de mari dimensiuni informează asupra orelor de plecare în cursă ale autobuzelor, numărului de kilometraj parcurși și, firește, prețul biletelor. Disciplinat, călătorul merge, cu 15 lei în mînă, la casa de bilete și, dintr-o sufiare (mașina urmează a porni peste numai cinci minute), cere bilet pînă la Moreni. La ora 14 — i se răspunde. Dar, încearcă el să se dumirească, — pe panoul de la intrare e scrisă și ora 11,45... Vînzătoarea de bilete nu scoate nici o vorbă, arătîndu-i doar un afiș, cu litere de-o șchioapă: „Informații se dau la biroul de mișcare". Fuge într-acolo. Dar n-are cum intra, în fața ușii aflîndu-se o groapă, iar trecerea spre locul unde bănuiește că ar fi acel birou (după înscrisul aproape șters de pe un perete) este blocată. În sfîrșit, rostindu-și nedumerirea cu voce tare, aude în preajmă un glas (aparținînd, avea să-și dea seama mai tîrziu, unui șofer) care-l sfătuiește cu blîndețe: du-te, bă analfabetule, de-aici, nu vezi că la cursa asta e asterisc? Asta înseamnă că nu circulă duminica, ori astăzi e joi! Nu mai primește răspuns. Doar o bătrînă de alături spune, cu o voce joasă: și cu „arterisc" și fără, cursa asta mai mult nu merge... Așa că, singura soluție rămîne tot trenul, dar luat din Ploiești Sud, cu care, după o vreme, călătorul cel grăbit ajunge iar în Ploiești Vest, de unde, se știe, drumul spre Moreni e cam încurcat... Noroc de faptul că îl mai descurcă funcționarii de la birourile de informații.

D. M. ALEXANDRU

„Inovații" la Nufărul

„Nufărul" este o prea cunoscută întreprindere ca să mai aibă nevoie de prezentări speciale. Îi trecem constant pragul, ușurîndu-ne o parte din greutățile vieții de femeie. De aceea, înțelegem cînd un obiect se rătăcește, cînd pe un așternut, nou-nouț, se profilează o ruptură discretă, cînd apare cîte un petic pus pe lucruri la care ținem, cînd grăsimea de pe costumul soțului a rămas la locul ei. La „Nufărul" este o muncă uriașă încît la sute și sute de mii de bucăți de rufărie se mai poate strecura o mică greșeală. Dar să se planifice greșeala nu mai este de înțeles. Multe luni de zile, la unitatea nr. 7, eticheta prin care se identifică lucrul încredințat pentru spălat a fost cusută cu ață, nu lipită cum se obișnuiește. În loc să cîștigăm prețiosul timp, trebuia să desfacem cu foarfeca, din cusături temeinic făcute, această etichetă. Vă imaginați, să spunem la 100 de bucăți de lenjerie, cîtă pierdere de timp. Obișnuiți cu desprinderea etichetei, la început am tras de ea rupînd în jur țesătura. Ce muncă sisifică pentru lucrătoarea care coase, la sute de mii de rufe, acest număr! De ce, cînd s-a folosit pînă acum o metodă eficace, rapidă, folositoare?

De cîteva luni o altă „inițiativă". Aceste mici etichete din pînză au început să fie colorate, ies la spălat, pătează lenjeria albă. Desprinse de pe cămăși, cearșafuri lasă un contur roșu, neplăcut la vedere. Plătim „Nufărul" să ne scoată înainte de termen din folosință lenjeria? Oricum se cheltuiește pînză pentru aceste etichete, cred că cea albă, nefiind vopsită, e și mai leftină. Pe cînd o inovație într-adevăr inovație, nu din șirul celor semnalate? Pe orice bon de comandă scrie mare, pentru oricine: „Dacă obiectele predate își modifică dimensiunile sau se deteriorează din cauza unor vicii ascunse, din insuficienta rezistență a coloranților etc., constatate de organul C.T.C., întreprinderea este absolvită de orice răspundere".

Asigurări clare pentru „Nufărul". Dar pentru cetățean? Dacă i se strică comanda, chiar și prin aceste mici deteriorări, unde este stipulată obligația care revine acestei întreprinderi? Ce înapoiază, cui înapoiază?

CARMEN DUMITRESCU

Să privim cu interes bietul „mărunțiș"!

Ați resimțit vreodată panica de a vi se fi rupt, în plină stradă, un nasture sau un fermoar esențial de la vestimentele ce le purtați ? Cît valorează atunci un ac de siguranță ori un ac de cusut pur și simplu ?

De fapt, nu teoria acului, și nici măcar a chibritului — de altfel, ingenioase descoperiri ale minții omenești — vreau să facem aici, este numai o sugestie pentru a medita (încă o dată), mult mai mulți dintre noi, asupra valorii numeroaselor lucruri mărunte necesare vieții de fiecare zi. Ele nu sînt adiacente, constituie, într-o proporție considerabilă, nivelul nostru de trai și de civilizație. Să nu mai vorbim de faptul că, uneori, nu sînt nici inocente, absența unora dintre ele generează drame. (Am primit, nu demult, la redacție o scrisoare cu o întîmplare tragică petrecută și datorită unui asemenea obiect mărunt — un felinar de vînt. Într-o noapte neguroasă, pe o șosea, un automobil a intrat cu toată viteza într-o căruță care nu purta acel indispensabil și obligatoriu „far". Supraviețuind, copilul căruțașului, aflat alături, a povestit pretutindeni, în fața anchetatorilor, cum căutase părintele său, în repetate rînduri, la magazinul sătesc, felinarul trebuitor. Venise chiar la București să-l cumpere, dar fără rezultat).

Ideea de a reveni la rostul și drumul lucrurilor mărunte către noi, s-a conturat, în plus, zilele trecute, cînd am dat ocol prin 3 orașe — București, Alexandria și Roșiori —, în căutarea unor cuie de geam. Niște banale ținte de geam. A venit toamna, ne pregătim de iarnă și au devenit necesare. Pretutindeni ne-am lovit de același răspuns : „N-avem ! N-am primit demult !"

Un stat „economic" : nu e garnitura, ia toată bateria !

Mi-am îndreptat atunci pașii spre Întreprinderea comerțului cu ridicata produse metalo-chimice — I.C.R.M. — București, una dintre cele mai mari din țară. Tovarășul director adjunct Costică Potra, ne informează că, pe 8 luni restanțele de la furnizori se ridică la 13 milioane lei. Și asta privind numai valoarea mărfurilor ce intră în depozit, multe fiind tranzitate, îndreptate direct către marile magazine sau întreprinderi de profil. Excelează în restanțe furnizorii de „chimicale", de mașini de gătit și piese de schimb pentru acestea, ca și cei pentru instalații sanitare, pentru instalații de apă și canal. Pentru o imagine mai cu... „amănuntul" ne „dă" pe mîna șefei serviciului comercial, economista Victoria Culic, care tocmai lucrează la o sinteză pe această temă, solicitată de conducerea Consiliului popular al Capitalei. Socoteala de adunare nu e prea optimistă la cîteva mari grupe de obiecte de uz casnic și gospodăresc printre care și cele de sezon — toamna și apropiata iarnă, făcîndu-le mai intens solicitate —, a căror absență dintr-o gospodărie produce serioase pagube și nu doar economiei casnice, se repercutează în cheltuielile sociale generale. Un asemenea bilanț îl reținem la grupa „materialelor de construcții", de pildă. Plasa rabiț produsă de I.A. Timișoara a fost asigurată în proporție de 70 la sută din prevederile contractuale pe 8 luni, iar materialele pentru întreținerea locuințelor în cantități incomparabil mai mici. Serioase restanțe se înregistrează la faianță și gresie („Sanex" Cluj-Napoca, „Cesarom" — București, IMC Lugoj) la vopsele pentru tîmplărie („Sinteza" Oradea, „Chimica" Tîrgoviște, „Policolor" București) la minium de plumb (I.M.M.N. Baia Mare n-a livrat 1 gram), Aracetin și ulei pentru vopsele („Victoria" Tîrgoviște), clorură de var („Chimica" Turda și C.Ch. Borzești), oxizi pentru zugrăveli („Progresul" Ploiești, „Chimica" Orăștie, „Victoria" Tîrgoviște). Vinarom și diluant pentru vopsele („Policolor" București).

A ne întreține corect și la timp locuințele — reparații, zugrăveli, vopsitorii, buna funcționare a instalațiilor interioare — nu este deloc numai o chestiune de estetică și de ambient, nu-l privește doar pe locatar — el este chiar pasibil de pedeapsă, cînd lasă apartamentul în paragină, cînd îl deteriorează prin neîngrijire —, este zestrea locativă a orașului, este deci, o chestiune de interes general, cu atît mai mult cu cît este și o problemă de igienă și sănătate publică.

La fel cum de interes general este și funcționarea corectă a robinetului de apă, ca să ne oprim la un alt exemplu. Cine nu știe astăzi cît costă „fabricarea" unui metru cub de apă potabilă pentru un oraș, de la extragerea, la igienizarea și transportul acesteia pînă la robinetul din apartamentul nostru ? O garnitură banală, de cîțiva bani, ori o piesă de cîțiva zeci de lei — defecte — pot provoca pagube de mii de metri cubi de apă, prin urmare de mii și milioane de lei din fondurile statului. Privite din acest unghi, restanțele de „mărunțișuri" ale U.R.E.M.O.A.S. București către I.C.R.M., capătă adevărata lor dimensiune (și gravitate). Bat recordul robinetii (de tot felul), capetele de armături, bateria cu duș fix, alături de multe altele. În context, mi-am prelungit drumul în zona „Industriilor", pe Platforma Militari, unde se află Uzina de radiatoare, echipamente metalice și armături sanitare.

Recuperarea, problema cui ?

Tovarășii Ion Măgădan, șeful serviciului comercial și Ștefan Gebăilă, șeful secției armături sanitare, se arată surprinși de cifrele de la I.C.R.M. Ar fi, se pare, inexacte, n-ar corespunde cu cele din avizele de expediție ale fabricii. Aceasta este realitatea, însă, cînd e vorba de cu totul alte produse decît cele pomenite mai sus. Cînd ajungem la gama de robinețí, la capetele de armături, la țeava pentru dus și alte cîteva se avansează scuza „din lipsă de alamă".

Inconstestabil, alama este un metal scump pe piața mondială și trebuie bine gospodărită, a ajuns un veritabil metal prețios, dar în această situație nu este datoria producătorului să gîndească alte soluții care s-o înlocuiască ? Să conceapă tehnologii de recondiționare, de pildă, a unora dintre piese și astfel să le prelungească viața ? Putem sta nepăsători la irosirea unor fluvii de apă curată, (cum spuneam, la prețuri importante) din cauza unui cap de armătură care s-a defectat ?

Conducerea secției producătoare nu și-a pus problema recondiționării incriminatelor auberteln-uri din moment ce fabrica n-ar avea cum să le recupereze de la populație (!?!). Ar fi, chipurile, obligația exclusivă a comerțului și a întreprinderii de recuperare și revalorificare a materialelor refolosibile. Este, desigur, o fațetă a monedei, dar ea, fabrica, dispune de tehnologia cuvenită ?, această a doua fațetă a monedei ? Nu este condiționat un proces de celălalt ? Firește, da. În atare caz, însuși cetățeanul va privi cu mai multă responsabilitate „bietul mărunțiș" din gospodăria sa. Nu-l va mai arunca atît de ușor (ca acum) în lada cu gunoi, știind că se mai pot transforma, printr-un nou ciclu de producție, în alte și alte bunuri utile, de consum. Ajung astfel la gunoi căzi de baie ori lavoare din fontă. — le-am văzut între mormane de moloz, pe la colțuri de blocuri — numai din motivul că li s-a curățat porțiuni de email (în timp ce o tehnologie de reemailare (la domiciliu) le-ar prelungi viața), capete de armături uzate, baterii întregi de lavoare, cîte și mai cîte. Asta și pentru că, chiar dacă ar vrea să le restituie, cetățeanul nu găsește la îndemînă, locul adecvat (și statuat).

Așadar, a avea sau a nu avea în cantitățile necesare toată gama articolelor „mărunte" nu depinde în exclusivitate de comerț, de cei care decid pentru noi, în rundele de contractări, depinde chiar de noi toți. De simțul civic și de conștiința socială a fiecăruia, indiferent de locul unde muncim. Și, cu atît mai mult, de cei care le produc.

Mai pune cineva la îndoială cît de important este un ac ?! Nu este el necesar, chiar acelora care îl produc ?!

CICI IORDACHE ADAM

Șoferul și meritele

Mărturisesc că în însemnările pe care le-am publicat din cînd în cînd asupra unor probleme cetățenești m-am ferit să aduc critici unor șoferi din rețeaua transportului în comun bucureștean din cauză că am citit destul de des astfel de critici făcute de alții. N-aș fi intervenit nici acum dacă era vorba de metehne exclusiv profesionale sau tehnice, dacă era vorba doar de minusuri în această prestare, transportul în comun, așa de importantă pentru cetățeni. Dar șoferul și-a depășit atribuțiile și de aceea m-am hotărît să scriu.

La capetele liniilor îi se spune totdeauna că autobuzele 333 și 334 circulă pînă la ora 9. Concret însă, după ora 8 foarte greu mai prinzi vreun vehicul în direcția Casa Scînteii—Băneasa. Așa că apariția, pe la opt și-un sfert, marți, 15 septembrie 1987, a unui 334 cu numărul de circulație 36—B—415 a bucurat pe mulți călători și foarte repede autobuzul s-a umplut. La Spitalul Colentina însă, șoferul anunță că se retrage. Bucuria călătorilor dispare, firește. O femeie își ia inima-n dinți și spune :

— Dar de ce te retragi dumneata acum la garaj ? Nu-i nici opt și jumătate, mai ai cel puțin jumătate de oră de program, de ce nu mergi pînă la capăt ? (capătul este la aeroportul Băneasa — n.n.)

Șoferul însă nu se lasă înduplecat. Știe el ce știe — că n-o să-l certe nimeni, că va putea raporta economisirea a 2—3 litri de motorină, dacă nu cumva va avea el nevoie de el.:. Cît privește oamenii din autobuz, nevoia lor de-a ajunge la locul de muncă — toate acestea nu există pentru cel de la volan. Flegmatic și agresiv totodată, sigur pe el, îi răspunde femeii. :

— Așa este, dar nu meritați să vă duc mai departe.

— De ce nu meritățm ? riposteză călătoarea. Pentru e-am plătit dinainte (prin compostarea biletelor — n.n.) ?

Cît timp are loc acest schimb de cuvinte, mașina ajunge la capătul căii Floreasca, șoferul virează la dreapta, oprește, deschide ușile și ne spune să coborîm. Ne dăm jos — un autobuz plin — și ne grăbim să ajungem la Perla ca să luăm de acolo un 331 sau 131. Firește, plătind (compostînd) din nou.

După cum am spus și în început, nu vreau să comentez calitatea serviciului prestat dar, ca șoferul de pe autobuzul cu numărul 36-B-415, de pe linia lui 334, să-și permită să aprecieze ce merită și ce nu merită călătorii — nu putem trece cu vederea. Poate că factorii responsabili se vor gîndi. În legătură cu această întîmplare, ce merită șoferul.

ION D. GOIA

Flacăra revine

Cum vopsim, totuși, tramvaiele?

Specialiștii întreprinderii de lacuri și vopsele „Policolor" te întîmpină cu înțelegerea celor ce reprezintă o firmă bine cunoscută, asta presupunînd aprecieri numeroase, dar și regretabile confuzii. „Cînd este vorba de vopsele, toată lumea se gîndește la «Policolor». Doar că nu sîntem noi unicii producători din țară." Am ajuns la „Policolor" cu intenția de a discuta problema noilor și dezagreabilelor culori ale tramvaielor bucureștene — despre care s-a scris într-un recent număr al revistei „Flacăra" — îndrumată pe această pistă de sugestia implicată în răspunsurile I.T.B.-ului. Am nimerit într-un moment cum nu se poate mai propice unei discuții — deci exact la ora cînd, la întreprindere, se organizase o întîlnire a șefilor de secții și a secretarilor organizațiilor de bază din întreprindere, toți oameni cu vechime și experiență.

Ceea ce mi se explică de la bun început, este că „Policolorul" n-a livrat vopsea I.T.B.-ului. „Noi livrăm produsele la Baza de aprovizionare tehnico-materială, unde se adună vopsea și emailuri de la toate întreprinderile din țară : „Azur" Timișoara, „Sinteza" Oradea, „Victoria" Tîrgoviște, „Apollo" Galați etc. Se poate ca unele din tramvaiele actuale să „plimbe" prin oraș și vreuna dintre vopselele „Policolorului", mi se mai spune, dar este puțin probabil, pentru că întreprinderea bucureșteană a început să furnizeze noile produse la baza sus-amintită abia din 2 septembrie a.c. Or, tramvaiele în chestiune circulă prin oraș de la o dată anterioară începutului de toamnă. Dar, pentru că sînt adunați o seamă de specialiști, și găsesc că „problema felului în care arată acum tramvaiele e de discutat", o discutăm.

— Să admitem că am livrat noi vopselele — declară secretara organizației de partid pe întreprindere, inginera Viorica Petre. În fond produsă aici, sau la altă întreprindere, este vorba despre o vopsea românească. Dar noi producem vopselele, nu vopsim tramvaie. Aici este problema. Eu sînt automatistă, nu chimistă, dar în 10 ani de cînd lucrez în întreprindere, am învățat totul despre vopsire. Suprafața n-a fost pregătită, tabla n-a fost îndreptată, s-a dat de mîntuială cu pensula peste culoarea veche și chiar peste murdărie, de ce să n-o spunem. S-au acoperit pînă și garniturile de cauciuc de la uși și ramele de metal ale ferestrelor. Au fost amestecate vopselele între ele și nici nu s-au uniformizat, pentru că n-au fost vopsite cu pistolul. Să vă arătăm ce producem noi acum, cu pigmenți din țară. Nu seamănă deloc cu ceea ce se vede pe tramvaie !

Mi se prezintă cartela cu o gamă de 30 de nuanțe folosind exclusiv pigmenți de producție indigenă. Într-adevăr, nu-ți prea amintesc de tramvaiele cu pricina, chiar dacă se află aici și galbenul și mușatrul și verdele și ocrul. Se deosebesc de culorile care „circulă" pe arterele bucureștene ca o floare îmbobocită de una pălită de brumă. În vopsirea mostrelor s-au păstrat toate instrucțiunile de folosire a emailurilor respective.

Remarc, totuși, că în marea lor majoritate, noile produse sînt — cu excepția galbenului auriu și verdelui oliv — nuanțe tari sau foarte închise.

Care este explicația ?

— În luna mai a acestui an, cercetării românești din domeniu i s-a recomandat de către conducerea superioară de partid și de stat să găsească soluții de producere a emailurilor și vopselelor cu pigmenți de producție românească. Mostrele acestea sînt rezultatele ultimelor luni, care au însemnat căutări. Cercetarea continuă cu febrilitate și sîntem convinși că vom da în curînd toate nuanțele dorite. Indiferent de unde provine vopseaua folosită la I.T.B., problema rămîne cum o întrebuințezi. Chiar cu emailurile de care dispunem la ora actuală se puteau realiza combinații reușite și nici pe departe stridente.

Printr-o simplă alăturare a mostrelor te poți convinge că verdele crom „merge" de minune cu galbenul auriu și chiar mușatrul este „îmblînzit" de galbenul crom. Doar, vorba inginerei Viorica Petre, „să fi fost gîndite puțin din punct de vedere estetic și să se fi respectat instrucțiunile de folosire". Rămîne, deci, valabilă întrebarea : avem cu ce vopsi tramvaiele ca să arate frumos, așa cum merită frumusețea Capitalei noastre ?

LIANA MOLNAR

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Lume a păcii și a dreptății

Este bine cunoscută și larg apreciată în lume preocuparea statornică a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu pentru soluționarea în interesul tuturor popoarelor a celor mai importante probleme cu care se confruntă omenirea în momentul de față, pentru înlăturarea pericolelor grave care amenință întreaga umanitate, pentru edificarea unei lumi a păcii și dreptății. Această preocupare și-a găsit recent o nouă confirmare : pe baza propunerilor prezentate de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind problemele majore ale vieții internaționale aflate pe ordinea de zi a celei de-a 42-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.", precum și „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind soluționarea globală a problemelor datoriilor externe și dobînzilor excesive". Aceste documente se adaugă la suita numeroaselor inițiative, propuneri și demersuri românești prezentate la ONU și în alte foruri internaționale, ilustrează încă o dată răspunderea pe care țara noastră, președintele ei o manifestă față de cauza dezarmării și păcii, a dezvoltării și progresului tuturor popoarelor. Textele menționate pun în lumină contextul general în care urmează să-și desfășoare lucrările două importante foruri internaționale : sesiunea Adunării Generale a ONU și sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional (FMI) și a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD).

După cum se subliniază în documentul referitor la problemele majore ale vieții internaționale, cea de-a 42-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite debutează în condițiile în care situația internațională continuă să se mențină deosebit de gravă și complexă, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, în special a celor nucleare. În condițiile în care se mențin și se accentuează o serie de conflicte și tensiuni în diferite zone ale planetei, au loc acțiuni de folosire a forței, de amestec brutal în treburile interne ale altor state. De asemenea, economia mondială este confruntată cu grave probleme care afectează toate statele lumii, îndeosebi țările în curs de dezvoltare.

Desigur, avînd în vedere că înlăturarea primejdiei unui cataclism nuclear este în prezent problema-cheie a asigurării păcii și securității, România apreciază că înlăturarea eurorachetelor ar constitui un însemnat pas spre eliminarea armelor nucleare, ar favoriza progrese pe calea dezarmării. Pornind de la aceste considerente, România propune ca Adunarea Generală a ONU să adreseze un Apel către URSS și SUA pentru încheierea în cel mai scurt timp, încă în cursul acestui an, a unui acord privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și operativ-tactice din Europa și din întreaga lume. Totodată, România consideră că toate statele din Europa, de pe celelalte continente trebuie să acționeze pentru realizarea acordului în problema rachetelor nucleare. Ca atare, țara noastră propune ca Adunarea Generală a ONU să adreseze un Apel către țările care au pe teritoriul lor arme nucleare pentru a renunța la ele și pentru a nu mai ridica nici un obstacol în calea realizării unui acord între URSS și SUA privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și operativ-tactice. În același timp, toate țările din Europa și de pe alte continente să fie chemate să acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea unui asemenea acord încă în cursul acestui an. Strîns legate de eliminarea pericolului nuclear sînt și următoarele două apeluri pe care țara noastră propune să le adreseze Adunării Generale : Apel către URSS și SUA, precum și către toate celelalte state posesoare de arme nucleare pentru oprirea experiențelor nucleare și a oricăror activități menite să ducă la dezvoltarea și perfecționarea armelor nucleare și Apelul pentru limitarea trimiterii de sateliți în spațiul cosmic și pentru începerea de tratative în vederea reglementării folosirii Cosmosului numai în scopuri pașnice. În sfîrșit, documentele românești cheamă Națiunile Unite să adreseze un apel general către toate statele aflate în conflict pentru încetarea operațiunilor militare și chemarea către toate statele lumii de a trece la soluționarea tuturor problemelor litigioase și a diferendelor dintre ele pe cale pașnică, prin tratative.

În spiritul poziției și al numeroaselor inițiative ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind rezolvarea problemelor economice ale lumii contemporane, cele două documente, pornind de la actualele condiții economice internaționale, de la menținerea unor fenomene de criză economică, financiară și valutară, de la recrudescența protecționismului și discriminărilor comerciale, de la cauzele și efectele uriașei datorii externe care împovărează statele în dezvoltare, cuprind propuneri concrete pentru soluționarea problemei datoriilor externe, pentru depășirea stărilor negative din economia mondială. În acest sens, România a propus înscrierea pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a punctului intitulat „Criza datoriei externe și dezvoltarea", precum și adoptarea unui Apel către țările, băncile și instituțiile creditoare de a institui un moratoriu pe o perioadă de 5 ani pentru toate creditele acordate țărilor în curs de dezvoltare. Sînt de asemenea propuneri privind limitarea dobînzilor pînă la 4–5 la sută, prelungirea termenelor de rambursare ș.a.

Toate aceste noi propuneri românești, izvorîte din concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu referitor la rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității sînt de natură să contribuie substanțial la găsirea unor soluții juste și echitabile problemelor respective, la afirmarea în viața internațională a unei politici noi, la materializarea idealurilor de pace, dezvoltare, colaborare și înțelegere pe toate meridianele.

ION CODRU ■

Alcoolul și cancerul

În domeniul bolilor, de o bună bucată de vreme s-a desprins în vedetă Sida, care a împins în umbră celelalte maladii. A trecut, din punctul de vedere al atenției pe care i-o acordă mass-media, pe planul doi și cancerul. Ceea ce nu înseamnă că acest flagel nu face mai departe ravagii și că medicii, ceilalți specialiști nu se ocupă în continuare cu sîrg de studierea și de combaterea lui. În acest cadru, de o importanță vitală rămîne determinarea elementelor cancerigene.

În ceea ce privește alimentele și obiectele de uz personal îmbrăcăminte, încălțăminte, ustensile gospodărești ș.a.), precum și unele substanțe (materiale plastice, vopselele) s-au făcut liste lungi cu cele care în mod indubitabil contribuie la apariția cancerului (dar nu pretutindeni ele au și fost retrase de pe piață). O atenție tot mai mare a fost acordată fumatului. Studii făcute de oameni de știință reputați de pe întreg globul au stabilit o legătură directă sigură între fumat și frecvența diferitelor forme de cancer ; ca urmare, în multe țări s-au luat măsuri severe antitabacice, inclusiv concedierea celor care refuză să se lase de fumat. Așa cum se desfășoară ele acum, se poate prevedea că propaganda și întreaga campanie în contra tutunului vor duce în cele din urmă, și nu într-un viitor prea îndepărtat, la dispariția dăunătorului obicei al fumatului. Firește, nu putea să rămînă necercetată o altă pistă: băuturile alcoolice. Are cumva și folosirea acestora vreo legătură cu cancerul, favorizează ea apariția cancerului ?

Din totdeauna, oamenii s-au împărțit în două cete mari : unii care, bînd vinul (sau, prin extensie, orice băuturi alcoolice), l-au lăudat și alții care, bîndu-l de asemenea, l-au hulit. Astăzi clasificarea se face mai nuanțat, oamenii fiind împărțiți în patru categorii : alcoolici, beți, cei ce beau doar din cînd în cînd (aici intră imensa majoritate) și, în sfîrșit, cei ce nu beau deloc (gurile rele spun că această ultimă categorie este, în ceea ce-i privește pe oamenii sănătoși, o invenție a autorilor de science-fiction și a educatoarelor de la grădiniță). Se-nțelege de la sine că medicii, indiferent din ce categorie fac ei înșiși parte, au sfătuit și sfătuiesc pe toată lumea să se înregimenteze cu nădejde exclusiv în ultima categorie. Dar pînă cînd se va realiza dorita înregimentare, rămîne întrebarea : mărește băuturile alcoolice riscul de cancer ? Pînă nu de mult nu era cunoscută nici o relație între licoarea lui Bachus (cu toate variantele și sortimentele ei) și „boala secolului". Au fost băuturile alcoolice combătute din o mulțime de alte motive, dar în seama lor nu s-a pus și vina de a provoca apariția temutei maladii.

Iată însă că, de curînd, cercetări ale oamenilor de știință americani au dus la încheierea că alcoolul are un rol mare în apariția cancerului mamar. La Universitatea Harvard a fost analizată frecvența acestei boli la un grup de 89 538 de femei în decurs de 4 ani după ce au fost înregistrate în detaliu regimul lor alimentar și obiceiurile în ceea ce privește utilizarea spirtoaselor. S-a stabilit că femeile care consumă băuturi alcoolice de 10 ori sau mai mult pe săptămînă au un risc de îmbolnăvire de cancer mamar cu 60 la sută mai mare decît cele care beau doar cîte. La femeile care iau țării între 3 și 9 ori pe săptămînă, riscul sporește cu 30 la sută. Specialiștii de la Institutul Oncologic Național din S.U.A. au ajuns la rezultate și mai descurajante : chiar și o singură halbă de bere pe săptămînă mărește riscul de-a face cancer la sîn cu 40 la sută, pînă la 3 halbe — cu 50 la sută iar de la 4 halbe în sus pe săptămînă — cu 60 la sută. Testul a fost realizat urmărindu-se 7 188 de femei în decurs de 10 ani. O altă echipă de savanți a stabilit că efectele negative menționate (cancerul mamar) depind mai curînd nu de tabieturile de acum ale femeilor în ceea ce privește băutul, ci de „biografia alcoolică" a fiecărei femei pînă la vîrsta de 30 de ani.

Dar cum pot băuturile spirtoase să provoace cancerul la sîn ? Savanții nu pot încă răspunde. Una din ipoteze ar fi că alcoolul, acționînd asupra ficatului, poate să-l împiedice să-și îndeplinească funcțiile, în primul rînd să distrugă substanțele cancerigene, care sînt astfel reținute în organism. O altă explicație posibilă : alcoolul poate face celulele organismului uman mai vulnerabile față de substanțele cancerigene.

Avînd în vedere aceste noi date, ce-ar fi de făcut ? Morala (care, de altfel, e la îndemîna oricui) a formulat-o S. Graham, de la Universitatea din New York : „Femeile trebuie să renunțe la băuturile alcoolice, sau măcar să reducă drastic consumul acestora".

ION D. GOIA ■

Moda anti-glonț

Decorul magazinului este simplu, predominînd albul ca și la galeriile de artă din imediata lui vecinătate. Două manechine prezintă în vitrină moda „safari-look". Pe o măsuță așezată între două fotolii se află un vechi pistol, singurul indiciu că această Boutique este altfel decît celelalte. „Protective Fashion", cum se numește de fapt magazinul din cartierul new-yorkez Soho este prima firmă din lume specializată în îmbrăcăminte sic, care are o calitate în plus — asigură protecția împotriva glonțului.

„În S.U.A., la fiecare 50 de secunde are loc un atac bandităsc — arată proprietarul magazinului, Jon Jolcin — și în 60 la sută din aceste atacuri se folosesc arme de foc. Oferta mea este un simptom al vremurilor". Succesul pare să-i dea dreptate lui Jolcin. În primele două luni după inaugurare magazinul, desfăcuse mărfuri în valoare de 400.000 dolari și în curînd proprietarul intenționează să deschidă o nouă casă de comenzi pentru a ajunge la o desfacere de cîteva milioane de dolari.

Oferta lui Jolcin este tot mai variată, cuprinzînd atît articole sport : hanoracuri, jachete safari, veste și trenciuri, cît și smochinguri, cămăși pentru frac și alte piese de îmbrăcăminte destinate frecventării unei societăți selecte. Jolcin își elaborează singur modelele de îmbrăcăminte anti-glonț. Și nu este un începător în meserie, deoarece anterior a lucrat la firma Emgo, specializată în uniforme antiglonț pentru trupele NATO.

Deoarece tradiționalele veste anti-glonț sînt grele, dificil de suportat mai multă vreme, mai ales vara, el a imaginat un fel de scut din material rezistent, care este prins printr-un fermoar de îmbrăcăminte, putînd fi scos foarte ușor. O jachetă Jolcin, prevăzută cu un scut pentru spate și două pentru față nu cîntărește mai mult de două kilograme. Materialul folosit pentru scuturi este kevlarul, confecționat dintr-o fibră produsă de firma Du Pont. Pentru a obține forma dorită, se folosește un aparat laser.

După numărul straturilor și grosimea materialului, moda „defensiva" oferă mai multe grade de protecție împotriva proiectilelor. Moda de pe treapta I oferă securitate împotriva unui pistol obișnuit de calibru 22, denumit și „Saturday Night Special", dar și de calibru 38, cum este cel aflat în dotarea poliției din New York. Treapta II este și mai sigură, garantînd protecția împotriva gloanțelor pistolului Magnum 357. Pentru profesioniști — unități militare sau de poliție — au fost proiectate alte două trepte de protecție III și IV. Firește, prețurile sînt pe măsură. Jolcin cere pentru cele mai simple articole de îmbrăcăminte un preț între 200 și 400 de dolari. Separat se plătește scutul din kevlar : minimum 300 de dolari. Se poate spune că la New York a apărut un impozit nou, impozitul pe... viață.

ION VIRGIL ■

Ingeniosul bine sifonat

Michael Crete și Stewart Bewley sînt azi doi americani bogați. În 1981 au avut o idee, mică și spumoasă, care a prins ca marca de hîrtie și le-a adus frumoasa sumă de 145 milioane dolari. Totul a pornit, așa cum se întîmplă de obicei, de la un fleac, o invenție casnică cu care și-au tratat prietenii californieni, extrem de încîntați să poată simți cu papilele gustative un melanj șampanizat de fructe și alcool, o băutură ușoară, tonifiantă și absolut inofensivă. Și dacă prietenii au apreciat în asemenea măsură noua băutură, de ce n-ar fi oferită o atare satisfacție milioanelor de americani ? Băncile, care au flerul ideilor cîștigătoare, le-au acordat credit și băutura a început să fie produsă la scară industrială sub numele de „Wine Cooler" adică vin foarte rece, ceea ce e totuși foarte departe de conținutul real care corespunde perfect corectărilor pentru fabricarea unui produs cu conținut moderat de alcool (4—5 grade), cu gust plăcut de fructe și pișcătoarele bule de CO_2 ale șampaniei. Marii producători de vin californienl (Gallo) sau cei de băuturi alcoolice (Seagram) s-au aruncat cu masive investiții în această afacere rentabilă din pornire, iar rezultatele n-au întîrziat să apară.

Apa și vinul împreună. François Villon care-a blestemat peste veacuri circiumarii verosi s-ar răsuci în groapă să știe că o asemenea compoziție poate exista altfel decît „accidental". Și totuși există. Formula prevede un conținut de 50 la sută vin, 48 la sută apă, zahăr, sucuri de fructe eventual, arome naturale și artificiale, conservant, anhidridă carbonică. Sînt elementele componente ale celui mai mare business din sectorul băuturilor realizat în acest final de secol. Și dacă în 1986 numai în S.U.A. s-au vîndut 630 milioane de litri, pentru anul în curs prevederile bat spre un miliard.

„The Cooler Revolution" au intitulat ziarele noua preferință a americanilor pentru spumoasa licoare. Că se numesc California, Baybrys sau Bartles, sticlele se destupă înainte și după masă, pe plajă sau la discoteca, la televizor sau pe stadion, 24 de ore din 24. Din S.U.A. succesul a trecut oceanul în Franța, unde băutura a fost botezată „Boisson uvale". În R.F.G., unde se numește „Weingetränk".

Italienii, cei mai mari producători de vin din lume, au o poziție cel puțin ciudată. Produsul este interzis comercializării în țară, dar se poate vinde la export, ceea ce se și petrece, cu băuturile ce poartă mărcile Cella, Bosca, Giaco-

Lumea se amuză

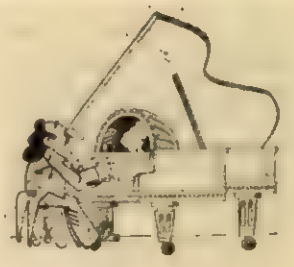

După PLANETE — Cuba

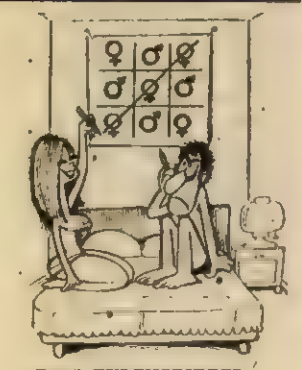

După EULENSPIEGEL — R.D.G.

bazzl, care din 1986 și pînă acum au livrat pe piața americană aproape 360 milioane de sticle. Firma Maccieri a adus chiar îmbunătățiri substanțiale cooler-ului tradițional. A sporit tăria alcoolică de la 4 la 7 grade și a schimbat conținutul : 45—55 la sută vin, restul must de struguri sau de diferite fructe. Acidularea se produce pe cale naturală, prin fermentare, se renunță la anhidrida carbonică și la aromatizantele sintetice. Rezultă o băutură curată, „ecologică" cum îi spun producătorii săi, care la ora actuală se comercializează în trei variante — de piersici, căpșuni și mere.

Cine s-ar fi gîndit că numitul pe românește carcalete va ajunge, în variantă americană, vedeta băuturilor răcoritoare, hrănitoare și inofensive ? Ca să fim drepți, ar trebui acordat un brevet de consolare circiumarilor bucureșteni. Dar, cum nu e singura invenție de care am fost deposedați, ne mulțumim să o descoperim ca pe o veche noutate absolută.

IOAN ROȘCA ■

Sateliți nedoriți în spațiul extraatmosferic

Simpla rostire a cuvîntului Palomar te duce cu gîndul nu atît la muntele californian, cît la vestitul observator astronomic și la marele său telescop instalat pe crestele lui. Înzestrat cu una din cele mai mari oglinzi de reflexie, acest telescop a ajutat la limpezirea multora din enigmele cosmosului și visul multor astronomi este să lucreze cu această bijuterie a tehnicii. Și, totuși, după cum a relatat o revistă științifică americană, în pofida recunoscutei lui precizii, acest instrument optic de mare finețe era să conducă, acum trei ani, la o pseudodescoperire, luînd drept un necunoscut corp celest ...un motor de rachetă ! Și mai insolită este eroarea unui alt telescop, e drept mai puțin pretențios. De data aceasta, totul părea să indice că în „vizor" apăruse... misterioasa planetă „M", despre care astronomul japonez Minoru Takahesi afirmă că în sistemul nostru solar, alături de planetele cunoscute, s-ar roti pe o orbită eliptică foarte întinsă. Potrivit omului de știință nipon, planeta numită convențional „M" (după inițiala numelui savantului), contestată de majoritatea cercetătorilor Universului — se apropie de Terra o dată la cîteva zeci de secole. E lesne de imaginat ce senzație ar fi produs cei aflați atunci de veghe la acest observator. Nu în fiecare zi îți se oferă șansa de a „da" peste prezumtiva, tainica a zecea planetă ! S-a „produs" însă doar... ilaritate căci, și de data aceasta, a fost vorba de o amăgire : ceea ce părea o descoperire absolut fantastică, tăgăduita planetă, nu era, de fapt, decît sfărîmăturile unui satelit-explodat, deci unul din mile de „deșeuri" cosmice care, odată cu „ieșirea" omului în spațiu, au venit să adauge Selenei, singurul — pînă mai ieri — satelit al Pămîntului.

Se spune că există atîtea „lumi" cît file cărților din toate bibliotecile globului. Între ele s-ar putea ca micuța noastră planetă albastră să fie singura din Univers care să aibă... mii de sateliți, alții decît cei ce i-au fost hărăziți la „facerea lumii". Ei se învîrtesc pe diferite orbite și numărul lor crește cu aproximativ 500 în fiecare an ! Departe de a mai fi o curiozitate, această „invazie" devine un fenomen pe cît de nedorit, pe atît de potențial primejdios. Căci, iată, după ce în vara anului 1983 naveta „Challenger" a fost izbită de un asemenea „obiect", zilele trecute s-a vorbit din nou de sateliți de telecomunicații și de navigație geostaționari — scumpi, cu aparatură supersofisticată și nu tocmai ușor de lansat (a se vedea unele eșecuri spectaculoase) — distruși, probabil, în urma coliziunii cu obiecte, vagabondînd în spațiu. Firește, nu se pot da decît cifre cu mari aproximații dar, în mod cert, numărul așa-zișelor „gunoaie" spațiale este de ordinul sutelor de mii. Începînd cu șuruburi, panouri solare, chei, fragmente de sateliți care și-au încetat activitatea, resturi de rachete etc., toate aceste deșeuri poluează spațiul care pînă la sosirea omului a fost „curat" miliarde de ani. Dacă la această fatidică listă adăugăm și sateliții plasați pe orbită în scopuri militare, instalațiile cu laser ori armele cu fascicule de raze lansate în spațiu și programate să explodeze în momentul coliziunii lor cu alte obiecte (am numit armele contrasateliți), elaborate în cadrul programului american S.D.I. — așa-zisul „război al stelelor" — avem o oarecare imagine a puzderiei de „obiecte" ce „poluează" spațiul extraatmosferic, obiecte făcute de mîna omului dar care scapă ori pot scăpa controlului său.

Înmulțirea în progresie geometrică a deșeurilor aruncate în spațiu l-a determinat pe Donald Kessler, un expert al N.A.S.A., să declare că dacă ritmul se va menține, atunci în preajma anului 2000, ele vor forma în jurul Terrei un adevărat cordon la o altitudine de 500—700 mile (o milă = 1 609 m). Extrapolînd ideea, așa cum Van Allen, în 1958, a descoperit cele două centuri de radiații ale Pămîntului, tot astfel, ipotetici cercetători din alte sisteme solare ar identifica, unii și în jurul Terrei, și o proaspătă „centură" formată din diverse „rămășițe" ale aparatelor și instalațiilor trimise de om în cosmos.

În aceste condiții, stațiile orbitale pe care optimiștii le și văd asamblate la mijlocul deceniului viitor, coloniile spațiale, apar sub semnul întrebării ori aminate sine-die, pînă în ziua cînd o tehnologie avansată va curăța cosmosul de nedoritele, nocivele „gunoaie".

Cert este că, din cauza marelui risc al coliziunii, ieșirea în cosmos, depășind faza ei romantică și de uimire-extaz, a devenit o aventură cu un coeficient de risc tot mai sporit. Pseudosateliții aflați la 36 000 km altitudine, vor rămîne pe orbită sute sau mii de ani dacă nu pentru totdeauna, constituind un perpetuu pericol. Dar, în opinia astrofizicienilor, cei mai primejdioși dintre ei par a fi cei aflați între 200—500 km. altitudine, „terenul" unde evoluează navele cu echipaj. Experții afirmă că nu dau o alarmă falsă : un fragment cît un bob de mazăre poate scoate din uz un satelit ori perfora carcasa unei nave cosmice. Iar dacă la viteza de 78 km/sec. o minusculă particulă de praf cu masa de o zecime de gram poate străpunge o placă de aluminiu groasă de 8 cm, cu un ușor efort de imaginație realizăm cum s-ar solda impactul unei astronave cu un fragment de rachetă-rătăcitoare.

Deocamdată, singura soluție ar fi blindajele speciale ; dar pavăza cea mai sigură este încetarea poluării spațiului și în primul rînd încetarea transferării armelor de pe pămînt în cosmos.

MIHAI VASILIU ■

Made in Japan

O invenție a ceasornicarului scoțian Alexander Bain, invenție care datează din anul 1834, face furori în superelectronizata Japonie și nu numai acolo). Despre ce este vorba ? Despre fotocopier, un aparat care face posibilă transmiterea de facsimile.

După cum se știe limba japoneză conține ideograme chinezești și silabe kana care trebuiesc transcrise, cu multă migală, în caractere latine pentru a putea fi transmise prin telex sau pentru computere. Sistemul fotocopierului a fost introdus încă din anul 1930 în birourile marilor corporații și în cele ale instituțiilor guvernamentale. În prezent, ca urmare a folosirii celor mai noi cuceriri ale tehnicii timpul s-a redus, spectaculos, la circa 30 de secunde și se pare că mai există rezerve. Acest lucru a dus la un adevărat „boom", cererea de fotocopiere ajungînd la cifra de 1 milion de bucăți în anul 1986, iar prognoza pentru 1990 indică cifra de 5 milioane. Bineînțeles că s-a avut în vedere și perfecționarea aparatelor, reducerea prețului de cost (pentru prima dată firma „Sharp" a scos pe piață un exemplar al cărui cost este sub 1000 de dolari). Viitorul fotocopierelor pe piața externă pare a fi foarte roz ; de la Tokio se anunță că cererile pentru anul în curs se cifrează la 1 milion de bucăți, adică jumătate din producție.

Fotocopierul, invenție a unui scoțian, tinde să devină un produs de înaltă tehnicitate (și utilitate) care poartă peste mări și zări emblema „made in Japan".

DAN DĂNUȚ DORU ■

Racul

Aforisme

● Sub pretextul că seamănă adevărul, unii pămînteni îl îngroapă.

● Avarul nu are decît două perechi de pantaloni : una e roasă de prea mult purtat, iar cealaltă... de molii.

● Luminarea nu luminează fără să lăcrimeze.

● Vulpile nu au nevoie să umble în haită.

● Nu soarele provoacă seceta, ci norii sterpi.

● Unii oameni folosesc ca scenă tălpile pantofilor.

● Prăjinile cu care se bat pomii roditori se fac din copacii care nu rodesc.

● Datornicul își amanetează busola.

● Cînd actorul tremură, suflerul asudă.

● Căsătoria fulger nu-l urmată doar de un tunet.

● Pentru soți săcra-i o albină : unul îi simte mierea, celălalt acul.

● „V"-ul de pe capul viperei nu-i inițiala victoriei.

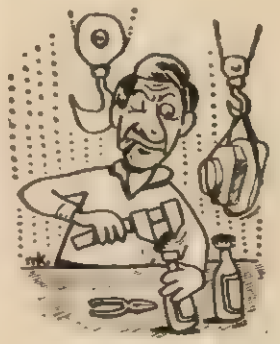

● După ce a ajuns sus, și-a făcut din aripi perne.

● Măgarul are urechi lungi, dar nu-i ascultător.

● Nehotărîtul se sufocă între „da" și „nu".

● Mai întîi se rostogolesc banii, apoi cei care îi risipesc.

● Peria lingușitorului nu se tocește niciodată.

● Căsătoria civilă nu-i decît începutul milităriei.

● Leneșul se odihnește la umbra scării.

● Papagalul nu poate imita și zborul vulturului.

● La slujbă — mîini de aur, acasă — palme de plumb.

● Există oameni care topesc chei pentru a face lacăte.

● Păsările fug din copacul lovit de secure, dar se întorc în viorile făcute din el.

● Degeaba ai cărți multe în bibliotecă dacă în cap rafturile sînt goale.

N. PETRESCU-REDI ■

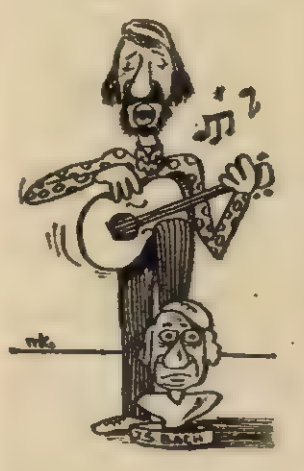

Cîtadină

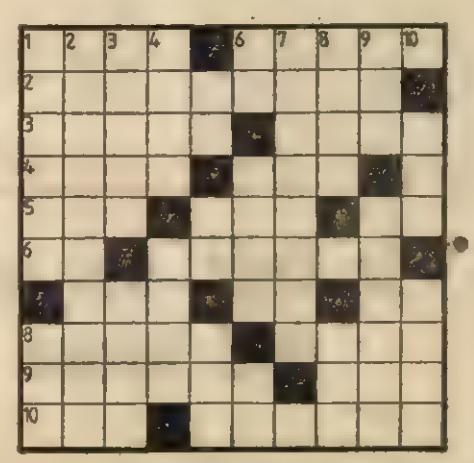

ORIZONTAL : 1) Cea mai simplă formă de locuință — Mică grădină publică aflată la o incrucișare de străzi. 2) Străzi largi avînd în mijloc alei plantate cu arbori, iarbă și flori. 3) Sistem de comunicare la distanță cu ajutorul teleimprimatorului — Zonă verde de utilitate publică, amenajată pentru agrement. 4) Localitate în Japonia — Bunic (reg.). 5) Ai dumitale — Minge afară — Cartiere centrale ! 6) În timp ! — Locuri fără clădiri și de obicei neîngrădite, într-un cartier. 7) Perechi de vite la jug (reg.) — Gel ! — Exclamație. 8) Scrieri consemnînd an cu an istoria unui popor, a unui oraș etc. — Prezent în muzee și expoziții. 9) Drum simplu în interiorul unui oraș, mărginit de trotuare — Otorinolaringologie (abr. med.). 10) Arborele lui Eminescu din dulcele tîrg al Ieșilor — Clădire publică destinată manifestațiilor cultural-artistice (pl.).

VERTICAL : 1) Orașe vechi, fortificate — Acest. 2) Instituții create pentru activități de folos obștesc. 3) Stradă amenajată pe malul unui rîu — Una din porțile principale ale unui oraș (pl.). 4) Tip de stradă îngustă și scurtă —. casă elegantă și spațioasă. 5) Osie — Poezi — Localitate în Suedia. 6) Staniu — Oraș medieval — Acut ! 7) Cel mai important oraș al unei țări. 8) Stropit — Fluviu în Franța. 9) Atmosferă — Edificii în care au loc reprezentații dramatice. 10) Arteră de pătrundere în oraș, făcînd legătura cu o șosea importantă (pl.) — Clădire spațioasă unde se vînd produse agroalimentare (pl.).

Dicționar : AZAE, IGI, EDA, RON.

BOGDAN VLAD ■

Dezlegarea careului din numărul precedent :

PLASA ; CARAS ; LAC ; CRAP ; TO ; UND ; TAR ; GEM ; TS ; HOMAR ; RN ; AER ; RĂCARI ; TIRI ; ULANI ; NADA ; MD ; TAU ; A ; AMARARE ; T ; VUR ; CE ; EURI ; ORII ; NEGRE ; DS ; OCEANICI.

Antenă care se... umilă

În Elveția a fost realizată o antenă de telecomunicații gonflabilă. Un model redus, cu diametrul de trei metri, a fost expus la expoziția „Space Commerce 86". Antena ce urmează a fi folosită în spațiu va avea un diametru de 12 metri și va fi destinată viitorului satelit-releu european DRS, celor cu bandă largă de emisie de tip Quasat și marilor sateliți de telecomunicații. Noua antenă folosește o tehnologie deosebită. Ea este transportată strînsă pe orbită unde, sub efectul razelor solare, structura ei începe să se întindă și să se întărească. Prima antenă de 12 metri, de acest gen se află în construcție și urmează a fi supusă probelor. În imagine antena gonflabilă cu un diametru de trei metri.

Breviar științific

Barajul Tamisei

Printr-o simplă apăsare de buton, în 15 minute, de pe fundul Tamisei se ridică un baraj de oțel, ce se înalță la șapte metri deasupra nivelului apei, capabil să oprească fluxul mării, ce provoacă creșterea fluviului și deci mari inundații. Barajul construit la 10 kilometri în aval de Londra, în apropiere de localitatea Woolwich, este format din șapte piloni de beton, culcați în albia Tamisei și din patru porți principale și din șase porți mai mici, executate toate din oțel și acționate de cricuri hidraulice. Fiecare din cele patru porți principale măsoară 61 metri lungime, cîntărește 3 200 tone și acoperă o suprafață egală cu aceea a unei jumătăți de teren de fotbal. Două porți, în greutate de 90 tone fiecare, sînt basculante, iar patru sînt culisante, fiecare avînd 220 tone. Toată lucrarea are o lungime de 520 metri și este completată de un sistem de diguri, pentru a se permite navigația fluvială. Acest baraj uriaș considerat de unii britanici ca „a opta minune a lumii", a fost executat de 4 000 muncitori, în decurs de opt ani. Deoarece orașul Londra este construit pe un teren argilos, el se scufundă treptat, cam cu 60 centimetri într-un secol. Din această cauză barajul de pe Tamisa, care a costat 460 milioane lire sterline, conform celor susținute de specialiști, nu va putea proteja marele oraș mai mult de 50—60 de ani.

AUREL DIANU ■

Start în cupele europene

Campioana României a surclasat campioana Ungariei: 4—0!

Spectacol şi eficienţă

Norma de goluri pe care o realizează în ultima vreme **Steaua** în compania echipelor pe care le întîlneşte a fost îndeplinită şi în întîlnirea cu **M.T.K. Budapesta** din cadrul primului meci al Cupei Campionilor Europeni. Victorioasă cu 4—0, echipa din Ghencea se poate socoti deja scutită de emoţii în legătură cu calificarea sa în turul doi al competiţiei. Dar nu numai diferenţa de goluri a bucurat pe suporterii stelişti, ci şi maniera categorică în care **Steaua** a reuşit să-şi domine adversarii şi să-i înfrîngă într-o partidă aflată de la început şi pînă la sfîrşit la discreţia jucătorilor bucureşteni.

Dacă ar fi să descifrăm mai în detaliu ce i-a adus pe aceştia la succes ar fi, fără îndoială, nu atît forţa lor de joc — remarcabilă ! —, ambiţia de a cîştiga — şi ea la cote înalte ! —, cît, mai ales, o tehnică de multe ori desăvîrşită şi care a stîrnit o justificată admiraţie, punctată deseori de aplauzele celor prezenţi. **Steaua** a jucat altceva decît adversara sa. Numai cînd poţi să-ţi deposedezi adversarul de balon cu siguranţă, aşa cum o face Bumbescu, numai cînd te mişti pe teren ca un mecanism ce nu poate fi dereglat de nici o împrejurare potrivnică, aşa cum e cazul lui Ungureanu, numai cînd îţi serveşti cu mingi cochiliere cu precizia lui Böloni, cînd de învîrti printre adversari ca un spiriduş, fără să pierzi mingea, aşa cum face Hagi şi numai cînd mişcările tale sînt atît de imprevizibile încît pur şi simplu îi laşi buimaci pe cei care încearcă să te deposedeze de balon, aşa cum o face Lăcătuş, numai atunci o echipă poate spune că are jucători de talie internaţională şi-şi poate permite să joace dezinvolt, cu subtilitate, într-o deplină luciditate. Avînd jucători admirabil pregătiţi tehnic şi tactic, **Steaua** a izbutit să construiască faze de mare rafinament, să marcheze goluri multe, aşa cum toţi iubitorii fotbalului nostru doreau, şi să realizeze un spectacol ce i-a încîntat pe toţi, fiind în permanenţă la cîrma jocului şi impunîndu-şi ritmul care i-a convenit, modalitatea de joc care i-a adus victoria.

S-a mai reuşit ceva, ceva deosebit de important pentru fotbalul românesc, în care uneori calculele hîrtiei sînt răsturnate în mod senzaţional de ceea ce se întîmplă pe teren : a obţinut, la un scor mare, o victorie care trebuia, în mod logic, obţinută la un scor mare, ţinînd cont de lipsa de formă pe care o înregistrează în clipa de faţă **M.T.K. Budapesta**. E un semn de maturitate, un semn preţios de profesionalism, de abordare responsabilă a oricărui meci, într-o deplină cunoştinţă de cauză şi cu cele mai potrivite mijloace. În partida de miercuri nimic n-a fost la voia întîmplării în jocul echipei steliste. Golurile n-au fost un rezultat al hazardului, ci au urmat unor combinaţii care l-au pus pe Hagi (în minutele 11 şi 26), Böloni (în minutul 63) şi Lăcătuş (în minutul 83) în situaţii ideale pentru a înscrie. **Steaua** elimină cu brio, încă o dată, un refren care s-a auzit uneori pe stadioanele noastre : „Am jucat bine, dar n-am avut noroc". Cînd elevii lui Anghel Iordănescu îşi fac cu prisosinţă datoria nu mai au nevoie să apeleze la şansă. Ea le surîde tocmai fiindcă sînt mai buni, mai angajaţi cu toată fiinţa, în obţinerea victoriei. Iar cea de miercuri, care-i atestă din nou **Stelei** clasa continentală, ne lasă să întrezărim că, păşind cu dreptul, echipa clubului militar ne poate aduce acelaşi fel de satisfacţii cu care ne-au obişnuit în ultimii ani.

Bravo, Steaua ! Succes în continuare !

GEORGE ARION
Fotografii de PAUL AGARICI

În Regie, mai puţin decît speram

Aşteptat cu un interes deosebit, sporit de prestaţiile total opuse, în propriile lor campionate (G.K.S. Katowice înregistrînd spectaculoase evoluţii, acasă şi în deplasare, în timp ce Sportul Studenţesc acumulase, după patru etape, doar un punct, şi acela pe teren propriu !), meciul din „regie" a debutat furtunos, studenţii bucureşteni creîndu-şi, din start, cîteva foarte clare ocazii de gol, ratate de puţin de Stănici(minutul 4), Ţîrlea (minutele 9 şi 11), Cristea (minutul 21). Dar cele mai clare situaţii de gol aveau să se desfăşoare în această primă repriză în minutul 28, cînd Cristea ,intrat în colţul careului, expediază un şut înşelător, iar Ţîrlea, în loc să preia în gol, singur în faţa porţii, sare peste balonul care, îndreptîndu-se spre colţul lung, este deviat în ultimă instanţă de portarul oaspeţilor, Dreszner, în corner. Atacurile Sportului se cam încheie cu o altă ocazie ratată Ţîrlea pătrunzînd în careu şi şutînd fără prea mari şanse, cînd mult mai eficientă ar fi fost o pasă către Bozeşan rămas liber la numai 10 metri, perpendicular pe poartă. Să mai notăm două evenimente din această primă repriză : în minutul 22 intră Lesiak, în locul lui Krzyos, accidentat, iar Grzesik este eliminat (cartonaş galben pentru lovirea lui Stănici, apoi cartonaş roşu pentru proteste la prima decizie). Ne-ar putea spune, privind [illegible] faptul că oaspeţii [illegible] n-au adăugat mai nimic în atac (au expediat primul şi singurul lor şut spre poarta lui Voicilă abia în minutul 12 !), că Sportul n-a jucat bine. Dimpotrivă, surprinzător de ofensiv şi de bine legat, în comparaţie cu ultimul meci din campionat, cel în compania studenţilor clujeni. În atari condiţii, cînd, în minutul 46 s-a reuşit deschiderea scorului (şut foarte puternic al lui Stănici, de la aproximativ 25 de metri, pe care Dreszer nu l-a putut reţine, iar Ţîrlea a reluat cu capul, din 5 metri, direct în gol) şi cînd gazdele mai aveau la dispoziţie o repriză întreagă, în care jucau în superioritate numerică, era de aşteptat să asistăm la înscrierea a cel puţin încă două goluri. Din păcate, n-a fost să fie aşa. Oaspeţii au închis şi mai mult jocul, l-au fragmentat prin numeroase faulturi, au mai tras şi dt timp, ba au lansat şi cîteva contraatacuri destul de tăioase şi, pînă la urmă, au scăpat cu faţa curată. Ocazii de gol, pentru studenţii bucureşteni, fireşte, au fost destule, mai numeroase şi mai clare decît în prima repriză. Coraş, Ţicleanu şi Stănici au muncit enorm, au împins echipa înainte, au şutat, au centrat, au pasat în careu, au realizat faze ideale pentru gol, dar golul n-a mai venit. S-a şutat peste poartă, în bară, sau a apărat Dreszer. Nu-i mai puţin adevărat că oaspeţii au beneficiat de serviciile a doi fundaşi centrali de excepţie, Piekarczyk şi Biegun, iar Lesiak a făcut tot ce-a putut pentru a incomoda jocul de la mijloc al echipei noastre. Firească, „vina" pentru acest scor limită, cînd putea fi obţinut, pentru meciul retur, unul foarte liniştitor, un 3 0, de exemplu, aparţine cu precădere înaintaşilor, dar punctul slab al Sportului se dovedeşte a fi, în continuare, mijlocul, unde jocul este lent, lipsit de fantezie şi de sclipire, mai ales la construcţia fazei de atac. Dacă avem în vedere meciul foarte bun în compania lui Dinamo, cu numai zece zile în urmă, putem spera că această victorie, chiar şi la limită, ar putea fi valorificată în meciul retur. Un meci care se anunţă foarte greu, mai ales că, probabil, oaspeţii îi vor folosi şi pe Furtok, Nawrocki şi Wijas, trei din piesele de bază ale echipei, indisponibile pentru primul meci. Să sperăm, deci, că ne, pînă [illegible] să aplaudăm o [illegible] este, orice s-ar spune, o victorie şi să sperăm, totuşi, în fragila ei consistenţă. Nu de altceva, dar în fotbal totul e posibil, chiar şi cu numai 1—0 la activ. Altfel spus, lupta continuă.

VICTOR NIŢĂ

Fotografie de PAUL SIMBOTIN

Senzaţionala răsturnare de scor, pe stadionul din Bănie

Universitatea Craiova revine de la 0-2 la 3-2!

Fotografii de COSTEL IVAN şi GHEORGHE AVRAM

Dacă Universitatea este o echipă în redevenire, publicul, acest mare public oltean, a rămas cu gustul performanţei. Stadionul „Central" din Craiova a cunoscut din nou atmosfera marilor meciuri ale Universităţii. Mai rămîne ca echipa studenţească de astăzi a Craiovei să demonstreze că se poate conta pe ea cel puţin în viitorul apropiat. Ca să fim exacţi, aceste gînduri mi-au venit din minutul în care a intrat Gheorghiţă Geolgău. Tot ce era anonim, confuz şi inexact pînă în acel moment — ne referim în special la prima repriză, repriză în care lipsa de experienţă a lotului craiovean şi o greşeală de arbitraj (ofsaidul din care s-a dat primul gol) — a permis portughezilor să conducă detaşat, deci, tot ceea ce ne amăra sufletele în acele prime 45 de minute, a dispărut ca prin minune. Prima acţiune a lui Geolgău, încheiată cu golul din penalty al lui Ciurea, a dat echipei ceea ce îi lipsea : moralul de învingător. Ziua bună a lui Gheorghiţă avea să aducă încă două goluri, înscrise de Vancea şi Ghiţă, făcîndu-i pe ziariştii portughezi — care îşi transmiteau deja triumfal prin telefoane — să exclame : incredibil !

Mi-am amintit atunci de un alt meci al lui Gheorghiţă Geolgău, de senzaţionalul retur cu A. S. Monaco, pe atunci Universitatea cîştigîndu-se, după un meci dramatic, datorită în bună măsură craioveanului. Socotim că antrenorul Constantin Oţet a gîndit bine : cu o echipă foarte tînără, numărînd puţini oameni cu experienţă în dispozitivul ei, se impunea drămuirea forţelor lor de joc, a experienţei lor. Aşadar, intrarea lui Geolgău a confirmat şi calculele conducerii tehnice a echipei. Desigur, calificarea se va juca la Chaves, dar credem în această primă experienţă a tinerei echipe, după cum aşteptăm foarte mult de la Lung, care va reintra, un Lung care este „mintea" limpede a oltenilor, în stare să-i ţină „în priză" în teren. Poate că va intra şi Ruda, dacă se va reface şi el, şi Zamfir. Încolo, aşteptăm de la Stoica şi Ciurea să fie ceea ce au arătat că pot fi în campionat, de la Negriţă să fie acelaşi om de bază, iar de la Geolgău, fireşte, măcar golul calificării. La Chaves nu va fi deloc uşor, dar Craiova toată — echipa, conducerea şi tehnică şi toţi cei care-i sprijină — vor face totul pentru ca studenţii să-şi apere şansa pînă la capăt.

RĂZVAN BÂRBULESCU

Victoria Bucureşti debutează cu o victorie

(Urmare din pag. 24)

Singura acţiune notabilă a fost aceea creată în minutul 85 de Lemerios care şi-a încheiat cursa printr-un şut ce avea să-l găsească la post pe Rotărescu. Victoria ar fi putut însă să-şi mărească avantajul în minutele 70 (cap Nuţă, respins de apărarea adversă), 79 (Augustin şut plasat, apărat de Constantinou), 89 (cursă a aceluiaşi Augustin, pas spre Nuţă care nu mai are însă forţa de a finaliza) şi 86 (la sutul la vinclu al lui Augustin care a lătrunit bara), dar oricum obiectivul şi fusese atins.

Un meci cîştigat pe merit, în care echipa noastră a etalat un joc frumos, curat, excelent pregătit din punct de vedere tactic de antrenorul Dumitru Nicolae-Nicuşor, după o pregătire interpretată perfect de elevii săi. Un debut în cupele europene cu dreptul, o izbîndă ce spune multe despre optimismul Victoriei, care se poate gîndi de pe acum la turul II al Cupei U.E.F.A.. Sîntem siguri că, printr-o pregătire la fel de atentă, prin seriozitate şi devotament jucătorii Victoriei pot atinge acest obiectiv spre care, iată, au făcut un pas important, pentru care merită toate felicitările.

Civilizaţia sportului

Au luptat şi au învins

Pornind de la o scrisoare referitoare la „cursa" cumpănită a fotbalistului Marcel Puşcaş pentru recuperarea handicapului unei grave accidentări, amintearn în comentariul anterior despre o tînără atletă care înfruntîndu-se pe sine, a încercat imposibilul şi dintr-o candidată la paralizie a redevenit alergătoare. Revenim cu alte exemple în speranţa că lecţiile de viaţă, de voinţă şi de curaj din istoria sportului mondial pot da încredere celor aflaţi la grea încercare.

Sportivii noştri au dovedit adeseori spirit de sacrificiu, admirabile calităţi de voinţă. Discobolul Lia Manoliu a cîştigat la Ciudad de Mexico titlul olimpic după un serios accident muscular care o făcea indisponibilă. La o altă olimpiadă, cea de la Melbourne, Nicolae Linca a boxat după o injecţie cu o doză importantă de novocaină la mîna fracturată, dar şi-a descoperit suficiente resurse pentru a învinge şi cuceri medalia de aur. Gimnasta Nadia Comăneci nu şi-a abandonat echipa la campionatele mondiale de la Dallas cu toate că avea o infecţie gravă în palmă şi reprezentativa României, în formaţie completă, a cîştigat titlul suprem.

Campionul olimpic de la Tokio la săritura în înălţime, atletul sovietic Valeri Brumel, a suferit în plină glorie sportivă un accident de motocicletă care nu a făcut mult să fie urmat de amputarea unui picior. După 6 intervenţii chirurgicale şi 3 ani de luptă îndîrjită cu sine, cu cîrjele şi cu... compasul-nea publică, Brumel a revenit pe stadion !

Fotbalistul francez Philippe Gondet, unul dintre cei mai buni atacanţi din generaţia anilor '60, a suportat, în interval de doi ani, operaţii complicate la ambii genunchi. A revenit, după o lungă reeducare a muşchilor, jucînd cu ligamente de plastic şi nu oriunde, ci în echipa naţională !

După o hemoragie internă provocată de o ciocnire într-un joc de rugby şi cîteva zile „petrecute" între viaţă şi moarte, neozeelandezul Murray Halberg, cu un braţ şi un umăr atrofiate, s-a lansat în cursele atletice de fond devenind campion olimpic la Roma !

În anii 30, o tînără jucătoare americană de tenis, Alice Marble, stinsă de o gravă maladie a epocii, după 6 luni de sanatoriu, s-a angajat într-un extraordinar efort de recuperare, a revenit pe terenuri şi în 1939 a cîştigat turneul de la Wimbledon fără să piardă un set !

Exemplele de sportivi care au luptat şi au învins în condiţii potrivnice pot continua cu gimnastul Dan Grecu, atletul Carol Corbu, canotorii, rugbiştii şi alţi „încăpăţînaţi" din familia sportului. Ele ne demonstrează că atunci cînd urmăreşti un ideal trebuie să ştii să lupţi pentru el chiar dacă unii sceptici te consideră... terminat. „A fi, înseamnă a fi luptător".

CRISTIAN ŢOPESCU

Toată lumea face sport

● Ciclistul irlandez Stephen Roche şi-a încununat excepţionalul sezon cucerind, la Viena, titlul de campion mondial pe şosea. Astfel, Roche reuşeşte să îmbine, în acelaşi an, tricoul roz de cîştigător al Turului Italiei, cel galben, de învingător în Turul Franţei, şi tricoul „arc-en-ciel", al campionului lumii la fond, ispravă realizată pînă acum doar de „căpcăunul", belgianul Eddy Merckx (eventul „Giro-Tour" a fost obţinut de cinci ciclişti, dintre cei mai mari : Fausto Coppi, Jacques Anquetil, Eddy Merckx, Bernard Hinault şi irlandezul citat). ● Într-o posibilă ierarhie a recordurilor de succese cicliste, pe primul loc s-ar situa cele 9 victorii ale francezului Jacques Anquetil (între 1953 şi 1966) la „Marele Premiu al Naţiunilor", cursa contrachronometru clasică, apoi cele 7 victorii ale lui Merckx în „La Primavera" (Milan-San Remo), precum şi cele cîte 5 victorii în Turul Franţei trecute în contul lui Anquetil, Merckx şi Hinault. Italieni, francezi, belgieni, acum aproape inexistenţi în marile ocazii... ● Un punct pierdut pe teren propriu şi, deci, un punct cîştigat în deplasare. Iată motive de amărăciune pentru gazde şi de bucurie în tabăra oaspeţilor, nu ? Nu, pentru că fotbalul răstoarnă, cum îi stă şi bine, şi această obişnuinţă. Iată, rezultatul meciului de la Moscova U.R.S.S. — Franţa 1—1 (preliminariile C.E., grupa a 3-a), inseamnă, practic, calificarea sovieticilor, în timp ce pentru deţinătorii titlului constituie „Punctul final", cum inspirat s-a exprimat trimisul lui „L'Humanité", francezii pierzînd orice şansă, chiar teoretică, de a-şi putea apăra anul viitor coroana cucerită în 1984. ● Operaţia la tendonul lui Achile la care a fost supus baschetbalistul sovietic Arvidas Sabonis a fost încununată de succes, specialiştii apreciind că în cel mult trei luni cel mai bun jucător amator de baschet din lume va putea reveni în prejma cosului. ● În absenţa celebrei Nacional Montevideo, eliminată din prima ligă datorită falimentului financiar, campionatul uruguayan de fotbal este dominat de o formaţie cu nume neobişnuit pentru malurile lui Rio de la Plata : Danubio, liderul clasamentului. ● Antrenorul echipei de canotaj academia a Universităţii Oxford, Dan Topolski, a demisionat, în urma unui diferend cu căpitanul echipajului, americanul Chris Penny. Ca-n fotbal ! Şi pentru ca asemănările să nu rămînă, cu să zicem aşa, la suprafaţă, să amintim că în 15 ani Topolski a condus Oxford-ul la 10 victorii consecutive împotriva Cambridge-ului, în celebra „Boat-race" de pe Tamisa... ● O altă absenţă notabilă în actualul sezon de canotaj : marea speranţă a schifului italian, Davida Tizzano, campion mondial de juniori anul trecut la simplu, a devenit indisponibil, fiind rănit de un glonţ la picior, în timp ce încerca să prindă hoţii care-i furaseră motoreta ! ● Karl-Heinz Rummenigge (95 de selecţii în reprezentativa R.F. Germania) şi-a găsit un loc sub soare, în Elveţia, urmînd să evolueze la Servette Geneva, după rezilierea contractului cu Internazionale Milano şi tratative infructuoase cu Cesena, Bayern München şi V.f.L. Bochum. „Kale", în vîrstă de 32 de ani, fost campion (dacă nu ştiaţi) de tenis-juniori al R.F.G., îi va întîlni în Ţara Cantoanelor pe colegii săi din „calcio", italienii Giancarlo Antognoni şi Marco Tardelli, „reformaţi" din Peninsulă...

LUCIAN OPREA

ŞAH cu Margareta Mureşan

Mozaic alb negru (II)

ADEVĂRAT K.O.! Aşa apreciază presa şahistă mondială anul 1988 pentru participanţii în campionatul mondial (ciclul 1987—1990) pentru că la anul se vor desfăşura turneul candidaţilor, aferturile, semifinalele şi finala meciurilor candidaţilor la titlul mondial, urmînd ca deja în septembrie să fie cunoscut noul challanger. Viitorul meci pentru titlu va fi tot de 24 partide şi este prevăzut pentru anul 1990 ● **PRONOSTICURI.** Revista iugoslavă „Politika" aprecia că şanse de calificare la „candidaţi" din turneele interzonale au următorii jucători: la Subotica: Short, Tal, Ribli; la Zagreb: Korcinoi, Seirawan, Nikolici sau Miles şi la Szirák: Beliavski, Portisch, Ljubojevici sau Nunn. Pronosticurile nu s-au adeverit întru totul. La turneul candidaţilor s-au calificat în urma disputării turneelor interzonale de la Subotica: G. Sax (Ungaria), N. Short şi J. Speelman (ambii din Anglia), de la Zagreb: V. Korcinoi (Elveţia), Y. Seirawan (S.U.A.) şi I. Ehlvest (U.R.S.S.) şi de la Szirak: V. Salov (U.R.S.S.), J. Hjartarson (Islanda). Cel de-al 14-lea participant va fi cunoscut la finalul meciului dintre J. Nunn (Anglia) şi L. Portisch (Ungaria) ● **TURNEUL CANDIDAŢILOR** va fi organizat de Federaţia canadiană în Saint John între 22 ianuarie şi 21 februarie avînd calificaţi de drept pe A. Sokolov, A. Iusupov şi R. Vaganian (toţi trei din U.R.S.S.), J. Timman (Olanda) şi pe K. Spragett, reprezentantul ţării gazdă ● **CANDIDAŢII** Sokolov, Iusupov, Vaganian şi Timman coboară din meciurile candidaţilor în turneu. Au avut suficient răgaz să participe la numeroase turnee de pregătire. Mai în formă este, deocamdată, R. Vaganian. G. Sax (36 ani) a cîştigat cu şanşă turneul de la Subotica, numărîndu-se prima oară printre „candidaţi" şi „făcînd rocada" pentru turneul de la Saint John cu „marele învins", Zoltan Ribli, clasat pe locul patru, la egalitate de puncte cu ex-campionul lumii, Mihail Tal. „Copilul minune" al şahului britanic, N. Short (22 ani), prin jocul său agresiv, şi-a cîştigat porecla : „I. e4-Killer". J. Speelman a cucerit simpatia publicului iugoslav demonstrînd un mare progres la joc. Rezultatele sale l-au adus în poziţia 13 în lista Elo. Profesionistul dominat de teama de a pierde a marcat un salt psihologic important, jucînd fiecare partidă pentru victorie. În ultima clipă, B. Spasski a renunţat să la startul la Zagreb. Nu se ştie exact dacă motivele sale coincid cu cele ale altor profesionişti, precum R. Hübner sau V. Hort, care nu mai participă în C.M. Tind mai mult atraşi de turnee V. Korcinoi şi-a făcut „încălzirea" pentru „interzonal" participînd la o conferinţă de presă ocazionată de festivalul de la Hoek după un sezon bogat în turnee şi meciuri de pregătire. Va fi un candidat la titlul mondial care va avea un cuvînt greu de spus în calificarea în sferturile de finală ale meciurilor sorte titlul suprem. Y. Seirawan, după ce a cîştigat alegerile la preşedinţia Federaţiei americane, a jucat mult mai bine decît alte dăţi. Neaşteptată a fost calificarea lui I. Ehlvest. La Szirák finalul turneului a răsturnat pronosticurile. Excelent a jucat cunoştinţa noastră din meciul din C.C.E. de la Bucureşti, islandezul Hjartarson, care, surprinzător, s-a calificat la egalitate de puncte cu sovieticul V. Salov, eliminîndu-l pe primul favorit, A. Beliavski, J. Nunn a prestat un joc frumos, de calitate. O jumătate de punct în plus l-ar fi lipsit de grija de a-l întîlni într-un meci de baraj pe maghiarul L. Portisch ● **TOTUL PENTRU INFORMAŢIE** este deviza şahistului, pe care o va susţine noua publicaţie de amploare anunţată pentru apariţia în anul 1988 „Schach-Spiegels". În paginile sale se vor întîlni comentariile a o mie de partide în limbajul internaţional al şahului. În cazul în care planurile vor deveni realitate, vor concura publicaţiile „Informator" şi „New in Chess".

Să ne bucurăm cu prudență. Lupta pentru calificare continuă!

■ Campioana României a surclasat campioana Ungariei

STEAUA BUCUREȘTI – M.T.K. BUDAPESTA: 4–0 (2–0)

■ Senzaționala răsturnare de scor din Bănie

UNIVERSITATEA CRAIOVA – CHAVES: 3–2 (0–1)

■ În Regie, mai puțin decît speram

SPORTUL STUDENȚESC – G.K.S. KATOWICE: 1–0 (0–0)

Comentarii în paginile 22—23

Nu știm dacă ei se bucură de golul lui Hagi sau de victoria „Victoriei", de golul lui Bölöni sau de golul lui Ghiță pentru că, indiferent de stadionul pe care s-au aflat, iubitorii fotbalului au fost suporterii înfocați ai fiecăreia dintre cele cinci echipe românești angajate în lupta pentru calificare.

De la trimișii noștri speciali la Larnaca (Cipru) și Malines (Belgia)

Victoria București debutează cu o victorie

LARNAKA – VICTORIA BUCUREȘTI 0–1 (0–0)

O primire deosebită li s-a făcut jucătorilor români pe noul stadion E.P.A., primire pe măsura interesului de care s-a bucurat acest meci, aici, la Larnaca. În prezența celor peste 5 000 de spectatori care au luat loc(...), singura tribună existentă decorandată aici, fluturul de început al arbitrului Antal Hutak din Ungaria a găsit cele două echipe decise în obținerea cît mai rapidă a unui avantaj care să le facă să privească mai liniștite spre minutele caniculare în care aveau să se confrunte. Dar, ceea ce părea să fie un handicap pentru echipa noastră, aceste greu suportabile plus 39 de grade Celsius de la începutul partidei, a fost depășit printr-o mobilizare și o voință excepționale. Pentru o bucată, începută sub semnul egalității celor două ocazii din minutul 3, create prin pătrunderile succesive ale lui Skalas și Vaișcovici, a fost confruntată de echipa noastră, care a impus în joc, centrulând mai clar, afilndu-se mai mult în posesia balonului și fiind (...) mai aproape de a obține un avantaj pe tabela de marcaj. Așa s-a întîmplat în minutul 26, la faza creată de Cojocaru care, după ce a șutat puternic determinîndu-l pe internaționalul cipriot Constantinou să respingă, l-a pus astfel pe Balaur într-o bună poziție, (...) oprit în plasă, dar golul a fost anulat pe motiv de ofsaid. Fusese cea mai (...) ocazie de pînă atunci. Și asta în ciuda replicii foarte dîrze a gazdelor, care făcea și mai prețios rezultatul Victoriei. Să subliniem această pătrundere din minutul 16 a lui Maki, încheiată cu o centrare spre Skalas și cu o lovitură de cap a acestuia peste transversală. Repriza întîi, deși avea să ne trezească pînă la finalul ei, (...) calitate, părea profilată (...) Victoriei de după pauză. Și, într-adevăr, doar 5 minute de la reluare le-au fost necesare jucătorilor noștri pentru a înclina balanța în favoarea lor. Golul, cel ce avea să consfințească victoria echipei noastre, a fost opera lui Ene, care l-a învins pe portarul cipriot cu un șut necruțător, din poziție centrală, puțin în afara careului de 16 m, surprinzător și prin aceea că a fost deviat de oponentul unui apărător. Din acest moment Victoria preia definitiv cîrma jocului și nici una din încercările gazdelor de-a reechilibra partida nu mai are șorți de izbîndă. Insistența lor întîlnește un zid de netrecut.

(Continuare în pag. 23)

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Unul din principalii autori ai victoriei de pe Ghencea, Hagi

Rezultat cu speranțe pentru retur

F.C. MALINES – DINAMO BUCUREȘTI 1–0 (0–0)

Regretul nostru este că Dinamo n-a reușit un rezultat mai bun (și acest 0—1 fiind bun, în condițiile date) cu cît grupurea sportivă din Șos. Ștefan cel Mare a pregătit impecabil acest joc, trăind (...) plasarea în Belgia cu importanța și minuția unei veritabile campanii — pentru că în fotbalul internațional actual nu se mai poate altfel. Și nu de complezență spun că, cei din urmă acum, pot fi peste două săptămîni printre cei dintîi... calificați — dacă ținem seama și de ordele de începere a jocurilor în țară. Pînă atunci, mă grăbesc să spun cum este această K. V. Mechelen, această mică necunoscută a fotbalului european, după „trei decenii de vegetare", cum aprecia presa lor, îi renaște ambiții dintre cele mai mari. Ei bine, băieții „Din spatele cazărmii" (denumirea populară a stadionului li s-ar fi potrivit și la propriu...) alcătuiesc o echipă tare, atletică, insistentă, orgolioasă, puternic motivată, pusă pe fapte mari — și cu alte asemenea atribute, cîte or mai fi încăpînd în fizionomia unei formații multinaționale. De altfel, într-o discuție de luni, antrenorul Aad de Mos (foarte la modă aici de cînd a fost desemnat cel mai bun antrenor al Belgiei în sezonul trecut) relua profesiunea sa de credință : „Spectacolul ? C'est quoi le spectacle ?". Și „atîta vreme cît nu există nici un juriu care să aprecieze echipele după calitatea jocului, îmi mențin punctul de vedere". „Fiecare întîlnire e o luptă", concluda el. O luptă a fost și meciul de astă seară (miercuri, n.r.), numai că n-a fost o luptă dreaptă, cum se spune pe la noi, ci mai degrabă o trîntă subtil dirijată de arbitrul Asp'tarde. Acest micuț pirat al gazonului s-a prezentat dintr-un început dinamoviștilor cu o mînă în gură — la fluier, și cu alta în buzunar — la cartonașe, pe care s-a și grăbit să le folosească în fața lui Movilă și Cămătaru. Mai mult, în minutul 36 nu-și reprimă tentația de a-l mai scoate o dată pe cel galben, dar (...) Movilă : firesc, cartonașul galben se transformă în roșu, și așa numai pentru că jucătorul nostru se răzgîndise, lăsînd mîngen jos la execuția unui aut pe seama lui Mihăescu : șaptezeci și ne la o limită foarte scrupuloasă a regulamentului.

În condițiile (...) că situația dinamoviștilor s-a complicat, în fața unei echipe ca Mechelen fiind greu să joci și în 11, darmite în 10 oameni ! Totuși echipa Dinamo a făcut (...) a treia tentative de repetare a unei performanțe europene este mult mai bine pregătită, din toate punctele de vedere, decît în precedentele două sezoane. La „știința jocului" s-a dovedit mult superioară adversarei sale, așa explicîndu-se și faptul că belgienii n-au reușit atîta cît își doreau și își imaginau. Golul lor a picat în urma unei (...) pe care De Wilde a dat-o cu capul (și cu cap, pe o traiectorie înșelătoare „de bonă"), Lupu și Nicolae au oztat, Den Boer s-a desprins de ultimul și a înscris, amintindu-mi de golul primit de naționala în Atena. Ulterior, experiența mai bogată și jocul mult mai combinativ și bine gîndit tactic al dinamoviștilor au rețezat treptat din turețul gazdelor, mulțumite și nu prea de acest frag (...) surmontabil 1—0. Formația noastră a avut alcătuirea cea mai oportună pentru acest meci, excepînd absența timpurie de o accidentare a lui Andone și menționînd că Mateuț a jucat cu „dreptul" cam sigilat tot din cauza unei accidentări (călcătura de la Moreni) : Moraru — Mihăescu, Movilă, Nicolae, Varga (min. 70 Dumitrașcu) — Rednic, Lupu, Mateuț, Orac — Damaschin, Cămătaru. Stadionul a fost (...) arhiplin, 12 000 de spectatori la un tarif dublu față de meciurile din campionat, cu fanfară și tot tacîmul în tribune tot timpul meciului. Numele arbitrilor nici nu mai trebuie pomenite.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacara

organ al Comitetului Județean Galați al Frontului Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
39 (1 664)
25 septembrie
1987

Fotoreportaj în lumea școlii
în paginile 12–13

Un dor fără de saţiu:
ÎNVĂȚĂTURA

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, a făcut o vizită de lucru în județul Galați

„Calitatea reprezintă problema fundamentală a construcției socialiste și comuniste în țara noastră, a înaintării României spre noi culmi de progres și civilizație!"

Comentariul în pag. 3

Pîinea care se culege toamna
PORUMBUL

Reportaj de Victor Nită

În cuprinsul revistei:

Exportul — o permanentă competiție (pag. 2) ● Beneficiari, treceți pe recepție (pag. 5) ● Agricultura modernă — o revoluție în felul de muncă și gîndire (pag. 6–7) ● Flacăra la dispoziția dumneavoastră (pag. 8) ● Flacăra pentru minte, inimă și literatură (pag. 9–15) ● Cămările în plină toamnă (pag. 18) ● Universul (pag. 20–21) ● Sport (pag. 22–23)

Opinii

Știință și politică

[illegible] zarea [illegible] (și tele[illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]

Exportul — o permanentă competiție

Microscopul românesc în lume

Istoria microscopului românesc a început în 1951 cu un model simplu, pentru uz școlar. Paginile acestei biografii scrise în zilele noastre, deși povestesc despre o aparatură ajunsă la nivel mondial, nu consemnează cuvîntul „sfîrșit", ci „va urma". În ultimele capitole apare tot mai des noțiunea de export. Căci sînt ceva ani buni de cînd Întreprinderea Optică Română a expediat pe cele mai depărtate meridiane ale lumii, în China, India, Africa, Ungaria, aparate de mare performanță ce spun foarte mult de potențialul tehnic și de creație al acestei industrii. Parcă nu poți alătura, nici chiar într-o monografie, exemplarul de de muzeu ce-l foloseau elevii anilor 50 în laboratorul de științe naturale cu microscopul stereoscopic cu ajutorul căruia oamenii de știință pot intra tot mai adînc în intimitatea materiei. Într-adevăr, acest ultim tip de aparat, utilizat atît în medicină, mineralogie, criminalistică, cît și în industrie, nu este produs decît de 3—4 firme de mare renume. Numai că, gîndirea specialiștilor români în domeniul opticii a făcut pași de uriaș. Microscopul stereoscopic de comparare realizat pe baza unor soluții originale, inedite, a obținut atestarea internațională fiind brevetat în Anglia, Franța, R.F.G., S.U.A. El prezintă imaginea în relief, în culori naturale, poate executa fotografii și face în același timp compararea cu un etalon. Privim cu ajutorul lui imaginea tridimensională a unei țesături. Totul este atît de detaliat, încît fiecare fir poate fi analizat la scară mare, comparativ cu proba martor. Veridicitatea te face parcă să întinzi mîna pentru a apuca crimpeiul de stofă. E un produs care a stîrnit admirația străinătății. Dar nu singurul!

Microscopul Biorom pentru analize în medicină, biologie etc. mărește de 2 600 de ori, limita maximă la care au ajuns aparatele optice. I se pot monta 5 obiective, fiecare însumînd peste 10 lentile. Obiectivul de vîrf este cel apocromat care utilizează, între altele, o lentilă cu un diametru de un milimetru. Într-un gram sînt cuprinse aproape 1 400 de astfel de minilentile. La ce grad de rafinament și exactitate a ajuns această muncă, ca să poată produce o lentilă aproape cît un vîrf de ac, din 60—70 de sorturi de sticlă pentru ca aberația optică să fie nesemnificativă. Acești artiști care sînt opticienii de la I.O.R. reușesc să prelucreze manual și semiautomat aceste bobițe de rouă ca un cristal. De altfel, cantitatea mare de manoperă și profesionalism face ca un kilogram de astfel de lentile să coste peste 10 milioane de lei. Ca să nu mai vorbim și de precizia sistemelor mecanice de reglare care au diviziuni de un micron.

„În Întreprinderea Optică Română se fac și cercetarea și proiectarea și producția aparatelor, — ne spune directorul Gheorghe Marica. Cum s-ar spune de la A la Z. În spatele oricărui produs stau tehnologii optice și mecanice de mare finețe, pe care le-am conceput și pe care căutăm mereu să le modernizăm. Toate soluțiile constructive poartă amprenta de gîndire românească, iar confirmarea internațională a valorii lor demonstrează că am construit și o tradiție". Această artă a lentilei s-a sprijinit pe o treaptă importantă: exportul în R.D.G., patria Zeis-ului a peste 3 milioane de obiective pentru aparatele de fotografiat din cele mai sofisticate. În numeroasa familie a microscoapelor, fiecare botezat cu altă denumire și din ce în ce mai „deștept", un nume apare permanent ca un laitmotiv, cel al inginerului Liviu Iliescu. Nu există nici un astfel de aparat marca I.O.R. care să nu fi trecut mai întîi prin mintea lui. De la cel modest de început, pînă la cel universal de cercetare, de fapt un complex multifuncțional dotat cu seturi de obiective și oculare, surse de lumină comutabile, cuplare la ecran de televiziune. Peste 35 de ani acest inginer veteran s-a aplecat asupra lor, modificînd tipul unei lentile, perfecționînd mecanismul de reglare, calculînd un nou model și, pînă la urmă, fiind mereu nemulțumit de ultimul. Toată lumea-l admira și-l spunea Papa Microscop, fiindcă era într-adevăr părintele lor. A trecut prin mai toate funcțiile din întreprindere, de la cercetător simplu la director, dar niciodată nu a uitat de prima dragoste, aparatul cu doi ochi pătrunzători pentru știință. În șuvoiul sarcinilor găsea timp să mai facă niște calcule și schițe și să propună o altă variantă mai modernă. A creat o școală de specialiști care au preluat ștafeta și care se numesc tinerii Nicolae Tîntu, Aurel Balint, Marian Garais și alți. Acum Liviu Iliescu a ieșit la pensie, dar vine mereu să mai pună la punct cu băieții un nou brevet. O viață dedicată microscopului, un destin de profesionalism și har pe care l-a așternut în calea spre afirmare a acestui aparat științific românesc. Căci dacă el este prelungirea ochiului și gîndului cercetătorului, și pînă la urmă emblema științei, drumul lui de la laborator și planșeta de proiectare pînă la hala de fabricație este tot o muncă științifică de înaltă ținută.

La Întreprinderea Optică Română există o optică sănătoasă asupra noului. Fiecare se frămîntă să concretizeze o idee de pionierat. Inginerii Dumitru Ionescu, Ștefan Voiculescu, Ion Păgideanu au realizat o turbină dentară cu dublu sens de rotire, premieră absolută în lume. Se poate prelucra astfel mai eficient un dinte, alegînd direcția și unghiul convenabil. Turația frezei fiind de peste 300 de mii de rotații se scurtează durata de intervenție, practic cîteva punctări, dispar vibrațiile și supraîncălzirile prin frecare și, implicit, senzația dureroasă. O altă direcție de inovare este îmbunătățirea aparatelor de proiecție pentru film de 35 mm. S-a reușit să se reducă masa acestora la aproape jumătate, s-au înlocuit aliajele de aluminiu energointensiv, s-au găsit soluții de rebobinare pe același aparat, nu pe un dispozitiv separat, și s-a mărit durata de proiecție. Și această familie de aparate competitive a început să străbată lumea, Coreea și Algeria fiind primele escale. Drum bun!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Secretul? Să devii necesar!

În urmă cu ani, cînd actuala Fabrică de mecanică fină și prelucrarea maselor plastice din Făgăraș aștepta să se nască din ceea ce pe atunci se numea Industria Locală, nici nu putea fi vorba de export. Ar fi fost ca și cum un băiețan care se joacă cu zmeie visează să devină pilot pe supersonice. Între timp, vechii meșteri și alții mai tineri, din oraș sau veniți de prin satele de prin împrejurimi și deprinși într-un timp record cu marea industrie, cu fineturile ei, au început să aibă alte posibilități și pretenții. Astăzi, fabrica din Făgăraș este o unitate din cele mai moderne, cu dotare de vîrf, aliniată adică la cerințele industriei românești care trăiește un moment al dezvoltării și afirmării sale. Fabrica produce 40 de repere, piese de schimb și subansamble pentru mașini agricole, tractoare și autocamioane care, cum se știe, sînt destinate atît nevoilor interne cît și exportului. Fabrica face export indirect prin Centrala de Tractoare și Centrala de Autocamioane de la Brașov.

În ziua documentării noastre se recepționa lotul de piese și subansamble ce urma să plece la Întreprinderea de piese și subansamble de la Întorsura Buzăului pentru echiparea a o sută de cabine de tractoare pentru Canada.

— Subansamblele, ne spune Dorin Cupu, secretarul Comitetului de partid din fabrică, au ridicat în timp unele probleme. Protecțiile climatice ale acestora, tractoarele românești fiind exportate în mai toate țările, necesitau materiale diferite a căror aprovizionare ne crea greutăți. S-au obținut în ultima vreme noi materiale românești care au proprietatea de a acoperi toate zonele climatice. În spiritul exigenței sporite care se pretinde produselor destinate exportului, proiectanții, furnizorii și beneficiarii s-au pus de acord asupra acestei probleme, vorbesc acum aceeași limbă. S-au rezolvat în același timp și problemele de calitate și de aprovizionare cu materiale și materii prime ceea ce va fi un real cîștig pentru toată lumea.

Făgărășenii mai colaborează și cu I.P.R.S. Băneasa. Cele aproape 100 repere cu grad înalt de prelucrare, furnizate întreprinderii bucureștene acoperă un sfert din producția fabricii și în cea mai mare parte constituie și ele exportul indirect.

— Pentru a fi competitiv pe plan extern, ne explică economistul Vasile Lascu, care se ocupă de problemele exportului de cînd acestea au început să se pună se cere să îndeplinești mai multe condiții: calitate, noutate tehnică și posibilitatea de a oferi produsele la un preț cît mai scăzut. Pentru realizarea unor produse cît mai ieftine este nevoie de dotare tehnică superioară-mecanizare, automatizare, tehnologii înaintate — și oameni cu înaltă calificare. Avem create toate aceste condiții. Realizăm la reperele destinate I.P.R.S. Băneasa productivități anuale de 300 mii lei pe om, ceea ce nu e rău deloc.

Privim un alt produs al fabricii. Într-un ambalaj atrăgător, avînd culori și design plăcute, gata să plece spre beneficiarii externi, sînt prezentate seturi de 12, 18, 24 și 36 bucăți cleme de rufe sau cum le mai spunem obișnuit, cîrlige de rufe.

— La prima vedere pare o nimica toată, spune inginerul Traian Gavrilă, directorul fabricii, sosit între timp de la recepția subansamblelor ce urmau să fie expediate la Întorsura Buzăului. O clemă costă 19 bani. Ei bine, cu astfel de cleme pe care le exportăm în Franța, Anglia, Iordania, Israel, R.F.G. aducem în țară sute de mii de dolari.

Anul trecut, fabrica a obținut o rentabilitate la export de 40 la sută. Pe primele 7 luni ale acestui an, s-a realizat o depășire de aproape 20 la sută la indicatorul încasări în devize liber convertibile. Pe întreg anul se preconizează o rentabilitate de 60 la sută.

— Începînd din anul următor, continuă inginerul Traian Gavrilă, cererile mari ale partenerilor noștri externi ne determină să dublăm capacitatea de producție. Cele 7 mașini de care avem nevoie pentru asta le vom realiza prin autodotare. Depindem de colaborări doar în privința materiei prime. Colaborăm foarte bine cu Combinatul petrochimic Borzești și Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, furnizori noștri de materie primă. Deoarece colaborarea poate aduce uneori surprize neplăcute, buna ei derulare depinzînd de multe variabile, între care se poate număra chiar simpatia dintre parteneri, am reușit ca la nevoie să facem singuri anumite operații: zincarea sîrmei de arc, colorarea în matriță a masei plastice.

Iată, producerea banalelor cîrlige de rufe, dacă este făcută așa cum trebuie, se dovedește rentabilă. Fabrica s-a specializat în timp în realizarea unui produs care are asigurată cererea și desfacerea. Are o productivitate pe produs pe care nici un alt furnizor n-a reușit-o. Să reamintim calitatea fără cusur, concretizată prin lipsa reclamațiilor sau a refuzurilor, ambalarea corespunzătoare a mărfii. Deși în ultimii ani prețul masei plastice, material derivat din țiței, s-a mărit de trei ori, prețul clemelor a fost menținut pe seama creșterii productivității, a reducerii consumurilor materiale.

Lucrurile nu stau pe loc. Despre intențiile de viitor ale fabricii ne vorbește inginerul șef al acesteia, Ilie Drașovean:

— Înainte de a veni aici, am lucrat într-o uzină care producea printre altele pompe din oțel inox. Am proiectat și urmărit execuția a 25 de tipuri de pompe. Intrînd în lumea materialelor plastice, ne-am gîndit la realizarea unor pompe volumice cu role din material plastic pe care să le oferim Ministerului Agriculturii, care să înlocuiască pompele din oțel fabricate de alți beneficiari. Am realizat pînă acum un prototip care se găsește pe bancul de probă. Dacă din cauza frecărilor metal pe metal, pompa de oțel funcționa o campanie, circa 100 ore, cea nouă din material plastic funcționează 200 ore și nu dă semne de oboseală. Pompa din material plastic va fi mult mai ieftină decît cealaltă. Pompa de oțel costă 5 700 lei. A noastră doar 3 500. Intenționăm să realizăm din materialul plastic întrega gamă de pompe volumice necesare agriculturii. Și în cazul acestui produs, colaborarea va fi minimă — rulmenții și cîteva inele de etanșare. Dacă ne gîndim mai departe, pompele pe care intenționăm să le punem în fabricație într-un termen cît mai scurt, prin prețul lor scăzut și prin fiabilitate vor deveni cu siguranță competitive și pe piața externă. Intenția sau altfel spus politica fabricii noastre este să realizeze produse proprii, cu colaborări minime, care să fie integral gîndite și executate aici, pe care să le oferim industriei și comerțului, care să aibă un pronunțat caracter de nou. Mai sînt încă multe de făcut în acest domeniu. Secretul este să devii necesar, să te caute, să-ți ceară produsele. Pentru asta nu ajunge să produci la fel de bine ca alții, ci mult mai bine, să te consideri angajat într-o permanentă competiție.

OPREA GEORGESCU ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, a făcut o vizită de lucru în județul Galați

Intr-o perioadă de muncă insuflețită, cînd oamenii muncii din intreaga țară depun eforturi susținute pentru a întîmpina cu noi și tot mai importante succese Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a proclamării Republicii, a avut loc miercuri vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceausescu, în județul Galați. Inscriindu-se în practica statornicită de conducătorul partidului și statului nostru de a purta un permanent dialog cu oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei, vizita a constituit o amplă și aprofundată analiză a modului în care colectivele de muncă, organele și organizațiile de partid din județul Galați acționează pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției, pentru creșterea eficienței întregii activități.

A fost vizitat mai întîi Combinatul Siderurgic Galați, cel mai puternic centru al metalurgiei românești. Aici se obțin mai bine de jumătate din producția de oțel a țării, 60 la sută din cea de fontă și peste 95 la sută din cea de tablă. După vizitarea Combinatului, a avut loc o întîlnire de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu membrii Consiliului de conducere al Centralei siderurgice și cu membrii Consiliului oamenilor muncii al combinatului. In cadrul întîlnirii, secretarul general al partidului a cerut să se treacă cu toată hotărîrea la soluționarea operativă corespunzătoare a tuturor problemelor, prin mobilizarea și participarea directă a fiecărui om al muncii, a întregului colectiv, astfel încît combinatul să devină un model de întreprindere, la nivelul celor mai bune din lume. S-a indicat să se efectueze analize amănunțite în cadrul fiecărui sector de producție și să fie elaborat un program îmbunătățit de organizare și modernizare a fabricației, prin aplicarea căruia să se asigure utilizarea instalațiilor și agregatelor la parametrii maximi, sporirea volumului producției de fontă, oțel și laminate, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al acesteia.

La Șantierul Naval Galați, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat luarea de măsuri pentru asigurarea reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil, pentru asigurarea mecanizării și automatizării proceselor de fabricație, a realizării la timp și la un nivel calitativ superior a navelor aflate în exploatarea flotei noastre, a creșterii productivității muncii, pentru asigurarea întăririi ordinii și disciplinei în fiecare sector de activitate și a mobilizării tuturor oamenilor muncii, pentru lichidarea lipsurilor în diferite compartimente și pentru sporirea, pe această cale, a eficienței economice în acest sector. S-a cerut mobilizarea tuturor în vederea recuperării urgente a rămînerilor în urmă înregistrate în prima parte a acestui an și a asigurării tuturor condițiilor necesare îndeplinirii cantitative și calitative a prevederilor de plan pe 1987 și pe întregul cincinal.

In cadrul întîlnirii cu membrii biroului Comitetului județean Galați al P.C.R., secretarul general al partidului a subliniat că sînt create toate condițiile pentru ca județul să-și îndeplinească în totalitate sarcinile încredințate și a cerut să se depună eforturi susținute pentru ca realizările să fie pe măsura mărilor investiții făcute în ultimii ani pentru dezvoltarea și modernizarea continuă a întreprinderilor gălățene. In acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie luate măsuri ferme pentru lichidarea grabnică a stărilor de lucruri negative existente și pentru îmbunătățirea radicală a întregii activități, pentru recuperarea restanțelor și buna desfășurare a muncii, pentru înfăptuirea integrală a planului, în industrie și agricultură, în domeniul investițiilor, în celelalte sectoare. In mod deosebit a fost relevată necesitatea realizării ritmice a producției fizice, a tuturor produselor și sortimentelor prevăzute în plan. A fost reliefat faptul că îndeplinirea tuturor indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului impune să se acționeze cu toată răspunderea pentru înfăptuirea programelor privind organizarea și modernizarea proceselor de producție, încadrarea în normele de consum aprobate, reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea nivelului tehnic al produselor, pentru utilizarea cu maximum de randament a capacităților, a forței de muncă, pentru creșterea mai accentuată a productivității și a eficienței economice.

Pe întreg parcursul vizitei, la marea adunare populară din municipiul Galați, factorii de răspundere, toți oamenii muncii au exprimat, în numele tuturor locuitorilor județului, cele mai alese sentimente de stimă și prețuire pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tovarășa Elena Ceaușescu, precum și angajamentul că vor acționa în spirit revoluționar, cu întreaga răspundere, în spiritul orientărilor și îndemnurilor din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru a întîmpina cu noi și remarcabile succese în toate domeniile de activitate Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a proclamării Republicii.

ION DUMBRAVĂ

„Cît o fi petrol pe lume și cît o fi neamul nostru, noi tot petroliști ne-om face“

Cerul încă nu s-a lepădat de neguri, e abia 6 dimineața și Dumitru Sandu părăsește sediul brigăzii, pornind-o spre casă. Nu are de parcurs decît vreo șapte kilometri, de trecut două dealuri, așa că în trei sferturi de ceas e sigur acasă, își leapădă hainele de lucru și-și pune altele, ia coasa și mai merge cîțiva kilometri către locul unde-l așteaptă lucerna, încă fragedă, ajungîndu-i pînă mai sus de genunchi. Asta se întîmplă atunci cînd e de noapte și, timp de opt ore, a răspuns de mersul activității tuturor echipelor de intervenție ale brigăzii. Dar, în oricare dintre schimburi ar lucra, mai ales atunci cînd e vreme bună, preferă să facă drumurile spre și de la Ocnița de Jos. Așa a apucat de la tatăsău și de la frații acestuia. Ei (toată viața) și fiii lor (în prima tinerețe) n-aveau voie să se teamă de vremea de-afară. Chiar dacă s-ar fi plins, cu plînsul rămîneau. Așa, au rămas cu amintirea strabaterii cîmpurilor înzăpezite, tăind cu piepturile stratul alb și rece, ferindu-și fața din calea cuțitelor crivățului, trecînd, pe rînd, în fruntea grupului, spre a face potecă și neîntîrziind măcar un minut de la program. Asta e una din mările mîndrii ale petrolistului de intervenție — punctualitatea la program. Cartea lui de vizită. Zice, de pildă, pe o uliță din Ocnița — purtînd pe umeri, în cumpănă, două găleți de apă aduse de departe, de la un izvor — nea Bucur : lucrez la intervenții de 34 de ani, mai am șapte pînă la pensie, fără vreo întîrziere sau absență. Și eu și toți frații mei.

Aveam de mici antrenament

Ocnița este o comună de petroliști. Generație după generație, pașii lor au ales drumul spre Moreni. Și toți s-au dovedit a fi oameni de treabă. Învățați cu viața în aer liber și cu drumuri nesfîrșite, printre și peste coline. Pe dealurile astea ne-am făcut noi oameni — spune Dumitru Sandu. Tatăl meu, Grigore, născut în 1902, a avut, între cei zece copii, opt băieți. Șapte am intrat în petrol și am rămas aici. La intervenții, unde-i cel mai frumos. Noi aveam de mici antrenament. Și tot de mici știam ce-i aia o sondă, doar pe-aici, primprejur, tot sonde găsești. Ne-a intrat petrolu-n sînge. L-am iubit de-adevăratelea și nu ne-am gîndit că ne-ar trebui o altă muncă. Știam, de cum ne-am ridicat în ograda părinților ce-i drumul lung. Și pe el am mers.

Ocnița se întinde pe cîteva coame de deal. Văzută de undeva, de sus, pare un pergament imens, avîndu-și casele vîrîte prin toate cutele. Prin viroage și văgăuni. Oamenii se zăresc mici de tot, părînd să alerge fără contenire pe cărările în pantă, cărora le zic uliță, deși numai de ei pot fi dibuite. Pentru a ajunge de la tine acasă pînă la un consătean faci chiar mai bine de un ceas. Și apa-i greu de adus, așa cum tot cu greutate sînt duse animalele la păscut sau e lucrat pămîntul. Pe aici, pe tărîmul acesta iscat dintr-o revoltă a scoarței terestre, trăiesc oameni pe care truda și alergătura fără început și sfîrșit i-au făcut oameni.

Vezi că sînt probleme acolo

Auzi dumneata, mulți cred și chiar spun cu voce tare că e greu din cale-afară la intervenții. Eu zic altceva — că e muncă pretențioasă, cere, mai mult decît putere în brațe, puterea minții. Tu, lucrătorul de la intervenții, ești un fel de medic pentru sondă. Stai și-ascultă. Te cheamă și te trimite la sonda cutare. Vezi că sînt probleme acolo, s-a rupt ceva pe dinăuntru, nu știu ce, dar nu mai merge. Pornești și faci primele probe de suprafață. Apoi dai diagnosticul, așa, ca un doctor. Dar e chiar mai greu, pentru că doctorul vorbește cu bolnavul, acela-i spune de ce-a mai suferit, ce-l doare, pe cînd fierul nu vorbește. Și fierul ăsta e și băgat în pămînt, la două mii de metri adîncime. Dai soluția. Începi să lucrezi. În primul rînd, și asta-i marea satisfacție, trebuie să realizezi prinderea. Să scoți la suprafață piesa care s-a rupt sau numai o parte din ea. Aici e chestie de mare dibăcie, de mînă. Simți în vîrful degetelor, chiar dacă piesa e la doi kilometri dedesubt, dacă ai prins-o bine sau nu. O scoți și, în funcție de ce găsești, trebuie să-ți afli sculele pentru a apuca și restul. Iar ți se cere o decizie fără greș. Cînd vezi că ai scos-o, îți vine un răsuflet de ușurare și ești fericit pe toată ziua. Așadar, ce ți se cere ca să fii un muncitor bun de intervenție — fie că ești sondor-șef sau maistru ? Să cunoști fundamentul sondei, să știi minte ce-ai mai făcut la sonda aia, să știi ce operație trebuie făcută și să execuți operația cum trebuie, fără să îngrămădești sau să nu prinzi piesa. N-ai dreptul să-ți bați joc de starea puțului, că acolo se află milioane. Și mai trebuie să știi că sonda își face program singură. Eu, care din '53 tot la intervenții sînt, și mai dau peste operații noi, pe care nu le-am mai făcut. E frumoasă meseria asta, ca orice meserie de care n-ai scîrbă. Știi ce se poate întîmpla dintr-o greșeală ? Să distrugi sonda. Un nepriceput poate ușor să omoare vreo trei-patru pe zi. Ce mai spui ? La fel se întîmplă și cu pornirea sondelor, care-i tot treabă de intervenție. Așa e simplu să povestești — se montează capul de erupție, se ia greutatea de pe strat, se ia presiunea pe coloană și pe tubing, după care se potrivește duza și se dă drumul la rezervor. E ușor... Dar cîtă emoție și cîtă bucurie se strîng într-o intervenție ca asta !... Sigur, te mai expui și la riscuri — la erupții, la foc. Dar, dacă ai pricepere și fler, nu ți se-ntîmplă nimic. Tot bîrui !

Acolo, la talpa sondei, oamenii vorbesc în așa fel încît numai ei își pricep, unii altora, cuvintele. Unde e corunca ? Vezi că e-n turmen. Să-i băgăm bacuri. Ia fă-i o petașcă ! Te-ai uitat la geamblac ? N-are masturii greșiți ? Totul se petrece ca într-o imensă sală de operație în aer liber. Aceeași precizie a vorbelor și mișcărilor, aceeași încordare nervoasă, aceeași răspundere apăsătoare, aceeași lapidaritate a expresiilor. Doar chipurile oamenilor de aici (tăbăcite, aspre) și mîinile lor (mari, butucănoase, negre de țiței) îți spun că nu ești într-un spital, ci pe cîmpul unei mari înfruntări cu natura. Dacă e și ger, mîinile se lipesc de oțelul uneltelor, iar podarul, suspendat la zeci de metri înălțime, tremură ca o pînză de catarg plină de suflet. Pe ploaie, pelerinele negre, lucînd sub stropi, dau impresia că misterioase ființe oficiază o slujbă păgînă. Atunci, oamenii-și mai ridică privirile spre cenușiul de deasupra, priviri mereu sfidătoare, dar își duc truda mai departe. Așa cum o fac și atunci cînd sînt acasă, la cîmp, și soarele pare că apasă asupra lor cu greutatea unui tub de oțel avîntîndu-se spre miezul pămîntului. Meseria aspră, nu grea — conchide Dumitru Sandu — și abia atunci, după ce l-am ascultat atîta vreme, îi pun întrebarea care-mi tot stătea pe buze : de cê ți-ai urmat, în cazul ăsta, tatăl și frații mai mari, de ce ți-ai adus aici copilul, de ce ? Iar el răspunde pe un ton grav, de edict, în fața căruia trebuie să te pleci : am fost făcuți pentru asta. Și merge mai departe, cu aceiași pași sprinteni de care anevoie te poți ține.

Cei dinaintea mea, cei de după mine

Uite, zice într-un tîrziu, o să mai trăim și-o să vedem ; cît o fi petrol în zona asta și cît o mai fi Ocnița pe suprafața Pămîntului, și cît o mai fi neamul ăsta al nostru, de Sandu, noi tot petroliști ne-om face. Veșnic, petroliști. Și tot la intervenții. Țin minte, eram copil, mergeam cu vacile printre sonde, iar tăta-mi dădea o canistră cu țiței și gresam unitățile de pompare, făcute din lemn. Mirosul de petrol mi-a părut întotdeauna dulce. Așa că, prin '48, m-am dus la petrol, în transporte. Înaintea mea se duseseră Ion, Gheorghe și Anghel. După mine — Nicolae, Vasile și Virgil. Frații tatei — Anton, Dumitru și Ion — erau și ei acolo, muncitori bine văzuți, cu numele făcut. Și ei și-au tras alături băieții — pe Ion, pe Toma, pe Gheorghe, pe Costică, pe Dumitru... Unul după altul. În '50 am plecat în armată și m-am întors în '53. M-am însurat, că așa mi-am zis că-i bine, să am și eu casa și familia mea, după care am plecat să caut de lucru. Voiam să mă întorc tot la transporte. Într-o dimineață, am plecat de-acasă și am luat-o spre Moreni. Fratele ăl mare, Ion, de-l zicea Leul, tocmai se-ntorcea. Unde mergi ? —m-a întrebat. După muncă. Du-te la intervenții, la brigadă, și spune că ești fratele meu. Se intra greu acolo, știam, că se cereau numai oameni unu' și-unu', de-ăia care nu trag chiulul și nu se tem de greu. M-am dus. Cînd au auzit că-s fratele lu' Leu, imediat au pus-să-mi facă formele. Pe la 3 după masa erau gata. Și, chiar în ziua aia, am și intrat în schimb. De-atunci tot bat drumul ăsta, Drumul Sării, spre Moreni și înapoi, acasă. Băiatul meu, Valentin, a făcut și școală profesională de siderurgie. Da' mi-a zis că nu poate sta închis cît e ziua. L-am luat lîngă mine. Trei ani l-am ținut numai în echipa mea, l-am învățat meserie cum scrie la carte, de-a ajuns sondor șef și, cînd o face vechimea, se înscrie și la școala de maiștri. I-am zis și lui ce mi-a zis mie tata — să fie cuminte, să nu întîrzie, să nu bea și să-și dea toată osteneala. Atît. Astea-s, de fapt, toate sfaturile pe care trebuie să le primească un petrolist. Restul ține de propria-i deșteptăciune. Da' uite, un unchi de-al meu, frate cu tata, o să-ți spună și el cum a ajuns petrolist. Hai pe la el !

Nea Toacă trebuie cunoscut

Iar avem de urcat și coborît dealuri. Trecem pe sub tunelele umbroase ale pomilor, vedem copiii cărînd apă în găleți grele, pregătindu-se să înfrunte alte drumuri lungi, cînd vor fi mari, satul e tăcut, iar casele se ascund în spatele nucilor, brazilor, tufelor de liliac sau porumbului, înalt cît două staturi de om. Nea Toică !, strigă, din uliță, Dumitru Sandu. Din casa vopsită în verde iese un bătrîn cu pălărie de paie pe cap. E Anton Sandu, veteran al petrolului din zonă, cu peste patru decenii de muncă în spate, de 17 ani pensionar. Șchioapătă puțin și se sprijină într-un baston gros și negru. Și-a rupt piciorul stîng într-o noapte, pe o ploaie cumplită, cînd venea de la sondă, a alunecat și s-a tot dus. Cînd a ieșit din spital, a intrat direct în pensie. Peste doi ani, un bou nărăvaș l-a lovit zdravăn cu cornul în același picior. Dar merge încă bine, se scoală de cu ziuă și pornește prin sat, de colocolo, pe la copii, prin centru, pe la ședințele de partid. E comunist din '45, a trăit și a văzut multe. La sondă a ajuns pe cînd avea 17 ani, adus de fratele său mai mare, care era cioromnic. L-a ținut ascuns vreun an, fiind prea tînăr ca să-l poată angaja. A făcut apoi războiul și s-a întors la sondă. A muncit din greu. Negru de petrol cînd ieșea din schimb, nu-ndrăznea să-și aprindă vreo țigară de teamă să nu ia foc din cap pînă-n picioare. Și-a adus copiii alături și i-a făcut petroliști. Acum, cînd ei sînt deja sondori-șefi, nea Toică tot mai merge să întrebe despre ei cum se descurcă, dacă au creat probleme — și se-ntoarce fericit aflînd că totul e-n regulă.

Dacă ești fricos, stai acasă !

Și chiar nu ți-a fost teamă niciodată — pentru dumneata sau pentru frați, pentru nepoți, pentru băiat ? Nu. Cine-a trecut proba focului nu mai știe de frică. Apoi, dacă ești fricos — stai acasă ! Noi, cei mai bătrîni, am apucat marile focuri de pe-aici. Al din '29, de la Țuicani, care-a tot ars trei ani și pe care l-au stins frații Andreești. Erau trei și au săpat un tunel uriaș, de vreo 25 de metri, pînă au ajuns sub sondă, urmînd să spargă acolo pentru a se mai duce presiunea aceea teribilă. Au reușit, dar pe unul dintre ei l-a ajuns focul. Și n-a scăpat. Dar nimeni de prin părțile locului nu s-a speriat. Am mai văzut și erupția cea mare de la Pleașa, care a durat vreun an... Și cîte altele... În '84, pe Dealul Bătrîn, la sonda 264, eram sondor-șef în schimbul II. A început o cumplită erupție de nisip, de-a acoperit totul în jur. Sau altă dată, tot prin zona aia, da' mai demult, prin '81, lucram cu băiatul meu, Valentin, în echipă. Montajul de masturi de pe geamblac era greșit, așa că exista pericolul de-a tăia sîrmele. Am anunțat, dar mi s-a zis că merge și-așa, doar să fiu atent la coborîre, s-o fac mai lentă. Așa am făcut. Dar, trecînd pe acolo, un inginer a început să strige la mine — ce te mhogăi așa !, dă-i mai repede. I-am explicat ce și cum, dar n-a fost chip să-nțeleagă. Și sîrmele au dat scînteie. De undeva, de la altă sondă, Valentin a văzut scînteia și a luat-o la fugă înspre noi. A apucat un instinctor de-ăla mare, de nu știu cum l-a ridicat, dar să mai și alerge cu el în brațe, s-a repezit în foc și l-a stins, după care s-a aruncat într-un șanț, cu flăcările pe el. Și-așa a trecut proba focului... Greu e și cînd trebuie să omori o sondă, cum mi s-a-ntîmplat mie cu una eruptivă, cu o sută de atmosfere presiune, de i-am turnat apă pe coloană să-i scurg energia, mi-am luat și o habă de rezervă, să mențin stratul în continuare, ca să nu vină gazele peste mine, să fie în suspensie...

La ceas de seară, cînd se spun poveștile

E o amiază tomnatecă, blîndă, suspendată deasupra Ocniței. Nu se-aud decît rare zvonuri de ciini și cîrîitul răgușit al cîte unui cocoș în schimbare de voce. Îți vine să te-așezi, cu un caiet pe genunchi, la rădăcina unui pom și să scrii versuri sau scrisori de dragoste nimănui. Soarele bate discret, melancolic și adie-a septembrie pe sfîrșite. A fost secetă mare pe-aici, pămîntul e crăpat, încît oamenii se tem ca, la o ploaie mai iute, să nu li se prelingă, odată cu malurile, și o parte din case. Dumitru Sandu îmi vorbește despre împrejurimi, despre Valea Păcurii, de unde-și luau sătenii, fără să mai sape, țiței ca să-și ungă osiile de la căruță, Dealul Bătrîn, plin de schele. Vîrful lui Stanciu, unde vor fi amplasate alte sonde, Distribuitorul, Valea Morții... Și-și mai amintește cum, la primejdii mai mari, se lega de colțul turlei o sfoară, pe care podarul să-și dea drumul dacă l-ar fi ajuns flăcările. Apoi alte și alte povești, despre munca asta încordată a pămîntului rău, care nu dă rod decît dacă-l îngrași bine și-l îngrijești, și-l tot sapi, despre calul său, drag peste fire, care-acum paște în ograda fratelui celui mic, despre vaca lui, mică de stat, dar tare lăptoasă, despre nunta de duminică a unei nepoate de-a lui nea Toică, nepoată și ăsta, așadar, despre alte și alte nesfîrșite drumuri prin timp și printre dealuri. Mereu sub cerul liber. Mereu cu privirea spre cer. Mereu preocupați de pămînt, de roadele lui. Zi de zi. Oră de oră. O întreagă viață și apoi alte vieți — ale copiilor și copiilor acestora. Cît e lumea. Dar lumea nu ca o vreme nesfîrșită, ca o curgere molatecă, ci lumea ca timp drămuit dintr-o sete de precizie mirabilă, precum gestul lui nea Toică de-a-și cumpăra, la 75 de ani, un ceas, ca să știe în fiece moment cît e ora.

N-a clipit pleoapa zorilor, e ora cinci și jumătate și Dumitru Sandu o pornește pe Drumul Sării, alăturîndu-se altor năluci, zorindu-se împreună, către întîmpinarea unui nou răsărit.

DAN MUCENIC

Beneficiari, treceţi pe recepţie!

Nu încape nici o îndoială că printre realizările capitale ale omului contemporan se numără şi uriaşele succese ale ştiinţei agricole şi mai ales convertirea ei în practică zilnică. Povestea cu cele şapte vaci slabe şi cele şapte vaci grase a devenit într-adevăr, o poveste. Seceta, dăunătorii şi infertilitatea solului nu mai sînt, ca vreme de milenii, inamici de neînvins, agrotehnica izbuteşte astăzi să le îmblînzească, ba chiar să le anuleze virulenţa. Restrîngînd sfera domeniului şi referindu-ne strict la rolul pe care îl deţin în această privinţă maşinile agricole, vom admite din nou că acestea reprezintă o mare binefacere în cadrul economiei agrare actuale. Datorită lor obţinem o considerabilă creştere a productivităţii muncii, reducerea sensibilă a efortului fizic, asigurarea de lucrări de mai bună calitate, producţii sporite.

Printre unităţile care realizează în ţara noastră asemenea unelte moderne pentru omul de la ţară, se numără şi **Întreprinderea mecanică pentru agricultură** din Bucureşti, compartiment industrial de mai modeste proporţii, dar în incinta căruia investiţia de inteligenţă a fost încorporată în maşini şi utilaje de o recunoscută eficienţă şi utilitate. Aceste roade ale invenţiei şi creativităţii nu se bucură însă, aşa cum ar fi de dorit, de o foarte largă atenţie din partea virtualilor beneficiari. Am mai vorbit pe scurt despre această situaţie paradoxală în cuprinsul unui articol publicat săptămîna trecută, relatarea noastră referindu-se, cu acel prilej, la realizarea de către I.M.A. a unei pompe de mare capacitate, cu performanţe unice în ţară şi în lume. Pompa se află montată în curtea întreprinderii, constructorii ne-au vorbit despre ea în termeni extrem de elogioşi, dar, în acelaşi timp, şi-au exprimat îndoiala că va intra curînd în producţie de serie. Şi aceasta deoarece, ne-au mărturisit interlocutorii noştri, există şi alte produse cu eficienţă demonstrată şi care, lipsite de comenzi ferme, continuă să fie fabricate în serii mici, ceea ce, evident, împiedică şi reducerea preţului de cost. Consemnînd, cum spuneam, aceste opinii, am promis că vom reveni.

O vom face în rîndurile ce urmează în compania inginerului Constantin Duma, directorul întreprinderii. Bineînţeles, sarcina noastră nu poate fi decît una singură : aceea de a reaminti forurilor în drept şi mai ales unităţilor agricole de stat şi cooperatiste foloasele pe care le pot obţine exploatînd asemenea utilaje.

Cu trei ani în urmă, în baza unui proiect întocmit la ICSITMUA, a fost construită **Instalaţia de udare prin picurare**, mecanism - alcătuit dintr-un modul frontal format din două perechi de filtre şi o vană contorimetrică. Utilajul administrează ploaie la cerere, folosind cele mai variate surse de apă (fîntîni, lacuri, rîuri), dar, spre deosebire de celelalte sisteme de irigaţie, apa este injectată, graţie zecilor de „picurătoare", direct la rădăcina plantei. Este asigurată astfel udarea unei suprafeţe de 25 hectare, fiecare plantă primind 4 litri de apă pe oră. Instalaţia este destinată, în principal, irigării suprafeţelor cu pomi şi viţă de vie, iar faptul că apa este luată „cu linguriţa", şi nu risipită pe toată întinderea terenului, aduce pentru fiecare hectar o economie anuală de 51 mii lei la livezi şi 72 mii lei în podgorii. S-a calculat, de asemenea, că sporul de fructe, obţinut pe această cale, este de 20 la sută. Ceea ce, evident, înseamnă foarte mult.

Între unităţile care au cumpărat şi au folosit acest sistem se numără şi **Institutul de cercetări şi inginerie tehnologică pentru irigaţii şi desecări de la «Băneasa»** (judeţul Giurgiu). Iată ce ne-a declarat inginerul Ioan Păltineanu, directorul institutului : „Anul acesta, cînd seceta a bîntuit cu violenţă şi în zona noastră, metoda de irigare prin picurare ne-a garantat nu numai salvarea recoltei, ci şi obţinerea unor producţii record. Există butuci unde un singur ciorchine cîntăreşte două kilograme. Rezultate bune demonstrează şi „livezile Este păcat că agricultorii noştri nu cunosc sau nu vor să cunoască un sistem atît de eficace şi economic de alimentare a culturilor cu apă". Într-adevăr, ne permitem noi să adăugăm, este poate mai comod pentru unii să ceară încheierea unor procese verbale de calamitate, decît să salveze recolta, folosind irigaţiile. Sau vorba românului : ne scumpim la tărîţe şi pierdem la mălai.

Iată, în continuare, cîteva date privind turbinele eoliene construite tot la I.M.A.

Prima şi cea mai simplă din acestea, supranumită „Turbina Savonius", a fost destinată pentru pomparea apei din fîntîni, lacuri, rîuri (de la o adîncime de pînă la 8 metri). Şi nu este nevoie să fim specialişti pentru a înţelege că, de la 30 metri înălţime, unde apa se află depozitată într-un rezervor cu o capacitate de pînă la 10 mii litri poate fi deversată, prin conducte sau prin şanţuri, în brazdă, pe o suprafaţă foarte mare. Şi totul fără nici o cheltuială de energie sau efort fizic ! Lăsată în legea ei, pompa se însufleţeşte la fiecare pală de vînt, şi acţionînd pistoanele, cară apa în bazin. Mai stînd, mai lucrînd, singură de capul ei, ziua şi noaptea, pompa, folosind energia gratuită a vîntului, umple rezervorul, sau trimite apa direct în brazdă **Pe gratis**. Este necesar doar ca vîntul să bată cu 5 metri pe secundă.

Acest „udător", racordat la energia fără de sfîrşit a naturii, a făcut pretutindeni treabă bună, dar cu toate acestea, pînă în prezent, I.M.A. nu a fabricat, pe parcursul a cinci ani, mai mult de trei sute de bucăţi. Un număr de 38 zac şi acum nevîndute în curtea întreprinderii. Şi vîntul trece pe lîngă ele şi rîde de truda şi nesocotinţa omului.

Turbina TEV-6, cea de a doua creaţie din familia eolienelor, a fost destinată producerii de curent continuu de 110 volţi. Modul de producere a curentului electric este la fel ca la un autoturism, cu deosebirea că, în locul consumului de carburant, este pusă la lucru energia vîntului. Electricitatea este şi aici stocată într-un acumulator ce se încarcă continuu pe măsură ce paletele turbinei, învîrtite de vînt, acţionează dispozitivul generatorului. Pentru alimentarea bateriei sînt necesare circa 12 ore.

Cu o asemenea turbină, locuitorii satului Văsoaia (comuna Chişindia din judeţul Arad), localitate montană izolată, îşi asigură iluminarea locuinţelor şi funcţionarea aparatelor electrocasnice. Un alt exemplu : în comuna Dumeşti din judeţul Iaşi, o asemenea turbină furnizează tot necesarul de energie pentru sectorul zootehnic al cooperativei agricole.

În baza comenzilor primite, întreprinderea bucureşteană a fabricat pînă în prezent abia 20 de bucăţi. „Cîtă energie s-ar economisi dacă în ţară ar funcţiona sute, mii, de asemenea instalaţii ? Interlocutorul nostru are în replică un singur cuvînt : „Enorm !"

Cea de a treia turbină, fabricată de data aceasta pentru a furniza curent alternativ, este un mecanism de mari dimensiuni, capabil de a produce pe oră 20 kW. Cele 16 turbine, instalate în diverse locuri din ţară, sînt în curs de experimentare. Ele sînt legate de sistemul energetic naţional de care se cuplează sau se decuplează, automat. Cu alte cuvinte, beneficiarii pot folosi curentul produs de turbină, sau, în lipsa acestuia, pe cel din reţea. Cînd nu e nevoie nici de unul, nici de altul, turbina îşi face datoria către ţară, convertind energia eoliană în electricitate pe care o varsă în sistemul energetic naţional.

În sfîrşit, e locul să mai amintim că, tot la I.M.A., a mai fost realizată o maşină de recoltat ceapă (capabilă de a strînge, în 8 ore, producţia de pe un întreg hectar) şi o maşină de semănat seminţe mici (de tomate, ardei, morcovi, ceapă etc.). La început, prima a stîrnit interesul cultivatorilor, dar în ultima vreme comenzile sînt reduse : cam 30 bucăţi pe an. Pentru achiziţionarea celei de a doua, au fost notate anul acesta 150 de cereri.

Ei bine, nu numai specialistul în materie, ci oricine poate, credem, înţelege, cît de mare poate fi economia de timp şi energie prin exploatarea unor utilaje atît de simple. Tocmai de aceea ne întrebăm şi noi, la fel ca şi cei ce au proiectat şi executat asemenea produse, unde se împotmolesc furnizările ? Probabil, socotim noi, virtualii beneficiari, mulţi dintre ei, nu ştiu pur şi simplu că există aceste mijloace de lucru. Cei ce le folosesc ar fi primii chemaţi să ne vorbească despre ele. Îi invităm să o facă şi în paginile revistei noastre. „Flacăra" se declară o gazdă primitoare.

LIVIU TIMBUŞ ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Geochimia intră în scenă

Au trecut doi ani de-atunci. Mai vechi frămîntări ale specialiştilor de la Întreprinderea de Prospecţiuni şi Explorări Geologice din Cluj îşi găseau ecou în chiar ministerul de resort : prin ordinul nr. 10/1985, urmare a experienţei şi propunerilor clujene, în toate unităţile geologice teritoriale se înfiinţau colective de studii şi prospecţiuni.

Ce e geochimia ? O metodă modernă de prospectare geologică a pămîntului. Una eficientă, prin care se evită, pentru prospectare, săparea de galerii şi foraje, „profitîndu-se" de unele elemente chimice care, „ajunse" spre suprafaţa pămîntului, „trădează" structurile din adîncuri. Simplu, nu ? În locul unor instalaţii fizice de scormonit pămîntul, în locul a sute şi mii de tone de motorină, ştiinţă şi inteligenţă de investigare a „aureolelor de contact", aceşti mesageri ai anomaliilor geochimice.

Cînd i-am propus inginerului Alexandru Chirla, directorul I.P.E.G.-ului din Cluj discuţia despre modernizare, a parcurs mai întîi un dosar imens. Sute şi sute de obiective, analizate şi răsanalizate în aproape fiecare adunare generală a oamenilor muncii, dacă nu chiar şi în fiecare C.O.M. ! Dacă s-au îndeplinit programele ? Firesc, nu se putea altfel, de vreme ce împreună cu toţi colaboratorii săi, dispersaţi în vreo şapte judeţe, şi-au propus mereu ca obiectiv... „fruntăşia" ! Doi ani la rînd, au fost sus de tot. Şi-n al treilea au lucrat la fel de bine, numai că, la ultimul bilanţ, a apărut egalitate între două unităţi. Şi, după modelul unor întreceri sportive, „arbitrii" au pus în dreptul sucevenilor punctul ce simbolizează în sport... „preferat". Dar, ca şi-n sport, întrecerea merge mai departe, iar cei ce vor avea de cîştigat sînt minerii, economia naţională.

Lupta pentru modernizare şi-a găsit în ultimul timp şi un aliat de valoare : calculatorul elctronic ! „Coralul" de la parterul întreprinderii şi-a format deja prieteni printre toţi geologii de aici. L-au pus să optimizeze reţelele lucrărilor de cercetare geologică, l-au pus să deseneze structurf, ce mai, l-au pus să devină geolog în toată puterea cuvîntului. Iar ca semn al bunei convieţuiri, şi el, geologii, îi descifrează tainele, pentru ca dialogul să fie cît mai fertil. Iar alături de „nou", geologii clujeni ţin şi la echipamentele care i-au slujit în tinereţea de-acum aproape două decenii a întreprinderii. „IGEX"-urile din anul 1965 au îmbătrînit, le-a trecut de mult şi vremea casării, dar sînt în colectivul I.P.E.G.-ului ingineri de suflet care le-au ocrotit şi le-au prelungit viaţa, făcîndu-le chiar şi mai harnice decît odinioară. Cum ? Faceţi într-o zi o vizită la Apahida, acolo unde întreprinderea îşi are Atelierele Centrale, şi veţi înţelege ce-nseamnă pasiune şi grijă pentru toată zestrea întreprinderii ! Veţi mai găsi acolo, aproape de atelierul unde se „fabrică" piese de schimb şi „haine noi" pentru bătrînele „IGEX"-uri, de fapt cele mai „bătrîne" instalaţii de foraj ale I.P.E.G.-ului, o adevărată linie de fabricaţie. E o premieră românească. Aici se fabrică, cu forţe proprii, instalaţia românească de foraj tip F.G.T.-100 M, al cărui proiect a fost realizat în colaborare cu un institut de proiectare din Ploieşti.

Ce „ştie" să facă F.G.T.-100 M ? Forează cu aer şi noroi pînă la 300 de metri, deocamdată pentru a pune în valoare noi rezerve de bauxită. Şase instalaţii sînt deja gata, „lucrînd" cu spor prin mai multe zone ale Apusenilor : şi în Piatra Craiului, şi în munţii Bihorului, şi în zona Cîmpenilor. E cea mai complexă şi cea mai productivă instalaţie autopurtată realizată de inimosul colectiv clujean. Deocamdată. Pentru că, proiectele sînt destul de viguroase. Iar dacă întreprinderile-surori se vor gîndi să apeleze la experienţa de aici, clujenii sînt gata să găsească soluţii. Aşa cum au făcut-o şi cu geochimia : şi-au format, în jurul unui reputat specialist, doctorul-geolog Octavian Buracu, un mic nucleu de geochimişti, au dezvoltat laboratoarele şi aparatura necesară, iar atunci cînd noua direcţie de prospectare geochimică şi-a dovedit eficienţa, experienţa Clujului n-a rămas secretă. A fost difuzată tuturor întreprinderilor-surori. Iar peste cîteva zile, la 25 septembrie, atunci cînd „Flacăra" se află în mîinile cititorilor, la Cluj-Napoca, în colaborare cu Universitatea, se desfăşoară primul simpozion al geochimiştilor. Un nou prilej de schimb de experienţă. Ocazie pentru clujeni de a prezenta oaspeţilor, la faţa locului, realizările pe care le-au avut în prospectarea geochimică : în perimetrul Măgura Ilvei, în zonele Valea Vinului-sud, Izvorul Roşu, Lazuri-Dinişor, în zona Baia de Arieş, la Valea Lita-Băişoara, în Munţii Metaliferi sau în Munţii Gilăului.

CONSTANTIN MUSTAŢĂ ■

„Apilarnil", medalia de aur

Recent, Federaţia internaţională a asociaţiilor de apicultori a organizat la Varşovia cel de-al 31-lea congres „Apimondia", la care au participat peste 3 000 de delegaţi din 61 de ţări ale globului. În cadrul programului stabilit, a fost organizată şi o expoziţie de produse apicole şi apiterapice, precum şi un concurs de filme cu caracter documentar-ştiinţific. Cu acest prilej, filmul „Apilarnil", în versiune franceză şi engleză, a fost distins cu premiul I şi Medalia de aur. Pelicula, realizată de Studioul „Alexandru Sahia" înfăţişează modul de obţinere şi caracteristicile terapeutice ale preparatului „Apilarnil", medicament şi bistimulator românesc, obţinut în premieră mondială de către apicultorul Nicolae V. Iliesiu, autorul fiind şi el prezent la această prestigioasă reuniune cu patru comunicări. Succesul vine să reconfirme odată mai mult prestigiul de care se bucură în lume apiterapia românească, domeniu în care cercetarea autohtonă s-a finalizat printr-o bogată gamă de medicamente cunoscute şi recunoscute pe toate continentele planetei. **(L. Timbuş).**

Agricultura modernă — o revoluție

Jurnal de campanie

Pîinea care se culege toamna

În imediata apropiere a Întreprinderii de Mașini Grele București se află comuna Berceni, localitate ce a dat nume unuia din marile cartiere ale Capitalei. Faptul în sine n-ar avea nici o importanță dacă în comuna Berceni nu s-ar afla unul din cele mai puternice C.A.P.-uri, nu numai din preajma Bucureștiului, ci din țară chiar. Mărturie stau recoltele foarte mari obținute la grîu și porumb în ultimii cinci ani, recolte ce au atins un prag superior anul trecut, cînd la grîu au fost realizate 6 904 kilograme — de puțin pînă la o recoltă de 7 000 kilograme la hectar, ceea ce i-ar fi adus titlul de unitate Erou al Muncii Socialiste — producție care a fost declarată cea mai mare pe Sectorul Agricol Ilfov. Dacă la grîu marele titlu le-a scăpat printre degete, ca să zicem așa, bercenenii aveau să-i cucerească, totuși, dar la porumb, unde au obținut o recoltă de peste 20 000 kilograme la hectar. Dar despre toate aceste succese ale țăranilor cooperatori din Berceni am scris, îmi aduc perfect aminte, acum peste nouă luni, cînd, la 15 ianuarie (țin minte ziua pentru că este ziua de naștere a Luceafărului poeziei noastre), pe un ger năprasnic, a fost, pare-mi-se, cea mai friguroasă zi din iarna trecută, am ajuns, nu întîmplător, firește, la sediul C.A.P. din Berceni. Și-mi mai aduc aminte că nu puțini au fost cei ce și-au exprimat uimirea că, la marginea Bucureștiului, în imediata apropiere a I.M.G.B.-ului, se face o agricultură de înalt nivel. Interlocutorii mei de-atunci au fost Vasile D. Vasile (l-am și întrebat, stîrnindu-i o umbră de zîmbet, care-i numele și care este prenumele), inginerul Eustațiu Nicolau, șeful secției semincere, și, dacă nu mă înșel, Petre Dumitru, șeful uneia din cele două echipe de la Ferma numărul 1. Am regretat, desigur, că nu-i întîlnisem atunci pe inginerul șef al C.A.P.-Berceni, Mihai Iliescu, omul de la a cărui venire aici au început să crească recoltele la grîu și porumb. Era plecat la o consfătuire la București, la Academia de Științe Agricole și Silvice. Nici de-această dată n-am avut norocul să ne întîlnim. Era plecat, se putea altfel?, la o ședință, de-această dată la Buftea. Mai mult decît atît, și Vasile D. Vasile, președintele C.A.P.-ului, era plecat tot la o ședință. Noroc că l-am reîntîlnit pe inginerul Eustațiu Nicolau. Tocmai repara, cu o mînă de oameni, în hala unui uriaș depozit, plin pe jumătate cu sute și chiar mii de saci de grîu cu sămînță de cea mai bună calitate sitele unui elevator ce urma să vinture doi munți de grîu. Deși mai are pînă să iasă la pensie doar 13 luni, adică un an și o lună, am citit pe fața sa o imensă bucurie. „V-am spus eu atunci, în iarnă, că în toamna asta sărim peste 7 000 de kilograme la hectar?! Ei bine, am trecut și de 8 000 și, după calculele deja efectuate sîntem, pînă la această oră, pe locul al VI-lea din țară! Acum cîteva zile oamenii noștri au fost dați și la televizor. Dar tot revista „Flacăra" a fost cea care, în ceea ce ne privește, a spart gheața".

I-am mulțumit pentru amabilitate, dar pentru că problema reportajului nostru era culesul porumbului, fostul și actualul meu interlocutor m-a privit cu o ușoară descumpănire: „La mine, la Ferma 2, pentru că am dat în primăvară cu un fertilizant lichid peste care a mai și plouat, ceea ce le-a făcut pe plante să aibă o teribilă poftă de creștere, e prea devreme. Dacă la Ferma 1 culesul a început încă de-acum o săptămînă, la mine mai mult de jumătate este abia pornit să se usuce. Nu-i mai puțin adevărat că eu am, la Ferma 2, numai 125 de hectare, pe cîtă vreme ei au 182 de hectare, ceea ce, într-un anume fel, mai schimbă datele problemei". Schimbată sau nu, în datele ei de amănunt, problema în principal este una: cei de la Ferma 1, aflați sub „comanda" directă a inginerei Aurelia Ghiocel, sînt în plină campanie de recoltare. Așadar, haidem sus, într-o șaretă și, dimpreună cu inginera Reli Ghiocica, așa cum o alintă, în general, toți oamenii din Berceni, o pornim ușor, la un trap mărunt, spre șosea, apoi spre București. Vorba se leagă repede, fără formalități. În stînga șoselei, în bătaia unui vînt mai mult tare decît domol, porumbul, înalt de peste doi metri, foșnea din milioane și milioane de aripi. Un fișiit ca de nisip rostogolindu-se prin pustiuri. Din loc în loc, cîte o postață în mijlocul căreia străluceau în lumina încă tare a toamnei grămezi-grămezi de porumb. „Multă lume, continuă inginera Ghiocel, se miră că avem producții așa mari la porumb. Două sînt, ca să zic așa, secretele. Primul, lucrările foarte exacte, milimetrice, aș spune, efectuate de-a lungul unui an întreg. Dar, dincolo de toate astea, este omul. Bercenenii sînt cei mai împătimiți crescători de vite din cîți am cunoscut eu. Unui bercenean poți să-i spui aproape orice, dar să nu-i injuri vita că nu mai ai trai bun cu el. Iar hrana numărul unu a vitei este, după cum se știe, furajul cu porumb, coceni, tărîță, masă verde, fîn uscat și tot ceea ce trebuie. Pentru vitele lor, care dau numai de la 3 500 de litri de lapte în sus, și numai lapte foarte-foarte gras, bercenenii este în stare să crească porumbul ca pe un trandafir. De la acest porumb se trage toată bunăstarea și mulțumirea lui de gospodar. Mai toți bărbații și tinerii lucrează în oraș, dar asta nu înseamnă că tot greul îl duc femeile în vîrstă. Ele, femeile în vîrstă, sînt, cum se obișnuiește, titularele de contract, dar de muncit muncesc toți ai casei, cu mic cu mare. Vom intra acum în lan și-i veți vedea.

Deși lanul, la prima vedere, e parcă pustiu, înlăuntrul lui sînt sute și sute de oameni care muncesc cu îndîrjire, în tăcere și cu o îndemînare extraordinară. Mîinile lor parcă ar fi brațele unor mașini. Din două mișcări scot porumbul dintre pănuși, apoi, în timp ce o mînă îl aruncă, peste cîteva rînduri drept în grămadă, cealaltă a și apucat știuletele următor". Am intrat, deci, în lan. Roțile șaretei, rotunde pe șosea, au devenit parcă brusc colțuroase. Dacă nu pătrate, atunci cel puțin hexagonale. Și-am tot mers așa, într-o hurducăială neîntreruptă, cam un kilometru. Aici, în mijlocul lanului, vîntul a cam încetat să bată. Ne-am oprit o clipă și o tăcere nefirească s-a așternut peste acea uriașă, parcă nesfîrșită pădure de porumb. Dacă n-aș fi zărit, undeva deasupra, vîrful unui stîlp de înaltă tensiune și sîrmele lungi și grele, arcuite peste lan, aș fi zis că sîntem la capătul lumii. De-a stînga și de-a dreapta drumeagului, o sumedenie de alte drumuri mai înguste, un fel de cărări în mijlocul cărora cădeau, ca niște păsări de aur, știuleții de porumb. „Cărările astea, avea să mă lămurească inginera Ghiocel, care apar din 24 în 24 de metri sînt spațiile ocupate de conductele de irigație. O aripă de ploaie se întinde pe 12 metri, în stînga și, evident, pe tot atîția în dreapta. De toată treaba asta a răspuns de-a lungul întregii veri o echipă de oameni foarte destoinici condusă de tehnicianul Ivan Florea. Din echipa Fermei 1 fac parte, între alții, Nicolae Mustețea, Nicolae Jercan, Alexandru Filip, Stelian Ioniță, Tudor David, Ion Stroianu, Ilie Cocoș... Fără ei, fără seriozitatea lor, fără munca lor, deloc ușoară în arșițele mari ale verii, porumbul s-ar fi făcut scrum. Dar și ei, sigur că da, sînt tot berceneni și, pentru ca porumbul să fie înalt și frumos și cu rod bogat, ar face orice". Îmi notez cu sîrguincioizitate toate aceste nume de oameni aflați la rădăcina mică, dar și mare, a porumbului și intrăm pe una din acele cărări în mijlocul cărora știuleții cad parcă de-a dreptul din cer. Culesul a început practic săptămîna trecută, într-o zi de joi. S-a lucrat, aflu și văd, după grămezile din mijloc, cu spor și în mare viteză. Vor trece încă trei-patru zile și recoltatul se va încheia cu bine. Dar va începe altul, la Ferma 2, la locul numit Mîrțani, la inginerul Eustațiu Nicolau. Le întîlnim în lan, pentru început, pe Veronica Șișu și sora ei, Alexandra, dar și pe Nicolae Șișu, fiul uneia dintre ele, dimpreună cu soția sa, Floarea. El, lăcătuș la I.C.M.-Berceni, o secție a I.M.G.B.-ului, iar ea, nora, textilistă. Nu vă e greu? îi întreb. „Cum să nu, răspunde nora, mai ales că ieri am avut de făcut lecții pînă seara tîrziu, cu fetița cea mare, care e în clasa întîi. Am făcut la liniuțe și bastonașe că mi s-a urît, dar porumbul e porumb și trebuie cît mai repede culeș". Ceva mai încolo, o altă miniechipă alcătuită din Tudor Vasile și soția sa, Elena, el pensionar (a lucrat la Electroaparataj), iar ea pensionară C.A.P. Îi însoțește vecina lor, Maria Conțeanu. Ceva mai încolo, pe o postață de pe care au fost tăiați și coceni, mare cam cît două terenuri de fotbal, zărim o căruță cu un cal deșhămat, un cal frumos ca un zeu, pur și simplu, iar la umbra căruței, o umbră de numai cîteva palme, o mînă de oameni, copii, tineri și vîrstnici. Tocmai terminaseră prînzul și tăiau trei pepeni, roșii ca focul. Pînă să intrăm în vorbă ne îmbie cu cîte o felie de pepene. Am notat între timp că am fost oaspetele, dacă nu-i prea pretențios spus, a trei familii, Grigore Gheorghe, Ion Andrieș și Stoica Gheorghe, care erau însoțiți de fii și nepoții lor, Stoica Viorel, Andrieș Daniela și Florin Grigore, elevi, sau de părinții lor, Nicolae Stoica și Gheorghe Andrieș. Au terminat, în numai patru zile, tot atîtea hectare de porumb. O mai întîlnim, foarte aproape, pe Maria Guță, una din cele mai harnice femei, iar undeva, departe, prin lan, aveam să aflu că mai sînt Aristica Ghenu și ai săi, Ioana Baicu și ai săi, Gherghina Soare și ai săi, Alexandra Ghenu și ai săi... Ieșim din lan și ne oprim pe șosea, lîngă un pom. Vîntul bătea din nou, parcă întețit. Porumbul foșnea, din milioanele sale de aripi, mai tare. Adunați în grămezi, așteptînd să vină camioanele cu remorci, știuleții străluceau ca niște păstrăvi de aur, în timp ce în mijlocul lanurilor se muncea din greu, cu îndîrjire, cu bucurie.

VICTOR NIȚĂ ■

în felul de muncă și gîndire

„Soarta... depinde de hărnicia brațelor!“

De cînd sînt pe lume, țăranii au trăit în suflet cu grijile pentru pămînt. Într-o vreme au fost multe și copleșitoare și nu li se puteau opune decît printr-o tenacitate de furnică. Țărani au rămas și vor fi mereu, grijile sînt și ele de fiecare zi. „Agricultura este o marfă expusă capriciilor naturii“, spunea Marcel Dobra, președintele C.A.P. Girbovi „Victoria Socialismului“, de două ori Erou al Muncii Socialiste, amintindu-și de grindina din 1983, care în 10 minute a pustiit culturi în valoare de 56 milioane.

Plouă zile în șir, ca mai apoi cîteva luni la rînd să nu cadă un strop de ploaie, geruri de peste 20 de grade în martie, arșițe tropicale pustiitoare, care nu se mai termină. Grijile nu se sfîrșesc niciodată, însă în întîmpinarea lor ies altfel de oameni: mai siguri pe ei, inteligenți, înarmați cu cunoștințe științifice, care mînuiesc o sistemă de mașini agricole perfecționată. Grija pentru pămînt se materializează astăzi în primul rînd prin acțiunea de redare în circuitul agricol a terenurilor neproductive, mărirea permanentă a suprafețelor irigate, stăpînirea tehnologiilor celor mai înaintate, căutarea de noi căi de mărire a eficienței muncii în agricultură, crearea de noi soiuri și hibrizi de înaltă productivitate.

„Țăranul se exprimă prin recoltele pe care le obține, spunea același Marcel Dobra. Nu numai la asta se rezumă munca noastră. O agricultură intensivă, eficientă înseamnă să obții rezultate cu cheltuieli reduse, să gîndești corect structura culturilor, să obții beneficii din orice acțiune pe care o întreprinzi, să predai către fondul de stat cantitățile planificate, însă în același timp țăranii să aibă o viață din ce în ce mai îmbelșugată“.

Girbovi e una din comunele în care nu lipsește nimic din ce se găsește la oraș. Nu e o ambiție, ci o necesitate. „Țăranul nu mai trăiește în umbră. Soarta lui depinde doar de hărnicia brațelor sale“, spunea Grigore Popa, tînărul primar al comunei.

Am avut prilejul prin drumurile noastre în țară să stăm de vorbă cu mulți țărani, la capătul tarlalelor, goniți de treburile mai totdeauna grabnice ori în tihna unor birouri, pentru că agricultura se face și din birou în care se găsește biblioteca cu cărți de specialitate. Mărturisim că n-am întîlnit măcar un om care să nu gîndească corect, generos, problemele pe care le are agricultura de rezolvat, problemele pe care le avem cu toții în față. Țăranul este astăzi un om inteligent, cu legături strînse cu lumea înconjurătoare, un om cu vederi largi, mulțumit că trăiește și muncește acolo unde se află. Pe unii din interlocutorii noștri a fost o încîntare să-i cunoaștem, să stăm de vorbă cu ei, să împărtășim și altora ideile și experiența lor și, poate mai mult decît atît, pofta lor molipsitoare de muncă.

Ar trebui multe cuvinte și din cele mai alese să zugrăvești cu ele imaginea lui Ilie Leca surîzător și încîntat, înconjurat de porumbul crescut cu generozitate, ca un tată fericit că odraslele lui au crescut mai înalte și mai clădite decît el. Ilie Leca se exprimă prin recoltele pe care le obține, prin beneficiile pe care le raportează Adunării Generale la încheierea anului.

Sau inginerul Valeriu Călin, președintele C.A.P. Gherăseni din județul Buzău, și el tot țăran, chiar dacă este inginer. Tot ce se face la Gherăseni stă sub semnul echilibrului financiar, al beneficiului. Se lucrează la desalinizarea solurilor sărăturate, la nivelarea și scarificarea altora, în orice spațiu nefolosit pînă mai ieri se cresc pui, activitățile industriale aproape că nu mai sînt anexe. Se găsesc aici și două locomotive casate cu care se construiește o centrală termică proprie ce va furniza cu rumeguș căldura necesară creșterii puilor pe timp de iarnă.

Țărani cu toții, țărani inteligenți care-și fac datoria, care știu că de la ei se așteaptă nu doar muncă brută, ci mai ales idei, inițiative, disciplină și bună organizare, să valorifice superior toate resursele pe care le au la îndemînă și, în primul rînd, recolte sigure și bogate. Este modul lor cel mai elocvent de a se exprima.

OPREA GEORGESCU ■

„Și astfel, dintr-un foc, pămîntul a rodit“

E reconfortant, acum, în prag de toamnă, să întîlnești oameni care, prin tot ceea ce au făcut și continuă a face, să-ți dea necesara încredere în puterea lucrătorilor ogoarelor, în știința lor de-a face pămîntul să rodească tot mai mult și mai mult. Am ales, pentru a duce mai departe acest gînd, exemplele a doi țărani adevărați.

Unul dintre ei este un tînăr specialist, inginer agronom și, de numai doi ani, președintele C.A.P. Spălnaca din județul Alba. Dar, a reușit acest Octavian Oniga să realizeze în foarte scurt timp ceea ce sătenii nici n-ar fi cutezat să gîndească. Și asta nu pentru că n-ar fi gospodari ori n-ar cunoaște rosturile pămîntului pe care-l lucrează din tată-n fiu, din timpurile cînd s-au făurit primele povești, ci pentru că rezultatele pe care le obțineau înainte nu prea reușiseră să-i îmbărbăteze. Drept este că pămînturile lor sînt așezate cam în coaste de dealuri și nenumăratele izvoare care țîșnesc de-acolo i-au împiedicat să dobîndească de pe urma trudei lor ceea ce sudoarea de fiecare zi i-ar fi îndreptățit să obțină. De fapt, zic ei și-n agricultură, ca și-n toate celelalte ale vieții, importantă e ideea pe care o ai și pe care, cu îndrăzneală și încredere în valoarea ei, te apuci s-o pui imediat în practică. Iar Octavian Oniga, fiu de țăran și el însuși socotindu-se dintotdeauna și pentru totdeauna om al satului, a aflat acea idee. Nimic altceva decît să se treacă de urgență la drenarea izvoarelor. Și astfel, dintr-un foc, 40 de hectare au devenit pămînt roditor și, în plus, bine irigat. Și așa, cu încetul, țăranii de Spălnaca au înțeles că se poate și că, avînd în frunte lor un om capabil, hotărît să pună serios umărul la sporirea veniturilor unității și, implicit, ale sătenilor, au de ce să-și facă proiecte tot mai curajoase și în continuare.

Tot astfel, cu o istețime ce s-a dovedit a fi benefică marii gospodării pe care o conduce de ani buni, a procedat și Radu Riciu, președintele C.A.P.-ului din Drăgănești Vlașca, județul Teleorman. A reușit, adică, să întremeze, rînd pe rînd, toate sectoarele unității, astfel încît rezultatele să fie bune în toate domeniile, pentru ca și veniturile celor ce muncesc în zootehnie, legumicultură sau la cultura mare să fie la fel. Ultima lui inițiativă — sprijinită călduros de adunarea generală a cooperatorilor, aceea care-și spune cuvîntul cu hotărîre în orice problemă ce ține de bunul mers al treburilor în C.A.P. — a fost ferma de îngrășare a tăurașilor și ferma de creștere a ovinelor. În acest fel, zootehnia a devenit, la Drăgănești, în plină cîmpie, sectorul cel mai puternic, fapt care, la prima vedere ar putea să surprindă, dar, privind lucrurile mai de aproape, dovedește inspirația oamenilor de aici, vizibilă în fondurile mari de care dispune C.A.P.-ul și în sporirea periodică a acestora.

ALEX. DAN ■

Fotografii de GHEORGHE AVRAM ■

„Sînt impresionat. Felicitări!...“

Intrăm pe poarta Asociației economice intercooperatiste de creșterea și îngrășarea porcilor din comuna Salcia — Teleorman. Aleile pavate conturează peluze de iarbă, halele sclipesc de alb și sînt aliniate parcă cu echerul, plopii și salcîmii înalță ziduri de verdeață. Nici o urmă de miros, nici o pată de murdărie, nici o escadrilă de muște care survolează de obicei un astfel de loc. Ne întoarcem cîțiva pași și mai citim odată firma. Chiar atîta curățenie într-un teritoriu populat permanent de 36 de mii de porci, care nu s-ar spune că sînt campionii animalelor în privința curățeniei! „Confortul și curățenia ce le-am asigurat animalelor au însemnat sporuri considerabile la îngrășarea lor și o mortalitate foarte mică, sub limitele admise, — ne spune directorul Titi Cioacă. La noi este un fel de întreprindere industrială care în locul utilajelor operează cu ființe vii. Ești obligat să pătrunzi în toate detaliile și nuanțele fiziologiei lor pentru a le crește eficient“. Doctorul Titi Cioacă și soția, doctor Sofia Cioacă, sînt singurii specialiști de aici. Fac munca a 5—6 cadre cu pregătire superioară, care ar putea figura pe schema unei astfel de unități. Motivele nu sînt nici bravada și, cu atît mai puțin, banale rațiuni financiare. Sînt zootehniști-zi lumină, fiindcă așa simt, fiindcă arde în ei o dragoste de meserie care nu-i îndeamnă să se uite la ceas și nici să simtă oboseala. Dacă deviza industriei este modernizarea, au îmbunătățit și ei fluxul tehnologic al vieții animalelor. S-a introdus încălzirea în pardoseală și scroafele au fost așezate pe un canal cu pernă de apă, care înlătură murdăria și împiedică, prin pelicula de grăsime de la suprafață, ridicarea noxelor. Pentru o cît mai bună folosire a spațiului construit, s-au găsit soluții de a mări numărul de boxe ale fiecărui compartiment din maternitate de la 32 la 45. Numărul de purcei înțărcați în țarcuri nu mai este 600, ci 1 000. De altfel, alegerea „colocatarilor“ s-a făcut după temperament și grad de dezvoltare, în așa fel, încît nu e nici înghesuială și nici stress. Prin această folosire intensivă a halelor și prin amenajarea unor tabere de vară, „chiriașii“ complexului Salcia nu mai sînt 22 de mii ca în documentația inițială, ci cu 14 mii mai mult. Vedem unul din „saloanele“ maternității. Liniște, temperatură reglată, scroafele spălate și albe ca leșite de sub duș, totul dezinfectat, pereții „zugrăviți“ pe afară cu otravă de muște, încît, acestea cum se apropie, intră în comă. Se aude doar plescăitul poftei de supt. Microclimatul plăcut ce domnește peste tot e una din explicațiile sporului de carne echivalent cu 13 mii de porci. Cei ce se angajează aici trebuie să probeze că au în principal o calificare mai aparte: calificarea de om care iubește animalele. Pentru acest sentiment și pentru dăruire nu există cursuri de școlarizare. Restul meseriei, se învață pe viu, din mers. „Cînd una din scroafe a fătat 21 de purcei, aproape de recordul mondial, pînă au fost redistribuiți la alte mame, Mioara Căpățînă, Dina Roșioară și Andreica Matei i-au hrănit pe o parte din ei cu biberonul — își amintește doctor Sofia Cioacă. Altădată s-a defectat grav motorul morii de furaje. Starea animalelor era în pericol. Venirea unei echipe de depanatori însemna și timp și cheltuială. Mecanicii noștri Florea Bește ală și Constantin Iordan au meșterit o zi și-o noapte pînă au făcut răni la degete, dar a doua zi, am avut hrană pentru animale. Și acestea sînt doar două exemple. De altfel, e o obișnuință, ca iarna, pe viscol, înotînd în zăpada de un metru, toți oamenii să vină la prima oră“. Porcilor subponderali li se aplică tratamente de stimulare, glucozări și vitaminizări, proteinoterapie, pînă trag la cîntar la fel cu ceilalți. Cu o astfel de „dădăceală“, e firesc ca peste 95 la sută din noii-născuți să trăiască, să fie în formă și stațiunea din Salcia să ocupe 4 ani consecutiv locul I pentru cea mai mică mortalitate. De altfel, în vitrina cu succese mai figurează două medalii Meritul Agricol clasa a II-a, șapte diplome pentru locul I pe județ și beneficiul planificat este depășit.

Această adevărată licență în creșterea porcilor, în care s-au sudat perfect profesionalismul, disciplina, inițiativa și căldura cu care sînt înconjurate animalele, a făcut ca aici să se organizeze cursuri de perfecționare a cadrelor, simpozioane științifice naționale. Experiența fermei a trecut și pe alte meridiane. S-au prezentat comunicări la conferințele de la Lyon și Hanovra. Specialiști americani au făcut o serie de vizite, au dat admirativ din cap, au scos aparatul de filmat și au prins pe peliculă tehnologia de aici. Spicuim din caietul de impresii al stațiunii. Profesor Crumstrung: „Sînt impresionat! Felicitări! Am avut de învățat!“. Profesor T. Brenan: „Soluția de înlăturare a mirosului e mai bine rezolvată ca în S.U.A. unde avem probleme“. Cum s-o fi pronunțînd Salcia-Teleorman în engleză?

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

o Sesizări, propuneri, semnale — un dialog firesc între cititori și ziarişti

● Ni se adresează **Cornelia Hanesiki** din Satu Mare, strada Jocului, blocul UJ 3, apartamentul 7 : „Locuiesc în cartierul „UNIO", un cartier nou, minunat. Acest cartier ființează de aproape patru ani iar în acest timp aici s-au mutat mii de familii de tineri, care și-au întregit familiile cu cîte un copil, sau chiar mai mulți. Funcționează în cartierul nostru două Alimentare, două unități „Lapte-mezeluri", două Aprozaruri, două unități „Geamuri, tăiat, șlefuit", 1 magazin de mobilă, coafură, cosmetică, librărie, parfumerie, artizanat, două croitorii, magazin de textile, altul de reparat biciclete și articole de uz casnic, reparații televizoare, magazin de încălțăminte pentru femei, bărbați și copii — și lista ar putea continua. Necazul nostru, dacă se poate numi astfel, este însă următorul : în acest cartier nu există **nici o creșă, nici un cămin, nici o școală** ; niciuna dintre construcțiile nouînceputе nu pare a fi o clădire cu această, dorită, destinație. Vă rugăm ajutați-ne, pe noi și pe copiii noștri : a început școala iar drumul pînă la cartierele vecine e lung, foarte lung — mulți dintre noi lucrăm în trei schimburi — și drumurile către Consiliul popular, unde am prezentat problema și de unde am primit un răspuns pe care nu-l pot reproduce aici, au rămas zadarnice".

● „De mai bine de doi ani de zile pe strada Chiristigilor, între străzile Mihai Bravu și Avrig, se parchează mai multe mașini TIR de diferite tonaje, zi și noapte, șoferii acestora ambalînd motoarele fiecare cum crede de cuviință, nețiind cont că zgomotul și gazele poluează și liniștea și aerul locuitorilor din zonă ; venim obosiți de la serviciu, nu putem dormi și stăm de veghe din cauza acestor oameni. În nopțile cînd din cauza lor nu dormim, vedem de pe geam cum șoferii și însoțitorii lor plasează la diverși indivizi chilipiruri, obiecte sau alimente de ocazie, pe care aceștia din urmă le comercializează la prețuri de speculă, în marea piață Obor. Considerăm că parcarea mașinilor TIR se poate face în fața Halei Obor, unde este un teren destinat parcărilor, sau în partea de nord a halei ; în plus, o astfel de situație va permite organelor de ordine să controleze și să extirpe tranzacțiile dubioase practicate, aici, contrar legilor".

SCRISOAREA este semnată, și parafată, de către: asociațiile locatarilor din blocurile P 36 B ; P 36 C ; P 37 P ; 37 A și altele. În urma depunerii la redacție a memoriului, semnatarul — delegat al tuturor asociațiilor, și la îndrumarea noastră — s-a deplasat la Consiliul popular al sectorului 2, urmînd a afla dacă parcarea autovehiculelor în zona respectivă era legală, și a aflat : nu era !).

● **Ministerul Industriei Ușoare — Întreprinderea de confecții Rîmnicu Sărat :** „Din pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" apărută în FLACĂRA nr. 33 din 14 august 1987, am aflat de scrisoarea adresată dumneavoastră de către **ILEANA TINTĂREANU** din comuna Poșta-Cîlnău, satul Sudiți-Alicent, județul Buzău. Fiind absolventă a Liceului textil Buzău, promoția 1986, la data de 29 iulie 1986 s-a prezentat la întreprinderea noastră cu repartiția nr. 25'21 iulie 1986, emisă de către unitatea școlară ; la acea dată întreprinderea nu a avut posibilitatea să o încadreze în muncă, fapt pentru care sus-numita a solicitat și a obținut negație (...). Acum, constatîndu-se prin intermediul revistei, că nu și-a găsit încă un loc de muncă corespunzător pregătirii sale — confecționer îmbrăcăminte-mecanic întreținere — iar unitatea noastră avînd posibilitatea de a o încadra în meseria în care a fost calificată, i s-a făcut chemare în acest scop : în prezent numita muncește într-o formație de lucru compusă numai din tinere absolvente, promoțiile 1986—1987. Subliniem că fără ajutorul revistei FLACĂRA, această finalizare nu s-ar fi realizat. Vă mulțumim".

● „Mă numesc **Vasile Drăghiță**, țăran cooperator de profesie și sînt domiciliat în satul Tău, comuna Roșia de Secaș, nr. 212, județul Alba. În primăvara anului 1985, reprezentanți ai C.A.P. din localitatea Boz, județul Alba, au venit la noi să cumpere fîn pentru animalele C.A.P.-ului. Întrucît C.A.P.-ul din satul nostru avea asigurate furajele, am primit aprobarea să vindem surplusul celor ce aveau nevoie, astfel că am livrat C.A.P. Boz, județul Alba, cantități de fîn în valoare de 24 500 lei, și veți vedea că în urma mea semnează încă cinci cooperatori. Toate bune și frumoase — atîta doar că C.A.P. Boz, Alba, deși ridicînd fînul, nu ne-a predat banii nici în ziua de azi".

● **Consiliul popular al Sectorului 1 :** „Urmare apariției în revista FLACĂRA nr. 32/1987 a unei note critice privind răspunsul incomplet la lucrarea 432.1987, vă informăm : vînzătoarea **ELENA HERA,** care s-a făcut vinovată de abaterile prezentate în sesizare, a fost scoasă din colectivul de lucru al magazinului Alimentara, bloc 40, bulevardul 1 Mai. Șefa de unitate, **IOSEFINA OPREA,** a fost sancționată cu amendă de 300 lei, conform art 72 din Legea nr. 3/1972, pentru că nu a luat măsuri de preîntîmpinare a vînzărilor preferențiale practicate de vînzătoarea Elena Hera".

● „Subsemnatul **Ioan Mitar,** domiciliat în Lugoj, strada Spinanței nr. 15, prin prezenta din (...) vă fac cunoscut următoarele : pe data de 04.02.1987 am depus la Oficiul P.T.T. Lugoj o scrisoare recomandată cu aviz de primire nr. 2 204, adresată fiicei mele, pentru care am plătit suma de 58 lei. Pe data de 3.03 a.c., am primit avizul înapoi **cu semnătura fiicei mele în fals, și fără ștampilă !** Din martie și pînă în prezent, am făcut nenumărate demersuri pe lîngă P.T.T. — Lugoj pentru a primi cei 58 lei înapoi, datorită faptului că scrisoarea nu a ajuns la destinatar. Și — nimic !".

Chiar așa... ?!

● **Primim, din partea D.P.M.O.S. — județul Dolj :** „Privind modul de rezolvare a scrisorii **Mariei D. Diaconescu,** din comuna Ovidiu, județul Constanța, care solicită sprijinul necesar pentru primirea pensiei de la C.A.P. Daneți, a cărei pensionară este, vă comunicăm : din verificările actelor, rezultă că pensia pe perioada iulie — decembrie 1986, și ianuarie — februarie 1987, a fost încasată de la C.A.P. Daneți de cumnatul numitei, **Grigore P. Diaconu** ; acesta a încasat atît pensia, cît și drepturile cuvenite pensionarei, în grîu și porumb. Pentru încasarea acestor drepturi, cumnatul său a motivat că a fost împuternicit printr-o scrisoare semnată de către M. D. Diaconescu. Casierul C.A.P. avea obligația de a solicita împuternicire din partea titularului pensiei, or, nefăcînd acest lucru, au fost sesizate organele de cercetare penală. Cît privește drepturile de pensie ale sus-numitei, i se va trimite la domiciliul din Dobrogea pensia ce i se cuvine pe lunile respective".

● **Întreprinderea de transporturi — București :** „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ioana Trașcă** din București, strada Povestei nr. 6 — scrisoarea trimisă nouă spre competentă rezolvare — vă informăm : în activitatea pe care a desfășurat-o, numita a săvîrșit abateri de la prevederile Regulamentului de ordine interioară pentru care la timpul respectiv a fost sancționată corespunzător — a circulat cu persoane în cabină, a produs două tamponări pentru care a fost reșcolarizată. În data de 14.07 a.c., a comis un grav accident de circulație soldat cu accidentarea mortală a unei persoane și avarierea a trei autoturisme, faptă pentru care s-a propus desfacerea disciplinară a contractului de muncă. Conducerea întreprinderii, manifestînd înțelegere față de situația sa familială, a hotărît să nu i se desfacă contractul de muncă, fiind repartizată curățitor capete linie la S.D.D.C. Numita a fost de acord, urmînd a-și desfășura activitatea la acest loc de muncă".

● „Sînt născut și crescut în satul Pîltincul, comuna Nehoiu, județul Buzău dar, cu timpul, învățînd o meserie, m-am stabilit în Brașov ; aici am familia, copiii, aici am casă și masă — dar nu despre asta vreu să vă scriu, ci de cu totul altceva : așa cum arătam mai sus sînt născut pe meleagurile astea și le cunosc la perfecție. Dar cînd am fost acasă, cu un tren de noapte, cu soția, copiii și bagajele, voind să trecem puntea peste rîul Buzău, din satul Pîltincul, nu mică mi-a fost spaima cînd am simțit că sîntem legănați de colo-colo, și din ce în ce mai tare ! Acomodîndu-ne cu întunericul, bîjbîind mai mult, am remarcat că puntea nu mai are nici plasele laterale, cu care fuseserăm obișnuiți, scîndura podelei fiind ruptă. Abia am trecut, cu frică, a doua zi m-am dus să văd situația **pe lumină,** m-am convins că e vorba de o crasă neglijență : am discutat cu oameni din partea locului, mi-au spus că au făcut multe drumuri la Consiliul popular Nehoiu, în zadar. Pe această punte trec zilnic nu numai cetățeni din comună, trec sute de elevi, țărani din cătunul Gura Izvorului, din satul Pîltineni, muncitori la Ocolul silvic. Sperăm ca în urma apariției acestor rînduri, cei în drept vor trece **pe recepție !". (Ioan C. Nartea,** strungar, **HIDROMECANICA** — Brașov, strada Vișinului nr. 14).

● **Asociația de locatari nr. 5 Mangalia (Str. Ștefan cel Mare, blocul D 5, scara C) :** „La scrisoarea noastră nr. 28 din 21 aprilie 1987, prin care solicităm sprijin în a determina conducerea Coop. meșteșugărești PROGRESUL din Roșiori de Vede a răspunde la multiplele noastre intervenții în cazul debitorului **BUGHEANU MARIAN** — publicată în FLACĂRA nr. 23 din 5 iunie 1987, pagina 6 : după două luni de la publicare, constatăm că și intervenția dv. a fost total ignorată. Oare nici legea să nu poată clătina ignoranța conducerii acestei unități ?! Vă mulțumim totuși, cu toată considerația, pentru sprijinul acordat".

● „Prin grija organelor în drept, a luat ființă în incinta platformei șantierului Centralei nucleare-electrice Cernavodă un dispensar medical care dispune și de un cabinet dentar deservit de doi medici stomatologi : dr. Toth Cornelia și dr. Rădoi Beniamin. Deși, față de numărul mare de muncitori, și ei în continuă creștere, sînt necesari mai mulți medici stomatologi, e nevoie de instrumentația necesară, totuși s-a luat o măsură contrară prin mutarea dr. Rădoi Beniamin în altă parte. Avînd în vedere cele de mai sus, modul în care am fost consultați și tratați de acest medic, rezultatele bune, operativitatea sa, solicităm acelorași organe în drept să dispună ca medicul Rădoi să continue a lucra la dispensarul de pe Platforma C.N.E. **(scrisoarea este semnată de un grup de 8 oameni și muncii).**

● **Consiliul popular al municipiului Buzău :** „Cu privire la scrisoarea cetățeanului **Daniel Neacșu** din municipiul nostru, prin care se solicită sprijin pentru încadrarea soției sale în producție, vă comunicăm următoarele : din verificările efectuate s-a constatat că numita Neacșu Emilia a fost încadrată la I.C.S.M.I. Buzău ca vînzător pînă în luna octombrie 1986, cînd a solicitat unității întreruperea activității pentru creșterea și îngrijirea copilului minor. În luna februarie 1987 a solicitat reîncadrarea la aceeași unitate, dar cererea sa nu a putut fi soluționată imediat, din lipsă de posturi vacante. Analizînd situația existentă, la data de 15 iulie a.c. numita a fost reîncadrată la I.C.S.M.I. Buzău, unitatea nr. 63 Menaj, în calitate de vînzător".

● „Subsemnatul **Aurel Subu,** cu domiciliul flotant în Timișoara, strada Bulevardul Cetății nr. 62, scara B, apartamentul 7, rog a fi ajutat în următoarea situație pe care nu o pot rezolva de un an și jumătate : prin dosarul civil nr. 20/1986, judecătoria oraș Deta județul Timiș a emis un titlu executoriu ca urmare a unui accident de circulație avut între autoturismul meu proprietate personală și autocamionul 2-TM-1236, proprietate a C.A.P. comuna Ciacova, județul Timiș. Necazul este următorul : titlul executoriu urma să ajungă la ADAS, sucursala județeană Timiș, strada Ceahlău nr. 2/a Timișoara, pentru a se putea achita suma de lei 5 400 pentru despăgubiri. De un an și jumătate mă tot plimb la C.A.P. Ciacova care zice că a trimis titlul executoriu la ADAS Timișoara, iar aceștia din urmă susțin că nu l-au primit. Sînt pensionar C.A.P. și am vîrsta de 68 ani, am solicitat în mai multe rînduri o adeverință de care am nevoie de la C.A.P. Ciacova, fiind de la el pensionat, președintele însă refuză categoric să mi-o elibereze, deoarece ADAS-ul nu a virat suma stabilită de 5 400 lei... și uite-așa, sînt plimbat de colo-colo".

● **Consiliul popular al Sectorului 1 :** „Urmare scrisorii adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, de către **Ana Carapalea** domiciliată în București, strada Calea Griviței, numărul 156, scara E, apartamentul 136, vă comunicăm : cele relatate de numita A. C. corespund realității, astfel că se va proceda la încredințarea minorului Tache Florin, potrivit dispozițiunilor art. 3 din Legea nr. 3/1970. Menționăm că s-a discutat cu numita, căreia i s-a dat cu această ocazie și o listă cu actele necesare pentru întocmirea dosarului de încredințare".

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Problemă de familie

...Din răspunsul Consiliului popular al sectorului 3, adresat numitului **GHEORGHE MARICA** (domiciliat actualmente în Intrarea Birsei nr. 10, blocul G 5, apartamentul 34, sector 3) : „...la scrisoarea dv. adresată revistei FLACĂRA, prin care sesizați refuzul conducerii asociației de locatari a blocului NB-1; strada Codrii Neamțului nr. 13 de a vă restitui suma de 600 lei depusă drept garanție, vă comunicăm : în conformitate cu prevederile legale, sumele depuse unei asociații pentru fondul de rulment, fond de reparații sau garanții, la plecarea din imobil a locatarului respectiv, acestea se restituie numai după ce locatarul și-a achitat datoria față de asociație ; dacă dumneavoastră nu mai aveți datorii față de asociația locatarilor blocului MB-1, unde ați locuit, urmează a vă prezenta la conducerea acesteia pentru a vi se restitui suma solicitată".

Poate fi ceva mai clar decît atît? Noi zicem că nu! Și totuși, unii sînt pesemne de altă părere, întrucît, uită, numitul Gheorghe Marica revine la redacție, cu un alt memoriu, și mai ales cu un teanc de chitanțe reprezentînd documentația legală cum că dînsul nu mai are într-adevăr absolut nici o datorie față de asociația cu pricina. Și iată, din ultimul memoriu : „Mergînd la administrație am aflat că s-a schimbat administratorul, acesta spunînd că nu știe nimic, iar președintele mi-a spus că nu a lucrat cu banu' și nici acum nu lucrează". Argumente, evident puerile față de dovezile **legale** ale numitului! Situația pare a aluneca în domeniul absurdului dacă nu ar fi cu mult mai absurde indiferența și comoditatea tovarășilor de la asociația blocului situat în strada Codrii Neamțului și care îl frustrează astfel, cu o glacială și condamnabilă „comoditate" (ca să nu-i spunem altfel), pe omul nostru, de niște drepturi ce i se cuvin. Oare chiar așa, fără nici o explicație, o asociație de locatari își poate permite să ignore o dispoziție a consiliului popular de care aparține de fapt?! Deocamdată prin așteptăm.

După care așteptare — de va fi nevoie, vom revenî.

P. HORIA ■

Poșta redacției

David Dumitru — Tulcea : Ne pare rău, dar la toate întrebările răspunsurile sînt negative. ● **Bologa Victoria** — sat Hamba, com. Șura Mare (Sibiu) : Conformați-vă recomandării ca măcar unul dintre membrii numeroasei dv. familii să lucreze într-o unitate cu profil agricol și veți fi ajutați ● **Bicu Mitică-Horațiu** — București : Ținînd seama de împrejurările anterioare și de reglementările în vigoare, nu mai puteți lucra în comerț. ● **Dogaru Niculina** — Cîmpulung (Argeș) : În conformitate cu prevederile art. 46 (2) din Legea 3/1977, cînd unul din urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată. ● **Budău Emilian** — Timișoara : Părerea dv. formată „la prima vedere" este infirmată de către cei în drept să cerceteze cele cuprinse în scrisoare. Pentru că felul în care ați reușit să vă rezolvați — cum ziceți — cazarea în internat nu a fost legal, trebuie să achitați contravaloarea meselor și a cazării pentru trei zile. Nu era mai cinstit să stați la un hotel ? ● **Oltcanu Gheorghe** — com. Ziduri (Buzău) : Prevederile la care vă referiți se aplică celor care au ieșit la pensie din sectorul de stat pînă în 1972, care — dacă au deținut lot în folosință în momentul pensionării — vor beneficia de acest drept pînă la sfîrșitul vieții. ● **Baciu Rică** — com. Vădeni (Brăila) : Vă sfătuim și noi să vă continuați munca la depozitul de produse finite, conducerea I.P.I.L.F. Vădeni cunoscînd starea- sănătății dv. ● **Toader Tatiana** — com. Brănești (Dîmbovița) : 1) Beneficiați de ajutorul de maternitate, dacă nașterea celui de-al doilea copil s-a produs în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă. 2) În perioada de după încetarea activității pentru creșterea și îngrijirea copilului, nu aveți dreptul la concediu de odihnă. ● **Manea V. Gheorghe** — Tîrgoviște : Ne-ați scris, noi am solicitat sprijinul D.P.M.O.S. județ Dîmbovița care v-a oferit loc de muncă în meseria dv. în trei întreprinderi. De ce ați refuzat ? ● **Șerban Gherghina** — com. Bolintin Deal (Giurgiu) : Aveți dreptul să stringeți recolta de pe terenul ce vi s-a repartizat legal ● **Kaffai Ileana-Irina** — Tîrgu Mureș : Conform prevederilor art. 9 (d) din Statutul privind organizarea și funcționarea asociațiilor de locatari, încheierea de convenții de prestări servicii este o atribuție exclusivă a comitetului asociației locatarilor. Deci, dacă treaba nu e bine făcută, convenția se desface. ● **Dună Viorel** — București : Am primit asigurarea că totul va fi gata pînă la sfîrșitul lunii.

REGHINA VĂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

O garoafă la butoniera orașelor țării

Intreaga suflare artistică a țării noastre a urmărit și a trăit cu vii emoții lucrările celui de-al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, larg forum al artei și culturii române, remarcabil eveniment încununat de magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialitse România. Am avut bucuria de-a ne unitari cugetul și inima la flacăra gîndirii revoluționare profund umane și patriotice a celui ce pe drept cuvînt este numit arhitectul României Socialiste. Cu precădere ne-au mobilizat îndemnurile sale de-a contribui, prin arta noastră, la glorificarea celor ce construiesc impunătorul edificiu al României contemporane, oamenilor muncii. Cu convingerea fermă că arta și cultura vor traduce cît mai generoasele îndemnuri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, m-am gîndit, așa cum este și firesc, să aduc vorba în aceste rînduri, ce se vor a fi un ecou al atmosferei și-a spiritului democratic în care s-au desfășurat lucrările Congresului nostru, despre felul în care arta plastică românească a răspuns acestor deziderate, acestor sarcini de onoare, acestor sacre datorii interioare pe care orice artist adevărat le nutrește față de patria sa, față de poporul său, față de timpul în care trăiește și se formează și pe care trebuie să-l reprezinte, prin opera sa, în totalitate. Mă bucur să pot spune că printr-o sumedenie de expoziții omagiale, de grup sau personale, prin numeroasele sale participări la mari expoziții internaționale, sau prin zecile și zecile de tabere naționale de creație, artistul plastic contemporan s-a aplecat cu emoție asupra chipului de azi al lumii, a reliefat, cu talentul și puterea sa de cuprindere cu măiestrie și har, realitatea luminoasă a României Socialiste. Totodată, urmînd unul din cele mai profunde sfaturi ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a redat poporului român sentimentul propriei lui istorii, faurită cu jertfă de sînge și su-

VASILE CELMARE ■

(Continuare în pag. 15)

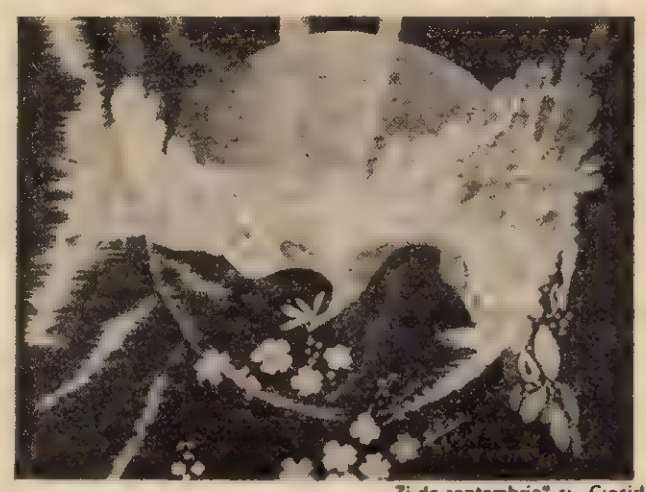

„Zi de septembrie" și „Ciocîrlia", tapiserii de Titina Comșa

Artistul — conștiință a epocii sale

HOREA POPESCU:

„Aderența publicului la spectacol îți dă valabilitatea și rațiunea de a fi"

Nu l-am prins într-o zi bună pe Horea Popescu. Sînt de o pneumonie, preocupat de curba temperaturii, ar fi vrut să amîne întîlnirea noastră. Ne cunoaștem de prea multă vreme încît să nu știe că a preda la ziua stabilită interviul este egal cu data unei premiere.

— Vedeți mereu un lanț de premiere...

— Începînd de cînd?

— Din ultimii ani de institut, dar eram un student mai răsărit ca virsită pentru că intîiu urmasem dreptul.

— La orice m-aș fi așteptat numai la această posibilă profesiune nu.

De aceea nici n-am perseverat. M-am îndreptat cu speranțe către teatru. Cel mai mult mi-ar fi plăcut să fiu arhitect, dar am căzut la examen.

— Așa a fost să fie! Sînteți un mare regizor, recunoscut de toată lumea, așa că nu v-aș întelege regretele.

De ce? În arhitectură nu depinzi atît de artă ca de alte... De exemplu, teatrul sau tendința unor actori de a transforma orice interpretare în comedie, merge nu merge, pot să schimbe truda mea.

— Ce vă ocupă mai mult din timpul dumneavoastră de lucru, activitatea de director artistic al Teatrului Național din București sau montările de spectacole?

— Nu pot delimita cele două aspecte, se înlănțuie.

— Prin ce se impune repertoriul Teatrului Național în actuala stagiune?

— Cred că ne vom surprinde plăcut spectatorii prin cîteva producții cu totul inedite. Cu siguranță, pe primul loc se situează tot literatura originală. Avem cel puțin două, trei titluri care ne pot onora, atît prin notorietatea, prin prestigiul dramaturgilor, cît și prin ceea ce vor oferi ca spectacole.

— Va fi „Moștenirea" evenimentul artistic așteptat?

— Sperăm, pentru că Titus Popovici este un autor stimat pentru talentul său, iar eroul său este o ilustră personalitate a neamului românesc. Mircea cel Mare este un text original, netributar teatrului tradițional-istoric, pe care nu-l contest, îi găsesc virtuți deosebite chiar, dar nu este mai puțin adevărat că Titus Popovici, într-o altă manieră, modernă, egalează pe marii înaintași. Rămîne ca noi să fim la înălțimea textului.

— Regia, vreți să spuneți.

— Nu numai, întregul potențial al teatrului pentru că este o piesă care solicită un numeros colectiv. Piesa este scrisă pe un stil mai degrabă cinematografic, cu nenumărate locuri de joc, cu o mare distribuție, cu o anvergură derivînd din spiritualitatea textului.

— Vă găsiți în mijlocul repetițiilor?

— Am constituit distribuția, am jalonele principale ale discuției de scenă aici pe masă.

— Vom putea vedea acest spectacol pînă la sfîrșitul anului, pentru că știu că dvs. sînteți un cizelator, pe drum găsiți idei și iar idei...

— Este o falsă părere despre mine. Cînd încep o piesă știu absolut tot ce vreau să demonstrez scenic, nu mă „ajut" cu idei pe parcurs. Altceva ați vrut să spuneți, poate, că-mi place lucrurile perfecte, că le rotunjesc, că sufăr să treacă rampa un spectacol pe jumătate făcut.

— Deci știți, matematic, din start, cum va arăta în lumina reflectoarelor „Moștenirea"?

— Cu siguranță. Ceea ce poate lungi timpul este dificultatea montării, mai ales în acest caz, sînt schimbări multe și rapide de decoruri și apoi actorii sînt solicitați și de alți regizori. Mircea cel Mare va căpăta strălucire prin interpretarea lui Gheorghe Cozorici, alături de el, în roluri de greutate, apar Radu Beligan, Florin Piersic, Mircea Albulescu, George Motoi, Ovidiu Iuliu Moldovan, Costel Constantin, Traian Stănescu, Marin Moraru, Ilinca Tomoroveanu, Olga Delia Mateescu. M-am oprit aici ca să nu aflați cum toți artiștii teatrului trăiesc epoca lui Mircea cel Mare. Piesa cere o muncă susținută de minimum trei, patru luni.

— Cine este un familiar al sălilor de spectacol nu poate uita perioada dvs. extrem de inspirată de la Teatrul Giulești.

— Am montat acolo „Domni-

CARMEN DUMITRESCU ■

(Continuare în pag. 15)

Iubirea de frumos

Timotei Cipariu

Urcăm la Blaj cu sufletul nostru în acest septembrie. În această Romă mică de unde a irupt pentru poporul nostru ca un uragan printr-o pleiadă de cărturari invincibili gîndul latinității noastre în conștiința europeană.

De aici ne-am reînvățat limba strămoșească, latina, prin sute și sute de cărturari, iar dacă acum aproape 70 de ani la Alba Iulia ne-am putut într-un suflet strînge laolaltă nepieritor prinos de recunoștință cuvine-se adus și acestui sat românesc ajuns metropolă la un moment dat, inimă a Transilvaniei prin Școala ardeleană și cei ce o urmară.

Unul dintre faimoșii ctitori și continuatori a fost Timotei Cipariu pe care îl sărbătorim acum în centenar.

Biblioteca lui, una dintre cele mai cuprinzătoare din sud-estul Europei, vorbește despre erudiția acestui învățător de neam ce și-a asumat mare parte din înțelepciunea lumii printr-o muncă uriașă pentru a putea vorbi străinilor și celor de acasă despre sufletul poporului său.

El a înțeles poetul transilvan ce era ca întîi trebuie să fim cărturari, oameni de știință, filologi în amănunt pentru a ne impune graiul latin al limbii române în conștiința lumii. Ceea ce astăzi este recunoscut de toate catedrele de romanistică din lume unde limba română se predă alături de celelalte limbi romanice fiind materie obligatorie oricărui romanist datorăm mai întîi poporului român păstrător milenar al limbii, dar apoi cărturarilor ce au știut să-l scoată la lumina catedrelor universitare.

IOAN ALEXANDRU ■

Poem pentru patrie

Steagul din zori

Mă simt parcă mai tînăr dimineața!
Brațe ca stinca,
De oțel picioare;
Privirile pumnale se înfig
În zarea zilei limpezi ce-și sună aventura.

Ca o cămașă albă mă-mbracă iar lumina
Și ard în plină stradă.
Și oamenii-i salut.

Salut brutarul ce-a ieșit la aer,
Împins de caldul vifor de făină.
Salut șoferii meșteri ai Salvării —
Năluci gonind prin noapte, peste stopuri,
În cursa lor, să nu-i întrecă moartea.

Salut vatmanul, doctorul, poștașul;
Țăranul ce-a adus astăzi la piață
Struguri, și nuci, și miere de albine.

Salut tot omul ce-ntreține viața
Cu truda lui de aur, cu iubirea.

Vibrează parcă aerul, străluce,
Cînd curge lin mulțimea policromă!
Cînd oțelarul poartă-n gînd oțelul,
Pescarul — fluviul, bărci înourate.

Cînd căruțașul blînd îndeamnă caii,
Bătrînul îi din port să-i ducă lemne.

Mă-ncarc atunci de energii ciudate,
De-o dragoste ce-ar vrea să-mi spargă pieptul.
Ci cum nu pot să zbor,
Să sparg și eu stringînd în brațe cerul,
Lovesc cu sete cu bombeul
Nuca de cenușă
A stelei ce-a căzut la miezul nopții.
Mă joc cu ea
Cum cete de copii gălăgioase
Dau „gool"...
Cu o cutie de conserve.
Așa cum zeii răi juca-vor fotbal
Cu nuca de cenușă a craniului meu.

Dar sînt în zori și, iată,
Cetate cucerită, reduta nopții cade.
S-o apăr,
Eu steag biruitor înfig în stradă
Chiar trupul meu.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Vitrina cărților

Însemnări de lectură

Tînărul Preda

Oare începe seria „revizuirilor critice“ privitoare la opera lui Marin Preda ?

La șapte ani de la moartea neașteptată a scriitorului (în vară, la 5 august, Marin Preda ar fi împlinit 65 de ani), situația lui literară a rămas aproape neschimbată, lucru rar în cazul autorilor care, în viață fiind, s-au bucurat și de un mare succes de public, și de o largă recunoaștere a criticii, și de onoruri oficiale. O contestație îndîrjită ori o lungă eclipsă de interes (tot o contestație : prin tăcere) urmează de obicei dispariției fizice a scriitorilor ajunși în timpul vieții la apogeul consacrării. Dar cu Marin Preda nu s-a întîmplat așa. A fost considerat cel mai important prozator român al perioadei postbelice și unul dintre marii prozatori ai literaturii naționale, iar această situare nu s-a modificat, în esență, pînă astăzi. E drept, vechi rezistențe față de opera lui au căpătat pe alocuri aspecte încă mai agresiv minimalizatoare. Cea mai vehementă reacție, avînd forma unui studiu critic produs aiurea, a venit din partea cuiva care, jurînd pe criterii strict estetice, a văzut în Marin Preda un avorton al „realismului socialist“, o concluzie obținută prin întrebuințarea nedegrizată a metodelor verificate specifice numitului realism și celor care îl aplicau, inclusiv a acuzației că în **Morometții** scriitorul n-ar fi „redat“ realitatea țărănească în mod „veridic“, adică în conformitate cu o fantasmă socio-ideologică prezentată drept „realitate“ ; mai mult decît derapajul (controlat ?!) de la criteriile strict estetice la cel mai vulgar sociologism dogmatic, din această intervenție și altele asemenea se cuvine reținută mai ales morala : opera lui Marin Preda își obligă detractorii la cădere în rudimentar și la atitudini subliterare.

„Revizuirile critice“ nu sînt însă mai puțin necesare. Și nu numai pentru că opera lui Marin Preda este în mod firesc inegală ; nu numai pentru că în cele aproape patru decenii, de-a lungul cărora ea s-a constituit, literatura română și, de fapt, întregul sistem literar național au trecut prin succesive și adînci schimbări ce au afectat inevitabil evoluția fiecărui creator, cînd îndepărtîndu-l (înstrăinîndu-l) și cînd apropiindu-l de adevărata lui natură ; dar și pentru că, pe cît de paradoxal pe atît totuși de incontestabil, cea mai puțin cunoscută și cea mai puțin cercetată din punct de vedere istorico-literar perioadă a literaturii române este aceea postbelică. Iar efortul de interpretare și de re-interpretare, oricît de susținut și chiar indiferent de profunzimea și de amploarea rezultatelor, rămîne oarecum suspendat în gol fără temeinice investigații de ordinul istoriei literare. Critica fără suport istoric este o iluzie tot mai destrămată.

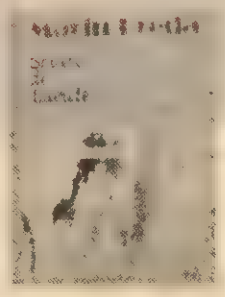

O dovadă, și încă una foarte convingătoare, este ediția pe care Ion Cristoiu a întocmit-o din „scrierile de tinerețe“ ale lui Marin Preda *). Se știa că scriitorul a debutat în presa anilor '40 și că pînă la apariția întîiului său volum (**Întîlnirea din Pămînturi**, 1948) a publicat în diverse ziare și reviste o serie de proze, cele mai multe strînse apoi în această primă carte. Oricum, despre „începuturile“ lui Marin Preda s-a vorbit pornindu-se aproape exclusiv de la povestirile existente în sumarul volumului din 1948, însă cunoscute în general nu după ediția princeps, ci după reeditarea din 1960, din care nu lipseau unele modificări. Însă chiar și în aceste condiții mai mulți critici (Eugen Simion, Nicolae Manolescu, G. Dimisianu, autorul cronicii de față) au remarcat prezența unor deosebiri pronunțate între universul povestirilor de tinerețe și universul romanului **Morometii** : deosebiri de stil și deopotrivă de viziune, de strategie narativă și de direcție a investigației. Ediția lui Ion Cristoiu validează aceste observații, iar prin studiul critic introductiv, aplicat, solid și coerent, criticul propune o direcție originală de interpretare a întregii opere a lui Marin Preda. Ion Cristoiu a adunat în această ediție cvasitotalitatea prozelor publicate de Marin Preda între anii 1942 și 1952, multe necuprinse în volumul **Întîlnirea din Pămînturi** sau notabil diferențiate de versiunea din carte (cum este cazul povestirii **Iubire**, din care scriitorul a reținut pentru volum doar un episod ; restituită, acum, circuitului public în varianta integrală, se vădește a fi una dintre cele mai puternice povestiri din proza românească postbelică, de neomis din nici o viitoare antologie a genului). Este o restituire ce va contribui, probabil, mult la schimbarea perspectivei asupra întregii creații a lui Marin Preda. În studiul său introductiv, Ion Cristoiu insistă asupra „stării abisale“, asupra existenței unui „rău interior“, a unui „obscur din profunzimi“ ce **tulbură** și **dereglează** comportamentul personajelor. Criticul remarcă astfel o „distanțare a privirii“, prin care se creează impresia „de mister angoasant al lumii din adîncuri“, ce „se degajă cu o forță nicicînd egalată de obositoarea proză introspectivă“. Tînărul Preda este pus, nimic neașteptat, în relație cu marii obsedați ai veacului, de la Kafka la existențialiști, iar atracția lui pentru „misterul abisurilor umane“ este sugestiv apropiată de o viziune swiftiană. În ce măsură perspectiva aceasta va fi continuată sau contrazisă de opera ulterioară ? Ion Cristoiu evocă, și bine face, climatul literar al anilor 1948—1952 (începutul „obsedantului deceniu“), indicînd — totuși nu suficient — presiunea și rolul „exigențelor momentului“ asupra evoluției tînărului Preda. Nuvela **Ana Roșculeț**, publicată în 1949 și de-abia acum reeditată, reflectă, cred, și altceva : receptarea acestor „comandamente“ într-un anume fel. Citită azi, fără preconcepții, istoria semianalfabetei Ana Roșculeț care în numai cîteva luni ajunge să fie trimisă ca delegat la un Congres al „intelectualilor lumii“ pune pe gînduri ; pe de altă parte, intuirea forței telurice eliberate în acest personaj reprezintă o direcție extrem de fecundă, urmată numai parțial de Preda în romanele lui și, deloc neașteptat, de Nicolae Breban (Cupșa din romanul **Francisca**). Nuvela nu este atît neizbutită, cît experimentală. În sfîrșit, o discuție mai amănunțită ar merita ideea lui Ion Cristoiu că în marile sale romane Marin Preda a scos răul „în afara personajului“ (în povestiri găsindu-se în interiorul acestuia). Ediția sa, în orice caz, prilejuiește o nouă întîlnire cu scrisul lui Marin Preda, un Marin Preda aproape necunoscut, și marchează totodată un moment important în receptarea marelui scriitor. Fiindcă Preda rămîne, în continuare, un scriitor de descoperit : „bătălia critică“ pentru el este departe de a se fi încheiat !

MIRCEA IORGULESCU ■

*) Marin Preda : **Scrieri de tinerețe**, ediție, studiu introductiv și note de Ion Cristoiu, Editura Minerva, 1987.

Tălmăcire în chineză

Interesul tot mai viu al cititorilor chinezi față de literatura română se manifestă prin numărul mereu sporit de opere literare clasice și contemporane românești traduse în limba chineză.

Poezia, proza, dramaturgia noastră, prin reprezentanții cei mai de seamă, își au versiuni chinezești valoroase, în care se păstrează specificul românesc marcant, de o rară bogăție lexicală, timbrul scriitorilor noștri imprimîndu-se pe fondul unei limbi chineze limpezi.

Este și cazul traducătorului Lu Jhogen, universitar la Shanghai, și al prezentatorului Li Jiayu, traducător el însuși al unor scrieri chineze în limba română, care au realizat recent versiunea chineză a romanului **Ambarcațiunea eroică** (Yingxiong chuan) de Vasile Băran.

Carte atractivă, pe care Editura pentru copii din Shanghai (Shanghai Shaonian ertong chubanshe) o însoțește de o copertă și multe ilustrații sugestive, **Ambarcațiunea eroică** (apărută în noiembrie 1986, în 7 000 de exemplare, a cite 93 000 de hieroglife fiecare) reprezintă pentru chinezi inedita noastră literatură pentru copii.

Apropiindu-se cu înțelegere și căldură de lumea copilăriei descrise în roman, la faza trecerii către maturizare, în împrejurări obiective limită — inundațiile din 1971 — realizatorii versiunii chineze a operei lui Vasile Băran deslușesc, în numele cititorilor cărora se adresează, minunatele trăsături de caracter ale personajelor, ce își au corespondențe în chipul copiilor Românici.

ILEANA HOGEA-VELIȘCU ■

Erudiția romancierului

Celui care semnează aceste rînduri îi plac în special romanele de aventuri alerte, cu protagoniști vîrîți fără voia lor în tot soiul de încurcături, dar care dejoacă planurile adversarilor prin inteligență, farmec personal și umor, fără însă a apărea vreodată în postura de supermani sau de atoateștiutori. Dar el nu poate să nu recunoască existența unor narațiuni la fel de palpitante, datorate unor autori care-i înfirmă opțiunile. Aceștia descriu cu migală orice acțiune a personajelor, le prezintă pedant vești mintele și le înregistrează cu atenție spusele, din dorința de a-i face cît mai cunoscuți cu putință cititorilor și de a le întocmi dosare de existență complete, ce nu pot lăsa să planeze asupra lor nici o incertitudine. Dar, mai ales pe cei care luptă pentru triumful dreptății îi înfățișează omniscienți, siguri pe ei înșiși, avînd chiar orgoliul de a se crede infailibili, drumul lor spre adevăr necunoscînd chinul îndoielilor, al frămîntărilor de tot felul. Ei sînt statuari de la început pînă la sfîrșit și se cer admirați în consecință, neștiind ce e eroarea, frica sau înfrîngerea.

Astfel de justițiari se întîlnesc și în cartea lui Balogh József, **Răzbunarea lui Pirgoteles** (ed. Kriterion), cu o intrigă polițistă antrenantă, care te poartă cu abilitate prin medii sociale diferite, pe mai multe meridiane. Autorul însă nu se grăbește nici o clipă cu istorisirea lui, nu dorește cu tot dinadinsul să ne țină cu sufletul la gură. El își permite luxul de a face lungi popasuri, de a propune incursiuni în istoria artei, a culturii în general, a societății umane, astfel încît uneori uiți de desfășurarea acțiunii și te încîntă de erudiția romancierului, de bucuria cu care trece în revistă, de pildă, pietre prețioase (cum ar fi cameea Gonzaga) și le spune cu o voluptate evidentă povestea. Tentativa de a fura această camee dintr-un muzeu leningrădean e subiectul cărții lui Balogh József. A oferi mai multe detalii înseamnă a-l priva pe cititor de plăcerea de a participa el însuși la descoperirea faptașilor. Mai ales că de-a lungul celor peste 260 de pagini acțiunea cărții se ramifică în cele mai neașteptate chipuri și îi prilejuiește autorului aducerea în scenă a o sumedenie de personaje admirabil creionate, chiar dacă se află în planul secund, toate, absolut toate vorbind firesc, ca-n viață, unele dintre ele fiind de-a dreptul gureșe, iar altele încercînd — și chiar reușind uneori — să fie șugubețe.

Ca și în **Numele trandafirului** al lui Umberto Eco, în cartea lui Balogh József intriga polițistă ajunge să fie un simplu pretext, lăsat citeodată deoparte și reluat apoi cu și mai multă însuflețire, ca și cum autorul s-ar jena că l-a uitat. El este mai mult interesat de relațiile umane dintr-o colectivitate atunci cînd în cadrul ei apare un moment de derută provocat de apariția unor răufăcători. Dar aceste relații sînt profilate pe ecranul cîtorva epoci în așa fel încît eliminarea stării de conflict, anihilarea infractorilor capătă un abur de legendă nimbul de măreție al unor fapte eroice. Din contemporaneitate descindem cu ușurință în antichitate ; cu nonșalanță sînt evocate apoi scene din evul mediu sau din secolul trecut. Totul se contemplă dintr-o dată, așa cum izbutea eroul lui Borges în **Aleph**. De fapt, întreaga poveste pe care o aflăm pare inventată de un învățat în liniștea bibliotecii sale. Cărțile care îl înconjoară îi înfierbîntă fantezia, îl îndeamnă să creeze la rîndul lui pornind de la ceea ce ascund între coperțile lor, fără să se pripească niciodată, fiind instalat în timpul culturii, adică al eternității. În minunata transpunere datorată unui alt împătimit de carte, Livia Bacâru, și cu o prefață meșteșugit întocmită de către Mihai Gramatopol, **Răzbunarea lui Pirgoteles** ni se dezvăluie nu numai ca o confruntare între cei care comit fărădelegi și justițiari, dar și ca un omagiu adus făurarilor de frumuseți și celor care le ocrotesc fie și cu prețul vieții lor.

GEORGE ARION ■

● În colecția Sinteze a Editurii Eminescu, Constantin Crișan semnează volumul **Sociologie și bioestetică** („Lucrarea aceasta este fructul unei teze de doctorat începută acum două decenii"). Secțiunile sale — **Sociologie și comparatism ; rememorări necesare, direcții actuale, Spiritul epocii și limbajul inspirației coincidente, Specific național și universalitate — o relație bioestetică, Critica estetică și estetica sociologică** și **Bioestetica — viitorul prezent** recomandă lucrarea ca pe o cuprinzătoare încercare teoretică într-o arie de veche tradiție (comparatistica literară), dar și susceptibilă de permanente înnoiri : „Solidară cu estetica sociologică, aflată în alianță cu o serie din ideile încă fertile ale comparatismului literar, dar mai ales cu teoriile recente ale comunicării, bioestetica este, de fapt, o „filosofie practică" a literaturii. Ea este oricum o formă de viață dedusă din cîmpul artei, o reflectare imediată a conștiinței creatoare în conștiința fiecărui cititor. Scriitor și cititor se intilnesc în acest plan într-o incredibilă complicitate creatoare. Esteticii fructuoase a creatorului, împlinită prin operă, cititorul îi va răspunde cu o sociologie nu mai puțin personală în care va continua să creadă ilimitat".

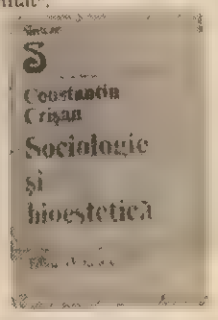

● Pentru cei fideli genului romanesc, editurile oferă în aceste zile o bogată „recoltă" de

titluri. ● Cea de-a unsprezecea carte a prozatorului și reporterului arădean Ilie o B... romanul **Drumul gugulanilor**, este prezentată astfel de Mihai Unghеanu : „Validă în plan estetic, în ciuda discursivității, proza lui Florin Bănescu este interesantă și prin mentalitatea cărein-i dă expresie literară. Nu este deci numai o evocare, ci și o invocare. Prozatorul vorbește despre personajele lui ca despre niște ființe tutelare". **Drumul gugulanilor** a apărut la Editura Facla. ● Două romane de Grazia Deledda publică editura clujeană Dacia. **Cenușă** (în românește de Ștefan Damian) și **Incendiu între măslini** (în românește de Lidia Lucidi-Drăganu).

● O masivă antologie a revistei interbelice **Era nouă**, condusă de N.D. Cocea — „o revistă de certă orientare progresistă, democratică, anunțînd victoria ideilor înaintate ce au contribuit la înălțarea României Socialiste" — ne propune la Editura Eminescu îngrijitorul ediției, Ion Ardeleanu. La peste cinci decenii de la apariție, cele mai interesante contribuții publicate în paginile revistei lunare de filozofie, literatură, știință, „publicație de analiză și

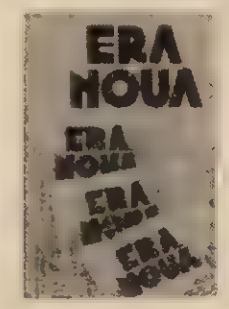

sinteză științifică în domeniul economic, filozofic, social și cultural al realității societății românești", după cum o definea N.D. Cocea, sînt supuse judecății prezentului. Sumarul antologiei alătură semnături de prim rang,

într-o constelație a spiritelor progresiste ale epocii interbelice, adunate, în paginile ei, în punctul de fertilă întîlnire al diverselor domenii ale gîndirii și creativității.

● O altă traducere, din opera prozatorului bulgar Konstantin Ploștakov publică Editura Militară. Titlul romanului este **Cheiuri**, iar versiunea românească aparține Paulinei Corbu. ● O nouă colecție, intitulată simplu „Roman", se conturează o dată cu ultimele apariții de proză la Editura Eminescu. De curînd au intrat în librării **Vîntul de miazănoapte**, de Constantin Vremuleț și **Trufie**, de Nicolela Voinescu.

● Cel de-al patrulea volum al poetului Tudor Cristea, **Conturul speranței** (Editura Eminescu, 1987), continuă cu aceeași

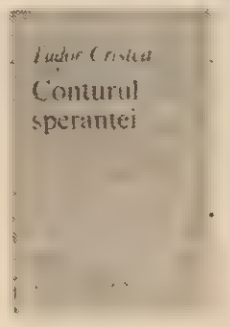

inefabilă decupare a insolitului din lumea cotidiană. O lume obișnuită, am putea spune, dar în care poetul descoperă la tot pasul o stare de grație.

Psihiatrii — spre deosebire de ceilalți medici — se lasă cunoscuți de pacienți, în vreme ce încearcă să-și cunoască pacienții. Citeodată, cu pricini și mijloace foarte asemănătoare. Sufletul nu ți-l încredințezi oricui, nici cînd ești sănătos, nici cînd ai o suferință.

De aceea, cînd un psihiatru își publică „memoriile", vom, mai presus de toate, să înțelegem repede ce fel de om este. Literatura memorialistică este ori, mai bine-zis, pare un gen scutit de multe din rigorile celorlalte genuri. Dar niciodată de obligațiile supreme ale oricărui text artistic : adevăr, inteligență, observație seducătoare, adresă. În cel de al treilea volum al său, **Paul Cortez** adună însemnări spre aducere aminte. Cartea, dealtfel, așa se și cheamă : **„Înainte de a uita"** (Editura Eminescu). Prin natura profesiunii, un psihiatru are acces la treburi gingașe ale firii. Cine se așteaptă să găsească în amintirile lui Paul Cortez întîmplări ieșite din comun e nițel dezamăgit. O dezamăgire compensată curînd de revelația faptului că Paul Cortez scrie despre oameni ieșiți din comun ca despre niște ființe echilibrate, cordiale, conducîndu-se cu principii frumoase, de un umanism manifest. De fapt, Paul Cortez scrie despre firescul stărilor excepționale și al oamenilor excepționali, despre o seamă de mari tensionați ai vieții noastre culturale și științifice, dar tensionați întru căutarea unui ideal în viață și creație.

„Înainte de a uita", ca și celelalte tomuri tipărite pînă azi de Paul Cortez, e unul inclasabil. Informația autorului este enciclopedică și el procedează cu generozitate : cînd știe bine ceva, spune tot ce știe. Despre uitare, bunăoară, aflăm o „umedenie de lucruri. Nu numai

Memorii din devotament

ce este uitarea, dar și cum s-au referit la ea bărbații de spirit ai cîtorva literaturi. E o deschidere de carte utilă, întrucît uitarea e un fenomen paradoxal, care trebuie cercetat și stăpînit : cînd ne nastem, sîntem dotați să nu uităm nimic. Din păcate, nici nu prea avem ce uita, fiindcă știm foarte puțin. Începem să uităm — pierdem adică zilnic un număr impresionant de neuroni — cam 300 000 — pe măsură ce începem să știm. Și uităm din ce în ce mai mult, cu cît cunoaștem mai mult.

Dacă, așa cum spun mulți, viața fiecăruia e un roman, atunci un psihiatru e cititorul de romane calificat să le și povestească. „Prietenii mei m-au rugat să-mi scriu amintirile — mărturisește Paul Cortez — pentru că ei știau că am studiat toată viața sufletul omenesc, în stare normală și în stare patologică (limita precisă, însă, nu am găsit-o nici pînă azi !)..." Și parcă răspunzînd interesului pe care cititorul îl va manifesta pentru „memoriile" unui specialist în această branșă, Paul Cortez adaugă : „Adevărul este însă că povestea vieții mele nu ar interesa pe nimeni — poate chiar nici pe prietenii mei — dacă ea nu ar fi legată de oamenii în mijlocul cărora am trăit". Cu astfel de premise, rezultă o scriere încărcată de emoție, cu pagini bune de proză, o literatură a faptului trăit și, ce-i mai important, pătruns pînă în zodiile sale cele mai tainice. Cîteva capitole sînt cu osebire pasionante deoarece se referă la povestea de iubire a lui George Enescu și a Mariei Cantacuzino, la întîmplări din viața unor personalități. Întîmplări ce pretind o interpretare medicală competentă. Ceea ce impresionează în scrisul lui Paul Cortez e modul în care se manifestă această competență : cu o nesfîrșită simpatie față de subiect, cu genul acela de simpatie ce seamănă mult cu devotamentul. „Înainte de a uita" sînt memoriile unui om trăind din devotament : pentru profesiune și pentru oamenii pe care i-a cunoscut.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Poezia ca strigăt

Există scriitori pentru care poezia este în primul rînd chemare, apel către alte conștiințe, strigăt concentrat și profund destinat să comunice o stare de suflet. Cînd Michel Seuphor **(Le style et le cri)** caută să demonstreze cum anumite modulații ale strigătului pot duce la melos și la artă în general, faptul acesta mi se părea încă puțin convingător. **„Strig, deci exist**, spune el. **Dacă nimeni nu se întoarce spre mine, instantaneu încetez să mai fiu, fiindcă strigătul meu n-a fost auzit. Fiindcă eu strig ca să comunic"**. Și cum strigătul trebuie să fie foarte persuasiv, el se impune să devină frumos **(Je crie, donc je suis, je chante, donc je gouverne).**

Trebuie să mărturisesc că a fost nevoie de lectura multor volume de versuri pentru a mă convinge că anumite tipuri de poezii reprezintă un strigăt prelungit, ritmizat, organizat în cuvinte care au un sens. În peisajul literaturii române contemporane, poezia Danielei Crăsnaru mi se pare cea mai ilustrativă în acest sens. De la **Arcași orbi** (1978) cu un ușor crescendo în **Cringul hipnotic** (1979), după care urmează o evidentă și progresivă temperare **a pulsului sîngelui** în **Vînzătorul de indulgențe** (1981), versurile Danielei Crăsnaru trădează o puternică rezonanță glandulară, sublimată la modul liric, o tresărire a trupului bîntuit de pulsiunile profunde ale erosului de care autoarea nu s-a eliberat la modul total nici în **Emisferele de Magdeburg** (1987).

Relația dintre conștiința scriitoarei și existență sînt mediate de simțuri. Ea percepe lumea printr-o stare de intensă căldură fiziologică, poezia sa părînd a fi rezultatul unei presiuni sanguine extrem de ridicate. Poate și din această cauză cuvîntul cel mai frecvent uzitat în versurile sale în cele mai variate contexte este **sîngele.** Dacă flacăra mărește și ea lumea văzută în **roșu,** sîngele indică în cele din urmă temperatura trăirilor ei morale, erotice și existențiale. În versurile de început strigătul sîngelui este ușor deghizat, reprezentînd doar o variantă a unui lung și dramatic dialog erotic angajat, mai tîrziu, între **ea** și **el.** Așadar : „Tu care-mi sorbi încordarea / în fața sîngelui țîșnit sub pumnalul / înfipt în oglinzi / aibi grijă / pe ce mă vinzi" **(Invocație poezici).** Dacă actul de creație este așezat sub zodia narcisistă a sîngelui, lumea văzută în roșu se lărgește mereu. Între **verde-viu, roșu-pustiu** se instalează **enunțuri** despre exterior și interior, situate sub aceeași zodie. Expresii ca : „sîngele cald al unei vietăți", „culoarea sîngelui meu", „pulsul sîngelui", „tremură sîngele meu", „pulsul sîngelui", „fir de sînge", „fluxul sîngelui meu schimbă anotimpul" etc. intră într-un vast concert de senzații și sentimente obsedante. Cînd poeta încearcă să lasă de sub imperiul lumii percepute prin viscere, termenii de referință rămîn aceiași, dar sînt modulați dintr-o altă perspectivă asupra existenței. Anunțul din **Gata** arată o tentație de despărțire de un mod de-a fi fost : „De azi, sîngele meu, nu-ți vei mai face de cap / Mi-am bandajat trupul și spiritul și aureola / cu cea mai aseptică față /." Între un mod de comportament și o altă cale de înțelegere a existenței, autoarea introduce regretul discret și amnezia. „Sîngele meu umilit recunoaște / că nu-și mai amintește / nimic. /. Dar lectura descifratoare de hieroglife împinge spre o cunoaștere cerută de aceleași pulsiuni : / Să le citim, să le citim strigă sîngele meu în delir" **(Harfa de sînge).**

Cunoașterea este, așadar, o stare de temperatură interioară ridicată. Sîngele se constituie ca un simbol introdus în cele mai firești sau nefirești ipostaze ale vieții consumate uneori doar printr-o aparență teatralizată a sensibilității viscerale.

În poezia Danielei Crăsnaru există aproape întotdeauna o intensă tensiune interioară. Întîlnirea cu timpul și pămîntul, înțelese ca simboluri ale drumului spre moarte aduce în literatura poetei acea gravitate tragică ce conferă tonalitatea autentică a celor mai bune versuri ale sale. „Lumină, umbră, gustul vi-l pierdui / Un trist pămînt vă umple porii toți / Un timp care s-a lepădat de sine / se sfarămă în aer tras pe roți". **(Trei clipe romantice ale unei singure zile).**

În poeziile din primele volume ale scriitoarei, tentația spre o retorică exterioară declamatorie este destul de mare. Ea se traduce prin interjecții (oho, ehei etc), interogații (Ce nume porți ?), formule imperative (privește), enunțuri de invocare (Tu flacără, tu schimbare) ce se subțiază în mod sensibil pe parcursul carierei sale.

Dealtfel însăși retorica iubirii, cultivată de poetă trece de la formulele de chemare, îmbiere („Cîte trepte am coborît, Serenissime / pînă la a dumneavoastră făptură / la mărturisirea austeră (Rar, foarte rar mă gîndesc Serenissime la Dumneavoastră"). În diagrama abordării erotice a existenței urmează uitarea vagă (Nu-mi aduc aminte aproape nimic), apoi compasiunea față de explozia instinctuală (disperate instincte-n chilia umilă de lut) și înstrăinarea (Ți-am uitat numele, mirosul și gustul). Și cînd sîngele poetei devine **albastru,** iar **trupul** apare ca o mare **erezie,** scriitoarea trecută prin labirintul pasiunilor intră într-un apăsător tunel al singurătății. De aceea **Emisferele din Magdeburg** (1987) pun în lumină o dulce nostalgie asumată, care marchează spații închise, distanțarea totală de **el,** singurătatea, elogiul perfecțiunii androgine.

Retorica poetei se interiorizează discret, erosul este trăit în absența acceptată și amintiri (sînge buimac), iar limbajul capătă accente reflexive mai puternice, Poezia Danielei Crăsnaru își caută alte spații de referință. Scriitura ei nu s-a modificat în profunzime, dar în universul ei literar se fac simțite unele semne noi.

În rîndul patru, banca de la geam,
în oricare alt rînd de bănci,
același dor fără de saţiu:

ÎNVĂŢĂTURA

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

Numărătoarea bobocilor

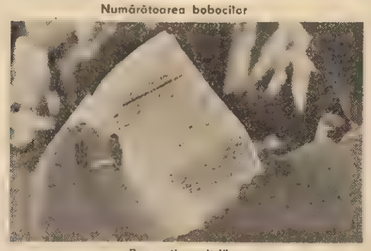

„Bine ați venit !"

Inegalabil rămîne începutul. Mirosul de muzeu care îşi redeschide porţile, străbătînd de curăţenie, cu vagi adieri de petrosin, cu tablourile domnitorilor şi ale marilor scriitori români aşezate pe pereţii de var cu lumina lor albă, umbrele linoleumului şi scările cu colţurile roase, tablele negre şi întunecate de atîta odihnă, o lume care se trezeşte încet, pe care o redescoperă fiecare, în ciuda faptului că o ştie pe de rost. Primele zile au voal de mireasă şi ecou de vară fierbinte. E o perplexitate care te împiedică să deschizi foile cărţii. Cine sînt noii veniţi, ce dascăli au plecat, care o fi redescoperă fiecare, în ciuda faptului că o ştie pe de rost. Primele zile au voal de mireasă şi ecou de vară fierbinte. E o perplexitate care te împiedică să deschizi foile cărţii. Cine sînt noii veniţi, ce dascăli au plecat, care sînt primele ştiri despre absolvenţi, cum s-au împărţit diriginţii, ce laboratoare noi au fost dotate cu ce, şi, mai presus de toate, ce ne facem cu matematica, singura disciplină care revine în fiecare vis de proporţiile coşmarului. Ce s-a petrecut în viaţa marilor profesori şi, din cînd în cînd, cîte o propoziţie nesigură despre marile examene care bat la uşă. Începutul e un cîntec pe mii de voci, care se aşază în memorie ca un fragment dintr-o epopee a cunoaşterii. Şcoala în primele zile e ca o cetate în care copiii se pregătesc să devină bărbaţi, unde învaţă lecţia răspunderii, unde jocul se stinge spre a face loc ideii de muncă. Cu umorul adolescenţei se aleg materiile frumoase de cele urîte şi profesorii buni de cei severi, şi, între joacă şi seriozitate, se pregăteşte o balanţă a cunoaşterii în care conteză fiecare noţiune, fiecare lecţie, fiecare materie. Şcoala nu e un loc în care îmbătrînesc copiii, ci o instituţie unde se clădesc oameni instruiţi. Fiecare cunoştinţă are importanţa unui bloc de piatră dintr-o fortăreaţă. În vechimea unora stă măreţia tradiţiei iar în noutatea altora se întrezăreşte descoperirile veacului. Şcoala, ca loc în care viitorul vine mai repede, aparţine prezentului în măsura în care pregăteşte oamenii pentru mîlenîul următor.

Cantitatea de energie concurează uimirea şi izbucnirile de entuziasm au intensitatea artezienelor. Cei mici se pierd şi plîng pentru că nu-şi descoperă clasele şi colegii, cei mari au deja înţelepciunea şi îngîndurarea soldaţilor dinaintea atacurilor. Departe, la geamuri, părinţii aşteptînd cu sufletul la gură rezultatele fiilor, aspri în a nu mai îngădui copilăriile pe care le-au făcut şi ei, mîndri de fiecare notă mare ca de o izbîndă de Făt-Frumos, gata să facă orice pentru un rost mai bun în viaţă. Primele zile au candoarea şi poezia marilor planuri abia începute. Încordarea şi încleştarea vin mai tîrziu ca un semn că jocul a căpătat gravitatea muncii.

CORNEL NISTORESCU

„Învăţaţi, învăţaţi, şi iar învăţaţi !"

Dimineţile viitorului

Purtătorii abecedarului

Visul care se naşte în laborator

Emoţii, emoţii

În cabinetul de limbă franceză, tehnică modernă

Portativ şcolăresc...

Cartea de istorie

Un istoric american despre trecutul Transilvaniei

Eram student în anul al II-lea al facultăţii de istorie cînd, împreună cu alţi colegi, am participat la întîlnirea cu un istoric american — profesorul Keith Hitchins de la University of Illinois din Urbana, S.U.A. Am fost impresionat atunci de două lucruri : în primul rînd claritatea în expunerea problemelor de istorie a Transilvaniei, în al doilea rînd modestia profesorului american, care ne trata, aş spune într-un mod puţin obişnuit pentru noi, ca pe nişte egali. Zece ani mai tîrziu aveam să-l vizitez pe profesorul Hitchins cu ocazia unei călătorii de studii peste Oceanul Atlantic. Între timp îl cunoscusem mult mai bine, prin intermediul lucrărilor sale sau prin imaginea sa zugrăvită de prietenii şi colegii români. Sosit în România la începutul deceniului şase, profesorul Hitchins învăţase în primul rînd limba noastră, dar şi pe cea maghiară, în scopul de a-şi forma o pregătire temeinică în istoria Transilvaniei a teritoriilor româneşti, într-adevăr. Teza sa de doctorat — *The Romanian National Movement in Transylvania, 1780—1849* — apărută la prestigioasa editură a Universităţii Harvard, a fost considerată drept „un model de monografie istorică" (Andrei Oţetea în „Studii", tom V, 1972, nr. 4, p. 830). De o călduroasă primire în rîndurile istoricilor români s-au bucurat şi două culegeri de studii ale sale, publicate în versiunea românească la Editura Dacia din Cluj-Napoca, ca şi *The Ideea of Nation. The Romanians of Transylvania, 1691 1849*, apărută la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică. Lucrarea ce o prezentăm astăzi este de fapt editia franceză a acestei din urmă cărţi (**L'Idée de nation chez les Roumains de Transylvanie, 1691—1849**, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1987, 233 p.) ce şi-a propus să urmărească naşterea şi difuzarea ideii de naţiune în rîndurile românilor transilvăneni în perioada dintre sfîrşitul secolului al XVII-lea şi revoluţia de la 1848—1849. Trebuie să subliniem de la început că în societatea medievală termenul de „naţiune" nu avea accepţia pe care i-o dăm astăzi, adică de comunitate etnică istoriceşte formată, definită prin limbă, teritoriu, viaţă economică şi profil psihic, ci desemna doar păturile privilegiate ale unei comunităţi. În structura politică a Transilvaniei caracterizată de ceea ce s-a numit **Unio trium nationum** (uniunea celor trei naţiuni — respectiv nobilimea maghiară, patriciatul săsesc şi fruntaşii secuilor), populaţia autohtonă şi majoritară a Transilvaniei — românii — nu numai că nu se bucura de nici un drept, dar, mai mult, fusese adusă în situaţia de simplă „toleraţă" pe pămîntul strămoşesc.

Limita inferioară a cercetării profesorului american coincide cu trecerea Transilvaniei în stăpînirea Imperiului habsburgic. Autorul schiţează structurile sociale şi politice ale provinciei româneşti în preajma păcii de la Carlowitz (1699) pentru a prezenta apoi obiectivele Curţii de la Viena, a cărei politică de prozelitism catolic între români viza consolidarea dominaţiei habsburgice. Sensul acceptării Unirii cu Roma a fost, fără îndoială, încercarea de a deschide românilor drumul spre statutul privilegiat. Astfel se explică demersurile şi întreaga activitate a lui Inocenţie Micu, care a revendicat egalitatea în drepturi a românilor cu celelalte „naţiuni" politice din Transilvania. Argumentele sale, ce erau şi tre realităţi fundamentale au fost următoarele : românii sînt cei mai vechi locuitori ai Transilvaniei, românii sînt cei mai numeroşi locuitori ai Transilvaniei, românii acoperă, prin darurile plătite, cea mai mare parte a contribuţiilor publice ; în consecinţă ei erau cu totul îndreptăţiţi să beneficieze de acelaşi statut ca şi ceilalţi locuitori ai Transilvaniei. Lucru demn de subliniat, Inocenţie Micu concepea naţiunea în sensul etnic, incluzînd pe toţi românii, şi nu în sensul îngust medieval.

După analizarea agitaţiilor ţărăneşti provocate de Visarion Sarai din Cioara, profesorul Hitchins revine în sfera adepţilor şi continuatorilor celui care a inaugurat lupta naţională a românilor transilvăneni. „Ei sînt cei care au dat ideilor lui Micu despre continuitatea naţională română coerenţa unei doctrine şi care au pus bazele unei ideologii naţionale moderne" (p. 87). Este vorba desigur de intelectualii din anii 1770—1825 în primul rînd Samuil Micu, Gheorghe Şincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu, Ion Molnar, a căror operă este cetăţenie de naţionale. E bună de ştiut autorul îi numeşte generaţia luminiştilor transilvăneni, generaţie ce şi-a pus la mai puţin şase decenii filologice, dar, angajată politică a dat puternic efortul de emancipare naţională prin redactarea celebrului **Supplex libellus Valachorum** (1791), ca şi a noului **Supplex** din 1804.

Generaţiei următoare, cea paşoptistă, îi revine sarcina de a modela conceptul modern de naţiune. Timotei Cipariu, Simion Bărnuţiu, August Treboniu Laurian, George Barţiu, Avram Iancu, Alexandru Papiu Ilarian ş.a. au reprezentat o adevărată pleiadă de învăţaţi şi militanţi politici care au făcut din emanciparea românilor transilvăneni crezul întregii lor activităţi.

Keith Hitchins subliniază că rolul intelectualilor a fost covîrşitor în raport cu numărul lor într-o societate în care populaţia românească era alcătuită în proporţie de 90 % din ţărani (din care trei sferturi erau iobagi şi jeleri şi numai un sfert liberi). „Formidabila sarcină" pe care ei şi-au asumat-o nu i-a stîrvit, ci dimpotrivă le-a mobilizat energiile puse în slujba neamului lor.

Revoluţia de la 1848—1849 a dat românilor lecţia necesară, anume de a-şi îndrepta străduinţele în direcţia organizării politice şi dezvoltării economice a românilor transilvăneni pînă la unirea cu fraţii lor de peste munţi într-un stat naţional unitar.

La sfîrşitul acestor rînduri se cuvine încă o dată elogiat profesorul Hitchins a cărui lucrare (tradusă acum în franceză) este pe deplin o realizare. Ca şi celelalte lucrări ale profesorului american, această carte se distinge prin ampioarea documentaţiei, ce merge pînă la explorări în arhivele româneşti şi străine, prin analiza atentă, claritatea expunerii şi, în sfîrşit, prin respectarea adevărului istoric. Toate aceste calităţi fac din cartea lui Keith Hitchins un model ce va contribui la mai buna înţelegere a luptei poporului român pentru independenţă şi unitate naţională.

ANDREI BUSUIOCEANU

Vitrina artelor

Ce se petrece înainte de primul gong

Anotimp teatral

Cine n-a văzut niciodată un teatru pe dinăuntru (acel înăuntru care începe dincolo de scenă), cine n-a cunoscut, măcar în treacăt, îngrămădeala modestă a cabinelor, scările dosnice, aerul tandru de mansardă cu vechituri dragi, coridoarele tocite de pasul atîtor generații de actori, felul „adunat", strîns, de a viețui acolo, în spatele cortinei — ca o replică a intimității față de spațiul celălalt, nemilos de deschis, al scenei, al sălii —, cine n-a zărit, măcar din întîmplare, celălalt „tărîm", trebuie să știe că a pierdut **Spectacolul.** Am văzut undeva, într-un sat, într-un cămin cultural construit cu har și cu dare de mînă, cabine pentru „actori". Erau, atunci, pline de copii, interpreți ai unui spectacol de estradă, care, pătrunși dintr-o dată parcă de adevărul postării lor, se „demachiau" cu toată seriozitatea în fața oglinzilor, cu aere de veterani ai aplauzelor. Așadar, misterul începe chiar de acolo, din praful dulce al cabinelor, iar gongul nu e decît o tîrzie, tautologică recunoaștere.

Diminețile teatrului alcătuiesc un anotimp aparte. Regizorul, actorii, scena însăși redevin simple elemente ale unui joc de puzzle, recombinînd la nesfîrșit alte și alte figuri. Forfota repetițiilor — precedată, dis de dimineață, de aceea, mai gălăgioasă, sau mai altfel gălăgioasă, a mașiniștilor, recuzitelilor, timplarilor etc. — are un sunet al ei, inconfundabil, uneori mai aprins, cum e de pildă acum, toamna, cînd se numără și se pregătesc de zbor „bobocii" viitoarelor luni de teatru. Am călcat pragul cîtorva teatre bucureștene, în aceste zile, avînd îngăduința de a asista la cîteva repetiții. Fețe încă bronzate de turneele sau odihna verii, fluturări de veșminte spunînd adio vremii frumoase, proiecte cu duiumul, starturi și finișuri la fel de interesante, de concentrate, într-un cuvînt, lucru intens.

La Teatrul „Ion Creangă", de la o vreme, zînele și prinții vorbesc limbi străine. Buchisesc, greșesc, iar învață... Da, muzicalul lui Ion Lucian — **Cenușăreasa** — se pregătește să răspundă unei invitații în Japonia, unde va fi prezentat în limba locului. De altfel, teatrul „Ion Creangă" nu este la prima experiență de acest fel. Dar despre asta va mai fi vorba în curînd.

Replici în espadrile

La Teatrul Mic, **O scrisoare pierdută** se repetă încă fără mișcare, în cabina 3, undeva în adîncul teatrului, cu toată zarva Sărindarului sub ferestre.

O jumătate de oră, replicile — cunoscute și răscunoscute — se întretaie totuși, în auzul meu fără să se lege nicicum. „Cine era ?" „Cine să fie ? Dăscălimea. Ionescu, Popescu, popa Pripici..." Și brusc, glasul regizorului Silviu Purcărete : „Nu ridica virgulele, Mache !" Dinu Manolache dă semne că a recepționat indicația. Și iarăși : „Și popa Pripici ?"

În fotolii, în haine de stradă, Pristanda (Dinu Manolache), Tipătescu (Mihai Dinvale), Trahanache (Nicolae Iliescu) și Zoe Trahanache (Rodica Negrea). Se încearcă sunetul vorbelor. Se caută nuanțe, se consolidează amănunte deja stabilite. Lectura are de-acum o tăietură distinctă, intențiile regizorale încep să se facă simțite. Pristanda, de pildă, nu mai este umilul smecher, ci, dimpotrivă, șmecherul care știe să fie, la nevoie, umil. Printre replici, actorii pasează regizorului mingile de ping pong ale sugestiilor. Silviu Purcărete aprobă liniștit „găselnițele". Se vede limpede că, dincolo de această „spumă" a inventivității, în mintea lui spectacolul există, clar, articulat.

„Mișcare (cel strigat astfel este, desigur, Mihai Dinvale), asta o făceai mai **unsă** !". Se intră și se ieșe din cabină. Scurtă vreme, peste repetiție planează privirea fermă, aprobatoare a scenografei Maria Miu. Se cere un foc. În clipa următoare (economie de timp!) plouă cu brichete și cutii de chibrituri. Mai departe. Textul privit la microscop, descojit de toate sensurile posibile, pregătind, dinăuntru, gestul, mișcarea.

„În trei săptămîni trebuie să ridicăm piesa !". Glasul e al lui Silviu Purcărete. În traducere : peste trei săptămîni, piesa trebuie să se repete deja pe scenă, cu mișcare, cu ceva decoruri. Drept răspuns, Nicolae Iliescu, care tocmai a încheiat o scenă (în care a și dovedit că-și cunoaște textul foarte bine), în poză marțială, șugubeață : „Nu știu cum o să jucați voi, dar eu o să joc foarte bine !". Ieșe. Într-un colț, Dinu Manolache probează o pălărie neagră cu boruri mari și dantele. Ceilalți repetă. Observ fără să vreau, că Zoe Trahanache (alias Rodica Negrea) poartă șpadrile foarte mici, ca de copii.

Dimineața de lucru s-a terminat. Mai e puțin și începe după-amiaza de lucru (pregătirea pentru spectacol) apoi seara (spectacolul). Mîine dimineață, fotoreporterul nostru va găsi aici aceeași cuminte, veselă buchiseală pe textul lui nenea Iancu, minată din urmă de ambiția de a spune altfel, pentru alți oameni, ceea ce de atîtea ori s-a spus. Să avem deci, „puțintică răbdare".

Costurul corolei

Foaierul Sălii mari a Teatrului Național. O fringhie groasă desenează pe mochetă aurie conturul unei scene. Se repetă **Drumul singurătății**, de Arthur Schnitzler, în regia lui Mihai Berechet. Voce mică. Instrumentul principal al actorului trebuie menajat ! Activitate încă destul de bogată în colțul (fotoliul) sufleurului. În „scenă", Valeria Gagealov, George Oancea, apoi Florin Piersic jr. și George Oancea, apoi Damian Crișmaru și George Oancea. Se lucrează la detalii de mișcare.

Rețeaua de sensuri ale piesei lui Schnitzler („E un autor care nu s-a mai jucat la noi din anii '30 și care cunoaște acum o relansare spectaculoasă pe scenele lumii. Lumea austro-ungară de la sfîrșitul secolului 19 se reflectă aici cu unele din problemele ei. **Drumul singurătății** e o piesă despre singurătate, despre părinți și copii, ușor atinsă de febra teoriilor lui Freud, de elanul marilor descoperiri arheologice — erau anii cînd Schliemann dăduse la iveală Troia"... Explicațiile, rotund și precis formulate, dar transcrise aici, însă, din memorie, aparțin regizorului Mihai Berechet, care, atent, mă pune în temă (în șoaptă) se dezvăluie treptat. O dramă de familie : spaima de adevăr — a părinților care, au, uneori, nevoie să-l treacă sub tăcere ; nevoia de adevăr — a copiilor, care vor să știe totul, pînă la capăt.

„Am aici o mulțime de copii de teatru — spune regizorul. Într-adevăr, în distribuție figurează Florin Piersic jr., Iulius Liptac, Lammia Beligan. Regizorul Mihai Berechet îmi arată cu mîndrie numele lor pe pagina de gardă a textului piesei. În privire îi joacă parcă iluzia întoarcerii timpului înapoi. În definitiv, aceste „dinastii" ale artei sînt frumoase și liniștitoare.

Se repetă mișcarea. Fiecare gest, fiecare pas, care pe scenă pare atît de firesc născut din text, din inflexiunile vocii, din stările personajului, este — iată! — atent, milimetric desenat încă de la început. Damian Crișmaru face gesturi de atenționare pe replica lui George Oancea. „Da, am uitat !". Se reia fără milă. O dată, de două ori, de trei ori.

Cînd și cînd, glasul tunător al lui Mihai Berechet cere liniște sub boltile uriașe ale foaierului, unde fiecare șoaptă capătă proporții supărătoare.

De pe o scară, cad, fără voie, teancuri de cărți (recuzită). Ilaritate. Două măsuțe, una peste alta, încearcă să dea dimensiunile și geometria unui pian. „Dragul meu, stai drept, ești ofițer, ești ulan, vii dintr-o școală de ofițeri !" Tînărul Piersic caută, disciplinat, să găsească atitudinea cerută. Peste puțin timp, aceeași scenă se va repeta cu Iulius Liptac în același rol, Felix Wegrat. Piesa va avea (aflu) două distribuții paralele. „Nu te grăbi, dragul meu. Nu intra în stări de nervozitate. Te rog ! Se vede. Vă știu eu foarte bine !" Maestrul Berechet îi dăscălește pe „copiii de teatru", care ascultă numai ochi și urechi.

Regizorul secund, Mihai Niculescu, semnalează mici abateri de la elementele de mișcare deja stabilite. Maestrul Berechet face un semn de îngăduință : „Abia de două zile lucrează așa !".

Fringhia nu se mai vede. Bucata de mochetă a devenit demult scenă pur și simplu. Cu fiecare replică, spectacolul se limpezește. Ceea ce se întîmplă seamănă pe undeva cu filmul încetinit al înfloririi unei corole.

TANIA RADU ■

Știință și politică

(Urmare din pagina 1)

prin știință și tehnologie. Și dacă „dominația" științei și tehnologiei asociată cu participarea populară și o dezirabilă dezvoltare economico-socială este capabilă să ofere promisiuni și legitime așteptări, dominația **prin** știință și tehnologie agravează problemele cu care omenirea e confruntată creînd noi capcane și dileme.

Din nefericire, o asemenea dominație există. Ea a fost generată și este prezervată de actuala **structură** a sistemului internațional. Și printr-o asemenea structură transferul de S+T nu poate avea toate rezultatele dezirabile (în măsura în care sînt și necesare). O viziune autonomistă despre știință și tehnologie le fetișizează și, prin aceasta, facilitează și o concepție și o practică eronate (și chiar dăunătoare pentru țările receptoare) despre transferul de S+T ; pentru că se poate crede (cum și s-a întîmplat) că **orice** tehnologie și știință este adecvată pentru **orice** sistem economico-social (chiar pentru orice țară, indiferent de nivelul ei de dezvoltare) ; de aici și tentația deja amintită, de a face din transferul însuși un panaceu universal și un remediu infailibil (așa cum s-a întîmplat chiar la Conferința O.N.U. din 1963). Practica ultimelor decenii și înțelepciunea acumulată (cu prețul unor descurajante experiențe) au demonstrat că problema este mult mai complexă, are fațete viclene și pline de capcane.

Deschiderea științei (și tehnologiei) spre nevoile umane (și sociale) reale, dezvăluie, la nivel social, responsabilitățile **politicilor științei** în domeniul aici discutat. Pentru că însăși natura științei și tehnologiei este duală, ca purtători și în același timp distrugători de valori, este sarcina politicii științei și tehnologiei (și a oamenilor de știință implicați nemijlocit atît în procesul producerii științei cît și în cel al politicii utilizării ei societale) de a le orienta astfel încît nu numai să nu submineze ci să sprijine și să promoveze scopuri cu adevărat umane.

Nu o să insist asupra exigențelor morale și/sau politice încorporate în concepția care plasează transferul de S+T ca un aspect al noii ordini internaționale. Nu pot însă să nu deplîng și să condamn „rezistențele" instituționale și politice opuse dezideratului legitim al elaborării și adoptării, prin consens unanim, a unui Cod de conduită pentru transferul internațional de S+T (pentru care România socialistă a militat activ și consecvent). Acest cod ar include prevederi de natură să conducă la eliminarea practicilor restrictive și discriminatorii din comerțul cu tehnologie, acordarea unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare, întărirea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare și adaptarea tehnologiilor la necesitățile specifice ale acestora. Transferul de S+T trebuie să devină o verigă foarte importantă în lanțul (instituționalizat la nivel internațional) apt să transforme știința și tehnologia dintr-un domeniu și un factor al inechității și inegalităților în factori direcți și binefăcători în procesul mondial al reducerii, și apoi al lichidării tuturor formelor de inegalitate în sistemul internațional.

● **Pedro Liendo**, bas originar din Venezuela, premiat la multe festivaluri europene, stăpîn pe un repertoriu variat și de operă și de lieduri, va susține rolul Don Basilio din **Bărbierul din Sevilla** programat de Opera bucureșteană vineri 25 septembrie, ora 18. Din distribuție mai fac parte : Ștefănița Lascu (Almaviva), Adriana Alexandru (Rosina), Emil Iurașcu (Figaro), Alexandru Mosiuc (Don Bartolo). Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Cu Eleonora Enăchescu (Olimpia), Elvira Cîrje (Giulietta), Liliana Ciobanu (Antonia), Adriana Alexandru (Niklaus), Lucia Cicoară (O voce), Ionel Voineag (Hoffmann), Dan Zancu (Lindorf), Cristian Mihăilescu (Andreas), Corneliu Fănățeanu (Spalanzani), Adrian Ștefănescu (Crespel), Ștefan Teodorescu (Luther), Nicolae Bratu (Nathanael), simbătă 26 septembrie, la ora 18, **Povestirile lui Hoffmann.** Dirijor : Lucian Anca.

● Matineul pentru copii de duminică 27 (ora 11) prezintă **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta, cu Paul Basacopol (Povestitorul), Nicolae Constantinescu (Tatăl), Marina Mirea (Mama), Adriana Alexandru (Nan), Adrian Ștefănescu (Căpitanul piraților), Cristian Mihăilescu (Crocodilul) și cu Irina Lăzăriciu, Oana Rădulescu, Laurențiu Moise și alții din corul „Vocea primăverii" în roluri de copii. La pupitru : Claudiu Negulescu.

La Opera Română

● Basul venezuelan **Pedro Liendo**, amintit mai sus, va susține luni 28 septembrie (ora 18), cu Lavinia Coman la pian, un **Recital de arii și lieduri** cuprinzînd lucrări de G.B. Bononcioni, G. Paisiello, A. Scarlatti, W.A. Mozart, Fr. Schubert, G. Verdi și M. Ravel precum și cîntece din folclorul Venezuelei.

● Marți 29 septembrie, la ora 18, **Carmen.** În distribuție figurează : Ruxandra Vlad (Carmen), Constantin Ene (Don José), Nicolae Urdăreanu (Escamillo), Victoria Bezetti (Micaela). Dirijează : Cornel Trăilescu.

● O **Seară de balet românesc** — miercuri 30 septembrie (ora 18) cuprinzînd : **Rapsodia I** de George Enescu, **Gura lumii** (colaj muzical din lucrări de George Enescu și Theodor Rogalski), **Cîntec înalt** de Irina Odăgescu-Țuțuianu și **Vibrații contemporane** (Simfonia I) de Șerban Nichifor. Ultimele două piese în direcția muzicală a lui Lucian Anca.

● Luna octombrie (joi, 1) se deschide cu un titlu din repertoriul mozartian : **Flautul fermecat.** Sub bagheta dirijorului Lucian Anca vor interpreta : Pompei Hărășteanu, Ștefănița Lascu, Paul Basacopol, Nicolae Bratu, Eleonora Enăchescu, Elena Simionescu, Marina Mirea, Cornelia Pop, Veronica Gârbu, Lucian Marinescu, Cornelia Angelescu, Cristian Mihăilescu, Gerda Radler, Lucia Terbescu, Adriana Alexandru.

Poeme

de Constanța Buzea

alb in

alb in al minecilor
fără umeri fără brațe mă recunoști
ca trandafirul în amurg amurgul
focul în ochii mei închiși clădești
extaz pierdut și regăsit odale rană suflet
prezent nisip în care mă înec
clipa amenințînd cu degetul pămîntul
mi-arată locul de umbră topit
valuri roiuri de ouă
ca fildeșul și străvezii
și pline de piatră și de diamant
un șarpe drept foșnind
coboară din clepsidră umple
poala vestmîntului melancolia

pajiște

așa cum stai
întins istovit
cu ochii închiși
cu gene de cretă

lași locul lași somnul
lași poate aceleași
nedeslușite urme
ca pasărea ce vine pe zăpadă

panta se-nclină
sufletul tău se ridică
și casa se umple de nori
și patul de iarbă

pajiște verde
dumnezeiesc de frumoasă
ea trebuie că a mai fost

și turme
cuminte oprindu-se
și plîngînd că nu pot bea roua
și iarba cu buzele n-o pot reteza

căci simt un hotar
un duh în singurătate
acolo
o liniște de nepătruns

ea a mai fost
și tu istovit
în vreme ce panta se-nclină
și norii se duc în sus

și sufletul
găsindu-și somnul
și nedormindu-l

iarba uscă și încercuiește
lumina izbucnind aluviuni
calcarul frunții tale podul palmei mele
și degetele pipăind golul
tunelul umbra

memoria nu

fascinați de construcție
dar și de muzeul prin care trecem
și în care încremenim
dar și de minunea capcană de a afla
lucruri intransmisibile

cu o secundă înainte de a pătrunde
în ultima încăpere privind printr-o
fantă din zidul ce dă spre neant
acolo
odată cu ultimul pas pe care-l închidem
apare o altă sală bine delimitată
spre care sufletul nostru suav
îi împinge pe noii născuți
spre alveola ce li se cuvine
și nu știm de ce ni se pare locul acela
prăpastie

memoria este și nu e
un lucru obligatoriu
depindem depinde și ea de date misterioase
întoarcere nu niciodată și nici
preumblări tihnite prin muzeu
nu sunt posibile

memoria nu și totuși noi
sperînd în cumplitul unei ordini
și în firescul pelerinaj al celor ce vin
închipuindu-ne demni a fi măcar în trecere
ale lor necesare oglinzi de o clipă
și pirghii de echilibru și
în ușor deznodămînt
într-o savantă plutire camuflînd
prăpastia dintre aripa lor de fină pulbere
și pămîntul greu care suntem
negru și neîmpăcat

pretext

tu pari a fi strîns
în destrămarea mîinii mele
în degetele pline de ramii
nervilor
spirale fierbinți
în inelar în mijlociu și în
arătător
canale de sidef prin care
trupul și sufletul
mărturisesc prăbușirea lor
unul spre celălalt

Imaginea clipei

Un lirism curat (poate, pe-alocuri, prea simplu, parcă naiv, parcă prea apăsat romantic), un echilibru bine dozat al luminii și culorii (poate, pe-alocuri, s-a mizat prea mult pe-această cumpănire), dar indiscutabil, o reală și enormă bucurie de-a picta lumea înconjurătoare, clipa ei de slavă și măreție, acea tulburător de frumoasă față a tot ce ne înconjoară, cam acestea ar fi primele impresii de la expoziția pe care Costin Ioanid, un pictor destul de zgîrcit cu ieșirile sale în lume, a avut-o recent, la galeria Simeza. Peisajele sale (un crîmpei de sat, fațada unei străzi, un luminiș de pădure, marginea unui rîu, sau un luciu de deltă, cu bărcile și sălciile de rigoare) au ceva din cuminția unor flori de cîmp. Grandoarea, asociațiile subtile, angoasele de tot felul, petele cromatice sofisticate, sugestiile cultural-intelectualizante lipsesc aproape cu desăvîrșire. Costin Ioanid a pictat ceea ce i-a reținut atenția, ceea ce l-a ținuit locului cu o vrajă blîndă, mai întîi și-ntîi de toate omenească, adeseori întîlnită atunci cînd, cu o dispoziție sufletească anume, descoperi, ca pe o taină, chipul obișnuit al lucrurilor. Se simte că pictorul n-a vrut, n-a ținut să epateze pe nimeni și a reușit pe deplin, deși așa ceva este foarte greu de atins. Lumea înconjurătoare, ar zice artistul, este dintotdeauna aceeași. Nou nu poate fi decît doar sentimentul — dacă îl ai, într-adevăr — cu care te apropii de ea. Costin Ioanid a avut, a strîns într-o viață de om, acest sentiment, această bucurie de-a picta nu numai ceea ce vede, ci mai ales ceea ce simte, ceea ce înțelege din neclintita frumusețe a lumii și-a timpului. Pe alocuri, spuneam, parcă e prea simplu, iar lumina și culoarea sînt prea clasice, prea lipsite de o anume tușă mai îndrăzneață, mai năzbitioasă, ca să zicem așa. Dar, pare-se, exact aceasta este imaginea pe care pictorul a vrut să ne-o arate. Meșteșugul său și rostirea sa artistică au atins un nivel ce a depășit ostentativul, goana după o originalitate ieftină și ușoară, stridența sau insolitul incitant. Nu întîmplător, ca să dea măsura exactă a travaliului său, a meșteșugului în sine, pictorul a adăugat pînzelor sale o largă suită de desene, simple notații grafice a căror linie, al căror ritm și-al căror aer întruchipează, cum nu se poate mai bine plăcerea jocului, bucuria de-a așeza pe suprafața albă a hîrtiei (așa cum o face, de-altfel, și pe pînză !) imaginea însăși a clipei.

VICTOR NIȚĂ ■

O garoafă

(Urmare din pag. 9)

flet de însuși poporul român, artistul plastic contemporan s-a aplecat cu deosebită grijă asupra acestui nesecat izvor de inspirație și înălțare morală, de adîncă mîndrie patriotică. Așa se face că o bună parte din realizările și reușitele colegilor mei poartă în ele înaltele idealuri de pace ale poporului român, vocația sa de constructor al vieții, dar, în același timp, glorifică luminoasa figură a eroilor neamului nostru, paginile de sublim patriotism scrise în cartea mare de istorie a poporului nostru. Înțelegem să ne facem datoria și pe mai departe, considerîndu-ne și pe mai departe fiii acestui străbun pămînt, pentru a cărui cinstire uneltele noastre, sufletul nostru, brațele noastre și simțirea noastră nu vor obosi niciodată. Cred însă, totodată, că-n viitorul imediat apropiat artistului plastic român îi revine datoria de-a se implica și mai mult, efectiv aș zice în realitatea înconjurătoare. Orașele noastre aproape că și-au schimbat înfățișarea. Au apărut, parcă peste noapte, zeci și zeci de noi cartiere, noi și noi lăcașuri de cultură, stadioane, parcuri, lacuri de agrement, inclusiv noi și noi întreprinderi. Arta monumentală ar putea, cu largul concurs al forurilor locale, să aducă un plus de frumusețe acestor noi realizări. Mă gîndesc, de exemplu, la mozaicurile ce ar putea orna fațada marilor blocuri, a caselor de cultură, sau a unora din întreprinderi. Sau mă gîndesc la o sumedenie de compoziții monumentale ce ar putea lărgi și înnobila spațiul unor piețe publice, sau ar putea centra o zonă de agrement. Avem, în această direcție, o bună experiență dobîndită în ultimii ani fie prin tabercle naționale de creație, fie prin participarea efectivă la înfrumusețarea unor anume zone de larg interes turistic. Avem, totodată, un foarte lărgit grup de tineri artiști aflați în plină afirmare, cîștigători a zeci și zeci de concursuri internaționale. Este timpul să folosim din plin dorința lor de împlinire, talentul și priceperea de care dispun. Sînt sigur că orașele țării vor fi, datorită lor, artiștilor, mult mai frumoase, mult mai personale. Prin arta noastră am putea înfige la butoniera orașelor o garoafă albă sau roșie, plină de dragoste și puritate.

HOREA POPESCU:

(Urmare din pag. 9)

soara Nastasia", „Baia", „Ascensorul" lui Arturo Ui", „Aristocrații". Marile spectacole cu siguranță că n-au nici o legătură cu dificultatea montării lor. Nu faptul c-ai investit mai multă muncă îți acordă de la sine și calificativul maxim. Investiția, de artă, nu e totdeauna egală cu investiția de muncă. Eu socotesc mari spectacole numai pe acelea care au un rezultat de șoc asupra publicului, care-i dau o problemă de gîndire, care-l mișcă peste recepția obișnuită.

— Stăpîniți la fel mijloacele cinematografice ? Cronicile la ultimul dvs. film „Cuib de viespi" au fost extrem de favorabile.

— Și ce-i cu asta ? Vă așteptați să fiu criticat ?

— E mult mai bine acum, ați uitat de boală...

— Îmi întindeți capcane și trebuie să fiu atent. Cinematografia a fost o tentație a tinereții mele cu rezultate incerte la început. Am avut încredere în, să-i zic, vocația mea cinematografică, dar din păcate n-am putut s-o dovedesc atunci. Mai mult decît atîta, mi s-a acordat și încredere pe acest drum din moment ce am avut ocazia să studiez aproape un an, în 1965, la Institutul de Înalte Studii Cinematografice de la Paris.

— Mă ajutați să-mi amintesc ce a rezultat ?

— Prefăcută întrebare ! Știți prea bine. Nimic, n-am făcut nici un film pînă anul trecut. Nu este destul să mergi la Paris ca să ajungi un regizor mare, dar, oricum, după ce am petrecut zi și noapte în săli, văzînd și analizînd filme, după ce am cunoscut regizori despre care s-au scris mii de pagini, cred că mi-am format o anumită optică, un început de profesionalitate, pe care acasă nu l-am putut demonstra, pentru că n-am fost de acord cu scenariile care mi se propuneau.

— Alegerea scenariului pentru „Cuib de viespi" vă aparține ?

— Mi s-a propus, dar am avut mai multă încredere în premisa dramatică a acestui scenariu. Rezultatul cel mai bun l-am dat în tragicomedie. Lumea și personajele din acest film nu sînt atît de aproape de sufletul meu dar am putut demonstra ce știu. Ce mi-ar place mie să lucrez în cinematograf ar fi ecranizarea marii literaturi ardelene. Oarecari sezizări despre aptitudinile mele au fost făcute mai dinainte în cronicile de teatru care, nu o dată, au notat că am în spectacole viziuni cinematografice.

— Reflectați acum la un alt film ?

— Activitatea teatrală mă pune în imposibilitatea de a spune „motor" înainte de premiera „Moștenirii", care, ați înțeles, trebuie să fie un eveniment artistic. După aceea „motor" !

— Oricum, aveți un plan de lucru interesant și solicitant.

— Așteptăm cu mare interes premierele pieselor semnate de D.R. Popescu, Platon Pardău, Dana Dumitriu, care a făcut o evocare a anului 1848, prin scrisorile lui Ghica. Din literatura universală anunțăm „Torquatto Tasso" de Goethe, acum în repetiții avansate, sub conducerea Ancăi Ovanez, „Drumul singuratății", de Arthur Schnitzler, în regia lui Mihai Berechet.

— Și alte surprize plăcute cînd vom citi afișele. Printre spectacolele inedite din dramaturgia universală, îmi permiteți să trec și „Contrabasul".

— Nu l-am uitat, dar vreau să deschid o paranteză mai lungă. Inedit prin formulă (un monolog de două ore), este un spectacol important prin interpretarea magistrală a lui Radu Beligan, este deosebit prin calitatea textului, care nu este, cum se mai întîmplă, din a doua mînă a literaturii occidentale. Acest monolog prilejuiește lui Radu Beligan, directorul nostru, o maximă expunere a tuturor posibilităților sale, demult cunoscute dar aici le însumează strălucit.

— Un om orchestră.

— Mai exact decît atît, Radu Beligan stă în scaunul de culme al profesiunii sale.

— Cîți ani se împlinesc de cînd vă ocupați de regie ?

— (tăcere prelungă).

— Ce întrebări neplăcute !

— Eu mă mai credeam tînăr și dvs. mă aduceți la realitatea dură a anilor. Știu cu la care moment ar trebui să mă fixez? Atunci cînd am semnat primul spectacol și eram în studențiie ?

— Se numea ?

— „Conu Leonida față cu reacțiunea", era prin 1952, iată că nu mi-e frică de ani, numai că-mi pare rău că trec atît de repede.

— Ați avut o viață plină cu această profesiune. Ați fi putut fi la înălțime și în sala de judecată, descifrînd complicate dosare umane, ați fi putut fi în elementul dv. și pe schela unei construcții cu 10 etaje ?

— A fost într-adevăr o viață plină, dar chinuitoare, cu emoții care solicită prea mult cordul. Am fost și sînt dependent de critică, de actori, de sufleuri, de costumieri, de maistrul de lumini. În arhitectură, planșele rămîn și pot fi o mărturie a unui gînd. Aici se lasă cortina, se sting luminile, totul dispare, totul e tăcere.

— Cinematograful și televiziunea, pot păstra în cutia de metal, în arhive, spectacole și pentru generațiile viitoare.

— Da și nu ! Spectacolele mele sînt greu de transpus, prin complexitatea sceno-tehnică, iar din sală, filmarea prezintă inconveniente. Nu se pot deplasa ușor camerele de luat vederi, mobilitatea aparatelor este practic limitată, captarea sunetului este de multe ori defectuoasă.

— Vorbește acum regizorul de film.

— Astăzi toată lumea este specializată cu limbajul televiziunii.

— Sînteți același care a pus în scenă „Domnișoara Nastasia" cu cel care a montat „Generoasa fundație" ?

— Ce părinte afirmă că iubește un copil mai mult decît altul ? Nu mai sînt același de acum 30 de ani. Între cele două spectacole este un unghi mare de timp. Ni se schimbă aprecierile, gusturile, în teatru e chiar și o modă trecătoare. Modificările nu sînt atît de mari cum spune cîte unul, care crede că a revoluționat teatrul. Mișcările sînt destul de mici și mai ales ciclice. Apoi, un spectacol care n-a avut o mare audiență de public poate să se uite mai ușor, dar nu înseamnă că era de uitat. Spectacolul meu de început, „Domnișoara Nastasia", s-a bucurat de un imens succes de public.

— Așa e !

— ...în timp ce Baia, care, mă confirma ca regizor, dacă s-a jucat de 20 de ori.

— Aplauzele publicului nu înseamnă întotdeauna și măiestrie, indiscutabil...

— Este adevărat, dar pe măsură ce au trecut anii, eu tind din ce în ce mai mult către aprecierea publicului, aderența lui la spectacole îi dă valabilitatea și rațiunea de a fi. Acum șufăr, de exemplu, dacă un spectacol nu este gustat de public.

— La proba noastră de microfon, v-am întrebat ce eșecuri ați avut. Ați ris cu poftă și ați spus : oho, cîte ! ! Vă păstrați părerea, chiar și zîmbetul ?

— N-am înțeles la ce eșecuri vă referiți.

— Profesionale...

— Mă leagă, cîteodată, ceva puternic de un text și rezultatul scenic nu e cel scontat. Atunci, indiscutabil, e un eșec. Dar nu întotdeauna forul meu interior îl consideră eșec, chiar dacă alții îl socotesc așa. Aș fi cu totul neinteligent să cred că drumul fără spini este fertil pentru creatori. Zona eșecului m-a consumat mai mult decît m-a bucurat succesul.

— Ați plecat vreodată de la teatru mîhnit?

— De multe ori, chiar cînd era un succes răsunător. Vă repet, nemulțumirea face parte mai mult din firea mea, mă mișcă mai puternic ce nu mi-a reușit decît satisfacția aplauzelor, chiar sincere. Revelația descoperirii unui fapt de creație majoră pe scenă, după lungi săptămîni de muncă, e o zi mare care trebuie trăită intens, fără regrete. Iar inima trebuie să se obișnuiască și cu emoțiile puternice și cu trecerea grăbită a anilor.

De ce să folosim inteligența altora, cînd o avem pe a noastră?

La Spitalul orășenesc din Borșa — Maramureș s-a născut și a rodit o idee generoasă. Ea aparține medicului Daniel Bárcan, care, cu un timp în urmă, și-a propus să facă din calculator un aliat de nădejde în bătălia pentru sănătate. La început el a găsit înțelegerea cuvenită și fondurile necesare la Întreprinderea minieră din localitate, iar mai apoi s-a bucurat de solicitudinea **Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tehnică de calcul și informatică din București.** Aici, o echipă de specialiști condusă de inginerul Alexandru Trică, a izbutit să concretizeze propunerea medicului maramureșean. Așa s-a născut deci produsul-program MEDAT, destinat administrării pe calculator a datelor medicale ale pacienților în sistemul de asistență ambulatorie cît și pe parcursul spitalizării.

Prin serviciile acestei instalații se pot obține „foi de observație automate", ce cuprind date privind internarea și externarea bolnavului, rezumate ale protocoalelor operatorii, date în legătură cu nașterea și sănătatea nou-născutului. Personalul medical poate avea de asemenea în timp record „dosarul medical automatizat", deci un tablou ce cuprinde domiciliul și locul de muncă al pacientului, precum și date sanguine, intoleranțe medicamentoase, antecedente heredo-colaterale, imunizări, rezultatele investigațiilor de laborator, diagnostice și tratamente. În acest fel, personalul operativ poate lua cele mai prompte și exacte decizii pentru utilizarea eficientă a resurselor disponibile pe baza datelor furnizate de calculator în cadrul „tablourilor de bord" și a „situațiilor operative".

Dialogul utilizator-calculator este de tipul întrebare-răspuns. Utilizatorul alege funcția dorită dintr-o mulțime de funcții puse la dispoziție de calculator.

Realizat pentru a fi aplicat într-un spital cu 500 paturi, produsul-program MEDAT urmează să fie perfecționat de către specialiștii de la I.C.S.I.T.T.C.I.

Și tot cu concursul specialiștilor de la amintitul institut a fost realizată o instalație de mare precizie și finețe, destinată de data aceasta industriei siderurgice. Și la fel ca în situația prezentată mai sus, totul a pornit de la o idee, dar ideea, ea însăși, s-a ivit ca urmare a unor necesități conjuncturale, deci din acel izvor calm al nemulțumirii și dorinței de mai bine spre care aleargă toți cei însetați de cunoaștere și progres. Momentul a apărut atunci cînd siderurgiștii gălățeni, obligați de unele sarcini de export, s-au văzut constrînși să livreze beneficiarului extern produse cu anumite caracteristici și indici de calitate.

Examinînd ofertele firmelor existente pe plan mondial, ei au putut constata că acestea puteau onora comanda abia în termen de 1—2 ani și, bineînțeles, la un preț foarte ridicat. Iată deci o situație dificilă, greu de depășit sub toate aspectele, dată fiind urgența comenzii externe și lipsă de tradiție în proiectarea și construirea unor asemenea utilaje. Dar cel mai dificil obstacol l-a reprezentat și de data aceasta învingerea prejudecăților. Iar în această privință, siderurgiștii . și cei ce le-au devenit ulterior colaboratori au avut de înfruntat cel mai laborios examen: confruntarea cu ei înșiși. Viața a demonstrat plenar, ca și cu alte ocazii, că totul depinde de noi, de îndrăzneala, priceperea și buna noastră credință, că și în domeniul construcțiilor de utilaje pretențioase, România poate intra în competiție internațională, folosind cea mai de preț valută: inteligența proprie.

Sub coordonarea Întreprinderii de aparate și utilaje de cercetare București, 15 unități de cercetare și producție au proiectat și pus în practică o **instalație de control nedistructiv cu ultrasunete al pieselor metalice de mari dimensiuni,** utilaj complex în care au fost integrate componente și subansamble din domeniile tehnicii ultrasonice, electronicii, acționărilor automate, tehnicii de calcul, informaticii și mecanicii de precizie. Sistemul de programare (programele de bază, cele de aplicații pentru măsurători, cele de aplicații pentru calibrare, precum și programele de eșalonare, de test și comunicație) au fost realizate la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tehnică de calcul și informatică de către cercetătorii Nicolae Badea, C. Vasiliu, D. Voicu, P. Rădulescu și M. Toma. De la Întreprinderea de calculatoare electronice și-au dat concursul M. Brezici și V. Vengjen.

Nu vom intra în amănunte, ele ar fi oricum inaccesibile publicului larg. Acesta, considerăm, își va face totuși o idee despre performanțele instalației dacă va avea în vedere următoarele: prin mijloacele clasice ale defectoscopiei, calitatea unei table este cercetată în circa două ore, în vreme ce noul utilaj eliberează în mai puțin de 15 minute un buletin de control ce cuprinde date generale asupra calității produsului, date privind funcționarea instalației și o hartă a defectelor. Aceasta din urmă se atașează fiecărei piese metalice imediat după explorare și ajută prin afișarea coordonatelor fiecărui defect la stabilirea domeniului de funcționalitate: de la tabla pentru centralele nucleare la cea folosită în agricultură.

Aflată în „probe de casă", (la data documentării noastre) instalația așteaptă ca linia tehnologică să fie complet terminată pentru a-și demonstra calitățile în producție. De remarcat că soluțiile tehnice adoptate se pot extinde la instalații de același gen, necesare în domeniile energeticii nucleare, aeronauticii, chimiei și metalurgiei.

Cititorii noștri vor observa desigur că cele două realizări prezentate în cuprinsul relatării noastre, aparțin tehnicii de vîrf, deci acolo unde cuvîntul de ordine îl are creierul artificial, sau acea „materie nevie superior organizată". Părintele ei legitim este însă mintea omenească, sau acea „materie vie superior organizată", unde alături de scînteierile inteligenței stau pasiunea și dragostea de țară.

MONICA STĂNESCSU ■

O mînă întinsă celor fără mîini

Autorul brevetului de invenție cu numărul 90780, acordat de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, este un inginer al întreprinderii botoșenene „Electrocontact", întreprindere care, nu o dată, ne-a dovedit prin realizările sale, atenta privire îndreptată asupra celor mai diverse nevoi ale oamenilor.

După o îndelungată și amănunțită studiere a mîinii într-una dintre cele mai nobile îndeletniciri ale sale — aceea a scrisului — gîndul inventatorului a mers spre mîinile văduvite de această fireasca deprindere. Despre ce este vorba ? Pe scurt, inginerul Corneliu Andrișan vine, prin invenția sa, în sprijinul unei anumite categorii de persoane : cei ce prezintă infirmități la degete, infirmități înnăscute sau datorate unor accidente. În rîndurile următoare vom încerca o sumară descriere tehnică. Noua proteză realizată la „Electrocontact" se prezintă sub forma unui dispozitiv auxiliar, cu ajutorul căruia se pot folosi obiectele de scris. Creionul, tocul, pixul sau stiloul pot fi utilizate, se știe, numai de către cei ce posedă integral falangele mîinii sau, în cel mai defavorabil caz, degetul mare și încă un deget. Proteza vine și în ajutorul celor care, datorită unei nefericite întîmplări, pierduseră pînă acum posibilitatea de a scrie. Dispozitivul este format dintr-o bucșă electrică ce se fixează pe obiectul de scris. O a doua bucșă se poate purta separat, sau se asamblează cu prima, interiorul ei fiind executat pe diferitele mărimi antropometrice ale falangelor. Rolul său este de a asigura fixarea unei falange de la un deget, sau, de la caz la caz, prinderea între degete. Este de reținut configurația primei bucșe electrice, adevărata capului de scris, care se poate utiliza la mașinile convenabilă celor ce utilizează proteza. Se realizează astfel, un corp comun al obiectului de scris cu mîna, acesta redobîndind astfel posibilități de a scrie, prin mișcări extrem de precise. Nu trebuie omis nici faptul că dispozitivul auxiliar se poate folosi cu același succes la ambele mîini. Extrem de simplă ca realizare și la un preț scăzut, noua proteză medicală are toate șansele de a fi fabricată în serie.

Dincolo de ingeniozitatea sa, ideea inginerului Corneliu Andrișan de la „Electrocontact" Botoșani, înseamnă o mînă întinsă celor handicapați. Este, nu doar o compensare morală, ci și o șansă practică de a se trece peste o infirmitate, posibilitatea de reintegrare a unor oameni în activități utile societății.

Li s-au redat unor mîini — grație minții iscoditoare — cea mai nobilă dintre îndeletniciri, aceea a scrisului.

LIANA MOLNAR ■

Laserul și lumina ochilor

Laserul, acel fascicol luminos coerent, direcțional, aproape perfect paralel pe toată traiectoria, cu mare densitate de putere, își face tot mai mult loc nu numai în marea industrie, ci și în industria de sănătate. Inginerii Ion Dascălu și Smaranda Popescu de la Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare împreună cu cei de la Institutul de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații au conceput și construit niște aparate numite fotocoagulatoare pentru intervenții pe acel delicat organ care este ochiul. Atașată la biomicroscop, sursa laser a fotocoagulatorului, asemeni unei microexplozii concentrate cu efect caloric și mecanic de mare finețe, vindecă o serie de afecțiuni oculare. În această chirurgie „luminoasă" de mare precizie, medicul țintește prin microscop boala cu raza laser fără a mai face o intervenție cu bisturiul, care traumatizează totuși țesuturile învecinate, avînd în plus și avantajul unei regenerări celulare rapide. Experimentele făcute la clinica de specialitate a Spitalului Militar din București au dat rezultate bune. Deseori lumina ochilor a revenit cu ajutorul luminii laserului !

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Cei de pe locul doi...

Ne-am preocupat și ne vom preocupa și în continuare de prioritățile științei românești, numeroase și semnificative, încă prea puțin cunoscute și popularizate. Am evocat multe dintre ele, de la efectul Procopiu la cei peste 30 de agenți patogeni descoperiți de Victor Babeș, de la reactivul Spacu la cel dintîi avion cu reacție din lume creat în 1910 de Henri Coandă, de la funcțiile lui Pompeiu la Pînza Getică identificată de geologul Gheorghe Munteanu-Murgoci, de la farmacologia nespecifică fundamentată de Daniel Danielopolu la miile de genuri, specii și varietăți de plante, de animale descoperite de fii ai acestor meleaguri, cele mai multe purtînd în terminologia științifică chiar numele lor. Despre multe altele, neamintite încă, ar fi necesar să se scrie. Aceasta nu înseamnă însă că trebuie să uităm de realizările românești de „pe locul doi" — sau de pe cele imediat următoare — care au marcat prezența noastră în „primele rînduri" și au făcut parte din avangarda progresului tehnico-științific. Vom preciza, prin cîteva exemple, credem grăitoare, gîndul nostru.

Tot mai multe ramuri ale științei și tehnicii beneficiază astăzi de pe urma **laserului,** de la metalurgie la chimie, de la biologie la medicină, de la fizică la metrologie, de la telecomunicații la astronomie, permițînd performanțe de un randament și o precizie de neimaginat în trecut. Ei bine, România s-a situat în avangarda acestor cercetări moderne ; fizicianul Ion I. Agirbiceanu (fiul scriitorului Ion Agirbiceanu) a condus colectivul care, în anul 1962, a realizat, în cadrul Institutului de Fizică Atomică din București, primul laser românesc cu gaz (heliu-neon), **la numai doi ani de la realizarea primului laser pe plan mondial** (1960) **și la un an de la realizarea celui dintîi laser cu gaz din lume.** Tot astfel, acad. Eugen Bădărău a fost **printre primii cercetători din lume** care au dovedit experimental existența **emisiei electronice a metalelor bombardate cu ioni pozitivi.**

Marele microbiolog, imunolog și epidemiolog Ion Cantacuzino este autorul unor descoperiri importante, precum „fenomenul Cantacuzino" în serul bolnavilor de scarlatină și a imunității de contact la nevertebrate, bazată pe forțele electrostatice dinlăuntrul organismelor. Dar tot e. este și inițiatorul unei acțiuni care a ocupat „locul doi", dar s-a bucurat de un mare răsunet în lumea științifică. Iată despre ce este vorba : În anul 1921, bacteriologii francezi A.L.C. Calmette și C. Guérin puseseră la punct **vaccinul antituberculos B.C.G.** și îl experimentaseră pentru prima oară cu rezultate satisfăcătoare. Totuși, metoda lor era controversată, se relevau unele accidente (datorate de fapt unei preparări defectuoase), se exagera amploarea acestora și nimeni nu se „aventura" pe urma celor doi învățați. Nimeni în afara lui I. Cantacuzino. El a preparat, în condiții excelente, vaccin B.C.G. și l-a aplicat în masă, asupra 200 000 de copii. România a devenit astfel **a doua țară din lume** în care s-a introdus noul vaccin — un exemplu care a fost apoi mereu imitat, salvînd milioane de vieți omenești, pe care altfel tuberculoza le-ar fi măcinat.

În anul 1885, Louis Pasteur a aplicat primul tratament antirabic la om, vaccinînd cu succes un copil. Doar trei ani mai tîrziu, Victor Babeș efectuează **prima vaccinare antirabică din România, în cadrul Institutului antirabic din București, cel de al treilea de acest fel din lume** (1888). Mai mult, savantul român dezvoltă o metodă proprie de tratament pentru cazul mușcăturilor grave și multiple (perfecționată față de cea franceză), cunoscută în literatura științifică internațională ca **„metoda românească de tratament antirabic"**, pe care o aplică pentru prima dată la om în 1891. În chiar patria lui Pasteur, opera lui Babeș **Traité de la rage** (1912) este distinsă cu prestigiosul premiu Bréant (1913).

Să nu uităm nici de podul metalic realizat de marele inginer Anghel Saligny la Cernavodă, terminat în 1895 — abia astăzi depășit la noi, ca anvergură și faptă inginerească, cu mijloacele și la nivelul tehnicii contemporane. Grandios și de înaltă tehnicitate pentru epoca sa, podul metalic al lui Saligny a fost **cel de al treilea ca lungime,** iar în **Europa continentală era în această privință pe locul întîi** (aceasta fără a mai aminti de noutățile pe care le aducea, de pildă introducerea oțelului moale în locul fierului pudlat și a sistemului de grinzi cu console pentru suprastructură). Iată de ce această construcție a veacului trecut figurează la loc de cinste în tratatele de poduri din toată lumea. Demn de semnalat este și faptul că la numai 13 ani de la inventarea procedeului Bessemer (1855) se instalează la Reșița **cele dintîi convertizoare Bessemer de la noi** (1868).

Instruirea automată sau cel puțin introducerea sistemelor mecanice ca elemente ajutătoare în strădania dascălului sînt astăzi la ordinea zilei pe toate meridianele planetei ; radioul, televiziunea, banda de magnetofon „predau" lecții în cele mai diverse materii sau completează lecția susținută de profesor. Dar cîți știu că în pleiada celor care au anticipat printre primii acest curent cu jumătate de veac în urmă (sau chiar mai mult) s-au numărat și români ?

Iată, în 1922 apare la București cartea **Problema analfabetismului și mașinile de învățat carte „colonel Anastasiu Cezar"** de maiorul Stel. Drăgoescu. Cezar Anastasiu utiliza o metodă originală de identificare și învățare a literelor pentru neștiutori, care apoi erau îmbinate în cuvinte și fraze pe un soi aparte de mașină de scris. Cu ajutorul acestui sistem, se relatează, un tînăr a învățat să citească și să scrie în 5 zile, iar un copil în 15 zile.

Un alt înaintaș printre cei care se străduiau să modernizeze mecanic pedagogia a fost inginerul-inventator Ioan A. Dumitru, binecunoscut și peste hotare. Organizator de școli tehnice în domeniul **radioului** și **automobilismului** în numeroase orașe din Europa, el a realizat o serie de sisteme de înlocuire a profesorului, pentru a face față marelui număr de solicitări. Astfel, invenția sa **„Profesorul automat"**, din anii 1925—1927, sincroniza un aparat de proiecție cu film mut și un gramofon cu plăci pe care era imprimat textul lecției. O variantă perfecționată o realizează apoi (1934—1938) după crearea filmului sonor ; experimentarea se realizează la București, Viena și Graz. A mai inventat (1922) și brevetat în mai multe țări **Aparatul de direcție pentru învățarea conducerii automobilului,** după ce proiectase și brevetase, la 18 ani (în 1915), un ornitopter (avion cu aripi batante), nu cel dintîi, dar într-o concepție originală... Cîteva file dintr-o cronică a ingeniozității.

I. M. ȘTEFAN ■

Un om s-a putut păcăli, dar nu-i este îngăduit primăriei să-i facă şi o nedreptate!

Mai multe zile în şir, pe culoarele redacţiei a poposit un tînăr. Înalt, blond, firav şi timid. N-a deschis uşi, n-a oprit pe fiecare redactor în parte să se plîngă, cum, indeobşte, ni se mai întîmplă. A aşteptat să fie întrebat : „Omule, ce te aduce la noi ? Ce necaz ai ?“ Drept răspuns ne aşeza cîte un memoriu laconic sub ochi. Ultimul, din 7 septembrie, sună cam aşa : „Subsemnatul Ochea Mircea, muncitor la Fabrica de preparare a peliculei Buftea, domiciliat în acelaşi oraş, bloc 34, sc. A, etaj III, ap. 23 revin la memoriul înregistrat la redacţia dv., cu nr. 1 207 A din 15.VIII.1987, deoarece situaţia în care vă solicitam sprijinul s-a agravat. În ziua de 28 august, între orele 13,00—15,00, uşa locuinţei mele a fost spartă, luîndu-mi-se absolut toate lucrurile din casă şi sechestrate la sediul S.G.L. Buftea. Eu şi familia mea — soţia şi un copil sub 1 an, — am rămas pe drumuri“.

Începutul acestui necaz, Ochea Mircea şi l-a provocat singur. El a încălcat o dispoziţie legală. În schimb, în numele restabilirii ordinii civice, alţii au încălcat un şir întreg de norme legale şi, totodată, morale, şi acestea bine statuate prin Codul eticii şi echităţii noastre socialiste.

Prin toamna anului trecut, Ochea Mircea, nemulţumit de starea fizică a apartamentului în care locuia, cu toate formele legale (Contract de închiriere nr. 1 236 din 2 XI 1983, emis de I.C.R.A.L. „Pajura“, apartament cu 2 camere, situat în Aleea Constructorului, Bl. 17, Sc. B, etaj IV, prezentînd igrasie din cauza unor deficienţe de construcţie, stabileşte un schimb de locuinţă cu cetăţeanul Nete Iancu. Acesta locuind în garsoniera nr. 23 din Aleea Studioului nr. 12 bis, bl. 34, Sc. A, etaj III. Fiecare îşi urmase interesele şi socotelile personale — Ochea voia să scape de apartamentul umed, Nete, de garsoniera neîncăpătoare pentru familia sa compusă din 3 persoane, cu atît mai mult cu cît fiul său împlinea 14 ani şi nu se mai cădea să stea cu părinţii în aceeaşi cameră. (Ochea nu bănuia atunci faptul că foarte repede va deveni, la rîndu-i, tată). De profesie muncitor constructor, Nete se gîndea că va remedia uşor, inconvenientul apartamentului cu prisoseala şi dibăcia sa în ale zidăriei. Au purces la întocmirea formalităţilor necesare şi, fără să mai aştepte, cum era normal, şi legal, toate aprobările şi avizele cuvenite, în octombrie 1986, se mută unul în locuinţa celuilalt. Urmînd calea firească, actele se împotmolesc ; Ochea fusese tras pe sfoară. (Desigur, dacă ar fi avut răbdare, ori s-ar fi dus la I.C.R.A.L. „Pajura“ Bucureşti, de care aparţine Sectorul de gospodărire locativă nr. 7 Buftea, să ceară lămuriri, ar fi fost scutit de tot ceea ce a urmat). Celălalt nu-i spusese că nu are contract de închiriere şi repartiţie pe respectiva garsonieră, că îi fusese atribuită provizoriu, conform unei reglementări privitoare la muncitorii constructori care lucrează în alte localităţi, în afara domiciliului lor stabil. În acest caz, fiind vorba despre o decizie a conducerii Sectorului Agricol Ilfov. Nu-i spusese că această convenţie încetase din vreme ce Şantierul Antreprizei de construcţii-montaj nr. 6 din Capitală, unde este încadrat Nete Iancu, nu mai execută lucrări pe teritoriul oraşului Buftea. Îi tăinuise, de asemenea, că există chiar o Decizie (nr. 58) a Biroului executiv al Consiliului popular oraşenesc de evacuare a sa din locuinţa ce nu-i mai revenea.

Prin urmare, schimbul nu este aprobat. Calea legală era ca locatarii contravenienţi să fie obligaţi să-şi reocupe locuinţele iniţiale, plătind cuvenita amendă, cum ne informează jurista Ileana Grosu, şefa serviciului fond locativ de la I.C.R.A.L. „Pajura“. Apoi, cei răspunzători, şi numiţi prin Decizia 58 să aducă la îndeplinire hotărîrea privindu-l pe Nete Iancu. De aici încolo, Mircea Ochea n-avea decît să-şi caute alt schimb de locuinţă, legal şi corespunzător. Dar, ei au crezut că le „merge“ de vreme ce luni şi luni de zile n-au fost deranjaţi cu nimic şi de către nici un organ local. Au plătit mai departe chiriile aferente, cotele de întreţinere. Pînă într-o zi, cînd cineva în căutare şi de fapt în drept de a locui în Buftea a aflat că în blocul 34 de pe Aleea Studioului sînt nişte locuinţe pe cinste.

Pe 18 iulie 1987, „avînd în vedere referatele nr. 943 din 18.05.1987 şi 1 090 din 8.06.1986 ale compartimentului de gospodărire comunală şi locativă din cadrul aparatului propriu „biroul executiv al Consiliului popular al oraşului Buftea emite Decizia nr. 144 de „evacuarea unor cetăţeni ce ocupă, fără forme legale, apartamente din fondul locativ de stat“. Termen de aducere la îndeplinire : „pînă la data de 1 august“. Urmează numele respectivilor cetăţeni : Trandafir Elisabeta — bloc 29, Sc. C, ap. 8 ; Ochea Mircea — bloc 17, Sc. B, ap. 17; Nete Iancu — bloc 34, Sc. A ap. 23.

Elisabetei Trandafir, soră la Maternitatea spitalului local, i se asigură „pe loc“ o garsonieră corespunzătoare pentru o persoană singură, aşa cum este dumneaei. În blocul 9, Sc. B, ap. 19, unde şi-a transportat lucrurile şi unde locuieşte la ora actuală, deşi formele de rigoare nu sînt nici pe departe finalizate. (Dar s-a procedat omeneşte, ni se spune, şi este firesc să fie aşa, deşi celălalt apartament, de 2 camere, îl ocupase cam în devălmăşie, după divorţ, cînd vechea locuinţă se atribuise fostului soţ). Nu vrem să sugerăm că Elisabeta Trandafir nu trebuia să capete locuinţă, are dreptul ca om al muncii şi cetăţean cu domiciliu în localitate, însă aceeaşi lege a oamenilor şi aceeaşi înţelegere n-ar fi trebuit să funcţioneze şi pentru muncitorul Ochea Mircea. Şi el cu domiciliul şi locul de muncă la fel de stabile în Buftea ? Culmea e, că Decizia 144 îl evacuează din locuinţa pe care o deţine cu forme legale, în timp ce două lucrătoare ale S.G.L. ? Buftea — Ana Tunăreanu, şefa acestuia şi Mariana Dinu, şefă de centru — ajutate de reprezentantul consiliului popular, tehnicianul Mircea Constantinescu, şeful compartimentului gospodărie comunală şi locativă şi un lucrător al organului local de miliţie indus în eroare, fluindu-se drept martori lucrători ai S.G.L. care au transportat lucrurile şi nu, cum spune legea, cetăţeni neutri), îl evacuează din garsoniera 23, blocul 34. Dacă acest viciu juridic a trecut neobservat (dacă a citit actul respectiv) secretarului Consiliului popular Buftea între ale cărui atribuţii intră şi aceasta de a supraveghea asupra legalităţii actelor emise de primărie, rămîne cel puţin sub semnul întrebării, cum a putut fi ignorat de către judecătorii completului ce a pronunţat Sentinţa civilă nr. 1 780 din 14 septembrie 1987, privind Dosarul 3 277/1987. Umblînd din audienţă în audienţă — la tovarăşul primar, la conducerea Sectorului Agricol Ilfov, la procuratura locală — Ochea Mircea a fost sfătuit să conteste în Judecătorie Decizia de evacuare. A făcut-o. Dar, i s-a respins contestaţia. Deci rămîne valabilă. Valabil ce ? Cum scrie negru pe alb şi cu toate paralele să fie evacuat conform prevederilor art. 23 din Legea nr. 5/1973, şi a prevederilor art. 53, alin. 2, lit. „b“ din Legea 57/1968 şi în temeiul art. 60 din Legea nr. 57 din 26 dec., 1968 din apartamentul 17, bloc 17 Scara B. (A se citi încă o dată Decizia 144 din 18 iulie 1987) Păi cum ? Să fie evacuat din apartamentul pe care îl ocupă cu forme legale ? Cine i-a scos lucrurile din garsoniera 23, bloc 34, etaj III n-a săvîrşit atunci, o ilegalitate ? În temeiul cărui act au făcut-o ? Este permis în acte publice, în decizii ce angajează legile ţării şi autoritatea unor organe de conducere colectivă, a unor organe de stat ca nişte inşi neatenţi ori rău intenţionaţi să strecoare erori ? Şi atunci, în ceea ce-l priveşte pe Ochea Decizia 144 nu este nulă de drept ? Şi atunci, contestaţia sa nu trebuia luată în consideraţie ? ! Din interesul cui s-a îndreptat un tun prea mare împotriva unei vrăbii atît de mici?

Deci, după numeroase şi numeroase somaţii, Ochea Mircea a fost evacuat. Forţat. Iar Nete Iancu nici nu a fost deranjat. De fapt şi de drept lucrurile trebuiau trimise în apartamentul 17 din Blocul 17, Sc. B, din Aleea Constructorului şi nu în „magazia“ improvizată,' şi improprie pentru mobilier şi lucruri casnice, unde au fost depuse şi sigilate cu o hîrtie pe care s-a aplicat o ştampilă dreptunghiulară, cam neangajantă, cu S.G.L. 7. Garsoniera (centrală şi confortabilă) a rămas, în fine, liberă. Pentru cine ?

Epilogul s-a prefigurat. Tovarăşul primar Nicolae Rovinaru are slăbiciune pentru avocaţi. În apartamentul eliberat (de asemenea central şi bine echipat) de Elisabeta Trandafir a fost plasată familia tovarăşei Niculina Catia Rădulescu, avocat la Biroul colectiv de asistenţă juridică al Sectorului Agricol Ilfov, cu sediul în Buftea, de curînd aici transferată. Iar garsoniera atît de incriminată — foarte tînărului avocat Antoniu Flavius Balas. Departe de noi gîndul de a contesta dreptul tînărului stagiar, cu repartiţie guvernamentală (ni se spune) în Buftea, de a i se atribui o locuinţă din fondul de stat în oraşul unde îşi exercită profesiunea, dar de ce tocmai aceasta ? Exact pe aceea pe care a solicitat-o personal ?

Iată cum sună cererea sa — pe care tovarăşul primar Nicolae Rovinaru a pus rezoluţia „De acord, pînă la soluţionarea legală“ şi a semnat (!?!). **„Tovarăşe Preşedinte, Subsemnatul Balas Flavius Antoniu, avocat stagiar în Biroul colectiv de asistenţă juridică al S.A.I. Buftea, vă rog să-mi aprobaţi cazarea provizorie în blocul 34, Sc. A, ap. 23 din oraşul Buftea, pînă la soluţionarea cererii mele de atribuire a unei locuinţe, adresată dumneavoastră“.** Să nu cunoască tînărul avocat procedura legală de acordare a unei locuinţe ? Faptul că cererea se adresează nu Consiliului popular, ci Consiliului oamenilor muncii din unitatea unde lucrează ? În schimb, tovarăşul primar ne atrage nouă atenţia ca să reţinem : „Prin Decizia nr. 1 008 a Consiliului popular al Capitalei nu noi repartizăm cetăţenilor locuinţele rămase libere. Ele sînt repartizate unităţilor socialiste iar acestea, conform tabelelor de priorităţi aprobate de C.O.M. din fiecare unitate. Apoi, noi localităţile din Secorul Agricol Ilfov avem un regim aparte, noi doar propunem, conducerea Sectorului hotărăşte“. Se şi vede ! De altfel, după alte şi alte asemenea relatări contradictorii şi penibile argumente (cum că nu s-a adus la îndeplinire Decizia 58 din acelaşi motiv, al presiunilor Sectorului de a nu-l evacua pe respectivul muncitor constructor), îşi întreabă colaboratorii aflaţi de faţă, pe secretarul consiliului popular şi pe tehnicianul Mircea Constantinescu : „Cine-i Balas ăsta ?“ (Nu ştia, de bună seamă, că noi lecturasem cererea acestuia şi apostila sa de pe colţul foii de hîrtie). Chiar, întrebăm şi noi: „Cine-i Balas ?“ Acest tînăr pregătit, pe bani statului, 4 ani de facultate, să apere şi să întroneze legea şi o încalcă grosolan ? Căci, nu a procedat cu nimic altfel decît Ochea Mircea. A pătruns în garsonieră, a zugrăvit-o iar la data vizitei noastre (8 septembrie), tatăl său se ocupa de restul curăţeniei în vederea instalării fiului în locuinţă, deşi nu are încă nici o formă legală în mină.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Prin mica înţelegere

Autogara Filaret, ora, 10,00. Lume multă, oraşeni şi săteni în drum spre casă. Mişcare continuă. Dintr-o privire ceva nu mi se pare firesc. Doi bătrînei, încărcaţi cu multe bagaje, urcă şi coboară, tot într-un suflet, înghiontiţi de alţii, dintr-un autobuz într-altul. Ce cursă caută ei ? Pe toate maşinile care staţionează este afişată, la vedere, direcţia „Bucureşti“. În Bucureşti sîntem, de alci încotro mergem ?

— Ce cursă căutaţi ?

— Valea lui Dragu.

— Şi cum o găsiţi ?

— Întrebăm din şofer în şofer, se mai anunţă localitatea prin megafon, dacă nu sîntem atenţi la numărul maşinii sau nu-l recunoaştem, am pierdut cursa. Aşteptăm, iar o oră, două...

— La Autogara din Militari, de plidă, sînt peroane numerotate, cu direcţiile bine precizate.

— Şi alci au fost, dar, acum, asta e...

Mă conving că asta e... Se aleargă, ca o regulă nescrisă a locului, de la un autobuz la altul. Lumea se urcă la întîmplare, pînă găseşte cîte un şofer care să spună că nu la Bucureşti, unde credea şi avea nevoie călătorul, se merge, ci la Mironeşti. Repede oamenii se încarcă iar cu plase, cu genţi şi altă alergătură după dorita maşină care poate e, poate nu e, pentru că şi pe ea scrie tot... „Bucureşti“. Notez şi observ, stau de vorbă cu călătorii şi, deodată, schimbare de atitudine. Soferii susotesc între ei, apar tăbliţele indicatoare ale curselor, călătorii sînt poftiţi, cu multă amabilitate, în maşini, la staţie se anunţă, din ce în ce mai des, plecările. Timp de o oră şi jumătate n-am văzut nici măcar un şofer care să controleze la urcarea în autobuz biletele călătorilor. Acum de...

Mi s-a explicat, ulterior, că după regulamentul de ordine interioară, şoferul poate, pînă la prima staţie, să legitimeze călătorii. N-am înţeles cum, şi vă consult şi pe dumneavoastră. Opreşte maşina şi efectuează controlul ? Cere biletele călătorilor, deja aşezaţi la locurile lor, în timp ce conduce maşina ? Pasagerii vin cu biletele şi le arată, în timp ce întreaga concentrare a şoferului este pentru şosea ?

Altă „curiozitate“. Dacă dumneavoastră rămîneţi în pană cu autoturismul pe o şosea, sau aţi fost la un prieten pînă într-un sat alăturat şi vreţi să vă înapoiaţi cu ITA Bucureşti, nu este posibil. Şoferul nu are voie să aibă bilete de vînzare. Călătorii, care nu sînt dintr-o localitate anume, încît să aibă posibilitatea să se „asigure cu bilete de la cooperativa de consum sau de la bufet (vara cînd se strînge recolta acestea sînt închise peste zi) trebuie să facă toate combinaţiile posibile : să se roage de un alt călător să le vîndă un bilet ; să umble prin satul în care, poate, se află pentru prima oară şi să caute acel bufet deschis ; cel mai la îndemînă e să se „achite“ faţă de şofer, ca şi cînd ar fi maşina lui. De altfel şi călătorii din autogară mi-au confirmat practica curentă.

— Aveţi bilet ?

— Plătim la şofer !

— E voie ?

— El, şi dumneavoastră...

— Şi bagajele ?

— Se aproximează, din ochi...

Pentru bagajele care nu se pot ţine în braţe, saci cu legume, lăzi cu fructe, cosuri cu flori, cu care vin ţăranii către pieţele Bucureştiului, se percep taxe de transport. Dar în sate nu există casier ITA, iar şoferul nu are dreptul de a încasa ceea ce se cuvine pentru călătorie. Am văzut, însă, nu nedumerită, cum în Autogara Filaret se descărcau saci, lăzi, deci se transportă. Cum ? Prin mica înţelegere... Ion Marin, şef de coloană, Antoaneta Stoica, şefa autogării Filaret, şi Elena Stănculescu, casieră, cu spirit de observaţie, cinste şi preocupare pentru profesiunea lor, au pledat pentru gestiunea la şofer.

Elena Stănculescu mi-a dat un exemplu elocvent. A însoţit, cursa pînă la Budeni, şi din două drumuri a încasat 835 lei. Şeful de coloană mi-a subliniat că din lipsa biletelor, care ar trebui să fie oricînd de vînzare la şofer, autobuzele nu sînt încărcate la capacitatea lor, iar călătorii rămîn pe şosea.

Staţionarea la cap de linie este cronometrată, şi trecută în grafic, din cînd în cînd controlată şi de şeful de coloană, dar de fapt este un timp la latitudinea şoferului. Arhistiute, repetatele reclamaţii, în cazul şoferului Brici (poreclă dată de călători).

Ion Stancu „Brici“ are traseu prin Mironeşti, unde şi locuieşte, aşa că se opreşte la prînz acasă. La masă, îşi îngăduie o mică sau prelungită odihnă, mai dă o mînă de ajutor prin gospodărie, iar lumea ? „Să se descurce cum poate !“. Dacă întîrzie prea mult, nea Brici sare peste punctul terminus obligatoriu şi călătorii care vin spre Bucureşti rămîn să aştepte o altă cursă. Şeful de coloană deşi-l cunoaşte metehna s-a scuzat în faţa ing. Sergiu Niţă, directorul Întreprinderii de Transport Auto — Bucureşti că nu mai ştie ce metode să aplice cu Brici, şi că va avea grijă să-l schimbe de pe traseul ademenitor care-l face cu „ochiul“ cînd trece prin faţa casei lui. Este, unanim recunoscut cît de obositoare este munca şoferului, de cîtă concentrare trebuie să dea dovadă ca să ocolească capcanele soselei, cît de des are nevoie de prezenţă de spirit. Dar nimic nu scuză înlocuirea programului de serviciu cu un convenabil orar personal.

— În jur de 1 500 de sancţiuni în doi ani, înseamnă că vă confruntaţi, tovarăşe Sergiu Niţă, cu mult mai multe necazuri decît am sesizat eu.

— Dăm sancţiuni şi pentru atitudine vestimentară necorespunzătoare la volan. Şoferul ITA Bucureşti reprezintă o întreprindere şi, chiar dacă este foarte cald, nu-i permitem să conducă fără cămaşă sau să stea cu ea desfăcută, ca la strand. Ducem o mare lipsă de şoferi, tocmai pentru că nu le îngăduim nici o abatere. Îi sancţionăm, se supără şi pleacă. Rămînem cu personal în minus, dar nu dezarmăm de la normele civilizaţiei şi profesionalismului.

— Mi-aţi arătat carnetul fiecărui şofer, ţinut la zi, oglindă întîmplărilor sale de pe şosea.

— Şi din garaj... I se face, cît se poate de des, la plecarea în cursă alcoolemia, este notată în carnet orice abatere de la legea circulaţiei, de la normele de lucru, dar sînt oameni şi oameni...

— Şoferul Brici are multe sancţiuni ?

— 8...

— Este un bun prilej să vă referiţi şi la colaborarea cu „Danubiana“...

— Vă rog să trageţi concluziile. Garajele noastre au fost nevoite să scoată din exploatare înainte de termen 480 de anvelope. Dintre acestea, 160 aveau un rulaj sub 20 de mii de kilometri, iar 37 au prezentat defecţiuni de calitate chiar în termenul de garanţie. Aşteptăm aceste anvelope, care imediat ar fi trebuit să ni se returneze, pentru că ne dezechilibrează programul de funcţionare.

„Nu ne îndoim că mulţi dintre lucrătorii de la ITA Bucureşti sînt conştiincioşi şi zeloşi în activitatea lor, că foarte mulţi conducători auto duc şi aduc călătorii după grafice, la ore fixe ca la Gara de Nord. Dar o privire mai centrată asupra unora dintre contrazicerile care există între realitatea drumului rutier şi decizii mai vechi nu poate să fie decît în acord cu viaţa. Nu putem avea un bilet în buzunar pentru orice cursă şi doar aşa să fim liniştiţi că vom ajunge la destinaţie ; nu putem şi nu vrem să ne potrivim ceasul după cel întîrziat al şoferului Brici ; nu putem şi nu vrem să devenim alergători, cu bagajele în mînă, ca să aflăm care-i maşina căutată... dintr-un parc de maşini şi nu putem să nu comparăm autogara Filaret cu alte autogări din aceeaşi întreprindere, unde civilizaţia a pătruns mai adînc. Kilometrul de drum se plăteşte la fel, de oriunde efectuăm călătoria. Condiţiile însă sînt diferite...

CARMEN DUMITRESCU ■

Cămările în plină toamnă

Se află în plină desfășurare aprovizionarea pentru toamnă-iarnă a marilor cămări orășenești. La Direcția comercială a municipiului București sîntem informați că piețele Capitalei, de pildă, sînt aprovizionate nu numai de Sectorul agricol Ilfov, ci și de producători din 17 județe care își vind și aici produsele. „După sezonul de vîrf, ne spune tovarășa directoare Adriana Moraru, vor funcționa și cele două secții — una a I.L.F. Berceni, alta a I.L.F. Militari — de spălare, curățare, preambalare a mai multor produse ce se pretează la aceasta și vor fi puse astfel în vînzare, economisind timpul gospodinelor. Lucrul este mai important decît pare la prima vedere. Cartofii, de pildă, curățați de coajă, vor fi gata de pus la fiert sau la cuptor. Aceasta permite și valorificarea lor în mai bună măsură." Un vast program de aprovizionare a populației se află în derulare. Se aprovizionează gospodinele, se aprovizionează gospodarii cantinelor, ai restaurantelor, dar, așa cum sublinia tovarășa Adriana Moraru, „cel mai mare gospodar este direcția comercială a orașului", așa că se încarcă pentru iarnă și marile depozite ale celor două I.L.F.-uri. Silozurile vor avea anul acesta cu vreo 10 000 de tone de cartofi mai mult decît anul trecut iar ceapă cu 1 000 de tone în plus. Sînt doar două exemple, programul prevede asigurarea unei mai bune aprovizionări a populației cu o gamă largă de legume și zarzavaturi. Au fost pregătite din timp spațiile de depozitare, rampele de descărcare, utilajele de stocare și sortare. („Sperăm să avem pierderi mult mai mici decît în alți ani.") Tot pentru o mai judicioasă folosire a legumelor și fructelor se va continua metoda de comandă-contract între cetățeni și unitățile de desfacere.

Desigur, n-a fost posibil, nici nu ne-am propus, să vedem toate cele 40 de piețe — mari și mici — ale Capitalei, dar le-am urmărit, zile în șir, pe cîteva dintre ele. Orarul unităților de legume-fructe este același pretutindeni. Cu începere de la 6,30. Oră la care își încep — sau ar trebui să-și înceapă activitatea — și șefii piețelor. Majoritatea îl respectă, deși unii mai vin și pe la 7,40, cum își alcătuiește singură orarul Rodica Niculescu, șefa pieței „Pajura". (Deci, acestea au fost „măsurile" și „sancțiunile" pentru șirul de abateri al muncitoarei necalificate din Piața „1 Mai"). Se înțelege că astfel ea începe distribuirea cîntarelor abia după această oră, ceea ce nu-i face pe producătorii particulari să-și refuze clienții mai matinali. La ce prețuri se vinde? Cum se numerește — 15 lei un kilogram de castraveți, de pildă — fiindcă mercurialul era afișat la piața Pajura doar în biroul șefei de piață, birou care stă închiat pînă vine dînsa și unde ei, afișul cu prețurile oficiale, încurcă mai puțin.

Dacă, așa cum spuneam, majoritatea șefilor de piață vin la timp, în ce măsură asigură ei afișarea și respectarea prețurilor legale pe piața liberă a micilor producători, aceasta este o altă mîncare de... legume! Fapt este că nu pare a exista piață în București unde aceste prețuri să se respecte. Roșiile se vîndeau peste tot, nu cu 4, ci cu 7, cu 8 sau cu 10 lei.

Acest fenomen este alimentat și de faptul că în unele locuri standurile I.C.S.L.F. vînd cu 3,50 lei niște roșii numite de calitatea întîi, dar care arată ca niște resturi după operația de sortare. Asemenea marfă oferea I.C.S.L.F. București, sub cupola magnifică a noii piețe „Unirea", vineri, 11 septembrie, între orele 16 și 16,30. Sigur că aveau succes roșiile mari de la țărani (cu 10 lei kilogramul). Mai ales că mercurialul nu se putea vedea nicăieri, iar Jana Teodor, șefa pieței, se afla adîncită într-o interminabilă șuetă cu alte două femei în halat și încă o persoană (fără halat). Toți se aflau într-un fel de „țarc", făcut din mese de beton așezate într-o asemenea modalitate încît a trebuit s-o vedem pe vesela șefă de piață escaladînd voinicește obstacolele cam 'nălțuțe. Despre șeful complexului n-am aflat decît că se numește Gheorghe Spiridon, nimeni nu ne-a putut da relații exacte unde l-am putea întîlni, deși, conform programului, conta că se află la serviciu.

Chiar și în cea mai mare și — este drept s-o spunem — cea mai bine aprovizionată piață, aceea de la Obor, la standurile I.C.S.L.F. (filiala sectorului 2) de lîngă piața țărănească vînzarea începea, sîmbătă 12 septembrie, nu la 6.30, ci abia la 6,50 — și nu la toate! — iar la acelea ale județelor chiar mai tîrziu. Cît despre standul județului Dolj, el nu etala decît afișul cu orarul inutil și vreo 70 de lădițe goale. În această piață, I.C.S.L.F. București vindea produse frapant mai frumoase decît ofereau I.C.S.L.F.-uri ca acela din județul Olt, de pildă, ai cărui ardei nu puteau să atragă pe nimeni pînă nu se termina marfa din vecini. Mai ales că prețurile erau aceleași și la unii și la alții.

Dificultăți sînt și din cauza transportului. Șeful pieței București, Gheorghe Dumitrașcu, ne spunea că I.C.S.L.F. Galați trimite adesea marfă depreciată. „Așa au fost vinetele. Toate. Ca și dovleceii. Le-am spus să nu mai descarce. Nu mai aveam ce sorta. Cum este și cu mașina mare de varză albă sosită acum. Varza a stat în mașină trei zile. A luat foc, cum se spune. Noi îi ajutăm la descărcat, îi ajutăm la sortare, dar e prea de tot. Ne ținem numai de ales și de curățat, cînd aceste lucruri ar trebui făcute în cîmp."

Dar așa se întîmplă cînd, totuși, înaintea vînzării, se înlătură ce e depreciat. Lucru pe care mulți nici nu se gîndesc să-l facă. Însă nimic nu e lipsit de explicație. (N-am zis justificare!!) Iată și explicația. Ne-o dau șeful serviciului comercial Ion Grecu și contabilul șef Ștefan Trîmbițaș de la I.C.S.L.F. București. „Noi luăm marfa de la depozitele I.L.F. Se cheamă că o luăm sortată. I.C.S.L.F.-ul n-are prevăzută activitate de sortare. Ce primim asta vindem. Așa cum primim. Numai că de multe ori marfa ne vine nesortată. Dar v-aș ruga să scrieți că nu este singura greutate pe care ne-o fac I.L.F.-urile. Deși au obligația să ridice ambalajele, n-o fac. Iar la noi cresc stocurile de ambalaje. La 31 august valoarea lor era de 51 de milioane de lei, în timp ce valoarea mărfii din magazinele noastre — noi nu avem depozite — abia atingea 34 de milioane."

La I.L.F. Berceni, tovarășul director Marin Militaru ne face impresia că știe destul de bine cum stau lucrurile cu sortarea. Ce nu poate dînsul să înțeleagă — și, în fond, pe bună dreptate — este „de ce nu pot cei care vînd să înlăture din lădițe exemplarele depreciate chiar înainte de vînzare." Ar fi, după dînsul, un lucru firesc. Numai că vînzătorilor și celor de la birourile I.C.S.L.F. nu li se pare deloc normal așa. Ei se ambiționează în formula sacrosanctă „ce primim aceea vindem". Cît privește afișul cu „n-avem sortare", este un bumerang. Realitatea demonstrează că, uneori, e necesară o sortare înaintea vînzării. Or, cine este vinovat că ea nu se face, că n-a fost prevăzută? Prea multe discuții și dispute de birou între I.C.S.L.F. și I.L.F., în timp ce marfa se degradează iar cumpărătorul este prejudiciat și împins să cumpere produse alese, incomparabil mai bune, de la țărani cu cît cer aceștia. De altfel, comparația produselor face chiar să nu mai pară exagerate prețurile fixate de ei, dovadă că vînd cu cît vor, șefii piețelor se fac că nu văd, iar unii nici măcar nu mai cunosc mercurialul.

O veste bună pentru cetățeni ni s-a dat la I.C.S.L.F. cu rugămintea de a o publica: „În trimestrul patru se vor deschide șase case de comenzi pentru legume-fructe, cîte una în fiecare sector".

Aprovizionarea de toamnă-iarnă abia a început. Unele produse de abia de acum încolo încep să vină masiv la piață și în silozuri. „În ansamblu, pe Capitală, s-au luat toate măsurile pentru ca în această iarnă să găsim mai ușor produsele căutate, ele să fie păstrate în așa fel încît să le găsim de mai bună calitate și în cantități mai mari decît în alți ani". Sînt asigurări care ni s-au dat la direcția comercială.

Deficiențele cu care se întîlnesc gospodinele la piață țin, în multe cazuri, de punctualitate, de organizare și de elementarul respect pentru cumpărător. Aceasta este zona în care se cuvin mai multă grijă, un control mai competent, mai eficient, aplicarea promptă a legii acolo unde este cazul.

★

În continuarea celor relatate despre aprovizionarea pentru toamnă-iarnă cu legume și fructe la București, prezentăm mai jos cîteva aspecte de la Călărași. O seamă de deficiențe constatate în Capitală se repetă și aici. Fiind vorba de un municipiu mult mai mic, aprovizionarea ar putea să pară mult mai simplă. Însă este mai mult o aparență.

Piața

La Călărași, principala piață agroalimentară se numește, datorită așezării, piața centrală. Poate că nimic nu frapează mai mult decît numărul redus al micilor producători care își aduc marfa. Fapt este că și între puținii producători care își aduc legumele aici mulți vin din județul Giurgiu. În aceste condiții, gospodinele contează mai ales pe tonetele Agrocoop și ale I.C.S.L.F. La primele ni s-a spus că marfa este, de regulă, mai frumoasă. La celelalte, ea vine deseori nesortată.

Miercuri, 16 septembrie, mai multe puncte de vînzare ale I.C.S.L.F. erau închise în timpul programului. Pe șeful pieței, Ioan Pancu, abia apucăm să-l zărim încărcînd niște pachete într-o „Dacie" cu care dispare la luteală. A doua zi reușim, totuși, să vorbim cu dînsul. Îi arătăm ardei gras cu prețul afișat (4 lei kilogramul), dar nu apucăm să întrebăm nimic. Reacționează cu falsă vehemență (singur nu putea să observe?): „Asta nu mai e marfă de vîndut, e de aruncat, n-o ia nimeni!" Alături, unde sînt ardei grași foarte buni, lipsește vînzătorul. Nu este singurul loc în care nu se vinde. Ion Pancu ne spune că tonetele funcționează prin rotație, dar este prea evident că sub nasul lui vînzătorii I.C.S.L.F. fac exact ce vor. Cu un șef de piață care încearcă să te convingă, la nevoie, că dezorganizarea și indisciplina sînt programate, sigur că nu mai este de mirare ce se întîmplă. De mirare rămîne faptul că toate acestea se petrec la vreo două sute de pași de sediile I.C.S.L.F. și al Direcției comerciale a județului. Oricum, Ioan Pancu ne asigură — și nu avem motive să nu-l credem — că niciodată nu se vinde la toate tonetele. Ne arată o stivă de lăzi cu ardei gras: „Ni se aduce prea mult și se strică, iar apoi li se impută vînzătorilor. Dar alte produse nu ne sosesc. Noroc cu Agrocoop-ul că aduce marfă și din județele Giurgiu, Dîmbovița, Bistrița." Dar este un noroc destul de straniu. Dacă din Dîmbovița se aduc prune, iar din Bistrița mere, fiindcă județul Călărași nu are livezi de pomi, din Giurgiu vin destule legume. Pe care călărășenii nu le au. Însă nu le au deoarece nu și le cultivă. Sau, mai exact, nu le cultivă în cantități care să asigure buna autoaprovizionare a județului. Adevăratul noroc nu le poate veni decît din propriul lor spirit gospodăresc. Deocamdată ei dau binișor cu piciorul norocului. Ce noroc mai mare și-ar putea dori niște buni gospodari pentru a cultiva legume decît un asemenea curs de apă cum are orașul Călărași la dispoziție? Cîți grădinari din țară au asemenea apă? Cei din Călărași n-au descoperit apa de lîngă ei? Cam așa se pare din moment ce așteaptă să le aducă legume cei din județul Giurgiu.

Ion Pancu ne mai spune lucruri interesante. „Pînă anul trecut, tovarășii de la I.L.F. dovedeau mai mult interes pentru ceea ce trimiteau pe piață. Și cantitativ și calitativ. Descărcam marfă pînă la două noaptea. Dar, de cînd s-a în-

Note

Dincolo de firmă

Calea Moșilor are numeroase unități comerciale și meșteșugărești deschise la parterul noilor blocuri de locuințe. Nu le-am numărat — zice gospodina Maria Danielopolu, locatară a imobilului de la nr. 221 — dar cred, sînt convinsă, că-s vreo cîteva sute, așa încît strada toată, de la Obor și pînă la intersecția cu Republicii, a devenit una dintre cele mai animate artere comerciale și prestatoare de servicii ale Capitalei. Din păcate însă — continuă aceeași gospodină —, de cîte ori vreau să cumpăr o sticlă-două cu apă minerală de la magazinul nostru din zonă, specializat în desfacerea unui astfel de produs, niciodată nu izbutesc s-o procur. Meteahna e mai veche, arhicunoscută. Unitatea aceasta despre care vorbesc se află la parterul blocului 22 C de pe Moșilor 282. Mai întotdeauna aprovizionarea cu ape minerale e aici în neîngăduită suferință. Unitatea are orar de funcționare, afișat chiar în colțul de jos al vitrinei de la intrare, dar gestionarul-responsabil nu-l respectă. Rareori, cînd totuși deschide, vinde felurite băuturi alcoolice, începînd de la coniac și vinuri pînă la rachiu și bere, pentru că — se lamentează dumnealui — apele minerale lipsesc cu desăvîrșire sau se găsesc mai degrabă la alimentarele cu autoservire. De ce mai există atunci magazinul? Ați făcut notă de comandă? îl mai întrebăm. Da, am făcut — răspunde omul cam ofensat de insistența —, dar degeaba, pentru că rareori îmi vine ceea ce cer; vara apa asta se duce mai mult pe Litoral, iarna nu vine pentru că e pericol de a îngheța și a se sparge sticlele... Ș-apoi, apa minerală rămîne unul dintre produsele cele mai ieftine, mai ieftine chiar decît ambalajul, comercializarea ei nefiind pentru noi suficient de rentabilă. De aceea desfacem băuturi alcoolice... Există apoi greutăți cu depozitarea, cu transportul...

La fel de... fantomatică precum magazinul de ape minerale sus-menționat e și unitatea de tip „Gospodina" din Calea Moșilor 221, vizavi de rotiseria-pizza și de restaurantul-autoservire „Hunedoara". Ca vînzător-gestionar lucrează aici o femeie. Orar de funcționare nu a avut și nu are afișat, așa încît și ea deschide și închide după cum voiește. Tot aici în unitate ființează și o instalație de umplut sifoane, dispunînd de utilaje noi, moderne. Ființează e un fel de a spune, întrucît lucrează doar o dată sau de două ori pe an. În rest, stă neclintită, acoperită cu o prelată murdară, iar cetățenii din zonă sînt nevoiți, spre a putea să-și umple un sifon-două, să meargă peste o jumătate de kilometru pînă la sifonăria cea mai apropiată... Ca și la magazinul de ape minerale, aici lipsește cu desăvîrșire interesul, grija pentru mai buna aprovizionare și servire a cetățenilor.

Mai sînt și alte astfel de unități care nu-și justifică nici menirea, nici măcar spațiul pe care-l ocupă. La parterul unui singur bloc, cum e de pildă blocul de la nr. 221, se înghesuie pe... metru pătrat nici mai mult, nici mai puțin de 5 (cinci) unități de alimentație publică: restaurant categoria I, restaurant-autoservire, bufet, rotiserie-pizza și o unitate „Gospodina". Cui folosesc toate la un loc? Iată de ce propunem organelor competente din Sectorul 2 ca, în interesul mai bunei serviri a cetățenilor, să reanalizeze amplasamentul și utilitatea unor astfel de unități comerciale și să ia măsuri în consecință.

Avem magazine frumoase. S-a cheltuit mult pentru realizarea lor. Să le folosim cu chibzuință, cu mai mult discernămînt.

MIHAI STĂNESCU ■

Difuzare secretă

Acum exact o săptămînă, pe 18 septembrie, mă preumblam, în drum spre gara Ploiești-Sud, pe largul și frumosul bulevard care vine dinspre centru. În dreptul unei stații de autobuz, pe la mijlocul bulevardului, zăresc un chioșc de difuzarea presei și mă grăbesc înspre el. Era aproape de prînz, așa încît, dată fiind mica distanță ce desparte Ploieștiul de Capitală, eram sigur că voi găsi ziarele și revistele apărute în acea zi. Dar, surpriză!, pe teigheaua metalică din fața chioșcului zăresc expuse numai exemplare îmbătrînite, ca să zic așa, fizic și moral. Ziare și reviste purtînd date de pe la începutul lui septembrie sau, și mai și, chiar de prin august. Cer cotidianele actuale. Da, sînt. Cer apoi „România literară" din ziua precedentă, „Săptămîna", „Contemporanul" și, firește, „Flacăra". Existau cu toatele, însă ascunse undeva, în întunecimea chioșcului. O întreb pe vînzătoare — numită, după cum mi-a sugerat o tăbliță agățată la vedere, Pandelescu Tanța — de ce nu scoate la vedere tipăriturile zilei. „Ce, mi-ați cerut, și nu v-am dat?", mi se replică. Nici vorbă de așa ceva, dar continui să cred, cu toată naivitatea de care aș putea fi acuzat, că acest comerț cu ziare și reviste, cu bunuri culturale, adică, e unul pretențios, solicitînd din partea celui învestit cu încrederea de a-l desfășura oarece prețuire pentru marfa pe care o are în primire. Altfel, riscă să facă numai deservicii tocmai acelora care i-au încredințat, spre difuzare, roadele muncii lor.

ALEX. DAN ■

ființat I.C.S.L.F.-ul stăm destul de mult degeaba. Cei de la I.L.F. ne spun să așteptăm marfa după ora zece seara. Și tot nu vine. Acum nu mai sîntem ai I.L.F.-ului și nu mai contăm pentru dînșii. Ni se trimite marfă sub orice critică. Azi au fost niște tovarăși care se ocupă de prețuri și au verificat cartofii. I.L.F.-ul ni l-a livrat ca fiind de calitatea întîi. Cei de la prețuri spun că la această calitate ar trebui să fie mari, numai 12 cartofi la un kilogram." Nu este singurul produs încadrat calitativ la I.L.F. într-un dispreț față de realitate și față de cumpărător.

Cantine și restaurante

În întreg municipiul au fost aprovizionate cu prioritate cantinele muncitorești, cantinele școlare, spitalele, în general ceea ce se denumește cu formula **consumuri colective.** Desigur, acțiunea se derulează în continuare, după cum ni s-a spus. O seamă de produse abia acum încep să vină din cîmp în cantități indestulătoare. Toate cantinele și resturantele își completează rezervele necesare. În cele mai multe cazuri spațiile de depozitare sînt suficiente. „Avem deja fasolea uscată, ardeioasele și roșiile, ne spune tovarășul Nicolae Grigorescu, directorul I.C.S.A.P., referindu-se la întreaga rețea a întreprinderii. De mîine însilozăm masiv cartofi. Apoi, vine vremea verzei. Am luat măsuri să nu mai trebuiască să luăm nimic de la industrie din produsele pe care ni le putem conserva singuri. Marfă luăm, în general, de la I.L.F. Cartofii ni-i aducem direct de la Stațiunea experimentală Mărculești. Sare și oțet avem în cantități suficiente. Alte conservante nu folosim."

La cantina Fabricii de confecții (aprovizionată de I.C.S.A.P.) avem confirmarea celor spuse de tovarășul director. „Conserve avem mai multe decît folosim într-un an, ne spune administratoarea Ioana Meleca. Ne mai trebuie cartofi și castraveți pe care îi punem la murat. Avem un beci, bun, deși cantina nu are toate spațiile necesare. Ne-ar mai trebui magazii și mai ales o cameră frigorifică, în lipsa căreia, vara, ni se oferă marfă, dar nu putem lua. Fabrica a promis muncitorilor că va construi o nouă cantină pe care o așteptăm toți. Gospodăria anexă are, în prezent, 113 porci. Grădină de legume nu avem, pentru că nu s-a obținut un teren pentru aceasta, iar în incintă nu este loc."

La restaurantul „Pescăruș", cel mai mare din oraș, soții șefi de unitate Cornelia și George Naghi sînt bucuroși că au un beci „cît toată suprafața pe care se află clădirea". E drept că au o bună parte din spațiile de depozitare blocate cu ambalaje, pe care I.C.R.A. și-a făcut obiceiul să le ridice cu mari întîrzieri. „Conserve am adus săptămîna trecută de la Fabrica Valea Roșie, din județul nostru. Noi am pus ciuperci și varză la murat. Ceapă avem și se găsește. Mîine vom lua roșii. Am mai pus la murat ardei iute și gogoșari. Cartofi am adus din comuna Mănăstirea. În general, ceea ce vrem să țină toată iarna punem mai tîrziu. Ce am pus deja este pentru consumul din toamnă. Avem ce ne trebuie, nu ne putem plînge, clienții nu vor fi nemulțumiți".

La lactobarul „Orizont", foarte căutat în cartierul cu același nume, pentru calitatea excelentă a preparatelor și prețurile convenabile („mulți elevi de la liceele din preajmă vin și mănîncă la noi") șeful de unitate Ion Petcu face ce poate, în lipsa unei magazii. „Nu ducem lipsă de marfă, dar ne-ar prinde bine o magazie. Anul trecut, butoaiele cu murături le-am pus în vecini, într-o magazioară de materiale a cinematografului „Orizont". Rafturile unui hol (unitatea se află la parterul unui bloc) sînt ticsite cu borcane. Este folosit parcă fiecare centimetru patrat.

Silozurile I. L. F.

Tovarășul Nicolae Dinu, directorul I.L.F. Călărași nu are nici un dubiu, la această oră, că „fondul de marfă al județului asigură întreaga rezervă necesară pentru toamnă-larnă". Depozitele au fost igienizate din vreme. „Avem deja stocate 1 300 de tone de legume. Mai avem de preluat vreo 800 de tone. Acum, pentru noi, problema este depozitarea strugurilor de masă. Din 100 de tone planificate, nu putem însiloza decît 60 de tone. Nu avem, în schimb, nici o dificultate pentru a asigura 363 de tone de semiindustrializate. Utilaje de descărcat și sortat avem suficiente. Am început să punem murăturile și să însilozăm cartofii".

Gospodinele și mărfurile căutate acum

„În oraș, se găsesc și sarea, și oțetul, și celofanul, ne spune Silvia Marinescu, în piața centrală, după ce și-a încărcat o sacoșă cu roșii la o tonetă. La vîrsta dînsei sacoșa este grea și face bucuroasă o haltă. „Capace de borcane? Nuu! Nu se găsesc. Vînzătorii spun mereu că o să aducă.

În piața centrală un bazar vinde damigene. Și borcane. Dar numai de 15 litri. Butoaie de plastic nu există.

Cît privește capacele de borcane, ele lipsesc din tot orașul și lucrul ne este confirmat și de Constanța Savin, director adjunct al I.C.S.M.I., care ne spune: „Am semnat de o săptămînă un contract pentru un milion de bucăți, așa că ne vor sosi în curînd și vor fi suficiente".

Sortare, calitate, ambalaje

Sînt poate principalele lucruri care produc nemulțumiri justificate. Am mai putea adăuga doar unul, mai puțin concret, dar cu efecte foarte concrete: o ciudată înstrăinare a celor de la I.L.F. de oamenii din rețeaua de desfacere, de cînd aceștia sînt separați administrativ de primii. La I.L.F. nu face aproape nici o impresie că marfa vine la piață nesortată. Tovarășul director Nicolae Dinu ne spune că are oameni care fac recepția în cîmp, „dar nu pot nici ei să recepționeze tot, fac sondaje". Mașinile încărcate vin la depozitele I.L.F., unde „avem C.T.C.-iști care confirmă calitatea, tot prin sondaj, dar pun ștampila C.T.C. pe notele de livrare către I.C.S.L.F." Tovarășul director pare a fi foarte convins că este tot ce pot face oamenii din subordinea dînsului. „Dacă tot punem ștampila, nu mai cred că este necesar și un buletin de certificare a calității, economisim o hîrtie!" Numai că la I.C.S.L.F. (unde directorul Ion Chirilă este în concediu de odihnă tocmai în această perioadă: 8—26 septembrie) contabilul șef Nicolae Frățilă ne spune: „Marfa vine din cîmp, unde nu se sortează. La I.L.F. nu se descarcă, se trece automat calitatea întîi în actele de livrare. Deși contractul dintre noi îi obligă la întocmirea unui buletin de confirmare a calității care să însoțească fiecare notă de livrare, aceste buletine lipsesc întotdeauna. Noi am accepta și asta, dacă măcar ar pune ștampila C.T.C. pe nota de livrare. Dar, uitați vrafuri de asemenea documente fără această ștampilă. Este prea evident cît îi preocupă concordanța între ce scriu și ce ne trimit efectiv. Dar, dacă tot veți publica asemenea lucruri, atunci ar fi cazul să spuneți și altceva despre felul cum cooperăm. Dînșii au obligația să ridice de la noi ambalajele lăsate cu marfă. Noi plătim marfa în 3 zile de la primirea ei. Stăm cu unitățile sufocate de stive de ambalaje, pentru că nu vor să le ridice. Avem marfă de un milion și ceva de lei, dar valoarea stocului de ambalaje aproape că atinge patru milioane. În general, relația cu dînșii este defectuoasă. Nimeni n-a reușit să ne aducă la același punct de vedere, să ne împace. Adevărul este că se simt puternici, fiindcă fără dînșii noi n-am putea exista, și ne cam sfidează."

Cum toate aceste neînțelegeri, neglijențe, sortări de mîntuială, ori mascarea lipsei de sortare a mărfii, în ultimă analiză, prejudiciază cumpărătorul, considerăm că este timpul să se acorde atenția cuvenită unei soluții de îmbunătățire a acestei „colaborări" care, în scurtă vreme — nu a trecut prea mult de la apariția I.C.S.L.F.-urilor — a și căpătat o celebritate nefericită. Se discută prea mult în gol, se despică în patru fire invizibile, în timp ce marfa se depreciază, iar cetățeanului i se cere, fără nici o jenă, preț de calitatea întîi pentru produse care din această pricină, numai de această calitate nu sînt.

DORIN GHERGHINESCU ■

În lumea fructelor și legumelor

Am, aproape de casă, în Piața Dorobanți un magazin de legume și fructe despre care am mai scris. E bine aprovizionat, e curat, mărfurile sînt proaspete și așezate cu bun gust, cu simț estetic. Într-un măcar să întreb dacă în mica piață din spatele imobilelor de peste drum, se vind pepeni, ca să nu mă ostenesc degeaba. Așa l-am cunoscut pe responsabilul Dumitru Fenechiu, întrebîndu-l, fără să știu ce funcție are. M-a cunoscut după vorbă, că sînt din Ardeal. Și el e din Ardeal, din Covasna, dintr-un sat cu nume diminutiv și alintat, Mărtănuș.

Se trage dintr-o familie de plugari săraci, de pe o vatră cu pămînt sărac pe care ai lui semănau legume și, mai ales cartofi. Au fost șapte copii la părinți. Toți șapte, pe rînd, de cum ajungeau la vîrsta aptă pentru muncă, și-au luat lumea în cap, care încotro. Din cei șapte, numai trei mai trăiesc. Dumitru a ajuns tocmai la Galați, băiat de prăvălie într-un magazin de... legume și fructe, firește. Acolo a stat pînă ce a plecat la armată. Și acolo a învățat cum se lucrează cu fructele și legumele, mărfuri ginga-șe, care se alterează repede, își pierd repede aspectul frumos și atrăgător, — aroma, gustul și culoarea, — deci trebuie îngrijite cu dragoste, cu îndeminare, vîndute repede, ambalate cu grijă, să nu se strivească. Pe atunci nu erau pungi de plastic, nici plase de plastic. Coșurile și pungile de hîrtie erau unicele mijloace de a duce marfa la domiciliu. Și, firește, cobilițele oltenilor.

Tocmai cînd se elibera, Dumitru al nostru din armată, se înființa comerțul de stat. Aprozarele. La un astfel de aprozar a fost și el repartizat, direct pe funcția de șef de unitate. Și iată că vreme de 38 de ani, șef de unitate a rămas, la unele dintre cele mai mari magazine de legume și fructe din Capitală: lîngă Gara de Nord, pe Ștefan cel Mare (peste drum de Spitalul Colentina), lîngă Universitate, aici în Piața Dorobanți — cu excepția a 8—9 ani cînd a fost scos din producție și ales în conducerea Sindicatului din Comerț. Cei care sîntem mai de demult în București ne amintim cum, pe vitrina aprozarului de lîngă Universitate curgeau continuu fire de apă, sugerînd răcoarea dinlăuntrul magazinului. Era inovația lui Fenechiu, un fel de reclamă pentru prospețimea mărfurilor, dar și un mijloc ingenios de a menține, prin răcoare, prospețimea legumei și fructei. Harnic, modest, respectuos, cu gust în aranjarea vitrinelor și a rafturilor, Dumitru Fenechiu are, în palmares, peste 30 de insigne de fruntaș. A fost de 4 ori felicitat personal de șeful statului, fie cu prilejul Zilei recoltei, fie cu prilejul vizitelor de lucru în cartierul în care își avea magazinul. Căci el știe să atragă atenția celor ce trec prin preajma locului său de muncă, prin aspectul frumos și original al magazinului. Astfel, aici în Piața Dorobanți, în fiecare săptămînă, zilele de simbătă și duminică (măcar duminica dacă nu și simbăta) trecătorii se opresc să admire expoziția cu vînzare din fața și din înlăuntrul magazinului. Un fel de ikebana a fructelor și legumelor, mozaicate în chip de covor viu, de geometrie dulce și aromitoare, de caleidoscop vegetal, cu simț poetic și pictural, impresionează din aliniamentul lădițelor.

„Trebuie să știi cum să te porți cu clientul, — subliniază Fenechiu. Asta e cheia de aur la poarta raiului fructelor și legumelor. Că noi nu vindem mărul cu care șarpele a ispitit-o pe Eva, — ci vindem fructul cu care clientul să ne îndrăgească magazinul. Eu, cînd plecam de la un magazin, clienții mă regretau. Aici, în Dorobanți, am venit de la magazinul de lîngă gară. Ei bine, uneori vin aici la cumpărături, foștii mei clienți din cartierul gării. Unele gospodine mă întreabă ce am mai bun să gătească. Cum eu știu bine gătit — zice Fenechiu — pot sfătui gospodinele în materie de artă culinară." Îi spun că-și eu gătesc și încă strașnic. Că azi am gătit o fasole verde scăzută, de-ți lasă gura apă. Fenechiu mă sfătuiește să pun și o vînătă tăiată mărunt, — cînd e aproape liartă fasolea. Și, iată, așa facem schimb de experiență, pe post de bucătari. Numai boneta albă și șorțul ne lipsesc. Dar Fenechiu tresare, aducîndu-și aminte de ceva foarte important: Un îndrăgostit de meseria lui trebuie să stea cît mai mult posibil la un loc de muncă, — să nu treacă repede, de la un loc la altul, ca fluturele din floare în floare. El, Fenechiu, în cei 38 de ani, și-a schimbat foarte rareori locul de muncă, — numai și numai atunci cînd i s-a trasat transferul ca sarcină de serviciu. A stat 10 ani, chiar 14 ani la o unitate. Și pretutindeni a fost fruntaș, a îndeplinit și depășit planul. Numai că pentru un asemenea palmares trebuie de muncit din greu. „Azi noapte — zice — la orele unu, descărcam cartofii din camionul frigorific. Clientul nu trebuie să știe acest lucru, nu trebuie să vadă oboseala pe fețele noastre. El trebuie să găsească marfă proaspătă și atît!" Apoi el mi se plînge că, după școala de vînzători, majoritatea absolvenților tind spre magazinele alimentare sau de textile, ferindu-se de cele de legume și fructe unde e munca mai grea. Căci la noi nu se muncesc numai 8 ore pe zi. Deseori, ca să nu se altereze marfa, se muncește pe zi lumină. La descărcat, pun și vînzătorii umărul. La curățenia magazinului, la fel. Nu rareori marfa se descarcă noaptea. Și așa mai departe. Din greu în greu. Magazinul vinde, în medie, 40 tone marfă pe zi. Iată, de pildă, ce a vîndut în ziua de 3 septembrie: 7 tone pepeni, 9 tone varză, 3 tone ardei graș, 3 tone roșii, 6 tone cartofi, 2 tone prune, 2 tone pere, 2 tone mere, 2,5 tone struguri, 4 tone ceapă, plus rădăcinoase, conserve etc. Preț de 70—80 000 lei pe zi, uneori peste 100 000 lei, — sume fantastice dacă se ține cont că legumele și fructele au, în magazinele de stat, prețuri foarte scăzute față de piață. Iată, pepenele, de pildă, costă, la stat, 2,50 lei kilogramul, iar la particulari 5, deci dublu.

Magazinul e mare, dar e deservit de numai 14 vînzători, dintre care 6 sezonieri. Doi, din cei permanenți, sînt oameni de serviciu, care descarcă marfa (ajutați de vînzători) și asigură permanent raioanele magazinului cu marfă, ca vînzătorul să nu se miște de la tejghea. Există o într-ajutorare dintre întreprinderile surori. Astfel, deși magazinul din Dorobanți ține de I.C.S.F.L., — colegii de la I.L.F. Militari îi întreabă zilnic, la telefon, dacă au nevoie de o marfă sau alta.

Vînzătorii sînt, majoritatea, harnici și pasionați de meseria lor. Anișoara Dogaru, Aurica Andronache, dar și eleva Mariana Vasile, — în primul eșalon. Mariana Vasile, după terminarea cursului de specializare, poate ajunge, la o vîrstă fragedă, șefă de unitate, așa cum am ajuns eu cînd m-am întors din armată, îmi spune Dumitru Fenechiu cu nostalgie.

Cum și în anul acesta, magazinul lor a cîștigat iarăși locul I în întrecerea socialistă, îl felicit pe responsabilul ingenios și plec cu părerea că și în vînzarea legumelor și fructelor există o vocație. Ajuns acasă, din panerul de pe masă perele pergamute strecoară o mireasmă plăcută. Despic un pepene și miezul roșu își arată triumfător aurora dulce. Și-mi dau seama de ce Fenechiu arată atît de tînăr, deși e mai în vîrstă decît mine — și atît de sănătos. Îl păstrează tinerețea și sănătatea șinodul de vitamine și zaharicale din miezul fructelor și legumelor, — culorile, mirosmele și gustul lor la care George Călinescu exulta, iar Chardin punea mîna pe pensulă și se așeza la șevalet.

La toamnă tîrzie sau iarnă timpurie vom veni aici să tîrguim „produse semiindustrializate", adică murături, adică fel și fel de conserve — plus merele ținute de stat în mari frigidere: frigiderul părinților lui Fenechiu și al părinților mei era finul, sub faldurile aromate ale cărula merele își păstrează prospețimea și aroma.

Iată, numai peste două-trei luni magazinul va mirosi, dinspre zăpadă, iară și iarăși a mere.

AL. ANDRIȚOIU ■

Un nou service

Prin grija filialei București a Întreprinderii de Asistență Tehnică și Service pentru Autoturisme Pitești, s-a redeschis pentru public unitatea Dacia-Service din strada Ceremuș nr. 3—5, stradă aflată în spatele Pieții Mureș (Chibrit). Meseriașii unității, în număr de 32, sînt în măsură să execute întreaga gamă de lucrări pentru autoturismul Dacia (mecanică, electrice, tinichigerie, vopsitorie), mai puțin verificări tehnice anuale, precum și lucrări de vopsitorie, tinichigerie și electrică pentru Aro și Oltcit. Service-ul a fost redotat în consecință, numărînd acum 5 rampe cu elevator, testere electronice, mașini de echilibrat, aparate de reglat direcția. Așadar, notați-vă adresa: str. Ceremuș nr. 3—5. **(R.B.).**

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Acordul în problema rachetelor nucleare

După cum este cunoscut, în urma convorbirilor de la Washington dintre secretarul de stat american și ministrul de externe sovietic, cu o săptămînă în urmă a fost realizată o înțelegere de principiu privind încheierea unui tratat între U.R.S.S. și S.U.A. în problema rachetelor cu rază medie și a celor operativ-tactice. S-a convenit, de asemenea, să se depună eforturi în vederea elaborării unui tratat cu privire la reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive, în cadrul tratativelor de la Geneva referitoare la armamentele nucleare și cosmice. Pentru semnarea tratatului cu privire la rachetele cu rază medie și operativ-tactice și pentru dezbaterea întregului evantai de probleme ale relațiilor sovieto-americane s-a convenit să aibă loc o întîlnire între Mihail Gorbaciov și Ronald Reagan. Întîlnirea la vîrf va avea loc în toamna anului 1987, termenele concrete urmînd să fie stabilite în cursul convorbirilor ce se vor desfășura în octombrie la Moscova între ministrul afacerilor externe al U.R.S.S. și secretarul de stat al S.U.A.

În spiritul întregii politici externe românești de dezarmare și pace, de înțelegere și cooperare, țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu, s-au pronunțat în mod consecvent pentru desfășurarea de tratative eficiente care să ducă la eliminarea armelor nucleare. Sînt bine cunoscute numeroasele acțiuni și propuneri ale țării noastre, demersurile șefului statului, mesajele și apelurile adresate conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A., activitățile din diverse foruri internaționale, consacrate scoaterii în evidență a importanței pe care ar avea-o în actualele împrejurări, ca un prim-pas, încheierea unei înțelegeri corespunzătoare asupra eliminării rachetelor cu rază medie din Europa și a celor operativ-tactice. Recent, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Tîrgu Mureș, secretarul general al partidului spunea : „Considerăm că, pe baza propunerilor Uniunii Sovietice și ale Statelor Unite ale Americii, există posibilitatea de a se realiza un acord corespunzător privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și a celor operativ-tactice din Europa și din Asia. „Considerăm că este necesar să se facă totul ca, încă din acest an, să se realizeze un asemenea acord și să se treacă la lichidarea acestor armamente". În aceasta constă și esența propunerii formulate în recenta hotărîre a Comitetului Politic Executiv, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca Organizația Națiunilor Unite să adreseze un Apel către SUA și URSS pentru încheierea încă în cursul acestui an a unui acord cu privire la eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a celor operativ-tactice de pe continentul european și din întreaga lume.

Și iată că o înțelegere de principiu în această problemă s-a realizat. În Declarația Agenției române de presă „Agerpres" se spune : „Guvernul și poporul român apreciază acest act ca un moment de o deosebită importanță în viața internațională, care deschide în mod efectiv calea eliminării rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și operativ-tactice din Europa și Asia, ca un pas important în direcția lichidării complete a tuturor armelor nucleare". Este nimerit să subliniem, legat de înțelegerea de principiu sovieto-americană, că ea confirmă pe deplin punctul de vedere românesc cu privire la modalitățile de soluționare a problemelor internaționale, dovedește că în actualele împrejurări politica forței și a confruntării nu își are locul, că se impune un nou mod de gîndire politică, bazat pe realism și luciditate, că tratativele duse în spirit constructiv constituie singura cale de rezolvare a problemelor majore ale lumii contemporane.

Firește, consensul de principiu realizat nu rezolvă toate chestiunile privind înlăturarea pericolului nuclear. Mai întîi, trebuie depuse în continuare eforturi pentru a se ajunge la finalizarea înțelegerii realizate și deci la semnarea în acest an a tratatului sovieto-american. În acest scop, subliniază declarația „Agerpres", este imperios necesar ca toate statele lumii, îndeosebi cele din Europa, să renunțe la orice ar putea constitui un obstacol în calea încheierii tratatului, să aducă o contribuție activă la succesul tratativelor, la concretizarea într-un tratat și la transpunerea în viață, în fapt a acestei înțelegeri de importanță istorică. În al doilea rînd, periculoase sînt și celelalte rachete, fie că-i vorba de cele strategice și de cele cu rază scurtă de pe sol, fie că-i vorba de rachetele instalate pe nave și pe avioane ; urmează deci că, după înlăturarea și distrugerea rachetelor cu rază medie și a celor operativ-tactice, să se depună eforturi pentru eliminarea tuturor rachetelor nucleare, a tuturor armelor atomice, de pe întreg globul. În sfîrșit, concomitent cu măsurile de dezarmare atomică, sînt necesari pași hotărîți pentru dezarmare și în domeniul armamentelor nenucleare. De aceea acordul de principiu realizat trebuie salutat și pentru valoarea (foarte mare) a lui în sine, înțelegînd prin aceasta eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a celor operativ-tactice, în ipoteza că tratatul se încheie și se pune în aplicare, dar și pentru valoarea lui de simbol, de exemplu de urmat, de breșă în betonul armat al cursei înarmărilor, de început de curs nou al problemei dezarmării și destinderii internaționale. Un început de drum foarte bun, dar drumul trebuie străbătut pînă la capăt, trecînd peste toate obstacolele.

ION D. GOIA ■

„Chrysler" în fața marelui juriu

„...Pontiacul gonea cu o sută la oră ; pe fotoliile din față se îngrămădiseră cu toții : să trăiască mai din plin voluptatea zborului terestru. Cînd observă mașinile răsturnate bloc în drumul, îmbrățișate de limbile flăcărilor, Timothy acționă frîna. Frîna nu răspunse însă comenzii. La viteza asta numai o minune mai putea evita catastrofa. Dar minunea nu se arătă și toți, dar absolut toți ocupanții bolidului pe roți nici nu apucaseră măcar să afle ce li s-a întîmplat".

Aceste rînduri au fost extrase dintr-un reportaj apărut în 1966 în ziarul american „Washington Post" care, la rîndul său, a folosit o carte, un adevărat best-seller al acelor zile. Îngrijorat de spirala înaltă a accidentelor auto cu final tragic, un amator, avocatul Ralph Nader, pentru a demonstra că evenimentul rutier nu este o fatalitate, că la origine se află adesea o altă cauză decît eroarea umană, a inițiat pe cont propriu o amănunțită investigație. Ea s-a soldat cu rezultate absolut senzaționale pe care le-a făcut cunoscute marelui public prin intermediul unei cărți, „Nesigur la orice viteză".

Pornindu-și ancheta, Nader s-a arătat meticulos și imparțial, asemenea unui expert anchetator. El diseca fiecare amănunt, chiar și cele minore, pătrunzînd în esența lucrurilor, punîndu-le în lumina puternică a faptelor concrete. Devenit incomod, asupra anchetatorului-amator s-au făcut puternice presiuni. Dar Nader n-a cedat ; nemenajînd pe nimeni, el a dezvăluit, fără să ezite, cauzele pentru care în fiecare an peste 50 000 de americani sînt uciși și alte zeci de mii rămîn schilodiți pentru toată viața în urma accidentelor rutiere : în goana după cîștiguri, în graba de a o lua concurenților înainte — fie că el se cheamă „Toyota", „Mitsubishi", „General Motors", „Fiat", „Ford", „Renault" — firmele constructoare de automobile pun uneori, în vînzare mașini insuficient verificate, cu defecțiuni tehnice.

Asemenea unui fluviu curgeau datele culese de energicul și incoruptibilul investigator : defecte de fabricație la 8,7 milioane de automobile construite în numai șase ani de „Chrysler", „Ford", „American Motors". Se demonstra că peste jumătate din aceste defecte priveau instalațiile de securitate ale automobilelor, ceea ce risipea mitul potrivit căruia accidentele sînt provocate numai de șoferi. În urma dezvăluirilor lui Ralph Nader, sute de mii de mașini de tipul Chevrolet, Dodge, Chevelle, Chrysler, Lincoln, Pontiac, Packard au fost readuse atunci pe banda de montaj. Acest „pachet" a determinat, la vremea respectivă senatul S.U.A. să ordone deschiderea unei anchete oficiale, conduse de senatorul Abraham Ribicoff. În fața probelor de netăgăduit, ca s-a soldat cu elaborarea unui proiect de lege care obliga marile trusturi să aducă îmbunătățiri tehnice automobilelor fabricate, în vederea sporirii coeficientului de siguranță în circulația rutieră. Iată însă că, la două decenii de la dezvăluirile lui Ralph Nader, presa americană, nu numai aceea de pe malurile Potomacului, are prilejul să scrie iarăși despre un scandal asemănător, tras parcă la indigo, în care este implicată cunoscuta societate Chrysler. Ea a fost acuzată de un mare juriu federal întrunit la St. Louis că ar fi vîndut, în 18 luni, nu mai puțin 60 000 de automobile uzate sau, oricum, rulate, ca fiind noi ! „Între aceste mașini și siguranță nu există nici o compatibilitate. Cîte victime vor face aceste adevărate sicrie pe patru roți ?", întreabă un ziar din orașul — reședință al marelui juriu federal. Cert este că acestui gen de reportaje i-au urmat o reducere drastică a vînzărilor ca și un prompt impact la bursă al cărei indice arată spectaculoase scăderi ale acțiunilor Chrysler, cu toate asigurările firmei că „toți cei care și au cumpărat un automobil în perioada respectivă vor beneficia de garanții suplimentare".

Acum două decenii apărător al intereselor cumpărătorilor a fost energicul avocat Ralph Nader și numai coaliția trusturilor a împiedicat înăsprirea legii inițiate de Abraham Ribicoff care, oricum, a obligat firmele constructoare de automobile să aducă — firește, cu substanțiala reducere a beneficiilor — ample remedii tehnice și atente revizii, tuturor tipurilor de automobile Corvair, Ford, Packard, Dodge, Plymouth, Chrysler. Chiar dacă nu va mai apărea un nou Nader, recidiva scandalului provocat de practica firmei Chrysler de a vinde ca noi mașini folosite și superficial reparate, va impieta negativ asupra prestigiului tuturor acestui tip de societăți. Ca atare, insistenta reclamă — scria „Sunday Washington Star", va trebui să caute în cu totul alte forme de convingere căci, potențialii cumpărători s-au convins că luciul impecabil și alămurile, linia aerodinamică, țeavă de eșapament cu catalizator, aprindere electronică etc., **fără atributul esențial, siguranța,** sînt o invitație la o călătorie în care, după cum reiese din însăși statisticile oficiale, adesea îți ieși bilet doar pentru dus.

MIHAI VASILIU ■

Necazurile lui Fritz

Agenția vest-germană de presă (D.P.A.) nu-i dă și numele de familie, ca să nu-l pună într-o situație delicată. Îi spune pur și simplu Fritz. Dar vorbește de necazurile lui. Fritz, care este în vîrstă de 53 de ani, nu-i bătut urît, dar s-a însurat cu fourte multă greutate, mai-mai să rămînă burlac. A vorbit cu multe fete, dar ele îl părăseau una după alta imediat ce le vorbea de un anumit „defect" al său. „Cum pomenicam de acest lucru — își amintește Fritz — nu se mai întîlneau cu mine". Dar despre ce defect este vorba ? Despre unul mare, totuși : Fritz este analfabet.

Analfabetismul este oriunde un fapt considerabil, o plagă. Într-o țară dezvoltată însă, cum este R.F.G. neștiutorul de carte reprezintă dificultăți și mai mari, este pus în situații de-a dreptul insolite, începînd cu efectuarea cumpărăturilor în magazine și terminînd cu vizitarea instituțiilor de tot felul. Din cauza atitudinii negative a celor din jur, analfabeții se străduiesc să-și ascundă „defectul", recurgînd la tot felul de manevre. Fritz, de exemplu, în pauza pentru gustare (este muncitor la o întreprindere din Hamburg), stă mai departe de colegii săi de lucru, care în timpul acesta citesc gazete ; ulterior, îi întreabă despre ultimele știri, cu acrul omului plictisit care nu mai vrea să citească el însuși. La examenul de șofer amator, întrebările a trebuit să i le citească instructorul, (carnetul l-a luat totuși, fiindcă își însușise cunoștințele necesare din expunerile orale ale prietenilor). Greu de tot (și amuzant și ridicol totodată) este cînd, aflîndu-se la volan, trebuie să citească inscripțiile care indică direcția spre diferite localități (aici nu mai poate beneficia de serviciile instructorului, cum a făcut la examen). Nu are încotro, oprește mașina și întreabă pe primul trecător ce scrie acolo, întrucît el „și-a uitat ochelarii acasă". Sub influența nevestei și din necesități profesionale — vrea să dea examen de ajutor de maistru —, Fritz s-a înscris la cursurile de alfabetizare de pe lîngă Universitatea populară din Hamburg.

Un caz izolat sau, oricum, o excepție ? Nicidecum. Relatînd cele de mai sus, D.P.A. relevă că, după datele oficiale în R.F.G. sînt analfabeți între 400 000 și 800 000 de oameni, adică 1—2 la sută din populație. Citeva milioane de vest-germani citesc sau scriu cu greutate, afundu-se în perimetrul semianalfabetismului. Mulți sceptici — comentează agenția citată — se referă la părerea că în secolul comunicațiilor radio și al televiziunii, cauza fenomenului în continuă expansiune al analfabetismului ar fi pierderile de teren suferite de cultura scrisă. Dar nu există nici un fel de dovezi că pînă la răspîndirea televiziunii oamenii stăpîneau mai bine cititul și scrisul. „E mai corect să presupunem — concheide D.P.A. — că numărul mare de analfabeți este legat de nivelul redus al șomajului". Și de celelalte aspecte ale sărăciei, am adăuga noi. Pentru că, fără îndoială, analfabeții din țările dezvoltate, din țările bogate, cum li se mai spune, se recrutează din așa-numita „lume a pieții", adică dintre săracii acestor țări.

ION D. GOIA ■

Mai, tu semeni a femeie...

În țările occidentale cremele, parfumurile, creioanele dermatografe, rimelurile, fondul de ten și alte produse de înfrumusețare au spulberat ultimele rețete ale orgoliului masculin. Alocată din toate părțile de numeroasele linii „for men" pe care multinaționalele efluviilor de mosc, lavandă, santal sau mandarine le-au aruncat pe piață, de un ciudat melanj al modei celor două sexe și de o subtilă feminizare a virilității, vanitatea masculină s-a predat. O serie de firme au impus produse care evocă antice legende la curți medievale ai căror eroi erau vajnici (și parfumați ?) cavaleri. Avon a lansat linia Galaad, Korff pe Merdram, Lancaster pe Rosa. Pe acest teren parcă mai fertil decît cel consacrat deja, al cosmeticelor feminine, se desfășoară aprige bătălii în care armurile sînt conturile bancare iar cavalerii proprietarii marilor companii. Carlo de Benedetti, un italian celebru în branșă, a achiziționat în sistem blitz 25 la sută din pachetul de acțiuni al firmei franceze Yves Saint Laurent și controlul asupra liniei cosmetice americane Squibb aparținînd companiei Charles of the Ritz. Investiție rentabilă de vreme ce la 630 milioane dolari plătiți revin beneficii anuale de peste 30 milioane dolari. În Italia, care de cîțiva ani buni a devenit centrul mondial al modei masculine, vînzările de produse de înfrumusețe bărbătească au înregistrat în 1985 peste 4,8 miliarde lire, pentru ca doar în primele șase luni ale anului în curs să atingă 3,5 miliarde. Ponderea cea mai mare o au produsele tip after shave, creme și loțiuni, 31 la sută apele de colonie și parfumurile. Distanța de 30 la sută în favoarea incasărilor valorice la cosmeticele de damă față de cele bărbătești este de doar 10 la sută la cantitatea de produse vîndute.

Și dacă în filmul „My Darling Clementine", un cow-boy îl anunță pe Fonda prosaspăt ieșit de la bărbier că primăvara a venit mai devreme, iar acesta jenat recunoștea că el e parfumat, azi sîntem înconjurați de arome. Parfum de pere, rozmarin, extract de lavandă, balsam de tei, efluvii de coriandru și violete, esență de rezedă, anason, mentă și cimbrișor în flacoane, pulverizatoare, vaporizatoare, fiole, tuburi, tuburi sau uleiuri, ascuțite sau rotofeie, grele sau ușoare în funcție de nelimitata fantezie a creatorilor, strivesc rafturile prăvăliilor sau caselor de frumusețe unde pot fi întîlniți din ce în ce mai des bărbați cu măști contra ridurilor, la epilat sau masaj. Bărbați duri apar pe copertele săptămînalelor politice sau economice, stimuli tardivi ai vanității pierdute într-o lume în care aspectul fizic joacă un rol esențial în succesul profesional și monden. Ambiția și amorul propriu ale ambelor sexe tind să se unifice odată cu apariția liniilor cosmetice unisex, nu numai în domeniul parfumurilor, ci și al cremelor de noapte sau zi, detergenților și tonicelor, revitalizantelor sau rimelurilor. Tinerii intră cu nonșalanță în saloanele în care cu puțin timp în urmă un bărbat, care se respecta abia cataclisea să-și ușteptе consoarta supusă costiaitoarelor munci pentru frumusețe.

În toate sondajele făcute cei interpelați aduc în discuție dictonul arhicunoscut „mens sana in...", pledează pentru curățenie și frumusețe, dar nici unul nu se referă la această nouă vanitate masculină, fardată și parfumată.

Parfumurile și deodorantele pentru bărbați există și, majoritatea, sînt bune. Că nu toți le folosesc, din păcate, e o problemă de educație și civism, pentru că, în fond, nimeni nu este obligat a suporta odorile naturale ale semenilor săi, fie ei bărbați sau femei, pentru simplul motiv că omul este o ființă socială, trăiește și muncește în colectivități mai mari sau mai mici. Dar de aici, de la unele necesare accesorii ale cultului curățeniei și pînă la feminizarea bărbăției e un drum pe care, sîntem convinși, puțini vor păși.

IOAN ROȘCA ■

Taxa de dragon

Dincolo de idoile și planurile arhitecților, clădirile ce se construiesc în Hong Kong, Singapore și Taiwan trebuie să aibe

și avizul unui expert în feng shui. Nimic nu se poate realiza fără acest, de neînlocuit se pare, sfat. Feng shui, ceea ce literar s-ar putea traduce prin „vînt și apă" ; este un amestec ezoteric de cunoștințe în ale arhitecturii combinate și condimentate din plin cu cele privitoare la supranatural. Despre cunoscătorii în feng shui se afirmă că sînt maeștri în a găsi cel mai potrivit amplasament pentru o clădire, astfel încît aceasta să-și atragă bunăvoința „dragonilor".

Un exemplu îl constituie remodelarea fațadei și fîntînii unui hotel din Singapore. Întrucît vechile forme atrăgeau „spiritele rele" (mai ales după ce un expert în feng shui se pronunțase în acest sens, iar clienții îl ocoleau !). La hotelul Regent din Hong Kong a fost nevoie să se construiască geamuri, la hol, cu vedere spre port pentru că „cei 9 dragoni ce locuiesc în apropiere nu știu să folosească ușa, dar pot trece cu ușurință prin sticlă".

Chiar și asupra relațiilor de muncă planează feng shui, căci patronii trebuie să fie în bune relații cu „maeștrii" altfel s-ar putea trezi că într-o bună zi salariații nu vin la serviciu.

După cum v-ați dat seama, totul nu este decît o ancestrală superstiție, alimentată de peste 2000 de ani, de către cei bogați, în folosul cărora a și fost inventată.

Sub semnul „dragonului" poporul oprimat poate fi mai lesne ținut în întuneric, dominat. Nu-i vorba că pentru o consultație mai serioasă un „maestru" în feng shui primește cîteva zeci de mii de dolari. Ceea ce nu-i de loc, de colo.

DAN DANUȚ DORU ■

Ancoră în triunghiul Bermudelor

Există în istoria mai veche sau mai nouă a umanității o adevărată foame de necunoscut, o pasiune pentru neprevăzut, inexplicabil, mister. Paradoxal, pe măsură ce omul a dezlegat tot mai multe din enigmele ce-l preocupau, numărul acestora nu a scăzut, ci a crescut continuu. Ba mai mult chiar, atunci cînd rezerva de enigmatic amenința să se epuizeze sau cînd părea să se demodeze, s-a manifestat tendința de a născoci, pur și simplu, mistere. O enigmă a secolului XX, care a făcut să curgă multă cerneală, umplînd paginile publicațiilor din cele mai diferite zone ale globului a fost așa-numitul „triunghi al Bermudelor". Este vorba de un mister sau de o născocire gazetărească menită să incite curiozitatea cititorilor ? Părerile sînt împărțite. Unii consideră că întreaga poveste nu este decît o abilă însăilare de fapte reale cu explicații fanteziste. Alții caută să dea o explicație rațională faptelor inexplicabile înregistrate în această zonă triunghiulară din Oceanul Atlantic.

Pentru prima oară „triunghiul Bermudelor" a atras atenția opiniei publice în anul 1945, cînd cinci bombardiere americane au dispărut fără urmă în această zonă, deși condițiile de zbor erau excelente. Statisticienii s-au pus pe lucru și concluzia lor a provocat stupoare : începînd din anul 1914 în „funestul triunghi" au dispărut aproximativ 2 000 de oameni, împreună cu navele sau avioanele pe care se aflau. Atît oamenii de știință cît și amatori de elucidare a enigmelor au avansat diferite ipoteze. Dar pînă în prezent nu s-a găsit o explicație satisfăcătoare.

Una dintre cele mai recente încercări de a dezlega misterul „triunghiului Bermudelor" a fost efectuată de o echipă a Institutului pentru Oceanologie al Academiei U.R.S.S., care a făcut cercetări o perioadă mai îndelungată de timp în zona respectivă. Cu acest prilej cercetătorii au descoperit în Marea Sargaselor un fenomen straniu : un puternic vîrtej în profunzimea apei, avînd diametrul de circa 200 kilometri, asemănător ca formă unui ciclon din atmosferă.

Omul de știință sovietic Henrich Talalajewski, care se ocupă de mulți ani cu problemele gravitației a elaborat o teorie potrivit căreia un corp aflat în mișcare de rotație pierde din greutate. Cercetările efectuate la un institut din Moscova au dus la concluzia că pierderea de greutate poate ajunge la 14 la sută. Prin această teorie se poate explica mecanismul vîrtejurilor de vînt capabile să ridice de la suprafața pămîntului oameni, animale și chiar case transportîndu-le apoi la mari distanțe. Potrivit ecuațiilor gravitaționale care rezultă din această teorie, corpul în rotație pierde în greutate pe ansamblu, dar, în același timp, crește greutatea la centru și anume cu atît mai mult cu cît masa de pornire a materiei în rotație este mai mare. Această teorie și-a găsit explicație și la explicarea fenomenelor din „triunghiul Bermudelor", considerîndu-se că în centrul vîrtejului marin încep să se manifeste anomalii gravitaționale. În cazul cînd o navă ajunge în centrul de rotație, ea va fi atrasă la fundul oceanului de o uriașă forță gravitațională. Același lucru este valabil și pentru avioane și s-ar fi putut întîmpla cu bombardierele în 1945. Puternicul curent de adîncime duce apoi epavele la distanțe de sute de kilometri și astfel dispare orice urmă a tragediei.

Harta anomaliilor gravitaționale în aceste regiuni este și așa foarte complicată, datorită structurii interne a Pămîntului. Astronauții americani, au identificat, de pildă, printr-o serie de măsurători făcute din Cosmos că în triunghiul Bermudelor oglinda apei prezintă o concavitate de circa 25 de metri. În cazul cînd aceste anomalii încep să se manifeste, ele pot duce la perturbarea funcționării sistemelor de nagivație ale vapoarelor și avioanelor aflate în zonă. Niți busola nu mai funcționează corect datorită faptului că anomaliile magnetice provoacă distorsiuni. Aceste variații gravitaționale de frecvență joasă pot fi și cauza tulburărilor psihice care au făcut ca echipajele să părăsească navele intacte, aruncîndu-se în apă. Se pare că teoria savantului Talalajewski este cea mai completă de pînă acum. În curînd, stocul de enigme nedezlegate se va subția din nou. Dar nu există nici un pericol că se va epuiza. Pentru fiecare mister elucidat, apar două noi în loc. Reale sau născocite !

ION VIRGIL ■

Racul

Chiar cînd nu-i căldură mare, berea are căutare...

Caricaturi de C. TOPAN ■

Noi date despre comeța Halley

La începutul anului 1986, mesagerii tereștri Vega 1, Vega 2, Giotto și sondele japoneze „Suisei" (Cometa) și „Sakigaki" (Pionierul) s-au apropiat de misterioasa și necunoscuta cometă Halley, pentru a o studia. Timp de peste un an de zile imaginile primite au fost analizate, obținîndu-se date interesante despre acest corp ceresc care trece periodic prin apropierea Pămîntului. Fiecare imagine obținută a fost împărțită în 5 476 puncte, iar cu ajutorul calculatorului s-a măsurat intensitatea fiecărui punct, pe o scară ce cuprinde 256 nuanțe, pornindu-se de la negrul absolut, la albul imaculat. Imaginile obținute de Giotto și de Vega au fost de bună calitate, deși fotografiile au fost luate cu Soarele în față pe un obiect insuficient de clar și cu viteze de 70 kilometri pe secundă de prima sondă și de 78 kilometri pe secundă de a doua. Niciodată Halley nu s-a prezentat pămîntenilor sub un aspect atît de puțin expresiv ca acum. În 1910, de exemplu, coada enormă se vedea pe aproape jumătate din bolta cerească, spectacol impresionant, cometa fiind la 3,8 milioane kilometri de Pămînt. În 1986 distanța cea mai apropiată de Terra a fost de 93 milioane kilometri. După datele obținute de H.J. Reitsema, de la „Bell Aerospace", care lucrează la interpretarea imaginilor, cometa Halley are o formă de arahidă cu dimensiunile de 16 kilometri pe axa mare, 8 kilometri pe axa mică și un diametru de 7—7,5 kilometri, un volum de 375 kilometri cubi și o suprafață de 305 kilometri pătrați. Despre relieful ei haotic se cunoaște încă puțin, 3/4 din emisfera fotografiată aflîndu-se în umbră. Au fost identificate, înălțimi de cîteva sute de metri, cu pante de pînă la 15 grade, formînd văi cu o lărgime de cîțiva kilometri. Pe fotografii au apărut mai multe cratere, uneori grupate în șiruri, cel mai mare atingînd 1,5 kilometri diametru și 100—200 metri adîncime, două linii paralele ce par a fi canioane, precum și o pată strălucitoare lungă considerată ca un vîrf luminat al unei înălțimi ce depășește 400 metri. Nucleul cometei nu este din zăpadă murdară sau gheață albă cum se credea. Halley pare a fi un conglomerat de o masă pietroasă sudată prin gheață, acoperită de o îmbrăcăminte întunecoasă, de aspectul unui gudron, materie care nu a mai fost observată niciodată în sistemul solar. Lumina ce cade pe ea este reflectată doar în procent de 2—4 la sută, deci este mai neagră decît cărbunele. Din ce se compune această materie, nu s-a putut încă stabili. Se știe doar că gheața de metan, care se formează la temperaturi foarte joase are proprietatea de a se înnegri sub razele ultraviolete și cosmice. Este oare vorba de așa ceva ?... Această crustă neagră, care se crede că are doar cîțiva centimetri, este izolată, ea protejînd interiorul de căldura Soarelui. Dacă crusta ar crăpa, gheața de sub ea s-ar evapora și un jet de gaze și praf ar perfora cometa în locul cel mai cald aflat spre Soare. La apropierea de astrul zilei Halley avea la suprafață temperaturi cuprinse între 27 și 87 grade Celsius ziua și minus 70 grade Celsius noaptea, deși, cu ajutorul infraroșiilor s-au descoperit și zone, cam de 5 kilometri pătrați, mai calde. Ziua pe Halley durează 53 ore, dar ea pare să aibă două axe de rotație, lucru asupra căruia nu s-a putut stabili încă nimic. Dar lucrul cel mai extraordinar, pe care misteriosul corp ceresc l-a ținut ascuns, este că în spectru au fost descoperite benzi corespunzînd moleculelor organice. Observațiile asupra Cometei continuă de pe Pămînt, noi date urmînd a fi obținute în iarna anului 1988, cînd fiind mai departe de Soare, ea va fi mai puțin activă.

AUREL DIANU ■

Breviar științific

Ritmuri vesele

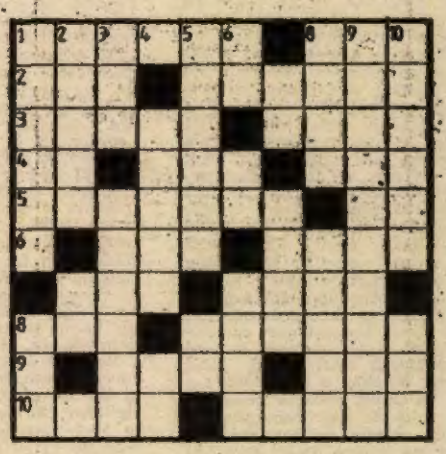

ORIZONTAL : 1) Manifestări ale veseliei — Gresat. 2) Personaj masculin din nuvela „Flăcăul vesel" de B. Björnson — Însuflețit. 3) Actor francez, protagonistul filmului „Veseliile escadronului" (Jean) — Actor comic italian întîlnit în filmul „Fantoma veselă". 4) Emil Roman — Pictor dadaist american (Man), realizatorul peliculei de o veselă ironie „Întoarcerea la rațiune", unul din primele filme de avangardă — Ramură. 5) Reprezentație teatrală cu muzică și scenete vesele — Subsol ! 6) Animatoare de păpuși — Subînțelesul fabulei sau snoavei. 7) Poezie eroică — Semnatarul romanului „Asasinul coboară cîntînd" (Nicolae). 8) Acum (reg.) — Anexat. 9) „Un surîs în plină...", film realizat de Geo Saizescu cu Dem Rădulescu și Sebastian Papaiani — A se ivi. 10) Comic vestit al ecranului — Plantă acvatică.

VERTICAL : 1) Actriță americană, partenera lui Fred Astaire din pelicula „Divorțul vesel" (Ginger) — Culoare. 2) Hazlii — „Un... prea vesel", volum de povestiri de Asztalos István. 3) Zeitate egipteană — „...veselă", celebră operetă de Franz Lehar. 4) A atîta — „...veselie!", proză de Károly Sándor (neart ; sg.). 5) Mare comic român (Constantin) — Aer ! 6) Refren final ! — Yvonne Taylor — Prietenul lui Bran. 7) Calcie ! — Poet comic latin. 8) Veselie — Autorul poeziilor „Veselie" și „Vesele semnale" (Ștefan Octavian). 9) Tindală (fem.) 10) „Ca să faci o piesă veselă, îți trebuie un... bun. Veselia se află în..." (Labiche) — Șarjă la... tîntă.

Dicționar : OLE, SEB, ATTA.

IONEL ȘERBAN ■
Hîrlad

Dezlegarea careului din numărul precedent :

CASA ; SCUAR ; ESPLANADE ; TELEX ; PARC ; AZAE ; BIT ; A ; TAI ; AUT ; TI ; IM ; VIRANE ; IGI ; GL ; AH ; ANALE ; ARTĂ ; STRADĂ ; ORL ; TEI ; ATENEE.

Două secvențe din „patrulaterul european" de miercuri : apărarea studenților mereu în alertă, chiar și atunci (sau mai ales cînd) la minge se afla Rotariu ; în duel „unu la unu", Cămătaru a ieșit mereu învingător

Fotografii de PAUL AGARICI și GHEORGHE AVRAM ■

Ce frumos ar fi fost un cuplaj!

Tumultul fotbalului și goana după rezultate ne măturâ din atenție și lucruri pe care n-ar trebui să le neglijăm. Unul din acestea era posibilitatea cuplării pe același stadion a jocurilor disputate miercuri în Capitală. Un „patrulater" european Victoria — Dinamo și Sportul — Steaua pe un stadion ca „23 August" ar fi fost un semn că fotbalul își mai păstrează în intențiile organizatorilor atributele sărbătorești ale unui spectacol care în primul (nu în ultimul !) rînd este destinat plăcerii publicului. În plus, am fi avut pentru prima dată „simultan" sub priviri și-n aceeași incintă pe cele mai bune patru echipe românești ale campionatului trecut, am fi avut, adică, un fel de semifinale europene ale fotbalului intern. Inutil să spunem că un program adecvat de prezentare pe stadion a echipelor și a jocurilor ar fi putut ridica mult cota festivă, sărbătorească a întregii manifestări, contribuind și la o fortificare psihică a participanților în vederea manșei a doua din cupele europene.

Sîntem convinși că orice alte probleme (afluența publicului, veniturile cluburilor etc.) ar fi meritat să pălească în fața ideii de a ne reîntoarce, măcar datorită acestei coincidențe a programării înainte de returul jocurilor europene, la frumusețea de altădată a cuplajelor ! Păcat, a fost o ocazie ratată. (O. Ș.).

Manșa a doua a cupelor europene

Este posibilă o calificare „în bloc". Mult succes!

Fotbalul ne răsfață : ieri și alaltăieri — repetiții ale „europenelor", duminică — restul etapei a șasea, iar de marți vom neglija timp de trei zile pasiunile noastre locale pentru a urmări, la unison, evoluțiile echipelor care ne reprezintă în cupele europene. Șansele fiecăreia de a se califica în turul doi sînt, de acum, analizate și paraanalizate, fie și numai pe baza rezultatelor primei manșe. Nedorind, cituși de puțin, să influențeze, stimați cititori, propriile dumneavoastră pronosticuri, redactorii noștri acreditați pe lîngă „ambasadoarele" fotbalului nostru vă prezintă mai jos scurte reveniri asupra disputelor inaugurale. Din ele se degajă opinia optimistă că toate echipele românești au șanse de a se califica în turul doi, chiar dacă în proporții diferite. Riscînd o distribuție stilistică și cît de cît realistă, am spune că Steaua și Victoria au șanse 100 la sută, Dinamo 70 la sută, Sportul studențesc 60 la sută și Universitatea Craiova 40 la sută. Este, acesta, desigur, un simplu joc al proporțiilor pe care ni le dorim, firește, completate în limita superioară de toate cele cinci echipe angajate în cupele europene. Reamintindu-vă că Victoria va juca marți, Dinamo, Steaua și Craiova — miercuri, iar Sportul studențesc — joi, sîntem în asentimentul dumneavoastră urîndu-le tuturor mult, mult succes ! (O. Ș.)

Renume care va fi onorat

Miercuri, un mucalit de pe stadionul din „Regie" spunea că Norma de Bellini are un concurent serios în norma de 3 și chiar mai multe goluri pe care **Steaua** le înscrie cu perseverență în confruntările cu adversarele sale de cînd a început campionatul. În întîlnirea cu **Sportul studențesc** desfășurată cu două zile în urmă și cîștigată cu scorul de 3—0 de către echipa militească, într-o manieră mai categorică decît s-a reflectat pe tabela de marcaj, s-a evidențiat încă o dată care este raportul între individualitate-colectivitate în jocul campionilor noștri. Cu o suită de vedete care ar face fala oricărei mari echipe, Steaua cîștigă totuși datorită faptului că fiecare se subordonează fără a se socoti frustrat unei concepții clare și nu încearcă să iasă în evidență decît atunci cînd cursul partidei o cere. Așa s-a pus la punct această „mașină" puternică de pase care pune în poziție ideală de șut, rînd pe rînd, pe oricare dintre jucătorii steliști. Un mecanism bine reglat își „mașină" fără menajamente adversarii, indiferent de faima lor, nu le lasă nici o clipă de răgaz și-i obligă să se recunoască învinși de tehnicieni subtili, tuți în mișcări și în gîndire și care nu se cruță deloc pe teren, indiferent de miza pusă la bătaie. Nici unul nu se simte jignit dacă într-o fază sau în alta n-a însemnat în acest mecanism decît o rotiță neînsemnată, aproape anonimă, dar care a funcționat ireproșabil, așa cum s-a petrecut în cazul celui de-al treilea gol marcat de **Steaua** cînd mingea a trecut fulgerător pe la trei jucători pînă cînd a ajuns la Pițurcă și acesta a înscris. Gol al lui Pițurcă ? Desigur, dar și rod al unei conlucrări ideale și colegiale, fără de care nu poate fi vorba nicidecum de marea performanță.

Cu astfel de gînduri ne despărțim pînă miercuri de echipa **Steaua** care va susține în acea zi partida retur cu **M.T.K.** Budapesta. Nu se îndoiește nimeni de calificarea **Stelei.** Dar important pentru ea e s-o obțină în așa fel încît să-și onoreze statutul de mare echipă europeană.

GEORGE ARION ■

Stînca și moara de pase

Dinamo a întîlnit pe K.V. Mechelen într-o perioadă de apogeu a clubului belgian : cea mai bună performanță a acestuia în perioada postbelică fusese un loc doi în campionatul '54. Nu ne interesează mijloacele intrării lor în elita fotbalului belgian, dar trebuie spus că o mare investiție de bani și de inteligență a președintelui clubului, John Cordier (46 de ani, patronul unei firme de informatică și computere, „Telindus"), a stîrnit și alimentat ambiții care nu s-au oprit la cîștigarea cupei și pierderea la mustață a titlului în campionatul trecut : cei din Mechelen aspiră la detronarea lui Anderlecht și la o consacrare rapidă în această cupă europeană în care, deși echipa joacă pentru prima dată, componenții ei au vechi stagii internaționale prin Olanda, R.F.G. și Belgia.

Pe lîngă aceste ambiții puternic motivate, Mechelen mai are și un antrenor, olandezul Aad de Mos (40 de ani, fost libero și apoi antrenor la Ajax înainte de Cruyff) răsfățat cu titlul de cel mai bun tehnician din Belgia în sezonul trecut, tocmai datorită manierei în care a schimbat la față această echipă în numai 16 luni (a fost angajat la începutul lui '86) Și mai are un portar, Preud'homme care, ca un făcut, a fost desemnat și-acesta „portarul anului", din motive pe care le bănuiți. (De acea ziarul belgian „Le Soir" sintetiza a doua zi după meci că, la București, calificarea va depinde mai ales de evoluția — bafta, am zice noi — lui Preud'homme).

Am insistat pe acest portret al lui Mechelen pentru a sugera că misiunea dinamoviștilor n-a fost deloc ușoară acolo și că aprecierile conform cărora acest 0—1 este un rezultat bun au fost cît se poate de juste. Este rezultatul unui joc bine gîndit în condițiile date, un joc care „a tăiat" sistematic traiectoriile de atac ale gazdelor. De altfel, Mechelen este ca un boxer puternic și agresiv, care poate fi învins numai prin joc de picioare. Concepția „arhitectului" de Mos este una a forței și simplității. Punctul de comandă al acestui sistem „bielă-manivelă", cu pistoane care fac la nesfîrșit acele curse „dus-întors", este De Wilde, un mulatru foarte tehnic și bine dotat fizic, la care se află treptele de viteză ale întregii echipe. La Mechelen a jucat vîrf retras între Ohana și Den Boer, sau un fel de mijlocaș de construcție foarte avansat ; la București este de bănuit folosirea lui în avanposturi, datorită vitezei cu care poate iniția contraatacuri (masivul Den Boer fiind mult mai static). Dar acestea sînt, desigur, simple supoziții — față de analizele profesionale pe care le va fi făcut deja celălalt „arhitect" al partidei, Mircea Lucescu.

Va fi o partidă grea pentru echipa noastră, dar cred că moara de pase a dinamoviștilor va măcina pînă la urmă stînca din Mechelen sau, măcar, îi va produce acele fisuri prin care „să scape" golurile suficiente calificării. Prelungirile și loviturile de la 11 m vor fi, la nevoie, o supapă de rezervă tot în favoarea echipei noastre, ca în orice joc pe teren propriu.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Primul pas al afirmării

La Larnaca, în însoritul Cipru, Victoria București a pășit cu dreptul pe drumul carierei sale internaționale în care îi urăm să-și poată face un renume. Știm cu cîtă sîrguință a fost pregătit acest pas, cît efort au investit, jucătorii, antrenorii și conducătorii acestei tinere echipe a fotbalului nostru dar mai știm la fel de bine, și toată lumea este convinsă de asta, greul abia de aici încolo începe și izbînzile viitoare vor necesita o muncă înzecită. Pregătirile etapei imediat următoare au început, de acea, odată cu fluierul final al meciului de la Larnaca și ni s-a părut semnificativ faptul că toți cei ce veghează pentru a păstra o atmosferă de seriozitate în echipă n-au gustat decît simbolic din cupa bucuriei acestei prime victorii. Toate grijile erau îndreptate acum spre meciurile de la Suceava, cu C.S.M.-ul din localitate, și București, cu o altă echipă din grupul celor „europene", Dinamo. Programul de zbor fusese deci adaptat nevoilor echipei dar pe drum secvențe ale meciului de la Larnaca erau necontenit derulate și dezbătute. Regăsesc în notițele mele declarația antrenorului Jiri Lopata, dată cu cîteva minute înainte de începutul meciului : „Amîndouă echipele sînt noi în cupele europene și este natural să se încerce, și de-o parte și de cealaltă, calificarea în turul II. Echipa favorită rămîne, totuși, Victoria pentru că aparține unui fotbal mai dezvoltat decît cel cipriot și jucătorii săi sînt mai experimentați". Mă apropii de acela care a pregătit cu atîta minuțiozitate partitura acestui meci, luînd în considerație toate elementele sale, făcînd în funcție de ele schimbările ce se impuneau, antrenorul Dumitru Nicolae-Nicușor : „Chiar dacă am cîștigat, consider că nu am jucat la adevărata noastră valoare datorită în primul rînd căldurii neobișnuite și, apoi, datorită tracului, explicabil la debutul într-un joc de o asemenea importanță. Doar spre sfîrșitul partidei, în ultimele 20 de minute, cînd se mai răcorise, echipa a evoluat cu un randament superior". Discutînd despre echipa cipriotă, așa și în vederea meciului retur, antrenorul Victoriei remarca faptul că, deși cu puține valențe tactice, E.P.A. este destul de viguroasă și poate crește pînă la al doilea meci, dacă o să ne gîndim că pregătirile ei au fost întîrziate și de data de debut a campionatului cipriot, prevăzut să înceapă la 4 octombrie. „Vom căuta să ne uităm la București că deținem un avantaj de un gol și vom începe meciul de la 0—0 încercînd să acționăm astfel încît să obținem un nou avantaj. Jucători și antrenori, toți ceilalți din preajma echipei, ne-am propus calificarea în turul următor". Nouă nu ne mai rămîne decît să urăm tuturor ca acel prim pas făcut la Larnaca să fie urmat de un altul, la fel de sigur, care să confirme mersul acestei noi echipe românești pornită pe drumul afirmării sale europene.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Va fi greu, dar nu imposibil

Între primul meci al Sportului studențesc cu G.K.S. Katowice, încheiat, după cum se știe, numai cu 1—0 (scorul putea să fie substanțial mai mare, întrucît oaspeții au jucat o repriză întreagă cu un om în minus) și cel de-al doilea, care va avea loc joi, 1 octombrie, studenții au mai disputat două întîlniri, cu Rapid, pe stadionul din Giulești (1—1) și cu Steaua (0—3), pe stadionul din Regie. În primul meci am putut sesiza o oarecare îmbunătățire a jocului de la mijloc, în care Coraș și Stănici au tăiat ofensiva cam haotică a Rapidului. Dar apărarea, mai ales pe partea lui Munteanu II, s-a arătat fragilă. Or, la Katowice, în fața lui Nawrocki și Furtok, două valori incontestabile ale fotbalului polonez la ora actuală, punctul forte al echipei noastre tocmai apărarea trebuie să fie. Meciul cu Steaua a scos și mai mult în evidență necesitatea ca în fața fundașilor laterali să se creeze o zonă de presing, prin retragerea celor două extreme, Țîrlea și Bozeșan. Avînd în vedere însă faptul că Sportul trebuie să și contraatace, cît mai des și cît mai în viteză cu putință, se subînțelege că returul de la Katowice presupune un imens efort, o exemplară dăruire, o luptă epuizantă pentru orice minge. Din păcate, dacă în meciul de pe Giulești Sportul a demonstrat o oarecare putere de luptă, o organizare calmă a jocului, în cel cu Steaua a cedat nepermis de ușor, aproape fără nici un angajament mai hotărît. Sigur că da, e și greu să oprești mașina de fotbal numită Steaua. Dar, timp de aproximativ 20 de minute, cam pe la mijlocul reprizei a doua, studenții, cu o poftă de joc născută poate dintr-un orgoliu rănit, au ripostat frumos, au luptat de la egal la egal cu valoroasa lor adversară. Acele minute ne dau dreptul să sperăm într-o evoluție bună la Katowice, unde va reintra și Țicleanu, accidentat pe Giulești, dar în curs de refacere. În orice caz, traversînd o perioadă deloc fericită, să nu uităm că Sportul este, totuși, o echipă care, atunci cînd vrea, cînd ține cu tot dinadinsul să joace la cîștig, reușește. Sperăm că la Katowice își va aduce aminte de această „specialitate" a sa.

VICTOR NIȚĂ ■

Craiova poate reîncepe urcușul

Desigur, totul e bine cînd se sfîrșește cu bine. La 2—0 pentru portughezi, nimănui nu-i trecea prin cap să se mai gîndească la calificare. E drept, 3—2 în fața portughezilor nu înseamnă neapărat întrarea în turul următor al Cupei U.E.F.A., dar că este o victorie. O victorie care a demonstrat, într-o singură jumătate de oră, că rezultatele obținute în acest început de campionat nu sînt întîmplătoare, care a arătat că, într-adevăr, noua echipă a Universității este în plină creștere. Evoluția craiovenilor în prima repriză a meciului de la Craiova este, dacă vreți, tipică pentru o echipă tînără, ambițioasă, dar lipsită de experiență. Turneul de la Varna de astă vară, numai el, n-a reușit să facă prea mult în acest sens, fiind util dar cu totul insuficient. În prima manșă cu Chaves, Ciurea, Vancea, Stoica și comp. își doreau cu ardoare victoria, aveau mijloace, însă n-au știut cum s-o obțină. Primul gol, împotriva cursului jocului și dintr-o greșeală de arbitraj, le-a șters cu buretele apropae toate indicațiile primite la cabină. Al doilea gol a venit pe fondul unei imense uimiri, debusolîndu-i cu totul. A lipsit Lung, omul care, din teren, știe și poate să-i liniștească, să-i „miște" ; lui Irimescu nu i-a ieșit joc, iar singur Negrilă n-a putut să le fie și mamă și tată. Intrarea lui Geolgău, aplombul și prospețimea lui au adus o nouă stare de spirit care a făcut posibilă această senzațională răsturnare de scor. De-abia atunci jucătorii au fost ei înșiși, demonstrîndu-și calitățile care, iată, astăzi i-au adus pe locul 3 în campionat, cu un om important în clasamentul golgeterilor, I-am numit pe Ciurea.

Ce vreau să spun ? Că Universitatea are, la ora aceasta, toate condițiile ca ea să redevină un nume european : un lot de tineri talentați, cîteva valori consacrate, precum și o conducere tehnică și una de club pricepute și hotărîte să refacă strălucirea vechii firme. Campionatul „simte" această revenire ; poate că după Chaves, Craiova va prinde pulsul fruntașilor continentului. Mult, mult succes !

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Nu de justificări e nevoie, ci de soluții!

Nu este momentul unui bilanț anual al sportului nostru, dar epuizarea competițiilor internaționale majore la unele discipline face posibilă tragerea primelor concluzii. Acestea se impun grabnic mai ales în cazul cîtorva sporturi care în ultimele luni de zile au înregistrat un recul substanțial și, bineînțeles, deloc îmbucurător în acest an preolimpic. Mai importantă decît aspectele pur sportive (prefigurarea șanselor la Jocurile Olimpice sau simpla neîndeplinire a vreunui obiectiv de performanță) a fost, în cazurile respective, acea situație asupra căreia se atrăgea serios atenția la plenara C.N.E.F.S. din 31 ianuarie a.c. cînd se amintea de unele discipline care „aduc prejudicii prestigiului sportului românesc". Or, lista sporturilor nominalizate atunci nu numai că nu s-a scurtat, dar s-a mai și lungit, înglobînd altele la care ultimele rezultate internaționale sînt sub orice critică.

Exemplul notoriu îl constituie caiacul și canoea: de la 8 medalii (3 aur, 3 argint, 2 bronz) obținute la mondialele de anul trecut, am ajuns la nici una la ediția din acest an a aceleiași competiții! Contraperformanța este fără precedent în palmaresul românesc al acestei discipline. Tehnicienii și sportivii au fost cam aceiași care s-au acoperit de glorie și anul trecut, și la Universiada din acest an, metodele de pregătire și volumul de muncă — identice, dacă nu cumva mai perfecționate și mai sporite; calitatea materialelor de concurs s-o mai fi îmbunătățit ea, dar e greu de crezut că toți acei sportivi care i-au întrecut pe ai noștri au folosit acele padele și pagae-„minune" care, chipurile, ar visli aproape singure! Și-atunci, care-i cauza de fond, acel „primum movens" ce a declanșat o așa demobilizare în lot, un fel de „non combat" general, încît nici măcar un echipaj din zece n-a urcat pe podium!?

Urmează luptele. Anul trecut s-au obținut — la mondiale, un argint, și-un bronz, la europene — două argint și două bronz (cîte o „pereche" la fiecare stil). Anul acesta, după ce la europene se obține o medalie de argint la greco-romane și două tot de argint la libere, devenise clar că regresul acestui sport e galopant. Apelind la o practică demult compromisă în alte domenii și refuzată de însăși esența unui stil de muncă ce vizează fondul și perspectiva, după cvasi-eșecul de la europene conducerea C.N.E.F.S. „vede" soluția în schimbarea grabnică a întregii „garnituri" de tehnicieni ai federației. Urmarea: peste cîteva luni (în septembrie), la mondiale, fesul luptelor e turtit complet: doar 1 argint la libere și 1 bronz la greco-romane! Acum vor urma alte schimbări? Sau, poate, în mod constant și înțelept se va ține seamă de „micile" amănunte mari, cum ar fi, de pildă, acela că internaționalele de lupte ale României, menite să verifice în august potențialul lotului nostru pentru mondiale, au fost un bluf, neatingîndu-și cîtuși de puțin scopul din cauza participării reduse — și numeric, și valoric? Se înțelege că preocuparea pentru asigurarea consistenței unor astfel de competiții trebuie să pornească în primul rînd de la C.N.E.F.S.

De altfel, neglijența cu care sînt tratate astfel de campionate internaționale ale țării noastre este evasigenerală (ultimul exemplu: la turul ciclist al României au participat de peste hotare doar 5 cicliști norvegieni). Deserviciul este cel puțin dublu: în plan sportiv (o asemenea întrecere nefiind în nici un caz o veritabilă grilă de selecție sau un test de verificare) și în planul, mult mai profund, al capacităților organizatorice pe care o au sau ar trebui s-o probeze organismele noastre sportive.

Să privim succint și situația halterelor: la mondialele de anul trecut, de la Sofia, s-au obținut 8 medalii (3 de aur, 2 de argint și 3 de bronz), iar la mondialele de anul acesta (Ostrava) acest sport „a sărit" pentru noi doar 3 medalii: 1 de aur și cîte 2 de argint și bronz. Reculul nu este prea mare, dar el dă de gîndit mai ales prin prisma aprecierilor anterioare ale secretarului responsabil al federației de specialitate: „E un concurs tare, cu foarte mici excepții, ne va arăta cam care va fi ordinea pe podiumul J.O. din 1988. Și cu asta cred că am spus totul". Dacă asta va fi ordinea pe acel podium — încă-i bine; totul este ca, în timpul care a mai rămas, să nu mai coborîm cîteva trepte...

Și astfel de exemple ar mai fi: handbalul masculin, ajuns și el pe o treaptă fără precedent — locul 9 în grupa B; handbalul feminin, care va lupta în decembrie pentru o șansă infimă de calificare la J.O.; baschetul masculin — ciucă a bătăilor la europenele de la Atena; atletismul — cu doar 3 medalii într-un an care a cuprins două campionate mondiale (de sală și în aer liber), din care 2 ale Maricicăi Puică și una a Doinei Melinte.

Nu putem omite nici acel sport care ne e drag tuturora și asupra căruia „pecetea C.N.E.F.S." a început să lase urme tot mai apăsate: fotbalul. Și ne vom referi aici doar la două aspecte în care, după cum se știe, C.N.E.F.S. este implicat direct, și anume: atît în faptul că în acest an n-a existat un antrenor al lotului olimpic (nominalizat ca atare, cu drepturi și obligații, pe vreo schemă de funcțiuni), cît și în proliferarea cazurilor de abatere disciplinară a unor jucători care — fapt ce-l considerăm irevocabil eliminat din viața fotbalului nostru! — nu s-au prezentat la convocările loturilor naționale. Demersurile corespunzătoare și oportune ale federației de specialitate s-au blocat de fiecare dată încît provizoratul de la olimpici s-a menținut, iar precedentul neprezentărilor iertate, odată creat, a întreținut acea stare de condamnabilă indisciplină care le-a permis și altor jucători să nu răspundă comandamentelor de reprezentare națională.

Nu vrem să spunem, prin cele de mai sus, că tabla de șah a sporturilor noastre ar avea pătrățele negre pe fond alb sau pătrățele albe pe fond negru, și nici că paharul e pe jumătate gol, cînd el este de fapt... pe jumătate plin. Am salutat din aceste pagini îndeosebi „pătrățelele albe", adică succesele sportului românesc, omagiind întotdeauna cum se cuvine pe toți cei implicați în obținerea lor. Nu mai departe decît în acest an am subliniat aici, între altele, meritele nataților și gimnasticii feminine (laureate la europene), scrimei (cu un titlu mondial readus în țară după foarte mulți ani), boxului (cu doi laureați mondiali la juniori) ș.a.m.d. Am pus corolă de lumini pe fruntea laureaților noștri la Universiadă, la acest important eveniment sportiv al anului la care țara noastră s-a clasat pe locul 3 din 129 țări participante.

Cu aceeași îndreptățire ne facem datoria și acum, atrăgînd atenția asupra reculului înregistrat de sporturile de mai sus, în care, dacă se mușcește mai puțin și mai prost ca înainte, trebuie văzut de ce, iar dacă nu — trebuie văzute frînele care împiedică desfășurarea eficientă și finalizarea normală a acestei munci.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

Handbal, parașutism, fotbal

● *Finala unui turneu de handbal masculin organizat într-un oraș al țării noastre în care jocul cu mingea mică are tradiție. Una dintre finaliste este echipa locală. Oaspeții conduc cu un gol diferență. Unul dintre jucătorii lor, fiind în atac, se ciocnește ușor de un apărător și cade, perpelindu-se de „durere" așa cum se mai practică pentru a trece timpul. În general, antrenorii, dacă nu încurajează astfel de farse, se fac că nu le văd. E doar în... interesul echipei, nu? Ei bine, antrenorul oaspeților s-a adresat jucătorului său cu următoarele cuvinte (aproximativ): „Termină cu maimuțăreala și ridică-te de acolo!" Jucătorul s-a ridicat, mimînd suferința. Iar antrenorul a continuat: „Ce te tot bagi în ăla? Dă drumul la joc!"*

Deci, cînd echipa lui, în deplasare, conduce într-un joc decisiv și poate cîștiga cupa pusă în joc cu ajutorul unui astfel de „truc", antrenorul nu este de acord! El dorește nu să cîștige ci „să dea drumul la joc"... Și a pierdut meciul! Și cupa! Un astfel de gest merită aplaudat. Chiar dacă în anturajul acestui antrenor se vor găsi unii „deștepți" care să-i reproșeze: „așa ai pierdut cupa, fraiere?"

● *Să trecem la un alt subiect. Emisiune de televiziune. Un reportaj despre parașutism, „lucrat" cu profesionalismul care caracterizează de mulți ani pe autorul lui. Dar... întrebările: „Nu ți-e frică?" sau „Nu ți-a fost frică nici la început?", așteptînd probabil ca interlocutorii să tremure și să spună că e cea teribil. Oamenii, însă, spuneau cu toată sinceritatea că nu le este și nu le-a fost niciodată frică. Totuși, reporterul insista, contrariat. Pînă s-a găsit o fătucă parașutistă care, înțelegînd ce așteaptă reporterul, a spus cu gura pe jumătate: „Da... la început...", iar omul cu microfonul s-a grăbit să tragă concluzia se epatantă: parașutismul, școală a curajului!*

Actul de curaj presupune existența unui pericol sau a unui risc oarecare. Să nu fi aflat reporterul că săritura cu parașuta nu incumbă azi un pericol mai mare decît traversarea bulevardului pe zebră? Să nu știe că de la prima săritură din turn și pînă la cea mai acrobatică, parașutistul nu are nici un motiv să-i fie teamă? Să nu-și închipuie oare că, dacă ar exista riscuri în fiecare moment, nimeni n-ar mai sări cu parașuta? Decît poate nebunii? (Nu curajoșii!) Să nu facem propagandă... inversă sportului pe care, de fapt, dorim să-l popularizăm.

● *Duminică, pe stadionul Steaua, întreg publicul a aplaudat „la scenă deschisă" un mare sportiv, pe fotbalistul Costică Ștefănescu, care și-a început cariera la clubul militar; a continuat-o la Universitatea Craiova, unde a cunoscut marea consacrare, și o va încheia, probabil, la F.C.M. Brașov, unde este antrenor-jucător. În anii săi de glorie, Ștefănescu ne-a impresionat prin eleganță, talent și o rară modestie. A trăit victoriile și înfrîngerile cu aceeași demnitate. A etalat rafinament, o distincție și o stăpînire de sine cum rar s-au văzut pe stadioanele noastre. A fost un lider adevărat și un „libero" de valoare mondială. Impecabil, detașat, simplu. Căpitanul și mintea limpede a unei echipe europene. Pentru el, fotbalul nu este o meserie, ci însăși viața lui, trăită în fiecare zi. Costică Ștefănescu se apropie de meciul 500 în prima divizie. Îi dorim să-l joace. Dar, apoi, să nu uite că marii sportivi s-au retras întotdeauna la timp. A renunța la timp, înainte de a te compromite, presupune o înaltă conștiință a valorii tale.*

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● Francezul Michel Platini, retras la 32 de ani de pe terenurile de fotbal (deși Manchester United îi face în ultima vreme o curte asiduă), a semnat un contract cu Radioteleviziunea italiană (RAI), pentru care va comenta emisiunile sportive și culturale. Platini îi urmează brazilianului Falcao, precedentul fotbalist-comentator de televiziune, care arhitect de profesie, s-a mărginit, în ce-l privește, doar la emisiunile de sport! ● Traversarea Canalului Mîncii a devenit un fapt banal, recent încercînd o astfel de ispravă un paraplegic. Deci, nici o șansă pentru Cartea recordurilor după o tentativă reușită. În fața acestui fapt, galezul Philipp Rush a triplat traversarea, obținînd și un timp excelent: 28 de ore și 21 minute. ● Rămînînd în domeniu, să consemnăm prima traversare a Strîmtorii Bering, între S.U.A. și U.R.S.S., în zona Cercului Polar, performanță realizată de o tînără americancă, Lynne Coxe, în vîrstă de 30 de ani. Lynne Coxe a parcurs 4,34 km într-un timp foarte bun, un ziarist apreciind, cu umor, că viteza înotătoarei s-a datorat temperaturii scăzute a apelor strîmtorii (numai 5 grade Celsius). Coxe grăbindu-se să ajungă la mal pentru a scăpa de supliciul frigului. Înotătoare cunoscută, Lynne Coxe a fost, cu 15 ani în urmă, cea mai tînără sportivă care a traversat vreodată Canalul Mîncii. ● Președintele Federației internaționale de atletism (I.A.A.F.), dr. Primo Nebiolo, a anunțat că elvețianului Werner Guenthoer, campion mondial la aruncarea greutății, i se va acorda o nouă medalie de aur, întrucît originalul îi fusese... furat din hotelul de la Roma, a doua zi după ce cucerise primul loc la campionatele lumii. ● Ministrul britanic al sporturilor, Colin Moynhan, a cerut ca în viitor să nu mai fie vîndut nici un bilet de intrare la meciurile formațiilor engleze pe continent, pentru a se evita deplasarea spectatorilor insulari, care, după drama de la Bruxelles, nu au încetat să provoace tulburări. Nu mai tîrziu decît cu două săptămîni în urmă, 30 de suporturi ai majestății sale britanice au fost arestați la Düsseldorf, după incidentele provocate la sfîrșitul meciului amical (!) dintre R.F. Germania și Anglia.

LUCIAN OPREA ■

Retro — mobil

Instantaneu inevitabil într-un raliu al autoturismelor de epocă, precum cel desfășurat la sfîrșitul săptămînii trecute între Ploiești și Sinaia. Cel mai venerabil participant — un „bolid" fabricat în 1913. A fost o plăcută călătorie la munte, fără teama de radar, dar cu peripeții dintre cele mai pitorești. (Impoliteța din imagine a fost necesară: altfel se oprea motorul!)

Fotografie de GHEORGHE AVRAM ■

Evenimente periodice

● **Al treilea episod.** Echipa bucureșteană „Politehnica" va evolua în C.C.E. întîlnind la Sarajevo redutabila formație locală „Bosna" care aliniază un lot impresionant: B. Kurajica, E. Dizdarevici, G. Dizdar, M. Drașko, B. Lalici, Z. Kozul, I. Sokolov, V. Arapovici, N. Kelecevici, M. Dzevlan, F. Bistici și N. Lalici. În zilele de 25—27 septembrie se vor juca două partide la fiecare din cele șase table. Cei mai reprezentativi jucători ai campioanei noastre sînt: M. Ghinda, V. Stoica, Th. Ghițescu, D. Drimer, M. Marin și O. Berechet. Așteptăm vești bune! ● **La Predeal** vor avea loc în prima decadă a lunii octombrie Campionatele Balcanice rezervate echipelor de juniori. Fiecare țară participantă (Bulgaria, Grecia, Iugoslavia și România) va înscrie în concurs cîte o formație de patru băieți și două fete. Clasamentele se vor stabili separat pentru juniori și junioare ● **Concurență valoroasă.** Florin Gheorghiu se numără printre cei peste 200 jucători care au luat startul în turneul „open" de nouă runde de la Ostende (Belgia) ● **Premieră.** În cadrul Festivalului șahist organizat de Asociația sportivă a întreprinderii de transporturi din București, în afara concursurilor rezervate tuturor categoriilor sportive de la începători la maeștri, debutează un interesant turneu internațional în XI runde cu participarea unor binecunoscuți jucători din țară și din străinătate. Singura femeie din concurs este Elena Fatlibekova (U.R.S.S.), fiica fostei campioane a lumii, Olga Rubțova ● **Din campionatul național individual.** Semifinalele și-au desemnat jucătorii ce vor participa în etapa superioară. Liga B, începînd cu data de 17 octombrie (sistem turneu cu 14 participanți). Din cele două grupe feminine se vor califica pentru finala țării primele trei clasate. În timp ce în competiția masculină, din cele trei grupe, vor evolua mai departe primii doi șahiști. Finalele campionatului României sînt așteptate cu nerăbdare de șahiștii bucureșteni, care vor putea să vadă la joc în Capitală atît pe cei mai buni jucători, cît și pe șahistele noastre de frunte începînd cu 15 noiembrie ● **Primul campion mondial de juniori al Asiei.** De-a lungul celor 25 ediții ale C. M. rezervat juniorilor titlul suprem a revenit de opt ori sportivilor sovietici, de nouă ori unor reprezentanți ai țărilor europene și de patru ori jucătorilor din America de Sud sau din alte țări. Prin indianul Wiswanathan Anand, învingător la Manila în fața campionului Europei, N. Ivanciuk și a lui G. Serper (ambii U.R.S.S.), Asia își înscrie numele de-abia la cea de-a 26-a ediție. Tînărul mare maestru (titlu pe care FIDE îi oferă drept stimulent) la cei 17 ani ai săi croiește mari planuri de viitor... ● **Apreciere.** După noua sa calificare în turneul candidaților la titlul mondial, englezul N. Short a declarat că era optimist înainte de concurs, evaluîndu-și șansele, era sigur că se va situa între primii trei clasați. Tînărul mare maestru a subliniat că, după părerea sa, turneul de la Subotica „a fost cel mai slab ca participare dintre cele trei". A adăugat că „cea mai grea mi s-a părut partida cu G. Szax. El a sacrificat o piesă, dar aceasta n-a fost o surpriză pentru că eu am studiat posibilitatea în timpul pregătirii... Dar am acționat nesigur și am pierdut" ● **Ultimul cuvînt în pregătirea lui G. Kasparov îl are** corpul de antrenori format din A. Nikitin, A. Șakarov și L. Dorfman (vechea trupă!), cărora li s-a alăturat tînărul maestru internațional din Tbilisi, Z. Asmaiparașvili. Noul „antrenor" este unul dintre jucătorii care l-au „tesiat" pe ex-campionul lumii, A. Karpov. În momentele critice, cînd s-a recunoscut învins...

MARGARETA MUREȘAN ■

ULTIMA ORĂ

Mîini mecanice pentru agricultură și industria de răcoritoare

La Întreprinderea mecanică pentru agricultură a fost realizată, după un proiect de concepție românească, o instalație complet automatizată destinată îmbutelierii băuturilor răcoritoare. Agregatul este alcătuit din șapte corpuri și poate executa următoarele operații : prespălarea, spălarea și limpezirea sticlelor, dozarea conținutului, sifonarea băuturii, umplerea și capsularea recipientelor. Capacitatea : 500 sticle pe oră. Instalația a cucerit de îndată interesul virtualilor beneficiari : unitățile de producție din agricultură, silvicultură și cooperație. În baza unor comenzi ferme, întreprinderea este pe cale de a realiza o sută de asemenea instalații.

Și o noutate pentru cultivatorii de ciuperci. Tot la I.M.A. București și din nou ca urmare a unor studii autohtone, este pe cale de a fi omologată prima instalație automatizată pentru preparat compostul. În felul acesta se va încredința mașinii cea mai dificilă și obositoare operație din acest ciclu vegetal. **(L. Timbus)**

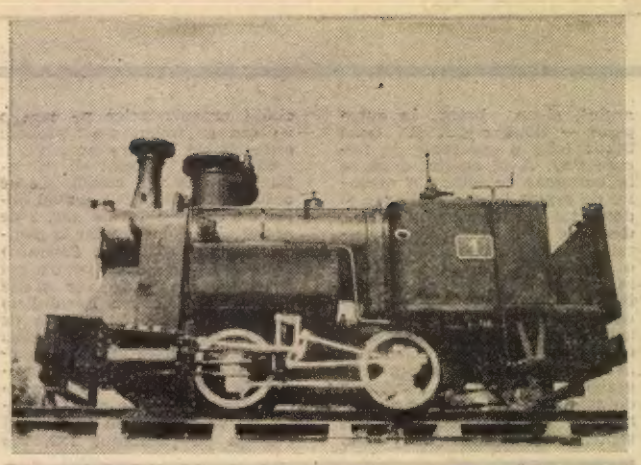

Unde mă duci, măi, trenule?

Invitație la un depou al antichităților feroviare

Cine mai vede cîte o locomotivă cu aburi uitată prin cîte o gară nu-și poate reține un zîmbet. Mici și ghemuite sau lungi și masive, locomotivele cu abur și-au trăit traiul și și-au mîncat mălaiul vreme de peste un secol, alergînd după puterile lor pe căile ferate ale țării și însemnînd mai mult decît ceva în transporturile României. După cîteva decenii vor fi uitate cu desăvîrșire și generațiile tinere nu vor ști mare lucru despre ele. Poate tocmai în această idee, la Reșița, în 1972, cu ocazia aniversării a o sută de ani de la construirea primei locomotive cu abur în România, a fost deschis un muzeu original, cu 16 exemplare pregătite să înfrunte uitarea. În aceste zile, numărul unu, cea mai veche locomotivă din țara noastră, împlinește venerabila vîrstă de 115 ani. Demodată și comică, străbunica locomotivelor Diesel de astăzi este un obiect de istorie și merită privit cu toată dragostea cu care admirăm lucrurile care au aparținut bunicilor și străbunicelor noastre. Atîta doar că străbunica nu se mai întoarce niciodată, în vreme ce numărul unu, pusă pe linie și dotată cu cele necesare, poate oricînd porni la treabă cu înspăimîntătoarea viteză de 30 kilometri la oră.

Duminică potriviți-vă ceasurile: ÎNAPOI CU O ORĂ

Nu uitați să vă controlați și să vă potriviți ceasurile în ziua de 27 septembrie. Ora oficială de vară care se aplică, pentru optimizarea folosirii luminii naturale, din 1979 încoace, în intervalul dintre ultima duminică a lunii martie și ultima duminică a lunii septembrie, ajunge la scadență. Cum 27 septembrie este ultima duminică a acestei luni, ea va marca revenirea la ora fusului doi (cel în care se află țara noastră). Așadar, orarele și minutarele ceasurilor urmează să fie date înapoi, ora unu a zilei de 27 septembrie devenind ora zero.

Ce frumos ar fi fost un cuplaj!

Ilustrațiile de față stau mărturie : Belodedici, un irezistibil „om în plus" în atacul echipei sale ; Cămătaru (șapte goluri în șase jocuri) își croiește drum spre o nouă „gheată de aur"

Pagina 22

Respirări cu Nichita Stănescu

Eveniment de înaltă demnitate artistică pe scena Teatrului Mic: mărea noastră actriță Ceopoldina Bălănuță recită din versurile lui Nichita Stănescu, dispuse într-un montaj inedit de către Constantin Crișan.

Lăcaș pentru sănătatea celor mici

Și-a reluat activitatea, după o intensă operație de înfrumusețire, Policlinica „Dorobanți" (de pe artera cu același nume din Capitală) a Spitalului clinic central de copii „Gr. Alexandrescu". Toate cabinetele sînt reorganizate și dotate în consonanță cu modernele cuceriri medicale în domeniu și sînt destinate tuturor vîrstelor copilăriei, de la nou-născut la adolescentul de 16 ani. Sînt pe deplin în funcțiune cabinetele de pediatrie, cardiologie, endocrinologie, neurologie, stomatologie, laboratoarele de analize și de explorări funcționale (pentru electrocardiogramă și electroencefalogramă), fiind în curs de finalizare serviciile de fizioterapie și radiologie. **(C. Adam)**

Cronica șoselei

Puișor, nu fugi!

Sfîrșit de vară. Dimineți a căror răcoare, mai ales în așezările situate pe dealuri, ca să nu mai vorbim de cele montane, solicită serviciile pulovărului. Peste zi căldura a devenit suportabilă, chiar plăcută. Ultimele zile de vacanță ale copiilor. Jocul lor e parcă mai pasionat. Cei mici nu vor să piardă nici o oră, nici un minut. Imaginația lor atît de bogată, alimentată de puzderia de informații din cărțile, filmele, emisiunile de radio și TV, cu subiecte din domeniul atît de fecund al anticipației, naște în permanență discuții, controverse între puști. Citeodată apar chiar jocuri imaginare unde personaje sînt roboții, extratereștrii sau terestrii în drum spre extratereștri. „Închipuiește-ți Ionele că ești la postul de comandă al unei nave care se îndreaptă spre o galaxie pînă mai ieri necunoscută", „Sau tu, Relule, îmbrăcat într-un costum ca de scafandru, călcînd cu tălpile groase de plumb pe cărările bătătorite deja ale Selenei". Discuția dintre cei doi viitori astronauți care plutesc în lumea lor fascinantă e întreruptă de o voce pămîntească, cea a bunicii unuia dintre interlocutori. „Ionele, e a treia oară cînd te chem, vino repede, se răcește mîncarea". Puștiul este nevoit să-și întrerupă conversația despre tulburătoarele hăuri negre, descoperite recent de superdotatele observatoare astronomice. Nu se cade să o superе pe bunica. Doar s-a îngrijit de ei toată vara și încă cu cîtă dragoste. Băiatul o ia la fugă. Drumul de țară e mai întotdeauna liber. Doar din cînd în cînd cîte o căruță sau bicicletă trec agale. Traiectoria lui, apărut ca din pămînt de după o tufă de tuia se intretaie cu aceea a ARO-ului. Șoferul încremenește văzînd cum piciul se înfige cu capul în aripa dreaptă a solidului autovehicul. Nu poate întreprinde nimic pentru a evita impactul. Oprește, urcă victima în mașină și se îndreaptă spre spital.

„Margareta, strigă o fetiță aflată lîngă poarta casei părintești, spre locuința situată pe partea opusă a drumului, vino iute la mine. E vorba de ceva foarte interesant". Cea chemată, lasă păpușile cărora tocmai le pregătise „masa" și se repede spre gospodăria de vizavi. Șoferul autocamionului de la cooperație rămîne și el mut. Copila i-a sărit la 2—3 metri, ieșind din șanțul șoselei al cărui taluz tocmai îl escaladase. Margareta era solicitată de colega ei să vadă puii boxeriței, născuți peste noapte.

S-a auzit ecoul multor strigăte de peste drum. Nu numai în timpul vacanței. Valențele lor sînt multiple. „Radule, vino la cuicare", „Roxana, repede acasă. Îți ajunge cu joaca", „Mihai, te caută un coleg la telefon, spune că-i ceva urgent", precizează surioara. Strigăte, chemări ale părinților, fraților, surorilor, bunicilor, colegilor. Unele nervoase ori presărate cu reproșuri, altele reamintind îndatoriri uitate în vîrtejul jocului. Destule din ele tandre, pline de emoție sau pur și simplu rostite cu indiferență. Mobilurile lor pot fi cu sutele, cu miile. Ele au fost, sînt și vor fi omenești. Important pentru gradul de civilizație ce l-am atins este altceva, și anume, ca cel care cheamă un copil să facă tot ce depinde de el ca omulețul să ajungă cu bine acasă, pe partea opusă a străzii.

VICTOR BEDA

Înconjurul țării în căruță

Dintre atîtea lucruri ingenioase sau mai puțin cîte se petrec pe această lume, unele sînt pline de haz, altele de amărăciune și multe sînt demne de considerație. O idee care pe moment a fost de natură să ne perplexeze a avut Gheorghe Dumitrache, din Domnești, Sectorul Agricol Ilfov. Ca o replică la atîtea înconjurări ale Pămîntului cu avionul, cu vaporul, cu mașina sau pe jos, Gheorghe Dumitrache a încercat Turul României cu ancestralul agrovehicol numit căruță. A plecat din Domnești pe vreme de noapte în data de 18 iulie a.c. la ora 23.30 cu un cal și o căruță. Cale de două sute de kilometri a mai luat încă cinci prieteni care la Focșani au renunțat și au coborît din mijlocul de transport acționat de un cal greu de 800 de kilograme. Jimy armăsarul a tras căruța pînă la Bacău, apoi la Suceava, Vatra Dornei, Borșa, a învățat să parcheze singur în momentele în care conducătorul expediției adormea, a ajuns și la Vișeu, și la Sighetul Marmației, apoi la Satu Mare, Oradea, Arad, Timișoara, Caransebeș, Porțile de Fier, Craiova, Alexandria, București. Căruța, calul și proprietarul au ajuns teferi în București în data de 11 septembrie la ora 15, fără o primire festivă, dar cu satisfacția de a fi comis un fapt inedit, demn de simpatie. În epoca turboreactoarelor, o excursie cu o căruță chiar fără kilometraj poate fi o modalitate de a traversa țara, dar nu și lumea. Să fie o replică dată supersonicelor ? Nu, este, credem, o demonstrație a unui mijloc de transport încet dar sigur, mereu viabil.

Fiacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ